[Ex] sanguinibus neque ex volunta-
te carnis neque ex voluntate vi-
ri sed ex deo nati sunt. Et verbum caro
factum est et habitavit in nobis. Et vidi-
mus gloriam eius gloriam quasi unige-
niti a patre plenum gratia et veritate. Credo
dicitur. [Of.] [Tu]i sunt celi et tua est terra or-
bem terrarum et plenitudinem eius tu funda-
sti iusticia et iudicium preparatio sedis tue.
[O]blata domine munera nova unige-
niti tui nativitate sanctifica nosque a
peccatorum nostrorum maculis emunda. Per eundem.
[P]er dies [octavas] Quia
per incarnati. Et hoc dicitur usque ad epiphaniam. Co-
municantes. Hoc tantum die dicitur. [V]iderunt
omnes fines terre salutare dei nostri. [Pc.] [Pre]sta
quesumus omnipotens deus ut natus hodie salvator
mundi sicut divine nobis generationis est
auctor ita et nobis immortalitatis sit ipse
largitor. Qui tecum. Feria [illegible] octavam nativitatis
Christi. Officium de beata virgine. Puer natus.
Oratio. Epistola. Multipharie. Psalm [illegible]
[illegible] Natus ante secula. Credo dicitur. Alia oratio
in die sancto.
[E]tenim sederunt principes et adversum
me loquebantur et iniqui persecuti
sunt me adiuva me domine deus meus quia
servus tuus exercebatur in tuis iustificati-
onibus. [Ps.] Beati immaculati in via.
[Da] nobis quesumus domine imitari quod
colimus ut discamus et inimicos diligere
quia eius natalicia celebramus qui
novit etiam pro persecutoribus exorare. Per.
In diebus illis. Stephanus
plenus gratia et fortitudine fa-

ciebat prodigia et signa magna in popu-
lo. Surrexerunt autem quidam de synagoga
que appellatur Libertinorum et Cyrenensium
et Alexandrinorum et eorum qui erant
a Cilicia et Asia disputantes cum Stepha-
no. Et non poterant resistere sapientie et spiritui
qui loquebatur in illo. Audientes
autem hec dissecabantur cordibus suis
et stridebant dentibus in eum. Cum autem
esset Stephanus plenus spiritu sancto in-
tendens in celum vidit gloriam dei
et Ihesum stantem a dextris virtutis dei.
Et ait: Ecce video celos apertos et filium
hominis stantem a dextris dei. Excla-
mantes autem voce magna continuerunt
aures suas et impetum fecerunt unanimiter
in eum. Et eicientes eum extra civita-
tem lapidabant. Et testes deposuerunt
vestimenta sua secus pedes adolescen-
tis qui vocabatur Saulus. Et la-
pidabant Stephanum invocantem et di-
centem: Domine Ihesu suscipe spiritum meum.
Positis autem genibus clamavit voce
magna dicens: Domine ne statuas illis hoc
peccatum. Et cum hoc dixisset obdormi-
vit in domino. [S]ederunt principes
et adversum me loquebantur et iniqui persecu-
ti sunt me. Adiuva me domine deus meus salvum
me fac propter misericordiam tuam. All. [V]ideo
celos apertos et Ihesum stantem a dextris vir-
tutis dei. [H]odie gaudi[illegible]
Secundum Mattheum. Dixit Ihesus turbis iudeorum
et principibus sacerdotum: Ecce ego mitto ad
vos prophetas et sapientes et scribas et ex illis
occidetis et crucifigetis et ex illis

o. Qui me peccatorem sacris altaribus astare voluisti et sancti nominis tui laudare precepisti: concede quaesumus per huius sacramenti misterium mihi veniam omnium peccatorum meorum ut tue maiestati digne ministrare merear.

Oramus te domine per merita omnium sanctorum tuorum ut quorum reliquie sunt hic recondite et nomina habentur ut eorum intercessionibus mihi dimittere digneris omnia peccata mea. Qui in-

Per evangelica dicta ... xpi quam nobis per euangelium suum tradidit conservet et confirmet corda et corpora nostra in vitam eternam amen.

In nomine domini benedicatur incensum istud et acceptabile fiat in odorem suavitatis amen. Per intercessionem sancti gabrielis archangeli stantis a dextris altaris incensi et omnium sanctorum incensum istud dignetur deus benedicere et in odorem suavitatis accipere.

Amore celestis inspirationis sue impleat dominus corda vestra et accendat in nobis ignem sui amoris et flammam eterne caritatis.

Da mihi domine quaeso sensum rectum et fidem puram ut possim annunciare laudem glorie tue.

Gloria in excelsis deo. Et in terra pax hominibus bone voluntatis. Laudamus te. Benedicimus te. Adoramus te. Glorificamus te. Gratias agimus tibi propter magnam tuam gloriam. Domine deus rex celestis deus pater omnipotens. Domine fili unigenite ihesu xpe altissime. Domine deus agnus dei filius patris. Qui tollis peccata mundi miserere nobis. Qui tollis peccata mundi suscipe deprecationem nostram. Qui sedes ad dexteram patris miserere nobis. Quoniam tu solus sanctus. Tu solus dominus. Tu solus altissimus ihesu xpe. Cum sancto spiritu in gloria dei patris amen.

Gloria in excelsis deo. Et in terra pax hominibus bone voluntatis. Laudamus te. Benedicimus te. Adoramus te. Glorificamus te. Gratias agimus tibi propter magnam gloriam tuam. Domine deus rex celestis deus pater omnipotens. Domine fili unigenite ihesu xpe altissime. Spiritus et alme orphanorum paraclite. Domine deus agnus dei filius patris. Primogenitus marie virginis matris. Qui tollis peccata mundi miserere nobis. Qui tollis peccata mundi suscipe deprecationem nostram. Ad marie gloriam. Qui sedes ad dexteram patris miserere nobis. Quoniam tu solus sanctus mariam sanctificans. Tu solus dominus mariam gubernans. Tu solus altissimus mariam coronans. Ihesu xpe cum sancto spiritu in gloria dei patris amen.

In nomine domini benedicatur.

Iube domne benedicere.

Dominus sit in corde tuo et in labiis tuis ut annuncies euangelium pacis competenter. Benedictio dei patris et filii et spiritus sancti descendat super te et aperiat xpus dominus os tuum ad digne pronunciandum sanctum euangelium suum.

Per evangelicos sermones sancti euangelii domini nostri ihesu xpi indulgeat nobis deus omnia peccata nostra et concedat nobis implere precepta sua.

Amore celestis inspir.

Pax xpi.

Credo in unum deum. Patrem omnipotentem factorem

B. Gregorii super Job

Lib' M Johis Erskine
moralia beati Gregorij

celi et terre visibilium omnium et invisibilium. Et in unum dominum ihesum christum filium dei unigenitum. Et ex patre natum ante omnia secula. Deum de deo lumen de lumine deum verum de deo vero. Genitum non factum consubstancialem patri per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines et propter nostram salutem descendit de celis. Et incarnatus est de spiritu sancto ex maria virgine et homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub poncio pylato passus et sepultus est. Et resurrexit tercia die secundum scripturas. Et ascendit in celum sedet ad dexteram patris. Et iterum venturus est cum gloria iudicare vivos et mortuos cuius regni non erit finis. Et in spiritum sanctum dominum et vivificantem qui ex patre filioque procedit. Qui cum patre et filio simul adoratur et conglorificatur qui locutus est per prophetas. Et in unam sanctam catholicam et apostolicam ecclesiam. Confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum. Et expecto resurrectionem mortuorum. Et vitam venturi seculi. Amen.

Deus qui humane substancie dignitatem mirabiliter condidisti et mirabilius reformasti. da nobis quesumus per huius aque et vini misterium eius divinitatis esse consortes qui humanitatis nostre fieri dignatus est particeps ihesus christus. Qui tecum.

Ad te levavi animam meam deus meus in te confido non erubescam neque irrideant me inimici mei etenim universi qui te expectant non confundentur. Vias tuas domine demonstra mihi et semitas [?]

Excita quesumus domine potenciam tuam et veni. ut ab imminentibus peccatorum nostrorum periculis te mereamur protegente eripi te liberante salvari. Qui vivis.

Deus qui de beate marie virginis utero verbum tuum angelo annunciante carnem suscipere voluisti. presta supplicibus tuis ut qui vere eam dei genitricem credimus eius apud te intercessionibus adiuvemur. Per.

Ecclesiam tuam quesumus domine visitando purifica. ut veniens ihesus christus filius tuus dominus noster cum omnibus sanctis suis paratam sibi in nobis inveniat mansionem. Qui tecum.

Fratres. Scientes quia hora est iam nos de sompno surgere. Nunc enim propior est nostra salus quam cum credidimus. Nox precessit dies autem appropinquavit. Abiciamus ergo opera tenebrarum et induamur arma lucis. sicut in die honeste ambulemus. Non in comessacionibus et ebrietatibus non in cubilibus et impudicicijs

Abel de innocentia eius
li. i. c. x. b. Et Abel
non solum placens deo
sacrificio sed moriens
tacendo Christum signa
uit l. 2. xi. c. f. Et
Abel et Caym quod
Caym malicia non
exercet l. 20. c. 28.
a. Et respexit deus ad Abel et c. l. 22. c.
11. g. Abyssus. quasi adque abyssus ul
la mea visione apprehenditur l. 29. c. 9. a.
Et est mens humana ibidem c. x. d. Et est
concordia malorum per apostasim fluida per cali
ginem tenebrosa ratione plana l. 18. c. 26. c.
Et Abyssus inuocat abyssum l. 24. c. 14. e. Item
signat iudicia dei incomprehensibilia l. 78.
c. 16. e. Abortiuum. quod quia ante tempus ple
num oritur et extinctum penitus occultatur
signat sanctos ante Christi aduentum l. 18. c. 21. g.
Abraham de obediencia eius l. i. c. x. b.
Abigens aues l. 16. c. 18. e. Abraham se
dens in sterquilinio l. 7. c. 20. c. Et cum dicit
quod fuit puluis et cinis l. 18. c. 30. e. Ab
stinencia detestabili. abstinencia ypocrite
l. 8. c. 24. per totum. Contra ieiunantes uel
penitentes non pia intentione idem c. 30. b
De facili distinctione abstinencie retinenda l.
30. c. 26. usque e. Et carnales abstinentes non an
dit uocem exactoris et sermones ibidem c.
27. b. Et unus sit palma carnis uel restri
git ingluuiem uentris idem c. Et in castiga
tione carnis demones obedientes idem. d.
Et per abstinenciam fiunt tres pueri sibi in rege
incendio et in cenobio et spiritualis idem. g.
Et uoluptas se palliat sub necessitate et ideo di
fficile est discernere idem c. 27. f. Et
ut aliquis carnem abstinencie sic retine
at quod uicia carnis non carnem occidat idem
c. 28. a. Contra eos qui abstinencia persequuntur
carnem et c. idem. b. De discretione
habenda in abstinencia qualiter sumi rerum castigetur
ibidem. Et sic domanda est caro per abstine
nciam ne seruire sufficiat ut non superbe con
tradicat idem. c. Contra eos qui abstinendo
eneruant uirtutes cum uicijs. idem. b. Et per
caro abstinencia premitur, eo animus per
ius de celesti spe leuatur l. 31. c. 29. g. Et
domus mentis edificatur in castitate destruitur
ex castigatione idem 30. a. Et contra bello
spirituali fiunt hostium melius papillis quo dist
ans corpus ipsum castigatur ibidem b. Et cum uasa
abstinencie studentibus l. 30. c. 18. a.
Abstractio. quod cum anima a corpore abstrahitur statim
delectationes spirituales intuetur l. 30. c. 18. b. Achab
quo fuit deceptus l. 2. c. 16. c. Acceptio personarum
quod diuitum ad acceptionem personarum quia non hominem
eo quod homo est ueneratur l. 24. c. 6. e. Contra ac
cipientes personas idem f. Accipiendo de ternona
penam suam tunc quid per hoc significatur l. 31. c. 31.
b. Item l. 31. c. 1. c. 6. a. Iste significat antiquos
patres idem c. 31. c. Acus. quod passio est sic
acus l. 31. c. 11. e. Accusatio quod inde quis
apud se alios accusat quia non bene seipsum considerat
uit l. 4. c. 28. g. Et carnales multi student in eius
accusacionem in lingua mistorum l. 16. c. 20. e.
Actiua. quod multi male desiderantes curis
actiue uite et tunc defendunt fidem cum temptacio
oritur l. 24. c. 9. g. Adam quod docuit re
quiescere sathan cum requireret l. 2. c. 28. primo
et secundo ibidem c. 9. c. f. Et aperte similitudinem
diuinitatis l. 19. c. 1. d. ~~Item l. 11. c. 30. c.~~
Adeps quod replet animam l. 10. c. 10. c. Item
l. 11. c. 30. c. Adherere quod qui adherent bestie
sunt rumores sine fomenti quando audes l. 12. c. 16. c.
Aer signat nobiles incertos salutem l. 24.
c. 26. f. Adinuencio. contra nouas adinuen
tiones peccatorum l. 11. c. 4. d. Admiracionis
carnales reque ad mirores dei summas sed prius
l. 14. c. 9. g. Et pia mens absorbitur
uult admirari l. 26. c. 22. c. Et diuina pre
cio quoque non subditur regie l. 22. c. 25. d.
Et ad innuare in ecclesia est ad innuare
potest et elacionis l. 14. c. 9. f. Adolescentia
de adolescentia per opera l. 11. c. 7. d. Et in ea
capit feruere libido idem. Adoracio angeli
adinuenit adoracionem hominem ante incarnacionem
per dilectionem et non post per naturam sublimitatem
~~[illegible]~~ l. 24. c. 11. e. Aduentus Christi eius
causa l. 21. c. 6. b. c. Item l. 11. c. 11. c.
Item l. 14. c. 18. b. Aduentum iudicis non
diligunt nisi hij qui causa sua sibi iusticie
inuenire sciunt l. 31. c. 21. b. Item l. 11. c.
2. f. g. De aduentu eius in carne et in morte
et ad iudicium mire inde infra ubi de opus
de his omnibus inuenies ibi inuenies
Aduersitas. quod prospera est aduersitate per
quam seruat humilitas l. 26. c. 29. g. Nota
carnales admonendi sunt qui paciuntur ad
uersitates per exaudiri agri qui non desperatur cum uita

prohibet l. 16. c. 8. f. Contra consuetudine
ad usitatis blandicia suavitati est spes be
atitatis contra illo mecha l. 21. c. 2. c. d.
que de hoc ubi fla ubi ... Adulacio
contra adulacio facit negligi volumus peti
l. 2. c. 10. c. contra difficile est libera aperto
si adulacione finetur idem d. contra adulator au
fert iudicium sui l. 6. c. 2. e. de malo adula
cionis l. a. c. 23. f. contra adulacio facit homines
credere se tales esse quales predicat cum tamen non
sint l. 11. c. 7. g. contra adulatores augent pec
adulacionis l. 18. c. 3. b. ... qua adulatores
laudibus l. 20. c. 11. a. contra favor humanus extu
us attollit sed iustus deiciat contra ... enacu
at l. 26. c. 1a. prologo et satis ibidem de hoc
quare infatuat et relevat contra adulator co
paretur locuste per vastacionem quia infert et que
omnia devorat l. 21. c. 11. d. Item l. 28. c. 2e.
prologo Adulter contra ... adulter et adulterio
l. 26. c. 22. e. contra solo nisi peccat adul
terium Item de eius diffinicione et distinctione ...
... l. 21. c. 8. d. Item que de hoc ubi forni
cacio et ubi ... Advocatus contra advocatos
sed iniustos cum recipiet pecuniam l. 9. c. 13.
f. contra de hoc in sta ... ambicio ... ubi amor
Ager ... figit ... l. 21. c. a. e. Agri
cultura spiritualis de aia ... contra ...
men et impedimentis ... fabus l. 29. c. 27.
prologo Ala quod alie animalium ... ferunt
l. 2e. c. a. d. contra ala dei ... l. 22. c. 1. d.
Item l. 21. c. 11. g. Alienus ... l. 1e.
c. 11. c. Allegoria quod palle ... fidei fab
ricis erigit l. 1. c. 3. a. Alta quod ala
... sit ... l. 21. c. 21. d. ...
... posita est in aspectu l. 6. c. 4. d. Amica
de flamma cupiditatis que est in corde ... se
... l. 1e. c. 2. e. Amicum probat vexacio
l. 1. c. a. c. Amicicia ... sit ...
... forte ... pignoranciam ... in ...
... l. 1. c. 9. b. contra quecunque ... facta
... l. 11. c. 6. f. contra cupidi
tas sit radix omnium malorum ... eam satis
ibi l. 11. c. a. g. et c. 8. a. b. prologo contra cupidi
... l. 11. c. 10. g. et c. 11a
et ... cupiditatem quod sublimia non capi
unt ... l. 20. c. 13. b. et c. 1
a. contra quidam qui ex ... operibus ...
... ad ... idem c. a. c.
prologo Nota ubi ... advocatos
Amicicia qualiter ... ex passione

amicorum l. 7. c. a. c. prologo ... est
amicus l. a. c. 10. g. contra non ... est in prospe
ritate ... vel ... diliga l. a. c. 11. c.
contra amicus in prosperis non sunt qui in adversi
tate ... ibidem d. e. Et ... talis repellit ...
... idem contra non solum ...
est ... amicus l.
6. c. 1. b. contra ... aliquem ... amari
l. 26. c. 10. e. f. contra amicus ... est amator
... l. 2a. c. 11. c. Amigdalus quod
... arboribus floret ... significat l. 21.
c. 19. a. Amissio temporalium ... amissi
onem temporalium l. 2. c. 12. a. contra ille tamen qui ...
non ... temporalium ... affligit l. 11. c.
2. d. Ad monitos quod divitis ... sunt ...
... l. 20. c. 7. g. c. 6. a.
Amor mundi vel temporalium vel sui contra amato
res temporalium nolunt ea ... l. 6. c. 11. a. contra
tendunt ad non esse l. 17. c. 3. f. contra eciam am
... in iudicio l. 6. c. e. b. contra au
fert iudicium ... l. 6. c. a. f. contra frangit
... l. a. c. 19. a. contra ...
dies longiores l. 16. c. e. g. ...
amoris mundi et dei ... simul ... non ...
l. 18. c. 6. prologo contra ... peccata
diligunt l. 8. c. 10. d. contra sic amat ... tempora
lia quod ... morte amat ea l. 8. c. 11. b.
et ... diligentes mundum l. 8. c. 21. f.
contra ... amatores ... derelinquit eciam
... amatores illorum ista l. 1. c. 6. a. ...
dileccione ... l. 16. c. 2e. b. non ... adve
... contra amatores huius mundi ...
fortes ... debiles ... bonis l. 19.
c. 20. d. Et que ... ibidem d. e. contra
appetit que mundi sunt ... non
... l. 21. c. a. f. contra facit recedere ab
amore dei l. 3. c. 7. f. contra ... amplec
... deum ... l. 18. c. 2e. b. contra ...
ab amore dei ... de filiis ruben et l.
2a. c. 10. a. contra amor sui ... in
ope dei l. 9. c. 19. f. Amor ... carnalis
... amici ... iustus l. 1e. c. 1a. e.
contra ... inimici ...
... non ... l. 22. c. 10. a. contra ...
caritate ... gaudet ... inimici
idem b. contra ... non ... l. 8.
c. 1. a. Amor dei vel celestium ... est ...
diligendus ... placere cupit ...
sibi ... l. 10. c. e. c. contra amat deus
... non videt ... l. 10. c. a. g. contra voluntas

me regnacionis est in dilectione dei l. 10. c. 6. c.
Item propter dilectionem reddimus deo obsequia
l. 19. c. 29. g. Item amicus meus est amator
recte actionis amicus eciam cum custos do-
mus auctor dei l. 20. c. 11. c. Item quanto plus
ardet mens amore dei tanto plus abste-
nit a visibilibus l. 21. c. 9. a. Item anima
ibi est ubi amat l. 21. c. 3. a b c d. Item mi-
nus diligit creatorem qui magis intelligit preciosum
qui euadit l. 22. c. 8. f. Item quantum deus plus e-
diligendus quam suscipimus idem de minimis effa-
bus cum augetur mens amore dei l. 6. c. 2. b. e.
Amor proximi. Item summa dilectio est signum
superni discipulatus l. 20. c. a. e. Item l. 22. c.
9. g. Item nota caritas ordinate in dilectione dei et proximi
l. 22. c. 9. g. de amore erga proximum qui est
spes mea l. 6. c. 20. a. Item victoria peccati est in di-
lectione dei et proximi idem e. Item nota caritas non distinguit
collocatam in amore dei et proximi l. 6. c. 22. a. Item
amor proximi generat fortitudinem idem l. 11. c. a.
d. Item nota deus amat per flagella et per prospera omni-
bus quem nos distat a caritate proximi l. 11. c. 11. b.
de comparatione amoris dei et proximi ad inuicem
idem c. 11. a. Item amor proximi gignitur
ab amore dei et amor dei nutritur ex amore
proximi idem c. 10. g. Item ardor proximi acten-
dit cum ab amore mundiali quo proximi possunt mentes
retrahuntur l. 11. c. 3. e. f. Item cum mens in amore ce-
lestium rapitur in amore proximi solidatur idem g.
Item non potest habere affectum amoris ad proximum qui a-
mat temporalia l. 21. c. 8. b. Pena terrogatur si
quis veraciter amat l. 1. c. a. c.
Amor superior. Item est machina mentis
l. 6. c. 23. b. Item caritas semper crescit et perseuerat
l. 6. c. 2a. g. caritatem. Item caritas calor est
iniquitas frigiditas l. 16. c. 21. a. Item na-
scitur ex timore l. 22. c. 19. e. Item tam beneficum
est l. 10. c. 6. b. per totum de eius effectibus in
diuersis statibus idem c. e. per totum. Item ardor dilectio-
nis non est sine visione l. 1. c. 22. e. Cari-
tas est oculus mentis l. 1. in fine. Item nota
caritas lex est dei et lex mentis et gloria. Item ea di-
natur omne mandatum et sine ea vacant l. 10.
c. e. c. Item caritas non est extra unitatem ecclesie l. 18.
c. 19. a. Item necesse est aliquem ardere caritatem
ut clarescat in prima idem c. Item caritas
habet materiale studium et sine effectum l. 19. c. 19.
d. Item dilectio summa est opus penitencie l. 21.
c. 2. c. Item cuncta operacio pollet in per caritatem
teneatur l. 11. c. 17. g. Item totum amato e

anima sicut in corpore l. 8. c. 30. e. Item nota val-
de mens amat eciam in sermone sepius repli-
cat l. 6. c. 29. d. Amos quod interpretatur non sum
propheta et cetera l. 2. c. 29. d. Amplexus. nec potest am-
plecti deum in se simul l. 18. c. 3. e. b. Ana-
thema quod sonat l. 21. c. e. e. Ancilla l. 23.
c. 18. a. Anchora cordis est pondus ratio-
nis l. 6. c. 27. a. De angelis et eorum conditionibus diuersis
Item lucifer creatus est ante omnia remine-
tior ceteris angelis l. 32. c. 22. c. f. Unde
inmutabilitas in angelis et immortalitas l. 1. c.
2a. b. c. Respectus angelorum sunt conditiones eius
nobiles et de prerogativa lucifer super omnes
l. 32. c. 22. et c. 23. per totum. Item angelica natura
potest dici petra propter eius stabilitatem l. 31. c. 38. b.
De differentia inter nos et angelos eciam quo ad scien-
ciam omnia sciant l. 2. c. 3. a. Item nota angeli di-
cuntur tremere in visione dei l. 1a. c. 1e. f.
Item angeli dicuntur astra matutina et prescientes per
lucem sapiencie abyssum et ventum dicunt l. 28. c.
11. c. Item angeli primitus sunt in caritate l. 28.
c. 11. b. De angelorum pugna cum eis sunt in ip-
sorum concordia l. 1a. c. a. b. Item sunt milites dei
l. 1a. c. 8. a. Item nota qualiter penetrant orbem l. 9. c. 10. f.
Item timor dei et tremor est in eis l. 1a. c. 1e. f.
Item l. 19. c. 6. b. Item nota fecit deus naturam
angelicam mutabilem l. 1. c. 2a. g. Unde
mutabilitas et inmutabilitas in eis l. 12. c. 11. e.
Item meruerunt inmutabilitatem in ipsa conuersione
l. 21. c. 1e. e. Respectu dei corporei sunt l. 2. c.
2. b. Item nota quales sunt anime l. 21. c. e. e. Item non
possunt ledi vel mutari quia inmutabiles sunt l. 26.
c. 8. c. Item et si in aliquo perversitatem mali principii
cum felices sunt perpetuitate vnum l. 21. c. 38. b.
Item sunt inmutabiles l. 1a. c. a. g. Item sunt celi
sollidissimi quia in diuino amore fixi sunt l. 2a.
c. 21. g. Item in ruina malorum perceperunt acceptio-
nem boni ut non moueant idem. Item electi
casu malorum et in ipsa instituti sunt et purgati et con-
firmati l. 2e. c. 6. b. Item bonis data est in im-
me sua confirmacio idem c. Item nota dum veniunt
venire ad nos cum tamen semper assistant l. 2. c. 2. g.
Item in diuine apparicionibus sumpserunt corpora de aere
et de angelis abraham l. 28. c. e. per totum. Item nota
ministrant cum semper assistant l. 2. c. 2. g.
De eorum ministerio et assistencia quod quidam non
exeunt ad homines l. 1a. c. a. g. Item pascunt
nos per eorum ministerium et undique ad nutum
et mittunt l. 20. c. 3. e. f. Eorum assensus et descen-
sus l. 2. c. 1. a. De noce et locucione eorum l. 2. c. 1. b.

de Angelis

r c 1 f g ex duo dies reor ordines me
ses esse l e c a e ex sunt reges r consules l
e c 22 b ex sunt qui aiunt obviam l 18 c
26 d ex n angelorum plene iustitia nomina
l 1a c 13 e ex sunt sublimiores ubi l 26
c 8 b ex sunt solum dei r de desiderio ind ve
niendi inter eos l 16 c 10 g ex claritas
eorum ī accessima cordi petrorum ideo dnr
r accesse rupes l 21 c 28 e ex nat hor
angeli simul creati sunt r ideo sil l 2 2 c 9
g r c 10 a b ex quo ī an. subtilior est
na qui in hoie eo qui plenius est dei simili
tude dr signaculum l 22 c 23 a ex quod qui
gelos suos facit spus l 1 c 2 f ex plees
ministrant qui principal assistunt l 1a c 8 a

Anima r de eius conditionibus diversis
ex quo ad quid e mortis r quo ad quid i mor
talis l e c 1 d r infra ex spetas i est sibi
de nobilitate spus inu l 20 c 16 c ex petui
tas in est homi ex anima l 1e c 1 b ex
qui ad solum deum appetendum facta e ideo nichil
sufficiat qui deus non est l 26 c 30 f ex a
nima iusti p celum sign qui est sedes dei
l 29 c 20 f ex est qui eques r corpus qui
equus l 21 c 12 a ex quod est aiaz i mani
bus portare l 1 c 1e a b c de aia cau
ta l 9 c a a ex anime sanctorum exute stati
regnaverunt i celo l e c 22 c ex quomodo
est status sanctorum i gla an r vnez l 9 ca
a de eius scia l 12 c 8 g ex monet vna
cogitatione in aliaz r non est finem apto l 26
c 20 r de eius motu prout ex pondus aie
est sapia l 1 c 2e a ex anime sanctorum sunt
sursum l 2 c a d ex est media de statu
vel de salute i hac vita l 11 c 9 e ex opa
bonorum sunt i ea vero placeat vel displi
ceant l 2 c 9 c ex animus magis e sine de
lectatione aut superior aut inferior r quo vna
impediat in aliaz l 18 c 6 c ex est ipsum
eius l 20 c 1e g

Animus ex civitas dei
exponit parvos i septima no telligat
i sinus huius l 2a c e c

Antixpus

Antixpus ex regnabit ex quibus p
a l 21 c 11 e ex sit simus predicabit
contra ipsum lex parip sicut l 2e c 8 d
ex qui facere nichil posse cognitio sanctorum sanctorum
qui une se ad penas corporum idem c 9 b
ex sapientes qui c t merit p enim r ruina
peiorem r ruina erit pdicto i sinorum idem
c 10 f ex de usi i gnedie autem pdictum

hoiem autem vas ipsum l 26 c 12 c In quibus
existendum inest mas hominum idem d ex no
iudicium assumpti hic l 22 c 12 e 21 c 16 c
de multitudine fortium asside r ruentium ipsum idem
c 13 e ex non sit drago tantus si hic p ipsum
possessus idem c 12 g ex desinet non pau
gelos si ipsum dei solum idem c 1e b ex est
xi in corum bestie i camelo idem c ex pbalt
ope qui diac oie idem a de diversis quibus tor
mentorum quibus torquebit sanctos idem c 12 g ex
subdet sibi regna idem c 1e e de predicatoribus
r testibus eius qui erunt ipsius assertoribus
i modia idem g ex nar ipse r testes eius sta
dient p eius speciem sanctitatis idem c 11 a ex
valentiores i malicia sunt qui eius ossa idem d
ex fistule eius sunt qui male docent vel
vivunt idem f ex omnes mali nunc sunt testes
r ossa autem idem c non ibi tot capitum huic
scripti l 22 c 12 a r ipsum sabbati ipsius ad sinem
p ct ex draco totum congerit uitimitatem
idem 1e f ex debiliores i corpe sunt autem car
tilago idem 16 c a ex forte clinabit ad pietas
ad mitti vires suas n nalere l 22 c 2 g
ex abstinebit simulas hung sese pietates idem
c 1e g ex mgebit poten r doctrina r mira
clorum sicut inde idem c 21 e ex clarus i simus
mundi vigebit s. in autem idem 29 b de
splendore eius i simus mundi psigna eadem c c
de predicatoribus r consiliis eius eadem c d ex
cessam i ipsa eius reputabit fidem eunarum
idem e de similacione mite r effectum malicieque
erunt i predicatoribus autem l 22 c 20 b ex t
mut sunt quidem eius predicatores idem c ex
omnes predicatores eorum contempnendi est ex p aperte
actibus patrum incorrigentur i pugnat idem c 21 a
ex nar i celestis erit dubietas p eius miracula
eorum eorum astantia non monebit idem b c ex ac
debunt aie esto cogitationum suarum qui igne
tpe autem idem e de dolo r fraude r malicie
autem l 2e c 2 a ex adquirus forme potio
quidem vole idem c 1 g r c 2 a ex diuus
maiore i flammabit mundi sunus desideriis
r suggestionibus pen l 22 c 22 p ct ex
ante adventum eius subtrahent signa pdicant
dei non tum sudiens l 2e c 2 f ex signa si
de hiis tunc deverunt cum tum pauca erunt ut
nulla mideant idem c e a b ex omniget uos
rep boni necte fidei r eo scripsit qui incredibi
signa sua despici idem c e b e ex enarrato
concordia membrorum eius ad inimicitiam qui nulla dissim

dimidium idem b e Ite post autem statim
rato erit iudicium idem c 6 f Ite non diu abs-
ne sine et de iniusti fortune eius idem c a d
Ite est qui gladius dyaboli idem c 8 a Ite iusta
qui iudicant fruimentum erunt ut palea ante
eum et frangentur constancia electorum nisi deus
adiuuet idem d e Item de ypo l 17 c 11 c
tercio qui ueniet in fine mundi l e c 8 c Item de eo
l e c 9 d Item l 12 c 1 e c Ite conplebit suam
persecucionem sine omni aduersitate l 26 c 13 f
Ite erit quasi latibulum dyaboli l 21 c 19 d Ite
pugna latebit et spiritualia occidet ibidem
Ite in manifestissima persecucione eius conuertet-
tur et designacione malorum l 29 c e d Ite quali-
ter caym et Iudas sint membra eius et ipse capud
malorum l 29 c 18 c 6 a Ite Iohannes dicit
multos antichristos Ite per membra eius idem c
Ite putabit se superiorem deo cum tamen deus con-
cupiuit filius esse dei idem c a e Ite eius ex
eleccione et generacione ibidem c Item l 2 e sub titulo
uistiz a d c 12 Ite de tribu dan regnabit ipse certa-
tes in malis l 21 c 11 c Ite non solum decipiet ua-
lidi perimet pirate idem d e Ite quia qui
uident splendorem infinitum in eterna subiacent
ei l 2 e c 10 g a pio quando tamen de ipso

Appetitus fruendi deum quis enim appe-
tat l a c 11 g Ite illicitus appetitus abs-
tinet uenter et corpus punitur l e c 22 f c 22 g
Ite appetitum inferiorum est dolor et afflictio
l 6 c 6 a Ite mali appetunt uirtutes et fugiunt
labores ut ethnicus sine despona et e l a c
1 e a Ite de diuersitate appetitum carnis et ani-
malium spiritualium l 26 c 10 f et infra

Apostolus Ite ipsi comparantur stellis plurimarum
et de corum numero est quo ad sanctos doctores l 21
c 1 p tercio Ite de predicacione eorum autem aduentum spiritus
sancti et regna latitantes erant l 20 c 12 f g Ite
paulus autem conuersionem et in mocionibus et regna-
turus est persequeretur ingenuis f sapiencia dei l 21
c 12 d e f Ite solius que acta sunt et eum per-
gunt et innocenciis idem c 1 e p tercio et c 1 a
Ite sequuntur pena sanccionis idem c 11 d eius
regnat in fine mundi eligit deus ut confun-
deret fortia l 21 c 1 c Ite quia dicitur filius propheta
et l 18 c 19 d Ite qualiter dicitur caritatiue l 20 c 10 f

Aqua acceptacionis aque in scriptura sacra significatur
l 19 c 7 f Item aqua uiuis et fontis l 9 c 20
g c 20 a Item l 12 c e b Item aqua pu-
tei uertitur in mixta l 10 c 11 a f de aqua l 19 c
21 f / Aquila quod moris accipit in scriptura

l 21 c 26 b eius species l a c 11 a c Item de uisu
eius l 21 c 26 g Aquilo l a c 6 f Ite causa
idem Item l 21 c 21 b / Arare idem quod predicare
l 21 c 7 f / Archa Ite mens iusti est archa
testamenti l 7 c 9 d / Arcus insidie dyaboli dies
Iudicii in sacra scriptura l 29 c 22 d Ite tendere
distendere aliud est multe uirtutes l 28 c 13 d Ite
significat infirmos l 13 c 7 e Item ligare priorum
predicatorum sunt arcus patrum l 21 c 28 e / Ar-
dens rubus misterium eius duplex l 28 c e c

Area ecclesia l 21 c e f Arena significat pau-
peres et de spiritibus l 9 c 4 f / Argentum quod significat cla-
ritatem diuini sermonis l 28 c 8 g Item quod eius cla-
ritatis ex ui sui sinat idem c 9 c / Arguere quod
penitencia arguere est de percussione inmunitate
l 21 c 90 e / Aries l 1 c 12 f Item quod sit sacerdos
l 20 c e e Item quod sit l 22 c 2 d Arista quid sit
et quod significat l 1 a c 1 e / Arrius de arriu heresis
et aliorum heresiarcharum f Sabellii manichei iouini
mani et uerietate ipsorum l 19 c 12 a Item bona
non conuenit eum l 22 c ultimo d / Arma spiritualia
pro diuersis attinencias f scutum gladium et
l 8 c 7 a Ite quia pacia et caritatis armant uni-
uersi idem b de armis superiorum et cogitacionum
quibus pauperes deus fugit l 22 c e c de armis
sanctorum f pacia predicacione miraculorum conuersa-
cione l 20 c 29 f p tercio et de ibi dyabolum Ite
arma dyaboli quibus pugnat sunt uirtutes sub
et specie nos temptat l 2 c 20 b Arma parum
sunt mala in membra quibus et l 9 c 21 a / Ar-
milla l 22 c 13 b / Armonia quod communiat vi-
litate cordis alii l 22 c 19 a / Arrogancia
quod primum arrogancia est plus arguere quod consola-
ri l 23 c 13 c Ite omnis arrogans l 1 c 12 b contra
arrogantes l e c 10 f de ipso effectu arro-
gancie in aia l 6 c 22 g Ite arrogans uti pla-
cet in eo in uilescit l 8 c 2 e f Ite arrogans
persona dei dicit et per ipsum pugnat et ea anime
tue l 9 c 1 a Ite proprium eorum est illud quod sciunt in
uersum elacionis flectere et alios nolle docere
l 12 c 13 b Ite omnis arrogans negat deum
l 22 c 9 e Ite arrogantes iusto iudicio dei au-
dire merentur aduersa l 23 c e b Ite arrog et
gloriam cupidi libenter alios reprehendunt idem c 6 a
Contra ar predicatores qui bona dicit superbe tum l 23
c e g de quantum speciebus arrogancie non l 23 c 6 g
Ite arrog non reputant se habere sanctam non manifes-
tent idem c d Ite quia in dictis aliorum imitantur
reprehendere et non malis idem c 9 b Ite fiant que
in us labor est iustorum inde mala et uos arrige

ia arrogaciam quod sapimus non ostendere idem c 10 b
Ecclesia cum nesciunt humiliter proferre quod dicere
eodem c f Et ostendunt se alios fugere arrogantiam quam
idem c 12 b Et iracunde dicit audientes suos
non instruunt idem b Et se aliis superponunt
preterire fastum idem f Et primum est eorum unira pro
veniret in primis sermonibus idem g Et premissum fortitudinem
deum et ostendere idem c 12 b Et post vicia primo
rem cordis premittit sciencia l 2 c 13 g Ecclesia
arrogantia predicatoris cito innotescit idem c 12 a
Ecclesia audiunt correpciones sicut iustis dicunt
idem c Ecclesia proferunt verba sua sine omni dis
crecione et racione idem f Et si capiat cum hu
militate non eam dum consciunt et ostendere idem d Et pre
tendunt se pacem celestem in fundi eodem ca g
Ecclesia verba mistica producunt ex radice humilitatis
et ea verba arrogantis idem c 11 a Et cum volunt loqui
sapientibus eam predicant homines idem b Et eorum
proprium est afflictos audientes magis contri
stare quam fovere idem f Et proprium eorum etiam
est sensus omnium in suis comparacione despicere idem
c 18 g Et quo plus vident amplius tenebre
sunt idem Et proprium eorum est querere iudicium
audiencium cum se aliquid bene dixisse putant l
26 c 1 a Et inflammant correpcionibus et se de
fendunt idem Et eorum proprium est de pravi ut mi
a doctrinam et accepcio idem c 3 f Et nesciunt
misereri et quam idem Et impugnant correpcione
nesciunt compati et quam idem Et ignorant
quod unum et alteri dicant idem f Et moris eo
rum est verba multa dicere et pauca accidere l 8
l 26 c 11 f Et reputant dispendium si non possunt
multa loqui et tardant in hoc docere se esse
idem c 26 a Et quod ex dei potest verba sua
scientiam eam non audiunt idem b Et replicant
sermones non ut doceant sed ut sapientes appareant
idem c Et laudant sermones suos non ut cor
pora audiencium disponant sed ut laudent au
dientes idem d Ecclesia bonum quod faciunt gloriam in
arrogantis exterius idem f Et aliqua despiciant
et sua etiam propria nutriunt idem c 21 f Et
eorum proprium mali exaggerare et bonum quod dicitur
quod et cogitatur perficere idem c 29 d Et eorum studium
est latere voce lingua et quis virtutis alia
his agunt idem f Et cessant iram dispu
plinam vel correpcionem si non placeant idem g
Ecclesia certa scit sustinet verba arrogancium eis
detrahunt idem c 28 c Et non credunt posse
convalescere quos videt alium infirmos idem 29 a
Et eam presumunt docere quod nesciunt labuntur

in maceraciones idem c 23 d Et plus volunt
indicant quam consolaciones idem f Et quia aus
teritas immittat sit sequitur lenitas et scandali
generatur l 2 a c 26 c Aromata significat odorem
boni operis l 9 c 6 g Arcturus quod significat uni
versalem ecclesiam et cuius arces stelle et quam
l 29 c 21 g c 26 a 21 Item quod significat l 2 a
c 20 c Ascensus dei in est de terrena gloria
superbire l 33 c 30 c Et non oportet exponere
illud Nemo ascendit in celum nisi qui 20 l 2 a
c 12 c Ascensus anime et descensus Et sancti in tam
se elevacione et que sit eis audire que mun
di sunt l a c a a Et cum ascendit vita mores
l 6 c 10 c Cum descendit vita pravos l 6 c
9 e Descensus malorum per typum torrentis l a
c 11 f 12 b c De laborioso ascensu priuantis
viciis dei et de faciili descensu in via iniqui
idem Et nunc fugit vel ascendit l 6 c 21 a c
De ascensione mentis usque ad summa sublimia
ecclesia aquile l 31 c 24 a De gradibus ascen
quibus ascenditur ad contemplacionem mentis l 31 c
29 b c Asinus vel asina stultorum pigri
petulanciam luxuria gentilium simplicitas designat
tur l 1 c 18 c Item in invidia l 2 a c 11 b c
Et asina ex iussione angeli accepit ut interim
loquendi l 2 a c 1 c Pastoris l 2 c 2 a
Item quod accepit Christus in scriptura l 31 c 16 b
Assiduum significat divina l 9 c 2 a b Item significat la
titudinem mentis primus l 28 c 8 c Avaricia
Ecclesia avaricia pondus mentis celi et terrena l 1 e c
19 et 20 per totum Non illa duo capitula concilie
contra avariciam et quod omne malum parat
gignunt idem c 30 c Et est ventris iniqui
sui insaciabilis comparatur igni l 11 c 8 a b e
Et pervenit quamque exclamacione que ex more
idem c 9 d De cogitacionibus mentis invaleat cum sub
ditur avaricie l 1 c 20 b 21 per totum Et per avari
ciam labuntur quidem in furnaciam l 2 c 12 b aud
quidem qui videntur largi et alius tradunt
in avariciam l 8 c 28 c Et sciat quod capit
divina iudicia etiam inspecta l 12 c 23 f Et
ardor avaricie si invenerit sicut primus ignem
pellere l 12 c 18 f Et sicut plumbum generat
mentem et quod vero est impietas l 1 e c 19 et 20 per
totum Et non cum custodia avaro detrimentum etiam
pena et angustia l 11 c 8 e De passionibus
avarorum idem c 8 e Et ceterum idem c 9 a Et ava
ricia ut fugiat principem vitanda dum pe
nas eternas l 11 c 1 f Ecclesia premiat predo
res in preparaciones omnium morum l 20 c 9 b

Et avari cupidi comedendo non saciantur id. c 12 g 2 12 a prol. de ser filiabus avaricie l 21 c 22 g Et effectus egressi in genere avaricie. primo modo solet evenire avaricia et non illis qui in via dei gradiuntur l 30 c 2 a f

Audire quid sit viri sancti se elevant et nec sine sic eis audire que mundi sunt et que deum non sonant l a c a a Audire enim est sono aliunde venienti aures accommodare accomodare l 21 c 2 e Et vox dei audiri cum affirmat mente conspicatur l 2 a c 11 g Iste vocem spiritus audire est vim compunctionis intimo in amorem invisibilis conditoris assurgere ibidem c 16 b Et nequiores sunt que verba domini audiunt et non faciunt fructum quam qui non l 2 a c e a Et verbum dei in mente est pondus sublevans et intime replens sine strepitu l 28 c 2 d Item quid differt audire intra et audire dei l 21 c 2 e Et signat eum l 18 c 18 f

Amorem mens intra et quam l 16 c 22 f Item l 29 c 2 e Et sit etiam electus l 2 a c 28 Item in genere l 22 c 3 f Item l 18 c 18.

Aal nota hystoriam l 10 c 19 c
Absolonia quid significat et scripta
eius filii l 2 c 16 c Balteum
l 4 c a d Baptizimus quod apud nos valet aqua baptizatus hoc apud veteres egit vel pro parvulis sola fides vel pro maioribus virtus sacrificii vel ex his qui ex abrahe stirpe prodierunt misterium circumcisionis l e c 1 g Et dicitur ipsa curatio tanquam defensio l 18 c 22 b Et sine eo dampnantur qui nullum actuale commiserunt l 9 c 12 b Ite dei hic ubi peccatum originale

Bases anime sunt intenciones sue l 28 c 12 b

Bellum spirituale de forti bello contra eos qui fuit probata l a c a g Contra eos qui volunt triumphare nolunt tamen certare l   Carnalis certamen vita hominis est milicia que in fine deficiat l 8 c 1 b c Et primiciarum contra pervenire ad sicut hominis vite l 12 c 6 b De utilitate belli in quantum faciat cognoscere vires suas l 22 c 2 c Et cum quis ad deum anhelat ad contemplandum ei necesse est quod prius in seculo blandimentum et amicum preliatur l 6 c 16 d De bello parvuli prope et proximius l 7 c 12 prol. Contra bellum spiritus cum carne sit primo motus contrarios l 19 c 1 a De pugna per mentem suggestiones quam cum labore vincimus l 28 c 10 d Et victoria per cognitionem tum talis et penitencia contra demones acquiritur et qui possunt ad bellum procedere cum Christo contra eum cum lagenis lampadis et tubis l 30 c 28 l c 29 prol. non pulchram hystoriam Et eo minus malis ledimur quo contra ea contrarie pugnamus l 21 c 29 c Animi serum evenerit pugnare sunt contra alium bella parant ibidem c 30 c Et clamare contra iniusticie et contra dominum l 1 c a c Cautela contra bellandum pro iniusticia temptacionum l 18 c non ibidem de bello interiori et spirituali De resistencia boni viri in bello contra domini ibidem c 9 a Et cum quis convertitur ad dominum tunc princeps contra mittit eum debellare l e c 16 d Carnalis sancti viri parant se precinctos contra clamantes contra l 6 c 1 a d De quia motus quibus nos impugnat et temptat contra ibidem c a n Et fortis tolleram parvos clamamus in isto mundo seculum pater ibidem c Et dimissis animo crescit in pugna contra l 6 c 18 g Et in pugna quo magis accrescit eo excellentius conditionis subditur ibidem c 19 Et exercitus spirituali que quondam bellum l 2 c 20 a Et durior pugna robustiore

cū deo facit pacē l. 6 c. 19 b. Ex bellū car
nis et dya. cōpellunt nos ad amorē dei idem
de bello s[an]c[t]orū cont[ra] ferientes et male sua
dentes l. 2 c. 12 f. Ex si sentimus quod dyab[olus] c[ontra]
bellū dya. sustineamus omne flagellū ut
liberemur l. 22 c. 20 e f g. Ex quo mag[is]
victorum bello vallamur tanto amplius ueni
unt magis est accingendū l. 2 c. 21 e. Ex quod
peccata simul quem nos requiescere nō
idem c. 22 a. Ex ipsi sunt oppressi pondere peccatorum
qui contra ea nō certant l. 14 c. 9 a. Cur
in bello victorum extinguitur inimicus tamquam nō ex
titit l. 22 c. 10 d. Ex erectus videri collat
bella animus in quibus prius latebat l. 6 c. 16
d. Item de bello carnis idem f. Ex inimicus
in s[an]c[t]os s[cilicet] deum prius vincendus est l. 30 c. 22
d. Ex gemina pugna data est nobis in car
ne ad superbiam cogitationum edomandam l.
30 c. 2 e d. Berenice electorum contra impugnatores
dya. l. 6 c. 11 d. Beneficium de beneficiis
dei erga malos l. 9 c. 2 e b. Ex in oblivi
one beneficiorum peccatorum fraudatur largitore
fruendo l. 26 c. 2 e g. Bestia quod signat dyab[olum]
l. 2 a c. 18 g. Bonum summum eterna solus
deus est summū bonū l. 9 c. 16 e. Ex bona
summa sunt ut ventes media non que sunt
prius bo[na] et mala fieri l. 2 a c. 28 f. Bonus
vir est bona omnibus bonis mentis s[cilicet] dor
miendo et c. l. 8 c. 19 c. Ex quomodo est noce[re]
bonis quam malis l. 11 c. 4 e. Ex bonum divi
nitatis idem c. 12 a. Ex minora bona committen
da sunt pravis maiora l. 19 c. 12 d. Ex
proprium est s[an]c[t]orū occultare bona sua l. 19
c. 12 a. Ex bonum manifestat bona sua quod
s[an]c[t]orū corda despiciant quomodo in ea vestiti
Bos celebrandus fratrum mali idem c.
bene operarum l. 1 c. 18 b. Bones antiques
et novas cogitationes l. 2 c. 22 e. Ex bibit a
quam per se dicitur et ferro mundo cum nesciret
l. 22 c. 10 d e f. Ex apostolus accipit in septima
et quod l. 21 c. 16 a. Brachium quod signat bonam
operationem l. 2 c. 15 e. Brevis quod sit et quid
significet l. 22 c. 22 d. Butirum quid proprie
significet et de eius origine l. 11 c. 2 a. Item
de butiro l. 19 c. 9 e et infra
Cadaver et casus dei et quid signat corp[us]
domini l. 2 c. 20 c. Item signat ia
centem in morte peccatorum idem post e. Calamus
quid intelligitur per calamum l. 2 c. 2 e d.
Calciamentum quod accipit pro munimine predicatore

l. 2 c. 2 a g. Canes quod signat predicato
res l. 20 c. 6 f. Cantus dulcis exinaniat quod
audientes l. 2 c. 19 a. De cantu tim[or]
superiorum l. 20 c. 28 et c. 9 a et infra. Caldei
quod sunt feroces et quod signant l. 6 c. 9. Calum
niator l. 26 c. 8 f. Camelus quod dominus
accipit in scriptura l. ult. c. 11 b. Item l. 1 c.
12 d ibi vide expositionem. Item l. 2 c. 2 e e.
Item l. 1 c. 22 e f. Captivitas decapta
mentis quod non fingit p[ro]pria cum iam videat
fingendum l. 9 c. 16 a b. De ligatione mentis
quod actus inordinatis idem. Caput quod
caput mundi est deitas l. 8 c. 2 a. Item
est mens l. 2 c. 28 b. Item de eius signifi
catione l. 1 c. 12 b. Item signat prudentiam l. 22 c. 19 g.
Item mentem l. 21 c. 10 f. Item l. 19 c. 9 a f.
Carcer eternus peccatorum in tenebris et ignis est
nec exire possunt nec videre et quique puniuntur
peccatorum ad vim sentiuntur extremis exterius de
inde l. 4 c. 1 b. Caritas quod semper debemus plus
prodesse exterius de igne l. 9 c. 18 b. De effectibus ca
ritatis in s[an]c[t]is l. 10 c. 1 c. Ex caritas est
quod morte quod semel cepit a delectatione mundi pe
nitus occidit idem c. 12 b. Ex ex caritate d[e]
nat omne mandatum et omnes virtutes et quod est
lex dei idem c. e post. Ex omne bonum ne pe
at per amorem liga et qua omnes tempore peccati
vincere l. 28 c. 20 e f. Ex sola cum portat et
liberat idem c. 2 a. Ex quod sponte fiat posse
l. 1 c. 1 c. Ex est calor l. 16 c. 21 a. Carnis
in morte est secunda tribulatio l. 26 c. 10 c.
Caro vel carnalis et carnes carnales presentis et
ceteri verbo et c. l. 2 c. 12 post. Contra carna
les et quid proponit l. 11 c. 4 d. Caro sumitur
vel iniurie culpam vel correptionem l. 1 c. 2
g et 2 a. Ex calor flamma cohibet quos
nunc carnalis delectatio pollinit l. 9 c. 2 a. Ex
retardat a bono idem e. De discretione castigatione
carnis idem c. 2 a g. De verbo apostoli
vos non estis in carne l. 1 c. 22 b. Contra
eos qui nimis curant carnem contra animam
l. 20 c. 10 c. De carnalibus sub quadam lege minima
l. 26 c. 10 e. Contra carnales dum vilescit l.
c. 12 a. Item quod carnales mentes domini mi
serentes idem c. 19 f. Cartilago l. 2 c. 11 g
et 20 e. Castitas vel continentia de cura sua
desumenda ampullata l. 21 c. 2 post. Ubi
dicit quod non derelinquerit quod licet concupiscere
quod gratia dissecatur est continentia castitatis
l. 21 c. 8 e. Ex suadet esse plurimis quoniam

cuis subiat spm qui spus dō l 26 c 11 e
Casus aiusti quis alii cooperat i bonum
cadere l 2 c 21 e Quomodo alii uenientibus sit
occasio ruine idem c 21 a Quando uenientes alii
sibi trahunt ad voluntatem eius a quibus id d e ff
de casu preparatorum l 11 c 12 d e De facili de
scensu malorum i ruinam idem c 22 c Contra ad
ee mentes p placentiam primum delectationum idem
c 11 f De repentino casu malorum idem c 19 f
De casu hois alii mirabilium l 8 c 8 e Contra
est cadit a sceptro p ptim idem Contra punit
nos deus cadere p minima uenialia l 8 c 20 e
Quod nullus pt per se surgere a casu idem c 22 b Quod
ipsi superbos deus punit homines cadere i peccatum l 9
c 21 c De lapsu a venialibus peccatis i grauiora
l 10 c 10 f Quod casus alii prodest ne quis for
tius surgat l 11 c 9 d Quod hoc cadit sp ab uno
malum ii teneat idem c 20 b Quod a speculatione
carnis cum quis ex fiducia meritis l 12 c 8 c
Quod felicitas malorum est occasio lapsus i fir
morum l 12 c 7 e Quod quosdam punit deus
cadere ut fortius surgat l 18 c 10 e Quod tanto
casus maior est quanto gloria pre
cedentis maior i uentus idem c 11 f Quod casus in
culpam elongat a cognitione sui et dei l 20
c 10 g Item l 9 c 21 d Quod reprobi quinque
ad deteriora descendunt l 20 c 19 c Quod hominem
cadere est in se venire l 21 c 8 f Contra ex
casu aliquorum i terrore aliorum spes inter
humilium reformat elatos superbos idem c 9 b
Quod eo capitur anima i infimis quo abstinet
a summis l 26 c 8 e Quod eo quis cadit i ma
iora peccata quo spernit minora l 26 c 9 a
Quod nulla adversitas deiicit quem prosperitas nulla
corrumpit et quod vitia nihilominus ullomodo superan
bat l 20 c 22 f Quod peccantes et culpas flendo
reatu cadit qui exhac vita repente rece
dit l 21 c 1 a g Quod casus cooperatur bonis in
bonum l 22 c 11 b Quod qui maiora virtutis re
linquunt signis p similia l 22 c 8 b Quod tam
p sancti ut etiam signa faciant timere cum despe
ratione negligunt idem f De diuina dispensatione
qua sancti tenuit i peccatum cadere ipsi sua cognitione
humiliores l 22 c 19 g Quod tamen taliter i caui
sit l 1 c 1 d Casus fortune quod nulla cautum
Domina prava et magna adeo regunt l 1 a c
12 c Cathedra significat auctoritatem magisterii
l 19 c 4 c Cauda behemoth quid significat l
22 c 12 a Item significat reprobos homines
pessimos l 12 c 12 b Item prauos seculares

l 22 c 21 d Causa quod in omni causa prius deus
intuendus est l 16 c 12 f uo totum capitulum
Contra ipse est causa existentie omnis creature et causas
que extrinsecus exponunt apud causa rerum est occulte in
fine soluantur l 21 c 14 b Causidicus quod eos
l 12 c 12 b eorum mores l 10 c 19 e Cham q
de eo patiente filius eius maledicitur l 20 c
11 c 11 Cayn quod sine membra antichristi primum
l 29 c 6 a Clamor quod magnus est clamor
sanctorum l 2 c 1 c Quod sanguinis et bibitum est clamor
redemptoris l 12 c 6 a uo ubi Cecitas quando
tenet hominem p peccatum l 1 c 22 d et quo tamen et mentis
execrata quando punishis pertinuit spiritualia idem De cecitate
mentis periculosa l 6 c 9 f Contra ex cecitate
carnis oritur voluptas carnis l a c 11 d
De cecitate mentis principia idem unde oritur
cecitas malorum l 8 c e e De cecitate mentis
p peccatum iniqua non pt distingui se idem c 10 f
De iusto iudicio dei quo quidem permanentes
i peccatis patiuntur cecitatem et ignorantiam l 21 c 10
f De affectata ignorantia quam damnat litteris sic et c 19
deum adimere et qua post corruptionem non est ex
cusabilis l 21 c 12 a b Item l 11 c 1 f Item
l 4 c 12 Ceruus tectus l 19 c 16 f Cecus
quod significat diabolum l 8 c 18 g Cocus quod tem
poris colore flammescit l 21 c 11 f Item significat
tenebras l 20 c 10 b Cedrus l 27 c 12 b d
Celum sublimius vita sanctorum l 29 c 10 e f Item
anima iusti idem 10 e f Item anima l 2 a c 21
f Item homines iusti idem c 26 b c Item predi
catores et prelatia l 2 c 18 b Cepa l 20 c 11 e
Ceruix quod in bonis significat libertatem erectionem
l 12 c 6 a Quod pinguis cuius est opulentia su
perbia l 12 c 1 a Cernuus quod ornamentum predicationis salutis
custodie l 26 c 9 d De spectaculis et conditionibus
eius l 20 c 12 c usque ad 1 a capitulum Cibus
et mentis cibatur eterno desiderio sapientia eius
gratiarum l 10 c 1 a a De anima que fouetur
diuinis et aspicis idem c 18 b Quod inequalibus non
est sacietas sed a sanctis l 4 c 12 e Quod omnis
sacietas equalis iuncti in animam l 11 c e d
De sacietate mentis p eius veniunt et morum
l 1 c 22 f et sic Quod mens cibata simo hoc
omni actionum medietate regit l 8 c 21 b Quod
omnis panis copia est pane salis i copia et non
sunt que sufficiat l 22 c 12 e Quod satis sit
sua abundantia honorosa l 22 c 1 e Quod re
fectio mentis plus est delectatione voluptatis l 26 c 1 a
b Quod cibus iustorum conuersio est peccatorum l 21 c
10 e De piscis quem et prima lectio nullus est defectus

Item iusti l 2 c 11 e

l. 20 c. 19 b c d. Curatur quid sit spiritualis
l. 9 c. 29 b. Cilicium quod significat asperitatem et penitentiam
peccatorum l. 21 c. 24 d. Circuitus impiorum l. 25 c. 4 a.
Item l. 6 c. 16 b c. Item l. 15 c. 20 d. Cinis l. 11
c. 13 f. Item l. 21 c. 7 e. Circumspectio delicti
spectione et custodia [illegible] qua se muniunt l. 11 c. 11
e. Delicti spectatione studia [illegible] laudes [illegible] l.
22 c. 8. Post delicti spectione studia [illegible] sunt
[illegible] l. 11 c. 21 f. Cythara
l. 20 c. 29 a. quid Civitas teneres qua cives
nes utriusque civitatis [illegible] augentes
utriusque [illegible] l. 18 c. 21 f. Clamor
querere deum [illegible] ante. Claudus
quibus sit claudus l. 19 c. 16 f. Cogitatio
quod cogitatio prima est peccati l. 18 c. 6 b. Quod
cogitationes fortiter distinciende sunt in hac
[illegible] l. 21 c. 21 f. Quod cum evacuandi
est mens a cogitationibus [illegible] id.
g. Quod quo plus cicimus cogitationes vanas eo
plus [illegible] nobis [illegible]
sumus idem c. 22 b. Quod [illegible] cogitationes malorum
tollunt lumen virtutis [illegible]
[illegible] l. 22 c. 22 b c. Quod cogitationes [illegible]
ne sint porte mortis l. 29 c. 10 f. [illegible]
[illegible] subtiles cogitationes l. 2 c. 22 g. Quod
est [illegible] omni homini [illegible] l. 11 c. 18 d. Item
l. 12 c. 21 b. [illegible] subtili discussione l. 1 c.
20 g. [illegible] super turbas cogitationum
l. 1 c. 22 c. Quod superfluas cogitationes est [illegible]
[illegible] mens [illegible] l. 2 c. 28 f. De co-
gitationibus mentis cum subditur [illegible]
l. e c. 22 g. Item l. 20 c. 20 a. Contra [illegible]
omnes cogitationes superfluas l. e c. 28 a. Nota
quod est sollicitudines edificare et [illegible]
[illegible] idem b. Quod cogitationes superflue [illegible]
[illegible] non [illegible] l. 1 c. 22 a. Quod assumptus ad
divina obsequia [illegible] cogitationibus
carnis idem c. 22 f. no. Quod male cogitationes
[illegible] l. 12 c. 11 c. no. Quod crebris [illegible]
bus [illegible] cogitationes l. 11 c. 21 a. De cogita-
tionibus in [illegible] que etiam corda iustorum pol-
luunt l. 16 c. 16 d. Et de [illegible]
[illegible] idem e. Quod deus [illegible]
cogitationes [illegible] l. 18 c. 21 c.
Contra [illegible] i. illicitas cogi-
l. 20 c. 2 e. Quod eo magis [illegible] mens [illegible]
[illegible] non [illegible] palma ex arbore [illegible]
sit malum si non defluat [illegible]
fontis l. 20 c. 16 b c. Quod mens [illegible] una
cogitatione [illegible] et non est firma [illegible] l. 20 c. 20 d

De intentione cogitationum est locus in [illegible]
eodem c. 8 d. Modus anime est cogitandi appe-
tere et cogitata fastidire idem e. Sollicitudo
[illegible] ne ab intentione sua dissolvatur ibidem g.
Quod cogitationes illicite non sunt peccatum sed que
in mentem veniunt [illegible] morantur l. 21 c.
20 c. Quod [illegible] carnis corruptionem [illegible]
[illegible] pulveres cogitationum l. 21 c. 21 e. De bono
quod accidit [illegible] ex cogitatione [illegible]
l. 1 c. 22 b. Cogitatio [illegible] est consideratio
delicti spectione et custodia mentis studia l. 1
20 [illegible] ad finem libri. Quod [illegible] exauditum [illegible]
[illegible] culpas suas distinguunt [illegible]
[illegible] consideravit peccata l. 2 c. 20 f g.
Quod sollicite cogitationes sunt faciunt [illegible] mor-
tuum vincere l. e c. 20 e f. Quod considerationes sunt
[illegible] ex consideratione [illegible] l. 4 c. 16 e.
Quod labor iustorum in hac vita est semper [illegible]
[illegible] idem d. De consideratione dei [illegible] l. 11
c. 20 c. Quod ex consideratione illorum subortis [illegible]
securitas l. 16 c. 11 f. Quod iusti semper intus
ad cor redeunt [illegible] securitatem [illegible] pro
[illegible] idem. Quod qui se non considerat alios [illegible]
se accusat l. a c. 2 e g. Quod [illegible]
consideratio est [illegible] l. 8 c. 11 f. Quod con-
sideratio [illegible] facit [illegible]
[illegible] idem f g. De consideratione [illegible]
[illegible] idem c. 2 b.
[illegible] quietem et [illegible]
[illegible] idem c. 16 e. Quod [illegible]
[illegible]
l. 8 c. 14 b. [illegible]
[illegible] idem d. Contra [illegible] cogitatio
[illegible] l. 9 c. 2
c. Contra [illegible] sunt ibidem
c. 1 e a. et infra. Contra [illegible]
considerantes se l. 16 c. 14 g. Contra [illegible]
mens [illegible]
[illegible] l. 9 c. 1 e c. De colore iustorum [illegible]
se [illegible] considerante idem c. Contra [illegible] mali qui
non considerantes se ignorant [illegible] supplicia l. 9
c. 21 e. Contra [illegible] spiritus [illegible] considerat
se idem. Unde [illegible] l. 9 c. 2 f.
Contra [illegible] considerandi l. 9 c. 21 g. Quod quo
sublimiores sumus eo melius [illegible]
videmus idem c. 21 c. Quod [illegible]
[illegible] peccata sua [illegible] l. 12 c. a d. De [illegible]
[illegible] considerandi contra carnis [illegible] l. 16 c.
26 [illegible] Quod sancti [illegible]
[illegible] l. 19 c. 8 c d. De [illegible]

sideratio bonorum malorumque nimis periculosa
l. 20 c. 14 b. Et non despicit deus mentem que
se veraciter agnoscit in peccatis l. 22 c. 6 g. Et
consideranda sunt opera nostra bona cum memoria
quadam malorum idem c. 1 e. Et considerare sed magis
que restant implenda quam que transacta sunt idem f g
Et primum consilium humane est considerare et pla
centia idem c. 6 a. De consideratione malorum malo
et operum sunt bonorum ab electis idem b. Et in
morte licet considerare bona propter fiduciam idem d
Et culpa elongat a consideratione sui et boni l. 9
c. 21 d. item l. 20 c. 14 c. Et consideratio corrup
tionis liberat a corruptione l. 26 c. 23 d. Et cogi
tatio peccati est sicut in facie idem c. 1 c. Et ideo
non considerant peccatores se quia non considerant
homines meliores se peccatores idem c. 8 g.
Et peccatum suum magis considerat qui flagel
lum iusto putat idem d. De consideratione mortis idem
c. 12 d. Et ideo peccatum obliviscitur quia consideratione sui
idem c. 18 d. De considerandum nequitie mentis re
l. 21 c. 1 e. Consideratio misterii quia se considerant
in conspectu dei l. 21 c. 1 c. Et primum est electorum
acta sua discutere quam reproborum ibidem f
Et [illegible] mens indiscussa torpescat semo
idem c. 6 a. Quod renovatur per sui discussionem
et quod idem b. De considerando seipsum per ex
teriora iudicia dei idem c. 11 d. Et consideratio
eius qui sumus non tacito deicit nos superbus ele
nat l. 28 c. 10 g. De difficultate considerandi co
gitationes l. 22 c. 12 e. Quo magis gratiam su
perni cognoscit eo se minimus gratiorem
fuisse sentiunt l. 26 c. 22 d. Et licet req
uirit de cognitione celestium ut per eorum spiritum
cognoscat infirmitatem suam l. 29 c. 2 f.
Et omnis cognitio de deo minima est que nebu
la l. 20 c. 2 d. Et nulla creatura vim co
gnoverit deum nisi cum ipse revelaverit idem
Et cognitio de deo est duplex scilicet in se et in sua similitudine
sed qui deum timet l. 19 c. 6 a b. Et quanto
longe absumus sicut repellimur quanto eius
preter nos comprehendisse suspicamur l. 2 a
c. 3 a. Columba et significat deo pullio
libatur l. 22 c. 3 f. Columpna et columpne
sunt principes sacerdotes perfecti legis doc
tores l. 9 c. 3 f. Comedere quod sit l. 1 c. 1 e
Comestio vel convivium et convivia mense
cum sancta celebrantur l. 1 c. 14 g. Et animorum
epulas scilicet voluptas et mira alia idem c.
11 a. Et cum in casto animo laus mentis
intendit l. 3 c. 10 g. De non comedendo solo
idest quod sit spiritualiter l. 4 c. a d.

l. 21 c. 4 d. De genimo iumentum et horum l. 1 c. 22 e
per totum. De genimo iumenti in domo fidei l. 20
c. 22 c. Compassio de compassione l. 2 c. a 1
c. 8 per totum nota bene. Et requiritur pena de cor
pore minus in corpore nostro idem c. 9 a. Et nichil
prodest continentia carnis si se ... non caritas
compassionis l. 6 c. 19 g et 20 a. Et qui valet in fratres
ne adversa et eum sustinere in fine l. a c. 1 a
Et aliena passio seipsum roborat ita quod fac
cum appetere cruciatum idem d e. Et cruciatus
nos humiliat ad compassionem ad contemplationem elevat
idem e. Et deus solus discutit peccata sine com
passione l. 4 c. 4 f. Devicta et plena compassione
l. 20 c. 21 d e. Et mortuus est Christus ut doceret
compassionem id. d. Et compati magis est quam dare
et donum mentis quam corporis idem c. 26 b. Et
ne compatiens nunquam negat quod non ... est
proximo idem c. Et ponderet vel orando compa
tiatur idem c. Et ille compatia diluit qui
aliena plangit idem d. Et requiritur compatiendum
est perversis a deo l. 22 c. 10 e. De perfecte compas
sionis pauli et quod non habentur cum delectatione carn
al l. 21 c. 8 b. Et iustus perfecte compatitur alienis
peccatis sine malis l. 22 c. 21 d. Et iustus dolet
et compatitur l. a c. 18 b. Comceptio de conceptione
iniquitatis in malis l. 28 c. 16 a. Conclusione
fidem ut occulte conculcat quod bene concipit
l. 20 c. 16 f. Et de nativitate probat l. 29 c.
12 d. Concordia et discipuli boni in missi
sunt ut cogitent quantum concordiam
fovere amaverit l. ult. c. 11 a. Concupiscentia
vel voluptas de pena concedit corporis et
anime sicut lex a deo fuit l. 26 c. 4 e
De servitute voluptatum quia urbana animam
l. 6 c. 9 e. Contra respicimur contra tres concupi
scentias l. a c. 11 a. De subdendo motus car
nis per divinas leges l. 6 c. 9 et l. a c. 3 c. 9
Et iusta concupiscentia trahitur per oculum et concepta ex
primitur l. 21 c. 6 e. Et delectatio sine assensu
est venia l. 1 c. 19 e. Et singule concupiscentie se
sicut gressus quibus a deo recedimus l. 21 c. 2 d
Et nullus in hac vita liber est a motibus carnis
l. 6 c. 19 c. Et motus carnis in sua pugna
pacificat nos deo idem d. De primis motibus
quando sunt peccatum et quando non l. 21 c. 20 b
Condescensio quam Christus ostendit nobis
l. 19 c. 18 d. Confessio peccatorum et erubescen
tes confiteri l. 4 c. 20 d. Et non confitetur quibus
primus pugnet culpe iustificatio sic l. 22 c. 10
Et iustus in prosperitate quando confitetur et in sola

immutat idem c 8 d De duro corde quod
emittit spiritum pie confessionis l a c 10 b
Contra absentiam humilitatis fiat confessionem non audiui
Contra confidendum est ne prouocatur indiscreta l idem b
l 8 c 11 e De falsa confessione peccati quod recalcitrant cum
quis recidiuat l 2 e c 8 c De amaritudine
et dolore que debet esse in confessione idem p 9 2 iii l idem
l 9 c 28 e f Ubi etiam dicitur quod amaritudo punitur
punite extinguit supplicia sequentur ut ibidem
idem cum fletus et non gemitus idem c e
Enarrare sic ostendendum l 8 c 21 g Contra confessio
extrahit malos humores l 21 c 11 e Contra
quid est sua ratio l 4 c 1 e Delius qui suis
negant roro ostendunt l 20 c 16 f Contra similiter
est confiteri peccatum suum inter culmina [illegible] l 22
c 12 g Contra remittit et preter humilitas confessionis
idem g idem idem c 13 [illegible] Contra simpliciter est
quod non vult homo detegere peccatum suum l 22 c
12 d Et ibi multa de confessione bonis et utilia
Contra et locum require non l 6 c 21 b Congre
gatio de congregatione mentis Confusio de
confusione l e c 12 b Contra confusio malorum est ipse
bonorum l a c 19 e Contra qui precepta dei non
seruat et non audit eam confundetur l 18 c 2 e
Congregatio de congregatione mentis l 9 c 18 a
Consanguinitas quod cognatio inclinat se
[illegible] l c 13 g Contra impedit in quibus
[illegible] defensionem l a c 1 a b c
Conscientia Contra legem nature [illegible] fac unus
quisque opus suum [illegible] l 2 a c 18 f
Contra conscientia [illegible] testimonium contra malum suum idem
g Contra non est culpa sine mala conscientia l 2 c
2 e c 2 c 21 e c 2 c 26 a 2 c 2 a a c Contra conscientia
sit domus mentis l 16 c 22 c Consideratio
sui Contra nescius considerat animam suam deformi
tates eum appropinquat per lucem et minus eum non
l 22 c 2 a Contra quanto plus se videt quis et
maiorem gratiam recepit tanto amplius
[illegible] se cognoscit [illegible] quanto minus l 21
c 3 b c Contra [illegible] anima [illegible]
que exterius perstrepunt l 22 c 1 e Contra
subrepit qui non pensat aliquis quod fuit
l 28 c 10 d Contra [illegible]
pensamus quod fuimus eadem c 8 Contra [illegible]
sublimiores eo reputat se indigniores
quod perspicacius se videt l 22 c 1 a Contra quidam
iacendo et non stando considerant opera dei quia
non est [illegible] l 2 a c 22 c c
Consilium Contra qui [illegible]
capitaneo bene omnia agunt l 1 c 21 e f z

Contra quod filium et intelligentiam tradit inde l 4 c
2 f Contra aduenit in hec mundi sine consilio dei l 12
c 1 c Contra consilia dei non agere que per suas sed
precepta non est peccatum eis qui non nouit l 2 b c
21 b Contra consilium iniquorum est et appetentium
eorum l 1 e c 2 c De consilio iniquorum l 11 c 16 g
De consiliis diaboli que dum animabus blandiuntur
[illegible] mentis [illegible] l 2 c 18 f
Contra [illegible] sub specie pie [illegible] fugio
consilia falsitatis et casus idem c 19 no Contra con
silium dei non mutatur l 20 c 22 e Contra de
consilio ubi supra Complacentia Contra dele
ctare dolere qui vult complacere deserente l 2 c
a c Ora consolationis idem b Contra dote etiam
est consolari in afflictione huius temporis idem c 16 b
De eterna [illegible] consolationis [illegible] l e c 20 b
Contra [illegible] est in potentia dei [illegible] l 9 c 11
b Contra [illegible] in memoria suo consolante [illegible] bona
accepta l 16 c 16 b Contra omnia [illegible]
[illegible] ad corda [illegible] l 19 c 11 d De [illegible]
aliquorum [illegible] l 13 c 1 f Contra [illegible] cordia
[illegible] multiplicat dolorem l 18 c 9 g 2 c 10 a
Contra dimittis huius seculi leuiant dolorem
suum per [illegible] temporalium l 18 c 22 e f [illegible] contra
boni idem g Contra consolatio bonorum est finis [illegible]
malorum l 21 c e b Contra falsis consolationibus [illegible]
et fine eorum l 10 c 11 d [illegible] consolari
afflictos [illegible]
l 2 c 8 e Contra [illegible] magis dolent de mal
[illegible] l 22 c 21 d Contra consolatio labore
[illegible] minuit l 1 c 2 f [illegible] contra
[illegible] temporalia l 2 c 12 b Constantia
Contra mentes [illegible] sicut
[illegible] l 2 a c 26 f
Consumptio [illegible] ad [illegible] l 11 c 12 e
Consuetudo Contra consuetudo impedit [illegible]
ad religionem l 1 c 1 b Contra anima assueta
peccato debilius resistit l e c 20 a b Contra
malam consuetudinem que non dimittit peccatum di
mittere l 9 c 22 e Contra ex [illegible]
oritur culpa l 10 c 10 f Contra ligat hominem [illegible]
l 13 c 12 e De mala consuetudine l 11 c 2 e Contra
malam consuetudinem [illegible]
l 26 c 26 a Contra facilius [illegible]
non sit consuetudo [illegible] idem c 21 f De diffi
cultate fugiendi a mala consuetudine [illegible] sibi
[illegible] idem c 26 a Contra [illegible]
cum liberatur a mala consuetudine idem b Contem
ptus dei et mundi [illegible]
[illegible] operibus l 11 c 1 d Contra querens deum [illegible]

et cito cui ea non obtinet contempnit eum
l. xx c. 16 b Quis contempnit mundum idem c. xx e
Et ad contemptum superiorum sequitur desiderium
inferiorum l. 20 c. 20 f Contemptus temporalium l. 10 c.
xx e Quod difficilius est nolentes divicias
eas contempnere quam habentes l. xx c. 2 a De contemp-
nenda prosperitate mundi quia ad mala dat e-
as deus l. xx c. 21 d Quod contemptor mundi viator
est cuiusque idem e Quod contemptor temporalium
recte iudicat ea nichil esse idem f Quod nullus
in temporalia cuiusque potest intelligere etiam idem g
De centuplo quod promittitur contemptoribus mundi
idem c. 1 e Qualiter contempnunt temporalium habent illa
superiora rerum aliis captivantur l. xx c. 10 d e
Quod appetitoribus temporalium supra est quies labo-
ris l. 16 c. xx f Quomodo contemptores mundi
florebant in septima generacione ut enoch idem
c. 1 d Quod qui ambulat cum deo contempnit
mundum l. ia c. e b Quod ideo contempnenda sunt
temporalia in mentibus eius stare non possunt quia ipsa non
stant idem c. 1 h Quod ideo contempnenda sunt quia
aut nos deserunt aut nos ea l. 18 c. 9 c Quod
contempnendum sit quia post apparet quam vana sunt
et multa bona idem f g c. 10 a b Quod clamantibus
sit pergi depositantes priorem mundiam idem
c. 16 b Quod amantes invisibilia non attendunt
ut vel sic diligant invisibilia idem d Qualiter in-
hiis qui pro temporalibus cogitant etiam deus sed
primo ... ultimo l. 10 c. xx c Quod mobili-
tas mundi talis est quod semper cum si ponitur
... labitur idem c. 1e a Quod si esset
in nobis verus timor ferret nos contempnere omnia
l. xx c. 1e c De contemptu mundi quia transit et cito
l. xx c. xx Contempnenda sunt quia transitoria ne
cum transeas idem e Quod primo contempnenda sunt
temporalia ... non est spes
ponenda idem d Quod ideo contempnenda sunt ut sit cor
quietum affectibus remotum l. xx c. 1e a Quod
ideo contempnenda sunt quia omnis copia mundi
est sua inopia et onerosa idem c. 2 e Quod cla-
ant deserunt temporalia aut dant ea amore
eternorum idem f Quod sancti vel etiam aliquid corporali-
um amittunt pro ... idem c. 3 c
Quod ideo contempnenda sunt quia primo cognoscimus
secreta dei cum ... mundi
l. xx c. 16 a f Quod viventes mundo tenebris
sunt ... morientes l. x c. 18 f Quod contemptores
mundi illuminant ... viventem idem Quomodo
compleat contemptum relinquendi omnia l. 1 c. 1e c
Quod mundi contemptores sustinant quod se ...

l. e c. 16 d Contra nolentes relinquere tempora-
lia ... quod sepe inciderunt in ... l. e c. 20 g c.
21 a Quod mens attenta ad eterna despiciat
temporalibus idem c. 2 a d Quod non moritur homo
funditus temporalibus idem item l. 1 c. 2 c Quod mens
non intendit simul desiderio temporalia et eterna
l. e c. 2 a f Quod qui mundo mortui sunt mich
de eo ad usum retinent l. 1 c. 2 g Dimis
gradus inferior contempnendi temporalia quia transito-
ria sunt et superior non quia transitoria sed etiam si
etiam essent contempnenda sunt idem c. 2 8 f
Quod despectos quos mundus reicit deus eligit
idem e Quod anima repleta invisibilibus contempnit
invisibilia idem c. 1 9 a Quare etiam aliqui con-
temptores mundi non videntur etiam idem c.
21 b De duplici contemptu mundi quorum unus
est exercitio ... alius non idem 2 i a Quod
contemptoribus mundi ... labor
idem Quod pulcritudo mundi cito despicitur ab in-
spirata pulchritudinis eternitatis idem c. 2 8 g Quod
sapientiam ... est afflictio et labor
l. 6 c. 6 b Quod sancti qui amant temporalia in suis
tribulacionibus non laborant idem c. Quod nec hu-
les calcant gloriam mundi idem c. 8 g c. 9 a
Quod non contempnenda sunt quia mens in lesa fit tremens
implicata idem e Quod anima renuncians mun-
do est dilecta filia dei idem c. 10 a Quod mens
serviens mundo est ancilla peccatum ... ...
givit idem Quod non quis ... contempnit mun-
dum et sequitur deum l. a c. 1 a d Quod ideo
contempnenda sunt quia brevitas huius vite delec-
tata frangit animum a spe eterna l. a c. 1 9 d
Quod contempnens mundum est sicut ... pla-
despiciens in morte idem c. 1 a c Quare tan-
tes mentes diligunt mundum et ... non
possunt contempnere ipsum l. 8 c. 10 d e Contra
declericos idem c. x 7 a Quod ibi multa Quod con-
tempnendus est mundus quia ... presenti
cum demandat ... sit semper mundana idem c. 1
d Quod ideo contempnenda sunt quia receptaculum est eorum
malorum l. a c. 1 9 b Quomodo boni inlesi sunt
temporalia et in tuentur eterna l. 8 c. 7 e Quod insti
quadam ... relinquunt eterna l. 8 c. 1 d
Quod eo sancti viri despiciunt temporalia quia lim-
pidius intuentur summa idem c. 1 9 g Quod
contempnenda quia animus diligens ea non
stabilitur eternis idem c. 2 8 f Quod contemptores
mundi non dant ... ad dispensatorum
eorum idem c. xx ... Quod mali non contemp-
nunt divicias rerum boni quibus non subsistant

l 8 c 2 a f 1 c 38 g Quod ideo sancti abiciunt
curas mundi ut se cognoscant et inveniant
l 10 c 16 f Quod mundi contemptores et contemptores
erunt iudices l 11 c 10 c Quod ad contemplationem
celestium sollicite contempnit mundum l 12 c 19
Quod ideo mundus odiosus est quia sugerit animam
a bonis l 12 c 19 c Quod felicitatis malorum in
ipsa est cum contemptores mundum iusti bonum l 12
c 12 a Quod gaudium mundi contemptus est quia
comparatum eterno nichil est ut qui sop l 11
c 12 c 1 c 2 b f Quod qui conclusit hostia in
di deus precepta ne illum noluerimus l 28
c 19 d Quod omnes nisi qui templos figit in
hac vita electos ad aliam vitam repellit l
30 c 8 f De contemptu divitiis fuit studius huius
conversationis idem c 21 e Quod contemptor sit eius
quia sicut arena ascendit sicut apertur
idem c 1 a Quod ne aresttat quis in eius fri
gidum sunt qualia que auctor extinis idem
c 21 b Quod alia parum sunt quia despiciat mitem
qui elevat ut herodias vel accipit l 21 c 6 b
Quod ideo contemptor sit quia ut nec integre animi
ab appetitu visibilium fugiat idem c 9 a Quod
contempto eterne acceperit est invis in forma
non attingit ab adversantibus idem c 20
c Robustum est habitaculum mentis si contemptus
per fluctuat idem c 21 b Quod nemo contemptor
mundi in aliis collocatus desperat de
alicuius eternas idem d Quod in meditatione
eorum que fecimus preces antiqui dederunt
omnium contemptus mundi idem g Quod non
quientes mundum carpe per magnos sunt dum
l 2 c 8 d Contemptus malus homin
vel despectus de clericis dicitur qui respectu homines
sunt contemptibiles et in conspectu dei gloriosi l 19
c 21 c 22 prol Quare inter mistorum multo
et confert exitus de ipsa in intus pulchra l
19 c 20 c Quod non ridendi vel despiciendi
qui non omnium divinas gratias obtinuerit l 21
c 9 b c Contemptus doctrine Quod contempnit
sacerdotem dei l 11 c 1 c 1 c 2 e Quod qui contemptor
in maifestiora non potest venire ad subtilio
ra l 16 c 21 f Quod contemptores divinorum colloquiorum
sunt hostes ecclesie l 19 c 22 f Finis libri
Contemplativa vita respectu active vi
Quod vir contemplative designatur per Iste
onagrum et deliberate contemplative et despiciunt
active l 20 c 19 f Quod non debet contemplativa
vita iuncta esse cum activa l 21 c 20
f Item de eo l 2 a c 2 a b Quod talio

dupliciter conversatio et contemplatio dicitur lapis
angularis l 28 c 12 b Quare vir in
carne videt ... ex iustitie ibidem
Deprimenda efficit vita ut amore deum
impediat amor proximi non ego l 28 c 11
a Quare in mali dormiunt contempti celestium
quia non contemplantur illa sed terrena iniustia
l 30 c 9 b De dimissione quia contem
platiuos implicat secularis iniustis ...
presertim l 7 c 3 a et ista Quod post vitam
activam necessaria est contemplatio l 6 c 21 b
Quare contemplatio est semplex ibidem c Distinc
tio active vite a contemplatione cum expediat et
cum non ibidem c 22 b Quod volentes contempl
dum prius perficit opus per ... ibidem c
22 g Contra illos qui per solet vacare
et ... pro sibi laborare ibidem c 22 a
De differentia active vite et contemplative per ...
et effectus et vitare ordine ibidem b c
Quod contemplatione in ... et quia non ex
cidit ibidem d e Quod iste due vite similiter
merite sunt quia duo oculi in facie l 6 c 22
d Quod sit eius l 8 c 19 b c De eadem dicta
per qui ... in activa mens stat ... in contemplatione
deficit et ... l x c 12 c De eminentia
contemplative super activam l 19 c 19 g Quod con
tinentiales et unum sunt ... in eternum excel
unica activa l 19 c 19 g Quod activum non
valentes contemplationem debent contemplantes ad
ammirare l 18 c 18 a De excellencia
hominis in contemplativa super ... mattea l 22
c 12 c De vita ordinacione activorum
et contemplativorum in ecclesia et eminentie active
super contemplativam et ego l 27 c 19 d Quod contemp
non debet respicere activos idem e Quod tanto
sublimius quis superiora penetrat quanto sublimius
pavore contritum inferiora contempnit l
19 c 18 e De exitu a contemplatione et redi
tu ex ... perfulgat l 20 c 3 e Quod non prevalet
mentem contemplationis in cesset abiectionibus
l 7 c 21 prol Redeat ad studium contemp
lationis gestiendi l 6 c 23 prol Quod contemplatio est quia semplicite magis sepelit animam
et quia l 7 c 2 c Quod nequaquam mens ad ...
na tollitur si curis occupetur idem c a c
Quod mens contemplativa ... ymaginibus videt deum
l 23 c 16 d Quod et mens contemplativa datur
iusti quia ... rebus omnibus l 28 c 13 d a
Quod amor meditandi impetrat sumpe
qui ingeniosus negat l 6 c 2 g Quod multis

psimus nō expedit cōteplari ibidē c 22 c Et donum ōteplacōis est a solo dō l 12 c 6 f Et aīa afflueñs deliciis ōteplacōis nō cōsentit incubace ve mis q̄ desiderat eterna l 16 c 8 a De renouacōe mētē abcessionibꝫ ut pa teant supna l 23 c 16 b De subtili orībꝫ vires ꝫ motibꝫ in ōteplō De rium et nemus ōteplaōis l 7 c 19 pto Item l 17 c 6 g ꝫ 2 a a Et labor ōteplatiuor est suma negociū l 8 c 11 a De contemplacōe dūne p figurā aqle l 9 c 1 a c Et vidamdiudo virtā iuptiōre mentis l 11 c 20 c Cōteplacō n̄ ē hic pfcā sed īcepta l 20 c 20 g De vita ōtepla et actiā sub figā aque ꝫ capt̄ mactācio l 22 c 3 e Item l 7 c 7 ꝫ i Et pcccor nō attingit n̄ carnis desidia refrenēt siue mortificet l 6 c 20 e Et in m̄te ꝫ mutabis oꝫ pcedē desiderio carnis l 7 c 26 b c Item c 27 ꝫ 2 b pro ū Et cōteplati pfcē carnē castigat l 8 c 16 c De mortificacōe et absconsiōe que est ī ōteplaōis l 7 c 8 ꝫ 1 pto Et mēs purgata et reccreata qr̄ fugit spūni ira dūi ōtemplaōis idem 23 e Et mēs desiderata est pius quā ōtemplet l 6 c 23 d Et p gradꝫ pcedē cōteplacō l 2 e c 2 b Et tūc pcipue ōteplacō celestiū requirit cū mēte xo adhēret l 7 c 21 a Et dūbꝫ vi ꝫ rambiciꝫ sustinuatiū l 7 c 28 a De simus l 23 c 18 b nō sic l 2 e c e c Et cūa pcti bellū ī sc et ēst in ōteplacōe l 13 c 18 c Et pfti co mag tū sedūt oīa quibus cātoī sedūtur l 26 c 12 c Et nō devenit ad culmē ōteplaōis n̄ pcessiō ex exteriorū curaꝫ l 30 c 21 c Et exti ōtinet quibꝫ muti euolat ōteplā idē 3 c 2 e c Et mēs elevata p ōteplaōis dumꝫ se circuiat l 7 c 23 b Spiritus ōteplat l 8 c 10 g Item idem c 21 d Et sci co vero placita despiciūt qo sedm suma respiciūt ꝫ ecō idem c 19 f Et ōtepla extollit mentem est carnē l x c 21 c Et cogitao detinꝫ fiūt mala inquinate deuitāc l 10 c 10 a f g Et aīa vincitur ōteplāe dei l 20 c 21 c Quia ī sopno ꝫ ōteplā appet dō l 22 c 16 c d Et post gravē cōteplā ōscipit vita spatiis l 2 e c 2 e f Quod aīa qo plus p ōteplacō eleuat tanto mag formidat l 7 c 19 f ꝫ aū et pꝫ 12 Quē timor nō aggūat in ōteplaōe sic sps pruama leuat l 6 c 23 c De spē et formidē q̄ ocurit ī ōteplaōe l 7 c 22 b Et p frustrum ōteplaōis fit ut ōsiderare mala singa mē teū alii l 23 c 1 a f Quia ī ōteplāc

ex ōsideracōe sui gñā timor l 16 c xi c Et mētes ōteplā possūt p celos sublimissimos ī telligi p suspēsioꝫ ꝫ forti l 26 c 26 b Quia aīa ōteplā sed indicat virtute quā nis nō videt quāta sit l 2 e c 2 e c Et ꝫ quali mdē facies dei in ōteplacōe idem Et sci sciūt oīa pria oī ōteplant eterna l 8 c 2 g b Et ardor dulcōis non ē sine visione l 7 c 22 e Quia ex ōteplāc celestiū augetur ardor desidioꝫ l 9 c 16 c Et gust vitatis p ōteplā ī mētem illuīat idem c 2 ma dūd te deus in ōteplāc ꝫ q̄ nō l x c 1 g ꝫ c g b Et mēs inflāmata invenit quod quit l 17 c 18 e Et p cōteplacō sunt pria q̄ fiūt meciā et ardent cōteplatum illa l 31 c 19 c Item d c h l 7 c 8 De sopno ōte plaōis l 7 c x p tot Et co clari eterna ōspiciūt quo abextionibꝫ quiescit idem d nō debat mala satis ibidem c 19 ꝫ 20 21 ꝫ 22 ꝫ 23 De scali ascendendi ad dm ibidem c 23 f Et in ōteplacōe cū panore se ocurit ꝫ cū spe pfuit l 7 c 22 b Et mortuum mūdo p ōteplā repntatur acternalibꝫ sēti l x c 20 f Et cor fixū in supnis nō sbat ab base tpaliū q̄ quiescit l 23 c 12 b Et mens ōteplā est sup se ī ōtbabilis ꝫ infe p tbabilis ibidem d De suspensione cogitacōnū q̄ sꝫ ē in ōteplacōe l 31 c 9 a Et ī raptu nō est visio dei sic est l 8 c 1 a g ꝫ multa ibi Et ōteplacōm sequit stupor l 12 c 10 f De extasi ōteplacōis q̄ nō exprimit que vider l 17 c 6 g De raptu mistor q̄ exeūtes in carne ꝫ nō sunt l 17 c xi c Quare ōteplati persedent inter celū ꝫ terram l 31 c 9 c Suspēsio ab infimis facit admirandꝫ inspinis l 1 a c 16 e Et p ōteplaōis nō faciet ꝫ quodā sapore tangit l 8 c 21 f Et cum mēs gustavit dulcedinē ōteplacōis nec sup se mittit ꝫ verba l 7 c 22 e De gaudio q̄ pcipit in ōteplacōe l 2 e c 9 p tot De pascuis ꝫ ōteplacōis quibꝫ pascitur elci quo plus se eleuāt admiratiora l 30 c 2 e d Et refectꝫ ōteplacōis nō sentit qui nō plane ta simulat l 7 c 7 b De dispēsatiō ī pedimēto quo impediūt sꝫ desidia celestibus ibidem 3 a Et mēs non pt dm stare in ōteplaōe et quare ibidē c 22 d Et cōtra multi ōteplatores mūdi nō viderūt p ōtemplacō celestia ibidem c 21 b Quare mēs acriene obruit cū ad ōteplā mittit ibidē c 2 a g De infirmitate mētis ad ōtemplacōm l 8 c 3 e Item c xi multū Quare in mente ōteplat aliū ē tēptacō carnis et tentavit simul ī ipsis

z celu | x c 9 e Qz z si mes ɔteplat° desinat
du semp mo acquirit stabilitate no amittit
ibidem c 18 c Qz ɔteplates sentit infirmitas car
nis | 22 c 18 d De ymaginibz et figuris q
impediunt ɔteplacone | 23 c 14 g Quomo pfecti
ɔpuncto familiari ac solz affice idem Jn
ɔteplacoe idem Qz nequaq sup vires scru
tanda sunt celestia | 7 c 27 g Item | 6 c
22 e Cont nolentes contepla exsup z psup
idem c 23 e De infirmitate mentis ad ɔtepla
du cel | 28 c 30 c d Quomo paulus in raptu
dm vidit | 31 c 29 f Item | e c 14 g Item
q mo vide p spem | 2a c 3 c 7 c 28 c Item
| 18 c Qz omnis visio impura e in caligine
z i ymagine | 7 c 20 b c 7 13 b Qz defi
ciendo aurusione vide deus | x c e a Qua
vide hic deum et quali non | 14 c 13 p
tot Qz deo celi videri pt a mentibz in carne
s oz ut videns funditus moriatur mundo |
18 c 3e no distincta idem tot c 33 z 3e Qz
vide deo in ɔpheisibile declaus oclis z sine
sidero in mente | 23 c 17 d Qz sap sit invi
sibilis et quare | 14 c 14 Qz ɔteplatiu z videt
invisibilia dei idem f Qz pfecte vide sap est
hic eam idem g Qua vitas pt videri et
quare no | 20 f c e b Quare deo ondit se nob
p creaturas in quoru cu | 2 6 c a Qz hec eo
q homo e intellige sum oz auctore | 1 c 6 a
Qz deo eo mag diligit quo magis intell | 27
c 6 g Quare nob sua invisibilia apit qbz
gradibz z passibz | 7 c 13 d e De cognice dei p
fidem z spem et q pcedit dilecom | 16 c x d
Qz ut videar illumata mente est inde ipm hic
| 23 c 3 b c Qz n comphendit desinen i pse
eius doctrinam a filiu | 7 c 2e g no declr c
28 3 7 7 6 et ante c 20 21 22 23 7 c
Qz nequaq ondit in dnitas sic e idem c
27 b Qz vide dnitate est inde secta sapie
eius | 10 c 7 f Quo pfecte cospicie deus ibi
dem c a f Quare ondit se deo dilenetibz se
et quare no idem g no tota e Quomo adq
latet dns et quo adquid un et qlr | 10 c
7 f Qz n elatus n delcatus in pcco deum
vide pt idem 13 f Quare deus scitur et
cogitari idem c 16 g Quomo sp z vide et vi
deri desidera | 18 c 3 e g Qz e hic accessibl
et iaccessibilis | 18 c 2 7 b Quare diff visio
via adeo ervisione sua dese ibidem e Dispu
tao de visione dei si vide an no idem c 33 d
Contra eos q dicut dei sap a prima no videri

idem c 3 e c Contra eos qui dicut d ima
gina actuia no videri idem f Qz anglica
na n huma deum pfecte ɔphendit | 10 c f
b Qz nulla scia creata ɔphendit celsitu dei
| 14 c 23 d Qz in mea ɔteplacoe no sufficit
anglorz claritas aspice no sequitur q e sup
anglos | 31 c 28 c Deu inte e ex rone
eius ecciam collige Jtm sinacone eius ɔspice
| 2a c 3 c Item quid videbit deo mali
in iudicio idem d e Quare mali z demo
nes no pt videri deu | 14 c 2b Jtm | 18
c 30 ptot Nota | 7 c 14 a Nota q itima
locucio expimi no pt z de eius effectu et q
nemo nouit nisi qui accipit et q e vbum
absconditu et q rapti et ocite pcipi z q n
pcipit n mes abcxtionibz absconditur et
domlitpha mo quo inea inspiracone
loquitur deus ad anim et q e plena locutio
cu aia ɔteplacoe sepsem | 7 c 14 18 19
de scala et gradibz abcxtionibz mise et asc in
deum | 7 c 22 f Item de gradibz eius et gsilibz
| 10 c a e De ɔplexu ɔteplois apparatis co
nitas z sic ad oia | 14 c 7 a Qz psonis alta
e abyssus ad suma | 22 c 18 c Qz sunt illi
gradus signa singula idem f z c 19 c Qz adsi
dem e ascendit gradibus | 22 c 19 g no tot
20 c De sitis gradibz signa hois q medie
e cubitos mille Eze c 8a Qz mes ɔtepla
dicitur ex timos epalmu | 8 c x f Qz ɔteplatiui
quo altius se extollunt eo magis carne et mundo
ocadunt ibidem c 19 c Qz ɔteplatiui sunt
ɔteptores mundi idem f et eode lib c x f
Qz mes ɔteplatiua oia calcat nisi illa et teo
| 22 c 18 c Qz mes ɔtemplatur maltum
dicta no pt penetre q videt ibidem de sal
tu ɔtemplacois quo transcendut clti omnia
obstacla hmo inte | 26 c 9 d Qz ɔtep
latiui dicunt alii desiderio ad erenas vrites
q p sior ex o x et q tut no mora ps ɔtep
lois | 19 c 18 d Neo scendit vlc qui sibi
concedit | 28 c 20 d Quare rolig itlligi
sco noie aquile designatur | 31 c 36 g
Quare maremus et solumen dei mes istat
ɔtempla et quis istat maltus idem c 2a
a Quare in meditacoe scor antiquorum prim d
mes ɔteplatiua se collocare idem g Qm z
solummodo istat mes ɔteplatiua refecta idem
c 30 ptot Qz noles ɔteplari cu na debz
terrene abstinens | 23 c 14 c 7

Conterero q nra oratiosa amittit eum | 7 c 9 c

[C]ontinuatas q̄ mētes cōtine q̄ i͞pugnāt
q̄n aliquid incipiunt | 9 c 1 a De cōtrus a-
petitibus i malorum virtutibus et bonorum | x c 18
b Item | 26 c x f Quod tota vita ē in
appetitu cōtrario | 13 c 6 b Quod mali sunt q̄
nūquam et q̄ sunt in simone | 17 c x c De
cogitatione que si veniat ad suggestionem
non tamen ad consensum | 29 c 22 d Quod qui non
obviat sinne agentibus se adhiet testis ē
conticentia | 22 c 17 c Quod mētes possunt
priorum desideriorum est q̄n alia succensa | 33
c 22 g 2 c 33 a De contrarietate amoris
mundi et dei | 18 c 6 d

[C]ontricio vel conpunctio Quod ē medicamentum
anime q̄ peccata abscondita aperit contricio idem
c 17 b Quod conpunctionē distingunt species virtutū
et viciorum | 3 c 22 c De causa contricionis | x
c 1 e post med. Quod conpunctio in mutat
vicia que in virtutes vertuntur idem f
De causa electorum et reproborum q̄ ex diversa causa
cōpunguntur | 17 c 17 Quod sit causa q̄ reputant |
6 c 8 f De duplici contricione dei et dyaboli q̄
diversi fiant | 1 a c 1 f g Quare contricio dyaboli
supplantat contricionem dei idem g c 6 Quod omnia
conpuncta et... dicitur de ... infioribus | 1 c 2 a
b De causa penitenciali | 9 c xiiii et 17 f
... Quod lamenta conpunctionis sunt sicut plage
| xx c 16 g Differentia inter conpunctionem cordis et
plagam carnis ibidem c 1 a b Quod fidelium
mentes persistunt sine causa et tamen videntur
conpungi | 16 c 10 b Quod perfecta conpunctio excutit
et delet ymaginationes corporis | 22 c 1 a
g De causa conpunctionis in sanctorum cord...
c b c De duplici contricione meriorum et gaudii
et effectu utriusque | 2 e c 3 f 2 a b Quod
summa ē contricio in defectione cantionis et
adnectione cantice | 27 c 8 g De mala
contricione qualiter animo venit in operacionem
idem c 9 a De duplici contricione in quorum
intrinsecus et exteriori idem c 10 a De conpunc-
tis ad horam | vi c 12 c Quare quidam
exeuntes in vicijs conpungunt ad horam pe-
nitenciam vertunt sed resiliunt | 9 c 12 c Quod
electorum primum est si conteri et flagellari | 26 c
17 b Quod divina inspiratio repletos ducit la-
mentum et gemitum | 2 a c 17 d Quod post
conpunctionis aliquantulum veniat refectionem pertinent
in admirationem idem c 16 d Quod conpunctio
sustitutat contricionem suam et peccatorum agnitionem | 22
c 1 a De conpunctis ad horam | 33 c 23 c

et intra Quod quot duplex delictum ex peccatorem
sunt duplicem gemitum | 22 c 3 c
[C]onuersacio bona inter malos laudabilior
| 1 c 12 a Quod conversatio sit intra et extra
| 7 c 8 g De conversacione bonorum cum malis
et q̄ illi meruerunt boni sunt qui inter malos
boni sunt | 20 c 21 a 8 2 c 28 post De conver-
sacione sublimi | 21 c 2 a a Quod nobis est
intrinsecus medendum si exterius mala conversatione appetimus
in sublimi | 22 c 2 g [C]onsilio que consuevit
mala impedit consilio et ad religionem | 1 c 1 b
Quare permittit deus eos remanere de culpa
in quibus | x c 16 f g De consideratione ingresitam
cum et appetitum ad impletionem exteriorum | 12
c 1 a b Quod electorum consilio quo divinorum corva
lidiorum | 19 c 21 b De tribus viciis meriorum
et lecti et tam est sine conversione temptacione
et morte | 2 x c 9 ... ad 12 c ...
De memoria peccatorum et consilium animo idem c
Quod cum sit permittit deus temptari animo
idem g De tribus modis conversatione incohatione
meditacione et perfectione idem c Et de eorum
motibus idem Quare novit conversi non statim
temptatur idem f g De mixta temptacionis
ad dulcedinem consolacionis que novit conver-
sis fit idem c xi b De novit conversis quando
dixit se venisse ad perfectionem receptam in
inchoatione idem c Quare in novit conversis
insurgunt quedam temptationes statim que non appa-
ruerunt in seculo idem d De longitudine temp-
tacionum in novit conversis idem g Quare et
quomodo conversus post vitam sublimitatis titubat
alii idem c 11 a Delectationem quam percipit con-
versus animo idem c De his qui durant
in peccatis suis usque ad senectutem et non
sunt conversi | 25 c 26 g 2 a a De mirandis
que in fine alii peccatores | 29 c 8 a
De conversione peccatorum in fine vite | 2 a c 17
a Quod inconprehensibilis sit peccatoris conversio mira-
bilis idem c 16 a b De inpedimentis conver-
sionis perniciosa carnalia | 30 c 20 b c
Contra retardantes conversionem per timorem
aliquorum que ceperunt idem Quare in ira
conversionis sunt similia locustis que inter
salierunt nec ceperunt | 21 c 29 b De conver-
sione pauli et ...anus que ceciderunt
a boclis eius | 22 c 2 a Quod deus saciatur
in conversione peccatorum | 30 c 30 d e
[C]or De reductione cordis ad munditiam
| 1 c xxiiii f De pur et in nocte cordis

ut abea[m] p[ro]cedit bona op[er]a idem c 2 a d
Deus ip[s]i[us] corde et ei[us] s[er]mo et medio | 2
c xj b de corde impior[um] quare est leue et
instabile | 16 c 2 e d s[er]mo contra duo s[unt] i[n] hoie
q[ue] sunt cor s[ecundu]m intellectu[m] dei p[re]ter
m[ent]is mortificat[i]o[n]e | 2 e c 18 c s[er]mo magis
custodia d[e]b[et] cor | 1 c 9 b cor meum ex
uacu[um] e[st] p[ro]p[ter] cogi[tation]es multas p[er]git[ur] | 26 c 2 e
c s[er]mo cor humanu[m] sit mare t[ur]bidum amar[um]
et tumidu[m] cu[m] x adue[n]tu | 28 c 19 e s[er]mo
e d[icitu]m m[ente] cor p[ro]fundu[m] s[ed] contr[a] adlam[en]
ta et q[uod] ipse solus ig[no]r[at] | 29 c 10 c s[er]mo
deu[s] decambla[n]s ma[n]ds ho[min]is e[st] uacacal
care q[uod] ipse s[e]d ibidem decamblet idem e
de latie m[en]t[is] cord[is] i[n]tabla[ti]o[n]e quare fit
puritatem idem c xj b cor ho[min]is e[st] man
sus dei | 12 c a d s[er]mo e[st] ca[m]pum et q[ua]n[do]
d[icitu]m | 2 e c 18 b s[er]mo felici[ter] simp[li]c[ite]r
cord[is] | 12 13 d s[er]mo cor desiderijs t[er]re
secu[n]d[u]m t[ra]nq[ui]llissim[um] que ee no[n] p[otes]t | 22 c 12 a
Concordia q[uod] s[ignifica]t nouum testamentu[m] | 19
c 23 b correct[ion]is quare quinta q[uod] d[icitu]m agu[n]t
et eu[m] fructu[m] no[n] corrigu[n]t | 12 c 12 f
s[er]mo quidam noluit corrig[er]e p[ro] fauore uulgi
et p[ro] op[in]ione obmissio[n]is fame bone et
sic negauit xp[istu]m | 20 c 5 f s[er]mo o[mn]es
qui aliena corrig[u]nt d[ic]i p[ri]mus p[ro]pter ea meti
| 26 c 20 a Correpcio de correpc[i]o[n]e
qui d[icitu]r ecc[lesi]a eorum sa[c]ram[en]ti | 3 21 d
s[er]mo na[tura] v[i]a correpc[i]o[n]is debet p[ro]cede[re] ex aure
et humilitate | a c 21 c s[er]mo qui uult aliu[m]
corrip[er]e d[ebet] e[ss]e mundus ab istis m[a]l[i]s
ip[s]e corripit | 2 c 23 d ex[empl]um s[er]mo m[o]de[ste]
suis unde humilitas in correpc[i]o[n]e fe[c]it
idem b ymo e[st] maloru[m] ... q[uod] a t[o]lli
audita | 8 c 20 f contra eos qui qui cor
ripiu[n]t bonos sapientes idem p[ro]to[n]iz
c 26 e s[er]mo a[n]i[m]as p[otes]t cessare a correpc[i]o[n]e
| 8 c 2 a e de cautela h[ab]enda i[n] correpc[i]o[n]e
| 9 c 1 b unde e[st] q[uod] stulti et mali no[n] suf
ferunt u[er]ba iustor[um] | x c 2 c s[er]mo mali
p[ro]uidit correpc[i]o[n]e[m] der[isi]o[n]is co[m]mune
ha[m] et bona caritatem et quali[ter] d[e]bent
recipi[u]nt idem c de correpc[i]o[n]e que ex
zelo excedit mo[dum] idem c a b s[er]mo exti
... correpc[i]o iustor[um] fit ex nec[essita]te mitior
o[mn]ia ... | 11 c 4 f de correpc[i]o[n]ib[us] ...
idem s[er]mo qui corripit no[n] p[ro]ce[de]s p[ro]p[ri]a p[ro]p[ter]
| 13 c 28 s[er]mo o[mn]i[u]m d[ebet] s[ed] in correpc[i]o[n]e
idem c 2 a s[er]mo culpa no[n] pub[lica] d[ebet] corripi

idem c s[er]mo p[ri]us d[ebet] se eligere qui[bu]s q[uam] se quam
contra aliu[m] p[ro] correpc[i]o[n]e | 1x c 10 a b s[er]mo p[ro]
cucientes aliena delicta d[ebent] oc[u]los h[ab]ere ad
sua idem c 18 b s[er]mo cessand[um] est a correpc[i]o[n]e
ubi d[eu]s flagellat et tu[n]c post co[n]sland[u]m
idem c s[er]mo na[tura] in mente s[e]d[e]t s[ed] est corrip[ien]
benignitas in malis ex[empl]o | 1 c 3 8 s[er]mo
iustor[um] t[ame]n e[st] redarguere p[e]cc[at]a malor[um] | 1a
c 6 c s[er]mo e[st] tacend[um] a corr[ect]i[o]ne et qui non
| 20 c 1a 6 et 18 a b s[er]mo no[n] est desistend[um]
a corr[ect]i[o]ne et si odia surgu[n]t idem b s[er]mo aliq[ui]
sunt que corripi no[n] p[ossu]nt sine culpa corri
pientis | 22 c xj b s[er]mo sci[e]n[te]s no[n] desistu[n]t corri
pe | 22 c 9 b s[er]mo no[n] aut[em] corripiu[n]t aliq[ui] re[ctores]
p[re]dicatores | 1x c 1 1 f de corre[c]t[i]o[n]e iustor[um]
p[re]dicator[um] q[ua]n[do] fit mod[er]amine caritatis corr[e]
p[ti]o[n]e s[an]c[t]i pauli qui corrip[it] idem g 2 c 16
p[ro]p[ter] s[er]mo na[tura] iusti repu[ta]t p[r]imu[m] cor
ripi | 26 c a d s[er]mo capit ui[rtu]m uitu
tea[m] i[n] interiora | 26 c e a de p[ro]fu[n]da caritate
que est in correp[cio]ne iustor[um] idem c s[er]mo iusta
inuiti corrip[iu]nt et p[ro]p[ter] p[ar]ant sibi defensio[n]e[m]
coram deo idem s[er]mo s[ed] boni doctores
exercent munia ut p[ro]ueniat admar[um]
idem g s[er]mo m[agi]s dei incipit in honor[e] cor[recti]o
ne ut quesitur in replo[ra]re d[ebet] ip[s]e | 26 c 11
c s[er]mo qui oc[u]l[t]e t[alibu]s e[st] quales s[un]t quos
reprehendit obligator est apud deum
idem c 18 f contra eos qui malu[m] aliq[ui]s
retorqu[e]nt in estima[tion]es custor[um] idem c
29 c s[er]mo corripie[n]s d[ebet] carere uenenum ...
furore super ... idem g 2 20 a s[er]mo p[ro]
zeli impetu s[ed] correp[tio] aliu[m] no[n] correp[tio]
s[ed] o[mn]i sp[irit]u idem a b s[er]mo na[tura] in cor[rectio]ne sto[ri]
est fror et bladicies | 19 c 1 e c contra
q[uod] s[ignifica]t sup[er]a | 21 c 10 Item | 23 c 21
s Item s[ignifica]t uet[us] testa[mentu]m | 19 c 23 g
Corona q[uod] e[st] p[re]miu[m] uittorie | 1x c 2 b
Corpus q[uod] mali unu[m] corpus i[n] membra s[un]t
ei[us] c[a]p[u]t dya[bolus] e[st] co[n]iu[n]cti actione et significac[i]o[n]e
se uestiant | 29 c 6 a certe quid s[ignifica]t
| 20 c 8 e 2 c 12 c e 2 c 13 c Coruus
q[uod] s[ignifica]t h[ab]ilem p[re]dicatore[m] et s[anctu]m | 1x c
16 f 2 | 30 c 12 c 2 c 13 c no[n] q[uod] al[i]i
pullos suos et q[uod] no[n] idem f 2 d :-
Costa q[uod] coste s[un]t s[an]c[t]i ... | 1x c 1 c
Creatura q[uod] ulla creatura sunt s[ed] aut
sunt aut s[ignifica]t | 1 c 2 e b s[er]mo o[mn]is
creatura siue bona siue mala s[ecundu]m co[n]
fitetur creatorem | xj c 3 b s[er]mo o[mn]is

creatura est circumscripta | 19 c 7 d creature
per creaturas spirituales ad deum renocantur aut
tamen per eas enocantur | 26 c a c quod omnis
creatura eriguntur finibus aut fine | 2a c e
d creature sua creata sunt | 22 c 9 d de
creatione quod omnia simul et quod non idem
c 9 et 10 per totum creature homo et angeli
simul sunt creati non simulate temporis
sed conditione temporis idem c x b
causa passionis premitatur animae et angeli
| 7 c 2e b crucifixio mundi tria despua
in crucifixione hominis cum mundo | a
c 2 d de crucifixione hominis cum mundo
et eius | 18 c 2e c de virtute signum crucis
| 21 c 3 b Crudelis quis sit crudelis
| 20 c 23 g Cura quod eos quis sumit
circa hominem deus curat et confirmat
| 21 c a a unde quod infimum bonum curato
quod inter malos sitiant quos curit deus
eum aliquo idem contra curiosantes
ecclesiarum | 6 c 10 per totum Curiositas
quod curiose scrutantibus non oportet de magna
| x c 22 f de curiositate super theologorum | 20 c a f 2 c 8 per totum contra
curiosos doctores ex de helva | 26
c 26 g sunt | 26 19 f Cursor spiritualis
quare signat principiates adventu
| 9 c 10 c 8 Custodia de custodiendis
sensibus ad sanctitatem et castitatis conservatione
| 21 c 22 3 per totum quod delectatio memoriae
sensibus per sensus idem de abstrahendo cura
a sensibus et querere et de custodienda castitatis maxime valet custodia sensus
idem de mensa servando quod occupatio et
pena et expiunt et quod sensuum pullulata mala
cogitatione extinguunt lunia idem c 6 e g
quod aliter totum de curati sensus pondere luce
etiam et defendis sensibus | 22 c 3 c
Cutis quod significat similes exterioribus
| 6 c 10 b Cophinus servientibus quid significat
| 10 c 1e c

Dare quibus danda sunt et quare | 21 c x ja
Daniel de gratia et similitate eius | 26
c 19 b item | 2a c 29 b de pena
eius | 20 c 17 c Debitum quod iniustis et
reddit et quod iniuste et non reddit debemus
| 26 c 7 e item | 16 c 2 per totum item
| a c 19 a decepta decipula peccati | 1e c e
d Defensio quod defendentes vicia sua
| e c 17 g 7 16 a quod ex defensione oritur
inpacienta | a c 1 a quod manus humana quibus
est abscondere vicium et defendere | 22 c 12 c
Quasi differunt iusti et superbi accipiunt
deum in testimonium in defensione | 26 c 2 c
de non defendendo se cum in malis idem c 1 b
quod peccatores iniquo quod sunt et cetera alios defendunt | 23 c 18 quare hoc faciunt
idem c 6 a quod crimen eum defendit auget
idem a quod defensores malorum hostes
dei sunt non in autem idem b nequissimi
sunt qui tuentur mala aliorum idem c 8
creature iterum cogitant quo cum arguunt
se defendant | 22 c 26 b contra eos qui defendunt
se cum arguuntur | 22 c 13 d Delectatio quod de
lectatio prava decipit mentem | a c 13 b quod
ex omnibus mundi delectatio inhonesta huius quae audivit et intendunt celestibus | xx c 8 g quod mos
corrumpit in delectatione temporalium quod anima non potest
esse sine delectatione | 18 c 6 c Dentes quod dupliciter
accipiuntur et predicatores vel interim sensibus | 11
c 11 c item quod signat clipeas apertas | 19 c
19 d item apostolos | 1e c 11 b Derisio
non debet mittere sanctis | x c 10 per totum
Desertum quod sit cor infidelium | 3 c 19 a de
siderium eternorum | 2 c 7 d 7 et quod vana cura sit
desideria idem de esse beatorum in patria idem
quod mens que cessat animae que semper ipse
sunt ita nunc in ea que sunt in fine | 6 c 10 c
Desiderio dei sancto | a c 6 b de causis sancti
desiderii idem c et quod impeditur idem c
quod est desiderare vinbium etiam huius | 8 6 a
Et desiderio eterne requiei idem per totum
quod desiderium consolatur animam afflictam dolore
| 8 c 17 f 2 per totum cum differuntur sanctorum vota
et desideria et sancta stola idem c 16 e de
secundo desiderio quo adquirat debet peccare
| 9 c 17 f quod sancti punit aliud optare flagella
malis | 12 c 2 d quod desiderantes eterna sequuntur et discutiunt | 11 c 16 d de inflammatione
quod preces desiderium supernis coniungit et c
| 17 c 16 e quod possibile mentis desiderium
augetur non angelis | 1a c 6 g quod intelligere
angeli ex desiderio dei | 20 c 22 c quod desiderium servat mentem anectiuntur | 22 c 3 e
quod desideria ex dilatatione crescunt et convalescunt
ad perfectionem desiderium | 26 c 1e b et quod
in est sanctis sit sanctitas aliqua tamen sunt
in desiderio sancti omnia | 20 c 21 d quod sola
desidia augmentat mentem | 7 c 19 f de cer
nalibus insatiabilibus quod desideriis quibus cogi

tant cusenan cusendia | x c 1a d ex desidia
occupie carnalis fit hostia ventris | e c
18 e ex negat desiderium ut cesset de
sideratum | 2a c 2 b Desparacio q fit peior
presumpcione | e c 20 f ex dicit infirmus | 8 c
12 e ex e sicut nubes idem f ex desperans
no valet redire idem c 1a a ex nascitur
ex immoderato timore | 9 c 20 e Modus
quo mali desperant | 11 c 12 e f ex non
nisi ex malis exterioribus p nesciam inti
ox desperabilr affliguntur | 12 c 2 f ex exde
speracione nascitur estus mundialium concupiae
| 1e c 2 b ex primus se alios silarent
quia sunt nisi fixi in tpali mita decima
desperarent | 20 c 12 g ex licz bo opa
narrare of desperacionem | 11 c 1 g Item
| 22 c 2 a ex spem ponere i creatura est
desperare de creatore | 22 c 2 a ex summus
e presumpcio in desperacione idem c 9 f ex tanto
securius pcedit mala opera quo desperantur
| 26 c 9 e Nulli est desperandum ki simulo
peccato q maxilla dyaboli pforata est | 22 c
12 e Ds e misericors et misericors no presumendus n
desperandus idem f ex an ipam ex ee timor
iusticie s post ipam presumpcio depne idem
g Malum desperacionis consistit ul tollit cuncti
tu bn'ficiorum pns susceptor | 26 c 1e d
ex eo quis magis donata laxat quo plus intra
bonam s eternam desperat | 21 c 2 d Item
desperacione | e c 19 g Detractio q nascitur
ex invidia | 6 c 1e a ex cessabit intra
bulacione mister item z qua idem c 16 b
Cos cos ibidem et Detimore detrahencium
quo quis meditat impetum idem 1a a Quia
sca aia no sentit contumelias detrahencium
plus q no quit laudem idem c Demalo
detractionis | 1a c 22 e z i Conf imponere
crima falsa actus | 20 c 2 f ex qui delectantur
in detractionibus pascuntur aliis carnibus | 1e c
18 d ex so pmittit deus homines detrahere nob
nem moderantis laudibus decrescamus |
22 c 1a g Devocio de devocione z amore
sub typo petri z iohis | 1a c 6 d
Deus z demonis q des crunt d's ex de
Deus est q no h3 sine superiorem nec
inferiorem | 2a c e c ex ho eo q rohs est
ex rone ordinacionis ptrollige deum esse crea
torem | 2a c 2 c ex conat i mistia et
dm ee exemust | 1 c 16 a ex pdicta
mitam actus volumb3 collige exellcoiu
creatoris | 26 c a b ex deus ubique pns cp
equalis mensitate sibique dissimilis non
est | 2a c 1e c ex oib3 locis pns est nec
localit cum dicit non vala cuntando vaiat
idem Qua sup omnia int omnia i f z c
| 2 c 8 e Item | 2a c e c Cuius deus
| 17 c 12 g deus e ea cuncta ro ronabilium
inta invenciam | 20 c 8 b Diuinum em
finitum ee etu ophensible | 2a c 2 b ex
dium idem e ee capere forte ee | 1a c 11 b
ex deus e omne q h3 | 16 c 1e f Qua
dei summitem inta qm volunt resiste | 6 c
11 b Qua i oib3 imple volatas dei | 16
c 11 c destruu et immutabil dei idem
Item | 17 c 1e e z a b Qua dimenciones
dicantur in deo | 10 c 8 z 9 ptotu ex al
deus e immutablis z quare | 12 c 11 e f
| 9 c 16 b ex omis nra actio de sumla
z dine volutati | 6 c 12 g De immuta
bilitate dei quo ad dea de deo | 20 c 12 f e
ex dem immutabilitate plume dilis idem c
1e b Qua apt eum non e tenebra autem
bra | x c 11 f deeius cognicione ul scia | 11
c 10 f ex omnia z oclta z illiata ee sibi
manifesta | 27 c 28 z e b Qua lux
supna omnia penetrat et videt ibidem c e
De dei presencia | 20 c 22 e ex creator oia
videt alioqn non ee | 22 c 1 c ex de
eque omnia respicit eque cuncta disponit
| 2a c 1e c Scie dei e inanum obediam
nosse ul scire nos facere | 28 c 6 e Scie
dei e comparare nescire reprobare idem c 1 c
ex deus vno intuitu oia videt pteritu
psu et fu | 9 c 26 b pnde dei | 20 c 28
Ira dei idem c 2 a Item zelus dei ira
z pena z ptria et noz oium diffiniciones
qps | 20 c 22 ptotu Gra dei idem c 2 f
Crudelitas idem c 22 g Nescia | 16 e
Item | 2 c 2 f Mocio dei | 2 c 1 f Qua
dei | 8 22 f Obdurare dei ul inclinare
| 11 c 1 c Item | 29 c 21 c ex e dei
sonitu celum z terram nuuc z infinum
| 10 c 9 c Qua recordatio cadat i deum
aut oblivio | 1a c 1e f g Dei decor et
erectio gle et vestimenta formosa i deo
| 22 c 6 b dei audire e nra desideria
pape | 27 c 2 e Comparare e ip amasie
nos insciatibus intioribus | 18 6 d Qua vita
ceptum eliquis noibus de eo que apt hoies
sunt invenit | 20 c 22 a Trinitas e cum

qui se multi nesciente cognovit in spiritualibus
ostensis eruditione | 27 c 2 f dei scientia non
recepisse | 12 c 8 f dei facies | 11 c 17 b
dei statue | 17 c 28 e c 2 | 19 c 3 d dei solum
| 2 c 14 e dei mite | 18 c 10 dei ad
nos venire | 10 c 22 a dei respicere
idem c 2 b dei creatura | 2 c 12 c dei causa
quod dicitur | 16 c 17 c dei interior | 19 c 8 c
de nominibus transumptive de deo dictis quilibet
circumlocutione ut omnes de deo dicuntur inter-
pretatione ita quod nichil horum proprie ubi non quod non
sit omnia figuralia dici possunt quia de his omnibus
dici certum aliquid non potest quia si unum in certitu-
dine existeret alterum necesse non posset | 20 c 21
b c de eo cum dicitur ille membra corporis sensibus nobis
elevat nos per ea cognita | 22 c 9 g
dei pusilla quibus sit scapula memoria
manus dextra brachium nox oblivio recordatio
| 22 c 1 ptoton dei membris manibus
et oculis etc. | 19 c 17 e de deo omne quod
loquimur sibi quod nullum nomine | 22 c 17 b
de nominibus de deo dictis secundum quod quia pene
omne quod de deo dicitur corpore indignum est
quod potest | 20 c 22 b de dei locutionibus ubi-
cumque spiritualibus et nobis per celestes suas et per
venias ut de multis pagina | 28 c 9 ptoton
deus est imperscrutabilis quia non potest sen-
tiri | 2 a c 28 c de deo per sensum proprie non dicitur
quod per sensum non est per sensum dici non potest | 19
c 1 b deus loquitur de nobis in celestibus
| 17 c 18 z 19 dei ruine | 17 c 20 e dei in-
terrogare | 9 c 8 e dei noctis et nostra lu-
ce idem d item | 11 c 16 d et dei iustitie
idem d de dei interna locutione qua loquitur
interna operatione intelligitur quod auditur preceptum
absconditum | 20 c 2 f secundum hanc interna siue
tem et sunt collecta per suam internam
locutionis idem g deus quibus modis mentis
per timorem et amorem | 2 a c 16 d et ita
valentinus quanto ipsa mens ab exteriori
strepitu est remotior idem et quod exhor-
tatur in admirationem idem de dei duplici
locutione blanda et terribili quia per primam
conversus per secundam recipiunt | 28 c 2 b
de dei locutione duplici per se et per angelos
et utrumque pervenerit idem a dei verbum
in mente est pondus silentis immensum re-
plens et sine strepitu idem dei locutio
dicitur potentius nostra animo quam audiui idem
c 3 a de quot modis loquitur nobis voluntas sua

[marginal note:] vide libro 28 c 9 ptoton

indicatas per angelos idem a b dei locu-
tionem per angelum quod angelus per ipsum mente
idem b nota de locutione dei per angelos ter-
tiam 2ª 2ª cum homo cum deo loquitur
tunc quod eius immensitate decorat | 2 a c 26
d e de eo quod sit magnus in dominio fortitudine et in
stabilitate idem c 28 c de eo quod consilium quia di-
sponit omnia et intelligit quia agit cuncta
| 11 c e f de eo sine exceptione comparatione magnitudo
tum illius illa minus sibi utilitate perpetratum
| 2 a c 9 a natura contra deo dicitur sed aliquod
tempore in quo non est tempus et aliter facit tempora
| 2 c 12 c dei dono opera publica et secreta
| 10 c 2 d dei opera secreta pauca inquirit
et nulli invenient idem e dei secreta
eo non invenerit non distat humiliari et timere
idem f dei iustitia circa nos est et tunc repellitur
a nobis | 20 c 2 e dei ad homines duplex
respectus aut comprimunt aut omnino contristat
| 22 c a b deus dicitur parcere cum non dat
| 31 c 11 e dei iustitia quando minus minus
nunc uberibus mentem domat quod zelus
nimia prima et postea proprie mente eterno potest
et quando | 20 c 22 ptotum non bene difficio-
nes omnium predecessorum dextera quod significat filium dei
patris | 12 c 6 f quod significat dextera et sinistra
| 20 c 18 d

Quarumdam de eius parte super genus huma-
num incarnatione | 2 c 11 c quod non
amisit naturam suam idem c 3 c quod
fetus eius timet deum et amares fiat
| 2 e c 16 d diaconus beati Petri causa quod pro amore
cum magis non amisit idem b non per
totum peccatum recupera homo angelus in-
recuperabilis | 9 c 6 d item | 9 c 2 a b
quod non potest iudicare deum | 2 c 19 c quod
reatus eius omnibus cottidie est ut
videtur | 29 c a e quod egressus est
a claritate de celo idem c 11 c de angeli
indignatione qui insusceptibilis est pe-
nitentie | 2 e c 1 e quod eo durior fuit
in nequitia quod se scit non posse eva-
dere tormenta idem c 10 a quod noluit
esse deum in suo appetitu et quod appe-
tiuit idem c 16 d quod cum inferius ce-
cidit quod statum altiorem perdit idem e
quod eius peccatum irremissibile quod magnus fuit
creatus sine comparatione | 22 c 22 8 quod
non potuit nocere nisi permissus | 2 a e item | 11
c 11 e item | 19 c 2 b quod cor eius

sit semp iusta | 2 c a f oz primus pt o
cute cle[tia] idem c x c oz cum maxie la
bores qui plati deffinit uolutam et leti[e]
| 10 c x f De ptate qua tenent homines
melpiar idem c 18 f oz no pt euolare
ad celestia | 8 c 17 g De dm eu ptate
nunc in paradyso | 17 c 6 d oz sai spec ad
cunt aereas ptates et earum insidias
| 26 c 12 d De ipso f[m] q dicit bestias [illegible]
disponit et [illegible] | 2 a c 19 d oz no
potuit attingere ad lacerandu mente
xpi sed ad mortem anhelauit idem c
oz nequeuit carpe aias nisi pmittat[ur]
iuste idem g oz et si pdidit potm s[ed]
liuntatis no tamen nec subtilitatem | 32
c x c oz potencia sue nec eciam delectus
no pdidit idem c 12 c oz eius potus o
munita[t] ex pmittia eius odienne idem
c 22 eius oz [illegible] absorbebit totu genus
paucis exceptis cum aduenerit | 33 c a c
De ptate qua eciam nunc mugs super multos
baptizatos alios rapiendo alios in
clinando idem d oz mag[nus] mari [illegible] uidetur
q post aduentu [illegible] absorbeat paucos
electos q[ui] cum tot genus humanu idem f
oz eius ptas est sup omnem humanam
ptatem quia no amisit nec mag[nitudin]es
| 32 c 16 b oz eius ptas e bona et si
uoluntas mala | 18 c 3 b oz credidit xpm
pur homines an pa[ssionem] quamuis fuit confessi
ipm esse filiu dei tamen s[ed] in pa[ssi]o[n]e cu
intellexit morte eius sibi nocituram et
ideo terruit uxore pylati | 33 c 14 f oz
si timuit xpm p uirtute diuini[tatis] no tam pt
p carnis infirmitatem idem c 9 c De ca
utella eius qua utitur in actu bona mia
onali agunt xpm et quar no idem c 6 f
| 2 c 6 b oz reputat se facere [illegible] cum aia
sauciat idem c 8 a quare minuit se
cogitacoibus nris idem c 33 b oz grau
diu est ei cum puat cogita[tionibus] nris idem
c 2 e b oz temptat diis suasione
z tribulacoe | 3 c e a No[ta] tocius ca[pitul]i et se
quens declarat m[odum] oz primus teptare
aiaz xpi idem c 1 e quare iniurius i
temptacoe studz flagella multiplicare
idem c e b oz inter alia pfamiliares
deicere et no p se ipm idem c oz alii
cessit ad ipso a teptacoe et quare i
dem c 19 b [illegible]

idem c quare nos tempt p spes uirtut[um]
| 3 c 22 p tot oz omnis electi astra sustinuit
aduersa ab ipso idem c 14 f oz semet
scandala ut timeat paciam | 2 c 2 e a
oz debilis est [illegible] resistentes | 7 c 16 e oz
[illegible] modis loqu[ntu]r dya[bolus] addm | 2 c 6 b
quare ipse in temp[or]e dicit et lux leo
et tigris | 9 c 7 d f quare dr ut ar
matus in resistendo aut inidus | 6 c e e
quare quosdam teptat in [illegible] quosdam in
ope idem De tenacitate eius in morte
hominis | 6 c 18 d oz no pt teptare electos
q[uantum] uoluit | 8 c 16 a De sollicitudine eius
desiderio ut cruciet electi | 12 c 6 a De
effatib[us] in aia cum temptacoib[us] eius
idem c 18 a oz cum sentiunt teptacoes for
tit assistunt | 16 c a d oz no teptat non
[illegible] quam inuenit locu inti[mum] | 1 a c 1 a
e oz acius teptat quo carne no [illegible]
| 20 c 21 c De arte temptandi quam s[cilicet]
| 13 c 1 f oz fac[ilius] [illegible] q semel fecit in pa
dyso | 24 c 9 g oz mag[is] intendit teptare
electos oz deffinit deuote
gaudentibus iuuenes | a c 17 b no
de uicys p suasis ab eo et qua[re] [illegible]
dulcedine potu [illegible] | 17 c 23 e Caute
le demonu in expugnado hominem diuersis
s[ed] in p[er]mixtas | 2 c 6 g quare [illegible]
sup exteriori appetitu [illegible] decapla [illegible]
| 12 c e d quare delaqueat aiaz in [illegible]
p[er]niores eiusdem uicios idem f quare
noxias cogitacoes infundit | 2 c 2 e d
oz incessante anhelat ad nocendu | 1 e c 1 e
b oz [illegible] dicit [illegible] mentes p suasione sed
no pmittit eosdem sup[er]no adiutorio
pualere | 2 a c 20 b oz certa ab eo electa
[illegible] eos uirtuosiores et spualiores
et ad h[oc] mag[is] intendit | 33 c 10 g Item
| 33 c 9 d quare [illegible] se in angusti
lucis | 20 c 21 f oz eius sudys et illusio
corda hominu ad illicitas cogitacoes p
trahunt | 33 c 2 e c 23 a quare cu no pualt
[illegible] opus studet intencione puite idem
c a e oz p magno no h[ab]z infideles rape
s[ed] fideles idem c 8 c [illegible] eius
quo ad hoies que temptat | 33 c 9 b
oz [illegible] insidie penetrat[ur] acut
[illegible] | 33 c 10 a oz et p[ro]bu gesta
intendit maliciam et p maliciam distorq[ue]
[illegible] idem a oz [illegible] uicys [illegible] tept[at]

f. sinenia sup^a et mali^a | 22 c 1 a c or.
cu no pt p vna spem teptacois idonat
pa^a idem c 2 ruar^r incend^t inerte per
desidia pna et suggestoes idem 22 a 2
or qs decepit aliqua sunt sua noticiaz
quosdam no | 2e c 2 d or e qui mt^r i quo
cofirmaui q adnos et op omni pturba
cionem | 2e c 1 e or noti^a et famili
aritas no est cum aliquo n pus spo
hetur v^tutib; | 2e c 2 c De lo^o eius
q^r nunc ligat et solue in fine i fine indi
idem 9 c 6 ornar^r aere collocat^r | 2e
1ee Item | 11 c 1 e c f De utili^te p^r qua
est | 2 c 1 e b or ali alius psut et con
cordit se tenent i malo et vnus aliu
no i pugnat | 2e c e e or singli sigl
psunt vicys | 11 c x d De opacione cor
ad pecca et addiminucon idem ornar
lo q; cordib; uris idem c 6 b or dica
additamentu | e c g c or additamentu
dica^r quia addit clpa clpe et penam
pene | 22 c 10 f or di exattor | e c 2 e
c Item | 20 c 2a b ornar dicat^r leo tige
blandies fides | 1 c 1 g e ornac dicat
more | 1ee 4 f ornar dicat no esse idem
c 8 e or dicat hostes | 1 g a c or dicit^r
inmetu p^r fatiu^r dracco maliciam
z amis p^r ne lenitate | 22 c 1 a c no
to^m ca^m or sit porte mortis et hostia
turbsa | 29 c 9 d or dentes e^e sit box
pdatores | 12 c x e c O vade^a q dr i
tribuco istor | 19 c 1 g g O ires q sigt
ctum patria nox aut pater vitam
19 c 2 b or sigt vna anaq; actoz | 8 c 1 e
Difficile diffi^le e corrige et redire male
meliora et d'forta | 22 c 1 e
Dictor u^l ore de qua dp^a no dudi f
In mala male bona bn bona male
| 22 c 2 e or mappetitu bn dicidi poi
for bn vincisi | 26 c 1 a a ornar^r qdam
ve^e dicit no timeo | 28 c 1 a or i de
q dr ue ce cum ca tps psona penset^r
| 8 c 2 1 e no Dilucul^u d^r qu dies
orit^r | 8 c 2 0 e or c eccia ecclor | 29
c 2 b Disciplina q reddit hoies liberio
res adiunio medico | 28 c 1 8 8 e c c or d
similit^e suada idem or i pancia ten
denti admin | 10 c 11 e No ibi cont
nolentes vnic sine disciplia cuius
cor sud^i disciplia est et angno | 12 c 10 c d

or mee sit disciplia p^r labi^r addectiora
| 11 10 a or oia q tepnut cu disciplia
enacuat^r | 20 c 20 e D isciplis q no
d; iudicare de doct^a magor f corrigere
secdm | 20 c 1 d or cum deserit media
lia et assumit pimalia et quiemda
sit eis secta celestia | 20 c 1 2 f or non
resistat doctori q p^r eor dicati alii sb
elinear gravibus idem c 2 1 e or sut
vesti^ta meior et q^r sut vesti^ta calida
| 2a c 11 b c D istrco e cam ge^lius
auguste porte | 28 c 12 d Districo q
esti sit discreoes quo mag^s inhicent
fuci eme | 22 c 20 d Dec examinado
p d istrcom ut os sta^r vtus amico et
qua^r ut mmmilary ibidem c De ipa
sb figa sincee destru quis o pa bona
fuat ut d mittit ne alius occa^o d et
rume | 28 c 12 b Nota De opibus
uris regandis stoz exs idem c 1 2 c
De ipa inida more v^ttutis psigam
azalis cenu z remissi idem c 1 2 d
or vtus cum indistete tenet amitti
idem au paz or pecam in godi q s sit
pangustica ptam idem c 1 2 d Dis
pensaco q trena no pt fi sine ptur
bacone | 1 c 22 f or e q aliq lit
delcere et aliquid no h^z ex^m de picilo
1 f g or trene dispensaco sit gues
ment^s hois | 12 c 12 f De picilo di
spend^i terena | 2 c 2 9 e or nos de
dispensacio z no negligi^t ma p^r aliena
idem c 2 1 b c contrario malus idem
or tut bn dispensari tpalia cu co
mtiora recitur | 4 c 1 g g or mens
que vide^t quieta de inde a z indispe^c oc
cpsiu | 6 c 10 b D isputaco cotra
supbe disputantes qui ut pmeat
locut^r orig sitatta | 12 c 12 b or sti
is quod solide sunt rapiut se cu quada
disputa^oe pferat et ama^r | 12 c 1 e
or os puteri disputator est suauce ad
alti^m ar^m efficacius | 1a c 9 e or cum
in strunt q noran cum hieticoz tut
mag^s est disputandu | 22 c 6 c
D iuisim q corpea et i corpea que st
dinisa | 12 c 8 f D ines cotra dum
tes supbos | 10 c 20 b or effectus e
moime no esse nus et de bono z de ma
lo dum te bn suuiq nitu q rumy

idem De elemosina qui re est pauper et cogitatione de minore diuitiarum idem d Quasi sup[illegible] noret septuaria diuites idem b e f Contra superbi diuites nichil estimant quod non di- dere [illegible] ipsi sunt ut clamant idem f z c z i b Contra sitim diuitiarum mentem [illegible] et fedat l 12 c 11 e f Contra di- tum est apud [illegible] opes dei contemp- l 12 c 11 b Contra diuites qui suos op- [illegible] ut elemosinas faciant idem c 16 c Contra eos qui totam spem ponunt in diuiciis et honoribus l 1 e c 4 f Contra diuites huius mundi sunt pauperes l 1 c 2 d Quare diuites veniunt ad iudicium idem c 8 d De passionibus diuitum idem c 8 c 2 c 9 a Quod ex diuiciis nascitur superbia idem 10 c Contra malas [illegible] diuitum idem d Contra appetentes et obtinentes [illegible] eorum [illegible] idem Et [illegible] diuitum quare [illegible] eos idem f Quare diuites superbi surgunt ad gloriam [illegible] et diuinis sic [illegible] l 1 a c 1 e Quare [illegible] gloria diuitum [illegible] sicut spica idem f Quare aufert [illegible] et [illegible] eas et quare non l 18 c 9 c d e r [illegible] Desideria [illegible] diuitis quando post mortem [illegible] vicia sunt tristicia idem c x p tota De pe diuitum qui bene erogant sua idem c x c De [illegible] erogatione diuitum mundi [illegible] suam iudicium l 21 c 1 8 Et quod subito tollitur [illegible] vita idem 2 8 Quod diues difficile ingreditur ad regnum l e c 2 c Quod diuicie sapienciam sunt supra et consilium l 22 c e c Quod diues [illegible] l 21 c 1 e Quare [illegible] malos in hac vita l 16 c 4 f

Diuisio de diuisione et [illegible] male [illegible] l a c 2 a c Quod sepa- et diuisa mens [illegible] redit l 26 c 8 c De diuisione et integritate mentis [illegible] abillis l 21 c 8 8 2 c 9 a Quod malorum diuisio inter se [illegible] et bonis l 2 e c 2 e c 2 4 a [illegible]

Doctrina et doctor [illegible] Veritas et [illegible] maior quid [illegible] et quid [illegible] audiens [illegible] audiat dei [illegible] l 2 a c 1 a [illegible] doctrina [illegible] dulce [illegible] amar l 22 c 11 e a [illegible] docti [illegible] quo [illegible] nos [illegible] l 20 c 21 f Quod in [illegible] auditoribus non [illegible] l 30 2 1 f Quod non debemus de dono doctrine amatori nos extollere ut alium demonstrare idem c 12 f In discretione.

Doctor esse debet doctore esse l 19 c 7 6 Decor quie est in doctrina cum sapientes se doceant l 10 c 18 e Doctrina [illegible] est [illegible] destruere per vocem predicatoris l 18 c 6 d Quod sunt canes [illegible] l 20 c 6 f Quod [illegible] eorum [illegible] est sicut [illegible] idem c 9 c Quod [illegible] impiare est nolle docere meliores l 6 c 20 f Quod [illegible] dicunt [illegible] in doctrina l 20 c 1e Contra doctores qui eos quos [illegible] et contra [illegible] et negligentes doctores l 21 c 11 e f g Conditiones que [illegible] docentis l 6 c 20 g De excellencia eorum super alios qui operantur [illegible] stellis plurime l 1 a c e f 2 c 4 prologum Quod [illegible] eorum in [illegible] doctrine fuerit cum [illegible] auditores proficere idem c 24 c Quod boni doctores erubescunt [illegible] esse [illegible] ne [illegible] mala [illegible] idem pl Quod doctores [illegible] non docent [illegible] solus deus et ideo non [illegible] sibi ascribere idem c e Quod in [illegible] doc [illegible] tanto subtilior quo [illegible] inuisibilia et [illegible] gallo l 30 c 1 c De moderando doctrina ubi tempus exigit idem c 11 c Quare doc[illegible] idem c x f 8 2 4 a b De [illegible] studio eorum [illegible] quibus [illegible] idem 11 g Quod [illegible] idem g De [illegible] eorum [illegible] idem c 1e c 2 i Quod doc debent [illegible] vigorem [illegible] pietate l 30 c 11 c Quare [illegible] non statim [illegible] idem c 21 in fine Quod [illegible] deus loquitur et ideo non est eis gloria [illegible] sine eo l 21 c 11 e Quod qui vult bene bene doc l 16 c 11 c Quod [illegible] est nolle docere meliores idem c 6 d

Dolor quod maiora dampna [illegible] ad maiorem dolorem l 1 1 e a Quare mali [illegible] bonum esse dolet de suo malo l ibidem c 21 b De dolore [illegible] et spe sine gaudio [illegible] idem d c Quod [illegible] de dilectione [illegible] plus dolet idem e De [illegible] et [illegible] dolor l 1 c 1 e a Quod dolor [illegible] affectio l 6 c 1 6 c [illegible] dolor [illegible] quod non [illegible]

et de diuitibus [illegible] idem d

l 9 c 1 e c ꝯtra mali et quare mali non sen-
tiunt dolorem idem c 21 d Unde quod quidam non
sentiunt dolorem huius vite quia cum se intus
gaudiis miscent minus dolores
sentiunt | 10 c 18 f g ꝯtra perfectiores mali
firma in dolore | 14 x c Cum dolor et i-
nstis | 16 c 10 b ꝯtra iusti amplius sentiunt
deum ex dolore idem d ex dolore unde iusta
tu pene | 16 c 22 e ꝯtra non sentiunt pec-
catores mala quibus gaudent | 20 c 19 f
g 21 4 a ꝯtra qui dolet de absentia eorum non
gaudet de presentia temporali z contra | 22 c 2 d De
tribus viciis meorum et gaudium electi ab eo s
in confusione in temptatione z morte | 29 c
9 z 10 prologo Dolus vel fraus de triplici ca-
ude in ope dei | 9 c 19 f De machina-
mentis diaboli qui exivit ut fructum | 31 c 11
b Deus qui solus deus verus deus est quia
non indiget suorum | 16 c 1 e qui de celo [illegible]
tit rex Domus quis ponitur per mansione | 20 c
14 a item | 8 z 8 d item | 8 c 21 d Do-
num quod impetret donum | 8 c 2 a a ꝯtra..
septem dona faciunt nos gratos z filios dei
| 14 c 22 c ꝯtra in quinque spiritualis pascunt
se invicem dona et virtutes et decorem gemma
muttate idem 4 a z c Distinctio donorum necessariorum z
non necessariorum | 2 c 19 d Duo genera donorum
quedam ornant et quedam muniunt | 14 c 8 g
De ordine donorum et virtutum in anima cum [illegible]
ferunt idem c 9 a ꝯtra cum non sit deo spe-
cialis anima accedit idem c 1 f ꝯtra dona
que [illegible] cor peccatoris et de effectibus
eorum idem c 6 g De spiritualibus donis qui-
bus nunquam tenuit in mentem aut quod ore ex
primi non potest | 14 c 6 g De divisione cor-
quare unus posset in uno et alter in alio |
22 c a b ꝯtra maiora dona [illegible] preponderan-
sia non sit bonum [illegible] | 8 c 10 b ꝯtra dona dei
alii accedunt [illegible] et dampnatorum | 9 c a g
De divisione donorum dei et quare prestita sunt
multis z non omnia singulis Dormire quid
sit dormire in terra | 14 c 20 f ꝯtra dyabolus non
potest dormire in cordibus sanctorum | 33 c 9 b Om-
co quod signat malum | a c 12 g item | 20 c 1 f
item de hoc | 29 c 19 Decima ove | 33 c 2 b g
Ecce [illegible] et vim [illegible] et
Anime | 16 c 10 g De eius edificatione
quo ad significatum [illegible] | 18 c 18
prologo ꝯtra [illegible] dies z [illegible] | e c 6 [illegible]
ex [illegible] gloriosum [illegible] ad mortem [illegible]

[illegible] | 26 c 28 e De missis eius iniqua z [illegible]
quam et [illegible] quam ponit omnis | 28 c 8 b ꝯtra
[illegible] sapiens anglorum idem c 11 e ꝯtra est
cor [illegible] membrorum dilatatum | 28 c 11 c ꝯtra per
mortem [illegible] inter [illegible] dilatavit | 29
c 9 f ꝯtra designa[illegible] patitur quia non
occidit tribulationibus et timorum et [illegible]
rum | 29 c 21 f z c 26 a z certa De collatione
peccatorum z soliditate mea per [illegible] et [illegible]
| 30 c 9 d De [illegible] eius ex duabus [illegible] per
situm oblongum z [illegible] idem f g 21
ꝯtra in mixtione ex bonis z malis ut illi
mittentur illi [illegible] | 31 c 12 e ꝯtra [illegible]
eius tamen [illegible] et talus [illegible] |
21 c 12 c 11 ꝯtra [illegible] consistit [illegible]
[illegible] corpus in [illegible] membrorum | 19 c 18 b ꝯtra
[illegible] divisis mea [illegible] nego-
cius z quare etiam non omnis eisdem idem
prologo ꝯtra eminent in [illegible] et qua
cum [illegible] alios passa [illegible]
casibus | 18 c 21 c ꝯtra [illegible] eius [illegible]
fine mundi | 19 c 6 e De tribulatione eius no-
vissima idem c a prologo ꝯtra nunc multi
sunt eius adiutores qui in tempore persecutionis
sunt hostes | c 23 f ꝯtra [illegible] plus [illegible]
bat sunt [illegible] eius hostes idem ꝯtra per
secutio eius sunt incepta tempore [illegible]
et temporibus [illegible] idem 8
De persecutione eius [illegible] | 20 c 18 d ꝯtra
ex [illegible] aliorum non [illegible]
inter omnia que sunt mea idem c x f Item
idem c 1 x b ꝯtra persecutores eius [illegible]
mittunt tolle [illegible] | 20 c 22 b ꝯtra [illegible]
pacie persecutiones ex [illegible] membrorum idem
c 26 e ꝯtra electi tempore persecutionis [illegible]
[illegible] quam [illegible] idem 22 c ꝯtra
[illegible] in passionibus idem c 1 a d De flagella
eius [illegible] idem f
De [illegible] persecutione quare [illegible] z [illegible]
ex [illegible] | 21 c 1 e d ꝯtra [illegible]
cam deus [illegible] et si fortes [illegible]
| 26 c 28 g ꝯtra ecclesia mea multi sunt mali
[illegible] tamen sit bonum et [illegible] non est [illegible]
idem c 29 c ꝯtra [illegible] | 19 c 12 b
ꝯtra [illegible] plurima [illegible] | 12 c 8 c ꝯtra [illegible]
[illegible] | 19 c 1 e Edificium spirituale
edificatione [illegible] | e c 2 e b ꝯtra [illegible]
[illegible] fides spes z timor [illegible] | 28 c x b
item | 8 z b Effeminat quia cito corrumpi cor
[illegible] | 26 c 21 c Effusio effundere

[illegible] tempore persecutionis [illegible]
[illegible] idem c 29 c

uitæ miseriaȝ l 12 c 6 g Egestas quere
debeat ubi in opia Egiptus q(uod) signific(et)
figuraq(ue) tenet l 18 c 27 a Egritudo de(fe)c(tu)
cā egritudīs corporalis uel mentalis l 6 c 16 g
Electio qua(re) quidaȝ eligu(n)t(ur) per ymaginem
statu(a)s l 8 c 30 c Quem debe(n)t eligi ad exteriora
disponenda idem c 32 c Dirimi(n)t electos
ȝ reprobos in temptatione quia simul co(n)cedit(ur)
peccatis illi non l 3 c 21 c Elleborus unde
co(m)ponit(ur) ȝ q(uod) signi(fi)c(at) xp(istu)m l 18 c 3 d Elemosina
ma(ior) est dimitte(re) ex corde q(ua)m da(r)e ext(erius)
l 22 c 11 f q(uod) ille no(n) dat qui afflicti a(n)i(m)am
mise(re)tur l 20 c 21 c 27 b c Quis operari
est ut eis qua da(r)e et dom(in)i in cetis qua
corpor(is) idem c 16 a Cont(ra) eos qui no(n)
dant elimosinas timentes ne sibi deficiat
l a c 12 f Quoi elemosina c(on)p(ar)atur ... actib(us)
l 12 c 16 e cum elemosina ... et q(uod) no(n)
idem Quod res largita peccata generat(ur) l
20 c 9 d De pena diuitu(m) qui hic no(n)
erogaverunt sua idem 10 c Quod i(n)fam(ia)
melius est no(n) tribue(re) quia post dat(ur) ex(e)m(-)
pla inimicitie l 20 c 24 g Quod ne(c) op(er)a(ri)
neq(ue) negat necessitate(m) p(ro)prio idem c 26 c
Quod oportet necessitati dare quod(que) co(n)uenit
multitudi(ni) et necessitate petit l 21 c 11 b De ele(mosina)
pauperum qui sumunt eos secum co(n)ueni(re)
idem d Quod uelociter data auget meritum
idem c Deum et omne pietat(em) ȝ similit(er)
... et contra dantes cum co(n)suetudine
idem g c t c 12 c Cont(ra) dantes elemosinas ...
timendo l 22 Cont(ra) eos qui no(n) dant
... liuunt ubis necessitate aliorum idem b
Quod in dando elemosinam ... in ditas
pauperis cogitanda est in ditas ... amet
idem f Cont(ra) eos qui dant sub notis
et q(uod) apud piam mentem plus ualet ...
quam notitia idem g Quod elemosinam pau(-)
peribus distribue(re) q(ui) ad ... traham exto(l)
lere Item q(uod) p(ro)ximis potius ... offi(ci)
q(uam) egenis dona largitur idem d Quod
... aut debuit t(em)p(or)a aut dat pauperib(us)
ca l 22 c 2 e Quod ut animus det ele(mosinam) ...
idem c 11 f Quod ... dant accipit
... idem no(n) multa i Episcopus ... epos
uerbum dei p(re)dica(r)e neglige(n)tes l 19 c 10 d
Elques q(uod) ... mons l 21 c 1 a no(tabi)l(it)
tat(ur) Quod comedit fenum sordidum et bibit
aquam no(n) ... et quod signi(fi)c(at) l 21 c 5 f
Quod equus ... est cor et q(uod) equus ... saluum

l 21 c 12 a Errauit q(uod) signi(fi)c(at) ...
l 22 c 2 a g c t c 28 a Erubescendum q(uod) ipsa
facit carnis ... l 7 c 6 f Item
l 22 c 21 c Eruta q(uod) sit et q(uod) significet
l 23 c 22 d Es q(uod) signat p(er)seuerantia(m) l 3 c
c 8 a dentem eius et quod signi(fi)c(at) l 2 a c 24
g De ... eius l 22 c 19 a Esse qua(re)
dicat(ur) malus no(n) esse l 12 c 3 f ...
... et quod quod dicit(ur) esse a(n) no(n) est
... esse dei et q(uod) solus deus uerac(ite)r est
l 8 c 20 c ... sic cum multa alia sunt
... no(n) p(er)u(en)iunt l 16 c 19 d Quod omnia sunt
q(uod) ab et(er)nitate dei uident(ur) et no(n) ...l 20 c
23 c Nichil omnino iustorum aut pulchrorum ...
deo est pulchrum aut iustum ... l 16 c 30 e ... dei eterna ... post
abiunctionibus ... idem c 33 d ...
na sua no(n) uidet deus in cogitatione ...
l 16 c 12 e Estus p(er)secucionis ardor l 6
29 c 11 b Etas de qua ... et etatib(us) spiritualib(us)
l 11 c 11 g c 29 a De etate co(mmun)e quidem
... et quod adulta l 14 c 18 Quod plerumq(ue)
dies dicit(ur) qui ... in ueniunt dies
dies suos co(n)sumpsit l 27 c 20 e Eternitas
quid e l 16 c 16 e f g c 2 1a p(ar)t(ibus) Quod ex primi(s)
... et alii no(m)i(n)e aliquorum per
idem c 16 g Quod ymaginariam eternitatem
... ymaginatam et q(uod) no(n) sit
... et quam ... eternitat(is)
dei l 16 c 1a p(ar)t(ibus) Et q(uod) ... no(n) succedit
... idem Quod no(n) sit ... aut futur(um)
l 2 c 22 c ... in mutabil(is) eternitate omnia
... fiant l 9 c 26 a b Item l 12 c
a b Item l 20 c 22 f Quod eternitas no(n) ...
... temporalis l 10 c 20 d ... eternitas ...
... et ... l 2a c 2 d Quod ... eternitat(is) ...
eternitas dei l 18 c 29 d Quod ... eternitas
... eternitatis dei l 18 c 27 g Quod ...
... in mutabilis ad
statum i(m)mutabilem l 2 e c 12 e Quod i(m)muta(-)
bilitas ȝ eternitas ... eternitas
in mutabil(is) l 24 c 2 d Ethyopia q(uod) signi(fi)c(at)
... l 18 c 21 e Exactor q(uod) ...
... exactor ȝ de ... et ...
huius exactor l 20 c 22 c Exaudicio
... ne audiat ...
... l 16 c 26 Quod ... ex(-)
audiuit ... desiderium ... delecta(-)
... l 16 c 13 g ... exaudicione ex

audientibus generat' alii desperacio in quo tamen
adest deus consolans idem 1 c 2 d contra mag-
dient' ad intima cordis cum differtur
exaudicio ut ita disturbet' etc. idem e
Excusacio quod primum peccatum auctum est ex
excusacione 1 c 12 e contra sermo levit' prelaty
non est defendendus 1 32 c 2 c contra eadem
etiam qui retorserunt culpam suam in
deum percussates 1 33 c 26 d contra nat' cor'
dyal cooperimentum est sapiens excusacionum
et quare dicitur se excusat idem g 31 a a
contra sapiente excusacio operit peccatum
idem e f Ex'ng' q' ex' 2 in vio bonor
et in vicis supplicium in malis 1 27 c 12
f de ex' pessimum sive teneri quam excusacione
non k 1 26 c 12 c contra nat' ex' scor' roborat
per que metienda tanta ira idem 12 a
exemitti in non trinst' ad divina nisi per scor'
exe' et devocione eor 1 2a c 6 e exa cop'sa
quo ad plebe virtutes idem 2 c a per totum
o magna que agimus quam minima sicut cum
patrs exa respiciamus 1 30 c 11 b contra nac
inferiores ut dixit' per dens ad ex' maior
ut david ioseph 2 c idem c de ex' q'
perbuit salvator 1 x1 c 12 f contra omnia ex'
scor' omne in mundum illuminata sunt apte
exempli 1 1 c x a 2 ii contra p' non tocantur ex'
non ondi' idem c 16 d de ex' bono et
multiplici procedo 1 e c 29 d contra per ex' ex-
citat deus in nobis [illegible] 1 o c 32 a contra
ponit bona ex' ut inducet opib; in vis
idem b contra per ex' bonor ondi' quantitas
cruciatus etiam idem d contra ex' alior
debes colligere exultacionem et formidinem
idem contra per ex' scor' dira nosmetipsos
idem g contra iusti non bona si per eum sunt et
edificia a' intendunt ribus ss' 2 facis 1 y
c 10 b c 2 b 12 g contra eos qui scor' ex'
nolunt sequi si non divina per mundi sclam
et sim madent herbas et arbor' cortices 1
20 c 12 c contra ex' cuiusque sunt docenda 1 21
c 1 c contra nat' in bono ex' alii amore u' alii
amore humane laudis bona agunt 1 22 c
c f contra nat' ex' a ex' persuadet exceda ea
idem c a a contra nat' ne' dat perices et
tardare ad ex' scor' sunt in eam sua operat
sima 1 2e 2 c 6 a b contra nat' ex' scor' lilia
sunt et pastura idem c 6 d contra in patria non
indigemus ex' idem e contra nat' ex' scor' qua ..
primus predicare per passionem in me idem f

exempla bona vincet' qui nobis sunt prope probare 1 c 10 b
contra iusti sicut et peccatores ad ex' pertinent
an debet respicere per similes et per sum idem
c a b 2 i dem in tuo restitu scor' qui sunt
merites et attibus idem c f contra sunt ad
mixti peccatoribus ex' sunt eos sicut
idem c 18 f contra verba et ex' scor' promit'
nobis tamquam cibus quia clati despiciunt 1 a c
6 f contra nac' sit malor' sunt considanda etc.
idem c 18 f contra prius est culpa eius quam
prob' mali ex' aliis 1 18 c 2e c contra nac
et quare mali per ex' malor' attendunt
1 2e c 8 b contra boni non considerant se peccatores et
non considerant meliores sed peiores idem
c contra pena ex' prelator' sunt comitis sub-
tor' 1 21 18 b contra eos qui movunt per ex'
malor' et quare mali non sunt inmundi 1 12
c 2e f Experimentum quod illa dicta que exp'
malescunt firma sunt in suspicia 1 x1 c 8
d Extasis quod extasi alienatur mens sicut
in pavore 1 2a c 12 e Ezechias de ad
dicione vite sue 1 12 c 1 d item 1 16 c 9 f

Facies quid signat facies maium
dei 1 e c 21 a contra signat mentis in
tencionem 1 12 c 11 c Fama quare splendet
ex ope sicut luna ex sole 1 22 c 6 c contra nac
fama bona et occasio aliis bona faciendi idem
e contra inmundentes laudi suer' fame
idem c a b Femur quod signat carnis volup-
tatem 1 2e c 18 c Fenum quod signat 1 11 c 19 e
Ferrum quod signat virtutem 1 2e c 8 d Item
quod iacula predicacionis 1 2e c a g Fervor
quod post lucem consideracionis sequitur fervor ut est
amoris 1 20 c 11 a in corde sancto non
potest quiescere ut dormire dya' et cetera 1 33 c
c e b Cogitaciones scor' et desideria bonor'
sunt puncciones dya' 1 Ficcio de sanctis quod
assumunt sanctum et speciem bonor' alii ut
noceant 1 33 c 23 g Fides quod ad ipsam
non ascendit' sine gradibus 1 22 c 19 f 2 i
contra primo acta per fidei et per ea complet'
idem g Quod est fundamentum super quod erigi-
tur opera 1 21 c 32 d contra nulla salus sunt
umquam sine fide 1 33 c 26 Contra malos
credentes qui arguunt' in credulitate 1 11 c
2e De fictis fidelibus qui ore confitentur et
factis negant 1 21 c 11 f De hiis qui fugiunt
fidem cum ipsi sunt infideles idem c
12 b contra quidam fideles ad infideles clipa
venit plus quam fideli venire non curant
ibidem c contra puri se vinctos non putant.

dia fideles idem quid est fidem predicare idem an eadem sit fides informis et formata l. 1 c. 12 b quod est prima virtutum l. 2 c. 23 c contrarie fides et infidelitas contrarie aliquibus in mente una l. 10 c. 10 b quare permittit deus temptacionibus fidei de infidelitate idem c. 10 ab de sinodis fidem et non fidem invenientibus l. 2 a c. 9 c item 2 a c. 4 d item l. 33 c. a e quod multi de fine retro cum post fidem defendunt fidem contra tempus oriens l. 2 a c. 9 c x d primum donum dei est fides l. 31 c. 21 a quod necesse est credentem in fide desiderare ad spem dei l. 16 c. 10 e quod si pulsatur per questiones l. 2 c. 2 a b c Filio quia multi in filiis sepe inducunt avaricias impunitatibus l. 1 c. 13 f de bonis in forma filiorum idem 1 e e de castigatione filiorum et filios per exemplum bellum l. 1 c. 33 f quod dum dum superius senne et mutande l. 20 c. 10 d

Filius dei quia filius sit brachium domini et vox domini l. 33 c. 18 g quod patri omnes intelligunt opera mira l. 12 c. 9 a de fine bonorum et malorum dominus et iudicium temporibus l. x c. 1 b proemium de fine priorum de celestium astronomia et affligendum ministrorum et ceterorum l. 31 c. 8 b exemplum de vitulo mactando eodem capitulo c de fine malorum vagacium involutibus et rapinis l. 24 c. 3 b de fine impiorum diligentium mundum et carnem l. 10 c. 14 d de quisque omnium iudiciorum in fine mundi et qualiter eterna percellent qui duplicia recipient per fidem ministrorum l. 31 c. 0 f g quod si mundi oriatur examinorum mundi et multe mala l. 3 e c. 6 f de terrore eorum qui relinquunt post raptum anxii qui non reabierunt foras eorum l. 3 e c. 6 f quod qui invenient omnium ante finem erunt predicatores qui ante vicerunt idem g quod terror qui in fine mundi erit pergratia erit idem c. a a et ima tunc in fine mundi qui rapiendi sunt obviam Christo celi et reprobi fune timebunt idem a f g quod tunc per predicationes helie roborantur fideles et convertuntur infideles l. 34 c. 1 e c quod omnis creatura cingitur finibus aut fine l. 2 a c. x d

Fistula quia significat ora predicantium l. 20 c. 29 a

Flagellum quia clero ... est omnes flagellam l. 2 c. 11 b quod qui hic non flagellantur expectant eterna supplicia per flagellum etiam idem c quod deus incipit hic amicos et eternaliter damnabit idem d quod deus hic quedam flagellat ne sibi terra curam in futura quedam non ne videatur ultimum iudicium evacuare idem quod contra agunt hic temeritate percutit ne sine fine ad ultimum iudicium eternis mentibus preserventur idem e quod qui nunc affliguntur libenter erunt in gaudio idem quod hic punit aliquem ut pene accipiant e c. 22 b ad superna desideria idem e quod deceptores flagelli plus aliquem puniuntur idem de illis qui deteriores sunt per flagella idem g z c. 23 a quod flagella beati Iob non sunt pena peccati sed augmentum meriti idem 36 c item l. 32 c. e e quod flagellam ut ad ampliore vigilia docetur l. 26 z a e quod inter isti iudicium quamvis quamquam hic flagellantur idem c contra Iob erit in laude per flagella qui tuba durabilis l. 28 c. 1 c non dicit hoc cogitari de flagellis postquam deus flagellatus est l. 20 c. 13 d quod Iob exultat flagellum suum et spiritorum restitutorum nominetur augmentum l. 31 c. 1 e g item l. 31 c. e a e item 27 c. e e quod Iob se minime percussum credidit quod non novit peccata sua pro que hec patitur sed omnium commissa sunt l. 32 a c e quod in se d flagellum defendentis iudicium flagellatus evacuare conatur l. 32 c. e b quod impassione persa sunt in egram sine voluntate liberam ac culpa idem d Iob invenit se sanum post flagellum et ante flagellum et post ... l. 32 c. 3 b quod 10 ... in flagellis quod non intendimus quam dure est bellum cum ... ... l. 32 c. 20 d 21 quod post flagella est quibus ... quia sunt et melius fuerunt l. 24 c. 3 b quod dominus punit dilectos quos amat amplius l. 21 c. 9 d quod flagella presentia eterna inchoant aut exigunt l. 9 c. 2 e g Firma ... fac infra ubi ignis ...

Flatus de flatu dei et meo non l. 1 c x proemium

Flos quia homines nati in mundo flores sunt quidam in campo l. 11 c. 1 d quod flores omnia per immoderatum frigus arescunt l. 32 c. 14 e

Fluctus significat persecutiones mentis et que l. 15 c. 20 g item l. 1 c. 3 g item l. 9 c. e a item ... l. 33 c. a b.

Formica quia significat bonos l. 1 c. 16 e Formica quia apecunior carnis ... quibus per fidem

mētas l 12 c 8 d oz peccm carnis di
cit sulphur l 12 c 6 f sz carnem dedi
st ēēa et putredine corrupti l 16 c 21 e
z 26 p tot oz signat inti⁹ fornicatn
l 21 c 8 f Denuntia pena q̄ sodomam
ꝑ pccm carnis l 12 c 6 f Remedium
ꝯt fornica⁹ l 16 ult° c° Fortitudo q
in spūali est quedā in sterio l 8 c 2 a
c d oz en aīa fortis ad dm̄ dicit amaro
est dulce z tribula° est quies l 4 c 4 c
de for^{ne} iustorum z reprobor ibidem c 9 b
z i item idem z in quo differunt et ē
aduocatos l 19 c 20 z i de crōz ante
tica ptate in o tēp° et presen^{ti} l 21 c
de inmutabili for^{ne} iustorum q̄na fiegit
metum et accidia l x c 14 a nō ibi plura
et cū c 16 f de pfecta for^{ne} iustor q̄
et hic qm̄ intus z foris st ad uisates
resistunt l 22 c 4 c oz nīs homī nō
ēet exti⁹ qm̄ in ea nō ēēt inti⁹
ibidem c 11 g oz nō ē existimanda ꝑa
uenus si quis fortis quid ꝑt l 22 c 23
pto^{m} Frenus q tibi in orbs ominetur
l 9 c 19 g Fructus doloris ē tribu°
dapeconis l 1 c 12 a Flma q sunt sue
exi^{m} iudicem l 30 c 1 c Fundamentum
in significat sīt solus deus inpli nō sum
de inuta ecce dicunt ap̄h l 28 c a d e
Fulgur q sigt miracłm l 2 a c 8 d it
l 30 c 3 p to^{m} frumentum opus spūale
l 22 c ul° d item etiā l 2 a 21 f Fuga
quis ꝑt fugere a d l 8 c 12 a omnis ꝑt
fugere iram dei l 10 c 22 g oztra q̄ dam
fugiunt mala tpa^{a} quia nō inuēt et
l 30 c 14 c ozna ꝯ mala fugiunt ab eternis
moribus idem d Funda q sigt mar
tires et a°ꝑtos l 30 c 8 g Fumus
q sigt peccm l 4 c a e oz dr ēp^{l} l 33
c x i c oz sigt pcepta d̄nica l 21 c a a
Furor de fmoe dei l 12 c 7 b item
l 32 c a a Furtum ul rapina q̄ na
iustitia est pmittit deus rapinam
fit tam in rapi^{te} qm̄ meo agno rapi^{t}
l 4 c 20 . . .

Gallus q sigt ꝑdicatorem l 30 c 8 c
z c 2 e item idem c a b oz prius
quam tangit seipm feriendo alas
excutit idem c oz ꝑfundiori hora
noctis maliditu cantat idem g f
Gaudium q gaudia sctorum est inestimabili

cū timore l 1 a a oz bn̄ cuncti modo gau
dent l 6 c 10 d oz gaudium iustor a de
ctitudine salutis idem f oz ꝑ ētnm
gaudium nō sentiunt dolores uite l 10 c
12 g oz gaudium nō sigt nisi ꝑ tollerancia
angustiarum idem c 16 c oz in solo dō est
uera leticia mentis l 12 c 8 d q̄na gau
iustor nō ē ī ēterna s in spe celestium q̄ malor
l 11 c 4 c oz nō ē sola leti^{a} ī spe sua ul
noti^{a} l 22 c 8 c oz gaudium sctis tribulaciones
et recepcōes l 12 c 3 e r e a 21 z c 12 b
De gaudio q pcipi^{t} in cōtemplacōe l 2 c 8 c
delecti^{a} cōsequente metum mortis idem c 12 d
oz nō sit gaudium in licit pegna l 1 c 1 f
oz gaudium facit geminare ꝑmo et replicare
ꝑ ex l 1 c 18 g oz gaud^{m} si bōr ē sn̄ timore
z q idem c 1 a b nō oz eccs ignat sece
in mali idem oztra q̄ dam in mal suis gau
det sicut fictio l 6 c 12 f deuotion z
apparenti gaudio destit et q̄ū dm̄ et f^{m} sit
l 11 c 18 z c 2 a b oz iusti ꝑputant gaud°
inminente storia in iusti autem magis bona
idem c 2 e oz gaud^{m} mūdi ē ꝯcep^{l} q ꝯpat
ētm^{a} ul est nisi sop^{m} idem c 12 z f oz
qm̄ nō affectit gaudere dectinis nō ꝑt s
ꝯti^{c} lectu idem c 1 a b oz in a ī q̄m a
leti^{a} ul gaud° in pena iusti nō ma cg° l
11 c 20 a cont letantes de alieno infelic^{te}
l 16 c 6 a oz demones deuote fruunt gaude^{b},
moriens l a c 11 b de gaud° tpalib; q
cito cōsistit ī mal st aliis mbris l 12 c 3 b
oz mali ī iniqtatib; gaudet qs flere debent
l 30 c 10 c oz mali gaud in misteriis q
nō uidet bō^{m} ꝑ amore tpalium idem c
12 c et q cor gaudiis cōmuti sit dolo
res idem f Gn̄ra° spūalis de gn̄ra° spūal
seminis inter hoīs q ꝑmo cōcipi^{t} p⁹ gnr
coagula^{t} z p⁹ q ī mēbrorum distinctiōe forit^{r}
l 30 c 16 d de ꝑfe^{te} spūalis partus q ī pedit
abortu ꝑlaude idem e oz ꝑ successione
gnracōnis designa^{t} successio tpis ꝑ e a
l 31 c 21 a oz gnra° ētna sit difficil ad
intued^{m} l 22 c 10 z c d oz si ꝑoti d̄icat^{r}
ꝑ nato quā ꝑ na sci^{t} ī ci ꝑ fructus tpalis ui
deatur l 29 c 1 a Gelu q ē opa bō^{m}
l 2 a c 9 b gelus de ꝯfusione gelu et uidē^{ro}
obtusione ꝑ signum aquilonis aquo ꝯcessit
amo l 2 a c 2 a d e oz spē sus cū bap^{a}
corda gelum ꝑ stridit qm̄ inq̄ in ꝑt
bap^{a} in uidorum cordib; uenit idem g

deuocione grauat p pdicacione q d' xpo
l 29 c 28 a Item l 20 c 26 a Gladius
q gla oris ē iniquitas psuasionis l 6 c
12 g q d' ē mois l 2 e c a b Glauca
quid sigt l 18 c 19 d Item l 31 c 38
Gla qua r[illegible] glam in dei ope l 13 c 13
e De magnitudine eius qua quis gla i bonis suis
l 2 c 2 g c ou in bona uita [illegible]
[illegible] ē a gla [illegible] l 6 c 18 f ou manus
gla fac [illegible] l a c 19 c
Cont gla [illegible] z sapia l 8 c 10 e
ou gla [illegible] tollit metez et [illegible]
l 8 c 28 e ou nata necordia sit [illegible]
gla aliq age z [illegible] misi [illegible]
[illegible] mag idem g ou gla est
[illegible] idem c 20 e [illegible]
[illegible] quit [illegible] gle idem c x f de
occultatis opib; [illegible] bonus [illegible]
[illegible] idem c 23 c 2 c 2 e f g
2 c 31 p toti ou amor laudis [illegible]
q negat [illegible] cordis l 8 c 33 g 2 3 a
[illegible] gle cupid' exponit demonibus
idem c 3 e p toti De [illegible] gla [illegible]
z [illegible] et que [illegible] z que aliq idem c
3 7 b ou uacua gla [illegible]
[illegible] mentez l 9 c 18 a ou laud' appe
titores [illegible] sunt
peiores qua cu [illegible] mala fecerit l 8 c
3 2 a ou gle cupid' [illegible] timet despici l 10
c 1 a a [illegible] quis pt dice se [illegible] laude
z [illegible] absq iniam gla l 10 c 18 g [illegible]
quis cu [illegible] recipit [illegible] uana
glaz et [illegible] idem c 19 a Contra
glantes infames ul laud' [illegible] l 2 c
19 a ou glam [illegible]
[illegible] locus [illegible] l 1 c c 9 b ou [illegible] gla
quo alior ē co [illegible] l 10 c 21 a
ou [illegible] gla nulla [illegible] idem c
2 a d ou [illegible] est [illegible]
[illegible] l 23 c b [illegible]
Cont glantes de [illegible] opib; l 23 c [illegible]
ou [illegible] cupid' [illegible] gle [illegible]
ut [illegible] idem l 30 c 16 e [illegible]
[illegible] tangi [illegible] gla
l 16 c 21 b [illegible] glam
[illegible] gla [illegible] l 29 c 21
g [illegible] que
[illegible] l 29 c 22 c [illegible]
[illegible] obedia [illegible] l 21 c
33 f ou qui [illegible] se gle tpali quamus [illegible]

multa bona iam se [illegible] l 2 e c x 1 a
ou [illegible] gaudio tpali tanto sunt
[illegible] quo [illegible]
l 22 c e 6 ou appetitus gle [illegible]
[illegible] idem c 1 a ou [illegible] dormit et
quescit [illegible] glaz idem
b Grabatus quie [illegible] Gra q sola
iustificat z saluat l 2 c 29 a ou ē sicut
nos [illegible] quenos facit digños
ascende ad celestia l 19 c 21 g [illegible]
[illegible] sibi l 22 c 9 e [illegible]
[illegible] ē iustifica l 2 e c 8 [illegible]
[illegible] l 29 c 26 e ou cu [illegible]
cor ea tangi [illegible] q [illegible] ē [illegible]
[illegible] l 2 a c 1 2 b De distribucione diuisiti
gratiaz [illegible] mesurāz l 28 c 10 g
ou [illegible] deus dat diuisas gras [illegible]
poss' extolli [illegible] ut [illegible]
q no [illegible] idem c 11 b [illegible] facit ut possidat
[illegible] ibidem c [illegible]
[illegible] mentez et [illegible] et [illegible]
[illegible] ut [illegible] fructus l 29 c 23 b
no pla De gra pueniente et [illegible]
[illegible] l 19 c 28 d Item l 16 c 9 d Item
l 1 a 8 g ou bonu opus dei [illegible] gra
[illegible]
l 33 c 22 d ou [illegible] no inuenit
gram l 18 c 2 2 e ou [illegible] gram
dei [illegible] l 33 c 22 a Gradus
[illegible] scala [illegible] ut homo
[illegible] l 11 c 15 b ou [illegible]
[illegible] l 26
c a e f no ibi [illegible] de no [illegible]
status aut [illegible] l 28 c 11 g
Gramitas [illegible]
l 19 c 2 c Gressus q op [illegible] dei [illegible]
[illegible] l 16 12 e ou [illegible] est [illegible]
idem d ou sunt [illegible] l 21 c 3 d
Gubina q solus [illegible] que [illegible]
l 16 c 1 2 e ou [illegible] mu[illegible]
[illegible] idem ou [illegible]
[illegible] l 2 e c 18 a Grex q [illegible]
[illegible] l 18 c 1 a g Gula q
[illegible] alicu [illegible]
l 30 c 22 e ou [illegible] ad spualis
[illegible] gula idem ibidem d
ou gula [illegible] ibidem
c 23 a [illegible] appetitus
[illegible] et pomo z [illegible]
[illegible] idem c d ou qui gustat q

l 22 c x [illegible]

xxx

[illegible] q [illegible] statu [illegible] glam [illegible]

gule gaudi 76 pene i item l 2 c 19 e

sanitate a' gustat vetitu petit p eo
ide ibidem Quod sumenda sunt que
necitatis quit no que libedo ibide
c 22 no totu c Ibide de ssac matia
g tra gulam libro x capitlo 11 A

Hamus quid sig't et quo captus
deva e meo l 33 c 9 10 11 p toti
Item ibidem c 11 a f Hasta l 31 c 31 f
ov est hastam inbre l 2 e c 9 8 Hely
ae serpo l 19 c 8 a Adhuc vetus est
stam l 20 c 24 a Ad quod venet l 20 c 21 a
Herba q quas mois accipi l 29 c 18 e
Qd sigt herba inocu l 33 c 2 d Heti
ut hetici q intu cor e vincen v'te
l 8 2 e hetica sigra p annos Iob l 1 c
11 a Hetico sat dd placens put eode
c 2 l e hetica dent arpu eode l c 12 b
ov sunt fatales hetici eo detenco ide
Cautela cor mcelando q dar dedo ide
c 3 b Qua'r inafflictoib istor et suis
p spitatib attollut dum'u indici idem
c 2 l c Qua'r allegant dea prm ide
c 2 6 c Qr p om bu appbat limen
l 11 c 11 f ov ois he e mmmc' dei
defensor ibidem 12 a b ov sunt g'ducio
si l 12 c 1 f et fingunt fla d' bonos
idem f De gla os cor idem c 10 d 21
apnu cor est de sua scia glam et alior
sciam inde l 1 2 c 9 d desup cor l 1 8 c
c 2 f 2 6 g de solli cor ad quietad
secatores idem c 2 c de fraudulen
cor idem 6 c Qnot sut agulti idem
c 22 c Qr dicut onagri idem 18 e
Qua'r dicat violent ce mpy l 18 c
a d e Qua'r eisdem sinis quas p sut
repstat idem 8 d c ov premstect ali
ua deis sub 2 quae idem g Item
l 12 e 11 b ov laborat et appetit sae
sciencia sptuar p vana glam l 18 c 8 e
ov sr oes usanas p'rem et despiaco
mrez idem c 16 e ov ppe sr yceptaces
dei l 11 c 11 c ov sr tectustas sola et dissi
pantes specla 2 pla idem 8 ov sacifi
cor no placet do nisi offrat' i ma'
ceri idem c Item l 23 c 7 e ov sr bo
stes o l 12 c 11 b ov lo cor e sup' ide c
de tpla gue cor idem d g'mm cor
e spue advertiora l 2 c 16 d no c 12
16 p totu ov g'mm cor mal bo prius
de 2 quar l 1 c 11 a ov sr fumoes molles

mpu' a ssos impsequdo idem e ov eo
tepmit omez sciaz et glant despnata
idem c 1 a c ov cu conat' dice alta dict
fla idem e de simulato timore cor
idem f de sigfan iactancia cor ide c 1 g b
ov studiu cor est in vomne nona l 1 8 c 12
c ov et si deum defendit d'nus e ty
uitati l 1 c 11 c ov occultant facies suas
ut cohibea' eis reuerencia l 10 c 9 f
ov dicut' tonitrus et sic idem e de
respiracibus idem 6 g Qua'r he. et ain
o si scrutatores sunt famelica inscripta
idem c a f de reconciliacoe cor l 12 c
e b de orbi cor quib p'ties annos Iob
sigutas idem c 2 b p totum ov he co
cludebat omnia iudicia inter cotia sm
aucta l 22 c 8 g ov dum inbit dm
defende offendunt et q sunt r' bles in
ceti et quod cor reconciliato no pt sin
peccatz l 31 c 2 c 1 i Homo quar' opa
bestys pilosis l a c 11 c ov cor so quo
homo est d' intellige sm auctorem
l 1 c 6 a Qua'r iso sit iniustitas l 6 c
8 e Qua'r e solu et stipla l 11 c 1 a c
ov abhominabilis et inutalis idem g
Qr nam 2 medax 2 q'u l 22 c 12 e
ov nobilitas in re regnacois e i dilcone
dei l a c 6 t ov e conditus ad ptepladu
dm idem 2 b Item l 8 c 12 a de mag
ficencia qua magnificat deus homine
l 8 c 10 a de dignitate humane odicois
quo ad diligen' e cator l 9 c 26 f ov na
hoim et anglor inter e dissilis idem
c 2 a b de excelle'cia hois sup bruta aialia
l 11 c 2 d digtas humane odicois inde
celstitudis l 9 c 18 e ov aliqui hoies
exaltandi sr usq ad supium ordinem
anglor l 31 c 28 c d homo cu i honore
esset no intellexit l 16 11 b unde decon
posse eo dome' qui ho nota' q p h' cp de
homo sciptus e iudic' sup' discute digni
no est l 9 c 8 e Qno e catus l 9 c 26 g
ov e breviois accipi inscriptiua l e c 12 a
Qno ho d' acti inscriptia l 20 c 1 c ove
de hoie bibunus Humerus q sigt
gnicor spalis inte l 21 c 12 c Humilitas
Qr p sca co mgr tipemit oia quo humili
sedunt catori l 26 c 12 e Qua'r nec humil
paup est l 26 c 19 f ov mundo e humilis loci
ut psequat' adhuc alti'ms idem c 22 b

Item per humilitatem reddit lux menti l. 2 c. x e.
Item est origo virtutum sine qua nullum bonum ar-
sat. ibidem c. 29 b. De humilitate david qui
saltavit coram archa exequia soli davit
sunt bona eius. idem c. De non recordan-
dis gloriis que fuit in hore. idem. Item
quedam sunt humiles coram se ipsis et
ni[illegible] coram hominibus et de[illegible] humilitate
idem prohemio. Item humilians erat Iob per
[illegible] ne tela elacionis pectus eius
confoderet. l. 2 c. 1 b. Item que deus humiliat
[illegible] erigit. idem c. 2 a. Item prima stul-
ticia angeli cordis elacio fuit secunda supra
hominis efficacia humilitas sue estimacionis.
idem c. 4 f. Item dominus negat aliis bona
que petimus aliis dat que non petimus ut
humiles bona faciat que sunt. l. 2 g. c. 10 f.
Nota. Item 10 dominus Iob narravit virtutis mag-
nitudine ne superbiret. l. 2 c. 1 a. Robustum et altum
[illegible] mentis est in humilitate. idem c.
2 a b. Sicut meruit superbia dici sic humili-
tas exaltari. l. 2 c. 11 f. l. Primus est in actis
suis omnis qui se imparem alicuius pu-
tat meritis. l. 2 c. c. 1 a e. De humilitate david erga
saul persequentem. idem d. Primum est electorum
[illegible] ut sic sentiat et reputet omnem
alium superiorem. idem 1 g a. Item primum ma-
lorum est [illegible] bonum [illegible] malorum [illegible]
qui oblivisci eos [illegible]. idem c. 1 g b e.
Omnis virtutis labor perdit si in humilitate
non figat. idem c. 1 b. Item deus [illegible]
est [illegible] humilis in operibus incarnacionis
ut doceret homines esse humiles. ibidem
g. Item ne se pugnat contra iacula elacio-
nis. idem in fine libri. De humilitate [illegible]
[illegible] supra dicta. l. 2 c. c. 2 a. Item
humilitas per cogitacionis in temptacione
[illegible] sunt virtutes que videntur amitti.
l. 2 c. 12 prohemium. Item humilitas nescit a
virtutes. idem. Item hic est locus bonorum. l. 2 c. 1
e. De ca[illegible] in [illegible] idem
c. 30 b. Item ne humilis [illegible] pensat
peccata sua. idem g. Item vere humiles [illegible]
cum deo erunt. l. 6 c. 8 e. Item de [illegible] glori-
[illegible] calcat. idem c. 9 a. Item ne humiles
[illegible] alti. idem c. 9 a. Nota. De humilitate [illegible]
in qua sunt despecti et in qua sunt mag-
[illegible]. idem c. 9 b. Item deus
illuminat humiles. idem 2 c. Item ipsa pro-
tegit animam ad [illegible]. l. 8 c. 2 a. Item [illegible]

[illegible] exaltacionem. l. 8 c. 23 b. De eius
excellencia super omnes alias virtutes.
l. 9 c. 20 g. Item bona ipse salvet. l. 1 c. 1 f.
Item [illegible] dei. l. 1 c. 1 e. Item humilitas
[illegible]. l. 26 c. 23 b. Item
difficile est illum esse humilem qui se existi-
mat sapientem. idem 2 d. Item [illegible]
[illegible] est [illegible] quo scriptura
[illegible]. l. 1 c. 10 c. Item [illegible]
dei adiutores. l. 1 a. g f. Item humilitas
[illegible]. l. 2 c. 1 b. Item
[illegible] tollenda et antiqua
[illegible]. l. 2 a. a c. Item ille [illegible] humilis
est [illegible] qui non est defensor in
malis. l. 26 c. 1 b. Item aperit viam [illegible] idem
c. 1 c. Item [illegible] alta et superbia cum
[illegible] non potest. ibidem c. 2 a. Item lo-
quitur de se [illegible] ad [illegible] humilitatem.
idem 2 c. b. Item [illegible] quem
[illegible] se defendit. idem b. Humilitas
[illegible] suam [illegible] et [illegible]
confessionis aperire. l. 2 2 c. 1 2 c. Item humili-
tas [illegible] superbia [illegible]
l. 2 g c. 1 a b. Item [illegible] monet
nos ad humilitatem. idem c. a g.

Iactancia quo [illegible] narrare bona sua
[illegible] iactancia. l. 1 g a. [illegible]
[illegible] l. g c. 2 e d.
[illegible] et [illegible]
[illegible] aliqua. l. 1 g c. 2 g. [illegible]
[illegible] laudes suas dicunt.
idem c. 4 a. [illegible] l. 2 o c. 1 e c.

Ierarchia que angelorum [illegible]
[illegible] gaudium [illegible]
l. 2 g c. 1 a. Item [illegible] angelum [illegible]
et [illegible] et [illegible]
idem b. Ignis infernalis [illegible]
[illegible] et [illegible] l. 1 c. 1 a. Item
l. 9 c. 2 6 c. [illegible] rubigo [illegible] non potest [illegible]
in igne tormenti. l. 2 c. 10 b. [illegible]
[illegible] non. l. 9 c. 2 e [illegible] c. 2 6 c. c.
[illegible] flama [illegible] debuit
[illegible]. idem c. 2 1 c. De ipso tormento
[illegible] mundi [illegible]
estimacio ardente. l. 1 c. 1 a. Item [illegible]
pene [illegible] in illo igne. l. 9 c. 2 1 e f.

Ignorancia [illegible] suum [illegible] est [illegible]
sic et [illegible] angelus [illegible]
[illegible] l. 2 9 c. 2 c. [illegible] potest [illegible]
[illegible] iniusticie culpe aut [illegible]

aut finali desp a deo l 12 a ex nullus
potest se excusare de ignorancia mali facti l 2a
c 18 f Ponis penam excecati ignorancie
sua l 2a c 19 f ex multis potest scire secundum
sum an odio dignum sit an caritate
idem c 2 e e Excitat nos deus ad in
telligibilem visionem ut nobis manifestet a
intimam magis amicicia l 28 c a b c De ignoracia
adventus et effectus iudicii in humanis
mentibus sine signa sp se luce l 29 c 11
f g ex non nescit secreta dei ut humiliet
et ne inflet idem c 2 g g ex aliquando
divinitus decipe nt sit virtus ulno
l. Contra ignorantiam affectatam l 11
c 11 e ex vane deceptus sibi creatus et
Illustracio qui solus deus illustrat mentem
l 2a c 16 f Imber qui ymbres mentium
signat verba doctorum l 16 c 19 e Incar
nacio de valitate eius l 22 c 11 per totum
de ineffabilitate eius l 12 c 11 c d Item de
incarnacione l 2 e c 1 2 2 per totum Incar
no signat inobedientiam l 21 c 11 d In
carnatio deliberacione in compandis que inuch so
net l 23 c 12 g De celata incarnatione
et resurrectione ibidem Incus
quid debet l 2 e c 4 c Infimus quam
more ubi manet impia l 1 c a c se
l 9 c 26 c ex nam in eo non cordis et
animae est idem c 2 1 b 2 6 ex ante dep
tor vident bonos in celo l e c 2 2 d
ex nesciunt quid hic agitur l 12 c 8 g
ex ignorat quos qui amat carnaliter
idem c 9 a ex cogitat de publ l 11
c 1 8 g De cor sua aperit inferos quo
erit ad eorum dampnum idem c 9 a ex
mallet non esse in corporibus quam esse l 11
c 11 e ex est sub terra l 12 c 1 e e ex dicitur
terra tenebrosa et lacus l 9 c 2 e b c ex
dicitur non habere fundum quod tamen vorago
devorat quod accipit l 18 c 26 e
ex omnis iniusti in eo sunt cum ad
ventum et quamvis diffinit amat l 12 c e
g 2 4 a Item l e c 2 2 c Item l 20
c 2 e f Item l 29 c 9 a Item l.
ex omnes sunt in limbo pro originali
peccato sed sine tormento l 12 c 12 d ex
xps non momordit infernum et non absor
buit quia iniustos ibi reliquit
l 12 c 21 d ex vide de hic in f ubi pena
Infirmitas quam incipientes et infirmi

est pauperum indigencia et proximi sunt afflic
ti s. extimore iudicii l 19 c 1a c De
mea infirmitate qua in celos oculos
nos attollimus inferius interiores temporalium
persequitur et impedimentum l 2a c b c
De infirmitate mentis qua turbatur
ne summa apprehendat l 29 c 23 d
Innocencia quod non tempore defendit se
ex tenet oculos clausos concupiscere l 1 c
20 g Innocens non dum perfectus iustus
accipitur qui bona ad huc inchoans et
si nocere aliis non novit perfecta tamen agere
nequaquam valet l 12 c 11 e Deo
tutibus hominis homini in ecclesia propter peccatum
quibus non indiguissent si stetissent l vlt
c 19 a Impacientia que est ancilla peccati l 20
c 2a c ex obstinat lumine cordis
l 1 c 21 d ex propriam dimittit vita
socialis idem c per totum ex qui superna
sinare ceperunt socialem vitam quam
inpacientiam deserit l 21 c 21 e ex sua
bona perdit qui fremit aliena mala
perpeti idem Impietas quod impii
sunt qui aut fidei pietate distincti
sunt aut moribus quod fidem cognoscunt sinus
sibi moribus contradicunt l 26 c 29 f Im
plicacio ex plicacione despiciatur eterna in
plicatur homines et student temporalibus
l 2 c 1 2 f ex difficile me dicunt ad quiete
qui multis nexibus constringuntur l e c 2 c
ex mens non attollitur ad superna cum
implicata l 1 c a c ex secularia desideria
angustiant mentem ad suscepcionem spiritus
l 1 c 19 f ex mens implicata secularibus
negociis silescit l 6 c 9 e De bi stu
et mobilitate mentis que inhiat secularibus
Deligacione et implicacione mentis
cum actibus et conatibus in cordiales l a c
18 f ex nam quidam religiosi in gracia
indiget amore aucti quod omni fiunt circa
familiarium rerum illa dum inversus implican
tur eius sicut secularibus actibus l 9 c 29 e ex
et evasse versione rerum mutabilium ont
culpa l 10 c 10 f ex implicacio in terris
facit negligere peccata idem c 16 f ex
qui plus inniti mutabilibus eo longius
a securitate iacet minimus idem c 1 a a
ex bonum inchoantes per implicacionem secularium
negociorum retinentur l 1 c 1 a c ex auxist
per senium idem c 18 c ex implicati terris

oz aulcat ad emorib; l13 c 6 g · oz ex
implicacoe nimia t(er)renoz deuenit mes
ut dicat deu et inuisibilia no esse l11
c 11 f · oznat occupat eum s(e)c(u)lo fra
libus uicijs opprimit l 11 c 11 c · oz i cura
et sollicitudinib; no amcesat sp(iritu)s su(u)s
l18 c 29 e · De tribacoe coz qui inten
dunt s(e)c(u)larib; negocijs idem 27 a
no plena · oz difficile e occupacionibus
s(e)c(u)li intendere et uolumina no sentire l17
c x b · oz infirmiores in ecc(lesi)a d(e)b(en)t con
stitui sup s(e)c(u)laria nego(cia) · idem 19 a g
oz sp(irit)uales si no d(ebe)n(t) implicari t(er)renis
nego(cij)s idem c 19 a · oz sp(irit)ualis no deb;
nego(cia) infirmior(um) deserere s(ed) alijs committe
re ... idem b · oz occupat t(er)renis
intrat ... summa iudicari iustia l20 c
9 a · oznat t(er)renis cur mundi et si va
care liceat ... et ... idem
c 11 c · oz cura ... mundi deprimunt
mentem l11 c 19 c · oz occupat ...
p(er)uersa no patet iustia diuina s(ed) li
beris l12 c 11 c · ozna(tur) in corda s(e)c(u)lar(ium)
latet ... tempus ... alij ...
... secundum ... l12
c x i c · oznat distraccio mentis ...
ra ... l11 c a d · ozna
deus aliquib; committit s(e)c(u)li ...
... actib; abscondit idem c 1a c
De simplicitate ... no requirunt
celestem ... l2a c x b · Impe
dimentu de bono impedimento quo ...
no facit malu ... et ... resilit
post l2g c 2 a · Inspiraco ... fit in
spiraco ... p(ro)stigant
l20 c 8 f · oznare p(ro) celestium ...
inspiracoem ... deus bonis q(uam)
abscondit malis idem f · Intellec
q(uod) homo eo q(uod) ho e debet auctorem
suum intelligere l1 c 6 a · De instabili
tate in intelligendo 2 ea l16 c 20 c · ozdia
no attendit ... l16 c 12 f · oz ...
dus intelle(ctus) spiritualis requirit ... in
inito actionis l22 c 2 c · De ingenio
... idem c 3 f · ozna
... cogitat
sua ... idem g · oz libra
... no inveniunt ...
litate l16 c 20 c · Intencio qua ipa
... est ... l28 c 12 f

oz si no fundatur in ... eciam totu
edificiu ruit idem c 19 e · De ca(usa) sta
bilitatis idem b · oz ... no sufficit
sine recta actione l2 c 8 b · oz ex ea fiet
idem opus bonum et malu l28 c 12
g · oz bo(na) facit opus l1 c 9 c · oz
dat formam opi l x c 11 d · oz e facies
meritis l12 c 11 c · a(d) quod op(er)ibus maior
... est ad deum l12 c 9 a · oz radix
male intencionis producit fructus
amaros l22 c x b · oz bone ...
... laudis humane
... l21 c ult(imo) · Interrogacio de ...
interrogacoe dei p(er) flagella p(er) preceptu
et p(er) absconditor ... l28 c 6 c
Requirit aliq(ua)ndo deus ut ... eius
penitus ... idem c 8 e · oz
... interrogacione se nescientem
... dei ... est sibi euidere l ult(imo)
c 2 f · Iracundia q(uae) no est ... melior
ut maior ... l1 c 22 e · De ... pru
cie eius sup omnia mala idem 3 e a
De ... tam ...
ibidem b · ... idem c f · oz mors
... amor ... idem p(ost) · oz in ...
... in bonis ... l6 c 1e b · ozna
... mundus est ... idem c · ozna
mali ... vita bo(na)
idem e · oz ... quo
... l12 c 11 f · oz ...
s(e)c(u)li ... l18 c 19 c · De quib(us) male dicto
filiab; eius l21 c 22 f · ozna excipitur
... co q(ui) diligit a(m)p(li)us
bonu q(uam) simul ... no p(otes)t l1 c 21 c
Iob de ca(usa) percussione eius l22 c 6 b
Iob gentilis fuit l1 c 6 b · Iob quantis
virtutib; floruit et quare tanta p(er)fectis
... exposita sunt l1 c a b
Iob quo(modo) ... opa sua bona l1 c a b
Iob paciens fuit ... rapuit
l1 c 9 a · Iob ... uxor ...
carnal amici eius ... l1 c 11 a
... deum debet Iob in disputacoe
sua ... l21 c 27 c · De ...
aliar(um) amicor(um) ... intercessionem
... l21 c 8 e · ozna ...
... l21 c 11 a · Iohes baptista no ...
l22 c a c · Iordanis q(uid) ... baptist(a)
l22 c a c · Ira dei qua resistit
... dei et qua no l9 c 11 ...

ea fugit li o c 22 g orna t eadem modo li c
12 d or inadea in repbis addit orna eius
cias li c 12 b or hic incipit inbox con
cepto ut quescat in repbor dap li 2 b c 11 c
or simp pectores inceret eas sed mandat
cui apte ostrantes provocat eam idem
c 20 c de cogitationibus mentis cum sidit in
li c 22 a or cohibe motum et redie ad
silentium conditionis et eius anima distare li c 20 g
de pectoris effectibus in re tata idem 21 pector
et de effectibus de divisis et tribulationibus male
ne idem c 2 ha orna t gaudendi se in
contrariam idem c divisione bone et
male idem dena zeli idem c 22 pector
Item li o c 22 c orna t ecce mentis liberatur
alii ira zeli adeptum ut perclarius videat
li c 22 a or in zelo emulacionis debet
ira subdi rationi idem c orna t ammonere
ne sciat mente et aufer patiatur li a c 2 f
de ira cum voce et sine voce et verborum
replicandis et despicit quod dum ire racha
et fatuere li i c 1 a de quibus filiabus
ire li 2 c 22 f or pectum omnium prelii
ato consequitur venia li c 6 e or inana
gloria mundi alumnorum adloquendis suspe
zeli li 22 c 4 c orna t alii vastat mentem
sub obtentu zeli iustitie li 6 c 29 g
Ire quid est ire ad orientem ad occidentem
ad dextro ad sinistro li 6 c 12 e Irrisio
de malo eius li 6 c 1 a b e no orna t que
irrisiones aliorum foveant inse stant
et eo propinquiores sunt idem orna t
superbi ut dites irrideant vitam simpli
cem li c 20 e f de cautis irrisionibus
idem c 21 a de irrisione x qui eos sermonis
iudicabit quo inter pietate tollerabilius
sustinet idem c 11 a or irrisiones omnium
tut calumnias Iubilus quid significat ipse et
quid significat hominum laus et angelorum li 28 c 11 e
Item quid est li 22 c 2 f Item li 9 c 20 e
Item li 8 c 11 f Iudas qui penis de peccatis
penitent quia peccavit [illegible] Iudei
qui in fine credent li 2 a c x f Item li 21
c x 6 de excecatione eorum et reprobatione et de bono
mali li 9 c e b c d or assistant locusta
pro saltu suo et descensum serum li 21 c 19 f
de priorum elatione ut exemplum et aliorum
reprobatione et eventualiter nocte li 29 c
3 d orna t qui nunc sunt et qui fuerunt in ea
consistent in fine mundi li 21 c 10 e or in fine

[margin: cor ut]
[margin: i o c 1 a c]

mundi rapiet futurum iudicium aut per aliqua
signa a quo ore helye et quidem li idem 4 c
1 i or bene possit signum primo enoch item
li 21 c 12 b orna t synagoga sunt scilicet
idem c 11 c or iuste privata est synagoga
quia sicut multos perdidit li 21 c 11 c 19
d Et quod in fine mundi apte eos corde dicent
et hoc anima est ut antichristum deum quia syna
goga expectat antichristum pro christo idem c 14 g
or deus promisit eos habere prestare bona
celestia et laudentur et in fine eorum eos
cupere qui non potuit adhuc papere non
decepistes item promissum tunc li 28 c 18 e
Iudex contra iudices qui non iudicant
subditorum sed li 4 c 4 c or necessaria humilitas
est iudicibus ex consideratione iudicii dei li 2 c
20 e Iudicium secundum helye et enoch
li 9 c 8 a or in iustificant morte carnali
absentur idem b Item li o c 11 a or quod
iudicetur malus in iudicio dei iudicabitur
modo per contra li 21 c 20 Omnes tyrannes
non cogitat extremum iudicium solaret stat
idem d or deus apparebit in iudicio tunc
quibusdam iustis in aliis iniustis et hec erit propter
suffraginis contrarias diversas li 21 c 6 e de tremore
qui in iudicio erit idem de divino spectale
qui erit in iudicio cum dyabolus cum corpore eius mitte
in infernum li 22 c 11 e de e no or reprobi sper
bunt christum et non exaudient idem c 16
a or mali non videbunt formam divinitatis
in iudicio li 2 a c 2 6 2 e a Item li 2 2 a 2 e
or predicatores et humiles prescientes pera
entes erunt iudices mundi li 8 c 2 f Item
li c 12 a et quod voluntarii pauperes li 4 c 4
6 or dies iudicii est sicut porta civitatis
li 6 c 2 f de blanda voce iudicis idem
c 19 a or reprobi in sinum sed etiam in die in
diem ad gravem penam li a c 9 f or in iudi
cio nichil gravat testimonio li 8 c 20 f orna t in
iudicio iudicabit deus peccatores ut sonat
idem 12 g orna t sunt considerando in velatio
iudicis idem 1 a c de differentia iudicio bonorum
et malorum idem c 2 6 c orna t ultimum iu
dicium est timor et praemia vocatum li 2
c 9 e orna t quidam verbo tamen fuerit extremum
iudicium li 2 c 2 e f or peccatis placatur iudex
modo sed tunc non idem extito dicam iudicem
numquam elongat timendo summa differtor erit
li 9 c 12 e Item li 2 1 2 e or christus erit eius
auctor qui nunc est liber conditor li 2 c 1 a d

ex^{us} rex^o qui ut e qui inter bladiens q
alii e iudex rerum idem c r in forma
hu' app'ebit in iudi^o l ii c a a c
i ipso e examen publicum l vi c xi b Cum
quo timore et confusione apparebunt mali in
iudicio l g i a c Item l a c ix f g De caree
re plorum in iudicio l iii c i b De reuelacione
peccatorum in iudicio idem b c x c i o f Item
l x c x a c r reuocabunt peccata ad memo
riam l x a c z d De terrore ultimi iudicii
l ii a c ix p'to Item l x a c x z d c r ma
ior securitas erit in iudicio ubi minus maior
ma l i g c x f c r iudicium ultimum qui ter
rene ridit bonos et malos idem c i b a
cruna^r d. d. flare in iudicio ultimo
l i c i e d c r saluabit ult^m iudicium
l i b c ix b c r omnes cogitaciones
et uba discuciet deus l ii c x g c r in iu
dicio ultimo aptum est mandatum tam illius
iuxta quam iniusta sco^r l ii c x g b De x^r
ordibus in iudicio l qu quidam iudicant
et pereunt alii iudicantur et regnant l x g e
x o a p t o^m s u P (?) persuasio et exiui et rones
qd infideles non iudicabuntur qr causa eorum
non discucient idem c x o b c r perentes
cum iudicabuntur qui sacramentum fidei susce
perunt ibidem cruna^r infideles non iu
dicabuntur rex^m causa deliquentes et hostis
rebellus idem o c r pro quo tusceduit
peccata non iudicabunt sed iudices erunt
idem f g et ex voluntate pauperes idem
c r in throno filii sedebunt et cum per ait
iudicare idem c x i i g c r quo multa
plus non iudicabuntur et minus iudicabuntur
idem x a c c r consilium iudicii dei legitur
actus sui excepcionibus l i c x e d c r occultiora
sunt diuina iudicia cum in hac vita bonis
bene est et malis male quam bonis male
et malis bene quod tunc idem c i a c r aperit in
dicium dei uite est mundus l g c x z b c r
iudicia dei non potest non sufficit homo
discutere l g c x f x u a c r diuina iudi^a
tenendus apparent cum impendunt et c^o
l ii c x e c r cum adest notum agitur re
creandum est ad iudicium dei qr omnia ibi
iuste l i b c x a De ponendo semper ante oculis
iudicium idem b c r pelli^{do} iustorum est
examina^o actuum suorum cotidie idem c
i z g c r iudicia dei et uisibilia et diuina et uisibil
omnium magnitudini et multitudinem uidea^r de x e d

cruna^r iudicando consideret uias hominis l x i
c x p totum c r iudicium ut e puram et
sectum l x a c x b De innabilibus dei iudicii
qui uiuus agitur qr sit sciunt et liii uiuunt et
quare quidam iacent in ospitu dei qui iui
erant idem c x e d c r iurce euanescens
uisibilibus iudicium in uisibilibus debet fieri
idem c a c De iudicio archano quo alii
attingunt alii repellunt idem c i e f c r ui
ta laudabilis si remota pietate iudicetur
obruitur sed e placere suspicatur l x g c x i g
cruna^r et quare iudicia diuina ad se oculi
ca ecce adinuenta scilicet signat palpebras
l x g e b e De occultis dei iudiciis quibus
istum repellant et illum eligunt quicumque potentiam
elegerit l x a c x z b c r iudicia dei sunt in scientia
tam in predestinacione quam in reprobacione quod
in malis operatur quare uiuunt et in bonis
quare moriuntur idem z g d c r diuina iudi^a
non sunt discucienda sed ueneranda l x z c x z b c r
in alienis cordibus non debemus iudicare
l a c x i e c r ut aliud quis iudicet debet
se prius iudicare l c r iudicium de
alienis factis tollat iudicium proprium l i i e
i e c r ne iudices in dubio l ii c x i b e
De iudicio sco^r et qualiter sunt liberati
uerum simili l a c x z b c r illi ne iudicant
aliena qui prius iudicant propria l g e x g
c r in re iudicat omnia iudicando debet
tu iscendere idem c i i e c r non manifesta
cum iuste possunt iudicare de factis idem d
cruna^r iniusta iudicat aliena facta l i g c i a
De iudicio sco^r quo iudicant se et alios
l i o c x i e f De discussione sco^r qua
se discuciunt l ii c x i e De iudicio non
prius ne iniusto iudicem l x a c x e f
c r sanctorum deum expectat qui se cotidie
examinat idem c x i b cruna^r iudicat
se esse liue idem c c r in iudicio de ab
solucionis fi in iudicio uro uro uo fiunt
idem c a d c r non debemus iudicare
opus eius qr non possumus ea comprehendere
l x a c x z e c r cum repicient in prima aliorum
publica debemus animo ad omnia sua specta l ii
c i i c Item l i e c x i a c r primam dis
cussione euadere in iudicii et omnino
timere illud l x z i c x z e De presenti iu
diciis in mea l x i c x i d c r ad
templa^{tam} eo quod rapitur sed senacque iudicat
illa qui sunt infra se cruna^r de l c u b i iusticie

Item ato pt v de iusticia Iniuncti q leg
ßn pigriores l ii c 2 g Item q crudeles h...
l 26 c 12 c Iuniperus q e arbor sine pu-
ctiones ꝑ filius l 20 c 9 a Iusticia q
no e pfecta cu diligunt ꝯuisitionem
n c edi debent vera sine ꝓtate l 19 c 19 f
Quid sit iusticia ca l 14 c 3 c ov est
iusti a iustificatis l 9 c 30 c ov iusticia
mia opacta divine sit mi iusti a l 1 c 12 c
Item l 21 c 12 c Idem l 14 c 8 c ov gra
est vestitu hois l 1 c 12 g ov iusticia
sicut vesti vesti qui se vindicat bono
ope ptegit et iusta ptem sine actois
pecco indiq relich l 19 c 12 f ov iustoz
indica dicat opant et ꝯ idem c 1 e e
ov iustoz iuta palme opant etc
Cont eos qui desinunt iusti a ꝓ tiore
pene l 1 c 12 e ov ills est iustus nisi
illustrati dei l 14 c 8 e orna debemus
induere eam l 19 c 12 f ov omnes iusti
sunt iusti ꝑ participacone l 9 c 30 c ov iu-
sticia iuia dr dei zivia l 2 c 8 f
ov libra equitatis no inveniunt nisi cu
quali t a q l 16 c 30 c De sinali iusti a
q sit iusta l 19 c 9 b ov sacrementum
iuris sunt qui ꝯtendunt cu paupibus ne
ꝯvincent eos l 21 c 12 c Nos morem
antiqr sedencium ad porta ad iudicand
ne quis discors cau te intraret ide
l 2 a Item l 19 c 11 a Iustificat q
in iustificacoe impy vocat nox l 1 dic
l 8 c 20 d ꝯ iustificacoe impy ꝑcedit
ex ꝑpo peco l 9 c 2 g d ov ita pa pus a
... aliquid in nob sez nob l 16 c 7 c
ov impossle est alich salvari ex solo ar-
bitrio idem ali ov bonum opus de ap
gratiam ꝑveniente in ea ꝑ volutate subse-
quente l 22 c 22 d ov multis pt salvari
sua vetute l 22 c 8 c ov qui iusti sunt
exercita sunt errore dya l 22 c 12 c
Iustus q iusta reputat iusti coram
hoib et sit ꝓsit coram deo l 21 c e
d De iusticia qua nude se ꝓiacent aux q
amantes terrena ꝑpm ꝯtempsit l 29 c
2 a f Quod duo sunt ꝯa iustoz s
recte vivent z docentes et recte vivet
cu l 20 c e f Iuvenis quis sicut
neems libro 19 capitulo 11 d.

Labor de labore prime l 8 c 8 b
ov vita laboriosa diligit hoie
ad primas l 6 c 11 a De labore ad q
nasci homo idem c 1 g quare electi
exsudant sudori malitie laboribus
ut ꝑcipiant pmium l 8 c 1 d ov illis
dies d3 labi sine ope et q i tenet
pmium e sru muti labor idem d ov
nos e laboiosum sris ꝯpeti desiderium
z egestatem z carnis afflictionem
l 8 c a b Quo ad quid e labor sris et
quo ad quid non et despliti labore
in hac vita idem c ov pntis vite la-
bor requiem ꝑat l 10 c 16 d De labore
contemplationis l 8 c aa ov labor iustoz
est in distinctione et inquietu ue sui
l 11 c 1 e De labore maloz e sui vacua
z sine fructu l 4 c 16 c Lac videt
quid sig l 22 c 21 c Lacrime quare in
luctu lacrimis pasta aia l 1 c 18
De causis lacrimas pmalum idem c 6
ursus d ov quib gemit sponse sinus
ꝑegrinacionis l 4 c 2 d 2 2 b ov eciam
ꝯtinue gemit flet etc l 8 c 8 e
De fletu qui d3 esse i ꝯfoe iniquitatum
l 8 c 1 e usquam sine t c 11 ꝓtotu ov
planctus lacrimas excitat z pla dem
novit idem 11 b ov in oi ope bono
necesse sit lacrime l 9 c 20 f ov tom
lamento lacimaz d3 esse humilitas z
ꝯtr idem g Cont eos qui lacimant
ꝑ palibus idem c 11 b ov pecco cogi-
diluenda sit fletu idem c 29 c ov
nisi ꝑfecte flet nisi sit ei culpa dimissa
idem 23 g ov eciam plangit ꝑ fortes
q pati ꝑdibles z de fletu ꝑ ꝯpassionis
platoz subditis l 12 c a 8 e ov ille ꝓpria
pecca diluit qui aliena plangit l 20 c
16 e De malo inmoderati luctus vel planctus
l 9 c 22 e orna c no plagimus pecca nre
idem e orna ex plantu elige nascit
ꝯ gaudio sine ego l 9 c 11 e ov lacrime re
ꝑat necta ꝑdita l 19 c 22 e Ca fletus
est q aiamo ꝑt ꝯtemplatu deum l 22 c 9
d Et ca ceia fletus q aia sentit q no
du est idem d ov gau luctu afficiant
quos gra replet post sermone l 2 a c
11 c lacrime exigunt planctus d ya ꝑsua-
sione l 22 c 22 b ov culpa q vberius flet
eo aleon ꝯgaudio virtutis attingit l 2 a c 11 e
Lamia l 22 c 2 a g Item l 19 c 12 d
Lampas l 10 c 21 a b Item l 20 c 29 f

Lana q[uod] sig[nifica]t simp[li]c[ita]t[em] in nocte l8 c28 d
lancea q[uod] significat l12 c6 d Item
c1 e f lapis q[uod] significat ho[min]em l8 c23
e De lapide angul[ari] l13 g c lat[ro] de
bono latrone & s[ancto] dei l18 c12 e ostendit la
trones sunt maligni sp[irit]us & q[ui] l11 c13 g
De bono latrone et dampnato l19 c12 c
Item l2 a 16 c Lamach l13 c ac laus
dei de laude p[re]me[n]cantibus d[icitu]r l21
c19 e ostendit quod aliq[ui] homines ul[tra] angelos deum
laudare l2 c22 e o[stendit] nat[uraliter] quidam laudat
in p[ro]speritatibus suis et in adversis aliorum
l8 c21 a o[stendit] confessio laudis l[audabi]l[iter] locum
et t[em]p[u]s no[n] idem b o[stendit] tunc summe lau
datur deus ut in mei laude reuerbe[ret]
l9 c ac ostendit in laudando deum lingua non
sufficiat l20 c23 a o[stendit] humanam laudem
appetens amittit testem intra l13 c 8 f
o[stendit] nat[uraliter] ex[tra]nea laude estat ecclesia l20
c 16 b o[stendit] cantor suo se p[re]fert qui de suo
animo querit laudem et quo laus sit
restringenda et quo suspecta et q[uo] sup[er]
mundo exultat et cu[m] s[an]c[t]a decta dicunt
et qualiter quilibet membrorum congregat deo
despecta laudabilia q[uod] a[ctus] metuit q[uod] s[an]c[t]a
dicunt & timet reprobatum [illegible]
vilitatem et execu[c]ionem [illegible]
ne meus in p[ro]pria laude letet[ur] et q[uia]
[illegible] in laude sua et q[uia]
sicut non iusti a[liorum] p[ro]pria laude p[ro]libent
ita iusti aliorum p[ro]merent ora idem [illegible]
[illegible] per quos laudare se rite & qu[od] no[n]
l10 c18 c [illegible] et qualiter per quos
sciter bona op[er]a l11 c x f Item l11 c
17 b o[stendit] nat[uraliter] sicut s[an]c[t]i p[er]dere o[stendunt]
bona sua & qua de ca[usa] p[er]dunt ea d[ic]it
l19 c17 b o[stendit] p[er]dunt narrare bona sua
p[ro]p[ter] p[ro]prium laudem idem in p[ri]ncipio libri
[illegible] p[ro]ba[tur] homo p[ro] laude sua et alie[na]
idem c9 a o[stendit] ex sermone homo laudat
[illegible] op[er]a sua idem c o[stendit] deue[niunt] despicia
cum decimus minime [illegible] idem
o[stendit] s[an]c[t]i [illegible] alii bona sua narrare
l19 c16 c o[stendit] nat[uraliter] iusti se [illegible] cum acced[un]t
eos se laudari & honorari l17 c a p[ro]p[ter]
Robustior e[st] laus cu[m] sit ab inimico
idem c12 b Iusti laudat alii sermones
suos ut accedit audit[ores] [illegible] l26
c16 d o[stendit] iusto in d[ic]i[t]o dei simulatores
& laudis amatores amittit [illegible]

l9 c17 f qu[od] per ego laudari
se & gl[oria]m p[er]dere

idem c28 d o[stendit] humana laus & [illegible] tormen
ta aufert [illegible] idem o[stendit] nat[uraliter]
d[icit] et s[an]c[t]a [illegible] non invenimus in
laude q[uod] sunt invenimus in [illegible]
idem c 21 c 1 a o[stendit] laus p[ro]pria bonos
[illegible] et reprobos letificat et
iniquos demittit et q[uo]m[odo] [illegible]
laudem amittit l20 c 21 a b no[n] tem[pus]
eam De cautela laude [illegible]
se desit eum aliq[ui] bonum facit l2 a c
28 g o[stendit] in a laude inflat [illegible] manet
l28 c 4 o[stendit] laus humana exigit p[re]tium
boni op[er]is l30 c 16 f o[stendit] laus et q[uo]
placencia faciunt reprobacionem [illegible]
totum l22 c 4 c o[stendit] laus notat cit
impia [illegible] l8 c26 g o[stendit] appetitus
humane laudis sit cu[m] satietas l9 c 2 e
Lectio q[uo]d lecte [illegible] l1 c1 f
o[stendit] ea que legimus debemus nos [illegible]
formare idem c 2 f o[stendit] p[ro]pter ea [illegible]
e [illegible] l26 c a g letus q[uod] [illegible]
accipit inscriptura l23 c18 g leo q[uod] sig[nificat]
dyab[olum] l1 a c18 a o[stendit] x[ristus] d[icitu]r leo l20 c
28 leena quod capit l19 c20 e nota
legislator q[uod] deus sit legislator l2 a c
1 c leviatan inf[ra] [illegible] cor hom[inis]
et [illegible] l e 22 e Item l23 c x f o[stendit] [illegible]
mentum d[i]es et annos l23 c 1 a b o[stendit]
mali a[liorum] [illegible] ex leviatan l21 c 6 c
Lex de dignitate legis [illegible] filii & filie
& [illegible] distincta qua bene[dicitur]
sa[nct]e l27 c20 b o[stendit] [illegible]
[illegible] impotencie circumcisionis l19 c [illegible]
o[stendit] nat[uraliter] lex moysi non potuit a p[e]c[cat]o
liberare non de p[ro]prio que [illegible]
l9 c23 c De [illegible] legis & [illegible]
[illegible] et leviatan l2 e c g [illegible]
Item l14 c 9 c 7 c18 a o[stendit] nat[uraliter] [illegible]
dei gratia [illegible] rex signa[illegible] l29 c [illegible]
o[stendit] in mediacum [illegible] culpe in lege
[illegible] quam in nova l29 c [illegible] libere
[illegible] libi [illegible] ca[illegible]
ga[illegible] l26 c23 g liberum arbitrium
q[uod] maior [illegible] est [illegible] exambi[illegible]
[illegible] l1 c2 a a [illegible] aliud
restringeris [illegible] ad illa [illegible]
l1 c a d o[stendit] nat[uraliter] non lic[et] [illegible] q[uod] [illegible]
l10 c 1 d ligatus q[uod] [illegible]
flagello [illegible] l20 c 28
[illegible] ubi [illegible] lignum q[uod] [illegible]

signat ordinem quia contra inscitiam vel in
inscitiam quoque incarnatum dei sapientiam
l 22 c 2 c lingwa contra loquacitatem
eius l 1 c 14 b n d contra iniuriam eius
prudenciam l 2 c 21 f contra temeritatem
locucionum l 1 c a proth contra trina
genera hominum qui nobis diffidunt et contra
veritatem idem 17 f g ornemala
facit in nobis mala lingwa l a in principio
ornati iniuria ubi multos decipit
idem 12 c de bello forti quod fit per verba
malorum idem c 6 g de duplici malicia
eius scilicet detractione et adulacione l 22 g
ornatus mala oracionis eloquencie et
necessitate eius l 2 e prothemate contra multi
loquium et silencium quod lingwa prodit dispositionem
cordis etiam in volentibus apparere sapientes
l 22 c 16 g de typo presciendi l 2 a g de
bone lingwe utilitate quae dicitur lavacrum et tercium
l a c 21 b de locucio tantadem sed in eius
convenit bonam l 1 c 4 g ornatur cautela
quid cui quando et ubi advertende sunt
l 2 c c 14 d de verba presencia recordata in
iuste sunt reprehensibilia l 1 c 9 2 10 prothemate
de semper vivit imperciam inde resistente
l 1 6 1 f ornatur duplex distinctio loquencium
per copiam et sensus dictum l 8 c 28 b
cum multiplicatis sermonibus replicendi
sanitas intelligencie ipsum denegatur
idem a n contra verbositatem l 2 c 2 b
de sapiens sapiencie impotens est frenare
lingwam suam l 2 c 10 8 de qui multum
loquitur se incipit studere quod aliquid novi
dicat l 2 6 c 6 b de que lingwe sunt
tenendi in intus mente l 22 c 2 d de forme
examinandi antequam proferatur l 8 c c 2 d
Lingua quod significat subtilitatem malicie
l 8 c 2 6 d de proprietate eius l 22 c e f locucio
qua loquitur nunc additum est pro imperfectis de
sideriis inspirare l 2 c 2 c de diffusione
locucionis dei l 28 c 22 e prothemate Item lo
qui nunc additum est motum mentis
expressione actione actionis ostendere
l 22 c 2 a loqui nunc est hominibus ipsum oculis
verbis aperire idem a ornatus locutionis eadem
et tramsitus l 2 c 11 e de de sicut e
intelligencie inspiratur sic et locucionis
actor l 20 c 11 e de ornatus quibus locucio per
operacionem ad ingenium premit et amplium
l 8 c 2 e b de illa locucio cum ipsa dicitur

quae sine sensu concipit quod deus homini vel
homo sibi et cui l 1 c 2 a de quidam
vera dicunt non bene l 2 g e 1 e de locucione
stultorum l 1 c 1 e **L**ocusta quod quandoque significat
propheticae doctrine quia possidetur gentilitatem
conversam ad dictantem lingwam et nunc proprie provenientem
ut neuitur dimicantem l 2 a c 1 g e Item significat
vanam gloriam l 22 c 2 2 d **L**ocus quod
locus noster est deus l 9 c 1 6 b Item
l 9 c 2 g a de loco incantato sapiencie quo
sic et quasi l 1 9 c 2 prothemate Et quod locus
dei est cor hominis idem f de locus
malus est initio cogitacionis l 2 6 c
20 d de cum anima ducitur a cogitacione in
cogitacionem quasi migrat de loco ad locum
idem 1 d locus sanum cordis est delectacio
inter prosperitatis sicut cum divina inspiracione
tangitur locus eius sit amor caritatis
l 2 a c 12 f et sic de loco sufficienter idem
Item l 2 c 2 c **L**ocus quod dicitur lota esse
sunt secreta discipline l 21 c 2 f **L**une
na quod est lumine intestinam l 1 c c 2 b et
impiorum lucerna sunt filii prodire l 1
c 1 a d **L**ancea quod sermo caritas est
ceteris angelis prerogativa et decore
eius quo ad celicam l 22 c 22 d **L**umen
quod lumine dei gratia provenientis quae inse
ostenditur significat mentis obscura prima actione
l 1 a c 6 e **L**umen iniquitas l 2 0 c e g r
1 a de Eius morum actu in spiritua
l 2 e c 1 2 a **L**ux de decausione speculabilium
cordi quia lux invisibilis si incaute
diligitur a luce invisibili corrigitur
l 22 c 2 c ornatur lux significat iustitiam l 29
c 1 e Item quod significat gaudium l 1 e c
2 a de est duplex lux scilicet sentiens et
moriens l 2 e c 12 f g **L**uxuria quod
cogitat mentis cum sedicione luxuriale
l 9 c 10 g de per luxuriam labitur quae
mania l a c 1 e c de de di specie
scilicet alii incidunt in eam ut et in bestiali
similiter l 22 c 1 e 2 14 a de mea se
invicem amanti quasi lutum l 2 e c 12 c
ornatur alii prius excecatur oculis mentis
et postea defluit in voluptatem carnis
l a c 1 c ornatur voluptas nascitur
ex labore in aliis vigiis idem 1 g c
De duobus modis perveniendi eam scilicet opere
et cogitacione l 21 c 2 c de ignis luxurie
omnia extenuat et devorat et multa

q̃ eam idem c 9 a Ꝯ fiat homines
inmeta li c c 1 e Ꝯ inste[r]unt q̃s
impetum carnis p̱ elacionem mete
li 6 c 11 a eius eu damat eu quis
labit in luxuria, s tu p̃mus ocle[s] in
mete intrinsecus idem e Ꝯ alii fua
v[er]ginitas usq ad senium et tutum
in luxuria p̱ occlutum timore cordis
p̃mus sitam idem f idem li 2 c c 12 f
dup[le]x luxuria s carnis q̃ casti[ta]te cor
rumpit 2 cordis qua de castitate
s[e]c[un]dam li 2 9 c 6 b Ꝯ aliquem cadimentis
elacione in carnis in mundicia alig
eo li 21 c 31 e De otto filiabus luxurie
idem 33 g Ꝯ femina luxurie vir
est in lubus femins in umbilico li 2
c 11 d Ꝯ p[er] q[uo]d sp[iritu]s capto[rum] se exbedit
d[ominu]s adeterius corp[or]em idem f
Ꝯ luxuria et elacio totum hominem de
struit p̃ma carnem s[ecund]a mentem 2 luxuria
p[ro]pter dyaboli quiescit li 2 2 c 1 e de iusta
pena contra sodoma p[ro]p[ter] p[e]cc[at]o carnis
li c c 6 e :·

Magnalia dei tui nemus expli
care et tu non posse expli[care] q̃ s[unt]
iure li 9 c a e Ꝯ magnalia dei s[unt]
magna v[ir]tute instructi[bi]lia r[aci]one in
inmutabilia multip[li]ca et q[ui]d non sufficit homo
ea discutere idem a f Item magnalia
dei in mor[e]s gendi vnis li 6 c 2 a 21
Magister quis est ne magnus li c 22 e
Item li c 22 e Ꝯ rursus capit se p[ro]pri[us]
ap[u]d d[omi]n[u]m magnus est li 26 c 18 a
Mala libro 22 c 1 e a Maledicendo quam
si maledixerit iuste li c c 1 d De ma
ledictionibus in auctore idem c 3 d de
duplici maledictione qua[m] rep[ro]bat et
ap[ro]bat scriptura idem c e c Ꝯ sicco
p[er]imit alii q[uo]d futura p[ro]uidet non
maledicendis s[ed] non p[re]dicet li c c
16 Ꝯ non e[st] iniquus maledicendus
l c 10 g n[is]i d r[e]sa Ꝯ e[st] maledicere deo
s[ed] etiam deceri nimie li c 20 d Mal
leus alii at capi 2 p[er]cussiones certa alii
p[ro]d[ig]e li 2 c 1 c Malicia q[uo]d inicitas
malicos se operantur [h]ereticos p[er]l[ucid]os q[uo]d
nescit pectus et abscondit li 22 c
a Malum q[uo]d nichil placet deo q[uo]d ma
lorum admixione macula li c 2 e [E]a
sunt noxia vel mala p[er]se ut peccatum q[uo]d[am]

exp[ri]mis que contra ipsa v[er]sant li 6 c 1 a
b Ꝯ mali qui plus mali mundo p[ro]fi
ciunt p[er]les d[omi]n[u]m ad[in]iu[n]cta [e]t sunt
li 6 c 2 e Monet q[uo]d circa d[omi]n[u]m q[uo]d dicit
q[uo]d d[omi]n[u]m sciunt p[er]tinaz l 9 c 19 f Hoc
fit p̱ eterna iusti[ci]a et electorum vtilitas
li 6 c 21 c Ꝯ ex g[ra]cione malorum fulget
eruditor[um] iustorum li a c 1 g Ꝯ omnis
mali sunt vmbre dyaboli li 2 2 c 1 f
Ꝯ nullum malum vel peccatum sit in pu
nitum li c c 1 a Item l 9 c 10 d Ꝯ
mala voluntas dyaboli ordinat ut s[er]
uiat bonis li 6 c 1 c Ꝯ superne
equitati operit iuste in iusta iudicare
li g c 1 a c Ꝯ lapsus demonis ordi
nauit deus in bonum electorum li 2 c c 6 b
Ꝯ mali malorum eterna dap[nati]o non e[st] ad
vniuersi pulchritudine s[ed] pulchritudinem
per m[ag]n[itudi]n[em] color li 2 c 16 g Ꝯ mali
bonorum vita criminalis p[ro]ficit et
cor dap[nati]o multitat utilitas cor ut
michil pereat eis ex[em]plis que pereat
li 2 c 12 f Ꝯ nescit mutis deus
malos esse q[uo]d bonum viuentes q[uo]d cadentes
p̱ bonorum vtilitatem l 2 c 12 c Ꝯ
contra v[ir]tutem malis li c 18 b Ꝯ cor[um]
est in[tellect]us equat l 8 c 8 c Despol[ia]c[i]o
2 vulnus p[ro]p[ter] primum malum l 9 c 18 d
Ꝯ mali ex corrupcione cordis in fici[un]t
corporis corpore li 2 c 9 a Ꝯ mali
mali attendunt virtutes et reciment
dap[n]a in sensu li c 18 a b Ꝯ mali
mali non intelligunt bona iustorum
nec dampna malorum li c 19 d
Manna q[uo]d signi[fica]t esca grie figurans
2 o c 1 e i[tem] e [ver]bum dei li 2 1 c 1 8
Mane q[uo]d sunt t[em]p[o]r[a] in scripturis li 6 c 1 a
Ꝯ signat manifestacionem mundi
ex t[er]mino l 8 c 2 2 c Manichey heresi
corum l 9 c 2 6 c Mansuetudo q[uo]d viciorum
fuari cum mansuetudo li c 12 e Ꝯ cor[um]
redire ad filios dei li c 20 g Dupl[e]x
mo[d]us fuadi eam idem c 22 c Ma
nus q[uo]d signat opa l 9 c 21 c Mare
signat amaritudinem inquietacionem s[e]c[u]l[o]rum
mentem li g c 10 f Item l 9 c 2 c [E]t
li 2 c c 1 2 f Ꝯ signat cordium cristu[m] tu
multis cogitacionibus fluctuosa l 8 c 1 g
Maria quid e[st] d[o]m[inu]m p[ro]p[ter] se obumb[ra]
bit tibi li 2 2 c 2 d Ꝯ mali sunt vigorem

nur · l ig c 22 e Martir qui portа
nunt pond' ecclesie q signat' pom
onas l 9 c 30 d Demeti ac temptor
tormentor in ipsis et quidam
nos ad sensimunt mortem aut
tribulacionem l 6 c 4 c Item l 2 c 1 e
Qz mors pro veritate dat vitam eternam
l 2 c 2 d Item l 1 c 30 d Qz ex vim
certe no est locus inimi et demitti
nutritis bonorum et malorum l 1 g c 1 2 d
Qz deus permittit eos tribulatores diu
mentarime exercere pro maiore suum
corone l 1 6 c 1 e b Qz certe glo
riosior cum usque ad mortem constat
constanti virtute Item c 28 e Qz
sanctum presbiter et pastorem sinunt intrum
pablum quo sunt cum missi eos cader
tiora l 21 c 20 d De quibus penarum
quas ipsi sustinuit l 22 c 22 f Item
l 6 1 a e Qz ubi carnis perfunt
a corpus tubis predicationis lampadibus
miraculorum l 20 c 29 f Qz magis vi
cerunt in morte quam in vita quia
cum stat postea fugiunt Idem 30 a
Qz pro magno sunt ponsto corpor
valiter Idem b Matthei contra
superstitiosum tenentem sonum l 21 c 12 a
Matrimonium qui quanto coniugum proles
cum libidine sit culpa est l 22 c
1 g c Quando bonum est immundum et quo non
l 20 c 2 a b Mediator l 22 c 1 6 d Item
l 28 c 23 d Item l 2 a c 11 d et iusta no
bis de eius affectu l 2 c 9 d e Media
pro simile p...m l 2 c c 1 e Item omnis
... l 6 c 23 f Item de l 1 c 9 8
Meditacio qui amor meditaciti impetrat
simplicia que negat ingeniosis l 6 c 2 e c 11 d
Medium quasi sit tenet se in medio non
superius volitat ut volucres nec infra a
bulant ut iumenta l 1 6 c 1 2 a Qz racio
est assumpta media anima l 21 c 1 6 e Me
bra qui extrema membra certe sunt quod deficiunt
planis et tradibus l 1 9 c x 6 c 1 9 b alie
e corporis membra et membra membri l 2 c c
4 d Memoria coto eos qui studiose perdunt
memoriam sui apud homines per fecta studia
sua l 1 c 1 2 f Mendacium de fabrica
mendacium l 1 c 11 d Qz multi admonent
dacium inter malis l 1 c 2 e Quia
omne mendacium peius est aliis cogitatum quam

l 1 c x 11 ... in fabricando menbra cum laudet
...r malorum ... l 2 c 2 f Quemvis ...
... ut ... ut ... fecta ...

quam loqui l 1 g c 2 d Et qui non est men
dacium ut saluet vitam alienam Et de me
dacio obstetricum Et qui nullum genus
mendacii inveniet quantum apostolus in
veteri testamento et que tunc sunt minoris
culpe quam nunc et non est fugi
endum eodem c et pl Mens de
mente vita que e l 11 c 1 2 d Ezu est
vita mens et de mutabilitate et stabili
tas l 6 c 20 d Mensis qui signat l 20
c 2 a f Mercenarius dicitur quibus sola
l 1 c 1 8 Meritum an exigit mem infor
mentis l g c 1 9 e Qz maiori magis
peniteat si no fuerit Idem c 20 b 2 a c
Qz omne meritum nostrum vacuum est preter nisi
iudicium dei l 9 c 1 c Qz excelso nuto
et extrema salua homo Idem c b
Qz qualitas presentis vite non probat
meritum quia mala bonis et bona mali
euenerunt l 1 c 2 c Qz multa vita
no reddit deus secundum merita opera singulorum
l 2 c 1 a d ...ma bona sunt pro eum et
de mali eius et quod est l 1 c 1 e
Qz ... remunabit etiam et quando l
1 c 1 2 c Milum qui se insidiat pull
l 1 c 1 9 d Miraculum et alia mali fia
nit eis l g c c 2 e Qz semper faciat deus
miracula per signa prestos l 2 c 2 9 d Qz mira
bilia dei sunt in scrutabilia l c c g e
Commendacio miraculorum dei et qui miracula non
miratur propter consuetudinem Idem f Qz mira
de miraculis dei considerati et quare non
Idem ab et quod non esse miracula supra
tot eorum ... et ... et qui miracula sit
fides adhibenda Idem ... deus ... b
cat mundum permiracula l 9 c c c 2 infra
Qz similitris et causas ... honorem
no signa l 20 c a d Qz deus est in
amore per omni signis Idem d Qz deus
faciat alia per malos corrigendos miracula
ne despiciat invisibilia ut visibilibus mo
neant l 6 c 1 2 c Qz etiam tunc indigent
miraculorum cum tribulacione ... l 2 a c 1 9 e
Et qui sunt in ea pro infidelibus tollendis
Et non facta sunt excitiora ut maiora visibilia
credant miracula Idem f Qz ministerio
miraculorum ... ... celestium
l 2 c c 2 f ... non de col
a 1 c 1 1 e 2 c 1 6 Meritum qui signat v
tutem l 6 c 11 d Misia qui e ...

aie et corporis l c 30 c Demissia hois
quo ad iudicem eorum eius li 6 c 26 pro'
M fragilitas nobilitatem cogitata astringit
deleta cor. l 3 c 3 pro' Depode hnae
misie l a c 2 f Demissia hominis quo
ad elogatam depita l 9 2 b demissia huius
vita quo ad diuersa teptamenta l 8 c
d Demissia hois quo ad carne et
admentem idem c 22 f demissia que
est in pondere in corporis l 9 c 23 & 21 b
Demissia hois que est i tempore carnis
idem 22 f De ea quo ad reddicio hois
ad terram idem c 2 a d De ea quo ad
plasmacionem idem e 21 De ea quo ad
diuersa temptamenta peccator li c 12 c
De ea quo ad id q asequitur li c 18 c
M tota vita hois pena et miseria
est idem 19 b pro' Demissia quo
ad indigencias et ignorancia et quo ad
apparentem fulgorem sicut flos et de ea
quo ad casum et gemitum tristiciam idem
d 21 Demissia humane nature quo ad appetitum
conuersionem li 2 c 6 a Demissia hominis q
ad materiam ex qua processit l 2 c 12 e De
ea quo ad carnis corpore li 6 c 26 pro'
De ea quo ad mutabilitatem qua inquam
cecidit l 20 c 2 b Dem. humane nature quo
ad quod descendit ex hoie primo l 1 c 2 d
Dem. humane nature qua vinces dictum ad
mortem secundum eius augmentum detrimentum
est l 2 c 2 c qua comparata fuimus sicut
bruta aialia l a c 6 e De brutalitate hu
nature idem c 2 d Item l 8 c 16 dem.
hois qua hostem suum esse fecit desit l 8 f
Dem. hois quo ad mentem malorum et
sine actu idem De eadem mentem effic
misi erit a fortitudine et fege idem e c 8
De eadem qua cadit cum meruit fierere
idem c 11 f De eadem quo ad ablacion
quietas nature idem 1 a b De eadem quo ad
ad iudicium futurum et mortem idem 23 e
De eadem quo ad hoc q mentem motu
desideriorum et miserijs in eodem statu permanet
l 8 c 8 e Item l 4 c 19 f in nouo pro'. peccatis
humane nature suspicari q fiat li 8 c 1 f
M diuini sumus in hac vita non et nobis
dies aurora pro hoc q vita vita mixta
est hic cum tenebris l 29 c 26 De ea
quo ad dispositu veloce humane nature l 8 c 2 f

cite l 4 c 19 f
Misericordia vero di ma animo cordis
compar l 20 c 12 c Misericors dicitur qui pie
ad proximum prouocatur idem Contra misericordes
qui nolunt aliud dimittere quia
non peccauit l 10 13 f M de extre auxilium
l 19 c 16 b M ulterius fiat alicui ma in
proximus fuit ipsi sum idem 1 a d M caritas
vult eius studium in nature asserendi idem De
amicos eius cum iusticia l 10 c 1 enim pl
M non vi ablata culpa in dimensione fuit
facienda est ma l 22 4 f Misericordia dei fa
pue et in hois glorificata post culpam
l 2 c 8 f De sufficiencia ma dei qua
nunc nimis nunc sibi mentem demittit
l 20 c 18 a M malos non statim puniet
deus ut tempore ad primam eis tribuat et
non consideres actus mala in terra fecit
l 26 c 14 a Item l 4 c 2 e M mali
appetunt exteriora non gestant visteriora
pietatis ad proximum l 21 c 8 b M ma
dei erga nos est etiam cum replicatio
in nobis l 20 c 2 e De ma dei exspectanti
et quiescente peccatores l 10 c 11 f Item l
c 3 d 21 M ma dei cohibit in peccatorum
ea exspectante ad prima aduena l a c
3 d Magnitudinis mue pensa exag
peti pueri et misie l 2 c 8 f De dei m
qua hoi dedit precepta ne peccet et pericula
remedia ne desperet l 22 c 13 d De eius
ma qui viciorum vult in bonum peccaret
idem c 11 b M dicitur deus misericors cum tu
non habeat cor miserum sed effectum quo ad
nos non in se l 20 c 22 c M incoita de
de dei ma confide ut negligat pri
peccare condignam l 22 c 12 e Mult
Bona que referunt de vita sacre salu
iusticio carent mima sunt li 2 c 1 f
Molle est q penetrari pt li 6 c 16 a
Mons quibus modis accipit modo in
tua in figura et in psalmum allegoriace l 2 c
M figurant predicatores sacros li c 2 a M
in despicio mondi in pecto l 21 c 1 d
Mors demorte mistica vel spirituali l
c 20 c 11 2 f Quo monte hoc sumdum
temporalibus l e c 2 a d Item l 1 c 2 c M sei
mortificata carnis et mundi est ab siscio
austolibi mentis mentis me l 1 c
a M mortuum mundo estimatur ac carnalib
perius extincti l 10 c 20 f De combin

lxc xiii b xi De diuina morte iustorum et
malorum lxc xx c Et securitas mea est
nimia finalis retribucionis lxc i88 De
timore eius lxi xix c Quare dicitur a
malis esse piculosum quamuis non sit lxc xi a
Et mors carnis est umbra mortis spiritualis
lxi c q c Et eius dicitur sapiencia iusticia
lxi c e d Et mutabilitas quedam mors
est idem c xi e Et species timenda quia
semper finis hominis est metus et quare idem
c xiii x xi b Et mali multa mala operantur
quando credunt se diu viuere lxc d f Et quia
tempore non potest mori quisque quam moritur
lxc c f Consideracio mortis generat timorem
auertit multa mala in operacione lxi c q f
Et in morte recordari debent bona
acta per fiduciam lxxc c c Demercede
que est apud metum mortis lxc x d
Timor malorum in morte perficit exteriorem
iustorum idem c xiii b De consideracione eius
idem xi d De tribulacione hominum in morte
hominum lc i88 De iusticia mortis inflicta
homini uetrediens ad terram quam se oblitus
est terrenum lxi c 8 d Mortis umbra
lxiii c x e Motus de statu metus per
unam cogitacionem et motum pruultrix
et causa motus lxc x c 8 Mulier
quare iustus bene faciens peior est viro lxi
c i88 Et iustus docere non permittitur lxc
e d Et dupliciter accipitur iusticia lxi c i88
Mundus quare tempore pit et quare in
lxc xi d quare celi et terra stant licet
ita non se conseruent lxi c Et mundus
est quasi calix aureus qui per sua presencie
infatuat lxc c xi f Munus de templo
accipere munera lxc xi g Contra accipientes
munera lxi c xi e Et filii corda tantis ac
ceptum munus lxc xi g Munitum quod
nimium in flagello reddundat in secretum
lxc xi e Communicant cum flagellum
ad membra dei communicat lxc c x Contra
communicantes in flagello lxi c xi b c Item
lxc c e c Item lxc c e b Minus
quod deus est nobis minus lxc x b Minus
sta lxc c xi b Et omnis mutacio est
quedam mors minuta lxi c c c
Uel mutabilitas dominatur et unde in
mutabilitas idem c Et celum et terra in

Natura celestia et inde immutabilia lxc x c
Nsignificacione eius lxc x d Item

idem c xx f Item lxx q g Nebula lxc
c x b Negligencia quando inhabitat facit
amittere cognicionem dei et alia mala lxi c
xx a Et iusti in nichil negligunt lxi c xi a
e Contra negligentes bona agere lxxc
e f De negligencia reprobi quia eam quasi sua cor
rectione lxi c xi f Et securitas est mater ne
gligencie lxx c x b Et ex bonis sepe mala
nascuntur per securitatem lxi c xx b Iustum
indicium est ut negligentes virtutem agendo
fallantur lxc c xi b Nix decens grandine
et iusticia significat lxi c xi a Item lxc xi c
Item lxc c xi b Nox quod est prius mali
lxi c xi e Item quod est tribulacionis quia ipse
scripture dei abscondere bona sua lxc xx
per totum Nubes quid significet lxc xi d
Item quod designet sanctos predicatores uel apostolos
lxi c xi a Et signant temporalia bona mixta
lxc c xi a Item lxi xe a Item lxi c xo f

Nubes — Nobiles homines — lxi xi c i c c
— presciente — lxi c xi f et sua pla
— apostoli

Numerus quod quaternarius est primus numerus
per et primus quod diuidi potest lxi c i c Dec
narius idem Septenarius idem c x e
Octonarius idem c xi d Denarius idem
c i x a Duodenarius ibidem i6 f Unitas
idem x b Millenarius lxc i c Undenarius
significat peccatum quia tulit decalogum lxx c x e c
Et numerus quinquagenarius significat inuitam aliam
Septenarius numerus perfectus est et contemplatiua lxx c e a e
ex primo et ex inpari perficitur quod ponitur duo
denarius lxi c c d Et ubi de denarius significat
continuisti iusticia et decorus perfectione et a i o
millenarius idem c i a per totum Denarius quater
narius quod significet mater lxi c xo f Item
xxo et bis millesimus a millesimo lxc x x c xi f

Obduracio de causa iusticie obduracione
cordis quia confessio non admittitur ad
salutem lxc i o b De ipsa lxi c i q b
De obduracione cordis que emollit et di
ligentibus Obediencia quod inter et custos omni
virtutum lxi c xe Et deus summe placatur
per eam et decorus et decens omnia decore
proficiunt oppositum idem f x Et per eam nichil
de malum si bonum non potest imminui et sic
per mala nichil ut in paradiso Et quod ista
est si de suo est non ipse est in paradiso
idem x f Et per ipsam est in notencie
idem c x f Et inuenitur cum non similiter metu

ꝑ caritatis affectu et q̄m ē va n̄ t̄m̄ ecc̄ie
idem f g ꝯt iobe̅ⁿᵒ l6 c ix 8 z c ix a O
blacio q̄ est offerre sacrificium l22 c 20 g
Obliuio dei mīa obliuisci illi⁹ quidā
iusti e fuit oblitus l16 c vi e ⁊ ꝑmbiū
mortis obliuio dī intelligi l6 c 6 g Item
l11 c 6 a De oblic̄oⁿᵉ dei l22 c 1 c Obuiū
l22 c 2 a Item l19 c 28 a 11 Obstinati
q̄ omīs mali pob stinac⁹ ōmis ꝑ per
cunctā singulos et q̄ sup̄ est defensio
q̄ sunt fusile l22 c 26 a b Et descripcio
consignū scuti de capitalis q̄ bn̄ sit omnī
male agere cā est quare difficulter aliquis emē
dat l22 c 21 c ⁊ infirmitas eīū putat
infirmitas v̄tus idem c 1 2 c Et q̄ elpci ffi
cilior est cū gr laudabilior idem d ⁊ pluīes
mētes tanto obstinacius nō audiunt fīma
quo inlicent infirmius l22 c 1 f ⁊ obstinati
abutuntur pacīa dei et iumus ꝑ͂sumunt de
mīa ēxpetit dei nō ē iustū
Obumbracio l22 c 2 c O cū q̄ meditat latīc
cogitacoēs inmundas l1 c 21 b c Contra
v̄bū ociosū l6 c 1 c ⁊ ex ociosis s̄monib⁹ nasci
tur leuitas r ēp acōis ⁊ detraccōnis l1 a c
2 a a ⁊ v̄bū sit ociosū idem c de v̄bo
ocioso ꝑ pape dormit d͂ra l22 c 1 b
⁊ pcn̄ ꝑ s̄tim̄ mens corrptum dya l2 c
1a De v̄bo ocioso l22 c 2 c Odis q̄ sigt
intencōm l10 c 1a d Item l28 c 13 f g
Odiū q̄ occidit vita āie l10 c 1 2 e pla
2 c 9 m f c 1 e distinccio est nc̄cia ne cū
nim odiū exsequi r⁹ ꝓfse alicie subtract
fallam l22 c 10 b De odio iusti et boni
quo malū sit l11 c 12 b ⁊ nullū odiū
ꝑ pcalib⁹ est iudiciū l21 c 10 ꝑ p̄tium
eius monī odiū debe⁹ ꝑ pitib⁹ l a c 1a g
Olyua nō bn̄ denā eius l1 c 18 b Item
Opotn̄a q̄ nō posse peccare ē oīpotn̄e
l1 c 11 f Onager dē typo eius l a c 6 d
⁊ designat hereticos l16 c 18 e Oppssio
q̄ q̄ui inite neq̄uit opp̄mit sup suos
oppssores iudices erit l26 c 19 g Op⁹
humani ⁊ opa īñe in mōili pccō fca
nō sunt fct̄m l1 c 1 b ⁊ nullū opus bo̅ⁿ
valz discedentia extra caritatē l10 c 2 1 e
⁊ nullū cōmitti q̄ sit ex̄ v̄cia fidem l20
c a b ⁊ opa ex̄ caritate nichil valet
idem ⁊ opa dent dēmīsa et discussa
l1 c 2 a e de q̄sītᵈᵒ opa mīa bōᵃ l8 c 22 2 e
2 1 pᵗᵒ Et conū ypocritas ⁊ homo

dz sp̄ale bona opa ꝑ abscisoᵃʳ et ne sp̄ale
aclāmē l9 c 1 2 c ꝯra q̄ opa mīa
bona putaur̄ extriuscūq̄ idem c g
cōmīnaᵒ bonoꝝ opm̄ que bā ūs iob c͂
cuit l a c 19 c ⁊ duo sunt vitāda
in bonis opib⁹ ꝑ desidia et fraus idem
f ꝯra v̄ p̄mar et vana glar corrpitur
bonū opus mīū idem 1 2 c ⁊ bonū
opus sit lucerna in nocte ⁊ sol in die
l22 c 1 d ⁊ tūc ē in nob plenᵈᵒ opis
cum sapia extiguunt delectacōz eternis
idem c 20 d ⁊ opus ē ex cogitacōe
et cᵒ l10 c 12 g ⁊ incerta sunt opa
homi si placeat ul displiceat deo l12
c 9 b ⁊ ē pctm tege ꝑ bonū opus
facē l21 c 2 c ⁊ solus deus pensat eff
opis l20 c 18 b exaccōe nō ymaᵈʳ uligē
pensanda est uita l21 c 6 d De q̄sitᵃ
bonoꝝ opm̄ cū districcōe ⁊ memorīa
maloꝝ Oracio q̄ ē cū anchora quo
ligatur nauis l1 c 1 c ⁊ aliena pccā
nō diluit orando cum p̄p̄ius ꝑmit idem
c a g De simili et p̄ia ꝯsidēcōe moise
l2 c 18 g ⁊ solus deus ē orandus
l6 c 6 d ⁊ eius orō nō auditur
in tribulacōe que dei mādaᵃ ꝯtēpnit
qūete l1 c 30 e De insinuate merito
moisne l8 c 2 e ꝯra nōtan p̄cui
moyses ⁊ samuel ꝑfte sunneraca
l9 c x b Et q̄ p̄mimas ē maxime
ꝯmendabilis idem demore eandem
Et quare orō alī cogitacōnib⁹ q̄titur
et exaudᵗ ea dē idem c f⁹ ⁊ in omni
tpe bono nc̄cia est orō ut illud sole
iuet l9 c x f ⁊ pctm lauat fauces
mentis indeum l10 c 12 b ⁊ q̄sia c
frangit fiducia moranē idem b
⁊ nullis impetrat moiaē q̄ petit insi
fiuet legem dei idem c Et q̄ ef̄po
deploracō tebi ꝑcede cam idem ef
est itauc v̄ moranē idem d ⁊ poll
uit orō ꝑ cogitacōes t̄enas idem
⁊ nō impetrat orō nisi odiū peq̄ue
mutat² idem g ⁊ dz ee p̄ma abali
malo ꝑ ꝑ̄o l2 c 1 e b q̄ nichil inndui
ꝑcē que sit fictp̄mimito l2 c a g ⁊
d dr̄oe cata lassat ai⁹ vbi deus nō q̄uīe
l1 c 1 c c Et q̄ vult deus nos postu
lare ꝑ se et eūa idem Et de oracōib⁹ ꝯ
tpalib⁹ idem d ⁊ cum⁹ oracō d; ꝑfirm

origi et abiuimus sepan et q̄ ignes
inflama p desiderium ciconiorem ḡḡt
et q orōēm inflamat aīa dei amore
idem e ꝯ opa impetrat q q ord
petit et de eius ḡmctōe ꝯ eius oro
nō exauditur in adūsitate qui dñs
nō attendit in p̄spitate idem c 1 e
ꝯ quar differt orōnes scōz plaxāde
augustiar s ut mag exaudiant
animū quo ung adnotā et ut cor
estat sapiā 20 l 10 c 22 e f ꝯ po
orom opam efficacit et q inēle sit
orare pa⁹ l 10 c 16 e r nō p̄la ꝯ nā
ma oro dessō est nō audibit vox
l 22 c 16 e 4 l a a ꝯ sciā nō orabunt
p scāpnatis sicut ing nō oram p dyā
l 22 c 1 g ꝯ penitēs quilz tanto
citius exaudit q̄nto remones p̄s
intercedit et pape padiditys l 21 c 9 e
ꝯ nō valet plures orōnes sine vita
et opib p seuerantia acinnamons
l 22 e 22 b c ꝯ ignacie orac ē amdos
gemitus et nob opposita resonare
nō b idem e ꝯ uare orauit x̄ non
sic ego nolo s sic tu l 12 c 1 g ꝯ orōes
nō potuit exaudiri n pxpm l 12 c 16
e et qua x̄ interpellat pnob idem
item l 2 g c 1 c item l 1 c 20 b et decade
l 1 c 2 e g Oratiū q̄ sigt eternar vie
dispensatiom l 22 c 10 l 8 Ordo decade
plator ētuar admiuicem l 6 c 11 g
ōnes sunt ordinate et q̄ non
l 9 c 1 f ꝯ exulis desideriū ad sup
ni ordme reducta pace oplent l 1 a
c 6 f ꝯ bona z mala ordinat deus
z quar l 1 g c 24 e Orionos q̄ desset
inus l 9 c 4 e Organū q̄ sigt p̄dicatores l 10 c 29 a Ossa signat v̄tes
l 12 c 9 g Ostiū sigt os l 22 c 1 e g
Oues sigt i nōis l 24 c 1 d item p̄dicatores l 2 g c 16 g Ouis l 21 c 6 d

Pacia q̄ eius mr est scōz l 1 c 1 2 g
l 4 l 2 a Et q̄ exea glat p̄scōz uni
idem c ꝯ sua d sibi p̄ponere omīs
contumelias antq̄ pacia idem 3 2 c
ꝯ ille pacē tollat aliena iniuriam
qui se ostendat esse iniquo d tolleret
idem e ꝯ exma p̄sccō mē ē attigē
ad sustinēm cruciatum l a c a a ꝯ quar
pacia et caritas armat militem

xpi l 8 c 2 b ꝯ si culpā pensamus
pacie flagella tollerāg l 10 c 6 e ꝯ
nē sit pacies l 17 c 1 g e c ꝯ sci audiut
sapienti sīa decie dicta z qi l 12 c 1 b
et de pa scōz et de amissione temporal
glie idem g ꝯ pa est inimica p̄tati
l 20 c 2 a c ꝯ p̄sca pa est q̄ inter
inte malos idem g ꝯ contemptor
pacie p̄mpa desenit scdāle intam
et q p solam pa suā cordia l 21 c
12 f Pacia dei q̄ collat malos et
nō statim pcutit l 6 c 12 e De eius
pacia qua diu nunc sustinz ut dñs
peccat l 10 c 22 f ꝯ nisi dīua pacia
collēt nō staret peccores l 17 c 1 e c
De dīua pa et tollera malorz idem
c 21 c ꝯ diuor sma sequi logiore
expectaciō pa dei l 24 c 2 e ꝯ quar
omīs dolores mitigant expensacō
dolor xpi Palma de arbore et x q
p̄ces l 14 c 10 b Palmus quid sigt
l 20 c Paus quot modis accipi inscriptura
l 22 c 20 d ꝯ est refusare sup eminem
pane l 4 c 6 d Paradisus deambulare
dei in padiso postq̄ reuargutu e quam
cede l 2 g e z e f ꝯ adam an peccm dim
iustā dmt audie potuit idem d
de p̄cepto dato homi in padiso pse
qua cū de uno arbore et cet mittor
l 24 c 12 d ꝯ homo ante lapsū nō
indigiut tantis v̄tutib sicut p̄t p̄
iam labonose viuat q nō prime idem
c 10 a De mortalitate et immortalitate
p̄mi homis l 6 c 21 b ꝯ viuq filius
adē nō fuisset reprobatus si nō peccasset
et q̄ soli qui sit ei gnaret expmo
gone si nō peccass idem c 24 e ꝯ ex
mito libi arbitrii debuisset p̄mus scō
custodi idem q p̄mus homo serpit uestu
l 2 e c e f ꝯ quar et quare nō stabat et
nō credebat ē tpe l 2 1 c 2 c Parvulus
v̄tus imprimit l 21 c 11 e Passio xpi
ꝯ ne de sol et mf v̄ x̄ Pastus depas
cuit seu pastu refectionis et ne l 20 c
10 b Paulus q̄ scripsit 14 eplas et
q̄ certa nō vetitur nisi re l 24 c 20 f
De q̄sitione eius quas ingulso decem
rep̄s eius ii cor decla et statū eius
idem 21 c 8 c item ibidem c 26 f ꝯ
sit aquila l 21 c 20 d ꝯ tepera eius

X l 8 21 c 2 c vita de paulo simone 2 in not ... ibidem
2 c c 21 X

nō fuit uorago viciorum sed custodia virtutum
l 22 c 118 de obediencia pauli l 21 c 13 e

Paupertas quid est paupertas l 6 c 14 f
oꝫ nō e laboriosissim(um) sic(ut) p(ec)ca(tu)m g(er)ere
tatem l 8 c 4 b De nimia securitate
que est in paupertate et de ceciis utilitate
l 17 c 9 b oꝫ ne paupes sit humiles
l 21 c 48 oꝫ omnes vitare p(er)horrent
egestas est quia nō h(ab)ent divicias
ventium l 28 c 28 a oꝫ paupes in
dicabunt aliquos cum deo in extremo iudicio
l 11 c 11 b **P**ax plena non plena cum
incipit et perficit perficiat l 6 c 19 f
Nota totum c(apitulu)m de pace oꝫ tangit error
dia pacis idem De pace et ex que est
in pace et que non l 9 c 1 f o(stendi)t nam non
est pax impiis et de ex bona pacis p(er)
sonis et primi angeli peccatum idem
o(stendi)t qui exemplis desiderent ad supernam
pacem qui pellimus l 1 a c 5 f

Peccatum in genere oꝫ qui peccat fuimus
est peccatum l 9 c 29 g Dimp(?) est cum
peccati s(ive) delicta et error l 6 c 1 e f De o(mni)
mois p(er)cedi peccatorum in corde et opere
l 9 c 18 g De mala gr(ati)a peccati idem in a
peccati De triplici peccato cogitationis sermonis
operis in pietate p(er)ficitur p(ri)ncipe et statua
l 4 c 1 a a De p(er)fectione omnis peccati cogitatione
z ope l 10 c 128 Item Differentia peccatorum
z iniquitatem l 11 c 16 c Differentia inter
scelera et delicta idem Differentia inter
iniquitatem z iniusticiam l 9 e c e Differentia
inter peccatum et crimen l 21 c 9 g Differentia
peccatum z impium l 21 c 11 e oꝫ peccatum ex
cecat hominem l 6 c 11 c oꝫ p(ec)catum ho(minis) q(ui)
enim est de l 8 c 22 e oꝫ confugient
quis peccatis quinesciat se esse peccatis
l 9 c 22 e oꝫ p(er)iorum mens e(st) s(em)p(er) in labore
z timore et angustia z suspicionibus
l 12 c 12 e 1 c 1 e a oꝫ subito tollitur
inique de hac vita l 21 c 1 f o(stendi)t q(uod) me
moria peccati eciam post penitenciam maneat
etiam l 9 c 28 g 22 o a 2 c 30 a oꝫ peccatores
sunt plem sternibus l 11 c 28 oꝫ auge
ant ? peccatum idem 2 e oꝫ omne peccatum
spirituale est et pugnans l 20 c 9 a oꝫ
pugna orta est in homine ex primo peccato
l 9 c 19 e oꝫ duas ? ...
peccatores ... manens l 2 a c 19 d oꝫ in
peccatore omnia fugiunt desidia q(uod) ...

et peccata que pugnant l 22 c 2 e De suggestione
z applicacione p(er) peccatum l 11 e c e e oꝫ q(uod)
congestat p(ro)ximos suos cum mittitur
fingere idem f oꝫ si quis ꝫ ...
omnia l 11 c 12 e Item l a c 12 i e Item
l 12 c a a Item l 11 e c e g oꝫ omnia vi
cia sunt in uno quoque malo licet
nō sit actus suos l 11 c x f oꝫ qui
in uno offendit factus est omnium reus
l 2 e c 9 b oꝫ qui seruiat uni vicio in
omnibus l 18 c 2 d oꝫ ex uno nemo eo
sequitur demum nisi ad ? simulatim
l 21 c 10 b De necte peccati q(uan)tum sic tota
eterna peccata et pene peccati z vicissim
idem Et qua vim et de peccatum et pe
ne peccati z ca(usa) peccati et reciprocatur alter
peccatorum consequitur se invicem idem
b oꝫ sicut malum p(er)petrat in aliud
nesciens cadit idem c 11 c oꝫ appe
tens imperata declinat admonita
b(ea)titudinem l a c 1 1 c oꝫ minuitur vicia
quadam z appetitu l 11 c 22 e oꝫ alii si
nō ex aliquo prius tum ex eciam actualibus
contrahuntur quoniam nos ut exempla et cetera
iudicialis 20 l 26 c 1 a b De ordine
intra peccatum cogitacionis et operacionis
sive p(ro)p(ri)us euellenda iniquitas cogi
tacionis et postea operacionis l x c 12 e
Item l 11 e c 6 e ostendit quod christus committi
peccatum suggestione delectacione consensus l 22 c
1 6 e o(stendi)t de consensu fit de ... me
dicamentum quia peccati initium ...
l 22 c 12 oꝫ christus committi peccatum igno
rancia infirmitate industria l 21 c 18
oꝫ peccatum nō p(er) te misericordiam cetera non est
sive l 26 c 2 a d ... argumentum quod melius
est hominem peccasse quam nō quando
esset deus christus incarnatus l 2 a c 11 p
oꝫ peccata carnalia sunt maiora in fine
z minora in p(ri)ncipio l 22 c 10 g o(stendi)t p(er) peccatum
sumus sicut bruta animalia l a c 6 d
De p(er)cussitu peccator supra merito
malorum l 11 c x d oꝫ cum labitur
dia ad peccatum nō est contenta sed adderi
? ... l 26 capitulo 26 g oꝫ q(uod)
cessio lapsus peccati per minoribus
est ad maiora quia semper ruit
profundius l 21 c 12 c oꝫ signum peccatoris
mortalium genere ex alio idem 2 e a
de peccatis per plures quod unum sine alio

nō sit leuit l2 2 c 2 a c Impleris
nimmi malū est eligend̄ si malū vi
tanu pt idem c 1 8 d ov peccatū nasci
ex pctō sic signā crucē z brina l2 2 c 2
d ov vmistus intac nō pt peccm cogi
tacōnib l1 8 c 8 a ov pena cogitacō
pecca e idem b 2 cū ov peccm incipit
incogitacōe 2 l2 1 c 2 e 8 2 a b ov
teptanc depen peccm est idem c 8 a
ov pfca culpa alti fit i cogit l2 4 c 3 d
Et q ovmia pondus pctā in ope
expssō incogit idem e 2 valu sit
cetū delibat z delibat dāpnat idem
c 2 b De pgnacōe metus aucmalib
l2 c 1 9 c d ov nā nō pcam aucialib
inhic vita l8 c 1 6 g ov nlls ēdco p
fcus qui nō int pia uota ptet l2
2 d De aliquib pctis i ipo mort cutib p
gat i rā l2 e c 2 3 d ov hō nō pt ee
sine pctō l2 1 c 8 g ov pctā omitta
deuita hemo vitat l2 c 2 a c Item
l9 c 2 a c It l4 c 1 r e l8 l9 c 2 3 d Ite
l1 a c 8 c a a Item l1 e c 6 d Item l1 8 c
2 6 e It l2 1 c 8 a pctā in spm scm
cōt imm expectantes in pctis l2 4 c 8 2 2 a
ov imm expectates in pctis iuste
ferit l2 1 c 1 o e ov peccm ad mortem
l1 6 c 2 1 d pim peccm hois ov adā rape
uoluit simili dī potic l2 c 1 9 g ov
pim viam aie rom est notus fa q
uetit simia uitus l2 2 c 2 nac pim
hō fuit ~~mivet~~ n qsit de elpa nō sppes
l2 2 c 1 2 d ov ea hō q dya noluit cesses
deo sap petu et nō pmisit l2 9 c a d
ov impotū dm rexent scam l8 c 8 c
ov hō fcus e nov p peccm qui cat d
es p i noc l2 4 c 1 8 g peccm orig ov pē
ori pctā os elnt l e c 1 6 a nā peccm
ori dapnat totā causā l9 c 1 2 b c d ov
ipi iudī recep luuit fomes ul concupia
inlso l4 c 2 o e ov io tēnat ipntabus
ipe q vmist l1 1 c 1 g a ov io nascūt
ples oi reatu q pmlie sēdtat elpe
est radix viciata l1 a c 8 d ov ex pmo
pctō elpe est radix m l2 2 c 1 2 c cmic
z quar tiisferut pctā pntū i filios q
ad pcm l1 1 c 1 g b Et quāe crō filij inocet
ipi peccm prib pmunt idem c n o Pctā
q sigt dīnas metes hoiu l1 1 c 8 a e
Item stultos l2 2 c 1 9 g Pena q̄omis

pena ortalit ex flagellatu elpa no ex fla
gellate l6 c 1 f ov sū gn elpe est
sdus sine l2 1 c 1 d nā e pē adeo
z qr bona l2 c 1 e ov io sit dīna pa
cūt z infirmias q suma diligunt
z mali eq l1 o c 1 o 4 f ov i corpe insti
en pena que corpo est capitis z ei
z aliorz menbroz z ei idem g a ov
pena eltoz est pena x idem c 1 2 e ov
pena a pctā e nō posse impl q uidet
amn fcā aut nō uidz l1 9 c 1 f
ov iniusti hic nō pmint ut alibi torq
aut eo desfas l2 e c 1 a e ov deus
plus pmit q maiora otult l2 1 c 1 e
ov pē oclos apit q̄s lī elpa claudit
idem c 2 b ex illa pene iqbetai pem
cedut dēo no displice idem c ov io despi
ciut repbi culpas qua dissum pena
idem c 8 a ov de pus pcut i corō q
ex inte idem f nā homo puta
pctiās nō sēsibles l6 c 1 e nā
orb pugat ōtra insensatos idem f
nā nō pmit sic deus pccores sm
iuitu l8 c 1 2 g Dem su pe q est inde
viciose cātorl ov mali q oirat
z pmunt l2 c 1 2 e nā dīna i pulsōe
sigt teātia in flagellis pcc l1 6 c
1 e f ov ex exeqcōne maloz fulg pfcō
iustoz l1 a c 1 8 De flagello quo repbi
flagellant l1 g c 1 a a De hijs quoz pē
hic icipit z q̄ nō iudicat bis iudicium idez
c 1 2 e ov in flagello maloz corruma
io l1 g 1 2 f Iusta est ois pena q̄ dō aut
tōe eis pati l2 2 c 8 c ov qntitas pene
infrialis oma ex q̄te pē ~~dapnatoz~~
eltoz. Item l1 1 c a b Ite l9 c 2 2 e
Denasti et fame daptor l8 c 1 a e De
dupl pena daptor idem It l1 1 c 1 a i
nā pena daptor separab eos adclcta
sua cum nisi ceperit l1 a c 1 2 a b De pena
maloz q est incessatu ostie iudicio q
supat penas insrīi idem c 1 9 b ov na
pena eit insrīo nō tēsitoia s ppetua
l9 c 2 e b Item idem c 1 1 c ov penem
finales ita cruciat ut nō ostiant l
9 2 c b De pē cena repboz pls q gaudi
eciui e eltoz l2 e c nā repbi pment
icor et ma et ob pcis l1 1 c 1 1 b et ip p
carne plus cruciabū mali idem d ov
pment mente et carne l1 6 c 6 c ov

pena ifirmi dest~ noie aq~ ut lac li g c io e
crna~ pene ge~ gcit padre l i a c 2 b or
ugr dva a~ li in flamat viajs ut i mpso
flamz pacis li g c n b or q~ inusti de nos
da pcta ul de ~ iuuor l 2 e c u d or
pena scor no e spes l g c r g De g a~
pene captor l g c i a c de gfusione ma
ior quata est idem c 2 a c or eo~ e pe~ ma~
idem d De ca~ captor l 1 c 2 e e or fles
gaupie et equales c~ gst~ eccabitur idem
c 2 r c 2 2 b De g fusio~e pc~r in corp~ib~
improsi idem c 2 4 b De inio pc~r i fina
fin ingue l 1 c 2 b c de do~e inferali
idem a Et q~ in eo~ abscuau rec~e c~
cumulu doloris et q~ inutuo se inducunt
rep~bi ad ma~ pe~ idem c f or an~ et
hoies ecciabunt eadem pe~ l g c 2 a b
De inio infialu pc~r i gne idem c 2 b c
De penis infernalib~ q~les s~ l i c a c De
illis incredis p~sua~ l g c 2 a c De iusti~a
pene ecne q~ io~ ecna qr ecnaq~ nolunt
uie pcta finuor l 2 c c i i pto~ item l g c
n a b item l i e c 2 d De pc~ parvulor no
baptizatis l e c i g or alorum fetus pa
ciat tormenta l g c r 2 c f De pc~ du a
origi~ pcta in filijs ade l e c 2 a cr na~
p~mum pcm equs mortal ab sorbunt
hoies l 2 i c 2 e De ceti~ q~ sancta est
exprimo pcto l i c 2 3 d item l g c a g or
p~mum pcm fecit eos ec~~ ut cum vi
filia somagie videat l i c 2 g e or ho
z cccidit a se pcm l g c g e or ho comis
socii p~mum idem c i e b De ebacone p~o
sipo hoie etan~ pcm l g c i f or p
p~mum pcm occad~ homo in libera tepi
l i c 2 o a De casu hois a stabilitate
sua sifigura manus l g c i g e De pc~
pcti p~mi si sequia leone l g c 2 o d De
pena p~mi pca quo ad hoc q~ n~ haberet
homo insi vn affligat l 2 o n e argu~
q~ eue abomis anglis puniunt~ i purgatorio
l g c n e or pena et culpa s~ co~ l 2 2 e e

Penitencia q~ in ipsa eis d~ ee h~ in es~
passis l e c i e e or pena ei correc~
p~titor et cautela futuror l b c i i b
De afflictione qua affligunt tunc cul p~se
in culpa l 2 c 2 e b item l i c i e b or
p~ea durat~ pcto l e c i i b cuius m~
sequi~ culpam p~ penam idem i 6 b
Et sunt q~ in contingit mala p~ pcam idem

c or pinctes cruciat i p~ru~ solumores l 6
c g e de colore eius l a c 2 a b c cr na~ no ta
est accingit se adeam l g c i e d de lame~
eius quod eius effectus l g c 2 a b de lame~
eius quod effectus fac~ inprime idem i i b
or pinctes pat deus l g c 2 g c or eca
alii gna~ securitas idem c 2 e f 2 i b
or deus meter visitas vn admaiora
exigit p~ lacrimas affligit idem c 2 i f
de adiutorio dei ut pine vacem~ idem
2 c f or pena abscondit scela l 2 o a c
or dimis etas pis sonet~ cia et eq~ eo~
idem c i g b de sim c~ l i c i e d contempla~
fictum inditas pinctet et puniunt se insti
idem g or pcm opit indi~ et omnis
l 2 c 2 f or pinctes relaxat deus atta
idem c a a b or omni psa~ resonantur
insti pcam deleant idem b et demo
pc~ di~ c or ecca plagit p~fortes q~ pati~
v deblles l 2 c a d or de exigit q~ se p~unia~
l i e c e b or omis ecca punidat ut insti~
ante mortem reddeat l i g c 2 2 b or pla
ge eius astrigit maculas gliue l 2 c i a a
or pincas p~mas astendit insti a duidi
ciam p~tatem l 2 a c i o b or deus g~s
uit in padiso adam qui comedat delig~
vetito p~mam l 2 2 c 2 d de pe~ agenda
p~ dei sua o~ gros ampliore l 2 4 3 b De
agenda p~ma malicio z cure idem pe
gnatos q~ omnis appetens ovsibilia no
accidit malu p~ egeotus lib~ 3 e c 2 8

Perfecto p~ scandinietis est p~ purgare co
g~ ecs~ noxias z venalia l i c 2 g a r i
or scor est valde in ope quere glam dei
sine occulta p~a evidencie l g c 2 i e or p~sa
etiam pacant cos tenda cessatas l g c 2 g f
or p~sa ad oia bona se offendit z mich
no effugit l i g i a e or pa scor l 2 2 c 2 c
or ecta alii pinuitur se gnian a pauperib~
sciudicie en possent no e~ uai s~ in sti~ i u c
i 2 c or sca supiores calcat mores ho~
l 2 c c 1 2 d opa p~ scor sunt aliene non
appete et p~pa no retine l 2 a c 2 e b
p~sans no defendit g~ pias res cum ingho
z lite l 2 i c i a c item idem c o f or in
rer oblaciones tollant se q~ day no p~ pca
rer scone peceunt se ipsos recipi~ idem c
x d or ecca li~ illos qui defendunt res
tpales in sola eos cequi e differencia corad
devotas idem g r x i a item l i e c i g c d

c v ia

Quare electi hic flagellantur et reprobi non l 12 c x
e Quod eo in tribulationibus [illegible] dignatur ad uberiora
quo flagellatur per exteriora l 12 c 9 a Quod non
est electum retinere sine flagello et quare l 11
c 2 e f Quod tribulatio et pena fructum intelligentie idem
c 1 g 3 d Quod pro salute anime vulnerat deus corpus
l 10 c 22 d Quod pressura est ad eterna per
temporalia l 6 c 1 f De dilatatione cordis in
flagellis l 2 c 11 b Quod stimulo laborat extra
quia non amat temporalia l 6 c 6 b De modo
vindicte flagelli l 9 c 8 f De dimi-
nutione in flagellis qui etiam non peccat
l 9 c 26 c Delectatur quidam in tribulatione
l 26 c 1 c De multiplici flagello Job l 1 c 18
Quod flagellum Job tam fuit languidum [illegible]
l 6 c 16 c Quare quidam patiuntur flagella
quidam [illegible] l 10 c 4 b Quod percutiuntur
quidam ut filii et quidam ut hostes idem c 12 f
Quod tanto magis percutit quanto plus
ferit l 19 c 4 g Cuius culpa debuit fla-
gellum et cum non idem 12 b Quod omnis
passio aut est purgatio vite prius a-
mice pene sequentis idem Quare
non penitentibus [illegible] l 19 c 22 f Quod
peccatum et passio quia sequitur correctio
amoris [illegible] non discipline indicat l 21 c 1 e g
Quod eo quis iustus est in flagellis quo
iustitiam non [illegible] l 23 c 1 e c Et
quod medela est in flagellis redire ad cognitionem
suam et quod primum est afflicti cordis instantia
sine [illegible] flagelli idem d c De bono
flagelli quod acuit voluntatem et declarat virtutem
idem c 22 c Quod patimur hic tribulationem
ne viam patrie diligamus l 22 1 g c Quod potius
se custodit deus cum per tribulationem desit
l 23 c 23 f Quod iusti flagellantur ne propter
extollantur l 2 c 1 a d e Quod mali cum afflic-
tione sua bonos expediunt l 16 c 9 d
De afflictione iustorum idem f Quod electorum
mentes sumunt vires in adversitatibus
idem c 9 c Et quod clamor de peccatis est fluc-
tuatio tribulationis et quod magis sit [illegible] desiderium
idem f In omni tribulatione cogitandum est quod
multis iniuste patitur idem c 1 6 b Quod electi
affligunt se et tollant per spem veniam
Quod malos et dissolutos deus flagellat
aliquando l 10 c 11 f Quod mali credunt percussos
a deo derelictos l 1 c 10 c Quod tribulatio augmentum
restaurat contemplationis l 1 c 1 d Quod etiam
timent quod deus [illegible] sequitur tribulationem

Quod illicitum desiderium demonstratur est etiam in tem-
tribulatione l 9 c 22 e Quod flagellatores sed
non perfecta similitudine l 12 c 1 a c Quod debemus
reprehendere homines alte conversationis qui minus
tenere defendunt l 21 c 11 b Quod deus permittit
malos aliquando non timent evadat [illegible]
l 11 c 1 a c Quod nullus venit ad commoda-
tionem et quare l 1 9 c 2 Quod nullus per-
fectus est qui non [illegible] priorum mala patiatur

Permissio dicitur esse duobus modis l 20 c 4 b

Permissio quare quidam ~~quidam~~ permittun-
tur agere qui volunt contra deum ad eorum dampnum
l 12 c 1 e f Quare permittit deus fieri quod non
iubet [illegible] deus aliquando aliqua l 12 1 e g
Quod nichil permittit deus malis quod non contra-
rium consilio eorum l 6 c 1 1 2 c Quod nichil
permittit deus nisi iuste et bene l 4 6 c 21 c
Quod in se permisit committi diabolus loquitur
l 1 c 1 g d Perplexitas hominis quando et cum sine
sciat opera sua sive nesciat l 16 c 21 c
Item 22 c 1 a d Persecutio quando virtutes sanctorum
manifestantur in persecutione l 1 c 6 f Persecutio
de persecutione Christi in membris suis per malos
l 2 c 12 f Quod persecutio peior est ab hiis qui
sunt [illegible] idem 12 a Et quod persecutores sunt
qui mala exercent [illegible] et fac idem c
De persecutione malorum quare eos deus tolerat
l 6 c 18 g Quod mali qui persequuntur bonos
letificant in eorum desperatione et tamen consumuntur
eorum mentes l 1 c 1 g d Quod ecclesia non desit
in persecutione [illegible] fiat l 9 c 18 Quod tempus
ecclesie nunc est tempus doloris l 12 c 3 f
Quod in persecutione malorum sustinemus persecutionem
demonum idem c 9 c Et de duplici ecclesie
ab hiis qui sunt intra et extra idem c 3 f
Quod sapientes huius mundi et divites elegit
dyabolus et antichristus ad persequendum ecclesiam
idem c e f Quod mali persequuntur ecclesiam quos
iudicant meliores l 4 b Consolatio etiam
tela in persecutione remissa tempore pacis idem
f Quod electi inter ea assidue sustinent ma-
la iniquorum l 9 c 6 b Et de persecutione ecclesie
quod ad perpetuales [illegible] idem d Et quod tollat
ecclesia hic adversa idem c 8 d Quod [illegible] prior
est contra se acceptus in persecutione l 1 c 1 a d
De duplici persecutione bona et mala
idem g Quare permittit deus ecclesiam
sustinere ~~adversitatem~~ persecutiones l 1 g c 10 c
Et de persecutione ecclesie per hereticos idem f De
persecutione iustorum a malis in bonis [illegible] l 1 c 8 g

[margin:] [illegible]

Duplex persecutio est scilicet probatio et gladii l 18 c 18 Item persecutio Christi ecclesia sicut igne idem c 20 De duplici persecutione est et quod l 19 c 86 Item non opprimes fidei qui persecuti negabunt fidem l 20 c 1 a b De ultima persecutione que erit in [illegible] malorum et despectorum idem c De persecutione inferiorum quod graviores et amare l 20 c 19 a Contra quos eternaliter [illegible] legit de impugnatione et [illegible] alii adeptis desit idem d Et quod deus non permittit maiorem [illegible] rogare bonis iusti pro eorum persona idem f Item [illegible] iustorum sese exaltant corde l 20 c 1 b De ultima persecutione quam [illegible] [illegible] et pauci salvi erunt idem d Item [illegible] persecutio liberabit eos qui [illegible] misere idem 22 a Ex [illegible] [illegible] [illegible] plus [illegible] me ruerit l 20 c 20 Item illa mala plus [illegible] [illegible] que et ventura [illegible] adhuc [illegible] [illegible] idem c 26 e Contra [illegible] et [illegible] infirmi [illegible] fortes ne volunt persecutionem [illegible] omnes [illegible] sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] miracula l 22 c 12 a Et quod erit invencione [illegible] et crudelis tormenta et [illegible] et virtute Item ultima persecutio erit gladiis [illegible] et [illegible] doctrina l 22 c 1 b Item de [illegible] [illegible] possunt [illegible] vel [illegible] [illegible] l 22 c 12 f Item [illegible] [illegible] [illegible] se omnia facere pro [illegible] fidei idem g Item [illegible] persequuntur [illegible] persecutiones Christum l 20 c 2 b Contra [illegible] persecutores [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] ex [illegible] persecutione l 26 c 12 c Et de persecutione persequentium [illegible] in augmentum malicie sue idem e De [illegible] persecutio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] l 28 c 16 d Et quod [illegible] [illegible] persecutione si non [illegible] idem c 1 a a De [illegible] [illegible] [illegible] persecutione [illegible] [illegible] videt fideles [illegible] l 20 c 2 d Item amatores terrenorum [illegible] [illegible] [illegible] persecutione idem c 1 f Contra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ardor persecutionis idem c 1 b Item [illegible] non ut esse [illegible] [illegible] persecutores [illegible] [illegible] l 21 c 1 b Et quod [illegible] affligitur malis moribus suorum [illegible] [illegible] idem c Item persecutio synagoge sunt [illegible] quod videbantur religiosiores idem c 1 b c Et quod [illegible] maiore persecutione faciet synagoga [illegible] [illegible] idem d Item probabit [illegible] [illegible] quinimmo tenet spem salutis idem c 1 2 e Homo [illegible] [illegible] se obicere pro defensione iusticie et [illegible] non [illegible] et non [illegible] fugere in persecutione idem 22 d Enim

[illegible] est fructum aut ab eo separat aut non sine [illegible] [illegible] declinat idem c 2 e a Item [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] declinare et [illegible] l 21 c 23 g De fuga pauli apostoli [illegible] damasci idem c 2 e a Et quod iste potest declinare [illegible] [illegible] [illegible] maiora [illegible] idem c Et [illegible] fugiunt [illegible] in persecutione [illegible] [illegible] se [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et multa [illegible] [illegible] [illegible] 2 e De [illegible] persecutione que est [illegible] insidiari l 21 c 22 b Et quod [illegible] non desistunt predicare [illegible] persecutio [illegible] plus dolet persecutores idem g Item quo maior [illegible] persecutio [illegible] [illegible] timet idem c 26 c Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pauli persecutione idem f g Item [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in omni persecutione l 21 c 1 b Et quod [illegible] in persecutione [illegible] timet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] soliditas [illegible] idem e Item [illegible] est [illegible] persecutio [illegible] [illegible] idem g De persecutione [illegible] et [illegible] [illegible] eos idem c 28 d De [illegible] [illegible] quo admiserites et [illegible] idem c 2 [illegible] Item [illegible] [illegible] erit in persecutione [illegible] [illegible] magna [illegible] [illegible] l 21 c 1 2 e [illegible] quidam non perseverant incepto bono [illegible] [illegible] in favore l 8 c 1 a g Item persecutio [illegible] [illegible] l 2 c 18 b Et [illegible] [illegible] [illegible] et non perseverantes [illegible] [illegible] [illegible] idem c Ex [illegible] [illegible] valet [illegible] l 2 c e f [illegible] non perseverantes et accepto [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] l 19 c 20 g Persona quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] persona l 2 c 9 c Item l 9 c 16 c Item [illegible] corporis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alii [illegible] l 13 c 10 f Item [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] una persona l c 9 f Item l 19 c 9 c Item l 20 c 2 g et l 22 c 2 f et l 2 c 9 e Persuasio [illegible] malos [illegible] l 2 c 2 d Et de bello bonorum [illegible] malos [illegible] idem g Item non [illegible] [illegible] malis [illegible] [illegible] quibus [illegible] [illegible] l 20 c 20 d Pertinacia quod [illegible] est ex [illegible] l 22 c 18 d e Et [illegible] malorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] idem e Petrus [illegible] [illegible] sunt [illegible] [illegible] l 18 c 19 a Petrus [illegible] [illegible] l 1 a c 16 c Petra [illegible] [illegible] [illegible] l 21 c 2 a g Pharetra quod [illegible] [illegible] dei designat l 20 c 1 a f et l 2 c 21

a r c z i f Philosophia que non philosophie
pro minimis rerum minus ut blasfeme monit
l z c y a Dephilis qui excebat scripturam
per xm sibi sufficere l z g c z a c et desposui
philosophorum et sapientia dei quod ... sunt z a q
... idem d or ... parvimite
bat philosophis ... l z i c b c Pietas si
vita laudabilis si remota pietate iudice
obruitur vnde placere supplicabat l z y c
l z f Pignus quod alii recipit ... sperans
alii professore l i b c z a Pigritia ord
Pigritia pigre quod desidiosus actu ... gemit
adipem l b c x c or mentem pigre ...
plent patres et ... desidia l z o c
z o c or infirmitatibus mentalibus et corporalibus
perpetue requiescat dyab l z z c z b c z e
b Pistes quod signant curiosos linguas ...
l i z c z a placeri quod ut ... digni
sunt debent displicere nobis l x i a c Et quod
nisi ... placere opera et si digni ... idem
Plurium quod ... l i c c i g c z c i g a plura
quod sigt dei predicator l i g c x i c ... l z a
c z c a x c g Poma que non dant cordi
l g c z z a ... portat in manibus l g c
i a a z c i o g c d r b c i b f Poc ... est
sapia l i g c z c Pople quod sigt ... deditum
l z b c z g c Et quod ... designat multiplices
... idem c z x c Por quod pon z a c
pe desit sufficit ... l z o c x i c
Vita quod dies medicus ... pta et ... l b
c z f or ... actio l i g c x b a z medici
... pta l z i c x z a de angusta pta l z g
c x z d Possessio quod non amittitur sine dolore
quod cum amore possidetur l i c z g b Et quod ...
... plurium ... amore idem Et quod
in...or possessio est ... discordie
idem c or ... possessor ... l z c v l x g
or gloria mundialis affluencie ... possiden
cum pena et merore l i c i c Elacio
... quod male gestis non ... l z b c i a d
Et quod ... super idem c i g a
Et quod ... tanta ... Et quod
... pillam
super ... cum illa ... equite
... Et quod ... ad
... pugnandum quod temptat idem
b c Et quod potiue inequalitas ... ex
culpa ibidem d or ... l z b c i g b Et potiue ... rebus affluentibus
est in corde solium idem ... solitas

et in corde solium idem ... pos ...
florentem ... diminuit et excoll
cadit l a c f or qui simul potius est ...
potius quia ... l z b c i g d Et quod ...
... est culmine tenere glorie prime
potuitis ... idem c Et quod ...
... per aliena ... non per laude idem
Et quod qui nunc nequit opprimit super suos
oppressores incedit idem g or ...
... potuit ... elacio ab
humana mente l z i c g f Et quod ... est aliis
cum elacione et remedium ... idem f
or ... idem or
in potentibus ... esse cum ... equitatis ...
dicionibus idem x a or potentum et affluencia
... aliis ... l i z c i e f or ...
potentia facit superbire et deum non timere
idem c x i d ... l z o
c i g f g z z o a or et si potens ... het
in ... apud deum ... elacio cogitatio
l z b c i i d Preceptum quis implet preceptis
relinquendi omnia l i c i e c ... que
est custodia preceptorum que est in ...
... retribucionis l b c i g c or ...
precepto ... timorem l
i o c i e b or precepta dei non facere est ...
... l i x c x i c or precepta dei fines ...
l z i c a a or precepta ...
... dei non sunt bona l z g c i g c
Precium quod sit et quod dat l i g c z z a preda
est cum aliena ... aufferetur l i c x i d
Predestinatio qua que immutabilis deus
... et predestinando l z c i z g or
cogitatio dei ... cogi
... argumentum quod non est ...
... predestinacione ... aliis ...
... l z i c a g x g a
or ... ex ... de ezechia
l i z c i b g Predicatores quentes
... l i c z o c predicatores et ...
sunt celi l z c i a g z c i g a or predica
tores ... deo ...
l i c i z g ... male ...
... l b c x c d ... l z i c a d ...
... quod predicat ... l i g c x i c Item
l z z c g c ... l z z c x b or ... quos predicare
... et ... l b c x f
... idem c x i a
Et ... predicatoribus ... et ...
... idem c i g ... esse

minime cameris q pdi corip l a 23 d or
z mgris facienda est pdi et corep l 8 c 15
or doctores sci quos alii vilia in veta
meten alii ne velent peruet more me
dicor l 26 c 22 g or dec ecta via reclar
guit mitta pimmeso diuitat s arrog
pdi ns ferunt idem ozna pdica ficut
me supm polebant z adirrigand insitus
descendunt l 2a c 11 a Et de pdica s sfiga
plume cessant inestato i iudi i F or
pdi ita dent pdicare infima sinat ut
eu insistant secta diu idem c 18 e d et
q pdica emgilant mali ut se iudant
idem c De pdi s tepo quo ergelu fit ad
l 2a c 21 e or ecta indiget pdi sicut
firmamentu nube idem F or pdi sci sit
nubes et opam idem g or est lume
spsi ex nube f ex inte pdica psimone
z opacom dilatam idem c 22 a ozna
ligwa pdica al digi mlto adeo q
metdit l 2a c 22 d ozna opam nubib
comistatib pp luca z plumia idem 23 e
or pdicatores sci alii nolunt se extendere
alii late s impedit idem g Et q dent
pcedere curta via no ampla idem 20 b
cor ecta pre laudables f alie no ap
pete pia no tene idem Et q z sip star
ad alta se eleuat pos triumfum sci
fuis declinat idem e De simili hunda
indoct ne euacuet stia l 2a c 28 e et
de diffinitione effcu bono z malo qui sequit
pdica pp laude et eua salute idem
F ozna pdica intelligunt noie sica
l 28 c a d Ordinate pdicator p mo hic
fam idem c 8 a b or gdatim de enim mes
infidelu abuiate idem c 28 d or psc
roborat pdica l 2a c 2a a Item l 20 c
1a g De pdi p figa nubes z q psilam
diuit gram tusit ador idem e Et de
pdi p figa tonitu idem e De pnacone
coadiu diuissoz et p di z de cessabus
idem c 19 d Et q pdica no inimo mo
s de scra e nob guat idem F ozna
pdica sit au stellas i or an plume
idem 2e a ozna pdi diuisas ptes
indi signa pp lucidas cunctas et dispas
l 29 c 2e g or pdicat sine aliquo
mudi gcordati sit ecta lunare z dnii
et fini idem c vi pto or pdi dent pui
ventione qua auctor l 8 c 2 d Et q dent

examinare simo anq pferat idem F
Et q dent inito simae justi qui exti
noluit replicandi idem g or pus dent
replere flutatom z post ouide vitatem
idem c 3 a Et q ecta snat p fidem
q pdicant psimone idem c Et nam
ore male agentis vita pias fenuitt
et acuunt l 8 c 20 f ozna mes cum
no calet dino igne no pt alios i fla
mare idem c 20 f Cont nolentes place
i pdicatoe l 4 c 13 d ozna injusti refutat
etiam qui in iusti gruit i pdi l x 1a c
or qui pdicant q no faciunt ptences s
l 4 c 2 F Cont pantes ad pdi an ma
turaz etatem et si sacratos s idem c
e c Et q incasinu mor cor ad pdicare
nisi gra repler idem c 2a Cont pdicantes
pe palib l 4 c a 2 g c Item l 20 c 8 g
2a b De merito pdicacois l 4 c 1 f
Cont pdicates z no facientes idem c
8 a Item l 11 c 1 b et ecces de pcone sue
pcones sit l 2a c 8 d or q pdicator
loqui q modeste gsit l 4 c 8 b or q ne
rend est ter replend potentes l 3 c
2 g 3 2a Cont pcntes oblog magis
p pom aut dicias alior l 13 c Et q
i qm simone d pdicate fuge oculum
delectu q infuncata psona no audi argue
idem 9a Cont eos qui in pdicacoe sunt
dericres idem c 3 b Et de cautela lingu
in pdica idem b or pdita s emacille
quib ecta tunt cibu idem c 1 c or p
examentu pdicator c pa dn idem c 8 d
ozna sapi g sidur eu stulti no audiet
eor va l 4 e c 8 g or qmb pctadi sunt
p quos aliene ecte feruendent idem c 8 d
or aput deu mag c mamoe qui plres
tuit ad se amore idem 18 e Contra
supbos pdica l 1a c 3 b De simulite et pa
ca pdicamen erga reprobos l 11 c 13 c
Et q ois pdi d pdesse sibi et audiet a
sibi ad ius idem l 22 c 1 e Cont pdi
error quali pastat stile l 1a c 3 a or
pdicatores mediantes tenebris replescere
no pnt idem g or infecor tm ex eplis
de pecom in infecor idem c 6 b De mo
vnda simo pp auditores idem c 2 b
or a is pdicatu est pro prisa destruere
et pro vera pdicare l 1 8 b F or nen pdi
cacoe dent esse adinus gloriosus quod
dicet idem l c 12 c

or exprimit decus dei dampn quod predica
dassit vinctes ondit idem c i g c
contra predicatores scismati est idem i i g e
dura mens pdi hom zuetis testri idem
c 2 g a or impdi stor respirat aue m
l i g c i f or pdi premit via sapie i c 2 g
demastwe et vigore pdi i c 4 d i o c i z
item l z c c r i g r i 6 contra me pdi tuisit
sine gla ut indignac l i g c g e et qm
dit pdi ut alan se eq idem contra mta
sit libac aia audire pdi idem c z z e
contra ferri i pdica honore fugiunt zeu
eu noluit i i r e or obsequium pie est
ponens offe pdi idem c i a f or dupo
est pdi p fialam et cuatu l i o c i f or
circa pdi est sepata l i g c z z a or pdi
rapit aiam ab ore dua et frigit dentes
et molas eius l i o c i g c or pdi di fici
iusta cupiditate auditor l i o c i e et q est
sicut plumma idem g or no dent forma
pdicatu infimus idem c e a contra
impdicat inus tenda sit benig et abet
discede speos z metus idem f or pdi
di tuisit e p elia sit couces idem c i z f
or dr pdi tale acomp et qui no l z o
c i a f or pdict est ut alii adiuta pro
cinet idem c z g d or eta mg ucluit
tpe pserr taie idem c z z c or q
vim cu auditoribus p esse ne quiit noluit
desperatantes sic et abscide l z z c
i i e or plus dime vt sunt pdi dius
tpibus misse cuge in eodem sit dama
l z g c z i f et r vng et idem sermo est
alius mbr alius in mgl idem c z g a
contra locutus e dius i ambenlin eciaz
di pmistu expoiter l z o c z d or oeni
dua i aliis cordibus pamoleq et q
pdi notere for t ep ut teneat idem
e pmi pdi e aure ibi uid maiore
vtili e petoz abunda idem c e o d
or si p audientia incapabl no set au
ditores pisce dum manifesta pastat
meare idem c z g e or pdi dur ad
l z e c c e contra p comed spale pdi
absentes mena simedio pot l z o c z o c
or ab pdi pt dica proces p expl
l z i c z e desrebus i pdica que pduntur
audiet si smo li esson l z z c z i c contra
pdi l z z c e f z i d z i dezelo pdi
esslat cum dicere a mala idem c g b c

or nana gla moriz ali adloquendo respice
zeli idem c desert a odiodibilem pdi
ut p ea ztinetegitit mal idem c i a
or suditus bello vicor no duse la essen
pdicat idem c c desup admustom z
shuli or z vt usq adicondi idem a p to
or qui pdicat dymici quid e et quid
erit zq sit zope l z z c i i d et de quesdiade
q dr eme o se pdicator eu pdicat idem or
sci pdi erit admima sindum a corr
punt l z a c e b or sci pdi dent rca inite
et piista absconde idem c i b c et q sepe
cuspari suai corar aliis oste idem f dep
di arroga nita sine eccia idem i a b
z i a p to or casta doctores ali eragerat
veia delust l z e c z g depdi iustor
sit fig obsidiois idem c e z i or pdi
suprredit orga qui videt meres i feminis
z lugere s luget l z i c e f or pdi sit plus
sit ancille dei pdi post amica pdi z ader
enim negociatores pacom et cine idem
c i g g z i g a or pdi sit nubes l z o c z g
or sunt fulgia cremme et reuta l z o c
z b et qua dent acteps etdacto z rdie
idem f g z c g a c or pdi opam gallo idem
c g c z i c or dra as ut sidue z sit qdar
noce eda sore idem c i e et qui ignoro
q debeat ge pdicare idem c cum aliz
ali admonendi sit idem c e a cum no oib
cede pdica fa e pmista cos quia qbus
damnalet q aliis nocet idem c i f de pdi
put sicut p tubas argentas et ductiles
idem c a a et q di pdi plus cure se dacob
z sp pdi sicut galli p mo alas cruit idem b c
et q pdi loq si dei ut p pria moneat au
corda idem f contra pdicatores torpentes
quia excitat ad aias sucundas idem l z o
c z z a contra socii pdi opa como qs no alit
pullos cuq ingreant idem c i z c de dispone
pdi et dispensacione dimoz inisioz idem c
de sedicois bon pdi z eu qsto doloribus
punit sic idem c i a a et q pdi cum pdicat
nomo qui inter serpent idem f et q dent
iudicat se cineus et q pdicat etornat
veru opponit idem e or dent i bii sciac z
dolore et lat idem z g b et q dent sit iudic
a tepacois sumpse colimia p audientes dat
em verbu idem c z d or ille e pdica psus
qui no sola poss acta q a tepla ceio ex
patin dicuse l z i c z g e or pdi b q e

subditus nolat adherens eis. idem 20 b
[illegible] fortitudini [illegible]
l 21 c 18 b Et concordia vite similis
[illegible] questionaria sit idem c [illegible]
eorum opera ex [illegible] vigila
curam subditi idem c 21 d Et quod sicut [illegible]
persuadent celestia semper tamen intus se
fortius distinent idem f [illegible]
[illegible] predicator [illegible] peccata mort[illegible]
l 23 c 28 e [illegible] predicatores [illegible] duo [illegible]
[illegible] ablat l 24 c 9 d [illegible]
[illegible] idem c [illegible]
esse [illegible] idem f De exemplo
predicator l 8 c 21 c [illegible] idem g et idem
[illegible] est [illegible] et alii [illegible]
[illegible] l 24 c 16 b c Prelatos vita reprehe[illegible]
[illegible] vita subditorum [illegible] l 1 c 6 e
Prelato [illegible]
[illegible] maiora suscipe loca qui sciunt
[illegible] l 24 c 14 f De divina dispensatione
[illegible] aliqua sublimatum [illegible]
mali l 26 c 23 c Dolent et regere que debent
[illegible] prelatis l 20 c 25 c Et quod prelati [illegible]
et timere [illegible] idem d Et quod ut prelati [illegible]
[illegible] est timere [illegible] dei idem e [illegible] timor
[illegible] l 21 c 8 g [illegible]
[illegible] prelator est [illegible] subditor [illegible] l 11
ca f [illegible] prelati [illegible] l 9 c 10
c [illegible] noluit deus ut [illegible]
[illegible] l 22 c 21 b [illegible]
subditor [illegible] l 19 c 12 c [illegible]
positi in [illegible] solummodo [illegible]
l 1 c a b [illegible]
idem c De [illegible] prelator [illegible] l 12 c a e
[illegible] imponere [illegible]
[illegible] l 2 e c 20 b [illegible]
ligat [illegible]
[illegible] l 10 c 1 f [illegible]
[illegible] l 4 c 8 f [illegible] prelat [illegible]
[illegible] ablatione [illegible] l 12 c 23 f [illegible]
plus prelat [illegible] quas [illegible]
idem g [illegible] appetit [illegible]
[illegible] fugiunt aut sustinet eas l 8 c 16
b De spirituali [illegible] prelator et similitate
[illegible] subditor l 20 c
2a c De [illegible] que debent [illegible]
prelatis idem c [illegible] prelati refugiunt
[illegible] ut melius possideat l 23 c 16 a
[illegible] subditi et de
[illegible] l 22 c 20 [illegible] Et quod prelati

[illegible] idem d [illegible]
pastor sit [illegible] subditor [illegible]
[illegible] l 21 c 26 a m r [illegible] prela[illegible]
[illegible] subditor idem c 18 a [illegible] prelati
non dare mala [illegible] l 22 c 20 l 10 f
[illegible] in prelato [illegible] subditos [illegible]
l 2 e c 20 c [illegible] prelati l 26 c 28
c [illegible] honor [illegible]
[illegible] l 20 c 26 g 22 a [illegible]
[illegible] disciplina idem c 21 b [illegible]
[illegible] prelator [illegible] l 22 c 9 e [illegible]
[illegible] elatos [illegible]
idem f [illegible] non gaudet [illegible]
[illegible] idem c x c
[illegible] subditis [illegible]
idem e [illegible] prelati
subditis idem Contra elatos prelatos l 2e
c 19 g De humili[illegible] prelator et aliis [illegible]
[illegible] idem c 10 [illegible]
Contra [illegible] prela[illegible] [illegible]
regis l 26 c 18 g De [illegible] humilitate
prelator [illegible] idem
c 19 a Et quod [illegible] debet
[illegible] ut [illegible]
sit idem b [illegible] debent [illegible] subdi-
tor l 10 c 10 b [illegible] debet investigare
mala aliorum idem c 10 b Et quod [illegible]
[illegible] idem 13 a
[illegible] prelati [illegible] subditi [illegible] l 22 c 22 b
[illegible] prela[illegible] subditos
l 18 g c [illegible] exterior non debent
cessare ab [illegible] subditor l 1 c 12 b De [illegible]
prela[illegible] [illegible] l 2 c 12 g [illegible]
auctoritas et humilitas [illegible]
l 9 c e b [illegible] debet [illegible] ac
[illegible] l 2 e c 21 b [illegible] omnes [illegible]
[illegible] et laboriosis [illegible] l 21 c 14 c
[illegible] est [illegible] non deserere
curam subditor l 2 c 10 c [illegible] prela[illegible]
[illegible] non [illegible]
reprehendit mala l 21 c 8 9 a b [illegible]
sit amor prelator [illegible] tribulatione
[illegible] idem c 10 a b
[illegible]
[illegible] solet
[illegible] babilonie l 19 c 21 f Contra prela-
tos [illegible] l 9 c 2 g
[illegible] vacat [illegible] cum sint [illegible]
l 9 c 21 g [illegible] sunt [illegible]

qui sciunt tpalia rege et etna gnare
l 26 c 18 b et cu locus regis offr pius deb
distanti sit inter cordis loca ibi l 21 c 18 g
et p pcepta aia no dicit desi l 2 e c 21 c
et na quidam minuit cont in misericord pla
nati qparant p ris abdullata cu una.
l 2 e c 21 c et subditi no dnt iudicare atty
platos l 22 c 22 F et malis pst no sunt
depp l 27 c 16 F et nemi quos n
onicit minati z co idem c 1a a et sit
apid st pla. ornatos z plis de tpalis quam
de spualib idem c 1a b et eo supiores
iudicat quo fortia de nob sentiat i 16 c
Cont repl platos. i 23 c 1a Prelati
mali q adeimi ptinet l 2 e c 20 b et na
quidam effluit in tpa cu ppomnit l 2 c
8 a Cont platos intentos magis tpalibus
qua spualib l 4 c 24 g z 8 a De dralo
z malor pla. in dispns tpaliu l 18 c 21 g
et si plati nimis intendat tpalib exmto
subditos est l 21 c 18 a Cont nimis punientes
ad solimore ofdum l 8 c 21 b Contra
nimis parantes complens ex tior l 2 c
1a c enata mala pre supta tu plat
qua insidit l 27 c 16 e de his q male
pst et de odi ciambi cor l 2 e c 1 x 8 Cont
eos qui nolunt timen aspdictis idem
g et mala p lareo venit ex vico mali
angeli et de delectate pesse idem c
x b Cont supbiam platoz qui recipit
tpa z et vestiunt somac spualia l 2 2 c
22 F et greca alij redunt p pena pastor
l 19 c 24 g et pnitia pastor enata et vor
eca subditos diligi l 19 c 10 b De platis
modernis tpib q quy sunt antiqs pnb
26 l 16 c 29 ab et no pnt digni iudicare
subditos qui corda intuiston sicut
idem c 20 c Cont iniustr platu qui no
dolz mercedem z peto subditor s pogue
in tpalium dapno l 21 c 10 a et plus
se qua deu dilig qui pra tuetur neglecto
subditi idem b et nat quidam pres
sicut insultat inetius dei quidam peccat
dei intueri sch ut mali pla. ibidem n
c b Cont platos qui no sustinent sca
subditor l 1 c 27 8 Item l 4 c 18 g et
pnc eligi pla. inst dua in morte subdit
l 2 c x 8 Cont pla. dimittentes curam subditorum
p ecclias exterioz l 21 c 1 e c et mes que
vide quieta de mendata in dispensacione

tpali l 6 c 10 b Cont pla. no curantes
defendere l 10 c 10 c Cont pla. q delicta
aia sibi commissarum mala ut sua defendat
l 21 c 10 e et voluptatis in platis lavat
sua lasrime l 2 c 10 F Premium
pria l 8 c 4 et et quare sci tollant
tabula ce ex gsiderac one pmium idem p totum
c 6 b Et quali q inse eterne est sit le
ue idem c 6 et distetto si dignitas pria
est distinctio in iter et de mensor quare l 2 e c 21 e
et q eis no accipit mise gaudiu sed alio
accipisse idem De concordia patrisque
erit in pria sine q fusione idem c 20 e
et leti recordat ad et q in sola pna
e vera libertas z plena idem b et beis
in pria nulla et q pa de captis l 6 c 18 b
Et q pfecta libertas no est hic quia no
pnt facere qicq volunt idem c et ibi e
mutua visio cordiu l 16 c 2 e b et cor
da in pria erunt mutua clara et tu spu
l 18 c 28 F Item de visione pnte tam
corli qs spuali idem z pla id gto.
De silentio quia ei sples dd in pria et dissile
l 18 c 29 d et q ieno possum inde dum z
cordam in tanto sicut in pria idem a b c
Et q sci in pria scibent cu ipsorum idem
d et scis sunt omnia gnera cu etemplant
etna l e c 29 b et autem q quo dei erit
pfca l 2 c 9 c De sta pnte quo addi
sione cuis z di l 31 c 28 z 29 et ipse
angelor tustit omnis de sutis epin l 16
10 g et exaspera ceritatis eis i aspria
cte ceritas l 18 c 29 d De libtate pnte
l 8 c 6 c et nunc timent iusti de pena
aeterna et p mens gaudebat l 16 c 6 b
et nunc iusti timent respiciant de iustitia
quantu carpe pnt in pria l 2 e c 13 d De
leticia et exultacione pria l 8 c 36 g A
gentu q laus in dl e in pria idem e Detur
saepria l 2 r c 20 c et i li seditate liber q
l 1a c 11 b et lectio adh audiend in pria l 29
c 2 F et i pria in digebi auditu vbor
qua dei vbu videbi p spem l 30 c a F
argentu q no erit sui vol in pria idem
et pdem no indigebunt sci i pria q tunc
bibent de fonte uite l 30 i 9 c et iusti
pficient i dei laudibi ex misere torment op
malor l 33 c 16 F et in pria ingrs de
bitores se sciunt ex malor dampno idem
l 30 c 11 c et ad glam honor erit

visio sap[ientie] ... idem c. 2 no[n] put scriptura
nec... quid e[st] vult quia iusti ita coe ab
solebunt idem 1 6 a Presup[osit]o q[uod] diffi[ci]le
ipsu[m] tolle l 3 c 2 g c q[uod] p[er] p[re]sumptuosu[m]
p[re]ceptu[m] q[uod] plurib[us] vim l 4 c 1 g g q[uod] p[re]sup
no[n] iniquitatib[us] mav[is] et qua[m] ... est q[uod]
...ep[ar]ac[i]o[n]e l 2 2 g f cont[ra] ... p[re]sup
spei [et] ... l 3 3 c P[ri]nceps qui dat
... p[ri]ncipes l 4 c 9 d [et] p[ri]ncipe d[omi]n[a]
...tores l 2 c 2 6 ... P[ri]ncipiu[m]
cont[ra] ponentes duo p[ri]ncipia s[cilicet] ...
b[onorum] [et] ad mal[orum] l 9 c 2 6 e Prima q[ue]
p[ri]ma ... pl[ur]itus Peticio q[uod]
... peccatu[m] e[st] ex d[ivi]n[o] ... p[ro]videre
[et] p[ro]v[i]s[ion]e l 4 c 1 d Profectus q[uod] q[uan]to a[n]i[m]a
pl[us] p[ro]ficiat sublevata tanto plus fit ... i[n] s[u]mma
l 3 c 1 e q[uod] no[n] bonu[m] ... p[ro]ficiat i[n] accepto
... ad ma... ...ne ... demu[m] l 4 c 2 b
q[uod] p[ro]fectus ... defectus ... [et] defect[us]
arbor l 3 c a e q[uod] q[uan]to ... p[ro]ficiat
tanto ... l 5 c 1 g d et q[uod] ...
... p[ro]fectus ... vitut[is] ...
... idem Prophecia q[uod] ...
... cognoscit ... accidunt ...
... balaa[m] [et] saule l 2 a c
1 c q[uod] ... fiebat ... angl[ica]
... l 2 g c e d et q[uod] angelic[us] ...
e[st] ... idem e q[uod] ...
... l 2 c 2 g d ... alii ...
... l g c 8 g q[uod] no[n] ...
... l 4 c 8 g q[uod] no[n] ...
deu[m] ... acciones ... l 2 2
2 g b Propositu[m] ... qui impediunt
bon[um] p[ro]positu[m] incipie[n]t[ium] l 2 c 2 b P[ro]sperita
tas ... p[ro]speritas alii ... mal[orum]
... lib[ro] 2 c 2 f q[uod] p[ro]speritas ...
sepe ... l e c 4 f
... accidit eis p[ro]sp[er]a
[et] timet [et] desperant ... l 4 c 1 b de
p[ro]speritate ... idem 2 a b
... p[ro]sp[er]a [et] adv[er]sa idem
c 8 g d e de felicitate ... malor[um] [et]
... sicut ... eius
l 6 c 3 a ... d[omi]n[u]s ...
... malor[um] idem a b q[uod]
pena ... maiore idem
c 3 b q[uod] ... felicitas ...
... florent [et] no[n] cadit idem d q[uod] ...
... accidat eis l 4 c 8 d de p[ro]sp[er]i
malor[um] ... idem c 1 g d ...

...que timeat ... sine ... l 8 c 4
c ... bonu[m] ... p[ro]sp[er]e [et] adv[er]s[e] i
dem c 3 a g c 3 8 a de p[ro]sp[er]i ...
... idem c 3 8 d Item l 2 1 c
2 b q[uod] ... timeat p[ro]sp[er]a l a c g e 2 g e
q[uod] ... tendit ad ... p[ro]sp[er]e
... l g c 4 c q[uod] ex p[ro]sp[er]is ...
... alii ... l 3 c 3 a q[uod] p[ro]speritas
malor[um] excecat mentes idem c 1 e f g
q[uod] ex p[ro]sp[er]is ... d[omi]n[u]m ... idem
c 1 1 a q[uod] ... p[ro]sp[er]i ... ...
... idem c 1 a e q[uod] p[ro]sp[er] ...
... l 4 e c 3 d 2 6 c q[uod] p[ro]sp[er] ...
... ad pena[m] ducit idem 2 e
de p[ro]sp[er]i ... bonoib[us] ... l
1 1 c 3 f 2 1 4 p[ro]lo[go] q[uod] ... p[ro]sp[er]o
... idem c 1 1 b ...
p[ro]sp[er] ... sepe ... idem
c 1 6 g q[uod] ... palee l c a d
... ma... q[uod] ... alii
... accidunt p[ro]sp[er]a ad ...
idem c g c de ... p[ro]sp[er]i ... malor[um] l 6 c
6 c ... p[ro]sp[er] ... e[st] in multis ...
mali idem c 2 c 2 c 1 a a de ... sine
... p[ro]speritate adversitate idem c 2 o e ...
no[n] ... p[ro]sp[er]a adversitas nulla ...
l 2 o c 2 o e q[uod] ... p[ro]sp[er]
...ne ... idem
c 2 a a et ... idem
e q[uod] bona ... bonis ...
malis l 2 1 c e d q[uod] ...
... l 2 f c 3 f q[uod] p[ro]sp[er] ...
... ne ... [et] no[n] e[st] ...
... l 3 o c 1 g q[uod]
adv[er]sa no[n] frangit q[uo]m p[ro]sp[er]a ... corrupit
l 3 1 c 2 f de malis que venit p[ro]sp[er]
idem c 3 d q[uod] no[n] ... mundi
p[ro]sp[er]ita ... l 2 6 2 2 b Processio de d[omi]na ...
... l 2 o c 2 3 p[ro]lo[go] p[ro]videncia dei ...
... l 1 c 1 c
q[uod] ... de p[ro]videncia ... de
... idem d q[uod] d[omi]na pro
videncia ...
l 1 6 c g d q[uod] d[omi]na p[ro]vid[enti]a ... mortem
... no[n] ... moriturum
idem f de ... [et] longe ...
bonis [et] malis ... d[omi]na p[ro]videnciam
idem d ... d[omi]na p[ro]videncia ...
... [et] ... sicut solemus

figat l ix c 19 e c or. divina pnie respiciat tiinentem bonor et ma[r] et sic indicat idem c vii e or. prima plantatio hois e in pagina dei l iv c 2 a De divina solli[citudine] de sigla l x i c vi c or. deus presumat et confirmat eos qui sunt dispositi circa homines l xi c ii a b Prudencia qui per eas diligi eos l ii c 2 e f Cot prudencia ibi apud hos l ii c 2 i f de prisc[t]ate sinida [illegible] vite puris l ix c 2 a e de prudencia ecclesie que satis bene ubi in ipse et adversitate l xx c i a e Prima qui sunt spiritualis adversitas l a c i ii e Pul chritudo qui nitidius et pulchritudo et obedientia de spiciant pulchritudinem medicina l ii c 2 g f de pul chritudine invisibili et visibilis inuti l ix c a c or. tanto in celestibus maior est pulchritudo quo plus se affligunt extrinsecus l xx c xx a or. mihi oro a pulchre a mihi compati deo et pulchritudo a mihi a oro est l xi c i e Prelatus qui sunt pectore l xi i a Item l xx c 9 d Pupilli qui pupilli sunt electos dei l iv c ii a e Item idem c xx a Purgatorium qui sunt are alii in ipso morte pauce plene et purgat alembis l ii c 12 c or. plus purgandi se a de sunt purgac cum de rebus bonarum l ii c x d Pusillanimitas or. quedam post confessionem quedam pusil lanimitate deficiunt l ix c xx g Puerum pro dum insimeccos diuinus inadebit l ix c 9 b

Quasi qui alii vomi[tu] p[ro] suis alii pui[?] l iii c iii e Quid dicit dei or. letum dei currum l x c vi e or. investigandus est deus presentia sua amor l ii c a e or. quietis domum perfectiora bona non invenit cum ea illa non obtinet l iv c i b de docto quietis cum dolentem et occidentem l i b c ii e or. quietis quamquam non invenit ut de spe deum est l ii a c 2 b or. qui fides comprissa per quietatis l xi c i a b c or. cum cos quid sit quietem impetrare cum opere l ii c 2 b g or. de quieste l ii c a f de quiete sane et quiete ei quies sed idem c 9 e or. michi quietem quam michi appete l ix c xi a or. non est quies nisi innua sapientia idem c i b d Et quam amor regit bene tamen cogitationibus idem a et ma per contemplationem quiesce mundo et quam facies est in visione dei idem c 2 i f Cont differentes quiete spe est et cum ad salutem mundi l x c ii d de re spiritu sancto et requiem est et quia l ii c 2 e f

or. quies autem in solo deo est quia nihil ei sufficiat preter ipsum quia minus est quid quid talibus est l xvi c 20 f or. cum igitur illi cita melius penetrat quo certi requiescunt l i c xi a 2 mf

Radio qui tacco mun[di] de recessit a domo Amentis l ii c 23 c Rachia quid sit l xi i a Radix quid sit latitem cogitata l 8 c 23 d Item l ii c a a Item Pradice intelligentia polen l ii c e Item via tenent idem c 2 a Item l ii c vi g c iv a or. radices monachi sunt cogitationes superiores l ix c 20 a Rapina quibus sit pena rapientum l ii c 8 a de dolore et angustia que sunt ea ibi c 9 a Et quam inducit eternam penam idem i f or. sub to rapiunt qui aliena rapiunt l xi c 2 f or. raptores eius dicunt l xx c vi a de superiora rapina corporali et spirituali quia comparatio ea rapiunt in eis l xvi c 8 or. circa raptore debet sine uisceribus pietatis aliqui peiores illi sunt l xi c x e Et qui plus debent timere de raptoribus quia de rebus et non eos prohibere idem d Raptus qui rapto a intelligentia oculos claudit animus qui dormit l xx c 2 c

Recadimatio or. quedam quedam vicia resurgent in tunc si imperfecte etiam relabuntur l a c i ii b c Et quam relabuntur magis dum vicia per alia sibi annexa idem Et de recidiva dicitur idem a 2 m Reconciliatio cum ea l ii c 2 c or. si iura ira aptantur ad divina tota est idem c 2 i c or. unum nisi sanctum divinam vestram idem c 2 b c or. illi uenirent remanent quam amore superne patrie adulta pueris vite adversa grauantur et qui non metuunt l ii c 2 e Recordacio dei Et quis in ea non sit l ii c i e Et de recordacione dei l xx c vi d Rector l xiv c vi i b c 7 i a 2 i g ptoru[m] Regula prima anthonii dei et causa corpore presto l i c x 8 Regule que sunt speculum l ii c 6 c Et quam non mortem pramittit sed flagicium committunt l ii c 2 i f Religio et religiosos in ista l ii c i b Et cetera est portus salutaris idem Et qui estimati in te curas sunt fugiendi est eadem etiam religiosis idem Cont religiosos quientes statim l 8 c 2 a Cont religiosos implicantes sub causa mundi exaccionem l a c i a b Cont religiosos religiosos mundum et implent causas eius idem a Et quam privata obsequia se negare ecclesia in religiosis

idem d De recedentib[us] a religione p[ro]p[ter] p[ro]pinquos
l 21 c 12 e Quia quidam intrat religionem
vitam eius assumunt qui cultum religionis videt
honorari l 21 c 7 a Quare redeunt ad p[ro]fessionem
religiosi ex[empl]um Job l 1 a c 21 a Quomodo in mari e me
stat diva v[ita] ch[ristian]a qui videt eos reuertisse
in dei l 22 c 8 d Remissio pecc[ati] quomodo debet esse
cum fit remissio pecc[at]orum l 18 c 12 e Quod a quo est
remittenda pecc[at]a l 18 c 12 c Quod ut relaxationem
alienum iniurias cogitare debemus in vita nostra
a deo l 22 c 11 d Et quod dimissione sit facienda
est in vita idem e Et quod magis est dimittere
ex corde quam dare ex causa idem f Reno
uatio q[uomo]d[o] renouatio in statu renouat vita mea l 19 c
22 b c Quomodo vita mea renouatur per sensum et p[ro]p[ter]
deum quam accidunt mentem l 21 c 6 b c De renouatione
meritis hominis et renouatione suffragia acceptius
l 21 c 21 c De uolatu ad superna per merita
tantum renouatur idem e Quod renouatio fit pro
lore nostre s[ed] gratia dei idem f Repre
sio dei p[ro]ple[ctit] in actione bona p[ro] malos l 10 c 12 c
Quod non semper se cum nos a que ip[s]e non h[abe]t
et non iudicium l 20 c 16 f Quomodo qui hic emb[er]e
facit a qui in reprehensione obligator est apud deum
l 16 c 8 f Contra eos qui sub obtentu religi
onis arguunt et obiurgant malignis mister inp[ro]bant
idem c 28 b Quia in r[e]p[re]h[ensi]o[n]e dicit q[uod] r[e]p[re]h[en]d[it]
se l 21 c 11 b c De correctione vita eum reprehendimus
alios et quid sit debemus magis p[ro]bus reprehendi ut se[n]c[t]a
nostrum Et quod in reprehensione cauendo clam qua
constituunt nos a[nte] s[imi]l[iter] superiores et quos sp[iritu]s de
reprehendit nos metipsos l c 22 c Quod Job r[a]c[ione] [illegible]
reprehensione non sunt [illegible] oculos dei reprehensus sunt
l 18 c 21 c 10 b Reprobatio q[ui] reprobi cum pre
muntur non sunt filii dei si dicant quo ad nos
l 21 c 12 e Quod non reprobat deus p[ro]pter vita
futura l 21 a c 23 b Quod a quibus reproborum sunt iusti
l 20 c 12 a Quia quidam diu vita electi a... es
et reprobi sunt ad deum l 21 c 9 a Quod a Deo
Homo e reprobatio eximit l 21 c 19 f
Quod p[ar]ati sunt alii in iusta l 20 c 2 c 7 a a
it l 21 c 9 b Item l 18 c 12 a Quod carere repro bo[n]a
orum c 22 c carissima nos in ...ta l 20
c 21 d 21 c Carere admixti electi cum reprobis
ut electi omineant et humilient l 20 c 19 c
Res esse que ubi quere Respice dei p[er]
cettor a deo dimp[er] respicit se cum apertio dicit
ut cum decepto perimit l 22 c 11 c Respectio
ut respice qui multos potuit respicere aperto
p[ro]se licet possit cadere l 21 c 18 c Quod casus

aliquis p[ro]dest ut quis surgat in meliori statu l 19 c
8 a b Item l ... Quod aliquis surgit in meliori statu
l 17 c 19 a Item l Item l 18 c 19 e e
An sit et quod sit l 6 c 6 b e cum sit ... l 22
e c Item l 1 e c 21 d usque in fine Resurrectio
dicitur erit in fine mundi l 22 c e c Quod non
nisi peccatore reperuntur ad iniecto p[er]sonae
quod ut datur qui non est idem 6 e Quod in fine mundi
resurgemus l 18 c 21 a 21 d[ic]it omnibus idem e
At illis omnibus idem f Quod corpus in ... est prima
vita quomodo est ... l 18 c 28 f e
ibidem l 16 c 19 e c Quod in eadem ... resurget
l 18 c 12 c Et quod corpus gloriosum erit palpabile
idem Quia et quod ... eadem ... resurget
et quod ... non idem 20 a Quod ad eandem
speciem resurget homo ... si ste
tisset in paradiso l 22 c 3 b Quod in ... et voluntari
spes in vita adiuncta sequenter l 6 c 3 b De resurrectione
in ... l 19 c 20 f 21 b d Diui
... christi in ... ipse p[er] se et nos non nisi
p[ro]prium l 22 c 18 De tempore resurrectionis christi l 20 c
21 e c Quod idem non sit corpus christi ... mor
tuum ... l 19 c 22 g ... l 21 c 9 a
Reuerentia quod in mensa supra est a ... moe
Reuerentie reuerentia l 22 c 19 b Regulator
q[uomo]d[o] est diua ... l 20 c 16 d Quod ... regibus de
ce ... et malis l 19 c 13 b ... l 20
c 7 e Quod regentes potius debent esse pasto
res l 21 c 10 c Quod ... vita et ... s[ub]
ditorum facit deus malos regere l 21 c 21
f 1 b a Et quod forma regie ordinatur quamuit
sit sunt ... p[ro]sunt idem Quod ... na
ta subditorum ... l 21 c 16 b
Et quod accepto regere sepe p[er]mutatur ...
peccata subditorum nec est indicatum a subditis
infra ... habeant iudicare idem c
Quod ... regnare mali qui alibi dicitur
non esse ... regere l 21 c 19 g Quod reges
sunt qui occupias ... potenter
p[er]imit l 20 c 21 c Et quod qui hic se bene
regunt erunt reges in iudicio idem e Quomodo
reges spirituales l 12 c a d ... rex babi
lo ... l a c 16 a ... regna eius
l 21 c 1 d 2 c 12 a ... est et ... ac
exultacione l g c 26 ...
Sabbatum de eo l 1 g c 21 a Sacerdos
deponitur officio sacerdotis l 1 c 1 d
Quod sacerdotium non est ... ad ...
... idem c Quod sacerdos est caput ecclesie et
eo cadente perit ecclesia l 1 e c 12 c De despic...

l. 1 c. a g. Sacietas q̄ n̄ali cura q̄ñt
in quo pausēt et io ꝑrit ꝑmulta ut sal
tem retenai te̅ faciet cū nō possit ali te
l. 26 c. 20 f. Sacrificium q̄ ꝑ nobis offert xp̄c
sacrificiū gr̄e l. 1 c. 4 g. De igne spual
sacrificij l. 21 c. 6 c. o. n̄ fit hō holocau
stum deo idem b d f o. q̄ sacrificia vetis
testa ti significabāt mortē xp̄i et reconciacōm
eternal vite De sacrificio septene ꝓpe s
quo expiant aliquā incertia l. 21 c. 6 et c. 10
Sagena ecc̄ia l. 22 c. 9 e Sagitta dicit
d'p' i sep̄tua l. a. 2 a o. q̄ sigt vba p̄dicat
l. 29 c. 14 c Item l. 2 c. 8 d o. q̄ p̄dicator
sit sagittari' idem Salina vn olet et
quid signat l. 8 c. 21 a Sensus homo assila
aromatibus et vnguentis l. 1 c. 6 f Sextum
erexit q̄ iob omēs mot' tep̄tadi l. 1 c. 8 c
Sca q̄ stelle illuminant noctem p̄nt vite
l. 1 c. 10 q. Sanctus q̄ singuli sci sunt sicut
astra illumināt vitā noctē mundi l. 1 c. 20 b
o. q̄ omēs sci eo sunt sci quo sapientes sunt
l. 1 g c. 21 a o. q̄ sci aliena opa ecia ꝑua
mirant z sua magna despiciūt l. 26 c.
21 f De omib̄ sctis ap̄ uo' indi quasi figant
ꝑlyades l. 29 c. 29 c d. Vota laudabiles
p̄cesserat l. 2 a c. 2 e d Samēs q̄ sigt
ptm̄ l. 2 c. 1 g Satisfacio q̄ nulla veus
mana satisfacit p̄cc̄a sine mīa dei l.
8 c. 21 g Scandalum q̄ dyabolus seminat
cā ut turbat pacem l. 2 c. 2 e b o. q̄ aliq̄ bo
dz bona opa dimitte ꝑp̄ter occa' scandali
euitandam in aliis lib. 28 c. 13 b Sep̄
ꝯue de s̄ infra ubi scia. —

Sciam q̄ cum sciamus dm̄ ignora' opa eius
l. 2 a c. 2 f o. q̄ incipere z terminare sumus
opa dei l. 1 c. 19 g o. q̄ multa noticia magi
ꝯstituit debitorem l. 22 c. 9 d o. q̄ ido dz
magna noticia ut ex ea agere restituat
idem e o. q̄ sublior intelligentia est que
ex elacōne idem c. a c. o. nus oro
ne sue z effectus lib. 22 c. 13 f Et q̄ ex
na et scia nasci ꝯsidio sunt idem f o. ne
fit scia ꝑ sca l. 2 a c. 2 e c d o. q̄ ꝑfca sue
est sollicitudo agere et se scire nichil esse
idem e o. q̄ scia dei o. q̄ scientia ap' hoies
z ect l. 10 c. 19 g De sump̄cia scia dei et
exp̄bante z q̄ fit mali l. 1 c. 1 a o. q̄
scire dei tenet tenet z mala mise expie sue
ape l. 13 c. 18 f o. q̄ scia magis ignorant ip̄
sci dei l. 1 c. 6 c. 10 d o. n̄ differ de sapiens et
sagis q̄ sigt ptm̄ l. 2 c. a

q̄ scientia vol l. 1 g c. 20 c o. q̄ scie dei et
quas ꝯgistat res l. 21 c. 19 d Sit l. 1 g c. 2 e
o. q̄ sci sit res quia videntur ab eis effuse z no
ꝯ l. 26 c. 23 f o. q̄ vnica sap'a d'uisimos
p̄cepit ꝯdimis z ꝯt l. 1 c. 1 a Et q̄ vbi
audivit et gustat sapiam mali nō tm̄
audiunt ibidem b o. q̄ sap' nō habitat i sedi
tis volup' l. 1 g c. 23 c o. q̄ na scia eius
dā occesit e musice et ceꝰ ibidem o. q̄ sapie
ꝯtesse i amaritudie idem 1 c. 2 e a o.
dedita eius studia' nō ꝑut ꝑsim sapia
idem e o. n̄ latent cordibꝰ hoiꝰ sapia
insipidi idem c. 21 a o. q̄ nullus ꝑcap sapia
nisi qui abstinent a carnalibꝰ desideriis
l. 1 g c. 2 e o. q̄ sapia alij dat z alij dicit m
q̄ qui nō ꝯgistat esse dei idem ab o. q̄ gle
cupidus ꝑdit sapiaz quia nō veniunt ut
doc l. 1 c. 1 b o. q̄ videe doctrinā sapiet
dei sapiam ꝯ ferre est eam hr̄e l. 1 c. 1
De vigilanti custodia scie accepte l. 22 c. 9 d
o. q̄ ad sapiam ꝑ ascendit fine grādibꝰ i c. 20
a g. o. q̄ sap'a ꝯcedit cū invisibilibꝰ l. 1 c. 1 a
o. ne sap'a instore q̄ accto l. 10 c. 14 f De
ꝯra sap' l. 1 g c. 21 d o. q̄ nullo p̄cio ꝑ ꝯmda
ca est nobis sapia idem c. 22 b o. q̄ differt
sit lumine z sm̄ lumine idem c. 20 d De oto
sapiet z de loco idem c. 2 e d o. q̄ nō est
q̄ ubi nūnq̄ a sapia idem c. 26 d o. q̄ sit
venie sapie l. 1 g c. 2 a o. q̄ sapia reddit
auer grue z si sit ꝑ imponit et enaciat
leuitates idem e o. q̄ ꝑ gradum ine ineta
tbunt et quibꝰ gradibꝰ aie desp'daunt l. 22
c. 20 e o. n̄ nō credere sap' z intellige l. 1 c. 2
f o. q̄ sapia diuitem spirit' et intellectū et
ad quid l. 20 c. 1 c Et q̄ tanto clari ꝯma
ex ꝯtonerius mar desit int' idem de
certifico coraꝰ ut ꝑuenia' ad sapiaz i c. 1 b
ab o. q̄ sap' e bonor mgra opm l. 2 c
20 a o. q̄ na sap' hois e similitas sue est
maxima l. 2 g c. 1 f o. q̄ sap' ap' se nō ꝑuē
ad sap'iam l. 2 c. 12 c Et qui sunt sui ne si
pie te i dō stulti sunt ap' nos idem d De
mala sigta sap' l. 10 c. 18 e f g o. q̄ q̄r
sapiens nō ꝑt ꝯteplari dei sap' equal
claudit acies eius q̄ l. 2 a c. 20 a o. q̄ sap'
mdi ꝯsistit ꝯ l. 6 c. 4 b o. ne sap' mdi
et que ꝯto eius l. 10 c. 14 e o. q̄ sap' mdi
nō sunt nisi vmbra sap' l. 1 c. 12 c o. q̄
sapia mdi nō ꝯ magna ꝑ mortē z ꝯ
insidele sap' de vera l. 21 c. 29 c et c.

vidi sap^tes l 22 c 11 g Secrepi que sigt x
poesim vl ypocrita l g c 2 a a 7 c Scie
demo scla moralis l 1 c 1 g despice scie
di et y pmus pecos dispensat alii sap^a
idem 21 c e f g Septima scia q omb
scias sine opa^o descendit l 10 c 11 2
de vitas et vnis esse ex l g c 2 b desp
cls^rn dns l 18 c 2 a c no i q uisde in
orti vor ex sumus smo oib; s qsidr
mos cod descendit per^m demena et ^he
eius sufficia l 6 c g d ex meo videt
de cutto z q scribitz caus l 2 c 1 g c ex
e sicut pigmetu q quto plus eniti ex
ponit tato plus vtus eius i poesim
angz l 29 c a g ex similitate quit
intelligi^a eius et poiett assiduitate
l 1 c 9 g ex na^r dicta no penecrat
sine sapia eius l 2 a c 11 d ex simili
tas inquirit illuiat eu ea suy^a l 20
c 2 b c quas eius studet em ea
idem c 11 e f ex conates eam intelli
g e pse no edent s videut idem c
g d ex tm libris incubiz z no occupat
pete apne inistia dina l 22 c 11 e ex
e qui speculu q no z spiat nos etq ibi
apnt narrat z qi l 2 c 1 a 11 c ex ipa
sit qi os dei l 1 6 c 1 a a ex si qu artus
l 1 9 c 1 2 f ex dca ei sunt y sunda et
plana l 1 g c 2 2 b ex auttor ei sit sses
l 1 c 4 c ex no est mltu curandu de
sptore eius idem ex no intelligi
scpta scor q no sic affectes cor l 1 c a d
vn sic q aqui no itelligut dca scor l 1 c
9 c ex alii vba scor psent exp dapi
alii mebroz l 1 c c p f ex dca prim
sunt sicut flumina l 1 g c 2 0 g ex sa
abscodit dim^m eloq^m infimum et
q sit sic l 1 6 c 1 e b ex si snai idpe
aplato z pdicatore l 1 9 c 2 2 c ex sigt
ppsepez quar l 2 1 c 2 c ex est q inana
ai sapit sine li dmedit itaq infit
arat idem c 11 g ex no sipplic alii
q no itelli l 1 c 9 d ex no omnia ipa
intelligi pt adlite sicut vi ob l 1 c
2 b c sit l 1 g c 2 g c a c ex lia eius
scapne intelludi c l 1 c 2 f ex cade
lia mis exponit dubs sfuet in malo
l 2 0 c 2 2 g sic l 2 c 1 g z to ex alicubi
sic spuali car lia l 1 g c 2 g c ex ex
poitores liar sc qi tim ola l 1 g c 2 0 e

ex expoitores sunt orgai vitat
Et qi pdiuisos diuismode sic et q ex
et q expoitor sptale dz auttoritate s
expone mos flumi qui palucu et eius
valles exlate si otigit repelet l 1 c 2 f
dot eos q minus vis sistit expoi eos
idem c f ex no e minus ars qstidat expoi
e idem demodata expoiunt lr z emosa
r icaz l 2 c 11 Et q ex antiq sunt
ducedam i expose eius idem c desplet sta
expo^m litali^m z insistere idem d ex ea
alii poni ptit psuti p z eos l 2 c c 4 e
alii poni pe y toto alii eo l 2 c a c ex
alicubi in ea mclt hystoiie e a cubi insta
ea mixto hystolco l 1 g 1 p 11° ex allego
na e sicut stes l 2 2 c 2 c ex ipa expoi
pmisteu q tepla a; ascesu pmoli insti
mentum l 1 c 2 c ex nob sit sbeius
l 1 c 2 g Et an oia ipa exponat s omb
sb idem ex sit quasi facie z mente
l e c 1 c ex sititudo est equal sbeius
l 1 g c 2 1 c 7 c a a ex vno simone
g lra z misteru l 2 0 c 1 b ex difficlas
lie opslit ado scda^o infra l 1 g c 2 1 f
Et q aq sic despa^lia mea ut minsta
met idem dna smo sap di z plislor
idem c 2 a c q nati otepla^n nom
fini salut sup motes eius s^i illo
motes exceclsi eius l 2 0 c 2 e f ex na^r
multipx difsunt va eius s z fastidi
respled l 1 c 2 b ex admp x explicat
qlit liz apoicoe loci cor^m tpie et acc
l 2 c 2 a ex alii mea res g p hystoriar
e vtus et s sig^o est elpa l 2 c 1 g a ex
est q sepe di mea apnt os sim l e c
2 c f ex os e e cutille q sib^t loat desz
ut dca^e l 1 1 8 ex eu dum tangi alii
insinuat idem c 11 c ex adubia dubi
poni infimoib; dei idem c 2 0 f ex e
ex^m hoi^m adducut mea idem c g e
ex na alii di q dus loqu mea alii
aulz idem c ex para alii sit smo imp^a capit
alii mebroz idem c 1 0 f ex no alii
est lr disp a it int; admisticu in
tellcu idem c 2 f Item l 2 c 2 e Cotie
tas ex bor z ea mouet admistrn intellcu
l 1 g c 2 1 f x e e simul dca pofima z plic
mea l 1 g c 2 a c Item l 2 7 c g 6 ex e
vti vis poeticis at fictis l 9 c 4 a ex eo
eius e vti in pericde z post reduc l 1

l9f 20 a ex sap ceo sunt sermo astus iudi
cium s x l10 c1 b ex alii vr optare
q pudet infuturum l11 c1 b De alta de
sionis mea lib 1 c a c ex eodem
sermone dicat preterita et futura l20 c1 b
ex mo tcu tupsie asing ad plez zeo
l26 c19 g ex ipa c posidium q tepaz
l6 c16 f ex elevat nos ad celestia et
facit contemptus terre l20 1 a et l11 c18
ex cum intellige pamis inter refitiens
et dies plebes l14 c28 ex c de spas
o depinantibus ca ibidem c1 f ex sermo
dei absconditus assinat abela l10 c1 e
b ex inrediat mete inutili et adequid
l19 c a f de effabi bienus spualibus l20 c p n
ex nomini sua ptemitend x pmitte
l6 1 pn ex tota eius tuo c nos osolau
i tribunal pa o nos redie ad etna
l26 c 6 c ex ea eius st asimcta anime
l1 c3 b ex alii c alii alii potus ide 19 c
ex bi caite z ue Denultap effabi eius
z delicias idem c a p to m ex inuat
gesta prius z vittoiae l2 c1 b Et eo
inuat sibi lapsus idem ex eloquia
eius custodita in opere reddunt coram
gle l2 c18 b ex vr celu quo illustrat
l29 c22 c ex omne orat peta maior
ut dauid z pet pro cautela amor l23
c13 c ex nos alii erit alii sonet alii
inxtum p depra o z secu ide 3 c9
b Deriutati q curiose scrutati tibi de 9
non ond inmabilia l10 c22 d ex sti
vi c hunl z no o vices scrutant ce
lestia l1 c c 9 a ex no sunt scrutada
sublimia sup vires l10 c c2 f ex opa
dei essent mini magna si pscrutari
l2 a c2 f g ex eructus imundo adue
mentes sunt oio inp scrutabiles l20
c18 d Et q scrutor eas in quirie ulte
p tm hat ita idem de arcanos scrta
cestius prones q labunt l10 c1 b Cor
uolite eminiu alte sape l1 a c10 b
ex hinc scrutatores sti i studio scriptue
et o psiptuosos scru teo l20 c1 f
De humil et mo scrtandi celestia l20
c8 b De no scrutatis supmis co
silijs l2 c1 c f g Securitas q ad
bes so scith aust eam l10 c1 a a ex
sta securitas onis exmo sdacede sun
z c9 l1 c11 f De sta secu impior

l16 c1 a a De malo trante scoie ff
l20 c2 b ex securitas cordis est nich
q erupie secla a ispe l22 c9 a ex nod
opa pme gnant fiducia inclis l2
c8 e o s sci oi st scrui reblaz no pnudi
l21 c23 b c Secure est humil preme apre
te l20 c2 a c Senex q sene fiat no
quatitate tpis s maturitate mor l9 c
n e onie deli spp nectas Sensus q
sibus qualib l1 c23 g t1 c a Des sen
mtis qui s sunt obtusi p codunt cogic
er et glam quent l1 c c1 c De quiq sib
qui vedica z Seuto eadei unitati et
psilun no l16 c9 9 c1 8 z1 a 6 r
Depelehr q seplelim st g t corda regibus
l21 c22 g Sequi xi qui c sequ vestigia
essim dei l1 6 c12 c ex x seq qui
se abnegat z se ase qi alic Senuit
l23 c8 c ex tu ille qui no se x affligi
dap rex tpalium l1 c2 d Simes q
simes deo p tirens pdicat trena secu
l1 c13 g De sim nupria inie simig
z libtate iquia eius l9 c ba ex mist
z boni sunt sp intucti vultu do sui
l16 c1 e a ex quis eitus in hac vita
sine c impria lib l2 a b De simitute
que c i tpalium amore l20 c19 f g Se
rre q sere est vba vite ptinie l21 c
12 d Sinus l23 c8 a Item sinus l2 c
e b Sicut et quasi pom insptina p
noite no psili ut ibi ex nasi vmgeti
apre z Job 2a l18 c e c Sycomorus
dic sicus fatua i q i ud sap l2 a
20 b Signu quale pom sig l2 c c b
Silentiu q abscodit i sapia l1 c1 d
So gudo apud dia cozda l20 c2 a g
ex pen surgit lingua in ea z desc d
z p m labit c eum l a c2 e d orare sile
l1 c a c Decusto a lig ijda p silecu
z c u m incanti silecui l a c2 9 p t c u
z s tenne si et q tle simul absc dit
linus z angi dolore int l2 c2 4 a dolo
eius l9 c1 c De silecio inct q e m rep sio
ne carnalium cogitaci q sit dumda
ho l20 c20 f g ex pditu silecu gm e
asto a mente eaa amitti l10 c2 b De
mala taciturnitate eius z bono l2 c6 g Se
malo silecio qo usant tra z corde et
tmultuose l1 c a b ex sti audiunt si
lencium z tu alii molem pnuprunt l23 c9 c

Silex quod compuncti felices sunt aut l.21 c
38 c Simplicitas prima mala est quod simplices
sed l.9 c 18 d Unde mihi simplici corde esse
licet et quare l.12 c 12 c De simplicitate bonorum
mala et quod vocatur l.11 c 12 c nimis simplex
quis non idem c 18 Simulatio quod simula
tores sunt destructores l.20 c 12 a f Unde mira
eius non [illegible] pagem nisi qui sunt igitur
simpliciores l.26 c 23 c De calliditate et multi
plicitate eius et multa ad d. eius idem c 23 p
Unde simulatores [illegible] resignunt [illegible] scrip
turas idem c 24 a Et quod iniusto iudicio
simulatoris et laudis amatores auferunt
[illegible] sunt idem et alia plura idem f Et
[illegible] clari et [illegible] et [illegible] venerunt in
laude quando non sunt invenerunt tamen in [illegible] se
quod sunt idem c 21 a Unde simula [illegible] eius deceptio
[illegible] et [illegible] in [illegible]
Societas de bonorum et mala societate l.12 c 16 c
Unde [illegible] quibus [illegible] sociis [illegible]
e l.18 c 21 8 Item de societate l.12 c 13 a Sol
est [illegible] accipitur in scriptura l.26 c 10 b Unde
sol appellatio eius signa l.8 c 21 d Sollicitudo
de sollicitudine [illegible] cogitationibus l.9 c 2 e b De temp
nenda multa et [illegible] sollicitudine l.20 c 20 e
De [illegible] sollicitudines cordis et corporis idem
Sollicitudo quod sollicitudo iustorum est examinare actus
suos cottidie et [illegible] iuxta [illegible]
l.10 c 12 8 e Unde [illegible] et
[illegible] sollicitudo est unda l.21 c 18 Unde [illegible]
[illegible] sollicitudo cor [illegible] assiduitate que est cordis
l.20 c 20 d Unde [illegible] et sollicitudo non desit
[illegible] l.19 c 2 e g De [illegible] sollicitudine circa
[illegible] l.21 c 11 b Sopitum de
fallacia [illegible] eius [illegible] cum teneret amittitur
[illegible] l.11 c 2 e De sex quibus
[illegible] l.9 c 11 a b c Sopor de sopno [illegible]
[illegible] l.20 c 21 c Unde [illegible]
accipitur in scriptura f signatur [illegible] morte [illegible]
[illegible] l.11 c 20 no
Spes quod [illegible] sit [illegible] non [illegible]
[illegible] l.1 c 11 a f [illegible] sentire mala
[illegible] l.6 c 12 8
De spe et [illegible] sit l.9 c 20 f
Unde [illegible] spes [illegible]
l.10 c 16 8 Unde spes [illegible]
l.10 c 2 d Unde [illegible]
[illegible] l.22 c 2 6 Unde spes [illegible] est [illegible]
[illegible] l.10 c 2 d De spe
ponenda in solo deo et non in [illegible] l.12 c 2 a

Unde spes [illegible] cum timore [illegible] et [illegible]
l.22 c 12 a Unde [illegible] admittere et
si non [illegible] l.16 c 14 f Et
quia [illegible] mixta est timore et [illegible]
[illegible] spem sit et timore l.21 c
29 e De spe [illegible] primum
l.28 c 12 c Unde [illegible] est [illegible]
carentia l.20 c 21 b De [illegible] peccatorum
eius sit que sit et quod finis eius l.10 c 18
a b Spica quod designat [illegible] primum
l.6 c 20 g Opus [illegible] dicitur postulare
[illegible] l.12 c 20 8 Et quare [illegible] et ve
hemens et levis est l.1 c 21 a De eius
[illegible] quia divites et pauperes implet
l.6 c 8 a De eius efficacia quia [illegible]
[illegible] destruit idem c De effectu eius [illegible]
[illegible] l.9 c 6 f Et [illegible] re
plet et angelos et [illegible] idem g
De effectu eius [illegible] ad [illegible]
et [illegible] l.1 a g Unde [illegible] non [illegible]
[illegible] l.1 g 2 e g De [illegible]
[illegible] l.1 a c 16
[illegible] Unde [illegible] fortitudo [illegible]
[illegible] auferunt l.1 a c 12 a Unde
[illegible] quo [illegible] ad [illegible]
est idem c 16 a b Unde qui eo tangi [illegible]
[illegible] liberatur l.2 a c 2 e f Et [illegible]
[illegible] idem Unde [illegible] sunt [illegible] omnis opera
[illegible] l.29 c 2 a b Et quod [illegible]
[illegible] eius [illegible] dicitur [illegible] in [illegible]
[illegible] candelabro [illegible] idem
b De ammissione [illegible] quod [illegible] illud ac
tum [illegible] l.1 a c 16 b c Et quod [illegible]
[illegible] nobis [illegible] est [illegible] que agenda sunt
[illegible] idem g Spiritus [illegible] quod [illegible]
[illegible] l.11 c 2 e Stare [illegible] agere l.2 a c
2 2 b Unde [illegible] l.19 c 1 b Item de
hoc l.20 c 20 b Stare quod signat media
torem dei et hominum l.1 a c 2 a Stat
l.22 c 19 a [illegible] Sterne [illegible] est
[illegible] l.22 c 19 a Stella quare [illegible] sunt stelle
mundi illuminantes l.1 c 10 b Unde stelle non
[illegible] l.22 c 2 f Unde [illegible]
l.1 c 9 c De [illegible] et [illegible]
[illegible] l.20 c 29 e De [illegible] quare [illegible]
stellarum l.2 a c 2 e [illegible]
[illegible] et quid signat l.9 c [illegible] Sto
la de duplici stola [illegible] l.1 [illegible] e
[illegible] stola [illegible]
l.8 c 16 c Sternac quod signat [illegible] l.1 a c

ng ite. l. 20 c 2a f Item l. 21 c 4 d ca
Item ibidem c 1 c Studium et studium
languescit excor. in fine l. 4 c 2 a f
q studiosos sepe dat tandem ingenium l.
6 c 1 c Contra studentes in scientia scriptura
non ut exprimant sed ut apprehendant l. 1 c 1 c e g
Stulticia quod stulti indicant iustos esse
reprehensibiles l. 11 c 1 e De bona stulticia
que est vera sapientia et que est in contemptu ipsa
hominum l. 20 c 26 b De gaudio stulti idem
c 32 Quod stulti sunt sapientes et cum predicatores
puniunt idem c 19 f g De stultis quos
elegit deus ut confundant sapientes
l. 1 c 19 e Subditus quomodo uti debent se bene
ad prelatos l. 24 c 16 c et quomodo superbiant
eum male eis prosunt et quod in pena i fructus
idem c Contra subditos indignantes
contra prelatos et allegantes libertatem l. 2 c 20 f g
satis contra malos Sufficientiam prelatis deus e
l. 6 c 20 f Sufficientia quomodo nutritur non possunt
dicenti in mobili l. 6 c 21 c Sulphur quod
significat peccatum carnis l. 1 c 5 c e g Super-
bia quomodo elata in exercitudine si ille superbus
eme se extulit supponatur l. 1 c 9 g
quod pena que agit certe corporis in prelatis alii actus
inficit prava nescit l. 2 c 2 b c Cum aliquando
dum superbiunt deprimuntur que faciunt et
quod ex se infirmus deprimunt amor se altius
tollunt idem c 2 a d De causa superbie idem
2 a d Quomodo elatio aufert operantes amorem l.
4 c 21 c Quomodo superbi exeunt ingratitudine
l. 10 c 12 a Et quomodo manus tendit ad deum et
quare idem c Quod omnes superbos vocat scriptura
divites idem c 10 c quod non differt
res et montibus et inmuestice et alia prelata
idem quod languor superbie differt de tumescere
esse idem c 11 f quod superbiunt mali magis quam
animi dicitur et quod superbi provocant deum
et quare l. 11 c 2 b f quod iusto dei iudicio cadet
superbi in peccata carnis l. 11 c 1 e De humilitate
superbi in morte idem c 12 a De superbia
in illis viciis quod devicit aliquis idem c 19 d
quod superbia de virtute facta l. 1 c 9 g
quod superbus gloriatur sine timore et quomodo l. 11 a c 10 f
quod iustus cum respectu extolli et in quo
aditu perdit l. 14 c 2 b De superbia malorum que
contempnunt iustos idem c 11 d quod elatio na-
scitur ex virtute et vicio idem c 19 e f Ex-
tollentia facit hominem insultare proximum l. 8 c
23 d Aliquo et magis deviat superbia idem c 22 d

quod quando ex vita extolli non dum cum in-
choasse invenit l. 9 c 1 d Quomodo electi alii
superbiant reprobi fiunt l. 12 c 12 f et quod non
est superbiendum si summus inter ceteros
idem g quod expressio timore nascitur superbia
idem c 1 e c quod superbia quando tranquillis
est idem c 12 a Quomodo quidam ex prosperis
et temporalibus postea de deum sequitur idem c 1 c a b
quod superbus est pauper idem g quod superbus de
facili est mobilis quia sine radice et
impotens est cohibere linguam suam idem
c 16 a d quod superbia est perversitas morum l. 1 c
c 1 e et quod bona et quanta aufert idem quod
superbia estimans gloriam sed omnia in quibus l. 1 c
c 19 c quod superbi putant se prestantiores omnibus aliorum
l. 1 c 1 e quod superbi in celestibus et non vos est
omnes doctores in multis idem c 12 e quod evelli-
tur in elatio superbia idem c 2 a c Item l. 1 c 1.
pto De cecum superbia et occasione penas l.
11 c 20 e De exaltatione dei et ostensione iudicis
l. 6 c 9 a Contra eos qui ex superbia non
cogitantia peccant et quomodo ex superbia na-
scit ignorantia et cecitas idem c 21 d Decem
superbia et mane gloria cupidorum et que gloria cupi-
dorum temporalem l. 1 a c 9 e quod superbi divites sequuntur
ad gloriam et mittit et dispersio sancte curas et idem
c 1 e f Contra superbie defectus idem c 10 g quod
superbi et cum ingratitudine sancto omnino et premunt
idem quod pugnat inter se superbi sicut bestie
l. 1 a c 1 a quod per superbiam prius ingressa in animas
l. 10 c 1 e b Quomodo quidam invenitur vicia
superbie sed post idem c et De superbia quomodo
quanta multis laboribus acquisita destruit una
superbia idem quod elatio meretur fiat non sentire
mala mundi sed appetere omnia mandata explicitur
ipsa l. 20 c 11 d quod contra nam superbie est ad
quasi nolle vinci licet mediu sed a sodalitas
tamen appetunt l. 21 c 10 c d quod valde
superbie est et in opera alicui desiderare idem
c 11 b Contra superbiam quomodo ait ex eo quod quod operatur
intelligat l. 22 c 9 d Quomodo quidam corruunt
in elatione per sancte intellectum idem c a c quod cu-
lpis peccat per superbiam nolle culpam suam non senciat
vel corrigat idem c 12 c quod cum bona res agit
necesse est ut plus elatio cordis vincatur l. 22 c 1 c
quod elatio est obstaculum virtutis et in eine dulcedinis.
idem c 13 d Contra deum superbie eius manifesta
peccando existendo idem c 19 d quod superbi et
glorie cum deus sic permittit hic consistere sed cito cadunt l. 1 a
c 9 d De excessu superbie l. 2 c 3 c quod in malis su-

c reuenci[illegible] cessmore et silencii imparre me
liori l 23 c 18 b ov sup[illegible] cito ruit i falsi
tatem idem c 18 b ov aufert consideracionem
sui idem c 19 d ov eradicare [illegible] est
z [illegible] idem c 19 b ov q quanto mag[illegible] pati
in carne tanto minus [illegible] ex[illegible] de macula
in oculo l 23 c 19 b ov sup[illegible] est quidam
met[illegible] l 23 c 8 f ov ex corrupcione
cordis per eam nascitur corrupcio corporis idem
c 9 a ov superbia claudit oculos z hum
ilitas aperit idem c 7 a ov ela[illegible] [illegible] in
cord[illegible] necio prerumpit in ope l 26 c 7 a et
q sup non potest diu adherere humilitati
quia humilitas est alta cius q [illegible]
[illegible] q intus sunt idem c ov sup[illegible] gnat
luminaris idem c 11 b de ling[illegible] appetitibus
superbor q se immineta et noluere[illegible] idem
c 8 f ov iusti alii paciun[illegible] sup[illegible] q cor
[illegible] est alii [illegible] oculo idem c 7 e ov
timor [illegible] oculus omne [illegible] [illegible]
coram deo l 20 c 16 g et de duplica
tiore cordis intus z [illegible] idem ov
i appetitu [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]
idem c 11 a ov quosdam q humilitas
elevat [illegible] superiore sup[illegible] deiciat
ibidem 19 a ov vicia [illegible] omnibus rebus
affluentibus idem c 19 c ov omnis superbus
eo q se extollit cadit idem c 29 g Item
l 24 c 1 a Item 32 c 9 c ov [illegible] sup[illegible]
[illegible] duo l 26 c 11 a [illegible] de
sup[illegible] l 23 c 1 [illegible] adri Item [illegible] idem
remedia [illegible] sup[illegible] a [illegible] ad finem
istius libri ov [illegible] magna sua opa
[illegible] q si [illegible] sua [illegible] alii superbia
l 25 c 21 c ov a superbia absconditur cogito
initatis l 24 c 9 e et de affectu et defectu
superbor[illegible] idem f ov sup[illegible] in infimis
claudit aditum mentis infirmis idem
c 8 d [illegible] sup[illegible] dolor[illegible] [illegible] idem
29 d ov [illegible] victor q [illegible] cor adul
[illegible] [illegible] [illegible] oritur
[illegible] l 31 c 32 e ov eo familiari[illegible]
fuit quibus [illegible] quo plus [illegible] apud
se l 33 c 28 de pinis ~~cogitacionibus superborum~~
~~[illegible] [illegible] pugnant~~ idem c f ov
elati paupere [illegible] idem c 2 e
de pinis cogitacionibus superborum et [illegible]
[illegible] ov omnes demones ledunt
z [illegible] in operibus sup[illegible] l 33 c 28 ov cor
cor [illegible] sunt et q in sup[illegible] esse

[illegible] a [illegible] exteriorem [illegible] interiore idem
c 2 b c ov sup[illegible] et [illegible] ex [illegible] fastu [illegible]
mentis despiciunt eos l 23 c 18 b
[illegible] sup[illegible] est si aliquibus [illegible] faciunt aliorum
suis malis [illegible] et humili[illegible] [illegible]
idem c 18 b ov p sup[illegible] peccatum [illegible]
incidit malicia omnia peccata et [illegible] est
omnibus malis quia radix est omnium et [illegible]
[illegible] vicia impugnet singulas virtutes ita
i pugnat omnes et [illegible] [illegible] obsides
cum [illegible] et decem et nona sup[illegible] de
multis aliis [illegible] idem c 18 [illegible] sup[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quosdam [illegible] et [illegible]
cadere [illegible] idem c 20 b et quod differt
[illegible] [illegible] [illegible] et subditos et [illegible]
superiore superbit [illegible] sup[illegible]
in [illegible] et [illegible] sibi vocat sup[illegible]
[illegible] idem [illegible] de hoc [illegible]
superbi cum clamor [illegible] l 23 e
c 21 d ov superbia est evidentissimum signum
reproborum idem c 22 a et q sup[illegible] non diu latet
quia [illegible] tegit [illegible] denudat
idem [illegible] sup[illegible] idem ov
est communi in nacione l 31 c 1 d ov [illegible]
[illegible] quo [illegible] quia [illegible] l 32 c
a c ov facies sup[illegible] in fovea [illegible]
idem c 8 b et q sit humiles [illegible]
summa sit sibi [illegible] idem c [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
l 33 c 29 a [illegible] q [illegible] [illegible]
[illegible] l 8 c 8 d [illegible] l 23 c 19 a
[illegible] [illegible] malorum q sibi [illegible]
[illegible] alii faciunt l 1 c 1 f Item

Tabernaculum iusti[illegible] q sibi offerebat
[illegible] l 20 c 2 [illegible]
[illegible] idem c 2 b d [illegible]
[illegible] est l 1 c 1 c Item de [illegible]
l 26 c 6 f Tabula [illegible] [illegible]
l 28 c 9 b Taciturnitas q multi tacent ex
[illegible] z [illegible] l 23 c 21 a
et de mala [illegible] subditorum z [illegible]
idem Taurus l 1 c 11 g ov signat superbos
l 1 a c 1 e e Templum [illegible] [illegible]
[illegible] aut [illegible] aut [illegible] est [illegible]
[illegible] l 20 c e c e ov [illegible] angeli domus
[illegible] cardinales l 2 c 7 e [illegible]
[illegible] ipsum templum [illegible] l 2 e c 6 f
Tempus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
l 31 c 32 f g de [illegible] et [illegible]

nulla idem c 22 a. Et quare vicia maio
ra s[i]c q[ui]dicia venit in tempt[ati]o[n]e sic dulces m[u]l
sicut exercitus idem c d. Ambicionibus
vicia cap[ita]l[i]a persuadent menti mee idem
c 3 e p[ro]logo. Demones paene minu
tur eas cum distituimus nos l 31 c 21 g
Item l 21 c 3 g. Mira est dispensa[ti]o cum
aia p[ro]p[ter] sp[irit]us elevat[ur] et temptacione occult[at]ur
l 26 c 31 c. Et contra cum inimi[ci] [con]siderent
q[uod] dispensacione divina tempta[ci]o datur ei et
q[uod] robusti motus peccatum deterunt[ur] et p[ro]bat
quod quis frustra de virtute gloriatus
est p[ri]us idem d. De merore et tristicia
cogi[tacio]num naicente que se inpa sub figura noct[is]
idem c 22 a. De suggestio[n]e quare indui
mus eis [con]sentit[ur] et ad delectacionem
ell[icitur] et in bonis resistit[ur] l 2 a c 20
b c. Q[uo]d p[er]mittit tribulacionem et p[er]sec[ucionem] [con]puts sit
expedire l 28 c 11 f. Q[uo]d tempta[ci]o obruit
mentem et destruit totum edificium nisi
in p[ri]n[cipi]o cogitacionis resista[tur] ei idem
c 19 e. De aia temptata non exeunte in
opus [con]cepta meum timendo non finito
p[ro]p[ri]am idem c 20 c. Q[uo]d in dvam labo
rat ho[m]o iucis si no[n] dum [con]pescetur [con]sidet
idem 21 g. Quare post lucem iusti equidam
temptat[ur] a q[ui]bus gna dya[bo]l[us] tut mag[is]
instat l 29 c 16 b. Et q[uod] dya[bo]l[us] divid[it] temp[ta]
cionem iuxta vicia diversa et inter se pacta
et p[ro]p[ri]a temptat et quasi dividit dey[ta]te d[i]v[ers]
abiles induit temptorum ille ut mitiget ille
ut inflammat idem. Q[uo]d in p[rincipi]o temptacione
dya[bo]l[us] blanditur in fine robora[tur] et io gi
inne dnatur l 33 c 16 c d. Et q[uod] crebris
more [con]mitti[tur] peccatum s[ed] suggestione delecta
[cio]n[e] [con]s[ens]u et q[ua]re dya[bo]l[us] procedit in istis et
q[uo]d tut p[ri]us intrat[ur] illaqueare cupiens eum
indicet mortem in iunie idem c f. Et
dum dya[bo]l[us] intra[re] tempore eum p[er]dicat grauiter
expulsus est in eius fuit idem g 21 a
a. Sr[ibitur] quidem dya[bo]l[us] p[ost]ea eiectum eius ab ali
quo item temptatur. Q[uo]d p[ar]ue suggestiones
fuit testes dya[bo]l[i] in temptacione idem c
1 a. D[icitu]r nonn[ulli] quosdam dya[bo]l[us] aligat temp[ta]
ut no[n] p[ossi]nt evitare culpam sine culpa
idem c. Quare dya[bo]l[us] a[cr]i[us] temptat religiosos
s[ed] seculares. sic alii sciaret s[ed] p[ro]p[ri]a ma[ior]
Q[uo]d omnem mentem in carne mo[r]t[a]li t[an]gunt
suasiones eundo[m] dya[bo]l[us] l 33 in fine. Q[uo]d
nullum p[er]mittit eum s[ed] callidis p[er]suasionibus

inficiat l 32 c 18 f. Et q[uod] p[er] suggestiones
quasi apta noxia ingerit p[ro]posita qui stau
dulent ad mo[rtem] tenent idem g. Q[uo]d dum
ones s[un]t temptaciones qui sagitta iniquitatis
occultant s[i]c s[un]t s[ecundu]m veritat[em] idem c 20 e
No[ta] totum ca[pitulu]m 19 de eius cautela in temp
tando. Q[uo]d p[er]mittit deus ad flagella ai
vel negociis inplicari quia quieti temp
taciones non ferret l 33 c 20 c. Quare
derelinquit deus ho[m]i[n]e[m] aliq[uan]do i[n] temptacione l
10 c 10 c. De dono lucis quo p[er]cedere i
tene[bris] b[eatitu]d[ine] temptacionum idem c 11 b. De ve
hemencia et [con]ssab[ilitate] carnis et [con]solacione dei [con]tra
illas idem c. Et quod custodia in temptacione
est oro idem d. De multip[lici]a mutabili temptacione
ho[mi]nis l 11 c 1 a c multa i c d. Duo genera temp
tacionis s[e]c[un]d[u]m situ et successum l 12 c a g
Q[uo]d facilius resisti[tur] dya[bo]l[o] i[n] temp[ta]c[i]o[n]e si no[n] assent[it]
ei l 13 a c. Ad quid temptat deus et fla
gellat l 1 e c 14 a 2 d. Multiplicatus temp
tacionum l 1 e c 16. Quare cum temptat cum
victorie instruat idem c 16. Item l 23
c 1 c. Q[uo]d bonis inhiat vitando de est
temp[tatio] l 1 e c 6 b. Item l 2 e c 1 a b. Q[uo]d temp
peccati in quibusdam negat in quibusdam non
l 1 e c 6 b. Q[uo]d temptacio est sicut vitupa
l 1 z c 6 b. Q[uo]d s[an]c[t]i deprimunt temptaciones
ne superbiant l 19 c 9 a. De vehemencia
et temptacione qua paciunt[ur] et quare
idem. De duplici g[e]n[er]e temptacionum q[uae] sunt latens
suggestio et violenta tempta[ci]o l 11 c 6 a
Q[uo]d ibi incipit peccatum ubi pulsa[tur] a[nim]a temp[tacione]
l 21 c 3 f. Et que t[ri]na temp[tacio] idem g
Q[uo]d temptari de peccato est peccatum idem c a. Q[uo]d
temptacio mitius mora resistendi idem c a c
Q[uo]d s[an]c[t]i p[er]sistunt delecta[ci]o[ne] mala [con]stringit l[i]n[gu]a
idem c. De bono eius quare p[er]mittit nos
deus temptari l 23 c 19 c. Quare divina supplici[a]
inicianturi nobis p[ri]us vita p[er] temp[tacione]s idem c 21 f
Quare peccatum infirmitas p[ro]p[ri]a [con]gestum
idem c 23 b. Q[uo]d qui sunt extrane[i] eius
p[ro]p[ri]e in arte quiet[i] idem ca[pitulo] 10 c. De
merore qui est apud eam l 2 e c 10 in p[rincipi]o
Q[uo]d in corde se[ntiu]nt lat[ebras] occulta[ti]one ear[um]
idem 11 d. C[apitul]o[ru]m decacidno q[uo]d ideo clitas eas
temp[tacio]num [con]spexerit i c f. Q[uo]d mira dispensa[ci]o
d[e]i est q[uod] cor aliq[uan]do p[ro]p[ri]is pulsa[tur] l 2 1 a d. De
bono ear[um] con[tra] inimicam securitate et q[uod] peccatis
a[nim]us p[ro]stat idem d et 21 9 b. De bonis eius
quo ad h[oc] q[uod] quis peccatum melius se agnit

l. 2 c. 28 d. Quod tempus apparere facit virtutem l.
3 c. 1 e. Et quod licet deus permittit temptacionem
pro bono suo et propter consummacionem temptati l. 1 c. 21 c.
Quod vita hominis est temptacio l. 8 c. 28 prima.
Quod defendimus tutior est tempus adversitatis idem
c. 36 c. 40 et c. 9. Quod eo securius latescit
tempore quo apparet victoria l. c. 20 e.
De militia humana inter quas admixta temptatio
idem c. 10 c. 9. Quare permittit nos
deus temptari pro nimia virtute aliquando cadere
idem c. 20 e. Quare permittit electos temptari
idem c. 20 e. Quod temptus diabolus pa-
tens summe sugg[esti]o idem c. 18 b. De tempore
ade primorum et Job temptatio l. 2 c. e a.
Quare temptaciones sunt bone et quare non
Quod sicut [illegible] l. 9 c. 36 ... et
agitacio ... l. 1 c. 8 c. Quod omnes temptaciones
vident vincenti ... l. c. 9 b.
Quod tempore ... hosti ad deus dese-
rit l. 2 c. 8 b. De triplici genere temptacionis
in initio, in medio et in fine l. 1 c. 26
a b. Quare in ea quedam permittit et ...
dampnari l. 1 c. 9 c. Quare etiam non permit-
tit deus ut omnes vincantur a diabolo.
idem. Quod non est ... sine tempore
et ... l. 3 c. 19 c. Quod permitti diabolus sentire
in tempore l. 2 c. 22 a. Quod in molli corde pre-
dem figit idem c. Quare requirit diabolus
tempus temptandi l. 2 c. 9 b. Et quod scita temptatio
magis affligit idem d. Et quod prima mens
temptatur ... in die ... plus cogitationibus
idem f. Quare diabolus in mensis ... cogitatio-
nibus idem c. 2 b. Quod nos ... duce
in temptacionem l. 3 c. 2 e. De temptacione que est in
tribulacione et prosperitate idem c. e a. Et quod diabolus
immittit aliquando ... familiares et non per
semetipsum idem e. Quod ... fecisse
temptacionem ... ut revocet eum
aliquando ... l. 21 c. 30 d. Quod mens idem
... despicit omnia ... temptacionum idem
Quod diabolus ... temptare ... ut sic
... idem c. 21 b. ...
... videt militem resistere et alium ...
Idem c. Et quod temptat ... paucorum
in ... infirmos ... est de
aliis idem. Quod diabolus in temptando non po-
test ... l. 2 c. 16 ... permissus
est temptare ... l. 2 c. 11 d. Et quod multa
tempta ... sunt ... sicut ...
idem. Quod non potuit corpus mente ... in

tempore l. 9 c. 16 a. Quod temptacio ... non valet
... eius ... l. 14 c. 11 f. De temptacione
diaboli et non inveniunt ... figuram
Laban et Jacob l. 30 c. 21 f. De pugna et
victoria contra diabolum figura Gedeon et
Madian l. c. 28 a prima. Quod temptatio carnis
... l. 1 c. 21 e. De tempore quo temptantur
cistici ... l. 8 c. 25. De temptacione que
est per memoriam culpe preterite l. 9 c. 29 a.
De fortitudine ... existente ... quod quanta
... temptacione idem c. Quod permittit deus temptari
in ... idem c. 30 d. De ... et
in tempore carnis idem c. 22. Quod solus de
... temptacionis l. 2 c. 20 c.
Quod voluptas ... largi-
tor ... est ... l.
3 c. 11 f. Quod deus non desit in temptacione
l. 2 c. 22 b f. Quod ... et alios
... et quod idem c. 26
prima. De divina custodia in temptacione
et consolacionibus l. 3 c. 2 c. Quod sunt boni et mali
... temptacionibus consolacionibus l. 3 c. 21 c. Quod
... l. 6 c. 16 d. Quod ... deus desit
... l. 9 c. 28 f.
Quod ... alii ... in temptacione idem c. 21 g.
Quod in temptacione cogitacio ... virtutis ...
idem c. 22 c. De dei custodia in temptacione
l. 9 c. 11 f. De ... et ... in temptacione
l. 22 c. 22 b. Et quod ... tempus ... sine ...
custodia discussio idem d. Et quod ...
gaudet se ... temptacione ad custodia
virtutis et elacionis ... idem d. Quod
solus deus adiuvat in temptacione l. 2 c. 20 a.
Et quod ... ponit et ligat temptacio-
nibus idem f. Quod ... ne cogitacio ...
... agit idem c. 9 f. Quod ...
... l. 20
c. 11 f. De non audiendo suggestionem diaboli ...
... clamore idem c. 22 b. Quod
suggestio ... que si non repulsa
... roboratur ... l.
22 c. 16 d. Quod alii ... in peccato
... medicamentum l. 23 c. 11 a. Et quod
paulus temptatus est ne periret et quod dispensatio
dei est quod quidem temptantur ... ad ... humilitatem
idem d. e. Quod ... erudicione
et probacione permittit deus homines temptari
idem c. 26 c. Abstinencia l. 8 c. 26 b. Humilitas
idem b. ... idem c. 20 c. Oracione

ide d oza^r diuina dispensacione electis
pessilicatis desidia incitabis sollicitis optima
ad officium et illa auxiliatur l 3 e c or mee
erecta vtiles similiter et io ft tep^i idem
c 1 g e or no pmisisset deus job tem
nisi pruidisset eum resistere l 3 10 e f et ip
job no succubuit in tempore melior
extitit ibidem 1 g n or tempus temperat
et alternat tempus l 3 1 c 8 g :
Tempus quod finis pnt^o conpleuit
O li c 1 3 f or vato tempus tempus ma
lor l a c 1 2 c om - de bonitate eius et q
pace et quod finis eum est longum no est ide
c 1 9 d et quando eius e no struc l e c 1 d
or pibit et no i 7 b de celestis aut lege
scriptam quod salvabant idem c 2 o a
or hoib aut legem eum valuit fides a
fuisset quod nos bapt idem c 1 g
or lugere fecerunt ab inicio sc l 1 g
2 a b or tpa^a sunt avencia etna si
tencia l 3 o c 2 1 a or no erit iste affon
amor adp^{m} qui amat tpa l 3 1
8 8 or terrena amates delinquere
diuino a deitatem l 3 1 c 11 g or io eum
iniquitati tpa^a no esse frigida qui non
vident eterna l i c c 1 a ozna^r mon
ho tpalibus studiis l e c 2 a d or sancto
laborat in hoc qui no amat tpa^q
l c c o b or pone tpe libe possumus
loqui de deo quia in ipso nihil cadit
tpe l 3 c 11 b Tenebra quare quidam
incurrunt tenebras in hime l c c 1 2 a c
ozna^r apud dominum no sunt te id umbre
l 3 1 c 2 b e or signat in istate l 2 9 n c
Terra quod signat eius l 9 1 0 a or signat octa
ind l e c 1 2 a cons tre scriptus
l 1 c 2 a or verba dei l 3 1 c 1 2 g or signat
alta dere l 3 1 c 2 a d or petra signat
alta mystica l 3 g c 1 o a Testa quod signat
carnem xpi l 3 c 11 g Testamentum quod de
pmisit opem tallionis in veteri testa^o
pro cor inferiorem ut sit eatenus lege
l 3 8 c 1 g e et quare vetus testamentum
pcessit nouum et quomodo in venit plus
cipit quia in carnis et io volu
eos deus non multiplicare nt sed
eniret multiplicibus tollare et quare primum
sit quod dam carna deus nudis et quia illud
carnale in veteri testo figura tunc sunt
aliud in nouo ut suffecit adam

mortis et idem 2 a^a pala or multa sunt
o cessa in finibus in veteri testo quod nocet
evenitibus l 2 g c 2 a Testimonium quod verbi
dissimus est testimonium et quod est tam ab in
uo l 1 c 1 2 b ozna^r deus in derect et
test l 9 c 1 3 d or testis hois deus esse c
celo et in terra et quod pt est testis
l 2 3 c g e f Timor quid sit timere
dominum sua ista que faciam sit bona pmitte
l i c 1 2 e or no recedit a malo qui tiet
ne no parcet idem c 2 2 d desertus et ti
inuda in cetero idem c 2 2 d et nichil timendum
nisi deus diuina l 3 c 11 g de malo mune
secunt idem c 2 6 b de carius tune nisi sor
in hac vita l a c 9 d f de tiore vltimum dei
idem c 1 4 c et l 8 c 2 4 de timore scor
m ipse accidit eis idem c 1 2 e de timore
malo suo inicitif mali minus idem or
cum cor pcatoris tanguit qui diuina primum
quod sedat est tior iudicium l 2 a c 1 2 b or tior
qui puenit cogitat induat amore et de
lectacionem idem c or timor bonum opatur to
nitruo supponen idem c 11 f et qui tior de
electione eorum qui sunt digni cui deus noc
eos qui sunt indigni l 2 a c 2 8 b or terre
infirmos victib timor recessit civitatem
l 2 8 c 2 8 c or timor concupiscenti e desiderii quod
nullus scit se pdestinatum esse vn ii pauli
l 2 9 c 1 2 e d or omnis qui diligit certiora
timori se subicit quia amitti potest invite
invite l 2 1 c 2 3 c or sicut eo in quo timent
mala pniciosa quo se adsequitur bona parit
et quod eo magis timendum est quo iudicium
dominicum idem c 2 1 b d de timore celestium et
acceptis in ipse idem 2 e f or pia mens
reputat formidine rem simile bono quod
diligere idem c 2 o f or semper tior nacione
et securus est l i sic timie sed spe l 2 2 c i spe me
or via in istore et timore incho ac actui te
pfecta l i c 2 2 b or timore iudicii verius
abicit qui eius concupias vere inse
ominat l 1 o c 1 a b ozna^r incidunt boni et mali
timet dominum boni aut flagellum mali post
l i c 1 2 e ozna^r ex consideracione futuri iudicium
concipit timor l i c 1 b or quidam non
timet nisi terra quia nouit tunc illa l i c
c 2 f or deus eo formidabilior quo incomprehensibilis
idem c 1 2 d de concupiscendo timore primum
tunc maiestatis dei idem c 1 e et de tiore
eius hominis idem c or honor meus

pp e timore dei idem c 16 ab or conside[r]a co
sin gnat tiore idem c 11 c desiderime fla
gellor dei idem c 11 d or ex sola diuina potentia
est fror li a c 11 b e ex tior dni i hoie ul
aiolo li g c 6 b or tineda sunt iudicia sup
eum qui no timet sed contempnit et sup bit
li a c 19 or timor filialis est ex timore
li c 11 e bn z q sci timet ipsos q ad du
fidi li 12 c or timor gnat fortitudinem in domi dei
idem c 128 de timentib deo et timorem pen
cordis li 6 c 11 a a or illi morte no timeant
qui viuentes deu timet idem 18 c or tior
est emendatio cor idem c 23 a or aia dz se
erue a timore p virtute amoris li a c 6 a or
quidam no ceciperunt tiore ii cu intuent
adusa idem c 10 c decamus eis li 9 c 18 g 19 a
or p timore inimmit bona ina idem c
20 a or ex inmoderato tiore nasci despo
idem c or tior no iustificat li 11 c 16 a
or expulso ti nasci sup li 12 c 19 c or ti
i gesty iua est teste negare idem 12 e de
timore signa de celestia li 12 c 18 g or pus
tior sibi uenire ome q facit li 9 c 21 f
14 a or iustum tiem aggredi magna idem
c 12 e or mala opa faciunt cor tepi li
c 18 12 b c or qui no timet nescit iudicium
dei idem c 20 f deti genero ex cogitatio dei qui
vbiqz z oia videt in visibili idem c 12 b c
or elci oi tempore timet li 20 c 23 b or sci
pii timet de mal q exultant de bonis
li 22 c 9 f or nl tiet q timor si uiciu no est
cui ibi idem c 11 6 or quo plus acce
derit ad dei eo plus timet idem c 19 e
or de immittit ti ut abstrahat amisibilis
li 21 c 11 d or ex illo dei iudicio q ini glabi
z alii erigit q cepi e ti ibidem ab or ti
unstor eo a[n]ior quo morti ppinquior li 2
c 12 f de considerande que incutiunt timorem
idem c 12 a et tior malorum in morte p
sit ex morte iustor idem b de effendum
ti accepti li 6 c 11 b or tior emollit mte
li 6 c 6 a or na inst sap li 9 c 6 b or
verus ti dni facit oia despici li 21 c 10 b
or ti e q cip cu ex capa labi i celpa li
c 11 l deti facienti q tiunt vbi nemo an
cta li 2 c 16 c d or tior morti sit c cisidus
et q sti li 2 c 12 g timea q sit e cau de
sctis et q li 1 c 12 a c 12 g a ite q sit h[a]bitus
li g c 16 b timi qui deu dicat li 11 c 12 a
tepa fui q sit studios li g c 21 e tepor
q tui aia dormit ex incib sti torpescit
iz

z sit visibilis li 2 a c 12 a tonces quid sit
li 20 c 9 d ite idem c 12 e item li a c 12 a
ite li g c 16 a e tomentum q est pdica
supiu tron li 2 c 11 a e or e tonae li 2
c 18 transire

Tribulatio q quos deus molestis premit
dulciores reddit o entes aut fiunde
z molles indurescut p pisaci z q tbla
reddit candore z inmunit mete qui letitia
ple apnez effunde li 9 c 29 ab c or
tbla q no corrobat quem iniquitate
se no tempat ut ppimit a acupia li 2 c
12 b et q iusti alii in tbla no exaudi
unt enim ti merunt q sup z mahoaz
psequi adascendant idem 8 or scos alii
deus a tbla p psequia cortonii idem
12 b c or deus in p mittit tblaois et tamen ex
cre p ma ex sui coro idem c 10 b et q
p mittit deus tibi ut secet tblia pro tbla
idem or qui tbula no longe sunt a dno
unitu li 2 c 21 d l b or sic attinit iustus
a tbla ut p nocte ad gaudu uic q solacis
z tbu aime capit qua p pitus claudit
idem c 21 e or tbla et simul reddit lu
mem li 2 a c 11 e or sup eam immittit de
tbe et q stati ad cor reddat idem or sci
ui gaudet a dus qui sunt se e cuten in
ill li 2 c 12 f consola in tblo et or bti
vg li 6 c 9 d or deus nemine i pie af
fligit li c 2 b c or difficile est apere cu
cat li a c 11 c or no e cit dus amorem
sui psibea idem c 8 c et q sci timet
ppa et appetit flagellu et teptam idem
e or teptor mois e sicut alie nube et
quae idem c 12 a or quibusdam sunt in
sci lenissime aspa qua no pensant et
li 9 c 11 e f or tbes in crpa facit pessime d
decetuus li 6 c 9 c c or io flagellam ut ni
testat vt sibi idem 1 f or in latis lenis v
tuti diuias flagella ut flagellati grã
agat li 2 c 9 b c or na dicit flagellis
dei tangunt bom z mali li 6 c 6 f or na
pent alii innocentes z ra u tbloc idem
c 12 e or flagellu est cau perpicuu idem
c 11 f or tblo pbat dilecom li c a f c
or tb in flige a p bas li 9 c 11 c or p
flagella efficit diuina laus li 9 f or p teb
remiesat pia mes in spe diuine q solois
li 2 c 9 f or passio facit recte q medici
oditor li 2 c 12 9 b or in flagello efficit v tu
z gla li 2 c 1 e et q innocens alii no p

no ꝑ elpam ꝑmit ad ꝟba ꝯfratres om ca
l. 9 c. 24 c ꝯ eos simat mete; l. 2 c. 18
ꝯnia deus benivolos suos affligit idem
c. 3 g ꝯ ꝑ flagella pacificam deo idem
c. 18 ꝯ omnes electi sustinuerunt adu'sa
adu'sa idem c. 9 e ꝯ sci posita i tribl'e
no desunt cura alioꝝ idem c. 24 c et
q tendentes ad eterna bona libent suffe
rant tpa mala idem 8 ꝯ iuste tribla ho
ꝑhec tpa ꝑ pmma eoꝝ dilcoem idem
ca 41 e ꝯ pmat nos deus hic l. 6 c. 21 a
ꝯ nunc sunt eis eripiet vitiis ab adu
sitate vestra li 6 c. 26 ꝯ electi sunt hic it
ti flagellis ꝑ ꝯnasione astrictiores ꝑ ꝯ racoem
idem c. 16 b de diu'sis gen'ibus ꝑcussio
nibus li 1 c. 9 c ꝯ finis est eis mundi i
ꝑpent eterna i c. 14 f ꝯ finis ꝑntis eis
ignorant i c. 2 f ꝯ in eis que e i amisse
tpalium recolendo e tpe quo no fuit
tribulata l. 2 c. 22 c ꝯ melius amittit hic qui
amittit passi ꝯ de ꝯsola hec eleꝝ tribloꝝ
idem 1 d ꝯ eis tam inferior quia exterior
e evacuam virtutis l. 9 c. 12 g ꝯnia electos
suos ꝯpmat ꝑ tribulaces l. 9 c. 20 d de libra
cione iudicii dei ꝑ flagella et qualiter ꝯsidu
sit ꝯstatim idem c. 10 f ꝯ impa e rigida
est voluntas ad deum qz nl'm iustum patit
l. 2 c. 11 d ꝯ i ꝑspa ꝯ recollenda st dona dei
l. 3 c. a ꝯ degustat eterna sicut st flagella
l. 4 c. 26 g e ꝯ hic tribla eo erit s(an)ctiores
quo nunc viliores l. 6 c. 8 e ꝯ tribulatime
lius ꝯpos emit idem c. 9 b ꝯ afflictos
sustollit deus ad gloriam l. 6 c. 10 d ꝯ duobus
modis deus verberat quos salvare cupit
l. 6 c ꝯ amaritudo ꝑns amabil est ꝯside
ranti eternam dulcedinem l. a c. a c de amen
domine eam eis ꝯ affectio tribulanti i c. 9 b
ꝯ ut quis vitat flagella de cogitare
eterna li 9 c. 2 ꝯ no desit deo honor in
tribulatione l. 2 b c. 2 b ꝯ in bu'dicio dni in
tribulone hostis ꝯfundit l. 2 c. 2 f et in hic
pacienti videt ꝯfodit iaculis idem 10 ꝯ
va plura est n'mq n'mq tribl'e monit idem
c. 11 a ꝯ arguit salutis e ius dolor l. 6 c
11 d ꝯ dolor flagelli ducit ad sbti'ore idem
ꝯ dupx ꝯ ꝑcussione est ꝟbal et ꝯpal l. 6 c
16 a ꝯ io ꝑcutit deus ut sanz idem
16 c ꝯ tpal dolor libat appetito idem e
ꝯ i ꝑugalitas quo magis eo magis atterit
eo plus ꝯditori suo sedunt idem c. 19 g
ꝯ multa labor digit mete ad prima idem

c. 19 a ꝯnia flagella ꝯiungunt ꝯspa
ꝯsideratione tioꝝ l. a c. 2 e ꝯ extrema ꝑ
fo metis est atingere se ad sustinedo decat
l. a c. a b ꝯ io flagella ꝑ tiori ꝯcipiat
idem c. 20 e ꝯ mat adu'sitatis libei repl
virtutibus et ꝑ falliciat ꝑꝑes sigit ex huius
adu'sitatib; idem b c ꝯ dissent mes
iusti ab iniusto ꝑ flagella l. 7 c. 19 e d ꝯ
electi hic flagella repbi no l. 2 c. 10 d ꝯ
eo intus ꝯsolatus digit abundantia quo fla
gella ꝑ exteriora l. 2 c. 9 a ꝯ necesse est electum
remunei in flagello et gr l. 1 c. 12 e f ꝯ eos
pena faciunt intelligere idem c. 19 d ꝯ ꝑ
salutem ꝯre verberat deus corpus l. 2 c. 21
d ꝯ spes sancta est ad eterna ꝑ tpa tribloe
l. 6 c. 1 f de dilatatione cordis in flagell l. 2 a
c. 11 b ꝯ sci no laborat in tribulatoe qua
no amat tpa l. 6 c. 6 b de no emendatione
rone flagli l. a c. 8 f de dna ymai fla
qz ꝑ petit l. a c. 3 b c de letitia sfudaa eis
l. 2 b c. x e de iustitia flagelli iob quo li c. 10
g ꝯ flagellum iob tm fuit magnif virtutis
li 6 c. 16 c ꝯnia quidam paciunt flagellis
quidam cingunt li 9 c. 11 g ꝯ patitur quis
ut filius ut eciam ut hostis idem c. 2 f ꝯ tanto
magis ꝑ pat quanto plus ferit li 8 c. 11 g
cum electum dant flagellum et cum no idem c
2 b ꝯ ois ꝑcussio aut e ꝑgatio vite ꝑns aut
initium pene sequentis idem ꝯnia eme ꝑcutitur
ꝯdibus diu'sis li 9 c. 21 f ꝯ ꝑ satiacoe ul per
cussio cum sequitur correctio amor est ꝑus
no disciplina iudicii l. 21 c. 1 e g ꝯ cogis
iustus est in flagell quo iustitiam no accedit feri
l. 23 c. 1 e c et q medela e in flagell recte
ad ꝯdicionem nite et ꝑpm est afflicti cor
dis velle scire rom flagelli idem d c
de verbo flagelli quo accidit voluptas et de
clat eis i c. 22 c ꝯ patitur hic tribla
ne uia ꝑpam delicta l. 23 c. 19 d ꝯ poti
ussime custodit eos cui e tribulo desit idem
c. 24 f ꝯ ꝑ ꝑmitia flagella quis l. 2 c
2 f ꝯ iusti flagella ne ꝑ ꝑa extollant
idem c. 11 c ꝯ mali cu afflictoe sua bonos
i pedit l. 2 b c. 8 d et intelli decet afflictois
instor idem f ꝯ electoꝝ metes sumit
vires in adu'sis idem 9 c et ꝑ clamor de
ꝑcit e fluctua eis et ꝑ adu'sis ꝑbaꝑ desidi
idem f in oib ꝯ cogi est ꝑ ullo i iuste pati
l. 10 b ꝯ iusti affligunt se z tollant eis
ꝑ spem remunatois l. 8 c. 1 f e desidium
est tep' ꝑbois l. 8 c. 9 a ꝯ vanas et de

Civitas de flagellat alii li o c 4 f Item mali
deduntur percussores ad delictos li 3 c 10 d Item ob
augmentationem exemplo li c 4 e ubi ponitur
quod demones fecit exemplum Item sollicitum de se ipso
est contra eos l 9 c 21 e contra flagel
latos si non per flagella simul li 3 c 10 d Item per
cutit malos alii non tantum ut evadat iehe
li 11 c 6 e Item non percutit deus hic omnes
impios sed aliquos li c 1 e e Item quare multi
flagellantur in hoc mundo in esse causa pau
l 6 c 16 a Item flagellum quosdam emendat
quosdam non l a c 3 e Cur deus flagellat
l 8 c 11 d de probatione iustorum qui aurum li 6 c 2 f
Item afflictio punit aliqui est ad medicinam domini
idem 1 e f Item flagellator aut purgat peccata aut
vindicat futura idem c 16 e Item ideo flagellatus
est iob ut manifestaret ei ipsum l 3 c 1 a d
Item iudicibus dei salvat animam salubriter l 6 c 16 c d
De effectu ibidem idem c 16 e communicatio
[illegible] in flagellis l 4 c 26 e Et quando gravit de fla
gellis ut flagellum apte l 6 c 16 a Item flagellum apte
certos non videntibus idem c 21 c non fla

Tristicia quod est causa in temporibus est ordo li o
c 11 c Item excecat mentem idem sup. Item nulla
tristicia est vel deum offendit et si hominem pla
cat li 1 c 12 e Deum filialis est l 21 c 23 f
Tuba clamor predicationis l 20 c 29 c Transitus
quando mittit tussent si monentes persequent
l 21 c 2 b Tuba quam dissentere est verba
[illegible] l 22 c 22 b

Vanitas quia vanitas tu inane age li o c 10 e
Et quam predicat animam ad [illegible] idem
vestimus ei est recte petentem audacter
idem 11 e Et quando vanos flagellat deus aliquem
quia idem f Item sit in vanitate
animam suam l a c 16 e Et de vano ex
laboribus idem Vbitas quia deus ubique
est l 2 c 8 e dedi etiam li 8 c
Item sicut adest deus omnibus ut fugit l 6 c
9 a Item in nulla parte est deus sed ubique idem c 12
b Veniet ad diem deitatis omnes sedes
ut presidem ad ipsum pueri li 9 c 29 g
Venie magistrudinis li c 1 e f Item c
ad dominum venire l 2 c 1 a Item Veni quasi
[illegible] c 1 g Vene quod est mors hominum
et vita spiritus l 3 c 1 f Vento quod dicat est
verba l 9 c 11 b Item fugit cuius l 9
c 2 b e Item fugit vita cuiuscumque l a c 26 a
verbum quod diceret l 2 c 1 b c 6 f Item dei
verba ad nos sunt alii eius opera l a c 9 a

Item l 2 g c 2 c non [illegible] de locutione dei
Item eterna sapientia dicat per se et verbum et quod
l 9 c 6 a Item loquitur de verbum dei
l 2 c 11 b Item dicitur fine loquitur dei
ad angelos sine demones sine
ad animas l 2 c 4 g Item moto cordis ad
dominum eclarationem l c 1 d Item l 2 c 1 a
Dicit dea eterna tum sagittatur
per negacionem visibilibus dei oculis oculi
non posse l 2 c 6 d Item verbum dico
sunt non factibilis quibus admittere
est l e c 18 Item certo ad nocerum et ostiume
hominum persiluit li 6 c 18 Item ut [illegible]
non dicunt et quomodo sunt verba veneranda
l 3 c 2 d Item multis adeo perfecti quod non per
ect verbo l 3 c 2 d Item per se ipsum
puerum ad novum et continuum
l a c 2 e a Et quod verbum vero ipsum est quod
aut ratione iuste necat aut intentes
pie vitalis idem d Verecundia debe
[illegible] malorum in medico l 8 c 1 a c
Item est alia causa ne quis peccet l
1 c c 9 b Delirus qui sine verecundia
ponderet peccat idem c Veritas quia
sine labore dicitur falsitas non est labore l
1 c 1 e b Item ad quem veritati non succum
bit l 20 c 2 e f Item Veritas sine iudicari
debet sine timore dicitur l 2 c 6 d Item
non de aliqua admittit per [illegible] tene veri
l a c 1 f Vermis quod significat [illegible]
cogitationem et l 6 c 21 f Item quod significat
carnem ibidem e Item quare ideo dicitur [illegible]
[illegible] filius hominis vermis l 2 a c 9 d
Vespere quod significat desiderium l 8 c 8 d
Vestigium quod dicitur l 1 c 18 c Vestis
[illegible] et vilitas vestium magno [illegible]
dicit et magno voluptas l 20 c 2 a
Item significat corporis l 9 c 21 e Item significat
corporis l 6 c 19 b Item vita fideli
sit vestis ecclesie l 2 a c 21 f De nauvesti
quod per se non calent l 2 a c 2 a Via
quod arta est via que ducit ad vitam
l 2 a c 2 e b De non offendere vita
dei l 2 2 c 8 b Item eo ad meditationem
quo dei via non quaerit vel dissolute
quaerit l a c 18 f De viis dei [illegible]
blat homo si dominum accendit et media via
fugit l 1 a c 2 b Item viae dei l 9 c
2 d Item viae dei sunt actiones l 2 c 2 c
Item viae dei eius despicabiles [illegible] inter re

uende l 21 c 13 g ov vias dei intellige
est lumen iustitia tollare et presene
runt expectate emenda idem c 12 a
Declinare ad dexteram vel sinistram
l 19 c 12 d De viis pacis que sunt et
cum his eas considerant vias dei negli
gunt l 1 a c 3 f ov vie dei sunt pax hu
militas pacis l 11 c 17 e ov via est hu
militas l 22 c 29 d Viator quis sit l 11
c 21 g Vicium actus ... cor l x c x f
De viis ... domus l 2 c
26 b ov ... regne tormenti
l 2 c 10 b ... l 6 c 3 b
ov illud tandem desit mente ... virtus
sperm l 2 c 21 c ov sibi invicem ... ut
in mente malorum vicia et ... for
tatur ... et non ... de scolo l 22 c
32 e Decorem in ... super
et de effectibus eius l 31 c 33 e vidua
... esse l 1 a c 2 d Vigilia ...
vigi... l 20 c 3 b De mala
vigilia l 22 c 11 e Amicum de vicis
sine virtutibus detinentibus hominem ne
mundum deserat l 20 c 20 b Vipa
l 11 c 4 g 8 c 6 a ... l 28 c
18 ov in scriptura alii angeli alii prefe
cte homines ... notant l 2 a c 2 f
Virtutes omnes ebula manifestat l
1 c 8 c Virtus qui alii ... esse ...
non est quia intus latet vicium ... in
fine pandit et est ... sicut lutum ...
l 2 c 12 c ov vicia tincta colore virtu
tum fiunt ... l 21 c 16 c De viciis
que ... virtutes ut ... in
... l 22 c 20 d ... de ... et ...
tunc ... de ... in ... l 21 c 33 b
De similacione virtutibus l 2 c 21 f 22 c
Item l 9 c 4 g 8 a Item l 22 c 19 f
ov virtutes ... fit homini
post lapsum ... bella ... cum ...
corruptione l 2 c 18 e De ...
tutum l 1 c 2 e f Et si opera virtutum auge
ant ... idem ... et
quando ... l 2 c 2 a a ov virtus ...
adversitate ... idem c 20 c
ov ... venit ...
l 2 c 2 a b De ... virtutum ...
vicia l 6 c 8 c ov mali ... appetunt ...
l a c 18 g De ... virtutum et dono
... l 18 c 22 g 22 a ... ut

...du virtutibus sicut ... l 1 c 10 b De
... omnium virtutum ... l 10 c 2 c d
De ... virtutum et donorum l 1 c
2 a a Item de ... virtutum ...
idem c 1 a f ov qui ... omnes
l 2 1 c 2 e ov nulla virtus stat cum aliquo
vicio et non sine aliqua virtute l 22 c 1 b
ov ... cardinalibus ... domus ...
l 2 c 11 f ov iustitia ... cardinales
est ... virtutum idem 2 c c a et
quare cardinales ... in mente
... idem c 21 g ... cardinalia
... l 1 c 12 g ov sunt ornate et multa
sine alia l 2 c 1 b ... virtutes the
ologice ... in mente ... l 2 c 2 a b
Visitacio dei ov diluculo nos visitat
... tenebras luce
sue ... illustrat ...
... mane ...
l 8 c 20 d Et ... diluculo visitat
... Ibidem ov elyas visitat
celos ...
...
idem f Simile de ... one et paulo
idem ov ... visitat ad proximum
non ... l 6 c 20 a
Et ... sponsam suam visitat que ...
... sibi similem ... passibus
amor tendit idem c 3 b Et ... sponsam
suam visitat qui ...
... idem ... ob
...
sit auditus l 28 c 2 a Visio dupl...
... et appetitu l 22 c 3 b
Visio que intellectualis visio sit ...
l 28 c e c De visione ...
... quia ... et ...
et ... equalitas l 20 c 8 b ov in angelis
... gloria ...
... l 21 c 28 d Et ... visio in
hac vita ... sit ...
et ... idem ov ... dicatur
deus videri quia non ...
et si aliquis l 21 c 29 a ov ...
debent ... in medico ...
... idem c Et ... in propria ...
... sunt ... oculos cordis
in ipsa ... idem d ov gaudium de
visione dei homo ... l 22
c 16 g ov deus non potest videri ...

corde idem c 22 a ¶ sola visio dei me
rcem vitam reficit l 21 c 28 e Vita scorum
est sicut lucifer cum sole presens l 10
c 11 e ¶ mala vita abducit deo
z iusta elongat l 2 c 11 b g ¶ presens
est initium mortis l 2 c 9 g ¶ vita
bonorum z malorum dispensat a deo l ia
c 2 d ¶ vnum canticum eidem esse vi
ne et omnis cantica dicunt evae
cedunt sed non venit l 18 c 20 e f ¶
vita solam est quasi mare idem c
2 e f ¶ tanto nequius vivunt [illegible]
incredibilibus rebus [illegible] l 2 a c 4 b
¶ mali [illegible] ex prelatos
cum [illegible] male [illegible] l 2 e c 1 2 b
¶ veritas [illegible] vite [illegible] facit
vite caute l 9 c 22 c ¶ brevis sit
vita z [illegible] l 1 c
1 e ¶ omnis vita presens est quasi pre
tus idem c 1 1 a Decursus longe vite
z brevis in bonis z mal apud deum
prudentes l 2 b c 8 d ¶ vita mea sit
[illegible] l 21 c 2 b [illegible] spiritualis
illius [illegible] timor eius potest
nopo l 1 c 1 b Umbra que formatur
[illegible] l 18 c 1 b ¶ umbra
mortis est [illegible] l 18 c 1 b a [illegible]
[illegible] l 22 f Ungula l 21 c 21 d z ult
Item [illegible] ubi mors [illegible]
que facit [illegible] opera [illegible] esse [illegible] l 9
c 18 b ¶ [illegible] est [illegible] vanitas
ne solvat l 21 a 2 g vanitas [illegible]
z vanitas [illegible] in [illegible]
plicia reddita Job l 1 c 1 2 c ¶ [illegible]
sit malorum vanitas l 2 2 c 2 g e ¶ [illegible]
vanitas [illegible] l 2 c e e
¶ cum [illegible] ab uno recte
dit l 2 b c 20 e ¶ studium [illegible]
[illegible]
[illegible] l 2 b c 21 b Volatile que signat [illegible]
[illegible] l 4 c 28 [illegible]
que accipitur in bono z in malo l 9 c 1 b
Item que demones elati l 2 b c 1 2 c Volu
ptas que [illegible] opus l 2
c 1 2 a [illegible] voluntates
que quasi per plateas pergunt et [illegible]
[illegible] l 2 c 2 2 a Voluptatis que in carna
libus mentibus voluptuosi [illegible]
vestigia [illegible]
[illegible] l 2 2 c 1 c ¶ [illegible]

voluptuosi stiles sunt sicut salices idem c a a
Notum quando posse reddere notum pe pecu
est l 1 b c 8 e Vox de [illegible] eius [illegible]
tum aeris per follem ventis l 2 c b d ¶
vox dei prius audit [illegible] l 2 a c 1 2 c
Vratica que ponitur [illegible] l 18 c 1 d
Item l 2 c b [illegible] ultima [illegible] iustus
[illegible] temporali gloria [illegible] l 10 c 4 e
De [illegible] bono vel malo temporali prosperitatis
z [illegible] l 2 c a c d Vulpes de [illegible]
[illegible] eius l 19 c 2 b Vultur que [illegible]
[illegible] l 18 c 18 g Vultus que [illegible]
cordis humani est [illegible] dei l 1 b c 2 2 a
[illegible] que signat [illegible] 2 8 c 1 b a
Xpus est dextera patris que nobis por
rigit [illegible] l 1 2 c b f ¶ nullus
quam similis xpo l 2 a c 1 e Etiam
[illegible] dei et [illegible] l idem
c 1 2 e [illegible] est hic [illegible]
l 2 a c 1 e g ¶ est lapis [illegible] et
[illegible] eius [illegible] quam
[illegible] genealogie
ponitur l 1 g c 9 e ¶ [illegible] onager
liber [illegible] gentiles et [illegible]
l 20 c 2 1 d ¶ simplices et elatos [illegible]
sibi [illegible] l 20 c 20 e ¶ [illegible] et
[illegible] peccator idem de
[illegible] z [illegible] xpm
l 21 c 4 f ¶ xpus [illegible] leo vitulus
aquila dicitur [illegible] idem c 2 b f ¶ re
stauravit omnia que in celis et que in
terris idem c 2 g c ¶ non [illegible]
[illegible] corpus [illegible]
[illegible] l 4 c 20 g
Item l 18 c 2 2 [illegible] De [illegible]
omnes [illegible] ad xpm
l 18 c 2 9 g ¶ xpo [illegible] omnes
[illegible] idem c 2 a 8 z 2 9 e [illegible]
est nobis [illegible] l 18 c 4 f
¶ ipse est auctor z opus [illegible]
illud [illegible] non [illegible]
[illegible] temporalis [illegible] l 18 c
2 2 d ¶ [illegible]
[illegible] sicut [illegible] lucifer l 1 c 10 d
¶ quibus iustus in [illegible] habuit
[illegible] et que sine cessatione [illegible]
[illegible] xpus [illegible] idem [illegible]
[illegible] sunt in xpo l 20 c 2 9 c [illegible]
sunt incarnatus l 1 c 2 e d z l 1 e c 1 1
c 2 0 e [illegible] mortuus l 1 a c 1 1 e ¶ [illegible]

est in ordine hoi sua pena z dapna l ac
z c or io deum fcus est ut incarnacio deum
in perpetuo remaneret idem c e b or i cur
nada erat dei sapia preter p'c homines
l ig c 26 f or nare no e missus angels
p hoie redimendo idem c 26 f z 9 f et
q nate sunt hoies liban peccatore sunt
idem c 29 f or incarnadus sunt ut nos
ostendet catore sunt idem c z i c or omnes
sci ad hoc promissi erant ut viam parent
sapie idem c 2 a b Item ut in visibilis
fiet visibilis l 19 c 29 e or ut crearet
spualem vitam z ex aperte redimeret et
repararet l 21 c 6 b et q' io quia redditi
deo dum no sunt nisi p mediatore deum
z hoiem l 22 c 16 c d or quo venit cum
vtq' ex ceteris qua ut inducet z mediet
q nate sunt ipm incarnacio i c 2 b f et
quod p hoiem l 1 a c 11 e De causis in
carnatoe ut est figurata p spem electri
l 28 c 23 d or nat' incarnatus sunt q.
esset in homo quo capx dya l 23 c 9 d
or i carnatus e ut discordias tolleret int
hoies z anglos et iungeret vma sumus
l 2 u c 2 d or ut mebra no diffidat sed
quo etiam peccasset idem 8 Augu' q' melius
est hoiez peccasse quam non quia non
esset incarnatus alr idem 12 d or tunc
ve ceritas hominibus innotuit cum
se humanitate suscep monstrauit l 2 a c 26
or cor lassiuos motus hois filius dei
venit ut eos solidaret l 28 c 19 b et q' ex
elacionis vinda ostracta e idem b or eo
magis e sibi debitor hoc q' p eo indignam
suscepit l 29 c 1 e De duplici ortu x' fm
humanitatem z diuinitatem et q' plures
q' humilias mas suscepit hinc nobis
infundit idem c 2 a or ex incarnacione
venit nobis lux l 29 c 2 a or x' incarnat
quasi conticinu fuit idem c 11 e De car
p in productione lucifer idem i c 1 e or deus
factus est homo no tm ut nos redimeret
sed ut nos suo exo erudiret l 30 c 26 d
et ut doceret p spa despicere et adversa tol
erare idem or io debita e x' incarnatio
ut nimis lagnore sanaret l 19 c 2 a b
Quar' se humiliauit se ad ima sicut vultur l
18 c 19 d Et quar' venit ad nos mi
dicus curans p ostenta et filia l 2 e c 1 c
or x' venit mansuetus l 9 c 23 d or
or assumpsit carne medicam l 21 c 1 b c

uicisset deus occultus homo manifestus
l 22 c 26 b or veniens corripuit vias
dya in sua incarnatione l 2 c 1 a or attulit
secum iniur z medicum et q' re p signum
sunt l a c 2 a Ar' verit simul ad x' primos
l 2 c 11 d Item l 10 c 12 d Corpus xpi l
11 c 1 fine or ab initio incarnati sunt
cum tu no sunt recepti per l 28 i 1 c
or incarnatio futura fuit cogita omnibus
electis s corpe eius no nisi p ecclesie p phar
l 30 c 11 a or xpus donum inpenis et
ciuitatibus mundi l 11 c 11 e Item l 16 c 12
a 12 e or omne pro nobis offert sacrificium
z quar' l 16 c 20 d figura mortis xpi l 6 c
12 c Quare et qualiter suscepit xpus
penam l 9 c 23 a b Quar' trahit dya' sua
prudencia z no for' l 1 a 11 c Quar' omnes
colores mitiga' expectacione dolorum xpi
l 30 c 2 b De iniusta mocione dya' p morte
xpi l 1 a c 11 g z 6 a Quar' mors xpi
nos a morte liberauit l 1 a c 16 a Item l
18 c 19 a or z si deus potuit mundum
sine morte liberare tn sic voluit hominibus
conueniens l 20 c 21 f Desertionem xpi in passione
quar' nichil eum tenuit l 22 c 16 a or mor
tem eum noluit suscepit l 2 e c 1 d Desperis
penis x' l 2 c 19 e or no pateretur homo
peccasset l 3 c 9 e Et q' homo suscep flagella z
alapas et ut exiget eclipsis idem 8 d 2 a
Quar' traditus est in man' satthan q
p i manu membrorum eius primissime Nota
c 11 a to c De passione eius De simplici
morte x' contra mortem duplam l e c 12 f
Item l 9 c 11 b De tribulacione qua turbauit
se ipm l 2 c 11 e Quar' dya' q' trahit x'
in morte eius l 9 c 16 a Item de tempore
passionis eius l 1 e c 20 f De signis in
morte passione eius et de ca' p dicata a'ns
l 13 c 8 b Quare mortuus et quare
mors eius tam diuina l 1 e c 20 d De
timore discipulorum in pa'e et fuga eorum
sunt idem c 1 b f or no nulli redempcio
arguunt passione z expectacionibus
multis receptos se esse gaudent l 1 e c 12
e or qui sum humanitate passus est s diuinitate
immotus est l 2 g c 2 d or dya' tradidit
infirmum hoiem virtute tn cum ipse hoiem
esse sensit l 20 c 2 a e or incarnat' ligat
sub vir dya' l 23 c 11 f d or accepto morte
ne a nori timere respexit ut rem parare

li. 18 c. 20 g. Quod mortuus est ut doceret quod presens
vita non est presens amanda sed odienda li. 30
c. 26 g. Ornatur. captus est dyabolus et vinculis
per mortem Christi sunt perfractum li. 24 c. 9 e. Quod
vincula quibus ligatus erat tritenie soluta sunt
li. 30 c. 21 f. Quod resurrexit ut ostenderet aliam
vitam post mortem idem c. 26 f. Ornatur
in inferis ambulavit ut liber li. 30 c. 9
c. Et quia incarnacione predicantis sunt super
dyabolo in structura reparacionis humilitas
Christi li. 3 e c. 22 a. Quod humilitas est admi
rabilis ut nos elevaret ad summa li. 29 c.
8 f. Quod ut humilitatem veniret ut sanaret vul
nus inflatum per dyabolum li. 21 c. 1 a. Quod ipse
a superbis venit ad humiles et pauperes et quod
in potestate fuit propter hominem petiitur et ...
mundi cepit idem b g. Quod unus non est alius
et alius sed aliud et aliud li. 18 c. 23 sat.
Quod allusit dyabolo in sua passione li. 33 c. 1 a
f.

Ypocrisis vel ypocrita. Quod ypocrita
vel simulator dicitur a colore est li. 11
b c. Quod ypocrita inficimur cum eius quod facit
et quare li. 8 c. 18 g. Tenent signa sanctitatis
non causam li. 8 c. 2 a b usque ad 22. De ypocrisis
qui aperit tendis incendit idem c. 20 a
et de eorum ymmo abstinencia et quod operantur
... per multas operationes idem. Quod gloria
est domus eius idem c. 20 c. De pena
eorum idem c. 26 b. De peste eorum quam
faciunt aliis idem c. 27 g. Et qualiter diuina
malicia ... de duplici eorum idem c.
26 c d. Quod ypocrita non est in conspectu dei li.
11 c. 1 e f. Ornatur flos eius lede ut ...
li. 12 c. 1 a f. Quod sunt in conspectu hominum vides
et non conspectu dei ... idem c. 18 d. Et quare
... ymmo opera sine macula et admittit
... omnes Et quod amicus eius ymmo
vacat ... invidie Et quod omnis ypocrita
est maliloquus idem. Quod ...
prius sedes mollis quo videns similitudinem ...
appetit et quare idem c. 19 capitulo et
quod eius in iniquitatis ... idem c. 19 a. Quod ex
contemplacione eius ypocrisis fugit ... li. 3 c.
18 g. 21 a. De eorum et ... gaudio
eorum de ... li. 11 c. 29 et de elevacione
eius ... et quod est ... idem
quod eius locus est ... adulacionem idem c. 3 b
quod malum est dulce ... idem
c. 9 b. Quod omnis ypocrita raptor avarus
est et simulator ... et ... non

non appetit sed videri li. 18 c. 9 c. De ...
mentum quam vult sapiens videri idem c.
20 d. Quod ypocrite sunt membra dyaboli li. 11
c. 11 e. Quod ... gloriam li. 8 c. 9 g.
2 c. 2 a b. Contra eos qui nolunt operari
occultis bonum li. 18 c. 9 c. Item li. 19 c. 8 c.
Ornatur ... lapidibus ...
li. 29 c. 22 e. Quod sunt similes struconi li.
31 c. 1 c. Quod ypocrisis ... quod ...
quod elevat idem c. 6 b. Ornatur non emitt
... doctrine predicacionis idem c. 2 e
Et quod sunt sine pietate ad suos idem
Quod non possunt cogitare se ac totum non capere
idem c. 8 g. Quod ... probat
li. 31 c. 1 c. Et quod ... occupat ...
in superbiam idem g. Et quod ...
... idem c. 12 b. Et
quod vita eius in penis proficit idem
c. Quod operatur ... per ...
et ... et ... per excusacionem
Et quod ... doctrine li. 33 c. 2 a g.
... ...
... male in
... li. 1 c. 1 a. Et quod cum in ...
... et ...
Et quod in doctrina ... morte invenit quod
... vite ... non ... Et quod
... morte ... sciencie quod ...
nolunt agere idem

Zelus quod peccatum ...
Zelo ... li. 10 c. 6 g a a.
Quod una gratia alium ...
de ... zeli li. 23 c. 9 e. ... ...
mentem sub obtentu zeli iusticie li. 26 c. 2
g. De discretione ... quia ... zelus
ne timore ... ambitione fiat li. 28
c. 13 e. De emulacione ... mala ...
in ... qui sunt ... zeli libro
vicesimo primo capitulo nono e moralium
Gregorius quod ... tabula super moralium
... super Job facit in ...
... in ipsis ... sunt ...
... que vel ...
... loqui ...

Reverendissimo et sanctissimo fratri Leandro coepiscopo Gregorius ser-
vus servorum dei Dudum te frater beatissime in Constantinopolita-
na urbe cognoscens cum me illic sedis apostolice responsa constringerent et
te illic iuncta pro causis fidei Wisigotorum legatio perduxisset omne
in tuis auribus quicquid michi de me displicebat exposui quoniam diu longeque g-
ratiam distuli conversionis et postquam sum celesti desiderio afflatus secu-
lari habitu melius contegi putavi Aperiebatur enim michi iam de eter-
nitatis amore quod quererem sed inolita me consuetudo devinxerat ne exteriorem
cultum mutarem Cumque adhuc me cogeret animus presenti mundo quasi specietenus deser-
vire ceperunt multa contra me ex eiusdem mundi cura succrescere ut in eo iam non specie
sed quod est gravius mente retinerer Que tandem cuncta sollicite fugiens portum monastery
pety et relictis que mundi sunt ut frustra tunc credidi ex huius vite naufragio nu-
dus evasi Quia enim plerumque navem incaute relictam etiam de sinu tuti littoris unda
excutit cum tempestas excrescit me repente sub pretextu ecclesiastici ordinis in
causarum secularium pellago repperi et quietem monastery quam habendo non tenui
fortiter quam stricte tenenda fuerit perdendo cognovi Nam cum michi ad percipi-
endum sacri altaris ministerium virtus obediencie opponeretur hoc sub ecclesie colo-
re susceptum est quod si inulte liceat iterum fugiendo deflecteretur Postquam hoc
nolenti michi atque renitenti cum grave esset altaris ministerium etiam pondus est cure pa-
storalis iniunctum quod tanto nunc durius tolero quanto me ei imparem sentiens
in nulla fiducie consolatione respiro Quia enim mundi iam tempora malis crebre-
scentibus termino propinquante turbata sunt ipsi nos qui interius mysteriis deser-
vire credimur curis exterioribus implicamur sicut eo quoque tempore quo ad mini-
sterium altaris accessi hoc de me ignorante me actum est ut sacri ordinis pondus
acciperem quatenus in terreno palatio licentius excubarem ubi me scilicet multi
ex monasterio fratres mei germana vincti caritate secuti sunt Quod divina
factum dispensatione conspicio ut eorum exemplo semper ad orationis placidum litus
quasi anchore fune restringerer cum causarum secularium incessabili impulsu
fluctuarem Ad illorum quippe consortium velut ad tutissimi portus sinum ter-
reni actus volumina fluctusque fugiebam et licet me illud ministerium ex monaste-
rio abstractum a pristine quietis vita mucrone sue occupationis extinxerat
inter eos tamen per studiose lectionis alloquium cotidiane me aspiratio com-
punctionis animabat Tunc eisdem fratribus etiam cogente te placuit sicut
meministi ut librum beati Job exponere importuna me petitione compelle-
rent et prout veritas vires infunderet eis mysteria tante profunditatis aper-
irem Qui hoc quoque michi in onere sue petitionis addiderunt ut non solum ver-
ba historie per allegorie sensus protinus in exercitium moralitatis inclinarem
adhuc aliquid gravius adiungentes ut intellecta queque testimoniis cingerem
et prolata testimonia que si implicita fortasse viderentur interpositione super-
addite expositionis enodarem Mox vero ut in obscuro hoc opere atque antenos
actenus indiscusso ad tanta pertrahi ac talia agnovi solo auditus ponde-
re victus fateor lassatus quam succubui Sed repente inter formidinem devocione
quam depressus cum in largitorem munerum oculos mentis attollere cunctatione
postposita illico certus attendi quia impossibile esse non poterat quod de fra-
ternis michi cordibus caritas imperabat Fore quippe ydoneum me ad ista de-
speravi sed ipsa desperatione robustior ad illum spem protinus erexi per quem
aperta est lingua mutorum qui linguas infantium facit disertas qui inmensos

brutos qz asine auditus per sensitos humani colloquij distinxit modos Quid
igitur sibi mirū si intellectū stulto homini prebeat qui veritatē suam
cum voluerit per ora iumentorū narrat Huius ergo robore consideracionis
accinctus ariditatem meā ad indagandū fontem tante profunditatis excitaui
et quāuis eorum a quibus exponere compellebar longe me vita tran-
scenderent iniuriosum tamen esse non credidi si fluenta vsibus hominū
plumbi fistula ministraret vnde mox eisdem coram positus sub prio-
ra libri sub oculis dixi et quia tempus paulo vacancius repperi posterio-
ra tractando dictaui Cumqz michi spacia largiora suppeterent multa
augens pauca subtrahens atqz ita ut inventa sunt nonnulla derelinques
ea que me loquente excepta sub oculis fuerant per libros emendando
composui quia cum postrema dictarem quo stilo prima dixerā sollicite
attendi Egi ergo vt ea que locutus sum studiosa emendatione transcurrens
quasi ad similitudinem dictantis erigerem et ea que dictaueram nō longe
a colloquentis sermone discreparent quatenus dum hoc tenditur illud attra-
hitur et ita modo non dissimili res nō dissimil formaretur quamvis tertiā
huius operis partem vt loquendo protuli pene ita dereliqui quia cū me
frēs ad alia pertrahunt hanc subtilius emendari voluerunt Quibus ni-
mirū multa iubentibus dum parere modo per exposicionis misteriū modo
per contemplacionis ascensum modo per moralitatis instrumentū volui hoc
opus per triginta et quinqz volumina extensum in sex codicibus expleui Vn-
de et in eo sepe quasi postponere ordinē loquendi exposicionis inuenior et paulo
diucius contemplacionis latitudini ac moralitatis insudo Sed tamen quisquis
de deo loquitur curet necesse est ut quicquid audiencium mores instruit rimetur
et hunc rectū ordinē loquendi deputet si cū oportunitas edificacionis exigit
ab eo se quid loqui cepeat vtiliter distorqueat Sacri enim tractator eloquij mo-
rem fluminis debet imitari fluuius quippe dū per alueū defluit et si valles
concavas ex latere contingit in eas qz protinus sui impetus cursum diuer-
tit cumqz illas sufficienter repleuerit repente se in alveum refundit Sic nimi-
rum sic diuini verbi tractator esse debet vt cū de qualibet re disserit si fortasse
iuxta posita occasionē congrue edificacionis invenerit quasi ad vicinā valle
lingue modos intorqueat et cū subiuncte instructionis campū sufficienter
infuderit ad sermonis propositi alveum recurrat Sciendū vero ē qđ quedā
historiata exposicione transcurrimus ut per allegoriā quedam tipica inve-
stigatione perscrutemur quedam per sola allegorice moralitatis instru-
menta discutimus nōnulla autē per cuncta simul sollicitius exquirentes tri-
pliciter indagamus Nam primū quidem fundamenta ponimus historie de-
inde per significationem tipycam in arce fidei fabricam mentis erigimus
ad extremū vero per moralitatis graciam quasi superducto edificiū colore ve-
stimus vel certe quid veritatis dicta nisi reficiende mentis alimenta cre-
denda sunt que modis alternantibus multipliciter disserendo ferculū co-
offerimus ut inuitati lectoris quasi conuiue nostri fastidia repellamus qui
dum sibi multa oblata considerat quid elegancius decernit assumat Ali-
quando vero exponere apte verba historie negligimus ne tardius ad ob-
scura veniamus Aliquando autē quedā intelligi iuxta lrām nequeunt qz
superficietenus accepta nequaqz instructionē legentibus sed errorē gignunt
Ecce etenim dicitur sub quo curuantur qui portant orbem Et de tanto viro

quis nesciat q nequaqz poetarū vanas fabulas sequitur ut mūdi mole
subuehi giganteo sudore suspicetur Qui rursum pressus percussionibus
dicit Elegit suspendiū anima mea et ossa mea mortē Et quis rectū sapi
ens credat virum tanti preconij quem videlicet constat ab interno iudice
premia pro paciencie virtute recipe decreuisse inter verbera suspendio vi
tam finire Aliquando eciā ne fortasse intelligi iuxta litterā debeant ipa
se verba lr̄e impugnant Ait namqz Pereat dies in qua natus sum et nox
in qua dictum est conceptus est homo Et paulo post subiecit Occupet
eam caligo et involuatur amaritudine Atqz in eiusdē noctis maledicti
one subiungit Sit nox illa solitaria Qui nimirū natiuitatis dies ipo
impulsu temporis evolutus stare nō poterat Quo igitur pacto hunc in
volui caligine optabat elapsus quippe iam erat et tamē si in rerū natu
ra subsisteret sentire amaritudinem nequaqz posset Constat ergo q
nullo modo de die insensibili dicitur qui sensu pculi amaritudinis optat
Et si concepcionis nox reliquis noctibus coniuncta discesserat quo pa
cto hanc fieri solitariā exoptat que ut a lapsu temporis figi nō potuit
ita eciā nec a reliquarū noctiū coniunctione seperari Qui rursū dicit
Usqz quo nō parcis michi nec dimittis me ut glucia saliuā meā et tamen
paulo superius dixerat que prius tangere nōlebat anima mea nūc pre
angustia cibi mei sunt Quis enī nesciat saliuā facilius posse glutiri qz ci
bum Qui itaqz se sumere cibū denunciat incredibile ē valde quo ordi
ne glutire posse saliuam negat Atqz iterū dicit Peccaui quid faciā tibi
o custos hominū vel certe me vis consumere pccis adolescencie mee Et tñ
alia responsione subiūgit Neqz enī reprehendit me cor meū in omi vita
mea Quo igitur pacto a corde suo nimie in omni vita reprehendit qui
peccasse se publica voce testatur Neqz enim unqz simul cōvenit culpa opis
et irreprehensibilitas cordis Sed nimirū verba lr̄e dū collata convenire ne
queunt aliquid in se aliud qd queratur ostendunt Ac si quibusdā vocibus dicant
dū nos nr̄a conspicitis superficie destrui hoc in nobis querite quod ordi
natū et sibi congruens aput nos valeat intus inveniri Aliquando aūt
qui verba historie iuxta lr̄am negligit oblatū sibi veritatis lumē abscon
dit cumqz laboriose invenire in eis aliquid interius appetit hoc quod
foris sine difficultate assequi poterat amittit Sanctus nanqz vir dicit
Si negaui quod volebant paupibus et oculos idue expectare feci si comedi
buccellam meam solus et non comedit pupillus ex ea si despexi pretereū
tem eo q non habuerit indumentū et absqz operimento paupm si nō bene
dixerit michi latera eius et de velleribus oviū mearū calefactus nō est nō qz vz si
allegorie sensu violenter inflectimus cuncta eius mie facta vacuamus Diuinus et
enim sermo sicut misterijs prudentes exercet sic plerumqz superficie simpli
ces refouet Habet in publico unde paruulos nutriat seruat in secreto unde
mentes sublimiū in admiratione suspendat Quasi quidam quippe ē fluuius
ut ita dixerim planus et altus in quo et agnus ambulet et elephas
natet Ut ergo uniuscuiusqz loci oportunitas postulat ita se per studium
ordo exposicionis immutat qtus tanto verius sensū divine locutionis in
veniat qnto ut res queqz exigerit per causarū species alternat Quā vrz
exposicionē recensendam tue btitudini non quia velut dignā debui sed qr
te petente memini promisisse transmisi In qua quicquid tua sctitas

tepidum in multum quia repperit tanto michi celerius indulgeat quanto hoc me egere
dicere non ignorat Nam dum molestia corpus atteritur afflicta mente eciam
dicendi studia languescunt Multa quippe iam annorum curricula devolvuntur quod
crebris viscerum doloribus crucior horis momentisque omnibus fracta stomachi vir
tute lacesso lentis quidem sed tamen continuis febribus anhelo Inter hec dum
solicitus penso quia scriptura teste omnis filius qui a deo recipitur flagellatur quo
malis presentibus durius deprimor eo de eterna certius presumpcione respiro Et
fortasse hoc divine providencie consilium fuit ut percussum Job percussus exponerem
et flagellati mentem melius per flagella sentirem sed tamen recte considerantibus
liquet quia adversitate non modica laboris mei studio in hoc molestia corporis
obsistit quod carnis virtus cum locucionis ministerium exhibere vix sufficit mens di
gne non potest intimare quod sentit quid namque est officium oris nisi organum cor
dis et quamvis peritus sit cantandi artifex explere artem non valet nisi ad hanc
sibimet instrumenta exteriora concordet quia nimirum canticum quod docta manus
imperat quassata organa proprie non resonant nec arte flatus exprimunt si
scissa rimis fistula strident Quanto itaque gravius exposicionis mee qualitas pre
mitur tanto dicendi graciam sic fractura organi dissipat ut hanc pericie ars
nulla componat Queso autem ut huius operis dicta percurrens in his ver
borum folia non requiras quia per sacra eloquia ab eorum tractatoribus in
fructuose loquacitatis levitas studiose compescitur dum in templo dei nemus
plantari prohibetur et cuncti procul dubio scimus quia quociens in foliis male se
getis culmi proficiunt minori plenitudine spicarum grana turgescunt Unde et
ipsam loquendi artem quam magisteria discipline exterioris insinuant ser
vare despexi Nam sicut huius quoque epistole tenor enunciat non metacis
mi collisiones fugio non barbarismi confusiones devito situs motusque et prepo
sicionum casus servare contempno quia indignum vehementer existimo ut verba
celestis oraculi restringam sub regulis Donati neque enim hec ab ullis interpre
tibus in scripture sacre auctoritate servata sunt ex qua nimirum quia nostra
exposicio oritur dignum profecto est ut quasi edita soboles speciem sue matris
imitetur Novam vero translacionem dissero sed cum probacionis causa a me
exigit nunc novam nunc veterem per testimonia assumo Et quia sedes apo
stolica cui deo auctore presideo utraque utitur mei quoque labor studii ex utraque
fulciatur Christi iesu Gregorius servus ac urbis Rome papa venerabilissimus
composuit et precitulavit multa volumina librorum Preposuit eciam per
libros seriem Capitulorum Fecit quoque in verba beati Job exposicionem
sed capitulorum ad eiusdem sentencias declarandas non addidit ordinacionem
Igitur henrici tempore Imperatoris secundi Raynerus Aretine ecclesie canoni
cus presbiter per omnes fere sentencias supradicte exposicionis invigilanti
studio et cogitacione capitula supposuit non propter manis glorie favorem sed indu
ctus dei amore et utilitate legencium seu eciam legentes audiencium ut quic
quid utile ad tempus nullis sinibus quereretur cito et sine labore inveniretur

Inter multos sepe queritur quis libri beati Job scriptor habeatur. Et alii quidem Moysen, alii unum quemlibet ex prophetis scriptorem huius operis fuisse suspicantur. Quia enim in libro Genesis Jobab de stirpe Esau descendisse et Bale filio Beor in regnum successisse describitur, hunc beatum Job longe ante Moysi tempora extitisse crediderunt, morem profecto sacri eloquii nescientes, quia in superioribus suis partibus longe solet breviter perscrutanda perstringere, cum studet ad alia subtilius enarranda properare. Unde et illic Jobab priusquam reges in Israel existerent fuisse memoratur. Nequaquam ergo ante legem extitisse cognoscitur qui Israeliticorum iudicum tempore fuisse signatur. Quod dum quidam minus caute considerant, Moysen gestorum illius, qui longe ante posita, scriptorem putant, ut videlicet is qui potuit ad eruditionem nostram legis precepta edere, ipse credatur etiam exercitatis viri hystorie virtutis ad nos exempla mandasse. Nonnulli vero, ut dictum est, scriptorem huius operis unum quemlibet de prophetis arbitrantur, asserentes quod nullus tam mystica Dei verba cognoscere potuit, nisi eius mentem prophetie spiritus ad superna sublevavit. Sed quis hec scripserit valde supervacue queritur, cum tamen auctor libri Spiritus sanctus fideliter credatur. Ipse igitur hec scripsit qui hec scribenda dictavit. Ipse scripsit qui et in illius opere inspirator extitit et per scribentis vocem imitanda ad nos eius facta transmisit. Si magni cuiusdam viri susceptis epistolis verba legeremus, et quo calamo fuissent scripta quereremus, ridiculum profecto esset, si non epistolarum auctorem scire sensumque cognoscere studeremus, sed quali calamo earum verba impressa fuerint indagare. Cum ergo rem cognoscimus eiusque auctorem rei Spiritum sanctum tenemus, scriptorem querentes quid aliud agimus nisi legentes litteras de calamo perscrutamur? Arbitrari tamen verius possumus quod idem ~~beatus Job~~ qui certamina spiritalis pugne sustinuit etiam consummate sue victorie gesta narravit. Nec moveri debet quod in eodem libro dicitur: Dixit Job, vel hec atque alia pertulit Job. Moris enim scripture sacre est ut ipsi qui scribunt sic de se in illa quasi de aliis loquantur. Hinc est enim quod Moyses ait: Erat Moyses vir mitissimus super omnes homines qui morabantur in terra. Hinc Johannes dicit: Discipulus ille quem diligebat Jhesus. Hinc Lucas ait quod ambularet duobus ex discipulis in via Cleophas et alius, quem profecto alium dum tam studiose tacuit, ut quidam dicunt, se ipsum fuisse monstravit. Scriptores ergo sacri eloquii, quia impulsu sancti spiritus agitantur, sic de se in eo testimonium tamquam de aliis proferunt. ~~Sanctus~~ ergo spiritus per Moysen locutus est de Moyse, spiritus sanctus per Johannem locutus est de Johanne. Paulus quoque, quia non ex se loqueretur insinuat dicens: An experimentum queritis eius qui in me loquitur Christus? Hinc est quod angelus qui Moysi apparuisse describitur modo angelus, modo dominus nominatur. Angelus videlicet propter hoc quod exterius loquendo serviebat, dominus autem dicitur quia interius presidens loquendi efficaciam ministrabat. Cum ergo loquens ab interiori regitur, et per obsequium angelus et per inspirationem dominus nominatur. Hinc David ait: Attendite populus meus legem meam, inclinate aurem vestram in verba oris mei. Non enim David lex aut populus David, sed personam eius ex quo loquebatur assumens ex auctoritate loquitur eius a cuius inspiratione replebatur. Quod cotidie fieri in ecclesia cernimus, si vigilanter intuemur. Stans namque in medio populi lector clamat: Ego sum Deus Abraham et Deus Ysaac et Deus Jacob; et quod ipse sit Deus nec profecto non dicitur, nec tamen per hoc quod dicit veritatis regulam deserit, quia cuius ministerium lectione exhibet eius dominium voce pretendit. Itaque scriptores sacri eloquii quia repleti spiritu sancto super se trahuntur, quasi extra semetipsos fiunt, et sic de se sententias quasi de aliis proferunt. Unde et beatus Job spiritu sancto afflatus potuit sua gesta que erant videlicet superne aspirationis dona non quasi sua scribere, quia eo altius erant que loquebatur quo homo loquebatur que Dei sunt, et eo alta que erant illius loquebatur quo spiritus sanctus que hominis sunt loquebatur. Sed iam debemus ista postponere et ad consideranda sacre hystorie gesta properare. Omnis homo eo ipso quo homo est suum debet intelligere auctorem, cuius voluntati tanto magis serviat quanto se quia de se ipso nichil sit pensat. Ecce autem conditi dominum considera-

Marginalia: a; b; c; d; e; f; g; Num xii; Joh ultimo; Luc ultimo; 2o ad Corinth ultimo; Exo iii; Ps.; Exo iii; Cap. a

[rec]te negligimus, adhibita sunt precepta; preceptis quoque obtemperare nolumus, adiunguntur exempla, ipsaque imitari contra declinamus que cepisse nos positos sub lege conspicimus. Ecce iam cum deus aperte quibusdam sub lege positis locutus est, quasi alienos nos ab eisdem preceptis aspicimus quibus hec specialiter locutus non est. Ob hoc ad confutandam impudenciam nostram gentilis homo ad exemplum deducitur, ut quia obedire homo legi sub lege positus despicit, eius saltem comparatione evigilet qui sine lege legaliter vixit. Erranti igitur homini data est lex; erranti etiam vero sub lege adducitur testimonium eorum qui extra legem sunt, ut quia condicionis nostre ordine servare noluimus, preceptis admoneremur, et quia precepta obedire contempsimus, exemplis confunderemur. Nec necessariis eorum exemplis quos lex astringeret, sed quos lex aperta nulla cohiberet. Ecce igitur circumspexit nos divina providentia, et nunc excusationis nostre viam undique conclusit, et aditus recogitationis nostre. Homo gentilis, homo sine lege ad medium deducitur, ut eorum qui sub lege sunt pravitas confundatur. Quod bene per prophetam dicitur: Erubesce Sydon, ait mare. In Sydone quippe figuratur stabilitas in lege positorum, in mari autem vita gentilium. Erubesce ergo Sydon, ait mare, quia ex vita gentilium arguitur vita sub lege positorum atque ex actione secularium confunditur actio religiosorum, dum illi et promittendo non servant que in preceptis audiunt, et isti vivendo ea custodiunt in quibus nequaquam mandatis legalibus astringuntur. Quam nos autem liber iste scriptus ipsa sacrarum paginarum sollicitudo attestatur. Dicitur per Ezechielem quod solummodo tres viri liberentur, Noe scilicet, Daniel et Job. Non immerito inter hebreorum vitas in auctoritate recencia vita gentilis iusti ad medium ducitur, quia redemptor noster sicut ad redemptionem iudeorum et gentilium venit, ita se iudeorum et gentilium vocibus prophetari voluit, ut per utrumque populum diceretur qui pro utroque pateretur. Vir itaque iste summis viribus fultus sibi notus erat et deo, qui si non flagellaretur a nobis nullatenus agnosceretur. Virtus quippe etiam se per quietem exercuit, sed virtutis opinio commota per flagella fragravit, et qui quietus in seipso quod erat continuit, commotus ad noticiam omnium odorem sue fortitudinis aspersit. Sicut enim unguenta redolere latius nesciunt nisi commota, et sicut aromata fragranciam suam non nisi cum incenduntur expandunt, ita sancti viri omne quod virtutibus redolent in tribulationibus innotescunt. ~~Unde recte dominus in evangelio~~ dicit: Si habueritis fidem ut granum synapis, dicetis huic monti transi hinc et transibit. Granum quippe synapis nisi conteratur nequaquam vis eius agnoscitur. Nam non contritum lene est, si vero conteritur inardescit et quod in se acerrimum latebat ostendit. Sic unusquisque vir sanctus cum non pulsatur despicabilis ac lenis aspicitur; si qua vero illum tribulationis opprimit, mox omne quod calidum sapit ostenditur, atque in fervorem vertitur virtutis quidquid in eo ante despicabile infirmumque videbatur, et quod in se per tranquillitatis tempora libens operuerat, exagitatus tribulationibus coactus innotescit. ~~Unde bene per prophetam dicitur~~: In die mandavit dominus misericordiam suam et nocte declaravit. Misericordia enim domini in die mandatur, quia in tranquillo tempore cognoscendo percipitur; in nocte vero declaratur, quia donum quod in tranquillitate sumitur in tribulationibus manifestatur. Sed libet perscrutari cum tot flagella pertulit, quanta intentus custodia se in reprehensione servavit. Humilitatem quippe servavit, quod et ipse testatur: Si contempsi subire iudicium cum servo meo et ancilla mea, cum disceptarent adversum me. Hospitalitatem exhibuit, sicut ipse perhibet dicens: Foris non mansit peregrinus, ostium meum viatori patuit. Discipline vigorem tenuit, sicut ipse indicat dicens: Principes cessabant loqui et digitum superponebant ori suo. Mansuetudinis rigorem tenuit et custodivit, sicut ipse fatetur dicens: Cumque sederem quasi rex circumstante exercitu, eram tamen merentium consolator. Elemosinarum largitatem amplexatus est, sicut ipse insinuat dicens: Si comedi buccellam meam solus et non comedit pupillus ex ea. Cum igitur omnia mandata virtutum perficeret, unum ei deerat, ut etiam flagellatus gratias agere sciret. Notum erat quod servire deo inter dona noverat, sed dignum fuit ut districtio severitatis inquireret utrum devotus deo inter flagella permaneret. Pena quippe interrogat si quietus quis veraciter amat. Cumque hostis quidem ut deficeret petiit, sed ut proficeret

X nos positos sub lege

Job fuit gentilis

sine lege

Ys. xxiii

Job xxxi

accepit / Sicut enim deus benigne permisit quod
dyabolus inique postulavit Sic eum ideo eum
expetisset hostis ut consumeret temptando
egit ut eius merita augeret ~~Septimum quippe~~
~~est~~ Sermonibus suis non peccavit Job labiis
suis Siquidem quedam verba responsionis eius
imperitis lectoribus aspera resonant quia sen-
tencia pie intelligere sicut dicuntur ignorant
et quia cum dolentis et iusti in semetipsis
assumere nesciunt ideo doloris verba bene in-
terpretari non possunt Mente quippe pacientis bene
pensare non novit condescensio passionis Credere
enim beatum Job in suis sermonibus deliquisse
minus caute monentes quia ~~beati Job~~ re-
sponsa redarguunt Sed eciam de eo dominum
sententiam fuisse testantur dyabolo namque a domino
dicitur consideraverunt servum meum ~~Job~~ quod non sit ei similis
super terram vir simplex et rectus ac timens
deum et recedens a malo Cui mox dyabolus
respondetur Numquid frustra Job colit deum Non-
ne tu vallasti eum et domum eius et substantiam eius
Sed mitte manum tuam et tange eum si non
in faciem benedixerit tibi Hostis quippe in
~~beato Job~~ vires suas exercuit sed tamen con-
tra deum certamen assumpsit Inter deum itaque
et dyabolum beatus Job materia certaminis fuit
Et quisquis ergo sanctum virum inter flagella
positum dixisse asserit quod ali-
quando deum qui pro illo proposuerat perdidisse
se reprehendit Ipse quippe iniusti temptatoris
causam suscipere voluit qui eum et ante
flagella protulit et presens per flagella tem-
ptari permisit Si ergo Job excessisse dicitur lau-
dator eius succubuisse arguitur et prohibetur
Quamvis enim nullatenus deliquisse eciam
dona testantur Quis enim nesciat quod
culpis non premia sed pene debeantur qui
enim duplicia que amiserat recipere me-
ruit ex remuneracione edocuit quia nequaquam
victus sed victor fuit / Omne quod dixit assertio
Sicut quos supra adhuc adiungendum quod ipse pro
amicis delinquentibus intercedit Quomodo ergo
offendere se desequi emundacionem obtinere
potuit pallens Sed non hoc quibusdam displi-
cet quod bona sua ipse narravit Sciendum namque
quia inter tot rerum dampna inter tot vul-
nera inter tot pignorum funera amicis
ad consolacionem venientibus et ad increpacionem
prorumpentibus dempta sua desperare coge-
batur Et que tot detrimenta afflixerant

Inquibus namque peccavit quod penitet dum pius pro
merito aliena non deliquit dixit

contumeliosa insuper in increpacionem verba feriebat
Hii namque qui ad consolandum venerant dum
quasi eius iniusticiam exprobrabant / desperare
eum de semetipso funditus compellebant Et
quod ergo bona sua admonere revocat non
se per iactanciam elevat / sed quasi collapsum in-
ter verba et vulnera ad spem animum reformat
Grave enim desperacionis telo mens penitus
cum supprime interne tribulacionibus premitur et lin-
guarum foras obprobriis urgetur ~~Beatus igitur~~
Job tot dolorum iaculacione confossus dum
labefactam per obprobria timuit ad statum
sue fiducie ex ante acta vita confirmata
eo roboravit / Sed magna ergo in cogitacione
vicium cecidit quod quasi in eum desperacionis impul-
sum pertulerat proximorum suorum verba prorupit
nunc ut dum bona que fecerat diceret nequaquam
de bono quod inceperat desperaret / Sed iam
ipsum nunc ordine temptacionis exsequimur Antiquus
enim inimicus sanctum viri validissimum pectus
debellare contendens cunctis contra eum ma-
chinas temptacionum erexit abstulit substanciam
interfecit filios percussit corpus instigavit uxo-
rem amicos ad consolacionem adduxit sed ad asperitatem
increpacionis excitavit Alium quoque amicum
durius increpante in extrema et acriori in verbi
servavit ut salutem crebrius feriendo cor at-
tingeret quod non ab sive vulnere iteraret Cum namque
in se illo potentem videret dampnis subjecte mentem cum tendi-
dit que non commovit ex filiorum morte perditi
videns autem quia ad augmentum divine laudis
eciam ex vulnere carnis orbitatis perit ferien-
dum corporis salutem Intus eciam per dolorem
corporis perveniret nequiverat ad ipsam iniquitatis
instigavit uxorem Clamiter quippe qua expugna-
re expetunt animus munimina undique ideo ex-
tinus tot plagas inferens quasi foris exercitum ad-
movit cum non uxori in verbis male per-
suasionis accedens quasi intus civium corda cor-
rupit / Exbelli enim exterioribus destruiit quod de inte-
rioribus fecerit Inimicus namque seviens et urbem
circumfusis exercitibus bellans si eius munimi-
na invicta conspexerit ad alia se pugna-
di argumenta convertit / ut intus et quorundam
civium corda corrumpit / Cetus cum extrinse-
cus in pugnatores admovit intrinsecus quos
habebat adiutores atque in certamine belli fo-
ras certaminis degnorum intus fide confiditur
eorum perfidia urbs destituta capiatur Ita
quippe exterius quasi ariete constituto murum tundit

Marginalia: desperare · Job quod narrat opera sua bona · Sathan erexit quod Job omnes [illegible] temptacionis · vel asperitatem · Virtute ... tribulacionis [illegible]

istius tot ictibus percussus quot vicibus adversa nunci-
avit intus autem quia nullam cordis corrupcionem in-
venit foris hunc urbis munimina perforare desistere
hostis sicut fortis ita admonuit impetu bel-
li intus autem venenati consilii ut tanto citius
urbem caperet quanto eam extrinsecus interius quoque turbaret
Arma autem non minime plus contra eum verba quam
vulnera dicitur ut dominum esse linguis arma-
tum quidem quia seniores erant de eorum verbis
minus dolere poterat Heliu iunior subrogatur ut
eum prius tanto acriori vulnere perimeret quanto
eo contra actus brachii vilioris excitaret
Ecce adversarius invictissimi robore inimicus se-
mens quot temptationum iacula invenit ecce
quot obsidionum machinamenta componit ecce
quot percussionum tela transmisit sed mirus
omnibus manet mentis imperterrita stetit civitas
inconcussa Ostendit hostes tamen contra facit ve-
nit alios extrinsecus transmittit quos collucta-
latus pugnantes servat quos iste pugnat intra
vincentes hostes quos fatiens spectat sed beatus Job
huius certaminis bello deprehensus sed intercepit
quos hostes quos facie sustinet verba consolationum
quos hostes exclamat sed in hiis omnibus temptatio g
imitatur sine clipeo ubique inmotus assistit
ubique venientibus gladiis vigilat obvia-
nit amissam substanciam tacite despicit car-
nem istius mortuam equanimiter dolet carnem inse
percussam pacienter tollerat carnem in coniuge
male suadente sapienter docet Amicus autem in
asperam correptionem prosiliunt et predicando
dolore venientes vim doloris adiungunt
Omnia ergo machinamenta temptationum fortis vir in virtute
in angustiis inventum prolixa quippe probatur eius
paciencia proborum non extra sapiencia ubique fortiter
occurrit Arma et flagella robore et verba ratione
superavit Amici non eius quia consolaturi eius
quidem venit sed ipsi ad verba in certamine extra
dixit in ignorancia inquit credendi sunt quia malicia
deliquisse sicque enim tamen virum amicos in
iniquos transisse credendum est Sed dum discernere
flagellorum nequiunt in culpam dilabuntur per-
cussionum quippe diversa sunt genera alia
namque est percussio qua peccator percutitur ut sine re-
tractatione puniatur alia qua peccator percutitur
ut corrigatur Alia qua nonnumquam quisque per-
cutitur non ut preterita corrigat sed ne ventura
committat Alia percutitur per quam nec preterita cul-
pa corrigitur nec futura prohibetur sed dum inopina-
ta salus post percussionem sequitur salvatoris virtus

agnita ardencius ametur Cum in nocentis fla-
gello alteri ei qui per tacta incitur sum na
cum ille Aliquando enim peccator percutitur ut sine
retractatione puniatur sicut perituro inde dicitur plaga
inimici percussi te castigatione crudeli et rursum
Quid clamas adversus super contricione tua in-
sanabilis est dolor tuus Aliquando peccator percutitur
ut corrigatur sicut cuidam in evangelio dicitur Ecce
sanus factus es iam noli peccare ne deterius
aliquid contingat Verba enim salvatoris indi-
cat quia peccata precedencia vim habuit doloris
exigebat Aliquando quisque non preterita culpa di-
luenda sed futura vitanda percutitur quod aperte
Paulus de semetipso testatur dicens Ne magni-
tudo revelacionum extollat me datus est
michi stimulus carnis mee angelus sathane
qui me colaphizaret quia enim non egit ut extu-
lit sed ne extollat aperte indicat quod percus-
sione ista ne eveniat compescatur Non autem que
evenit culpa purgatur Aliquando vero quisque
nec preterita nec futura iniquitate percutitur sed ut
sola divine virtutis potencia ex a pietate per
cussione mirabilius cum domino in ewangelio de ceco
nato dicitur Neque hic peccavit neque parentes eius
ut ceca nasceretur Eiusdem dicens Sed neque
hic peccavit neque parentes eius sed ut manifestetur
opera dei in illo Nunquam manifestatur quod agitur nisi ut ex flagel-
lo virtutum laus augeatur et cum nulla preteri-
ta iniquitas tergitur de magna paciencia forti-
tudo crescat Vir autem iste beatus Job perfecit prius nocte
iudicio et post manum committi temptatoris
sed nunc post flagellum deus dum remunerat
familiarius alloquitur aperte quod de verbere crescit
indicatur Amici ergo beati Job dum percussio-
num genera distinguere nesciunt percussum
pro culpa crediderunt Et dum demum iusticiam
in percussione sua conantur asserere beatum Job
compulsi sunt dei iniusticiam reprobare nescien-
tes autem quod ideo flagellatus fuerat ut per fla-
gellum eius divine glorie laus cresceret non autem
ut per flagella peccata que nequaquam commi-
serat emendaret Vir autem ad veniam citius re-
diit qui ignorancius potuit quia maliciam
peccavit eorum superbiam divina iusticia con-
tereret humiliat quos nequaquam eos aspiciat
gratia in pena que despexerunt reformat
Valde quippe elata mens retundi-
tur si super que se extulit supponatur Sed
libet inter hec divine dispensacionis opera
eterne quo ad illuminandam nocte mee

ptis astra queque suis meabus intelligis
veniat quousque in fine noctis redemptor hu
manum genus qui verus lucifer surgat. Noc
tem namque spacium dum decedentium succeden
tium stellarum cursibus illustratur magno celi
decore pingitur. Ut ergo noctis ante tenebras
suo tempore edito vicissim queque pro unitate stellarum
radiis tangeret. Ad ostendendam innocen
ciam venit abel. Ad docendam mundiciam ac
cionis venit enoch. Ad insinuandam longa
nimitatem spei et operis venit noe. Ad mani
festandam obedientiam venit abraham. Ad de
monstrandam coniugalis vite castimoniam venit
ysaac. Ad insinuandam laboris toleran
ciam venit iacob. Ad rependendam pro
malo bone retribucionis graciam venit ioseph.
Ad ostendendam mansuetudinem venit moyses. Ad
informandam contra adversa fiduciam venit
iosue. Ad ostendendam inter flagella paci
enciam venit iob. Ecce quam fulgentes stellas
in celo cernimus ut inoffenso pede operis iter
nostre noctis ambulemus. Tantam quippe cognicionem ho
minum divina dispensacio quot iustos ex
hibuit qui tot astra super peccancium tenebras
celum misit quousque verus lucifer surgeret qui
eternum nobis mane nuncians stellis ceteris cla
rius ex divinitate radiaret. Cuncti electi omnes
dum bene vivendo premitur et rebus nocibus prophe
tando praemiserunt. Sed nullus eorum in istius fuit
quam non eius per figuram nunciatus extitit. Dig
num quippe erat ut in semetipsis bonum il
lud ostenderent de quo et omnes boni essent
et quod prodesse omnibus sciretur. Quem sine cessa
cione promitti debuit quia et sine estimacione da
batur percipi et sine fine retineri. Ut simul omnia
secula dicerent quod in redempcione quam seculorum finis
exhibet. Unde et necesse fuit ut et beatus Iob qui tan
ta incarnacionis misteria protulit eum quem voce
diceret ex conversacione signaret et per ea que protulit que
passurus esset ostenderet tanto que verius pas
sionis illius sacramenta predicaret quanto hec non
loquendo tantum sed et paciendo prophetaret. Sed
quia redemptor noster una se persona cum sancta ecclesia
quam suscepit exhibuit de ipso namque dicitur qui est
caput omnium nostrum. Et de ecclesia scriptum est corpus
Christi quod est ecclesia. Quamuis enim in semetipso si
gnet modo hunc ex capite modo ex corpore designet
ut non solum voce capitis sed et corporis teneat
.... eiusdem verba exprimens
aut quasi sponso in ponit in nuptiis tamquam
modo hunc ex capite modo ex corpore designet

sponsam ornavit me ornamento. Cuncta
igitur ipse sponsus in capite ipse est in corpore spon
sa necesse est ut cum aliquid de capite
dicitur sensum subito ad vocem corporis derivetur et
rursum cum de corporis voce dicitur repente ad vo
cem capitis ascendatur. Beatus igitur Iob venien
tem suo corpore typum redemptoris insinuat uxor
vero eius que eum ad maledicendum provocat vitam
carnalium designat. Cunctum namque statum ecclesie positi
moribus incorrectis quo per fidem bonis iuncti sunt
eo premunt eos durius. Premunt quia dum quasi fideles
vitari non possunt a fidelibus tanto detrimento quanto
et intimius tolerantur. Amici vero eius qui dum
consulunt invehuntur hereticorum figuram exprimunt
qui sub specie consulendi agunt negocium seducen
di unde et ad beatum Iob quasi pro domino locuntur sed cum
domino non approbantur. Cuncta namque hereticorum deum
dum defendere nituntur offendunt. Unde eis apte et
ab eodem viro sancto dicitur disputare cum deo cupi
o prius vos ostendens fabricatores mendacii
et cultores perversorum dogmatum. Constat ergo
eos hereticorum typum errando gerere quos sanctus
vir redarguit cultores perversorum dogmatum
desinere. Omnis vero hereticus meo quod deum defe
dere nititur veritatis illius adversarius psalmista attestante
qui ait ut destruas inimicum et defensorem. Ini
micus quippe et defensor est qui deum quem predicat
impugnat. Sanctam quoque beatus Iob venturi redemptoris speciem
teneat et nomine demonstrat. Iob quippe interpretatur dolens
Cuncto nimirum dolore vel redemptor passionis vel
sancte ecclesie labor exprimitur quam multiplex presentis
vite fatigacio cruciat. Amici quoque eius ex
vocabulo nominis iudicium sue indicant accionis.
Nam eliphaz latina lingua dicitur domini con
temptus. Et quid aliud heretici faciunt nisi quod dum falsa de deo
senciunt eum superbiendo contempnunt. Baldad
interpretatur vetustas sola. Bene autem omnes heretici
ut qui de deo loquuntur dum non recta intencione sed
appetitu temporalis glorie videri predicatores appe
tunt vetustas sola nominantur ad loquendum
quippe non zelo novi hominis sed iniqui veteris
prave conversacionis. Sophar quoque latino sermone dicitur
dissipacio speculi vel speculatore dissipans.
Mentes namque fidelium ad contemplanda supe
rna se erigunt. Sed dum hereticorum verba pervertere eam co
templantes appetunt speculam dissipare conantur.
In tribus itaque Iob amicorum nominibus tres here
ticorum modi predicacionis eius exprimuntur. Nisi enim de
um contempnerent nequaquam de eo perversa sentirent et
nisi vetustati cordis inherent in nova intencione intellectus
erronem

non errarent, et in speculatione bonorum desisterent; nec quod eos ad superna iudicia tam stricto examine pro bonorum suorum culpa reprobarent. Contemnendo autem doctrinam in veritate se erigunt, sed in veritate retinendo sunt sibi ipsis speculationis rectorum nocent. Sed magnus nonnunquam haeretici divinae gratiae largitate perfusi ad unitatem sanctae ecclesiae redeunt. Unde bene hoc ipsa eorum reconciliatio significatur, quia pro eis beatus Job exorare praecipitur; quia haereticorum sacrificia accepta deo esse nequeunt, nisi per eius universalis ecclesiae manibus offerantur, ut eius meritis remedium salutis inveniant, quam verborum iaculis impugnando feriebant. Unde et septem sacrificia pro eis memorantur oblata, quia dum septiformis gratiae spiritum confitentes accipiunt, quasi septem oblationibus expiantur. Hinc est quod in Iohannis apocalypsi per septem ecclesias numerum universalis ecclesia designatur. Hinc per Salomonem de sapientia dicitur: Sapientia construxit sibi domum, excidit columnas septem. In ipso sacrificiorum numero reconciliati haeretici quid prius non habuerunt exprimunt, quia perfecti septiformis gratiae non nisi redeundo iungerentur. Bene autem tauros et arietes pro eis obtulisse describuntur. In tauro quippe cervix superbiae, in ariete autem ducatus gregum sequentium designatur. Quid est autem pro eis tauros arietesque mactare, nisi eorum superbum ducatum interficere, ut de se humilia sentiant et post se corda innocentium non seducant? Cervice enim tumenti ab ecclesiae unitate resilierant, et infirmos post se pluresque quasi sequentes greges trahebant. Veniant igitur ad beatum Job, id est ad ecclesiam revertantur, et septenario sacrificio tauros et arietes mactando offerant, quia ut universali ecclesiae coniungantur, humilitate intercedente interficiant quod prius tumidum de superbo ducatu sapiebant. Heliu autem qui intus quidem fidelis loquitur, sed ad stulta elatus verba [illegible] pro universis quoque arrogantibus exprimitur. Multi namque intra sanctam ecclesiam positi recta quidem sapiunt, sed ex perfectione [illegible] tumescunt [illegible] nec tamen pro sacrificium offertur, quia fidelis quidem sed arrogans [illegible] prior [illegible] obstaculum accepit non est. Hinc ergo [illegible] reducitur [illegible] sacrificium non reducit, quia in eadem quidem fide est in qua esse debuit, sed superba insolentia [illegible] repellit. Unde bene Heliu latino sermone dicitur Deus meus iste vel Deus dominus. Arrogantes enim [illegible] elate [illegible] deum refugiat [illegible] confitentur [illegible] non dicit [illegible] apta confessione imitare. Vel quid est Deus dominus dicere, nisi [illegible] et

Deum per dominum dicere et dominum eorum [illegible] prohibere. Recte autem beatus Job post damna rerum, post funera pignorum, post vulnerum dolores, post certamina pugnae, bonorum dupliciter remuneratione sublevatur, quia nimirum sancta ecclesia adhuc et in hac vita posita pro laboribus quos sustinet duplicia munera recipit. Cum susceptis plene gentibus in fine mundi Iudaeorum ceterorum ad se corda convertit. Hinc enim scriptum est: Donec plenitudo gentium introiret et sic omnis Israel salvus fieret. Duplicia post haec recipiet, quia finito labore praesentis temporis non solum ad animarum gaudium, sed etiam ad beatitudinem corporum ascendit. Unde bene per prophetam dicitur: In terra sua duplicia possidebunt. Sancti quippe in terra viventium duplicia possidebunt, quia nimirum beatitudine mentis simul et corporis gaudebunt. Unde Iohannes in apocalypsi, quia ante resurrectionem corporum clamantes sanctorum animas vidit, accepisse eas stolas singulas aspexit, dicens: Et datae sunt illis singulae stolae albae, et dictum est illis ut requiescerent tempus adhuc modicum donec impleretur numerus conservorum et fratrum eorum. Ante resurrectionem quippe stolas singulas accepisse dicti sunt, quia adhuc sola mentis beatitudine perfruuntur. Binas ergo accepturi sunt, cum cum animarum perfecta gaudia etiam corporum incorruptione vestientur. Recte autem quidem afflicto beato Job dicitur [illegible] quantitas temporis in eius afflictione reticetur, quia sanctae ecclesiae in hac vita tribulatio quanta sit cernitur, quanto diu [illegible] contendenda atque differenda sit ignoratur. Unde ore veritatis dicitur: Non est vestrum nosse tempora vel momenta quae pater posuit in sua potestate. Per hoc ergo quod beatus Job passio dicitur, docemur quod experienda novimus; per hoc vero quod quantitas temporis in passione reticetur, docemur quod nescire debeamus. In longum praefationis verba protraximus, ut qui breviter totum perstringendo loqui nequimus. Sed quia ad loquendi initium diu loquendo perducimus, debemus prius radicem historiae figere, ut valeamus mentem postmodum de allegoriae fructu satiare. Cap. 1. [illegible] est

Vir erat in terra Hus nomine Job. Ideo sanctus vir ubi habitaverit dicitur, ut eius meritum virtutis exprimatur. Hus namque quis nesciat quod sit terra gentilium? Gentilitas autem eo obligata vitiis extitit, quo cognitionem sui conditoris ignoravit. Dicatur itaque ubi habitavit, ut hoc eius laudibus proficiat, quod bonus inter malos fuit. Neque enim valde laudabile est bonum esse cum bonis, sed bonum esse cum malis. Sicut enim gravioris culpae

Haereticorum sacrificia deo placere non possunt nisi ecclesiae manibus offerantur.

Apoca. 1° Prov. ix

Tauri et arietes quid significant

Arrogantes haeretica dum arguunt pro eis sacrificium non possunt offerri

Job xlii

Ad Rom. xi

Apoc. vi

Act. i

est inter bonos bonum non esse ita immensi est pre-
conii bonum et inter malos extitisse. Hinc est
quod ipse beatus Job sibimet attestatur dicens: Fra-
ter fui draconum et socius strutionum. Hinc
Petrus magnis Loth laudibus extulit
quia bonum inter reprobos invenit dicens: Et iu-
stum Loth oppressum a nefandorum iniusta con-
versatione eripuit. Aspectu enim et auditu iu-
stus erat habitans inter eos qui de die in diem
animam iusti iniquis operibus cruciabant. Qui nimi-
rum cruciari non posset nisi perversorum
opera et audiret et cerneret et tamen et aspectu et audi-
tu iustus dicitur quia iniquorum vita non delectando
iusti aures atque oculos sed feriendo tangebat.
Hinc Paulus discipulis dicebat: In medio natio-
nis prave et perverse inter quos lucetis sicut
luminaria in mundo. Hinc Pergami angelo dicitur: Scio
ubi habitas ubi sedes est sathane et te-
nes nomen meum et non negasti fidem meam.
Hinc sancta ecclesia sponsi voce laudatur cum
ei in amoris cantico dicitur: Sicut lilium inter
spinas sic amica mea inter filias. Bene ergo
Job sine in incircumcisa terra gentilium inter iniquos
vixisse describitur ut iuxta sponsi preconium lili-
um inter spinas crevisse monstretur. Unde recte
mox subditur: **Et simplex et rectus.** Sunt nonnulli
namque ita simplices ut rectum quid sit igno-
rent. Sed eo vere simplicitatis innocentiam
deserunt quo ad virtutem rectitudinis non assurgunt
quia dum cauti per rectitudinem esse nesciunt nequaquam inno-
centes persistere per simplicitatem possunt. Hinc
est quod Paulus discipulos admonet dicens: Volo
vos sapientes esse in bono simplices autem in ma-
lo. Hinc rursum dicit: Nolite pueri effici sensi-
bus sed malitia parvuli estote. Hinc per semet-
ipsam veritas discipulis precipit dicens: Estote pru-
dentes sicut serpentes et simplices sicut columbe.
Utrumque enim necessario in admonitione coniunxit ut et
simplicitatem columbe astutia serpentis instrueret et
rursum serpentis astutiam columbe simplici-
tas temperaret. Hinc est quod sanctus spiritus presentiam suam
hominibus non in columba solummodo sed et in igne patefe-
cit. Per columbam quippe simplicitas per ignem
zelus indicatur. In columba ergo et igne
ostenditur quia quicumque illo pleni sunt sic mansuetudini
simplicitatis serviunt ut contra culpas etiam deli-
quentium etiam zelo rectitudinis accendantur. Sequitur: **Et ti-
mens deum et recedens a malo.** Deum
timere est nulla que facienda sunt bona preterire. Unde per
Salomonem dicitur: Qui timet deum nichil negligit. Sed quia non-
nulli sic bona quedam faciunt ut tamen a quibus-
dam malis minime suspendantur bene postquam
timens deum dicitur recedens quoque a malo perhibetur.
Scriptum quippe est: Declina a malo et fac bonum.
Neque enim bona deo accepta sunt que ante eius oculos
malorum admixtione maculantur. Hinc namque
per Salomonem dicitur: Qui in uno offenderit multa bona perdet.
Hinc Jacobus attestatur dicens: Quicumque to-
tam legem servaverit offendat autem in uno factus
est omnium reus. Hinc Paulus ait: Modicum fer-
mentum totam massam corrumpit. Beatus igitur Job ut
ostendatur quam mundus in bonis extitit solerter
indicatur quam alienus a malis fuit. Mos vero
narrantium esse solet cum palestre certamen
exprimitur prius luctantium membra describant
quam latum validumque sit pectus quam plena
quam sana tumescant lacerti quam subter posi-
tus venter nec mole gravet nec exiguitate
debilitet. Ut cum prius aptos certamini artus
ostenderint tunc demum magnos fortesque ictus
narrent. Quia igitur athleta noster contra dy-
abolum pugnaturus erat tamquam si ante arene specta-
culum sacre scripture historia in athleta hoc spiritua-
les virtutes enumerans mentis membra describit
dicens: **Erat vir simplex et rectus timens
deum et recedens a malo**, ut dum bene dispositio
membrorum magna ostenditur ex hac ipsa iam
forti positione subsequens etiam victoria prenoscatur.
Sequitur: **Nati sunt ei septem filii et tres fi-
lie.** Sepe ad avaritiam cor parentis instigat fe-
cunditas prolis. Eo enim ad ambitum cogitur
grandi hereditatis accenditur quo multis here-
dibus fecundatur. Ut ergo beati Job quam sancta mens
fuerit ostendatur et iustus dicitur et multe prolis pater
fuisse perhibetur. Qui in libri sui exordio
devotus sacrificiis offerendis extitisse asser-
itur. Promptus autem largitionibus et post a semet-
ipso memoratur. Pensemus ergo quanta fortitudine
preditus extitit quem ad hereditatis tenaciam
nec tot heredum affectus inclinavit. Sequitur:
**Et fuit possessio eius septem milia
ovium et tria milia camelorum quingenta
quoque iuga boum et quingente asine et fami-
lia multa nimis.** Scimus quia ad maiorem
dolorem mentis commovent dampna maiora.
Ut igitur ostendatur quante virtutis extiterit in lenis
se dicitur quod patienter amisit. Nunquam quippe
sine dolore amittitur nisi quod sine amore possi-
detur. Itaque dum substantia magna describitur et tamen
paulo post patienter amissa perhibetur quam

[Margin notes: Ecc[lesiastes] vii; Ecc[lesiasti]cus ix; Jac ii; i ad Cor v, ad Gal v; forma viri bellicosi; G; filios habundantia sepe parentes ducit ad peccata; C xiiii a; b. Left margin: xxx; ii Pet ii; Job; simplicitas, astutia, prudentia; xvi; xiiii; x; ii; timor dei]

Habundancia rerum ... separat a deo

Ixtes (?)

Mt xiii

sine dolore perdit. Constat quod sine amore
possidet. Secundum quod est quod pius cordis diui-
tes rebus opes cor(pora)lis descendimus. Sola enim rerum
habundancia tanto magis altiore diuino mente
soluere quanto magis exigit hac diuisa cogitacione
stantem diuini per multa frangit stare in intimis si-
ra prohibet quod per metipsam vitas cum parabolam
sciant exponet indicat dominus. Semen seminatus
est in spinis hic est qui verbum dei audit et solli-
citudo huius seculi et fallacia diuiciarum suffocat
verbum et sine fructu efficitur. ~~Ecce beatus Job~~
et multa possidet et quod paulo post diuinis sacrificiis
instanter designare perhibetur. Consideremus ergo cuius sancti-
tatis iste sunt qui ad tam sedula dei obsequia
et sic occupato vacauit. Sed dum perpetui vite
emineat quod omnia reliqui precepit. Sed cum
~~beatus Job~~ cum sanctis iam preceptis viuum inconcordes
nabat quia nimirum substancias sua mente relinque-
rat quia sine delectacione possidebat. Erat quod
vir ille magnus inter omnes orientales. Orien-
tales viros esse permittos constat. Igitur magnus
ergo inter orientales exstitit ac si aperte dicatur quod
et diuitibus dicior fuit. Et ibant filii eius
et faciebant conuiuium per domos unusquisque in
die suo et mittentes vocabant tres sorores
suas ut comederent et biberent cum eis. Solet
inter fratres maior substancia discordie fieri fomes
causa. Concessia (?) prime institucionis laudem
et pater diues dicitur et filii concordes asseruntur. Cum
diuidenda inter eos substancia adesset cordi tamen
omnium indiuisa caritas replebat. Cumque in or-
bem transissent dies conuiuii mittebat ad eos
~~Job~~ et sanctificabat eos consurgens quod diluculo
offerebat holocausta per singulos. Cum dicitur mitte-
bat et sanctificabat illos aperte innuitur quod distr-
ictionis erga illos pius ageret quos absens
sollicitaret non deesset. Sed hoc nos solerter intuentes
... peractis diebus conuiuii purgacio per singulis
adhibetur holocausti. Vir quippe sanctus nouerat quod celebrari conuiuia sine culpa vix posset.
[illegible] quia magis purgacionis sacrificiorum
diluende sunt epule conuiuiorum et quod quod in se-
metipsis filii conuiuantes inquinauerant pater
sacrificia immolando tergebat. Nonnulla quippe
sunt vicia que a conuiuiis vix separari possunt.
Pene enim semper epulas comitatur voluptas. Nam
dum corpus in refectionis delectacione resoluitur
cor ad inane gaudium relaxatur. Unde et
scriptum est. Sedit populus manducare et bibere et
surrexerunt ludere. Pene semper epulas loquacitas

Hic non indiget probacione

Conuiuia vix sine culpa et cum multorum viciis sunt
Cura

Exo xxxii

sequitur. Cumque venter reficitur lingua diffrenatur. Un-
de diues apud inferos aquam petere describitur
dicens pater abraham ~~miserere~~ mei et mitte la-
zarum ut intingat extremum digiti sui in aquam
ut refrigeret linguam meam quia crucior in hac flam-
ma. Prius epulatus cotidie splendide dicitur et postea
aquam petere in lingua memoratur. Quia enim
in conuiuiis epulas valde diffluere lo-
quacitas solet ex pena indicat culpam. Cum
enim quem epulatum cotidie splendide veritas
dicebat in lingua plus ardere perhibebat. Sic
qui cordarum armonia temperant tanta hanc
arte dissipant ut plerumque cum una tan-
gitur longe alia ac multis interiacentibus posi-
ta corda quaciatur. Cum itaque sonum reddit
illa que in eodem cantu concordata aliis inpercussis sonant.
Sic in scriptura sacra plerumque de uirtutibus sic de uiciis
agitur ut dum loquendo aliud insinuat tacendo aliud
innotescat. Nichil enim contra diuitem de loquacitate
memoratur. Sed dum pena in lingua dicitur que
in conuiuio inter alias fuit grauior perpetrata
innuitur. Cum ergo septem fratres per dies singulos
conuiuia facere describuntur et peractis diebus
conuiuii Job septem sacrificia perhibetur offerre aperte
historia indicat quod ~~beatus Job~~ octauo die sa-
crificium offerens misterium resurrectionis colit. Dies nam-
que quo nunc dominicus dicitur a morte redemptoris
est tercius sed in ordine condicionis est octauus
qui et primus in condicione est sed quia a recenti-
bus septimum sequitur octauus recte innuitur. Ergo
octauo die offerre septem sacrificia dicitur
plenus septiformis gracie spiritu ex spe resurrectionis domino
deseruisse perhibetur. Unde et psalmus pro octaua scribitur
in quo gaudium de resurrectione innuitur. Sed quia
~~beati Job~~ filii tanta fuit discipline bone
institucionis accincti ut neque perfecta in conuiuiis
neque verba delinquerent aperte innotescitur
cum subditur. Dicebat enim ne forte
peccauerint filii mei et benedixerint deo in
cordibus suis. Perfectos quippe in opere esse
et fortasse docuit quid de sola cogitacione pater me-
tuebat. Et nimirum non leuiter cordibus
iudicare temere debemus. Ista lingua
vero verbis agnoscitur qui non ait quia
benedixerint in cordibus suis sed ne forte be-
nedixerint deo in cordibus suis. Unde ~~bene~~
~~per paulum~~ dicitur. Nolite ante tempus iudicare
quo adusque veniat dominus qui illumina-
bit abscondita tenebrarum et manifesta-
bit consilia cordium. [illegible] enim in cogi-

li(bro) x

Sic filii concordia

tacite arcanum expurgabat in tenebris peccati
nos ergo demus tanto minus aliena corda au-
dacter reprehendere quanto scimus quia visu nostro non
possumus alienae cogitationis tenebras illustrare.
Sed hoc inter solerter intuendum est quanta
pater sanctus potuit filiorum suorum opera corri-
gere qui tanta sollicitudine etiam cordium mundare/
quid adhuc rectores fidelium dicturi qui discipu-
lorum suorum et aperta opera nesciunt qui in sua
excusatione cogitant et qui in conspectu eorum vul-
nera [illegible] ut non [illegible] sua operibus vi-
tia perscrutanda deprimunt [illegible]. Sic
faciebat Job cunctis diebus. Semper
quippe est quod perscrutavit usque in finem sint sal-
vare est. Holocausti [illegible] et sancta actio in cunctis au-
diebus sacrificium constitutus sic actionis conditur.
Haec brevi historiae sensu decursu tenuimus nunc
ordo expositionis exigit ut ad ordinem repe-
tentes allegoriarum iam secreta pandamus. Expo-
sitio per allegoriam. Vir erat in terra Hus
nomine Job. Haec per historiam facta credimus sed per
allegoriam qualiter sunt iam impleta videamus.
Job namque sicut diximus interpretatur dolens, Hus vero
consiliator. Quem ergo alium beatus Job suo
nomine exprimit nisi eum de quo propheta loquitur: Dolo-
res nostros ipse portavit? Qui Hus terram inhabitat
quia corda populi consiliator regit. Unde dicitur. Pau-
lus quippe ait: predicamus Christum Dei virtutem et
Dei sapientiam. Atque ipsa sapientia per Salomonem dicit: Ego
sapientia habito in consilio et eruditis intersum co-
gitationibus. Hus ergo terram inhabitat Job quia sapientia quae
pro nobis passionis dolorem suscepit corda interius consi-
liis dedita et inter habitationes fecit. Et erat vir
ille simplex et rectus. In rectitudine iustitia, in simplicitate au-
tem mansuetudo significatur. Plerumque nos cum rectitudinem iu-
stitiae exequimur mansuetudinem relinquimus/ et cum
mansuetudinem servare cupimus iustitiae rectitudinem declinamus.
Incarnatus vero Dominus simplicitatem cum rectitudine te-
nuit quia neque mansuetudinis districtionem iustitiae nec
rursum indistinctione iustitiae virtutem mansuetudinis
amisit. Unde cum quidam deducta adultera
hunc temptare voluissent ut in culpa aut man-
suetudinis aut iustitiae laberetur/ ad utrumque respondit dicens:
Quis sine peccato vestrum est, primus in illam lapi-
dem mittat. Da simplicitatem mansuetudinis qui sine
peccato est vestrum. Dat zelum iustitiae primus in illam
lapidem mittat. Unde et ei per prophetam dicitur: In-
tende prospere procede et regna propter veritatem et
mansuetudinem et iustitiam. Veritatem quippe exequens
mansuetudinem cum iustitia conservavit ut nec zelo

rectitudinis in mansuetudinis pondere amitteret nec rursus
pondus mansuetudinis zelo rectitudinis perturbaret. Et
timens Deum et recedens a malo. Scriptum
est de illo: Replevit illum spiritus timoris
Domini. Incarnatus enim Dominus in semet
ipso exhibuit quod nobis inspiravit ostendit ut quod praecep-
to diceret exemplo suaderet. Iuxta humanitatis naturam
redemptor noster Deum timuit quia ut superbum homi-
nem redimeret mentem pro illo humilem suscepit.
Eius bene per hoc quod recedit Job a malo dicitur et ac-
tio designatur. Ipse quippe recessit a malo
non quod faciendo contigit sed quod in videndo rep-
robavit. Antiquam vetustatem quam natus in vetustate
humanae conversationis invenit deseruit et novam quam
secum detulit sequentium moribus impressit. Na-
tique sunt ei septem filii et tres filiae. Quid in
septenario numero nisi summa perfectionis accipi-
tur? Ut enim humanae rationis causas de septenario numero
taceamus quae asserunt quod ideo perfectus sit quia ex pri-
mo pari constat et primo impari, ex primo qui di-
vidi potest et primo qui dividi non potest. Certissime sci-
mus quod septenarium pro perfectione scriptura sacra ponere
consuevit. Unde et septimo die requievisse Dominum
ab operibus asserit. Hinc est etiam quod septimus dies
in requiem hominibus id est in sabbato datus est. Hinc est
quod iubileus annus in quo plena requies
exprimitur septem ebdomadibus consummatur qui uno
[illegible] addito unitatis adunationis imple-
tur. Nati sunt ergo septem filii ad predicandum scilicet viri-
liter exeuntes apostoli qui dum perfectionis praecepta
pagunt quasi superioris sexus fortitudinem in conversatione
tenuerunt. Hinc est enim quod perfectione septiformis
gratiae impleri duodecim sunt electi. Ex sep-
tenario quippe numero in duo duodenarium surgit.
Nam septenarius suis in se partibus multipli-
catus ad duodenarium tendit. Hinc enim quater
tria sive ter quattuor ducantur septem in
duodecim vertuntur. Unde sancti apostoli quia in
quattuor mundi partibus predicare mittebantur
duodecim sunt electi, ut etiam numero perfectionem
ostenderent quam in voce predicarent. Natae
sunt et tres filiae. Quid in filiabus nisi infirmio-
res fidelium plebes accipimus quae si ad per-
fectionem operis nequaquam forti virtute permanent
fidem tamen trinitatis cognitam constanter tenent.
In septem ergo filiis ordo predicantium, in tribus
vero filiabus multitudo significatur auditorum. Potest
et per tres filias tres ordines fidelium significari.
Per filios quippe filiae nominantur quia post apostolorum
conspectum fortes tres distinctiones fidelium

Ysaie xi
Dupliciter a malo recedit
De numero filiorum et filiarum et animalium Job hic sacramentaliter
Gen. ii
Levit. [illegible]
apostoli hic per filios Job
apostoli quia sunt electi in numero duodenario

Filie Job sunt triplex gregis fidelium
Ezech. xiiij

merce conu[er]sat[i]o[n]e sc[ilicet] te[n]ente sunt. Pastorum u[er]o
gentem et co[n]iugatoru[m] vir et eze[chie]l p[ro]ph[et]a t[ri]
tres liberatos viros audisse se asserit, Noe
s[cilicet] danielem et Job. Q[uo]n[ia]m d[ominu]s q[ui] p[er] noe qui ar-
cham in vndis rexit, n[ost]r[o]ru[m] rectoru[m] ordo sig-
nat[ur]. Q[ui] enim d[omin]i ad formam uite p[o]p[u]lis p[re]sunt
s[an]ctam eccl[es]iam i[n]ter te[m]ptac[i]onu[m] fluctibus regu[n]t.
P[er] d[anie]l[e]m p[er] danielem cui[us] mira abstinencia la[u]-
debit[ur], co[n]tine[n]tiu[m] uita signat[ur] qui d[u]m
cu[n]cta que mundi sunt deserunt, despecte Ba-
bilonie alta me[n]te d[omi]nant[ur]. P[er] Job
bonoru[m] coniugu[m] uita signat[ur] qui de reb[us]
mundi q[ua]s possident d[u]m pia op[er]a faciunt q[ua]si
p[er] t[er]re uia ad celestem p[atr]iam tendunt. Er-
go p[os]t[quam] s[an]c[t]os ap[osto]los tres fidelium distinct[i]o[n]es
(margin: secunde) nate sunt recte p[os]t filios tres filie nate me-
ra[n]t[ur] se[ptem]. Et fuit possessio eius septem mi-
lia ouiu[m] et tria milia camelor[um]. Q[uo]n[ia]m
fideles auditores ex uaria conu[er]sac[i]one
collecti sunt q[ui] p[ri]us uirtut[um] memorat[is] filia-
bus d[icitu]r h[ec] distincte post m[od]u[m] appellat[i]o[n]e
a[n]i[m]aliu[m] describit[ur]. Q[uo]n[ia]m en[im] p[ro]pter[ea]
milia ouiu[m] p[er]fecta quorunda[m] i[n]nocen-
(margin: Damie iob q[ui] sig[nifica]t) ti[a] exp[rim]it[ur] que ad p[er]fect[i]o[n]e[m] g[ra]t[ia]e ex leg[is] p[ro]pe[re]s-
is venit. Q[uo]n[ia]m no[n] i[m]meritis animalib[us] camelor[um]
ad p[ro]fect[u]s fidei ueniens gentiliu[m] uia
ostendit designat[ur]. In scriptura aut[em] sa[cra] ali-
quando camelo[rum] nomine q[ua]ndoq[ue] d[omi]n[u]s, aliq[ua]n[do] aut[em] p[o]p[u]lus ge[n]-
tilis exp[rim]it[ur]. Cameli en[im] no[m]i[n]e d[omi]n[u]s de-
signat[ur] sicut ab eode[m] d[omi]no iudeis
(margin: Mt xxiij) aduersantib[us] d[icitu]r: Liquantes culice[m] g[l]utie[n]-
tes camelu[m]. Culex en[im] susurrando uulne-
rat, camel[us] aut[em] ad suscipienda onera
sponte se inclinat. Liquauerunt ergo iudei
culice[m] q[uia] sediciosu[m] latrone[m] dimitti pecierunt,
camelum no[n] glutiuerunt q[uia] eu[m] qui ad
suscipienda n[ost]re mortalitatis onera sponte
descenderat extinguere clamando conati
sunt. Rursus cameli no[m]i[n]e gentilitas desi-
(margin: Gen xxiiij) gnat[ur]. Vn[de] et rebecca ueniens ad ysaac dor-
so cameli deducit[ur] q[uia] ad xp[istu]m ex gentilitate
eccl[es]ia p[ro]perans in tortis uiciosisq[ue] uite ue-
tus conu[er]sacionib[us] i[n]uenit[ur]. Q[uo]n[ia]m ysaac inspecto
descendit quia d[omi]no cognito uicia sua
gentilitas deseruit et ab elac[i]o[n]is celsitu-
dine ad ima humilitatis peruenit que et uerecunda ta-
pallio uelat[ur] q[uia] coram illo erante acta
uita co[n]fundit[ur]. Vn[de] p[er] ap[osto]l[u]m eisdem genti-
(margin: Ro vi) libus d[icitu]r: Q[uo]n[iam] ergo fructu[m] h[ab]uistis tu[n]c
in illis in quib[us] nu[n]c erubescatis. Q[uo]n[ia]m

ergo p[ro]ne[n]tes hebreos p[re]cessimus legis ad
fide[m] uenientes accepim[us] nil obstitit
p[er] camelos tortis morib[us] atq[ue] om[n]i s[an]c[t]os
ydoloru[m] cultib[us] gentiliu[m] p[o]p[u]los sentiam[us].
Q[uo]n[ia]m en[im] ex semetip[s]is s[ib]i inuenerunt deos
quos colerent q[ua]si a semetip[s]is eis onus
(margin: F) i[n] dorso excreuit q[uo]d portaret. Possunt eti[am]
p[er] camelos q[ui]a co[m]munia sunt a[n]i[m]alia s[ama]r[i]-
tanoru[m] uita signari. Cameli naq[ue] rumi-
nant s[ed] nequaq[uam] ungulam findunt. Samari-
tani q[ui] ruminant q[uia] ex parte legis u[er]ba per-
cipiunt et q[ui] ungulam no[n] findunt q[uia] eam ex pro-
pte co[n]tempnunt q[ue] et que omnis i[n] dorso me[lior]
tollunt q[uia] i[n] omne co[n]sistunt sine spe eter[ni]-
tatis elaborant. Fidem quippe i[n]uisibilis ne-
sciunt. Et quid est q[uo]d ui[s]us atq[ue] om[n]ibus est,
p[ro]t[er] qua[m] afflict[i]o[n]e[m] s[c]i[l]i[cet] p[er]uenit eius p[re]cia
nequaq[uam] ad reuelac[i]onem uero gaud[i]a renunciacionis
p[ro]p[ar]are. Et q[uia] d[omi]n[u]s i[n] carne apparens et h[e]bre-
or[um] p[o]p[u]los p[re]dicac[i]o[n]is g[ra]t[i]a impleuit et samarita-
noru[m] quosdam ad dogmat[a] fidei mira
op[er]a ostendens p[er]duxit dicit[ur] et de eius ubi-
que uirtute exprimit[ur] q[uod] septe[m] milia oui-
um et camelor[um] tria milia possidet. Seq[uitu]r:
(margin: Q) Quingenta iuga boum q[uo]d quinge-
te asine. Iam supius d[ict]um est q[uo]d inquinqua-
genario n[umer]o q[uo]d septe[m] ebdomadibus at uno
nade addito imple[tu]r req[ui]es designat[ur].
Denario aut[em] n[umer]o su[m]ma p[er]fectionis exprimit[ur].
Q[uo]n[ia]m n[on] p[er]fecta fidelib[us] quiet[is] p[ro]mitti-
t[ur] q[uo]d q[ui]nquagenarius decies ducto ad q[ui]ngentos p[er]ueni-
(margin: B) In scriptura aut[em] sa[cra] boum no[m]i[n]e aliq[ua]n[do] ebitudo
fatuor[um] aliq[ua]n[do] b[e]n[e] op[er]anciu[m] uita signat[ur]. Q[uo]n[ia]m
e[ni]m bouis nomine stultoru[m] uecordia figura-
t[ur], ~~recte p[er] salomone[m]~~ d[icitu]r: Statim eu[m] se[quitu]r q[ua]si bos
ductus ad uictimam. Rursu[m] q[uia] bou[m] nomine
uita uniuscuiusq[ue] q[uia] b[e]n[e] op[er]ant[ur] exprimit[ur]
legis p[re]cepto testant[ur] q[uo]d p[er] moysen p[re]cepit d[omi]n[u]s:
Non alligabis os boui trituranti. Q[uo]n[ia]m
aperte rursu[m] d[icitu]r dignus est op[er]arius merc[e]de
sua. Asinoru[m] q[uo]q[ue] no[m]i[n]e aliq[ua]n[do] stultor[um] pigricia
aliq[ua]n[do] i[n]moderata petulantia luxurie aliq[ua]n[do] ge[n]-
(margin: C) tiliu[m] simplicitas designat[ur]. Stultoru[m] pi-
gricia asinoru[m] appellat[i]o[n]e figurat[ur]. Sicut p[er] moy-
sen d[icitu]r: Non arabis in boue simul et asino
ac si ap[er]te dicat fatuos sapienb[us] i[n] p[re]di-
cac[i]o[n]e non socies ne p[er] eum q[uo]d implere
no[n] ualet illi q[ui] p[re]ualet obsistat. Inmo-
derata q[uo]q[ue] petulancia luxurie asinorum
appellat[i]o[n]e exprimit[ur] ut p[ro]ph[et]a testat[ur] q[ui] ait

asinorum carnes sunt ut carnes asinorum
Asinorum rursum nomine simplicitas genti
lium ostenditur. Unde in ierusalem tendens dominus asello
sedisse perhibetur. Christus enim sedendo asinum
ierusalem venire in gentilium simplicia corda possi
dendo eas admissione pacis regendo et
possidendo perducit per visionem facili testimonio gen
tilitas per boves indeos operari et pascuis gen
tiles ipsi designantur. Unde per prophetam dicitur. Cog
novit bos dominum suum et asinus presepe domini sui.
Bos enim non iudaycus populus cernitur. Cuius
ceruice iugum legis attriuit. Et quis asinus
nisi gentilitas fuit quasi quibus seductor reperit
quasi brutum animal et nulla ratione renitentes quo
voluit eas substrauit. Bos ergo possessorem
et asinus presepe domini cognouit quia hebray
cus populus deum quem colebat sed ignorabat
repperit et gentilitas legis pabulum quod non
habebat accepit. Christus dicitur supernus nominatur ca
mel et omnibus dicitur hic inferimus in bobus et asinus
replicatur. Habuit ergo et an redemptor adiuc
tum iudea boues quia ad predicandum misit
operarios quibus uoce ueritatis dicit. Ve vobis
qui circuitis mare et aridam ut fa
ciatis unum proselitum et cum fuerit factus facitis
eum filium iehenne duplo quam vos. Christus
ceruicem iugum legis presserat quia exteriora litte
mandata calcarabat exterius veritatis uoce
dicitur. Venite ad me omnes qui laboratis et
onerati estis et ego reficiam vos. Tollite iugum
meum super vos et discite a me quia mitis
sum et humilis corde. Christus ergo mentes bonum
laborantibus requiem promittitur hoc est quod hic
iuga boum quingenta inceraverit quia
qui redemptoris domino corda subicit quod nisi
ad requiem tendunt bonum et asine quingente
perhibentur quia vote plebes gentium dum ad
requiem venire desiderat cuncta manda
torum opera libenter portant. Hec bone et hanc
requiem populus gentilis appetere. Jacob filios
alloquens prophetica hic uoce sub littere figure dicens
ysachar asinus fortis accubans inter terminos
uidit requiem quod esset bona et terram quod esset op
tima et subposuit humerum ad portandum. Inter
terminos namque accubare est prestolato
mundi fine requiescere nec quod intus quod nunc
intus usum querere sed ultima considerare. Et for
tis asinus requiem ac terram optimam uidet
dum simplex gentilitas ideo se ad robur bo
ni operis erigit quod ad eterne uite premia tendit.

dicte et ad predicandum humerum supponit quod corporea
superna requiem percipere tota affectibus deuotione se
subicit et quidquid intollerabile pusillanimitas asse
rit hoc ei leue ac spes remunerationis ostendit.
Gentilia ergo ad eternam requiem percelladium pertinet
iudea gentilitas quod colligitur hoc quingenta
quingenta iuga boum et quingente asine habere
perhibentur. Sequitur. Ac familia multa nimis.
Christus enim quo quempius mala multitudo despicit et
familia in extremo mediatur nisi quod cogitate si
des prius stulta mundi collecta sunt ut prima
et astuta vocarentur. Paulo attestante qui
ait. Non multi sapientes secundum carnem non
multi potentes non multi nobiles sed que
stulta sunt mundi elegit deus ut confunde
ret sapientes. Ipsa namque sancte ecclesie laborum
principia perhibent ignaua nec nisi incertis in
predicationibus suis redemptor ostendit quod ad mente
doctos apostolos non summos sed eis suadet sequentes
Erat quod vir ille magnus inter omnes orienta
les. Christus redemptor noster orientis dicitur. Propheta testante
perhibetur qui ait. Ecce vir oriens nomen
eius. Omnes ergo qui in hoc oriente fide con
sistunt recte orientales vocantur. Sed quia omnes
homines tantummodo homines ipse autem orien
dens ut hic recte dicitur. Erat magnus inter orien
tales ac si aperte dicitur. Omnes qui in fide
deo nascentur superni et gratia non autem ceteros
adoptio sed natura diuinitatis exaltat qui et si hu
manitate ceteris apparuit similis diuinitate tamen ma
net super omnia singularis. Et ibant filii eius
et faciebant conuiuia per domos. Filii eius con
uiuia per domos agebant. Cum predicatores apostoli
diuersis mundi regionibus inuentum ecclesiae audi
entibus quasi edentibus ministrabant. Sunt et eisdem
filiis de summonentibus plebibus dicitur. Date nobis alias
inedentes et vires ni dimitte eos ieiunos
nolo ne deficiant in via. Id est in predicatione ira
verbum consolationis accipiant ne iniquitatis
pabulo ieiunii remanentes in huius uite
labore succumbant. Hinc rursum eisdem
filiis dicitur. Operamini non cibum qui perit sed qui
permanet in vitam eternam. Sed quia dominus sed quam
conuiuia exhibuerunt. Adiungitur cum per diem suum.
Inferturque in quo quisque in die suo. Sed ignorantie
cecitatis obscuritas sine dubio nox
cordis est. In illuminatione non in multo dies vocatur.
Unde per paulum dicitur. Alius iudicat inter
diem et diem. Alius iudicat omnem
diem. Ac si aperte diceret. Alius quidem

Spes premii labore tollit
1a ad cor. i.
Prophecia ad Zachariam vi
Genesis allegorice
Luc. ix. et Mat. xviii. et xv.
Job vi
ad Ro. xiiii

xviii
xix et xi
xi
xviii
xi
xlix
Genesis xlix
Ysachar

non nullis intimis intelligit, alius vero
summa ad intellectum possibilia, ita ut sibi quod de-
dit cognoscat. In domo ergo sua quisque filius in die
suo convivium exhibet, quia sensus quisque pro die-
i sui mensura illuminatae intelligentiae mentes au-
dientium epulis veritatis pascit. In die suo
Paulus convivium fecerat cum diceret: Beati-
ores erunt si sic permanserint secundum meum consilium.
De die suo unumquemque admonet cogitare
cum dicit: Unusquisque in suo sensu habundet. Et
mittentes vocabant tres sorores suas ut
comederent et biberent cum eis. Sorores filii
ad convivium vocant, quia infirmis auditoribus
sancti apostoli restaurandis superne gratiam praedicant,
eorumque mentes quae ancillae pabulo ieiu-
nas aspiciunt divini eloquii pabulo pascunt.
Bene autem dicitur ut comederent et biberent cum
eis. Scriptura enim sacra aliquando nobis est cibus, aliquando po-
tus. Cibus est in locis obscurioribus, quia quasi expo-
nendo frangitur et mandendo glutitur. Potus vero
est in locis apertioribus, quia ita absorbetur sicut
invenitur. Cibum vidit propheta scripturam sacram
qui exponendo frangendum cum dicit: Parvuli
petierunt panem et non erat qui frangeret eis.
Id est infirmi quique valentiores sententias scripturae sa-
crae petierunt exponendo convivium, sed qui
exponere debebant non valet inveniri.
Potum vidit sacram scripturam cum dicit: Omnes
sitientes venite ad aquas. Ea potus aperta
mandata nisi essent per semetipsam veritas
non clamaret: Si quis sitit veniat ad
me et bibat. Quasi cibum et potum vidit propheta
Judaeae defuisse cum dicit: Nobiles eius in-
terierunt fame et multitudo eius siti exaru-
it. Paucorum quippe est fortia et occulta co-
gnoscere, multorum vero hystoriae aperta sentire.
Et ideo Judaeae nobiles non siti sed fame in-
terisse asserit, quia alii qui praeesse videba-
ntur, dum totos se exteriori intelligentiae dede-
rant, quod de interioribus discutiendo manderent
non habebant. Quia vero a sublimioribus ab-
intentione intellectu cadentibus, parvulorum intellectus
et inferioribus [illegible]. Sic recte adiungitur: Et mul-
titudo eius siti exaruit, ac si aperte dicat: Dum
vulgus intra suae studium deserit, iam nec
sequentia hystoriae exquirit. Et tamen occulta man-
data sacri eloquii et aperte se intellexisse
testatur qui reprobanti se Judici conquerentes di-
cunt: Manducavimus et bibimus coram te. Et
aperte exponendo subiungunt: Et in plateis

nostris docuisti. Et quia ergo sacri eloquii
eis obscurioribus exponendo frangitur, in aper-
tioribus ita ut inventa sumitur potatur,
dicatur: Et mittentes vocabant tres sorores
suas ut comederent ac biberent cum eis, ac
si aperte dicatur: Infirmos quosque blanda asser-
tione provocando invitabant quatinus eorum mentes et in magna
per contemplationem descendentes pascerent et plana
hystoriae recentes inebriaret. Cumque in orbem
transissent dies convivii, mittebat Job et sancti-
ficabat eos, consurgensque diluculo offerebat
holocausta per singulos. In orbe dies convivii tran-
seunt cum praedicationum ministeria peraguntur. Peracto
convivio holocaustum Job pro filiis obtulit,
quia pro apostolis post praedicationem redeuntibus patrem
redemptor exoravit. Bene autem mittendo sanctificasse
dicitur, quia dum spiritum sanctum qui ex se procedit
discipulorum cordibus tribuit, quidquid culpae poterant
esse emundavit. Sed et quod ad offerenda holocausta di-
luculo consurgere perhibetur, quia prece pro nobis
intercessionis suae petitionem obtulit, discussa
errorum nocte humanae mentis tenebras illustravit,
ne quo peccati contagio extra praedicationis gratia
mens in occulto pollueretur, ne sibi quae agit tri-
buat, ne sibi tribuendo quae agebat amitteret.
Unde recte subiungitur: dicebat enim: Ne forte pecca-
verint filii mei et benedixerint Deo in cordibus
suis. Deo quippe benedicere est idem maledicere,
de eius munere sibi gloriam praebere. Unde recte sanctis
apostolis post praedicationem dominus pedes lavit, ut
videlicet aperte monstraret quia plerumque et in bono
opere peccati pulvis contrahitur et inde inquinantur
vestigia loquentium unde audientium corda
mundantur. Nam saepe nonnulli dum exhorta-
tionis verba faciunt, quantulumcumque tenuiter se se intus
sentiunt quia per eos gratia purgationis divina
extollunt. Cumque per verbo aliena opera diluunt,
quasi ex bono itineris pulverem male cogitati-
onis sumunt. Quid ergo fuit post praedicationem
pedes discipulorum lavare, nisi post praedicationis
gloriam cogitationum pulverem tergere, gressus
cordis ab interna elatione mundare. Sed et
obstat ab omnimoda mediatoris sapientia
quod dicitur: Ne forte. Nam cuncta sciens sed in locu-
tione sua ignorantiam suscipiens. Atque dum
suscepit docens non iniqua quae extra
dubitationem loquitur: Dum filius hominis veniens
putas inveniet fidem in terra? Expletis ergo
convivii sacrificium Job pro filiis offerens
dicebat: Ne forte peccaverint filii mei et

benedixerint deum in cordibus suis cum amaritudine
ut per quam predicatores suos a malis impugnari
dissimulit et inter bona que egerat acceptacio
nibus defendit se. Sic ergo faciebat Job cunctis
diebus. Cunctis diebus Job sacrificium offerre non
cessat quia sine intermissione pro nobis holocaustum redemp-
tor ymolat qui sine cessatione patri pro nobis
suam incarnationem demonstrat. Ipsa quippe eius
incarnatio nostre oblationis emundatio est. Cum
que se hominem ostendit delicta hominis interveniens
diluit et humanitatis sue misterio perhenne sacrificium
ymolat quia et hec sunt eterna que immutat. Igitur
quia in ipso exordio expositionis sic persona beati
Job intimari dominum diximus ut designare pa-
riter caput et corpus id est Christum et ecclesiam diceremus
postquam caput nostrum quo designatum tene-
tur. ondique nunc corpus eius quod nos sumus ex-
primatur indicemus ut quia audivimus exhistorie qui
mirentur cognitum ex capite quod credamus consi-
deremus nunc ex corpore quod vivendo teneamus. In nobis
metipsis namque debemus transformare quod legimus
ut cum per auditum se animus excitat vivendo pan-
dum quod audierit animus concurrat. Vir erat
in terra Hus nomine Job. Sic Job dolens
et Hus consiliator dicitur non inmerito per utraque
nomina electus quisque figuratur quia nimi-
rum consiliatorem omnium inhabitat cum do-
lens de presentibus ad eterna festinat. Nam sunt
nonnulli qui vitam suam negligunt et dum
transitoria appetunt dum eterna vel non intelli-
gunt vel intellecta contempnunt nec dolorem sen-
ciunt. Cumque superna que amiserat non
considerant esse se miseri heu in bonis putant
nequaquam adiuvatis lumine cum conditi fue-
rant mentis oculos erigunt. Nequaquam
ad contemplationem eterne patrie desiderii aciem
tendunt. Sed semet ipsos in hiis adque pro-
iecti sunt deserentes inter patrie diligunt exi-
lium quod paciuntur et in cecitate quam tollerant
quasi in claritate luminis exultant. At contra electorum
mentes dum cuncta transitoria nulla esse con-
spiciunt adque sunt condita exquirunt cumque
eorum satisfactione nil extra deum sufficit ipsa
inquisitionis exercitatione fatigata illorum co-
gitatio in conditoris sui spe et contemplatione re-
quiescat supernis interesse civibus appetit et unus-
quisque eorum adhuc in mundo corpore positus in-
terea iam post mundum surgit erumpna exilii quod
tollerat deplorat et ad sublime patriam in-
cessantibus se amoris stimulis excitat. Cum-

ergo dolens videt quam sit eternum quod perdidit in-
venit salubre consilium temporale hoc despicere quod per-
currit et quo magis crescat consilii sciencia ut peri-
tura deserat eo augetur dolor quod nec dum
ad mansura pervenit. Unde bene per Salomonem dicitur
Qui apponit scientiam apponit dolorem. Nam sciat
iam summa que adhuc non habet inferius dese-
nius inquibus retinetur dolet. Recte ergo in terra
Hus habitare Job dicitur quia mansione consilio ela-
vinistinus quod doles animus tenetur. Intuendum quoque
est quod nos dolor inter sit inactio precipitationis
et in eum sine consiliis vivunt qui semet
ipsos rerum eventibus precipites deserunt nul-
lo interim cogitationum dolore fatigantur. Nam
qui solerter in vite consilio mentem figit tanto
sese in actione circumspiciendo considerat et ne ex
re que agitur repentinus finis adversus eum sur-
ripiat hunc prius molliter posito pede cogi-
tationis palpat pensat ne ab hiis que agen-
da sunt formido prepediat ne in hiis que differenda
sunt precipitatio impellat ne prava per concupiscenciam
aperto bello superent ne recta per inanem
gloriam insidiando supplantent. Job ergo in terra
Hus habitat dum mens electi quo magis per
consilium vivere nititur eo angusti itineris dolore
fatigatur. Sequitur. Simplex et rectus timens deum et re-
cedens a malo. Quisquis eterna patriam appetit
simplex procul dubio et rectus vivit. Simplex autem ope-
re rectus fide simplex in bonis que inferius per
agit et rectus in summis que in intimis sentit.
Sunt namque nonnulli qui in bonis que fa-
ciunt simplices non sunt dum non in hiis retributionem
interius sed exterius favorem querunt. Unde bene
per quendam sapientem dicitur. Ve peccatori terram ingredien-
ti duabus viis. Duabus quippe viis peccator ter-
ram ingreditur quando et dei est quod opere exhibet et
mundi quod per cogitationem querit. Bene autem dicitur
Timens deum et recedens a malo. Quia
sancta electorum ecclesia simplicitatis sue et rectitudinis
vias timore inchoat sed caritate consummat
cui tunc est funditus a malo recedere cum exordio
re dei ceperit iam nolle peccare. Cum vero adhuc
timore bona agit a malo penitus non recces-
sit quia eo ipso peccat quo peccare vellet
si inulte potuisset. Recte igitur cum timere
Job deum dicitur recedere a malo et perhibetur quia
dum metum caritas sequitur ea que in mente relin-
quuntur et per cogitationis propositum culpa calca-
tur. Et quia ex timore vicium premitur ex ca-
ritate autem virtutes oriuntur recte subiungitur

Cui est sacrificium offert devocio ... (margin, partly cut off)

Cum sit consilio et sit cogitatio / dum sit dolore sunt

quod sit in via hiis ...

Bene cum cum timore ... / et in caritate consummat

De simplicitate

Timor filialis et servilis

Dona spus sti uirtutes theologice notantur in filiis et filiabus Job

Nati qz sunt ei septem filii et tres filie. Sep
tem quoz filii nobis nascunt dum per sco
nce cogitacoes bone sti spus septe in nobis
v'tutes oriunt. hanc namqz intna ple
spha dinumat cum spus mete fecundat di
cens. Requiescat sup eum spus domini spus
sapie et intelcus spus cosilii et forti' spc
scie et piet' et replebit eum spus timoris do-
Cum go p adventu spus sapia et intelcus co
silium forti'do scia ac pietas timor dni in
cuiqz nrm gignit qi in mente posita p'
mete ppaga' que supne nre nobis gemus
co admitat longius suat q° amore ctmitat'
sociat. Sed sicut in nobis septe filii tres pro
culdu' sorores suas quia quidqd vituim
hi sensus vili' faciunt spei fidei caritati qz ad
iugunt. Neqz em ad denarii pfcom septe
filii puenit n' in spe fide et cari'te fiat ome
q agit qz nob hanc pcmoni intuit copia
multimoda bonoru oper cogitacoes sequi
tur sbiug'. Et fuit possessio eius septem mi
lia ouiu et tria milia camelorum. Servata
quippe hystorie ueritate imitari spualr possu
q carnal' audiuus. Oues em septe milia
possidemus cum cogitacoes innocuas per
fca cordis mundicia intra nos metipos i
quisito vitat' pabulo pascimus. Erut q
nobis in possessione eciam tria milia ca
melorum si omne i nob qd altu et tortosum
est rom fidei subdit et sb cognicoe trinitatis
sponte inapposita humilit' inclinat. Camel
los quippe possidemus si qd altu sapimus humili
ter deponimus. Camelos pculdus possidemus cu co
gitacoes nras admissimus sine copassionis
flectimus ut vicissim onera quia ptites alie
ne infirmitati compati condescendendo noverimus. Per
fut et p camelos qui ungulam neqnaqz fin
dunt sz tm ruminat terena ueru bene dis
pensacois intellegi que qz sicut seli et aliquid
dei p comune ca nete et animal designari
Neqz em terrena dispensacio quanto eterne uti
litati suat sine ptubacoe metis valeat
exhiberi. Terrena ig' pbat et ad pns mens
confunditur et in ppetuum meretes pat' qi comu
ne animal et aliquid deleget et aliquid
no qz ungulam namqz no findit qz non
se pintus anima ab omi terreno ape disiu
git sz tm ruminat quia bn dispensando tpa
lia p etern' fiducia spat celestia. Terrene
ig' dispensacoes qi camelorum more capite
legi concordat pede discrepat qz recte que
iuste vivetes appetunt et tamen mundi sunt
inquinus ope versant. Nos go cu easdem t
renas dispensacoes congruencium tempor
subdimus qi intra in dimissibilem animum sede
possidemus. Et quingenta qz iuga boum
et quingente asine. Iuga boum in usum nre
possionis sut cu concordes uirtutes exarat
duricia mentis. Quingentas quoz asi
nas possidemus cu lasciuientes motus restri
gimus. Et quidqd in nobis carnale exurget appe
tit spuali cordis dominatu refrenamus.
Vel etiam asinas possidemus cu cogitacoes in
nos simpliciores regimus que dum impbiliori
intellectu currere no valent quo quasi pigrius
ambulant eo fratrum onera mansuetius por
tant. Sunt nemqz nonnulli qui dum alta no
intelligunt ad exteriora consolacoes opa se hu
militer prmunt. Bene go p asinas pigru
quidem animal sz tm portandis oneribus
deditum simplices cogitacoes accipimus qz
dum intim pleru qz ignorancia congnoscen
leuius onera aliena tollimus. Cumqz nos
qi singlari sapie altitudo no elenat ad
pferendam aliene cordis mercia mens
inde exime se elevat. Recte aut sine
iugo boum sine asine congregate refera
tur. Etiam uel iustic qz prudentes sapimus
uel iustic qz humili ignorancia dum cone ptic
requirit ex inuis quasi mit imbilia immo
tenent' se. Ac familia multa nimis.
Multam nimis familiam possidemus cum
cogitacoes in iras subiniont dnacoe
restringimus ne apta sua in uolutae cum fingat
ne pruso or ne discrecionis mre principatum
calcent. Et bn cogitacoum turba inulte
familie appellacoe signat'. Nam sermo qz
absente dna ancillarum lingue pstrepunt
silencium deserunt depunitati opis officia ne
glignt totu qz sibi met uiuendi ordine
confundunt. At si repete dna venerit mox
pstrepentes lingue reticet officia comiss
qz opis repetunt. Sic qz ad opus propium
ac si no recessissent reuertum'. Si ig' a do
mo mentis racio admonitu discedat qz
absente domina cogitacoum se clamor
velunt garruli tam ancillarum turba mul
tiplicat. Ut aut racio ad mentem redeat

Asini et cameli sunt cogitaciones

Aliena significatio camelorum

Dispensacio temporalium sicut fit cu desiderio eternorum quam [illegible]

mox se consilio circumspectionis compescit et quasi ancille se ad ministerium operis tacite reprimunt dum cogitationes per timoris custodiam sub eo prius ad utilitatem subduntur. Possidet ergo multam familiam cum recta intentione in mentis cogitationibus omnes sub regimine discretionis ordinat et nos immensam quam solent agitare multitudinem per eandem discretionem angelis coniungimur. Unde bene subiungitur: Eratque vir ille magnus inter omnes orientales. Tunc namque magni inter orientales omnes efficimur cum eis spiritibus qui orienti luci inherent per supera compositionis nebula discretionis intentione radiis inquirentes possibilitas suppetit sociamur. Unde per Paulum dicitur: Nostra conversatio in celis est. Tamquam qui temporalia ac defectiva sequitur occasum petit. Quisquis vero superna desiderat quia in oriente habitet demonstrat. Magnus ergo non inter occidentales sed inter orientales efficitur qui non inter actiones ima et fugitiva querentium sed inter choros supernorum civium connumeratur. Sequitur: Et ibant filii eius et faciebant convivium per domos unusquisque in die suo. Filii per domos convivium faciunt dum virtutes singule iuxta modum proprium mentem pascunt. Unde et bene subditur: unusquisque in die suo. Dies enim uniuscuiusque filii est illuminatio uniuscuiusque virtutis. Ut enim hec ipsa dona breviter septiformis gratie replicem, alium diem habet sapientia, alium intellectus, alium consilium, alium fortitudo, alium scientia, alium pietas, alium timor. Neque enim hoc est sapere quod intelligere, quia multi quidem eterna sapiunt sed hec intelligere nequaquam possunt. Sapientia ergo in die suo convivium facit quia mentem de eternorum spe et certitudine reficit. Intellectus in die suo convivium parat quia in eo quod audita penetrat reficiendo cor tenebras eius illustrat. Consilium ergo in die suo convivium exhibet quia dum esse precipitem prohibet ratione animum replet. Fortitudo in die suo convivium facit quia dum adversa non metuit trepidanti menti cibos confidentie apponit. Scientia in die suo convivium parat quia in ventre mentis ignorantie ieiunium superat. Pietas in die suo convivium facit quia cordis viscera misericordie operibus replet. Timor in die suo convivium facit quia dum premit mentem ne de presentibus superbiat de futuris illam cibo spei confortat. Sed hoc in isto filiorum convivio perscrutandum video quod semetipsos invicem pascunt. Valde enim per singula quelibet destituitur si non una alii virtus virtuti suffragatur. Minor quippe est sapientia si intellectu careat. Valde est inutilis intellectus si ex sapientia non subsistat, quia cum altiora sine sapientie pondere penetrat, sua illum levitas gravius ruiturum levat. Vile enim consilium est cui robur fortitudinis deest, quia quod tractando invenit carens viribus usque ad perfectionem operis non perducit. Et valde fortitudo destituitur nisi per consilium fulciatur, quia quo plus se posse conspicit eo virtus sine rationis moderamine deterius in precipitio ruit. Nulla est scientia si utilitatem pietatis non habet, quia dum bona cognita exequi negligit, sese ad iudicium arctius stringit. Et valde inutilis est pietas si scientie discretione careat, quia dum nulla hanc scientia illuminat quomodo misereatur ignorat. Timor quoque nisi has etiam virtutes habuerit ad nullum opus procul dubio bone actionis surgit, quia dum ad cuncta trepidat ipsa sua formidine ab omnibus omnibus torpens vacat. Quia ergo alternato ministerio virtus a virtute reficitur, recte dicitur quod apud se vicissim filii convivantur. Cumque una aliam sublevando sublevat, quasi per dies suos numerosa soboles pascenda convivium parat. Sequitur: Et mittebant et vocabant tres sorores suas ut comederent et biberent cum eis. Cum virtutes nostre in omne quod agunt spem, fidem, caritatem sociant, quasi operatores filii tres ad convivium sorores vocant, ut fides, spes et caritas gaudeant in opere bono quod unaquaeque virtus administrat; que quasi ex cibo vires accipiunt dum bonis operibus fidentiores fiunt, et dum post cibum contemplationis rore infundi appetunt, quasi ex poculo debriantur. Sed quid est quod in hac vita sine quantuliscumque tenuissimi contagii inquinatione peragitur? Nonnumquam namque ipsis bonis que agimus dum propinquamus, eterna dum leticia menti pariunt, quandam etiam securitatem gignunt, dumque mens secura redditur in torpore laxatur. Nonnumquam non aliquantula elatione nos polluunt, et tanto dictiores apud Deum fiunt quanto apud nos metipsos timidos reddunt. Unde bene subiungitur: Cumque in orbem transissent dies convivii, mittebat ad eos Iob et sanctificabat eos. Peracto quippe diebus convivii mittere ad filios eos quos sanctificet, est post virtutum sensum intentionem cordis dirigere et omne quod agitur districta retractationis discussione mundare, ne bona estimentur que mala sunt, ne saltem tantum bona putentur sufficientia cum perfecta non

Notae in margine:

Virtus destitutur si non alteri con…

Tres filie Iob sunt tres theologicae virtutes

Virtutes ornantur per fidem spem caritatem

Moraliter per convivia filiorum sanctificatio per ipsum virtutum concordia operum detectio et cogitationum discussio

Septem dona S.S.

sunt. Tunc vero omnes nostri plerumque decepti ut quae gloriae mala a bonis quantitate fallacia. Sed hos virtutis speciebus me[illegible] peccatis disensiones invenimus, et iram [illegible] perfectum in nobis metipsis plenius invenimus. Superveniens oratio quam investigando penetramus. Tunc namque mens pondus compunctionis machina ad alta sustollit, omne quod ei de se ipsa subscriptum dividitur, terrenus contemplatur. Unde et recte surgens

Consurgensque diluculo offerebat holocausta per singulos. Diluculo namque consurgimus, cum compunctionis luce perfusi humanitatis nostrae nocte deserimus, et ad veri luminis radios oculos mentis aperimus. Atque holocausta per singulos filios offerimus, cum pro unaquaque virtute Domino hostiam nostrae precis immolamus, ne sapientia elevet, ne intellectus dum subtiliter currit aberret, ne consilium dum se multiplicat confundat, ne fortitudo dum fiduciam praebet praecipitet, ne scientia dum novit et non diligit inflet, ne pietas dum se extra rectitudinem inclinat intorqueat, ne timor dum plus iusto trepidat in desperationis foveam mergat. Cum enim pro unaquaque virtute ut pura esse debeat preces Domino fundimus, quid aliud quam nostrorum filiorum numero holocausta per singulos exhibemus? Holocaustum namque incensum dicitur. Holocaustum igitur dare est totam mentem igne compunctionis incendere, ut in ara amoris cor ardeat et quasi dilectae prolis inquinamenta cogitationis exurat. Sed hoc agere nesciunt nisi qui priusquam cogitationes ad opus prodeant, internos suos motus sollicite circumspicientes frenant. Hoc agere nesciunt nisi hi qui virili custodia munire mentem noverunt. Unde recte in opinatam mortem exiisse Hisboseth dicitur, quem scriptura sacra in domo non hostiarium sed hostiariam habuisse testatur. Quae dicit: Venientes filii Remmon filii Beroth, Rechab et Baana ingressi sunt fervente die domum Hisboseth, qui dormiebat super stratum suum in meridie. Ingressi sunt autem domum, et hostiaria purgans triticum obdormivit. Assumentes spicas tritici latenter ingressi sunt et percusserunt eum in inguine. Hostiaria triticum purgat, cum mentis custodia discernendo virtutes a vitiis separat. Quae si obdormierit, proprii domini in necem insidiatores admittit, quia dum discretionis sollicitudo cessaverit, ad interficiendum animum malignis spiritibus iter pandit. Qui nimirum ingressi spicas tollunt, quia mox bonarum cogitationum germina auferunt, atque in inguine feriunt, quia virtutem cordis delectatione carnis occidunt. In inguine quippe ferire est mentis vitam delectatione carnis perforare. Sequitur:

Iste Hisboseth, id est hac morte succumberet, si non ad ingressum domus mulierem, id est adinventionis additum mollem custodiam deputasset. Fortis namque viriles quas sensus in promptum cordis foribus debet quia nec neglegentiae sopor opprimat, nec ignorantiae error fallat. Unde bene Hisboseth appellatus est qui eius custodiae femina hostilibus gladiis nudatus est. Hisboseth quippe vir confusionis dicitur. Vir ergo confusionis est, qui forti mentis custodia munitus non est, quia dum virtutes se agere aestimat, sibi intrantia vitia nesciens necat. Tota itaque virtute munienda est aditus mentis, ne quando eam insidiantes hostes penetrent, providentia neglecta cogitationis. Hinc Salomon ait: Omni custodia serva cor tuum, quia ex ipso vita procedit. Virtutes ergo quas agimus dignum est ut summopere ab intentionis origine pensemus, ne ex malo ortu prodeant etiam si recta sunt quae ostentant. Unde et recte hic subiungitur: Dicebat enim: Ne forte peccaverint filii mei et benedixerint Deo in cordibus suis. Filii in cordibus maledicunt, cum recta nostra opera a non rectis cogitationibus prodeunt, cum bona in aperto exeunt, sed noxia in occulto moliuntur. Deo quippe maledicunt, cum mentes nostrae de se sibi aestimant hoc quod sunt. Deo maledicunt, cum se ab illo accepisse vires intelligunt, sed tamen de eius muneribus propriam laudem quaerunt. Sciendum vero est quod bona nostra tribus modis antiquus hostis insequitur, ut videlicet hoc quod recte coram hominibus agitur, in interno iudicio conspectu vitietur. Aliquando namque in bono opere intentionem polluit, ut omne quod in actione sequitur eo purum mundumque non exeat, quod hoc ab origine perturbat. Aliquando intentionem boni operis viciare non praevalet, sed in ipsa actione se quasi in itinere opponit, ut cum per propositum mentis securior quisque egreditur, submisso latenter vitio quasi ex insidiis perimatur. Aliquando vero nec intentionem viciat nec in itinere supplantat, sed opus bonum in fine actionis illaqueat, quanto quis vel a domo cordis vel ab itinere operis longius recessisse se simulat, tanto decipiendo bonae actionis terminum astutius exspectat, et quo incautum quemque quasi recedendo reddiderit, eo illum repentino nonnumquam vulnere durius insanabiliusque confligit. Intentionem quippe in bono opere polluit, quia cum facilia ad decipiendum corda hominum conspicit, eorum desideriis auram transitorii favoris apponit, ut in his quae recta faciunt ad appetenda yma a rectitudine intentionis declinet. Unde et recte sub Iudeae specie de una quaque anima laqueo insidiae intentionis capta propheta

Diluculo consurgimus cum sancti mens in compunctione perseveramus.

De donis et virtutibus sunt gratiae referende.

II Reg. IIII

dicatur facti sunt hostes eius in capite. At si apte
deest. Cum bonum opus non bona intentione
sumitur. Hinc adversantes spiritus ab ipso cogi-
tationis exordio principantur, tanto que eam
plenius possident quanto et principium dominantes te-
nent. Cum vero intentionis malitiae non praevalet in-
dicia, positis laqueos tegit. Sic in eo quod bene agi-
tur exsultare ad iniustum ducit, cumque quod inchoans
aliter proposuerat in actione longe aliter quam cepe-
rat perducit. Saepe enim bono operi dum laus
humana obviat mentem operantis immutat, quae
quamvis quaesita non fuerat, tamen oblata delectat.
Cuius delectatione dum mens boni operantis resol-
vitur, ab omni intentionis intimae vigore dissipatur.
Saepe bene se inchoante iustitiae exsultate
ira subiungit, et dum zelo rectitudinis immoderatius
mentem turbat, cuncta quietis internae salute
sauciat. Saepe gravitatem cordis quasi subire-
ta exsultate tristitia sequitur, atque omne opus quod
mens bona intentione inchoat, licet velut
maeror obumbrat. Quae et non numquam
tanto tardius repellitur, quanto insipere (?) menti
quasi senior famulatur. Saepe se bono operi laeti-
tia immoderata subiungit, cumque plus mentem quam
decet hilarescere exigit, ~~ab actione bona de~~
~~...~~ ab actione bona omne pondus gravitatis ex-
pellit. Quia et bene inchoantibus sub actione
laqueos praevidens expetiit (?), tribulato spiritu plenus
dicebat: In via hac qua ambulabam abscon-
derunt laqueum mihi. Quod bene ac subtiliter Ieremias
insinuat, qui dum gesta referre foris studuit,
quae intus apud nos metipsos gerenda in-
dicavit, dicens: Venerunt octoginta viri de
Sichem et de Silo et de Samaria, rasi barba
et scissis vestibus squalentes, munera et thus
habebant in manu ut offerrent in domo Domini.
Egressus autem Ismahel filius Nathaniae in
occursum eorum de Maspha, incedens et plorans
ibat. Cumque occurrisset eis, dixit ad eos: Ve-
nite ad Godoliam filium Aicham. Qui cum
venisset ad medium civitatis, interfecit eos. Bar-
bam quippe radunt, qui de propriis viribus fidu-
ciam subtrahunt; vestes scindunt, qui sibimetipsis
in exterioris decoris laceratione non parcunt; obla-
turi in domo Domini thus et munera veniunt, quia
exhibere se in Dei sacrificio orationem cum operibus
pollicentur. Sed tamen si se in ipsa sanctae devotionis
via caute circumspicere nesciunt, Ismahel
Nathaniae filius in eorum occursum venit, quia
nimirum quilibet malignus spiritus prioris vitii (?)

Nathaniae videlicet exemplo in superbiae errore generatus
se ad laqueum deceptionis opponit. Decenter autem dicitur
incedens et plorans ibat, quia ut devotas
mentes in ipso virtutis fervore praevaleat, sem-
per quasi sub velamine virtutis velatur, et dum
concordare se non lugentibus simulat, ad cordis
intima securius admissus, hoc quod intus devo-
latet occidit. Qui plerumque spondet ad al-
tiora provehere, unde et dixisse perhibetur: Venite ad
Godoliam filium Aicham, ac dum maio-
ra promittit, et minima subtrahit. Unde recte dicitur:
Qui cum venisset ad medium civitatis interfecit
eos. Viros ergo ad offerenda Deo munera veni-
entes in medio civitatis interfecit, quia divinis dedi-
tas mentes operibus nisi magna circumspectione
custodiat, exspectante hoste, dum devotionis
portantes hostiam in ipso itinere perdunt vitam.
De cuius hostis manu non evaditur nisi citius
ad paenitentiam recurratur. Unde illic apte sub-
iungitur: Decem autem viri reperti sunt inter eos
qui dixerunt ad Ismahelem: Noli occide-
re nos, quia habemus thesauros in agro frumen-
ti et olei et ordei et mellis. Et non occidit eos.
Thesaurus quippe in agro est spes in paenitentia, quae
quia non cernitur, quasi in terra cordis suffossa clau-
ditur. Qui ergo profitebantur thesauros se habere in
agro, servati sunt, quia qui post incautelae suae
vitium ad lamentum redeunt, non capti mori-
untur. Cum vero antiquus hostis nec in exordio
intentionis ferit nos, nec in itinere actionis intercipiat,
duriores in fine laqueos tendit; quae tanto
nequius obsidet, quanto sola sibi remansisse
ad deceptionem videt. Hos namque fine suo
appositos laqueos propheta conspexerat cum dice-
bat: Ipsi calcaneum meum observabunt. Quia in
calcaneo finis est corporis, quid per hunc nisi
terminus signatur actionis? Sive ergo maligni spiritus,
seu pravi quique homines illorum sequaces super-
biae, calcaneum observabunt, cum actionis fi-
nem bonae viciare desiderant. Unde et eidem
serpenti dicitur: Ipsa tuum observabit caput et tu eius
calcaneum. Caput quippe serpentis observare est
initia suggestionis eius aspicere et manu
sollicitae considerationis a cordis aditu fundi-
tus exstirpare. Qui tamen cum ab initio deprehen-
ditur, percutere calcaneum molitur, quia et si sug-
gestione prima intentionem non percutit, decipere
in fine contendit. Si autem semel cor in intentione
corrumpitur, sequentis actionis medietas et terminus
ab hoste callido secure possidetur, qui totam se

Cum vitiose vivitur sepe bonum imitatur simulatione

Penitentia est custos bonorum operum

Contra

Dyabolus nos temptare non desistit

B

Gen. iii

Malus consensus hominis [illegible] bone actionis

fo.

virtutes quinque

arborem fructus ferre conspicit, quam venenato dente in radice inciderit. Extrema ergo summa cura vigilandum est, ne vel bonis operibus serviens mens temporali intentione polluatur. Unde recte dicitur: Ne forte peccaverint filii mei et benedixerint Deo in cordibus suis. Recte autem dicitur: Nullum est bonum quod foris agitur, si non pro eo intus ante Dei oculos in occulto victima in ara cordis immolatur. Tota itaque virtute procurandus est fluvius operis, qui prius emanat ex fonte cogitationis. Omni cura servandus est a malitia purus oculus cordis, ne hoc quod in actione rectum hominibus ostentat, apud semetipsum pravitatem prave intentionis intorqueat. Curandum namque est ne bona nostra pauca sint; curandum ne indiscussa, ne aut pauca agentes infecundi remaneamus steriles, aut indiscussa relinquentes vecordes. Recte autem una quaeque vere virtus est, si misceatur aliis virtutibus. Unde et recte ad Moysen dicitur: Sume tibi aromata, stacten et onycha, galbanum boni odoris et thus lucidissimum, faciesque thymiama compositum opere unguentarii mixtum diligenter et purum. Thymiama quippe ex aromatibus facimus compositum, cum in altari boni operis virtutum multiplicitate redolemus; quod mixtum et purum fit, quia quanto virtus virtuti iungitur, tanto boni operis incensum sincerius exhibetur. Unde et subiungitur: Cumque in tenuissimum pulverem universa contuderis, pones ex eo coram tabernaculo testimonii. In tenuissimum pulverem aromata universa conterimus, cum bona nostra quasi in pila cordis occulta discussione tundimus, et utrum veraciter bona sint subtilius pertractamus. Aromata ergo in pulverem redigere est virtutes recogitando terere et usque ad subtilitatem occulti examinis revocare. Et notandum quod de eodem pulvere dicitur: Pones ex eo coram tabernaculo testimonii, quia tunc nimirum bona nostra veraciter in conspectu iudicis placent, cum haec mens subtilius recogitando conterit, et quasi de aromatibus pulverem reddit, ne grossum durumque sit bonum quod agitur, ne si hoc arta retractationis manus non comminuit, odorem de se subtilius non aspergat. Hinc enim est quod sponsae virtus sponsi voce laudatur, cum dicitur: Quae est ista quae ascendit per desertum sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhae et thuris et universi pulveris pigmentarii? Sancta namque ecclesia sicut fumi virgula ex aromatibus ascendit, quia ex vitae suae virtutibus in rectitudinem interni incensi proficit; nec sparsa per cogitationes defluit, sed sese intra arcana cordis in rigore virgae constringit; quae ea quae agit dum recogitare et retractare non desinit, myrrham quidem et thus habet in opere, sed pulverem in cogitatione. Hinc est quod oblatoribus hostiae ad Moysen dicitur: Detracta pelle hostiae, artus in frusta concidunt. Pellem namque hostiae subtrahimus, cum ab mentis oculis superficiem virtutis amovemus; eius artus in frusta concidimus, cum distinguentes subtilius eius intima membratim cogitamus. Curandum ergo est ne cum mala vincimus, bonis lascivientibus supplantemur; ne forte fluxa prodeant, ne incircumspecta capiantur, ne per errorem viam deserant, ne per lassitudinem fructum ante acti laboris perdant. In cunctis enim vigilare debet se mens circumspecte, atque in ipsa circumspectionis sue providentia perseverare. Unde et recte subiungitur: Sic faciebat Iob cunctis diebus. Incassum quippe bonum agitur, si ante terminum vitae deseratur, quia et frustra velociter currit qui prius quam ad metas veniat deficit. Hinc enim est quod de reprobis dicitur: Vae his qui perdiderunt sustinentiam. Hinc est quod electis suis Veritas dicit: Vos estis qui permansistis mecum in temptationibus meis. Hinc Ioseph, qui inter fratres usque ad finem iustus perseverasse describitur, solus talarem tunicam habuisse perhibetur. Quid namque talaris tunica nisi actio consummata? Quasi enim protensa tunica talum corporis operit, cum bona actio ante Dei oculos usque ad vitae nos terminum tegit. Hinc est quod per Moysen caudam hostiae in altari offerri praecipitur, ut videlicet omne bonum quod inchoamus etiam perseverante fine compleamus. Bene igitur coepta cunctis diebus agenda sunt, ut cum malum pugnando repellitur, ipsa boni victoria constanti manu teneatur. Haec tantum quae sub multiplici explicatione discussimus, ut fastidienti animae varia alimenta proponentes aliquid quod eligendo sumat offerremus. Hoc tamen magno opere petimus, ut qui ad spiritalem intelligentiam mentem sublevant, a veneratione historiae non recedant.

Explicit liber primus. Incipit secundus.

Scriptura sacra mentis oculis quasi quoddam speculum opponitur, ut interna nostra facies in ipsa videatur. Ibi etenim foeda, ibi pulchra nostra cognoscimus. Ibi sentimus quantum proficimus, ibi a profectu quam longe distamus.

Exo. xxx
Ex polo fige

Exo.

Cant. iii
Ista enim est ut virgula

Narrat autem gesta fortium et ad imitationem cor
da provocat infirmorum dumque illorum victri
cia facta commemorat contra vitiorum proelia debilia
nostra confirmat fitque eius verbis ut eo minus
mens inter certamina trepidet quo ante se posi
tos tot virorum fortium triumphos videt. Nonnum
quam vero non solum nobis eorum virtutes asse
rit sed etiam casus innotescit ut et in victoria
fortium quod imitando arripere et rursum videamus
in lapsibus quod timere debeamus. Ecce enim Job de
scribitur temptatione auctus sed David temptatione pro
stratus ut et maiorum virtus spem nostram fove
at et maiorum casus nos ad cautelam humili
tatis accingat quatenus dum illa gaudentes sub
levant ista metuentes premant et audientis animus
illinc spei fiducia hinc humilitate timoris erudi
tus nec temeritate superbiat quia formidine premitur
nec pressus timore desperet quia ad spei fidu
ciam virtutis exemplo roboratur. Factum est autem quadam
die cum venissent filii dei ut assisterent coram
domino affuit inter eos et Sathan. Initium libri
quo sacri eloquia in exordiis narrationum
qualitates exprimat eventus et causarum.
Alias namque appositione loci, alias appositione temporis,
alias qualitate actionis, alias qualitate temporis signat
quid de ventura actione sequatur. Positione quippe lo
corum divina scriptura exprimit subsequentium merita
finesque causarum sicut de Israel dicitur quod verba
dei in monte audire non potuit sed precepta
in campestribus accepit. Subsequentem namque infir
mitatem populi indicans quia ascendere ad summa
non valuit sed semetipsum in infimis negligenter
vivendo laxavit. Appositione temporis futura denun
ciat sicut in actibus apostolorum Stephanus Jesum
quem ad dexteram sedere credimus stantem se vidisse
testatur. Stare quippe adiuvantis est. Sed recte stare
cernitur quem in bello certaminis opitulatorem habuit. Qualitate
actionis res subsequens denuntiatur sicut contra
eum predicante domino nec tunc ex Judea credituris
dicitur premisit dicens: Hyemps erat.
Tempus namque est cum habundante iniquitate
refrigesceret caritas multorum. Ideo ergo hye
mis curavit tempus exprimere ut inesse audi
torum cordibus malicie frigus indicaret. Hinc
est quod negatio Petri premittit quia frigus
erat et stans ad prunas calefaciebat se.
Iam namque intus a caritatis fervore tor
pebat et ad amorem presentis vite quasi ad persecu
torum prunas infirmitatis estuatione recalebat et

Qualitate quoque temporis finis exprimitur actionis
sicut non redditurus ad veniam ad traditionis
perfidiam nocte Judas exisse perhibetur cum egre
diente illo ab evangelista dicitur: Erat autem nox.
Hinc etiam et iniquo diviti dicitur: Hac nocte repe
tunt animam tuam abs te. Anima quippe que
ad tenebras ducitur non in die repeti sed in noc
te memoratur. Hinc est quod Salomon qui sapientiam
non perseveraturus accepit in sompnis hanc et
in nocte accepisse describitur. Hinc est quod angeli ad
Abraham in meridie veniunt, punientium autem
Sodomam ad eam vespere venisse memora
tur. Quia ergo Job temptationis ad victoriam ducitur
in die temptata perhibetur cum dicitur: Factum est autem quadam die
cum venissent filii dei ut assisterent coram
domino affuit inter eos et Sathan. Quinam autem
filii dei nisi electi angeli vocantur. De quibus cum
cognoscitur quod obsequiis maiestatis ministrant val
de querendum est unde veniant aut coram deo
assistant. De his namque voce veritatis dicitur: Angeli
eorum semper vident faciem patris mei qui in
celis est. De his propheta ait: Milia milium mi
nistrabant ei et decies millies centena milia
assistebant ei. Si igitur semper vident et semper
assistunt vigilanti cura querendum est unde
veniant qui numquam recedunt. Sed quia de his per
Paulum dicitur: Nonne sunt omnes administratorii
spiritus in ministerium missi propter eos qui hereditatem
capiunt salutis. Per hoc quod missos cognoscimus
unde veniant invenimus. Sed ecce questionis nodum
iungimus et quasi difficultatem solvere nitimur nodum
ligamus. Quando enim aut stare assistere aut videre
faciem patris semper possunt et si ad
ministerium exterius pro nostra salute mittuntur?
Quod tamen citius solvimus si quam subtilis sit angeli
ca natura pensamus. Neque enim sic a divina visio
ne foras exeunt ut interne contemplationis
gaudiis priventur. Quia si conditoris aspectum
exeuntes amitterent nec iacentes erigere nec
ignorantibus vera nuntiare potuissent fontemque
lucis quem egredientes ipsi perderent cecis nulla
tenus propinarent. Hinc ergo est quod nunc natura
angelica a nostre conditionis natura distincta
quod nos et loco circumscribimur et cecitatis ignorantia
coartamur. Angelorum vero spiritus loco quidem
circumscripti sunt sed tamen eorum scientia longe super
nos incomparabiliter dilatatur. Interius quippe
exteriusque sciendo distenti sunt quia ipsum
fontem scientie contemplantur. Quid enim de his

Jo xiii
Luc xii
iii Reg iii
Gen xviii
angeli boni filii dei vocantur
Mt xviii
Dan vii
ad Ebr i
quod de assistentia et missione angelorum

que facta sunt nesciunt qui faciente omnia sciunt eorum. Itaque scientia comparacione nostre valde dilatata est sed tamen comparacione divine scientie angusta. Sicut ipsi quidem comparacione nostri corporum spiritus sunt sed comparacione summi et incircumscripti spiritus sunt corpus. Et mittuntur ergo et assistunt quia per hoc quod circumscripti sunt exeunt. Et per hoc quod sunt incircumscripti in te quo preter eunt nusquam recedunt. Faciem ergo patris semper vident et tamen ad nos veniunt quia et nos spirituali presencia foras exeunt et tamen ibi se unde recesserant per internam contemplacionem servant. Dicatur ergo venerunt filii dei ut assisterent coram domino quia illuc spiritus conversione redeunt unde nulla mentis aversione recedunt. Affuit eciam inter eos sathan. Valde querendum est quomodo inter electos angelos sathan adesse potuit qui ab eorum sorte exigente superbia dudum dampnatus exiuit. Sed recte inter eos affuisse describitur quia et si beatitudinem perdidit naturam tamen eis similem non amisit. Et si meritis pregravatur conditione nature subtilis attollitur. Inter dei ergo filios coram domino affuisse dicitur quia eo intuitu quo omnipotens deus cuncta spiritualia conspicit eciam sathan in ordine nature subtilioris videt. Attestante scriptura que dicit Oculi domini contemplantur bonos et malos. Sed hoc quod affuisse sathan coram domino dicitur magnum nobis questione versatur. Scriptum quippe est Beati mundo corde quoniam ipsi deum videbunt. Sathan vero qui mundo corde esse non potest quo videndo domino affuisse potest. Sed sciendum quia affuisse coram domino non autem dominum vidisse perhibetur. Venit quippe ut videretur non ut videret. Ipse in conspectu domini non autem in conspectu eius dominus fuit. Sicut cecus cum in sole consistit ipse quidem radiis solis perfunditur sed tamen lumine non videt quo illustratur. Ita ergo eciam inter angelos in conspectu domini sathan affuit quia vis divinitatis que intuendo penetrat omnia non se videntem immundum spiritum vidit quia enim et ipsa que deum fugiunt latere non possunt dum cuncta sunt nuda superno conspectui. Sathan affuit absens presenti. Sed cum dixit dominus Unde venis. Cur inde est quod venientes electos angelos nequaquam dicit Unde venistis. Sathan vero unde veniat percunctatur. Non enim requirimus nisi rei quam nescimus. Scire autem dei reprobare est. Unde quibusdam in fine dicturus est Nescio vos unde sitis. Discedite a me omnes operarii iniquitatis. Sicut et nescire mentiri veritatis dicitur qui labi per mendacium dedignatur. Non quia si mentiri velit nesciat sed quia solo veritatis amore contempnat. Quid est ergo quod ad sathan Unde venis dicitur nisi quod vias illius incognitas reprobando vitat. Igitur lumen tenebras quas reprobat ignorat et sathane itinera que quasi iudicando dampnat digne est ut quasi nesciens requirat. Hinc est quod ad peccantem conditoris voce dicitur Ubi es. Non enim divina potencia nesciebat ad que post culpam servus latibula fugerat. Sed quia videt in culpa lapsum iam sub peccato velut ab oculis veritatis absconditum quia tenebras erroris eius non approbat quasi ubi sit peccator ignorat eum quem vocat et requirit dicens Adam ubi es. Per hoc quod vocat signum dat quia ad penitenciam revocat. Per hoc quod requirit aperte insinuat quia peccatores iure dampnandos ignorat. Sathan ergo dominus non vocat sed tamen requirit dicens Unde venis quia nimirum deus apostatam spiritum ad penitenciam nequaquam revocat sed in superbie eius dampnat. Igitur dum sathan de itinere suo discutitur electi angeli requirendi unde veniant non sunt. Itinera eorum nescire tanto deo nota sunt quanto et ipso deo auctore peraguntur. Dum quod soli voluntati eius serviunt eo esse incognite nequeunt quo per approbacionis oculum ex ipso sunt. Qui respondens sathan ait Circuivi terram et perambulavi eam. Solet per girum circuitus labor anxietatis signari. Sathan ergo laborans terram circuit quia celestis interni culmine stare contempsit. Circuisse se non tranquille sed perambulasse insinuat quanto peccati pondere in penis premitur. Deorsum stetit. Perambulans ergo terram circuit quia ab illo spiritualis potencie volatu corruens malicie sue pressus pondere intra fores ag... dum labor venit. Hinc est enim quod de eius membris per psalmistam dicitur In circuitu impii ambulant quia dum interiora non appetunt exteriorum labore fatigantur. Sequitur Numquid considerasti servum meum Job quod non sit ei similis in terra homo simplex rectus ac timens deum et recedens a malo. Hoc quod divina voce beatus Job simplex rectus et recedens a malo dicitur quia subtiliter in enarracione superius exposuimus replicare que diximus devitamus ne dum discussa repetimus tedi...

ad indiscussa veniamus. Hoc est nobis solerter
intuendum quid sit quod vel ad Sathan loquitur
Dominus dicens, vel quod Sathan Domino respondet. Perscru-
tanda quippe est quenam sit ista lo-
cutio. Neque enim vel a Deo qui summus et in-
circumscriptibilis est spiritus, vel a Sathan qui nul-
la est carnea veste natura sua circumdatus, more
aereo flatu folle, id est pulmonis, attracto, per orga-
na gutturis vox expressa redditur. Sed dum
natura invisibilis incomprehensibiliter loquitur, dignum
est ut mens nostra qualitates corporee locutionis ex-
cedens ad sublimes atque incognitos modos
locutionis interne suspendatur. Nos namque
ea ut que sentimus intrinsecus exterius exp-
rimamus, hec per organa gutturis per sonum vocis
eicimus. Alienis quippe oculis intra secretum
mentis quasi post parietem corporis stamus, sed cum manifesta-
re nos metipsos cupimus quasi per lingue ianuam
egredimur ut quales sumus intrinsecus ostendamus.
Spiritualis autem natura non est ita, que exprimere
et corporis compositione duplex non est. Sed tamen sciendum
est quod ipsa et incorporea cum loquitur, eius lo-
cutio nequaquam una atque eadem qualitate formatur.
Aliter enim loquitur Deus ad angelos, aliter angeli ad Deum,
aliter Deus ad sanctorum animas, aliter sanctorum anime
ad Deum, aliter Deus ad dyabolum, aliter dyabolus ad Deum.
Nam quia spirituali nature corporea oppositio nulla ob-
obsistit, loquitur Deus ad angelos sanctos eo ipso quo
eorum cordibus occulta sua invisibilia ostendit,
ut quicquid agere debeant, ipsa contemplatione veritatis
legant, et velut quedam precepta vocis sint ipsa
gaudia contemplationis. Quasi enim audientibus dicitur
quod videntibus inspiratur. Unde cum eorum cordibus se
contra humanam superbiam animadversionem vel ad ostendere
funderet, dicit: Venite descendamus et confunda-
mus ibi linguam eorum. Dicitur eis qui adhe-
rent: Venite, quia nimirum hoc ipsum magna
angelica contemplatione convertere in divina contemplatione
semper accrescere est, et numquam corde recedere quasi quodam
stabili motu est semper venire. Et dicit: De-
scendamus et confundamus linguas eorum. Ascen-
dunt angeli eo quod creatorem conspiciunt; descen-
dunt angeli eo quod creaturam sese in illicita
erigentem examine districtionis premunt. Dicere ergo:
Descendamus et confundamus linguas eorum, in se ipso
eis hoc quod recte agitur ostendere, et per eum interne
visionis eorum mentibus exhibenda iudicia
occultis motibus inspirare. Aliter loquuntur angeli
ad Deum, sicut per Iohannem Apocalypsis dicitur: Dig-
nus est agnus qui occisus est accipere virtutem
et divinitatem et sapientiam. Vox namque angelorum
est in laude conditoris ipsa admiratio intime con-
templationis. Virtutis divine miracula obstu-
puisse est dixisse, quia excitatus cum reve-
rentia motus cordis magnus est ad au-
res incircumscripti spiritus clamor vocis. Que vox
se quasi per distincta verba explicat, dum sese
per innumeros motus admirationis format. Deus
ergo angelis loquitur, cum eis voluntas eius
in omni videndo manifestatur. Angeli autem

loquuntur Domino, cum per hoc quod super semetipsos re-
spiciunt in motum admirationis surgunt. Aliter
Deus ad sanctorum animas, aliter sanctorum anime loquuntur
ad Deum. Unde in Iohannis Apocalypsi dicitur: Vidi sub-
tus altare animas interfectorum propter verbum
Dei et propter testimonium quod habebant, et clamabant
voce magna dicentes: Usquequo, Domine,
sanctus et verus, non iudicas et vindicas san-
guinem nostrum de his qui habitant in terra? Ubi
illico adiungitur: Date sunt illis singule stole al-
be, et dictum est illis ut requiescerent tempus mo-
dicum donec impleatur numerus conservorum et fra-
trum eorum. Quid enim est animas vindictam petendo
dicere nisi diem extremi iudicii et resurrectionem ex-
tinctorum corporum desiderare? Magnus quippe cla-
mor eorum magnum est desiderium. Tanto enim
quisque minus clamat quanto minus desiderat, et tanto
maiorem vocem in aures incircumscripti spiritus ex-
primit quanto se in eius desiderium plenius fun-
dit. Animarum ergo sunt verba ipsa desideria. Nam
si desiderium sermo non esset, propheta non diceret: Desi-
derium cordis eorum exaudivit auris tua. Sed
cum aliter solet moveri mens que petit, aliter
que petitur, et sanctorum anime ita in sinu secreti
sunt Deo inherent ut inherendo requiescunt,
quo dicuntur petere quas ab eterna voluntate con-
stat nullatenus discrepare? Quo dicimus vindic-
tam desiderare quas voluntatem Dei certum est et ea que
futura sunt non ignorare? Sed in ipso posite ab
ipso aliquid petere dicuntur, non quo quicquam
desiderant quod ab eius quem cernunt voluntate dis-
cordet. Sed quo mente ardentius inherent, eo
et de ipso accipiunt ut ab ipso petant quod ipsum
velle facere noverunt. De ipso ergo bibunt quod ab
ipso sitiunt, et modo nobis adhuc incomprehensibili
hoc quod petendo esuriunt presciendo saciantur. Discor-
darent ergo a voluntate conditoris, si quod eum videre
velle non peterent, et minus inhererent, si vo-
lenti dare desiderio pigriori pulsarent. Et
quibus responsum divinitus dicitur: Requiescite adhuc
tempus modicum donec compleatur numerus conservorum
et fratrum vestrorum, desiderantibus animabus requie-
scere adhuc tempus modicum dicere est inter ardorem
desiderii ex ipsa prescientia solatia consolationis
inspirare, ut et animarum vox sit hoc quod cari-
tate desiderant, et iudicentur Dei sermo sit hoc quod e-
as retributionis certitudine inter desideria confirmat.
Unde ergo eius est ut collectionem fratrum expectare
debeant, eorum mentibus libenter moras expecta-
di infundere, ut cum carnis resurrectionem appetunt, etiam
ex colligendorum fratrum augmento gratulentur.
Aliter Deus loquitur ad dyabolum, aliter dyabolus ad Deum lo-
quitur. Enim Deus ad dyabolum vias eius ac nego-
tia animadversione occulte discussionis increpat,
sicut huic dicitur: Unde venis? Dyabolus autem ei respondere
est omnipotenti maiestati eius nil posse celare.
Unde hic ait: Circuivi terram et perambulavi
eam. Quid enim dicere eius est quid egerit, sapere
quod actus suos illius oculis occultare non
possit. Sed tamen non est quod sicut hoc loco dicitur

Marginal notes (red):

Locutio dei ad angelos ... vocatur ...

Locutio ... xiii

... ascendere ... descendere

... angelorum ... v.

De clamore sanctorum Apocalypsis vi

Cur quod sancti petunt vindictam petere

De petitione sanctorum quod

Quomodo sancti ... concordat cum beneplacito divino

Locutio dei ad dyabolum et econtrario

tribus [modis] dyabolus loquitur ad deum quatuor modis deus loquitur ad dyabolum

Quatuor modis deus loquitur ad dyabolum quia et iniustas vias eius arguit et electorum suorum contra illum iusticias opponit et temptacionem eorum in nocencia (?) ei concedendo permittit et ab hiis eum ne temptare audeat prohibet. Iniustas enim vias eius redarguit sicut iam dictum est Unde venis. Electorum suorum contra illum iusticiam opponit sicut ait Considerasti servum meum Job quod non sit ei similis super terram. Temptacionem eorum in nocencia eciam concedendo permittit sicut dicitur Ecce universa que habet in manu tua sunt. Rursum quia eum a temptacione prohibet cum dicit Tantum in eum ne extendas manum tuam. Tribus modis ad deum dyabolus loquitur cum vel vias suas insinuat vel electorum innocenciam fictis criminibus accusat vel temptacionem eorum in nocencia postulat. Vias quippe suas insinuat quando dicit Circuivi terram et perambulavi eam. Electorum innocenciam accusat cum dicit Numquid frustra timet Job deum nonne tu vallasti eum ac domum eius universamque substanciam eius per circuitum. Temptacionem eorum in nocencia postulat cum dicit Extende manum tuam et tange cuncta que possidet nisi in faciem benedixerit tibi. Sed dicente deo Unde venis sicut et supra insinuavimus sue iniusticie itinera malicie eius increpat. Dicente deo Considerasti servum meum Job quod non sit ei similis super terram, tales electos suos iustificando facit quales invidere (?) apostata angelus possit invidere. Dicente deo Ecce universa que habet in manu tua sunt ad probacionem fidelium quos occulta vi [illegible] illum sue malicie relaxat. Dicente deo Tantum in eum ne extendas manum tuam ab immoderate temptacionis impetu eum permittendo restringit. Dicente autem dyabolo Circuivi terram et perambulavi eam sagacitatem sue malicie invisibilibus eius oculis occultari non posse. Dicente dyabolo Numquid frustra Job timet deum contra bonos mentis cogitacionum suarum latibula cognicio eorum quod profectibus invidet atque in videndo probacionis rimas exquirit. Dicente dyabolo Extende paululum manum tuam et tange cuncta que possidet ad afflictionem bonorum malicie estibus anhelat. Qui enim eorum temptacione invidens appetit correccionem quod probacionem deprecans petit. Igitur intimatarum (?) locucionum modos succincte distinximus ad continuandum (?) exposicionis ordinem redeamus (?). Considerasti servum meum Job quod non sit ei similis in terra vir simplex et rectus ac timens deum et recedens a malo. Per modum tractatum est quod dyabolus non contra Job sed contra dominum certamen proponit, certaminis vero beatus Job in medio fuit. Et si inter flagella suis dicimus Job inter flagella deliquisse, se consentire nephas est dominum dicimus in sua propositione victoriam perdidisse. Nam certe ipse loco in tuendo est quia non prius dyabolus beatum Job adiuvit (?) petiit. Sed eum dominus in dyaboli despectu laudavit. Et nisi in sua iusticia perseveraturum nosset non

utique quem proponeret nec perditum in temptacione concederet. Diabolus autem temporis ex dei laudibus in temptatoris mente (?) iudicio sunt facta ex cruciatibus. Sed antiquus adversarius cumque accusare mala non invenit ipsa ad mala iam inflectere bona querit. Cum de operibus vincitur ad accusanda verba interiora perscrutatur. Cumque nec in verbis accusacionem invenit cordis intencionem fuscare contendit tanquam bona facta bono animo non fiant et idcirco premendi a iudice bona non debeant. Quia enim fructus arborem esse in estu virides conspicit quasi vermes ponere ad radicem querit. Sic namque Numquid frustra Job timet deum nonne tu vallasti eum ac domum eius universamque substanciam eius per circuitum operibus manuum eius benedixisti et possessio eius crevit in terra. Ac si aperte diceret qui tot bona in terra recepit quid mirum est si pro his sese innocenter gerit. Tunc innocens vere est si bonus inter adversa perstiterit. Cur autem magnus dicitur qui inter tot sua universitati operis tanta rerum multiplicitate comitatur. Astutus quippe adversarius cum servum virum inter prospera bene egisse considerat reprobare apud iudicem per adversa festinat. Unde recte in apocalipsi voce angelica dicitur Proiectus est accusator fratrum nostrorum qui accusabat illos ante conspectum dei nostri die ac nocte. Scriptura autem sacra sepe diem pro prosperis noctem autem pro adversis consuevit ponere. In die ergo et nocte accusare non desinit quia modo nos in prosperis modo in adversis accusabiles esse contendit ostendere. In die accusat cum prosperis male nos uti insinuat. In nocte accusat cum in adversis nos non habere pacienciam demonstrat. Unde ergo Job quia nec dum flagella que adhuc in eum accusare et nocte posset omnino non habebat. In die vero in prosperis magna sanctitate vigilat, perversitate prosperis bona illum egisse simulabat. Et perversi assercione menciens quod non ad usum boni substanciam possideret. Sed ad usum sibi dominum coleret. Sunt enim nonnulli qui ut fruantur deo dispensatorie utuntur hoc seculo. Et sunt nonnulli qui ut fruantur hoc seculo transitorie volunt uti deo. Cumque bona divini muneris [illegible] dyabolus putat quod facta fortis operacione Job gerit. Sed cum eius mentem reprehendere de operibus non valet, eius mentem quasi excogitacionibus accusat mentiens quod non amore dei sed temporali prosperitatis appeticione serviret. Unde quasi in nocte exigere [illegible] beati Job nesciens quod [illegible] adversis probari vermis [illegible] sciens temptandum hunc expetit ut quem prosperitatis in offenso gressu incessisse saltem in nocte adversitatis impingeret et ante laudatoris oculos offensione impaciencie prostratus iaceret. Unde subiungitur Extende paululum manum tuam et tange cuncta que possidet nisi in faciem benedixerit tibi. Cum servum suum sathan temptare appetit et tamen domino ut manum suam extendere debeat dicit, nondum se quod feriendi vires nec ipse sibi tribuit

[marg. sup.:] Formidandus ergo non est qui nisi permissus valet

qui contra auctorem omnium singulariter superbiens extitit? Nam
quia quibus agere ex semetipso non sufficit, quia nec per
semetipsum in eo quod est spiritus subsistit. Hinc est quod in
evangelio expellenda daemonum legio dicebat: Si eicis
nos, mitte nos in gregem porcorum. Qui enim per
semetipsum in porcos ire non potuit, quid mirum
si sine auctoris manu sancti viri domum contingere
non valebat? Sciendum vero est quia satanae volun-
tas semper iniqua est, sed numquam potestas iniusta, quia a semet-
ipso voluntatem habet, sed a Domino potestatem. Quod enim ipse
inique facere appetit, hoc Deus fieri non nisi iuste
permittit. Unde et bene in libro Regum dicitur: Spiritus Domini
malus irruebat in Saul. Ecce unus idemque
spiritus et Domini appellatur et malus: Domini videlicet per licentiam po-
testatis iustae, malus autem per desiderium voluntatis in-
iustae. Formidandus... Sola ergo illa vis timenda est quae
cum hosti saevire permiserit, ei ad usum iusti iu-
dicii et iniusta illius voluntas servit. Paululum
vero manum postulat extendi, quia exteriora sunt
quae expetit conteri. Neque enim satan facere se
aliquid inultum putat, nisi cum in anima sauciat,
ut ab illa praeliantem fervens retineat. Nam quia
ipse longe a caelo sub superbiae prostratus iacet. Sed
quid est quod ait: Nisi in facie benedixerit tibi? Scimus
nempe quod a manu ... respicimus, quod non amamus non-
nisi ab eo faciem declinamus. Quid itaque Dei faci-
es nisi respectus eius gratiae probatur intelligi? Ait ergo:
Extende paululum manum tuam et tange cuncta
quae possidet, nisi in facie benedixerit tibi. Ac si ap-
te diceret: Ea quae dedisti subtrahe, quia si accepta
perdiderit, respectum tuae gratiae ablatis rebus qui-
bus non requirit. Qui enim ea quae in muneribus dilec-
tus non servierit favore, tunc certa maledicendo
contempnit. Cuius peritiae callida nequaquam virtus
provocata vincitur, sed ad deceptionem sui hosti conce-
dit quod fidelis sanctus ad augendum muneris suffragium
Domini mox subditur: Ecce universa quae habet in manu tu-
a sunt; tantum in eum ne extendas manum tuam.
Considerandum est in verbis Domini dispensatio supernae pie-
tatis, quo hostem nostrum permittit et retinet,
relaxat et restringit. Alia ad temptandum dat, alia
ad affligendum, sed ab aliis relaxat. Ecce univer-
sa quae habet in manu tua sunt; tantum in eum ne
extendas manum tuam. Substantiam prodit sed tamen cor-
pus protegit, quod quidem post modum temptatori
traditurus est. Sed tamen ad omnia non relaxat, ne
hostem ne undique feriens frangat. Cum
enim multa electis eveniunt,
mira conditoris gratia ex parte dispensantur, ut
quae coadunata perimere possunt, divisa
collecta. Hinc Paulus ait: Fidelis Deus qui
non patietur vos temptari super id quod potestis,
sed faciet cum temptatione etiam proventum ut pos-
sitis sustinere. Hinc David ait: Proba me Domine
et tempta me. Ac si aperte dicat: Prius vires
inspice et tunc ut ferre valeo temptari permitte.
Hoc tamen quod dicitur: Ecce quae universa habet in manu tua
sunt; tantum in eum ne extendas manum tuam, in-
telligi et aliter potest. Quia forte quidem pugna-
torem suum Dominus noverat, sed tamen dividere ei

certamine contra hostem volebat, ut quamvis
robusto bellatori victoria in certamine suppeteret,
prius tamen de uno certamine hostis ad Dominum victus
rediret. Cumque ei adhuc iterum vincendo con-
cederet certamen, fidelis famulus eo mirabilius
victor existeret, quo victus hostis se contra illum ite-
rum ad nova bella pararet. Sequitur: Egressusque est sa-
tan a facie Domini. Quid est quod satan egres-
sus a facie Domini dicitur? Quo enim exit ab eo qui u-
bique est? Hinc namque quia ait: Caelum et terram ego im-
pleo. Hinc est quod Sapientia illius dicit: Gyrum caeli
circuivi sola. Hinc quod de eius spiritu scriptum est:
Spiritus Domini replevit orbem terrarum. Hinc est
quod Dominus iterum dicit: Caelum mihi sedes est, terra autem
scabellum pedum meorum. Cuius rursumque de eo
scriptum est: Caelum metitur palmo et omnem terram
pugillo concludit. Sedem quippe cui praesidet
interior et superior manet; caelum palmo me-
tiens et terram pugillo concludens ostenditur quod ipse
sit circumquaque cunctis rebus quas creavit
exterior. Id namque interius concluditur a quo concludente
exterius continetur. Per sedem ergo cui praesidet
interius superiusque, per pugillum quo continet exterius
inferiusque signatur, quia ipse manet intra omnia,
ipse extra omnia, ipse supra omnia, ipse infra
omnia; et superior est per potentiam et inferior per susten-
tationem, et interior per subtilitatem. Sursum regens,
deorsum continens, extra circumdans, interius pe-
netrans; nec alia ex parte superior, alia inferior,
aut alia ex parte exterior atque ex alia manet in-
terior. Sed unus idemque totus ubique praesiden-
do sustinens, sustinendo praesidens, circumdando
penetrans, penetrando circumdans. Unde superius
praesidet inde inferius sustinet, unde exterius
ambiens inde interius replens. Sine inquie-
tudine superius regens, sine labore inferius
sustinens, interius sine extenuatione penetrans,
exterius sine extensione circumdans. Est itaque
et superior et inferior sine loco, est amplius si-
ne latitudine, est subtilis sine extenuatione.
Quo ergo exitur ab eo qui dum per molem cor-
poris nusquam est, per incircumscriptam substantiam nusquam
deest? Sed quia satan pressus ma-
iestatis potentia appetitum suae malitiae explere non
valuit, quasi tamen in facie Domini stetit; a facie
exiit Domini, quia relaxatus divinitus ab in-
terna retentionis angustia ad sui desiderii
effectum venit. A facie Domini exiit. Vel certe quia Domini
interna disciplinae religata eius voluntas
noxia ad opus processit. Cum enim sicut decrevit
est id quod voluit implere non valuit, quasi
ante faciem Domini stetit, quia illum ab effectu
malitiae superna dispensatio coartavit. Sed
a facie eius exiit, quia temptationis eius
potestatem accipiens ad malitiae suae nota
pervenit. Sequitur: Cum autem quadam die
filii eius et filiae eius comederent et biberent
vinum in domo fratris sui primogeniti, nuntius
venit ad Job qui diceret: Boves arabant
et asinae pascebantur iuxta eas, et irruerunt

[marg.:] D; Ps. xxiii; Eccli. xxiiii; Ys. xl; Ys. lx; Hier.; E; et potior per magnitudinem; omnis localis circa ... deo ...; F; deus infinitus; G h a

[marg. sin.:] vm; v; F; xvi; x

sabei tulerunt omnia et pueros percusserunt
gladio et evasi ego solus ut nuntiarem tibi.
Pondendum quod ipsa temptationis congruat sunt
quippe dyabolus temptandi tempus elegit quando
~~dyabolus iob~~ filios in convivio invenit. Sed et in-
solvimus intuetur hostis quid faciat sed et quando fa-
ciat. Nam cuius potestatem acceperat temptandum
cum adhibusione eius exquisivit ut videlicet
nobis deo disponente prodeat quia principi-
a et tribulacionis leticia sedet. Intu-
endum nobis est quam callide ipsa dampna
iniciata sunt nuntiantur. Non enim dicitur boves
a sabeis ablati sunt. Sed boves ara-
bant ut videlicet memorato fructu operis cre-
scat dolor dampni et aperte greges non
solum sed etiam asine iuxta eos memorantur.
Ut dum minima animalia audientis ani-
mum minus ex sui qualitate percuteret, ani-
mum plus ex fecunditate vulneraret. Et quia
eo magis adversa animum feriunt quo cum
multa sunt etiam subito nuntiantur, apta
est mensura gemitum crescere particula
nuntiorum ~~dicitur~~. Cumque adhuc iste loq-
ueretur venit alter et dixit. Ignis dei cecidit de
celo et tactas oves pueros quoque consumpsit
et effugi ego solus ut nuntiarem tibi. Sic
rebus perditis maiorem audita dolorem
moveat eius animum ad extendendum etiam
primus nuntiorum verbis instigat. Intue-
ndum quippe est quam callide dicitur ignis dei
ac si diceret. Illius iam adversionem sustines
quem tot hostiis placare voluisti. Eius
iram toleras cui cottidie serviens insu-
dabas. Dum enim deum cui serviebat adver-
sa intulisse indicat, lesum commemorat in
quo excedit si ius ante acta obsequia ad
mentem reducet et frustra se servisse esti-
mans in auctorem suum superbiret. Sed tamen
cum mens cum se adversa ab hominibus pre-
ti conspiciat in divine gratie consolatione
requiescat. Cumque temptacionum procellas in
exterioribus extinctis videat secessum spei
minime appetens intra conscientie portum
fugit. Ut ergo versutus hostis uno corde
quasi vir robustissimi pectus et simul
adversitatibus et divina desperatione contun-
deret et prius sabeos irruisse tulit et mox
ignem dei cecidisse nuntiant. Ut cum
omnem aditum consolationis concluderet
dum et ipsum adversante ostendit qui tolerari
fieri animi mens adversa potuisset quo
dum se temptatum undique destitutum atque
undique [illegible] in contumeliam ta-
cito audacius [illegible] et despectus erumpit.
Sed et illo adhuc loquente venit et
dixit. Caldei fecerunt tres turmas et in-
vaserunt camelos et tulerunt eos necnon
percusserunt et pueros gladio et effugi ego solus
ut nuntiarem tibi. Ecce iterum nequid

minus de humana adversitate doluisset
caldeorum turmas irruisse denuntiat et
ne illum minus desuper veniens adversitas
feriat iterata eam inde denuntiat. Adhuc
iste loquebatur et ecce alius intravit et dixit
filiis tuis et filiabus vescentibus et bibentibus
in domo fratris sui primogeniti repente ventus
vehemens irruit a regione deserti et concussit
quatuor angulos domus que corruens oppressit
liberos tuos et mortui sunt et effugi ego
solus ut nuntiarem tibi. Certum uno volnere
non prosternit ideo bis terque percutitur ut usque
ad intima conferiatur. Nuntiata itaque fu-
erat adversitas de sabeis nuntiata divi-
na animadversio per ignem de celo nuntiatur absum-
ptionibus item caldeorum irruptio cedesque pu-
erorum et divine indignationis ira repente
dum ventus irruens concussisse domos
et angulos atque extinxisse liberos indicatur.
Certum cum notum est quod absque superno nutu
in omni electa non prevalet latenter infert quod ipse
contra illum electum movit qui in omni primum
sit. Sathan semel accepta adversus
potestate ad usum sue nequitie et electi con-
cite prevalet. Sicut movere debet cum spiritus
desuper potestate turbare inventos decem
potuit cum ventum consistit quia dapsi-
[illegible] metallo ad usum aqua et ignis sunt. Sic
situm est igitur ut nuntiarentur mala quesita
ut multa quesitum est ut subita. Sed cum per
adversa nuntia alit tranquillo adhuc pectori
quasi fames [illegible] vulneris insultet. Cum
vero percussum cor silendo repetit ad impa-
ciencie verba compellet super vulnera vulneris
interrogavit. Intuendum nobis est quam callide cunctis
hostis antiquus non tam iacturam rei vi pa-
ciam [illegible] qua ipso ordine nuntiorum quin sti-
dens [illegible] ut prius nuntiare maiora
in extremo morte filiorum intulit. Sic in illa
pater rei familiaris dampna ducet si illa
iam orbatus audiet et minus perciperet rerum
amissio per cognita morte filiorum quia videlicet
nulla esset hereditatis si prius eos subtrahet quos
servabantur heredes. Sed animus incipiens in vel-
timo graviora nuntiavit. Ut dum gravida
tum deteriora cognosceret in eius corde do-
lori locum omne vulneris inveniret. Pondus
quod callide tot malorum pondera et diversa
et subita nuntiantur ut et repente et particulatim
crescentes audiret corde sese ipse dolor non
caperet et tanto ardencius in blasphemia at-
tenderet quanto subitis ac multiplicibus intor-
queret angustiis estuaret. Sed neque hoc ne-
gligere pretermitti puto quod filii in maioris fratris
domo convivabantur cum perirent. Dictum namque
est superius quod convivia peragi sine culpa vix
possint. Ut ergo nimia non illorum loquamur
Sed nobis est quod amoribus voluptuose ag-
maiorum disciplina cohibet. Cum vero

Sube gaudium et pene in [illegible]

asine sese

decelo

Ecia

maiores ipsi voluptati deserviunt minimum mino-
ribus licentiae frena laxantur. Nemo enim se sub
disciplinae constrictione retinet cum et ipse
qui ius constrictionis accepit sese voluptatibus
relaxant. Dum ergo in maioris fratris domo con-
vivantur pereunt quia tunc contra nos hostis ve-
hementius vires accipit cum et ipsos qui pro
custodia disciplinae praelati sunt laetitiae servire
conspicit. Tanto enim licentius ad feriendum
occupat quanto et hi qui intercedere per culpam
poterant voluptati vacant. Absit autem ut tanti
viri filios per conviviorum studia in gurgitem
ventris natasse suspicemur. Sed tamen vacare non
nimis quia etsi per disciplinae quamlibet custodiam
necessitatis metas edendo non transit attensa
tamen mentis intentio inter convivia torpescit et
minus inquietudo sit temptationum bello considerat
quae se per securitatem relaxavit. Unde ergo primi fratris
filios obruit quia antiquus hostis in maioris morte
subiunxit aditum per negligentiam maiorum
invenit. Sed quia quanta nuntiorum iaculis sit percussus
agnovimus vir fortis noster qualis inter vulne-
ra consistat audiamus. Tunc surrexit Iob
et scidit vestimenta sua et tonso capite corruens
in terram adoravit. Nonnulli magnae constantiae
philosophiam putant si disciplinae asperitate correpti
ictus verberum dolores quasi non sentiant. Nonnulli
vero tam nimis percussionum flagella sentiunt
ut immoderato dolore commoti etiam in excessum
linguae dilabuntur. Sed quisquis veram tenere
philosophiam vacat tenere inter utraque necesse est ut inter utraque
gradiatur. Non est enim pondus virtutis insensibi-
litas cordis quia et valde insana per stuporem
membra sunt quae et incisa dolere nequaquam possunt.
Rursus virtutis custodiam deserit qui dolorem
verberum tulit quam necesse est sentit quia dum nimia
afflictione cor tangitur usque ad impatientiae contume-
lias excitatur et qui per flagella malefacta cor-
rigere debuerat agit ut nequitia per flagellum
crescat. Contra insensibilitatem quippe percussorum pro-
pheta dicitur: Percussisti eos nec doluerunt,
attrivisti eos et renuerunt accipere discipli-
nam. Contra pusillanimitatem percussorum dicitur per psalmistam
dicitur: In miseriis non subsistent. In miseriis namque
quippe subsistent si aequanimiter adversa tolera-
rent. At per hoc qui a mente inter flagella
corruunt qui inter illatas miserias sub-
sistendi constantiam perdunt. Beatus itaque Iob
quia virtutis per se regulam tenuit contra
utraque vitia se cautela arte servavit ne
vero qui dolorem non sentiens flagella con-
temneret nec rursum ultra modum dolorem sen-
tiens contra iudicium flagellantis insaniret.
Cunctis enim rebus perditis cunctis liberis amis-
sis surrexit scidit vestimenta sua et tonso ca-
pite corruens in terram adoravit. Quod vestimenta
scidit quod tonso capite in terra capite cor-
ruit innuit minimum quia flagelli dolo-
rem sensit. Quod vero additur adoravit aperte
ostenditur quia et in dolore positus contra

flagellantis iudicium non excessit. Sic ergo om-
nino non motus est ne dum ipsa insensibilitate con-
temneret nec rursum omnino motus est ne nimis
dolendo peccaret. Sed quia duo sunt praecepta caritatis
amor dei et proximi ut dilectioni proximi quod
solveret impendit filiis luctum ne dilectionem dei
desereret explevit inter gemitus orationem.
Solent nonnulli propter deum diligere
in adversis autem positi flagellantem minus a-
mare. Beatus ergo Iob patienter quod motus extitit
exhibuit postquam flagella patris agnovit patienter quod
adorando similis mansit ostendit quia amorem patris
propter dolorem deseruit. Ne recte sibi etiam non sciret
in percussione corruit. Ille autem se feriri quotiens
necesse facit ad hoc corruit ut adoraret. Apud
antiquos autem mos fuit ut quisquis sponsam sui corpori
capitis capillos nutriendo servaret eos tempore af-
flictionis abscideret et rursum qui tranquillitatis tempore
capillos abscideret eos in expressione afflictionis
nutriret. Beatus itaque Iob tranquillitatis tempore capil-
los reservasse ostenditur quia ad dolorem usum ca-
put totondisse memoratur. Quatenus dum in cunctis
rebus cum manus superna percuteret et sponte il-
lum per ea quae divisa sustaret. Sed iste
exutus rebus filiis orbatus quia vestimenta scidit
quia caput totondit quia in terra corruit quid di-
cat audiamus. Nudus egressus sum de utero
matris meae nudus revertar illuc. Quam alte
sedi mecum considerabo quando considerat ipse quoque versus vestibus
intra perstratus iacet; quia enim mortalitatem dolor
cuncta amiserat profundam patientiam tempus
ad medium reduxit. Quo nunc dominum ipsa quod per-
dit habebat ut dum intueri quod alii non
sunt dolorem temperat quod amisit. Magna enim
consolatio in rerum amissione est ea tempora ad mentem
reducere quibus nos contigit res quas per-
dimus non habuisse. Quia non omnes nos terra ge-
nuit habere non in nimium mirer votus. Unum spe-
cie terram super filios Adam ab ortu
exitus scilicet usque in diem sepul-
turae in matrem omnium. Beatus ergo Iob ut pa-
cienter lugeat quae hic amisit vigilanter
attendit qualis huc venerit. Ad augmentum ser-
vandae patientiae adhuc solertius inspicit
hinc qualis recedit et dicit: Nudus sum e-
gressus de utero matris meae et nudus revertar
illuc. Ac si aperte dicat: Nudum me huc
intrantem terra protulit nudum me hinc exeun-
tem terra recipiet. Cum ergo accepta sunt re-
linquenda perdidit quid proprium amisit? Sed quia
non consolatio non solum ex consideratione con-
dicionis adhibenda est sed etiam ex iustitia con-
ditoris requirit subiungit: Dominus dedit dominus
abstulit; sicut domino placuit ita factum est.
Sanctus vir temptatione adversario cuncta perdidit.
Sed tamen sciens quia contra se Sathan temptandi
vires nisi permittente deo non habeat, non ait
dominus dedit et diabolus abstulit, sed dominus
dedit dominus abstulit. Fortasse enim fuerat do-
lendum si quod conditor dedit hostis abstulisset

Iob dixit Dominus dedit, Dominus abstulit; sed textus hic non sonat

sed et recepit, quia non abstulit nisi ipse qui dedit. Sua
recepit, non aliena abstulit. Si enim ab illo recepimus
quicquid in hac vita utimur, cur doleamus quod eo ipso
iudicante exigimur quo largiente feneramur?
Nec autem iniustus est creditor, qui dum praefixo redden-
di termino non constringit, quod vult exigit quod fenerat. Ubi
bene subiungitur: Sicut domino placuit ita factum
est. Dum enim in hac vita ea quae nolumus pati-
mur, necesse est ut ad eum qui iniustum velle nil
potest studia nostrae voluntatis inflectamus. Magna quippe
consolatio est in eo quod displicet quod illo ordinante
erga nos agitur, cui non nisi iustum placet. Si ergo iu-
sta placere domino scimus et si pati nulla nisi
quae domino placuerint possumus, iusta sunt quae
cuncta patimur, et valde iniustum est si de iu-
sta passione murmuramus. Sed quia orator fortis
quid assertionem partis suae contra adversarium alle-
gat audivimus, etiam quo fine orationis suae
[illegible] iudicem benedicendo laudat audiamus.
Sequitur: Sit nomen domini benedictum. Ecce omne
rectum quod sensit dominum benedicendo conclusit, ut vi-
deat adversarium inspiciat et ad poenam sui
victus erubescat, quia ipse deo gratias in
benedictione conditoris exstitit, cum homo ipsum gloriae
etiam percussus intendit. Non enim hostis no-
ster tot plagis nos impetit, tot temptationibus af-
fligit, contra quem nos quotidie in acie stantes tot
tidie tela temptationis eius excipimus, et
nos contra illum iacula mittimus si confessi
in tribulationibus humilia [illegible]. Beatus Iob
percussus damno rerum, percussus morte filio-
rum, quia vim doloris vertit in laudem
conditoris dicens: Dominus dedit, dominus abstulit;
sicut domino placuit ita factum est; sit nomen
domini benedictum, superbum hostem humilitate
[illegible] patientia stravit. Nec credamus quod bellator
iste acceptis vulneris [illegible] influxit. Quot enim
voces patientiae in laude dei percussus reddidit,
quot in adversarii pectore iacula intorsit, et
acriora valde quam sustinuit inflixit. Afflic-
tus enim terrena perdidit, sed afflictionem humi-
liter sustinens caelestia multiplicavit. Sequitur:

Ceterum sicut non commutavit in voluntate patiendo per se. Seq.

In omnibus his non peccavit Iob labiis suis,
neque stultum quid contra deum locutus est. Quia
temptationum tribulationibus depressi etiam
cogitationum motu possumus non loqui
de peccato. Iob et oris testimonium praebetur et
cordis. Primo enim dicitur: Non peccavit, et tunc
demum subiungitur: Neque stultum aliquid contra
deum locutus est. Lingua enim stultum locutus
non est culpa alicuius compescit. Sed
cum primitus non peccavit constat quod murmu-
rationis vitium etiam cogitatione restrin-
xit. Sed peccavit ergo nec stulte aliquid locutus
est, quia nec per conscientiam tacitus tu-
muit nec lingua in eo contumeliam relaxavit.
Stulte autem contra deum loquitur qui inter
divinae animadversionis flagella positus in-
stificare semetipsum conatur. Si enim innocentem

Locutio est stulta contra deum

Allegoria

se superbe asserere audeat, quid aliud quam in
stultitiam ferientis accusat? Hucusque nos
verba historiae transcurrisse sufficiat; iam nunc
ad miranda allegoriae mysteria expositionis
se sermo convertat. Sed intueri quod scriptum est: Qua-
dam die cum venissent filii dei coram domino,
affuit inter eos et Satan. Discutiendum
prius est quomodo quadam die factum aliquid coram domino
dicitur, apud illum nequaquam cursus temporis mu-
tatione dei noctis quod varietatis [illegible]. Ipse enim in
ea luce quae sine accessu ea quae elegit
illustrat et sine recessu ea quae respuit
deserens derelinquit, immutabilis vertit cuncta ut va-
lent, in semetipso manendo immutabilis mu-
tabilia cuncta disponit. Sicque in se tempora
condidit ut apud se currere nequaquam possint.
Ut nec tempus intra eo spatium omnes definit quae
apud nos foras decurrunt in aeterni-
tate quae fixa manent, ea quae fixa non extra
saeculorum volumina emanat. Cur ergo apud eum
quadam die dicitur, cum dies eius una est
aeternitas sua quae aeternitas nec fine con-
cluditur nec initio [illegible] aperitur? Unde psalmista
ait: Melior est dies una in atriis tuis super milia.
Sed cum sacra scriptura temporalibus loqui dignum
est ut in verbis temporalibus utatur [illegible]
[illegible] et dum aliquid de aeternitate temporaliter
narrat, assuetos temporalibus sensus ad aeterna
trahat, seque bonis nostris mentibus aeternitas
incognita [illegible] verbis blanditur cognitis
infundat. Secundum autem intellectum in sacro
eloquio incommutabiliter sua deus operari
[illegible] non aperit qui [illegible] sic esse
[illegible] celebrata quibusdam profecto
[illegible] accessibus innotuit et corporis
[illegible] resurrexit. Luca quippe attestante didicimus
quod quibusdam se in monumento quaerentibus per
angelos misit et resurrexisse [illegible] loquen-
tibus in via ipse quidem sed non cognitus appar-
uit, quem pro exhortationis mora cognoscere
[illegible] se in panis fractione [illegible]. Ad
extremum vos repete ingrediens non solum
se cognoscibilem sed et palpabilem praebuit.
[illegible] cum adhuc in imo corde gestabat
dubii in cogitatione tam iustum ista fuerunt
dispensationes [illegible] ut paulisper aliquid
[illegible] venientes in [illegible] crescentes
et [illegible] cognita robustius tene-
rent [illegible] non repete [illegible]
[illegible] quibusdam [illegible]
[illegible] passibus [illegible] apud
quadam die aliquid factum dicitur quia ipsi
quoque [illegible] sine [illegible] in qua
etiam Satan affuit cum quadam die se
factum dicitur [illegible] studuit
quia in luce deus tenebras videt.
Illas quippe videndo [illegible] in tenebris lu-
cem et tenebras intueri non possumus
quia cum in tenebris oculis figitur lux

fugitur et omni lucis sue coruscatione percutit
tenebrarum umbras discedit. Illa autem ma-
iestas cuncta mutabilia immutabiliter videt.
Quid in die ei Sathan affuit quia apostata an-
geli tenebras sui obscuritatis comprehendit. Nos
ut dictum est nos eodem quoque tamen contemplari
non possumus et quos approbando eligimus et quos reproba-
ndo dampnamus quia cum adhuc animus vertitur
ab ista cogitatione separatur. Cum non ad illam reducitur
ab illa cui intendit removetur. Deus non quia
sine mutabilitate cuncta simul respicit sine
discretione comprehendit. Sed et bona quae innovat et
mala quae iudicat et quae adiuncta remunerat et
quae iudicans dampnat istis quae diverso disponit or-
dine diversus non est. In die ergo Sathan ei
affuisse describitur quia lumine eternitatis eius ille
invisibiliter fuscatione tangitur et illi quoque ei tenebre
presentes fuit quia affuisse inter filios dei dicitur
quia cum vi iusticie in mundus spiritus penetratur quoque
quia mundorum spirituum corda complentur eo quoque tran-
dio luminis eternitatis transfigitur quo illi ut luceat per-
funduntur. Inter filios dei affuit quia et si illi
deo adolescentium ad meritorum eternitatis ad reproba-
tionem sunt. Inter filios dei affuit quia et si
ab illis avertat [illegible] laborantibus auxilium pi-
etatis impendere. Iste oculus eius iusticie ne-
sciendo [illegible] iustum exequitur reprobationis
[illegible]. Unde bene michi [illegible] per prophetam dicitur:
Vidi dominum sedentem super solium excelsum
et exercitum celi a dextris et a sinistris eius et dic-
tum est michi quis decipiet Achab ut ascendat et ca-
dat in Ramoth Galaad. Et dixit alius ita
et alius aliter. Et egressus est unus et dixit ego
decipiam Achab. Et dictum est in quo decipies. Et re-
spondit dicens egrediar et ero spiritus mendax
in ore omnium prophetarum eius. Quid solium dei nisi
angelicas potestates accipimus quarum mentibus
altius presidens inferius cuncta disponit.
Et quid exercitus celi nisi multitudo ministrantium an-
gelorum designatur. Quid est ergo quod exercitus celi
a dextris et a sinistris eius stare perhibetur deus
enim qui ita est intra omnia ut etiam sit extra
omnia nec dextra nec sinistra concluditur. Sed
dextra dei angelorum pars electa sinistra autem
dei pars reproborum angelorum designatur. Non
enim ministrant solummodo deo boni qui adiu-
vant sed etiam mali qui probant non soli qui a
culpa redeuntes sublevant sed et qui redire no-
lentes gravant. Nec quia exercitus dicitur ange-
lorum pars reproba in eo intelligi posse prohibetur.
Has namque suspendi in aere novimus celi a-
ves nominamus et de eisdem spiritibus Paulus
dicit spiritualia nequitie in celestibus.
Quorum caput eminentias ait: Ascendam
[illegible]. A dextera ergo dei et a
sinistra angelorum exercitus stat quia et vo-
luntas electorum spirituum divine pietati concor-
dat et reproborum sensus sue malitie servi-

ens iudicio districtionis eius obsequitur. Unde
et mox fallax spiritus in medium prosilisse de-
scribitur per quem Achab rex exigentibus suis de-
meritis deciperetur. Neque enim fas est credere bo-
num spiritum fallacie deservire voluisse ut di-
ceret: Egrediar et ero spiritus mendax in ore
omnium prophetarum eius. Sed quia Achab rex peccatis
precedentibus dignus erat ut talis debuisset decep-
tione dampnari quatenus qui sepe volens ceci-
derat in culpam quod nolens caperetur ad penam occul-
ta iusticia dei licentia malignis spiritibus da-
tur ut quos volentes [illegible] peccati laqueo strangu-
lant in penam et nolentes trahant. Sed ergo il-
lic a dextris atque a sinistris dei exercitus celi
astitisse describitur hoc est inter filios dei Sathan
affuisse perhibetur. Ecce a dextris dei stetisse
angeli qui nominantur filii dei. Ecce a sinistris
stant angeli quia affuit et inter eos Sathan.
Sed quia allegorice mysteria indagare de-
crevimus non incongruenter accipimus quod in di-
e dominus Sathan vidit quia vias suas in
sapientie eius luce deprehendit [illegible] non
vidisse fuit [illegible] puritate mentis [illegible]
in generis [illegible] tollerasse [illegible]
nocte [illegible] veniens in die Sathan
[illegible] quia in luce [illegible]
sapientie [illegible] hostis insidie detegitur [illegible]
[illegible] dominus [illegible] Et [illegible]
[illegible] respondit [illegible]
dicit dominus [illegible] veniens [illegible] vias [illegible]
[illegible] Cum [illegible] mediator
adventum [illegible] eius nequitias [illegible]
[illegible] Sed [illegible] hic
filii dei [illegible] domino astitisse referuntur quia
[illegible] electi omnes [illegible]
[illegible] quia
[illegible] sapientia [illegible]
veniat [illegible] iam [illegible]
[illegible] assistebat. Sed quia
[illegible] antiquus hostis redemptorem venien-
te [illegible] dicat [illegible] Circuivi ter-
ram et perambulavi eam. Ab Adam quippe
[illegible] ad adventum domini omnes [illegible]
[illegible] Circuivit et perambulavit
quia [illegible] gentium [illegible] vestigia [illegible]
pressit. Cadens enim [illegible] quamvis
[illegible] possidit quia [illegible]
vinclis volentes [illegible] Tanto [illegible]
in mundo vagatus est quanto [illegible]
quisque liber [illegible] venit. Cum [illegible]
[illegible] mundum [illegible] nullum [illegible]
qui [illegible] resisteret [illegible] venisse. Sed iam
Sathan [illegible] ab effectu sue malitie
[illegible] constringit quia iam
apparuit in carne qui [illegible] contagio
nec [illegible] ex carnis infirmitate. Venit
[illegible] et superbus hostis [illegible]
[illegible] qui [illegible] eius desperat

Adventum Christi constrinxit dyabolum

allegorie

ctia humanitatis ac humilitatis eius infirma penitus
sciat (unde et mox) significatur inficiatur contra
eum ipsa humanitatis infirmitas obstupenda
ponitur ut dicatur Numquid considerasti servum meum
Job quod non sit ei similis in terra. Et unde Job in-
terpretatur dolens paulo ante iam diximus. Dolens
vero ipse vocatur de quo qui portavit dolores nostros
propheta attestante perhibetur. Cui in terra similis
non est quia omnis homo tantummodo homo est. Ipse autem
deus et homo. In terra enim filius non est qui sit ad
optimus quamvis filius adoptionis divinitatis
perficiatur nequaquam tamen deus esse accipitur. Et merito
servus esse dicitur qui formam servi suscipere
dedignatus non est. Nec monetur in infirmitate in vultu
assumpta humanitate carnis quia ut servanda
susciperet nec tamen illa primitiaret nec divinitate
humanitatem minuit nec illa divinitate consumpsit.
Quia et sic per paulum dicitur qui cum in forma dei
esset non rapinam arbitratus est se esse equalem
deo sed semetipsum exinanivit formam servi
accipiens. Semetipsum exinanisse est ab
invisibilitatis sue magnitudine visibilem demonstrare
ut forma servi tegeret hoc quod incircumscripte
omnia existimate penetraret. Dei autem et
Sathan perfiguram dicere est sicut quid con-
siderasti servum meum Job unigenitum filium
quasi in specie servi admirabiliter demonstrare
eo cum quo illum tanto virtutum in carne in-
notuit quod superbienti adversario quod dolens
considerandum indicavit. Sed quia bonum quod mi-
ratur invideat restat ut adversarii promovenda
eius superbia virtutes illius adhuc e-
numerando subiungitur et cetera. Homo simplex et
rectus ac timens deum et recedens a ma-
lo. Venit namque inter reprobos mediator dei
et hominum homo Christus Ihesus ad probandum
exemplum vite hominibus simplex ad non parcendum
malignis spiritibus rectus ad debellandum su-
perbia timens deum ad exigendam vero in ele-
ctis suis vite in mundicia recedens a ma-
lo. De ipso enim per ysa. prophetam dicitur Et replebit
eum spiritus timoris domini. Et ipse a ma-
lo singulariter recessit quia mutari ficta non
habuit que in hominibus invenit. Christum attes-
tante petro peccatum non fecit nec dolus inven-
tus est in ore eius. Sequitur Respondens Sa-
than ait Numquid frustra Job timet deum
numquid non tu vallasti eum ac domum eius
universamque substantiam per circuitum operibus et
manuum eius benedixisti et possessio eius
crevit in terra. Antiquus hostis redemptorem
humani generis debellatorem suum in mundo
venisse cognovit unde et per obsessum homi-
nem in evangelio dicit Quid nobis et tibi fili
dei venisti huc ante tempus torquere nos.
Quem tamen prius sensit passibilem cum et eum
posse mortalia perpeti humanitatis videret et de-
ductum de eius divinitate suspicatus est. Et fas-
tum sue superbie in dubium vertit. Nil
quippe nisi superbum sapiens dubium esse sensit

hic

humilem conspicit deum esse dubitat. Unde tem-
ptationem angustia se convertit dicens Si fi-
lius dei es dic ut lapides isti panes
fiant. Quia igitur passibilem videt non
deum sed dei gratia custoditum credidit
infra perhibetur. Numquid non tu vallasti eum ac
domum eius universamque substantiam eius per
circuitum operibus manuum eius benedixisti et pos-
sessio eius crevit in terra. Eum quippe ac
domum eius adeo vallatam dicit quia
temptando eius conscientiam penetrare non po-
tuit. Substantiam eius vallatam asserit quia
electorum eius invadere non permittit. Operibus
manuum eius benedixisti deum et possessionem
eius crevisse in terra quia scilicet tales
se videt quod fides eius in noticia homi-
num predicationibus apostolorum multiplicatur. Possessio quippe
eius crescere dicitur dum laborantibus pre-
dicatoribus fidelium copia numeris augetur. Hec
itaque Sathan deo dixisse est ista in mente
deo cogitasse. Hec Sathan deo dixisse est
dolens tabescendo doluisse. Sequitur Sed extende
de manum tuam paululum et tange cuncta
que possidet nisi in faciem tibi benedixerit. Quia
enim tranquillitate dei gratia custoditum cre-
didit peccare posse in passione putavit.
Unde apte dicitur Inter flagella afflictionibus
homo peccator agnoscitur qui in maculis degit
putatur. Dixit ergo dominus ad Sathan Ecce u-
niversa que habet in manu tua sunt. Tantum
in eum ne extendas manum tuam. Cum sacrilegus
hystorie sub figura interpretatum discutimus Sathan
ne manus non potestatis Sed temptatio dicitur in illa
quia universa itaque que habet in manum temptatoris da-
tur et in eo temptantis manus extendi prohibe-
tur. Quia cum non fieri substantia amissa concedit
Quia nimirum prius Judea que possessio eius
fuerat in infidelitate sublata est et post eius caro
patibulo crucis affixa. Quia enim prius Judeam
adversantem protulit et post modum ad crucem vel
quod prius illa amisit. Et post in semetipso
adversantis nequicia pertulit. Egressusque est
itaque Sathan a facie domini. Et incunte ...
deum est Sathan a facie domini exire quia ad
... nota pervenit quod enim ante ipsum erat
dum per ipsum que male faciebat imple-
re non poterat. Cum autem quadam die filii eius
et filie comederent et biberent vinum in domo
fratris sui primogeniti. Beati Job filios et fi-
lias angelorum ordines vel auctorum fidelium
multitudines diximus designasse. Incarnatio-
ne autem dominus prius ex Judea ad fidem pau-
cos elegit et post sibi multitudines gentilium
aggregavit. Quia autem maior dei filius
in Judaicus populus accepi dicitur qui ei divini accep-
ta dote legis doctrina fuerat generatus. Minor
autem gentilis populus qui in mundi extremita-
te collectus est. Quia ergo cum Sathan utiliter
hominum nescios desperaret et si corrupto-
rum persecutorum cordibus licenciam dominice pas-

sionis experteret sancti apostoli nunc dicunt ad gen[tes]
tam deo gentilitas non erat et soli iudee
fidei archana predicabat. Cum autem Sa-
than ad nos crisse dicitur filii et filie in domo
fratris primogeniti convivari resertur dictum
quippe tamquam Iob dicitur indignum mens hic
significatur redemptor arbitretur. Septimum natus
est servum misit domus in Iacob et cecidit
dit in Israel. Iacob quippe supplantator
Israel non videns deum dicitur. Et quid per Iacob
nisi iudaicus populus. Et quid per Israel nisi genti-
lis populus designatur. Quia quem Iacob pec-
catoris more supplantare studuit hunc
nimirum postea fidei donum induit. In Ia-
cob verbum missum in Israel cecidit quia cum
quem ad se venientem iudaicus respuit hunc
recepto fratre populus gentilis invenit.
De septem quippe spiritu septimum est. Cecidit super
eos spiritus domini. Ideo autem vel verbum domini
vel spiritus sanctus in sacra scriptura tandem
dicitur venisse optimatus eius adductus exprimatur.
Quod enim venit vel cadit ad prima repen-
te venit mediator autem mentem qui toti iuris
se est missus signis peruenit. Et primate
ad gentes venisse. Bene ergo dicitur qui toti
eius adoravit quia dominum ipse similitudine
carnis veniens suscepit. Et se credentibus vo-
ta simul infudit. Sed cum que se docuit
sicut de eius spiritu dicitur ipse spiritus postulat
pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Neque enim
petit quia equalis est. Sed postulare dicitur
quia nimirum quos replevit postulantes
facit quamvis et in semetipso redemptor
noster ostendit qui pro ceteris domum passionis pro-
pinquaret exoravit. Quid enim mirum si in
forma sui exorando se patri subdidit
in qua etiam manus percutientium usque ad
mortem extrema tolleravit. Sed fundus egres-
sus sum de ipso mirus moe in iudeus teu-
tur illud redemptor noster iuxta carnem syna-
goga extitit extrema ad nos invisibilis per eius
processit. Sed hunc inter se tegmine litte-
re adoptum tenuit dum ad spiritualem eius
intelligentiam mentis oculos aperire contempsit
et neglexit. Hunc quia in carne humanum
tolerare latere inde deum noluit qui in domi-
nandum considerare contempsit. Sed iudeus
deus in ius erit. Quia synagoga tamen per
dicens conspicuus ad gentes venit. Quod
bene Ioseph relicto pallio signatum est
dum enim mulier adultera male eo uti vo-
luisset relicto pallio fugit foras quia
dum synagoga deum purum hominem
credens quasi adulterino complexu con-
stringere voluit ipse vacat tegmine littere eius
oculis reliquit et ad cognoscendam divi-
nitatis sue potentiam conspicuum se genti-
bus prebuit. Unde et paulus dicit usque hodie
dum legitur moyses velamen est super cor

eorum. Extrema vero adultera mulier apud semet-
ipsam pallium tenuit. Et quem male tenebat
nudum amisit. Quia ergo synagoga veniens
fidei gentium conspicuus apparuit; extinctus
mentis iudeus exivit. Sed nunc hac omnino
deserit tubi est quando plenitudo, dicitur, In sunt unius
filiorum Israel qui corona [un]ius tecti. Quiescat
ne fiant. Ubi quando scriptum est donec plenitudo gen-
tium introiret et omnis Israel salvus fieret.
Erit ergo quod in fine spiritus in synagoge appa-
reat et in fine mundi per eius dominus qui gentem
reliquias semetipsum sicut est de se in notescit.
Unde et bene sit dicitur cuius dolens revertar illuc
iudeus quippe conuersum mens renuit cum in
mundi huius tempus is qui in se stetus est
non desertus in synagoge sue oculis deus
alii secta declaratur sequitur. Dominus dedit dominus
abstulit. Sicut domino placuit ita factum est.
Sit nomen domini benedictum. Redemptor noster per
hic quod deus est cum patre dat omnia; per hoc quod homo
est a patre accipit mentem omnia dicatur ergo deum
dea cum ventum eius incarnationis adue-
ctum et iustum credentes dominus dedit. Quia
deinde quam captiva eius in carnationis pre-
sentia contempsisset dominus abstulit. Itaque
quippe cum quosdam futura credidit
sed exigente ius suo tenet ablata est
cum credita per quosdam peccavit contemp-
sit ipse aut credentes custodit ut in fla-
gellis positi domino benedicere faciat cum sub-
Sicut domino placuit ita factum est. Sit nomen
domini benedictum ~~unius testes eius~~ cum propinque
passioni dicitur accepto pane gratias egit
se preberet. Gratias itaque agit qui flagel-
la alienae iniquitatis suscepit et qui nihil dignum
percussioni exhibuit humiliter in percussione
benedicit ut sicut post ostendat quod unusquisque
in flagello culpe sue facere debeat si ipse
equanimiter flagellum culpe portat alieno
ut sicut ostendat quid in correptione faciat
subditus si in flagellis positus pro gradibus agit
equalis se. In omnibus his non peccavit
Iob neque stultum aliquid contra deum locutus
asserit hoc de illo petrus sicut iam pre-
ximus apte testatur dicens qui peccatum non
fecit nec inventus est dolus in ore eius. Dolus
quippe in more sapientium seculi inveniatur quia
quanto homines prudentius callide tanto a-
pud deum stultius desipiunt. Paulo atte-
state qui ait sapientia huius mundi stulti-
tia est apud deum. Quia ergo dolus in ore
eius non fuit stultum per eum dominus noster dixit
hunc quod deum se esse et pro eis locutum stulte
crediderunt cum interrogatus patris se dei fi-
lium se testatur unde et consequentes dicunt
Quid adhuc egemus testibus ecce ipsi audivimus
blasphemias. Sed contra deum nihil stultum
dixit. Quia unius loquitur hic de se infidelibus
etiam moriendo intulit quod paulo post recepit.

Marginalia (left of column 1): in se erant; fugiebat; secutus; x; pie; x; viii; xvi; synagoga; xpi; xxix; fe; iiii

Marginalia (between columns): Iste est desertus; viii; carne

Marginalia (right of column 2): maris; Ysa. x; Ad ro. xi; c. xxvi; xxii passione. Iacob dedit. [...] parente; I pet. ii; I ad cor. iii; xxvi

omnib*us* resurgendo innotuit. Hec nos historie no-
stri capitis breuiter tractata percurrimus. Nunc
in edificatione eius corporis ea moraliter tractando
replicemus ut quod actum foris narratur nouerimus scia-
mus quomodo intus agatur. Quadam die cum filii dei as-
sisterent coram domino inter eos quoque astitit et
sathan qui plerumque bonis nostris cogitatio-
nibus que in corde nostro aduentu spiritus sancti oppri-
te seminantur antiquus ille callide se inserit
et subingerit in inimicis ut bene cogitata peru-
ertat maleque probata dissipet. Sed nequaquam
qua nos intrinsecus deserit qui cauit. Nam
hostem nostrum qui se contra nos in insidiis ab-
tegit illustratione sui luminis nos deprehensibilem
reddit ipse quod ei mox [illegible] callidi
quippe hostem requirere et eius nobis in-
sidias declarare ut quo eum subire fortius
nos fortiter contra eum circumspectione vigilemus
terram uidens ait Circuiui terram et perambu-
laui eam. Sathane terra terrene et carnalia
corda peccatorum et unde occasionem possit actu
suasionibus inuenire exquirit. Terram circuit qui
humana corda circumit ut bona tollat ut ma-
la inferat inserat ut inserta cumulet ut
cumulata perficiat ut peccatores in vinculis ad
penam socios acquirat. Et notandum quod non
circumuolasse sed perambulasse se asserit quia
inimicum quem temptat nequaquam uelociter
deserit sed ubi molle cor inuenit ibi pedes
iniquae persuasionis figit ut in moriendo ac-
tionis praue vestigia imprimat et eis fiat re-
proba genera ne abiectionis morte nasci-
tur nec ingenium pro [illegible] sunt vin-
cti suis ducit actibus. Vobis oportebat primum
loqui uerbum dei sed quia repulistis illud
et indignos uos iudicastis uite eterne ec-
ce conuertimur ad gentes. Filii itaque sponsi
et sequimini et eiusdem sponsi uoce dicitur Non
ieiunabit filii sponsi quamdiu cum illis est
ille sponsus. Ab eodem fratres primogenito co-
uocantur quia uidelicet apostoli sepe scripture adhuc de
legis in solemnis moraliter collectione
uescebantur. Nuncius uenit ad iob qui di-
cit Boues arabant et asine pascebant
iuxta eas et irruerunt sabei tuleruntque
omnia et pueros percusserunt gladio et euasi e-
go solus ut nunciarem tibi. Et intus aliud
figuram boues quia bene operantes quidam
asinas quia quosdam simpliciter uiuen-
tes accipimus. Etenim iuxta boues pa-
sci referuntur quia in uiros simplices cetera
cum alta capere non possunt eo magis proximo
sunt quo et [illegible] sunt per caritatem credunt
etiamque in uite alienis sensibus nescitur
quod in ipsum se minime diuidit [illegible]
et asine cum bonis reficiunt qui [illegible]
uiri tardiores eorum intelligentia pas-
cuntur. Sabei autem captiuantes interpretantur
et quod alii captiuantium nomine nisi immundi spi-

designantur qui cunctos quos sibi subiciunt in-
fidelitate captiuos ducunt. Qui et pueros gladio
ferunt quia eos temptationis sue gladio
uulnerant iaculis quos nec dum in uiuis
constantia liberos uel robustos seruat qui
bene quidem bona incipiunt sed in ipsa ad-
huc quidem inchoationis sue teneritudine
captiuantibus immundis spiritibus subsistunt. Tunc
gladio hostis perimit quia cunctos desperatio-
ne transfigit. Et euasi ego solus ut nunciarem tibi. Quis est autem qui incolumis uenit
qui dicit euasi ego solus. Et quis est iste nuncius
qui aliis perimentibus solus euadit nisi prophetice
sermo qui dum sunt mala omnia que per-
dit quasi sanus ad dominum solus reddit dum
eum uera deperditorum causa dixisse cognoscitur.
Et quasi inter mortuos uiuus surrexisse nuntiatur. Hinc est quod
ad rebeccam in ysaac coniugio deducendam
Pro nuntio ex uz ad desponsandam ecclesiam
Dominus inter porta prophetia familia. Sabeis
ergo irruentibus solus puer qui nunciat euasit
quia malignis spiritibus aliorum mentes
in captiuitatem ducentibus sana prophetie eo ualuit
quod eadem captiuitate perimitur. De propterea cap-
tiuus ductus est quod meos quia non habuit scien-
tiam ergo qui saluatur dum capitis quam
perdit conuertitur. Et cum adhuc ille lo-
queretur uenit alius et dixit Ignis dei ce-
cidit de celo et tactas oues puerosque con-
sumpsit et effugi ego solus ut nuntiarem tibi.
Oues qui predicationis officium in synagoga te-
nuerunt celum [illegible] sunt quia innume-
rabiliter superna credebantur. [illegible]
sacerdotes acceptum ad uerba sue admonitionis
excitaret dicit Attende celum et loquar et
audiat terra ex ore uerba mea. Per celum
uidelicet signis spiritalis ordo uel terra non subditam
plebem Hoc igitur loco celum sacerdotes uel prin-
cipes uel legis doctores non inconuenienter
accipimus qui cum oculos hominum desuper
sibi offensos in seruitute quasi desuper luce ui-
debantur. Et quia ipsissimorum in redemptionis
nostre aduersitate commoti sunt quasi ignis de
celo cecidit dum ad decipiendum impietatis pro-
aduersus et que uera doctrina uidebantur flamma
inuidie exarsit. Teste quippe euangelio nouimus
quod doctrine ueritatis in doctoribus optimatibus
dum noua predicationis exequebatur sed metuebat
pro uita quasi moliebatur in notescere non audebat.
Hinc etiam ingo scriptum est quod desuadendis
ipsis dicit Uniuersa aliquis de prioribus credidit.
Tunc autem expletis sed turba hec que
nouit legem maledicta sunt. Et ideo autem in
omnibus atque principibus in in notis quosque
sed tamen ad sunt infirmos captiuos accipi-
unt qui dum aduersitate phariseorum atque principum
tollerare timuerunt a fidelitatis tolerantia
consumpti sunt. Dicatur ergo Ignis dei cecidit
de celo et tactas oues pueros quosque consump-
sit in aspectu omnium cordibus flamma inuidie

Gera a
Morale exposicio
b
Dyaboli insidie cogitationibus sanctis ad destruendum
Dyabolus qui terra circuit
c
Math x
Actuum xiii
Math ix
Bu operantes et simplices uiuentes figurant pastores et prelatos
Eth a
d
a
b
c

corrunt et quid bonum in plebibus oriebatur
intendit qui dum mali specie sum contra bono
rum exiguunt a bonum ita nunc corda sequentium
subvertit. Ubi et bene subiungitur et effugi ego so
lus ut nunciarem tibi quod dum impletur perditi
ca fallacie malitie ancitu euadit sermo
prophetie qui ait Et mittit ignis aduersarios
consumet atque apte dicitur Alios non solum
ignis per vindictam post cruciat sed nunc et
plurimorem crebrint quia qui post penitentiam
di sunt retribuendis supplicio nunc semetipsos
afficiunt inuidie tormento puer ergo solus
fugiens remeauit et igne pisse omnes perdidit
de annunciat dum prophetia indayen prius des
rens veracem dixisse manifestatur que ait ze
lus apprehendit populum ineruditum Atque apte
dicitur dum prophetatum verba plebes discunte
nolunt sed credulitate sua in vobis in indentium
dedit zeli ignem perit quia in alienum in inde
se flamma consumant sese. Sed quo adhuc
loquente venit alius et dixit Caldei fecerunt
tres turmas et inuaserunt camelos et
tulerunt eos et pueros percusserunt gladio et ego
fugi solus ut nunciarem tibi. Caldeas al
deos in expositione nominis ferotes qui alii tales
orum nomine designant nisi persecutionibus auc
tores qui usque ad ipsos clamores ma
litie peruersos cum dicent Crucifige cru
cifige Tum deseminantes tres turmas
faciunt cum se ad ipsos crucis pergunt Duo
phariseos herodiani et saducei dimiserunt. Cum
bre quidem sapie vitii sunt Sed quia sunt
tes quosdam post se eos traxisse trad...
dum est suis tamen camelos tulerunt Unus
quisque namque eorum ordo in prima quo sap...
i superciem corda corrumpit. Sed dum persuaden
do ad malum trahit quasi tortuosas mentes in
prauiam adtraxit Dicat predicante apostolo
duo in samaria multi exfamigerantes
fuit in possessione eiusdem autem redemptoris
aspexit Sed umquam hii qui perpete vir nulli
vinnus mortuus de iumo desperatione dum
temptant nequaquam conati sunt credentes
samaritanos a fide reducere tollentes quos
spem iumus ignorare. Cum in dum exlege
nonnulla susceperunt non nulla contempserunt
quasi camelorum more ex domus mundi animal rumi
nat sunt in mundi nequaquam unglaz sunt
dunt quia et eos cameli ruminantes sed
tu unglam non findentes indicat quia in in
dea iuxta literam hystoriarum audierat. Sed
pauper enim discernere spiritualiter nesciebat Tres
tres tamen caldei rapuit dum pharisei herodia
et saducei a bonum sensu ita nunc iniquitate per
suasione perdunt Simul quod pueros gladio fe
cerunt quod et si quis interpositio viti iam voce portant
eis ipsi non timentes ruinas sed peruersis auc
toritate contribuat duxque quasi se prepositos inim
itari assiduo voluit. Et si intellige sequitur

tres perit examenta ita tam suscepti in igniens
eos ad principe pestifer agminibus Sed puer
solus qui annunciet fugit quia pharisei
herodianis atque saduceis iniqua parata
tibus eos nimium desensus prophetica sermo
conualescit quod ait Tenetis legem nescie
runt me. Sed Adhuc ille loquebatur et alius in
tuit et dixit filiis tuis et filiabus vescentibus
et bibentibus vinum in domo fratris sui primo
geniti repente ventus vehemens irruit a re
gione deserti et concussit quatuor angulos do
mus que corruens oppressit liberos tuos
et mortui sunt. Paulo ante iam diximus quod
filios et filias predicatores apostolos ac
plebes subditas sentiamus. In domo fratris
primogeniti eos vinum vescentur qui infusa
tunc adhuc in iudayci populi sacre predicatio
nis deliciis vescebantur repente autem ve
hemens ventus irruit a regione deserti. Regi
o deserti est cor infidelium quod dum creator de
sit nullus inhabitator tollit ventus autem
vehemens quod aliud quam temptatio fortis accipitur
ventus ergo vehemens a regione deserti ir
ruit quia in prima receptus iam contrari
deles eius forte tempore a cordibus infidelium
venit. Potest etiam deserti regio derelicta
in iudeorum spiritum intelligi non incongrue
ter intelligi Atque ventus venit ac do
mum concutit quia a bis tempore exurit et
persecutorum corda commouit Sed hec domus
in quatuor angulis innitur fratres angulos sta
bat tres enim ordines regentum in synago
go cognomina sacerdotum sed scribarum atque se
niorum populi erat uisi et pharisiaos iungitur quia
inhabitat domo angulos in veniens A regio
ne ergo deserti ventus venit et quatuor an
gulos domos concutit hoc est a bis in inindis
spiritibus temptatio irruit et uictos quatuor ordi
num in malicia persecutionis excitauit que
domus corruens oppressit liberos quod dum
Iudea in crudelitatem duce persecutionis cadit
apostolorum fidem desperatos secum dede obrui
it. Tenet enim tantum angorum incessit ut
iam negantes penitusque fugiebat. Atque qua
nis amena manus eorum spiritum in precia
adiuta tenuit Tamen tamen eos fidei in
terim carnalis timor occupaverit Cum
go auctorem suum iudea sequente reliquit
runt quasi concussis angulis domo eversa ne
cati sunt. Cum ad aut in illo tempore de lege
fidelium secum credis quo fugisse etiam
ipsos arctos sermone Sed inter hec unus
qui nunciet euadit quod conualuisse promo
prophetus qui hec deum relinquint ouet di
tens desperatione populos dilectus meus in do
mo mea scelera multa dicens de bonis
predictis sed eum in passione fugientibus proximi mei
de longe steterunt dicens Decent valde
formidantibus penitus pastorem et disper

gerent oues gregis sunt. Tunc surrexit Job et
scidit uestimenta sua. Tunc ente domo filius
exti et Job surrexerit quia iudea in infideli
tate posita persecutoribus in pauore mortis
cadentibus redemptor humani generis semetipsum a carnis
morte suscitauit et qui quasi iudeos persecuto
res suos deserit demittit. Surgere quippe
eius est qua distritte peccatores deliu
quat ondere. Tunc ei iate est eius pacienter
mala tollerare. Surgit ergo cum contra repro
bos iudicium iusticie exercet. Unde et recte uesti
menta perhibetur scidisse. Cuius enim uestimentum nisi sy
nagoga extitit que per apostolos predicatoribus ex parte carnis
incarnationis illius adhesit. Sicut enim
homines uestiri agnis diligunt. Paulo
attestante qui ait. Ut exhiberet sibi gloriosam
eccleciam non habentem maculam neque rugam
que enim ~~ruga~~ maculam neque rugam
non habere dicitur perfecto nescit actualis et peccatorum
munda et per spem tensa. Mira enim in
carnacionem eius iudea credidit adherendo
uestis fuit. Sed quia exterius uer
bi mentes noua docuit docens minime exci
it. Quia faciens propria tollamus uestem quam
induerat. Sicut dum de iudea alios
ab infidelitate sustulit cuius est ergo uestis
scissa in iudea incontritus fuit diuisabi
enim uestis eius scissa non esset euangelium non
dicet quod predicante domino contencio oriebatur inter ut
alii dicerent bonus est alii non sed seducit tur
bas. Quasi scissa uestis illius fuit quia
diuisa persuasione unius concordie perdidit.
Et tonso capite corruens in terram adora
uit. Cuius precisos capillos non splendorem
subtilitatis eorum percipit in summa sacerdoti
designatur. Unde ad ezechielem dicitur. Et tu fili
hominis sume tibi gladium acutum radentem
pilos et assumes eum et duces per caput tu
um et barbam. Ut ergo ipse fecit inditium
redemptor exprimatur. Qui incarne apparuit caput
rasit. Quia de iudeorum sacerdotum principatum suo
rum sacerdotium abstulit. Barbam rasit quia
regni potencium deserens detorsit nitorem eius
amputaue. Cuius non hoc loco peccatum in
hoc peccator exprimitur. Postquam enim holi peccanti deum
est terra est et in terram ibis. Terre enim nomine
peccator gentilitas designatur. Nam cum iusta
se iudea crederet constituit quia reproba
de gentilitate fieret. Paulo attestante qui
ait. Nos iudei natura et non ex gentibus peccatores.
Mediator igitur noster quasi de tonso capite in terra
corruit quia iudeam deserens diuinam sacrificii gra
tia ab eius sacerdotio abstulit ad noticiam
gentilium uenit. Capillos enim a capite
rasit quia sacerdotium legis ab illo populo suo sa
cerdotio sustulit et in terram corruit quia sal
uandis se peccatoribus dedit dum quod sibi eos
qui iusti uidebantur deseruit. Hos qui se
iniustos et non erant et fatebantur assumpsit.

Sunt tempore meo dicit ego in iudicium ueni
in hunc mundum ut qui non uident uideant
et qui uident ceci fiant. Sicut et columpna in
bis que in heremo populum precedebat splendore ignis
non in die sed in nocte radiabat quia uos redemp
tor mundi sue contemplationis exemplo ducatum sequen
tibus prius demonstrabat propria confidentibus nulla
luce claruit peccatorum uero suorum tenebras
agnoscentibus igne sui amoris refulsit. Necque
cor deserite mitigatur similiter quos ualere
probos reddat. Sed contra hunc deus Job
laudat cum dicit. Numquid considerasti seruum meum
Job quod non sit ei similis super terram uir sim
plex et rectus ac timens deum et recedens a
malo. Quia diuina inspiratio contra hostes
roborat. Hunc quasi in sathane auribus deus
laudat. Laudes quippe eius est et prius bona
concedere et postquam concessa custodire etc. Sed antiquus
hostis eo contra bonos grauius seuit quo val
lari eos diuine protectionis munimine conspi
cit ~~et stringes dicit~~ Numquid frustra Job timet
deum. Nonne tu uallasti eum ac domum eius
uniuersam quam substantiam eius et per circuitum operibus
manuum eius benedixisti et possessio eius cre
uit in terra ~~ac si aperte dicat~~ Cur laudas
quem protegendo roboras de perfecto enim me
dignus tuis laudibus homo esset si suis
contra me uiribus staret. Unde mox malitiose
dehortare expetit quod tu protector hostis benig
ne concedit. Nam subditur. Sed extende paulu
lum manum tuam et tange cuncta que possi
det nisi in faciem benedixerit tibi. Plerumque enim
dum licitum fructus secum de teodinis
dum cotidie prospere pollemus. Alii mens
erigitur ut a semetipsa sibi exsistere bonum que
sed arbitretur. Sed ne minimum bona antiquus
hostis malitiose attractare appetit sed hoc
temptandum deus non nisi benigne permittit ut
dum mens temptatione pulsante in bonis
decrescens gaudebat concucitur in becillitate
sue debilitate congnita inopie diuini adiu
torii robustius solidetur. Fitque mira disposi
tione pietatis. Ut unde malignus spiritus cor
temptat ut interimat. Inde inuitores con
ditor hoc erudiat ut uiuat. Unde et bene
subiungitur. Ecce uniuersa que habet in manu tua
sunt tamen in eum ne extendas manum tuam
ac si aperte dicat. Electorum dominus quod bona sint
exterius temptanda tribuo ut tu ipse nouis
quod perseuerantes minuuntur illum in mentis radice
consisto ubi rem subditur. Mox Egressusque
est sathan a facie domini. Quia usque ad effectum
cordis prauum nequaquam permittitur ex clusus
ab intimis exterius uagatur. Cum enim si non
tiutem mentem plerumque turbat eo ipso for
tiori quo resistere deo usque ad intimum bonorum
corda non ualuit. Tamen quippe contra
illam seuire permittitur in quo meretur ut tem
tationibus erudita solidetur ne ea quae agit

bona sua viribus exhibeat ne in se cum torpore
se deserat et a ferventi divine actione dissol
vat. Sed ad preceptus sui custodiam
tanto plerumque minus vigilat quanto se contra
adversarium stare semper in acie temptationum
viderit. Cum autem quadam die filii eius
et filie comederent et biberent in domo fratris
sui primogeniti, nuntius venit ad Iob qui
diceret: Boves arabant et asine pascebantur
iuxta eas et irruerunt Sabei tuleruntque
omnia et pueros percusserunt gladio. In electorum
corde prior bonorum sequentium sapientia nascitur
itaque hec per donum spiritus quasi primogenita
ceteris prefertur. Hec nimirum profecto sapientia nostra
fides est, propheta testante qui ait: Nisi credide
ritis non intelligetis. Tunc enim vere ad intelligen
dum sapimus cum in cunctis que conditor dicit
credulitatis nostre fidem prebemus. In domo
ergo fratris primogeniti convivantur filii cum vir
tutes relique epulantur in fide. Que nisi in
prima in corde nostro gignitur, relique quecumque
bona esse non possunt etiam si bona videantur.
In domo fratris primogeniti filii convivantur dum
virtutes nostre in habitaculo fidei sacri eloquii
cibo saciantur. ~~Sine quippe~~ Sine
fide impossibile est placere deo. Cum ergo vir
tutes nostre vitae inter epulas sumunt
initium fidei saciuntur, incipiunt. In do
mo fratris primogeniti convivantur filii quia
nisi virtutes relique sapientie epulis re
plete ea que appetunt prudenter agant,
virtutes nequaquam esse possunt. Sed cum
bona que agimus divine sapientie epulis fi
dei quasi pascimur, hostis ... arantes bo
ves et pascentes asinas subtrahit et pueros
gladio occidit. Quid namque arantes boves nisi
graviores cogitationes intelligimus,
que dum cor studiosa exercitatione con
terunt uberes proventum fructus reddunt?
Quid pascentes intelligimus asinas nisi
simplices motus cordis quos cum
studiose a duplicitate ercere compescimus,
quasi in campo libere per viriditatem innutrimus. Sed
plerumque hostis callidus dum graves co
gitationes in corde conspicit, subintro
ducta eas voluptatis delectatione corrumpit,
et dum motus simplices cordis videt,
subtilia in eventum acumina ondit ut
dum sane deprehenditur quibus paritatis
simplicitas innectatur. Et si usque ad operis
perfectionem non valet temptando cum bo
norum cogitationibus surripiens nocet dum
conturbare bona mentis agnoscatur ea
quasi funditus abstulisse videatur. Possunt
etiam per arantes boves cogitationes
caritatis accipi quibus prodesse aliis contendi
mus, sic in cordis duritiam semine pre
dicationis cupimus. Possunt per asinas que
minima sese oneraribus indita ferocia
tatis in se prima resistunt, pacie man

suetudinis signari. Et sepe antiquus hostis cum
velle vacat prodesse nos loquendo aliis
conspicit in quodam torpore otii men
tem mergit. Sed aliis prodesse non libeat
eaque cum quibus vacat arantes ergo bo
ves subtrahit cum cogitationes mentis
fine utilis fructibus deditas per subiunctam
negligentie torpore frangit. Frangit et qua
nis electi in corda interna affectant sue
cogitationis invigilant. Et quia acceptatore
sustineant superantes perficit. Eo tamen
ipso malignus inimicus aliquid rapu
isse se gaudeat quo cogitationes bonorum
vel admonitionum perualescit. Sepe autem cum
ad prestantem tollantia mentem videt,
quid alicui maxime diligit exquirit et
ibi scandali laqueos inserit ut quo ma
gis eos quosque diligit eo facilius per eam
patiam turbet. Et quidem electorum cor
da ad se sollicitate sepius redeunt et semetipsa
considerantes vel pleniore motu excessionis af
fligunt et dum mota discernunt qualiter
stare debuerint, aliter inclinata concussa
solidant. Sed antiquus hostis dum tolle
rantie cogitationes vel admonitionum tur
bat, quasi abstulisse se de agro cordis
asinas exultat. Sollicitus autem que age dis
positus et ratione custodit quid quibus
rebus cogitat sollicite pensatis. Et plerum
que hostis cum pueribus tota a duos perturbatio
ne temptationis irruit custodes cordis in
opinate perimens quasi ipsos custodes pu
eros gladio occidit. Sed tamen unus fugit
qui alios perisse nuntiet quia in eos quos
mens ab hoste pati intentionis discretio se
ad animum redit. Et cum sibi solam se eva
sisse iudicat, que aperit semetipsam
fortiter quidquid pertulit perficit. Aliis ergo
perientibus unus ad dominum redit dum
turbatis in temptatione motibus discretio
ad conscientiam recurrit ut quod repentinis
incursibus potentes patitur mens perdidisse
se pensat sic cognitionis studio agnosci
ta recipiat. Cumque adhuc ille loqueretur,
venit alter et dixit: Ignis dei cecidit
de celo et tactas oves puerosque consumpsit,
et effugi ego solus ut nuntiarem tibi. Ex
pones insit cogitationum innocentia. Quid
per pueros insit bonorum cordium munditia.
Quid designat celum non aereum dicit Pau
lo ante iam diximus ~~dixit~~ aves celi
nominamus. Et scimus quod in mundi spiritus qui
e celo etherio lapsi sunt inter celi ter
reque medio vagantur. Qui tanto ma
gis corda hominum ascendere ad celestia in
videt quanto se a celestibus per elationis
sue immunditiam proiectos videt. Quia ergo ab
aere potestatibus quia cogitationum nutrix mun
ditia flamma livoris irruit de celo ignis
adoles venit. Sepe enim munda ... incen

Margin notes:

B
C
D
E
F
G

in mentis sapientia de...

Bonum ... et asinae

Quoniam et celum dyabol...

Dyabolus non agit nisi ... quantas ... continuas per sua exercitia

Alia significatio ignis celi omnium et puerorum

D

tate cogitationis ardore libidinis acce-
duntur quasi oves igne concremantur. Dum
custodes motus animi lenirent temptationes pertur-
babant. Cadens ignis dei dicitur quia etsi non
faciente deo tamen permittente generatur. Et quia in-
pulsu subito ipsas nonnumquam circumspectiones
mentis obruunt quasi custodes pueros gladio
occidunt. Sed tamen colonus unus fugit dum
omne quod mens patitur perscrutans discretio
subtiliter respicit sola que mortis periculum
evadit quia etiam perturbatis cogitationi-
bus discretio non succumbit ut dampna penitus
animo renunciet et quasi dum ad lamentum
vocet. Sed cum adhuc loqueretur venit
alius et dixit Caldei fecerunt tres tur-
mas et invaserunt camelos et tulerunt
eos necnon percusserunt pueros gladio sed
effugi ego solus ut nunciarem tibi. Per came-
los qui immunda aliqua sunt dum ruminant
et in ungula nequaquam finduntur
sicut supra iam diximus bonas rerum temporalium
dispensationes intelligi innuimus quo est ca-
lidior discensor eo nobis multiplicatas insidias
inveniens. Omnis enim qui disputandis ter-
renis rebus praesidet oculti hostis iaculis
latius patet. Nonnulla enim providendo age-
mus et saepe dum cautius futura subtiliter provi-
det incautus dampna praesentia nequaquam
videt. Saepe dum putatur invigilat ad
instantia providenda dormitat saepe dum
aliqua torpens agit quae vigilanter
agenda sunt negligit. Saepe dum putatur
vigilat se inactione exhibet ipsa actio-
nis suae ingenitae rebus subdit poenis no-
cet. Alius autem linguae modum ponere ni-
titur sed omne dispensationis exigente plene
prohibetur. Alius dum nimium se constringere
restringit tacet etiam quae loqui debuit.
Talis ad immensa verba dum se laxa
relaxat dicit etiam quae loqui non debuit
et plerumque autem tanta cogitationum volu-
minibus implicatur ut ipsa vix ferre valeat
quae intra se providus versat. Et cum nihil ope-
re faciat sub magno cordis sui pondere
vehementer insudat quia enim dura sunt se-
cum semper ipsum intus patitur inquietus
occasiones lassatur. Plerumque enim quasi ve-
nientia animus conspicit. Tota quae contra se c...
tractione proponit. Magnus quae ardor conten-
tioni insurgit sopor fugit nox in diem ver-
titur et cum quieta sunt membra lectulus tene-
at intus magnis clamoribus in cordis fo-
ro litigat. Et fit plerumque ut nulla eveniant
quae providentur totum quod illa cogitatio quae dum
plena intentione parabat repente vacua
quiescit. Tanto autem longius mens a
necessariis cessat quanto in inania latius co-
gitat. Tertia ergo dispensationis curas

malignus spiritus modo torpescit vel praecipitata
actione ferit modo pigritia modo inmoderata
locutione confundit. Bene semper tribus
cogitationum mollibus premit tribus tur-
mis Caldei camelos rapiunt quia enim tres
turmas contra camelos facit est eterna
rum dispensationum studia modo vitiato ope-
re modo superflua locutione modo inordinata
cogitatione vastat ut dum se administrando
exterius mens efficiat extendere intra aspi-
ciendo sepelit et eo dampna quae defecerit
ipsa pati nesciat quo erga aliena for-
cior studio quam decet elaborat. Sed aut
mens cum curas dispensationis suscepit
tendis quid provisis debeat attendit et nec
pro alienae sollicitudinis et modus sua studia
negligit. Nec pro suis vacillans vigilantia
aliena praeterpotest. Sed tamen plerumque dum ad
utrumque mens solerter invigilat dum magis
... et ea quae sibi commissa sunt circum-
spectionibus vacat repentino turbata
causae emergente incauta impetus
... ut ab ea subito omnis circumspec-
tionis omnis obruatur. Unde et custodes ca-
melorum pueros Caldei gladio feriunt. Sed tamen
unus reddit quia inter discretionis
... oculus ... et solliciata si-
bi ... anima quod subito impulsu temptatio-
nis ... amittat intelligit. Loquebatur
ille et ecce alius intravit et dixit filiis
tuis et filiabus vescentibus et bibentibus vinum
in domo fratris sui primogeniti repente ven-
tus vehemens irruit a regione deserti
et concussit quatuor angulos domus
quae corruens oppressit liberos tuos et
mortui sunt et effugi ego solus ut
nunciarem tibi. Sicut iam super diximus
regio deserti est in mundorum spirituum multo
delicta quae dum conditorem suum bonus de-
seruit quasi manum cultoris ...
ventus vehementer venit et domum sub-
vertit quia ab immundis spiritibus forti
temptatio surripit et tranquillitatis suae statum
constantiam subruit. In quatuor autem angu-
lis domus ista consistit quia immunitam soli-
dum mentis nostrae edificium prudentia
temperantia fortitudo iustitia sustinet. In
quatuor angulis domus ista consistit quia
in his quatuor virtutibus totum boni operis
structura consurgit. Unde et quatuor
flumina paradisi flumina terram irri-
gant quia dum his quatuor virtutibus
cor infunditur ab omni carnalium desideriorum
aestu temperatur. Sed nonnumquam dum mentis ig-
navia surripit prudentia fugescit
nam cum fessa torpet ventura non pro-
videt. Nonnumquam dum in delicta men-
tis delectatio surripit temperantia marcescit

Alia significatio camelorum

Hominibus terreis desideriis occupati dulcis periculum sunt se recti

Tormenta hominum ... debitorum

C.xx. a

Inquinatum enim ad delectationem pertrahit duci
impetu incautum nimius habilitatis tepida
mens. Nonnumquam se timor cordi insinuat
et vires mentis fortitudinis exhibet et eo minores
contra adversa cognoscimus quo quedam pro-
pter immoderationis formidamus. Nonnumquam vero amor
iusticie se inquieta ingerit ea que latenti mo-
tu articulum iusticie deviat et quo se totum
ante reddere negligit eo in se iniusticie iun-
git contradicat. Ventus ergo vehemens quatuor
angulos domus concutit dum forti temptatio-
ne occultis motibus quatuor virtutes quatit et
quasi quassatis angulis domus eruitur dum
pulsatis virtutibus conscientia turbatur. Inter hos
quatuor autem domus angulos filii convivantur
quia intra archana cordis mentis que presi-
liunt quatuor virtutibus adsunt ut rectitudinis culmen
erigat. Virtutes tecte quasi quedam cordis soli-
des se invicem pascunt domum quippe spec-
que in structa mente cum alia prudentiam
temperantiam fortitudo iustitia format con-
dendum mente. Ut contra singula queque temp-
tamenta mente erudiat in septem muneribus
excipit ut contra stultitiam sapientiam
contra hebetudinem intellectum contra precipita-
tionem consilium contra timorem fortitudinem contra
ignorantiam scientiam contra duritiam pietatem
contra superbiam dei timorem. Sed nonnumquam
dum mentis multa tanti muneris pleni-
tudine atque ubertate fulcitur si continuatis his
secum temporibus perfruitur aliquo sibi hec sunt obli-
viscitur se quasi hec putat quo numquam sibi
abesse considerat. Unde fit ut aliquando se hec
eadem gratia utilius subtrahit et presumenti
menti quantum infirma sit ostendat. Tunc
enim vere cognoscimus bona nostra unde sunt cum
hec quasi amittendo sentimus, quia ante nos
per nos non potuit adhuc utique in eadem humili-
tatis magisterium fit plerumque irruente temp-
tationis articulo tanta stultitia sapientiam no-
stram feriat ut turbata mens quid
malis imminentibus obviet vel contra
temptationem quo se paret ignoret. Sed hac ipsa
stulticia cor prudentie erudit quia
bene admonitum desipit eo postea verius
quo humilius sapit et sapientiam unde quasi
amittit inde certius possidet. Aliquando
dum sollempnia intelligendo in celsa com-
se animus erigit in rebus ymis et vili-
bus grave hebetudine pigrescat ut repen-
te sibi ymia clausa videat qui proxima su-
mma penetrabat. Sed hec ipsa hebetudo in-
tellectum nobis dum subtrahit servat quia
dum admonitum cor humiliat verius
ad sublimia intelligenda confirmat.
Aliquando dum cuncta nos agere consilii gravitate
gaudemus pulsante causa emergentis ar-
ticulo precipitatione subita rapimur et qui
nos semper disposite vixisse credidimus
repente intima confusio vastat. Sed in
eiusdem confusionis eruditione discimus
ne nostris viribus consilia nostra tribuamus tanto
eo ad maturitatem constringimur quanto
adhuc quasi amissam redimus. Aliquando mens
fortitudine adversa contempnit se contra adversitates
eruentibus sic metus vehemens percutit sed
presumere discit concussa. Cum enim conatur quasi in
quibusdam fortiter se erat et tanto presius va-
lidius fortitudinem retinet quanto hanc repente
irruente formidine sibi iam quasi elapsam
videt. Aliquando dum magna nos scire gau-
demus repente nos ignorantie cecitate
torpescimus sed quo ignorantia mentis oculos
ad admonitum claudit eo postea ad scientiam
verius aperit ut nimirum flagello cecitatis
eruditus et scire ipsum aliquo hebeat
sciat. Aliquando dum religiose cuncta disponi-
mus dum pietatis viscera plene nos servare
gratulamur quedam mentem duritia ir-
ruente penetramur. Sed quasi obduratam cognoscimus
cum pietatis virtutem bona tribuamus
et pietatis verius velud recuperata recipi-
mus dum quasi amissa amplius amatur.
Aliquando dum subiectum se deum forte ani-
mus gaudet repente superbia temptatione
surgeret. Sed tamen valde minor timeo quia
non timet ad sui liberte se iam festinus in-
flectit et tanto hunc solidius recipit
quanto eius virtutis pondus quasi amit-
tendo pensavit. Percussa igitur domo mo-
riuntur filii quia turbatur in temptatione con-
scientia. Adhuc actionis raptum et
in momento temporis obruuntur. Genite men-
te virtutes imperfecte filii intus pereunt vi-
vunt dum exterius carne moriuntur. Quarum
virtutes mentis temptationis sunt. Est in mo-
mento turbate absunt sunt in incolumitate
deficient pro temptationis tamen perseverancia inte-
gre in mente tradite subsistunt. Tamen quibus
etiam tres sorores occumbunt quia inter-
de non numquam per flagella turbatur caritas
per formidine concutitur spes per questionem pul-
satur fides. Sepe enim quasi conditoris amo-
re torpescimus dum ultra quam no-
bis conveniret erudimur flagello fla-
gello fatigamur. Sepe dum plus quam
necesse est mens formidat fiduciam
sibi met spei debilitat. Sepe dum in
inquisitionibus animus tenditur perturbata
fides quasi indecisa fatigatur. Sed tamen
vivunt filie que domo concussa mo-
riuntur. Quia etsi inter conscientiam fidem
spem caritatem quasi pene occidere per
turbatio ipsa tenuit hec tamen ante
dei oculos vivas perseverantia reddit in-
tentionis servat. Sed et puer qui hec nun-
ciet solus evadit quia mentis discre-
tio etiam inter temptamenta incolumis

De custodia virtutibus per tue

Mens de vicio ad virtutes fortius surgit cum virtutes se perdidisse cognoscit

Turbatio fidei caritatis et spei

d permanet. Igitur quia pius ut Job filios flendo
recipiat dum dispensatione miserante dolens
amisit vivos quos amittere si ceperat permitte
do conservat. Alia vero autem hec nobis dispensatione
agitur ut mentes nostre culpe non numquam pulsate
feriantur. Nam esse se magnarum virium homo
crederet si nullam umquam carnis domesticam virtutum
destitui mentis infirma sentiret sed dum
temptationibus vincere quaeritur et si vel tam quam
sufficit fatigatur contra hostem suum in insidias
minime conspuliat unde et nunc septime
sortis enervis cadit inde acciperet fortis stare
e. Temptatis autem non semper vires ago accipiat
dicat sed quanta eas sua vigilantia fuerit
in elligit. Saepe enim quae temptationibus etiam supra
ac non valuit sua deterius securitas subruit
nam dum se lassum quiesset in ocio remit
tit dissolutam mentem corruptor perstatim ac
si cum ex dispensatione supernae pietatis temptatio
non recepte vehementer irruens sed temptatio
assiduitas crudelius pulsat. Nimirum adversus
dias providendas evigilat ut contra hostem
sustem se in certamine cunctus attingat ~~vnde~~
f ~~suum subiungitur~~ Tunc surrexit Job et scidit in
quiescere deserit et surgere debitam audit. Quoniam
inclusis surgere est expertis temptationibus mente
ad certamina robustius parere. Quam vis
nimirum temptationibus etiam discretio perstat
quia ut virtutes amicis subtilius distingat
~~tuat~~ agnoscat virum et bene ~~subiungitur~~ Scidit
vestimenta sua. Vestimenta scindit dum de
decernendo opera nostra reticentias. Scidit enim a
nit. Scindit inde nos opera si vestimenta non
tegentur neququam vox angelica diceret
Beatus qui vigilat et custodit vestimenta sua
custodit ne nudus ambulet et videant
g turpitudinem eius. Turpitudinem enim nostram te
centes cum mentem reprehensio ante nostros
oculos in medio nequaquam subsequitur
boni operis tegimine velamus. Sed quia cum
culpa temptam ad lamenta accedunt ac
ipsis lamenta excitati ad perspicientiam lu
cem nostri sensibus mentis oculos aperi
mus in dolore vestimenta nostra mentis scin
dimus. Quia enim ex fletu discretione recrescente
cuncta quae agimus districtius indicamus in
nostri iudicium. Tunc omnes elatio nostra cor
ruit tunc cuncta ab animo cogitationes super
fluitas cadit unde et subditur. Et tonso ca
pite corruens in terram adoravit. Nam
quid moraliter per capillos nisi defluentes
animi cogitationes accipimus. Unde tali
ad ecclesiam dicitur. Sicut vitta coccinea labia
tua et sponsa et eloquium tuum dulce. Vit
ta quippe crines capitis restringuntur. Labia
ergo sponse sicut vitta sunt coccinea quia sanc
te ecclesie exhortatio in auditorum mentibus diffu
se ligantur cogitationes ne remisse de
fluant ne se per pelliceta spargant ne
presse cordis oculos deprimat sed quasi ad

Una se intentionem colligat dum vitta eas
sancte predicationis ligat. Et vitta recte coccine
am asserit quia sanctorum predicatio sola ca
h ritatis ardore flamescit. Scindi non praecipi
mus ea quae pulle dominus insustinuisset actionis
mentes est ipsa signat ~~sum et caelis dicto~~ dicto
Lemnum de capite tuo non deficiet. Lemnum
quippe est caritas in mente et a capite
oleum deficit cum caritas a mente disce
dit. Caput ergo tondere est cogitationes superfluas
a mente resecare et detonso capite in terram
corruit qui repressis presumptionis sue cogi
tationibus quam infimus quam in ipsis sit humil
i agnoscit. Difficile namque est et magna agere
et apud semetipsum quicquid de magnis
actibus cogitationum fiducia non habere. Tonso
quo contra dicit sentit vim cogitatio
num presumptio in corde generatur. Et cum mens
foras culpas valente corruit apud se
intra ipsam latens in timescat. Namque se
se magnum aliquod nimis estimat nec se
perstare in cogitatione sua estimationis
d putat. Ante districti autem iudicis oculos
tanto deterius delinquitur quanto culpa occulta
et pene incorrigibilis perpetratur. Et tanto ad
ubrandi latius per foveam quanto desce
in occulta elationis gloria vita nunc ut saepe
iam diximus pia conditoris dispensatione
agitur ut de se confidens anima dispensa
toria temptatione pulsetur quatenus infirma
ta quid sit inveniat et presumptionis sue
fastum deponat. Mox enim ut temptatio
mentem pulsaverit omnis cogitationum no
strarum presumptio tumultus quiescit. Mens
enim cum se in elationem erigit quasi in tyr
rannidem ~~erigit~~ erupit. Habet enim tyr
rannidis sue satellites faventes sibimet
cogitationes suas. Sed si super tyrannum
hostis irruat favor mox satellitum cessat.
Intritate namque adversario satellites fugi
unt cum quae sibi declinat. Et eum impa
te posita callida adulatione laudabat
subductis non satellitibus dum hostem so
lus remanet quem a tergo elationis cogi
tationibus perturbatus animus se solum et
f temptationem invenit. Auditis ergo adversis ca
put detondet cum temptationibus vehe
menter irruentibus a presumptione sue cogi
tationibus mens inducitur. Unde est quod
nazarei capillos nutriunt et quod primi
magne continentie presumptionum cogita
tiones crescunt. Sed quid est quod de notione
completa caput nazareus radere ca
pillos quos in igne sacrificii ponere iubetur
nisi quod tunc ad perfectionis summam perve
nimus cum sic exteriora vicia vincimus
ut et cogitationes superfluas a mente resecamus. Et in
nimirum sacrificii igne cremare flamma cris
divini amoris incendere. Ut totum cor in
dei amore ardeat et cogitationes superfluas

con cinnas qui nazarei capillos deponendo
presertim conspiciat. Et ruens quod in terra corru
ens adoravit. Ille enim veram deo adora
tionem exhibet qui semetipsum quam pulvis
est humiliter videt qui nichil sibi viribus tri
buit quia bona que agit ex domino con
ditore agnoscit. Unde et competenter dicitur: Tunc
dominus egressus. Spiritum deutero intus inde
et inde reuerti velut. Nec est temptatus animus
timens sic inopia depressus dicitur. Sicut
dum nunc insidens prima gratia gemuit inde
eadem gratia magnipendere saliabatur. Est namque
quod magnum animum turbati solacium ut
pulsatus viribus animi se quod invadentibus vir
tutibus conspicit ad solam nunc spem re
currat et eo se invadi non sinat quo se
virtutibus invadi humiliter putat. Cum quia est
fortasse aliqua virtute intempestive de tegi
infirmitate cum spiritum agnoscens ipsa
melius humiliter nescitur. Et valde robu
stius quia steterat iacet cum sibi sine divi
no adiutorio cessit tribuere quod stetit. Unde
mox largitoris manum et iudicio humiliter agno
scit dicens: Dominus dedit dominus abstulit.
Inter temptationibus eruditus cernit qui et
in virtute hostili largitate dantis et impera
tione fortius tollentis agnoscat que cum for
titudo non tollit. Sed perturbatum fatigatur quia
concussa mens dum se hanc iam tamquam
quasi amittere trepidat si facta humilis in
gratia perdat. Sicut domino placuit ita fac
tum est. Sit nomen domini benedictum. In hoc quod
intra perturbacione compescimur dignum
est ut ad conditoris iudicium recurrimus ut
inde cor nostrum adiutorio suo interiores lau
des exhibebat unde pulsatum veritus ante te
kilice sue infirmitatem pensat. Bene autem dicitur:
In omnibus hiis non peccavit Iob labiis su
is neque stultum aliquid contra dominum locutus
est. Extrema solerti cura custodire dolo
animus debet ne cum intus temptatio stimulat
in verba foras illicite locutionis erumpat
ne deprobatione inimicus ignis qui hunc
velud anima concremet per excessum ser
monis illiciti in palee familiam vertat.
Nil non obstat si hoc quod de illis dixi ego deci
is que in oratione virtutis dantur domino
sancti spiritus sentiamus. Alii namque prophetie alii
genera linguarum alii virtutes curationum
dantur. Sed quia hec ipsa dona non semper
in mente eodem modo fit liquido ondetur quod ne
se mens in presumptione elevet. Alii sub
tili subtrahit. Nam si prophetie spiritus prophetis
adesset nimirum Ezechiel propheta non di
ceret Dimitte eam quia anima eius in ama
ritudine est et dominus a me celavit ver
bum. Si prophetie spiritus semper prophetis adesset
Inquisitus a nobis propheta non diceret: Non
sum propheta et subderet neque filius prophete

sed armentarius ego sum vellicans sycomo
ros. Et quomodo autem propheta non fuit qui de futuris
tot vera predixit. Aut quomodo propheta fuit si
dese inquirenti veritatem denegavit. Sed quia eadem
hora qua requisitus est prophetie spiritum sibi deesse sen
sit de se in se ipso testimonium veraciter intulit dicens:
Non sum propheta. Qui tamen secutus adiunxit. Et nunc
audi verbum domini. Hec dicit dominus. Uxor tua
in civitate fornicabitur et filii tui et filie tue in
gladio cadent et humus tua funiculo metie
tur et tu in terra polluta morieris. Ex eius
prophetie verbis ostenditur quia dum de se ita loquebatur
impletus est et mox prophetandi sacre spiritum me
ruit quia se prophetam humiliter agnovit. Et ipse
prophetie spiritus semper prophetis aderat. Dauid
regi de templi constructione consulenti nequaquam
Nathan propheta concederet quod post paululum
negaret. Vnde bene in evangelio scriptum est: Super
quem videris spiritum descendentem et manentem
super eum hic est qui baptizat. In cunctis
namque fidelibus spiritus venit sed in solo me
diatore singulariter permanet quia eius
humanitatem numquam deseruit ex cuius divinitate
processit. In illo igitur manet qui solus et
omnia semper potest. Nam fideles qui hunc ac
ceperunt cum signorum dona semper habere ut
volunt non possunt. Hunc se accepisse quasi
si intuiti sunt ostensione testantur. Sed cum trinitas
de eodem spiritu vitae ore discipulis dicitur:
Apud vos manebit et in vobis erit. Cur
eius divina voce mediatoris significatur hec ea
dem sancti spiritus mansio declaratur cum dicitur:
Super quem videris spiritum descendentem et ma
nentem super eum. Si igitur in discipulis magni
tem et in discipulis manet quo iam sin
gulare signum est quod in mediatore permanet.
Quod tamen citius cognoscimus si dona eiusdem
spiritus discernamus. Alia sunt quippe dona
sine quibus ad vitam nequaquam
pertingitur. Alia quibus vite sanctitas pro aliorum
utilitate declaratur. Mansuetudo namque humilitas
patientia fides spes caritas dona eius sunt
sed ea sine quibus ad vitam homines pervenire ne
quaquam possunt. Prophetie autem virtutis curationum
genera linguarum interpretationes sermonum dona
eius sunt sed que virtutis eius presentiam pro
correctione intuentium ostendunt. In hiis igitur
donis sine quibus ad vitam perveniri non
potest spiritus sanctus sive in predicatoribus sive
sine in electis omnibus semper manet. In illis
autem quibus per ostensionem eius non sua
vita servatur sed aliorum queritur nequaquam
semper in predicatoribus permanet quia semper
de eorum cordibus ad bene vivendum presidet ut tamen
per eos virtutum signa semper ostendat sed aliquando se eis a
signorum ostensionibus subtrahit ut eo humilius
virtutes eius habeantur quo habere teneri non
possunt. Mediator autem dei et hominum Christus homo
Ihesus in cunctis omni semper et continue hic presens

[marginal notes:] Ezechiel xxiiii · Regum · Amos vii · Amos · Reg. · Paralip. · apte · Nathan · Iohannis i · Nota quod spiritus sanctus quod in Christo semper permansit · Io. xiiii · Io. i · Ezo · Ad Galathas v · Amos · Hom.

Cuncta dona spiritus sancti dur sine ...

tem quia cum illo isdem spiritus per semper persistit
Hec ergo in sanctis predicatoribus cum maneat in mediatore singulariter manere perhibetur quia in istis per gratiam manet ad aliquid In illo autem per semper manet ad cuncta Sicut enim corpus nostrum sensum tantummodo tactus agnoscit Caput autem corporis tot simul omnes quinque sensus possidet ut videat audiat gustet odoretur tangat Ita membra superni capitis in quibusdam virtutibus emicant Ipsum vero caput in cunctis flagrat Distinctum ergo spiritus in illo manet a quo per naturam nunquam recedit Dona vero eius quibus ad vitam ... sine perdito amitti non possunt Dona autem quibus sanctitas vite demum plerumque ut deum est sine dispendio subsistunt Illa ergo perpetua custodienda sunt hec pro aliorum profectibus exquirenda Illis nos tremore formido ne pereant in istis non ad tempus ablata consolatur humilitas quia ad elationem mentem fortasse sublevant Cum igitur contessa nobis virtutum signa subtrahuntur dicamus recte Dominus dedit dominus abstulit sicut domino placuit ita factum est sit nomen domini benedictum Tunc enim recte oramus quia accepta recte tenuimus cum perfecto equanimiter admonente tum sublatam tollerantius scilicet liber tertius

Ca

Beatus Iob ad mortem petitus in temptatione aduncta excrevit Exurbet et antiquus hostis virum se bona eius estimavit extinguere Inde doluit multiplicasse Et quia primo certamine se succubuisse conspectat ad alia temptationum bella restaurat Et devicto vero mala impudenter sperat quia bona malus credere non potest vir expertus erat quam importuna eius percussione perculsa sunt Etiam subnectitur cum dicit

Adhuc

Incipit Cap. 2m

Factum est enim quadam die venissent filii dei ut assisterent coram domino venisset quoque inter eos sathan et staret in conspectu eius ut diceret dominus ad sathan Unde venis qui rudens ait Circuivi terram et perambulavi eam Et dixit dominus ad Sathan Nunquid considerasti servum meum Iob quod non sit ei similis super terram homo simplex et rectus timens deum et recedens a malo Hec quia latius super disseruimus melius sillendo preterimus Ne dum sepius discussa repetimus tardius indiscussa veniamus Cunctamus hoc quoque voce dei ad sathan dicitur Unde venis Nequaquam estimo quod ei ut prius dicatur Cum enim ab eo certamino in quo relaxatus fuerat victus redderet et unde veniret requiritur qui unde veniat scit quid aliud quam infinitas superbie eius increpatur Ac si ap

Dicunt alii esseuit vel noce apposuit

te divina vox dicat Ecce ab uno et infirma carne posito homine vincerit Ecce tu contra me auctorem omnium erigere conatus Unde mox dicit enim beato Iob bona sicut prius dicere Hoc enim victorie triumphis enumerat adiungit et adhuc retinens innocentiam suam Ac si aperte dicat Tu quidem malicia tuam exercuisti sed ille innocentiam non amisit Et unde te estimasti perfectum eius diminuere ex inde compulsus es me profectum despicere quia in eis innocentiam qua gloriose tenuit in tranquillitate gloriosius fuit inter beate se In ait commonuisti me adversus eum ut affligerem eum frustra Enim autem deus sit iustus et verax bassan ... de quo dicit ut quo b. Iob frustra se afflixisse se iudicat quia enim iustus est frustra affligere non potuit Sed rursum qui verax aliter non potuit dixisse quia fecit Ut ergo iusto et veraci utrique conveniat quis inter ea dicat et iniusta non faciat cognoscamus beatum Iob et nisi aliquid frustra ... et iustum iuxta aliquid non frustra percussum Quia enim iustus et verax ... se semetipso cognoscit ... quod dixit et ... frustra quod fecit ... quippe erat ut ... servus deo soli sibique cognitus quanti virtute pollet admirationem ... et ... non daret si ipse sine temptatione permaneret Actum ergo est ut vires eius cunctis innita de ipsa eius percussionibus ostenderet et flagella prodeunt quod in tranquillitate latuisset Sed eisdem flagellis excrevit virtus patientie aliter ex dolore liberi ... et gloria remuneracionis Ut ergo in dicto domini veritatis ... infacto beatus Iob et frustra et non frustra percussus Frustra quidem quia augere ... et ... frustra percussus qui nullum punivit admissum frustra enim percussus est cum culpa nulla tenetur et non frustra percussus est cum virtutis meritum cumulatur Sed quid est quod dicitur commonuisti me adversus eum Sensus sathanus verba ... diu ut in subditorum suorum civitatibus instigetur Terminus ... que recto ... hominum indigna reprehenditur Sed quia nos ferre nisi commoti nescimus ipsa divina percussio commocio vocatur et ad nostra verba divina voce descendit ut eius factum ... ab homine ubicumque capiatur Illa enim vis que absque necessitate omnia creavit et sine despectu omnia possidet et sine labore cuncta sustentat et sine occupatione regit etiam sine commotione corrigit Ut quod humanas mentes ad ea que voluit flagellis formata ut in diversitatem ... in commutabilibus ... te non ... scilicet Respondens sathan ait Pellem pro pelle et cuncta que habet dabit homo pro anima sua Alioquin mitte manum

tuam et tange os eius et carnem et tunc videbis
quod in faciem benedicat tibi. Antiquus hostis exte-
rioribus exterioribus collegit quod beato [illegible] viro ad
interius tamen infligit. Bellum enim perpetrare se
sciret quia dum sepe venire actum contra
faciem eius manum protrahebimus opponimus
ut abutere ictus defendimus et corpus inhibitu
obicimus ne interiora teneriori vulneremur.
Sathan ergo hec consuete sic sciens dixit: Pel-
lem pro pelle et cuncta que habet homo dabit
pro anima sua. Ac si aperte dicat: Ideo Iob ter-
ere se flagella patitur quia pavet ne ipse
feriatur. Curam ergo carius est quod dampno afficitur
carnalium motus non est quia dum sibimet
ipsi metuit minus percussiones suorum sentit. Sed
et mox carnem eius feriendam postulat di-
cens: Mitte manum tuam et tange os eius
et carnem quod in faciem benedicat tibi. Superius dixerat
tange cuncta que possidet et tunc videbis
quod in faciem benedicat tibi. Hic quia potius superiorum
ius oblitus secus dicitur alia postulat.
Et cum tunc divina dispensatione permittitur quis
altercator impudens vel sepe victus obmu-
tescat. Sed dixit ergo Dominus ad Sathan: Ecce
in manu tua est, verumptamen animam illius ser-
va. Ecce enim permissionem vbertatis committit
custos peccatoris relictum suum divina dis-
pensatio custodiendo deserit et deserendo custo-
dit. Alia illius prodit alia protegit. Si enim
totum Iob desereret in manu tanti adversa-
rii homo quid esset. In ipsa ergo iustitia permis-
sionis iniustitie quedam libera pietas gerit
in uno eodemque certamine et summus similis ex
oppressione perficit et hostis supplicium ex per-
missione succubat. Animam itaque adversa-
rii sevus vir tradit sed tamen in intimis sui ad-
iutoris manum retinet. De illis quippe om-
nibus sunt de quibus in eius vitis dicitur:
Non rapiet eas quisquam de manu mea. Et
tamen expetenti hosti dicitur: Ecce in manu tua est.
Ipsum ergo in manu Dei ipsum est in manu
diaboli. Nam dicens: in manu tua, et tamen pro-
tinus adiungit: verumptamen animam illius ser-
va, patet pius adiutor innotuit quia tenu-
it que concessit et dando non dedit quem
adversarii sui iaculis exiens abscondit.
Ipse est autem quod ad Sathan dicitur: animam illius ser-
va. Quo enim pacto ille custodit qui custodi-
ta semper irrumpere appetit. Sed servare Sathana
dicitur irrumpere non audere sicut econtra patrem in
oratione postulamus dicentes: Ne nos inducas
in temptationem, neque enim Dominus in temptationem inducit
qui semper acceptabiles subditos misericorditer
protegit. Sed cum in temptationibus quis eius indul-
gentie est attemptationis illecebris nos non mu-
nire et tunc temptationis nos laqueum non in-
ducit cum temptari vltra quam possumus non
permittit. Sicut ergo Deus nos in temptationem in-
ducere dicitur si nos ab adversario induci patiatur
ita servare adversarius animam dicitur cum [illegible]

Sane temptando superare prohibetur. Sequitur: Egressus
est autem Sathan a facie Domini. Egressus Sathan
a facie Domini exeat iam que superius sepius
iam dicta sunt iterare vitamus. Sequitur: Percussit Iob ul-
cere pessimo a planta pedis usque ad verti-
cem eius. Duobus semper modis flagella pen-
sanda sunt, ut scilicet perpendatur aut qualia sit
aut quanta. Flagellum sepe nulla existit. Sepe quan-
titate exquisita lenigantur. Et utrumque cum nulla sunt
non sunt quanta, cum non quanta non sunt nulla.
Dicitur ondatur quo in percussione flagelli adversa-
rius totum sanum virum non solum precatur qua-
litate sed et pondus quantitatis crevit. Ad demonstran-
dam qualitatem dicitur: Percussit Iob ulcere pes-
simo. Ad insinuandam vero quantitatem subiungitur: A p-
lanta pedis usque ad verticem. Ut nimirum nil in-
tactum vel integra [illegible] corporis nil vacaret
a pena. Sequitur: Qui testa saniem radebat se-
dens in sterquilinio. Dum testa saniem detrahitur co-
[illegible] et unde non est fames corporis sed lutum sa-
niem ergo radere prohibetur. Ac si aperte dicatur: Lu-
to tergebat lutum. Considerabat quippe
unde sensus unde sumptum fuerat quod gestabat
et fragmento vasis fictilis confractum
vas fictile radebat. Quo fit patenter ostenditur
corpus suum quo sibi sanum subditus quod et
percussum sit de spiraculo cinerum. Cinerem
in mollitiem sunt sive carnis exhibuit qui
non vestem non digitos sed testam etiam
vulneribus admovit. Testa ergo radebat sa-
niem: sic semetipsum in fragmento con-
siderans etiam tersione vulneris premeret
cum in victis, quia non sepe per que est cor-
pus sunt animi insolentiam est per que quidem nobis in-
gratus fragilitas in corpore abscondit te-
dis admonet. Sicut nonnulla secularia
cum temporalibus dignitatibus fulciunt, dum locis
altioribus president, dum multorum obsequia
sibi suppetere admonitum videt, fragili se con-
ditam itineri neglegit et vas quod gestat
fictile quid sit valeat consideranda vulnerae
tes omnino non attendunt. Beatus autem Iob
ut considerationi fragilitatis sue etiam exteriu-
stantibus tractet, et ante oculos suos vim
sue dispensationis augeret, non quoque in
tiri que pene undique munda repit. Sed
in sterquilinio sedisse describitur. In sterquilinio
ponebat corpus ut ex assumpta est certis
sua vim perfectius perpenderet animus. In sterquilinio
ponebat corpus ut etiam ex eo foetore caperet
quod festio corpus ad foetorem rediret. Ecce
cum beatus Iob tot rerum dampna sustinet
tot funeribus pignorum percussus dolet, tot vul-
nerum torquet dum de cute sanie te-
sta radit, dum putredine defluens in ster-
quilinio residet. Intuendum est quid est quod omni-
potens Deus quos eum sibi caros in eternum dispicit
tam vehementer despectos affligit. Fortasse autem
dum beatus Iob volunt dura eius consideratio repetere
mentis oculos ad Iohannem redeunt et non sine [illegible]

a
dau
no
f
flagella distinguuntur qualia et quanta
no
Et 3ª
Luto lutum tergebat
d
no
3ª
B
hoc ex psalmo commendatur sepe ... tabernaculis Dei
no
3ª
et de venatibus bonorum
Iob lege cum eadem ex ...
tribus
contra
[illegible]
scripturas
et quare
de ... Dei

Luc 1

Mt xiiii et Marc vi

Mt iii

Luc 1

Mt xxi

Exa

Diabolus nos temptat uel seducendo uel terrendo

nissima admiratione perpendo qui in ipsis quoque matris uisceribus prophetie spiritu impletus atque ut ita dixerim prius quam nasceretur renatus est amicus sponsi esse qui inter natos mulierum nemo surrexerit maior. De quo sic per prophetam dicitur: qui propheta ut plus est quam propheta, ab iniquis in carcere mittitur et puelle saltantis capite truncatur. Et uir tante seueritatis pro uilitate turpium moritur. Aut quid nam credimus aliquid fuisse quod eius uita ita sit despecta morte tergeretur? Sed qui in uictu mel siluestre edit. Quid deo uel in qualitate sui tegiminis deliquit quod camelorum pilis corpus operuit? Quid de conuersationis sua offendere potuit qui de heremo non recessit? Qui illum loquacitatis reatus polluit qui disiunctus longe ab hominibus fuit? Et uerbum illum uel silentii culpa attigit qui ad se uenientes tam uehementer increpauit dicens: Genimina uiperarum quis uos demonstrauit fugere a uentura ira. Quid est ergo quod Iob dei testimonio prefertur et tamen plagis usque ad sterquilinium sternitur? Quid est quod Iohannes dei uoce laudatur et tamen pro temulentis uerbis in saltationis premium moritur? Quid est quod omnipotens deus electos suos sic uehementer despicit quos sic sublimiter ante secula elegerit, nisi hoc quod fidelium pietati patet quod ideo sic eos premit in infimis quia uidet quomodo remuneret in summis et foras usque ad despecta deicit quia intus usque ad incomprehensibilia perducit. Hinc ergo unusquisque colligat quid illic passuri sunt quos reprobat si hic sic cruciat quos amat. Aut quomodo ferientur qui in iudicio arguendi sunt si sic eorum premitur uita quos ipso iudice teste laudatur.

Dixit autem illi uxor sua: adhuc permanes in simplicitate tua. [Benedic] deo et morere. Antiquus hostis humanum genus duobus modis temptare consueuit ut uidelicet corda stantium aut tribulationibus frangat aut persuasionibus molliat. Et utrisque ergo contra [beatum Iob] se uehementer exercuit. Nam prius patrifamilias intulit dampna rerum orbauit patrem morte filiorum percussit incolomem putredine uulnerum. Sed quia pertinaciter foras sanum adhuc intus stare conspexit et quod exterius in derisionem reddidit hunc intus deuotionis sic per exhibitam laudem conditoris in[...] callide cogitans pensat quomodo se athleta dei uincit premit. Inde subleuatur uictus ad subtilia temptandi argumenta conuertitur. Nam antique artis insidias repetit et quia scit quomodo Adam decipi soleat ad Euam recurrit. [Beatum enim Iob] inter tot rerum dampna inter tot percussionum uulnera quasi in quadam ciuium arte stare inuictum uidit in alto quippe mente fixerat et ideo hunc hostiles in fidelitate rumpere non ualebat. Cum ergo ab adiutorio que erat arte munitissimas turribus quibus ascenderet. Mulier autem erat uiri mulier atque sibi iuncta tota ergo mulieris tenuit quasi scalam qua ad cor uiri ascendere potuisset. Inde decem pauit tamen coniugis scala mariti sed nil hanc

^que erat

Exa

Exemplum

mente preualuit quia sciuit uerba subiecta sibi mulieris et non preposita attendere. Tota loquens docuit quod que prius ut prius loquentur instigauit digne compesceret ut plura in mente uiles tentia restingere. Cum prepositum et deceptum post lapsum humanum genus nos scit quia mulier docere uero nesciret [dominum bonum post Iohann]em. Dicit docere autem mulieri non permitto quia mulier semel cum aliis docuit a sapientia terrenis separauit. Antiquus itaque hostis Adam in stimulantis po[...] quem Adam in paradiso suparauit atque ad inuitum sua mulierem dum a uerba male persuasionis accedit ad docendum sece eius ditionis instructe que exercitata fuerat ut predicaret eruditam est ne percuteret. Sed sic annis numerum fortibus hostis percutitur ut sua ei tela contra ipsum [dominum enim] se et exaggerate constringit de lorem uulnus inde eius contra semetipsum suggerit arma uirtutis. Terminus autem sua dentis male coniugis uigilanter debemus aspicere quod antiquus hostis non solum per se ipsum sed per eos qui nobis adherent statum sathagerit nostre mentis inclinare. Cum enim cor nostrum sua persuasione non subruit ad hoc numerum pulcherrimis adiectum repetit. Hinc ei scriptum est a filiis tuis caue et domesticis tuis attende. Hinc per Michiam dicitur unusquisque a proximo suo se custodiat et in omni fratre suo non habeat fiduciam. Hinc uita sumitur scriptum: Inimici hominis domestici eius. Callidus namque hostis cum a bonorum cordibus repellitur se conspicit eos qui ab illis ualde diliguntur exquirit ut per eorum uerba blandiendo loquatur qui plus ceteris amantur ut dum uis amoris cor perforat facile persuasionis eius gladius ad intime rectitudinis munimina irrumpat. Post dampna rerum post funera pignorum post uulnera scissi corporis antiquus hostis lingwam mouit uxoris. Et notandum quod tempore uiri mentem studuit uirulento sermone corrumpere. Uerba enim per uulnera intulit ut nimirum cum uis doloris ingue scit facile persuasionis suggestio persuasa preualeret. Sed si ipsum subtili temptationis eius ordine perpendimus qua calliditate seuiat inuenimus. Nouit namque ut prius rapina sede quam ierat uel ut certe exterius corporis subtraxit filios quam ierat uel ut tamen quidem non certe sed tamen ad hunc aliquatenus exterius proprium corporis ad extremum per cussit et corpus sed quia uulneribus carnis adiunctis uulnus penetrare non ualuit. Tota dominantis mulieris lingwam assumpsit. Terra enim apto certamine superari se doluit de ore coniugis intus uulnus quasi de insidiis intorsit que perfecto dicens adhuc manes in simplicitate tua benedic deo et morere. Sed tempta omnia abstulit certe temptando mulierem reliquit et sed uiro callide cuncta diripuit. Sed ualde callidius ad uincere sua mulierem reseruauit que diceret adhuc permanes in simplicitate uerba sua. Tenta repetit Illa quid est dicere simplicitatem deserere nisi obedientiam uetitum comedendo contempne-

et quid est dicere Benedic deo et morere nisi
transcendendo preceptum vltima qua est con-
ditione dimere. Sed adhuc fortis vir in sterqui-
linio iacuit qui in paradiso quondam
debilis stetit. Nam illico ad male suaden-
tis verba respondet dicens Quasi vna de stultis
mulieribus locuta es. Si bona suscepimus de
manu domini mala autem quare non sustine-
amus. Ecce vbi hostis frangitur vbique superatur
procincta temptationum argumenta succumbunt. Qui
et id suum familiare solacium et de muliere
amisit. Inter hec et sciendum virum intueri libet
foras rebus vacuum intus plenum fecerat. Ante
adeo plenum. Paulus enim in semetipso diui-
cias sapientie interne conspiciens seque ipsum ex-
terius ex corruptibile corpus videt ait Habemus
thesaurum istum in vasis fictilibus. Ecce in
beato Iob vas fictile fissuras vulnerum
sensit exterius sed hic thezaurus interius
integer mansit. Foras enim per vulnera
crepuit sed indeficienter intus nascens
thesauros sapientie proba eruditionis foras
emanauit dicens Si bona suscepimus
de manu domini mala quare non sustine-
amus. Bona siue dona dei vel temporalia vel
eterna mala autem presentia appellans flagel-
la. De quibus per prophetam dominus dicit Ego dominus
et non alter formans lucem et creans te-
nebras faciens pacem et creans malum.
Neque enim mala que nulla sua natura subsis-
tunt a domino creantur. Sed creare se mala
male agentibus in flagellum formant
ut ea ipsa et per dolorem quo feriunt delinquen-
tibus mala sint et per naturam qua consistunt
bona. Vnde et venenum mors quidem est
homini sed tamen vita serpenti. Amore enim presenti-
um auctoris nostri dilectione recessimus et prava
mens dum dilectioni se creature subdidit se
a creatore societate disiunxit. Exterius ergo a crea-
tore [illegible] ferienda erat que exterius
auctorem posposuerat. Vt in homo non ti-
muerat culpam superbus admittere inde
penam corrigendus inveniet et tanto citius
respiciat ad illa que perdidit quanto dolor
plenum ea conspicit que quesiuit. Dominus ibi
dicitur formans lucem et creans tenebras quia
cum per flagella exterius doloris tenebre cre-
antur intus per eruditionem lux mentis accen-
ditur. Faciens pacem et creans malum quia
tunc nobis pax cum deo redditur cum hec
que bene sunt condita sed non concupita in ea
que mala nobis sunt flagella vertuntur. Per
culpam quippe deo discordes extitimus di-
gnum ergo est ad pacem illius per flagella
redeamus. Vt cum vna queque res bene
condita nobis dolorem intus correcta mens
ad auctoris pacem humiliter reformet. Hec itaque
flagella beatus Iob mala nominat quia
salutem et tranquillitatem bonum que perturba-
tione feriant pensat. Sed id valde [illegible]

vrbis inuenietur et contra perfidiam coniugis quanta
desideracionis arte se colligit dicens Si bo-
na suscepimus de manu domini mala quare non
sustineamus. Magna quippe consolatio tri-
bulationis est si cum aduersa patimur auc-
toris nostri ad memoriam dona reuocemus. Nec
frangit quod ex dolore obuiat si citius re-
menti hoc quod ex munere sublevat occurrat.
Hinc namque scriptum est In die bonorum
ne immemor sis malorum. Et in die malorum
ne immemor sis bonorum. Quisquis enim
dona percipit sed donorum tempore nequaquam
etiam flagella pertimescit in elatione per
letitiam corruit. Quisquis autem flagellis
atteritur sed flagellorum tempore nequaquam de do-
nis que eum contigit accepisse consola-
tur ab statu mentis omnimoda desperatione de-
struitur. Sic ergo vtraque iungenda sunt vt
vnum semper alterius fulciatur quatenus flagelli
penam memoria tempore doni et doni letitiam
mordeat suspicio ac formido flagelli.
Beatus igitur vir ut oppressam mentem inter
vulnera mulceat in flagellorum doloribus
blanditias donorum pensat dicens Si bona
suscepimus de manu domini mala quare
non sustineamus. Vbi et bene premittit dicens
Locuta es quasi vna ex insipientibus mulieribus.
Quia enim sensus prave mulieris non autem sexus
in vicio est nequaquam ait locuta es quasi vna
ex mulieribus ut videlicet ostendatur quia quod prave sa-
pit accedit stultitie non autem condicioni
nature. Sequitur In omnibus hiis non peccauit Iob
labiis suis. Duobus modis labiis delinquimus
cum aut iniusta dicimus aut iusta reticemus.
Nam si et alii et tacere culpa non esset
propheta non diceret Ve mihi quia tacui. Beatus igitur
Iob in cunctis que egit labiis suis mi-
nime peccavit quia nec contra ferientem
superba dixit nec contra suadentem recta reticu-
it. Nec loquens ergo nec tacens deliquit
quia et flagellanti patri gratias reddidit
et male suadenti coniugi doctrine sapientiam
instruit. Qui enim sciuit quid deberet deo
quid proximo scilicet paciam conditori sapientiam
coniugi. Dedit et hanc increpando docuit
et illum gratias agendo laudauit. Sed mirum
autem nimis si vnum [illegible] vulnus tante huius per-
cussionis acciperet non mox ab intimis
prostratus iacet. Ecce stratus foris vulneribus
[illegible] exterius intus [illegible] immobile per-
manet mens et sub [illegible] omne iaculum
[illegible] permittit conspicit quod inse ex-
terius districta manum ferientis hostis fi-
git. Vigilanter despiciendit iacula [illegible] vul-
neribus contra se [illegible] nisi vbi ex latere in
[illegible] et bellator [illegible]
[illegible] vbique patet [illegible]
clipeum [illegible] vndique venientibus spiculis ob-
uiat et [illegible] [illegible]
[illegible] vulnera [illegible] Sed

[Margin notes in red: left margin "aliter", "nota", "Ad Cor. iiij", "Ysa. xlv"; right margin "Eccl. ix", "Elatio desperatio tollitur si et consolatio et tribulatio miscentur", a note on the woman's sense versus her sex, "veritate tacere peccatum est", "aliud denique de ... proprio"]

antiquus hostis quo valentius vincit eo adhuc
ad insidias ardentius instigatur. Iam quia re-
parata uxor retinuit peremptis alios qui iace-
pando ad contumelias surgerent excitavit.
Sicut enim dampnum ... studuit ebrius ...
ando ponte ita ut robustum ... [illegible]
...orum contumelias scripturis ... penetret se.
Igitur audientes tres amici Iob omne malum
quod accidisset ei venerunt singuli de loco suo Eli-
phaz Themanites et Baldach Suythes et So-
phar Naamathites. Condixerant enim simul ut
pariter visitarent eum et consolarentur. Ex
condicto non afflicti consolatio venerunt in-
ter se et erga ... potissimum ... caritatis
fuisse demonstratur quamvis et plus quam septimanos ta-
ti viri amicos fuisse testatur quod boni fuis-
sent et vite in... fuisse ... audit. Sed cum
ipsa illorum intentio eis absurda prosperitatibus
eam discreti iudicio ... indiscrete fuisse
scitur. Et cum elevassent procul oculos suos
non cognoverunt eum et exclamantes plora-
verunt scissisque vestibus sparserunt pulverem su-
per caput suum in celum. Certum percussi speciem et
plagam intuitur. Amici plorantes exclama-
vant scindunt vestes capita pulvere asper-
gunt ut eum imitatum eum adque venerunt
... Ipsam etiam consolator speciem ... spon-
taneus dolor immitteret. Ordo quippe con-
solationis est ut cum volumus afflictum
quem pia amore suspendere studeamus prius
in... eius luctum concordare dolentem.
Namque non potest consolari qui non concordat
dolori quia ipso quo deviunt afflictione
discrepat minus ab illo recipit a quo me-
tis qualitate separatur. Sed emolliri ... de-
animus ut afflicto congruat coniungens ...
... inseritur. Neque enim ferro ferrum con-
iungitur si utrumque adustione ignis liquetur et
durum molli non adheret nisi prius ... eius
temperata mollescat ut quod lex ipsum fiat quod cu-
ratur ut teneat. Sic ut iacentes erigimus
in augore nostri status inclinamur. Certa du-
ritudo feritatis stantis ... discrepat cum
quod condescendere neglegit nequaquam levat. Amici
igitur Iob ut afflictum a dolore suspen-
dent ... nimirum dolere cum eius ve-
natum illius cor invadent studuerunt ipsi ve-
stes scindere ... studu-
erunt pulvere capite fedare quatenus afflicto
viro tanto facilius eorum verba reciperet quan-
to in ipsis suum aliquid de afflictione agno-
visset. Sed in hoc sciendum est quod is qui
afflictum consolari desiderat mensuram
mitte et ut dolori ponat quo suscipit
ne non solum dolentem non invideat
sed intemperate dolens afflicti animum ad pro-
fundis desperationis premat. Sic enim dolor in-
mensum dolori iungendus est ut per temperam-
entum sublevet non autem per augmentum gra-
vet. Unde fortasse colligendum est quod amici

beati Iob plus quam necesse fuerat inconsolabiliter dolu-
erunt qui dum percussionem cernunt sed percussi
mentem nesciunt. Ita et nimirum luctui vi-
si sunt ac si percussi tamen fortitudinem in
plaga corporis etiam a corde cecidisset. Sequitur
Et sederunt cum eo in terra septem diebus
et septem noctibus et nemo loquebatur ei verbum.
Videbant enim dolorem eius esse vehementem.
Quem continuis septem diebus et septem nocti-
bus cum afflicto Iob sederunt an etiam die-
bus ac noctibus totidem instantia ei cer-
te visitationis adheserunt ignoramus.
Sepe enim rem qualiter tot diebus agere dici-
mus quamvis non eisdem diebus ad eam
continue vacemus. Sepe enim sacra scriptu-
ra sic totum computat sicut pro toto partem po-
nit. Consuevit pro toto enim partem legimus.
Iacob familia descendens de ... Intravit Ia-
cob in Egyptum cum animabus septuagin-
ta que nimirum cum animas nominat
stat quia mentem et corpora comprehendat. Ver-
sum totum compacte in summat. Sicut admo-
nitu quoque Maria dicens Tulerunt dominum meum
de monumento et nescio ubi posuerunt eum. Do-
minum quippe corpus domini quesitum ve-
nerat et quasi simul totum sublevatum de-
plorat. An ergo et hoc non in loco totum
parte dicatur incertum est. Sed cum hoc quod diu
tacuerunt et quique loquendo reprobati sunt
neglecte pretermittendum est non. Sunt namque
nulli qui et loqui percipiant incipiunt et
effrenate cepta effrenationis exercent.
Et sunt nonnulli qui tarde loqui incho-
ant sed semel inchoantes liberare modum
locutionis ignorant. Amici ergo beati Iob
dolorem videntes diu tacuerunt. Sed tamen
de inchoantes indiscrete locuti sunt
quia pro dolenti noluerunt et moverunt
linguam ne prope incipient. Sed in ...
piendo semel nequaquam moderati sunt
ut se ex consolatione usque ad contumelias
effrenarent. Et bona quidem intentione
ad consolandum venerat sed hoc quod pia mente
in ... deo obtulit locutio perpetua
maculavit. Scriptum quippe est. Si recte offeras
recte autem non dividas peccasti. Recte nam-
que namque offertur cum recta intentione quod
agitur. Sed recte non dividitur si non hoc quod pi-
e agitur etiam pre subtili discernitur. Oblatum
enim recte dividere est quelibet bona nostra stu-
dia solerter discernendo pensare quod nimi-
rum qui agere dissimulat etiam recte of-
ferens peccat. Sepe enim et quod bono studio
gerimus dum discernere caute neglegimus
quo iudicetur fine nescimus et non nunquam
hoc fit reatus criminis quod putatur causa vir-
tutis. Sed nos minime autem amicorum beati Iob fu-
ta considerat quia pia ad eum intentione ve-
nerit non ignorat. Pensemus enim quanta
caritatis fuit ad afflictum concorditer

vementes

Ca a

Consolator debet cum dolente concordare

Compassio per exempla naturalia probatur

Dolor dolentis debet sic mensurari

coniecisse quanta intus longanimitate
extiterit septem diebus ac noctibus cum
afflicto tacuisse que humilitas mentis di-
ebus ac noctibus sedisse que compassio
pulvere capita conspersisse. Sed tamen in[illegible]
intus loqui [deleted] se estimant primum
mercedis arguere inde eis contingit reatum
reprehensionis invenire quia in tantis sepe
[illegible] sine lite. Sciat quod pro solo studio
mercedis inchoatur. Sed et perperam locutione
perdidunt bonum quod tanto labore mercati
sunt et nisi divina gratia offerre eos sacrifi-
cium pro suo reatu precepisset inde a do-
mino iuste puniri poterant. Unde se
placere domino inabiliter estimabant inde
iudici displicet. Unde sibi quasi pro defen-
sione iudicis proficere nos placent. Ideo e-
lio hec dicimus ut admoneamus legentium
renocemus certius sollicite quemque considera-
ta que malo voto peram et peccata quanta
donis amadisione permittit. Sic inchoa-
ta bono studio si negligentius indiscrete-
ius administrata tanta in reatione castigat
Eius non merede tamen pegisse se-
det. Sic ante in defensione dei quidquid
contra primum dicere aut certe septem
diebus aut noctibus primum dolore tacuis-
set. Sed tamen amici ~~beati~~ Job hec agentes
ad culpam laborando pervenerunt quia ipso ta-
men quidem bonum quod agebant poneruant
sed aliquantum agendum esset discretionis
libra nesciebant. Unde non solum inspice-
mus et intueamur quod agimus sed etiam cum quanta
discretione peragamus. Omni quidem nema-
la quo quomodo per modum non ne bo-
incaute faciamus. Atque minimum bona
solliciter peragenda propheta nos admonet
dicens Maledictus homo qui facit opus
dei negligenter. Adhoc non ista proficiat
ut ante subtilis iudicis subtile atque inco-
mprehensibile examine non solum mala que co-
mmisimus sed ipsa etiam si qua in nobis sunt
eminere bene gesta timeamus. Quia sepe
menti iudicio culpa esse deprehenditur quod nos
[illegible] virtutem indicium putatur et unde expec-
tatur pia merces operis inde supplicium
iuste sequitur ultionis. Hec iuxta hysto-
riam breviter tractata percurrimus nunc autem
ad allegoriarum misterium verba vertimus
Sed quia in exordio huius operis dum de
unitate capitis et corporis tractaremus
sollicita intentione prediximus quanta in
eis sit compago caritatis quia nimirum
et dominus adhuc multa pertulit quod nos sumus
patitur etiam corpus eius id est ecclesia suo
capiti videlicet domino iam coniuncta gloria. Ita nunc
passiones ipsius eiusdem capitis de-
bemus ut ostendatur quam multa etiam in suo
corpore sustinet. Sed cum caput nostrum tormen-
ta iam non tangant nequaquam afflicti

membris persecutori suo etiam de celo clamat
Saule Saule quid me persequeris. Sic vocatus
in membris persone sue esse corporis afflicti
quod Paulus minime dicit Et impleo ea que
desunt passionum Christi in carne mea et cum
in carne sui capitis iam exaltatus dicat qui
nos conresuscitavit et consedere fecit in celesti-
bus. Si tempestatibus intra persecutionum
tormenta constringunt sed penarum suarum
ponderibus pressus. Ecce iam per gloriam ca-
pitis nostri resedebat. Quia ergo omnibus
unum caput et corpus nominis sic a per-
cussione capitis incipimus ut subsequenter
tamen ad flagella corporis veniamus. Sed hoc
quod quadam die sathan coram domino
astitisse dicitur quod vero veniat per omnia ~~[illegible]~~
Job magnus conditor persecutor percussit quia
iam sepe discussimus replicare devitamus
Sed cum diu mens rebus discussis involvi-
tur pervenire ad indiscussa impeditur. Ibi ergo
allegorie intentionem ponimus ubi post
verba sepe repetita admittant novi aliquid
sonus. Itaque ait Commonuisti me adversus
eum ut affligerem eum frustra. ~~Sic bene~~
Job redemptor qui in passione positi spe-
ciem tenet. Quomodo ad sathan dicitur Commonui-
sti me adversus eum. Mediator quidem
dei et hominum homo Christus Ihesus ut culpas
[illegible] transgressionis extingueret venit mor-
talitatis nostre flagella tollere. Sed qui unius
cum patre eiusdemque nature est quod per sathan
motum se adversus eum asserit cum constet
quod omnis filii quod concordia nulla partitur
inequalitas nulla voluntatis diversitas inter-
rumpit. Sed tamen idem qui patri equalis
est pro hominibus venit per nos ad flagella per-
tranire quia nimirum flagella non susci-
peret nisi formam dampnati hominis redimen-
do suscepisset. Et nisi primus homo per sathan ad
non motus esset tunc esset dominus in passione
[illegible] commotus. Sathan itaque adversus se-
cundum dominum tunc commovetur quando in paradiso primum
hominem amisit culmine in obedientie culpe
prostravit. Nisi enim Adam primum per obedientiam
[illegible] vitam in animam mortem traxisset se-
cundum [illegible] sine peccato in carne mortem
non venisset. Bene ergo ei etiam de redemptore
nostro dicitur Commonuisti me adversus eum ut
affligerem eum frustra. Ac si aperte dicat
dum iste non sua sed illius causa moritur
tunc me in huius afflictione commonuisti cum
illum ante callida persuasione traxisti. De
quo et bene additur frustra. Frustra quippe
afflictus est qui et culpe ultione pressus
est et culpe contagione maculatus non est
frustra afflictus est qui in carne natus
peccata admissa non habuit et tamen penam
carnalium sine culpa suscepit. Hinc est
quod per psalmistam loquitur dicens Que non rapui
tunc exsolvebam. Alius namque ad pa-

Dum enim conditor omnipotens similis
superbe rapere voluit, sed cum culpas hominis
superbie sine culpa mediator exsolvit.
Hinc est quod per quemdam sapientem de Deo
dicitur: Cum sis iustus, iuste omnia disponis; eum quoque
qui non debet puniri condempnas.
Sed pensandum est quo iusto sit et omnia iu-
ste disponat, si eum qui non debet pu-
niri condempnat. Mediator etenim noster puni-
ri pro semetipso non debuit, qui nullum cul-
pe contagium perpetravit. Sed si ipse indebitam
punicionem non susciperet, numquam nos de
debita morte liberaret. Pater ergo cum iustus
sit, puniens iustum iuste omnia disponit,
quia per hoc cuncta iustificat, quod eum qui si-
ne peccato est pro peccatoribus dampnat, ut eo el-
lecta omnia ad culmen iusticie surgerent,
quo is qui est super omnia dampna iniusti-
cie nostre sustineret. Quod ergo illic dampnatus
cum non debeat dicitur, hoc hic afflictus
frustra memoratur. Qui tamen iuxta semetipsum
frustra afflictus est, et iuxta non nostra acta
non frustra. Rubigo quippe vicii pur-
gari non debuit potius nisi igne tormen-
ti. Venit itaque sine vicio qui se subiceret
sponte tormento, ut debita nostre iniquitatis
supplicia eos reos suos iuste amitterent,
quos hunc a semetipsis liberum iniuste tenu-
issent. Frustra ergo et non frustra afflictus est,
qui in se quidem admissa non habuit, sed
cruore proprio reatus nostri maculam ter-
sit. Sed videns Sathan ait: Pellem pro pelle
et cuncta que habet homo dabit pro anima sua;
alioquin mitte manum tuam et tange os
eius et tunc videbis quod in faciem benedicat
tibi. Nam aliquando spiritus cum redemptorem
nostrum in oculis cerneret, conspiciens clama-
vit: Scimus quod sis sanctus Dei. Qui hec dicens con-
gnoscendo Dei filium pertimescit, sed tamen
virtutem superne pietatis ignorabat. Dum passibi-
lem considerat, hominem pro vero putat. Elec-
tos autem sub sancto spe in pastorali positos
loco conspexerat, qui animositatibus caritatis
alienis valde proximo aliena dis-
pensabat. Hunc ergo quasi exalius collisus
et ... subtrahet melius superari non metuit,
usque ad eius carnem per tactum passio-
nis exarsit, velud dicat: Pellem pro pel-
le et cuncta que habet homo dabit pro anima
sua; alioquin mitte manum tuam et tan-
ge os eius et carnem, et tunc videbis
quod in faciem benedicat tibi. Ac si aperte dicat:
Moneri debuit que extra se sunt ne-
gligit quod doleat experitur. Hec per sa-
than cum satis appetat non verbis sed
desideriis dixit, hec persuasionibus suis et ver-
bis et desideriis incubuit. Ipse quippe loquitur
cum iuxta prophete vocem eius sequaces di-
cunt: Mittamus lignum in panem eius et e-
radamus eum de terra viventium. Lignum quippe

in panem eius mittere est confligendo eius cor-
pori supplicium crucis adhibere, et in terra illum de
terra viventium eradere se posse existimant,
quem dum mortalem conspiciunt funditus
esse suspicantur. Dixit autem Dominus ad Sathan:
Ecce in manu tua est, verumptamen animam illius
serva. Conditorem omnium Sathane manu tra-
ditum quis vel despicionis credat sed tamen
electus veritate quis nesciat quod eiusdem
Sathan membra sunt omnes qui ei parere
se vincendo iungunt. Membrum quippe eius
Pilatus extitit, qui usque ad mortem extre-
ma veniente in redemptorem nostrum Dominum non co-
gnovit. Corpus autem Sathane principes ex-
titerunt qui redemptorem mundi a mundo repel-
lere usque ad crucem persequendo conati sunt.
Cum ergo se pro nostra redemptione Dominus membris
Sathane nutibus tradidit, quid aliud quam
eiusdem Sathane manum in se sevire permi-
sit? Sed ut unde ipse exterius occumberet, inde nos in-
terius liberaret. Sed in Sathane manus
potestas accepit, eius manus iniusta carnem
peremit. Cuius potentem corpus usque ad spiritum
callapsos flagella sputa spinas lance-
am quoque tolleravit. Unde et Pilato eius vide-
licet corpori adpropinquans veniens dixit: Non haberes
in me potestatem nisi tibi datum esset desuper. Sed
cum hanc potestatem quam contra se ei extenderet
dedat sine lucis intrinsecus continebat.
Pilatus enim vel Sathan, qui eius-
dem Pilati caput extiterat, sub potestate illius
super quem potestatem acceperat tenebat, quia
et superior ipse disposuerat hoc quod inferius
accedens persecutore tolerabat. Ut ceci-
derunt mala mente in fidelium surgeret utili-
tatem electorum, omnis ipsa quoque crudelitas
deserviret. Congrua satis contra hereticos
deceptacione Christi prius igitur disponebat in-
quit semetipsum pati nequius permittebat.
Foris hinc est enim quod de illo in cena dicitur:
Sciens Ihesus quia omnia dedit ei pater
in manus et quia a Deo exivit et ad Deum
vadit, surgit a cena et ponit vestimen-
ta sua. Ecce in manus persequentium iturus
sciebat quod in manu sua ipsos etiam perse-
cutores acceperat. Qui enim omnia se ac-
cepisse noverat, constat quod et ipsas a qui-
bus tenebatur ipse tenebat, ut ipse
in se adversum perpetraret quidquid cor-
poris se malicia permissa seviret. Di-
citur ergo ei: Ecce in manu tua est, quia ad
feriendam carnem semel licencia acce-
pit. Sed pro potestate illius nesciens desinunt
animam, non eius sua perpetravit. Non ergo
hanc temptare prohibetur, sed quod hanc supe-
rare non posse dominatur. Nec hec enim sicut
nos qui puri homines sumus irruente
temptatione sepe conturbamur, ita nostri redemptoris
anima temptationis est necessitate turbata. Hoc
namque ait: Et si in excelsum montem

Cio a
No de passione
no petivit

b

c

ch 1

d

Dolor pene mentis facit
pacientem

Si tunc videt quod sit ag-
noscit si corpore quod do-
leat

Ie xi

a

b

c

d

cum premissis assumpsit et si datum se ta-
gere nudi prohibuit. Et si quasi in manus
vertendo lapides ostendit metallum cum me-
diator Dei et hominum tempore quassare non
valuit. Sic enim dignatus est hec extrinsecus
cuncta suscipere ut tamen eius mens in-
tus divinitati sue inherens medendo prima-
ret. Tamen et si quando turbatus spiritu iste
innuitur, ipse divinitus disponebat quantum
ipse humanitus turbaretur, immobilis omnibus
presidens et semetipsum immobilem in satisfac-
tione passionis ostendens. Cunctis enim ipse
metipso manens disponit quidquid
ponderandum humanitus quam susceperat etiam
turbulentus fecit. Sed nos cum terrena dil-
ligimus, vel in rebus conditis anima no-
stra carnis amore sicut amat inanum
pecora diligere sic diligimus quibus amor noster
exprimere pondus conamur per penas animarum
electorum suam signari et tum sathan adfe-
riendum redemptoris carnem permittitur ab ani-
ma separatur quia cum corpus eius ad pres-
sionem accepit electos eius animos
sine potestate amittit, cumque illius caro
perimitur morte horum mens contra
temptamenta sollicitatur. Dicatur ergo terrena
in eius est verumpetere animam illius
sua ac si aperte dicat licentiam contra eius
corpus accipe et ab electis illius quos
apud se ante secula presciens possedit in-
vite dominationis pede. Egressus igitur
sathan a facie domini percussit Job ulcere pes-
simo a planta pedis usque ad verticem. Sancta
Ecclesia initium electorum venit, qui ne-
quissimus hostis ad lesa sustinuit. Membra
redemptoris nostri extiterunt etiam, qui ab ipso
mundi exordio dum pie vivunt, crudelia
passi sunt. An non eius membrum Abel
se esse prohibuit qui decenti morte de-
septum est. Sicut agnus coram se ton-
dente obmutuit et non aperuit os suum.
Non solum placens in sacrificio sed etiam
moriens tacendo signavit. Ab ipso
itaque mundi exordio redemptoris nostri corpus
expugnare conatus a planta nos pedis
usque ad verticem vulnus intulit, qui a pri-
mis hominibus inchoans usque ad ipsum ca-
put ecclesie seviendo pervenit. Bene autem
dicitur: Testa saniem radebat. Quid enim
aliud in ullum domini testa est nisi caro ex nostre
substantie luto sumpta. Et cum testa i-
gne solidatur ecclesia autem domini eo ex pa-
ssione robustior extitit, quo per infirmitatem
moriens a morte sine infirmitate surrexit.
Unde bene per psalmistam dicitur: Exaruit velut
testa virtus mea. Sicut testa enim eius
lutens exaruit qui suscepte carnis in
firmitatem passionis sue igne robora-
vit. Quid vero per saniem nisi peccatum de-
bet intelligi. Peccatorem quippe est sanguine

solent carnis peccata signari. Unde per psalmistam di-
citur: Libera me de sanguinibus. Sanies itaque put-
redo est sanguinis. Quid ergo accipimus saniem
nisi peccata carnis ex longa vetustate pecca-
ta volumus. Itaque in saniem vertitur omne
collecta culpa. Ipsa de suis quam mediator
itaque Dei et hominum homo Christus Jesus corpus
suum manibus persequentium tradens saniem te-
sta rasit quia peccatum carne delevit. Venit
enim sicut scriptum est in similitudinem carnis pecca-
ti ut de peccato damnaret peccatum. Cumque hosti ob-
icit innocentiam carnis sue, tersit contagia
carnis mee et ex qua nos captivos inimi-
cus tenuit per illam nos expiatos liberavit.
Quia quam nos instrumentum fecimus culpe hec
nos per mediatorem versa est in arma iustitie.
Testa ergo saniem radit cum carne culpa
superatur. Bene autem subditur: Sedens in sterquili-
nio non in foro. Quod lex perstrepit non in ec-
clesia quia se eminens multa suspirat in sterqui-
linio autem residit quia vel redemptor
humanitatis ad carnem veniens attestante
Paulo infirma mundi elegit ut confunde-
ret fortia. An non quia in electis edificiis in ster-
quilinio resedit qui relictis iudeis super-
bientibus in ea quam dudum abiecerat
gentilitate requiescat creatura quam terra cumulum terre
involuere qui meos quod iudea ad usum tuum
pertulit passionis dolorem agere spiritu de-
spectus sensit. Johanne attestante qui dei in pro-
pria venit et sui eum non receperunt. Sed
quo sedens in sterquilinio requiescat hec
eadem de semetipsa veritas dicit: Erit gau-
dium in celo super uno peccatore penitentiam
agente quam super nonaginta novem iustis
qui non indigent penitentia. Etiam dolens in ster-
quilinio sedit qui per se patratas culpas
habentem penitentem corda possidet. An non
quasi sterquilinium quaedam sunt corda peni-
tentium quidem mala sua flendo considerant
quasi ante se stercora se se abiciendo coacervant.
Percussus ergo Job monte non petiit sed in
sterquilinio resedit quia ad passionem re-
demptor veniens alta superborum corda
deseruit et in afflictorum humiliter requievit
quod tum prius de se per prophetam incarnatus indicavit
cum per psalmistam dixit: Ad quem respiciam nisi
ad humilem et quietum et trementem sermones
meos. Curnam non considerat quod is qui tot pa-
ssionibus intulit quot ab hominibus adversa
tolleravit. Curnam considerat quanta nunc usque
tolleraverit etiam cum deceptio super corda fide-
lium regnat. Ipse quippe cottidie patitur quod
quasi ex oris eius a reprobis laceratur. Et quamvis
caput huius corporis quod vos sumus iam
se se super omnia liberum erexit reproba-
bitur tamen vulnera adhuc per sum quod deorsum
retinet corporis sentit. Sed quid ista
de infidelibus dicimus cum in ipsa quoque ecclesia
multos talium pravis moribus contra re-

[illegible] benedic deo et mor[ere] [illegible]

Mali dicuntur persecutores

redemptor nostri pungere videamus. Sunt namque nonnulli qui hinc quia gladiis non pulsant pravis actibus inserimur qui dum sibi videntur in ceteris deesse quia ambiunt hostes bonorum fiunt et non solum semetipsos actioni inserunt sed etiam nostrorum tranquillitatem inter se adversa molliunt. Certa quippe intueri negligunt et appetunt temporalium mentis proprie sanitate succumbunt. Tanto quod aliquando alienos corrumpunt quanto bona temporalia eo quod sola suspicantur. Hinc nostrorum simplicitatis displicet et cum certe perturbationis inveniunt suadere quod eos arripere duplicitate suadet. Unde hoc quoque congruit apte quod subditur

Ex.

Dixit autem uxor sua adhuc permanes in simplicitate tua? Benedic deo et morere. Quorum speciem male suadens uxor tenuit nisi carnalium in ecclesia sinum positorum qui quo verbis professe fidei intus sunt eo bonos in correctis suis moribus premunt. Quam minus fortasse nocuissent si non eos sancta ecclesia intus admittens usque ad fidei cubile reciperet. Tunc dum professam fidem recipit sibi periculosius pene inevitabiles facit. Hinc est quod premente turba una redemptore innuit tetigit. Unde et idem redemptor noster pressus de circumstantibus me

Luc viii

tetigit. Cui cum discipuli responderent: turbae te comprimunt et affligunt et dicis quis me tetigit? Illico adiunxit: tetigit me aliquis nam et ego cognovi virtutem de me exisse. Multi ergo dominum comprimunt et una tangit quia carnales quoque in ecclesia eum comprimunt a quo longe sunt et soli tangunt qui hunc veraciter humiles adiungunt. Turba igitur premit quia multitudo carnalium quo intus admittitur gravius tolleratur premit et non tangit quia et importuna est presentia et absens per vitam. Sed non numquam cum nos pravis moribus inquinant vero solis pravis moribus inseruntur suadent cum aliquid quod tenent. Alii vero et si non suadent praebere tamen iniquitatis exempla non cessant. Cum igitur ad mala nos vel verbis vel exemplis illiciunt procul dubio persecutores nostri sunt a quibus tempta[tionum] certamina sumimus quae saltem in corde vincamus. Credendum non est quia carnales in ecclesia alii metu alii vero audacia suadere prava contendunt. Timore quippe vel pusillanimitate vel elatione desipiunt haec nostrorum cordibus infundere quasi ex dolore molliuntur. Carnalem namque mente Petrus ante redemptoris mortem adhuc quod retinebat carnali mente salutem sibi dilectam qui suo dominus adiunctus inhesit. Sed tamen quod iam fortitudine altera elatione perturbabat. Ille quippe magistri mortem audiens dixit: absit a te domine non erit tibi hoc. Sic vos in iniurias ducentes non ferens ait: sumus quid plus verbis non occidere. Semei qui

Eversores malorum [illegible] per uxorem Iob

Mt xvi

[illegible] xxi

maledixit Christo domini. Sed illi mox dicitur: vade post me Sathanas. Et hic cum germanos nocentes audivit: quid mihi et vobis filii Sarvie? Efficimini mihi hodie in sathan. Quale itaque suadentes angeli apostate appellatione censentur qui blandis verbis adulationes qui dilligentes hunc valde ergo deteriores sunt qui hinc culpe non formidine sed elatione succumbunt. Quorum speciem uxor figuram tenuit que marito suadere superba temptamenta dicens: adhuc permanes in simplicitate tua? Benedic deo et morere. Simplicitatem in marito redarguit quod terrestria cuncta despiciens puro corde sola eterna concupiscit. Ac si dicat quid simpliciter eterna appetis et sub malis prioribus equanimiter ingemiscens. Excedens eterna despice et mala presentia vel moriens evade. Sed electi quique dum pravi intus acervi nalibus tollerant quanta se forma rectitudinis ostendant distrahuntur. Cunctis voluntatis in colonis sedentes et etiam qui aut locutus es quasi una ex stultis mulieribus locuta es. Si bona suscepimus de manu domini mala autem quare non sustineamus? Sancti viri tribulacionum bello deprehensi cum eodemque tempore unos alios ferientes atque alios suadentes ferunt illis opponunt scutum patientie. Istis iacula intorquent doctrine atque ad utramque pugnandi modum mira virtute se arte erigunt quatinus et prava intus sapienter doceant et foras fortiter adversa contempnant. Hos docendo corrigant illos tollerando premant. Insurgentes namque hostes patiendo despiciunt infirmantes vero cives compatiendo ad salutem adducunt. Illis resistunt ne et alios subtrahant istis metuunt ne vitam rectitudinis funditus perdant. Videamus castrorum dei militem contra utraque preliantem. Ait enim: foris pugne intus timores. Et enumerat bella que extrinsecus tollerarunt dicens: periculis fluminum periculis latronum periculis ex genere periculis ex gentibus periculis in civitate periculis in solitudine periculis in mari periculis in falsis fratribus. In hoc autem bello que contra adversarium spicula intorqueat adiungit. In labore et erumpna in vigiliis multis in fame et siti in ieiuniis multis in frigore et nuditate. Sed inter tot certamina deprehensus de quanto vigilarum munimine etiam castra custodiat. Quam protinus adiunxit: preter illa que extrinsecus sunt instantia mea cotidiana sollicitudo omnium ecclesiarum. Ecce in se bella fortiter suscipit et tuendis se proximus misericordiae impendit. Quantum mala que patitur subiungit bona que impartitur. Pensemus ergo cuius laboris sit uno eodemque tempore foris adversa tollerare intus infirma protegere. Foris pugnas patitur quod verberibus scinditur catenis ligatur. Intus metum tolleat quia passionem sua non

sibi sed discipulis obesse formidat. Unde et isdem
rebus dicens: Nemo moveatur in tribulationi-
bus istis. Ipsi enim scitis quia in hoc positi sumus.
Aliorum quippe casus in sua passione
metuebat, ne dum ipsi discipuli afflictum pro
fide ministeriis agnoscerent, fideles se esse
recusarent. O inmensi cordis viscera! Despi-
cit quod ipse patitur, et curat ne quid prave per-
suasionis discipuli in corde patiantur. Ipse con-
temnit vulnera corporis, et aliis medetur
vulnera cordis. Habent quippe hoc iusti proprium
ut in dolore positi tribulationis sue curam
non deserant utilitatis aliene, et cum de se ad-
versa patientes dolent, aliis necessaria do-
centes provident, et quasi percussi quidam ma-
gni medici egrotant; ipsi tollerant scis-
suras vulneris, et aliis proferunt medicamenta
sanitatis. Valde autem minor labor est aut
docere cum vel tolleras aut tollerare cum
nihil doceas. Unde sancti viri adultis se so-
lerter extendunt, et cum in tribulationi-
bus fortasse feriuntur, sic exteriora bella
suscipiunt, quatenus sollicite cogitent ne proxi-
morum interiora lacerentur. Sic sancti viri for-
tes in acie assistunt, et illic iaculis ad-
versantium pectora feriunt, hinc scuto post
positos debiles tuentur, atque ita utrobique
velocitate circumspectionis invigilant
quatenus et audaces confodiant et post
se trepidos a vulnere defendant. Quia igitur
sancti viri sciunt foris adversa tollerare, et in-
tus etiam noverunt perversa corrigere,
dicatur recte: Locuta es quasi una ex stultis
mulieribus. Quia enim electis dicitur: Viriliter a-
gite et confortetur cor vestrum, mentes carna-
lium que fluxa a Deo intentione deserviunt, non
immerito mulieres vocantur. Si bona susce-
pimus de manu Domini, mala quare non sus-
cipiamus? Ac si dicat: Si ad bona eterna ten-
dimus, quid mirum si temporalia mala sufferamus?
Hec autem bona sollicite Paulus
insperat quando illata mala equanimiter
tollerat dicens: Non sunt condigne pas-
siones huius temporis ad futuram gloriam que
revelabitur in nobis. In omnibus hiis non
peccavit Job labiis suis. Sancti viri enim
persecutione foris invicti quia patiuntur, non solum
inde in minus minime excedunt, sed nec
quod contra ipsos adversarios contumeliosa
verba iaculantur. Unde nos dux bonorum rec-
tus Petrus amonet dicens: Nemo vestrum
patiatur quasi homicida aut fur aut
maledicus. Maledicus enim patitur
qui passionis sue tempore linguam saltem in
iuria persecutorem efferenat. Ergo quia rector
corpus sed numquam etiam ita sa-
nus dolorem portat ut similitudine modi
proverba non transeat, recte dolen-
te dicitur: In omnibus hiis non peccavit Job
labiis suis neque stultum aliquid contra
Deum locutus est. Igitur audientes tres

amici Job omne malum quod accidisset ei
venerunt singuli de loco suo Elifaz The-
manites, Baldach Suthes et Sophar
Naamathites. In prefatione huius operis
diximus quod amici beati Job, etsi bona inten-
tione ad eum convenerint, hereticorum
tamen speciem tenent, quia ad culpam in discre-
te loquendo dillabuntur. Unde talis ab
eodem Job beato dicitur: Disputare cum Deo
cupio, prius vos ostendens fabricatores
mendacii et cultores perversorum dogmatum.
Sancta itaque ecclesia omni hoc peregrinationis sue
tempore in afflictione constituta, cum vulnera
sustinet, cum membrorum suorum lapsus
dolet, insuper alios sub Christi nomine ho-
stes tolerat. Ad augmentum namque
doloris eius etiam heretici in contentione
veniunt, atque quasi quibusdam venenatis iacu-
labilibus verbis feriunt. Bene autem dicitur:
Convenerunt de loco suo. Hereticorum quippe
locus ipsa superbia est, quia nisi prius in cor-
de intumescerent, ad prave assertionis certa-
mina non venirent. Sicut ergo malorum lo-
cus est superbia, sic est e contra bonorum lo-
cus humilitas. De quo per Salomonem dicitur: Si spiritus
potestatem habentis ascenderit super te, locum
tuum ne dimiseris. Ac si aperte dicat: Si
temptatoris spiritum contra te in aliquo prevale-
re conspicias, humilitatem patientie non relinquas.
Qui ergo locum suum humilitate patientie dixit
verbis sequentibus ostendit dicens: Quia curatio
cessare faciet peccata maxima. Quia enim a-
e humilitas lamenti medicina peccati. Here-
tici ergo de loco suo veniunt, qui contra
sanctam ecclesiam ex superbia moventur. Quorum
perversa est acta expressa, suorum nominum col-
liguntur interpretatione. Dicuntur enim Eliphaz, Baldach,
Sophar, sicut et superius diximus. Eliphaz in-
terpretatur Dei contemptus. Nisi enim Deum contempne-
rent, nequaquam de illo perversa sentirent.
Baldach autem vetustas sola dicitur, quia
de vita fugiunt et perverso sensu esse vic-
tores cupiunt, non ante conversationem
negligunt, ex sola [illegible] vetustate
est quod intendunt. Sophar non dicitur specu-
lam dissipans. Hii etenim qui in ecclesia sta-
biliti sunt, redempti sunt iusticia fide veri-
similiter contemplantur. Sed dum heretici cum
suis allegationibus veniunt, speculam
dissipant, quia eorum [illegible] mentes quos
adesse attrahunt ab intentione recte contem-
placionis inclinant. Bene autem loca horum
veniunt congrua hereticorum actibus de-
scribuntur. Dicuntur enim Themanites, Su-
thes, Naamathites. Theman namque
interpretatur auster, Sue loquens, Naama
decor. Austrum autem ventum calidum
quis esse nesciat? Hereticus igitur quia arden-
tius appetit sapere quam plus quam
necesse est, studet calere, desidia quippe
corpori frigore et cursum inquietudo

Amici Job: Elifaz, Baldach, Zophar

Superbia est fundamentum hereticorum

Amici Job qui figurant hereticos

ad Ro. xii
ii Re. viii
Ex porro signi

in modate curiositatis inflato concordat
calori. Sentencia igitur amplius quam debet
calorem sapie percipere appetunt. ab austro
venire referuntur. ab hoc calore inmodate
sapie mentes fidelium paulus temperando
castigat cum diceret. Non plus sa
pere quam oportet sapere sed sapere ad sobrietatem. Hinc
est quod dauid nathan psalmarum peritus quod
vs tedepor in sue discretionis examine
iustus que dicit prava sentit stulticia
inmoderati sapor extinguit. Theman autem per
loquens calore quippe non ut bene vivat
sed ut ellate loquatur hic desiderant. Theman
igitur et sui a calore et loquacitate ve
nire referuntur quia plerique se studiosos
exhibent solius verbis loquacitatis n
ante iustitiis cuius calet. Naama non in
terpretatur decor quia enim docti non esse sed videri
appetunt exterioribus verbis speciem boni

heretici sunt loquendo decora

necum sumunt et pro calore loquacitatis prope ypa
sime ondunt decor ut eo proprie linguae
facile persuadeant quod seditiose intus sens
calliditate callide occultant. Ecce neque
ipsa locorum nomina inordinata sunt naturae

C 16 a

distincta. Prius enim theman postmodum sun
thes deinde naama posuit quia prius illos
in ordinatus calor accendit deinde inter
loquitur erigit et tunc demum decoros hominibus
ypocrisis ondit. Condixerant enim ut pa
venientes visitarent eum et consolarentur.
Condicunt heretici qui prava quedam con
tra ecclesiam concorditer sentiunt et ingenui
tate disceptat sibi intrinsecus concordant.

o Omnes enim qui nos de ecclesia erudiunt
Et aliud faciunt in impugnationem me
nos afflictos consolari. Heretici autem qui
sanctam ecclesiam docere desiderant adeo quod

x pura

consolatores appropinquant. Nec immerito quod
ad usque forma exprimunt. Amici noiant
cum ipsi cum contradictores sunt. Amice adeo veni
sti. Et dives qui infra in igne cruciatur

in c. xxxii
et luc. xvi

abraham filius vocatur quia et si pravos ma
li corrigi negligunt dignum enim esse ut tamen
bis non ex sua nequicia sed ex muri benig
nitate nominentur. Cum quod ellevassent ocu
los suos procul non cognoverunt eum. He
retici quippe cum sancte ecclesie fidei consuetudinis o
culos levant quia videlicet ipsi in primo sunt et
cum eius opera respiciunt in alto sunt.
Et itaque eam sed tamen hanc in dolore positam
non cognoscunt. Ipsa quippe appetit hic
mala tempore ut posset ad eterne remunera
tionis premium purgata pervenire. Plerumque
prospera metuit et disciplina eruditionis
hylarescat. Heretici igitur quia pro magno gaudia
appetunt eam in verberibus positam non co
gnoscunt. Hoc namque quod ipsa timet in suorum
cordium cogitatione non recogunt. Cum ergo
adversitatibus prosperat ipsi suo stupori inherent
quia per experimentum ignorant quod vident

scissis quod vestibus sparserunt pulverem sup
caput suum in celo. Sicut vestimenta ec
clesie cunctos fideles accipimus unde per prophetam
dicitur omnibus his velud ornamento vestieris.
Ita hereticorum vestes sunt omnes qui eis
concordant in herentes illorum erroribus.

d Volumine habent ergo heretici hoc proprium quod in
eo gradu quo de ecclesia exeunt diu stare
non possunt sed ad deteriora cotidie ruunt et sena
cendo peiora in multis se partibus scindit.
atque a semetipsis longius confusionis
sue altercatione dividuntur. Sentencia ergo hos
quos sue perfidie adiungunt adhuc in ma
ta passione divisione dillaniant

heretici scinduntur

Qualiter recte quod amici qui venerunt vestes
rumpunt. Super autem vestibus corpus
ondit quod sepe scissis sequentibus mali
cia eorum cogitacionis aperitur ut
discordie dolos patefaciat quod gravius
primis concordie culpa claudebatur. Pul
verem vero in celum super capitum spar
gunt. Pulverem in terrena intelli
gencia. Caput per caput insuper quod prin
cipale mentis est mens videlicet designatur. Quod
per celum in perceptum supre locutionis
exprimitur. Pulverem ergo super in celum
pariter spargere est stultam intellectum menti
contrahere et de rebus celestibus terrena sen
tire. Divina autem verba plus discutiunt et
plectuntur quam capiunt. Super caput igitur
pulverem spargunt quia et preceptis de
per terrena intelligentia ultra suam mi

n mentem vires intenduntur. Sederunt quod cum
eo in terra septem diebus et septem noctibus.
In die que videmus agnoscimus. In nocte
aut aut certe nil cernimus aut dubie
colligimus. Per diem itaque intelligencia per
noctem vero ignorancia designatur. Septe
narius autem numerus summa universitatis expri
mit et nos amplius quam diebus septem cum
his tempore cuiusdam consummare. Amici de gog(?)
amici beati Iob septem diebus ei consedisse
et septe noctibus referuntur quod heretici vel
sive in quibus verum lumine intelligunt
vel in his in quibus ignorancie tenebris
paciuntur quasi infirmiori sancte ecclesie se conde
scendere simulant ei quod sub bladimentorum
spe dolos decipiendo parant. Et quod
vel in his que intelligunt vel in his que
intellige non possunt elacionis tumore
turgidi magnos se apud semetipsos
existimant. Non nunquam sancte ecclesie se spe
cie mel inmittunt et dum verba molliunt
virus infundunt. Iuxta autem sedere est aliqua
de proximitatis similitudine. Unde ut divinum bonum
sibi exhibent persuadeant superba que
tent. Potest vero per terram ipsa terra in me
diator incarnacionis designari unde et per
r psalmistam dicitur. Altare de terra facietis mihi.
Terre enim desuper facere est in incarnacionem me

heretici ...

diator separare. Tunc est quippe adeo noster im-
mensus actus quam nihil malitia nostra humilitas
idem est super diuinae incarnationis fidem po-
sint quidquid opera malitiae quomodo minus obsta-
ponimus si actus mentis diuinae incarnationis fide soli-
damus. Sed sunt nonnulli haeretici qui facta
mediatoris non denegant sed in deitate
aliqua esse estimant aut in ipsa a nobis in
carnationis qualitate discordant. Quia ergo uitam
nobiscum mediator redemptor prohibet quod cum
Iob [illegible] puteret in terra sedent. Septem
non diebus et septem noctibus in terra consi-
dere describuntur quod uel minus quam aliud de ple-
nitudine ueritatis intelligunt uel in his quae
sunt stultae tenebras excitantur incarnationis im-
sta negare non putatur. ~~Cum ergo beato Iob in~~
terra sedere est uerum redemptoris carnem
eum sed certum credere. Alii non haeretico-
rum nos et supplicius sentiunt. Alii nos
solis uerbis insequuntur. Alii quietos laces-
sunt. Alii autem si nos [illegible] tacentes in-
ueniant quiescunt et inuitis amici sunt
loquentibus confunduntur. ~~Unde quod beatus Iob~~ nec
non aliquos aduersos dissentiens dixit recte
subiungitur: Et nemo loquebatur ei uerbum. Tacentes
non aduersos hominis si uel filios fidei prae-
dicando generare negligimus. Sed aut cum
loqui incipimus, hi nos mox contentionis
ex eorum disputatione sententiis primus in
aduersitate prosiliunt et contra nos in uoce
doloris erumpunt, quia uidelicet metuunt ne corda
quae in infimis pondus stultitiae agrauat in
aduersum uox recta loquitur. Erat magno
ut diximus cunctos nos aduersarii dili-
gunt loquentes adunt recte aperit tacere
Iob dicitur: ~~Et nemo loquebatur ei uerbum.~~ Non
nisi tamen cum pro tempore in errore fide-
lium corda depressa considerant erroris se-
mine spargere loquendo non cessant. Cum
non mentes bonorum uident alta sapere
ad propriam reditum quaerere. De eorum
huius exilii stimulo dolere conspectos
sollicitam linguarum frenant, quod uident
quod contra corda dolentium incassum lo-
quentes tacitus obmutescunt. Unde et recte
dicitur: ~~Et nemo loquebatur ei uerbum.~~ Mor-
ta silentii submittitur. Cum dicitur: Videbant
enim dolorem eius esse uehementem. Cum ei
amore dei dolor uehemens corda in-
trinsecus infigit. Passim praua loqui aduersarius
metuunt quia uidet quod intentam mentem lacces-
siens non solum prauitate aduersita-
tem terre non ualet sed et per contraria for-
sitan et quos temere tacet ... Fortasse
aliquos monet nos haec ita dixisse quae
quae bene abrahamus gesta sunt mala
ab haereticis gerenda significent. Sed sic ple-
rumque res quaelibet per historiam uirtus est
et per significationem culpa. Sicut alii rebus ge-
sta in facto causa reprehensionis est in scripto

aut prophetia uirtutis. Ad uerum autem esse cum-
dit si unum sacrae scripturae testimonium ad utrumque
probandum proferimus. Quis namque
audiens non solum fidelium sed infidelium
quoque infidelium non omnimodo detestetur quod
Dauid in palatio deambulans Bersabee
uxorem Uriae concupiuit, quem tum a proelio re-
uertentem ad domum admonet pedes la-
uare? Qui protinus respondit dicens: Archa dei
sub pellibus est et ego in domo mea requiescam?
Quis Dauid adulteram tamen suscepit atque e-
pulas praecepit mori debeat. Et tamen
aut Dauid in palatio deambulans typum tenet
eius de quo scriptum est: In sole posuit tabernacu-
lum suum. Et quid est Bersabee ad se perducere nisi
legem pro littera carnali coniunctam spiritali quod in-
tellectu sociare? Bersabee enim puteus septimus
dicitur, quia nimirum per cognitionem legis infusio-
ne spiritalis gratiae perfecta nobis sapientia ministratur.
Urias uero quem ergo nisi iudaicum populum signat
cuius nomen interpretatur lux mea dei?
Iudaicus autem populus quia de accepta legis
scientia extollitur quasi de dei luce gloriatur. Sed
huic Uriae Dauid uxorem abstulit sibique
coniunxit quia uidelicet manu fortis quod Dauid dicitur
incarnatus redemptor apparens dum se de
spiritali legem loqui innotuit, per hoc quod ius-
tam tenebat hanc iudaicus populus secundum
eam denuntiat sibique coniunxit quia se per
illam praedicari declarauit. Uriam tamen Da-
uid ad domum ire admonet pedes lauare
quia incarnatus dominus ueniens
iudaicus populus praecepit ut ad conscientiam redeat
et sordes operum fletibus tergat ut spiritalia
mandata legis intelligat et post tanta
duritia praeceptorum fontem baptismi inueniens
ad aquam post laborem recurrat. Sed Urias
qui archam domini sub pellibus meminit inde
et domum suam intrare non posse. Ac si iudai-
cus populus dicat: Ego mandata dei in car-
nalibus sacrificiis uideo et redire ad conscientiam
per spiritalem intelligentiam non requiro quasi
enim archam sub pellibus esse dicat qui praecep-
ta dei non nisi ad exhibendum ministerium sa-
crificii carnalis intelligit. Hunc tamen ad
dire etiam ad domum nolentem Dauid ad
mensam uocat quia quamuis iudaicus
populus ad conscientiam redire contempnat ei tamen
redemptor ueniens mandata spiritalia prae-
dicat dicens: Si crederetis Moysi crederetis
et mihi, de me enim ille scripsit. Legem itaque
iudaicus populus tenet quae eius diuinita-
tem cum ipsum populus credere dedignatur.
Unde et Urias ~~ad Ioab~~ cum epistolis ex
quibus occidi debeat mittitur quia ipse
iudaicus populus legem portat qua conuin-
cente moriatur. Dum enim mandata legis
retinens impleri nititur ipsum nimirum
defert iudicium unde damnetur. Quia ergo
quod praesentem istud Dauid scelestius. Quid

ij Reg x

Expositio figure

Jo v

Sat scriptura vera et eadem per hec varia ...

Moraliter exposito

C 19 a

Dyabolus quia aliquando temptare desinat

custodire

Prava tergit prava

Sanies et testa quid significant

Consideratio mortalitatis est medicina temptationis

vera nundinis dicta pt sed rursus primordium
quid David sanctius quid Vria infidelius
invenitur. Sed tamen iste per vitae culpam signi-
ficat innocentiam, iste per vitae innocentiam
prophetiae exprimit culpam. Non ergo in sacra
pagina que bene a bonis acta sunt male
absentias gerenda signantur. Dum vitiis sa-
cri eloquium sic cum facta narrat ut ea
virtute exprimat sic factorem approbat ut
ei in mysterio contradicat. Sic gesta damnat
ut hec mystice gerenda persuadeat. Igitur
quia allegorie mysteria membratim enoda-
re explevimus, nunc moraliter intelligen-
tie tangentes exequamur. Ad observan-
tiam quippe dissensum mens operatur et sepe
per dei voluntatem elongata ut dignum temporis
fuit impeditur. Sepe antiquus hostis per-
qua menti nostre temptationem tamen est inflixit
ab ipso suo certamine ad tempus recedit non
ut illatae malitiae finem praebeat sed ut cor-
da que per quietem secura reddiderit re-
pente rediens facilius inopinatus ir-
rumpat. Hinc est quod ad temptandum beatum virum
iterum redditur eius quia temptationem iterum expetit
quem tamen ei superna pietas retinendo con-
cedit dicens Ecce in manu tua est, tamen
animam illius serva. Sic quippe nos de-
serit ut custodiat, sic custodit ut tamen
permisso temptationis arbitrio statum nobis
nostre infirmitatis ostendat. Qui mox a facie domini
exiit atque a planta pedis usque ad verti-
cem accepta feriendo vulneravit quia nimi-
rum cum licentiam percepit animum in temp-
tationibus atque usque ad maiora perveniens quasi
omne corpus tetigit nostrum illatis tempta-
tionibus lacerando [illegible] sed cum adamat
feriendo non pervenit quia cunctis cogitationibus
in totidem nostram vulnerat delectationum quibus
cepit. [illegible] apostoli nostros resistit ut
quamvis delectatio mentem mordeat deliberatio
tamen rectitudinis usque ad consensum mollitie non in-
flectatur. Denique cum passionibus premit ipsa de-
lectationum vulnera tergere et tenuissimi dis-
trictionis rigide siquid fluxum emanat
in cogitationibus unidae ~~cum bene mox forsitan~~
Ecce [illegible] testa saniem radebat. Unde enim
per testam nisi rigor districtionis, quid per
saniem nisi fluxus illicitae cogitationis
accipitur? Percussi ergo testa saniem radimus
cum post pollutiones cogitationis illi-
citae nosmetipsos aspere iudicantes purgamus.
Cum testa fragilitas mortalitatis intelligi-
tur, testa ergo saniem mundare est mortalitatis cur-
sum fragilitatemque pensare et putredi-
nem misere delectationis abstergere. Saniem quis-
quis considerat quia citius caro ad pu-
tredinem redeat festinus superat. Et quia se-
cum carne motus interius impugnat. Cum igitur
ex temptatione prava cogitatio menti influit
quasi ex vulnere sanies decurrit. Sed citius

tergit saniem si meditatione sua fragi-
litatis quasi in manu testa teneat. Sciendum est
perpendenda sunt que quamvis usque ad
effectum non pertransiant tamen illaturam
mente polluant. Hinc est quod [illegible] te-
[illegible] mulierem videre [illegible] dice-
bat: Audistis quia dictum est antiquis: Non
moechaberis. Ego autem dico vobis quia qui vi-
derit mulierem ad concupiscendum eam iam
moechatus est eam in corde suo. Sanc-
ta ergo tergitur culpa non solum ab opere sed
etiam a cogitatione resecatur. Hinc est quod
Ierobaal cum a paleis frumenta excuteret
angelum vidit ad cuius imperium [illegible]
hedum coxit quem super petram [illegible]
posuit et ius carnium desuper effudit; quas
angelus virga tetigit eaque ignis erum-
pens consumpsit. Quid enim frumentum
virga tereret nisi iudicii rectitudine a meliorum
paleis seminum grana separare. Sed haec agen-
tibus angelus apparet quia tanto
magis dominus meliora demonstrat quanto
studiosius homines ab exterioribus purgant.
Eum occidi hedum praecepit id est omnem
appetitum carnis mactari; carnes
supra petram ponere et ius carnium desuper
fundi. Quid aliud signat petra nisi eum
de quo per Paulum dicitur: Petra autem erat Christus?
Carnes ergo super petram ponimus cum corpus
nostrum in imitatione Christi [illegible] et ius carnium
super fundit qui mansuetudine [illegible] ipsas
carnales cogitationes exinanit. Quasi
enim ius carnium liquida incentiva [illegible]
dicitur quando mens a cogitationum carnalium [illegible]
vacuatur. Et tunc mox angelus
virga tangit quia intentionem nostram nequaquam [illegible]
divinum adiutorium deserit [illegible] ante ignis
exit et ius carnes quasi consumit quia afflatu
a redemptore spiritus tanta cor nostrum fla-
ma compunctionis incendit ut omne quod in
illicitum est et operis et cogitationis consumat.
Ergo illic est ius superfunditur. Hoc sic est
saniem testa mundare. Sed cum mens
legitur invigilat ut solum prava agere
renuat sed omne etiam perversae cogitationis
turpe loquitur tergat. Sed sepe de ipsa
victoria bellum oritur ut cum immunda cog-
nitur vincere victor animus elatione pulsetur.
Sic enim mentis nostrae est praeiudicia erigi
ut tamen sollicite debeat [illegible] subsi-
stere. Unde et eiusdem viri dicitur testa saniem
radebat, pulchre apte subiungitur: Sedens in
sterquilinio. In sterquilinio quippe se-
dere est vilia de se quempiam et abiecta
sentire. In sterquilinio nobis quippe
sedere [illegible] quae illicite gessimus [illegible]
oculos paenitendo reducere, ut cum ante
nos peccatorum stercora sentimus omne quod
in animo de elatione surgit inclinemus.
In sterquilinio sedet qui infirmitatem

suam solliciate respicit et se se de bonis
que pergram percepit non extollit. Ex isto
apud se in sterquilinio abiectam sede
rent qui dicebat loquar ad dominum meum
cum sim pulvis et cinis. Apte enim cuius
in quo loco se posiat qui pulverem se et
cinerem coram domino dum loquitur estimabat
Et igitur ita se despicit qui usque ad hono
rem divine collocucionis ascendit solli
cita intencione pensandum est qua pena
illi feriendi sunt qui ad summa non profi
ciunt et tamen de minimis extolluntur. Itaque
sunt nonnulli qui dum prava agunt de
semetipsis magna senciunt malum men
tem sublevat et pure se cordis licentis
intus peccatum inimicum apud se intus
sue humilitatis sterquilinium deserunt et ela
cionis fastigia ascendunt illum vero imi
tantes qui summus se apud se extulit
et elevando prostravit illum quippe
imitantes qui accepta condicionis dig
nitate contenti non sunt dicens In celum
conscendam super astra celi exaltabo
solium meum et male cuncta ei ba
biloma id est confusa peccatorum multitudo dicat
Sedeo regina et vidua non sum et
quis ergo inmersus intuetur malum se a
pud semetipsum ponit sed eo se gravius infi
mus deprimit quo de se infima sentire con
tempnit. Sunt vero nonnulli qui nichil qui
dem iniquitatis agere student sed tamen cum alios
peccare conspiciunt iustos se in eorum com
paracione suspicantur. Itaque enim corda semi
una vel similis culpa constringit. Hinc
namque superbia illaqueat. Hinc fortas
san ira supplantat. Hinc avaricia cru
ciat illum luxuria inflammat et plerum
que contingit ut is quem superbia deprimit
alium despiciat quem ira succendit et quia
se ira non crimine instigat meliorem
se iracundo iam deputat atque apud
semetipsum quasi de iusticia extollitur quia
pensare negligit viciorum quo gravius tenetur
plerumque contingit ut is quem avaricia
sauciat alium in luxurie voragine mer
sum ... et quia se a polucione carnis a
lienum respiciat quibus ipse sordibus spiritualibus
viciis intrinsecus polluitur non attendit dum
que malis ... pensat malum quod ipse non habet
se negligit considerare quod habet. Et quia fit ut dum
ad aliena diiudicanda mens ducitur a propri
iudicii lumine pervertitur ut eo durius contra
aliena superbiat quo sua negligencius
ignorat. Hec contra quosdam ad alta pec
catum surgere vacare appetunt cum alie
nas culpas audiunt mox cor ad proprias
as reducunt et tanto rectius illas diiu
dicant quanto verius istas deplorant.
Et magis electus quisque infirmitatis sue
consideracione se comprimit dicat recte quod vir sancti

in sterquilinio sedet dolens qui enim vere se hu
miliat eo tunc consideracionis oculo quis
constrictus sit delictorum sordibus perspicuus
pensat. Sciendum vero est quia plerumque in
prosperis in optima tempore mens tangitur sed
tamen alii adversa extimus patiuntur et intus temp
tacionis in pulsu fatigantur. Sed et carnis
flagella cruciente et tamen bene admente
suggestio carnalis impudet. Unde et bene
post tot verba Job vulnera adhuc submitta
sunt eciam male suadentis uxoris ver
ba que aut Adhuc permanes in simpli
citate tua benedic deo et morere. Uxor quip
pe male suadens est carnalis cogita
mente lacessens. Sepe enim ut diximus
et foris flagellis atterimur et intus carnis
suggestione fatigamur. Hinc est enim quod Je
remias deplorat dicens Foris interficit gla
dius sed domi mors similis est. Foris enim
gladius interficit cum nos extimus feri
ens vindicta confligit. Sed domi mors si
milis est quia et flagella quidem sus
tinet et tamen intus conscia a temptacionis
sordibus munda non est. Hinc david ait
fiant sicut pulvis ante faciem venti et
angelus domini affligens eos. Cum enim in
corde suo quis ... temptacionis turbatur
quasi ante faciem venti pulvis elevatur et
cum inter hec divina districcione percutitur quid
aliud quam angelus domini affligit. Sed hec ali
quando reprobis aliquando electis Illorum
namque corda ita temptantur ut consenciant.
Istorum quippe temptaciones suscipiunt sed
repugnant. Illorum mens delectabiliter capi
tur et si aliquando quod male suggerit displicet sed
postmodum per deliberacionem libet. Isti vero sic
temptacionum iacula excipiunt ut semper re
sistendo fatigentur. Et si quando ad delecta
cionem temptata mens rapitur ipsam tamen
eiusdem subrepcionem sue delectacionis erube
scunt et forti censura redarguunt quod
quod intus se consurgere carnale deprehendunt. Un
de beati viri mox subditur Locuta es quasi una ex stul
tis mulieribus. Si bona suscepimus de
manu dei mala autem quare non sustine
amus. Dignum quippe est ut mens spi
rituali correpcione comprimat quicquid apud
se carnale insolenter immurmurat. Nec
tacio aut loquens aspera ad impacienciam pertur
bat aut loquens blanda ad libidinem sua
vium dissolvat. Censura vero viriliter illicita
te cogitacionis suggestionem redarguens
dissoluta molliciem turpitudinis reprimat
dicens Locuta es quasi una ex stultis mulieri
bus et rursum consideracionis munimentum cogitacionis
aspere impacienciam refrenet dicens Si bona
suscepimus de manu domini mala quare non
sustineamus. Certamque mens aut cum rigore iracundia
appetitur et ad eterna mente retribucionis re
culmina nec intencionis gressus intendit

quo magis vallari se viderit bello undique conspicit, eo se citius armis robustius accingit, et tanto minus iacula metuit quanto hec contra vementia fortius pectus munit. Sed plerumque dum contra hec temptationum bellum fulciri magnis virtutibus nitimur, quedam se nobis vicia sub specie virtutum tegunt, et quasi blanda ad nos facie veniunt, sed eius adversitatis sunt dispensa sentiuntur. Unde et amici beati Job quasi pro consolatione conveniunt, sed in contumelias erumpunt, quia insidiantia vicia virtutum faciem sumunt, sed hostili invectione nos feriunt. Nam sepe immoderata ira iusticia, et sepe dissoluta remissio misericordia vult videri; sepe incautus timor humilitas, sepe effrenata superbia appetit libertas apparere. Ad consolandum ergo amici conveniunt, sed ad increpationis verba dilabuntur, quia iniecta virtutum specie palliata blanda quidem superficie inchoant, sed aspera nos contingentes perturbant. Bene autem dicitur: Condixerant enim sibi ut pariter venientes visitarent eum. Vicia quippe sibi subventuri pariter concordant, quia sunt quedam vicia que adversus nos inter se quadam conveniencia coniunguntur, sicut superbia et ira, remissio et timor. Ira namque et superbie remissio timori conducta. Ergo conveniunt que contra nos sibi ex qualitate propinquitatis cognatione sociantur. Sed si eam propinquam mente captivitatem agnoscimus, et ad rectitudinem certe pertinentis intimius dolemus, vicia que male leti suscepimus, bene tristes punimus. Unde et bene dicitur: Cumque elevassent procul oculos suos non cognoverunt eum. Afflictos enim nos minime vicia cognoscerent, quia triste cor deserere (?) ut prius fuerunt reprobata ... et quos letos quasi noverant, quia perversa merentes agnoscere nequeunt, quia ipso merore vigore franguntur. Sed antiquus hostis quo in eis fortius se deprehendi conspicit, ex illa subtilius ymagine alicuius abscondit. Unde subditur: Et exclamantes ploraverunt, scissisque vestibus sparserunt pulverem super caput suum, et sederunt cum eo in terra septem diebus et septem noctibus. Signa enim pietatis ploratum discretos passionum affectus opinionem capitum humilitatis professione. Alii enim prius quam hostis insidias simulat ut ad eruditatis tramitem ... sicut cecum ... plecti peccatorum culpam prohibet, et eius quod sit non reprimere, sic igne feriat. Alii discretionis largos prebuerit. Sicut enim cum impulsu eius promissimus nobis plus aliquando sibi discretio concedimus, sed in dissensione contra nos bella carnis excitamus. Alii affectum simulat bonorum operum, sed per hunc

inquietudine irrogat laborum, sicut est cum quis quiescere non valet et quasi desidia iudicari timet. Aliis enim ymaginem humilitatis ostendit ut effectum humilitatis subtrahat, sicut est cum quosdam plus quam sunt infirmos atque inutiles sibimet ipsis asserit, ut dum se minus dignos considerant, res quibus prodesse poterant proximis ministrare pertimescant. Sed hec vicia que sub virtutum specie antiquus hostis occultat valde subtiliter animus compunctionis examinat. Eum enim vacat intus dolet, que agenda sunt, que vero non agenda sunt fortiter previdet. Et si non nos actus compunctionis in intimis affecit, omnis strepitus pravae suggestionis obmutescat. Unde et sequitur: Et nemo loquebatur ei verbum. Videbant enim dolorem esse vehementem. Quasi enim cor vacare dolet, linguam conticescit. Nos vicia non habent, iram enim plene intus rectitudinis querit. Super vacue suggestio pravitatis obloquitur. Sepe autem fortiter nos studio contra vicia mentis intenta fugimus ipsa etiam vicia ad usum virtutis convertimus. Nonnullos namque ira possidet. Sed hanc dum ratione subiciunt, in sancti zeli ministerium vertunt. Nonnullos superbia erigit, sed dum divine fortitudinis animum inclinat, hanc ad defensionem iusticie in voce libere auctoritatis mutat. Nonnullos fortitudo carnis illecebrat, sed dum extendit prius operibus corpus subditur. Unde inquit: Sicut in lumine passi sunt inde pietatis lucra meruerunt. Unde et bene idem beatus Job post multa etiam hostiam pannas immolat, quos enim pro defectione hostes divini (?) protulit quando prefectum cinere reddidit, quia dum vicorius (?) quasque cogitationes subigendo in virtutibus iterum ... pertecti commune adversa studia per intentionis hostiam quasi ad amicorum corda perimitur. Sed hec nos in tribus voluminibus explicat disseruisse sufficiat. In ipso namque operis huius exordio velut in mole nascituri arboris lingue radicem fiximus, ut expositionis ramos postmodum per singula expetentibus loca perducamus, sequitur.

Explicit liber tercius. Jam incipit [quartus] hystorie

Qui textum considerat et sensum sacre lectionis ignorat, non se erudit sed non instruit (?), quia ambiguitate confunditur, quia sibi lite verba contradicunt. Sed dum a semetipsis percontaretur dissident, ad intelligentiam veritatis mittunt. Quid enim est quod Salomon

Melius est comedere et bibere. Et non longe post subiecit: Melius est ire ad domum luctus quam ad domum convivii. Cum luctum vinorum tulit qui prius esum potumque laudaverat. Sed si enim perfectionis bonum est comedere et bibere, procul dubio esse melius debet ad domum convivii quam ad domum lamentationis properare. Hinc est enim quod iterum dicit: Laetare iuvenis in adolescentia tua; et paulo post subicit: Adolescentia et voluptas vana sunt. Quid est enim quod prius reprehendenda praecipit, vel post praecepta reprehendit, nisi quod ipsis sic verbis innotuit ut qui diffinitionem pravae vitae intelligentes constituit stulta sequantur, et ne nimirum veritatis intelligentia cum procedis similiter quietis lectioni assiduitate percipitur. Sicut enim ignotorum hominum facies cernimus et corda nescimus. Sed si familiari eis locutione coniungimur, usu colloquiorum et cogitationes indagamus. Ita cum in sacro eloquio sola historia aspicitur, nihil aliud quam facies videtur. Sed si hanc assiduo usu coniungimus, eius nimirum mentem quasi ex collocutionis familiaritate penetramus. Cum enim alia ex aliis colligimus, facile in eius verbis cognoscimus aliud esse quod intimat, aliud quod sonat. Tanto autem quisque notitiae illius extraneus redditur, quanto in sola eius superficie ligatur. Ecce enim beatus Iob quasi diei sui maledixisse describitur, dicens: Pereat dies in qua natus sum, et nox in qua dictum est: Conceptus est homo. Si superficiem historiae attendimus, quid his verbis reprehensibilius invenimus? Quis enim autem nesciat diem in qua natus est nequaquam tunc stare potuisse? Modus quippe est temporis ut statum non habeat, nam in quantum enim perveniendo tendit ad esse, semper ex praeteritis festinat non esse. Cum igitur vir tantus maledicere diei quia nequaquam subsistere non ignoraret. Sed fortasse aliquis dicat quod ex eo pondus virtutis eius aspicitur, quia tribulatione commotus illi rei maledictum irrogat quod constat quia minime subsistat. Sed haec citius perspecta ratio destruit, quia si subsistat res, cui maledicit, per iniquissimum maledictum incurrit. Si autem non subsistebat, otiosum. Scriptum namque est ex eius spiritu plenus est qui ait: Omne verbum otiosum quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicii. Ita admittere otiosa sicut et perversa formidat. Qui adhuc subiungit, addens: Dies ille vertatur in tenebras, et non requirat illum Deus desuper, et non illustretur eum lumine. Obscuret eum tenebrae et umbra mortis, occupet eum caligo et involvatur amaritudine. Noctem illam tenebrosus turbo possideat. Sit nox illa solitaria, nec laude digna. Exspectet lucem et non videat, nec ortum surgentis aurorae. Dies quippe ille elapsus cursu temporis scilicet erat. Verti in tenebras dicitur, et cum constaret quod non subsisteret, optatur ut eum umbra mortis obscuret. Sed quid caligo occupet, quid in plurimis amaritudinibus involvet, aut quid noctem tenebrosus turbo possideat, quod nullus status est, et ad quid optet solitaria fieri, quae transeundo iam fuerat nulla? Aut quo lucem exspectet, quae sensu caret? aut in gressio statum non permanet? Cum verbis adhuc subiciat: Quare non in vulva mortuus sum? egressus de utero non statim perii? Quare exceptus genibus? cur lactatus uberibus? Nunc enim dormiens silerem et somno meo requiescerem. Numquid egressus ex utero statim perisse retributionem meritum exhibet ipsa perditione concipere? Numquid et vitae requiem abortivi perciperunt? Scriptumque enim regenerationis ex unda non solvitur reatu primi vinculi ligatus tenetur. Quod enim apud nos valet aqua baptismatis, hoc egit apud veteres vel pro parvulis sola fides, vel pro maioribus virtus sacrificii, vel pro his qui ex Abrahae stirpe prodierant mysterium circumcisionis. Nam quia unusquisque cum primi parentis culpa concipitur, propheta attestatur dicens: Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, et his quae salutis unda non diluit, originalis culpae supplicia non amittit. Aperte per semetipsam Veritas perhibet dicens: Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto, non habebit vitam aeternam. Quid est ergo quod vulva se mortuum desiderat fuisse, et potuisse se requiescere eiusdem mortis beneficio fateatur, dum constet quia nequaquam eum requies interna susciperet, si reatum illum originalis culpae nequaquam divinae cognitionis sacramenta lavassent? Cui adhuc cum quibus quiescere potuisset adiungit dicens: Cum regibus et consulibus requiescerem, qui aedificant sibi solitudines. Quis nesciat quod reges terrae ac consules eo longe a polluti sunt quo in innumeris obsequentium cuneis constipantur? Vel quam difficiliter ad requiem tendunt qui tantarum divitiarum rationum multiplicium nexibus astringuntur? Scriptura attestante quae ait: Iudicium durissimum his qui praesunt fiet. Et Veritas dicit: Cui multum datum est, multum exigetur ab eo. Qui adhuc quos [illegible] requiem socios habuisset, intimat dicens: Aut cum principibus qui possident aurum et replent domos suas argento. Quam valde est ut quis aurum possideat, ad requiem tendat, dum per semetipsam Veritas dicat: Difficile qui pecunias habent intrabunt in regnum caelorum. Quam hic multiplicandis divitiis inhiant, qui alterius vitae gaudia perdunt. [illegible] valde [illegible] enormis posse intraret apud homines [illegible] apud Deum autem omnia possibilia sunt [illegible] ardore discordat [illegible] dicit: Sed prius in sacro eloquio alia maledicta discernimus, hoc quod beatus Iob prolatum est subtilius indagamus. Scriptum est enim quod David, qui retribu-

Marginalia: De maledictione diei in qua natus est Iob — Vetus testamentum hic aliquando loco baptismatis — E a — vetus tenet supplicium ipse culpam Jo. iii — De comparatione mundi nos separat [illegible] dei — Sap. vi — Luc. xii — Mar. x — David et Jeremias peccato maledicit

ii Reg. i

Ps. xx

Mors Saul mortem significat redemptoris

Iudei colligentur ad extremitate

Isa. x.

Questio

Solutio

mala pro reddidit. Cum Saul et Jonathas bel-
lo occumberent in Gelboe montibus, David maledixit dicens: Mon-
tes Gelboe nec ros nec pluvia veniat su-
per vos, neque sint agri primitiarum, quia ibi abjec-
tus est clipeus Saul, quasi non esset unctus oleo.
Quid est quod Gelboe cum servitoribus sua contra audiens
cum difficile propheti David maledicit David maledicit
vir qui annunciavit primo David Saul [illegible] status
est et puer masculus? Quid ergo montes Saul
moriente delinquunt, quibus in eis nec ros nec
pluvia cadere et ab omni eos viriditate germi-
nis sermo sententie siccat? Sed quia Gelboe interpretatur
decursus, per Saul quem unctum et mortuum novimus
mediatoris nostri mors exprimitur. Non immerito per Gel-
boe montes superba Iudeorum corda signi-
ficantur, que dum in huius mundi desideriis deflu-
unt in Christi, id est uncti, se morte miscuerunt.
Et quia in eis unctus rex corporaliter moritur,
ipsi ab omni gratie rore siccantur. De quibus bene dicitur ut
agri primitiarum esse non possint. Superbe
quippe Hebreorum mentes primitivos fruc-
tus non ferunt, quia in redemptoris adventu ex
parte maxima in perfidia remanentes pri-
mordia fidei sequi noluerunt. Sancta namque
ecclesia in primitiis suis multitudine gentium
fecundata vix in mundi fine Iudeos quos in-
venerit suscipit, ut extrema colligens
quasi reliquias frugum ponat. De quorum nimirum re-
liquiis Isaias dicit: Si fuerit numerus filiorum Israel
quasi arena maris, reliquie salve fient. Pos-
sunt enim idcirco montes Gelboe orbe proprio
maledicti, ut dum fructus carentes terra
non oritur, possessores terre sterilitate dam-
no feriantur, quatenus ipsi maledictionis
sententiam acciperent qui apud se mortem
regis suscipere maluerunt quam [illegible] me
ruissent. Sed quid est quod propheta maledic-
tionis sententiam vir iste suscepit qui intellec-
tus prius nunciavit? Hoc nimirum tan-
to intrinsecus maiori mysterio plenum est,
quanto extrinsecus humana ratione vacuum. Sed
si quid extrinsecus rationale fortasse promisisset,
nequaquam nos ad studium interioris intellectus
accenderet. Eo ergo plenius aliquid intus in-
nuit, quo foris rationabile nichil ostendit. Si enim
extimatione sue vitis hic in mundo apostata affligen-
dus prodiret, interius eius initiis quid de-
linquit? Sed quid persona apostatis fluctuatis
nisi iuvene initii veniens suam genus
mutabilitatis designatur? Sed quis [illegible]
nisi iste de quo nascimur mundus exprimi-
tur? Quis est iste vir qui natitatem nostram
patri annunciat, nisi antiquus hostis qui quasi
nos in cogitationibus fluctuantes conside-
rat malorum mentes qui exantiorites hoc
mundi promittit ad persuasionem nostre de-
tentionis instigat? Cumque nos agere
in forma conspexerit ea que fortia famori-
bus extollit. Et qui natus masculus nunciat
cum corruptores veri providerium nos ex-
stitisse gratulatur. Patri ergo natum mascu-

lum denunciat qui hunc mundo cum quasi
ex persuasionis facta in nostre corruptione de-
monstrat. Nam cum cunctis prorsus ac super-
biam dicit: Fecisti sicut vir qui d[icitur], alumnus
natus masculus in mundo per [illegible] habetur. In-
ter utrique vir qui natum masculum denunciat
amaledicitur, quia ipso eius nuntio reprobum
gaudium nostre corruptionis indicat.
Hunc igitur servare satis maledictionibus di-
ximus quid apud beatum Iob in voce male-
dictionis in gemitus sic que Deus post
vulnera et verba remunerat, lector eius verba
redarguere non intelliges presumat. Caveat
igitur ut cuncta hec que in persone sinistre [illegible]
quemadmodum distinctimus verba iam histo-
rie [illegible] ex cognatum. Ezechiel iii.
Post hec aperuit Iob os suum et maledixit
diei suo: Pereat dies in qua natus sum.
Non est negligenter discutiendum quod dicitur, aperu-
it os suum. Exceptura enim sagitta emissione que
tenuiter promittit expectanda leniter in-
dicat que subiungit. Sicut enim clausa va-
scula quid intus liceant ignoramus, aperto enim
hic vasculorum ore quid intus cernimus agno-
scimus. Ita secretum cordis que clauso ore
occultatum fuit, aperto ore detegitur. Et enim
cogitationes detegit os aperire vere fertur,
ut inherentia mente quasi apertis vasculis quid
intus contineant sentiamus agnoscere. At nos
metipsos cum animo adore recurrendo vi-
rum sublimia precepta dicendo in mente docendo pro-
mittitur. Aperiens os suum cunctamus illic et
hoc accipi debeat quod cum os suum im-
pe[ra]tis aperuit in quibus diu dudum appetat ob
ea prestantia valde autem solet inconditum
dicitur. Post hec ut nimirum intentus rei que
agitur vertatur ex te sententia. Primus enim
terum vastitatis, extinctio pignorum, dolor
vulnerum, persuasio coniugis, adventura
amicorum describitur. Et cum scidisse vestes, ex-
clamantes, quae flevisse pulvere capita con-
spersisse et diu in terra considentes tacuisse
memoratur. Ac deinde subiungitur: Post hec
aperuit Iob os suum et maledixit diei suo.
Ut ipso videlicet narrationis ordine pendamus
quia nequaquam maledictionem per impatientiam
protulit quia ad maledictionis vocem disi-
ditur tacentibus erupit. Si enim ira motus
malediceret, audito dampno substantie gemi-
ta morte filiorum cum protulerit ad ma-
ledictionem dolor excitaret. Sed quia te dixit:
audiamus. Ait namque: Dominus dedit, Dominus abstulit.
Rursum si ira motus malediceret sal-
tem percussus vulnere vel male suasus
a coniuge maledictum inferre potuisset. Sed
quid tunc audiit agnoscimus: Ait namque:
Locuta es sicut una ex stultis mulieribus.
Si bona suscepimus de manu Domini, ma-
la quare non suscipiamus? Post hec describitur
quia amici venerunt, flent, considerant, tacent.
Mox quia subiungitur hoc quod diei suo maledixisse

Symon cum petro ... ag... intrat

se perhibet. Sciendum itaque e(st) i(n) eo q(ue)m n(on) ut spi
ritum cum nullo instigante nullo p(ro)
pulsante compacia ad uocem maledictionis
erupit que iniuria(m) no(m)i(n)is m(ihi) d(icunt) ... mor
te(m)q(ue) filiorum int(er) uulnera corporis int(er) u(er)ba ma
le suadentis uxoris magna(m) creatoris p(ro)
mia h(ic) mi(hi) merere reddidisse. Patescat ergo
qua mente h(ic) quietis dixit qui tot d(amnis) ei lau
des cum p(er)cussus emanauit. Neq(ue) enim
post modum ut percussus sup(er)bie potuit q(ui)
i(n) p(er)cussione dolor(is) humile obedit. Sed cu(m)
certo nomi(n)e q(ui) maledicti(on)em scriptura sacra p(ro)
habet. Cur iste aliu(d) f(ac)i(t) dicimus q(ui) in carta
eodem sac(ri) eloquio n(on) ignoramus. Sciendu(m)
n(on) e(st) q(uod) scriptura sacra duob(us) modis ma
ledictum meditatur aliud v(idelicet) q(ui) app(ro)bat a(li)
q(ui) dampnat. Aliter enim maledictu(m) p(ro)fert
iudicio iusticie aliter liuore vindicte. Ma
ledictum quippe iudicio iustic(ie) ipso p(ri)mo
h(omi)ne peccante p(ro)latum e(st) cum audiuit
Maledicta terra in ope(re) tuo. Maledictum iu
dicio iusticie p(ro)fertur cum ad abraham dicit(ur)
Maledicam maledicentib(us) tibi. Rursu(m) q(ui)a
maledictum n(on) iudicio iustic(ie) s(ed) liuore vi
dicte promitt(itur). Voce pauli p(re)dicatus ammo
nemur. Qui ait Benedicite et nolite male
dicere. Et rursum. Neq(ue) maledici regnu(m) dei
possidebunt. Deus ergo maledicere d(icitu)r et tam(en)
maledicere homo p(ro)hibe(tur). [illegible]
[illegible] ... q(ui)a q(uo)d homo agit malicia
vindicte deus non facit nisi examine
et uirtute iusticie. Cum ergo s(an)c(t)i viri male
dictionis sentenciam p(ro)ferunt n(on) ad hanc ex
voto ulcionis s(ed) ex iusticie examine eru(m)
punt. Intus enim subtile iudicium dei aspi
ciunt et mala foras exurgencia q(uia) male
dicto debeant feriri recognoscunt et eo i(n)
maledicto non peccant quo ab interno iu
dicio non discordant. Hinc e(st) q(uod) petrus
i(n) offerente sibi pecunias Symonem sentenciam
maledictionis intorsit dicens. Pecunia
tua tecum sit in p(er)dicione. Qui enim n(on) ait
est s(ed) sit n(on) indicatiuo sed optatiuo mo
do hec dixisse se signauit. Hinc helias du
obus quinquagenariis ad se venientib(us)
dixit. Si homo dei sum descendat ignis de celo
et consumat vos. Quorum utrumq(ue) sentencia
quanta vitas rone co(n)ualuit t(er)minus cause
monstrauit. Nam et symon eterna p(er)dicione
interijt et duos quinquagenarios desuper
veniens flamma consumpsit. Virtus ergo sub
seque(n)s testificat(ur) qua mente maledic
tionis sentencia promi(tt)itur. Cum enim et maledi
centis in nocencia p(er)manet et tamen eu(m)
qui maledicitur usq(ue) ad interitum maledic
tio absorbet ex utriusq(ue) partis fine colli
gitur quia ab uno et intimo iudice re
cepta i(n) reum sentencia sup(er) iaculat(ur). Si ig(itur) subtiliter
beati Job verba pensamus. Non e(st) eius
maledictio ex malicia. Relinquit(ur) sed

ex rectitudinis iudicio n(on) e(st) ira commota s(ed) doctri(n)a
tranquilla. Qui enim recte maledicens intu
lit n(on) p(er)turbacioni victus succubuit s(ed)
doctrine magisterium impendit. Vidit quip
pe amicos suos cum clamore flere. Vidit i(n)
vestes eos scindere. Vidit capita puluere eos
sparsisse. Vidit eos considerare sue p(er)cussionis
obmutescere. Et vir sanctus inspexit q(uod) hii qui
p(ro)speritatem temporalia req(ui)rebat ex eo perderent men
tis p(ro)prie cum temporali fractum adu(er)sitate e(ss)e.
Discerne prosperitat(em) q(uia) transitoria afflictione
p(er)cussum desperare non flerent n(isi) ipsi de
sperantem mente absq(ue) spe redimerent. In
terne subuersionem et dum erupit foras
in voce doloris ululatus intus ondit situ
te meditationis dicens. Pereat dies in qua
natus sum. Qui enim d(icitu)r p(er)dicione natus n(on) o(mn)e
h(oc) tempore uite mortalitatis intelligi q(uia) qua dum
nos in hac uite mortalitatis corrupcione retinet
e(ter)nitatis nobis i(n) commutabilitatis n(on) apparet.
Qui ergo diem iam e(ter)nitatis inspicit eg(it) dies
sue mortalitatis sustinere et non ... q(uod) n(on) ait
Pereat dies in qua conspicuus s(ed) in q(ua) t(em)p(o)re
culpe natus. Adam enim conditus. Sed ta
men p(ri)mus natus e(st). Quid ergo e(st) dici in(i)t(i)o
maledicere n(isi) apte dicere dies mutabilitatis
pereat et lumen e(ter)nitatis erumpat. Sed q(uod) pereat
duobus modis dicere solemus. Aliter enim p(er)eat di
cim(us) q(uan)do aliq(ui)d optamus ut n(on) sit. Et aliter p(er)eat di
cimus q(uan)do optamus ut male sit. Hoc q(uod) de
h(oc) dicit subditur. Obscuret eum caligo et in
voluat(ur) amaritudine ... liquido
ostend(itur) q(uod) dies iste e(st) ita ut n(on) sit s(ed) ita pe
reat optat ut male sit. Sed volunt(as) dei a
ieiune n(on) p(er)eat q(ui) quomodo p(er)ditum ... e(st) hoc
aut t(em)p(u)s mutabilitatis uite non ita perit ut n(on)
umquam ... tristicia e(st) ut male sit s(ed) ut pe(ri)
tus n(on) sit. Angelo in sacro eloquio at
testante qui ait per viuentem in secula quia
iam tempus non erit. Nam et si s(an)c(t)us ... dicat
Erit t(em)p(u)s eorum in eternum q(ui)a in una
t(em)p(or)e desistat non e t(em)p(or)is eorum defectu notauit
ostendens q(uod) sine fine omnino defectu desistant. Hii
qui a supernis interne consolacionis separantur. Ergo
ergo uite mortalis t(em)p(u)s n(on) ita ut male
sit q(ui) ita perit ut n(on) sit. Sciendum e(st) q(uod) sit q(ui)
n(on) ita ut n(on) sit sed ita perire optat ut ma
le sit. Humana enim anima seu angelicus
sp(iritu)s ita i(m)mortalis e(st) ut mori n(on) possit.
Ita mortalis ... ut mori possit. Vitam beate
vite sine p... viuere sine p(er)ipliciam
p(er)dit. Conua... aut viuere neq(ue) per
uitam neq(ue) ... p(er) supplicium amittit q(ui)a
liberatem au... tem viuendi desistat sed ad
modestiam ... sistendi intitum ... moriendo
sentire. Hic ergo b(eat)us inter dixerim et i(m)morta
lis mortalis est et mortalis i(m)mortalis. Dum ergo
dies ut pereat optat(ur) et paulo post in volu(n)
do amaritudine d(icitu)r que tradas q(ui) sanctus vir
dici nomine exprimere voluit nisi aposta

C .i. a

Simil(iter) per dies ... i(n) q(ua) natus sum ... dic(it) quippe ...

Dies in qua creatus e(st) ho(mo) et dies in qua natus e(st) ... differunt

B

Apok x

D

Spiritus angelicus et anima non possunt mori

tam spm qui in viuendo cuncta eciam mo
riendo subsistit que perdito uite non subt
bit quia in eterno dolore positum humanam
morte in mortalitate extinguit. Quintam a
beatitudinis gloria deiectus adhuc optat ut pereat
ne vz acrius dignus suppliciis eciam
temptandi licencia amittit. Iste nimirum dies
se exhibet quia semper prospera se illiat sed
in noctis tenebris desinit quia adversa
producit diem namque ostendebat cum diceret
In quacumque die comederitis ex eo aperientur
oculi vestri et eritis sicut dii. Sed noctem
intulit cum ad mortalitatis tenebras perduxit.
Dies itaque est illa promissio meliorum. Sed
nox est exhibita ipsa experiencia calami
tatum. Antiquus hostis dies est per naturam bene con
ditus. Sed nox est per meritum ad tenebras illa
psus est cum pollicitudine bona humanis as
pectibus se lucis angelum simulat. Pau
lo attestante qui ait. Ipse enim sathanas
transfigurat se in angelum lucis. Sed nox est
cum mentes consencientium peiores tene
bras obscurat. Vir igitur sanctus in dolore pro
prio causam tocius humani generis deflens
causa speciale omnino in mortali vulnere
cogitans reducit ad animum originem
culpe et considerat iusticie dolore spat
pene. Videat humani generis viri quo re
cidit et dicat pereat dies in qua natus
sum et nox in qua dictum est conceptus est homo.
Ac si aperte dicat pereat dies ab aposta
ta angelo illata qui diem se simulat
ex promissione diuinitatis emicuit sed nocte
se exhibuit luce in nobis mentis mortalitatis
obscurauit. Pereat antiquus hostis qui in
luce promissionis ostendit in peccati tene
bras quas intulit qui quasi diem se blandiendo
innotuit sed usque ad tenebras iam nocte
exinspissata cordis cecitate perduxit. Sed
dies ille uertatur in tenebras quasi lu
cet dies iste in cordibus hominum cum puritatis
eius persuasio prospera creditur et qualis est
tusque non inde. Sed cum omnibus illius
sicut est agnoscitur dies iste promissionis
quibusdam iam indiciis ante oculos
tenebris obscuratur quia vz qualis est
sanitos elis persuasionis in blandimento in
tenebris. Ergo dies uertitur qui ad deo intelli
gimus eciam que suadendo prospera pol
licetur. In tenebris ergo dies uertitur quando anti
quus hostis qualis est [illegible] semen subta
lis a nobis perspicitur ea [illegible] am subla
dimenti latens pe fictis [illegible] spiritali
bus qui ex dei lumine il[illegible] lustrat
et veris misteriis admi[illegible] tenebre
tcitur sed quam demirat cum deus non
illustret lumine. Omnipotens deus sicut ex
nichilo bonos facere potuit ita cum voluit
per incarnacionis sue misterium eciam perditos
bonos reparauit. Duas vero ad intelligendum

se creaturas fecerat. Angelicam videlicet et hu
manam. Vtramque superbia percuslit atque
ab statu ingenite rectitudinis fregit. Sed
una tegmine carnis fuit. Alia vero
nichil infirmum de carne gestauit. An
gelus namque spiritus solummodo. Homo vero
est et spiritus et caro. Miserens ergo conditor ut
redimeret illam ad se debuit reducere
quam in perpetratione culpe expressius constat
aliquid fuisse et eo altius debuit aposta
tam angelum repellere quo cum subsisten
di forcia corruit nichil infirmum car
ne gestauit. Vnde et bene psalmista cum in ipsius
redemptore hominibus diceret ipsam quoque
eandem minime expressit dicens Et me
moratus est quia caro sunt. Ac si aperte
dicat. Et quo eorum infirma vidit eo di
strictius culpas punire noluit. Et adhuc
aliud quo perditus homo reparari de
buit et superbiens spiritus reparari non po
tuit. Quia nimirum angelus sua ma
licia cecidit hominem vero aliena prostra
uit quia ergo humanum genus ad lucem penitentie
redemptoris aduentu reducitur apostata
vero angelus ad restaurationis lucem nul
la spe ueniencie nulla conuersionis emendacio
ne reuocatur dicatur iterum Non requirat eum
deus desuper et non illustret lumine. Ac si aper
te dicat Quia ipse tenebras intulit tol
leret sine fine quod sic nunquam lumine
pristinum status recipiat quia hoc eciam non
suasus amisit. Obscurent eum
tenebre et umbra mortis. Per umbram
mortis oblivio debet intellegi quia
sicut mors interimit vitam ita oblivi
o extinguit memoriam. Quia ergo aposta
ta angelus eterne oblivioni traditur
umbra mortis obscuratur dicatur ergo ob
scurent eum tenebre et umbre mortis id est
sit enim erroris sui cecitatis obtuatur ne
quaquam ad lucem ulterius penitentie per dei
in respectus memoria resurgat. Oc
cupet eum caligo et involuatur amari
tudine. Antiquus hostis malicie sue vinculis
astrictus aliud est quod nunc patitur aliud
quod in fine pacietur. Quia enim aliquis in
eme ordine tendit nunc semetipsum in
inspiens excetur caligine confundit.
Sed post hec amaritudine involuitur quia ex
[illegible] spontanee caliginis eterno ich
ie tormento cruciatur. Dicatur ergo is qui se
[illegible] ntatem lucis in tinne perdidit quid
est quod ante extremum supplicium tolerat.
Occupet eum caligo subiungatur et quid
illum penam sequitur sine termino denatet
involuatur amaritudine. Omne quippe quod
volumus sine fine quod nusquam incipit
quia sicut non ostendit quo incipit ita
non detegit quo desinit. Eu olim ergo
amaritudine antiquus hostis dicitur quia superbie

f

Gen iij

Diff(erentia) inter diem et tenebras

dies

ij ad Cor xj

Eva

g

a

Dispo(sitio) dei circa fecit et circa reparauit

eius supplicia non solum quemadmodum sed etiam in
finita generantur. Quia videlicet eius pena sine ter
minum accipit cum districtus ad eternum iu
dicium increpationis verbum publicatur. Noctem
illam tenebrosus turbo possideat. Tem
pus quippe est de quo Malachias venient dies
Domini ... ignis in conspectu eius arde
bit et in circuitu eius tempestas valida. Te
nebrosus ergo turbo hanc noctem possidet quia
apostatam spiritum ad conspectum districti iudicis
ad eterna supplicia pavenda illa tempestas
rapit. Quam videlicet noctem iste possidet quia
per eius terrores districti animi adver
sione peniteri. Sequitur. Non computetur in diebus
anni nec numeretur in mensibus. Annum predicationis
superne gratie non inconveniens accipimus quia redemptor
in anno congestis diebus tempus perficit. Ita in super
na gratia intuitu multiplex vita perficit
completur. Potest et per annum ultimo intelli
gi redemptoris conspicue eradicatum ultimi
agmis dicatur ita extollentibus bonorum omni
illa electorum innumerabilis multitudinis comple
bitur. Nam annum per se ultimus propheta predicavit
dicens: Spiritus Domini super me eo quod unxerit me Dominus
ad annunciandum mansuetis misit me ut me
derer contritos corde et predicarem captivis
indulgentiam et clausis apertionem et predicarem
annum placabilem Domino. Annum placabilis
predicatur Domino cum sancta plebs fidelium in
tali lumine illustranda predicatur. Cuius ergo per
dies ... singule queque electorum mentes quasi
per menses ipsi multiplicitate eorum etiam
que una beatitudine fiunt designantur. Il
la vero nox non computetur in diebus anni nec
numeretur in mensibus. Quia antiquus hostis su
perbie sue tenebris pressus adventum redemptoris
quippe conspiciet sed nequaquam cum claritate ad
veniam redibit. Hinc quippe scriptum est nusquam
enim angelos apprehendit sed semen Abrahe
apprehendit. Ideo namque redemptor homo non
angelus sed homo factus est quia hoc procul
dubio sicut debuit quod redimeret ut perditum
angelum non apprehendendo desereret et homi
nem in semetipso apprehendendo repararet.
Possunt etiam diebus hii qui in eterna luce
permanent angelici spiritus monstrare quorum o
mnium ordines et dignitates intelligi. Sin
guli enim quique spiritus quia lucere dies sunt
sed quia etiam quibusdam dignitatibus distinguun
tur ut alii throni alii dominationes
alii potestates alii principatus sunt per actiones
distinctionis ipsa agminum menses notantur.
Sed quia antiquus hostis nequaquam ad eam
cum luce nequaquam ad ordinem supernorum
agminum reducitur nec in diebus anni nec in men
sibus numeratur. Sic quippe agminum superna
ta superbie cecitas generat ut ultra ad
illa claritatis in eterne agminum super
non redeat. Nequaquam illa statibus lucis
dignum se admisceri quia tenebrarum spiritu

mixtus semper ad yma deprimitur. Quia
a bella celestis patrie frequentia expers in
perpetuum permanet. Sed adhuc subiungitur. Sit
nox illa solitaria nec laude digna. Nox
illa solitaria efficitur quia dissensione perpetua a
frequentia patrie superne separatur. Quod tamen
et intelligi potest ut videlicet homines quos sibi sociando
ad perditionem fecerat amittat et solus cum
suo tempore hostis pereat dum multos
quos destruxerat redemptor gratia reformat.
Solitaria ergo nox efficitur cum sublatis eis
qui electi sunt solus antiquus hostis eter
nis ignibus in se sine mancipatur. Bene autem
dicitur nec laude digna. Cum enim humanum genus
erroris tenebris pressum deos lapides cre
deret pro se quod ydolis famulabatur. Quid aliud
quam seductoris sui facta laudabat? Unde ...
Paulus dicitur: Scimus quia nichil est ydolum
sed que immolant gentes demoniis immolant.
Cum ergo ydolorum veneratione subtracti
sunt quid aliud quam noctis tenebras lau
daverunt. Sed ecce iam cunctis quia nox ista
non esse laude digna cognoscitur cum redemp
to humano genere ydolorum veneratio reprobatur
et solitaria nox relinquitur quia cum di... apo
apostata spiritus ad tormenta non itur. Sequitur.
Maledicant ei qui maledicunt diei qui pa
rati sunt suscitare leviathan. In insufflatione
vero non ita dicitur sed maledicit eam qui
maledixit diem qui raptus est quidem ce
tum reprobis ... aperte ostenditur quod a Christo viro
in fine mundi ventura antichristi predicatio per
imitatur. Malignus namque spiritus qui per
initium nox est diem in se mundi fine simu
lat cum se quidem hominibus ostendit cum cla
ritate sibi divinitatis fallacie tribuit et su
pra omne quod deus vel dicitur vel colitur extol
litur. Eorum nos maledicat qui maledicit
diem. Quia fuit ille cuius malicia destruxit
et illustratione adventus sui ... ca
fortitudo eius potentiam contigit. Unde et bene
subiungitur: Qui raptus est grande tremitu
. Hinc enim certa fortitudo magnis capitur
quia antiqui hostis versutia baptismi
sacramento superatur. Sed quia certe ...
... de auctore omni dicatur ...
de hac que aperiunt nos deliberato est
ambitio quia sermone divinata decellatur cum
angelis memoratur. De his namque dicitur:
Maledicant ei qui maledicunt diei. Dic
se quippe iste superbiens spiritus ostenta
re etiam angelicis potestatibus voluit pra
tibus cum se super ceteros et in potentia
divinitatis extolleret. Tot se post eum iniquum
legiones traxit. Sed minimum qui in auctoritatem
suo similitudine pereunte persisterunt cum errore
eius noctem inesse conspicerent. Diem tali
illius de semetipsis similia sentiendo
calcaverunt. Et in eum nobis dolus eius
tenebras indicat. Et quia sit illius de

spicienda facta claritatis demirantur. Dicatur er-
go de tenebrosa nocte que humane infirmita-
tis oculos claudit maledicant ei qui ma-
ledicunt diei id est illi eterni spiritus erroris eius
tenebras dampnando denunciant qui ma-
gnitudinem claritatis illius iam ab exordio
facta vident. Bene autem dicitur subditur Qui pa-
rati sunt suscitare leviathan. Leviathan
quippe interpretatur dicitur additamentum eorum.
Quorum scilicet nisi hominum. Hec autem additamentum
eorum dicitur quia primus culpam ma-
la suggestione intulit hanc cottidie auge-
re iniquioribus persuasionibus non desistit vel cer-
te per exprobacionem leviathan vocatur
id est additamentum hominum dictus. Eos namque
in paradiso immortales repperit sed dum eis
immortalibus promittendo quod eis aliquid
ultra quod erant se addere spopondit,
sed dum blande non habita se daturum
promisit, callide etiam habita subtraxit. Ipsum enim
idem leviathan. Ita per prophetam describitur
dicens: Super leviathan serpentem vectem,
super leviathan serpentem tortuosum. Leviathan
quippe iste inde quod se addere hominibus spon-
det. Tortuosus autem sinuosis increpitur
quia dum sibi impossibilia promittit vere
et possibilia sustulit. Convenienter nobis non-
cupatur qui serpentem dixit tortuosum
illico subiungebat Imponit vecte in se
forte quod in serpente torti tunc flexa molli-
cies In vecte autem durata est rigiditas.
Et quo hunc durum signaret et mollem et
vectem vocat et serpentem. Durus quippe est
per maliciam mollis per blandimenta. Vectis
ergo dicitur quia usque ad necem percutit. Serpens
autem quia se per insidias molliter infundit.
Hunc leviathan electi angelorum spiritus
nunc in puteo abyssi clausum premunt
sicut scriptum est: Vidi angelum descendentem de celo
habentem clavem abyssi et cathenam mag-
nam in manu sua et apprehendit draconem
serpentem antiquum qui est dyabolus et sathan-
nas et ligavit eum per annos mille et
misit eum in abyssum que tamen in mun-
di fine ad apertam certamina reuocatur et
totum contra nos viribus suis re-
laxatur. Unde illic in eodem scriptum est: Cum
completi fuerint mille anni solvetur sathan-
nas. Ille enim apostata angelus qui
ita conditus fuerat ut angelorum ceteris
legionibus eminet, ita superbiendo succu-
buit ut nunc stancium angelorum condi-
cioni prostratus sit quorum nunc vel
ad utilitatem nostram eis ministrantibus
relegatus lateat vel cum ad proba-
cionem eis relaxantibus totis se viribus con-
tra nos vires sollicitus exerceat. Eterna igitur
electa spiritus superbum apostatam comprimunt
qui humiles hunc sequi noluerunt ipsi
contra administracionibus disponentis ut adiuti

eorum aptum certamine descendendo sui dere-
tinere dicitur. Recte igitur parati sunt suscita-
re leviathan eterna tum hostis callida
ad aperta bella vice diuini suscitatur est
eterno quorundam meritis nox ista nunc la-
tens obscurat insinuet sequitur Obtenebren-
tur stelle caligine eius. In scriptura
sacra stellarum nomine alij sanctorum in-
stantia que inter huius vite tenebras lucet
alij vero hypocritarum facta denotantur qui bona
que faciunt ad percipiendas laudes hominibus
ostendunt. Nisi enim recte viventes stelle non
essent nequaquam paulus discipulis diceret:
In medio nacionis prave et perverse inter
quos lucetis sicut luminaria in mundo. Et rur-
sum si inter eos qui recte agere videntur qui-
dam de actione sua retribucionem favo-
ris humani non quererent nequaquam
stellas ruere Johannes de celestibus videret
dicens: Accepit draco caudam et traxit
terciam partem stellarum draconis enim cau-
da stellarum partem extraxit quia extremam
persuasione antichristi quidam qui vide-
tur lucere rapientur. Stellas namque in
terram trahere est eos qui videntur studio celes-
tis inherere amore terreno iniquitatis ap-
petere et velle. Sunt namque nonnulli
et qui ante humanos oculos velud ma-
gnis operibus lucet sed quia hec nunquam op-
timo corde non perveniunt capti in deiectis
cogitacionibus noctis huius tenebris ob-
scurantur qui sepe ea que mundo corde non
faciunt in ope amittunt. Eterna ergo nox
male premitur qua et inter bona opera cordi
intencionem minime mundam dicatur recte
obscurentur stelle caligine eius id est
confundantur eos qui ante humanos oculos
quasi bonis operibus splendent Malicia
antiqui hostis obscura prevalent hi
qui ante humana iudicia supersteriunt
lumine laudis deponunt caligine
quippe noctis obscurantur cum cor-
rupta apta errore confunditur ut nunc
non tales ceci foris in actione apparent
quales apud semetipsos intus dum
parte iudicio non formidat sequitur
Expectet lucem et non videat nec ortum
surgentis aurore In eius verbis dia
Ego sum lux mundi. Sicut autem ipse
redemptor noster una persona est cum co-
gregacione bonorum. Ipse namque est ca-
put corporis et nos huius capitis corpus
Ita antiquus hostis una persona est
cum cuncta collectione reproborum quia
ipse eis ad iniquitatem quasi caput preeminet
Illi autem dum adversa deserviunt velud
subnixum capita corporis inherent
Quos ergo dicat nocte id est antiquo
hoste dicatur dignum est ut ad corpori
eius id est iniquos quosque declinet

Etenim igitur redemptorem humani generis lux est
Christus, de quo dictum est quod deshabeat nocte. Expectet lu-
cem et non videat. Quia sunt nonnulli
qui fidem quam operibus destruunt tenere se
sermonibus ostendunt, de quibus per Paulum
dicitur: Confitentur se nosse Deum, factis autem
negant. Hi enim aut prava faciunt aut
recta opera non recto corde sectantur. Non enim
desideratis operibus retributiones perpetuas sed
transitorios favores querunt. Et tamen
quia sanctos se laudari audiunt esse se veraci-
ter sanctos arbitrantur. Et quanto se exaltatore
estimatione irreprehensibiles putant, tanto
diem districti iudicii securius expectant.
De quibus bene per prophetam dicitur: Vae desi-
derantibus diem Domini. Et nimirum bene [struck through]
bitam suam profecto perditionis studio
non optantis voce dicens: Expectet
lucem et non videat. Hostis quippe illa
videlicet tenebrosus hostis in membris suis
lucem expectat et non videt, quia hi qui
fidem sine operibus retinent, cum pro
eadem fidem extremo iudicio salvari
se posse confidunt, spes eorum frustra-
bitur, quia hanc vivendo demoliti
sunt quam confitendo tenuerunt. Vel hi qui
pro humana laude in bona actione se
exhibent, in extremo veniente iudice
retributionem bonorum operum sperant, quia
dum hec in ostentatione faciunt laudis
iam premium ab humano ore receperunt
veritate attestante que ait: Amen dico
vobis, receperunt mercedem suam. Unde
bene subditur: Nec ortum surgentis auro-
re. Aurora quippe dicitur ecclesia, que a peccato-
rum suorum tenebris ad lucem iustitie permuta-
tur. Unde hanc sponsus in Canticorum can-
tico miratur dicens: Que est ista que pro-
greditur quasi aurora consurgens? Sancta etenim
ecclesia aurora quippe clarissima surgit, etiam
que sanctitatis pristine tenebras deserit
et sese in novi luminis fulgorem convertat.
In illa igitur luce [illegible] que in
districti iudicii adventum mira corporis
dampnati hostis ortum surgentis
aurore non videt. Etenim cum districtus
iudex ad retributionem venit, iniquus quisque
propriorum caligine meritorum pressus quanta
claritate sancta ecclesia in intimi luminis surgat
ignorat. Tunc namque electorum mens in
altum rapitur ut divinitatis radiis re-
lustretur, et quo eius respectu perfunditur, eo ma-
gis gratia coruscante sublevatur. Tunc sancta
ecclesia plena aurora fit, cum mortalitatis
atque ignorantie sue tenebras funditus
amittit. In iudicio ergo adhuc aurora
est, sed in regno dies. Etenim et si iam
cum restauratione corporum inde luminis
inchoare in iudicio eius tamen visum pleni-
us in regno consummat. Ortus itaque
aurore et exordium claritatis ecclesie quod videre
reprobi nequeunt, quia ab aspectu districti
iudicis malorum suorum pondere pressi
ad tenebras pertrahuntur. Unde et recte per prophetam
dicitur: Tollatur impius ne videat gloriam Dei.
Hinc est quod de hac aurora per psalmistam
dicitur: Abscondes eos in abscondito vultus
tui a conturbatione hominum. Electus quisque
in iudicio per internum in vultu divinita-
tis absconditur, dum reprobos foris ce-
citas districta animadversione iustitie
repulsa turbat. Quod etiam ad presens
non inconvenienter accipimus si simulatorum
corda subtilius indagamus. Arrogan-
tes namque et ypocrite bonorum facta extrinsecus
aspiciunt atque eos in factis suis laudari
ab hominibus agnoscunt, cunctique celebre
nomen imitantur et que probe ne gestis
laudes suscipiant, videlicet apta eorum
opera considerant sed que sola spe intrinsecus
hec operentur ignorant. Illi enim vera
luce iustitie clari sunt, verius a te-
nebris interne intentionis immutantur, ut
ob stimuli tenue intus terrene appetitionis
plene deserant et corda sua ad super-
na lucis desideria perfecte convertant. Hi
cum aliis apparent lucidi, sunt sibimet
obscuri. Arrogantes ergo quia bono-
rum facta considerant corda non pene-
trant, imitantur unde laudari foris valeant, non
unde intus ad iustitie lumen surgant, et
quasi ortum surgentis aurore nesciunt,
qui intentionem religiose mentis conside-
rare contempnunt. Potest etiam sanctus vir gratia
prophetie spiritus plenus in hoc perfidiam
redemptore [illegible] veniente conspicere
cuiusque cecitatis dampna pubasset quasi
exoptando qualiter prophetare, ut diceret: Expec-
tet lucem et non videat nec ortum surgen-
tis aurore. Iudea quippe lucem expec-
tavit et non vidit, quia humani generis
redemptorem venturum quidem prophetando su-
stinuit, sed venientem minime cognovit,
et quos ad spem aperuit mentis oculos
ad presentia lucis clausit. Que et surgentis
aurore ortum non vidit, quia infirma
illa sancte ecclesie primordia venerari contempsit,
dumque hanc labefactari suorum operum perpetuis
moribus credidit, ad que fortia pervenerit
ignoravit. Et quia de infidelibus lo-
quens iniquum capitis membra in notio-
rem ad ipsum turpium iniquorum caput
verba convertit, dicens: Quia non conclu-
sit ostia ventris qui portavit me nec
abstulit mala ab oculis meis. Quod
unicuique hominum venter est matris ge-
nitrix; humanum genus exstitit status ille
summa paradisi. Ipsa namque humanum ge-
nus velut ex ventre prodiit et quasi
ad incrementa corporis sic ad augmenta

Ysa. xxvi

Alii quidem laudari ypocrite et arrogantes, alii similes et cetera

Sed quanto studio easdem laudes fugiat non

C ii a

g
a
b
c
d
f

Uteri ianua et paradisi ... similitudo

propaginis foras emanavit. Ibi conceptio interius coalescit ubi origo hominis homo primus habitavit. Sed hinc ventris hostia spiritus aperuit quia persuasione callida in corde hominis mandatum celeste dissolvit. Huius ventris hostia spiritus aperuit quia munita supernis moenibus claustra mentis irrupit. Beatus igitur vir in pena quam tolleravit ad culpam mentis oculos reducit doleat dicit quod tenebrosa nox in tantum qui hostis tenebrosa suggestio humanis mentibus intulit doleat dicit quod suggestio ... callide humana mens in sua decepte consensit et dicat quia non clausit hostia ventris qui portavit me nec abstulit mala ab oculis meis. Nec moneat quod non conclusisse queritur que aperuisse paradisi ianuam detestatur. Non conclusit nec aperuit et mala non abstulit. Interrogamus extimas auferret enim si quiesceret et qui clauderet si ab irruptione cessaret. Sicut namque de quo loquimur et reddit quod prius spiritum qui lucidum nobis dedisse fuit si dampna non intulisset. Sic nos de latronibus loquimur quia captus sunt donata non abstulerunt. Libet hoc ab imitatione reperere atque eo ut in ipsius verbis nos recognoscimus moraliter veritatis beatus Job considerans. Post qua amictus statu succubuit genus humanum quanta in rebus prosperis stabilitate sublevetur vel quanta ex adversis perturbatione frangatur ad illum quod in paradiso habere potuit incommutabilitatis statum incherere recurrit et mortalitatis prosperam et adversam varietate quam ... despicabilem cerneret maledicendo declamavit dicens:

Pereat dies in qua natus sum et nox dictum est conceptus est homo. Extimas dies quedam est tam mundi huius prosperitas arridet sed nox ... iste innocenter definit quia sepe temporalis prosperitas ad tribulationis tenebras perducitur. Hanc prosperitatis diem propheta despexerat cum diceret: Diem hominis non concupivi tu scis. Hanc tribulationis noctem post hunc inclinationis sue tempus prosperum se duo invocabat cum per prophetam ... ... dixit usque ad noctem increpuerunt me renes mei. Potest autem per diem peccati delectatio per noctem vero ... ... cecitatis mentis intelligi qua se ille patitur in culpe ... perpetratione prostrari optat igitur perire diem ut deprehensum blandiri cernitur vigore iustitie interveniente destruatur. Optat etiam perire noctem ut quod cecata mens etiam per consensum perpetrat animadversione penitencie extinguatur. Sed querendum nobis est cur in die homo natus dicitur

et in nocte conceptus. Scriptura sacra tribus modis appellat hominem, scilicet alias per naturam alias per culpam alias per infirmitatem. Homo quippe per naturam dicitur sicut est: Faciamus hominem ad ymaginem et similitudinem nostram. Homo vero per culpam sicut scriptum est: Ego dixi dii estis et filii excelsi omnes. Nos autem sicut homines moriemini. Ac si aperte diceret: Sicut delinquentes obitis. Unde et Paulus ait: Cum sit inter vos zelus et contentio nonne carnales estis et secundum hominem ambulatis. Ac si aperte diceret: Qui in discordes mentes ducitis. Nonne adhuc ex culpa humanitatis peccatis. Homo per infirmitatem sicut scriptum est: Maledictus qui spem suam ponit in homine. Ac si aperte diceret: In infirmitate. Homo in die nascitur. Sed in nocte concipitur quia nequaquam ad delectationem rapitur peccati nisi primo per voluntarias mentis tenebras infirmetur. Ante enim in mente ceca fit et post more se prebet delectationi substinit. Dicatur ergo pereat dies in qua natus sum et nox in qua dictum est conceptus est homo, id est pereat delectatio que in culpa hominem rapuit et perdat incautam mentis infirmitatem que usque ad tenebras proprie consensus excecavit. Homo enim dum blandimenta delectationis carnis non prospicit etiam in nocte nequissime perpetrationis ruit. Solerti ergo vigilantia intuendum est ut cum a ... culpa inchoat absque ... in ... tristitie agnoscat ... et aperte subdit ... Dies ille vertatur in tenebris. Dies quippe in tenebris vertitur cum culpa in ipso delectationis exordio adque perditionem sine rapiat inde. Dies in tenebras diem vertimus cum nosmetipsos districte punientes ipsa delectationis prave blandimenta perstricta penitencie lamenta amaritudine flendo insequimur. Quia ergo quod in corde tacenti delectationis peccata christiana fidelis quisque cogitationis in iudicio exquiri subtiliter non ignorat Paulo attestante qui ait: Inter se invicem cogitationum accusantium aut etiam defendentium semetipsum introrsus discutiens ante iudicium vehementer examinat ut districtus iudex eo iam tranquillius veniat quo reatum suum dissolvit. Appetit iam culpa penitentie ... et aperte subdit: Non requirat eum Deus desuper. Requirit Deus quem iudicando discutit. Non requirit quem ignoscendo in suo iam iudicio impunitum relinquit. Sic itaque dies, id est, peccati delectatio a Domino non requiritur si animadversione spontanea punitur Paulo attestante qui ait: Si nosmetipsos diiudicaremus non utique

Moraliter

ut prospera et adversa manifesta ...

f

Effectus mundane prosperitatis

Je. xvii

g

Circa

Quo[modo] de hom[ine] concept[io] et nativitas

ad omnis iudicationem. Deo itaque diem nostram requirere est conversi mentem nostram subtiliter iudicando omne quod deliquimus gratulationi inde gaudere in qua se iniquitatis illum tunc servitutem non penitet quia nunc sibi mollius peperisse deprehendit. Non requirat deus desuper. Et non illustret lumine suo. In iudicationis domus apparens omne quod redarguit lumine illustrat. Quasi enim sub quadam obscuritate tegitur quidquid tunc in memoria iudicantis non revocatur. Scriptum quippe est. Omnia autem que arguuntur a lumine manifestantur. Quasi quedam tenebre peccata preteritorum abscondunt. Denique per prophetam dicitur. Beati quorum remisse sunt iniquitates et quorum tecta sunt peccata. Quasi omne quod tegitur vel in tenebris occultatur in die extremi iudicii non illustratur lumine quod discutitur ultione. Sectus namque iudex quos tunc iuste punire noluit ipsa sibi talium dampna nunc sacius abscondit. In lumine quippe ostenditur quidquid tunc in conspectu omnium deprehenditur. Hic ergo dies vertitur in tenebras ut videlicet omne quod delinquimus nos per penitentiam feriamus. Sic enim deus non requirat et lumine non illustret ut scilicet nobis culpam nostram ferientibus ipse hanc extremi iudicii animadversione non increpet. Ipse autem iudex venturus est qui cuncta penetret cuncta perstringat quia qui ubique est locus quo fugiat non est. Sed quod ad presentis punitionis nostre fletibus placatur solus ab illo locum fugit qui venit qui post perpetratam culpam nunc se in propria abscondit. Non requirat deus desuper. Et non illustret lumine. Obscurent eum tenebre et umbra mortis. Diem profecto tenebre obscurant quando delectationem mentis inflicta penitentie lamenta tristicie feriant. Sunt enim per tenebras occulta iudicia designata. In luce namque quod videmus agnoscimus. In tenebris vero aut omnino nichil cernimus aut incerto visu caligamus. Occulta vero iudicia quedam animos tenebre sunt quia perscrutari nequaquam possunt. Et de deo scriptum est. Posuit tenebras latibulum suum. Et quia absolutionem nostram agnoscimus sed presente nos divina gratia per occulta iudicia eius liberamur. Diem ergo tenebre obscurant cum flendi nunc delectationis gaudium ab illo iuste animadversionis terrore inscrutabilis eius iudicia pro misericordie occultant. Unde et aperte subiungitur. Et umbra mortis. Inscriptura enim sacra umbra mortis aliquando oblivio mentis accipitur aliquando imitatio diabolica aliquando mors carnis. Umbra enim mortis oblivio mentis accipitur quia ut superius diximus sicut mors hoc quod interficit agit ut non sit in memoria. Unde et recte quia Iudea hebrea gentilis populus cum eius obliti fuerant deum

predicatione veniebat per Zachariam dicitur. Illuminare his qui in tenebris et in umbra mortis sedent. In umbra enim mortis sedere est ad divinum amorem notitia oblivionis lassescere. Umbra mortis antiqui hostis imitatio accipitur. Ipse enim qui mortem intulit mors vocatur. Iohanne attestante qui ait. Et nomen illi mors. Per umbram ergo mortis eius imitatio designatur quia sicut umbra mortis iuxta qualitatem corporis ducitur ita actiones eius imitationis exprimuntur. Unde recte Ysaias cum gentiles populos in antiqui hostis venerent imitatione deficere conspexit ad veri ortum solis resurgere quia recte situm considerat qui exposuit narrat dicens. Sedentibus in tenebris et umbra mortis lux orta est eis. Umbra mortis mors carnis accipitur. Quia sicut vera mors est que animam separat a deo ita umbra mortis est que a carne separat animam. Unde recte non ex martirum voce per prophetam dicitur. Humiliasti nos in loco afflictionis et cooperuit nos umbra mortis. Quos enim constat non spiritu sed sola carne mori nequaquam se vera morte sed umbra mortis dicunt operiri. Cur inde est quod beatus Iob ad obscurandum diem penitentie delectationis postulat umbram mortis nisi quod ad delendum peccatum ante dei oculos et hominum mediatorem requirit qui solam pro nobis mortem carnis susciperet et veram mortem delinquentium per umbram sue mortis deleret. Ad nos quippe venit qui in morte spiritus carnisque tenebamur. Unam ad nos suam mortem detulit et duas nostras quas repperit resolvit. Si enim utramque susciperet nos a nulla liberaret. Sed unam misericorditer suscepit accepit iuste et utramque dampnavit. Simplam suam duple nostre contulit. Et duplam nostram moriens subegit. Unde et non in toto uno die in sepulcro et duabus noctibus iacuit. Quia videlicet lucem sue simple mortis tenebris duple mortis nostre adiunxit. Quam ergo solam pro nobis mortem carnis accepit umbram mortis protulit. Et a dei oculis culpam suam quam fecimus abscondit. Dicatur ergo recte. Obscuret eum tenebre et umbra mortis. Ac si aperte diceretur. Ille veniat qui a morte carnis et spiritus debitores eripiat mortem carnis non debens solvat. Sed quia multis peccatum dupliciter relaxat aut cum hoc nos flendo insequimur aut ipse iudicando testatur ut ad eius deiectionem sua mens solerter invigilat. In quo ergo sibi compassionis misericordie se venire considerat. Hoc necesse est ut confitens tergat. Unde et aperte subiungitur. Occupet eum caligo. Quia enim in caligine oculus confunditur. Ipsa penitentiam mentis nostre confusio

[Marginalia, left:] Greg(orius) iiij · pen(itentia) · nota confessio et actio(?) · Ad Ro(manos) vj · no(ta) · ex(emplum) · penitencia nota · Consensus culpa facit esse graviorem · ex(emplum) · demonis(?) · Contritio culpe facit merere animum

caligo nominatur. Nam sicut caligo ne-
bulosa congerie obscurat diem, itaque con-
fusio perturbantis cogitationibus obnu-
bilat mentem. Digna pro quibusdam dicitur esse co[n]-
fusio ad ducendum fletum. Cum enim ad mentem
male gesta reducimus, penitendo conterimur, mox
merore confundimur. Perstrepet in anima pertur-
bata cogitationum meror, conterit anxi-
etas, devastat. In erumpna mens itaque
et quasi quodam nubilo caliginis obscu-
ratur. Hec nimirum caligo confusionis corri-
mente salubriter oppresserat quibus Paulus
dicebat: Quem enim fructum habuistis in illis in
quibus nunc erubescitis? Hunc ergo peccati diem
caligo occupet, id est blandimenta nequitie
afflicto penitentie digno merore perturbet. Un-
de apte subiungitur: Et involvatur amaritudine. Diem
enim amaritudine involvimus, cum ad cogni-
tionem mente redeunte peccati blandimenta cru-
ciatus penitentie secuntur. Diem amaritudine invol-
vimus, cum prave delectationis gaudia que
supplicia sequantur aspicimus, et aspicientes hec fle-
tibus cruciamus. Anima enim hoc quod in volup-
tate exsultat omnis partis operitur. In volvi di-
es amaritudine operitur, quotiens que mala
incorrectis imminent extremorum pro te quisque con-
spiciat, et voluptatis sue lascivia tristi-
tie lamentis tergat. Sed si diem quia
peccati delectationem exprimimus, tot impeti partibus
gaudium, ut vere cecitates fletus exprimat,
quid quod delectatus animus per negligentiam de-
linquit, quanta amaritudinis per excessus
diei nox ferenda est, verum ipse iam consensus
ad culpam. Sicut enim minoris culpe est
cum carnali mens in delectatione rapitur,
sed tamen delectationi sue per semet ipsam reluctatur,
ita gravior et plene est nequitie ad peccati
illecebram non solum delectatione pertrahi,
sed etiam consensu famulari. Tanto igitur
acriori manu penitentie mens a pollutione ter-
genda est, quanto se per consensum conspicit
sordidius inquinatam. Unde et apte subiungitur:
Noctem illam tenebrosus turbo possideat. Qua-
si enim quidam turbo tempestatis est concitatus spi-
ritus meroris. Sciam dum peccatum quisque quod
fecit intelligit, dum pravitatem sue nequitie per-
tanti pensat, in merore mentem obnubilat, et quasi
conclusio serene tranquillitatis aciem omnem in se tran-
quille cordis penitentie turbine devastat. Sic enim
recognoscere se animus iste turbo conteret,
nequaquam culpa duxisset. In spiritu vehementi
conteres naves Tharsis. Tharsis quippe
exploratio gaudii dicitur. Sed cum vehemens
spiritus penitentie mentem occupat, omnem in ea ex-
ploratione reprehensibile gaudium perturbat, ut
iam in ea nisi flere libeat, nichil quod se
terrere possit attendat. Ponit namque ante oculos
illinc districtionem iusticie, hinc meritum culpe, con-
spicit quo supplicio digna sit si pietatis par-
cens desit, que per lamenta penitentia abstrahere con-

ere pena consuevit. Spiritus ergo vehemens Thar-
sis naves conterit, cum vis compunctionis val-
lida mentes nostras, que huic mundo quasi mari
deditas, salubri terrore confundit. Dicatur igitur:
Noctem illam tenebrosus turbo possideat,
id est perfectione culpe non blandimenta securitatis
fovendo, sed pie severitatis amaritudo pe-
nitentie irrumpat. Sciendum vero est quia cum
peccata in penitentia relinquimus, a nocte possi-
demur. Cum enim hec non ad amaritudinem fle-
tuum penitentie inimicum nos nocte quasi se-
cum possidet. Cum vero peccati cordis subitu-
m cordis possessionem reducit, si cum ma-
gis turpia... Nox turbo possidetur, non devicta nocte captiva in prava
cogitatione dicitur. Superioribus peccatum tunc aderit
sed subter te erit appetitus eius et tu domina-
beris illius. Superioribus quippe peccatum ad de est
cum in cogitationibus pulsat, cuius appeti-
tus subter est, cum et homo dominatur si cordis
nequitia inspecta actionis premitur. Et per-
versa ad delicta excitat reluctanti men-
te subigitur. Ut ergo delictum suum actionis a-
nimus sentiat et culpe tyrannidem sub
iure suo penitendo restringat, dicatur recte: Noc-
tem illam tenebrosus turbo possideat.
Ac si aperte dicatur: Ne captiva mens culpe
fiat, culpa captiva libertatem non relinquat,
et quod flendo insequimur et nequaquam habet no-
bis ductu iudice obici extremo sparamo-
bus subditur: Non computetur in diebus anni, et
numeretur in mensibus. Illud conditoris nostri annus
tunc perficitur, quando aperte eterno iudice
sancte ecclesie peregrinacionis sue iam completur
dum labor suum remuneratione recipit cum
expleto hoc belli tempore ad propriam redit in
bene peregrinum dicitur. Benedices corone
anni benignitatis tue. Quasi enim corona anni
benedicitur, cum finito labore tempore virtutum
remuneratio offertur. Dies enim anni sunt sin-
gule quoque virtutes, menses anni multi-
plicia facta virtutum. Sed ecce cum perfi-
ducia mens erigitur, ut speret quod veniente
te iudice devitum remuneretur, curandum est, ne cuius
merore etiam que gesta gessit et valde
formidat, ne districtus iudex cum venerit
ut virtutes remuneret, etiam que illicite
gesta sunt examinans subtiliter penset. Ne
cum anni complet etiam noctem immiceat
dicat itaque delicta nocte: Non computetur
in diebus anni, nec numeretur in mensibus. Ac si di-
strictum iudicem exoret dicens: Cum com-
pleto sancte ecclesie tempore extremo examine mani-
festas, sic bona que contulisti remu-
neres, ut mala que commisimus non
requiras. Si enim nox illa in diebus an-
ni computatur, omne quod gessimus ex sinte-
nite estimatione confunditur. Et dies virtutum
iam non licet si hos in conspectu suo a-
numerata nostre noctis tenebrositas
sui obscuret. Sed si de nocte mea mom-

[Marginalia, right:] 17 · a · b · c · d

[U]tunc inquisitione voluminis magno ope-
ris cautum est ut nos mentis discus-
sione vigilemus. Ne quelibet nos culpa in-
punita remaneat, ne mens pusillanimiter quod fecit
defendere audeat et defensione nequicie ne-
quiciam adiungat. Unde et bene subditur: Sit nox il-
la solitaria nec laude digna. Sunt nonnul-
li qui non solum nequaquam defleant
quod faciunt sed etiam laudare et defendere non
desistunt. Nimirum cum defenditur culpa
geminatur. Contra quod recte per quendam dicitur:
Peccasti, ne adicias iterum. Peccatum quip-
pe peccato addit qui male gesta etiam
defendit. Et noctem illam solitariam non
relinquit qui culpe sue tenebris etiam
patrocinia defensionis adiungit. Hinc
est quod primus homo de erroris sui
nocte requisitus eandem noctem esse
solitariam noluit quia dum requi-
sitione ad penitentiam vocatur, ei ammicula
excusationis adiunxit dicens: Mulier quam
dedisti michi sociam dedit michi de lig-
no et comedi, scilicet excessus sui culpam in
auctorem latenter intorquens. Ac si di-
ceret: Tu occasionem delinquendi prebuisti
qui mulierem dedisti. Hinc est quod huius
erroris ramus in humano genere extilla-
tur usque radice protrahitur ut quod ma-
le agitur adhuc etiam defendatur. Dicatur er-
go: Sit nox illa solitaria nec laude
digna, ac si aperte exoret dicens: Culpa
quam fecimus sola remaneat ne dum
laudatur et defenditur in conspectu iudicis nos
multiplicius astringat. Peccare quidem
non debuimus, sed utinam saltem non inge-
minemus vel ea que fecimus. Sola deseramus.
Sed inter hec sciendum est quia iam culpam
suam veraciter insequitur qui iam ad ad-
tes prosperitatis seculi nonnullo appetitu in-
stigatur. Prosperitatis quippe huius mundi bla-
dimenta fraudulenta considerat favoresque
eius quasi quasdam deceptiones
pensat. Unde et bene subditur: Maledicant ei qui
maledicunt diei. Ac si aperte dicat: Illi hu-
ius noctis tenebras puniendo ne feriant
qui iam lucem prosperitatis seculi despicien-
tes calcant. Si enim diem leticiam delecta-
tionis accepimus, recte de hac nocte dicitur:
Maledicant ei qui maledicunt diei. Ea ni-
mirum illi pariter mala suscepta per
afflictionem penitentie corrigunt qui iam
ad bona fallentia nulla delectatione
rapiuntur. Nam quos adhuc noxia
alia delectant, frustra est quod commissa quia per-
petrata alia deplorant. Sed aut ut singu-
lis dictis suggestionem calliditatem antiqui
hostis accipimus, illi maledicere nocti in-
telligendi sunt qui diei maledicunt,
quia scilicet illi suspectas culpas vere pu-
niunt qui maligni seductoris insidias
in ipsa blanda suggestione deprehendunt.
Bene autem subditur: Qui parati sunt suscitare
leviathan. Omnes enim qui ea que mun-
di sunt mente calcant et ea que dei sunt
plena intentione desiderant leviathan
contra se suscitant, quia eius maliciam
instigatione sue conversionis inflammant.
Nam qui eius voluntati subiecti sunt
quasi quieto ab illo iure possidentur et super-
bus eorum rex quasi quadam securita-
te perfruitur dum eorum cordibus incon-
cussa pace dominatur. Sed cum unusquisque
spiritus ad conditoris sui desiderium reca-
lescit, cum torpore negligentie deserit
et frigus insensibilitatis pristine igne sancti
amoris accendit, cum libertatis ingeni-
te meminit et teneri ab hoste huius
erubescit, quia ipsum se hostis contemptum
despici, quia vias dei videt apprehendi,
dolet contra se captum venire et mox zelo
accenditur, mox ad certamen movetur, mox adtem-
ptationes in illas contra rebellantem mentem
se excitat atque omni arte lacerationis
instigat ut temptationum iaculis in toro
do confodiat cor quod pridem quieto iure
possidebat. Quasi dormiebat quippe
dum spiritus in pravo corde quiesceret, sed
suscitatur in provocatione certaminis cum ius
amisit possessionis. Hinc igitur nocti
maledicunt qui parati sunt suscitare levi-
athan, idest hii qui se contra peccatum fortiter
in cito discretionis erigunt qui in suis
temptationibus excitare antiqui adver-
sarium non formidant. Scriptum namque
est: Fili, accedens ad servitutem dei sta in
iustitia et timore et para animam tuam
ad temptationem. Quisquis enim accingi
in divino studio appetit quid aliud quam
contra se antiqui adversarium certamen
parat, liber ut [illegible] ictus sus-
cipiat qui quieto sub tyrannide in capti-
vitate serviebat. Sed in eo ipso quod mens
contra hostem accingitur quo alia maiora
subegit, alia toleravit, aliam de culpa aliquid
quod tamen non valde noceat re-
manere permittitur. Et sepe mens que ad-
versa superat [illegible] multa et fortia
vincit, [illegible] fortasse minimum quamvis
magna intentione invigilet non expu-
gnat. Quod dum nimirum dispensatione
agitur ne ex omni parte virtutibus splen-
dens in elationem sublevetur, ut dum
in se parvum quid reprehensibile videt, sed
tamen hoc subigere non valet, nequaquam
quia sibi sed auctori victoriam tribuat
in illis que subigere fortiter valet. Un-
de bene subiungitur: Obtenebrentur stelle cal-
ligine eius. Stelle quippe huius noc-
tis caligine tenebrantur quia hii qui
magnis virtutibus iam splendent ad

Pugna dyaboli contra bonos

Hinc de obscuritate culpe aliqui remittentes sustinent ut etiam magna mentis claritate luceant et tamen adhuc noctis reliquias nolentes tolerant. Hoc autem sicut dixi mentis agitur ut mens proficiens adiuncte infirmitatis memor lucis in semetipsa robore(tur) et inde veraciter in bonis luceat unde ... cum propria resplendentia obscuratur ... cum ysolito ... peccati remissionis terra petere. Cetera ysrahelitarum chananeus gentilis ... non occisus sed factus tributarius dicitur. Sicut scriptum est habitavit chananeus in medio effraym tributarius. Quid chananeus gentilis ... nisi vicium signat et scriptura(m) ... terra repromissionis ingredimur quia spe ... eterna de terminis roboramur. Sed dum inter altia (sublimia) multa quedam prava retinemus quasi chananeum in terra nostra concedimus qui tamen tributarius efficitur quia hoc ipsum vicium quod subigere non possumus ad usum nostre utilitatis humiliter retorquemus ut eo de se mens etiam in summis ... humilia sentiat quo suis viribus etiam parva que appetit non expugnat. Unde bene in eisdem scriptum est. Hee sunt gentes quas dominus dereliquit ut erudiret in eis israhelem. Ad hoc enim nonnulla quedam minima vicia nostra retinentur ut sese mens in tota sollicitam in certamine semper excitat et eo de victoria non superbiat quo vivere in se consipicit hostes a quibus adhuc vincere formidat. Israhel ergo reservatis gentibus eruditur quia in quibusdam minimis viciis elatio nostre ... comprimitur et in parvis sibi resistentibus discit quia ... maiora non subigit. Hoc tamen quod dicitur obtenebrentur stelle caligine eius intelligi et aliter potest. Nox quippe id est ... ad elationem quia ad nos prima ... est ex successu propagata mittit mentis oculi tanta obscuritate percussit ut in eius mentis exilio ... sine tenebris ... quantalibet in eternitatis luce ... penetrare non possit. Unde pena nam ... dampnati peccatores nascimur atque ad hanc vitam cum morte nostri ... venimus et cum ad superne lucis ... radium aciem mentis erigimus ipsa infirmitatis nostre obscuritate calligamus. Et quidem multi in hac infirmitate carnis tanti virtute roborati sunt ut in ... splendore mundo quasi stelle potuissent ... ubi in tenebris mentis ... dum superiora de se exempla exhibent astrorum more nobis desuper lucent. Sed quantalibet corruscatione operis fulgeant quantolibet se igne compunctionis accendant nimirum constat quia dum corruptibili adhuc carne gravantur eternam lucem sicut est videre nequaquam preualeant. Dicatur ergo obtenebrentur stelle caligine eius id est illi qui in contemplatione sua etiam noctis adhuc tenebras sentiant de quo in minore constat quia humanum generi in huius mentis caligine veniunt sparsum iam radios expandunt quia etsi mente iam ad summa evolant adhuc tamen in infirmis premitur ... ipse ... de gravante ... ut foris exempla lucis videntur astra prebeant sed tamen intus usque ad superne visionis claritatem ... noctis caliginem non ... Sepe autem ita mens accenditur ut quamvis in carne sit posita videat tamen omni subiugata carnali

contagione rapiatur. Et tamen dum tamen sed est compressa quia hanc nimirum sed deum et in carne corruptibilis ... ipse dampnationis premit. Sepe ut ita dicam absorberi desiderat ut eternam vitam si possit sine superveniente carnis corporee mortis attingat ... Vanis cum ardeat in eterna luce quiescere sed tamen utrumque exterioris mortis dampnationem formidabat ait. Nam et qui sumus in hoc habitaculo ingemiscimus gravati eo quod nolumus expoliari sed supervestiri ut absorbeatur quod mortale est a vita. Sed quia videre vim mane appetunt. Et si concedit ea quod tamen vi attingere lucis in hac ... volunt sed quantolibet ardore in terrenis exiliat adhuc in tamen nox generat et corruptionis huius carnis oculos quos hostis callidus ad concupiscentias aperuit interius ad eterni sui interim fulgorem premit ... Expectet lucem et non videat nec ortum surgentis aurore. Nonnumquam talibus namque in terra adhuc positi mentes satagunt videre lucem sed non valent quia hanc eis dampnationis sue cecitatis abscondit. Ortus non aurore est iam nova ... qui sancti eternitatis clare resuscitati ortum ad contemplandum lucis eternitatis sunt. Ipsa mentis claritatis ... in ... eternitas non cernit ... non divisisset sine ... cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue. Ipse ei hanc ortum videt qui regnacionem videntem. Sed quantalibet virtute clara ut fulgeat penetrare nequit quia ut nove ... est quam cum carne ad contemplationem eternitatis lucis ascendit ... oculus non vidit et auris non audivit nec in cor hominis ascendit que preparavit deus diligentibus se. Expectet lucem et non videat nec ortum surgentis aurore quia spontaneo vicio tenebrata in infirmitatis ... pro morte pene sue debitum solvat claritate lucis intime non penetrat ... Quia non conclusit hostia ventris qui portavit me nec abstulit mala ab oculis meis. Sicut superius dixi non conclusit dicitur ... ab oculis abstulit interrogavit. Hec itaque nox ... hostia ventris aperuit quia conceptum ad peccatum hominis desideria concupiscere temptavit. Hostia enim ventris sunt desideria concupiscencie carnalis de quibus per propheta dicitur intrat ... cubicula tua et claude hostia tua. Cubicula quippe ingredimur cum secreta mentis nostre intramus. Hostia quippe claudimus tamen desideria illicita coherceamus. Hec itaque concupiscencie carnalis hostia dum conspirante aperit eadem immunda nos corruptionibus mala proferet ... sed ... sit mortalis proles ... gemmimus quibus adhuc arbitrio nostro venenum ... et medio sic insita exigit. Unde quod sponte fecimus in nobis tollerimus. Quare non in vulva mortuus sum egressus de ventre non statim perii. Quare exceptus genibus cur lactatus uberibus. Absit ut credamus quod beatus Job tanta sancti spiritus predictus virtute in semet ... attestatione laudatus abortivum se optet interiisse sed quia sed prima ... consonat intus [illegible] testem sue fortitudinis ... veneranda sunt eius prava loquendo. Terna (Eterna) tenor quippe mortis peccatum ... in corde Terrena ... in corde namque

intime vitae claritatis nostris obstitibus nova ... [illegible] ... culpa ... in ... infirmitatis ad lucem quam superius ... adhuc corruptibili posita non aspicit ... Intus namque ... bene adhuc ... angelorum spiritibus ... claritatis aurora surgit ... nova ... expectet lucem et non videat nec ortum surgentis aurore. ... aurore est.

suggestione delectatione consensu et defensionis
audacia perpetratur. Fit enim suggestio per ad-
versarium, delectatio per carnem, consensus per spiritum,
defensionis audacia per elationem. Culpa enim que terre-
re mentem debuit extollit et deiciendo elevat. Sed
elevando supplantat. Unde et rectitudinis primi hominis [illegible]
antiquus hostis hiis quatuor ictibus fregit. Nam serpens
suasit, Eva delectata est, Adam consensit, qui etiam
requisitus confiteri culpam per audaciam noluit. Hoc
vero in humano genere cotidie agitur quod actum in primo pare-
nte generis non ignoratur. Serpens suasit, quia
occultus hostis mala cordibus hominum latenter
suggerit. Eva delectata est, quia carnalis sensus
ad verba serpentis mox se delectationi substernit. As-
sensum vero Adam mulieri prepositus prebuit, quia
dum caro in delectationem rapitur, etiam a sua rectitudine spi-
ritus infirmatus inclinatur. Et requisitus Adam confiteri culpam
suam noluit, quia videlicet quo peccando a veritate dis-
iungitur, eo in ruine sue audacia nequius obsti-
natur. Eisdem etiam quatuor modis peccatum consummatur in
opere. Prius namque latens culpa agitur. Post-
modum vero etiam ante oculos hominum sine confusione
reatus aperitur. Dehinc et in consuetudinem ducitur. Ad
extremum quoque vel false spei seductionibus vel obstina-
tione misere desperationis enutritur. Hos namque pecca-
minis modos quos vel in corde latentes sunt vel patentes
in opere perpetramus, beatus Iob considerat et humani
generis voce peccatorum gradibus sic lapsum deplo-
rat dicens: Quare non in vulva mortuus sum,
egressus de utero non statim perii? Cur exceptus geni-
bus, cur lactatus uberibus? In vulva enim vel-
ut conceptus fuit lingua male suggesti-
onis. Sed peccator in vulva moreretur si moritur
se esset in ipsa suggestione concepta. Utero tamen
exiens egressus sum est, quia peccator quod in pecca-
tum suggerentis lingua concepit foras mox et
delectatione rapitur. Peccator assensione vero exceptus
genibus, quia cum delectatio carnis prodit
in mentem culpe percipiendi spiritus subiec-
tis cunctis spiritibus quasi suppositis genibus consu-
mmavit. Sed genibus exceptus et uberibus est lac-
tatus. In consensu enim culpe additus superbus
spiritibus multa caste fiducie argumenta sub-
ministrant que natam in peccato animam vi-
rulento lacte nutriret et ne asperi mortis
supplicia metueret hanc blandis excu-
sationibus foveret. Unde et primus homo post
culpam audacior exstitit dicens: Mulier quam
dedisti sociam michi dedit michi de
ligno et comedi. Qui quidem perversiore se
metipsum absconsurus fugerat, sed tamen requi-
situs innotuit quantum etiam timere time-
bat. Cum enim expectata venire pena metu-
itur et amissa dei facies non amatur, elatior
ex timore est, non ex humilitate. Superbit quippe qui
peccatum si liceat non punire non deserit.
Ex his itaque quatuor modis maior culpa in corde
de agitur, etiam in opere perpetratur. Ait enim: Quare in vul-
va mortuus sum? Egressus ex utero non statim
perii? In vulva quippe peccatum est culpa latens

que occulte peccatorem concipit. Et vulva sine
adhuc in tenebris abscondit. In vulva autem ex
utero egreditur, cum peccator quod in secreto commisit hoc et
in aperto committere non erubescit. Exit enim ab occulta
cordis sui latibulis processit de quibus propheta dice-
bat: Et peccatum suum quasi Sodoma predicaverunt
nec absconderunt. Cur exceptus genibus? Exceptum vero
nimirum peccatorem cum iam denique sic non confusio-
nis [illegible] et adminiculis pessime consue-
tudinis roboratur. Quasi genibus peccator fovetur ut crescat
dum culpa consuetudine fovetur ut vigeat.
Cur lactatus uberibus? quia dum perductione culpa
in usu ceperit nutritur vel falsa spe divine misericordie
vel aperta miseria desperationis pascitur, ut
nequaquam ad correctionem redeat quo vel
fore sibi misericordiam in cordiale simulat vel se
quod fecit in cordiale formidat. [illegible] lapsu
humanum quasi aspiciat et quos perditos misericordia sit in
fomenta iniquitatis incendat dicens: Quare non in
vulva mortuus sum? id est in ipsa occulta perpetratione
peccati cum cautius [illegible] mortificare me
nolui. Egressus ex utero non statim perii, id
est peccatum adaperta iniquitate cur enim me statim
perditum non cognovi? Vidisset quippe in suo
iudicio si se perditum cognovisset. Cur exceptus
genibus? id est peccatum aperta et consuetudine cur me illa
adhuc et consuetudo suscepit? ut invalescente
ad culpam agnoscam reddet et prius me
usibus sustinens foveret. Cur lactatus uberibus?
id est quod in tempore consuetudinis vel [illegible]
corde negarem vel falsa spei fiducia ablac-
te misere desperationis enutrimentum emer-
pa et primum venit ei iam animus et si affe-
ctat debilis resistit. Cumque est viribus
sine frequenti castigatione quasi tot vinculis
consuetudinis ligatur. Sed fit ut in ternis animus
cum solum non valet adquiescendo se sollacia
falsa consolationis [illegible] exstitit veniret in di-
cem tante sibi misericordie spondeat. Sed et eos
quos arguendos invenit peccatis non occi-
dat. Cum vero hoc dextera accidit quod ei multo-
rum simulum lingua consentit cumque etiam
male gesta laudibus exaggerat. Sicut
fit ut incessanter crescat culpa favoribus
nutrita cum aut vulnus negligitur quod dignum
premio laudis iudicatur. Unde bene per Salomonem dicitur:
Fili mi, si te lactaverint peccatores ne acque-
scas eis. Peccatores enim lactant cum vel perpetran-
da mala blandimentis inferunt vel perpetrata
favoribus extollunt. An non beata lactatur
deposito peccato quae cum laudatur peccator in desideriis
anime sue et qui iniqua gerit benedicitur? Sciendum
quoque est quod illi tres mortui quos Dominus suscitat
de se sui ordine facilius corrigitur.
Certe non iste difficilius emendatur. Unde et Redemptor
noster puellam in domo iacentem excitat,
iuvenem in sepulcro autem Lazarum suscitat.
Quasi hic quippe mortuus in domo iacet
latens in peccato iam extra portas educitur, cuius
iniquitas usque ad inverecundiam publice proditur.

Egressus ex utero non statim
perii

Difficile emendatur peccator
qui linguis fauorum nutritur.

capitur. Sepultus non aggere premitur qui iacet, et necdum etiam usu consuetudinis pressus gravatur. Sed hos ad mentem infusa gratia revocat, quia plerumque divina gratia non solum in occultis sed etiam in apertis imo quibus mortuos et mole prave consuetudinis pressos respectus sui lumine illustrat.

c Certum non mortuum redemptor noster nuntiante discipulo cessat se[?] cum suscitat, quia valde difficile est ut is quem post usum male consuetudinis et adulantium lingue excipiunt a mortis sue morte revocetur. Unde bene dicitur: Sine mortuos ut sepeliant mortuos suos. Mortui enim suos mortuos sepeliunt cum peccatores peccantem favoribus premunt. Quid est enim aliud sepelire quam occultare? Sed qui peccantem laudibus prosequuntur, extinctum sub verborum suorum aggere abscondunt. At contra Lazarus mortuus fuit, sed non a mortuis sepultus. Fideles quippe eum mulieres obruerant, que eius mortem vivificatori nuntiabant. Unde et protinus ad lucem rediit, quia cum in peccato animus moritur, citius ad vitam redit,

f si super hunc sollicite cogitationes vivunt. Aut sicut consuevimus dicere, est alia species mente non intra pectus[?]. Sed hac deterius depressit cogitatione, que dum omnem spem venie funditus interimit, errorem amaris uberius lacte nutrit. Consideret ergo sanctus vir post primam culpam quanta deterius mala commisit homo, postquam paradisum perdidit, nec ad agnita exilii huius precipitia descendit, et dicat: Quare non in vulva mortuus sum? id est, cum prava suggestio me peccatorem conciperet et vitia quomodo me mors sequeretur cognovissem, ne usque ad delectationem suggestio raperet. Et morti citius ligaretur.

C 21 a Egressus ex utero non statim perii? Ac si dicat: Utinam ad exteriorem delectationem exiens, quam in tanti[?] lumine probabar, agnovissem, et saltem in ipsa delectatione occumberem, ne per consensum mortis actus premeret. Cur exceptus genibus? Ac si dicat: Ut nunc me consensus subditus perimitate[?] spiritibus exceperit, ne ipsa me consensio ad audaciam deterius raperet. Cur lactatus uberibus? Ac si dicat: Ut blandimentis saltem pessima perpetrata voluissem, ne tanto me neque culpe astringerem, quanto me in illa mollius fovebam. Huius itaque reprehensionis sanatum vocibus impenitente ipso se peccasse redarguit. Sed si ad extrema huius exilii nequaquam homo peccando descenderet, dicitur quod perfrui quiete potuisset, sequitur: Nunc enim dormiens silerem et somno meo quiescerem.

b Videlicet in paradiso homo positus fuit, ut si se ad conditoris sui obedientiam vinculis caritatis astringeret, ad celestem angelorum patriam quandoque sine carnis morte transiret. Sic namque immortalis est conditus, ut tamen si peccaret mori potuisset; et sic mortalis est conditus, ut tamen si non peccaret non mori potuisset, atque ex merito liberi arbitrii beatus illius regionis attingeret, in qua vel peccare vel mori non posset. Ubi et post redemptionis tempus carnis morte interposita electi transeunt. Illuc procul dubio primi parentes, si in conditionis statu perstitissent, et sine morte carnis transferri potuissent. Dormiens igitur silens et sopore suo homo requiesceret, si ad eterne patrie requiem ductus a secessu quodam clamore huius vite in sinu interne quietis veniret.

c Post peccatum namque quasi clamans vigilat, qui eo secum carnis sue repugnantias perpetitur. Hoc quietis silentium homo habuit conditus, cum contra hostem suum liberum voluntatis arbitrium accepit. Sed quia sua sponte succubuit, victor deserente quod contra se prostraverat, in victore tumultu humanitatis tumultus repperit. Qui in pace silentii ab auctore conditus, hosti cum sponte substratus, clamores de pugna toleravit. Ipsa enim carnis suggestio quidam clamor est contra quietem mentis, quam tamen suggestionem homo non sensit, quia minime quod doleret ex se[?] posset tollerare non habuit. Postquam vero se sponte hosti subdidit, astrictus est vinculis, in quibus sedit ei etiam nolens premitur et clamores intimata[?] patitur, dum eius spiritum relinquitur. An non clamores in tumultu audiebat, qui per se contra se legis verba tollerabat dicens: Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee et captivum me ducentem in lege peccati que est in membris meis? Contempletur ergo vir sanctus in quanta cordis pace requiesceret, si spiritus verba suscipere homo noluisset, et dicat:

f Nunc enim dormiens silerem et somno meo requiescerem, id est intra secretum mentis ad conditoris contemplationem secederem, si me ex me temptationum tumultibus consensus primi culpe prodidisset. Quibus autem quieti gaudens cum quibus etiam sociis perfruitur adiungit dicens: Cum regibus et consulibus terre.

g Rebus sensibilibus discernimus quod de insensibilibus atque intelligibilibus spiritus. Terra namque electe scientie dicitur. Alter namque ex electis quis te disposuerit. Sic in mentis hominis homines, non angeli archangeli, non angelis presunt. Nam quia homines preesse hominibus psalmista testatur: Imposuisti homines super capita nostra. Omnia subiecisti sub pedibus eius, oves et boves universas et pecora campi. Certum non angelis homines preesse per prophetam angelus testatur dicens: Princeps regni Persarum restitit mihi viginti et uno diebus. Zacharias propheta perhibet quia:

C 22 a Ecce angelus qui loquebatur in me egrediebatur, et angelus alius egrediebatur in occursum eius, et dixit ad eum: Curre et loquere ad puerum istum dicens: Absque muro habitabitur Ierusalem. Si enim in ipsis officiis sanctorum spirituum nequaquam potestates summe disponerent inferiores, nullo modo hoc quod homini diceret angelus ab angelo cognovisset. Creatura igitur conditoris cuncta per semetipsum tenet et tamen ad distinguendum pulchre universitatis ordinem

Quod non angeli superiores peccantibus

alia aliis dispensationibus regit non immo te
ges anglorum spiritus accepimus qui quasi arcti
omnium familiaritatis sunt consubiecta ap
cius regnant cum regibus ergo dormiet quia
nimirum iam cum angelis homo quiescet
Si persuasionis lingua loqui voluisset qua
liter etiam consules vocantur quia spirituali rei publice
consulunt dum nos sibi adiungi iungendos iungit
quia deum ipsius auctoritatibus volumus conditoris
agnoscimus in eius peculio consultum ab hac
angustia nostre tribulationis in venimus Sed quia
Job sed spiritu tamen impletur eum fuisse ut
futurum ego contemplans non lib cum nimirum ne cum
pretiam cognovit ut futura sibi venient quia cum
ta per prophetas videt Potest futuros predicatores
ecclesie in prima aspectu templari qui postquam de
corporibus exissent nequaquam per moras spa
cia sicut antiqui patres ad celestis patrie perceptionem
differuntur mox quippe ut carnis colliga
tione exeunt in celesti sede requiescunt paulo
attestante qui ait scimus quia si terrestris do
mus huius habitationis dissolvatur quod edificatio
ex deo habemus domum non manu factam eternam
in celis Venit autem qui redemptor noster morte sua
humani generis penam solvit eos etiam quos celestis
patrie vias secuti sunt extra eius ingressum inferni
claustra tenuerunt non ut pena quasi
peccatores plecteret sed ut eos in locis remotioribus
quiescentes quia necdum intercessio mediato
ris advenerat ab ingressu regni reatus prime
culpe prohiberet Unde mirum huius redemptoris
in conspectu divites qui apud inferos torquentur
in sinu abrahe lazarum requiescere contemplatur
qui profecto si adhuc in ymis non esset hos
in tormentis positus non videret descendit
redemptor prime culpe debito occumbens in sua
penetrat ut suos qui ei inheserant ad celos
reduceret Sed quo nunc homo receptus ascendit
illuc profecto si peccare noluisset et sine re
demptione pertingeret Consideret ergo quam sanctus
quia si non peccasset illuc etiam non redemptus
ascenderet atque predicatores sanctos post redemptorem
nostrum est cum magno labore pervenire et cum
quibus iam nunc quiescet in summe dicens
cum regibus et consulibus terre Reges quip
pe sunt sancti predicatores ecclesie qui et commissos
sibi recte disponere et sua bene corpora sciunt
cum desideriorum nostrorum motus temperant
super subiectis cogitationibus lege virtutis
regnant qui etiam bene consules terre vocantur
Reges namque sunt quia sibimetipsis presidet terre
aut consules quia excessus peccatoribus vite con
sultum prebent Reges sunt qui semetipsos
regere sciunt terre aut consules sunt quia terrenas
mentes per exhortationis sue consilium
ad celestia perducunt In terre consulebat
qui dicebat de virginibus autem preceptum
non habeo consilium autem do Et rursum beatior
erit si sic permanserit secundum meum
Bonum autem fore cum edificat sibi sollitudines

omnes enim qui ad illicita sibi appetunt plerumque
hoc aliquid inde nolunt de eis cogitationum
tumultibus in corde concipiunt dumque desiderio
rum incessanter turbas excitant per strictam
mentem pedemque se cogitationis calcant Alius
namque vili se luxurie subdit atque ante mentis
oculos formatam tantum perpetrationum fingit et
cum effectus non tenuit operis hoc crebrius agit
in receptione cogitationis voluptas profecto quia
et concupiscens enervat animus hinc inde et sol
licitus et excitatus occasionem nequissime
expletionis rimatur Mens itaque hec quasi que
dam populum patitur que in sollicita cogitationum
tumultu vastatur Alius ire dominio se
sternit et quid in corde non inveniat tam ge
desinit peragit hic sepe presentes non videt
absentibus contendit et inviti semetipsum contume
lias profert et retrepidat Excepta autem duris
videt et cum qui obsistit nullus assit et
magnus clamoribus iurgiis in corde tempestatum
turbam itaque hic intus sustinet quem
pondus vehemens inflammate cogitationis
premit Alius vili se avaritie tradit et
fastidiens propria aliena concupiscit hic persepe
quod concupita adipisci non valens diem
quippe in ocium stertere non in cogitationum ne
sat torpet ablatis ope quia fatigatur illicita
cogitationes consilia multiplicat et summum in
tis cogitationum euntibus latius expan
dit ad concupita pervenire satagit atque quia
ad obtinenda hec quosdam secretissimos
causarum meatus querit qui mox ut in eam
sensus aliquid subtile se invenisse estimat iam
se obtinuisse quod concupiscat exultat iamque
et adepte rei adiungat excogitat atque in me
liori statu debeat extolli pertractat quia
quia iam quasi possidet et quasi ad meliora spe
addicat aut invidentium consideret et quid
contra se insidiari moneat prospicit et quid
quid videat et cum rem iam nullam
tenebat iam in defensione rei quam appetit va
cuus litigator elaborat Et quamvis enim
nichil de concupita re cepit habet tamen
in corde iam fructum concupiscentie laborem tamen
sum itaque ipse premit qui in fatigatis ament
ie tumultu vastatur Alius se tyranni
modi superbie subiciat et cor miserum dum contemnit
homines erigit vires subsistit honorum solium
in insulas appetit exaltari successibus ex
quirit totumque quod esse desiderat sibi apud semetipsum
ipsum in cogitationibus depingit Iam quasi tri
bunali presidet iam sibi parere obsequia
videt subditorum iam certius emmittit iam
aliis mala irrogat aliis quia irroga
verit recompensit Iam apud semetipsum sti
patus cuneis assequentibus procedit Iam quasi ob
sequens famulatur cum tamen hec cogitans
solus sedet Iam alia conculcat alia sub
levat Iam de contumeliis satisfactionem
quibus iam deposite sublevatus recepit alios et

Margin notes: b; auido; F luxuriosus; c; cum; C 23 iratus; ge; avarus; d; b; insidias; reges; e; D superbus; ex; invidos

stitiunt fauores. Item ergo tot fantasmata
cordi ingerunt quod iste aliud quam sompnium vigilans
inspicit. Item ma ergo tot rerum causas ergo fingit tol
lerat innumeram inmundorum natans ex desideriis
turbas portat. Alius iam illicita refugit
sed tamen bonis mundi carere pertimescit. Concessa
tenere appetit videri inter homines inferior eru
bescit et curat summopere ne in ope in domo
sit ne despectus in publico exquirit quod sibi suffi
ciat. Item in dei necessitas subiectorum portat atque
ut sufficiat intra pro- matus subiectis exple
at patronos querit quos ipse famulus habens (remota)
diu familiaritatis augmentum per uldius causis
implicatur. Item in semper consentit in illicitis et male
que agit semetipsum non appetit committit
agat ad quod non diligit. Sepe dum honore sum
ipse mundo minime tendat ea quem maiores p
sos approbat quia quum indicium ... Item dum
sollicite cogitat quod prouidus debeat quod sub
iectis quod et augeat quod affabilis existit quanta
curarum premitur quanta curam in pectore
lacerat. Item contra sancti viri quia nec hoc mundi
appetitus nullis perculsus in corde tumultibus
premitur. Omnes quippe mordaces desideriorum
motus acubili cordis manu sancte con
siderationis eiciunt. Et quia transitoria cuncta despi
ciunt exclusos intestinos cogitationum insole
cias non paciuntur. Sola namque eterna patriam
appetunt et quia nec hoc mundi diligunt magna
mentis tranquillitate perfruuntur. Unde recte dicitur
Cum edificat sibi solitudines. Solitudines quippe
edificare est a secreto cordis terrenorum deside
riorum tumultus expellere et una intentione eterne patrie
in amore in tunc quiete anhelare. An non
cunctas a se cogitationum tumultus expulse
rat qui dicebat: Unam petii a domino hanc requi
ram ut inhabitem in domo domini. Confusiones quippe
terrenorum desideriorum fugerat ad magnam videlicet
solitudinem semetipsum (X contulerat) ubi eo tucius inconsil
cognoscit ... quo impotens ... ama
ret cunctis ... rerum temporalium magnum quo
dam secessum petierat quem tanto mente in
... ... tanto ... cum se
solo inueniret. Unde hic qui sibi solitudines
construit reges et consules vocantur. Et magis ipse sol
litudines mentis edificat ut tam magis preualeat
aliis preesse consulere. Nunc destructo mundi
ergo que magis preualens consulere paulo subtilius
... quo ad ... ... ex
empla subditis ... ... calcu
los spargat. Item recte ad insinuanda retributorum
bonum pro malo in semetipso facere dicitur. Et
reddidit retributiones in mala decidam merito
ab inimicis meis inanis. Item ad delectationem condi
ditoris insinuat excitandum quos ... at
deos ad honore bonum est. Item ad formam sancti ...
... in premeditanda secreta cordis sui indicat dicens
Domine non est exaltatum cor meum neque elati sunt oculi
mei. Item ad imitationem zeli rectitudinis suo nos
excitat dicens: Nonne qui oderunt te domine oderam et

super inimicos tuos tabescebam. Perfecto odio
oderam illos inimici facti sunt mihi. Item ad eterne patrie
nobis desiderium succendendum inter primos
loquitur deplorare dicens: Heu mihi quia incola
tus meus prolongatus est. Largiter innumerum con
sulatus eminent quia ex consiliis que tot ... ...
...... calculos spargit. Et iste consules quo
... sibi et solitudines edificet narrat ait enim
Ecce elongaui fugiens et mansi in solitudine. Fugiens
elongat qui a turba desideriorum temporalium in
alta dei contemplatione se subleuat. Se ... manet ne
in solitudine quia perseuerat in remota mente in eodem ...
bus solitudinis. Item ... duo aut aspiciente manus
tue solus sedebam quia comminatione replesti
me. Aspicies quippe manus dei est illa pa
cusso iusti iudicii qui superbiente homines a pa
radyso repulit. Et in hac terra tenebrarum exulibus ex
clusit. Comminationes vero eius est terror adhuc
suppliciorum sequentium. Post faciem igitur manus ad hoc
nos nunc cruciat quia perpetuum iudicium
iam nos et pena presens cruciat. Peruidet et si presti
... ... suppliciis adhuc addidit
Et si feret ergo vir sanctus pietatis ... ...
... ... hunc presens iste peccato quod adhuc
iusti iudicii ... et cunctis a se desi
deriorum temporalium turbis eiciat. Sed que in magis
mentis solitudine abscondat dicens: Aspiciente manus
tue solus sedebam quia comminatione replesti
me. Ac si dicat aperte: Dum considero quod nam
per experimentum iudicii pacior a tumultu desi
deriorum temporalium expeditus mentis secessum peto quod
et adhuc acrius ... quam ... cernunt suppli
cia formido. Dum igitur de regibus et consulibus dicatur
qui edificant sibi solitudines, quia hii quippe se bene re
gere et consulere aliis sciunt qui presitari in terrenis
in tanto quiete non possunt habent apud semet
ipsos ... mentis tranquille mirantur. Se
Cum principibus qui possident aurum et replent domos
suas argento. Item alios principes quippe sancte doc
tores vocat quos in regimine in loco predica
torum precedencium diuina dispensatio subrogat
de quo ... ecclesie ... ait: Pro patribus tuis nati
sunt tibi filii constitues eos principes super omnem
terram. Item quod vero aurum nisi sapientia appellatur
de qua per Salomonem dicitur: Thesaurus desiderabilis requiescit
in ore sapientis. Aurum nempe sapientiam indicans
thesaurum vocauit. Item recte aurum appellatione
signatur quia sicut auro temporalia ita sapientia
bona eterna mercantur. Item aurum sapientia non esset neque
que ... ecclesie dicitur ab angelo: Suadeo
tibi emere a me aurum ignitum. Aurum quippe
emimus cum acceptam sapientiam prius obe
dientiam prebemus. Ad quod videlicet commercium nos bene
quidam sapiens excitat dicens: Concupisti
sapientiam serua mandata et dominus prebebit
eam tibi. Item in dei ante pro domos iusti con
sciencie designantur. Unde sanctorum tradatur. Et vade
in domum tuam. Ac si aperte dicatur: Post exte
riora ... ad conscientiam redi. Item qualem
te interius deo exhibere debeas perpende

rendus eo per argentum insi eloquia diuina si-
gnantur. Scriptum quippe est: Eloquia domini
eloquia casta, argentum igne examinatum. Eloquia
quippe domini argentum igne examinatum dicitur quia
sermo dei si in corde figitur tribulationibus probatur.
Vir igitur sanctus spiritu eternitatis plenus quosque sua in-
tra sinum colligat et quos longe post uentura
secula gignerent laxato mentis sinu amplectitur
et magna admiratione considerat cum quibus eternis
sine labore in eternitate quiesceret, si per appetitum
superbie nemo peccasset, et dicat: Nunc enim dor-
miens silerem et somno meo requiescerem cum
regibus et consulibus terre qui edificant sibi so-
litudines aut cum principibus qui possident aurum et re-
plent domos suas argento. Prima enim si
parentem primum nulla peccati putredo corrumperet
nequaquam ex se filios gehenne generaret. Sed hii
qui nunc per redemptorem saluandi sunt soli ab il-
lo electi nascerentur. Eosdem electos aspiciat atque
cum eis quo quiescere potuisset condat.
Videat sanctos apostolos. Hic suscepta ecclesiam
regere ut predicationis eorum uerbo non desinat
consultum prebere, eosdem reges et consules appel-
let uidelicet. Post hos in eodem loco rectores
ecclesie qui sapientes in urgendo aurum possi-
deant ut aliis terra predicando argento sancte
locutionis enitescat eosdem principes repletis
conscientiarum domibus auro et argento diuites
meditentur. Et quia aliquis perfecto spiritu nequaquam
sufficit ut uentura prouideat nisi corda pro-
phetarum etiam preterita antiqua repetere. Sed
uir iustus supra quos oculos attollit et non
solum uentura conspicit sed et transacta ad me-
moriam reducat. Iam primus adiungit aut
sicut abortiuum absconditum non subsisterem
uel qui concepti non uiderunt lucem. Abortiuum dicitur
quod ante plenum tempus oritur et extinctum primus
occultatur. Et nos igitur sanctus uir abortiuos
uocat cum quibus se requiescere potuisse con-
siderat. Scilicet electos quosque qui ab ipso mundi
primordio ante redemptoris tempus exorti sunt
et tamen huic mundo semetipsos mortificare
curauerunt, qui inconscripte legis tabulas non haben-
tes quasi abortiui mortui sunt. Hii namque aucto-
rem suum naturali lege timuerunt. Sed cum uen-
turum mediatorem suum crederent, studue-
runt summopere mortificandis uoluptatibus. Eti-
am que per scriptum non acceperant precepta ser-
uare. Temporis itaque illud quod inter mundi ini-
tium mortuos huic seculo patres nostros
protulit quasi abortiui uteri sunt. Ibi namque
Abel qui occisa se sibi restituisse non
legitur. Ibi Enoch qui eum se exhibuit
ut ambulatus cum deo tolleretur. Ibi Noe
qui pro hoc pro diuino examine placuit in mundo
mundo superstes fuit. Ibi Abraham qui
dum peregrinus est seculo factus est amicus dei.
Ibi Ysaac qui caligantibus carnis oculis
per etatem quidem presentia non uidit sed futura
prophetico spiritu in futuris et ceteris magna uide-
ret luce radiante. Ibi Jacob qui iram fratris
humiliter fugit clementer edomuit qui prole
quidem fecundus extitit sed tamen spiritu uberi-
fecundior eandem prolem sub prophetie sue ui-
culis astrinxit. Sed aut abortiuum hic abor-
tiuum dicitur quia a mundi primordiis dum quosdam
parentes moyse scribente cognoscimus per no-
bis magna humani generis occultatur. Neque enim
tot iustos solummodo usque ad acceptam legem
extitisse credendum est, quos moyses breuissima descriptione
perstrinxit. Etenim quod a mundi primordio condita
multitudo bonorum ex magna parte notitie me
subtrahitur. Abortiuum hic absconditum uocat quod non
et subsistisse dicitur quia cuiusmodi parentes eorum
frequentia nullo apud nos memorie scriptoris reti-
netur. Recte non addit uel qui concepti non in-
derunt lucem. Hii namque qui post acceptam le-
gem usque in mundo nati sunt auctori suo exhibere
legis sunt admonitione concepti sed cum concepti ini-
me lucem uiderunt quia aduentum domini in carne
mis christus hanc fidei tenerent tum peruenire ne-
quiuerunt. Incarnatus quippe dominus dixit:
Ego sum lux mundi. Atque ipsam lucem aut amulta
prophete et iusti desiderauerunt uidere que uidetis
et non uiderunt. Concepti igitur non uiderunt lucem
quia ad spem mediatoris uenturi aptius per
predicationem uocibus excitati nequaquam potuerunt
tum eius in carne. Insinuare itaque co-
teris melior forte fidei credidit sed hanc usque ad
apertam uisionem non perduxit. Sed nunc prestat quid
prius hos a mundo mores intuemur rapuit
qua manifesta mundum uitas illustrauit. Cum-
que igitur sanctus spiritu eternitatis plenus mira cordis
sua labentia admonitio constringit. Et quia
angustia est omnis creatura creatori peruidere
spiritu qui nichil nisi ut in uita se aliud non
semper esse uidet hic querit hic quod preterit conspici-
at in ista sursum ex mente oculum tendit uel
demencia uel transacta considerans ad eternum
esse medullitus inardescat dicens Nunc enim
dormiens silerem. Sermat quippe est prius tempus
et quid est stante semper impulsus quiete
querere non ad illum cum nichil uenit mihi
perit gaudium eternum anhelat qui immutabilis
semper est sum ut nobis utrumque in sinu det
moyses mediante in summat dicens Ego sum qui
sum et dices filiis israel qui est misit me ad
uos. Et certo quia labentia conspiciat quia
semper prius gaudium quale est uentire lu-
cis memorat quia electorum eius ordines
enumerans prosequitur. Ipsam iam nobis que eius
quietem huius uitas in summa et quid apud
illum coram desperatorum conuersatione agitur
uerbis manifestioribus demonstrat. Ibi im-
pii cessauerunt a tumultu. Et ibi requieuerunt
fessi robore. Paulo iam dum dixit quietem
cordium iam perstruit prius qui sursum despe-
ratorum possidet eiusmodi cogitationem instigan-
tium tumultu prouinit. Sed in hac luce quia con-
cepti minime uiderunt a tumultu suo ipsi

c
5
C 26 a
5
C 2a

Ad Ro. xi

cessare prohibentur quia nimirum mediatoris adventum quem priores in lege positi dum praestolati sunt adventu suae agnitionis gentiles invenerunt. Paulo attestante qui ait: caecitas ex parte contigit in Israel donec plenitudo gentium intraret. Unde nunc quaerebat iustitiam legis non est assecutus, electio autem consecuta est. In hac itaque luce impii a tumultu cessant dum superbarum mentium inquietate cogitationes laboriosa mundi desideria fugiunt et tranquillitatis aeternae amore acquiescunt.

b Quos ad hanc requiem praedicatione vocat lux ipsa, qui ait: Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos. Tollite iugum meum super vos et discite a me quia mitis sum et humilis corde, et invenietis requiem animabus vestris. Iugum enim meum suave est et onus meum leve. Onus enim quod mentibus nostris imponit, qui vitari omne desiderium quod perturbat praecipit. Onus quod subiectos iubet portare declinari amplius admonet, attestante Paulo.

C28 a Christus pro impiis mortuus est. Ideo dictum est ipsa luce impios a tumultu cessare, ne impii intenebricatum suarum tumultum retinerent. Contemplemur ergo virtutis qualiter praedicationis suae instinctu confestim a labore impios eripit, dum ab eorum cordibus desideria pravitatis evellit. Eos quietis quaerere quia quietis quia praecipue meditantes desiderant. Sic iam praegustabunt quietem degustant et dicit: Ibi impii cessaverunt a tumultu et ibi requieverunt fessi robore.

q. vir sanctus

c Fortes sunt non robore, et confessi et tamen tanto magis sui amore roborantur quanto magis in concupiscentia Dei fortiter convalescunt; eo appetitu nitentes deficiunt et robustius aeternis appetunt, eo a temporalibus salubriter deficiendo lassantur. Hinc Psalmista amore suo robore fessus dicebat: Defecit in salutare tuum anima mea.

d In salutare enim Dei perfectus deficit qui aeternae lucis desiderans, auctus iam fractus fiducia anhelavit. Hinc rursum dicit: Concupiscit et deficit anima mea in atria Domini. Cum enim nimirum dicens concupiscit, recte subdit: et deficit. Valde minor est divinitatis concupiscentia quam non mox eam sequitur spiritus defectus. Qui enim ad appetenda aeternitatis atria attendere dignum profecto est, ut ab hac temporali amore lassescat, ut tanto fortius surgat ab studio secularium quanto fortius surgit ardentior in amore Dei. Et quae se perfecte arripit, mundum etiam plene derelinquit; et eo funditus temporalibus moritur quo ad supernam vitam altius afflatu aeternitatis animatur.

Cant. 5

e Hinc robore suo fessam se in veniat quae dicebat: Anima mea liquefacta est ut dilectus locutus est. Quia nimirum mens dum occultae locutionis aspiratione tangitur, abstracta suae fortitudinis infirmata ingenio absorbetur, desiderio liquatur et inde se aperit semetipsam. Ipsam fessam invenit, ultra se et conspicit fortitudinem qua consederit.

Dan. 8

f Hinc propheta cum visionem Dei contemplatus esset se admirans dicit: se elanguit et aegrotavit.

in fugiens per dies plurimos. Quia enim adventum mentis stringitur, a fortitudine spiritualis temporalitatis lassatur. Hinc Iacob qui angelum tenuit uno mox pede claudicavit, quia qui vero amore sublimia respicit, iam hic in mundo duplicibus incedere desideriis nescit. Uno pede innititur, qui solo Dei amore roboratur. Et necesse est ut alius marcescat, quia mentis virtute accrescente oportet procul dubio ut carnis fortitudo torpescat. Unde Iob ibi alta fiducia corda respiciat atque perpendat quae sint intimae quietis, invenit dum pressus cunctis rebus in Deum proficiendo lassatur, et dicit: ibi requieverunt fessi robore. Ac si aperte insinuet dicens: Illic intus eos lucis retinuit quies, quos hic nimius et certus profectus fatigat. Nec movere debet quod lucem nominans nequaquam subdidit in hac, sed ibi.

Aeterna enim contemplatione electos conspiciat, qui locum iam esse claritatis quam in hac depraehendet virtute contemplationis temporalitatis cum tunc conspiciat dicens: In ante istis eos ipse eos et tamen tunc non deficit. Sed sic eis locum esse denuntiat subdens: Filii servorum tuorum habitabunt ibi. Deus enim qui sine se tamen omnia continet, nobis adesse veniendo locus non localis manet; quae loca dum pertingimus, etiam in hac vita mentis tranquillitas quanta sint perturbationis videtur, quia tamen iam iusti in hac pravorum perturbatione certi sunt, eius inquietudo tamen quietem omnino quietem non sint sine turbatione. Et quomodo vinciti pariter sine molestia.

b Iustos enim quamvis nullos desideriorum carnalium tumultus possideat, adhuc tamen vinclis eos in hac mortalitate positos sine molestia corruptionis ligat. Scriptum quippe est: Corpus quod corrumpitur aggravat animam, et deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem. Eo itaque ipso quo adhuc mortales sunt, et corruptionis suae pondere gravati castitatis molestia vincti sunt, quia nulla adhuc in libertate incorruptionis non assurgunt. Aliud namque deponere aliud est; corpore tollerant et contra semetipsos cotidie in interno certamine desudant. Ibi non duro molestiae vinculo ligantur, quos nimirum modo sine labore ignorantia solvitur et non iam cum studio laboris erudiuntur. Ecce tacita eruditio libens latet. Ubi summus ab flecti, tenet et elevatam per mortalis laboris semetipsam laborare se vincendo superna conspiciat, sed recubabit nimis, quae se irradiavit refugit. Ibi non duro molestiae vinculo ligantur, quos enim accessus prius ad summum patris patiens pleno desiderio pertrahit, servienti et civitatis pertubati et in hac perturbatione et sed iam ante cum velut ex adverso acie recta non obviat adhuc tamen amicis dorso quamvis captiva submurmurat et quamvis timida sed tamen turpi strepitu in corde superna pulchritudinis quietem fecerit. Illa igitur et si validiter omnia superat cum securitate pe

mente desiderat quamvis cum molestia ad
huc hic et vinciat quamvis corruptionis ca
tena vincula sustinet quae quamvis carnis
necessitas astringit. Esurire quippe sitire
lassescere vincula corruptionis sunt quae nisi
solum nequeunt nisi cum in illa immortalitatis gloria
mortalitas permutatur. Replemus enim corpus
ne extenuatum deficiat et temperamus ab
stinentia ne nos repletum premat. Vegeta
mus hoc motibus ne situ immobilitatis tabescat
sed citius hoc collocatis sistimus ne ipsa sua
vegetatione succumbat adminiculo. Hoc ve
stium tegimus ne frigus interimat et quaesita
indumenta proicimus ne calor exurat. Tot er
go adversitatibus occurrentibus quot agimus nisi corrup
tibilitati servimus ut saltem multiplicitas im
pensi obsequii corpus sustineat quod anxietas
mutabilitatis gravat. Unde bene per Paulum dicitur: Va
nitati enim creatura subiecta est non volens
sed propter eum qui subiecit eam in spe quia et ipsa
creatura liberabitur a servitute corruptionis in li
bertatem gloriae filiorum Dei. Vanitati quippe
creatura non volens subditur quia homo qui ingenitae
constantiae statum volens deseruit pressus iusto
mortalitatis pondere nolens mutabilitati
suae corruptionis servit. Sed creatura haec tunc
a servitute corruptionis resurgendo sublevatur. Hic
itaque electi molestia vincti sunt quia ad
huc corruptionis suae pondere deprimuntur. Sed cum
corruptibilem carnem exuimus quasi ab his quibus nunc
astringimur molestiae vinculis relaxamur.
Praesentari namque iam Deo cupimus sed adhuc
mortalis corporis obligatione praepedimur. Iure er
go vincti dicimur quia adhuc incessum nostri
desiderii ad Deum liberum non habemus. Unde bene Pau
lus aeterna desiderans sed adhuc tamen corrup
tionis sarcinam portans vinctus clamat: Cupio
dissolvi et esse cum Christo. Dissolvi enim non
quaereret nisi se procul dubio vinctum videret. Haec autem
vincula quia certissime rumpenda in resurrectione con
spexerat iam quasi rupta gaudebat propheta
cum diceret: Disrupisti vincula mea tibi sacri
ficabo hostiam laudis. Contemplatus ergo bea
tus Job quod ipsos peccatores lux interna reci
piat et dicat: Ibi impii cessaverunt a tumul
tu. Contemplatus quod sancti desideriis exultationem fa
tigati alterius in illo interna sint requi
escunt et dicat: Ibi requieverunt fessi robore.
Contemplatus quod cuncti simul corruptionis suae
vinculis absoluti ad illam libertatem gaudia
incorruptionis perveniant et dicat: Et quondam
vincti pariter sine molestia. Bene autem
dicitur quondam vincti quia dum illa se prius le
titia cernitur omnino quod est et desinit et transi
tum iam videtur. Dum enim retributionis finis attin
gitur omne quod iam praeterit quasi iam fuisse pensatur.
Sed omnes hi quos illuc requiescere interna
suscipiet hic mutua [illegible] egerunt invicem.
Sed Non audierunt vocem exactoris.
Quis alius debet nomine exactoris intelli

gi nisi ille importunus persuasor qui homini quem se
mel munus deceptionis contulit tabulis cotidie
mortis debitum non desistit exigere et
in paradiso bonum peccati pecunias commodavit
sed nunquam exigere habet cotidie cum usuris exi
git. Recte exactor vitiis et eius dicitur quia et inde
debet te exactori huius exactoris vox est temp
tatio ipsius suggestionis. Audimus vocem ex
actoris cum eius temptatione compulsamur sed non exau
dimus si pulsanti resistimus. Audit enim qui
temptationem sentit exaudit vero qui temptationi con
sentit. Dicatur itaque de sanctis: Non exaudi
erunt vocem exactoris. Qui suggestionem eius
etsi audiunt quia temptantur non exaudiunt quia consen
tire contempnunt. Sed quia quod valde mens amat
ipse saepius replicat, beatus Job qui aeternae pa
tris frequentiam diligentes conspicit discretionem etiam
eius asserit dicens: Parvus et magnus ibi sunt
et servus liber a domino suo. Certa in illa vita nobis
est discretio operum etiam in illa perceptio discretio di
gnitatum ut quo hic alius alium merito superat
illic alius alium retributione transcendit. Unde in
eius veritas dicit: In domo patris mei mansio
nes multae sunt. Sed in eisdem multis mansi
onibus erit aliquid ipsa retributionum diversitas
concordes quia tanta vis in illa pace nos so
ciat ut quod in se quisque non accepit hoc se acce
pisse in alio exultet. Unde et non aeque labora
tores in vinea aeque cuncti denarium sortiuntur.
Et quidem apud patrem mansiones multae sunt
et tamen eundem denarium dispares labo
rantes accipiunt. Quia una erit cunctis beati
tudo laetitiae quamvis non una sit sublimitas
vitae. Parvum et magnum in hac luce conspexerat
qui veniente capite dicebat: Imperfectum meum
viderunt oculi tui et in libro tuo omnes scriben
tur. Parvum et magnum conspexerat cum diceret:
Benedixit omnes timentes se dominus pusillos
cum maioribus. Bene autem subditur: Et servus li
ber a domino suo. Servus quippe est domini qui
peccat. Servus enim peccati est omnis qui peccat. Quisquis
se pravo desiderio subiciat iniquitati domino dudum
liberae mentis colla supponit. Sed huic domino
contradicimus cum iniquitati quae nos ceperat reluc
tamur cum consuetudini violenter resistimus et desi
deria prava calcantes contra illum ius nostrae
libertatis ingenitae vendicamus cum culpam
paenitendo percutimus et maculas sordium fleti
bus lavamus. Plerumque autem ita quidem
mens perversa se egisse meminit deplorat.
Iam prava acta non solum deseruit sed
amarissimis lamentis punit. Sed cum eorum quae
dudum egit reminiscatur quasi de iudicio pavo
re terretur. Iam perfecte se convertit sed adhuc perfec
te in se certitudinem non erigit. Certa dum quan
ta sit districti examinis pensat et
inter spem et formidinem sollicitus trepidat quia
iustus iudex veniens quid de peccatis
reputet quid relaxet ignorat. Namque
prava commiserit meminit sed an commissa

Marginalia (left column): dicitur corpus · hominum vo[lu]ntatibus · vane · (?) · creatura · non volens · Philippenses · C 29 · a · 28 · C
Marginalia (right column): Job 3 · at · Audire et exaudire distinctio · d · Job 14 · Incertis non omnis est dignitas videt quia cui et ipsi gaudent · Mt 20 · antitheta (?) · sorbi (?) · f · Job 8 · Paenitentia conditio et fit peccatorum · C · 9 a

At foot of left column: eripi ad filiorum dei gloriam incorrupta

b

digne defleuit nesciat. Iam ne culpe in
manitas modum preterit tristicie metuit et
plerumque culpam iam vitans relaxat sed
mens afflicta adhuc de venia dum sibi val
de est sollicita expendit. Sumus ergo hic iam fu
git dum sed liber non est quia peccatum suum quod iam
corrigendo et puniendo deserit sed tamen ad distinc
strictum iudicem de eius retribucione pertimescit.
Ibi ergo sumus a domino liber est ubi iam de pec
cati venia dubietas non est. Ubi iam secu
ram mentem culpe sue memoria non addicat et
ubi non sub reatu animus expendit sed de eius
indulgencia liber exultat. Sed si nulla ibi iam
peccati sui memoria tangitur ereptum se unde gratulatur
aut quo largitori gracias refert de venia
quam accepit si invenienti oblivione trans
acte nequicie penitus se debitorem nesciat.

c

Neque enim negligenter pretereundum est quod propheta ait
Misericordias domini in eternum cantabo. Quo enim mise
ricordias domini cantat si se fuisse miserum ignorat.
Et si miserie transacte non meminit
unde largitori nunc laudes reddit. Sed rur
sum querendum est quo electorum mens perfecta in
beatitudine esse poterit si hanc inter gaudia memo
ria sui reatus tangit. Aut quo perfecte lu
cis clarescat gloria quam reducta ad animum
obumbrat culpa. Sed sciendum est quia sicut sepe
nunc transacta reminiscimur leticie tristicie
quiete sine lesione mentis. Beatitudinis recordamur,
plerumque enim in columnitate ad memoriam dolo
res preteritos sine dolore reducimus et quo
egros recolimus eo nos incolumes amplius
sentimus. Erit ergo et nulla beatitudinis culpe memoria non
que mentem polluat sed que nos leticie amplius
astringat ut dum dolor sui animus sine
dolore reminiscitur et debitorem se medico ve
rius intelligat et eo magis acceptam
salutem diligat quo de molestia meminit
quod evasit. In illa itaque leticia sic tunc
sine... tedio mala nostra conspicimus
sicut nunc in luce positi sine ulla cordis
caligine animo tenebras videmus quia etsi
obscurum est quod mente cernimus de mundo ipse est
lumine non de passione excecatur. Et tunc ergo
laudes nunc largitori nostro referimus. Et
nequaquam miseria constrictione quam nunc eterna
dum mala nostra sine aliquo mentis ma
lo respicimus et numquam est quod corda laudancium
de transactis iniquitatibus polluat et semper est
quod hec ad laudem liberatoris accendit. Causa
ergo mentis lucis requiescit sic magnos
sublevat ut tamen parvulos non derelinquat.
Unde recte parvus et magnus ibi sunt quia
aut si sic ibi consistit peccator animus culpe
sine memoria tamen vel huius tamen eiusdem me
morie confusione deprimitur. Congrue
subiungitur. Et servus liber a domi
no suo etc.

Explicit liber quartus

Incipit liber quintus

c1

Quam valde occulta sunt
divina iudicia cum non
nunquam in hac vita bonis
male sit malis bene. Sed
occultiora sunt cum et bonis
hic bene est et malis male.
Nam cum bonis male et malis bene est
fortasse deprehenditur quia et boni si qua de
liquerunt hic recipiunt ut ab eterna damnacione plenius
liberentur. Et mali bona que pro hac vita faci
unt hic inveniunt ut ad sola in posterum
tormenta pertrahantur. Unde ardenti in inferno di
viti dicitur: Recordare fili quia recepisti bona
in vita tua et Lazarus similiter mala. Cum vero et
bonis hic bene est et malis male incer
tum valde fit utrum boni ideo bona accipiant
ut provocati ad aliquid melius crescant. An iusto
latenti quod iudicio hic suorum operum remunera
cionem accipiant ut a premiis vite sequentis
inanescant. Et utrum malos ideo adversitas
feriat ut ab eternis suppliciis corrigendo
defendat. An hic eorum pena incipiat ut
quasi completura eos ad ultima iehenne tor
menta perducat. Quia ergo inter divina iudi
cia mens humana sub caligine sua mens
primitur.

c

Sancti viri cum sibi suppetere prospera
huius mundi conspiciunt dampnandi suspicione
turbantur. Timent enim ne hic laborum suorum
fructus recipiant. Timent ne quod divina
iusticia lateat in eis vulnus aspiciunt
exterioribus eos muneribus cumulans ab in
timis repellat. Cumque non tantum cogitant
quod nunc bona agant sed ut soli domino placeant
non in ipsa affluencia sue prosperitatis cunctat
nimis quidem de prosperis occulta contra
se iudicia metuunt. Sed cum eadem pro
spera quia se ab interna intencione prodi
ere ferunt et moleste premunt mente bla
dimenta tollerant quia plus se utrumque
deum in intimo desiderio non ignorant. Di
cunt enim mihi mundo hoc quod despecto occur
et magis prosperitatis solicitudo quam incom
modis adversitatis generat. Per hanc namque
in quantum cum homo exterius premitur a
concupiscencia que intus sunt liberior reva
catur. Per illam vero animus dum mulci
tur, cogitatur desiderii sui cursu retinet.
Unde fit ut sancti viri in hoc mundo magis
prospera quam adversa formident. Sciunt nam
que quod dum mens blanda occupacione
premitur aliquando libens ad exteriora deri
vatur quia sepe sic hostis clandestina co
gitacione decipit ut quod premit igitur
pensant ante que sunt interna bona
tantum premitur et cognoscunt quam nichil
sit omne quod blandiendo temporaliter arridet eum
eo...
...in ipsis tamen gravius affluencia cogit...

hanc conspicit quia finitime sibi mutue
glorie despicit blandimenta. Unde beatus Iob cum su-
pernam requiem contemplatus diceret: Parvus
et magnus ibi sunt et servus liber a domino suo, protinus
illico adiungit: Quare data est misero lux.
In scriptura enim sacra non inmerito lucis appella-
tione prosperitas, noctis autem nomine huius mun-
di adversitas designatur. Unde et per prophetam dicitur: Sicut
tenebre eius ita et lumen eius. Terrena enim
sancti animi ita prosperitate despiciendo calcat
sicut et adversitate eius calcatos tol-
lerat. Per magna mentis celsitudine mundum
sibi et adversa et prospera sub se conterens dicitur: si-
cut tenebre eius ita et lumen eius. Rest
apte dicitur sicut in temptationis fortitudine eius
nec contraria non premunt ita habet nec blandimenta
corrumpunt. Sed quia fit ut dives bonorum
mente terrena tamen non sublevat, perturbat tamen
viri qui se in corrupta huius exilii miseros a-
gnoscunt clarescente mentis prosperitate refugiunt.
Unde et bene nunc dicitur: Quare data est misero lux.
Lux enim misero datur cum hii qui in sublimium con-
templantes esse se iudicat peregrinationis miseros
agnoscunt claritate transitorie prosperitatis accipi-
unt et cum valde defleat quod cordis ad propriam
revocat celsitudine insuper honoribus honerata com-
pellitur. Amor enim eternorum conterit et gloria
de temporalibus arridet, cum dum cogitat que sibi
que in infimis tenet et que sunt que de sub-
limibus non videt, que sunt que se inter-
fulciunt terrene aut de celestibus providentia p-
rivatas sine merore mordentur. Terrena et si in-
dicet nequaquam se a beata studiis oppressum tamen pre-
sat sollicitate enim cogitationes sua in amore di-
vinitatis eius dispensatione pertinet. Unde bene enim dicitur:
Quare data est misero lux, protinus adiungit:
et vita hiis qui in amaritudine anime sunt.
In amaritudine quippe anime sunt omnes electi
quia et pariter non desinunt flendo que
deliquerunt et quam se merore afficiunt quod
longe hinc a facie conditoris proiecti in
eterne patrie gaudiis non sunt. Unde quorum cor-
de bene per Salomonem dicitur: Cor quod novit amaritudinem
anime sue in gaudio illius non miscebitur extra-
neus. In amaritudine anime sue igitur illius
non miscebitur extraneus. In amaritudine namque
sunt et corda reproborum. Terrena ipsis etiam
pravis suis desideriis affliguntur, sed eadem
amaritudinem nesciunt quia pensare quod tolle-
rant sponte sua cecitati non possunt. Ac
contra cor bonorum amaritudinem suam novit
quod et cum pena exilii quia proiecto lacrimis intelli-
git et quam sint tranquilla que perdidit quam
confusa in quibus cecidit sentit. Et hec ama-
ritudinem cor ad gaudium suum quod redonatur, at-
que eius gaudio extraneus non miscetur. Terrena
is qui nunc ab hoc merore cordis fortis
se presidia perdit seclusus tunc ab illa in-
tima solempnitate remanebit. Hii itaque qui
in amaritudine anime sunt mori mundo studio-

concupiscunt ut sicut nisi ipsi non appetunt
ita iam a seculo nulla obligatione teneantur.
Et plerumque contingit ut iam homo mundum
mente non teneat, sed tamen mundus hominem occu-
pando astringat. Et ipse quidem iam mun-
do mortuus est sed ipsi adhuc mundus mor-
tuus non est. Quasi enim vivus adhuc mundus
eum conspicit dum alio intentum actibus suis pa-
re contendit. Unde bene Paulus cum et ipse
se seculum despicere et seculum se scire videret, quia
iam seculum concupiscere omnino non posset ...
tis huius iure vinculis liber dicat: Michi in-
quit mundus crucifixus est et ego mundo. Crucifixus quippe ei
crucifixus fuerat quia hunc cordi suo iam et
mortuum non amabat, sed et se ipsum mundo
crucifixerat quod talem se ei exhibere studuit ut
ab eo quasi mortuus concupisci non posset. Si enim
in uno loco sit mortuus et vivens, et si mortu-
us vivum non videt, vivus tamen mortuum vi-
det. Si vero utrique sunt mortui alter alterum
non videt. Ita qui iam mundum non amat
sed tamen ab eo vel nolens amatur, et ipse si velut
mortuus mundum non videt sive tamen mundus
adhuc non mortuus videt. Si vero nec ipse
in amore mundi retinet nec rursum in amore
mundi retinetur, vicissim sibi utrique extinc-
ti sunt quod dum alter alterum non appetit quasi
mortuum mortuus non attendit. Terrena quia
nec Paulus gloriam querebat nec a mundi ipse
gloria querebatur et se mundo et sibi mundum
crucifixum esse gloriatur. Quod michi appetit sed tamen nisi
a genu sine exitu cordis communione non assur-
git. Recte gementes dicit: Quare misero
data est lux et vita hiis qui in amaritudine
anime sunt. Vita quippe amaritudine datur
cum huius mundi gloria (?) gemitibus quere-
bunt. Inqua nimirum vita pena sed val-
lidissimi timoris afficiunt quod et si ipsi mun-
dum non tenent, adhuc tamen tales se esse
metuunt qui a mundo teneantur, quod nisi ei
quacumque vivent hoc ad ipsum sunt
pertinere non amaret. Amare enim vivam
cordam in semetipso retinet. Statim mortua
extra se penitus expellit. Sed Terram exspectat
mortem et non venit. Desiderant quippe mor-
tificatione sensu studiis atque ab omni vita glorie temporalis
extingui et occulte spei dei mediante vel per esse
in regimine vel occupari in tantis honoribus com-
pelluntur. Atque inde fit mortificationem plenis-
sima indesinenter exspectat et exspectata mors
non venit quod usus eorum temporalis glorie etiam
nolens vivunt. Terrena tamen pro nimio timore
tollantur et intus quidam sinat desiderium
pie fortitudinis aut explet iustum ordinis quod
deceptacione prelationis recedant ut dis-
positionem conditoris per superbiam contradicant.
Quia enim divinitus piete agitur, tamen is qui prefec-
to cordea contemplacionis sublimis mysteriis
occupatur ut intus in superioribus eius medi-
tacione perfectiat et quo semetipsum in perfectioris

Elegi vivere tenere mundo
Gal. 6°
neque mundo in cruce ... mundo quod intelligitur
adhuc

at inde ad humilitatis culmen proficiendo assur-
gat. Non numquam vero cum mentes sanctorum desi-
deriorum suorum detrimenta tolerant
inde maiora lucra tolerantie reportant. Cla-
mant eis vetare ut appetunt non licet ca-
pe secum alios quibus administrentur libe-
re, sit ergo interna dispensatione quietis, ut inde
se destructores estimant inde locuple-
tiores ad celestis premii constructionem sur-
gant. Nonnumquam ideo ad accepta de-
sideria minime perveniunt ut ipsa mentem
tarditate ad eadem desideria laxato men-
tis sinu dilatentur et que extenuari for-
tasse impleta potuerant magna dispen-
satione agitur ut repulsa crescant. Sic
quippe mortificatum appetit ut iam per-
fecte si liceat faciem conditoris sui con-
templetur. Sed eorum desiderium differtur ut in-
proficiat et tenditur sic sinu mentis ut
crescat. Unde bene sponsa in sponsi sui de-
siderio anhelans clamat: In lectulo
meo quesivi per noctem quem diligit anima
mea, quesivi illum et non inveni. Abscon-
dit se sponsus dum queritur ut non inven-
tus ardentius queratur et differtur spon-
sa querens ne inveniat ut tarditate
sua capacior reddita multiplicatur quan-
do inveniat quod querebat. Unde bene Iob cum
dixit: Et expectant mortem et non venit,
ut hec ipsum crescentium desiderium subtilius
exploret illico adiungit: quasi effodientes thesau-
rum. Omnes qui fodientes thesaurum
querunt cum fodere altius ceperint ad
laborem instantius inardescunt quia quo
thesauro abscondito iam iamque appro-
pinquare estimant eo in effodiendo amplius
laborant. Contemplativa ergo plene mortificationem
suam appetunt quasi effodientes thesaurum
querunt quia quanto sunt viciniores ad finem tanto
se exhibent ardentiores in opere laboran-
do. Ergo non deficiunt sed magis ad unum la-
borem crescunt quia quo iam proxima premia
iam mora considerant eo in opere delectabilius
insudant. Unde bene Paulus quibusdam
absconditum eterne vite thesaurum queren-
tibus dicit: Non deserentes collectionem nostram
sicut est consuetudinis quibusdam sed consolantes
et tanto magis quanto videritis appropin-
quantem diem. Laborantes quippe consolari
est preter in labore persistere quia sublevatio labor
est in ipso collaborantem. Sicut enim itineris
comes fugitur via quidem non at-
tenuitur sed eum despicietur comitis labor leva-
tur longitudo. Dum itaque Paulus conso-
lantes se in labore querit admonet dicens:
tanto magis quanto videritis diem appro-
pinquare, ac si diceret: eo labor crescat quo
ipsi iam proxima laboris appropinquat ve-
si apte dicitur thesaurum foditis sed eo fode-
re ardentius debetis quo iam invenire

sicut aurum fodiendo pervenistis. Qui-
bus hoc quoque dicitur: Expectant mortem et non veniet
quasi effodientes thesaurum intelligi-
tur aliter. Perfecte contemplativa enim perfecte mori mundo
non possumus nisi intra mentem nostram
a visibilibus invisibilibus abscondamur. Rec-
te qui mortificationem suam appetunt
thesaurum effodientibus comparantur. Quando enim su-
per invisibilem sapientiam mortuis dicitur
per Salomonem dicitur: Si quesieris illam quasi pe-
cuniam et sicut thesauros effoderis il-
lam. Sapientia quippe invisibilis superficie
non latet et tunc mortificatione nostra sa-
pientiam contingentes conspicimus si velut
visibilibus invisibilibus abscondamur. Sic er-
go sunt effodientes. Quoniam ut ex-
terium mens cogitat a semetipsa
manum se distractionis eiciat et thesaurum
invenit qui se latebat agnoscit facile ei
nisi thesaurum quesitum invenit si ea
que se male ingesserit molem a se terrene
cogitationis repellit. Qui autem quesitam
mortem sicut thesaurum dicitur recte subiun-
git: Gaudent vehementer cum invenerint
sepulcrum. Sicut enim sepulcrum locus est
quo absconditur corpus ita divina con-
templatio quoddam sepulcrum est mentis quo
absconditur anima. Quasi enim huic adhuc mun-
do vivimus cum mente et cum foras vaga-
mur sed mortui in sepulcro abscondimur
cum mortificati exterius in secreto interne
contemplationis celamur. Unde igitur vim ab
importunitate desideriorum temporalium a tumultu
inutilium curarum a clamore perstrepentium
perturbationum semetipsos sancti ubi gra-
dio mortificatione non desinunt. Atque intus
ante Dei faciem in sinum mentis abscon-
dunt. Unde psalmista dicit: Abscondes eos in ab-
scondito vultus tui a conturbatione homi-
num. Quamvis perfecte per hoc minimum fiat quod
nunc cepte magna agitur cum a prava-
rum desideriorum tumultibus delectatione
interiora rapiuntur ut mens eorum dum
in amore Dei tota tenditur nulla mundi
perturbatione laceratur. Hinc enim quod Paulus per
contemplationem mortuos et quasi in sepulcro
absconditos discipulos viderat quibus
dicebat: Mortui enim estis et vita vestra ab-
scondita est cum Christo in Deo. Querens mort-
em, qui gaudet dum sepulcrum invenit
quoniam qui mortificatione se appetit val-
de ad interna requiem contempla-
tionis huius exhilarescat ut dum ex-
stinctus mundo lateat et cunctis exteriorum
rerum perturbationibus intra sinum se
intimi amoris abscondat. Sed vero ad
hoc quod thesaurum absconditur dicitur etiam
sepulcri inveniendo subinferetur hic notandum est
ut in textu magis consideratur quod antiqui per
mortuos cum diviciis obruebant quo

Elti contemplatiui contemplatiua vita sunt meliores

Cant. 3

De consolatione laboris 3º

Ad Hebreos 10.

Labor unius sublevat laborem alterius

thesaurus antiquorum

ergo thesaurum quaerit, gaudet cum sepulchrum invenerit, quia sapientiam perquirentes cum sacrae scripturae paginas voluminum [illegible] praecedentium perscrutantur, et ex sepulchro gaudium summum capiunt, quia mentis divitias apud mortuos invenimus. Aeterna quae huic mundo perfecte extincti sunt in occulto cum divinis requiescunt. Sepulchro ergo divites [illegible] efficiuntur quando ex visione contemplationis vitae sublevantur. Sed cum requiescere diutius conantur, data est in sepulchro lux. Cum hic ipsum reprimere subinnuat, subinnuat dicens: Viro cuius abscondita est via et circumdedit eum Deus tenebris. Via enim sua viro abscondita est, quia et si iam in qua sit vitae qualitate considerat, adhuc tamen ad quem finem tendat ignorat. Et iam superna appetit, et si hoc plenis desideriis quaerit, et adhuc si in eisdem desideriis quaerit permaneat nescit. Peccata quippe dimittentes ad iustitiam tendimus, et virtutes novimus, sed quo perveniamus ignoramus. Quid hesterna die fuimus scimus, sed quod contingat crastina nescimus. Via ergo suo viro abscondita est, quia se quidem ponit operis, et tamen perpendere negat exitum cogitationis. Est et alia nostrae viae absconsio, quia nonnumquam ea ipsa quae recte agimus nos credimus, an in districti iudicis examine recta sint ignoramus. Saepe enim, sicut et longe superius diximus, opus nostrum causa damnationis est et provectus putatur esse virtutis. Saepe vir placatus iudex creditur, unde ad iracundiam placidus instigatur, Salomone attestante qui ait: Est via quae videtur homini recta, et novissima eius ducunt ad mortem. Unde sancti viri cum mala superant, sua etiam bene gesta formidant, ne cum bona agere appetunt, de actionis imagine fallantur, ne pestifera tabes putredinis sub boni specie lateat colore. Sciunt enim quod corruptionis adhuc pondere gravati districte bona subtiliter nesciunt, et dum ante oculos extremi examinis regulam deducunt, fit ut ipsi inde nonnumquam et quae approbant metuunt, et tota quidem mente interna desiderant, sed tamen de mentis opere perpendi quo gradiuntur ignorant. Viri boni prius [illegible] qua dextera est aeterna, data est in sepulchro lux. Adiungitur: Viro cuius abscondita est via, ac si diceretur: Cum huius vitae successibus acceptus, quia in qua sit ex iudicio indicii iter sui operis nescit. Tene autem sequitur: Et circumdedit eum Deus tenebris. Tenebris namque homo circumdatur, quia quamvis caelesti desiderio fervescat, quid intus de semetipso sit dispositum in gnis secreti ignorat. Valde metuit ne quid sibi in iudicio obiciat quod se antea in desiderio boni in favore latet. Tenebris homo circumdatur, quia ignorantiae suae caligine premitur. Tene-

bris circumdatus non est qui plerumque praeteritum non meminit, futurum non invenit, praesentia vix cognoscit. Tenebris se circumdatum quidam sapiens viderat cum dicebat: Quae in prospectu sunt invenimus cum labore, et quae in caelis sunt quis investigabit? Hinc se tenebris propheta circumdatum vidit, cum dispositionis internae penetrare intima non potuit, dicens: Posuit tenebras latibulum suum. Auctorem nostrum, quia nobis in hac vita lucem suae visionis abstulit, sese nostris oculis quasi in tenebrarum latibulo abscondit. Sancti viri nimirum caecitatis huius tenebras cum studiose conspiciunt, mente ad lamenta provocati flent enim caecitatem qua foris patiuntur, et simul nequeunt quod in interioribus luminis percipiant. Cuius tenebris quibus circumdatur respiciat splendorem intimi, ardenti se desiderio affligit, omne quod intentionis animus sentit ut superna luce qua condita deseruit repulsa gratia. Unde fit plerumque ut in ipsis prius fletibus intimi gaudii claritas eius pateat, et mens quae maeroris prius tenebris enecat, ad inspectionem fulgoris intimi suspiriis vegetata convalescat. Unde bene sequitur: Antequam comedam suspiro. Comedere namque est animae supernae lucis contemplationibus pasci. Sed suspirat ergo antequam comedit, quia prius gemitibus tribulationis affligitur, et postmodum contemplationis eius refectione satiatur. Reprobus enim suspirat non comedit, quia qui se in hac vita procul a dulcedine caelestium lamenta non humiliat, in pace gaudia non degustat. Inutat enim pabulo ieiunii sunt qui in hac peregrinationis poena inopia laetantur. Suspirat autem qui comedit, quia quos amor veritatis afficit etiam refectione contemplationis pascit. Suspirans ipse comedebat qui dicebat: Fuerunt mihi lacrimae meae panes. Luctu enim suo anima pascitur cum ad superna gaudia flendo suspirando quod sublevatur, et intus quidem dolorem gemitum tollat, sed eo refectionis pabulum percipit quo intus amor per lacrimas emanat. Unde et grande lacrimarum adhuc beatus Iob sequitur dicens: Et quasi inundantes aquae sic rugitus meus. Aquae cum in unda et cum impetu veniunt, ut crescentibus multiplicantur voluminibus in sinum. Sicut electorum mentes suae oculis divina iudicia opponunt, dum de occulta super se sententia trepidant, dum se ad [illegible] non pervenire posse confidunt. Sed tamen ne non perveniant metuunt, dum perditorum suorum recolunt quod deflent, quia et adhuc futura sunt quae nesciunt, praesentes quae commendent reis

Tenebre circundant homines quoque iusti

Sapie 9

Tibi anime contemplationes lucis suspirare
De comestione anime

De cavatione lamentationis

Justi semper timent pavidi b

aquarum more plecta volumina colligunt
que in cordis rugitus quasi insubita linti
desiliunt. Vir igitur sanctus videt quanta sunt in
lamentis proprie volumina cogitationum atque ipsis
in cordis undas in undantes aquas se-
crevit vomere dicens Et quasi inundantes
aque sic rugitus meus. Non enim nunquam vero
iusti stant et paulo superius diximus in ipsis bo-
nis operibus trepidant. Ne in eisdem vel
culto aliquo eiusdem displiceat continuis
lamentis vacat. Et quos cum divina flagella
subito corripiunt Auctoris sui gratiam offen-
disse suspicantur quia vel in fine ipso predictis
amantibus possunt ad impendenda primis
pia opera non assurgunt et cor in lamentum utri-
usque corporis ad renovationis sui in ipso re-
tunditur. Cumque se intendere non ambigunt conside-
rant cum causa infecta opera displicere formi-
dant. Unde bene beatus Job cum rugitum suum quasi
inundantes aquas diceret illico adiungit
Quia timor quem timebam evenit mihi et quod verebar
accidit. Iusti igitur viri deflent et pavent
et magnis se lamentis cruciant quia deseri
se formidant et quamvis de correptione sua gau-
deant eorum tamen trepidam mentem correptio
ipsa perturbat ne malum quod tollerunt
non pia percussio discipline sit sed iam ani-
madversio iuste vindicte. Unde bene psalmista
considerans ait Quis novit potestatem ire
tue. Potestas quippe ire divine nequaquam vir
mente comprehendi. Quia eius dispensatio
obscuris super nos dispositionibus sepe unde
estimatur deserere inde nos recipit et unde
nos in tempore eicere inde relinquit. Necnon plerumque
quod hic fiat gratia quod ira deserit et hic alii ira fit
quod gratia putatur. Non nullos enim flagel-
la corrigunt nonnullos ad impatienti-
e vesaniam provehunt et alios prospera que
demulcent ab insania mitigant alios
que elevant funditus ab omni spe conversi-
onis eradicant. Cunctos autem ad vita
proxima pertrahunt. Sed tamen quidam co-
nubii facilius redeunt quo se iciis ter-
ruisse aliquis conbescunt et per uniuntes
ad superna sublevant sed non nunquam quidam
dum tepidum deserunt corruunt per ipsum
tramite ascensionis cadunt. Quia ergo po-
testas divine ire minime comprehenditur incerti-
tudine est ut sine cessatione timeatur. Post-

Flagella dei aliquibus sunt ex gratia aliquibus ex vindicta

f g

.c.a. a Et. Nonne dissimulavi nonne silui nonne
quievi et venit super me indignatio. Gra-
vius quolibet loco positi cogitationibus loquen-
do agendo peccetis erit enim prosper etiam
minus efficinatus rapitur. Cum vero mundi hu-
ius prosperitate sublevatur statim cum prius se po-
testate ceteris conspicit alte se exaltare
cogitationis sentit et cum auctoritate vocis a
nullis resistitur lingua licentius prerup-
ta diffunditur. Cumque facere quod libet iniuste sibi
omne existimat licere. Quod sancti viri cum

Prosperitas mundi facit hominem ingratem

b

mundi huius potestate fulciuntur tanto sub ma-
iori huius mentis disciplina se redigunt
quanto se per impatientiam potestatis suadere illicita
cognoscunt licentius. Sancti enim namque ad quod fidandum
sua gloria reprimunt linguam ab immoderata lo-
cutione restringunt opus ab inquieti vaga-
tione custodiunt. Sepe enim qui in potestate
sunt ea que recte faciunt quia elate cogi-
tant amittunt. Dumque se ad cuncta utiles
estimant et impetu utilibus suis nutum dampnant.
c. Ut enim ante quisque sola digniora sunt melius est
ut ei sua apud se semper indigna videantur
ne eadem bona actio agentis cor
sublevet et sublevando plus auctorem de
elatione deiciat. Hinc est enim quod rex ba-
bilonie dum elata mente volvit apud
se dicens Nonne hec est babilon magna
quam ego edificavi in irrationabile animal
protinus versus est. Quod enim foris fuit per-
didit quia humiliter noluit dissimulare quod
fecit et quia cogitationis elatione se super
homines extulit ipsum quem communem habet homi-
nibus sensum hominis amisit. Sepe vero
qui in potestate sunt ad subditorum pres-
suram totas vires erumpit et hec quod invigi-
lantes regimini sunt plangunt pro ca-
ritate premunt minori se formidine in
dictis verba pensantes quia qui sine causa
fratri dixit fatue gehenne se ignibus addi-
d. cit. Sepe hi qui in potestate sunt dum ipse
se et alicit vero minime nesciunt ad illicita
opera et inquieta dilabuntur. Solus enim ille
licitis non cadet qui se aliquando et a licitis cau-
te restringit. Quam virtutem constrictionis religa-
tionem bene se paulus insinuat dicens Omnia
mihi licent sed ego sub nullius redigar po-
testate. Cum enim mentis conceptu deside-
ria sequitur pro libertate comitatur quam
amore supra. Sed paulus cum cuncta liceret
se sub nullius potestate redegit quia semetipsum
et a licitis restringendo ea que delectant
premerent despecta custodit. ~~Unde igitur~~ Job
ut nos erudiat qualis in potestate fuit
innotescit dicens Nonne dissimulavi potestatis
namque cum habetur et cogitanda est ad
utilitatem et dissimulanda pro timore elationis ut
qui ea utitur et ut prodesse se debeat
posse se nesciat. Qualis vero in ore fuit
e adiungat dicens Nonne silui. Potestate si-
lere et quiescere adhuc subtilius libertatis
servitium. Ille namque est in mente ...
norum desideriorum voce restringit. Unde enim
magnus clamor est tumultus cordis quo se sent-
bus quos quod bene in potestate sunt in ceterorum
actionum strepitus pro divino amore inter-
mittendo post ponunt ne dum ima ...
nec occupat cor funditus a summis cadit.
f Sciunt quia nequaquam mens ad superna
attollitur si curarum tumultibus ... in
infimis occupatur. Quos enim de deo

A. omnia conpediunt. Atque ut ex ipsa religatione ondit
in quanta se mentis libertate dilataret illico adiun-
xit Omnia mihi licent sed ego

occupatio obtineat que de illo appeti-
de eo aliquis vacans laborat. Unde in
psalmo dicitur: Vacate et videte quoniam ego sum
deus. Quia qui vacare deo negligit suo
sibi iudicio lumen eius in operibus abscondit.
Hinc enim per Moysen dicitur ut pisces qui pin-
nulas non habent non edantur. Pisces namque
qui habent pinnulas saltus dare super aquas so-
lent. Soli ergo in electorum corpore quasi [illegible] pisces
sunt qui in eo quod ima deserunt. Illi superna
contemplationis mentibus saltibus petunt ne semper
in profundis curarum lateant et nulla eos
amoris summi quasi liberi aeris aura contin-
gat. Qui enim non rebus temporalibus occupan-
tur bene exteriora disponunt cum solli-
cite ad interiora refugiunt cum nequaquam
foris perturbationum strepitus diligunt. Sed
apud semetipsos intus in tranquillitatis sy-
nu requiescunt. Hinc enim mentes carna-
lium rerum tumultus intra semetipsas ne-
gare non cessant etiam cum vacant. In cogita-
tione enim servant depicta que amant. Et cum
exterius nichil faciant apud semetipsas
tamen sub pondere inquiete quieti elaborant.
Cumque si earundem rerum administratio prebe-
atur semetipsas funditus deserunt. Et fugi-
tiva hec temporalia per actionis sumunt continuis
cogitationum passibus sequuntur. Hic autem men-
tes et cum desunt non querunt et cum eis
assunt ferunt quia perfectiorum curam asce-
pere pertimescunt. Quod illa bene duorum
fratrum inter signatur eloquiis. Scriptum
scribe Esau vir gnarus venandi et homo
agricola. Jacob autem vir simplex habitavit
in tabernaculis. Vel sicut in alia translatione
dicitur habitavit domum. Quia enim per venationem Esau
nisi eorum vita figuratur qui in exterioribus voluptatibus
fusi carnem sequuntur. Qui et agricola esse
describitur. Quia amatores huius seculi tanto
magis exteriora incolunt quanto interiora
sua inculta derelinquunt. Jacob vero vir sim-
plex in tabernaculis vel in domo habitare perhi-
betur quia nimirum omnes qui in curis exterioribus
spargi refugiunt simplices in cogitatione
atque in conscientie sue habitatione consistunt. In ta-
bernaculis autem vel in domo habitare est se intra
mentis secreta restringere et nequaquam exterius
per desideria dissipare. Ne dum ad multa
foris inhiant a semetipsis alienatis cogi-
tationibus recedant. Dicat ergo probatus vir
et exercitatus in prosperis dicat: Nonne dis-
simulavi? nonne silui? nonne quievi? Dissimulat
cum super divinus servivit cum eis transitoria
prosperitas arridet favorem mundi quasi nescien-
tes dissimulant. Et forti gressu mentis ascen-
sum exterius sublevatum calcant. Silet autem
qui nullis prave actionis clamoribus perstre-
pit. Omnis namque iniquitas habet apud secre-
ta dei iudicia voces suas. Unde scriptum est:
Clamor sodomorum et gomorreorum multipli-
catus est. Quievit vero qui non solum nullo cupiditatis
temporalium tumultu appetitu rapitur sed etiam
etiam pro vite necessitates in mundanis occupa-
tionibus refugit. Sed hec agentes pena adhuc
flagella sequuntur ut tanto perfectos ad celsi-
tatem reducant quanto eos pie secernens disci-
plina correctionis dominus purgat. Iusta
itaque in deprimere faciunt si assidue dura
patiuntur. Terrena sepe ipsa vita inficiat et
tepidet indiscretionis iudicii quasi rectitudine
fulget operatio. Unde paulus cum diceret: Nichil
mihi conscius sum, protinus adiunxit: Sed non in hoc iusti-
ficatus sum. Qui enim mox eum non sit iusti-
ficatus intimans ait: Qui autem iudicat me
dominus est. Ac si diceret: Dicto in eo quod nichil
mihi conscius sum iustificatum me ab-
nego, quia ab eo qui me iudicat examinari
me subtilius scio. Dissimulanda ergo sunt que
exterius favent prospera que melius post-
ponere declinanda que quasi interna involu-
unt. Et cum singulis omnibus adhuc districti
examinis flagella metuenda sunt. Quia ipsa no-
stra perfectio culpa non caret nisi hanc seve-
ri iudex in subtili lance examinis miseri-
corditer pensat. Unde et subditur: Et venit super me
indignatio. Magna quippe arte doctrina dic-
tus verba protulit. Recte sane ut hunc unus-
quisque recte consideret quod peccator prius modum supplicium
maneat si etiam iustos tam valida hic
flagella castigant. Hinc est enim quod petrus ait:
Tempus est ut iudicium incipiat a domo dei.
Et si iustus vix salvabitur impius et peccator ubi
remanebunt. Hinc paulus cum multa thes-
salonicensium laude dixisset, protinus adiunxit:
Ita ut nos ipsi in vobis gloriemur in ecclesiis dei
pro patientia vestra et fide in omnibus persecutionibus et
tribulationibus vestris quas sustinetis in exemplum
iusti iudicii dei. Ac si diceret: Dum tot adversa tol-
leratis qui tam recte agitis quid aliud quam
iusti iudicis exemplum datis? Quia ex vestra pena col-
ligendum est quo feriat quibus irascitur si sic
vos affligi patitur in quibus letatur. Aut quod
percussis est quos iustum iudicium exhibet
si et vos sic cruciat quos pie [illegible]
ens fovet. Prima igitur beati Job locutione
terminata dictis suis eius amici qui consolari
venerant pie eius increpationibus probati
ut dummodo ad correctionis verba prosiliunt
causam pro qua venerant cum pietatis amit-
tunt. Quidem quidem hec non prava intentione
faciunt sed quamvis affectum pensio exhibeat pro-
cursum tamen non nisi pravitatem excede-
runt dummodo intentionem bonam nequaquam
locutio tanta prosequitur ipsa pietatis proposito
in transgressionis meritum vertitur. Pensan-
dum namque esset cum tali loquerentur.
Iustus quippe erat ad quem venerant
et divinis verberibus cinctus. Debuerant ergo
acta eius intra debuerunt ea que intelli-
gere non valebant illius verba reprehendere.

p[rim]a ad Cor. 4

Paulus non se iustificat nisi se iudicat

prima petri 4

2a ad thessa. 1o

affligitur iustus quia [illegible] qui affligitur
magis peccator

De locu[tione] inter[?] 10

7?

Ignorancia reddit displicentia bona facta

2 Reg. 6.

Levites qui voluit archam levare statim mortuus est

Presumptuosus se reputat dignum

Aliquando inter ceteros aliis preferendi

et ex flagellis putabit non illum recte
sentire de supra intra formidanda cogitare quod sic flagel-
lato justo non consolationem impendere sed
flendo sociare ut nequaquam eorum sententia
pro verba audiret sed loqui recte lingua consola-
tionem ingesta dolor exaudiret quia et si qua
forsitan diversa sentiret dignum profecto
erat ut hec humiliter diceret ne per suo vul-
nera per immoderata verba cumularet. Saepe
qui quia intelligi non valet dictionibus
displicet vel facta vel dicta meliorum sed
eo ab eis non temere reprehendenda sunt
quo apprehendi non valent nequaquam putet. Sae-
pe aliquid a maioribus dissimulatione
agitur quod a minoribus error putatur. Sae-
pe multa a fortibus dicuntur que idcirco infir-
mi diiudicant quia ignorant quod bene bo-
bus calcitrantibus inclinata illa testamenti
archa significavit quam quia casuram cre-
dens levites erigere voluit mox sententiam
mortis accepit. Quid enim est mens iusti
nisi archa testamenti que gestata bobus
calcitrantibus inclinatur quia nonnumquam etiam
qui bene preest dum subiectorum populorum con-
fusione concutitur ad dispensationis condescensio-
nem ex sola dilectione promovetur. Sed hoc quod dispensa-
tione agitur inclinatio ipsa fortitudinis casus putatur
imperitis. Unde et nonnulli subiecti contra hanc
manum reprehensionis mittunt sed a vita pro-
tinus ipsa sua temeritate deficiunt. Levites ergo
quasi adiuvans manum extendit sed delinquens
vitam perdidit quia dum infirmi quique se-
cum sancta corripiunt ipsi vivendi sorte re-
probantur. Aliquando etiam sancti viri quedam minus
condescendentes dicunt. Aliquando non summa que
dum contemplantes proferunt. Quorum tamen
condescensionis vel altitudinis nescientes audacter
hec stulti reprehendunt. Et quid est istud de
sua condescensione nolle corrigere nisi incli-
natam archam superba reprehensionis
manu relevare. Quid enim est iustum de in-
congrua locutione reprehendere nisi motum eius
fortitudinis errore lapsum putare. Sed per-
dit vitam qui archam dei tenere de se
conatur quia nequaquam quis sanctorum recte cor-
rigere recta presumeret nisi prius de se meliora
sensisset. Unde et levites iste recte Oza
dicitur quod vz robustus domini interpretatur. Quia
presumptores quique nisi audita mente
robustos se iudices crederent nequaquam
dicta meliorum facta vel dicta velut infirma
indicarent. Eliu ergo beatum Job dum quasi
sub iudicii defensione presumit dominum precepti
regulam superbiendo excedit. Cum non
quedam facta meliorum sectoribus displi-
cent nequaquam licet quod mente movet re-
ticendum est. Sed tamen magna humilitate
referendum. Rectius metuendo pie sentiret
eo ne fiet forma rectitudinis quo preter
gravitatem humilitatis tribuere ergo Eliu dicturus sunt

que sentiens et valde humiliter pro dignitate dei
omnique et querere intendimus. Hec ostenta-
re pro fendis non recte faciant. Paulus auditori-
bus suis multa humiliter dicit sed de ipsis
exhortatione humili placare eos adhuc hu-
militas sathagebat dicens. Rogo vos fratres
ut sufferatis verbum solacii et enim paucis
scripsi vobis. Ephesiis quoque multi valde
tenus afflicti ac gemitibus humiliter sua
admonitionis renovat dicens. Vigilate
memoria mei retinentes quoniam per triennium
nocte ac die non cessavi cum lacrimis
monens unumquemque vestrum. Idem vir
suis per epistolam de Ebreis nos fratres ex
vinctis mandans ut digne ambuletis vocatione
qua vocati estis. Hinc ergo colligitur si qui
aliquid recte sentiat quanta humiliter debeat
loqui magister discipulis. Cum ipse magister gentium
nihil ex que tamen ante predicat tamen submisse
discipulos rogat. Hinc unusquisque colligit
nostris a quibus bene docendo eos post recipit
hoc bene quod intelligit quod humiliter dicit. Si Pau-
lus illis humili se vocat subdidit et vos
ad vitam ipso suscitavit. Eliphaz autem
quod post amicorum locutionis ad consolandum pre-
venit humiliter locutionis deserens regula
consolationis inserit qui dum loqui dicit
studiam negligit usque ad afflicti con-
tumelias excedit dicens. Tigris periit
eo quod non haberet predam rugitus leonis
et vox leone et dentes catulorum leonum
dissipati sunt. Beatum vz Job nomine
tigridis quasi vario vanitatis nomine
per leonis rugitum eumdem terrore viri
per leone vocis locutione leonum destruc-
tam filiorum crudelitate et audaciam
signans vim et bene amicorum sensum qui
in eumdem correptione se extulit sima di-
na reprehendit dicens. Non estis locuti
coram me rectum sicut servus meus
Job. Sed quendam modo cum illorum pau-
lus sententiis tanta auctoritate utitur si coram
sunt dicta reprehensione cassantur. Eliphaz
quippe verba sunt que Corinthiis intulit
dicens. Scriptum est enim comprehendam sapien-
tes in astucia sua eorum. Quid ergo quod
primum repremus que Paulus ex auctoritate
asseruit at quod attestatione Pauli recta
putabimus que per semetipsum dominus non
recte diffinivit. Sed utrique hec citius quam
non sint diversa cognoscimus si eiusdem
domini sunt subtiliter verba pensamus quod
minime cum diceret non est locuti coram
me rectum illico adiunxit sicut servus meus
Job. Liquet ergo quod quedam in eorum dic-
tis recta sunt sed melior comparatione superan-
tiam inter alia que ardua sunt multi
tas ad beatum Job fortes sumas preferunt
sed comparante deus fortioribus viris forti-
tudinis amittunt et vera ante sunt multa que

dicunt nisi in sancti viri adiutorium dicerent. In
semetipsis igitur magna sunt, sed quia in sancti
viri tristitie aspectum eiusdem magni-
tudinis pondus perdunt. Quia et qualiter
forte strenuitas iaculum mittitur, ut dura
saxa feriant, ideo manique obtusum iaculo
cuius dissilit, quo in tortum feritur. Ver-
ba igitur amicorum ~~beati~~ Job dicta licet in semetipsis
sint valde fortia, cum tamen sancti viri forte
mentem feriunt, cunctum sui acuminis inten-
tione retundunt. Quia ergo in semetipsis
magna sunt, sed contra ~~beatum Job~~ assu-
mi nullo modo debuerunt, et Paulus hec
existimare pensans in auctoritate profert, et inde
quia in[illegible] plata sunt exposuit [illegible]
[illegible]. Sed quia eosdem amicos ~~beati Job~~
hereticorum speciem superius diximus tenere, vel ex-
verba quod heretici cogitant indagemus. Quedam
namque valde recta sentiunt, sed cum in inter-
rogationem ad perversa dilabuntur. Habent quippe hoc
heretici proprium ut malis bona permisceant
quatenus facile sensum audientis illudant. Si
perversa dicerent, citius impia pravitate cogni-
ti quod vellent minime persuaderent. Rursum
si semper recta sentirent, profecto heretici non fuissent.
Sed dum fallendi arte aliud ex alio desini-
unt, et ex malis bona inficiunt et ex bonis
mala, ut recipiantur, abscondunt. Sicut qui
venenum poculum porrigit, oram poculi
dulcedine mellis tangit. Dumque hoc quod
dulce est primo attactu delibatur, etiam illud
quod est mortiferum indubitanter absorbetur.
Itaque heretici permiscent recta perversis ut ostenden-
do bona auditores sibi attrahant et exhiben-
do mala latenti eos peste corrumpant. Illu-
minantur (?) pravitate sancte ecclesie atque exhortationibus cor-
recti abiiciant sensum sui ducis falla-
tiam ~~sed amici~~ Job rectificationis sue
sacrificium eiusdem viri sancti manibus offerunt
atque superni iudicis gratiam adducti re-
novantur. Quos bene Iericho illa decem
virorum dicta leprositas designat. In lepra
quippe et pars cutis in fulgore ducitur, et pars
in colore sano retinetur. Leprosi itaque
hereticos exprimunt, quia dum rectis prava
permiscent, colorem sanum maculis aspergunt.
Qui et bene salvari clamant: Jhesu preceptor,
quia cum in eius verbis errasse se
confitentur, humilitate salvandi se
proptorem vocat, Cumque ad sacerdotem precepto vocati
sunt, mox ad formam salutis recurrunt. Sed
quia et amicorum dicta per rationem expositionis
paulo longius duximus, ipsa iam
eorum subtiliter verba pensemus.

Respondens autem Eliphaz Themanites dixit: Si ceperimus loqui tibi,
forsitan moleste accipies. Iam
superius dicta sunt que hiis in
temptationibus exprimantur. Quia ergo sese
tunc ad indiscussa tendimus, placatione

---

plicatione lenitatis hoc itaque est solerter in-
tuendum quod hii qui hereticorum speciem tenent
loqui molliter inchoant dicentes: Si cepi-
mus loqui tibi, forsitan moleste accipi-
es. Exasperare quippe heretici auditores su-
os in exordio locutionis metuunt; ne vi-
gilanter audiantur, eorum quidem valde exspectationem
declinat, ut ne graviter accipiatur et pene
semper blanda sunt que proponunt, sed
aspera que post que subinferunt. Unde et eis
amici Job ab ore lenitatis inchoacte locutionis
incipiunt, sed usque ad iacula asperrime in-
vectionis erumpunt. Quia radices spina-
rum molles sunt, sed tamen ex ipsa molli-
tie cum proferunt, depungunt. Sed sed con-
ceptum sermonem quis possit tenere? Varia sunt
hominum ingenia, que gratiam ducunt ex qualitatibus distinguunt. Sunt namque alii qui ad loquen-
dum sensum concipiunt et allocutione sua il-
la silentii gravitate restringunt. Et sunt alii
qui cum sensum concipiunt, magno se silen-
tii vigore restringunt. Et sunt nonnulli
qui et consuetudine robati usque ad eam reticentie
pervenerunt, ut ad loquendi arte in[illegible] qui-
dem prius concipiat que silendo compescat.
Eliphaz itaque expressit ordine ostenditur
qui conceptum sermonem tenere se non posse te-
statur. Quia inter et illud innotuit quod se lo-
quendo offendisset homines. Namque cum retinere
verba que non potest, vellet si se pervel-
lere (?) insinuare professet. Boni enim viri freno
consilii retinent precipitationem verbi et cau-
te considerant, ne relaxatis lingue laxis
... auditorum consciam inter talia loqu-
tione transfigat. ~~Unde bene per Salomonem dicitur~~
Qui dimittit aquam, caput est iurgi-
orum. Aqua quippe dimittitur, cum lingue
fluxus effrenatur. Sed dimisse aque caput
incipit iurgiorum effluere. Quia per linguam in-
continentia discordie origo propagatur.
Igitur sicut pravi in sensu leves sunt, ita
et in locutione precipites, et recte pravitatis
se negligunt, que loquantur. Sed quod
levis conscientia concepit levior lingua
prodit. Unde nunc Eliphaz suo exem-
plo colligitur, quod desperate de omnibus sentiat
dicens: Sed conceptum sermonem tenere quis
possit? Sequitur: Ecce docuisti plurimos
et manus lassas roborasti. Vacillantes
confirmaverunt sermones tui, et genua tremen-
tia confortasti. Si ipse historie textus aspicia-
tur, magna est laudis qualitas quod cunctis vir
stantibus, in beato Job placationis vir-
tutem ... proferuntur. Sed nunquam
quippe est tam robustum ante testimonium
quod quis ille laudat, loquitur qui in gerere contra
contendit. Pensemus autem cuius celsitudinis vir
iste fuit, qui in alios dociles lassos ro-
borans, vacillantes quoque confirmans, mentis
cunctis domestice multiplicant recti

C. ii. a

Capitulum

Eliphaz

Ca Sequitur lib. 3°

heretici bene loquuntur in primis et mala in fine

ut

f

Varia hominum diversitas de silentio et de malo et de bono lingue

g

tranta

prima

Ca. a

levitas locutionis et ex levitate sensus

b

Da

custodiam inter affectus pignorum inter
studia tot laborum excolendis se terris im-
pendit et illa quidem occupatus exstitit
sed tamen liberius liber magistro docente intelli-
tur temporalia regendo disposuit eterna pre-
cando intentavit inter terrena et agendo in-
tentionibus ingessit. Sed sine certa sine prius
quibus cum bona iustorum referunt hoc in
arguitur quibus inflectunt. Unde namque Eliphaz
contra beatum Job orationem obiurgationis
colligit cum laudanda narravit. Sequitur:
Nunc autem venit super te plaga et defecisti te-
tigit te et conturbatus es. Prius quippe duobus
modis impetum bonorum intentat. Extrema autem
prima eos dicere asserit aut ita refrenare
que dicunt viri. Et beatus Job inferius ab
amicis suis de locutione reprehenditur. Nunc autem
ita dixisse sed hec non prius asserere. Ab illis
quis bonorum quo modo locutus modo acto te-
pebat. Ceterus autem reprehensa lingua tacent
cunt eiusdem lingue sue adiudicata
testimonio memine vita succumbat. Et non
dum quod prius laudes lingue in scriptis et pro-
modum delinquere intereque inferiorem eoque
runt. Iniqui etenim ne prius se iusti vide-
antur locuntur alii bona demum que ceci
cogitant et aliis nocerent. Sed sicut prius
ad hec ipsa pietas adiuvanda recte perstitit
et credendum sibi incontinens credo quod prosper-
ra loquebantur audiunt tantoque mala
laudabat. Ad usum quo intorquet eius
noces favor dum iustorum intentio inde
pectus suum vulnerabit. Beatum hanc itaque cum
precedentes defendebat. Sepe autem eorum
bona que prius habita despiciunt. Hec ipsius
modum quasi perdita mirantur. Unde Eli-
phaz sancti viri virtutes quasi amissas asse-
rit eminendo subiungit dicens: Timor
tuus fortitudo tua patientia tua et perfectio vi-
arum tuarum. Eterne iniuria tuitia esse
subrogat quam premisit dicens: Nunc autem
venit super te plaga et defecisti tetigit
te et conturbatus es. Omnia quo sunt inte-
rius asserit in eo quod beatum Job turbatum
flagello reprehendit. Sed in eo valde
est quia quamvis in eo vehementer inac
pat congruenter tamen ordines virtutum
narrat. Terna quippe gradibus virtu-
tes beati Job virtutes enumerando distinxit
dum et timori fortitudinem et fortitudini pa-
tientiam et patientie perfectionem iungat. In via
etenim a timore dei incipitur ut ad for-
titudinem veniatur. Sicut in via seculi
audatia fortis ita in via dei audacia
debilitate parit. Et sicut in via seculi ti-
mor debilitate ita in via dei timor forti-
tudinem gignit. Salomone attestante qui
ait: In timore domini fiducia fortitudinis.
Timori quippe domini inesse fiducia for-
titudinis dicitur quia inimici minis nostra

tanto valentius fortes terrorum temporalium
despicit quanto se auctori eorundem tempora-
lium verius per formidinem subdit. Quem in
timore domini constituta non invenit
extra quod metuat quia dum deo metu
conditori omnium iungitur potestate quadam
super omnia sublevatur et fortitudo autem non
nisi in adiutorio ostenditur. Unde timor per for-
titudinem patientia subrogatur. Tanto enim
se unusquisque fortem perfecisse se videt
de virtute quanto aliena mala tolerabilius
tollerat. Nam minus iniuste convalescit quod
aliena iniquitatis sentit. Et inimico quod se
ire tollere non valet pusillanimitatis
sue gladio confossus iacet. Quia uero perfectio
de patientia nascitur statim et post patientiam
perfectio iam subiungitur. Ille enim vere per-
fectus est qui erga proximi imperfectionem impa-
tiens non est. Nam qui alienam imperfectionem
ferre non valens deficit ipse sibi testis est
quod perfecte necdum proficit. Unde ipsa Veri-
tas dicit: In patientia vestra possidebitis animas
vestras. Et non est enim animas possidere
nisi in omnibus perfecte vivere cunctis ...
motibus ... dominari qui ergo
patientiam tenet animam possidet quia
inde contra adversa omnia fortis efficitur
unde sibi et seipsum vincendo dominatur. Et quo se
laudabiliter frangit eo infractum se forti-
ter ... extrema cum ipsius se voluptatibus
superat. Sed quia invehendo corripiunt illi aliqua
vero exhortando subiungit dicens: Recor-
dare obsecro quis umquam innocens peri-
erit aut quando recti deleti sint. Sine beatitudine quod
vir amicos beati Job tenere speramus ...
sine prius qui libet quia inordinate re-
darguunt tam reprehensibiliter exortantur. Dicit
namque: Quis umquam innocens periit aut
quando recti deleti sunt. Sepe quippe hic inno-
centes pereunt. Recti quoque funditus delen-
tur. Sed tamen ad eternam gloriam perimendo servantur.
Si enim nullus innocens periret propheta non
diceret: Iustus perit et nemo est qui recogi-
tet in corde suo. Viri iusti colliguntur quia nemo intelligit.
Nequaquam de iusto sapientia diceret: Raptus
est ne malicia mutaret intellectum eius.
Si iustos animadversio nulla percuteret Pe-
trus minime prenuntiaret dicens: Tem-
pus est ut incipiat iudicium de domo
dei. Illi ergo valere recti sunt qui amore
superne patrie adversa presentis vite aduersa
tolerant. Sed quia qui pretimus bonis
hic mala metuunt periti videlicet
recti non sunt. Sed eliguntur ut deleri
recte ut innocentes hic perire non est
sentiat. Sepe tamen qui non spe celestis
glorie sed perpetua retributione deo deservi-
unt ipsi sibimet fingunt quod querunt et
dorie perimentes cum terrena sequuntur

Job laudatur

respondit eloquendo agentibus

d

c

Iusti facte loquuntur et mala faciunt et credibilis presentant

f

ubi est timor

g

Recordatio ... timor et initium ... fortitudinis audacia

puer. 18.

C 13

d

e

f

g

pdicat cuctis suis laboribus ondicit quid amat. ... ex tu poci[us] uidi eos q[ui] opant[ur] iniq[ui]tate[m] et sciant dolores et metunt eos flante deo perisse et spu ire eius ee con sumptos. dolores seminare et fraudulenta dicere dolores aut metere e dicendo p[ro]ualere. Vel certe dolores seminant qui p[er]uersa agunt dolores metunt cu[m] de eadem p[er]uersitate p[ro]ueniunt fructus q[ui]ppe doloris e retributio dampnationis. Sed cum p[ro]tinus subinferat q[ui]a qui dolores seminant et metunt flante deo perierunt et ire eius spu consumpti sunt hoc loco doloris messio non iam pena s[ed] adhuc perfectio iniquitatis ostendit[ur] quia ex fine messis eius de[m] messionis pena subrogatur. Seminant ergo hii dolores et metunt qui iniqua sentiunt q[ue] faciunt. Et ipsa iniquitate p[ro]sperant[ur] sicut de iniquo per psalmistam dicit[ur]: Polluuntur vie eius in omni t[em]p[o]re. Auferuntur iudicia tua a facie eius, om[n]ium inimicorum suorum dominabitur. Dequo paulo post subditur: Sub lingua eius labor et dolor. Dolores itaque seminat cum p[er]uersa agit. Dolores metit cum ex eisdem p[er]uersitatibus temporaliter excrescat quo ergo flante deo perierunt qui plerumque hic diu subsistere et insure[c]tionis p[er]mittuntur. Hinc nam de illis psalmista dicit: In laboribus hominum non sunt et cum hominibus non flagellabuntur. Hinc Jeremias ait: Quare uia impiorum p[ro]sperat[ur]. Q[ui]a enim s[ed] s[e]p[tem] ... diuinus patiens redditur. Sepe enim diu tollerat quos in p[er]petuum dampnat. Sed non nunq[uam] non co[n]gite p[er]cutit quia pusillanimitati innocentium consulendo succurrit. Aliq[uan]do deus omnipotens diu p[er]mittit iniquos p[ro]ficere ut iustorum uitas p[ur]get. Aliq[uan]do iustos celeriter trucidat ... et in iniquitate [?] innocentum corda confirmat. Si enim nunc omnes mala agentes perculeret extremum iam iudicium quibus exhiberet. Si aut omnino nullum perculeret quis deum res humanas curare crederet. Sic ergo nunc iniquos ferit ut ostendat quia inulta mala non deserit. Sed non nunq[uam] iniquos tollerat ut considerantibus insinuet ad q[uo]d eos iudicium reseruat. Hec nanque sententia de illa actione iniquor[um] si non cum fine p[ro]ueniat sceli dicitur, q[uia] ... magna p[er]uersione uite ... cunctos. Sed tunc ira eterna ... ista ... non ... sed ... fortasse intelligi recte pot[est] q[uia] nec innocentes p[er]it nec ... dolere cernat. Si ... ab [?] ... in conspectu ueri et iudicii ... salute reparat. Et q[uo]d seminant dolores et metunt flante deo perierunt qui quando hic aliquis p[er]uersa agendo p[ro]sperant tanto diuinus conspectu damnatione feriuntur. Sed cum eadem sine p[er]mittit ... tendat ... q[ui] ... res admittere tendunt non aut sentia mittit ... ergo verius elifam dicet. Sed hec demum

gens g[e]n[er]at[ur] si externa anima [?] iustos accedi dissit, sed haec q[ui] flare ... ut subtaliq[ue] destruatur. Nos quippe cum flamus aerem ab exterioribus interius trahimus et interius tractum hunc exterius reddimus. Flat ergo deus in uindicte retributione, q[ui]a ab exterioribus causis interiorius iudicium consilium concipit et ab interno consilio exterius sententiam emittit. Q[ui]a flante deo ab exterioribus aliquid interius trahitur, q[uo]d foras mala conspicit. Ut intus iudicium disponit. Et rursum q[ui]a flante deo ab interioribus spiritus extra emittit q[uo]d ab interno conceptu consilii exterius iudicium dispositionis infertur. Bene itaque dicitur: Eos qui dolores seminant flante deo perire, q[uia] unde foris p[er]uersa faciunt inde ab internis iuste feriuntur. Vel certe cum flare deus dicitur q[ui]a testatum ire eius spiritus sub insequenti appellatione flatus illius potest ee ... ipsa animaduersio designatur. Iniquos quippe cum irascimur flatu furoris inflamamur ut ergo uindictam cogitantes. Dicitur: Deus deinde flare, irascendo dicitur non quo ipse in ira p[er]turbatur hic ... uicissitudine recipiat. S[ed] quo post longam patientiam que uindictam peccator exercet: Sic q[ui] inseruit ipso ... e ... et p[er]emptis, turbolentus ee uideatur. Deus quippe reprobat quia aduersum suis actibus indicat conspicit q[uo]d commotus ei ostendit[ur] quia in conspectu eius reatu suo perturbat[ur]. S[ed] post hec q[ui]a clemente admonuit aperte increpationis uerba subiungit dicens: Rugitus leonis et uox leene et dentes catulorum leonum contriti sunt. Quid enim rugitum leonis appellat nisi ut paulo ante premisimus ferocem uirtutem. Quid uoce leene nisi loquacitatem coniugis. Quid dentes catulorum leonum nisi edacitatem p[ro]lis qui in cum filii ... uoracitates extincti sunt demum expressione signatur. Quia ne cuncta cum confusa elifaum rigidius exultat q[uo]d in re ... dapta denuntiauit eius ad hunc duricia increpationis ingeniat cum subiungit: Tigris periit eo q[uo]d non haberet predam, et catuli leonis dissipati sunt. Huic enim nomine tigridis nimirum beatum job nota ... uitae ... uelut aspersum maculis simulationis. Omnis namque simulator in eo q[uo]d iustus uideri appetit mundum se p[er]omnia non ostendit. Quia dum uirtutes ostendere p[er] ypocrisim assumunt et occulte semet ipsum subiciat uitiis que dum latebra nicia repente in facie erumpunt et super ducte simulationis qui uisionis ... candidum incidere sua uarium ostendunt ut plerumque nimirum sit cum homo qui talis nitentibus pollere cernitur esse tum repbis actibus inquirer. Sed nimirum omnis ypocrita tigris est quia dum mundus

De seminando dolore 13.

C. 19

6

c

8°

Flatus dei et flatus ire differunt.

D

De sua sua muta... ... de opa...

C. 17. a

De dicendo simulatoris ypocrite

S[ed] s[imu]la... 17 c°

6

ypocrita

color dissimulationis diversarum virtutum nigredine interrumpente variatur. Saepe enim dum castitatis munditiam extollit, sordidae avaritiae foedatur. Saepe dum videtur largitate profusus, ostendit libidinis maculis inquinatur. Saepe dum castitatis atque largitatis vestitur decore, ex zelo iustitiae crudelitatis atratur. Frustra saepe largitate, castitate, pietate complexionis iunctione induitur, sed infusa obscuritate superbiae notatur. Sicque fit ut intermixtis vitiis diversarum virtutum in se speciem hypocrita non ostendit, quia unum colorem tigris habere nequaquam possit. Tunc vero tigris rapit praedam quando humanam sibi favoris usurpat gloriam, terrena cum rapta laude extollitur, quasi praeda satiatur. Bene autem hypocritarum laus dicitur praeda. Praeda quippe est cum aliena violenter rapiuntur. Omnis autem hypocrita qui vitam iustorum simulans meritorum sibi laudes arripit, alienum profecto est quod tollit. Eliphaz itaque qui beatum Iob incolumem pie laudanda egisse conspicit, percussione subsequente hec illum tenuisse per hypocrisim credidit, et dicens: Tigris periit eo quod non haberet praedam. Ac si aperte dicat: et varietas tuae simulationis extincta est, quia et adulatio laudis ablata, et iam tua hypocrisis laudem non habet, quia percussa divinitus humanis laude caret. In translatione autem septuaginta interpretum nequaquam dicitur tigris, sed myrmicoleon periit eo quod non haberet praedam. Myrmicoleon quippe parvum valde animal est, formicis adversum, quod se sub pulvere abscondit et formicas frumenta gestantes interficit interfectasque consumit. Myrmicoleon autem latine dicitur vel formicarum leo, vel certe expressius formica pariter et leo. Recte autem formica et leo nominatur, quia sive volatilibus seu quibuslibet aliis minutis animalibus formica est, ipsis autem formicis leo. Has enim leo quasi devorat, sed ab aliis quasi formica devoratur. Cum igitur Eliphaz hic myrmicoleon periisse asserit, in beato Iob myrmicoleonis nomine et pavorem et audaciam reprehendit. Ac si aperte dicat: [illegible] perversus es, quia erectos timidus, contra subditos audax fuisti. Ac si aperte dicat: Contra astutos te formido perpetrat, contra simplices temeritas inflavit. Sed periit iam myrmicoleon, non habet praedam, quia timida tua elatio, dum flagellis premitur, ab aliena laesione compescitur. Sed quia amicos beati Iob hereticorum tenere speciem diximus, urget ratio ut haec eadem Eliphaz verba quo eos typice [illegible] testimonio. Rugitus leonis et vox leaenae et dentes catulorum leonum dissipati sunt. [illegible]

[illegible] in sacro eloquio per rem qualibet variam significatur. Habet quippe leo [illegible] quo dum bene [illegible] diaboli significat. Hinc enim de Domino dicitur: Vicit leo de tribu Iuda, radix David. Hinc de diabolo scriptum est: Adversarius vester tamquam leo rugiens circuit quaerens quem devoret. Leaenae autem nomine aliquando Babylonia designatur. Pro eo enim quod contra adversa audax est, leaena vocatur. Hinc eiusdem beati Iob vocibus comparatur quia derelicta a beata Iudaea [illegible] autem Sion calcaverunt eam filii institorum, nec pertransiit per eam leaena. Aliquando vero leonis nomine huius mundi civitas, id est Babylonia exprimitur, quae contra vitam innocentum in immanitate crudelitatis effrenatur, quae antiquo hosti quasi saevissimo leoni sociatur. Pro suae persuasionis consilia gignit reprobos eique filios ad filicies illius quasi crudeles catulos gignit. Catuli autem leonum sunt quibus reprobi ad iniquam vitam malignorum spirituum errore generati, qui et simul omnes universam mundi civitatem quam praediximus Babiloniam faciunt, et tamen hii idem singuli Babilonie filie filii quasi non leaenae sed leaenae catuli vocantur. Sicut enim Syon tota simul dicitur, filii autem Syon sanctorum quique singuli in eadem vita, ita et filii Babilonie singuli quique et reproborum et eadem Babilonia simul omnes reprobi notantur. Sed sancti viri qua dum instat vita sua semetipsos sollicita circumspectione custodiunt, ne leo insidiando tenens surripiat, id est antiquus hostis sub aliqua imagine virtutis occidat; ne leaenae vox auribus obstrepat, id est ne Babilonie gloriae sensum ab amore patriae caelestis alienat; ne catulorum dentes mordeant, id est ne reproborum persuasio in corde vulneret. Ac contra heretici iam quasi de securitate securi sunt, quia vitae suae meritis cuncta se superasse suspicantur. Unde nunc dicitur: Rugitus leonis et vox leaenae et dentes catulorum leonum contriti sunt. Ac si aperte dicat: Nos ideo nullis flagellis atterimur, quia et virtute antiqui hostis et temptationem gloriae et persuasiones reproborum omnimode mente superando calcavimus. Unde ad hunc subditur: Tigris periit eo quod non haberet praedam, et catuli leonum dissipati sunt. Hunc vocabulo tigris repetentes quem leonis appellatione signant. Satanas quippe et propter crudelitatem leo dicitur, et propter multiformis astutiae varietatem non incongrue tigris vocatur. Aliquando enim se sicut est perditus humanis sensibus obicit, modo quasi angelum lucis ostendit, modo stultorum mentes blandiendo persuadet, modo ad culpam terrendo pertrahit, modo suadet vitia apta [illegible], modo sine sig-

ypocrita [illegible]

fraudis

myrmicoleon [illegible] timidus [illegible]

16 cap[itulum]

largitus

leo significat diabolum

Iob

gestionibus subsistentes specie palliant. Hec itaque bestia que tanta varietate asseritur, immo que apud septuaginta interpretes ut prefati sumus mirmicoleon dicitur, que videlicet animal absconsum pulvere formicas necat dum ipsa frumenta gestantes interficit. Mirmicoleon namque Latinus, sive formicarum leo dici potest: forte enim quod insidias ponit formicas frumenta gestantes in pulvere necat. Mirmicoleon autem dicitur id est formica et leo dicitur formica, cum ut diximus leo est volatilibus formica; quia mirmicoleon antiquus hostis sicut consentientes fortis est, ita contra resistentes debilis est. Si enim eius suggestionibus assensus prebetur quasi leo tolerari nequaquam potest; si autem resistitur, quasi formica atteritur. Aliis ergo leo, aliis est formica, quia cum eius delectationibus mentes carnales vix tolleretur, spirituales vero infirmitatem illius pede intus calcant. Hic itaque quia de suis persuasionibus superbit, quasi exultantes dicunt mirmicoleon vel etiam tigris periit eo quod non haberet predam. Ac si aperte dicat: Vetustus adversarius predam in nobis non habet, quia contra adversa stetimus victus iam iacet. Idcirco autem mirmicoleonis appellatione vel tigridis repetitur quia contritus iam leonis rugitus fuerat designatus quia quisquis per gaudium dicitur sepe replicatur. Voces quippe ingeminat animus cum exultat. Unde est quod letitia predicta crebro repetit. Hoc esse exauditum esse cognovit dicens: Exaudivit Dominus vocem fletus mei, exaudivit Deus deprecationem meam, Dominus orationem meam suscepit. Sed sancti viri tunc de quibusdam vitiis se ereptos hilarescunt, magis se metuunt, et in ipsa exultatione contremiscunt, quia et si ad decem ventorum procella tempestatis erepti sunt, esse se tamen adhuc incerti malis ducis in fluctibus sciunt. Et sic sepe exultant ut pavore trepident. Sic pavore trepidant ut spei fiducia exultent. Dum pendentem in tempore respectum dicitur hic iuste dampno in tiore respiciat eo, cum tremo... ac contra hii qui desperare sciunt, statim in tumescunt, cum unum quodlibet vitium superant mox mentem in superbia erigunt, et quasi dementes sue perfectionis gloriantur, tanto quo forte se semel a periculo tempestatis ereptos sunt. Iam quia in mari navigant obliviscuntur. Magnos se in omnibus estimant et virgines se antiquum adversarium fuisse dignos putant. Iusta se cunctos inspiciunt quia per sapientiam se transisse dicunt omnes arbitrantur. Unde et sequitur: Porro ad me dictum est verbum absconditum. Verbum absconditum heretici se simulant

audiunt auditorum mentibus quidem predicationis sue reverentiam obducant. Hinc relatores predicant quatinus eorum predicatio tanto sit quanto occulta videatur. Communem autem scientiam habere fugiunt, ne ceteris equales estimentur. Et quedam nova semper exprimunt que dum alii nesciunt, apud imperitorum mentes ipsi de sue singularitatis gloriantur. Quia ut dixi occulta insinuant quasi sine mira omnes valeant habere se latentes perspicue confirmant. Unde apud Salomonem stultaque mulier spem tenens de aque furtive dulciores sunt et panis absconditus suavior. Unde hic quoque subditur: Et quasi furtive suscepit auris mea venas susurri eius. Quia specialis sine gratia despicientes adhuc nequaquam per ostium ingrediuntur. Domino attestante qui autem non intrat per ostium in ovile, sed ascendit aliunde, ille fur est et latro. Venas itaque dum susurri furtive suscepit, qui ad pervenienda intus eius noticia despicientes publicis predicationis ostium per hanc intelligentie ruinas querit. Et ita non fur et latro qui intrat aliunde et tenebras diligit et claritates lucis perhorrescit. Unde subiungitur: In horrore visionis nocturne quando solet sopor occupare homines. Sepe heretici dum alta dicere conantur ipsi sibi testes sunt, quia que proferunt vera non sunt. In nocturna quippe visione dubie cernitur. Unde venas quippe susurrii pavore nocturne visionis se percepisse asserunt, quia ut ea que docent alta aliis ostendant vix ea se posse capere denuntiant. Sed hinc colligendum est quo audientibus certa esse potuerunt que ipsi dubie viderunt. Miro igitur ordine cum alta loquentes presumunt, in parte factione stultitie ipsis sue altitudinis vocibus ligantur. Generatim non de singularitate sentiunt sapienter ostendit cum protinus subditur: Cum solet sopor occupare homines. Ac si ab hereticis aperte dicatur: Cum in homines infelicius dormiunt, nos ad percipienda superna vigilamus quia ea nobis nota sunt, ad que videlicet consideranda ceterorum hominum corda torpentia non assurgunt. Ac si aperte dicatur: In quibus intelligentia intus se erigit reliquorum hominum sensus dormit. Sic nimirum negotium hec despicienda ab auditore conspiciunt, semetipsos simulant timere quod dicunt. Unde subditur: Pavor tenuit me et tremor, et omnia ossa mea perterrita sunt. Quia cum de doctrine sue altitudine inani videri appetunt, quasi pertimescunt que fingunt. Et tanto maior labor sit audire quam dicere, ad ea perscrutanda auditores sunt que sic asserunt quod ipsi vix audire potuerunt. Unde adhuc subditur: Et cum spiritus me presente transiret

c — F — G — in cauda — a — b — D — F — D — F

pro(verbiorum) 9 — Ioh(annis) 9

susurri eius ffurtiue venas susurrij

Ethnici offendunt mala pferunt

Hypocrita se sic laudat. Sicut faciunt fili religiosi despicientes aliorum vitam.

memorie — Hec postilla — formica et leo — leo — pars agenda — volo et

ret in horrorem pili carnis mee
steterunt quidam cuius non cognoscebam
vultum eius. incomprehensibilia se cognovisse
indicat non stetisse sed transisse tantam
se spiritus narrant et vultum se incognitum
vidisse simulant ut sibi cognitum esse qui
absconditum mente cogitat non valet ostendat. Sibi adhuc subditur ymago coram
oculis meis et vocem quasi aure lenis audivi. Sepe hereticis dum ymaginatio sibi
fingit que speculatur in veri nequit eius
quasi vocem quasi aure lenis audire se prohibet
quod abscondita illius cognoscenda quasi esse secretis familiaris gaudet. Non enim ea
docet que deus publice loquitur sed que occulte aure quasi latet. Ignorant hec in diversis
ut quia sub hereticorum specie in elisam sermo
mihi secundum pie in omnibus. Et quia amici beati Job tamen viri amici non essent nisi
magis te devitate didicisset quia quamvis in
sensibus correctionis errant in vita tamen cogitatione non titubat. Hec eadem paulo
superius verba replicans ut subtilius disseminis quo ea quasi deceptionis imitatur dicimus
autem senectutibus perfectius vacare putes. Non
magis non heretici vana quasi subtilia loquuntur.
Non quod ipsi divinis percipiunt sed quod hi sic
etiam que precedunt didicerit. Sed quia hanc ad personam constat sed ad sancte ecclesie enim viri replicatur
sit ut aliud sanctio dicatur sed unde quod dicit cum nesciat sermone et heresicorum specie verbo
minus sed verba tenentium sensu certe ex persona amicorum Job qui ex cogitatione veritatis potuerunt perculsio percipiendo expirius stupuerit docendo eloquium. Hec eadem tamen sermone quasi subtilius dat disserens ut dum
sollicite elisam sermo discutit que se sic fuerit demonstratur quamvis in eadem specie humilitate non tenuit quasi que bonis spiritus arrogant ait namque. Porro ad me dictum est verbum absconditum verbum quippe absconditum in
spiritu filius vocatur ~~de quo Joh. in~~ principio erat verbum et
ipse quasi absconditum insinuat dum sermone
sic verbum erat apud deum et deus erat verbum. Sed hoc verbum absconditum electorum dicitur cum potestas unigeniti filii eterne manifestatur. Potest et per verbum absconditum allocutio interne aspirationis intelligi ~~de quo Joh. dicitur~~ unctio omnes
docet nos de omnibus quia nimirum aspiratio humanam mentem contingendo sublevat
et temporales cogitationes deprimit eternis hanc desideriis inflammat ut nil ei iam nisi que
superna sunt libeat et cuncta que in ferius de humana perstruxit corruptione contempnat. Abscondi tum ministerium et audire locucionem sancti
corde percipere quod sciri non potest nisi agnoscatur per dulcedinem veritatis. Declarat nomen absconditam locutionem dicit Ego rogabo patrem et alium paraclitum
dabit vobis ut maneat vobiscum in eternum
spiritum veritatis quem mundus non potest accipere. Sicut
enim idem paraclitus per mediatorem accessum

alius humani generis consolatorum in semet ipso in visibilitate ostendat quod replevit ad desideranda invisibilia
accendit. Et quia mundana corda sola visibilia diligunt hunc mundus non accipit quia ad diligenda invisibilia non assurgit. Seculares namque
mentes quanto se foras per desideria dilatant
tanto ad receptionem illius sinum cordis angustant. Et quia valde inveniuntur qui paulatim fuit
quod ad desideriorum celestium sordes purgati adpercepcionis ipsa hac purgatione dilatatur. Verbum hic absconditum dicitur quia in abscondita paulum in cordis receptione quod amaritudine pecatorum necessitate vel certe hoc ipso appellatur scilicet absconditum verbum quia scilicet potest sed sentiri locucionis exprimi
non potest. Cum quos divina aspiratio subito spiritum mente sublevat verbum absconditum audit quia
sermo spiritus in aure cordis silet ~~sed vox est~~
Et quasi furtive suscepit auris mea venas susurri eius venas susurri suscipere auris cordis
furtive suscepit quia subtilitate locucionis ita
occultata mens et rapta et occulte cognoscit. Nisi
enim se ab exterioribus desideriis absconderet
interna non penetraret et occultatur autem ut audiat et audit ut occultetur. Quia et subtracta visibilibus
invisibilia conspicit et repletur invisibilibus
visibilia contempnit. Perfecte. Notandum non quod non dicit
et quasi furtive suscepit auris mea susurrum
eius sed venas susurri eius. Susurrum quippe
occulti verbi est ipsa locutio aspirationis eterne
vene sermone autem susurri dicuntur occasiones
quibus hic ipse aspiratio ad mentem ducitur. Dei enim
venas susurri sui aperit cum nobis dei
lacere insinuat quibus modis ad aurem intelligentiam veniat. Aliquando namque nos amore aliquando timore
compungitur aliquando presencia quod nulla sit ostentat et ad eterna
diligenda desideriorum erigit aliquando prius eterna
indicat ut post temporalia vilescant aliquando nobis nostra mala aperit et adhuc nos usque et etiam
de alienis malis dolentes extendit aliquando aliena
mala nostris obtutibus obiciat et compunctos
mirabiliter aurea prius nos corrigit. Vene
itaque divini susurri furtive audire est occultas divine
aspirationis modos tenuiter et latenter cognoscere
quamvis adhuc vel susurrum vel venas susurri intelligere aliquis valeat. Tamen nisi susurrat
occulte loquitur et vocem non explicat sed innitatur. Nos
in quantum carnis corrupcione deprimimur claritatem nullo modo eius potentie sicuti in se incommutabiles
manet videmus quia aciem infirmitatis nostre non sustinet hunc quod de eius eternitate radio super nos in
tollerabilem fulget. Cum quo se omnipotens nobis deus
primas contemplationis indicat nequaquam
nobis loquitur sed susurrat quia ista se plane intimat sed quid cum de se humane menti manifestatur nequaquam susurrat sed loquitur cum eius nobis
species certa revelatur. Hinc est enim quod in Evvo veritas dicit. Palam de patre meo annunciabo
nobis. Hinc Joh. dicit videbimus eum sicuti est.
Hinc Paulus ait. Tunc cognoscam sicut et cognitus sum. Nunc autem divini susurri
tot ad nos venas sed quod cunctis omnibus ipsa di

Marginalia (left): hereticis ypocrite sibi rationes ut vim dicti sunt … ; d ; b ; Job 1° ; e ; 1ª Joh. 2 ; Joh. 16 ; perfecto

Marginalia (right): f ; Job 4 ; incomprehensibilia … ; sub… ; salo… ; De … ; nobis ; c ; Joh. 16 ; 1ª Joh. 3° ; 1 ad Cor.

unitas possidet. Quid enim cuncta que sunt creata, nisi creatoris admiratione sublevant? Sicut aqua labitur leniter fluens rivulata per venas, que ut augeatur tanto quanto vastius fundit, quanto vero angustiores invenit, ita nos dum studiose notitiam eius exterius creature consideratione colligimus, quasi susurri illius ad nos venas apprehendimus, quia plus quam semper eius virtutem creatoris admiramur, et per ea que sunt in publicum, id ad nos emanat quod latet in occulto, quasi enim per quedam ad nos foramina erumpit, dum considerandum nobis sua opera ostendit quod sonet ipsum, ut cum indicat dum qui sit in comprehensibili maiestate. Summa igitur considerare eum digne non possumus, non eius vocem sed venas susurri audimus. Plene enim percipere nec ipsa que creata sunt sufficimus. Recte dicitur: quasi furtive suscepit auris mea venas susurri eius. Pulsi quippe a paradisi gaudiis et ceca pena multati, vix susurri venas apprehendimus, quia ipsa eius mira opera raptim tenuimus quam pensius. Sed eo quia quanto virtute illius mens sublevata considerat, tanto eius potentie respectu formidat, recte subditur: In horrore visionis nocturne. Horror nocturne visionis est pavor occulte contemplationis. Humana etenim mens in quo sublevatur celsius, quanto altius que sunt eterna considerat, eo de factis temporalibus gravius tremefacta pertimescit, quia tanto se ream cernit, vel quanto se ab illo lumine discrepasse quod super se intimitat conspicit. Unde fit ut illuminata plus metuat, quia magis aspiciat quantum a regula peccati discordat; cumque confirmitudine sua ipse perfectio quam agit, atque que prius sicut nichil in debebat, quamvis quantalibet virtute proficiat, non iam in maiestate aliquid decernere comprehendit, sed adhuc sub circumstantia culpe imaginibus conspicit. Unde et hec eadem nocturna visio dicitur. In nocte quippe sicut superius diximus, dubie videmus, quia ad contemplandum interni solis radium innitentes, sic mentem corporis premit ut nec ad ipsius meatum intendere valeamus. In videndo invisibile lucis contemplatione adhuc deum quam nocturna visione cernimus tam pensius, contemplatione caligamus, sed quamvis de illo aliquid mens conceperit in consideratione tamen eius magis et horrescit et magis metuit, quia ipsis contemplationis eius vestigiis se imparem sentit, atque ad se relapsa cum altius diligit cuius nimiam dulcedinem, non valens, in hac sub certa visione gustavit. Sed quia ad summa sublevationis culmina nemo pertingit nisi prius desideriorum carnalium importune pulsantes tumultus comprimat, recte subditur: Quando solet sopor occupare homines. Cum enim ea que mundi sunt appetere negligit, et quasi vigilat, quasi non in interna quiete quiescens huius mundi strepitum fugit velud obdormiens. Sed prius sciendum est quod in scriptura sacra

figuraliter ponitur. Aliquando enim somnus accipitur mors carnis, aliquando somno torpor negligentie, aliquando vero calcatis terrenis desideriis quies vite. Somno namque vel dormitionis nomine mors carnis innuitur, sicut per Paulum dicitur: Nolumus vos ignorare de dormientibus; et paulo post: Ita et deus eos qui dormierunt per Ihesum adducet cum eo. Somno vero torpor negligentie designatur, sicut ab eodem Paulo dicitur: Hora est iam nos de somno surgere; et rursum: Evigilate iusti et nolite peccare. Somno autem calcatis desideriis carnis quies vite figuratur, sicut sponse voce in Canticis canticorum dicitur: Ego dormio et cor meum vigilat. Quia nimirum sancta mens quo se a strepitu temporalis concupiscentie compescit, eo verius interna cognoscit, et tanto alacrius ad interna vigilat, quanto se ab exteriori inquietudine occultat. Quod bene per Iacob in itinere dormientem figuratur, qui ad caput lapidem posuit et obdormivit, et vidit scalam celo innitentem, innixum scale dominum, ascendentes quoque et descendentes angelos. In itinere quippe dormire est in hoc presentis vite transitu a rerum temporalium concupiscentia quiescere. In itinere dormire est inter cursum labentium temporum ab appetitu visibilium mentis oculos claudere, quos primus humani generis seductor aperuit, qui dixit: In quocumque die comederitis ex eo, aperientur oculi vestri. Unde et paulo post subditur: Tulit de fructu illius et comedit, deditque viro suo qui comedit, et aperti sunt oculi amborum. Culpa quippe oculos concupiscentie aperuit, quos in nocentia clausos tenebat. Angelos vero ascendentes et descendentes cernere, est cives superne patrie contemplari, vel quanto amore suo auctori super semetipsos inhereant, vel quanta compassione caritatis nostris infirmitatibus condescendant. Et notandum valde est quod ille dormiens angelos conspexit, qui in lapide caput posuit, quia nimirum ipse ab exterioribus operibus cessans interna penetrat, qui intenta mente quod principale est hominis imitatione sui redemptoris observat. Caput quippe in lapide ponere est mente Christo inherere. Qui enim a presentis vite actione remoti sunt, sed ad superna nullo amore rapiuntur, dormire possunt, sed videre angelos nequeunt, quia caput in lapide tenere contempnunt. Sunt namque nonnulli qui mundi quidem actiones fugiunt, sed nullis virtutibus exercentur. Hii nimirum non studio dormiunt sed torpore, et idcirco eterna non conspiciunt, quia caput non in lapide sed in terra posuerunt. Quibus plerumque contingit ut quanto securius ab exterioribus actionibus cessant, tanto laxius in se inmundarum cogitationum strepitum per otium congerant. Unde sub specie ~~[illegible]~~

j ad thessa. 3. — Ad Ro. xiii. — j ad Cor. 15. — Can. 5. — De dormiente Jacob — Gen. 28. — Gen. 3. — comedit — Culpa notificat peccatum — Expositio sic 21 cap. — Ociositas est periculosa

torpens anima ocio defluit. cui quia deserit
eam hostes et deriserunt sabbata eius. precep-
to enim legis ab exteriori opere in sabbato ces-
satur. hostes ergo videntes sabbata irrident cum
maligni spiritus ipsa vacationis ocia ad
cogitationes illicitas pertrahunt ut unaqueque
anima quo recta ab exterioribus actionibus deesse
creditur eo magis eorum tyrannidi illicita
cogitatione famuletur. Electi autem viri quia animum
in operibus non torpere sed virtute sopiri labo-
riosius dormiunt quam vigilare potue-
runt quia cum actiones humanas deseren-
tes superant robusto conflictu cotti-
die contra semetipsos pugnant ne mens per
negligenciam torpeat ne subacto ocio
ad desideria immunda frigescat ne in
ipsis bonis desideriis plus iusto in-
ferveat ne sub discretionis specie sibimet
parcendo a perfectione languescat. ~~aut~~ et
ab huius mundi inquietacione cupita se pe-
nitus subtrahit ac terrenarum actionum stre-
pitum deserit et per quietem studium virtutibus
intenta vigilans dormit. Neque enim ad
contemplanda eterna perducitur nisi ab hiis que
exterius implicant studiose subtrahatur. Hinc
est enim quod per semetipsam veritas dicit: Nemo
potest duobus dominis servire. Hinc Paulus ait:
Nemo militans Deo implicat se negocii-
is secularibus ut ei placeat cui se probavit.
Hinc per prophetam Dominus admonens ait: Va-
cate et videte quoniam ego sum Deus. Quia enim interna
noticia intima conspicitur nisi ab externa impli-
catione cessetur. Tunc ubi absconditi ver-
bi susurrium tempore excipimus cum dicitur: In hor-
rore visionis nocturne quando solet sopor
occupare homines. Quia nimirum mens mi-
nime ad vim interne contemplationis rapi-
tur nisi studiose prius a terrenorum desideriorum
tumultu sopiatur. Sed humanus animus qua-
dam sue contemplationis machina sub-
levatus quo super se altiora conspicit
eo in semetipsos turbatus contremiscit. Un-
de et apte subditur: Pavor tenuit me et
tremor et omnia ossa mea perterrita sunt.
Quid ossa nisi fortia acta signantur? De
quibus per prophetam dicitur: Dominus custodit omnia
ossa eorum. Et sepe ea que agunt homines esse
alicuius momenti existimant quia discretionis
interne quam sit subtile iudicium ignorant.
Sed cum abrepti per contemplationem rapti
supra conspiciunt ab ipsa aliquo prospectu
mentis sue facinus liquescunt et tanto ma-
gis in divino conspectu trepidant quanto nec
bona sua digna eius examini que
conspiciunt pensant. Hinc est enim quod
fortia opera sua perspiciens propheta suble-
vatus clamabat: Omnia ossa mea di-
cent: Domine quis similis tibi? Ac si diceret:
Carnes mee ubinam non sunt quia infirma
mea apud te firma dico silent. Ossa autem
mea tue magnitudinis laudem dicunt quia
ea que in me fortia credidi tua consideratio-
ne contremiscunt. Hinc est enim quod Manue in-
specto angelo pertimescens ait: Morte mori-
emur quia vidimus Dominum. Cuius pertimescentem con-
iux placat dicens: Si Dominus nos vellet occidere de mani-
bus nostris holocausta et libamenta non suscipere
potuisset. Tremendum est autem quod ad visionem ange-
li vir sit timidus et mulier audax. Quia quotiens no-
bis celestia demonstrantur spiritus quidem pa-
vore concutitur sed caro spe presumit. Inde
namque spes ad maiora audienda se eri-
git unde turbatur spiritus qui ea que supra se
per videt. Quia et cum altiora secretorum celestium
sublevata mens conspicit cuncta huma-
num sollicitudinis contemplatur. Recte mihi dicitur:
Pavor tenuit me et tremor et omnia ossa
mea perterrita sunt. Ac si aperte diceret: Subtili
intime ac... districta perpendens quem me aspicio
me fortem credidi autem conspectu iudicio
inde titubavi. Districtionem quippe divine
iustitie contemplantes ex destructis operibus
nostris pertimescimus que nos fortia egisse
putabamus. Quicquid namque ad interna regula
nostra rectitudo si districtum iudicium invenerit
multis tortitudinum sinuosa(?) sensibus immiscetur.
Scriptum impingit ~~ut scilicet Paulus~~ cum et
virtutum ossa hec sentiret et ea sub districto
examine hec eadem ossa eius tremiscerent
ait: Michi autem pro minimo est ut a vobis iudi-
cer aut ab humano die. Sed nec meipsum iudi-
co. Nichil enim michi conscius sum. Sed quia audivit ve-
rbi divini susurrium hec eadem eius ossa
tremuerunt. Illico adiungit: Sed non in hoc iu-
stificatus sum. Qui autem iudicat me Dominus est.
Ac si diceret: Recta egisse me recolo et tamen
de meritis non presumo quia ad eius examine
vitam meam duco. Sub quo mea fortia ossa con-
turbantur. Sed cum mens in contemplacione sus-
penditur, cum carnis angustias superans per
speculacionis vim de libertate aliquid intime
securitatis rimatur stare diu super semetipsam
non potest. Quia etsi levant spiritus ad summa
vehit caro tamen ipsa adiungit corruptionis
sue pondere deorsum premit. ~~Unde~~ et subditur:
Et cum spiritus me presente transiret inhor-
ruerunt pili carnis mee. Spiritus nobis presentibus
spiritus transit cum invisibilia cognoscimus
et tamen hec non solide sed rapti videmus. Neque enim in
suavitate contemplationis intime diu mens
figitur quia ad semetipsam ipsa immensitate
luminis reverberata revocatur. Cumque interna dulce-
dine degustat amore estuat ire super
semetipsam nititur sed ad infirmitatis sue te-
nebras fracta relabitur. Magna virtute
proficiens videt quia videre non possit hoc quod
ardenter diligit. Nec tamen ardenter dili-
geret nisi aliquatenus videret. Non ergo stetit
sed transiit spiritus quia supernam lucem
nostra nobis contemplacio insinuantibus aperit

Trenorum 1°
repba
Sancti viri a virtute dormiunt non torpore. Deiniste quis non vacat ocio
2 ad Cor 2°
Ossium signi°
22 cap°
Iudic 13
Sapientie
Daniel
Psalmo

et mox in sinu abscondit. Et quia habet una
quaelibet quamvis intento proficit adhuc tamen
corruptionis suae stimulum sentit. Corpus quod cor-
rumpitur aggravat animam et deprimit terrena inhi-
tatio sensum multa cogitantem. Recte subditur:
Inhorruerunt pili carnis meae. Pili etenim
carnis sunt quaelibet superflua humanae corrupti-
onis. Pili carnis sunt mentis vetustae cogi-
tationes quas sic a mente recludimus pi-
los [...] de pilos caden-
dos indicat cogitationes abscidi ut de
amissione earum nullo dolore fatige-
mur. Bene autem per Moysen de levitis
iubetur omnes pilos carnis suae levi-
ta quippe assumptus vocatur. Oportet ergo ut
pilos carnis radat quia is qui in obsequiis
divinis assumitur debet ante dei oculos a cunctis
carnis cogitationibus mundus apparere ne
illicitas cogitationes mens proferat et
pulchram animae speciem quasi pilis [...]
tibus deformem reddat. Sed quamlibet ut di-
ximus quae pia vitae sit conversationis exe-
rcitio adhuc tamen ei de vetustate vitae nasci-
tur quod tollere ipsi levitarum pili radi pre-
cepti sunt non evelli. Radicibus enim pilis in
carne radices remanent et crescunt
item ut recidantur. Magno quidem
studio superflue cogitationes amputandae sunt
sed tamen amputari funditus nequaquam possunt.
Semper enim caro superflua gignit quae
semper spiritus ferro sollicitudinis recidat. Sed haec
in nobis tunc subtilius conspicimus cum
speculationis alta penetramus. Unde re-
cte subditur: Cumque spiritus me praesente transiret,
inhorruerunt pili carnis meae. Humana
etenim mens in contemplationis arce suspensa
tanto semetipsam durius despectu
is cruciat quanto minus subtilis conspicit
esse quod amat. Et cum pulchrum intuetur
hoc quod super se appetit districte iudicat
quod adhuc in se infimum prius tranquille tolle-
rabat. Transeunte ergo spiritu pili perhorrescunt
quia cum compunctionis visu superflue cogi-
tationes fugiunt ut nichil [...] nil
iam terrestrium libeat quia afflictam men-
tem contra semetipsam inspirationis
in tunc secum [...] inflammat. Cumque hoc
quod in corde illicitum nascitur compunctionis districtione
resecatur, fit plerumque ut negotiata
mens paulo altius radio suae specu-
lationis inseratur et paene figat spiritum
quod transibat. Nec tamen haec ipsa contempla-
tionis mora diuturna [...] mora vim plene
apperire quia eius in incertis humanis
[...] cunctis sublevatas quia transcendit
Unde bene subditur: Stetit quidam cuius
non cognoscebam vultum. Et nunc dare
nasci non dicimus in deo neque quae ex-
primere aut volumus aut non valemus.
Sed quia mente haec loco de quodam vir

exponit cum subinfertur: cuius non cogno-
scebam vultum. Humana quippe anima
primorum hominum merito a paradisi gaudiis
expulsa lucem invisibilium perdidit
et tota se in amore visibilium effudit tantoque ab interna speculatione caecata est
quanto foras deformiter sparsa defluxit ut
nulla noverit nisi ea quae corporeis ocul-
ita ut ita dixerim palpando cognoscat. Ho-
mo enim qui si praeceptum servare voluisset
etiam carne spiritalis futurus erat pecca-
do est factus etiam mente carnalis ut sola
cogitet quae ad animum per imagines cor-
porum trahit. Corpus quippe est caeli terrae
aquarum animalium cunctarumque rerum vi-
sibilium quas indesinenter intuetur. In qui-
bus totam se delectata mens proiicit
ab interna subtilitate intelligentiae grossescit.
Et quia iam se erigere ad summa non va-
let in his infirma libenter iacet. Cum
non miris conatibus se ab his erigere nititur
magnum valde est si ad cognitionem sua
repressa corporalis specie animam perducat ut se-
metipsam sine corporea imagine cogi-
tet et cogitatio se iam sibi usque ad contempl-
anda eterna [...] scalam paret. Haec autem modo
quodammodo scalam sibi exhibet semper
ipsam proxima abstractioribus ascendendo in
se transeat et ascendendo [...] Cum
enim corporeas imagines deserit in semet-
ipsum mens veniens non modicum ascendit.
Sed quamvis incorporea anima sit quia tamen corpori
inheret corpore suo qualiter localis esse
cognoscitur quae carnali loco retinetur. Quo-
dam oblivionis statu incognita con-
gnoscit memoriae oblivioni mandata
illaresceat pro ea quod addit per leta ip-
sum diversitate inducitur quantum ab summa essentiae
incommutabilitate ne distat quae semper ut est
idem est ubique praesens est, ubique invisibilis
ubique tota ubique incommutabilis ubique
incomprehensibilis, praeter imitantem mentem sine aspectu
tamen cernitur sine dubio auditur sine motu
suscipitur sine corpore tangitur sine loco retinetur.
Hanc nimirum speciem cum animus co-
gitat assuetus rebus corporalibus diu
fictarum imaginum fantasmata susti-
net quae dum ab intentionis suae oculis
abigit manum discretionis prius ponens
ei omnia iam haec aliquo conspicit
quia sit nunc dum quid sit aspiciendi agnu-
scere quod non sit. Interna ergo dum ad inu-
sueta mens rapitur cum diutius contemplationi
firmatur Recte nunc dicitur: Stetit quidam
cuius non cognoscebam vultum. Be-
ne autem deum esse stetit. Omnis quippe cre-
atura quia ex nichilo facta est et per semetipsam
ad nichilum tendit non stare sed fluere. De-
fluere Rationalis vero creatura eo ipso quod ad
imaginem auctoris condita est, ne ad nichil
cum transeat, figitur. Irrationalis autem non

Samuel.
De anima a paradiso expulsa
(marginal) eius cum per temporalia spargitur a deo separatur

Substantia divina est infinita

(marginal notes in red: F, F, E, a, b, a, b, 22 ca[pitulum], 28 ca[pitulum])

Deus solus stat proprie

qua sicut ex debito visionis sue iusticiam
unusquisque spem impleat transeundo cur-
dat. Stat autem quia celum ac terra pertranseunt ipse in eternum
permanet. Ex semetipsis enim nunc ad ni-
chilum properant sed per eum usui quo sumunt
in melius immutata perseverant. Stare ergo
solus creator est per quem cuncta non transeunte
transeunt et in quo aliqua ne transeant retinen-
tur deprehenditur quia dum eius status
capi ab humana mente non potuit huc
nobis ad nos veniens creatus, natus,
mortuus, sepultus, resurgens atque ad
celestia rediens quasi transeundo innotuit.
Et bene per eum illuminato ceco innuit-
ur transiens auditum prebuit sed stans
oculos reparavit. Per humanitatis quippe dis-
pensationem transire transiit sed per divi-
nitatis potentiam que ubique presens est stetit. Ce-
cus ergo nunc dominum audiuit transeuntem quia
quia humane miserie factus homo in se perpertulit. Stans
autem lucem reparat quia infirmitatis nostre tenebras
virtute divinitatis illustrat. Verum aut pro
qua dictum est Cum spiritus me presente transiret
subditur Stetit quidam cuius non cognos-
cebam vultum. Ac si aperte dicatur Cum quod
perspiciendo sensi non transire deprehendi. Ipse
est ergo qui transit et qui stat. Transit enim
quia tenui cognitus non valet. Stat autem
in se incomtabilis apparet. Qua-
si ergo raptus quod ipse idem est et transit simul deus trans-
siens et stans videtur. Vel certe status eius est in
mutationis varietate sicut ad Moysen dicitur
Ego sum qui sum et sicut eum Iacobus
insinuat dicens Apud quem non est transmu-
tatio nec vicissitudinis obumbratio. Et quia non
quisquis abiens iam de contemplatione eius
apprehendit, hanc protectam eius specie conspiciat
recte subiungitur Ymago coram oculis meis. Y-
mago quippe patris filius est. Sicut de eo
dicto homine Moyses insinuat dicens Creavit
deus hominem ad ymaginem dei fecit illum.
Et sicut per expositorum sapientie de dei filio qui
deum sapientia dicitur Candor est enim lucis
eterne. Et sicut Paulus ait Qui cum sit
splendor glorie ac figura substantie eius. Quam ir-
go eternitatis eius contuitus a contemplatione infirmitatis nostre
impossibilitas admittit ymago eius meo-
rum oculis ante fuit. Quia cum ut in
patrem tendimus hunc quem accepimus per suam
ymaginem id est per filium videmus. Et per eam speciem
que de ipso sine initio nata est, cum aliquo
etiam quiritur recipit nec desinit conari. Unde
et hec eadem veritas in evangelio dicit Nemo ve-
nit ad patrem nisi per me. Et bene aut subditur
Et vocem quasi aure lenis audivi. Quid
per vocem aure lenis nisi cognitio sancti
spiritus qui de patre procedens et de eo quod
est filii accipiens nostre tenuiter infirmitati in-
fundunt infunditur, qui cum super apostolos veni-
ens per calorem sonum exprimit vehemente

Luc. 18

stetit

stat

Exod. 3

Iacobi 1o

De ymagine patris

Gen. 1o

Sapie. 8.

Ad Hebr. 1o

Ioh. 14.

Sp[irit]us s[an]c[t]us et vehemens vox aure lenis

24 ca[pitulum]

spiritum demonstrat. Cum dicitur Factus est repente de ce-
lo sonus tamquam advenientis spiritus vehementis. Spiritus
enim sanctus cum sit notitie infirmitatis humane insinu-
at et sonitu vehementis spiritus et voce aure
lenis exprimitur quia venit vehemens et vehemens
et lenis. Lenis quia notitiam suam quantus con-
gnosci ut cum valeat nostris sensibus temperat
vehemens quia quamvis hanc temperet adve-
tum cum suo infirmitatis nostre cecitatem illuminan-
do perturbat. Illustratione enim sua nos le-
niter tangit sed inopiam nostram in maiore
generat. Vox ergo dei est aure lenis auditur
que adhuc inhiat mira potius contemplationi
suis nequaquam se divinitas sicut est insinuat
sed lippientibus nostre mentis oculis claritatem suam
tenuiter demonstrat. Quod bene ipsa lege accepte
signatur cum dicitur quia Moyses ascendit et deus
in monte descendit. Mons quippe est ipsa nostra
contemplatio in qua nos ascendimus ut ad ea
que ultra infirmitatem nostram sunt videnda
sublevemur. Sed in hac dominus descen-
dit quia nobis multum proficientibus parum
de se aliquid sensibus nostris aperit. Si tamen nu-
dari vel primum vel aliquid potest quia unus
et idem permanens intelligi particulariter non potest
et tamen suis fidelibus participari dicitur. Cum in
eius substantia pro nullatenus admittitur. Sed quia
hunc exprimere perfecto sermone non possumus
humanis nostre modulis quasi infantie in becal-
litate ipse dicta cum aliquoties balbuciendo reso-
namus. Certa non et in magna contempla-
tione sublevati subtile quod de eterno
cognitione percipimus sacre historie verbis ostenditur
cum dei gratia dei propheta nobilis Helias edocetur
qui cum transiturus apparere se deus promitteret dicitur
Ecce deus transit spiritus grandis et fortis sub-
vertens montes et conterens petras ante
dominum. Illico adiungit Non in spiritu dominus et post
spiritum commotio ignis non igne deus et post
ignem sibilus aure tenuis. Spiritus quippe
ante dominum eunti montes et petras con-
terit quia pavor qui ex adventu eius ir-
ruit et altitudinis cordis nostri deicit et duricias
liquefacit. Spiritum commotionis et ignem non
esse dicitur dominus sed in sibillo aure tenuis
non negatur quia nimirum mens cum in
contemplationis sublimitate suspenditur quicquid
perfecte conspicit in valet deus non est. Cum
vero subtile quid conspicat hoc est quod dei
comprehensibilis substantia eternitas audit quasi enim
sibilum tenuis aure percipimus cum
saporem incircumscripte veritatis contemplatione
subita subtili degustamus. Tunc ergo ve-
rum est quod de deo cognoscimus cum ple-
ne nos aliquid de illo cognoscere non
posse sentimus. Unde bene illic subditur
Et hoc cum audisset Helias operuit vul-
tum suum pallio et ingressus stetit in ho-
stio spelunce. Post aure tenuis sibil-
lum vultum suum propheta pallio operit

Actu. 2o

Exo. 19

De [illegible]

De [illegible]

III Reg. 19

De [illegible]

De [illegible]

quia in ipsa sublimissima contemplationis vertitur quanta ignorantia homo tegatur. Agosat velut inaequalem super dictum audeat. Hanc ex consideratione ipse infirmitatis vellat ut nequaquam oculos intelligentie ultra se perspicaciter aperiat et hoc ad quod assurgit non valet tenere concludat. Qui hic agens inspectum hostio stetisse describitur. Mundi namque fallacia una die in hac corruptionis iure situs nos adhuc ex vetustate retinemur. Sed cum aliquid perpetue de cogitatione dum incipimus quasi iam inspectum ire hostio stamus. Sed cum progredi perfecte non possumus ad eo videre quod iam aliquid delibat anima captans in inceptu ergo spectum stare est respecto ire corporis obstaculo ad cognitionem veritatis incipere tamen non et inde incapabiliter tulit. Describitur igitur illius eloqui eloquium duritatis in passionum prioris hostium stetisse memorant quia hic qui adnectit dum ut utique eo spectum quasi iam ex visitatus carnis procedunt. Anima igitur humana mens quantitas fortitudinis se comprehendit vix de minimis eo mea cognoscat. Sed nunc et si nocte lenis aure audivi. Sed quia cum de se salte parum nobis divina cognitio exhibet infirmitatis ire ignorantiam perfecte docet qui vocem aure lenis audiunt dictat quae ex ipsa hac auditione dicitur sequitur. Nunquid homo dei comparatione iustificabitur aut factore suo purior erit vir. Humana iustitia divine iustitie comparata iniustitia est quia et lucerna in tenebris fulget sed in solis radio posita tenebrescit. Ergo Elifam raptus in contemplatione cognovit quod iustificari homo dei comparatione non possit. Sed namque credimus quae exterius operamur. Sed tamen immense eterna congressus quasi in solis radio positi caligamus. Sumus non in utrique perpetuus ista non ut quaecumque indicamus quae tanto spiritalis quisque de tenebris erexerit. Sane qui candorem lucis ignorat et absentia plurales approbat. Bene autem subditur. Aut factore suo purior erit vir. Quisquis de passione murmurat quod aliud quam iniustitiam ferientis accusat. Purior ergo se vir factore suo estimat si contra flagella querelam patiat cum quod sibi fidelius postponit. Eius iudicium desuper affluentiae redarguit. Ut ergo hoc se persequere non audeat in dictu culpe sue simul cogitet auctorem ire. Qui enim mire hominem ex nichilo fecit foris impie non affligit. Unde tamen Elifam dicat cum vocem quasi aure lenis audiunt in comparatione namque divine magnitudinis dixit quam in illa ipsa animadversione timeat. Ergo quia superna degustat et felicia tunc tollat quae plene mens conspicit quanti estimet quod foris agit. Vale enim se

indicat quanto ei vivus claritas lucis comparat qui cum luce videt. Scit quod de tenebris estimet.

tunc putat qui regulam summe veritatis aspirat. Et saepe lignum rectum tum tendit. Sed regulam non dicitur. Sed cum regule ingreditur quantum tortitudinis tenebat invenit. Anima iniusta veri abscondens inaequalitat quod oculos decipit approbabat. Elifam itaque qui ad superna conspexit districtum iudicium desolorum exerit et comis bonorum non iure redarguit in comparatione tamen creator omnium creature modum describit dicens. Ecce qui serviunt ei non sunt stabiles et in angelis suis reperit pravitatem. Quanto magis hi qui habitant domos luteas qui terrenum habent fundamentum consumentur velut a tinea. Natura angelica et si ea templatione auctoris stando in statu suo immutabilis permanet eo ipso tamen quod creatura est et in semetipsa vicissitudinem mutabilitatis habet. Mutari autem est alio et aliud ire et in se non stabile non esse. Una enim quaeque res quasi tot passibus ad aliud tendit quot mutabilitatis suae motibus subiacet. Sola autem natura incommutabilis a statu suo moveri nescit quae ab eo quod idem semper est nescit immutari. Nam si angelorum substantia a mutabilitatis motu fuisset aliena bene a buamto a suo condita nequaquam in reprobis spiritibus abruisset. Sic autem eos creavit auctor ut potius dedit. Sua summorum spirituum bona sed mutabilem condidit ut et qui permanere nollet ruerent et qui in conditione persistere tanto iam dignius quanto extabilius starent et eo maior apud deum meriti fierent quo mutabilitatis sue motum voluntatis studio frenassent. Natura ergo ipsa est nam angelica et in semetipsa mutabilis quia videlicet mutabilitas vincit pho quod ei qui semper idem est vinculis amoris alligatur. Unde et nunc. Ecce qui serviunt ei non sunt stabiles atque eiusdem primus documentum mutabilitatis adiungitur cum de ea postquam spirituum subiungit et in angelis suis reperit pravitatem. Ex quo ipsa. Bene infirmitatem humane considerationis colligit cum illico subnectit quanto magis hi qui habitant domos luteas qui terrenum habent fundamentum consumentur velut a tinea. Lute as quippe domos habitamus quia in corporibus terrenis subsistimus quae bene considerans Paulus ait. Habemus thesaurum istum in vasis fictilibus. Et rursum. Scimus quia si terrestris domus nostra huius habitationis dissolvatur quod edificationem ex deo habemus domum non manufactam. Terrenum quoque fundamentum est substantia carnalis quam sollicite propheta conspexerat cum dicebat. Non est absconditum os meum a te quod fecisti in occulto et substantia mea in inferioribus terre. Tinea autem de veste nascitur et eandem vestem de qua oritur oriendo corrumpit. Tunquam quaedam vestis anime caro est. Sed haec nimirum vestis habet tineam suam quia ab ipsa carnalis temptatio

Sed in angelis...

2a ad Cor. 4 et idem 7o

Angeli sunt conditi in voluntate mutabiles

Caro assimilatur tinee inherenti

oritur ex qua laceratur. Sicut enim quedam sua
tinea vestimentum consumitur cum ex suo corpore
tempus gignitur et per hec ad interitum pervenit
velud tinea homo consumitur cum de se oritur
unde conteritur. Hec si apte dicitur hi illi speciali-
ter et incommutabiles nequeunt qui nulla
carnis infirmitate deprimuntur quia tamen
se homines in bono permanere constat, etiam
quos inter ipsos intellectus ad summa evehit
carnalis infirmitas aggravans impedit ut per
corruptionis vitium in semetipsis habeant
unde ab intima vetustate non ... Possunt
enim per angelos sancti doctores intelligi. Sicut
per prophetam dicitur: labia sacerdotis custodiunt scientiam
et legem exquirunt ex ore eius quia an-
gelus domini exercituum est. Qui quantalibet virtu-
te fulgeat esse omnino sine culpa esse nequeunt
Quia enim iter presentis ille terrenos se inter gradiuntur
quia cordium nimirum gressibus tangitur aut lu-
to illicite operis aut pulvere cogitationis.
Domos autem luteas habitant qui de ille
cebrosa hac vita exultare habeant dominium
luteam. Paulus habitacione conterpserat cum di-
cebat: Nostra autem conversacio in celis est.
Dicat ergo: Ecce qui serviunt ei non sunt stabi-
les et in angelis suis reperit pravitatem. Quanto
magis hii qui habitant domos luteas qui
terrenum habent fundamentum consumentur velud a
tinea. Ac si aperte dicitur: Si presentis vite via
illi sine contagione transire nequeunt qui e-
terna intuitione sese contra temporalia attin-
gunt que detrimenta illi sustinent qui esse se
in eternalis habitacionis voluptatibus gaudent.
Nam cum serviunt ei non sunt stabiles quia
cum mens ad alta nititur carnis sue con-
tagione dissipatur ita ut sepe animus dum
in intimis habitat dum sola celestia exspe-
tat subita carnali delectatione percussus a
semetipso scissus iaceat. Qui se infirmitatis sue
molestias superasse gaudebat repente in-
velud prostratus gemat. Sanctis ergo et in an-
gelis reperit dominus pravos quosque qui initium
imitantur nonnumquam surrepcio inter fallacie
generat. Si ergo hii esse mundi homines iniquitatem fe-
riunt quos contra enim intencio sancta erigit
quomodo ictibus illi penetrantur quos ad eius
iacula ipsa infirmitas sue delectacio sternit.
Bene velud a tinea consumi conscribuntur. Ty-
nea quippe dampnum facit et sonitum non fa-
cit. Ita iniquorum mentes quia dampna sua con-
siderare negligunt integritatem suam nescientes per-
dunt amittunt namque a corde innocenciam
a bore veritatem a carne continenciam et per etatis
sensum temporis abeuntes vitam. Sed hec se indesinenter
amittere nequaquam conspiciunt cum to-
to desiderio curis temporalibus occupantur. Consuma-
ntur ergo a tinea consumuntur quia sine sonitu
culpe morsum tolleant dum quanta de-
trimenta vite et innocencie paciantur ignorant
sanitatem et bone subtrahuntur. Demane usque ad ves-

peram succidentur. A mane usque ad vesperam
succiditur dum ante sui exordio
usque ad eum iniquitatis perfectione vol-
vitur. Dum namque tempore reprobi per augmentum
mentum malicie contra se cottidie ingemat
quibus succisi ... iniquitati derelictis
Unde per prophetam dicitur: Viri sanguinum et dolosi non
dimidiabunt dies suos. Dies quippe
dimidiare est tempus vite male in volup-
tatibus ductum ad penitencie lamenta dividere atque
hoc ad bonum usum peccando reparare.
Sed iniqui dies suos nequaquam dimidi-
ant quia perversam mentem nec in extremo
suo tempore immutant. Unde et Paulus
admonet dicens: Redimentes tempus
quoniam dies mali sunt. Tempus quidem
redimimus quando anteactam vitam quam lasci-
viendo perdidimus flendo reparamus. Sed
et quia nullus intelligit iterum pe-
ribunt. Nullus videlicet eorum qui a mane usque
ad vesperam succidentur. Nullo intelli-
git vel qui eorum perierunt vel eorum qui
perditos pereuntium mores imitantur. Unde
alias scriptum est: Justus perit et non
est qui recogitet in corde suo et viri
misericordie colliguntur quia non est qui intel-
ligat. Iniqui ergo dum sola temporalia
appetunt et que eterna electis in eternum
maneant scire contempnunt dum in se
tormentum afflictionem conspiciunt. Si que
sit afflictionis retributio non agnoscunt,
agnitionis sue pedem in profundum
porrigunt quia lucem intelligentie
sponte sua oculos claudunt. Mali enim
stultis voluptatibus decepti dum que
vident temporalia diligunt a semetipsis
alienati non vident nisi iterum vivunt.
Ut et mane per speciem necessario homines
mundi adversitas designat. Deinde
ergo usque ad vesperam reprobi succi-
duntur quia et prospera lascivia erto
deperunt et per adversa impatientia ad in-
saniam consurgunt. Hii vero demane
usque ad vesperam nequaquam culpa suc-
cidet si vel per prospera consentiunt credent
vel adversa se ... fui ... esti-
marent. Sed quia nequaquam sit homo
generis institutio desipiunt et cuncta
ad interitum tendere per ... tur.

Sunt non nulli qui presentis vite
oblectamenta despiciunt et tam
assumte transitoria esse considerantur atque
hoc ex amore eternitatis calcant. Cumque
in hoc primo gradu iudicii gressum
ponunt neque tacitos ad altiora pre-
veniunt ut cuncta temporalia non solum que
citius sunt amittenda despiciant
sed inhiis inherere non appetunt etiam
si eterna esse potuissent. Et a pulchre
conditis amorem subtrahunt quia in

Doctores sancti significantur per angelos

Ad phil. 3

28 capitulum

Mentes piorum per proprietatem assimilantur tineae. tinea

De mente iniqua que dampna sua considerare negligit

in ipsum auctorem pulchritudinis
cordis passibus tendimus. Et sunt non-
nulli qui bona vite sue prius dili-
gunt, sed tandem contrarietates assequuntur, qui
rebus temporalibus totis desideriis in-
hiant, mundi gloriam querunt, sed adi-
pisci nequaquam possunt. Hos nimirum ita
diximus: Cor ad mundum pergit, mundus
cor repellit. Nam sepe contingit
ut ipsis suis adversitatibus facti ad men-
tem redeant, et in semetipsis reversi
considerant quam sint inania que
querebant, seque protinus stulto de-
siderio protinus in lamentum vertant, et
tanto valentius eterna desiderent, quanto
se stultius laborasse pro temporalibus do-
lent. ~~Sed hi~~ despectis hiis subditur:
Qui autem reliqui fuerint auferentur
ex eis. Quos alios reliquos nisi hu-
ius mundi despectos accipimus, quos dominus
prius seculi ad nullius glorie usum eligi-
mus minus indignos esse deligunt.
Sed mundi reliquos [stulta ut fortia confundat]
auferre dominus dicitur, quia des-
pectos huius seculi eligere dignatur,
Paulo attestante qui ait: Non multi
sapientes secundum carnem, non multi pote-
tes, non multi nobiles, sed que stulta
mundi sunt elegit deus ut confundat
sapientes, et infirma mundi elegit ut
fortia confundat. Unde bene in libro regum
egyptio puero in via lassitudine fatigato
Amalechite ita in itinere egrotus
deserit, David vero invenit, cibo refi-
citur, ducem sui itineris fecit, A-
malechitam persequitur, epulantem re-
perit, et funditus extinguit. Quid enim
est quod egyptius amalechite puer i-
tinere lassatur, nisi quod amator presentis
seculi peccati sui nigredine opertus sepe
ab eodem seculo infirmus despectusque
relinquitur, ut cum eo concurrere nequaquam
currere valeat, sed fractus adversitate tor-
pescat. Sed hunc David invenit, quia
redemptor noster vere manu fortis
nonnumquam nos despectos a mundi gloria
recipit, in suo amore convertit, cibo pascit,
quia verbo scientie reficit, ducem itineris
elegit, quia sui te predicatorem facit.
Et quia amalechita non valuit dux
David efficitur, quia is quem mundus
deserit non solum conversus
in sua mente dominum recipit, sed predi-
cando hunc etiam usque ad aliena cor-
da perducit. Quo videlicet duce David a-
malechitam convivantem invenit
et extinguit, quia ipsis predicantibus
Christus mundi leticiam destruit. Quos
mundus contemptibiles despexit. Quia
igitur plerosque quos mundus relinquit
dominus elegit, recte nunc dicitur qui reliqui
fuerint auferentur ex eis. Sequitur:
Morientur et non in sapientia. Quod e-
tiam superius reproborum interitum perhibet
dicens: Quia nullus intelligit in eternum
peribunt, et de electis dei illico adiungit:
qui reliqui fuerint auferentur ex eis,
et sed protinus quod eisdem elatis non conve-
niat subdit dicens: Morientur et non
in sapientia. Quia enim a reprobis divi-
sus auferentur, quo pacto insa-
pientia mori non dicantur? Sed nimi-
rum sacre scripture consuetudo est
ut cum aliquid narrat nunc ordine alicuius
cause [illegible] summa ad superiora protinus
reddeat. Nam per hoc dixit: Et quia
nullus est qui intelligat in eternum peribunt, et
electorum mox sortem subintulit dicens:
Qui autem reliqui fuerint auferentur
ex eis, et rursum sine sue ordinem men-
tem que prevolat in eternum reproborum mittens
subito adiunxit: Morientur et non in
sapientia. ~~Hec si dicat~~ Hii quos dixi
quia non intelligentes in eternum pe-
reunt, procul dubio non in sapientia mori-
entur. Sed sunt etiam nonnumquam more sacri
eloquii melius ostendimus si ex eo
aliquam rei similitudinem proferamus.
Paulus namque apostolus cum
dilectum discipulum de instituendis
ecclesie officiis admoneret ne quos for-
te ad sacros ordines inordinate
proveheret, dixit: Manus cito nemini
imposueris, neque communicaveris peccatis alienis.
Te ipsum castum custodi. Sed ad
infirmitatem eius corporis protinus
verba convertens ait: Noli adhuc aquam
bibere, sed modico vino utere propter
stomachum tuum et frequentes tuas in-
firmitates. Statimque subnectit dicens:
Quorundam hominum peccata manifesta sunt
precedentia ad iudicium, quosdam autem
et subsequuntur. Quid ergo ad
illud pertinet quod ab infirmo bibi aquam
prohibuit, hoc quod de peccatis absconditis
quorundam hominum manifestisque sub-
iunxit, nisi quia interposita de infirmitate
eius sua ad hoc proximo rediit
quod superius dixit: Manus cito ne-
mini imposueris, neque communicaveris peccatis
alienis. Et enim hec peccata quanta sol-
licitudine perquirenda essent ostendit,
interposita infirmitatis molesti-
am discretionis admonitione protinus in-
tulit quod maliis patesceret, maliis
lateret, dicens: Quorundam hominum
peccata manifesta sunt precedentia ad iu-
dicium, quosdam autem et subsequuntur.
Sicut ergo proferant summam Paulus
non eisdem verbis congruit quibus

[Marginal note: Ab infirmo bibi aqua prohibet]

ta loquens bethsamitae infirmitate sub-
iunxit sed ad illud reddit quod superius
intermittendo narrauit. Itaque eo loco
eliphaz cum de electis diceret qui re-
liqui fuerint auferentur ex eis illico
adiungens moriuntur et non in sapientia
ad illud protinus recurrit quod superius
de reprobis protulit dicens Et quia
nullus intelligit in aeternum peribunt.

De reprobis qui despiciunt electos 30.

Mors iustorum molesta despiciunt

In dicto ante reprobi electos despi-
ciunt quod ad uitam inuisibilem
per uisibilem mortem tendunt. De qui-
bus subiunxit dicens moriuntur et non
in sapientia. Ac si aperte dicat mortem
quidem et sapientiam pariter fugiunt. Sed
sapientiam penitus deserunt mortis autem
laqueos non euadunt. Et qui-
cumque mortem utiliter moriendo po-
tuerunt deuitare mortem quae procul dubio ne-
cessaria est metuunt et uitam simul et
sapientiam perdunt. Ac contra iusti in
sapientia moriuntur quia mortem quam
uitare funditus nequeunt in pri-
tate huius [illegible] contempnunt. Ea
quod dum existunt ferunt poenam pro
paginis [illegible] interim [illegible] ut
inde debeas [illegible] rapi. Sed [illegible] me
culpe [illegible] cogitationum. Sed quia
eliphaz contra iniquos ueraciter
protulit beatum iob reprehensibilem es-
timans de facto sue sapientie inflam-
[illegible] praedicamenta tante [illegible]
[illegible] irrisionis uerba subiunxit. V.
Voca ergo si est qui tibi respondeat.

Incipit capitulum quintum

Omnipotens deus saepe eius partem in pro-
batione deserit quem praeparat illius in-
[illegible] contempnit. V. [illegible]
Dum [illegible] suam ne au-
diat legem oratio eius erit execra-
bilis. Vocare, quid [illegible] est [illegible]
[illegible] praepositione. Respondere uero dei
est [illegible] praebere. Ait ergo Voca
ergo si est qui tibi respondeat. Ac
si aperte dicat. Quantumlibet afflictus cla-
mes deum ridentem non habes. Quia
uox in tribulatione non inuenit quae
[illegible] tranquillitate
contempsit. Ubi adhuc deridendo
subiunxit Et ad aliquem sanctorum
conuertere. Ac si despiciens dicat. Et
eos quosque in tribulatione adiutores
non uales in hilaritate quos
habere socios noluisti. Quam per in-
sionem protinus sinistre subdit dicens
Uirum stultum interficit iracundia et
paruulum occidit inuidia. Quae in-
iuria uera esset si illata contra
uirum patientiam non fuisset. Sed nos

pensemus quod dicitur quod [illegible] ab amicis
[illegible] sententie elidatur ut ostendamus
quam rectum est quod proferunt si non in
beato iob improperantur. Cum scriptum
sit [illegible] cum [illegible] simplicitate medi-
tans. Sciendum nobis est magno opere
quia quotiens turbulentos motus
[illegible] sub uirtute mansuetudinis resti-
[illegible] redire ad similitudinem conditoris
conamur.

Nam cum [illegible] simplicitatem mentis
ira diuerberat dilaniatam quo-
damodo scissamque conturbat ut sibimet
ipsi non congruat. Ac dum intime
similitudinis amittat quanta sit ergo ira-
cundie culpa pensemus per quam dum
mansuetudo amittitur supernae imagi-
nis similitudo uitiatur. Sapientia per iram
quoque ordine agendum sit omnino nes-
ciatur. Sicut scriptum est Ira in sinu
stulti requiescat quia nimirum intel-
ligentie lucem subtrahit cum mentem
permouendo confundit. Per iram uita a-
mittitur et si sapientia teneri uideatur sicut
scriptum est Ira perdit etiam prudentes
quia scilicet confusus animus nequaquam ex-
plet et si quis intelligere prudenter ualet.
Per iram iustitia relinquitur sicut scriptum
est Ira enim uiri iustitiam dei non
operatur. Quia dum perturbata mens
iudicium sue rationis exasperat omne quod
furor suggerit rectum putat. Per iram
gratia uite socialis amittitur sicut scriptum
est Noli esse assiduus cum homine iracun-
do ne discas semitas eius et sumas
scandalum anime tue. Quia qui se ex
humana ratione non temperat necesse
est ut bestiali solus uiuat. Per iram
concordia rumpitur sicut scriptum
est Uir animosus parit rixas et uir
iracundus effodit peccata. Quia etiam
malos quos iracundus prouocat ad dis-
cordiam peiores facit. Per iram lux
ueritatis amittitur sicut scriptum est Sol
non occidat super iracundiam uestram.
Quia cum menti iracundia confusi-
onis tenebras incutit huic deus ra-
dium sue cognitionis abscondit. Per iram
sancti spiritus splendor excluditur quo
contra iuxta uetustam translationem scriptum
est Super quem requiescat spiritus meus
nisi super humilem et quietum et trementem
sermones meos. Cum ei humilem
diceret quietum protinus adiunxit. Si ergo
ira quietem menti subtrahit suam spiritui
sancto habitationem claudit. Cuius recessi-
one animus uacuus adapta mox in in-
saniam ducitur et usque ad superficiem co-
gitationum fundamento dissipatur.

Afflictus nec ad alios adiutores

Irae

[above line, inserted:] i exasperant oculi nequaquam re[cognoscuntur noti]

Nam ire sue stimulis accensum cor palpitat, corpus tremit, lingwa se impedit, facies ignescit, [exasperant oculi et nequaquam] recognoscuntur noti. Ore quidem clamorem format, sed sensus quid loquitur ignorat. In quo itaque ab arreptiticiis iste longe est, qui actionis sue conscius non est? Unde fit plerumque ut usque ad manus iram prosiliat, et quo ratio longius recedit, audacior exurgat; seque ipsum retinere animus non valet, quia factus est potestatis aliene; et eo furor membra foris ictibus exercet, quo intus ipsam membrorum dominam mentem captivam tenet. Aliquando autem manus non exerit, sed in maledictionis iaculum lingwam vertit. Fratris namque interitum precibus exposcit, et hoc Deum perpetrare expetit, quod ipse perversus homo facere vel metuit vel erubescit. Fitque ut voto et voce homicidium peragat, etiam cum a lesione proximi manibus cessat. Aliquando ira perturbato animo quasi iudicio silencium indicat; et quo foras per lingwam non exprimit, intus deterius ignescit, ut iratus quisque collocucionem suam proximo subtrahat, et nichil dicendo quam sit aversus dicat. Et nonnumquam hec silencii severitas per disciplinae dispensacionem geritur, si tamen sollicite in intimis discrecionis forma teneatur. Nonnumquam vero dum accensus animus a consueta locucione restringitur, per accessum temporis penitus a proximi dilectione separatur; et acriores stimuli ad mentem veniunt, causeque que gravius exasperant oriuntur, atque in irati oculo festuca in trabem vertitur, dum ira in odium permutatur. Plerumque ira per silencium clausa intra mentem vehemencius estuat et clamosa tacita voces format; verba sibi quibus exasperetur obicit, et quasi in causa se examine posita durius exasperata respondet. Quod Salomon breviter insinuat dicens: Expectacio impiorum furor. Sicque fit ut perturbatus animus maiorem strepitum sui silencii senciat, eumque gravius clause ire flamma consumat. Unde bene quidam sapiens dixit: Cogitaciones iracundi vipere sunt generaciones, mentem comedunt matrem suam.

Sciendum vero est quod nullos ira cicius accedit, facilius deserit; nonnullos vero tarde commovet, sed diucius tenet. Alii namque accensis calamis similes, dum vocibus perstrepunt, quasi quodam modo accensionis sue sonitus reddunt; cicius quidem flammam faciunt, sed protinus in favillam frigescendo redeunt. Alii autem lignis gravioribus durioribusque non dissimiles, accensionem tarde suscipiunt, sed tamen accensi semel difficile extinguntur; et quia se tardius in asperitate concitant, furoris sui diucius ignem servant. Alii autem, quod est nequius, et cicius iracundie flammas accipiunt, et tardius deponunt. Nonnulli vero has et tarde suscipiunt et cicius amittunt. In quibus nimirum quatuor modis liquido lector agnoscit, quia et tranquillitatis bonum ultimus plus quam primus apprehendit, et in malo secundum tercius superat. Sed quid prodest quod iracundia quomodo mentem teneat dicimus, si non eciam qualiter comprimi debeat exprimamus?

Remedia contra iracundiam

Duobus etenim modis fracta possidere animum ira desistit. Primus quippe est ut mens sollicita antequam agere quodlibet incipiat, omnes sibi quas pati potest contumelias proponat, quatenus redemptoris sui probra cogitans ad adversa se preparet. Que nimirum veniencia tanto forcior excipit, quanto se caucius ex providencia armavit. Nam qui improvidus ab adversitate deprehenditur, quasi ab hoste dormiens invenitur, eumque cicius inimicus necat, quia non repugnantem perforat. Nam qui mala imminencia per sollicitudinem prenotat, hostiles incursus quasi in insidiis vigilans expectat; et inde ad victoriam valenter accingitur, unde nesciens deprehendi putabatur. Sollerter ergo animus ante actionis sue primordia cuncta debet adversa meditari, ut semper hec cogitans, semper contra hec thorace paciencie munitus, et quicquid accesserit providus superet, et quicquid non accesserit lucrum putet. Secundus autem servande mansuetudinis modus est ut cum alienos excessus aspicimus, nostra quibus in aliis excessimus delicta cogitemus. Considerata quippe infirmitas propria mala nobis excusat aliena. Pacienter namque illatam iniuriam tolerat qui pie meminit quod fortasse adhuc habeat in quo debeat ipse tolerari. Et quasi aqua ignis extinguitur, cum surgente furore animi sua cuique ad mentem culpa revocatur; quia erubescit peccata non parcere, qui vel Deo vel proximo sepe se recolit parcenda peccasse. Sed inter hec sollerter sciendum est quod alia est ira quam impaciencia excitat, alia quam zelus format. Illa ex vicio, hec ex virtute...

[margin:] De modo mansuetudinis

[margin:] Alius modus suadende mansuetudinis

[margin:] Ira que ex vicio nascitur, quedam ex virtute formatur

grauatur. Sed si nulla ira ex zelo surgeret diuine animaduersionis impetum Finees per gladium non placasset. Hanc iram quia Hely non habuit motum contra se inplacabilem superne ultionis excitauit. Nam quo contra subditorum uicia tepuit eo contra illum districtio eterni rectoris exarsit. De hac per psalmistam dicitur: Irascimini et nolite peccare. Quod nimirum non recte intelligunt qui irasci nos nobis tantummodo et non etiam proximis delinquentibus uolunt. Sic enim proximos ut nos amare precipimur restat ut sic eorum erratibus sicut nostris uiciis irascamur. De hac per Salomonem dicitur: Melior est ira risu quia per tristiciam uultus corrigitur animus delinquentis. De hac iterum psalmista ait: Turbatus est pre ira oculus meus. Ira quippe per uicium oculum mentis excecat ira autem per zelum turbat quia quo saltem recti emulatione concutitur ea que nisi tranquillo corde percipi non possunt contemplata dissipat. Ipse namque zelus rectitudinis quia inquietudine mentem agitat eius mox aciem obscurat ut altiora in commotione non uideat que bene prius tranquilla cernebat. Sed inde subtilius ad alta reducitur unde ad tempus ne uideat reuerberatur. Nam ipsa emulacio recti paulo post in tranquillitate largius aperit que hoc interim per commotionem claudit et unde mens turbatur ne uideat inde proficit ut ad uidendum uerius clarescat. Sic infirmanti oculo cum collirium mittitur lux penitus negatur sed inde eam post paululum ueraciter recipit unde hanc ad tempus salubriter amittit. Nunquam uero commotioni contemplacio iungitur nec preualet mens turbata conspicere ad quod uix tranquilla ualet inhiare quia nec solis radius cernitur cum commote nubes celi faciem obducunt nec turbatus fons respicientis ymaginem reddit quam tranquillus proprie ostendit quia quo eius unda palpitat eo in se speciem similitudinis obscurat. Sed cum per zelum animus mouetur curandum summopere est ne hec eadem que instrumento uirtutis assumitur menti ira dominetur ne quasi domina preeat sed uelut ancilla ad obsequium parata a rationis tergo nunquam recedat. Tunc enim robustius contra uicia erigitur cum subdita racioni famulatur. Nam quantalibet ira ex zelo rectitudinis surgat si inmoderata mentem uicerit racioni protinus seruire contempnit et tanto se inpudencius dilatat quanto impaciencie uicium uirtutem putat.

De ira ne transeat dominium mentis

Unde necesse est ut hoc ante omnia qui zelo rectitudinis mouetur attendat ne ira eius mentis dominium transeat sed in ulcione peccati tempus modumque considerans surgentem animi perturbacionem sub attenciori tractatu restringat atque ardorem motus sub equitate disponat ut eo fiat iustior ultor alienus quo prius extitit uictor suus quatenus sic culpas delinquencium corrigat ut ante ipse qui corrigit per pacienciam crescat et feruorem suum transcendendo diiudicet ne intemperate concitatus ipso zelo rectitudinis longe ab rectitudine oberret. Quia uero etiam laudanda boni emulacio mentem turbat recte nunc dicitur: Virum stultum interficit iracundia. Recte apte dicitur: Ira per zelum sapientes turbat. Quia illa sub racione restringitur hec uero irracionabiliter deuicte menti dominatur. Bene autem subditur: Et paruulum occidit inuidia. Inuidere enim non possumus nisi eis quos nobis in aliquo meliores putamus. Paruulus ergo est qui liuore occiditur quia ipse sibi testimonium perhibet quod eo minor sit cuius inuidia torquetur. Hinc est quod hostis callidus primo homini inuidendo subripuit quia amissa beatitudine minorem se in mortalitate illius agnouit. Hinc est quod Cayn ad perpetrandum fratricidium corruit quia despecto suo sacrificio prelatum sibi infremuit eum cuius Deus hostiam accepit et quem meliorem se esse doluit ne utcumque esset amputauit. Hinc Esau ad persecucionem fratris exarsit quia primogenitorum benediccione perdita quam tamen ipse esu lenticule uendiderat minorem se ei quem nascendo preibat ingemuit. Hinc Joseph fratres sui Ismaelitis transeuntibus uendiderunt quia cognito reuelacionis mysterio ne se melior fieret eius profectibus obuiare conati sunt. Hinc Saul Dauid subditum lancea interficiendo persequitur quia quem magnis cotidie augeri uirtutum successibus sensit ultra se excrescere pauit. Paruulus itaque est qui inuidia occiditur quia nisi ipse inferior existeret de bono alterius non doleret. Sed inter hec sciendum est quia quamuis per omne uicium quod perpetratur humano cordi antiqui hostis uirus infunditur

Nu 25.
p[rimo] Reg 2.
Ps.
Ec 7.
Ps.
Omnis ira turbat mentem ali[quo modo] quam perturbat.
promutator
Job 5.

inhiat tum nequicia tota sua viscera erumpens contulit et insuper mendacia malicie pestem domus devorat. In invidis septimum est. Invidia dyaboli mors in orbem terrarum intravit. Nam cum devictum cor livoris putredo corrumpit ipsa quoque exteriora indicant quam graviter animum vesania instigat. Color quippe pallore afficitur, oculi deprimuntur, mens accenditur et membra frigescunt. Fit in cogitatione rabies, dentibus stridor, cumque latebris cordis crescens absconditum odium dolore ceco tenebat conscientiam violenter inclusum sibi vulnus. Deprimis libenter, quia tabescentem mentem sua pena satiat, quam felicitas torquet aliena. Quantoque destruere operis molitur fabricam, tanto fundamentum mentis livide profundius suffodit, ut quo alii ad meliora parant, eo ipsa deterius ruat. Quia nimirum ruit illud turris quod in aliis actibus perfecto ope surrexisse putabatur. Nam invidia cum mentem tabefecerit, cuncta que invenit bene gesta consumit. Unde per Salomonem dicitur: Vita carnium sanitas cordis, putredo ossium invidia. Quid enim per carnes nisi infirma quedam actio, et quid per ossa nisi fortia acta signantur? Et plerumque contingit ut quidam cum vera cordis innocentia in non nullis suis actibus infirmi videantur, quidam vero iam quedam ante humanos oculos robusta exerceant sed tamen erga aliorum bonis intus invidie pestilencia tabescant. Bene ergo dicitur: Vita carnium sanitas cordis, quia si mens innocentiam custodit et si qua foris infirma sunt quandoque roborantur ~~et recte subditur~~ putredo ossium invidia, quia per livoris vicium ante Dei oculos pereunt etiam fortia acta virtutum. Ossa quippe per invidiam putrescere est quedam et robusta deperire. Sed cur hec de invidia diximus, si non etiam qualiter eradicari valeat innuimus? Difficile namque est ut hoc non invideat quod adipisci alter exoptat, quia quicquid temporale percipitur, tanto fit minus singulis, quanto dividitur in multis. Et ideo desiderantem mentem livor excruciat, quia hoc quod appetit aut funditus alter accipiens adimit aut a quantitate restringit. Qui ergo livoris peste plene carere desiderat illam hereditatem diligat quam coheredum numerus non angustat, que et omnibus una est, et singulis tota, que tanto largior ostenditur, quanto ad hanc percipientium multitudo dilatatur. Imminutio ergo livoris est affectus surgens intime dulcedinis, et plena mors eius est perfectus amor eternitatis. Nam cum mens ab eius rei appetitu retrahitur, que accipientium numero partitur, tanto magis proximum diligit quanto minus ex profectu illius sua dampna pertimescit. Que si perfecte in amore celestis patrie rapitur, plene etiam in proximi dilectione sine invidia solidatur, quia cum nulla terrena desiderat, nichil est quod eius erga proximum caritati contradicat. Que nimirum caritas quid est aliud quam oculus mentis? Qui si terreni amoris pulvere tangitur, ab intuenda luce interni lesus reverberatur. Quia autem parvulus est qui terrena diligit, magnus qui eterna concupiscit, potest et sic convenienter intelligi: Parvulum occidit invidia, quia huius pestis languore non moritur nisi qui adhuc in desideriis infirmatur.

Explicit liber quintus. Incipit liber sextus.

Enarrata historie beati Iob veritate, actorum misticam expositionem in temptatione disserere, quia ante sapientibus liquet quod redemptorem mundi tot suis allegationibus enarrat sacra scriptura, ut pene cunctos electos suos ut per eius significationem [?] invidia significare studeat. Unde et beatus Iob latino eloquio dolens dicitur, ut per eius nomen et dolia redemptoris nostri passio designetur, de quo propheta ait: Vere languores nostros tulit et dolores nostros ipse portavit. Cum temptator ablatis omnibus et servos et filios occidit, quia non solum iudaicum populum ex timore ferventem sed ipsos quoque apostolos in suo amore gravatos passionis eius tempore perdere pertulit. Volens ~~beati Iob~~ corpus attereret, quia redemptor noster crucifigi clavis meruit patibulo non dedignatur. A planta pedis autem usque ad verticem dolia suscepit quia sanctam ecclesiam que corpus est eius non solum proxima et ultima sed usque ad summa membra persecutione seviens temptator affligit. Unde etiam Paulus dicit: Compleo ea que desunt passionum Christi in carne mea.

De adiutoribus dyaboli

Qui suadet uxor ad maledicendum, innuit carnales quosque intra sanctam ecclesiam ad mores callidi temptatoris existunt. Que enim ad maledicendum provocat, itaque car-

Sic

Notandum

o

Oportet

Iob

Sanctus fuit

omni invidia

non magis et parvus quam est

ve[ritate]

Quod clarificat fila Christi

Ysaie 73.

Que hic ab aliquo [illegible]

nasmum designat qui ut sibi iam di-
vinus int(er) s(an)ctam ecclesiam incorreptis
moribus positi quo per fidem bonis iun-
cta sunt eo puniuntur durius puniunt(ur). Quan-
to enim quasi fideles vitari nequeunt
a fidelibus tanto deterius quanto et intimius
tollerantur. Amici vero illius qui si
ad consolandum venerunt sed ad iurgia
aspera invectionis excedunt hereticorum
speciem tenent qui cum quasi bonos defen-
dere nituntur defendendo offendunt. Hec itaque
superius latius dicta sunt. Unde bre-
viter studui conniventia designatione
[illegible] ne lectoris mens ex ipsa hac
replicatione meminit me inchoat ope-
speciali intellectu desinere et cum
utiliter usus postulat subtiliter quoque
studeo historie verba discutere. Cum vero
necesse est simul utraque complector ut
speciales fructus allegoria germinet
quos tamen ex radice historie veritas pro-
ducit. Amicos vero beati Iob quos here-
ticorum tenere speciem diximus iudiciis
suis nequaquam per omnia reprobamus. Quia
dum per supernam sententiam contra eos dicatur
Non estis locuti coram me rectum sicut servus
ad dicitur sicut servus meus Iob perfecto li-
quet quia non omnino despiciuntur
quod ex melioris comparatione reprobantur
in reprehensione quippe eius incaute
delabuntur quia tamen tanti viri causa
sunt consanguinitate illius mystica
dicunt multa. ~~Unde~~ sicut superius
diximus eorum verbis et paulus utitur
et hec in assertionis sue adiutorium
assumens plena veritate testatur.
Unde tamen dictis iure reprehenduntur
quia que ex forti sunt contra sanc-
tum virum proferri non debuit. Possumus
ergo iustitie ex prophetarum verba pensari
quibus adhuc Iob loquitur dicens
Ego vidi stultum firma radice et ma-
ledixi pulchritudini eius statim.
Stultus quippe indecorum populum con-
stituit qui ipsam in carne prudentiam et
ne sapiens premit. Qui quasi firma
radice convaluit quia electorum vitam
spaliter extinguendo superavit. Sed hunc
eliphaz maledicendo despicit quia
nimirum omnis heresis quorum tenere
speciem amicos beati Iob diximus cum de
[illegible] se gloriantur indecorum per-
fidiam devicte reprehendunt. De quo
stulto protinus subditur: Longe fient fi-
lii eius a salute. Filii huius stulti sunt
omnes qui per fidem illius perditionis generan-
tur. Qui nimirum a salute longe sunt quia
et si temporalem vitam sine afflictione
percipiunt eterna gravius ultione fe-
riuntur. Sicut de eisdem filiis illius

Qui hic non affligi alibi cru-
ciat

dominus dicit: Ve vobis scribe et phari-
zeis ypocrite qui circuitis mare et ari-
dam ut faciatis unum proselitum et cum
fuerit factus facitis eum filium gehenne
duplo quam vos. Sequitur: Et conterentur
in porta et non erit qui eripiat. Quis
alius porte nomine nisi mediator
dei et hominum debet intelligi qui ait: Ego
sum hostium per me si quis introierit
salvabitur. Filii igitur huius stulti ex-
posita porta conteruntur
quia sue indoctrine soboles ante me-
diatoris adventum in legis observatio-
ne floruerunt sed in ipsa redemptoris
sui presentia ad invitatis obsequio per-
fidie sue meritis repulsi ceciderunt.
Et non est qui eripiat
quia se dum ipsum redemptorem extin-
guere persequendo conati sunt oblate sibi
remedium ereptionis absciderunt.
De quo bene subditur: Cuius messem fa-
melicus comedet et ipsum rapiet ar-
matus armatus. Huius autem stulti messis
fuit sacri seges eloquii. Eandem
namque spicas grana sunt verba prophe-
tarum. Que stultus hic sed non come-
dit quia iudaicus populus legem qui-
dem verbo tenus tenuit sed per fatuitatis fas-
tidium ab omni intellectu ieiunavit. Huius
vero stulti messem famelicus comedit
quia nimirum gentilis populus verba le-
gis intelligendo edidit atque pro legis incari-
ta sine intellectu laboravit. Hos fame-
licos dominus providit cum per se diceret:
Beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam
quoniam ipsi saturabuntur. De quibus fa-
melicis anna prophetante dicitur: Reple-
ti prius pro panibus se locaverunt et
famelici saturati sunt. Sed quia mes-
sem perdidit recte subiungitur quali-
ter ipse stultus perit cum dicitur
Et ipsum rapiet armatus. Antiquus hostis
iudaicum populum armatus rapuit quia
eius vitam fidei fraudulente sugges-
tionis iaculis confodit ut ~~unde~~ se
credebat inde eius ordinationi
repugnaret. Quod per se discipulis veritas
premonuit dicens: Venit hora ut omnis qui in-
terficit vos arbitretur
obsequium se prestare deo. Sequitur:
Et bibent sitientes divitias eius.
Huius stulti divitias sitientes bibunt
quia fluenta sacre locutionis que
iudaicus populus insipienter ostentatio-
ne possederat conversi gentilium cor-
da inebriantur. Unde et per prophetam dicitur:
Omnes sitientes venite ad aquas et
qui non habetis argentum properate. Quia
argenti enim vocabulo eloquia divina
eloquia casta argentum igne ex-

signantur. psalmista testante dicens /.

animatum. Quam ergo argenti non sunt
ad aquas vocantur quia minus gentili-
tas sive septime sacre precepta non ac-
ceperat sacri eloquii inundacione sa-
ciatur. Quam tanto vino audiens po-
tat. Quanto hac diu sicca siciebat. Eadem
ergo divina eloquia et messis et diviciae
vocantur. Messis quia ieiunam mentem
reficiunt. Diviciae quia magna nos morum
venustate componunt. Eadem et comedi-
mus et bibimus quia minus divina quedam
in eis obscura sunt que non nisi expo-
sita intelligimus. Hec quasi manden-
do glutimus. Divinum quedam non ad intel-
ligendum facilia sumimus ut in verbis
ea quasi non masa bibimus. Quia
non infracta sorbemus. Hoc submitten-
ti mistico brevem locucione discussimus ne
quid forsitan preterisse videamur. Sed quia
beati Job esse amici non possent nisi in
quibusdam quoque morum honestate ful-
gerent restat ut morum vobis virtutem
sensim moraliter intimamus quatenus
dum locucionis eorum pondus discuti-
mus doctrine fuerint ostendatur. Ego
vidi stultum firma radice et maledixi
pulchritudini eius statim.

Moraliter de hiis qui in terrenis desideriis spem ponunt

Quasi firma radice stultus in terra
figitur quia totis desideriis in
terreno amore solidatur. Unde
et primus caym civitatem construxisse de-
scribitur ut aperte monstraretur quia
ipse in terra fundamentum posuit qui
a soliditate celestis patrie alienus fuit.
Firma radice stultus attollitur cum
hic temporali prosperitate fulget ut omne quod
appetit assequatur adversa nulla susti-
neat contra infirmos sine repugnacione
prevaleat bene agentibus contra auctoritate (?)
dicat ad maiora commoda copiosius (?)
acione pervenerat. Unde viam vite dis-
serit unde ad tempus felicior vivat. Sed cum
malos florere in firmo conspiciunt re-
probant et aperte semet ipsos peccantium
prosperitate turbati intus ingressibus men-
tis imitantur. Quorum profecto speciem sump-
sit psalmista cum dicit: Mei autem pene mo-
ti sunt pedes pene effusi sunt gressus
mei. Quia zelavi in peccatoribus pacem
peccatorum videns. Cum nos eorum glo-
riam fortes aspicimus prius que post
gloriam pena sequatur attendimus et alcioris
cogitacione despicimus hoc quod superbi foras
fastu vacue inflacionis intumescunt.
Unde ergo dicitur: Ego vidi stultum fir-
ma radice et maledixi eius pulchritu-
dini statim. Pulchritudinem quoque stulti
maledicere est eius gloriam considerata
dampnacione iudicare quia eo atro-
cius interimens obruit quo altius in
peccatis elevatur. Quia tunc quod extollitur
manet quod perimitur quia honorat in ma[...]
impenitencie dampnabitur. Et quasi
pamena pirata ad carcerem pervenit qui
presentis vite prospera ad interitum tendit.
Notandum vero quod cum stulti pulchritu-
dini maledixisse se diceret addidit statim.
Mos namque humane et infirme mentis
est ut exteriorum rerum quas respicit quali-
tate vanetur. Sepe enim eius iudicium
tempore presentis rei species ducit et iuxta hoc
quod aspiciat intendit. Unde sensus ex forma
Nam plerosque non nulli dum [...]
dum cernunt gloriam cuius eiusdem
glorie aspectibus delectantur. Hanc magni
aliquid estimant. Cum quos non gloriosos
quos sic aut deiectos subito aut eciam
fortasse morientes aspicimus quia huma-
na gloria nichil sit cum gemitu fatentur ita
ut plerumque dicant. Ecce quam nichil est
homo qui hoc minus recens diceret
si eum in gloria hominem cernerent tunc eius
interitum cogitantes [illegible] poten-
ciam nil esse sensissent. **Gloria mundi. De humana elacione**

Tunc quippe est humana elacio pe-
sanda quam nichil sit cum sese
superiores successibus extollit. Tunc
considerandum est quo cursu felicitas
transvolet cum ante humanos oculos quasi
permanens pollet. Nam gloriam morientium
nil esse in presentia iam morte pensare in[...]
quisque possunt. Tunc ei illi eciam dero-
gant qui hunc et usque ad mortem seque-
tes amant. Unde recte dicitur: Ego vidi
stultum firma radice et maledixi pulchri-
tudini eius statim. Ac si aperte diceret:
Cum stulti pulchritudinem morum
in maledictione non statim quia cum hanc
cernerem simul et penam sequentem vidi. Non
enim statim maledicerem si qua me
glorie illius delectacione tenuisset. Sed su-
carditate maledixi quia superbia [...]
simul conspiciens eius potenciam sine du-
bitacione reprobavi. Sed quia unusquisque
quo prius iustior in mundo proficit plu-
res secum ad imitationem trahit recte subdit:
Longe fient filii eius a salute eius. Quip-
pe filii stulti sunt qui in ambicione huius
seculi eorum imitacione nascuntur. Qui
profecto tanto longius fiunt quanto in pre-
tracione nequicie [illegible] infirmitate
feriunt. Deinde additur: Et conterentur
in porta et non erit qui eripiat. Nam
sicut urbis aditus porta dicitur ita
est dies iudicii porta regni quia per eum
abeuntes omnes ad celestis patrie gloriam
intrabunt. **De iudicio Salomonis**

Vide et hunc diem cum adtendunt
conventum sancte ecclesie Salomon con[...]

Marginalia: ex — c — Sequitur de tua mea [...] exspectat — Gloria humana despicienda in interitu cogitetur — f — a salute — f — Iudicium extremum de porta paradisi — pro ultimo — b

ppinquare conspiceret dixit nobilis in portis vir eius qui sederit cum senatoribus terre. Vir quippe est ecclesie humani generis redemptor. Qui in portis se nobilem ostendit quia despectus prius in contumeliis extitit sed in ingressu regni sublimis apparebit. Qui cum terre senatoribus presidet quia iudicii sentenciam cum sanctis eiusdem ecclesie predicatoribus decernet sicut in ipsis [illegible] dicit Vos qui secuti estis me in regeneratione cum sederit filius hominis in sede magestatis sue sedebitis et vos super sedes duodecim iudicantes xii tribus israhel ||

De senatoribus diei iudicii versus 3°

Quos isaias quoque longe ante innuencians ait Dominus ad iudicium veniet cum senatoribus populi sui. De hiis porro salomon iterum dicit Date ei de fructu manuum suarum et laudent eam in portis opera eius. Tunc quippe sancta ecclesia de fructu manuum suarum accipiet cum ea celestia ad percipienda laboris sui retributio attollit. Tunc eam sua opera in portis laudant cum eius membris in ipso regni aditu dicitur Esurivi et dedistis mihi manducare sitivi et dedistis mihi bibere hospes eram et collegistis me nudus fui et operuistis me et cetera. Filii igitur illius stulti ante portam elati sunt sed in porta conteruntur. Quia amatores huius seculi in infimi vita superbiunt sed in ipso regni aditu eterna dampnacione feriuntur et Vir autem subditur et non erit qui eripiat

De disciplina

Illos quippe vitas ab eterna adversitate eripit quos in temporalibus prosperis per disciplinam premit. Quia ergo inveniunt premi hic non valent eripi. Quia iniqui enim quem per disciplinam hic negligunt patrem afflictionis sue tempore perdicionis non inveniunt ereptorem Sequitur Cuius messem famelicus comedet. Hic eciam stultus messem qui in ignis quisque divinum iter intelligens accepit scripture sacre sentenciis doctus bona loquitur sed tamen nullo modo hoc quod dicit operatur. Verba dei profert nec tamen diligit laudando cognoscit vivendo calcat. Quia ergo stultus iste recta intelligit et dicit sed ea hic operando non amat messem habendo ieiunat. Cuius minimus famelicus comedit quia is qui ad deum sanctis desideriis anhelat discit quod audit aut quod dicitur sermo doctoris prave vite predicacione reficitur quid aliud quam stulti fruge satiatur. An non famelicos suos vitas ut stulti messem commederent admonebat cum per desideria sancta flagitantibus de phari

seis preciperet quecumque dicunt facite iuxta vero opera eorum nolite facere. Ac si aperte diceret verbi messem loquendo congregant sed hanc male vivendo minime contingunt. Vestram ergo famem messis ista reficiat quia nos hanc per sacietatem sue fastidium generat Vir autem subditur Et ipsum rapiet armatus: De tempta[cione]

Antiquus namque hostis quasi inermis venit cum mala aperte suggerens humane menti bona omnia simul destruere conatur. Sed armatus venit qui bona alia intacta deserens latenter alia corrumpit. Nam sepe quosdam in intellectu non temptat eisque in sacri eloquii meditacione non obviat sed eorum vita in operacione supplantat. Qui dum de scientie virtute laudantur nequaquam suorum operum dampnati respiciunt. Dumque in favoris delectacione ammovetur vite sue volnera non medetur. Hunc ergo armatus hostis rapit quia fraude tectus mala deserens alia parte supponit. Sequitur De divitiis stultorum

Et bibent sicientes divicias eius. Sepe stultus hic in vicinum fonte sed non bibit quia ingenium quidem intelligencie accipit sed tamen virtutis sive congnoscere legendo contempnit. Sed quia intelligere studendo prevalet studio ad bonum doctrine fastidiosus cessat. Diviciae quoque mentis sunt verba sacre locucionis. Sed has divicias stultus oculis aspicit et in ornamenti sui usum minime assumit quia verba legis audiens magna quidem esse considerat sed ad comprehendenda hec nullo studio amoris elaborat. Et contra alius sitim sed ingenium non. Sed amor ad meditandum pertrahit ebitudo sensus contradicit. Et sepe hoc in divine legis erudicione quis studendo intelligit quod per negligenciam ingeniosus nescit. Hinc ergo divicias stulti sicientes bibunt dum precepta dei que ingeniosi fastidientes nesciunt ebetes amantes assecuntur. Huius minus tenebras ebetitudinis illustrat oculus amoris nam hoc tardioribus studiis aperit quod velocioribus fastidium claudit. Quia et ideo ad intelligentie alta pervenit quia agere que intellexerunt ut minima nulla contempnunt et dum summis manibus adiuvant studia altitudinem ingeniosorum tenant. Unde bene per salomonem dicitur Stellio manibus initur et moratur in edibus regum. Plerique enim aves quas ad volatum penne sublevant in vepribus resident et stellio qui ad volatum pennas non habentibus manibus regni edificium tenet quia

Mt. 19.
Mt. p. 27

Correctio dei temporalis liberat ab eterna pena

Doctor iniquus stultus

nimis ingeniosi quique dum per neglige-
ntiam torpent in pravis actibus remanent
et simplices quos ingenii pena non ad-
iuvat ad obtinendam etiam vitam merita
virtute operationis levat Ex tellio ergo in
manibus initium magis edibus moratur
quia illo simplex plerumque ad pervenitur intencionem vi-
te operis pervenit quo ingenio suo minime as-
cendit Sed hiis auditis questio in corde
oboritur cur in studiosis quisque sine s ve
tarditate prehenditur Ad quam citius re-
spondetur Dum protinus subditur:

De studiosis et desidiosis

Nichil in terra sine causa fit Ideo
et sepe desidiosus ingenium accipit
ut de negligencia iustius puniatur quia
quod sine labore assequi potuit scire con-
tempnit Et ideo non nunquam studiosus
tarditate intelligencie premitur ut eo maiora
premia retribucionis inveniat quo magis
in studio inventionis elaborat Nichil ergo
est in terra sine causa et studiosa tarditas ad
premium proficit et desidioso velocitas ad
supplicium crescit Ad intelligenda autem
que ita sunt alii laboris studio alii non
dolore percussionis erudiuntur Sed cum dictum
sit nichil in terra sine causa recte protinus sub-
ditur Et de humo non egreditur do-
lor Dolor namque de humo egreditur
cum homo ad dei ymaginem conditus
de rebus insensibilibus flagellatur Sed
quia pro occulta merita intenta pro de-
linquit flagella penarum de humo egredi-
tur quum spiritus in malicia erigit ut a rebus
insensibilibus feriatur Ecce enim timidus quam
ad correpcionem suam superbus nimbo
arente tua suspenditur et caligosus aer
expirans descente sole sicatur atque percellis
tumescentibus ferit et alios aditum transfinean-
dum interrupit aliis desideratum iter cita
ca intimulur unde contradicat Terra non
solum germina fecunditatis minuit sed etiam
sata accepta consumit In quibus nimirum cunctis
patenter aspicitur hoc quod quidam sapiens
de domino testatur dicens Et pugnabit cum
eo orbis terrarum contra insensatos Orbis
quippe terrarum cum domino contra insensatos
pugnat cum in pena delinquencium et eleme-
torum vitas militat Sed tamen de humo do-
lor non egreditur quia res que sunt in-
sensibiles ad afflictionis nostram stimulo nostre
inflictionis excitantur De humo dolor non
egreditur quia pena nequaquam de ea
nascitur creatura que percutit Sed de ca-
pud dubio que peccando vim percussionis
detorsit Sed curandum magnopere ut
cum rebus exterioribus pondere doloris
afficimur spe ad superna tendamus quatenus
eo mens ad alta promat quo nos ex-
terior pena castigat ~~Unde et apte ingit~~

Homo ad laborem nascitur et avis ad
volandum. De labore hominis

Ad laborem quippe homo nascitur
quia nimirum is qui accepta est pre-
ditus racione considerat quod valde
sit impossibile ut hec peregrinacionis sue
tempora sine gemitu evadat Unde bene Pau-
lus cum tribulationes suas discipulis
enumeraret admonuit Ipsi enim scitis quod in hoc
positi sumus Sed mens quam caro flagellis af-
ficitur mens ad appetenda alciora suble-
vatur Paulo rursus attestante qui
ait Et licet is qui foris est noster homo cor-
rumpatur tamen is qui intus est renovatur
de die in diem Homo ergo ad laborem
nascitur et avis ad volandum quia unde
mens ad summa evolat ~~Unde caro in inti-~~
mis durius laborat Potest quoque appellatione
hominis carnalium signari vita ~~Unde ait~~
~~Paulus~~ Cum enim sit inter vos zelus et con-
tencio nonne carnales estis Quibus paulo
post subiecit dicens Nonne homines estis
In hac itaque vita homo ad laborem nascitur
quia carnalis quisque cum transitoria appe-
tit desideriorum suorum se pondere affli-
git Gravis quippe labor est hac ipsam
presentis vite gloriam querere quesitam quoque
percipere perceptam cum circumspectione cus-
todire Gravis labor est hoc cum magna
fatigacione apprehendere quod is qui appre-
hendit novit diu stare non posse Sed e-
contra qui ex transitoria non amat non fo-
rum nulla temporalium desideriorum pondera
tollerant sed et si qua adversa contingunt in
ipsis sine pressuris et languoribus non la-
borant Quid enim flagellis divinis et tam
de flagellatis apostolis dictum est Ibant gauden-
tes a conspectu concilii quoniam digni habiti sunt pro
nomine Ihesu contumelias pati Quid ergo
eorum mentibus labore est quibus et penarum
verbera labor non est Homo ergo ad laborem
nascitur quia carnalis homo mundi deicitur ma-
la sentit qui bona eius inferius ambitu appetit
Nam cuius mens ad alta suspenditur sub
ipsa est quicquid contra ipsam
movetur Unde itaque subditur et avis ad vo-
landum quia tanto animus a laboris afflictione se
subtrahit quanto ad summa per spem sustollitur An-
non quasi avis natus ad volandum Paulus fuerat
qui adversa sustinens dicebat Nostra conversatio
in celis est Et rursum Scimus quoniam si terres-
tris domus nostra huius habitationis dissolvatur
quod edificacionem ex deo habemus domum non
manufactam eternam in celis Quid avis ergo
in ima transcendebat Et hec corde intra se
iam et sublimibus spei penna sub-
levabat Sed quia nullus suis viribus valet
sese in alta sustollere ut cum visibilibus
affligitur in invisibilia sublevetur recte
mox subditur Quam ob rem ergo depre-

Marginalia: Vivere sine tribulatione impossibile est · Pa. ad Thess. 3° · 2ª ad Cor. 4 · Primo ad Cor. 3 · Possidere temporalia et cum pe[na] · Actuum 5 · ad Phil. 3 · 2ª ad Cor. 5 · F · E · B · C · D

Mirabilia dei que assidue viluerunt

hoc dum et ad eum ponam eloquium meum ~~de scriptura dicere~~ Illum ergo peritiem habere tantum scio. Si enim hoc per se habere se crederet de peccati dum non indigeret. Sequitur: Qui facit magna et inscrutabilia et mirabilia absque numero. Cuius omnipotentie dei mirabilia perscrutari sufficiat quod cuncta ex nullo creavit quod ipsa mundi fabrica mira potentie virtute disposita et super aera celum suspenditur et super abyssum terra libratur, quod ex rebus invisibilibus omne hoc universitatis ac visibilibus constat, quod hominem fecit ut ita dixerim in brevi colligens mundum alterum sed rationalem quod hunc ex anima et carne constituens investigabili virtutis dispositione permiscuit spiritum et lutum. Ex his ergo aliud novimus et aliud et sumus sed tamen mirari negligimus quia ea que incomprehensibili indagatione mira sunt usu cotidiano hominibus viluerunt. Unde fit ut si mortuus homo suscitetur in admiratione omnes exiliunt. Et cotidie homo qui non erat nascitur et nemo miratur, dum procul dubio omnibus constet quia plus sit creari quod non erat quam reparari quod erat. Quia arida Aaron virga floruit cuncti mirati sunt. Cotidie ex arente terra arbor producitur virtus pulveris in lignum vertitur et nemo miratur. Quinque panibus quinque milia hominum saciati crevisse escas in dentibus cuncti mirati sunt. Cotidie sparsa grana seminum plenitudine multiplicantur spicarum nemo miratur. Aquam semel mutatam in vino videntes cuncti mirati sunt. Cotidie humor terre in radicem vitis attractus per botrum in vinum vertitur et nemo miratur. Mira itaque sunt omnia que mirari homines negligunt quia ad considerandum ut prediximus usu torpescunt. ~~Bene autem cum dicitur~~ Cum facit magna adiunxit statim et inscrutabilia. Minus enim fuerat magna facere si ea que facta sunt perscrutari potuissent. Et tamen subditur: Et mirabilia absque numero. Quia minor esset magnitudinis si que inscrutabilia condidit pauca fecisset.

Mirabilia dei veneranda sunt non discutienda

Sed inter hec sciendum est quia divina miracula et semper debent considerari per studium et numquam discuti per intellectum. Sepe namque humanus sensus divinorum operum rationem querens non inveniens in dubitationis se voraginem mergit. Unde fit nonnulli homines mortuorum corpora in pulverem redacta considerent dumque resurrectionis vim colligere ratione non possunt, hec ad statum pristinum redire posse desperent. Mira igitur que ex fide credenda sunt perscrutanda per rationem non sunt quia si hec nostris oculis ratio aperiret mira non essent. Sed cum in his fortasse animus titubat, necesse est ut ea que per usum nota sunt nec tamen prevista rerum cotidianarum argumento fidem roboret quam labefactari sua sagacitate deprehendit. Consideratio quippe humane carnis pulverem quorumdam in cineres confusa concussa desperat qui pulvis ad carnem redeat et redivivum corporis pristinorum lineamenta componat qui illa tamen ariditas pulverea membra viridescat ac sese per eorum species formas designet. Hoc in rebus comprehendi per rationem non potest sed tamen credi per exemplum potest. **De grano sinapis**

Quis enim in bono grano seminis immensam surgere arborem crederet nisi hoc per experimentum teneret? Tanta namque unius grani parvitate perennis magis videtur inest similitudine. Ubi latet ligni duritia et ligno tenerior medulla, asperitas corticis, viriditas radicis, sapor fructuum, suavitas odorum, colorum diversitas, mollities foliorum. Et tamen quia hoc per experimentum novimus ex uno grano seminis produci omnia non dubitamus. Quid ergo est difficile ut pulvis in membra reddatur dum conditoris potentiam cotidie cernimus quia ex grano ligna mirabiliter adhuc mirabilius fructus de lignis creantur. Dicat ergo: Qui facit magna et inscrutabilia absque numero et mirabilia absque numero, quia dum vires operum nec qualitate valent discuti nec quantitate numerari. Sed adhuc subditur: Qui dat pluviam super faciem terre et irrigat aquis universa. Qui potest humilia sublimium mentes erigit. Sophar amicos beati Job eiusdem sermonibus redimus recte est ut hic clypeos verba iustitie discamus. Quid per enim deus pluviam tribuit cum arentia corda gentium superne gratia predicationis infundit. Et aquis universa irrigat cum sterilitatem pectoris hominis repletione spiritus ad fructificationem format, sicut per semetipsam veritas dicit: Qui biberit ex aqua quam ego dabo ei non sitiet in eternum. Universitatis autem nomine homo signatur quia in ipso veritas species et magna omnium universi cernitur. Omne namque quod est aut est et non vivit, aut est et vivit sed non sentit, aut est et vivit et sentit sed non intelligit nec discernit, aut est et vivit et sentit et intelligit. Sunt namque lapides qui sunt nec tamen vivunt. Sunt arbusta que vivunt quidem nec tamen sentiunt. Herbarum namque atque arborum vita viriditas vocatur. Sicut Paulus de seminibus dicit: Insipiens tu quod seminas non vivificatur nisi

Mirabilia dei consideranda sed non discutienda

vt [illegible]

prius moriatur. Sunt bruta alia que vivunt et sentiunt nec tamen intelligunt. Sunt nunc angeli et vivunt et sentiunt intelligendo discernunt. Homo itaque quia habet esse cum lapidibus, vivere cum arboribus, sentire cum animalibus, discernere cum angelis, nomine universitatis exprimitur, in quo modo ad ipsam universitatem tenetur. ~~Unde discipulis veritas dicit~~ Euntes in mundum universum predicate evangelium omni creature. Omnem videlicet creaturam solum intelligi hominem voluit, cui omne ad eum omnibus aliquid commune est. Nullus a hoc loco universa intelligi et alia possunt.

De gratia spiritus sancti que divites subit humiles non repellit

Sancti enim spiritus gratia cum divites subit pauperes non repellit. Cum fortes humiliat venire ad se debiles non recusat. Cum nobiles colligit simul et ignobiles apprehendit. Cum sapientes suscipit imperitos stulticia non contempnit. Universa ergo deus aquis irrigat qui dono sancti spiritus omnium genus hominum ad suam cognitionem vocat.

De dissimilitudine morum

Possunt autem universorum nomine ipse morum dissimilitudines designari. Alius namque elatione erigitur, alius pondere timoris inclinatur, alius libidine estuat, alius avaricia hanelat, alius remissione se deiciat, alius ira fervescit. Sed per doctrinam sacri eloquii dum superbo humilitas tribuitur, timido confidentia prebetur, luxuriosus puritatis studio ab immundicia tergitur, avarus per continentiam ab ambicionis estu temperatur, remissus rectitudine erigitur, iracundus per aspiracionis sue excitacione refrenatur. Universa deus aquis irrigat quia visum sermonis in singulis iuxta morum diversitatem format, ut hoc in eius eloquio quisque inveniat per quod incensis vitiis germen feriat ~~[illegible]~~ per quendam sapientem de manne dulcedine dicitur: Datum panem de celo prestiti illis sine labore omne delectamentum in se habentem et omnis saporis suavitatem. Manna quippe omne delectamentum et omnis saporis suavitatem in se habuit, quia videlicet more spiritualium nos voluntatem edentium saporem dedit. Quia divinus sermo et omnibus congruens et a se tamen ipso non discrepans qualitati audientium condescendit, utique dum electus quisque spiritualiter iuxta modum suum intelligit, quasi acceptum manna in voluntarium saporem vertit. Et quia laborem boni operis gloria sequitur retribucionis, post quam irrigationem terre subiungitur: Qui ponit humiles in sublimi et merentes erigit sospitate.

De humilibus erectis

In sublimi humiles ponuntur quia hii qui nunc pro dei amore despecti sunt cum deo iudicaturi veniunt. Sicut paulo superius ante iam diximus eisdem humilibus veritas pollicetur dicens: Vos qui secuti estis me in regeneracione, cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue, sedebitis et vos super sedes xii iudicantes xii tribus Israel. Tunc merentes dominus sospitate erigit, quia hii qui desideriis eius accensi prospera fugiunt, adversa pacienter tolerant, seque ipsi plamentis castigant, tanto sublimiorem hic sospitatem recipiunt quanto nunc gemitus in mundi gaudiis devote merent. Hinc est enim quod per Salomonem dicitur: Cor quod novit amaritudinem anime sue, in gaudio eius non miscebitur extraneus. Sciat enim extrinsece desideriis accensa peregrinationes sue pena flendo congrosat [?], sed eius gaudio extraneus non miscebitur, quia qui nunc a merore compunctionis alienus est, tunc percepte leticiam consolacionis non est. Hinc est quod merentibus veritas dicit: Amen amen dico vobis quia plorabitis et flebitis vos, mundus autem gaudebit; vos autem contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium. Et rursum: Vos ergo nunc quidem tristiciam habetis, iterum autem videbo vos et gaudebit cor vestrum, et gaudium vestrum nemo auferet a vobis. Sospitate quoque dominus merentes erigere dicitur, quia ipse afflictos temporaliter eterna salute consolatur. Et tamen de electis dei et in hac vita nil obstat intelligi. In sublimi quippe ponuntur humiles, quia cum se ex humilitate substernunt, alte mentis iudicio cuncta temporalia transeunt. Cumque se indignos in omnibus existimant, vere cogitationis animi huius mundi gloriam transcendentes calcant. Videamus humilem Paulum. Ecce discipulis dicit: Non enim nosmetipsos predicamus, sed Ihesum Christum dominum nostrum, nos autem servos vestros per Ihesum. Videamus humilem in sublimi iam positum, qui ait: An nescitis quia angelos iudicabimus? Et rursum: Conresuscitavit et consedere nos fecit in celestibus. Foras se humiliter [?] cum tunc catena religabat, et mente tamen positus in sublimibus fuit, qui iam per spem sue eternitatis in celestibus sedebat.

De despectione sanctorum quod velut indigni omnia tollerant

Sancti itaque viri foris despecti sunt et velut indigni cuncta tollerant, sed dignos se superius conspicientes sedibus eternitatis gloriam tamen eterne expectant. Et quia laborant foris adversitate persecucionis, crescunt intrinsecus altitudine mentis, et inde cuncta subsequentur despiciunt, unde [illegible] comparati [illegible]. Ipsos etiam animas non metuunt, quia et tormenta paciendo contempnunt. Hinc enim per Salomonem dicitur: Iustus quasi leo confidens absque terrore erit. Hinc alias scriptum est: Non contristabit iustum quicquid acciderit. Et ea ei etenim quamquam malas intentionibus sue vite siti sunt dum mortem moriendo non sentiunt.

Mt. 19 — Despecti in mundo sublimantur in celo — Penitentes — Prover. — Joh. 16 — 2o ad Cor. 4o — 1 ad Cor. 6 — Ephes. 2 — Iusti sunt securi — Prov. 28 — Prov. 12

innodio cos reproborum iacula & feriunt
& non contingunt. Insublimi ergo hu
miles sunt positi quia unde se in om
nibus despiciunt inde contra omnia securio
res fiunt. Quo contra sub babilonis spe
cie superbiam menti reprobe. Descende
inde sede in pulvere filia babilon sede
in terra. Non est solium filie caldeorum. Sic
enim loco superba mens virgo non incor
rupta sed infecunda ut arbitror dicitur.
Et quia babilon confusio interpretatur
recte infecunda mens babilonis filia
vocatur. Que nimirum quia regnes bona operaginis
dum nullo ordine recte vite componit
quam confusionem generat. Virgo autem vo
cato non infecunda dicitur sed incorrupta
prior statum salutis perdidit ad confusio
nis sue tumultum appellatur quod sunt enim a
pre per increpacionem dicitur divina voce descende
de excelso quippe superbus animus stat quan
do supernis retribucionibus inhiat. Sed ad hoc
statu descendit cum turpiter metu sese
defluentibus mundi desideriis subicit. Cum
ergo mox additur sede in pulvere descendis
enim in pulvere resides quia celestia deseres
terrenis cogitacionibus aspersus in infimis
vilescit ubi adhuc inquirendo subiungit
sententia. Ac si aperte exprobrans dicat
Anima celesti conversacione noluisti te
regere subtemzipso prestratus in terrenis
actibus humiliare vel ... primus addit
Non est solium filie caldeorum. Caldei.

De caldeis

Caldei namque feroces interpretantur
valde autem feroces sunt qui vo
luptatis prave sapientes nec suis parcere
moribus sciunt. Feroces sunt terrena
desideria que non solum precepta con
ditoris sed sepe et contra passionem ver
bera dominacionis atque insensibilem mentem
reddunt. Sed filia feroci non habet solium
quia mens que ad amorem mundi cor
poris desideriis nascitur atque eisdem desi
deriis obdurantur. Inde quod terrenis concupis
cenciis se subicit sedem iudicii amittit.
Nullusque apud se solio presidet quod ra
cionem discretionis caret. Et quasi audi
ens sui sessione repellitur quia posti
ores concupiscencias vagatur. Sigt
enim quod mens que intus consilii sedem
perdiderit foras per desideria in stabili
spargit. Et quia agere intellecta dissi
dat cecat recte ut etiam nesciat quod a
gat. Et sepe iusto iudicio insua ipsa
voluptate relinquitur. Et subea que
anxie appetit laboriosa mundi iniuste
ria relaxatur. Unde et apte illic subditur
quia ultra non vocaberis mollis & te
nera. Tolle molam & mole farinam.
Constat nimirum quod tenere sue filie pa
rentes prius nec dum atque similibus laboribus
operibus affligunt. Quo in tempore quod deus ...

tenera iam filiam vocat qui dilecta unius
cuiusque anime laboriosis huius mundi fructibus
revocat nec dum potioribus actibus affirmat
abiciens desideriis obdurare. Sed caldeorum
filia mollis & tenera & non vocatur quia
mens pravis desideriis dedita inco quod
anxie appetit huius seculi labore relin
quitur ut foras mundo velut ancilla
serviat que intus domini ut filia regnare
amat. Unde & mola tollere. Ac farina
molle iubetur. Mola ingenium ducitur
& farina perfertur. Una quoque actio cur
sus huius mundi mala est. Que nimirum multas
curas congerit superbas mentes quasi
per girum vertit atque ex se velut farinam
spicit quia seducto cordis semper minutissi
mas cogitaciones gignit.

De quieto credito alicuius

Non nunquam vero qui quietus aliquis esse
nimium creditur potius inquinatus actio
ne denudatur. Unde illic protinus subiun
gitur. Infert. Denuda turpitudinem tua
discooperi humeros revela crura transi flumina.
In manifestacione quippe operis turpitudo
denudatur. Dum illis mens abiectaque
macionis ostentacione cognoscatur que
quiete prius magna putabatur. Humeros
inter discooperit qui opus suum quod igno
rabatur ostendit. Crura revelat quia
quibus desideriorum passibus lucris mun
di inhereret manifestat. Flumina etiam transit
quia actiones huius seculi que cotidie ad
terminum defluunt indesinenter appetit. Duasque
alias relinquit alias assequitur qui semper
defluxe ad flumen tendit. Hec prius
per cessum divinum ut mens a solio sue
intencionis excussa quo iaceat in sterco
terre. Anima si alta que superponi sibi
iubiare cessavit subsequens ipsa & indesine
terrenis vitiis malo ante figitur si amore
temporalium defens ad spem incommutabilis
eternitatis ligatur. ~~Sic ergo dicitur.~~ Qui
ponit humiles in sublimi atque subiungit
& merentes erigit sospitate.

De letis timentibus

Sepe & in hoc mundo & leti quilibet
erecti sunt. Dum de ipsa gloria sue
prosperitatis intumescunt. Sed merentes deus
sospitate erigit quia afflictos suos ad
gloriam suam ne leticie soliditate sustollit.
Sospitate quippe non insania
erecti sunt qui in bonis actibus positi in
deum spe firma gratulantur. Nonnulli
enim sicut divinis & iniquitates perpetret
& gaudere non cessant de quibus per salo
monem dicitur. Qui letantur cum male
fecerint & exultant in rebus pessimis.
Insania sunt impii qui leti fecerunt sunt.
Ac si iustorum facta homines bene nimirum
non sospitate erigunt. Sed insania per
superbiunt cum afflictis debuerant & inde
miseri in exultacione desinunt. Unde

Ysa. 47

.d.

Superbe mentis

Mens humana descendit ab alto ad yma

.e.

.f.

.g.

Superbo commutatur persecucio

10 ca.

.b.

.c.

.d.

.e.

Prov. 2

de bonis flentem freneticos videt sibi similes in insania, quia prevalet ualitudinem putant quia cum morbo esse nesciunt. Hoc quoque amplius sani possunt. Et quasi finisse se inbene estimant dum ad mete tumum per augmenta languoris appropinquant. Qui quia coruis sensum non habentes flentur et ident. Et tanto in magna exultatione se dilatant quanto et insensibiles malum quod patiuntur ignorant. Sed pietate ergo deus mentes erigit quia electorum merces non de presenti vite infamia sed de celitudine eterne salutis hylarescit. Unde apte mox de hac ipsa pravorum destinatione subiungitur. Qui dissipat cogitationes malorum ne possint implere manus eorum quod ceperant.

De mentibus reproborum

Reproborum mentes pravis cogitationibus semper invigilant et plerumque eis superna dispensatio obviat et quamvis pravitatem consilii nec facti adversitatibus erigant, nec tamen vos prevaleat eorum vires refrenat. Quos tamen miro iudicio agitur ut effectum quidem pravum operis caveant et tamen iuste sine iudicii reos conscientia addicat. Qui ergo mala cogitant quod ipsi faciant ostendunt, hii tamen quos cogitaverant defendunt. Unde adhuc subditur. Qui comprehendit sapientes in astutia eorum et consilia pravorum dissipat. Sepe nonnulli humana sapientia inflati dum desideriis suis divina iudicia contraire conspiciunt astutiis eis reluctari machinationibus conantur. Et quod ad notum suum vim superne dispositionis intorqueant callidis cogitationibus insistunt. Subtiliora consilia excogitant sed inde voluntatem dei peragant unde hanc immutare contendunt atque omnipotentis consilio dum resistere nituntur obsecuntur. Quia et hoc sepe eius dispositioni apte militat quod ei per humanum studium frivole resultat. Sapientes ergo dominus in ipsa eorum astucia comprehendit cum eis consiliis humana facta et tamen congrue serviunt. Quod melius ostendimus si pauca ad medium gestarum rerum exempla proferamus. Joseph sompnium viderat quod suo manipulo stantium eius se manipuli prosternebant. Sompnium viderat quod sol ac luna se cum reliquis stellis adorabant. Que quia fratribus retulit eorum corda protinus future dominationis invidia pavorque perculsit. Cumque ad se hunc venire conspicerent maliciam semitans dixerunt. Ecce sompniator ille venit occidamus eum et videamus quid illi prosint sompnia sua. Cumque se eius dominio subici metuerent sompniatorem in puteo deponunt, eumque Ismahelitis transeuntibus vendunt qui in Egyptum ductus servituti subditur, sed impudice accusatione dampnatus castimonie merito adiutus per prophetie iudicium ereptus omni Egipto prelatus est. Prophetam vero sapienciam providus frumenta congessit et futuro periculo necessitatis obviavit. Cumque orbem fames premeret de alimentorum preparatione sollicitus factus Iacob in Egyptum misit filios qui frumentorum dispensationi prepositum Joseph nescientes invenerunt atque ut mererentur alimenta percipere eorum dispensatorem compulsi sunt prius in terram cervicibus adorare. Pensemus igitur geste rei ordinem, pensemus quo sapientes ipsa sua astucia vis divina comprehendat. Ideo a fratribus Joseph fuerat venditus ne adoraretur. Sed ideo est adoratus quia venditus. Astute namque aliquid agere ausi sunt ut dei consilium mutaretur, sed divino iudicio quod declinare conati sunt renitendo servierunt. Inde quippe coacti sunt dei voluntatem peragere unde hanc moliti sunt astute immutare. Sic sic dum consilium divinum vitatur impletur, sic humana sapiencia dum reluctatur comprehenditur. Timuerunt fratres ne Joseph super eos excresceret sed hoc quod divinitus dispositum fuerat cavendo actum est ut eveniret. Humana ergo sapientia in se ipsa comprehensa est que voluntati dei unde preventionem restitit inde eius impleciori militavit. Sic Saul cum David sibi cum cottidiano virtutum incremento successu conspiceret suam ei in coniugio filiam spopondit atque in eius dotem dari ab eo Phylistinorum preputia petiit ut audacia innixus dum hostes se excidere quereret in inimicorum gladiis traditus vitam finiret sicut scriptum est. Non habet rex sponsalia nisi tantum centum preputia Phylistinorum ut fiat ulcio de inimicis regis. Porro Saul cogitabant tradere David in manibus Phylistiorum sed David dispositionis interne favore roboratus centum se dare promisit et ducenta preputia reportavit. Cuius muneris opus Saul argumento superatus superna providentia in sapientie sue consilio deprehensus est. Una unde succrescens militis vitam fore se extinguere credidit virtus eius gloriam multiplicavit. Sed quia non nunquam astute aliquid sapere et electi moliuntur libet ad medium alium sapientem deducere et quo sinum intra consilii astucia mortalium comprehenditur demonstrare. Prudenter quippe Jonas sapere voluit cum ad predicandum Ninivitorum penitenciam missus quia electis gentibus Iudea desistere timuit predicationis officium implere recusans navem petiit fugere in Tarsis voluit. Sed protinus tempestas oritur sors mittitur ut ex [illegible] cognoscatur cuius mare culpa turbetur. Jonas in culpa deprehenditur in profundum mergitur ceto

sorbente devoratur atque illuc gestante belua pervenit quo ire sponte contempsit. Ecce fugitivum dum tempestas invenit, sors ligat et mare suscepit, belua includit; et quia auctori noluit obedire, remittitur ad locum quo missus fuerat, suo reus carcere portatur. Iubente domino ministrare prophetiam noluit. Comprehendit ergo dominus sapientes in astucia eorum, quia et hoc in usum sue voluntatis redigit per quod sibi voluntas humana contradicit. Perscrutemur adhuc Hebreorum sapientiam, ut videamus quid providendo prohibuit aut quid prohibendo provocavit. Certe cum ad redemptoris nostri miracula credencium turba confluerent, sacerdotes populi invidie facibus accensi mundum post eum ire proclamarent dicentes: Videtis quia nichil proficimus; ecce totus mundus post eum abiit. Ut ab illo vim tante concursionis absciderent, finire eius per mortem conati sunt dicentes: Expedit ut unus homo moriatur et non tota gens pereat. Sed redemptoris mors ad coniunctionem sui corporis valuit, non ad separacionem. Unde et per legem turturis columbe insignia in sacrificio secari guttur precipitur et non penitus abscidi, ut et post mortem corpori caput inhereat. Qui videlicet mediator est Dei et hominum, id est caput omnium nostrum et vere mundacionis hostia, cum pro nobis mortem pertulit, inde nobis verius inhesit. Post sectionem ergo caput turturis suo corpori inheret, quia Christum abscissum nec mors interveniens dividit. Persecutores igitur peregerunt hoc quod perniciose moliti sunt: intulerunt mortem ut ab eo absciderent fidelium devocionem, sed unde fidem se extinguere infidelium credulitas credidit. Cumque se obviantes eius miracula persequendo abscidere, hec nimirum compulsi sunt nesciendo dilatare. Comprehendit ergo dominus sapientes in astucia eorum, quia et hoc ad pietatis sue obsequium redigit quod contra illum humana crudelitas exarsit. Iustus namque et misericors mortalium acta disponens, alia concedit propicius, alia permittit iratus. Atque ea que permittit sic tolerat ut hec in sui consilii usum vertat. Unde miro modo fit ut quod sine voluntate Dei agitur voluntati Dei contrarium non sit, quia dum in bonum usum mala facta vertuntur, eius consilio militant et que eius voluntati repugnant. Hinc enim per psalmistam dicitur: Magna opera domini exquisita in omnes voluntates eius. Sic quippe opera eius magna sunt ut per omne quod ab hominibus agitur eius voluntas exquiratur. Nam sepe inde perficitur dum repelli putabatur. Hinc rursum dicit: Omnia quecumque dominus voluit fecit in celo et in terra. ~~Hinc autem Salomon ait~~ Non est sapiencia, non est prudencia, non est consilium contra dominum.

De superba voluntate ingredienda

Restat ergo ut in actis que agimus superne voluntatis inquiramus, cui videlicet cognite debet nostra actio famulari, et quasi ducem sui itineris perspicere, ne ei etiam nolens serviat si hanc superbiens declinat. Vitari enim vis superni consilii nequaquam potest, sed magna se sentencie hanc temperat quisquis subiectis nutibus refrenat. Eius quippe sibi pondera levigat quilibet subiecto cordis humero volens portat. Sed quia persecutorum superius meminimus, fecimus quasi ea que subiecta sunt eorum cecitati congruant ostendamus. ~~Sequitur~~ Per diem incurrent tenebras et quasi in nocte sic palpabunt in meridie. Per diem tenebras incurrent, quia in ipsa veritatis presencia perfidie errore cecati sunt. Clare quippe per diem ceciderunt per noctem non in nostra facie obstinati. Persecutores igitur redemptoris cum divine virtutis miracula cernerent et tamen de eius divinitate dubitarent, in die tenebras passi sunt, quia visum in luce perdiderunt. Hinc est quod eos ipsa lux admonet dicens: Ambulate dum lucem habetis, ne vos tenebre comprehendant. Hinc est quod voce de Iudea dicit: Occidit eis sol cum adhuc esset dies. Hinc est quod vocem penitencium in se propheta iam suscepit dicens: Impegimus meridie quasi in tenebris, in caliginosis quasi mortui. Hinc iterum dicitur: Custos, quid de nocte? Custos, quid de nocte? Dixit custos: Venit mane et nox. De nocte etenim custos venit, quia humani generis protector est manifestus in carne apparuit, et tunc pressa perfidie sue tenebris Iudea nunc agnovit ubi in nocte custodis audiret. Venit mane et nox, per eius presenciam et novo lumine mundo inclaruit et in corde infidelium vetusta cecitas remansit. ~~Hinc~~ autem dicitur: Quasi in nocte sic palpabunt in meridie. Hoc quippe palpando exquirimus quod oculis non videmus. Iudei autem aperta eius miracula viderant et adhuc eum quasi palpantes inquirebant cum dicerent: Quousque animam nostram tollis? Si tu es Christus, dic nobis palam. Ecce miraculorum lux ante oculos adherat, sed in cordis sui tenebris offendentes adhuc requirendo palpabant. Quorum nimirum cecitas ad tantam crudelitatem crudelitas et usque ad aperta opera persecucionis exarsit, sed redemptor humani generis persecutorum suorum manibus teneri non potuit dum et primus subdidit. Porro salvum faciet a gladio oris eorum et de manu violenti pauperem. Ipse quippe iste pauper est de quo Paulus dicit: Propter vos egenus factus sum cum esset dives. Et tamen Iudei dum acriendo tradiderunt

Marginalia: prophetiam ministrare noluit; aspirante deo belua; primo; Ioh. 2; Levitica 7; Turtur que per pectus gutture secari; Deus disponit opera electorum

quem tandem gentiles occiderunt. Per
oris gladium accusatio Hebreorum
lingua signatur de quibus per psalmistam dicitur:
Filii hominum dentes eorum arma et sa-
gitte et lingue eorum machera acuta. Qui
eius etiam teste clamaverunt: Crucifige
crucifige. Per manum vero manum potestatis
ipsa crucifigens gentilitas exprimitur,
que in redemptoris mortem Hebreorum
voces opere implevit. Deus itaque hunc
pauperem et de manu et de oris gla-
dio salvum fecit, quia videlicet redemptor noster
et manus gentilium et linguas Hebreorum
moriendo ex humanitate pertulit, sed ex
divinitatis sue potenciam resurgen-
do superavit. Qua videlicet resurrectione quid
aliud agitur nisi ut ad spem vite
subsequentis infirmitas nostra roboretur?
Unde et bene mox subditur: Et erit egeno
spes. Erepto quippe paupere egenus
ad spem reducitur, quia humilis fideli-
um plebs redemptore moriente pa-
vore concutitur, sed resurgente solidatur.
Ipsos namque primos huius pauperis
electos, videlicet predicatores, visa eius mors
perculit, sed resurrectio ostensa reparavit. Sal-
vato ergo paupere spem egenus recipit,
quia fidelis quisque ad eterne vite fiduciam
convalescit. Sed ecce iam fiducia in
manifesta ostensione veritatis venit, iam
mortem carnis pertulit, eam quam resurgen-
do destruxit, iam resurrectionis gloriam
ascensionis honoravit, et tamen Hebreorum
lingua adhuc eum contumeliis lacess-
sere non sinit. Quos minus erga eum
mentis colligit, ut alios tollendo commaculet,
atque alios immune contusos quosque destru-
ens fenerat. Tunc enim lingua infidelium
ab effrenatione sue loquacitatis obmu-
tescet, cum venire eum iustum iudicem vi-
derit, quem nunc iniuste iudicant. Unde
et bene subditur: Iniquitas autem contrahet
os suum. Os enim suum nunc adhuc iniqui-
tas dilatat, quia humani generis redemp-
torem lingua infidelium contumeliis
lacessere nequaquam cessat. Sed tamen hoc os
contrahet, cum hunc quem non vult per studium
persplicum clausit. Et tunc accepit de
iniustis persecutoribus. Post salvato enim
paupere dum egenus ad spem redit, con-
tracto ore iniquitas obmutescit, quia
virtute eius clarescente miraculo dum
copiosa multitudo infidelium credidit,
a redemptoris sui iniuriis contumeliis
quia cessavit. Os enim suum que dentem dendo
aperit iam formidando contra se
sibi hoc moraliter. Post porta mysteriorum
significatione tuscamne atque apertius ge-
neraliter quo agant indagare:—

Hec nunc dicit ... prefatu

Iniquorum quippe bonorum mentes
cum quedam ab eis bona gesta
conspiciunt in obscuro huiusmodi sine cecitate
torquentur, et quanta malicie sue penam
sustinent, cum bonis malis tabescentes
vident. Recte itaque dicitur: Per diem incurrent
tenebras. Quia mens eorum cum de
aliena melioratione affligitur, de radio
lucis obscuratur, quia sepe improbi in eis
bona apta considerant, si qua mala la-
teant investigant et sollicite investiga-
tionis inquisitionibus laborant, si quid
forte quod accusare possent inveniant. Sa-
na quidem membra conspiciunt, sed clau-
sis cordis oculis velut palpantes querunt.
Unde bene subditur: Et quasi in nocte palpabunt.
Quia huiusmodi sine intus tenebras tolerant,
per eum aliqua que reprehendant sa-
tagebant detractionis aditum querunt, sed
quia hunc invenire non valent, ceci-
tatis certe eveniunt. Quod bene cognoscitur cum
Loth protegentibus angelis in domo eius
Sodomite hostium non invenerunt, sicut scriptum
est: Vim faciebant Loth vehementissime,
iamque prope erat ut frangerent fores,
et miserunt manum viri et introduxe-
runt ad se Loth clauseruntque hostium,
et eos qui erant foris percusserunt cecita-
te a minimo usque ad maximum, ita ut ostium
invenire non possent. Post quod adve-
nientibus malis domum Loth reducitur et
invenit, nisi quod iustus quisque dum pravo-
rum insidias sustinet, adveniente redem-
tore et impietas manet. Sodomite autem
viri in domo Loth invenire hostium ne-
queunt, quia corruptores mentium quod
vitam iusti accusationis aditum depre-
hendunt, percussi enim cecitate quod domum
tenent, quia invidentes facta dictaque per-
scrutantur. Sed quia eis de vita fortis
iusti ac laudabilis actio obviat, errantes
nihil aliud quam parietem palpant. Unde ergo
dicitur: Et quasi in nocte sic palpabunt in me-
ridie, quia dum bonum quod vident accusare
nequeunt, ceca ti iniusticia malum quod
non vident accusationem querunt,
ubi et recte subiungitur: Porro salvum fa-
ciet de gladio oris eorum et de manu
violenti pauperem. Pauper quippe est
quisque apud semetipsum elatus non est.
Unde per semetipsam veritas dicit: Beati pauperes spiritu,
quoniam ipsorum est regnum celorum. Duobus
autem modis adversarium quisque pertrahit,
aut delectatione enim ducitur aut terrore
superatur. Gladius namque oris est iniqui-
tas persuasionis, manus autem violenti est
adversitas potestatis. Sed quia veraciter humi-
lis hoc loco pauper vocatur, quo nulla
huius mundi prospera appetit, eo audenter
et adversa contemnit. Recte dicitur: Salvum
faciet de gladio oris eorum et de manu
violenti pauperem. Ac si aperte diceretur:
Sic iustus Deus mentes humilium solidat,
ut eas ad appetendam nequiciam nec

Gen 19.

C Iniuido bonos obnubilat et mala detegere parat

Nolite de percussione Sodomitarum

Humilis dicitur pauper

Matthaei 5

duci

suasionum perstrepant nec dolores supplicio-rum frangant. Spes quippe in eternitate animum erigit et ideo nulla mala exterius que toleratur sentit. ~~Unde et subditur~~ Erit egeno spes. Additus spei videlicet sinceritatem pauper percepit omnis elatus obmutescit. ~~Unde adhuc subditur~~ Iniquitas autem contrahet os suum.

De multis contrariis bonis

Nunc enim malus bonis derogat et recta que agere negligit bene agentibus obtrectando lacerare non cessat. Sed tunc iniquitas os suum contrahit cum iustus. Tunc enim eloquium quia superetur gloria retributionis congnoscit. Tunc enim eloqui contra bonos non vacat qui malorum suorum digna retributione ligna tormenta ligant ~~unde~~ sicut alias prophante dicitur. Pedes sanctorum suorum servabit et impii in tenebris conticescent. De flagellis iustorum quod arguit a Deo manifestatur.

Sed ut electus quisque eterna supplicia evadat ut ad supernam gloriam pauper ascendat. Dum hic assiduis flagellis atteritur quatenus in iudicio valeat purgatus inveniri pondere namque infirmitatis deorsum cotidie ducimur sed mira manu artificis per subvenientia flagella revelamur ~~unde et subditur~~ Beatus homo qui corripitur a Deo. Prima virtus est ne peccata committant. Secunda autem peccata corrigere saltem. Sed plerumque culpas non solum in innocentes minime vitamus verum etiam nec commissas congnoscimus. Et peccatoris mens tanto altius tenebris caret quanto nec dampnum sue cecitatis intelligit. Unde fit plerumque divini muneris largitate ut culpam pena subsequatur et flagella oculos delinquentis aperiant quos inter vicia securitas cecabat. Torpens quippe animus percussione tangitur ut excitetur quatenus qui statum sue rectitudinis securus perdidit afflictus consideret quo iacet. Hinc itaque ipsa asperitas correptionis origo fit nobis venie et reparatione Dei. Omne quod arguitur a lumine manifestatur. Argumentum salutis genus nobis sanitatis doloris. Hinc est enim quod Salomon ait: Correptio cessare faciet peccata maxima. Hinc item dicit: Quem diligit Dominus castigat flagellat omnem filium quem recipit. Hinc voce angelica ad ecclesiam loquitur dicens: Ego quos amo diligo arguo et castigo. Hinc Paulus ait: Omnis autem disciplina in presenti quidem autem fructum pacatissimum exercitatis per eam reddidit iusticie. Cum nobis ergo tormentis simul nequeant dolor et beatitudo concurrere. Recte tamen nunc dicitur: Beatus homo qui corripitur a Domino quia per hoc quod peccator dolore correptionis premitur quandoque ad beatitudinem que nulla interveniente est dolore erudiatur. Sequitur: Increpationem ergo Domini ne reprobes. Quamvis quis pro culpa percutitur sed in querelam sue percussionis exacerbatur. Increpationem Domini reprobat quia hanc iniuste se perpeti accusat. Quam autem non purgatione criminis sed pro fortitudinis probatione feriuntur si causas sue percussionis inquirunt, nequaquam increpationem Domini reprobare dicendi sunt quia in semetipsis satagunt invenire quod nesciunt ~~Domini et beatus~~ Iob ad libitum verba inter percussionis verbera erumpens tanto de se rectius iudicia ferentis in quo in se ipso veras causas passionis ignorat.

Eliphaz itaque quia hunc percussum non probationis examine sed purgationis estimat dum libere ut flagella loquentem reprobasse Dei increpationem credidit. Unde apte et hereticorum tenere speciem divinitus quod omne quod astra contra recte agitur apud iudicium suum per adversitatem non sufficit. Qui ergo bona intentione ad loquendum ducitur sed non curat discretionem loquatur. Adhuc superne dispensationis moderamina perdicando subiungit: Quia ipse vulnerat et medetur percutit et manus eius sanabunt. Duobus modis omnipotens Deus vulnerat quos reducere ad salutem curat. Aliquando enim carnem percutit et mentem dum ciat suo pavore tabefacit. Vulnerando ergo ad salutem revocat electos suos affligit exterius ut interius vivant. Unde per Moysen loquitur dicens: Ego occidam et vivere faciam, percutiam et ego sanabo. Occidit enim ut vivificet percutit ut sanet quod ideo foras admonet verba ut intus valencia delictorum curet. Aliquando autem si flagella cessare videantur intus vulnera infligit quia mentem duriciam desiderio suo percutit sed percutiendo sanat quia terrore sui iaculo transfixos ad sensum rectitudinis revocat. Corda enim nostra male sana sunt cum nullo amore Dei sauciantur. Cum peregrinationis sue erumpnam non sentiunt cum erga infirmitatem proximi nec quo minimo affectu languescunt. Sed vulnerantur ut sanentur quia amoris sui spiculis mentes Deus insensibiles percutit moxque eas sensibiles per ardorem caritatis reddit. Unde ei sponsa in Canticis canticorum dicit: Vulnerata caritate ego sum. Male enim sana anima atque in huius exilii ceca securitate prostrata nec videbat Dominum nec videre requirebat. Percussa autem caritatis eius spiculis vulneratur in intimis affectu pietatis ardet desiderio contemplationis et miro modo vivificatur ex vulnere que prius mortua iacebat in salute. Estuat

Bladimenta

Justus ... iniustus dominatur

in cap.^m a

j. cor. 2°

Divites ... peccata duplice

Pe facit nos agnoscere ... peccatum

Ephe. 7.

Ecc. 7

Pro 3

Apoc. 3

Videtur non esse gaudii sed meroris presentia / ad hebr. 12

anhelat et iam videre desiderat quem fugiebat percussione ergo ad salutem reducitur que ad securitatem quietis iniquae amoris sui perturbatione revocatur. Sauciata mens anhelare in deum cepit cum cuncta mundi huius blandimenta despiciens ad superna se per iram per desiderium tendit ad temperationem ei prosperitatis utitur quod quasi amicum prius in seculo blandum putabatur. Nam qui peccantem amare consueverat recipientem crudeliter impugnat. Et erectus in deo quamvis carnis sue bella tolerat in qua prius vitiis subiciens delectabiliter iacebat voluptates pristine ad memoriam redeunt et contra dicentem mentem gravi certamine affligunt. Sed quia dum transitorio labore atterimur a perpetuo dolore liberamur apte subiungitur: In sex tribulationibus liberabit te et in septima non tanget te malum. Quid enim senario numero quem septimus sequitur nisi presentis vite operatio discursusque signatur? Sexto quippe omnia perficiens hominem condidit deus die septimo deus requievit. Septimus vesperam non habet quia subsequentem requiem nullo iam termino claudit. Perfectis ergo omnibus requiem sequimur quia post bona vite presentis opera retributionem eterne quietis invenimus. In sex itaque tribulationibus nos deus liberat ne in septima malum tangat quia per presentis pietatis eruditionem presentis vite labore nos atterit sed in adventu iudicii verbere abscondit ut tanto tunc ad salutem certiores exhibeat quanto nunc nos flagella divinitus secant. Quam apte mox et mala vite presentis et adiutoria superne protectionis enumerans subdit: In fame eruet te de morte et in bello de manu gladii.

De fame divine locutionis

Sicut fames carnis est subtractum subsidium corporis ita et fames mentis est silentium divine locutionis. Unde recte per prophetam dicitur: Emittam famem in terram non famem panis neque sitim aque sed famem audiendi verbum dei. Et quia contra mentem cum divina allocutione deficit contra eam temptatio carnis invalescit apte subiungitur: Et in bello de manu gladii. Bellum quippe patimur cum carnis nostre temptationibus impugnamur. De quo nimirum bello propheta dicit: Obumbrasti caput meum in die belli. Anima igitur reprobi dum fame verbi deficit et belli gladio transfigitur. Electos suos dominus et in fame a morte eripit et in bello a gladio abscondit. Anima quippe electorum mentes dum verbi sui pabulo reficit contra temptationes corporis fortes reddit. Sed sunt non nulli qui divino eloquio alimenta se fame reficiunt si iam contra temptationum prelia continentie virtute fulciuntur adhuc tamen perversorum linguarum detractionibus metuunt. Et sepe dum linguarum iacula formidant, peccati se laqueis strangulant. Unde apte subditur: A flagello lingue absconderis.

De flagello lingue

A flagello lingue et exprobratio illa te contumelie lingue flagello bonos ferit qui eorum opera irridendo persequitur. Sepe enim lingua a bonis opere dum vituperat revocat et quasi flagellum se ferit quia dorsum timide mentis cedit. Hoc flagellum lingue olim menti insidiari propheta conspexerat cum superni adiutorium pollicens dicebat: Ipse liberabit me de laqueo venantium et a verbo aspero. Venantes enim nihil aliud quam carnem querunt. Sed a venantium laqueo atque aspero verbo eripimur quando insidias carnalium et irrisionum verba despiciendo superamus. Ipsa quippe eorum verba sunt que bonis nostris itineribus adversantur. Sed asperitatem verbi evadere est irrisiones detrahentium dissimulando calcare. Sancta ergo anima a flagello lingue absconditur quia dum in hoc mundo honorem laudis non querit nec contumelias detractionis sentit. Sed sunt non nulli qui iam derogantium verba despiciunt iam irrisiones pro nichilo attendunt adhuc tamen penas corporis cruciatusque pertimescunt.

De antiquo adversario

Antiquus namque adversarius ne a recta intentione nos revocet multiformiter impugnat et temptationem nunc in verbi nunc in fame carnis certamine nunc in flagello sermonis nunc in calamitate persecutionis aggreditur. Sed quia perfectus quisque dum in semet ipso vitia vincit statim mentem contra vulnera passionis attingit apte subiungitur: Et non timebis calamitatem cum venerit.

De multiformi preparatione sanctorum

Solliciti enim viri quia contra multiformem adversarium sepe pugnare considerant semet ipsos incessanter multipliciter parant. Sunt namque contra famem verbi pabulum, contra belli gladium continentie scutum, contra flagellum lingue protectionem patientie, contra exterioris calamitatis dampnum interioris adiutorium. In uno ordine agitur ut quo eos hostis callidius modo simul temptat eo circumspecti dei milites virtutibus ditiores fiant. Et quia electi quique dum presentis vite certamina fortiter tolerant ulteriorem contra venturi iudicii securitatem parant recte subiungitur: In vastitate et fame ridebis. Tunc itaque reprobi vastitatem famemque passuri sunt cum dampnati extremo iudicio a beatitudine patris visione separantur. Scriptum namque est: Tollatur impius ne videat gloriam dei. Et per semet ipsum dominus dicit: Ego sum panis vivus qui de celo descendit. Si

Marginalia: Jensor e flagella corporis operis [illegible] — impugnaciones dyaboli et defensiones iusti multiplices sunt — ys 26 — Jo 6

Simul quos eos vastitas famesque cru-
ciat qui non solum tormenta foras
sentiunt sed intus medie peste moriuntur

De penis gehenne

Vastat gehenna quia concremat
famis inficit quia suam illis
faciem redemptor abscondit Pe-
ne namque retribucionis intus exterius que
recipiunt quia cogitando intus et
operando deliquerunt Unde bene per psalmistam dicitur
Pones eos ut clibanum ignis in tempore
vultus tui dominus in ira sua
conturbabit eos et devorabit eos ignis
Quod enim ab igne devoratur ab exteriore
parte accenditur clibanus vero intus
inflammatur In tempore ergo vultus domini mi-
ti omnes ut clibanus ponuntur ab igne
devorati quia apparente iudice cum a
visione illius eorum multitudo re-
pellitur et intus per desiderium ardet con-
scientia et foras carnem cruciat gehenna

Impii recipient duplicē penā

Potest eciam flagellum lingue sive ul-
time dampnacionis intelligi qua dist-
rictus iudex reprobis dicit Discedite a
me maledicti in ignem eternum qui para-
tus est dyabolo et angelis eius Iustus ergo
a flagello lingue atque a calamitate ve-
nientis absconditur quia in tanta dis-
tinccione sive blanda tunc iudicis voce
refovetur cum dicitur Esurivi et dedistis
michi manducare Sitivi et dedistis mihi
bibere Hospes eram et collegistis me
nudus et operuistis me Infirmus et visitas-
tis me In carcere eram et venistis
ad me Quibus premittit Venite benedicti
patris mei et percipite regnum vobis paratum
a constitucione mundi In vastitate ergo
et fame ridebit iustus quia cum in-
iquos omnis extrema ulcionis percutit ipse
de gloria digne retribucionis hylarescit
Nec dampnatis sed iam tunc consumma-
te compatitur quia divine iusticie per-
spectae vigore in concusso districcionis
intime rigore solidatur Electos namque
in claritate superne retribucionis electorum
mentes nulla miseria afficit quia has
a miseris altitudo beatitudinis alienas
reddit Unde bene et per psalmistam dicitur videbunt
iusti et timebunt et super eum ridebunt et
dicent Ecce homo qui non posuit deum
adiutorem suum Iniquos enim iusti nunc
vident et metuunt tunc vero sunt et ri-
debunt Quia enim nunc ad eorum labi
imitacionem possunt hic sunt formidinem
Quia non dampnati et prodesse nequ-
eunt itaque supplicio dedicatur non esse mi-
serandum in ipsa qua beati sunt iusti
iudicantes Legunt qui quod supplicium fas
non est qualitatem si propter felicitatis
immunitatem si in regno posita nolint quod
nequaquam implere possunt Sed quibus
ad vitam precepta sed dirigit prius quam

proxima etiam preripiat Hic iam inicia
securitatis in perpetuum festivitatis degustat
ut antiquum hostem non metuat in iminente
mortis articulo violentos eius
impetus illatosque perhorrescat Iustis
namque initium retribucionis et ipsa perfecta
est in obitu securitas mentis Unde et recte
subiungitur Et bestiam terre non formi-
dabis Callidus namque adversarius bes-
tia terre dicitur quia ad rapiendas mortis
tempore peccatorum animas violencia crudelitatis
efferatur Quos viventes blandiens
decipit morientes seviens rapit Quo
contra electos ecclesiam per prophetam pollicetur
dominus dicens Mala bestia non transibit per
eam Illi igitur terre bestiam morientes
timent qui conditoris sui potentiam vincentes
non timent Viri autem sancti qui dum
se formidini medullitus subdunt omne
de adventu adversarii pondus timoris
adimunt Hinc est enim quod psalmista dominum exorat
dicens Ne quando rapiat ut leo animam meam
Hic rursus ait Exaudi oracionem meam
cum tribulor a timore inimici eripe a-
nimam meam

De virtutibus que perfecte eruditi timent

Inventes quippe perfecte timent iudi-
cem ne morientes metuant accusatorem
Unde ergo dicitur Et bestiam terre non formi-
dabis Ac si aperte dicatur Quia blan-
dientem modo hostem non vincis sunt se-
mentes postquam mortem non timebis Sed tibi
vivunt valde cavendum est ne mens
despectis ceteris de gloria singularitatis elevet
vel aperte ad memoriam bonum sociale re-
ducitur cum protinus subinfertur Sed
cum lapidibus regionum pactum tuum
Distincte in mundo regiones sunt ecclesie que
cunctis que in una fide posite morum lig-
was unitate diversitate dividuntur Quid ergo
regionum lapides nisi ecclesiarum electos
primus Quibus primi institutoris voce dicitur
Vos autem tamquam lapides vivi superedifica-
mini De quibus sancte ecclesie per prophetam dominus pol-
licetur dicens Ecce ego sternam per ordinem
lapides tuos Cum igitur recte vivit pac-
to se lapidibus regionum iungit Quia inter
mundi desideria superat vitam suam pro-
cul dubio ad sanctorum precedencium imi-
tacionem ligat Sed cum a mundi actione disting-
git malignorum spirituum impugnaciones
crescunt Quae cum quo magis in meliore
quod atterrunt eo conditori humilius subdi-
tur Unde et subiungitur Et bestie terre pacifice
erunt Notandum prius est quod non ait
pacate sed pacifice ut non quia pacem habent
sed quia pacem faciunt Hostes quippe ca-
llidi dum insidiantur affligunt Sed afflic-
ta mens tanto magis ad eternam patriam
redit diligit quanto in hoc exilio penosius
ibo bonos vivit Et veniens se gre sui
adiutoris humiliat cum contra se insidi-
as hostium actores pensat

De pacificis

Terre ergo bestie pacifice erunt tibi sunt quia maligni spiritus cum bonorum corda ad iniquitates deprimunt hoc nolentes ad amorem domini impellunt. Inde ergo cum deo pax robustior oritur unde nobis ab adversariis durior pugna generatur.

De motu carnis

Possunt et per terre bestias motus carnis intelligi quidam mentem nostram irrationabilia suadendo lacessunt contra nos bestialiter insurgunt. Sed cum cor sub divina lege deprimunt et carnis incentiva detumescunt ut et si temptando subminant nequaquam usque ad effectum operum quasi ad apti morsus rabiem exurgunt. Quamvis enim adhuc inhiat corruptione subsistens has terre bestias plene non edomat cum ille ad tercium celum raptus egregius predicator dicat video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee et captivum me ducentem in lege peccati que est in membris meis. Sed aliud est has bestias in campo operis frementes aspicere intra cordis caveam frementes tenere redacte namque intra claustra continentie et si adhuc temptando rugiunt usque ad morsum tamen iniquitatis actionis illicite non procedunt. Pacifice itaque sunt terre bestie quia motus carnis et si prava desideria palpitant apta nos tamen contradictione operis non impugnant. Quamvis per hoc ipsum quod pacifice dicuntur et id quod de malignis spiritibus diximus non inconvenienter accipimus. Motus enim carnis pacem nobis cum deo faciunt cum temptando contradicunt. Nam iusti mens in eo quod ad superna dirigitur etiam corruptibili corpore quam bello fatigatur que et si quando a desideriis celestibus huius mundi qualibet minima delectatione tardatur ipso bello sue temptationis impellitur ut illud toto corde diligat quod contradictionis nulla conturbat. Unde fit ut quietem intimam ad memoriam revocet et carnis sue illecebras fugiens ad illam pleno amore suscitet. Considerare enim contemptationem compellitur unde quo cecidit quippe quam pacem dei deserunt rixam vero contra se coniungere semet ipsum sentit et tunc verius videt de secura dei dilectione quid perdidit cum a se dilapsus suam in se continentiam invenit. Pacem ergo nobiscum terre bestie faciunt quia motus carnis dum nos temptando lacescunt ad amorem quietis intime impellunt.

De plena pace

Hic ante subditur et scies quod pacem habeat tabernaculum tuum in scriptura sacra aliter pax plena dicitur aliter inchoata. Inchoatam quippe veritas discipulis dederat cum dicebat pacem relinquo vobis pacem meam do vobis. Et plenam Symeon desiderabat cum oraverat dicens nunc dimittis servum tuum domine secundum verbum tuum in pace. Pax enim nostra ex desiderio conditoris inchoatur ex manifesta autem visione perficitur. Plena quippe tunc erit mens nostra nec ignorantia cecatur nec carnis sue impugnatione concutitur. Sed quia eius exordia tangimus cum vel mentem deo vel cum carnem menti subiugamus. Tabernaculum iusti habere pacem dicitur quia videlicet corpus eius quod mens inhabitat a perversis desideriorum motibus sub iustitie dispositione refrenatur. Sed quid prodest continentia carnem restringere si mens non est per compassionem nesciat in proximi amore dilatare. Nulla namque est castitas carnis quam non commendat suavitas mentis unde post pacem tabernaculi apte subiungitur:

De specie hominis

Et visitans speciem tuam non peccabis. Species quippe hominis est alius homo. Recte enim species nostra dicitur proximus noster quia in illo cernimus quod ipsi sumus. Corporali enim visitatione ad proximum gressu accedimus spirituali vero non gressu sed affectu discimus. Speciem ergo suam visitat quisquis ad eum quem sibi similem per naturam conspicit passibus amoris tendit ut in alio sua considerans ex se ipso colligat qualiter infirmanti alteri condescendat quomodo ut ipse alterum reficiat se in altero pensat. Hic namque provisor veritatis cum gesta describeret quiddam signabat dicens protulit terra herbam virentem et afferentem semen iuxta genus suum lignumque faciens fructum et habens unumquodque sementem secundum speciem suam. Semen producit cum mens nostra ex se considerationem in alterum colligit et recti operis germen parit. Hinc quidam sapiens dicit quod tibi non vis fieri alii ne feceris. Hinc in evangelio dominus dicit que vultis ut faciant vobis homines et vos eadem facite illis. Ac si aperte diceret speciem vestram in alio visitate atque ex vobis incipite agnoscite quid quod vos oporteat aliis exhibere. Hinc Paulus factus sum iudeis tamquam iudeus ut iudeos lucrarer et hiis qui sub lege sunt quasi sub lege essent cum ipse non essem sub lege ut eos qui sub lege erant lucri facerem et hiis qui sine lege sunt quasi sine lege essem cum sine lege dei non essem sed essem in lege Christi. Et paulo post omnibus omnia factus sum ut omnes facerem salvos. Neque enim egregius predicator ut quasi fieret iudeus ad perfidiam cecidit neque ut quasi sub lege esset ad carnale sacrificium rediit. Neque ut omnibus omnia fieret simplicitatem mentis in erroris varietate commutavit sed condescendendo appropinquavit infidelibus non cadendo

Notes in the left margin: "qui enim" · "[illegible]" · "Asscribitur"

Notes in the right margin: "Castitas per compassionem in proximi dilectione decore" · "20 cap[m] a" · "Speciem suam visitat" · "Gen. 1°" · "Lignum quippe secundum speciem suam" · "Thabie 4°" · "Thobie 4°" · "i Cor. 9"

dendo ut videlicet singulos in se suscipiens et se in singulis transfigurans compaciendo colligeret. Si ita ut prius diximus impendi sibi ab aliis voluisset, et tanto se[illegible] cuiusque erranti concurreret quanto saluti eius motum ex propria consideracione didicisset. Bene ergo dicitur: Et visitans speciem tuam non peccabis. Quia tunc proximi plene vincitur cum eorum similitudine unusquisque perpendit quo in proximi dilectione dilatetur. Cum vero animus carnis restringitur, tum mens virtutibus porrigitur. Restat ut loquendo quisque doceat quod vita [in] moribus format. Hic nam uberes fructus predicacionis colligit qui se in ordine bone operacionis premittit. Bene post pacem tabernaculi et speciei sue visitacionem recte subiungitur: Et scies quoniam multiplex erit semen tuum et progenies tua sicut herba terre. Post pacem tabernaculi post speciei visitacionem semen [illegible] multiplicatur. Quia dum post membrorum maceracionem ac mortis magnitudinem tanto ei facundie uberius predicacionis tribuitur quanto hoc in eius pectore perfecti operis exactione premunitur.

De facundia bene loquendi

Ille namque bene loquendi facundiam accipit qui sinum cordis per arte vivendi studia [illegible] nec loquentem conscientia impedit cum vita linguam antecedit. Hinc est quod egyptii famino publico Joseph dispensante subiecti cum iura regis servituri ipsos tradentes humiliant iumenta et ad semen percipiunt frumentum. Quippe ad esum et liberi accepimus tri[ticum] et sacro eloquio pascimur et cum ad quedam que in hoc mundo appetimus in vitiis voluptatibus vagamur. Sed semen sancti ad semen frumenta percipimus quia dum deo plene subditur etiam verbo predicacionis replemur et cum magna proles fidelium sermo sancte predicacionis progignitur post multiplicitates seminis recte subiungitur: et progenies tua sicut herba terre. Iusti progenies herbe terre comparatur quia de eius imitacione nascitur dum arentem presentis vite gloriam despicit spe eterna viridescit. Vel certe iusti progenies sicut herba oritur quia dum vivendo innotescit predicando crescit multitudo sequencium imitabilis consurgit. Sed quisquis iam terrena desideria despicit quisquis se active vite opera subdit, nequaquam ei sufficit magna exterius agere nisi etiam per contemplacionem valeat intima penetrare. Unde apte protinus subinfertur: Ingredieris in habundancia sepulchrum sicut infertur acervus tritici in tempore suo.

De vita activa et contemplativa

Quid enim sepulchri nomine nisi contemplativa vita signatur? Que nos quasi ab hoc mundo mortuos sepelit dum a terrenis desideriis susceptos in intimis abscondit. Ab exteriori quippe vita mortui et iam sepulti per contemplacionem fuerant quibus paulus dicebat: Mortui enim estis et vita vestra abscondita est cum Christo in deo. Activa quoque vita sepulchrum est quia a pravis nos operibus mortuos tegit. Sed contemplativa perfectius sepelit quia a cunctis mundi actionibus funditus dividit. Quisquis ergo iam in se contumelias carnis edomuit superest ut mentem per studia sancte predicacionis exerceat. Et quisquis iam mentem per sancta opera dilatat superest ut hanc usque ad secreta intime contemplacionis extendat. Neque enim perfectus predicator est qui vel propter contemplacionis studium operanda negligit vel propter operacionis instanciam contemplanda postponit. Hinc est enim quod abraham coniugem mortuam in sepulchro duplici sepelivit, quia nimirum perfectus quisque predicator extincta a pravis vite desideriis animam suam sub bone operacionis tegumine et contemplacionis abscondit, ut a carnali concupiscencia sub activa contemplativaque vita quasi insensibilis lateat, qui prius mundi desideria senciens mortaliter vivebat. Hinc est quod humani generis redemptor per diem miracula in urbibus exhibet et ad oracionis studium in monte pernoctabat, ut perfectis videlicet predicatoribus innuat quatenus nec activam vitam amore speculacionis funditus deserant nec contemplacionis gaudia penitus operis immensitate contempnant sed quieti contemplantes sorbeant quod occupati erga proximos loquentes refundant. Speculando quippe in dei surgitur amore sed predicando ad proximi utilitatem reditur. Unde apud moysen dum in sacrificio vacca mactatur offerri cum ysopo ligno quoque cedrino bis tinctus cocco precipitur. Vaccam quippe mactamus dum carnem a lascivia sue voluptatis extinguimus. Quam cum ysopo ligno quoque cedrino offerimus ac cocco quia cum maceracione carnis sacrificium fidei spei caritatis adolemus. Ysopus quippe interna nostra mundare consuevit et per Petrum dicitur: Fide mundans corda eorum. Lignum cedrinum nulla putredine deficit quia spem celestium finis non consumit. Unde per Petrum dicitur: Regeneravit nos in spem vivam per resurrectionem Ihesu Christi ex mortuis in hereditatem incorruptibilem et incontaminatam et immarcessibilem. Coccus vero rubeo colore flammescit quia quos implet caritas accendit. Unde veritas dicit: Ignem veni mittere in terram. Sed bis tinctum coccum offerre precipitur ut videlicet ante interni iudicis oculos caritas nostra dei et proximi dilectione coloretur, quatenus conversa mens nec sic per amorem proximi occupacioni inserviat

[Dei] quiete diligat ut curam proximi utilitatis quasi postponat nec sic pro amore proximi

Alius quippe perdi[illegible]

Bona vita docenda est

Vita et lingua concordare debent

21 capitulum

Predicatoris vita videt homines ad seculas

Vita contemplativa et activa dicitur sepulchrum

22 capitulum

hoc quietem funditus deserens ignem intime superni amoris exstinguat. Unusquisque ergo qui semetipsum Deo iam sacrificium obtulit, si perfecta desiderat curare, necesse est ut non solum se in operationis suae latitudinem, verum etiam ad culmina contemplationis extendat. Sed in hoc magno opere sciendum est quia valde inter se diversae sunt conspersione mentes. Nonnulli namque hominum ita otiose mentis sunt, ut si eos labor occupationis exceperit, in ipsa operis inchoatione succumbant. Et nonnulli ita inquieti sunt, ut si iam vacationem laboris habuerint, gravius laborent, quia tanto deteriores cordis sui tumultus tolerant, quanto eis licentius ad cogitationes vacat. Unde necesse est ut nec quieta mens ad exercitationem se immoderati operis dilatet, nec inquieta ad contemplationis studium angustet. Saepe enim qui contemplari Deum quieti poterant, occupationibus pressi ceciderunt; et saepe qui occupati bene humanis usibus viverent, gladio suae quietis exstincti sunt. Hinc namque est quod nonnulli inquieti spiritum plus exquirunt contemplando quam capiunt, usque ad perversa dogmata erumpunt, et dum veritatis discipuli esse humiliter negligunt, magistri errorum fiunt. Hinc per semetipsam Veritas dicit: Si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum et proice abs te. Bonum est tibi cum uno oculo in vitam intrare, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis. Duae quippe vitae, activa videlicet et contemplativa, dum conservantur in mente, quasi duo oculi habentur in facie. Dexter namque oculus contemplativa vita est, sinister activa. Sed sunt nonnulli, ut diximus, qui discernere invicem summa et spiritalia nequaquam possunt, et tamen alta contemplationis assumunt, atque ideo in [illegible] foveam intellectus per errorem dilabuntur. Hos itaque contemplativa vita assumpta ultra vires cogit a veritate cadere, quos in statu suae rectitudinis humiliter poterat sola activa custodire. Quibus recte hoc quod praefati sumus Veritas dicit: Si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum et proice abs te. Bonum est tibi cum uno oculo in vitam intrare, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis. ~~Ac si aperte dicat~~ Cum ad contemplativam vitam idonea discretione non sufficis, solam securius activam tene. Cumque in hoc quod pro magno eligis deficis, eo contentus esto quod pro minimo attendis, ut si per contemplativam vitam a veritatis cognitione compelleris cadere, regnum caelorum per solam activam valeas saltem luscus intrare. ~~Hinc rursus dicit~~ Qui scandalizaverit unum de pusillis istis qui in me credunt, expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo eius et demergatur in profundum maris. Quid per mare nisi saeculum, quid per molam asinariam nisi actio terrena signatur? Quae dum colla mentis per stulta desideria stringit, hanc in laboris circuitu mittit. Sunt itaque nonnulli qui dum terrenas actiones deserunt et ad contemplationis studia humilitate postposita ultra intelligentiae vires surgunt, non solum se in errorem deiciunt, sed infirmos quosque a gremio veritatis dividunt. Qui ergo unum de minimis scandalizat, melius illi fuerat ut ligata collo mola asinaria in mare proici, quia nimirum perversae menti expeditius esse potuisset ut occupata mundo terrena negotia gereret, quam per contemplationis studia ad multorum perniciem vacaret. Rursum nisi quibusdam mentibus contemplativa vita plus quam activa congrueret, nequaquam Dominus per prophetam diceret: Vacate et videte quoniam ego sum Deus.

Sed inter haec sciendum est quia et pigras mentes ad opus amor excitat, et inquietas in contemplatione timor refrenat. Anchora enim cordis est pondus timoris. Et plerumque fluctu cogitationum quatitur, sed per disciplinae suae vincula retinetur; nequaquam hanc tempestas suae inquietudinis ad naufragium pertrahit, quia undique amoris litore perfecta caritas astringit. Unde necesse est ut quisquis ad contemplationis studia properat, semetipsum prius subtiliter interroget quantum amet. Machina quippe mentis est vis amoris, quae hanc dum a mundo extrahit, in alta sustollit. Prius ergo discutiat si summa inquirens diligit, si diligens timet, si novit incognita aut comprehendere, aut non comprehensa timendo venerari. In contemplatione etenim mentem si amor non excitat, tepore sui torpor obscurat; si timor non aggravat, sensus hanc per inania ad nebulam erroris levat. Et cum clausa ianua ei secretorum ianua tardius aperitur, ab ea longius ipsa sua praesumptione repellitur, quia irrumpere appetit hoc quod non inveniens quaerit. Cumque superba errorem [illegible] pro veritate percipit, quo quasi intus gressum porrigit, foras tendit. Hinc enim est quod legem daturus Dominus in igne fumoque descendit, quia et humiles per claritatem suae visionis illuminat, et superborum oculos per caliginem erroris obscurat. Prius igitur mens ab appetitu gloriae temporalis atque ab omni carnalis concupiscentiae delectatione tergenda est, et tunc ad aciem contemplationis erigenda. ~~Unde et cum~~ Leo decipitur ... ut videlicet qui infirmis adhuc mentibus terrena desiderant, considerare sublimia non praesumant. Unde et recte dicitur: Si bestia

De contemplativa vita activa praeponitur et de operatione vinearum ... ipas

Exo 19.

Exo 27

tetigit montem lapidabitur. Bestia enim montem tangit cum mens irrationabilibus desideriis subdita ad contemplacionis alta se erigit. Sed lapidibus perimitur quia summa non sustinens ictibus superni ponderis necatur. Qui enim culmen apprehendere perfectionis nituntur, cum contemplacionis arcem tenere desiderant, prius se in campo operis per exercicium probent, ut sollicite sciant si nulla iam mala proximis irrogant, si irrogata a proximis equanimiter portant, si obiectis bonis temporalibus nequaquam mens leticia solvitur, si subtractis non nimio merore sauciatur. Ac deinde perpendat si ad semetipsos introrsus redeunt, in eo quod spiritualia rimantur, nequaquam secum rerum corporalium umbras trahunt, vel fortasse tractas manu discretionis abigunt, si incircumscriptum lumen videre cupientes cunctas circumscriptionis sue ymagines deprimunt, et in eo quod supra se contingere appetunt vincunt quod sunt. Unde recte nunc dicitur: Ingredieris in habundancia sepulchrum. Vir quippe perfectus sepulchrum in habundancia ingreditur, quia prius active vite opera congregat et postmodum carnis per contemplacionem sensum mortuum huic mundo funditus occultat. Unde et apte subditur: Sicut infertur acervus in tempore suo. Actionis namque tempus prius, contemplacionis vero ultimum est. Unde necesse est ut perfectus quisque virtutibus mentem prius exerceat atque hanc postmodum in horreum quietis condat. Hinc est enim quod is quem legio demonum domino iubente dereliquit, ad salvatoris sui pedes residet, verba doctrine percipit et de regione sua simul discedere cum salutis auctore concupiscit. Sed tamen ei ipsa que salutem contulit veritas dicit: Revertere primum in domum tuam et narra quanta tibi fecit dominus. Cum enim quantulumcumque de divina cognicione percipimus redire ad humana iam nolumus et proximorum necessitatibus onerari recusamus. Querimus contemplacionis quietem, nil aliud nisi hoc quod sine labore reficit amamus. Sed sanatos nos veritas ad domum mittit, narrare que nobiscum acta sunt precipit, ut videlicet prius mens exsudet in opere et postmodum reficiatur per contemplacionem. Hinc est quod iacob pro rachel servit et lyam accipit, eique dicitur: Non est consuetudinis in terra nostra ut minores ante tradamus connubio quam maiores. Rachel namque visum principium, lya autem laboriosa dicitur. Et quid per rachelem nisi contemplativa, quid per lyam nisi activa vita signatur? In contemplacione quippe principium quod deus est queritur, in operacione autem sub gravi necessitatum fascibus laboratur. Unde et rachel pulchra sed sterilis, lya autem lippa est sed fecunda, quia nimirum mens cum contemplandi ocia appetit plus videt sed minus deo generat filios. Cum vero ad laborem se predicacionis dirigit, minus videt sed amplius parit. Post lye ergo complexus ad rachelem iacob pervenit, quia perfectus quisque ante active vite ad fecunditatem iungitur et post contemplative vite ad requiem copulatur. Quia enim contemplativa minor quidem tempore sed merito maior est quam activa, sancti evangelii verbis ostenditur, in quo due mulieres diversa egisse referuntur. Maria quippe redemptoris nostri verba audiens ad pedes illius residebat. Martha autem corporalibus ministeriis insistebat. Cumque contra marie ocium martha quereretur, audivit: Martha martha sollicita es et turbaris erga plurima. Porro unum est necessarium. Maria optimam partem elegit que non auferetur ab ea. Quid enim per mariam que verba domini residens audiebat nisi contemplativa vita exprimitur? Quid per martham exterioribus obsequiis occupatam nisi activa vita signatur? Sed marthe cura non reprehenditur, marie vero et laudatur, quia magna sunt merita active vite sed contemplative potiora. Unde nec auferri umquam pars marie dicitur, quia active vite opera cum corpore transeunt, contemplative autem gaudia melius ex fine convalescunt. Quod unum ac breviter ezechiel propheta exprimit cum [?] sancta animalia contemplata ait: Similitudo manus hominis sub pennis eorum. Quid enim per pennas animalium nisi contemplaciones possimus sentire sanctorum, quibus ad summa transvolant et terrena deserentes se se in celestibus librant? Quid per manus nisi operaciones accipimus? Que cum in proximi amore se dilatant bona que prevalent et corporalia administrant. Sed manus eorum eciam sub pennis sunt, quia actionis sue opera virtute contemplacionis vincunt. Potest eciam per sepulchrum non solum in hac vita nostra contemplacio sed quies eterne et intime retribucionis intelligi. In qua tanto verius quisque [?] quanto in nos corrupcionis vita perfectius necatur. In habundancia autem sepulchrum ingreditur qui post congesta vite sue opera immortali sic plene mortuus in secreto vere lucis occultatur. Unde et propheta dicit: Abscondes eos in abscondito vultus tui a conturbacione hominum. [illegible] Cum subditur: Sicut infertur acervus in tempore suo. Frumentum quippe in segete sole tangitur, quia in hac vita humana anima respectu superni luminis illustratur, plenitas percipit, quia ve-

Activa et contemplativa vita

.119.

vitatis eloquio pinguescat veniet gratis quia temptationibus excitatur et secum ari- centes paleas portat quia neqmere se totum vita peccatum tolerat. Alleg- adarcam deductum trituracionis pon- dere premitur ut appareat quod ide- soliatur quia mens iusti celesti disci- pline supposita divine correctionis flagel- la papie associetate carnalium undi- que excedit et relictis paleis ad horreum ducitur quia foris remanentibus repro- bis electa anima ad superne mansionis gaudia eterna sublevantur. Sed quod dici- tur ingrediens in habundancia sepulchrum sicut infertur acervus in tempore suo quia dum post afflictionem iusti premia pa- trie celestis inveniunt quasi post pres- suras ad horreum grana deferuntur. Et in alieno quidem tempore passionis senti- unt sed in suo a percussione requiescunt. Electis quippe tempus alienum est in vita presenti. Unde quibusdam adhuc infidelibus veritas dicit: Tempus meum nondum venit. Tempus autem vestrum semper est pa- ratum. Et rursum: Hec est hora vestra et potestas tenebrarum. Sepulchrum ergo in tempore suo sicut frumenti acervus ingreditur quia ille eternam requiem percipit qui prius hic ut ad compungendis pulveris liber- sit disciplinę pressuras sentit. Eliphaz vero quia in prologus sue sentencie taber- naculum lapides bestias semen herbas sepulchrum nominat quod non hoc inno- centem dixerit ipse iam innuit qui post cir- cuitum sub iungit: Ecce hoc ut investi- gavimus ita est. Liquet profecto quod in- tus in abscondita superficiem di- cta minus aut faciem non iacet quod investigatur. Cum ergo se investi- gasse se iudicat quia in verbis exteri- oribus interiora quesierit demonstrat. Sed post cuncta ad stulticiam iactancie pe- venit quia protinus subdit: Quod auditum mente pertracta. Ex tali doctrina mens polleat gravius eius inpericia est velle docere meliorem vero et ea que ab amicis recte prolata sunt ab iniquo arbitrio non recta iudicantur.

De congruo tempore

[I]llo namque virum sue rectitudi- nis amittunt quod auditori non con- gruunt quia et medicamina vires perdunt cum sanis membris apponun- tur. In omni ergo quod dicitur necesse est ut ea tempore et persona pensetur si verba sine veritas roborat si suo tempore congruum postulat si et veritatem sine et congruenciam temporis persone qualitas non impugnat. Ille enim laudabiliter victa enuntiat qui prius hostem quem ferat conspicit. Ille namque arcu va- lidi cornua subigit qui sagittam for-

titer dirigens cui ferit.

Explicit liber sextus. Incipit liber septimus. Capitulum [a]

[Q]uorundam mentes plus fla- gella quam gratia cruciat quorundam vero plus gratia quam flagella castigant. Nam sepe cum nos quibuslibet penis divinis tormenta verborum semitum cum ... ad defensionem erigunt in impa- cienciam sunt. [~~Unde beato~~] Iob ne de ex- temptacione nulla potius non solum sunt flagella desuper ferunt sed grati- mora plagis amicorum colloquia af- fligunt ut sancti viri anima hinc inde perfecta ad motum iracundie elacionis eriperet et quod quidem unde vixerat per contumaciam superbe locucionis inquinat. Sed tactus plagis gravis retulit lacessitus verbis vera iudicit et perculsus in necessitate quod primum salutaris sunt loquens quod indicat quam sa- piens tacebat. Sed quedam eius verbis admixta sunt que apud humana iudicia pacte sunt transire videntur que nos vero intelligimus si superni sumus in dicis in eorum condemnacione pensemus. Ipse quippe beatum Iob et prius contra ad- versarium protulit dicens: Vidisti servum me- um Iob quod non sit ei similis super terram vir simplex et rectus ac timens Deum et recedens a malo. Ipse post probacionem amicos eius redarguit dicens: Non estis locuti coram me rectum sicut servus meus Iob. [~~Restat~~] ergo ut cum mens inter Iob sermonibus fluctuat eorum pondus eiusdem hystorie initio ac fine pen- dat. Abeo enim iudice nec casibus laudari potuit nec lapsus perimi. Si igitur in ambiguitatis tempestate depre- hensi primam hinc hystorie et postre- mam conspicimus navis cordis considera- cionis sue finibus qui apta principi resti- gitur ne erroris saxa penetratur. Nullis ergo ignorancie ne procellis obruimur sed tranquillum superne sine- bitur tenemus. Ecce enim dicit quod sue non modica lectoris animum moneat. Sed quis hoc non recte dicere audeat quod in dei auribus rectum sonat. Utinam appe- derentur peccata mea quibus iram merui et calamitas quam pacior in statera. Quasi arena maris hec gravior ap- paret. Cuius alius statere nomine nisi Dei et hominis mediator expri- mitur? Cui ad pensandum vite nostre meritum venit ac secum iusticiam simul et misericordiam detulit. Sed nec lance ponderaturus culpas nostras parcendo leviganti.

De statera

[U]tinam enim prius quasi statera ... mini libravimus factus sum et in se calamitatem meam et iniquitatem peccata

Marginalia: "mea" ; "cum" ; "Correctio eadem non est omnibus adhibenda" ; "Cap. 6" ; "2um capitulum a" ; "Christus qui dicitur statera" ; "iusticiam" ; "Notandum" ; "iusticie" ; "tradat"

suspendit. Sed gravius ponderis calamitatibus monendo innotuit et apparuit immo leve esse peccatum relaxando manifestavit. Qui hoc primum gratie contulit quod penam mali nobis cognoscibilem fecit. Homo namque ad contemplandum auctorem conditus, sed conditionis sue ab intimis gaudiis deiectus, in erumpnam corruptionis veniens, cecitatem exilii sustinens, culpe sue supplicia et tolerabat et nesciebat, ita ut exilium patriam crederet, et sic sub corruptionis pondere quasi in salutis libertate gauderet. Sed is quem intus homo reliquerat, assumpta carne foris apparuit Deus. Cumque se exterius prebuit, expulsum foras hominem ad interiora revocavit, ut iam dampna sua videret, iam penam cecitatis ingemisceret. Calamitas ergo hominis in statera gravius apparuit, quia mali quod pertulit non nisi in presentia redemptoris agnovit. Luce quippe nesciens dampnationis sue tenebras voluptuose tolerabat. Sed postquam vidit quod diligeret, intellexit et quod doleret. Et grave sensit quod pertulit, quia dulce innotuit quod amisit. Vir igitur sanctus collocutoris eius sententiis acclamantibus silentium compescens, et spiritus prophetici fonte affluentia repletus dicat sua, dicat humani generis voce: Utinam appenderentur peccata mea quibus iram merui, et calamitas quam patior in statera. Quasi arena maris hec gravior appareret. Quod si apte dicitur dampnationis nostre malum leve creditur, quia nec dum cognita redemptoris equitate pensatur. Sed veniat et erumpna tanti exilii nunc sue lance suspendat, et quid pro exilio regnantibus edoceat. Sed i.e. insinuat immo testatur quid amisimus gravius esse infinitum quam toleramus. Unde autem hec eadem peregrinationis nostre calamitas maris arene comparatur. Arena enim maris undarum estu extrinsecus pellitur, quia et delinquens homo quam temptationum fluctus mobiliter pertulit, contra se ab intimis exivit. Arena autem maris est ponderis, sed calamitas hominis arena maris gravior dicitur, quia dura fuisse pena ostenditur, dum per misericordem iudicem culpa que relaxatur agnoscitur. Et quia quisquis gratiam redemptoris agnoscit, quisquis ad patriam reditum diligit, eo ditius sub pondere peregrinationis gemit, postquam statere desiderium ire subiungit: Unde et verba mea dolore sunt plena. Qui peregrinationis patriam diligit, dolere et inter dolores nescit. Iusti autem verba dolore plena sunt, quia quousque presentia tolerat, ad aliud loquendo suspirat.

Omne quod peccans pertulit conspicit, atque ut ad statum rectitudinis redeat, solicite iudicia quibus affligitur pensat. Unde et subditur: Quia sagitte domini in me sunt.

De sagitta domini

Sagittarum quippe nomine aliquando predicatorum verba, aliquando percussionis sue designantur. Predicationis namque eloquia sagitte vocantur, quia in eo quod vitia feriunt, male viventium corda transfigunt. De his sagittis venienti redemptori dicitur: Sagitte tue acute, potentissime; populi sub te cadent in corde. Unde et Ysayas dicit: Mittam ex eis qui salvati fuerint ad gentes in mari, in Affrica, in Lydia tenentes sagittas, in Ytalia et Grecia. Rursum sunt sagitte aliquando divisionis percussio designatur, sicut Ioab rex prophete Heliseum dicitur: Iace sagittam. Quo iaciente ait: Percuties Siriam donec consumas eam. Vir igitur sanctus quia peregrinationis sue erumpnam respicit, quia sub percussionibus divine animadversionis ingemiscit, dicat: Unde et verba mea dolore sunt plena, quia sagitte domini in me sunt. Ac si aperte dicat: Ergo in mortali dampnatione non gaudeo, sed sub iudicio positus doleo, quia vim percussionis agnosco. Plerique autem sunt quos tormenta cruciant, sed non emendant. Quo ea apte subiungitur: Quarum indignatio ebibit spiritum hominis ebibunt cum superbe elationis meum. Quid enim est spiritus hominis nisi spiritus elationis? Sagitte autem domini spiritum hominis ebibunt, cum superbe conversationis sue afflictam mentem ab elatione compescunt. Sagitte domini spiritum hominis ebibunt, quia intentum ex terroribus intra se suis trahunt. Et hoc potatus namque David spiritu fuerat cum dicebat: In deficiendo a me spiritum meum tu cognovisti semitas meas; et rursum: Renegavi consolari animam meam; memor fui Dei et delectatus sum, et exercitatus sum et defecit paululum spiritus meus.

De indignatione sagittarum

Sagittarum ergo indignatio iusti spiritum bibit, quia sive electos quos in peccato invenerint dominum vulnerant, immutant ut duritiam suam transfixa mens deserat atque ex salutifero vulnere sanguinis confessionis emittat. Pensant namque unde quo lapsi sunt, pensant a quanta beatitudine ad que corruptionis sue tormenta ceciderunt. Et non solum gemunt in his que sustinent, sed insuper metuunt hoc quod districtus iudex delinquentibus gehenne ignibus minatur. Unde et subiungitur: Et terrores militant contra me. Iustorum mens non solum pendit quod tolerat, sed etiam pavet quod restat et videt

qualia inhaerens vita patitur, metuit ne post haec graviora patiatur. Humanum genus quia ex vitio a paradisi gaudiis cecidit, timet ne et cum culpam relinquimus, mors etiam subsequatur. Iam ergo summam tolerat in poena, sed minas adhuc venturi iudicii formidat ex culpa. Hinc psalmista ait: In me transierunt irae tuae et terrores tui conturbaverunt me. Irae quippe iudicis per hoc quod iam transierunt et terrores perturbant, quia iam aliud de damnatione patimur et adhuc aliud de aeterna damnatione formidamus. Vir igitur sanctus perpendens mala quae tolerat dicat: Sagittae Domini in me sunt, quarum indignatio ebibit spiritum meum. Sed graviora inspectum me terroris adiungat: Et terrores Domini militant contra me. Ac si aperte diceret: Percussus quidem de percussionibus doleo, sed hoc in dolore fit gravius, quia et in poena positus adhuc supplicia etiam pertimesco. Sed quia iam stare in tuto desiderat, iam mala in quibus humanum genus cecidit pensat. Quamvis in gentili natione positus, nunc tunc prophetici spiritus plenus, quo ardore redemptoris adventum vel gentilitas vel Iudaea sitiat verbis sequentibus demonstrat dicens: Numquid rugiet onager cum habuerit herbam, aut mugiet bos cum ante praesepe plenum steterit? et cetera. Sequitur.

De mugitu bovis et cetera. 2

Quid namque per onagrum, id est agrestem asinum, nisi gentilis populus designatur? quem sicut natura extra stabula disciplinae edidit, ita vagus in voluptatis suae campo permansit. Quid per bovem nisi plebs iudaica figuratur, quae iugo dominationis supernae supposita ad spem praelectos colligens per corda quae noluit vomerem legis traxit. Et beati Iob vita attestante cognoscimus et expectasse redemptoris adventum multos ex gentilibus credamus. Et nascente Domino Symeone spiritu in templum veniente dicimus quanto desiderio ex plebe israhelitica sancti viri incarnationis eius mysterium videre cupierunt. Unde per eundem redemptorem discipulis dicitur: Dico vobis, multi iusti et prophetae desideraverunt videre quae vos videtis, et non viderunt. Herba ergo onagri et fenum bovis est haec ipsa mediatoris incarnatio, per quam similiter gentilitas et Iudaea satiatur. Quia enim per prophetam dicitur: Omnis caro fenum, vivificatrix divinitas nostra substantia carnem suscipiens fenum fieri voluit, ne nostra in perpetuum fenum caro remaneret. Tunc ergo herbam onager invenit, cum gentilis populus gratiam dominicae incarnationis accepit. Tunc bos vacuum praesepe non habuit, cum plebi iudaicae eum tamquam

Lex voluit quod diu expectantium prophetarum fide et natus Dominus in praesepio ponitur, ut videlicet signaretur quod sancta animalia quae ieiuna diu apud legem invenerant, sumptae incarnationis eius feno satiarentur. Praesepe enim natus implevit qui cibum semetipsum mentibus mortalium praebuit dicens: Qui manducat carnem meam et bibit sanguinem meum, in me manet et ego in eo. Sed quia diu et electorum gentilium vota dilata sunt, et cohibita populi sancti quique longo tempore redemptorem suum expectando gemuerunt, vir beatus Iob prophetiae mysteria et maerentis contritionis causa afflictionis insinuat dicens: Numquid rugiet onager cum habuerit herbam, aut mugiet bos cum ante praesepe plenum steterit? Ac si aperte dicat: Idcirco gentilitas gemit, quia eam necdum redemptoris gratia reficit. Atque ideo Iudaea mugitus dilatat, quia legem tenens sed legis auctorem non videns stans ante praesepe ieiunat. Mugivit bos, quia ante mediatoris adventum nequaquam spiritualiter sed carnaliter tenebatur, recte sibi mugitum. Aut poterit comedi insulsum quod non est sale conditum? In lege sal sic est virtus intelligentiae occulta. Quia igitur obsequiis carnalibus intenti sale intelligentiae spiritualis noluit, quid aliud quam insulsum cibum comedit? Sed hoc in cibo sal veritas congruenter misit, cum latere in lege saporem occultae intelligentiae docuit dicens: Si crederetis Moysi, crederetis forsitan et mihi; de me enim ille scripsit. Et rursum: Habete sal in vobis et pacem habete inter vos. Sed quia ante mediatoris adventum Iudaea carnalem legem tenuit, praeceptis eius diversa in his tibus gentilitatis subditionis. Insulsum ergo cibum comedere noluit quem vivis quod spiritus comedunt condimentum praeparet. Sicut enim habuit expavit. Namque gentilium hoc quod illic praecipitur fieret, filiorum carnem pro obsequio religionis incidere, uxorum culpas morte resecare. Aut gustare aliquis potest quod gustatum affert mortem? Lex namque carnaliter degustata mortem detulit, quia commissa delinquentium districta animadversione distribuit, et mortem detulit, quia et praeceptum culpam in notitiam per gratiam non delevit, Paulo attestante qui ait: Nihil ad perfectum adduxit lex. Et rursum: Lex quidem sancta et mandatum sanctum et iustum et bonum. Et Paulo post: Peccatum ut appareat peccatum, per bonum mihi operatum est mortem. Ad Christum vero conversa gentilitas, quia quod sonare per verba legis intelligit, atque tota desideriis suis eam quam vehementer diligit inter praecepta

Luc. 2 — Jo. 6. — Sal quod signat in lege — Jo. 5 — Mt. 9 — Levitici 20 — Lex docuit mortem — Heb. 7 — Ad Ro. 7 — sicut preceptum datum est — cap^m xv a

Iob 6
Spiritualiter verba sunt magis intelligenda et mystice

(119)

carnalia spiritualiter requirunt. Unde et continuo mox ex persona prophete spiritu subditur: Que nunc prius tangere nolebat anima mea nunc pre angustia cibi mei sunt. Valde namque in errore labitur qui beati Iob verba ad solam prolata historiam suspicatur. Dicat igitur sciens et tot conditionis sue percussionibus fultus quam magnum vel potius quid verum diceret si insulsum cibum comedi non posse dixisset aut quis eius esum mortifera alimenta obtulerit ut subiungat quod potest quis gustare quod gustatum affert mortem. Que si de amicorum eloquio dicta sentimus ab intellectu hoc summa subiecta compescimur qua ait: Que prius tangere nolebat anima mea nunc pre angustia cibi mei sunt. Absit enim ut vir sanctus in statu sue incolumitatis contemptis amicorum suorum alta dicta despexit qui sicut ipso attestante post dicimus consimilis sunt verba eius amicis non vacant que sicut ex fine historie dicimus et internus arbiter laudat que neque quam cum tanta veneratione usque ad mundi terminum devenissent si intellectu mystico gravida non fuisset. Vir igitur Iob quia membrorum est sancte ecclesie eius etiam loquitur voce dicens: Que prius tangere nolebat anima mea nunc pre angustia cibi mei sunt. Quia Israeliticus amor suis escibus antiqua cibum scripture veteris conspersa gentilitas esurit quem dudum superba despexit. Que tamen et iudee vocibus congruunt si paulo considratius discutiantur. Ipsa quippe ex legis eruditione ne communis dei agnitione salvari et civitas gentes non aliter quam alia bruta despexit. Sed quia societatem gentibus adiungi ipsam recipere preceptis legis eruditam contempserat quid aliud quam insulsum cibum sine sale fastidiebat. Sua quippe summa precepta morte vetuit ne per se insulticia sed cum alienigenis ingereret et vitam sancte religionis inquinaret. Unde et subditur: Aut gustare aliquis potest quod gustatum affert mortem. Sed quia ad fidem redemptoris hec eadem iudea conversa post conversa est licet cum qua convenientes predicare per sanctos apostolos sine prolis infidelibus satagebat. Cuius autem predicationis ordinem hebreorum superbia repulisset verbum mox ad collectionem gentium ad exhortationis sue verba declinavit sicut et per eosdem apostolos dicitur: Vobis oportebat primum loqui verbum dei sed quoniam repulistis illud et indignos vos iudicastis eterne vite ecce convertimur ad gentes. Unde hoc loco apte subiungitur: Que prius tangere nolebat anima mea nunc pre angustia cibi mei sunt. Iudea quippe intra gentilium dedignata eas dudum quas tangere noluit eius societatem recipere sprevit. Sed ad redemptoris gratiam veniens ab infidelibus repulsa dum per sanctos apostolos ad collectionem se gentium dilatat quid hoc in verbo esuriens accepit quod dudum prius fastidiosa despexit. Predicationis enim sue angustias pertulit quum apud hebreos despici quod loquebatur vidit. Sed pre angustia cibos quos dudum contempserat comedit quia repulsa a cordium duricia gentilia suscipere per illos quos desperat concupiscit. Quia ergo hoc figuraliter diximus restat nunc ut moraliter requiramus. Dum scit redemptor adventum substantie appellatione desiderans dum se perloquitur apit nos admirendi studium erudit. Dum sua narrat quedam intra indicat dum de se que recognoscamus infirmat nos ad spem trepidos infirmos quos confirmat. Iam quippe per se mediationis vivimus sed tamen adhuc pro compurgatione vitiorum dura castigationis inter flagella sustinemus. Unde et post statim desiderium subdit: quia sagitte domini in me sunt quarum indignatio ebibit spiritum meum. Sed ecce in superius dictum est et die correptionis percussione affligimur et tamen adhuc illud gravius quod deteriore venturi iudicis eterna animadversione formidamus. Unde et protinus subinfert: Et terrores domini militant contra me. Debet tamen amentia et dolore anima conteri et ad sola eterne pene desideria extendi. Nunc enim nobilitatem sue conditionis ordinis si sit premii diligimus que nunc simul mente ut denum formidamus. Unde paulus dicitur

g

eius

iiii cap a

Iudei propter legem despiciebant ceteras naciones

Exo. 3
Deutero. 3

6 cap iii a

b

c

Non accepistis spiritum servitutis iterum in timore
sed accepistis spiritum adoptionis filiorum in
quo clamamus abba pater. Pondus itaque
formidinis mens electi postquam ponat in vir-
tute se amoris exercitat renovationis
sue dignitatem desiderat adoptionis sui
speciem anhelat. Quem quousque larva
aspicere non valet eternitatem eius necesse est eidem
in tantum cibum suum esuriens expectet
dum in aperto subditur. Numquid rugiet ona-
ger cum habuerit herbam aut mugiet bos cum
ante presepe plenum steterit. Qui alii
onagri appellatione signati sunt nisi hii qui
in campo fidei constituti nullius offici-
loris ligantur vel quos bonis significatio
exprimit nisi hos quos intra sanctam ecclesiam
ad predicationis officium suscepit ordinis
iugum premit. Herba vero onagri et pabulum
bovis est interna refectio populi fidelis. Alii
namque more bovis intra ecclesiam suscepti of-
ficii loris tenentur. Alii more onagri sa-
cerdotis stabula nescientes et in campo pro
voluntate degunt. Sed cum quis extra
secularia interne visionis desiderio estuat
cum refectionis interne pabulum concu-
piscit cum ieiunium se inpegrinationis
huius cecitate considerans quibus valet fle-
tibus resistit qui herbam non inveniens
onager rugit. Alius quoque necessario sus-
cepti ordinis tolerat in labore predica-
tionis consudat et penam iam contempla-
tionem refici appetit sed quia redemptoris
sui speciem necdum conspicit quasi bos
ad presepe vacuum ligatus gemit. Anima
cum longe ab interna sapientia posita eius
hereditatis viriditatem non cernimus nec
bruta animalia desiderata herba ieiuna
mus. De qua nimirum herba redemptor
noster dicitur. Per me si quis introi-
erit salvabitur et ingredietur et egre-
dietur et pascua inveniet. Plerumque
esse amantibus gravius solet sanctis bonorum
studiis malorum vita contradicit.

De verbis ac moribus iustorum.

Est enim mens ad celeste desiderium
rapitur sed cepta intentio inter-
rumpentibus stultorum verbis ac moribus
reverberatur ita ut que iam pro contempla-
tionis instinctu ad summa evolaverat ad ex-
pugnandam pravorum stultitiam sese

in infimis contra certamina attingat. Sed
et subditur aut poterit comedi insulsum
quod non est sale conditum. Verba quippe
pe moresque carnalium quasi cibus se
nobis mentibus ingerunt ut in delecta-
tionis ventre rapiantur. Sed electus quisque
insulsa non comedit quia pravorum
dicta factaque iudicans ab ore cordis re-
pellit. Paulus ad eum interim insi-
insulsa prohibens cum discipulis dixit
sermo vester semper in sale sit conditus et per se-
quensque verba reproborum in cordis ore
insulsa sapuerant cum diceret. Vacar-
rament in inanem fabulationes. Sed non
ita ut loco dicit. De verbis carnalium.

Sepe autem verba carnalium dum se
importune nostris auribus ingerunt
in corde bella temptationis gignunt.
Et quamvis hec et ratio respuat et lingua
reprehendat cum labore tamen iniq-
vitatem cum quod foris cum auctoritate di-
iudicatur ~~dum~~ necesse est ut nec ad au-
res veniat quod mens a cogitationis a-
ditu vigilans repellat. Sancti igitur
viri cum eternis desideriis anhelant in
tanta altitudine vite se sublevant ut
ea audire que mundi sunt graves ac de-
primentes pondus credant. Valde namque
insolens atque intollerabile estimant
quid quod illud non sonat quod intus
amant. Sed sepe mens iam per desiderium
ad sublimia rapitur iam funditus a strepi-
ta terrenorum hominum locutione separatur et
cum adhuc pavore vitat ad proferendos
pro vite cruciatus attingit iam superna
appetit iam in infimis stulta contempnit.

De tollerando insipientes.

Sed necdum se ad proferende ad
insipientes tollerantiam dirigit. Sed
et subditur. Aut potest aliquis gus-
tare quod gustatum affert mortem. Dum
quippe est appetere quod cruciat sed quod
vitam fugat. Sed plerumque mens iusti
ad tantum se dum culmine extendit ut
et apud se et intus ratione arte preside-
at et quorundam foris stultitiam tolle-
rando gustat. Quos non ad forcia trahe-
re intimus eorum necesse est ut in fina tolle-
remus quia non iacentem erigit nisi
qui status sui rectitudinem per compassionem

Verba carnalium sunt adulterina

figura de colo

De verbis carnalium

Electi fugiunt temporalia

flectit. Cum vero aliene infirmitati compatitur valencius caritatis roboratur ut amore fratrum ad pericula adversa mentis se prosternat et cruciatus corporis quos timebat expetat. Vir autem namque de desideriis celestibus (vita prius angustatur). Cumque eterne patrie quanta sit dulcedo considerat, per ea prius vite amaritudines ardenter amat. Unde post insulsi cibi fastidium post impossibilem mortis gustum recte subiungitur. De mente iusti.

Que prius tangere nolebat anima mea nunc pre angustia cibi mei sunt. Mens enim iusti proficiens que prius dura sola propria curabat sic aliena fastidiebat que eius alienis compaciens communicare contra adversa non poterat. Cum iam ad tolleranda proximi infirma se extendit ad ea ipsa superanda convalescit ita ut pro amore intacta prius vite cruciatus tanto post fortius appetat quanto prius infirma fugiebat in elevacionem sua erigit attricione crudita compassione roborata. Cumque in amore se proximi dilatat qui commeditacione colligit quanta fortitudine in auctorem surgat. Caritas namque que nos ad vicem compassionis humiliat altius in culmine contemplacionis levat. Et multiplicata iam maioribus desideriis estuat iam pervenire ad intima superna et maceratus corporis anhelat. Que ergo prius tangere nolebat hoc post pre angustia comedit quia desideria sua vix capiens et ipsas quas dudum timuerat iam pro amore celestis patrie penas amat. Cum enim mens in desiderio superni intentione dirigitur quicquid quod hic in hac vita amarum fit dulce estimat. Omne quod affligit requiem putat. Transire et per mortem appetit ut obtinere plenius vitam possit, funditus in infimis contingi desiderat quo verius ad summa conscendat. Sed hec decenglibus iusti animo. Hec debiti Iob mente melior nisi ipse subiungat. Quis det ut veniat peticio mea et quod expecto tribuat michi Deus. Qui fecit ipse me conterat solvat manum suam et succidat me, et hec michi sit consolacio ut affligens me dolore non parcat. Sed fortasse hec per arrogantiam expetit, fortasse meo grave per se contingi desiderat in iusticiam

sentencie iactat. Absit hoc. Nam quia in te id expectat verbis sequentibus declarat dicens: Nec contradicam sermonibus sancti. Nec quam quod in iusticia penitens murmurat qui percussorem suum inter verbera sanctum vocat. Sanctorum vero est quia alii nos adversarius alii autem contemnunt Deus. De contricione domini quod fracti amicis in virtute roborentur.

Ex contricione quippe adversariorum aliquando estimus per contricionem vero Domini fracti ac viciis in virtute roboramur. Hanc contricionem propheta conspicit at dicit: Cum diceret, Reges eos in virga ferrea et tamquam vas figuli confringes eos. In virga nos Dominus regit et conterit quia dispensacionis sue fortitudine cum nos intus affligit. Nam quia ventrem carnis humiliat intencionem spiritus exaltat. Unde et hec eadem contricio figuli vasi compatitur sicut per Paulum dicitur: Habemus thezaurum istum in vasis fictilibus. Qui simul contricionem et regimen exprimens ait: Licet is qui foris est noster homo corrumpatur, tamen is qui intus est renovatur de die in diem. Sanctus igitur vir qui appropinquare Deo eciam per flagella desiderat per spiritum humilitatis dicat: Qui cepit ipse me conterat. Plerique vero conversacionem in nobis agendo inchoat sed cum mens corpore concordie per se extollitur, se iam quasi de virtutibus erigit. Semencia quasi se adversario ad decipiendum qui cordis intima penetrans omne quod in eo de studio bone inchoacionis invenit confringit tantoque se vehemencius ... conspiracione collidit quanto et gravius quia vel ad modicum fuat pietas dolet. Unde teste eius voce et veritas adulatam domum consciencie spiritus qui solus exiit cum spiritibus viii redit. Ne ergo post dierum correpcionis exordia antiquus hostis subripiat adque ad intimum contricionem trahat, Sanctus vir exorat dicens: Qui cepit ipse me conterat. Ac si aperte dicat: Hoc quod in me exorsus est per fiae ferendo non desinat ne destitutum me adversario ad contricionem tradat. Ubi et apte subdit: Solvat manum suam et succidat me. Sepe namque fiducia longe per presentis instanti in quodam statu elacionis erigimur, cumque nos extolli conditor conspicit, sed amorem suum erga nos per verba non

Marginalia:

s. anhelabat ut adversis

Amor dei et proximi facit pacienter tollerare tribulaciones mundi

: est prius vite cruciatus tanto post fortius

d. e. f. g. h. b. c.

Capitulum xi

corrigit qui ad ferienda nostra vicia manum ligatam tenet. An non afflictus sibi in animo ligaverat cum peccanti populo dicebat iam non irascar tibi et zelus meus recessit a te. Solvat ergo manum qui dicitur coerceat afflictum. Recte autem subiungitur et succidat me etc.

De appeticione sanctorum

Quia enim securos nos ac dementer affluencia elatos repentinus vel flagelli dolor vel infirmitatis temptacio percutit, protinus a statu sui verticis mentis elacio succisa cadit ut deserens ipsa nil audeat sed infirmitatis sue ictu prostrata manum levantis querat. Hinc est quod viri sancti cum de occulta erga se disposicione suspecti sunt plus prosperitatem pertimescunt, temptari appetunt, flagellari concupiscunt quatenus in tanta mentem metus et dolor erudiat ne inhiat peregrinacionis via hoste in insidiis erumpente sua eam detinens securitas sternat. Hinc psalmista ait: Proba me domine et tempta me. Hinc iterum dicit: Ego ad flagella paratus sum. Quia enim sancte mentes sue compunctionis vulnus sine merore dine non esse considerant libenter se sub manum medici a sectiones parant ut aperto vulnere virus peccati exeat quod sana cute intus occidebat. Unde et adhuc subditur: Et hec mihi sit consolacio ut affligens me dolore non parcat. Electi quippe cum perpetrasse se illicita noverint perscrutantes inveniunt quia nulla felicitatis adversa pressi sunt in immense formidinis tabescunt pavore, estuant sinistris agitati suspicionibus, laborant ne meritum gratie deserat quos impieti vita mali superstitibus nulla custodit. Timent ne idcirco suspendatur gravior in fine sentencia fine patria correpcione. Desiderant et dolorem vulneris medicamina salutis putant. Recte ergo nunc dicitur: Hec mihi sit consolacio ut affligens me non parcat. Ac si aperte dicatur: Quia idcirco hic quibusdam parcit ut eos in perpetuum feriat, ideo hic me feriat ut non percussio in perpetuum parcat. Ex afflictione enim consolor quia compunctionis suavem pertitudinem sciens ad spem salutis convalescens redditur. Quia non ... menti sed quia mente credidit subiungendo ut pridem innuimus patefecit dicens: Nec contradicam sermonibus sancti. Plerumque ad nos verba dei non sunt de cordis sonitus sed effectus operacionum. In eo enim nobis loquitur quod erga nos tacitus operatur. Beatus igitur iob sermonibus dei contradiceret si de eius percussionibus murmuraret. Sed quid de percussore suo senciat indicat qui sicut iam diximus quem ferientem tolerat sanctum vocat. Sequitur: Que est enim fortitudo mea ut sustineam aut quis finis meus ut pacienter agam.

De fortitudine iustorum et reproborum

Sciendum quod alia iustorum atque alia fortitudo reproborum. Iustorum quippe fortitudo est carnem vincere propriis voluptatibus contradicere delectacionem vite presentis extinguere huius mundi aspera pro eternis premiis amare prosperitatis blandimenta contempnere adversitatis metum in corde superare. Reproborum vero fortitudo est transitoria sine cessacione diligere contra flagella conditoris insensibiliter perdurare ab amore rerum temporalium nec ex adversitate quiescere ad inanem gloriam eciam cum vite detrimento pervenire malicie augmenta exquirere bonorum vitam non solum verbis ac moribus sed et gladiis impugnare in semetipsis spem ponere iniquitatem cottidie sine ullo desiderii defectu perpetrare. Hinc est quod electis per psalmistam dicitur: Viriliter agite et confortetur cor vestrum omnes qui speratis in domino. Hinc propheta reprobis dicit: Ve qui potentes estis ad bibendum vinum et viri fortes ad miscendam ebrietatem. Hinc per salomonem dicitur: Electi quippe sancti quique sine ulla debilitate desiderii internam requiem contemplantur. En lectulum salomonis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis israel. Hinc per se reprobos in passione positi vocem redemptoris insinuans ait: Ecce occupaverunt animam meam, irruerunt in me fortes. Et unde utramque fortitudinem videns explosus est dicens: Qui confidunt in domino mutabunt fortitudinem. Quam enim nequaquam sumerent sed mutabunt dixit propheta patenter innotuit aliam esse que ponitur et aliam que inchoatur. An non et reprobi fortes sunt qui ad perpetrandum vite concupiscencias tot laboribus currunt preciis se audenter

Deus per opera sua sua nobis noti fiunt voluntatem

Timor iustorum et reproborum ... diversus et ita eorum fortitudo

ps 26 — Ys 5 — Cant 3 — ps 20

abiciunt pluris contumelias ferunt ab appetitu suo libidine nulla quieti contrarietate resiliunt percussionibus dure sciunt et mala mundi tollerant pro mundo eius sunt ita divina gaudia querentes perdunt nec tamen hec pro deo fatigantur. Unde bene eorum ... vox per Jeremiam dicitur

Inebriavit me absinthio. [Tren. 3 c] Ebrius quippe quod patitur nescit. Absinthio ergo est ebrius qui pro amore presentis seculi assumpto ... est alienus deum quod quod pro mundo sustinet bene deputat laboris amaritudinem quam tollerat ignorat. Nimis delectabiliter ad cuncta ducitur in quibus penalis fatigatur. At contra vir iustus ad mundi pericula pro mundo tolleranda se debilis studet finem suum conspicit vitam presentis quam sit transitoria attendit per carnem eius labores superat renuit eius intrinsecus delectacionem vicit. Beatus igitur iob presentis vite adversitatibus pressus dicit quasi sua dicat quasi omnium voce iustorum

Que est enim fortitudo mea ut sustineam aut quis finis meus ut paciencter agam. Ac si aperte insinuat dicens mala mundi pro mundo tollerare nequeo quia iam mentis desiderio fortis non sum. Dum enim presentis vite finem conspicio temporalibus eius paciorem eius appetitum calco. Et quia in iusti quique ut diximus tanto forcius labores illius perferunt quanto amoris eius delectacione pascuntur recte mox eandem reproborum fortitudinem subdit dicens [10 capitulo] Nec fortitudo lapidum fortitudo mea nec caro mea enea est. Quid hoc loco ere ac lapidibus nisi insensibilium hominum corda signant. Qui sepe et supernos ictus accipiunt et tamen nulla discipline percussione molescunt. Unde quosdam (?) electos per prophetam pollicente domino dicitur [Eze. 36] Tollam a vobis cor lapideum et dabo vobis cor carneum. Paulus quoque ait [Pa ad Cor. 12] Si linguis hominum loquar et angelorum caritatem autem non habeam factus sum velut es sonans aut cimbalum tinniens. Scimus autem quia percussi lapides clarum sonum reddere negligunt es vero tamen percutitur canorus valde sonitus ex eius percussione formatur. Quid quibus in lapidibus vita caret sensum insonitu non habet.

[Quidam percussione lapidis et quidam metallo]

Et sunt non nulli qui lapidibus silent ita ad pietatis precepta domini [levit] tamen cos eos superne admonicionis ... nequaquam sonitum humilis confessionis reddunt. Quidam vero metallo eris in modo despiciunt cum flagella superne percussionibus accipiunt pie confessionis sonitum emittunt sed quia simulatis vocis ex corde non proferunt ad statum salutis reduci nesciunt quod promisit. Illi ergo more lapidum percussi nec voces habent isti autem in modo eris imitacionem fingunt

qui in percussione pia bona que non senciunt loquuntur. Illi veneracione fervent et verba denegant isti pollicentes que non implent sine vita clamant. Vir igitur sanctus reproborum duriciam inter verba fugiens dicat Nec fortitudo lapidum fortitudo mea nec caro mea enea est. Ac si aperte fateretur dicens Reproborum fortitudinem sub disciplina verbere fugio quia nec more lapidum ita obduresco ut sub percussionis stimulo amissterio confessionis obmutescam nec in more eris confessionis vocem resono et sensum vocis ignoro. Sed quia ad percussionem et reprobi debiliter forte sunt eciam ... autem ... valent in summi verbis iob dominum fortem se per fortunam non esse asserit. Forte ...sse per ... salutis in notescit. Ne ergo hanc eandem fortitudinem pro tanta insinuet nisi se vires quas habet arroget potentes ad mortem currat plerosque enim verbis hyra ... quam si decet inficiat quia dominum ad fiduciam mentem erigit hanc elacionis gladio transfigit. Unumque eam quasi roborando vivificat elevando necat. Ad dominum videlicet pertrahit quod prosperitatem ab intrinsecus fortitudinis fiducia enellit. Sed quia beatus iob et virtute pollet et in semetipso fiduciam non habet atque ut ita dixerim vires in summis sed apte subiungit dicens Ecce non est auxilium michi in me patiam adeunt spem percussi animo retractum in se vires esse auxilium denegat. Sed quia in summum se in semetipso in ... ad maiorem adhuc fortitudinis nutritum quo etiam proximus destituatur ad ingenium aquirit. Et necessarii quoque mei recesserunt a me sed ecce despectus exterius intus solo iudicio presidet et iam eum dereliqunt se asserit proximus ad suas ... dicens Qui tollit ab amico suo misericordiam timorem domini derelinquit. Cuius hoc loco amici nomine nisi quemquam proximus designatur. Quem eo nobis fideliter iungit quo precepto mutuo bono opere ad obtinendam post etiam patriam ... ancillatur.

De duobus preceptis

Quia autem duo sunt precepta caritatis dei videlicet amor et proximi per quasdam mores dei amor proximi gignitur et per amorem proximi dei amor nutritur. Nam qui amorem dei negligit profecto diligere proximum nescit. Et tunc plenius in dei dilectione proficimus si in eius sem dilectionis gremio prius proximi caritatem lactamur. Quia enim amor dei amorem proximi generat dicturus per legem dominus Diliges proximum premisit dicens Diliges dominum deum tuum ut in mentibus nostris prius amor suam radicem figeret quatenus per ramos post modum dilectionis fraterna germinaret. Et rursum

uicinum quia amor Dei et proximi
amore conualescit testatur Iohannes
qui increpat dicens: Qui non diligit fra-
trem suum quem uidet, Deum quem non
uidet quomodo potest diligere? Quam tamen diuina di-
lectione per timorem nascitur sed in affectum
crescendo permutatur. Saepe nos omni-
potens Deus ut quantum quisque a carita-
te eius ac proximi longe sit uel quan-
tum proficiat innotescat miro ordine
cuncta dispensans alios flagellis depri-
mit alios successibus fulcit. Et cum
quosdam temporaliter laesit in quorumdam
cordibus quod mali latet ostendit. Nam
plerumque hos miseros insectantur qui
felices sine comparatione coluerunt. Cum
enim quis potius in prosperitate dili-
gitur incertum ualde est utrum prosperi-
tas an persona diligitur. Amissio autem
felicitatis interrogat uim dilectionis. Un-
de quidam sapiens dixit: Non agnos-
citur in bonis amicus et non abscondi-
tur in malis inimicus. Nec prospe-
ritas quippe amicum indicat nec ad-
uersitas inimicum celat. Quia et ille sae-
pe prosperitatis nostrae reuerentia te-
gitur, iste occasione aduersitatis
aperitur. Hinc igitur iustus in flagellis
positus dicit: Qui tollit ab amico suo
misericordiam timorem Domini derelinquit. Quia
nimirum qui ex aduersitate proximum despi-
cit aperte conuincitur quod hunc in pros-
peris non amauit. Et cum omnipotens
Deus ideo quosdam percutiat ut et per-
cussos erudiat et non percussis exemplum
boni operis praebeat quisquis percussum
despicit occasionem a se uirtutis repellit
et tanto se nequius contra auctorem
erigit quanto hunc nec per suam salutem
propria nec misericordiam in alieno uulnere cog-
noscit. Intuendum uero est quod beatus Iob
sic sua loquitur ut totius quoque ecclesiae ip-
sius (?) uita signetur. Quia enim eius-
dem ipsius membrum est. Cumque ipse pa-
titur narrat ea etiam quae sustinet
ille denuntiat dicens: Fratres mei prae-
terierunt me sicut torrens qui rap-
tim transit in conuallibus. Sequitur.

-:- De mente reproborum -:-

Reproborum mens quia sola
propria diligit plerumque in
tanto aliena quaerit auferre quanto propria
continere remanet abstinere (?). Et superba
iustos despicit quos paterna miseri-
corditer seueritas affligit. Saepe non

reprobi eandem fidem qua uiuimus re-
tinent eadem fidei sacramenta percipi-
unt eiusdem religionis unitate contine-
tur sed tamen compassionis uiscera nesciunt
unum caritatis (?) quia in dum flagitiis pro-
ximum non agnoscunt. Recte ergo et fratres
et praetereuntes uocantur quia ex uno
matris nobiscum gremio prodeunt
sed in bono caritatis studio erga Deum et
proximum non figuntur. Qui et apte torrenti
qui raptim transit conuallibus
comparantur. Torrens namque ex monta-
nis ad yma defluit et collectus hyema-
libus pluuiis aestiuis solis arescit.
Qui enim terrena diligentes spem sup-
ernae patriae deserunt quasi a montibus
ualles petunt quos tamen prosperitas
praesentis uitae multiplicat sed aestas uen-
turi iudicii exsiccat quia cum sol
supernae districtionis incanduerit reprobo-
rum laetitia in ariditatem uertit. ~~Qui at-~~
~~dicit~~ raptim transit in conuallibus.
Torrenti quippe ad conualles rap-
tim transire est prauorum mentes ad
yma desideria sine ullo obstaculo
ac difficultate descendere. Omnis namque
ascensus in labore est descensus
in uoluptate quia per arduum gressus
ad superiora tenditur, per remissionem
uero ad inferiora declinantur. Ad montem
enim ubi terra saxum subuehere magni
laboris est id autem assumimus ad yma
dimittere labor non est. Sine mora
uidelicet corruit quod magnis conatibus ad
summa peruenit. Longo studio seges sen-
titur sole atque ymbre diutino nutritur
sed tamen una subita scintilla consumitur.
Paulisper aedificia alta proficiunt sed
repentinis casibus terram petunt. Ro-
busta arbor in aera per tarda incremen-
ta se erigit sed quod diu ad alta pro-
ficit semel et semel cadit. Quia ergo
ascensus in labore est descensus in
uoluptate recte in eo dicitur: Fratres mei
praeterierunt me sicut torrens qui rap-
tim transit in conuallibus. Quod
tamen sentiri et aliter potest. Si enim conual-
les ima poenarum loca intelligimus iniu-
sti quique sicut torrens raptim ad con-
ualles transeunt quia in hac uita quod
totis desideriis appetunt diu stare ne-
quaquam possunt. Nam quot aetatis dies acci-
piunt qui tot cottidie gressibus ad finem
tendunt. Augeri sibi optant tempora
sed quia concessa subsistere nequeunt

Per usi (?) dicunt fratres et praetereuntes

per fidem

Ambrosi et ad temporalia conatu ... cadunt

Exempla naturalia probacia

12 cap m

Per usi desiderat semper tempore augeri

quot augmenta vivendi percipiunt spacio totidem perdunt. Momenta ergo perditorum que fecerint fugiunt que accipiunt amittunt. Raptim itaque ad qualitates transeunt qui in longum quidem voluptatum desideria porrigunt. Sed ad inferni claustra repente reducuntur. Extrema enim hoc tempore eciam longevitate extensum est sine fine clauditur. Longum non est et sine infinitum colligunt breve fuisse quod amittendo terminavit. Unde bene per Salomonem dicitur: Si multis annis vixerit homo et in hiis omnibus letus fuerit meminisse debet tenebrosi temporis et dierum multorum qui cum venerint vanitatis arguuntur preterita. Stulta etenim mens cum malum repente invenit quod nequaquam cogitat eternitatem eius tollerando intelligit quia quod preterire potuit nam fuit. Tacendum non est quod plerumque agere recta desiderant. Sed sunt nonnulla que infirmius eorum mentibus cepta vita contradicant. Cumque adversa in infimis perpeti metuunt in supremi iudicii [illegible] offendunt. Unde et recte subditur: Qui timent pruinam irruent super eos nix. Pruina quippe inferius gelascit nix [illegible] despectionibus [illegible] et sepe nonnulli dum temporalia adversa pertimescunt districtioni se eterne animadversionis obiciunt. De quibus bene per prophetam dicitur: Illic trepidaverunt timore ubi non erat timor. Sed

b · c · d — *Ecc. xi* — *n assurgunt*

De defensione veritatis

Iste namque veritatem iam libere defendere appetit sed tamen in ipso suo appetitu trepidus indignationem potestatis humane pertimescit cumque interna honorem contra veritatem pavet eiusdem veritatis iram celitus sustinet. Ille peccatorum suorum conscius ea que possidet indigentibus iam largiri desiderat sed tamen ne datis rebus egeat ipse formidat. Cumque carnis subsidia reservando trepidus servat ab alimento vite animam necat. Et cum pati metuit inopiam metuit etiam sibi habundanciam superne refectionis abscidit. Unde ergo dicitur: Qui timent pruinam irruet super eos nix quia qui conculcanda in infimis metuunt a summis metuenda patiuntur. Et cum transire nolunt quos calcare poterant iudicium despicientes occupant quod tollerare nequaquam possunt. Sed hec agitur mundi gloriam temporaliter obtinet. Quod ante tempore vocationis sue facti sunt cum cuncta pariter simul deserunt que hic cum gravi timore servarunt. Unde apte subditur: Tempore quo fuerint dissipati peribunt. Quos enim presentis vite sollicitudo coarctabat amisso dissipat. Et tunc etiam ocius pereunt qui interius dudum eterna negligendo perierunt. De quibus recte additur: Et ut incaluerint solventur de loco suo. Iniquus quisque et cum tamen incaluerit de loco suo solvitur quia iudicio intime districtionis appropinquans cum iam per congruentem pene fervore tepide aberat cui dudum inheserat carnis sue delectationem separatur. Hinc est enim quod per prophetam contra reprobos dicitur: Et tamen modo sola vexacio intellectum dabit auditui quia ut eterna non intelligunt nisi tamen per tribulationes iam sine emendatione premunt. Nunc mens estuat et insinctiose pravis se ignibus inflammat dum ad supplicium timet presentem vitam ex desiderio retinet. Sed de loco suo solvitur quia oblectamenta carnis deserens eius divina per supplicium linquitur. Sed tamen iniqui omnes [illegible] sue tempore paciantur audiamus adhuc aliqua quibus libertatis sue spacio implicantur audiamus. Sequitur: Involute sunt semite gressuum eorum. Omne quod involvitur in se ipso replicatur.

Timor tuus facit occultare vi[illegible] — f — *Ysa* — b · c · d

De superbia et ceteris vitiis

Et sunt sunt nonnulli qui seductoribus vitiis obviare qui tota intencione deliberant sed [illegible] tempore temptationis articulo in deliberationis proposito non perdurant. Alius namque pravo usu superbie inflatus cum magnum esse primam humilitatis considerat ad virtutem se erigit et qui timorem tangendi fastus deposuit. Exhibite sequenti sed contumeliis humilem permittit sed cum reprehendit hunc virtus in iniuria ubi pulsaverit ad consuetam protinus elationem reddit. Sicque ad maiorem ducitur ut nequaquam qua humilitatis bonum prius [illegible] recordetur. Alius avaricia estuans augendis facultatibus anhelans

cum preterire omnia velociter conspicit vaga(n)tem per concupiscentias mentem figit. Decrevit iam nichil appetere adepta tamen in modo sub magni moderaminis studio possidere. Sed cum repente sumit occasiones oblata que placeant in ambitione primus mens exestuat in semetipsam non capit ad dispiciendi hic occasionem quas tunc et oblata commenta quam secum pe- pigerat cogitacionum se stimulis per desi- deria acquisitionis inquietat. Alius luxurie labe pollutus et longa iam consuetudine captivus tenetur quanta autem sit castitatis iudicia conspicit et de semet- libidini et carnem vincit tempore deprehen- dit. Restringere ergo voluptatem fluxa deliberant et resultare consuetudini igi- tur totis sensibus parat. Sed vel obiecta oculis species vel ad memoriam reducta tamen subita temptatione contingit prius assistima preparacione dissipatur. Et qui contra hanc clipeum deliberacio- nis erexerat delectationis iaculo con- fossus iacet. Sicque enim luxuria ener- vem superat ac si nulla contra eam intencionis arma preparasset. Alius ire flammis accenditur et usque ad inferendas proximis contumelias effrenatur. Cum vero nulla furoris occasio animum pulsat quanta sit man- suetudinis virtus quanta pacie(n)tie altitu- do considerat seque etiam contra contu- melias patienter parat. Sed suborta quantulacumque commocionis occasio nascitur repente ad voces et contumelias me- dullitus inflammatur ita ut non solum ad memoriam pacientia premissa non re- deat sed et semetipsam mens et ea que lo- quitur cognicia non cognoscat. Cumque furori plene satis fecerit quasi post ex- ercicium ad tranquillitatem redit et tunc se consilium(?) cauti(?) recolligit cum lingua non pacia sed procacitatis sine satisfactione sunt posita. Irigitur sero post convicia illata se colligit, quia et cursu sepe spu- mantes equos non presidentes(?) deprecantur(?) sed campi cursu colliguntur. Unde ergo de reprobis dicitur Imbolite sunt semite gressuum eorum quia recta quidem de- liberando appetunt sed ex consuetudine mala se quasi ex se tracti semetipsos pertrahunt(?) redeunt qui bona quidem cupiunt sed

animalis nequiciam recedunt tunc sequitur.

Esse quippe humiles sed tamen sine des- pectu esse contenti propriis sed sine necessitate esse casti sed sine maceratione corporis esse patientes sed sine contumeliis voluerunt. Cumque adipisci virtutes querunt sed labores virtutum fugiunt quid aliud quam et belli certamina in campo nesciunt et triumphare in urbibus de bello concupiscunt. Quamvis hoc quod eorum semite involute memorantur adhuc intelligi et aliter possit. Sepe namque nonnulli contra quedam se vicia vehementer attingunt sed quedam subigere negligunt. Cumque se contra ista non erigunt et illa contra se reparant que subegerunt. De divitiis

Alius namque iam carnis luxuriam perdomuit sed tamen adhuc mentem ab avaricia non refrenavit. Cumque se in mundo provectum avaricia retinet luxuriantibus actibus non recedit erumpente occasionis articulo etiam in luxuria labitur quam iam subegisse videbatur. Alius avaricie estum vicit sed nequaquam tamen luxurie subditur. Cumque explende luxurie precium preparat iugo quoque avaricie quam dudum edomuit cordis cervicem subdit. Alius rebellantem iam impacientiam stravit sed inanem gloriam nec dum vicit. Et cum se per hanc mundi honoribus inserit confixus causis stimulis ad impacientiam captus redit. Cumque inanis gloria ad defensionem sui animum erigit et illam victus tolerat quam superavit. Alius inanem gloriam subdidit sed tamen impacientiam nec dum stravit. Et cum multa resistentibus per impacientiam minatur erubescens non implere que loquitur sub inanis glorie iugo revocatur. Et hoc victus palam tolerat. Quod plene se vicisse gaudebat. Sic ergo per evicta fugitivum sinum inicia retinent et quasi iam amissum subditum iure recipiunt atque ad indicitam(?) se inissimi(?) trahunt. Perversis itaque involute sunt gressuum semite quia et si devicta una nequicia pedem retrahunt regnante tamen altera hunc iacent et que debuerunt implicant. Unde vero involuti gressum semitis et non nulla culpa devincitur et alia pariam(?) perpetratur. Nam sepe sunto ne-

Virtus sine labore consideratur non potest

Vicium retentum trahit ad vicium iam dimissum

negacionis fallacia tegitur et sepe cul
pa fallacie primi reatu cumulatur
Sepe quodlibet vicium impudenti presump
cione committitur et sepe quod omni culpa
sit gravius ex commisso vicio superbitur Nam
quamvis de virtute nasci elacio soleat
non nunquam tamen stulta mens deprehen
tivata se nequicia exaltat Sed cum
culpa culpe adiungitur quid aliud quam
in volutus semite atque innodatur vincu
lis peccatorum gressus ligantur Sub bu
tone perversam mentem sub iudee specie
per Ysaiam dicitur Erit cubile draconum
et pascua strucionum et occurret demonia
onocentauris et pilosus clamabit alter ad
alterum Quid namque per dracones nisi ma
licia Quid vero nomine strucionum nisi
ypocrisis designatur Strucio quippe
speciem volandi habet sed usum volandi non
habet Quia et ypocrisis cunctis se intuentibus
ymaginem de se sanctitatis insinuat sed
tenere vitam sanctitatis ignorat In perversa
igitur mente draco cubat et strucio pas
citur quia et latens malicia callide te
gitur et intuentium oculis simulacio bo
nitatis antefertur De nomine onocentauri

Quid vero onocentaurorum nomine
nisi et lubrici signantur et elati
Greco quippe eloquio onos asinus
dicitur et appellacione asinorum luxuria
designatur propheta attestante qui ait
ut carnes asinorum carnes eorum Centau
ri autem vocabulo elacio superbie demon
stratur sicut voce dominica de iudeis super
bientibus per psalmistam dicitur Thauri pingues
obsiderunt me onocentauri ergo sunt
qui subiecti luxurie viciis inde cervice
erigunt unde humiliari debuerunt qui
carnis sue voluptatibus servientes ex
pulsa longe verecundia non solum se
amittere rectitudinem non dolent sed ad
huc et de opere confusionis gaudent
Onocentauri autem demonia occurrent
Quia maligni spiritus valde eis adno
cum desiniunt quos de his gaudere
conspiciunt que flere debuerunt Sed
et apte subiungitur et pilosus clama
bit alter ad alterum Quid namque alii pi
losi appellacione signantur nisi hii quos
greci panos latini vero incubos vocant
Quorum nimirum forma ab humana effigie
incipitur sed bestiali extremitate ter
minatur Pilosi ergo nomine cuiuslibet peccati
asperitas designatur quia et si quis quid ab ho
nestatis racionis incipit semper tamen ad irra
cionabiles motus tendit Et quasi in bestiam ho
mo desinit dum culpa per racionis yma
ginem inchoans usque ad irracionabilem
effectum trahit De perversa mente

Nam sepe edendi delectacio sub ne
cessitate et per inde se simulat indige
natione Cumque ventrem in ingluvies
extendit membra in luxuriam erigit
Pilosus autem alter ad alterum clamat cum
perfecta nequicia perpetrandam aliam
provocat et quasi quadam cognicionis
voce commissa iam culpa culpam ad
huc que committatur invitat Sepe namque
ut diximus gula dicit si habundanti ali
mento corpus non reficis in nullo
utili labore subsistes Cumque mentem
per desideria carnis accendit mox quasi
luxuria verba propre suggestionis facit di
cens Si misceri deus homines corpora
nostra membra ipsa coeundi apta usibus
non fecisset Cumque hoc quasi ex racio
ne suggerit mentem ad libidinum effre
nacionem trahit Que sepe deprehen
sa protinus morbo fallacie et negacionis in
quinat ream se esse non estimat si
menciendo vitam defendat Pilosi ergo
alter ad alterum clamat cum sub aliqua ra
cionandi specie perversam mentem culpa
subsequens excusacione culpe prece
dentis illaqueat Cumque hanc peccatorum dur
ra atque aspera deprimit quasi commocati
inter concorditer pilosi clamant Sicque
fit ut semper se gressum semite detinens
involvant dum mentem reproba culpa
per culpam ligat Sed inter hec sciendum
est quod alii prius oculis intellectus obtu
ditur et postmodum captivus animo per ex
teriora desideria vagatur ut ceca mens
quo ducitur nesciat et carnis sue illece
bris se se libenter subdat Alii vero prius
desideria carnis ebulliunt et post longum
usum illicati operis oculum cordis clau
dunt Nam sepe mens recta cernit nec
tamen audenter contra perversa se erigit et
reniteris vincitur dum hoc ipsum quod a
git dum dicatur carnis sue delecta
cione superatur Quia enim plerumque oculus
contemplacionis prius amittitur et post car
nis desideria homo mundi laboribus
animus subiugatur testatur Sampson
ab allophylis captus qui post quam o

Margin notes (left):
Vbia (?) pt nasci de vito vitute
Ys 32
ypocrita est strucio draco
cap[itulu]m 14 a
Eze 23
ps 21 b
Iniculi dicit deos ipsius nos carnalibus desideriis eludentes Iniculi dicit de se confessantes Dominicum vero dicit ut se confessi

Margin notes (right):
Job 28
Ju[dicum] 16

oculos perdidit, ad molam deputatus est. Quia nimirum maligni spiritus per quaedam temptationum stimulos intus aciem contemplationis effodiunt, foris in circuitum laborum mittunt. Et nimirum quia saepe et ipsa operatio exterius perditur, et tamen adhuc operationis lumine in corde retinetur, propheta Ieremias insinuat. Qui dum Sedechiae captivitatem narrat, ordinem captivitatis intus denuntiat dicens: Et occidit rex Babylonis filios Sedechiae in oculis eius in Reblatha, et omnes nobiles Iuda occidit rex Babylonis; oculos quoque Sedechiae eruit. Rex quippe Babylonis est antiquus hostis, possessor intimae confusionis, qui prius filios ante intuentis oculos trucidat, quia saepe sic bona operatio interficit, ut haec se amittere ille qui captus est dolens cernat. Nam gemit plerumque animus, et tamen carnis suae delectatione devictus bona quae gemit amans perdit; ea quae patitur damna considerat, nec tamen virtutis brachium contra regem Babylonis levat. Sed dum videns nequitiae ~~prava~~ perpetratione pertrahitur, ad hoc quandoque lumine privatur. ~~Rex~~ Babylonis rex extinctis prius filiis Sedechiae oculos eruit, quia malignus spiritus subductis prius bonis operibus postmodum et intelligentiae lumen tollit. Et recte Sedechias in Reblatha patitur. Reblatha quippe multa haec interpretatur. Et quia quasi ex iniquitatis suae multitudine gravatur. Quando autem culpa prodeat vel quibuslibet occasionibus crescat, reproborum tamen semper in volutabro sunt, ut prius concupiscentiis dediti aut bona nulla appetant aut appetentes infimo desiderio adhaereant, nequaquam mentis liberos gressus tendant. Recta enim aut non incipiunt aut in ipso fracti itinere adhaerent. Unde propinque ~~dum~~ fit plerumque ut ad amorem summi cassati redeant, se se admonitione animi in caris voluptatibus sternat, sola quae transeunt cogitent, nulla quae secum permaneat. Unde ~~videlicet apte~~ subditur: Ambulabunt in vacuum et peribunt. In vacuum quippe ambulant qui nil secum de fructu sui laboris portant. Alius namque ad distendendos honoribus consudat, alius multiplicandis facultatibus aestuat, alius promerendis laudibus anhelat. Sed quia cuncta haec quisque moriens deserit, labores in vacuum perdidit qui secum ante iudicem nichil tulit. Unde bene per legem dominus dicit: Non apparebis in conspectu meo vacuus. Qui enim promerendae vitae mercedem bene agendo non providet, in conspectu domini vacuus apparet. Hinc de iustis per psalmistam dicitur: Venientes venient cum exultatione portantes manipulos suos. Ad examen quippe iudicii portantes manipulos veniunt qui in semetipsis recta opera quibus vitam mereantur ostendunt. Hinc de uno quoque electo per psalmistam dicitur: Qui non accepit in vano animam suam. In vano namque animam suam accipit qui sola praesentia cogitans quae se sequantur in perpetuum non attendit. In vano animam suam accipit qui eius vitam negligens ei curam carnis anteponit. Sed animam suam in vano iusti non accipiunt, quia intentione continua ad eius utilitatem referunt quicquid corporaliter operantur, quatenus in usu temporalis operis causa non transeat, quae vitae post transitum perpetuam parat. Sed haec cuncta reprobi negligunt, quia per fas ambulantes in vacuum vitam sequentes fugiunt, in venientes perimunt. Quod melius nos aperimus, si eorum imitatione compescimus, si cordis damna consilio pensamus. ~~Unde bene~~ cum exhortatione subiungit: Considerate Thema, itinera Saba, et expectate paulisper. Thema quippe auster, Saba rethe interpretata. Quid hic per austrum nisi afflata temporibus membra dissolvit nisi fluxa vivendi remissio? Quid per rethe nisi actionis obligo designatur? Qui enim dissoluta mente ea quae terrena sunt appetunt, ne gressu libero ad deum prodeant, ipsis se suis inordinatis cogitationibus ligant. Cunctique fluxis confusa cogitationibus suae actibus implicantur, quasi retiaculis innexis pedes ponunt. Ut enim paulo superius quosdam iam ad devictas iam culpas recti proposita quaedam et non devicta vitia devolvunt, non nulli adeo quae reliquerant reddeunt per quaedam quae vel honestatis nomine vel laudis honore palliantur.

De hys qui aliena non appetunt

Nullum sunt plerumque iam aliena non appetunt, atque ab huius mundi negotiis inchoato quietis amore dividunt. Et divini sacris eloquiis student vacare, summis contemplationibus concupiscunt nec-

Ier. 52

Exo. 23.

Alia qui accipit in vano vel non

Serenitas

Per palliata sub specie boni

qui in cap. 2

no

tamen praesentia alliberate curaque rei fami
liaris deserunt. Alii saepe dum licita
perimunt et illicitis huius mundi negotiis im
plicantur. Cumque terrenas res studi
ose tenere desiderant, cordis regimen
deserunt quod quaerebant. Et cum substantia
fugiens continua provisione protegitur,
conceptus in animo divinae scientiae sermo
dissipatur, quia in nota vitat simul
abortum semen spinae opprimunt, cum verbum
Dei a memoria imprimere terrenarum rerum
sollicitudines expellunt. Dissoluti itaque
gressibus inertiae ambulant, qui dum
mundi prospere non desinunt, semetipsos
gradiendo obligant ne gradiantur.

De illis qui sua dant.

Et sunt plerique qui non solum
aliena non appetunt, verum etiam
cuncta quae possederant in mundo re
linquunt, semetipsos despiciunt, nulla
praesentis vitae gloriam requirunt, ab huius
mundi se actionibus separant, et paene quic
quid praesentia afficit calcant. Sed
tamen adhuc vinculo carnalis cogita
tionis obligati, dum amori propinqui
tatis indiscrete defluunt, ad ea saepe
per affectum cognationis redeunt quae iam
et cum proposito despectu subegerunt. Cumque
plus quam necesse est carnis propinquos di
ligunt, retracti a cordis pariete di
vidunt.

De studio distribuendis

Nullum saepe quosdam videmus quae
tamen aeternum studium expectat
iam praesentis vitae desideria non habere, mun
dum et ope et possessione reliquisse, sed
tamen per inordinatos affectibus propinquorum
praedia invadere, terrenarum rerum iur
giis vacare, libertatem intimae quietis
relinquere et mundi in se studia iam diu
dum non destructa reparare. Quo itaque
isti nisi in inertiae ambulant, quos apud
saeculo inchoata iam vitae profectu sol
verunt, sed inordinatus timor terrenae cogna
tionis ligat. Qui enim districto studio et
non solum gressibus aeternae sponsionis
primum fecerunt, sic semetipsos ut proximo
timore despiciunt, sic cuncta quibus
se sentiunt impediri postponunt et corpore
donec necesse est ut quibus habent conect
ministrat pro deo praestata obsequia etiam
propinquis negant. Hinc est enim quod
quondam cum diceret: Permitte me primus
ire et sepelire patrem meum, Veritatis ore
protinus audivit: Sine ut mortui sepe
liant mortuos suos; tu autem vade
et annuntia regnum Dei, et sequitur.

De dilectione et odio.

Quid a nire notandum est quia
electus discipulus dum a patris se
pultura compescitur, hoc devotio quae
hic exhibere pro mortuo exassentit carna
lis nisi pro domino non licet quod pro deum et
ceteris debet. Hinc rursum Veritas dicit: Si
quis venit ad me et non odit patrem suum
et uxorem et filios et fratres et sorores, ad
huc autem et animam suam, non potest meus
esse discipulus. Quo in loco videlicet dum propin
quos odio carnis quoque me odium sub
infert, patenter ostenditur quia sic pro
pinquos sicut nosmetipsos odio persequi
primus, ut hos ad aeterna rapientes carnaliter
carnalem gloriam cum impedit propriae pene
tes discamus impietatem eos discretionis
arte et convenienter diligere et salubriter
odio habere, quatenus sic sciat per amorem odi
um surgere ut valeamus eos vere per
odium amare. ~~Hinc rursum per Moysen~~
dicitur: Qui dixit patri suo et matri suae, nescio
vos, et fratribus suis, ignoro illos, et nes
cierunt filios suos, hi custodierunt
eloquium tuum et pactum tuum servaverunt. Ille
enim scire deum familiarius appetit qui pro
amore pietatis nescire desiderat quos car
naliter scivit. Utramque enim dampno scie
ntia divina minuitur si cum carnis notitia
partitur. Extra cognatos ergo quisque ac pro
ximos debet fieri si vult parenti omnium
iunctius iungi, quatenus eosdem quos pro deo
utiliter negligit tanto solidius diligat quanto
in eis affectum solubilem copulae carnalis
ignorat. Debemus quidem et temporalibus
subsidiis quibus credimus indigent plus ceteris
providere, quia et flamma amoris rebus vicina
dum porrigit, sed hoc ipsum prius mens nas
citur incendit. Debemus copulam terrenae
cognationis agnoscere, sed tamen hanc cum
cursum mentis impedit ignorare, quatenus
fidelis animus in divino studio accensus nec
ea quae sub se sunt inferius cuncta despi
ciat, et haec apud semetipsum recte ordinans
summi amore transcendat. Solerti ergo
cura providendum est ne carnis gratia sub
repat quae actiones cordis gressum
deflectat, ne vim summi amoris impediat.

et surgentem mentem super imposito pon
dere dextrorsum premat. Sicque et ei quos
ex propinquis deserit necessitatibus compati, ut tamen
pro compassionem non sinat vim sue
intentionis impediri, ut affectus qui
dem mentis viscera repleat, sed tamen
spirituali proposito non deviat. Neque enim
sancti viri ad impendenda necessaria propin
quos carnis non diligunt, sed amo
re spiritualium ipsam in se dilectionem
vincunt, quatenus sic eam discretionis
moderamine temperent, ut per eam in
parvo saltem ac minimo a recto itinere
non declinent. Quos bene nobis per
significationem vacce insinuant, que sub
archa domini ad montana tendentes
affectu simul et rigido spiritu gradiuntur,
sicut scriptum est: Tollentes igitur
duas vaccas que lactabant vitu
los iunxerunt ad plaustrum, vitulosque
earum clauserunt domi, et posue
runt archam dei super plaustrum, et
~~paulo post~~ Ibant in directum vacce
per viam que ducit Bethsames, itinere
uno gradiebantur pergentes et mugien
tes, et non declinantes neque ad dextram
neque ad sinistram. Ecce enim reclusis
domi vitulis vacce que sub archa
domini plaustro religantur gemunt et per
gunt, dant ab intimis mugitus et tamen
ab itinere non dimittunt gressus. Amorem quidem per passionem senci
unt, sed colla postius non deflectunt.
Sic sic necesse est ut incedere debeant
qui sacre legis iugo suppositi iam per
internam scientiam domini archam portant,
quatenus pro hoc propinquorum necessitatibus
condolentes accepte rectitudinis itinere non
declinent. Bethsames quippe domus
solis dicitur. Archam ergo suppositam
Bethsames pergere est cum superna scientia
ad interne lucis habitaculum propinquare.
Sed tunc vere Bethsames tendimus
cum rectitudinis gradientes ad
iunctiva erroris latera nec passu pig
norum declinamus. Amorem nimirum gra
mentem intrans tenere debet, sed reflectere non
debet. Nec hec eadem mens aut si af
fectu non tangitur dura sit, aut plus
tacta si inflectitur remissa. Intueri li
bet cum Job in quo domini amorem in
gem colla cordis atterat. Subito

discretionis moderamine divine scientie archa
portat. Amissis namque vitulis mugiit, qui
audita morte filiorum scissa tunica tonso capi
te corruit. Sed recto tamen itinere mugiens
graditur, quia ob eius ingemitum ad dei
laudes aperit, cum protinus dicit: Dominus
dedit, dominus abstulit; sicut domino placuit ita
factum est; sit nomen domini benedictum. Sed
indiscrete mentes hanc vivendi regu
lam nesciunt, et quo magis dei disponente re
plicantur. Recte igitur sanctus vir per the
ma semitas Saba itinera memorat,
quia quos austri repositi temporis solu
tos nimius recte implicationis tenet. Bene
aut parvorum facta describens considera
ri hec admonet, quia prava agendo di
ligimus, sed hoc visa in aliis diiudicamus,
et que in nobis minus iudicanda credimus,
quam sint turpia in aliorum actione
congnoscimus. Sicque fit ut ad semetipsam
mens redeat, et agere quod reprehendit
erubescat. Quasi enim aspectu foeda
facies displicet, cum mens aliena similiter
in se ipsa quod admiserit videt. ~~Tu ergo~~ Con
siderate semitas Theman, itinera Saba,
et expectate paulisper. Ac si aperte dicat:
Dampna alienum temporis attendite, et
tunc spem destituti in fine sumite, si recto
cordis oculo quod in aliis displiceat vi
detis. Bene autem dicit: expectate paulisper.
Sepe enim dum praesentis vite brevitas qui
dem prosperitatem diligitur, ab eterna spe a
nimus frangitur, et delectatus praesentibus desperatio
nis sue caligine reverberatur. Cumque
longum putat quod ad vivendum est spacium,
restat repente vita deficiens, eterna ve
nit que vitari iam nequeat. Hinc est
enim quod per quendam sapientem dicitur: Ve his
qui perdiderunt sustinentiam. Sustinen
tiam videlicet perdunt, qui dum diu se in
moraturos visibilibus estimant, spem invi
sibilium derelinquunt. Cumque mens in
presentibus figitur, vita terminatur. Et repente
ad supplicia improvisa veniunt, que decep
ti suis persuasionibus aut nunquam se con
tingere aut tarde crediderunt. Hinc veri
tas dicit: Vigilate itaque, quia nescitis
diem neque horam. Hinc rursum scriptum
est: Dies domini sicut fur in nocte ita veniet.
Quia enim ad rapiendam animam appropin
quans minime conspicitur, fur in noc
te comparatur. Tanto ergo aspici semper ven

Job 1°
appetunt eo ad mundi itinera sectare
Judicium alienum peccata facit propria peccata displicere
19 cap.
Eccl. 2 b
Mt 27
1a ad Thess 7

eius metu quanto a nobis non valet re
tinea prestim. Sancti viri qui breuita
tem vite indesinenter aspiciunt qui coti
morientes viuunt tanto se solidius
mansuris preparant quanto et nulla esse transi
toria semper ex fine pensant. Hinc quippe
psalmista veloci cursu fugere vitam peccatoris
aspiciens ait: Pusillum adhuc et non
erit peccator. Hinc iterum dicit: Homo
sicut fenum dies eius. Hinc ysaias ait: Omnis
caro fenum et gloria eius sicut flos feni.
Hinc mentes presumencium iacobus cor
ripit dicens: Que est vita vestra vapor
est ad modicum parens. Recte ergo dicitur:
Expectate paulisper quia et eum in men
sura quod sine termino sequitur et paruum
est quod fine terminatur. Longum quippe nobis
videri non debet quod cursu sui temporis
tenditur ut non sit quod dum per momenta
ta singula que differunt impellunt atque vn
tenei tenetur inde agitur ne teneatur.
Sed aut beatus iob per quam breuitatem
presentis vite despiciens intulit contra ini
quos protinus in voce omnium electorum
surgit adiungens: Confusi sunt quia speraui
ac si aperte dicat. De reprobis igitur et malis bonis.

Cum bonis mala reprobi ingerunt
si hos aspere intima labefactare co
nantur effectu decepcionis hylarescunt.
Fructum namque maximum erroris sui propa
gacionem deputant quia hic se ad perdicionem
socios conflant. Cum vero bonorum spes
intimis figitur et nequaquam malis co
nitoribus ad ima reclinatur prauorum
mentem confusio occupat quia dum per
uenire ad afflictorum intima neque
unt incassum se conterere crudeles eru
bescunt. Sanctus igitur vir dicat ex voce
sua dicat omnium sub se electe afflicte ge
mentis quia constantia que inter aduersa re
proborum superne retribucionis gaudium sine
ullo mentis defectu desiderat atque ad
iniquitatem monendo perdomat. Confusi sunt
quia speraui ac si aperte dicat: Dum ma
(virum)
nus persecucionibus reprobi mei rigorem
non emolliunt erubescentes procul
dubio laborem sue crudelitatis perdunt
Sed et mox venture retribucionis bona
que iam presencia conspicit et qui reatus
in iudicio reprobos maneat attendit
subdens: Venit quoque usque ad me et
pudore cooperti sunt usque ad sancta

quippe extremi iudicii iudicium reprobi ve
niunt quia usque ad eius tunc conspici
endam gloriam perducuntur ut ad maio
rem reatus sui supplicia repulsi vide
ant quod perdiderunt. Tunc vero iniquos
pudor cooperit cum eos in conspectu
iudicis testis consciencia addicit. Tunc in
dex extimus terrebit si accusator intimus
tollerabitur. Tunc omnis ante oculos culpa
reducitur et mens super gehenne incen
dia suo gravius igne cruciatur de quibus
recte per prophetam dicitur: Domine exal
tetur manus tua ut non videant vi
deant et confundantur. Intellectum quip
pe reprobi bonorum in vita obscurant
sed tunc cognito reatus illuminat ut et
modo sequenda non videant et tunc
ea perdita que amiserunt cernunt. Nunc quip
pe etiam intelligere negligunt vel ap
petere intellecta contempnunt sed tunc ea
intelligentes procul dubio desideran
tes quod conspiciunt tunc desiderata asse
qui nequaquam possunt. Vnde et beatus iob
vana amicorum eius spiritalis congruunt qui
dum obiurgacionibus vi animi labefactare co
nabantur ait enim: Confusi sunt quia
speraui ac si aperte dicat: Dum me stul
tis increpacionibus ad desperacionem
flectere nequeunt ipsi temeritatis sue
insania confunduntur. Venit quoque
usque ad me et cooperti sunt pudore. Ac
si dicat: videntes corporis vulnera sed men
tis constanciam nescientes dum me
de iniusticia increpare ausi sunt usque
ad me veniunt. Sed dum me in
vectione pulsantes. Dum stare animum
inter aduersa deprehendunt qui ad me ve
nientes erubescunt. Ego enim ad me ve
niunt quo me in intimis agnoscunt. Ibi
eos cooperit ubi me stantem fortiter
exterior iactura non tangit. Sunt vero
non nulli qui tunc deum nesciunt
nisi cum eis vel ipse cepta vel malis cognita
aduersitate tenet. Quos per sua prospera pauida
ciam elevant contraria per infirmitatem
turbant. Ex quorum. s. numero amicos
suos esse beatus iob redarguit cum pro
tinus subdit dicens: Nunc venistis et
videntes plagam meam timetis. Ac si
aperte dicat: Ego tunc deum timui cum
fultus prosperis flagellorum detrimenta
non sensi. Vos autem quia ex amore dei

Marginalia (left margin): Finis temporalium omnium transitorium nichil esse · ysaias 40 · Jacobi 4 · Ducit ipsa hac monita · De malis hominibus socios in malum · .i. in die iudicii veniunt mali usque ad iustos

Marginalia (between/right of columns): d · e · f · g · Zo(ta) a · b · c · Vicia... fit... iudice · ysaias 26 · pudor · Iniusticias... ... dei

Marginalia (foot): Anthapla(sis) ... vt loquitur iob ad amicos suos ... timere

non metuit ex sola enim ubertate percus
sione formidat. Sequitur Numquid dixi
afferte michi et de substantia vestra dona
te michi vel liberate me de manu hos
tis et de manu robustorum eruite me.
Sed ad personam sancte ecclesie hec verba re
ferimus quia amicos beati iob hereticorum
tenere speciem diximus recte se asserit eorum
verba non indigere. Hereticorum quippe
substantia carnalis sapientia non
inconvenienter accipitur quia dum per
se fulciuntur quasi in rebus se divites
ostendunt quam eo sancta ecclesia non querit
quo hanc spiritali intellectu transcendit.
Sepe vero heretici dum prava de fide asse
runt non nulla contra antiquum hostem
subtiliter de variis temptationibus loquuntur.
Nam non nunquam eo ipse qui sana mem
bra operacionis ostendunt quo in side
veritatis serpentis morsu in capite tene
tur. Sed sancta ecclesia audire ab hiis subtili
a de temptationibus non vult quia dum
vera quedam de gustacione asserunt ad
falsa perfidie pertrahunt. Unde recte nunc dicitur
Numquid dixi afferte michi et de substantia vestra
donate michi vel liberate me de manu hostis
et de manu robustorum eruite me. Contra
rii quippe hostis sathane fortitudinem
notat et manum robustorum vires ma
lignorum spirituum appellat. Quos recto
robustos memorat quia dum ad nos sub
infirmitate carnis sunt conditi prava
rum ad usibus in vecilitate que mira non ad hec
obruit. Hic vero quod subdit Docete me et
ego tacebo et si quid forte ignoravi in
struite me. Subtiliis distinctionis libe
ramine pendeat metum videtur verum ad hunc
submittitur sit quod intulit numquid dixi et
cetera distincta superioribus sunt premittitur
qua premptacionem dicat docete me et
ego tacebo et si quid forte ignoravi in
struite me. Quod tamen neque distinctioni con
venit quod abiunctiva sani tramite penc
tura recedit. Sed quia hec iuxta sensum
per allegoriam diximus restat ut moraliter
hystorie verba persequamur. Sed

Moraliter

Beatus iob rerum dampna pertulerat
lecat malignorum spiritum percussioni
bus traditus dolores vulneris senciebat.
Sed sapientem dei stulticiam diligens stul
tam dei sapientiam mente despiciebat

caveat. Igitur contra mundi divites pau
per contra potentes oppressus contra sapi
entes stultus dicitur ecclesia. Quia nec pau
per eorum subsidium nec oppressus adiu
torium contra robustos nec stultus doc
trinam sapientie carnalis querit. Dives et enim
vir quia mente superiorum rapitur
et paupertatis inopia non angustatur et op
pressus iniuste patitur et voluntarie stultus
carnalem sapientiam non imitatur. Hinc est
enim quod oppressus alius pauper dicat Op
primimur sed non destituimur persecutionem pa
timur sed non derelinquimur. Deicimur sed
non perimus. Hinc est quod sapiens se stulti
cie in summas ait Que stulta sunt mundi
elegit deus ut confundat sapientes.
Et si quis videtur inter nos sapiens esse
in hoc seculo stultus fiat ut sit sapiens.
Hinc est gloriam oppressionis et divitias desi
derate paupertatis aspiciens dicit Quasi mori
entes et ecce vivimus ut castigati et non
mortificati. Quasi tristes semper autem
gaudentes. Sicut egentes multos autem
locupletantes. Tamquam nichil habentes et omnia
possidentes. Libet vero hec oculos mentis
attollere et oculos dei extimus oppressos quam
intus certus arte persideant videre. Cuncta
quippe que foris eminent oculis eorum
obtutibus per despectum iacent. Nam sup
se intus rapti magno ea timent figunt et queque
in hac vita patiuntur qui longe in infra habun
cia atque ase aliena conspiciunt atque ita
diversum dum mente extra carnem fieri
delectavit pene ipsa que tollerant igno
rant. Illorum profecto oculis quid quid
temporaliter eminet altum non est. Nam ve
lut in magno vertice montis siti prenitentes vite
plana despiciunt sed ipsos per spiritalem
celsitudinem transcendentes subiectam
mentem intus vident quem per carnalem glo
riam tumentem foris. De pertulibus non peccando.

Valde et nullis contra veritatem per ta
tibus premunt sed quos atolli per
elationem conspiciunt per superius antem p
[illegible] Hinc est enim quod adesto moyses
ve[illegible]mes Egypti exercitte agre
di[illegible] dicens Hec dicit dominus deus he
bre[illegible]orum Usquequo non vis subici michi
dimitte populum meum ut sacrificet in Quod du
plagis perfossus pharao dicit Ite sacrificate
deo vestro intra hanc terram. Primus aucto
ris veritate dixit Non potest ita fieri abhominationes

2° ad Cor 4

Ieronimus

1° ad Cor 1 2°
ibidem 3

2 ad Cor 6

T

Veritas reddit homines securos

ibid

Exo 3

Exo 8

tones eius egyptiorum in moabitis domino deo suo. Hinc est quod peccantem regem nathan aggrediens cum prius similitudine perpetrate prevaricationis obviens eiusque reum proprii iudicii voce tenens postmodum admonuit dicens: Tu es vir ille qui fecisti hanc rem.

2 Re. 12

Hinc est quod vir dei ad destruendam ydolatriam samarie missus roboam regem super altare thura iacentem non regem reveritus non formidine mortis pressus contra altare intrepidus audacter libere vocis exercuit dicens: Altare hec dicit dominus: Ecce filius nascetur domui david iosias nomine et immolabit super te sacerdotes excelsorum.

3 Re. 13

Hinc est quod achab superbus idolorum furore subactus cum increpare heliam presumeret dicens: Tune es vir ille qui conturbas israel? helias postmodum superbi regis stulticiam obiurgationis libera audacter percussit dicens: Non ego turbavi israel sed tu et domus patris tui qui dereliquistis mandata domini et secuti estis baal.

3 Re 18

Hinc est quod eliseus veram magni celsitudinem sequens eundem achab ad se cum iozaphat rege venientem ex reatu perfidie confundit dicens: Quid tibi et michi est? Vade ad prophetas patris tui et matris tue. Et vivit dominus exercituum in cuius conspectu sto quod si non vultum iosaphat regis inde erubescerem nec attendissem quidem te nec respexissem.

4 Re. 3

Hinc est quod idem vir naaman ad se cum equis et curribus venientem ad ostium domus fixit et talentorum copia ac vestium sullo non excepit nam ianuam domus non aperuit sed ut lavaret septies in iordane debuisset precipiens iussit. Unde idem naaman iratus recedebat dicens: Putabam quod egrederetur ad me.

4 Re. 5

Hinc est quod petrus cum eum sacerdotes ac principes et per flagella sevientes in ihesu nomine loqui prohiberent cum magna pertinacia audacie respondit dicens: Si iustum est in conspectu dei vos potius audire quam deum iudicate. Non enim possumus que vidimus et audivimus non loqui.

Act. 4

Hinc est quod paulus ... residentem contra veritatem sacerdotem principem cum excideret eum quod minister illius alapa percussisset non maledictum perturbatam intulit sed spiritu repletus libera voce prophetavit dicens: Percutiet te deus paries dealbate. Et tu sedens iudicas me secundum legem et contra legem iubes me percuti.

Act. 23

Hinc est quod stephanus contra turbam persequentium audacter vocis exercere nec monitus corripuit dicens: Dura cervice et incircumcisis cordibus vos semper spiritui sancto resistitis sicut et patres vestri et vos.

Act. 7

Et quia sancti viri adversus tante altitudinis zelo veritatis non ante vicio elationis extollunt ipsi pateriter indicant qui suis dictis quod aliis et quanta humilitate polleant et erga eos quos redarguunt quanta caritate fuerant manifestat. Superbia quippe odium generat humilitas amorem. Verba itaque que amor compassionis profecto ex fonte humilitatis manant. Unde ergo stephanus verba increpationis prelatorum protulit qui pro eisdem quos increpaverat ad deteriora crescentibus se lapidantibus flexis genibus oravit dicens: Domine ne statuas illis hoc peccatum.

Act. 7

Unde paulus contra gentis sue sacerdotem ac principem asperitatis verba superbiens intulit qui humilitate se et discipulorum furore sustinuit dicens: Non enim nos met ipsos predicamus sed ihesum christum dominum nostrum nos autem servos vestros per ihesum.

2 Cor. 4

Unde petrus prelatorum principibus restitit quorum errori ignorancie reatum velut compensans dicens: Scio quia per ignoranciam fecistis sicut et principes vestri. Deus qui prenunciavit per os omnium prophetarum pati christum suum implevit sic. Unde nos ad vitam misericorditer trahit dicens: Penitemini igitur et convertimini ut deleantur peccata vestra.

Act. 3

Unde eliseus inde naaman elatione noluit qui non solum se conspici sed tenere et amicum permisit de qua scriptum est: Cumque venisset ad virum dei in monte apprehendit pedes eius et accessit giezi ut amoveret eam. Et ait homo dei: Dimitte illam anima enim eius in amaritudine est.

4 Re. 4

Unde helyas superbo regi increpationis verba pre timorem intulit qui ante eius currum humiliter cucurrit sicut scriptum est: accinctis lumbis currebat ante achab.

3 Re. 18

Unde vir dei ieroboam principem ex elacione despexit qui arentem eius dexteram sanitati pristine pro compietate restituit.

3 Re. 13

nit sicut scriptum est Cumque audisset iro sermonem hominis dei quem inclamauerat contra altare de iubethel extendit manum suam de altari dicens apprehendite eum et exaruit manus eius et paulo post Oratione dei faciem dm̄ et reuersa est manus eius ad eum et facta est sicut prius fuerat Quia enim superbia gignere uirtutes nescit quanta ex humilitate prodijt uox increpacionis ostenditur qui signa comitantur Unde nathan contra dauid regem per uerba increpacionis tumuit qui cum incre pande culpa deceret inciam se eius conspectui pronus strauit sicut scriptum est Nunciaverunt regi dicentes Adest nathan propheta Cumque introisset ante conspectum regis adorauit eum pronus in terram Unde moyses regi egipto libere resistens eum despicere potuit qui deo familiariter colloquens sequentes sedulo cogitatu humilis adorauit obediam prebuit ut post secreta dei colloquia magnum ualde duceret quod fors a bore hominis audiret Tunc Sequitur

De libertate sanctorum

Ex alijs ergo sanctorum factis distinguimus quid de alijs pensare debeamus Sancti enim uiri nec exaltacione sunt liberi nec ex timore submissi sed tum rectitudo eos ad libertatem uocis erigit considerata infirmitatis sue ex humilitate custodit Culpas quippe delinquencium et si causalto increpantes feriunt semet ipsos tamen apud se subtilius indicantes qui in abiectis ponunt et quo prima in alijs insequitur eo ad reprimendos se atrociores redeunt Rursumque quo semet meliora a gentibus nequaquam percuncta eo uigilancius aliena facta reprehendunt Quod enim debita potestate increpari extimus poterunt qui semet ipsos quasi despiciunt et cum in tunc pene iam arcem sublimitatis apprehendunt Ideo bene foris dimidicant altitudinem tenere celsitudinis quia intus ex eis non grauat pondus timoris Unde et bene iob cum in amicis dura loquentibus terrenam prudenciam uires sibi dumque despiceret dicens Numquid dixi afferte michi et de substancia uestra donate michi uel liberate me de manu hostis uel de manu robustorum eruite me Docete me et ego tacebo et si quid forte ignoraui instruite me quid de semet ipso senciat paulo inferius manifestat dicens Super pupillum irruitis et subuertere nitimini amicum uestrum quibus uerbis clarius patet quantum se in fundo humilitatis conspiciat quem pupillum uocat Sequitur Quare detraxistis sermonibus ueritatis cum ex uobis nullus sit qui possit arguere me Humidus ipse esse amicis dicit qui curat aliena corrigere ut terrena non cogitet ut desiderijs in summis non sit succumbat quatenus tanto per speculacionis alijs fugienda uidat quanto hec ipse per sciam et iuxta ueius declinat Quia nequaquam primam maculam in membro considerat oculus que pulius grauat et superiectas sordes tergere non ualeat manus que lutum tenent Unde inmo antiquo testamentis seruerum bene ad dauid circa cotidiana bella laborantem per significatorem dicta uox innuit cum dicat Non tu edificabis michi templum quia uir sanguinis es Dei ante templum edificat qui corrigendis atque instruendis proximorum mentibus uacat Templum quippe dei nos sumus qui ad ueram uitam eterne in habitacione construimur paulo attestante qui ait Templum dei sanctum est quod estis uos etc

De erubescencia doctoris

Sed uir sanguinum templum deo edificare prohibetur quia qui adhuc actis carnalibus incubat necesse est ut instituere spiritualiter proximorum mentes erubescat Bene ergo dicitur Quare detraxistis sermonibus ueritatis cum ex uobis nullus sit qui possit arguere me Sic scriptum dicitur Quia temeritate audita reprehenduntur quia persuasione increcacis ignorantes adhuc reprehensibilia proferunt Sequitur Ad increpandum tamen eloquia concinnatis et in uentum uerba

De importuna locucione

profertis Duo sunt genera locucionum importuna et ualde noxia genera humano unum quod curat et peruersa laudare aliud quod studet et recta corripere Illud decorsum cum fluuio ducitur hoc uero contra fluenta ueritatis obseruare et aliena conatur Illud metus premit hoc elacio erigit Illud graciam conscienciabus captat hoc uero ut conclamare ostendatur coagitat Illud in proposito subiacet hoc se exdem timet Eorum uero qualitate bene iob amicos

Corrector aliorum suam per uitam pondere non grauetur.

ex

ex

exº par. 28

I ad cor. 3

Qui actis carnalibus incubat necessarie mentes spiritualium debet erubescere

Locucio importuna duplex est et noxia genere humano

A[2]

hos
suos fuisse redarguit cum dicit: Ad in-
crepandum in eloquia contineatis sed (?) verum
ipsius ad increpationis audaciam prorum-
punt. Primus in notitiam cum subiunxit
et in ventum verba profertis. Invenitur verba
proferre est otiosa dicere. Nam saepe dum
ab otiosis verbis nequaquam lingua com-
pescitur, ad temeritatem quoque stultae in-
crepationis effrenatur. Quibus nimirum
sic gradibus desidiosa mens
in foveam lapsus impellitur. Nam dum
otiosa verba negligimus, ad noxia per-
venimus, ut prius loqui aliena libeat,
et postmodum detractionibus eorum vitam
de quibus loquitur lingua mordeat; quandoque
autem usque ad apertas contumelias erum-
pat. Hinc seminantur stimuli, oriuntur ri-
xae, accenduntur faces odiorum, pax
tota extinguitur cordium. Unde bene per Salo-
monem dicitur: Qui dimittit aquam, in
caput suum est iurgiorum. Aquam quippe
dimittere est linguam in fluxum elo-
quii relaxare. Quo contra et in bonam partem
asserit dicens: Aqua profunda ex ore viri.
Qui ergo dimittit aquam, caput est iurgio-
rum; quia qui linguam non refrenat,
concordiam dissipat. Unde e diverso scrip-
tum est: Qui imponit stulto silentium,
iras mitigat. Quia autem multiloquio
quisque deserviens rectitudinem iustitiae tenere non
possit, testatur propheta qui ait: Vir ling-
uosus non dirigetur in terra. Super ter-
ram. Hinc Salomon iterum dicit: In multi-
loquio peccatum non deerit. Hinc Isaias
ait: Cultus iustitiae silentium, videlicet indi-
cans quia mentis iustitia desolatur,
quae ab immoderata locutione non parcit.
~~Hinc Iacobus~~ dicit: Si quis putat esse
se religiosum, non refrenans lin-
guam suam, sed seducens cor suum, huius
vana est religio. Hinc rursum ait: Sit
omnis homo velox ad audiendum, tar-
dus autem ad loquendum. Hinc item
adiungit: Lingua inquietum malum, plena
veneno mortifero. Hinc per semetipsam
Veritas admonet dicens: Omne verbum
otiosum quod locuti fuerint homines,
reddent de eo rationem in die iudicii suo.
Otiosum quippe verbum est quod aut
ratione iustae necessitatis aut intentione
piae utilitatis caret. Si ergo ratio de otioso

valde
sermone exigitur, pensandum est quae
poena illud multiloquium sequitur, in quo
et per superbiae verba peccatur. Sciendum quoque
est quod ab omni rectitudinis statu deperit
qui per noxia verba dilabitur. Huma-
na enim mens aquae more circumclau-
sa ad superiora colligitur, quia illud re-
petit ~~unde descendit~~ et relaxata deperit,
quia se per infima inutiliter spargit.
Quot enim supervacuis verbis a silentii
sui censura dissipatur, quasi tot rivis ex-
tra se ducitur. ~~Unde~~ et redire intimus non
sufficit, quia per multiloquium extrinsecus
sparsa vim in se intimae considerationis amittit.
Totam se igitur insidiantis
hostis vulneribus detegit, quia nulla se
munitione custodiae circumcludit. ~~Unde scriptum~~
est: Sicut urbs patens et absque mu-
rorum ambitu, ita vir qui non potest
in loquendo cohibere spiritum suum. Quia
enim murum silentii non habet, patet inimi-
ci iaculis civitas mentis; et cum se per
verba extra semetipsam eicit, apertam
se adversario ostendit. Quam tanto ille si-
ne labore superat, quanto et haec eadem
quae vincitur contra semetipsam per multi-
loquium pugnat. ~~Capitulum~~

De immoderato silentio

Sed inter haec sciendum est quia ali-
quando pavore nimio a loquela restrin-
guntur, interdum plus quam necesse est inter
claustra silentii coartamur, et dum
linguae vitia incaute fugimus, occultis
deterioribus implicamur. Nam saepe dum
a beloquio immoderate compescimur,
graviore multiloquium in corde toleramus,
ut eo plus cogitationes in mente fer-
veant, quo illas violenta custodia in-
discreti silentii angustat. Plerumque tan-
to latius defluunt, quanto se esse securius
aestimant, quia foris a reprehensoribus
non videntur. Unde mens nonnumquam
in superbia tollitur, eosque quos loquen-
tes audit quasi infirmos conspicit. Cumque
os corporis claudit, quantum se in vitiis
superbiendo aperiat non agnoscit. Lin-
guam enim premit, cogitationem erigit, et cum
se per negligentiam minime considerat, tanto
apud se cunctos liberius quanto et secre-
tius accusat. Plerumque autem nimis ta-
citi cum nonnulla iniusta patiuntur

Marginalia: 2 R[egum] ta[...]; Verba ociosa sunt initium pravitatis; Verba ociosa nos trahunt ad peiora; Prov. 17; Prov. 18; Ps. 26; Prov. 10; Iacobi 1; Mt 12; Verbum otiosum.

eo in ardore doloris prodeunt quo ea que sustinent non loquuntur. Hinc est quod si illatas molestias lingua tranquille diceret a conscientia dolor emanaret. Vulnerata namque causa plus dolent quia cum putredo que intus est fuerit eiecta ad salutem dolor aperitur. Plerumque nimis tacentes dum quorumdam mala respiciunt et tamen in silentio linguam premunt quasi conspectis vulneribus usum medicaminis subtrahunt et eo mortis auctores fiunt quo virus quod poterant eicere loquendo noluerunt. Unde valde immoderatum silentium si inculpa non esset prophecia non diceret. Ve michi quia tacui. Quid igitur inter hec nisi studiose lingua sub magni moderaminis libratione frenanda est non insolubiliter obligandia ne aut laxata in vicio defluat aut restricta etiam ab utilitate torpescat. Hinc namque per quemdam dicitur: Sapiens tacebit usque ad tempus ut nimirum cum opportunum considerat postposita censura silentii loquendo que congruunt in usu se utilitatis impendat. Hinc Salomon ait: Tempus tacendi et tempus loquendi. Discrete quippe vicissitudinum pensanda sunt tempora ne aut cum restringi lingua debet per verba se inutiliter solvat. Aut cum loqui utiliter potest semetipsam pigre restringat. Quod bene psalmista considerans breviter postulando complexus est dicens: Pone domine custodiam ori meo et ostium circumstantie labiis meis. Ostium namque aperitur et clauditur. Qui igitur ori suo nequaquam ponere obstaculum sed ostium petiit aperte edocuit quod ex disciplina retineri lingua debebat et ex necessitate laxari quatinus os discretum congruo tempore vox aperiat et rursum congruo taciturnitas claudat. Quod quia vel amici beati Iob vel omnes heretici quorum hi speciem tenent servare nesciunt in uncto verba proferre prohibentur quia nimirum dicta que discretionis pondus non solidat arcum levitatis portat.

Explicit liber septimus. Incipit Octavus.

Explicit liber septimus incipit octavus.

1 cap[ii]
A

Precedenti iam libello tractavimus quod beatus Iob virum nobis sancte universitatis innotescit dicens super pupillum irruitis et subvertere nitimini amicum vestrum. Quia te namque universitatis se impendat insinuat quem pupillum vocat. Quia non ab adorare recedens et lesa caritate nescit et sub vertere se queritur et tamen amicum se esse testatur. Cuius verba ut sepe iam diximus sic eidem spectant congruunt ut tamen per hec ex prophetico spiritu et sententie fidelis populi ex voce ecclesie universalis exprimantur. Qui hereticorum diversitate tollerans et in finem se prohibiliter [illegible] conspiciat et tamen a sinuade dilectionis [illegible] magnitudine non recedit. Quando [illegible] quippe ecclesie pupillus quia mortuum patris ex filius pupillus non incogitare dicitur cum resurgentis iam quidem per fidem sequitur sed nondum per speciem contemplatur. Super pupillum non heretici irruunt cum universitatem fidelis populi importunis falsis quod allegationibus affligunt et tamen amicus est quem intima ecclesie evertere querunt fideles dei populus ipsos quoque quos persequendo tollerat amando non desinit ad vitam vocare. Quod inter hec sciendum est quia sibi nunc sustinere falsa per infirmitate metuit nunc lesi uniusque aviditate conticescit. Unde et subditur: Verum tamen quod cepistis explete prebete aurem et videte an mentiar. Quia nimirum adversa perpeti non timet dicat verum tamen quod cepistis explete quia non ipsis suis persecutoribus veritatis predicamenta non subtrahit. Adiungit: Prebete aurem et videte an mentiar.

V

Ac si aperte dicat nunc autem illatas molestias tolerando nunc ingratis auditoribus correptionis adiutoria abscondo quia et malis pressus exerceor et ipsis meis persecutoribus benigne impensis ero certo.

De prelio temptationis sanctorum.

2 cap[ii]
A

Mens quippe sanctorum inter temptationum prelia et munita patientie clipeo et gladius amoris accincta ad perferenda mala fuit fortitudine et ad rependenda bona exegerit benignitate.

Mens iustorum in adversitatibus fortis et in prosperitate benigna.

gtus 7 odior tela potent excipiat 7
amoris iacula valet reddat / neq
qua quippe ad bella armatus pgit
qui aut clipeu sinnes gladiis non
uti aut utes gladiis clipeo no mu
ni — 7 miles dei ad usitatis bel
lo depreheusus 7 stitu patie debz
auf'e ne peat 7 ad pliand pmpt
amor mis'e iacula ut vincat / aug
armatur'e sumaz breuit' Paulus i
sinuat d. Caritas paciens e, be
nigna e eu no vin. exutiz desint
caritas no e si vz malos aut abs
q benignitate tollans no amat /
aut rursu sese sine pacia exhibes
negligit tollat cse amat / Ut g° a
nobis cari tas va tenea ite
e qtus et benignitati pacia 7
rursum patie benignitas suf
frage ut magini qdā in corde
nro edificiu ostrues 7 benignitatis
arce pacia solidet / 7 patie fundata
edificia benigntas exornet Btus
igi Job pmptus ad paciaz dicat
vincti q tepistis explete Benignitate
pdictus adiungat p'bete aure 7 videte
an menciar. Ctma no sta eca ex ma
gisterio humilitat institutia 7 ea que
erranti d'r no q ex auctoritate
papit s3 ex toe psuadet — Bu nue d
videte an menciar ac si apte diat
ea que assero nequaq in ex auto
ritate a credite s3 an va sint ex toe 7
pensate C'e 7 si qui diat q roe con
pbeudi no vz ne de occultis bnia
to queri deat 7 ona suadet Cz
sepe Bretici du occasione 7 otinaco
nis accipiunt ad iurgia otencois
effrena vn rapte mox sub — vn
dete obsecro absq otencione Ce

De illis qui incipiunt victores videri

Neq3 n. Betici inq'sicoib3 sine
vitate conan asequi s3 victores
videri Cu q foris vidi sapientes
appetunt / intus p stulticia elacio
nis sue vinculi ligant vn fit ut
otencionu ctamina exquirat 7 de
do qui pax nra e loqui pacifice
nesciant atq ex pacis negocio rixe
in ctores fiant / quib — p pau
lu d'r Si quis aut vi otenciosus

ee nos tale osuetudine no hemus
neq3 eccl'a dei — Et loquctes
id q iniqu e indicatte

De modo locucionis

Is naq3 qui lo du de uobis sin
auditor sinaz exspectat q eius iudic
suppo a quo audit Cu i. iudicio
sins reprobari metuit ipe pu
dz examinare q d'r qtus ine cor et
ligua equus quedā disarcius q
arbit sederat subtilit pensans
si rta uberior offerrat que utili
sus apices ad auditor iudiciu li
pducat — Btus i. Job sua o actos
agens s3 o hereticos in ea deuuncia
pspicacior loquiu repbendat
atq3 ad eor mete vba recolliga
d. loquetes id q iniqu e indicate
Ac si apte dicet Si i eo q ad uo
pegressum locucois exatis rep
bendi no vultis intus iusti lib
tenete ut tanto foris q d. e
vitatis ponde placeat quanto
hr intr'ius trina distincois pese
7 quia hu ergu aliena dea 7 ru
iudiciu exercent qui iudicitie p
pa sciut Pr quia dicat loquetes
id q iniqu e indicate apte 7 me
subdi. Et no i uenies i ligua
a iniquitate n. in fancib3 meis st
ticia psonabit — ac si apte dicet
Ci subtilius in ea pendictis ver
aliena pensatis Et ai cau rep
ee q dicatis iniqu iniqu agnos
tis q auditis nequaq quippe
mea nos lig stultia resonat s
auri osta no procedat C. sc
ecia studet pius assertes hosti
flamas ondere 7 timet pdicati
ta vi apire quia cu rte tenet
existimat rea que audiunt ga
tat impugnant De scia ecia i q n

est iniquitas neq3 stulticia

Ante g° nrē e ut errore s
heretici senciat ne audite vi q
tant Ctma ctapor segetes si
rrator vomer sassione no cru
ta accepta semina in segete n
pducat Et cu putredine medi
vulnis apcione no eiciat nequaq
in loco putredinis sana caro c

p'dicati (margin)

p° ad Cor 13 (margin)

Caritas Pa q e (margin)

Intu° stulticie hereticorum (margin)

valescat. Unde per psalmistam de stantibus dicitur: Loquentes id quod verum est in corde. Paulus autem vera insinuans adiungit: tamquam in insipientia. In lingua mea iniquitatem vel in faucibus meis stultitiam personabit. Solet autem verum alia aperte dicere, alia in occulto tenere. Per linguam quippe aperta locutio, per fauces vero occulta cogitatio designatur.

De temptatione quod est vita hominis

Sancte ergo esse vel in lingua iniquitatis vel stultitia in faucibus resonat, quia ea que publica locutione predicat in penitissima fide servat, nec in aperto aliud docet atque in occultis aliud retinet, sed et quod sentit loquendo exerit, et quod loquitur vivendo custodit. Unde de sapiente superne conversionis, quia quod per linguam predicationis emanat hoc per fauces tacite cogitationis degustat. Beatus Job virum se membrum universalis ecclesie sua insinuans atque electorum omnium corda manifestans, omne quod sentit aperiat, ut mentis eius rectitudine attestatio locutionis innotescat: Militia est vita hominis super terram. Hoc in loco translatione veteri nequaquam militia vita hominis, sed temptatio vocatur. Sed si utriusque verbi sensus aspicitur, diversum quidem est quod exterius resonat, sed unum eundemque concordie intellectum format. Quid enim nomine temptationis nisi pugna contra malignos spiritus nostre temptationis exprimitur? Et quid appellatione militie, nisi contra hostes exercitium designatur? Temptatio itaque ipsa militia est, quia dum contra malignorum spirituum insidias vigilat, in bellorum procinctu procul dubio exsudat.

De temptatione quod est vita hominis

Notandum vero quod et eadem vita hominis non temptationi subdita dicitur, sed ipsa temptatio esse perhibetur. Sponte quippe a statu conditionis lapsa, et corruptionis sue putredini subdita, dum sibi ex semetipsa molestias gignit, hoc est iam facta quod tolerat. Quia enim statum mentis inclinata deseruit, quid ipsa nisi motu varietatis invenitur? ~~vivit~~ Que si ad summa appetenda se erigit, mutabilitatis lubrice impulsu protinus ad semetipsam cadit. Vult in contemplatione stare, sed non valet; cogitationis gressum figere nititur, sed infirmitatis sue lapsibus enervatur. Quem nimirum mutabilitatis sue onera que nolens expetiit nolens portat. Quem vinctus bono possidere tranquille potuit, si bonum ab auctore conditus possidere voluisset. Cumque se erigere contra conditorem studuit, in semetipso protinus contumeliam invenit. Sed quia cum culpa sibi ab origine et pena propagatur, insertis infirmitatibus initio nascimur, et quasi nobiscum hostem deducimus quem cum labore superamus. Ipsa ergo hominis vita temptatio est, cum ex semetipsa nascitur unde perimatur. Que etsi per virtutum studium succidit, ex ipsa itaque humana vita temptatio est, ut etsi iam ab immunditatis perpetratione compescitur, in ipsis tamen bonis operibus non malorum memoria, non seductionis caligine, non intentionis sue interruptione fuscetur. Alius namque alimonia iam carnem respuat, sed tamen adhuc luxurie fantasmata tolerat, quia que nolens facit horum citius memoriter et penam sustinet quia voluptates putavit. Ecce enim non ad devicta culpa recalcitrare metuit, vetere more abstinentie vigore restringit. Vultus quoque ex abstinentie palescit, cumque in facie pallor aspicitur, veneranda ab hominibus vita laudatur, moxque inanis gloria ad abstinentiam, cum tamen nubis favor venit. Crimina conspersa mens dum subigere non vult, eum per que venatur tegere affectat palorem. Sicque fit ut infirmitatis vel variis ligata aut palore abstinentie fugiens iterum palam cuncta subdi luxurie metuat, aut impulsu luxurie per abstinentiam superans pallore suo inani glorie militare pertimescat. Alius lapsum superbie superans, toto iam desiderio statum humilitatis apprehendit; cumque superbientes conspicit usque ad oppressiones innocentium erumpere, conspicit zeli excitatione succensus pro se aliquotiens cogitur quod decuit virum rectitudinis exerit. Pro eius quoque nomine sinceritatis, sed auctoritate condicit. Unde plerumque fit ut aut humilitatis studio zelum rectitudinis deserat, aut in usu zeli rectitudinis deserat humilitatis studium quod tenebat. Cumque servari sibi et zeli auctoritas et compositio humilitatis non possit, semetipsum hoc exprobrat.

quod quo infirmitate generat super tamen ex infirmitate generat quod ex virtute surgebat

Vitia qui inevitabiliter statuitur se immiscet

i cogitatus redd'. ita ut vehement'
ambigat ne aput seductum aīm
a' supbia se zeli auctē isumet aut
torpor pavidus humilitate fingat
Alius quanta sit culpa fallac' ꝯside
rans nimium arte vitat/ decēnt
ut ex corde ia falsus sino no p deat
seseq; funditus amendat, tū sgssioe
desingat Et fit plurumq; ut tū vim
d' vita proximum grauet'. Cumq;
ingerere lesione alti metuit ad
huc qd dudum pferat fallaciē vi
D tā q' ex studio pietat reddit Sic
qz fit ut si malicia mente no tenz
i ea tū vitatis radium umbram me
dam obscuret vñ & sepe qz pcur
tatus quisq; ꝯticescē no vz aut
falsum dices sua mente tradat a'
uera loquens proximum pcā gnat Alio
amore conditoris excitatus aīe
nis cogitacoib; mentē tollit assidua
orōe suspendē atq; hanc inserta
quietis intime securitate collocare
Sz in ipso sue oroīs ascēsu dum
elevari ab infimis nitz infirmor(um)
fantasmate reuberat' atq; ad i
tuenda luce mentis oculus tedi'
sz ex corpco usu sgenatis tremor(um)
C rer(um) imaginib; obscurat' vñ & fit
plurumq; ut intendens animus ipsa
sua infirmitate fatigatus a orōis
descensus desidia torpeat/ aut si
diu i orōe pmanserit ante eius oc
culos occultar(um) imaginum caligo
densescat Vñ ḡo d' temptac̄o est
vita hois sup terram qui ibi qz ceatum
descēsionis sui ne. v se pueritum
ꝯphende ascēsionis putat'/ & inde
mens ꝯfundit' vñ sgere agsus loc
mitebat' ut ptr ad semet ipaz di
uerata redeat p qd semet ipaz
ia tollere & coadunata tūsibat iste
ab eruditoe dīne legis alienus igno
rantia sua depmit' neq; obtine
de salutis ope'. Ille dīne legis scia
pditus dū & pceris grandz intel
lectu supperat qz pmato gaudio ex
ultat p cepti intellctus inse mu
nitū dissipat Et inde in iudicio
rectis detior exhibet' vñ clarior
cetis adtpnis ou' hinc qz intutu
vita no sublenat. & via simpli
te rectitudinis declinat Et velut

extramen se ad celesti numine depu
tans q' eo securius pua agit qd
supni doni sublimia numina no
pepcit. Illum pphecie spus replet
ad psciam sublenat eiq; uentura
queq; ia pñcia ostendat sz dū se
pe eum multis sp sentz ipm tolli'
ut futura vacat' ꝯtemple'. mens i sui
ꝯfidencia deducta eius ḡra sp no
pt sp & adesse spm estimat Eiusq;
ome qd senserit pphecia putat qz
& hanc eam no ht rbint. & inguam
tū here potuit amittit Sic qz fit
ut inde p9 alior(um) inuita testis rede
at vñ estimacoe oīm letius pibat
Temptac̄o ḡo ē vita hominis super terram
quā aut aliena' utilitatib; ad celeste
premium sgē no vz aut ditatam bois
spualib; aliū dotius exortasione
intuitu ruit Cuma aut paulo su
pius hr̄ ce teptacoe qd milicia di
vimus Sciendum summope ē qd quod
nob ap llacoe milicie amplius q'
no' teptacois inuit' hr̄. namq; ne
stro intellectui expssione milicie a'
ge' qd inimi(cor)um pmilicia ia ad fin
cotti' tend'. Cumq; p ordine mil
lotus ꝯstat tota simul malicia h
b inimi desistit Milicia ḡo ē vita h
nis sup terram quia & sicut supius
diximus vnd(e)q; dū cotti' ad
iuite tim ptpm augmentum tendit
augendo vitam vnire desinit/ dies
q' ipse expectat ut venient sz cum
ad augmentum vite veniunt ia ab
augmento vite subtrahunt qua et
itinerantis gressus dū i anterior
proficiat qd restat id decrescit
vita ḡo ina milicia ē que ad
augmentum ducit'. eo ut no sit fin'
Vñ ḡo d' milicia ē vita hominis
super terram qz dū pspicacia tpm esse
appetit ab eo de spacio qd pcendo
colligit extendo ptulsit/ vñ apte
cz ipe milicie tpus exprimit' cum
ptinus subiūgitur Et sicut dies
mercenarii dies eius. Dies suos
mercenarius euolui cicius crop
tat ut ad labore sui premium sine
tarditate pueniat/ Dies itaq;
hois vā retha sapientis rite dic
bus mercenarii ꝯparant' qz putez
vita vñ no pticz milicia non

palma deputatur et eo se ab ea lon-
gius a primis conspicit quo tardius
ad finem venit. Considerandum quoque est
quod mercenarius alieni laboris
exsudat sed tamen est premium proprium quod operatur
vocem autem redemptoris dicentis: Regnum me-
um non est de hoc mundo. Omnes ergo qui
sepe celestium perditam exilio vite presen-
tis atterimur in alieno laboramus

De alieno opere vel labore quo fatigamur

Nam sepe et reprobis famulantes co-
gimur mundo que mundi sunt reddere co-
artamur et alieno quidem labore fa-
tigamur sed tamen premium inde percipimus
et prophetica nemo ad propria quod pure iussi-
mus aliena exercuit quod quibusdam veritas
dicit: Si in alieno fideles non fuistis
quod vestrum est quis dabit vobis? Considerandum
quoque est quod mercenarius sollicite animo
inspicit ne umquam dies vacuus la-
boratur ab opere et expectatus finis
temporis in annis veniat ad remunerationem laboris.
In labore namque studio conspicit quod
perpere in tempore remunerationis possit
nam cum opus crescit premium fiducia
fiat cum vero opus torpuerit spes
a remuneratione lassescit. Unde et electus
quisque vitam suam quasi mercenarii pe-
sans dies tanto fidentius spectat
ad premium quanto nunc robustius
perdurat ad laborum momentum quomodo
sit deguus presentis temporis pensat
dies quoque cum operibus muniendis ne a la-
bore vacua transeant vite fomen-
ta formidat adversus gaudet perse
resistunt in mercede respondet. Sed sepe que
t vite premium tanto se remunerat
largius conspicit quanto pro amore
illius cottidianis se mortibus vehe-
mentius impendit. Hinc namque est quod timens si-
ne parte conditori eius per vocem
dicitur: Propter te morte afficimur tota
die. Hinc Paulus ait: Cottidie morior
propter vestram gloriam fratres. Hinc iterum dicit: Ob
quam causam hec patior sed non confundor.
Scio enim cui credidi et certus sum quia potens
est depositum meum servare in illum diem.
Sancti igitur viri quod labores nunc veritati tre-
medantes exhibent tot sibi remu-
nerationis sue pignora intra spei
cubiculum clausa tenent. Sed quia
nunc sentitur estus in opere ut quisque
refrigerium premii exquirere vim et

apte subditur: Sicut servus desiderat um-
bram et sicut mercenarius prestolatur finem
operis sui sic et ego habui menses vacuos
et noctes laboriosas enumeravi mihi.
Umbram quippe servo desiderare est post temp-
tationis estum sudorisque operis eterni re-
frigerii requiem querere. Hanc namque um-
bram servus ille desideraverat qui dicebat:
Sitivit anima mea ad deum fontem vivum
quando veniam et apparebo ante faciem dei. Et
rursum: Heu me quia incolatus meus
prolongatus est. Et rursum quasi a labore ag-
estum fugiens atque ad obtinendam requiem
refrigerii tegmine querens iterum dicit: Ingre-
diar in locum tabernaculi admirabilis
usque ad domum dei. Hanc umbram com-
prehendere Paulus anhelabat desi-
derium habens dissolvi et esse cum Christo. Ad hanc umbram
ex desiderio iam perfecte pervenerant qui dice-
bant et nos qui portavimus pondus
diei et estus. Bene autem qui desiderare
umbram dicitur servus nominatur quia electus quis-
que quousque infirmitatis conditione constringitur
sub dominante corruptionis iugo quasi servili
anxietate retinetur. Cum vero iam cor-
ruptione exutus fuerit tunc semetipsum
liberum et tranquillius innotescat. Unde et rec-
te per Paulum dicitur: Ipsa creatura liberabitur a ser-
vitute corruptionis in libertatem glorie
filiorum dei. Electos quippe nunc pena
corruptionis angustat sed tunc incorrup-
tionis gloria exaltat et quasi ad presens
servitutis pondere nunc videri filius
de libertate non potest tunc ad subsequentem
libertatis gloriam tunc in dei famulis
de servitute nihil apparebit. Creatura
ergo servitute corruptionis exuta et dig-
nitate libertatis accepta in filiorum dei
gloriam vertitur quia unita deo per spiritum
quasi hoc ipsum quod creatura est transisse ac sub-
egisse declaratur. Sed qui adhuc umbram
desiderat servus est quia quousque estum
temptationum tolerat iugum miserie con-
ditionis portat. Ubi apte subditur: Et sicut
mercenarius prestolatur finem operis sui.
Mercenarius dum rem cum faciendam opera sua
conspicit mente protinus exponendum et lo-
ngitudine laboris addiat. Cum vero las-
sescente animo ad considerandum operis
premium revocat vigorem mox animum
ad exercitium laboris informat et quod
grave perpenderat ex opere leve existimat
ex remuneratione. Sic electus quisque cum

Luc. 16 · Ps. 43 · 1 Cor. 15 · 2 Tim. 1

Ps. 41 · Ps. 119 · Ps. 41 · dissolvi · Philip. 1 · Matth. 20 · Ad Ro. 8

Creatura vocabitur libera a servitute per mortem

Premium minuit laborem tedium

mundi huius adversa patiuntur cum honestatis contumelias rerum dampna cruciatus corporis tolerant et gemino ea quibus exterius pensant sed tamen mentis oculum ad eterne patrie consideracionem tendunt ex opere premii quam sit leve quod patiuntur inveniunt. Quod enim natura est importabile ex dolore hoc consideracione premii ex remuneracione levigatur. Hinc est quod Paulus super se ipso robustior contra adversa erigitur quia mercedem finem sui operis sicut mercenarius prestolatur. Grave namque quod sustinet estimat sed leve hoc per premii consideracionem pensat. Ipse quippe quam sit grave quod patitur indicat qui in carceribus habundancius in plagis supra modum in mortibus frequenter se fuisse testatur qui a iudeis quinquies quadragenas una minus accepit qui ter virgis cesus semel lapidatus est ter naufragium passus nocte et die in profundo maris fuit qui periculis fluminum latronum ex genere ex gentibus in civitate in solitudine in mari et falsis fratribus pertulit qui in labore et erumpna in ieiuniis multis in fame et siti in frigore et nuditate laboravit qui foris pugnas intus timores sustinuit qui ultra vires gravatum se asserit dicens: Supra modum gravati sumus supra virtutem ita ut tederet nos etiam vivere. Sed quo mox remuneracionis liquido sudore tanti laboris tergat ipse denunciat dicens: Non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam que revelabitur in nobis. Finem itaque operis quasi mercenarius prestolatur qui dum perceptum remuneracionis considerat vile existimat quod pene deficiens laboravit. ~~Recte autem sub~~ [illegible] Sic menses vacuos et noctes laboriosas enumeravi. In culpa quippe conditori rerum fuerunt et sepe rerum in opia coangustantur. Pro amore ob inhiant et tamen subsidiis vite presentis egent. Cum igitur passiones suas presencia non querunt a mundi compendiis vacuos menses ducunt. Noctes quoque laboriosas tolerant quia adversitatum tenebras non solum usque ad inopiam sed sepe usque ad corporis cruciatum perferunt. Despectum namque egestatem que perpeti laboriosum bonis

2 ad Cor. xi.

labores

2 ad Cor. 1.

2 ad Cor. j°

R.

al. cap. in

mentibus non est sed tamen usque ad afflictionem crescens adversitas intus labor procul dubio ex dolore sentitur. De mensibus vacuis quos consequuntur sancti mercenarii ducunt.

Potest et non inconvenienter intelligi quod sanctus quisque menses vacuos sicut mercenarius ducit quia laborem iam sustinens sed premium nondum tenet hic tolerat, id expectat. Et noctes laboriosas enumerat quia adversitates contra presentis temporis sese invicem extendendo coacervat et tamen si proficere in mente non appetit minus fortasse aspera que mundi sunt sentit. Verumtamen summa si adhuc sic [illegible] dicitur intellectus eius paulo subtilius indagetur. Ipsa quippe vacuos menses hic que in infimis sunt transitorias actiones absque munere premii conflictus sustinet. Ipsa noctes laboriosas enumerat que in rebus fortibus multiplices tribulaciones perfert. In hac enim vita quedam laboriosa sunt quedam vacua quedam vero simul vacua et laboriosa. Amore quippe conditoris presentis vite tribulacionibus exterri laboriosum quidem est sed vacuum non est. Amore autem seculi voluptatibus solvi vacuum quidem est sed non laboriosum. Amore vero eiusdem seculi adversa aliqua perpeti et vacuum simul est et laboriosum quia et ex adversitate mens affligitur et remuneracionis premio non repletur. Iudeus itaque sancta etiam qui in ea iam positi adhuc voluptatibus defluunt quia inde fructum boni operis non ditantur menses vacuos ducunt quia vite tempora sine retribucionis munere expendunt. Iudeus vero qui etiam desideriis deditus mundi huius adversa patiuntur laboriosas noctes enumerant quia tribulacionum tenebras quasi in caligine vite presentis perferunt. Iudeus autem qui et tum senectute mundum diligunt et tamen eius contrarietate fatigantur simul menses vacuos et noctes laboriosas tolerant quia cor mentis et retribucio sequens nulla remunerat et presens tribulacio angustat. Hoc autem nequaquam dicens sed menses vacuos hic se perhibet. Mensium quippe nomine dierum collectio et summa signatur. Per dies ergo una queque actio exprimi potest.

Per menses autem actionum fructus innuitur. Saepe tamen in hoc mundo aliquid agimus intenta spei alacritate suspensi. Sed ipsum quod agimus vacuum non putamus. Sed postquam ad actionum terminum pervenimus, non obtinentes quae appetimus laborasse nos in vacuum dolemus. Non solum igitur dies sed menses vacuos ducimus, cum nos in terrenis actionibus sine fructu laborasse non ex [illegible] sed fine pensamus. Cum in labore nostro adversitas sequitur, quod inter nostra vacui menses arguuntur, ex expleto actionum agnoscitur quia frustra in actionibus sudabatur. Sed quia nonnunquam iuxta eloquium noctem pigriorum ponitur, Paulo attestante qui veteri vita sanctis dicit: Omnes vos filii lucis estis et filii diei; non sumus noctis neque tenebrarum. Quibus premisit: Vos autem fratres non estis in tenebris ut vos dies illa tamquam fur comprehendat. Potest hic in labore error peccati nox sic etiam accipi, qui pigriorum sive caligine ad ardorem certitudinis redeunt veritatis radiis illustrati fletibus diluunt quod erraverunt. Iustificatus reum quisque respiciat quia tempore fuit quo propriis inter amore laboravit. Iuvenis ergo sancta etiam in quibus ad vitam reditur labore sunt estimati suo et desideranti sine mercenario operatur. Sicut servus desiderat umbram et sicut mercenarius praestolatur finem operis sui, sic et ego habui menses vacuos et noctes laboriosas enumeravi mihi. In comparatione vero duo sunt quae premisit in expressione et fatigatione duo protinus subdidit. Ad desiderante quippe menses vacuos reddidit, quia quo magis eternum refrigerium quaeritur eo magis [illegible] spicitur quia nature praesidia vita laboratur. Ad praestolante vero laboriosas noctes subintulit, quia quo magis extremo operis premium quod assequimur inspicimus eo magis in gemiscimus diu nos necesse quod [illegible] dum ipsa premium tua [illegible] exprimitur ut laboriosas noctes enumerasse dicatur. Quia quanto verius ad deum reditur tanto subtilius la-

bores quos pigriorum in hoc mundo pertulimus dolendo pensamus. Contra quod [illegible] cuique plus dulce fit quod detinens desiderat, eo magis grave onus quod pro amore tollebat. Sed non ad sola bis toria sequentia verba pensantur, per quod [illegible] dubio animus dolentis exprimitur quod sic per diversos motus desiderii mesti [illegible] impellente variatur. Nam subditur: Si dormiero dicam: Quando surgam? Et rursus expectabo vesperam. In nocte quippe dies quaeritur, in die vespera desideratur, quia nimirum dolor non permittit placere quae assunt. Cumque mente per exprimentum [illegible] afficit semper favere quod consolate desideriis cum alia per exercitationem credit. Sed quia et afflicta mens per appetitum ducitur et tamen dolor eius etiam seductus desideriis non finitur, recte subiungitur: Replebor doloribus usque ad tenebras. Causa autem eiusdem doloris exprimitur cum protinus subiunxit: Induta est caro mea putredine et sordibus pulveris; cutis mea aruit et contracta est. Sed haec subtilius considerantes quod disserimus si ad primisse expositionis ordinem redeamus. Sopitus namque torpor otii [illegible] aut [illegible] actionis exprimitur; vespere quoque nomine, quod sopitus egerit, rursus omne desiderium signatur. Sancta non enim cuiusque vita corporis ducit flexu mutabilitatis sua dampna non deserit. [illegible] namque homo conditus fuerat, ut statu mentis iacere se contemplationis erigeret et nullatenus corruptionis auditoris sui amore declinaret. Sed mox quod ab ingenita standi soliditate voluptatis pede ad culpam movit, a dilectione conditoris in semetipso protinus cecidit. Amore vero dei verum stationis arcem deserens nec in se consistere potuit, quia lubrice mutabilitatis impulsu infra se per corruptionem [illegible] et a semetipso dissensit. Cum nunc quia conditoris sue soliditate non figitur, alternantes desiderii motu variatur, ut requietus semper actionem desideret et occupatus ad otium anhelet. Quia enim fixa mens stare cum potuit noluit, stare iam non valet cum velit. Conditoris quippe sui contemplationem deserens salutis sue

Desiderium [illegible] amor

Sopitur [illegible] quod significat

Nam [illegible] mutabilites [illegible]

fortitudine perdidit et quoque posita super
egra alium locum querit

De instabili mente

Qualitatem igitur humane mentis expri
mens dicit Si dormiero dicam quando
surgam et rursus expectabo vesperam
Ac si aperte diceret nil perceptum menti
sufficit quia ipsum quin etiam sufficere potuit
amisit in sompno namque surrectionem
desidero in surrectione vesperam expecto
quia et quietus exercicium actionis ap
peto et exercitatus ocium quietis quero
Quod tamen et intelligi aliter potest dormi
re namque est in peccatis iacere Si enim sop
ni appellacio culpa non esset nequaquam
paulus discipulis diceret Evigilate
iusti et nolite peccare Unde et audito
rem suum amonet dicens Surge qui
dormis et exsurge a mortuis et illu
minabit te christus Et hora iam est ia
nos de sompno surgere Unde et salomon
peccanti increpat dicens usque quo piger
dormis Electus igitur quisque cum peccati sopo
rem [illegible] ad iusticie vigilias exsurgere
conatur. Sed sepe cum surrexerit ipsa se ex
tollit magnitudine virtutum sentit Unde et
temptari se permittit ut adversitatibus
[illegible] desiderat ne pennis con
fidencia virtutum cadat Si enim suari
se melius [illegible] non cognosceret
nequaquam psalmista diceret Proba me
domine et tempta me Unde igitur nunc dicatur
Si dormiero dicam quando surgam et rursum
expectabo vesperam quia et in peccati
sompno lumen iusticie querit et in virtutis
prosperitate mentem elevat adversitatis adver
sitas desiderat ut profecto animo cum
virtutum suarum gravius plus quam debet
attollitur per [illegible] vite edi
to [illegible] solidetur. Unde et nequaquam for
midabo dicit vesperam dicit sed expectabo
Expectamus [illegible] prospera formida
mus adversa. Unde iustus vesperam
expectat quia cum exerceri diu [illegible]
[illegible] ei fit adversitas prospera
potest et vespere nomine peccati temptacio desig
nari que sepe tanto acrius mentem
lacessit quanto eandem mentem spiritus
ad superna altius evehit [illegible]
nam sic in hac vita peccatorum
[illegible] deserere ut in eadem in
stabilitate maneat quia [illegible]
[illegible] titulo culpa rectitudo
eliminat [illegible] culpa que temptationis
cogitacionis [illegible] foribus assidens
ut se aperiat pulsat Unde moyses
que ipsa in luminis cum sua [illegible] temporum momenta
narrant dicens Factum est mane atque sub
tiens factum est vespere

De luce rectitudinis

Creator quippe omnium humane culpe
presciens tunc expressit in tempore quod nunc versatur
in mente Mane quippe ad vesperam ducitur
quia nimirum lux rectitudinis umbra sequitur
temptacionis Sed quia electorum lux tempta
cione non extinguitur nequaquam nox sed
vespera facta perhibetur quia nimirum se
pe temptatio in corde electorum lux [illegible]
tacione luminis iusticie abscondit sed non intimi
[illegible] ad pallorem trepidacionis perducit sed
funditus non extinguit. Electa igitur post
sompnum surrectorum appetitur post surrec
tionem vesperam prestolatur quia et de
peccato ad iusticie lumen evigilat et ipso
iusticie lumine posita super se in tenebris
temptacionum parat Sed [illegible] nimirum non
timet sed expectat quia [illegible]
rectitudinis et temptamenta proficere
non ignoraret Quatenus aut que corrup
tione sua virtute contenderint [illegible]
integram salutem nequeunt quousque dies
presentis vite finiatur. Unde et subditur Et re
plebor doloribus usque ad tenebras
Non namque adversa terrent non ipsa
que prospera callida [illegible] blan
diuntur.

De voragine viciorum

Modo surgencia vicia bellum cert
Mertitant modo devicta animum ad
elacionem vocant. Bonorum igitur vita usque
ad tenebras doloribus repletur quia
quousque tempus corrupcionis agitur inter
extra que afflictione cruciatur et salutis
securitatem non invenit. [illegible] cum die fun
ditus temptacionis relinquit Unde [illegible]
et [illegible] eadem cum dolore [illegible] subiunctum
cum dicitur Induta est caro mea putredine
et sordibus pulveris ut non paulo superius
diximus soliditate ingenita volun
tatis hoc deserunt et sese in voragi
ne corrupcionis inserit [illegible]
vel per immunda opera labitur vel per cogitatio
nes illicitas fedatur Ut [illegible] ita dixi
culpe sue pena [illegible] subdita ipsa iam
[illegible] facta est ex [illegible] et remissa
usque ad prava opera ducitur recepta
aut [illegible] opum inportuna cogi
tacione fuscatur Per [illegible] igitur actio
nis illicite carnis putredo afficitur
Per levitatem vero cogitacionis [illegible]
que ante oculos pulveris surgit. [illegible]
[illegible] vicius [illegible] attri
[illegible] imagines in corde tolle

Contra tales A

i ad cor. vi.

Ad ephes. v.

Ad ro. 13

Prov. 6.

Iustus temptari desiderat ne cadat

Vesperas expectare quid signific[illegible]

gn. i

c

d

d

F

rando sordibus pulveris fedatur. Ait ergo Induta est caro mea putredine et sordibus pulveris. Ac si aperte diceret carnalem vitam quam patior aut tu habes. Liberi operationis possunt aut exci tiorum memoria caligo miserie cogitationis premit. Sed tunc si errore carnalis accipimus aliud habent potius dubio carnis putredine. Alii autem hac gravantur sordibus pulveris in nemine. Multa quippe mea sunt certum dum amori carnis insistunt fetore luxurie corrumpuntur. Et sunt nonnulli qui amore lucis quidem carnis abstinent sed tamen tota mente in terrenis actibus iacent. Dicat ergo sancta ecclesia in uno membri sui vo tibus dicat quod generaliter gravis honus tolleravit Induta est caro mea putredine et sordibus pulveris. Ac si aperte insinuet dicens. Sunt plerique qui in professione membra sunt sed tamen sana vel munda par tione non sunt quia aut vitiis desi deriis corporis ad corruptionis putredi ne defluunt aut terrenis actibus dediti pulveris contagium. In illis ergo quos lubricos tolero carnis putredine gemo. In istis autem quos terrena querentes patior quasi aliud quam fedata pulveris porto. Unde recte subiungitur Cutis mea aruit et contracta est. In sancta quippe ecclesie corpore huius solis exterioribus intenti insinuunt ergo cutis vocatur. Que nimirum cu tis arescendo attrahitur quia mentes car nalium dum presentia diligunt eaque in ex porta concupiscunt ad futura tendi per longanimitatem nolunt. Cumque du rioris spei pinguedine negligunt ut attrahantur arescunt. Quas si con corda desperatio non siccaret nequaquam Ezechias hic pusillanimis attraheret. Car naliter attractionem propheta formidabat cum siccitate mentis metuens dicebat Sicut adipe et pinguedine repleatur anima mea. Adeps quippe pinguetudinis animam replet cum habent presentia quod de sideriorum extimis superne spei infusio refoveret. Cutis ergo arescens attrahitur cum cor rebus exterioribus deditum atque ex desperatione siccatum in auctoris sui amore non tenditur. Sed nisi in semetipso ut ita dixerim rugosa cogitatione re plicatur. Pensandum non est quod carnales mentes ideo presentia diligunt quia vitam carnis quam fugitivam sit mi nime perpendunt. Et quasi velocitate

transitus eius aspicerent hanc et prospe ritate minime amarent. Sancta autem ecc lesia sive contra quod sit rerum exitio rebus corpus conspiciat et corda in inti mis pede sollicite intentionis figit. Unde recte subiungitur. Dies mei velocius transierunt quam a texente tela succiditur. Congrua valde similitudine tempus car nis tele comparatur. Quia sicut tela filis sic vita mortalis diebus singulis pro ficit. Sed quo augmentum proficit ad inci sionem tendit. Quia sicut et superius di ximus cum tempora percepta preterit ven tura breviantur. Et de universo vite spa tio eo fiunt pauciora que veniunt quo multa sunt que transierunt. Tela quippe infra supraque religa ta duobus lignis in lineis ut texatur. Sed quo infimus texta involvitur eo supi us texenda deplicatur. Et unde se adaug mentum multiplicat inde fit minus quod restat. Sic nimirum vite nostre tempora et transacta quasi infimus involvimus ventura a superiori duplicamus quia quo plus fiunt preterita minus esse incipi unt futura. Sed quia nec tela ad expressio nem huius temporis sufficit. Nam eius quam fe stinationem vite huius velocitas transit recte memoratur. Dies mei velocius tran sierunt quam a texente tela succiditur. Tela quippe tarditate provectus habet. Vita autem prius morti defectus non habet. In prima namque cum laborantibus magis fi gitur. Aspiciens finis elongatur. In ista non quod tempus sine desinens inde sinenter cum invigilantibus ad finem nunc itineris et quiescendo pervenimus et per temporum in transitus et dormientes minime. Et ecclesia ergo qui presentis vite momenta de currere sub festinatione conspiciunt nequaquam in stabilitate mobilitatis itineris cordis intentionem figunt. Unde recte protinus subditur. Et consumpti sunt absque ulla spe. Reprobi mentes erga dies vi te presentis tanto acrius constringuntur ut sic semper hic appetant vivere quatenus si valeant vivendi terminum desiderent nunquam finire. Cogitare quippe ventura despiciunt spem totam in rebus transe untibus ponunt. Nulla nisi que preterunt concupiscunt. Cumque nimis transeuntia cogitant et mansura nullatenus sperant. Sic cecitate insperabili cordis oculus clauditur ut eterne lucis nullatenus intendatur. Unde fit ut sepe in corporis molestia

Margin: Vita prius corpora tolle(?)

Margin: Sepe desiderant hic perpetuari

quatiatur et vicina mors viventem vitalis
spiritus incidat. Nec tamen curare que mundi
sunt desinunt. Iam quippe eos ultor ad iudi-
cium pertrahit et tamen ipsi ordinatione sollici-
te rebus transeuntibus occupati nihil aliud
cogitant nisi ut in hoc mundo adhuc quali-
ter vivant. Relinquenda omnia que posside-
da disponunt quia spes vivendi non
frangitur et cum vita tenetur. Iam ad iudi-
cium trahitur pensare et tamen adhuc mun-
danis rebus inherent pertractare. Dum rem
vite ab eo mors longe esse creditur et cum
sentitur. Sic quippe cor carnis dum solvitur ut
erga patriam immoderato amore se retinens
cum ad eternum supplicium ducitur, sibi ipsum quoque
nesciat quo ducatur et deserens que amare
cum tempus noluit repente sine tempore in-
venit que numquam perdidit. Ac contra electorum
mentes ad eternitatis interiora tenduntur et cum
plus ea felicitate vita cruciatur magna
carnis salute vitam. Nec tamen eius fidu-
cia tamen retardatur et cum nullum adhuc
mortis articulum excipit et quam presentem
semper cernit conspicit. Que quia in vita
indesinenter labitur spes ei vivendi fun-
ditus amputatur. Unde Gregorius de diebus
presentibus dicitur consumpti sunt absque ulla
spe. Ac si aperte dicatur. Quoniam si fiducia
infinite vite non ponitur quod omne quod pre-
terit calcando despicitur. Unde apte mox
subditur Memento quia ventus est vita mea.
Hii rem vite carnis quam permanere di-
ligunt qui quanta sit vite sequentis eterni-
tas non intendunt. Cumque soliditatem
perhennitatis non considerant exilium patriam
tenebras lumen cursum stationem putant
quia qui maiora nesciunt iudicare de
minimis nequaquam possunt

Rerum iudicium notitiam presupponit

De ordine iudicii

Ordo quippe iudicii exigit ut quod ex
amare vitam contendant. Qui enim praeter
esse rebus animus non videt nequaquam debitus
eam a quibus vivat videt. Sed tamen itaque
mens reproba metitis presentis vite
cursum estimare non sufficit quia amu-
rtate illius ex amore sauciatur. Sed
autem ubi quo ad eterna cor elevat quam
breve sit quod fine clauditur pensant et
eorum sensibus vilescit quod preterit quo in-
tellectu radiante intus videt quod accep-
tum numquam recedit. Cumque infinitatem per-
hennitatis aspiciunt nequaquam iam pro

magnis desiderant quod quod finis angu-
stat. Sed sublevata mens ex tem-
poris ductu et cum carne in tempore tene-
tur tanto altius finienda despicit
quanto verius infinita cognoscit.
Sed si ipsa humane fragilitatis consideratio
auctorem nostrum magne virtutis obliga-
tur [illegible] nunc cum deprecatione immola-
tur eiusdem virtutis officium. Unde dicitur Memen-
to quia ventus est vita mea. Ac si
aperte dicat. Consuete velocitatis benig-
nius respice quia tanto citius videri
misericordius debeo quanto ipse con-
sideratione fragilitatis in oculos tuos
ante. Sed quia dum tempus vite perit
abscidit ad operationem promerende
venie ultimus non reddit. Recte subiun-
git. Nec revertetur oculus meus
ut videat bona. Quid videndo bona
extincti oculus non videt. Quia ad
exhibenda recta opera exstincta caro
ad vitam non revertitur. Hinc est quod dives
qui inferni flamma cruciabat quia semet
ipsum reparare (noluit) operando non posse
agnoverat nequaquam sibi sed relictis
fratribus prodesse satagebat di-
cens. Rogo pater Abraham ut mittas
in domum patris mei. Habeo enim quinque
fratres ut testetur illis ne et ipsi veni-
ant in hunc locum tormentorum. Sole-
nanque mestum animum spes vel falsa
refovere. Sed ut pena sua reprobi
gravius sentiant et spe de venia
mittuntur. Sibi flammis ultricibus tra-
ditis non esse ut diximus sed opitu-
lari fratribus concupivit quia iniqui
se igni carnis tormentis addictos
desperationis supplicio agnovit. Hinc
Salomon ait. Quodcumque potest manus
tua facere instanter operare quia nec
opus nec ratio nec scientia nec sapientia erit
apud inferos quo tu properas.
Nunquam igitur ad videnda bona ocu-
lus revertitur quia retributionem sui meri-
ti inveniens ad operationis usum ul-
terius non revocatur. Que quia [illegible] fugit
quod autem mansura sint que sequun-
tur. Unde beatus Job vino usu neque con-
pletus est dicens Memento quia ventus
est vita mea nec revertetur oculus
meus ut videat bona. Cum sim-
quippe presentium contemplationem [illegible]

qua uetus est uita mea eternitate
non sequenti considerans ad inuocat
et iter reuti oculus meus ut ui
deat bona ~~bn~~ apte quod uniuersi huma
generis ante redemptionis munere destitu
ti nocte peccatorum fuerunt dicens

De visu hominis

Nec aspiciet me visus homi
Visus quippe hominis est nostra redempto
ris clementia que insensibilitatem nostre duritia
cum respiciat emollit ~~ut teste euang~~
d. Respexit ihesus petrum et recordatus
est petrus uerbi quod dixerat ihesus et egressus
foras fleuit amare Contra uero an
te aduentum nequaquam ita uisus hominis
aspicit quem post mortem non liberat
que ante mortem gratia adueniens non
reformat ~~Hinc etenim paulus d.~~
Ecce nunc tempus acceptabile ecce nunc dies
salutis ~~Hinc per eum~~ Eccum insilium
nostra eius quia primum que neque
quod non nostra eripuit sola per pius se
culum misit addidit hinc Salomon
ait Et enim legum iniquitate loco ten
deit sine ad custodem seu ad aque locorum
Et enim cuiusque humani casus et
sine sanis seu malignis spiritus ege
diente anima claustra carnis ac
cepit metum seculi sine ulla proximi
tate retinebit ut nec exaltata ad
iudicium prouocat nec ipsa eius
supplicatis ultra ad remedium excep
tionis ascendat Vir igitur sanis huma
generis dampna considerat quod apud se
culus sine redemptor cognouisset sub
tibi atque eternis ignibus irreparabi
sepelli rerum uoce ipse supplices
dicit Nec aspiciet me visus ho
minis quia nimirum redemptor gratia
que nunc non intuetur ut corrigat
tunc non respiciat ut abinuitu ab
scondat Iudicium quidem deus uerce
peccatore uidet ut feriat sed non uidet
ut ad largienda salutis gratia recto
gnoscat culpas cruciat et uita peri
tum ignorat ~~Unde~~ sanis uir tunc se pro pu
te uita respiciens hominis uidi non pos
se sentit ~~apte mox subditur Oculi~~
~~tui in me et non subsistam~~ Ac si apte
dicet

De districtione iudicij

Districtus ad iudicium uenies
et ad saluandum non uides et ad
feriendum uides Ecce enim que in presenti
uita dispensationis tue misericordie
non respiciens respiciendo per modum
puniendi exiguus et tunc ii peccator quasi se
cure non metuit et uiuit blasphemat
et proficit quia sunt minores ceteros que ex
pectando uult corrigere aspiciendo non
uult punire sicut scriptum est dissimulans
peccata hominum propter penitentiam Et tunc peccator cum
quod respiciatur non subsistit quia cum di
strictus uidens uita subtiliter inquirit
reus ad tormenta non sufficit Et enim
sed et iusticiam non agerunt quorum mens
spes sollicita uenturo examini intentus
omne non cogitat metuit deum cauti
te considerant qui cum tunc iudicium
loge stabunt Intuentes pondus illius
magnitudinis et pensant quanto rea
tu consortium sunt ipsi iniquitatis Et
minant mala ipsius operis eius Et ceteris
gerant hominum conditor Considerant
praua quod districte iudicet bona opera
quod subtiliter penset et pro his se absque
ambiguitate perierunt si remota
pietate iudicentur Ecce enim ipsum quod
iuste uiuerent nostre culpa est si uita
nostram cum iudicat hanc apud se
diuina uita non excusat Hinc etenim
inibi eodem libro scriptum est Astra non sunt
munda in conspectu eius Ecce enim apud
deum districte iudicanti ipsi quoque maculis
iniquitatis sunt qui prim iudicia sci
licet ~~viri ge d~~ Oculi tui in me et
non subsistam Ac si apte uoce insti
dicet Si subtili examine districtior
perpendo iudicio non assurgo Et enim
ad penam uita non sufficiat Si hanc
in manibus iuste retributionis punit
Vir autem eiusdem humani generis et culpa
breuiter et pena subrogatur cum protinus
subditur Sicut consumitur nubes et pertransit
Sic qui descenderit ad inferos non ascendet
Nubes quippe ad altiora suspenditur
sed de se alta uento impellitur ut tract ca
lore aut solis dissipatur ut euanes
cat Sic nimirum corda sunt hominum que
per acceptam rationis ingenium ad alta
eminent Impulsa autem maligni
spiritus flatu prauis desideriorum suorum
motibus huc illucque pertrahuntur sed
districto respectu superni iudicis quasi sol
calore liquescunt et semel locis

Sap. xj. 13 c

Iudex sufficiens non et iustus uo...
...

Job 27

Vita nostra deficiet in iusti
cia dei

penalibus tradita ad apparacionis visum ultra non redeunt.

De absconsa venia.

[Q]uia igitur satis elacionis terminum desuper quam humani generis exprimens dicat: Sicut consumitur nubes et pertransit, sic qui descenderit ad inferos non ascendet. Ac si aperte loquatur dicens: in altum crescendo deficiat qui superbiendo ad infimum tendit. Que scilicet culpa ad penam pertrahit, ima ultimus adveniens non reducit. Unde recte subditur: Nec revertetur ultra in domum suam. Sicut domus est corporis habitaculum corporale, ita unicuique menti habitacio domus sit quam ex desiderio inhabitare consuevit. Ad domum igitur suam ultra non revertitur, quia scilicet quisque eternis suppliciis traditus ad hoc ubi amore inhesit iam deserat ulterius revocatur.

De desperacione

Potest et inferni nomine peccatoris desperacio designari, de qua per psalmistam dicitur: In inferno autem quis confitebitur tibi. Et de qua per Salomonem dicitur: Impius cum venerit in profundum peccatorum contempnit. Quisquis enim impietati scelerum subditur, vitam profecto iusticie moriendo relinquit. Cum vero et peccatorum mole desperacionis obruitur, quid aliud quam post mortem inferni supplicio sepelitur? Unde ergo dicitur: Sicut consumitur nubes et pertransit, sic qui descenderit ad inferos non ascendet. Quia plerumque peccatorem nequicie et desperacio sortita et via iam reversionis abscidit. Recte autem corda desperancium nubibus comparantur, quia caligine erroris obscura sunt et peccatorum multiplicitate condensa. Et consumpta pertranseunt, quia claritate extremi iudicii in sua dissipantur. Solet et domus inhabitacio cordis intelligi. Unde sanato cuidam dicitur: Vade in domum tuam. Dignum enim est ut peccator post veniam ad mentem suam redeat, ne iterum quo iuste feriatur admittat. Sed qui ad infimum descendit ad domum suam ultimus non ascendet, quia cum quem desperacio obruit a cordis sui habitaculo foras inmittat. Et redire introrsus non valet, quia fusus exterius ad deteriora cotidie impulsus cadit. Ad contemplandum quippe creatorem homo conditus fuerat, ut eius semper speciem quereret atque in sollempnitate illius amoris habitaret. Sed extra se per inobedienciam missus mentis sue locum perdidit, quia tenebrosis itineribus sparsus ab inhabitacione veri luminis elongatur. Unde recte ad hunc subditur: Neque cognoscet eum amplius locus eius.

De deo qui est locus.

Locus quippe hominis sed non loci ipse factus conditor extitit, qui hunc ut in semetipso consisteret creavit. Cum vero locum tunc homo deseruit, cum seductoris verba audiens conditoris amore discessit. Sed cum omnipotens Deus redimere se hominem et corporaliter ostenderet, ipse ut ita dixerim fugitivi sui vestigia sequens ad retinendum quem amiserat hominem locus venit. Si non appararet hominem, locus nequaquam conditor esset. Post Dominum laudamus: Filii servorum tuorum inhabitabunt ibi. Et non dicitur in eum locum spiritualiter designamus. Sed plerique qui et post perceptum redemptoris auxilium ad desperacionis tenebras devolvuntur, et tanto nequius pereunt quanto et oblata remedia misericordie contempnunt. Recte ergo de dampnato homine dicitur: Neque cognoscet eum amplius locus eius, quia ad iudicem suum tanto districtius tunc in iudicio non agnoscitur quanto nunc ad reparacionem gratiam uti per bona recusavit. Unde summopere est quod non ait: nec cognoscet amplius locum suum, sed ait: nec cognoscet eum amplius locus eius. Quia non cognoscit non homini sed loco ascribitur. Patet enim conditor loci nomine designatum. Cum districtus ad examen veniens eius iniquitate dicturus est: Nescio vos unde sitis. Et electi quippe quos dextere reprobos repelli considerant, semetipsos cotidie a peccati ate nequicie sordibus sollicitius purgant. Cum peccatores aliosque ... studiose se ad pene meta succedunt. Unde recte subditur: Quapropter non parcam ori meo. Iudicem suum parcit qui confiteri malum fecit erubescit. In labore quippe mittere est hoc ad confessionem iniquitatis occupare. Sed in futuro iudicio non parcit qui ira districti iudicii preveniens verbis contra se ipse confessionis ... Unde per psalmistam dicitur: Preveniamus faciem eius in confessione. Hinc per Salomonem dicitur: Qui abscondit scelera sua non dirigetur; qui autem confessus fuerit et dereliquerit ea misericordiam consequetur. Hinc rursum scriptum est: Iustus in principio accusator est sui. Sed nequaquam contra confessionis os pandit, nisi cum consideracione districti iudicii per amorem angustatur. Unde recte mox subditur:

Quia dicitur iam iudicari

Via tamen habitaculi

Pro. 18

Desperati peccatores nubibus

Mt. 9

Ps.

Deus peccatoris dicitur locus hominis

Ps.

Ps.

Pro.

L. De confessione capitulum

Loquar in tribulatione spiritus mei. Tribulatio quippe spiritus linguam commovet, ut reatum pravi operis vox confessionis impugnet. Sciendum vero est quia sepe et reprobi peccata confitentur, sed deflere contempnunt. Electi autem culpas suas quas vocibus confessionis aperiunt districte animadversionis fletibus insequuntur. Unde et beatus Iob postquam se ori suo non parcere spopondit, tribulationem mox spiritus subdidit. Ac si aperte fateatur dicens: Sic reatum lingua loquitur, ut nequaquam expers animus ceteris stimulis per alia spiritus vagetur. Sed culpas loquens vulneris aperio, culpas non ad correctionem cogitans salute vulneris cum medicamine merore quero. Qui enim mala sua que perpetravit insinuat, sed flere que insinuaverit recusat, quasi subducta veste vulnus detegit, sed torpenti mente medicamentum vulneri non apponit. Confessionis igitur vocem plus necesse est ut meror excruciat, ne vulnus proditum sed neglectum quo licentius iam per humanam notitiam tangitur, deterius putrescat. Unde recte psalmista plagam cordis non solum detexerat sed detecte eciam medicamentum merorem adhibuit dicens: Iniquitatem meam ego pronuntio, et cogitabo pro peccato meo. Pronunciando namque occultum vulneris detegit, cogitando autem quid aliud quam medicamentum vulneri apposuit. Sed afflicte menti cum sua sollicitudine quedam cogitationum rixa per semetipsam oritur, contra semetipsam, cum se ad lamenta penitencie instigat, occulta se increpatione dilaniat. Unde recte mox subditur: Confabulabor cum amaritudine anime mee. In merore namque districti iudicii afflicti dum quedam male gesta plangimus, ipsa in nobis amaritudinis ad districtas eiusdem nos vigilantius excitati alia in nobis et que amplius defleamus invenimus. Reatum sepe quod torpentes latuit, fletibus subtilius innotescit. Et afflicta mens tanto inveniet malum quod fecerat, quanto nesciebat, eique rixa sua verius aperit quantum a meriti pace deviavit. Quia reatum suum tunc seculi non meminit, hunc in se commota deprehendit. Succrescens quippe amaritudo penitencie verecundanti cordi importune ingerit illicita que commisit.

De ostenso iudice

Districti quippe iudicis ostensi suppliciorum minas concutit, pavore animum ferit, pudore confundit, motus illicitos increpat, quietem noxie securitatis turbat, que ei conditor bona contulit, que ipse bonis illius mala reddidit enumerat, quam mire ab eo conditus, quam gratuito munitus, quam vocis superne modicatione ditatus est, quod conditionis gratiam sequi ipse et vocatus noluit, quod vocantis iussa nec sic dum sanctitatis consentiens deseruit, quod illuminatus donis, quod sua sponte pravis actibus et pro dona cogitatus est, quod cecitatis sue erroribus paterne sollicitudinis flagellis expiatus, quod a flagellorum doloribus ad salutis gaudia iam medicamento reductus est, quod quibusdam culpis etsi non gravibus subiacens, pariter tamen et inter flagella non desinit, quod peccatorem suum superna gratia nec contempta dereliquerit. Cum igitur afflictam mentem modo per replicationem donorum Dei, modo per improperia actionis sue tanta severitate increpat, fit in corde iustorum amaritudo anime lingua sua que tanto eis subtilius loquitur quanto et intus audit. Unde et nequaquam dicitur, fabulabor in amaritudine anime mee, sed confabulabor cum amaritudine anime mee, quia intus dolor que peccata singula repuntans, torpentem animum ad lamenta excitat, quasi ad eum verba confabulationis facit. In quibus semetipsum correptus inveniat et ad sui iam custodiam sollicitior exsurgat. Dicat itaque vir iustus ex voce sua, sed ecclesie typum tenens dicat omnia: Confabulabor cum amaritudine anime mee. Ac si apertius insinuat dicens: Contra me etiam cordis mei dolore colloquor, sed ferens me ambire iudicis me abscondo. Sed mens penitencie doloribus pressa in semetipsa constringitur, atque a curis delectationibus carnis presenti cognitione separatur, ad summa perficere appetit et tamen adhuc de corrupcione corporis contradictionem sentit. Unde apte mox subditur: Numquid mare sum ego aut cetus, quia circumdedisti me carcere? Capitulum.

De carcere capitulum

Carcere homo circumdatur quia plerumque et sub virtutum processibus ad alta conatur intimum et tamen carnis sue corrupcione prepeditur. Quia sub eorum pondere depressus dicens: Educ de carcere animam meam ad confitendum nomini tuo. Quid vero appellatione maris nisi corda carnalium tumidis cogitationibus fluctuosa? Et quid ante ceti nomine nisi antiquus hostis exprimitur? Qui dum mentes secularium possidendo penetrat in meorum libera cogitatione natat. Sed cetus carcere stringitur quia malignus spiritus in inferioribus deiectus ne ad celestia evolare prevaleat, pene sue pondere coartat. Petro attestante qui ait: Deus angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit in iudicium cruciandos reservari. Cetus carcere restringitur quia temptare bonos quantum deside-

vocatus

ac qui cum amaritudine anime sue confabulatur

peccatores per mare, cetum dyabolus designat

Secunda Petri 2o

8

rat prohibere. Carcer quoque maris cetum
datur. quia carnalium mentium tumida et in-
sana que desideria ad peragenda que ap-
petunt mala impossibilitatis sue angus-
tia gravantur. Sepe enim quidam elationibus
concupiscunt sed tamen eis divino iudicio cir-
ca mirabiliter disponente subiecti sunt.
Nocere bonis elati desiderant et eum
subiecti ab eis solacia sperant. Pro-
sperandis voluptatibus vite presentis cupi-
unt sed tamen ea sub celeritate rapiuntur. De
quibus bene per psalmistam dicitur. Statuit aquas
quasi in utre. Aque quippe in utre
sunt cum labentia eorum desideria quia
operis effectum non inveniunt sub carnali
corde deprimuntur. Cetus ergo ac mare
custodia carceris premitur. quia vel ma-
lignus spiritus vel sequaces illius in quorum-
que mentibus colligit atque in eis inclusas
tumentium cogitationum nolunt ut implere
mala que appetunt nequeant summa
eos districtio angustat. Sancti autem
viri quo intimo corde celestium archa-
na considerant eo ad hec contra ardo-
ribus anhelant. Ibi iam plene saciari
desiderant. ubi adhuc parum aliquid ore
contemplationis degustant. Pre car-
nis eripiunt stimulum subderi vel inquieta-
tione illicitum de eius iam corruptione
tollerare. Sed quia scriptum est. corpus quod
corrumpitur aggravat animam et deprimit
terrena habitatio sensum multa cogitantem. inte-
rione iam quidem ultra semetipsos eun-
tes sed tamen adhuc infirmitatis sue
metis motibus subditi. corruptionis se
carcere clausos dolent. Ait ergo Numquid
mare sum ego aut cetus. quia circum-
dedisti me carcere. Ac si aperte diceret. Numqui[d ma]-
re vel cetus iniqui ut eorum quorum auctor
malignus spiritus. quia effrenari ad so-
lam perpendi in iniquitate licencia ap-
petunt. ita pene sue carcere constrin-
guntur. Ego autem qui iam excelsitatis
tue libertatem desidero. cur adhuc
mee carcere corruptionis premor? Et
tamen nec angustiis superbe reguntur
quia amore veritatis accensi. infirmi-
tatis sue angustias transgredi perfecte
concupiscunt. nec ab auctore iustorum
iniuste disponitur. quia electorum suorum
vota discernens cruciat cunctos (?)
purgat ut ad percipiendum quod deside-
rant quique melius ex dilatione conva-
lescant. Electi autem quousque ab intima
quiete deserunt. ad cor suum redeunt
ibique actionis sue tumultibus abscon-
si quasi amenissimum secretum petunt.
Sed in eo sepe temptationis aculeos
senciunt carnis incentiva patiuntur
et ibi gravissimos labores inveniunt
ubi magnam requiem a labore quesierunt.
Unde sanctus vir pro insinuatione carnis sue
carcerem ad quieta cordis spacia redire
festinans. quia eandem rixam et in in-
timis invenit quam actionibus fugit.
Protinus subdidit dicens. Si dixero conso-
labitur me lectulus meus et relevabor
loquens mecum in stratu meo. terrebis me
per sompnia et per visiones horrore concuties.
In sacro namque eloquio lectus vel cubile
vel stratum secretum solet cordis intelli-
gi. Hinc est enim quod sub omni eiusque ame-
speciei sponsa occultis stimulis sui amoris
excitata in canticis canticorum dicit. In
lectulo meo quesivi per noctes quem di-
ligit anima mea. In lectulo quippe et per
noctem dilectus queritur. quia nimirum
invisibilis conditoris species repressa omni
corporee visionis ymagine in cubili
cordis invenitur. Unde et eisdem suis di-
lectoribus veritas dicit. Regnum dei intra vos
est. et rursum. Si ego non abiero pa-
raclitus non veniet. Ac si aperte diceret.
Si abstractionis vestre oculis corpus non
subtraho. ad intellectum vos invisibilem
per consolatorem spiritum non perduco. Hinc
per psalmistam dicitur. Exultabunt sancti in gloria le-
tabuntur in cubilibus suis et cetera. Sequitur.

De leticia cordis

Quia enim mala actionibus fu-
giunt secum intus in secreta gaudi-
um. sed tunc leticia cordis perfecta erit cum
carnis contra spiritum pugna non fuerit. Nam
quousque caro illicit quia quasi domi-
nus (?) paries quatitur et cubile turbatur
et recte per eundem psalmistam dicitur. Universum
stratum eius versasti in infirmitate eius.
Cum enim nos temptatio carnis co-
ncutit tremefacta mentis in firmita-
te mentis cubile confundit. Quid vero
hoc loco sompnia vel visiones accipi-
mus nisi ymaginationes venturi districti iu-
dicii quas iam ut eius per timorem ce-
rnimus sed tamen ut est veraciter non
videmus. Sancti itaque viri ut dixi-
mus ad cordis secreta se redeunt cum in
hoc mundo vel nulla nocentium prospera
vel nulla iniquos adversa patiuntur atque
exterius laboribus fessi quasi stratum
vel lectulum cubilia mentis petunt. Sed
dum quibusdam ymaginationibus co-
gitationum qui sunt subtilia divina iu-
dicia conspiciunt. quasi in ipsa strati sui
requie sompnii visione turbantur.
Contemplantur enim quod districtus iudex
veniat qui dum in mente magnitu-
dinis cordium secreta illuminat omnis
ante oculos culpas reducit. pensant
quanta sit verecundia in conspectu
tunc totius hominum genus angelorum

Desiderium puerorum

Desiderium iustorum

Cap. 9

omnium archangelorumque confundi perdunt qui post confessionem criminis reatum manet. at tamen reatus animum in mortalitate morientem et indeficientem: deficientem carnem gehenna consumat. Cum itaque tam pavida ymaginatione mens quatitur quid aliud quam instantis tristicie sompnium videtur. Dicat ergo. Si dixero consolabitur me lectulus meus et relevabor loquens mecum in stratu meo terrebis me per sompnia et per visiones horrore concuties. Ac si aperte dicat. Si exteriora fugiens introrsus redeo et in cunctis requiescere in cordis cubili concupisco ibi in dominum districtionis tue contemplationes obicis vehementer me per pavores mee providencie ymaginationes terres. Unde autem dicitur et relevabor loquens mecum in stratu meo. quia nimirum cum admentem nostre silencium fessi redimus qui in stratu colloquentes occulta intra nos cogitationum verba versamus. Sed sicut ipsa intra collocucio ad imparacionem intrat quia compulsa vehemencius instituis nobis qui terrorem districti iudicis in notescat et intente aperitur.

De ymaginibus sompniorum

Necesse vero hoc studeat intra veram perscrutari cognoscendi magna opera est quot modis tangant animum ymagines sompniorum. Aliquando namque sompnia ventris plenitudine vel inanitate. Aliquando vero revelacione aliquando illusione aliquando cogitatione simul et revelacione generantur. Sed duo que prima diximus omnes experimento cognoscimus. Subiuncta autem quatuor sacre scripture paginis invenimus. Sompnia etenim nisi plerumque ab occulto hoste per illusionem fierent nequaquam hoc vir sapiens indicaret dicens multos errare fecerunt sompnia et illusiones vane. Vel certe non auguriabimini nec observabitis sompnia. Quibus profecto verbis cuius sint detestationis ostenditur que auguriis coniunguntur. Rursum nisi aliquando ex cogitatione simul et illusione procederent. Salomon minime dixisset. Multas curas secuntur sompnia. Et nisi aliquando sompnia ex misterio revelacionis orirentur. Joseph preferendum se fratribus sompno non videret nec Marie sponsum ut ablato puero in Egyptum fugeret per sompnium veritas admoneret. Rursum nisi aliquando sompnia cogitatione simul et revelatione procederent nequaquam Daniel propheta nabuchodonosor visionem disserens a radice cogitationis inchoasset dicens. Tu rex cogitare cepisti in stratu tuo quid esset futurum post hec. et qui revelat misteria ostendit tibi que ventura sunt. et paulo post. Tu rex videbas et ecce quasi statua una grandis statua illa magna et statura sublimis stabat contra te etc. Daniel itaque dum per sompnium implendum reverenter insinuat et ex qua origine sit cogitatione manifestat patenter ostenditur quod hoc plerumque ex cogitatione simul et revelatione generentur. Sed nimirum cum sompnia tot rerum qualitatibus alternentur tanto eis difficilius credendum quanto et ex quo impulsu veniant facilius non elucet. Sepe namque malignus spiritus hiis quos amore vite presentis vigilantes intercipit prospera etiam dormientibus promittit et quos formidare adversa considerat eis hoc dirius sompnii ymaginibus intentat quatenus indiscretam mentem diversa qualitate afficiat eamque extenuat et electorum corda afficere sompniis non desistit ut ab intentione cogitationis solide adeptum saltem momentum quod dormientes exercentur. Omnis ipsi protinus ab illusione ymaginationis animum distrahunt. Sed hostis insidians quo eos vigilantes minime superat eos dormientes gravius impugnat. Quem tamen hec maligne agere superna dispensatione benigne permittit. ne electorum cordibus ipse saltem a passionis premio sompnus vacet. Unde ergo recte rectori omnium dicitur. Si dixero consolabitur me lectulus meus et relevabor loquens mecum in stratu meo terrebis me per sompnia et per visiones horrore concuties. Quia nimirum deus cuncta mirabiliter dispensat et ipse facit quod malignus spiritus iniuste facere appetit qui hoc fieri non nisi iuste permittit. Sed quia iustorum vita et per vigilias temptatione quatitur et per sompnium illusionem fatigatur foris corruptionis sue molestias tolerat intus aperte semetipsam grauiter illicitas cogitationes portat. quid est quod faciat ut pedem cordis a tot scandalorum laqueis evellat. Ecce beate vir quanta undique premeris tribulatione seu perturbatione cognovimus. Sed quod consilium contra hanc invenias audiamus. Quamobrem elegit suspendium anima mea et mortem ossa mea. Quid namque paciam nisi mentis intencio. quid per ossa nisi carnis fortitudo figuratur. Omne autem quod suspenditur procul dubio ab imis elevatur. Anima ergo suspendium elegit ut ossa moriantur. quia dum mentis intencio ad alta se sublevat. omnem in se fortitudinem vite exterioris necat etc.

De electione suspendii

Sancti etenim viri certissime sciunt quia hic in hac vita requiem nequaquam possint et ideo suspendium eligunt. quia nimirum desideria terrena deserentes ad alta animum tollunt suspensi ante mortem suis ossibus moriuntur quia amore celestis pre

Sompnijs non est credendum cum tam sit ignota

Ex spe sublimiore a deprimendo tribulatione confidat saepe

Dum in temptatione perseverat eos dormientes gravius impugnat hostis

Anima et ossa quid significent

et utrum studiis accincti hoc quod fortes
prius in mundo fuerant contra se militantes
inseruntur. Unum libet quod animam pau
lus suspenderat qui dicebat Vivo
autem iam non ego vivit vero in me Christus
Et rursum desiderium habens dissolui et
esse cum Christo et michi vivere Christus est et mori
lucrum. Cuius gesta tenere fortitudinis
ad memoriam revocamus quam quedam
ipse ossa mirabatur dicens. Hebreus ex
hebreis secundum legem phariseus secundum emulacio
nem persequens ecclesiam dei. Sed suspen
dium anime quo hec ipse ossa interficit
proximus aspicit qui subiungit Sed que in
fuerunt lucra hec arbitratus sum propter Christum
detrimenta. Cuius adhuc ossa ipse in
ipso iam firmat vehemencius extincta
cum subdit propter quem omnia detrimen
tum feci et arbitror ut stercora. Mor
tem [illegible] ossibus [illegible] [illegible] pende sus
pendit qui illico subiungit dicens
ut Christum lucrifaciam et inveniar in illo
non habens meam iusticiam que ex lege
est sed eam que ex fide est Ihesu Christi
Sed quia constat eius testimoniis pau
lum ad alta suspensum mundo mor
tuum testari similiter nunc beatum Iob si
plenius eodem spiritu extiorum vite
concupiscenciam fugiat ondamus
Ossa desperavi nequaquam ultra iam vivam

De iusta desperatione

Sunt non nulli iustorum qui sic
celestia appetunt ut tamen a terre
num spe minime frangantur largita
divinitus promia adnecessitatis subsidium
possident honores sibi temporales impe
sos tenent aliena non ambiunt sua
licite utuntur. Qui tamen ab eisdem re
bus quas habent alieni sunt quia ad
habet ipsa que possident ex desiderio
non tenent. Et sunt non nulli iu
storum qui ad comprehendendum cul
men perfectionis accincti dum altiora
intimus appetunt exterius cuncta dere
linquunt qui rebus se habitis nudat gla
horis expoliant qui iuniorum deside
riorum passibilitatem se amici me
roris afficiant. Hii devotionibus conso
lacionem nolunt qui intimis gaudiis me
tem apriant vita ipse fundite cor
poree delectacionis necant. Talibus
namque per paulum dicitur Mortui enim estis
et vita vestra abscondita est cum Christo
in deo. Horum voce ex psalmo per eum
dicebat Concupiscit et defecit anima
mea in atria domini. Concupiscit enim
sed non defecit qui iam quidem
celestia appetunt sed adhuc terrene
alterorum delectacionibus minime lan
guntur. Concupiscit vero et in di anima

deficit qui tamen eterna desiderat in amorem
temporalium non perdurat. Hinc prius item dicit
Defecit in salutare tuo anima mea. Hinc
per semet ipsam veritas admonet dicens Si quis
vult post me venire abneget semet ipsum
Et rursum Nisi quis renunciaverit
omnibus que possidet non potest meus esse
discipulus. Horum igitur modo sanctus vir
divisa a terrenis desideriis mente se ipse
rit qui ait Desperavi nequaquam ultra iam vivam

De iusta desperatione

Iusto quippe desperare est prius vite
bona extimatur electione deserere ma
xima querere et in rebus temporalibus fiduciam
non habere. Qui hoc agens nequaquam
olet se vivere aspicit quia vivificat
te morte certus amicta se passionis occi
dit. Absit enim ut vir sanctus dedime
mine largitate desperet ne gressum cordis
a precetu intimi itineris subtrahat ne
amorem conditoris deserens quod amicte de
scien[illegible] tus in via remaneat et confos
sus gladio largitionis desperacionis in
at. Sed ne eius dicta admi intellectu arbi
trium videamur violenter inflectere debemus
a posterioribus premissa pensare. Quo
enim sensu hec dixerit ipse protinus indicat qui
subiungat Parce michi nichil enim sunt dies
mei. Neque enim duo hec verba conveniunt de
sperare et parcere. Nam qui desperat non iam
sibi parci postulat et qui adhuc sibi
parci desiderat profecto minime desperat. Unde
de quo est quod desperat. Aliunde vero quod parci
sanctus vir postulat. Quia nimirum de
bona vite tuisemet per desperacionem des
ad optimenda que permanent ipse robus
tior convigit. Desperando itaque melius
ad spem venire dicitur qui eo certius ven
turam appetit quo precia nec eius corde
spacione delinquit. Et notandum quod unum
sui cordis insinuans unam quidem desi
sinaz protulit sed hanc tercio insinuando re
plicavit. Qui enim superius dixerat Elegit
suspendium anima mea hoc replicans
dicit desperavi atque eterna concupiscendo
et temporalia post ponendo hoc postremo in
tulit parce michi et quod superius dixit morte
ossa mea hec nimirum subdidit nequaquam
ultra iam vivam hoc ultimum protulit
nichil enim sunt dies mei. Sancti autem
dies suos nichil esse considerat quia ut
paulo superius sepe iam diximus sancti
viri quo eternis summa agnoscunt eo
sublimius terrena despiciunt. Et videns pre
vite dies nil esse conspicit quia illum
te mentis oculos in consideracione ete
rnitatis figunt. Deque dum ad se redeunt
quid se esse nisi pulverem agnos
cunt et infinita sue consciencia districti
indican metiunt eiusque vim tanti

Ad Gal. 2
Ad phil. 1
Ad phil. 3
habito
19 capitulum
Usus temporalium ordinatus non tollit sanctitatem
Ad Col. 3

vigoris aspiciunt trepidant examinari
quod sunt. Unde adhuc apte subiungit: Quid
est homo quia magnificas eum aut
quid apponis erga eum cor tuum. Hominem
deus magnificat quia largitate verbi
ditat infusione gratie visitat honore col-
late virtutis exaltat. Cumque per se in se ipsum
nichil sit esse tamen eum congnicionis
sue participem benignitatis intime conce-
dit. Sed erga eundem magnificatum homi-
nem cor suum deus apponit quia post eius do-
na iudicium exerit multa subtiliter pensat
data pondera vehementer examinat et
tanto ab eo post districcius penas exigit
quanto hunc nunc per ea intime largius
prevenit. Vir igitur sanctus in immensitatem
sue magestatis aspiciat atque ad infir-
mitatem propriam consideracionis oculum re-
ducat. Videat quia caro capere non valet
hoc quod de semetipsa veritas dicit spiritum docet.
Videat quia et sublevatus hominis spiritus
iudicium collatum non sufficit quod deus sub
examine districte retribucionis intendit
et dicat: Quid est homo quia magnifi-
cas eum aut quia apponis erga eum cor
tuum. Ac si aperte exclamet dicens: Mag-
nificatur homo spiritali munere sed tu carnem
et vias eius post munera districte consi-
deras. Sed tamen si remota pietate iudicetur
pondus quod eterna subtilitate imminet
sic nec sublevatus ad iusticiam spiritus valet.
Quia et si habet unde circa se tua dona di-
latant ad inquisicionem tamen tui examinis
sua infirmitas angustat. Unde et adhuc
apte subiungit: Visitas eum diluculo et
subito probas illum. Quis enim nesciat
quia diluculum dicitur cum iam nocturna
tempora in claritatem lucis mutantur. Nos itaque
noctis tenebris premimur cum perpetracione
iniquitatis obscuramur. Sed nox in lucem
vertitur cum corda nostra iusticie fulgor er-
roris nostri obscuritas vitatur congnicione
radiatur. Nox in lucem vertitur cum cor-
da nostra iusticie fulgor illuminat quem ex-
citate culpe deprimebat. Hoc diluculum dis-
cipulorum mentibus oriri Paulus aspe-
xerat cum dicebat: Nox precessit dies
autem appropinquat. Diluculo ergo nos deus
visitat quia erroris nostri tenebras lucis
sue illustrat congnicionis contemplacionis
munere sublevat et in arcem virtutis exaltat.

De probacione hominis.

Sed notandum quod deus postquam diluculo
visitat subito hominem probat quia
et attendendo corda nostra adiutores pre-
venit et recedendo continuo temptacione
permittit. Si enim post virtutes munera nulla
temptacione concuteretur haberet se
de semetipso gloriatur. Ut ergo et infirmitatis
dona habet habeat et infirmitatem suam sciendo

agnoscat post accessum gratie ad alta sustol-
litur et post recessum quid de semetipso sit
probatur. Quod bene nobis ex hystoria sa-
cre leccionis innuitur quia Salomon et
dimitus accepisse sapienciam et tamen post accep-
tam eandem sapienciam meretricum statim
pulsatus questione memoratur. Qui enim ut
gratiam tante revelacionis accepit ista-
men tempore mulierem pertulit quia nimirum
sepe cum mentem nostram concessis vir-
tutibus respectus intime largitatis illu-
minat hanc protinus et levibus cogitaciones
turbant ut que sublevata in summo
intime consulat etiam temptacione pul-
sata quid sit inveniat. Sic Elias et vi-
sitatus diluculo sermone celos aperuit et
tamen probatus subito in summis per deserta
fugiens unam mulierem expavit. Sic Pau-
lus adtertium celum ducitur paradisi pene-
trans secreta considerat et tamen ad semet-
ipsum rediens contra carnis bellum labo-
rat legem aliam in membris sustinet
eiusque rebellione fatigari legem spiritus dolet.
Diluculo ergo deus visitat sed subito post
visitacionem probat quia et collato munere
sublevat et abstracto ad parvum ipsum sibi
hominem demonstrat. Sed eo usque penal
dubio patimur quo defecti funditus la-
be peccati ad primisse incorrupcionis
statum reformemur. Unde adhuc apte sub-
ditur: Usquequo non parcis michi nec dimittis
me ut glutiam salivam meam. Saliva
nobis ex capite labitur ab ore in ventrem
ducitur cum glutitur. Quid itaque est
caput nostrum nisi divinitas per quam condi principium
fuimus ut creatura simus Paulo
attestante qui ait: Caput viri Christus caput
autem Christi deus. Quid autem venter nostrum
est nisi mens. Que dum cibum suscipit
susceptum vi intellectum suscipit refecta procul
dubio omnia membra actionum regit
nisi enim sacra eloquia alii mentem
nomine ventris exprimerent Salomon
utique non dixisset: Lucerna domini spiraculum
hominis que investigat omnia secreta
ventris. Quia nimirum dum nos gratia
supremi respectus illuminat cuncta etiam
mentis nostre abscondita nobis manifestat.
Quid ergo saliva nomine nisi sapor
intime contemplacionis accipitur que
a nobis accipitur defluit quia
de celsitate conditoris adhuc nisi ad vitam
nos positos vix gustu revelacionis
tangit. Unde et redemptor veniens
saliva luto miscuit et ceci nati ocu-
los reparavit quia superna gratia car-
nalem cogitacionem nostram permixtio-
nem sue contemplacionis irradiat et
ab originali cecitate hominem ad in-
tellectum reformat. Nam cum quia ipsa

20 capitulum · R · b · 3 Reg 11 · Salomis meretrices · 3 Reg 19 · 2 ad Cor 12 · S · 21 capitulum · Deus est caput eius · 1 ad Cor 11 · b · Prov 20 · c · Jo 9

dis gaudiis copulatum, nichil iam exilio natura edidit. Quia antea homo sine oculis processit. Sed sicut vir sanctus insinuat, his saliva ad os quidem labitur, ut vero ad ventrem usque pervenit, non glutitur; quia divinitatis contemplacio sensum tangit, sed plene mentem non reficit, quam perfecte animus conspicere non valet, quod adhuc quia caligo corrupcionis prepedit, raptim videtur.

Saliva (Marginal note)

De mente electorum

Electa enim electorum mens iam terrena desideria subicit, iam cuncta que considerat preterire transcendit, iam a bonis terrenorum delectacione suspenditur, et que sunt bona invisibilia rimatur atque hoc agens plerumque dulcedine superne contemplacionis rapitur, iamque de intimis aliquid quasi per caliginem conspicit, et ardenti desiderio interesse spiritalibus angelorum ministeriis conatur. Visu incircumscripti luminis pascitur, et ultra se quieta ad semetipsam relabi dedignatur. Sed quia adhuc corpus quod corrumpitur aggravat animam, inherere diu luci non valet quam raptim videt. Ipsa quippe carnis infirmitas transcendentem se animam retrahit atque ad cogitanda ima ac necessaria suspirantem reducit. Saliva ergo ex capite destillans os tangit, sed ad ventrem minime pervenit, quia liquore superne contemplacionis iam quidem intellectus noster infunditur, sed nequaquam mens plene saciatur. Iuxta quod enim gustus est, in nobis sacietas. Salivam itaque glutire non possumus, quia superne claritatis bono saciari non permittimur, quod adhuc ex infirmitate gustamus. Sed quia hoc ipsum quod utcumque iam superna cognoscimus ex pietate percepimus est. Quod nos hic percipere perfecte non possumus, adhuc ex pena iuste dampnacionis venit. Unde dicitur: Usque non parcis michi, nec dimittis me ut glutiam salivam meam. Ac si aperte diceretur: Tunc homini plene parcis cum hunc ad perfectionem tue contemplacionis ut claritatem tuam raptus intimus videat, et cum carnis sue corrupcio oculos non repellat. Tunc permittis ut salivam glutiam, cum me sapore tue claritatis usque ad habundanciam saciatis infundis, ut nequaquam iam prodigenciam gustu oris existimem, sed interioribus irrigato mentis ventre subsistam. Sed qui pervenire vult ad bonum quod appetit, debet mala confiteri que fecit. Unde: Peccavi, quid faciam tibi, o custos hominum. Recte fatetur malum quod egit, et in recompensacione debet offerre non omne bene, quia ad abluendam culpam quelibet humane accionis virtus infirma est nisi hanc pietatis gracia foveat et non iusticia recte iudicans premat. Unde recte per psalmistam dicitur: Melior est gracia tua super vitam. Gracia videat innocens apud districtum iudicem, gracia nos vita tamen non liberat si ei reatus sui debitum misericorde benignitas non relaxat. Vel certe cum dicitur Quid faciam tibi, pacientis ostenditur; quia si ipsa bona que agere percipimus, non preceptori sed nobis prosunt. Unde rursum per psalmistam dicitur: Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non indiges. Similiter ante nostre destitucionis exprimitur, cum deus hominum custos vocatur. Quia si eius nos custodia minime protegit, antiqui hostis insidias nostre sollicitudinis oculus vigilans dormit, propheta hoc rursum testante, qui ait: Nisi dominus custodierit civitatem, in vano vigilant qui custodiunt eam. Nos namque cecidimus, sed ut resurgere viribus non valemus. Culpa nos voluntarie semel deprimit, sed penam culpe deinceps coacte deprimunt ad amissam rectitudinem surgere studiorum conatibus intensis sed meritorum ponderibus gravamur. Unde et apte subditur: Quare posuisti me contrarium tibi, et factus sum michimet ipsi gravis? Tunc sibi contrarium deus hominem ponit, cum deum homo peccando derelinquit. Serpentis quippe persuasionibus captus hostis eius extitit, cuius precepta contempsit. Iustus vero conditor hunc ut sibi contrarium posuit, quia in tumida elacione deputavit. Sed ipsa hic contravencio culpe facta est hominum pondus pene ut corrupcionis sue male liber serviat qui bene sine corrupcionis libertate gaudebat. Ad liberam quippe similitudinem artem deserens ad infirmitatem ingenii superbiendo pervenit et custodem cordis erigendo supposuit, quia qui subesse divinis iussionibus noluit subiectus se necessitatibus succumbit [illegible].

De pondere carnis ac mentis

Quod melius ostendimus si ea que de ie sustinet et pondus carnis et pena pondera mentis exprimamus. Nec enim tactamus hoc quod dolores tolerat, quod febribus anhelat, sua quadam egritudine constringitur ipsa, quam in corpore quasi salus vocatur egritudo est. Nam otio tabescit, opere deficit, inedia deficiens cibo reficitur ut subsistat, refectione lacessens abstinencia relevatur ut ingerat, aqua perfunditur ne arescat, linteis tergitur ne ipsa nimia perfusione liquefiat. Labore vegetatur ne quiete torpeat, quiete refovetur ne laboris exercitatione succumbat. Fatigata vigiliis recreatur, ne quiete sua per sompnus lassetur. Vestibus tegitur ne frigoris asperitate penetretur, quesito calore deficiens ariditatem flatus refovetur. Cumque inde moles

tias in vertit. Unde vitare molestias que
sunt male sanata, ut ita dixim, de ipso
suo medicamine languescunt. Remotis
ergo febribus cessantibusque doloribus
ipsa sua salus egritudo est, cum curan-
tibus dei necessitas nulla iam deest. Quod
enim solacia adinvenimus, quasi tot ire
egritudini medicame-
tis obviamus. Sed ipsum quoque medicame-
in longius vertitur, quia conquisito reme-
dio paulo diutius inherentes, ex eo gra-
vius deficimus, quo providere ad refectionem
paravimus. Sic nimirum debuit presumptio
corripi, sic superbia sterni spiritum. Anima
enim elati semel supposuimus spiritum, ex tunc
defluentis corrupcione per terrarum lucem. Ipsa
quoque mens nostra a sue institutionis statu
gaudio exclusa, modo spe decipitur, modo
pavore vexatur, modo despiciendo dolo-
re deicitur, modo falsa hilaritate relevatur.
Transitoria pertinaciter diligit, sed eorum amis-
sione incessanter atteritur, quia et incessan-
ter cursu rapiente permutatur, rebus autem
mutabilibus subdita et a semetipsa variatur.
Nam quesivimus quod non habet, anxia perquirit.
Cumque hoc habere cepit, tedet habuisse [illegible]
pisse quod quesivit. Amat sepe quod despex-
erat, despicit quod amabat. Cum labore
que eterna sunt discit, sed eorum repente ob-
liviscitur, si laborare desierit. Diu querit
ut parvum quid de summis inveniat, sed
ad consueta citius relabens, nec parum in
his que invenit perseverat. Eruditionem
appetens vix suam ignorantiam superat,
sed erudita gravius contra se gloriam pug-
nat. Vix carnis sue sibi tirannidem
subicit, sed tamen adhuc intus ymagines cul-
pe tolerat, cuius iam foris opera vincendo
restrinxit. In auctoris sui inquisitione
se erigit, sed rebellantem hanc corporea
rerum [illegible] caligo confundit.
Semetipsam qualiter incorporea corpus re-
gat, invenire vult et non valet. Requirit
unde quod sibi inde non sufficit, et sibi eo
ignara deficit quod prudenter requirit.
Ampla est et simul angusta, considerans
qualem se veraciter estimet ignorat.
Anima si non ampla esset, nequaquam
quam tam investiganda requireret, et
rursum si angusta non esset, hoc ipsum
saltem quod ipsa requirit inveniret. Bene
ergo dicitur: Posuisti me contrarium tibi et fac-
tus sum mihi met ipsi gravis, quia deum
repulsus homo et certe molestias et
amente gemes tolerat, grave nimirum
pondus semetipsum portat, undique labo-
ribus premitur, undique infirmitatibus in-
getur, ut qui relicto deo se sibi ad requi-
em sufficere credidit, nil inveniret nisi tu-
multus perturbationis in semet inveniret.

quod se fugere querit, sed auctore contemp-
to quo se fugiat non habet. Cuius infir-
mitatis pondus bene quidam sapiens con-
templatus ait: Et grave iugum super
filios adam a die exitus de ventre ma-
tris eorum usque ad diem sepulture in matrem
omnium. Beatus autem iob ista considerans
et quare ista ita ordinata sunt ingerens,
non iustitiam redarguit, sed in illam
inquirit, ut percunctando ipse humiliter
proficiat, quod precando divina pietas intimat.
Ideo sic apte dicit: Cur quasi contra-
rium tibi hominem despicis, qui certis
scio quia pie vel ipsum quem despice-
re credideris non nisi. Bene autem adhuc et hu-
militatem confessionis exprimit et vocem
libere inquisitionis adiungit dicens: Cur
non tollis peccatum meum et quare non
aufers iniquitatem meam? Quid am-
plius in verbis quid aliud quam de-
siderium prestolati mediatoris insinuat?
De quo Iohannes ait: Ecce agnus dei,
ecce qui tollit peccata mundi. Vel certe
designando quia tunc peccatum plene tol-
litur cum per incorruptionis gloriam
nostra corruptio permutatur. Esse namque
a culpa liberi nequaquam possumus
quamdiu in corpore mortis tenemur. Re-
demptionis ergo gratiam vel resurrectionis
soliditatem desiderat qui iniquitatem
suam auferri funditus sperat. Unde
mox et penam quam ex origine unius
et meritum corruptionis adhuc pertimescit
adiungens subdit: Ecce nunc in pulvere
dormiam, et si mane me quesieris,
non subsistam. Peccati pulvis homo
dum est pulvis est et in pulverem
revertitur. Mane autem dei illa est manifestatio
festatio mentium que in adventu in-
ditis apertis cogitationibus, qui per noctis
tenebras demittitur. Unde hinc
mane per psalmistam dicitur: Mane astabo
tibi et videbo. Querere autem dei est
hominis subtili interrogatione discutere
et discutiendo districte iudicare. Be-
atus igitur iob humane deiectionis
dampna considerans videat quia
et prius iam pena premitur et adhuc
defunctus gravius urgetur et dicat: Ecce
nunc in pulvere dormiam et si mane
me quesieris non subsistam. Ac si
aperte deploratus dicens: Supplicii
dum mortem iam carnis patior et tu
adhuc de venturo iudicio [illegible]
mortem districtionis tue [illegible] pertimesco.
Iudicium persona sustineo sed adhuc
[illegible] culpas restitui et
peccati meriti formido deteriorem [illegible]
mortem considerans dicit: Ecce nunc
in pulvere dormiam et si mane me

Em Ro.

Jo. 1o

gn 3.

Querere dei

Capitulum viij textus
Et psp multiplicis sermonis dicta

quesierit non subsistam Iuniorem mentes tuos adiungat Et si inquirere me quesieris non subsistam Quantalibet enim iusticia polleat nequaquam sibi in innocencia sua velut clara sufficiant si in iudicio districte requirantur Sed hoc iustorum ad solacium sine exceptionis in nemine quod nequaquam se posse sufficere humiliter sentiunt Sub humilitatis quo tegmine a gladio secrete animadversionis absconduntur et quo tiorem veniam iudicis prestolantes continuo timore trepidant eo indesinenter agitur ut reparationes fiant Sequitur Rudens autem baldad suites ayt Usque quo loqueris talia et spiritus multiplex sermonis oris tui Sequitur

De iniustis quibus semper gravia sunt verba iustorum

Iniustis quippe semper gravia sunt verba iustorum et que ad edificationem prolata audiunt hoc quasi superimpositum pondus ferunt Quod de se apte baldad suites indicat dicens Usquequo loqueris talia Qui enim usque quo dicit quia edificationis verba iam portare non possit ostendit Sed cum corrigi inique despitiens verba peccata terminat verba et primus adiungit Et spiritus multiplex sermonis oris tui Omnis multiplicitas in sermone reprehenditur et procul dubio intelligentie gravitas infecunde gatur Verba quippe et summa loquencium quadrifaria qualitate distinguimus

De qualitate dicencium

Nam sunt non nulli quos sentiendi ac dicendi amplitudo dilatat Sunt non nulli quos sentiendi simul et dicendi inopia angustat Sunt non nulli qui efficaciam dicendi habent sed acumine sentiendi steriles sunt sed inopia locutionis obmutescunt Hoc namque in hominibus cunctis Quod in rebus sepe insensibilibus videmus Nam plerumque humidans aqua ab intimis ducitur et largis insupsitam meatibus demanat Plerumque angusta in intimis latet et progrediendi rimas difficiliter inveniens foras angustior exundat Plerumque immunia in absconditis oritur cunctisque patens qua exeat invenit exlongo foramine plenius procedat magnis se meatus dilatatur sed non est quod fundat Plerumque vero ampla inas fontes sufficiunt sed angustis perfusa meatibus tenuissima profluit Sic itaque malis ob patentes emanat quod largus ingenii fons instruat Inaliis intellectus nec fonte porrigit nec lingua effundit Inaliis ob quidem ad dicendum patet sed ad redeundum pata est sensu lingua nil accipit Inaliis ita largus sentiendi fons accorde exundat sed hunc quasi meatus tenuis impar lingua coangustat In quibus nimirum quatuor custodi qualitas sola tamen tota subiacet que hoc sibi plocutione accipit ad quod pingerem non assurgit Nam prima laudanda est que utrumque simul carere omnia valens potest Secunda miseranda que utrumque simul caret Tercia admiranda que explere quod sentit non valet Tercia non despicienda atque repruenda que dissimone se erigit sensus iacet que inebrians in sfacione tumentibus sibilis ad aures audientium vasta sed vacua procedit quod in quod nunc baldad ad beatum iob crimen intorquet dicens Spiritus multiplex sermonis oris tui Nam cum multiplicitatem sermonis oris tribuit profecto oris inopiam reprehendit Ac si apte dicat Redundancia spiritus in sermone oris attollens sed spiritus indigencia exangustans Sequitur

De pravis qui reprehendunt iram iustorum

Pravam autem tum ita reprehendunt ne ipsi que iusta sunt destruere videantur hoc omnibus bona que audiendo didicerunt quasi incognita proferunt Unde et baldad primus adiungit Nunquid deus supplantat iudicium et omnipotens subvertit quod iustum est Hoc beatus iob non loquens negaverat nec reticens ignorabat sed pravi quique ut diximus et nota iactanter proferunt ut locutio docti videantur contempnunt moderate compescere quidem ne redaueant de improvida tacuisse Sciendum nobis est quia cum divine iusticie rectitudinem laudant Cum se ad gaudium prosperitas sublevat et alios flagella castigant cum se prosperitatis serenitas prosperitate prosperi alios adversitate fatigari Nam dum prius agunt sed iustos arbitrantur hoc quod sibi prospera suppetunt debere suis meritis credunt et eo quod colligunt quod deus iniuste non iudicaret quodquam iustos se adversitas multa multa contristat Sed si eorum tam quoque breviter vis superne correptionis attingit pulsari prius consilium divinum contimonis increpant quod plano commodi ore ecce meum nolimus amicicia provocat iniustum esse iudicium quod suis moribus adversatur Et nunc ganit de divina equitate disputant adversitationis verba prosiliunt et correpti quod delinquerunt gravius delinquunt Unde et per psalmistam contra peccatoris confessionem dicitur Confitebitur tibi cum bene feceris ei Despecta quippe vox confessionis est quam format iocunditas prosperitatis Sequitur

Locus dicit de divinis redditus

Vide de quibus locus

Quod hic et sunt nonnulli quorum acumen sentiendi sublevat

b

F

G

a

Pravi laudant iusticiam domini in prosperitate

Dicitur quod adversitas prosperitatis confitetur

Sola autem confessio sed magni meriti est ponderis quam a veritate rectitudinis nequaquam separat vis doloris quia usque ad iudicium vocis excrevit ad usitatas testis cordis. Non igitur immerito et Baldath divinam iusticiam laudat quam nullus adversus ab eadem iusticia tolerat. Sed quia amicos beati Iob hereticorum tenere speciem diximus libet ut pauca quomodo Baldath verba hereticorum subreptionibus congruant demonstremus. Hii quippe dum sanctam ecclesiam temporali correptionis adversione conspiciunt, scelus ipsius audacius in iactancia perverse predicationis intumescunt et super eius rectitudinem prevalentes propter se extimant, asserunt illam vero afflictam dignis retributionibus attestantur. Et verbis blandientibus subreptionis aditum protinus inter dolores querunt atque aliorum vitam exprobrantes mortuis alios ferunt ac si illi iam iuste defuncti sint qui dedecus digna credere noluerunt. Unde Baldath sinistre partis quam divinam iusticiam protulit illico adiungit: Etiam si filii tui peccaverunt ei et dimisit eos in manu iniquitatis sue, tu tamen si diluculo surrexeris ad deum et omnipotentem fueris deprecatus, si mundus et rectus incesseris, statim evigilabit ad te et pacatum reddet habitaculum iusticie tue. Ac si afflictis catholicis errorum predicatores dicant: Vite vestre prudentie et quam perversa teneat ecclesiarum ... mortui vos defuncti sunt dampnatione cognoscite quia conditori omnium perfidia vestra displicet, nequaquam a vobis tam innoxios ... intentu semet subtraheret. Ait enim: Etiam si filii tui peccaverunt ei et dimisit eos in manu iniquitatis sue. Ac si aperte dicat: In manu iniquitatis sue dimissi sunt qui vitam rectitudinis imitari noluerunt. Tu tamen si diluculo surrexeris ad deum omnipotentem fueris deprecatus. Quia enim se heretici tenere lucem veritatis estimant sanctam ecclesiam quasi merroris nocte positam ad diluculum veritatis vocant quatenus et per cognicionem dei quasi per diluculum surgat et sudorem pene peccata diluat. Si mundus et rectus incesseris. Quasi mundus ut incogitacione rectus in ope statim evigilabit ad te. Ac si aperte dicat: Is qui nunc tribulacionibus tuis ... perturbationibus non occurrit quasi ab adiutorio errantis dormit. Et pacatum reddet habitaculum iusticie tue. Id est presentis vite contrarietates amovet et tranquillitatis protinus securitatem prebet. Quia enim perversi quamque temporale gaudium singulare estimant divine remuneracionis bonum que ipsi anxie ambiunt hoc aliis pro magno pollicentur. Unde plerumque

quod sit ut aut amissa recuperari studeat aut ad maiora adhuc presentis vite premia auditorum suorum animos extendat. Quod patenter Baldath exprimit qui protinus adiungit: Intantum ut priora tua fuerint parva et novissima tua multiplicentur nimis. Si vero habitaculum iusticie conscienciam mentis vocat afflictis catholicis errorum magistri pacatum habitaculum iusticie promittunt quia si eos ad sua perversa trahunt, prestito ad mutationem conticescunt. Namque hii qui ad perversa potuerint tanto iam tranquillius temporali pace quieti sunt quanto longius a veritate separantur. Opes quoque intelligencie se sequentibus crescere spondent. Unde et subditur: Intantum ut priora tua fuerint parva et novissima tua multiplicentur nimis. Sed quia cor vobis non facile creditur cum sepe vita contemptibilis demonstrat, antiquiorum patrum sententias proferunt eorumque rectitudinem in argumento sui erroris inflectunt. Unde et subditur: Interroga enim generacionem pristinam et diligenter investiga patrum memoriam. Generacionem itaque pristinam ac patrum memoriam nequaquam videri sed investigari admonet quia hoc mea volunt conspicia quod sibi fide cunctis patet. Nonnumquam vero more bonorum quedam moralia docent et qualibus operibus presencia colligant in fine ac cogitacione que iam cum diebus preterierunt subtracta sunt quam multa sunt que videntur demonstrant. Unde et adhuc subditur: Hesterni quippe sumus et ignoramus quoniam sicut umbra dies nostri sunt super terram. Generacionem itaque pristinam interrogandam proponunt ut transire tempora vite presentis sicut umbra monstretur. Quia ut sequi erant ... transacta sunt ad memoriam reducimus patenter agnoscimus quam celeriter hoc quod fugiat quod tenemus. Sepe vero heretici eosdem nobiscum patres quos veneramur laudant sed intellectu depravato ipsis nostrorum laudibus impugnant. Unde et adhuc subditur: Ipsi docebunt te et de corde suo proferent eloquia. Notandum quod superius dixerat spiritum multiplicis sermonis oris tui. Nunc vero reductis ad memoriam patribus dicit: de corde suo proferent eloquia. Ac si iniustam sancte ecclesie heretici detestantes dicant multiplicitatem sermonis in ore habes in corde non habes. Sed illi quidem te audiendi sunt qui verba proferentes ex corde recta vivendo docuerunt. Sepe autem pravi dum sue vitam rectitudinis ignorant audent aliorum rectitudinem lacerant, cumque contra bonos sibi auctoritatem increpationis arripiunt

Ignorans sua culpam vituperat alienam

Pau(ci)s du(m) aliq(uo)s corripit sepius facit

ut ea bona proferunt que non viuendo
sed audiendo didicerunt aut ea aliis ma
la inuenientes ingerunt que sibi commit
tunt. Sed cum ea bona proferunt que
seruare contempnunt sciendum est quod plerosque
quod ueritas sic per ora admonitorum sonat
ut eorum lingua monens intra sen
at quatenus culpe reatum minus loquentes
et ignorantes sed ipsi sibi et iusti iudices
et facti accusatores fiant etc. De ypocrita

Uidde baldath mira quid contra ypo
critas subdit sed intentione ubi se
impetit quia simulator iusti nisi
ex aliquantulo ipse esset doctore iusti
nequaquam tanta temeritate presumeret.
Et quidem fortia sunt valde que dicit
sed hec stultis non autem sapienti primus
non recto dicere debuit quia et vecorde
se asserit quia ore sitis in flumine aqua
fundit sed intimum postponentes cum dicit
Pensemus subtiliter quid dicatur ut
nos prolata instruat quamvis mel
tum sui auctoris impugnet. Numquid
vivere potest scirpus absque humore aut cres
cet carectum absque aqua. Cum baldath
scirpum vel carectum compararet ipse pro
tinus aperit cum subiungit. Cum adhuc
sit in flore nec carpatur manu an
te omnes herbas arescit. Sic vie omnium qui
obliviscuntur deum et spes ypocrite pe

Ypocrita sig(nificatur) p(er) s(cir)pe(m) ...

ribit. Scirpus vel carectum nomine ypo
crite vita signatur que speciem qui
dem viriditatis habet sed ad usus humanos
fructum utilitatis non habet que sterilitate
operis arida permanens solo sanctitatis
colore viridescit. Sed neque sine humore
scirpus neque sine aqua carectum proficit
quia ypocritarum vita ad bona opera in
fusionem quidem superni muneris perci
pit sed in mente que agit exteriores laudes
appetens affectu percepte infusionis
inarescunt. Sepe namque intra signo
rum opera faciunt ab obsessis corporibus
spiritus pellunt et per prophetie donum venien
ra queque sciendo preveniunt sed tamen a lar
gitate tot munerum cogitationis intentio
dimisi sunt quia percepta dona non
eius gloriam sed suos favores querunt.

Ypocrita ideo g(rati)am dei p(er)dit q(uia) no(n) dei sed gl(ori)am sua(m) q(ue)rit

Cumque percepta bona in sua laude
se elevant ipsis muneribus contra largito
rem pugnant. Inde quippe contra dan
tem superbiunt unde ei amplius humiles
esse debuerunt. Sed eos eo peius modum
districtio sue perditionis quo inmo superna
bonitas et ingratos largius infundit
sicque eis amplitudo muneris incremen
tum dampnacionis quia ingrati fruc
tum non ferunt sed subviditatis colo
re vacui in altum crescunt. Sed quid hec
per semetipsam veritas expressit dicens. Multi

dicent michi in illa die domine domine nonne in
nomine tuo prophetavimus et in nomine tuo
virtutes multas fecimus et tunc confitebor
illis quia numquam novi vos. Discedite a
me qui operamini iniquitatem. Scirpus
igitur vel carectum sine aqua non vivit
quia nimirum ypocrite non nisi ex superno
munere viriditatem bone operacionis accipi
unt sed quia hanc in usum proprie laudis
accipiunt magna quidem virides sed tamen
in aures crescunt. Unde autem subditur
Cum adhuc sit in flore nec carpatur
manu ante omnes herbas arescat. Scirpus
in flore est ypocrita in laude actionis vel
angustis sed tamen carectum manum non car
pit quia exasperatur per arroganciam
stibus de prauitate sua ypocrita corripi
dignatur. In flore suo manum non ca
pit medio quia in laude ypocrita po
tus sed hunc quisque corripere audeat aspe
ritate sua protinus vitam corripientis scan

De peioratione correpti.

Arrectus namque non esse appetit
nocuit et cum fortasse corripitur q
m operationis gloria detruncatur deprehen
sum se in pravitate irascitur. Cognis
redarguentem prohibet quia velit ocul
vilie tactus dolet. Qualis in piciis in
erit talis vult ab omnibus estimari et p
cior mori est quod corripi redarguto
detior redditur quia quasi dure pa
sionis iactum estimat permittat verum
bone conversationis protinus in gemella singu
et que mala congeret contra vitam corr
toris inquirit. Demonstrare longe in
comparabiliter cum rem reprehensione
sum desiderat ut innocentem se in
suis actibus sed alienis criminibus ostend
ita ut sepe homo redarguationis ab
se divisse peniteat et quasi accipien
mam sic corripientis animo hu
ut ita dixerim sanguinis meroris emit
Unde bene per salomonem dicitur Noli argu
ere derisorem ne oderit te. Nec enim metu
endum est ne derisor cum corrip
contumelias inferat sed ne tractu
adductus fiat peior. De ypocrita.

Inter hec sciendum est quod in isto
bona quia recipide incipiunt in
ad primis vite terminum crescunt ypo
critarum vero opera quia nequaquam in occul
radicata sepe cum deficiunt quam p
vita finiatur. Nam plerique studio
sancte eruditionis insistunt et quia
non reparandis mentibus sed pervertendis
favoribus inquirunt statim ut in
sensum humane [illegible] laudis amp
et per hoc gratiam cuiusdam prefectus asse
tota mente secularibus curis in se sum
atque a sacre funditus eruditione vacau

et agendo post indicat quanta temporalia
diligant qui sola prius eterna predicabant
plerumque ante assumpte speciem magistra-
tus ostendunt quiete silencii pacien-
cie longanimitate continencie virtute deco-
rantur sed cum per hoc quesitum culmen
honoris attigerint cunctis se iam reveren-
cia acciti impenderint protinus se lasci-
viam voluptatis fundunt et bona se
corde tenuisse ipsi sibi testes fiunt qui
hoc cito dimiserunt. Non nulli vero que ad-
possident condunt atque indigentibus cuncta
largiuntur sed tamen ante dite cunctum ava-
ricie prurigine accensi aliena appetunt
qui sua largiri videbantur et pertinaci per
crudelitatem ambiunt quod ficta prius pieta-
te reliquerunt. Unde et recte mox dicitur Cum
adhuc sit in flore nec carpatur ma-
nu ante omnes herbas arescit. Iuxta
carnalem quippe intellectum et iusti her-
be sunt propheta attestante qui ait Omnis
caro fenum. Sed ante omnes herbas arescere
cirpus dicitur quia iustis in bono suo perma-
nentibus ariditate assumpte latitudinis
ypocritarum vita desiccatur. Sed herbarum
ariditatem cirpus prevenit quia prius quam
decime tuseat ea que iuste ordinavit virtu-
tum sua derelinquit de quibus bene per psalmum
dicitur Fiant sicut fenum quod prius quam evella-
tur arescit. Fenum quippe edificii in al-
to nascitur sed nequaquam pinguem ra-
dice solidatur quia et ypocrita summa qui-
dem sunt que agere cernitur sed non mentis co-
rdis puritate roboratur. Et nimirum
fenum et non evulsum citius arescit quia
plerumque cum inperiti adhuc vita sub-
sistit eciam sanctitatis opera que iudicatur
speciem amittit quia enim sine intencione
recte cogitacionis bona studuit agere hoc
amittens indicat se sine radice flor-
uisse. Sed baldach sicut per divinum cur-
sum ut cetera operatur illico aperit
cum subiungit.

Sic vie omnium qui obliviscuntur
deum et spes ypocrite peribit. Quid
enim cunctis suis operibus ypocrita sperat
nisi honoris reverenciam gloriam
laudis amplioribus meriti sanctius
ab omnibus vocari. Sed permanens spes ypo-
crite non nascitur quia eternitatem non que-
rens fugit extenditur. Nequaquam quippe men-
tis eius intencio nulla gloria figitur
que sine fine possidetur sed cum tran-
sitoriis favoribus inhiat perdit percipi-
endo quod laborat veritate attestante que
ait Amen dico vobis receperunt mer-
cedem suam. Sed hec spes recipiende
mercedis teneri diu non potest quia pro con-
fessis operibus honor tribuitur sed vita ad eter-
num urgetur laudes resonant sed ad se

cum laudibus tempora festinant. Et quia
nequaquam animus mutabilitatis amore vindi-
catur cum ipsis perfecto rebus quas di-
ligit labitur. Nemo namque valet
mobilia diligere et in immobilibus stare.
Qui enim transitoria amplectitur eo
ipso ad eum fluxit dicitur quo decurrentibus
implicatur. Dicat ergo et spes ypocrite
peribit quia humana laus quam mag-
nis laboribus appetit impulsa tempo-
rum momenta deserit. Unde aut sub-
ditur Non ei placebit vecordia sua.
Magna quippe vecordia est laborio-
sa agere et aure laudis inhiare forti-
ope preceptis celestibus insudare sed
terrene retribucionis premium querere.
Sic enim ita dixerim qui per ea quam
agit humanos favores desiderat rem
magni meriti vili precio venalem portat.
Unde celi regnum mereri potuit in nummum
nummi transitorii sermonis querens vili pro
precio opus vendidit quia magna im-
pendit sed minima recipit. Cum bene itaque
ypocrite similes missi fecundis et neglec-
tis vitibus existunt que pubertatem
fructuum afferunt sed nequaquam per studium
acta sublevantur. Quos pingues pal-
mites germinant errantes bestie con-
culcant. Et quo hoc uberius aspiciunt
preciosum in usimus ardentius consumunt
quia nimirum ypocritarum opera dum
clara monstrantur quasi pinguia pro-
deunt. Sed dum humanas laudes appe-
tunt ea incita desinunt. Et humo immun-
de bestie maligni videlicet spiritus comedunt quod
quia hoc adunsum predicacionis inficiunt.
Tanto que ardencius rapiunt quanto et
magna clarius innotescunt. Unde per
prophetam dicitur Culmus stans non est
in eo germen et non faciet farinam.
Quod et si fecerit alieni comedent eam.
Culmus quippe germen non habet cum vita
meritis virtutum caret. Farinam culmus
non facit cum hic qui inperiti sectus
proficit nil subtilitatis intelligit. Nullum
boni operis fructum reddit. Sed sepe
cum fecerit alieni comedunt quia et
cum bona opera ypocrite ostendunt
desideriis malignorum spirituum vota sa-
ciantur. Qui enim per hoc placere deo non
appetunt nequaquam agunt dum sed
alienos pascunt. Fecundo itaque ypo-
crita et neglecto palmiti similis ser-
nare fructum non valet quia botrus
boni operis inculta iacet. Sed in hac ipsa
sua vecordia pascitur quia pro bono ope-
re cunctis honoratur ceteris preminet sub-
iectas hominum mentes tenet in dio
nibus laudis attollitur favoribus inflatur.
Hoc modo ei sua vecordia placet interim

Satum deo se premunt vecordia terrena [illegible]

2g tar

Ypocrite 8

fecerit

[illegible]

8 [illegible]

Ypocrita sic decipit alios in ope ita ipse decipitur in operacione [illegible]

sed non placebit quia tunc retribucionis tempore advenit in pena displicet quod vectores fuit. Tunc se stulte egisse intelligit cum pro delectacione laudis finalem divine increpacionis accepit. Tunc se vectorem fuisse considerat cum se pro temporali quod se percepit gloria perpetua tormenta castigat. Tunc vera sciam supplicia aperiunt quia per hoc profecto colligitur nil fuisse omnia que transire potuerunt. Unde recte subditur: Et sicut tela aranearum fiducia eius. Bene ypocritarum fiducia aranearum telis similis dicitur quia omne quod ad optinendam gloriam condant ventus vite mortalis dissipat. Nam qui etiam non querunt bona temporalia cum tempore amittunt. Pensandum quoque est quod tela aranee per ordinem ducunt quia sua ypocrite quasi subdistinctione opera disponunt. Aranearum tela studiose texitur subito flatu dissipatur quia quod quid cum labore peragitur ante humani favoris tollit et dum in appetitu laudis opus deficit quasi in ventum labor evanescit. Sepe namque et usque ad finis vite tum ypocritarum facta perdurant sed per hoc auctoribus eiusdem non querunt bona ante oculos magis bona fuerunt. Plerique enim ut pre divinis sacre legis eruditione fulciuntur doctrine verba proferunt omne quod senciunt testimoniis attingunt nec tamen per hoc vitam audiencium sed proprios favores querunt non que auditorum corda ad rependendas laudes excitant non ante ad lacrimas accendant. Tepens quippe cupiditas exterioribus occupata igitur divini amoris non calet et recto non superni desiderium inflammare auditores suos nequeunt verba que frigido corde proferuntur. Neque enim res que in semetipsa non ardet aliud accendit. Unde fit plerumque ut ypocritarum dicta et audientes non erudiant et restante [?] et dicit Paulus: scientia inflat caritas edificat. Ut ergo caritas edificando non erigit scientiam inflando periculum plerumque se ypocrite inter scientia affligunt omne robur corporis atterunt et quasi carnis vitam funditus in carne viventes extingunt atque per abstinenciam morti appropinquant ut pene cottidie morientes vivant. Sed humanos oculos querunt admiracionis gloriam expetunt veritate attestante que ait: exterminant facies suas ut appareant hominibus ieiunantes. Macilenta pallescunt corpus debilitate quatitur pectus intrinpentibus suspiriis urgetur. Sed cum inter hec labore proximorum sermo admiracionis querit nichil nisi estimacio humana cogitatur. Quos nimirum bene Simon ille signat qui divine passionis tempore in angaria crucem portat. De quo scriptum est: Invenerunt hominem cyreneum venientem obviam sibi nomine Simonem hunc angariaverunt ut tolleret crucem ihesu. Quod enim per angariam agimus non hoc ex studio amoris operamur. Crucem ergo ihesu in angariam portare est afflictionem abstinentie pro alia quam licet est intencione tollerare. Numquid non ihesu crucem in angariam portat qui quidem ad preceptum dominicum carnem domat sed tamen spiritualem patriam non amat. Unde et Simon idem crucem portat sed nequaquam moritur quia omnis ypocrita corpus quidem per abstinentiam affligit sed tamen famore glorie mundo vivit. Unde contra bene per Paulum dicitur: Qui autem sunt Christi carnem suam crucifixerunt cum viciis et concupiscenciis. Cum viciis quippe et concupiscenciis carnem crucifigimus si sic gulam restringimus ut mundi gloriam non queramus. Nam qui corpus maceat sed honoribus anhelat crucem carni intulit sed mundo per concupiscenciam peius vivit. Nam et sepe per sanctitatis ymaginem locum regiminis indignus assequitur quod nisi aliquid magne virtutis ostenderet nullo pro ipse labore mereretur. Sed transit quod delectabiliter obtinet et penaliter quod sequitur manet. Scitur namque fiducia in ore hominum ponitur sed tunc intus iudex secreta cordis examinat testes te exterius non querimus. Unde ergo dicitur: sicut tela aranearum fiducia eius quia absente cordis teste petit omne quod externus humane favore confidit. Unde et recte apte subiungitur: Innitetur super domum suam et non stabit et cetera.

. De edificacione :

Sicut domus exterioris conversacionis est edificium quod inhabitat corpus ita domus mentis cogitacionis est res queque quam per dilectionem inhabitat animus. Omne quippe quod diligimus quasi in hoc quiescentes habitamus. Unde Paulus quia in huius conversacione mente quidem positus dicebat: Nostra conversacio in celis est. Domus itaque ypocrite est nil aliud in nomine quod agit nisi operimus sue gloriam cogitare nec curat quo post premium ducit sed quid interim dicat. Domus ergo eius delectacio favoris quam quasi quiescens inhabitat quia perfecta opera sua ad hanc se intra dum reclinat. Sed stare domus hec non valet quia laus cum vita transierit et humanus favor in iudicio non subsistit. Unde et fatue virgines que-

oleum non sumpserant in vasis quia
nitorem sibi vocibus gloriam et non in suis
conscienciis habebant turbate per sponsi pre-
senciam dicunt. Date nobis de oleo vestro
quia lampades nostre extinguuntur. Oleum
quippe a proximis petere est gloriam boni
operis a testimonio alieni oris implorare.
Egens enim vacua cum mentis sinus la-
boribus nil se intus tenuisse invenit
testimonium foras querit. Ac si aperte fatue
virgines dicant. Cum nos repelli sine retri-
bucione conspicitis dicite de nostro opere quid
vidistis. Sed fugit tunc ypocrita in hac devo-
cione laudis in initio quia nichil in iudicio ei
attestacio humana suffragatur quia eandem
laudem quam pro testimonio exigit pro
munere recepit vel ecce super domum suam y-
pocrita innititur cum vanis favoribus decep-
tus quasi de fiducia sanctitatis elevatur. Aliqua
quippe ypocrite in occulto mala faciunt que-
dam vero bona in publico. Cumque ex bonis
patentibus laudes recipiunt ab oculis
carnalis consideracionis occultas auferunt. Ta-
les quippe se estimant quales foras audi-
unt non quales intus noverunt. Unde
fit plerumque ut ad supremum quoque iudicium
cum fiducia veniant quia tales se apud
internum arbitrum esse credunt quales ab ho-
minibus foras habeantur. Sed statue domus ypo-
crite non valet quia rigore districti exa-
minis oris aura accepta fiducia sanctitatis cadit.
Cumque sibi alieni oris testimonia de-
esse conspicit ad sua se opera enumeranda
convertit. Unde adhuc subditur. Fulciet eam
et non consurget. Hoc namque quod per se statuendo
nature fulcit ut stet quia cum vitam suam
ypocrita labefactari conspicit hanc fulci-
endo statuere operum enumeracione contendit.
An non laudis sue hiatu (?) hinc inde
silebunt quia facta sua nec per facti summam
in iudicio enumerantes dicunt. Domine domine
nonne in nomine tuo prophetavimus et in
nomine tuo demonia eiecimus et in tuo
nomine virtutes multas fecimus. Sed domus
laudis tot allegacionibus fulta minime con-
surgit quia protinus iudex ait. Numquam novi
vos discedite a me qui operamini iniqui-
tatem. Et sciendum est quod hoc quod surgit
ab infimis ad superiora se erigit. Domus
ergo ypocrite surgere non valet quia per omne
quod inter precepta celestia agere potuit at-
tamen nequaquam levavit. Sine igitur tunc nequaquam
ad premium retribucionis erigitur quia pro hoc
quod nunc exhibet in appetitu glorie temporalis
iacet. Sed quia vita ypocrite cirpi appellacio-
ne signata qualis in iudicio reprobetur
cernimus prius quam districtus iudex appareat
qualis ab hominibus habetur audiat. Hic
humectus videtur ante quam veniat sol.
Sepe in sacro eloquio domini sol appellacione

significatur sicut per prophetam dicitur. Vobis autem qui
timetis nomen domini orietur sol iusticie.
Et sicut reprobi in iudicio impii dicere
sapiencie libro scribuntur. Ergo erravimus a via
veritatis et lumen iusticie non luxit
nobis et sol iusticie non est ortus nobis.

De ypocritarum infusa sanctitate

Ante solem cirpus humidus igitur vi-
ret quia prius quam divina distri-
ctio in iudicio candeat omnis ypocrita
speciem sanctitatis gerit. Ostentat quasi vi-
rens aspicitur quia iustus estimatur
honoris locum obtinet de gloria sanc-
titatis pollet acrius velut ex humore (?)
opinionis laudis extenditur. Cirpus itaque
iste in nocte humidus est sole ante veni-
ente siccatur quia nunc ypocrita in
tenebris vite presentis sanctus ab hominibus
creditur sed cum districtus iudex venerit
quam sit iniquus apparebit. Dicat ergo
humectus videtur antequam veniat sol quia
virentem se nunc humanis oculis exhibet
sed in calore tunc divini iudicii arescit. Sed
Et in ortu suo germen eius egreditur.
Herba quelibet nascendo prius alterna
producit grana et estibus tangitur sole
ac pluviis nutritur et tunc demum ad
proferendum sui seminis germen apparet.
Cirpus vero cum flore suo nascitur
moxque alta surgit sui secum seminis
germen producit. Unde ergo per herbas re-
signantur sancti quibuslibet per cirpum vero y-
pocrita designatur. Electi namque iusti viri
prius in ope sancte conversacionis ori-
untur humanis inter hyemem tolerant eos
quos gravium persequencium estus fatigant.
Sed cum ita faciunt nequaquam forti-
tudinis remuneracionem querunt. Cum
vero aperitis mundi laboribus coeperint ad
eternam patriam venientes expectata
retribucione perfruuntur. Sequitur.

De ypocrita remuneracione

At contra ypocrita qui mox cum bo-
no ope nascitur prius mundi recipere
gloriam conatur quasi cirpi more cum
germine oritur quia per hoc quod bonum vivere
incipit querit statim ut accipiat ho-
nores. Germen itaque in ortu est re-
muneracionis inchoacione. Sepe namque non-
nulli primitatis mox deserunt sanctitatis
[illegible] sunt moxque ut prima lumina
unde vivendi coniungunt obliti qui fuerint
affligi iam penitencium de suis minatis
nequiciis volunt laudari ante de in-
choata iusticia appetunt precium ceteris
etiam melioribus concupiscunt. Et nos
plerumque dum in nostris notum presens
prosperitas. Deque in illo quod prius fu-
erunt de sanctitate iterum peiores fiunt
Nam rebus multiplicibus occupati atque

Malachie 3.
Sap. 5
Remuneracio iusti et ypocrite opponitur
laus humana cultos precipitat

ipsa occupatione confusi non solum perpetrata minime deplorant, sed adhuc que deplorent exaggerant. Sequitur vel cetera.

De his qui mundo renuntiant

Qui enim mundum deserunt, ad exteriora officia provecti non debent, ut per humilitatem diutius in eiusdem mundi contemptu solidentur. Citius namque bona depereunt que hominibus ante tempus innotescunt. Arbusta etenim plantata prius quam fixa radice convalescant, si manus contingens tangit, arefacit. At si malleo radix figitur et terre humoribus conspersa solidatur, hanc et manus impellit sed non ledit, hanc et ventorum flatus inflectendo concutiunt sed non evertunt. Ne ergo enatum initia cepti operis dum ac robusto malleo humilitatis figenda est radix cordis, ut cum ab humano ore delectationis aura vel favoris flaverit, et si in aliquam partem nostram intentionem inclinaverit, animum funditus non evellat, sed ad statum suum protinus post inflexionem redeat, si apud se fortis in radice perduraverit. Aliud in rebus exterioribus pariete surgente robustius, quam si dum construitur impellatur, statim sine labore destruitur. Et ante per spacium temporis ab humore suo desiccatum permittitur, sepe et arietem ictibus minime quassatur. Et sic utique bona nostra et intempestive manifesta depereunt et diutius occultata solidantur. Anima humane occupationis manus, cum incipientibus conversationis nostre initia contingit, quasi recentem parietem impellit, eamque facile destruit, quia adhuc humorem infirmitatis ipse non amisit. Cum vero in longa quiete sine abiectione se animus construxit, quasi more exsiccati parietis contactibus obdurescat et contactu pulsantis resistit omne quod solidum ferit. Hinc est quod vitam inchoantium Moyses occupationibus humanis exerceri prohibuit dicens: Non operaberis in primogenito bovis, et non tondebis primogenita ovium. In primogenito quippe bovis operari est bone conversationis primordia in aperto publice actionis ostendere. Ovium quoque primogenita tondere est ab occultationis sue tegmine humanis oculis inchoantia bona nostra denudare. In primogenito ergo bovis operari prohibemur, atque a primogenitis ovium detondendis compescimur, quia et si quid robustum incipimus, exercere hoc in aperto citius non debemus, et cum vita nostra simplex quid atque innocuum inchoat, dignum est ut secreti sui velamina retineat, ne hoc humanis oculis quasi subducto vellere ostendat.

[illegible] ergo quia sacrificia Domini primogenita omnia perficiunt, ut quid quid forte innocuum incipimus, hoc ad honorem intimi iudicis in ara cordis immolemus, quod ab illo procul dubio tanto libentius accipitur, quanto et ab hominibus occultatum nulla laudis appetitione maculatur.

De primordiis conversionis

Sepe autem nonnullis conversionis primordia adhuc carnalibus sunt vita mixta, ideo innotescere citius non debent, ne cum laudantur bona que placent, deceptus laude sua animus deprehendere nequeat mala que latent. Unde recte nimirum per Moysen dicitur: Cum ingressi fueritis terram et plantaveritis in ea ligna pomifera, auferetis preputia eorum. Poma que germinant immunda erunt vobis, nec edetis ex eis. Ligna quippe pomifera sunt opera virtutis fecunda. Preputia itaque lignorum auferimus, cum de ipsa inchoationis infirmitate suspecta primordia nostrorum operum non probamus. Poma autem que germinant immunda dicimus, nec ex eis vescimur, [illegible] non optamus, quia cum primordia laudantur operis, dignum est ut bene agentis animus non pascatur operantis, ne dum accepta laus suaviter carpitur, fructus operis intempestive comedatur. Qui ergo inchoate virtutis ab humano ore laudem recepit, quasi plantati ligni ante tempus pomum comedit. Hinc per Psalmistam Veritas dicit: Vanum est vobis ante lucem surgere; surgite postquam sederitis, qui manducatis panem doloris. Ante lucem quippe surgere est prius quam claritas eterne retributionis appareat, in presentis vite nocte gaudere.

De eo qui primum sedere [illegible]

Sedendum ergo prius est ut recte surgamus, quia quisquis se sponte non humiliat, nequaquam hunc sequens gloria exaltat. Quod ergo illi ante lucem surgere, hoc est in ortu germen perire, quia humanas laudes desiderantes, ubi opus bonum nascitur, mox appetite gloriam retributionis sequestrantur. Unde non in ortu suo germinis perierunt. De quibus Veritas dicebat: Amant primos discubitus in cenis, et primas cathedras in synagogis, et salutationes in foro, et vocari ab hominibus rabbi. Pro eo ergo quod bene agere incipiunt, honorem congruum ab hominibus conantur carpi, more abortu suo cum germine currunt; hii nimirum cum recta operari aggrediuntur, prius mente sollicita eiusdem sui operis testes querunt et tacita cogitatione perscrutantur si sunt qui gerenda videant, digne hic eloqui que viderint possint.

humilitas bona opera confirmat

Deut. 15.

Si vero eorum scientia nullum fortasse hominum
contingat aspectum hec se perculdubio esti-
mant perdidisse que incerti arbitrium ocu-
lis quasi absentes deputant qui ab
eo mercedem sui operis recipere inposterum
recusant. Et qui cum recte quid ypo-
crita egit in dei amittis quiete tamen ad
hunc dicitur cumpo subiungitur Super acervum
petrarum radices eius densabuntur et inter
lapides commorabitur.

De nomine radicis.

Quid enim radicis nomine nisi laten-
tes cogitationes accipimus que in
memoriam perdemus sed in ostensione
operum parturiunt surgunt. Sicut de ubi se-
mine per prophetam dicitur Et hoc quod salvatum
fuit de domo iuda et quod reliquum est mit-
tet radicem deorsum et faciet fructum sur-
sum. Facit est efficacia operis recta que co-
gitant ostendere lapidum vero nomine
insuperunt sancti homines designantur. Si-
cut sub ecce per ysaiam dicitur Ponam
iaspidem propugnacula tua et portas tuas
in lapides sculptos. Ex eosdem lapi-
des quid dixisset apostolus cum subiungit
Sicut ammonete petrus dicitur Et nos tam-
quam lapides vivi superedificamini domos
spirituales. Hoc itaque loco quia lapides
dei sunt sed tamen vim nunc dicimus
in ea appellacione lapidum perversi pos-
sunt reprobi et electi signari. Ypocrita itaque
iste qui inter lapides commoratur super ace-
rvum petrarum densat radices quia omnis
ypocrita cogitaciones suas inexquiren-
da hominum ammiracione multiplicat. Pro omne
enim quod ypocrite faciunt quia occultis co-
gitacionibus laudes hominum querunt qui
radices cum petri in acervum petrarum mittunt.
Operantur quippe laudes suas cogitant
laudati autem has secum taciti in cogi-
tacionibus versant. Gaudent se per plurimos
in humana estimacione claruisse. Cumque
inflati favoribus aput semetipsos in
tumescunt sepe mirantur taciti et ipsi
quod sunt videri totaliter semetipsos alti-
ores cupiunt ac miri in ventosis in
ope excrescunt. Quia sicut virtutes
omnis vicium exstat sed arrogancia robo-
rat. Cogit namque mentem inmemorem
et conteret iuxta naturalem quia et quod negabant vi-
gor naturalis imperat amor laudis ha-
rum fructus sui ut divinus arbiter inqui-
runt. Si vero eorum operi testes deesse con-
tingant narrant ipsi que gesserunt.
Cumque essent favoribus ceperunt sepe
eisdem suis operibus que egisse se ref-
ferunt mentiendo aliqua adiungunt.
Cum vero et vera dicunt hec dicendo ali-
ena faciunt quasi quesitis remunerati
favoribus ab eorum in tuna retribucio-

ne vacuatur. Aperto enim quod bona sua
patefaciunt ostendunt malignis spi-
ritibus qui insidiantibus hostibus que perve-
dent. Quorum persona vicium illa virtutis
notissima ezechie culpa signavit
qui per unius orationis vocem et subventionis nocte
spacio centum octoginta quinque milia
hostium angelo feriente prostravit per-
quam occasum primum ad altiora celi
spacia solem reduxit per quam vitam
propinque iam termino comitantem in spacia
longiora protelavit. Susceptis babilo-
nis regis nunciis bona omnia que
possidebant ostendit sed per prophetam vocem pri-
mus audivit Ecce dies venient et au-
ferentur omnia que in domo tua sunt
in babilonem non relinquetur quicquam dicit dominus

De ypocrita.

Hic sic virtutis ypocrite per quam mag-
nis virtutibus excreverunt quia cavere
malignorum spirituum insidias negli-
gunt et celare in eisdem virtutibus nolunt
bona sua ostendendo ostentui faciunt et
prodentes subito amittunt quod q-
dimanus studentes operantur. Unde per pro-
phetam dicitur Tradidit in captivitatem virtutem
eorum et pulchritudinem eorum in ma-
nus inimici. Virtus quippe et pulchritudo
arrogancium in inimici manibus traditur
quia omne bonum quod promissione
laudis ostendunt occulti adversarii viribus
mancipant. Hostes namque ad rapinam
provocat qui suas eorum noticie divicias
denudat. Quo usque a beate patrie se-
curitate distinguimur in laticonum insi-
diancium iter ambulamus. Qui igitur in
itinere depredari formidat abscon-
dit necesse est que portat. Quia si qui
affectantes laudes hominum in semetipsis
dissipant fructus laborum. Cumque se
ostendere alienis oculis nolunt appetere
dampnant quod agunt. Quos nimirum
maligni spiritus cum adiactancia pro-
vocant eorum sicut divinis opera cap-
tivantes denudant. Unde sub cuiusdam
gentis specie antiquorum hostium mali-
ciam signans per prophetam voce dicit
Posuit vineam meam in deserto decorti-
cavit ficum meam nudans spoliavit
eam abici facti sunt rami eius. Insi-
diantibus quippe spiritibus dei vinea in
deserto ponitur cum plena fructibus
anima humane laudis cupiditate dissipa-
tur. Ficum dei gens ista decorticat quia se-
ducta mentem in favoris appetitum la-
picus quod hanc ad ornacionem pertrahit
tegimen ei humilitatis tollit eam quod in
dans spoliat quia quousque in bonis
suis absconditur quasi suo tegminis cor-
tice vestitur. Cum vero mens hoc quod

[margin notes: "ys 37." "ys 39." "ypocrita bona sua facit amittit" "Joelis j." "ficum decorticat" "vide depredari bona" "3 r." "ysa 54" "j. pe. 2"]

egit videri ab aliis concupiscit quasi spo
liata ficus eam que se texerat corticem
amisit. Ubi apte subditur. Albi facti sunt
rami eius quia ostensa humanis oculis eius
opera candescunt. De sanctitate nomen
sumitur cum recta actio divulgatur.
Sed quo subducta cortice rami fici huius
arescunt sollerter intuendum est. Ecce enim
arrogancium humanis oculis ostensa bona
placere appetunt. Unde siccantur. Tenens itaque
que pertractantiam prodidimus decorticata
recte ficus vocatur. Quia et candida est per
hoc quod cernitur et siccatur per via per hoc quod
a tegimine corticis nudatur. Intus ergo sunt
servanda que agimus si ab intimo arbitro
vicem recipere nostri operis expectamus. Hinc
est enim quod per semetipsam veritas dicit. Nesciat
sinistra tua quid faciat dextera tua ut
sit elemosina tua in abscondito. Et pater
tuus qui videt in abscondito reddet tibi.
Hinc est quod de ecclesia electorum per psalmistam dicitur.
Omnis gloria eius filie regis ab intus.
Hinc paulus ait. Gloria nostra hec est testimonium
consciencie nostre. Filia quippe regum
ecclesia que in bono est opere spiritualiter
principis predicatione generata. Gloriam intus
habet quia hoc quod agit in ostentacionis iac-
tancia non habet. Gloriam suam paulus
testimonium consciencie memorat quia favores
oris alieni non appetens vite sua gau-
dia extra semetipsum ponere ignorat. Occul-
tanda sunt igitur que agimus ne hec
in huius vite itinere incaute portantes la-
trocinantem spiritum incursione perdamus.
Et tamen veritas dicit. Videant opera vestra
bona et glorificent patrem vestrum qui in celis
est. Sed aliud est per facti ostensionem
operis gloria queritur largitoris aliud
cum laus privata concupiscitur de dono lar-
gientis. Unde in eisdem verbis hec eadem
veritas dicit. Attendite ne iusticiam vestram
faciatis coram hominibus ut videamini
ab eis. Opus ergo nostrum cum hominibus osten-
ditur in cordis prius examinatione pensan-
dum est per inde ostensionis studi-
um quid queratur. Si enim dantis glo-
riam querimus eciam publicata nostra opera
in conspectu illius occulta servamus. Si vero
per hoc nostram laudem concupiscimus fo-
ras ab eius conspectu iam fusa sunt et
si a multis ignorantur. Tunc sequitur.

De valde perfectis.

Sed valde perfectorum est sic ostensio
ope auctoris gloriam querere ut
de illata laude privata nesciant ex-
ultatione gaudere. Tunc solum namque
innoxie hominibus laudabile opus osten-
ditur cum per despectum mentis veraciter
laus impensa calcatur. Quam quia
infirmi quique perfecte contempnendo non

superant restat necesse est ut bonum quod
operantur abscondant. Sepe enim ab ipso
ostensionis exordio privatam laudem que-
runt. Sepe vero in ostensione operis auc-
toris patefacti gloriam cupiunt sed
excepti favoribus in laudis ipse cupi-
ditate rapiuntur. Cumque semetipsos diiu-
dicare intus negligunt sparsi cortinus
ignorant quod agunt communiter operis sui
elacioni militat atque hoc se impendere
obsequio largitoris putant. Corpus quoque
in lapides comoratur quia ibi ypocrita
ex stat vero intentorum mentis sue solida
cum iam cum attestatione pro prie multorum
abit quasi lapidum collectione subsistit.
Sed iste ypocrita cupi applicatione signatur
cum corpus abstinendo obdomat cum
largiendo que possidet studio pietatis
nudat cum notitia sacre legis eruditi
cum verbo predicationis utitur. Cuius sed tam
plenum largitate conspiciens agia estimi
largitoris alienum et tamen superna dispen-
satio largitur. Hinc dona operis et sortem
denegat hereditatis. Operandi namque
simulat et tamen vita operantis ignorat quoniam
tamen preceptum numinis ad laudem propriam sibi
in aspectu luci in tunc umbria elacionis
obscurat. Unde et bene subditur. Si absorbu-
erit eum de loco negabit eum et dicet. Non
novi vos. De loco suo ypocrita absorbetur
cum a praesentis vite favoribus mortem in-
veniente [illegible] separatur. Sed hunc a-
sorbitum intuens arbiter negat quia eum
iure demittat quia simulatoris vitam
iuste reprobando veritas ignorat. Hec re-
cognoscit eius bona que egit quia
ypocrita intentione non protulit. Unde et
fatuis virginibus in iudicio veniens dicit. Amen
dico vobis nescio vos. Inquibus diu-
ment corrupcionem considerat carnis
incorrupcionem dampnat. Sed nunc ypo-
crita sua predicacio sola sufficit et nequa-
quam studia ardent alios ad viam
duplicitatis instigarent. Sunt namque vi-
ciorum quasi esse proprium solus ut quales ipsi
sunt tales sibi coniungi et alios nescit
visitatem vite refugiat atque hoc innata
do imprimat quod amat. Unde apertum ypo-
critam sum simplicitatis omnis inveniet.
Ypocritas quippe mentes diiudicant
puritatem cordis ebetudinem appellant
omnesque quos sibi adherere cupiunt a sim-
plicitatis itinere divertunt et quasi expulsa
insipientia eos erudisse se estimant
quibus puritatem mentis id artem
pie debellant. Quia vero non solum
ex sua pravitate ypocrita sed adiuncta eciam
aliorum perversione reprobatur propterea non
congnosci audierit dicitur rite subiungi-
tur. Hec est enim leticia vie eius ut

Bona nostra opera que dei laudem publicata dicuntur occulta

sunt dicta aliis conveniunt. Nos si apte di-
citur veniente iudice nequaquam coniu-
scitur sed increpatur simplicia, recipit quod
eo elacius in sua iniquitate letatus est
quo et in malis mala propagavit. Cum enim
hic non sufficiat iniquitas ipsa vel torqueat
illic necesse est et iniquos reatus alieni. Nunc
itaque simulatores gaudeant et humana iu-
dicia esse obtinuisse gloriantur. Despici-
atur iustorum simplicitas atque candidita-
te duplicem fatuitas notetur. Cito despec-
tus simplicium cursus citius duplicium gloria
peribit. Unde et apte subiungitur: Deus
non proiciet simplicem nec porriget ma-
num malignis. Quia nimirum districtus
iudex in iudicio apparens et despectam simpli-
cium glorificando erigit et malignorum
gloriam reprobando confringit.

Maligni enim vocantur ypocrite qui bo-
num non bene faciunt et ita quoque sub
studio laudis operantur. Quam nos enim por-
rigimus hominibus cum abiectis elevamus. Ma-
lignis ergo deus manum non porrigit quia que-
rentes terrenam gloriam in imo derelinquit
et quamvis recta videantur esse que agunt
hos ad gaudia superna non provehit. Vel
certe maligni appellantur ypocrite quia benig-
nitatem erga proximos ostendunt et dolos
sue iniquitatis operiunt. Homines namque
quod vel faciunt vel loquuntur simplicitatem
coopertam exhibent sed subtilitate intus du-
plicitatis callent. Puritatem in superficie
simulant sed maliciam sub specie puritatis
celant. Unde quoque per Moysen dicitur: Non in-
duetur vestem ex lana linoque contextam.
Per lanam quippe simplicitas, per linum vero
subtilitas designatur. Et nimirum vestis
que ex lana linoque conficitur linum intrinsecus
celat, lanam in superficie demonstrat.
Vestem ergo ex lana linoque contextam indu-
it qui in locutione vel actione qua utitur
intus subtilitatem malicie operit et sim-
plicitatem foras in noticie ostendit.
Prima enim sub puritatis ymagine depre-
hendi calliditas non valet quia sub lane
grossicie linum latet. Bene autem post rep-
robationem duplicium iustorum remune-
racio demonstratur cum protinus subditur:
Donec impleatur risu os tuum et labia tua
iubilo. Os quippe iustorum tunc risu
implebitur cum eorum corda finitis pere-
grinacionis fletibus eterne leticie consola-
tione saciantur. De hoc risu discipulis suis
Veritas dicit: Mundus gaudebit, vos autem
contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gau-
dium. Et iterum: Videbo vos et gaude-
bit cor vestrum et gaudium vestrum nemo
auferet a vobis. De quo risu sancte ecclesie
Salomon ait: Ridebit in die novissimo.

De quo item dicit: Timenti deum bene
erit in novissimis. Non autem tunc ri-
sus erit corporis sed risus cordis. Risus
enim nunc corporis de lascivia fit disso-
lucionis. Nam risus cordis tunc de le-
ticia nascitur securitatis. Cum ergo electi os
implentur gaudio manifeste contempla-
tionis quasi ad hilaritatem risus extollitur
more mentis. Iubilum vero dicimus cum
tantam leticiam corde concipimus quantam
sermonis efficacia non explemus et
tamen mentis exultacio hoc quod sermone
non explicat voce sonat. Bene autem
os risu impleri dicitur labia iubilo
quia in illa eterna patria cum iustorum
mens in contemplacionem rapitur lingua
in cantum laudis elevatur. Qui quia tantum vi-
dent quantum dicere non valent in risu
iubilant quia non explendo resonant
quod amant. Donec autem dicitur non quod
tunc deus eo usque malignos non
sublevat quousque electos suos in iu-
bilacionis gaudia assumat. Nec si post
a pena eripiat quos ante in culpa deser-
ens dampnat, sed quod hoc nequaquam
vel ante iudicium faciat cum dubium
hominis videri possit an fiat. Nam post
electorum suorum iubilum quod malignis
manum non porrigit expressam iam discre-
tione ultimi examinis constat. Sic namque
propheta dicit: Dixit dominus domino meo: sede a
dextris meis donec ponam ini-
micos tuos scabellum pedum tuorum.
Non quo a dextris domini nequaquam
dominus sedeat postquam in inimicos illi
ferientes eius potestati substernit, sed quo
perpetua eterna beatitudine presidet et
prius quam rebellium suorum corda con-
culcet. Iniqua minime constat quia sub-
iectis hostibus sine fine et post tempus
regnat. Sic per ewangelium de Marie sponso
dicitur: Et non cognovit eam donec peperit
filium suum primogenitum. Non quod hanc post
nativitatem domini cognovit sed quia ne-
quaquam illam contigit et cum con-
ditoris sui esse matrem resciret. Ita
quia eam contingere nequaquam valuit
postquam redemptionis nostre occultum
celebre misterium cognovit. De illo prius
tempore necesse erat ut evangelista testimo-
nium ferret de quo ipse Ioseph ignoranci-
am dubitari potuisset. Sic itaque nunc
dicitur: Deus non proiciet simplicem nec por-
riget manum malignis donec implea-
tur risu os tuum et labia tua iubilo. Ac si ap-
te diceretur: Vitam simplicium nec ante iu-
dicium deserit et malignorum mentes defen-
do penitus nec prius qua appareat preter-
mittit. Nam quia sine fine reprobos
cruciet et electis eius imperium post qua

Eccl. 9.
Iubilus e[st] cordis leticia
Laus vocis et cantica
ultimi

aperuerint reguntur profecto dubium non est. Sequitur: Qui oderunt te induentur confusione. Iustorum hostes confusione indu[untur] quia cum tunc facta mala redundare sibi ante oculos mentis aperuerint, sinus eos undique deprimens reatus vestit. Ad penam quippe tunc secum suorum memoriam tollerant qui nunc quasi ascensu rotantis carnei gaudentes peccant. Ibi vident quam debuerunt fugere quod amauerunt, ibi conspiciunt quam lugubre sint que nunc in culpa gratulantur. Tunc animam reatus obnubilat et recordacionis sue iaculis ipsa conscientia impugnat. Quis igitur digne penset iniquorum confusio quanta tunc erit quando et foris iudex iratus et intus ante oculos culpa versatur. Et ad hoc ideo peruenerunt. Quia sola hic tunc sentencia dilexerunt. Vnde apte mox subditur: Et tabernaculum impiorum non subsistet. Tabernaculum quippe construitur ne aestu corpus et frigore deficiat. Quid itaque hoc loco tabernaculi nomine nisi edificatio terrene felicitatis exprimitur? per quam semper reprobi casum inhabitant ut se presentis vite necessitatibus quasi aestu et imbribus defendant. Honoribus namque excrescere ambiunt ne despecti videantur, terrena aggregando exaggerant ne inopie frigore tabescant. Contempnunt cavere quod sequitur et tota intencione satagunt ne quid in presentibus desit. Student nomine dilatare ne lateant et si cuncta ad desiderium suppetant munitos se in omnibus et felices putant. Vbi ergo mentis fixionem construunt ibi per[?] cul dubio tabernacula fixerunt. Adversa impacienter perferunt, remisse prosperis letantur. Sola que assumunt cogitant nec ad estum celestis patrie ulla recordacione respirant. Gaudent sibi suppetere bona que cupiunt atque ubi requiescunt ibi et mentem extinguendo sepeliunt quia secularis ore[?] tedio tundata[?] terrenarum rerum aggregant que foras acquirendo multiplicant hanc per intimus per cogitacionem portant. Et c[?].

At contra iusti nec oblata bona huius[?] pro magno suscipiunt nec illata mala valde pertimescunt. Sed et cum bonis presentibus utuntur ventura mala metuunt et cum de malis presentibus gemunt bonorum sequencium amore consolantur. Sicque temporali refocillacionis subsidio sic viator in stabulo utitur lecto pensat et recedere festinat. Quiescit corpore sed ad aliud tendit mente. Non numquam vero et adversa perpeti appetunt, in transitoriis prosperari refugiunt ne delectacione itineris a patrie pervencione tardentur, ne gressum cordis in via peregrinacionis figant et quandoque ad conspectum celestis patrie sine remuneracione perveniant. Gaudent despici nec dolent se necessitatibus affligi. Qui ergo contra presencia se adversa non muniunt quasi contra estus et pluvias hic tabernaculum nolunt. Vnde et petrus mire reprehenditur quod nec dum mentis perfecte roboratus veritatis claritate cognita in terra figere tabernaculum conatur. Iusti itaque hic se construere negligunt ubi peregrinos se et hospites noverunt. Quia enim in propriis se gaudere desiderant esse in alienis felices recusant. Iniusti autem quanto longius a celestis[?] patrie hereditate divisi sunt tanto in terra altius fundamenta cogitacionis figunt. Hinc est quod ab ipso humane condicionis exordio in electa plebe enoch septimus nascitur. Hinc est quod cayin primum filium enoch vocavit atque eius nomine civitatem quam condidit appellat. Enoch quippe dedicacio dicitur. Iniqui ergo se in primordiis dedicant quia in hac vita que ante est cordis radicem plantant ut hic ad votum[?] floreant et a sequenti gloria patria funditus arescant. Iustis vero enoch septimus oritur quia eorum vita festa dedicacio in fine servatur. Hinc est quod attestante paulo abraham in casulis habitat quia habitatorem fundamenta civitatem quam summus artifex construit expectat. Hinc est quod iacob greges omni[?] sequens humiliter graditur atque hinc esau obviam veniens tumultu multiplicatis comitatum elevat quia minimi et electi hic elacionem non habent et in bonis tamen reprobi secti timent. Hinc ad regem dicitur: Si elegeris unum de populo terre et constitueris super te non faciet sibi equos et equites et tamen primus rex abandon[?] populo electus repente ut culmen percepit attingere ta multa sumet equites elegit in electos[?] primus prodit ad edificacionem precepti criminis erupit quia foras restringere sub equalitate non poterat quem intus animus si cetos[?] tumidebat. Cui nimirum ille tabernaculum construebat qui dicebat: Anima mea habes multa bona reposita in annos multos requiesce comede et bibe et epulare. Sed quia eius tabernaculum in necessitatis[?] fundamento non subsistit illico audivit: Stulte hac nocte repetunt animam tuam a te que autem parasti cuius erunt? Bene ergo tabernaculum impiorum non subsistere dicitur quia dum fugientis amatores divicias se in prosperitatibus constituunt repente ad eterna rapiuntur et supplicia.

Explicit liber .8. Incipit .9.

Perverse mentes si semel ad divina que auctoritatis ceperit[?] spiritum sine ratione quid contradicentibus audiant advers[...]

Margin notes: Et exprimo qualis[?] — sed per[?] dat per[?] noticiam — Cogitaciones iniustorum replet[?] per[?] — carne — caniculum[?] — 38 capitulum

hoc visionibus impugnant ex eius pa
pconsuetudine displiceat nec ita que ptulle
rit placent. Et contra bonorum corda quibus
modum non venit persona sed culpa sic pugnat
diiudicant ut ita que dum assumat. Di
studiis quippe contradicentium resistens cessas
sum arbitriis residens et sic male prolata
respuit ut tamen approbent que conven
tare cognoscunt. Solet namque inter spina
rum multitudines et densitatis semine
spica succrescere. Tanta enim manum operantis
agentis ut dum spina tollitur spica im
tuatur. Quatenus qui studet eradicare
quod pungit non irritare quod reficiat. Un
de verbis Iob quia Baldach sinceris interp
inquisitionem dixerat, numquid deus suppla
tat iudicium aut omnipotens subvertit quod iustum
est, quia vera in propositis robustaque pr
tulerat; verbum hoc et contra pravos qualiter
prolata conspiciens studium prave defensi
onis calcat atque audita approbat dicens:
Vere scio quod ita sit et quod non iustificatur
homo compositus deo. Homo quippe deo
suppositus iustitiam percipit, compositus
amittit, quia quisquis se auctori bonorum
comparat bono se quod acceperat privat. Qui
enim accepta bona sibi arrogat suis contra
deum donis pugnat. Unde ergo despectus
erigitur, dignum est ut elatus inde destru
atur. Sanctus autem vir quia virtutis suae me
ritum esse vicium conspicit si ab intimo ar
bitro districte iudicetur recte subiungit:
Si voluerit contendere cum eo non poterit
respondere ei unum pro mille. In scriptura sacra
millenarius pro universitate solet intelligi.
Hinc etenim psalmista ait: Verbi quod mandavit in
mille generationes; cum profecto constet quod ab ipso
mundi exordio usque ad redemptoris adven
tum per evangelista non amplius quam
septuaginta et septem propagines inveniantur.
Quid ergo in millenario numero nisi ad profe
rendam novam sobolem perfecta universitas
perfecte generationis exprimitur? Hinc et per Iohannem
dicitur: Regnabunt cum deo mille annis,
quia videlicet regnum sanctae ecclesiae universitatis
perfectione solidatur. Quia vero monas mul
tiplicatus in denarium ducitur, denarius per
semetipsum ductus in centenarium dilata
tur, qui rursus per denarium ductus in mil
lenarium tenditur, cum ab uno incipimus
ut ad millenarium veniamus, quid hoc loco
unius appellatione nisi bene vivendi initium,
quid millenarii numeri amplitudine nisi eius
dem bonae vitae perfectio designatur? Cum
deo autem contendere est non ei tribuere
sed sibi gloriam suae virtutis arrogare. Sed
sanctus vir conspicit quia et qui summa
iam dona percepit si de acceptis extol
litur cuncta quae acceperat amittit et
dicat: Si voluerit contendere ei unum pro mille
cum deo non poterit respondere

Qui autem cum auctore contendit unum pro
mille reddere non sufficit, quia ex desper
atione se erigit, hinc se bene vivendi nec
initium ostendit. Unum namque pro mille res
pondere non possumus, quia qui etiamnunc
de bonae vitae perfectione extollimur
hanc nos nec inchoasse monstramus.
Sed tunc verius dicimus in firmitate con
cutimur si quod sit in mente positum indiscrete
pensamus. Unde et subditur: Sapiens cor
de est et fortis robore. Quid mirum
si conditorem sapientem sapientem
dicimus, quem ipsam esse sapientiam scimus?
Et quid mirum quod fortem esse memorat
quem hanc ipsam esse fortitudinem nullus
ignorat? Sed sanctus vir duobus verbis in
laude auctoris prolatis aliquid nobis in
timat, unde nos ad cognitionem nostri
trepidos reducat. Sapiens quippe deus
dicitur quia occulta nostra subtiliter agnoscit
et esse fortis adiungitur quia valenter
cognita percutit. Nec falli ergo a nobis
quia sapiens nec vitari quia fortis
est valet. Nunc ut sapiens omnia in
visibilis aspicit, tunc ut fortis sine ul
lo obstaculo quos reprobat punit. Qui
hoc quoque hic forti sapientia ordinat ut huma
na mens quae contra auctorem se ele
vatione confundat. Unde et subditur:
Quis restitit ei et pacem habuit? Qui enim
cuncta mirabiliter creat ipse ut cre
ata sibimet conveniant ordinat. In
quo ergo conditori resistitur pacis conven
tio dissipatur, quia ordinata esse
nequeunt quae superni moderaminis
dispositionem perdunt. Quia ei subiec
ta deo tranquillitate persisterent ipsa
se sibimet dimissa confundunt quia
ipse pacem non inveniunt quae ve
nienti desursum in auctore contradicunt.
Sic primus ille angelorum spiritus qui
subiectus deo in culmine stare po
tuisset semetipsum repulsus patitur
quia per se sua inquietudine foras
vagatur. Sic primus homo quam gravis pariet
quia auctoris praecepto restitit carnis
protinus contumeliam sensit. Et quia sub
esse conditori per obedientiam noluit
sub semetipso pro stratu et pace cor
amisit. Unde ergo dicitur: Quis restitit
ei et pacem habuit? quia perversa mens
unde se contra auctorem erigit inde se
semetipsa confundit. Resistere autem deo
dicimur cum repugnare eius dispositio
nibus conamur. Neque enim nostra infirmi
tas in conventa eius sententiae obviat
sed tamen quod explere non valet temptat.
Nam saepe humana infirmitas occul
te vim dispositionis agnoscit et tu
hanc si mutare valeat appetit. Ec

Job 9.

Deus non falli non superari

ipsa se sua elatione

Caro quomodo homini rebellat

protinus

titate satagit. Et ipso se gladio contradictionis
stringit. Quod nimirum intus remittitur. Et suis uitiis
et conatibus ligatum. Sic ergo pacem resis-
tens non habet quia dum superbiam confu-
sio sequitur. quod stulto per culpam geritur. hoc
magnitudinis pena mirabiliter ordinatur.
Et uir sanctus uirtute prophetie spiritu plenus
cum confusione generaliter humane superbie
conspicit ad speciale malum perfidie plebis ebr-
aice oculos mentis tendit. Et que
pena elatos omnes maneat. commu-
nis gentis interitu ostendit. Unde et Iudeam repente sub-
iungit dicens. Qui transtulit montes et ne-
scierunt hii quos subuertit in furore
suo. In scriptura sacra sepe montium no-
mine predicantium altitudo signatur. De quibus
per psalmistam dicitur. Suscipiant montes pacem
populo tuo. Electi quippe predicatores ec-
clesie patrie non inmerito montes uocantur.
quia pro uite sue celsitudinem ima ter-
rarum deserunt et celo proximi sunt. Sed
montes in Iudea transtulit. cum predicato-
res sanctos Iudee ob durationem subtraxit.
Unde recte item per psalmistam dicitur. Transferentur
montes in cor maris. In corde enim maris
montes translati sunt. cum predicantes
Iudee perfidia repulsi ad intellectum
gentium uenerunt. Unde ipsi quoque in
suis actibus dicunt. Nobis oportebat primum
loqui uerbum dei. Sed quia repulistis
illud et indignos uos iudicatis eterne
uite. ecce conuertimur ad gentes. Sed hanc ea-
dem translationem montium hii ipsi nescie-
runt qui in eodem furore subuersi sunt. Ex
cum de suis finibus hebrei apostolos pel-
lerent lucrum se fecisse arbitrati sunt quod
predicationis lumina miserunt. Cognitoribus
quippe mentis iusta eradicatione percussi
tanto intelligentie errore ceci sunt ut
per lucem perderent hoc esse gaudium puta-
rent. Sed repulsis apostolis romanum per-
tinus principem totum Iudea destruitur
atque in cunctis gentibus sparsa dissipatur.
Unde et translatis montibus recte subiungitur.
Qui commouet terram de loco suo et co-
lumpne eius concutiuntur. De loco quippe
suo terra commota est cum plebs ista
relicta Iudee finibus euulsa nimirum
colla gentibus subdidit quia subdi auc-
tori recusauit. Cuius terre columpnas
sunt quia in sacerdotes et principes legis
doctores atque phariseos innitens eius
pertinacie structura surrexit. Impiis nam-
que hec edificium tenuit et tam quam [?]
sic tempore sacrificiorum carnalium cum sup-
posita fabrice onera portauit. Sed com-
translatis montibus columpne contusse
sunt quia subductis Iudea apostolis nec
ipsi uiuere in illa permissi sunt qui ab
illa uiuere predicatores expulerunt. Sequitur

quippe erat ut terrenam prius subacti perde-
rent cum amore nequaquam sunt in ce-
lestis patrie militare impugnare. Sed expul-
sis sanctis doctoribus Iudea funditus
corruit et iusto iudicantis examine me-
roris sui tenebris oculos mentis clausit.
Unde adhuc subditur. Qui precipit so-
li et non oritur et stellas claudit quasi
sub signaculo. Solis enim in sacro eloquio
solis nomine predicatorum claritas desi-
gnatur sicut propheta dicitur. Factus est
sol ut saccus cilicinus. In extremo quippe
tempore sol quasi cilicinus saccus ostenditur quia
fulgens uita predicantium ante reproborum
oculos aspera et despecta monstratur. Et
stellarum quoque claritate signantur
quod dum recta pectoribus predicant tenebr-
as nostre noctis illustrant. Unde et sublatis pre-
dicatoribus per prophetam dicitur. Prohibite sunt stel-
le pluuiarum. Rursum uero sol per diem fulget
stelle obscuritatem noctis irradiant. Et
plerumque in sacro eloquio diei appellat-
ione pars noctis aut nomine prius uita
signatur. Predicatores sancti ut sol nobis do-
nis cum contemplationem nobis uere lucis
aperiunt et uelut stelle in tenebris lucent
cum practicam uitam perfectius nostris necessi-
tatibus terrena disponunt. Qui in die ut so-
l constant cum ad contemplandam inme-
ritatis primam mentis nostre aciem subleuant
et quasi stelle in nocte resplendent quia et
terrena agunt offensionem tamen nostri
operis pedem exemplo sue rectitudinis diri-
gunt. Sed quia expulsis predicatoribus
non sunt qui plebi in dalee in perfidie
nocte remanenti splendeat uel clari-
tatem contemplationis ostendat uel actiue ui-
te aperiret nitens quippe que hanc
pulsa deserunt subtracto predicationis lum-
ine sue prauitatis excecauit. Recte di-
citur. Qui precipit soli et non oritur et stellas clau-
dit quasi sub signaculo. Dum quippe
solem nolunt aque predicantium ante dum
Et quasi sub signaculo stellas claudit quod
predicatores suos per silentium interea
retinent cecis iniquorum sensibus celeste
lumen abscondit pensandum uero est quia
ideo aliquid sub sigillo claudimus ut hoc
tempore congruum ad medium proferamus. Et sac-
ro eloquio attestante didicimus quod Iudea que
nunc deseritur ad signum fidei in fine col-
ligitur. Hinc namque per ysaiam dicitur. Si
fuerit numerus filiorum israhel quasi are-
na maris reliquie salue fient. Hinc paulus
ait. Donec plenitudo gentium intraret
et omnis israhel saluus fieret. Qui igitur
predicatores suos nunc Iudee oculis sub-
trahit. Sed post modum ostendit quasi sub
signaculo stellas claudit. Et absconsis
prius et postea coruscantibus astrorum

spiritali radijs noctem sue perfidie et nunc
repulsa non videat et tunc illuminata de
prehendat. Hinc est quod duo illi eximij predi
catores dilata morte subtracti morte sunt
ut ad predicacionis usum in fine revocentur.
De quibus per Iohannem dicitur: Hij sunt due olive
et duo candelabra in conspectu domini terre stan
tes. Quorum unum in ewangelio per semetipsam
veritas dicens: Helias venturus est et restituet
omnia. Quasi ergo sub signaculo stel
le clause sunt qui et nunc occultantur
ne appareant et postmodum ut prodesse valeant appa
rebunt. Et tunc plebs israhelitica que ubertim
in fine colligitur in ipsis sancte ecclesie exor
dijs crudeliter obdurata. Nam predicatores
veritatis renuit verba adiutorij spiritus. Ce
terum mira auctoris dispensacione agitur
ut primitus predicancium gracia que recepta in
uno populo late potuit et tumescentibus gentibus
repulsa dilataretur. Unde et apte mox
subditur: Qui extendit celos solus.
Quid namque celorum nomine nisi hec
eadem celestis predicancium vita signatur?
De quibus per psalmistam: Celi enarrant gloriam
dei. Ipsi igitur celi ipsi sol esse memorantur.
Celi scilicet quia intercedendo protegunt. Sol
autem quia predicando vim lucis ostendunt.
Commota igitur terra celi extensi sunt quia tunc
iudea ad vim persecucionis infremuit apo
stolorum vitam dominus in cunctarum gencium
cognicione dilatavit. Et illa persecucio in
incendium captiva dum dispergitur isti ubique
pergentes in honore tenduntur. Angusti quippe celi
fuerant cum una plebs tot egregios pre
dicatores tenebat. Quamvis in gentilium pe
ctus noscitur, si in solius israhelitici populi predicacione
remaneret. Quis Pauli virtutes agnosceret? Nunc
hunc iudea admiram noticiam persequendo
transmisisset. Ecce iam qui flagellis et
contumelijs ab israhelitica plebe repulsi sunt
per mundi fines honorantur. Solus ergo dominus
celos extendit quia secreti mira dispen
sacione consilij predicatores suos unde premi
sit in una gente oppressi fecit in mundi car
dines in dilatari. Sed neque ipsa hec perti
debita mundo gentilitas cum culpas eius
apostolorum lingua corripuit verba mox libenter
recepit. Nam primus in elacione contradiccio
nis intumuit atque ad credulitatem se
sue pravitatis excitavit. Sed qui predicacionis
verbis contritae mentis signorum eciam ammi
racione temperat. Unde apte quoque mox
eorum laude subiungitur: Et graditur super
fluctus maris. Quid enim maris nomine
nisi in cordium nece sevientes mundi huius
amaritudo signatur? De quo et per psalmistam dicitur:
Congregans sicut in utre aquas maris.
Aquas namque maris qui in utre dominus con
gregat cum miro moderamine cuncta
disponens in suis elacionis cordibus car

nalium minas frenat. Super fluctus ergo
maris dominus graditur quia tamen se
precelle persecucionis elatio tumida secularis
eius obstupefactione frangitur. Quam enim
timores huius vesanie mittigat quasi
erectas in tumido undas calcat. Nam
cum more suo gentilitas destitui nove
conversacionis predicacione conspiceret cum
mundi huius divites elacioni sue cont
rio sancta paupertatis cum sapientes seculi
adversari sibi imperitorum verba pensarent
in persecucionis procellas in sermonis signo
ut diximus ammiracione temperantur. Er
go inter fluctibus deus gressus ponit
quod superbos persecutoribus miracula
ostendit. Unde bene in Psalmis per psalmistam dicitur:
Mirabiles elaciones maris, mirabilis
in excelsis dominus. Quam cum electorum
vitam ad persecucionis mundus undas mundus
se mirabiliter extulit. Sed has superiorum
conditor sublevans virtute predicancium
mirabilius stravit. Ministros et eius
suos plus ostendit posse per miracula
quam pravitates terrene tumuerant persequencium.
Quod bene in Ieremiam dominus exterriosa nar
rans incolera demirantibus dicens: Posui
arenam terminum mari preceptum sempiter
num quod non preteribit. Et commove
buntur et non poterunt et intumescent
fluctus eius et non transibunt illud. A
renam quippe dominus mari terminum scilicet posuit
quia ad frangendam mundi gloriam ab
iectos et pauperes elegit. Cumque minimorum
maris fluctus in timuescunt cum potesta
tes seculi ad motionem persecucionis
volunt. Sed tamen terminum arenam nequeunt
quia despectorum miraculis et humilitate
franguntur. Sed dum mare sevit dum perse
cucione sive fluctus erigitur quasi tunc domini
intime conversione calcatur sancta ecclesia perstat
atque ad statum sui ordinis per tempore mare
menta confringit. Unde et apte mox sub
ditur: Qui facit arcturum et oriones et
yadas et interiora austri. Nequaquam
sermo veritatis vanas Esiodi, Arati et Cal
limachi fabulas sequitur ut arcturum no
minans extremam stellam septem cauda
am ursus suspiciatur et qui orion gladium
teneat amator insanus. Hec quippe
astrorum nomina cultoribus sapientie carna
lis in verba sunt. Sed scriptura sacra id
eo eisdem vocabulis utitur ut res quas
insinuare appetit noticiam usitate ap
pellacionis exprimant. Nam si astra
que nescit pignota nobis nota diceret
homo proprio hec eadem scriptura sacra
est nesciret procul dubio quid audiret.
Sic igitur in sacro eloquio sapientes
dei sermonem trahunt a sapientibus seculi
sicut in eo pro utilitate hominis vocem

Margin notes: Ier. 1. — Iudicia toties ubi dei dicuntur pro celi. — Capitulum. — celi — pro utrius tempestate timuerunt, sed quia verbo adusti et commoti ad persecucionis — Ier. 1. — Iob 9. — Arcturus — Capitulum. — Stelle nomine habent ad placitum

ipse humane passionis ipse conditor ho-
minum sumit verbis. Penitet me fecisse ho-
minem super terram. Cum profecto constet
quia is qui cuncta prius quam veni-
ant conspicit nequaquam postquam ali-
quid fecit penitendo respiciat. Quid
mirum ergo si spiritales viri utuntur verbis
carnalium cum ipse ineffabilis et creator
omnium spirituum ut ad intellectum suum carnem
pertrahat in se ipso carnis sermonem format.
Iuxta spiritualia ergo facta dum nota astrorum
nomina quidem de quibus astris sermo in-
notescit agnoscimus. Cum vero que narrentur
astra perpendimus restat ut ex eorum mo-
tibus ad spiritualis intelligentie arcana sur-
gamus. Neque enim mirum lector aliquid
dicitur quod Deus Arcturum et Orionas et Hyadas
fecit de quo nimirum constat quia omnino in
mundo nichil sit quod ipse non fecit. Sed
sanctus vir hec fecisse Dominum dicit
per que signari ipse est que specialiter ab eo
fuit intelligi. Quid namque Arcturi nomine
nisi qui in celi axe constitutus septem
stellarum radiis fulget nisi ecclesia universalis
exprimitur. Que in Iohannis Apocalypsi per septem
ecclesias septemque candelabra signatur.
Que dum dicta septiformis gratie spiritus in se
continet claritate summe virtutis irradians
quasi sub axe veritatis lucet. Pensandum
quoque est quod Arcturus semper versatur et nunquam
mergitur quia sancta ecclesia persecutiones
iniquorum usque ad mundi terminum sine de-
fectu perportat. Sepe namque cum reprobi
quique usque ad interitum pressi sunt quasi
iam se cecidisse crediderunt sed ex eo multiplicius
ad statum sue perfectionis redit quo in-
manius persequentium moriendo labo-
ravit. Arcturum ergo dum versatur eri-
gitur quia tunc sancta ecclesia valentius
in veritate resistit cum ardentius pro veri-
tate fatigatur. Unde apte quoque post Arcturum
protinus Orionas subdidit. Oriones quippe
in ipso pondere temporis hiemalis oriuntur
suoque ortu tempestates concitant et
maria terrasque perturbant. Quid igitur
post Arcturum Oriones nisi martires desig-
nant. Qui dum sancta ecclesia ad statum
predicationis erigitur pondus persecu-
tionum molestiasque passuri ad celi fa-
ciem quasi in hyeme venerunt. Hiis
igitur ortis mare terraque turbata est
quia dum gentilitas mores suos
destrui aspiceret illorum fortitudi-
ne commota inquietorum voce non solum
iracundos ac tumidos sed et placidos
erexit. Ex Orionibus itaque hyemps
in celo est quia clarescente sanctorum
constancia frigida mens infidelium
ad tempestatem se persecutionis concita-
vit. Oriones ergo celum edidit cum
sancta ecclesia martires misit. Qui dum
recta eloqui rudibus ausi sunt omne
pondus confrigoris adversitatis pertulerunt.
Sed post Oriones protinus Hyadas subdit. Hyades namque in
veniente vere ad celi faciem produ-
cuntur et cum sol iam caloris sui vires erigit
ordiuntur. Hyades quippe signum in Tauri capite
posuerunt quod sapientes seculi taurum
vocant ex quo angeri sol incipit atque
ad extendenda diei spacia ferventior
exurgit. Quid itaque post Oriones Hyadas
nomine nisi doctores sancte ecclesie de-
signant. Qui subductis martiribus eo iam
tempore ad mundi noticiam venerunt quo
fides clarius elucet et repressa hyemis
aspera corda fidelium sol veritatis cale-
facit. Qui remota tempestate persecutionis
completis longis noctibus infidelitatis
tunc sancte ecclesie orti sunt cum ei iam per
credulitatem verum lucidior anni aperi-
tur. Nec immerito doctores sancti Hyadum
interpretatione signantur. Greco quippe
eloquio hyetos pluvia vocatur et Hyades a
pluviis nomen acceperunt quia orte
procul dubio imbres ferunt. Bene ergo Hyadum
appellatione expressi sunt qui ad statum
universalis ecclesie quasi in celi faciem deducti
super arentem terram humani pectoris
sancte predicationis imbres fuderunt.
Si enim predicationis sermo pluvia non
esset Moyses minime dixisset. Expecte-
tur sicut pluvia eloquium meum et
quasi pluviam vocans diceret. Manda-
bo nubibus ne pluant super eam im-
brem atque hoc quod ante paulo protulimus.
Quanam doctrine plenitudine stelle Hy-
adum dum Hyades in plenum
veniunt ad celi spacia altiora sol du-
citur quia aspectu doctorum scien-
dum mens nostra imbre predicationis
infunditur fidei calor augetur et
terra tacta ad fructum proficit cum lumine ca-
loris ignescit quia uberius fruge
operis redditur dum percepit eius
flammam in corde clarius ardens
dumque per eos diebus singulis magis
magisque scientia celestis ostenditur quasi
intus nobis luminis verni tempus aperi-
tur ut nostris solis verus mentibus ruti-
let et eorum verbis cognitionis se propo-
tius clarius intus vergente tempore in mun-
di fine superna scientia proficit et largius
cum tempore accrescit. Hinc namque per Da-
nielem dicitur. Pertransibunt plurimi et multi-
plex erit scientia. Hinc per Iohannem
sub primo revelationis angelus dicitur.
Signa que locuta sunt septem
tonitrua. Cui tamen in eadem revelatione
tanto precipitur. Ne signes verba prophetie
libri huius. Hoc quippe in revelationem

ut vero dicitur Gen. 6.

b

in b[?]

c

Apoc. 1°

i. sine cessatione tollat sed tamen

d

Ecclesia tolerat et non deicitur

i. funditus corruisse

Martires significat per duo genera stellarum

f

g

cap. A

ing

h

angelorum signari patescit eius perhibetur quia quod quandoque iniuste ecclesie in tenebris latuit sensus cottidie ostendit. Non multi non agregabantur que doctores per yadas intemperatas considerantur. Quod si ita est significationi quam diu vinus continet non est. Doctores enim huius stellis non incongrue expressi sunt que aliis nomine censentur. Sed quamuis yades ab eiusdem visione non discrepent etiam tamen est quia yadis ymber dicere per orbe pluuias aptantur. Vir igitur sanctus redemptoris nostri ordine contemplatus ammiret atque ammirans conclamet dicens. Qui extendit celos solus et graditur super fluctus maris. Qui facit arcturum et oriones et yadas. Extendit et ei celis deus formauit arcturum quia in honorem deductis apostolis in celesti conuersatione fundauit ecclesiam. Fundato quoque arcturo fecit oriones quia roborata fide uelut ecclesie contra procellas mundi edidit martires. Editis quoque orionibus protulit yadas quia confirmalescentibus contra aduersa martiribus ad infundendam ariditatem humanorum cordium doctrinam contulit [illegible]. Isti itaque sunt astrorum spiritualium ordines qui dum summis uirtutibus eminent pro se cursum lucent. Sed per ista quid restat nisi ut sancta ecclesia laboris sui fructum recipiens aduidenda superne patrie intima perueniat. Unde apte subdidit. Qui facit arcturum et oriones et yadas. Et interius addidit et interiora austri. Quid namque hoc in loco austri nomine nisi feruor sancti spiritus designatur. Quo dum repletus quisque fuerit ad amorem patrie spiritualis ignescit. Unde et sponsi uoce in canticorum canticis dicitur. Surge aquilo et ueni auster perfla ortum meum et fluant aromata illius. Austro quippe ueniente aquilo fugatus recedit cum aduentu sancti spiritus expulsus antiquus hostis qui in torpore mentem constringebat desistit. Atque ortum sponsi auster perflat ut aromata defluant. Quia dum sanctam ecclesiam donorum suorum uirtutibus spiritus ueritatis impleuerit ab ea longe lateque odores boni operis spargit. Interiora ergo austri sunt occulta illius angelorum ordines et secretissimi patrie celestis sinus quos implet calor spiritus sancti. Illuc quippe sanctorum anime et nunc corporibus exute et post corporibus restitute perueniunt quasi austri [illegible] occultantur. Ibi pro die qui in meridiano tempore ardencius solis ignis accenditur quia conditoris claritas mortalitatis nostre iam pressa caligine manifestius uidetur. Et uelut

spere radius ad superna altiora se eleuat quia de se in ipsa nos uitas subtilius illustrat. Ibi lumen intime contemplationis sine interiecte cuiusquam umbre mutabilitate. Ibi calor summi luminis sine ulla obscuritate corporis. Ibi inuisibiles angelorum cori qui in abditis fulgent que eo nunc ab hominibus uideri nequeunt quo flamma ui luminis altius perfundunt. Valde itaque mirum est quod missis apostolis Dominus celos tetendit quod temptatis persecutionum tumoribus maris fluctus gradiens repressit quod solidata ecclesie arcturum statuit quod roboratis contra aduersa mentibus oriones misit quod repletis [illegible] doctoribus yadas protulit. Sed per haec ualde est ammirabile quod sinum nobis celestis patrie qui interiora austri aperuit. Pulchrum est omne hoc quod quasi in medio facie de dispensatione diuina cernitur sed longe illud incomparabiliter pulchrius ad quod inuisibiliter peruenitur. Unde recte sponsus in sponse sue laudibus dicit. Quam pulchra es amica mea quam pulchra, oculi tui columbarum absque eo quod intrinsecus latet. Pulchritudinem narrat et pulchritudinem replicat quia alia est ei pulchritudo morum in qua nunc cernitur atque alia pulchritudo premiorum in qua tunc per conditoris sui speciem subleuatur. Cuius membris omnibus electi qui aduenta simpliciter intendunt eius oculi columbarum vocantur quia magna luce irradiant quia et claritate operum et signorum miraculis corruscant. Sed quantum est omne hoc miraculum quod uideri potest. Illud decimus miraculum est mirabilius quod uideri non potest. De quo illic apte subditur. Absque eo quod intrinsecus latet. Magna quippe est gloria aperti operis sed longe incomparabilis occulte remunerationis. Quod ergo per beatum Iob astrorum nomine hoc Salomonis uocibus oculorum appellatione signatur. Et quod per Salomonem dicitur absque eo quod intrinsecus latet. Hoc nobis beatus Iob in [illegible] interiora austri commendat. Sed ecce uir sanctus exteriora numerans interiora considerans aperta narrans occulta penetrans omne quod intus forisque agitur dicere conatur. Sed opera summe magnitudinis cum conspicit egra cernit. Unde apte mox haec eadem opera melius deficiendo comprehendit dicens. Qui facit magna et inscrutabilia et mirabilia quorum non est numerus. Diuine fortitudinis facta tunc uerius comprehendimus cum haec nos comprehendere non posse cognoscimus. Tunc facundius loquimur cum attoniti ob stu-

Sydera celi signant uniuersalis ecclesie militantis statum

Cant 3. Sponsus

Salomon et Iob [illegible] concordat

Tu hec comple uos

pestndo reticemus Admiranda quippe
dei opa sunt sed in quia sufficienter co
erat lingua sua ut que comprehende
ydonee non valet sic idonee mutus
laudet unde bn ppa dicit laudate eu
in potentatibus eius laudate eum secundum multi
tudinem magnitudinis eius Ille quip
pe dignam secundum multitudinem magnitu
dinis laudat qui se succumbere in eius
laudis explendo considerat dicat ergo
Qui facit magna et inscrutabilia et
mirabilia quorum non est numerus Vt magna
in virtute inscrutabilia ratione mira
bilia multiplicitate Diuina ergo opa que
explere dicendo non potuit facundius
deficiendo diffinivit Sed consideracione
rerum exteriorum longe quod nos circumdat quid hic
ipsum quoque quod erga nos agitur in
noramus bn et apte subiungitur Si
venerit ad me non videbo eum et si ab
ierit non intelligam Sedeatissimum quippe
pe abintenus gaudiis genus humanum
exigente culpa mentis oculos perdidit
et quo mitto suorum passibus graditur
nescit Sepe enim donum est gratie quod
iram deputat et sepe ire districtionis
ira est quod gratiam putat Nam plerumque
gratiam estimat dona virtutum et tamen eis
dem donis elatus corruit Plerumque
nescit iram metuit adversa temptatio
num et tamen eius diversis temptationibus
pressus adiuntur custodiam cautior
erigit Quis enim deo se propinquare
non estimet cum se summis celeste
muneribus agnoscat cum vel prophetie do
num vel doctrine magisterium percipit vel
ad curacionum gratiam convalescit Et tamen
sepe mens dum desertas sue secu
tate resolvitur insidiante adversario in
opinate culpe telo perforatur et in
de a deo mittitur longe est sit Vnde ei
adest sine cautele custodia propinquit
et quis se delictum iam gratia divina po
deputat cum pro emolumentis iniqui
tie lacessitur se cunctis temptationibus
videt in honesta ad animum congeri
et ante cogitacionis oculos immunda in
pbat in munda versari Et tamen cum
fatigantur nec superantur nequaquam pro
lucionem evitadant sed per humilitatem
servant ut infirmum se animus in temp
tacione deprehendens totum se ad divini
tatis adiutorium convertat et sui fiducia
funditus amittat Sicque fit ut inde
altius deo inhereat unde se adeo pro
fundio cecidisse suspirabat Accessus
igitur recessus quod dei agitur iam mi
nime cognoscitur quo usque rerum alter
nantium finis ignoratur Quia et de tem
tacione mittitur est virtus pbet an cu

adet et de donis nequaquam deprehenditur
utrum hic destos et examinant an in via
intrinsecus ut ad patriam reducant Hom
ergo abintenus gaudiis semel pulsus clari
tas conturbare se iam lucis secreti spectabas a
piciat atque ad semet ipsum foras pre
mentis gemat et cecitatis sue dam
na considerans dicat Si venit ad me
non videbo eum et si abierit non in
telligam ac si aperte deploret dicens
postquam sponte semel oculos perdidi
qui quesite noctis cecitatem patior
nec ortum iam nec occasum solis co
nosco et tamen homo qui infirmitatis pe
na premitur et cecitatis sue caligine gra
natur ad superne lucis iudicium preparat in
suorum actuum rationem reddat unde
subditur Si repente interroget quis
respondebit ei Repente deus inter
rogat nos ad districcionem sui examinis in
operatos vocat Sed interrogatoni illi
unde homo non sufficiat Quia si re
mota tunc pietate distinctius in illo
examine et iustorum vita succubit
velet(?) interrogat enim deus nos per
cruciamentis pulsat ut cum mentes in
magna dese intusque humilitate estim
semetipsam vocat qualis sit in per
turbacione deprehendat Et qui ple
quod percutitur gemit sed unde non sufficit
quia et ipsa ei percussione adversitas di
splicet sed tamen semet ipsum homo consi
derans tacet Et divina iudicia discu
tere metuit quia esse se pulverem agno
scit Vnde et per apostolum dicitur O homo tu quis
es qui respondeas deo Vnde deo non po
tuimus qui homo vocatur quia per hoc
quod de humano sumpta est iudicia su
districte dignus non est Vnde et
quoque apte subiungitur Vel quis di
cere potest cui cur ita facis Auctor su
semper indiscussa venerando que
iniusta nequaquam esse possunt
Ratione quippe decreto eius consu
quirere nichil est aliud quam contra
eius consilium superbire Cum ergo fa
ctorum non deprehenditur restat ut fu
scis illius cum humilitate taceat quia
nequaquam sufficit sensus carnis ut se
ta penetret magestatis Qui
infusis dei rationem non videt insu
tatem suam considerans cur non vi
actionem videt Vnde per apostolum quoque
subsequitur subiungitur Vnquam dicit
figmentum ei qui se finxit quare
fecisti sic Quando enim se sentit figu
tum divini opis eo semet ipsum
dignat ne contra manum sue su
operantis Quia qui benigne qua

non erat fecit quod est iniuste non desistit. Ad semetipsum igitur impressione mentis red/deat quia comprehendere non valet non requi/rat ne si discutere causam distinctionis ampli/us descensa procedit et quem placere hu/militas poterat inextinguibili superbia/accendat. Unde apte quoque de hac eadem/ira protinus subditur: Deus cuius ire resiste/re nemo potest et sub quo curvantur qui/portant orbem.

De ira sedata a moyse

Mirum valde quod ire Dei multum posse resistere dicitur cum in libros indig/nationem superne animadversionis obviasse/eloquia divina testentur. An non ire Dei/Moyses restitit qui percutiente se ipso circa/tus ipsum superne percussionis impetum/mortis sue oblatione restrinxit dicens:/Dimitte illis hanc noxam. Alioquin de/le me de libro quem scripsisti. An non/ire Dei Aaron restitit cum inter viventes/ac mortuos thuribulum suscepit atque ad/versionis igne incensi fumo transivit. An/non Finees ire Dei restitit qui luxuriantes/cum alienigenis in ipso coitu trucidans/zelo suo divine indignationi obstitit et/furorem gladio placavit. An non David/ire Dei restitit se offerens placationis/gratiam cum tempus percutienti exegit. An non/Elias ire Dei restitit qui longo iam tempore/terra arente subductas de celo pluvias/verbo revocavit. Cur non igitur divine ire mul/tum posse resistere dicitur cum sepe mul/tos restitisse exemplis constantibus demon/stratum sit. Sed si subtiliter et huius beati Job eloquia/et illorum facta pensamus, et vincere sci/mus quia divine ire non resistitur et/verum quia multi sepe restiterunt. Omnes/enim sancti qui ire Dei obviant ab ipso ac/cipiunt ut contra impetum percussionis/eius opponantur atque ut ita dixerim cum/ipso se erigunt contra ipsum quos ex divina iustitia/sibi opponi sentit quia meo quod ad versum/sementis non foras optinet intus/eos gratia nascentis fovet et familiaris/intus levat quos adversantes ex/terius toleravit. Portat ergo conciliacionem/deprecatur quod aspirat et nescit nolenti/imponere quod ab ipso ut fiat imperatur. Ipso/vis enim dicit: Dimitte me ut irascatur/furor meus contra eos et deleam eos fa/ciamque te in gentem magnam. Cum dicitur/suo dicit Dimitte me nisi deprecari au/si prohibet? Ac si aperte diceretur: perpende quantum apud/me valeas et cognosce quia optinere/potes quicquid pro populo exoras. Cui qua/si innuente agitur statim venia subiun/cta testatur. Cum ergo indignacio superna/se sine ira divina mediante/monet hanc oppositio humana non retinet.

Nec se iustitie eius obstaculo deprecando obiciat cum/semel Deus aliquid ab intimis iustitie nascen/do disponit. Hinc est enim quod Moyses/qui reatum totius plebis apud Domi/num precibus tersit, Dominum se obiciens quod/obtulit divine iracundie vim placavit,/ad petram Oreb veniens et pro aque exhibi/tione diffidens repromissionis terram/ingredi Domino irascente non potuit,/et sepe hac de re affligitur, sepe desi/derio se excitante turbatur, et dispo/sito divine iracundiam repellere a se/metipso non valuit qui hanc voluntate/Domino et a populo amovit. Hinc David qui/a prostrata plebe per medium angeli/gladium prece compescuit, prius plorans/et eiulans nudis pedibus filium fugit/et quousque ... ad/plenum recepit, iram Dei nequaquam voluit/presente ipso temperare. Hinc Helias ut sicut/homo parvi aliquid in se de divina animad/versione sentiret, qui verbo celos ap/eruit ad dignationem mulieris territus/per desertum fugit et per semetipsum infirma/infirmitate qui furore Dei placat a/liis premonentibus. Ire igitur Dei et resisti/valet quia ipse qui vastat opitulatur/et resisti omnino non valet quia se ad ul/ciscendum excitat et ipse percussionem que ei/... non apparuerit. Hinc ad Ieremiam/dicitur: Tu ergo noli orare pro populo/hoc et ne assumas pro eis laudem et ora/tionem quia non exaudiam in tempore clamoris/eorum ad me. Et rursum: Si steterit Moy/ses et Samuel coram me non est anima/mea ad populum istum. Cur inquam ... /... potest cum religiosos tot antiquorum/... patrum ad ... patrem/Moyses et Samuel tam mirabiliter pre ceteris/eleganter quod noviant ... facile ag/noscimus si eius que diligere et in ini/micos pr... caritatis vim pensamus./Conditionis namque utriusque illa maxime/oratio commendatur que pro inimicis quoque/intercedere innititur et persequentibus ... /... dicit: Orate pro persequentibus et ca/lumpniantibus vobis. Et rursum: Cum/stabitis ad orandum dimittite si qui/habetis contra aliquem. Cum ergo ... pri/orum facta sacro eloquio describitur/... Moysen et Samuelem ex/orasse pro adversantibus in Domino?/... quippe eorum sententiis ... per/secutionem fugit et tamen pro vita sui/persecutoris intervenit. Aliter ... /... ipsi deiectis ... sibi adversa/riis dicit: Absit a me hoc peccatum in/Domino quo minus cessem orare pro vobis./Cur ergo indifficultate deprecandi Mo/ysen et Samuelem deducere nisi aperte

No. quod moyses dubitavit — Num. 20 — De ve. 3 — 2 Re 24 — 2 Re 15 — 3 Re 18 — 3 Re 19 — Resistenti ut non resistenti ire Dei distinguitur — Ier. ps. 10 — Ier. 17 — Questio de orde moysy et samuelis — Oro pro inimicis facta coram Deo magis accepta — Num. 16 — Exo. 8 — 1 Re 8 — Ibidem 12

iudicare quia eius ire neque illi si astarent obsisterent quod ideo parmetis inter
venire ciuius possent quia apud hunc
intercedere pro multis solent Hinc
ad eamdem iudeam dicitur Plaga in
imici percussi te castigacione crudeli
Et rursum Quid clamas ad me
super contricione tua insanabilis est do
lor tuus Dum igitur sanctus aspiciat
quam mulitus interventi diuina ira re
stringitur eum implacabiliter uocatus di
cat Deus cuius resistere ire nemo
potest quod breviter et ad specialem intellectum
dictum si eiusdem plebis institucionis
dispensacionibus sue iustum ostensus
supplicetum deseruit atque ad agnicio
nis sue graciam gentes uocauit breviter et
apte mox subditur Sub quo curua
tur qui portant orbem Regnum

De curva portantium orbem

Ipsi et enim orbem portant qui cu
ras se culi tolerant Tanto enim
quippe pondere curas quisque sustinere
compellitur quantus in hoc mundo prin
cipatur Breviter et hic princeps non incon
grue greco eloquio basileus dicitur
laos enim ipsis interpretatur basileus greco
basis laos uocatur quod latina lingua uidelicet
basis populi dicitur quia uidelicet ipse super se populum
sustinet quia motu illius potestatis pon
dere fixus regit Quo enim subiectorum
suorum omnia tolerat eo quasi suppositorum
basis columpnam portat Dum igitur
Iob uirtute spiritus prophetia plenus aspi
ciat quod iudea deseritur atque ad diui
tatis cultum gentium principes inclinantur et dicat Deus cuius resistere ire
nemo potest sub quo curuantur qui por
tant orbem Ac si aperte fateatur di
cens Et subiectos quosdam districte
deseris et erectas potestates gentium
misericordie flectis Quamuis hoc quoque
dicitur sub quo curuantur quia portare
orbem possunt et angelice uirtutes in
telligi Ipse enim orbem portant que
regendi mundi curas administrant pau
lo attestante qui ait Nonne omnes sunt
administratorii spiritus in ministerium missi
propter eos qui hereditatem capiunt salutis
Ait ergo Deus cuius resistere ire nemo
potest sub quo curuantur qui portant
orbem Ac si similitatem omnis crea
ture conspiciat et tremescens dicat
Quis infirmorum hominum tuis motibus
obuiat cuius se fortitudini et uirtutes an
gelice inclinant uel etiam cum curuantur
superiora non tamen erecta essent illi
subtilissimi spiritus si plene potenciam
eius magestatis attingerent Sed qui
orbem portant sub deo curui sunt que

quia diuinitatis eius celsitudinem quamuis
sublevate uideant nec uirtutes tamen an
gelice comprehendunt Quia uir iustus
per infirmitatem non penetrans sed hanc
uerissimaque subiectis superiorum spiritum
iusticiis pensans ad consideracionem sue im
posibilitatis humilitate recolligit Sed quod coram
se spectare superne magnitudinis in
tendit dicens Quantus ergo ego sum ut
ut respondeam ei et loquar uerbis meis cum
eo Ac si aperte dicat Si creatura illa hu
consideratione non sufficit que carne
non premitur qua mente de eius ego
iudiciis disputo qui pondere corrup
cionis angustior Sciendum autem sepe ad
nos uerba dei sunt iudicia illius quibus
nostra actum suarum loquitur ita uerba
nostra ad deum sunt opera que exhibemus
Sed cum deo loqui uerbis suis homo ne
ualet quia apud subtile eius iudicium
nullam de suis actibus fiduciam tenet
Breviter et apte subditur Qui si habuero ali
quippiam iustum non respondebo sed meum
iudicem deprecabor Ut enim sepe diximus
omnis humana iusticia iniusticiam esse
conuincitur si districte iudicetur Prece
ergo post iusticiam indiget ut que succumbe
re districta poterat ex sola iudicis pietate
conualescat que cum plene apposi
tum hoc si decisa quippiam dictum
quia mens humana et comprehensa vi
pagit et ualde occima sunt que com
prehendit Dicat ergo Qui si habuero quip
piam iustum non respondebo sed meum
iudicem deprecabor Velud si aperte
fateatur dicens Et si ad opus uirtutis
excrescendo admitam non confidens sed
ad ueniam conualesco

De precum iterationem cum rea agim

Precari itaque intendimus est cum
directa agimus ne de quod iuste uiui
mus humilitate condiamus Sed plerumque
ipsa uita deprecacio tam multis tempo
ribus quatitur ut pene ad spectum iudicis
repulsa uideatur Et sepe hanc re
ctorum misericors percipit sed quia illibata
se ut uelit offerre non ualet super se in
dicium reprobationis pauet unde et subditur
Et cum inuocantem me exaudierit non
credo quod exaudierit uocem meam
Plerumque et enim mens igne diuini amo
ris accenditur atque ad intuenda celestia et
archana sublevatur excellentissima iam ra
pitur et prorsus desiderio consumpta ab
infimis alienatur Sed repentina temp
tacione percussa que intencione forti e
recta nitimur sucumbat oboratis cogita
cionibus circius cursiva curuatur ita
ut semetipsam discernere nequeat atque
inter uicia uirtutes quas deprehensa coqu

Rector portat vna subditos

Princeps

Rex

Angeli ministerio regunt

Ad Heb. primo

Angeli non comprehendunt totam uirtutem diuinam

pre sit valentior non agnoscat. Nam saepe ad hoc usque perducitur ut in mentem promptam summa comprehendat quia cogitationes illicitas possunt. Et rursum qua illicitam cogitationem recipit quam semper validus fervor spiritus rapit. Quos alternantes cogitationum motus in animo bene per psalmistam in fluctibus ait: Ascendunt usque ad caelos et descendunt usque ad abyssos. Usque ad caelos ascendimus quippe cum summa penetramus, sed ad abyssos usque descendimus cum repente a contemplationis culmine per immunda temptamenta decidimus. Motus itaque animi inter vota et vitia alternat, nimiumque eius certitudinem contradictionis obnubilant. Recte igitur dicitur: Et cum invocantem me exaudierit, non credo quod exaudierit vocem meam. Quia mens cum ipsa sua mutabilitate sit trepida et per hoc quod nolens patitur repulsam se abiectamque suspicatur. Libet intueri vir sanctus quanta se subtilitate diiudicat ne quid in illo iudicia divina reprehendant. Infirmitatem namque suam intuens ait: Quantus ego sum qui respondeam ei et loquar verbis meis cum eo? Deinde sue nihil non confidens sed ad solam spem se postulationis conferens subdidit: Qui etsi habuero quippiam iustum non respondebo, sed meum iudicem deprecabor. Sed de ipsa quoque postulatione pavidus adiungit: Et cum invocantem me exaudierit, non credo quod exaudierit vocem meam. Cur tanta circumspectione trepidat, cur tanta sollicitudine formidat, nisi quia terrorem iudicis extrema districtione considerat, vim discussionis illius non ferens omne quod gerit esse sibi insufficiens pensat? Unde et protinus subdidit: In turbine enim conteret me.

Conteritur quippe in turbine electus qui in sua stabilitate videbatur, quem diu superna longanimitas toleravit, extrema iudicii severitas necat. Quod recte turbo dicitur quia in examinis commotione revelatur, psalmista attestante qui ait: Deus manifeste veniet, Deus noster, et non silebit. Ignis in conspectu eius ardebit et in circuitu eius tempestas valida. Unde propheta quoque alius dicit: Dominus in tempestate et in turbine viae eius. In quo nimirum turbine idcirco iustus nequaquam conteritur quia se sollicite metuit ne conteratur. Perpendit namque adhuc in poenis vitae constitutus quam veris ictibus correctorum operum quam districtus appareat qui quosdam tunc reatu culpae originalis astrictos sine operibus damnat. Unde vir sanctus convenienter quis voce proprius adiungit: Et multiplicabit vulnera mea etiam sine causa. Non multi etenim parvuli praesenti luce subtrahuntur quam ad proferenda bona malave meritis activae vitae pervenerant. Quos quia a culpa originalis salutis sacramenta non liberant et hic ex proprio nil egerunt et illuc ad tormenta perveniunt, quibus unum vulnus est corruptibiles nasci, aliud carnaliter emori. Sed quia post mortem quoque etiam mors sequitur aeterna, eis occulto iusto quidem iudicio et sine causa vulnera multiplicantur. Perpetua quippe tormenta percipiunt et qui nihil ex propria voluntate peccaverunt. Hinc namque scriptum est: Non est mundus in conspectu eius nec unius diei infans super terram. Hinc per semetipsam Veritas dicit: Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei. Hinc Paulus ait: Eramus natura filii irae sicut et ceteri. Qui itaque nihil proprium addens ex solo reatu originis perimitur, quid iste in illo extremo examine quantum ad humanam sensus aestimationem nisi sine causa vulneratur? Sed tamen subdita districtione iustum est ut propago mortalis velut infructuosa arbor in ramis servet amaritudinem quam traxit ex radice. Ait namque ergo: In turbine enim conteret me et multiplicabit vulnera mea etiam sine causa. Ac si aperte quantum quisque damnandus considerans dicat: Districtus iudex qui eos a via discussione trucidat quos culpa propriae actionis damnat, sed et illos in eternum perimit quos reatus arbitrii non proprii addicit. Quae nimirum dicta nec a beato Iob spiritaliter discrepare cognoscimus, si haec quomodo vere prolata sunt indagamus. Semetipsum namque subtiliter pensans atque in omni actione diiudicans superne districtionis vim quanta sollicitudine pertimescat insinuat dicens: In turbine enim conteret me. Ac si aperte dicat: Pro eo semper in conspicuitate timeo quia per flagella qualis in turbine veniat non ignoro. Quae flagella sed et metuens perdidit et perdens pertulit. Unde subiungit: Et multiplicabit vulnera mea et sine causa. Ut enim saepe iam diximus, nequaquam beatus Iob percussus est ut in eo percussio culpam tergeret, sed ut meritum augeret. Vulneratum se itaque sine causa asserit propter hoc quod de se foras loquitur quod de illo Veritas in occulto testatur dicens: Commovisti me adversus eum ut affligerem

Infantes non baptizati quamvis sit sine peccato actuali tamen dampnantur.

Ioh. 3

Ad Phil. 2

Culpa augetur meritum bonis viris

enim sincerus vir sanctus superbe non dicit
Quod veraciter dicit nec profert verba
altitudine discrepantia que audientem non
discordat. Cum considerat primus voluntatem
nimie estimationis comprimit enim sub-
iungit: Non concedit quiescere spiritum meum
et implet me amaritudinibus. Se-
pe iustis exercitium virtutis est solacio
suis adversa tolerare. Sed ne cor vicis-
situdine prosperis probationibus erudiat hos non-
numquam et foris tormenta lacerant et in-
tus temptamenta castigant. Sed vir
sanctus impletum se amaritudinibus
asserit quia eum flagella vulneris sol-
licitat. aliud est quod ... de temptatio-
ne adversarii in intimis portat. Sed in-
ter hec mitigat vim doloris consi-
derata equitas et potentia ferientis.
Unde subiungit: Si fortitudo queritur
robustissimus est. si equitas nemo pro me testimonium dicere audet.
Ille quippe cuius vitam commendat qui habet
patientis testimonium non explorat quia
qui districtus quidem ostenditur illatoris
percipere dominum tacitus ostendit testis etiam
pe hinc et enim per prophetam dicitur Ego sum
iudex et testis. hinc enim in filium ait. Tacui semper
et silui sicut parturiens loquar. parturiens
namque cum dolore eicit quod diu in ab-
ditis cum pondere portavit. Post longum
ergo silentium sic parturiens dominus loquitur
quia quod apud se nunc tacitus tolerat
in ultione quandoque iudicii cum dolore
manifestat. Sed requirendum nobis est
iste vir iustus si pro eo testimonium dice-
re quisque presumeret numquid hunc arcatum
liberaret. Et si hunc alicuius testimonium non
impendit numquid ad profitendum presens
testimonium falso ipse convalescit. Sequitur
Si iustificare me voluero os meum
condempnabit me. si innocentem ostendero
pravum me comprobabit. Ac si aperte dicat
Quid de aliis loquor qui ipse michi
testimonium ferre non valeo. Sed quia in-
nocentie tue testificari non sufficis
numquid hoc ipsum quia innocentiam
habes scis. Subdit etiam: Si simplex
fuero hoc ipsum ignorabit anima mea.
Plerumque quod scimus bona que agimus
ad elationem ducimur. Si nescimus minime
servamus. Quis enim de virtutis sue
conscientia non quantulumcumque superbiat. Quis
autem rursum bonum in se custodiat quod
ignorat. Sed contra utrumque quid superest
nisi ut recta que agimus sciendo nesci-
amus ut hec et recta estimemus et minima.
quatenus ad custodiam sui sciat animus
sciat rectitudinis et in timorem non
elevet estimatio minoris. Sed sunt
non nulla que scire a nobis facile
nequeunt et tamen geruntur. Nam sepe

vo studio contra delinquentium culpas accen-
dimur et cum ultra equitatis metas ira ra-
pimur hoc zelum iustitie districtionis estime-
mus. Sepe officium predicationis assumimus
ut proximis fructum caritatis ... Sed nisi
placeamus cum loquimur nequaquam libenter
... accipitur quod predicamus. Cumque
placere mens utiliter studet ad amorem lau-
dis propriae turpiter defluit et que a captivita-
te vitiorum alios curabat eruere ipsa
suis favoribus incipit capta sine. Sed

De appetitu laudis qui est quasi latrunculus

Quasi latrunculus quippe appetitus
laudis humane qui recto itinere gra-
dientibus collateraliter iungitur ut ex occultis
educto gladio gradientium vita trucida-
tur. Cumque proposite utilitatis inten-
tio ad studia privata declinatur horrendo
modo unum idemque opus culpa peragit
quod virtus inchoavit. Sepe et ab ipsis cogita-
tionibus aliud cogitatio excipit aliud ac-
cendit. Sepe se fidelem sibi nec ipsa cogitatio
exhibet quia aliud ante mentis oculos opponit
et longe ad aliud conversione festinat.
Nam plerumque non nulli terrena primum
appetunt et iniusticias defendunt seque in-
nocentes estimant et esse defensores recti-
tudinis existimant. Cumque si spes nummi
subtrahitur ad defensionem protinus iusticie
cessatur et tamen defensores iusticie cogi-
tant sibique se rectos asserunt qui nequa-
quam rectitudinem sed nummos querunt.

De iuste exequendo quod iustum est

Quod autem sub proposito dicitur iniuste quod
iustum est exequitur qui ad defen-
sionem iustitie non virtutis emulatio-
ne sed premii temporalis excitatur. Iniuste quod
iustum est exequitur qui ipsam quam pre-
tendit iusticiam vendidare minime ve-
retur. Iuste ergo iustum exequi est in
assertione iusticie eandem ipsam iusti-
ciam querere. Sepe recta agimus et hec
quamquam primum nequaquam laudes ab homi-
nibus expectamus. Sed tamen mens in sin-
gularitate recta hiis agimus nil expetit
placere contempnit eorum despiciat sed se ipsum
male per abrupta elationis rapit et inde
subinde peius obruit. Unde quod demetas
vicijs nullis se appetitionibus subiacere
gloriatur. Sepe dum nos intra nos plus
iusto discutimus de ipso discretionis studio
indiscrete erramus et mentis nostre acies
quo plus quam sufficit intenditur obtunditur quia qui
importune solis radios aspicit tene-
brescit et inde nil videre compellitur
unde amplius conatur. Et magis quod
ab inquisitione nimia torpentes nos dum
nescimus aut si subtili nos discussione
requirimus plerumque inter vicia vir-
tutesque caligamus. Recte nunc dicitur Etiam

Iustitie consideratio mitigat dolorem

si equitas nemo audet pro

Iudicium dei optime ... clamor

audita

Virtute propria considerata ... equaliter superbire

sciat

humilitas

ira aliquando putatur zelus iusti-
tie

si simplex fuero hoc ipsum ignorabit anima mea

De voce abyssi ab altitudine fantasie

Ac si aperte diceretur Condicionis contra me iudicia quam temeritate redarguo qui ipsum me compunctionis caligine ignoro. Unde bene per prophetam dicitur Dedit abyssus vocem suam ab altitudine fantasie sue. Abyssus quippe fantasie altitudinem portat cum humanus animus immensa cogitatione caligosus semet ipsum eciam discuciendo non penetrat. Sed abyssus ab altitudine vocem dare est quia dum se deprehendere non potest cogitur in admiracione confingere ut eo presumitur non audeat quo superius est quo in comprehensibilitate suam cogitacionis non valet invenire quod est. Sed iustorum corda quia ad presens se examinare nequeunt egressus consumere ferunt. Unde et subditur Et tedebit me vite mee. Tedet iustum vite que et operando vitam non desinit querere et tamen eiusdem vite finem non valet invenire. Libram quippe examinis acumen intime equitatis trahit et in iure erga affectum inventionis deficit. Unde super se raptus ad vim inquisitionis convalescit. Sed est consolatio nostre caliginis reducta ad animum iusta et incomprehensibilis potestas conditoris que etiam in ignorationem non deficit et reorum iniustorum iusticiam in comprehensibilitatis immensitate transcendit. Unde apte subiungitur Unum est quod locutus sum et innocentem et impium ipse consumit. Innocentem creatore consumitur quia quantalibet eius simplicitatis sint dona magnitudinis simplicitate devorat. Quia innocens enim simplicitatis studio se fuerimus considerationem tamen intime puritatis ostendit quod haec ipsa quam agimus simplicitas non sit in pravis quam a creatore consumitur quia deo cuncta mirabiliter ordinante ipsis sive suis eius impietatis ligatur. Nam in de se simplicius et nesciens implicat unde se aliquid facere scienter conaltat. Quia igitur omnipotens deus et bonorum innocenciam simplicitate superat et malorum austucia penetrans dampnat recte nunc dicitur Unum est quod locutus sum et innocentem et impium ipse consumit. Ac si aperte diceretur Hoc apud me verbi cogitationis perculi quia nec in nocentes si districte discucior apparebo nec impius si apud me latere voluero ab ipsius oculis acumine abscondor. Cum districtus iudex cuncta comprehendens occulta malicie mirabiliter penetrat et simplicitatis hanc in benedictionibus bene ordinans dampnat. Vel certe et innocentem et impium ipse consumit dicitur quia quamvis innocens vita dimissi sint prece tamen culpe merito eque adeamus in terram (...)

pertransimus unde et per salomonem dicitur Quomodo moritur doctus simul sic et indoctus. Et rursum Cuncta subiacent vanitati et omnia pergunt ad unum locum de terra facta sunt et in terram pariter revertentur. Sequitur Si flagellat occidat semel et non de penis innocentum rideat. Quod hec non per superbiam prolata credenda sunt nimirum iudicis audire qui ait non est locutus coram me rectum sicut servus meus Iob. Restat ergo ut mens auctoris verba reprehendere nesciat audeat que constat quia iudex laudat sed tanto in terminis sui carnis sublimibus rimanda sunt quanto divinus sensus sonat. Vir enim sanctus humani generis dampna considerans unde quo venit pensans quod homo prosperitate adiutorio boni malique sciencie appetens scire perdidit et semet ipsum ita ut nesciret dicat. Etiam si simplex fuero hoc ipsum ignorabit anima mea. Quod pro compulsionis penam flagella quoque corruptionis sustinet et ad hunc adhuc mors [illegible] mentis interitum et post tormentum tendit ut recte dicat et innocentem et impium ipse consumit. Mediatoris tamen hec gratia requirit dicens Si flagellat occidat semel. Nos enim quia a deo mente recessimus et carne adpulverem redimus pena duple mortis astringimur. Sed nemo ad nos qui pro nobis sola carne moreretur qui simplam suam duple mee coniungeret et nos ab utraque morte liberaret. Deque per paulum dicitur Quod autem mortuus est peccato mortuus est semel. Dampna igitur vir sanctus nostre corruptionis aspiciat et mea que duplex mors destruat dicat Si flagellat occidat semel. Sed certe qui humilitati renuntiat quod primo subinferit et non de penis innocentum rideat. Quod tamen valde humilium sine difficultate cognoscimus si humili mente hoc pensamus. Cunctis enim liquet quod omne desiderium pena est cum differtur salomone quoque attestante qui ait Spes que differtur affligit animam.

De risu dei

Ridere quoque dei est humane nolle afflictioni misereri. Unde per salomonem reprobis minatur dominus reprobis mea culpa dominantibus dicit Ego quoque in interitu vestro ridebo. Ridere est afflictioni nostre nulla pietate compati. Ante redemptionis igitur adventum penam suam clamant omnes huiusmodi quia estuantia desiderio incarnationis eius misterium videre cupierunt ipso attestante qui ait Amen dico vobis multi reges et prophete voluerunt videre que videtis et non viderunt. Pene itaque innocentum sunt desideria iustorum. Quod

Marginalia:

polbacte

sine

Ecc. 2

sui

in Cap. A

Secundo remotor dupla morte una tamen morte sua

Ad Ro. 6.

morte mediatoris quam acceptam desiderans

Pu. 13

Ride dei quod intellige

et subsannabo

Pu. 1o

usque quo electorum suorum vota dominus vota
dominus non compatiens distulit quid aliud quam
penas innocentum risit. Itaque vir sanctus ad-
ventum redemptoris dona considerans
et votorum suorum dilationem graviter
tolerans dicat: Si flagellat semel oc-
cidat et non de penis innocentum rideat.
Ac si aperte diceret dicens: Ex vita nostra
flagello correctionis vindicte pro culpa attrahitur
iusticiam veniat qui pro nobis sine culpa
semel moriatur. Et de innocentum penis
deus velut non ridet sed ipse carne pas-
sibilis appetit inanis se desideriis nostris
non castigat vel certe si risum dei etiam
leticiam appellat de innocentum penis
dominus ridere dicitur quia quo a nobis
ardencius quaeritur eo de nobis suavius letatur.
Ex quadam quippe ei operena gaudium
facimus cum per sancta desideria penis nos
amore castigamus. Hinc psalmista ait: Consti-
tuite diem solempnem in condensis (frequentatio-
nibus) usque ad cornu altaris. Solempnem
namque diem deo in frequentatione con-
stituit qui quis continet se assidue in
eius desiderio affligit. Cum vero nimis sol-
lempnitatis dies usque ad altaris cornu in-
tenditur percipitur quia tam diu necesse est
ut quisque se afficiat quousque ad summi
sacrificii altitudinem id est ad eterna gaudia
pertingat. Iustus igitur desideria implere desi-
derium suum appetit non differri qualiter
dicit: Non de penis innocentum rideat.
Ac si dicat: Vota nostra libenter accipiens
velut non differat sed ostendendo exhibe-
at eum qui nos in expectacione sua
castigat. Quia vero eum spiritualiter beatus
Iob occidi semel petiit qui carnis so-
lus mortem id est mundi pro nobis sine tolera-
nit protinus aperit qui ipsum quoque ordinem
eius passionis adiungit dicens: Terra
data est in manus impii vultum iudicum
eius operit. Quid enim hoc nomine
nisi caro exprimitur. Quibus appellatione
impii nisi zabulus designatur. Huius impii
manus fuerunt hii qui in redemptoris
nostri morte crassati sunt. Terra itaque da-
ta est in manus impii quia antiquus
hostis redemptoris mentem corrumpe-
re temptando non valuit sed eius cor-
pus persecutores satellites ad tempus permis-
sus contrivit et dispensacioni superne pi-
etatis nesciens obsequitur ipsa permissione
servivit. Tribus et eum redemptorem
nostrum temptacionibus pulsans corde
temptare non valuit sed cum inde victus
tem ad mortem carnis concitavit eius-
ei cohortem atque a pontificibus et ple-
nis suis ministros tradidit. Nimirum iste
impius manus accitaverat tradidit huius
terre iudices sacerdotes et principes pre-
ratus atque illusores milites fuerunt.

Iste itaque impius vultum iudicum eius
operuit quia corda persequentium ne aucto-
rem suum cognoscerent malicie nubilo vela-
vit. Hinc et Paulus dicit: Usque in hodiernum
diem cum legitur Moyses velamen
est super cor eorum. Quia si cognovissent nunquam dominum glorie
crucifixissent. Vultus quoque iudicum operi-
ebatur quia mens persequentium eum
quem carne potuit tenere deum nec
per miracula agnovit. Quia vero antiquus
hostis cum iniquis omnibus una perso-
na est, sic plerumque sacra scriptura de
iniquorum capite id est diabolo loquitur ut
repente ad eius corpus id est ad sequaces il-
lius deveniat. Ut quo nomine impii infi-
delis ac persecutor ipse designatur. Cum
et hoc congruit omnino quod subditur: Si aperte
dicitur: Quis nunc impius esse putan-
dus est si ille non est qui ipsam pieta-
tem persecutus est impius non est. Sed
considerata vir sanctus iudaice plebis
perfidia ad semetipsum mentis oculos re-
vocat dolens quod videre nequeat quem amat
et merore afficitur quia comperti mundo an-
te subtrahitur quia solis mundi tenebris
tamen videt et subditur: Dies mei velo-
ciores fuerunt cursore fugerunt et non
viderunt bonum. Cursoris quippe officium
est sequentia nunciare. Omnis igitur electi
qui ante redemptoris adventum exti-
terunt quia hunc aut vivendo tamen aut
et loquendo nunciaverunt quasi in mundo
quidam cursores fuerunt. Sed quia ante
prestolatum redemptoris tempus subtra-
cti per videre et tristes se cursore velo-
ciores dolent dies quos esse labentes in-
gemuerunt quia usque ad videndam re-
demptoris lucem minime tendunt
unde apte dicitur: Fugerunt et non viderunt
bonum. Omnia que creata sunt Moyse
attestante qui ait: Vidit deus cuncta que fe-
cerat et erant bona valde. Sed hec soli
bonum principale. Bonum per quod sunt omnia
bona non principalia existunt. De quo
bono veritas per se ipsam dicit: Nemo bonus
nisi unus deus. Quia igitur antiquos pa-
tres dies finiti sunt quam in mundo deus
incarnatus incarnaretur recte nunc de
eisdem diebus dicitur: Fugerunt et non
viderunt bonum. Ac si aperte diceretur:
Ante expectati tempus elapsi sunt
qui ad redemptorem pervenire
nequiverunt videre et adhuc subditur:
Pertransierunt quasi naves poma portantes.
Hi qui poma deferentes maria tran-
sfretant et ipsi quidem fructum alii-
bus ferunt. Quid igitur antiqui patres
nisi naves poma portantes exti-
terunt qui divine incarnationis mysteria
prophetas ipsi quidem spei odore po-

odore perfruuntur sed corporalem fructum alii.

Dyabolus opera persuasor iniustus malum
quod per se facere non potuit

a pylato

sunt sed nobis fructum de eiusdem spei per
fectione detulerunt. Quod enim illi exspecta
do odorati sunt hoc nos cernendo et perci
piendo satiamur. Unde et redemptor ad
discipulis dicit: Alii laboraverunt et
nos in laborem eorum introistis.
Quorum videlicet dies comparantur navibus quia
transierunt. Et ita poma portantibus quia electi
omnes quos ante redemptionis praesentiam gens
tantummodo per prophetiae valuerunt spiritum de
praedicatione reficere non autem manifesta
exhibitione reficere vel certe quia naves cum
poma portant hoc paleis admiscent ut
adtacta illaesa perducant et ita prima procede
ntium dies describuntur navibus poma por
tantibus similes qui antiquorum dicta
in eo quod mysteria spiritalis vitae denuntiat
permixtam hic historiae stipulam ser
vant et optimum nobis fructum spiritus de
ferunt cum carnalia loquuntur. Saepe namque
dum quaedam narrant spiritualia admirabilia ele
vant arcana qui crebro etiam cum al
titudinem divinitatis aspiciunt admirati
onis eius mysterium repente fundunt.
Unde adhuc apte subiungitur: Sicut aquila
volans ad escam. Mos quippe est aqui
lae ut irreverberata oculorum acie radi
os solis aspiciat sed cum refectionis indi
gentia urgetur eandem oculorum aciem
quam radiis solis infixerat ad respectum
cadaveris inclinat. Et quamvis ad alta e
volet pro sumendis tamen carnibus terram
petit. Hic videlicet sic antiqui patres sunt qui
inquantum humanitatem in summitas admit
tebat creatoris lucem erecta mente con
templati sunt. Sed incarnandum hunc in
mundi fine praescientes quasi a solis ra
diis ad imam oculos deflexerunt. Et qui
de summis ad ima venerunt dum hunc
deum super omnia et hominem inter omnia ag
noscunt quem pro humano genere dum pas
sum in moriendo conspiciunt quasi mor
te sensim ipsos refici reformari ad vita
noverunt qui more aquilae post contempla
tos solis radios incarnatum escam quae
rimus libet inspectare aquilam radios
solis intuentem quae ait: Deus fortis
pater futuri saeculi princeps pacis. Sed ab
hoc volatu celsitudinis ad ima vel
ut escam cadaveris infimis requirat
paulo post enim subdidit dicens: Disci
plina pacis nostrae super eum et livore eius
sanati sumus. ~~Et in summum~~ Elevata
ergo in divinitate mentis intuitum dispe
ratione gravius exemit carnis conside
rat quasi a summis repente aquila
ad escam volat sed ecce ille ista hactenus
prophetis in mensa dudum ... ille spiritum in
fusus eiusdem prophetiae dona perdidit et
in mea fide quam perpendendo nunc
cernat non permansit et apte redemptor

praesentiam negando repulit quod cunctis se se
quentibus praenuntiando declaravit. Unde
et apte primo pro passionem ad eorum
quoque divinitatem summo conatur atque ab
eis quo prophetiae gratia subtrahatur in
dicat. Nam subditur: Cum dixero
nequaquam ita loquar commuto faciem
meam et dolore torqueor. Iudaei quip
pe indicata loqui ut prius voluit quae
enim quae praedicavit negavit. Sed commu
tata facie dolore torquetur quia
dum intus sui hominis aspectu quo agno
sci a conditore poterat foeditate
perfidiae polluunt apertius incipiens
malis subiectam se ultione damnat
qui enim commutata facie a conditore non
cognoscitur quam perdita bonae conscientiae fi
de reprobatur sed minimum restat ut
suppliciorum dolor torqueat quod sinus
non cognoscens conditor ignorat.

Moraliter.

Quia igitur haec sub redemptionis in
significatione transcurrimus nunc
moraliter discutiendo replicemus.
Dies mei velociores fuerunt cur
sore fugerunt et non viderunt bonum.
Sicut saepe iam diximus sic primus
homo conditus fuit ut per incrementa
temporis tendi possit eius vita tamen non
excludi. Sed quia sponte ad culpam de
cidit quo attigit vetitum pertulit decur
sum quem nunc homo praesentis vitae de
siderio oppressus indesinenter et tole
rat et optat. Ille enim firmatus bene
appetit sed per incrementa nunc cotidie ad
finem tendit nec deprehendi valet temporum
incrementa quam nulla sunt nisi cum
repente transacta fuerint quae veniencia
longa videbantur. Vir igitur sanctus sta
tum suae conditionis aspiciat et velut
genus nocte decem sue dampna insinu
at dicens: Dies mei velociores fuerunt
cursore fugerunt non viderunt bonum.
Ac si aperte dicat: Ad hoc homo conditus
fuerat ut bonum conditoris sui videre potu
isset, sed quia stare ad lucem noluit
fugiendo oculos amisit quia quo per
culpam cepit ad ima decurrere eo se cae
citate pertulit ne in tamen lumine videret.
De quibus diebus apte subiungitur: Per
transierunt quasi naves poma portantes.
Naves cum poma portant fructus etiam
vel per fructus ferunt. Terra non hominis
paradisus extitit quae lumine in conspectu
tenere potuit si per innocentiam stare
noluisset sed quod ad mutabilitatem videlicet
per culpam cecidit ad praesentis vitae mala
pro terram venit. Poma itaque terrae huius
fuerunt mandati summa concessa possi
bilitas operis naturae in diversa intelligentia
cia conditionis. Sed haec poma quae ex

Marginalia: Ipse enim nobis — corpo... — hoc ad quod fuit conditus — adhuc — et paradyso etiam hominis et quasi poma et alia pla et filios tene[...] — [...]

dem in terra remanemus penalia portamus quia concessa bona tot munera in continentia custodire in paradiso noluimus et servare nunc in temptatione conamur tendentes ad initium aeternae vitae pravitatis impellimur mutabilitatis nostrae fletu fatigamur. Sed quia paucis misterium adiungentia naturae bona restringimur quasi pungimur poma portamus. Quod intelligi et aliter potest. Cum enim poma portant suavitatem odoris habent sed gravedinem ponderis non habent. Et humanum genus a paradisi gaudiis repulsum quo vim contemplationis perdidit eo robur conditae fortitudinis amisit. Cumque ad superna repetenda se erigit fragile quidem odore intentionis sed digne non erit ponderis. Pomorum ergo odoribus repletur et tamen hic nusquam levis mens nostrae namque impellitur quia et paradisi celsitudinem cum odoris recordatione sentimus et importunos temptationum fluctus onerosae tolerantes sumus et apte subiungitur: Sicut aquila volans ad escam. Aquila enim alto valde volatu suspenditur et alta repetens ad aetherea libratur sed per appetitum ventris terras appetit se sequens quia a sublimibus repente deorsum fundit. Sic sic humanum genus in primo parente ad ima de sublimibus corruit. Creationis conditionis suae dignitas contemplationis celsitudine quasi in aeris libertate suspenderat. Sed quia contra praeceptum cibum vetitum tetigit per ventris concupiscentiam ad terras venit. Et quasi post volatum carnibus pascitur quia illa libera contemplationis spiracula perdidit et deorsum corporis voluptatibus laetatur. Sic ergo aquila volans ad escam dies nostri velociter transeunt quia quo ima petimus eo subsistere in vita prohibemur. Sed cum haec aliter mentis oculos nostra cogitatione revolvimus. Quos cruciationibus ingemimus cum omnipotens deus condidit quod peritum esse perimit cur is qui summe potens et summe bonus est nequaquam voluit hominem talem facere qui perire non posset. Cumque hoc tacita mens interrogat pavet ne ipso interrogationis ausu in superbiam cum pat seque humili comprimit et cogitationis suae verba restringit. Sed eo quo affligitur quo inter mala quae sustinet et derelictionis suae abscondito iudicio cruciatur. Unde hic quoque apte subiungitur: Cum dixero nequaquam ita loquar commuto faciem meam et dolore torqueor. Nequaquam quippe ita nos debere loqui dicimus cum incom-

conversantes nos metipsos paucos reprehendimus et sine reverentie considera...

firmitatis modum comprehensione refrenamus. In qua refrenatione sed mentis nostrae commutatur facies quia quae prius non capiens audenter summa requirebat infirmitatem suam post modum cognoscens venerari incipit quod ignorat. Sed in ipsa hac commutatione dolor est quia valde affligitur qui summe maiestatis ad intelligenda ea quae despiciunt arcetur. Et ne patitur iniusta esse consideret pavet ne in dolore placentiam loquens excedat. Cui silentium imponit sed coarctatus dolor eo ipso quo restringitur augetur. Dicat ergo: Cum dixero nequaquam ita loquar commuto faciem meam et dolore torqueor quia tum plerumque gravius affligimur cum quasi per consolationis studium afflictionis nostrae nobis conamur mala levigare. Sed quibus etiam subtiliter pravis primi damnatione propagata humanum genus damna considerat. Super est ut hiis adiungere pa metuit. Unde vir sanctus post quam gravia intulit repente post alia subiungit: Verebar omnia opera mea sciens quod non parceres delinquenti.

De virtutibus Job.

Que beatus iob opera aperte facere questione textus ostendit. Holocausta quippe multiplicibus auctorem placare studuit qui iuxta filiorum numerum est numerum consurgens diluculo offerebat holocausta per singulos eosque non solum ab iniquis actibus sed a prava cogitatione mundabat. De quo scriptura teste perhibetur: Dicebat enim ne forte peccaverint filii mei et benedixerint deo in cordibus suis. Affectum compassionis aperuit quia ipse de se amicorum consolationibus coactus dicit: Flebam quondam super eo qui afflictus erat. Pietatis visceribus impendit qui ait: Oculus fui ceco et pes claudo. Castitatis munditiam et in corde custodivit qui obtestando se aperit dicens: Si deceptum est cor meum super mulierem. Humilitatis culmen medullitus tenuit qui dicit: Si contempsi iudicium subire cum servo meo et ancilla mea cum disceptarent adversum me. Iustitia largitatis impendit qui ait: Si comedi buccellam meam solus et non comedit pupillus ex ea. Si non benedixerunt michi latera eius et de velleribus ovium mearum calefactus est. Gratiam hospitalitatis ostendit qui dicit: Foris non mansit peregrinus; ostium meum viatori patuit. Et inter haec adiutorium cumulum per excellentiorem caritatis viam et inimicos dilexit qui ait: Si gavisus sum

adimunt eius qui me oderat. Et in-
sum: Non enim dedi ad peccandum guttur
meum ut expeterem maledicens
animam eius. Quia ergo vir sanctus sua
opera verebatur qui illa se exhibuit per
quibus placari deus et erga iniquitates

De placere deum veraciter

Quid namque est quod iusti opera faciens
hec ipsa et videt pavens cum dicit: Verebar omnia opera eius mea, nisi
quod iusta vi actibus nostris colligimus ut
si placere deo veraciter cupimus postquam
vitia subiugimus ipsa etiam bona in nobis
gesta timeamus. Duo quippe sunt
que in bonis operibus valde est ut studiose formident: desidia videlicet et fraus.
Unde per prophetam iuxta vetustam translacionem dicit: Maledictus omnis qui
facit opus Dei fraudulenter et desidiose. Sed sciendum magno opere est quia de-
sidia per torporem nascitur, fraus per
privatam dilectionem. Illam namque minor
dei amor exaggerat, hanc autem male
mentem possidens sui ipsius amor creat.
Fraudem quippe in dei opere perpetrat
qui se ipsum inordinate diligens
per hoc quod recte egit ad remuneracionis
transitoria bona festinat. Sciendum quoque
est tribus modis fraus ipsa committitur
quia per hanc procul dubio aut tacita cor-
dis gloria aut favoris aura aut
res quelibet exterior desideratur. Unde contra
hec de iusto per prophetam dicit: Beatus
qui excutit manus suas ab omni munere.
Quia enim non solum fraus in accep-
cione pecunie est sed nimirum procul dubio
dubium non est. Tres vero sunt accepcio-
nes munerum ad quas ex fraude festi-
natur. Munus namque a corde est cap-
tata gloria a cogitacione, munus ab ore
est gloria per favorem, munus a manu
est premium per dacionem. Sed iustus quisque
ab omni munere excutit quia in
eo quod recte agit nec absconditur corde inanem
gloriam nec ab ore laudem nec a manu
recipere dacionem querit. Solus
ergo in dei opere fraudem non facit qui
cum ad studia bone actionis invigi-
lat nec ad corporalis rei premia nec
ad laudis verba nec ad humani iudicii
gratiam anhelat. Ipsa ergo bona nostra quia
insidiantis culpe evadere nequeunt
nisi sollicito cottidie timore muniantur,
per sanctum virum recte nunc dicitur: Verebar
omnia opera mea. Ac si humili confessio-
ne diceretur: Que aperte egerim video,
sed quid in his latenter pertulerim ignoro.
Sepe enim bona nostra latrocinanti
fraude depereunt quia rectis se intus
actibus concupiscentie terrene subiungunt.

Sepe desidia interveniente deficiunt
quia a fervore quo cepta sunt fri-
gescente amore tabescunt. Quia ergo
culpe subrepcio vix in ipso virtutis
actu vincitur, quid ad securi-
tatem superest ut studiose et in
virtute culpa timeatur. Sed postquam hoc
valde est periculosum cordi se subicit quod
subiungit: Sciens quod non parceres de-
linquenti. Si delinquenti enim non parcitur,
quis ab eterna morte eripitur, cum a
delicto mundus nemo reperitur? An
penitenti parcit et delinquenti non par-
cit, quia cum delicta plangimus
nequaquam iam delinquentes sumus. Sed
quid est quod Petrus cum negat respi-
citur et redemptoris negati res-
pectu ad lacrimas vocatur? Quid quod
Paulus cum redemptoris nomen in
terra conaretur extinguere eius verba
de celo meruit audire? Sed tamen culpa
in utrisque punita est quia et de Petro
teste evangelio scriptum est: Recordatus
Petrus verbi Ihesu egressus foras fle-
vit amare; et de Paulo hec eadem
que eum vocavit veritas dicit: Ego
ostendam ei quanta eum oporteat pro nomine
meo pati. Delinquenti ergo dominus nequaquam
parcit quia delictum sine ultione non
deserit. Aut enim ipse hoc homo in se
penitens punit aut hoc deus cum
homine vindicans percutit. Nequaquam
igitur peccato parcitur quia nullatenus sine
vindicta laxatur. Sic David audire post
confessionem meruit: Dominus transtulit pec-
catum tuum; et tamen multis post cruciatibus
afflictus ac fugiens reatum culpe di-
luentis quod perpetraverat exsolvit.
Sic nos salutis unda a culpa pri-
mi parentis absolvimur, sed tamen reatum
eiusdem culpe diluentes absoluti
quoque adhuc carnaliter obimus. Bene ergo
dicitur: Sciens quod non parceres delin-
quenti, quia delicta nostra sive per nos
seu per semetipsum resecat etiam cum re-
laxat. Abolere enim suis iniquitatum
maculas studet temporali afflictione
tergere, quas in eis imperpetuum noluit
videre. Sed mens electorum sepe plus
iusto trepidat, dum pavore quatitur,
dum sinistris suspicionibus urgetur,
tedet hanc vitam que se ad vitam
vel per labores ambigit pervenire.
Unde et subsequenter adiungitur: Si autem
et sic impius sum quare frustra labo-
ravi? Si enim remota pietate discu-
titur opus nostrum, pena dignum est
quod remunerari premiis postulamus. Un-
de igitur sanctus sub occulta iudicio trepi-
dans dicit: Si autem et sic impius sum

Petrus et paulus pro peccato puniti
Mt. 26.
Act 9.
2 Re 12.
absolucio a culpa non tollit penam

quare frustra laboravi. Non quod hunc
laborasse peniteat, sed quod metuisse se de-
prehendit, et inter labores dolet. Et sequitur:

De incertitudine sanctorum.

Sciendum nobis est quod viri sancti ita
incerti sunt ut confidant atque ita
confidunt ut tamen ex securitate non tor-
peant. Quia ergo plerumque mens et in
perfectis actibus trepidat, restat
ut per hoc boni operis agitur lavacrum
deprecationis exquiratur, quatenus ad
etiam prima munda ipsius operis subveniat
humilitas postulationis. Sed tamen sciendum
est quia mundos nos ad perfectum reddere
vel ita vel lavacra non valent, quousque
nos mortalitas nostre corruptionis te-
net. Unde et apte subiungitur: Si lotus fuero
quasi aquis nivis et fulserint velut
mundissime manus mee, tamen sor-
dibus intinges me, et abhominabun-
tur me vestimenta mea. Aque enim
nivis sunt lamenta humilitatis, quia
ante districti iudicis oculos ceteris vir-
tutibus preeminet, quasi pre magni meriti
colorem candet etc.

De pena sine humilitate

Sunt enim nonnulli qui lamenta
sunt sed humilitatem non sunt con-
afflicti, plangunt, sed tamen in ipsis fle-
tibus vel contra proximorum vitam su-
perbiunt vel contra ordinem conditoris
eriguntur. Hi nimirum aquas habent, sed
nivis aquas non habent, et mundi esse ne-
queunt, quia humilitatis fletibus mi-
nime lavantur. Aquis autem nivis
ille se lavabat qui confidenter
dicebat: Cor contritum et humiliatum deus
non spernit. Multi enim lamentis affli-
guntur, sed murmurando rebelles se-
cuntur, quidem contra frontem sed humilitatem
contempnunt. Nivis aque nimis intel-
ligi et alie possunt. Aque enim enim
fontis et fluminis ex terra oriuntur. Aque
non nivis ex aere prorumpunt. Et sunt ple-
rique qui precum lamenta se cruciant
sed tamen totis lamentorum laboribus
ad sola terrena desideria vigilant, com-
punguntur in precibus, sed felicitatis transitorie
gaudia exquirunt. Hos itaque nivis aque
non abluunt, quia eorum fletus ab i-
mis venit. Qui enim ex terre aqua pro-
fusi sunt, qui pretiosis bonis in preci-
bus compunguntur. Nivis vero ideo plo-
rant, qui premia superna desiderat,
aqua nivis hos diluit quod celestis
compunctio infundit. Nam cum plerum-
nem premiorum plamenta appetunt
eius quod accensi desideriis plangunt
assumunt actum. Sed vident Pro
manus autem quid aliud quam opera
designantur. Unde quidam sapiens dicit:
Manus vestre sanguine plene sunt, id est opera
crudelitatis. Notandum vero quod vir sanctus
non ait fulserint mundissime manus
mee, quia quousque pena nostre corrup-
tionis astringimur, etsi iustis operibus veram
mundiciam nequaquam apprehendimus sed
imitamur. Unde apte subiungitur: Tamen sor-
dibus intinges me. Deus nos intingere
sordibus dicitur, intinctos sordibus demon-
strare, quia quanto ad illum verius per
bona opera surgimus tanto subtilius
vite nostre sordes agnoscimus, quibus ab
eius mundicia discordamus. Ait ergo:
Si lotus fuero quasi aquis nivis et
fulserint velut mundissime manus
mee, tamen sordibus intinges me.
Ac si aperte dicat: Quamvis lamen-
ta supplex compunctionis insudare, quamvis
per studia recte operationis exercear, in
tuatum mundicia iudeo quod mundus non
sum. Inventa quippe deo quoniam ad hunc
ipsa corruptibilis caro dum bene contra
amorem pulchritudinem obstrepis
et illicitis cogitationum motibus fedat
vel insudat. Et abhominabuntur me
vestimenta mea. Quid enim vestimen-
ti nomine nisi hoc tegimen corporis ex-
primitur, quo induta anima tegitur ne im-
mortalitatis sue specie nuda videatur. Hinc etiam
Salomon ait: Omni tempore sint vestimenta
tua candida, id est membra corporis
a sordidis actibus munda. Et sequitur:

De vestimentis mentis.

Hinc Ysayas dicit: Vestimentum mix-
tum sanguine erit in combustionem.
Sanguine quippe vestimenta mixta est
desideriis carnalibus corporis inquinata.
Quibus nimirum se pollui per peccata corrum-
pi dampnat cum deprecabatur: Libera me de san-
guinibus deus, deus salutis mee. Hinc
voce angeli admonentes dicitur: Habes pau-
ca nomina in Sardis que non inqui-
naverunt vestimenta sua. Nos autem sancti
eloquii vestimenta ista nos abhomi-
namur quia abhominabiles reddimur.
Et propterea quod demonstratur: Hic posse-
dit agrum de mercede iniquitatis.
Neque enim emptum pretio sanguinis agrum
singuli possidere Iudas potuit, quod reiectis
triginta argenteis traditionis crimen
ante mortem ipse protinus multavit. Sed
possedit dictum est, possideri fecit.
Hoc loco abhominabuntur me vestimen-
ta mea, id est abhominabiles faciunt etc.

De specie anime etc.

Quia nimirum dum contra mentem
membra temptationum suarum
tumultibus intercurrunt, in ipso suo
certamine potiora anima cognoscit quam
superbiunt dum sit desideriis studiis infestationum

adhuc ad infirmitate despicitur que cor
ruptionem suam plene appetens tamen nequaquam
non valens fede pulsus cogitationis
inquinat. Hanc vestimentorum ab
hominatorem senserat qui dicebat: Video
aliam legem in membris meis repug
nantem legi mentis mee et captivum
me ducentem in lege peccati que est in
membris meis. Hec et vestimenta
in quibus preter placitum non portat quoque
melius res immunda deponere festinare
cupiebat dicens: Infelix ego homo
quis me liberabit de corpore mortis huius. Di
cat itaque vir sanctus iustus: Si lotus
fuero quasi aquis nivis et fulserint velut
mundissime manus mee tamen sordibus
intinges me et abhominabuntur me
vestimenta mea, quatinus ad summam con
templationis ex compunctione ascende
rit quantum prope se corruptionem la
boris accepit indignum tamen adhuc a
liquid de corpore mortis sentit et abhomina
bilem se esse considerat in multis que de
corde corruptionibus portat. Cum hoc
quoque fit quando sepe neque hic intelligitur
unde deliquit flagella suscepit sed
districto iudici quid iuste magis quod ne
minus displiceat non agnoscit. Unde
subditur: Neque enim viro qui similis mihi
est respondebo nec qui mecum in iudicio
ex equo audiamus. Et quid contra nos
dicat agnoscimus et in hiis que dicimus
sustinemus et quo obiecta pateat apprehen
dimus ex audientie a proposita inde vimus. Ca
go in invisibilis iudex que facimus videt
qui audit que dicimus sed quia id quod
ei displicet nequaquam plene cognoscimus
qui quid ipse dicit ignoramus. Vir igitur
sanctus vestimentorum suorum abhomina
tionem considerans eo amplius timet
quo audiri ex equo iudice non valet
quia quomodo corruptionis sue pon
derat et quam sine reprehensionis igno
rat. Ac si aperte dicat: Iudice ex equo
non audior quia et patent cuncta
que facio et unde ipse nescio per quanta
reprehendor. Sequitur: Non est qui utrum
que valeat arguere et ponere manum sua
in ambobus. Duorum sonat ut quis
quis dum arguat sed duorum non erit
si recurrit ad memoriam quod ipse psalmus
prophetam dicit per ysaiam quippe admo
net dicens: Quiescite agere perverse
discite bene facere. Querite iudicium sub
venite oppresso iudicate pupillo de
fendite viduam et venite et arguite

De argutione

Si namque que arguimus recolimus
auctoritate nos admonens admi
[illegible] quod dominus agere opera sua

git. Venite arguite me nisi quod ap
te insinuat quedam bonis actibus
fiduciam prestat. Ac si patenter dicat
recta agite et ad adversionis mee motibus
non iam desperationis gemitu sed presidencia
auctoritatis obviate. Hinc etenim Iohannes
dicit: Si cor nostrum non reprehenderit nos
fiduciam habemus ad deum. Hinc et quod moy
ses quia placatum sibi deus audit tacens
tamen filia dicit: Quid clamas ad me.
Hinc est quod nascentem retinet eum
audit. Dimitte me ut irascatur fu
ror meus contra populum istum. Hinc et
quod arguentem deus non invenisse sequitur
eum per prophetam dicit: Quesivi virum
qui interponeret sepem et staret oppositus
contra me ne dissiparem eam et non
inveni. Hinc et quod ysaias graviter
deplorat dicens: Omnes nos cecidimus
quasi folium et iniquitates nostre quasi ven
tus abstulerunt nos, non est qui
invocet nomen tuum qui consurgat et tene
at te. Sed possunt isti quibusdam parte
innocentie unum alii pietatis motibus
ad adversionis obviamus irae non au
diunt valet ipsa abhumano genere
supplicia secuture mortis expellere.
Vir igitur sanctus humanum genus con
siderat quo defluxit eterne mortis
dampna conspiciat. Cum nimium constat
quia nequaquam iustitia humana contradicat
videat quam perverse homo deliquerit
videat quam districte homines contra
irascatur et mediatorem dei et hominis
deum et hominem requirat. Que quia
longe post venturum considerat de
plorans dicat: Non est qui utrumque
valeat arguere et ponere manum suam
in ambobus. Redemptor quippe huma
ni generis mediator dei et hominis per
carnem factus quia iustus in hominibus
solus apparuit et tamen ad penam culpe
et sine culpa pervenit et hominem arguit
ne delinqueret et deo obstitit ne feriret.

De exemplis innocentium

Exempla innocentie prebuit pe
nam malicie suscepit patiendo. Er
go utrumque arguit qui et culpam ho
minis iustificando compungit et
iram iudicis moriendo temperavit. Atque
in utrisque manum posuit quia exem
pla hominibus que imitarentur prebuit
et deo in se opera quibus erga homines
placaretur ostendit. Nullus quippe an
te exstitit qui sic pro alienis excessibus
intercederet ut propria non haberet. Eter
ne morti tanto quis in aliis obvia
re non poterat quanto hunc reatus de
propriis astringebat. Venit itaque novus
homo ad homines contradictor ad culpa

Io. 30

Exo. 32

Ezech. 22
Is. 64

Redemptor quippe per deum te
nuit et hominem redemit

.9.

animo ad penam inimamonstrauit crudelia protulit clamam ergo suam in ambobus posuit quia vide re in vite docuit inde irati iudicem placauit. Quam hic quoque ipse sanctus vir inmaculis mirabilia preponit qui cordarde liquescentis mansuetudinis potius quam terrore correxit ~~dicens~~ et subdidit. Auferat a me virgam suam et pavor eius non me terreat.

De ostensione mansuetudinis

Per legem quippe virgam deus tenuerat cum dicebat Si quis hoc vel illud fecerit morte moriatur. Sed incarnatus virgam abstulit quia vias vite per mansuetudinem ostendit. ~~Cui~~ et ei per prophetam dicitur Intende prospere procede et regna propter veritatem et mansuetudinem et iusticiam. Timeri quippe quasi deus noluit sed quasi pater ut amaretur inspirauit. Quod liquido paulus dixit Non enim accepistis spiritum servitutis iterum in timore sed accepistis spiritum adoptionis in quo clamamus abba pater. ~~Unde~~ hic quoque apte subiungitur Loquar et non timebo eum.

De ostensione mansuetudinis

Vir enim sanctus quia iam humani generis redemptorem venire mitem conspicit non metum ad dominum sed affectum ad patrem suscipit quia per adoptionis gratiam ad amorem surgit. Hinc iohannes ait Timor non est in caritate sed perfecta caritas foras mittit timorem. Hinc zacharias dicit Ut sine timore de manu inimicorum nostrorum liberati serviamus illi. Timor ergo a morte nos suscitare non valuit sed ad statum vite aspirata mansuetudinis gratia erexit. Quod bene helyseus sunamitis filium suscitans signat. Qui cum baculo puerum mittens extincto filio vitam minime reddidit et per semetipsum veniens seque super mortuum sternens atque ad eius membra se colligens huc illucque deambulans et in os mortui septies aspirans hunc ad lucem vite protinus per ministerium compassionis animavit. Auctor quippe humani generis deus quasi mortuum puerum doluit cum extinctos nos in iniquitatis aculeo miseratus aspexit. Et quia per moysen terrorem legis protulit quasi per puerum virgam misit. Sed puer cum baculo mortuum suscitare non valuit quia paulo attestante nichil ad perfectum adduxit lex. Ipse autem per semetipsum veniens et super cadaver humiliter sternens ad coequanda sibi mortui membra se collegit. Qui cum in forma dei esset non rapinam arbitratus est esse se equalem deo sed semetipsum exinanivit formam servi accipiens in similitudinem hominum factus et habitu inventus ut homo. Huc illucque deambulat quia et iudeam in proximo et longe positas gentes invocat. Super mortuum septies aspirat quia per apertionem divini muneris gratie septiformis spiritum in peccati morte iacentibus aspirat. Cumque vivus erigitur quia puerum quem terroris virga suscitare non potuit per amoris spiritum puer ad vitam redit. Dicat itaque cum sua dicat conversionem humani generis voce ait Auferat a me virgam suam et pavor eius non me terreat. Loquar et non timebo eum. Ubi et apte subiungit Neque enim possum metuens respondere.

De respondere deo

Respondere quippe eius dictum est cum sibi similis digna opera repensamus. Deo ergo respondere est donis eius precedentibus iusta obsequia reddere. ~~Sed~~ et per quidam in quibus sancta operatio inchoanda est. Per omnia adiuvandum semper preparatur. Cum itaque deus hominem condidit eumque ad peccata defluentem cum longanimitate tollerans correctionis culpas aspicit et tamen vivendi spacia non clementer abscidit. Dona largitur benignitate sua erga malos utitur. Unde homo tot beneficiis dei sed tamen metuens non valet respondere. Quia humani generis conditorem qui adhuc serviliter formidat procul dubio non amat. Illam tunc solum deo vera obsequia reddimus cum eum per amoris fiduciam non timemus. Cum nos ad bona opera non affectus non metus dirigit. Cum malum iam menti iam non placet et si licet. Nam qui a pravitatis opere cum timore restringitur peccata libenter ageret si liceret. Nequaquam ergo veraciter innocens est qui adhuc a pravitatis desiderio liber non est. ~~Bene itaque dicitur~~

De vero obsequio

Marginalia: Auferat a me virgam suam et pavor eius — Ps. 44 — Regna propter veritatem et mansuetudinem — Pro timore voluit amari — Ad Ro. 8 — ad patrem — I Io. 4 — Luc. 1 — IV Re. 4 — Ad Phil. 2 — Figura de resurrectione generis humani

Neque enim metuens videre quia vera obsequia deo non reddimus si ex timore mandatis illius et non potius ex amore servimus. Sed cum menti pre eius dulcedinis amor accenditur. Omne desiderium presentis vite leviatur. Interim delectacio intus atque hanc cum intendo re mens toleat cum victa prius reprobo amore serviebat. Unde apte subditur: Tedet animam meam vite mee. Sed cum prius vita mulcescit cum conditoris amor dulcescere cepit sese contra se animus accendit ut accusare se deceat pro quibus debeat in quibus se ante superbus nescius defendebat. Unde adhuc recte subiungit: Dimittam adversum me eloquium meum. Contra se eloquium suum mittit qui prava que gessit defendere antea nisus conatur. Sed adversum se eloquium dimittit qui accusare inse hoc incipit quod erravit. Sepe nos et cum delinquimus ea quoque que agimus vindicamus. Accusat ipsa mens quod perpetrat et despicit.

De confessione penitentie

Sed quia hoc cor desiderio minime desistit erubescit confiteri quod fecit. Cum vero tota iam videtur carnis delectacionem premit audaci voce in accusacionis sue confessione se erigit. Unde recte nunc dicitur: Dimittam adversum me eloquium meum. Quod fortis mens relaxare contra se verba detestacionis inchoat que apud semet ipsam prius in sinu verecundia retinebat. Sed sunt nonnulli qui apertis vocibus culpas fatentur sed tamen in confessione gemere nesciunt et lugenda gaudentes dicunt. Unde adhuc apte subditur:

De amaritudine anime

Loquar in amaritudine anime mee. Cum culpas suas detestans loquitur restat necesse est ut in amaritudine anime loquatur ut hec ipsa amaritudo puniat quod que lingua premente iudicium accusat. Sciendum vero est quod compunctione quam bene mens irrogat aliquatenus securitatem percipit atque ad interrogacionem superni iudicis fiducior exurgit ut semet ipsam subtilius inveniat et erga se quo disponat agnoscat. Unde et protinus additur: Dicam

deo noli me condempnare. Indica michi cur me ita iudices. Cum in peccatorem se in amaritudine anime afficit quid deo aliud quam ne condempnetur dicit? Quia amaritudo presentis pene extinguunt supplicia sequentis vite. Duobus autem modis in hac vita homines iudicat deus quia aut per mala presencia irrogare iam tormenta sequencia aut tormenta sequencia flagellis presentibus extinguit. Nisi enim scelestibus delictis exigentibus iustus iudex et nunc et perpetuo quosdam percuteret Judas minime dixisset: Secundo eos qui non crediderunt perdidit. Et de quibusdam psalmista non diceret: Induantur sicut diploide confusione sua. Diploide quippe duplum vestimentum dicimus. Confusione ergo sicut diploide induti sunt qui iuxta reatum suum interitum et temporali et perpetua animadversione feriuntur.

De pena presenti ab eterni

Solos quippe pena a supplicio gehenne liberat quos et immutat. Nam quos presencia mala non corrigunt ad sequencia perducunt. Sicut autem nequaquam quosdam pena sequens presentis a supplicio eternio defendet paucis minime dixisset: Cum iudicamur a domino corripimur. Hinc voce angelica ad Iohannem dicitur: Ego quos amo arguo et castigo. Hinc et scriptum est: Omnem diligit dominus castigat flagellat omnem filium quem recipit. Sepe ergo mens iusti ut magis secura sit alcius depredatur et cum flagellis cogitur superni iudicii magnitudine turbatur. Pavet ne interim sequentis dampnacionis sit omne quod patitur et per cogitacionem interrogat iudicem quia de miseria sue mutans ambigit impercussione. Sed cum vice verbis ad oculos mentis reducitur quasi consolatorem audire videtur quia nequaquam ad perdendum percutit quem inaccionis innocencia feriendo custodit. Unde itaque nunc dicitur: Indica michi cur me ita iudices. Aperte dicatur: Quia flagellando me iudicas, unde quod ad iudicium per flagella securum reddas. Quod tamen intelligi et aliter potest. Nam plerumque vir iustus flagella ad probacionem recipit et vita

Quod vult videre omnia ipse potest

suam subtilissima inquisitione discutiens quatinus se peccatorem et senciat et fateatur. Propterea quia tamen specialiter culpa penitus minime cognoscit atque eo magis in percussione trepidat quo causas sue percussionis ignorat, petit ut semetipsum ei iudex indicet, quatenus quod ille carendo [illegible] patitur hoc misericorditer ipse castiget. Scit namque quod equissimus iudex iniuste quempiam nullomodo affligit et magno metu concutitur quia et dolorem in verbere et deprehendere iniusticiam in percussione non valet quod deploret. ~~Unde adhuc subditur~~ Numquid bonum tibi videtur si calumnieris et opprimas me pauperem opus manuum tuarum et consilium impiorum adiuves? Hac inquisitio sic premittitur quatinus negetur. Ac si aperte dicat: Tu qui summe bonus es non puto quod bonum estimas ut pauperem per calumniam opprimas. Et scio quod magis doleo quod causas iusticie ignoro. Notandum vero quod non ait ut opprimas innocentem sed pauperem. Cum enim districti iudicis nequaquam innocentiam sed paupertatem suam obicit, non iam de vita audaciam arripit sed quasi se infirmum conspicias ostendit. Ubi et congrue subiungit: Opus manuum tuarum. Ac si aperte dicat: Impie opprimere non potes quem te fecisse gratis recordaris. Sed ante subditur: Et consilium impiorum adiuves. Quos namque hoc loco impios nisi malignos spiritus vocat qui tamen redire ipsi ad vitam nequeunt, crudeliter socios ad mortem querunt. Quorum nimirum consilium fuit ut beatum Iob divina comprobatio tangeret, ut qui in tanta simplicitate mentis coruscat saltem per flagella peccaret.

De consilio magnatorum.

Sed impiorum consilium Dominus non adiuvat quia eorum temptationibus carnem iusti prodidit, animam negavit. Hoc indesinenter contra bonos consilium maligni spiritus inveniunt ut hii quos sine deo in nocentis simplicitate conspiciunt vexari adversitatibus

ad iniuriam magnum culpe rapiant. Sed eorum consilium cum mentem destituit, quia pius conditor cum viribus flagella moderatur, ne vulneratos pena transeat et paciencia forcium humana infirmitas excedat. Unde bene per Paulum dicitur: Fidelis autem Deus qui non patietur nos temptari supra id quod potestis, sed faciet cum temptatione etiam proventum ut possitis sustinere. Nisi enim misericors deus cum viribus temptamenta modificet, nullus profecto est qui malignorum spirituum insidias non corruens portet, qui si mensuras nobis temptationibus non prebet eo ipso protinus stantes deicit. Sic ante beatus Iob negando requisivit ista que protulit sic et requirendo negat ea que illico subiungit dicens: Numquid oculi carnei tibi sunt aut sicut videt homo et tu videbis? Numquid sicut dies hominis dies tui aut anni tui sicut humana sunt tempora ut queras iniquitatem meam et peccatum meum scruteris et scias quia nichil impium fecerim?

De carneis oculis.

Oculi carnei facta temporum non nisi in tempore agnoscunt quia et ipsi videndum cum tempore prodeunt cum tempore clauduntur et humanus visus quod [illegible] sequitur non pervenit, quia vero eterna aspicit sententia nullomodo agnoscunt. Dies quoque et anni hominis ad eternitatis annos discrepant eternitatis quia vita nostra que tempore incipit tempore finitur. Quamdiu in suo sui latitudine formatur eternitas devorat. Cuius immensitas quia nullo [illegible] quod supra tenditur sine inchoatione et fine eternitas esse dilatatur. Cui profecto nec transacta pretereunt nec adhuc ventura quasi que venient appareant desinunt quia is qui semper esse habet cunctas presencia conspicit et conspiciendo presens et an non tendit immo [illegible] in tantus immutacione [illegible]. Dicat ergo: Numquid oculi carnei tibi sunt aut sicut videt homo et tu videbis? Numquid sicut dies hominis dies tui aut anni tui sicut humana sunt tempora ut que

Affectio

Afflictio magis est peccatum [illegible] et cetera ingratie

tangerent

ras iniquitatem meam et peccatum meum
scruteris et scias quia nichil impium
fecerim. Ac si humiliter requirens dicat:
Cur me intus per flagella examinas,
quem apud te perfecte et ante tempora scisti? Cur
culpas meas verberibus introgas, quas
penetrabilitate tue potentie nec prius quam
conderes ignoras? Cumque ministerio potencie mox
pondus adiunxit, cum subiungit: Cum
sit nemo qui de manu tua possit eru-
ere. Ac si aperte dicat: Quid tibi res-
tat nisi parcere, cuius virtuti nullus valet ob-
viare? Quia enim nemo est qui evadendi posi-
tionem tuam exeundo sive virtutis retineat
eos a se sacibus tua pietas erigat
ut parcas. Quia autem nos delicto con-
cepti iniquitatibus editi aut noviciter per-
na perpetramus aut in antea vita age-
ndo delinquimus, districtus iudex ut de nobis
fiat placabilis non habemus. Sed tamen quia
opus eius obtutibus dignum exhibere
non possumus, restat ut ad placationem
illius suum ei opus offeramus. Unde
et subditur: Manus tue plasmaverunt
me et fecerunt me totum in circuitu et
repente precipitas me. Ac si humiliter di-
cat: Quia subnixo merito dignum
non est tue placationi quod feci, pensa
misericorditer ne pereat quod fecisti. Qui-
bus et verbis prius Manichei dog-
ma destruitur, qui duo esse principia
mentiens, a Deo spiritum, a satana vero car-
nem conditam asserere conatur. Sanctus
enim vir, per spiritum prophetie plenus,
longe post venturam considerat et erro-
rum germina prudens calcat dicens:
Manus tue fecerunt me et plasma-
verunt me totum in circuitu. Qui enim et
plasmatum se et factum totum in circuitu a
Deo asserit, tenebrarum genti nichil in ipsius
suo aliquid in creatione derelinquit.
Tam plasmatum se per interiorem ymagi-
nem retulit, factum vero totum in circuitu
in eo quod exterius constat indumento
memoravit. De homine creato in virtute spiritus vitalis

Notandum vero est quia per hoc quod se
plasmatum Dei manibus asserit
nne iudicet dignitatem sue conditionis
opponit. Quamvis enim per coeternum Dei
Verbum cuncta creata sunt, in ipsa tamen
relatione creationis ostenditur quantum
cunctis animalibus quantumque rebus vel celes-
tibus sed tamen insensibilibus homo preferatur.
Cuncta quippe dixit et facta sunt.
Cum vero facere hominem decrevit, hoc
quod reverenter pensandum est premittit:
Faciamus hominem ad ymaginem
et similitudinem nostram. Neque enim sic
de rebus ceteris scriptum est: Fiat et
factum est. Neque ut aque volatilia,
sicut terra homines protulit. Sed prius
quam fieret: Faciamus dicitur, quia
rationalis creatura condebatur, que
cum consilio facta videretur. Quid quod de
terra plasmatur et inspiratione condi-
toris in virtute spiritus vitalis erigi-
tur, scilicet non per iussionis vocem sed per
dignitatis operationem existeret qui
ad conditoris ymaginem fiebat. Quod
igitur pro conditore homo eleganter in
creaturis ceteris accepit, hic in fla-
gello positus pietati sui opificis
opponit dicens: Manus tue plasma-
verunt me et fecerunt me totum in circuitu
et sic repente precipitas me. Ac
si aperte dicat: Cur tanta vilitate
despicis quem tanta dignitate condi-
disti? Et quem rebus ceteris pre-
fecis cur condolore supponis? Sed tamen h-
eadem nimia dignitas fulget per ymagi-
nem et longe distat a beatitudinis
perfectione per carnem, quia dum spiritum
minister pulvis quodammodo concutit
in firmitati. Quam nimirum infirmita-
tem beatus Iob pietati iudicis obicit
cum subiungit: Memento queso quod
sicut lutum feceris me. Angelorum spiritus
ideo irremissibiliter peccavit quia
tanto robustior stare poterat, quanto eos
carnis admixtio non tenebat. Homo
vero ideo post culpam veniam me-
ruit quia per carnale corpus aliquid
quo semetipso minor esset accepit. Sed
et apud respectum iudicis argumentum pie-

Gn. 1
g
Homo signatior inter ceteras creaturas
2a c. m
a
b
Cur peccatum angeli est irremissibile et hominis remissibile

tatis est hec eadem infirmitas car-
nis. Sicut ppe dicitur. Ipse autem est
misericors et propicius fit peccatis eorum
et non disperdidit eos. Et multiplicavit
ut averteret iram suam ab eis et non
accendit omnem iram suam et memo
ratus est quia caro sunt ut lutum. quo
homo factus est quia de limo est ad
conditionem sumptus. Lutum quippe fit
cum se aqua terre conspargit. Sicut
lutum itaque homo est conditus quem
quasi aqua infundit pulverem eius atta
rigat carnem. Ex suis viribus pie
tati iudicis obicit eum postulans
dicit. Memento queso quod sicut lutum
feceris me. Ac si aperte dicat infirmi
tatem carnis considera et reatus iniqui
tatis laxa. Ubi aperte mortis quoque eius
dem carnis adiungit cum primo subs
infert. Et in pulverem reduces me.
Ac si aperte postulet dicens. Memento quod
quod pereuntem ad terram tendo. Materiam
itaque originis et penam finis aspice
et culpas cicius transcurre. Sed quia
qualitatem prioris hominis conditionis
subiungit originem propagati dicens
Nonne sicut lac mulsisti me et
sicut caseum me coagulasti. Pelle
et carne vestisti me ossibus et ner
vis compegisti me.

De homine qui coagulatur sicut caseus.

Plasmatus quippe homo sicut ex
luto lutum factus est propagatus autem
et sicut lac mulgetur semine et sicut
caseus coagulatur in carne carnibus
et pelle induitur ossibus et nervis so
lidatur. Plenum ergo prime conditionis
qualitas peractus (?) Ubi sequens ordo concep
tionis exprimitur quia per coagulationis
initia ducitur ut paulisper in ossa ro
boretur. Sed angusta dei laude et despe
cto carnis corporis infirmitati subsequitur exp
rimat munera aspirationis visitationis
Vitam et misericordiam tribuisti
michi. Sed in cassum nobis dona condi
tor tribuit si non omne quod tribuit ipse
custodit. Unde et visitatio tua custodivit spiritum meum.

Hec autem que de conditione hominis divi
nimus et menon posse congruere

libus ut breviter replicando monstre.
Memento queso quod sicut lutum feceris
me. Sicut lutum quippe ex humo et aqua
consistit quia sancti spiritus gratia terrene
menti infunditur ut ad intellectum sui
conditoris erigatur. Humana namque
cogitatio que peccati sui sterilitate ari
de pondere sancti spiritus quasi irrigata terra vir
descit. Sed sepe dum perceptis supni
doni virtutibus sine interruptione utitur
ad privatam fiduciam usque contemne prospe
ritatis elevatur. Unde sic plerumque ut ipse
qui sublevat parumper spiritus deserat quatenus
ipsum sibi hominem ostendat. Ex sic
virtutibus exprimitur cum subiungit Et in
pulverem reduces me. Terra enim
per subtractionem spiritus mens ad aliquantulum
in temptatione deficitur quasi a possessione
prestino terra siccatur ut in firmitatem suam
delictum senciat et sui infusione supni
gratie quantumque homo arcet agnoscat.
Qui apte quoque reduci ad pulverem dicitur
quia sub dimissione cuiuslibet temptationis animus
rapitur. Sed dum relicti concutimur ea
que afflicti cognovimus subtilius iam
bona cogitamus. Unde subiungit Nonne
sicut lac mulsisti me et sicut caseum
me coagulasti. Mens enim inicia tu
perfecti spiritus gratiam abiecta vetustate conversa
ionis abstrahit. Sic lac mulgetur quia
in qualitate inchoationis nove tenuitate
et subtilitate formatur. Sicut caseus
coagulatur quia in constipatione prime
nescitur cogitationis astringitur ut
quasi iam per desideria diffluat sed
uno amore se colligens ad solidam
reformationem surgat. Plerumque contra
vero eadem in duritia spiritualia conse
veri caro subministrat et mens bellum
tollat contra homine quod foras portat vin
et subiungit. Pelle et carnibus vestisti
me. Pelle quippe et carnibus interior
homo vestitur quia in eo quod ad sum
ma erigitur carnalium motuum obstacula
nullat. Sed tendente ad iusticiam in
quantum in temptatione conditor deseri
quam per infusionem gratie et paratior
prevenit. Sed sublevatam mentem et ca
bella certius levat et interius roborat
me. Unde et adhuc aperte subiungit.

Hic coagulatur ut caseus

Hypocrita moles

Ossibus et neruis compegisti me
Carnibus et pelle vestimur sed ossibus
neruis que compegimur quia et si temp
tacione foras irruente gentimur intus
tamen nos conditoris manus roborat ne
frangamur. Carnis itaque nos motibus
humiliat ad dona sed possa virtutum robo
rat contra temptamenta Unde et pelle
et carnibus vestisti me ossibus et ner
uis compegisti me ad probacionem deser
is sed tamen intus ne pereamus virtutibus as
tringendo custodis. Quam idcirco bn
omedi nobis rectitudinem tribuit quia
benigne peccata que relinquimus parcit
Unde adhuc apte subiungitur Vitam
et misericordiam tribuisti michi ·

De vita et misericordia

Vita quippe tribuitur cum malignis
spiritibus meritis benignitas as
piratur Sed vita sine misericordia nequaquam
accipi valet quia ad obtinenda dona iu
sticie bona non admittat si prius mise
ricordie ante actas nequicias non
relaxat vel certe vitam nobis et misericordiam tri
buit quia ea que nos adhuc vincendo
misericordia preuenit et subsequente custodit
nisi enim misericordia subroget fuisse non valet
vitam quam prebet ipso quippe cotti
diane vite usu necessitas et occasionis
honus impulsu cogitacione libera ab
intencionibus communis. Et si nos superna vi
sitacio vel ad amorem compungendo vinci
ficet vel ad timorem flagellando re
stauret repentino lapsu mens funditus
tota destruitur Que longo virtutis stu
dio innouata videbatur Unde et sub
iungit Et visitacio tua custodiuit spiritum
meum Humanum quippe spiritum visitacio
superna custodit cum hunc virtutibus di
tatum vel flagello penitentie vel compungentem
amore non deserit Nam si dona porre
stat sed hunc contineri restaurando non
sublevat citius bona perditur que non
alacriente custodit. Sed ecce vir sto
dum sed humili agnoscit confitenda gratia
licet. Dicit inde secreta deprehenditur
Cumque infirmitatem suam narrat fateri
repente ad cognoscendam vocacionem
gencium sublimius rapitur Nam primo
subditur licet hec celes in corde tuo

tamen scio quia vniuersorum meministi Ac
si aperte dicat Cum deinde trepido et
et vniuersas gentes quia colligas scio
Que tamen in corde celas quia adhuc ap
to sermone non indicas Sed qui vni
uersorum meministi me peculiariter dubio
deuia cum facis Sciendum non est quod
in quibusdam sit et etiam deuenia red
dimus. Et prius peccatis culpas ad ab
solucionis nostre fiduciam correpcione
et penitencia subsequente roboramur
Peccate quippe nequicie adhuc me
moria tangimur et cogitacione illicita
auri voluntates pulsamur Unde apte
subiungit Si peccaui et ad horam pep
cisti michi cur ab iniquitate mea
mundum me esse non pateris Ad horam
deus peccatum parcit cum reatum culpe
concessis penitus fletibus diluit Sed
ab iniquitate mundos nos esse non
patitur quia solutos quidem culpa
facimus sed non vnquam voluntates eius
memoriam cum delectacione tollea
mus. Sepe namque hoc quod ante conspectu
iudicis fletu intuemente deletum est
ad animum redit. Et deuicta culpa
ad delectacionem rursus in serpe intus
atque in antiquo certamine redinuiua
pulsacione reparatur itaque ut prius
egit in corpore hoc in prima cogi
tacione post motum versetur in mente
Quo recte conspicere ad letha spiritua
lis uouerat qui dicebat Compu
truerunt cicatrices mee a facie insipi
encie mee Quid namque cicatrices
nisi sanaciones sunt vulnerum lava
tas ergo nequicias ad delectacionem me
morie redire conspexerat qui cicatrices
deflebat cicatrices quippe computruisse
est sanata iam peccatorum vulnera
rursus in temptacionem serpe atque
acerrimis suggestionibus post superducta
cute prius fetorem culpe iam dolo
remque sentire quia vero in re et vel
foras tempore agitur et sola intus cogi
tacione peccatur districto quod se reatu
mens obligat nisi hoc sollicitis
lamentis tergat Unde per Moysen
sentencia dicitur Si fuit inter vos homo qui
nocturno pollutus sit sompno

Versus ex se · iste et deo
Ad hec
ergo dico
C
S
29 cap
A
... vita donu misa sepissime nos inoluit
... dectionem
B
D
Penitencia
C
De ut. 23

egredietur extra castra et non revertetur prius quam ad vesperam lavetur aqua et post solis occasum regredietur in castra.

De turpi cogitatione

Nocturnum quippe est somnium temptatio occulta per quam tenebrosa cogitatione turpe aliquid corde concipitur quod tamen corporis opere non completur. Sed somnio nocturno pollutus egredi extra castra precipitur quia videlicet dignum est ut qui in inmunda cogitatione pollutus est indignum se cunctorum fidelium societatibus arbitretur. Culpe sue meritum ante oculos ponat et de bonorum se estimatione despiciat. Pollutum ergo extra castra exire est turpi impugnatione laboranti sese ex continentium comparatione despicere. Qui ad vesperum lavatur aqua cum defectum suum conspiciens ad penitentie lamenta convertitur ut fletibus diluat omne quod animo occulta iniquitate accusat. Sed post occasum solis ad castra redeat quia decrescente temptationis ardore necesse est ut iterum fiduciam erga societatem bonorum sumat. Post aqua quippe lotus occumbente sole ad castra revertitur quia post lamenta penitentie frigescente flamma cogitationis illicite ad fidelium unita proxime da reparatur ut iam se cetis longe esse non estimet qui inmundum se positum intimi ardoris gaudet. Sed inter hec sciendum est quod tanto non iniquum impulsionum illicite cogitationis affligimur quia in quibusdam tenere cogitationis actibus quamvis licitis sibi occupamur. Cumque vel in minimis terrena actio per desiderium tangit crescente contra nos antiqui hostis fortitudine, minus iam non minima importunitate temptationis inquinatur. Unde et sacerdos legis membra hostie perfuse concisa caput atque ea que circa iecur sunt iubet ignibus cremare pedes vero atque intestina hostie prius aqua diluere precepit.

De sacrificio sacerdotis

Nos quippe ipsos sacrificium deo offerimus cum vitam nostram ei in divino dedicamus. Quam membra hostie perfuse super igne ponimus cum vite nostre opera virtutibus distinguentes in molamus. Caput atque ea que iecur sunt concremetur intendimus cum in summe mentis quo omne corpus nostrum regitur atque in occultis desideriis flamma divini amoris ardemus. Et tamen precipitur ut pedes atque intestina hostie laventur pedibus enim terra tangitur intestinis vero stercora gestantur. Quia plerumque iam desiderio in eternitate succendimur, iam toto devotionis spiritu ad appetitum nostre mortificationis inhiamus. Sed quia adhuc terrenum per infirmitate aliquid agimus nulla etiam que iam subegimus illicita tolleremus. Cumque cogitationes nostras in inmunda temptatio inquinat quid aliud quam intestina hostie stercora portant. Sed ut comburi debeant lavantur quia nimirum necesse est ut inmundas cogitationes timoris fletus diluat quas in acceptione sacrificii supernus amor incendat. Et quod quid aliud mens vel demereri etiam vel cogitationis proxime memor patitur lavat ne tanto suavius in conspectu summi speculatoris ardeat quanto cum ei aspici cepit nil terreni sordium vel lubrici in ara sue orationis imponit.

De recordatione culparum

Vir igitur sanctus humane mentis dum ea conspiciat quod plerumque se cogitatione illicita inquinat et per illicitam operis inmundos relaxat et sua plorans magis plorandus appareat dicens: Si laveris et ad horam pepercisti michi cur ab iniquitate mea mundum me esse non pateris. Quo si aperte dicat: Si culpam vera abstulit, cur hanc in memoria non detegit. Sepe autem reatus in ipse recordatione convertitur ut ad perpetrationem illius longe quamvis quam prius rapta fuerat urgeat et deprehensa trepidat seque ipsam variis motibus impulsa perturbat. Reque videlicet vincat temptationibus metuunt, si resistens hoc ipsum quod longo labore certaminis affligitur perhorrescit. Unde et apte subiungitur: Et si impius fuero ve michi est et si iustus non levabo caput afflictione et miseria. Impius namque velut iustus in miseria quia et eternam dampnationem reprobum sequitur et electi

Levabo ne q(uia) sc(ilicet) no(n) val(e)t iust(us) labo(r)e sui cla-
mis afflict(us) .99.

quisq(ue) doloribus tristicie d(e) inp(re)ssitatis
copiatur. Impius caput levat s(ed) e-
lati(us) caput levare non sinit(ur) s(ed) p(re)ssus
a (se)p(er)petua afflictione liberat(ur). Ille se in vo-
luptatibus erigit s(ed) suppliciis se p(er)petuis
mergit. Iste se in dolore deprimit s(ed) tu(n)c
a pondere aiadversionis abscondit. Co(n)-
sideret ergo vir sanct(us) q(uod) aut renitens
homo viciis p(ro) eius labore affligitur aut
succumbens p(er)petue afflictioni manci-
pa(tur) et dicat. Et si impius fuero ve m(ihi)
est et si iustus non levabo caput meu(m)
saturat(us) afflictione et miseria. Aut sub-
iectus carnis desideriis supplicio eterno
subicior aut repugnans illicitis mo-
tibus pena p(re)senti crucior quia labo-
re certaminis liber non sum. Seq(uitur).

De concussione carnis.

Sed superna dispensacio ideo nos
tota sibi intencione s(ub)mentes carnis
me p(er)mittit impugnacionibus concuti ne
mens tua audeat in superbiam p(re)sump-
cione sue securitatis elevari ut du(m)
pulsata trepidat in solo auctoris ad-
iutorio spei pedem robustius figat
dum et adhuc subiungit(ur). Et p(ro)pt(er) superbia(m)
q(ua)si leenam capies me. Leena cum esca(m)
catulis querit in hyant(?) in foveam
captionis ruit. Sicut enim quibusd(am)
dam regionibus fieri s(o)l(et) sit in eius itine(re)
fovea in qua pecus deponit(ur) ut illuc
se eius appetitu p(er)icl(itan)te leena p(ro)rue(re)t.
Que angusta simul et alta p(re)parat(ur) ut
in ea ruere ambiendo valeat s(ed) hanc
saliendo mistono evadat. Alia q(uo)q(ue)
fovea que p(ro)p(ri)e chocat effoditur q(ua)
tum ei in qua pecus est contreme p(ar)tis
apercione (con)iungit(ur) in qua nimirum cavea
ponit(ur) ut leena conveniens quia desu-
p(er) tonibus(?) surge(re). Cumq(ue) q(ua)si in secciona(m)
p(ar)te fovee occultate se appetit cavea
nolens intrat cuius iam ianua ne
eg(re)diatur p(er)timescit. Ex clausa in cavea
levat(ur). Que enim sua sponte in fove-
am corruit ad superiores p(ar)tes et in sep-
ta nectibus redit. Sic sic nimirum et
in humana mens capta est que in li-
b(er)tate arbitrii condita dum intre de-
sideria carnis appetit q(ua)si leena catu-
lis escam (con)sumit atq(ue) in deceptionis
sue foveam cecidit que suadente hos-
te ad cibum p(ro)hibitum manum tete-
dit. Sed in fovea p(ro)p(ri)us cavea ruit

et sponte ad mortem veniens corrup-
tionis sue mox carcerem p(er)tulit atq(ue)
ad amissas liberias g(rati)a vehemente
reducit(ur). Sed tamen multa agere conatur
et non val(e)t eiusdem corrupcionis sue
obstaculis q(ua)si cavee nexibus ligat(ur).
Iam quidem eam in qua cecidat dampn-
acionis foveam evasit et secure
mortis supplicium manu redemp-
toris adiuta advenia redeundo
superavit. Sed etiam coartata cavea
tollat quia superne quoq(ue) discipli-
ne nexibus cingit(ur) ne p(er) carnis de-
sideria vagetur. Que ergo sponte
sua in foveam cecidit ad amissas li-
bertas clausa redit quia et p(er) lib(er)-
tatem arbitrii in culpam corruit et
tamen hanc a suis motibus (con)dicionis
g(rati)a coartam volenteq(ue) (con)stringit
p(ro)p(ter) foveam itaq(ue) cavea patitur
q(ua)si erepta eterno supplicio a p(er)ne li-
b(er)tatis motibus sub celestis artifici(s)
dispensacione religat(ur). Recte igit(ur)
dicit(ur). Et p(ro)pter superbiam q(ua)si leenam
capies me quia et lib(er) homo p(er) cibu(m)
sibi mortem intulit et reductus ad
veniam sub disciplina melius clau-
sus invenit. Qui leena ergo p(ro)p(ter) superbi-
am captus est quia inde nunc cum
disciplina sue corrupcionis depri-
mit unde transgressionem p(re)cepti
non timens audacter in foveam
saltum fecit dedit. Sed si pa(r)um p(er) obedienc(ie)
mentis a culpa primi p(ar)entis auctimus
nos adhuc cottidie ut leena capi-
p(ri)mam elacionis in venimus. Seq(uitur).

De illo qui ex virtute se extollit.

Sepe namq(ue) homo acceptis vir-
tutibus in audaciam sue p(re)sump-
cionis erigit(ur) s(ed) miira dispensacione
pietatis ante eius oculos res q(ua)s
in qua corruat ordinat(ur). Dum q(ue) p(er)
culpam aliquid appetit quid aliud
q(ua)m p(er) dam in foveam concupiscit
sua sponte in hyans cadit s(ed) suis
p(ro)p(ri)is viribus non val(e)t. Cum tum se
in l(...) esse considerat distit p(ro)
Que tum superna miseracio capti q(uo)
a fovea eruit quia hunc in simi-
tate cogita(?) ad viam reducit. Leena
itaq(ue) inde p(ro)p(ter) superbiam ad superiores
p(ar)tes in cavea remeat qui dum

21 Cap(itulum) A

(margin notes:) rem. patrem(?) ; et ; c ; c ; ad elacio(nem)

de virtute qua tollitur lapsus ad desideria infimitatis religatur. Quia enim prius superna per presumptionem peccavit, intima pietate agitur ut in infirmitatis sue notitia clausus innotescat quid ex suis viribus crebro accidere hominibus conspicit. Unde ipse periculi doctor summus ut cum nos eius effectum agnoscimus que in nobis sunt superbe da discamus. Sed tamen mentem nostram elatio erigit. Summitas nos protinus compunctio amoris recedit. Cum vero superna nos gratia visitat statim per lacrimas ad sua desideria instigat. Unde et apte subiungitur: *Reversusque mirabiliter me crucias.* Cum ab auctore me relinquimur nec ipsa nullatenus destitutionis nostre dampna sentimus. Quo enim longe nos conditor deserit eo mens magis insensibilius obdurescit. Nulla que dei sunt diligit, nequaquam superna concupiscit et ex amoris intimi calorem non habet frigida deorsum iacet. Ac insensibilis nimis fit conte... tanto securior quanto peior. Cumque vero sit lapsa non meminit et supplicia sentura non metuit quam sit lugenda nescit. At si afflatu sancti spiritus tangitur, ad considerationem protinus sue perditionis evigilat. In celestium inquisitione revertit amor summum desiderans inardescit. Atque se eius perimunt dampna considerat et plorat ex perfect... cius que prius leta peccabat. Unde ergo conditor: *Reversusque mirabiliter me crucias,* quia omnipotens deus unde mentem nostram ad amorem erigit suum inde hanc per lacrimas gemitus affligit. Ac si aperte dicat: Relinquendo me nequaquam afficis [?] insensibilem reddis. Sed cum reverteris crucias quia dum te in summis in me quod sum lugendo demonstras. Unde et nequaquam se penaliter sed mirabiliter afficit cruciari quia dum per affectum mens ad summa rapitur compunctionis sue pena gaudens cruciatur. Et libet affici ex afflictione sua que conspicit ad alta sublevari. Sepe autem cum nos a sancti desiderii excitatione torpescere superna pietas cernit exempla sequi

cum in nos obtutibus obicit ut mens potius remissa quo in aliis vigilantiam perfectam considerat eo in se pigredinem torporis erubescat. Unde et recte subiungitur: *Instauras testes tuos contra me et multiplicas iram tuam et pene militie.*

De instauratis testibus contra nos. In me

Testes enim dei sunt qui pro [illegible] sancti operis testantur que electa secutura sint premia veritatis. Unde hos quoque quos pro veritate passos agnoscimus greco eloquio martyres id est testes vocamus. *Et prophane voce angelica* dominus dicit: Iudicibus antipas testis meus fidelis qui occisus est apud vos. Hos testes suos contra nos dominus instaurat cum electorum vitam pravitati nostre contrariam ad arguendos nos inducendos quoque multiplicat. Contra nos ergo testes illius instaurantur quia cum que agunt studiis nostre pravitatis adversa sunt. Unde et sermo veritatis adversarius vocatur cum mediator noster per evangelium dicit: Esto consentiens adversario tuo cito dum es in via cum illo. Atque hec eodem redemptorem reprobi [illegible] dicunt: Contrarius est operibus nostris. Et paulo post: Et dissimilis est aliis vita illius. Testes itaque suos contra nos dominus instaurat quia bona que facere ipsi negligimus hec ad correptionem nostram fieri ab aliis demonstrat ut qui preceptis non accedimus saltem exemplis excitemur in appetitu rectitudinis nil sibi mens nostra difficile estimet quam perfici ab aliis videt. Et fit plerumque ut cum aliene vite bona conspicimus in sollicitius dampna timeamus et corporis testatur quantum post ponderem animadversionem impendimur quo nunc a bonorum moribus longe discrepamus. Unde et testium instauratione mediata protinus apte subiungitur: *Et multiplicas iram tuam.* Eo nobis multiplicatur ira dei quo esse multiplex indicatur culpa nostra bonorum vita et labore cognoscimus si emendari tempus est nolumus quanta postea animadversione feriamur. Electos quippe dei cum et pia agere et crudelia

Superbia tollit compunctionem

altitudo

pristinos

prime

multa tolerare Hinc g° colligitur distric-
tus iudex quanta illic feriat districtione
quos reprobat si hic sic cruciat quos
amat petro attestante qui ait Tempus
est ut iudicium incipiat de domo dei
Si autem primum a nobis quis finis eorum
qui non crediderunt dei evangelio omnipotens
ergo deus cum contra nos testes instau-
rat iram multiplicat quia quo bonorum
vitam nostris oculis obicit eo prauitatis nostre
tante duriciam qua districtione in iudicio
puniat ostendit Nam cum solis se se-
quentibus dona congregat torpentes iam
quid relinquerit demonstrat Cum bona
g° in aliis cernimus valde necesse est ut
in consideratione nostre formidinis formidinem
nostre consolationi misceamus quatenus et de
alienis profectibus caritas gaudeat et de
suis infirmitatibus conscientia contremiscat

De superno prouectu

Sed cum fructus prouectus resistimus
cum districtionem super nos interni iu-
dicis corpori nostro corpore pensamus
quid aliud restat nisi ut ad discuciendum
se animus redeat et quod contra ipse reprehendit
quid contra primum deprehendit affligit Sub-
apte subiungit Et pene militant in
me Considerantis quippe dei testibus
pene in nobis militant quia dum
miranda illorum facta conspicimus intra
nostram que ab eorum nos comparatione
displicet studiosa afflictio etiamque ut
quid contra in nos polluerit opera diluat
lamenta et si quid adhuc culpa delec-
tationis inquinat per memoriam tergat
Beatus igitur iob qui intra primum precede-
tem conspicit quid ipse gemere debeat
subtilius agnoscit Sed magni doloris
ingruente dum sua plangat ad lamen-
ta nos instruit ut quo virtutes in aliis
cernimus eo apud districtum iudicem nostra
sollicite delicta timeamus Sequitur
Quare de vulva eduxisti me qui
utinam consumptus essem ne oculus me
videret Quod iamiam prima oratione iam
protulit dicens Quare non in vulva mor-
tuus sum Cum hoc ergo quod hic adiciat et
dicens consumptus essem qui non esse debuerat
consolatus admiratum illo dicens aliis

non aliter adiungit dicens Sicut ab-
ortiuum absconditum est non subsis-
terem vel qui concepti non viderunt lu-
cem Quia vero hec superius latius di-
gessimus prout iam legentis fastidio
expositionem declinamus Sequitur Nunquid
non paucitas dierum meorum
finietur recedunt Et facie ergo patris
sic vident et tu ad nos venitis
et ad nos spirituali presencia foras quo enim
et tamen ibi se sunt recessisse prius
nostras contemplacionis fruant dicitur ergo
venerunt filii dei ut assisterent coram
domino Quia illuc spiritus contemplacionis rede-
unt unde nulla discessione discedunt
Affuit et inter eos sathan valde q-
uerendum est quod inter electos angelos sa-
tan adesse potuit qui ab eorum sor-
te exigente superbia dudum damp-
natus exierat Sed recte inter eos affuisse
describitur quia et si beatitudinem perdi-
dit naturam tamen eius similem non amisit
Et si meritis pergrauatur conditione nature
subtilis attollitur Inter dei ergo filios
coram domino affuisse dicitur quia eo in-
tuitu quo omnipotens deus cuncta spiritua-
lia conspicit et sathan in ordine nature
subtilioris inuidit Attestante scriptura
que dicit Oculi domini contemplantur
bonos et malos Sed hoc quod affuisse
sathan coram domino dicitur ingentem
nobis questionem excitat Scriptum quip-
pe est Beati mundo corde qui ipsi
deum videbunt Sathan non qui
mundo corde esse non potest Quomodo vi-
dendo deum inter angelos affuisse
potest Sed intuendum Quod affuisse co-
ram deo dicitur non autem vidisse per-
hibetur Venit quippe ut videretur non
ut videret Ipse in conspectu domini non
autem conspectus eius dominus fuit Sicut
cecus cum in sole consistit ipse quidem
radiis solis perfunditur et tamen non videt
quo illustratur Ita ergo et inter angelos
in conspectu domini sathan affuit quia vis
diuina que intuendo penetrat omnia
non se videntem immundum spiritum vidit
Quia enim et ipsa quo deum fugi-
unt latere non possunt dum cuncta

In the margins: ·m· ; c ; b ; replicatur ; ·ba· ⊕ ; 9 ; Re[…] ; [illegible]

nuda sunt superno conspectui sathan
assunt absentis presenti. Sequitur: Cui dixit
dominus: Unde venis? Quid est quod veni-
entibus angelis electis nequaquam dicitur:
Unde venitis? Sathan autem unde veniat per-
cunctatur. Non enim requirimus nisi ea que
nescimus. Nescire autem dei reprobare est.
Unde quibusdam in fine dicturus est: Ne-
scio vos unde sitis. Discedite a me
omnes qui operamini iniquitatem. Sicut
et nescire mentiri verax dicitur
qui labi per mendacium dedignatur,
non quod si mentiri velit nesciat, sed
quod falsa loqui veritatis amore contemp-
nat. Quid est ergo ad sathan: Unde
venis dicere, nisi vias illius quasi incog-
nitas reprobare? Veritatis igitur lumen
tenebras quas reprobat ignorat,
et sathane itinera quia iudicans
dampnat. Dignum est ut quasi nesci-
ens requirat. Hinc est quod ade peccati
conditoris voce dicitur: Ubi es? Neque enim
divina potentia nesciebat servus post
culpam ad que latibula fugeret. Sed
quia in culpam viderat lapsum sub
peccato velut ab oculis veritatis absconditum,
quia tenebras erroris eius
non approbat, quasi ubi sit peccator igno-
rat. Et vocat et requirit dicens:
Adam ubi es? Quod vocat signi-
ficat quia ad penitentiam revocat peccatorem;
quod requirit aperte insinuat quia
peccatores iure dampnandos ignorat.
Sathan ergo dominus non vocat, sed
tamen requirit dicens: Unde venis?
Quia nimirum deus apostatam spiritum
ad penitentiam non revocat, sed vias superbie
eius nesciens dampnat. Igi-
tur sathan de itinere suo distinguitur,
electi angeli requirendi unde veniant
non sunt, quia eorum me dante deo [*marg.:* videtur]
nota sunt, quia ipso auctore per-
aguntur. Dum quippe soli eius volunta-
ti inserviunt, eo esse incognita ne-
queunt quo per approbationis oculum
ipso semper ante ipsum fiunt. Sequitur:
Respondens sathan ait: Circuivi
terram et perambulavi eam. Solet

N P

finietur brevi. Hic autem tantum ac sollicite
sed audire vivere qui breviter pertransibit
considerans non eius usum sed terminum
conspicit ut ex fine colligat inutilitatem
quod tristiens delectat. Hinc namque per Salo-
monem dicitur: Si annis multis vixerit homo
et in hiis omnibus letatus fuerit, meminisse
debet tenebrosi temporis et dierum multorum
qui cum venerint vanitatis arguuntur preterita.
Hinc rursum scriptum est: In omnibus operibus
tuis memorare novissima tua et in e-
ternum non peccabis. De moderata [illegible]

cata afflictione.

Sed cum culpa animum [illegible]
temptat mens nostra, et ut breviter
sue delectationis aspiciat, ne ad vindi-
ctam mortem iniquitas rapiat, cum consideret quod
ad terminum citius mortalis vita percurrat,
sepe oculus contemplationis nostre confunditur,
dum dolor in flagellis crebrescentibus
aggravatur. Liber presentis vite exilium ge-
mit, sed prepropera afflictione mens non valet di-
iudicare sive tentata estimare. Unde protinus
subditur: Dimitte ergo me ut plangam pau-
lulum dolorem meum. De culpa cum

minus temptata.

Sicut enim moderata
afflictio lacrimas exprimit, ita im-
moderata subducit. Quia meror ipse
sine merore fit qui afflicti mentem
devorans sensum doloris tollit.
Igitur sanus ferri plusquam sufficit pu-
nire(?) [illegible]. Dimitte ergo me ut plangam
paululum dolorem meum. Ac si aperte
dicat: Flagella tue percussionis tem-
pera ut moderatis doloribus estimare va-
leam que patior flendo convalescam et
cum intelligi et aliter potest. Sepe namque
auctor iniquitatis sine vinculis ita con-
stringitur ut pondus quidem peccatoris
retineat, sed tamen quia tolerat ignorat. Sed
etiam si cognoscit quanto reatu premi-
tur, erumpere in lacrimas conatur et non po-
test. Hinc ipse mente libera confessio-
nem eque prosequatur. Flere ergo dolorem
suum non valet quia et iniquitatis sue reatum
considerat et tamen pre terrene occupationis
[illegible] deere hac ei gemere nequaquam vi-
tat. Flere dolorem suum non valet quod
quidem consuetudinum convertere [illegible]

sic terrenis negotiis multiplicata sic desideriis
animus astruatur ut

tum adhuc succrescentibus desideriis carius
generatur semper doloris penitentia. propheta merito
cruciabatur cum dicebat: Dolor meus ante
me est semper quoniam iniquitatem meam ego
pronuntio et cogitabo pro peccato meo. Et solu-
tis iniquitatis vinculis dimissionem se no-
verat qui exultabat dicens: Dirupisti
vincula mea tibi sacrificabo hostiam lau-
dis. Tunc igitur ad plangendum dolorem
nos dominus dimittit, cum et mala nobis que
fecimus demonstrat, atque ad hoc eadem flen-
da que agnoscimus admonet. Culpas
oculis obicit et pia manu gratie vincula
cordis solvit, ut ad unctionem penitentie mens
nostra se erigat et carnis solutis pedibus
in auctorem suum libera gressum amoris
tendat. Plerumque et cum vitam nostram ipsi
reprehendimus sed tamen libenter agimus
hoc quod in nobis recte reprobamus, ad iusti-
tiam nos spiritus erigit, ad consuetudinem
caro erigit restringit. Amori suo mens
renititur sed prius delectata captivatur.
Bene igitur dicitur: Dimitte ergo me ut
plangam paululum dolorem meum, quia insi-
arcatu culpe quo nos obligavimus mi-
sericorditer dimittamur, profecto flere non
possimus hoc quod in nobis ipsis contra nos-
met ipsos dolemus. De tenebrositate claustri.

Sed tunc veraciter reatum nostrum dolor suus
plangitur, cum tenebrosa illa inferni
claustra intento timore perpenduntur. Unde
apte subiungitur: Antequam vadam et non rever-
tar ad terram tenebrosam et opertam mortis
caligine. Quid enim terre tenebrose nomine
nisi teterrima claustra inferni signantur, que eterne
mortis caligo operit, quia dampnatos quosque
in perpetuum a luce disiungit. Nec in-
merito infernus terra dicitur, quia quicumque
ab eo capti fuerint stabiliter tenentur.
Dicitur enim: Generatio preterit et gene-
ratio advenit, terra vero in eternum stat. Recte igitur
inferni claustra tenebrosa terra nominantur,
que quos percipiendos arripiunt nequaquam
pena transitoria vel fantastica ymagina-
tione cruciant, sed ulatione solida perpetue
dampnationis servant. Que alii cum lacu
appellatione significantur, propheta attestante
qui ait: Portabunt ignominiam suam cum

his qui descendunt in lacum. Infernus quoque
terra nominatur quia susceptos stabiliter
tenet. Et lacus dicitur quia hos quos semel
ceperit semper fluctuantes et trepidos tor-
mentorum fluctibus absorbet. Sanctus
autem vir sive sua seu humani generis vo-
ce dimitti se postulat antequam vadat,
non quia ad terram tenebrosam qui peni-
tentiam deflet iustus, sed quia hanc procul dubio
qui plangere negligit vadit. Sed debi-
tori suo debitor dicit: Solve creditum
prius quia per debitum constringaris, quia cum non
constringeris si quod debes solvere non moraris.
Ubi et recte subiungitur: Non revertar quia
nequaquam ultra parcens liberat quos semel
in locis penalibus iustitia iudicantis dam-
nat. Terre adhuc subditur loca describun-
tur cum dicitur: Terram miserie et tenebrarum. Mi-
seria ad dolorem pertinet, tenebre ad ce-
citatem. Terra ergo que aspectu districti
iudicis expulsos tenet, miserie et tenebra-
rum terra perhibetur, quia foris dolor cru-
ciat quos dimissos a vero lumine in-
tus cecitas obscurat. Et humanis miserie
et tenebrarum terra intelligi et aliter potest. Qua-
li quoque terra iniqua nascimur et quidem mi-
serie sed tenebrarum non est, quia multa sibi cor-
ruptionis hic mala patimur, sed cum ad-
huc in ea per visitationis gratiam ad lucem
reddimus veritate suadente que ait:
Ambulate dum lucem habetis ne vos tene-
bre comprehendant. Illa non simul miserie
et tenebrarum terra est, quia quisquis ad tolle-
randa eius mala descenderit nequaquam
ulterius ad lucem redit. Cuius adhuc
descriptione subiungitur: Ubi umbra mortis
et nullus ordo. Sicut mors exterior
a carne animam dividit, ita mors in-
terior a Deo separat animam. Umbra ergo mortis
est obscuritas visionis quia dampnatus
quisque cum eterno igne succenditur
ab interno lumine tenebratur. De flamma infernali.

Natura non ignis ut ex se ipso et
lucem exhibeat et concremationem. Sed
transactarum illa ultrix flamma vitiorum
concremationem habet et lumen non habet. Hinc
est quod reprobis veritas dicit: Discedite a
me maledicti in ignem eternum qui paratus

Ezech. 32

Iustus dicitur terra et lacus

vadat

Jo. 12

Mt. 22 · Mt. 22 · Pe(na) dampnatorum duplex · Ezech. 32 · Ad Ro. 6 · Infernus ordinatus et inordinatus · Sap. 6 · Apoc. 18 · Mt. 13 · dispari

est dyabolus et angeli eius. Qui ergo post omni corpus in ymis perdita significans dicit: Ligate ei manus et pedes et mittite eum in tenebras exteriores. Si itaque ignis qui reprobos cruciat lumen habere potuisset, is qui repellitur nequaquam mitti in tenebris diceretur. Hinc est quod psalmista ait: Super eos cecidit ignis et non viderunt solem. Ignis enim super impios cadit, sed sol igne cadente non cernitur, quia illos quos gehenne flamma devorat a visione veri luminis cecat, ut et foras eos dolor combustionis cruciet et intus pena cecitatis obscuret, quatenus qui auctori suo corpore et corde deliquerunt, simul et corpore et corde puniantur, et utrobique penas senciant, qui dum hic viverent pravis suis delectationibus ex utroque serviebant. Unde bene per prophetam dicitur: Descenderunt ad infernum cum armis suis. Arma quippe peccancium sunt membra corporis quibus perversa desideria que concipiunt exequuntur. Unde recte per Paulum dicitur: Neque exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato. Cum armis ergo ad infernum descendere est cum ipsis quoque membris quibus desideria voluptatis expleverunt eterni iudicii tormenta tolerare, ut tunc eos undique dolor absorbeat, qui nunc suis delectationibus subditi undique contra iusticiam iuste iudicantis pugnant. Mirum non est valde quod dicit: Ubi nullus ordo. Neque enim omnipotens deus qui mala bene punit inordinata esse ullo modo vel tormenta permittit, quia ipsa quoque supplicia que ex alte iusticie prodeunt inferri sine ordine nequaquam possunt. Quomodo namque in suppliciis ordo non erit, dum dampnatum quemque iuxta modum criminis retribucio sequitur? Hinc quippe scriptum est: Potentes potenter tormenta pacientur, et fortioribus fortior instat cruciacio. Hinc in Babilonis dampnatione dicitur: Quantum exaltavit se et in deliciis fuit, tantum date illi tormentum et luctum. Si igitur iuxta modum culpe pena distinguitur, constat nimirum quod in suppliciis ordo servatur. Et nisi tormentorum summam iuxta acta discerneret, nequaquam iudex veniens dicturum se messoribus esse perhibuit: Colligite zizania et alligate ea in fasciculos ad comburendum. Si enim nullus in suppliciis ordo servabitur, cur ad comburendum zizania in fasciculis ligantur? Sed nimirum fasciculos ad comburendum ligare est hos qui eterno igni tradendi sunt pares paribus sociare, ut quos similis culpa inquinat pari et pena constringat; et qui nequaquam dispari iniquitate polluti sunt, nequaquam dispari tormento crucientur. Quos simul

simul dampnatio sociat. Quos simul elatio sublevat, eosque non dissimilis dilatavit ambicio, non dissimiliter afflictio angustet, et par cruciet flamma supplicii quos in hoc mundo par succendit flamma peccati. Sicut enim in domo patris mansiones multe pro diversitate virtutis, sic dampnatos diverso supplicio gehenne ignibus subicit disparitas criminis. Que scilicet gehenna quamvis cunctis una sit, non tamen cunctos una eademque qualitate succendit. Sicut enim uno sole omnes tangimur, nec tamen sub uno ordine omnes estuamus, quia iuxta qualitatem corporis sentitur et pondus caloris, sic dampnatis et una est gehenna que afficit, et tamen non una omnes qualitate exurit, quia quod hic agit dispar valetudo corporum, hoc illic exhibet disparitas meritorum. Quomodo ergo nullus inesse ordo suppliciis dicitur in quibus pro modo quisque iuxta modum culpe cruciatur? Sed sanctus vir quia umbram mortis intulit, cecitatem sit confusionem in dampnatorum mente subiungit, quia ipsa quoque supplicia que ordinata iuste proveniunt, ordinata procul dubio in corde morientium non sunt. Ut enim paulo superius diximus, dum dampnatos quosque foras flamma succendit, intus cecitatis igne ignorat, atque in dolore positos exterius interiusque confundit, ut sua durius confusione crucientur. Repulsis ergo ordo in supplicio non erit, quia in eorum morte eis ipsa confusio mentis servit. Sed divina potencia iudicantis equitatem dimat, ut pena quam animi inordinatio fundat. Vel certe abesse ordo suppliciis dicitur, quia quibusdam rebus in pena positis sua qualitas non servatur. Unde et subinfertur: Et sempiternus horror inhabitans. In igne ignis mente tormentum dolorem habet, dolor timorem non habet. Nequaquam mente metus cruciat cum penam teneat quam metuebat. Infernum non mors obscurat et sempiternus horror inhabitat, quia eius ignibus traditi et suppliciis dolorem senciunt et in doloris angustia perculsi se semper pavore feriuntur, ut et quod timent tolerent et quod tolerant sine cessatione pertimescant. De his enim scriptum est: Vermis eorum non morietur et ignis eorum non extinguetur. Hic flamma que succendit illuminat, illic ut supra diximus tormentis ignis qui cruciat obscurat. Hic metus amittitur cum tolerari ceperit quod timebatur; illic et dolor cruciat et pavor angustat. Horrendo modo erit tunc reprobis dolor cum formidine, flamma cum obscuritate. Sic sic ergo

...na sententia pondus sine equitatis examine. Et quia absolute conditoris nequaquam sine veritate discrepare dum viventes iniquorum quoque mentem ipsa assiduitas qualitatibus etiam tormenta discordent quatenus quo se impugnant eo amplius augeantur et cum varie proveniunt multiplicia surgant. Eterne supplicia in se divisas et illic vires exerceant et in se mutuo subsidium contingentes firmant ne sic vicinam tangunt terminum ac contentis semper sine termino cruciatus vivat quia et ad finem tormenta pereunt et sine desistens durat. Fit ergo miseris mors sine morte, finis sine fine, defectus sine defectu, quia et mors vivit et finis semper incipit et deficere defectus nescit. Quia ergo et mors perimit et non extinguit, dolor cruciat sed nullatenus pavorem fugat, flamma comburit sed nequaquam tenebras discutit, quantum per notitiam presentis colligitur supplicia ordinem non habent que non suam per omnia qualitatem tenent. Quamvis illic ignis ad consolationem non lucet, nam scriptum est quosque suos secum in tormentis reprobi flamma illustrante visuri sunt quorum amore deliquerunt, quatenus qui eorum vitam carnaliter contra precepta conditoris amaverunt ipsorum quoque eos interitus in augmento sue damnationis affligat. Quod profecto evangelio teste colligimus, in quo veritate nuntiante dives ille qui contigit ad eterni incendii tormenta descendere quinque fratrum describitur meminisse, qui ab Abraham petiit ut ad eorum eruditionem Lazarum mitteret, ne illuc eos quoque venientes par pena cruciaret. Qui igitur ad doloris sui cumulum propinquorum absentium meminit, constat procul dubio quia eos adiungere supplicio paulo post poterit etiam presentes videre. Quid autem mirum si secum quoque reprobos aspiciat cruciari qui ad doloris sui cumulum etiam quem despexerat in sinu Abrahe Lazarum vidit? Si ergo ei ut pena cresceret et in electorum apparuit, cur non credendum sit quod in supplicio videre eos etiam quos contra Deum dilexerat possit? Qua in re colligitur quod eos quos inordinate nunc reprobi diligunt miro iudicii ordine secum in tormentis videbunt, ut penam proprie punitionis exaggeret illa ante oculos proposita carnalis cognatio pari ante oculos ultione dampnata. Ignis itaque qui in obscuritate cruciat credendum est quia lumine ad tormentum sinat. Quod si apparere testimonio nostro in sua expressione non possumus, superest ut ex diverso doceamus. Tres quippe hebree gentis pueri a Chaldei regis ministris succensis caminum ignibus ligati manibus pedibusque proiecti sunt, quos tamen eundem rex examini incendio miseratus exploraret, illesis vestibus deambulantes invenit. Ubi aperte colligitur quia mira dispensatione conditoris ignis qualitas in diversa virtute temperata et vestimenta non attigit et vincula incendit, sanctisque viris et ad mysterium tormenti flamma friguit et ad solutionem vinculorum exarsit. Sicut ergo electis ignis lucere novit ad solacium et tamen ardere ad supplicium nescit, ita e diverso gehenne flamma reprobis et nequaquam lucet ad consolationis gratiam et tamen lucet ad penam, ut damnatorum oculi ignis supplicii et nulla claritate candeat et ad doloris cumulum dilecti qualiter crucientur videat.

De obscuritate gehenne

Quid autem mirum si gehenne ignis eodem modo lucere supplicium simul obscuritatis et luminis habet? Nimirum qui experimento novimus quia et tedarum flamma lucet et obscuratur. Sic et eam flamma comburit quos nunc carnalis delectatio polluit. Sic infinite patens inferni barathri devorat quos nunc inanis elatio extollit. Atque quos hic voluntatem callidi persuasoris expleverint tunc cum duce suo reprobi ad tormenta pervenient. Et quamvis angelorum atque hominum longe sit natura dissimilis, una tamen pena implicat quos unus in crimine reatus ligat. Quod nimirum breviter insinuat propheta qui ait: Ibi Assur et omnis multitudo eius in circuitu eius sepulchra illius. Quis enim Assur nisi superbi regis nomine nisi ille per elationem cadens antiquus hostis exprimitur qui pro eo quod multos ad culpam perhibet cum tota sua multitudine ad inferni claustra descendit? Sepulchra autem mortuos tegunt. Et quis alius morte atrocius perimit quam is qui conditorem suum despiciens vitam reliquit? Sed cum videlicet mortuum tam humana corda suscipiunt, eius procul dubio sepulchra fiunt. Sed in circuitu illius sepulchra eius sunt quia in eorum mentibus nunc procedit (?) sepelit hos sibi proximos pertormenta coniungit. Et qui nunc in se intrinsecus reprobi malignos spiritus illicita prelatione suscipiunt, tunc sepulchra cum mortuis ardebunt. Et tamen que maneat dampnatos pena cognoscimus et instruente nos sacro eloquio quantum in dampnatione ignis quanta in igne obscuritas quantusque in obscuritate pavor sit nullatenus ambigimus. Sed quid prodest ista prenosse si non contingat evadere? Tota ergo intentione curandum est ut cum vacationis tempus accipimus, bene vivendi studio malorum ultricia tormenta fugiamus. Hic quippe per Salomonem dicitur: Quodcumque potest manus tua facere, instanter operare, quia nec opus nec ratio nec

Dan. 3

22 Cap.

Ezech. 32

Scientia boni sine opere non prodest

Eccl. 9

scientia nec sapientia erit apud inferos
quo properas. Hinc Ysaias ait: Ego dixi
in dimidio dierum meorum vadam ad portas in-
feri. Hinc Paulus dicit: Ecce nunc tempus ac-
ceptabile, ecce nunc dies salutis. Hinc itemque
ait: Dum tempus habemus operemur bonum ad
omnes. Sed plerumque se ad magnam rectitudinis
animus attingit, torporem deserit, tantoque
in celestibus desiderio rapitur ut pene nil
ex eo remansisse inferius videatur. Et tamen
cum ad carnis curam reducitur, sive quod pre-
sentis vite usu non expletur, ita hunc infirmitas
depressum tenet ac si adhuc desideria nul-
la contigisset. Audit namque vocibus celestis oraculi
ad amorem patrie celestis erigitur, sed resur-
gente presentis vite studio sub terrene cure
aggere sepelitur. Atque in agro cordis nequaquam
superne spei semen proficit, quia cogita-
tionis infime spina densescit. Quam videlicet
spinam presentis vite manu sancte
exhortationis eradicat dicens: Nolite
solliciti esse in crastinum. Contra hanc quoque
per Paulum dicitur: Carnis curam ne feceritis
in concupiscentiis. Sed in his nimirum ducti ratio-
nis verba agnoscimus, quia cum ab ea mor-
tifero vulnere animus prohibetur cum modo
mensure exigitur non tenetur. Neque enim
mortali adhuc in carne viventibus fun-
ditus cura carnis abscinditur, sed ut discrete
animo serviat temperatur. Nam quia sollici-
tos nos esse veritas in crastinum pro presentibus tempore
necnon cura temporalibus non negat, quia tendi
ad tempus quod sequitur vetat. Et nimirum
Paulus cum carnis curam fieri in concupiscentia
non sinit procul dubio in necessariis concedit.

38 Cap. A

Discretionis igitur magno moderamine car-
nis cura frenanda est ut serviat
et minime principetur, ne quasi domina animum vin-
cat, sed subacta menti domino quasi ancilla fa-
muletur, ut iussa assit atque ad nutum
cordis repulsa dissiliat, ut vix a tergo
sancte cogitationis appareat et nunquam con-
tra faciem recta cogitanti obsistat. Quod bene
nobis hystoria sacre lectionis innuitur,
cum Abraham cunctis angelis occurrisse memo-
ratur. Ipse quippe venientibus contra hospi-
tibus accurrit, Sara non post hostium con-
currit, subsistit. Quia videlicet vir ac do-
mus spiritualis vir scilicet intellectus debet in co-
gitatione currere, claustra carnis exce-
dere et quasi hospitationis infime ianuam
exire. Cura autem carnis ut femina foras
non appareat et viri reatum erubescat,
ut quasi post tergum viri sub discretione
ipse sollicitius inquieta nequaquam stat
penitus derelicta sed verecunde moderari con-
tinue. Sepe enim dicitur ut de se minime
presumat. Sed tota se in die spei fiducia
transferat, despiciat et cessante studio cum
esse sibi vite subsidia posse diffidere.

Unde et hec eadem Sara promissiones
domini audiens ridet, sed ridens corripitur, cor-
repta autem protinus fecundatur. Et que in
iuventute urgens fecundari non po-
tuit annis fracta senilibus utero marces-
cente concepit. Quia nimirum cum cura carnis
sui fiduciam habere desierit, contra spem
ex divina promissione accipit quod habere
iam se ex humana ratione dubitavit. Unde bene
Ysaac risus dicitur quem generat, quia
cum superne spei fiducia concipit quod
mens nostra aliud quam gaudium parit.
Curandum itaque est ne aut immoderata me-
tas cura carnis transeat aut in eo quod
moderate exequitur de se presumat. Sepe
enim fallitur ut quod voluptuose appe-
tit, interim suspicetur quatenus omit-
tere consulendo debitam utilitatem prebet.
Et sepe quia effusius providentia se-
ipsum fiducia mens levat. Cumque sibi
adesse quod deesse ceteris videt cogi-
tatione tacita de magnitudine sue provisi-
onis hylarescit. Tantoque iam a vera pro-
missione longe fit quanto veram quoque
elationem quam patitur nescit. Unde
sollerti semper custodie intentione per-
pendendum est vel quid opere agimus vel
quid corde versamus, ne aut mentem
prevalens foras se terrena cura multi-
plicet aut saltem de eius moderamine
intus se cogitatio exaltet, ut cum divina
iudicia tristi circumspectione metuimus
sempiterni supplicii horrore evadamus.

Explicit liber nonus. Inci-
pit decimus.

Cap. A

Quociens in arene spectaculo
fortis athleta descenderit,
hii qui impares viribus
existunt vicissim se contra eius
expugnationem obiciunt et uno in lucta-
tione superato, protinus alter erigitur atque
subacto hoc alius subrogatur ut luctan-
tis ipsa sua crebrescens victoria fati-
get. Quatinus cum novus quisque progre-
ditur, sed qui vim virium qualitate
non valet superare saltem mutatione
superetur. Sic sic in hoc hominum angelorum-
que expectatione beatus Job fortis athleta
prodiens quoslibet contra immutationem adver-
sariorum valeat continuatione indef-
fessi roboris ostendit. Cum primus se Eli-
phaz, secundus autem Baldach obicit at-
que ad verbum se Sophar in eius expug-
natione supponit. Cum ad inferendos
ictus tot se conatibus erigunt, sed
tamen ad feriendam altitudinem robus-
ti pectoris non pertingunt. Ipsa quippe
eorum verba patenter insinuant quod
ictus in auras iactant. Quia cum sem-
per vir non recte redarguunt expressa ...

carum verba percussionis perdunt. Quod
liquido auditur sophar naamathites in-
sio [illegible] inchoat qui ait: Numquid
qui multa loquitur non et audiet?
aut vir verbosus iustificabitur?

Mos esse pravorum solet
Ut recte dicta semper obiurgando [illegible]
ant ne si accepta consenserint
inferiores esse videantur. Quibus iniustorum
verba qualiacumque pauca fuerint multa sunt
quia quo eorum [illegible] sentiunt auditum
gravant. Unde et eadem hic dicitur hoc quod
recta pronunciatione contra eum profertur. Ipsum quippe qui excellenter locutus
fuerat sophar redarguens verbosum
vocat quia cum a beato iob iniustorum ore
sapientia culpas increpat stultorum auribus
superfluitas loquacitatis sonat. Pravi
namque nil rectum nisi quod ipsi sentiunt
putant et iustorum verba eo esse otiosa
estimant quo suis hec sensibus inveniunt diversa. Hic [illegible] quod sophar
sua protulit quia vir verbosus iustificari
nequaquam possit quia dum quisque per
verba diffluit perdita gravitate silentii
mentis custodiam amittit. Hinc quippe
scriptum est: Cultus iustitie silentium. Hinc
salomon ait: Sicut urbs patens et absque
murorum ambitu ita et vir qui non potest
in loquendo cohibere spiritum suum. Hinc in-
super dicit: In multiloquio peccatum non deerit.
Hinc psalmista testatur dicens: Vir verbosus non di-
rigetur super terram. Sed hec veritas veritatis
perdit que sub discretionis custodia
non profertur. Certum itaque est quod verbosus
iustificari non valeat sed bonum bene non
dicit qui non intendit cui dicit. Vera
quippe sua contra malos si bonorum
[illegible] impetit sua perdit et co-
rrecta dissilit quo illud esse forte quod
ferit extima ante premium audire bona pa-
tient nequeunt et [illegible] vite emendationem
negligunt ad verba se tumentis attin-
gunt. Apte sophar insinuat qui sub-
iungit: Tibi soli tacebunt homines
et cum ceteros irriseris a nullo confutabe-
ris. Superba mens ne divinis verba
sua graviter tolerat et silentium pe-
nam putat atque omne quod tacitum re-
dderis sine irrisionis arbitratur quia
cum vera vox pravorum se auribus admo-
net memoriam culpa mordet. Et in
redargutione vitiorum quo intus cog-
nitione mens tangitur foris ad
studium contradictionis excitatur. Ferire vo-
cem non valet quem tacita in vulnere ro-
atus ad. Et propter hoc quod generaliter contra per-
versos dicitur se impeti specialiter suspi-
catur. Quia cum intus egisse se me-
minit audire foras erubescit. In-

mor se ad defensionem parat ut reatus
sui verecundiam per verba superne refutationis
tegat.

Sicut enim in dequibusdam que ab eis
non recte gesta sunt correptionis vo-
cem iniustam estimant sic puerperi
contumeliam derisionis putant. Sic se
pravus ad obedientiam sternunt isti ad vindictam
cum sine defensionis exigunt. Illi correp-
tionis adiutorium vite sue proximum
deputant pro quo dum pravis vitam culpa
corrupit vindicatur [illegible] temperat isti
cum se impeti redargutione conspiciant gla-
dium percussionis credunt quia dum per cor-
reptionis vocem culpa detegitur pravis
gloria opinionis sedatur. Hinc quippe illam
de insipiente per salomon vitiis dicit: Noctem in-
sui et festinabit accipe. Sic pravorum contu-
macia despicit dicens: Qui erudit derisorem
ipse sibi facit iniuriam. Nam saepe pleri-
que ut cum correpta iniuste mala defen-
dere nequiunt excandescentia peiores fiant.
Et si in sua defensione superbiant ut quem-
dam vitia contra vitia corripientes exaggerant
et eos se criminosos non estimant si cum-
ulus aliis imponant. Que cum vera invenire
nequiunt fingunt ut ipsi quoque habeant
quod non impari iustitia increpare videantur.
Unde et sophar quia quem invideri se per
increpationem doluit pravis mentiendo
subiungit: Dixisti enim purus et sine me-
us et mundus sum in conspectu tuo. Cum
beati iob dicere meminit quod fletu hoc vox il-
lius impugnatur agnoscit. Quo enim
mundum se dicere potuit qui ait: Si iusti-
ficare voluero os meum condemnabit me.
Sed habet hoc pravorum malitia ut cum vera
inveniunt fictis mala contra fingat aliena.
Nam cum solitarius facinoris utuntur si falsis
vocabulis et inita corripientes inquinentur.
Sciendum vero est quod plerumque perversi verbo
tenus bona optant ut esse mala quod
impiratibus hominum audiat et quod faventes
ipsa expetunt ut benigni videantur.
Unde et sophar protinus subiecit dicens: Atque
utinam deus loqueretur tecum et aperiret labia
sua tibi. Ipse quippe sibi homo loquitur
cum per hoc quod sentit nequaquam divine
spiritus aeternae prudentiae intellectu se parat
cum caro sensum aperit et intercessum
ad intelligentiam purgatus foris in-
vadit. Unde et adhuc petrus carnalia sapienti micus
dicit: Non enim sapis ea que dei sunt sed ea
que hominum. Cum tamen recta confitetur dicit:
Caro et sanguis non revelabit tibi sed
pater meus qui in celis est. Quid ante dei labia
nisi iudicia eius accipimus? Clausis namque
labiis non pervenit et sensus tacentis ig-
noratur. Apertis autem dum sermo promittitur
animus loquentis innotescit. Labia itaque sua

Numquid

Marginalia: c. xi; quasi loquitur per [illegible]; dicit de se [illegible]; verbosus; psalmista; d; b; c; d; et; a; Job 1º; Prov. 9; Ibidem; Qui igitur excusat se in tali culpa aliena; e; f; et c; cf. Mt 16; Ibidem; labio

Voluntas dei per iudicia manifestata

Sapiens cum voluntatem suam hominibus per aperta iudicia ostendit eternam (?) cum reserato ore loquitur. Cum remota obscuritate dispositionis intime vernit occultare quod vult, quasi velatis labiis sensum nobis suum non indicat. In porrecta iudicia tamen quid faciat celat. Sophar itaque beatum Iob ut dei mala (?) electum redarguit. Seque ipsum quantum sit benignitatem ostendit et bona aperte que ex tunc iudicium ignorat, dicit: Atque utinam deus loqueretur tecum et aperiret labia sua tibi. Ac si patenter dicat: Impietatis tue ponis quam potentia (?) quia sola erroris prudentia perdidisti. Audire te spiritu vatum agnoscerent. Cum dei iudicia occulta agnosceres, tu peccatoris contra illum suas non sonares. Sed quod omnipotens deus tunc ad considerandam nos sua iudicia sublevat, ignorantie nostre pertinacem caecitate fugat, que aperte eius labiis ad nos eruditio procedat, protinus adiungendo manifestat, dicens: Ut ostenderet tibi secreta sapientie et quod multiplex sit lex eius. Publicatur (?) superne sapientie secreta opera tunc omnipotens deus regit quos creavit, sicut bona que inchoat et aspirando adiuvat, quos visitationis sue lumine illustrat. Timet et cum liquet quod quos gratie conditor benigne disponit. Et tunc spiritualia dona largitur, ipse perficit quod ipse ex benignitate sua inmitte inchoavit. Secreta ergo sapientie superne sunt opera tunc deus quos creavit deserit in bona que perficiendo reparat neque quam prosequendo confirmat, tunc caritate nos sue illustrationis illuminat et tamen pro nostris meritis temptationibus tunc bis tentari pulsat. Tunc dona que contulit minime custodit, cum temporis nostre desidia ad se exaucit. Et in occulto iudicio difficultate nos nostre imbecillitatis angustiat. Et minime secreta eius sapientie penitus valentes inquirere, si nullis inveniret quamvis super nos. Sed nobis abmonitorum sapientia non iniuste disponitur, nisi ut perfecto et ut a nobis adhuc mortalibus ignoretur. Sed hoc sicut ipsa sapientie illius secreta conspicere, nec tamen iam incomprehensibilitatis eius est potentiam videre. Quia et si in ipsa consiliorum eius inquisitione deficimus, deficiendo tamen melius discimus quam timeamus. Quod hoc se Paulus sapientie illius secreta tetenderat, cum diceret: O altitudo divitiarum sapientie et scientie dei, quam incomprehensibilia sunt iudicia eius et investigabiles vie eius. Quis enim cognovit sensum domini, aut quis consiliarius eius fuit? Secreta superius etiam ex ipsa inquisitione lacessens. Sed tunc ad cognitionem infirmitatis sue lacessendo perficiens, perimitur dicens: O homo tu quis es qui respondeas deo? Numquid dicit figmentum ei qui se finxit: Quare me fecisti sic? Secreta etenim occulta dei pertingere non valens ad infirmitatem suam cognovit,

reduxit atque ad eruditionem se per eam defi-ciendo revocavit, ut ita dicam, secreta sapientie non inveniens invenire quia tunc ad superna consilia requirenda lacesseret, deceret ut humilis timeret. Et que sua infirmitatis agnitione intima repulsione (?) [illegible] ei virtus infirmitatis innotuit. Sophar itaque et pro sua studium erudiens et pandariam (?) tumide locutionis ignarus, quia ipse sententiam non habet meliori operatur, quod habet. Dicit: Atque utinam deus loqueretur tecum et aperiret labia sua tibi, ut ostenderet tibi secreta sapientie. Et enim ea quoque quia se super amici pollere estimat operando scientiam ostendat, cum protinus subdidit: Et quod multiplex sit lex eius.

De caritate

Quid hoc loco dei lex accipi nisi caritas debet? Per quam semper in mente legis precepta vite qualiter in actione teneantur legitur. De hac enim lege veritatis voce dicitur: Hoc est preceptum meum, ut diligatis invicem. De hac Paulus ait: Plenitudo legis dilectio. De hac iterum dicit: Invicem onera vestra portate et sic adimplebitis legem Christi. Quid enim congruentius intelligi quam caritas potest? Tunc vere perimimus, cum fratrum onera ex amore toleramus. Sed hec eadem lex multiplex dicitur, quia studiosa sollicitudine caritatis admittit virtutes facta dilatantur, que a duobus quidem preceptis incipit sed ad innumera extenditur. Huius namque legis initium dilectio dei est ac dilectio proximi. Sed dei dilectio per tria distinguitur, quia ex toto corde et ex tota anima et ex tota fortitudine diligi conditor iubetur. Qua in re notandum est quod divinus sermo cum deum diligi precipit non solum narrat ex quo, sed etiam informat ex quanto, cum subiungit ex tota fortitudine, ut videlicet qui placere deo perfecte desiderat sibi de se nichil relinquat. Proximi autem dilectio ad duo precepta derivatur, cum a quodam iusto dicitur: Quod ab alio tibi oderis fieri vide ne tu alteri facias. Et per semetipsam veritatis dicitur: Que vultis ut faciant vobis homines, ita et vos facite illis. Quibus duobus utriusque testamenti mandatis per unum malitia compescitur, per aliud benignitas progreditur, ut malum quod pati non vult quisque non faciens cessat a noscendi opere. Et rursum bonum quod sibi fieri appetit impendens erga utilitatem se proximi exerceat ex benignitate. Sed hec nimirum duo dum sollicita intentione cogitantur cor ad innumera virtutum ministeria tenditur, ne vel ad inferenda que non debet desideriis inquietata mens fervescat, vel erga exhibenda que debet otio resolutum torpescat. Nam cum cavet alteri facere quod nequaquam vult ab altero

Iob .x.
Ro. 13
Gal. 6
Capitulum A

ipsa tolerare. Sollicita intentione se
circumspiciat ne superbia elevet et usque ad
despectum proximi animum deiciens
exaltet; ne ambitio cogitationum laniet et
cumque hanc ad appetendum aliena dilatata
angustet; ne cor luxuria polluat et sub-
iectum desideriis per illicita corrumpat;
ne ira exasperet et usque ad effundendam con-
tumeliam inflammet; ne invidia
mordeat et alienis felicitatibus emu-
la sua se face consumat; ne immodi-
ce linguam loquacitas pertrahat eamque
usque ad lasciviam obtrectationis ex-
tendat; ne in odium malicia excitet
et os usque ad iaculum maledictionis in-
ritet. Rursum cum cogitat ne ea alii
faciat que ipse sibi ab aliis expectat pe-
sat utrumque ne mala bona et bonis me-
liora videat; ne erga peccantes man-
suetudinem longanimiter exhibeat;
ne malicie peste languentibus gratiam
benignitatis impendat; ut discordes
pace muniat; ut concordes ad conspec-
tum vere pacis attingat; ut indigen-
tibus necessaria conferat; ut errantibus via(m)
rectitudinis ostendat; ut afflictos verbo
et compassione mulceat; ut accensos in hu-
ius mundi desideriis increpatione restringat;
ut minas potentium consolatione mi-
tiget; ut oppressorum angustias quanta
prevalet ope levet; ut foris resistenti-
bus opponat patientiam; ut intus superbien-
tibus exhibeat cum patientia disciplinam;
ut erga errata subditorum sic mansue-
tudo zelum temperet, quatenus a iusticie
studio non enervet; sic ad ultionem
zelus serviat ne tamen pietatis limitem
fervendo transcendat; ut ingratos beneficiis
ad amorem provocet; ut gratos quosque
ministeriis in amore servet; ut proximorum
mala cum corrigere non valet taceat;
ut que cumque corrigi loquendo possunt
silencium consensum esse pertimescat; ne sic
ea que tacet toleret ne tamen in animo
virus doloris occultet; ut sic malivolis
munus benignitatis exhibeat ne tamen
per gratiam a iure rectitudinis excedat;
ut cuncta proximis que prevalet impen-
dat, sed hoc impendendo non tumeat;
ut sic in bonis que exhibet timoris
precipitium paveat ne tamen ab omni
operatione torpescat; ut sic que possidet
tribuat quatenus quanta sit largitatis re-
munerantis attendat; ne cum terrena lar-
giens sua plus quam necesse est inopiam
cogitet et in oblatione muneris claritatem
ab hilaritate animi conscientia obscuret.
Hinc igitur lex Dei multiplex dicitur, quia nimi-
rum cum una eademque sit caritas si
mentem plene ceperit hanc ad innumera
opera multipliciter accendit. Cuius diversitatem
breviter exprimimus si in electis singula bona
illius perstringendo numeremus. Hec namque
Abel et electa Deo munera obtulit et fratris
gladium non reluctando toleravit. Hec et
Enoch inter homines vivere spiritaliter docu-
it et ad sublimem vitam ab hominibus etiam
corporaliter abstraxit. Hec Noe despectis omnibus
solum Deo placabilem ostendit atque in arche
fabricam studio longi laboris exercuit et mun-
do superstitem pro opere exhibendo servavit.
Hec Sem et Iaphet humiliter verenda pa-
tris erubuit et superiecto dorsis pallio que
non videbant abscondit. Hec Abrahe dex-
teram quia ad mortem filii obediendo
extulit, hunc plebis in munere gentium patrem
fecit. Hec Ysaac mentem quia semper ad
munditiam tenuit caligantibus etate oculis
ad videnda longe post ventura dilata-
vit. Hec Iacob compulit et amissum boni
filii medullitus gemere et presentiam filiorum
pravam subequanimiter tolerare. Hec Iose-
ph docuit a fratribus venumdatum et liberta-
te animi infracta servitium pretii tolerare et
post fratribus mente non elata principari.
Hec Moysen delinquente populo et usque ad peti-
tionem mortis imprecibus servavit et usque
ad interfectionem ipsi per zeli gladium erexit
ut et pro peccante plebe sese morti obiceret
et contra peccantem pertinacia vite Dei irasce-
tis semet. Hec Finees brachium in ultio-
ne peccantium erexit ut arrepto gla-
dio coeuntes transfigeret et iram Domini interceptam pla-
caret. Hec Iosue exploratorem docuit ut
et prius contra falsiloquos cives veritatem
verbo defenderet et hanc post modum gladio
contra hostes allegaret. Hec Samuel et in
principatu humiliter preesse et integrum in
deiectione servavit, quia cum persequentem se
plebem diligeret ipse sibi testimonium extitit
quia culmen ex quo deiectus est non amavit.
Hec David ante iniquum regem et humili-
tate commonuit ad fugam et pietate reple-
vit ad veniam; quem persecutorem suum et
timendo fugit et Dominum et cum cum pietate
parcere feriendum repperit non agnovit ini-
micum. Hec Nathan et contra peccantem regem
in auctoritatem libere increpationis sublevavit et
cum regis culpa deesset in petitione humili-
stravit. Hec Ysaiam nuditatem carnis
in predicatione non erubuit et subducto car-
nali velamine mystica superna penetravit.
Hec Heliam quia fervoris zelo vivere
spiritaliter docuit ad vitam quoque corpora-
liter abstulit. Hec Heliseum quia magistrum dili-
gere simpliciter instituit magistri spiritu dupliciter
implevit. Per hanc Ieremias ne in Egyptum
populus descenderet restitit sed tamen Moyse
descendentes diligens quo descendi prohibuit
et ipse descendit. Hec Ezechielem ex prius

Gen 4 · Gen 5 · Gen 6 · Gen 9 · Gen 22 · Gen 27 · Gen 37 · Gen 42 · Exo 32 · Num 25 · Num 13 · Iosue 6 et infra · 1 Reg 12 · 1 Reg 26 · 2 Reg 12 · Ysa 20 · 4 Reg 2 · Ibidem · Ier 42 · Ezech 8

6 cap. — Dan. 3 A — Dan. 6 — Act. 4 et 5

ardentis desiderii subsulit curru cunctum
raptus in aere libavit. Hec in Daniele quia
a regiis dapibus gulam compescuit ei etiam
esurientium ora leonum clausit. Hec tribus
pueris quia in eis integritatem pertulit incendia vi
ctrix subdite tribulationis tempore et flammas
in fornace temperavit. Hec in Petro et minis
frementium principum fortiter restitit et in
tribulatione sermonis in morte verba simi
liter protulit. Hec in Paulo tribulationis negotia
longe se impius potens sensu ardenter
increpavit. Multiplex ergo ista lex dicitur que
singulis rerum articulis non permutata congruit
et causis se variantibus non variata coniungitur.
Cuius multiplicitatem legis bene Paulus enu
merat dicens. Caritas patiens est benigna est
non emulatur non inflatur non agit perperam
non est ambitiosa non querit que sua sunt
non irritatur non cogitat malum non gaudet
super iniquitate congaudet autem veritati. Patiens
quippe caritas est quia illata mala equani
miter tolerat. Benigna vero est quia pro malis
bona largiter ministrat. Non emulatur quia
per hoc quod in presenti mundo nil appetit invi
dere terrenis successibus nescit. Non inflatur
quia cum premium eterne retributionis anxie
desiderat de bonis se exterioribus non exal
tat. Non agit perperam quia quo se in solum
dei ac proximi amorem dilatat quicquid a recti
tudine discrepat ignorat. Non est am
bitiosa quia quo ardenter intus ad sua
satagit foras nullatenus aliena concupiscit.
Non querit que sua sunt quia cuncta que hic
transitorie possidet velut aliena negligit
cum nil sibi esse proprium nisi secum permaneat
agnoscit. Non irritatur quia et iniuriis la
cessita ad nullos se ultionis sue motus
excitat dum pro magnis laboribus maio
ra post premia expectat. Non cogitat ma
lum quia in amore munditie mentem soli
dans dum omne odium radicitus eruit ver
sare in animo quod inquinat nescit. Non gau
det super iniquitate quia quo sola dilec
tione erga omnes inhiat nec de perditione
adversantium exultat. Congaudet autem
veritati quia ut se ceteros diligens per
hoc quod rectum in aliis conspicit quasi de aug
mento proprii provectus hilarescit. Multiplex
ergo ista lex dei est quoniam unius cuiusque culpe
iaculum quod premeditatam mentem impetat
instructionis sue munimine occurrit ne
quia antiquus hostis varia circumfusione
nos obsidet ipsa sine dubio nobis multiplex occur
rat. Contra nimirum legem sollicita conside
ratione pensamus auctori nostro quotiens
cottidie delinquimus agnoscimus. Si ad
culpas agnoscimus perpendimus profecto quam
minimum flagella toleramus. Nec ex dolo
re impatientiam prurit cum suo se iudicio
conscientia accusat. Unde Sophar quid dicit

[Margin: Hec in Paulo et maius persequutus simi liter protulit. — Ad Gal. 2 B; Act. 9 infra — Ad Gal. 2. — 1. ad Cor. 13 — Caritas commendatur effectu multiplici laudatur — non — Caritas]

sciens. Sed cum dixisset nesciens prius qua
premisit dicens. Ut ostenderet tibi secreta sapientie quod
multiplex sit lex eius protinus adiungit
Et intelligeres quod multo minora exigaris
ab eo quam meretur iniquitas tua.
Dolor quippe **De dolore flagellorum**
Dum divini flagelli tempore cum
culpa agnoscitur quia et tanto quisque
patientius supplicium media tolerat
quanto previderi conspicit esse quod peccat.
Cum igitur multiplicitatem legis intelligit
cuncta que patitur quia sint minora
perpendit quia per hoc quod pondus culpe
agnoscit afflictionis pena levigatur.
Sed inter hec sciendum est quia sub ma
gna iniquitate non fuerit quod So
phar virum iustum usque ad obiectionem
iniquitatis increpavit. Sin et cum auda
ciam vitas iuste redarguit. Sed longe
ne adgitam reddidit quia apud in
sinceritatem iudicem nequaquam sine levi
culpa relinquitur cum per fervorem zeli
eius amore pertrahitur. Sepe namque
hoc magis doctoribus mirandisque contin
git ut quo alta caritate feruntur mo
dum correptionis exaggerent et lingua
aliquid quod non debet dicunt quia men
tem dilectio quantum debet inflammat.
Sed verbi prolate sermone tanto mag
patitur quanto rex quia producat radice pe
ccati. Unde bene per Moysen dominus pre
cepit. Si quis abierit cum amico suo sim
pliciter ad lignum in silvam ad ligna
cedenda et lignum securis fugerit ma
nu ferrumque lapsum de manubrio ami
cum eius percusserit et occiderit. Hic ad una
supradictarum urbium fugiet et vivet ne
forte proximus eius cuius effusus est sangu
is dolore stimulo prosequatur et appre
hendat eum et percutiat animam eius. Ad
silvam quippe cum amico imus quotiens
quolibet proximo ad intuenda delicta nostra
convertimur. Et simpliciter ligna succidimus
cum delinquentium vitia pia intentione
resecamus. Sed securis manu fugit cum
sese increpatio plus quam necesse est in aspe
ritate pertrahit ferrumque de manubrio prosilit
cum de correptione sermo durior excedit
et amicum percutiens occidit qui audito
rem suum prolata contumelia a spiritu di
lectionis interficit. Correpti namque
mens repente ad odium prorumpit si hunc
immoderata increpatio plus quam debuit
addicit. Sed is qui incaute ligna per
cutit et proximum extinguit ad tres necesse est
urbes fugiat ut in una earum defensus
vivat quia si ad penitentie lamenta con
versus in unitate sancte sub spe fide et
caritate absconditur reus perpetrati homici
dii non tenetur. Eumque extincti proximus

et cum invenit non occidit quia cum districtus
iudex venerit qui sese nobis per naturam
nostre consortium innuit ab eo procul dubio
vindictam de culpe reatu non expetit quem
fidelis venia spes et fides et caritas ab-
scondit. Cuius culpa dimittitur que ne-
quaquam malicie studio perpetratur. Bene autem Sophar
iniquitatem vocat quam sua supra lauda-
verat. Hic tamen ancina reprobatur exclu-
ditur quia ad verba contumelie dum ac-
ris zelo permovetur. Tertio per eos quod beati
Job merita non agnoscit, excuncta ad
sue visionem subiungit dicens: Forsi-
tan vestigia Dei comprehendes et usque ad
perfectum omnipotentem reperies. De vesti-
gijs dei.

Quid dei vestigia insinuant... Quia benignitatis eius visitationis vocatae
exemplis minime progredi ad superna pro-
ficimus cum eius spiritus afflatu tangimur et
extra carnis angustias sublevati per a-
morem agnoscimus auctoris nostri contemplanda
speciem quam sequamur. Interdum cum mentem
nostram spiritalis patrie amor inflammat quasi sta-
sequentibus iter insinuat et subsecuto cordi
velud quedam vestigium dei gradientis
bene insinuatur ut ab eo tanta cogitationum
gressibus via vite teneatur. Que enim nunc du-
dum restat nisi et ut per vestigia sua
amore indagamus quatenus usque ad con-
templationis speciem quandoque mens veniat
que nunc quasi a tergo subsequens post ...
desideria explorat. Hec propheta auctoris sui ve-
stigia bene sequi noverat cum dicebat:
Adhesit anima mea post te. Que repe-
rire quoque usque ad visionem sue celsitu-
dinis satagebat. D. Sitivit anima mea
ad deum vivum; quando veniam et apparebo ante
faciem dei. Hic quippe cognitione mani-
festa omnipotentem reperitur cum mortalitatis nostre
funditus corruptione calcata ab assumpte
nobis in divinitate sue claritate conspicitur. Nunc
autem a carnali cognitione anima infusionis
sue gratia sublevat et in conspectu recum pe-
cuniarum exaltat. Totumque mens quod
appetebat infimis despicit atque ad
superna desideria ignescit. Et contempla-
tionis sue vi extra carnem tollitur que
corruptionis sue pondere adhuc in
carne retinetur. Incircumscripti luminis iubar
intueri conatur et non valet quod infirmi-
tatis pressus animus et nequaquam penetrat et tunc
repulsus amat. Iam namque quod sit condi-
tor per amorem audit sed visionis sue
speciem amatoribus subtrahit. Sola ergo eius
vestigia conspicientes gradimur qui hunc
per donorum suorum signa sequimur quem non
videmus. Que nimirum vestigia comprehendi
nequeunt quia unde nisi quibus mo-
dis veniat eius spiritus dona nesciuntur ve-
ritate attestante que ait: Spiritus ubi vult

spirat et vocem eius audis et nescis unde veniat
et quo vadat. Sed veritatis nostre ac culmine
reperiri omnipotens per contemplationis speciem potest sed
tamen ad perfectum non potest. Quia et si hunc in claritate
sua quandoque conspicimus non tamen eius essentiam
plene contuemur. Angelica etenim vel humana
mens cum ad incircumspectum lumine inhiat et
ipso se ipsam creatura coangustat et super se
quidem perfectum intendit sed tamen eius ful-
gorem comprehendere nunc dilatata sufficit
quem circumtendendo et portando omnia et im-
plendo concludit. Unde adhuc subditur: Excel-
sior celo est et quid facies, profundior inferno
et unde cognosces, longior terra mensura eius
et latior mari est. De altitudine dei.

Quod deus celo excelsior inferno profun-
dior terra longior marique latior esse de-
scribitur tanto spiritaliter intelligi quanto de eo
quidquam nephas est corporea liniamenta sentire.
Sed celo est excelsior quia incircumscriptione sui spiritus
cuncta transcendit, inferno profundior quia trans-
cendendo subvehit, terra longior quia crea-
ture modum perhennitate sue eternitatis ex-
cedit, mari latior quia rerum temporalium fluctus
sic regens possidet ut hoc sub omnimoda po-
tentie sue presentia coangustando circumdet.
Quamvis possint et celi appellatione angeli
et inferni vocabulo demonia designari,
per terram vero iusti homines per mare autem
peccatores intelligi. Excelsior itaque celo est
quia ipsi quoque electi spiritus visionem tante cel-
situdinis perfecte non penetrant. Profundi-
or inferno est quia malignorum spirituum
astucias longe subtilius quam ipsi putant
iudicans dampnat. Terra longior quia
longanimitatem nostram patria dominus longitu-
dine comparat que nos et peccantes tolerat
et conversos ad premia remunerationis expec-
tat. Mari latior quia ubique facta pecca-
tum retributionis sue presentia occupat ut
et cum presens per speciem non cernitur presens
tamen sentiatur. Cuncta tunc ad solum refra-
gationem possunt ut ipse sic celum circa per
desiderium summis inheret. Ipse infernus
cum temptationum suarum caligine perturbatur
in infimis iacet. Ipse terra quia nisi bono ope-
ris sue spei ubertate fructificat. Ipse ma-
re quia iniquibus dicitur trepidus quatitur et
aura sue mutabilitatis agitatur. Sed celo est
excelsior quia pro eius magnitudine vin-
cimur et cum supra nosmetipsos elevamur.
Inferno profundior quia minime plus in-
tus quam ipse se humanus animus in tempta-
tionibus investigat. Terra longior quia
fructus vite in fine retribuit nequaquam ne-
que spes nostra comprehendit. Mari latior quia
humana mens fluctuans multa de hiis
que ventura sunt comminiscit sed cum iam venire
que estimaverat cepit angustam se fuisse
in sua inestimatione cognoscit. Excelsior

(Margin notes:)
3·2°
legis
to
R
gloria ... perfecti ... claritatis
e
f
g
C
h 90
ubi
p° 3
b
Essentia dei non cognoscitur ab intellectu creato
c
no
De immensitate dei ... inmo
Deus excellit omnem creaturam
Hoc dicitur celo terra mari et inferni et omnibus hijs excelsior est deus
aspicit

igitur celo est, cum ipsa in eum mira contemplatione
defixa est. Sed et cor perversi in alto posuerat, si-
ne dubio se eum contigisse simulabat. Mi-
rabilis facta est scientia tua ex me, confortata
est et non potero ad eam. Inferno profun-
diorem noverat, quem semetipsum discutientes
sed eius subtiliora iudicia pertimescentes
dicebat: Si nichil michi conscius sum, sed non
in hoc iustificatus sum; qui autem iudicat
me Dominus est. Longiorem terra videbat, cum
minora ei esse humane mentis vota perpe-
ndebat dicens: Qui potens est omnia facere
superhabundanter quam petimus et intelli-
gimus. Latiorem mari conspexerat, qui eum
mundo pensabat quod nequaquam mens
humana immensitatem discretionis eius
agnosceret quamlibet inquirendo fluctu-
aret dicens: Quis novit potestatem ire tue,
et pre timore iram tuam dinumerare? Quamquam [?]
huius potentiam egregius nobis doctor in-
sinuat cum breviter narrat: Ut possitis
comprehendere cum omnibus sanctis que sit
latitudo, longitudo, sublimitas et pro-
fundum. Habet quippe Deus latitudinem, quia di-
lectionem suam usque ad collectionem perse-
quentium tendit. Habet longitudinem, quia
ad vite patriam nos longanimiter tole-
rando perducit. Habet sublimitatem, quia ipsam
quoque intelligentiam qui recepti in super-
na fuerint congregationes transcendit. Habet
profundum, quia damnat iniustis di-
scretionis sue iudicium incomprehensibi-
liter. Exerit ergo, scilicet quattuor nobis in hac vi-
ta potentie singulariter exercet, quia et latitudinem
amando, longitudinem tolerando et cel-
situdinem non solum intellectum sed
etiam vota superando et profunditatem suam
exhibet occultos et illicitos cogitationum
motus districte iudicando. Sed eius celsitudinis
et profunditatis quam sit investigabilis nullus
agnoscit nisi qui vel contemplatione ad
summa provehitur vel occultis motibus resistens
temptationum repente in profundum turbatur.
Unde et beato Job dicitur: Excelsior celo est, et
quid facies? profundior inferno, et unde
agnosces? Ac si ei aperte diceretur:
profunditatem eius atque excellentiam quan-
tum cognoscere sufficit qui vel virtute ad
summa evehitur vel temptationum repercussione [?]
in temptationibus nescit. Sequitur: Si sub-
verterit omnia vel in unum coartaverit,
quis contradicet ei? vel quis dicere ei potest:
cur ita facis? Subvertit Deus celum cum
sublimi et occulta dispensatione humane
contemplationis celsitudinem destruit. Sub-
vertit infernum cum tranquilla mente in
suis temptationibus pavidam cadere
contra ad deteriora permittit. Subvertit
terram cum fructificationem boni operis
adversis invenientibus interdicit. Subvertit

mare cum fluctuationem sue titubationis
emergenti subito pavore confunditur. Sub-
vertit quippe sua cor animum, si ipsum
quia titubat valde formidat. Et quasi
mare subvertitur cum ipsa in Deum nostra
trepidatio considerato eius iudicii terrore
turbatur. Extrema vero celi quo vel infimis
terra vel mare subvertitur breviter diximus;
nunc aliquantulum laboriosius restat ut
qualiter in unum coartari valeant demon-
stremus. De temptatione carnis.

Sepe namque contingit ut ad summa
iam mentem spiritus elevet, sed tamen
hanc importunis caro temptationibus
impugnet. Cumque ad contemplanda celestia
animus deducitur, obiectis actionis illi-
cite imaginibus reverberatur. Sic cuius
repente humus stimulus sauciat, quem
extra carnem contemplatio sancta rapiebat. Ce-
lum ergo simul infernumque coartatur cum una
eademque mente et sublevatio contem-
plationis illuminat et importunitas tem-
ptationis obscurat, ut et videat inten-
dendo quid appetat et succumbendo in co-
gitatione toleret quod erubescat. De
celo quippe lux oritur, infernus autem
tenebras possidet. In unum ergo celum infer-
numque redigitur, cum mens que iam lucem
patrie superne considerat et de carnis bel-
lo tenebras occulte temptationis patitur.
Certe iam Paulus etiam tertii celi culmine ascende-
rat, iam paradisi secreta cognoverat,
et tamen adhuc carnis bella tolerans ge-
mebat dicens: Video aliam legem in
membris meis repugnantem legi mentis mee
et captivum me ducentem in lege peccati
que in membris meis est. Quid ergo in hunc
tanta predicationis preconem nisi celum
deinfernumque coartatur, qui et visio-
nis interne iam lucem acceperat et tamen
adhuc tenebras de carne tolerabat.
Semper se viderat quod letus appeteret,
in se tenebat quod merens doleret.
Iam celestis patrie lux irradiaverat, ad-
huc temptationis obscuritas animum
confundebat. Cum celo ergo infernum
pertulit, quia et illuminatum securitatis
tenuit et temptatum gemitus sentit. De fide.

Sepe etiam contingit ut fides in mente
iam vigeat, sed tamen ex parte aliquan-
tula dubietate contabescat. Cumque
et certa se invisibilibus elevet et ex quibus-
dam sese incerta perturbet, sic plerumque
ad eterna appetenda se erigit et sub
cogitationum stimulis agitata semet-
ipsam sibi contradicit. In unum ergo terra ma-
reque coartatur cum una eademque me-
ntem et certitudo solide fidei roborat
et tamen ex aliquantula mutabilitatis perfidie
aura dubietatis inquietat. Sic non ipso pede

coartatum certamen cotidie cognouerat qui
presidium sperans et prius fidelitatem fluctu-
ans euellat. Credo domine adiuua in-
fidelitatem meam. Et mens et itaque qui se et
credere asserit et adiuuari in sua incredu-
litatem petit. Nisi qui coartatum in suis
cogitationibus certamen cum mali desperatione
quem et exortare certus iam presidium ce-
pat et adhuc incertus videat presidio
exinde nobiliter tollerabile est. Cum enim certatur
secundum dispensationem permittit ut tunc mens
iam surgere ad retributionem ceperit, per mi-
ra sic reliquus impugnetur quatenus
ipsa si impugnatur aut resistentem cruciet
aut delectationibus seductam frangat.
Hec itaque inuicem dicitur. Et in submercione
anima ut in uno certamine quis cognoscit
ei ut quis dicere ei potest eum ita facis
Etenim ... inimicus diuinum indicium ut ad
custitatem valeat in minimi ut inquisitione
cognosceret cum ut virtutes quas certamen sc
erigit ut has omnino non adimens vite
rum generi impugnatione permittit.

Sepe namque de elatione
in elatione cor tollitur cum leges fracte
spebus in virtute roboratur. Et cum laceres
motus audacie in cogitatione conditor
conspiciat se sibi hominem ostendendo dereli-
quit ut eius mens relicta quia sicut
timeat, que male in se secura gaude-
bat. Unde tunc submittitur omnia ut in unum
coartata dicentur per singula addit. Ipse
enim nomine hominum vanitatem et videns
iniquitatem nomine considerat, quod si premissa
patefaciendo subiungeret, eterna tolle-
rando superexcitare vitia conspicit in-
dicando dona confirmat. De vanitate.

Recte vero in descriptione ordo sine
cui prius nostra vanitas et post consi-
deratur iniquitas perhibetur. Omnis quippe
iniquitas vanitas, non tamen omnis vani-
tas esse iniquitas. Vana namque agimus
quotiens transitoria cogitamus. In terra
vestire et quod repente ab intuentium
oculis aufertur. Sic propterea ait: Universa vani-
tas omnis homo viuens. Etenim per hoc
quia viuendo ad interitum tendit. Iste
quidem vanitas dicitur sed nequaquam recte etiam
iniquitas appellatur, quia et si de pena
et culpe quod desistat non tamen hoc ipsum et
quia amita perierit. Vana sunt itaque que
transeunt. Unde et per Salomonem dicitur:
Vanitas. Aperte autem post vanitatem pa-
rius iniquitas subinfertur, quia dum pigne
rem transitorie ducimur in quibusdam
nocte ligant. Cumque mens in quantis
statum non tenet a se per ipsa defluens
adiuncta premittit. Vanitate quidem adimi-
sitates labitur que assueta rebus mitta-
bilibus dum ex aliis ad alia sine impellitur

subortientibus culpis inquinatur. Post tamen vani-
tatem et culpa intelligitur et iniquitatis nomine reatus
grauior demonstratur. Si enim alii vanitas culpa
non esset. Propterea non diceret: Quamquam in ymagine
ambulet homo tamen vane conturbatur. The-
saurizat et ignorat cui congreget ea. Quam-
quam enim dicatur ymaginem in natura finem
vanis tamen delectationibus perturbati con-
ditione nostra delinquimus, ut modo nos
spe alternantibus cupido cogitat, metus fri-
gat, letitia misceat, dolor affligat. Commu-
tare quidem ut et super deum et adiuncti tamen
ducimur cum prius plena delicta desti-
ne iniusti cuncta leuigante nequaquam pro con-
mittere etiam grauia timeamus. Nam dum
moderari linguam otiosa verba negligimus
et molite remissionis capta audax ad
noxia prorumpit. Dum gule incubitur, adhibi-
dimus prauius insaniam producere. Cumque mens
subigere delectationem carnis renuit ple-
rumque et ad perfidie voraginem ruit. Unde
Paulus plebis israhelitice dampna conspiciens,
ne in innocentia abaudientibus mala com-
pesceret, curamine ex ordine cuncta nar-
rare decreuit. Neque ydolatre efficiamini sicut
quidam ex ipsis, quemadmodum scriptum
est: Sedit populus manducare et bibere et sur-
rexerunt ludere. Esus quippe potusque ad
ludum impulit, ludus ad ydolatriam traxit, quia
si vanitatis culpa nequaquam caute compescitur
ab iniquitate protinus mens in cauta deuo-
ratur. Salomone attestante qui ait: Qui spernit
modica sensim paulatim decidit. Si enim
curare parua negligimus insensibiliter seducti
audenter in maiora peccamus. Et videndum
quia non dixit sed considerari iniquitas decet. Stu-
diosius quippe conspicimus que considera-
bimus. Itaque hominum vanitatem nomine iniquitatem
considerat, quia ut minora delicta peruolita
deserit et ad maiora ferienda se intorquens
attingit, quia in leuioribus malis inci-
pitur et ad grauiora peruenitur. Vanitas
mentem ambulat, iniquitas certe. Et
minimis mens amissa mox luminis tanto
se altius per ruinore erigit, quanto iniquita-
tis capita laqueis auertitur longius recedit.
Unde apte quoque vanitas cum iniquitate
protrahat exprimit cum repente subiungit
Vir vanus in superbiam erigitur.

Vanitatem quippe sunt et de vanitate
nec tamen prorsus mentem sauciat hanc ex
culpa audaciam reddat, quatenus sibi re-
cens oblita que amisisse se minorem iam
non dolet iniusto euertata iudicio simul ce-
gimus ipsam perdat. Et sic plerumque ut prauitatis
desideriis sinens amicos se diuini amo-
ris exutiat et quasi in malorum provectio
iam libera omne quod voluptas sugge-
rit implere contendat. Unde tunc vir vanus
se erigere in superbiam dicitur, illico subiungit

Cetuor sunt que statum anime perturbant
II cap.
lenitas

p.ª ad Cor. 10
Exo 32

Ecc. 19

12 cap.

Job xi.

Finis vanitatis et audacia
praue operationis

·79·

Et quasi pullum onagri se liberum natum putat. Per pullum quippe onagri omne agrestium genus exprimitur quod nec dimissum motibus lor(is) dominantium non tenetur. Agri namque animalia in libertate habent et ut quo appetunt et quiescere cum lassantur. Et quamvis insensatis animalibus homo longe sit melior hoc tamen plerumque homini non licet quod brutis animalibus non licet. Et [illegible] cum ad aliud nunc sinuntur eorum motus per illusionem nequaquam sub disciplina restringitur. Homo autem quia ad sequentem vitam ducitur necesse profecto est ut in cunctis suis motibus sub disciplinae dispositione religetur et quasi domesticum animal loris vinctum serviat atque aeternis dispositionibus restrictum vivat. Qui ergo implere cuncta quae desiderat per effrenatam libertatem quaerit quid aliud quam pullo onagri esse similis concupiscit ut disciplinae hunc lora non teneat sed ardenter vagus per silvam desideriorum currat.

Expositio autem. De insipientia.

Sed ista insipientes quos perdite infrenatae libertatis concupiscentia abicit, saepe adversitas frangit quatenus elisi discant qua rapiebantur elatione tumuerant, ut iam flagella exprimente edomiti qui iniuncta dominicae praeceptionis loris mente colla subiciant et vitae praesentis itinera admixti possideant. Et pugnantes contra sua loris ligati se non noverat qui dicebat: Ut iumentum factus sum apud te, et ego semper tecum. Sed et sensibus prospectior abagere praesidia voluptatis a Domino fidei deducti rectoris sui calcaribus premitur. Audiebat: Durum est tibi contra stimulum calcitrare. Restat ergo ut si esse iam similes pullo onagri nolumus, iter nostrae quae agitur praesentis intima dispensationis exquiramus, ne mens nostra eo quod incitatur superni regiminis loro careat, et inde magis vota sua ad vitam impleat. Unde vitae suae studia et contrariam voluntatem calcat. Iuxta Sophar sententia pertulit. Sed quod meliori se hic eloquio nescit, hunc increpando subiungit: Tu autem firmasti cor tuum et expandisti ad Deum manus tuas. Firmari cor non hoc loco per instabilitatem dicitur sed per insensibilitatem. Omnis namque animus qui discretionis intimae consideratione se subicit, exterius per iudicium molestie timore sollicitudinis pertractans penetrat, quia infirma visu perpluit temptationes gestat.

Quisquis autem per tenacia insensibilitatis obduruerit, quasi cor firmat, ne hoc iacula timoris superni confodiant. Unde quibusdam per prophetam Dominus misericorditer dicit: Tollam a vobis cor lapideum et dabo vobis cor carneum. Cor quippe lapideum tollit cum a nobis superbie duritiam subtrahit. Et cor carneum tribuit cum eandem per timorem ignavam duritiam mansuefacit.

Ad sensibilitatem ... vero per manus non ut ... crebro dictum opera designantur. Cum ergo agitur manus ad Deum extendere et contra largitorem gratiae de verite ... superbie, qui eum in conspectu eius in dictis loquitur, bona quae facit tribuit ad Deum manus superbiens tendit. Sic profecto contra electos reprobi sic contra catholicos haeretici superbe effrenantur. Unde cum obmurmurare faciant, quemadmodum bonos reprehendere ... clarent, ut molimine contemnens eos quos redarguere conformitate actionis non valent, ex dominatione tumoris accusant. Unde et ea bona quae exterius fiunt nequaquam bona esse iam censent, quae quidem persuadendo incriminando de cogitationibus exhibent. Eum saepe humilia timentes increpant et quod dictis suis semper ipsos fecisse ignorant. Sed quia iustum vir Sophar accensus ... corripiens velud docendo subiungit: Si iniquitatem quae est in manu tua abstuleris a te et non manserit in tabernaculo tuo iniustitia, tunc levare poteris faciem tuam absque macula et eris stabilis et non timebis. Quemadmodum sola cogitatione committitur et cogitatione simul et opere perpetratur, iniquitas quae in manu est culpa in opere, iniustitia non in tabernaculo iniquitas in mente. Mens quippe nostra tabernaculum non incongrue vocatur, in qua apud nosmetipsos absconditur cum foris in opere non videmur. Sophar itaque quia iusti viri amicus est, novit quod dicat. De increpatione.

Sed quia iustum increpat, haereticorum nos speciem proferre ut etiam quam nescit ignorat. Sed nos caventes hoc quod ab eo tunc dicitur, pensemus cum verba quae vana sunt si recte dixerit. Prius enim animum in iniquitatem subtili et post ab alienatione amonet iniustiam abscindi, quia quisquis prava a se opera exterius resecat, necesse profecto est ut ad semetipsum rediens solerter se in mentis intentione discutiat, ne culpa quam iam in actione non habet adhuc in cogitatione perduret. Unde bene per Salomonem dicitur: Praepara foris opus tuum et diligenter exerce agrum tuum, ut postea aedifices domum tuam. Quid namque est praeparato opere agrum diligenter exterius exercere, nisi evulsis iniquitatis sentibus actionem nostram ad frugem retributionis excolere. Et quid est post agri exercitium ad aedificium domus redire, nisi quod plerumque ex bonis operibus discimus quantam vitae munditiam et in cogitatione construamus. Bene tunc namque de prava excogitatione perdimus. Et sed nonnulla cogitationis animum quae ex operatione nascuntur. Nam sicut ab animo opus sumit ita rursus ab opere animus erudiatur. Mens quippe dum

per insipientiam ...

Act 9

12 cap(itulum) A pepar

per duritiam cordis

Ezech 36.

amoris exordia capiens inspirat bona
que faciat. Sed postquam fieri inspirata ce-
perit, ipsis suis exercitata actionibus discit
cum inspirare bona inchoaverit, minus videbat
fortis. Ergo ager extollitur ne dominus
plus modum consideratur, quia plerumque ab ex-
teriori opere summus quietam subtilitatem
intendimus in corde tenemus. Et ne sub-
sophiar simare studuit, ordinem cum prius
auferri iniquitatem a manibus et post a taber-
naculo iniustitiam dicit non permanere, quia
nequaquam plene animus in cogitatione
erigitur, qui adhuc ab eo quod iniquitatis in
opere exercet. Et nunc si perfecte duo hec egimus
ad deum statim sine macula faciem levamus.
Interna quippe facies hominis mens est,
in qua nimirum recognoscimus ut a crea-
tore nostro diligamur. De oratione :-

Quam scilicet faciem levare est in deo animum
per studia orationis attollere. Sed eleva-
tam faciem macula inquinat, si intendentem
mentem reatus sui conscientia accusat. Quia a spei
fiducia protinus frangitur, si intenta preci-
bus necdum domite culpe memoria
mordeatur. Diffidit namque accipere se pos-
se quod appetit, qui profecto remissum
nolle adhuc facere quod divinitus audi-
vit. Hinc per Johannem dicitur: Si cor nostrum non re-
prehendit nos, fiduciam habemus apud de-
um, et quodcumque petierimus ab eo accipiemus.
Hinc Salomon ait: Qui avertit aurem suam
ne audiat legem, oratio eius erit execra-
bilis. Cor quippe nos in petitione repre-
hendit, cum resistere se preceptis eius quem
postulat meminit, et oratio fit execrabilis, cum
a censura avertitur legis, quia dignum pro-
fecto est ut ab eius beneficiis sit quisque
extraneus, cuius nimirum iussionibus non vult
esse subiectus. Qua in re hoc salubre
remedium est, ut cum se mens ex memoria
culpe reprehendit, hoc prius in oratione de-
fleat quod erravit, quatenus erroris ma-
cula cum in fletibus tergitur, in petitione
sua cordis facies a creatore munda vide-
atur. :· De plorata culpa :-

Sed curandum nimis est ne ab hoc rur-
sus prorruat quod se mundasse fleti-
bus exultat, ne dum deplorata iterum culpa
committitur, in conspectu iusti iudicis ipsa ea
lamenta leviget. Solerter quippe de-
bemus meminisse quod dicitur: Ne iteres
verbum in oratione tua. Quo videlicet dicto vir sa-
piens nequaquam nos prohibet sepe veniam
petere, sed culpas iterare. Ac si aperte
dicat: Cum mala gesta defleveris ne-
quaquam rursum facias quod iterum impla-
bus plangas. Ut ergo ad speciem faciem
sine macula levetur ante orationis semper
tempora, sed sollicite considerandum quicquid per
orationem reparari. Talemque se mens rei c-

ab oratione cessans exhibere festinet, qualis
apparere iudici in ipso orationis tempore exoptat.
Sepe namque immunda quedam vel illicita
in animo versamus, quociens a precibus vacamus.
Et cum se mens ad studia orationis erexerit,
earum rerum imagines reverberata patitur, quibus libenter
prius otiosa premebatur. Et quasi iam faciem
anima ad deum levare non sufficit, quia in se
nimirum inquinata mente maculis pollute co-
gitationis erubescit. Sepe curis mundi libe-
ter occupamur, cumque post hoc studio orationis inten-
dimus, nequaquam se mens ad celestia erigit,
quia pondus hanc terrene sollicitudinis in profun-
dum mersit, et in prece facies munda non os-
tenditur, quia cogitationis infime luto ma-
culatur. Fit nonnunquam non cor amore extrinsecus
et illicitis motibus etiam cum a prece vacat ab-
luimus, sed tamen quia nos culpas varias
committimus, aliena proximis delicta laxamus,
et quo peccare nos animus sollicitius metuit,
eo districtius hoc quod in se ab alio delinquitur
abhorrescit. Unde fit ut inveniatur quisque tar-
dus ad veniam, quo fit cavendo factus est cautus
ad culpam. Et quod ne excedere in altero
metuit, hoc quod in se exceditur punire
durius exigit. Quem sed ipse hac dolor rancoris ma-
cula respirare detinens, ut que in conspectu iudicis in-
nocentem non inquinat, sed necat vita quippe
anime que culpa polluit. Rancor vero
contra proximum dolor occidit. Mens enim namque
ut gladio figitur, cum occulta illius viscera
punctione perforantur. Quem si acutissimo corde si
prius non educitur, incassum in precibus divine opis
obtinetur. Quia et vulnerata in membris in-
prius salute membrorum medicamina nequeunt,
nisi ferrum a vulnere ante subtrahatur. Hinc
est quod per semetipsam veritas dicit: Nisi
remiseritis hominibus peccata eorum, nec pater vester qui
in celis est remittet vobis peccata vestra. Hinc ad-
monet dicens: Cum stabitis ad orandum, dimittite
si quid habetis adversus alium. Hinc rursus
ait: Date et dabitur vobis; dimittite et dimit-
tetur vobis. Hinc constitutioni postulationis
conditionem posuit pietas dicens: Dimitte nobis
debita nostra sicut et nos dimittimus debi-
toribus nostris, ut profecto bonum quod a deo
compuncti petimus, hoc primum conversi
cum proximo faciamus. Tunc non sine macula
faciem levamus, cum et nos perpetrata mala
committimus, nec ea que in nos commissa sunt
ex proprio zelo retinemus. Grandi namque mens
nostra orationis sue tempore confusione deprimitur,
si hanc aut sua adhuc opera inquinat,
aut aliene nequitie servatus dolor accu-
sat. Que duo quisque cum terserit, ad ea que
subnexa sunt protinus liber exurgit: Et
eris stabilis et non timebis. Quia nimirum
tanto minus animus ad vindictam trepidat,
quanto solidius in bonis actibus stat. Ti-
morem quippe superat qui stabilitate sec-

Peccatum aut maculat sed odium occidit

uiat qr dum possessa solidatur pace qm maiestate
te conditor inspirat securus cogitat et quod
sensibiliter intuetur et sciendum preterea quoniam
nonnulla bona sunt a quibus indefesse persistimus
et rursum nonnulla sunt a quibus animae defi-
cientes labuntur atque ad sui magnis conati-
bus primordialia tempora reformantur

De vita activa

Activa enim vita sine defectu mens figitur. contemplativa autem in-
firmitatis sue pondere victa lassatur. Illa quippe
tanto firmius durat quanto admittit se
erga utilitatem proximi dilatat. Hec tanto ce-
lerius labitur quanto et carnis claustra trans-
grediens super semetipsam ire conatur. Illa
per plana se dirigit et idcirco pedem operis ro-
bustius figit. Hec autem quo super se alta appe-
tit eo ad se citius fessa descendit. Quod
bene ac breviter Ezechiel insinuat cum corum
que vidit motus animalium narrat dicens. Non re-
vertebantur cum incederent. Ac paulo post sub-
iungens. Et animalia ibant et rever-
tebantur. Sancta quippe animalia aliquando vadunt
et minime redeunt. Aliquando vadunt et protinus
revertuntur. quia electorum mentes cum prospe-
ctam sibi active vite gradum erroris vi-
as deserunt redire ad mala mundi nescie-
unt que relinquunt. Cum vero contemplationis
aciem et ab hac se eadem active vita sus-
pendunt eunt et redeunt. qr per hoc quod
diu persistere minime in contemplatione suffici-
unt sese iterum ad operationem fundunt. ut
in hiis que sibi iuxta sunt se exercendo
refoveant et super se rursum surgentes con-
templando qualescunque. Sed dum hec eadem
contemplatio more debito proprium retinere
sua repetitur indeficientem prelucido et in
eius soliditate persistitur qr et si infirmitatis
sue pondere superata mens deficit hanc
tamen iterum continuis conatibus reparata
apprehendit. Que stabiliter sua in ea perdidisse
dicenda est aqua et si semper deficit hanc
et cum perdidit semper inquirit. Sequitur. Miserie
quoque oblivisceris et quasi aquarum que
preterierunt non recordaberis.

De malis presentis vite

Mala vite presentis tanto durius animus sentit quanto
pensare bonum quod sequitur negligit et
quia non vult premia considerare que res-
tat. Sola estimat esse que tolerat. Sin-
cere flagella eternam cogitatione recto
quoniam et quasi infirma calamitatis ac-
ditur que diebus cursu labentibus terminantur.
Sic et si semel quisque ad eterna se eri-
gat atque in hiis que immutabiliter permanent
aciem cordis figat. Hic nil esse hic
conspicit quicquid ad finem currit. Proinde
vite adversa tolleret. sed quasi nil esse omne
quod labitur pensat. Et quo cum se in eius
gaudiis robustius inserit eo minus exte-
rius dolores sentit. Unde Sophar recte

qua vitam iniusti temerario dote meliore
exhortatur admisciam et demonstrat
qua illa iusti hominis videatur pena
ac si aperte dicat. Tibi degustans gaudi-
um quod intus permanet leve sit per tempus
omne quod foris dolet. Sed hoc autem pensandum
te iniusti aquis prementibus compara-
tur quia calamitates transeuntes electorum mentes
nequaquam transgressionis subruunt. Sed tam
tactu meror transfundit. Nam madet
quidem perniciorem vulnere et tamen
a sue rectitudine frangit salute. Sepe
autem non solum flagella accedunt. sed etiam
in simul inter iusti animo malignorum quod
primum temptamenta crassantur ut ex-
terius expulsione doleat et intus ali-
quotiens extemptatione surgescat. Sed
nequaquam gratia deserit quin quo nos du-
rius ex dispensatione premat eo amplius
exprimere custodit. Et tam cum tenebrosa
a temptatione cepit sese iterum luminis
succedit lux et subditur. Et quasi meri-
dianus fulgor consurget tibi ad vesperam.
Fulgor quippe meridianus in vespere
lux revocatur in temptatione ne re-
pentino intuetur fulgore mens vigeat
que iam iamque lumen sibi gratie occumbe-
re formidabat. Quod adhuc Sophar
subtiliter aperit cum subiungit. Et cum te
consumptum putaveris orieris ut lucifer.
Sepe namque tot temptamenta nos ob-
sident ut ipsa nos corum molestia pe-
ne ad lapsum desperationis inclinet. Nam im-
plorare mens intendimus dicitur virtutis [illegible]
virtute sue damna considerat et tota do-
lens sed cui iam tarde sensum dolor alicu-
iusque surget et enitare non valet quanto cogi-
tationum tumultu nascitur. Mentem
premoveta conspicit eaque ne armare
pugnationis accipiat gravius meror
ipse contendat. Et tamen mentis quasi sa-
lus obscuritatis obstat et cum visum te-
nebre semper impediat mesta mens
nichil aliud quam tenebras videt. Sed
aperit misericordie medicinam sepe hec ipsa que
admissi quoque doloris agitat pro nobis
subtilius efficacia exorat. Statim meroris
in caligine conditor conspicit et sub-
ditum luminis radios respondet ita ut e
recta protinus per dona mens vigeat que
paulo ante delitescentia vitia superbi-
tabat despiciebant. Mox corporis pon-
derat atque contemplationis lumine pertur-
bationis sue tenebras eripiet
mox in gaudio perfectus attollitur que
inter temptamenta prius clade ex
desperatione cogebatur. Sine cogita-
tionis certamine premia despicit. Sed
dubitationis obstaculo devenitura in
cognitione confidit. Iustus quasi cum se con-

consumptum putaverit ut lucifer orietur.
Qui mox ut in crebrescente temptationum
caligine cepit, ad lucem gratie resurgit.
Et in superno munere diem iustitie quem
casurus paulo ante timuit nocte culpe.
Recte autem lucifero iustus mente comparatur.
Solem quippe preveniens lucifer nun-
tiat. Et quid nobis sanctorum innocentia insi-
nuat nisi sequentis iudicis claritatem clamat? In cor-
de namque admiratione conspicimus quid de maie-
state visuri estimemus. Nunc enim re-
demptoris nostri potentiam videmus,
sed tamen virtutem illius in electorum suorum
moribus admiramur. Sancta ergo vel bonorum
vita in consideratione sua oculis nostris veri
luminis obicit claritatis. Ad nos lucifer
ante solem venit. Sciendum nobis est quod
hec que ex temptationum spatio ad
iustitie districtissime mota exteriora
quoque mala nil obstat intelligi. Sancta
enim vita quia summa medullitus dili-
git, infima durius patitur. Sed in
fine gaudii lumen inveniunt quod hic re
in hoc spatio patienter intra conspiciunt.
Unde nunc per Sophar dicitur: Et quasi meridi-
anus fulgor consurget tibi ad vesperam.
Peccatori enim lumine in die et obscuritatis in
vespere, quia in prima vita felicitate at-
tollitur, sed adversitatis tenebris in fine
devoratur. Iusto autem meridianus ful-
gor ad vesperam surgit, quia quanta sibi
claritas maneat tunc iam occumbere
cepit agnoscit. Hinc namque scriptum est:
Timenti dominum bene erit in extremis. Hinc
per psalmistam dicitur: Cum dederit dilectis suis som-
num, hec est hereditas domini. Sancta ergo in hoc
quoque vite adhuc certamine positus
cum se consumptum putaverit, ut lucifer
orietur, quia foris cadens intus in-
novatur; et quo magis exterius adversa
tolerat, eo uberius virtutum culmine
interius coruscat. Paulo attestante qui
ait: Sed licet is qui foris est noster homo
corrumpatur, tamen is qui intus est renovatur
de die in diem. Id enim quod in presenti est
momentaneum et leve tribulationis nostre
supra modum in sublimitate eternum glorie
pondus operatur in nobis. Et notandum quod
nequaquam cum consumptus fueris, sed cum
te consumptum putaveris dicitur, quia et quod
videmus indubitanter est, et quod speramus in in-
certitudine. Unde et idem Paulus non se con-
sumptum noverat, sed putabat, quia et in
adversa tribulationum cernens velut luci-
fer splendebat, qui dicit: Quasi morientes
et ecce vivimus; quasi tristes, semper autem gau-
dentes; sicut egentes, multos autem
locupletantes. Sciendum quoque est quod
bonorum mens quo duriora adversitate
tolerat, eo certius premia eterna sperat.

Unde apte subditur: Et habebis fiduciam proposita
tibi spe. De solida spe.

Tanto namque spes in deum solidior surgit, *(marg.: De solida spe)*
quanto pro illo quisque graviora pertulerit, quia
nequaquam retributionis gaudium de eternitate
colligitur, quod non hic prius pia tribulatione
seminatur. Hinc enim per psalmistam dicitur: Euntes ibant
et flebant mittentes semina sua; venientes
autem venient in exultatione portantes ma-
nipulos suos. Hinc Paulus ait: Si quidem *(marg.: 2 ad Cor 4)*
compatimur, et conregnabimus. Hinc
discipulos admonet dicens: Per multas tribula-
tiones oportet nos intrare in regnum dei. Hinc *(marg.: Act 14)*
sanctorum gloriam Iohanni angelus indicans ait: Hii *(marg.: Apoc 7)*
sunt qui venerunt de tribulatione magna
et laverunt stolas suas et candidas eas fe-
cerunt in sanguine agni. Sancta ergo vir nunc pro
tribulatione seritur ut post gaudii fructus
metatur; tanto maior fiducia mentem robo-
rat quanto hanc fortior pro veritate afflictio
angustat. Unde apte protinus adiungitur: Et de-
fossus securus dormies. De presenti labore. *(marg.: De labore presentis vite)*

Sicut enim malis prius securitas
laborem, ita bonis prius labor perpetuam
securitatem parit. Unde et defossum se secu-
rum dormire posse iam noverat qui di-
cebat: Ego enim iam delibor et tempus mee *(marg.: 2 ad Tym 4)*
resolutionis instat. Bonum certamen certa-
vi, cursum consummavi, fidem servavi. In reliquo
reposita est michi corona iustitie quam
reddet michi dominus in illa die iustus iudex.
Sancta enim contra mala consuetudinis sine
defectu certaverat, iam iure in mansione quietis
sine dubietate presumebat. Sancta ergo defossus
intelligi et aliter potest. Sepe namque rebus *(marg.: Temporalium occupationes oblivionem dant peccatorum)*
transitoriis occupata pensare negligimus
perpetrata peccata. Sed si reducto consideratio-
nis oculo a sinu cordis terrene cogitatio-
nis agger exhauritur, quicquid in mente late-
bat invenitur. Unde sancti viri interiorum
latebras perscrutari non desinunt, se sub-
tiliter indagantes terrenarum cu-
ras abiciunt, et effossi plene cogitationibus
cum nullo se reatu cernunt morderi, deo pro-
spiciendo velut in secreto cordis apud se se- *(marg.: Velud)*
curi requiescunt. Late quoque abscondunt
mundi actibus appetitum, sed sua considerantes
et in loco regiminis minime consurgunt in-
dicare que aliena sunt recusant. Effossi
ergo securi dormiunt qui dum sua intima
vigilanter penetrant a laboriosis se huius
mundi oneribus subtrahentes otio sancte
quietis inherent. Unde et adhuc subditur: Requiesces et
non erit qui te exterreat. Sanctus quippe men-
tem gloriam querit, perfecto despectum
metuit; sancta ergo semper ad lucem intendit, sed
dampna formidet. Cuius enim perceptione
resistatur, eius vel paulo dubio amissione sauciatur. Et quo obligatus mu-
tabilibus ac periturus inheret, eo longe in

insimus avare sectantur iacet. De requie

actionis quiescis sive terrore

A[…]in solo eternitatis desiderio figitur nec prosperitate attollitur nec adversitate quassatur. Dum nil hic in mundo quod appetit invenit est quod de mundo pertimescat. Hinc etiam salomon ait: Non contristabit iustum quicquid ei acciderit. Hinc iterum dicit: Iustus quasi leo confidens absque terrore erit. Requiesces itaque inter requiesces et non erit qui te exterreat. Terrena namque quisque ad plenum pavorem qui ex mundo et abiecit quicquid in semetipso veris mundi concupiscenciam vincit. Non absque terrore paulus in corde requiescebat qui dicebat: Certus sum enim quod neque mors neque vita neque angeli neque principatus neque instancia neque futura neque fortitudo neque profundum neque creatura alia poterit nos separare a caritate dei que est in christo ihesu domino nostro. Anima videlicet fortitudo caritatis vera sancte ecclesie voce laudatur cum per canticorum canticum dicitur: Valida est ut mors dilectio. Venit et enim dilectio comparatur quia nimirum mentem quam semel cepit a delectatione mundi funditus occidit. Et tanto hac valencius inaniter erigit quanto et insensibilem contra exteriorem reddit. Sed si me hoc scienduм est quod sunt multi qui perdiciat valde difficile est ut ad hec quod mox amittunt non extimescant. Unde et sophiar per tunc adiungit: Et deprecabuntur faciem tuam plurimi.

De perversis sive hereticis

N[ecesse] est enim iusti videlicet ideo se premonente nitimur arcem custodiunt ut abalienis exorentur. Sed sine hereticam seu perversi quilibet per hoc quod inter homines eum in notescere cupiunt. Unde per hominibus intercessores volunt. Et cum sancta loquentes insinuant quod in appetitione hoc aliis ex magno possideant. Sed quia celestia predicant in suis repente post omnibus oberdiunt quod amant. Sed ne diu terrena pollicendo patescant quod se ad verba credidimus eius rectitudinem. Unde mox subditur: Oculi autem impiorum deficient et effugium peribit ab eis. De nuda intencione

Q[uid] oculorum nomine nisi intencionis exprimitur per eius vitas attestatur dicens: Si oculus tuus fuerit simplex totum corpus tuum lucidum erit. Quia videlicet si operacionem nostram intencio munda prevenerit quamvis hominibus aliter videatur in eum tamen iudicis omnibus mundum subsequentis actionis corpus ostenditur. Oculi igitur impiorum sunt intenciones in eis carnalium desideriorum que in ideo deficiunt quia eterna negligunt et sola semper transitoria prestolantur. Adipisci quippe terrena gloriam cogitantur multiplicari rebus transitoriis exoptant ad mortem cottidie temporalibus labentem tendunt. Sed cogitare mortalia mortales nesciunt. Quorum vita per momenta deficit et tunc carnale desi

[D]derium crescit. Et tunc vita instancia sine cor[…] rumpitur et huius amplectas non finitur. Sed cum mors impios subtrahit eorum profecto desideria cum vita terminantur. Et eorum salubriter oculi tunc superna ulcione deficiunt quia sno hic iudicio aeterna desiderare delectatione noluerunt. Hos illorum oculos a porci veritate prestina claudit paulus. Tunc operuerit eum dicebat: In illa die peribunt omnes cogitationes eorum. Terrena etenim mala imaginationes cogitata repente et subito amittitur. Temporalia que diu tractata tenuerunt. Sequens et omne effugium peribit ab eis quia cornu malicia ab accusatione districta iudicis est se valeat occultare non invenit. Extra ne iniqui cum eterna aliquo vel adversa pacientur effugium latebras inveniunt quia ad voluptatem proprium desideriorum carnalium recurrunt. Sepe enim paupertas cruciat diviciis animum demulcet. Ne despectus proximorum deprimit se se dignitatibus exaltant. Si fastidio corpus atteritur copiosis epularum diversitatibus nutriuntur. Si quo animus mesticie impulsu deicitur mox proposita iocorum blandimenta relevantur. Tot igitur hic effugia quot sibi parant delectamenta. Sed in quo effugium perit quia eorum mens amissis se omnibus solum et iudicem conspicit. Tunc voluptas subtrahitur voluptatis culpa finatur et repente in ipso pendendo distinctio et quia perenniter tenent eterna quo nunquam corporales mmunt quererent non desinunt. Unde adhuc subditur et spes illorum abhominacio anime. De

abhominacione anime

Q[uid] hic peccator tot cogitacionibus spei misit ne presentes terrores tunc exsurgat quando post multiplicatate tunc extenderat adversantes dominico subiciat obsequiis inmittandus iniquitatibus ne desiderium satisfaciat benignum se tum laudaretur ondat quando gula appetitibus efferat ad hoc quod voluptas impleat operis explecione. Non ergo spes illorum abhominacio dicitur quia ea que carnales ambiunt spirituales quoque medico cunctis contemnant. Prauum quod peccatores voluptatem estimat hoc iusta proculdubio penam putant. Abhominacio ergo et anime spes pravorum quia inimicum spiritus desiciat in carne requiescit. Nam cum carne mollibus sic enim diviciis intentum illam blandam resonent hanc asperitas contineant. Illa delectacionibus pascitur sed amaritudinibus vegetatur. Et sicut carnem dura sauciant sic mollia spiritum necant. Et sicut illa laboriosa nutriuntur ita hanc delectabilia extinguunt. Spes ita que carnalium abhominacio anime dicitur.

De nuda cogitatione

Pu. 12

Pu. 28

b

Ro. 8 — q(uod) ex mundo e[st]

neque alicui

Cant. 8.

c

De p[er]v[er]s[is] sive hereticis

d

De nuda inte[ncione]

Mt. 6 et luc. 11

e

Labor impiorum e[st] ad acq[ui]r[endum] t[em]p[or]alia

f

g

a

b

quia unde immectum sibi intus bene
adtendere certo sciamus unum Vnde hic scriptum
ac recte dicitur nisi beatus Job tueta lar-
gius etiam vincendo predicasset atque per-
qua sanctorum more deum intime
doctorem qui se erudiat sapientie magistro co-
nauit ipse dictorum suorum ponderibus stringe-
qui indiscretione intempesta omne quod
loquitur destruit quia liquore sapientie ple-
no vasculo sufficienter dicturus namque abs-
discretione opes sunt sicut asculteris sepe
opes corporales sibi possidere. ¶ ¶

Non enim qui tenerarum rerum multa
perplicare subinnui sunt aliqui multa etiam
spiritualia cernunt ut ipsi hic intellectum largius
habere uideantur Sed peruersi cum vera sapi-
unt ita quedam etiam iudicibus loquuntur
non ut alios audientes doceant sed
ut ipsi quanta doctrina polleant innotes-
cant pro re se quippe sapientia cunctos ex-
istimant et tacito intellectu se cuius docte clara
mensuras magnitudinis putant Scio
ponitur quibus sic omnes loquentur superba voce
meliores docere non metuunt quos
se inferiores arbitrantur Et sicut etiam
electos quosque ab estimationis sue culmine
renovat et distinctionis manum adequali
comparacionem reformat Vnde beatus Job qui
eius sunt secum membra et videns quod
amicorum mens in verba plane erudi-
tionis intumuit Illico intulit Ergo vos
estis soli homines et vobiscum morietur sa-
pientia Tumidi quippe se pure tenentes omnes
existimant quid et aliud quam solum se esse
hominem exultat Et sepe contingit ut cum
per timorem mens in altum ducitur unde
spectum animus et sua ammiratione subli-
metur In cogitatione enim proprium favoris
erigitur sibi de singularitate sapientie
blanditur Ipsa summa pensat ea
que audierit ac verba que proferre ad
imitatur sua uidet aliena omnia Et se
solum sepe existimat quid aliud quam
eandem habet secum mori sapiam
putat Magna adesse aliis cupiet se abuimit
lis sibi habere cernes perfecto intellectus superbe
teneritatis claudit pensando et ut secum
quanta discretione utitur Ne tamen ceterorum
superbientium arrogantia reprimatur
tum preterimus adiungit Et michi et cor sicut
et vobis nec inferior vestri sum Cuius at-
tem nesciat quantum beatus Job intra ceteros
scita amicorum eius scientiam excedat Sed
ut eorum superbiam corrigat esse se non in-
feriorem negat Et ne sine humilitate
limitem transcat esse se superiorem tacet
ut perfecto se sed conferendo indicat quod
de se sit qui longe se impares distat
Vt enim sponte inflectitur sapientia que
eminet nequaquam se contra vices erigat

sientia que iacet quos sui mox ad equalita-
tis venerat quia valde qui de singularitate
magnitudinis pensat cum subsequitur ad-
iungit Et cum his que nostra ignorat
Hic si apte dicitur Nam etiam sint non que
dicitur de dictorum scientia singulariter cum tume-
tis etiam qui elationem arrogantium ade-
qualitatis communionem renovamus perfecta cor-
reptione redarguit Ad doctrine nunc summas
erumpit ut anima eius humilia summus dis-
cretionis vitae pondera qua repeneret an-
diret Sequitur Et deridetur ab amico suo
sicut et ego invocabit deum et exaudiet
eum Sepe infirma mens cum de bonis ac-
tibus auram humanam favoris excipiens ad
gaudia exteriora declinatur ut pro parte
quod intus appetat et inhoc libenter reso-
luta iaceat quod foras audiat Statue
beatum non tam fieri quia dici se gaudeat
Cumque laudis sue vocibus inhiat quod esse
ceperat relinquit Vnde hic a deo disiungitur
vnde in deo laudandus videbatur Sed nonnumquam
non ita ei animus constanter innititur et cum
humanis irrisionibus urgetur in mala agens
et obprobria recipit Et qui exire foras per
laudes potuit repulsus contumeliis ad
semet ipsum redit Et eo semper intus ro-
bustius in deum solidatur quo foris non inve-
nit quo requiescat tota cum spes in auc-
tore figitur et inter irrisionum contumelias
solus interior testis imploratur Itaque afflic-
ti animus fit deo tanto proximus quanto et
agra humanum favoris alienus imperium pri-
mus fundit et pressus exterius adiungenda
que intus sunt inditus luctus Bene itaque sub-
iunctur qui deridetur ab amico suo sicut
ego invocabit deum et exaudiet eum Quia
bonorum mentium sibi ei expleant quantum
que suorum actuum testem queritur Cumque di-
grimenta sese in pressus attingit uidem
cum se superne exauditionis iungit Vnde
expetit se ab humana laude separatur Recordatio
non quia prudenter interponitur sicut et Sa-
piunt nonnulli quos et humane irrisiones de-
primunt et cum diuinis auribus exaudibiles
non sunt Scelestam cum derisio contumeliam
nascitur perfecto nimirum virtutis meritum in
derisione generatur Baal enim sacerdotes
clamosis voces vocibus implorantes
derisi a Helia fuerant cum diceret Cla-
mate voce maiori Deus enim et forsitan cum alio
loquitur aut in diuersorio est et ei in itinere
aduentus ut fortasse dormiat ut excitetur Sed ne-
tamen venit per inde quia nec de Scrum de-
ridetur ab amico suo sicut ego inuoca-
bit deum et exaudiet me quia illum fa-
ciat humana derisio deo proximum quem a blandimentis
simitatibus vite innocentia sunt alienum
Deridetur enim iusti simplicitas Hoc
mundi sapientia et cor machinationibus tegere

apud papiam

·x9·

sensum verbis velare, que falsa sunt vera
ostendere, que vera sunt fallacia demonstrare. Hec
nimirum prudentia usu a iuvenibus scitur, hec a
pueris precio discitur. Hanc qui sciunt ce-
teros despiciendo superbiunt, hanc qui nesciunt
subiecti et timidi in aliis mirantur, quia ab eis
hec eadem duplicitatis iniquitas nomine palliata
nominis diligitur, dum mentis perversitas urba-
nitas vocatur. Hec sibi obsequentibus precipit honorum
culmina querere, adepta temporalis glorie vani-
tate gaudere, irrogata ab aliis mala mul-
tiplicius reddere, cum vires suppetunt nullis re-
sistentibus cedere, cum virtutis possibilitas
deest, quicquid explere per maliciam non valet,
hoc in pacifica bonitate simulare. At contra
iustorum sapientia est nil per ostensionem fingere,
sensum verbis aperire, vera ut sunt diligere, falsa de-
vitare, bona gratis exhibere, mala libentius
tollerare quam facere, nullam iniurie ultionem que-
rere, pro veritate contumeliam lucrum putare. Sed hec
iustorum simplicitas deridetur, quia ab huius
mundi sapientibus puritatis virtus fatuitas cre-
ditur. Omne enim quod innocenter agitur
ab eis procul dubio stultum putatur. Et quicquid
in opere veritas approbat carnali sapientie fatu-
um sonat. Quid namque stultius videtur mundo
quam mentem verbis ostendere, nil callida ma-
chinatione simulare, nullas iniuriis contume-
lias reddere, pro maledicentibus orare, paup-
ertatem querere, possessa relinquere, rapienti
non resistere, percutienti maxillam alteram
prebere? Unde huius mundi dilectoribus ille eg-
regius Dei sapiens dicit: Abhominationes E-
gyptiorum immolabimus Domino Deo nostro. Oves
quippe Egyptii edere dedignantur, sed quod abho-
minantur Egyptii hoc fideles Deo offerunt, quia
simplicitatem conscientie, quam iniusti quique velud
infimam abiectamque despiciunt, hanc iusti
in virtutis sacrificium vertunt. Et excolentes
Deum puritatem ac mansuetudinem Deo immo-
lant, quam abhominantes reprobi fatuitatem
putant. Que nimirum iusti simplicitas
breviter sed sufficienter exprimitur cum protinus
subinfertur: Lampas contempta apud cogi-
tationes divitum. Quid hoc loco signatur
nomine divitum nisi elatio superborum? Qui
venturi iudicis respectum non habent, dum superbe
apud se cogitationibus tument. Nam sunt non-
nulli quos census patrimonii non elevat, sed per
ime opera exaltat. Et sunt nonnulli qui dum
se eximiis operibus considerare comparatione va-
cui divitias non requirunt atque etiam census pri-
am non amant, quia hoc sibi sufficere
quibus rebus qualibus fulciuntur putant. Deo ergo
census inopes sed affectu. Contra enim quod Deus
condidit bona sunt, sed qui bonis male u-
titur procul dubio agit ne quasi per edacitatem in-
gluviei in eo per quod vivere debuit deprete
moriatur. Pauper denique Lazarus venit,
superbum non divitem tormenta cruciat. Sed

tu divites Abraham fuit, qui in sinu La-
zarum tenebat, qui tamen auctori suo col-
loquens dicit: Loquar ad Dominum meum, cum
sim pulvis et cinis. Quid itaque ista di-
vitias suas noverat estimare, qui semet
ipsum pulverem cineremque pensabat? Aut quo-
modo res possesse extollerent, qui de se
etiam ut possessore tam abiecta sentie-
bat? Et quia iterum sunt nonnulli quibus et res te-
rene non suppetunt, et tamen apud se fastu
tumoris eriguntur. Hos et census ad ele-
vationem potentie minime subvehit, et
tamen mors perima inter reprobos divi-
tes dicit. Et nos itaque quos sequentes vite
mors non humiliat, hinc illo loco sacer sim-
divites appellat. Scriptura in iudicio quos
ultione non discrepant, utrorumque a simili
moribus intumescunt. Sed in divitum
simplicitatem in hoc mundo humilem abiectam
que conspiciunt, elati protinus despiciunt.
Ludentes namque quippe omnis hoc
terius ad esse considerant, ad quod ipsi cogi-
tationibus anhelant. Qui stultos eos depu-
tant, qui sunt ea non habent que ipsi stude-
ntes vel sollicito amando mouent
quasi mortuos deputant, quos nec
qua secum vivere carnaliter pensant.
Qui ab huius mundi appetitu moriuntur
triumphis procul dubio mentibus amodo extinc-
tos estimant. Et unde hinc in imaginem re-
demptoris signatur: cum ab immundo spiritu
hominem liberat, de quo nimirum scriptum est:
Et clamans et multum discerpens eum exiit
ab eo et factus est sicut mortuus, ita
ut dicerent quia mortuus est. Ihesus autem
tenens manum eius elevavit eum et sur-
rexit velud mortuus. Quippe ostendi-
tur qui a maligni spiritus potestate liberatur,
quia qui iam terrena desideria subigunt,
tam in se carnalis conversationis extin-
ctus mundo mortuus apparet, quia pos-
sessorem pessimum qui immunda desideria
se agitabat relinquit, quia multi mortu-
um dicunt. Quia qui spiritualiter vivere
nesciunt, cum qui carnalia
non sequitur extinctum funditus arbitrantur.
Et quia ipsi quoque derisores simpli-
citatem nomine censentur, venenatius
ligionis prius exhibere mali publice
in visionis erubescunt. Unde fit ut
pene se timidi tacentes qui derident
quos abiectos valde atque infimos
simplicitatis putant. Unde dicitur: Lampas
contempta apud cogitationes divitum.
Quia simplex quisque Dominum pensando
in sequentia ne simplicius divinis negotiis
pene nil estimant, quae non videre
bene quam amant. Propterea atque contem-
ptus electos quisque videtur fallacis
diuturne gemina est adversitate despicitur.

X9.

Non enim vox humana sufficiat, non
dignitatum gloria honorabilem ostendat, assi-
stentium obsequiorum frequentia supportat. Nul-
lum hunc lingua sermonis ac vestium pompa
componat. Tenet non despicabilis cernitur
et hunc mundi gratia indignus estimatur.
Sed cui ante occulta iudicis oculos venerabili-
ter innotuit vita, virtutibus coruscat. Honorum me-
tuit, despici non refugit. Corporis continen-
tia afficit, sola in animo dilectione pin-
guescit. Mentem semper ad patientiam parat et con-
tra pusillanimitatem despiciens contumeliis exul-
tat. Afflicto corde compatitur, de honore pro-
speritatibus quasi de propriis laetatur. Sacri verbi pa-
bulum mente sollicita ruminat et in responsione
quilibet eloquii duplicitatem ignorat. Hic itaque
iusti simplicitatis est lampas. Dicitur et contemp-
ta lampas, quia interius lucet, contempta
quia exterius non lucet. Intus ardet flamma
caritatis, foris nulla gloria resplendet deco-
ris. Lucet ergo et despicitur, quia flagrans
virtutibus abiectus estimatur. Mentes quippe
carnalium pensare bona non valent, et tantum quae
carnaliter videntur. Hinc est quod David sem-
per ipse desperavit, quem propheta Samuel ad
ungendum requirebat, qui ab Ysaiae
gratiam David septem filios duxit, a quibus
requisitus animum sobolis explevit cum
magna desperatione dicit: Est puer
parvulus qui pascit oves. Quo deducto
et electo protinus audivit: Homo videt in
facie, Deus autem perscrutatur cor. Lampas ac-
si prius occulta fulgebat, sed cum valde con-
tempta quasi exteriora corporalibus non lu-
cebat. Attendendum nobis est quod iusti quique
ad exteriorem gloriam non solum non inhiant, sed etiam haec adeptam
ipso frangunt, si hanc ne honori suo liber
cumuleat, ne ei vitiis delectatione succum-
bat. Hinc est enim quod ille praedicator egregi-
us humanos actus apostolatus sui gloriam
humiliabat qui dicebat: Nos nisi sumus
hac pietate cum possemus oneri esse ut Christi
apostoli, sed facti sumus parvuli in medio vestrum.
Sic vero audientibus ... timorem di-
vinum adhuc in corde remansisse cum
dicebant: Epistolae graves sunt et fortes,
praesentia autem corporis infirma et sermo con-
temptibilis. Quem enim talia dicere posse
cognoverant, sermonem quoque eius vivere non
posse iudicabant. Cumque eum et humilem
vivendo cernerent et altum sermone pro-
ferentem, sua eos electio compulit, ne quem
prospera timuerant, praesentia verba despi-
cerent. Erat ergo Paulus nisi contempta lam-
pas apud cogitationes divitum sancti
Iesu vere in magna humilitate, inde auditi
bus disciplinis superbis contumelias recte
pie horrendo et tanto languidior sup-
plicium unde detumescere debuit ex-
tremo. Divinum mens elata carnalium hoc

quod designabile repulit, quod miserabile
audivit. An contempta lampas non erat qui cor-
poribus emicans tanta aspernationibus adversa
tollerabat? Legatione in cathena fungitur. Eius
quoque vincula in omni pretorio manifestantur. Virgis
ceditur, multiplicibus ergastulis praecipue ur-
getur, lapidibus ... pedibus extra
urbem trahitur quia extremus estimatur. Sed
utique lampas ista contemptibilis. Utique et des-
picabilis cernitur, sed tamen fulgore sum-
mae claritatis evexit et interius quanta claritate candi-
at ostendit. Audite plene fratrum. Tu lampas
contempta apud cogitationes divitum di-
ceretur, protinus additur: Parata ad tempus sta-
tutum. Statutum quippe contempte lampa-
dis tempus est extremi iudicii praedestinatus dies,
quo iustus quisque qui nunc despicitur
quanta potestate fulgeat demonstratur. Tunc enim
cum Deo iudices veniunt qui nunc pro Deo
iniuste iudicantur. Tunc eorum lux tanto
latius emicat, quanto eos nunc manus per-
sequentium durius angustat. Tunc reprobo-
rum oculis patescit quod caelesti potestate
subnixi sunt qui terrena cuncta sponte
reliquerunt. Unde et electis suis Veritas dicit:
Vos qui secuti estis me, in regeneratione
cum sederit Filius hominis in sede maies-
tatis suae, sedebitis et vos super sedes duo-
decim, iudicantes duodecim tribus Israel. Sciendum enim prorsus
quia duodecim iudices numerum condessi circa
non habebit. Sed nimirum duodenario nume-
ro quantitas universitatis exprimitur. Quia
quisquis stimulo divini amoris excitatus
hic possessa reliquerit, illuc procul dubio
culmen iudiciariae potestatis obtinebit, ut
simul tunc iudex cum iudice veniat,
qui nunc consideratione iudicii sese spon-
tanea paupertate castigat. Hinc est enim
quod de sancta ecclesia sponsa per Salomonem di-
citur: Nobilis in portis vir eius, quando sederit
cum senatoribus terrae. Hinc Ysaias ait: Do-
minus ad iudicium veniet cum senatori-
bus populi sui. Hinc eosdem seniores Ve-
ritas non iam famulos, sed amicos vocat,
dicens: Iam non dicam vos servos, sed amicos
meos. Quos simul ut propheta intuens ait: Mi-
hi autem nimis honorificati sunt amici tui, Deus.
Qui nimirum cum celsitudine cordis aspiceret
mundi gloriam, qua calcate militarent, protinus
addidit: Nimis confortatus est principatus
eorum. Et ne paucos esse crederemus quos
perfecte usque ad summam tantae perfectionis
cognoscimus, illico admonet: Dinumerabo eos
et super arenam multiplicabuntur. Et notandum
quod nunc pauciorem virtute sese libenter
humiliant, tunc in iudicio lampades
coruscant. Dicitur: Vitae lampas contemp-
ta apud tempus statutum, quia unusquisque
iusta anima velut abiecta contempti-
tur degens in terris gloriam non habet, sed

Judicum numerum quod non ... iudices habebit

Mt. 19

Pu. vlo. ... 3

Jo. 17

... cogitationes divitum parata ad

cineritia tunc autem desuper fulgens libere
intrat. Quia ad redemptorem vias mentis
oculos tollere sensimus a nobis adesse
venire. Ipse enim nobis lampas factus est
qui pro redemptione nostra in testa carnis
tenebrosis nostris mentibus lucem per lignum fu-
dit. Hanc nobis lampadem Johannes illuminari
conspexerat cum dicebat: Erat lux vera que
illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Hanc
quia tunc apud cogitationes divitum contemp-
tam vidit, cum paulo post subdidit: In pro-
pria venit et sui eum non receperunt. Huius
lampadis flammas explorare voluit cum
eius miracula videre concupivit. Sicut scrip-
tum est: Erat enim ex multo tempore cupiens vide-
re eum eo quod audisset multa de illo et sperabat
signum aliquod videre ab eo fieri. Sed lampas
hec ante eius oculos nullo radio lucis
emicuit, quia ei qui se non pie sed curiose
conspiciebat nil de se mirabile ostendit. In-
quisitus quippe redemptor tacuit, expec-
tatus miracula exhibere contempsit, seseque
apud interiora retinens, eos quos ex-
teriora querere aspexit neglectos foris
reliquit, magis eligens aperte superbien-
tibus despici quam a non credentibus vacua
voce laudari. Unde et protinus lampas ista con-
tempta est. Sicut illic subditur: Sprevit
autem illum Herodes cum exercitu suo et illusit
indutum veste alba. Sed contempta lampas
que inter irrisiones tolerat de celo
iudicio coruscabit. Unde hic apte subiun-
gitur: parata ad tempus statutum. De quo videlicet
tempore per psalmistam dicitur: Cum accepero tempus ego iusti-
tias iudicabo. Hinc rursum in evangelio per semetipsum do-
minus denuntiat: Tempus meum nondum ad-
venit. Hinc Petrus ait: Quem oportet celum
suscipere usque ad tempus restitutionis. Lampas
ergo que nunc contempnitur ad statutum tempus re-
servatur, quia ipse postea in die ultima
iudicabit qui nunc pertulit derisiones.
Et tanto tunc durius districtionem
exerit quanto nunc vocavit peccatoribus sua
lenius patientiam. Sic enim dominus
conversionem expectat, non conversos re-
prehensione cruciat. Quod per prophetam breviter
insinuat dicens: Tacui, semper silui, patiens fui,
sicut parturiens loquar. Ut enim iam predi-
ximus, parturiens cum dolore eicit hoc quod
in visceribus tempore longo gestavit. Deus ergo
semper silens sed parturiens loquitur, quia
veniens iudex qui sine ultione diu facta
hominum pertulit, quasi in fervore examinis
quasi cum dolore mentis quod intus in visceri-
bus suis [illegible] ostendit. Sperni ergo
hanc lampadem tunc late despiciat ne
contemptores suos tunc de celo fulserit ex-
urat. Quam enim nunc non accedit ad veniam,
tunc perducens ardebit ad penam. Certa igitur
presumptam gratiam vaticinationis tempus accepi

ius dominum adhuc licentia sumpsimus et eius
iram qui utrique et mores in membris com-
mutando sub gratiam [illegible]. Solum quippe audi-
visio illa non invenit que conversio ab-
scondit. Hec nos largiente domino in de-
cem iam corporibus tractavisse sufficiat.
Tertia enim sic libri sequentia mysterior-
um virtutibus extensa complecti breviter expo-
nendo non possumus. Ea necesse est ut aliis
voluminibus reservemus, quatenus si lector
tanto fervencior ad legendum sedulum
reddat quanto ex lectionis quoque in-
terstitione respirat.

Explicit liber decimus.

Incipit undecimus.

Quamvis in prolixo opere esse
culpabile non debeat si lectionem
tabularis ne quis tamen ex-
tremus locutionis mee [illegible]
tione reprehendat, in epistola libri premisse
causas reddidi. Cur tamen huius operis
partem adaliare usque similitudinem in-
nixus emendando perduxi, certis sale
exclusis; hoc quoque addicitur quod ab eo
[illegible] in quo de tunc chabbacila pro-
num eius per expositionem incipit et
usque ad hoc quod septimum et dulcedo
vermis desscribendo pertingit. Nemo
miretur multa sunt ne in uno corpore
comprehendi non possent nisi sub magna
brevitate dicerentur. Qui ergo ab aliis ac-
tibus vacat legat certa in lectione. Qui
autem non adsiduo se legendum non
vacat, huius per ea brevitas placet.
Ac si magna non tamen sentimus dicimus
quia ea que sunt dicenda signamus.
Fugitur quoque mea multa sunt loquen-
tis excepta sunt [illegible] dereliqui. Tamen
[illegible] lector meus equanimiter acce-
pit quia et sepe cotidie [illegible]
bus diversitas ciborum placet et [illegible]
eius pereas singulas ad legendum sumi
reducere semper admonita est pro
sui cause digniem [illegible] quia et [illegible]
Job qui dolens dicit passionem do-
minici corporis, id est sancte ecclesie designat,
et amici eius hereticorum tenent speciem,
qui ut sepe diximus dum deum defen-
dere nituntur offendunt qui dum fictis
consiliunt sanctorum mentem forte affli-
gunt nec tamen penitus que loquun-
tur veritatis cognitione despiciunt, sed plerum-
que et sensus prudentiam et ficta veritatis
miscent, ne dum exultate aliquid
proponunt facile ad falsitatem trahant. Unde
et ea quoque beatus Job non despicabilia in-
ditia mira sunt que loquuntur, quatenus
sanctus vir alia reprobando convincit,
aliqua non approbando confirmat. Aliqu(a)

Jo. 1.

Herodes

Luc. 23

Pilatus quaris peccavit et pro mercede tamen videre debuit

Jo. 11.

ps. 12

x1 [illegible]

nō applaudendo suscipio atqz adinsinuan-
dum vitiis perfecit. etenim que ab eis vita
sz nō rite pferuntur Itaqz inopia sua
despicientes despiciunt atqz in sterquili-
nio corpe positis iniquos viventium corpe
culmine apud se sedeat audit cum mi-
esse putat vite divicias memorat quod
abundare z reges narrat. Abundant
tabernacula predonum z audacter provocant
deum cum ipse dederit omnia in manibus eorum
stultis z hominibus tue divicias si tu habes
difficile non z eas cum non habes viles esti-
mare Unde pacienter audiatur quomodo
quem contemptus arguatur reor in beati Job co-
gitatione sunt qui tunc dic nulla esse quod
tunc abundat reges qui omnia amisit.
Ait g° Abundant tabernacula predonum et
audacter provocant deum. Cuncta plerumque
mali eo magis contra deum superbiunt quo
ab eius largitate z contra munera ditantur
z qui provocati bonis ad meliora de-
buerunt domus peiores exeunt. Sed
intelligendum nobis z quomodo predones ap-
pellentur deum provocant addit Cum ipse
dedit omnia in manibus eorum. Qui enim pre-
dones sunt violenter abstulerunt et
dubium non z quia violentorum non sit
donator deus. Quomodo ergo ipse dat quod
hii qui predones sunt nequiter tollunt
Sed sciendum nobis z quia aliquid est
quod omnipotens iniuste fieri sinit.
aliud quod iniuste fieri sinit. Tanta quippe
predones faciunt hoc dispen-
sator equissimus non nisi iuste fieri
permittit. Ut z is qui rapit augeat
z is qui rapinam patitur iam z eius
rapine dampno pro alia que ante perpe-
travit culpa feriatur. Sepe enim quidam
in monte saltu costitutus insidiatur itine-
rantibus. Sed is qui iter agit iniqua for-
tasse quedam alicui perpetravit. cuius
omnipotens deus malum sua iniquitate vita pl-
ectens atque sine insidiatoris manibus
cedens vel spoliari rebus vel etiam interire
permittit. Ergo quod predo iniuste appetit
hoc equissimus iudex iuste fieri per-
misit ut z ille recipet quod iniuste fe-
cerat z iste quomodo iniuste feriatur pa-
rumper nequissima voluntate culpam
omnipotens deus mala iuste vindicantur
ille purgatur qui opprimitur z iste
reatus augetur qui opprimit ut vel
profundo nequitie quamquam ad primam
redeat vel non reuertens tanto gravius
eterna dampnatione feriatur quanto
diuicias z sua iniquitate collegerat. In
hoc ergo misericorditer agitur ut pec-
catum finiat. In isto districte ut multi-
plicet nisi ad primam redeat. In illo
mala purgantur deum viri sustinet

In isto cumulantur deum faciat omnipotens. Itaqz
deus quod sit possibilius iniustum est ne si sinat ut
deum inde experiatur z non raptores dum tolle-
rent quamquam inde postea feriat plus. Abundant ergo
sz tabernacula predonum z audac-
ter provocant deum cum ipse dedit omnia in
manibus eorum quia quod iniqui tollunt eis
hoc ipse dat. quia illis ad rapinam posset
obsistere si iniusti voluisset. Quod tamen intelli-
de rebus quoque spiritalibus per eam plerumque
nonnulli doctrine dona rapiunt. sz eversis de-
bitis intumescunt z magni peccatores vi-
debuntur atqz omnipotentem deum provocant ex de-
cimis donis inter primos superbiunt Sz
etiam predones non inmerito vocantur quia
deum loquuntur que non faciunt in usum locutio-
nis sue verba iustorum tollunt Sz quia et
ipsa verba superna eis grata tenent quorum
tamen vitam iniquis moribus relinquunt
presumptuos quidem predones sunt sz tamen
bona que sunt divinitus acceperunt Nemo
nimirum interroga iumenta z docebunt te et
volatilia celi z indicabunt tibi. Loquere terre
z respondebit tibi z narrabunt pisces maris
Quid iumenta nisi sensu pigriores
quid volatilia celi nisi summa atque su-
blimia sapientes intelligere debemus Ju-
menta namque in sensu pigrioribus spiritu
z alia transgrediuntur in terra ea z quia
sublimia sapientes interius iterum rede-
untes evolant Scriptum z ita ut volucres
celi venantur z habitant in ramis eius Et
non peccatum nisi terre sapientes Unde
z primo homini celestia deserenti dictum est
Terra es z in terram ibis. Quid pisces maris
nisi curiosos huius seculi debemus acci-
pere de quibus psalmista ait. Pisces maris qui per-
ambulant semitas maris Qui mira in mag-
nis rerum inquisitionibus quasi in abditis
fluctibus latent. Quid autem cuncta sec
inquisita doceant adiungit Quis ignorat
rat quod omnia hec manus domini fecit de
sapiente dicitur Sive sensu tardiores seu
sublimia sapientes sive circumstantibus actibus
deditos seu huius mundi inquisitionibus
occupatos requirimus. Auctorem sui creatorem
omnium deum fatentur. Et de potestate eius con-
corditer sentiunt. quamvis sibi ea non
concorditer vivunt. Quod enim iniquis quisquis
etiam vivendo loquitur. hoc iniusto ple-
rumque de deo vel sola voce fatetur conpellitur
Sitaqz ut mali auctorem omnium cum operibus
resistunt attestatione famulentur quod impug-
nare moribus aiunt sunt creatorem omnium
negare non possunt. Quod tamen intelli-
genda solam speciem litere velit per extra-
omnis respecta creatura quasi dat vo-
cem attestationis per ipsam qua habet
speciem suam iumenta vel volatilia etiam
ut pisces requirimus deum considerimus

Marginalia:

- vel fuit
- 3 cap. a
- despicere
- Doctores superbi dicuntur predones
- 3m capitulum 13
- Gen 3
- Potestatem divinam omnia confitentur quamvis non omnia ei obediant
- op
- b; a; c; f; g; b; c

que nobis exterius uidentur quis cuncta condiderit fecit. quia dum ipsa omnibus sensibus suas species ingerunt se a semetipsis non esse testantur. Ex ipso enim quod creata sunt per formam speciei creatori suo quasi uocem confessionis reddunt. Sciunt etiam quia omnia condidit qualiter et debeant administrari disponit. Unde subditur: In cuius manu anima omnis uiuentis et spiritus uniuerse carnis hominis. Humanam quippe partis exprimit. Anima quoque hominis uiuentis et spiritus uniuerse carnis hominis in eius potestate esse aquo et ut ipse prouideat qualiter sit qui prestitit esse quod non fuit. Potest non parum omnis uiuentis iumentorum uita signari. Omnipotens enim deus iumentorum animam usque ad corporeos sensus uiuificat. hominis uero spiritum usque ad spiritalem intellectum tendit. Sciendum quoque in manu est anima omnis uiuentis et spiritus uniuerse carnis hominis. Dum et illo hoc prestat, animal ut uiuificet carnem et in isto ad hoc uiuificat animam ut ad intelligendam perueniat eternitatem. Sciendum uero est quia in sacro eloquio spiritus hominis duobus modis poni solet. Aliquando namque spiritus pro uita, aliquando pro essentia spiritali ponitur. Pro uita namque spiritus dicitur. Sicut de ipso nostro capite scriptum est quod inclinato capite reddidit spiritum. Et enim aliud spiritum quam animam euangelista diceret? Exeunte utique spiritu animam reliquisse. Pro essentia quoque spiritali spiritus dicitur sicut scriptum est: Qui facit angelos suos spiritus et ministros suos ignem urentem. Angeli quippe id est nuntii in sacro eloquio nominantur, qui predicatores uocantur. Unde per prophetam dicitur: Labia sacerdotis custodiunt scientiam et legem requirunt ex ore eius quia angelus domini exercituum est. Et quoque deus angelos spiritus facit quia predicatores suos spiritales efficit. Hoc autem loco si anima omnis uiuentis ipsa corporis uita signatur, spiritus uniuerse carnis hominis essentia intelligentie spiritalis exprimitur. Sequitur: Nonne auris uerba diiudicat et fauces comedentis saporem? Nonne nimirum latet quod quinque corporis nostri sensus, uidelicet uisus, auditus, gustus, odoratus et tactus in omne quod sentiunt atque discernunt uirtutem discretionis et sensus a cerebro sumunt. Et cum unus sit uidendi sensus cerebri quod intrinsecus presidet preminetque cunctis sensibus, quinque discernit, a deo mira operante ut neque oculus audiat, ~~uideat~~ neque auris ~~audiat~~ [uideat] neque os olfaciat neque nares gustent neque manus odoret. Et cum per unum sensum cerebri omnia disponat, quilibet tamen horum sensus aliud facere non preter quod ex dispositione conditoris accepit. Et quia ex corporalibus exterioribus interiora et spiritalia colligenda sunt, ut per id quod in nobis et nosmetipsos latet in uisibilem quippe deum qui cum una sit sapientia

aliquem nimio aliquem magis inhabitat. Aliis hoc aliis aliud prestat, et quasi cerebri more non incipiens nec desinens quibusdam sensibus utitur, ut quamuis ipsa sibimet numquam sit dissimilis, per nos tamen diuersa et dissimilia semper operetur. Quatenus iste sapientie, ille scientie donum percipiat. Iste gratiam linguarum, ille gratiam curationum habeat. Sed quia inter hec beatus Job qui ait: Nonne auris uerba diiudicat et fauces comedentis saporem, tantum de electis ac reprobis aliquid innuere uidetur, quia uerba sapientie que reprobi audiunt electi non solum audiunt sed etiam gustant, ut eis in corde sapiant que reproborum non mentibus sed solum in auribus sonant. Aliud namque est non nisi auditu aliud audire, sed non aliud non etiam gustare. Electi uerba sapientie sic audiunt ut gustent, quia hoc quod audiunt eis per amorem medullitus sapit. Reproborum non sententia usque ad cognitionem sonitus tenditur, ut eadem pertractent audiant sed tamen corde fugiendo qualiter sapiant ignorent. Sed bene uidelicet uerbis beatus Job amicorum suorum imperitiam et eorum qui de doctrina sapientie inflante arrogantia replebant, quia aliud est de deo aliud scire aliud non hoc quod cognoscitis fauce intellectus gustare. Recte ergo dicit: Nonne auris uerba diiudicat et fauces comedentis saporem? Ac si arrogantibus diceretur: doctrine uerba que nos usque ad auditum ueniunt, nisi etiam per saporem interni intellectus fauces tangunt. Anima quoque infirma etiam cum recte sapit ad predicandum non, sed in tantos prosiluit. Subditur: In antiquis est sapientia et in multo tempore prudentia. Sic enim dicta in sapiente uidentur solidata sunt que perueniendi usum et actu experimenti conualescunt. Sed quia multo et longior uita tenditur et sapientia gratia non confertur, recte adhuc in eius indicio ipsa dei sapientia procedat demonstratur. Unde subditur: Apud ipsum est sapientia et fortitudo, ipse habet consilium et intelligentiam. Hec in cognitione diuinitatis suum patris filio accipimus, ut ipsum esse dei sapientiam et fortitudinem sentiamus. Patrem paulus quoque uno intellectu attestatur dicens: Christum dei uirtutem et dei sapientiam. Quia apud ipsum semper est quia in principio erat uerbum et uerbum erat apud deum et deus erat uerbum. Habet autem deus consilium et intelligentiam. Consilium uidelicet quia disponit sua. Intelligentiam qua cognoscit uniuersa. Potest quoque in consilii nomine ipsa occulta iudiciorum mora signari, ut quod aliquando tardius delinquentes percutit, non quia eorum culpa non conspicit, sed ut ad conuersionis eorum sua que pagenda

Margin notes: d; e; Prudentiam de se non solum ut credamus sit sed qualiter sit; Intellectus sine spiritu humano corporis sui; Jo. 19.; f; Mal. 2; suos; g; c; d; F; dispositione; uideat; Quinti capituli; a; publicamque cum dicatur ad scientiam quod in nobis

intentia differt qui tacita ex consilio p-
dire sinit indignos. hoc autem ex potestate
dei ante secula in consilio latebat. Sequitur
Si destruxerit nemo est qui edificet si
incluserit hominem nemo est qui aperiat.
Omnipotens deus humanum cor destruit cum de-
relinquit edificat dum replet. neque enim
humanam mentem debellando destru-
it sed recedendo quia ad perditionem suam
sufficit sibi dimissa. Unde fit plerumque
ut cum audientis cor exigentibus culpis
omnipotentis dei gratia non repletur incassum
exterius predicatione moneatur. quia mutum
est omne os quod loquitur. si ille interius
in corde non clamat qui verba aspirat
que audiuntur. Hinc propheta ait. Nisi dominus
edificaverit domum in vanum laboraverunt qui edifi-
cant eam. Hinc salomon ait. Considera opera dei
quod nemo possit corrigere quem ille despexerit.
Nec mirum si a corde reprobo predicator in-
terius auditur dum nonnumquam ipse quoque
dominus in hiis que loquitur resistentium
moribus impugnatur. Hinc est enim quod
cayn et divina voce admoneri potuit quia
exigente culpa malicie iam mutatus de-
cor relinquerat tum foris ad testimonium
verba faciebat. Sed ante subditur. Si inclu-
serit hominem nullus est qui aperiat. quia
omnis homo pro eo quod male agit quid
sibi aliud quam conscientie sue carcerem fa-
cit ut hunc animi reatus premat etiam
si nemo exterius accuset. Qui cum
iudicante deo in malicie sue cecita-
te relinquitur quasi intra semetipsum clau-
ditur ne locum evadendi inveniat quia
invenire minime meretur. Sic etiam sepe
nonnulli exire a pravis actibus cupiunt
sed quia eorundem actuum pondere premun-
tur in male consuetudinis carcere inclusi
a semetipsis exire non possunt. Et quidem
culpas pravas punire cupientes hoc
quod recte agere estimant ingemi-
bus peccatis volvuntur sicque modo miserabili nec-
dum prestabant hoc inclusionem inve-
niant. Sic ut iudas qui cum mor-
tem sibi contra peccatum intulit ad eterne
mortis supplicia pervenit et penas de
peccato penitens. Sequitur. Si incluserit
hominem nullus est qui aperiat. quia sicut
nemo obsistit largitati vocantis nullus ita
obviat iustitie relinquentis. Includere ita-
que dei est clausis non aperire. Unde ad moy-
sen dicitur de pharaone. Ego obdurabo
cor eius. Obdurare quippe per
iustitiam dicitur qui cor reproborum per gratiam non
emollit. Recludit itaque hominem quem
in suorum operum tenebris relinquit. Clausi-
sset aperire hanc inclusionem ysaac pro-
genito suo noluit cum sibi filii preponere
benedicendo conatus est. Sed filium quem

preposuit dominus reprobavit. et quem dominus noluit
pater et nolendo benedixit. ut qui iam pro-
genita fratri vendiderat primogenitorum
benedictionem non acciperet quia ex appetitu
gule reliquisset. Qui tum terram ambiens
fugitiva sequens benedictionem cupiens benedic-
tione reprobatus est. Scriptum enim invenit penitencie
locum quamquam cum lacrimis inquisisset eam. quia
vz fructum non habuit lamenta que tum gemitu
desiderant premia. aperire itaque ysaac non
filio potuit quem deus omnipotens iusto iudicio
in sue malicie carcere inclusit. Sequitur. Si
continuerit aquas omnia siccabuntur si e-
miserit eas subvertent terram. Si aqua
sacra predicationis accipitur iuxta quod scriptum est
aqua profunda verba ex ore viri et torrens
redundans fons sapientie. cum aqua continetur
cuncta siccantur quia sacra predicatore sub-
tracto corda qui virescere in spe eterna
poterant corda protinus arescunt ut in
desperata siccitate remaneant. Sed fugi-
tiva diligentes nesciunt sperare mansu-
ra. Sed rursus aque nomine sancti spiritus gratia
designatur. Unde voce veritatis in evangelio dicitur.
Qui credit in me sicut dicit scriptura flu-
mina de ventre eius fluent aque vive. Ubi
statim evangelista subiunxit. Hoc autem dixit
de spiritu quem accepturi erant credentes
in eum. Agnovimus in hiis sermonibus intel-
ligens patet quibus ait. Si continuerit
aquas omnia siccabuntur. quia si sancti
spiritus gratia obaudientis mente subtrahitur
arescat protinus intellectus qui iam pro-
spe virescere in audiente videbatur.
Et notandum quod ait non aqua sed aquas. in eo no-
tat pluralitatis appellatione ad septiformes
donorum spiritualium gratiam referre quia qui-
tot aquas unoquoque infundit quod
donis replet. De quibus apte subiungitur.
Si emiserit eas subvertent terram. quid
enim terra nisi peccator accipitur cui per sententiam
primam dictum est. Terra es et in terram ib-
is. Manet itaque terra inmobilis cum precepta
domini peccator obedire contempnit cum cer-
vicem superbie erigit atque contra veritatem bla-
sphemie oculos mentis claudit. Sed quia scriptum est
et pedes eius steterunt et mota est terra.
quia cum veritas in corde figitur mentis im-
mobilitas agitatur. Si sancti spiritus gratia
superno munere in ista vocem predicationi-
sum infundit statim terram subvertit. quia
peccatoris mentis duricia ab immobilitate
sue obstinationis permutatur. ut se pronus
dum domini precepto flendo subiciat quod
superbiendo prius contra deum cervice cor-
dis erigebat. Videas namque quod terra cor-
dis aqua divini muneris infusa pro-
libenter minimas tolleret quas prius
vehementer irrogabat. Post etiam sua
tribuat que prius aliena rapiebat. post

Gen 27.
Ysaac que bn [illegible] non potuit
Prov 18
De gratia spiritus sancti
Jo. 7.
Peccator quare dicitur terra
Gen 3.
Abacuk 3.
Infusio divini muneris irrigat et mollificat duritiam pectoris

carnem abstinendo mactat, que prius sancte vite carnis permortificata spiritualium oblectamenta destruebat. Post etiam persecutores diligit, quos prius diligere et se amantes nolebant. Cum in mentis synagoga divino munere infusa continet hoc quod consueverat agere, cepit terra subversa, quia que prius eminebat et versum levata esse facies, que prius in profundum premebatur. Libet in Saulo rei exemplum ostendere, quemadmodum Pauli [illegible], quia enim accepit contra Christum epistolas Damascum cum pergeret, subito per gratiam in itinere infusus ab illa sua protinus credulitate mutatus est, et per modicum plagas pro Christo accepit, quas veniebat inferre christianis. Et prius crudeliter vivens in mortem conabatur fideles Domini tradere, sed quandoque per modicum pro vita fidelium vitam sue carnis immolare. Ille cordis eius frigide cogitationes verse sunt in ardorem pietatis, et qui primus fuit blasphemus et persecutor, humilis post factus est primus predicator, qui libenter maximum putabat se indissolubiliter Christum occidere, iam vita sua esse mente Christum et pro ipso mori libenter. Emissa quoque aqua terra subversa est, quia Pauli mens, mox ut sancti spiritus gratiam suscepit, statim sic immobiliter atque crudeliter inmittantur. Ecce quod per prophetam dominus contra Effraim queritur dicens: Effraim factus est subcinericius panis qui non reversatur. Panis namque subcinericius super se cinerem portat, partem mundiorem deorsum premit. Parteque superiore tanto sordidiorem habet, quanto in ea cinerem tolerat. Mens itaque que terrena cogitat quid aliud supra se quam cinerem portat? Sed si versari voluerit, mundam faciem quam deorsum presserat, sursum reducit, et cinerem quem portabat excusserit. Sed in Effraim terrenarum cogitationum cinerem amicte excussimus, quasi panem subcinericium versamus, ut illa terra intentio iam post terga debeat, quam prius cogitationis infime ambitus premebat, et munda facies ad superiora veniat, ut terra intentio mole iam terreni desiderii non premat. Sed nequaquam agere possumus nisi sancti spiritus gratia perfundamur, quia videlicet omnipotens Deus si aquas emiserit subvertit terram. Sequitur.

Apud ipsum est fortitudo et sapientia. Paulo superius dictum fuerat: Apud ipsum est sapientia et fortitudo. Nunc autem dicitur: Apud ipsum est fortitudo et sapientia. Quia enim omnipotens Deus pietatis sue misterio homo factus est, prius mansuetudinis doctrinam protulit, et postmodum in iudicio quante sit fortitudinis ostendit. Ita superius sapientia ante fortitudinem memoratur, cum de patris unigenito dicitur: Apud ipsum est sapientia et fortitudo. Quia enim non condividitur [illegible]

veniens in terrore sue virtutis apparebit reprobis electisque in magno iudicio quante sit, sic sapientia prius indicabitur vere in sui sequentia. Sua apud ipsum esse prius fortitudo et post sapientia dicitur. His verbis itaque pronobis quibus ait: Apud ipsum est sapientia et fortitudo, aperte indicat quia hoc quod fecit, sic eo docuit qualiter credentium [illegible] in virtute iudicii exhibebit. Et de his nequiter sequentibus quibus ait: Apud ipsum fortitudo et sapientia, liquet clarius demonstratur quia prius iudicio provinciam reprobos destruet et postmodum electorum mentibus eterni regni perfecto lumine infulgebit. Sed quia ante extremi diem iudicii iudicando cottidie occulte disposit omnibus [illegible] mortalium non desistat, ad hoc quod nunc agitur redit cum subditur: Ipse novit decipientem et eum qui decipitur. Adducit consiliarios in stultum finem et iudices in stuporem. Sed omnis qui proximum decipere conatur, iniquus fiet iniquitatis. Unde dicitur: Iniqua nomina discedite a me qui operamini iniquitatem. Qualiter hoc in loco dicitur eterna dominus decipientem novit, quia scire Dei aliquem cognoscere dicitur, aliquem approbare et scit iniquum, quia cognoscendo diiudicat. Neque enim iniquum quempiam iudicaret, sine quem non cognosceret. Et tamen iniquum nescit, quia eius facta non approbat. Et novit eum quia deprehendit, et non novit, quia hunc in sue sapientie speculo reprobiosatus, sicut de veritate quosdam vere dicitur, quia falsitatem nesciat, non quia ut cum ab aliis falsum dicitur, hoc reprehendere ignorat, sed eandem ipsam fallaciam et scit iudicando, et nescit in amore, ne videlicet ipse hanc non agat, quia actam ab aliis dampnat. Sed sic plerumque ut nonnulli insidiis vacantes aliene vite perstetit, sive laqueos tendunt. Sed cum quibus nesciens eisdem laqueis capitur, contempnitur vero hoc divinitus, videamus fortasse dubitatur mirantemque homines, si hoc Deus videat, cum sic permittat. Ipse novit decipientem et eum qui decipitur. Novit et eum decipientem, quem plerumque antiora eius mala conspicit, et hunc iusto iudicio cadere etiam in alia peiora permittit. Novit decipientem, quia in manum suorum operum dimissum sinit, ut ad peiora prorupat deserit, sicut scriptum est: Et qui nocet noceat adhuc, et qui in sordibus est sordescat adhuc. Novit quoque et eum qui decipitur, quia sepe committunt homines mala que sciunt, et etiam permittuntur de pravis, ut cadant etiam in mala que nesciunt. Sed tamen decepte aliquando [illegible]

gatum. Aliquando non adulationis intentione fieri solet adducit autem consiliarios in stultum finem cum etiam boni quilibet non bona intentione faciunt. Et ecclesiastica temporalibus muneribus retributionem tendunt. Sic enim ipse suum prius ungentis [illegible] post hoc quod fecit et homo etiam incarnatione magni consilii angelus et vocatus est consiliarios praedicatores accipimus qui suis auditoribus consilium vitae praebent. Et tamen praedicator quisquis idcirco terrena praedicat ut temporalia lucra consequatur profecto in stultum finem deducitur quia ad illud per laborem tendit unde remunerationis vicissitudinem fugere debuit. Sed autem subditi et iudices in stuporem. Omnes enim qui amando aliorum moribus praesunt recte iudices vocantur. Et cum is qui praeest subiectorum vitam nequaquam sollicite distinguit nec quae quasi corrigat agnoscit in stuporem iudex deducitur et qui iudicare male acta debuit nequaquam ea quae iudicanda sunt deprehendit. Sequitur:

Baltheum regum dissolvit et praecingit fune renes eorum. Quia in motibus suorum motum bene regere sciunt non immerito reges vocantur. Sed cum de ipsa continentia elatione mens tangitur plerumque omnipotens Deus eius superbiam deserens hanc in iniuriam operis cadere permittit. Regum itaque balteum dissolvit cum in illis qui sua membra bene regere videbantur per elationis culpam castitatis cingulum destruit. Et inde vero in fine misericordiam peccatum accipiunt. Sicut psalmista dicit: Iniquitates sue capiunt impium et funibus peccatorum suorum constringitur. Et quia in renibus carnis delectatio principatur districtionem qui regum balteum dissolvit fune praecingit renes eorum. Quia dissolutio castitatis cingulo eorum [illegible] delectatio peccati ducitur ut quos occulte superbia inquinat quia sunt detestabiles etiam in publico ostendit. Sequitur:

Ducit sacerdotes ingloriosos et optimates supplantat. Magna sacerdotis est gloria et incrementum subditorum. Unde bene egregius praedicator dicit discipulis: Quae est enim spes nostra aut gaudium aut corona gloriae? Nonne vos ante Deum. Et cum sacerdotes vitam discipulorum negligunt et nullum de eorum profectibus ante Deum fructum fecerint quid aliud quam in gloria dicitur? Quoniam ante districtum iudicem muneris gloriam tunc non veniunt quae modo in subditorum suorum moribus praedicationis studio non exquirunt. Sequitur: Et optimates supplantat. [illegible] tenentem regimen iusto iudicio

deserit. Hec in medium rectitudinis primum non regunt et in eo supplantantur. Hoc fallitur ut pro eterna gloria de principatu temporali gaudent et supplantantur quod optimates quod dum sibi [illegible] celeste prius praedicare negligunt in suis voluptatibus cadunt. Sequitur:

Commutans labium veracium et doctrinam senum auferens. Cum sacerdos non agit bona quae loquitur ei etiam sermo absconditur ne loqui audeat quod non operatur sicut per prophetam dicitur peccatori: Quare tu enarras iustitias meas et assumis testamentum per os tuum. Tu vero odisti disciplinam. Et [psalmista]: Ne auferas de ore meo verbum veritatis usquequaque. Perpendit namque quod omnipotens Deus verbum veritatis facientibus tribuit et non facientibus tollit. Qui ergo hoc de ore suo non auferri petiit quid aliud quam gratiam bone operationis quaesivit. Ac si aperte dicat: A bono opere cessare me non sinas ne dum amisso ordine bene vivendi veritatem perdam loquendi. Et plerumque doctor qui docere audet quod negligit bene agere cum desierit bona loqui quae operari contempsit docere subiectos incipit prava quae agit ut iusto omnipotentis iudicio in bono iam nec lingua liceat quae [illegible] bonam vitam recusat. Quatenus cum mens eius terrenarum rerum amori intendit de terrenis rebus semper loquatur. Sic in eius vitiis dicitur: Ex abundantia cordis os loquitur. Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bona et malus homo de malo thesauro profert mala. Hinc etiam Iohannes ait: Ipsi de mundo sunt ideo de mundo loquuntur. Sic ergo dicitur: Commutans labium veracium et doctrinam senum auferens. Quia hii qui prius celestia praedicando veraces erant dum temporalia diligentes ad terrena currunt labium veracium commutatur et senum doctrina tollitur qui diligentes temporalia post suorum praecepta nimis sentiunt ut locum regiminis quasi ad fructum voluptatis teneant non adversum laboris. Possumus tamen apud de Iudeis vates intelligi qui ante incarnationem domini veraces fuerunt quia hunc venturum esse crediderunt atque nuntiaverunt. Et postquam incarnatus apparuit negaverunt. Labium itaque veracium commutatum est quia quem venturum dixerant presentem negaverunt et doctrina senum ablata est. Quia nequaquam ea credendo sentiunt quae patres suos in [illegible] meminerunt praedixisse. Unde etiam Helya veniente promittitur quod reducat corda filiorum ad patres eorum ut doctrina senum quae nunc iudeorum cordibus ablata est tunc misericordia domini reddatur. Quod hoc domino intelligere ceperint filii quod praedicaverunt patres. Sed non senes eosdem quoque iudeos accipimus qui suadere

De praedicatore [illegible] praedicatore negligente

docet

Vita prava in [illegible] loqui [illegible]

Senum doctrina tollitur

Iudei [illegible]

chal. vel

psidia virtut' vbo contrie conuicta sunt
Doctrina scam ablata z postquam ea
exigentibus vz innocentia accepit que p
psalmistam dic Sup seniores intellexi q'
quia operando tenuit qualiter sup senio
res intellexit ondit Dum p tmpus sub
dic. d. ecclia iudeorum eam ex qsim qz
eam studuit operando implere q dicit
Accepit intelligere q docet In adsum
ptu subdit Effundit despectionem sup prin
cipes z eos qui oppssi fuerant releuans
Dum enim iudeorum spus z legis mandato
pmanet z mentem gentilitatis nulla dei p
cepta cognosceret et illi psidem principari
videbantur z isti in pfundo pssi iacue
rant pro infidelitate Sz cum incarnacionis
dnice misterium iudea negauit gentilitas
credidit z principes in despectionem ceciderunt
z hii qui oppssi in ima psidie fuerant
in vertice fidei vitante libertate leuati sunt. Unde
no israhelitarum casum longe ante ieremias
intuens ait Ignis z dns noluit immittere
proputanus israel. Propugnaculum menia eius
dissipauit munitiones eius Menia ac
munitiones ornamenta sunt. munitiones no
in defensionem z alia sunt dona que nos
muniunt. Alia que ornant phetie quippe
doctrina gratia linguarum curacionum virtutum
quasi quedam menia menti sunt. que ecclesia
no faciunt stare psidem z iusticiam muniunt
sed quamuis ornant virtutum altitudine
mirum esse videatur. Spes no fides z
caritas no iam menia sed munitiones
sunt. que si habere negligimus hostibus in
sidiis patemus. Deinde quia iudea
cum atque doctrinam uel miraculorum signa
abstulerit menia propugnaculum qz uero
spem fidem atque caritatem prius eius dum
ciam amisit prius munitiones eius
dissipare solummodo no ordo seruatur
z. ne prius menia z post munitiones
dissipate dicentur quia cum peccatoris aia
relinquitur prius ablata donum dona que
ad manifestacionem spe data sunt z postmodum
fidei spei atque caritatis fundamenta dest
ruuntur. Cuncta dns a psidis ablata
gentilitati tribuit. Atque eciam que in psi
delibus abstulerit mentes fidelium orna
re. Unde z scriptum est. Spes domus di
uidere spolia. Dum enim dominus spolia
abstulit a iudeis dum cordis genti
lium qua psidem imitare dignatus est
spem donorum dedit. quod vz gestum est
Dum illa dei z iudeorum prius spo
liarum que credidit accepit z confusa gen
tilitas pspn qui vniuscuique penetret.
Unde mox subditur. Qui reuelat psun
da de tenebris z pducit in lucem umbram
mortis. Dum enim queque mistica docti
phetarum uerborum accedentibus agnoscimus

quid aliud qua psunda de tenebris re
uelantur. Unde ipsa quoque veritas disci
pulis in parabolis loquens ait quod dico uobis
in tenebris dicite in lumine. Cum enim im
tectos allegoriarum nodos perplexitatis
soluimus in lumine dicimus quod in tenebris
audiuimus. Umbra autem mortis erat dudum
legis perturbata quisquiam morte corpis
puniri sanctiebat. Et postquam redemp
tor noster aspitatem legalis sanctionis
per mansuetudinem temperauit non iam
pro culpa mortem carnis inferri con
stituit. sed mortem spus quam timenda e
indicauit z lucem procul dubio umbram
mortis pduxit. Ista enim mors iusta
carnis separatur ab anima umbra illius
mortis in qua anima separatur a deo. In
lucem ergo umbra mortis pducitur cum ite
lecta morte spus mors carnis minime
timetur. Qui tm intelligi z aliter pt. Princeps
z enim no in iniuste vocatur qui magno c
silii iudicio suis semper cogitacionibus p
aperiantur. omnesque stultos moza peruerse
pciencie complevit. Et z sepe contingit
ut in occulto animus de ipsa sua sapien
tia elacionis fastu subleuetur z subcaute
Viris tormat de quibus se victorem
fuisse gaudebat Unde ergo dicit Effund
despectionem sup principes Sz quia non
nunqua hii qui iacere in viciis vide
Ad pme lamentantur contritione sensus conuic
culpas quibus subiacebat erigentes
te subiungit Et eos qui oppssi fu
erant releuans. Non iam enim supino
illicitus interne asperitatis Inquieta p
cium suorum turpitudine iacent. sed eo
maculas lacrimis lauant sub se carni
sue motus deprimunt a quibus ante pre
mebantur. Quod nimirum magna om
nipotentis dei dispensacione agitur Ut
vz in hac vita omnia licentur incerta
z nullo exhibita castitate supbiat
effundit despectionem sup principes in
ex vicorum suorum depressione despect
eos qui oppssi fuerant releuat cum
quin cum hoc agitur exoccult dei con
silis sup vniusquesque sententia aperi
pducitur. Recte subiungitur Et reuel
psunda de tenebris. Psunda enim de te
nebris reuelat quando apertum sunt
exoccult suis consiliis iudicio de
vno quoque que sentiat ondit Qui
enim creator videt omnia nunc z ipse co
siliis no videtur ree de illo pus ait dic
Posuit tenebras latibulum suum Sz q
de iste tenebris ad lumen exit que
qui de vnius cuiusque actibus sentiat ost
Et quia cuius qui peccatorum suorum p
dere premebatur dicitur staturam
eleuatur prius ipsam morte conspicit i

Respicere consueverant et hanc considerare nesciebant. Recte additur: Et producit in lucem umbram mortis. Umbra enim mortis est prava operatio quae de immunditia antiqui hostis quasi de corporis similitudine exprimitur. Designo etiam subtiliori significatione exprimitur. Et nomine illius mortis plerumque maligna illius cogitatio hominibus latet atque perhibetur quia nesciunt. Amplius penalis umbra mortis in lucem producitur dum sanctorum mentibus maligna operatio antiqui hostis ne decipi valeant aperitur. Sequitur:

Qui multiplicat gentes et perdit eas et subversas in integrum restituit. Intelligi fortasse valet quod gentes Dominus multiplicat et perdit quia nascuntur quotidie et moriuntur, et subversas in integrum restituit quia resurgent qui fuerunt mortui. Sed tamen melius accipimus si hoc altiori mente agitur sententiam. Multiplicat enim gentes et perdit, quia eas et per fecunditatem sobolis extendit et tamen in ipsa infidelitate derelinquit. Sed subversas in integrum restituit, Judaeam quam in infidelitate tunc reliquerat, quia ad fidem statim reduxit, quibusdam vero in mente integritate restituit. Antiquus ille populus qui fidelis Deo esse videbatur reprobatus corde repulsus est, sed nec sua perfidia decepit contra ipsum per se insurgere quem ante praedicabant. Sequitur: Qui immutat cor principum populi terrae et decipit eos ut frustra incedant per invium; palpabunt quasi in tenebris et non in luce, et errare eos faciet quasi ebrios. Cor enim principum terrae immutatum est, cum in Judaea summi sacerdotes et seniores populi illi suo consilio conabantur obsistere quem prius venturum esse praedicabant. Cumque eius nomen persequendo molirentur extinguere, decepti sua malitia per invium incedere frustra conabantur, quia crudelitatis eorum via pace non poterat contra Auctorem. Cum miracula cernebant, videre cernebant, sed credere renuentes adhuc signa requirebant, eum dicentes: Quod ergo tu facis signum ut videamus et credamus tibi? quid operaris? Sunt itaque diu palpabunt quasi in tenebris et non in luce, qui enim inter tot aperta miracula conspicit, quasi in tenebris palpat, quia quod tangit non videt. Dominus non qui errat modo hunc modo illuc ducitur. Et quia aliquando videbant credere, tamen dicentes: Nisi esset hic a Deo, non poterat facere quidquam. Aliquando hunc Deum esse negabant, cum despicientes dicerent: Nonne hic est fabri filius? nonne mater eius Maria, et fratres eius Jacobus et Joseph et Simon et Judas, et sorores eius nonne omnes apud nos sunt? Recte subiungitur: Et errare eos faciet quasi ebrios. Videbant quippe eum et suscitare mortuos et tamen esse mortalem aestimabant. Ebrius non credebant Deum quem conspiciebant suscitare mortuum, et rursus eum hunc mortalem esse conspicerent despiciebant. Hunc credebant esse immortalem Deum per hoc quod omnipotens Deus eidem se eorum oculis exhibuit, qui posse et divina ostendere et humana pati. Errare eos quasi ebrios fecit, ut eorum superbia quae incarnationis eius infirmitatem despiceret mallent quam sequi, et contra humanitatem eius se extollerent et intelligentiam divinitatis eius postmodum mirarentur. Et cuncta quia beatus Job oculis prophetiae spiritu praevidit quae facta sunt, recte subiungitur: Ecce omnia vidit oculus meus. In illo enim quae secuta erant videbantur assistentia; tamen nec futura veniunt nec praeterita discedunt, sed cuncta simul ante eius oculos assistunt. Et quia ea ipsa quae ventura erant nunc alia esse vidit in operibus, alia in dictis, recte subiungitur: Et vidit oculus meus et audivit auris mea. Sed videre et audire non est, si intellectu caret. Unde et apte subditur: Et intellexi singula. Cum enim aliquid ostenditur vel auditur, si intellectus non tribuitur, prophetia minime est. Vidit namque Pharao per somnium quae erant Aegypto ventura, sed quia nequaquam intellexit quod vidit, prophetia non fuit. Aspexit Balthasar rex articulos manus scribentis in pariete, sed prophetia non fuit, quia intellectum rei quam viderat non accepit. Unde beatus Job prophetiae spiritu se plenum testatur, non solum vidisse sed etiam intellexisse se omnia narrat. Designo intellectu quia non extollitur, subiungit eius verba testantur cum ait: Secundum scientiam vestram et ego novi, nec inferior vestri sum. Ex verbis videlicet dicentis notatur quantae humilitatis fuit, qui se eis inferiorem negat, quorum longe vitam sancte vivendo transcendit. Parem quoque se secundum eorum scientiam se nosse confirmat, qui sciendo caelestia eorum terrenas cogitationes per prophetiae quoque spiritum transcendebat. Sequitur:

Sed tamen ad Omnipotentem loquar, et disputare cum Deo cupio. Cum Omnipotente loquimur cum eius misericordiam deprecamur. Cum Deo disputamus dum nos illius iustitiae comparantes sola nostra subtili indagatione discutimus. Vel certe cum Deo disputare est eum qui hic eius praecepta pertulit [?] extremo pro nostro adiudicandos populos iudices veritatis praedicatoribus cuncta relinquentibus dixit: Vos qui secuti estis me, in regeneratione cum sederit filius hominis in sede maiestatis suae, sedebitis et vos super sedes duodecim iudicantes duodecim tribus Israel. Unde per Isaiam Dominus dicit: Eripite iniuriam accipientem, iudicate pupillo, iustificate viduam, et venite et ar-

Judicare dubita... de deo

xvj vidit ecce omnia

Gen. 41. Dan. 5. Mt. 19. ps. 1 ... alia littera

[pro]pinemus. Sunt quippe qui ut cum deo de [illegible]
in iudicio disputent, qui ad verba dei pre-
sentium perfecte derelinquunt loqui. Quia ad eorum
disputare iudicium pertinet. Vir igitur sanctus
non ad omnipotentem loquitur, nec tamen oppo-
sito modo disputet, quia ille cum deo per
modum iudex veniet qui sic ei modo
nuper familiaris extitit. Sed sancta eius
spe iam sicut Iob spem tenere perhibemus
non solum nunc deliquentes iudicat, cum ultimi
iudicii dies advenerit, sed nunc et deinceps
prave agentibus vel stulte sentientibus iudi-
care non cessat. Unde et subditur: Prius vos
ostendens fabricatores mendacii et cultores
perversorum dogmatum. Cunctis vero verbis ap-
te ostendit quod amici eius quasi exhi-
bitores spe sancti viri iudicis adversantes
sequitur cum quia catholicorum figuram non tene-
ant qui cultores perversorum dogmatum vo-
cantur. Contra hunc hoc quoque est intendi-
quod mendacii fabricatores dicuntur. Sicut enim
edificium lapidibus, ita mendacium sermonibus
fabricatur. Ubi enim non dolosa locutio sed
sensus veritas est, quasi munita moles non ex
fabrica sed extra consurgit. Sequitur:

Atque utinam taceretis, ut putaremini esse sa-
pientes. Sine causa ianua in domo
que intus in thesauris ignoratur. Sic plerumque
stultus si tacuerit, utrum sapiens an stultus
sit absconditur. Sed nunc nulla alia opera
prodeunt que sensum etiam tacentis loquantur.
Sanctus igitur vir amicos suos aspiciens vel-
le aperire quod non erant. Unde psalo[mone]
monente dicitur: Stultus si tacuerit sapiens
putabitur. Sed quia stultus cum loquitur plus quod
sua infert sapientem verba prodere non
sufficit. Recte adhuc propria silentium indu-
subiungit: Audite ergo correptiones meas
et iudicium labiorum meorum attendite. Sed
ante prius correptionem et per modum iudicium
intellige, quia nisi per correptionem prius timor
stulti deprimatur, nequaquam per intelligentiam
iudicium iusti cognoscit. Sequitur: Numquid
deus indiget vestro mendacio, non ergo quia veritas
fulciri non querit auxilio falsitatis. Heretici
autem et quippe ea que sunt de deo intelli-
gunt, ex veritate tueri non possunt. Quia ad verba
dei iudicium humanis viribus falsitatis
requirunt et pro eo dolos loquuntur, dum in-
firmas mentes inviscentes ilime sub
tua seductione decipiunt. Sequitur:

Numquid faciem eius accipitis et pro deo
iudicare nitimini? Stulti tamen prin-
cipium sua confirment, hec eis omnia esse
reprehensibilia videntur, sicque impietate atque
infirmitate obliti tanto intentius de
alienis iudicant quanto sua profundius
ignorant. Hec contra eos iuste cum per rationem
sentit redarguit, quia sine infirmitatis
consensu eos et sollicitius semiciendo tamen
interius compaciendo reprehendunt. Et ma-
ximus solius est, porta hominum sine com-
passione distincte, quia ex omnipotentia
non sine ignoratur peccare. Sed ista ergo
amici beati Iob ita eius sunt reprehendunt
ac si in se ipsis reprehensibile nihil haberent.
Recte nunc dicit: Numquid faciem eius acci-
pitis et pro deo iudicare nitimini? Faciem qui-
ppe eius accipere est auctoritatis illius in
dicto sumere, et quasi pro deo iudicare
nititur, quia cum infirma quoque in al-
tero reprehendit, apud se intentionem per
compassionem non infirmat. Sequitur: Aut pla-
cebit ei quem celare nihil potest, aut decipietur
ut homo fraudulentiis vestris? Fraude
deo heretici exhibent, quia ea asserunt que
nequaquam ipsi proprio loquuntur placet enim
deum quem defendere nituntur offendunt.
Deum in adversitate eius cernunt, cum vide-
ntur ex predicatione simulari, ne per perversa
sequitur, ut defendas inimicum et defensorem.
Omnis quippe hereticus omnipotenti deo
inimicus et defensor est, quia unde sunt
quasi defendere nituntur, inde veritati illius
adversatur. Quia ante latere deum nihil potest,
in eis iudicat quod intus sentiunt, non quod
simulari foris videntur. Quia igitur coram fraudu-
lentiis deus ut homo non fallitur. Recte sub-
iungitur: Ipse vos arguet, quoniam in abscon-
dito faciem eius accipitis. Statim ut se com-
moverit turbabit vos, et terror eius irruet
super vos. Hoc quod in abscondito accipi-
asserit faciem dei duobus modis valet in-
telligi. Sunt namque nonnulli qui et veri-
tatem in corde sentiunt, et tamen que falsa
sunt de deo foras loquuntur. Hi et enim
verum videant et agnoscunt veritatem in-
terius, et tamen hanc exterius impugnant.
Cum bene dicitur: Ipse vos arguet, quoniam in
abscondito faciem eius accipitis. Ac si
aperte dicatur: Tanto magis de falsitate
apud eum estis reprehensibiles, quanto
et apud vos intus vos quod verum est videtis.
Sunt nonnulli qui quam ad mentem reddunt
dei iustitiam et rectitudinem contemplantur,
et orando ac flendo contemplantur. Sed
postquam contemplationis hora transierit,
sic audaces ad iniquitates redeunt
ac si post dorsum eius positi aspicientem
eius illius hunc minime videantur. Hi itaque
apud se in abscondito quia corporaliter viden-
tem accipiunt faciem dei, quia ei tanto
puntes sunt blandimento fletibus et tam
quam a conspectu illius recedunt moribus et
delinquunt. Sed tanto amplius de mal-
sius feriendi sunt quanto et motus
cogitationes ira dei iudicia agnoscunt.
Unde subditur: Statim ut se commoverit turbabit
vos et terror eius irruet super vos. Qui
sit nunc ingenuitatis [illegible] omnipotentis illa iudicia

Locutio loquentis prodit [illegible] manifestat

Nec tacendo amonuit ne possent apparere quod erant

Remedia et veritate [illegible] pro eo loqui dolos deus mendacio non

perturbabilis non est. Sed humano verbo motus dei dicitur ipsa rectitudinis eius districtio qua humana peccata feriet. Iniusti autem viri ante diem iudicii nequaquam eius contra eos iram moveant et ne commoveri nesciat sed tranquillissimum timeant. Ac si aperte dicat: Tunc et ferire patientissime cum ferire coeperit terror eius assumptio sui corporis existit cum vindicta perturbat. Unde et per prophetam dicitur: Tantummodo sola vexatio intellectum dabit auditui. Cum enim divina praecepta despecta verberibus requirit tunc in tormentis signum quod audierunt qui prius audire contempserunt eos tunc ingrediebantur. Bene itaque dicitur: Statim ut se commoverit turbabit vos et terror eius irruet super vos. Quia reprobis cordibus non timor requirit sed poena timorem facit. Sequitur:

Memoria vestra comparabitur cineri. Omnes qui cogitatione carnis huic saeculo firmiter ponere qui agunt hinc mundo relinquere sui memoriam conantur. Alii bellorum titulis, alii altis aedificiorum moenibus, alii disertis doctrinarum saecularium libris instanter elaborant, sibique memoriae nomen aedificant. Sed cum ipsa vita ad finem celeriter currit, quid in ea firmum stabit, cum et ipsa celeriter mobilis pertransit? Aura enim cinerem rapit, sicut scriptum est: Non sic impii non sic, sed tamquam pulvis quem proicit ventus a facie terrae. Recte ergo stultorum memoria cineri comparatur, quia illic ponitur ubi aura rapiatur. Quilibet enim quisque proficiendo gloriam sui nominis elaborat, memoriam suam quasi cinerem ponit, quia hanc citius ventus mortalitatis rapit. Quo contra de iusto scriptum est: In memoria aeterna erit iustus. In ipso enim quo facto suo soli deo placent, in mente nomen suae memoriae ne metuentem figit. Sequitur:

Et redigentur in lutum cervices vestrae. Sicut per collum visus sic per cervicem superbia solet designari. Cervix itaque in lutum redigitur, cum superbiens quisque humiliatur in morte et elatus tabescit in cadaveris putredine. Intueamur enim qualia nunc pulchra videantur divitum cadavera, quam illa inventa carne sit imago mortis quae habet corruptionis. Certe isti erant qui extollebantur honoribus, temporalibus rebus tumebant, despiciebant ceteros et quasi solos se esse gaudebant, et dum non perciperent quo tendebant, nesciebant quid erant. Sed in lutum cervix redacta est, quia despecti iacent in putredine qui tumebant in vanitate. In lutum cervix redigitur quia quantum carnis potentia valeat cadaveris corruptione probatur. Sequitur: Tacete pa-

ulisper ut loquar quodcumque mens mihi suggesserit. Quosdam carnis locutos indicat quos ad silentium restringit, ut ea quae illi mens suggesserit dicat. Ac si aperte dicat: Non ego carnaliter sed spiritualiter loquor, quia per sensum spiritus audio quae promitto corporis per os. Unde mox ad alta conscendit, seque in iniustis esse innatae et inspirationis qua perfulserat ad iniustitiam verba permutat, dicens: Quare lacero carnes meas dentibus meis et animam meam porto in manibus meis? In scriptura enim sacra dentes aliquando sancti praedicatores, aliquando vero interiores sensus accipi solent. De sanctis enim praedicatoribus sponsae dicitur: Dentes tui sicut greges tonsarum quae ascenderunt de lavacro. Unde et Petro cum in signum gentibus diceretur: Macta et manduca, id est in vetustatem carnis occide et in corpus ecclesiae, id est in tua membra, converte. Rursumque per dentes interiores sensus accipi solent. Ieremias propheta testatur dicens: Et fregit ad numerum dentes meos. Per dentes enim cibus frangitur ut glutiatur. Unde non immerito in dentibus interiores sensus accipimus qui singula quae cogitant quasi mandunt et comminuunt atque ad ventrem memoriae transmittunt. Et propheta ad numerum fractos dentes dicit, quia multitudine sua unusquisque peccati intelligentiae conatus gravatur in istis, ut statim hoc quod quisque egit exterius meo obstupescat, quod de internis atque invisibilibus intelligere potest. Unde etiam scriptum est: Omnis homo qui comedit uvam acerbam obstupescent dentes eius. Uva namque acerba est peccatum. Uva quippe acerba est fructus ante tempus comestus. Quisquis enim praesentis vitae delectationibus satiari desiderat, quasi fructus ante tempus comedere festinat. Recte igitur uvam acerbam comedentis dentes eius obstupescere, quia qui praesentis mundi delectatione pascitur, interni eius sensus ligantur ut iam spiritualia mandere, id est intelligere, nequeant, quia unde exterioribus delectati sunt, inde in intimis obstupescunt. Et dum apud animum pascitur pane iustitiae edere non valet. Quo ligati dentes ex peccati consuetudine gustum quomodo sapere edere nequaquam possit. Hoc igitur loco quid dentes nisi divinos internos sensus accipimus? Considerare magno opere quid agere iusti solleant debemus, qui plerumque si qua in se quamlibet leviter carnalia esse deprehenderint, in intimis sensibus recogitantes vehementer in semetipsis insurgunt, afflictione se conterunt, magnisque virtutibus vel minima in se peccata diiudicant, atque hi per primatum damnant. Quo contra agunt ut magis spem cum iudice et ipsi invenire magis esse possibile irreprehensibiles debeant. Et sunt qui sic eos se iudicare conspiciunt, emendare semetipsos acutis gravioribus mardescunt(?) et

xi.º

Videlicet beatus iob coram amicis suis tam pertinaciter
gloriam tenentibus innumerabilia bona lau-
dantibus fecit. Et tamen eorum sensum ad agno-
scendam utilitatem flagelli sui perducere non
valebat ne saltem pensare possent quia non so-
lum prava omnis deus cernit sed non umquam
etiam adversa pravis irrogaret. Unde
sub hac dicit: Quare lacero carnes me-
as dentibus meis? Ac si patenter dicat:
Cur interioris sensibus carnalia si qua fue-
rint in me facta districtio sed in eis specta-
toribus prodesse non possum. Ubi et apte subditur:
Et animam meam porto in manibus meis. Animam
in manibus portare est intentionem cordis in opera-
tione ostendere. Sunt namque hoc iusti proximi
ut omne quod dicunt aut omne quod agunt
non solum provectum suum sed etiam proximorum
edificationem querant. Et aliqui in verbis
se interiores diiudicant ut pigros audi-
tores ad considerandos se interiores reddant.
Alii bona opera ostendunt ut spectatores
eorum exhibescant. Videant opera vestra bona
et glorificent patrem vestrum qui in celis est. Qui
igitur intentionem suam per operationem insinuat
animam suam in manibus portat. Et tamen in-
tus quisque vel se diiudicando vel bona opera
ostendendo utilitati proximorum proficit per
hoc quod egerit adversa dolor reddit.
Sub hac inde dicit: Quare lacero carnes
meas dentibus meis et animam meam por-
to in manibus meis, id est cur me vel districte
coram hominibus diiudico vel quod animam
meam ostendo si utilitati proximorum vel mala
diiudicando vel bona ostendendo proficio. Et
tamen iusti animarum hec dicunt numquam ad
proferenda bona proximis exempla desi-
nunt. Unde adhuc coram amicis suis beatus
iob virtutem patientie exhibens et ostendens
ait: Etiam si occiderit me in ipso sperabo.
Magnum et pene virtutis impetus. Iste ante
vere patiens est qui et adversis atteritur
et tamen a spei sue rectitudine non curvatur.
De reprobis namque scriptum est: Confite-
bitur tibi cum bene feceris ei. Iustorum itaque
mens inter adversa discrimina etiam
in opportunitate ad laudem et inter adversa
consistit quod non cum rebus frangitur
non causa glorie exterioris cadit sed in isto ma-
gis qualis fuerit cum rebus demonstrat qui
et sine rebus robustior stat. Sequitur:
Verumtamen vias meas in conspectu eius
arguam et ipse erit salvator meus. Cum
Paulus apostolus dicit: Si nosmetipsos diiudica-
remus non utique diiudicaremur, eo tunc
dominus salvator invenitur quo nunc peccatore
dum perit nimis anobiuntur ipsius reddat
quaeritur. Unde et electi quique culpas suas
inquirunt ut possint culpas
iudicem placare et ne tu postmodum
invenire salvatorem accedunt quem districte

modo iudicem metuunt. Nam qui sibi
nunc in culpa parcit ei postmodum in pena
non patitur. Dicit igitur: Verumtamen vias
meas in conspectu eius arguam. Et ne vo-
luntas de hac argutione sequatur
adiungit: Et ipse erit salvator meus.
Sequitur: Non enim veniet in conspectu eius
omnis ypocrita. Cum constet quod iudex ve-
niens agnos ad dexteram edos vero
ad sinistram ponat quia nunc ypocrita
in conspectu eius ypocritam non esse veni-
turus qui inter edos erit ad sinis-
tram iudicis apparebit. Et sciendum
quod duobus modis in conspectu domini
venimus. Uno quidem hoc quo sub peni-
tentia subiecti prevenientes in eius nos
conspectu ponimus et flendo diiudicamus.
Nam quotiens contritionis mente potestate
ad semetipsum redeuntes contionens in conspectu
illius stamus. Unde rex quoque propheta
dicit: Elyam dicit: Vivit dominus deus israhel
in cuius conspectu sto. Alio quoque modo
in conspectu domini venimus cum in extremo
iudicio ante tribunal eius assistimus.
Ypocrita vero ultimum examen sui in
conspectu iudicis venit. Et quia modo
culpas suas considerare et deflere dis-
simulat in conspectu domini venire recu-
sat. Sunt enim iusti viri cum districtae
venturi iudicii contemplantes peccata sua
ad memoriam reducunt deflent que
commiserunt districte se iudicant ne
iudicentur. Ita ypocrite quo exterius
hominibus placent eo se intus hominibus
aspicere negligunt totosque se in verbis
proximorum fundunt quia sic se hominibus
ab hominibus pensant cum mentem
proverbia sue laudis sparserunt mentem
hanc cognitionem reducunt quippe in-
qua considerant ubi interim iudi-
cem offendunt nil de eius districtione
metuunt quia sic se placuisse ceteris
hominibus credunt. Nam si tercie eius
ad mentem reducunt hoc ipsum quod
in mala intentione pocius placent ho-
minibus plus timerent. Dicit itaque: Quia
non veniet in conspectu eius omnis
ypocrita quia districtionem dei ante o-
culos non ponit dum placere humanis
oculis concupiscit. Nam si mente suam
despiciens semetipsum in conspectu
dei poneret profecto iam ypocrita non
esset. Sequitur: Audite sermonem meum et enig-
mata percipite auribus vestris. Per hoc quod
enigmata nominat figuratione se lo-
qui locutiones denuntiat. Unde apte
quoque fidei nostri voce subditur: Si fue-
ro iudicatus scio quia iustus inveniar.
Et abscondam enim beatus iob persona non
discrepat cum hoc ipse foris de semet-

Ipso loquitur qui de illo vitae hosti eius interius dixerat. Vidisti servum meum Job quod non sit ei similis super terram. Et quidem idem vir valde et interius quod de se memorat quia quasi de iusto Deus dicit. Aliud est enim iustum esse, aliud ei similem non esse. Similiter igitur de semetipso sensit qui dum iustus sine comparatione extitit, non se peccatorem sed iustum tamen non invenire posse memoravit. Hoc tamen in eius verbis videtur dici homines (?) quod qui superius dixit: Vias meas in conspectu eius arguam, et in his dicit: Consumere me vis peccatis adolescentiae meae, et peccata sua subtiliter agnoscens adhuc longe inferius adiungit: Signasti quasi in sacculo delicta mea, nunc ait: Scio quod iustus inveniar. Neque enim simul convenire queunt peccata et iusticia. Sed sanctus vir sibi iniquitatem tribuens et omnipotenti domino purgationem suam, et peccatorem se cognoscit ex se et iustum se fieri non ignorat ex munere, qui in toto quoque opere potens ex simulatione gratia meruit flagella sustinere. Iam quasi se in iudicio iustum inveniri gaudet quia ante iudicium percussum se videt. Unde et ei longe inferius dicit: Signasti quasi in sacculo delicta mea, statimque subdidit: sed curasti iniquitatem meam. Etsi ergo iustum in iudicio inveniri se memorat, nequaquam se iuste flagellatum negat, quia in flagello eius dominus non peccata studuit tergere, sed merita augere. Sequitur: Quis est qui iudicetur mecum? Veniat.

Sancti viri ita se moribus suis deo auctore custodiunt, ut omnino vel accusentur exterius non inveniantur, in cogitationibus non suis tanta se cautela circumspiciant ut si fieri valeat semper irreprehensibiles interni iudicis oculis assistant. Sed quantum augere possint ne exterius labantur minime, tantum interius agere nequaquam possunt ne minus labantur in cogitatione. Humana enim conscientia eo ipso quo abiciamus (?) cedit semper in lubrico est. Unde fit ut etiam sancti viri frequenter labantur. Beatus ergo Job tam voce sua quam ex voce electorum loquens dicit: Quis est qui iudicetur mecum? Veniat. Quia cum exterioribus actibus unde reprehendatur non habet, libere accusatorem quaerit, quia non etiam in secretis cordis sentit ipsa non unquam de subita cogitatione reprehendenda. Post hoc fortasse subdidit: Quare tacens consumor? Tacens enim consumitur qui de subita se cogitatione reprehendens apud semetipsum dente conscientiae sive mordetur. Ac si aperte dicat: Sic vivi ut accusatorem exterius nullum timerem, verumtamen sic vivissem ut me intus memetipsum accusare conscientiam non haberem. Tacens enim consumitur qui intus unde se mordeat invenit. Sequitur:

Duo tantum ne facias mihi et tunc a facie tua non abscondar. Hoc loco quid dei faciem nisi claritatem visionis debemus accipere, qua dum peccata respicit punit? A qua videlicet etiam iniustus absconditur, si duo quae postulat non amoveantur. De quibus subditur: Manum tuam longe fac a me, et formido tua non me terreat. Quibus videlicet duobus quid aliud per prophetiae vocem quam tempus gratiae et redemptionis inquit? Lex namque sub percussione vindicte ultionis populum tenuit, ut quisquis sub illa peccaret protinus morte puniretur, ut plebs instituta non ex amore sed ex timore domino serviebat. Nunquam vero impleri iusticia per timorem potest, quemadmodum Johannis vocem perfecta caritas foras mittit timorem. Et Paulus adoptivos filios consolatur dicens: Non accepistis spiritum servitutis iterum in timore, sed accepistis spiritum filiorum adoptionis in quo clamamus Abba pater. Ex voce igitur generis humani legalis percussionis duriciam tollere cupiscens atque formidinem ad dilectionem pervenire appetens, quae duo a se omnipotens deus ut longe faciat exorat dicens: Manum tuam longe fac a me et formido tua non me terreat. Id est percussionis duritiam remove et formidinis pondus tollere, sed irradiante gratia dilectionis spiritum serenitatis infunde. Quia si longe a percussione et formidine non fuero, scio quia a districtione tui examinis non abscondor, qui in conspectu tuo iustus esse non valeo, qui tibi non per dilectionem sed per formidinem servio. Sequitur: Et post eam redemptionis suae promptiam quasi familiaris ac corporalis quaerit ut propheta et audiat qui ignorat et in his audiatur quod nomine (?) protinus adiungit: Voca me et ego respondebo tibi, aut certe loquar et tu responde mihi. Quia dum humanis oculis passibilem carnem assumit, sua humilitate (?) peccata apperit quae et intellebant et nesciebant. Unde subditur: Quantas habeo iniquitates et peccata, scelera et delicta ostende mihi. Quamvis vocare et videre intelligi et aliter possit. Vocare enim deum est nos amando et eligendo respicere. Respondere autem iam et amori illius bonis operibus parere. Ubi aperte addidit: Aut certe loquar et tu responde mihi. Loquimur namque in eius faciem per desideria nostra postulamus. Videlicet non deus loquentibus nobis respondere; ut amatus aperte. Sed quia quisquis etiam desiderio anhelat, semetipsum subtiliter reprehendens facta sua discutit et neque invenit sic nequo (?) auctori suo faciem

offen-
ditur querit breviter subiungit quantas habeo
iniquitates et peccata scelera mea et delicta
ostende michi. Iste in hac vita misericorditer laborat
ut semetipsos inveniant et inventos
flendo atque corrigendo ad meliora perducant. Et quamvis inter iniquitatem et peccatum
nichil distare perhibeat Iohannes apostolus qui
ait iniquitas peccatum ipso tamen usu lo-
quendi plus iniquitas quam peccatum sonat et
omnis se homo liberius peccatorem fatetur
iniquum vero dici nonnunquam erubescit.
Inter scelera vero et delicta distat quod
scelus etiam pondus peccati transcendit delic-
tum vero pondus peccati non transcendit quia et cum
offerri sacrificium per legem iubetur mini-
me precipitur. Sicut pro peccato ita etiam
pro delicto et non magis sceleris mole et de-
lictum vero plerumque in sola cogitatione. Unde
per psalmistam dicitur delicta quis intelligit
quia videlicet peccata operis tanto citius agnoscun-
tur quanto exterius videntur peccata vero cogita-
tionis eo ad intelligendum difficilia sunt
quo invisibiliter perpetrantur. Sanctus igitur vir cum
tanto desiderio animus aperire ventilo in-
dici desiderat michi tanto se subtilius ...
examinat quanto minus cogitat ne [illegible]
[illegible] liber assistat et ostendi sibi ex-
optat ubi displicet ut hoc ... per penitentiam
puniat. Sequitur. Sunt dividuntur in iudica-
bili fiat. Sed inter hec meminisse oportet
quanta peregrinationis nostre pena et penalis
qui in eam cecitatem venimus ut nosmet-
ipsos ignoremus. Perpetravimus mala nec
tamen ea celerius deprehendimus ut profecto. Ex-
clusa quippe a luce veritatis nil nisi mis-
tenebras invenit et plerumque in peccati fove-
am pedem porrigit et nescit quia nimirum
de sola exilii sui cecitate patitur quia ab
illuminatione dei repulsa et semetipsam vi-
dere perdidit quae auctoris sui faciem non
amavit. Unde et subditur. Cur faciem tuam
abscondis et arbitraris me inimicum tuum.
Humanum genus contemplationis intime luce
fruitur in paradyso sed sibimetipsi placens
quo a se recessit lumine conditoris recessit
perdidit eiusque faciem ad ligna paradysi
fugit quia per culpam inde metuebat quem
amare consueverat. Sed cum per culpam
venit in penam. Experta ante dampno
rem reddit quia quisquis fuit culpe sine
tenebras invenit atque illam faciem qua ti-
muit in culpa exceptatam requirit ex pe-
na ut iam caliginem cecitatis sue fu-
giat atque hoc ipsum ex auctore suum
non videre vehementer perhorrescat quo vel
desidio quominus. Sanctus vir clamat
Cur faciem tuam abscondis et arbitraris
me inimicum tuum. Quia me ut ante
tuum aspectus visionis tue lumine
non frueres quia in mobilitate cordis

humanum subsequenter adiungit. Contra folium
quod vento rapitur ostendis potentiam tuam
et stipulam siccam persequeris. Quid est homo
nisi folium qui vel in paradyso ab arbore
cecidit. Quid est nisi folium quod tempta-
tionis vento rapitur et desideriorum
flatibus levatur. Mens quippe humana quot
temptationes patitur quasi tot fati-
bus movetur. Hanc etenim plerumque in-
perturbata ira succedit letitia luxurie stimulis urgetur
estu avaricie longe lateque que
terrena sunt ambienda tendit aliquan-
do hanc superbia elevat alias vero in ordina-
tus timor in infimis deponit. Quia
ergo tot temptationum flatibus levatur
et dicitur recte folio homo comparatur.
Unde bene quoque per prophetam dicitur. Cecidimus
quasi folium universi et iniquitates
nostre quasi ventus abstulerunt nos. Quasi
ventus nos quippe iniquitas abstulit
quia nullo fixos virtutis pondere in va-
nam elationem levavit. Unde et post
folium etiam stipula appellatur homo.
Qui enim arbor fuit in conditione folium
factus est a semetipso in temptatione sed
post stipula apparet in deiectione
quia enim de alto cecidit folium quia non
in eternum terre proximus fuit et cum
stare videbatur stipula esse memo-
ratur. Sed quia iudicantes intimamo-
nus perdidit iam stipula sicca est. Con-
siderat itaque vir sanctus et homo quante
vilitatis sit et deus quante districtionis
et dicat. Contra folium quod vento rapitur
ostendis potentiam tuam et stipulam siccam perse-
queris. Ac si aperte deplorans dicat. Cur
tanta fortitudine impetis eum quem
sic infirmum esse in temptatione cogno-
scis. Sequitur. Scribis enim contra me
amaritudines. Quia enim omne quod loqui-
tur transit quod vero scribimus manet de-
us non loqui sed scribere amaritudines
dicitur. Quia eius supra nos eius flagella
permanent. Semel quippe peccanti ho-
mini deus et iratus est et interitum ibi
et sepe apparentes angeli hominibus
precepta dederunt. Moyses legislator
predicationem peccati cohercuerunt. Unigeni-
tum patris ad nos redimendos ve-
nientes moriendo mortem absorbuit vitam
eternam denunciavit nobis quia ostendit
in se. Sed tamen illa que in paradyso da-
ta est de morte sententia
ab initio mundi humani generis usque in fine
seculi non mutatur. Quid est enim
qui vivit et non videbit mortem. Unde
per psalmistam dicitur. Ira tua
et quis resistet tibi ex tunc ira tua
quia ex quo peccavimus in paradyso homi-

I Io. 3

Scelus et delictum differunt

Levi. 6

Homo qualiter quasi fuit in paradiso

xii

atque semel de mortalitate carnis necessitatem fixit. Que ante et usque adultam
iuventam nisu meo valebit dicere. Scribis
contra me amaritudines. Ubi adhuc
subditur: Et consumere me vis peccatis
adolescentie mee. Certe vir iste sanctus
in iuventute sua se peccasse non invenit
adolescentie facta pertimescit. Sed
sciendum est quia sicut in corpore ita
sunt etiam in mente etatis incrementa.
Prima quippe hominis etas est infantia
cum et si innocenter vivit nescit tamen
fari in notitiam qua sit. At deinde pu-
ericia sequitur in qua iam valet dicere
quod vult. Cui succedit adolescentia que
videlicet prima et prima in operatione. Cui sequitur
iuventus scilicet apta fortitudini. Ac postre-
mo senectus et per hoc iam congrua
maturitati. Certe iam adolescentiam divi-
nus et in se bonum fuerit in magna mentis
maturitate persistunt. Nonnunquam adme-
moriam actionum suarum initium reducunt
sed tamen de suis primordiis reprehen-
dunt quem cum eminentiore mente aliquando
perpenderint quia eo indiscretos esse
fuisse inveniunt quo discretionis ar-
tem postmodum plenius consecuti sunt. Tunc
ergo priorem sancti viri adolescen-
tie peccata formidant. Ecce si ad ipsam
litteram est tenendum sic sunt consi-
derandum et quia quia sunt peccati
minorem et solum si et illud sit in sua me-
tuunt quod infirma etate deliquerunt.
Sequitur: Posuisti in nervo pedem me-
um et observasti omnes semitas meas
et vestigia pedum meorum considerasti.
In nervo Deus pedem hominis ponit
quia firmitatem illius forti discretionis
sue sua ligamine. Cuius omnes semitas
observat quia subtiliter singula eius quoque
diiudicat semita eum agnoscit et
solet esse qua via eterna ante nicas
actiones non in metu semitas suas ac
omnium cogitationes accipimus. Deus
itaque omnes semitas observat qui in sin-
gulis quibusque nostris actionibus etiam cogi-
tationes pensat et vestigia pedum
considerat. Certe iam intentiones motum
operum qua recte ponantur examinat.
Ne et hoc quod bonum agitur nostro
desiderio agatur, possunt quoque per
pedum vestigia quedam mala signi-
ficari. Pes in corpore est vesti-
gium in via et plerumque dum quedam
prave agimus intuentibus sic scaba
exemplum mali prebemus et quasi inflexo
extra viam pede sequentibus vestigia di-
storta relinquimus dum prava opera
ad scandalum aliena corda provoca-
mus. Valde ergo laboriosi sumus et custo-

dire ne mala homo facere audeat vel
bonis actibus perniciem cruciatus et tunc
ita opera sumpsit ei cogitatio illudat que
tamen cuncta omnipotens Deus subtiliter eva-
minat atque in iudicio singula resipiscat.
Sed quia homo qui carnis sue infirmitate
constringitur quique cuncta valeat subtiliter
assurgere atque in confusa cogitatione tamen
dimensum tenere. Unde apte subditur: Qui
quasi putredo consumendus sum et quasi ve-
stimentum quod comeditur a tinea. Sicut enim
vestimentum de se exorta tinea comeditur
ita homo in semetipso habet putredinem de qua
consumitur. Atque hoc est quod est unde consumi-
tur. Non sic enim intelligi et aliter potest. Ubi ex
voce temptati hominis dicitur qui quasi
putredo consumitur. Dum carnis sue cor-
ruptione constringitur. Cui quia in munda temp-
tatio non aliunde sed a semet ipso nascitur
in ore tinee carnem temptatio quasi
vestem de qua exit consumit. Insemet
ipso quippe habet homo unde temptetur. Cum
ergo tinea vestem consumit que exveste
eadem processit. Sciendum quoque quod tinea
sine sonitu perforat vestimentum et plerumque ita
cogitatio subsigit mentem ut mens ipsa
non sentiat nisi postquam fuerit eius aculeo
transfixa. Hinc ergo dicitur quod homo tamquam
vestimentum a tinea comeditur. Quia non
nunquam temptationum nostrarum vulnera non cogno-
scimus nisi per quam abeis confossi in mente
fuerimus. Certe nam videlicet infirmitatis nostram hinc
adhuc sanctus vir considerans adiungit:
Homo natus de muliere brevi vivens tempore
repletur multis miseriis. Sancte scripture eloquio mulier
aut pro sexu ponitur aut pro infirmitate.
Pro sexu quippe sicut scriptum est: Misit Deus
filium suum factum ex muliere factum sub lege. Pro
infirmitate vero per quemdam sapientem dicitur:
Melior est iniquitas viri quam bene faciens
mulier. Vir namque mens infirma vel indiscreta ac-
cipitur et sepe contingit ut etiam discretus
quisque subito labatur in culpa atque
indiscretus alius et infirmus bona exhi-
bebit operatione. Sed is qui indiscretus est
atque infirmus non nunquam de eo quod bene egerit
elevatur atque in culpa gravius cadit. Discretus
non quisque etiam ex eo quod male se e-
gisse intelligit ad discretionis regulam
arctius reducit et inde altius ad iustitiam
proficit unde a iustitia cecidisse vi-
debatur. Certe nam recte dicitur: Melior est
iniquitas viri quam bene faciens mulier. Quia
non nunquam etiam culpa fortium occasio.
Hoc in loco mulieris nomine quid nisi in-
firmitas designatur dicitur: Homo natus
de muliere. Alioquin si apte diceretur: Quid in
se habet fortitudinis et qui natus est ex
infirmitate brevi vivens tempore repletur
multis miseriis. Ecce sancti viri vocibus

De temptatione que in nobis est

Consumimus sicut homo a qui putredo

Temptatio que ab extra que tynea consumit

Indigentia nostra nostram miseriam manifestat

pena hominis breviter expressa est quia et angustatur ad vitam et dilatatur ad miseriam. [U]bi enim subditur consideretur omne quod hic agitur pena miserie est. Ipsa etenim corruptionem mentis sumere ad necessaria atque concessa miseria est. Ecce contra frigus vestimenta, contra famem alimenta, contra estum frigora requirimus. Quod multa cautela custodimus salutem corporis; quod cauta custodia amicitie amissa cum gravi labore reparatur et tamen recepta sit in dubio; et quid hoc aliud quam mortalis vite miseria est? Quod amamus amicos et timemus suspecti ne offendi valeant. Formidamus inimicos atque securi de eis non sumus. Utique quos formidamus quod plerumque inimicis sic confidenter quasi amicis loquimur, et nonnumquam plura verba proximorum et multum nos fortasse diligentium quasi verba suscipimus inimicorum. Et qui falli numquam vel fallere nolumus ex cautela nostra gravius erramus. Quid itaque hoc nisi humane vite miseria? Quod amissa celesti patria repulsus homo delectatur exilio, gravatur curis et tamen cogitare dissimulat quam grave sit quod multa cogitat; quod privatus est interiori luce et tamen in hac vita diu vult perpeti cecitatem suam. Quid hoc aliud quam de pena nostra nata miseria? Sed ex humanis diu hic stare desiderat, nequaquam tamen cursu mortalis vite impellitur ut egrediatur. Unde et recte subiungitur:

Qui quasi flos egreditur et conteritur et fugit velud umbra et nunquam in eodem statu permanet. Quasi flos enim egreditur qui nitet in carne sed conteritur quia redigitur in pulverem. Quid enim sunt nati homines in mundo nisi quidam flores in campo? Tendamus oculos cordis nostri in hac latitudine mundi presentis et ecce quasi tot floribus quot hominibus plenus est. Vita quippe in carne flos in feno est. Unde bene per psalmistam dicitur: Homo sicut fenum dies eius et sicut flos agri sic efflorebit. Ysaias quoque ait: Omnis caro fenum et omnis gloria eius sicut flos agri. Homo etenim more floris procedit ex occulto et subito apparet in publico, qui statim ex publico per mortem retrahitur ad occultum. Carnis nos viriditas ostendit sed ariditas pulveris ab aspectibus retrahit. Qui quasi flos apparuimus qui non eramus, quasi flos arescimus qui temporaliter apparebamus. Et quia per momenta homo cotidie compellitur ad mortem, recte adiungitur: Et fugit velud umbra et nunquam in eodem statu permanet. Sed cum sol cursu suo indesinenter pergat et nunquam se stabilem figat, cur cursus vite hominis umbre potius quam soli comparatur, nisi quia amisso amore conditoris calore cordis perdidit

et in ipso in spatio iniquitatis sue frigore torpescit? Quia iuxta vocem veritatis habundavit iniquitas refrigescit caritas multorum. Cum igitur in amore dei calorem cordis non habet, vitam tamen quam diligit tenet sed velud umbra fugit. Unde quoque de illo separamur et quasi secuti sumus umbram. Unde ait dicitur: Et nunquam in eodem statu permanet. Quia de infantia ad pueritiam, pueritia ad adolescentiam, adolescentia ad iuventutem, iuventus ad senectutem, senectus in cursu vite presentis ipsis suis augmentis ad detrimenta impellitur et inde semper deficit unde se proficere in spatium vite credit. Firmum etenim statum hic habere non possumus ubi transitorie venimus. Atque hoc ipsum nostrum vivere cotidie a vita transire est. Homo ante [illegible] videlicet lapsum homo ante culpam here non potuit quia eo stare [illegible]. Sed per quam delinquit in quodam se quasi lubrico mutabilitatis posuit. Et quia cibum comedit vetiti status sui per eum inveniet defectum. Cum tamen mutabiliter non solum extrinsecus sed interius homo quoque patitur dum ad meliora exurgere se conatur, ad ea et eum nutu mutabilitatis sue pondere ad aliud semper impellitur, quia est et nisi in statu suo arta custodie disciplina teneatur, semper in deteriora dilabitur. Cum enim semper stantem deseruit statum, que here potuit amisit. Unde et nunc cum ad meliora nititur quasi contra ictum fluminis conatur. Cum non adinventione ascendit resolvitur sine labore ducitur ad yma. Extrema cum in ascensu labore indefessus ociorum [illegible] sertum porta. Predicatus quippe angusta porta introitum prius sit contendite que ipsi meruit continentes. Fierat [illegible] di non vincit per quam anima semper vergat. Cum igitur homo velud flos nascatur atque conteratur quia sicut umbra fugit atque in statu suo nunquam permanet, cum hac consideratione subiungat audiamus. Sequitur:

Et dignum ducis super huiuscemodi aperire oculos tuos et adducere eum tecum in iudicium. Consideravit quippe supremus omnipotentis dei potentiam et infirmitatem suam deduxit ante oculos se et deinde pensavit quis cum quo ad iudicium veniat. Vidit hominem inde condicionem in publicum et dum [illegible] recte ait: Et dignum ducis super huiuscemodi aperire oculos tuos. Omnipotentia deo aperire oculos est in dubia cernere que fecerat videre. Nam quasi clausis oculis non vult aspicere qui non vult ferire. Unde mox de ipso quoque

ys 40

inditō subiugio z adduce eū tecū in iudiciū Et quia cōteplacōs z adudiciū nementem dm̄ iustus ꝯsiderat ī fir mitatem sua vidz qr mund⁹ psciēter ꝑrim esse nō posse· qui nec esse posset d' immundicia ꝯcepsse atq̄ adiungit Q s pt facere mundū d' ī mundo ꝯceptū semie ꝯcezone tu qui sol⁹ es S qui p se sol⁹ ē mund⁹ pualet mundiciem munda· Homo eñ ī corruptibili carne viuens hūs temptacōnm ī mundici as impssas insemz ipso quia muner eas aborigine traxit spa quoq̄ ꝓ delectacōm carnis ei⁹ ꝯceptus ī mun da z· Vn̄ p̄sta ait Ecce eñ ī iniqtatib⁹ ꝯceptus sum z ī pctīs pepit me mat̄ mea Hinc ē g̃ quod pleruq̄ tempt⁹ z nolens hinc ē qui ī munda quedam ī mente patitur quamis ex iudicio re lucter quia ꝯcept⁹ de īmundicia ē cc die hoc ꝯ tonatur vincē quod z cū gms ane occulte mot⁹ temptacōnū atq̄ ī mundiciam temptacōm cogita tōm enteris neq̄ quaq̄ sibi suam mundiciam ēbuat quia d' in mundo ꝯceptum semie nullus pt mundū fa cere nisi is qui mund⁹ ꝑserzipm solus z eterni g̃iam adlotū mundiciae mento pueniet ꝯceptoris sue viaz respiciat pqua veme atq̄ inde ol ligit quia ex sua d̄tute nō hīc mun diciam viuendi cui de īmundicia sōn est inicium subsistendi· Potest uero hoc in loco intelligi quia btūs Iob i carnacōm redemptoris intuit⁹ solu[...] hominem vidit ī mundo dei[...] mundo semie nō ee cō cep[...]tum· qui sic ī mundū venit ex virz ꝯiuc ne nil hēret d' ī munda ꝯceptōne Neq̄ eñ ex viro z femina s3 ex sancto spū z maria v̄gine ꝓces sit Sol⁹ ergo in carne ꝟiere mund⁹ extitit qui [...] delectacōne carnis tangi non [...] potuit qui nec pctūa lem delec[...]tacōnem huc venit

Explicit liber undecim⁹

Incipit duodecimus

Dis inscorz z tanto solicitus pn̄tem vitam qua sit fugitiua cogi tare quāto studiosi⁹ nouerimt celest pa trie bona etna pendere Exsulis eñ que manencia intus aspicimt fugaz culiencium vero foras sublica atten dunt· Vn̄ tū btūs Iob d' lapsu huiꝰ tpis suam ptulisset· d Homo natus d' mu liere breui viuēs tpe z rursum sic ve lud umbra z nūq̄ ineodem statu pmanz Ad hec d' breuitate vite ei⁹ adiungit Breues dies hominis sūt nūs mensium apud te z· Hoc z eñ apud nos vestit nō esse ꝯsidat qui tanta velocitate cur currit· qr nō apud ꝯpotente dm̄ cūcta labencia stant· apud quē ee innumer̄ nros mensium plibz· Vel ecte in diebus breuitas tpis ī mensibus nō multiplicata qui dierū spacia designatur ꝯtēs g̃o dies bre ues sūt· s3 quia vita nra ꝑ⁹ tendit apd dm̄ nūs nros mensium ꝯesse meorat Vn̄ psalm̄ d' Longitudo dierū ī dextra ei⁹ Sequit Constituisti t'minos ei⁹ qui pteriri nō pnt Cūcta que ī hoc mundo hominibus fiunt absq̄ ꝯpotent' iudicii z occulto ꝯsilio veniūt Nam cūcta deus scientia ꝑsciens ante scl'a decreuit qualr ꝑsecula disponat Statutū quippe iam hōm· ꝑ est qui ut hic mundi ꝑspi tas sequatur quem aduersitas feriat ne electos ei⁹ aut immoderata ꝑsperitas el leuet ne nimia aduersitas grauet· Sta tutū quoq̄ est· qu' in ipa vita mortali tpalr viuat Nam z si anos xv Ezechie regi adiutum addidit ompñs deus cum eum mori ꝑmisit· tūc cum ꝑsciuit esse moriturū Q̄ua ī re questio oritur quomodo ei ꝑ ꝑphetam dicitur Dispone domui tue quia morieris tu z nō vi ues· cui cū mortis sua dicta z ptinus ad ei⁹ lacrimas addita z vita Et ꝑ ꝓ ꝓphetam dnīc dns quo tpe ipe mori mereatur· p largitatem nō tūc illo in tpe ad mortem distulit q̄ ante scl'a ipe ꝑsciuit Nec ꝓpheta vᵗ fallax q' tpe mortis innotuit quo vir ille mori me batur· nec dnīca statuta ꝯuulsa sūt quia ut ex largitate dī ani uite crescerent hoc quoq̄ an scl'a ꝑfixum fuit atq̄ spacium vite quod inopinate foris est additum sine augmēto ꝑsciencie fuit intus statutū Vn̄ g̃o dr̄ Constituisti t'minos qui pteriri nō poterant q' tū intelligi eciam iuxta spm̄ valz quia nō inīqua ī v̄tutibus ꝑficere conam̄ z quedam dona ꝑcipimus a quibus dm̄ nō repulsi ī ymis ī certis Tremo eñ est qui tantum v̄tute apphendit qu' desiderat Lōmps deus interiora discernes tpis spūalibus pꝯectibus modum ponit· ut ex hoc homo quod apphendē nō ꝯnat z nō valet nullus sr̄ elenet q' ne valz Vnde ille quoq̄ egregius pdicator qui raptus ad t'ciū celum fuerat pa dysi archana penetrauerat ꝑ⁹ reuela tōm tranquillus atq̄ intemptat⁹ ee nō

pru̇dcia diuina disponit oīa

Ezechias accepit vite plaga⁹ ad XV

Vtutes hñt mo⁹ z t'm

2 ad Cor 12

vs 38

Is 38 · 20

Valebat. Sed quia omnipotens Deus timores
conspicit hominis qui peccatum non potuit
et elevavit hunc ad agnoscendum subli-
mia et reduxit iterum ad infirma collecta
Da ne mensuram mensuras aspiciens dum
servientes comprehende conterere et non possi-
ne pelagum ... se inter persimiliter coge-
retur in suos timores reddit. Sequitur:

Recede ergo paululum ab eo ut quiescat
donec optata veniat sicut mercenarii
dies eius. Hoc loco recede dicitur virgam
flagelli amove. Nam cum valet
Deo recedente quiescere cum solus ipse sit
requies in quo quisque quanto longe fuerit
tanto fit et inquietior. Itaque sic recede
ab eo dicitur ut intelligatur feriendo.
Ipse autem subiungit: donec optata veni-
at sicut mercenarii dies eius. Mercenarius
quanto longe est a fine operis tanto tardius
ducitur mercedem. Ita vir quisque sanctus
hac vita positus dum longe ab eterna vi-
ta presentem se conspicit longe se esse ab eternis
gaudiis gemit. Quid est ergo dicere: recede
ab eo paululum ut quiescat, nisi ea
flagella vite presentis subtrahere et bona
eterne quietis ostendere. Unde et apte
quieti adiungitur: donec optata veniat
sicut mercenarii dies eius. Tunc itaque hoc
optata sicut dies mercenarii venit
cum eternam requiem prospectione sui
laboris accipit. Quam non accipit vite presentis
spectat. Adhuc beatus Job humanum genus
multis miseriis repletum quale sit
... despectum insinuat, quia itaque ita in
sensibilia hoc prius videantur narrat ...

Lignum habet spem: si praecisum fuerit rursum
virescit et rami eius pullulant. Si senuerit
in terra radix eius et in pulvere mortuus
fuerit truncus eius, ad odorem aque germi-
nabit et faciet comam quasi cum primum est plantatum.
Homo non cum mortuus fuerit et nudatus
atque consumptus, ubi quaeso est? Sed quia hoc in
latius prius debemus sensum adnectere de-
dicere et qualiter hoc iuxta spiritum intelligi
debeant perscrutari. In scriptura etenim sacra
ligni nomine aliquando crux, aliquando vir iustus
aut etiam iniustus, aliquando incarnata Dei
sapientia figuratur. Crux enim per lignum sig-
natur cum dicitur: Mittamus lignum in panem eius.
Lignum quippe in pane mittere est dicto
corpori eius crucem adhibere. Rursum ligni
nomine vir iustus vel etiam iniustus exprimitur,
sicut et per prophetam Dominus dicit: Ego Dominus
humiliavi lignum sublime et exaltavi
lignum humile. Quia iuxta eiusdem Veri-
tatis vocem, omnis qui se exaltat humi-
liabitur et qui se humiliat exaltabitur. Salomon
quoque ait: Si ceciderit lignum ad austrum
aut ad aquilonem, in quocumque loco ceciderit
ibi erit. Iustus enim in morte sua

ad austrum cadit, peccator ad aquilonem, quia
et iustus per fervorem spiritus ad gaudia ducitur
et peccator cum apostata angelo qui dixit:
Sedebo in monte testamenti in lateribus
aquilonis, in frigido suo corde reproba-
tur. Rursum per lignum incarnata Dei
sapientia figuratur, sicut de ea scriptum est:
Lignum vite est his qui apprehenderint
eam. Et sicut ipse ait: Si in viridi ligno
hoc faciunt, in arido quid fiet? Hoc
itaque loco cum lignum praefertur homini,
quid hominis nisi carnalis quisque accipi-
tur? Et quid ligni nomine nisi ipsa ...
que vita signatur? Lignum enim habet spem:
si praecisum fuerit rursum virescit, quia cum
in morte passionis praecisa est ...
affecta in eterne vite viriditatem resurgit.
Et qui hic virebat per fidem illic vi-
rescit per speciem, et rami eius pullulant,
quia post eius passionem fide-
les quique ad amorem patrie celestis
multiplicantur et viriditatem vite spiritalis
accipiunt, dum hinc praedicatori fortiter congra-
tulantur. Sequitur: Si senuerit
in terra radix eius et in pulvere mortu-
us fuerit truncus eius, ad odorem aque
germinabit et faciet comam quasi cum primum
plantatum est. Quid radix nisi in sancta
praedicatio, quia ab ipsa oritur et in ipsa
subsistit? Et quid terre vel pulveris
nomine nisi peccator accipitur? Cui voce
divina dicitur: Terra es et in terram ibis. Unde
et sicut iuxta aliam translationem: pulvis es
et in pulverem reverteris. Iuste igitur
in terra radix senescit cum in pulvere
truncus emoritur, quia apud [illegible] corda
peccatorum eius praedicatio despecta [illegible]
temporis viribus effecta creditur. Et
in pulvere truncus emoritur, quia inter
manus persequentium corpus illius exani-
matur. Iuxta vocem enim Sapientie visi
sunt oculis insipientium mori, et estimata
est afflictio exitus illorum. Sed iste cum
radix in terra senuit et in pulve-
re truncus emortuus est, ad odorem
aque germinavit, quia [illegible] passio-
nem Spiritus sancti [illegible]
cordibus ex suis operibus germen
virtutis fecit. Aque enim appellatione
non numquam Spiritus sancti infusio signari
solet, sicut scriptum est: Si quis sitit
veniat ad me et bibat. Qui autem bibe-
rit ex aqua quam ego dabo ei non si-
tiet in eternum. Et faciet comam quasi cum
primum plantatum est, quia succiso trunco co-
mam fecit, et extincto corporali vita
suae passionis exemplo multorum
corda suscitavit et eosdem ad viriditatem
virtutis induxit. Non autem dicitur quasi cum primum
plantatum est, sed quasi quod hic ...

aque secundum plantationem. Et quia prima videlicet plantatio non in ope nostra sed in potentia conditoris est. Et quia cuncta que agere elegit sicut prius interius conspicimus atque disponit, sicque modo exterius perficit. Unde dicitur: Faciet comam quasi cum primum plantatum est. In viriditate suam ostendit necessitate operis qua prius fuit in potentia conditoris. Potest etiam nomine ligni ipsa natura humanitatis intelligi que subsistit, que videlicet in radice senescit in terra cum natura carnis deficit in pulverem redacta. Cuius in pulvere truncus moritur quia extinctum corpus a sua specie dissipatur, sed ad odorem aque germinat quia per adventum sancti spiritus resurgit et faciet comam quasi cum primum plantatum est, quia ad illam speciem redit ad quam percipiendam conditus fuerat, si in paradyso positus perstare voluisset. Sed fortasse etiam de ipso Redemptore omnium capite duo modo valet intelligi. Iuxta hoc namque quod perdidimus quia de semetipso ait: Si in viridi ligno hec faciunt, in arido quid fiet? Et enim lignum viride et nos lignum aridum dixit, quia ipse in se vim divinitatis habuit. Nos vero qui puri homines sumus lignum aridum appellamur. Habet ergo lignum spem si precisum fuerit, quia rursum virescit, quia si et occidi per passionem potuit, per resurrectionis gloriam rursus ad viriditatem vite pervenit. Cuius rami pullulant quia ex resurrectione illius multiplicati longe lateque fideles creverunt. Cuius radix intra senuit quia eius predicatio in decore perfidie quasi despecta fuit. Et in pulvere truncus emoritur, quia in corde persequentium quod perfidie sic vento levabatur contemptibilis et despectus fuit, quia peremptum potuit occidi. Sed ad odorem aque germinavit quia potente divinitate extincta caro illius claritatem reddiit, impetra quod scriptum est: Quem Deus suscitavit a mortuis. Quem cum Deus dicitur et extinctam carnem unigeniti filii sancta trinitas, id est pater et filius et spiritus sanctus, resuscitavit et fecit comam quasi cum primum plantatum. Et quia illa apostolorum debilitas que in morte illius expavit et ter negavit et negando arruit, resurrectionis illius gloria rursus ad fidem vivit. Sciendum ligni comparatione quod omnis homo nisi pulvis et cinis subditur: Homo vero cum mortuus fuerit et nudatus atque consumptus, ubi queso est? Nullus homo sine peccato est nisi ille qui in hoc mundo ex peccato non venit. Et quia omnes in culpa ligati ipsa amissione iustitie morimur, concessa prius in paradyso veste innocentie nudamur, interitu et carnis subsequente consumimur. Homo itaque peccato moritur, in culpa nudatur, atque consumitur in pena. Hanc nuditatem patris filii tegere dignatur et pater qui eo redeunte dixit: Cito proferte stolam primam. Prima quippe stola est vestis innocentie quam homo bene conditus accepit, sed male persuasus perdidit. Contra hanc nuditatem dicitur: Beatus qui vigilat et custodit vestimenta sua ne nudus ambulet. Vestimenta quippe custodimus cum precepta innocentie servamus in mente, ut cum iudicii culpa nudat, admissam redeuntes innocentiam prima operiat. Sed ante dicitur: Ubi queso est? Quia peccator homo ibi stare noluit ubi conditus fuerat, dum esse prohibetur patriam, nolens per a peregrinatione non sua diligit et in ea expellitur. Ubi enim est qui in eius amore non est? Ubi vim esse dicitur. Sequitur: Quomodo si recedant aque de mari et fluvius vacuus factus arescat, sic homo cum dormierit non surget. Mare mens hominis et quasi fluctus maris sunt cogitationes mentis que aliquando per iram tumescunt, per gratiam tranquille fiunt, per odium cum amaritudine defluunt. Sed cum homo moritur aque maris recedunt, quia iuxta psalmiste vocem: In illo die peribunt omnes cogitationes eorum. Scriptum de moriente scriptum est. Amor quoque et odium simul pereunt. Arescit quoque fluvius vacuus factus, quia subducta anima vacuum remanet corpus. Quasi enim alveus fluminis vacuus ita est corpus exanime. Quia inter vigilanter intuendum est quod vita prius videlicet quo usque anima in corpore moratur mari et fluvio comparatur. Aqua enim maris amara est, fluvius dulcis. Et quia hic viventes in quibusdam amaritudinibus afficimur, modo autem dulcedine tranquilli acquiescimus, nescimus pertinet vite decursus comparatione exprimitur maris et fluminis. Sed inter hec dicendum valde videtur esse quod subditur: Sic homo cum dormierit non resurget. Dum itaque laboramus sit in veritatis rectitudine cum non tendimus. Quomodo autem dicitur non resurgit cum scriptum sit: Omnes quidem resurgemus sed non omnes immutabimur. Et rursum: Si in hac vita in ipso cum sperantes sumus, miserabiliores sumus omnibus hominibus. Et per semetipsam veritas dicit: Omnes qui in monumentis sunt audient vocem eius et procedent qui bona fecerunt in resurrectionem vite. Sed subiuncta sua indicat que distinctio in premissa lateat. Nam subditur: Donec atteratur celum non evigilabit nec consurget de somno suo. Liquet enim quia non resurgit sed donec atteratur celum, quia nisi huius mundi finis advenerit humanum genus a somno mortis ad vitam non evigilabit. Pro ergo quia omnimodo

Luc. xv.
Stola prima gratia hominum fuit innocentia
F
Apoc. 16.
causa
prius
B
quia vero ubi cecidit
qua
G
Mens hominis cogitatio ... mare, fluctus eius
C
Ps.
Ecc. 9
B
ad Cor. 15
miserabiliores sumus
Jo. 5.
C
Job ... in die sue
D
H

non resurget, sed quia ante conditionem celi
generis nunc resurgat insinuat.
Notandum quoque est cur pagina sacri eloquii
hominem mortuum diceret inferius non mor-
tuum sed dormientem nominat. Cumque de
sompno suo nunc consurgere dominus celum
aeterne nature nisi cum pateretur datur
intelligi quia in comparatione legum com-
venit hominem mortuum peccatorum memorat
a vita scilicet iustitie extinctum. Ubi autem de
morte carnis loquitur non hanc mor-
tem sed sompnum maluit vocare, ipse pro-
cul dubio resurrectionis insinuans quia sicut
citius homo a sompno evigilat, ita concite
ad conditoris nutum a morte corporis re-
surgit. Vehementer enim ab infirmis men-
tibus non mors pertimescitur. Sompni autem
vocabulum admodum timetur. Unde et Paulus
discipulos admonens dicit: Nolumus autem
vos ignorare, fratres, de dormientibus, ut
non contristemini sicut et ceteri qui spem non
habent. Si enim credimus quia Ihesus mortuus est
et resurrexit, ita et deus eos qui dormierunt
per Ihesum adducet cum eo. Sciendum est quia predicator
egregius mortem domini mortem vocat, mor-
tem autem fidelium domini non mortem sed somp-
num nominat. Christi quia infirma audi-
entium corda respiciens medicamentum
predicationis sue mira arte componit et il-
lum quem iam resurrexisse noverant
eius mortuum insinuare non dubitat;
eos vero qui nondum resurrexerant ut
spem resurrectionis insinuet non mor-
tuos sed dormientes vocat. Christo enim
velatur dicere mortuum quem auditores ia(m)
resurrexisse cognoverant, et velat di-
cere mortuos quos resurgere vix cre-
debant. Beatus igitur Iob quem dicit mortuos
ad vitam rursus evigilare non dubitat,
eos dormientes vocat quia mortuos
appellat. Sequitur: Quis michi hoc tribuat ut
in inferno protegas me? Prima ante ad-
ventum mediatoris dei et hominum omnis
homo quamvis munde placatam vite
fuit, et ad inferni claustra descendit. Du-
bium non est quia homo qui per se non ce-
cidit per se ad paradysi regnum redire non
potuit nisi veniret ille qui sine mis-
terio incarnationis paradysi eiusdem
nobis iter aperiret. Unde et post culpam hominis
ad paradysi aditum romphea flammea po-
sita esse memoratur. Que et versatilis di-
citur, quia aliquando veniret tempus ut et remo-
veri potuisset. Nec tamen ita iustorum ani-
mas ad infernum dicimus descendisse
ut in locis penalibus tenerentur, sed esse su-
periora inferni loca, esse alia inferiora
credenda sunt, ut in superioribus iusti requi-
escerent, et in inferioribus iniqui punirentur.

Unde in psalmo propheta prememinens se divine gratie
dicit: Eruisti animam meam ex inferno
inferiori. Beatus igitur Iob ante mediatoris
adventum ad infernum se descendere
sciens conditorem suum illuc protectorem
postulat ut a locis penalibus alienus
existat. Ubi dum ad requiem ducitur a
suppliciis abscondatur. Unde subditur: Et
abscondas me donec pertranseat furor
tuus. Furor enim omnipotentis dei in hoc
tempore vim sue districtionis peragit
cum viventes indigne dignis suppli-
ciis diiungit. Tum furor iste quidem
transit sed in fine perficit quia modo agi-
tur sed in iudicii termino consumatur. Tamen
iste furor quoniam ad electos attinet in re-
demptoris nostri adventu periisse quia
eos ab inferni claustris ad paradysi gra-
tia mediator dei et hominum dum illuc
ipse pie descenderet reduxit. [illegible] non
sciendum est quod furoris nomine divine
non congruit quia naturam dei simplicem
perturbatio nulla confundit. Unde ei di-
citur: Tu autem dominator virtutis cum tranquillitate
iudicas et cum magna reverentia dispo-
nis nos. Sed quia iustorum anime pro me-
diatoris adventum erant ab inferni lo-
quamvis non penalibus quiete liberande
hoc quoque iustus vir providet et protinus
subiungit: Et constituas michi tempus in quo
recorderis mei. Ecce ubi venit plenitudo
temporis misit deus filium suum natum ex muliere
factum sub lege ut eos qui sub lege
erant redimeret. Hanc itaque redemp-
tionem vir dominum presciens in qua erat
nil exoptans exclamandi sic ipse ait hic
et hec celes in corde tuo, tu scio quia
universorum memineris apud omnipotentem
deum tempus filii constituisti sue recordatio-
nis pacem. Sicut enim quod incarnatio-
nis dicitur: Et ego si exaltatus fuero
a terra omnia traham ad meipsum omnia
electa. Ipso enim ab inferno rediens deus
electos simul et reprobos tenet sed illa ex
inde omnia sustulit que sibi inhesisse
presciunt. Unde etiam per Osee prophetam dicit:
Ero mors tua o mors, morsus tuus
ero inferne. Id enim occidimus agimus
ut non sit ereo autem quod mordemus par-
tem abstrahimus partemque relinquimus.
Prima igitur in electis suis dominus funditus
occidit mortem, mors mortis extitit.
Prima non omnino perimit relinquit non
occidit funditus sed momordit infernum.
Dicit ergo: Ero mors tua, o mors; mor-
sus tuus ero inferne, quia sublatis electis
ex parte affligo. Dicat ergo beatus Iob sic
adventum ad inferos redemptoris
sui previdet quod futurus predixit et dicat

Quare non sunt inferni mors sed morsus

Mors audientes terreat? ideo nobis paulus sompnum vocat

Ad thess. 4

Infernus ante Christi adventum omnibus claudebat? non patebat exceptione

itineris · vi cap. · Gen. 3

Non de inferno prior

Versatilis gladius quare dictus est et non de locis inferni

quasi · indic · peccatis · abstulit peccatum

Et constituas mihi tempus in quo recorderis mei. Sequitur: Putasne mortuus homo rursum vivat? Solet infirmis in eo quod ipsi certum ac solidum sentiunt quasi ex dubietate aliquid proferre, ne infirmiorum in se verba suscitat. Et rursus proferens sententiam infirmantium dubietati condescendit omnimodo, quatenus per hoc quod dubie profert eorum infirmius aliquatenus condescendat. Et per hoc quod certam sententiam profert, infirmiorum mentes dubias ad soliditatem trahat. Quod nimirum fecit ex magistri capite sermonis. Passioni quippe Dominus propinquans infirmantium in se vocem sumpsit dicens: Pater si possibile est, transeat a me calix iste. Eorum quippe timorem ne abscideret suscepit, et in se propter vim fortitudinis ostendens ait: Verum tamen non sicut ego volo, sed sicut tu. Quatenus cum hoc imminet quod si nolumus sic premisa infirmitatem petamus non ne fiat, quatenus per fortitudinem pati simus ne voluntas conditoris nostri etiam contra nostram voluntatem fiat. Hoc itaque more nonnumquam a fortibus infirmitatibus verba suscipienda sunt, ut per eorum prius praedicamenta fortia infirmorum corda quasi roborentur. Unde beatus Job sub quasi dubitantis verba protulit dicens: Putasne mortuus homo rursum vivat? Sed illico sententiam sue certitudinis adiunxit quia ait: Cunctis diebus quibus nunc milito expecto donec veniat immutatio mea. Qui itaque immutationem suam tanto desiderio expectat, quia nequaquam sit de resurrectione incertus insinuat, et cursum vite presentis quam despiciat innotescit, quod eam militiam appellat. Militia quippe semper ad finem intenditur et cotidie conclusionis terminum expectat. Cursum itaque vite presentis despicit similis et statum soliditatis requirit, qui per hoc quod immutabiliter militat ad immutationem suam pervenire festinat. Iustus quippe in hac vita ipsa sarcina sue corruptionis honerosa et quasi vigilie defatigatus sopori queritur ne vigiliarum labor atque anxietas teratur. Sed non numquam etiam sompnus accedit, fames corpus atterit atque necessitas repellatur cibi requiruntur, sed sepe et cibi gravant qui ad repellendam debilitatis gravamen quesiti fuerant. Gravis itaque est sarcina corruptionis et eripere nisi ita gravis esset, nequaquam Paulus diceret: Vanitati creatura subiecta est non volens, sed propter eum qui subiecit eam in spe, quia et ipsa creatura liberabitur a servitute corruptionis in libertatem glorie filiorum Dei. Scimus enim quod omnis creatura ingemiscit et parturit usque ad

hunc. Beatus ergo vir incorruptionis statum desiderans dicit: Cunctis diebus quibus nunc milito expecto donec veniat immutatio mea. Quid in immutatione quid agatur adiungit: Vocabis me et ego respondebo tibi. Quod tunc libere dicam, cum factis congrua admunite opera reddimus. In illa ergo immutatione vocatio Domini et responsio hominis, quia ante incorruptibilitatem incorruptus homo ostenditur post corruptionem. Nunc etenim quousque subditi corruptioni sumus auctori nostro minime respondemus, quia cum corruptio ab incorruptione longe est similitudo apta nostre responsionis non est. De illa namque immutatione scriptum est: Cum apparuerit similes ei erimus quia videbimus eum sicuti est. Tunc ergo vocanti Deo veraciter respondemus cum assumpte incorruptionis vi sic incorruptibiles surgimus. Et quia hoc proprie creatura ex semetipsa non valet, sed solius omnipotentis Dei dono agitur ut ad eternam incorruptionis gloriam permutetur, recte subditur: Operi manuum tuarum porriges dexteram. Ac si patenter dicat: Idcirco creatura corruptibilis persistere ad incorruptionem potest, quia tue potestatis manu erigitur et in respectu gratie ne persistat tenetur. Humana namque creatura eo ipso quo creatura est in semetipsa sibi subsistere destituere, sed a conditore suo homo accepit ut et super se in contemplatione rapiatur et in semetipso incorruptione teneatur. Creatura ergo sub se defluat, sed in corruptione subsistit, ab incommutabili statu auctoris sui dextera levatur. Potest quoque dextere nomine Filius designari, quia omnia per ipsum facta sunt. Operi igitur manuum suarum porrexit omnipotens Deus dexteram suam, quia ut ab iectu atque in infimis iacens ad summa erigeret genus humanum incarnatum ad hoc misit Unigenitum. Qui nobis in carnatione datum est, et qui ex voluntate propria in corruptionem cecidimus, notam non Deo quoque ad nos incorruptionis gloriam videre valeamus. Et in re surgere dominice nunc pensare qui non valeat, quod ad eternam perducat gloriam hominem, proterviam pensat Deus mala que fecerimus et tamen per benignitatem suam gratiam ea misericorditer relaxat. Unde et subditur: Tu quidem gressus meos dinumerasti, sed parce peccatis meis. Gressus Dei dinumerare singula queque opera nostra per retributionem signat. Quid enim in gressibus nisi unaquaque nostra acta designatur? Omnipotens itaque Deus et gressus dinumerat et peccatis parcit, quia et subtiliter acta nostra dinumerat considerat, et tamen hec penitentibus misericorditer relaxat, et dinumerata importunitatibus conspicit. Sed tunc hanc penitentie gratia ad primam emollit culpas quas dinumerat, tum nos ipsos ad singula que fecimus deflenda compellit.

Iniquitates misericorditer velavit. Quia ergo cum nos punimus ipse nequaquam in extremo examine iudicat, Paulo attestante qui ait: Si nosmetipsos diiudicaremus non utique iudicaremur. Et subditur: Signasti quasi in sacculo delicta mea, sed curasti iniquitatem meam. Signantur delicta nostra quasi in sacculo, quia hoc quod nos exterius agimus nisi per paenitentiam diluimus, in secreto iudicio Dei sub quadam attestatione servatur, ut quandoque ea de sigillo secreti exeant ad publicum iudicii. Unde etiam per Moysen de reprobis dicitur: Nonne haec congregata sunt apud me et signata in thesauris meis? In die ultionis reddam illis. Cum vero pro malis quae fecimus disciplinae flagello atterimur, et haec per paenitentiam deflemus, iniquitatem nostram et signat et curat, quia nec inulta hic deserit, nec in iudicio punienda servat. Signat igitur delicta qui ea hic subtiliter attendit ut feriat; curat vero, quia per hoc flagellum funditus relaxat. Unde iniquitatem quoque illius persecutoris sui quae iam pervenerat signando curavit, cum de illo ad Ananiam dicit: Vas electionis est mihi iste ut portet nomen meum coram gentibus et regibus et filiis Israel. Ego enim ostendam illi quanta oporteat eum pati pro nomine meo. Cum enim adhuc persequentis excessibus venturas passiones minatur, profecto hoc quod designaverat iam designatum tenebat. Et procul dubio delicta eius signando curaverat, quem vas electionis vocat. Recte ergo peccata signantur nostra in sacculo, cum mala quae fecimus sollicito corde pensamus. Quid namque est cor hominis nisi sacculus Dei? ubi dum studiose conspicimus per quanta delinquimus, peccata nostra quasi Dei signata portamus. Iam non peccatum suum David signatum tenebat in sacculo, qui dicebat: Iniquitatem meam ego agnosco, et delictum meum coram me est semper. Et quia ea quae nos inveniendo et paenitendo cognoscimus pius conditor nobis relaxat, recte post signatum sacculo delictum subiungitur: Sed curasti iniquitatem meam. Ac si aperte diceret: Quae mea signas ut paenitendo videam, agis procul dubio ut in retributione videantur.

Mons cadens defluit et saxum transfertur de loco suo; lapides excavant aquae et alluvione paulatim terra consumitur; et homines similiter perdes. Hoc crebro agitur ut cadentibus rupibus saxum ad locum aliud transferatur, ut aquae lapides excavent et paulatim terra alluvionibus consumatur. Sed magna nobis intentione discutiendum quid inferat: Et homines similiter perdes. Quid est enim hoc quod cadenti monti et saxo translato, quod excavato lapidi, alluvione terrae consumptae perditio humana comparatur, nisi hoc quod patenter datur intelligi,

quia duo sunt genera temptationum? Unum quod in mente etiam quorundam iustorum frequenter evenire agitur, quatenus sic subito temptetur ut sine inopinato praeventu veniat et prosternat, casumque suum non nisi per ruinam cernere videatur. Aliud vero quod paulatim venit in mentem, et resistentem animum lenibus suggestionibus inficit, et omnes in eo vires iustitiae non immutatione sui, sed assiduitate consumit. Extrema quippe alia est temptatio quae mentes plerumque subita invasione prosternit. Dicitur: Mons cadens defluit et saxum transfertur de loco suo. In mente sancta cum locus iustitiae fuerat, impulsu subito ad culpam transfertur. Rursum quia alia est temptatio quae si corde hominis leniter insinuat omnemque virtutis fortitudinis corrumpit atque consumit, dicitur: Lapides excavant aquae. Quia videlicet duritiam mentis absorbet assidua et mollia blandimenta libidinis, et lenem atque subtile vitium corrumpit durum et fortem propositum mentis. Unde subditur: Et alluvione paulatim terra consumitur. Sicut enim influente aqua paulatim terra consumitur, sic leniter surrepente vitio mens etiam fortis absorbetur. Unde bene subiungit: Et homines similiter perdes, id est, quia cum temptatione iusto iudicio eminentem mentem quae stare in alto cernitur repente dimittit, permittit cadere ac defluere in montem. Et cum voluntas ad inferiora permittatur, quasi ad locum alium transfertur saxum. Cum vero temptationem lenem atque subtilem sed tamen assiduam eos qui fortes esse creduntur mentibus penetrare sinis, quasi lapides excavant aquae et alluvione paulatim terra consumitur, quia minori suggestione leni fractam mentem duritia mollit. Videamus David ille quam altus mons fuit, quanta Deo in ministeria propheticus spiritus valuit. Contemplemur sed aspiciamus quam subito tactus defluit, qui dum in solario deambulans alienam coniugem concupivit, abstulit eamque viro et cum damno exercitus interemit. Repentino casu mons cecidit, cum mens illa mysteriis caelestibus assueta inopinata temptatione deiecta est, tamque in magna sine turpitudini subacta. Saxum ergo de loco suo translatum est, cum prophetiae animus apprehensionis mysteriis exclusis ad cogitationes turpitudinis venit. Videamus etiam qualiter lapides excavant aquae et alluvione paulatim terra consumitur. Salomon quippe in moderato usu atque assiduitate mulierum atque adhuc usque perductus est, ut templum idolis fabricaret, et qui prius Deo templum construxerat, assiduitate libidinis

et praesidia subsistunt ydolis templa constru-
ere non valentes timuerunt. Sicque servi et non
ab assidua carnis petulantia usque ad
mentis praesidium pervenirent. Quid itaque
aliud quam aquae excavaverunt lapides et
alluvione paulatim terra consumpta est,
quia surripiente paulisper infusione
peccati terra cordis illius ad consummationem
defluxit. Considerat ergo beatus Iob utrasque
temptationes vel subitam vel in mentibus
vel lentam atque longiorem, considerat casus
hominum et cognoscit quia ceteris ex accidentibus
rapitur interius contemplationis, quando mons
cadens defluit et saxum transfertur de
loco suo, lapides excavant aquae et al-
luvione paulatim terra consumitur. Et homines
quasi similiter videt, id est sicut quasi insensibilia in sub-
ita ruina non paulisper infusa aquae
molitione consumitur. Reatu etiam quem
rationabilem condidisti vel subita tempta-
tione deicis vel longa ac lenta con-
sumi permittis, atque mox eandem rationabilem
creaturam verbis sequentibus explicat dicens:
Roborasti eum paululum ut in perpe-
tuum pertransiret. Paululum roboratus est
homo quia hic vincendi vires ad mo-
dicum accepit, ne in perpetuum tendat
ubi eius vitam dominus non claudit, sed
in hac brevitate ubi roboratur et colligit
dum in perpetuum permanet, vel ut semper
gaudeat vel ut susceptum supplicium non
evadat. Eum pro eo quod paululum roboratus
est in perpetuum transeat. Atque mox so-
ditur: Immutabis faciem eius et emittes eum.
Facies hominis immutatur cum eius species
morte atteritur. Emittitur non quia ab his
quae volens tenuit invitus ad eterna
cogitur nolens. Dimittit ad ista perducitur
quae dum cogitata tenuit, semper aliter
futura sunt relicta nescit. Unde subditur:
Sive nobiles fuerint filii eius sive igno-
biles non intelliget. Quia enim hi qui
adhuc viventes sunt mortuorum animae
quo loco habeantur ignorant, ita mortui
vitam in carne viventium post eos qualiter
disponantur nesciunt, quia et vita spiritus
longe est a vita carnis, et sicut corporea
atque incorporea diversa sunt genera, ita etiam
distincta cognitione. Quod tamen de animabus
sanctis sentiendum non est, quia quae intus
claritatem omnipotentis dei vident nullo modo
credendum est quia sit foris aliquid quod
ignorent. Sed quia carnales quique quia
morem proprium filiis impendunt, hoc
eos beatus Iob nescire post modum
asserit quia hic vehementer amaverunt,
ut sive sint nobiles sive ignobiles
filii nesciant quorum eos nescire
cura fatigabat. Quod tamen si intelligi

spiritualiter deus non ingerunt filiorum nomine opera
distinguuntur, sicut de muliere Paulus dicit
quia salva erit per filiorum generationem. Neque enim
mulier quae continere studens nequaquam filios
generat salva non erit, sed per generationem filiorum
salvari dicitur quia per effectum bonorum operum perve-
nit saluti. Dicatur ergo. Nobiles quippe sunt filii
recta opera, ignobiles autem perversa. Et saepe homo
agere quaelibet bona intentione nititur, sed ex-
pertus quae subrepserint eius acta apud omni-
potentem deum qualiter habeantur ignorat. Bene
ne itaque nobiles sint filii eius sive ignobi-
les non intelliget, quia subtili examine
discussa utrum approbentur eius opera an reprobentur
ignorat. Et sic quidem homo in dolore laboris
est positus et illic ducitur in timore suspicionis.
Unde adhuc de ipso pergit vite laboris subiungens:
Et tamen caro eius dum vivit dolebit et anima
eius super semetipso lugebit. Coniugibus Paulus
dicit: Tribulationes carnis habebunt huiusmodi.
Sed tribulationem hic pati possunt etiam qui spiritua-
liter vivunt. Unde quasi in esse coniugibus carnis
tribulationem quasi specialiter dicit, quae etiam avita spiri-
talium longe non est, nisi quod hii frequentius
maiores tribulationes exterius suscipiunt
qui carnis voluptatibus delectantur. Anima
autem dicitur: Anima eius super semetipsum lu-
gebit, quia quousque in se gaudere appetit,
eo ipso iam in luctu est, quo a vera letitia re-
cessit. Vera quippe letitia mentis auctor
et conditor. Dignum itaque est ut in se semper hos me-
rores inveniat qui delicto auctore in se
gaudium quaerebat. Sequitur. Respondens
autem Eliphaz Themanites dixit: Numquid sapiens
respondebit quasi in ventum loquens et implebit
ardore stomachum suum? Crebro iam
diximus beatum Iob typum universalis ecclesie,
amicos vero illius hereticorum speciem tenere,
quasi ex defensione dei occasionem
stulte locutionis inveniunt et quia inmodesta
contra bonos verba iaculantur,
cuncta quae a fidelibus sentiuntur quia
in placata displicent. Unde nunc subditur:
Numquid sapiens respondebit quasi in ventum
loquens? Vel bonorum verba dicta ventis
stultos similia existimant. Unde et subditur:
Et implebit stomacho ardore suum? Quia
etiam quae sentiunt contumeliose dicere student,
se non dant et ex defensione dei palliant.
Unde Eliphaz subdit: Arguis eum qui
non est equalis tibi et loqueris quod non ex-
pedit. Illum non estimant timorem dei
habere nisi eum quem potuerint ad hanc
confessionis stultitiam trahere. Unde adiungit:
Quantum in te est evacuasti timorem
et tulisti preces coram deo. Tulisti
dicitur abstulisti. Ac si aperte dicat: De tua
iustitia presumens auctori tuo contradicens
parti. Quia cum verba mala habent contra bonos

non inveniunt fingunt que redarguant
ne iusti esse videantur et sic plerumque ne ab
aperta contumeliarum verba prorumpant. Unde adhuc
subditur. Docuit enim iniquitas os tuum et imi
taris linguam blasphemantium. Iniquitas os
docet cum criminalis vita contempnitur et peius
dicitur quia ante verba iob tanto moralis
fuerat quanto in se inope ab amicis suis
hereticorum typum tenentibus et eius vita et
de auditore reprehenditur ut dicitur. Docuit
enim iniquitas os tuum ac si aperte dicatur quia
perverse loqueris expulsa vita didicisti. He
re vero heretici dum quem venerantur deum
eius misteriis contradicunt et similiter pietate
si mentem denegant. Sunt neque non nulli qui
se deo iniuriam irrogare estimant si eum
veram carnem assumpsisse fateantur aut si
hunc veraciter pro nobis carne mori potuisse
crediderint. Cumque deo quasi plus honoris
conantur tribuere coguntur veras laudes
bonitatis illius denegare. Quid enim ei est in
caritatis sue laude potentius qua ut illa sibi
pro nobis digna consusceptionem faceret que ei
videntur indigna. Sancta autem etiam ve
ram carnem morte illius confitetur. Sed hoc
dicens ab heretico irrogare deo contumelia
creditur. Unde nunc dicitur. Et imitaris lin
guam blasphemantium. Cum si quid iniustis modo
adversitatis evenerit hoc ei contingere ex ipsa
hac iniuria sue confessionis dicunt. Unde
adhuc subditur. Condempnabit te os tuum
et non ego et labia tua respondebunt tibi.
Nimia enim errore confessionis existimant
in mala adversitatis erumpere labia sua cui as
serunt videre ut culpa eloquii sit eius
flagella. Aliqui non comprimere qui contra
eos nolunt. Cum Eliphaz beatum iob repre
hendit quasi errore conatur. Numquid
primus homo tu natus es et ante colles
formatus. Numquid consilium dei audisti et in
ferior te erit sapientia eius ac si in verbis
apertioribus dicat. Cum de eterno loqueris pe
[illegible] quia temporalis es qui de eius sapientia
disputas perpensa quia eius consilium ignoras.
Sed quia ad hoc heretici verba divine deffe
sionis assumunt ut docti esse videantur
et dum divinam gloriam deffendere videntur
sua statim hominibus innotescunt ipsa hec obi
pressa subiuncta verba testantur. Cum loqui quid
de sapientia dei cepit. Sed statim se elationem con
dit dicens. Quid nosti quod ignore
mus. Quid intelligis quod nesciamus. Que verba
dicta patienter audiunt ex quanto mentis
elatione procedat quando quia ad divinam
deffensionem sonat. Sed. Et senes et
antiqui sunt in nobis multo vetustiores
quam patres tui. Omnes heretici a sancta universi
tate etiam sunt egressi. Testatur iohannes qui
ait ex nobis prodierunt. Sed non erant ex no
bis. Sed ut ea que asserunt commendare

saltem mentibus hominum quasi de antiquitate
possint antiquos patres se habere testantur
atque ipsos doctores ecclesie sue professionis
integros dicunt. Cumque predicatores pre
sentes despiciunt de antiquorum patrum
integro falsa presumptione gloriantur ut ea
que ipsi dicunt etiam antiquos patres te
nuisse fateantur. Quatenus hoc quod intendunt
astruere non valent quasi exiliorum auc
toritate confirment. Quia vero scriptum est quem
diligit dominus castigat flagellat autem om
nem filium quem recipit. Sepe sancta ecclesia
multis in hac vita adversitatibus laborat et
reproborum vita tanta sine flagello dimit
titur quanta ad ultima penitus servatur. Sed
afflictiones sancte ecclesie videntes heretici
eam despiciunt et tot illam flagellis adver
sitatibus professionis merito suspicantur.
Unde adhuc subditur. Numquid grande est ut
consoletur te deus. Sed
verba tua prava hoc prohibent. Ac si pate
ter dicat. Qui professionem fidei corrigeres
iam divinam consolationem afflictus habere
potuisses. Sequitur. Quid te elevat cor
tuum. Et quasi magna cogitans attonitos
habes oculos. Sepe iustorum mens ita ad al
tiora contemplanda suspenditur ut eminentium
eorum facies obstupuisse videantur. Sed quam
habent contemplationem unde in actu agere
heretici ignorant hoc a iustis et veri sapien
tibus fieri magis per ypocrisim quam veritate
putant quia hoc quod ipsi facere nequeunt
in esse veraciter aliis non suspicantur.

Quid tumet contra deum spiritus. Ho
tius ut proferas de ore tuo huiuscemodi
sermones. Plerumque iusti aliquibus irritati
afflicti sua opera coguntur fateri quod beatus
iob fecerat que post iustitia flagelli
despiciebant. Sed cum eorum dicta in iusto
audiunt hec prolationem potius quam per
virtutem estimant prolata. Deus in
cordibus verba iustorum pensat et dura hu
militer posse verba bona non estimant.
Sicut enim gravis culpa est. Et sic hoc
arrogare quod non est. Sic plerumque culpa
nulla est si humiliter bonum dicat quod ex
stere contingit ne iusti et iniusti habeant
verba similia. Sed tamen sepe per longe dis
similiter ex quibus dicunt dominus administratur
offenditur in eisdem quoque animus pul
satur. Nam phariseus ingressus templum
dicebat. Ieiunio bis in sabbato decimas
do omnium que possideo. Sed insufficiente
magis publicanus quam ille extitit. Ezechi
as quoque rex in molestia corporis
afflictus adversitatem vite premissi con
ne commemorans dicit. Obsecro domine me
mento quomodo ambulaverim coram
te in veritate et in corde perfecto et
domus hanc confessionem professionis

eius despexit aut retinuit qui morti sustinendus pabulum expandit. Ecce plerosque sic insanit mors Ezechiae semissum asserit in cogitatione et alioquin unde ille offendit inde iste divinum placavit. Cur itaque hoc nisi quia omnipotens deus singulorum verba cogitationibus pensat et in eius auribus superba non sunt que humili corde proferuntur. Dilectus Job tunc sua opera protulit coram deum nullo modo timuit quia ea que veraciter fecerat humiliter dixit. Sed solent heretici dicti errores suorum vera aliqua permiscere et amici beati Job quamvis in reprehensione eius omnimodo fallantur possunt tamen et quedam verba vera dicere que eruditis assiduitate discutientur. Eorum dicta si omnia refutanda essent eciam Paulus apostolus minime protulisset de apprehendendis sapientibus in astucia eorum. Omnia igitur et ea que veraciter dicunt coram beatum Job non recte dicunt; nos in eorum dictis et alterius viam nec discretionis et distinctionis viros intendimus. Sequitur. Quanto magis abhominabilis et inutilis homo qui bibit quasi aquam iniquitatem. Homo enim ab humo appellatus est quo esse natus sine macula qui sponte sua ad iniquitatem tendit facto de terra ubi et addit: Et ut iustus appareat natus de muliere. Prima quippe in iustitia viro permanet in paradiso quomodo ergo iustus apparebit qui de illa natus est que in iustitie primatu exstitit. Sequitur: Ecce inter sanctos eius nemo immutabilis et celi non sunt mundi in conspectu eius. Sanctorum nomine hic repetit quod sanctorum virorum appellatione signavit. Stam de eius sanctis scriptum est celi enarrant gloriam dei. Omni pene omnibus in sempiternis ... cum immutabilitate spiritus. Et divinum immutabilis virtute semper studiose inherere desiderant in tendendo agunt ut immutabiles fiant. Quamquam ad hanc toto affectu se tenent quamquam accipiunt ut sempiternos deo inveniant hoc quod in sempiternis immutabiles extiterunt. Creatura enim mutabilitatis nisi more quedam et ... in aliud immutatur quod ... quod fuerat ut incipiat esse quod non erat. Et de auctore omnium scriptum est qui solus habet immortalitatem quia ipse videlicet solus in semetipso immutabilis. Et de quo per Jacobum dicitur: Apud quem non est transmutatio nec vicissitudinis obumbratio. Ipsa enim immutabilitatem si hanc per aliquas vicissitudines permutaret. Et quia in deum immutabilitas non venit ulla eius lumine immutabilitas umbra vicissitudinis incidit. Dum autem dicit: Celi non sunt mundi in conspectu eius; quia per semetipsos ante districtum dei iudicium nec ipsi esse mundi adeptum possunt qui mundicie predicatores sunt. Johannes autem

testatur qui ait: Si dixerimus quia peccatum non habemus ipsi nos seducimus. Et ergo inter sanctos illius nemo immutabilis et celi in conspectu eius non sunt mundi quis apud se de iusticie opere presumat. Unde et subditur: Quanto magis abhominabilis et inutilis homo qui bibit quasi aquam iniquitatem. Omni in macula propriis homine et iustum predicat se esse negaverat. Hunc abhominabilem ... iniquitatem mactare in virtute non ... immutare. Iniquitas iniuste vitam ... inutilis intelligi et aliter potest. Aliquando enim homo prave quedam recte agere videtur. Si prava que iniqua sunt etiam ea que eius recta sunt despicit. Itaque ... deo displicent mala neque illa placent que videntur bona. Omni quoque in malis suis abhominabilis deo et in bonis est inutilis quia dum se per prava opera deo exercibilem exhibet nec illud deo quod rectum videtur placet. Bene autem addit: qui bibit quasi aquas iniquitatem. Hoc namque quod comeditur cum mora glutitur quia manditur ut glutiatur. Quod autem bibitur tantum ad glutiendum mora non est quod admadendum necesse non est. Culpa ergo quia absorbet hora sine ulla retractione perpetrat, quasi aquam iniquitatem bibit. Omni enim illicita sine timore facit quasi potum iniusticie sine obstaculo deglutit. Sequitur: Ostendam tibi audi me quod vidi narrabo tibi. Habent hoc omnes arrogantes proprium ut cum rectum quid vel parum senciunt in usum hoc elationis flectunt atque unde primatum sibimet ... alciores sunt inde per mortem in foveam elationis cadunt. Sequitur: Docet doctores estimat reverenciam sibi a melioribus exigit et docet sanctores qui eminentiorem ostendunt. Unde dicit: Ostendam tibi audi me. Et quod in more auctoritatis docet hiis qui audiunt ipsa hiis qui ea viderent loquitur ut sacerdotem sibimet auctoritatem exhibeant arrogans dicit: Quod vidi narrabo tibi. Quia vero nonnumquam heretici dampnatis suis verbis confundunt et tamen eorum sinas quasi cum auctoritate ad medium proferunt exquorum sollatio iure resplendent ... ipsa hereticorum audacia submittetur cum dicit: Sapientes confitentur et non abscondunt patres suos. Iniquorum et laude posuit recte tos nesciunt ... eosdem profuisse gloriantur. Unde adhuc subditur: Quibus solis data est terra et non transibit alienus per eos. Solis suis patribus datam terram existimant quia solos errorum suorum magistros rexisse veraciter ecclesiam putant. Omnis non alienus nisi apostata angelus vocatur. Unde et per psalmistam dicitur: Quoniam alieni insurrexerunt in me et fortes quesierunt animam meam. Heretici igitur quia doctorum suorum corda apostate angelo existimant non fuisse subiecta transisse per eos alienum denegant cum videlicet alieno primulcrum est transire iniquas in corde eius cogitationes inmittere.

Margin (right): posse — immobilez appellat ab hora... — quia tamen ab hora... — 12 c^m — Iniquus despicit opera virtuosa — pium — Prelatus arrogantia bonorum — predicatores — maligni

Unde et per Christum prophete domini maligniis spiritibus contra se venientibus dicitur: Et dominum aut te per tentare ut cum sciamus. Sed eliphaz themanites quia pauca nominatur audivit: quamvis multa que dicenda sunt sinat, sed quia beatus Job dicenda non erant nesciat. Audiamus sententias quas contra beatum Job profert, ut debeamus cum sic solum pensare quod dicit: Cunctis diebus suis superbit impius. Solent enim electi inmagnis dum suis cogitationibus atque actibus superbire. Sed quia electi sunt cunctis diebus suis superbire non possunt, quia prius quam vita finiatur ad se in humilitatis metum ab elatione corda convertunt. Impius non omnibus diebus suis superbit, quia sic vitam terminat ut ab elatione nunquam recedat. Transisse quippe quod temporalis floret et pensare negligit quo metorum durat. In vita carnis fiduciam ponit ea que diu permanere estimat que ad presens tenet. Soliditati in elatione animus in despectum ad ducitur omnes proximos. Quia repentina mors subrepat minime considerat, quia sit eius incerta felicitas minime pensat; qui si incertitudinem fugacis vite conspiceret incerta preterire nequaquam teneret. Unde bene subditur: Et numerus annorum incertus est tyrannidis eius. Superbire enim minime debuisset, etiam si annorum suorum numerum certum scire potuisset. Ut sciens quantum vivens prestaret quando se ab elatione removeret. Et quia prorsus vita semper incerta est, tanto semper mors subrepens timeri debet, quanto minime provideri valet. Proprie autem superbiam impii tyrannidem vocavit. Proprie enim tyrannus dicitur qui in communi re publica non iure principatur. Sed sciendum nobis est quia omnis superbus iuxta modum proprium tyrannidem exercet. Nam quod nonnunquam alius in re publica, hoc est per acceptam dignitatis potentiam, alius in provincia, alius in civitate, alius in propria domo, alius per latentem nequitiam hoc exercet apud se in cogitatione sua. Nec intuetur dominus quantum mali quisque faciat valeat, sed quantum velit, et cum deesse potestas foras agit, se tyrannus est cui iniquitas dominatur intus. Quia et si exterius non affligit proximos, intus tamen apud se habere potestatem nititur ut affligat. Et quia omnipotens corda pensat, iam in eius oculis impius fecit quod cogitavit. Ad hoc autem conditor noster latere nos voluit finem nostrum, ut dum incerta sunt quando moriamur, semper ad mortem parati inveniri debeamus. Unde recte dictum est: Cunctis diebus suis superbit impius. Adiungit: Et numerus annorum incertus est tyrannidis eius. Ac si aperte dicatur: Cur quasi de certo extollitur, cuius vita sub pena incertitudinis tenetur. Sed quos deus pravi agentibus non solum venturae supplicia respiciat, sed eorum corda hic etiam ubi delinquunt penis implicat, ut corpore

quo peccant semper vos ferunt, non semper trepidi semperque suspecta mala ab aliis patientur metuant que se aliis fecisse meminerunt. Unde adhuc de hoc ipso subditur: Sonitus terroris semper in auribus illius et cum pax sit ille insidias suspicatur. Felicitas et simplici corde felicius, quia quo innocentia erga alios exhibet, nichil est quod patiatur ab aliis formidet. Habet enim quandam fortitudinis simplicitatem suam, nec suspicatur ab alio pati quod se fecisse non meminit. Unde per Salomonem dicitur: In timore domini fiducia fortitudinis. Et rursum: Secura mens quasi iuge convivium. Secura enim continuatio refectionis est ipsa tranquillitas securitatis. At contra mens prava semper in laboribus est, quia aut molitur mala ut inferat, aut metuit ne hec sibi ab aliis inferantur. Et quicquid contra proximos excogitat, hoc contra se a proximis excogitari formidat. Sit undique suspecta, undique trepida. Omnis qui ad memoriam venit contra exurgere credit. Cui ergo tranquillitas securitatis deest, huic procul dubio terroris sonitus semper in auribus est. Et saepe contingit ut alia quibus proximo suo simpliciter loquitur nil adversi cogitet, sed cum pax sit ille insidias suspicatur; quia qui semper dolose agit, simpliciter erga se agi non estimat. Et quia scriptum est: Impius dum in profundum peccatorum venit contempnit, in voluntate iniquitatis sue tum iam de luce desperat. Unde sequitur: Non credit quod reverti possit de tenebris ad lucem, circumspectans undique gladium. Quia enim ferit, se in insidiis credit, salute desperata sua ad nequitiam excrescit. Aliquando iste prius etiam superna iudicia attendit et supra se hec venire metuit, sed cum superbia vite presentis querit hec eadem iudicia contemnere reparat avaritie dementiam et iam contempnit. Et quicquid in peccato exist et timet a peccato non cessat. Unde subditur: Cum se moverit ad querendum panem novit quod paratus sit in manu eius tenebrarum dies. Panis et enim stipendium vite presentis; tenebrarum nos dies tempus ultionis accipimus. In actu itaque suo aliquando iste prius iram superni iudicis perpendit, prius tamen a malo non avertitur, nec etiam ipsa quod abesse inveniri valeat amore actualia. Aut consciencia sua ferire se metuit, sed semper angustiatur quod feriatur, contempnit et conversionem suam desperat. Remanens superius in culpa. Sed tamen conscientie sue nequicie intus sic timore, et quamvis prius vita foras audacter agere desiderat, tamen semper trepidare. Unde scriptum est: Quam sit timenda nequitia dicit testis

12m capitulum a

Marginalia: vs 21 · Superbit · Superbia pt[?] inter ... sed superbio [?] est ... · De tyrannide · Superbia superbi et tyranni · Finis vite nobis ignotus est · Deus corda hominum penetrat · b · c · d · e · f · g · r · T

condempnacionis quia cui illicita queque perpe-
tranti patet quod facit et apertius dampnacionis
testis est ipse timor iniquitatis quia et time-
tur quod agitur et tamen non vitatur malum
quod timetur. De quo adhuc subditur. Ter-
rebit eum tribulacio et angustia vallabit
eum sicut regem qui preparatur ad prelium.
In omne quod iniquus agit tribulacione
et angustia vallatur quia cor eius anxieta-
te et suspicione confunditur. Alius occulte ap-
petit aliena diripere qui laborat in cogi-
tacionibus ne deprehendi valeat. Alius re-
licta veritate mentiri deliberat ut audien-
cium animum fallat. Sed quantus labor est sol-
lerter custodire ne ipsa eius fallacia depre-
hendi queat. Ponit quippe ante oculos
quid sibi a veritate scientibus videri pos-
sit et cum magno cogitatu perpendit quo
argumenta falsitatis documenta veritatis
expugnet. Hinc inde se circumtegit et contra
hoc ubi deprehendi poterit veritati simi-
lem responsionem querit qui si vellet vera
dicere utique potuisset sine labore. Pla-
na quippe veritatis via gravis est vero men-
dacii. Unde et per prophetam dicitur. Docuerunt e-
nim linguam suam mendacium ut inique age-
rent laboraverunt. Eum ergo dicitur. Terre-
bit eum tribulacio et angustia vallabit
eum. quia apud semetipsum in labore
mortis deficit qui facilitatis sociam viam
veritatis relinquit. Et bene regi qui paratur ad
prelium comparatur quia in eo ipso malo quod
agit et circuit et festinat et ex conscientia trepi-
dat et ex desiderio anhelat metuit et sup-
bit pavescit et ex suspicionibus et in mente
audaciam erigit. Dicendum quoque quod
rex qui paratur ad prelium se defendere
suspicatus est ut eundem quoque que-
dit circum muniat ne labefacte
ne desercione militum iaceat pateat in
inimicos. Iniquus ergo angustia vallatur
sicut rex qui paratur ad prelium quia vide-
licet falsa agens falsa loquens formidat ne
suos amittat milites id est argumenta fal-
sitatis et veritatis iacens pateat. Si ei for-
tasse deffuit quod ex fallacia opponat.
Sed quia animus trepidat quamvis conscien-
tia accuset cupiditas tamen sua iniquus
vincit et suppresso pavore audaciam in
iniquitatibus sumit. Et sepe etiam usque
mentem proposita se contra deum erigit quatenus
aperte adversa pati deliberat dum mo-
lestie deum valet dum quod placet agit.
Unde et adhuc subditur. Tetendit enim ad-
versus deum manum suam et contra omnipoten-
tem roboratus est. Et cucurrit adversus eum
erecto collo et pingui cervice armatus
est. Hec de ipso iniquorum capite si antichristum
sentiamus qui contra deum erigens manum

roborari dicitur quia pro in tempore permittitur ex-
altari ut cum admodum gloriari sinitur eo ac-
rius impetu premiatur. Sed quamvis mem-
bris omnes iniqui hoc quod in fine mundi
hic ille unus singulariter et acrius videa-
mus qualiter non a singulis agatur malignus.
Sunt namque nonnulli qui et si qua aliquando
agere contra omnipotentis dei iudicium intuen-
tur ipsa impossibilitate explende sue voluntatis
finem ad semetipsos respiciunt atque ad
eum que contempnere noluerant convertun-
tur et qui distendere longe poterant si quod vellent
implere valuissent pro hoc aliquid saltem
quia quod nequiter voluerunt implere
nequiverunt. Unde et ad se reducti quamvis sint
condicionis aspiciunt et plangunt se contra
voluisse vicia. Sed sunt nonnulli qui hoc quod
inceperunt contra deum appetere iusto dei iu-
dicio nequius permittuntur. Et cum eos ma-
licie attendit potencia roborat tanto
iam semetipsos interiore agnoscere neque-
unt quanto in rebus affluentibus extra se per
potenciam semper extenditur. De quorum intencione
nunc dicitur. Tetendit enim adversus deum ma-
num suam et contra omnipotentem roboratus est.
Contra deum quippe manum tendere est in opera-
cione perversa despectis dei iudiciis persevera-
re. Et quia tunc magis iactitur deus cum
permittit impleri quod saltem in cogitacione
cepit non dubium contra omnipotentem iniquus
iste roboratur quia prosperare in mala sua
actione permittitur quatenus et perversa faciat
et cum felicitate vivat. De quo adhuc sub-
ditur. Cucurrit adversus eum erecto collo.
Erecto collo adversus deum currere est ea que
factori displicent audacia perpetrare. De
quo recte dicitur currere quia in malo opere obsta-
culum de adversitate non sentit. De quo adhuc
additur. Et pingui cervice armatus est.
Pinguis cervix est opulenta superbia af-
fluentibus videlicet rebus quasi multis carnibus ful-
ta. Potens igitur iniquus in pingui
cervice contra deum armatur quia elacione
qualibet tumens contra precepta vite que
de magnitudine carnis erigitur. Sunt e-
nim pompatis nisi quedam maces et de
habundancia rerum nisi pinguedo et vires
fecit. Pingui ergo cervice contra deum se eri-
git qui temporalem habundanciam in superbia
assumit. Habuit enim hoc potentes et
nunc premium ut falsitatibus divitiis occu-
pati vertis dei opus negligat et quanto
minus quod vero et negligentie requirant
tanto amplius falsis divitiis extolluntur.
Tamen enim multiplex creatura rerum quia
attemptat excrescit. Unde et adhuc apte
subiungitur. Operuit faciem eius crassi-
tudo. Visus quippe in facie est et in qua est
prima corporis honorabilior pars est. Nam

De erecto corde superbi contra deum

f

Impeditum prius propositum sepe malos convertit ad deum

g

14 Cap[itulum] [?]

h

Divites faciunt pro rebus deo rebellare

t

Left margin (column 1): nota ... ; ipse ; ... ; loq ; ... pp

z in mito monte incendo p[ro]fatie designat'
qua quos nectimus illuc videmus ffaciem
g crassitudo opit quia desideria terrena
cum vero similitudia oculos mentis p[re]munt
Et hoc quod in eis honorabile esse debuit
ante oculos di fedat quia cum multipli
cibus acquirat terrenis tamen n[on] solum sufficit
ut ipsi superbiant nisi et quos qui ei conecti
sunt de eorum pinguedine etiam ipsi glorien
tur. Unde sunt nonulli qui parentis maioribus
divitiis superbiunt et de eorum potentia contra
minores extolluntur. Unde et adhuc subditur.
Et de lateribus eius arvina dependet. quia
arvina pinguedo carnis est. latera dicere
divitum solemus hos quos divites terum
inus arvina de eius lateribus dependet
quia quis potentia et uniq[ue] adhaeret ipse etiam
de eius potentia velud expinguedine
cor tumet ut pactum perversi iniquitatem
sequens dum non timeat quos valet et quantum
valet pauperes affligit de gloria eius tor
elevet. Quisquis ergo tal est qui unique potenti
adhaeret de eius p[ro]fecto latere arvina de
pendet. De quibus adhuc subditur. Habitabit in
civitatibus desolatis et in domibus desertis
que in tumulos sunt redacte. quia enim agni[ti]one
... civitatis appellatur. Civitates
desolate sunt ipsi obsequium amici per
versi quorum clamoribus perversus iste lau
datur cum ad prava opera provocati rapiuntur
Unde scriptum est. Laudatur peccator in desideriis
animae suae et iniquus benedicitur. Domus non de
serte sunt cogitationes prave quas iniquus
iste inhabitat quia ponit qui agit iniquos
hominum cogitationibus placere appetit. Si
civitates desolate et domus deserte recte
nominantur quia omnipotens deus talium cogi
tationes conversationesque predictis car
tas relinquit ad perpetuam memoriam in
nunc pervenerunt. Unde ante dicitur. Et que
in tumulos sunt redacte. Ruina quoque domo
rum vel civitatum edificia tumulos fac
iunt quia dum priorum quique confusis acer
vis sibi invicem ad perversa opera miscentur
ordinate proculdubio quia de edificio
vite ceciderunt. Sequitur. Non ditabitur
neque perseverabit substantia eius nec mittet
in terram radicem suam. Cum hic dicatur
et non ditabitur in quibus diu terrenis rebus
? non ditabitur sed sensus non discrepat quia
hic non ditabitur sed sermo discordet. Ille enim divitiis
ubertatibus cuius mente inhabitat omnipotens deus
sed quia superbi cogitationis abiectori sunt gra
non inhabitant profecto ubertatibus non ditantur
Propter hoc ergo qui interius est vacuus di
tatur non inhabitabunt propter hoc non dil
tatur non inhabitabunt propter hoc non di
tatur tum inquisitorum foras tumet recte subiungitur
nec perseverabit substantia eius. Ac si aperte di
cat hoc quod habere videtur exterius cum
sit et valida qui cum sit non poterat interius

non habet unde et apte subiungitur. Nec mittet
in terra radicem suam. quia si de hac terra dum
accipimus liquet proculdubio quia arbor que
terra radicem non habet vel tenuissimis
commota flatibus cadit. Et superbus quisque
dum contra omnipotentem dominum roboratur
dum cervice erecto collo et in pinguedine contra
contra auctorem erigitur stare quasi arbor
videtur. Sed status eius sine radice est
quia velud ad levem flatum sic dum
tam ostentare sine vita illius eruitur. Si vero
hoc loco terram eterne vite retributor ac
cipimus de qua de psalmista ait portio mea
in terra viventium. Iniquus iste interra radi
cem suam non mittit quia nunquam eterne
vite desiderium cordis sui cogitatione
plantavit. Et enim radix arbori sic unum
cuiusque hominis cogitatio sua et quia in eo
quae exterius videtur plurimus tenet quia in
terius non videtur. Unde et propheta dicitur
mittet radicem deorsum et faciet fructum
sursum. Cum enim cogitationem suam ad
compatiendum indigenti proximo te
dimus quasi radicem deorsum mitti
mus ut retributionis fructum supernis
faciamus. Sequitur. Non recedet de tene
bris superbus iste aperta adinstar redienti
lumen de tenebris recedet. Sed quia in sua
lumen non querit de tenebris non recedet
Cuius etiam ex his qui ei adheret in
terrenis ... anhelant animi
fatibus attendunt desideriorum carnali
ignibus urunt. Unde et subditur. Ramos
eius arefaciet flamma. Sed enim sibi quis
eternam patriam querentes adiunge
ramos in se videt herere. Sed quia ip
quoque qui ei coniuncti sunt terrenis desid
tis estuant Et tunc desideriorum flam
commotus eius animos attendit sunt ra
mos eius arefaciet ut fructum bon
operis non ferant quia ad appetenda
infima pravitatem anhelant. Unde ac
subditur. Et aufferetur spiritu oris sui.
verbis et enim quisque quo in hac vita p
valet eo sibi lingue frena audaci
relaxat ut quo loquatur pensa quel
nullum de verbis suis metuat iste contume
liosis feriat illos maledictionibus lace
rat nonnunquam in blasphemia contra con
ditorem rapitur sicut de talibus per psalmistam
dicitur. Posuerunt in celum os suum et lingua
eorum transit super terram. Unde et dives n
igne positus salari sibi aqua extremi
to lazari in lingua postulat quia ei
intelligitur extrema ubi amplius peccaverat
ardentius ardebat. Hic ergo nunc dicit
Et aufferetur spiritu oris sui quia eo
ruptionis suam accipit quo oris
sui spiritum subdita formidine non re
vit. Sequitur ultra:–

Costia mala d. domus desta z
tumtas desolata

Prudencia

Dives quis sp d.

Non credat frustra errore deceptus quod
aliquo pretio redimendus sit. Ardentis
pro culpam elemosinam faciunt qui prava-
ius actibus pretium dant. Unde et per zachariam de
eo qui licet non agit dicitur: Non dabit deo
placationem suam nec pretium redemptionis
anime sue. Nonnumquam non divites elati
inferiores opprimant aliena rapiunt et cum
quasi quedam aliis largiuntur et cum
multos opprimant aliquibus quibusdam ope
defensionis ferunt et permixtionibus quod
iniqua deserunt pretium dare videntur.
Sed tunc elemosine pretium nos a culpis
liberat cum peccata plangimus et abdica-
mus. Et qui semper peccare vult et qui semper
elemosinam largiri frustra pretium tribuit
quia non redimit animam quam a vitiis non
compescit. Unde nunc dicitur: Non credat frustra
errore deceptus quod aliquo pretio redi-
mendus sit quia etiam superbi divites eam
redimere non valent quia peccata simul va-
pina pauperis ante dei oculos cum de non
premittit qui fortasse intelligi tali pre-
quia sepe superbi divites et cum etiam tri-
buunt non habent petitione vite desiderio sed
protendenda vita tali largiuntur mor-
tem se posse differre dationibus credunt.
Sed non credat frustra errore deceptus
quod aliquo pretio sit redimendus quia eum
penso minime obtinere non valet ne si-
nem debitum evadat cuius etiam nescia
incipit vitam. Unde et subditur: Antequam
dies eius impleantur peribit et manus eius
arescent. Prefixi dies singulis ab omnipotente
dei prescientia nec augeri possunt nec minui nisi
contingat ut ita presciantur ut aut cum op-
timis operibus longiores sint aut cum
pessimis sint breviores sicut Ezechias
augmentum dierum meruit in afflictione
lacrimarum. Et sicut de quibusdam scriptum est
Indisciplinatis obviat mors. Sed sepe
iniquus quamvis in occulta dei prescientia longa
vita eius tempora non sine prefinita ipse tamen
quia carnaliter vivit appetit longos anno-
dies promittit et quia ad illud tempus perveni-
re non valet quod expectat quasi ante dies
illius impleantur perit. Cum tamen intellegere
et aliter possimus. Plerique enim quosdam
cernimus et perversa agere et usque ad senectu-
tem ultimam pervenire. Cur ergo hic dicitur:
Antequam dies impleantur peribit. Cum hi
quosdam sepe videamus quia etate lon-
ga iam membra deficiunt et tamen pravi-
tatem sua eorum desideria exequi non de-
sistunt. Sunt namque nonnulli qui pravi vita
ad senectutem reddent et actu
sancte se consortia perversa itinera relin-
quunt committit opera antique pravitati suc-
cedunt terrenas actiones fugiunt sed
prava desideria sectantur. Sed plerumque in

eisdem sanctis desideriis solidentur pro tempore
mentem ad ea que dimiserant repente re-
deunt atque ad mala que fugere dispositi-
une recurrunt. Nam enim sepe contingit
ut pueriliter multorum etiam sancta vi exte-
rioribus actionibus suscitant et priorum guber-
nationibus occupentur. Hoc interim aspicien-
tes et preeuntem adhuc superbia inmutu-
quientes exterioribus se actionibus inserunt
sed quanto ad eas non cenduntur(?) in spiritalibus veni-
unt tanto eas carnaliter exequuntur. Nisi vi-
ribus cor longo studio et diutina consuetudine
in celestibus convalescat cum ad exteriora agen-
da respondit ab omni statu boni operis era-
dicatur. Unde recte quoque de hoc iniquo dicitur: An-
tequam dies eius impleantur peribit quia et si aliquid
boni fortasse agere cepit prius quam in
eo per longitudinem operis convalescat ad
exteriora relabitur et perverse deserens
sese inchoasse videbatur. Unde recte sub-
ditur: Manus eius arescent quia dum exte-
rioribus actibus intempestive immobilitur
ab omni viriditate bona operatione siccatur. Unde
adhuc bene subditur: Leditur quasi vinea in primo
flore botrus eius et quasi oliva proiciens
florem suum. Congregatio enim ypocrite steri-
lis. Notandum quod sic hic de hoc iniquo
generaliter loquitur ut tamen divinus ser-
mo ad specialem eius nequitiam detinetur.
Cum enim dicitur: Leditur quasi vinea in
primo flore botrus eius et quasi oliva pro-
iciens germen suum et protinus subdidit: Con-
gregatio ypocrite sterilis patenter indicat
quia iniquitatis replicationis suam contra eius
ypocrisim inserat. Sed nunc pensandum nobis
est qualiter ypocrita sicut vinea in primo
flore vel sicut oliva florem proiciens ger-
men leditur. Sed florentem vineam per in-
equalitatem aeris immoderatum frigus attige-
rit protinus ab omni humore viriditatis arefa-
cit et sic nonnulli qui perversa opera sec-
tas vias sectari appetunt. Sed plerumque
in mentis ut divinitus desideria bona robore-
tur quedam prius scilicet prosperitas accipit
que eos rebus exterioribus implicat et
eorum mentem dum a calore intimi amo-
ris retrahit quasi ex frigore extinguit
et quidem in meis de flore virtutum apparere
videbatur intercessit invenius quippe
actibus valde frigescit animus sic ut dum
fuerit proxima bona solidatus. Unde nunc
et ut et loca maiora ut exteriora opera
que exinanit se initiatorialibus per se circa illa
obtenenda suscipiant qui hec dimiserat
atque sibi noceri ipsius preterire exultante in
animo noverunt. Iam tum instruimus
quisque ad locum regiminis vel ad exteriora
quecumque recipitur quo quasi exeunte se dicitur
tur eradicatur quia et arbor que radi-
ces suas prius in altum non mittit cicius

C · D · E · F · G · B

Occupatio temporalis alii fit in... sue(?) alii in p[er]n[icie]
Desiderio
De ypocrita
Prosperitas scilicet retrahit et impedit a via dei
illos

18 capitulum

Appetitus laudis humane facit [illegible] sepe

Ventorum impetu prosternitur si se ad alta per-
tinaciter extollit eoque citius ad yma corruit
quo altius in aere sine radicibus excrevit.
Nonnumquam non florentem vineam nec frigus
estus arefaciat, tenuique in modico calore tan-
gitur, destructo flore flore botrus tabescat
et plerumque contingit ut hii qui ad bona opera
recta intentione non veniunt, sed tamen se hominibus
placere videant, ad exigenda hec eadem opera
vehementius attendant, humanis placitura
oculis agere anxie studeant et quasi sancto
studio fervescant. Sed itaque istos nisi
fervore estus cogit, quos humane laudis
appetitio a fructu alienos facit. Unde et bene
subiungitur: Et quasi oliva proiciens florem
suum. Oliva quippe dum in flore est, si im-
moderata nebula tangitur, a plenitudine
fructuum vacuatur et quociens inchoantes
quique bona opera laudum a aspicientibus
reperiunt atque in suis delectari sic caligo
intelligencie in cogitatione ut iam dis-
cernere negat qua intentione quid fac-
iat, et fructum perdit operis velud ex nebula
favoris. Unde per Salomonem dicitur: Mane
surgamus ad vineas, videamus si floruit
vinea, si flores fructus parturiunt. Floret
quippe vinea cum mentes fidelium bona
opera proponunt, sed fructus non pariunt si ab
eo quod proposuerint aliquibus victi erroribus
infirmantur. Non ergo intuendum si vi-
nee floreant sed si flores ad partum fruc-
tuum convalescant, quia mirum non est si quis bo-
na incipit, sed valde mirabile si intentione
recta in bono opere perduret. Unde fit pleru-
mque ut si in bono opere recta intentio non tenetur,
eciam ipsum hoc opus bonum credit, amit-
tatur. Fratres quosdam videmus sepe terre-
na que possederant reliquisse et mil-
titie honores querere nullos [?] per hac vita mergis [?]
administrari. Hii itaque hoc in se fidei du-
dum quasi oliva florem protulit, sed
tum quidam exterioribus rursus [illegible]
gloriam qua contempserant querere ex-
ternis actibus quos sprevisse videban-
tur insatiabiliter inhiare, [illegible] vacare pro-
ximorum lesiones querere, nimirum proicit oli-
va lesione florem quem proposuerat quia in rudimen-
ta boni studii ad perfecta opera non perdunt.
Sed sciendum est quia hii semper eis cerne-
re [illegible] ac simplici corde
non serviunt; unde recte subditur: Congregatio
enim ypocrite sterilis. Accepta enim bona non
amitteret si ypocrita non esset. Congregant
non ypocrite opera bona sed eorum sterilis est
ipsa congregacio, quia per hoc quod agunt fe-
tum recipere mercede retributionem non ap-
petunt fecundi ac videntes in suis operibus
humanis oculis videntur. Sed in conspectu
recti iudicis infecundi et aridi apparent.
Sepe non estu avaricie accensi eo ma-

Intentio recta facit [illegible] opera fructuosa

sterilis

De avaricia sive de muneribus

iora dei se opera humanis videntur oculis
ostendunt quo ampliora sibi ab hominibus
offerri munera appetunt. Unde adhuc
subditur: Et ignis devorabit tabernacula
eorum qui munera libenter accipiunt. Quia
enim corpus in tabernaculo sic mens habitat
in cogitatione. Sed ignis tabernacula devo-
rat cum estus avaricie cogitationes
devastat, et fit plerumque ut ypocrita an-
timus vel quecumque temporalia accipere renuit
ab hominibus, sed quia hec non accipit ma-
iores ab eis laudes recipere querit; sed
fortasse munus se accepisse non estimat
quia bona corporalia accipere renuit.
Unde sciendum est quia aliquod munus
manu, aliquod non ab ore porrigitur. Ma-
nu munus [illegible] munus ex manu de-
dit qui [illegible] laudis impendit.
munus ab ore protulit. Ypocrita itaque etsi
exteriora dona que tenere forsitan ne-
cessitatem cogunt accipere renuit plus
est quam sibi retribui appetat, nec tamen ultra
nutum laudari desiderans munus ab
ore querit. Et quia ipso laudis appe-
titu nimio cor ardore succenditur,
dicitur recte: Et ignis devorabit tabernacu-
la eorum qui munera libenter accipiunt.
Sin non eorum tabernacula corpora debemus
accipere in quibus anime eorum habitant,
ignis eorum tabernacula devorat quia qui
hic in mente ardent igne avaritie
illic et in carne cruciantur ignibus gehen-
ne. Et quia mens ypocrite iniquitatem
varie [illegible] cogitatione [illegible] sine
terrena queque seu laude appetentem
aliis invidet que sibi habere anhelat,
et tanto ceteros perversos ostendere
licet quanto videri sanctior omnibus
appetit, ut ergo quod alii [illegible]
fuerint ipse venerabilior semper appareat.
Unde fit ut de opinione proximi [illegible]
humana iudicia lingue sine laqueos
ponderat ut eorum quibus placere appe-
tit solus estimatione capiatur. Unde se-
quitur: Concepit dolorem et peperit iniquitatem,
et uterus eius preparat dolos. Dolorem quippe
concepit cum perversa cogitatione
iniquitatem parit cum explere ceperit
cogitat invidendo dolorem con-
cipit, derogando iniquitatem parit. [illegible]
[illegible] iniquitatis est quod eis
perversum est ostendere alios perversos
molitur ut inde ipse quasi sanctus
appareat quod alios sanctos non esse
docuerit. Sciendum non est quod in [illegible]
quo ventris vel uteri nomine mens
solet intelligi. Unde et per psalmistam
Lucerna domini spiraculum hominis, que
investigat omnia secreta ventris. [illegible]
[illegible] spiraculum hominis perscrutat [illegible]

19 capitulum

A

que videlicet semper omnia secreta ventris investigare dicitur, quia occulta mentis penetrat, ut ea que de se ipsa latebat, etiam ante eius oculos flendo reducat. Unde Ieremias ait: Ventrem meum doleo, ventrem meum doleo. Et mox ut ostenderet quid dixisset, ventrem suum adiunxit: Sensus cordis mei turbati sunt. Ventris itaque nomine recte mens accipitur, quia sicut esca in ventre comprimitur, sic cogitatio in mente versatur. Et sicut in ventre cibi, ita continentur in mente cogitationes. Ventris itaque ypocrita patitur dolorem, quia semper tanto maiorem malitiam continet, quanto prius in mente concepit. Et cum solis promissis verbis innocentior queritur. Hec ideo Eliphaz protulit, quia beatum Iob tanto percussum verbere per ypocrisim putavit. Sed et illius verba et si intellectu conveniunt, ab ipso solo aliena sunt, pro quo solo dicebantur, quia sancti viri in suis actibus nil duplicitatis habent, quo vitiis tecte dicuntur cordis simplicitate laudantur.

Explicit liber duodecimus. Incipit tredecimus.

xiii. cap. a

Usitatum hoc perversis omnibus solet, ut mala sua prominentia bonis ingerant, ut quasi de se ipsi veraciter accusent, et dum metuunt inveniri de his que faciunt, adversantes sui criminibus iustos hoc facere testantur. Sancti autem viri patienter audiunt etiam que se numquam fecisse meminerunt, quamvis ea mala que sibi ingeri conspiciunt, ab ipsis suis criminatoribus noverint esse perpetrata, et cum eos redarguendo corrigere non possunt, patiendo tollerant. Quos si fructum conversionis eorum non valent capere, tamen premium longanimitatis accipiunt. Unde et sanctus David propheta vocibus dicit: Supra dorsum meum fabricaverunt peccatores, quia videlicet eos hereticos vel quoslibet reprobos quos corrigere non valet tollerare facta peccantium super dorsum portat. Beatus itaque Iob videns Eliphaz amicum suum iniusta contra se de ypocrisi congruentem, qui ex consolationis verbo ad immanitatem increpationis erumpit et simulatum consolatorem approbabat, et Iob pro patientia suam typum sancte ecclesie, que nomine talia audiendo tollerat et cum eis sermo amittitur? reclamando destruere dicit:

Audivi frequenter talia. Et certe quippe frequenter aliena mala quasi sua audivit, et ab aliis tamen eis impingitur a quibus cuncta imprimenda perpetrantur. Hac autem visione beatus Iob illud ecclesie tempus significat quo perfecta adversantibus (column continues)

quasi eorum potentia quasi deiecta ostenditur. Unde sequitur: Consolatores honerosi omnes vos estis. Omnes enim heretici sunt, qui dum sub liberare vos innituntur, consentiunt in eo quod illos consolari appetunt, mala eis persuadere conantur. Unde non in multo bonorum mentibus honerosa fit consolatio eorum, qui inter verba dulcedinis propinare cupiunt virus erroris, et dulcedinis dicti dolores quasi leviganti pectora homini imponere festinant. Sed electi viri etiam cum quasi gloria permanent in suum vigorem indicii non amittunt, ita sunt et foris adversa patienti et tamen intrinsecus inficiat vita sine pavore defendens. Unde subiungitur:

[margin:] mali cum pravorum et in tabulis instar

Numquid habebunt finem verba ventosa? — ii. capitulum — Ventosa enim verba sunt que inflacione quasi potius quam instruccione fiunt. Sepe autem mali etiam bona dicunt, sed quia bene non dicunt ventosa sunt. Nam dicta eorum et si qui vera sunt presentem inflata sunt. Tamen pro elatione inflatos non quod dixi est consolatores honerosi omnes vos. Quid aliud docet Iob magistro docente nisi ne quisque impendere sciat ne sub dictis tempore insolescat, et consolationis verba inferat? Sed cum fit quando que increpari iure debeant, in afflictione proponenda sunt, ne consolator increpando dolorem augeat quem lenire poterat. Sequitur: Aut aliquid tibi molestum est si loquaris. Mali vero cum aliis sibi similibus contentiosa verba proferunt, eo citius obmutescunt, quo de se talia minus audiunt, qualia suis auditoribus dicunt. Contra hos viros prominentia verba iaculantur, molestie exinde nascuntur, quia cum tacentes loquuntur, non compelluntur audire quod sunt, quia ipsa convicia non reddunt etiam dum coguntur audire quod sunt. Unde ergo dicit: Aut aliquid tibi molestum est si loquaris? Ac si aperte diceretur: Eo plus loqueris, quo autem molestum aliquid de tua actione non audis. Unde et subditur: Poteram et ego similia vestri loqui. Increpare iniuste quid facere potuit, sed ne iniustitiam deserat quod facere potuit declinat. Ecce. Atque utinam esset anima vestra pro anima mea, consolarer et ego vos sermonibus, et moverem caput meum super vos, roborarem vos ore meo, et moverem labia mea quasi parcens vobis. Alii namque ut pravis mentibus que humana predicatione corrigi nequeunt divina flagella benigne aptari debeat, quod tamen magno fit amoris studio, quia videlicet non crimine pena sed correctione querit et ordo postea quia maledictio esse monstratur. In his autem verbis beatus Iob monstrare tendere ut amici, qui dolori illius paritate compati nesciebant, ab experimento

[margin notes:]
verba proferunt
Verba ventosa que dicuntur et
De insolentia
Ne perhibito tempore doloris fieri non est
detractione
Vindicta dei in incorrigibiles optanda benigne
Iob

f
g
a
b
c
d

discerent alienam afflictionem qualiter mise-
reri debuissent atque ex domini doloribus
a sua passione caperent consolationem aliene
qualiter inferrent et tunc salubriter metuissent
dum infirmitate cernerent. Secundum nos per vitam
esse anima nostra parata mea quia profecto
sibi maledixerat si se illis similem fieri op-
taret illis non meliora voluit quos sibi
non similes quesiuit. Consolari non pravos
in flagellis constitutos sed devotiori passio-
ne interiore in eis salutem qualescere
indicamus tempore et monemus cum interea
que principale nostrum est ad compassionem in-
flectimus corporis inter flagella roboramus
cum doloris eorum vim verbis mitibus lenimus.
Sunt namque nonnulli qui dum interna nescia
sunt de malis exterioribus desperabiliter affligun-
tur degunt. [illegible] Sunt nimirum non
subsistentes ille et eorum huius nomine in exterioribus
miseriis subsistere qui sciunt de interna
spe gaudere. Vnde non non ait penitens. Sed quia
penitens nos nequaquam hoc negligenter pre-
termittimus puto quia sancta ecclesia disciplinae
vigorem cum permixtione mansuetudinis
servans alium malum et quasi peccantem non punit
alium non et quasi non penitens percutit. Sed me-
lius ordinemus si ipsa que plerumque acci-
dunt proferamus. Ponamus itaque ante
oculos mentis duos homines inter sanctam ec-
clesiam esse constitutos quorum unus sit po-
tens et preeminens alter minor et subditus. Si-
qua minori et subdito culpa subrepserit
hanc protinus increpando predicator insequitur
et corripit eum que corripiendo culpam li-
berat atque ad viam rectitudinis reformat.
Sed nimirum hunc nisi pro penitens percutit
quia dum correptionis verbum non distulit
eum hunc culpa non liberavit libere
eum arguens non pepercit. Si in eo qui potens
erit pepercit. [illegible] potens et preeminens
cum aliquid perversum cognoscatur tempus
queritur ut de malo quod fecit increpe-
tur. Sed cum predicator sustineat quo ferre
congrue correptionem possit atque in eo
malum quod insequitur. Sepe enim contingit
ut talis sit qui nulla increpationis verba
suscipiat. Quid itaque in huius culpa predi-
catori agendum est nisi ut in sermone
admonitionis que pro communi salute omni-
um auditorum fiunt. Tales culpas admo-
dum deducat quales eum perpetrasse
considerat qui et presto est et de solo adhuc
argumento culpam innocens intendit
correptionis verbum libenter admittere
dicitur quod potens premens ignorat quod sibi
hoc specialiter dicitur. Sed nimirum ipse predi-
cator sive nisi penitens minime pepercit
cui et specialiter correptionis verba non intulit
et minime viluit vel subtiliter admoni-
tione percussit. Vnde fit plerumque ut eo ve-

hementius peccatum eius lugeat quo
reatum suum et cum se parcissime sentiat ne-
scire putat. Magna itaque predicationis
arte agendum est ut qui culpa cor-
reptione deteriores fiunt quodam
temperamento correptionis ad salutem
redeant. Unde etiam Paulus dicit. Et que
putamus ignobiliora membra esse corpo-
ris hiis honorem abundantiorem. Inhonesta
et que inhonesta sunt nostra illis agentes. Sed
cum inhonesta membra in corpore Christi quidam
sint in ecclesia etiam potentes et preeminentes
dum apta invectione feriri nequeunt
quasi honore tegminis velantur. Et si
de occultis potentum delictis loquimur sacer-
dotum qui talis cognoscentibus increpandi sunt
ne si predicator taceat culpa approbasse
videatur atque hunc crescens in eorum ve-
niat qua pastoris lingua non secat.
Sancta quoque ecclesia cum prepotentium
increpat quia percussa labia monet,
sed tamen percutiendo non pepercit quia ab inmu-
tatione culpe qualiter non tacet. quoque spe-
cietur. Sed quid agam. Si locutus
fuero non quiescit dolor meus et si tacue-
ro non recedet a me. Hoc perdite beati
cognatum nullus ignorat. Sed si quid
etiam typum trahatur et cum loquitur do-
lor nimie quiescit quia locutione sua
prefatos corrigi minime conspicit et
cum tacet dolor minime recedit quia et
adiustitia quemmetit hoc ipsum amplius
quod tacet gemit quia se tacere pro
eorum culpas excrescere conspicit. Se-
quitur. Nunc autem oppressit me dolor meus
et in nichilum redacti sunt omnes artus
mei. Dolore suo sancta ecclesia premitur quia
in malicia sua impios crescere intuetur
et quia primi dum crescunt eius infirmi
qui in ea sunt ad sequenda scelera pro-
vocantur. Vnde recte additur. Et ad nichilum re-
dacti sunt omnes artus mei. Sed cum pos-
fortes sic parvi infirmi quique de-
nari solent. Membra quoque ecclesie admini-
culo redigunt eorum exhortatione pra-
vi in hoc mundo crescentium infirmi [illegible]
deterius infirmantur. Videntes enim
felicitatem in malorum sepe et arripio fidei sta-
tu delabuntur. Bona qualia appetunt [illegible]
velud in nichilum rediguntur quia dum mun-
dum dei certiam desperant diligen-
ter transitoria quasi adnon esse tendunt.
Sequitur autem. Nunc autem oppressit dolor
etiam meo et tempus gaudii permodi-
ce. Sepe non contingit ut sancta ec-
clesia non solum infideles atque exteros po-
tius adversarios tolleret. Sed eorum quoque
insidias atque adiustitiam vim ferat quos
intra se videbat in voce apertius in-
subditur. Et ruge mee testimonium dicunt

Conueret cum alius potuit quo
quod nil actum est cum mea paia
Consolatio doleat deus cum salute omni
augustini
De duobus hominibus
3um capitulum
Corrigit malitie dicens
et corrigendi tempus et
dispositio corrigendi
Nos ecclesia non debet fiat et fugiatur
Scelera
Job
a
b
c
d
e
f
g

contra me. Crudelis pugnas nisi duplicitas
designatur. Longe itaque sunt a terra sancti Job
qui in ore duplex vivunt qui fidem vocibus
clamant operibus denegant. Sanctam namque pa-
cis tempore quia summi mundi potestatibus eandem
fidem honore conspiciunt fideles se ce-
mentiuntur. Sed cum statum ecclesie subsequentis
nescientes procella turbaverit illico ostendunt
quid perversa mente moliuntur. Has autem
rugas videlicet sancta ecclesia non habet quia
ut nesciunt aliud de se foras ostendere in-
tus aliud habere. Unde recte egregius predicator
dicit: Ut exhiberet ipse sibi gloriosam ecclesiam
non habentem maculam aut rugam. Maculam quip-
pe aut rugam non habet que et turpitudine
operis et duplicitate sermonis caret. Sed quia
nunc intra sinum fidei multos etiam repro-
bos tenet cum tempus persecutionis excreverit
ipsos hostes patitur quos predicationis
verbis ante habere videbatur. Dicatur itaque ru-
ge mee testimonium dicunt contra me. Ipsi
me insequendo increpant qui nunc in meo
corpore positi duplicitatem sue malitie
non emendant. Unde bene adhuc subditur:
Et suscitatur falsiloquus adversus faciem meam
faciem contradicens mihi. Etiam pacis tempore sancta
ecclesia falsiloquum patitur. Dum se in ea multi
qui de promissione eternitatis diffidunt et tamen
fideles se esse mentiuntur. Qui dum predicationis eius aperte contradicere non presumunt fal-
siloquus non contra faciem sed quasi post dorsum
patitur. Sed cum malitie tempus ceperit iam
sine metus derogatione ad contradicendum in
faciem venit quia verbis fidei aperte voci-
bus obsistit. Sciendum nobis est quia cum enim ab hiis
carnalibus patimur non tamen ipsi sunt
qui in nostra morte seviunt quam malig-
nus spiritus qui in mente eorum principatur
sicut per Paulum dicitur: Non est nobis colluctatio
adversus carnem et sanguinem sed adversus
principes et potestates adversus mundi recto-
res tenebrarum harum. Unde hic quoque cum
de falsiloquo loqueretur recte mox ad describen-
dum eius falsiloqui principem verba convertit
dicens: Collegit furorem suum in me,
et comminans mihi infremuit contra me
dentibus suis; hostis meus terribilibus oculis
intuitus est me. Quid enim aliud omnes iniqui
quam membra sunt diaboli? Ipse itaque per eos agit
quidquid in eorum cordibus ut agere debeant
immittit. Hic etiam nunc diversus contra sanctam ec-
clesiam furorem, sed furor eius sparsus est
quia occultas cogitationes per singulos mor-
dium non contra eam in aperta contradictione
persecutionis prorumpit. Furorem suum
in eam colligit quia in sua afflictione illi-
citam se mentione constringit. Quibus ante
eius pacis tempore idcirco contra electos collectum
furorem non habet quia malitiam suam
minus se sentiunt posse implere quam volunt.

cum non sibi superesse licentiam perversitatis aspe-
xerint tanto hanc audacius sentiunt quanto
et contra illam extremitatem conglomerant. Recte
itaque nunc dicitur: Collegit furorem suum in me.
Cuius adhuc furor ut latius exponatur dicat:
et comminans mihi infremuit contra me dentibus
suis. De quo et subditur: Hostis meus terribilibus
oculis me intuitus est. Ille quippe antiquus hostis
contra sanctam ecclesiam dentibus fremuit eamque terribilibus
oculis intuetur quia per alios crudelia exercet
et per alios que exerceat prudenter adinvenit. Nam hostis
huius sunt dentes persecutores atque eius oculi
fiunt qui eius nequitie famulantur. Dum electos
illius suis persecutoribus affligunt. Oculi vero
huius hostis sunt hii qui contra eam prudenter
mala que faciant suis consiliis persecutorum
eius crudelitates inflammant. Antiquus
enim adversarius fremuit contra eam dentibus
suis dum crudeles reprobos in eam immittit.
vitam bonorum intuetur. Hanc terribilibus oculis
quia perversorum consiliis non cessat mala ex-
quirere in quibus hanc semper durius affli-
gat. Nam sicut incarnata veritas in predi-
catione sua pauperes ydiotas et simpli-
ces elegit. Sic econtra dampnatus ille
homo quem in fine mundi apostata angelus
assumet ad predicandam falsitatem suam
astutos ac duplices atque huius mundi
scientiam habentes eliget. Unde et per Ysaiam
dicitur: Ve terre cymbalo alarum que est trans flumina
ethyopie que mittit in mare legatos et
in vasis papyri super aquas. Terra quippe
cui ve dicitur ille principaliter dampnatus est
homo quem cymbalum alarum vocat quia
hii qui per superbiam in altitudine cogitationis
eius evolant eundem perditissimum hominem
predicando sonant. Qui recte sed cum rite trans
flumina ethyopie esse perhibetur. Ethyopia
et enim nigros homines mittit. Per flumina et iste
mundus omnem hominem qui peccatorem profert
quasi nigros ethyopia populum parit. Sed
terra cui ve dicitur trans flumina ethyopie
esse perhibetur quia dampnatus ille homo
tantam in mestitate iniquus est ut omnium
peccatorum pravitatem transcendat. Qui mittit le-
gatos in mare quia predicatores suos in
seculo spargit. De quibus recte subditur
qualiter mittantur cum dicitur: In vasis papyri super
aquas. Ex papyro quippe carta fieri solet. Quid
itaque per papyrum nisi scientia designatur?
Vasa ergo papyri sunt corda doctorum secula-
rium. In vasis ergo papyri super aquas lega-
tos mittere est predicatores suos in superficiem
carnalium sensibus ponere et defluentes ad
culpas populos vocare. Omni quo illo pressa
papyri qui hic quia carnali videntur per
oculos designatur. De quibus adhuc subditur:
Aperuerunt super me ora sua exprobrantes. Ora
sua reprobi exprobrantes aperiunt cum et ratio-
nis sui mala predicare non metuunt et per-

persecutores fidelium oculi dyaboli dentes

predicatores et persecutores antichristi ... discordes

ys 18

4m capitulum

Cap tertio capitulo papyro

dicamenta recte fidei inridens. De quibus sciendum est quia illos Paulus in sancta ecclesia perpessus est quos constat illic esse praelatos qui vitam carnalium verbo correptionis increpare conati sunt, et esse contra spiritalem [illegible] subditi. **Percusserunt maxillam meam, satiati sunt poenis meis.** Maxillae ecclesiae sancti praedicatores sunt, sicut sub Iudaeae specie per Ieremiam dicitur: Plorans ploravit in nocte et lacrimae eius in maxillis eius, quia in adversitate ecclesiae illi amplius plangunt qui vitam carnalium praedicando constringere noverunt. Per hos quippe sancta ecclesia iniquos a vitiis coercet et quasi glutientes in sua membra convertit. Unde ipsi quoque praedicatori velut maxillae ecclesiae dicitur: Macta et manduca. Et Samson maxillam asini tenuit et hostes peremit, quia redemptor noster simplicitatem atque patientiam praedicantium vitam suae virtutis tenens a vitiis suis carnales interfecit, et maxilla in terram proiecta per hunc modum aquas fudit. Quia dum mortua praedicatorum corpora magna pressurae monstrantur miracula. Maxillam igitur ecclesiae percussi sunt, cum bonos praedicatores insectantur, et quia tunc reprobi de se aliquid fecisse aestimant cum vitam praedicatorum vexant, post percussionem maxillae apte subiungitur: **Satiati sunt poenis meis.** Illa quippe poena eos satiat quae persequentem ecclesiam castigat. Sequitur: **Conclusit me Deus apud iniquum et manibus impiorum me tradidit.** Electorum plebs apud iniquum concluditur, cum sub ore antiqui hostis persecutionibus temptata datur. Quam non semel manibus impiorum tradi dicitur, quia quos bene in mente tenere nequiverit eos contra eam extenuentur illius crudelius in adversitate. Ecce sanctae ecclesiae plebs cum adversa patiens conterat se et infirmos suos ad deteriora delabi conspexit, pacis suae tempore admittens revocat quam fideles suos praedicationis suae opulentia pascebant. Unde apte subditur: **Ego ille quondam opulentus repente contritus sum.** In eo quod se repente contritum asserit, infirmorum mentem inprovidam signavit. Qui dum mala quae ventura sunt providere nesciunt, tanto eis graviora sunt quanto ab eis inopinata tolerantur. Fortibus autem mentibus repente adversa non veniunt, quia prius quam veniant providentur. Sed ecce nunc quoque sancta ecclesia in quadam relaxationibus paret quae per doctrinae opulentiam subiectos alios vitiis contriverunt, ut sic in magnis fide mala tormenta, ac si ibi penitus numquam fuissent. Sequitur: **Tenuit cervicem meam, confregit me et posuit sibi quasi in signum.** Cervix in malis superbiam, sicut in bonis libertatem erectionis significat. Unde nonnumquam ipsa quoque superbia peccationis auctoritate ponitur, sicut per prophetam Dominus sanctae ecclesiae populares dicit:

Vocavi te in superbiam scelerum, et quia persecutionis tempore infirmi quidam ita quae sentiunt praedicare libere non praesumunt, recte de hoc hoste dicitur: **Tenuit cervicem meam, confregit me.** Fortasse autem sub cervicis appellatione signatur sanctae pacis eius tempore plurimorum doctrina erigitur et sub occasione defendendae veritatis incidimus vitio detrimenti elationis. Cum persecutionis tempore idcirco adversa plures sentiunt quia desperatione elati fuerunt. De quibus dicitur: **Tenuit cervicem meam, confregit me** in elationem, quia hostis suis dictatione sive persecutionis in clamore et posuit me sibi quasi in signum. Constat in unum quia idcirco signum ponitur ut sagittarum emissione feriatur. Fidelem igitur plebs in signum hosti suo et posset quam semper suis ictibus impetit, cunctisque suis persecutionibus affligit. Cum enim in hac vita assidua mala tolleraret, velut in signo positus ictus excipit feriens. Unde et praedicator egregius cum persecutionum mala tolleraret, atque persecutione adversariorum gemens contra discipulorum mentem de suis afflictionibus consolans ait: Ipsi enim scitis quod in hoc positi sumus. Dessicientes per dictum. Cum in hoc tempore violentiam aliam inveniamus qui si aeterna gaudia querimus. Si ad hoc venimus ut feriamur. Sequitur: **Circumdedit me lanceis suis, convulneravit lumbos meos, non pepercit et effudit in terram viscera mea.** Quam in veritate litteram beatus Iob concurrere posse videbatur, per hoc quod dicit: Circumdedit me lanceis suis, convulneravit lumbos meos, non pepercit; et iuxta subditur quod de eo scriptum minime legitur: effudit in terram viscera mea. Sequitur ergo ut dum hoc iuxta litteram invenire non possumus, ea quae in verbis eius semper historiae non sonant, iuxta spiritum requiramus. Beatus etenim ab hoste suo lanceis circumdatur, quia in membris suis ab impugnatore callido temptationum iaculis impeditur. Lanceis autem circumdari dicitur, quia antiquus hostis temptationis suae iaculis ab omni parte nos impedit. Saepe enim dum gula restringitur, ut libido frangitur, inanis gloriae aculeus mentem pulsat. Si autem corpus abstinentiae afflictione non atteritur, totam mentem libidinis flamma se excitat. Saepe dum studemus parsimoniam mittimus ad tenacitatem labimur, et saepe dum possessa effuse tribuimus, ad avaritiam denuo congregare colligere querimus quae tribuamus. Dum igitur antiqui hostis iacula ubique nos impetant, recte mihi dicitur: **Circumdedit me lanceis suis**, et quia omne peccatum hoste

De maxillis ecclesie

Treni j°

Judic. xv.

Sup[er]ss[a] cum maxilla percutitur per[secutio] cum p[rae]dicatores qui tenet

Tormenta non p[rae]visa [illegible]

Sextum capitulum

A

quidem callidus suadet. Et nos suasi-
onibus eius consentiendo, protinus apte
subiungitur: Convulneravit lumbos meos.
In lumbis quippe luxuria est. Unde et his qui con-
tra voluptatem libidinis a corde ex-
tinguere preparabant dicitur: Succincti lumbos
mentis vestre. Cum ergo antiquus hostis fidelem
quemlibet ad luxuriam pertrahit, hunc procul dubio
in lumbis ferit. Ubi hoc quoque notandum est
quia non ait vulneravit sed convulneravit lumbos
meos. Sicut enim loqui aliquid unius est,
colloqui non duorum vel fortasse multorum,
sic antiquus hostis nos quia ad culpam sine
voluntate nostra non rapit, nequaquam lum-
bos nostros vulnerare sed convulnerare dicitur,
quia hoc quod ille nobis male suggerit
nos sequentes ex voluntate propria implemus
et quasi cum ipso nos pariter vulneramus,
quia ad perpetrandum malum ex libero arbitrio
simul ducimur. Non pepercit. Ac si dicat non
desistit. Et effudit in terra viscera mea.
Quid aliud sancte ecclesie viscera debemus
accipere nisi eorum mentes qui eius quedam
mysteria intus continent, qui ad intima
sacramenta deserviunt? Et antiquus
adversarius cum fideles quosdam qui
interioribus sacramentis deservire videbantur
ad secularia negotia pertrahit, eius procul dubio
viscera in terram fundit, quia illos in
rebus infimis conculcat qui prius in occul-
tis atque spiritalibus actibus latebant sancte.

Concidit me vulnere super vulnus. In me-
mbris suis sancta ecclesia vulnere super
vulnus conciditur cum peccatum peccato additur
ut culpa vehementius exaggeretur. Quem
enim avaritia pertrahit ad rapinam, rapina
ducit ad fallaciam, ut perpetrata etiam ex
falsitate culpa defendantur. Quid ergo iste nisi
super vulnus concisus est vulnere? Unde bene
quoque per prophetam dicitur: Maledictum et men-
dacium et furtum et adulterium inundave-
runt et sanguinem sanguis tetigit.
Solet enim sanguinis nomine signari
peccatum. Et unde is qui a peccato liberari
desiderat per penitentiam clamat: Libera me de
sanguinibus. Sanguis ergo sanguinem
tangit cum culpa culpam cumulaverit.
Et quia cum vulnus vulneri additur, vires
contra nos antiqui hostis excrescunt, rec-
te subiungitur: Irruit in me quasi gigas.
Facile quippe inimico resistitur si
ei vel in multis lapsibus vel in uno dumtaxat
consentiatur. Si non eius suasionibus anima
subesse consueverit, quanto se ei crebrius
subicit tanto eum sibi intollerabiliorem
facit, ut ei reluctari non valeat. Qui
nimirum malignus adversarius contra
hanc ex prava consuetudine devictam
quasi more gigantis pugnat. Et tamen
plerumque sancta ecclesia et post perpetratas cul-

pas mentes fidelium ad penitentiam revocat et
pravi operis maculas spontanee afflictionis
iudicio diluit. Unde bene subditur: Saccum consui super cu-
tem meam et operui cinere carnem meam. Quid
in sacco et cinere nisi penitentiam, quid in cute et
carne nisi peccatum carnis debemus intelligi? Cum
ergo quidam post lapsum carnis ad penitentiam
redeunt, quasi saccus super cutem consui-
tur et cinere caro operitur, quia culpa carnis
per penitentiam tegitur, ne in districti iudicis
examine adulterium videat. Infirma
autem membra sua sancta ecclesia cum aspicit re-
dire atque ad penitentie remedium ducit, hec
procul dubio fletibus adiuvat, ne ad recipi-
endum auctoris sui gratiam qualescumque et
imperfectos plangit quod non fecit. Unde bene subditur:
Facies mea intumuit a fletu.
Facies quippe sancte ecclesie sunt hii qui in
locis regiminis positi apparent preminentes
corpore. Sic honor fidelium ipsi et si quid
deforme latet in corpore, qui nimirum pla-
ne pedibus plangunt culpas infirmantium
seque sic de alienis lapsibus ac si de propriis
affligunt. Et sepe dum quosdam videt decli-
nare post culpas redire, quosdam non in
iniquitate persistere, occulta omnipotentis dei
iudicia mirantur, sed penetrare nequeunt.
Obstupescunt enim que non intelligunt.
Unde et apte subditur: Et palpebre mee
caligaverunt. Palpebre enim appellati sunt
qui ad providenda pedum itinera vigi-
lant. Sed cum occulta dei iudicia non prospiciunt vi-
gilantes, intelligunt palpebre sancte ecclesie
vigilantes. Et ne se per me iam divisse me-
mini bene. Iob sancte ecclesie typum tenens
modo voce corporis modo autem voce capitis
utitur, et cum de membris eius loquitur repe-
nte ad verba capitis levatur. Unde hic quoque
subiungitur: Hec passus sum absque iniquitate
manus mee cum haberem mundas ad deum
preces. Absque iniquitate enim manus sue pas-
sus est qui peccatum non fecit nec dolus inventus
est in ore eius, et tamen dolorem crucis pro nostra
redemptione toleravit. Qui solus omnibus
mundas ad deum preces habuit, quia et in ipso
dolore passionis pro persecutoribus orat
dicens: Pater dimitte illis, non enim sciunt quid
faciunt. Quid enim dici, quid cogitari in prece
mundius potest quam cum illis misericordia intercessi-
onis tribuitur a quibus toleratur dolor?
Unde factum est ut redemptoris nostri sanguinem
quem persecutores sevientes fuderant
postmodum credentes biberent eumque dei
filium predicarent. De quo videlicet sanguine
apte subiungitur: Terra ne operias san-
guinem meum, neque inveniat locum in te la-
tendi clamor meus. Peccanti homini dictum
est: Terra es et in terram ibis. Que scilicet terra re-
demptoris nostri sanguinem non abscondit,
quia unusquisque peccator redemptionis sue

pma

Saccus autem et cinis quid significat

in membris suis debilibus qui ipse fecit

de facie sancte ecclesie

Pastor bonus plangit de subditorum sceleribus et de perfectis hylarescit

caligat

lib. 3°

iudicia orationis eius efficacia et dolorem offendit

gen 3

prium sumens confitetur ac laudat et quibus
valet proximis innotescit. Terra et sanguinem
eius non operuit quia sancta ecclesia redemptio-
nis sue misterium in cunctis iam mundi partibus
predicavit. Recondimus quod subditur: Neque inveniat in te locum
latendi locum clamor meus. Ipse
sanguis redemptionis qui sumitur clamor
est redemptoris. Unde et paulus dicit: Et sangui-
nis aspersionem melius loquentem quam abel.
De abel sanguine dictum fuerat: Vox sanguinis
fratris tui abel clamat ad me de terra. Sed
sanguis ihesu melius loquitur quam abel quia
sanguis abel mortem fratricide fratris peti-
it. Sanguis autem domini vitam persecutoribus
impetravit. Ut ergo in nobis sacramentum dominice pas-
sionis non sit otiosum debemus imitari quod
sumimus et predicare ceteris quod veneramur. Lo-
cum enim latendi clamor eius in nobis invenit
si hoc quod mens credidit lingua tacet. Sed
ne in nobis clamor eius lateat restat ut
unusquisque iuxta modulum sui vivificatio-
nis sue misterium proximis innotescat.
Libet mentis oculos ad dominice passionis ho-
ram reducere cum iudei persequentes sevirent
discipuli timentes fugerent. Qui enim
carne mori videbatur nequaquam deus esse
credebatur. Unde hic apte subditur: Ecce enim in
celo testis meus et conscius meus in excelsis. Cum
enim fides labefactaretur in terra erat ei testis
in celo. Testis quippe filii pater est. De quo ipse
in evangelio dicit: Et qui misit me pater ipse testi-
monium perhibuit de me. Cui recte etiam con-
scius dicitur quia una voluntate uno consilio pater
cum filio semper operatur. Cuius etiam testis est
quia nemo novit filium nisi pater. Recte
ergo in celo testem et conscium in excelsis habere
se dixit. Qui enim morientem cernentes te-
nebant divinitatis eius potentiam considerare
nesciebant. Sed cum ignorarent homines in mor-
te eum mediatorem dei et hominum noverat
quid cum ipso operabatur pater. Quod fortasse etiam
ad mortem eius corporis referri valet. Sancta enim
ecclesia etiam dicto adversa mente pondus
tolerat. Et habet superna gratia ad premia
eterna producit carnis sue morte despi-
cit quia resurrectionis glorie meritum
dira et transitoria sunt que patitur eterna
que post ea latent. De quibus minus bonis
eternis dubietatem non habet quia fidelem
iam testiorem redemptor sui gloriam te-
net. Clarius quippe eius resurrectionem me-
tem conspicit atque ad spem fortius conva-
lescit. Certa quod in suo vidit iam factum
capite sperat in eius quoque corpore quod vere ipsa
est absque dubietate secuturum. Quia sancta ecclesia
post conspiciens in perpetua perfectione ma-
nsuram sublapsa ... lumine describit. De
luna post mentem ... adresurrec-
tionis spem deinde vel roborat recte sub-
iungit. Ecce testis in celo fidelis quia ut

de sua resurrectione nos reddit. Verum enim
celo qui resurrexit a mortuis testa-
tur fidelis vitam ipsius cum adversa pa-
tiuntur cum diversis temptationibus fatigatur ad
spem sequentis glorie mentem erigit. Re-
demptor sui resurrectione confidens dicit:
Ecce enim in celo testis meus et conscius meus
in excelsis. Quem recte conscium dicit quia natum
invenit non solum tantummodo nomine sed etiam a se
mundo. Sciret enim eius est inde sustinuisse
dominum et pro peccatis eius ipse sit figmentum nostrum.
Sciendum enim iuxta ut figmentum nostrum spe-
cie sare dicatur. Deum constat nichil esse
quod nesciat. Sed figmentum nostrum scire
est eius hoc in semetipso expiatum sus-
cepisse. Unde et vox in beato iob conge-
rit nobis singulis sed omnis enim qui ex eo
quod agit humanas laudes appetit
testem in terra querit. Quem autem de actio-
nibus suis omnipotenti deo placere festinat
testem se in celo habere considerat. Et sepe
contingit ut ipsa quoque in nobis bona opera
abominantur hominibus reprehendantur. Sed
qui testem in celo habet reprehensiones
hominum metuere non debet. Unde et adhuc
subditur: Verbosi amici mei ad deum stil-
lat oculus meus. Quid enim per oculum nisi cordis
intentio designatur. Sicut scriptum est: Si
fuerit oculus tuus simplex totum corpus
tuum lucidum erit quia cum bona intentione
quod agimus eius intentionis actio ap-
ud deum munere sustentatur. Quam per verbosi ami-
ci sunt id est cum ipsi derogant qui in fide per-
sistentes ad deum intenta ut oculus stillet quia
una intentio tota in amoris intimi con-
punctione defluat et tanto subtilius se
ad interiora erigat quanto pretiosa ob-
probria repulsa in mens reduit cogitatio
ne foras evanescat. Sed Atque utinam
sic iudicaretur vir cum deo quomodo iudica-
tur filius hominis cum collega suo. Pro-
res quidem nos semper esse agnosci-
mus sed tunc sepe in flagello posita pro qua ma-
gis culpa flagellamur ignoramus et
nos ipsos subtili inquisitione discutien-
tes et que cum possimus investigare
valeamus que deum placere nos lateret
sit nobis onerari cecitatis ira et de eo quod
patimur plus dolemus. Quem non cum
collega suo admedium agendo et quod
sentit dicit et quod quis dicat agnoscit et
quod voluerit pungit et nomine inde
impulsat. Quem enim divina dicatur flagella pa-
titur deum nomine quidem quia vapulat
sentit vapulat ignorat. Quod dicit ipse quod sen-
tit sed quod contra se dicat nescit quia ipse
quidem ingemiscit in ubere. Sed deus
aperte non declarat per qua feriat. Unde
nestatque mire dicit atque ut sic iudica-
retur vir cum deo quomodo iudicatur filius

Prophete cum collega suo Ac si aperte dicat
Eternitati in omne quod dico audiendi me quia
de me dicit. Audivi quod hic in hac vita
usitateque fieri potest quia magna in se po-
sito et omni corde in ad contemplandum stabi-
liter deum ipsa uti infirmitas nostra sed
tue aspirationis intuendum eum atque nec
subito intuemur tu hac infirmitate de-
posita ad contemplationis intuere gratiam ve-
nerimus. Sed quia paulo dic. Tunc cogno-
scam sicut et cognitus sum. Bene justus Job
videns eandem cognitionem plenissime
sibi presentia visitationis posse detenti quod
vite permanet gemit. Sed tu scilicet dominus eius brevitate
consolatur. Dicit. Ecce enim breves anni transe-
unt et semita per quam non revertar ambulo.
Ambulamus quasi transire breves et si tardius tamen
ri iudicatur. Semita ante semita p[er]
quam non revertimur ambulamus non quod
[illegible] eternis minime resurgendo
redeuntur. Secundum labores huius vite mor-
talis ad acquirenda laboribus premiante
tum non venimus. Sequitur.

Spiritus meus attenuabitur. Spes timore
iudicii quia electorum mentes quanto
amplius extremo iudicio approximare se sen-
tiunt eo ad districtiores semper tubas tre-
bilius concremiscunt et siquas nisi
carnales iniquis cogitationes inveni-
unt pene ardore consumunt. Nec cogi-
tationes sinunt dilatari carnali vo-
luptate permittunt quia eo semper post
dum districtos subtilius ferme quod dis-
trictum iudicem virtutem perscolamur
Unde sic ut pungimur sibi certum susti-
nent. Nam replebor mentis [illegible]
nulla nequiter agit quia se huius divi-
tias vincere debere. Justorum igitur spiritus
attenuatur si transfigitur iniquorum quo
enim perlationem timet eo attenuationem
spe non hic. Justi non diu breviter vite
sue considerant elationis et immundicie
culpas declinant. Unde et subditur. Dies
mei breviabuntur et solum michi superest
sepulchrum. Quem enim considerat qualis
erit in morte semper sic timidus in opera-
ne atque vivit in omni sine iam quasi vivat
inde variatur in omni sine conditor vivit
Nil tyrneat quod appetit tanto preteris
mete desiderium contendit et pene mortu-
um se considerat quia moriturum nimie
ignorat. Perfecta enim vita et mors imi-
tatio quam dum iusti solliciter paginae
culparum laqueos evadunt. Unde scriptum
et in omnibus operibus tuis memorare
novissima tua et in eternum non peccabis
Unde et beatus Job quia dies suos bre-
viari considerat et sibi solum superesse
sepulchrum pensat aperte subiungens
Non peccavi et in amaritudinibus mora-

tur oculus meus. Ac si aperte dicat culpam
non feci et flagella sustineo. Sed in hac re
animum movet quod in multis secundum historie
locum peccasse se abnegat. Sed adhuc eo ce-
leriter occurrit quia tunc peccare nec
flagella mereret. Nec tamen esse sine peccato po-
tuit. Nec quia prorumpendum culpa sed p
agendam gratia prius se videtur ipse testat
qui laudat et ferit Venisti quia sine peccato
non fuerit. Non ipse negat qui audiret la-
udatur quia non negat. Sed credo quod meli-
us si verba distinguis si dicta convocata
presentiamus. Redemptor et enim in ad
receptionem nostram veniens et non peccavit
et amaritudines pertulit quia pena culpe nec
sine culpa suscepit. Qui eius voce subditur
Libera me et pone me iuxta te et cuiusvis
manus pugnet contra me. Ipse et enim non pec-
cavit in cogitatione vel opere. Ipse in amari-
tudine moratur et per passionem ipse libe-
ratus et per resurrectionem quia perfectus celum
sedet ad dexteram dei. Et quia per ascensio-
nis eius gloriam iudea in discipulorum
eius persecutionem commota et hec misit dicit Et
cuiusvis manus pugnet contra me. Dicitur ipse
in membris illius sinuat persequatur sancte
cum contra fidelium vita fluxa crudelitate
exarsit. Sed quo iste iniqui contra quid age-
rent dominum huius que persequebatur in terra
iam sedere in celo. Pro quibus adhuc sub-
ditur. Cor eorum longe fecisti a disciplina
Si enim discipline custodia nossent ne-
quaquam redemptoris sui precepta contemne-
rent. Ipsa eos carnis sue mortalitate
ad amorem vite immortalis extraxisset. Hoc
ipsum namque in hac vita corruptioni nos
esse subiectos iam de flagello disciplie
est. Quia enim frigore et fame sitique turbari
morbis affici cui gratia extingui qua sunt hec
alia quam flagella peccati. Sed scimus qui
et flagella tollerant et tamen mente ad
flagellantis metum minime reformantur. Un-
de nunc dicitur. Cor eorum longe fecisti a dis-
ciplina quia et si corpus sub disciplina est cor
sub disciplina non est. Dum et flagellatur corpus
et tamen ad similiter movetur non reclinatur.
Neque vero hoc dicitur Ac si omnipotens et mi-
sericors deus longe cor hominis a discipli-
na faciat. Sed quod sponte dilapsum ibi
remanere ubi cadit iudicando permit-
tit. Sicut ei oratione quoque divinus Et ne
nos inducas in temptationem id est induci mi-
nime permittas. Et cetera. Propterea non ex-
altabuntur eorum. Cor eorum si sub disciplina esset
atque superiora appeteret ad imperscendis
bonis terrenis non inhiaret. Quorum
igitur cor sub disciplina non est recte de-
illis dicitur propterea non exaltabuntur quia dum
in infimis voluptatibus demersi terrena
bona pro desiderat cor ad superna gaudia

10 E... A

Margin notes: sic ut ... peccasse se ...; satis ... laudare; ... rez ... passe; act. 1°; Tribulatio ...; De discipl. cordis; Cor quod ... ad celesti non leva ...

magis levant, exaltarentur. Quippe si in recto ad speciem celestis patrie erigerent, sed qui per disciplinam custodire vitam minime student, semper per desideria in imis iacent. Et quia gravius in terrenis se erigunt, quia de rebus transitoriis extolluntur. Extolli autem possunt, sed exaltari nequeunt, quia inde profundius in imo se. Non autem se altiores sunt. Cor itaque quod sine disciplina est exaltari non valet, quia humana mens sicut male elevata in infimis premitur, sic bene pressa in sublimibus elevatur. Sequitur:

F Predam pollicetur sociis, et oculi filiorum eius deficient. Per quam dissimilitudinem iniquorum in deceptione antiquus hostis corpore beatus Iob simul protulit, mox ad membrorum corporis principem in capite omnium predicatorum sermonem pertulit. Mox ad membrorum principem capitis omnium predicatorum sermonem vertit atque apostolum modo ad singulare redit. Ita quippe unum corpus sunt diabolus et omnes iniqui, ut plerumque nomine capitis censeatur corpus, et nomine corporis appelletur caput. Nam capitis nomine censetur corpus, cum de principe hoc dicitur: Ex vobis unus diabolus est. Et rursum nomine corporis is appellatur caput, cum de ipso apostolica dicitur: angelis simulatur. Hoc sonat iste igitur princeps omnium perversorum alios socios habet atque alios filios. Socii namque sunt eius spiritus apostate angeli qui cum eo de celesti patrie sede ceciderunt. Filios quos alios habet filios nisi perversos homines quos de eius pravitatis persuasione in malitie operatione generat? Unde etiam veritas voce infidelibus dicit: Vos ex patre diabolo estis. Perversus itaque iste doctor errorum predam sociis pollicetur, quia malignis spiritibus perditorum promittit animas ipsas sine rapiendas. Et oculi filiorum eius deficient, quia dum intentiones hominum ad sola terrena superanda erigunt, hoc illos amare faciunt, quod diu tenere non possunt. Neque enim valet amor presentium intentione permanere, quia et hoc quod amatur et ipse qui amat constat sub celeritate defluere. Possunt quoque et per socios fortasse intelligi crudelissimi quique et omni malitia iam repleti, per filios vero hi qui adhuc de captorum promissionibus illusi agendi presentia nutriuntur, ut illos iam non habent imperditione quo crescant. Istos autem quasi filios ex promissionibus lactat, ut ad peiora perficiant. Sed oculi filiorum eius deficient, quia perversorum intentiones cadunt cum omne quod hic appetunt deserunt. Et illic quod delectat sine fine perdunt. Sequitur: Posuit me quasi in proverbium vulgi, et exemplum sum coram eis. Sic beatus Iob dicit esse et ex vocibus omnium electorum omnis quippe qui flagello percutitur quasi in proverbium vulgi ponitur, quia stulti quique dum cuncti maledicere appetunt ex illius similitudine maledictionem sumunt, quem percussum qualiter videntur, eamque penam suo optant adversario, quam evenisse conspiciunt iusto. Sicque fit ut non

rita sapientibus in exemplum deducantur recti, et dum pena iusti esse damnatio creditur, eorum que illi maneat gloria nulla spe fidei providetur. Sequitur: Caligavit ab indignatione oculus meus, et membra mea quasi in nihilum redacta sunt. Ab indignatione oculus caligat, quia ipsi quoque qui in decore iustitie vivunt, hunc dum sepe divinis operationibus despecta ac dedignanda conspiciunt, de occulta iudicii admiratione turbantur, et secretum dei penetrare nequeunt. Prevalere perversi contra bonorum innocentiam permittuntur. Carnis enim non absconsite cum Herodiadis agitur tumulentia regum saltu filie obtineret, ut caput amici sponsi, prophete, et plusquam prophete, ad ora convivantium in disco deferretur. Sed cum iusti ab indignatione caligat iste, in plerumque ad inspirationes tormenta subditur. Et membra mea quasi in nihilum redacta sunt. Membrorum quippe nomine, teneritudo exprimitur infirmorum, quam dum perversos prosperitatis florere conspiciunt, inciviari. Ad hoc nonnumquam perveniunt, ut si bona vel inchoasse peniteat, atque ad agenda mala cursus reddeant, ac si eorum vita noverint bona que inchoaverunt. Hoc autem quod ait caligavit ab indignatione oculus meus, membris pluribus aptius adiungens.

E Stupebunt iusti super hoc, et innocens contra hypocritam suscitabitur. Hoc loco innocens non dum perfecte iustus accipitur, qui bona adhuc inchoans, et si nocere aliis iam nonnumquam perfecta tamen ipse agere nequiquam valet, sed quia corda parvulorum dum perversos florere in presenti vita conspiciunt, mundi fascibus succenduntur.

F Tanto enim quisque plus invidet aliis bona presentia quanto ea minus contempsit. Eorum quidem a bonis simul non valet fieri totum, hunc deficit qui alte succendi iniquo contra hypocritam innocens dum cum simulatore mundum cerne quem intro. Hoc ergo in loco innocens quisque in bono perfectus accipitur, contra hypocritam innocens suscitatur, qui et illum florere conspiciunt, et cum suo eum flore contempnunt et perdendo quod sapit. Tanto enim despicienda ceterorum imitatur quanto eum constituit illa amare querere, que cum eo diu non valeant permanere, in quo adhuc sensus subiungitur:

Et tenebit iustus viam suam, et mundis manibus addet fortitudinem. Suscitato quippe hypocrita iustus viam suam tenet, quia dum illum ea impensa voluerit obtinere ea que videt, sed in tenet se ad amorem celestium robustius stringitur, sciens quia bonis desideriis pre-

mia etiam non de terre dono et pinguibus et duplicatis cordibus bona temporalia non negantur. Terrena enim virtutis mundicie quoque manibus addit fortitudinem, quia consistens perversos obtinere terrenam gloriam bona sua opera prevalere ad perfectionem, et tanto alta temporalia despicit quanto hec habundare etiam malis cernit. Terrena enim sunt despicienda considerat que sibi omnes et perversi possident. Qui enim prosperitatem magnam cernit nequaquam hec conditorem adversariis suis tribuere cernit, et indignum sibi esse perpendit ut illa bona appetat que habundare conspicit et malis, sed ad percipienda celestia mentem suam dirigit que sibi cum reprobis communia esse non possunt. Igitur perversa exteriores prosperitati malorum bonorum non interiores innuit exhortationis verba protulit dicens: Igitur vos omnes convertimini et venite. Que videlicet exhortationis verba propheta ad electos format quos ad conversionem vocat, qui duobus modis invitantur, scilicet ut convertantur et veniant. Convertuntur nimirum in fide, veniant in opere, vel certe convertuntur deserendo mala et veniant faciendo bona, sicut scriptum est: Declina a malo et fac bonum. Sequitur: Et non inveniam in vobis ullum sapientem. Quomodo enim qui eos ad sapientiam vocat et tamen optat ne illos sapientes inveniat, nisi quia ad veram sapientiam venire non possunt qui false sue sapientie fiducia decipiuntur? De quibus scriptum est: Ve qui sapientes estis in oculis vestris et coram vobis metipsis prudentes. Et quibus rursum dicitur: Nolite esse prudentes apud vosmetipsos. Unde isdem predicator egregius hos quos carnaliter invenerat sapientes, ut sapientiam veram perciperent, prius fieri stultos querebat dicens: Si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc seculo, stultus fiat ut sit sapiens. Et per semetipsam veritas dicit: Confiteor tibi pater domine celi et terre, quia abscondisti hec a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis. Quia igitur hii apud semetipsos sapientes sunt, ad verum sapientiam pervenire non possunt, et iste beatus Job conversionem auditorum desiderans exoptat ne in eis ullum sapientem inveniat. Ac si aperte dicat: Stulti apud vosmetipsos discite ut in deo sapientes esse valeatis. Sequitur: Dies mei transierunt, cogitationes mee dissipate sunt torquentes cor meum. Sepe etiam electorum prosperitatem et nocturna quasi conspicit mens sua spacia transisse, quia noctem in adversitatibus diei non impertientibus habere conspicit. Qui enim hic ei oritur extrinsecus pax et nox ex

dolore persecutionis. Sed tamen post quietis otia ad excrescentis cotidie se persecutionis laborem redit, dies suos transisse testatur, in quibus tamen diebus solet tanto gravioribus curis premi quanto a se de ipsa tranquillitate pacis minus curas huius cogitat in terrenis rerum dispensationibus. Nimirum bonis mentibus graviores sunt quanto caras inveniunt ab intuendis celestibus vel admodum excutiunt. Unde beatus Job sive sua sive voce universalis ecclesie, prius quam dies suos transisse testatur, illico subiungit: Cogitationes mee dissipate sunt torquentes cor meum, quia dum bonis mentibus temporalis felicitas transit et tunc eis terrene dispensationis subtrahuntur que eas in cogitationibus torquere videbatur. Dum enim erecte sunt ad percipienda celestia appetunt, eo ipso quod aliquid ex dispensatione terrena ad ima cogitanda descendunt torqueri se sentiunt. Unde fit ut ipsa quoque adversitas persecutionis vertatur in magnam exultationem leticie, per quam adepta quietem cordis. Unde et apte subditur: Noctem verterunt in diem. Dissipate enim cogitationes noctem in diem verterunt, quia non numquam menti amplius placent contraria mala perpeti quam exprimunt terrene dispensationis terra fatigari. Sed quia non numquam contraria transisse et prospera rursus illuxisse aperte subditur: Et rursum post tenebras spero lucem. Lux enim post tenebras speratur, quia vel post noctem vite presentis eterni luminis prestolatur, vel ita hic adversitas atque prosperitas alternatur ut sibi succedere vicissim non desinat. Unde fit ut et in die lucis nox in suspicione sit et in nocte lux in presumptione, sicut scriptum est: In die bonorum ne immemor sis malorum, et in die malorum ne immemor sis bonorum. Sed ecce quia auctoris nostri gratia redempti sumus, hoc iam celestis muneris habemus ut cum a terrena vite in habitatione subtrahimur, mox ad celestia premia ducamur, quia dum conditor noster ac redemptor claustra inferni penetrans exinde electorum animas reduxit, nos illo ire non patitur unde iam alios descendendo liberavit. Hii vero qui ante adventum eius in hunc mundum venerunt, quamlibet virtutem iustitie haberent, ex corporibus educti in sinum celestis patrie statim recipi nullo modo poterant, quia necdum ille venerat qui inferni claustra sua descensione solveret et iustorum animas in perpetua iam sede collocaret. Unde beatus Job et afflictionem sentiens et adhuc differri iustorum retributionem sentiens apte subiungit: Si sustinuero, infernus domus mea est, et in tenebris stravi lectulum meum. Patres enim sancti et sustinere adversa poterant et cum corporibus educti adhuc ab inferni locis liberari non poterant, quia necdum venerat qui illuc sine culpa descenderet ut eos qui ibi tenebantur cul

Subtiliter a iudice [illegible] cogitat [illegible] dispensa[illegible]

De prosperitate temporali

Aliquando adversitas in gaudium vertitur

Ecc. xi.

Inferius ante adventum Christi monetos retinebat

culpa laboraret. Tunc non homo in tenebris stravit lectulum suum qui lucem iustitie persuasori callido consentiendo deseruit. Et quia in ipsis quoque inferni locis iustorum anime sine tormento tenebantur, ut et pro originali culpa adhuc illuc descenderent et tamen cruciatibus ac tribus supplicium non haberent qui in tenebris lectulum stravisse et in inferno sibi regionem preparasse. Clamant enim suum tedium electi sunt post absolutionem carnis adhuc spem non videre exitoris quod tedium non immerito beatus Job tenebras vocavit. Et quia hoc corpe na infirmitatis nomine tre eandem morum firmitatem subdit: Putredini dixi pater meus es mater mea et soror mea vermibus. Quid est quod dicit putredini pater meus es nisi quia omnis homo ab origine viciata descendit. Unde et additur mater mea et soror mea vermibus quia videlicet et ab ipsa putredine et cum ipsa in hanc putredinem venimus. Christus enim ad materiam corruptibilis carnis mater mea ac soror vermes sunt quia de putredine processimus et cum putredine venimus qua portamus. Quod si intelligi spiritaliter potest et mater nostra et consuetudo non immerito soror vocatur quia ab illa enim ista sumus quia videlicet mater et soror vermes sunt. Memoria carnis corruptibilis et consuetudine perversa cogitationes quasi quibusdam vermibus sic inquietis cogitationibus mentem fatigant. Carnis enim nostra viciata et consuetudo perversa cogitationes ut quasi quibusdam quasi innumeras curas in corde infirmitatis nostre generat. Unde et mater et soror vermes vocantur. Mordet enim animum cure dum inquietant.

Non enim cessat mens vel sollicite cogitare et pertractare quid agant vel quid inde inspicit quo post presentem vitam duceri se credant. Sed tunc electi ante dominum adventum et in labore vite presentis se esse cruciabant et tamen post presentem vitam nondum celestia bona percipere intra cogitationibus videbantur. Expectabant enim quando redemptor suus non tantum ad eam poterant in carne veniendo pervenire. Unde et apte subiungitur: Ubi est nunc prestolatio mea. Nunc esse potuit prestolatio iustorum in inferno et insufficientis deos qui ad penas homini generis sponte descenderet et captivos morientes iustitie sue virtute liberaret. Cuius enim presentiam minime cessabant intenta cogitatione prestolari qua quoque esse ventura noverant, sed venire citius querebant. Unde nunc ait: Ubi est prestolatio mea. Diu enim adduci ne ordine quia qui quandoque venturus erat veniret citius desiderabatur. Sequitur: Et patientiam meam quis considerat. Voluisse desiderium quo festinat intuente per oculis redemptorem et ab inferis ad superna revocare. Et equidem pauci hominum sine ista perpendere non sciverant de presentis vite laboribus vel de subsequenti post mortem dilatione

cogitare quia videlicet iusti dum adventum redemptoris nostri se preteriri dolebant. Unde dicit: Et patientiam meam quis considerat. Et quid non dicit est qui et patientiam considerat, sed tantum non cognovit qui minus consideraret. Deus ipsa enim humana generis redemptio que in fine mundi venit ab hiis qui ab initio mundi processerunt tarde credebatur, quia longo temporis spatio a celesti remuneratione distincti se videre attestantes que ait multi prophete et reges voluerunt videre que videtis et non viderunt. Itaque quia nunc dicit patientiam meam quis considerat, ardentis desiderii nota pandunt. Neque enim nec proximi iustorum patientiam non considerabant deus, sed quia non considerare dicit advocati desiderii minus citius apparere et pro plurima temporum dispensationis sine gravem differre. Dicit: Et patientiam meam quis considerat, quia quando dispensatio breve et longum et amanti dilationis sine dampnatione considerans hoc quoque protinus repetat et descensurus ad yma voce doloris ingeminat: In profundissimum infernum descendent omnia mea. Cum constet apud inferos iustos non in locis penalibus sed in superiori quietis sinu tenerentur, magna nobis oritur questio. Quid est quod beatus Job asserit: In profundissimum infernum descendent omnia mea. Qui et si ante adventum mediatoris dei et hominum in infernum descensurus erat liquet tamen quod in profundissimum infernum descensurus non erat. An ipsa superiora loca inferni profundissimum infernum vocat, quia videlicet ad sublimitatem celi iam huius aeris spatium non immerito dicatur infernus. Unde cum apostate angeli a celestibus sedibus in hoc caliginoso aere sint deiecti, Petrus apostolus dicit: Angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit in iudicio cruciandos reservari. Si igitur quantum ad celsitudinem celi aer iste caliginosus infernus est, quantum ad eiusdem aeris celsitudinem terra que inferius iacet et infernus intelligi et profundus potest. Quantum non ad eiusdem terre altitudinem et illa loca inferni que superiora sunt receptacula infernum hoc loco non inferni profundissimi appellatione signatur, quia quod aer ad celum et terra ad hoc ille superior inferorum sinus ad terram. Sed iustus valde et qui adiungit: Descendent omnia mea. Dum enim sola anima descensura esset ad infernum locum quo fecit sanctus vir illuc pariter omnia sua descendere, nisi ibi se esse totum videret, pondus sive remuneratione intelligere, quia hoc quod corpus insensibile meruit referet quandoque ad incorruptionem

Iusti a scis pristinis non tulit peccatum quia ipsi non noverunt de peccato

Causas dat nobis infirmitas nostra

perfice

absolute

Sed aut ubi ergo nunc prestolatio mea

XIIII capitulum

A

desperat

redemptor

XIII

videat se esse non sentit. Omnia itaque
sua infernum profundissimum descensura
perhibet quo solum etiam descensurum videt
quia ibi totus et ubi sentire possit quod
recepit vel certe in infernum omnia eius
descendunt quia laborum omnium retributionem
adhuc in ipsis inferni quiete recipere se
consolabatur et quasi illuc descendere omne
quod egit quia in eternam retributionem suo
exortionibus invenit. Sed etiam ipsa quies pro
consolatione subiungitur cum illico subinfertur
Putas ne saltem ibi erit requies
michi. In quibus nimirum verbis innotescit
quod desiderat et tamen se adhuc de
susceptione requie dubium esse designat.
Nec mirum tot flagella secuta sunt occulto
iudicio superni iudicis post flagella qualiter
immensum etiam tormenta sequerentur. Qua
in re tamen magno nobis timore pensandum
est. Si enim unum iam de requie etiam se-
curus sic si de ea adhuc et ille trepidat
cuius veritas preconia et ipse iudex qui pro-
ductus clamat. Si enim iustus vix salva-
bitur, impius et peccator ubi parebunt. Beatus enim Job
ad requiem se post flagella perventurum
noverat. Sed ne nimis in timore corda te-
neret ipse visus est de eterne quietis retri-
butione dubitare. Cum dicit Putas
ne. Ut nos videlicet perpendamus quanta debe-
mus formidine venturi iudicium semper
expavescere cum et ille qui teste iudi-
ce laudatur et adhuc de retributione in
dicat in suis vocibus non et securus.

Incipit liber quartus decimus

Superioribus operis precedentis
quod omnipotens deus ut men-
tes corrigeret sub lege posi-
tas beati Job vitam ad testimo-
nium adduxit qui legem non novit
et tamen tenuit qui precepta vite que
scripta non acceperat custodivit. Hunc
auctore deo attestante prius laudari et pro-
bari postmodum insidiante diabolo permit-
titur ut per temptamenta tribulationis ostende-
ret quantum prius incolumitate profecisset.
Huius vitam inimicus generis humani mo-
re suo improbus et laudari deo attestante
cognovit et tamen ad temptandum expe-
tiit. Sed cum tot dampnis rerum tot or-
bitatibus percussum sternere nequisset
uxorem ei instimulo male persuasionis
excitavit ut saltem per familiaria verba
corrumperet quem per tot iniciorum tormenta
sternere non valeret. Sed cum adiutorio
femine quod contra adam impetravit obti-
nere quod hunc fortissimum insuperabilem per-
tum roborari non potuit, alia se tempta-
menta convertat ut amicos eius men-
tes magistratores increpationis excitaret
quatenus cum tanquam patientis flagella non vin-
cunt consolatores adducuntur et tamen corrip-

terant inter flagella saltem aspera verba
superarent. Sed inimicus callide insidians
frangendum quia contra semetipsum vires paraverat per-
tulit. Quia sancto viro quot occasiones per-
dicionis intulit tot ei materias victorie ministra-
vit. Contra tormenta quippe patientiam contra
verba sapientiam tenuit. Quia et dolores ver-
berum equanimiter sustinuit et stultitiam
male suadentium sapienter frenavit. Sed
quia in ipsis passionibus doctor est locutioni-
bus sancte ecclesie typum tenet amici eius ut se-
pe iam diximus quedam recta et quedam stul-
ta loquentibus non immerito hereticam figurantur
qui pro eo quod sancto viro contra se multa de re-
bus recta dicunt. Sed pro eo quod speciem hereticorum
tenent plerumque moris sui excessu di-
labuntur et verborum suorum inanibus sunt vi pectus
ferunt sed contra mentem inexpugnabilem
ipsa sua percussione franguntur. Nos igitur sub-
tili debemus discretione distinguere et quid
sit in eorum verbis quod de rebus sentiunt et
quid contra beatum Job fatuum sonat.

Respondens autem baldach suites dixit
Usque adque finem verba iactabitis? Intelli-
gite prius et sic loquamur. Omnes heretici sicut
etiam in quibusdam iam congruenter superbie pravitate
quedam non nunc intelligere suspicantur. Unde
baldach suites beatum Job quasi in superbiam
aspicio corruisse quem ferre verba iactare sed
signa ipse quanta elatione tumuerat quod beatum
Job loqui quod non intelligeret putabat. Sed quia
omnes heretici in estimatione sua asciunt omnia se
despicere contingunt apte subditur Quare re-
putati sumus ut iumenta et sorduimus coram
te. Humane mentis proximum est superbiam ho-
sibi fuit quod faciat arbitrium eum se despiciunt qui
bonorum mores despicere consuevit et quia in
hiis que apprehendere valent contra
hereticos cuncta etiam terribile non est quod
astruunt estimari se absque iudicio velud
iumenta suspicantur. Ex qua despectus
sui suspectione protinus ad indignatione
prosiliunt atque ad eius divites contumelias
excitantur. Unde et subditur Qui perdis animam
tuam in furore tuo. Heretica vel zelum rectitudinis
vel spiritalem gratiam sancte predicationis non vir-
tutis pondus sed insaniam furoris existimat.
Sed nos furore videlicet pravam subdolum animas arbitratur
quia inde impune eterne vita tenent singula
contra se in furore concipiunt. Sequitur.

Numquid propter te delinquetur terra? Scien-
dum quod contra colere se totum mundum estimat
occupasse Et nunc quasi dicit quicumque propter
te delinquetur terra nisi hoc quod sepe fidelibus
dicitur. Omnia si hoc et vero quod vos dicitis
omnis a deo terra derelicta est. Quia iam
per illa venenos tenemus. Spacia autem uni-
versal etiam predicat dum negant misi intra
se coli non posse asserere quod omnes qui con-
vexiam sunt minime salvabuntur. Ut contra

Job de tempantie et sapientie victoria huius propietas virtutes ·

Capitulum xiiii

De desperacione

detracio

2m capitulum iiii

Predicatio hereticorum et exortatio contra se opposite

Heretici quia et contempnunt ipsam salvari se posse confidunt in quolibet loco sibi Deum adiutorem adesse perhibent. Unde dicitur: Numquid propter te derelinquetur terra, id est numquid extra te sine numine salvetur? Unde et subditur: Et transferentur rupes de loco suo. Heretici rupes vocant eos quos sublimibus in summo gratie sensibus excedere putant, quos profecto doctores se habere gloriantur. Cum non sancta ecclesia predicatores quosque [illegible] intus sinu [illegible] fidei colligit, [illegible] quid aliud quam de loco suo rupes movet, ut intus eam recta sentientes similiter [illegible] ante qui [illegible] sunt [illegible] prius stabat. Et hoc si prius heretici omnino [illegible]. Et quia eius vocem rupes de loco suo [illegible] loco, quia videlicet nolunt ut ad eam venientes via singulariter sentiant. Hii qui apud se elati operibus suis superbiebant plerumque non heretici sed catholici [illegible] etiam vel inopia vel flagelli laborantes aspiciunt, semetipsos mox in arrogantiam iustitie extollunt, et quid adversi fidelibus evenisse considerant, hoc sicut peccatorum iniquitatibus putant [illegible] quia [illegible] vite qualitas nullo modo placet. Ita plerumque et bona malis eveniunt et mala bonis, pro eo quod et vera bona bonis et vera mala malis interna retribuere servantur. Baldach itaque typum hereticorum [illegible] prosperitate vite prius sese extollentium tenens adversum flagella beati Job quia eorum voce contra iustorum opprobria inflatur et discrete [illegible] contra impios disputat. Et quia prius contra iustum loquatur talia ignorat. Nam subicit dicens: Nonne lux impii extinguetur nec splendebit flamma ignis eius? Hic si impii vite definitione denuntiat, fallitur, quia plerumque pius in ista luce prosperatur tunc et [illegible] tenebre ignorabiliter ac [illegible] absconduntur. Cum non ad hoc sermo eius dirigitur ut ostendat quid impii in suo fine patiantur, veraciter dicitur: Nonne lux impii extinguetur nec splendebit flamma ignis eius? Et si dicta de impio [illegible] quo sanctum viro in flagello constitutum dici non debuit. Et nos vires [illegible] in suis sententiis pendentes pensemus quam valide [illegible] et desinamus aspicere in torquendo que [illegible] facta quia frustra ictibus lapidem ferire videmur. Nonne lux impii extinguetur? Quia lucem in [illegible] sua prosperitate vite prius si lux impii extinguitur quia fugiant inter prosperitatis [illegible] vita finiatur. Sed autem subditur: Nec splendebit flamma ignis eius. Omnis namque impius hic flamma ignis proprii que in corde suo ex favore desideriorum temporalium accenditur, dum modo [illegible] illis cupiditatibus estuat et cogitationes suas multiplicia blandimenta semper amplius inflammant. Ignis autem si flamma non habet nequaquam fuso lumine splendet. Flamma namque

ignis eius est decor vel pompa exterior que de intimo eius ardore prodit. Quia quo amore in hoc mundo adipisci desiderat, plerumque [illegible] sive obsequiis sive in potestate culminis sive in divitiarum multiplicatione, quia per exteriorem gloriam lucet. Sed non splendebit flamma ignis eius, quia in die exitus omnis exterior decor extinguitur et solo suo exterius ardore [illegible] cruciatur. Flamma quoque ab igne subducitur cum gloria exterior ab intimo eius ardore separatur, et in sua flamma ignis sui sed minime que resplendeat, quia videlicet eorum desidia in bonis operibus lucent. [illegible] non flamma minime splendet, quia per hoc quod male appetunt ad tenebras pertinent. Unde et subditur: Lux obtenebrescet in tabernaculo illius. [illegible] plerumque conscientiam tenebras in mentis luce [illegible] gaudium debemus. Lux quoque in tabernaculo illius tenebrescit cum in eius conscientia quam male inhiat gaudium de temporalibus rebus fuerat defecit. Unde apte subiungitur: Et lucerna que super eum est extinguetur. [illegible] lumine [illegible] et gaudium in mente. Lucerna quoque que super eum est extinguitur quia cum malorum suorum retributio impium sequitur in eius mente temporale gaudium dissipatur. Sed autem hec lucerna non dicitur que apud eum est, sed que super eum est, quia iniquorum mentes terrena gaudia possident. Et ea in voluptatibus absorbent, ut super ipsam sunt non apud ipsam. Iusti autem etiam cum prosperitate vite [illegible] sub semetipsis [illegible] ne sic capiant se in bonis hilarescere [illegible] consilio [illegible] ne extendat. Lucerna quoque impii que super eum est extinguetur, quia cunctis eius gaudium [illegible] quod enim totum in hac vita possidet [illegible] nunc male se voluptatibus dilatat, eum [illegible] in suppliciis pena coangustat. Unde bene subditur: Arctabuntur gressus virtutis eius. Nunc enim quasi virtus sive gressus eius [illegible] sive violentias [illegible]. Et gressus virtutis eius arctabuntur quia [illegible] malitie [illegible] in voluptate sua extendit [illegible] pena constringet. Sed: Et precipitabit eum consilium suum. [illegible] omnis iniquus [illegible] appetit [illegible] desperare [illegible] iusti [illegible] in prius consilio [illegible] quia per hoc quod appetere [illegible] cogitationibus elegit eterni supplicii tenebras devenit. Cum hic gloria temporalis extollit [illegible] pena premit qui hic in voluptate [illegible] sit plerumque ut [illegible] huius mundi [illegible] que [illegible]

De impio inflammato igne

Progressus ita obligatur ut et cum ad bona opera voluerint redire vix possint, quia vera agere non valent, cum huius mundi amatoribus displicere timent. Sic agitur ut per gloriam quam impius concupiscit assequitur, eius adhuc peccata amplius multiplicentur. Et bene de Baldad exprimitur cum subiungitur: Immisit enim in rete pedem suum et in maculis eius ambulat. Qui pedes in rete mittit, non cum voluerit eicit. Sic qui in peccatis se deicit, non mox ut voluerit surgit, et qui in maculis retis ambulat gressus suos ambulando implicat, et cum se expedire ad ambulandum nititur, ne ambulet obligatur. Saepe namque contingit ut qui huius mundi delectatione persuasus in eo ad honoris gloriam pertingat, ad desiderio suo effectum perveniat et pervenisse se ad hoc quod expetiit laetetur. Sed quia bonis mundi non haeret in amore sed plerumque hunc vilescunt perpendendo discit quam vile sit quod expetiit. Diu concupita adimpleta excipit, quatenus sine culpa fugiat quod sine culpa conspicit adeptum. Sed ipsa eum dignitas quam implicatum tenet et sine culpis aliis effugere non valet. Hoc ubi non sine culpa pervenit. Immisit ergo in rete pedes suos et in maculis eius ambulat, quia cum expedire nititur, tunc acrius constringit quod diu nexibus tenetur. Neque enim vere obligationem agnoscimus nisi cum evadere mentes quae levare pedes conamur. Unde et hanc eandem obligationem apte subiungens ait: Tenebitur planta illius laqueo, quia videlicet stringitur finis in peccato. Et quia hostis antiquus hunc cum vinculis ductus vitam in culpa obligat, ad eius mortem animo anhelat, recte subiungitur: Et exardescet contra eum sitis. Antiquus quippe inimicus eum in peccato vita illaqueat sitit ut morte peccatoris bibat; quod tamen intellegi et aliter potest. Iam perversi mens cum in peccato se venisse conspiciat, quadam cogitationis suspensione evadere peccati laqueos quaerit. Sed nil terrores vel opprobria hominum timens elegit metum mori, quia ad tempus aliquid admisit, peccatum totum se viciis deserit, quibus iam semel se obligatum sentit. Huius ergo usque in fine vita culpa stringitur, eius planta laqueo tenetur. Sed quia semel obligatum pensat, eo de suo reditu desperat. Ipsa iam desperatione ad huius mundi concupiscentias acrius exestuat, sicut desideriorum fervore in mente et peritis praecedentibus incitatur animus ad maiora etiam delicta succendit. Unde et subditur: Et exardescet contra eum sitis. In eius quippe animo quaerenti exardescit, quo ergo perversa consuetudo ad implenda mala vehementer accendit, semper

quippe sitire et huius mundi bona concupiscere. Unde et redemptor noster ante pharisaei domum ydropicum curat et tamen contra avaritiam disputat. Scriptum est: Audiebant autem haec omnia et pharisaei qui erant avari et deridebant eum. Et mirus de. Quid enim pharisaei domus ydropicum curat, nisi per alterius egritudinem corporis in altero exprimitur egritudo mentis? Ydropicus quippe quo amplius biberit sitit; quia et omnis avarus extendit sitim multiplicat, qui cum ea quae appetit adeptus fuerit, ad appetenda alia amplius anhelat. Sicut enim adipiscendo plus appetit, sic et sic crescit. Sequitur: Abscondita est in terra pedica eius et decipula illius super semitam. In terra pedicam abscondere est sub terrenis commodis culpam occultare. Inimicus quippe insidians ostendit humanae menti in terrenis lucris quod appetit et occultat peccati laqueum, ut etiam eius stringat quis videat quidem quod concupiscere valeat, et tamen nequaquam videat in quo culpae laqueo pedem ponat. Decipula non accipiendo dicta est, et hanc antiquus hostis super semitam decipula ponit, quia in actione huius mundi quam mens appetit peccati laqueos parat, quem videlicet non facile decipere, si videri potuisset. Sic quid decipula ponitur ut dum esca ostenditur, nequaquam ipsa acumina videantur. Esca quippe in laqueo est lucra temporalia et huius mundi prosperitas, cum iniquitate dum ita acquirit ferente lucro appetit, quia pede mentis apprehendit decipula quae non videt. Saepe ergo proponitur animo cum culpa honores diviciae salus et incolumitas, quae mens infirma dum quasi escam videt et decipula non videt, pro escam quam videns appetit, in laqueum constringitur quem non videt. Considerandum quales mores, quae certe viciis se vicinantes iam mores aspera vel crudelia vel superbiae solent esse coniuncti, mores autem blandi et quam decet paulo amplius laetiores nomine quam luxuriae et dissolutioni. Inveniuntur ergo in multis quaerit humanum ingenium mores cum viciis sibi propinqui, et illa opponit cum facile agnoscit facilius inclinari mentem, ut blandis ac moribus laetis saepe luxuriam, nonnumquam vana gloriam, asperis vero moribus iram superbiam, vel crudeliter proponat. Sibi ergo decipula ponitur ubi semitam mentis conspicit, quia illuc periculum deceptionis inserit ubi viam esse invenerit propinquae cogitationis. Sed quia perversus hoc omnibus facit, etiam peccati metus atque hoc sibi ab omnibus fieri aestimat quod ipse omnibus quibus valet parat. Apte subiungitur: Undique terrebunt eum formidines. Sicut enim contra se omnes esse suspicatur qualem ipse contra omnes esse nititur. Et nimirum formidines quas in eius actione facit subinfertur: Et involvent pedes eius. Pedes

c | F | 5 | 6 | c | d | e | F | 5

Luc. 14.

Luc. 16.

Avarus quasi ydropicus quo amplius

Culpa peccati non bene paret quia sub alliciatur delectatione

De qualitate morum diabolus cuilibet vicium vicinum dicit apponit

Superbos et blandos diabolus sic temptat

quippe si involuta fuerint liberos gressus habere non possunt et ullum iter carpere non valent quia sua eos in volubilitate retinent. Sua itaque desidia ad pessima actionem trahitur, sed pessima actio constringit in formidine, quae vero formido involvit pedes ne in iter exire valeat actionem. Etiam saepe contingit ut iniquo cuique bonus esse metuat ne hoc apparens ipse patiatur quod se bonis fecisse reminiscitur. Unde hoc pati quod fecit metuit. Undique timens, undique suspectus quasi pedes involutos habet, qui timore irretitus nil libere agere praevalet, qui in bono opere [illegible] suum perdidit. In ad mala quae complicat excessit. Sequitur: Attenuetur fame robur eius et inedia invadat costas eius. Illius [illegible] sic more operatur ut et futura perdat, sed non maledicens animam sed perdicens. Omnis itaque homo quia extra et intus constat, quia ex robore et infirmitate componitur. Extra enim parte qua spiritus est rationalis, et adhuc non in corruptione, dicitur robustus; extra non parte qua carnalis infirmus est. Robur ergo hominis anima rationalis, quae in pugnationibus vitiis quae resistentiam valet. Unde et super per beatum Job dicitur: Roborasti eum paululum ut in perpetuum praevaleret. Rationalis quippe anima est homo ne in perpetuum vivat. Iniqui ergo in morte robur fame attenuatur, quia eius anima nulla interni cibi refectione pascitur. De qua scilicet fame per prophetam dicitur: Emittam famem in terram, non famem panis neque sitim aquae, sed audiendi verbum Domini. Bene autem subditur: Et inedia invadat costas eius. Costae enim viscera constringunt ut latenter intrinsecus viscera cara sollicite muniant. Costae ergo vindictis (?) sunt spiritus animae, quae latentes cogitationes muniunt. Inedia vero invadit costas cum omni spirituali refectione subtracta mentis spiritus deficiunt et cogitationes suas regere velut inerti non possunt. Inedia invadit costas iniqui quia fames interna sensus mentis extenuat ut cogitationes suas nullatenus regere. Nam si sensus mentis obtusi fuerint, cogitationes ad exteriora prodeunt et quasi costis infirmantibus ea quae in occulto sana latere poterant foras viscera funduntur. Tunc fit ut cogitationibus exterius sparsis, exterior gloria speciei deceptum appetat animus, nihilque diligat nisi quod pulcherrimum foris videatur. Et quem adhuc subditur: Devoret pulchritudinem cutis eius et consumat brachia illius primogenita mors. Pulchritudo cutis est gloria temporalis, quae dum foris conspicitur, quasi species interius tenetur. Brachiorum non nomine non incongrue opera designantur, quia corporale opus brachiis agitur. Et quid aliud mors nisi peccatum est, quod ab interiore vita animam occidit? Unde scriptum est: [illegible] et [illegible] qui hic peccatum introduxit [illegible] prima, quia ille [illegible] in [illegible] [illegible]

4m capitulum

Exposicio huius: robusta dicitur et infirma

Amos 8

De spiritibus animae quae dicuntur costae

Cutis et brachia quid significent

Apoc 20

resurget. Qui in hac vita positus a morte sine morte resurrexerit. Et in peccati morte non moriatur. Primogenita mors superbia valet intelligi, quia scriptum est: Initium omnis peccati superbia. Pulchritudinem igitur cutis eius et brachia illius primogenita mors devorat, quia iniqui gloriam vel operationem superbia sua tollit. Potuit enim in hac vita sine culpa gloriosus existere, sed superbus nimis fuit. Potuit auctori suo in iudicio quibusdam suis operibus commendari, nisi haec ipsa opera ante eius oculos elevata supplantaret. Saepe enim quosdam divites videmus qui opes et gloriam sine culpa habere potuissent, si haec habere et humiliter voluissent. Sed extolluntur rebus, inflantur honoribus, dedignantur ceteros, omnemque in te [illegible] fiduciam in ipsa [illegible] rerum ponunt. Unde quidam dives dicebat: Anima habes multa bona reposita in annos plurimos; requiesce, comede, bibe, epulare. Sed eorum cogitationes dum superna inde [illegible] de ipsa hac eos sua fiducia [illegible]. Unde adhuc quoque apte subiungitur: Evellatur de tabernaculo suo fiducia eius et calcet super eum quasi rex interitus. Hoc nomine interitus ipse hostis humani generis qui interitum intulit designatur, quia [illegible] quendam satellitem exprimit [illegible] Johannem dicitur: Nomen illi mors. Iste quasi interitus in die exitus quasi rex super iniquum calcat, quia quem prius blandimentis suasionibus decepit ad extremum [illegible] tis terroribus ad supplicium rapit. Tanto enim durius deprimit quanto in primis [illegible] vehementius astrinxit. Et quid hic quasi mentem reprobi dum possidet calcat, quia quotiens eam delectationibus pertrahit quasi totiens super eam pedem suae dominationis posuit. Et non interitus nomine [illegible] sed peccatum dicitur [illegible] quo cuncti reprobos adimere [illegible] tali [illegible] interitus quasi rex calcat interitum. Et ea possidet non resistentem. Non enim peccatum homini in hac vita posito deesse temptatio peccati. Sed aliud est a peccato temptari, resistere aliud omnino sentire. Iniquus non quippe quia resistere peccati suasionibus noluit [illegible] gari ante eius dominio non potest. Unde recte de eo dicitur: Calcet super eum quasi rex interitus. Eius quippe interitus regnum a discipulorum cordibus repellens apostolus dicebat: Non regnet peccatum in vestro mortali corpore. Non enim ait: non sit, sed non regnet, quia non esse non potest, sed non regnare in cordibus bonorum. Quia ergo qualis culpa cum cor iniqui pulsaverit resistens illud non invenit, sed suo dominio substernit, dicitur recte

evellatur de tabernaculo suo fiducia eius et calcet super eum quasi rex interitus. De tabernaculo quippe fiducia eius evellitur cum perversus quisque qui multa sibi adventura hac vita praenotaverat repentina morte dissipatur. Et calcet super eum quasi rex interitus, quia vel hic vitiis premitur vel mortis fine expletus quod ad supplicia rapiendus daemoniacae subiugatur potestati. Sed ita in reproborum mentibus agitur quia etsi occasio perpetrandi pravi deest desideriorum cogitationes eorum cordibus nullatenus desunt; et cum semper dira non sequuntur in opere valde tamen se obligant in cogitatione. Pravus ergo culpa in cogitatione est, et pro eo quod non in opere. Unde Babylon filiae dicitur: Descende, sede in pulvere virgo filia Babylon, sede in terra. Quamvis enim pulvis semper in terra sit, non tamen terra est semper pulvis. Quid ergo per pulverem nisi cogitationes debemus accipere, quae dum importune ac silenter in mente evolant eius oculos excaecant? Et quid per terram nisi terrena actio designatur? Et quia reproborum mentes prius ad prava cogitanda deiciuntur et postmodum ad facienda, recte filiae Babylon quae ad interni candoris inditio descendit per superbiam suam dicitur: Sede prius in pulvere et post in terra sedeat, quia nisi se in cogitatione prosterneret in malo opere non iaceret. Sequitur: Habitent in tabernaculo illius socii eius qui non est, id est in mente eius apostatae angeli nequissimas cogitationes tonsuntur, socii scilicet eius qui non est, quia a summa essentia recessit et per hoc cotidie excrescente defectu quasi ad non esse tendit; qui semel ab eo qui vere esse retinet, qui recte quoque non esse dicitur, quia bene esse perdidit quamvis naturam non amisit. Adhuc cum easdem nequissimas cogitationes subaliis exprimens subiungit: Aspergatur in tabernaculo eius sulphur. Quid aliud sulphur quam fomentum ignis est, tamen sic ignem nutrit ut foetorem gravissimum exhalet? Quid itaque in sulphure nisi peccatum carnis accipimus, quod cum perversis cogitationibus quasi quibusdam foetoribus mentem replet, aeterna incendia praeparat, et dum foetoris sui nebula in reproba mente dilatatur eam subsequentibus flammis quasi nutrimenta subministrat? Sulphur etenim quia per sulphur fetor carnis accipitur, ipsa sacri eloquii historia testatur quae tonat Sodomam ignem et sulphur pluisse Dominum narrat. Quam enim carnis eius scelera punire decreverat, ipsa qualitate ultionis notavit maculam criminis. Sulphur quippe foetorem habet, ignis ardorem. Qui itaque ad perversa desideria ex carnis foetore arserant, dignum fuit ut simul igne et sulphure perirent, quatenus ex iusta poena discerent

ex iniusto desiderio quid fecissent. Hoc ergo in mente tabernaculo iniqui sulphur aspergitur quotiens perversa carnis delectatio in eius mente donatur, quae quia indesinenter pravae cogitationes possident, eiusque boni operis fructum ferre nequeant, iuste subiungitur: Deorsum radices eius siccentur, sursum autem atteratur messis eius. Quid itaque radicem nomine, quae in occulto sita est et germen in aperto fert, nisi cogitationes accipimus, quae dum non videntur in corde visibilia opera producunt. Quid et messis nomine eadem aperta operatio signatur, quae videlicet ex latenti radice producitur. Et quia omnis iniquus prius in cogitationibus temptationum arescit, et postea a bonis actibus deficit, recte per Baldach dicitur: Deorsum radices eius siccentur, sursum autem atteratur messis eius. Quia dum pravus quisque cogitationes suas in infimis rebus ponit et sempiternae viriditatis gaudia appetere negligit, quid aliud quam radices suas deorsum siccare pertulit? Cuius messis sursum atteritur, quia omnis eius operatio a summo iudice quasi in nihilum deputatur, etiam si ante humanos oculos bona videatur. In imo itaque radices siccare et summa messis, quia sic prius bonas cogitationes mittimus ut quoque bonorum operum fructum perdamus in aeterna retributione mercede. Sed iniquus quisque cum bonas cogitationes deserit et ad ea quae sunt exterius sentiendo fundit, deorsum siccantur radices eius. Sursum vero messis atteritur, quia qui hic steriliter persistit post hanc vitam ad vitam praemia vocatur. Sequitur: Memoria illius pereat de terra et non celebretur nomen eius in plateis. Sunt nobis et quia sic Baldach fine dicit de pravo quoque iniquo loquitur ut latenter beatum Iob iniquorum eius verba intueamur. Sapiunt quippe iniquorum dura ipse quippe in sceleribus suis tenebras pationis ingressus Antiochus vocabatur, cuius nomen suum longe lateque diffundere conatur, quia iniquus unusquisque imitatur cum de memoria terrae nomen gloriam laudis suae extendere nititur clarique opinione custodia laetatur. Sed quod haec verba intelligantur de uno quoque iniquo ut referri quoque debeant specialiter ad eum caput iniquorum dicit itaque: Memoria illius pereat de terra et non celebretur nomen illius in plateis. Plateae quippe appellatione gratia latitudine sunt vocitatae. Memoriam vero sua in terra statuere conatur Antichristus, cum in terrena gloria appetit si possibile esset imperium permanere, nomine suum in plateis celebrari, gaudet cum longe lateque operationem suae iniquitatis extendi. Sed quia haec eius iniquitas diu non sinitur extolli dicitur: Memoria illius pereat de terra et nomen celebretur nomen eius in plateis, id est tamquam laude terrenae potestatis amittat et omne gaudium sui nominis perdat, quod longe lateque in bonum operis perseverare diffunderat.

Vide ca

cerde ro

[illegible] Cm̃ A

Cogitatio in medium radices

De radice siccata cum messe atterunt

De antichristo

Antichristus appetet terrenum regnum

Sequitur. Expellet eum de luce in tenebras.
De luce ad tenebras ducitur cum de honore
vite presentis ad supplicia eterna dampnacionis. Unde
quasi subditur: Et de orbe transferet eum.
De orbe quippe differtur cum superno iudice
apparente de hoc mundo tollitur in quo prospere
gloriatur. Sequitur: Quia pro eo quod cum omnibus sequacibus
suis in eminente mundi fine dampnabitur
recte subiungitur: Non erit semen eius neque
progenies in populo suo nec ulle reliquie in re-
gionibus eius. Spiritu quippe oris sui dominus
Ihesus interficiet eum et destruet
illustracione adventus sui. Quia cum iniquitatis
eius cum mundi statu terminatur progenies eius
in populo suo non relinquitur quia et ipse et omnes
reprobi cum eo ad supplicium pariter urgentur
et omnes iniqui qui de eius perversa suasione
in pravis actibus nati sunt illustracione adven-
tus domini eterno interitu cum eodem suo auctore
feriuntur ac nulla eius progenies in mundo re-
manet quia districtus iudex iniquitates
illius cum ipso mundi fine concludit. Sed non
apte de antichristo intelligi debeat demonstratur
cum subditur: In diebus eius stupebunt novissi-
mi et primos invadet horror. Tanta enim
tunc iustos iniquitate effrenabitur ut etiam
electorum corda non parvo pavore feriantur.
Unde scriptum est: ita ut in errorem inducantur etiam
electi si fieri potest. Unde et dicitur non quia electi
casuri sunt sed magnis terroribus trepidaturi.
Sed non in eodem certamine iustorum novis-
simi electi esse narrantur et primi quia scilicet
et hii qui in fine mundi electi reperientur in mor-
te carnis prosternendi sunt et illi qui a prio-
ribus mundi partibus processerunt, Enoch scilicet et
Elias, ad medium revocantur et crudelitatis eius
senciam in sua adhuc mortali carne
passuri sunt. Sequitur: Primus viros in tanta persecucione
crudelitatis novissimi obstupescunt et primi
metuunt quia licet invicti hoc quod spiritu sup-
plicio sublevantur omnem crudelitatem eius penitus
despiciunt, iuxta hoc tamen quod adhuc
in carne mortali sunt in qua etiam qualiter
prius ipsam fortiter tolleravit supplicia per-
horrescunt ita ut [illegible] con-
stancia exprimitur sic et pavor carnis
quia etsi electi sunt non tormenta neque
tamen per hoc tamen quod homines sunt et ipsa me-
tuunt tormenta que vincunt. Dicitur ergo:
In diebus eius stupebunt novissimi et primos
invadet horror quia videlicet tanta fient sig-
na [illegible] ecclesia ac dura [illegible]
sed ut ad stuporem perducant quos in fine invenerint
et priores patres qui [illegible]
expugnacione [illegible] carnali more
dolore [illegible]. Igitur qui de iniquis
omnibus vel de ipso iniquorum capite multa
narrantur generali more diffinicione sub-
iungitur: Hec sunt tabernacula iniqui et iste
locus eius qui ignorat dominum. Omnipotentem

dicat. Expellat eum de luce ad tenebras
et de orbe transferet eum. Cuncta tunc mala
iungere adimplet. Hec sunt tabernacula iniqui
et iste locus eius qui ignorat dominum. Unde in dei
quia is qui nunc dominum ignorando extollitur
tunc ad ipsa tabernacula pervenit que eum si-
militer ad supplicia demergit et locum
sibi quemque invenit in tenebras qui dum
hic de sua gaudet luce iustorum locum te-
bat alienum. Perversi enim in omne quod
simulacionem faciunt nomine glorie iustorum
quia locum alienum occupare intuntur. Sed
ad locum suum tunc perveniunt cum iniquitate
sua iusto igne [illegible] cremantur. Hic
quia nomine quod agunt perpendere laudibus
[illegible] summunt et per imaginem bono-
rum operum suorum [illegible]
[illegible]. Sed quia nunc iniquus et multis
[illegible] tumidus sua hic tabernacula [illegible]
at nomine glorie extendunt [illegible]
[illegible] operibus delectatur.
non ad supplicia eterna pervenit perfecte
agnoscet quia hec tabernacula iniqui et
iste locus eius qui ignorat dominum. Hec
Baldach dixit sed cum dicit ignoran-
[illegible] iusti cor affligitur
tunc illud sine [illegible] estimacione
proferunt. Unde beatus Iob protinus respondet:
Usquequo affligitis animam meam et at-
teritis me sermonibus? Sicut viri eloquentes
ut sepe iam diximus alii ex persona
alii ex errore [illegible] alii [illegible] ex typo
[illegible] sentencia sunt. Valde non affligunt
animam iustorum qui hii tunc bonos
[illegible] intorquent. Qui hii videlicet
ignorantes ex errore sibi [illegible]
qua moribus impugnat. Unde amici
Iob ut sepe iam diximus hereticorum
tenentibus [illegible] respondetur: Usquequo
affligitis animam meam et atteritis me ser-
monibus. Atterunt enim bonos sermonibus [illegible]
qui tunc eos illi [illegible] timent
[illegible] fide [illegible] moribus
Sequitur: En decies confunditis me
[illegible] amicorum
adhuc quinque esse locutos [illegible]
Sed preter hoc alteris quinque [illegible]
nos audierat quorum [illegible]
quinque responderit. Decies sunt prohibiti
[illegible] laborantes
quod frustra [illegible] et sequitur [illegible]
[illegible] verba doctrine non audi-
tibus [illegible] et cum audiret
et cum loquens non audiretur ipse labor
tulit qui et tacendo paciencie [illegible]
loquendo [illegible] dolore [illegible]
[illegible] et supernus dixit. Nempe et si ignoravi
[illegible] non quiescit dolor
et si [illegible] non recedit [illegible]
[illegible] verba referimus.

2 ad Thess. 2

Mt. 24

Planctus cadet tpe a[illegible] inmobiles [illegible]

Sancti viri hoies tormenta timuerunt

De pugnacione

Cap. xix

Liquet quod magnum ei gaudium fuerat decalogi precepta. Et hanc profecto decies confundunt qui peccant per singulos suos motus decalogi precepta delinquunt et tociens bonis confusionem faciunt quociens in suis actibus divinis vocibus obsistunt. Et non erubescitis opprimentes me. Sunt nonnulli quos ad perpetrandam nequitiam oborta subito malicia invitat. Et tamen humana verecundia revocat et plerumque per hoc quod exterius erubescunt ad interiora sua redeunt et contra se metipsos iudicium sumunt quia si pertimescunt hominem mala facere metuunt quanto magis pertimescere deum qui cuncta inspicit nec aspicere mala debuerunt. In quibus sic nec mala maiora corrigunt per bona minima scilicet per priorem verecundiam minorem culpam. Et sunt quidam qui per interni dei timorem contempserunt multo magis humana iudicia fugiunt atque omne malum quod appetunt audacter peragere non erubescunt quos ad perpetrandum malum iniquitas acrius invitat et nulla apud eos verecundia retardat. Sicut de quodam iudice dicitur: Deum non timebat et hominem non reverebatur. Sunt etiam qui de quibusdam impudenti fronte peccatis suis gloriantur. Et peccatum suum quasi sodoma predicaverunt [illegible] tales sunt adversari[?] sancte ecclesie qui perpetrandis malis nec timore dei nec hominum pudore refrenantur. Quibus beatus Job dicit: Et non erubescitis opprimentes me. Quia et si primum sine malo nequissime pressit et mala aperta non erubescitis. Sequitur: Nempe et si ignoravi mecum erit ignorantia mea. Sunt nonnulli heretici qui dum sanctam ecclesiam sua arrogantia inflatur et recte credencium simplicitatem sepe derideat et insuper esse inter homines vitam predicant. Ut quod sancta ecclesia monere quam verae sapientiae sensum suum humiliter deprimit ne sciam inflatur nec in inquisitione occultorum eminet et persistentia aliqua que videt vires suas minimas. Utilius et enim studet nescire que perscrutari non valet quam audacter diffinire quod nescit. Et quemadmodum qui mel mali comedit non est ei bonum sic qui scrutator est maiestatis opprimetur gloria. Dulcedo et enim mellis si plus quam necesse est sumitur, unde eos delectat et inde vita comedentis necatur. Dulcedo quoque et requisitio maiestatis si quis plus quam scientia appetit ei ea humanitatis cognicio perimitur. Ipsa sibi eius gloria premit se opprimit quia nolunt immoderate mollius perscrutatione sensum suum non capitur et inmissi probitatem non esse dicitur quod probatur et iustissimum non nobis non esse. Quod contra nos est quia quod scientia sua heretici cor inflatur fidei autem cognicio ignorantie humilitate. Beatus Job sua voce dicitur dicat

etiam confessione universalis ecclesie: Nempe et si ignoravi mecum erit ignorantia mea. Ac si aperte hereticis dicatur: Dimittite [illegible] scientia nobis minime nos est. Quia contra nos et de stulta elatione nos erigit. Mecum nam ignorantia mea est quia prime est. Quo divinum perscrutari de deo aliquid superbe non audeo in victoriam me sum mittit sua. Et quia hec ipsa scientia que sic querere audisium solius elationis arripiunt, nec contra fideles et humiles docti videantur recte subiungit: At vos qui contra me erigimini. Sed fortasse verba melius perpendimus si ipsis spaliter amici beati Job quemadmodum congruat demonstremus. Ipsi enim percussum iustum videntes ad sua intima redire debuerunt et nequaquam beatum Job verbis increpationis premere sed se deflere. Quia si sic percussus fuerat qui ita deo serviebat qua ultione feriri metuebant qui non ita serviebant. Quibus dicitur: At vos qui contra me erigimini. Ac si eis aperte diceret: Contra me erigimini qui contra vosmetipsos erigi cum mea percussione debuistis. Ex radice quippe erectionis in bono iste et proximus nos et proximos contra alios malos erigimur. Illa qui contra bonos erigitur per superbia inflatur. Contra vosmetipsos autem erigimur qui mala propria recognoscentes districta nosmetipsos penitentie ultione ferimus quem nec magis nobis in peccatis premimus et nullius quem nos cogitationum blandimentis inclinamus qui si discrete premimus, prius in nobis mala insequimur. Iustum quoque est ut etiam contra aliena mala utiliter erigamur et ea que in nobis premimus et malis redarguendo superemus. Sed hanc erectionem mali nesciunt quia sua relinquunt et bonos impetunt. Sibi se metipsos consciam sua malicia blande adulationis inclinant et quod bonorum vitam districtione aspiciunt erigunt. Unde amici beati Job in eius flagello invehentibus recte dicitur: At vos contra me erigimini. Vosmetipsos redarguendo relinquunt et me districtis suis increpationibus tamen cum semetipsum prius non iudicat, quid in alio recte iudicet ignorat. Et si nomine fortasse penitentium quod recte iudicare debebat, recte tamen aliena iudicare non valet cum conscientia innotescat pre nullam iudicii regulam probatur. Sunt enim qui insidiantibus quibusdam et puniendam adulteram deducentibus dicitur: Qui sine peccato est vestrum primus in illam lapidem mittat. Ad aliena quippe punienda peccata ibant et sua relinquebant. Sed nocentes itaque in te adeo stiam ut prius propria corrigit et tunc aliena reprehendat. Sunt enim quod tribus beniamin inmaniis sceleris fuisset obruenti. Ceteris omnis israel ulcisci in ea torrente voluit, sed tamen semel et iterum inmittit bellum prostratus est consulto autem domino si ad ulciscendum de beniamin iussum est quia iuxta divine vocem imperium perexit et semel ac secundo

Iudicum xx

Pena reporcionis[?] quod sit non est nosmetipsos erige

erga

Iudi[cum] xx capitulo[?] ascripto

Jo 8

De Beniamin fuit cassa Iudic. 20

Exposicio figure

perdidit et eum deum peccatorem tibi valde feriens pene funditus extinxit. Sed et quos in ultione sceleris instituimus et cum primus ipse posterius misit quia prius ipsi perpendi se per quos aliorum culpe feriuntur nec ipsi perfectionem iam in mundi veniant qui aliorum vitia corrigere festinant. Unde

c

necesse est ut non tamen contempnens omni examine ulcio cessat, ut ita se contra ipsa reprehendat atque ad lamenta prime ipsa se semper ipsa contra erigit ne contra bonos elata et sibi similibus se contendat se rigidi sit bonis non dulcibus submissa. Superbis contra corripientibus recte nunc dicitur: At vos contra me erigimini et arguitis me opprobriis meis. Omnes elati eum esse obprobrium deputant mala temporalia tanto unumquemque ideo despectum esse credunt quanto nunc afflictum

De elato deputante ob penam temporalia mala

expressionis flagello conspiciunt. Qualiter enim in moribus vel in actibus querunt sed quoslibet in hac vita percussos viderint iam divino iudicio dampnatos esse arbitrantur. Unde nunc beati voce dicitur: Et arguitis me obprobriis meis. Quia hunc quem iustum ante flagella noverunt iniustum esse corpora iam sua percussione iudicabant. Unde et sepe scientia quia affligi quasi dixit me. Sciunt etiam videntes scripturam

f

quippe et de eo: Flagellat omnem filium quem recipit. Tribulationes fidelium non experto esse suspicantur. Sequitur: Ecce iniustos esse dicunt quia inflammat sic sensum dimissi sine flagello dimiserunt. Sequitur: Saltem nunc intelligite quia deus non equo iudicio afflixerit me. Qua de re sonat vox iusti verberibus afflicti quia tamen non elatus sed dolor expressit sed iustus non et qui iustitia in dolore deseruit. Beatus autem Job quia inter cetera sunt non temeraria voce peccavit. Stratum si hunc peccasse in hac voce dicimus implesse dyabolum asserimus qui proposuit contingere os et carnem eius si non in faciem benedixerit. Et gravis itaque oritur questio. Si enim non peccavit meo qui dicit: Saltem nunc intelligite quia deus non equo iudicio afflixerit me. Dominum qui nephas et dici aliquid iniuste egisse consentimus. Si non peccavit de vas de illo quod promisit exhibuit. Considerandum igitur et quia deus recte circa beatum Job egerit. Et tamen beatus Job eos qui dicunt se non iusto iudicio afflictum mentitus non sit et antiquus hostis meus quod de beati viri culpa promiserat mentitus sit. Hoc nimirum itaque ideo prius credimus verba bonorum quia in meliore sua negligentia prime pensantur. Beatus enim Job vitam suam attendebat et ea que patiebatur flagella

Pu 3

Quomodo quis quod Job videtur deum arguere

11 Cap
A

pensabat recipere. Et cum dicit non equo iudicio afflictum se libera voce loquitur et quod Et videbat equum non esse ut talem vitam talia flagella recipere

iusto suo dixit de illo Sedistis omnis dixerat: Quoniam si tu me adversum eum ut affligerem eum frustra. Quia enim dicit deus quia frustra beatum Job afflixerit, hoc ipsum beatus Job asserit non equo iudicio adversus afflictus sit. In hoc itaque quid peccavit qui a summa auctoris sui in nullo discrepavit.

b

Sed fortasse aliquis dicat id nos dicimus nos bonum dicere quod nobis in occulto iudex dixerit sine peccato esse non posse. Nam que iustum iudex laudatur esse sine reprehensione laudabilem non dubitat. Ait non si ipse laudantem iam eius iustitia laude digna non crederetur. Quia ut recte dicitur. Sed quid deus iustus per quam iustitiam hoc esse deus agere de se non presumat, post dicit per elationem. Sed si ipse quoque in humilitate cogitationis permanens exigente meritum lore bona de se veracia dixit, summam iustitiam non recessit in quantum a veritate in nullo discrepavit. Unde paulus quoque apostolus

r

multa de se fortia pro discipulorum suorum edificatione narravit, sed hoc narrando minime deliquit quia veritatis limite et a cautione cum tamen et corde humili non recessit. Sic itaque beatus Job vitam suam sentiens non se esse iusto iudicio afflictum peccavit in hac voce in qua non discrepat ab auctore, quia eo quod deus frustra percussisse se ipse quoque semetipsum asserit non iusto iudicio afflictum. Sed tamen alia quoque oritur questio, quia iam in huius operis initio dicta solvitur cum omnibus deus frustra minime tanta beatum Job frustra se afflixisse fateatur. Iustus enim conditor noster in beato Job non vitia illius extinxit sed merita augere. Equum igitur fuit ut fortis paragmentum boni vita non tamen videbatur equum quia credebatur pro peccata. Beatus autem Job peccata sua vel flagella dolere credidit non merita augeri et ideo non equum iudicium vocat quia vita sua cum flagello examinat. Ergo si vita sua flagella pensantur non equum fuit quod beatus Job sicut dixi pro tanta distinctione sua fit crediderit. Sed non in tanta iudicis attentione quia precia iusti ut merita crescant cumulantur equum vel potius misericors sine sequitur. Et vera Job dixit: vitam suam cum flagello pensans deus non iusto iudicio Job afflixit quia merita eius ex flagello cumulavit et verba que promiserat non implevit quia beatus Job inter verba que dixit sonuit et sicut et humili mente non recessit. Sed afflicti verba minus fortasse intelligimus iusti summam iudicis cognoscamus. Sequitur: Ecce vociferans summam dicit Job: Non est locuta coram me. Sequitur Job: Clamabo et nemo audiet.

ix

Quia Job in locutione sua percusse Ecclesie
dum ipsa voce in dicitur et locutus asseritur
eterna quidem vocem sed ad propria sancte
ecclesie sic referamus infirmis eius membris
non inmerito aptamus que persecutionis
eius tempore dum temporalia eius et flagella consi-
derant quia iniustos florere conspiciunt
et iustos interire hoc iniustum esse velatis
suspirant. Unde adhuc Job voce subditur: Et
flagellis suis me cinxit. Aliud quippe est
flagellis percuti aliud cingi flagellis. Nam
percutimur cum consolationem et in doloribus ex
rebus aliis habemus. Ex toto tamen afflictio
deprimit ne ex nullius rei consolatione re-
spirare animus possit non iam flagellis
solummodo ferimur sed et cingimur quia tribulatio-
nem ubere exorta premit circumdatam. Cinctus
enim flagellis paulus fuerat cum diceret Fo-
ris pugne intus timores. Cinctus flagel-
lis fuerat cum diceret periculis fluminum pe-
riculis latronibus periculis ex genere periculis ex
solitudine et cetera que ita enumerat ne
in sancta se requie sensisse ostendit. Et for-
tasse etiam cum tribulationibus suarum flagellis
cingitur mea infirmitas quia et pusilla
inimicus casum redeat ita ne se eorum
despectus contineret quo audita circumque
videret. Unde adhuc et corporis typo sancte
vi voce subiungitur: Ecce clamabo
vim patiens et nemo audiet vociferabor
et non est qui iudicet. Omnipotens deus cum nos
perfici esse valeat sciens dissimulat
exaudire dolentium vocem ne augeat u-
tilitatem ut purget nostra penam requiet
tranquillitatis que hic inveniri non valet
aliubi queratur. Sed hanc dispensationis gra-
tiam non nulli fidelium ignorant. Corpore
tamen persona nunc dicitur: Ecce clamabo vim
patiens et nemo audiet vociferabor
et non est qui iudicet. Deus qui iudicare dissi-
mulat nunc quasi ab eo tantum manum contra
adversarium presser enim qui iudicat non
est nec tamen hoc sine iudicio est quod iudi-
cium differtur quia et cum beatus Job
diceret et sancta vi mala et adversarium pe-
na crescebat. Hoc ergo ipsum iudicium dif-
ferre iudicium est. Sed aliud est quod iuste
intrinsecus dispositione dei aliud quod foris
flagellis attritus expetit animus. Unde
adhuc verborum depressione subditur: Semitam
meam circumsepsit et transire non possum et
in calle meo tenebras posuit. Circumsepta
verberibus semitam suam vidit cum transire ad
serenitatem cupiens evadere flagella non
potuit. Et quia se pariter aspexit nec tamen
percussione digna vitam inspiciens non po-
tuit quia in calle cordis ignorantie sue tene-
bras non invenit quia cur ita flagel-
laretur penetrare non potuit. Et adin-
firma quoque membra sancte ecclesie non incongrue

referuntur quia plerumque quod se prius egisse non
meminerit ab uno quoque opere retarda-
tur et exinfirmitate propria timidi bona que
sunt fortia aggredi non presumunt. Quod
cum magna bona maiore quam se infirmos ac
tibi infirmos esse meminerunt. Et tamen ple-
rumque etiam bonum quod eligant nesciunt quasi
in calle suo positis tenebras perhorrescunt.
Nam sepe ita de suo opere animus fluctuat
ut ignoret omnino quod deus quod culpa sic
in calle sue tenebras invenit qui in hiis
que agere appetit quid eligere debeat nescit.
Sancta enim ecclesia sepe in infirmitatibus non nunquam ignorantia
ignorantia percutitur et in infirmioribus membris dicitur
Semitam meam circumsepsit et transire non pos-
sum. Circumsepta namque membris que ad opus
bonum quid eligant caligant subditur: Et in
calle meo posuit tenebras. Et pena et enim
culpa est videre bonum quod agere debeant et tamen
implere non posse et nescire ex quo more pec-
cata est quod agere debeat nec videre unde et
contra hoc utrumque psalmiste voce dicitur: Dominus illumi-
natio mea et salus mea quem timebo. Contra ig-
norantie enim tenebras illuminatio. Contra in-
firmitatem vero salus est. Deus quem ostendit cui adhe-
rendum debeat appetitum et vires prebet ut
quod ostenderit possit implere. Sed sequitur: Spoliavit
me gloria mea et abstulit coronam de capite
meo. Dubium non est quod viri sancti in afflic-
tione positi personam gemant. Dubium non est.
Sed quia hystorie verba patent iuxta litteram
expositione non indigent. Quia pro ergo nec per iniu-
stos sanctus debeat inuestigandum namque.
Spoliavit me gloria mea. Gloria quippe viri
cuiusque iustitia est. Sicut enim vestimentum tegit
a frigore ita iustitia munit a morte. Sicut
non immerito iusti iustitia vestimento compara-
tur per prophetam dicitur: Sacerdotes tui induantur
iustitia. Ecclesia non afflictionis sue tempore sicut
iustitie vestimentum quod apparet ante deum
protegit sancta ecclesia in membris suis infirma-
tibus amittit. Dicitur ergo: Spoliavit me gloria
mea id est iustitia ab infirmis ablata est quam
habere ante ei non possunt. Sed mediantibus in hesisse-
set et ideo tolli potuit quia more vesti-
menti exterius adhesit. Ecclesia intra quendam
est quo modo sancte ecclesie membra valeant dicere
quam poterunt iustitiam perdere quam tenere
videbantur. Sed sciendum quod plerumque ante
bris eius infirmantibus iustitiam adepta amit-
titur. Et tamen per cognitionem culpe protinus
ad primam redeunt sese adeandem iustitiam
quam perdiderat fortius quam credebat astrin-
gunt. Ubi adhuc subditur: Et abstulit coronam
de capite meo. Sicut caput est prima pars corporis
ita principale interioris hominis mens est. Corona
vero victorie premium est quod desuper ponitur ne-
bene certantes remuneretur. Ecclesia ergo multis adver-
sitatibus pressa nimio incitamine penitentiali iustitie
sancta ecclesia quasi coronam de capite amittit.

Sed sancta ecclesia
etiam non
…
Flagella conc…

Plane ex Ad
Pa ex eos
Dec. A
De expositione
Fictio
Noc ex
Tu mea
Virtutes
D part
12 carum
A
F
G
Iusti tollit mortem. Sic vestimentum tollit frigiditatem.
Si tertius vestis peccet
Recta pro
K
De iusti ab infirmo ablata et iustitiae perdunt dum membra ecclesie
De corona victorie
Debilis in corona fecit
timidum bellatorem

Corona quippe in capite est superna remuneratio
in mente. Et sunt plerique qui dum adversitatibus
affliguntur superna premia cogitare negligunt
et ad perfectam victorie pervenire pro penis in-
firmis itaque corona de capite aufertur quia super-
num et spirituale premium de cogitatione mentis
tollitur. ut exteriora iam tranquilla appetant
et eterna premia que cogitare consueverant non
requirant. Vel certe capite fidelium non immerito
sacerdotes accipimus. qui pars membrorum
primi dum sunt et per prophetam dicitur. Caput et cau-
dam exterminabit. Ubi videlicet capitis nomine sacer-
dotes et caude appellatione prophete reprobi de-
signantur. Corona de capite aufertur cum super-
ne remunerationis premia etiam ipsi deserunt
qui in hoc ecclesie corpore preesse videbantur. et
plerumque ducibus cadentibus lapsus succumbit
exercitus qui sequebatur. Unde mox pro dampnatio-
nem maiorem de multimoda labe fractione
ecclesie subsequentis adiungitur. D. Destruxit me
undique et pereo et quasi evulse arbori abstulit
spem meam. Etenim deserit atque infirmitas
membrorum premit. qui ipsa que videbantur fortia
corruunt. cum corona de capite abstrahitur, id est quando
etiam premia etiam appositi negligunt. Unde
autem de infirmis cadentibus subditur. Et quasi
evulse arboris abstulit spem meam. Arbor
quippe vento impellitur ut cadat et quamvis
mille tenet ut adiumentum tornat quid
aliud quam arbor flatu venti prosternitur
et statum sue rectitudinis amisit. Evulsa ergo ar-
bore spem perdidit qui priorum minus
ac [struck through] persuasionibus demersus eterna
que sperabat premia reliquit. Et quia plerumque
contingit ut penas quis metuens iniusta
desideret fit iudicante deo ut etiam iniusti-
am desiderans penis quas metuit non
evadat. Et qui mente iniusta minime ti-
muit etiam carnis mala tolerat que time-
bat. Unde adhuc subditur: Iratus est contra me
furor eius et sic me habuit quasi hostem suum.
Predicatore quippe egregio testante di-
dicimus quia fidelis est deus et non patitur nos temp-
tari super id quod possumus ferre sed faciet
cum temptatione proventum ut possimus sustinere.
Per prophetam quoque dominus dicit: Plaga inimici
castigatione percussi te crudeli. Cum ergo
iam penitentibus vires illius percussione sup-
erantur sine dubio iam quasi filium per disciplinam
sed quasi hostem ferit per iram. Cum que orant
in te patris flagella tradimur valde nobis
metuendum ne penis nostris exigentibus
non quasi filii capiamur sed quasi hostes adnotemur.
Et quia sic plerumque ut etiam
maligni spiritus afflictorum cordibus multa sua-
deant atque intus flagella que exterius
ferunt cogitationes noxias mentibus
infundant post furorem domini recte subiungi-
tur. Simul venerunt latrones eius et fecerunt
sibi viam per me. Latrones namque eius maligni
spiritus qui exquirendis hominum mor-
tibus occupantur qui sibi viam in afflicto-
rum cordibus faciunt quando inter adversa
que exterius tollerant cogitationes quoque
pravas immittere non desistunt. Deinde ad-
que dicitur. Et obsederunt in gyro tabena-
culum meum. In gyro enim tabernaculum obsi-
dent cum ex omni latere suis cogitatio-
nibus temptationibus animo desperare de eternis modo
impatientiam mentire atque in deum blasphemie
verba iaculari pessima suggestione persua-
dent. que tamen verba ut iam prediximus
beatus Iob iuxta hystoriam egimus qui dum
mala que pertulit ante oculos congessit
non quasi contingenda fuit sed quasi hostes per-
sonam se esse indicavit. perque sibi enim
latrones eius viam fecerunt quia contra
eum maligni spiritus licentiam percussionis
acceperunt. Cuius tabernaculum in gyro obse-
derunt quia sublatis rebus et filiis et toto
corpore eius omne attriverunt. Sed mirum valde
est cur latrones dicuntur cum adduntur eius
ut videlicet eosdem dicit latrones esse monstret.
Sed natura est si voluntas et potestas malignorum
spirituum discernatur cur dei latrones dicantur
aperitur. Maligni quippe spiritus ad nocendum non
incessabiliter anhelant sed cum pravam volun-
tatem ex semetipsis habeant potestatem tamen
nocendi non habent nisi eos voluntas sum-
ma permittat. Et cum ipsi quidem iniuste
nos ledere appetunt quos libet tamen ledere
non nisi iuste permittantur. Quia igitur in eis
et voluntas iniusta est et potestas iusta et la-
trones dicuntur et dei. ut eorum sit quod
inferre mala iniuste desiderat et
ex deo quod desiderata iuste consummat.
Et quia ut sepe diximus sanctus vir per-
sistit in dolore penarum modo suis modo
ecclesie modo redemptoris nostri vocibus utitur
et plerumque sic sua narrat ut communi
per typum ea que sunt ecclesie ac redemptoris
nostri vocibus conveniant demonstremus. Et cum
Fratres meos longe fecit a me et noti
mei quasi alieni recesserunt a me. Dere-
liquerunt me propinqui mei et qui me nove-
rant obliti sunt me. Hoc melius ostende-
re Iohannis evangeliste testimonium adiunctum
proferamus qui ait. In propria venit
et sui eum non receperunt. Redemptor quippe
longe fratres facti sunt et noti recesserunt
que tenentes legem per patriarchas cog-
noverant et proprietatem minime recognosce-
bant. Unde iure recte dicitur. Dereliquerunt
me propinqui mei et qui me noverant
obliti sunt me. Iudei et enim propinqui per car-
nem. noti per legis instructionem qui obliti
sunt quem prophetaverant dum eum in carne quem
nec legis tenerent et in carnali obli-
perfidie negarent. Et cum inquilini domus
mee et ancille sicut alienum habuerunt me.

[annotation] Inquilini domus dei fuerant sacerdotes ... [illegible] ... deputata possessionem ... ad fe-
ac non in toto intelligunt ... familiares ... tabernaculi ... ad ministeria ... fedula ...
... dicit ... de levitis ... domus dei obsequiis inquilini ...
mee et ancille sicut alienum habuerunt me

...cellerie quia incarnatum dominum quem audientes
per legis verba praedixerant agnoscere ac ve-
nerari noluerunt. Et cum ad hunc aptius
quod ab eorum perversa voluntate non sit agni-
tus manifestat cum subdit: Et quasi pere-
grinus fui in oculis eorum. Redemptor namque
dominus a synagoga agnitus non est in domo
sua quasi peregrinus exstitit quia aperte ipsa
existente denarare sicut colonus sicut-
rus eis ... et quasi viator declinans
ad manendum qui cum ut dominus non esset
auditus non possessor agri sed colonus
est creditus qui quasi viator ad manendum
tunc declinavit quia paucos eorum de
abstulit et adunationem gentium pergens
iter coeptum peregit. Peregrinus ergo in eorum
oculis fuit quia dominum sola quae videre po-
terant cogitabant, non voluerunt intelli-
gere in domino quod videre non poterant. Dum
enim despiciunt carnem visibilem, non pervene-
runt ad invisibilem maiestatem. Sequitur
textus: Et quasi peregrinus fui in oculis
eorum. De quo adhuc proprio apte subiungitur:
Servum meum vocavi et non respondit. 14 cap. A
Servus enim iudaicus populus nisi semper fuit
qui non amore filiali obsequebatur domino
sed timore servili. Et non cum nobis per Pau-
lum dicitur: Non accepistis spiritum servitutis
iterum in timore sed spiritum adoptionis filiorum
in quo clamamus abba pater. Hunc ergo servum
vocavit dominus quia collatis muneribus quasi
emissis vocibus eum ad se duci studuit.
Sed non respondit quia digna opera donis
eius reddere contempsit. Vocat enim nos
deus cum muneribus praevenit. Tendimusque
non nos advocationem eius cum ei digne
iuxta percepta munera servimus. Quia igitur
tot muneribus iudaicum populum praevenit, dicitur:
Servum meum vocavi, sed quia etiam post tot
munera eum contempsit, subiungitur: et non re-
spondit. Sequitur: Ore proprio deprecabar illum. Ac si
aperte diceretur: Ego ille qui ante incarna-
tionem meam tot ei percepta facienda B
per patriarcharum ora mandaveram, incarnatus ad
eum veniens ore eum proprio deprecabar.
Unde et Matheus ne praecepta ab eo domino in
montem descendente dicat: Aperiens os suum
dixit: ac si patenter dicat: Tunc os suum
aperuit qui prius aperuerat ora prophetarum.
Hinc est etiam quod de illo sponsa praesentiam
eius desiderante dicitur: Osculetur me os-
culo oris sui. Sancta quippe ecclesia quoties
praecepta eius expositione cognoscit quasi
toties oris eius oscula accepit. Bene ergo
dicitur: Deprecabar, quia in carne monstra-
tus in humanitate vice rogantis dixit quod superbi-
entem servum ne vincit rogantis. Ubi et
apte subditur: Halitum meum exhorruit
uxor mea. Et quid uxor domini nisi syna-
goga accipitur in lege foedere carnali eius

intelligentia subiecta. Aliquando non exstitit e-
sed infidelis populus cuius dominum carnaliter intellexit
quia purum istum hominem credidit. Halitum ergo
eius uxor horruit quia synagoga expavit
eum quem videbat hominem deum credere ex-
pavit. Cumque ab eius ore verba corporaliter audi-
ret in eo intelligere divinitatis arcana recu-
savit et creatorem esse non credidit quem creaturam
vidit. Carnis ergo alienum carnalis uxor exhor-
ruit quae carnalibus sensibus dedita in in-
carnationis mysterium non agnovit. Sequitur: Et
orabam filios uteri mei. Deus qui corporis
forma non circumscribitur membris corporis in magis
oculis veteris ita nominatur ut commembrorum
vocabulis effectus eius potentiae designentur.
Oculos quippe habere dicitur quia cuncta videt,
manus habere describitur quia cuncta operatur. In eo
ante pedes conatur quae in hac vita praesentium
sanctis ergo uteri dei nisi eius consilium debemus
accipere, in quo ante saecula per praescientiam con-
cepti sumus ut creati per saecula produceremur. Deus
ergo qui manet ante saecula uteri sui filios ora-
vit quia eos quos potenter praedestinavit
ostendit in carnatione veniens humiliter rogavit.
Sed quia in ipsa etiam qua apparuit ab eorum
aestimatione despectus est, subiungitur: Stulti
quoque despiciebant me. Sapientibus a vita
fide credentibus ... desilit. Addidit quoque
quod dum pharisaei dum ac legisperiti despi-
cerent eorum medullitus etiam ipsi cetera secu-
ti sunt quae in eo quod hominem vidit redemp-
toris mundi praedicatione despexit. Iam
saepe stultorum nomine hii qui sunt in plebe
pauperes designantur. Unde per Ieremiam dicitur: Ier. 5
Forsitan pauperes sunt et stulti ignorantes
viam domini et iudicium dei sui. Velut ante
mundi sapientibus atque divitibus redemptor
noster quaerere pauperes et stultos venit. Unde
nunc quasi in augmento doloris dicitur: Stul-
ti quoque despiciebant me. Ac si aperte di-
ceretur: Ipsi me despexerunt pro quibus sapien-
tis stultitiam praedicationis assumpsi. Scrip-
tum quippe est: Quia in dei sapientia non cognovit
mundus per sapientiam deum, placuit deo per stulti-
tiam praedicationis salvos facere credentes. i Cor. 1
C Ubi quippe dei sapientia et sed stultitia hominis
sapientia dicta est certo nexu. Et quia carnales
quique peccatis sine sapientiam pertingere non
valebant ad sapientiam dei per stultitiam praedica-
tionis apparuerunt ubi sanarentur. Hinc est quod 16 cap. A
stulti quoque despiciebant me. Ac si aperte
dicat: Et ab his despectus sum pro quibus
stultus aestimari veritus non sum. Et quia inde
eorum plebes cum miracula redemptoris nostri
cerneret hunc et signis honorantes de hinc
et ... Cum non humanitatis eius infirma con- Jo. 6
spiceret cum creatorem credere dedignabatur
... sed servitute turbas tunc subiungitur: Iudei petebant ...
Et cum ab eis recessissem detrahebant mi-
hi. Quasi recedebat quippe ad corda plebis

dus cum eis miracula demonstraret et quem crede-
bat cum ista signa ostenderet, si verendum do-
minum deserebat cum amicacul quaestione
perdere fidem volebant. Sed quid mirum pe-
ti ista apostolis cum ipsi quoque qui legis doc-
tores esse videbantur qui eum verbis prophe-
tie incarnandum esse praedicebant et in carnem
viderunt. Et ab eo cum perfidie interruptione
divisi sunt. De quibus subditur: Abhominati me
sunt quondam consiliarii mei et quem maxime
diligebam aversatus est me. Quod liquet
quia deus consiliariis non eget qui ipse quoque
consiliarius hominum sapientie consilium prebet dicen-
te scriptura et [illegible] cognomine sensum domi-
ni aut quis consiliarius eius fuit. Sed quemadmo-
dum cum panis et vestimenti egeret dici-
tur hoc se dominus accepisse testatur ita cum
nesciencium verum consilium dat hoc ipse
accipit cuius ille membrum est qui erudi-
tur. Et cum fideles redemptor in membris
suis et sicut ipse in nobis primum largitur
passionis, ita ipse in nobis perdocente consilium vinci-
tur. Perhibet itaque et legis doctores qui erudi-
re populos admittere consueverat, et aliud qua-
(m) venientem redemptor consiliarii fuerunt,
tum dum enim in carnem apparentis consiliis
suis multos ab eius fide diviserunt, quamvis
primus ad credendum incarnationis eius mysteri-
um per prophetarum verba multos docuisse videntur.
Et quia illum apud deum magis in amore cognoscebat
adeius amore plurimos excitat adhuc de
eodem legis doctorum atque phariseorum ordine
subditur: Et quem maxime diligebam ad-
versatus est me. Ipse enim ordo suadere perfidia
a fide vitare anisus est qui prius in labore
predicationis fervens maxime diligebatur,
qui non adhuc credendum sed usque quaque
ad persequendum quoque dominum populorum turba
(ex)citavit et usque ad passionem illius senectutis(?)
iurabus accensa magis ut passione discipulorum
corda turbaret sequitur et subditur: Pelli me
consumptis carnibus adhesit os meum. In ossi-
bus fortitudo in carnibus non infirmitas corporis
designatur. Quid per carnem nisi discipuli
qui passionis eius tempore infirmi abierunt per
pellem non que exterior carne manet
in corpore quid nisi ille sancte femine significantur
que ad preparanda subsidia corporis exte-
rioribus domino ministeriis fungebantur. Itaque
eius discipuli cognovissent dominum firmam victorie
fidem pro[illegible] predicarent ossi suo carnes
inherebant et cum sancte mulieres ea que erant
erant exteriora prepararet quia pelli exte-
rius manebant inter. Sed cum tentacionis
horam ventum est eius discipulos timor
expansione cordis incor timor invasit fugie-
runt singuli mulieres adheserunt carnibus
consumptis carne os domini pelli adhesit quia
fortitudo eius passionis tempore fugientibus
discipulis iuncta se mulieres invenit. Et te-
nerunt quidem alii petrus si tamen post tres
negavit. Stetit circa iohannes cum ipso crucifixi
tempore diem et vere in cruce. Sed perseverare
minime potuit quod de ipso quoque iohanne
scriptum est quod adolescens quidam se-
quebatur illum amictus syndone supra nudo
et tenuerunt eum at ille reiecta syndone
nudus profugit ab eis. Quia et si post verba
redemptoris sui audire ad horam crucis
rediit prius tamen territus fugit. Mulieres
vero non solum timuisse neque fugisse
sed etiam usque ad sepulchrum stetisse
memorantur. Dicat ergo: Pelli mee consump-
tis carnibus adhesit os meum, id est hi qui
mee fortitudini propinquius inherere
debuerunt passionis mee tempore timore
consumpti sunt et eas quas ad exteriora mi-
nistrum posui in passione mea sine for-
midine inherere mihi fideliter invenerunt
sibi et apte subditur. Cum hec verba premissa
dicuntur dominum sequentur: Et derelicta
sunt tantummodo labia mea circa dentes meos.
Quid enim circa dentes aliud quam
labia sonans, et si nulla flagella patiatur.
Sed quid per labia nisi locutio, quid per den-
tes nisi sancti apostoli designantur qui in hoc
eius corpore id circo positi sunt ut vitia
carnalium correptione morderent eam
quam apponat sue duritia confringant. Unde
in eadem primo apostolorum cum dente in corpore
ipsi posita dicitur: Macta et manduca. Et de-
quia per passionis tempus isti dentes pa-
vore mortis amiserunt morsum correp-
tionis amiserunt corda fiducia robur
amiserunt efficaciam commode operationis
ita ut duo eorum ambulantes post mortem
eius ac resurrectionem invicem loquentes di-
cerent: Nos sperabamus quia ipse esset
redempturus israel. Recte nunc dicitur: Et dere-
licta sunt tantummodo labia circa dentes meos.
Confabulabantur adhuc de illo sed nullo iam
minime credebant. Tantummodo ergo labia
circa dentes eius remanserant quia virtutem
bone operationis amiserant et sola de
illo verba confabulationis retinebant et
perdiderunt morsum correptionis et si
blandire motu locutionis labia itaque tantum-
modo circa dentes derelicta sunt quia adhuc
quidem confabulari noverant sed pre-
dicare iam eum quem mortuum infideli-
um vicia formidabant. Pertractetur itaque
huius que in voce capitis dixit adhuc
sanctus Iob verba reticetur dicens: Misere-
mini mei, miseremini mei, saltem vos
amici mei quia manus domini tetigit
me. Hoc habere solet proximi mens pi-
um, quod tamen in mixta abhac diuti-
ris patitur, non tamen ad ira quam
ad pietes movetur, ut se moderare
eorum pietatis perficere valeat [illegible]

eam eligunt qua ipsa sibi mittendo dicitur
Miseremini mei miseremini mei saltem vos am-
ici mei quia manus domini tetigit me. Qui cum
aliquibus se per contumelias affligi considerat
amicos vocat quia bonis mentibus et
ipsa sunt prospera que videntur adversa. Nam
perversi quoque bonorum dulcedine convertun-
tur ut redeant et eo ipso amici sunt quo
boni fiunt a malicia per severantes et hoc
quoque etiam amici volentes sunt quia si
qua bonorum derelicta sunt ea sine persecu-
toribus etiam nescientes peragunt. Notandum
quoque quod eis que secreta apud deum
gesta sunt beati viri verba in publico concordat.
Sathana quippe percussa fuerat ut tamen
percussione sua sathane contrita sed tamen se
manum domini appellat. Sed ipse quoque sathan
dixit mitte manum tuam et tange os eius
et carnem si non in faciem benedixerit tibi. Scie-
bat quippe vir sanctus quia et per hoc ipsum quod
prava voluntate contra se sathan exegerat
potestatem non apud se sed a domino habebat. Quare
me persequimini sicut deus et carnibus meis satu-
ramini. Non abhorret a ratione pietatis
quod se adeo persequi pro hiis constat namque
bonus persecutor sed distinguendus cunctis ore
... ad ... secundo primo
sine persequebatur. Cum non sinit quamquam fla-
gellari permittit sicut in persecutionem contra
commissa vicia eximia dispensatione pla-
catur. Crudeles autem persecutorum mentes
in perverse feriendi appetitu contra bonorum
vitam non studio purgationis sed furoris
facibus accenduntur. Et quidem bona fa-
ciunt cum deus omnipotens permittit. Sed quia di-
vina cum pravos agitur non tamen volun-
tas una in eadem causa formatur quia
cum omnipotens deus amando purgationem ex
hiis ministrorum permittit feriendo mali-
ciam exercere. Ergo et dicitur. Quare me
persequimini sicut deus. Ac ... hec per-
cussionem retulit non adiuvamina iteratione
quia et si hoc agunt exterius quod
deus agi disposuit non tamen hoc cum deo
in sua actione appetunt ut boni ex
afflictione purgentur. Ex intelligi et-
iam potest. Sancto enim omnipotens deus nisi ali-
cuius iniqua penitentie constituto miseretur ipso
vil vitiorum hec. Homines non enim perdisci-
plinam alios feriunt sic aliena infirmi-
tatem debent penitere ut etiam ad su-
am revertentur et eos revocare ut exse
met ipsis considerent quantum aliis feriendo
parcant quia se quoque ipsos dignos percussionibus
non ignorant. Itaque mihi di-
citur. Quare me persequimini sicut deus. Ac si a-
perte diceretur. Ita me conformitatibus
meis affligere ac si ipsi more dei
in infirmitatibus nichil habeat. Vnde consequen-
ter quod si qui fortasse sunt qui as-

peritate correptionis indigeant tunc eis
dura correptio ab nobis admonendum est. Et cum dei
manus cessit anxiebare cum non superna flagel-
la insistunt non ab nobis iam correptio sed solacium et
consolatio debetur. Vnde diuina in dolore in operatione
in ira in magna perversione perversioni subiacens
non autem subdiditur. Et carnibus meis saturamini.
Quorum mens pravorum penas esurit
saturari perculdubio alienis carnibus quique
saciendum quoque est quia sunt etiam qui aliene
vite detractione pascuntur alienis perculdu-
bio carnibus saciantur. Vnde per salomonem dicitur. Noli esse
in conviviis potatorum neque comedas cum eis
qui ad vescendum carnes conferunt. Carnes
quippe ad vescendum conferre est in collocutione
derogationis vicissim proximorum vicia dicere.
De quorum ille pena mox subditur. Quia va-
cantes potibus et dantes simbolum consumen-
tur et vestietur pannis dormicio. Potibus
vacant qui de obprobrio aliene vite se de-
ebriant. Simbolum vero dare est sicut unusquisque
solet pro parte sua cibos ad vescendum ita in
confabulatione detractionis verba conferre. Sed
vacantes potibus et dantes symbolum consumen-
tur quia sicut scriptum est. Omnis detractor
eradicabitur. Vestietur etiam pannis dormicio
quia despectum et inope ancipitem omnis ope bonis
mors sua invenit quem hic aliene vite
exquirenda cura detractionis fecit lan-
guore occupatum. Sed tot dura que beatus
Job sustinet dignum non est ut per silencium tran-
seant ea que ancietatem hominum ignorantie
obscuritas tegeret. Et a multis quippe edificari
ad similitudinem patientiam valent si in plenum
se superna eius patie facta agnoscunt. Vnde
et idem beatus Job mox vult pressa flagella
que sentit quum scriptum suberigere dicens.
Quis mihi tribuat ut scribantur sermones
mei quis mihi det ut exarentur in libro
stilo ferreo vel plumbi lamina vel celte sculpa-
tur in silice. Litera que perire quia fortia pa-
tiens sua docet quis ille plurimis rudiorum
cognitione stilo ferreo et plumbi lamina scripta
sunt quia non hic eius dura gentilium corda
cognoverunt quid quam nisi sculpta in silice vi-
deremus. Attendendum est quod in metallis scribitur pla-
metalli mollicie cito deletur in silice non
nudius quidem litere valent exprimi sed diffi-
cilius deleri. Stilo ergo iniquo per plumbi
lamina iudea exprimitur que propter deum et
sine labore papuit et cum celeritate perdidit.
Vt ... gentilitas signatur que verba
sacri eloquii in custodienda suscipere
potuit sed tamen suscepta fortiter servat. Per
stilum vero ferreum quid aliud quam forti-
tudo sua signatur. Vnde per Jeremiam dicitur peccatum inde
scriptum est stilo ferreo in ungue adamantino.
In ungue finis est corporis. Ita non duri tamen est
lapis adamas ut ferro secari non valet
per stilum quam ferreum fortitudo sua pungitur non

Cap. 12 ... de eodem
Correctio ... dolore
Pro. 23.
De ... de ... vite aliene
Pro. 23.
beatus Job
Jude per stilum ferreum plumbi ... gentilitas perfectam
Je. 17.
Stilo signatur fortitudo

adamantinum signatur. Hinc etenim per Ieremiam peccatum Iude scriptum est stilo ferreo in ungue ferreo adamantino. Scriptum dicitur quia culpa Iudeorum perforte dicitur servatam in finem servatur insinuatur. Per ecce quoque et per plumbi laminam eos accipimus quos avaritie pondus gravat quibus per Ieremiam prophetam dicitur: Filii hominum usquequo gravi corde? Per plumbum namque cuius natura gravis est et ponderosa hoc tamen avaritie specialiter designatur quia mentem quam infecerit ita gravem reddit ut ad appetenda sublimia attolli nequaquam possit. Hinc enim in Zacharia scriptum est: Leva oculos tuos et vide quid est quod egreditur. Et dixi: quidnam est? Et ait: Hec est amphora egrediens. Et dixit: Hec est oculus eorum in universa terra. Et ecce talentum plumbi portabatur. Et ecce mulier una sedens in medio amphore. Et dixit: Hec est impietas. Et proiecit eam in medio amphore et misit massam plumbeam in os eius. Cumque de hac visione amphore et mulieris et plumbi velut latius quid cognoscere ostenderet adhuc subsequenter adiunxit: Et levavi oculos meos et vidi et ecce due mulieres egredientes et spiritus in alis earum et habebant alas quasi alas milvi et elevaverunt amphoram inter celum et terram. Et dixi ad angelum qui loquebatur in me: Quo iste deferunt amphoram? Et dixit ad me: Ut edificetur ei domus in terra Sennaar. Quod prophetie testimonium invenitur pro documento plumbi protulimus si non tota repetentes exponamus. Ait enim: Leva oculos tuos et vide quid est hoc quod egreditur. Et dixi: quidnam est? Et ait: Hec est amphora egrediens. Volens deus propheta ostendere spiritum generis ex qua ab eo maxime culpa dilatatur per imaginem amphore que patens os avaritie designavit. Avaritia quippe est velud amphora que os cordis in ambitu apertum tenet. Et dixit: Hec est oculus eorum in universa terra. Multos homines obtusi sensus contingere in malis actibus astutos videmus propheta attestante qui ait: Sapientes sunt ut faciant mala, bene autem facere nescierunt. Hii itaque ... in corpore sed in his que appetunt avaritie stimulo excitantur et qui ad bona videnda ceci sunt excecantibus premiis ad peragenda mala vigilantes sunt. Unde recte de hac eadem avaritia dicitur: Hec est oculus eorum in universa terra. Et ecce talentum portabatur plumbi. Quid est talentum plumbi nisi ex eadem avaritia pondus peccati? Et ecce mulier una sedens in medio amphore. Et quia mulierem ne fortasse que esset dubitare possimus illico angelus innotuit statim illic mox subdidit: Et dixit: Hec est impietas. In medio amphore ponitur quia nimirum in avaritia semper impietas tenetur. Et misit massam plumbi in os eius. Massa plumbi in os eius mulieris mittitur

quia per impietatis avaritie peccati sui pondere gravatur. Sed cum adhuc que deorsum sunt non ambitione erga deum ac proximum impia nequaquam existeret. Et levavi oculos meos et vidi et ecce due mulieres egredientes et spiritus in alis earum. Quid aliud in his duabus mulieribus nisi duo principalia vitia superbiam videlicet et inanem gloriam accipimus que impietati absque ulla dubietate coniuncte sunt. Que et alis suis spiritum habere narrantur quia in actionibus suis sathane voluntati deserviunt. Spiritum quippe psalmista sathane appellans de quo Salomon ait: Si spiritus potestatem habentis ascenderit super te locum ne dimiseris. Et de quo in evangelio dominus dicit: Cum immundus spiritus exierit ab homine ambulat per loca arida et inaquosa. Spiritus malis earum est quia superbia et inanis gloria pompe quam agunt sathane voluntati famulantur. Et habebant alas quasi alas milvi. Avium semper nec studium insidiari pullorum. Iste igitur mulieres alas habent quasi alas milvi quia actiones earum dyaboli sunt similes qui insidiando multitudinem pullorum. Et levaverunt amphoram inter celum et terram. Superbia et vana gloria habent hoc proprium ut cum quem infecerint in cogitatione sua super ceteros homines extollant et modo per ambitionem modo per presidia dignitatum quem semel ceperint teneant quam in honoris altitudinem elevent. Sed quia avaritia inter celum et terram est et utrumque deserit et amphoram inmune premuere levant quia iste mulieres amphoram inter celum et terram quia superbia et inanis gloria mentem per avaritiam honoris captam ita elevant ut quoslibet proximos despicientes quasi deserant et alta gloriantes appetant. Et terrena quoque dum superbiunt eos mente transeunt cum quibus se et superioribus animus nimirum ingerunt. Amphoram ergo inter celum et terram levatam dicit quia qui per superbiam atque inanem gloriam et proximos inanes despiciunt et superiora que ultra se sunt ne valeant apprehendere inter terram itaque et celum ferunt quia nec equalitatem fraternitatis et inmissione perfectionem tenent. Nec tamen summa attingere sese extollendo prevalent. Et dixi ad angelum qui loquebatur in me: Quo iste defferunt amphoram? Et dixit ad me: Ut edificetur ei domus in terra Sennaar. Sennaar quippe fetor eorum dicitur. Et sicut bonus odor cunctarum virtutum est paulo attestante qui ait: Christi bonus odor sumus deo in omni loco, quia ... fetor eorum interpretatur Sennaar quia fetor eorum omnium malorum et cupiditatis. Et

19 capitulum A

Avaritia significatur per plumbum

Zacha. 5

b

Expositio prophetice visionis

Je. 2

Avaritia per impiam

c

per duas

20 capitulum A

fi. eidem amphore edificatur domus in terra Sennaar

quibus mala pavaritiam gignuntur. Dignum
ž ne dominus avaritie inspectore conspicitur
Cenedum quoque ž qui dominatur lacessina
vitalis ž iniqua turris abprebendus edifficii
certi repat que ligwaro fra dimissione
destructa ž Cine que fuit turris babilo dicta
ž impia uz confusione mentium atque linguarum
nec immerito ubi avaritie ampliora ponuntur
ubi babilon in confusio edifficatur quia dum per
avaritiam in impietatem etiam ž mala omnia
congerere intendit hec ipsa avaritia atque in pene
tas in confusione prohibentur dictare et pavet
perpetrissimi divinus ne pecci pondus exprimi
per plubi lamina monstremus Cine tribua
Job verba sic certe congruunt que duo
sacri eloquii testamenta custodies quasi
sedo simones suos sibi expectatur Cs
inuesti tabulac ne sibilent simones inter
quos inuasi dec ne exarentur in hoc Cine
quia forte sima non pondus avaritie quoque
dibus modo queat iam duris cordibus la.
Ctilo ferreo in plubi lamina vel celte insi
lice sibi Sed ž mire beatus Job redemptore
suum cumque certe vocibus vel dicamus Si
quid de redemptore suo quia aperte lo
quenerimus Ctno ž cum pacto ž debeat
quia ecce aliquid prefigurant insinuatur
si enim nos aperte vocibus non demonstratur
Sed nunc quod de eo sentit aperiat omnibus
nos ambages cogitationum tollit Ecce
Ccio enim quod redemptor meus vivit Et
enim non ait conditor sed redemptor a
pro en demittat qui postquam omnia
caruit ut nos de captivitate redimeret
inter nos incarnatus apparuit suaque pas
sione nos a perpetua morte liberavit
Ct nondum cognita fide sed in virtute di
vinitatis eius astringitur Sequo per paulum
dicitur quia et si crucifixus est ex infirmitate
sed vivit ex virtute dei. Ait itaque Scio
quod redemptor meus vivit Dicitur si ap
tis vocibus dicitur Infidel quisque illum
flagellaci derisum palmis cesum
corona spinea coronatum sputis illitum crucifi
xum mortuum noverit quod illum post mor
tem vivere certa fide credo libera vo
ce profiteor quia redemptor meus vivit quia
inter manus impiorum occubuerat Sed
quid beatus Job pro resurrectionem illius certa
de tue resurrectionis certus confidis
apertaque voce profitetur Sed Et in novissi
mo die de terra surrecturus sum quia uz certe
quam in se ostendit nos promisit quia sim
capite gloriam membra sentiuntur Redemptor
ergo ne susceptio mortem ne mori timeremus
tenuus ostendit resurrectionem ut nos
resurgere posse confidamus Unde eandem
mortem non plus quam esse voluit ne
si in illo tridui differetur in nobis omnino

Desperaretur quam bene de illorum prohibitam Sed Petere
vente in via bibet propterea exaltabit caput
Quasi enim de quodam flumine iure passionis
nos in mansione bibet sed in via dignatur cum quo
morte transitione in ad ceterum contigit Nec qua
qua sicut nos usque ad finem seculi remansit
dum ergo die tertio resurrexit qui in eius corpore
in terra sequatur ostendit Exemplo quippe
nos sicut quod promisit minimo ut sic ipsum
resurrexisse fideles agnoverat ita se
ipsis in fine mundi resurrectionis primam ope
rarentur Cete nos post mortem citius usque
in fine mundi remanemus in pulvere Ille de
die tertia abariditate mortis virescit ž nos
divinitatis sue potentia ipsa innovatione sue car
nis ostendit Quod bene per moysen virga septima in ta
bernaculo posita demonstratur Nam cum virga
aaron sacerdotum qui de tribu levi fuerat
despicietur ut digna tribus que offeret ho
locausta crederetur septima virga inter septi
tribus in tabernaculo poni precepit sed Ecce
virga levi viruit ž quid virens mutat aaron
here ostendit Quo uz signo quid innuitur
nisi quia omnes qui usque in fine mundi iacemus
in morte quasi virge reliquie in ariditate rema
nemus Sed inter virgas in ariditate remanen
tibus virga levi ad florem rediit quia corpus
domini veri sacerdotis nostri in morte ariditate
positum in flore resurrectionis erupit quo
flore aaron vere sacerdos esse cognoscitur
Cernia hac resurrectionis gloria redemptor
in qui de tribu iuda ac levi ortum ž inter
cessor pronobis esse monstratur Iam ergo ecce
aaron virga post ariditatem floret Sed
virga septima tribuum in ariditate permanet quia
iam quidem corpus domini post mortem vivit
sed nostra adhuc corpora usque ad finem mundi
ac resurrectionis gloria differuntur. Hinc ante
hanc eandem dilationem intulit Et Et in
novissimo die de terra resurrecturus sum Spem
ergo meam resurrectionis in me considerata gloria capitis
video Sed ne quis vel tacita cogitatione di
cat quod ideo ille resurrexit a mortuis quia
unus idemque deus ž homo mortem quam
ex humanitate pertulit ex divinitate superavit Nos
non qui puri homines sumus a morte dap
nationis resurgere non possumus Certe in resurrecti
onis que etiam multorum sanctorum corpora surrexe
runt ne se in nobis exemplum ostenderet Et de
aliorum qui nobis per puram humanitatem similes
fuerunt nos resurrectione roboraret ut dum
cum se homo desperaret praepe quod in se ostende
rit deus homo hoc in se fieri posse presu
meret quod in ipsis sibi ostenderet agnosceret
quos puros homines fuisse non dubitaret
Sunt non nulli qui considerantes quod spiritus
a carne solvitur quod caro in putredinem ver
tur quod putredo in pulverem redigitur quod pul
vis in elementum solvitur Et nequaquam

Marginalia: qui simplex ... iere et Deo ... / Per Iabbe lo / [margin] c / Eduard / Quique sanus est Resurectoris ... queque mise ... / Ziarn a / atque mea morte ... qua / Num ... / Eigale ... corporis de ... / De virga aaron que floruit / rumo / Resurecto mea ... esse dubi / intra / De resurectione

Aspiciamus oculis videatur resurrectionis si posse esse desperant et dum arida ossa inspiciunt haec vestiri carnibus rursumque ad vitam viridescere posse diffidunt. Qui si resurrectionis fidem ex obedientia non tenent, certe ex ratione hanc tenere debuerunt. Quid enim cotidie nisi resurrectionem nostram in elementis suis mundus imitatur? Per cotidiana quippe momenta lux temporalis ipsa quasi moritur, dum supervenientibus noctis tenebris ea quam aspiciebatur subtrahitur, et quasi cotidie resurgit dum lux oculis suppressa iterum nocte reparatur. Per momenta quoque temporum arbusta viriditatis florem amittere aspicimus, a fructuum prolatione cessare. Et ecce subito quasi ex arescente ligno velut quadam resurrectione veniente videmus folia erumpere, fructus grandescere et totam arborem redivivo decore vestiri. Indesinenter cernimus parva arborum semina terrae humoribus commendari, ex quibus non longe post aspicimus magna arbusta surgere, folia pomaque proferre. Consideremus ergo parvum cuiuslibet arboris semen quod in terra iacitur ut arbor ex illo semine producatur, et comprehendamus si possumus, ubi in illa tanta seminis parvitate immensa arbor latuit, quae ex illo processit? Ubi lignum, ubi cortex, ubi viriditas foliorum, ubi ubertas fructuum? Numquid namque in semine tale aliquid videbatur cum in terram proiceretur? Et tamen rerum omnium opifice cuncta mirabiliter ordinante, et in mollitie seminis latuit asperitas corticis, et in teneritudine illius ubertas fructificationis. Quid ergo mirum si tenuissimum pulverem nostris oculis in elementis redactum cum vult in hominem reformat, qui ex tenuissimis seminibus immensa arbusta redintegrat? Quia igitur rationales sumus conditi spem resurrectionis nostrae ex ipsa debemus rerum specie et contemplatione colligere. Sed quia in nobis sensus torpuit rationis accessit nobis gratia redemptoris. Venit namque conditor noster, suscepit mortem, ostendit resurrectionem ut qui resurrectionis spem ex ratione tenere nolumus, hanc eius adiutorio et exemplo teneremus. Dicat ergo beatus Iob: Scio quod redemptor meus vivit et in novissimo de terra surrecturus sum. Et qui de resurrectionis virtute iam posse fieri desperat, verba viri in gentilitate positi fidelis erubescat et pensent quanto poenae pondere sit feriendus si adhuc non credit suam qui iam resurrectionem Domini fidem sperabat esse futuram. Sed ecce resurrectionem audio, effectum tamen eiusdem resurrectionis exquiro. Credo namque quia resurrecturus sum, sed volo ut audiam qualis. Sciendum quippe mihi est utrum in quodam alio subtili fortasse vel aereo an in eo quo morior corpore resurgam. Sed si in aereo corpore surrexero iam ego non ero qui resurgo. Nam quomodo est vera resurrectio si vera non poterit esse caro? Aperta ergo ratio suggerit quia si vera caro non fuerit, procul dubio vera non erit. Neque enim recte resurrectio dici potest ubi non surgit quod cecidit. Sed has nobis beatus Iob dubietatis nebulas tollere, et qui per acceptam sancti spiritus gratiam de spe resurrectionis nostrae nobis loqui coepit, aperte indicat si caro nostra veraciter resurgat. Sequitur: Et rursum circumdabor pelle mea. Dum aperte pellis dicitur, omnis dubitatio verae resurrectionis aufertur, quia non sicut Eutychius Constantinopolitanae urbis episcopus scripsit, corpus nostrum in illa resurrectionis gloria erit impalpabile, ventis aereque subtilius. In illa enim resurrectionis gloria erit corpus nostrum subtile quidem per effectum spiritalis potentiae sed palpabile per veritatem naturae. Unde etiam redemptor noster dubitantibus de sua resurrectione discipulis ostendit manus palpanda ossa carnemque praebuit dicens: Palpate et videte quia spiritus carnem et ossa non habet sicut me videtis habere. Cumque hoc eidem Eutychio in Constantinopolitana urbe positus huius veritatis testimonium protulissem, ait: Idcirco dominus hoc fecit ut dubitationem resurrectionis suae de discipulorum cordibus amoveret. Cui inquam: Mira res valde quae asseritur, ut inde nobis dubietas surgat unde discipulorum corda ab dubietate sanata sunt. Quid enim deterius dici potest quam ut hoc nobis de eius vera carne dubium fiat per quod discipuli eius ad fidem ab omni sunt dubietate sanati? Si enim hoc non habuisse asseritur quod ostendit, unde fides discipulis eius confirmata est, inde nostra destruitur. Qui adiungebat etiam dicens: Corpus palpabile habuit quod ostendit, sed post confirmata corda palpantium omne illud in domino quod palpari potuit in subtilitatem est aliquam redactum. Ad haec respondi dicens: Scriptum quippe est: Christus resurgens a mortuis iam non moritur, mors illi ultra non dominabitur. Si quid ergo in eius corpore post resurrectionem potuit immutari contra veridicam Pauli sententiam post resurrectionem dominus rediit in mortem, quod quis dicere vel stultus praesumat nisi qui veram carnis eius resurrectionem negat? Tunc mihi obiecit dicens: Cum scriptum sit: Caro et sanguis regnum dei possidere non possunt, qua ratione credendum est resurgere veraciter carnem? Cui inquam: In sacro eloquio aliter caro dicitur iuxta naturam, atque aliter iuxta corruptionem vel culpam. Caro quippe iuxta naturam sicut scriptum est: Hoc nunc os ex ossibus meis et caro ex carne mea. Et Verbum caro factum est et habitavit in nobis. Caro vero iuxta culpam ponitur sicut scriptum est: Non permanebit spiritus meus in hominibus istis in aeternum quia sunt caro. Et sicut psalmista ait: Memoratus est quia caro sunt, spiritus vadens et non rediens. Unde et discipulis Paulus dicebat: Vos autem in carne non estis sed in spiritu. Neque enim in carne non erant quibus epistolas

mittebat. Sed qui passiones carnalium de-
sideriorum vicerant iam sibi pertinentiam
plus in carne non erat. Et ergo paulus apostolus
dicit quia caro et sanguis regnum dei
possidere non possunt carnem vult scilicet
culpam intelligi non carnem secundum naturam.
Unde et mox quia carnem secundum culpam diceret
ostendit subdens. Neque corruptio incorrup-
telam possidebit. In illa ergo celesti reg-
ni gloria caro secundum naturam erit sed secundum passi-
onis desideria non erit quia devicto m-
ortis aculeo in eterna incorruptione regnabit.
Cuius dictis idem eutices consentire se pri-
mus dixit. Sed tamen adhuc corpus palpa-
bile resurgere posse negavit. quod etiam
in libello quem de resurrectione scripserat
pauli quoque testimonium apostoli subdiderat
dicentis. Tu quod seminas non vivificatur nisi
prius moriatur. Et quod seminas non corpus
quod futurum est seminas sed nudum granum. Hoc
nimirum ostendere festinans quod caro vel pal-
pabilis vel ipsa non erit. Dum sanctus apostolus
de resurrectionis gloria agens non corpus
quod futurum est seminari dixerit. Sed ad hec citius
respondetur paulus apostolus dicens non corpus quod
futurum est seminas sed nudum granum. Hoc in-
sinuat quod videmus quod granum cum culmo
et foliis seminatur. Ille itaque in augmento
glorie resurrectionis non dixit grano se-
minis deesse quod erat sed adesse quod
non erat. Iste autem dum verum corpus resur-
gere denegat. Nequaquam adesse quod deerat
sed deesse quod erat. Tunc itaque de hac re in lon-
ga contentione perducti gravissimam inter nos
cepimus simultatem resilire. Cum pie
memorie tyberius constantinus imperator
secreto me et illum suscipiens. Quid inter
nos discordie versaretur agnovit et u-
triusque partis allegationem pensans eundem
librum quem de resurrectione scripserat suis allega-
tionibus destruens deliberavit ut flammis
cremari debuisset. A quo ut egressi sumus
me egritudo valida eundem vero
egritudo et mors secuta. Quo mortuo
quia pene nullus erat qui eius dicta sequeretur
dissimulavi cepta persequi ne in favillas vi-
derer verba iaculari. Dum tamen adhuc viveret et
ego validissimis febribus egrotarem qui-
cumque noti mei ad eum salutationis gratia
pergebant ut eorum relatione agnovi an-
te eorum oculos pellem manu tenebat dicens. Confi-
teor quia omnes in hac carne resurgemus
quod sicut ipsi fatebantur prius omnino ne-
gare consueverat. Sed nos ista postponentes
verba Iob sermonibus subiectis exquiramus
si vera erit resurrectio veritasque corporis
in resurrectione. Certe enim iam de spe resurrectio-
nis dubitare non possumus dum ait. Et in
novissimo de terra surrecturus sum. Du-
bitationem quoque de reparatione vera corporis

abstulit qui ait. Et rursum circumdabor pel-
le mea. Cum adhuc ad auferendas ambages
nostre cogitationis subdit. Et in carne mea vi-
debo deum. Ecce resurrectionem pelle ecce carnem
aperte vocibus fatetur. Quid quod remaneat un-
de possit mens nostra dubitare. Si igitur vir iste
sanctus ante exemplum resurrectionis dominice et
credendam carnem in integro statu credidit
quantus erit reatus nostre dubitationis si vera
carnis resurrectio nec post exemplum creditur
redemptoris. Si enim post resurrectionem corpus
palpabile non erit profecto alius surgit quam
moritur. Et quod dictu nephas est credere quod ego
morior et alius resurgat. Unde queso te beate
Iob sufficere quem sentis et huius nos questio-
nis scrupulum tolle. Quem visurus sum
ego ipse et oculi mei conspecturi sunt et non alius.
Si enim sicut quidam erroris sequaces arbi-
trantur quod post resurrectionem corpus palpabile non erit
sed invisibili corporis subtilitas eius vocabitur
quamvis substantia carnis non sit profecto alius est
qui moritur et alius qui resurgit. Sed beatus
Iob hanc eius sententiam vindicati voce destruit
qui ait. Quem visurus sum ego ipse et oculi
mei conspecturi sunt et non alius. Nos autem
fidem beati Iob sequentes et redemptoris nostri
post resurrectionem corpus palpabile veraciter creden-
tes fatemur carnem nostram post resurrectionem futuram
et eandem et diversam. Eandem per naturam diversam
per gloriam. Eandem per veritatem diversam per potentiam.
Erit itaque subtilis quia et incorruptibilis quia
non amittat essentiam vere nature. Sed sunt in
eandem resurrectionis fiducia qua spe teneatur et quan-
ta certitudine presolvetur adiungat sequentem.

Reposita est hec spes mea in sinu meo.
Nichil nos certe certius credimus quam hoc
quod in sinu tenemus. In sinu ergo suo spem re-
positam tenuit quia vera certitudine de spe
resurrectionis presumpsit. Sed quia venturus dies resurrectionis
innotuit iam nunc sancti voce sua sancti [?]
et universalis ecclesie pravorum facta redarguit
et iudicium quod in extremis die sequitur predicat. Ita
pertinens subdit. Quare ergo nunc dicitis persequa-
mur eum et radicem verbi inveniamus contra
eum. Fugite ergo a facie gladii quoniam ultor in-
iquitatum gladius est et scitote iudicium esse.
Pravi quippe sancti iniquorum facta reprehen-
dit sequentia autem ordine iudicis penas in-
notuit. Ait enim. Quare nunc dicitis persequa-
mur eum et radicem verbi inveniamus
contra eum. Perversi quilibet quia malo sen-
dio sunt placata audiunt et in lingua ipsi ac-
cusationis aditum invenire appetunt quid
aliud quam contra eum ibi radicem querunt
ex qua vel originem sermonis et ramos per-
verse loquacitatis in accusatione dilatent.
Sed vir sanctus cum a pravis talia sustinet
non contra eos sed magis propriis dolet et male
cogitata redarguit. ac eis mala que fugi-
ant ostendit dicens. Fugite ergo a facie gladii quia

non

z x c…
Contra negantes veritatem corporis resurrectionis
veri A

Caro nostra post resurrectionem eadem et diversa
B
et palpabilis

C

Eloquia
de pravis hominibus flagellantibus
iustos.

Ultor iniquitatum gladius eius et scitote es-
se iudicium. Omnis qui perverse agit eo ipso quo
hoc despicit iudicium dei esse nescit. Si
enim hoc timendo sciret que in illo sunt puni-
enda non ageret. Multi namque sunt plerique qui ex-
tremum esse iudicium verbotenus sciunt sed per-
verse agendo testantur quia nesciunt. Qui
enim hoc non formidat necdum ut dignum est agnovit.
Si quanto terrore turbinis adveniet sci-
ret pensare pondus tremendi examinis
nosset ne diem utique timendo precaveret.
Faciem quippe peccati fugere et ad visionis
districte sententiam pugna ... placare. Vi-
tari namque terror iudicis non nisi cum iudi-
cium precedit modo non cernitur sed precibus placa-
tur. Cum non in illo tremendo examine sede-
rit et videri potest et placari iam non potest quia fa-
cta pravorum que diu sustinuit tacitus simul om-
nia reddit. Unde necesse est ut iudicem
timeat cum diu sustinet cum adhuc mala
tolleraverit que videt ne cum simul in animam
interdictione ultionis extinxerit tanto
iudicio districtus feriat quanto ante iudicium
diucius expectat. Explicit liber xiiii^us^.

Incipit decimusquintus

Quia animi beati Job nequaquam
pervisi esse poterunt Sophar
Naamathites verba testantur
quia dicere eius terrorem ven-
turi iudicii audiens protinus adiungit. Id-
circo cogitationes mee varie succedunt sibi
et mens in diversa rapitur. Ac si aperte vocibus
dicat. Quia extremi iudicii terrorem con-
sidero idcirco cogitationum tumultibus confun-
dor. Tanto se quippe amplius animus co-
gitatione dilatat quanto illud ex tribu-
lis quod imminet pensat et in diversa men-
s rapitur. Cum non mala que egit non bona
que agere neglexit non reprehensibilia in
quibus est non recta que sibi adhuc desse
agnoscit sollicito pavore perpendit. Sed
Sophar beatum Job tam assiduitate vite illius
edocti bene vivere noverant. Pensare
tunc subtiliter di iudicia nesciebant. Mala
hic iniustorum quempiam posse recipere non
credebat unde et eundem sanctum virum iniquum
esse suspicata sunt que flagellari videre.
Atque in hac suspitione agitur ut in eius
quoque increpatione dilabantur. Adiit tamen
increpationem quasi sub quadam reverentia des-
cendunt. Unde Sophar subiunxit. Doctrina
qua me arguis audiam et spiritus intelligentie
mee respondebit tibi. Ac si aperte dicat. Tua
quidem verba audio sed an recta placita sic
spiritu intelligentie mee discerno. Nam
qui dicentis verba despiciunt doctrina eius
non admonitionem sed adoctasione examinis
sumunt ut audiant potius iudicent quam
sequantur. Huius itaque subiuncta modum
ne primiss in ... iam beati viri exprobra-

tionem prosilit cum subiungit. Et

Hoc scio a principio ex quo positus est ho-
mo super terram quod laus impiorum brevis sit
et gaudium ypocrite ad instar puncti. Liqui-
do quia sine intelligentie spiritu inflictas
eas quas contra impios sententias profert
in beatum Job redarguitionibus inflectit, que
cum prius iusta agere et permodicam penas
tollerare conspexit omne in illo ypocrisim
estimat fuisse quod vidit quia videlicet aliquem
a deo iustum flagellis affligi posse
non credidit. Sed nos easdem eius sententias
non recte intellectas protulit sollicita intentione
pensantes exsequamur et quo perpendentes
quod ipsum contra beatum Job loquitur intueamur
quam vera dicit si sic contra impios
loqueretur. Ait itaque. Hoc scio a principio ex quo
positus est homo super terram quod laus impio-
rum brevis et dictum breviter preter-
ite cordis actum ab exordium temporis
originis ut examinetur colligeris quam
multa sunt que videntur aliqua esse dum
sunt. Si enim a principio hominum generis exorta
usque ad hoc tempus iniquo sinu mentis
actos ducamus omne quod finiri potuit
quam breve sit videmus. Ponamus enim
quemlibet hominem a primo die mundi conditi
usque ad hodiernum diem vitam ducere hoc
tamen eandem vitam quam cum longam
duceret videretur finire. Ecce finis ad-
venit. Iam nulla sunt quia et ea transie-
runt futurum in hoc mundo nichil et quod
illum admittam ut brevissimum restat
momentum. Ubi ergo quod longum tempore quod
inter initium finemque deprehensum tenet
consumitur. Ac si necbreve umquam fuisset
semper itaque quod preterit vita diligunt
in ea procul dubio elati prope scindentur
gratie ligne fimoribus extolluntur. Nec
esse bonum sed diu appetunt eternam videlicet
dem longam estimant dum assertione
brevem intelligunt fuisse dum amittunt.
Insinuet quippe eis ondictur quod nil sine
quod amanerunt. Unde recte contra eos de im-
piis dicitur. Hoc scio a principio ex quo positus est
et homo super terram quod laus impiorum brevis
sit. Unde apte subiungitur. Et gaudium ypo-
crite ad instar puncti. Sepe ypocrita di-
citur se simulare et iniquum se exhibere
minime formidat ab omnibus formidatur
ab omnibus honoratur et sibi sanctitatis gloria
defferatur ab his qui exteriora cernunt
sed interiora perspicere nequeunt. Sic fi-
et gaudeat impius confessione hilarescit
impremo vernabitur inflectur ... subi-
tacione clerentur in reverenti voce sub-
iectum et superba cogitatione timeatur
et famulatu subditorum sicut voce subie-
~~ctum et superba cogitatione~~ quoque ve-
nitur de talibus dicitur. Omnia non opera

Timor iudicii gignit ... spatio boni

Deus expectat prius et tacitus tunc reddere punit vetus

Ita ... iudicium ... semel

Amplitudo ... oritur ... varietas spatiorum

sua faciunt ut videantur ab hominibus. Di-
latant enim phylacteria sua et magnificant
fimbrias suas. Amant enim primos re-
cubitus in cenis et primas cathedras in sy-
nagogis et salutationes in foro et vocari
ab hominibus rabbi. Et hoc eorum gaudium
eternitati comparatum quid erit quod tene-
tur in morte articulo ita consumitur ac si peni-
tus non fuit. Cuius minuto gaudii levitas
pertransit et pena permanet et cum res amitti-
tur culpa durat. Bene autem dicitur gaudium ypo-
crite ad instar puncti. In puncto enim stilus
mox ut ponitur levatur, nec mora ulla
agitur ut expandendam lineam trahatur. Gau-
dium ergo ypocrite ad similitudinem puncti est
quia apparet ad momentum sed disperit
in perpetuum. Et sicut stilus in puncto dum po-
nitur levatur, sic ypocrita presentis vite gau-
dia dum tangit amittit. Sequitur et subditur:
Si ascenderit usque ad celum superbia eius
et caput eius nubes tetigerit, quasi sterquili-
nium in fine perdetur. Superbia ypocrite usque
ad celum ascendere dicitur quando eius elatio
celestem vitam agere videtur. Cuius etiam
caput quasi nubes tangit quia principalis
pars, videlicet intellectus illius, sanctorum precedentium
meritis coequari creditur. Sed tamen quasi ster-
quilinium in fine perdetur, quia in morte sua
cum ad tormenta ducitur stercoribus viciorum
plenus a malignis spiritibus conculcatur.
Gaudia etenim presentis vite que in ipsa esti-
mant magna bona, ipsa stercora de-
putant. Unde scriptum est: De stercore boum
lapidatus est piger. Piger est enim qui dum
sequi noluerit ab amore eterne vite pro-
gressit. Et quotiens rerum temporalium dam-
no punitur ex hiis minimis affligitur que
ipsa velud stercora contempnit. Sic igitur
exteriorum rerum percussione atteritur, quid
aliud quam de boum stercore flagellatur? (l. flagellatur)
Et iste ypocrita sterquilinio similis dicitur
quia dum temporalem gloriam habere appetit, in
per cogitationem apud semetipsum tumet in-
candere gloriam aliis innititur, cunctisque q-
uibus veraciter innotescit quia vitiis ple-
nus est, quasi tot stercoribus in conspectu
etiam iudicis eius peccatis fetet. Dicitur
ergo: Si ascenderit usque ad celum superbia eius
et caput eius nubes tetigerit, quasi sterqui-
linium in fine perdetur. Quia et si celestem
vitam se agere simulat et si intellectu-
sum similem esse veris predicatoribus
ostendit, quasi sterquilinium tamen in fine
perdetur, quia mens illius peccatorum
suorum fetore dampnabitur. Sequitur: Et qui
eum viderant dicent: Ubi est? Plerumque
ypocritarum vita et ab hominibus reproba in
fine cognoscitur, ut signis iam apertioribus
quam fuerint ostendatur. Cum in tempore
clari viderent de extincto dicunt: Ubi

est? Quia neque hic ubi elatus fuerat appa-
ret, neque invenit requiem de qua esse puta-
batur. Cuius vite brevitate adhuc apte
subiungitur: Velud sompnium avolans non
invenietur, transiet sicut visio fantasmatis
hoc ordine et in ymagine quod non habet in veritate.
Unde recte quoque sompnio comparatur quia ab
eo omnis laus et gloria quam diu tenetur amittitur.
Sepe namque in nocturna visione non nulli pau-
peres factos divites se admirantur, de-
ri sibi honores aspiciunt, diviciarum moles
obsequiorum multitudinem, vestium pulchritudines,
habundanciam ciborum sibimet adesse considerant,
gaudent se evasisse penuria qua cum ge-
mitu tollerabant, sed repente cum evigilant
inveniunt quia falsum fuit quod gaudebant,
eosque evigilasse penitet quia evigilantes in-
opia vera tenet. Sic ypocritarum mentes
dum aliud esse quam agunt atque aliud quam hominibus
ostendunt laudes de ipsa sanctitatis ostentatio-
ne recipiunt, in ostentatione hominum multis me-
lioribus preferuntur. Et cum intus apud se tacita
cogitatione superbiunt, foris se humiles demon-
strant. Cumque ab hominibus immoderate laudan-
tur, tales se esse apud deum quoque estimant quales
se gaudent hominibus innotuisse. Unde fit ut
etiam eterne vite perceptores se primo presu-
mant, et qui hic de humanis favoribus ampli-
antur, illic se futuros requiem omnino non
dubitent. Sed inter hec occulta vocationis hora
subrepit, et cum carnis oculos claudunt, men-
tis aperiunt, atque ad supplicia eterna recep-
ti ibi vident quod verum estimatione divi-
tes in sompnis fuerunt. Unde ergo de ypocrita di-
citur: velud visio nocturna, quia hoc quod
se ad momentum divitem humanis estimationibus
videt de visione fantasmatis est et non de soli-
ditate veritatis. Nam cum mens eius in ipsa mor-
tis evigilat, agnoscit procul dubio quia
favores hominum cum se dormiens videbat.
Sequitur: Oculus qui eum viderat neque ultra intue-
bitur eum locus suus. Oculus et locus ypo-
crite nisi cor adulantium, ibi quippe requi-
escit ubi favores invenit. Oculus ergo qui eum
viderat non videbit, quia sublatum in morte stultis
amatoribus absconditur qui eum considerat ad-
mirando conspicit. Nec ultra eum locus suus
intuebitur, quia lingue adulantium hunc ad
iudicium favoribus non sequuntur. Sed cum quasi
vivit ea que ipse egit etiam sequaces suos
docere non desinit et errorem suum per imitationem alios
quoque ad eam quam exhibet conversationem simulatorum.
De quibus hic apte subditur: Filii eius atte-
rentur egestate. Quia in malivolam
animam non intrat sapientia, et per prophetam dicitur: Divites
eguerunt et esurierunt. Sic cum de extorta
fame egestatis eorum et esuriens dicitur, profecto
divites non essent qui pane cordis indi-
gerent. Sed quia dum exterius inflan-
tur, inanes fiunt et divites pariter et ege-

nocturna que est vita ypocrite ut visio

Vita ypocrite comparatur sompnio et nocturne visioni et sompno

Capitulum 3. De brevi duratione ypocrite

non videbit

Ypocrita requiescit ibi ubi a laude suorum actuum adulantium lingua non cessat.

Capitulum 4.

tes esse memorantur. quia videlicet pane sapientie mini-
me merentur. Filii itaque huius ypocrite atterentur
egestate. quia hii qui in ypocrisi eius imita-
tione nascuntur dum vitae solidioris non te-
nent in cordis egestate deficiunt. Et
Et manus illius reddent illi dolorem suum. Quid
per manus nisi opera signantur? Manus itaque eius
illi dolorem reddent quia dampnationis
instans extremitas recipiet operatione. Vi-
ance deus. Non dabunt sed reddent quia prius eius
actiones etiam ei supplicium quasi quoddam debi-
tum solvet. Sed perversa aeterna supplicia
veniat qualem se hic exhibeat attingitur.
Sequitur. Ossa eius implebuntur vitiis ado-
lescentiae eius et cum eo in pulvere dormient.
Origo prave inchoationis causas culpe
perstruendo multiplicat. Dum enim quisque ma-
la agere cepit usu cum deterius nisi quod
inchoavit excrescit. Secundum itaque adoles-
centia huius ypocrite non inchoato pravitate e-
In adolescentia quippe iam libido fervere
store inchoat et eius adolescentia ypocrita
sic cum appetere et amplecti libidines glorie
cepit quia dum adulantium blanda fomenta
multiplicavit robustiore reddunt et constri-
guntur. Hoc enim quod male cepit penis coti-
die per consuetudinem roborat. Dicatur itaque
Ossa eius implebuntur vitiis adolescentie
eius quia dum in eo pravitatem consuetudines a-
mato stirpe sunt pessime inchoationis. Unde
scriptum est. Proverbium: adolescens iuxta viam suam
et cum senuerit non recedet ab ea. Que nimirum
ossa cum eo in pulvere dormient quia eo usque
in illo iniquae consuetudines perdurant quousque
hunc ad pulverem mortis vitia enim non deserit
usque ad mortem ab iniquitate numquam recessit
re. Tenent in illum sine consuetudines que
semel ceperunt atque cotidie ei duriores
existunt et cum illo in pulvere dormiunt quia non
nisi cum eius vita finiuntur. Sed hii intelligi
et aliter. Hic namque ypocrita nonnumquam forte ac va-
lidum aliquid in operatione. Sed dum multa bona
simulat se habere que non habet perdit etiam ea que
habet. Unde hic dicitur. Ossa eius implebuntur
vitiis adolescentiae eius. quia cum levis ac
mobilis in multa puerilis fuit etiam in hiis
que fortia egerit in vitio molestie erit
videlicet eius ossa cum eo in pulvere dormient quia
sicut pulvis et omnes simulationes illa qua
agit. Ita in illo si quid est validum omni
soliditate vacuatur ne prius arroga-
tiam hoc quoque perdat quod in eo poterit
esse virtutis. Ossa ergo cum eo dormiunt in pul-
vere quia cum pravis eius actionibus et si qua for-
tia bona acta depereunt. Sequitur. Cum enim dulce
fuerit in ore eius malum abscondet illud
sub lingua sua. Fuit ypocrite malum dulce
quia iniquitas ei suavis est et in intentione
quippe cordis cogitationes [illegible] scriptum est.
Labia dolosa in corde et corde locuti sunt mala

Sed hoc malum quod in ore ypocrite dulce est
sub lingua eius absconditur quia asperitas ma-
litie que latet in mente sub tegmine bla-
de locutionis operitur. Malum autem in lingua
et non sub lingua esset si loquens ypocrita ma-
litiam suam patenter aperiret. Sed sed plerum-
que iniustorum cum quosdam agere perversa con-
spiciunt. qui duris se cogitationibus
feriendo inquietantibus in lingua asperitatem
sumunt sub lingua vero mentis sue benig-
nitatem contegunt. Hinc sancte ecclesie sponsi
voce dicitur. Mel et lac sub lingua tua. Sancti
enim mentis sue dulcedinem aperire infirmis
nolunt sed loquentes quedam eos asperitate
feriunt et cum inter aspera verba quasi
latenter quiddam dulcedinis intermit-
tunt. Hii videlicet non in lingua sed sub lingua habent
dulcedinem quia inter dura que pro-
ferunt emittunt quedam blanda et dulcia
quibus consolationem possit ex benig-
nitate refovere. Ita perversi quique quia malum
non in lingua sed sub lingua habent sermonibus
dulcia pretendunt et cogitationibus perversa
moliuntur. Hinc est enim quod Ioab Ama-
sam mentum dextra tenuit sed sinistra
ad gladium latenter mittens viscera eius
effudit. Dextera quippe mentum tenere
est quasi ex benignitate blandiri sed sinistram
ad gladium mittit qui latenter ex mali-
tia percutit. Hinc de ipso quoque eorum ca-
pite scriptum est. Sub lingua eius labor et do-
lor. Malum enim cum aperte mala que cogitat
ondit laborem ac dolorem eorum quorum
mortem appetit non in lingua exerit sed
sub lingua premit. Hinc autem de hoc ypocrita
subditur. Parcet illi et non derelinquet illud
et celabit in gutture suo. Malo enim quod
diligit parcet quia non insuper ipso diligen-
do penitendo persequitur. Unde et additur.
Non derelinquet illud. Ut enim relin-
quere nequaquam poterit quia persequitur.
sed hoc celat in gutture quia sic sinit in
cogitatione ne umquam proferat in voce. Se-
quitur. Panis eius in utero illius vertetur in fel
aspidum intrinsecus. Panis in utero
hoc est satietas carnalis delectationis in
mente. Gaudent namque ypocrita in illa
vite delectatur honoribus. Panis eius
in utero illius vertetur in fel aspidum intrinsecus
quia satietas transitorie laudis vel delecta-
tionis in retributionis fine ad amaritu-
dinem vertetur et fel aspidum in malignorum
spirituum persuasio fuisse cognoscitur quia
hic laus glorie esse credebatur. Tunc enim
iniqui videntur quod antiqui serpentis ve-
neno infecti sunt. Dum flammis ultricibus
[illegible] cum eodem suo persuasore cruciantur.
Panis itaque iste aliud in ore sapit sed
aliud in utero quia transitorie delectatio-
nis letitia dulcis est. Dum hic comeditur

Ypocrita de male perdens ad malum inspe[illegible] dampna[t]

Mala primo inferat malum fi[illegible]

Proverbium 22.

Perdurat cum eo et [illegible] ossa ut vitia dormiunt et usque ad pulverem cum non deserunt

Arrogantia tollit primum opus virtuosi

Cogitatio est os cordis

dendo agitur, semper in agnitione sua in interitu quod percata scientia declinatur aspernatur. Vel certe quia panis scripture sacre intelligentia non conuenienter accipitur, que mentem reficit eique boni operis uires prebet. Et plerumque ypocrita etiam sacri eloquii misteriis erudiri satagit, non tamen ut ex eisdem uiuat, sed ut ceteris hominibus quam doctus sit pareat. Panis eius in utero in fel aspidum intrinsecus uertitur, quia dum de scientia sacre legis sua gloriatur, inde uite pabulum conuertit in uenenum peccati, et inde reprobus moritur unde ad uitam erudiri uidebatur. Quamquam hoc etiam non incongrue mente accipitur, quia non numquam ypocrita dum doctrine uerbo ad illusionem studet, diuino iudicio retractus homo ipsum uerbum sine intellectu agit qui male querit; cumque in errore heresis labitur contingit ei ut sicut de felle aspidum sic infelix depereat moriatur, et inde doctrina sua mortem inueniat quod in uerbis uite uitam minime quesiuit. Sepe non euenit ut dum ammonitionis eloquia et si uite ypocrita intelligat, quia inopem nequaquam sinat. Sed etiam prius gratia prius uite cursum finiat amittat, ut perdat scire quod sciendo noluit agere. Unde subditur: Diuitias quas deuorauit euomet, et de uentre illius extrahet eas deus. Ypocrita scire diuina eloquia nititur, tamen facere uolet; docte loqui non uiuere preoptat qui non agit quod nouit. Etiam hoc quod nouit amittit, ut quia puram operationem non sectatur, accepta puritate boni operis et scientiam perdit. Diuitias scientie legis quas legendo deuorauit obliuiscendo euomet easque de uentre illius deus extrahet, quia hoc quod seruare noluit iusto iudicio de eius memoria euellitur, ne perpetua dei saltem uerba teneat que in uita non seruat. Unde per prophetam dicitur: Peccatori autem dixit deus: Quare tu enarras iustitias meas et assumis testamentum meum per os tuum? Nunc etiam uerba doctrine si qui contingit ut ypocrita usque in finem iudicatur more tenere in die magna damnabitur. Unde bono dei munere malus etiam sumit, priuatur. Scriptum quippe est: In memoria retinentibus mandata eius ut faciant ea. Qui enim et mandata eius in memoria retinet, sed nequaquam facit, hic in doctrine uerbis sumat quibus dampnetur tenet. Hinc quippe in zacharia scriptum est: Et dixit ad me: Quid tu uides zacharia? Et dixi: Ego uideo uolumen uolans, longitudo eius uiginti cubitorum et latitudo eius decem cubitorum. Et dixit ad me: Hec est maledictio que egreditur super faciem uniuerse terre, quia omnis fur sicut ibi scriptum est iudicabitur. Quid namque est uolumen uolans nisi scriptura sacra que dum de celestibus loquitur ad superiora mentem intuentium leuat,

quia dum illa super nos esse aspicimus, yma attendere, i. concupiscere desistimus. Que latitudinem cubitorum decem, longitudinem uero uiginti habere perhibetur, quia latitudo recte operationis simpla et longanimitas spei in duplum tenditur, quia pro bono uno opere et hic nobis mercedes requies et illic gaudia eterna promittuntur. Ueritate attestante que ait: Si quis reliquerit domum aut agros etc., centuplum accipiet in hoc seculo et in futuro uitam eternam possidebit. Centenarius quippe numerus de decemplicato denario sic perficitur. Hic itaque centuplum recipit qui et si nil querit, ipsa tamen perfectione mentis iam in hoc seculo habere nil querit. Scriptura ergo quod prestat duplum nobis pro simplo reddit, sicut pro decem uiginti dilatatur. Sed quia hec ipsa sacra eloquia ad eternam dampnationem sunt eis qui illa uel scire nolunt uel certe sciendo contempnunt, recte de hoc uolumine dicitur: Hec est maledictio que egreditur super faciem uniuerse terre, et cur maledictio dicatur adiungit: quia omnis fur sicut ibi scriptum est iudicabitur. Ypocrita uero quia secundum uerba legis que nouit uiuere contempnit, et de doctrina fauores querit, fur iudicabitur, quia per hoc quod iusta loquitur laudem sibi uite iustorum rapit. De quo adhuc bene subditur: Caput aspidum suget et occidet eum lingua uipere. Aspis paruus est serpens, uipera uero prolixior, et aspides oua gignunt atque ex ouis eorum filii procreantur. Uipere autem cum conceperint filii earum in uentre seuiunt, qui ruptis lateribus matrum ex earum uentribus procedunt. Unde et uipera eo quod ui pariat nominatur. Uipera itaque sic nascitur ut uiolenter exeat, et aspis sine corruptione producitur. Quid ergo per aspides nisi latentes suggestiones immundorum spirituum figurantur, qui cordibus hominum prima prius surripiunt. Quid uero per linguam uipere nisi uiolenta diaboli temptatio designatur? Prius enim leniter surripit, postmodum uiolenter et trahit. Caput itaque aspidum sugit, quia initium suggestionis occulte primum prius in corde nascitur. Sed occidit eum lingua uipere, quia postmodum captam mentem ueneno uiolente temptationis necatur. Primum subtilibus consiliis ad cor hominis immundi spiritus loquuntur, qui dum leniter persuadent quasi uenenum aspidum fundunt. Unde per ysaiam scriptum est: Oua aspidum ruperunt et telas aranee texuerunt; qui comederit de ouis eorum morietur, et quod confotum est erumpet in regulum. Oua quippe aspidum prauis hominibus rumpere est maligniorum spirituum consilia que in eorum cordibus latent peruersis operibus aperire. Telas quoque aranee texere est pro huius mundi concupiscentia temporalia queque operari; que dum nulla stabilitate solidata sunt, ea procul dubio uentus mortalis uite rapit.

Marginalia: 4 cap a — Mt 19 — De aspide serpente — 5 cap a — Persuasiones — Cogitationes occulte, temptationes uiolente per aspidem uiperam intelliguntur — Ysa. 59

Vn aut addit(ur) Erit in medio dentis eius
moretur quia qui in medio serpentium consilia
recipit vitam in se anime occidit et quasi
consortium cum interfectore iniens qui consilium
maligni spiritus corde recipit adimpleri(?) am
iniquitatem invenitur. Regulus namque serpen-
tum rex dicitur. Omnis non reproborum caput est
nisi antichristus. Caput ergo serpentium sugit crim-
per integrum(?) quia is qui in se consentiendo
aspidum consilia recipit membrorum iniqui capi-
tis factus in corpus antichristi accrescit. Vel hic(?) itaque
ypocrita dicitur. Caput aspidum suget et
occidet eum lingua vipere quia cum iniquas
suggestiones antiqui hostis libenter accipit
violenter se postmodum eius temptationibus
devictus tradit. ~~In~~ In paradyso quoque sta-
ti hominis verba blande persuasionis insinuat
sed quem semel rapuit ad consensum in ime-
ria remittente et corruptionis sue de-
lectationibus deiectum pene violenter
inficit. Sed fortasse hoc ipsa intelligi causa
pro certitudine interpretationis valemus. Nam quia
veneno suo aspis occidit vipera ac morsu(?)
occidit. Per aspidem violenta et subita per
viperam lenis et diuturna temptatio designatur.
~~In~~ Et illi mors in surreptione [repente] capitis
vipere autem in lingua esse perhibetur quia repen-
tina temptatio sepe incorrupta(?) mentem
mox ut surgit inficit. Longa vero temp-
tatio quia prava diutius persuadendo sug-
gerit velud ex lingua vipera occidit. Et quia
omnis ypocrita in medio suggestione serpentium
quasi serpentis veneno perimitur que sunt
superna sancti spiritus dona nequaquam considerat
dum intentionem cordis in exterioribus favo-
ribus divulgat. Vnde subiungitur: Non videat
rivulos fluminis torrentis mellis et butiri. In
evangelio dominus dicit: Si quis credit in me flumina de ventre
eius fluent aque vive. Ubi evangelista subiun-
xit: Hoc autem dixit de spiritu quem accepturi
erant credentes in eum. Rivuli quoque flu-
minis sunt ... rivulus fluminis spes et ca-
ritas ypocrita autem nec dum in proximum dili-
git cum gloriam mundi gloriam querit. Ri-
vulos fluminis non videt quia in gratia cari-
tatis non infunditur. Ypocrita dum privata lucra
querit munera futura despicit et fide non
... rivulum fluminis mente non videt quia
fides et res regnum celorum non apparent et
dum retinet ypocrita que videntur spem
negligit eorum que non videntur. Rivulum
quoque fluminis pro desiderium non videt quia solis visibi-
libus intendit. Et scriptum est: Quod enim videt quis
quid sperat? Rivulos quoque fluminis videret si
aperte mundi glorie oculos clauderet, cor suum
ad celestis patrie amorem aperiret. Et notandum
quia non rivos sed rivulos dicit. Capi enim
pure rivuli fluminis ea dona spiritualia quasi
in meta amantur ita de celestibus subtilitate
tenuit ne per carnis capi non possent.

Sepe namque quamvis animus tanta contempla-
tionis munere repletur ut videre valeat
fluminis autem iste torrens et ipsa inundatio
spiritus sancti que ingens planitie cum exsupera-
te infusione colligitur cum mens plus quam
intelligere sufficit repletur. Et sciendum
quia cum nos gratia spiritus sancti infundit
melle nos pariter et butiro replet. Mel
enim desuper cadit butirum non ex animali
lacte colligitur. Mel itaque ex arbore butirum
ex animali ... et butirum primus patris vi-
genitus cum sit deus super omnia qui cum
nos dulcedine divinitatis sue et misterio
incarnationis replevit melle nos pariter
et butiro saciavit. Et prima quidem spiritus men-
tem qua replevit et divinitatis eius dulce-
dine incarnationis fide letificat. Isti
namque torrentes fluminis mellis simul et butiri
esse memorantur quia et de cogitatione
dei altam mentem suavitate reficiunt
et de incarnationis gratia crismate hanc
misterio perungunt. Sed iste ypocrita quia
in exterioribus favoribus fixus est interna
dona non percipit atque pro simplicitate
dat adiungit cum subditur: Luet que fecit
omnia nec tamen consumetur. Per scilicet enim in
tormentis ea que hic illicite fecerunt de-
fedia et flammis ultricibus traditi semper moriuntur
quia semper in morte vivunt. Non enim in
morte consumitur quia si consumitur vita
morientis etiam cum ipsa pena finiretur.
Sed ut sine fine in pena crucientur, vivit anima
mea hic mortua sine culpa; illic erit
mors anime in pena. Dicitur quoque: Luet que
fecit omnia nec tamen consumetur quia cruciatur
et non extinguitur, moritur et vivit, deficit
et subsistit, finitur semper et sine fine. Quis solo
audire valeat sine ... magna pas-
sione. Sed quia multo iniquitas eius evig-
ne carere suppliciis minime posse, aperte
subiungitur: Iuxta multitudinem adinventionum
suarum sic et sustinebit. Erit enim multa in-
venire adversa nominis adinventionibus
tractatur ad penam. Vel aliter suspicari non
potuit hoc ipse ultionem traditum sentire.
Sunt enim extranionibus omnibus alia
nomina plus satagunt agere quia omnes
dies dignatur et inbere. Carnis enim vigi-
nans nequaquam visa et sic cum laudatam
non si illa inbeatur minus iam omnium
culpa esse crederetur. Et tamen multa vi-
tute regimentis pollent ut vix plus i-
pendant obsequio qua accipiunt pre-
cepto. Sic plerumque in perversis quoque in pravis
actibus extremum sunt nec plus in memoria
in perversa operatione quod fiat quam
exiguis exterius iniquitatis actio exempli
potuerunt. Unde et amplior retributionis
tormenta ferunt qui ipsi experientiam
amplius actiones pravas de quibus

ferire debeant inveniunt. Bene itaque dicitur: Iuxta multitudinem adinventionum suarum sic et sustinebit. Quia videlicet si quis in hoc seculo nova mala adinvenit, in futuro nova tormenta sustinebit, quia quisquis inquietas hic delectationes tot illic in se tolerat passiones. Pravus enim nunc invenit iniquitatem novam, nisi et reperire et nisi ex studio properet festinare. Persequitur ergo incrementa eius inventus male cogitationis et dolorem recipit digne retributionis. Et quamvis damnatorum omnium sit dolor infinitus, extrema tamen tormenta rapiunt, qui in laboriosis iniquitatibus ex suis quoque desideriis inveniunt. Et quia Sophar sermo hypocrite multiplex pena protinus adiungit culpa, nec una qualibet martur, sed eam de qua omnis omnino generatur. Radix enim est cunctorum malorum cupiditas. Cum ergo cupiditati avari se subiectum pro cumulo mali omnibus demonstrat, nam subiungit: Quoniam confringens nudavit pauperes, domum rapuit et non edificavit eam. [illegible] satietas ventris eius. Omnia enim que proximorum cernit expoliare, quoque paupertatem non erubescit. Rapuit ea et non edificavit, ac si aperte diceret: Cum hanc edificare debuit, insuper et rapuit. Veniens namque in iudicio Dominus dicturus est reprobis: Esurivi et non dedistis michi manducare, sitivi et non dedistis michi bibere, hospes eram et non collegistis me, nudus et non operuistis me. Quorum culpa subiungitur: Discedite a me maledicti in ignem eternum qui paratus est dyabolo et angelis eius. Si igitur tanta penam [illegible] qui non dedisse convincuntur, qua pena feriendi sunt qui abstulisse redarguuntur? Rapuit ergo et non edificavit eam, quia non solum de suo nichil contulit, sed etiam quod alienum erat tulit. Unde subditur: Nec est satiatus venter eius. Venter quippe iniqui avaritia est, quia et in ipsa colligitur quidquid per pravum desiderium glutitur. Liquet vero quia avaritie desideria rebus non extinguuntur sed augentur. More enim ignis cum ligna que consumat acceperit excrescit. Et unde videtur ad momentum flamma comprimi, inde paulo post cernitur dilatari. Et sepe Deus omnipotens tanto amare menti vehementius irascitur [illegible] ad nocendi cuncta supponit. Et per se prius peccatorem subiungit, ne possit delectabilia supplicia tolerare. Unde subditur: Et cum habuerit que concupierat possidere non poterit. Iracundie quippe iracundia est, cum et hoc concedit quod male desideratur, atque inde repentina ultio sequitur, quia hoc quoque innuitur obtinuit quod [illegible] concupivit. [illegible] Cum etiam ceteris plus male desiderasse [illegible]. Adhuc esca eorum erat in ore ipsorum, ira Dei ascendit super

eos et occidit plurimos eorum. Dolet namque tardius apparere divina iudicia cum perpendimus ne impleri debeant mala nova. Sed quanto cius malum non [illegible] permittit, plerumque tanto celerius punit. Unde et hypocrita festine multiplicat, ne potens sic indesinenter omni tolerantur, ut non sic, quia et arbusta que tardius crescunt diu se producunt, et que in brevi tempore [illegible] celerius crescunt, et quod cito festinant esse [illegible]. Unde [illegible] remansit de cibo eius. Cibus enim est omne quod perverso desiderio concupiscit. Sed perverso hypocrita de cibo suo nil remanet, quia cum ipse ad eterna supplicia ducitur, cuncta bonis que hic possidebat alienantur. Unde et adhuc subditur: Propterea nil permanebit de bonis eius. Si enim ei de bonis suis aliquid permaneret, secum que fuerat tolleret. Sed qui omnia ambiens timere indiscrete nolunt [illegible] subiectus [illegible] nunc [illegible] [illegible] et qui in [illegible] pena [illegible] in hac saltem [illegible] liber esse permittitur. Et [illegible] et libertas [illegible] culpa quia [illegible] ubi spiritus Domini ibi libertas. Et plerumque perverso monet ipsa sua culpa sine pena. Unde et recte subiungitur: Cum satiatus fuerit, arctabitur. Potens enim anhelat pauperum [illegible] congregare, quasi in quodam venter [illegible] congesserit satiatus arctabitur, quia dum animam quomodo [illegible] custodiat ipsa ei sua satietas angustiatur. Dives enim cuiusdam [illegible] uberes ager attulerat. Et quia ubi eos tantos reponeret non habebat, dixit: Quid faciam, quia non habeo quo congregem fructus meos? Et dixit: Hoc faciam, destruam horrea mea et maiora edificabo. Quem ergo ex habundantia quo angustatus dicit: Quid faciam? qui velud cibo plenus [illegible] estuabat. Pensemus ergo quanta ne ubertas fructuum agri illius aufferet [illegible] vota [illegible] sed quia fructus uberes ager attulit, sed ad recondendum loca non sufficiunt, multiplicatus dives quid faceret ignorabat. Ex angustia [illegible] ubertate agri angustiatur animus avari divitis. Namque cum quid faciat perfecto indicat quia [illegible] suorum [illegible] [illegible] [illegible] fuisse laborabat. Unde ante dicitur: Cum satiatus fuerit arctabitur, quia mens avari, que prius ex habundantia requiem quesierat, post ad custodiam gravius laborabat. Unde adhuc subditur: Estuabat, et omnis dolor irruet super eum. Prius namque dolore sustinuit, dum [illegible] sic [illegible] fatigatione [illegible] [illegible] rapet quos alia blandimenta alia terroribus aufferet. Et postquam acquisierit rebus premere [illegible] desiderium, alius [illegible] dolor fatigat, ne tamen solliciti timore custodiat quod [illegible] dolore meminit acquisitum. Hinc inde insidiatores metuit atque hoc se pati quod ipse fecit aliis p

Argumentum a toto [illegible] de adductis [illegible]

2 Cor. [illegible]

De [illegible] agri [illegible] angustia avari

Luc. 12.

Job 20.

avari [illegible] [illegible]

timescit, formidat praedonem alterum ne sibi
festinet violentiam rapere. Nos enim vidi-
mus suspicietur furem. Ipsa quoque congesta custo-
dire magnopere ut compendia sua defensa per neglige-
ntiam consumantur. Iustus itaque omnibus quos
timor ipse poena est et tanta infelix patitur
quanta pati timet. Post hoc quoque adiicit:
nam dum crescit eius manibus incipit. Omnis
ergo dolor super eum irruit quia et hic iustus
poena comprehendit, pro modicum non sua custodit
et illic quoque poena ultionis cruciat. Quia e contrario
aestu securitatis cordis aliena non quaerere
et numquam ... ut gentium manet. Quia
ut fertilitate nascitur otia perennibus rebus
quia a bona et tranquilla cogitatione ad
gaudia tollitur aeterna, quo contra reprobi
et hic fatigantur in desideriis et illic in tor-
mentis. Ipsi ergo de labore cogitationis labor
doloris nascitur dum ab aestu avaritiae ...
tur ad ignis incendia. Et quia ut super-
iam diximus saepe perversi quique quicquid
perveniunt ad desiderium tanto facilius rapiuntur
ad tormentum, ostendendo subiungit: Utinam
impleatur venter eius ut emittat in eum
iram furoris sui et pluat super eum bellum
suum. Super hunc quippe bellum suum Dominus
pluit cum in dictorum suorum gladiis eius opera
percutit. Bellum namque Deus pluit et iniqui-
tatem districtis sententiis desuper admonitionum
ingerere. Bellum Deus pluit et superbientia
contra se corda percutit et mentem aridam
quasi quibusdam guttis pluviae densis sen-
tentiis dictorum suorum rigat. Ferire ne cu-
iam admonitionem rapiens non meminerit
quia male capiunt et capta peius congre-
gare studuit non doleat quod aggregavit de-
serit. Quia ante et ultionis ignem senti-
at qui nebulis umbrae ... se

Fugiet arma ferrea et irruet in arcum
aereum. Saepe quod avaritia aliquando
pro timorem surrepit aliquem perpetratam.
Sunt namque non nulli qui dum potentes vide-
ri appetunt ad alienarum rerum ambitum succenduntur.
Et sunt nonnulli qui dum sibi subsidiorum ne-
cessaria deesse timent metum avaritiae
iam relaxant et aliena ambiunt cum sua
sufficere non posse suspicantur. Omnis vero
necessitatis nomine ferrum significatur
quia vita inopis maeroris valde arctat sed
de eius necessitatibus scriptum est, qui a fratribus venditus
afflictam vitam ducebat: Ferrum pertransiit
animam eius. Quid ergo sunt arma ferrea
nisi necessitates vitae praesentis quae duriter premunt
et vitam inopis perdomant. Ferrum quippe
aerugo consumit, aes autem consumere difficilius
solet. Ferro ergo necessitas praesens, aere
transitoria et aere aut sua aeterna signatur,
et quia iudicium supernum ab inimici mente
non attenditur, iste arcum compatitur quia
necesse ex consideratione percutit dum hoc quod

patitur illud non attendit. Fugiet ergo
arma ferrea et irruet in arcum aereum,
quia dum praesentes necessitates metuens in-
ter paenarum rapit extremi iudicii
districtae se percussionibus opponit. Qui
fugit arma ferrea ab arcu aereo saget-
tis innectitur, quia mala qualia saltem
patitur sua etiam patitur. Arma enim
hic inopiae dum cum culpa fugit,
illic pereuntes iste ultionis invenit.
Sed quid adhuc adiunctum rapiatur adhuc
quod sic iniquus iste operetur in fine
Deus educens et egrediens de vagina sua
et fulgurans in amaritudine sua. Iniquus
iste insidiator depraedationibus perpetrandis
sed dum sua in cogitatione machinatur
quasi adhuc gladius in vagina est. Dum non
malum cogitatione nunquam perficit de vag-
ina sua egreditur quia de occultatione cogi-
tationis suae iniquitatem male operationis
aperte ostendit in ope qualis latuerit in
cogitatione. Et notandum quod est educens
et egrediens de vagina sua, educens solus
praedicatore egrediens non per propriam volun-
tatem per eam is qui educat ducente
vel subsidio sequitur. Qui autem egreditur fit
sua voluntate perpetrat. Videtur arma quidem
lapsa quoque et ab ansa hoste tenentur
et manu subsidio arbitrio incorrupti desideriis
obligantur. De vagina sua educens et
egrediens dicitur quoniam hic qui exprimit
cogitationem eius ad pessima operationem
et illa et ipse qui suggessit et eius nequ-
iam qui exprimit voluntate consensit. Cum
adhuc potentiae terror ostenditur in praesenti
subinferetur. Et fulgurans in amaritudine
sua. Fulgur quippe quod repente desu-
per venit cum terrore ante claresceit ...
ostendit et cum postea percutit. Quid sic in-
quis cum gloriam vitae praesentis assumpserit
in hoc mundo per potentiam clarus ostenditur
inde agitur ut inlatus feriantur quasi
fulgurare iniquum et tamen vitae horae
clarescere. Et quia ille splendor gloriae
illius aeternis gehennae suppliciis in aequa-
tur ut dicitur fulgurans in amaritudine sua.
Quia cum modo qui exsultare et clarare felici-
ter gaudet, in post supplicia inspectum sustinet.
Et quid de quodam divite scriptum est qui epulabatur cotidie splendide.
Sed aliud est splendere aliud fulgurare. Non
in magna enim splendor sine percussione est,
fulgur non nomine splendor exprimitur
cum percussione. Enim itaque imperitate potestatis
aliis nocet. Non inmerito fulgurans dicitur
quia ipse contra eos qui extremae gloriae
tollitur inde bonorum vitam cruciat. Sed

Vadent et venient super eum horribi-
les qui hoc loco horribiles nisi
maligni spiritus appellantur bonis ...

Marginalia: De poena avari; Iustus vivit quod sibi sufficiat; Deus pluit bellum cum percutit iniquum; De avaritia quae incitat ad tollendum aliena; Gen. 37 (?); Ps. 104; 10 cap.; 11; 12 cap.; fulgur; Luc. 16

[D]one pavendi atque fugiendi. Et quidem
maligni spiritus certis quibusque vitiis sin-
guli obsequi credendi sunt. Sed cum perversis iste
alia quidem vitia admonendo deserere
videtur. Sed alia agere incipit super hunc pro-
fecto horribiles vadunt et veniunt quia
perversi mentem et si alia mala deserunt
alia occupant. Saepe namque videre est ali-
quem in terrena potestate constitutum cum suo
regimini quidquid ira suggerit exequi-
tur cumque furor accesserit mox eius mentem
superbia devastat. Cum superbia adte-
ipsum immittitur elatus protinus quasi de comi-
tatu in eius cogitatione subrogatur. Atque
ne acrior timeatur appetit videri tran-
quillus. Sed cum res exigit ut loqui quid dupli-
citer debeat quasi proposito terrore
supplex remissa locutione blanditur. Et
cum superbus videri desierit duplex efficitur
qui timeri desierit. In eius quasi mente vicissim vitia
succedunt. Recte de eo dicitur: Vadent et
venient super eum horribiles, quasi vitiis de-
cedentibus et succedentibus premitur. Tot ma-
lignis spiritibus eius animus quot emotibus
ac redeuntibus nascitur. Sed hi quae aut
extrinsecus pariter perdunt. Quam mox
eius simul omnia mala colligant. Unde
et subditur: Omnes tenebrae absconditae sunt
in occultis eius. Aeternam hypocrita actiones
bonas in superficie ostendit. Quaedam tamen
operum malorum operum tenebrae apparent sed tamen minus
vivis prodit mente quia in eius latet cogitatio-
ne. Quam qui cuncta simul in effectu non
explet cuncta quae nocent in mente ta-
citus tenet. Omnes ergo tenebrae in occultis eius
absconditae dicuntur quia et si in opere omnia
mala non ostendit omnia tamen inferre pravo
appetit. Sed mens ista sic reprobata ulte-
rius qua ferienda sit subiungitur: Devo-
rabit eum ignis qui non succenditur.
Miro valde modo potentis ubi expressa
est ignis iehennae. Ignis namque corporeus
ut ignis valeat esse corporeis indiget
fomentis. Qui tamen necesse est ut sine
congesta ligna procul dubio inveniatur nec
valet nisi succensus esse et nisi refotus
subsistere. At contra iehennae ignis cum
sit incorporeus et in se missos reprobos
corporaliter exurit nec studio humano succen-
ditur nec lignis nutritur sed creatus
semel durat inextinguibilis et succensi-
one non indiget et ardore non caret.
De hoc ergo de isto iniquo dicitur: Devo-
rabit eum ignis qui non succenditur,
quia omnipotentis iustitia futurorum praescia
ab ipsa mundi origine gehennae ignem
creavit qui in poena reproborum semel esse
inciperet sed ardorem suum etiam sine lignis
numquam finiret. Sciendum vero est quia
omnes reprobi quia cuncta simul zelo

peccaverunt illic in anima pariter et carne cruciantur.
Unde per psalmistam dicitur: Pones eos sicut clibanum
ignis in tempore vultus tui; Dominus in ira sua con-
turbabit eos et devorabit eos ignis.
Clibanus namque intrinsecus ardet. Is vero
qui ab igne devoratur ab exteriore in-
cipit parte cremari. Reprobos ergo sacra eloquia arde-
re et exterius et interius repulsos demonstrant
eos et ab igne devorari et sicut clibanum
poni testantur ut pungente carne tormento
et per dolorem ardeant in mente. Unde hic quoque
cum de hoc impio dicitur: Devorabit eum
ignis qui non succenditur, protinus de eius
spiritu additur: Affligetur relictus in tabernacu-
lo suo. Iniqui enim tabernaculum caro est quia
ipsam libenter inhabitat et si sic possibile esset optat
eam numquam relinquat. Iusti non congau-
dent sed in spe caelestium ponunt corda
conversationem. Unde et Paulus cum adhuc in carne esset
quasi in carne iam non esset qui nulla carnis de-
lectatione pascitur. Unde quibusdam dicit: Vos
autem non estis in carne sed in spiritu. Atque enim in
carne non erat qui per magna epistolas ex-
hortationis eloquium suscipiebat. Sed qui
iam non in carne esse est de amore carnalium
nil habere. At contra iniquus iste quia omne
gaudium suum in carnali vita posuit in ta-
bernaculo carnis habitabit. Quia vero carne
cum in tormenta receperit cum ea ignibus tradens
ardebit. Tunc ab ea exire appetit. Tunc
eius tormenta evadere si valeat quaerit. Tunc
incipit velle vitare quod amavit. Sed quia
eandem carnem deo prosperante indignitate deo agi-
tur [illegible] amplius [illegible] tenetur. Hic itaque eam
relinquere non vult et tunc ab ea abstrahi-
tur. Illic eam relinquere appetit et cum ea per
supplicia servatur [illegible]
decorpe volens exuatur et illic in corpore te-
netur. [illegible] eius spiritus carnem
quam sibi male amando possidet evadere in tormento
vult et non valet. Recte nunc dicitur: Affligetur relictus in
tabernaculo suo. hic non est defectus text[us]:-
[illegible] accusatione mox dicitur: Revelabunt
caeli iniquitatem eius et terra consurget adversus
eum. Quid per caelos nisi iustos, quid per ter-
ram nisi peccatores accipimus? Unde et in eadem
oratione petimus: Fiat voluntas tua sicut
in caelo et in terra, ut scilicet voluntas conditoris
sicut in omnibus iustis perficitur ita etiam
nobis quoque peccatoribus impleatur. Sed in iustis
quoque sapientia et caelum vocatur [illegible] dei et
peccatum hominum sententia infertur quia dicitur:
Terra es et in terram ibis. Omnis itaque ipsum
ad illud terribile iudicium deducta revelabunt
caeli iniquitatem et terra consurget ad-
versus eum, ne qui hic nec bonis vincitur
nec malis [illegible] et in illo enim veniendo
examine et iustorum vita et peccatorum pariter ac-
cusat. Et gravius quidem [illegible] si quando iusti
potius quam peccatoribus noceat. Unde et per prophetam

[Margin:] Dapni[illegible]
[Margin:] Celum signat iustos terra signat peccatores secundum exposi[tionem] divina
[Margin:] Gen 3
[Margin:] Ezech 20

quia Sanguis eius in medio eius est et super limpidissimam petram effudit illum. non effudit illum super terram ut posset operiri pulvere. per terram uero et pulverem peccatores. per petram uero limpidissimam iustus signatur qui quibus peccatorum contagiis non exasperatur. Sanguis non super limpidissimam petram effunditur cum malitia cruoris mentem in afflictione iuste vite crassatur. Cum ergo sic quibus iniustos et iuste quia iuste iniustos affligit. Multo tamen est gravius et iniuste punire et iniuste nocere. Prima quidem hic tenens et iniuste punire nocuit et iniuste. Sed tamen adeptum nationibus revelabit celi indicante omnibus et terra consurget adversus eum quia et illis obsistit quod celestia et eos perficit qui yma sapiunt. Possunt non per celum non per sanctos et reprobi. Sed hii qui terrenis actibus dumtaxat elemosinarum et largitionis opere ad eternam vitam deveniunt designari debent. Unde per celos dicitur. Cum venire dominus ad iudicium inciparet. advocavit iniquos celi desursum et terram discernere ipsum suum. Celos quippe advocavit eos hii qui sua omnia relinquentes instanciam celestis vite tenuerunt ad sedendum in iudicio vocantur. atque ut eos iudices veniunt. Terra etiam sursum vocatur cum hii qui terrenis actibus obligati fuerant in eis tamen plus celestia quam terrena lucrarentur. Quibus dicitur. Hospes eram et collegistis me nudus et cooperuistis me et ceteris. Possunt itaque iniquos celi iniquitatem revelat atque adversus eum terra consurgit. Dum et hii qui in deo iudices veniunt et hii qui premia in libertatem premiantur illius testes existunt. Nichil ergo de hiis que egit ipse dampnationis eius abscondunt. Sed sequendum acta illius suis hominibus proclamantur non celantur Sed in die dampnationis quidquid in eo meis dicens latebat ostendit. Ut aperte subditur. Apertum erit germen domus eius. detrahetur in die furoris dei. Tunc germen domus illius apertum est cum omne malum quod in scientia illius nascebatur ostenditur. Modo quippe germine domus ypocrite manet occultum quia et si in bona ymagine apparet eius opera sed latet intencio. Aliud namque et quod ait aliud quod intendit. Sed cum adveniente iudice virginis quid tractata ad restitum sunt deducta sic latens suum et cogitationibus actum saltibus ante etiam defendebatis in hoc ypocrita germen domus aperiatur. quia in omnis mentem punietur sed cogitatio detegitur et in die furoris dei detrahitur. quia cunsa ira iudicis ita iuris ulceribus tenebris abiecto conspectu separatur. Cum enim dominus videt summa cogitacione nolunt peccatorum suorum pondere depressi a facie iudicis in yma supplicium cadunt. Unde at et peccante conspicit iudex et tolleravit eo-

ruptionem singulos quia dies pacie est et in deum dies furoris dei expectat. Sed in hac die pacie quasi inmobilis manet ypocrita dum et multa mala perpetrat et quidem flagella nulla castigavit. Sed in furoris die detrahetur quia que iniusticie rapi- tus ad supplicia alterius iudicis velut se patitur detinetur. Hec ypocrite hominis in pia deo et sequentis verborum eius adhuc Si enim in hac vita positus ut bona agere voluisset peccatum apud deum celestis regni consortium haberet Sed quia firmus subditus destidhis elegit peccatum sua adhuc in tormentis invenire quia eiusdem dominum gratia principalibus sum Sub aut dicit. Hec hereditas verborum eius adhuc qui enim per magnis malis in supplicium in- gitur fortasse credebat quod prius que mala diverte nunc iudicaretur. Sed cum discreta dispensatione dei iudicia insolacia supplicium a regibus per pueros actibus exigerent mala usque adverborum redemptionem reddi- ta ut qui de magnis malis dubitares sed supplicium contra etiam novissimi quid- tem resolvunt. Illis enim minima patiunt quia maiore iuste districte mala deflent nunc. Alias quos magna puniuntur etiam minima mala in gehenna affligit. Beatus autem vir non peccatum adhuc accipere sed peccatum sua ipsum dum habere desiderat. Cum ypocrita despiciebat dicens. Porro mea domus sed iniquus non qui peccatum suam ipsum dum habere non quesivit peccatum sua extra dum ignem invenit. ut absque facie evulsa quia gaudere in ipso non aperuit subito tra- Hoc sapiebat ita nullus ut per aquam tanta ypocritam divaricat beatus Job vias ferit confirmans quia is qui adhuc perpessis cuncta bona que egerat mente simpli- ci non egisse. Sed ne enim perisse videre dei displicuisse credidit Sed autem beatus Job et in hac re hereticorum speciem tenet qui in sancta etiam deum quos fidei bonum agentes a precia- mine subflagelli gemere conspiciunt eos bonorum mitem in bonis actibus non habere et malos credunt quos affligi in hac seculi dimo aspiciunt. Vero nescientes quia multe tribulationes iustorum et quia flagellat omnem filium quem recipit. Sed beatus Job more sancte et universali ecclesie que aversis verborum iaculis equanimiter tollerat et eis superborum decta audit humilitate sue tamen non relinquit cum magna eorum humilitate subiungit dicens. [illegible]

Cap. xxi.

Audivi frequenter simones meos talia te primam. Sermonem enim cum dicat audivi te addidit frequenter cum quanta humilitate loquatur insinuat. Dum tantum se superbientes rogat ut eorum sensum ad salutem doctrinam deduceret. Sancta autem vir dominum tra universalem etiam non solus dicit ta-

12 capitulum A

Peccatum quasi offendit iustos quam iniustos

De advocatione celi sursum

Mt. 27

pene

Rem A

C

Cogitationes latentes apparebunt in Judicio

[illegible]

Sz omnia p[er]pessa tolerare pati s[cilicet]. Sustinete
me ut et ego loquar et si uidebitur non meatur
S[equitur] et subdit. Sustinete me ut et ego lo
quar et post mea si uidebitur uerba ridete.
Boni et enim cum loquuntur duo s[unt] que in suis
locutionibus attendunt ut uz. ut sibi et
auditoribus suis q[ui] sibimet ipsis s[ecundum] pro
sunt si auditoribus prodesse non possunt. Cum
enim sibi audiunt bona que dicunt sibi s[unt] et
auditoribus prosunt. Cum non ab auditoribus
derideantur sibi procul dubio profuerunt
quos a culpa silencij liberos fecerunt. Hec
ergo itaque Job ut sibi et auditoribus suis
prosit dicit Audite queso sermones me
os et agite penitentiam. Ut autem ipse qui debet
explicat etiam si auditoribus prodesse non
ualet adiungit. Sustinete me et ego lo
quar. Et post mea si uidebitur uerba ridete.
Et notandum quod dum subiunxit agite peni
tentiam premisit audite. Cum non subderet post
mea si uidebitur uerba ridete premisit susti
nete me. Audit quippe nolentes et susti
nere nolentes. Amici igitur eius si docere appe
tunt audiant. Si autem unde pacienter
sustineant que dicunt. Quia uz superbis
mentibus pondus graue et honor doctrina
humilitatis s[...] Numquid contra hominem dis
putatio mea est. ut merito non debeam con
tristari. Omnis qui deo placet hominibus
displicet. Tamquam istis contraria uitas hec qui ac
hominibus placens deo displicet et similiter
deo ab hominibus displicere se credit si hunc
tristitia non afficit. Antiqui sapientes affirmant
constituit. Beatus autem Job displicuisse deo
in flagella se credidit et ideo animum
ad tristitiam uocauit quia despiciendum
erat cum se displicuisse formidabat. Et si
autem de uita sua merito contra hominem dis
putaret nequaquam contristari debuisset. Sed
quia per flagella pr[...] anceps factus de
mi s[an]c[t]a uita fuerat in flagello tristitiam
iure requirebat. S[equitur] et subdit. Attendite
me et obstupescite et considerate que ego et
animum in hac percussione que patior
qui adhuc ut sibi inferat. Et superponite
digitum ori meo. Ac si aperte dicat. Sa
entes bona que egi et considerantes mala
que patior uos metipsos etiam a uobis in
culpa compescite atque in meis percussio
nibus dampna uestra formidate ut certe
quia digitus quoque discernimus non in merito
digitus discretio signatur. S[equitur] post pauca
Et Audiam dominus deus meus qui docet ma
nus meas ad prelium et digitos meos
ad bellum. Per manus uz operationem per digitos
uero discretionem significans. Digitum ergo
ori superponere est linguam per discretionem signa
refrenare. Ne per hoc quod loquitur in stul
ticie culpam dilabatur. Ut igitur Superponite
digitum ori meo in locutione uestre discre

tionis

mus uitium adiungite ut hi que mala contra
hypocritam dicunt quibus sunt dicenda uideat.
Sequitur. Et ego qui recordatus fuero pertime
sco et concutit tremor carnem meam. Beatus
Job actum suorum oblitus non fuerit extrema
eius locutio ostendit. Extrema ex re agnoscit quod deo
animus iniit. Dicit. Et ego qui recordatus fuero
pertimesco et concutit car[nem] meam tremor.
Constat minimus quod [...] inquisi
one dicitur. Ac si aperte d[...] dicentem. Si me
aliquid hypocrite habuisse memineto in pe
nitentie mox fletu contremisco. Carnem no
stram si recordatus fuerit tremore pulsabit
quia uel in firmitatem operis ultionis pauo
re fatigari. Sed quia se [...] mala d[e] subdi
ta damnatione impij in quibus beatus Job prius
momordit asserunt d[icens]. Quare igitur impij uiuunt
subleuati sunt confortatique diuitijs. Si enim
eos patiens diuina tolleraret nequaquam diu
uitam in peccatis ducerent. Subleuantur namque diui
tijs cum esse potentes inspiciuntur. Confortantur
non cum diu in hac uita subsistere permittuntur.
Quos enim superba eleuat in fastu sue potestatis
dierum longitudo confortat. Uel certe subleua
ti et confortati referuntur qui subleuantur hono
ribus confortantur rebus. Sed se pleriumque qui et
honoribus subleuati et diuitijs confortati ea
que in hac concupiscunt uita accipiunt succes
sione autem sobolis permanent. Inde minimus ipsa
sua potentia pena est. Cum et magna se habere
hereditatem considerant et heredes non habent
quibus relinquunt. Quid ita prodest si assunt
omnia et desunt filij qui succedere fiat. S[equitur].
Semen eorum permanet coram eis in augmentum
magne felicitatis cum magno prioribus da
tur et heredes ac ne qua necessitas temporis sal
tem abscul subtrahat eos in quibus animus
exultat. De hoc eorum semine d[icitur] permanet
coram eis. Quid autem si filij dati sunt si et nulli scelerate
sterilitate feriuntur. Sic in eis genus exting
uitur sicut prius sterilitate extingui time
batur. S[equitur] propinquorum turba et nepotum in conspectu
eorum. Ecce adest uita assunt honores assunt
diuitie assunt filij assunt nepotes. Quid si quando
mentem mesta cogitatio continet et secreto
gaudia domestica ira turbabit. Et est
huius mundi felicitas si leta non est. S[equitur]. Do
mus eorum secure sunt et pacate et non est uirga
dei super illos. Secure et pacate sunt quia peccatores
uiuunt lugenda agunt et gaudia non relin
quunt. Uirga eos superne discipline non pacit
et tanto amplius in culpa sua proficiunt quanto
minus ex culpa feriuntur. Sed quia miseris que
prosperantur audiuimus magis quoque quam prosperis
accidat audiamus. S[equitur]. Bos eorum con
cepit et non abortiuit uacca eorum peperit et
non est priuata fetu suo. Exeunt sicut greges
parui eorum et infantes eorum exultant lusibus. Locuti
tus est. [...] in bono masculus et uacca femina uo
catur. Sed liberatione locutus bonum omnibus genus
apparet. Inde mox d[icitur]. Bos eorum concepit et

Marginalia:

corde

iam

c

c

Sua sancta

F

G

ix capitulum

a

Quare uir d[icitur] eos deus subungit dominus
De impijs que uiuunt

ex

Impij ex una parte gaudent sed ex alia tristantur.

Felicitas non potest esse tristis

De luctu prior quod gaudij non relinquit

vacca peperit et non est privata fetu suo

non abortivit. Et omnis gregum prima felici-
tas est ut si greges fetibus non fuit conceperint et
si conceperint ad partum perveniant et ante si hoc quod
pariunt et pervenient ad incrementum ducant. Ut
ergo tota simul felicitas adesse impiis
demonstretur eorum greges beatus Job asse-
rit concepisse et non abortivisse peperisse et fetu
suo non esse privatos. [illegible] natos amor et ante
felicitas sicut [illegible] greges crescunt custo-
des ante [illegible] non proficiunt. Sed ad fecun-
ditatem gregum mox fecunditas familie
subrogatur. Nam dicitur: Egrediuntur quasi gre-
ges parvuli eorum et infantes eorum exultant
lusibus. Ne scilicet maiora aliquando gessisse
sint, ita ut ulla germinet ad custodien-
dum. Sed quia divitie cum letitie lusibus ipsisque i-
sanitatis [illegible] in domo iniquorum ne vilem
valde esse considerent, eius subiungitur: Te-
nent tympanum et citharam et gaudent ad
sonitum organi. Ac si aperte dicatur: Cum dum
honoribus et rebus tumeant, subiecti illi-
citis actibus gaudent. Sed o beate Job quam
multa nobis de iniquorum voluptatibus intimas
tamdiu, et quod in eorum descriptione loqueris
pus multa breviter distingue quo sentias.

Ducunt in bonis dies suos et in puncto
to ad inferna descendunt. Ecce beate vir eo-
rum gaudia diu narrantes quo tunc
asseris quia in puncto ad inferna descendunt,
nisi quia omnis longitudo temporis vite finem
esse cognoscitur cum fine terminatur. Cum enim
advenerit [illegible] quisque perdidit de pede iam
nil tenet quia quod tenebat dilapsum est. Quod
nil habet quia unius hore momento non restat.
Vita quia que sic angustari poterit punctus
fuit. Sed enim postremo in puncto salutem poni-
mus et longinquus est in puncto quasi vitam tetigit
qua habuit atque amisit. Potest et in punc-
to hoc quoque intelligi quod sepe hi qui
diu iniquitate tollerati sunt subita morte in-
terimuntur ut nec flere ante mortem eis liceat
que peccaverunt. Sed quia nonnumquam et iusti in-
terdum subito fine terminantur melius id accipimus
si hoc de temporali eorum vita sentiamus. Quia
quod diu durare potuit subitum finem habuit ac
beatus Job qui ideo sine timore esse credide-
runt quia flagellatum viderunt vite emp-
sit sibi nisi vitam de iniquorum flore et perditione
consimilem esse, quia pure vite prosperitas in-
nocentie teste non est. Sed quia ulla perflagella
ad perhennem vitam redeunt et plerique
ad infinita supplicia perducendi sine fla-
gello moriuntur. Sed quia adhuc super-
biam divitie deo vetere a nobis tamquam illa
dicet vel facta nunc presumunt, sed tamen
inveniunt omnes deo recedere non verbis sed mo-
ribus dicunt. Cum enim illa agunt que deus
omnipotens prohibet, quid aliud faciunt quam
sibi animum totum contemptum claudunt.
Dicunt enim eius precepti cogitare sed cum

ad se intendunt ita eius mandata obsistunt
cum abiciunt a se rationem cordis repellunt. Et dicunt
quia recede a nobis. Quamquam ei ad se perfecte
aditum recusant, cumque pravis actibus im-
pugnant, etiam si verbo laudare videan-
tur. Dicunt etiam: Scientiam viarum tuarum nolumus,
corporis quo eius scientiam apprehendere quam
impetunt. Sic itaque nonnulli quin ecce quod
vitiis dicit. Homines qui non cognoverunt vo-
luntatem domini sui et non facit digna pla-
gis vapulabit paucis. Et rursus sciens
voluntatem patris sui et non faciens multa
causa vapulabit multis. Non licet sciens quod
faciant et quid minus se vapulando ex-
istimant si nesciant quid operari debue-
runt. Sed aliud est nescisse, aliud est sci-
re noluisse. Nescit namque qui apprehendere
vult et non valet. Qui enim non ut nesciat
aures a voce veritatis avertit, iste non in-
sciens sed contemptor dicitur. Via autem dei
pax. Via dei humilitas. Via dei patientia est.
Quia igitur omnia iniqui despiciunt dicunt
Scientiam viarum tuarum nolumus. Sed cum in
prava vita superbiunt, cum honoribus infla-
tur cum etiam si non habent appetunt, uncta
in sua cogitatione contempnunt. Quia
via dei via humilitatis fuit. Ipse hic de-
us et dominus redemptor noster ad opprobria ac
contumelias ad passionem venit et adver-
sa mundi hominis equanimiter perulit pro
fortiter vicit. Utque prospera docet ac
ne vite appetat et adversa pro veritate ne
formidare. Sed contumeliam pro veritate ap-
petunt, ignominiam fugiunt. Dicunt mentes
tamen: Scientiam viarum tuarum nolumus.
Quid quippe nostre quasi fecit contempni-
quorum adhuc verba subduntur cum dicitur:
Quis est omnipotens ut serviamus ei. Mentem
enim hominis male exercitus sensa sicut rei
corporis sensa et hec neque ad semitipsum
intus redeat neque enim quia et invisi-
bilia cogitatio susciperat. Sed carnales in-
visa spiritalia contempnentes dum ea cor-
aliter non vident, quoque ad hoc pervenit
ut etiam non esse suspicantur. Unde scri-
ptum est: Dixit insipiens in corde suo non est
deus. Unde nunc quoque ab eis dicitur: Quis est
omnipotens ut serviamus ei. Pleraque enim
plus arguunt homines similiter similiter
quos corporaliter vident quam deum quem non
vident. Homo enim quasi faciunt ad singula
oculorum tendunt. Sed quia interdum oculos cor-
dis tendere non possunt et ob se quia pulchre
vel despiciunt vel si cognoscunt fatigantur
esse enim sicut decet et non credunt que
corporaliter non vident. Nam si ancora-
cum humiliter quereret id quod non
videtur esse melius inveniret quia im-
mittunt in se quippe creata invisibili-
ter et recepta visibiliter subsistunt. Sed si hoc

xv capitulum

De puncto vite presentis

A

Mors subita que tamen alii data punio

B

Prosperitas vite presentis est mortis
immunita

C

D

C

iterum vita

E

16 capitulum

F

eis quod non videtur absolvitur illico ter-
reno qui videtur et patenti quidem carnis
oculi sed videre quidquid vel sentire non pote-
rant. Dum vero visionis puritatem ex sensibilitate r-
cessere. Et domus carnis remansit vacua
quia abscessit ille invisibilis dominus suus qui
per eius fenestras respicere solebat. Quam-
quam rebus invisibilia visibilibus prestanciora
sunt. Carnales quippe expensis ipsis
pensare debuerant atque per hanc ne iam
diversum scalam considerationis tendere in
deum. Quia eo est quo invisibilis permanet
et eo summus permanet quo comprehendi nequit,
qui per se nec ab ullo nisi qui deus est
incomprehensibilem esse non ambigitur qui tam
ab eo non ipsum sed dona exteriora querunt
que tamen ei servientibus deesse contingunt
qui ei summe contempnunt. Et quos adhuc
vobis adiungitur. Et quid nobis prodest si ado-
raverimus illum. Cum deus in oratione non
queritur eius animus ab oratione lassatur
quia cum illa quisque postulat que fortasse
se invito occulto iudicio deus recipere
non debet. ipse quoque neminem in fastidio
qui non vult dare quod amatur. Sed sem-
per dominus quia ea que condidit vult amari.
eterna potius quam terrena postulari sicut
scriptum est querite regnum dei et iusticiam
eius et hec omnia adicientur vobis. Cum enim
non ait dabuntur sed adicientur vobis profecto
indicat aliud esse quod principaliter datur
aliud quod superadditur. Quia enim nobis in inten-
tione eternitas in usu vero temporalitas
esse debet et illud datur et hoc nimirum
ex habundancia superadditur. Et tamen homines cum
bona temporalia postulant eterna vero pre-
mia non requirunt. Petunt quod adicitur
et illud non desiderant sibi adiciatur. Nec
lucra esse sua petitionis deputant si
hic sunt temporaliter pauperes et illic beati
ante divites in eternum vivant. Sed sol-
vi diu et visibilibus intenti laborem po-
stulationis renuunt invisibilia videri
que summa querere iam cum fructu la-
borem exhibent. Quia cum mens in supe-
rius ad auctorem suum spem anhelat dum
ipsis desideriis inflammata summis coniun-
gitur ab inferioribus separatur amore
superiorum suum se capit ne capiat et capi-
ens inflammatur et superiora amare iam
sursum ire et dominum quia magno desiderio
ad celestia inhiat miro modo hoc ipsum
quod accipere querit degustat. Sequitur.

Verumtamen quia non sunt in manu eorum bona
sua consilium eorum longe sit a me. Bona
in manu habet qui despiciendo temporalia sub
dominio mentis premit. Nam quisquis ea
nimie diligit se magis illis quam sibi
ipsa supponit. Multi enim iustorum in hoc
mundo divites fuerunt rebus et honoribus

suffulti. Multa habere videbantur quorum men-
tem quia eorum que aderant delectatio mi-
nime non possidebat bona in manu sua erant
que per temporalia subiecta tuebantur. At contra iniqui
ita se totis desideriis in exteriora rerum ap-
petitionibus fundunt ut non solum in possessionem habita
tueantur sed etiam ab his que sunt captiva
mente teneantur. Quia igitur non sunt in manu sua
bona eorum recte subditur consilium impiorum
longe sit a me. Quid namque est consilium
iniquorum nisi terrenam gloriam querere
eternam neglegere salutem temporalem minimo
dampno interiori appetere et dolores tran-
sitorios aeternos gemitus commutare. Unde
quia sanctus hec iniquorum cogitationes intu-
ens aspernatur et dicat consilium eorum lon-
ge sit a me. Quia nimirum esse bonum in-
comparabiliter videt adversa que elegit hic
sub flagello gemit, quam eterne ultionis
supplicia tollerare. Sed neque in hac in eadem
qui in ea prosperari appetunt gaudere prosperitatem
iram plerumque quia eorum gaudia subor-
ti gemitus interrumpunt. Unde subditur. Quotiens
lucerna eorum extinguitur. Sepe impius
lucere sua estimat filiorum vitam sed tamen filius
qui nimium amatur subtrahitur lucerna im-
pii que videbatur extincta est. Sepe impius
puncte honoris gloriam lucerna putat sed dum
sublata dignitate deicitur lucerna extincta
est que ei iuxta desiderium lucebat. Sepe
impius opes terrene sibi adesse sibi quasi
magna luminis lucerna putat. Sed cum
imminente dampno diuicias quas plus
se amat perdidit quid iste aliud quam
lucernam interius luminis tradiebatur amit-
tit. Quam quo gaudet doloris non appetit
neque hic ubi solidari vult continue leta-
ri. Quam quotiens lucerna impiorum extin-
guitur et superveniet eis inundacio et dolores
dividit furoris sui. Inundacio impiis
superveniens cum dolores fluctus ab aliqua ab-
aliqua adversitate patiuntur. Omnes enim
deus cum se dispicit et intenta videt. Totam
persistenciam letam et hoc quoque doloribus
patitur quod sibi videt in cogitatione impiis
preferri. Unde dicitur et dolores di-
vidit furoris sui. Quam enim eternos do-
lores impiis retributurus sunt et aliquos
eius mentem in temporali dolore conturbat
quia hic quoque et illic patitur furorem sui
super impium dolores dividit. Neque enim
pena presens peccati animum iniusti a prauis
desideriis non immutat ab eternis supplicia
is liberat. Unde et per prophetam dicitur Pluit super
peccatores laqueos ignis sulphur et spiritus
procellarum. Pars calicis eorum. Pluendo eam
laqueos ignis sulphur et spiritus procellarum
multos nimirum dolores infligit. Sed quia
ab his doloribus peccator qui non corrigitur
ad eterna supplicia vocatur. Eosdem dolores

Desiderio mundi effuso repleto
Consilium impiorum eorum acceptata
lucerna
terre
...impium: tot ... ... dividit furoris
... corporale ... despicit et ... videt homines letari
Per hic peccatores non ... ... in alio se solo non pe...

non iam tacita caligine sed aperta calamitate dicitur quia
videlicet eorum passio hic quidem per dolores inci-
pit sed in ultione perpetua consummatur. Quorum
adhuc finem subiungit: Erunt sicut paleae an-
te faciem venti et sicut favilla quam turbo dis-
pergit. Iniquus cum in iniustitiae tempore cum val-
de in oppressionibus ac violentiis effrenatur
ab infirmiorum cogitationibus gravis minime
quasi in suae iniquitatis iudicio estimatur.
Sed cum districti iudicis sententia venerit omnes
iniqui quasi paleae ante ventum erunt quia ut
ita dicam irae flatu subito levantur atque
asportantur ad ignem quos hic in suis
quodam praeditis esse divini ponderis sup-
ra mentem mole indignationis laetitiae mollitie
non poterunt et adveniente iudicii inanimi
levitate sed qui pro iniustitia premimus graves
fuerunt. Et sicut favilla quam turbo dispergit
ante oculos omnipotentis Dei iniqui vita fa-
villa est quia et si apparet ad momentum videtur
ab eius tamen iudicio iam consumpta esse quia
consummatio incendii deputata est. Hanc fa-
villam turbo dispergit quia Deus manifes-
tus veniet Deus noster et non silebit. Ignis
in conspectu eius ardebit et in circuitu eius
tempestas valida. Iniquus enim tempesta-
tis turbine ab aeterni conspectu iudicis inve-
nitur. Et qui hic mente desidio per-
versa solidaverat ibi paleae et favilla
videbuntur quia eos ad aeterna supplicia
turbo rapiens asportat. Sequitur: Deus servabit
filiis illius dolorem patris et cum reddiderit
tunc sciet. Scriptum namque est:
reddis peccata patrum in filiis ac nepotibus
in tertiam ac quartam generationem. Et rursum
scriptum est: quid est quod inter vos parabola vertitur
in proverbium istud in terra Israel dicentes: Patres
comederunt uvam acerbam et dentes filiorum
obstupuerunt. Vivo ego dicit Dominus Deus
si erit vobis ultra parabola haec in proverbium in
Israel. Ecce omnes animae meae sunt ut anima
patris ita et anima filii mea est anima quae peccaverit
ipsa morietur. Inimica sibi haec sententia di-
scordare iudicatur sensus invenientis audientis animum,
nisi discretionis via subtiliter requiratur.
Peccatum quippe originale a paren-
tibus trahimus et nisi per gratiam baptismatis
solvamur etiam parentum portamus peccata quia
videlicet adhuc unum cum illis sumus. Reddit ergo
peccata patrum in filiis dum pro culpa parentis
ex originali peccato anima polluitur prolis.
Et rursum non reddit parentum peccata in filiis
quia cum ab originali culpa per baptismum li-
beramur non iam parentum sed quas ipsi com-
mittimus culpas habemus. Quod tamen intelligi
et aliter potest quia quisquis parentis iniquitatem
imitatur etiam ex illius delicto constringitur.
Quisquis autem parentis iniquitatem non imi-
tatur nequaquam delicto illius gravatur. Unde
fit ut iniquus filius iniqui patris imitator

non solum sua quae addidit sed etiam patris
peccata persolvat cuius patris quibus iac-
dum non ignorat et sua malitia adiun-
gere non formidat. Et iustum est ut qui
sub districto iudice vias iniqui parentis
non timet imitari cogatur in praesenti vita
etiam culpas iniqui parentis persolvere.
Et illud dum Sicut anima patris mea est et a[nima]
filii mea est anima quae peccaverit ip[sa]
morietur quia in carne non moriuntur filii ca-
rent pro patris praeterito delicto ante origina-
le peccatum exemptum nequaquam in anima non tene[ntur].
Quid est enim quod parvuli filii plerumque a
daemonibus arripiuntur nisi quod caro filii
ex poena patris multatur? Iniquus enim
punitur iniquus et passionibus suis se-
tire contemnit; plerumque puniri
in filiis non acrius urat et dolor patris
in filiorum redditur carne. Et ex filiorum poena
mens patris iniqua puniatur. Cum vero
non parvuli sed iam provectiores filii ca-
rentes culpa feriuntur quid aliud ap-
datur intelligi nisi quod illorum etiam p[oe]-
nas iam luunt quorum facta sectati s[unt].
Unde recte dicitur usque in tertiam et quartam [genera-]
tionem quia imitantur filii parentum vita[m]
possent videre usque ad eos ultio extendi-
tur qui viderunt quod male sequerentur.
Et quia iniquorum oculos culpa clau[dit]
sed in extremum poena aperit, recte subiun[gitur]:
Et cum reddiderit tunc sciet. Restituit
impius mala quae fecit nisi po[st]
mala puniri coeperit. Unde et per prophetam [dicitur]:
Et tantummodo sola vexatio dat intellec[tum]
auditui. Tunc namque intelligit quod au[dire]
contempsit ira potenter vexari doluerit.
Et per asinum Balaam qui semper prohibe[batur]
Dominus hic cuius obviantem et oculis Dei [angelum]
videre Simonum Dei quem visione omnipoten-
tis in mente et quem cadere sic aperti
oculi eius. Consilium quippe quod in Israhe-
lis perniciem sed post in poena videt quod in
ex culpa commisit. Illa autem quia patere
debebat prudentes eius videlicet oculi am-
casum patere. Iniquus non post casum o-
culos aperit quia post culpam iam in poena
sua conspicit quam malum debuit
vitare quod fecit. Deterius iniquitate iacet
sua sub inferentur. Videbunt oculi eius
interfectionem suam et de furore omnipoten-
tis bibet. Qui si in hac vita poenam culpae
suae videre noluisset de omnipotentis fu-
rore profecto non biberet. Sed quia hic clau-
dit oculos a conspectu cunctis sibi dic-
tare non valet suam damnationem.
Saepe non hi qui supplicia damnatio-
nis aeterna non metuunt parentum agi-
tationi saltem possessione permanere [putant],
Et scit nonnulli quia ita in iniquitate
duruerunt ut et in temporis inteuat fi...

que amant dū mō que pmerse cogita
uerint explanat dn̄ hoc in loco d' inq
simus obduracōne subiungit̄ Quid eni
ad eum ptinet d' domo sua p9 se aut
si numerus mensium ei9 dimidietur Proq3
eni sic debemus accipe ut m'q9 ipse p'
gna dampnatis eternis suppliciis sint de
domo sua t agnate quos reliquerit
minime cogitet cū p'senti parum veritas
dic eterna dives qui i inferno posit9
fuerat de quinq3 fratrib9 quos reliquerat
t in suppliciis sepultus curam gerebat Om(n)es
namq3 peccator prudens erit in pena
qui stultus fuerat in culpa qr ibi iam
dolore constrictus ad racionem oculos apit
quos hic voluptati deditus clausit et
pena torquente exigitur ut sapiat q'
hic extratante se supbia desipiebat
Sin tamen sua sapia iam tunc minime
uideret quia hoc ubi opari inuta sapi
encia debuit tps amisit p'simo naq3
sic bono compsat germen honor t'here
domum familia t opib9 replere t simi
liac carnis corrupcōne ymie Vt si for
tasse aliquid ad ei9 desiderium veniat
hoc tamen obtinere no posse nisi cum
offensione conditor' ei9 animus ad
prauilucum conturbat̄ Cogitat si h' egit
in offensam sui conditor' manentur
in domo in filiis i vita pueniat̄ Sz su
pbia sua pons instigatus obdurescit
t q'lis in domo qualis in vita pcussione
senciat nequaq̄ curat dū mō que ex
cogitauit expleat Et quousq3 viuit
voluptates suas pficere no desistit.
Quid eni domus ei9 post ipm pertinet̄ S
quid ad eum ptinet de domo sua pc
se Etenim pullacione sui opis eā que ex
poscit vite longitudo breuiat Sz qd
ad eum ptinet si numer9 dierum ei9 di
midiet̄ Et inhac g' se peccator cont' dn̄
erigit ubi deus omps creatorem eius
frangit t nec illata pcussio mentem
eius humiliat qua in deliberatione ge
dū obstinatus obdurat Et nō ndum
qua grauis culpe reatus sit t penaz
t culpa mentis pponere t eā nc tormēta
menti subiungo conditor̄ tantem vero
inclinare Sz certe cū hec audimus cor
di nro questio oritur Cur omps et
misericors deus i tantam certitudine eide
...onem mentis humane punisset Ne
...o quisq3 vlt' quia dz occulta dī iudicia
discutere p'sumat t te submitteg' Scien
dum quisquam docebit sciam Cum ex
celsos iudicat cū in his que d' nob
agimus ambigimus Habemus alia que
nob se certa conspicit t eam que de
... nob incertitudine furtur ut me
... ul cogitationis querelam placare

Sunt eni quod electos adimat renouant
flagella t amat actib9 repbos nc flagel
la compescunt omnipotentis dei iudicia s'
nos valde occulta s' t iniusta no s' Sz
tendamus oculum mentis ad superiora illis
enim aspicimus qr d' nob q' iuste cognitura
mur no hemus Omps deus angelorum
multa discernens alios in eterna luce si
lapsum pmanere constituit Alios sponte lap
sos obstatum sue celsitudinis in eterne
dampnacōnis ultione p'stituit nobiscum ig'
iniuste nil agitur qui t sublimiore nos
naturam iuste iudicauit Dicitur g' in quod
dū quispiam docebit sciam qui iudicat
excelsos Cum eni sup nos natura facta
constat pcul dubio qr d' nob sciens est
dispone Hic itaq3 primus adiungitur
Ubi humanus animus in requisitione fati
gatur Statim subditur Iste morit' robustus
t sanus dives t felix Viscera ei9 plena s'
adipe t medull' ossa ei9 irrigant̄ Alius
no moritur in amaritudine anime sine ab
sq3 ullis opib9 Ista cū ista sint est omnipotē
tis dī secreta discuciat cur h' ita esse p
mittat̄ Sz cū electi ac repbi inita cond'
dispar t carnis aute i morte corrupcio
dispar no t dū subiungit̄ Et tū simul
i puluere dormient t vermes operient eos
Sed g' miro si ppetuo ut adiuuicatur sim
tis scli dissimili admonitum tenuuit
Cum ipe corrupcōem carnis Vtra simili
reddent Sed est g' psalmo vita cogita
da in qua cū tuc' carnis ad finem dissi
militer pungit̄ receptionis que t m'q
salus a' tolluntur qui adeps que diuicie
dū tota hic cū celeritate relinquunt. et
illic recipiunt que nunq' reling' posset i
ueniunt Est aut humus miq' leticia cū
sit ad penam iam afflicti innocentis pena
cursit ad leticiam Nc diuicie g' debet
mentem extollere nc inopia pturbare
Unde btus Job inter dampna rerum nulla
admittit ad animum dampna cogitationū
Sz ad eos qui se in pcussione despiciunt
redarguendo subiungit Certe noui
cogitationes vras t sinas ... me in
quas dicitis enim Ubi t domus principis
t ubi tabernacula impiorum Impium eni cre
diderat quem ablatis reb9 quali desertum
videbant Sz vir sanctus tanta eos alta
consideracione diiudicat quanto inter dam
na que ptulerat infracta rectitudine sta
bat Quid eni ei t foris rerum dampna
nocuerat qui intus no amiserat q' in eis
amabat Hoc uo qr dz simul in puluere
dormiunt t vermes operient eos hic qd
forsitan p allegoriam velit accipe expli
re breuiter possimus si dein quo hec di
xit ea que iam dicta s' replicemus Qua
uisq3 viscera ei9 plena s' adipe Etiam

Vita no ẽ clio orb' ... mors omnib' c'mu'

Pe iusti leticia ht sz leticia miq ht penam

Qui deum no desit ut n' amittit

em crassitudinem et adeps eius facta crassitudinem. Crassitudinem vero superbia nascitur quae in pinguedine mentem divitiarum elevat animus superbientis. Superbia quippe cordis quasi quaedam pinguedo et crassitudinis est. Unde quia plerique pravi prospectant crassitudinem per superbiam dicitur: Prodiit quasi ex adipe iniquitas eorum. Sequitur. Et medullis ossa illius irrigantur. Amatores huius saeculi quasi ossa sunt qui in hoc mundo fortitudinem dignitatum possident. Et si in exteriori dignitate desinunt tenere et domestice divitias quarum adiutorium sunt ossa quidem sunt sed medullas in ossibus non habent. Cum vero sic iste amator huius saeculi exteriore potestate fulcitur ut etiam interiori domus tenere substantia saginetur dicitur: Et medullis ossa illius irrigantur. Vel certe ossa saeculi huius divites sunt et divitiae confortationes medullae non in ossibus sed ipsa desidia male vivendi quae neque exprimitur satisfactione satiantur. Et medullis quasi ossa irrigantur cum prava desidia et perversis confortationibus suis voluptatem delectatione confirmant. Et sunt nonnulli qui in hoc mundo divitias non habent sed habere concupiscunt. Illata et appetunt quamvis in hoc mundo concupita habere non possunt et in istis rebus vel honoribus fulti sunt pravitate tamen desideria eos interim iudicio ipsos reos conscientia adducit. Tales etenim quamquam pleraque eo affliguntur quia ditescere ac superbire non prevalent. Sequitur et subditur: Alius vero moritur in amaritudine animae absque ullis opibus. Ecce unde dives superbo corde manet gaudens in, pauper alius superbo corde inanis affligitur. Sed autem deniqueque subiungitur: Et tamen simul in pulvere dormient et vermes operient eos. In pulvere enim dormire est in morte desidiae oculos mentis claudere. Unde Paulus peccata et culpa sua dormienti dicit: Surge qui dormis et exurge a mortuis et illuminabit te Christus. Vermes vero qui de carne nascuntur eos in simul operiunt quia sive divites sive pauperes superbientes animum curae carnalis premunt. In rebus enim terrenis pauper et dives rebus quamvis non pari prosperitate fulciuntur pari tamen anxietate tabescunt quia ille iam habet metuit, iste cum anxietate appetit et quod habere non valet dolet. Dicitur ergo simul in pulvere dormient et vermes operient eos quia et si non simul rebus qualibus sublevantur simul tamen mentem cura vermiente corpore deprimuntur simulque eos vermes operiunt quia vel istum ne accepta habeat vel istum ne habita amittat carnales cogitationes premunt. Beatus autem Job qui nec terrenis rebus elatus erat nec amissas cum anxietate requirebat quia nullis exterioribus desideriis cogitationibus mordebatur cum vermes cordis non operiebant et quia munita cura mentem suam non deicerat in quantum in pulvere dormiebat. Sequitur. Certe novi cogitationes vestras et sententias contra me iniquas. Cum sit nemo scit hominum quae sunt hominis nisi spiritus hominis qui in ipso est quomodo beatus vir dicit: Certe novi cogitationes vestras? Sed saepe hominis ignorantur ab alterius verbis vel operibus non demonstrantur. Ista tamen saepe sic ex fructibus cognoscitur. Et ex hoc quod foras agitur quid intus lateat aperitur. Unde recte per Salomonem dicitur: Quomodo in aquis resplendent vultus prospicientium sic corda hominum manifesta sunt prudentibus. Unde beatus Job in amicorum colloquium cogitationes se scire asserit: et sententias contra me iniquas ut expatienti recondita quia hoc quod in eis latebat innotuit. Unde ipsas quoque eorum iniquas sententias innuit dicens. Dicitis enim ubi est domus principis et ubi tabernacula impiorum. Infirmi quique in hoc mundo florere appetunt et sic mala sicut flagella pertimescunt ut eis quos flagellatos aspiciunt culpas exigentia meruisse quos cum percussos viderint Deo displicuisse sentiunt. Unde amici beati Job eum percussum videntes impium fuisse crediderunt aestimantes quia si impius non fuisset eius tabernacula permanerent. Et recta non cogitat nisi qui adhuc in infirmitate tedio laborat qui in praesenti saeculi delectatione gressum cogitationis figit. Qui sive ad aeternam patriam proficere desinescit. Unde bene subditur: Interrogate quemlibet de viatoribus quia haec eadem intelligere cognoscetis quia in die perditionis servatur malus et ad diem furoris ducitur. Etenim divina dispensatio tolerat iste quos ad supplicia perpetua condemnat permittit florere quos adhuc terminet exteriora prodire quia videlicet aequa dispensatione foveant tendunt. Sic enim in nihilo esse existimant quod hoc si prius relinquenda multiplicant. Et quisquis praesentis vitae gloriam diligit magnam esse felicitatem deputat si fuerit florere quamvis cogatur per modum supplicia aeterna tolerare. Solus ergo ille conspicit nihil esse quod iniquus floret quisquis gressum cordis ab amore saeculi amovit. Unde recte cum de subsequenti peregrinatione mundi diceretur premittitur: Interrogate quemlibet de viatoribus et haec eadem illum intelligere cognoscetis. Viator ipse dicitur qui praesentem vitam viam et non patriam esse attendit qui in dilectione praesentis saeculi cor figere despicit.

Origo superbie ex crassitudine rerum

Dormit in pulvere qui terrena non desinit amare

Viator

qui non remanet indiscussus, sed aeterna percipere concupiscat. Semetipsum enim in hac vita viatorem esse non aspicit, si quis vitae ipsius munera comprehendit, et ea quae iure possederat inventa cum dubio aliis videre. Unde David propheta, qui ad dilectionem patriae sanctum toto corde tetenderat, impii gloriam despiciens dicebat: Vidi impium superexaltatum et elevatum sicut cedros Libani. Et quia cor suum mundo non subdiderat, sine intervallo despexit: Transivi et ecce non erat. Esse quippe in eius aestimatione aliquid impius si ipse ab hoc saeculo pertranseundo minime transisset. Et sunt qui non transeuntia magna in aliquid esse transeuntia quamvis cernunt, quia dum aeterna recolendo cogitant, perennis gloria quam sit nulla conspiciunt. Hinc Moyses cum summae contemplationis gradum quaereret dixit: Transiens videbo visionem. Nisi enim gressum cordis a saeculi amore removimus, nequaquam suprema intellegere possumus. Hinc Ieremias sub cum cordis sui considerare depositus ait: O vos omnes qui transitis per viam, attendite et videte si est dolor sicut dolor meus. Nam cum praesentem vitam non quasi viam transeunt. Et qui per viam attendunt secum cordis electorum considerare nesciunt. Illos quoque ne dolorem suum considerent excipiunt, quos in hoc mundo commigrantes non fixisse. Hinc per Salomonem dicitur: Ipsi obtinuimus et tamquam dominum filiorum qui pertransierunt. Alienam dicitur qui peccatores verbis contradicendo minime resistunt, qui etiam pertranseuntes se quasi incarcerationem mentis in amore vitae praesentis figere dedignantur. Sciendum quia malus cotidie perditionis signatur et ad diem finis sui perducitur. Hoc non est viatorem dici intellegi. Eum qui cor in praesentibus figit quae nimirum supplicia sequuntur non deprehendit. De quo adhuc subditur: Quis arguet coram eo viam eius, et quae fecit quis reddet illi? Saepe pro malis indignationem conditoris sui quam metum passus et timeat quoque vitam poena expiatur, dum prosperitatem quam amat amittit et adversitatem quam formidat invenit, et quamvis in mente quidem sua pro ingeniis aliqua iniustorum etiam prosperis valeat. Sciendum tamen quia cum facta sua per visum quoque deserunt iniustorum impietas convalescit. Aeterna autem ratione interdum. Quis arguet coram eo vias eius? Dum etiam iniuste ... hoc quoque notandum sic ... via arguitur quo ... eius prosperitas inordinate mente ad ... turbatur. Et beatus Iob dum omnium malorum corpori loquitur, subito ad omnium iniquorum caput verba convertit. Videt enim quia in fine mundi Sathan

hominem ingredietur quem sacra scriptura antichristum appellat: tanta elatione extollitur, tanta virtute potentiae utitur, tantis signis et prodigiis in sanctitatis ostensione se elevat, ut argui ab hominibus eius facta non valeant, quia ei potentiae terroris adiungitur etiam signa ostensae sanctitatis. Unde et subditur: Quis arguet coram eo viam eius? Quis videlicet hominum eum increpare audeat, cuius visum ferre pertimescit? Et tamen eius viam non solum Helias et Enoch, qui in eius exprobrationem ad medium deducuntur, sed et omnes electi arguunt, dum contemnunt, dum veritate mentis eius malitiae resistunt. Sed quia hoc ordinante gratia et non suis viribus faciunt, recte nunc dicitur: Quis arguet coram eo vias eius? Ac si diceretur: quis nisi Deus, cuius adiutorio electi ne resistere valeant fulciuntur? Aliquando scriptura sacra cum interrogando quis ponitur, omnipotens designatur. Unde scriptum est: Quis suscitabit eum? Quem videlicet Deus suscitavit a mortuis. Sed quia facta vi eius iniquitati adversantur, non ipsi sunt qui viam eius arguunt, sed ille est intus cuius gratia confortati sunt. Et quia tanta eius qua in homine veniens et ipso agitur impersuasione erit, ea tamen minime cernitur quia specialiter adhuc in illo vase suo proprio non gestatur. Videlicet et tota colla enim tunc vias antiquus adversarius corripuit. Sed hoc quasi in eius abscondita faciunt dum illa arguunt quae adhuc specialiter non intuentur. Cum vero in illo damnato homine venerit, quis faciem eius patenter scierit coram eo vias eius arguet? Cuius vires conspiciet et contempnet. Sed haec via eius arguetur et prosperitatem cursus eius aeterno supplicio vehementer feriet, quia solus Dominus per virtutem suam, et de quo scriptum est: Quem Dominus Iesus interficiet spiritu oris sui et destruet illustratione adventus sui. Recte dicitur: Quis arguet coram illo vias eius? Unde subditur: Et quae fecit quis reddet ei? Quis nimirum nisi Dominus, qui solus illi perdito homini quae fecit reddit, dum scelerum eius tam validam potentiam sine aeterna damnatione convincit. Sed elatus iste princeps malorum in hac vita quamdiu positus quid agat audiamus. Ipse ad sepulchra ducetur et in congerie mortuorum vigilabit. Quid aliud per sepulchra mortuos tegentia quam reproborum corda signantur, in quibus extincta a vita veritatis mens velut in sepulchro latenter iacet? Iste ad sepulchra deducitur, quia in reproborum cordibus recipitur, quia soli illum suscipiunt in quibus mortis actio animae reperitur. De quo recte etiam sub eius specie describentes per prophetam dicitur: In circuitu illius sepulchra eius omnes interfecti et qui ceciderunt gladio.

De antichristo

Antichristus ab homine reprehendi non potuit

Gen. 49

I ad Thess. 1

2 ad Thess. 2

22 capitulum

Antichristus sive diaboli sepulchra

Eze 32 et 19

Illi quippe in inferno mortui sunt, de quibus idem malignus spiritus moriens iacet. Qui innitentis eius gladio perempti recederunt. Unde per psalmistam vox liberati David famuli tui de gladio maligno. Rex autem super congeriem mortuorum evigilabit, quia nunc in congregatione peccatorum astutie sue exerit. Per eos autem qui in mundo vivunt bonorum et multitudo malorum terre mortuorum congeries nominatur, ut in ipsa iniquorum multitudo signetur. Lata enim via et que ducit ad perditionem, et multi sunt qui incedunt per eam. Super acervum itaque congeriei mortuorum vigilat, quia in reproborum cordibus malitie sue astutias exerit. De quo adhuc subditur:

Dulcis fuit glareis Cocyti. Cocytus lingua Greca luctus dicitur. Et cum luctus feminarum vel quorumlibet infirmantium soleat intelligi, sapientes vero huius seculi aliud vitare(?) conclusi quasi umbras quasdam de vita in defectione tenere conati sunt. Unde Cocyton flumen currere apud inferos putaverunt, videlicet designantes quia hi qui digna doloribus faciunt opera, in finem ad luctum decurrunt. Sed nos despicientes umbras carnalis sapientie, qui lucem de veritate lucis tenemus, et cognoscimus voce beati viri Cocyti luctum in firmitatem dici. Scriptum quippe est: Viriliter agite et confortetur cor vestrum. Qui enim modo confortari renuunt ad luctum perpetuum infirmitate tendunt. Glareas vero lapillos fluminum appellare consuevimus, quos aqua defluens trahit. Quid ergo per glareas Cocyti nisi reprobi designantur, qui fluentibus voluptatibus dediti quasi semper a fluxu aquarum declinantur? Qui enim contra voluptates huius seculi stare fortiter nolunt, glaree Cocyti fiunt, quia suis cotidie lapsibus ad luctum tendunt, ut mentem plus liquescat quam prius in suis voluptatibus delectabiliter labantur. Et quia antiquus hostis semetipsum(?) per humanam reproborum ingressus dum dona perversis tribuit, dum eos in hoc mundo honoribus extollit, dum eorum oculis prodigia ostendit, dum fluxe mentes suis in suis prodigiis admirantur et sequuntur, bene de eo dicitur: Dulcis fuit glareis Cocyti. Tunc enim eis dulcis existit, cum despiciunt tum mentes talium quaecumque(?) illi eum sequentes diligunt, qui velud ab aqua voluptatis ad perpetuum luctum trahuntur, qui perversam concupiscentiam more glaree cotidianis lapsibus ad yma dilabuntur.

Aliis namque conspicit sunt dulcedines per superbiam, aliis per avaritiam, aliis per invidiam, aliis per fallaciam, aliis per luxuriam porrigit et ad cuncta vitiorum genera pertrahit quos tunc sine dulcedine postulat. Nam cum quid superbum in mente persuadet, sic dulcis est, quod dicit quia videri placens ceteris homo perversus appetit. Dum menti avaritiam infundit, suadet ut velle habere; sic dulcis est quod ditiorem.

quod pre habundantiam ditiorem nitatur. Dum aliquid de invidia suggerit sic dulcis est quod dicit quia perversa mens dum aliquid decrescere viderit, conpletur, sic ei in meroris minime videri. Dum aliquid de fallacia persuadet, sic dulcis est quod suggerit quia pro eo quod fallit ceteros prudens videtur et cum sapientia decepte menti loquitur, sic dulcis est quod suadet quia in voluptate animum resolvit. Cum noverit quia vitia cordibus carnalium inserit quasi eos potu eius suo dulcedinis porrigit. Eius enim tunc peruersi dulcedinem non percipiunt nisi qui prius voluptatibus dediti ad perpetuum luctum tenduntur. Unde et dicitur: Dulcis fuit glareis Cocyti, quia amaritudo eius et suavis et reprobos eum solummodo suis delectationibus pascit quos cotidianis lapsibus ad aeternum interitum impellit. Sequitur: Et post se omnem hominem trahit et ante se innumerabiles. Hoc loco Scriptura Sacra dicit, et cum plus sunt omnia innumerabiles et post se omnes homines trahere dicuntur nisi quod antiquus hostis tempore primum tunc hominem ingressus cunctos qui carnales inveniunt submergit? Sic dicitur rapit. Et tunc pius quia apparet innumerabiles quidem non tamen omnes carnales trahit quia cotidie a carnali opere ad statum melius revocantur aut ad statum inferni alii pervenire, alii non per longam penitentiam redeunt. Et tunc innumerabiles rapit. Tunc falsitatis sue stupenda hominibus signa non exhibet; cum non coram oculis carnalium miranda eius prodigia fecit, post se non innumerabiles sed omnes trahit, quia qui bonis pravis delectantur, per tantum illius scabiem rationem subtrahit. Sed si stare perfectus sinimus quod plus et omnem hominem quod innumerabiles trahere prius dicitur quod omnes trahit et post inveniendo innumerabiles sed tamen. Valeat namque expectare ut prius nimius esse et post invenimento omnia ... dicitur. Et sciendum et quod hoc loco plus innumerabiles dixisse quod omnes post omnem hominem trahit quia in ebus animi dimidio omnes quos insatiabiles carnalibus invenit in iugo sue dampnationis astringit. Ante se vero innumerabiles trahit quia quinque milia et adhuc amplius annorum curricula quamvis carnales trahere minime potuit in quo et plus sunt vitam longo tempore huius quos ante se innumerabiles rapuit, quia omnes quos vitam brevem quidem rapiendo inveniet. Unde et dicitur: Et post se omnem hominem trahit et ante se innumerabiles, quia tunc inimicus tollet eis omnes tribulationes; tunc amplius diripit eis corda omnium non invenit. Si beatus Iob quia contra iniquorum prosperitatem mira disseruit, quia multa vana

Quod sit glarea cociti

Defluxus mentis ... antiquum

De viciis ad quae persuas(it) quod dulci videtur ... in temptationibus

extolli permittitur, sed in adventu districti iudicii de-
struetur. Ubi se patenter ostendit quia fla-
gella divina non ex offensione suscepit, qui-
a iniquus quisque si in hac vita prosperari per-
mittitur, iustum est ut electus dei debeat
sub flagelli freno reprimi. Nequaquam ti-
mens arguet te. Et in nomine consolatorum me-
rentis cum iusto ira suspensa sic cogi-
tare vitia anima beati Job eius consolatores
non poterant, in eius sermonibus vita-
re conabantur. Cumque hunc ypocritam vel
impium dicerent, per hoc quod ipsi mentientes
probabant culpam, augebant proculdubio
penam iusti vulneribus afflicti. Nam sicut
mentes quae veritatem diligunt etiam culpa
fallaciae torquentur alienae. Quo contra cum
non esse mendaces eius (?) tanto
hoc non solum in se sed etiam in aliis
oderunt. **Explicit liber quindecimus.**

Incipit sextusdecimus.

Qui bene vivere verba tallega-
tionis defendunt, saepe etiam
mota replicant, ne tacendo
victi videantur. Unde Eliphaz
post verba Job sermonibus dicit ea quae nullus
ignorat: Numquid deo comparari po-
test homo etiam cum perfectae fuerit scientiae? In compa-
ratione etenim dei scientia nostra ignorantia
est. Eo dei namque per participationem sapimus,
non comparatione. Quod gerimus cum illud
quasi per gratiam de quod sciri potest
et si iterate eadem sic dicit potius quasi
defendendo subiungit: Quid prodest
deo si iustus fueris, aut quid ei con-
fers si immaculata fuerit anima tua?
In omne quippe quod agimus nosmet-
ipsos non sive aut divinam iuvamus. Unde
et per prophetam dicitur: Dixi domino deus meus
es tu, quoniam bonorum meorum non eges. Ipse
enim nec nobis deus quia verus deus est et
bono non indiget, sed bonitatem
confert quam recipit, nec obtulit bonitas
non ipsi, sed prius accipientibus et postea
dem prabe (?) per se scram et si in iudicium deus
veniens dicit: Quamdiu fecistis uni de
his fratribus meis minimis, michi fecistis.
Iuxta hoc pietate loquitur ex fortiorum
compassione membrorum. Et ipse nos
per hoc quod caput nostrum est admittat, et
per nostra bona opera in suis membris ad-
iuvatur. Adhuc Eliphaz adiungit que
nullus ignorat: Numquid timens ar-
guet te et veniet tecum in iudicium? Quis
hoc vel despiciens sentiat quod deus ex
timore nos arguat et examinationem
nos suum in iudicium provocat. Et quia ver-
ba sua metiri nesciunt, proculdubio ad
otiosa dicta dilabuntur; in quibus si se-
mel reprehenduntur, statim ad noxia et
contumeliosa prosiliunt. Unde et Eliphaz quod otiosa verba

intulit, ad contumeliosa protinus verba prorup-
it: Et non propter malitiam tuam plurimam et infi-
nitas iniquitates tuas? Ecce a torpore cor-
de verbis otiosa venit, ab otiosis et verbis
etiam fallacie ad contumelias exarsit. Sic
quippe sic casus culpe crescentis ne lingua
non restringitur. Nequaquam ubi cadit iaceat,
sed semper ad deteriora descendat. Et non quae
subiecta sunt, quia valde iuxta hystoriam
patent exponenda. Ad litteram non sunt. Et quae
amicos beati Job hereticorum speciem tenere diximus,
in eis ipsis non cetera significationem gerere
iam nunc Eliphaz verba quibus hereticorum fal-
sitatem contingunt demonstremus. Ait ergo:
Abstulisti enim pignus fratrum tuorum sine
causa et nudos spoliasti vestibus. Aquam las-
so non dedisti et esurienti panem subtraxisti.
In fortitudine brachii tui possidebas terram,
et potentissimus obtinebas eam. Cum in scriptura
sacra appellatione pignorum aliquando dona sancti
spiritus, aliquando vero significatur confessio peccatorum.
Pignus namque accepit dominum sancti spiritus, sicut per
Paulum dicitur: Qui dedit nobis pignus spiritus,
et ad hoc enim pignus accepimus, ut de pro-
missione quae nobis fit certitudinem teneamus.
Donum igitur spiritus sancti pignus dicitur, quia anima
nostra per hoc ad interioris spei certitudinem ro-
boratur. Rursum pignoris nomine peccati con-
fessio solet intelligi, sicut in lege scriptum
est: Cum debet tibi quispiam frater tuus et abstuleris
pignus ab eo, ante solis occasum ei restitue.
Frater enim ut debitor nobis efficitur, cum quibuslibet
proximus in nobis aliquid deliquisse mon-
stratur. Peccata quippe debita vocamus. Unde
peccatori suo dicitur: Omne debitum dimisi tibi,
et in dominica oratione cotidie precamur: Dimit-
te nobis debita nostra sicut et nos dimittimus
debitoribus nostris. Ab debitore autem nostro pignus
accipimus, cum ab eo qui in nobis peccasse cog-
noscitur peccati eius iam confessionem tenemus,
per quam relaxare petitur quod in nobis peccatum
est. Postulamus enim cum peccatum quod commisit fa-
tetur et veniam petit, iam quasi pro debito pig-
nus dedit. Cum vero minime pignus ante solis
occasum reddere iubemur, quia patiens qui in
nobis per dolorem cordis sol iustitiae occidat,
debemus ei confessionem veniae reddere. A quo
confessionem accipimus culpe, ut qui se de-
liquisse in nos meminit a nobis in nos re-
laxatum sentiat quod deliquit. Quia
igitur sancta ecclesia in cunctis sibi subiectis ab unita-
tem fidei tenere recipit, nunc
confiteri errorum suorum culpam persuadet. Quia
subiectorum speciem per Eliphaz dicitur: Abstuli-
sti pignus fratrum tuorum sine causa, id est ab
his qui a nobis ad te veniunt, invitas ad con-
fessionem errorum, exegisti. Enim non ut pre-
diximus pignus sancti spiritus dona sen-
timus. Heretica etiam sanctum fratrum suorum
dicit abstulisse, quia eos qui credunt pignus

Marginalia (left column): 16 · g · j cap a · ayt ei · b · c

Marginalia (right column): f · cu · Lingua Pauli (?) in sic (?) stringere labitur ad peiora · Pignus quod moris (?) in scriptura · z cap a · 1 Cor 1 · Deut 24 · Mt 18 · b · c · Veniam petere et pignus pro dare · pign

veniunt dona spiritalia suscipiunt amittere.
Unde et sequitur: Et nudos spoliasti ves-
tibus. Eos quos haeretica pravis cogitationibus
praedicationibus exuunt, propria doctrine sue
quasi quedam vestimenta habere estimant.
Et tamen dum illos vestitos putant quidam
si que ipsi praedicant ab illis sumi conside-
rant. E quibus tamen quidam ad statim etiam
reddentes eos proprie doctrine vestimenta
perdidisse suspicantur. Sed cum nudos spoliari
negat, quemadmodum nobis et quo prius nudi
et post spoliati memorantur. Sed sciendum quia
omnes qui cordis puritate perfruuntur eo
ipso quod simplicitatis tegumentum non ha-
bent nudi sunt. Et sepe contingit apud haereticos quia
tota quidem puritatem habent, sed tamen doctri-
ne eorum prava dogmata suscipiunt. Hi
nimirum exuta puritate nudi sunt et quasi
eorum praedicatione vestiuntur. Et hos ex
fraude [illegible] etiam reddunt eo quod
simplicitatis malitia non veniunt. Eos haereti-
ci nudos faciunt. Et hos ab ea dicunt vesti-
bus exspoliatos quia simplices quosque pi-
gros atque hebetes putant quos prava
sua dogmata perdidisse considerant. Sequitur:
Aquam lasso non dedisti et esurienti subtraxisti
panem. Haeretici quoque vitae subtilitates non te-
nent, eo non inepta studentes ut locuto-
res appareant et contra catholicorum fidem
quasi de doctrina sua gloriantur, eruditos quosque
putant simplicibus praeire ad gratiam (?)
et unde sibi alios admirationem sciant (?)
se aliquid agere vivaciter putant. Eos
non lassos dicimus qui sublimi scientie ho-
nore laboriose fatigantur. Unde per semet-
ipsam Veritas dicit: Venite ad me omnes
qui laboratis et honerati estis et ego refi-
ciam vos. Haeretici igitur quia sua dogmata
praedicare non cessant, statim etiam quasi
de [illegible] videntur dicentes: Aquam lasso
non dedisti et esurienti subtraxisti panem.
Recte aquam lasso dare testantur cum
quibusdam subtilibus falsis laborantibus sim-
plicem errorum praebent et panem se esurienti-
bus non subtraxisse arbitrantur quia coram de
invisibilibus atque incomprehensibilibus rebus sua
tam superba audacia tractant et dum se doc-
tos pompis edunt, tum loqui de magis
infelicius praesumunt. Sed non etiam diu
quosque videt esurire qui ei non possit acci-
pere, aut si iam sunt sibi cognita inde-
se supponunt, aut si adhuc vident incog-
nita simulate fatentur, eosque ad ordinatam
humilitatis sensum revocant. Cum persimilibus
praedicatorem dicit: Non plus sapere quam
oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem. Et rur-
sum: Noli altum sapere, sed time. Atque iterum:
Altiora te ne quesieris. Et fortiora te
ne scrutatus fueris. Et rursum: Mel in-
venisti, comede quod sufficiat tibi, ne forte

saturatus evomas illud. Mel quippe in-
venire est sancti spiritus dulcedinem de-
gustare. Quod tunc sufficienter comeditur
cum ipsa intelligentia iuxta mensuram
sensus sub moderamine tenetur. Ista sa-
tiatus mel evomet qui plus appetens
penetrare quam capit et illud perdit
ponit inveniri. Sancta igitur ecclesia ab
infirmis mentibus perplexa alta praescru-
tari [illegible] Job dicit: Esurienti subtraxisti
panem. Et quia eius quoque magnitu-
dinem haeretica invident, Sed inde infide-
vera prelos universale tenet, cum temporis
specialiter incipiunt tenentur, ea sup-
rabilius extendunt et exprobrantes amittunt (?)
quem prius eius potentiae latenter in-
videbant. Nam sequitur: In fortitudine brachii
tui possidebas terram et potentissimus
obtinebas eam. Ac si patenter dicat:
Cum in praedicatione tua terram universalem
occupasti, potentia fortitudinis non
vero virtute sancte ecclesie. Cum christianos prin-
cipes praedicationis eius tenere conspiciunt,
hoc quod ei a populis creditum non veritati
sed virtutibus sed cum secularis potentie
se suspicantur. Sequitur: Viduas dimisisti
vacuas et lacertos pupillorum commi-
nuisti. Plebesque haereticis praedicantibus sunt
subiecte et carnali intelligentia cer-
tissima perversa suscipiunt, eisque [illegible]
dispensatione sociantur. Sed cum sancta
ecclesia ipsos errorum praedicatores vel
ratione victos ad se suscipit, vel sola
perversitate obdurantos sub disciplina
sine vinculo restringit, desertae haereti-
cae remanent apud se plebes sine prae-
dicatoribus videntes. Quid aliud a sancta
ecclesia quam viduas vacuas relictas
dolent. Et quia subiecti haereticorum
magistrorum discipulos ipsius operibus
infirmari suspicantur, quasi lacertos pu-
pillorum comminutos ab ecclesia conte-
runt. Et certe quia sancta ecclesia di-
quosdam ab haereticis venientes sim-
pliciter gerunt minimorum quod postma-
errorum recedunt. Nam sepe nonnulli qui
in dogmatica cernis student nemo-
tas dampnent. Et sepe nonnulli qui in-
abstinentiam laudant ne sumere ali-
menta vetita detestentur. Quibus
per Paulum dicitur: Prohibentium nubere, absti-
nere a cibis quos Deus creavit ad percipi-
endum cum gratiarum actione fidelibus.
Sancta igitur eos a carnali mentione sui
superstitionis revocat. Haeretici cum hos
aspiciunt alter vivere quam docuerunt,
lacertos eorum ab operatione qua prius
temere quam ceteros esse abscissos
testantur. Sed inter hoc inter disciplinam
si quid ei adversitatis evenerit [illegible]

nisi exigua per eos retributione suppleant. Nam subditur: Propterea circumdatus es
laqueis et conturbat te formido subita.
Formido subita conturbat quem
considerare negligit quid ex districtione
iudicis veniente immineat. Circumdata ergo
fidelem populum heretica cuius persecutionem ipsi
ipsum credunt tamdiu laqueis agitant. Et quia existimant quod fidem eius non
suadeant impressione sua, sub
ea formidine conturbatum putant. Et
adhuc insultantes adiungunt: Et putabas te tenebras non visurum et impetu
aquarum inundantium non oppressum iri.
Ac si aperte dicant: Existimabas tibi
in prosperitate prosperitas fueras et ideo de prosperitate
tua quasi de luce gaudebas: non
te iniqua aduersitatis tribulationibus constricta
Sed ecce supervenientibus malis affligeris. Nam sunt ista que tenes ipse que
te opprimunt tribulationum tenebre un-
de et mas vel tribulationes eliphaz
aquis inundantibus comparat quia dum
alie super alias irruunt quasi venientibus
aquis unde undas sequuntur. Sequitur: An
cogitas quod Deus excelsior celo sit
et super stellarum vertices sublimetur et di-
cis: Quid enim novit Deus et quasi per caliginem
iudicat. Nubes latibulum eius nec nostra
considerat et circa cardines celi perambulat.
Sunt plerique iam ebetes ut formidare
nesciant nisi quod corporaliter videant.
Unde fit ut hi Deum non metuant quem videre
non possunt. Heretica autem quia se sapientes
arbitrantur verba irrisionis contra catho-
licos proferunt atque ab eis istum non ti-
meri suspicantur quem videre corporaliter
nequeunt, nec quem per corporeum sensum cre-
atorem suum existimant quod excelsior
celo et super stellarum vertices sublima-
tus ex longinquo videri non possit et quia
inter nos et celestem sedem per aera ne inveniunt qui in nube latens per cali-
ginem iudicet et superiora intendens nequaquam
yma perpendat et dum celi cardines am-
bigendo constringit interiora non vide-
at. Sed quis de Deo ista nisi desipiens
suspicetur, qui nimirum Deum sic omnipotentem
esse sic intendit omnibus ut adsit singulis
ut simul omnibus nusquam desit. Nam et
si quosdam peccantes deserit eis
per ipsius adest iudicium quibus per gratiam
...per redemptionem. Sic itaque exteriora
circumdat ut interiora impleat, sic in-
teriora implet ut exteriora circumdet,
sic summa regit ut yma non deserat,
sic ymis presens est ut a superioribus non
recedat. Sic latet in sua specie ut tamen
cognoscatur in operatione, sic cognoscitur
in suo opere ut comprehendi non valeat

agnoscentis existimatione sic adest ut vi-
deri negat, sic videri non valet ut tamen presentia
sua iudicia testentur. Sed quia se nobis intelli-
gendum prebet ut tamen ipsum mentium sensum in-
tellectus obnubilet et immensum sit caligi-
ne ignorantie nos reprimit ut tamen me-
nti pure indaginis sue claritas immineat que
et sublevata quippiam videat et reverberata
contremiscat, et quia cum sicut est videri non
potest aliquatenus videndo cognoscitur. Sed he-
retici sciunt etiam scire non existimant quia
stultos iudicant solos se sapientes putant.
Sequitur: Numquid semitam seculorum
custodire cupis quam
calcaverunt viri iniqui? Quid semita redemp-
toris nisi humilitas, ita semita seculorum super-
bia est. Seculorum itaque semitam viri iniqui cal-
cant quia per sinuosa vite desideria in elatione
perambulant. De quibus iniquis adhuc subditur:
Qui sublati sunt ante tempus suum et flumen
subvertit fundamentum eorum. Cum tempus vite
a divina nobis prescientia procul dubio prefixum sit
querendum valde est qua ratione nunc dicatur
quod iniqui in presenti seculo ante tempus proprium
subtrahantur. Omnipotens enim Deus etsi plerumque
mutat sententiam, consilium numquam. Eo igitur
tempore ex hac vita quisquis subtrahitur quo ex
divina potentia ante tempora prescitur. Sed
sciendum tamen est quod creans et ordinans nos omnipotens
Deus iuxta singulorum merita disponit etiam terminum
ut vel malus ille breviter vivat ne mul-
tis bene agentibus noceat, vel bonus iste diutius
in hac vita subsistat ut multis boni operis
adiutor existat, vel rursum mali longius
differantur ut prava adhuc opera
sua augeant, ex quorum temptatione pur-
gati iusti verius vivant, vel boni citius
subtrahantur ne si diutius viverent eorum in-
nocentiam malitia corrumperet. Sciendum
tamen quod benignitas Dei etiam peccatoribus
spatium penitentie largitur. Sed quia accepta
tempora non ad fructum penitentie sed ad usum in-
iquitatis vertunt, quod a divina misericordia promereri
poterant amittunt. Quamvis omnipotens Deus
illud tempus uniuscuiusque ad mortem prescit
quo eius vita terminatur, nec alio in tempore
quisquam mori potuit nisi ipso quo moritur.
Nam si Ezechie anni additi ad vitam quinde-
cim memorantur, tempus quidem vite crevit
ab illo termino quo ipse mori merebatur. Nam
divina dispensatio eius tempus tunc prescivit quo
hunc post modum in presenti vita subtraxit. Cum
ergo ita sit, quid est quod dicitur quia iniqui
sublati sunt ante tempus suum, nisi quod omnes qui
presentem vitam diligunt longiora sibi
vite huius spatia promittunt. Sed cum
eos mors subsequens a presenti vita sub-
trahit, eorum vite spatia que sibi longiora
quasi in cogitatione tendere consueverant
intercidit. De quibus recte dicitur: Et flumen subvertit

nota

adhuc

Deus mutat sententiam manente consilio

Non quod ullo modo prefixum tempus moriatur

Ysa 38

Amatores seculi de longa vita se promittunt

Capitulum

nectet fundamentum eorum. Quia enim dum cor-
de terrestre constitutionis negligunt et tanta p[ro]m-
cia fugientia non intuentur mentem in ma-
iorem amore vite presentis figunt et quasi lon-
ge habitationis in ea sibi fundamentum con-
struunt quia incertis rebus per desiderium solida-
tur. Unde primus inter [illegible] civitatem constr-
uxisse dicitur quia ut aperte monstraretur quia ipse in
terra fundamentum posuit qui a soliditate
eterne patrie alienus fuit. Peregrinus quippe
a summis fundamentum in infimis posuit
stationem cordis in delectatione collocavit. Un-
de in eius stirpe Enoch qui dedicatio interpretatur
primus nascitur. Electorum vero progenie Enoch
septimus fuisse memoratur quia videlicet reprobi in
hac vita que ante sunt [illegible] edificant
Deo dedicant. Electi vero edificationis sue
dedicationem in fine temporis i. in septimo exspe-
ctabant. Videas namque plurimos terrena so-
la cogitare honores querere ambitione
rebus inhiare nil post hanc vitam requi-
rere. Quid itaque isti nisi in prima se gra-
tie dedicant. Et videas electos nil pre-
sentis glorie querere libenter inopiam sustine-
re mala mundi [illegible] non possunt
iustitie donari. Electi ergo Enoch in septima
generatione nascitur quia sui dedicationem
gaudii in extreme retributionis gloria re-
quirunt. Et quia cotidiano quasi lapsu
ipsa presentis vite mortalitas decurrit atque
dedicationem reproborum eosdem reprobos sub-
trahendo destruit. Recte adiungitur: Et flu-
vius subvertit fundamentum eorum. i. ipse
cursus mutabilitatis statum eis subruit per
quem se construxerant. Sequitur: Qui dicebant Deo
recede a nobis. Hoc et beatus Job dixisse quibus-
dam ambigit. et que mens dicit exposuimus
ne legentis fastidium replicare vitamus.
Sequitur: Et quasi nichil posse facere omnipotens
deus estimabat eum. Impiis quoque sermo non
sua numerantur. Nam et per beatum Job dictum est
hoc per Eliphaz dicitur. Et qui nichil posse facere
omnipotens estimabat eum. Sequitur: Cum ille implesset
domus eorum bonis. Malorum domos divi-
nis bonis impletur quia et ingratis sua dona non
denegat ut benignitate conditoris eum
[illegible] et ad bonitatem redderent [illegible]
quomodo contempnentes inde illic graviores
puniantur. Sequitur: et bonis largioribus ma-
la reddiderint ut durioris eos tunc suppli-
cia puniant quos hic malitia nec bona
vicerunt. Sequitur:

Quorum sententia procul sit a me. Hoc et beatus
Job dixit et dicit namque consilium eorum lon-
ge sit a me quamvis aliud sententia aliud
consilium posse intelligi. Sententia quippe est
in ore consilium in cogitatione. Dum ergo Eli-
phaz longe se a malorum sententia beatus vero
Job a consilio optavit. constat minorem quod
iste malorum verba ille vero et cogitationem

desiderat esse dissimilis. Sequitur: Videbunt iu-
sti et letabuntur et innocens subsannabit eos.
Iusti cum hic iniustos cernere conspiciunt
de errore pereuntem letari non possunt. Sed cum
gaudent erroribus iniusti non se [illegible]
si [illegible] letantur eo quod tales non se
quales alios esse conspiciunt. Unde simul-
sunt [illegible] et phariseus [illegible] pre-
cem publicanum [illegible] gaudendo se pre-
ferret. Dicens: Gratias ago tibi quia non sum sicut
ceteri hominum raptores iniusti adultere
velud etiam hic publicanus. Rursum
si dicimus quod perfecto gaudio exulta-
re iusti possunt de morte peccatorum quale est
in hoc mundo gaudium de ultione per-
cutienti in quo adhuc metu et [illegible]
[illegible] discernamus ergo qua timoris con-
templationis. Videntes enim nunc iniustos
iusti et de eorum nequitia contabescunt. Cum
eos ferire conspiciunt de sua quia vita
suspecti sunt. Cum ergo videbunt iusti
iniquorum interitum et letabuntur. Cum in districto
iudicio perfecta iam securitate con-
templationis inheserunt. Cum in illo extrem-
o examine illorum dampnationem conspiciunt
et de se iam quia metuant non habent. Tunc
itaque reprobos aspiciunt et gemunt cum
conspiciunt et subsannabunt quia eos cum
[illegible] despiciunt quos modo nunc et [illegible]
geminant iniqua perdite [illegible] nunc sine [illegible]
cum videntes prosperitate moriuntur. Sed
pro hoc quod subditur: quia de ultima damp-
natione eorum dicatur. Ostenditur: Nonne per-
submersa est erectio eorum et
reliquias eorum devorabit ignis.
Hic namque iniqui erecti sunt quia in-
pravis actionibus extolluntur quia et prospere
agunt et ore perversis actibus minime
feriuntur verrant et florent pro [illegible]
et terrena bona multiplicant. Sed eorum
erectio tunc succenditur cum nec aspera vin-
dicationem nec aspectum eterni iudicii
adventum gehenne incendium pe-
rimunt. Cum et si hic mortua sua in-
terim relinquunt. Iam quoque in ter-
ra capiunt ut a carne absolvi in-
peccatum. Sed [illegible] eorum culpa in mente
sunt et corpore. Ita eorum pena tamen
erit pura et corpore carne. Sed quia cum
nunc hoc erit eis auctoritas libere
hic mortuum relinquunt. Recte mundi
reliquias eorum devorabit ignis.

Acquiesce igitur ei et habeto pacem et per
hec habebis fructus optimos. Suscipe ex
illius legem et pone sermones eius in corde tuo.
De eius culpa et superbie docere me-
rent qua sepe licentia mentis quid [illegible]
[illegible] sententiam quod docere eum
catholicos presumunt. Tunc enim eos pe-
tunt Deo acquiescere si contingere

Gen. 4

Gen. 4

Electi nil querunt de vita presenti

Omnipotens ut [illegible] ei

illos eorum prauitatibus consentire. Atque ines-
tentibus parcere permittunt, cum tamen eos hi
sibi consentire iam ingrata despiciunt.
Ferunt enim optimos sibi consentientibus
permittunt quia eos solos bona opera
agere estimant quos ad sua dogmata
se conuertere conspiciunt. Contra quos hoc conue-
nit quod adiungitur: Suscipe ex ore illius
legem. Quia ea que ipsi sentiunt ex ore
dei prodire suspicantur. Et pone sermones
eius in corde tuo. Ac si aperte dicat:
quos nunc usque in ore et non in corde te-
nuisti. Sermones enim eorum peruersa dogmata
respuunt non ea uerba dei in ipsis et intenti-
one simpliciter imitantur. Cum quia sub specie dul-
cedinis insinuantur intus persuadere
persuasionis ut uerba dei certa in corde
suo ponere admoneant. Et quia si inno-
a corde illius recessissent, absque ulla
hesitatione audiret. Sequitur: Si reuersus fueris
ad omnipotentem edificaberis et longe facies
iniquitatem a tabernaculo tuo. Infidelem po-
pulum heretica adeo discessisse estimant quia
eum suis predicationibus resistentem ui-
derent. Quem tamen ammonitionibus afflictum
conspiciunt, quia ad memoriam ad conditoris
gratiam reducere conantur dicentes: Si re-
uersus fueris ad omnipotentem edificabe-
ris. Ac si aperte dicat: Quia mens do-
minicis monitibus resistendo a deo recessit, ideo
a iustitie edificatione destructa est.
Tabernaculum non aliquem accipimus quam
corpus. Illam sicut palam committimus in cor-
pore, per cogitationes committimus in mente. In-
iquitas igitur in tabernaculo mentis est intentio
peruersa in studio cogitationis. Iniquitas
autem in tabernaculo corporis perpetratio
operis. Ideo ammonet Eliphaz ut longe faciat
iniquitatem beatus uir ex suis tabernaculis, ne sena-
ens et carne ipsius iniquitatibus accedat
deuiat sententiam speciem teneat. Beatum Iob
continuis flagellatum nesciens cuius
retributionis que perpessim uidit, ergo si re-
uersus ad omnipotentem sine pollicetur et lon-
ge facies iniquitatem a tabernaculo tuo.
Ac si aperte dicat: Cum ipsis ad deum pre-
terita uenerationis in cogitatione sit
et in opere mundatur. Sequitur: Dabit pro terra silicem et
pro silice torrentes aureos. Quid per terram
nisi infirmitas accipitur. Quid per silicem
silicet nisi fortitudo signatur. Quid
per torrentes aureos nisi doctrinam
intime claritatis accipimus. Omnipotens autem
deus ad se conuersis pro terra dat silicem
quia pro infirma actione tribuit fortitu-
dinem robusti operis. Dat etiam pro silice
aureos torrentes quia pro robusto ope-
re doctrinam multiplicat predicationis ut per clari-
tatem quisque conuersa et consummatis fort-
ior esse ualeat et in sua fortitudine usque

aspersa uerba intime claritatis congruat
quatenus inter et infirmitas accipimus in
qua uelud terra soluitur. Cum uincendi forti-
tudine solidetur et uirtus et sensus contra
theticum ex ipsa fortitudine torrentes au-
rei defluant. Quoniam in ore cum uincimur
doctrine claritas inundat. Sequitur: Eritque omnipotens ad-
uersus hostes tuos et argentum coacervabitur
tibi. Contra nos magis maiores hostes pa-
timur quia malignos spiritus qui in nostris
cogitationibus obsident, ne tamen nostre
mentes ualeant irrumpere. Camque sub sim-
ilitudine dominium captiuum tenere. Argentum autem
nomine sacra eloquia designari testatur psalmista
qui ait: Eloquia domini eloquia casta, argen-
tum igne examinatum terre. Et sepe cum elo-
quiis intendimus malignorum spirituum in-
sidias grauius toleramus quia menti nostre te-
nebras cogitationum pulueris aspergunt ut in-
tentionis nostre oculos aliene mentis uisi-
one obscurent. Quod nimirum propheta per-
ferat cum dicebat: Declinate a me mali-
gni et scrutabor mandata dei mei. Videlicet patenter
insinuans quia mandata dei perscrutari non po-
terat cum malignorum spirituum insidias in
mente tollerabat. Quod et in ysaac opere sig-
nificatur, per ipsorum iniquitate cognoscimus, qui fodit
qui puteos quos ysaac foderat terre congerie
ne replebant. Illos enim nos nimirum pu-
teos fodimus cum in scripture sacre abditos
sensus alta penetramus. Quos tamen occulte
replent allophili cum nos ad alta tenden-
tibus immundi spiritus terrenas cogitationes
ingerunt et quasi inuentam diuine scientie
aquam tollunt. Sed quia nemo hos hostes
sua uirtute superat, per eliphaz dicitur: Eritque
omnipotens contra hostes tuos et argentum coa-
cervabitur tibi. Ac si aperte dicat: Dum ma-
lignos spiritus sua arte uirtute dominus repu-
lerit, donum in te eloquium talentum lucrum ex-
crescit. Sequitur: Tunc super omnipotentem deliciis
affluere et in amore illius scripture sacre elo-
quiis satiari. In eius nimirum uerbis tot deli-
cias inuenimus quod ad profectum nostre intel-
ligentie diuersitates accipimus ut modo
nuda nos pascat hystoria, modo sub exposit-
ione moralitatis nos reficiat mo-
ralis allegoria, modo ad altiora suspendat con-
templatio imprimis uita tenebris iam diuine
claritatis inueniamus. Et sciendum quia quisque
deliciis afflui inquietudine sui remissione
dissoluitur atque a labore studio quasi ex
lassitudine relaxatur. Quod nimirum diuine mi-
sericordie deliciis cum diuinitate cepit eiusque la-
boribus inhiare minime consentit. Sed amo-
re conditoris capta et sua iam capere desiderat
uerba ad comprehendenda eius species desiderando sus-
pirat et quasi lassescendo conualescit quodammodo
sordida honera portare iam non ualet, ad
illius requiem properat que interea amat. Sic

apud ecclesiam ... per

Malig spiritus sunt hostes in

Allophili dicuntur palestini

afflues

Sacre scripture in deliciis dicuntur

Cap. 6.

etiam in admiratione sponse scriptum est. Que est ista que ascendit de deserto deliciis affluens? Quia nimirum sancta ecclesia nisi verborum dei deliciis afflueret de deserto vite presentis ascendere ad superiora non posset. Deliciis ergo affluit et ascendit quia nimirum dum misticis intelligenciis pascitur ad superna cotidie contemplanda sublevatur. Hinc et per psalmistam dicit: Et nox illuminatio mea in deliciis meis. Quia dum per intellectum misticum studiosa mens reficitur iam mea nox vite presentis obscuritatis fulgore diei subsequentis illuminatur, ut etiam in huius corruptionis caligine in intellectu illius vis summi luminis erumpat et ubere deliciis pasta pregustando discat quod spiritualiter esuriat. Sequitur: Et elevabis ad deum faciem tuam.

Ad deum faciem levare est cor ad sublimia investiganda attollere. Sicut enim per exterioris faciem cernimur, ita per interiorem ymaginem deo noti atque conspicabiles sumus. Cum vero reatu culpe deprimimur et ad deum levare cordis nostri faciem veremur. Dum enim nulla bonorum operum consciencia fulcitur intueri summa mens trepidat, quia ipsa se conscia accusat. Cum non iam pene lamento diluimur culpa et sic perpetrata plangimus ut plangenda minime perpetremus, magna mentis fiducia nascitur et ad conspicienda superne retributionis gaudia cordis nostri facies levatur. Et hoc Eliphaz recte diceret si iniustum moneret. Cum vero iustum virum cuius flagella despiciat, quid aliud quam verba sciencie nesciens sumit? Et nimirum dicta sua ad hereticorum typum ducuntur, qui falsis promissionibus ad deum nos faciem levare pollicentur, ac si fideli populo patenter dicant: Terrena dum predicatorum veritatem non sequeris, cor minime sursum levas. Certe nimia non Eliphaz beatum Job ad deum tendere admonuit, atque verum beatus Job magna recessisse. Ad hunc pollicendo subiungit: Rogabis eum et exaudiet te. Rogantem quippe deum se exaudiri minime meruit, qui iubente deo propter consummationem semper. Unde Salomon: Qui declinat aurem ne audiat legem, oratio eius execrabilis erit. Terrena dum Eliphaz beatum Job non exaudiri credidit, hunc nimirum iniusto opere orasse indicavit. Unde et adhuc subdit: Et vota tua reddes. Qui vota vovet, sed hec perficere in iniquitate non valens, ei expeti penam agitur ut volentia bonum posse subtrahatur. Cum non in conspectu interni iudicis eaque obsistit culpa detergitur, sic voluntati bonorum possibilitas sequatur. Sequitur: Decernes rem et veniet tibi. Hoc esse proprium infirmantium videtur solis, ut tanto quevis exspectentur, iusti quanto hanc adipisci concupiscunt. Et quodque appetit est victoria noverimus nominis, bona terrena iusti subtrahi que largo munere tribuuntur iniustis. Quia et despectus egens media eius poposcerint dari perprimit

et eos quos redimi posse ad salutem providerit, que appetunt dari concedit. Et sic dicta hec Eliphaz de donis spiritualibus intelliguntur, quod rem decernit et veniet tibi, quia in virtute que ex desiderio appetitur largiente deo etiam effectu perficitur. Sequitur: Et in viis tuis splendebit lumen. Vias quippe iustorum lumine splendere est prava opera virtutum signa sic cuncta aspergere. Ut quasi ... pertinentem perget ab intenentem cordibus peccati noctem excitat, et exemplo sui operis in eis iusticie lumen fundant. Sequitur: Qui enim humiliatus fuerit, erit in gloria; et qui inclinaverit oculos suos, ipse salvabitur. Et enim summa auctoritas ore non discrepat dicens: Omnis qui se exaltat humiliabitur, et qui se humiliat exaltabitur. Unde et per psalmistam dicitur: Alta quasi consterantur ... exaltatur cor, et quasi gloriatur humiliatur recte. Sed et enim inclinaverit oculos suos ipse salvabitur, quia cunctis ... in superbie consilio mortis sequitur. Hinc enim scriptum est: Et oculos superborum humiliabis. Hinc de ipso superbiente in te dicitur: Omne sublime videt. Hinc de illa que ei perfideliter adhesit scriptum est: Generatio cuius excelsi sunt oculi, et palpebre eius in alta subrecte. Oculos quoque inclinat et nimium respiciendo despicit, si se minorem atque imparem vitet quos aspicit estimare. Salvabitur itaque qui oculos inclinat, quia qui falsum superbie verticem deserit veritatis altitudinem ascendit. Sequitur: Salvabitur innocens, salvabitur autem in mundicia manuum suarum. Et hoc sua si de ecclesie regimine rectoribus pre dicit ... veritatem fulcitur, quia cum deus ... tum sit enim reddere unicuique secundum opera eius illum in extremo examine iusticia cum iudice salvat, quem hic eius pietas a immundis operibus liberat. Et ante adiuvari salvari quisque hic in mundicia manuum suarum creditur, ut sine ubique innocens fiat procul dubio cernitur, quia si superna gratia nocentem non preveniret, nequaquam perfecto invenimet quem remuneret innocentem. Unde veridica voce Moysi ... nullus apud te per se innocens est. Superna gratia prius agit in nobis aliquid sine nobis, ut subsequente quoque nostro libero arbitrio quod iam appetimus agat nobiscum. Quam tamen impensam gratiam in extremo iudicio ita remuneret in nobis ac si solis processerit ex nobis. Quia enim divina nos bonitas ut innocentes faciat prevenit, Paulus ait: Gratia dei sum id quod sum. Et quia eandem gratiam nostrum liberum arbitrium

Sequitur. Adiungit. Et gratia in me va
cua non fuit sed habundancius omnibus illis
laboravi. Et tamen dum se de se nichil ac
cepisse cerneret ait Non autem ego. Et tamen quia
se esse aliquid cum gratia inveniret adiun
xit Sed gratia dei mecum. Non enim diceret
mecum si cum preveniente gratia subse
quens liberum arbitrium non haberet. Er
go ut se sine gratia nil esse ostenderet ait Non
ego. Ut vero se cum gratia operatum esse per
liberum arbitrium demonstraret adiun
xit Sed gratia dei mecum. Iusticia itaque
manuum suarum innocens salvatur quia
qui hic preveniente dono ut innocens
fiat cum adiunctum dirigitur conmercio
remuneratur. Et hunc vero eliphas sunt
predicati et si ita perdite cum tamen pre
ignoraret quia doctore meliore audire
non debuit. Et hunc cum omnia perversorum
hereticorum promissionibus congruunt. Quia
cum fideles quosque in prava vita afflic
tos inveniunt eos ex vilia preside per
versos arbitrantur. Eisque si sua dogma
ta sequantur salutem innocencie pro eorum
operum iusticia promittunt. Sed nos fi
delium invito eos aliquis despicit quan
to illos innocentiam non videt habere quam
pollicentur. ~~Ven bu psalmone~~ Dicti sen
sus iacetur. Hec ante oculos pena com
pensati quippe sunt bonorum spes qui
dum adulatoria prosperum vite enolat
apposita sunt verborum hominum deceptionis
renacula declinant. ~~Sequitur.~~

Respondens autem iob dixit. Nunc
quoque in amaritudine est sermo meus
et manus plage mee aggravata est super
gemitum meum. Amore suo beatus iob pla
moribus verbis inchoat sed dicta sua alta
in stilo persuasione consummat. Merori
quippe dolor afflicti amicorum consola
tione debuerat. Sed quia consolatio ad
blandimenta fallacie erumpit afflicti
dolor in horrore. Cerui(?) enim eliphaz
spondere conmissa meliora non timuit
quam ex ovio mediante utilius erunt
~~unde recte dicitur~~ Nunc quoque in amari
tudine est sermo meus et manus plage
mee aggravata est super gemitum meum.
Quia sed inordinate consolacionis in
centivo percussionem quam minueret de
buit multiplicavit. Quibus minim
verbis perperam sit est etiam fide
lium dolor exprimitur qui eo amplius
gemunt quo malos blandi considerant.
Quia iuxta pauli vocem per dulces sermo
nes et benedictiones seducunt corda
innocentium. Sed etiam verba adversitate
tudinem subtilius inveniet fidelium
vite referunt. Qui esse sine amaritudine
nesciunt et sin in hoc mundo prospera vide

ant. Et tribus cum et adversitatibus eveniat cum quis
inveniat ingemiscat dolorem. ~~Unde recte dicitur~~
Nunc quoque ut apte monstretur quo electo
rum mens sine amaritudine et impro
speritate non fuit. ~~Bene autem dicitur~~ Et manus
plage mee aggravata est super gemitum meum.
Clamans quippe et plage feriendo percussi
onis. Prima namque percussione sua electa
considerant quia a conditoris sui visione
dimissi sunt. Quia nequaquam illuminacionis
interne claritate perfruuntur sed in prave vite
exilio quasi in cecitate loco religata ge
munt. Sed quis quod habet in hac manu plage
gemitu sunt sed cum adhuc etiam adversa
in hac vita accedunt manus plage cor
etiam super gemitum aggravantur. Erat enim pla
ge gemitus etiam cum prosperis vite adversa de
essent sed amaritudo prime percussionis et
contemplacione crescit adversitas. Dicitur
quod Et manus plage mee aggravata est su
per gemitum meum. Quia in se cum quemque
in hac vita adversitas non lenit percussit
meo dolorem velut multiplicant. Sic
tamen miro omnipotentis dei moderamine ut
cum in hoc mens iusti adversitatibus plus
laborat auctoris sui contemplandi faciem
amplius sitiat. Unde hic apte subditur. Quis
michi tribuat ut agnoscam et inveniam
illum et veniam usque ad solium eius. Electus
quisque nisi deum agnovisset utique non ama
ret. Sed aliud est agnoscere presidem ac
quod aliud prosperum aliud invenire presidi
ctum aliud contemplacionem. Ergo qua vera agi
tur electi omnes eum quem fide agnoscunt
videre quoque prosperum anhelant. Cuius amo
re flagrantes estuant quia eius dulcedi
nis suavitatem iam in ipsa sue fidei certi
tudine degustant. Quis velit abire cum christo
sed a magistro salutis dei premeditans
tua et nostra queritur ubi facit deus amari
enim adhuc dilectio imponitur ut exhila
ti amoris desiderio vincit retributionis an
geatur. Sic quod nobis omnipotens dulcis in manu
alis et tamen in sua celsitudine manet ab
ut et ut quedam monstrando deus se ostendit
nos inspiratione in suo amore accen
dit et tamen abscondendo magestatis sue
gloriam amoris sui vim per suum desiderium
augeat. Quasi enim sancti vir videre sine
in sua maiestate quereret non utique sub
insereret. Et veniam usque ad solium eius
quid namque est solium dei nisi angelica
spiritus qui scriptura teste throni vocantur sic
et cum quod usque ad solium dei venire voluit
quid aliud quam interesse angelicis spiritibus
bus concupiscit. Ubi ulla iam defectiva
temporis momenta subsistat sed permanente
nente gloria in contemplacione eternitatis ex
ingratos. Et hunc autem verba etiam in hac vita
posite iusti conveniunt. Quam cum cons

Post in hec verba hic amai(?) ... cum ipsius quod adest

g

d

Iustus plus deum videt cupit eum in celo magis augetur.

e

Quod ostenditur ... regione privatus adeo ... desiderat

exhibitio desiderii auget amorem

g

10 C^m. a

b

v th^m. a

Dubitatio mens tollitur cum dominum contemplamur in con gitu

Voti sui atque desiderii quibus agi con-
spiciunt ad occulta dei iudicia recurrunt ut
in eis videant quia inordinate nequaquam non
disponitur quod inordinatum foris currere
videtur. Unum enim presidentem angelicis spiri-
tibus conditorem omnium fidei oculis contemplantur
ad eius nutus solum venire et quod conside-
rant quo is qui intra angelos regit
iuste homines non disponit perfecta mente
minime causales rationes qua iuste sunt
divina iste cause excusserit videantur in-
iuste. Dumque id quod fiat sensibus
sepe iniusta voluntate reprehendunt semet-
se non nunquam vota dividunt dum melio-
ri esse ea que dispositione conditor pessime.
Unde bene adhuc subditur: Ponam coram eo iudi-
cium et os meum replebo increpationibus. Cor-
am eo iudicium ponere est intra secretum mentis
per fidei contemplationem ad timendum examen
maiestatis illius oculos mee consideracionis
aperire et quid peccator homo mereatur atten-
dere et cum ultus mente et tacitus iudex quam
terribilis post appareat considerare. Cogitare re-
quirit ut ad agnitionem sui anima se-
cum illius revocet et quo animo iudice semper
magis terribilem videt eo de suis actibus
formidolosius agnoscitur. Unde etiam tre-
pidans culpas suas lamentatur et sequitur
penitendo increpat quale se fuisse
meminit. Unde nunc quoque per quam dum
et ponam coram eo iudicium recte subiungitur
os meum replebo increpationibus. Cum enim
sibi in conspectu dei iudicium opponit os
suum increpationibus replet quia dum subtile
examen timendi contemplatur se iudice contemp-
latur amara se per invectionem perse-
quitur. Sepe autem dum culpas nostras pensare
negligimus que eas reprehensio in iudicio
sequatur ignoramus. Dum vero eas peni-
tendo persequimur quid nobis de eis iudex
in suo examine dicere possit invenimus. Unde
adhuc apte subiungitur: Ut sciam verba
que michi respondeat et intelligam quid
loquatur michi. Tunc enim culpas tunc pensare
cepimus. Et tunc subtilius pensamus cum per se-
cretas plangimus atque exclamamus in corde
nostro plenius nascitur. Quod est qui peccan-
tibus divina districtio minatur que etiam
illa reproborum impietatis quam terror quem
implacabilis maiestatis animadversio. Tamen
enim tunc dum reprobus intus dicat quam
eos patri exequitate premisserit quem
michi verba animadversionis illius iusta dum
modo feliciter metuimus cavemus. Sed
quia ipso examine innocentes iniustos vo-
cat si secundum fortitudinem sue maiesta-
tem vitam hominis discutiat deus aperte
subiungitur: Nolo multa fortitudine contendat
mecum ne magnitudinis sue mole me pre-
mat. Quemcumque enim quemlibet iustum si absor-

potentie dum districte iudicat mole sue
magnitudinis premit. In quibus nimirum
verbis hoc quoque intelligendum est quod sanctus
vir divinam dei fortitudinem devitat et
aliud quia infirmitatis eius desiderat. Et
scriptum est: Quod infirmum est dei fortius est hominibus.
Unde et paulo post adiungitur: Ponat equitatem
contra me et perveniat ad victoriam iudicium
meum. Veritas enim aliis nisi media-
tor dei et hominum homo Christus equitatis
nomine designatur. De quo scriptum est: Qui
factus est nobis a deo et iustitia quem
sapientia et iustitia domini in hunc modum contra ma-
ledictos nomine antiquum hostem vincens
agno carnem induebat. Dicat ergo: Nolo mul-
ta fortitudine contendat mecum ne magni-
tudinis mole sue me premat. Equitatem
ponat contra me et perveniat ad victo-
riam iudicium meum. Ac redemptionem
meam incarnatum filium suum
mittat et tunc insidiatorem adversari-
um per absolutionem mee iudicium victorem
cludam. Si enim in divinitatis fortitudine
sic unigenitus filius invisibilis permane-
ret nec nil de infirmitate nostre susciperet
infirmus homo ad eum venie accessi-
gre quando potuisset consideratur quippe
pondus eius magnitudinis opprimeretur
potius quam iuvaret. Et forte scriptum
apparuit infirmis mentibus ut dum nos
ex assumpta infirmitate cognoscit ad per-
manentem fortitudinem suam nos ele-
varet. In altitudine enim sua nobis divini-
tatis a nobis nec post primus apprehendi
non poterat sed stravit se hominibus
per humanitatem et nos quasi super iacentem
ascendimus surrexit et levati sumus.
In hoc quoque mox subditur: per modum di-
vinitatis invisibilis atque incomprehensi-
bilis demonstretur. Scriptum est: Si ad
orientem iero non apparet. Si ad occi-
dentem non intelligam eum. Si ad sini-
stram quid agam non apprehendam eum.
Si me vertam ad dexteram non
videbo illum. Creator quippe omnium
ita per non est quia ubi est et nunc in-
venitur quia is qui totus ubique est in
parte queritur. In hac scriptura namque per
omnia in ceteris hec quo tamen et
implendo circundat et circundando implet
et sustinendo transcendit et transcenden-
do sustinet. Unum autem per quam dum est
si ad orientem iero non apparet, si ad
occidentem non intelligam eum. Si me
vertam ad dexteram non videbo illum. Si
ad minime ipse non scit viam meam ac
si aperte dicatur: Unde non valeo videre
me et eum qui me subtiliter intuetur in-
tueri non possum. Hec verbis ordine quam
tanto cautius formidandus est quanto con-

Margin: b · Cogitatio de culpa facit dubitare de pena · c · e · f · 12 cap a · b · d

comprehensibilis non est. Tantum enim ita nos aspicit ut a nobis aspici nequeat, eo magis timendus et quo cuncta videns minime videtur. Hostem quippe cum contra nos latere per occultas insidias credimus, eo illum amplius metuimus quo minime videmus, et quia eius insidias nequaquam deprehendimus, ubi sunt et ibi esse metuimus ubi non sunt. Creator enim noster qui ubique totus est et tenens cuncta non cernitur, tanto magis metuendus et quanto invisibiliter permanens de nostris actibus quando et quid decernat ignoratur. Quae tamen verba intelligi et aliter possunt. Audientes quippe minus tum mente in consideratione maiestatis eius attollimus, sed non apparet quia qualis in natura sua et cogitatione investigari non prevalet. Si ad occidentem non intelligitur: ad occidentem namque cum sublevati in modo cordis aciem sed ipsa infirmitate nostra reverberati ad nosmet ipsos reducimur et lassati dicimus valde super nos esse quem querebamus intueri, mortaliter considerantes indignos nos esse ad hunc deprehendimus quem immortale videre valeamus. Si ad sinistram quid agam non apprehendam eum. Ad sinistram nostra est peccatorum delectationibus consentire. Et minus constat quia deum apprehendere non valet qui adhuc in delectatione peccati per sinistram iacet. Si me vertam ad dexteram non videbo illum. In dexteram procul dubio vertitur qui de virtutibus elevatur, sed deum videre non valet qui privata letitia de bonis actibus gaudet, quia meo cordis oculum timor elationis premit. Unde bene alias dicitur: Nec declines ad dexteram sive ad sinistram. In quibus cunctis plerumque quanto se districtius discutit, tanto minus plene deprehendere homo semetipsum valet. Unde hic apte subditur: Ipse vero scit viam meam. Ac si patenter dicat: Ego me districte discutio et perfecte scire non possum, et tamen ille quem videre non valeo videt subtiliter cuncta quae ago. Sequitur: Et probabit me quasi aurum quod per ignem transit. Probatur anima iustorum quibus examinatione tribulationis et subtrahuntur vitia et merita augentur. Nec elationis sunt quod sanctus vir meditatione potenti se auro comparavit, quia qui dei voce iustus ante flagella dictus est, non ideo temptari permissus est ut in eo vitia purgarentur sed ut merita crescerent. Aurum non per ignem purgatur sed ut merita crescerent. Minus ergo de se consi[...] ipse quia erat de consolatione editus purgari se credidit quem purgandum in se aliquid non habebat. Sequitur:

nos et quia qualiter de se similia sentiat animus iustorum ea tamen quae agit quasi secum conspicimus. Sed de eorum certitudine non presumunt. Unde adhuc subditur: Vestigia mea secutus est pes meus, viam eius custodivi et non declinavi ex ea. A mandatis labiorum eius non recessi et in sinu meo abscondi verba oris mei. Ecce in his omnibus cum se aliquid esse existimet videamus. Hoc ipse enim solus est cui ne subiecta sunt omnia cognoscit quanta bona quae egerat nil esse se credidit. Sed ipsa superius verba repetentes ut possimus constringamus. Vestigia eius secutus est pes meus. Quasi quidam namque gressus dei sunt ipse quas cernimus operationes eius quibus bonos quosque malosque regit, quibus universa suis ordinibus disponit, quibus et subiectos quosque ad meliora cotidie ducit et adversos ad deteriora torquens tollerant. De quibus nimirum gressibus psalmista dicebat: Visi sunt gressus tui deus. Nos itaque tam vitae benignitatem atque pietatem eius intuentes et moriendo imitari cotidie quid aliud quam gressum eius vestigia sequimur, quia extrema quaedam eius operationis imitamur. Sic et enim patris vestigia imitari vivas admonebat cum diceret: Orate pro persequentibus et calumniantibus vos ut sitis filii patris vestri qui in caelis est, qui solem suum oriri facit super bonos et malos. Hic et beatus Iob qui certa fide iam dixerat: Scio quod redemptor meus vivit et in novissimo de terra surrecturus sum, sic in filio operationem incarnando sapientiae intendere sicut nos eundem sapientiam iam per certa operationem considerem, videmus quod mediator dei et hominum benignus ad sublevandum humilis ad sustinendum patiens ad exemplum prebendum fuit. Cuius nimirum vitam dominum beatus Iob superno repletus spiritu sollicita intentione conspicit sicut a mansuetudinis illius humiliter providens quasi appositum sibi exemplum retinet ut quidquid in hac vita ageret admirationis illius vestigia sequeretur. Consummatus qui certe dispositionis eius sublimia videre non poterit quasi interim conspicere. Admirationem eius vestigia teneret. De quibus eius vestigiis per Petrum dicitur: Christus passus est pro nobis vobis relinquens exemplum ut sequamini vestigia eius. De quo adhuc subditur: Viam eius custodivi et non declinavi ex ea. Custodire enim et non declinare quid hoc ubique intendit operari. Custodire quippe per intentionem et non declinare per operationem. Simulque sollicitudo iustorum ut actus suos cotidie iuxta mas virtutis examinent et eas sibi in regulam proponentes a rectitudinis limite non declinent. Cum per[...] cotidie ire contendunt et quos in virtute [...] tanti respexe

Operaciones dei dicuntur gressus eius

Luc. 6.

Xs fuit parcus et humilis et benignus

i pe. 2.

De sollicitudine iustorum

sione diiudicant quedam de eis exterioribus
remanent inferiora seniores et totos se illo
festinant offerre ubi se inveniunt ex parte p-
venisse. Sequitur. A mandatis labiorum eius
non recessi. Sicut boni obsequentes famuli
dominorum nutibus semper intenti sunt ut ea
que precipiunt festinanter audiant et implere
contendant. Sic iustorum mentes pinte(n)tio-
nem suam omnipotenti deo assistunt atque in
scriptura eius quasi os eius intuentur. Ut quia
per eam deus loquitur omne quod vult tanto a
voluntate eius mentis eloquio illius agnoscunt.
Unde sit ut eius verba non per eorum aures super-
vacue transeant sed hec suis cordibus fi-
gunt. Unde et subditur. Et in sinu meo abscon-
di verba oris eius. In sinu enim verba oris
eius abscondimus cum omnia mandata illius
non transitorie sed implenda opere audimus. Un-
de et contra quod de ipsa matre virgine scriptum est.
Maria autem conservabat omnia verba hec confe-
rens in corde suo. Que minirum verba cum
ad operationem prodeunt in sinu cordis abscon-
sa latent. Qui per hoc quod foris agitur
intus agentis animus non elevatur. Nam
conceptus sermo ad operis ducitur sed per hoc
humana laus queritur. Sermo dei in sinu
mentis procul dubio non ~~[illegible]~~ occultatur.
Sed nosse velim beate vir cur tanta tem-
ptatione examines. cur tanta sollici-
tudine astringas. Sequitur. Ipse enim solus est et
nemo avertere potest cogitationes eius.
Quicquid nam non sunt angeli et homines
celum terra aer et maria cuncta volatilia
vel quadrupedia atque reptilia. Et certe
sunt et creantur ut esset omnia. Cum
quo in rerum natura tam multa sunt. cur sancti
viri voce nunc dicitur. Ipse enim solus est. Sed
aliud est esse aliud principaliter esse aliud
mutabiliter atque aliud immutabiliter esse. Sunt
enim hec omnia sed principaliter non sunt quia ipse
met per se minime subsistunt et nisi guber-
nantis manu teneantur esse nequaquam
possunt. Cuncta namque in illo subsistunt
a quo creata sunt nec ea que vivunt sibi
met ipsis vita constant nec ea que moven-
tur et non vivunt suis motibus admodum
ducuntur. Sed ille cuncta movet qui quedam
vivificat quedam vero non vivificata in
extremam essentiam mire ordinans ser-
vat. Cuncta quippe ex nichilo facta sunt eo-
rumque essentia rursum ad nichilum ten-
deret nisi eam auctor omnium regiminis
manu retineret. Omnia itaque que creata
sunt per se nec subsistere prevalent nec mo-
veri sed in tantum subsistunt inquantum ut esse
debeant acceperunt in tantum moventur in-
quantum occulto instinctu disponuntur. Ecce
enim percussor flagellandus et de rebus humanis
crescit in eius laboribus terra conteritur remis
naufragiis mare ingemiscit eius sudoribus

aer obtenebrescit tonitruorum in vindictam
celum mardescit in eius oppressionibus suf-
movetur in eius admissione et angelica vir-
tutes. Quicquid non sed in animata vel que
vivencia divinis suis instinctionibus
et non magis dominis impulsionibus agi-
tantur. Quicquid et itaque qui exterius sentit
per hoc ille interius et qui hoc interius
disponit. In omni igitur causa solus est ipse
interius qui principaliter est. Quem et ad
Moysen dicit. Ego sum qui sum. Et dices
filiis Israel. Qui est misit me ad vos. Cum
itaque flagellamur per ea que videmus
illum debemus solliciti metuere quem non
videmus. Unde et itaque sancta deprecatur quod
quid exterius tre quidem per essentiam sunt
nisi regeretur admichilum tenderet et inter
oculos summi omnibus intueatur unum in-
tima essentie comparationem esse nimium non
esse videret. Ipse enim solus est. Sed immu-
tabiliter minor apte subditur. Et nemo potest
avertere cogitationes eius. Quid enim dei
immutabilis est et ita immutabilis et volun-
tas. Cogitationem quippe eius nullus avertere quia
nemo resistere occultis eius iudiciis
prevalet. Nam et si fuerunt quidam qui preteri-
tis suis cogitationem eius avertisse vi-
derentur ita fuit inventa cogitatio eius in
sententiam quidem illius despiciendo avertere
potuissent et ab ipso potuerunt accipere
quod agerent apud ipsum. Unde et nec
potest avertere cogitationem eius quia fixa stat
in simplici immutabili nequaquam [illegible]
sapientiam et propria possunt et non preteribunt
celum terra transibunt. Et certe in ipsum non est
cogitationes mee sicut cogitationes
vestre. neque vie mee vie vestre. Cum quo immu-
ta exterius videntur sua intus consilium
non mutantur quia de una quaque re immuta-
bile intus consistunt quidem foras immu-
tabile agitur. Et sequitur. Et anima eius quodcumque
voluit hoc fecit. Cum sit cunctis corporibus cer-
tior deus cunctis mentibus interior eo ip-
so eius qua omnia penetrat cuncta
disponit. Anima illius appellatur. Cuius vere
voluntati nec illa obsistunt que contra
voluntatem illius fieri videntur quia ad
nonnumquam permittit fieri etiam quod non precipit
ut per hoc illud certius impleatur quod
iubet. Apostate quippe angeli propria vo-
luntate et sed tamen adeo mirabiliter ordinatur
ut ipse quoque eius insidie utilitati
bonorum serviant quos purgant dum
temptant. Sic itaque eius anima quod-
voluit hoc fecit ut inde quoque volun-
tatem suam impleat unde voluntati illius
repugnare videbatur. Cumque vir
iustus tante maiestatis pondus conside-
rans infirmum se esse deprehendat
inter hec verba prodiens sibi ac dicere

Ecce Job inter tot flagella positus cur(am)
adhuc venturi formidinis. Jam ereptio-
nibus angeretur, iam in innumeris afflictio-
nibus angustiatur, mala timebat. Et qui non-
dum sustinuit. Et tamen in tanto positus do-
lore quid metuat dicit. Et certe vir iustus
in afflictionibus sic faciens adimplet
Cum expleverit in me voluntatem suam et
alia multa similia presto sunt ei. Ac si aperte
dicat: Iam patiendo que patior, sed adhuc
formido que pati possum. Explet enim
in me voluntatem suam, quia multis percussio-
nibus affligit; sed multa similia presto sunt ei, quia
si ferire cogitat, adhuc invenit ubi
plagam crescat. Sancti itaque pensandum
est quia pavidus ante flagella sunt, qui
etiam percussi ne feriantur adhuc metuunt.
Incomprehensibilem quoque eius vim in de con-
siderans et pertimescens se esse vi-
ribus noluit nec de flagello securus fuit,
adhuc metuens subiungit: Et ideo
a facie eius turbatus sum, et considerans
eum timore sollicitor. Deus a facie Domini
turbatur, qui terrorem maiestatis illius
cordis sui obtutibus proponit, et eius tremen-
dis pavore concutitur dum se red-
dendis rationibus consistit, ydoneum non
esse si districte iudicetur. Recte quoque dicitur:
Et considerans eum timore sollicitor, quia
dum tante discussionis vim cum mente
considerat, nimie formidinis terrore ma-
gis in hac vita fit securus et quanto iam
consideratione eterne districtionis alie-
nus. Semper enim iusti viri ad cordis
secretarium redeunt, vim districte ten-
tionis intuentur, maiestatis intime iu-
dicio assistunt, ut eo magis quoque securi
sint quo hic quantum vincere securi esse
voluerint. Nam malorum mentes cum re-
nuunt considerare quid timeant, ad hoc
quoque gaudentes perveniunt quod timentes
nullo fine evadent. Et certe de beato Job
novimus quod crebris Deo sacrificiis
dedit, quod hospitalitatibus, quod indigen-
tis pauperum impensis, quod suis etiam
subditis humilis, qui sibi adversantibus benig-
nus fuit, et tamen tot flagella susce-
pit, nec iam inter flagella securus
extitit, sed adhuc metuit, adhuc di-
vine districtionis vim considerans conte-
muit. Quid nos itaque iniusti, quid
adhuc peccatores dicimus, cum sic timet
qui sic egit? Et tanti timoris pondus
in consideratione habebat innocentie. Deus
mollivit cor meum, et omnipotens conturbavit
me. Ex divino namque munere
cor iusti molle dicitur, quia superni iudicii
timore penetratur. Molle est enim quod
penetrari potest, durum quod penetrari non
potest. Hinc per Salomonem dicitur: Beatus
homo qui semper est pavidus; qui vero mentis
est dure corruet in malum. Virtutes quoque sue for-
titudinis non sibi sed auctori tribuit, qui ait:
Deus mollivit cor meum, et omnipotens contur-
bavit me. Non enim secura sed turbata sunt
corda bonorum, qui dum futuri examinis
pondus considerant, quia et cum hic bene vivunt
aperte securitatem sua districtionis in-
terne consideratione perturbant. Cum tamen inter
ipsa timoris supplicia sepe animum reno-
vant ad dona que sentiunt, ipsos consolatione
refoveant, inter hoc quod metuunt redu-
cunt oculos ad dona que acceperunt, ne penitus
sublevet que timor premit. Unde et se-
quitur: Non enim perii propter imminentes tenebras,
nec faciem meam operuit caligo. Ille enim in fla-
gello positus a salute corporis propter immine-
tes tenebras perit, qui ideo [illegible]
premitur, ut a suis suppliciis absconditur.
Flagella quippe bonorum aut vitia perpetrata
purgant, aut ea que poterant perpetrari pur-
gant, aut ea que poterant perpetrari futura vi-
tant. Beatus autem Job qui in flagello posi-
tus nec aperte precedentibus purgabatur, nec ab
imminentibus tegebatur, sed eius tamen in
flagello virtus augebatur, confidenter dicit:
Non enim perii propter imminentes tenebras,
nec faciem meam operuit caligo. Cuius enim
semper divine formidinis pondus aspexit,
eius cordis faciem caligo peccati non operuit. Et
is qui supplicia multa tolerabat, salutem
corporis propter imminentes tenebras non
amisit. Et notandum quod in se [illegible]
[illegible] nequaquam ait faciem meam non
tangit, sed operuit caligo. Sepe enim et corda
iustorum suborte cogitationes pulsant et
[illegible] rerum delectationibus tanguntur, sed
dum eas manu discretionis abigunt fe-
stine agitur ne cordis faciem caligo o-
periat, que hanc iam extrinsecus delectatio
tangebat. Nam sepe in ipso orationis sa-
crificio importune se cogitationes inge-
runt, que hoc rapere vel maculare vale-
ant, quod nos Deo flentes immolamus. Unde
Abraham cum ad occasum solis sacrificium offer-
ret, insistentes aves pertulit, quas stu-
diose pertulit ne oblatum sacrificium raperent,
abegit. Sic nos cum in ara cordis holocaustum
sancti Deo offerimus, ab immundis volucribus custo-
dimus, ne maligni spiritus et perverse cogitatio-
nes rapiant quod mens nostra offerre se Deo va-
lide speravit. Sequitur:

Ab omnipotente non sunt abscondita tempora; qui
autem noverunt eum ignorant dies illius.
Quid dies Dei nisi ipsa eternitas eius
appellatur, que nonnumquam unius diei perpetu-
atione exprimitur, sicut scriptum est: Quia melior est
dies una in atriis tuis super milia. Non-
numquam vero ipsa longitudine dierum multorum
appellatione signatur, de quibus scriptum est:

Consideratio operum iudicii perturbat corda iustorum

Flagella quod operantur in iustis

De importuna cogitatione iustorum

Gen. xv

Cap. xxiiii

Dies accipitur dupliciter

De simplicitate dei

Quod de simplicitate dei

iam^m taplin

R

Stimus hic cogitamus

[I]n seculum seculi amen. tamen [N]os itaque inter tempora
volvimur pro eo quod temporalia sumus. [D]eus autem
conditor omnium eternitate sua tempora intra compre-
hendit. Aut quia ab omnipotente non sunt abscon-
dita tempora qui autem noverunt eum ignorant
dies illius. quia ipse quidem comprehensibiliter
conspicit nos. nos vero ea que illius sunt comprehen-
dere nullatenus valemus. [S]ed tamen id de simpli-
citate mirandum valde est dicitur. [Q]ui noverunt
eum ignorant dies illius. [P]receptum enim aliud ipse
aliud dies eius sunt [d]esignamus. hoc est quod
hic eternitas quippe hic et ipse est eternus. Bene-
hic si lux sua ipse est claritatem. hic si ipse est
claritas sua [Ti]to quod in eo aliud esse et aliud
habere. [Q]uid est itaque dicere qui noverunt
eum ignorant dies illius nisi quia et qui
cognoscunt eum adhuc nesciunt. [N]am et
qui fide tenet adhuc per speciem ignorant.
et tamen ipse sibi sit eternitas que veraciter cre-
dimus qualiter tamen sit ipsa eius eternitas
ignoramus. [I]n hoc namque quod divine nature
potentiam audimus, ea non nisi cogitatione
sentimus que per experientiam scimus. [Q]uo-
niam quod cepit et desiit initio et fine tocius
diei quos si mora aliquantula differentie
ne sumat longinquum dicitur. [S]i qua sit longa
tempora quisque mentis oculos reducat retro per
memoriam tendit ante per expectationem que
spacium temporis dilatet in mente. [Q]uoque inde
eternitas dei humano more metienda. eo
longa bene spacia ponimus in quibus mea-
tur sed et quod abiit retro quod retineatur
in memoria. [E]t quid ante restat quod ex-
pectetur cum intentione. [S]ed cum eternitas in
mentem ista cogitamus eternitatem non duo cog-
nominus. Ibi quippe et quod nec initio in-
cipitur nec fine terminatur ubique neque expe-
ctatur quod veniet neque preterit quod debeat
recordari. Sed solum quod semper est est. [E]t si
nos tamquam cum initio videre incipi-
mus esse tamen hoc sine initio videmus ubi
sit semper sine fine esse sed in magna
se animus tendat ad sequentia ac simul
duplicitatem que sunt et longa fiat. [N]am
et si per prophetam semper dominum et [r]ege quod reg-
nas in eternum et in seculum seculi et adhuc ino-
tat eloquium humano more spe horum loquens
et ne ibi adhuc dicerit nisi expectatio non
esse. adhuc enim eternitas non sit que semper
esse sic magna nulla pars sine longitudinis
preterit ne pars alia succedat sed totum
simul est esse et nil deesse quod intrat in
eternitate quod est animus videt et tardum non esse
vel longum esse. [S]ed sic de eternitate loquentes
conamur magis aliquid videre quam vide-
mus. [Q]uam enim noverunt eum ignorant
dies eius. [E]ternitatem et si iam deum per fidem novi-
mus qualiter tamen sit eius eternitas sine pre-
terito cum sola sine futuro presens sola sine mora
longa sine prolatione perpetua non videmus.

[D]ixit itaque Job: [A]lii terminos transtulerunt
quod sub magno se sancte freno moderatur
ne plus sapiat quam oportet sapere et dies dei
non posse comprehendi testificatur. Ad
hereticorum more superbia respectum mentem
reducat. qui alta sapere appetunt et quia
per non possunt pertinere se sapere gloriantur. Sub-
sequitur. [A]lii terminos transtulerunt di-
ripuerunt greges et paverunt eos. Quos
aliorum nomine nisi hereticos designat
qui a sancte ecclesie gremio extranei existunt.
[Q]ui et cum terminos transferunt quia constitutio-
nes patrum prevaricando transcendunt. [D]e
quibus nimirum constitutionibus scriptum est
[N]e transgrediaris terminos antiquos
quos posuerunt patres tui. Qui greges
diripiunt et pascunt quia imperitos quosque
pervertunt a se persuasionibus trahunt et doctri-
nis pestiferis ad interficiendum nutri-
unt. [N]am quod gregum nomine imperita plebs
designatur sponsi verba testantur qui
sponsam suam alloquitur dicens. [N]isi cognove-
ris te o pulcherrima inter mulieres egredere
et abi post vestigia gregum tuorum. in
honore tamen quod ad similitudinem dei condita
es bene vivendo cognovisse. Ab speculatione
contemplationis egredere et imperitorum vel po-
pulorum imitare. [S]eq. [A]sinum pupillorum
abegerunt et abstulerunt pignore bo-
vem vidue. [Q]uos hoc loco pupillos
accipimus nisi eos qui in mente dei a
veritatis patre. quemadmodum magna fide
cognita preveniunt et patres suos iam presen-
tem fateri non videt. [E]t sancte plerique
in ecclesia qui quosdam conspiciunt celestia
appetere terrena omnia despicere ha-
bent quos ipsi in humanis mundi laboribus
insudet eis tamen quos ad celestia
anhelare conspiciunt de rebus quas in
hoc mundo possident humanis vite admi-
nistratione ferunt et quamvis et ipsa agere
spiritalia negant ad summa tamen tenden-
tibus subsidia libenter administrant. [A]si-
nus enim homini pondera portare solet
quasi quodam asinus electorum quod terre-
nis rebus desunt deportat honera
usibus hominum. [E]t sepe tamen heretici quid-
dam a sancte ecclesie gremio ante quam
pupillorum asinum ambiguit quia hii
subsidium suum pertinent a mistica bo-
re [l]epelluntur que ante vidua nisi sancta
ecclesia dei intelligitur que quasi viri sui in
celestium visione penitenter [?] Et bos hinc vero filij
et unusquisque predicator. [E]t sepe tamen
ne heretica pervertit suis dogmatibus in-
fideles eius qui predicatores videre clamat
et hanc bovem quod vidue assentit cum
de sancta ecclesia predicantes tollit [s]ibi reci-
piunt tamen pignore bove. [P]ignus in
quod tamen tollitur aliud quidem est quod tenet.

Sanguinis dei
pupillos asinum
distantur

Sanctam dei
quod bos est
predicator

sed tamen adhuc aliud quod querit est. Plerumque
eos contingit auferre qui predicant
ut eorum etiam sequaces trahant pignore
quod bovem vidue tollere qui sancto ecclesie qui
predicabat rapere ne alii sequerentur ex-
cius nimia plerumque agitur ut hii qui
de gremio sancte ecclesie exeant quod in ea mo-
ribus bonis predicamentis atque similes
fuisse videbantur. Sequitur. Subverterunt
pauperum viam et oppresserunt pariter man-
suetos terre. Pauperes namque nomine
sepe humiles designari solent et non immerito
hii qui mansueti atque humiles videban-
tur si servare discretionem nesciunt ex-
empla aliorum cadunt. Sunt namque nonnulli
heretici qui publice administrari fugiunt sed
secretissime vite seductionis petunt et
plerumque eos quos inveniunt eo am-
plius peste sue persuasionis inficiunt
quo quasi ex merito vite reverendos
videntur. De quibus apte subditur. Alii
quasi onagri in deserto egrediuntur ad opus
suum. Onager enim agrestis est asinus et
recte in hoc loco onagris comparantur
heretici qui in suis voluptatibus dimissi
a vinculo fidei et rationis alieni sunt. De-
sertum et onager asinorum in solitudine
in desiderio anime sue attraxit ventum
amoris sui. Onager quippe in solitudine
asinorum est quod divinum tramitem discipline
discipline deserunt non excolunt. Ibi inveniunt
ubi et fructus operum in desiderio suo in
mente conceperunt. In facie praticare non
edificare. Egressi omnes. Sed ista iste
civitas non edificatur. Sed longe
inferius egrediuntur ad opus suum non
enim dei sed sui operis paginam. Dum non
ut dogmata sed prava desideria sectantur.
Scriptum namque est: ambulans in via imma-
culata hic michi ministrabat. Qui vero non
in via immaculata ambulat sibi magis quam
domino ministrat. Sequitur. Vigilantesque ad predam
preparant panem liberis. Ad predam vigilant
quod verba iustorum ad sensum pravum semper
rapere conantur ut hic perversi filiis pa-
nem erroris preparent. De quo videlicet pane
apud Salomonem verbis mulieris fornica-
tis hereticorum typum gerentis dicitur: Aque
furtive dulciores sunt et panis ab-
sconditus suavior. Sequitur. Agrum non suum
demetunt et vineam eius quem vi oppresse-
runt vindemiant. Potest agri nomine
scripture sacre latitudo signari quam
heretici non sua demetunt quia eius
sententias longe a suis sensibus diver-
sas tollunt. Sed vinee quoque ap-
pellatione exprimitur quia proferre suas
botros veritatis proferre. Eius vinee domini
in scripture sacre conditore quem vi oppri-
munt quia eius sensum in verba sacri

eloquium violenter inflectere conantur. Quid
Sicut re me feristi in peccatis tuis prebuisti
michi laborem in iniquitatibus tuis. Sed e
ad eum vineam vindemiat quia ex ea sen-
tentiarum botros pro sue intelligentie sen-
tentione coacervant. Potest etiam agri
vel vinee nomine universa ecclesia signari
quam perversi predicatores demetunt et vin-
demiant cum eius in membris suis opprimendo vi-
demiant quia errores suis quosdam perfec-
tos dum quosdam de illa qui recti videantur
rapiunt. Quid aliud quam fructus vel botros
earum tollunt. De quibus adhuc subditur.
Nudos adhuc dimittunt homines indume-
nta tollentes quibus non est operimentum in frigo-
re. Sicut enim vestimenta corporis sic bona opera
protegunt animam. Unde dicitur. Beatus qui
vigilat et custodit vestimenta sua ne nu-
dus ambulet. Heretici itaque cum ingruentibus me-
tibus bona opera destruunt. Immutando vela-
mina indumentorum tollunt. Sed aut de his
quibus non est operimentum in frigore. Operimen-
tum quippe adimitur perimet frigus ad
culpam. Sunt sed nonnulli qui in quibusdam religio-
sa faciunt in quibusdam non recta opera senti-
unt. Quia in quibusdam exterius actibus delinquunt
atque exterius iustitia peragunt quod istis in
infrigore vestitur allegat et tegit. Quia
aliis opus fieri nescit quem iniusticia quem ex
alio fingere sunt ad culpam. Sed cum heretici
bona opera talibus subtrahunt agunt
ut in frigore remaneant quo nesciunt. Unde
quod dicitur. Nudos dimittunt homines indumen-
ta tollentes quibus non est operimentum
in frigore ut videlicet solum in nocte frigus
interimat quos calor alterius operis
exprime? aliquid tegebat. Potest non per frigus
desiderium pravo in mente opaco designari.
Et sunt plerumque qui ad hoc perversi desideriis
estuant. Sed tamen se spiritualiter detestan-
tes in eo sibi operibus repugnant et bonis
actibus tegunt. Hoc quod frigus se sentiunt rebel-
lare per temptationem sentiunt. Hii itaque
unde mala desiderant inde algent.
Sed autem bona operantur inde vestiti sunt. Cum
non heretici perversis allegationibus recte fidei
eis opera subtrahunt quid agunt nisi ut hii
qui adhuc desideriorum carnalium frigora
sentiunt sine vestimento bonorum actuum
moriantur. Sequitur. Quos imbres montium
rigant et non habentes velamen amplexan-
tur lapides. Imbres sunt montium verba
doctorum. De quibus dicitur: Levavi oculos meos in montes. Hos
itaque imbres montium rigant quia scriptu-
rarum fluenta satiant. Velamen autem
ut iam diximus boni operis tegimen
accipimus quo nos sibi tegit ne eum oculos
omnipotentis penetrantes eius feditatis operi-
untur. Sed scire et ubi quorum remisse sunt

yo 22

b

Designanda signat opa vescosa Tipok ib

d Vesta in corp opus dr vesta. f malo pdr mudictas

Quos velam? z ymbres qd significat

integritate et quorum textu sancti petri apostoli
autem lapidum nomine nisi fortes
intelligimus etiam viros, ad quorum imaginem quibus
per pastorem primum suum dicitur: Et vos tamquam
lapides vivi superedificamini. Hii itaque
qui de nullo opere suo confidunt, sed protectio-
nem sanctorum martyrum currunt, atque ad sa-
cra eorum corpora fletibus insistunt, promereri
se veniam eis intercedentibus deprecantur.
Quid ergo isti in hac similitudine deprecantur
ergo isti in hac similitudine faciunt nisi quia
boni operis velamen non habentes la-
pides amplexantur. Sequitur: Vim fecerunt de-
predantes pupillos et vulgum pauperem
spoliaverunt. Cum perversorum vita prave [illegible]
[illegible] cum sint et sinis mentibus verbis bla-
ndioribus perversa suadent. Sed quia vero illis
persuasionis opus prius arridet, etiam violen-
ter exigere quod prevalent non desistunt.
Pupillorum itaque nomine designantur
hii qui adhuc teneri intra sanctam ecclesiam
sancte conversationis, quorum vitam interius pater
monendo sustinet, quia ad bona inte-
riorem iam deducta sunt. Sed ad hoc bo-
nis actibus nulla virtute roborantur. Here-
tici igitur depredantes pupillos vim faciunt,
quia tenues infirmas fidelium mentes
verborum et operum violentia trahunt. Vulgus
autem pauper est pupillus indoctus, qui si
veraces sapere divinas habet vestimentum
sue fidei nequaquam amittit. Et si
quidam quippe intra sanctam ecclesiam senatores
sunt veri doctores, qui divinam scripturam in corde
intelligentie veris aperte sententiis sua
[illegible]. Sed heretici vulgum pauperem spo-
liant, et deinde doctos quosque audientes
sui predicatione pestifera denudant. Sequitur:

Nudis et incedentibus absque vestitu, et
esurientibus tulerunt spicas. Quid
est quod nudis hoc replicant absque vestitu? Nisi
aliud est nudum esse, aliud nudum incedere.
Omnes enim qui nec bona nec mala operantur
nudi sunt et ociosi. Qui autem mala agunt nu-
di incedunt, quia sine velamine boni
operis prave [illegible] pergunt. Sed hoc no-
[illegible] qui mali sunt [illegible] agnoscentes
[illegible] sancta festinant [illegible]
eloquii dicta desiderant qui [illegible]
partem suam pro edificandis mentibus [illegible]
[illegible] quasi de bona segete spi-
cas portant. Heretici igitur nudis et ince-
dentibus absque vestitu et esurientibus spi-
cas tollunt, quia sive quidam ociosi sunt
et in malis sunt bonis actibus carent, sive
prave incedentes absque velamine boni
operis pergunt, et si qui iam ad primam redire
cupiunt et pabulum verbi concupiscunt, eis
esurientibus spicas tollunt, quia in eorum
mente pravis persuasionibus patrum
suas deserunt. [illegible] spicis signatur

patres suas divinas, quia divinum saepe per
figuram eloquia proferunt, ab eis teg-
men litterae quasi aristarum paleas subtra-
himus, ut medulla spiritus reficiamur.
Sequitur: Inter acervos eorum meridiati sunt
qui calcatis torcularibus sitiunt. Quos
qui sanctam ecclesiam perferunt, quid aliud quam
torcular calcant, quod divina [illegible] dis-
pensatione premuntur, ut earum botri
in spiritale vinum defluant, quae terrene
corruptibili carne ad regna caelestia
[illegible] in apocalipsi [illegible] sanctam [illegible]
[illegible] botros sub
pedibus mittunt. Compressi autem botri
ad superni convivii societatem exuberant,
qui prius quasi in summo acerbitate pe-
debant. Hinc David propheta sic omnem af-
flictum conspiciens psalmum pro torculari-
bus inscribit. Sed omnes qui vita fideli-
um perferunt calcant et sitiunt, quia
deo crudelia ferociores sunt et impres-
sione mentis excecati eo ambiunt gravi-
ora facere quo iam gravia fecerunt. Here-
tici autem cum perversa [illegible] predica-
nt sine [illegible] potentes commovent,
eorumque mentes ad persequendum pertrahunt,
quibus valent persuasionibus accendunt,
quos cum crudelia agere contra catho-
licam ecclesiam conspiciunt, quasi in eo suo
fervore requiescunt. Hinc ergo nunc dicitur:
Inter acervos eorum meridiati sunt
qui calcatis torcularibus sitiunt. Quia eorum
multitudinem adiungunt, quos iam vide-
nt contra agere et adhuc contra stare [illegible]
fervore, dum eorum desidia sociat in
eorum actibus quasi in meridie quiescunt.
Sequitur: De civitatibus fecerunt viros ge-
mere. Quia civitates communitatibus po-
puli appellantur, non in muro civitatem no-
mine nunc sancte fidei ecclesie designatur, que
singulis nimirum partibus [illegible] unam catho-
licam faciunt, in qua omnes fideles de-
deo ita sanciuntur concordiae unum
habitant. Autem in civibus due [illegible]
familias etiam plurium distincte con-
cordiam designantur cum saciatur
de quinque panibus quinquagenos
per turmas, ut [illegible] discum-
bere precepit, ut videlicet turba fidelium
[illegible] sua [illegible] distincta et moribus
coniuncta perciperet. Iubilei quippe requi-
es quinquagenarium in numero inscribitur
[illegible]. Et quinquagenarius [illegible]
[illegible]
[illegible] a mala quiescitur opere [illegible]
anima plenius quiescit in cogita-
tione. Alii quinquageni, alii centeni di-
scumbunt, quia [illegible] nonnulli qui iam
a pravis etiam cogitationibus sine requiem
[illegible] quia perversi [illegible]

ipe. 2.

20 capitulum

Fideles debiles et nondum fortes dicuntur pupilli

De nudis et ociosis et [illegible] differunt

21 capitulum

[illegible] spiritus

Sanguinum cogitationibus polentibus ab
hientes bonorum socialem vitam atque con
cordiam perimunt. Unde recte dicitur: De civitatibus
fecerunt viros gemere. Quos recte beatus
Iob memorat viros, quia illos magis
heretici extinguere ambiunt qui perfectis
gressibus pravitati eorum non flectuntur et contemnunt
se viliter currunt. Qui cum pravis perfidie
ingerit, infirmiorum fidelium mentes
sauciant, semper ad clamorem et gemitum
reducunt. Unde recte dicitur: Et anima vul
neratorum clamabit, et deus inultum abire
non permittit. Vulnerata quippe anima in
storum cum turbantur fides infirmorum, quibus
iam hoc ipsum clamare est de alieno con
tabescere lapsu. Sed deus inultum
abire non patitur, quia et si iusto ordine
iniustum aliquid fieri permittit, inultum
tamen abire non sinit iniustum quod fieri
iuste permisit, quia et reproborum iniusti
cia quasdam quas in esse considerat cul
pas electorum punit, et tamen eorum in
iusticiam ferire non negligit iniusticiam
ferientium. Sed ipsi fuerunt rebelles
luminis, quia plerumque perversi et agnoscunt
recta que sequi debebant, et tamen sequi
despiciunt que agnoscunt. Luminis
ergo rebelles sunt, quia sua desidia sequen
do bonum despiciunt quod noverunt. Quidam
vero non pigriciam, sed per superbiam delin
quunt, elacionis sue semita inaniter vi
ctus obtinent ut salubriter in corde
feriantur. Exiguo vero eorum superbia agitur
ut quia nolunt facere que agnoscunt, non
agnoscunt iam bona que faciant, sed
sua eos cecitas a veritatis lumine fun
ditus excludat. Unde et subditur: Nescierunt
vias eius nec reversi sunt per semitas illius. Ex
tum prius sciendo rebelles sunt, post modum
ceciuntur ut nesciant. Unde de quibus
dam dicitur: Qui cum cognovissent
deum non sicut deum glorificaverunt nec gratias
egerunt. De quibus paulo post addi
tur: Tradidit illos deus in reprobum sen
sum ut faciant que non conveniunt.
Quia enim glorificare noluerunt que cog
noverant, reproborum sensui dediti sunt,
ad hoc relicti ut nescirent ea postea
mala que faciebant. Unde ante dicitur:
Nescierunt vias eius nec reversi
sunt per semitas illius. Angustior quippe
est semita quam via. Etenim ante bona mani
festiora agere contempserunt, nequaquam
quia ad subtiliora intelligenda pervenire
merentur. Expectavit autem omnes deus
ut per eius semitas pergerent, sed utcumque
plenas ut veritatis noluissent ut vite
itinera que noluerunt per immortalia
saltem per penam tenerent. Quia autem [illegible]
[illegible] sunt viscere in me deponentes

Dum ostenditur qui eos quos a se discedentes
aspicit ut revertantur querit. Unde postea communi
nitus culpas delinquentis synagoge per
vocem prophetiarum venientis dicit: Ergo saltem
a modo voca me: pater meus, dux virginitatis
mee tu es. Sequitur: Mane primo consurgit ho
micida, interficit egenum et pauperem, per noc
tem vero erit quasi fur. Cum homicida in
docte primorum processum mane solum
mi soleat transferri, cur hoc loco mane
primo consurgere ad interficiendum egenum
et pauperem dicitur, in nocte vero quasi fur esse
perhibetur? Sed quia hiis verbis hereticorum sibi ut
congruunt ad indagandum spe[illegible] secreta reno
camus. In scriptura sacra mane aliquando adventus
eius dominice incarnacionis, aliquando adventus
terribilis et districti iudicii, aliquando prosperitas vi
te presentis poni consuevit. Mane namque pro
adventu dominice incarnacionis exprimit pro
pheta ait: Venit mane et nox. Quia nova
lucis primordia in redemptoris presencia ful
serunt, et tamen a persecutorum cordibus pri
stine sue tenebre non sunt detersae. Rursus
per mane adventum iudicii signatur, unde
per psalmistam dicitur: In matutino interficiebam omnes
peccatores terre. Et sicut electorum quoque
personam exprimens ait: Mane astabo tibi
et videbo. Rursum per mane presentis vite pro
speritas designatur, sicut per Salomonem dicitur:
Ve terre cuius rex puer est et cuius principes ma
ne comedunt. Quia enim mane primum
diei et vespere extremum, nequaquam reficien
di sumus de cibis vite presentis que pre
venit, sed de hiis que in fine diei illumi
nandis servantur. Mane ergo comedunt qui
de huius mundi prosperitatibus extolluntur et dum
presencia vehementer curant, futura non cogi
tant. Omnis qui odit fratrem suum homici
da est. Mane itaque primo surgit homicida,
quia in presentis vite gloria perversus quisque erigitur
et illorum vitam deprimit qui dum sequentem
gloriam sitiunt quasi in nocte sociari
cupiunt. Et cum quisque hoc modo
dignitate terrene potestatis accingitur, tan
to se actus ad perpetranda mala dilatat
quanto patiente viscera illius amator
tibus cum cogitationibus contra bonos servit.
Innocentium vitam interimit. Quia si dispo
nente deo subitam gloriam accepisse potes
tatis amiserit, latet innocens, sed mentem
non mutat, quia ad hoc pertinet dilatari
quod subinferetur: Per noctem vero erit quasi fur.
In nocte quippe tribulacionis atque de
iectionis sue etsi exercere crudelitatem
manifeste non valet, eis tamen quos [illegible]
[illegible] conspirat consilia perversa [illegible]
sive utique distruunt et quoque [illegible]
lesione suggerit qui recte quasi fur dicitur,
quia in iussis suis perversis consiliis me
tum non deprehenditur, qui contra egenum

Ier. 3.

de mane matutina tribus modis

22 capitulo

a

Ye 2.

b

Ecc. 10

1 Io. 3

c

Crudelis efficitur qui amodo callidus nocere amisisse

d

e

f

et pauperem mane homicida et per noctem erit quasi
fur absconditur. quia perversus quisque qui
in perpetratione vite presentis humilem vitam despi-
ciendo interimit in adversitate ac deiectione
positus primum consilia latentia querit atque
id quod per se explere non valet ad sceleris
huius studium potentibus docet. Et oculus
adulteri observat caliginem dicens Non me videbit
oculus. Hoc etiam iuxta litteram nil obstat in-
telligi ut qui adulterium perficere desiderat
tenebras exquirat. Sed quia contra hereticos
sunt premissa dignum est ut hoc quod dicitur mysti-
ce sentiatur. Quam paulus ait Non enim
sumus sicut plurimi adulterantes verbum
dei. Adulter quippe in carnali coitu non pro-
lem sed voluptatem querit. Et perversus quisque
ac vane glorie serviens recte adulterari ver-
bum dei dicitur quia per sacrum eloquium non deo
filios gignere sed suam scientiam desiderat
ostentare. Quem enim libidinis gloria ad lo-
quendum trahit voluptati magis quam genera-
tioni operam impendit. Ubi et apte subiun-
gitur Non me videbit oculus quia adulterium
qui in mente agit valde est difficile ut ab
humano visu penetretur. Cum perversa mens
tanto securius peccat quanto se ab homini-
bus videri non metuit quos erubescat.

Sciendum quoque est quia sicut is qui a-
dulterium facit carnem alieni coniugii sibi
illicite coniungit ita omnis hereticus cum fide-
lem animam in suo errore rapit quasi
coniugem alienam tollit quia videlicet mens
deo per caritatem inherens et ei quasi in quodam
amoris thalamo coniuncta cum perversis per-
suasionibus ad pravitatem dogmatis ducitur
quasi aliena coniunx a corruptore maculatur.
Unde apte subditur Et operiet vultum suum. Id-
circo faciem suam adulter operit ne cognoscatur
quia omnis qui sciendo vel nequiter agen-
do vivit vultum suum operit quia adulter perver-
sitate dogmatis vel operis tendit ut ab
omnipotente deo in iudicio recognosci
non possit. Unde quibusdam in iudicio dicturus
est Nequaquam novi vos discedite a me qui
operamini iniquitatem. Quid enim aliud vultus cordis
humani est nisi similitudo dei quem videlicet vul-
tum perversus operit ut cognosci nequeat
cum vitam suam malis actibus vel perfidie er-
rore confundit. Et tale quisque cum perpetratione
vite presentis iustos subdolos conspicit eos
perversa suadere intendit pessime. Sed
quia non illos protecta adversitate inve-
nerit prius adulta pestifera persuasionis
corrumpit verba et subdit. Perfodit in tene-
bris domos sicut in die condixerant
sibi et ignoraverunt lucem. Quid namque
hoc loco domorum nomine nisi conscientie de-
signantur in quibus habitamus cum tractando
quod agimus. Unde cuidam sanato dicitur Vade
in domum tuam ad tuos et annuntia illis.

quanta tibi dominus fecerit id est perpetrata iam vitiorum scele-
ra ad conscientiam revertere et in nocte predi-
cationis evacuare. Iuxta itaque eum in prima
seculi persecutione claresceret eis error
iniqua perversa suadere intentio sed consi-
lia exquirunt. Deiectionem perpetrate con-
fessionis perpessi ut in adversitate
tenebrarum mentes suadendo perfo-
diant quibus pro persecutionibus perversa
loqui minime audebant quos morte
ut in adversitate viderent exsurgunt et non
expectant intra tabula illos iuxta asserere
quia sola presentis vite gloriam diligentes
flagellum dampnationem credunt et in tenebris
quasi domos perfodiunt quia bonorum mentes con-
scientia eorum adversitate corrumpere moliuntur. Sic-
ut dicitur Sicut in die condixerant sibi quia
cum iustos conspicerent prosperitate luce cla-
ruisse qui iniqui non poterant adimere
lingua solummodo contra eos consilia vaca-
bant. Sunt autem heretici seu perversi qui
liberi cum iustos in deiectione conspiciunt
congaudent cum non eos ad regendum potes-
tatis culmine viderint corrumpere perturban-
tur in eorum afflictionibusque tabescunt.
Et subditur Si subito apparuerit aurora ar-
bitrantur umbram mortis. Iniqui per afflic-
tionem fidelium expectantes contra membra
ut videre desiderant et in tenebris domos
perfodiunt dum corda innocentum sed eorum in suis
moribus deiectionibus tunc pessima colloca-
tione corrumpunt. Et plerumque contingit
ut dum bonos quosque in deiectione
conspiciunt subito occulta dispensatione
divina iustus quisquam qui videba-
tur oppressus aliqua sublimari potestate fulcia-
tur. Perspicias vite presentis arridente pro-
spere adversitate tenebre premebat quo
nimirum prosperitate illius cum perversi conspi-
ciunt sicut predicti et perturbantur me-
tum ad corda sua redeunt ante men-
tis oculos revocant. Et undique se priusquam
se meminerunt vindictam in se omni-
bus formidant et unde ille lucem pro-
speritatis suscepit inde perversi qui cor-
rigere nequeunt in mestitia tenebrescunt.
Et dicitur Si subito apparuerit aurora
arbitrantur umbram mortis. Aurora quippe
mens iusta est quia peracta iam tenebra-
rum omnibus peccatorum deserens ad lu-
cem eternitatis erumpit. Sicut de sancta
ecclesia dicitur Que est ista que progreditur quasi
aurora consurgens. Et non igitur iustus
quisque iustitie luce irradiatus in presenti
vite honoribus sublevatur eo ante per-
versorum oculos tenebre mortis fiunt quia
quae perversi se egisse meminerunt
corrigunt paventes. Semper namque de-
sideraverunt in suis pravitatibus relaxari
mererentur vivere et de culpa gaudere.

De adulterio
2. Cor. 2.
Tenebre in malis operibus dant vigorem
23 capitulum A
Costra de domo
Luc. 8.
Can. 6.

b

Tenebrarum ipsa sua lucis letitia convenienter
exprimitur cum peccatis subiungitur. Et sic in
tenebris quasi in luce ambulant perversi
et eorum mentes gaudent in facinoribus
pro culpa sua cotidie ad supplicium tendunt
et securi sunt. Unde per psalmistam dicitur: Sine numero que
ita securi sunt quasi iustorum facta ha-
berent. De quibus rursum scriptum est: Qui
letantur cum male fecerint et exultant in
rebus pessimis. Sic itaque in tenebris quasi
in luce ambulant qui ita gaudent in noc-
te peccati quasi eos lux iustitie circumfundat.
Vel certe quia tenebre vitam perversorum non
convenienter exprimunt iniqua aliene
conscientie non videntur. Unde nos interna
prava et iniqua dum volumus aspicimus cor-
dium nobis una maxime videmus. Iniqui
autem quia perversum vitium ita diligunt
atque hic exilium tota complectuntur ac si iam in
patria regnarent. Recte dicitur: Sunt in tenebris
quasi in luce ambulant qui sic impia ce-
citate leti sunt ac si iam eterne patrie
luce perfruantur. Sequitur: Levis est super
faciem aque. A plurali numero ad singulare
redit quia plerumque unus mala inchoat
et imitando multi subsequuntur. Sed eius
principalis culpa est cuius perversi sequun-
tur exempla plurime iniquitatis. Ut in civilla
redit crebro sua qui auctor extitit in
culpa. Aque autem superficies levis est
que fertur quocumque vento impellitur
et nulla stabilitate solidata passim mo-
vetur. Iniqui enim mens plusquam aque
superficies levis est quia quelibet hanc au-
ra temptationis attigerit sine tardita-
te aliqua retractationis trahit. Si enim cor-
cuiuslibet perversi cogitamus quid
aliud quam in vento positam aque super-
ficiem cernimus? Nunc autem illud superbie
aura impellit, nunc aura avaricie, nunc
aura invidie, nunc fallacie pertrahit. Super-
ficies quasi aque levis est que quali-
bet erroris ventus impellit. Unde quoque per
prophetam dicitur: Deus meus pone illos
ut rotam et sicut stipulam ante faciem
venti. Rota quippe ponuntur iniqui
quia in circuitu labore missi dum ea que
ante sunt negligunt et ea que deseren-
da sunt sequuntur ex posterioribus elevantur,
in anterioribus cadunt. Unde recte stipule
ante faciem venti comparantur quia irru-
ente aura temptationis dum nulla sub-
nixi sunt ratione gravitatis elevantur ut cor-
ruant et sepe eos se alios inimici existi-
mant quo eos in alto erroris flatus
portat. Sequitur: Maledicta sit pars eius in terra
nec ambulet per viam vinearum. Omnis qui
iniuncta pena dum agit et adversa sustinet
laborare quidem assuescit terrenum, sed
ad benedictionem hereditatis perpetue confirmatur.

Omnis iniustis non perversa agit et tamen prospera
recipit. Seque animalibus actibus nec donorum lar-
gitate compescit. Sed recti perpetue ma-
ledictionis ligatur. Unde recte nunc dicitur: Maledicta
sit pars eius in terra quia et si ad tempus be-
nedicitur, in eternum maledictionibus tene-
tur. Quo et apte subditur: Nec ambulet per
viam vinearum. Via namque vinearum et recti-
tudo caritatis. Que nisi sine electione seu
carnali quolibet nil obstare intelligi quia
via vinearum in rectitudine caritatis committitur.
Sed vel fideles vel iam vel caritate iuste non
tenent. Ille namque per viam vinearum ambulat
qui sancte universalis ecclesie predicationem ne-
que a fide neque a bonorum actuum rectitudine
declinat. Summa quippe vinearum ambulare
est sancte ecclesie patres velud dependentes bo-
tros aspicere quorum verbis dum intendit
in labore itineris debriatur amore eter-
nitatis. Sequitur: Ad nimium calorem transeat ab
aquis nivium. Idcirco iniquus frigori com-
paratur quia peccantis mente corpore frigescit.
Unde scriptum est: Sicut frigidam facit cisterna
aquam suam sic frigidam facit maliciam
suam. Mentem torret caritatis calor et quia vir
mentem accendit quam replet de quo
calore scriptum est: Et ubi habundavit iniquitas
refrigescet caritas multorum. Et sunt non
nulli qui dum iniquitatum suarum frigora de-
clinant ad veram fidem vel ad sanctitatis habi-
tum veniunt. Sed quia plusquam necesse est de
fine sensibus presumunt sepe in fide quam
acceperint ea que capiunt perscrutari nolunt
ut tunc magistri, ideo quia fide tenebat
doctrina quam humana mens perscrutari non valet
divina secta. Quoniam id quod tunc perscrutari
non possunt credere contempnunt et per nimi-
am inquisitionem in errorem labuntur. Hi
itaque cum id dum credunt vel adhuc in-
quietate opera vacarent aque nivium fue-
runt. Sed cum carnalia facta deserentes
in fide ad quam pervenerant sunt plus aperte
perscrutari quam capiunt amplius perfecto ca-
lent quam calere debuerant. Hi ergo
de hoc perverso quolibet prophetante dicitur:
vacat sinam non operantur quia ad nimium
calorem transeat ab aquis nivium. Ac si
aperte dicatur: Qui in humili sub disciplina
vivendo non restringunt ab infidelitatis
vel pusilitatis frigore per immoderatam scien-
tiam in errorem labuntur. Hinc quoque
egregius predicator ad discipulos suorum
cordibus hunc exquisite sapientie nimium ca-
lorem devitans ait: Non plus sapere quam
oportet sapere sed sapere ad sobrietatem. Ne scilicet
caste calor nimius incenderet quos prius
aque nivium in infidelitate torpentium
actionum frigora morituros tenebant.
Et quia valde difficile est ut is qui se sa-
pientem estimat metetur ad humilitatem

Via vinearum quid significet

Ad nimium calorem

Qui alicui frigidat illum quod caritas inflamat

Iere. 22.

Subtilis inquisitio nimium inducit errorem

Ad Ro. 12.

Considerem sui facit homines superbire

Io. c

De misericordia dei

misericordia

Dampnationis actorum tempore equalis

F

De verme cogitationis

G

Amator carnis est amator vermis

Corruptio carnis est remedium non amandi

redeunt et una prauitatibus certe sensimus
peruersitatis abiciat. Infernus subiungitur: Et usque
ad inferos peccatum illius. Peccatum quippe
usque ad inferos ducitur, quod ante finem uite
presentis per correptionem ac penitentiam primam
non emendatur. De quo uidelicet peccato per Iohannem dicitur:
Est peccatum ad mortem, pro illo non dico ut ro-
get quis. Peccatum namque quod admittitur et peccatum
usque ad mortem, quia sic peccatum quod hic non
corrigitur eius uenia frustra postulatur. De
quo adhuc subditur: Obliuiscatur eius misericordia.
Omnipotentis dei misericordia obliuisci eius dicitur quando
omnipotens deus iusticie fine obliuiscitur, quia quisquis
cum mitem iustum non timet, postea misericordem
inuenire non ualet. Cui nimirum senten-
tia non solum ei intenditur qui nec fidei
sacramenta deserit, sed etiam qui in fide rec-
ta positus carnaliter uiuit, quia uel hos etiam ani-
maduersionis non euadit, quos in fide am-
more repetitur. Nam et si dampnationis
dispar est qualitas culpe, cum nequaquam
per penitentiam tergitur, nulla absolutionis super-
est facultas. Et: Dulcedo illius uermis.
Cum quis in hoc mundo appetit preesse ce-
teris, excedere rebus et honoribus tumere,
sine nimirum cura secularis in delectatione
et quiete in labore. Valde enim fatigatur
si desit cura seculi, qua fatigetur. Quia enim
non uiuunt et in momento singultu incessan-
ter moueri, non immerito nomine uermium significatur
inquietudo cogitationum. Peruerse itaque
menti dulcedo uermis est, quia in delecta-
biliter pascitur, unde per inquietudinem incessanter
agitatur. Potest quoque appellatione uermis no-
mine caro signari, unde et scriptum est: Homo
putredo et filius hominis uermis. Luxuriosi-
tamen atque carnis uoluptatibus dediti quam-
tum sic teneris demonstratur, cum dicitur: Dulce-
do illius uermis. Quid namque caro nisi putre-
do ac uermis? Et quisquis carnalibus
desideriis anhelat, quid aliud quam uermem
amat? Quale enim sit carnis, sepulcra testantur
sepulchra, quis parentum quis amicorum
fidelium qualibet dilecti sit scrutetur omnibus
carnem tangere potest. Caro enim cum conspicia-
tur putrescere, quid sit exanimis intel-
ligitur, quod amatur. Nil quippe sic ad
edomandum carnalium desideriorum appe-
titum ualet, quam ut unusquisque hoc quod uiuum
diligit, quale sit mortuum penset. Con-
siderata enim corruptione carnalis citius
agnoscitur, tabes desideratur. Bene ergo
de luxurioso mente dicitur: Dulcedo illius
uermis, quia is qui in desiderio carnalis cor-
ruptionis exestuat, ad fetorem putredinis
anhelat. Sed inchoantis partis huius initio pro-
misisse meminimus subtrahentem (?) ne
ea que in hoc opere fatemur quam magna ob-
scuritate implicata sit, omnia late dixisse (?) ideo
dissereramus.

Docens in sancta uiri histo-
ria priori uolumine ... -
re insignum typice exposi-
tionis agemus ... nece(ssario)
Dei uiri uel nomine uel pas-
sione significatione insinuari principaliter
proferamus. Et historiadores more diuini
sub inspectam cuiuslibet in ipsa post futu-
re persignium ... domus agnu-
sciat ... mittitur. Crebro autem di-
xisse me memini quo beatus Iob passio-
nem redemptoris in ... corpore
et capite et passione sua significat ... cui
nomine. Iob quippe interpretatur dolens.
Et quis alius in hoc dolente signari-
nisi is de quo scriptum est: Vere langui-
res nostros ipse tulit et dolores nostros
ipse portauit. Et de quo rursum dicitur
Amore eius sanata sumus. Amici uero eius
hereticorum speciem tenent, quia ut sep-
iam diximus, dum deum defendere intui-
offenderunt. Deus est uir prouida et obl(iuio) (?)
sic loquitur sua ut etiam tam significatione
et plerumque per iustitiam spiritui diuini futu-
ra narrat, presentia custodit. Nonnum-
quam sic de presentibus disserit, ut futu-
ra retrahat. Cognita itaque huius dis-
tionis custodia cum in mutatione ua-
rius se nunc quoque intelligentia ab-
nec ut tanto uerius eius sensibus con-
at quanto se et ei eius uocibus imme-
uerat. Itaque peccatoribus suis uir-
disseruit prudentie atque sinus in-
quit singulis culpas per tulit et quia
sic dampnanda eius acto expressit
inuenitur pena mox subiunxit dicens: Non sic
recordatione sed deterat: Quis legum iste
tuosium? In recordatione enim conditio-
nis redeunt quisque usque in finem ui-
uit subiungatur. Nam si hunc sim-
in respectu memoria tangere prin-
dubio abiungitur renouatur. Et in
pe merita exigunt ut sinistra
auctor recordatione deleat. Sed
non quia recordatur deus presentem nequaquam
qui enim obliuisci non potest, quo pacto re-
cordatur potest? Sed quia eos nos quos
recordamur amplectimur, alienos autem
quorum obliuiscimur elongamus, sicut
uisu et recordari deus dicitur, cum don(ans)
conuertit et obliuisci, cum iustitia declinat.
Sed quia cuncta pensat, cuncta sine in-
missionis alternatione considerat, cum
recordatur bonorum quorum tamen inquit
obliuiscitur et uiciatorum recordatur in-
borum quos cum perdendo semper intueatur.
Enim ad bonorum memoriam redit
quia tamen nunquam deserit et quasi
nequaquam malos respicit quos tamen
facta considerat. Sed super dampnatos

iudicant in ultimis finiat. Nunc enim sancti
et oculi Domini contemplantur bonos et malos.
Hinc per psalmistam dicitur: Vultus Domini super facientes
mala, ut perdat de terra memoriam eorum.
Considerat igitur quos puniat. Electos cognoscit, ipsos
autem non videt quos nescit. Nam quibusdam
in fine dicturus est: Nescio vos unde sitis;
discedite a me omnes qui operamini in-
iquitatem. Miro ergo modo pravorum vitam
intuetur et obliviscitur, quia quos per
districtam sententiam iudicat, cunctum est
ad memoriam, tunc ignorat. Eorum qui in
eius recordatione non veniunt, quasi infruc-
tuosum lignum mundus eius conteritur.
Terra quippe eos tali superni aliene pre-
dicationis pluvia desuper infundit. Sed quia
eorum vita nequaquam fructum boni operis per-
tulit, urgens hanc agricola abscidit, ne
inter vitales sinam loci non occupet quem
tenere alius ad fructum valeret. De hoc in-
fructuoso ligno per Johannem dicitur: Iam securis
ad radicem arboris posita est. Omnis
ergo arbor que non facit fructum bonum
abscidetur et in ignem mittetur. Sed hic
loco ut etiam reprobis supplicia desig-
net, nequaquam lignum dicitur abscindi sed
conteri, quia videlicet reprobos mors exter-
minans abscidit, sed pena subsequens
conterit. Qui enim hic moritur, cum a prima vi-
ta separatur, sed in gehenna conteritur, cum
in perpetua damnationis cruciatur. Vir
autem sanctus, quia districtam peccati penam
pertulit, pertinens ad culpam redit, ut ex
iusticie manifestius doceat quam tanta
eius dampnatio non sit iniusta, dicens:
Pavit enim sterilem que non parit,
et vidue non bene fecit. Quid hoc loco ste-
rilis nisi caro nominatur, que dum sola
presentia appetere, bonas cogitationes
gignere nescit? Quid autem vidua nisi
anima intelligatur, quia quam conditor
sibi iungere voluit ad thalamum ve-
ri carnalis venit, per eum attestante qui
ait: Et ipse tanquam sponsus procedens
de thalamo suo. Que recte vidua dicitur, quia
eius vir pro ea pertulit mortem, et nunc in
celi penetralibus ab eius oculis occultus
cum impletur alterius regionis. Iniquus
igitur sterilem pascit et vidue bene
facere negligit, quia carnis desiderio-
riis serviens, curam anime vitamque
contempnit. Tota namque intentione
omnique studio cogitat qualiter sine vol-
uptatibus caro moritura subsistat, et
curare vitam anime despicit, que sive
in morte vel in beatitudine procul dubio in
perpetuum vivit. Hec autem cum dicit: Pa-
vit sterilem, pronus adiungitur: et que
non parit. Quosdam namque ex sacra
historia feminas nominis steriles ex-

titisse sed tamen extremo tempore peperisse. Caro
autem non sterilis sed etiam que non parit dicitur,
quia suo sensu bonas cogitationes gig-
nere nec in ultimis valet. Languere enim
suo iam desinit et tamen adhuc terrena
concupiscere non desistit; iamque assiduo
labore lassata pene ab ipso que diligit
mundo repellitur et tamen adhuc a visi-
bilibus obtinet temporalia concupiscit. Agere iam
perversa non sufficit, sed tamen velle ea que non
agit nequaquam desistit. Recte ergo non solum
sterilis sed etiam non pariens dicitur, quia de suo
sensu nec dumque ad bone cogitationis
prolem nunc cum infirmata sunt fecunda-
tur. Intelligi etiam de hereticis predicatoribus pos-
sumus. Quisquis enim predicator errans quandam
plebem extra unitatem adeo positam docet,
profecto sterilem et eam que parere non valet
pascit, quia ei usum sui laboris impendit,
que spiritales fructus nequaquam reddit.
Bene autem vidue non fecit, quia videlicet sancte univer-
salis ecclesie cuius vir adversa morte pertulisse
vivit, ac deservire contempnit. Vidue enim
benefacere est in membris viri mortui amore
attentiam consolationem laborare. Unde et voce
prophetie eadem vidua sancta videlicet ecclesia queritur
dicens: Consolantem me quesivi et non inveni.
Tunc solum quippe consolantem inveniret cum
erga mortem quam vir eius pertulit multos in
eius sacramentum surgere adiuvat cernit.
Sepe autem predicator erroris hominibus vite divi-
tibus ingeritur, qui pro eo quod tantis occu-
pationibus inherent, dictorum astucias depre-
hendere ignorant. Et cum potentes exter-
rius esse ambiunt, pravis predicatoris laqueo
sine labore capiuntur. Unde et subditur: Detra-
xit fortes in fortitudine sua. Infortunie
sue simulationis fortes quosque detraxit cum per-
versi erroris astucia mundi homines rapit.
Et via tamen per paucos dicitur: Infirma mundi
elegit Deus ut confundat fortia. Fortitu-
do autem perversi predicatoris est elata sua
locutionis, quia inflatus ceteros despicit
et atque in comparatione omnium quasi singulariter
aliquid sapiens intumescit. Quia magna
de se sentiens, sed vera de Deo ignorans
longe a fidei cognitione disiungitur. Et
tamen videri fidei predicator conatur. Unde
et adhuc subditur: Et cum steterit non credet
vite sue. Stare in hoc mundo perversus quisque
predicator quousque tempore vivit in corpore,
sed vite sue credere renuit, quia de Deo ve-
ra cognoscere contempnit. Vite enim sue
crederet si conditoris sui se iam recta
sentiret. Hec itaque superius de quolibet
iniquo prelata dicebamus, sed repente
ad erroris predicatorem intellectum vertimus.
Unde sciendum quia sic ad speciem dicuntur
ut nequaquam tamen age herere sumentur
revelantur. Nam perversus quisque etiam si

Sic fuit Sara Gen. 18 et Elizabeth Luc. 1°

2 cap. a

Vidua quia significet sanctam ecclesiam

3m capitulum a

1 Cor. 1.

Fortitudo mali predicatoris quid sit

si rectam fidem in summi universalis ecclesie
tenere videatur, scelestus tamen vite sue non est
quia recta quidem sunt que per fidem de con-
ditore intelligit, sed tamen fidei operatio-
ne contempnit et incredulitatis redarguitur
quia aliud quod se omnino credere innuendo
reprobatur. Hinc enim Iohannes dicit: Qui dicit
se nosse deum et mandata eius non custodit
mendax est. Hinc Paulus ait: Confitentur
se deum nosse, factis autem negant. Hinc Ia-
cobus dicit: Fides sine operibus mortua
est. Sed inter hec conditor mira dispensatione
consilii et culpas respicit et mundi tempora in-
pendit ut longiora vite spacia conversis
fiant munus, et non conversis ad
augmentum dampnationis. Unde adhuc sub-
ditur: Dedit ei deus locum penitentie et ille ab-
utitur eo in superbiam. Omnipotens [illegible]
et vivere [illegible] hunc divina dispensatio in-
iquitatis tolerat ut ab iniquitate com-
pescat. Sed qui diu iniquus toleratur ut ab
iniquitate compescitur, minus quidem [illegible]
ne patientie [illegible] si reatus sui vinculis
corpore minime se artius astringit. Namque
accepta penitentie tempora vertit ad culpam dis-
tricte voluntatis inde impensa argu-
menta unde convertitur ad penam. Hinc
namque per Paulum dicitur: An ignoras quia pati-
entia dei ad penitentiam te adducit? Tu autem se-
cundum duritiam tuam et cor impenitens
thesaurizas tibi iram in die ire et revela-
tionis iusti iudicii dei. Hinc Ysaias ait:
Puer centum annorum morietur et peccator
centum annorum maledictus erit. Ac si a-
perte diceret: Nos de vita quidem puerili
in longum ducitur ut a puerilibus factis
corrigatur. Sed si a peccatione [illegible]
longinquitate compescitur, ipsa vite
longinquitas que per iram accepit
ei ad cumulum maledictionis crescit.
Unde necesse est ut cum nos expectare diu
conspicimus, ipsa prolixe pietatis tempora esse
dampnationis argumenta timeamus, ut
ex clementia iudicis crescat supplicium
peccatoris, et unde quisque eripi poterat
a morte, inde gravius ad mortem tendat.
Sed ideo plerumque agitur quia [illegible]
[illegible] mentis oculus separatur. Considera-
re namque peccator redemptoris vias negli-
git et ideo in suis itineribus sine cessa-
tione veterascit. Unde et subditur: Oculi
eius sunt in viis eius. Vias enim suas peccator
intuetur quia sola cogitare, sola cernere
cogitur iniquitatis que sibi ad commodum tem-
poralis sufficiant. Hinc etenim Paulus dicit: Omnes
que sua sunt querunt, non que Ihesu Christi. Via
namque elati superbia, via raptoris avari-
tia, via luxuriosi [illegible]
enim suis unusquisque oculus deprimitur quia
solas vias ut perficiat animo satisficiat

intendit. Unde et per Salomonem dicitur: Oculi stulto-
rum in finibus terre, quia hoc solum to-
tis cordis intentione conspiciunt per quod [illegible]
nem terreni desiderii perveniunt. Nequa-
quam sue conditionis obtutum intentionis
peccator figeret, et in eam adsumi redemp-
toris itinera mentis oculos levaret.
Unde rursum per Salomonem dicitur: Oculi sapientis
in capite eius, quia videlicet sapiens quisque
illum tota intentione considerat cuius
membrum esse per fidem pensat. Has
namque superne conversionis vias videri
contemplabatur qui dicebat: In mandatis
tuis exercebor et considerabo vias tuas.
Ac si aperte indicaret: Dum mea si-
nistra video, refugio quia [illegible]
mentis tue viam pergere conversionis [illegible]
[illegible]. Eterna enim pro via
iam mundo occurrit amor. Eternitatis
[illegible] redemptoris sui viis
[illegible] oculos obicit ut mentis [illegible]
[illegible] ad adversa perferenda. Nichil quod
demulceat appetat, nichil quod terreat
[illegible] merorem [illegible]
[illegible] presentis vite gaudia [illegible]
[illegible] pensat, abiectionis [illegible]
[illegible] non timeat. Sed post manentis glo-
riam querat. Has enim vias sequi
monstrabat oculis veritas cum dicebat:
Qui michi ministrat, me sequatur.
Has vias tumentia discipulorum [illegible]
[illegible] cum locum iam glorie que-
rerent, sed eiusdem iter ignorarent:
Potestis bibere calicem quem ego
bibiturus sum? Confessionis [illegible]
quippe celsitudinem [illegible]
[illegible], sed quia ad hanc esse
iter angustum non videbant [illegible]
et corporis oculos [illegible] pas-
sionis obicit, ut videlicet si ad sublimitatis
gaudia tenderent, prius viam humilitatis
invenirent. [illegible]
vias dei negligit, sed sola in quibus
carnalis delectetur intendit, recte [illegible]
dicitur: Oculi enim eius sunt in viis illius. Se-
quitur: Elevati sunt ad modicum et non subsis-
tent. Iniquorum gloria cum plerumque [illegible]
in elatione tendit [illegible]
[illegible] esse longa et quasi
stabilis estimatur. Sed cum repentinis [illegible]
hinc finis incipit [illegible]
dubio fuisse redarguitur quod [illegible]
minans innotescit quia [illegible]
potuit. [illegible] Elevati sunt ergo
ad modicum et minime subsistent quia
ipso quo alta videri appetunt [illegible]
[illegible] longe per elationem [illegible]
[illegible] et cum nequiunt quod [illegible]
[illegible]
[illegible] tollerant quia [illegible]

i. Io. 2°.
ad Tit. 1.
Iacobi 2°.
ad Ro. 2.
ys 65.
ad Phil. 2.

insidiantibus cadunt. Hinc per psalmistam dicitur:
Deiecisti eos dum allevarentur, quia eo
ipso intus corruunt quo male extollendo
surgunt. Hinc breviter gloriam temporalem aspi-
ciens iterum dicit: Vidi impium superex-
altatum et elevatum sicut cedros Liba-
ni; et transivi et ecce non erat. Hinc rursum
ait: Pusillum adhuc et non erit peccator. Hinc
Jacobus dicit: Quae est enim vita vestra? va-
por est ad modicum parens. Hinc propheta
breviter gloriam carnalem pensans denun-
ciat dicens: Omnis caro fenum et omnis
gloria eius quasi flos feni. Iniquorum qui-
ppe potentia feni flori comparatur, quia
nimirum carnis gloria dum inter cadu-
cos aperte se extollitur repentino in-
tercepto fine terminatur. Sic namque aure
flatu in altum stipula rapitur, sed cessa-
to casu ad yma revocatur. Sic admi-
rabilis fumus attollitur, sed repente ad ni-
chilum tumescendo dissipatur. Sic ab im-
is nebula densescendo se erigit,
sed exortus hanc sol radiis ac si non
fuerit abstergit. Sic in herbarum su-
perficie nocturnis horis humor aspergitur,
sed diurni luminis subito calore siccatur.
Sic spumosos equorum bullas mag-
nitudinis plurimis excitat altitudinis
tumorum producunt, sed eo celerius disrupte
depereunt quo inflate altius extendun-
tur. Tumque extrescunt ne appareant,
crescendo pergunt ne subsistant. Tem-
poralis vel temporalis gloriae elatione tumenti-
bus, sed et multa in hac sollicitudine dimica-
ntibus dicitur: recte: Elevati sunt ad modicum
et non subsistent. Quibus adhuc sub-
ditur: Et humiliabuntur sicut omnia et auf-
ferentur. Sic procacium esse condeputatis,
sed non expandit ad multa et extollens ad
omnia considerando rapiatur. Qui eterna
dicta perficiat et cuncta omnia conspi-
ciendo diiudicans ipsa pene in-
comprehensibiliter excrescit dum sanctus
vir dum iniquorum gloriam destruens dis-
cernit. Adiuncta pergit mentem osten-
dendo dicit: Et humiliabuntur sicut omnia tan-
feruntur omnia perfecto tenentur. Ut si a-
perte dicat: Stare nullo modo queunt, quia
ipsa quoque fugiunt quibus innituntur.
Cumque temporalia diligunt, cum hiis exqui-
sitis solubilibus pereunt. Sed querendum est, cum
Salomon dicat: Terra non in eternum
stat, cur beatus Job omnia humiliari asse-
rit et auferri, qui in seculo distinguimus
si terra et caelum qualiter consistat vel quae ma-
neat distinguimus. Verum namque si per
eam qua nunc sunt ymagines consistere,
sed per essenciam sine fine subsistunt.
Hinc namque per Paulum dicitur: Preterit
enim figura huius mundi. Hinc per semet

ipsam veritas dicit: Caelum et terra transibunt, verba
autem mea non transibunt. Hinc ad Johannem
angelica voce prohibetur: Erit caelum novum
et terra nova. Quae nimirum quidem non alia conde-
nda sunt, sed haec ipsa renovantur. Caelum vero et terra
transit et erit, quia et a specie qua nunc est
per purgationem tergitur et in sua semper
natura subsistit. Unde per psalmistam dicitur: Mutabis ea et mu-
tabuntur. Terra quidem ultimam commutatio-
nem suam ipsis nobis nunc vicissitudinibus ad-
nuntiat, quibus nunc usibus alternatur. Na-
tura autem spe verna hyemali ariditate de-
sicca virori humore deficit. Videmus ce-
lum cotidie caligine noctis obumbratur et
diurna claritate renovatur. Hinc ergo hic fide-
lis quisque colligat et maneat si et ut prenos-
ticationem refficit quae constat uno assidue
velud ex defectu reparari. Inter haec sciendum vero
est iniquorum cursum conspicit quicumque
in adversione deficiat innotescat; con-
tinuo subdit: Et sicut summitates spi-
carum conterentur. Spicarum quippe summi-
tas est aristae. Aristae autem cum grano et
spica producuntur, sed crescendo paulisper asper-
hirsute et rigide distinguuntur. Et nimirum
sic adhuc mundi gloriam pravi divites
surgunt. Nascuntur cum communione sub-
stancia sunt. Sed tumentes se vicissim crescendo
dividuntur. Alius quippe alium despicit,
alter alterum invidie stimulis ignescit. Et
quod acumine mentis acuitate vigore se
separant, qui aristarum more tumentes se rigi-
di stant. Ergo presentes huius mundi
divites deberent nisi aristis congruere hu-
mani, qui dum tumentes se superbiunt, sed bo-
norum vitam unanimiter affligunt. Aperte
se quidem divisi sunt, sed in concordia gra-
deorsum premunt. Nunc igitur aristae ad al-
ta prosiliunt, gloria latent, quia et reproborum
potentia eminet et electorum gloria non
apparet. Isti se bonorum sacris omnibus ista
in humilitate se deprimunt, sed terra cunctos
met quod et aristarum rigiditate frangantur
et grana solida non teruntur. Tunc quippe su-
perbia iniquorum minuitur, tunc electorum
vita contrita integritate fulgeat declaratur,
quia cum mundi deficiunt exhibet ipsa aris-
tarum contritione agitur ut grana appare-
ant que latebant. Cumque aristae franguntur,
granorum candor ostenditur, quia cum iniquis
insuperbia cedentibus sanctorum innocentia
contrita videtur cum deceat demonstratur. Hinc
re quoque per Johannem dicitur: Cuius ventilabrum
in manu sua et permundabit aream suam
et triticum quidem suum recondet in horreum,
paleas autem comburet igni inextinguibili.
Beatus vero Job prius clara quia
animadversione frangantur aspiciens eos
aristis pennatis comparans dicat: Sicut
summitates spicarum conterentur, quia nimirum

Luc. 21
Apoc. 21
Celum terra nova
Mundi divites comparantur ariste
Arista
De tempore tritice wrap actum
Mt. 3

rigiditas superborum contra vitae fortitudinem
frangeretur quae humilis electorum vita de
spei aeternae elevatur. Sequitur. Quod si non ita est,
quis me potest arguere esse mentitum
et ponere ante Deum verba mea? Si ita non
est ut loquor, profecto de falsitate hac argue-
re omnes possunt. Quasi dicat: Si ita non
est, mentitum me esse arguere quilibet poterit,
quem si invenerimus, quod fallacem reprehen-
dere cuilibet licet. Et si loquitur sensum suum
tali interrogatione discutimus, quia sic recta
quae protulit, tacitus innuimus. Sic namque
et si quid iniquum delinquendo loquitur, arguitur,
et non admittitur et praesentibus iudicibus iudicatur.

Praelati debent vivere virtuose

Deum sanctus vir amicorum superbia despiciens
non plus si ita est, verum est, et si ita non est, nequa-
quam se reprehendi posse considerat,
quia nimirum illi recte redarguere falsa possunt
qui falsa agere nesciunt. Nam corrupto-
rum animum contra fallaciam prodit quod calumniae
fallaciae student. Sequitur: Quod si ita non est, quis
me potest arguere esse mentitum? Ac si
aperte dicat: Et ipse cuncta non protuli,
tamen si non ita sunt, amicos nequaquam redar-
gui possunt. Quem enim (?) dum calumniae sub-

sustinebit

bditur, aliena reprehendere fallacia non va-
let. Unde et apte subditur: Et ponere ante
Deum verba mea. Contra suos fallacia dicta ad
reprehendendi audita cogitans atque hoc
regula vitae pensans verba ad Deum ponit,
quia apud se in conspectu veritatis exami-
nat quod foras contra fallaciam decernat.
Ante Deum quippe verba ponere est considera-
to interno iudice exteriora dicta pensare.
Vir ergo sanctus, ab amicis superbientibus verba
sua ante Deum poni posse non estimat, ac
si aperte dicat: Ideo quae loquor ante
Deum iudicem ponere non valet, quia eius facies
peccatores nobis abscondit. Quamvis tamen exem-
plo secte etiam nil obstat intelligi, quia cum
confitemur suis abiectorum intentione
deprehenditur ipsam intentionem eorum astutiam

Ingratitudo humilis [...] deo displicet quam [...] elata

dedignatur, quia tollerabilius deo est ut in infirmi-
tate quisque atque ignorantia cum humilitate
iaceat quam cum elatione alta comprehendat.

c

Et quia sanctus vir multa contra eos protulit
qui fugiciva fugere superbie et ventosi
honoribus intumescunt, Baldach Suites
eorum correptione perstrictus adiungit, quae

C.xxv

sic vera potentia agnoscit, dicens: Potestas et
terror apud eum est, qui facit concordiam in
sublimibus suis. Ac si aperte dicat: Solus
corda mortalium veraciter terret qui ex
divinitatis sue potentia terrorem incutit,
quae eiusdem potentiae timore quem cunct...

f

nescit. Recte autem dicitur: Qui facit concordiam
in sublimibus suis, quia multa sibi inferius
dissident. Et ad concordiam superiorum ple-
nitudine currunt. Et ex intentione pacis
causa agetur ut saepe ea quae sunt contentionis

sine pace disponantur. Nam vos omnis
de eis adiutorium promissio cum contrario eo...

g

neque malos spiritus permittit. Inter con-
cordiam componitur summa dum confirma-
tur infima, quia nisi in celestibus ele-
ctos angelicos choros sociat, Unde
terrenis et infimis regnorum mor-
talis inclitis adversantes pertractabit.
Et ergo liber inquirere si pax in supe-
rioribus summa retinetur, quid est quod

a cap^m.

a

propheta Daniel dicit: Ego veni propter
sermones tuos, princeps autem regni Persarum
restitit mihi viginti et uno diebus.
Et ecce Michael unus de principibus primis
venit in adiutorium mihi. Et paulo
post: Nunc revertar ut prelier adversus
principem Persarum. Cum enim egrederer,
apparuit princeps Graecorum adveniens.

b

Quos itaque alios principes gentium
nisi angelos appellat, qui sibi contra
resistere possunt? Et necesse est ut pax in sub-
limibus per semet ipsas quoque ange-
licos sunt praeliandi certamen agitet,
qui semper conspectum visione assistunt.
Et quia tota angelorum ministeria d...
providis singulis quibusque gentibus
placita cum subiectorum moribus adiun-
gunt, praesentissime propositorum spiritum opera
mentitur. Illi qui presunt spectant con-
venire refferimur. Is namque an-
gelus qui Danieli loquebatur, cap-
tivitatis populi in presidio constitutus
agnoscitur. Michael autem cer-
tam eadem plebe in Iudaea remanentes
spiritus prepositus inveniunt, unde
ab eodem angelo paulo post Danieli
dicitur: Nemo est adiutor meus in omnibus
nisi Michael princeps vester. Et regno
tenens superius dicit: Et ecce Michael
unus de principibus primis venit in ad-
iutorium mihi. Et in duo nequaquam
simul esse sed venire in adiutorium
atque eis praelatus agnoscitur. In
captivitatis in alia parte tenebatur. Quid
est ergo ab angelo dicere: Ego veni
propter sermones tuos, princeps autem
regni Persarum restitit mihi, nisi
subditorum opera imitari? Ac si aperte
dicat: Persarum quidem tuorum prece
ignis non iustitia causa populus angelo
sue captivitatis eruatur. Et
huiusmodi quod in eorum populus Persarum dominio
purgari debeat. Unde interpositur
illis Persarum princeps mihi intro-
ducit quamvis preces tuas concre-
scunt qui in Iudaea relicti sunt ad...
venit. In hoc quoque quod divinum
vite Michael princeps vester venit in
adiutorium mihi. Quique ut adversus
principem Persarum proeliarer, egrederetur.

grecorum principes sibi apparere. Quia ex re minime quia adversus grecos quoque iudea commiserat quorum profecto ei ereptioni illius resistebat. Persarum igitur princeps angelus eiusdem scilicet persarum principes resistit quia etsi iam vita iusta deposcebat eorum ereptionem, ipsorum exigente culpa adhuc tamen ipsorum adhuc vita contradicebat ne ex integro plene hi qui in captivitatem fuerant ducti purgati fuissent. Cuius adhuc persarum dominatione Michael adiuvat. Sed grecorum princeps adversus venit, quia eorum quidem venia tam longa captivitatis temporibus potuerit, sed ereptionem eorum Graecis hoc exigit qui iniquitates deligant obviabatur. Ecce ergo dicitur quia contra se angeli veniunt qui subiectarum sibi gentium vicissim merita defendunt. Nam sublimes spiritus eisdem gentibus presidentes nequaquam pro iniuste agentibus decertant, sed eorum facta iuste diiudicantes examinant. Cumque uniuscuiusque gentis vel culpa vel iustitia adsumitur, tunc consilium ducatu eiusdem gentis prepositus vel obtinuisse victoriam vel non obtinuisse perhibetur. Quorum tamen omnium una victoria est, quia super se opificis voluntas summa, cui dum semper aspiciunt quod obtinere non valent nequaquam volunt. Unde et dicitur: Qui facit concordiam in sublimibus suis. Deinde sequitur: Numquid est numerus militum eius? Supernorum civium multitudo innumera esse cognoscitur. Et quia quanta illa sit frequentia invisibilis civium nescit. Daniel propheta dicens: Milia milium ministrabant ei et decies milies centena milia assistebant ei. Supernorum civium innumeris et infinitis vocabulis exprimitur ut qui deo mirabilis est nobis inmirabilis demonstretur. Quoniam aliud est assistere, aliud ministrare. Assistunt enim illi procul dubio potestates, que ad quedam hominibus nuntianda non exeunt; quam ministrant vero hi qui ad explenda officia nuntiorum veniunt, sed tamen ipsi quoque contemplatione abnuntiantes non recedunt. Et quia pluribus sunt qui ministrant quam hi qui presentes assistunt, assistentium numerus quasi definitus, ministrantium vero indiffinitus ostenditur. Audientes autem nos superne civitatis milites dicimus, quia eos decertare contra potestates aereas non ignoramus, que certamina non labore sed imperio peragunt, quia quicquid agendo contra immundos spiritus apponunt, ex adiutorio vincunt. Regente autem hec namque militia nascente rege nostro se prodidit. Et subito facta est cum angelo multitudo celestis militie. Cuius militie electorum quoque hominum numerus iungitur, qui per sublime mentis

desiderium aerie potentes conversatione liberantur. De quibus per Paulum dicitur: Nemo militans deo implicat se negociis secularibus. Qui licet nunc pauca appareant, invisibiles tamen sunt innumerabiles et regnant. Quia et si ex comparatione pravorum pauca sunt, in congregationis sue frequentia minime negari possunt. Quam ero eosdem militum vires non propriis viribus sed superne gratie visione roborantur. Recte subiungitur: Et super quem non surgit lumen eius? Lumine quippe dei et gratia preveniens que si nostra corda non gratia nequaquam surgit. Profecto mens nostra in peccatorum suorum tenebris obscura remanet. Unde et subditur: Numquid iustificari potest homo comparatus deo aut apparere mundus natus de muliere? Versus iste superius a beato Iob dicebatur. Et nunc in eius exprobratione replicatur. Omnis namque vir iustus de illustratione iustus est. Et non comparatione humana quippe iustitia auctoris comparata iniustitia est. Quia et si in ipsa sua conditione homo perstitisset auctori non possit equari. Creatura tamen quia ei ad gravia desiderii ponderis accessit et culpa, qua serpentis insidias mentis mulieris infirmitati persuasit. Unde nunc quisquis primorum culpe subditur nascitur, reatum primi infirmitatis implet plaga. Et quia originis peccati tamen conversationem et conditionis sue vindicta minime subsistit. Unde et nunc dicitur: Numquid iustificari potest homo comparatus deo, aut apparere mundus natus de muliere? Si ad apertum dicitur ille contra auctorem suum homo superbiat consideret unde venit et intelligat quid sit. Et ecce nostri dono spe anima contra infirmitatem sue carnis exigitur virtutibus emicare. Nullus tamen est qui sine culpa vitam transigat, quousque carnis corruptionis portat. Unde ad hunc subditur: Ecce etiam luna non splendet et stelle non sunt munde in conspectu eius. Quid per lunam nisi tota simul ecclesia, quid per stellas nisi singulorum virtutum anime designantur, que inter pravorum hominum conversationes dum magnis virtutibus eminent quasi in tenebris noctis lucent. Unde per Paulum quoque discipulis dicitur: Inter quos lucetis sicut luminaria in mundo. Quia enim sancta ecclesia lune appellatione exprimitur propheta testatur dicens: Elevatus est sol et luna stetit in ordine suo. Elevato enim sole in suo ordine luna stetit quia ascendente ad celos domino sancta protinus ecclesia in predicationis auctoritate roboratur. Et quia stellarum nomine electi signantur, rursus Paulus insinuat dicens: Stella enim differt a stella in claritate. Luna ergo non splendet et stelle non sunt munde in conspectu eius, quia nunc sancta ecclesia inter tot miracula emicans nisi hanc preveniens

2 thy. 2

Gra preveniens deus quomodo eius depicta

gyi 3

Mulier fuit initium originalis culpe

Caro corrupta ... sine culpe contagione

ad phil. 2

Abacuk 3

Luna errat sed stelle eius declinant

1 Cor xv

gratiae dona perfundant nec singulorum bene
viventium mentes a peccatorum maculis munde
fiunt. Si remota pietate iudicentur quia
ante districti iudicis oculos sua vincitur
quam corruptibilitas inquinat nisi hanc con-
cedente gratia parcente tergat. Electorum quip-
pe animus per desiderium ad libertatem iustitiae
nititur sed adhuc compede infirmitatis
tenetur. Et culpas quidem subigere per-
fecte desiderat. Sed quoniam corruptio-
ne carnis astringitur eius vinculis etiam
cum non vult ligatur. Hinc itaque colligitur
quanto peccatorum pondere pressi sunt qui cor-
de haec detestari negligunt si plene cul-
pam nec illi superant qui contra haec viri-
liter pugnant. Unde per signa dicitur: Ecce etiam
luna non splendet et stellae non sunt mundae
in conspectu eius. Protinus additur: Quanto
magis homo putredo et filius hominis ver-
mis. Ac si aperte diceretur: Si illi quoque
esse sine contagione non valent qui in
vita presenti tenebris utriusque lucent,
quanto reatui iniquitatis obstricti sunt qui
adhuc carnaliter vivunt. Si a peccato liberi
esse nequeunt qui iam in caelestibus desi-
deriis consistunt, quid hi qui peccatorum
pondera tolerant qui carnis sive vo-
luptatibus dediti adhuc pravitatis in-
genium portant. Hinc Petrus ait: Si iustus
vix salvabitur, impius et peccator ubi parebunt.
Hinc per Isaiam dicitur: Super humum populi mei
spinae et vepres ascendent quanto
magis super omnes domos gaudii civitatis
exultantis.

Humum quippe populi sui dicit electorum
omnium mentem vocat super quam spinas
et vepres descendere perhibet quia nec
ipsam quoque esse absque punctionibus vi-
tiorum videt. Domus vero gaudii civitatis ex-
ultantis est mens pravorum quae dum venien-
tia supplicia conspicere negligit transitoriis
se voluptatibus deserens inaniter hila-
rescit. Ait ergo: Super humum populi mei
spinae et vepres ascendent quanto magis
super omnes domos gaudii civitatis ex-
ultantis. Ac si aperte dicat: Si et illorum
mentem vitia deprimunt qui se pro caelesti
patriae desideriis affligunt quibus culpis pro-
sternuntur hi qui sine ulla formidine se in car-
nis voluptate delinquunt. Notandum vero
in sermone quem Baldach ordine con-
dicionis nostrae tenuit et naturae quod hominem
non vermem sed putredinem, filium vero hominis
vermem vocat. Primus namque homo parens
homo non filius hominis extitit quem post pro-
dixit non solum homo sed filius quoque hominis
sunt. Sicut ergo ex homine filius hominis
ita ex putredine nascitur vermis. Unde
recte homo putredo filius vero hominis vermis
vocatur. Primus homo quippe putredo

non nascimus quia etsi per mortem putrescimus
non tamen ex putredine procreamur. Venit
autem filius est hominis vermis dicitur
quia iam ex mortalium corporum corrupti-
ne propagatur. Sequitur quia amicorum vi-
tiosa sunt verba, Iob alteri caminum
reprehensionis tenditur eiusque dicta
sunt valida quia extrema quae et ipse
vir pie solet ne argumentum quo ad-
versarius suis eminere praevidet ad-
fectionis exclusione sumant. Respon-
dens Iob dixit: Cuius adiutor es? Num-
quid imbecillis et sustentas brachium
eius qui non est fortis? Adiuvare imbecil-
litatem et adiuvare non potentem [illegible]
le [illegible] arma vel animam eius [illegible]
[illegible] tenetis qui adiuvantes Deo su-
perbiam sua ostendere conantur. Iuste
Baldach reprehenditur cum dicitur: Cuius
adiutor es? Numquid imbecilli et sus-
tentas brachium eius qui non est fortis. Ac
aperte dicitur: Cum adiuvare in-
terius [?] magis te ipsum subeunt [?]
quod impendis elationis ostentatio
et non dei pietate. Sed inter haec sciendum
est quia plerumque etiam Deum qui [illegible]
bonitatis et non similiter agentes ad-
iuvamus. Unde per Paulum dicitur: Adiutores
enim Dei sumus. Nam cum ei qui ipse in-
vitam gratiam infundit nos exhorta-
tionis voce concurrimus hoc quod ipse
per se agit [?] nos contingit
[?] voce adiuvamus. Et tamen si
mens exhortantis ad perfectionem [illegible]
corde deus fuerit qui adiuvat. Unde
et alias dicitur: Neque qui plantat est ali-
quid neque qui rigat sed qui incrementum
dat Deus. Plantare quippe et rigare ad-
iuvare est quod utrumque vacuum erit in-
si in corde deus non dat incrementum. Sed
qui de suo sensu alta sapiunt cel-
militer Dei adiutores nolunt qui
dum se utiles Deo estimant a [?]
humilitatis alienantur. Unde et Veritas
te discipulis dicit: Cum feceritis omnia
praecepta sic vos dicite: Servi inutiles
sumus quod debemus facere fecimus. Cui
dedisti consilium? Forsitan illi qui
non habet sapientiam. Dare stulto consilium ca-
ritatis est, dare sapienti ostentatio ela-
tionis, non ipsi sapientiae perversionis est. Et ecce
quos tenere hereticorum speciem diximus
per elationem sua ostentatione vocis
[?] simulant. Recte ergo hunc
Baldach subditur: Et prudentiam
tuam ostendisti plurimam. Omnis enim
de [illegible] et plurima non est qui
paulo [?] non plus expedit [?]
quia et saepe cum non est plurima
et vera quaedam ultra modum tendit.

Cxxvi

1 pe. 4

ys 32

Gaudium fallacis qui futurum iudicium non formidat.

quolibet latere culpa declaratur. Prudentiam
vero sua audiunt plurima qui falsis
praedicatores videri appetunt. Unde fit ple-
rumque ut dum moderate sapere nesciunt
stulta loquuntur. Pro qua re per se ad hunc ex-
cessum prudentiae subiungitur: Quem
docere voluisti? nonne eum qui fecit spi-
ramentum? Per spiramentum vivimus, per pru-
dentiam sapientes sumus. Prius autem
nobis est vivere, postmodum sapere, quia ut
sapientes esse valeamus prius agitur
ut simus. Qui ergo vitam dedit procul dubio
et prudentiam contulit. Baldach autem qui
beatum Job pro culpa flagellari credidit,
occultum Dei iudicium quod venerari humiliter
debuit, superba visus est temeritate repre-
hendere. Ipsi ergo per prudentiam se praetulit
cuius iudicium non intelligendo iudi-
cavit. Ipsi semper per prudentiam praetulit a
quo vivendi spiramentum accepit, ac si
plus ipso esset sapiens a quo fiebat
ut esset. Sed quia beatus Job sub certe
typum tenens sanctae ecclesiae in superborum cor-
reptione praeibit, quos tueri haereticorum
speciem non ignoramus, sicut superius dixi-
mus, disputare cum Deo cupio, prius nos osten-
dens esse fabricatores mendacii et cultores
perversorum dogmatum, repente se
ad doctrinam erigit et contra elationem
impietatem suae latitudinem sen-
tentias expandit dicens: Ecce gigantes
gemunt sub aquis. Gigantum quippe [illegible]
ne principatum prius tumorem sapi-
entiae recondidit et per doctrinam post ad
alienam misit verba construxit. Gigan-
tes enim vel apostatas angelos vel super-
bos quoslibet homines nil obstat intel-
ligi. Hinc enim per prophetam dicitur: Mortui non
vivent, gigantes non resurgent. Quos
namque mortuos nisi peccatores morte
et quos gigantes nisi eos qui de-
cto et superbiunt. Illi autem non vivunt
quia peccando viam iustitiae perdiderunt,
sed etiam post mortem surgere nequeunt
quia post culpam sua inflati per superbi-
am ad paenitentiae remedia non recurrunt.
Hinc rursum scriptum est: Vir qui erraverit
a via doctrinae in coetu gigantum
commorabitur. Quia quisquis veritatis
deserit, quorum numero se nisi [illegible]
[illegible] iungitur. Unde autem contra
elatos dicitur: Ecce gigantes gemunt
sub aquis. Ac si aperte diceretur: Cur
de sua homo superbiat cum ignorantiae
abyssum et ipsos superbissimos spiritus an-
gelorum premat? Sed autem gigantum no-
mine potentes huius saeculi designantur
[illegible] magis [illegible] signum [illegible]
ne attestante qui ait: Aquae se pa-
[illegible] autem contra superbientes dicitur: Ecce gy-

gantes gemunt sub aquis. Ac si aperte di-
ceretur: Cur de sua homo superbiat cum ignoran-
tiae abyssum et ipsos superbissimos spiritus ange-
lorum premat? Quia etiam omnes dum hac vita
assequi honorum celsitudinem cupiunt, sub
ponderibus laborum gemunt. Nam quanto quis
altius erigitur tanto curarum crebrioribus
oneratur, eisque ipsis potestas mente et cogita-
tione subponitur quibus supponitur dignitate.
Sed hoc huius verbis ac breviter indicatur quia
omnis superbia eo ipso in imo iacet quo
in alto se erigit. Et inde magis tenetur
supposita sic unde enim superesse appetit.
Homo quippe in sublimibus elevatus
tanto sub se sustinet quanto subpositos
regit. Hii autem qui talibus serviunt, etiam
laboris eorum participatione deprimuntur, quia
cum eis laborem etiam ponderis tolerant,
dum pariter affectant gloriam honoris.
Unde cum dicitur: Ecce gigantes sub aquis
gemunt, protinus adiungitur: Et qui habitant
cum eis. Ac si dicatur: Pariter gemunt qui eorum
gloriae ex delectatione serviunt. Ipsa autem
occupatio saecularium dignitatum tanto facta
laboribus interius premitur quanto maioribus
curis agitur. Humanarum quippe rerum
inde et dominare potentia vana valet vel
quietem aeterna (?) videt desiderantis rerum
celsitudines absque potius invenire non
posse. Et quia divine ne extantem non abscon-
ditur quidquid [illegible]. Apte se-
quenter adiungit: Nudus est infernus coram
eo illo et nullum est operimentum perditioni. Ap-
paulus quoque apostolus ait: Omnia nuda
et aperta sunt oculis eius. Inferni nomine et perditio-
nis eius designamus [illegible]. Quomodo vero
iste sit coram quo infernus nudus est
exsequitur dicens: Qui extendit aquilonem
super vacuum. Aquilonis nomine in sacro
eloquio appellari diabolus solet, qui ut corpus
frigore corda gentium constringeret dixit:
Sedebo in monte testamenti in lateribus aquilonis.
Qui super vacuum extenditur quia illa corda pos-
sidet quae divini amoris gratia non replentur.
Sed cum omnipotens Deus supplicia (?) et vasa domi-
nus [illegible] vacua sunt [illegible]
replere [illegible] quae divini timoris solidi-
tate [illegible] quos nulla [illegible]
mis roborari. Unde apte subiungitur: Et
appendit terram super nihilum. Terrae enim
[illegible] nomine nisi ecclesia designatur quae
dum verba praedicationis suscipit fructum boni
operis reddit. De qua per Moysen dicitur: Audi-
at terra verba ex ore meo, expectetur
sicut pluvia eloquium meum. Sed quid per nihi-
lum nisi gentiles ipsi designantur?
De quibus per prophetam dicitur: Omnes gentes
velud nihilum et inane reputatae sunt. Sed ideo
terra in nihil suspenditur quos prius vacu-
um ab aquilone tenebatur quia illa corda ge-

Marginal notes: potestes rerum [illegible] sunt subiecti peccati — Cum maiores ad [illegible] negotia — ad Heb. 4 — Diabolus significatur per aquilonem — Deut. 32

celum repleta sit claritate dei que prius plena
fuerant torpore duritiae. Hoc et si nos et per hoc
vacuum iudee et infidelitatis et perfidiam sicut
divinus sancte ecclesie fructificatio designa-
vit, ergo sanctus cursum iudee perimi aspi-
ciat et gentilitatis venia admirari redun-
dantem cernat. Ac si dicat: Qui extendit aquilo-
nem super vacuum et appendit terram super
nihilum. Nam quia iudeorum corda a fide va-
cua diabolo sunt subdita, extendit aquilonem super
vacuum. Quia vero nihil existentibus mente
sicut dicitur et per nihilo salvos faciens
eos super gentes dudum fundamentum ecclesie
que per perfidiam nihilum sunt potuit apte se
cunctis admiratur: Appendit terram super nihilum.
Hoc nos quo ordine fiunt sic iustitia sub-
dens [illegible] ait enim: Qui ligat
aquas in nubibus suis ut non erumpant pariter
deorsum. Quid hoc loco aquas nisi scientiam
doctrine, quid nubes nisi predicatores appel-
lantur? Nam quia in sacro eloquio aliquando
aqua scientia dicitur, Salomone attestante didi-
cimus, qui ait: Aqua profunda verba ex ore
viri et torrens redundans fons sapientie.
Aqua signari scientiam David propheta testatur
dicens: Tenebrosa aqua in nubibus aeris, id est occul-
ta scientia in prophetis. Quia autem advenientem do-
minum occulte sacramenta continebant, iustitiam in
mensa gestarent intuentium oculos eorum
intelligentia caligabat. Nubium nomine quos
nisi hoc loco aliud quam predicatores sancti,
id est apostoli designantur, qui per mundi partes
cunctaque transmissi et verbis noverat plu-
ere et miraculis coruscare, quos Ysaias
propheta longe ante intuens ait: Qui sunt
isti qui ut nubes volant et quasi columbe
ad fenestras suas? Quia igitur vir iste prophetico
spiritu plenus erat, in hac locutione sua ad
laudem dei initia nascentis ecclesie descri-
bit et ordinem studii eius ordinet, ab apostolorum pre-
dicatione narrare qui [illegible] super
indignis [illegible] plana et capitalia non sum-
ma atque ardua predicare. Nam si sciant sancti
que hic aque nomine designantur ut ha-
bebant corde ita ore funderent in me-
sitate eius auditores suos opprimeret
potius quam rigaret. Unde et religata mensu-
ratis scientia ut non pariter deorsum erum-
pet auditores suos distillatione sua
nutriens nubes illa loquebatur dicens: Non
potui vobis loqui quasi spiritualibus sed quasi
carnalibus tamquam parvulis in Christo lac vobis
potum dedi non escam. Omnis enim fere
potuisset si raptus ad tertium celum raptus
in paradiso etiam archana verba audiens
que dici hominibus non licet tamen in mensura
sumpte scientie sinus aperiret ante minoris
virtute auditoribus opprimeret sed ea que
visa et clarius? poterat in qualitate [illegible]
lingua sufficere exprimere in nimietatem ag-

hinc in mysteriis enarrasset ut non audi-
tores rudes non immoderate scientie
moderata distillatione predicationis di-
stillatione foveantur. Ligat deus aquas
in nubibus ut non erumpant pariter deorsum
quia doctorum predicationem temperat ne au-
ditorum infirmitas dictorum rore inde
convalescat. Ecce enim in evangelio inscripta
te narratur cum descendisset ipse in
navem Petri et rogaret ut a terra redu-
ceret pusillum et ita sedens predicabat tur-
bis per navem. Quid aliud quam
in ista Petro ecclesia designatur? Redu-
ut deus turbis confluentibus predicaret ec-
clesia paululum reduci iubet quatenus in
alta duci et tamen a terra penitus remo-
ti perfecto significans predicatores suos
in mentibus debere plebis nec alta nimis
celestibus nec tamen terrena predicare. Aque
itaque ligantur in nubibus quia predicator sanctus
infirmorum mentibus loquens quanta sentire
valet docere prohibetur. Nam ple-
que si auditorum cor verbi immensitate
rumpitur lingua doctoris indiscrete
pena mulctatur. Unde scriptum est: Si quis
aperuerit cisternam et foderit et operi-
eam tenderit bos vel asinus in ea dominus
cisterne reddet pretium iumentorum. Quid enim
est aperire cisternam nisi intellectum va-
ciare scripture archana penetrare? quod
ante per bonum et ratione et in ... vindicatum in
divinum animal nisi fidelis quisque vel in-
fidelis accipitur? Qui ergo cisternam fo-
dit et operit ne illuc asinus vel bos in-
cidat qui in sacro eloquio iam alta in-
telligit sublimes sensus coram non ca-
pientibus per silentium tegit ne per scandalum
mentem aut fidelem parvuli aut in-
fidelem qui credere potuisset interimat.
Commoret enim innumeros? deus per quem
quia illud sic admisisse convincit
ad agendam penitentiam reus tenetur. Cavenda
itaque est cisterna quia coram
parvulis mentibus tegendum est altitu-
dine ne unde cor doctoris ad alta
tollitur inde infirmitas auditoris
ad yma dilabatur. Dicitur igitur: Qui
ligat in nubibus ne non pariter erumpant
deorsum. Pariter autem aque erumpe-
rent si tota infirmis auditoribus qui
sciunt ex ore loquentis enarrarent
simul se omnis plenitudo predicatio-
nis effunderet et nil sibi supplicatius
reservaret. Unde quippe et ne
predicare audientium modum considerans?
esset ipse predicatio eum auditoribus suis
tremens necesse. Sic quippe agere
unusquisque predicator debet sed eum illi
dimittit agitur nequaquam
tue? que sentit infirmis [illegible]

Terra divina sancte ecclesie fructuum

d

Psalmus 18.
Aqua significat scientiam nubes significant praedicatores verbi dei

12 capitulum
a

Ysaie 60
Apostoli per nubes significantur initium ecclesie predicatores ut auditoribus congruebat

b

1 Cor. 3.

d

e

f

13 capitulum
a

quia et quousque ipse carne mortalitatis
infirmus est ea que supra se eterna
non sentit. Perdicere ergo in diebus nostris
deum quantum agnoscit quia et ipse de super-
nis misteriis cognoscere non valet
quanta sunt. Hinc est enim quod paulus
apostolus postquam misteriis celestibus interfuit
hunc dicit: Videmus nunc per speculum et
in enigmate; tunc autem facie ad faciem.
Cum videlicet totumque subdidit et subiungitur:
Qui tenet vultum solii sui et expandit
super illud nebulam suam. Solii
quis eius vultus tenetur quia a nobis in hac
vita regni eius gloria non quanta maneat
secum liceat agnoscitur. Super quod recte
expandit nebula dicitur. Quia sicuti est
illa celestis regni gloria non videtur. Corpus
quod corrumpitur aggravat animam et deprimit
terrena inhabitatio sensum multa cogi-
tantem. Adnubendum ergo nebula
aspergitur quia ipsa mentis ignorantie
nube i. obscuritate caligamus. Unde
et per prophetam dicitur: Caligo subpedibus
eius et ascendit super cherubyn et vola-
vit super pennas ventorum. Et posuit
tenebras latibulum suum. Caligo namque
subpedibus eius quia non ea claritate ab in-
ferioribus cernitur qua in superioribus do-
minatur. Ascendit autem super cherubyn
et volavit. Cherubyn quippe plenitudo
scientie dicitur. Unde super plenitudinem
scientie ascendisse perhibetur et volasse
quia maiestatem eius in consistendo nulla
scientia comprehendere. Volavit quia
longe in altum ab intellectu nostro se
rapuit. Volavit super pennas ventorum
quia scientiam transcendit animarum. Qui posuit
tenebras latibulum suum quia dum cali-
gine infirmitatis obscuramur peregrina-
tionem nostram nobis abscondit ne ante
in eterna et intima claritate vide-
atur. Hinc ei et in canticis canticorum sponsa
dicitur: Fuge dilecte mi fuge. Fugit nos
dominus quotiens mentis nostre id quod
cognitum volumus non occurrit. Fugit
nos dominus cum id quod volumus in me-
moria non tenemus. Sancta ergo ecclesia
post eius mortem ac resurrectionem domini
ascensionem descripsit clamat ei prophe-
tico plena spiritu: fuge dilecte mi fu-
ge. Ac si diceret: Tu qui ex carne com-
prehensibilis factus es, ex divinitate tua in-
telligentiam nostri sensus excede et
te ipso nobis incomprehensibilis permane.
Tenetur ergo vultus solii sui qui maiestatis
sue potentiam mortalibus abscondit.
Sed si eius solium angelicas virtutes ac-
cipimus, ipsis quippe velud sedi re-
sidens, sui nobis vultum solii tenet
et quamdiu in hac mortali carne sub-
sistimus, que quanta sunt illa angelorum mi-
nisteria non videmus. Expandit super id ne-
bulam suam quia procul dubio et cor nostrum ad
tendendum sublevat et tamen occulta moderatione
agitur ut ipsa requisitionis in infestatione
reprimatur. Hinc scriptum est: Dedit abyssus vocem
suam ab altitudine fantasie sue. Excla-
mare enim mentis humana in admiratione
compellitur dum altitudinem considerationis in
requisitionibus suis eo ipso quo latius ex-
tendit angustiatur. Vel certe quia solium dei nos
ipsi sumus vultum solii sui non in intimo tenere
de dum scientia progredi ad alteriora perhibetur.
Super quod solium suum nebulam suam aspergere
dicitur quia invisibilis manens occulta super nos
iudicia exercet ut et fiat in nobis quod
videre possimus et tamen origo facti lateat
in abditis, ut tunc fiat nescire debeamus.
Hinc et apte subditur: Terminum circumdedit aquis
usque dum finiantur lux et tenebre. Certa plerumque
quia in sacro eloquio ut supra diximus aquarum
nomine scientia designatur. Aquas dominus termino
circumdat quia humani generis scientia moderatur ne
quousque vicissitudines alternantium temporum
transeant perfecte ad agnitionem claritatis in-
time non pertingat. Hinc enim nobis lucis nomine iustos
accipimus, tenebrarum vero appellatione pecca-
tores. Hinc et paulus dicit: Eratis aliquando tenebre nunc
autem lux in domino. Hoc ipsum quod diximus
sentire nil obstat quia perfecta ~~[illegible]~~
scientia nunc tenetur quousque cursus iustorum
finiatur. Et quia minorum nos et carnales po-
pulos superna nescire scimus, vir in eius cel-
situdine potentie admiratione se erigit et
quam ipsam quoque angelorum predicatorumque hominum
scientiam transcat innuens. Columpne celi
contremiscunt et pavent ad nutum eius. Quid
aliud columpnas celi quam vel sanctos angelos
vel summos ecclesie predicatores appellat.
Super quos in ecclesiis crescens universa
spiritualis fabrice structura surrexit. Sicut
alias scriptum sanctam ecclesiam testatur. Qui vicerit faci-
am illum columpnam in templo meo. Illa quippe
in dei opere recta intentione firmatur. Colum-
na in structura fabrice spiritualis erigetur
ut in hoc templo quod et ecclesia ponitur uti-
litati sit et decori. Hos nos columpnas celi
Job quos apostolus columpnas ecclesie vocat dicens
Petrus et Jacobus et Johannes qui videbantur
columpne esse ecclesie dextras mihi dederunt.
Possumus etiam columpnas celi et ipsas ec-
clesias non incongrue accipere que in hac
una catholicam faciunt toto terrarum orbe
diffusam. Hinc et Johannes apostolus septem ecclesiis
scribit, ut una catholicam septiformis
gratie spiritu plenam designaret. Et de domino no-
vimus dixisse Salomonem: Sapientia edificavit sibi
domum excidit columpnas septem. Qui ne
se de septem ecclesiis dixisse innotesceret
sacramenti ipsa diligenter inseruit.

Marginalia: 1 Cor. 13 — Ad ephe. 5. — Etiam perfecta nulli datur in patria — Angeli et summi predicatores dicuntur columpne — Apoc. 3. — Ad Gal. 2. — Apoc. 1. — Prov. 9. — Colume 1

Ibidem

Deus sacerdos columpnas posuit mensam

Immolavit victimas miscuit vinum et proposuit mensam, misit ancillas suas ut vocarent ad arcem et menia civitatis: Si quis est parvulus veniat ad me. Immolavit enim dominus victimas seipsum immolando, id est offerendo pro nobis. Miscuit vinum, id est preceptorum suorum poculum incarnatione, historica et intelligentia spiritali temperans. Unde et alias scriptum est: Calix in manu domini vini meri plenus mixto. Et proposuit mensam, id est scripturam sacram, que fessos ab honoribus suis ad se venientes et pane verbi reficit et confortat. Adversarios suos refectione nos roborat. Unde alias ait ecclesia dicens: Parasti in conspectu meo mensam adversus eos qui tribulant me. Misit ancillas suas, apostolorum videlicet animas in ipso initio infirmas, ut vocarent ad arcem et menia civitatis, quia divinum menia vitam denuntiaverunt ad alta menia superne civitatis nos levant. Omni profecto menia in summis sedes extendunt. Unde adhuc addit sapientia subdens: Si quis est parvulus veniat ad me. Ac si aperte dicat: Quisquis se apud se magnum estimat aditum sibimet ascensus angustat. Quanto autem ad me citius pervenit, quanto verius quisque apud se veraciter humiliat.

pu 9.

Sed quantalibet quisque virtute proficiat, qualibet scientia excrescat, penetrare non sufficit quomodo nos modo immense moderator regit. Dicitur enim: Columpne celi contremiscunt et pavent ad nutum eius, quia implere que nequit ipsi perveniunt ad virtutem eius celsitudinem prevalent. Qui eius dum voluntatem primam denuntiatores videt, quasi sicut superius divinum desiderant [illegible] quamvis nil obstat intuitu, quia ipse quid videt celestium que stat sine cessatione conspicitur in ipsa sua contemplatione contremiscunt. Sed iste eorum tremor ne penalis sit non timoris et sed admirationis. Intulit vero ordine ut salutem narrat dicens: In fortitudine illius repente maria congregata sunt et prudentia eius percussit superbum.

Angeli tremunt admirando magnitudinem dei

Maris significat terrena corda

In capitulo [illegible]

Quid aliud maris nomine quam prius seculum designatur, in quo corda hominum terrena que tenentur diversis cogitationum fluctibus intumescunt, quia elatione superbie tumescunt, dum alterna inundatione se impetunt, quasi adversantes sibi unde collidunt. Sed in fortitudine illius maria congregata sunt, quia incarnato domino discordantia secularium corda concordie tenentur. Nam petrus in mari ablatus, quia minus verbi predicatoribus [illegible] tumida secularium audientium corda subiecta sunt, et in eius signum mansuetudinem significaverat cum procellosi maris aquas domini pedibus pressa timore calcata. Sed de eius nomine [illegible] sic dicitur: Et prudentia eius percussit superbum. Cunctis huius superbus aliquis apparuit nisi ille qui dixit: Ascendam super altitudinem nubium similis ero

Petrus ablatus super aquas

ubi [illegible]

altissimo. Et de quo more dominus dicit quia super eum non est in terra potestas que [illegible] et ipse est rex super omnes filios superbie. De quo etiam sine humilitate [illegible] propheticus concordat: Tu humiliasti sicut vulneratum superbum. Sed quamvis simplici in deo divinitati non sit aliud esse et aliud sapere, nec aliud sapere et aliud fortem esse, quippe quia ipsa fortitudo que sapientia, et ipsa sapientia que divinitas est, vigilanter tamen intuendum puto cur vir iste prophetico spiritu plenus superbum diabolum prudentia dei mallet dicere quam fortitudine eius percussum. Non enim ait fortitudo sed prudentia eius percussit superbum. Sed quia [illegible] sicut deo et iustitia, namque simplicitas dei fortitudo sapientia sit, dominus tamen diabolum ad faciem spectat non virtute sed ratione superavit. Ipse namque diabolus in illa nos primi parentis radice supplantans subiecit, sua quidem iniuste tenuit hominem qui libero arbitrio conditus ei iniusta suadenti consensit. Vitam namque conditus in libertate proprie voluntatis, sponte sua factus est debitor mortis. Delenda ergo erat talis culpa, sed nisi per sacrificium deleri non poterat. Querendum itaque erat sacrificium, sed quale sacrificium poterat pro absolvendis hominibus inveniri? Neque enim iustum fuit ut pro rationali homine brutorum animalium victime cederent. Unde ait apostolus: Necesse est ergo exemplaria celestium his mundari, ipsa autem celestia melioribus hostiis quam istis. Ergo si bruta animalia pro rationali homine digne victime non fuerunt, requirendus erat homo qui pro hominibus offerri debuisset, ut pro rationali parte rationalis hostia mactaretur. Sed quid quod homo sine peccato inveniri non poterat, et oblata pro nobis hostia quando nos a peccato mundare potuisset si ipsa contagione peccati non careret? Quippe hostia maculatos mundare non posset. Ergo ut rationalis esset hostia homo fuerat offerendus; ut vero a culpis mundaret homo et sine peccato. Sed quis esset sine peccato si ex peccati commixtione descenderet? Proinde venit propter nos in uterum virginis filius dei, ibi pro nobis factus est homo. Sumpta est ab illo natura, non culpa. Fecit pro nobis sacrificium, corpus suum exhibuit pro peccatoribus victimam sine peccato, que et humanitate mori et iustitia mundare potuisset. Hunc ergo cum post baptisma videret antiquus hostis, mox temptationibus impetit et per diversos aditus ad animi notitiam eius molitus irrumpere victus est. Sed quia ipsa mox inexpugnabili mentis eius integritate prostratus est, et quia ad interiora eius non valuit, ad eius se exteriora convertit, ut quem mentis virtute victus est

que decepta temptatione non valuit carnis saltem videretur morte superare. Pervenit ad nos deus et promissum est in illud qui ex nobis mortalibus mediator accepit. Ac deus ubi potuit aliquid facere vel excipere demeritis et unde exterius accepit separatam divine naturis contradicentem inde interior per mortem eius qui nos tenebat causa superatus namque interius causa et victus deum cum vincit exterius. Et qui nos iure debitores mortis tenuit iure in nobis ius mortis amisit quia persuasores suos eius carnem primitus appetiit in qua nil culpe debito invenit. Dominus quippe pro nobis mortem solvit indebitam ut nobis mors debita non noceret. Tunc itaque deum et prudentia eius peremit superbum quia antiquus hostis per retensum presumptionis sue etiam perdidit quem iure persuasionis lege possedit et dum audacter eum inquirit nil sibi competebat appetit iure illum quem sibi iuste tenebat amisit. Providentia itaque non virtute perdidit quia dum ad temptandum deum solvit ab hoc possidendo relinquitur ut inde eum qui subiectus erat perderet. Unde illo qui supra ipsum et congredi supposuit. Quisquis ante carnem dudum que predicatores eius venerunt gloria sit secuta narratur cum subditur: Spiritus eius ornavit celos. Quos celos nisi eos de quibus scriptum est: Celi enarrant gloriam dei. Quos tunc ornavit spiritus nisi replevit cum fuerit celestis dudum. Cum factus esset repente de celo sonus tamquam advenientis spiritus vehementis et replevit totam domum ubi erant sedentes et apparuerunt illis dispertite lingue tamquam ignis seditque supra singulos eorum et repleti sunt omnes spiritu sancto et ceperunt loqui variis linguis prout spiritus sanctus dabat eloqui illis. Ecce quod accepimus ornamenta virtutis eius in mensa ante possedat fecerunt tunc dum ille celorum id est apostolorum primus ante acceptam gratiam spiritus contemnens mori timuit vitam negavit quia non tormentis non afflictionibus non terribili percussione sed unius mancipii sola et interrogatione perculsus est. Et qui inde mancipium te servus fortior credibile demonstraret ancilla et nesciente temptatur negat et talis servus infirmitas et ostium sine electione vilescit non ab ancilla tantum sed ab hostiaria ancilla et requisitus. Ecce tanta vilis ad temptandum persona requisita est ut aperte proderetur quanta enim timor infirmitas possideret qui ad unam vocem hostiarie ancille subsisteret. Ecce nunc hic paulo ante timidus natus post adventum spiritus sancti extiterit iudicatus. Certe lucet testante dudum

contra sacerdotes ac principes quanta auctoritate dominum predicavit. Nam cum facto miraculo questio esset exorta et sacerdotes principes ac seniores sederent et apostolorum presentationem cum ererent eos in medio statuentes in qua virtute miracula facerent percontati tunc omnibus repletus spiritu sancto Petrus dixit: Principes populi et seniores si nos hodie diiudicamur in benefacto hominis infirmi in quo iste salvus factus est notum sit omnibus vobis et omni plebi Israel quia in nomine Ihesu Christi Nazareni quem vos crucifixistis quem deus suscitavit a mortuis in hoc iste astat coram vobis salvus. Cumque ergo hic sine persequentium exercent eos scilicet sacerdotes ac principes Ihesum predicare prohibebant contraria principium quanta auctoritate Petrus contravenerit indicatur cum protinus subditur: Petrus non et apostoli dixerunt obedire oportet deo magis quam hominibus. Et cum auctoritatis predicationem resistentium precepta non premerent ad flagella pervenitur. Nam subditur: Tunc principes sacerdotum cesis denuntiaverunt ne loquerentur in nomine Ihesu et dimiserunt eos. Et quia virtute apostolorum nec flagella premere valuerunt patenter ostenditur cum protinus subinfertur: Et illi quidem ibant gaudentes a conspectu consilii quoniam digni habiti sunt pro nomine Ihesu contumelias pati. Ecce per flagella gaudia qui agentur inducuntur. Omni autem die in templo et circa domos non cessabant docentes et evangelizantes Christum Ihesum. Ecce ille Petrus paulo ante timidus iam locutus linguis ... miraculi in fidelitate sacerdotum ac principum libera voce increpat. Ad predicandum Ihesum ex auctoritate ceteris prestatur ut in nomine Ihesu loqui debeat verberibus prohibetur nec tamen compescitur. Accipit flagella nec tamen quia paulo ante verba timuerat. Ecce qui ancille voces requisitus expavit voces principum cesus premit. Ecce enim iam spiritus virtute solidatus quasi inde altitudines libertatis alte despiciebat ut in imo esse cerneret quidquid contra eum ferocitatis gentium altum tumebat. Hec sunt ornamenta celorum hec sunt dona spiritus que diversis manifestata virtutibus splendent. Quas dispensationis nunc diversitas paulus annumerat dicens: Alii quidem per spiritum datur sermo sapientie alii autem sermo scientie secundum eundem spiritum alii fides in eodem spiritu alii gratia sanitatum in uno spiritu alii operatio virtutum alii prophetia alii discretio spirituum alii genera linguarum alii interpretatio sermonum. Quemque mox generali diffinitione concludens ait: Hec autem omnia operatur unus atque idem spiritus dividens singulis prout vult. De hinc etiam celi spe dantur e verbo domini celi firmati sunt. Et de his quoque ornamentis spiritus dicitur: Et spiritu oris eius omnis virtus eorum. Tunc itaque di-

Act 4

Petrus laudatur

Cor 13

De codice predicatorum quorum vita cum voce concordat

Spūs eius ornauit celos. q(uo)s p(re)dicatores
sanctos nisi p(ro)missa paracliti dona p(re)parent
nullo fortitudinis decore claruissent. Et
q(ui)a s(an)c(t)is ap(osto)lis ueniente gr(ati)a decoratis uite p(re)
dicatio cont(ra) infideliu(m) corda conualuit. et
antiqu(us) host(is) obsessas infideliu(m) mentes
p(re)dicatoru(m) uocib(us) expulsus dereliquit. post or
namenta celor(um) apte subdit(ur). Et obstetri
cante manu eius eductus est coluber tor
tuosus. Q(ui)s en(im) coluber appellat(ur) nisi
h(ost)is antiqu(us) et lubricus et tortuosus. qui
decipiendo ho(m)i(n)em colubri ore locutus est.
De quo p(er) p(ro)ph(et)am d(icitu)r leuiathan s(er)pentem uec
tem tortuosum. qui ideo loq(ui) ore s(er)pen
tis p(er)missus est. ut ex ipso uase eius h(om)o agnos
ceret qualis esset qui intus instigaret. Serpens
quippe non solu(m) tortuosus s(ed) et(iam) lubricus
et c(on)tra q(ui)a uerit(atis) rectitudine non stetit
tortuosum. at in mente q(ui)a non suggestio
nis eius fronte si non resistat(ur) repente tot(us)
ad interiora cordis d(omi)n(u)m non sentit(ur) illabit(ur).
Uerba ad ho(m)i(n)em parat lubrica fecit. Etsi in
non solu(m) colubri corda sunt iniq(uo)r(um) que
q(ui)a ad sinist(ra) p(er)uersa tenet q(uo)d i(n) cor(um) (con)sultatione
regnauit. Et obstetricante manu d(omi)ni tor
tuosus coluber d(e) p(er)uersis mentib(us) expulsus
et q(ui)a d(omi)n(u)m nob(is) diuina gr(ati)a medet(ur) sequi
nos tenuerat antiq(ui) h(ost)is a nob(is) eiciat(ur)
sicut i(n) carnatam ueritas dicit. Nunc princeps
mundi hui(us) eiciet(ur) foras. Quia uide(licet) scos
ho(m)i(n)es non tenendo possedit s(ed) repetendo p(er)
sequitur. Nam q(ui)a non intus in mundo reg
nat q(ui)a eos extrinsec(us) pugnat. et q(ui)a intus
d(omi)n(u)m p(er)didit bella mouit foras. Ille n(amque)
d(e) carnalibus ho(m)i(n)um cordib(us) expulit q(uo)d
p(er) ho(m)i(n)es ad incarnationem uenit. Dum q(ue)
corda infideliu(m) tenuit q(ui)a manu ad hu
mana sp(irit)u(m) misit. Unde p(er) p(ro)ph(et)am d(icitu)r
Delectabitur ablactatus infans sup(er) foramine
aspidis et in cauerna reguli qui ablactatus
fuerit manu(m) sua(m) mittet. Non nocebunt
et non occident in uniu(er)so monte s(an)c(t)o meo. Ut
namq(ue) infante ablactate nil a(l)i(ud) q(ui)a ablac
tati sunt nisi d(omi)n(u)m appellat. Quid non forami
n(e) aspidis nil cauernis reguli n(isi) corda signant
iniquor(um) q(ui)a antiquus h(ost)is dum ceteris se in
cor(um) (con)sensu (con)stituit q(ui)a in foramine p(ro)ho
colubri tortuosissimus aspidis colligendo
glomerat(ur) que et aspidis nomine appel
lat(ur) occulte serpentem et reguli apte sci
entem. Manu(m) g(rati)o sua d(omi)n(u)s in foramine
reguli et aspidis misit q(uo)n(iam) iniq(uo)r(um) cor
da diuina potestate tenuit et comp(re)hensu(m)
eum de aspidem ul(tra) regulum i(n) captiuum
p(er)duxit. Uam(?) ut nec in monte s(an)c(t)o eius q(ui)
ecclesia et electis fidelib(us) non noceat. Hinc
namq(ue) in canticis canticor(um) sponsus uoce
d(icitu)r Coronaberis de capite amana de uertice
sanir et hermon de cubilib(us) leonu(m). Quid
eni(m) leonu(m) nomine q(ui)a demonia signat(ur)

que ira cont(ra) nos acerrime deseuiunt(?)
insinuant(ur). Et q(ui)a p(re)dicatores ad fidem
uocati s(un)t quor(um) quonda(m) corda leonu(m)
cubilia fuere. Dum inuasisse d(omi)n(u)s mortu(orum)
cor(um) confessione credit(ur) quasi de leo
nu(m) cubilib(us) coronat(ur). Hoc namq(ue) de qu(a)
uictorie corona et leones g(ra)t(ia) ei fideles
coronam offerunt quotiens sine fexisse
morte et resurrectione confitent(ur). Uel
g(rati)o de suis cubilib(us) expellit(ur) obstetricante
manu d(omi)ni tortuosus coluber maximu(m)
quas tenuerat (con)stare p(ro)hibet(ur). Nam
uictus a fideliu(m) cordib(us) exiit q(ui)a in sup(er)
ante ea exc(e)perat ip(s)i(us) di(e) regnauit. Et
imp(er)ante brembus(?) suis fit(?) uir d(e)
ne(us) diuina ordinem recolit pondus
impressit. Unde eius meditator s(ed) poti
admirando narrauit. Et q(ui)a nulla s(ed)
in similit(udine) uenies considerari non pot(est) cu(m)
quanto terrore uenturus est i(n) maiestate
sue fortitudinis appareat. Ordo p(ri)m(o)
aduentus illius pensari et conspiratum
potuit inq(uantu)m ad redemptionem carnal(ium)
ueniens diminuit sue magnitudinis an
nalib(us) ocul(is) temptaui(t). Secundus non ei(us)
celsitudinis terrore ferat cu(m) s(ed)i ad
ueniens potentia pugnem extis in
p(er)cae sue maiestate ostenderit. Si(c)
uir sanctus aduentu illius narrat p(ri)
s(ed) lassatur dicens. Ecce h(ec) ex p(ar)te dicta
s(un)t uiar(um) eius. Et cu(m) uix paruam stillam
s(er)monis eius audierimus. quis pote(rit)
tonitruum eius intueri. Unde h(ic) loco
ar(um) nomine nisi actiones d(omi)ni app(el)
lant(ur). Unde p(er) p(ro)ph(et)am d(e)o d(icitu)r. Ecce ego en(im) s(ed) u(ia)
mee s(un)t uie u(est)re. Aduentu g(rati)o d(omi)n(u)m
narrat(ur) uias dei ex p(ar)te retulerat
q(ui)a eius actio alia sunt q(ui)a nos ad
alia q(ui)a redemit. Ecce iterum q(ui)a d(e) d(omi)ni
natione narrauit extremi iudicij
paratione longius ait. Et h(ec) ex p(ar)te d(icta)
s(un)t uiar(um) eius. Cu(m) et paruam stillam sum(us)
eius audiat q(ui)a ea q(ui)a alta cogi(tan)t(ur) tribule
hac uita posita de eius (con)sideratione a(d)
nostrum(?) existimat(ur) s(ed) tor(um) celesti
relicto temnis ad nos guttam simpli
citer(?) emanat. Et quis poterit
tonitru(m) magnitudinis intueri. De si(c)
p(re)te dicat(ur). Cui similit(er) eius admirando
uix ferimus sonor(um) atq(ue) terribile m(a)
iestat(is) aduentu q(ui)a de tonitruo(?)
iamq(ue) s(ed) tonitru(m) aduentus illius e(st)
quod p(ro)pheta insinuat d(icens). Deus manifeste
ueniet deus n(oste)r et non silebit. Ignis
in (con)spectu eius ardebit et in circuitu eius te(m)
pestas ualida. Hinc sophonias p(ro)ph(et)a
insinuat d(icens). Iuxta est dies d(omi)ni magn(us)
iuxta et uelox nimis. Uox diei d(omi)ni a(m)a
ra tribulabit(ur) ibi fortis. Dies illa dies
ire dies tribulationis et angustie. Dies

calamitatis et miserie dies tenebrarum
et caliginis dies nebule et turbinis dies
tube et clangoris. Terrore quoque districti exa-
minis quem Sophonias tubam vocat beatus Iob
tonitruum attestatur. quem Ioel quoque con-
siderans ait. Conturbentur omnes habitatores
terre quia venit dies domini quia prope est dies
tenebrarum et caliginis dies nubis et tur-
binis. Magnus enim dies domini et terribilis valde
et quis sustinebit eum. Et quia incom-
prehensibilis sit certe inconsiderabilis eius mag-
nitudo quam scilicet in visione advenientis est
~~sustinere~~ tunc perdimus. Et primi. Dictorum
pondera sollicita consideratione pensemus
terre ne nos amore redimeret dominus
mori venit et despectum ire tremens peccatis
in suo corpore patitur. Cum prius quam advo-
catus ... premonitur teneri contra illius
alapis cedi se pertulit. Certe adorari pro
nos venire probra consensit et tamen proxima
se teneri permittens persecutores suos re-
misisse. Dominus Certe querentibus Quem queritis
dicentes dominum Iesum nazarenum. Verbum
cum repente diceret Ego sum. Voce per-
fectus mitissime responsionis cadere et ar-
matos persecutores suos prius in terram
prostravit. Quid ergo facturus est cum iudicaturus
venerit qui una voce hostes suos per-
culit et tamen iudicandus venit. Et illud iu-
dicium quod in mortali exercet qui in una voce
non potuit ferri morientis Terminus eius
ira tollet ... et ipsa mansuetudo non
potuerat tolerari. Considerare ergo vir sanctus
et dicere tamen vix pro sua similitudine sermonem
eius audiemus quis poterit tonitruum mag-
nitudinis illius intueri. Explicit liber x...
Incipit decimus octavus

Lectiones misticeo eloquio
sic nonnulla mistica desc-
ribimus ut tamen mixta narra-
tionem hystoricam prolata
videamus. Et sepe dicta talia in eadem
hystoricam narratione permixta sunt
per que superficies hystorie tacita rursus
Sed ut dum nichil resonat aliud in eis
inquirere lectorem cogunt. Huius enim
dicta que aperta credimus cum mereremur
qua obscuris invenimus quibusdam
semitis proingimus ut ad alia aliqua lucis
intelligenda vigilemus et obscuris prola-
ta sentiamus ea etiam que aperta dicta
perturbamus. ~~Cum~~ ergo beatus Iob de sinceritate
dei et magnitudine eternitatis loquitur
eiusdem verbi prius subinferet. Ad-
didit quoque Iob assumens parabolam suam
et ait. Et nos ipso verbum audientes huius
sanctissimi viri perfecta dicta que im-
perfecte sunt prolata dominum parabola in simili-
tudine narrationis assumpta abeo qui ineffabil
misterii prophetiam vel similitudinem

Lectiones. Absit enim ut hoc loco parabola illud
mistice organum sentiamus. Hoc enim fas est
credere quod in afflictione penarum inimicis
veritas temptamur et persequimur sua. ~~Virtus dicitur~~ quasi
enim in hystoria in potentia narrationis et Nota
tamen non parabolam contentam ipso loquente
iam divinus ut inpreta textu tamen eius
verba pensemus. Videamus itaque similitudine
tractanda sit que figurate etiam
describitur et imposito quidem loco exor-
dio dicta ~~capite~~ prolata sunt. Et subinnectitur ob-
scurioribus implicantur. Nam plenam sol-
licitatione inchoat. sed verba sua premissis
semper gravida narratione confirmat. Sequitur
ait. Vivit deus qui abstulit iudicium meum
et omnipotens qui ad amaritudinem adduxit animam
meam. Certe cunctis innuitur verbis beatus Iob et sua
narrat et ecclesie sancte typum afflicte signi-
ficat. Singulis aperte insidentium persecutorum prece
mittitur et persecutionis amaritudine perturbatur.
Duobus namque modis temptari etiam
ab adversariis solet ut vel persecutionum
verbis patiatur aut gladiis. Sed tamen non etiam
sinnope fieret patiatur et sapientiam studiis sed
exercetur eius sapientia cum temptatione. Verbi exer-
cetur eius patientia cum temptatur gladiis. Sic
non de ea persecutione loquitur in qua non
gladiis sed falsis assertionibus lacessit. Mul-
tos enim novimus qui cum in hac vita aliqua
adversa patiuntur deum esse non credunt
nonnulli non esse deum estimant sed res huma-
nas minime curare. De illis quippe psalmista
dicit. Dixit insipiens in corde suo non est deus.
Isti non aperte se dicunt. Certe non sciat deus et si
est sua in celestia. Et rursum Et dixerunt
non videbit dominus nec intelliget deus Iacob. Vir ergo
iste sancte ecclesie typum gestans inter af-
flictionis sue amaritudinem constitutus
contra utrosque tunc dicit. Nam contra quod vivit
hic mortem non hic ut deum esse fateretur
ait Vivit deus. Ut non enim res humanas
curare perhibet subdidit Cum abstulit iu-
dicium meum et omnipotens qui ad amaritudinem
adduxit animam meam. Ista enim que patitur
non casu se perpeti sed deo omnia disponente
testatur ut temperaturum suo amaritudinis
sue percipiat deus sed auctori. Sicut na-
que quia dyabolus licet afflictionis instat sed appe-
tit tamen sed ab auctore suo perficit non acci-
pit ad temptationis actum voluntatis
convalescit. ~~Quia~~ deus omnis voluntas dyaboli
iniusta est et tamen permittendo omnis potestas sic
iusta. Ipse enim temptare quoslibet iniuste
appetit sed eos qui temptandi sunt et prius
temptandi sunt non nisi temptari deus
iuste permittit. ~~Unde~~ etiam in libro regum
de dyabolo scriptum est Spiritus domini malus
invadebat in Saul. Ubi iuste queritur si
domini cur malus si malus cur domini dicatur.
Sed duobus his verbis comprehensa est et po-

Ezech. 22
Certa temptationis vel verbo vel gladio inter
... vel gladio inter ... propria gubernacula
Nota quod omnis voluntas
dyaboli iniusta est et tamen per-
mittente deo omnis potestas iusta
1 Reg. 16.

No(ta) q(uod) q(uo)z(?) et ... de sp(irit)u q(uod)o p(otes)t dici sp(iritu)s d(e) bonus et malus

testatus iusta iudicia et nolitus iniusta ua(?)
ipse dicat, p(ro)c(ul) d(u)b(io) malus p(er)niquissima vo
luntatem et ipsum spiritum partem(?) iniquis
sima peracerem. Un(de) et dicit Vivit d(omi)n(u)s qui
abstulit iudicium meum et omnipotens qui ad a
maritudinem adduxit animam meam. Quia et si
hostis sevit qui ferire appetat, creator tamen
et qui eum ad aliquid p(re)valere p(er)mittit.
Et quia scius vir ad aliquid innocen
ciam restringit, audiamus quid sese con
stringendo subiungit. Quia donec superest ha-
litus in me et sp(iritu)s Dei in naribus meis
non loquentur labia mea iniquitatem, nec
lingua mea meditabitur mendacium. Quod
prius iniquitatem hoc post modum mendacium
repetens dividit, tam et omne mendacium
iniquitas est, et omnis iniquitas mendacium, q(ui)a
p(ro)fecto ab equitate discrepat quicquid a veri-
tate discordat. Et notandum q(uod) ait loqui et post
modum subdit meditari. Magna distan-
tia est. Nonnumquam enim prius et mendacium medi-
tari quam loqui, nam loqui plerumque medi-
tari et p(re)cipitationis mendacium non studiose
finiatur. Et quis ignoret iniquitatis distan-
tia culpa distingui, verbis p(re)cipitatione aliquid
an studio mentiatur. Et sanctus vir ne p(er)fec-
tionis vitam non studiose se p(ro)hibet n(ec)
p(re)cipitatione mentiri. Summopere autem
omne mendacium q(ui)a(?) homo non in-
qua sic aliquod mendacium genus culpe leui-
oris si quisquam p(re)stando mentiatur. Et quia
scriptum est: Os q(uod) mentitur occidit animam. Et
perdes eos qui loquuntur mendacium. Hoc q(uo)q(ue)
mendacii genus p(er)fecti viri summopere fugiunt,
ne vel vita cuiuslibet per eorum fallaciam defen-
datur, ne sue anime noceant, dum p(re)stare
intendunt carni aliene. Quamquam hoc ipsum pec-
cati genus facillime credimus relaxari.
Nam si quelibet culpa sequitur, solet pia op(er)a-
tione purgari. Quanto magis hec facile ab
stergitur quam mater pietas boni operis ipsa
comitatur. Obstetrices non obstetricum fallaciam
conantur asserere. Hoc mendacii genus non
esse peccatum, maxime q(uod) illis mentientibus scriptum est
q(uod) edificavit eis d(omi)n(u)s domos. In qua
magis recompensatione cognoscitur q(uod) menda-
cii culpa mereatur. Nam benignitatis earum
merces, que eis in eterna potuit vita
retribui, pro admissa culpa mendacii in terrenam
est recompensationem declinata, ut in vita sua
quam mentiendo tueri voluerant ea que
fecerunt bona reciperent et alterius q(uo)q(ue) ex-
pectarent mercedis sue premium non haberent.
Nam et si subtiliter p(er)pendatur, amore vite p(re)-
sentis mentite sunt, non intencione mercedis
sentire p(re)cendo quippe conate sunt in famu-
lata contegere mentiendo sua. Et licet i(n)ter(?)
tamen(?) verum non illa possint talia re-
pensari plurimum tamen ut tale genus mendacii a
p(er)fectis admissum studiosius ubi loco(?) ...

No(ta) de medit(atione) et de ... q(uod) omne mendacium est peccatum

No(ta) q(uod) meditari mendacium gravius(?) p(e)cc(atu)m ...

No(ta) de mendacio benig(nitatis) ... p(er)fecti viri omnino debent vitare mendacium

Sap. i.

De mendacio obstetricum

Argumentum q(uod) p(e)cc(av)erunt mortaliter

q(uod) maior est p(re)mio(?) in novo testamento q(uam) in veteri

(col. b)

mus quamvis mendacium quidam(?) tuen-
de vite ymaginem videatur. Et forsitan
veteri testamento forsitan in moribus ...
pa esse potuit in quo p(ro)fanorum(?) ...
eorum victimas sacrificium non sint vi-
vitatis sed umbras vitalis. Nam in testa-
mento novo propter alcioribus manifesta
p(re)cationem veritatem p(er)ficimus,
institimus et ut sed quedam q(ue) in illo
po(pu)lo umbre vitalis desinierat desi-
tanis(?). Si quis non p(re)testatione veri
vult sibi tueri mendacium q(ui)a minimus
illic quibusdam fortasse noceret, dic-
at(?) ut et rem alienam rapere di-
cit retributionem immutare que infirmus
illic concessa sunt sibi nocere non posse
omnia tunc liqueret quam ad diffusionem
veritatis inste que nos iam significa-
tur sive umbras p(ro) posita in vera tamen
declaratur. Et q(uia) sanctus vir nec loqu-
endo mendacium nec mendacium p(er)pendit, sed
ipsa in prius vitam congruit exequi-
do subiungat. Absit autem ut iustos
vos iudicem donec deficiam non re-
cedam ab innocentia mea. Ab innocen-
tia quippe recederet si bona de malis
estimaret, Salomone attestante qui
ait: Qui iustificat impium et qui con-
dempnat iustum, uterque abhominabi-
lis ante Deum. Sunt namque nonnulli qui
mala facta laudibus efferunt, augen-
que increpare debuerunt. Hinc enim
per prophetam dicitur: Ve qui consuunt pulvil-
los sub omni cubito manus et faciunt
cervicalia sub capite universe etatis. Cer-
vicalia quippe pulvillos ponere ut mollius
quiescant, Quisquis male agenti
adulatur, pulvillum sub capite vel cer-
vice iacentis ponit ut qui corripi ex culpa
debuerat in ea fultus laudibus mollius
quiescat. Hinc rursum scriptum est: Ipse
edificabat parietem, illi autem liniebant
eum luto. Pietatis quippe nomine peccati dure-
cia non significatur. Edificare ergo et pariet(em)
est contra se quempiam obstacula peccati con-
struere, et parietem linire qui pa(ra)t(is)
peccantibus adulantur, ut quod ipsi p(er)ver-
se agentes edificant illi adulantes
quasi nitidum reddunt. Et sanctus
vir sicut mala de bonis non estima-
vit, ita indicare bona de malis recusat.
Dicit: Absit autem ut vos iustos iudi-
cem; donec deficiam non recedam
ab innocentia mea. Ubi et apte subiun-
git: Iustificationem meam quam cepi
tenere non deseram. Cepisset iusti-
ficationem deserere si iniquorum
laude declinaret. Et quia tunc
vere aptius alienis absistimus cum
prius nos affirmis custodimus, tunc d...

Sap(iens?)

lis peccare presumserat tamen se accusans insinuat tum subiungit Neque enim reprehendit me cor meum in omni vita mea. Ac si aperte dicat per nos non debeo ad tumidam presumptionem qui peccare nequaquam formidavi. Dicens non est quod quisque alicuius discordie opere quoties causam audit corde suo reprehendi tantur atque considerandum quia id quod non facere metuatur. Nam iniquus se errasse considerat ipsa se latenter conscientia accusat. Unde iuxta dispensationem dicitur Non confundar cum respexero in omnia mandata tua. Graviter namque unusquisque confunditur cum mandata Dei vel audiendo vel legendo respicit que vivendo contempsit. Hinc etiam Iohannis voce dicitur Si cor nostrum non reprehenderit nos fiduciam habemus ad Deum. Et quidquid petierimus ab eo accipiemus. Ac si diceret Si id quod precipit facimus id quod petimus obtinemus. Valde namque apud Deum utraque sibi invicem coniungitur ut et ordine operatio et operatione fulciatur oratio. Hinc etiam Ieremias ait Scrutemur vias nostras et queramus et revertamur ad Dominum. Levemus corda nostra cum manibus in celum ad Dominum. Vias et cum nostras scrutari et cogitationum intima distinguere. Corda vero cum manibus levat qui orationem suam operibus roborat. Nam quisquis orat sed operari dissimulat cor levat et manus non levat. Et quisquis non operatur et non orat manus levat et cor non levat. Iuxta quod Iob vocem tunc cor fiducia in ordine accipiet cum sibi vite similis nulla contradicit. De qua recte fiducia a sancto viro nunc dicitur Neque enim reprehendit me cor meum in omni vita mea. Ac si aperte dicat Neque quia se commisisse reatum videre. Possumus hoc et aliter intelligere. Qui pacto a corde suo reprehendi se denegavit, se peccasse superius accusavit. Peccatum quod fueram cur o custos hominum cur contrasti me contrarium tibi et factus sum mihimet ipsi gravis. Si insufficere me voluero os meum condempnabit me. Sed sciendum est quod sepe peccata que a iusto vitari possunt, et sunt nonnulla que etiam vitari a iusto non possunt. Quia enim cor in hac corruptibili vita consistens in illicite cogitatione non labitur ut si usque ad consensum fovea non mergatur et tamen ipsa fuit cogitare peccare. Et dum cogitationi resistitur ad defensione sua animus liberatur. Lenis ergo iustorum et si liber est a perverso ope aliquam tamen incurrit in perversam cogitationem. Et in peccatum se labitur quod solum in cogitatione delectatur. Et cum videt sancti viri peccatum flendo reprehendit non sic quia cum reparat quam

per consensum cadat. Recte igitur is qui peccatore se confessus est nequaquam se a suo corde reprehendi confitetur quia etsi qua fortasse illicita cogitando deslinit [illegible] tamen mente examine resistit cogitationem. Sequitur Sit ut impius inimicus meus et adversarius meus quasi iniquus. Usitate eloquio sic est aliquid [illegible] ponitur sed imprecatione. Sit et illud dicimus gladium eius gladium aliquod vindicta aperte dicitur. Sic quoque fiat et quod per affirmationem potius quam per similitudinem dicitur videtur. Inter impium non et iniquum sic distare nonnulli solent quia omnis impius iniquus non tamen omnis iniquus est impius. Impius namque perfidus ponitur id est a pietate alienus religionis. Iniquus vero dicitur qui pravis operibus ab equitate distordet vel si fortasse vane fidei nomine portat. Quia ergo Iob voce typica sancta ecclesia quia alios recte fidei contradictos tollerat impium sentire fatetur inimicum quia non alios subposititum fidei meos possidens impuris operibus patitur iniquitatis sum adversarium detestatur. Sed hanc sub et qui exterius magis ne per sententiam potius sentiamus. Sancta ecclesia eos quos viventes carnaliter inter se tollerat dissimulare impiorum vocat. Sunt quippe ei inimici et qui fideliter fidem affirmant vocibus moribus negant. Et quod enim velut fidelem estimat que ista spectamus, mos positus vite prave actionis impugnat recte dicit Sit ut impius inimicus meus et adversarius meus quasi iniquus. Ac si aperte dicat Amicus etiam fide distrepat quod in veritate ope non concordat. Sequitur Que enim spes est ypocrite si avare rapiat et non liberat Deus animam suam eius ypocrita qui latina lingua simulator dicitur inscius non esse appetit sed videri. Et certo avarus raptor est qui dum inique agens desiderat desertus venerari laudem vite rapit aliene. Studium non ypocrites solum esse ut et qui sic simul innate et hoc quod non sunt esse hominibus innotescunt quatenus mensura sua possidetam rursus et pure se ceteros actionis nomine ordinato refugiunt videri quod sunt tante oculos hominum simplicia quadam innocentie honestate se vestiunt. Unde recte per veritatis voce in redemptoris increpantur dicente Ve vobis ypocrite quia similes facti estis sepulchris dealbatis que foris quidem apparent hominibus speciosa intus vero plena sunt ossibus mortuorum et omni spurcitia. Ita et vos foris quidem apparetis hominibus iusti intus vero pleni estis avaritia et iniquitate. Sed contra omnis veraciter sancti non solum gloriam super modum sumere non appetunt sed etiam hoc ipsum videri refugiunt quod esse meruerunt. Unde ille persecutor egregius victus contra pseudo apostolos lo

Margin notes:

orsu
Ios
ove ...
genz
ego
Ad usq ...
Io. 7.
Iniq' et impius differunt
Inimicus moribus cognitus non voce
Appetitus ypocrite quod dicitur simulator avarus
Mt. 23
C
F
E
T
Capitulum a

2 ad Cor. xij.

quos dum mentes carnales operationis
sue per disciplinae eruditionem nutriret, dum
tot se pericula tolerasse rationabili perscri-
ptione describeret, et post usque ad tertium celum
raptum innumerabilesque in paradyso raptum se esse memo-
raret, ubi tanta agnoscere potuisset
quanta loqui homo non posset, erat de se foris
se admirabiliora locuturus, sed abstinuit a
laude alta consideratione se temperat. Sed

vi capitulum a

parco autem ne quis me existimet supra
id quod videt me aut audit aliquid ex me.
Debebat ergo ad finem dicendi de se aliquid
quod potuit dicere. Sed utrumque egit doctor
egregius, ut et loquendo quod egerat discipulos
instrueret et tacendo se ultra similitudinis
limitem custodiret. Minus namque esset
ingens si de se discipulis tota reticeret.
Et fortasse nimis incautus si de se tota
discipulis reticere prodiret. Sed mirabili-
ter dum et egit utrumque ut loquendo eru-
diret mentem auditorum, tacendo custodi-
ret suam. Tacendi non et cum sancti viri

De districtis laudis

quotiens de se aliqua sequentibus innotescunt
more sui auctoris imitantur. Nam deus
qui nos prohibet ne proprio ore laudemus
per scripturam sacram laudes suas loquitur,
non quod ipse eius indigeat qui perfecte laudibus
nescit. Sed dum sua nobis magnitudinem nar-
rat mentem ad se inspirata sublevat, et

Deus dum sua narrat magnalia ... [illegible]

bona sua loquendo nos edocet que omnino
non agnosceret si de se tacere voluisset.
Ideo et laudes suas indicat ut nulla-
tenus cum audientes cognoscere agnoscen-
tes amore amantes sequi sequentes
adipisci adipiscentes non eius visione
perfrui. Unde per psalmistam ait: Virtutem operum suorum
annunciabit populo suo ut det illis here-
ditatem gentium. Ac si aperte dicat: Ideo
fortitudinem sue operationis insinuat ut
ea qui audierint dominis dilectione. Mo-
rem ergo sui auctoris imitantes sancti
viri nonnumquam de se quedam ut audientes
instruant, non ut ipsi proficiant, manife-
stant. Sed tunc iusti alta se considera-
tione custodiunt ne dum aliquos eter-
na intencione erigunt ipsi inanis la-
udis appetitione mergantur. Ypocrite

Laus ypocrite ... [illegible]

plerumque dicta imitantur ypocrite sed intenti-
onem [?] ignorant quia quod iusta agunt
admirationis [?] ... hoc ipsi faciunt ad ex-
tensionem nominis sui. Unde ait: Vir
ypocrite mentiens nequaquam gloriam fu-
turam appetit sed tempore presentem tenere
[?] ... et spes ypocrite. Gloria dum
presentia diligit futura minime sperat.
Scriptum namque est ... quis quid
sperat, scilicet quia ab ypocrita ad eterna
... [illegible] ...
quiddam [?] ... se [illegible] gloriatur
... culpa perlata et ... pena [illegible]

c

cum premitur subinfertur: Numquid clamorem
eius audiet deus cum venerit super illum an-
gustia? Clamorem eius angustie tempore
non audiet quia tranquillitatis tempore sup-
[?] suis ipse clamorem domini non au-
divit. Scriptum quippe est: Qui avertit

Prov. 28

aurem suam ne audiat legem, oratio eius
erit execrabilis. Bonis itaque viri intuens
quia omnes qui nunc operari recta contem-
nunt extremo se tempore ad precationis verba
convertunt, dicit: Numquid clamorem
eius audiet deus? Cunctis [?] perfectis verbis
vocibus nostri redemptoris obsequimur qui
ait: Novissime veniunt et relique virgi-

Mt. 25

f

nes dicentes: Domine domine aperi nobis. Et
indetur eis: Amen dico vobis, nescio
vos. Quia tanto magna tunc erit se-
veritas quanto nunc maior una per-
rogatur et districtio tunc iudicium non cor-
[?] exercet qui pietatem modo dis-
quibus patienter inpendit. Hinc et
cum propheta ait: Querite dominum dum inve-

Is. 55

niri potest, invocate eum dum prope est. Ecce
eum non videt quippe et tunc videbit

g

et prope non erit. Modo dum in iudicio non
apparet et si queritur invenitur. Nam miro
modo cum in iudicio apparuerit et videri
potest et non potest inveniri. Hinc Salomon
sapientiam referre et sinistram [?] tribulationis
et [?] indicare. Sapientia foris

Pro. 1

predicat in plateis, dat vocem suam,
cuius voce insinuat subditque: Usque quo
parvuli diligitis infantiam et stulti ea que
sibi sunt noxia cupient et imprudentes

vii capitulum a

oderunt scientiam? Convertimini ad correptio-
nem meam. En proferam vobis spiritum meum
et ostendam verba mea. Quibus verbis cum
prosa [?] et dulcedo vocantis videamus
nunc quibus insidiatur modis severitatis
increpant ne insinue quoque se exerce-
at districtio preminente. Quia vocavi et
renuistis, extendi manum me-
am et non fuit qui aspiceret, despexistis
omne consilium meum et increpationes me-
as neglexistis. Dicat iam
qualiter fiat quos adhuc vocationis
renitentes tanta longanimitas susti-

h

net. Ego quoque in interitu vestro ride-
bo et subsannabo cum vobis quod timebatis
advenerit, cum irruerit repentina ca-
lamitas et interitus quasi tempestas in-
gruerit, quando venerit super vos tribulatio
et angustia. Tunc invocabunt me et non
exaudiam, mane consurgent et non in-
venient me. Ecce itaque sapientissimi
Salomonis cuncta de supremo iudicio dili-
genter expressa sunt, quia et prius dulci-
ter vocat et postmodum terribiliter increpat in
adventum inevitabili [?] ... Unde
et dicitur: Numquid clamorem eius audiet

summe caritatis inesse, comitare non posse prius
quam eum amoris scientia preferat de andegr-
tum cordibus sanctorum ubi manu amor sola
...

deus et vane sup illa angustia quem nimium
in omnis ypocrita tue remedium i terrore
non inveniet qui inter tempus cogitur clamor
pavore decernat adhuc preces et subinget
ante poterit in opportunitate dolori eorum
eum trenator rex amore vincit indees
peccatoribus delectatur Esse quis sine
delectatione via inmagis per via ad in infimis
delectat ad summis Et quanto altiori stu-
dio erectae ad summa tanto maiori fa-
stidio torpescit ad infima quanto acri-
tus iacet se tunc ad infima toto tempore
dampnabili surgescit a summis Neque enim
simul et equale amari non potest Unde
Iohannes apostolus sciens icta spiritus amorum
sclaramus spiritus eradicat dicit Nolite di-
ligere mundum neque ea que in mundo sunt Mar
qui subingit quia si quis diligit mun-
dum non est caritas patris in eo Deus si apte
dicit Utique se amores in uno corde non
capiunt ut in eo seges superne caritatis
pullulat in quo illa spine infime dele-
ctationis necant. Atque ipsas extrahat in-
fima delectatione nascentes eminat
privationes et quoniam quod in mundo est con-
cupiscentia carnis et ad gemina oculorum et superbia
vite que non ex patre est sed ex mundo et in mun-
dus transit et concupiscentia eius Delectari ergo
in bonis ypocrita non vult quia in omnis
mentem desidia superna non producit
quam perfecto summe terrem amor premit
de quo apte subditur Et invocabit deum
in omni tempore Tunc quippe deum ypocrita in-
vocat cum hunc trenatorum delectatio
cibo angustat Nam cum in hoc seculo
affectum quesite felicitatis inveniat auc-
torem qui hanc ipsam felicitatem tribuit
non requirit Que vero ut pateremus
ac arte docentium dicitur ut iniunditates
suorum mentibus prius studeat prava
destruere et postmodum recta plantare nec
sunt predicatores sancte plus mala corda non
capiat ~~ad jeremiam~~ dicitur Ecce constitui te su-
per gentes et super regna ut evellas
et destruas et disperdas et edifices et pla-
tes prius ita iubet ut destruat et post-
modum edificet prius ut evellat
et postmodum plantet quia nequaquam recte vi-
tatis fundamentum ponitur nisi prius erroris fa-
brica destruatur Beatus Iob pugna aus
universalitate cetus amicorum suorum dixerit
quod hereticorum verba in die corroborata clamor
inflammata visione destruxit iam doce-
re perhibet ut apte videatur in hiis
que subdit recta plantare in hiis non
que premisit emisisse procursa Ait ...
cebo vos per manum dei que omnipotens deus
habeat ut abscondam Beatus Iob lo-
quens sine ut aliquid significet commendat
sancta etiam doctores magistrum agnoscere expedit

...vitatis abscondit eterna enim manus
dei nostri filius omnia quippe per ipsum facta
sunt per manum dei docere se perhibet eos quos
in sua sapientia remanere fatuos videt. Desi-
~~apte dicat~~ Ego enim aliquid nescio sed
quidquid experientie sentio hoc ex munere
veritatis largitate comprehendo Vos ante
ideo ita non sapitis quia hanc eandem manum
sapientiam non dei manum sed vobismetipsis du-
tis Nam hostes sunt certe si quid veri
aliquid senciunt id propriis viribus tribuunt
et tanto magis se privant superna sapientia
quanto illa quam ex suo ingenio habere putant
noluit Quibus aliquid dicitur ad modicum sum
ut ita quidem aliqua sciant sed ex ipsa
hac scientia obligationes ad penam fiant
Unde apte subditur Ecce vos omnes nostis
et quid sine causa vana loquimini Ser-
vum et servus qui agnovit voluntatem
domini sui et non paravit et non fecit secundum
voluntatem eius plagis vapulabit multis
Qui autem non agnovit et non fecit digna
plagis vapulabit paucis Rursumque scriptum
est Scienti bonum et non facienti peccatum est illi
Ad vincitur quod esse tantum hostes suos
sed etiam perhibet et scire quod sequi debeat
et sequi nolle quia scriptum est de quibus alias
scriptum est descendunt in infernum viventes
Vivi sunt qui sentiunt Mortui itaque qui
non sentiunt prosecutionibus viventes vero
qui sentiunt persecutionibus poni solet Viven-
tes ergo est in infernum descendere scientes
nescientesque peccare Sed Hec est pars ho-
minis impii apud deum et hereditas viole-
torum quam ab omnipotente suscipient etc per istam
partem hereditatem pariter insinuat omni
subiungit Si multiplicati fuerint filii eius in
gladio erunt et nepotes eius non saturabuntur
pane Non absurde impii vocantur
heretici qui perverse suum dogmata ag-
nitione sunt veritatis alieni Quos sequi-
tur verbis etiam violentos appellat quippe
qui sepiute sacre similis ita dogmata
continentes ad intellectum prima conantur
violenter inflectere Violenti quo sunt et si
non rebus hominum certe sensibus Propterea
filii autem violentorum sunt sequaces here-
ticorum qui deum errori consentiunt quasi
errorem predicatione generantur Qui multiplica-
tus in gladio erunt quia quamvis modo
in mensa multitudine impediri liberter
succrescunt venerantur tamen iudicio fina-
lium feriunt Ut per Moysen dominus dicit Gladius
meus devorabit carnes Dei enim gla-
dius carnes comedit quia in extremo iudicio
eius sua qui carnalem sapiunt occidit
Sua iure quem et cum iudicium quam
hanc partem atque hereditatem suam premiant
ab omnipotente percipiunt Sed re consi-
derantibus significat quia et si asperius

...nia iusta sed
cum iniusta sed adeo

Scientia ad penam obligat
si ius quod scit actus non
sua

Luc. 12.

Jacobi 4.

David

De parte impii

Deut. 32.

hierunt iniuste agere sinunt tamen equitati simplicie iniuste actum iuste indicare ut dum sua ordinet impena quam mordacitas sua acto tunc adtritam tempest apta subiungit. Et nepotes eius non saciabuntur pane. Nepotes quippe hereticorum sunt qui de errantium filiorum predicatione nascuntur. Et nos nequaquam panis saciat quia dum insaciant verbi pabulo plus terrent sentire quia capiunt ipsi a veritate agnitione ieiuniant et predicamenta doctrine que sendere ad eorum querere fere non valet ad refectionem ceterna non nonullos cetera hereticorum sua certa colligit non ullos in malicia sua primates relinquit. Et reliqui eius sepelientur in interitu. Reliqui sine ovete sepelientur in interitu. Hereticorum videlicet ipsi hereticorum derelicti sepeliuntur in interitu quia dum ad lucem vitae non redeunt perfecto impenitentia intelligentia terrena deprimuntur. Et quia nomine dum auctor erroris plebem rapiunt adsequentem seducere plebes reformantur ad unitatem sanctam et tunc ad veram agnitionem redeunt subditi cum ad eterna supplicia pervenerint male suadentes prelati apta subiungit. Et vidue illius non plorabunt. Viduas eius accipimus iuste subiectas plebes mortem illius feliciter desacientes quia sepe ut diximus dum predicator erroris per mortem subtrahitur plebes illius ad agnitionem vere gratiam veniunt. Hiis cum plebibus predicatores qui mortuis persunt qui male eas erudiunt inheserunt ut corruptor moneret. Nequaquam eius vidue ut desunctum plorant qui amorem suum doctoris via vitae inveniunt eiusque interitum affligi posse videbantur. Ut ecce non plorant vidue quia in suo errore permanentes dum secum sunt esse clamant predicatore suum ipse sua ne lugerent consolatur. Job xxvii. Si comportaverit sicut terram argentum et sicut lutum paraverit vestimenta. Preparavit quidem sed iustus vestietur illa et argentum innocens dividet. Argentum in sacra eloquium clarescit scilicet dauid alias dicitur Eloquia domini eloquia casta argentum igne examinatum. Et quia nonnulli eloquium dei non ad usus perscibitionis sed erroris pro consuetudine gerere comperiuntur, videtur per prophetam de dispensatione omnis involuti tormenta argento. Hii nimirum qui eloquio dei non interius se refectione implent sed exteriore ostensione se vestiunt. Unde et eorum argentum. Hereticorum eloquentie et comparari quia dum scriptura sacra ut aliquid sciant exappetunt terrene laudis elaborant qui eam sicut lutum parant vestimenta quia sumptuem et inenarrabilia ea quibus se tegi volunt scripture sacre continentur testimonia parant quidem

sed iustus vestietur illis. Quia vir in tanta fide plenus quam sanctus scilicet. Admissa tam dogmatum ea ipsa scripture sacre que hereticus afferre testimonia colligit et errorum eius primaria inde convincit. Contra nos namque quod dum sacre legis testimonia apportat secum nos afferunt, unde vincatur inde. Et dauid ypsi dum qui vel manu fortis interpretatur Goliath non hereticorum superbia significans hoc rebus lacta sed quod nos agimus. Goliath quippe cum gladio de non cum pera pastorali venit ad pugnam. Sed eum de Goliath de superans suo gladio occidit quia nos quoque agimus quam primum sed dauid membra eorum sub dignitate meruimus. Nam cum superbientes hereticos et sacre scripture sermas disserentes eis verbis atque sermonibus quas proferunt vincimus quasi elatum Goliam suo gladio decollamus. Iustus ergo vestietur eis vestimentis que parat iniustus quia vir sanctus eisdem sanctis auctoritatibus utitur quibus se perversus quisque docere ostendere contendit veritatem. Et argentum innocens dividet. Argentum enim innocens dividit cum eloquia dei et in mente discrete capere et vincenti quod digne congruere competere. Nam eloquium dei quod hic argentum ut nostra hic alibi spolia nominantur. Unde et per psalmistam propheta cum de letabor ego super eloquia tua sicut qui invenit spolia multa. Et spolia ecco vocata sunt quia ad fidem dum gentilitisque [illegible]

[Marginal notes, left: "Si vero prius correptus ... reformaretur"; "Quod intelligere nomine viduarum"; "Eloquium dei argentum"; "Soph. 1o."]
[Marginal letters: d, c, f, g]

dum diu decem veniunt pro eo ante
quam sanitas insinuetur colorum diver
sitate variantur. Sed quia mentis prope
offenderant ad ultimum offenderat
vocatur dicentes: Ihesu preceptor miserere
nostri curari meruerunt. Ergo quia viri
catholici que abiectis rebus ut que sunt
sentiantur intelligi argentum innocens
dividet, id est qui abiectis sollicitudinibus ut quod
pessime fuerunt dicta distribuunt. Edi
ficavit sicut tinea domum suam
et sicut custos fecit umbraculum.
Tinea sibi domum corrumpendo edi
ficat. Ut melius potuit compa
ratione hereticos demonstravit qui locu
tione perfidie non nisi in mentibus quas
corrumpunt faciunt, qui etiam sequaces su
os ab eterno esse igne liberandos pol
licentur. Spondent quippe eis refrigerium
quietis eterne sed nulla eis soliditas non
sunt quia plenitudine virtutis intus
sustinentur. Et sicut custos fecit
umbraculum. Umbraculum namque custodes
in fundamento solidationis. Et sepe
mox transeunt de statu, que postea
sane vitam inveniunt. Et quia sepe
heretici in contemplationem veniunt, certe po
tentium sed parvulis fulciuntur. Cuius
divites per terrene atque amissione
quam pulsione apparitionis non cessant.
Sed et quamlibet dives quod conditore suo re
bus temporalibus inveniens fuerit sed in
ime sua tangitur atque ab spatio here
tores meretur adequalem electorum
omnium diffinitionem sermo divinus cum
subdit: Dives cum dormierit nichil
secum auferet; aperiet oculos suos et nichil
inveniet. Cum mirum sua post que
mens ait: Turbati sunt omnes insipien
tes corde, dormierunt somnum suum
et nichil invenerunt omnes viri divi
tiarum in manibus suis. Et cum in sua ma
nu divites post mortem quia nichil inveni
unt eis ante mortem dum divitias
suas inopum manibus portant. Fa
cite vobis amicos de mammona iniqui
tatis, ut cum defeceritis recipiant vos
in eterna tabernacula. Dives cum dor
mierit nichil secum auferet. Res
suas cum moritur secum tollere si appe
tent vocem cum vincit sibi ... Ita
que omnia que servando amittis
largiendo servans. Porro nam in
retinemus patrie manet erogata.
Diu enim cum rebus nostris durare non
possumus, quia aut nos illas mo
riendo deserimus aut ille nos viven
tes quasi deserit perimendo agendo
nobis ergo ut res absolute premitis
in mune permanentem cogamus ...

inveniem. Et misericordia valde et condiat.
Cum dormierit aperiet oculos suos et nichil
inveniet. Cum dormimus quippe oculos
claudimus et evigilantes aperimus. Sed
hac in re quia homo extra constat et ex
duobus semper altero ... vigilie
demonstratur. Anima cum corpus obdormi
sit in morte tunc anima evigilat in vera
cognitione. Et dormit quod dives totus
aperit quia cum carne moritur eius anima videt
cogitur quod prudens contempsit. Tunc perfecto
in vera cognitione evigilat tunc videt
conspicit quod tenebat tunc se vacua invenit
que plena rebus preteritis hominibus se
esse letabatur. Dormit et nichil secum au
feret. Nichil inmirum de rebus quas tenu
it via cum perpetua vero simul ducatur qua
mus hic omnia precipimus culpa perpetrata
relinquuntur. Stat quod nunc et accepit rebus
timeat sedeque supra cordis extollat glo
riens se habere quia prius non habet. Veniet
quod tempus ut evigilet et tunc agnoscat
quia vacuum fuit quod in sompno tenuerat.
Sepe namque contingit dormienti inopi
ut se per sompnum divitem videat atque
crescentem rebus animum extollat letatur se
habere quod non habuit. Iam indignatur quia
aquibus dedignatum esse se dolet. Sed re
pente evigilans evigilasse se dolet
qui interim divitiarum ymaginem vel
dormiens tenebat. Tenuit enim prius sub
paupertatis pondere inopie sue angustia
premitur et eo prius quod ad tempus breviter
ut vacue dives fuit. Sic sic inmirum hu
ius mundi sunt divites qui rebus acceptis tu
ment. Bene operari de sua similitudine vesti
unt quod dormientes sunt divites sed paup
ertatem suam evigilantes inveniunt quia
nichil secum ad illud iudicium quod permanet
ferunt et quam nunc ad breve tempus sublimius
elati sunt tanto tunc se in perpetuum tormentis
ingemiscunt. ~~Dicitur ergo~~ Aperiet oculos
suos et nichil inveniet quia ubi aperit ad
supplicia quos hic ad iram clausos
tenuit tunc potuit invenire. Tarde quo
illi oculos aperiunt qui teste sapientia dampn
nationis sue tempore dictum referimus. Ecce
nos proficit superbia et divitiarum iactantia
quid contulit nobis. Transierunt omnia illa tamquam
umbra et tamquam nuntius percurrens vilia et fu
gitiva fuisse que tenuerunt iam amis
sa cognoscunt que quamdiu aderant stul
tis eorum cordibus et magna et mansura
videbantur. Vero dives oculos aperit
cum Lazarum quiescentem videt quem an
te ianuam iacentem cum tanta videre contempsit.
Intellexerit ibi quod ibi fieri noluit et
indampnacione sua agnoscit quomodo est
quid fuit quod perdidit cum indigentem pro
ximum non cognovit. De quo adhuc ~~subditur~~

F

g

10 ca[pitulum]

b

Delectatio brevis
que sic in se premium
...

Cap. v.

Luc. 16.

Apprehendit eum quasi aqua inopia nocte
opprimet eum tempestas. Videamus quomodo
hunc inopiam ardens dives cuius cutis
hic undique sunt epulatus. Ait enim: Pater
Abraham miserere mei et mitte Lazarum
ut intingat extremum digiti sui in aquam
et refrigeret linguam meam quia crucior
in hac flamma. Quibus verbis nobis non hoc
innotescitur quia illic in tanto ardore
una tunc adsufficeret refrigerii aque stilla
requiritur. Et quid est quod qui de habundantia per
tinebat illic estuanti nimis deesset
inopia. Videmus enim in verbis divitis ex
subtilissimo Dei iudicio quia digna talionis
culpe pena reddatur. Agente namque inopia
illic usque ad minima petenda compulsus
est, quia hic agente tenacia usque ad mini-
ma neganda pervenit. Extremus vero bonis
subalis qui districtus petiit. Guttam aque pe-
tiit qui micas panis Lazaro negavit.

Apprehendit eum quasi aqua inopia, non
immerito aque tunc inopia illa comparatur,
quia infernus vocatur qui susceptos in pro-
fundis absorbens solet lacus nomine de-
signari ~~ubi ubi quoque per psalmistam~~
generis voce Redemptoris nostri exultatio-
ne cantatur: Domine Deus meus clamavi ad
te et sanasti me. Domine abstraxisti ab inferno
animam meam, salvasti me a descendentibus
in lacum. Nocte opprimit eum tempestas.
Quia hic noctem in se abscondit [illegible]
repentini exitus expectat. Tempesta-
tis non nomine iudicium districtionis designatur,
et per psalmistam testatur: Deus manifeste
veniet Deus noster et non silebit. Ignis in con-
spectu eius ardescet et in circuitu eius tem-
pestas valida. De qua tempestate etiam
sapientia ~~per Salomonem dicit~~: Ego non in interitu vestro
ridebo et subsannabo cum vobis quod timebatis
advenerit, cum irruerit repentina calami-
tas et interitus quasi tempestas ingruerit. Et
quia ipsa ventura extrema ignorantia nox
vocatur, nocte opprimit eum tempestas,
id est turbo eum divini iudicii dum ignorat
apprehendit. Hinc namque et per semetipsam
Veritas dicit: Si sciret paterfamilias qua
hora fur venturus esset vigilaret utique et non
sineret perfodi domum suam. Et vos estote
parati quia qua hora non putatis Filius
hominis veniet. Hinc et contra malum ser-
vum dicitur: Si autem dixerit malus servus ille
in corde suo moram facit dominus meus
venire et ceperit percutere conservos suos,
manducet autem et bibat cum ebriis, veniet
dominus servi illius in die qua non sperat et hora
qua ignorat. Hinc Paulus discipulis dicit:
Vos autem non estis in tenebris ut vos di-
es illa tamquam fur comprehendat. Omnes
enim vos filii lucis estis et filii diei, non
sumus noctis neque tenebrarum. Hinc superbo

divini voce dicitur: Stulte hac nocte
repetent animam tuam a te. Que ergo para-
sti cuius erunt? Nocte etiam reddere perhi-
betur qui mortem non providens mentis
nebulis cordis absorbetur. Nocte op-
primet eum tempestas. Anima enim non
vult agere bona que videt, deprehendet
interitum sui tempestate qua non videt.
De quo adhuc subditur: Tollet eum ventus
urens. Quis hoc loco ventus urens nisi
malignus spiritus vocatur, qui dum
desideriorum flammas in corde excitat
ut ad eternorum suppliciorum trahat,
perversum quemlibet ventus urens
tollere dicitur, quia insidiator malig-
nus spiritus qui viventem quemque
accendit, adveniente morte trahit ad
supplicia. Nam quia ventus urens immundus
spiritus scilicet intelligitur, qui male sugges-
tionibus flatum ad terrena desideria in
quorum corda succendit, Jeremias propheta
testatur dicens: Ollam succensam video et
faciem eius a facie aquilonis. Olla na-
que succensa est cor humanum scilicet carnalium
ardoribus desideriorumque anxietatibus
fervens, que a facie aquilonis in dyabolicis
suggestionibus inflammatur. Ipse enim
vocari nomine aquilonis solet qui di-
xit: Sedebo in monte testamenti in
lateribus aquilonis, ascendam super alti-
tudinem nubium, ero similis altissimo. Velut
unusquisque electi mentis ad [illegible]
[illegible] qui tota vitiorum fervor extin-
guitur et desideriorum carnalium flamma [illegible]
gestit. [illegible] sancta ecclesia in sponsi sui voce
lecta clamat: [illegible] que de
[illegible] sedit. Dominus odor sepe [illegible]
[illegible] penitentie. Deo psalmista
ascendat abiectis et per vitia extincta
psalmista namque in ea ascendit abiecti-
dum in istorum corde per abiectionem terrene
cogitationis altitudo superne cogitatio-
nis contemplationis erigitur. Tunc non igni
omnino [illegible] namque temptatio-
ne fervore esse inveniet. Per terrena vero
crescit interius cum in istorum mentes
a pruningine et ardore vitiorum [illegible]
tamen temporum [illegible] pre-
mitur cum terrena iam non appetit cum
flammas carnis desideriis celestis
extinguitur. Per hoc quoque merito re-
[illegible] Mariam Dei
virtus altissimi obumbrabit. Et quia
[illegible] hac in re per obumbrationis vaca-
[illegible] incarnandi Dei potuit [illegible]
[illegible] signari. Unde enim [illegible]
et corpore Dominus ante [illegible]
et qui in me anima meus vero fi-
[illegible] humanitatis corpus concepit
[illegible] incorporeum mens erat vero

[…]uchen, Sitten und Meinun-
gen. 4ter Theil. Leipz. 1806. 8

33.

fieri dignatus et plasmamentum corporis nostri
quod similem in carnem meruit carnis vero
comparandum eius in carnem concepit ad
corpus dicitur Virtus altissimi obumbrabit
tibi. i. corpus mee humanitatis accepit s.
corporum similem divinum. Sed iam
de iniquo quolibet qui cepimus exequamur.
Tollet ergo eum ventus urens quia
vel malignus spiritus eum quem nunc sue
tendit igne prave concupiscentie rapiet postmodum
ad flammas gehenne deducit. Et
velut turbo rapiet eum de loco suo
locus pravi sepe et temporalis vite delectatio
et terrenis voluptas est. Inde ergo
unusquisque de loco suo rapitur cum a tem-
poralibus delectationibus extremo eius die
separatur de quo extremo die apte
mox subditur. Et mittet super eum
flagellum et non parcet. Pro correptione deus
quotiens corrigendo feriendo corrigit
ad hoc flagellum emittit ut parcat cum
vero eius vitam in peccato permanentem flagello
concludit flagellum emittit sed
nequaquam parcit. Alterum enim flagellum emit-
tit ut parcat ad hoc emittit quatenus
ne parcat. In hac namque vita deus tanto
magis ferit ut parcat quanto magis ex-
pectando flagellat. Sicut ipse voce
angeli ad Iohannem ait. Ego quos amo
arguo et castigo. Sicut alias scriptum est.
Diligit dominus castigat flagellat autem
omnem quem recipit. Contra autem de fla-
gello dampnationis scriptum est. In opi-
bus manuum suarum comprehensus est peccator.
De quo per Ieremiam dominus dicens. Incor-
rigibiles delinquentes perfidos videlicet quos
non iam sub disciplina filios sed sub districta
percussione hostes intuetur. Plaga
inimici percussi te castigatione crude-
li. Et quod hic dicitur non parcet ibi quoque
verbis aliis declaratur. Quid clamas
super contritione tua insanabilis est dolor
tuus. Sed de hoc semper est pensandum. Ne-
cnon ad iusticia redeant qui a se se va-
riis inextinguibiliter attendant. Nec
ultimo flagello deprehensi sunt eis
sinatur vita cum culpa. Flagello namque
tuo diluitur culpa cum mutatur vita.
Nam cuius mores non mutat non ex-
piat actiones. Omnis ergo divina per-
cussio aut purgatio in nobis vite presentis
est aut initium vite sequentis. Precedentis
eorum quippe ex flagello processit dampnationis
et tamen singulis dolorem impetrantibus quia
dum flagellatur iniquus et corrigitur
audire prece noluit audivit dolo-
rem. Dolor ergo impetratio singulis eius quod
amat omnibus quasi perpetua vite dolore
cohibetur. Delictis vero quos dampnat
flagella et non liberant. Scriptum est. Percussisti eos
et non doluerunt attrivisti eos et renuerunt
accipere disciplinam. Hiis flagella ab hac vi-
ta inchoantur et in eterna percussione perfici-
untur. Hinc per Moysen dominus dicit. Ignis suc-
census est in furore meo et ardebit usque ad infe-
rnum deorsum. Ex parte adprimam et eternam
percussionem spectat hoc quod ignis exarsit
ab ira mea. Quod vero non adicitur dampnatorum
apte mox subditur et ardebit usque ad in-
ferni deorsum. Hinc quoque bona dicitur scripture
et illud quod scriptum est non vindicabit deus
bis in idipsum. Scriptum tamen hoc quod pro diversitatibus
de iniquis dicitur non attenditur et duplici con-
tritione contere eos. Et id quod alias
scriptum est Ihesus populum de terra egipti salvans
secundo eos qui non crediderunt perdidit quibus
tamen si consensimus peccantibus qualiter cul-
pam bis ferri non posse hoc accepto per
cussibus ante impetito suo morientibus debet
estimari quia eorum percussio hic incepta illic
perficietur ut in correctis unum flagellum sic quod
temporaliter incipiat sed in eternis suppliciis
consummetur quatenus eis qui omnino corri-
gi renuunt iam percussionis flagellatorum percus-
sio sequentium sit initium tormentorum. Unde
et hic dicitur super eum flagellum et non parcet. Sequitur
De manu eius fugiens fugiet. Aliter et-
enim fugit de manu ferientis qui penitendo
se corrigit actionis ut est quia in sacro
eloquio manus operatio solet intelligi. De manu
percussi fugit qui dum supplicium interitum
conspicit vias pravitatis relinquit. Unde
adhuc subditur. Stringet super eum manus
suas. Manus quippe stringere est vite
sue opera immutabiliter confirmare. Unde
etiam Paulus ait. Remissas manus et
dissoluta genua erigite. Dum itaque a
liorum interitum conspiciens renovatur
ad cor ut recogitent sine et unus alius
ad tormenta ducitur a tormento aliquando
liberatur. Stringit ergo super eum manus
suas qui aspicit malorum pena quod
timeat. Et dum delinquentem sic percussum
respicit dissoluta sua opera iusticie vigore
constringit. Sic quippe scriptum est quia iniquus
vincens iustos ab culpa revertitur de-
lectatione peccati quos tandem morientes a culpa
revocet terrore tormenti. Quod et per ea
re bonis psalmista testatur dicens. Letabitur iustus
cum viderit vindictam manus suas lavabit
in sanguine peccatoris. Peccatoris morientis
in sanguine iusti lavantur manus quia dum
eorum pena conspicitur conspicientium vita mun-
datur. Sequitur. Et sibilabit super eum intuens
locum eius. Et quid in sibilo nisi interna
admirationis exprimitur si non in sibilo for-
tasse alia significatio querenda. In morte
peccatoris hii qui interitum eius aspiciunt
os in sibilo stringunt dum ad ea que
respexerant verba spiritalia conectunt ne

Deut. 32.

Naum. I. Non consurget duplex tribulatio.

Peccatum fugit qui se a via corripit.

Ad Heb. 12.

Apoc. 3

Prov. 3

Ad Heb. 12

Ier. 30

12 ca.

a

b

c

d

e

iam credere et praedicare incipiant quae prius
dum iniquum florere cernerent non crede-
bant. Nam fit plerumque ut infirmorum a-
nimus eo magis de auditu vitae [illegible]
quo flore contemptores vitae [illegible]
videt. Et cum iusti ultio impios subi-
to animadversione compescit. Unde per Salomonem
dicitur: Pestilente flagellato sapientior erit par-
vulus. Quia igitur sancta pagina poten-
ter poenis qui extolluntur iniquos suffici-
enter explevit, nunc hereticorum super-
biam qua extolluntur in eloquio verba
convertit. Nam sequitur: Habet argentum venarum
suarum principia et auro locus est in quo con-
flatur. In argento eloquium, in auro vitae
vel sapientiae claritas designari solet. Et quia
heretici sic de eloquii sui nitore superbiunt
ut nulla sacrorum librorum auctoritate so-
lidentur. Sacri libri colloquendum nobis quasi
quaedam argenti venae sunt, quia de ipsis lo-
cutionis suae originem trahimus eos ad
stare auctoritatis paginas revocantur,
ut si ut loqui desiderant inde sume-
re debeant quod loquuntur. Et aut Habet
argentum venarum suarum principia. Ac si
aperte dicitur: Qui adducere praedicationis
verba se praeparant, ut causarum origi-
nes a sacris paginis sumant, ut omne
quod loquuntur ad divinae auctoritatis fundamentum
revocent atque in eo aedificium suae locu-
tionis firment. Ut enim praediximus, saepe
heretici dum sua student perversa astrue-
re ea proferunt quae profecto in sacrorum
librorum paginis non tenentur. Unde et dis-
cipulum suum praedicator egregius admonet
dicens: O Timothee, depositum custodi, devi-
tans profanas vocum novitates. Quia
dum laudari heretici tamquam de excellentia
ingenii cupiunt, quasi nova quaedam proferunt
quae antiquorum patrum libri veteribus non
tenent. Sicque fit ut dum videri sapientes
desiderant, miseris suis auditoribus stulti-
tiae semina spargunt. Unde autem subditur: Et
auro locus in quo conflatur. Ac si aperte
dicitur: Vera sanctorum sapientia cum universali
ecclesia locus est conflationem a nobis perfeci-
tibus patitur et amittit peccatorum sordibus
persecutionis tempore igne purgatur. Unde
scriptum est: In igne probatur argentum
et aurum, homines vero receptibiles in
camino humiliationis. Quo in loco per
hoc quod eminent notandum, ut de sua heretici
stulta passione videantur imparari.
Nam saepe Christi opi ac redemptoris
sui nomine multa patiuntur seseque eis-
dem passionibus eius fieri martyres sperant.
Contra quos sancta viri voce nunc dicitur: Au-
ro locus est in quo conflatur. Nam mul-
ti hoc quidem et in Deum et ecclesiasticae uni-
tatem etiam patiuntur poenas pro pravi-
tatis meritis. Et non purgantur quia auro est locus
igne conflatur. Quid itaque ad haec
heretica dicit conflari passione marti-
rii vel etiam per mortem multum fit locus
quo descendens conflari nescit. Audi-
te quod sancti praedicatoris voce dicitur:
Auro locus est in quo conflatur. Sine
loco conflationis loci quaerite hanc for-
nacem qua aurum aperte purgari va-
leat inveniet unam et etiam inquirat
quis conflari voluerit ab omni etiam
poterit peccatorum sorde purgari. Si quid
per eos amaritudinis si quid tribulatio-
nis extra hanc poena sustinere inve-
niri potest, tamen non purgari dici-
tur. Ninivitas dicit quia de conflatione
ut ignis omni [illegible] sic vacuum
frustra conflavit conflator, et cetera. Aliter
enim eorum non sunt conscripta. Ut igne
exterius inflatur et durae passionis ad-
monet poena et tamen error non exco-
quitur culpam et tormenta, et velut in-
dicio poenarum et bonorum non faciunt
merita meritorum. Sunt enim conflationis
ignis qui extra catholicam to-
leratur etiam qua non ullius venit.
Sicut Paulus apostolus insinuat dicens: Et
si tradidero corpus meum ut ardeam, ca-
ritatem autem non habeam, nihil mihi
prodest. Alii quippe summa de Deo senti-
unt, alii vero de auctore tenent firmi-
tatem cum fidelibus non tenent. Alii cir-
ca fidei ipsa vero scismatis percutione
diminuti sunt in ipsa parte summa deca-
logi veritatem primum culpae depri-
vantur. Cum summa voce dicitur: Diliges Domi-
num Deum tuum ex toto corde tuo et ex toto
anima tua et ex tota virtute tua. Ac
mox subditur: Diliges proximum tuum
sicut teipsum. Quicumque enim de Deo praesu-
mentiis loquitur pro eo quod Deum non di-
ligit. Quicumque non de Deo vera sentiunt
a sancte ecclesiae unitate divisi et con-
stat quia proximum non amat quod sociari
haere recusat. Et quisquis quod ad omni-
potentis ecclesiae sine perseverantia proximi
se nexendo seu error scismatis pro-
ximum non diligendo dividitur ca-
ritatis huius gratia privatur. De qua sine
qui praecipuus Paulus dicit: Si tradidero
corpus meum ut ardeam, caritatem
autem non habeam, nihil mihi pro-
dest. Ac si aperte voce dicitur: Fer-
vor sine conflationis ignis in [illegible]
[illegible] tormenta me cruciat in-
dignatione non purgat. Sine omnes
sanctae pacis amatores summa
dico loci quaerite, sine quaerentes
inveniunt, sine invenientes tenent
scientes peccatorum remissio [illegible]

18

nec qui nec qualis detur. Ubi quippe nisi
in catholica unitas simul [illegible] nisi ante
venturi extremi diem, qui est tempus
acceptabile et dies salutis. Et querite
dominum dum inveniri potest, invocate eum
dum prope est. Et quibus nisi conversis, quibus
ad parvulorum imitationem magistra humili-
tate formantur, quibus dominus dicit: Sinite par-
vulos venire ad me, talium est enim regnum
celorum. Et nisi conversi fueritis et efficia-
mini sicut parvuli, non intrabitis in regnum
celorum. Gemma ergo non nisi in terra tactio
hec veri montes sunt terre dicitur. Auro
locus est in quo conflatur, quo non clare-
scit etiam in fulgore eterne pulchritu-
dinis nisi ne illi dicam prius hic
arserit in officina caritatis. Pensa-
dum precia et quod occulto consilio omnipo-
tens quosdam ab ipsis exordiis suis
innocentes custodit et usque ad vitam
tum summa prelucet ne etate crescen-
te simul in eis proficiat et amorem
innumerositatis et celsitudo meritorum.
Alios non in exordiis suis deserens
sanctificationibus vitiis ne pabrupta
permittit. Plerosque tamen et eos
deserit respicit et ad sequendum se
sancti amoris igne succendit atque
molitas in eorum cordibus congeries
vitiorum virtute in fervore constituit et eo
magis igne sunt ad desiderium regni
tendunt pietatis dei quo magis eru-
bescunt memoria iniquitatis. Sicut sepe
contingit ut in pugne certamine
miles ante ducis sui oculos consti-
tus hostili virtute terga reddat et
inermem percussus feriatur. Qui
tamen hoc ipsum quod turpiter gessit
erubescens ante ducis sui oculos
maiores ex ipsa verecundia vires sumit
tantoque post fortia exercet quanto
sic agit ut priorem gloriam virtute
pugnat et peccati ignominiam debi-
litatis tergat. Sic ergo nonnunquam quidam
in dei servitio exeunte aetatis actibus
debilitate roborantur, conscii ad iustitiam
in ardua et fortiores ex hoc desiderium
et impellit memoriam peccatorum ne
[illegible] adveniente amor priorum illic
[illegible] peccatis verecundia in [illegible]. Sic cum
adversum eterne dum sunt predicatos
vitalibus videret crescere improba vita
derogentur quia inveniunt nequaquam
possunt acquirere illos de peccatis
nolunt sed Moysen una manu
impetere [illegible] sequentium [illegible]
[illegible] homicidum conatur culpa fe-
cisse in quo non attendit quod post modum
[illegible] patres ad sustinendum sepius
[illegible] ad perficiendum fuerit. Talibus

ergo adversarius beatus Iob subalbissima considera-
ns obviam pro qua dicit: Habet argentum
venarum suarum principia et auro locus in quo
conflatur. Apte subdidit: Ferrum de terra tol-
litur. Volunt heretici de iustitia sua conte-
ntos elatione gloriari atque opera sua osten-
tationis inflatione iactare, nostris [illegible]
ut divinus ante esse ante fuisse [illegible]
consimilium ergo confessionem et veracem defe-
sionem contra eos viri sancti legitur de ferro
de terra loquentes tollitur. Quid si apte di-
citur fortes viri qui acutissimis lingua-
rum gladiis in hac acie defensionem
fidei ferunt. Sed aliquando terra dicimus ac-
toribus sunt. Unde certa quinde scriptum est: Ter-
ra es et in terram ibis. Et quod de terra
ferrum tollitur, cum fortis predicator ex
terrena qua prius terrene actione separa-
tur. Non ergo meo despicit dicitur quemadmodum quod
iam accepit esse quod non fuerit. Ipse nam
Matheus [illegible] inveniens et qui terrenis
negotiis implicatus theolonei usibus [illegible]
incubat. Sed de terra cultus in fortitudine
ferri convaluit cum eius lingua quasi
acutissimo gladio [illegible] cum scissione
dominus infidelium corda transfixit. Et qui in-
firmius prius despectusque fuerat per terrena
negotia fortis et per amorem suus ad celes-
tia predicamenta. Unde ad hoc subiungitur: Et
lapis solutus calore in es vertitur. Cum la-
pis calore solvitur, cum cor durum atque
a divini amoris igne frigidum eodem divin-
o amoris igne tangitur et in fervore
spiritus liquatur ut ad sequitur vitam de-
siderio eius ardeat qua prius auditis
insensibile manebat. Eo quo amore solutus
emollitur ad amorem et roboratur ad opera-
tionem, ut sicut prius durus fuerat in
amore seculi ita se premunit forte ex-
tat in amore dei. Et quod antea audire
renuebat iam credere et predicare incipiat.
Lapis ergo solutus calore in es vertitur quia
dura mens superni amoris igne liquefacta
igne ad interna fortitudine convertitur ut
predicator qui prius insensibilis erat primo
deo et pauperes fortis et predicationem sonoro-
sus fiat. Hinc per psalmistam dicitur: consti-
tuit in divinis munitionibus fortitudines. For-
titudines mutamus cum conversi tanta vir-
tute prius se [illegible] quanta hec ante
quelibet extrema ante adadversaris
catholicorum moribus antea vita repugna-
re subdit. Tunc possunt tenebre et numi-
dorum finem considerat tempus possunt te-
nebre nunquam vel modum quo nunquam esse
desistunt. Unde eis per apostolum dicitur:
Aliquando tenebre nunc autem lux in domino. Et
aliis quoque discipulis idem doctor
egregius dicit: Nox precessit, dies autem
appropinquavit. Abiciamus ergo opera tenebrarum

Fidei defensores hereticos per fortes viros

Gen 3.

Capitulum

Et terrenis sunt contemplatur

Matheus quidam

Resolutio lapidis in es conversio predicatoris

Ps 60.

De mutationibus temporum

Ad Eph 5.

Ad Ro. 13.

Cap. 6.

Deus mala non facit sed facta dispositive ordinat.

Act. 9

Mt. 27.

Ion. 1.

Gen. 18.

Act. 13

Iudeus populus tenebrosus

Is triplex

Apok. 6. lapis caliginis et umbra mortis torrens a populo peregrinante distinguit

Dan. 7.

Ad heb. 11.

2 ad Cor. 5.

et viduam carnalibus sicut ut in die honeste
ambulemus. Dum in tenebris [illegible] etiam veni-
ente deo crescit et ista que progreditur quasi
aurora consurgens dicitur ante etiam auro-
re comparata describitur que peregrinantem fidei
apertam suorum tenebris in clara luce iustitie
convertit. Tempus posuit tenebris et univ-
ersorum finem considerat. Universorum nomine et
electos volunt et reprobos considerandum. Ma-
bona faciens et ordinans deus mala non no-
faciens sed abnegans sed ne mordaciter
eveniant ipse disponens considerans uni-
versorum finem et patienter tollerat omnia
atque intuetur electorum terminum quos ex malo
invertere ad bonum. Intuetur etiam reproborum
finem persequentes Sauli quo prostratus dicitur
Domine quid me iubes facere. Videt finem quem
obsequentes discipuli quo perempto scelere
gravatur laqueo stringitur se et peccata
punire et deterius puniendo decipere.
Videt Niniveas delinquentes et desideria fine-
m delinquentium per primam correctionem.
Videt quoque Sodomam delinquentem sed con-
sideratur ardoris sulphure ignem gehen-
ne. Videt gentilitatis finem quem possessam in
quietam tenebris quoque fidei luce clare-
scere. Videt et iudeos terminum quem ab ea luce
fidei qua tenebant obdurate perdidit se
tenebris retrahet. Sequitur: adhuc tange sedem.

Lapidem quoque caliginis et umbre mor-
tis dividit torrens a populo peregrinatore.
Durus ille perfidia iudeorum populus quem auctor-
e luce videre perfidie noluit que in historia
perderet nisi lapis caliginis fuit. Durum
credulitate durus extitit et infidelitate ne-
bulosus qui alio quam vocabulo umbre mortis
dicitur. Umbra quippe tale exprimitur gloria eius
rei de qua exprimitur forme humanitatis. Sed
ante mortem non in duas noctes deus perquirendo
inferis sui significationem. Sequitur: Hoc nomine illa mors
cuius ille populus umbra extitit quia imaginem
illius sequens eius in se ymagines expressionem.
Aut torrentem nomine [illegible] tunc
dei in die pulcrum examen egrediens atque
electos et reprobos dividens ignis nomine
unde et per prophetam dicitur flumen igneus rapidus
que egrediebatur a facie eius. Sequitur autem
hic mundo peregrinatur populus non qui ad sortem
electorum currens horrore se patriam nomine
molestibus et tanto magis illius sperat
inveniri se ipsa quanto hic [illegible]
perceperit esse a se deputat alienum. Peregri-
nus itaque et populus omnium electorum
qui hanc vitam exilium deputantes ad
supernam patriam tota cordis intentione
suspirant de quibus Paulus dicitur Confitentes quia
peregrini et hospites sunt super terram. Qui enim
hec dicunt significant se patriam inquirere.
Et hac peregrinatione idem apostolus tollerabat cum
diceret Dum sumus in corpore peregrinamur a domino

per fidem enim ambulamus et non per speciem. Huius
peregrinationis erumpnas fatigabat
[illegible] cum diceret Desiderium habens
dissolvi et cum Christo esse. Et mihi enim
vivere Christus est et mori lucrum. Huius pere-
grinationis pondus gemens sentiebat psalmista
cum diceret Heu mihi quia incolatus meus
prolongatus est habitavi cum habitantibus cedar
multum incola fuit anima mea. Ab hac [illegible]
pro quorum anhelabat cum supernis de-
sideriis flagrans diceret Sitivit anima
mea ad deum vivum quando veniam et appare-
bo ante faciem dei. Sed hoc desiderium
nesciunt qui cor in terrenis voluptati-
bus defigunt. Deum enim sola que sunt visi-
bilia diligunt profecto invisibilia non
se credunt esse nec diligunt quia dum
se nimis exterius [illegible] eterni-
tatis [illegible] carnales sunt. Simul enim
in hac vita utrique populus currunt [illegible]
non simul [illegible] quem lapi-
de caliginis et umbra mortis dividit
torrens a populo peregrinante. [illegible]
dicit. Eos quos in nec infidelitas
extitit vel crudelitas obdurat [illegible]
amaro fluminis aspectu eterni [illegible]
exiens ab electorum termino populo sepa-
ravit tunc ab eis ignis districtionis [illegible]
nis dividat quos nunc in suis [illegible]
scientiis tenebre vitiorum retinent [illegible]
magis torrentem nomine ipsa [illegible]
se predicationis [illegible]
Salomon dicit [illegible] substantie [illegible]
et despicit [illegible] sic effodia-
tur [illegible] torrentibus [illegible]
[illegible] divina iudicia [illegible]
[illegible] predicatores
sancte ecclesie [illegible] quia illius de-
[illegible] aliud quam [illegible]
sine [illegible] non in [illegible]
[illegible] quia [illegible]
[illegible] Iohannes attestatur
quod ait A nobis exierunt sed non erant ex
nobis. Nam si fuissent ex nobis mansis-
sent utique nobiscum. Torrentes [illegible]
rentibus veniunt cum predicatores [illegible]
ad defensionem sancte ecclesie [illegible]
laborum fluentes procedunt [illegible]
torrentes vocati sunt quia nequaquam [illegible]
stitie luce [illegible] sed [illegible]
peccatorum in se [illegible]
Unde etiam ab electorum [illegible]
sunt sed formosi. Sed Iohannes ait [illegible]
[illegible] quia [illegible] non habemus [illegible]
ipsos seducimus et veritas [illegible]
[illegible] effodiunt quia [illegible]
ac privatam hominum intentionem [illegible]
[illegible] itaque [illegible]
torrens predicatorum [illegible] lapide
caliginis et umbra mortis dividit.

torrens a populo peregrinante qui secutorum sibi
mos obduratis reproborum mentes de
serit et ad primum similium se corda conuer
tit. Vnde ad hoc subditur: Eos quos oblitus
est pes egentis hominis et inuios. Quis
hoc loco alius accipitur egens nisi ille de
quo per psalmistam dicitur: Ego vero egenus
sum et pauper. Cuius nimirum ut egentis
hominis pedes predicatores sancti fuerunt
per quorum presentiam gentilitatis terras
mundum perambulat uniuersum de quibus
per prophetam dicitur: Et inambulabo in eis. At
pes eius non erat qui teneret in compedi
bus dicebatur, quo ligatione stringeretur
in cathena. Et eos qui umbris mortis
et lapidis caliginis extiterunt pes ho
minis egentis oblitus est quia in ipso ini
tio nascentis ecclesie dum sancti predica
tores iudee predicare noluissent
videntes quia ei nichil omnino proficeret
ad predicandum gentibus defluxerunt sed
in istis actibus dicunt: Vobis oportebat
primum loqui verbum dei sed quia repu
listis illud et indignos vos iudicastis
eterne vite ecce conuertimur ad gentes.
De quibus ~~per prophetam dicitur~~ Dissensere mentes
in cor maris quia expulsi in iudea apostoli
in hoc gentilitatis salo se dilatauerunt. Quem
sic ergo qui in immensa duritia et obsti
natie cordis quasi quendam lapidis
caliginis et umbra mortis apprehenderunt
ne se eorum zelo diuidunt nisi quos
pes egentis hominis oblitus est et in predica
tores dum videlicet pertinaces proprie
superbie sue timore reliquerunt eorum
quia omnino obliti sunt dum predicatoribus suis se
minima ad salutem fructificationem genera
in custodierunt quos et inuios
vocat quia dum infidelitatis sua obstina
tionis nequam mentis actor via patere non
licuerit. Sed iudea hoc quod sic ob
durante vel qualiter dicendum sit sed
quid pertulerit audiamus. Sequitur: Terra
de qua oriebatur panis in loco suo
igne subuersa est. Plane iudea dare
consueuerat que legis verba proferebat
quia ut legem que intelligebat iam rep
robi atque explanare non poterat per Iere
miam in lamentationibus deplorat dicens: Par
vuli petierunt panem et qui frangeret
eis non erat. Et quia terra in loco suo
igne subuersa est. Ecclesia fidelium signa
conspiciens inuidie se face concre
mauit. Ecclesia enim inuidia sua de super
bia nasci solet. In loco suo igne periret quia
ideo arsit inuidia quia superbiam
non reliquit. Terra igitur que prius panem
habuit post igne subuersa est quia sy
nagoga que mandata dei per legem pro

tulit nascentem ecclesiam persequens inuidie
se igne consumpsit. Nam non emulationis
sue facibus ardebat cum redemptorem mira
signa conspicientes per quosdam suos dicebant:
Quid facimus quia hic homo multa
signa facit? Et ecce videtis quia nichil
proficimus ecce mundus totus post eum va
dit. Videbant unde conuerti debuerant
atque exinde persecutiones fiebant. Crede
bant extinguere quem tenebat mortem
ob viuificare tenebant legem sed
legis prosequebantur auctorem. Terra igitur
de qua oriebatur panis in loco suo igne
subuersa est quia iudea in semetipsa et
prius habuit legem que reficeret et post inui
diam que post concremaret. Sequitur ad
cuius destructionem subiungit: Locus sapphiri
lapides eius et glebe illius aurum. Auget
reatum culpe sequentis prouectus gratie prece
dentis. Nam unusquisque quanto maior
et tunc quanto peius cadit maior
potuit esse virtute contemnitur. Quia iudea dicitur
iudea quid fuit et precedentium magnitudo
virtutum crescit ad cumulum sequentium delic
torum. Locus sapphiri lapides eius et glebe
illius aurum. Quid enim hoc loco per lapides
nisi sanctorum ac fortium mentes accipimus.
In scriptura et enim sunt alii lapides in ma
lo alii non in bono accipi solent. Nam
cum lapis pro insensibilitate ponitur dura per
lapides corda signantur. Unde et per Iohannem
dicitur: Potest deus de lapidibus istis susci
tare filios abrahe. Qui videlicet nomine lapi
dum corda fidelium designat gentilium
duri cultu atque insensibilia perfidia et
per prophetam dominus pollicetur: Auferam cor
lapideum de carne vestra et dabo vobis cor car
neum. Rursum per lapides mentes fortium
designari solent. Unde et per Petrum fratribus dicitur:
Et vos tamquam lapides viui superedifica
mini domos spiritales. Et per ysaiam dominus
venienti ecclesie pollicetur dicens: Ecce ego ster
nam per ordinem lapides tuos et funda
bo te in sapphiris et ponam iaspidem propug
nacula tua et portas tuas in lapides
sculptos et omnes terminos tuos in la
pides desiderabiles, uniuersos filios tuos
doctos a domino. Sternit namque in illa per
ordinem lapides quia mea sanctis
aliis minores diuersitate distinguntur
fundamentum eam in sapphiris quia sapphirus lapides
coloris aerii in se similitudinem tenet qui
robur ecclesie in amoribus celestia appetentibus
solidauit. Et quia iaspis viridis est coloris
iaspidem propugnacula eius posuit quia illi
contra aduersarios pro ecclesie defensione
obiecti sunt qui nequaquam desideriis virentes
nulla torpore reproborum ariditate marcescunt
portas non possunt eius in lapides sculp

Jo. xi.

f zaphiri locus

Aliquando in bono / aliquando in malo accipitur / lapis in scriptura

Luce 3

Ezech 6. / 11

j pe 2

ys° xx

Defensores ecclesie sunt / qui ... doctrina qua predicant / ... operantes

tos. Hi quippe porte sunt ecclesie per quorum vitam
atque doctrinam intra eam vita[m] credentium
cuiusque. Qui pro eo etiam quod magnis operibus
pollent, et ideo quod loquentes asserunt venien-
tes ordinate non puri sed sculpti lapides
esse memorantur. Sanctorum enim virorum recta
opera cernentes quasi in eisdem ipsis ex-
primimus quod egerunt. Ubi etiam quoque mino-
rum generali collectione concludens subdi-
dit: Armos tuos et lapides de-
siderabiles et terminos. Si audientes isti pe-
terent, ne hos lapides quos diceret
indicaret, adiunxit: Universos filios tu-
os doctos a domino. Sancta igitur in dei magi-
sterio ecclesie quoque ad celestem vitam du-
ceret, defluxerunt. Quia locus saphiri lapides
eius. Et quia magna vite ac sapientie claritate
presidem fulsit, adiungitur: Et glebe illius
aurum. Quid per glebas nisi collectiones
singulorum ordinum ac multitudines desig-
nantur? Quia ergo qui rore gratie infusi ex
more debito se pulverem esse vera cogi-
tatione confessi sunt, dum vita virtute claresce-
rent, quasi aurum in illa glebe invenit.
Glebas si terra fuerat, impressis glebas
in doctoribus glebas imparibus quamvis qui
magna se infusione gratie in professione
et moribus actionis unanimiter tenuerunt
vitae. Quod Et glebe illius aurum, quia in ea
institutio spiritalium tanto maiori virtute
claruit quanto se in dei ac proximi amo-
re unanimiter constituit. Et hoc aurum
presidio et per quemdam evolutus obscuratum
enim perfecto ingressurum Jeremias propheta
intuens deplorat dicens: Quomodo obscuratum est
aurum, mutatus est color optimus. Aurum ma-
gis obscuratum est, quia in eis antiquus ille
fidei atque innocentie splendor immerente presidia
malitie se nocte fuscavit. Quia igitur quid
sint audivimus: locus saphiri lapides
eius et glebe illius aurum, restat ut qui
dilectus ille deo pre ceteris sit, dona
predicti audiamus: Semitam ignora-
vit avis, nec intuitus est oculus vulturis.
Quem in hoc loco avis nomine nisi ille
signatur, qui corpus carneum quod assumpsit
ascendendo ad ethera libravit? Quem apte
quoque etiam vulturis appellatione exprimit.
Vultur quippe dum volat, dum iacens
cadaver conspicit, persequitur sic in morte
capitur, dum ad mortuum ad inferna
venit. Hic ergo mediator dei et hominum
redemptor noster vulturis appellatione signatur,
quia manens in altitudine divinitatis sue quasi
volatu sublimitatis cadaver mortalitatis nostre
conspexit in infimis et se de celestibus ad
yma submisit. Ipse quippe pro nobis dig-
natus homo dum mortuum ... petiit,
morte apud nos qui apud se erat

in mortalis invenit. Sed hunc vulturem
omnis sine ipsa intentio mentis ...
quia ipse ad eorum mortuus a betania(?) ...
morte liberavit. Iste ergo presidens iudeorum
plebs mortalem vidit, sed quod morte sua
nostram mortem destrueret minime at-
tendit. Conspexit quidem vulturem, sed
oculos vulturis non aspexit, quia dum
humilitatem eius vidit, quibus nos ad al-
ta sublevaret consideravit nolens semitam
avis ignoravit. Neque enim perspicere studuit
quod eius nos humilitas levaret ad cele-
stia et mors eius interitum ... ad
vitam eternam. Semitam ignoravit avis
nec intuitus est oculus vulturis. Quia et si vid-
erunt quod in morte tenuit, videre noluerunt
quanta vite nostre gloria de eius morte surgeret.
Unde et ad fideles quoque perfectionis cau-
sa sit, ubi vite preceptum venit, predicato-
res regni celestis prohibendo sanando
terendo repulsi. Sed repulsi iudeo-
rum a regna missi fuerant, deserentes
generali collatione dispersi sunt ...
Non calcaverunt eam filii institorum,
nec pertransivit eam leena. Institores
potes reprobum suggerent, non negotia-
tores innominus. Ex quo recte colligitur
scilicet quod hoc in loco per institoribus insti-
tores sunt peccatores, quippe ignorantie
posuerunt institores enim negotiato-
res diximus, ideo quod exercendis operibus
insistunt. Sed utique sermo licet invici
dissonet in mercium non discrepatur(?)
omnis qui fidelium mores instituit
spiritale negotium gerere nec tu pre-
dicationis sue auditoribus prebere ab
eis fidem et opera recta perspicit. Unde et
sancta ecclesia dum et syndonem fecit et
vendidit, dignum et paulo post subditur:
Vidit quod bonum est negotiatio eius. Quod ergo in hoc
loco institutores nisi predicatores sancti vocan-
tur, qui synagoge mores ad fidem
instituere predicando minime ... Quorum
nimirum filii sancti apostoli inceperunt, qui nedum
holocaustum deferre abeas ... sunt predica-
tione gratie ... quibus predicatoribus et
per psalmistam dicitur: pro patribus tuis nati sunt
tibi filii, constitues eos principes super omnem terram. Et
quia repulsi a synagoge sumus
sunt egressi recte nunc dicitur: Non calcaverunt
eam filii institorum, nec pertransivit eam le-
ena. Calcaret quippe eam institorum
filii si predicatores sancti eius dein
synagoge vicia calce virtutis premerent.
Sed quia institutores eos de se fecere
patres istius ... institutorum filios per
stores et doctores qui apostolorum vi-
cem tenuit sed nil obstat ut synag-
oga minime calcaverunt quia dum corum

Virtus lucis ubi dei ac proximi nostri karitas permanet

Tren. 4

Per solacium avis et pro oculis vulturis

19 textus

18

pres in apostolatu abiecta repulsi sunt ipsi et
alienis vocatione cessantibus per quam videlicet
synagogam leena non pertransiit quia sancta
ecclesia collectam gentium dedita nequaquam
est secundum iudee populi dimicans occu-
pavit. Licet autem etiam leena incor-
porat quia male viventes in eius
ore sancte predicationis mactantur. Unde
ipsi primo pastori qui summus leene dux est macta
et manduca. Cum mactatur quippe a
vitiis occiditur, sed non in comedentis
dentis corpore commutatur. Macta igitur et ma-
duca dicitur, id est apud eos in quo vivunt interfi-
ce et ad membra tua illos in melius con-
verte. Et quia hec ecclesia totum est cum ipso
dominus Jacob voce leo vocatus est, leena
vocatur ex corpore. Unde ei sub Iudee spe-
cie dicitur: Ad predam fili mi ascendisti, requi-
escens accubuisti ut leo et quasi leena
quis suscitabit eum. Hanc igitur leenam ne-
quaquam dicit quia pendeam transiit sed non
pertransiit. Aliis quippe predicationibus pius
tamen multa per modum quoque multa
sustinere consuetudine. Ecclesia utique per syna-
gogam transiit sed non pertransiit quia extrema
ad fidem paucos rapuit, sed cum illum
infidelem populum assidua simul non ex-
timuit. Sed quia sepe iam dignum re-
pulsa aliam suscipit iudeorum deflexit
ad notitiam gentium. Unde adhuc de eadem
leena dicitur: Ad silicem extendit manum
suam, subvertit a radicibus montes. Ma-
num quippe ad silicem extendit quia ad
duritiam gentium sive brachium predica-
tionis misit. Unde et isdem beatus Iob
passionibus sue hystoriam per se egrabus
innotescendam dicat: Quis mihi det ut scribantur in stilo
ferreo in plumbi lamina vel celte sculpa-
tur in silice. Quid non in hoc loco montes
nisi summe seculi potentes accipimus qui
per terrena scilicet altitudinem tumet. De quibus
per prophetam dicitur: Tange montes et fumigabunt.
Qui montes a radicibus subversi sunt quia predicante
sancta ecclesia summe huius seculi potestates iam ado-
rationem omnipotenti Deo abiectam in cogi-
tatione tenuerunt. Radices enim mon-
tium sunt cogitationes intime superborum.
Et a radicibus montes subvertit quia adeo
labora dum potestates seculi ab inanis co-
gitationibus pertinet. Recte in predicatione
cogitatio occulta designatur, quia per hoc quod in
ea non cernitur erumpit quod videatur
foras. Unde et in bona pars ~~per psalmi~~
dicitur: Emittit Deus qui salvum fuit deo
mo iuda et qui reliqui non mittet radi-
cem deorsum et faciet fructum sursum.
Ac si aperte diceretur: Summis cogitationibus
nascitur ut in summis redditur reddatur.

Sicut igitur ad silicem extendit manum suam,
subvertit a radicibus montes, quia dum doctrina
gentium seculi predicatores perennit superborum alti-
tudinem simul destruunt. Quia non eos
quos a cogitationibus terrenis evacuat
donis celestibus replet, et quos in infimis
eius exhaurit superius rigat fluentis
mox sequitur. Inveniuntur in rivos excidit: in in duris
gentium cordibus flumina predicationis
aperuit, sicut per prophetam quoque dicitur: Et in lingua
dicitur ariditate generaliter posuit deserta
in stangna aquarum et terram sine aqua in
exitus aquarum. Atque iterum promittitur: Qui
credit in me sicut dicit scriptura
flumina aque vive de ventre eius fluent. Quod
permissum tunc audiuimus, esse enim in suis
predicatoribus et non ex Iudea pergentem per
nectam etiam toto orbe diffusam flumi-
na celestium mandatorum uberius emanat
ore gentium. Sancta enim in petra rivos
aperuit, credentis quoque cordibus flumina
sancte predicationis emanant. Et omne
preciosum vidit oculus eius. Sanctus magis
pro et quia tanto unaquaeque anima fit pre-
ciosior ante oculos dei quanto pro amore
veritatis despectior fuit ante oculos suos.
Hinc ad Saul dicitur: Nonne cum parvulus esses
in oculis tuis caput te constitui in tribubus
Israel. Ac si aperte dicat: Magnus in singulis
quia despectus es, sed nunc quia magnus tibi
es factus, es despectus michi. ~~Unde et per prophetam~~
tam dicitur: Ve qui sapientes estis in oculis
vestris et coram vobismetipsis prudentes.
Tanto igitur fit quisque vilior deo quanto pretio-
sior sibi, tanto pretiosior deo quanto propter deum
vilior sibi, quia humilia respicit et alta a
longe cognoscit. Omne itaque preciosum vidit
oculus eius. Sancta ecclesia sic vidit, elige
homines sicut in eius voce Natanaeli
sub ficu vidi te, id est positum te sub umbra
legis elegi. Vidit igitur preciosum quia humilia
elegit Deus. Infirma enim elegit Deus ut
confundat fortia. Vidit preciosum cum humi-
lem animam de se abiectam sapientie sue
gratie illustrationis respexit. De qua videlicet etiam
per prophetam dicitur: Si separaveris preciosum a vili
quasi os meum eris. Vilis quippe et deo
mundus pro ... Preciosum non est sed humana ani-
ma enim igitur preciosum a vili separat quia os domini
vocatur quia per eum deus verba sua exercet qui
ab amore presentis seculi loquendo per se etiam in-
telligentiam que per humana etiam
licet. Et quia testamenti novi doctores
ad summe usque perducti sunt ut occultis quoque
allegoriarum caliginibus inventi testamenti
ueteris enarrarent, rectissime subditur: Profunda quoque fluviorum
scrutatus est et abscondita produxit
in lucem. Quid ergo hic aliud flumina nisi ...

De rivo excisso in petra

C. alia quanto vilior in
conspectu suo tanto pretiosior
in conspectu dei

I Reg. xv.

Ysa. v.

Io. i.

I ad cor. i.

Iere. xv.

Scripturas veteris testamenti
flumina scilicet et abscondita
prima nova
lata relata

quorum prius dicta intuentes quis cum
pensare sufficiat quam vehemens flumen
Deo legem condente ex pectore Moysi eru-
pit quam vehemens flumen ex Evangelio
de profluxit quod a Salvatoris ore atque omni-
um praedicatorum fluminum in Iudaea prius terminum
dum licet sufficienter siccans eorum profun-
da nescimus. Nos vero qui veniente Domino
in eis interna spiritalia quaerimus eorum
profunda rimamur. Quod ipse Dominus facere
facere dicitur quia id nos agere ipso dona-
te [illegible] Paulus ergo qui non litteram quae
occidit sed spiritum qui vivificat. Sequitur:
Profunda fluviorum Dominus scrutatur et abscondi-
ta in lucem producit. Quia dicta legis quae
caliginosa minus historia obscurat nunc
expositio spiritalis illuminat. Unde et loquens ipsa
[illegible] per eum veritas discipulis praecipit di-
cens: Quod dico vobis in tenebris dicite in lumine
et quod in aure auditis praedicate super tecta.
Ipsa namque dicta exponentium fecerunt no-
bis esse iam conspicua spiritales antiquo-
rum patrum ~~[illegible]~~ plana facta et in ex-
positionis verba conspicua et non alle-
goriarum tenebris obscura exclamat de lo-
cis fluminum nimium latissimi et patentes.
Testamenti enim veteris dicta quae angusta et
clausa nimis fuerant quam immensa sunt
sine spiritali collatione obscurissima consti-
tuebant. At contra doctrina facta est nimis
et lata et patentes facta quia eius dicta et
imperitioribus velata sunt et quaerentibus pla-
na. Dicit ergo: Profunda fluminum scrutatus e-
t abscondita produxit in lucem. Quia dum sanctis
expositoribus intelligentiae spiritum infundit
antiquas Iudaeorum obscuritates aperuit.
Et hoc iam sancta ecclesia per spiritum agnoscit quod
synagoga prius per litteram intelligere omnis
non valuit. ~~Unde~~ et Moyses cum populo loquens
faciem velabat ut videlicet designaret quod
isto iudaeorum populus legis verba cognos-
ceret sed eiusdem claritatem legis omnino
non videret. ~~Unde~~ et per Paulum dicitur: Usque
in hodiernum diem cum legitur Moyses vela-
men est positum super cor eorum. Sed quia
Deus dei [illegible] sapientia pene-
tratur nisi cum quis spiritum eius acceperit
eius [illegible] non verba cognoscit. Sed vir
dei ininvestigandae causam dei sapientiae verba
subiungit dicens: Sapientia non ubi invenitur et
quis locus intelligentiae? Nescit homo pretium
eius nec invenitur in terra suaviter viventium.
Abyssus dicit: Non est in me; et mare loquitur:
Non est mecum. Non dabitur aurum obrizum pro ea
nec appendetur argentum in commutatione
eius. [illegible] et quod Deo sibi postu-
latur Deo subditae [illegible] eandem namque
quam superius dixit: Sapientia ubi invenitur
et quis locus intelligentiae, iste [illegible]

Abyssus dicit: Non est in me; et mare loquitur:
Non est mecum. Abyssus non quod dixerat: Nescit ho-
mo pretium eius nec invenitur in terra suaviter viven-
tium, inferiore versum reddidit:
Non dabitur aurum obrizum pro ea nec
appendetur argentum in commutatione eius.
Utraque ergo [illegible] sed angelis qui obti-
nerat non solvendo. Quam sapientiae magis-
tri quaereret ac deinde inferius indicet.
Abyssus dicit: Non est in me. Non ubi esset
sed ubi non esset indicat. Versum cum
abominatione eius pretium dicere ignora-
ret atque ad hoc inferius reddere. Non
dabitur aurum obrizum pro ea. Non quod
eius pretium sed quod non esset ostendit. Constat
namque liquet quod neque humana sapientia
vel exterioris loco vel etiam divinis per [illegible]
sancti viri intentus sensibus plenus
ad alia nos intelligenda transmittit
ut non eiectam sed latentem sapientiam requira-
mus. Nam nimis in verbis allegoriarum
secta rimemur ea utique quae secundum
eius sunt digna despecta si exempla hi-
storicae narrationis pensentur. Pau-
lo post namque dicitur: Non adaequabitur
ei aurum obrizum vel vitrum, et cum sit
nominis brevis longe atque dissimile
auro sit vilius [illegible] cuius nomen
metalli utique pretiosi [illegible] laude
vitrum dicitur sapientiae non aequari. Ipsa quippe
[illegible] difficultate compellimur ut ad [illegible]
[illegible] vigila-
Vir igitur sanctus quam sapientiam contempla-
tur nisi eam de qua Paulus apostolus dicit Christum
Dei virtutem et Dei sapientiam, de qua psalmo
scriptum est: Sapientia aedificavit sibi domum,
et de qua per se ait: Omnia in sapientia fecisti.
Cuius nimirum sapientiae dum pretium nesciatur,
nihil dignum aestimatione illius invenitur.
Ante hoc sapientiae pretium asserit et nescit
sed ideo nescit quia deest eo [illegible] loquentia
quo magnitudinem comparet, [illegible]
medium subveniendis non invenit facul-
tatem quia quod faciat nescit [illegible]
ergo sapientiae pretium nescire est dignum ei
meritum quo illa perpiatur non
invenire. Addit namque pretium dicens nescit
[illegible] quia quaecumque possideat dabo
cuncta [illegible] ante nos dedimus nescit
[illegible] quae [illegible] meam [illegible]
ipse [illegible] suis illa namque sola op-
male vivendo dedimus quibus sin-
sua [illegible] non ipse sed simpli-
cia reddentem. Et aliud homo [illegible]
merito ad [illegible] accepit. Testa-
[illegible] mens illius [illegible]
tunc vitae [illegible] quibus [illegible]
[illegible] error qui prius [illegible]
[illegible] blasphemus et persecutor et contumeliosus

21 capitulum a
Math. 10
b
2 Cor. 3
c
Exo. 34
d
De locis ubi invenitur sapientia
22 capitulum a
f
b

18

[..]losus s[e]c[un]d[u]m miam co[n]sec[u]t[us] sum q[ui]a ignorans feci i[n] incredulitate. Testat[ur] p[ro]p[ter] h[oc] ip[s]e mori dignat[us] e[st]. Chr[istu]s i[n] hu[n]c m[undu]m venit p[e]cc[at]ores saluos facere q[uo]r[um] p[rim]us ego sum. Et post
[..]mus morimur et alia q[uod] venire [..]gna ... i[n]venti sumus q[uia] boni op[er]is debitum quo accip[er]e eandem [..]piam mereremur. Hinc itaq[ue] sapiens homo p[re]ciu[m] nescit eius q[ui]a quis s[ci]t ab [..]ris actib[us] bonis meritu[m] discretu[m] [..] quo sine merito no[n] sic saluat[us] [..]ssigit michil se dedisse boni o[per]is ut ad fidem veniret agnoscit. [..]ruasi enim adp[er]cipiendu[m] sapiam p[re]ciu[m] dare et adagnoscendu[m] deum [..]onis sine mercede p[er]uenire. Non [..]sse h[oc] sapiens p[re]ciu[m] agnouerat [..]ui dicebat. Q[ui]s p[ri]or dedit illi [..] retribuet[ur] ei. Hinc iterum scriptum est [..]ra saluati estis p[er] fidem et hoc non [..] vobis. Dei enim donum est no[n] ex op[er]ibus [..] ne quis glorietur. Hinc de semet [..]o loco iterum dicens. Gra[tia] dei sum id [..] sum. Et eius munere aspiracione [..]e quia veteri opa p[r]ius in corde [..]nantur ut exhiberi quoq[ue] ab ho[min]ib[us] [..]b sequatur actio cui p[ost] hanc vitam [..]p[er]ico eterna rendeat. Ideo addi[..]ic. Et gra[tia] eius in me vacua non [..]uit. Set sic non[n]ulli qui saluos se i[n] suis vib[us] exultant. Sive p[re]cedenti[bus] merit[is] redemptos se esse glo[rian]tur. Q[uo]s p[er]fecto asserto[res] inueniunt [..] ipsi contraria q[uia] dum et i[n]nocentes se esse asserunt et redemptos l[..] sum ipse redemptionis nomine euacu[ant]. Omnis namq[ue] qui redimit[ur] ex [..]liqua p[ro]culdubio captiuitate liberat[ur]. [..] q[u]omo[do] iste redemptus est si p[ri]us n[on] [..]e sub culpa captiuus. Liquet itaq[ue] [..] nobis dispiciunt quisq[ui]s ita sapie[n]tiam homines q[uo] merita sup[er]na gra[tia] no[n] [..]e veniat inueniat sed postq[uam] venit [..] aceq[ue] indigna me[n]te inueniens [..]ig digna sibi exhibet veniendo et faciat mea meriti q[uia] remuneret q[uo]d [..]dum inuenerat q[uia] p[re]miret. Ibi et me [..] mens ocios. Audiui latronem duce[..]i de fauce dyaboli ascendit crucem [..] cruce paradysum. Intueam[ur] qualis [..]d patibulum venerit et qualis [..]b scessit. Venit reus stat[ur] sangui[..]e cruentus. Sed interna gr[ati]a immutat[ur] [..]e et ille qui fr[atr]es morte mactauit [..]iente d[omi]n[u]m vitam p[re]dicauit dicens. Mementos mei d[omi]ne cu[m] veneris in regnu[m] [tuum]. [..] Iuste clamamus pena manus [..] pedesq[ue] ligauerit. Nichil q[ui]a reo [..]penis liberu[m] nisi cor et lingua rema[nser]at. Inspirante deo totum illud obtulit

q[uo]d in se liberu[m] inuenit. Ut iuxta h[oc] q[uo]d scriptum est. Corde credit[ur] ad iustic[ia]m ore aut[em] confitetur ad salutem. In corde aut[em] fideliu[m] tres summop[er]e manere virtutes testatur ap[osto]l[u]s dicens. Nunc aut[em] manent fides spes caritas. Quas cunctas subita repletus gra[tia] et accepit latro et seruauit i[n] cruce. Fidem namq[ue] habuit qui regnaturu[m] deu[m] credidit quem secu[m] pariter morientem vid[it]. Spem habuit qui regni eius aditum postulauit dicens. Memento mei d[omi]ne cum veneris i[n] regnum tuum. Caritatem quoq[ue] in morte sua viuaciter tenuit qui fr[atr]em et co[n]latronem p[ro] suo scelere morientem et de iniquitate sua arguit et ei vitam qua agnouerat p[re]dicauit dicens. Neq[ue] tu times deum q[uia] in eadem dampnacione es. Et nos quidem iuste na[m] digna factis recipimus. Hic aut[em] michil mali gessit. Ille qui cu[m] ad crucem venit ex culpa etiam q[uam] actiue recedit ex gr[ati]a. Confitebatur d[omi]n[u]m videbat secum humana infirmitate morientem q[uem] negabant ap[osto]li eum qui eius mira[cu]la viderant diuina virtute facientem. Et[..] ipsi qui saluari h[omi]nem p[ro]priis viribus asserunt eandem confessionem hominis ab ip[s]i[us] esse virtute homines suspiciunt. Qui si ita esset in dei laude p[er]ta no[n] dicet. Confessio et magnificencia eius op[us] eius. Ideo itaq[ue] accepimus vera confiteri ac nobis magna dante op[er]ari. Ecce igitur q[uo]m[od]o nichil boni op[er]is debitum quo hanc sapiam p[er]cipe m[ere]m[ur] dicat. Vere nescit homo p[re]ciu[m] eius. Et tu[n]c q[ui]a que iam hon[..] veniet tanto altius sublimius sapie[n]tie i[n] celsitu[..] se despicit ex nato eius de sapie[n]tie veri[..]s interna agnoscit ut indignum se ad hanc p[er]uenisse videat. P[ro]pria tamen videat agere ut dignus fiat de q[u]o bene mox subditur. Nec inuenitur in terra suauiter viuentium. Grandis hostibus terre significat[ur] nomine nisi caro sua digna p[ro]p[ter]e[a] ait. Anima mea sicut terra sine aqua tibi. Sed aut[em] sapia inueniri in terra suauiter viuencium no[n] valet quia q[uis]quis adhuc huius vite voluptatib[us] pascitur. Abetur sapie interna separat[ur]. Nam si saperet expulsi aberramus gaudiis. Dei a[..] ceteri exilii sui cecitate lugeret. Hinc naq[ue] psalomon dicit. Qui apponit sciam apponit dolore[m] q[ui]a q[ua]nto pl[us] h[om]o cepit scire q[uo]d p[er]didit q[ua]nto pl[us] lugere magis corrupcionis sua[m] sic q[uia] innuente. Vose dic. namq[ue] in quo lapsus est q[uia] a paradysi gaudiis a contemplac[i]one vite p[ro]p[er]e ab angelorum societatib[us] venit ad cuncta tantu[m] pensit m[a]n[et] iam p[er]cipit iacet qui p[ri]us sine p[er]iculo stare nescisset luget exilium q[uia] dampnatus patit[ur] et suspirat ad celestis glorie statum quo p[ri]us secura possit si peccare noluisset. Qui bu[..]

Ad Ro[manos] x.

Latro i[n] cruce h[ab]uit fidem spem et caritatem

Luc[e] 23

b

c

Ideo fina[..] in[..] inter p[er] q[ui] ... [..]b[..] o[per]acio[n]ib[us] [..]

Sapia va[..] n[on] vivere in p[re]nti vita

d

Ecc[lesiast]es p[rim]o

Cu[m] co[gno]stit statu[m] p[ri]stinum inducitur ad planctum

e

f

e ~~pro[illegible] considerante~~. Ego dixi in pavore meo
proiectus sum a vultu oculorum tuorum. Contem-
platus quippe internum gaudium visionis
dei et specialem frequentiam angelorum presen-
tiam redivit oculos ad yma vidit quod ad
que contemplationem fuerat non intelligibus stare
potuisset penssavit ubi esset et quid esset
ingemiscit proiectum se a vultu oculorum
dei. Doluit quod in comparatione lucis internis
maiores sensit exilii sui tenebras quas
tollerabat. Sine et quod adam sui expulsus
viam nullam gratiam consolationis admittat.
f Et Renuit consolari anima mea. Vel plerosque
divites huius seculi solent mente tedio
affecti bona temporaliter afferri acceptanda
spiritu et ecclesiam deliniri. Sunt enim mero-
re quodam tangi se conspiciunt equos aspi-
ciunt aurum argentumque sua vasa decepta
cum predia circumeunt. Unde hic Adiuvabam
oculos libenter quando adoreunt que me-
rorem vincere. Sunt et eis ideo vocaverunt Ve
de vos divitibus qui habetis consolationem vestram.
Et sunt vero de hoc lugent qui abeunt gaudiis
terrenis consolationem de temporalibus non admittit.
E. Negavit consolari anima mea. De si ap-
te dicit etiam temporalium amissione non lu-
gens de temporalium habundantia consolari nequit
qua possum cum tamen si nos audien-
tes ista dicerimus quid in querit si conso-
lari in hiis que mundi sunt renuit. Illico
adiecit Memor fui dei et delectatus sum
Ac si aperte dicit Si renuit rerum mentis
habundantia responde auctori autem mei
que ad hunc videri non valeo sed sola me-
moria delectatur. Hic et in amari[illegible] sapi-
entem qui diuini spe in alta erecti sunt
nichil hic gaudent animum sterium.
~~Sine enim semper et~~ Cor sapientem ubi tri-
sticia et cor stultorum ubi leticia et hic
Jacobus dixit Miseri estote et lugete et
plorate risus vester in luctum vertitur et
gaudium in merorem. Sine presentem et prosperitatem
vitam attestatur Dominus Beati qui lugent quoniam
ipsi consolabuntur. Invenimus ergo sapientiam in
corde terram non esse qui suaviter vivunt quare
tanto verius stulti sunt quanto maiora pro-
dentes in minimis letantur. Sine petrus
eandem priorum stulticiam reprehendit dicens
voluptatem existimantes diei delicias et
coinquinationis et macule. Sine salomon ait
Risum deputavi errorem et gaudio
dixi quid frustra deciperis. Dicit itaque ve-
stus de sapientia. Non invenitur in terra suavi-
ter viventium quia minorum qui in mundo
suaviter vivunt ita adhuc stulti sunt ne
hoc ipsum quod nesciant vi tenditur. Abys-
r ~~Abyssus dicit non est in me~~. Secundo hoc loco
abyssi nisi corda hominum tantum vocatur
que et plerumque sunt fluvida et complicata
sunt caliginem tenebrosa. Et minorum abyssus. 24 ca.[illegible]

Margin notes (left column):

Dilatores seculi fuerint te-
poris non deputat cogi-
tat sed torqueat quod tempora-
les divitias dereliquit

Luc. 6.

2 Reg. cap. 4 [illegible]

Eccl. 4

Jacob. 4.

Math. 5

1 petri 2.

Eccl. 2.

Corda hominum dicuntur
abyssus

non esse in se hac sapientiam perfectam quam in-
venis dum esse sapiens carnalis [illegible]
te stulta se ad similia audit [illegible]
teste paulo sapientia huius mundi sub[illegible]
et apud deum. Tanto quisque amplius [illegible]
est quanto conatur exterius sapiens [illegible]
g De hoc abysso ~~per Johannem dicitur~~. Vidi an[illegible]
descendentem de celo habentem clavem abyss[illegible]
cathenam magnam in manu sua et a[illegible]
hendit draconem serpentem antiq[illegible]
et dyabolus et sathanas et ligavit eum [illegible]
annos mille et misit in abyssum et [illegible]
et signavit super illum ne non seduceret [illegible]
gentes donec consumentur mille an[illegible]
Millenario enim nunc non quam[illegible]
si ministerii qua regnat ecclesia [illegible]
nam et Antiquus autem serpens lig[illegible]
tantum in abyssum mittitur quod religio[illegible]
a bonorum cordibus quando repulsus [illegible]
tes recusum eis acrius dominatur quo[illegible]
plus quoque de prave abyssi clauditur [illegible]
scit quia de iniquorum cordibus in[illegible]
cultus frementibus tunc accepta [illegible]
ecclesiam preterit in virum aperte persecutio[illegible]
nis erumpit. Hec itaque abyss[illegible]
nunc dyabolus sumatur occultum non [illegible]
se sapientiam dicit qui alienum s[illegible]
sapientia iniquitatis operibus ondit [illegible]
malicia quisque tegit in corde [illegible]
blandiciarum exhibet dum cogitationes [illegible]
duplicitate obnubilat dum pravitatem [illegible]
quod factum domini dominus vias [illegible]
plus innocentie demittit quod [illegible]
byssus dei sapientiam recusat. Et [illegible]
mundo mentes dedicet prave [illegible]
curis et pluralitatibus peccatis [illegible]
eo casus sapientie tranquillitatem perfectam [illegible]
f quod prave illico subingeritur. Et in me-
~~non et mecum~~ Sciendum enim mari [illegible]
nisi salaciam mentem amaritudine [illegible]
tudo significatur que dum se per [illegible]
inmunitatis imponit quod adversus [illegible]
se unde colludit. Hec enim ma[illegible]
salsum et quod dum procellosis [illegible]
motibus excitatur abinvicem sapie[illegible]
atque stabilitate repellitur. Et quod b[illegible]
~~persecutionis~~ Et. Super quem requiescet s[illegible]
nisi super humilem et quietum et tremen[illegible]
sermones meos. Aeternis [illegible]
bus tamen longius spiritus fugit qui [illegible]
apud hos quietem non invenit [illegible]
et enim quod de quibus dominum per [illegible]
turbatos et infelicientes in viis eorum [illegible]
viam pacis non cognoverunt. [illegible] [illegible]
g generatione perturbationis nos dominus [illegible]
me[illegible] Venite ad me omnes qui [illegible]
rati et honerati estis et ego vos [illegible]
Tollite iugum meum super vos et [illegible]
te a me quia mitis sum et humilis [illegible]
et invenietis requiem animabus vestris.

24 ca. d

18

m in hac vita laboriosi quam tremens deserens estimare aut quid hic quietas ... huius seculi nichil aperte sine ... israhelitici populi custodiam sabbati ... in munere. Hinc est quod egypto ... dine ministerio pressa plus magis ... in diu seruire acceperit in minie ... sabbatum i requiem mentis ... in hac vita desideriorum carnalium ... fatigetur. Egyptus non que huius ... spem tenet iniusta ... ista cum nimis insolens ... esse inqua quid ad qua insolentes ... desideriorum carnalium designantur ... alias de iniuste moientes ... amentes vrgenti quia cogitationes ... que assidue in animo carnalium ... nascuntur et desinunt eam ... extrinsecus vniuscuiusque ... hunc cum eos integritate eius ... primitus. Egyptus non iniuste ... quia eorum corda qui terrena vitam ... sequuntur desideriorum suorum ... fervunt turbis cogitationum ... ima depressa sunt ut ad quietem ... desideriorum non leuent ... tra opera pietatis ad cor vitiis ... abeo cogitationum carnalium ... et post ...eo ... dona dispo... Unde nobis sancte ... historia ... in qua dominus ad resuscitandam ... principis inuitatus dicitur ... Et enim eiecta est turba ... tenuit manum eius et surrexit puella. Foras quippe turba eicitur ut puella suscitetur quia et si non prius a secretioribus expellitur importuna secularium ... curarum ... que intrinsecus iacet ... non surgit. Nam dum se per innumeras desideriorum carnalium cogitationes spargit ad considerationem sui sensus ... colligit. Inhis itaque inquietem ... in fluctibus ... sapientiam non pos... cognoscens ait: Et mare loquitur ... quippe ea plene ... ne nisi qui a bonis se abstraxerat ... carnalium fluctuationes ... salutis dicitur. Sapientiam ... in ... qui ... actu ... percipiet ea ... minime vacare et videte quoniam ego ... deus. Sed quid est quod plerosque antiquorum patrum nouimus hanc sapientiam et ... intrinsecus ... tenuisse et curas ... extrinsecus solempniter ministrasse ... perceptione huius sapientie Joseph ... Sed eciam ... fame ... totius egipti curas suscipiens non solum egyptiis ... alimenta prebuit sed vitam quoque exteriorum aduenientium ... sui ... sapientia Daniel

alienus extitit qui a chaldeorum rege in Babiloniam princeps magnatum effectus tanto maioribus curis occupatus est quanto et sublimiori dignitate fuit prelatus. Cum ... constet plerumque etiam bonos mirando sen... deo terrenis curis implicari patenter agnoscimus quia sic nonnumquam ciues Jerusalem angarias soluunt Babilonie sicut sepe ciues Babilonie impendunt angarias Jerusalem. Nam sunt nonnulli qui verbum vite per sapientie contemplationem predicant elemosinarum opem prebere ... vane glorie submisseri. Et quidem recipisse videntur esse que agunt sed tamen Babilonie ciues sunt. Sic itaque aliis contingit ut qui solam celestem patriam diligunt terrene patrie curis subiacere videantur. Terrenorum enim ministerium a prauis operibus plerumque in actibus nonnumquam non autem super... in iudicio in sola cogitatione discernitur. Plerique superna sapientia discernunt quibus debeant et ad aliud vacare intrinsecus et ad aliud extrinsecus occupari ut si forte occulta dei ordinatione aliquid eis non appetentibus huius seculi curis imponitur cedunt deo quem diligunt et pro amore eius intrinsecus sola illius desiderant visione pro amore non eius impositam sibi extrinsecus humiliter expleant actionem ut et vacare deo appetant ex gratia dilectionis et curam super impositas ex conditione expleant humilitatis. Utrumque occupationes extrinsecus perstrepunt intrinsecus in animo eius pacatissima quies est atque cum occupationum tumultus exterius perstrepit dispensatione intimus presidens iudex rone exaquunt modiamine ea que circa se minus sunt tranquilla disponit. Sicut enim vigor mentis fremendis post motibus carnis sic sepe super impositos tumultus occupationis bene regit amor quietis quia exteriores curas si prorsus amore non appetunt non confuso sed ordinato animo ministrant. Quia et cum viri nequaquam eas appetunt sed occulto ordine sibi superimpositas gemunt. Et quamuis illas pro meliore merito ... fugiant eas prosubiectam mente portant. Et nimirum quidem summopere si liceat vitare festinant sed timentes occultis dispensationes dei tenent quod fugiunt et exercent quod vitant. Intrant enim ad cor suum et ibi consulunt quid velit occulta voluntas dei seseque subditos debere esse summis ordinationibus cognoscentes humiliant ... iugo diuine dispensationis. Quia ... et quibus tumultibus versentur extrinsecus numquam adeo interiora premuntur sed ut aliud agatur intrinsecus voto aliud extrinsecus ... officio et hec sepius ...

Aliquid de gubernatione dicitur per figuram mali finem

26 c[?]

Vigor mentis et fremitu carnis

iam turbulenta atque confusa sed tranquilla corda repleat. Unde et per eundem dicitur: Quia abyssus dicit non est in me, et mare loquitur non est mecum. Hoc si aperte diceret: perturbate mentes seculariorum eo ipso clamant quia aeterna sapientia longe divisit se quo querere non sciunt. [xxvi.]

Quia non sed dei sapientia manens in se, ante secula incarnanda erat in fine seculorum ut ad redemptionem generis humani non solos angelos, non iustos homines mitteret, sed in manifestatione visionis per semetipsam veniret, recte subiungitur: Non dabitur aurum obrizum pro ea. Aurum namque obrizum iusti sancti angeli designantur, qui recte aurum vocantur et obrizum aurum, quia fulgente claritate iustitie obrizi, quia nullum huiuscemodi umquam contagium tetigerunt. Homines non iusti quidem in hac aeterne incorruptibili vivunt moraliter aurum quidem esse possunt, obrizum vero non possunt, quia corpus quod corrumpitur aggravat animam, et deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem. Nam quamvis in hac vita extrinsecus iustitie claritate resplendeat, nequaquam tamen adhuc peccati sordibus caret. Iohanne apostolo attestante qui dicit: Si dixerimus quia peccatum non habemus, nosipsos seducimus et veritas in nobis non est. Affirmante Iacobo qui ait: In multis enim offendimus omnes. Propheta et deprecante qui ait: Non intres in iudicium cum servo tuo, quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis vivens. Aurum ergo obrizum illa natura est que in ea in qua se condidit innocentia permanens et fulget claritate iustitie et nullis umquam maculatur sordibus culpe. Sed quia pro hac sapientia, id est pro mediatore angelorum redemptor humani generis incarnandus fuit, neque quos ipse in hunc ... in adiutorio hominum sepius apparuisse angelos ponit ... Non dabitur aurum obrizum pro ea. Ac si aperte diceret: per semetipsam sapientia manifestabitur, ut humanum genus a culpa redimat. Nullus inter angelos eius mittitur, quia per auctorem mortem, et ut ... tum liberetur. Unde ... dicit: Si vos filius liberaverit, vere liberi eritis. Sed viri sancti spiritu eiusdem sapientie repleti quosdam in iudea prodire esse doluerunt, qui ipsam in legislatore ponerent et sic salvatorem moysen praeferret. Unde enim scriptum est maledicentes dixerunt: Tu sis discipulus eius, nos autem moysi discipuli sumus. Unde adhuc congrue subinfertur: Nec appendetur argento in commutatione eius. Quia enim argento sepe eloquia divina figurantur, ... argenti vocabulo eius designari scriptores et testiga ... quorum vita inter turbas hominum resplenduit, hic intelligitur. Sed quia lex prophetam iudeorum potuit non auffere non quamvis [...]

... veteres patrum non legislator moyses humanum genus redemptor extitit, argentum eius in commutatione humani generis non appenditur. Quia quibus sanctorum ... tueri in operatione vingentem fuisse invenissent ... nisi humani sapientie se agnoscerent ... igitur ut ... Sed hoc quoque intelligi ... missi sunt incordibus hominum ... hanc sapientie predicando ... neque ut peccata sed peccatum subiecto populos regerent, sed quia cum tantum ... prosperitatem temporis deficiente sanctorum ... iuores extrinsecus actu et ... na dei sapientia in fine seculorum per semetipsam veniret. Ad grandem hanc ... et minime infirmitatis egrotantem ... totum mundum latens languidum ... nus humanum ut ... presentis ... toribus cum quibusdam inspirat ... tanto pro modo maior venire ... tentia medici quanto magnus ... ceteris egroti ... non ... eius ad salvandos nos mittitur. ... Recte ergo dicitur: Nec appendetur argento in commutatione eius, quia nulla inter iustorum predicationes qualibet luce scientie polleat ad eam nos superne sapie per semet ipsam venit quam... Sed sic intelligi generaliter qui mundi huius sapientum disciplinis deditur ea que scilicet hominibus honesto similare et salvandos ... in honestate se credunt ... dicitur dei et hominum querentes quod sufficientes sibi philosophorum doctrina quasi ... tenent ... despectui mores ... Non conferetur tinctis indie coloribus cum prudentia que iugis ... mittit ... nisi mundus acceperit in quo vita ... perturbatam obscura ... tinctos ant colores videt huius mundi sapientes, qui quamvis ... et pleroque pactorum fedis ... ante nos tamen oculos superinducte honestatis colore fucantur. Sed doctrina dei sapientie tinctis indie coloribus non ... tur quia quisquis hanc ... lege ab huius omnibus quos mundus sapientes colunt quia longe dispar agnoscit ... cius ... abhinc mundi sapientibus ... vim interdum eloquentia ... cum pulchra apparent specie et ... tinctaire despecta et cum rerum ... ture aliud esse quam se ... compositionibus quam se ... coloribus ... Hec contra doctrina sapientie ... predicatione pulchra est et ... conspicua ut aliud se per fallaciam ostendit exterius et aliud se ...

D

Angli sci figuram patris obrisum

B

C

Cap 9.

C

Jo 5.

Jacobi 3

F

Angelus quo non mittitur ad redemptionem generis humani

D

Jo 8.

Jo 9.

xxvii Cap.

A

[n]iteremus, neque indutum se specie pulchra
[v]ideri appetit nitore sermonis, sed
integritate vitae innotescit. Sapientia dei
[ig]itur non confertur tinctis Indie colori-
[bu]s, quia dum summae eloquentie ornatum
non habet, quasi nescit sine tinctura
placere. Quam sermonis tincturam bene
Paulus despexerat cum dicebat: Et
[lo]quimur non in doctis humane sapientie ver-
[bis]. In doctrina sermonis valebat, qui hanc
[sa]pientiam sola puritate vitae ostende-
[re]t, non autem eloquii tinctione fucaret. Nec
[ne]c lapidi sardonico preciosissimo vel
sapphiro. Sardonicum vel sapphirum la-
pides preciosos nisi esse quis nesciat?
[S]ed dum multi alii sint preciosi lapi-
des qui longe istos estimatione
[m]agnitudinis antecellant, cur sapphirus
[e]t sardonicus potissimum preciosi nominantur,
[n]isi quia dum lapis aliorum lapidum compa-
[ratio]ne vilissimus, nisi ut eos lapides
[q]ui preciosi describuntur, dum preciosos
[a]d esse cognoscimus, interius intellige-
[r]e aliud exprimimus? Sardonicus quip-
[p]e colore rubee tenet similitudinem, sapphi-
[ru]s vero aeream speciem habet. Possunt ergo
[per] sardonicum preciosum rubra homines, in
[sa]pphiro autem patria [celorum] visione
[an]geli designari. Nam cum colore rubee
[terr]e lapis sardonicus habeat, non immerito
[h]ominem designat. Unde Adam qui primus
[h]omo conditus, latino sermone terra rubra
[n]ominatur. Et hoc est quod dicitur quia sapientia
[la]pidi sardonico vel sapphiro non con-
[fer]tur, nisi quia is qui et dei virtus et dei
[sa]pientia, mediator dei et hominum homo Christus
[Ie]sus, tanta magnitudine excellit omnia,
[u]t cunctis, immo primi homines vel in ce-
[lo] angeli comparentur. Unde et per psalmistam dici-
[tur]: Quis in nubibus equabitur domino? Aut quis
[si]milis erit deo inter filios dei? Possunt autem
[per] sardonicum lapidem patres veteris
[te]stamenti, per sapphirum vero predicatores
[no]vi testamenti nominari. Illi quippe quia
[mu]lta magna iusticie intimam tenentes
[car]nali tamen propagini serviebant, terrena
[c]onstat quod quedam tincta agentes
[qua]si in rubeo per sardonicum lapidem [signa]-
[ntur], ut qui rubee terre tenent speciem
[d]esignentur. Per sapphirum vero, quia ethereo co-
[lo]re est, testamenti novi congrue pre-
[d]icatores accipimus, qui carnalis pro-
[pa]ginis desideria postponentes celestia
[so]la sectantur [et ipsa conspicientes]
[qui]a terrenis desideriis sanctos apostolos
[spirit]uali ardore [conspicientes] admirantis
[pr]ophete [vox] [dicit]: Qui sunt isti qui ut nubes volant?
[E]t si apud [vos] dicere: Nos peregri-
[na]mur, qui adhuc conjugiis implicamur,
[in] magnitudine sobolis operam tantum in-

pendimus. Ipsi non [ingrediuntur], non ambulant, sed
ut nubes volant, qui dum celestia appe-
tunt terrenis desideriis nihil tangunt. Dicitur
ergo quia dei sapientia sardonico vel sapphiro
lapidi non confertur, ac si patenter insinuet
dicens: Is qui homo inter homines emicuit, nec
in antiquis quisque nec in novis patribus equatur,
quia excedit illos, qui in humanitate quemquam
similem non habet in deitate. Non equabitur
ei aurum vel vitrum. Aurum hoc loco sapientes
[multa] litteram scientie dignantur. Vitrum quippe
ut supra diximus auro longe est vilius. Et
pro qua [deum] et cum aurum huic sapientie non equari
dicitur, adhuc quasi crescendo subinferitur
ei quoque nec vitrum posse equari. Sed ipsa
nos littera ab historico sensu despiciens
ad indagandum allegorie misterium mit-
tit. Aurum namque metallum omnium potiori
omnibus metallis fulgere claritate. Vitrum vero
[vidi] et de exterioribus visum prima interioris
perspicuitatis luceat; in alio metallo quicquid
interius continetur absconditur; in vitro vero
quilibet liquor qualis continetur interius
talis exterius demonstratur. Atque ut ita
dixerim omnis liquor in vitreo vasculo
clausus patet. Quid ergo aliud in auro vel vitro
accipimus nisi illam supernam patriam, illam
beatorum civium societatem, quorum corda sibi
invicem et claritate fulgent et puritate
translucent? Iohannes in apocalipsi aspexerat
cum dicebat: Et erat structura muri eius — Apok. 21.
ex lapide iaspide. Ipsa vero civitas auro
mundo simile vitro mundo. Quia enim sancti
omnes summa in ea beatitudinis claritate ful- — In beata vita
gebunt, structura auri dicitur. Et quo ipsa — erunt omnia manifesta
eorum claritas invicem sibi in alternis cordibus
patet et tamen uniuscuiusque vultus attenditur simul et
conscientia penetratur, hoc ipsum aurum vitro
mundo simile esse memoratur. Ibi quippe
uniuscuiusque mentem ab alterius oculis mem-
brorum corpulentia non abscondit, sed ipsa cor-
poris armonia sicut uniuscuiusque erit
tunc conspicabilis alterius, sicut nunc non potest conspi-
cabilis facies. Nunc autem corda nostra quamdiu in
hac vita sumus, quia ab altero in altero videri
non possunt, non immerito vitri sed interim luctea vascula
[tenebrosa] [dicuntur]. Unde sibi luteo passionum mente
in hora passionis formidabat cum diceret: Eripe
me de luto ut non inhaeream. Et rursum
[habitaculum] corporum Paulus domum terrestrem
nominat dicens: Scimus quoniam si terrestris domus — 2 Cor. 5.
nostra huius habitationis dissolvatur, quod edifi-
cationem ex deo habemus domum non manu-
factam eternam in celis. Pulsat itaque terrestre
domo quamdiu uniuscuiusque ipsum ut ita dicam
corruptionis sue parietem mentis oculo
dilatatione penetramus et vicissim in aliis
videre occulta non possumus. Unde sancta ecclesia
sponsi sui speciem videre in [terra] desiderans
nec tamen valens, quia continetur

Cant. 2.

i Cor. 2.

ad Cor. 4.

Patria celestis dicitur auro et uitro

i Io. 3.

Beati erunt in patria deo perfecte similes

Mt. 16

illius fortem quam intuens concupiuit ab eius oculis assumpta humanitas abscondebat. In canticis canticorum moerens dicit: Ecce iste stat post parietem nostrum. Ac si aperte dicat: Qui in diuinitate sua se iam uidere desidero, sed adhuc a uisione illius passibilis carnis parietem excludor. Quousque ita ut in hac corruptibili carne uiuimus cogitationes mentis alterutro non uidemus. Unde rursum per eundem paulum dicitur: Quis enim scit hominum que sunt hominis nisi spiritus hominis qui in ipso est. Et rursum: Nolite iudicare ante tempus donec ueniat dominus qui et illuminabit abscondita tenebrarum et manifestabit consilia cordium. Illa itaque ciuitas que sua uicissim singulorum corda manifestat et auro dicitur simul et uitro mundo ut designetur auro clara uitro perspicua. Sed quamuis mira sint omnes tanta perspicuitate [illegible] ei tamen sapientie que per eum unigenitum est omne quod est equari non possunt. Unde et dicitur: Non adequabitur ei aurum uel uitrum. Ad hoc enim sancti omnes ad illa gaudia eterna perueniunt ut esse deo similes possint sicut scriptum est: Cum apparuerit similes ei erimus quoniam uidebimus eum sicuti est. Et tamen scriptum est: Quis similis tibi. Et rursum: Quis erit similis deo inter filios dei. Quomodo ergo similes nisi quia habent sapientie similitudinem? Et tamen non erunt similes ad equalitatem. Aspiciendo quippe claritatem dei sic erit ut eterni sint et diuine uisionis illius donum percipiunt [illegible] diuinis mutantur quem uident. Et similes ergo sunt quia beati sunt. Et tamen creatori similes non sunt quia creatura sunt. Et hoc itaque quandam dei similitudinem et tamen non habent sine et tamen incircumscripti equaliter non habent qui habent circumscriptum. Dicatur igitur: Non adequabitur ei aurum uel uitrum. Eterna ciuitas sancti claritate et perspicuitate fulgeant. Aliud est homines sapientes esse in deo atque aliud est hominem perfectam sapientiam dei. Quam profecto sapientiam ille ueraciter agnoscit qui mediatorem dei et hominum aliquem comparare [illegible] nunc presumpsit. Unde et subditur: Non commutabuntur pro ea uasa auri excelsa et eminentia. Excelsum quippe uas auri helyas extitit. Excelsum uas iohannes extitit. Atque eminentia auri uasa priores patres fuere. Sed quia dispensatione nos conditione redemit apparente incarnatione et qui illum ueraciter non agnoscit mediatorem dei et hominum hominem christum esse unum ex prophetis putauit, quem electorum suorum fide tenuerunt. Dum interrogatione discipulorum dicitur: Quem dicunt homines esse filium hominis? Cui cum responderetur: Alii iohannem baptistam, alii autem heliam, alii uero ieremiam uel unum ex prophetis.

de suo more sensum requirit. Uos autem quem me esse dicitis? Cui petrus concordi uoce respondens ait: Tu es christus filius dei uiui. Eterna uero ineffabili pauli uoce nominis dei uirtutem et dei sapientiam probat. Sapientia uasa auri excelsa et eminentia commutare noluit quia dum illum aliud quam erat intellexit. Magnum quippe uas auri iohannes. Magnum uas auri helyas uel ieremias fuit. Sed quisquis eundem dominum equaliter eorum esse credidit uas auri excelsum eminensque pro sapientia commutauit quia unum dei filium non unum esse ex prophetis credidit. Sponsam quippe adesse uenientem sapientiam uidens noluit se in illis amoris uasa figere sed in eam studiose certissima prouidere. Unde in canticis canticorum dicitur: Inuenerunt me uigiles qui custodiunt ciuitatem. Num quem diligit anima mea uidistis? Paululum cum pertransissem eos inueni quem diligit anima mea. Uigiles qui ciuitatem custodiunt nos patres uel prophetas accipimus qui diuertunt ad custodiam nostre salutis uoce uigilare. Sed cum redemptorem suum eterna quereret in ipsis custodibus spem figere noluit. Paululum cum pertransissem eos inueni quem diligit anima mea. Illum quem inuenire non posset si istos pertransire noluisset. Iniusta custodibus uidebatur qui christum dei filium unum illorum esse credebat. Uoce igitur et superatis inuentis uigilibus sancta ecclesia prelatorum dominum unum quemlibet credere contempsit. Unde et igitur recte dicitur: Non commutabuntur pro ea uasa auri excelsa et eminentia quia clara quamuis sanctorum et ueneranda ex sublimitate et eius uisione adequare. Et nos enim homines et sancte deo homines non conferunt. Unde adhuc subditur: Non commemorabuntur comparatione eius. Qui longe superiore electi sancti quidem iusti sed per participationem sapientie non comparatione. Quid enim sancti homines comparati lumine aut sapientie lumine sunt sapientes uocari solent. Sed illuminatis iusti lumine illuminati sunt. Et erat lux uera que illuminat omnem hominem uenientem in hunc mundum. Iste autem tuus dicitur uos estis lumen mundi. Sancta quidem sapientia iustitia et similiter [illegible] nuncupantur. Sed ista iusta et iustificatus iusti iustitia insufficientia quippe qui sapientia est. Dicitur: Ut ipse sit iustus et iustificans. Iste non dicitur: Ut nos efficeremur iustitia dei in ipso. Et igitur ueneranda est lumine illuminata

Pater lumen illuminans. Alter iustitia
iustificans. alter iustitia iustificata. Sapientia
quoque et sapiens non est aliud esse et sapere
... anime sapiens esse dicitur sapiendo. quo
... hoc habet esse quod sapere. Alia co
se ... et sapientes non esse. sic vita sa
pientia non aliud est. aliud et quippe anime est c
esse quod vivit. Deus autem sapiens non
est vita aliud sed quippe quibus non
hoc esse quod vivere. Alia quippe morta
lia quidem esse ut vivat. Aliud quippe
... et esse aliud vivere. quia mirum primo
... scienciam habet primum vita pat
... qui prius de terra fuit et homo
... primodum factum et inspiravit in
faciem eius spiraculum vite et factus est homo
... viventem. Sapientia non est contra
... vita sed hoc quod est ipsa est. unde in co
mutabiliter vivit quia non excedendo dono
... vivit. Sola quoque cum pre tem
... scio veraciter et magis ... cop
... esse ... non esse et hinc si ...
... vivimus sed distinguimus ...
... sumus hinc et quod sunt omnes qui indi
... sione proficiunt quanto magis ...
... tanto magis nichil se
esse cognoscunt. Unusquisque quippe legitur
abraham cinerem et pulverem se esse
professus et nisi cum haberet in animo dei
collocutionem. Ait enim loquar ad dominum
meum cum sim pulvis et cinis. Eiusdem
... aliquis fortasse crederet si veraciter con
... quem ... et minime sensisset
... non ubi ad incomparabilem contemplan F
... se rapuit et ... tante contemp
... videre illum nichil se esse
... pulverem videt. Hinc et etiam quod
... repletus eadem sapientia exclamat
... dicit quia pulvis sumus et ...
... eiusdem incommutabiliter contemplatur
... Anima sicut ... ante ...
... et sic ... mutabiles eos ...
... ante ... ipse es et anni
... non deficient. Hinc ad moysen ...
... sum qui sum. Et dices filiis isra g
... et misit me ad vos. Solus quippe
... et qui solus incommutabiliter permanet
... omne quod modo sic et modo aliter est ...
... permanere enim ...
... aliquo modo ... ad aliud primo
... qui ... ergo in principia
... aliqui simus ...
... quia pre ... sumus ...
... commemorabitur ...
... quia ... excelsa et ...
... que ex comparatione sapientie nobis
... sit in comparatione et sapientie
... non sit. Quia non sit sapientia
... cordibus latentem infundit.

Eius de sto quoque spiritu dicitur et spiritus ubi vult 103
spirat et vocem eius audis et nescis unde veniat aut
quo vadat. Idcirco subiungitur. Trahitur enim
sapientia de occultis. De occultis sapientia trahitur quia
cum sit invisibilis non nisi invisibiliter inno
tescit. que recte quoque trahi dicitur. Omnia sicut
flatu trahimus ut corpus vivat sic ab intima
mens sapientie spiritum ducit ut ad vitam ani
ma subsistat. Non post ... ... mortem ...
alteram spiritus. Sicut minus sapientia dum humanam c
carnem cum anima rationali suscepit mundus
hic qui auctorem suum videre non potuit
quem visibilem conspexit hominem quoque eum
et invisibilem agnovit deum. Convictus
ab infidelitatis sue tenebris superba pridus
sua ... gentilitas ... segnis atque
pigris ... fides propagata ante fide
in veritatem omnium sic ... culmine com
tine ... cum dei essent apti ad iustitiam cap
tari cepit astus. Ham multe quoque ...
heresis exorte contra eam diem ...
bella paraverunt. Referenda quippe et ...
... laborem quam sapientia tendit ad veniam
... tota exire actu et ut inica multi
... qui mediatorem dei et hominum
hominem christum ihesum prius hominem tantum
dicerent sed ... dei ... Atque ei
... que quasi de ... ... eius vide
licet ... agnovissent. Quos beatus
Iob ... afflictus sue ... diffini
tione redarguens dicit. Non adequabitur ei tho
pazius de ethiopia. Quid per ethiopiam nisi presens
mundus accipitur que colore nigredinis de
signat peccatorem populum feditate ...
Alii non ethiopie nomine specialiter gentilitas
designatur ... infidelis prius ... pec
... veniente deo abacuc propheta videt
timore perterritum dicit. Tabernacula ethio
pum expavescent tabernacula terre ma
dyan. David quoque propheta videns quod ad
iudeam veniret deus sed gentilitas
crederet et primodum iudea sequeretur. Sicut
scriptum est donec plenitudo gentium introiret et
sic omnis israel salvus fieret. Dicit ethyopia
preveniet manus eius deo. Quia prius ... iudea ...
salvandum se offerre ... dei ... magis
gentilitas patens. Thopazium non preciosus F
lapis est et quia graca lingua pan omne dicitur
pro eo quod omni colore resplendeat thopa
zium quasi thopassium vocatur. Dum non ...
concessa generalitas credidit ... multi
... dono sancti spiritus locupletata ut quasi
... coloribus sic ... virtutibus lucerent
... qui ... virtutibus extollitur
... adequabitur ei tho
pasium de ethyopia ac si aperte diceret
Nullus sanctorum quibuslibet virtutibus plenus
constat cum ingrediens mundi ... ...
... per ... dei ... quibus et ... nascitur ... ex
te sanctum vocabitur filius dei. Nos quippe et

Pastor ... mundus per ethiopia designatur

Abacuk 3º

Ad Ro. xi.

De virtutibus sanctorum quod non equiparantur deo ... psalmi ... luc. 1.

si sancti efficiuntur non tamen naturam quia ipsa
nec corruptibili conditione constringuntur nec tamen
ipsa divinitas. Erat enim incredibiliter acceptus
sum et indelebilis permanet in ... Iste ac
solus veraciter sanctus natus est qui ut ipsam con-
ditionem corruptibilis vinceret ex commixtione
carnalis copule conceptus non est. Sive se sapien-
tiam quidam topazium de Ethiopia equi-
valentem. Cum quidam heresiarches diceret: Non in-
video Christo facto, si volo et ipse fieri possum,
ihesum Christum Dominum nostrum non per misterium concep-
tionis sed per profectum gratie Deum fuisse allegat(?)
asserens eum purum hominem natum, sed ut Deus
esset per meritorum profecisse, atque ob hoc estimans
et se quosdam et alios posse coequari qui
filii Dei per gratiam fiunt, nequaquam intelligens
attendens quia non adequabitur ei topazius
de Ethiopia. Aliud est enim natos homines
per gratiam adoptionis deos fieri, atque aliud
unum singulariter per divinitatis potentiam Deum ex
ipso conceptu prodiisse, ut equari per gratiam vi-
geret (?) ... per adoptionis acceptam per gratiam.
Mediator quippe Dei atque hominum homo Christus
Jesus non sicut iste sentit desipit aliter
quam ceteri aliter in dieteris (?) et non purus homo
conceptus atque editus per meritum ut Deus
esset accepit. Sed nuntiante angelo et ad-
veniente Spiritu, mox verbum in utero, mox intra
uterum verbum caro, et manente incommutabili
essentia que ei est cum Patre et Spiritu Sancto, carnem
in assumpsit intra virginea viscera, ubi
impassibilis pati et immortalis mori, et eternus
ante secula temporalis posset esse in fine seculorum,
ut ineffabili sacramento conceptu sancto, inno-
labili (?) partu secundum veritatem utriusque nature ea-
dem virgo et ancilla Domini esset et mater. Sic
quippe ei ab Elizabeth dicitur: Unde hoc mihi ut ve-
niat mater Domini mei ad me? Et ipsa virgo res-
pondens dixit: Ecce ancilla Domini, fiat mihi
secundum verbum tuum. Et quamvis specialiter (?) ex parte
aliud ex virgine sit ipse et eternus ex patre,
ipse temporalis ex matre, ipse qui fecit, ipse qui
factus est, ipse speciosus forma pre filiis homi-
num, et ipse de quo dicitur: Vidimus eum
et non erat aspectus ei neque decor, per sum-
mam ipse ante secula de patre sine matre, et
ipse in fine seculorum de matre sine patre, ipse
templum, ipse conditor templi, ipse auc-
tor operis, ipse opus conditoris, manens unus
ex utraque natura, nec naturarum copulatione con-
fusus nec naturarum distinctione geminatus. Sed
quia ... suscepimus ad exponendum
ordine redeamus. Nondum natus est quod
sanctus vir ut longe distare ab hac sa-
pientia angelos demonstrat, dicens: Non adeo-
quatur (?) ... per ea quia ut antiquos et
patres sacri eloquii testatores videret
adiunxit. Nec applicandus argenti in com-
mutatione eius, nec patres quoque sapientiam
hunc modo staret longe superesse intulit.

Non conferetur tinctis Indie coloribus,
nec lapidi sardonico preciosis-
simo vel sapphiro. Ut illa quoque sa-
na tinte ... prioris adequitatis (?)
unigeniti demonstret, addidit: Non adequa-
bitur ei aurum vel vitrum. Ut prelatos quoque e...
esse ostenderet, adiunxit: Excelsa et eminentia
non memorabuntur
commemoratione comparationis eius. Trahitur
enim sapientia de occultis. Ad extremum ve-
ro eos quoque in ecclesia hereticos ...
qui generaliter errore venientes se
quasi perimunt per superbiam stenduntur,
dicit vero: Non adequabitur ei topazius de
Ethiopia, ac si patenter insinuet ...
qui ex parte ingrediuntur ad unionem ...
nunc equari Deo dicuntur, non sunt quamvis
multis coloribus virtutibus resplendere vide-
antur, quorum ut superbia resistit, ...
subiungens nec tincture mundissime com-
ponetur. Tincture enim mundissime vocan-
tur hii qui veraciter sancti similes et ...
citer sancti qui sunt quidem, quia ex tem-
poris venturum sponsum non sunt, sed habere
dono gratie supponentur. Tincte
enim non erunt si sic, nam naturaliter ...
sed mundissime tincture sunt qui habi-
tu custodiunt supponunt ... vel vir-
tutem qua acceperunt. Hinc est enim
quod sponsi voce de sancta ecclesia dicitur:
Ista que ascendit dealbata. Sancta
sancta ecclesia celeste vita natura non ha-
bet, supponente spiritu per ... dono com-
ponitur non alba sed dealbata memo-
ratur. Et nondum quia sanctus cum Deo nos
conferre tinctis Indie coloribus ...
colores non intulit mundos, ...
in loco ut tinctura veraciter ... cum
ab ista presens fictione distinguere ...
tinctas, addidit: Mundissime. Tinc-
ture enim mundissime sunt nominati
qui priusquam opera sordi fuerant
nunc ... in spiritu morte gratie ... ve-
ut longe aliud appareant esse quam erant.
Unde etiam baptizma id est tinctio dicitur,
in quo magna descensio, tinguntur
et qui prius indecori erant decori
tincte videntur accepta fide reddi-
tur gratia ornamento virtutis. Quia
ergo sapientia veritate et quis est locus intel-
ligentie abscondita et ab oculis
viventium perpensa. Unde magnus
sanctus vir requirit: Unde sapientia veni-
et? Ubi enim venit de quo orta est? Sapientia
ab invisibili et coeterno patre ...
eius via occulta est. Dominus et per prophetam: Ge-
nerationem eius quis enarrabit? Quia
non intellectum eius et ... quis ...
sed de sapientia dictum repletur ... Sa-
pientia vero invisibilis est de quo ...

[Margin] 22 capitulum a
[Margin] heresis pessima
[Margin] Aliud est homo per naturam et per gratiam non sit idem
[Margin] c
[Margin] Gregorius per excellit gratiam omnium aliorum
[Margin] Luc. 1°
[Margin] Ibidem
[Margin] Per omnia et idem de eternali expresse geminus et ex matre temporalis manifestus
[Margin] d
[Margin] Ps. 13
[Margin] Sapientia incarnata superat omnes aliquos preter sacri eloquii testatores
[Margin] c
[Margin] g
[Margin] Tinctura a
[Margin] b
[Margin] f

18

mentum nobis et in eius mente intellectui
[ac]quiescat. Vere inde dicitur de qua sapientia ve-
[ni]et vel quinque et locus intelligentie. Sed
hoc valde mirum et quasi preter vim submittentium
absconditam et ab oculis omnium viventium. Sa-
pientia quippe que deus est si omni viventium
oculis occulta est tunc procul dubio sicut
[...]uno indubitanter et certe tunc sine Johannes
[euangeliste] gecorunte qui ait deum nemo vi-
dit umquam. Verumtamen cum testamenta vete-
ris patres mentior multos et heros teste
[sacr]a sacre lectionis hystoria deum vidisse
[glori]oso. Vidit quippe Jacob dominum qui [ait]
Vidi dominum facie ad faciem et salva facta
[est ani]ma mea. Vidit Moyses dominum cum quo
[...] et loquebatur dominus ad moysen facie
[ad] faciem sicut solet loqui homo ad amicum
[suum]. Vidit idem Job dominum qui dixit Audi-
[tu] auris audivi te nunc oculus meus
[vi]dit te. Vidit ysaias dominum qui ait
[Ve mi]chi quia moriturus et regem dominum vidi
[do]minum sedentem super solium excelsum
[et] elevatum. Vidit Micheas dominum qui dixit
[Vi]di dominum sedentem super solium suum et om-
[ne]m exercitum celi assistentem a dextris
[et] sinistris eius. Et quid ergo tot testamenta
[ve]teris patres se vidisse deum testantur si
[ver]a est hec sapientia que deus dicitur ab-
[sc]ondita et ab oculis omnium viventium et
[i]ste dicit Nemo deum vidit umquam
[ni]si hoc quod patenter datur intelligi quia
[n]ondum sic mortali vivens vidit per
[qu]asdam ymagines deus potest sed per propriam
[e]ius speciem non potest. Nec aliqua gratia spe-
[ci]ali presignatas quasdam deum vide-
[re] sed ad propriam vim eius essentie non pertinge-
[ba]nt. Et enim quod Jacob qui deum se vi-
[di]sse testatur tunc non nisi angelo
[vi]dit. Sicut et quod moyses qui cum deo
[fa]cie ad faciem vidisse loquitur sed sicut loqui
[ho]mo cum amico suo ei inter ipsa verba
[...] eloquens dixit. Si inveni gratiam
[in] conspectu tuo ostende michi temetipsum
[ma]nifeste ut videam te. Certe enim si
[...] non erat cum quo loquebatur ostendi
[si]bi diceret et non ostende temetipsum. Si
[...] deus erat cum quo facie ad faciem loque-
[ba]tur cur se petebat videre quem videbat
[...] ex hac eius petitione colligitur quod
[...]sitiebat principium perceptis ut sic celi
[...]tem cerneret que iam ceperat per quasdam
[y]magines videre ut sic superna clari-
[ta]tem eius oculus caperet quatenus ei ad eternam
[vi]sionem nulla ymago creata temporalis
[in]cesset. Et vidimus quod patres testamenta
[ve]teris deum et in ipsa Johannis vocem
[quia] nemo vidit umquam et in ipsa beata
[...] suam. Sapientia que deus est absconditam
[et] abscondit omnium viventium quia et in hac
[m]ortali carne consistentibus et videri

potuit per quasdam circumscriptas ymagines et
videri non potest per incircumscriptum lumen eternitatis.
Qui non a quibusdam potest adhuc in hac cor-
ruptibili carne vivere sed tamen incessa-
bili virtute crescentibus quadam contemplationis
acumine eterna dei claritas videri. Hoc
quoque abscondit Job sententia non abhorret qui ait
absconditam est ab oculis omnium viventium qui
quippe sapientiam que et deus videt sicut vite
funditus moritur ut iam eius amore tenetur ul-
lus quippe eam videt qui adhuc carnaliter
vivit quia nemo potest amplecti deum simul et
seculum. Qui enim deum videt eo ipso moritur quo
vel intentione cordis vel effectu operis ab hu-
ius delectationibus tota mente separatur. Unum
ad eundem quoque moysen dicitur Non enim vi-
debit me homo et vivet. Ac si aperte di-
ceretur Nullus umquam videt deum spiritaliter qui
mundo carnaliter vivit. Unde paulus quoque apostolus
qui ad huc dominum se obsistentibus sed ipse testatur
experte cognoverat iam hunc mundo totum
se esse mortuum perhibebat. Michi mundus
crucifixus est et ego mundo. Sed enim ea loqui
semper dicimus non sufficit ut dicat mundo
crucifixus sum nisi etiam premitteret michi mun-
dus crucifixus est et ut non solum se mundo mor-
tuum sed etiam mundum sibi mortuum esse te-
staretur quatenus nec ipse mundum nec ipsum iam
mundus appeteret. Si enim duo fortasse in
uno loco sunt quorum unus vivens et alter
mortuus sic est mortuus viventem
non videt vivens autem mortuum videt.
Predicator autem dei ut ostendat quod perfec-
tionem quam se habuisse desiderat et tal-
iam fecisse est ut nec ipse mundum nec ipsum
mundus concupiscat non solum se ait mundo
crucifixum nec ipse mundi gloriam quam appe-
teret tamquam mortuus non videt sed mundum
asserit sibi crucifixum in quantum similiter
se deserit ut et ipse mundus tamquam ad
eum mortuus paulum similem atque despe-
ctum iam videre nequaquam possit. Hec
dicimus non et quia fuit nonnulli qui deum dicerent
etiam in illa regione beatitudinis in claritate
sua conspici sed in natura minime videri. Quos
nimirum minor inquisitionis subtilitas
fefellit. Neque enim illi simplici et incommu-
tabili essentie aliud est claritas aliud natura sed
ipsa ei natura sua claritas ipsa claritas na-
tura. Et etiam cum suis dilectoribus dei sapientia
quoque se ostendere inse pollicetur dicit Qui di-
ligit me diligetur a patre meo et ego diligam
eum et manifestabo me ipsum illi. Ac si pa-
tenter dicat Quia in via me cernere vestre
ut in mea me natura videat. Sicut misericordia
ait Beati mundo corde quoniam ipsi deum videbunt.
Sicut paulus dicit. Nunc videmus per speculum
in enigmate tunc autem facie ad faciem
nunc cognosco ex parte tunc cognoscam sicut
et cognitus sum. Et quia deo per summum data

Epo. 33.

ad gal. 6.

Quidam dixerunt a mundo
ipsum non dixerunt et ego
eidem dixerunt et dixerunt
quidam autem neutrum fa[cer]unt

paulus quidam

Non

Error

Jo 14.

Mt. 5.

I Cor. 13.

Opo beati sunt deum videre
esse vide desiderat nisi quod
desiderium est penosum

i pe i° c° 2°

praedicatorem dicitur: In quem desiderant angeli
prospicere. Et tamen Veritas, qui nequaquam Deum vide-
re angelos suspicatur? Et tamen Deum praedicat
semper: Angeli eorum in caelis semper vident
faciem Patris mei qui in caelis est. Numquid ergo
aliud Veritas, aliud praedicator insinuat? Ve-
rumtamen si utraque verba conferuntur, quae sibi
nequaquam discordare agnoscuntur. Deum quippe
angeli et vident et videre desiderant, et in-
tueri sitiunt et intuentur. Si enim sic videre
desiderant ut effectu sui desiderii nullo modo per-
fruantur, desiderium sine fructu anxietatem
habet, et anxietas poenam. Beati vero angeli
ab omni poena anxietatis longe sunt, quia
numquam simul poena et beatitudo conveniunt.
Rursum cum eos divinae visionis satiari dicimus,
quia et Psalmista ait: Satiabor cum manife-
stabitur mihi gloria tua, considerandum nobis
est quod satietatem solet fastidium subsequi.
Ut ergo recte sibi utraque conveniant, dicat Veritas
quia semper vident, dicat praedicator egregius
quia semper videre desiderant. Ne enim sit
in desiderio anxietas, desiderantes satian-
tur; ne autem sit in satietate fastidium,
satiati desiderant. Et desiderant igitur sine
labore, quia desiderium satietas comitatur;
et satiantur sine fastidio, quia ipsa satietas ex
desiderio semper accenditur. Sic quoque et nos e-
rimus cum ad ipsum fontem vitae venerimus.
Erit nobis delectabiliter impressa sitis simul atque
satietas. Sed longe abest a siti necessitas,
longe a satietate fastidium, quia et sitientes
satiabimur et satiati sitiemus. Videbimus
igitur Deum ipsum, qui erit praemium laboris nostri,
ut post mortalitatis nostrae tenebras accessi-
bili eius luce gaudeamus. Sed tamen eius luce divi-
nius accessum obsistit ad quod Pau-
lus dicit: Lucem inhabitat inaccessibi-
lem, quam vidit nullus hominum, sed nec vi-
dere potest. Et rursum audio quod propheta
ait: Accedite ad eum et illuminamini. Quo-
modo ergo accedendo illuminamur, si ipsam lucem
qua illuminari possimus non videmus?
Si non accedendo ad eum ipsam qua illu-
minamur lucem videmus, cur non inac-
cessibilis esse perhibetur? Sed nimirum repensan-
dum est quia inaccessibilem dixit hominibus et
humana sapientibus. Scriptura quippe sacra
omnes carnalium more sectatores humanae
vitae homines vocare solet. Unde idem
apostolus quibusdam discordantibus dicit: Cum
enim sit inter vos zelus et contentio, nonne
carnales estis et secundum hominem ambulatis?
Et quibus paulo superius subiecit: Nonne carnales
estis? Et unde alias testimonium protulit:
Quod oculus non vidit, nec auris audivit,
nec in cor hominis ascendit, quae praepara-
vit Deus diligentibus se. Et cum hoc homi-
nibus diceret absconditum, mox subdidit:
Nobis autem revelavit Deus per Spiritum suum.

Satietas sine fastidio et desiderium sine poena [illegible] visione Dei

i ad thy. 6. Visio dei videtur esse dubia

i cor. 2.

ipsum se ab hominum notitia distinxit,
qui supra hominem divina iam sapi-
ebat. Hanc ergo lucem inaccessibi-
lem perhibet, ut ostenderet quibus sub-
latis videt nullus hominum. Sed hanc videre
more suo homines vocans omnes humana
sapientes, quia qui divina sapiunt
videlicet supra homines sunt. Videbimus igitur Deum
si per caelestem conversationem supra homines
esse mereamur. Nec tamen ita videbimus
sicut videt ipse semetipsum. Longe quippe
dispariter videt creator se, quam videt
creatura creatorem. Nam quantum ad immensitatem Dei
datum nobis modus figitur contemplationis,
quo ipso pondere circumscribimur quo creatura sumus.
Sic perfecto non ita conspicimus Deum sicut
ipse conspicit se, et non ita requiescimus
in Deo quemadmodum ipse requiescit in
se. Nam visio nostra vel requies erit
utcumque visioni vel requiei illius
similis, sed aequalis non erit. Ne enim in
nobis ut ita dicam contemplationis pennis
nos sublevat atque a nobis [illegible]
gimur intuendum ipsumque [illegible]
cordis et dulcedine contemplationis [illegible]
mo a nobis [illegible] in ipsum et iam [illegible]
nec enim minus est requiescere et con-
stare perfecte requiescere est. Ex perfecta quies
est quia Deus cernitur et tamen
aequitate non et requiei illius quae non
[illegible] ne requiescat. Et tamen
requies ut ita dicam simul ac dis-
simul quia quae illius requies et simi-
litudo imitatur, et tamen ut Dei atque [illegible]
in eum imitatio etiam. Et magnitudinis
et aeternitatis imitatores [illegible]
[illegible] sumus illius quae imitamur
sumus quia et videntes participamus
et participantes imitamur. Quae im-
mortalitatis visio nunc fide inchoatur, sed tunc
in specie perficitur cum coaeternam Dei sapien-
tiam, quam modo per ora praedicantium quasi per
decurrentia flumina sumimus, in ipso
suo fonte bibimus.

Explicit liber xviii moralium
Gregorii. Sequitur xix.

Quid mirum si eterna dei sapi-
entia conspici non valet
cum ipsa quoque invisibilia
que per eam sunt condita
singula omnino comprehendi
non possunt. In rebus ergo creatis distinctus creatorem
omnium cum ea similitudine veneretur ne in
hac eam usurpare sibi de omnipotentis
dei specie mens humana aliquid audeat quod solli-
citius eius primum in subsequenti remu-
neratione sumat. Unde hic recte dictum est
Abscondita est ab oculis omnium viventium. Il-
lico subinferetur. Volucres etiam celi la-
tet. In scriptura etenim sacra volucres aliquando
in malo aliquando vero in bono ponuntur intelligi-
quippe volucres quippe non nunquam potestates
aerie designantur bonorum studiis ad-
verse. Unde veritatis voce dicitur semen
quod secus viam cecidit venerunt vo-
lucres et comederunt illud. Quia nimirum
maligni spiritus humanas mentes obsident
dum cogitationes noxias ingerunt
verbum vite a memoria evellunt. Hinc
rursum eadem divina scriptura sapientia
dicit. Vulpes foveas habent et volucres celi
nidos. Filius autem hominis non habet ubi re-
clinet caput suum. Vulpes valde frau-
dulenta sunt animalia que in fossis vel in spe-
cubus absconduntur. Cumque apparuerint nunquam
recto itineribus sed tortuosis anfractibus
currunt. Volucres vero ut novimus alto
volatu se in aera sublevant. Nomine
ergo vulpium dolosa demonia atque frau-
dulenta. Nomine autem volucrum hec eadem
superba demonia designantur. Ac si dicat
fraudulenta et elata demonia in corde
vestro in cogitatione vestre superbie inveni-
unt habitationem suam. Filius autem hominis
ubi caput suum reclinet non habet. Id est humi-
litas mea requiem in superba mente
non invenit. Rursum in quodam volatu
volucre ista prima se extulit que per
elationem cogitationis dixit. In celum con-
scendam super astra celi sedebo in monte
testamenti in lateribus aquilonis
ascendam super altitudinem nubium et similis
ero altissimo. Recte quia alta superbe
volando petere que et volatu primus
pennis superbie [illegible] persuasit. Illi quippe volan-
do quasi super se nunc conati sunt. Cum eis dic-
tum est ut gustarent et mox eritis si-
cut dii. Cumque similitudinem divinitatis appete-
rent in mortalitatis miseria perdiderunt quod
erant moriendo non essent sicut superna
re similiter voluissent. Recte autem celo
volucres poni solet sicut in evangelio dominus tu-
ne altitudinem regni celestis ex grano si-
napis demonstrat dicens. Cui simile est regnum

celorum? Et cui simile erit? Simile est grano synapis quod accep-
tum homo misit in ortum suum et crevit et
factum est in arborem magnam et volucres ce-
li requieverunt in ramis eius. Ipse quippe est
granum synapis qui in ortum sepulture plan-
tatus arbor magna surrexit. Granum per
humilitatem carnis arbor per potentiam maiestatis.
Granum quia vidimus eum et non erat aspectus.
Arbor autem quia speciosus forma pre filiis ho-
minum. Huius arboris rami sunt predicatores
sancti et videamus quam late tendantur. Quod
de eis dicitur. In omnem terram exivit so-
nus eorum et in fines orbis terre verba eorum. In his
ramis volucres requiescunt quia sancte
anime que quibusdam virtutum pennis eterna
cogitatione se sublevant in eorum dictis atque
consolationibus ab huius vite fatigatione respi-
rant. Hoc igitur in loco pagina de sapientia dum est
abscondita et ab oculis omnium viventium recte
subiungitur. Volucres quoque celi latet quia
in hac corruptibili vita constituti nec eius
potentiam ipsi quoque viventes non penetrant
qui iam per meritum sancte contemplationis volant
ubi apte subiungitur. Perditio et mors
dixerunt auribus nostris audivimus famam eius.
Quid perditionis et mortis nomine nisi ma-
ligni spiritus designantur qui inventores
mortis et perditionis extiterunt. Sicut de ipso-
rum principe sub misterio eius per Iohannem
dicitur. Et nomen illi mors cui subiecta omnis
superbie spiritus de hac sapientia que deus est dicunt.
Auribus nostris audivimus famam eius. Quia
nimirum visionem illius plenam in beatitudine
habere nequeunt. Vide quippe perfecte eternam
deus sapientiam hoc est quod habere. Unde ad Iohannem
dominus vincenti dicit. Dabo illi calculum
candidum et in calculo nomen novum scriptum
quod nemo scit nisi qui accipit. In hac etenim vita
scire aliquid vel videre possumus et quod
non accipimus habere non. Nomen novum in cal-
culo scriptum in mercede premio notitiam
dei humanis mentibus inusitatam scire non
potest nisi qui hanc etiam accipit habere.
Cum itaque ut diximus videre deum hoc
est quod habere. Idem iniqui spiritus hanc sapientiam
non vident quia repulsi per superbiam ne-
quaquam eam habere potuerunt. Claritatem
quippe eius clausere oculos cordis super-
stitionis radiis repugnantes. Sed intel-
ligunt eisdem malignis spiritibus potest quod scriptum est
ipsi fuerunt rebelles luminis. Famam ergo sapientie
malignis spiritibus audisse et sic eandem
sapientiam non vidisse. Quia eius potentiam ex
intimo eius ullo agnovisse et tamen sub
ea humiliter stare noluisse. Unde veritatis
voce de ipso malignorum spirituum capite
dicitur. Ille homicida erat ab initio et in veritate
non stetit. Deus intelligit viam eius
et ipse novit locum illius. Hec coeterna dei

Ap. 3°. granum sena-
pis per celsitudinem

Demones intelligunt nomine
perditionis et mortis

Apoc. 6.

Apoc. 11.

De nomine novo
scripto calculo

Iob 38.

Io. 8.

Divina sapientia quomodo
viam habet et locum et
de nusquam corde

a

b

c

d

e

f

g

a

b

c

sapientia aliter habet viam, aliter locum. Locum non
si quis intelligere non localem nititur, tenere
corporalem non potest, Deus enim Deum et locum mentis
non localem. Locus sapientie pater est, locus patris
sapientia, sicut ipsa sapientia attestante dicitur: Ego
in patre et pater in me est. Aliter ergo sapientia habet
viam, aliter autem locum. Viam per humanitatem transi-
tum, locum non per sacri divinitatem. Inde enim non
transit, unde coeterna est; sed inde transit unde
temporaliter nos assumit. Qualiter enim namque in eam
scriptum est: Cum egrediens dominus de Jeri-
cho transibat, duo ceci iuxta viam clamabant
dicentes: Domine miserere nostri fili David.
Ad quorum vocem sicut scitis et stetit Jesus
et lumen reddidit. Quid autem transiendo
audit, stando lumen restituere, nisi quod
per humanitatem suam misertus est nobis, qui per
divinitatem potestatis a nobis mentis nostre tenebras
exclusit? Nam per humanitatem propter nos natus et passus
est, qui surrexit et ascendit celum: quasi transit
Jesus qui munera temporalia ... stans
eos tangit et illuminat, quia non sicut
illa dispensatio temporalis ita ubi eternitas tran-
sit, que in se manens innovat omnia.
Creare enim Dei et immutabili cogitatione
mutabilia ... dispositione. Dominus ergo voces
petentium transiens audivit, stans lumen
reddidit: quia si propter nos temporalia pertu-
lit, inde tamen nobis lucem contulit unde
habere mutabilitatis transitum nescit. Quia
igitur cum patre apparet hominibus incarnata
sine tempore dicitur: Deus intelligit viam
eius, et ipse novit locum illius. Ac si aperte
diceretur humane cogitationes arcta sunt
ut cum parente ad homines sapientia sic veni-
at, ut quomodo apud patrem invisibilis degat,
... cum foris apparuit persistit. Quamvis
hoc intellectus ... per aliam viam eius non in-
venerit, atque hoc ipsum quod ver-
... cor se per nos ... infundit,
locum non eius sit cor ad quod pervenimus per-
manet. De hac quippe via illius dicitur: Vox
clamantis in deserto: parate viam domini, id est cor-
de vero venienti sapientie aditum reserate.
Sed alias dicitur: Iter facite ei qui ascendit
super occasum. Super occasum quippe asce-
dere ipsam mortem quam pertulerat resur-
gendo superasse dicitur. Ergo ei qui ascendit
super occasum iter facite, id est resurgen-
ti domino in vestris cordibus per fidem pre-
bete. Sicut Johanni per prophetam dicitur: Ibis enim
ante faciem domini parare vias eius. Quia si
enim predicando aspectibus vestris corda
audientium introducit veniens sapientie viam
parat. Habet ergo via ista sapientia et locum. Vi-
am qua venit, locum quo manet. Sed
ipse dicit: Si quis diligit me sermonem
meum servabit, et pater meus diliget eum, et
ad eum veniemus et mansionem apud eum
faciemus. Via ergo igitur qua venit locus

Mt 20

Transitus dei quomodo

Ys 40

Luc 1

Annunciatio videtur
parat deo viam

Jo 14

3 tempus a

locus quo manet. Sed quo nemo quit
ubi et. Nam veniente sapientia et per illuminationem
mentem nostram indicare scientiam maneat
tunc sic. Et quia hominibus interdum
in eius corde veniat, vel in quo per
veniens permanendo requiescat, recte
nunc dicitur: Deus intelligit viam eius et ipse
novit locum illius, quia solus divine v
omnes et tenet, vel quibus modis intell
sapientie ad cor hominis veniat, vel in
mentis intellectum vite que preveni
inferis cogitationibus non admittat
quod si eadem sapientia per humanitatem
infesta in terris mens pravis electorum
erant corda repleta
eum fines mundi intuetur et omnia que sub
sunt respicit. Respicere quippe Dei est quasi
amissa ac perdita humane ad sua
reformare ... et Rex qui
in solio iudicii dissipat omne mal
intuitu suo. Respiciendo autem leniens
nostra mala cohercione et magis inc
maturitatis reddit.
Qui fecit venti pondus. Velocitate
subtilitate ventorum spiritalia sepe
anime designari. Sed per prophetam dicitur: Qui
ambulat super pennas ventorum, id est qui
supergreditur virtutes animarum. Fecit
venti pondus, quia cum summa
replet animas eas maturitate
graves reddit. Non illa
Dei filii hominum usquequo graves cor
Aliud namque est gravem esse per
per peccatum, aliud est gravem esse pro
ista enim gravitatis pondus habet oner
vitate. Pondus ergo anime accipit
intentione Dei non iam levi mo
dissiliant, sed intentum sibi constan
maturitate consistant. Adhuc interior
leniter monebat
Abiit vagus in viam cordis sui
viam eius et dimisit eum. Sed
ante contritione cordis omnem constantia
vagationis expellit. Et quos sic
que levi motu nunc ista nunc illa
siderant. Compos decet, quia ipsa
tiones leves mentem non le
pensat vagationem cordis vel
dividiat. Sed cum pergrave respiciens
vagam mentem in consilio sta
figit. Recte nunc dicitur: Qui fecit ven
pondus. Quia cum leves motus
in cordibus dirigentur, apposita
ponimus ad constantiam in
mat. Vel certe venti pondus et
contessam sive electi devotionibus
proprieta infirmitate compare
et subdit: Et aquas appendit in mensura.
Aqua in scriptura sacra aliquando
sem aliquando scientiam sacram, aliquando

19

[...]nam. Aliquando tribulationem, aliquando defluentes
[popu]los, aliquando mentes bonorum, aliquando fidem
[pr]edicationis designare solent. Per aquam
quippe sanctus spiritus in psalmo designatur
[sicut] in evangelio dicitur: Qui credit in me sicut
[dicit scriptura], flumina aque vive de ventre
[ei]us fluent. Ubi evangelista secutus
[sub]iunxit: Hoc autem dixit de spiritu quem
accepturi erant credentes in eum.
Rursum per aquam scientia designatur
ut dicitur: Aqua sapientie salutaris potabit
[eu]m. Per aquam quippe prava scientia appel[lari]
solet, sicut apud Salomonem que typum
[h]ereticos tenet callidis suasionibus
[bl]anditur dicens: Aque furtive dulciores
[s]unt. Aquarum quoque nomine non numquam solet
[e]xprimi tribulationes, sicut per psalmistam
[dicitur]: Salvum me fac deus quoniam intraverunt
aque usque ad animam meam. Per aquas populi
designantur, sicut per Iohannem dicitur: Aque
[...] populi. Per aquam quoque non solum fluentes
[de]currentium populorum sed etiam bonorum
[m]entes fidei predicationem sequentium designa[n]tur,
sicut propheta ait: Beati qui seminatis
super omnes aquas. Et per psalmistam dicitur:
[V]ox domini super aquas. Hoc igitur in loco quid
aquarum nomine nisi electorum corda
[desi]gnantur, que per intellectum sapientie audien[ti]um
summe voces accipiunt, de quibus
[...] dicitur: Et appendit aquas mensura. Men[su]-
ra sancti spiritus qui sublevat spiri[tu]
ad summa rapiuntur, quia dum in hac
[vi]ta sic ne aliqua elatione superbiant
[qui]busdam temptationibus resistuntur
[u]t nequaquam cum proficere valeant quam
[...]olunt, sed ne extollantur superbia. Sic
[...]ois ipsarum quadam mensura virtutum
[...]ime est enim quod Elias dum tot virtu-
tibus talia perfecisset quadam mensura
dispensante [...] Iezabel primo dum
[...]amis regina [...] tamen mulierem
[...]im fugere pavendo [...] quippe
[...]me inire virtutis [...] viros
[i]gnem de celo trahere [...] et
[...] quinquagenarios viros cum suis
[...]ribus petitione subita cremare
[ver]bo celos a pluviis claudere, suscita[re]
ante mortuos, ventura quoque per in-
[...]entem arte rursum [...]
[...]mo pavore cum una mulierculam fugeret
[...] considero viro timore perterritum
[...]mam dum mortem petere nec aman-
[...]c dimam mulieris morte fugiendo
[...]mare. Querebat enim mortem dum fugeret
[dicens]: Sufficit michi, tolle animam meam,
neque enim melior sum quam patres mei. Cum
[...] sic infirmus ut ita feminam preter
[...] nisi quia aque appenduntur men-
sura, ut in sancti dei homines et in-
[...] valeat per potentiam dei et infirmi quidem

mensura moderata sunt per infirmitatem suam.
In illis virtutibus Helias quid de deo acce-
pisset, in his infirmitatibus quid de se esse
poterat agnoscebat. Illa potentia virtu-
tis, ista infirmitas custos virtutis. In illis
virtutibus ostendebat quod acceperat, in his infirmi-
tatibus quod acceperat custodiebat. Sublimita-
te [...] Helias in infirmitatibus
superabatur. Sic Paulum in deo flumina et la-
tronum et sollicitudinis maris ac sic pe-
ricula sustinentem, frenante ieiunijs ac vi-
giliis sustinentem frigoris et nuditatis
[...] ad ecclesiarum custodia vigilat
se ac pastoralem [...] ad tertium celum
rapitur rursumque cum in paradyso raptus fuisset
audisse archana verba que non licet homini
loqui, et tamen sathane angelo ad temptandum
conceditur, orat ut eximi debeat et non
exauditur. Cumque tantus iam intima consilio-
rum aspiciens [...] quod ei summa pie-
tas celos aperit, se seque ipsum [...] sub
luminibus [...] qui lumine corporis ad tuus
perdidit lumine cordis [...]
Ad Ananiam mittit vas electionis vo-
catur et tamen dum [...] eadem qua per
visionem illum ingressus fuerat fugiens
recedit, sicut ipse testatur dicens: Damasco pre-
positus gentis Arethe regis custodiebat civi-
tatem Damascenorum ut me comprehen-
deret, et per fenestram in sporta dimissus sum
[per mu]rum, et sic evasi manus eius. Cum hec
ter dicta a Paulo in celo iam illum con-
spicere et mente adhuc hominem fugere, summa
dispensatione [...] dei verba cognosce,
et ad hunc sathane angelo temptatum [...]
sic fore ut ad celestia rapiatur. Cum sic
infirmus ut inventa fugias et ad hunc a sa-
thane angelo [...] tolerare nisi quia
ipse qui sublevat rursum te subtilissi-
ma mensura moderatur ut et miracul-
[...] non perdas dei virtute et nisi in [...]
[...] remissa nos facias infirmi, ut
[...] tu infirmitas ne in desperationem nos
perducat cum pulsat dum de infirmitate tua
dominum rogares, et audies non est vob[is]
[...] loquentes et quod audisti: Sufficit tibi gratia
mea, nam virtus in infirmitate perficitur. Gratia ergo
voce dum ostendit quia custos est virtutis
infirmitas. Hic quippe interius [...]
[...] cum per dispensationem dei tollerabile
temptatium exterius aliquid vicissi alii pe[...]
[...]a eius quod quos videt nomine [...]
virtutum temptationes [...] nodo
fuere victores. Hinc est enim quod ad consolationem
nostram [...] predicator egregius de secreta talia
[...] dixit: Video aliam legem in membris meis
repugnantem legi mentis mee et captivum me
ducentem in lege peccati que est in membris meis. Ad
[...] quippe [...] caro ne extollitur spiritus
et ad summa [...] ne prosternat caro spiritus

Tribulatio custodit virtutem

c

Paulus ventis [...] tribulationibus premitur

2. ad Cor. 12.

d

Act. 9.

2 ad Cor. 11.

Paulus tempta[tus] confortatur.

Christus non sublevat, [...] nos [...]

[...] gratia dei

Ad Rom. 7. vel captivum

[margin: lz / iz]

[margin: a]

[margin: b]

Elevat ne lateamus in infimis. Et rursum agitat ne extollamur in summis. Si enim nos sublevaret
semper nos rursum temptari permitteret. paul.
dubio nimietate temptationis sue in ymaginibus
iaceret. Rursum nisi nos temptari rursum
ad summa nos spe sublevaret in simplicitate
tamen quia nos penitus sublevando perter
reret. Sed sic ista moderamine ut dum unius
cuiusque salvatoris in quod intat ad summa
rapitur sed ad hoc temptatur exterius ne desperatione
ne suspirium ne elationis in tenacitate. Item
ne temptatio exterior culpa perficiat. Interior
noster intentio sursum tendens ne in se ipsa re
tro. peior insipientiam elevat quem temptatio
exterior humiliat dum temptat. Hic itaque
magno ordine agnoscimus in maiore per
necati quem accipimus in exteriori defectu quam
simus. Et miro modo agitur ne in te inventa
cuiusquam extolli debeat ne de temptatione
desperet. quod dum spe erigit et ad recte stabilis
simo incuti iudicii moderamine inter summa
et super infima nigandum medio circa libra
tur. Unde per hoc dicitur. Et aquas appendit in mensura.

Quando ponebat pluviis legem et via
procellis sonantibus. Tunc vidit illam et enarra
vit et preparavit et investigavit. Solet pluvi
mas predicatorum dicta significari. Unde per moysen
dicitur. Expectetur sicut pluvia eloquium meum.
quos videbit verba sua blande persuadentes
pluvie sunt. Cum vero cum tonitruo denuncians
iudicia intonant sonantes procelle. Et
nonnumquam pluviis lex ponitur et via pro
cellis sonantibus aperitur. Lex quippe et pluviis
predicatoribus ponitur ne vivendo impleant
quod loquendo suadere festinant. Ita loqui
de auctoritatis predicare cum vox opere non ad
iuvatur. Hinc enim per psalmistam dicitur. Peccatori
autem dixit deus. Quare tu enarras iu
sticias meas et quare assumis testa
mentum meum per os tuum. Tu vero odisti dis
ciplinam et proiecisti sermones meos post
te. Sermones etenim dei post se predicator
proicit cum hoc quod dicit facere contempnit. Et rur
sum dicit. Eius alis obediat. Dum ipse re
spuit opere quod predicat voce. Dicta predicanti
bus lege scriptum est. Qui solvit unum de
mandatis istis minimis et docuerit sic homines
minimus vocabitur in regno celorum. Qui autem fecerit
et docuerit magnus vocabitur in regno celorum.
Regnum celorum vel etiam appellatur presens
ecclesia. scriptum est. Et colliget de regno
eius omnia scandala. In supremo etenim regno
scandala que ecco colligi debeat non
inveniuntur. Qui igitur solvit opere et sic docet
voce in isto regno celorum erit minimus. Viam
autem procellis sonantibus posuit. Cum predicatori
bus ad corda hominum terrore veniendi in
dicii pressa aditum facit. Prius itaque lex
ponitur ut post modum via pandatur
quia illa vox cor audientis penetrat que sic

qui sonuerit opere conservat. Tunc autem
legem pluviis et viam sonantibus pro
ponet. Hanc sapientiam deus vidit et en
narravit et preparavit et investigavit. Vi
ta sancte eloquii locutione videre et
dicitur videre nos facere. Sicut ipso
dominus dicit. Nunc cognovi quia times
deum. Et (?) Abraham temptat
deus deus. Ut sciat si diligitis eum
id est ut scire nos faciat. Tunc ergo cum legem
pluviis ponet hoc est mandatum bo
ne predicatoribus daret. Hanc in carne
sapientiam vidit et enarravit predicato
ribus et investigavit abandonabus fac
tus. Ubi quippe illam parat quam ostendit
vivendo in die iudicii. Investigare
Et non dicitur quod dicatur tunc. Sed dicit
vidit et enarravit preparavit et investigavit
vit. Videt itaque quia spes et enarra
quia videmus preparavit quia remedium invesi
gavit quia ostendit. Et hoc quoque dici
sapientia species patris et verbum dei cuius
na mente penetrari. Et rursum in
telligamus. Verbum sine tempore est quam
sine inspiratione dicendum ergo tract
quod de illa homo agnoscit. Inde
apte subditur. Et dixit homini. Ecce
timor domini ipsa est sapientia et recedere a
malo intelligentia. Ac si aperte diceret.
Eos contemptum homo tenere
discernit. sed tu perscrutare. Si dum
mente deprehendis perfecto consi
sapientia plenius es. quia si ad hanc
scire non potest quid sic in se iam
scis intimum quod sic inter. Quia eum
se abanget intermori apud te
dum vocatur. quia hanc scire te
et si timere te incepisti non est. Inde
per psalmistam dicitur. Initium sapientie timor
quia tunc penetrare incipit . . . cor inchoat cum
hoc extremum . . . iudicii pavere
. . . bat . . . Ad primarum
. . . illam dominus
. . . sed accipit Sed scitis (?)
. . . parvulo filio loquitur
. . . ut ab eo possit intelligi. Sponte bal
buciat quia cum nam sapientie penetrare
non possumus quid sit in se conspe
ctione dei attingimus quid sit nobis
sed dicit. Ecce timor domini ipsa est sapientia
Et quia illa veritate unius domini timor
intelligitur cum sic antiqua pervenit cum
bus custodiunt. Recte subditur. Et recedere
a malo intelligentia. Est (?) in quo scientia
quia perfecte sapientia elongari se in
verba hystorie restaurat in diebus
dicit quoque iob assumens parabo

Cap. xxix.

lam quia cum parabola similitudo
aperte constat quod perfectiores in borum
iusticia loquuntur cum adloquendum

Sed vim tempta
tionis proptere ne
superbiat velle desperatione

Deut. 39

De illo qui simulat au
dire quod narrat

Mt. 5.

Mt. 13.

Vox monetis ex
ficiat quia concordat
cum opere predicatoris

bolam assumpsisse memoratur. Cum enim
sua narratione quoque sancte ecclesie uen
tura denuntiat et per hoc quod ipse patitur
indicat quid illa patiatur. Nonnumquam
uero sic sue hystorie uerba prosequitur ut
nichil allegorice insonet. Nonnumquam
sic suos dolores loquitur ac si ex uo
ce dolentis ecclesie loquatur. In hac uero
uolumine sua pre doloris similitudine uultum
ipsius designat ecclesie qui aduersarios
suos in carnales quosque uel hereticos
atque generales quos intus sustinet sapientie
auctoritate comprimit effrenata sapien
tia elatos regit intus sui caste.
Unde hoc quoque sermone dicitur: Nunc
autem derident me iuniores tempore quorum
non dignabar patres ponere cum canibus
gregis mei. Et ipsa ordinis sui expos
itione ut prouerbia beati Job ultio extremum
sancte ecclesie designentur. Dies qui presentis
uite crescente aperte hereticorum uoces tol
lerare compellitur cum motus cordis
sui quos iam intus cogitationum suarum
contegimus tunc in uoce manifesta erumpunt
aperiunt. Unde enim sancto Johanni dicitur: Draco
in abysso clamat tacetur quia draco in ma
lignitate mentis subdolis cordibus occultatur
sicut illic dan et exultatur draco de
puteo abyssi quia quasi homo peiore te
gitur tunc contemptum etiam publice demonstrat
cum cordibus omne se sentiunt utrius apie
sine ante absconderat se subblandiente
lingua sermonis conscia et malitia cali
ditate quasi quadam se tegit abysso si
mulationis. Unde dominus sicut prophete uoce
dicit: Congregat sicut in utrem aquas
maris. Uter quippe et carnalis
cogitatio. Aque uero maris intus aggregate
sed cum amaritudo prauitatis mentes non e
rumpunt exitus in uocem sine libertate
Deinceps perfecto tempore quo dominus hanc
uniuersi atque carnales apta uoce pro
diant quasi iam exclusa cogitatione mol
liuntur. Deinceps tempore quo catholica eccle
siam non solum iniustis uocibus sed etiam
crudelibus plagis premunt et albedinis
iuris nam sancte duobus modis extra per
secutorum patitur. Sed aliud autem gladius cru
delis persecutorum sustinet exercetur
eius sapientia. Cum non gladius exercetur
eius patientia. Sed uiborum persecutiones
absterrat nunc cotidie tolleramus
cum ipsi hereticorum linguis nos subdolis
et falsa similitudine blandimentis persecutores

non gladiorum iniustitie sine mundi sententie
sunt. Ut gloria celestibus honoribus recto
deuota tanto uerius apertos pastores
examinent quanto acrius affliguntur. Tunc
electi omnes qui illa fuerint consolatione
ne comprehensi remanserunt hodie cum

in quibus iam ecclesia sancti patribus et superba
hereticorum tolla compescimus non potentia cul
minis sed in ligo tonitrus. Remansimus enim
iam qui quieta fidei tua ducimus qui
et si in bello uocaremur gentium non timere
in dictis expugnantium patrum. Potens igitur Job
sancte ecclesie typum tenens cum tunc in illis
angustiis inueniretur et cum iam ut dixi iam
quiete remansit sua tunc sancta narrat et
aliis uentura denuntiat. Dicens: Quis mihi tribu
at ut sim iuxta menses pristinos. Ecclesia
enim illa sancta ecclesia doloribus pressa dictura
est. Tanto quippe iam futuro et tribulationibus
angustari ut si ipsa cum magno suspirio
desideret que nos cum magno dolore
tolleramus. Dicat igitur dicat prouocata Job: Quis
mihi tribuat ut sim iuxta menses pristinos.
Ecclesia enim statuet dierum multos menses
uocauit. Quid nomine signat mensium nisi
collectiones animarum. Dies quippe dum colli
guntur in mensibus subsistuntur et in hoc quoque
sancta ecclesia dum uitae lucem resplendentes

animas colligit in intimis absconditur.
Et mens per perfectione ponitur sicut Ieremia ait:
Erit mensis ex mense perfecto uel eius eam
requie quibus nunc perfecto fuit in opa
tione remuneratur. Que perfectionis memoria
pristine reducat ad memoriam quieta fide
euntibus sic colligere animabus reportabat
licet et angustata tribulationibus dicat: Quis
michi tribuat ut sim iuxta menses pri
stinos. In quibus perfecto mensibus qualis
fuerit enumerando subiungit. Dicens: Secundum
dies quibus deus custodiebat me quando
splendebat lucerna eius super caput meum et ad

lumen illius ambulabam in tenebris. Tunc
quippe uidet esse persecutione cogente
infirmorum multos cadere quos nec ne
tur inter pacis tempus pueros fouet et

intemeratum fidei cuius continet quasi admin
icul foraribus ipsa fidei tranquillitate inuenire.
Tunc non eles multa tristitia se et pressura

contemplatione quidem in detrimento paruulorum sustinet
se precipua animus perfectorum dolet infirmorum
et cum dapna ad corda foras per passionem
tursum. Unde per apostolum dicitur: Quis infirmatur et
ego non infirmor quis scandalizatur et ego non

uror. Tanto enim quisque perfectius et quanto per

fecte sentit dolores alienos. Sancta
ecclesia infirmis tunc cadentibus angustata
cum bonorum remansit tempus inuenit dicitur
et si dies quibus deus custodiebat me quia

sed in illis est etiam cadere que sed nunc in
iste respicit custodiri. Sed ante dicit: Quando
splendebat lucerna illius ambulabam in tenebris.
Lucerne enim signatur nomine sacre lumine
scripture de qua ipse omnium pastor dicit: Homo

firmiorem propheticum sermonem cui bene facitis
attendentes quasi lucerne lucenti maligissimo

loco donec dies lucescat et lucifer oriatur

in cordibus nostris. Et post: Lucerna pedibus meis verbum tuum domine. Anima autem principale mentis nostrae et appellatione capitis mens vocatur. Unde et per prophetam dicitur: Impinguasti in oleo caput meum. Ac si aperte diceret: caritatis pinguedine replesti mentem meam. Lucerna [illegible] super caput eius splenderet quia sacra eloquia tenebras nostrae mentis irradiant [illegible] religiosae vitae [illegible] lucis [illegible] quae sic agenda videamus. Nunc adhuc in tenebris ambulat quo sancta universalis ecclesia et si alienae occulta cogitationis non penetrat, quasi faciem non agnoscat in nocte; ponit tamen gressum boni operis [illegible] lumine supernae locutionis. Sequitur: Sicut fui in diebus adolescentiae meae quando secreto deus erat in tabernaculo meo. Sicut unusquisque homo sic sancta ecclesia aetatis describitur. Parvula quippe tunc erat cum [illegible] verbum vitae praedicare non poterat. Unde etiam de illa dicitur: Soror nostra parvula et ubera non habet, quia nimirum sancta ecclesia priusquam proficeret praeminenti virtute infirmis quibusque auditoribus praebere non poterat ubera praedicationis. Adulta vero ecclesia dicitur cum dei verbo copulata sancto repleta spiritu praedicationis ministerium filiorum conceptione fecundatur, quos exhortando parit convertendo. Unde [illegible] etiam sponso dicitur: Adolescentulae dilexerunt te. Universae etenim quippe quae unam catholicam faciunt adolescentulae [illegible] vocantur, non iam vetustate pravitatis sed novellae per gratiam, non senio steriles sed aetate mentis ad spiritalem coniugem fecundae. [illegible] diebus [illegible] etiam quasi quodam senio debilitata praedicatione filios parere non valebit [illegible] fecunditatis [illegible]. Sicut fui in diebus adolescentiae meae [illegible] quibus [illegible] sine [illegible] praedicationis [illegible] roborat [illegible] generalis [illegible] [illegible] sine [illegible] [illegible] generali [illegible] omnis [illegible] ante illa [illegible] dies in quibus [illegible] [illegible]. Sicut fui in diebus adolescentiae meae quando secreto deus erat in tabernaculo meo. Quid hoc loco tabernaculum nisi habitaculum mentis accipitur, quia [illegible] cogitando [illegible] [illegible] ante [illegible] secreto deus [illegible] habitaculo [illegible] [illegible] ante [illegible] videat [illegible] [illegible] meditatio cordis mei in conspectu tuo semper. Exteriora namque opera patent oculis hominum.

longe vero incomparabiliter interiores [illegible] subtilissimae cogitationes [illegible] patent [illegible] dei. Omnia enim sicut scriptum est nuda et aperta sunt oculis eius. Et saepe [illegible] opere ante oculos hominum [illegible] apparere [illegible] et [illegible] cogitatio [illegible] respectu [illegible] [illegible] omnia non videmus [illegible] [illegible] [illegible] quam [illegible] hominibus [illegible] sunt. Sancti omnes [illegible] se intus [illegible] et [illegible] [illegible] se [illegible] ut iniquos se [illegible] videri [illegible] timent. [illegible] quae [illegible] plena oculis [illegible] memorantur. [illegible] exteriora sua [illegible] disponunt, sed interiora negligunt [illegible] oculos [illegible] intus [illegible] omnes quia exteriora sua [illegible] ut bona [illegible] exempla [illegible] probant et interiora sua vigilanter attendunt, quia sese irreprehensibiles [illegible] obtutibus praebent et [illegible] oculos [illegible] exhibent [illegible] [illegible] placeant [illegible]. Unde per prophetam [illegible] sancta ecclesia [illegible] gloria eius filiae regum ab intus. [illegible] exteriori sua et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] varietatibus. [illegible] sibi [illegible] et aliis foris [illegible] gloriam et alios [illegible] exteriorum operum exempla. Bene [illegible] dicat [illegible] universalis ecclesia: quando deus erat in tabernaculo meo [illegible] [illegible] [illegible] secreto [illegible] in tabernaculo meo [illegible] [illegible] [illegible] custodiae [illegible]. Quando erat omnipotens mecum et in circuitu meo pueri mei. Omnes autem qui [illegible] [illegible] tabernaculum sunt. [illegible] [illegible] [illegible] vita [illegible] qui [illegible] mandata custodiunt et [illegible] mansione [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] videns [illegible].

quia a bonis timoris intimi mente
ocius non deflexit. Beatus itaque etiam mag-
nis elationibus deprehensos cum multos
conspicit ab ipsa cogitatione discedere
videt, profecto mentem eorum spiritaliter vacuam
remanere iure deplorans dicit: Quando se-
cretus Deus erat in tabernaculo meo. Quod
sub verbis non immerito etiam simulatio
religionis plangitur, quia nonnulli etiam
intus extrinsecus non appetunt esse sed videri.
Quibus videlicet Deus in publico est, non in se-
creto. Sed sancta Ecclesia Deum in secreto
esse desiderat, quia illos ut fideles
respicit quos admixtam fidei corde ple-
no permanere cognoscit, quem intra ex-
teriore quoque vigor sui vestimentum
tuetur. Quando erat Omnipotens mecum et in circuitu
meo pueri mei. Pueri vocantur qui te-
neris sensibus innocentiae inserviunt. Unde et per
prophetam Dominus dicit: Ecce ego et pueri mei
quos mihi dedit Deus. Et Ieremias in eius
persona inquit pulmentarium habet. Nunc ergo in
circuitu eius sunt pueri, quia in circuitu sedentibus
reprimuntur qui caelestia mandata custodi-
unt et spiritalis disciplinae regulam obser-
vantur, qui profecto ad observationem tunc pue-
ri erunt cum sunt qui recepta fuerint spiri-
talia omnia mandata commendant. Quando
lavabam pedes meos butyro. Quia
Christum et Ecclesiam una esse persona crebro
iam diximus, illud videlicet huius corporis quod
constat ante illius capitis corpus, aliquando verba
iuxta capitis vocem, aliquando atque alia
iuxta vocem corporis dicuntur. Quid ergo
pedes Domini nisi sanctos praedicatores acci-
pimus, de quibus dictum est: Inambulabo in eis.
Butyro vero pedes lavantur, quia praedica-
tores sancti bonorum operum pinguedine re-
plentur. Decem et sex iam diximus. Vix
ipsa praedicatio sine aliquo turpitudinis
contagio. Nam quibus praedicans ad ad-
quirendumque praedicationem exhortatur, sic
capitur ad adquirendamque gloriam si abun-
dantibus veneratur. Unde et apostolus pedes
lavari se ut extremis prima contagio con-
tigerant collectos pulvere mundaret. Unde
dominus Iacobus dicit: Nolite plures magi-
stri fieri, fratres mei; et paulo post: In multis
enim offendimus omnes. Pedes quoque lavan-
tur butyro, quia pinguedine boni operis in fine
tinguntur atque mundantur collectus pulveris
gloria praedicationis. Possunt etiam butyro pe-
des lavari dum sanctis praedicatoribus
abundantibus stipendia conferuntur. Et quo
tangat invicem praedicationis labor exhi-
bitam a discipulis pinguedo boni operis
fovet, non quod ideo praedicent ut alantur
sed ideo alantur ut praedicent; et ut praedicare
substantiam non ut admirationem sumant
[illegible] victus exspectant ad praedicationis stu-

ut adiectionem praedicationis deserant
iustitia sustentationis. A bonis quoque praedica-
toribus non causa victus praedicatio impenditur
sed causa praedicationis accipitur victus. Et quia
eius praedicantibus necessaria abundantibus confe-
runtur, non solum de rerum munere sed de confe-
rentium gaudent mercede. Unde et Paulus Philippensibus
ait: Non quaero datum sed requiro fructum. Datum
quippe et res ipsa quae impenditur, fructus vero
dicatur est si benigna mente fuerit mer-
cedis studio aliquid impenditur. Ergo datum
non accipimus fructum in corde. Et quia discipu-
lorum suorum amplius mercede pascebatur quam munere
pascebatur, nequaquam datum sed fructum sequi-
tur fatetur. Dum et subditi praedicatoribus hoc
ante omnia et humido butyro vel lavantur
pedes, cum praedicatores sancta ut divinis
ipsa praedicatione fragili auditorum suorum
bonis operibus refovent. Confessus namque
pedes a butyro ungebat ille qui audiebat
Visita sanctorum regimen. Ubi hoc
butyro unctus fuerat pes qui in catena
tenebatur? Det misericordiam Dominus Onesiphori
domui, quia saepe me refrigeravit et ca-
tenam meam non erubuit. Sed quia extrema
capitis verba pensamus, vere pedes sanctos
et praedicatores accipimus. Sed ante
sentire ista extrema corporis debe-
mus. Extrema pedes sunt inferiora opi-
nantes qui cum adversis varios ea qui sunt
exteriora exterent pertrectantes infimis ut
pedes terrae inhaerent. Et debet
hi qui praesunt qui doctrinae studio in-
vigilant sollicita cura occupatorum
corda requirere, cuique tamen qui in va-
gando proruunt exhortationis admonitione vo-
ce infusionem pinguedinis ministre-
ntur, quia in uno corpore invicem posse membra
sollicita sunt, sed illorum ministerio membra extre-
ma sustinentur. Illi vero et inertes studi-
is intimorum illorum roborentur. Cum sancti
doctores quibusdam exterioribus iustitiae
dederint unctionem exteriore praedicationis,
dum in exhortationis praedicatione butyro eo-
rum pedes lavantur. Solet et pedes
ipsa itineris asperitate lacerari. Unde
et omnino difficile est intervenientibus actio-
nibus huius vitae iter agere et sine ex labore
itineris vulnera sustinere. Cum quo vigilan-
tes super auditores suos curas exhortatio-
nibus intentos esse renovantur. Neque
ut ipsa licita opera administrare inculpa-
biliter agnoscit et quae cognoverit deflevit, pedes
butyro lavat, quia eorum vulneribus fomenta un-
guenta subministrat. Ministrat vel ceterarum te-
vehementer afflicta, quo pacis suae te-
pore persecutionis sui ubi membris ipse
etiam extrema mundabit et dicit: Quando
lavabam pedes meos butyro. Quod beato
Iob admirabiliter convenit, quia me cot[idie]

Ad Phil. 4.

2 ad Thy. 1.

10 ca[pitulum]

Doctrina debemus ad ministrare solliciti pro nobis salvatis in defesse.

De vigilia praepositorum

vero cunctis. inter hec apposita pinguedinem
inter hec studia sanctificatoris subiectis suis
quibus externis bona sequitur inter predi-
cantibus ne eos de celestibus imbueret qui
sibi eterna desiderent. Quid ad hec
nos ipsi dicimus qui commissis nobis verba vi-
te impendere non curamus cum coniugatam vi-
tam prohibere non valemus ab utero predi-
cationis vel secularis quietis ut magna cum
pace familiaritatis. Sed summa virtute custo-
die ad sancte ecclesie iam verba redeamus que
per beatum Iob in pace mentis sui loquitur. Quia sancta
ecclesia externis pateretur cum custodiorum suo-
rum remissis cum peccatum ubi pingue-
dine operarum vita lavaretur que ipsam
quoque predicatores suorum vigilantia plenius
exequentibus subditis. Et petra fundebat michi
rivos olei. Quia petre nomine ipse acci-
pitur predicator egregius fatetur. Petra
autem erat Christus. Et ut petra michi admissum
sancte ecclesie olei rivos fundit quia mea
loquitur dominus predicamenta unctionibus in cu-
ius emanant. De hac petra olei rivus
exit liber Mathei liber Marci liber Luce
liber Iohannis. [illegible]
quos predicamenta addidit hec petra per portam
apostolorum omnium rivos fudit. Tunc ad
hunc de petra olei hec rivus funditur
quotiens spiritu sancto ungendis mentibus
auditorum ea que in libris veteris de vo-
[illegible] sunt explanantur. Et apte rivi vocantur
olei quod decurrunt et ungunt in quibus
quasi ipsis tangitur ungitur. quasi ipsis mentem
interius impinguat. Unde quia minorum ping-
uedine propheta ait Sicut adipe et
pinguedine repleatur anima mea. Hoc nomine olei
ipsa spiritus sancti unctio designatur de qua per
prophetam dicitur Computrescit iugum a facie olei.
Iugum quippe a facie olei computrescit quia
dum sancti spiritus gratia ungimur a captionis iure
servitutis liberamur. Dominium maligni spiritus
[illegible] superba repulsione iugum teneret
quod liberati nostra colla premebatur. De hoc
[illegible] olei scriptum est Vinea facta est
dilecto meo in cornu filii olei. Filius quippe
olei fidelis populus dicitur quod ad fidem [illegible]
sancti spiritus unctione generatur. [illegible] sancta
ecclesia tribulationibus depressa dona sancti spiritus
[illegible] que tunc hic predicata admonenti
[illegible] renovaret et suum silentium deplorat. De
petra fundebat michi rivos olei. Et rursus
[illegible] subiungit. Quando procedebam
ad portam civitatis et in platea parabant cathe-
dram michi. Videbant me iuvenes et ab-
scondebantur et senes assurgentes stabant.
Principes cessabant loqui et digitum su-
perponebant ori suo. Vocem suam cohibebant
duces et lingua eorum gutturi suo adhe-
rebat. Hoc veteris sive ut seniores
porta consistebat vere [illegible] intentum

In 4 cap. xj.

Evangeliorum libri emanant ab apostolis

Oleum quid signat in scriptura.

Ysa. x.

Ps. r.

11 cap. a ... et iudicio ferendo

indicaret quod tunc esset pacificus [illegible]
[illegible] disc[or]des [illegible]
non liceret. Et nos sciamus [illegible] ven-
[illegible] beatum Iob [illegible]
[illegible] atque [illegible] al-
goria mystica dicam. [illegible] per portam
[illegible] nisi bona quoque actio designatur
per quam anima ad ingressum regni celestis in-
greditur. Hinc psalmista ait Qui me exaltas de
de portis mortis ut annunciem omnes lau-
des tuas in portis filie Syon. Porte quippe
mortis sunt actiones prave que admi-
ttunt. Porte autem filie Syon spectaculi
sunt Syon actiones bone aspicien-
tes per quas superna patriam ingredimur. [illegible]
[illegible] gloriam contemplandum. [illegible]
cathedram in [illegible] designatur.
[illegible] voce platea [illegible]
[illegible] sancta ecclesia ad civitatis portam procedit quia
[illegible] celestis regni [illegible]
[illegible] actionibus exit [illegible] sedes [illegible]
platea quod in magne auctoritatis [illegible]
sui magisterii [illegible] libertatem que
[illegible] publica voce predicat
in platea super cathedram sedet [illegible]
de sua predicatione [illegible]
[illegible] se sub silentio abscondit [illegible]
in publico ad docendum [illegible]
[illegible] vitas et docendi [illegible]
Et cum ad portam procedit et in platea
super cathedram sedet [illegible]
[illegible] conatur adiungit Videbant
me iuvenes et abscondebantur et senes
assurgentes stabant. Et [illegible]
intendimus que dicit [illegible] sub al-
legoria quod predicit videamus. Iuvenes
[illegible] plene qui [illegible] consilii [illegible]
[illegible] Senes non nos [illegible]
[illegible] vocare [illegible] qui sola [illegible]
[illegible] gravitate [illegible]
[illegible] pendant. Scriptum est Senectus
venerabilis et non diuturna neque numero
annorum computata. Cani autem sunt sensus
hominis et etas senectutis vita im-
maculata. Unde [illegible] Moysi
dicitur Congrega michi [illegible] viros de senio-
ribus Israel quos tu nosti quod senes [illegible]
sunt. In quibus quid aliud quam [illegible]
[illegible] requiritur [illegible]
quod qui senes sunt [illegible]
[illegible] corporis [illegible]
[illegible] michi [illegible]
[illegible] cum nosti quod senes [illegible]
[illegible] quod senectus [illegible] non [illegible]
[illegible] Iuvenes [illegible]
[illegible] iuvenes et absconditur [illegible]
non [illegible] assurgentes [illegible]
[illegible] atque [illegible]
[illegible] gravitatem [illegible]
[illegible] se fugiunt graves non [illegible]

tres etiam deos adorauit Arrius contra
Sabellius unum deum suscipiens

19

perfecti vite sue meritis assurgendo uene
rantur. Disciplinam non illius perfecti dili
gunt iniusti reprehenduntur. Videre non
ferunt iuuenes et absconduntur quia de
ostensa iustis [illegible] actionibus incre
pantur. Senes non assurgentes stant
quia perfecta quique exhibite indicant
[illegible] in bona operatione perfecerunt
[illegible] de suis loquitur [illegible] quoque
[illegible] aberrans timere. Principes ces
sabant loqui digitum superponebant ori
suo vocem suam cohibebant duces et
lingua eorum gutturi suo adherebat.

F

In hoc loco alii duces intelligi uel prin
cipes [illegible] heretica [illegible] aucto
res [illegible] effusa et con
temptio super principes et seduxerunt eos
in inuio et non in via. Ipsi enim dum disse
ctionem dum peruerse [illegible] non mo
uent perfectos plebes subiectas [illegible]
[illegible] via que [illegible] sunt
super quos [illegible] quoque effusa contemptio
[illegible] quia suis sibi uicissim allegationibus
aduersantur. Arrius quippe tres personas
[illegible] suscipiens una esse [illegible]
[illegible] Sancta ecclesia [illegible]
[illegible] sine termino indeclinabiliter
tenens et unum deum predicans tres p
ersonas contra Sabellium asserit et tres
personas asserens unum deum contra Arrium
confitetur. Ecclesia autem iusticie eloquio
[illegible] uigilanter laudari compre
[illegible] Atque [illegible] in minimas
[illegible] conieccione [illegible]
[illegible] asperit. Sunt sic ut se [illegible]
[illegible] peruersa [illegible] uicissim
sibi eorum nequicia et in culpa concordat
in summa discrepat. Hec contra sancta ecclesia
[illegible] utrosque primum [illegible] ordina
[illegible] pace [illegible] et sic superiora bona
[illegible] suscipit. [illegible] et inferio
[illegible] venerari [illegible] summa [illegible]
infimis [illegible] summa despiciet
[illegible] summa veneratur. Nunc [illegible]
[illegible] plebium principes auctoritatem
[illegible] [illegible] cessant loqui
quasi ori suo digitum superponunt [illegible]
[illegible] non [illegible] vocem se [illegible]
[illegible] manu significant. Vocem suam
cohibent duces quia minores [illegible]
[illegible] se [illegible] cohibere conantur ne
loqui peruersa iam audeant et aucto
[illegible] frenant ponderare et
[illegible] Et eorum lingua gutturi
suo adheret quia et si peruersa loqui libera
voce non audent [illegible] tamen apud se
[illegible] que contra veram fidem
[illegible] molliuntur. Horum ergo
[illegible] collatione defensa re
[illegible] etiam deplorat d. Quando

G

12 cap. a

c

procedebam ad portam ciuitatis et in platea
parabam [illegible] cathedram mihi videbant
me iuuenes et abscondebantur et senes as
surgentes stabant principes cessabant
loqui et digitum superponebant ori suo vo
cem suam cohibebant duces et lingua eorum
gutturi suo adherebat. Quo si aperte dicat
Cum predicare mihi voce publica cepi
omnes me qui viderunt non sine subiectione
expauerunt. Illo namque tempore cum sancta ecclesia adu
[illegible] principes [illegible] quibusque licentia pre
[illegible] [illegible] longe
ante [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] catulos
suos. Ecclesia namque [illegible] hereticos ap
[illegible] quid facit [illegible] belluina p
[illegible] corda gestantes qui tunc mamma
[illegible] quia errorem suum libere predi
cant tunc catulos lactant quia male
sequaces [illegible] Dum peruersa
insinuat [illegible] confir
mant. Sequitur. Auris audiens beatificabat
me et oculus videns testimonium redde
bat michi. Dum beatificare se ab audi
entibus simulque testimonium reddi a viden
tibus fatetur beatus Job qualis in sermone
qualis in opere fuit ostendit. Nonnulli enim aut
in opere iam perfecti sunt cum adhuc lingue
[illegible] aut in sermone laudabiles
qui hoc quod loquuntur opere non ostendunt.
Ut igitur beatus Job amicorum suorum increpa
tionibus [illegible] utrumque se [illegible] perhibebat
[illegible] et audientibus et videntibus vene
rationem fuisse manifestat. Quem si ad vocem
sancte ecclesie referamus ille eius verba beatificat
qui ea que audierit opere consummat. Hic
ei testimonium reddit qui exemplo vite
illius bene vivendo [illegible] Cum enim quisque
[illegible] ille [illegible] testatur [illegible] quia vidit
ad hoc namque bonorum [illegible] [illegible]
[illegible] ut quisque [illegible] videntes [illegible]
[illegible] corrigant. Hic dum [illegible] ea vide
tur bonis qui non est emendatus a malis
[illegible] ei testimonium reddat ostendit cum
subiungitur. Eo quod liberassem pauperem
vociferantem et pupillum cui non esset ad
iutor benedictio perituri super me veniebat
et cor vidue consolatus sum. Magne nimie
ista sunt opera liberare vociferantem pa
uperem pupillo adiutorium [illegible] perituro
[illegible] cor vidue consolari [illegible]
[illegible] exhibuit predocuit [illegible] namque
auris audiens beatificat me [illegible]
narrat que primam impendit. [illegible] Eo quod
liberassem pauperem vociferantem et pupil
lum cui non esset adiutor. Vox quippe cum
opere sibi [illegible] [illegible] beatus Job et
exhibuit subdit et tamen [illegible] [illegible]
exhibenda significat que utique [illegible]
[illegible] [illegible] ut filios suos et loquendo

D

Tien [illegible]

Cum cessat correcto
etiam [illegible] predicat
quod diu tenuerunt

e

Lingue vitium
[illegible] perfectionem

Hec opera
que sunt

12 cap. a

pascat et defendendo protegat quod et
proverbia bonis faciet et patrocinia tueatur
animas. Ubi autem septimum et decimum terre
herbam virentem et facientem semen et
lignum pomiferum faciens fructum iuxta
genus suum. Sed sic est videatur fatum ne
sexta die non aliquid vacat? facit ... Pecorum
quippe figurata etiam que ubi pabulo nos
reficiat et per patrocinium umbraculum custodit
que et loquendo pascit et opitulando protegit
ut non solum herbam refectionis prestet
sed etiam cum fructu operis arbore protegat.
Pendentium quoque videte super que
plebium gubernationibus presumunt qui supra
dicta videbat me iuvenes et abscondeba-
tur, iam assurgit cor vidue consolacionum.
Communica disciplina regiminis ut cum eos
iuvenes abscondant cum mansuetudine
benignitatis admittunt. Et se novum uta ma-
suetudine ut perdant discreta iura regiminis.
Cum enim prelatoribus utrumque simulque sine
teneatur ut non in disciplinae rigore benig-
nitatem mansuetudinis non messis in mansuetu-
dine discretionem deserant disciplinae.
Commisere non ad compassione pietatis obdu-
rescunt cum contumaces corrigit. Non dis-
ciplinae rigore mollescat cum infirmorum
animos consolatur. Regit ergo disciplinae
rigor mansuetudinem et mansuetudo ornet
rigorem et alterum commendet alterum. Nec
rigor sit rigidus nec mansuetudo dissoluta.
Sed autem que supra divinae pietatis operata
sunt etiam et corporalia et spiritualia exhibere non
cessat. Nam pauperum vociferante libe-
rat cum peccato ei venia deprecatur eius ...
commisit. Relatum de talibus quippe pa-
rvulis dicitur: Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum
est regnum celorum. Et talium pauperum clamore
audivimus Dominum voce dicentem: Cito
anticipent nos misericordie tue Domine quia pau-
peres facti sumus nimis. Pupillo tu
eris adiutor. Liberat Deus pupillos per
mortuo antiquo patre dyabolo. De iste etiam
sicut tunc mea exhortatoris adiu-
torium invenit qui iam desidia mun-
di prosequitur insurgit fugere. Et pupil-
la nomine fidei quisque etiam patris mor-
te boni patris intelligi eius ad pro-
visione destitutus et quamvis solacio
destitutus non et viduam etiam patrum
super eam veniente cum peccatore intercessionem
invenit et cum sanctis exhortationibus de
lacu fovea reducit. Ubi sepelit et cum do-
navit facit peccatorem aberiore mense
salubriter etiam eius amorem et opere
infirmitatem peccatoris. Et cum magne mor-
tis et amore eripe carnem quam
peremit quam et meruit amore etiam
liberare et molesti patria consolaturi sine
fine victuri. Cor autem vidue conso-

lat. Dum fidelis cuique ac quis ea
nat dicit redemptiones maritus quasi
vir suis bona ad memoriam revocat.
Cum qui spiritualis anima et vivia eo moritur
vidua dicitur. Et deo fit etiam vocabis co-
nis resurrectione resonet. Magis
ergo consolacionem cor vidue suscipit
fidelis anima in verbo etiam ... ut ad ...
aliquid cum spiritualis est iuncta quasi se
sequitur. Iusticia indutus sum et ve-
stivit me sicut vestimento. Unde hic u
sanctur quoniam pro eadem. Sic ergo
iusticia sicut vestimento vestitur qui
undique bono opere protegit et nullam
actionis sue peccato nudam relinquit
nam qui in aliis actionibus iustus
est in aliis iniustus quod hoc latus tegi-
tur illud nudatum nec iam bonum
opera que subgerat aliis pravis ...
bus inquinat. Unde enim psalmos
qui in uno offendit multa bona perdit.
Hinc Jacobus dicit: Quicumque totam
legem servaverit offendit autem in uno
factus est omnium reus. Quia videlicet sua
sua ipse diligenter exposuit cum
subiungit. Qui enim dixit non mecha-
beris dixit non occides. Quod si non me-
chaberis, occides autem factus
es transgressor legis. Ecce ergo quia
nequaquam potest undique nobis ...
adhibenda custodia et ... Ubi recte
Salomon dicitur: Omni custodia serva cor
tuum quia ex ipso vita procedit. Dicens
enim custodia premisit omni ut videlicet
quisque hinc inde se diligenter ...
ciat. Est quadam in hac vita et
spirituales inimicos mactet se ...
sciat ne incedentem quia per has a ...
colligit pariter admittat ne hic ...
foris obviat et altitudine aditum pa...
Et quia etenim timeas contra insidia-
tores inimicos magno vallentur aggere
foraminibus angatur. Inmittitur in omni ...
custodia ... non in ea foramine ...
in minimum pro neglegentia relinquetur unde
periculosius hostis ingrediatur qui undique
certus se videbatur. Philosophi ...
iste quam in templo oraculum ascendit
civitate manente sue quatuor minimum
narrantur audiamus. Ieiunio bis in
ebdomada sabbato decimas do omnium
que possideo. Qui premisit Et ...
ergo magna etiam minima ad ...
sed videas ubi insidiantur hosti ...
inter foramine reliquit. Contra non ...
sed publicanus iste contra insidiantibus
hostibus cum ... cordis sui prelat-
aperit qua sunt prememinimum et ...
mosinas clausit intressimum ...
sed vera tu locum unius desque ...

Gen. 1°.

Etiam fideles suos spiritualiter defendit et pascit.

Math. 5.

De paupere pupillo et vidua

Jacob. 2.

Malorum est iuvenem ... liberare quam carnem.

patet adiutus munitus non et Gratis vic- c
agit sed pervers se sup publicatum
extulit tunc cordis se extollendo p-
didit qua abstinendo et largiendo
servavit Victa est per abstinentiam gula
districta veteris ingluvies superata
et largitate tenax avaricia depressa
quibus hoc laboribus actum dominus
Ezo quos labores uno victo prius
si trucidavit quia bona unius culpe
gladio sunt perempta Vn magnopere oz
et bona se agere et ab ipsis bonis qui-
bus timet in cogitatione se custodire
ne si mentem elevat bona non sint q d
non auctori militant sed elationi Deq
re non inordinate agitur si extubris
li non canonice sed tunc ad edificati-
onem certe educit testimonium proferamus
Eleazar namque in prelium elephantem fe-
riens stravit sed sub ipso quem extinxit
occubuit Eleazarus ergo iste significat
qui sua victoria opprimitur nisi eos qui
vicia superat sed ipsis que subiicit
superbiendo succumbit Quasi enim sub hoste
quem prostravit moritur qui de culpa quam
sublevat elevatur Pensandum ergo
magnopere quia bona prodesse nequeunt si
mala que surripiunt non caventur Vnde
ne omne quod agitur si non sollicite in hu-
militate custoditur Vn bene quoque de ipso e
primo parente dicitur Posuit enim deus in
paradiso voluptatis ut operaretur et custo-
diret Operatur quippe qui agit bonum
quod precipitur sed quod operatum fuerit non cu-
stodit cum hoc surripit quod prohibetur
Bene l. Job qui exordium pre bono se
opere ostendit dicit Justicia indutus sum
et vestivi me sicut vestimento vbi et
protinus subdit Et dyademate iudicio d
meo Justorum iudicia recte dyademati
comparantur quia per magni operis gloriam
retributionis ducunt gloriam corona re-
munerationis gloria sequitur condicio maioris
agitur et quidem quod proximo debeat sol-
lerter aspiciunt atque adiungenda bona se
vehementer attendunt et despecta mal-
efacta redarguunt Vn hinc quoque per Sa- f
lomon dicitur Cogitationes iustorum iudi-
cia Justi quippe ab omni strepitu se-
culari ad corda sua redeunt ibique con-
sidunt tribunal mentis atque ante
oculos se et proximum statuunt dedu[illegible]
admedium regula testatur quod dicitur Que vul-
tis ut faciant vobis homines et vos eadem
facite illis transferunt in se personam pro-
ximi sollicite attendunt quod sibi si iacent
fieri iuste voluissent Vtrique districto iure
atque iudicio cum sua et proximi iura tabu-
las divine legis in foro cordis examinant
Vnde dicitur Cogitationes iustorum iudicia g

quia ipse eorum intimus motus cordis quidam
liber et iudicatur patet Et libes patet quia vel
bonorum inferius non requirit Recte coro-
na iudicia dyademati comparantur Dyadema
quippe in superiori parte corporis ponitur Jus-
torum ergo iudicium dyadema dicitur quia per hoc non
in terrenis et infimis sed supernis remunera-
ri concupiscunt Oculus fui ceco et pes
claudo pater eram pauperum et causam quam nes-
ciebam diligentissime investigabam Sane
sed bonis animus forsitan querat cur beatus
Job suas tam subtiliter virtutes enumerat
Sanctorum quippe virorum est bona que faciunt 14 cap
occultare ne contingat eos lapsum elationis a
incurrere Vn per semet ipsam veritas dicit Attendite mt. 6.
ne iusticiam vestram faciatis coram hominibus ut
videamini ab eis Hinc est quod duos cecos
iuxta viam sedentes illuminans precepit dicens Vi- mt. 20.
dete ne quis sciat De quibus illico scriptum
est quod illi abeuntes diffamaverunt eum
per totam terram illam Est et querendum nobis est quid sit b
quod deus omnipotens cui hoc est velle quod posse est
tacere virtutes suas voluit et nec ab his
qui illuminati sunt quod eos iniunctis indicare
nisi quod vel suis sequacibus exempli docet
ut ipsi quidem virtutes suas occultare desi-
derent et ne alii eorum exemplo proficiant pro-
dantur inviti Est facta quidem sua occul-
tando semper custodiat Et et de prudentia De studio occultandi
invita bona ad profectus suos custodita publica virtutes
tamen occultatione quod sancto caritas pub-
licat et eorum occultatio sit custodia ipsa eorum c
publicatio sit utilitas aliena Vn scriptum
est neque accendunt lucernam et ponunt mt. 5.
eam sub modio sed super candelabrum ut lu-
ceat omnibus qui in domo sunt Sic luceat
lux vestra coram hominibus ut videant opera vestra
bona et glorificent patrem vestrum qui in celis est Aliis
[illegible] et coram hominibus tegentes bona
faciunt et eisdem hominibus sua facta narrare sunt
ad eum fine omnia referentes ut non ipsi
de operibus sed pater eorum qui in celis est debeat
glorificari Sunt enim sancti predicatores quorum predica- d
tionem forsitan despiciunt qui eorum vitam nesciunt
Et oportet ergo vitam suam dicere ut auditores
suos valeant vitam imitare et facta sua
referunt ut veritatem sine veritati ap-
petunt ut venientes audiant Scriptum quippe
est Cum elevarentur animalia de terra eleva- Ezech. 1.
bantur pariter et rote quia videlicet mentes auditorum
dum predicantium vitam suscipiunt [illegible] utique
et vim predicatoris admirantur Hinc est quod e
predicatores boni et honorem [illegible] declinant
fugiunt et admirari tamen imitatores nolunt
Sic namque paulus apud discipulos
loquens et honorem fugit et tamen eos
monendo dicit Namque thessalonicensibus dicit Ne- j ad thess. 2
que enim aliquando fuimus in sermone adulationis
sicut scitis neque in occasione avaritie testis
deus est Nec querentes ab ho-

nibus gloriam neque a uobis neque ab aliis cum
possimus honori esse ut Christi apostoli. Sed facti su-
mus paruuli in medio uestrum. Rursum Corin-
thiis honorem fugiens dicit: Non enim nos
metipsos praedicamus sed Ihesum Christum dominum nostrum
nos autem seruos uestros per Ihesum Christum. Sed
cum uideret falsorum apostolorum persuasionibus a
uerae fidei tramite deuiare eos se summopere
quantum esset uenerandus ostendit. In quo quis
audet in insipientia dico audeo et ego. Hebrei
sunt et ego. Israhelitae sunt et ego. Semen Abrahe sunt
et ego. Ministri Christi sunt et ego ut minus
sapiens dico plus ego. Cumque se subli-
mitate eius quasi tertii caeli secreta patuerunt
qui raptus in paradysum archana penetrauit.
Ecce honorem fugiens semetipsum discipulis
praedicat. Ecce honorem publice audientium
quibus falsi apostoli uitae suae merita simulant.
Egit quippe doctor egregius ut dum ipse
qualis esset agnosceretur et uita et lingua male
praedicantium eius comparatione uilesceret. Illos uero
commendaret si se absconderet. Et tamen se non
auderet errori locum dedisset. Quo igitur mo-
do similiter exhibet grauitatem et uilitatem cum me-
rita uitae et semetipsum discipulis praedicat et eo-
rum uersantis potiorem demonstraret. Audiuit
discipulos quos humilitate accepit audisset
mus quos sublimitate innotescit conuersa-
nos quod sic exprimere innotescit dis-
tinctionis qualitate apud semetipsum cogitabat.
Sed quia cum cogitatur mala narrat quae faciunt ela-
tionem sumunt. Sed uir hic tam beatus Iob ante
suis semetipsum incomparabiliter ideo ne-
scientibus bona sua loquendo aperit ne in
amicorum dispereant non contemnentibus uitam impro-
perantes erigi. Sed hanc tractatus intuen
cunctis ut fuisse iam diximus sicut ad
memoriam facta sua reducit immutatus
increpationibus despectus torpescebat. Nam
inter tot dolores uulnerum et uerba increpa-
tionis cum bona quae fecerat narrat quasi
collapsum uerbis et uulneribus ad spem animum
reformat. Narrat igitur bona quae fecerat ne
cogatur inter tot mala de se desperare.
Oculus fui caeco et pes claudo. Cum
sancti operis exempla pensamus intuendum nobis
prius est qua causa narrandi ordo sumitur
ut cum iustitia et pietas inde describatur. Sic
quippe bene agit qui pia sic cum sancte
studet ornare quae iusta sunt ne collatio-
nis impietatem unius inde iusticiae pro-
te ornaretur. Nam illa proximus quasi
opera iam impendunt sed iusticie facta
non deserunt. Et enim si recte proximis
nature fidei studeant sibi ipsi prius de-
buerant iusticie inuendo misereri.
Unde scriptum est: Miserere animae tuae placens deo. Cum ergo
misereri uult primo a se inchoat ut
est misericordiae originem. Scriptum namque est
Diliges proximum tuum sicut teipsum.

Marginalia: 2a Cor. X. — 2a Cor. XI. — Paulus semetipsum laudat. — 16 capitulum — Iusti cum se laudant se aliis ad profectum. — Bene iustitie quod est — Ecclesiastici 30. — Mt. 22. — in cap a

Unos quasi alia misericordio prius est quam adhi-
bentur uincendo sic imprimis sublimo
ipsi per quaedam sapientiae dicitur. Et sic
Si neque et omni bonus erit. Possidendam quippe
nimiam ut indigentibus plene exterius
ualeat impendi. Duo sibi natura coniun-
xit id est homo qui peccat et res quam pec-
cat longe incomparabiliter melior homo quam
res. Cum itaque indigenti primo exterius op-
norem sibimetipsi qui uitam suam ante quam
non custodit rem suam deo tribuit et se
peccato hoc quod minus est obtulit ante
et hoc quod maius est seruauit iniquitati.
Itaque per beatum Iob prius dicitur: Iustitia indutus
sum et uestiui me sicut uestimento et dia-
demate iudicio meo. Ac si deinde subiun-
Oculus fui caeco et pes claudo. Quia enim
apud deum oblatas uere tantundem ut
iudice placent tamen placere. Sed quia
inde opere plus sola appetit intentio
rerum animus pensatur quia facit. Notandum
quod caeci se oculum fuisse asserere pede
claudi et rem non perfecte indicat et
quanti spiritum intentionis ponderat et sic
tando sustinebat. Sequitur: Pater eram
pauperum egenos et debiles quoniam uiuere
sumebat. Deinde et subiunxit: Pater eram
pauperum quod uerba sua ista admodum
sic cum typicam interpretationem refi-
ciat et omnibus caeco quasi pulsu locus
pes claudo quasi permittentur contin-
Caecus enim praedicando illuminat claudus
non operando sustentat. Caecus quippe
adhuc quod peragat non uidet. Claudus autem
qui non potest ire quod uidet. Caecus autem
peccatum uel ignorantia uel infirmitate
tur ne nesciat homo quod nelli ...
beat aut non aut quod noluerit peccat.
Ergo contra utrumque per psalmistam dicit: Dominus il-
luminatio mea et salus mea. Contra
et scientiam dicit et uirtutem prebet et
ignorantia illuminando et contra infirmitatem
salus uocatur. Sicut et deinceps dicit
autem ille mors cecitate et languore
per tenebras quo ire debeant non uide-
ant quod dicunt si uideremus in ca-
stra plurimam non possumus. Sicut
plurima inter bona claudicare
tenebris quae bona sequatur ignorant.
Sancta itaque ecclesia exteriorem cum
tonibus deprehensis antiquorum et
eum et docendo illuminare et infirmi-
tate et admonendo firmare et pedes
in membris suis ore loquitur. Quod oculus fui
caeco et pes claudo. Unde quod diuinis
se ...los colligit inueniens tegit
inde etiam caeco generaliter claudo inde
plus designat. Gentilitas quippe quod ...
non sumit quia non accepit legem non ...
quo ire debuisset de consuetudine ...

hinc oculos claudus fuit quia legem custodiendo
sciendo tenuit, sed in ea gressum iam
operis non tetendit. Ei enim generaliter praeceptis
ceterum minime suffecit, perfecta non diceret
praeceptis qui sederet innectebat. Unde bene
magna rursum significatione per psalmistam abso-
luto opere non claudicasse nequaquam vocat,
dum per prophetam dicitur: Filii alieni mentiti sunt
mihi, filii alieni inveterati sunt et claudi-
caverunt a semitis suis. Per inveteratos Iu-
daeos ideo vocat, qui sanctae conver-
sationis innovatione non sunt, qui vetustate perseve-
rare noluerunt dum novum testamentum recipere.
Aliud quippe quod eum ad sententiae
sanctae etiam suscipit, quia iam vetera te-
nens etiam novi testamenti mysteri-
um ad dirigendos gressus illius quasi
alterum pedem iungit. Quia fidei sce-
ntiae praeceptis ad hunc recte adiungit: Pater
eram pauperum. Quia videlicet qui pau-
peres spiritu dicti sunt, caelorum patriam tene-
ant. Sed operae pretium est in his omnibus ipsa
historiae subtilius verba pensemus. Dicit
enim: Pater eram pauperum, et causam quam nes-
ciebam diligentissime investigabam,
pleraque enim inter homines pauperibus
largiuntur, non quia eosdem pauperes di-
ligunt, sed quia si minime tribuant, iram
iudicii superni formidant. Quia si deum
non metuerent, quae largiuntur dare
noluissent. Est quod in bono opere pri-
mus incipientium gradus, et ut quis adhuc
nesciat perfectum scire diligere, iam tamen
incipiat iudicia superna formidare. Certa
est aliud et bonum opus exterius aliud
non etiam affectum facere. Unde nos hunc ne
mente nos sine operationis insinuet,
dicit: Pater eram pauperum. Non enim pater
suorum vel primum vel adiutorem pauperum
se semper fuisse testatur, quia minorum magis
non caritatis officio studium mente gerat,
in affectu vero ut eos quos filios eriget
per amorem quibus quasi pater peteret
protectionem, qui ab ipsis ante illius affectum
non fuerat inventa. Patrem fuisse pa-
uperum se memorat, ubi etiam subdit:
Et causam quam nesciebam diligentissime
investigabam. In quibus verbis pensanda
sunt omnia quae districte narrat, quod
nulla alteros mercedes permittit. Iusti-
tiae et in actibus suis primus iniu-
riantibus primorum sequimus in nego-
tio pauperum. Quia enim etiam recte mentis
bona cogitare recte et ut ad omne
sanctam sententiae meritum extendat,
hinc enim per psalmistam dicitur: Quia dominum timet
nihil negligit. Hinc Paulus admonet
omnis bonum patri, sed ut scientiam
quia aliquando in actibus minus minora dis-
pensationem suam quam pluraliter maiora. Ita

quis ignoret esse bonum opus mortuum
mortuum sepelire? Et tamen cuidam ad sepe-
liendum patrem suum veniam postulanti dicitur:
Sine ut mortui sepeliant mortuos
suos, tu autem vade, annuntia regnum dei.
Postponendum itaque erat obsequium huius
in ministerio officii praedicationis, quia illo ipse
ne mortuos in terra conderet, isto autem
cum mortuos ad vitam resuscitaret. Per
prophetam quoque praesentibus synagogae dicitur:
Quaerite iudicium, subvenite oppresso. Et
tamen per Paulum dicitur: Contemptibiles qui sunt
in ecclesia illos constituite ad iudicandum.
Auditores enim suos admitteret, scilicet
ad litigantes contra adipiscere quoque in
indaganda iustitia sustendebat, dum
summum spiritalia et magna auderent proficere.
Sed quia spiritalia dona non caperet,
si terrena eos negotia depressissent, longe
ante praemisit: Contemptibiles qui sunt in ec-
clesia illos constituite ad iudicandum. De-
spectos dicit, et minoris vitae sunt in
ecclesia et nullis magnorum donorum virtuti-
bus pollent. Ipsi de terrenis negotiis in-
dicent, quatenus per quos magna nequeunt bona
minora suppleant. Et quos contemptibiles
nominat et tamen sapientes vocat, cum
dicit: Sic non est sapiens quisquam inter vos
qui possit iudicare inter fratrem et pro-
ximum suum? Ex quo colligitur, ut hi tem-
poralia causas examinent qui exteriora
rerum sapientiam perceperunt. Qui autem spiritali-
bus ditati sunt, profecto terrenis non debent
negotiis implicari, ut dum non coguntur
inferiora bona disponere, excepta
valeant bonis superioribus deservire.
Et tamen magnopere et ut hi qui donis
spiritalibus eminent, nequaquam proximorum
infirmantium negotia funditus deserant
ut hi aliis quibus digniter et recta
dicta committant. Unde Moyses quoque ad
patrem viros septuaginta eligere con-
stituit: Ut quanto se ab exterioribus causis
absconderet, tanto ardentius interna pe-
netraret. Sicque fit ut summi viri magis
ad spiritalia dona proficiant, dum corum me-
tem res infimae non conculcent, et in mi-
nimi viri in extra vilem sine bono opere
non maneant, dum in rebus exterioribus
inveniunt recta quae agant. Sancta quippe
ecclesia sic consistit in unitate fidelium
sicut corpus unum unitur et compage membrorum.
Alia namque membra sunt in corpore quae in
tenebris luce desinunt; alia quae luce
tantum minime distinguunt. Oculo quippe
lux intenditur et non tenetur, valeat aspi-
cere custodiam. Pedes non tenent summum
officium, si pagine cum suscipiendum et
pulverem non refugiunt. Vivit tamen corporis
membrorum vicissim sibi officia impertiendo

Luc. ix.

F

Ysa. i.
i ad cor. vi.
i ad cor. vi.

Obligati ad
iudicia ... qui ma-
iorans sunt ... ...

G

E cap. ... nota ...

A

Exo. xviii.

magni viri ad spiritalia
saepe ... ...

B Ecclesia ... admo-
... corporis constituta

D

C

copulantur ut per eos oculus currat et oculis
pedes perspiciat. Hic itaque sic sancte ecclesie
modo debent et officia esse distincta et
caritate coniuncta ut simul viri eorum viam
prudenter qui interius negotiis va-
cant. Hi ergo velud ad lumen oculorum per
ambulent, et iussu quidem tenens negotiis
implicata agunt, hoc ad minorum utilitatem
refferat ut pes magna proficiat non sibi
tamen modo sed etiam oculis. Dum sibi tan-
quam in vicem aliena administratione concurrunt
miro modo agitur ut quia etiam quisque sibi
vicissim sibimet impediendo quod valent
servitute eorum fiat opera etiam que facere
non possunt. Et intercessione sanctorum quem
tamen primorum tempus exterioribus qui aperte
desiderant dicitur. Debent hii quoque qui spiri-
talibus donis pleni sunt eorum infirmitati
condescendere terrenis. Et illorum necessita-
tibus inquisitum decenter valent miratur
condescensione sanare. Sic tradere animum
debent ut si sensus eius contemplacioni spiritualium
semper intentus aliquo per dispensatione studiis
rebus minimis quasi inmoratus inflec-
titur quando illud Verbum per quod constat omnia
creata ut prodesset hominibus assumpta humanitate
voluit parvulorum ab angelis mi-
norari. Quid ergo mirum si homo se propter homines
inclinat? Dum creator omnium homini et an-
gelorum formam hominis pro hominibus suscepit.
Recte tamen minoratur sensus cum
sic attenditur quod tanto subtilius superiora
penetrat quanto humilius pro amore condi-
toris non inferiora contempnit. Quid illud in-
digmum nobis et vel difficile si sinus infirma
quia cum ducamus qui eadem manu con-
lavamus facie qua et calciamus pedes.
Beatus igitur Job quod cum magna agitur mi-
nima non despicere dicit. Et causam quam
nesciebam diligentissime investigabam.
Quamvis non dum video ut ad pro-
fundam siciam viribus perpicieris ex-
debeamus ne temere indiscussa in-
dicamus ne quelibet mala audita nos
moveant ne passim dicta sine proba-
tione credamus quod prestat predicere primo scri-
mus si auctoritate subtilius facta prosequ-
ipse quippe ut nos aperipiatatis sine
probatione quaesierit cum omnia nuda et
aperta sint oculis eius. Mala tamen Sodome
noluit audita iudicare qui ait Clamor
Sodomorum et Gomorreorum multi-
plicatus est et peccatum eorum aggravatum est nimis.
Descendam et videbo utrum clamorem qui
venit ad me opere compleverit an non
est ita ut sciam. Omnipotens itaque Deus
et omnia sciens cur ante probationem quasi
dubitat nisi ut gravitatis nobis exemplum
proponat ne mala omnia ante presumamus
credere quam probare. Et ecce per angelos ad

agnoscendum descendit morem scelerum
Sodomorum pariter atque ille paciens ille mi-
serator. Ille de quo scriptum est. Tu autem domine cun-
cta cum tranquillitate iudicas. Ille de quo rursum scri-
ptum est. Dominus paciens est redditor. Itaque
cum in devolutos invenit quasi
patiam pretermisit et diem extrimi iu-
dicii expectare. Ad vindictam noluit
eos igne iudicii ante iudicii diem
punire. Ecce malum et quod in difficultate
credidit cum audivit et tamen sine certi-
tudine punisset cum vera agnoscendo re-
cte ut nobis videtur daret exemplum quam m-
ala etiam et tarde credenda sunt cum au-
diuntur et citius punienda sunt cum vera-
citer agnoscuntur. Hinc igitur diligenter
beatus Job sollicitudine gessit cum ait Et
causam quam nesciebam diligentissime
investigabam. Et hec verba etiam ad
vocem ecclesie mystico typica possumus
inconveniente reffere. Ipsa quippe
per electos suos mala carnalium
dicunt hoc quod nescit investigat pre-
dicatum corrigendo. Etiam itaque etiam a
iustis fuerit ad hoc improbitate
miniscit. De causam quam nesciebam dili-
gentissime investigabam. Ac si aperte
et mala que videt in eis agendo
non noverat iniquis hominibus di-
te indicando plectebat. Et quod in
veritate predicatoris sue dyabolum
ut atque de eius ore unigenuit sim-
ul animam rapere. Conterebam
molas iniqui et de dentibus illius au-
ferebam predam. Quale de ore dya-
boli predam tulit cum ipsum raptore sci-
entia commitendo rapuit. Qui ad hunc
tamus mines accepit quoque plus per-
damasti persequendo fideles conga-
ret plebem dyabolus agnoscendo sua-
que aggregacio et rapto. Totiens ex-
cuius dentibus etiam predam tulit
eius exercitor morsu animam predica-
dum perimit quamvis neque iniquus v-
dici potest quia dyaboli cuius molas con-
terimus quotiens deffendo contra
insidias occulta illius machinacionum
frangimus. Ac de eius dentibus predam
lingua quando mente quam ad perpetua
frangendo momorderat ad salu-
tare commitendo renovamus. Pro-
lis quippe occulte eius insidie
dentes non aperta iam culpe pre-
demonstrat. De quibus minorum mo-
lis ac dentibus per prophetam scriptum est Deus
non conterit dentes eorum in ore ipsorum
molas leonum confringet dominus. Et ...
sanctus vir ante se asserit mol-
as conterere ut post de dentibus illius
predam potuisset auferre quod ...

Quia maiores sunt officij non timeat ad litera infimorum condescendere ... inclinari

Nota de persone ... siue sinistre ... discussam

Gen. 18.

Quia ... non debet dubitare

19

[illegible] audire prodat eius dentibus
possimus cum prius molas illius conteri
mus. Hinc enim iniqua et occulta consiliorum
suorum machinamenta prodere ut audi
toribus in actum valeamus premoniti
ab aperto lapsu revocare. Quasi iniqui
molas ipse summus pastor ecclesie predi
cando conterebat cum diceret: Sobrii es
tote et vigilate quia adversarius vester
dyabolus tamquam leo rugiens circuit querens
quem devoret cui resistite fortes in
fide. Confregit hinc leonis sancta ecclesia quo
eius insidias conspicit fidei cautelas
muniens. Cuius tot acies molas frangere
potens argumenta [illegible] de suis [illegible]
[illegible] abcidit dentibus predam [illegible]
potentes aperire quempiam [illegible]
to convertit. Et quia plerique iustorum
hic erunt qui se ecclesiastice pacis
[illegible] ab hoc mundo exituros esse
credunt beatus Job diem sue mortis
vocem quoque iustorum sequentium indi
cat. Dicebamque in nidulo meo
moriar. Quid hoc loco per nidum nisi
expressior [illegible] quietis [illegible]
[illegible] unusquisque infirmus moritur.
[illegible] quippe ista bonorum quorum
[illegible] quibus fuerit dispersa
[illegible] suorum dies cum in mundo
[illegible] in locis quietis explere se credunt
[illegible] si sancta ecclesia infirmos quosque
[illegible] illos in mundo pace non carere
[illegible] non dicetur. Et enim passer invenit
[illegible] sibi domum et turtur nidum ubi
reponat pullos suos. Nam quippe
domum invenit passer quia etiam celi
[illegible] redemptor invenit
Et turtur invenit nidum quia et sancta
ecclesia amore conditoris affecta crebris
gemitibus utitur et velud nidum sibi
[illegible] fidei quiete construit
[illegible] filios qui plumescunt
[illegible] pullos quousque ad superiora evo
lent caritatis gremio calefactos
fovet. Igitur quia tunc erunt qui
[illegible] se ad superna migrare i a
[illegible] evolare credidimus eorum vox
[illegible] Job voce premonetur cum ait: Dice
bamque in nidulo meo moriar. Ita
[illegible] ipsum pacis [illegible] exultationem
[illegible] longitudinem permittebat vite sub
iungit dicens: Et sicut palma multipli
cabo dies. Palma enim tarde proficit
[illegible] in humiditate subsistit cum multis
[illegible] difficultatibus sancta ecclesia ad fidei
[illegible] venit et provectione plurimorum
[illegible] fidei gratia diu magis stare conti
nuit. Sicut palma ergo multiplicare
[illegible] dies creditur que emergente sub
[illegible] temporis cursu [illegible]

[illegible] et tarde a fidelibus accepta et tamen
ab infidelibus intercepta diu. Recte in medio
iustorum vita palme comparatur quia palma
inferius tactu aspera et quasi aridis cor
ticibus obvoluta. Superius vero et visu et fruc
tibus pulchra inferius corticum suorum invo
lutionibus angustatur sed superius amplitudine
pulchre viriditatis expanditur. Sic quippe
et electorum vita despecta inferius superius
pulchra. Summa ista quia inferius corticibus
obvoluitur dum in innumeris tribulationibus
angustatur. In summa vero illa quia pulchre
viriditatis foliis amplitudine retributionis
expanditur. Habet quidem aliud palma
quo cunctis generibus arborum differre videtur.
Neque arbor in suo robore inferius tantum
vasta subsistit sed crescendo superius an
gustatur. Et quanto paulisper sublimior
tanto tanto subtilior. Palma vero maioris
amplitudinis ab imis inchoat et iuxta
ramos ac fructus ampliori robore
exurgit et que tenuis ab imis proficit
vastior ad summa succrescit. Cunctis
itaque alia arbusta nisi tamen moribus
invenimus esse similia inferius
vasta superius angusta. Quam minimorum
omnes sancti dilectores in terrenis rebus
fortes sed in celestibus debiles. Ita pro tem
porali gloria usque ad mortem desudare
appetunt et pro spe perpetua nec parum quidem
in labore subsistunt. Pro terrenis lucris
quas sibi minimas tollerant et pro celesti
mercede vel tenuissimam verbi ferre con
tumelias recusant. Terreno iudicio
tota etiam die assistere fortes sunt in oratione
vero coram domino vel unius hore momento
lassantur. Sepe nuditatem defectionem
famem pro acquirendis divitiis atque honori
bus tollerant et eorum vero se abstinentia
cruciant ad quas adipiscendas festi
nant superna non laboriose querere tan
to magis dissimulant quanto ea retribuenti
tardius putant. Hii itaque qui aliarum arbo
rum more deorsum vasti sunt sursum
angusti quia fortes in inferiora subsis
tunt sed ad superiora deficiunt. At con
tra qualitatem palmarum designat perficiens
vita iustorum qui nequaquam sunt in terrenis
studiis fortes et in celestibus debiles
sed longius atque distantius studiosos se
deo exhibent quam seculo fuisse meminerunt.
Nam cum quibusdam predicatoribus
in [illegible] dicens patet infirmi
tatis [illegible]. Sicut enim exhibuistis mem
bra vestra servire immunditie et iniquitati
ad iniquitatem ita nunc exhibete membra
vestra servire iustitie in sanctificationem corporum.
[illegible] infirmitatis condescendit ac si
apertius diceret: si nequaquam amplius
potestis saltem tales estote in fructibus [illegible]

Palma preter hoc ab omnibus proprietatibus aliarum arborum differens

Dilectores seculi pro deo non sustinent sed pro mundo infinitas tollerant passiones

Ad Romanos 6.

opum quales fuisse dudum in actione vi-
rior[um] ne debiliores nos hic s[ecundu]m cecid-
libertatis aetas quos in iuventute validos
quam usus rerum voluptatis. Sunt no-
nulli qui cum celestia appetunt atque hu-
iusmodi nova facta delinquunt ab inchoa-
tione sua cotidie in se ipsis pusillanim[i]te[r]
deficiunt. Omnibus hos nisi arbusta ve[l]
lignis similes dixerim que nequaquam
tales semper surgunt qualis in ferme
oriunt. Illi quippe in conversatione venien-
tes non tales quales cepere perseverant
et quasi more aliarum arborum in inchoa-
tione nasci sed et tenues crescunt. Quia
paululum pauperculam spiritum pariunt de
mentis virentem sensum quippe in eis
desideria superna languescunt et qui ro-
busti ad fortia processerant debilia ac
infirma consummant. Quique etate angui-
ta persecute qui flexibiles crescunt palmis
non sicut deformes et nascitur in summitate
et qua esse cepit qualitate extendit
quia sepe electorum conversatio plus finiendo
proficit quam proficiens inchoando et si tepidi-
us prima inchoat fervenciora extrema con-
summant videlicet semper meliorare se estimat
et ideo infatigabilis in nomine perdurat
Hanc in istorum constancia Ysaias intu-
etur dicens Qui confidunt in domino mutabunt for-
titudinem assument pennas ut aquile
current et non laborabunt ambulabunt
et non deficient. Mutant quippe fortitu-
dinem quia fortiores student esse in spiritua-
li opere qui dudum fuerant fortes in carne
assumunt autem pennas ut aquile quia con-
templando volant. Currunt et non laborant
quia velocibus neque magna scelerat predi-
cant ambulant et non deficiunt quia intel-
lectus sui velocitate retinent ut tardio-
ribus condescendant. Sunt non bona que
accipiunt quieto alijs libenter accommo-
dant tanto ipsi in commutabiles innominate
perdurant et qui tenues arduitate conte-
plationis exeunt fortes in culminis per-
fectione convalescunt. Dicat itaque beatus
Job ex persona sua dicat ex voce sancte ecclesie
pro hijs quos pater ecce ad se conversos
genuerat atque in bonis operibus perseveratu-
ros credebat. Dicebamque in nidulo
meo moriar et sicut palma multiplicabo
dies. Cum enim palma multiplicare se di-
es credidit que mentes fidelium
ad extremum usque robustiores exurgere
putabat. Cum enim infirmorum corda per-
secutionibus ceperint lassata molestare
dolet iam usque quia ad debiliora cerde-
quos mirabatur fortia promisisse. Et quia
semper mater spiritali sine intercidere vi-
sibilium gignitur. Radix mea aperta secus
aquas. Iuxta aquas enim radix aperitur

quando ad percipienda intime fluenta
latenter cogitatio mentis expanditur.
Ut enim in superiori libro iam diximus
solet in sacro eloquio radix nomine
occulta cogitatio designari. Radix
igitur secus aquas aperitur cum in-
fusionem interne cogitationem ma-
torum inceditur vanis. Si ad
rem sic ecce dicimus radix usque
de incarnato redemptore intelligitur
iuxta aquas aperta et de deo mundi
bene passionem humani sic appa-
ruit aspectibus visionis nostre creator que
qui videri non poterat assumpsit ami-
tum videri aut nos. Radix ergo secus
aquas aperitur quia auctor humani que
per humanitatem sua visionibus demonstravit
Unde hoc quoque per psalmistam dicitur. Et erit
tamquam lignum quod plantatum est secus de-
cursus aquarum. Decursus quippe aquarum
sunt cotidianam turbis deficientium
populorum. Et de se per semet ipsa veritas dicit
in ligno viridi hoc faciunt in arido quid
fiet. Lignum ergo secus decursus aquarum
sunctum et protectione sui nos umbra-
ret. Ferens apparet. Creator in carne ho-
minum gentis prosecutorum fi-
eri propter defectum cotidie ibat in mor-
Et ros morabitur in messe mea.
subaudis dicebam. Messio enim sancte
caritatis non inquietenter accipitur
perfecte anime a corporibus absti-
nent matureque celestis gratia secundum
actum desecate ad celestia horrea
inveniuntur. Qui quia non tam virtute sed
gratia largiente agitur. Unde dicitur Et ros
morabitur in messe mea. Ros enim
desuper tradit messis desorsum ag-
Ergo ros morabitur in messione quia
gratia desuper veniens agit ut e-
fimus qui deinsioribus colligimus
quippe nos desuper infundentes
tibi hore operum ferimus. Unde et ego
per paulum dicitur. Gratia dei sum id quod sum
gratia eius in me vacua non fuit. Et
contemptamus vose desuper veni-
de a sum id quod sum. Si in tua manu ex-
sublimiore crescente ante. Et gratia eius
in me vacua non fuit sed habundantius
illis omnibus laboravi. Sequitur.
Gloria mea semper innovabitur et arcus meus
in manu mea instaurabitur. Superius
dicebat. In priori quippe sine gratia
genere quia locutione continua subin-
fertur. Tunc autem dicebatque in nidulo
moriar et sicut palma multiplicabo dies
ac deinde subiungit. Radix mea
aperta secus aquas et ros
morabitur in messione mea gloria mea semper
innovabitur et arcus meus in manu mea

19

instaurabitur. Innovatur namque studentibus lignee
quod ad vetustatem imaginem veteris per-
tinet mixta ad nova. ~~sicut et Paulus~~
dicit: Exspoliantes vos veterem hominem cum
actibus suis et induentes novum. Hinc
rursum ait: Vetus homo noster simul cru-
cifixus est. Sub persona typo fidelium genus
loquens inter malignos spiritus despicit.
Ut inveniam me omnes inimicos meos
servore et enim mente ut inter spirituales
inimicos ut inter carnales quos per-
sequimur ipso aliquos vivendi usu
vetera studentes et assumpta novitate spe-
ciem. Gloria enim vetustate cotidie
in studia conspectionis innovatur. Ora-
tionem legendo bene vivendo renovant quia
vita mea dum sanctis loquitur bonis operi-
bus exercetur sanctis meditationibus cotidi-
anis innovatur sua sine cessatione repa-
ratur. Beatus igitur Job sic sua narrat ut
nostra significet. Quia sancta ecclesia in fidelibus
suis considerat cum veteri vitas
videre eos quos novit mentis
renovari videre cogitur plorare.
Dicitur quoque egregius doctor dicit:
Spe enim salvi facti sumus ad gaudium a
summa gloriae. Novit nos cum dum Ecclesia
sancta quae amissam gloriam deplorat
in fidelibus suos admittam necdum re-
novare considerat. Ut enim dicebat gloria
mea semper innovabitur quia eos quos
ipsa novit in ea militare credidit
renovasse designans cognoscit. Arcus autem
nomine in sacro eloquio aliquando malorum
insidiae aliquando dies iudicii aliquando vero ipsa
eadem sacra eloquia designantur. Arcu
namque insidiae signantur sicut per psalmistam
intenderunt arcum suum rem amaram.
Arcu quoque dies extremi iudicii
designatur sicut per eundem vir fidelis perhibet
tendisti pro tuo dominum potasti nos
vino compunctionis dedisti metuentibus
te significationem ut fugiant a facie arcus.
Arcum enim quanto longe extenditur tanto
ictum de eo distinctior erit sagitta. Unde
nimirum sic extrema dies iudicii quanto
longe differtur ut veniat tanto in
electis districtior fiat per eam
dicto autem nunc diversis cladibus premi-
mur ut huius correcti pariatores
ut inveniamur in illa. Unde illic premissum est
ostendisti populo tuo dura flagella vi-
delicet quae sentit secundum dies iudicii per
vivunt potasti nos vino compunctionis
et eterna gaudia inclinemus intente
dedisti metuentibus te significationem ut
fugiant a facie arcus. Ac si diceret
ex tunc insidiae esse illius tunc iudicii
ut. Per ista igitur humanas tuas flagella
afficeris quos tunc punituras es quando

non parcens videris. Quasi sic diceret: nunc pro-
pter presentes aliquid ante parcere. Et sacra scriptura sig-
nificat. Ipsa quippe arcus est et ipsa arcus est domini de
quo ad corda hominum sicut ferientes sa-
gitte sic terrentes sine veniunt. Unde et
~~quoque per psalmistam~~ dicitur: Arcum suum tetendit et
paravit illum et in ipso paravit vasa mortis
sagittas suas ardentibus effecit. Arcum suum
namque dominus tetendit quia cunctis peccatoribus
per scripturam sacram minas extendit. Sed in
arcu vasa mortis parat quia per eius eloquium sen-
tentiam eos qui nunc corrigi negligunt
reprobos damnat. Sed etiam sagittas suas
ardentibus effecit quia ad eos quos ardore
rem corrigit accensus verbis suis emit-
tit. De hoc predicatori arcu per sanctum dicitur:
Cum sagitte tuae ingredientur in me quia
nimirum sancti apostoli ad feriendam gentem vite
divinae in dictis verborum sagittis vene-
runt. Arcus igitur hoc loco arcus nomine in sacro
eloquium designatur. Intra eorum testamentum
novum in corum nos testamentum vetus congru-
untur. Ante dum corda fidelium eorum evadunt
sicut in hoc codice sacro eloquio dum testamen-
tum novum legitur divinum testamentum
veteris emollitur. Unde namque spiritalia et
bladia perspicua utrius littere se rigor inclinat
quia testamentum novum divinum quasi quaedam bo-
ne operationis brachio tegitur in testamento
veteri sententie una flectitur. Ut videlicet per
testamentum corde testamentum novum con-
gruere quod de incarnatione dominica ... quasi
quod divinum testamento novo incarnatione media-
tione agnoscitur spiritalem intelligen-
tiam rigor testamenti veteris mollitur.
Dicit igitur sanctus vir: Gloria mea semper in-
novabitur et arcus meus in manu mea instau-
rabitur. Arcus in manu est scriptura sacra in o-
peratione. In manum enim arcum tenet qui divina
eloquia quae intelligit agnoscit operatione
perficit. Instauratur igitur arcus in manu dum ea
quae in sacro eloquio studendo agnoscit
vivendo complet. Hinc etiam Salomon dum
fortes spiritales pugne describeret bel-
latores ait: Omnes tenentes gladios
et ad bella doctissimi. Quia namque in scriptura
divina per gladium figuratur Paulus asserit
dicens: Et gladium spiritus quod est verbum Dei. Salomon autem
non ait omnes habentes gladios sed tenentes,
quia verbum Dei non est mirabile solum modo
scire sed facere. Hic quippe sed non tenet gla-
dium qui divinum quidem eloquium novit
sed secundum id vivere negligit et doctus esse ad
bella non valet qui spiritalem quem habet gla-
dium minime exercet. Nam resistere temptatio-
nibus omnino non sufficit qui habet verbum Dei te-
nere gladium in male vivendo proponit.

Sancta itaque ecclesia quae sub specie per-
secutione deprimitur malorum fimi-
diana et bonorum inopiam pensans beatus Job

Can. 3.
Ad Eph. 6.
facere bonum nobilis est quam scire
ps. 7
23 rom
ps decoscep

notibus damna sua praedicat. Dicebam quoque in nidulo meo moriar et sicut palma multiplicabo dies. Radix mea aperta est secus aquas et ros morabitur in messione mea. Gloria mea semper innovabitur et arcus meus in manu mea instaurabitur. Qui videlicet [illegible] considerans nequaquam spe cassa fallebatur. Nam ipsa quoque multos nunc eius cernimus sanctae auditores. Sed pessime [illegible] quia emergente persecutionis articulo exhibuit plerique et hostes sunt qui ei per tempus eius amici videntur. Non autem de omnibus ita desperant, sed cum plerosque contingit ut hi de quibus maiorem fidei fiduciam habuerunt ipsi eiusdem fidei hostes acriores fiant, ut eos tunc videat contra sacra eloquia agere ex quorum se operatione confidebat [illegible] sacra eloquia aedificationis gratia restaurare. Unde [illegible] nunc in ecclesia gemiscimus cum multos nunc cernamus potentes [illegible] qui nolunt operari quod intelligunt, ut hoc ipsum quoque sacri eloquii intelligere ac nosse contempnant. Avertunt enim aures a veritate, ad fabulas convertuntur, dum omnes quae sua sunt quaerunt non quae sunt Iesu Christi. [illegible] ubique propter [illegible] sed hi agnoscere homines dedignantur. [illegible] nulla quaerit [illegible] multitudo [illegible] bonorum praedicantium [illegible] cum sit de sancta [illegible] quae sacri eloquii restaurari [illegible] obsequium [illegible] batur.

Explicit liber XIX. Incipit XX.

Quamvis omnem scientiam atque doctrinam scriptura sacra sine aliqua comparatione transcendat, ut taceam quia vera praedicat, quia ad caelestem patriam vocat, quia a terrenis desideriis ad superna amplectenda cor legentis immutat, quia dictis obscurioribus exercet fortes et parvulis humili sermone blanditur, quia nec sic clausa est ut pavescere debeat, nec sic patet ut vilescat, quia usu fastidium tollit et tanto amplius diligitur quanto amplius meditatur, quia legentis animum humilibus verbis adiuvat, sublimibus verbis sensibus levat, quia aliquo modo cum legentibus crescit, quia a rudibus lectoribus quasi recognoscitur et tamen doctis semper nova reperitur. Ut ergo de rerum pondere taceam, scientias omnes atque doctrinas ipso etiam locutionis suae more transcendit, quia uno eodemque sermone dum narrat textum prodit misterium, et sic scit praeterita dicere ut eo ipso noverit futura praedicere. Et non immutato dicendi ordine eisdem ipsis sermonibus novit et acta describere et agenda nuntiare. Sicut hic quoque eadem beati Iob verba sunt quae dum sua dicit, ista praedicat. Dum nimirum lamenta propria per sermonem indicat, causas sanctae ecclesiae [illegible] dicens: Qui me audiebant expectabant sententiam et intenti tacebant ad consilium meum. Verbis meis addere nihil audebant, et super illos stillabat eloquium meum. Expectabant me sicut pluviam, et os suum aperiebant quasi ad imbrem serotinum. Quanta [illegible] beatum Iob fuisse subditorum reverentia indubitanter credimus, sicut ante iam diximus. Sed [illegible] etiam [illegible] vel [illegible] lamentationibus per ipsa praedicatorum [illegible] tempus in quibus omne quod ab ea [illegible] cum multis fidelibus auditur et ad [illegible] morum suorum perniciem deploratur, dicit: Qui me audiebant expectabant sententiam meam et intenti tacebant ad consilium meum. Ac si aperte dicat: non ut [illegible] ac timidi qui dum doctrinam veritatis suscipere renuunt praedicationis sententias quas docendo proferunt [illegible]. Discipuli intenti [illegible] consilium tacent, quia verba eius non audent impugnare, credentes ut eum perficere exemplis possent. [illegible] perculsi [illegible] non iudicantur sed [illegible] audiunt. De quibus recte subiungitur: Verbis meis addere nihil audebant, quia nimirum haeretici contra hanc libertatem [illegible] effrenata dicta eius addere [illegible] praesumunt, cum praedicatorum eius sententias quas emendare moliuntur. Et adhuc de bonis auditoribus subditur: Et super illos stillabat eloquium meum. [illegible] stillatione eloquium [illegible] praedicationis accipitur, quorum [illegible] exhortationis gratia singulis iuxta capacitatem ingenii conferatur. [illegible] verbis meis addere nihil audebant [illegible] reverentia laudatur audientium. [illegible] quod subditur: Et super illos stillabat eloquium meum, indicatur dispensatio magistrorum. Debet enim sollicite is qui docet providere ne plus studeat quam ab auditore capitur praedicare. Debet ad infirmitatem audientium semetipsum contrahendo descendere, ne dum parvis sublimia et idcirco profutura loquitur, [illegible] curet [illegible] quia auditoribus prodesse [illegible] non solum [illegible] sed etiam cyathos parari [illegible]. Quid cum per phialas nisi larga praedicatio? Quid cum per cyathos nisi minima ac tenuis de Deo locutio designatur? [illegible] mensa ergo dum phialae parantur et cyathi, quia videlicet in doctrina sacra [illegible] non solum exhibenda sunt magna et archana quae debriant, sed parva et subtilia quae quasi per gustum [illegible] praestent. Magnus ergo discretionis dispensationis [illegible] tenuis [illegible] quibus [illegible]. Et super illos stillabat eloquium meum.

ad Thim. 2

Scriptura sacra magis sub [illegible] [illegible] nullus studens magis attendit

Scriptura sacra transcendit omnes scientias

ubi aperte quoque subiungitur:

Expectabant me sicut pluviam, et os suum aperiebant ad imbrem serotinum. Ista quippe sancti praedicatoris sunt. Pluviam sustinemus, tunc vera humilitate credentes, cum cordis agnoscimus ut potius sanctae praedicationis irrigemur. Unde recte dicitur per psalmistam: Anima mea sicut terra sine aqua tibi. Illius doctrinae fluenta infundi propheta nos admonet dicens: Sitientes venite ad aquas. Quia enim in extrema parte iam saeculi verba sanctae praedicationis accipimus, quasi ad imbrem serotinum in corde os aperimus. Nam si os in corde non esset, propheta non diceret: Labia dolosa in corde et corde locuta sunt. Labia ergo cordis quasi verba intentionis. Ultimae praedicationis hoc velut serotinis aperimus fluentis. Extrema minus praedicatio exivit ad nos praedicatio sacrificio, sicut ille qui per prophetam dicit: Elevatio manuum mearum sacrificium vespertinum. Extrema enim redemptor in fine mundi finem vitae praesentis pertulit, semetipsum pro nobis sacrificium vespertinum dedit. Unde hoc imbre serotino alias scriptum est: Et dabo vobis pluviam temporaneam et serotinam. Temporaneam quippe pluviam dedit subditis, ut etiam videntes quod electi sunt priori tempore legis intelligerent. Serotinam quoque pluviam tribuit, quo praedicari diebus ultimis incarnationis suae mysterium fecit. Et [illegible] prima sancta ecclesia cottidie annuntiare non desinit, ora cordis audientium velut ex imbre serotino infundit.

Si quando ridebam ad eos, non credebant. Hoc si iuxta historiae verba patrimus credi nitatur, quivis sanctus vir se exhibuit subditis, ut etiam ridens timeri potuisset. Sed cum supra patrem pauperum viduarum consolatorem fuisse se perhibuit, magna valde discretione res indiget, quomodo in arce regiminis tanta quoque fuerit lenitas et mansuetudo pietatis. Si enim magna cum benignitatis lenitate non sine hoc quod se patrem pauperum et viduarum consolatorem, sed nequaquam sine magna severitate non potuit, etiam ridens timeri. Et nam in re quam aliud docemur nisi quod talis debet dispensatio esse regiminis, ut is qui preest ea se circa subditos mensura moderetur, quatenus arridens timeri debeat, et iratus amari, et cum ut nimia laetitia vilem reddat, nec immoderata severitas exosum. Saepe enim subiectos frangimus, dum plus iusto vigorem iustitiae tenemus. Et quia perfecto vigor iusticiae non erit, si se sub iusto moderamine non custodit. Et saepe contra plus metum resolvimus subditos, si in regimini hylaritatis frena relaxamus, quia dum nos quasi lenes cotidie aspiciunt, audacter ipsam doctrinam resolvunt. Sed ut rectoris vultus et laetus debeat timeri, neque ipse vultum suum cordis sine cessatione timeat. Ilii et enim metu difficile laetitia coniungitur. Quia qui se pavore dum continue affligit, a sub dicto stare. Enim cum incessanter actu spiritualis desiderii superna appetit, valde de caducis venire [illegible], quae alii ante oculos hylarescit. Unde beatus Job non longe post dicturus est: Semper enim quasi tumentes super me fluctus timui Deum. Sic quippe metuebat iudicem suum quasi subimminentes impetu fluctuum iactatusque moriturus. Cuius ergo ita mentem maeror divini timoris insederat, recte hylaritati illius subditi non credebant, quia cogebantur videre non credere, cuius cor in timore conditoris vigilare quam temerarius inquietavit. Hoc quoque iuxta historiam non incongrue accipitur, quod protinus subinfertur: Et lux vultus mei non cadebat in terra. Scriptum quippe est: Oculi sapientis in capite eius. Et rursus per eundem Salomonem dicitur: Oculi sapientis in capite eius. Paulus quoque ait: Caput viri Christus. Oculi ergo sapientis in capite eius sunt, dum redemptoris sui semper opera quae iam imitari debeat contemplatur. Lux ergo vultus eius in terra non cadebat, quia eandem mentem suam contemplationem non aspexit. Sed quia super faciem hystoriae sub breviate discussimus quid in his dictis intelligatur mysticae lateat, perpendamus. Sciendum est quia una persona Christi et ecclesiae plerumque iam diximus. Et saepe vox capitis ad vocem corporis, saepe vox corporis ad vocem capitis transit, quia in se mentiente veritatem nil obstat ut conveniat etiam in vocem unam. Dicit ergo ex voce capitis de electis suis, dicitur etiam: Si quando ridebam ad eos, non credebant. Videre enim Dei servos, vias praedicatoris favore; sed dedignis quoque pressimum dicitur. Et nos in hoc saeculi felicitate blandimenta conveniant: Christi tristes tempore Deum regentis apostolatus, dum ab omnibus actionibus infirmari stare sciunt. Et ille qui in saeculis et peccata de via iusta, qui iustitia dicit placent cum via iusta homines perducat, recte cendere dicitur. Sed cum bona opera favor gratiae simul committit, sed electi quoque quamdiu in hac vita sunt, serviunt: sibi confidentia non permittitur. Hostem enim omnibus contra temptamenta suspecta occulta hostis insidias metu

c
f
2^a ca^a
a
b
c
ex specialis
d
Psalm. 18
Eccle. 2
I Cor. 11
g
2 capitulum
a
s
Electi sub dubio vivunt in hac vita

ime que etiam temptatione cessante vel
sola quandoque suspitione turbantur. Unde se-
pe invilet quasi periculum in tanta securitate sit
ut callidi hostis insidias non temptata sicut
per certa agnoscere. Vigilandum quippe sem-
per est ut continue sollicita vigilia velaret mentem
ne supina et laboriosa deserens divinitus in
cogitationibus fluens cum in eius bonis molli-
bus securitate iacet venenosi corruptori
adversarius mens resilientis se pro sentiat. Semper
ro et ad certamen adversarii erigendus animus
semper contra occultas insidias cautela pre-
tendenda. Hinc etiam Abacuk propheta ait: Super
custodiam meam stabo. Hinc mens sep-
tum et Sion tibi speculam pone et ama-
ritudines qui evangelizas Sion. Hinc per
Salomonem dicitur: Beatus vir qui semper est pavidus,
qui autem mentis est dure corruet in malum.
Hinc vero dicit: Uniuscuiusque ensis super femur
suum propter timores nocturnos. Nocturni
quippe timores sunt insidie temptationis
occulte. Ensis autem super femur est custo-
dia vigilans carnis incestas premens.
Ut ergo nocturnus timor in occulta et repen-
tina temptatio surrepat semper necesse est
ut femur nostrum superpositum custodie ensis pre-
mat. Sed et enim viri sic de spe certi sunt ut
tamen semper sine de temptatione suspecti quia
sepe quibus dicitur: Exultate deo in timore et
exultate ei cum tremore. Ut et de spe exultatio
et de suspitione nascitur tremor. Unde
rursus vero per psalmum dicitur: Letetur cor meum ut
timeat nomen tuum. Nequaquam enim non dicitur
quia non ait quia securus sum sed letetur ut time-
at. Contemnentur namque quantumcumque corpora ac-
tio prospera et adhuc in hac vita sunt de-
qua pondere Job dicitur: Temptatio est vita
humana super terram. Contemnentur tamen sunt
quia scriptum est: Corpus quod corrumpitur aggravat
animam et deprimit terrena inhabitatio
sensum multa cogitantem. Contemnentur
igitur et metuunt et certitudinem sibi in se pro-
mittere non presumunt. Sed posita inter
gaudium spei et temptationis metum con-
fidunt et timent confortantur et titubant
certiorantur et suspecti sunt. Hinc ergo primo
tempore electi membri sui figuram ait:
Et qui videbam angelos non credebam quia
[illegible] non credimus
dum mihi iam domus testantibus et gau-
sanctorum eius accipimus et tamen adhuc sub
eius iudicio de vita infirmitate trepidans. Vide-
amus qualiter Paulo et audienti iam per sup-
na gaudium et spe adhuc qui non credit per
suspitionis metum. Iam celo illum dominus lo-
quens eiusque interius oculos aperiens ex-
terius claudens per suam maiestatem con-
derat. Iam de eo Ananie dicitur: Vas e-
lectionis michi est. Iam adeptum celum suprise

Abacuk 2.

Ps 21.

Prov 28.

Cant 3.

Duo in deo servis quidem cum timore

Job 4.

Sap 9.

Cogitatio mistorum semper in ... posita

Act 9.

raptum fuerat et in paradyso ducens archa-
na verba que dicere non possit audierat
et tamen adhuc timidus dicit: Castigo cor-
pus meum et in servitutem redigo ne forte
aliis predicans ipse reprobus efficiar.
Ecce ardentia sibi dixit gratia et tamen
credit per spem et tamen dum timet adhuc
presentiores. Nam quia bene sunt verba redemp-
toris in vocibus cogitantur etiam sub
media testante cum dicitur: Et sine me lucerna
mea non cadebat media. Scriptum autem
in nisi peccator vocatur. Cum prima sum
dum et terra est et mentem ubi
ergo lucerna dum media nequaquam cadit
visionis eius cunctis pectoribus in
apparet. Super autem intersit et tollatur impius
ne videat gloriam dei. Et nasi enim lucerna
media cadere si in extremo iudicio ve-
niens claritatis maiestatis sue peccatoribus
appareret. Sed si hec verba extra etiam vel
suspicimus non incongrue intelligere
poterimus lucerne vel eius in media non
dici quia occupatur terrenis actionibus
vivat summa contemplationis sue in spe-
cie intercedit. Nam enim infirmis forte po-
sibus nondum incorruptibilia audiunt
dilectionis sue per se quibus sublimari
debuerat confirmantur. Sunt quia
ipsa corpora que oculos sanos iuvat
ac infirmos obstinat. Et dum lu-
centibus oculi claritatis solis impen-
plerumque eis tenebris exhibere gratiam.
Sed itaque etiam oppressa presumptionis
tue merore aut pede discretiones
sic dicit: Sine me lucerna mea non cadebat
et tamen sed quia exteris carnis hec verba signa-
gere cepimus in post adhuc que si
ex equitati hac subdit.

Si voluissem ut aedes sederem
prius quia in corde reproborum poni
actiones carnis sunt et posterior actiones
animi in corde perturbatio cogitationibus
ipse non primus sed ultimus sedet. Et usque
quamquam quia ea prioribus que carnis sunt
cogitantur et posteriora cuncta ac minime
quia sunt tua disponuntur quibus et in ipsis
etiam nocte vivit. Sed et merito primum
regnum dei et iustitia eius et hec omnia ad-
icientur vobis. In cordibus autem suis primo
sedet ubi ante premittitur si voluissem
ut aedes sederem primus quem semper
scriptum est summa opera sedis capi-
voluntate sue non sedem nimium primum
Sed quia ipse in ea non vult visitatione
sua nos deus illustret atque et tamen vult
venire et tamen venire primus sedet quia ad-
ventus eius in corde ipso gemitus est
et appetitus et desiderium eius in cogitatione
mea acceptat ceteris desideriis ne sit

20

Unuqz sedem quasi rex circumstante exercitu, eram tamen merencium consolator. Cui vero dominus sedet in corde quia circumstrepentes regie animorum motus in una cogitacione premunt quasi exercitus instat, dum torpencia excitat, inquieta sedat, frigida accendit, accensa moderatur, emollit frigida, fluxa restringit, dispersa hec diversa cogitationum quasi quidam infinitus exercitus circumstat. Sed in corde quasi rex sedet circumstante exercitu, cum ei presidente innumeris electorum circumstat turba. Verum etiam et merencium consolator est ex promissione qua dicitur: Bea ti qui lugent quoniam ipsi consolabuntur. Et iterum: Iterum videbo vos et gaudebit cor vestrum, et gaudium vestrum nemo tollet a vobis. Ita illo quidem sedet extra capite diximus, nil obstat si ad noticiam eiusdem extra referamus. Sed mea quippe ordo doctorum quasi rex presidet, quem fidelium suorum turba circumstat. Cum sibi in illa dicitur fidelium exercitus quoque de qua in appremendi bonorum operum indesinenter cottidie contra temptacionum bella preparat. Corda quoque merencium sancta eciam consolatur, dum primo consolacionis carmina afflictas mentes electorum perficit et hec eterne patrie promissione letificat. Considerat enim cogitaciones fidelium divino sicut iam more posse et quos de deo constringere districti audisse, ne timeant eleccionis magnitudinem et mansuetudinem pietatis audiant, ne presumant. Sic namque sancta eciam fidelibus suis pietatem et iusticiam redemptoris in predicacionibus sonet, ne spem misericordie et metum ex iusticia minuant dum ipsa consolatur, ne desperate iusticiam timeant. Item vero sunt tempus formidantes resonet dicit: Nolite timere pusillus grex quia complacuit patri meo dare vobis regnum. Item iterum presumentes terret, dum dicitur: Vigilate et orate ne non intretis in temptacionem. Item sunt formidantes resonet dicit: Gaudete quia nomina vestra scripta sunt in celo. Sed insequentes presumentes deterret, cum dicit: Videbam sathanam sicut fulgur de celo cadentem. Formidantes resonet cum dicit: Oves mee vocem meam audiunt et ego agnosco eas et sequuntur me et ego vitam eternam do eis et non rapiet eas quisquam de manu mea. Sed insequens ipsius presumentes deterret dicens: Dabunt signa magna et prodigia ita ut in errorem inducantur, si fieri potest, eciam electi. Formidantes resonet cum dicit: Eum perseveravit usque in finem hic salvus erit. Presumentes deterret dicens: Cum venerit filius hominis putas inveniet fidem in terra? Metuens resonet, cum latroni dicit: Hodie mecum eris in paradyso. Sed terret presumentes, dum ex apostolis gracia iudas in tartarum labitur de regno presumente dissimilem dicit: Nonne duodecim vos elegi et unus ex vobis dyabolus est. Formidantes resonet cum dicit: Si dimiserit vir uxorem suam et recedens ab ea duxerit virum alterum, numquid revertetur ad eam ultra? Numquid non polluta et contaminata erit mulier illa? Tu autem fornicata es cum amatoribus multis, tamen revertere ad me, dicit dominus. Sed presumentes deterret dicens: Quid clamas super contricione tua? Insanabilis est dolor tuus. Formidantem resonet dicens: Saltem amodo voca me pater meus, dux virginitatis mee tu es. Sed presumentem deterret dicens: Pro eo quod non es recordata dierum adolescencie tue ... confidens in pulchritudine tua... formidantem resonet cum ait: Revertere aversatrix Israel, non avertam faciem meam a vobis quia sanctus ego sum dicit dominus, et non irascar in perpetuum. Sed presumentem deterret cum perpetuas suum abimet ad impetracionem presentibus dicit: Non assumas pro eis laudem et oracionem quia non exaudiam te, et in tempore clamoris eorum ad me in tempore afflictionis. Quia si steterit moyses et samuel, non est anima mea ad populum istum. Sancta igitur eciam auditorum suorum mentem videre benignitate sublevat et de iudicii districcione perturbat, quatenus in predicacione sua dum utrumque permiscet, electa eius nec de exhibita iusticia presumat nec de preterita iniquitate desperet. Sed hoc quod ait: Cumque sedem quasi rex circumstante exercitu eram tamen merencium consolator. Sed adhuc nobis est quod valde edificare lectorem et imitari historiam potest, si perpendat quomodo bonis rectoribus mixta sit erga subditos auctoritatis et benignitatis consolandi. Ait enim: Cumque sederem quasi rex circumstante exercitu, ecce auctoritas regiminis. Eram tamen merencium consolator, ecce ministerium pietatis. Disciplina enim vel misericordia destituitur si una sine altera teneantur. Sed erga subditos suos inesse rectoribus debet et iuste consulens misericordia et pie seviens disciplina. Hinc est quod semivivi illius vulneribus qui a samaritano in stabulum ducitur et vinum adhibetur et oleum, ut per vinum mordeantur vulnera, per oleum foveantur. Quatinus unusquisque qui sanandis vulneribus preest in vino morsum districcionis adhibeat, in oleo molliciem pietatis, per vinum mundentur putrida, per oleum sananda foveantur. Miscenda est ergo lenitas cum severitate, faciendum ex utraque quoddam temperamentum, ut neque multa asperitate exulcerentur subditi neque nimia benignitate solvantur. Hoc nimirum illa tabernaculi archa significat, in qua cum tabulis virga simul

Luc. 23. / Jo. 6. / Jo. vº 3 / ys 30. / ys 3. / Eze. 16. / ys vj / Luc. 10. / Exo. 27.

Tria de bis auctor regiminis et benignitas consolacionis et po... disciplina

et manna quia cum scriptura sacra sit in
bono rectoris pectore si est virga districtio
nis sit et manna dulcedinis. Unde et david
ait virga tua et baculus tuus ipsa me con
solata sunt. Virga enim percutimur et baculo
sustentamur. Sit ergo est districtio virge
que feriat sit et consolatio baculi qui susten
tet. Sit itaque amor sed non emolliens
sit rigor sed non exasperans sit zelus sed non
immoderate seviens. sit pietas sed non
plus quam expediat parcens. Intueri libet
in moysi pectore miram cum severitate
pietatem. Videamus amantem pie et districte
sevientem. Certe cum israheliticus populus ante
dei oculos pene inexpiabilem contraxisset
offensam ita ut eius rector audiret Dimitte
me ut irascatur furor meus contra eos. Ipse tamen
pro peccantis populi vita se ei dicta
vox dicens Aut dimitte eis hanc noxam aut si
non facis dele me de libro tuo quem scripsisti
...

Moyses amat[or] israhelitici populi

Gregorius a

Exo 32.

de peccante populo cum in stat se ei diva
vox diceret. Cum tali peccato et capite meo
iam non et acta subinget dimitte me
ne irascatur furor meus contra eos et dele
am eos faciamque te in gentem magnam
Ille semel et iterum pro populo cum peccat obvi
ens se ad impetum dei irascentis opponens
ait. Aut dimitte eis hanc noxam aut si
non facis dele me de libro tuo quem scrip
sisti. Pensemus ergo quibus visceribus populum
sibi commissum amavit pro cuius vita de libro vite se
deleri petiit. Sed tamen iste qui tanto erga
populum amore constringitur contra eius culpas
pensemus quanto zelo rectitudinis accendatur.
Mox enim ut peccatoris populi culpe venia
ne deleretur obtinuit accedens populum ve
niens ait: Ponat vir gladium suum super
femur suum. Ite et redite de porta usque ad
portam per medium castrorum et occidat unus
quisque et fratrem et amicum et proximum suum.
Ceciderunt que in die illo viginti tria milia
hominum. Ecce qui vitam omnium et cum morte
sua petiit paucorum vitam gladio extinxit.
Intus arsit ignibus amoris foris accensus
est zelo severitatis. Tanta fuit pietas
ut se pro illis coram domino morti offerre
non dubitaret. Tanta severitas ut eos
quos divinitus feriri timuerat ipse in
dici gladio feriret. Sic amavit eos
quibus praefuit ut pro eis nec sibi parceret et
tamen delinquentes sic persequitur et quos
amavit ut eos etiam domino parcente per
sequeretur. Utrobique legatus fortis utrobique media
tor admirabilis causam populi apud deum precibus
causam dei apud populum gladiis allegavit.
Intus amans divine ne suppliciando obsti
tit foris seviens culpas feriendo con
sumpsit. Sustinuit circa omnibus omnia mor
te paucorum. Et ideo omnes deus fideles
familiam suam circa exauditione allegantem
pro populo quia videt quid super populum actum
est ipse pro deo in regimine ergo populi utrumque
moyses inspice ut nec disciplina de

est mentis ut mira disciplina Unde hic quod
mixta utrumque retentum est. Cumque sollic
tudinem quasi rex circumstantes exercitu circa
eum merentium consolator sederet quia
per circumstance exercitu rigor est ac dis
ciplina regiminis merentium non cessat
consolari immensitas pietatis. Et quia
sunt nota et ut expositionis sermo ad
spiritualem intelligentiam redeamus sancta
ecclesia ab adversariis suis extremis si
bus pressa reciproca vicinitate cuspidea matri
gravis et quanta afflictio exhibuerit
nescitur pietatis tamen ut disciplina ter
tiis gloriosis inideretur diversis sub

Capitulum xxxii

Nunc autem deridebant me iuniores
tempore quorum patres non dignabar
ponere cum canibus gregis mei. Et cetera.

Nunc autem derident me iuniores
tempore Omnes heretici etati universi
tatis comparati iuniores esse cognos
cuntur quia in ecclesia non ante ipsa est
est abilius Unde hic et quod per iohannem
de nobis exierunt sed non erant ex nobis. Nam
si fuissent ex nobis permansissent uti
que nobiscum. Iuniores ergo quia serum est
incedere cum hic qui ab ecclesia egressi sunt
hoc eius verba despiciunt de quibus
adhuc subditur. Quorum non dignabar
patres ponere cum canibus gregis mei
Canis est grex sancte ecclesie in sua multitu
dine fidelium. Vel qui alii sunt gregis ca
nes vocantur nisi doctores sancti
qui custodiam fidelium doctores effi
ciuntur. Tamen dum pro domino suo diurnis
nocturnisque vigiliis in terra clama
rent magnos ut ita dixerim latratus
predicationis dederunt de quibus etiam
ecclesie per prophetam dicitur singula tamen tuarum
ineunt. Nonnulli quippe ab idolorum
cultibus renovati facti sunt predicatores
dei singula ergo tamen ecclesie exeuntium quia
dum quondam nec quod generales dominus se
predicatores fecit Unde iudeos
tarus qui pro deo loqui noluerunt propheta
increpans reprehendit qui ait Canes mu
ti non valentes latrare. Patres vero
eorum eorum utique heresiarchas vocamus qui
perversa predicatione vel locutionis prime
sequaces sunt ipsi in errore genuerunt. Sed
sic etiam cum canibus gregis sui sancta ecclesia
patres ponere dedignatur quia in eo
rum errore diiudicando respicit constan
tiae veros patres invenerare conse
quia et si quosdam visi sunt agentia de
errore renovasse quotidiam mores
ad honesta agenda docuisse per eos nun
quod deo non ita sensisse credi
canibus gregis sui non ponit quia tu
tus predicatoribus non assequi Unde vigiles
qui atque sanctam macedonia nestorius
eutychetes. Dioscorus. Severius atque
horum similes docendo atque suadendo

Capitulum xxxiii

a

tamen sunt patres videri sed errores eorum sancta universalis ecclesia discreta veritate diiudicans eos inter custodes gregis sui non numerat quos eiusdem gregis vinculis dissipantes diiudicat. Unde voce pauli ~~ephesiis dicitur~~ Ego scio quia post discessionem meam intrabunt lupi graves in vos non parcentes gregi. Et quia nimirum heretica quanto magis in perfidie errore dilabuntur quasi tanto amplius meliori sese operatione custodiunt ita ut agere pecatis magna videantur sed universalis ecclesia circa eorum opera despicit que exactibilitate fidei non pondere pendit. ~~Unde~~ hic quoque beatus Job voce dicitur:

Quorum virtus manuum erat michi pro nichilo et vita ipsa putabantur indigni. Virtus quippe in manu et magnitudo operatione. Ergo virtus manuum hereticorum a sancta ecclesia pro nichilo ducitur quia nullius esse meriti conspicit extra fidem sanctam quicquid operantur. Caritatem quippe dei et proximi deserunt qui de deo falsa sentiunt et proximos irrogando dividunt. Sed intentum manuum sine caritate testatur predicator egregius nil valere cum ait: Si distribuero omnes facultates meas in cibos pauperum et tradidero corpus meum ut ardeat caritatem autem non habeam nichil michi prodest. Plerumque vero heretica signa quoque ac miracula faciunt. Et ut levitatis afflictionis sive abstinentie reoperant ut laudes quas querunt. Unde redemptoris voce dicitur: Multi dicent michi in illa die: ~~domine domine~~ Domine nonne in nomine tuo prophetavimus et in nomine tuo demonia eiecimus et in nomine tuo virtutes multas fecimus? Et tunc confitebor illis quia numquam novi vos; discedite a me qui operamini iniquitatem. Ecclesia autem nimirum signa quid dicitur intelligi nisi in dubiis [illegible] humilitatis non autem virtuti debeat signa venerari. ~~Unde~~ et sancta ecclesia etiam si qua fiunt hereticorum miracula despicit quia hec sanctitatis speciem non esse agnoscit. Probatio quippe sanctitatis non est signa facere sed unumquemque ut se diligere, de deo vera, de proximo autem meliora quam de semetipso sentire. Nam quia vera virtus in amore et non in ostensione miraculorum veritas demonstrat que ait: In hoc cognoscent omnes quia mei estis discipuli si dilectionem habueritis ad invicem. Ecce enim non ait: In hoc cognoscent quia mei discipuli estis si signa feceritis, sed ait: Si dilectionem habueritis ad invicem. Ex quo indicatur quia veros dei famulos non miracula sed sola caritas probat. Testimonium igitur superni discipulatus est donum servate dilectionis quam videlicet dilectionem quia omnes heretica fugiunt dum ab universalis ecclesie unitate dividuntur, iure de eis dicitur: Quorum virtus manuum erat michi pro nichilo. Et quia eadem signa que exhibent nulla humilitate condiunt, recte subditur: Et vita ipsa putabantur indigni. Vel certe omnes hereticos sancta ecclesia vita ipsa facit indignos quia minime sub nomine Christi militant (?) conversi (?) nomine Christi. ~~De quibus~~ adhuc subditur:

Egestate et fame steriles. Omnes heretica dum in sacris eloquiis plus scita dei scidere (?) perscrutari quam capiunt fame sua steriles fiunt. Itaque enim ea que exterius sanctorum ad similitudinem erudiat et mores intelligendi disponant predicatam sinunt longanimitas exhibeat sed ea potissimo que eos doctos ac loquaces demonstrent illa scire appetunt ex quibus singulariter erudita videantur. Plerumque enim audiuntur de natura dei [illegible] vincitate cum semet ipsos misericordia vestiunt. Egestate igitur ac fame sua steriles fiunt qui ea perscrutari desiderant ex quibus bene vite germina non producunt. Illa quippe sese que perscrutantur, dumque ad hoc tendunt quod comprehendere nequeunt, ea agnoscere negligunt ex quibus erudiri poterant. Quam bene eorum audaciam predicator egregius refrenat dicens: Non plus sapere quam oportet sapere sed sapere ad sobrietatem. Hinc salomon ait: Prudentie tue pone modum. Hinc rursum: Mel invenisti, comede quod sufficit tibi ne forte saturatus evomas illud. Quippe spiritalis intelligentie qui ultra quam capit comedere appetit, etiam quod comedit vomit, quod dum summa vult vires querit etiam quod bene intellexerat amittit. Hinc rursum dicitur: Sicut qui mel multum comedit non est ei bonum, sic qui scrutator est maiestatis opprimetur a gloria. ~~Gloria~~ quippe invisibilis conditoris que nos dicte (?) inquisita nos erigit, ultra vires perscrutata premit. Itaque heretica quia de sublimi intelligentia quanto amplius repleri ambiunt tanto amplius inanescunt. ~~Unde de eis dicitur~~ Egestate et fame steriles. Immoderatus itaque ambitus cognitionis superne scientiam quo plus appetunt plus amittunt. Ad contra hii qui in sancta ecclesia veraciter sunt humiles et veraciter docti noverunt de secretis celestibus et quedam desidia intelligere et quedam non intellecta venerari ut et que intelligunt venerantur teneant et que necdum intelligunt humiliter

Heretica sunt appetitui singularis (?) ut appareant

Ad Ro. 12

Pr. 3

Et tam

Ex° 12. expectent. Hinc nobis per Moysen dicitur: Et si quid remanserit, igni comburatis. Agnum quippe comedimus, cum ejus divinitatem intellectu reconditam invenimus. Et quod remanet nobis, igni comburimus, quia ea que comedi nequeunt, quia adhuc de illo restant que intelligi nequaquam possunt, que cum igni comburenda sunt, quia ea que de illo capere non possumus, humiliter spiritui sancto reservamus; quia plerumque humiliter ea etiam electorum sensibus aperit, que ad intelligendum impossibilia esse videbantur. Nam perverse hereticorum mentes dum sibi superbe intellectum tribuunt, quasi rectas dare sententias, et de interioribus presumunt. Unde fit ut ipsa eos elatio, que intus aperit sententias, a cognitione veritatis repellat. Intueri igitur interiora cupiunt qui se secreta spiritualia penetrasse singulariter putabant. Unde hic quoque subditur: Qui rodebant in solitudine squalentes calamitate et miseria, et mandebant herbas et arborum cortices. Rodi solet quod comedi non potest. Et quia sacra scriptura sanctorum intelligentia subtili virtute molliuntur, eam procul dubio apprehendere nequaquam possunt, quia dum non intelligunt quod non credunt, et quia per superbiam grandia non admittunt, habent edere nequeunt, quia quibusdam illa visibus rodunt. Exterius quippe contrectant, cum quidem conantur, sed non adeo interiora penetrant. Et quia a bonis in spiritali orte societate dissimiliter non quoslibet inde sed in solitudine memorant. Aliquo nimirum solitudinis quia predicatores falsi sequaces suos etiam longe ante vitiis premonuit Dominus. Cui dixerat: Si dixerint vobis: Ecce in deserto est, nolite exire. Qui recte perhibentur calamitate et miseria squalidi, quia et morum se pravitate et sensuum despectu. Etiam herbas quoque et arborum cortices mandunt, quia alacritatis sue obice repulsi, in sacro eloquio magna et interna percipere nequeunt, sed vix illa quedam tenera et exteriora cognoscunt.

Mt. 24.

Comestio pascha lis agni et residuum igni quid significat

Cum noluit sacre scripture ut apposuit assimilant herbis et corticibus.

Herbas quippe dicta planiora, per arborum cortices patrum eloquia exteriora signantur. Quia vero ergo ea scire appetunt que quibus docti nequaquam sunt, sed et inde ditantur, dum in sacris voluminibus virtutis cum eis dum ad premium medullam non exquirunt, quia ex herba vel cortice pascuntur, quia ut prima sunt vel exteriora que mentes supplicantium inveniunt. Vel certe herbas mandere est de scriptura sacra minima precepta servare, majora contemnere. Contra quos sub vitiis inquirat dicens: Ve vobis scribe et pharisei hypocrite qui decimatis mentam et anetum et cyminum, et reliquistis que graviora sunt legis. Et arborum quoque cortices mandunt quia sunt nonnulli qui in sacris voluminibus placere superficiem venerantur, nec quidem de spirituali intellectu custodiunt. Cum in verbis Dei amplius nisi hoc quod exterius audierint, esse suspicantur. Contra quos et in tractatoribus suis manus gratie appetitus possidet, eosque honoris cumbus cupiditas tenet. Et plerumque ipsa que loquuntur nichil aliud quam terrena lucra appetunt. Dequibus per Paulum dicitur: Hujusmodi enim Christo Domino non serviunt, sed suo ventri. Unde recte quoque subjungitur:

Mt. 23.

Et radix juniperorum erat cibus eorum. Arbor namque juniperi pro foliis spinas habet. Que quippe se hirsuta ad proferendum ut spinis similia contractantes pungere valeant. Spina non est omne peccatum, quia dum tangit ad delectationem, pungendo lacerat mentem. Unde inspice penitenti dicitur: Conversus sum in erumna dum configitur spina, quia scilicet mens ad lamentum nectitur, ne per pravitatem penitendo frangatur. Inspiratione non alia non confringi sed configi spina perhibetur, quia videlicet ab eorum sensu non dissonat, quia penitentium mens adjuncti dum culpa in memoria fixa retinetur. Quid per radicem juniperi nisi avaritia designatur? Que a peccatorum omnium spinis procreatur, dicente per Paulum: Radix omnium malorum est cupiditas. Ipsa occulte latenter oritur in mente, sed pravitates omnium peccatorum patenter producit in opere. Cunctas vero pravitates ab hac radice surgentes statim predicator egregius insinuat cum subdit: Quam quidam appetentes erraverunt a fide, et inseruerunt se doloribus multis. Cum inter dolores dixit quod insurgentes innotuit ex hac radice procedentes. Spinas in juniperis quoque per radicem non impiorum quid aliud quam avaritia vel materia intelligitur. Quia enim plerumque heretica dogmata in verbis suis exteriora lucra sectantur, nec ignorant quia perversa asserunt, sed erroris prava documenta non deserunt. Quam perversi doctorum voluntates dicuntur et sancti viri voce inde dicitur: Et radix juniperorum erat cibus eorum. Cum mentis sensibus avaritia pascunt, quasi eo alimento vescuntur quo nasci procul dubio peccatorum spinas in peccatores solent. Cum si quando

inflato eloquio quasi quaedam providenter invenimus quia divina non intelligi possunt esse assertionibus suis premunt. Mox inflatis auditoribus suis quorum non animas sed suas laudes appetunt, velut voce ferventes applaudunt. Unde et congrue subinfertur: Qui de convallibus ista rapientes, cum singula repperissent, ad ea cum clamore currebant. De convallibus ista rapiunt, quia sub verbis humilibus dicta patrum simplicium colligunt, quae dum profunde se pensasse invenisse gloriantur, ad ea cum clamoribus currunt, quia videlicet omne quod sentiunt apertum laudis clamore omnium diffamare conantur. Sequitur: In deserto habitabant torrentium et in cavernis terrae. Torrentes dicimus rivos qui aquis hiemalibus colliguntur. Sunt itaque inventores perversorum dogmatum torrentes vocandi, quia a calore caritatis frigidi, quasi in tempore hiemali excrescunt, qui non perenni plenitudine profluunt, sed catholicorum aestuationibus quasi aestibus solis exsiccantur. Et quidem inventores perversorum dogmatum cum [illegible] statim etiam exorti sermone [illegible] extincti sunt, tamen eorum discipuli ea quae illi docuerunt tenere ac defendere non desistunt. Cum igitur illorum sermone errores in deserto torrentium habitant, [illegible] in eorum praedicatione consistunt. Minorum eloquia catholicorum in visione et locutione sunt [illegible]. Et non aliud cavernae terrae quam occultae haereticorum praedicationes accipiuntur. Hi enim [illegible] se haeretici clandestinis conventiculis [illegible] ne errori suo reverentia quam ex ratione non valent probare, ex occultatione et infirmis animabus [illegible] appareat. Unde apud Salomonem mulier [illegible] haereticorum [illegible] dicit: Aquae furtivae dulciores sunt, et panis absconditus suavior. Et occultas praedicationes detestatur veritas dicens: Si quis vobis dixerit: Ecce hic est Christus, aut ecce illic, nolite credere. Et rursum: Si dixerint vobis: Ecce in deserto est, nolite exire. Ecce in penetralibus, nolite credere. Sicut enim fulgur exit ab oriente et paret usque in occidentem, ita erit et adventus Filii hominis. Hoc itaque illic in penetralibus quod hic dicitur in cavernis. In cavernis igitur haeretici habitant, quia plerumque errorem suum secretis praedicationibus occultant, ne quos [illegible] doctoribus providentibus sic non indicant, eo ad se vehementius impetos trahant. Unde bene adhuc subinfertur: Vel super glaream. Glaream quippe illos minutissimos lapides dicimus quos aqua fluminalis trahit. Doctores igitur perversorum dogmatum super glaream habitant, quia illas hominum mentes tenent quae nulla stabilitate continentur solida, sed quas velut de loco semper ad locum flumina errorum ducunt. Unde praedicator egregius [illegible] ne qualiter [illegible] instabiles [illegible]: Ut iam non simus parvuli fluctuantes et circumferamur omni vento doctrinae. [illegible] abscissi [illegible] insultare conspexerit, quorum [illegible] ad memoriam redit. In deserto habitant torrentium et in cavernis terrae vel super glaream. Quia enim eorum [illegible] ab igne caritatis exstinguuntur et convallium [illegible] deserti habitant, quia non aperta et libera non sunt, in cavernis latent, quia ante plebem non fixa sed mobilem tenent, non super petram sed super glaream manere. De quibus subditur:

Qui inter huiusmodi laetabantur et esse sub sentibus delicias computabant. Quid nomine sentium nisi eas quas iam supra diximus punctiones intelligimus peccatorum? Nimia autem perversae mentes gaudent iniquitatibus quas flere debuerant. [illegible] sub sentibus delicias deputant, quia unde perversam mentem ad gaudium sublevant, inde spinas peccatorum portant. Nam si qui ad deteriorem sententiam valuerint quempiam trahere, sese plerumque iactant, atque unde sibi peccata cottidie etiam alios perdendo congregant, inde se quasi [illegible] exultant. Unde ergo recte dicitur: Qui inter huiusmodi laetabantur et esse sub sentibus delicias computabant. Trahunt enim quos valent ad perditionem suam, et subtrahentes [illegible] culpas addere credunt se virtutum opulentiam cumulare. Sequitur:

Filii stultorum et ignobilium, et in terra penitus non parentes. Hi eorum vero filii qui fuerunt errorum magistri, filii videlicet non [illegible] sed de imitatione generati. Et doctores [illegible] perversi sunt [illegible] ignobiles patrem redemptori [illegible] nulla sapientia nulla vitae cognatione coniuncti. Sed de regno Salomonis voce laudatur sanctae ecclesiae rex: Nobilis in portis vir eius. Hi itaque quia perversa [illegible] exempla secuti sunt, filii stultorum et ignobilium esse memorantur. Recte autem subiungitur: Et in terra penitus non parentes, quia dum nobiles videri aliquid appetunt, [illegible] aeterna [illegible] exsortes sunt. Sed hoc [illegible] haereticorum typum diximus omnino nihil obstat, si etiam de perversis atque carnalibus quamvis intra fidem positis sentiamus. Nec [illegible] sancta electorum ecclesia solos sibi adversarios deputat qui ab eius fide positi [illegible] dissentiunt, sed eos quos [illegible]

Sicut illis male intendo mentis primum
contemnitur. id est exemplum innuente adversi-
tate afflicta quomodo perficitur sive tran-
quillior et interius vincitur simulata quieta
sic completur quam exiguitatibus mentis quo-
dam non visite mentem illam meam sublata
sic omnino et dicat. Qui rodebant in solitu-
dine squalentes calamitate et miseria.
Sicut in superna quisque operis parte perfectionis
puritate contemplationis non nisi solum in col-
ligendo solicitudo mentis. Et hoc in loco cum
solicitudo pollicitationem, dum eius aliis qua
boni destituta demonstratur. Unde et sub typo
Ieremias pectoris eius deplorat dicens: Quo-
modo sedet sola civitas plena populo. Et cum
per beatum Job dicitur quia rodebant in soli-
tudine libere mentem sic eam quam per prophetam
inimici eius terram lingerent. Duo quippe
sunt genera hominum ambitionum sive superne
tantum unum videlicet qui semper parvula blan-
dimenta utuntur linguae. Aliud non quod
aperta vi merendo rapiunt. Nam rodimus
tamen aliquid exterius forte amisit. Alterius
lambitur enim quam hoc quod est facile non
potest in ipsa linguae lenitate gustatur.
Omnes id est sub specie fidei sine vivendo qui
aliena appetunt, sed ea quae appetunt habere
nequaquam possunt. blandimentis sermonibus
et quasi mollitie dulcedinis corrupta ab-
habere conantur. quasi aliud quam terram lingunt.
Terra terrena quae virtute nequeunt auferre
mollitie linguae molliunt. Quem non in hoc
mundo aliqua potentia suffulti sunt et contemp-
serentes aliena blandimenta quid effunde
despiciunt. quam et in iusto robore possunt
implere quod volunt. Sunt hic quod appetunt
non lambunt sed rodunt quos pro minori
vita fortiori unum velud amisi dentium
demoliuntur. Considerat itaque sancta
ecclesia utrasque divinas et inter partes consi-
derat frequenter superiora, tamen considerat
meliores sunt cultu mentis et immutabi-
lium bona utitur atque interiora victum
cum bono desistentia mentis, aeterna re-
vocat et exteriorum comparatione videat
quod ista tenentur sic vitiorum vacua quia
superna deserunt, infima accipiunt. Vi-
deat quomodo plerumque id quod appetunt sed
forte praevalet etiam violenter rapere
videat etiam sicut quasi inter porcos
diu tolerasse atque exteriorum usque
ad bonorum quoque praeda ac detrimenta per-
venisse et dicat: Qui rodebant in solitu-
dine. Ac si aperte diceret: Qui aliena et
violenter rapiendo non rodunt in se
prius ipsi intimioribus suis soli, ac va-
cuum avertendi cultura remanent. Utri-
usque eorum qualitatem explicat dicens: Squalen-
tes calamitate et miseria. Egena namque
terra si studiose negligitur squalore

desponditur. uncto si infirmitas deserimus, quae
tenetur et dum calamitatis aegritudinis ne-
gligentiae miseria additur, quibus iam
molestia oborto squalore tolleratur.
Natura id est humana bona condita sed ad in-
firmitatem vitio propriae voluntatis lapsa ca-
lamitatem cecidit quia prorsa in infirmi-
tatibus nihil in hac vita non unde
affligitur invenit. Et in eisdem
infirmitatibus plerumque plurima ex-
dit deserimus mentem. quam curam negli-
gimus eius miseria negligentiae infirmi-
tati addimus squalore culpae. Nam cum
tres namque naturales hoc habere valde
cultosum solent quam saepe in eis minus
discernitur quid etiam illas prurit
sciendum per voluptatem vitia agitur.
Crebro enim occasione sedationis in-
ter dum necessitati debita reddimus volup-
tati vitio deservimus et infirmitati ve-
niunt ante distractionis oculos carmi-
na ita se palliat ac quasi sub praeci-
mo explendae valitudinis occidit. Infirmi-
tas non nisi et negligentiam lavare ne-
et aliud quam calamitatis miseria ad-
ne uterorum squalorem excedere nequa
in alapiare. Unde sancti viri nocte quam agit
studiosissima intentione discerni-
tur quid actionis plus non sine in-
imitatis quia sibi debetur exigitur
submittatur regimine in eis viam volup-
tatis excrescit. Aliud enim eximitur
aliud exceptationis suggestione sup-
ponit et quasi quidam rectissimi di-
tores innocentes voluptatique consti-
hanc consulendo sublevant illa pre-
do frenant. Unde fit ut et si infirmita-
tis sunt calamitates tolerant tamen
ad squalorem miseriae per negligentiam
non descendant. Hoc ipsum enim esse ca-
mitatis et necessitates non exteriori
huic corruptibili in infirmitate sustine-
remus videlicet necessitates tempiebant eum
qui dicebat: De necessitatibus meis eri-
pe me domine. Sciebat enim plerumque
suppetem culpas excrescentium occasio-
ne prorumpere et nequid sponte illa-
tum admitteret hoc ipsum flagellum
[illegible] quod nolens excludere tole-
rabat. Ac contra proprium gaudens ille
corruptionis sive necessitatibus quam in-
cas adversum voluptates recurrere.
Nimirum enim reficiendo cibo corporis re-
ficimur per delectationem gulae in volup-
tatem ingluvie distendimur. Tamen te-
gendis membris vestimenta quaerere
non solum quae tegant sed etiam quae colo-
rant appetunt et contra corpore frigo-
ris non solum quae per pinguedinem muni-
ant sed etiam quae per mollitiem tactu

inlectant, sed etiam quae per dolorem odio se
devitant. Redeuntes igitur in usu volup
tatis vero quid est aliud quam calamitatis
et miseriae sordidare? Possunt ita
quae adversitatis etiam remissione coram
exteriori merito talia sustinent. Et dicit:
Qui videbant in solitudine squalentes
calamitate et miseria. Calamitate si non sus
tinerent si in suis iniquitatibus voluptatem
tum miseriam non super adderent. Quod videlicet
iniquitates exigunt primae culpae meri
tum. Sed nonnullos quos calamitatis sive miseriae
adiungunt extra pene ad augmen
tum premuntur culpae. Et unica electos
cum in medio pravorum despiciunt, iuxta perver
sa agentes ut non ea etiam alios imitarentur,
bona illius morum sua sola sufficeret,
ut non virulentis persuasionibus alienam
etiam vitam inficerent, sed minime non alios
esse qui non sunt dolent, alios adversa quae
perdiderunt. Nam si quam forte in aliorum
actibus exteriora bona conspiciunt, mox
ea manu pestiferae exprobrationis evel
lunt. Unde et sequitur: Et mandebant
herbas et arborum cortices. Quid per herbas
nisi terrena ac tenera prima bene incho
antium vita? Et quid per arborum cortices nisi
exteriora opera eorum qui iam sublimia
appetunt designantur? Pravi namque re
recta incipientes aspiciunt, et unde
deo ante quasi consulendo contradicunt.
Cum non iam quosdam pensant ad sum
ma proficere, quia eorum processum fundi
tus dissipare nequeunt, a quibus dam
illos suis operibus dimoverunt. Herbas
itaque et arborum cortices mandunt,
et vel studia bene inchoantium vel opera
nes quorundam iam more arborum
ad superiora tendentium pestiferis persua
sionibus quasi quibusdam malitiae denti
bus dissipare. Herbas mandunt reprobi, cum
infirmorum bona initia irridendo con
sumunt. Arborum quoque cortices man
dunt, cum manum pravi consilii adver
te recte studium crescentium tegmine
bonorum operum subtrahunt. Hos autem
quibusdam velut arbores expoliant,
illos vero velut herbas quae despi
cientes calcant comme
dunt. Quorundam iam fortitudinem
in alta surgere ceptam demoliuntur, quo
rundam vero teneritudinem et adhuc
imam positam penitus conterunt. Di
citur: Mandebant herbas et arborum
cortices, quia pravis invasionibus in non
nullis exteriora opera in nomine ante
per se inventa corda dissipabant.
Vel certe herbas mandunt et lenia quaedam
ac tenera de antiquis patribus imitari,
arborum non cortices edere, et opera sup

fracteris agere, sed intentionem vitam in eis
operibus non tenere. Sunt namque nonnulli qui dum
praesentis mundi gloriam cupide mundi acto
ribus adipisci non possunt, speciem sanctitatis appe
tunt. Hinc venerationis summae imi
tatores antiquorum patrum videri concupiscunt
et quaedam quidem parva ac lenia peragunt, sed
eorum fortia et quae exemplis claruit radice
perdiderunt imitari contempnunt. Hi videlicet her
bas edunt, qui magna negligunt et vili
bus satiantur. Plerique tamen etiam quaedam robu
stiora opera exercent, sed intentionem vitam in
eisdem operibus non tenent. Quibus profecto
arborum cortices mandunt, et exteriores elec
torum actus assumunt et intentionem bonam
in bonis actibus non habent. Dum enim pro
humana laude vera opera exquirunt, sed imi
tari correcta operantium negligunt, ex sola
arborum corticibus replentur. Toto namque desi
derio praesentis vitae gloriam vel abundantiam quaerunt.
Unde recte subiungitur: Et radix iu
niperorum erat cibus eorum. Radix enim quis
presidem (?) plerumque avariciae con
tagionibus serviunt qui illud comedunt,
unde in extremo vitae supplicia aspera
perferant. Cum enim non fructum divini
eloquii concupiscunt, sed ad terrena ambi
tum summunt, nequaquam panem tua sed
radicem iuniperi satiantur. Ipsa quippe eos
ab imis atque ab inferis oborta occupant,
quae illos more iuniperi primo ex diver
sa retributione velud exasperitate foliorum
pungant. Concupiscentes namque dum hic
minime satiant quod sic mali exagunt,
adhuc enim iuniperi radices comedunt, sed
huius radicis ramum quia sine aspero non at
tendunt. Quia nimirum prava actio modo quasi
ex radice delectat in culpa, sed postmodum quasi
ex ramis pungit in poena. Ubi et bene sub
iungitur: Qui de convallibus ista rapien
tes cum singula repperissent, ad ea cum cla
more currebant. In comparatione videlicet superiorum
omnes pravi vita continentur. Hi namque qui
sublimia nonnulla et fortia acta sanctorum
contemplari nesciunt, sed in delectatione in
fima quasi in convallibus conversantur. Qui dum
quilibet lucra vel parva stipendia invene
runt, cum clamore currunt, quia haec ab
struere etiam iurgando moliuntur.
Incomparabiliter enim saepe singuli cum clamore
currunt et subortis causarum occasionibus cau
sam propriam saepe litigare. Plerumque autem quia
sanctorum bona actio ostentat oborta tem
poris quaedam occasio examinet. Videas
namque nonnullos sublimia agere et in absti
nentia iam in doctrinae opere priorum praeceden
tium exempla sectari. Et cum repente
praesentis vitae lucra quasi fructum convallium
invenerint, ad hoc cum clamore currunt,
qui dumpta adiutus superducte sanctitatis

Multi patres simulant ut mundana possint acquirant.

tranquillitate persistunt. Possunt quoque per silvas
atque arbores torrentes non solum nec pravorum sed
bonorum opera si in hac vita [illegible]
persistentes intelligi. Saepe enim omnipotens deus
electos suos cum donis interioribus ditat
exterioribus etiam honoribus sublevat. Sicque
eos perfundendo rebus honorabiles reddit
sicut imitabiles ostendit. Et nonnumquam sin-
corum quidem vitam despiciunt sed felicitatem in
hoc mundo assequi concupiscunt. Et magis
blandimenta huius transitoriae consolationis quae-
runt. Herbas comedunt quia in cogitationibus
suis exteriorem eorum gloriam meditantur.
Arborum cortices mandunt quo in his
omnibus soli avaritiae tota intentione
desiniunt radice numquam replentur. Et
cunctas de omnibus rapiunt quia ex amore huius
infimae et corruptibilis vitae in mollis cupi-
ditatibus inardescunt et cum singula rapi-
unt ardea cum clamoribus currunt quia ut
[illegible] patrum quorum vitam adipisci non quae-
runt loca atque regimina apprehendere
satagunt et cum tranquille nequeunt sed pleros
que assequi etiam disrupta concordiae pace
moliuntur. Cum pes longe a parte procedentium
actionis distincta sunt. Unde subiungitur:
Indesertum habitant torrentium et in cavernis
terrae vel super glaream. Sub bona etenim parte
hic torrentes sanctos praedicatores accipi-
mus qui dum in ista vita sumus nobis
eloquium [illegible] aquas infundunt. Qui
in hyeme colliguntur quae aestivo sole ad
venientem se subtrahunt quia cum aeternae [illegible]
lux enituerit praedicare cessabunt. Horum
torrentium deserta sunt vitae carnalis commoda.
Ea namque deserunt et adversa se caelestia
adipiscenda tolerant. Cuncta autem sed
torrens ille reliquit qui dicebat: Propter
quem omnia detrimentum feci et arbitror
ut stercora. Et quia pravorum mentes ea
in hac vita adipisci appetunt quae de
spirituales isti derelinquunt indesertum tor-
rentium habitare referuntur. Illa enim quae
sancti indigna sunt ipsi pro magno
concupiscunt. Cavernae autem terrae co-
gitationes sunt terrenae in quibus se abscondi-
mus cum [illegible]
ab hominibus videri refugiunt. Cumque aliud
quam sunt simulant se esse in corde suo la-
titant quasi in terrae cavernis occultantur.
Cum cuncta hoc non agerent nisi de aeterna
et solida vita desperarent, nisi in hoc in-
certo stabilitatem animi figerent. Unde bene
subditur vel super glaream. Glarea namque
[illegible] quae indesinenter [illegible]
sunt ipso defluxu instabiles quia impulsu
fluminis ducitur. Super glaream itaque ha-
bitare est fluxae vitae finem inhaerere ubi
intentionem ponere ubi gressum nequeat
sive stando solidare. Et aliud in glarea
quae nequaquam debeat currendo [illegible] quia
cum pes inceperit super eam poni ipsa enim
volubilitate labitur atque ad ima devol-
vitur. Sicut vero rei in nullo discrepat vita
pravorum quia cum praesentis mundi scilicet aliquid
licite atque honeste agere quasi planum in
super hac pedem ponunt. Sed repente pes
ad ima labitur quia eorum animus dum plurimum
appetit usque ad iniquitatem et illicita descen-
dit. [illegible] quia omnia [illegible]
tolleraverat adventum carnalium quos ad
[illegible] sibi et [illegible] sustinuit [illegible]
[illegible] et quorum merito [illegible] agn-
[illegible] indesertum habitant torrentium et ca-
vernis terrae vel super glaream. Cum
[illegible] doctrina destituti se indeserto tor-
rentium quia [illegible] se cogitationibus tegunt
in cavernis terrae quia non in [illegible]
[illegible] intentionem suam figere appetunt
super glaream habitare referuntur. Sed vo-
[illegible] quia [illegible] nolunt impugnare [illegible]
[illegible] flendo tergere vel commissa [illegible]
mala sua saltem [illegible] agnoscentes
quia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] mentis pinguedinem lamen-
tationis admoneret. Sed [illegible]
[illegible] animus [illegible] ut [illegible]
labitur adhuc [illegible] longius cogitatione
separatur. Hoc [illegible] namque in malum [illegible]
[illegible] se obicit ante oculos [illegible]
[illegible] vel [illegible] voluntati
obsessa [illegible] bonorum iam non [illegible]
[illegible] agnoscit. Cuncto enim magis malis
adhaeret tanto minus intelligit bona quae
perdit. [illegible] quippe [illegible] quia subtili re-
[illegible] culpas examinat quo [illegible]
[illegible] permittit districtius iudicium
ut [illegible] amissa requirat [illegible]
requiritur fugit assensum ut [illegible]
[illegible] in ope contemnunt [illegible]
[illegible] nec [illegible] videantur [illegible]
[illegible] subiecti flendis sceleribus
gaudent [illegible]
[illegible] male fecerint et exultant
in rebus pessimis. [illegible]
[illegible] [illegible] paginae [illegible]
[illegible] negotium [illegible]
[illegible] quoque [illegible] subiungitur:
Dulcis fuit glareis Cocyti [illegible]
[illegible] delicias [illegible]
[illegible] quia minus [illegible]
transitoria quae [illegible]
[illegible] bona [illegible] quae [illegible]
quia amore [illegible] flagrant [illegible]
[illegible] ignorant quia si studiose [illegible]
noscere quaererent quam flenda sunt gau-
dia quae appetunt viderent. Sed [illegible]
[illegible] sola sibi [illegible]
[illegible] quae visibilia [illegible]
[illegible] blandimenta visibilia [illegible]

tur fugiunt et tanto ex eisdem gaudent quan-
to recordationem sui miseriam non sentiunt. Qui-
bus tamen eorum gaudiis plerumque contri-
butiones atque acerbitates ipsis ex quibus super-
biunt flagellantur. Neque enim sine gemitibus
curarum molestiis premuntur, temporalia quae appe-
tunt vel non habita quaerere vel quaesita
servare, inter aequales praestantiorem glori-
am expetere, a minoribus reverentiam plus
quam oportet exigere, et nunc quam de-
bent eandem maioribus exhibere, per eos
quod potentiam per impotentiam; unde super
propria agere et tamen ne opinione sua
cadant habeant formidolose custodire. Sed
profecto omnia miseros pungit, sed easdem
punctiones ipsi rerum temporalium victi amo-
re non sentiunt. Sub. et nec mu. d. Et ecce
sub sentibus delicias computabat, quia pec-
catorum delectationibus pressi, ex punctione vitae
afflictionibus quam sine asperitate quae patiuntur
ignorant. Iacentes itaque sub sentibus quasi
rebus quidem temporalibus gaudent, sed tamen dum
dispensare sine tribulatione cadunt temporalia
non valent, ea cura pungitur mens quae
premitur. Iacentes sub sentibus et hoc ipsum de-
licias aestimant, quia et dura quidem ex
praesentis vitae amore tolerant, et tamen
affectu huius cupiditatis obligati labo-
re eiusdem tolerare voluptatem putant.
Hinc Ieremias totius humanae conver-
sationis speciem sumens plangendo que-
ritur: Replevit me amaritudinibus, inebriavit me absinthio. Ille enim
insipientior iam prece perditionis ebrius
quidem patitur, nescit. Ille enim non absinthio
debriatur, et hoc quod sumpsit amarum esse
et tamen non intelligit eandem amaritudinem
qua repletur. Humanum itaque genus recto Dei
iudicio voluptatibus suis dimissum atque
per easdem voluptates spontaneis tribula-
tionibus contritum absinthio ebrium est, quia et
amara sunt quae plerumque mentis amore to-
lerat, et tamen eandem amaritudinem ex
cupiditate quasi insensibiliter ebrietatis
ignorat. Mundi enim gloriam sitiens dum
multas pro ea tribulationes invenit, ama-
rum est quod bibit; sed quia hoc nimis
inhianter sumpsit, eiusdem amaritudi-
nis malum discernere iam prae ebrietate
non sufficit. Amant enim praecipue homines
plerumque mundi gloriam, etiam tribulationes
eius, quia pro ea sudoribus libenter serviunt,
et continuo laborum iugo devotissime col-
la submittunt. Quorum subiectionem sub-
tiliter propheta describit, qui ait: Ephraim
vitula docta diligere trituram. Vitula
enim terrae laboribus assueta relaxata
plerumque ad eundem laboris usum etiam
non compulsa revertitur. Ita perversorum mens
huius mundi servitiis dedita et terrenarum
curarum fatigationibus assueta, etsi sibi

libere conversationis vacare ei liceat, subiec-
tam tamen terrenis sudoribus se facit et usum im-
pendere consuetudinis laboris quaerit,
ut amicus mundanae sentiatur. Cessare non
libeat cum liceat. Contra quod Veritas
discipulos suos sollicitabat, cum diceret: At-
tendite vobis, ne graventur corda vestra in cra-
pula et ebrietate et curis huius
vitae, et superveniat in vos repentina
dies illa. Et rursum: Venite ad me omnes
qui laboratis et onerati estis, et ego vos
reficiam. Tollite iugum meum super vos
et discite a me quia mitis sum et humilis cor-
de. Quid est quod Dominus mitem se in magisterio
atque humilem dicit, nisi quia relicta extollentiae
elationis difficultatibus plana quaedam bene
vivendi itinera demonstrat? Sed quia pravo-
rum mentes plus pascit asperitas elationis quam
per blandimenta humilitatis ac mansuetudinis
delectari, ecce sub sentibus delicias compu-
tant. Dura enim pro amore saeculi quaedam
mollia ac delectabilia ferre putant. Sic
dum in hac vita rerum culmina apprehen-
dere conantur, defatigationem Dominus carnalium
laboribus imperat, sicut quietis dulcedinem
persuadet. Et tamen vesania iniquorum
mens plus se assequi aspera carnalium
quam tenere blanda spiritalium gaudia plus
acerbitate fatigationis quam quietis dulce-
dine pascitur. Quod aperte insinuans non nisi
Israelitarum populus ostendit, qui cum Dominum refec-
tionem manna desuper praeberet, ab Aegypto
ollas carnium, pepones, porros, cepas con-
cupivit. Quid enim signatur in manna nisi
esca gratiae suavitatem spiritalem continens a dilectionibus
interioris vitae bonis vacantibus desuper
data? Et quid per ollas carnium nisi
carnalia opera, id est tribulationum labores
quasi ignibus excoquenda? Quid per pepones
nisi terrenae dulcedines? Quid per porros ac
cepas exprimitur, quae plerumque qui come-
dunt lacrimas emittunt, nisi facultas
vitae praesentis, quae a dilectoribus suis et non
sine luctu agitur et tamen cum laboriosa
amatur? Manna ergo deserentes cum pepon-
ibus ac carnibus porros cepasque concupiscunt,
quia videlicet perversae mentes dulcia per gratiam
quietis dona despiciunt, et pro carnalibus
voluptatibus laboriosa huius vitae itinera
etiam lacrimis plena toto nisu concupis-
cere. Ubi spiritale gaudent et desiderant
appetunt vel carnalia gemitus. Horum itaque
vecordia veridica Iob voce reprehenditur,
qui minorum pressa iudicio perturbata tum
dulcedinis divina lenibus aspera inhiabus
consistoria aeternis suspecta sciant. Cum
ponit horum vecordiam et stricta eorum
recordetur, tum eius misericordiae adversitatibus
premit quos inter se velut fideles con-
tinent, sed eorum vitam adversitate fidei dum

Marginalia: Luc. 21 — Mt. 11 — Num. 11 — manna — aptissime enim gratia spiritalis — pepones porri cepe qui significant — Iugum

tollerant et dicunt: qui nunc huiusmodi
letabantur et esse sub sentibus delicias com-
putabant. Quorum nimirum mala que agunt
cum iniquorum prudentium sententie didicerunt
[illegible] et tunc subiungitur: filii stultorum et ig-
nobilium. Attendendum nobis est quod alii nunc etiam
etiam vocantur stulti sed tunc nobiles,
alii non stulti sunt et ignobiles. Stulti namque
dicuntur sed ignobiles dici nequeunt qui carnis
prudentiam contempnentes, pro summa sibi
stultitiam appetunt et ad nobilitatem mentis
gloriam virtutis nominatae sublevantur, qui stultam
sapientiam mundi despiciunt et sapientem dei
stultitiam concupiscunt. Scriptum namque est: Quod
stultum est dei sapientius est hominibus. Hanc
nos stultitiam paulus comprehendere admonet
dicens: Si quis videtur inter vos sapiens esse
in hoc seculo stultus fiat ut sit sapiens. Hac
stultitia qui perfecte sancti sunt voce sapientie
audire meruerunt: Vos qui secuti estis
me in regeneratione cum sederit filius hominis
in sede maiestatis sue sedebitis et vos super
duodecim thronos iudicantes [illegible] ubi ista
certe relinquentes spiritualia gloriam percipere
meruerunt. Stulti namque in hoc mundo stul-
tius qua sua deserere. Et quia meruerunt no-
biles qua cum deo iudices venire hora
super iudicium polliciti. Salomon attestante
memoratur cum hoc quod ait pro factis suis de
Nobilis in portis vir eius quando sederit cum
senatoribus. Valde quippe nobiles considerantur
inter quos senatores vocat. Hac nimirum
nobilitate paulus asserit cum cognationem co-
dicum proprium initiis dicebat. Genus igitur cum
simus dei non debemus estimare auro
et argento aut lapidi sculpture artis et
cogitationis hominis divinum esse simile.
Genus ut dei dicimur non ex eius natura edi-
ti sed proprium eius et voluntarie conditi et ad
optime recreati. Tanto ergo ad hanc nobilitatem
quisque erigitur quanto perceptam ymagi-
nem assimilitudinis illius cogitatione
renovat. At contra sunt stulti et ignobiles qui
dum summam sapientiam semper sequentes
fugiunt in sua ignorantia quasi inab-
iecte pravis nimia sapiunt. Et quo cum id
aliquod contraria sunt non intelligunt eo
etiam cognationem acceptam per ymaginem gene-
rositatis perdunt. Stulti ergo sunt et ignobiles
quos ab eterno hereditatis consortio
repellit servitus mentis. Scriptum quippe
est: omnis qui facit peccatum servus est pec-
cati. Et voce egregii predicatoris dicitur: Sapientia
huius mundi stultitia est apud deum. Cum
ergo dum terrena sapiunt a summa generosi-
tate recesserunt, sunt stulti similiter et
ignobiles fiunt quorum dum plerumque
acta imitantur filii stultorum et ignobilium
sunt. Dumque eos sensibus ac moribus sequuntur
et stulti sunt quia veram sapientiam non intelligunt

et ignobiles quia nulla spe libertatis
renovantur. Ceterum hii quamvis iniquorum
acta exerceant plerumque cum in hac vita
occupant loca nisi eorum atque eorum filio-
rum se estimant quorum per honoris ex-
cipiant officia exterius administrant.
Quos sancta scriptura ad agnitionem fun-
ditus ne videatur minimus designans
posita quorum sunt filii ostendat non
cum eorum sunt filii quorum loca tenent sed
quorum opera exercent dicitur. Intra filii stul-
torum et ignobilium ubi apte subiungit:
Et in terra non penitus parentes. Qui nunc
cum plerumque in terra sunt et ad agnitionem ho-
minum abiectione vilitatis sue quasi
quadam similitudine velamus abscon-
duntur ita non nisi sunt in terra qui dum
abiectionem se priorum operum subdunt, dum
conspectui nostri non sunt extremis etiam quo-
que credimus et Amen dico vobis nescio vos.
Esse ergo in terra et apparere est in fide tan-
tummodo operibus nobilitatem mentis ostendere.
Esse non in terra et penitus non apparere est in
etiam eandem fidem consistere, sed nullis di-
vinis fidei in opere demonstrare hii vero
inter sanctam ecclesiam dimicantes [illegible] et a
dicuntur per iudicium et per [illegible] vite me-
ritum non videntur. Etenim ea que co-
gitando tenent vivendo non exhibent.
De quibus paulus dicit: Confitentur se
nosse deum factis autem negant. Hii in se
etiam fidem quam tenere se asserunt
premunt pravis quam venerantur dum
sua magis illius nomine quam eius adiu-
stitiam concupiscunt. Sancti autem dum
servare fidei meritum recte operibus
curant adaucto [illegible] non tunc cum
inter reprobos tumultuantes [illegible].
Cum hii mulier que sanguinis fluxu
laboraret [illegible] dominus dixit:
Quis me tetigit? Petrus respondit:
Videns turbe te comprimunt et affligunt
et dicis quis me tetigit? Et respondit: [illegible]
Tetigit me aliquis nam ego novi
virtutem de me exisse. Etenim turbe pre-
mebant deum sed ea sola tetigit que ad
illum humiliter venit. Terra nimirum [illegible]
et in sancta ecclesia reprobi vitam [illegible]
deo premunt quem bene vivendo tangere [illegible]
negligunt. Premunt et longe sunt quia [illegible]
nomina professionis sectantur moribus
fugiunt. Premunt in quantum longe sunt [illegible]
eius fidem quem loquendo asserunt agendo [illegible]
[illegible] ergo testatio doctrine [illegible]
[illegible] deum tangendo non tangunt [illegible]
[illegible] non videntur a domino et cum videt
quia oculis eius obviantibus et ad dampna-
tionis eius supplicium apparet et ad de-
ctionis meritum non apparet dicitur.

20

re et mira pene nec parentes eis et
si istos spectemus etiam tenuit eos tam
men illam conditor quasi non videret sed
ignorant qui tunc vicemque tempore dicto se
dem in boteremis tenent qui eandem fidem
florere cernunt videntur. sed in repente
contra illam perversa adversitas oboriunt
mox absque negatione publica distinguunt
et quidam sunt qui venerantes tamen
tunt contra hoc permodum deridentes
iungitur. unde recte subditur. Nunc in eorum
canticum versus sum et factus sum eis proverbium
Temporibus vero ultimis illud sancte ecclesie pre
exprimitur quo fidelibus atque videtur quia
iniquis crescentibus in proverbium fides et
veritas erit in omnium. Tanto quippe unus
quisque despector erit quanto iustior esse
poterit. tanto abhominabilis quanto lau
dabilis. Facta itaque electorum etiam af
flictionis tempore proverbium sunt efficiuntur quia
dum bonos mori pro forma conspiciunt
ab eis similitudine maledictionis
sumunt. Quando enim transitoria mortem
vident sed permanentem vitam non vident
tanto magis deridendo malum parata
fugiunt quanto immortalium mysteriis
bona permanentia non perpendunt. Sed
ea que subiecta sunt quia obscurioribus
sententiis implicata non sunt. Delibando
breviter transcurrimus ne ad ea in quibus labo
randum est valeamus tardius pervenire. Sequitur
Abhominantur me et longe fugiunt a
me et faciem meam conspuere non verentur
Longe a sancta ecclesia fugiunt omnes iniqui
non passibus sed gressibus sed qualitatibus mo
rum longe fugiunt non loco sed mutato re
crescente superbia aperta eam exprobratione
despiciunt faciem namque eius conspuere
non tantum in absentia bonis detrahere sed
etiam coram insultare et improperia conspuere
pios tunc sunt dum aperte in derisionem
prorumpunt in eorum contumeliis fluxa verba
quasi defluentes salivas emittunt
Sed sicut sancta ecclesia in passionibus credere
namque inter obprobria honorabiliter vitam
tenere scit nec de adversis deici nec
de prosperis gloriari. Novit contra prospera
mentem suam in deiectione sternere. No
vit contra prospera cum adversitatem superni cl
minis exaltare. Scit bona sua nunc
occultare. Scit mala sua iustitie eorum vin
dicare. Scit quia et bona illa largiter habent
et adversariorum mala illo permittente paci
untur. Unde et mox de domino subiungit dicens
Pharetram enim suam aperuit et affli
xit me. Quid enim per pharetram nisi in se
cretum consilium designatur. Sagittam
vero de pharetra dominus educat qui de occulto
consilio apertam sententiam emittit. Quia
in flagellatur quisque cognoscit sed quia

extrinsecus flagellum veniat ignoramus. Un
de post flagella vite correcto sequitur etiam
nostra consilium incerta aperiunt. Pharetra namque clau
sa est et consilium occultum. Et aperta pharetra
affligimur cum quo consilio flagellamur
videamus. Cum peccata dominus noster et tamen ad
vindictam non admonet enim clausam pharetram
tenet sed feriendo indicat quantum a
nobis displicuit hoc quod videndo dominus tolle
ravit. Sancta itaque electorum etiam tribulationi
bus pressa dicat. Pharetram enim suam aperuit
et afflixit me. Sed hec adversariorum voces in
solentes sustinens dum cernit quod eius predi
catio non admittitur quorundam duri
tiam deserit predicationis sue verba moderanter
pendens et cum persecutores suos ad ex
hortationis vocem deteriores existere magis
eligit tacere. Cumque indignos quod audi
ant conspicit predicationem sua obducto sile
tio astringit. Unde aperte subiungit. Et
frenum posuit in os meum. Frenum sibi ab
quosdam positum cognoverat qui dice
bant Iob. Oportebat primum loqui verbum
dei sed quia repulistis illud et indignos vos
iudicatis eterne vite. Ecce convertimur ad
gentes. Frenum sibi silentii suppositum
sancti viri apud dominum reproborum corda
conspiciunt qui per prophetam dicunt. Quomodo
cantabimus canticum domini in terra aliena.
Frenum poni etiam paulus admonuerat quod
discipulis precepit. Hereticum hominem post primam et secundam
correptionem devita sciens quia subversus est
qui eiusmodi est et delinquit, proprio iu
dicio condempnatus. Sancti quippe doctores
plerumque alta consideratione resistentium cor
da conspiciunt et dum ea delicta dimittunt.
videntes afflicti gemunt et conticescunt
Sed non aliquis frenum silentii doctoribus
imponit qui dicit. Noli arguere deri
sorem ne oderit te. Sed si ab increpatio
ne ideo reticemus quia contra nos in
surgere derisorum odia formidamus.
Non iam hunc dei sed nostra querimus. Et in
re sciendum est quomodo nonnumquam cum re
darguuntur peiores deteriores existunt
pius ergo et non nobis premimus si ab eorum re
darguitione pro eorum amore cessamus. Sed in
terim et ne aliquem tolleremus tacendo qui
sunt quatenus in nobis distant videndo quod
non sunt. Sancta vero etiam que verba
sua semper prosperitate exercet. Sancta autem
nonnumquam exteriorem restringere dicit. Et fre
num posuit in os meum. Ac si aperte fate
atur quia in quibus non video predicationis
ab eis imposita quam ne vitam meam
fallere per patientiam discernerem cum verba
mea admittere prolata predicatione
nollent. Sed plus nobis hoc plerorumque in debi
litationibus doleo quod eas abiit patimur
in quibus germano amore fidelibus dominus et

Act. 13

Ad titum 3

Sancta vir considerat despectum impiorum

Dextra et sinistra quomodo calamitates surgunt

Ad dexteram orientis calamitates meae illico surrexerunt. Ad sinistram quippe calamitates surgerent si a quibusdam extra religionem positis et aperte Christum persequentibus persecutionis adversa sustineret. Nunc vero quia ab aliquibus quasi fidelibus temptationum certamina tolerat, quia ad dexteram illi calamitates oriuntur, quia hi qui sub Christi nomine militant contra Christi nomen impugnant. [illegible] locutionis usu per dexterum licere dicimus quod pro magno persecutionis persimiliter nec aliquod designans quod Zacharias aperte insinuat dicens: Et ostendit mihi Ihesum sacerdotem magnum stantem coram angelo Domini, et Sathan stabat ad dexteris eius ut adversaretur ei. Sed ut patens hoc quod premisit ostenderet, secutus adiungit: Et dixit Dominus ad Sathan: Increpet Dominus in te, Sathan, qui elegit Ierusalem. Numquid non est iste torris erutus de igne? Et Ihesus indutus erat vestibus sordidis. Sordidis enim vestibus Ihesus indutus est, quia quamvis alienus ab omni peccato, in similitudinem venit carnis peccati. Cum [illegible] Sathan ad dexteris stetit pro magno, nimirum quia Dominus [illegible] in populo et principio gentes sicut videbatur. Et pugna in carne eius Dominus apparuit, gentilitas que persimiliter [illegible] fuerat credidit, Iudeorum non persequens adversariam declaravit. Sathan quoque illi ad dexteris stetit, quia illum ei populum rapuit qui electus videbatur fuisse. Et quia ipse mediator persequentes suos [illegible] et quoque [illegible] testante qui ait [illegible] sicut Sathan ad dexteris sinis, Dominus removet dicens: Increpet Dominus in te, Sathan. Et eundem populi liberationem indicans subdit: Qui elegit Ierusalem. Quem nimirum persequens quia ad [illegible] incendia perfidia duce defluebat, et dum ad fidem reducitur ab eodem eterni ignis incendio liberatur, statim de eo iure subditur: Numquid non iste est torris erutus de igne? Sicut ergo iure per dextram plebs indicatur, ita hoc in loco dextre vocabulo fideles persimiliter gente designatur. Unde et veniens iudex edos ad sinistram, agnos ad dexteram ponit. Et cum sanctum etiam [illegible] tempore nunc quasi lacessiunt qui fideles esse videbantur, procul dubio calamitates ad dexteram surgunt. Sed autem si ipsa dextra orientis vocatur. Dicto quippe eius capite scriptum est: Oriens est nomen eius. Illam quia aboriente luce surgere vere oriens dicitur, cuius instar lumine nec umbra nox illustratur. Ad orientis ergo dexteram calamitates surgunt, quia hi quoque adversantur persequuntur qui electa membra redemptoris inesse credebantur. [illegible] videlicet calamitates hic illico asserit surgere quando non erant exterius, qui per sermones ab eis repente mala exorta sunt. Sed hi non dextri sunt qui vocantur fideles, se appellant calamitates. Ad dexteram orientis surgunt, quia ex tempore persecutionis [illegible] deles pravorum in specie ipsa pacis.

Pedes meos subverterunt et oppresserunt quasi fluctibus semitis suis. Sed quid per pedes nisi extrema illius membra signantur? que dum adoptare terrena desiderant, tanto celerius a [illegible] sunt falsi quanto sublimia minus intelligunt. Hos itaque pedes adversarii subverterunt, videlicet cum extrema membra illius ad sui dogmatis errorem traherent. Subversi pedes viam tenere nequeunt cum firmi quique persecutorum suorum vel promissionibus persuasi, vel minis territi, vel [illegible] nibus fracti abstinere [illegible] Sed [illegible] adversariorum semitis fluctibus comparantur. Unde et dicitur: Et oppresserunt quasi fluctibus semitis suis. Quia vita pravorum [illegible] inquietudine molesta. [illegible] dicitur: [illegible] quasi tempestate [illegible]. Per quam videlicet tempestas per Salomonem dicitur: Quasi tempestas transiens erit impius. Cumque infirmus quisque perversos florere conspicit, [illegible] pelagus unda miserie [illegible] tionis mergitur. Sequitur: Dissipaverunt itinera mea, insidiati sunt mihi et prevaluerunt, et non fuit qui ferret auxilium. Dicat ergo beatus Iob de malignis spiritibus videlicet [illegible] carnalis. Dicit [illegible] ecclesie de perversis persecutoribus suis. Dissipaverunt quippe eius itinera, dissipant [illegible] infirmorum mentibus [illegible] callida persuasione perturbant. Insidiantes prevalent cum eos quos [illegible] tenere nequeunt, vel simulatione perimunt [illegible] valde [illegible] subiectorum sunt qui ferret auxilium [illegible] clamet adiutor [illegible] tribulatione et [illegible] omnes qui noverunt nomen tuum [illegible] sic eternis [illegible] medio et confusio [illegible] eius et derelictione. Et quis [illegible] et desperit cum eterna [illegible] ne nunc dicto sint qui ferret auxilium nisi quia [illegible] metum diligit [illegible] sicut scriptum est: [illegible] in medio dereliquerit et in miserationibus magnis congregabo te. In momento indignationis abscondi faciem meam parumper a te et in misericordia sempiterna misertus sum tui. [illegible] derelinquit [illegible] ad medium posse [illegible] non erat

Zach. 3.

Ihesus induitur vestibus sordidis

Ys. 10.

Math. 27.

Zach. 6.

20

ne
Nequaquam delinquentes petebat. Sed
et cum suos dominus vehementer admonet
relinquendo probat. Domus firmatur cum la-
pidibus compaginatur. Unde hic quoque per eundem
sapientem dicitur: summus elegit enim timore
et metu et probationem indicat semper illum ex-
istimans in mensuratione doctrine sue do-
nec temptaret animum in cogitationibus illius.
Ipsa quippe etiam gratia vocante temptatio
interrogat. Et omnes deus electorum suo-
rum adversarios qualiter permittit ex-
surgere ne per malorum sententiam purgetur
vita bonorum. Nequaquam quippe dominus ad-
versos bonis permitteret nisi et quantum pro-
desse valeret videret. Ita dum tantum iniusta
sentiunt iusta purgantur et utilitati
hostium militat vita piorum. Unde hac
permittendo humiliat et humiliando per-
ductus formatur. Unde hic quoque per Sa-
lomonem dicitur: Servit stultus et serviat sapienti.
Et tamen sepe contingit sapientes sub-
esse stultos non tantum dominium tene-
re sapientes servili obsequio stultos ty-
rannica elatione dominari. Quomodo ergo diffi-
nitione dicitur sine sapientia stultus ser-
viet dum plerumque sine iure tyrannice domi-
nari contingit. Sed sciendum quia etiam sapi-
entes vitam dum stultus premit ter-
rorem prestat certet. Unde hinc laboribus
eius quotidianis lacerat presto ab
omni viciorum rubigine vivendo purgat.
Stultus ergo sapienti et dominando servit quia domi-
nore suam premendo purificat. Sic non-
numquam premit dominus ad disciplinae magi-
sterium suum presumit. Et erant premunt et fe-
riunt et tamen esse suum nescio desistant
et ad hoc enim ordinata sunt ne presciant.
Quidam eam feriendo fruuntur. Ita
mala reproborum bonos dum erant
purgant utilitati iustorum militant et
mala iniquorum. Sed plerumque iusti cum
... deprehensi tandem malum fle-
ciunt estimant dum persequuntur.
... paulo longius augustiat. Et cum
quidem sunt exceptori remedia. Sed
hoc quod ab exceptore tamen agitur dolo-
... tandem valet etiamque adesse postulatur
... auxilium queritur si vocet non statim
... quia desit estimatur. Unde hinc
... Et non sine qui fervet amari-
tudinem vis in voce ipsa vis passionis
... quia superni auxilium et scinde
... ad ordinatam prudentiam protector
esse tamen creditur quantum ad consola-
tionem patientie debetur. Quasi impetu
... et aperta ianua irruit super me
... et ad meas miserias devoluti sunt. Quid
... loco muri nomine nisi redemptor
... quis apostolus: Agro pacto
... edificatio per prophetam dicitur: Ponet

26.

in ea murus et antemurale. Et nobis
murus est quia ad cordium nostrorum pertingere malig-
norum spirituum cursum vetat. Christi nunc quia
fidei antemurale possunt quia prius quia
se patrum ... predicationes sunt in-
stantes ... Ut quippe cum mu-
ri nomine vocantur qui dum subsequuntur
predicantur. Dum quasi ante muros stete-
runt. Sed quia muros irrumpunt cum perversorum
persuasionibus fides que in redemptore est
in quorumdam corde dissipatur. Quamque per-
versi in hac vita pertinacia omnia quod aliud
qua ianua exitus aperitur. Quasi quodam impe-
tu muro et aperta ianua superbos mali
irruunt cum accepta qualiter pertinet per-
ipsa quoque in quorumdam corde destituere
munimina fidei contemnunt. De quibus
apte subditur: Et ad meas miserias devoluti
sunt. Quia videlicet prius ... ante miserias cade-
rent nequaquam ad eas primum et alios
suadentes. Sed post suas repleti et ad nostras
miserias devolvuntur. Quia adeo mala in
quibus iam ipsi implicati sunt etiam quasdam
nos invitos trahunt. Potest quoque in-
telligi muri nomine munitio disciplinae
Salomone attestante qui ait: Per agrum
hominis pigri pertransivi et per vineam viri stul-
ti et ecce totum repleverant urtice, operue-
runt superficiem eius spine et maceria
lapidum destructa erat. Per agrum enim ho-
minis pigri atque vineam viri stul-
ti iure singulorum vitam negligentium inspi-
cere eorumque opera considerare. Quia urtice
vel spine replent quia in corde negli-
gentium pruriencia terrena desideria et pun-
tiones pullulant viciorum quippe quia
... Maceria lapidum destructa
erat. Id est disciplina patrum ab eius corde disso-
luta. Nam quia destructa maceria lapi-
dum dissoluta esse disciplinam videlicet
... secuta admonuit. Et tunc vidisse
posui in corde meo et exemplo didici dis-
ciplinam. Quasi quodam rupto muro hostes
ingrediuntur. Cum vel malignorum spirituum
vel perversorum hominum persuasione cunctorum
disciplinae munimina in corde dissipantur.
Et cum eius disciplinae vigor in eo repleres
solent ... ita bona operum de-
spectum ... estimatur quidem de
... electorum videntur ... et apte
subditur: Redacti sunt in nichilum ...
estimationem quippe malorum in nichilum re-
diguntur qui ea que ipsi quia sunt dili-
gunt bona temporalia non tenent despe-
ciunt supernis promissionibus eterna de-
siderant et si quando in eorum mente ad
de appetitum eternitatem oritur suborta cum
transitoria delectatione dissipatur. Unde
et statim subiungitur: Abstulisti quasi ventus
desiderium meum. Ventus quippe accendens

poplius

Nisi enim prius primo vincendo ad suas
antiquas miserias caderent

Prov. 24. Ager vita
sua piger ... urtice et spine quod significat

In desideriis e ... ... i cpa
29. p.

se pati devitat, et eos quos diligere
pati dolet. Dentes eius desideriorum tollit, cum
res quibus curiositatis cernitur appetitus
destruit. Ubi adhuc congrue subinfertur:

21 c[m] a — Et velud nubes pertransiit salus mea.
Nubes quippe in alto eminet, sed hanc ad
cursum flatus impellit. Sic nimirum sic
se temporalia iniquorum bona ut velut in alto
quid honoris consistendo erigere vide-
tur, sed adversum vitae cottidie quasi quibus-
dam mortalitatis sue flatibus impellitur. Sa-
lus ergo ut nubes transiit, quia prosperi-
tas quo alta et fixa non est, sed expletis
desideriis actibusque infirmatur. Adeleat
ut voce sermo queratur cum post subiungitur:

Bona temporalia iniquorum dicuntur nubes

b — Nunc autem in memetipso marcescit anima
mea, et possident me dies afflictionis.
Electorum quippe anima in se marcescat
quia illa pristinam eius exultatione vim
desit. Modo eos dies afflictionis posside-
re, quia dies leticie post sequuntur. Scriptum
quippe est: Timenti Dominum bene erit in extre-
mis. Et rursum de eadem dicitur: Ridebit
in die novissimo. Nunc enim tempus afflictio-
nis est, bonis ut sequantur eos exultatio-
nis quoque sine tempore sunt. Unde alias di-
citur: Humiliasti nos in loco afflictionis. Locus
namque afflictionis est vita presens. Iusti ergo hic, id est
in loco afflictionis humiliantur, quia in eterna
vita, id est in loco gaudii sublimantur. Eum
non marcescere animam dicit, ut etiam
premisit in memetipso, quia in nobis nos
quidem affligitur, sed in Domino mens nostra
reformatur. Tanto quippe a munditie
gaudii longe fit quanto adhuc a sancto
nis repulsa lumine a se recedit. Tunc ac-
cedere leticie iudicatur, preveniente quod
petit contemplationis sublevata gratia
eam semper iam transiit. Sed haec que alle-
gorica indagatione discurrimus, oportet
ut prima iuxta historiam tueamur,
que cum sint idcirco pretereo quia sunt aperta
esse legentibus non ignoro. Diebus ante
prosperationis ultre quia mala qui premunt
et panem se qui salvant. Idcirco vir sanctus
passionis sue tempore et pagina de bonis
et mala deprecans loquitur. Unde in more ad
eorum personam qui tormenta verba componit
sicque sua insinuat ut audientibus
possint cognoscere que narrat. Ita se.

Eccl. 1.

Iusti humiliantur in mundo quia sublimantur in celo

Nocte os meum perforatur doloribus,
et qui me comedunt non dormiunt. Se-
cundum historie intelligimus patet causa
quo sancti viri corpus pessimis vulneribus
scaturiens vermium inquietudo lacerabat.

Expositio allegorica

Si vero allegoriam perscrutamur, eius possunt
nisi fortes quosque in sancte ecclesie cor-
pore designantur, que quasi suo robo-
re membra continent dum mores in-
firmarum stabiles portant. Sed cum ecclesie

lationis ultime conterat eam fervor per-
secutionis, in nocte os illius perforatur
doloribus, quia nonnumquam fortiores, qui
ipsi ad presidium desistunt, quia ad fidem
e — alios tenere videbantur. Hic ergo nocte
os meum perforatur doloribus, ac si aper-
te dicat: Tribulationis tenebris per-
secutionis afflictione trahebantur. Hi et ipsi
in me habebant vigore fortitudinis quasi
iam quidam firmitatem foraminis vigoris
timoris. Unde autem dicitur: Et qui me com-
edunt non dormiunt, quia maligni spiritus
qui carnales quosque de ecclesia consumunt
tanto magis quiescere a temptatione ne-
sciunt, quanto in illo pondere carnis
manent. Sed persecutores ecclesie quia va-
de prius post se tenent ultima pena [illegible]

F — In multitudine eorum consumitur vesti-
mentum meum et quasi capitio tunice suc-
cinxerunt me. Secundum historie intelligentiam
quid aliud vestimentum beati Iob quam eius
corpus accipimus? Cuius videlicet vestimentum
consumitur, dum caro lacerata. Iuxta alle-
goriam non inmerito vestimentum sancte
ecclesie est fidelium vita. Nam sicut com-
munis ecclesie vestimentum Christi ita fi-
deles quique eiusdem ecclesie vestimentum
dominantur. Si enim sancta ecclesia vestimen-
tum Christi non esset, Paulus perfecto non di-
G — ceret: Ut exhiberet sibi gloriosam eccle-
siam non habentem maculam aut rugam, non
per pietatem habentem maculam ut destruit-
tur ruga quia et prius [illegible] mundi-
tiam et per simplicitatem intentionis tensa
est. Ergo absoluta est ut maculam habeat,
rugam utique nescit. Sed quia ergo vestimentum
eius in Christo tota generaliter ecclesia dicitur,
vestimentum est ecclesie singulorum membrorum quorum
adherere tenere se canduit etiam
do eamque fideliter inherendo
tegumina eius ecclesie presidium

22 ca in a — Unde dicitur: Vivo ego, quia omnibus hiis
quasi ornamento vestieris. Sed
procella fere persecutionis oboritur
plerique fidelium a beate amore sep-
rantur qui ei fidelius inherere vi-
debantur. Dicitur ergo: In multitudine eorum
consumitur vestimentum meum, quia dum mul-
ti sunt qui curant desistunt plurimi
a coniunctione amoris inherere
Unde autem subditur: Et quasi capitio
tunice succinxerunt me. Tunice capi-
tium cingit collum induentis
non si stringit vocem vel sonum
flatum vetat. Sed quia etiam
quasi capitio tunice constringit
mea persecutionibus suis
dei predicationis voce extinguere
conantur. Hoc quippe tunici pre-
dicatores eius specialiter solent

ca ante omnia ubinum praedicatoris col-
lant christi qui sancte fidei primordiis
resistebant teste apostolo dementia-
bant dicentes Praecipiendo praecipimus
vobis ne doceretis in nomine isto et ecce
replestis ierusalem doctrina vestra. Corpus ergo
sancte ecclesie quod impie tunc initio conterant
pro consensu persecutoribus necdum eius cohi-
bentes mea claudere iter vocis nole-
bant. Sed electi quique persecutionis sue
tempore persecutores se mori quia tacere
maluerunt dum in morte corporali tormenta
insultantes quibusque carnalibus despecta
ac viles estimantur quorum vidi replen-
tes quoniam que electi bona spiritualia te-
nebant quos carnales extingui con-
spiciunt infelices arbitrantur. Unde subditur
Comparatus sum luto et assimilatus sum
favillae et cineri. Superbi quippe
videntes sancta electorum etiam luto com-
parant quia temporaliter conculcari despi-
ciunt. favillae estimatur et cineri quia dum
bona eius interiora non vident ad sola
spectant mala premisse estimant que
in ea exhiberi corporaliter videtur. Sed
vel tamen electorum prius cum multos
arse videre conspicio oportet si obtinere
valeat adversitates sue ipsa immitu-
lum quia oro differtur gemitibus
augetur. Unde recte subdit
Clamabo ad te et non exaudies me sto
et non respicis me. Sancta quippe ecclesia
persecutionis sue tempore fide stat desi-
derius clamat sed dolet se quasi non res-
pici dum sua videt in tribulatione nomi-
na ferri. Alto namque consilio omnipotens deus
et sancti eius adversariorum persecutioni
eius committuntur. Cumque assiduis vel ha-
rentem interpellationibus clamat differre
solet voces petentium ut vota pe-
tentium crescant quatenus eo magis
exaudiantur admirantur quo citius non
exaudiuntur. Unde alias scriptum est
Deus meus clamabo per diem nec exau-
dies et nocte atque ipsa utilitate de-
exaudiendi mora mox subditur enim
sic protinus subinfert Et non ad insi-
pientiam mihi. Ad multiplicandam
quippe sanctorum sapientiam proficit cum post-
ulata tarde percipiunt ut ex dilatione
crescat desiderium ex desiderio in-
tellectus augeatur. Intellectus vero cum
crescit ei in dies ardentior affectus
surgit affectus autem ad promovenda cele-
stia tanto fit capax quanto fuit expec-
tando longanimis. Sed tunc mihi hec
ora paciam dolor urget ad voce-
m dilatam perficiunt metuunt ne
resistentibus viribus desperent. Unde subditur
Mutatus es mihi in crudelem. Et sequitur

Longe ab hac summa virtute translacio dissonat
que quomodo de deo dicitur illa de adversariis ac
persecutoribus memoratur. Sed tamen quia non-
nulla translatio ex hebreo nobis arabicoque elo-
quio cuncta veraciter transfudisse perhibetur
credendum est quidquid in ea dicitur et ideo ut
verba illius nostra expositio subsequatur
dicitur ergo Mutatus es mihi in crudelem et in du-
ricia manus tue adversaris mihi. Suscipi-
tur sic cum de deo aliquid indignum dici-
tur monetur legentis animus ne si ali-
quando de deo aliquid dignum dicatur. Pe-
ne omne quippe quod de deo dicitur eo ipso est
indignum quia dici potuit. Nam cuius laudi
non sufficit obstupescens cogitatio quid suffi-
cit loquens lingua. Sed spiritus sanctus hoc
nunc hominibus intelligentibus insinuans quia
sunt ineffabilia summa divina suis etiam
verbis nonnumquam de deo utitur que et apud
homines sentiuntur minima ut exhibens que
indigna videntur hominibus et tamen dicuntur de deo
admoneretur scire homines quod nec illa iam
de deo digna sunt que dum digna habentur apud
homines digna putantur deo. Dicitur
enim deus zelans sicut scriptum est zelotes
nomen eius. Dicitur iratus unde scriptum est et iratus dominus
contra israel. Dicitur penitens sicut scriptum est
Penitet me fecisse hominem super terram
et rursum Penitet me quod constituerim Saul
regem in israel. Dicitur misericors sicut scriptum est
Misericors et miserator dominus paciens et
multum misericors. Dicitur presciens sicut de illo
dicit apostolus quos prescivit et predestinavit con-
formes fieri imaginis filii sui. Sed nec
zelus nec ira nec pena nec prescientia nec pre-
scia esse posse videtur. Hec namque omnia
abstinamus in eius qualitatibus certa sed dum
divine infirmitatis verba descendit utique
quibusdam nobis gradibus facit et iuxta nos
posse peccata que nobis divina cognoscimus
ad summa eius ascendere quoque valeamus.
Zelari enim dicitur quia cum cunctam mentis
castitatem custodit uxoris. Irasci dicitur quia
cum fervore animi contra perniciosum vici-
um attendit. Penitere dicitur cum id quod
fecit displicet et contra imitando agit
facit misericors dicitur qui pietate ad pro-
ximum promovetur. Misericordia autem a
misero corde vocitata est eo quod unusquisque
intueatur quempiam miserum atque ei com-
paciens dum dolore animi tangitur et
sic miserum facit cor ut eum a miseria
liberare intendit. Prescire dicitur quia una-
quaque rem antequam veniat videt et totam
futuram et prius quia providens prius fiat
providet. Deus ergo zelans est qui inmen-
sa custodienda castitate nostra nullo mentis etiam
tangitur. Irascitur quia vel iniquitatibus
vicinis prius nulla perturbatione animi com-
movetur. Dicitur penitens qui id quod

23 q. a.
Sed dicunt hanc quam aug[illegible] deo
Exo. 34
Gen. 6
1 Reg. 15
ad Ro. 8
Deus zelos quo zelans iratus misericors penitens prescius dicitur
[illegible]

semel feceras te fecisse nequaquam dole-
res. Mutatus sit iniquum qui cor misericordie muta-
tus sit. Mutatus est passivus dum nulla nisi que sunt
sunt prestant. Et sicut quia Deus nec futu-
rum et ante eius oculos preterita nulla se preter-
eunt, non transeunt futura non veniunt. Quippe
quia omne quod nobis fuit et erit in eius pro-
spectu presto est et omne quod prius et sic pre-
terit quia presens. Et tamen dicitur zelans dicitur iratus
dicitur penitens dicitur misericors dicitur prescius. Nec
quia iusticie anime universaque custodit
humano modo zelans non uertitur quamuis me-
tus cruciatu non tangitur. Et quia culpas
punit dicitur iratus quamuis nulla animi
perturbatione moveatur. Et quia ipse immuta-
bilis id quod voluit mutat dicitur penitens quam-
uis rerum mutet consilium non mutat. Et
cum misere nostre subveniens misericors vocatur
quia nos miseriis subveniens et cor miserum
nunquam facit. Et quia nobis ea que futura sunt
videt que tamen ipsi semper presto sunt pres-
cius dicitur quamuis nequaquam futuras prudenter
presciens videt. Nam et que sunt non me-
rito eius oculis videntur quia sunt eterno sunt
que videntur. Dominus quoque adversa mutabi-
litatis me descendit excelsis quibusdam
gradibus fruitur ascendat qui per admi-
rabiliter dei ut videat sine zelo
zelantem sine ira irascentem sine do-
lore et penitentem sine misero cor-
de misericordem sine provisionibus prescien-
tem. Similis enim nec preterita nec futura re-
perit quod mens sed cuncta immutabilia immuta-
bilis durant. Et que in se ipsis simul
existere non possunt ei simul omnia
existunt. Nichil quoque in illis prius quod consistere
incommutabiliter eius modo quodam incomprehensibili con-
tra volumina seculorum presentia manet
eternitas stant. Quod ergo accipimus sine
zelo zelantem sine ira irascentem sic
nimirum etiam sine crudelitate dici potuit
crudelis. Crudelis quippe dicitur qui discre-
te feriendo non parcit. Nec videlicet hoc loco
crudelis discrete feriens possit intelligi
et ulciscendo culpe non parcens. Unde et
Ysaias quoque cum videret ultimi iudicii
diem non iam cum venia sed cum districtione
esse venturum ait. Ecce dies Domini veniet
crudelis et indignatione plenus et ira fu-
roris ad ponendam terram in solitudinem
et peccatores eius conterendos de ea. Beatus
vir ne hanc eandem crudelitatem sibi
potius asseveret congruere posse quia
Deo ait dominus et michi medele de si-
apte dicatur. Cum in tempore crudelis mil-
hes in que respirare appetisse non
sanius crudelis videris. Ita enim Deus esse
crudelis non potest sicut nec mutari valet.
Sed quo modo unquam vel crudelitas
vel mutabilitas venit Deum mutatum dicendo

quod in semetipso Deum vel crudelem vel muta-
bilem sentiat ostendit. Nam dum eum mu-
tatum quidam ipsa et adversa. Variantur in eo
quod nos mutamur quia eius tam nos mu-
tant animum suspicamur. Hic non in se
commutabilis permanet sed in cogitatione
sentit quorum ipsum inequaliter meritorum
et sive sed cum nequaquam sibimetipsi dis-
simil impetimus quamuis aspera sepe
ante oculos nostros videatur eorum videl-
immutatione non sua pervenire
dicens mutatus res. Addidit michi
ne ipsa sibi crudelitas atque mutatio
non sic inequaliter indicet sed in mente
patiente. Ut nescit quoque alius re-
rit. Et in duricia manus tue ad-
versaris michi. Manus enim et Dei divina
dicitur voluntas inter contra hec que
ei in nobis displicet feriendo prosequitur
et flagella ingeminat cum dolentem
clementiam expectat. Que tamen
iuxta allegorie misterium bene sancte ec-
clesie congruit ex voce infirmo-
rum qui plerumque se plus feriri conspiciunt
quam mereri putant. Et quasi cru-
delitatem arbitrantur iudicis districtionem
equissima sectionis. Et quia cum vulnus
egri medicinali ferramento abscin-
dit medicus crudelis vocatur que tamen per
quietem manus per duriciam adversari
vulneri sed concordat pietatem salu-

Elevasti me et quasi super
ventum ponens elisisti me va-
lide. Quia prius vita gloria quasi
in terris sed nulla stabilitate solida-
velut elevatus super ventum positus
qui prosperitate transitoria letatur. Quem
ad hoc sepe sine fugitive felicitatis
aura sublevat ut repente deorsum
nos in infimis sternat quia cum fal-
lacia cucurrit in honore sed infirmi-
tatis mea qui transitoriis successibus
letatur. Quo nisi super ventum posi-
tus videntur elevati quia subsequente
persecutionis tempore dum prosperita-
tis perversis corde proprius elevatus
nunc et repente cadentes districte
quia elevati prius immerito se-
runt. Nunc vero verba et sancti viri pe-
rsonali congruunt non a deo quod erat
ad id quod esse videbatur. Nempe
mentem usque prosperitatis fugitiva
nerat quia inter tot rerum affluen-
tias mundo semper verum pondere
inebriat. Et iuxta quod iudicii extre-
mum potuit qui in suis humiliter manens
oculis elevatus fuit. Et quasi super ven-
tum positus elisus est valde quia re-
bus exterioribus fultus videre estimatus
surgere videbatur unde cecidisse

uz casum sentit vir in mente non premit
quia nulla adversitas deicit quem pro-
pria nulla corrumpit. Scio enim vanitatis
in hac varietate nullo mo[do] subruibor quia
dum forti pede cogitationis meae
interiorem fixerit omne quod foras mu-
tabile agitur ad arcem mentis minime
attingit. Sequitur. Scio quia morti
me tradas ubi constituta est domus omni
viventi. Superiori huius operis parte trac-
tavimus quod ante adventum domini
ad inferni receptacula etiam iusti des-
cenderint quatenus non in suppliciis sed
in requie servarentur. Quod nunc testi-
moniis edocere negligimus quia id etiam
iam sufficienter probatum putavimus. Hic
quoque dicit: Scio quia morti tradas me
ubi constituta est domus omnis viventis.
Beato Job etiam iuxta historiam co-
gnitum dum innotescit quia ante re-
demptoris adventum ad inferni claustra
etiam iusti ducerentur. Ipsa quippe in-
ferni receptio domus omnium viventium
dicitur quia nullus huc veniens qui ante
mediatoris adventum non illuc ipsa
corruptionis sue conditione pervenire
Iustus hinc veniens qui ad tartarus
mortem eiusdem corruptionis sue
pressibus non tetendit. Quia videlicet mor-
te per peccatum gressimus et homo qui vi-
vet et non videbit mortem. Nam si
de terra raptus Helias esse perhibetur
mortem tamen distulit non evasit. De
eo quippe ore veritatis dicitur: Helias quidem
venturus est et restituet omnia. Imminente
ipse mundi restitutione ut praedicatio-
nis munera impleat et carnis debi-
tum solvat. Sed haec tamen facta verba sua
vita allegoriae mysterium sancte ecclesie vo-
cibus expressa congruunt infirmorum quo-
rundam voluntates tenens sed contra propria
sibi suis desideriis famulantur. Dicit
enim. Scio quia morti tradas me ubi con-
stituta est domus omnis viventis. Certa
enim multos in se voluptatibus dedi-
tos conspicit eorumque iam interitum pre-
videt. Constat quod in vita vice prius suis
mundi desideriis serviunt sed tamen
in morte domini pretendunt omnes qui
in carnali vivunt. Sunt nonnulli
qui in voluptatem suarum fovea currunt
tamen per lamenta prius abyssus
eorum etiam reducit. Quos summe
compassionis viscera adeundi eorum potes-
tatem ad exterminationem seruant. De quibus
apte subiungitur: Verumtamen non
ad consumptionem eorum emittis manum
tuam. Et si corruerint ipse salvabis. In
quibus perfecto videlicet hoc solere dicitur.
Hic ~~verbis~~ Job dum sua narrat

ipse alios consignat. Velud enim de se spe-
ciliter dicebat: Elevasti me et quasi super ven-
tum ponens elisisti me. Valde scio quia
morti tradas me ubi constituta est domus
omnis viventis. Et tunc non de se sed de aliis
adiungit. Verumtamen non ad consumptionem eorum
emittis manum tuam. Dominus enim de se loquens
convertendo causas de aliis subdidit quia
multorum personas in se signaret audiens. Ma-
num itaque suam dominus ad consumptionem pecca-
torum non emittit cum feriendo a peccatis co-
rripit et tormentis salvat. Dum adel-
pham in salute corporis vulnerat ut ip-
sa exterius interius surgant. Quatenus iacen-
tes corpore altiorem statum reddant
qui stantes exterius a statu mentis iace-
bant. Flebam quondam super eo qui affli-
ctus erat et compatiebatur anima
mea pauperi. Sed minus illa compassio com-
passioni prima et largitate conterere
nonnumquam tamen exteriora que ad
largiendum suppetunt. Velud dantis
manus deiectam invenit qua animus
dolorem ~~dum~~ sentire nescit et quia ille perfecte
tribuit qui cum eo quod afflicto porrigit af-
flicti quoque in se animum sumit ut prius
in se dolentis passionem transferat et tunc
contra dolorem illius prius sanctum toleravit.
Nam saepe ut praediximus largitorem mu-
neris rerum facit abundantia et non virtus
compassionis. Certum est enim afflicto perfecte co-
patitur plerumque et hoc indigentia claudit
mentem ut si dederit angustatur et tunc
plena est cordis intus compassio cum manu
inopie per promptior sustipe non tenetur.
Ut nos a passione liberemus. Certa videlicet
pietatis forma mediator nobis dei et
hominum dedit qui posset nos et non mo-
riendo convertere subvenire tamen mori-
endo hominibus voluit quia nos minus dili-
gimus amasset nisi et vulnera nostra susci-
peret ut vim sue dilectionis nobis ostenderet
nisi hoc quod a nobis tolleret ad tempus ipse
sustineret. Passibiles quippe mortales
quia nos repente et qui nos existere fecit ex
nichilo renovare vz et sine sua morte
potuit a passione. Sed ut quanta esset vis
compassionis ostenderet fieri pro nobis digna-
tus est quod esse nos voluit ut in semet-
ipso temporali morte susciperet qua a nobis
in perpetuum fugaret. Qui non indiminutus
sue divinitatis nobis invisibiliter prima-
nens nos potuit virtutibus ditare.
Sed ut admentias ditans reduceret homo
foras apparere dignatus est. Sic pauper deus
vir et praedicator egregius ut ad largitatis
gratiam viscera sue compassionis accen-
deret dixit: Propter nos egenus factus
est cum dives esset. Hoc et dic non ut aliis
sit remissio nobis autem tribulatio. Hoc pe[r]

Compassio dat quam spiritum et per opus

vz quia morte susti-
nuit, dicente paulo
ostendit

dubio condescendendo infirmitatis taliter
qui quibusdam inopiam ferre non valen-
tibus tollerabilius et minus tribuere quam per
largitatem sue ex inopie angustia minu-
are. Nam nec ad magna largiendi stu-
dia audientium mentes accenderet Pau-
lus postquam intulit. Dico hoc autem qui parce
seminat parce et metet. Plus autem nonnum-
quam esse dicimus compati ex corde quam da-
re. Omnia quippe que exterius proferre indigenti com-
patitur minus estimat omne quod dat. Justi-
cum dant manum bona voluntas vincit.
Eiusdem predicator egregius discipulis non
dixisset. Qui non solum facere sed et velle
cepistis ab anno priore. Facile quippe et in
bono opere inveniuntur etiam nolentes. Sed
magna in discipulis virtus extitit eos
bonum quod illis preceptum est et ante voluisse.
Sciebat itaque vir sanctus apud omnipotentem
dominum aliquid magis datum venerat merce-
esse quam muneris. Dicat. Flebam quondam
super eo qui afflictus erat et compatiebatur
anima mea pauperi. Exteriora rem lar-
giens rem extra semetipsum prebuit. Qui
autem compassionem proximo tribuit ei aliquid
etiam de semetipso dedit. Idcirco autem plus
compassionem quam datum dicimus. Quia re-
qualis plerumque dat etiam qui non compati-
tur. Numquam autem qui vere compatitur quod necessario
proximo conspicit negat. Sunt nimirum
sanctis viri quoque sancte ecclesie vocibus con-
gruit. Sunt enim afflictos quosque per
lamenta plerumque conspicit suos ei ora-
ne continuat fletum iungit et totiens
egeno compatitur quotiens mea vim
tibus mundare intentionis sue precibus
opitulatur. Semper afflicti quippe compa-
tientes plangimus qui aliena dap-
na nostra deputamus et culpas delinquen-
tium nostris mundare fletibus nitimur
qui videlicet agentes plus plerumque nos
quam ipsis pro quibus agitur subvenimus.
Anima autem merorum arbitrium exigen-
tia virtutis aspirante commissa queque
profecto diluit ipsa que pure plangit
aliena. Post sermonis vero vltra sancti etiam
contemplatione deprehensa redeat ad me-
moriam patet que bona que gessit
dicit. Flebam quondam super eo qui afflictus
erat et compatiebatur anima mea pauperi
que interne lucis gaudia eterna deside-
rans. Sed tamen adhuc dilatus quia malis
exterioribus premitur sancti viri vocibus
adiungit. Expectabam bona et ve-
nerunt michi mala prestolabar lucem
et erumpunt tenebre. Fidelis enim ipse ex-
pectat bona sed mala suscipit presto-
latur lucem et tenebras invenit quia per
[illegible] contemplationis gaudium inter eciam
[illegible] angelorum se gaudiis sperat et tamen

sed divinis dilatus magis persequitur tole-
rat et qui se quietoris estimat eo vehemen-
tius retributionis premium. Sic adhuc con-
pellitur persecutorum suorum tenebras
pati. Sunt vero mala persequentium minus
dolerent si aperte sequuntur adversarios
consurgentes sed eo deterius mentem
electorum cruciant quo ab illis veniunt
de quibus presumebant. Unde adhuc sub-
Interiora mea efferbuerunt absque
ulla requie. Hec quippe ecclesie [illegible]
efferuescere et ipsos quoque quos an-
te fidei velut viscera ante gesta-
verat persecutionis acritate tolle-
rare. Qui secta prius illius gremio fracta
quanto sciunt ubi magis doleat tanto
deterius ab afflictione eius minime quies-
cunt. Quos et in pace sine tempore graviter tole-
rat quia sine persecutionibus corrum-
pos contrarios pensat. Sunt enim
eorum vitam sibi dissimilem conspicia-
de quibus et apte subditur.
Preuenerunt me dies afflictionis.
Sunt namque electorum etiam quod
sectione ultima multa passura
sed hanc afflictionis sunt dies preveniunt qui
malorum vitam mentem se graviter tempore [illegible]
portat. Nam quamvis diebus ultimis ap-
infidelem persecutio sequatur hac tamen tem-
pora apparebat sunt qui eam verborum fideles
se prius moribus antecinit. Sed
Merens incedebam sine furore consur-
gens in turba clamavi. Quondam si-
cut metas historiarum video quisquis vi
paulo sanctus dixit. Clementia mem-
oris adiungit. Merens incedebat
eo enim ordine uno eodemque tempore
inire in actibus apostolorum solet et florere
nos cultus et mens afflicte [illegible]
similitudine. Deum quoque sanctis vir electis
rebus gloria et honoribus merens me-
bat quia et si hunc placuit hominibus
prestet onderat interius tamen meror
suo sectum sacrificium deo contri-
bus offerebat. Sacrificium quippe
et spe contemplata. Sunt autem clo-
quoque consideratione intima tene-
oris excellentie temperamenta que
qui si adverterem felicitate sunt
cor apponeret mira profecto non est
Sed quia eos honorum non potest de rebus
specialibus rerum quietula eorum gloria
nullo modo non temptari tenet maior
mite sua sed viri intrinsecus diuini
non dicto nec in elatione sed in eius
amore succumbant cum valde sua
ipse et cupiunt mentem eius desideris
subdidisse. Sunt autem terrena su-
eius temporalia amplectens [illegible]
meror tot prospera letum non credet

26 capitulum a
2 cor 9.
1 cor 8.
Quisque maius continet quam res temporalis
Quod est vere compaciens
capitulum a

20

n(on) dign(um) [illegible]

ei superesset salus corporis vita filiorum
incolumitas familie integritas gregum.
Sed quia in his omnibus non gauderet
se sui teste est q(uod) ait exercens credebam
Sancto enim viro adhuc in hac peregrinatione po-
sito de eo q(uod) sit dei visus absconditur interna et quis
sibi omnia esse adesse videt gemunt
qui omnium auctorem non videnter ei sed co-
ram hominibus et quia adhuc spes unius deest
Utrumque eos foras exaltat gratia supre di-
spensationis ut cum in eis disciplina tueatur
interior magistra caritatis. Pro qua videlicet di-
stinctione de his que exterius accipiunt
apud semetipsos semper amplius humili-
ant(ur) mentem subiungo disciplina
tueantur numquam experiatur licentia ad insi-
nuandam occupant. Unde apte subiungitur:
Sine furore consurgens in turba clamavi.
Sepe namque seditiosorum tumultus hominum pro-
fectorum iustorum mentem lacessunt
singulique ordines suos in ordinatis moribus
excedunt. Et plerumque qui presunt nisi mo-
deratoris sancti spiritus freno teneantur
vim moderate redargutionis excitant
et silentium [illegible] prevalent agere cum
sibi insultare estimant licere. Alia et-
enim potestati pene semper impaciam est.
Et que etiam male subiecta impetrare
quia ea sentit potius exequitur. Sed
si viri plus scientis patientie integro
sibimet quam foris hominibus prestet. Et eo
interiorem pietatem foris exhibet quo
sublimiore desiderio intus secum familiariter tenet
atque ideo sepe plus quosdam tolerat
pro se de eis ulterius amplius possit
ne numquam admixta turbent plerosque
sed nolunt ipse exequi etiam qui licet sub
ditorum strepitus sufferunt per amorem
inquietant qui per mansuetudinem portant.
Unde nunc recte dicitur: Sine furore con-
surgens in turba clamavi quia nimirum
in bonis conventu tumultus insolentium elatio-
nes sunt et furore non sunt quomodo
eos quos iam clementer tollerant
corrigere non cessant. Sed hi que iuxta
historiam de uno diximus iuxta alle-
goriam nunc et ut de diversis electis
vite sententiam. Ipsa quippe melio-
ris etiam prospera intendit merens
iuxta mentem est sibi notitie presentium de-
lectat quo usque boni qui singulariter
presciuntur apprehendant. Fideles quippe
sanctos tranquilli quidem pace perfruuntur
sed pietate suspiratur honore et affliguntur
quia ibi plerumque vident in culmine
ubi omnes non sunt. Ipsa etiam in turba
sine furore consurgit et clamat quia
minorum vita studio recte emulationis
non autem nequissima furoris inspiratione
corripit et amat. Et recte et tranquilla

et quatenus infirmos suos et corrigere ex
emulatione et fovere ex pietate. Sequitur:

Frater fui draconum et socius struthionum.
Quid draconum nomine nisi malitiosorum
hominum vita signatur? De quibus per prophetam di-
citur: traxerunt ventum quasi dracones. Quid
enim quisque ventum quasi dracones tra-
hunt cum malitiosa superbia inflantur.
Quid autem struthionum appellatione nisi
nisi simulatores plene exprimuntur? Struthio etenim
pennas habet et volare non habet. Quia et simulato-
res quisque speciem sanctitatis habent sed virtutem
sanctitatis non habent. Visio quippe eos bene
actionis decorat sed actu minime penna
vite sublevat. Electus itaque sic esse po-
pulus quia pati sive que intus se considerat
malitiosos ac simulatores patitur dicitur:
Frater fui draconum et socius struthionum. Cum-
que esse Iob vocibus specialiter congruit quia ad
culmen magne fortitudinis bonus inter
malos fuit. Nullus quippe perfectus est qui
inter proximorum mala patiens non est.
Quia enim equanimiter aliena mala non
tollerat ipse sibi per impatientiam testis est
quia boni plenitudine longe distat.
Abel quippe esse renuit quem Cayn
malitia non exercet. Sic intra area
grana paleis premuntur. Sic flores inter spi-
nas prodeunt et rosa que redolet crescit
cum spina que pungit. Duos namque
filios habuit primus homo sed unus electus est alius
reprobus fuit. Tres quoque filios ar-
cha continuit sed duobus in humilitate persi-
stentibus unus ad patris irrisionem ruit.
Duos Abraham filios habuit sed unus in-
nocens alius vero fratris persecutor fuit.
Duos quoque Ysaac filios habuit unus
in humilitate servatus alter non et priusquam
nasceretur reprobatus. Duodecim Iacob
filios genuit sed ex his unus primo
caritate venditus est non premalicia ven-
ditores fratres fuerunt. Duodecim quoque
apostoli in sancta ecclesia sunt electi sed ne impla-
ti remanerent unus ex eis admixtus est
qui eos persequens probaret. Sic namque
iusto peccator cum malicia iungitur sicut in for-
nace auro palea cum igne sociatur ut
quo ardet palea purgetur aurum. Hii
igitur veraciter boni sunt qui in bonitate per-
sistere etiam inter malos preualuerint. Unde etiam
sponsi voce sancte ecclesie dicitur: Sicut lilium inter
spinas sic amica mea inter filias. Hinc
ad Ezechielem dominus dicit: Fili hominis in-
creduli et subversores sunt tecum et cum scor-
pionibus habitas. Hinc Petrus vitam beati
Loth glorificat dicens: Et iustum Loth oppres-
sum a nefandorum iniuria conversatione
eripuit. Aspectu enim et auditu iustus
erat habitans apud eos qui de die in
diem animam iusti iniquis operibus cru-
ciabant.

Iob 30
Ge 12
Draco significat
B
Probatio perfectionis
Et Cayn
A
Gen. 4
Ibidem
Gen. 4
Gen. 2a
Gen. 2a
Act. p°
Cant. 2.
Eze 2

ad phil. 2

Hinc Paulus discipulorum vitam glorificat et glorificando confirmat dicens: In medio nationis pravae et perversae inter quos lucetis sicut luminaria in mundo, verbum vitae continentes. Hinc per Iohannem angelo Pergami ecclesiae attestatur dicens: Scio ubi habitas, ubi sedes est Sathanae, et tenes nomen meum et non negasti fidem meam. Bene igitur Iob ut ostendat cuius fortitudinis fuerit, insinuet a quibus vixerit dicens: Frater fui draconum et socius strucionum. Quia minus esset quod ipse bona ageret, nisi ad bonitatis sue cumulum ab aliis mala tolleraret. Cutis mea denigrata est super me et ossa mea aruerunt prae caumate. Haec iuxta historiam pensare negligimus, quia vim sermonis [illegible] ex experientia passionis.

c Sed quia ut saepe iam diximus plerumque beatus Iob sic narrat gesta ut gerenda praenuntiet, bene hic sanctae ecclesiae vocibus congruit, quae dolorem persecutionis ultimae in infirmis quibusdam membris sentit. Cumque ab illa alii penitus valentiores quique merore cruciantur. Exterior quippe cutis eius est tenera dispersio, interior non [illegible]. Cutis ergo nomine infirmi signantur, qui in extrema exteriori valitudine desinunt. Ossa vero fortes eius signantur, quibus corporis illius tota compago solidatur. Cum igitur ante procacem immanitatibus ac persecutionibus afflicti multi ab ea abstracti fidei infirmi recedunt, eamque ipsi pugna ceciderint persentit. Cutis aliud quam cutis sive nigredinem patitur, ut in ipsis proximorum feda appareat, in quibus prius pulchra videbatur. Dum enim hic qui prius exteriora bene dispensare consueverat contra electos dei per modum sevit, quia cutis ecclesie antiquam suae colorem perdidit quae ad nigredinem iniquitatis venit. Cum Ieremias etiam sub specie metalli sic deplorat

Trenorum

f dicens: Quomodo obscuratum est aurum, mutatus est color optimus. Perversi ante deum albentes simul extenuantur plerumque in ecclesia locum honoris sumunt, ut ipsi contra sua certamina exauctorati remaneant, quod haec aduersis quia serviendo [illegible]. Cutis mea denigrata, et addidit super me, quia hos quos prius ad decorem insitui quasi candidos habui, per deteriora nigros porto. Sed dum cutis ad nigredinem venerit, fortes qui in illa se zelo fidei conterunt [illegible] et ossa mea aruerunt prae caumate. Sic utique et priusquam os sanctissimum sancte ecclesie quodam ardentem cordis Paulus estuabat, cum quibusdam ardentibus diceret: Quis infirmatur et ego non infirmor, quis scandalizatur et ego non uror. Cutis ergo denigrata et ossa prae caumate arescunt, quia dum infirmi admiquam

i cor xi

persistunt fortes quique velud sine igne cremantur. Versa est in luctum cythara mea et organum meum in vocem flentium.

d Omnia organum per fistulas et cythara per cordas sonat. Potest per cytharam operatio, per organum vero sancta ecclesia designari. Per fistulas quippe organi praedicatio, per cordas vero cytharae interior vite vincula non inconvenienter accipimus, quae dum adiuncta alia per afflictionem carnis tenditur, quasi extenuata corda in cythara pertinentem ad munditiam sonat.

b Sciendum est et cum corda non tangitur in cythara tantum reddi, quia et sancti viri castigare corpus suum et servitutem subiciunt atque ab infimis ad superiora tendunt. Pensandum est quia corda in cythara si minus tenditur non sonat, si amplius tantum sonat quia mirum vitium abstinentie aut omnino nulla est si tamen quisque corpus non edomat quod valet, aut valde inordinata est si corpus atterit plus quam valet. Per abstinentiam quippe carnis vitia sunt extinguenda, non caro. Et tamen quisque sibimet dominatur moderamine, posse ut adhibita non superbiat et tamen ad [illegible] rectitudinis in operatione subsistat. Intueri mehi libet egregium praedicatorem, quem quasi magister fidelium cordas [illegible] cytharae cordas tendens alias amplius tendendo extenuat, atque alias extensione sua relaxando confirmat. Aliis etenim dicit: Non in comessationibus et ebrietatibus, non in cubilibus et impudicitiis et inversimilitudine. Mortificate cordia vestra quae sunt super terram. Et cum predicatori karissimo scribit: Noli adhuc aquam bibere sed modico vino utere propter stomachum tuum et frequentes tuas infirmitates. Illas igitur cordas extenuando tendit ne non tense omnino non sonent, has non attensione temperat ne dum plus tendit minus sonent.

d Cumque autem sancti predicatores in ecclesia sunt quas simplices et abstinentes prius videns accipimus, ea primus sunt tantum bone exhortationis reddunt. Nam et predicatores quique ad predicationis fructum solerter invigilant, atque ut alios admirans perficiant, sonum magne persuasionis elaborant. Et qui mea tardiori ingenii videntur, exemplo vite sine merito inquirendum se posse confirmant. Ex hortationis ergo alios vivens auctoritatem summunt atque adolescentiam quos valent adherere non desinunt. Et sancta ecclesia extremis persecutionibus pressa cum verba sua [illegible] in confessione amoris sui gratiam [illegible]

21

lamentum format quia minorum defflet
quos exhortando erigere non valet
unde et subditur Versa est in luctum cythara
mea et organum meum in vocem flen-
tium. Ac si aperte fateatur dum per quos-
dam parvulos prima more cythare per
alios non more organi magna et
sonora predicabam sed nunc in luctum
cythara et organum versum est quia dum
me compunctos conspicio eos qui predicatio-
nis cantica non audiunt deploro sed
per quosdam sancta ecclesia in fine futura est
et per quosdam in suis iam exordiis fe-
cit. Martir quippe stephanus iudeis
persequentibus prodesse predicando conatus est
quos tamen post verba predicationis
cum videret adiacendos lapides
convolasse fixis genibus orabat dicens
domine ihesu ne statuas illis hoc peccatum
sicut ergo hic est qui dum et prima et mag-
na intimaret nisi iam sine cythare
neque organum cantus silebat atque ad
luctum versa fuerant qui eos quos
predicando contererat amando flebat
sicut ergo minorum sancta ecclesia cottidie a-
gere non desistit que predicationis
verbum pene utique contempsisse iam
conspicit. Alii namque loqui dissimu-
lant alii ita audire contempnunt sed
electorum mens dum tacere tamen
predicationis instat gemens acta
ita ad fletum redit. Unde dicitur versa est
in luctum cythara mea et organum
meum in vocem flentium quia electorum
ipsorumque quo sic predicationis vox si-
let dampna eorum gravius plangit.

Hucusque beatus Iob descripsit ma-
la que pertulit hoc vero ex loco
incipit narrare subtilius bona que
gessit. Sed doloris verba hystorica at-
que allegorica expositione
discussimus divina non opera
ex magna parte in morali
sensus hystorie textum
tenemus ne si ad mira-
cula mysteria ... veritatem
fortasse operis vacuare videamur.
Explicit liber xx. Incipit liber xxi.

Intellectus sacri eloquii inter
textum et mysterium tanta est
libratione pensandus ut ex
utriusque parte lance moderata
hunc neque nimie discussio-
nis pondus deprimat neque
rursus torpor incurie vacuum
relinquat. Multe quippe eius
sententie tanta allegoriarum con-
ceptione sunt gravide ut quis-
quis eas ad solam tenere hysto-

nam mittitur earum notitia per sua merita
percipitur non nisi non iam exterioribus pre-
ceptis inserviunt ut si quis eas suba-
bilis penetrare desiderat intus quidem in-
veniat sed hoc sibi etiam quod foris
locutum abscondat. Unde beati quoque nar-
ratione hystorica per significationem dicitur tol-
lens iacob virgas populeas virides
et amigdalinas et ex platanis ex parte
decorticavit eas detractisque corticibus in
his que expoliata fuerant candor ap-
paruit illa vero que integra erant virida
permanserunt atque in hunc modum color ef-
fectus est varius et subditur posuitque eas in
canalibus ubi effundebatur aqua ut
cum venissent greges ad bibendum ante
oculos haberent virgas ut in aspectu earum
conciperent. Factumque est ut in ipso calore
coitus oves intuerentur virgas et pa-
rerent maculosa et varia et diverso colore
respersa. Quid enim per virgas virides et
amigdalinas atque ex platanis ante
gregum oculos ponere nisi per scripture se-
riem antiquorum patrum vitas atque sen-
tencias in exemplum populis proferre est. Quas nim-
irum quia iuxta rationis examen recta
sunt virge nominantur. Ex quibus ex parte cor-
tices subtrahit ut in his que expolian-
tur interius candor appareat et ex parte corti-
cem servat ut sicut fuerant exterius in
viriditate permaneant variusque virgarum
color efficitur dum cortex ex parte subtra-
hitur et ex parte retinetur. Ante considerantium
ergo oculos ... precedentium patrum
sententias quasi virgas ponimus. In quibus dum
plerumque intellectum littere sequimur, figuram
quasi corticem subtrahimus. Et dum plerum-
que intellectum littere sequimur, quasi corticem re-
servamus. Cumque ablato cortice littere
subducitur, allegorie candor interius
demonstratur, et dum cortex relinquitur
exterioris intelligentie viridia ex-
monstratur. Quas bene iacob in aque
canalibus posuit, quia et redemptor noster
inlibretur eas sacre scripture quibus nos intel-
lectus infundendum fieret. Has aspicientes
arietes cum ovibus coeunt, quia rationales
nostri spiritus dum in earum intentione defi-
xi sunt singulis quibusque actionibus per
misceantur, ut tales fetus operum pariant
qualia exempla precedentium invocabant, preci-
pientiumque videntes est diversum colorem
plus boni operis habeant quia et nonnumquam
subtracto littere cortice interius intima con-
siderant et retentis nonnumquam littere teg-
minibus se exterioribus formant. Nam
quidam sine aliquo interius vivacitate
sed aliquo exterius observandi ... Salomon
quoque dicit: Qui fortiter premit ubera
ad eliciendum lac exprimit butyrum etc.

b
gen. 30.
Vita et exempla sanctorum
per quid figurantur
d
c
f
prov. 30.

vehementer emulget elicit sanguinem. U-
bera quippe fortiter premimus cum verba sa-
cri eloquii subtili intellectu pensamus.
Qua pressione dum lac querimus butyrum
invenimus quia dum nutriri vel tenui intellectu
querimus ubertate interne pinguedinis
ungimur. quod tamen nec nimis nec semper agendum
et ne dum lac queritur ab uberibus san-
guis sequatur. Plerumque enim quidam
dum verba sacri eloquii plus quam debent di-
scutiunt in carnalem intellectum cadunt.
Sanguinem quippe elicit qui vehementer emul-
getur quia carnale efficitur hoc quod nimia
spiritus discussione sentitur. Sed inter hec et nos beati

B Job opera que inter increpantium amicorum
verba idcirco narrat ne afflicta mens illa
in desperatione deficiat iuxta pondus hy-
storie perscrutemur. Ne si hunc animus plus
quam necesse est spiritaliter investigat a verborum
uberibus sanguis nobis pro lacte videat.
Sed quia nos quedam mistica in suorum operum
narratione premisit adhuc necesse est ut mens
conata redeat atque hanc ipse ut da-

2 tam A tur intelligi ordo loquendi vocat. Illa
sanctus vir pugna eaque sibi per flagellum
dum fuerant inflicta narravit nunc
prius vero diem enumerando virtutes quas
ante flagellum fuerit innotescat. Sic vi-
te sue hystoriam texens ut pariter aliquid
quod allegorice intelligi possit inserat
quatenus ex magna parte hystoricam sic
que memorat et tamen aliquid per hec eadem
ad spiritualem intelligentiam consurgat. Quia
namque fortitudine ab omni lapsu exteriora
sua custodie interioris disciplina con-
stringat insinuat dicens

Cap. xxxi. — Job — B

Pepigi fedus cum oculis meis ut ne co-
gitarem quidem de virgine. Cum sic
primi sibi anima nequaquam corporearum rerum
delectatione tangitur nisi quod inferiores cor-
pori quedam exeundi foramina constituit
corporis sensus. Visus quippe audi-
tus gustus odoratus et tactus quasi quedam
vie mentis sunt quibus foras veniat et
ea que extra eius sunt substantiam concupiscat.
Per hos enim corporis sensus quasi per
fenestras exteriora queque anima respicit
respiciens concupiscit. Hinc enim Jeremi-
as ait Ascendit mors per fenestras in-
gressa est domos nostras. Mors quippe
per fenestras ascendit et domos ingredi-
tur per sensus corporis concupiscentia veniens ha-
bitaculum mentis intrat. Hinc eo contem[?]
quod sepe iam diximus de iustis per ysaiam
dicitur. Qui sunt hi qui ut nubes volant
et quasi columbe ad fenestras suas. In-

C sancti namque valore ut nubes dicti sunt
quia terrenis contagiis sublevantur
et quasi columbe ad fenestras suas sunt
quia per sensus corporis exteriora queque

(margin: De quinque sensibus vie mentis — Je. 9 — Ys. 60)

intentione non respiciunt rapaciter
cotidie foras non rapit continua sed
exterius non per has corporis fenestras
intrante exterius respicit plerumque in de-
lectatione peccati etiam nolens cadit
et obligata desideriis incipit velle
quod noluit. Incauta quippe anima quia
ante non providit ne intrante videat
quod concupiscat, incauta peccata incipit de-
siderare quod vidit. Dum et propheta mens
sublevata sepe misteriis interius
interat qui aliena coniugem incau-
te vidit obtenebrata interius per motum
sibimet illicite commixtio. Sed quis an-
tiqua acceptis corporis sensibus
velud subiectis misteriis quidam an-
imus intuer poste culpas conspicit
aliqua veniant et nostra insidia
mora fenestras corporis claudere de-
bemus. Pepigi fedus cum oculis meis ut ne co-
gitarem quidem de virgine. Ut enim co-
gitationes cordis caste servare pre-
cepimus fedus cum oculis pepigit ne-
ne incaute aspiceret quod per modum in-
amaret. Valde magnum est quod cara co-
ercium semel spes forme cordis
oculos illigata intra maligna fi-

C minus manum solvitur. Hec ergo quod
subita incogitatione neferemus [?]
diu nobis et quia intueri non decet quod
licet concupisci. Ut enim munda in
cogitatione servetur a lascivia
supratur [?] sunt deprimendi sunt oculi il-
quidam raptores ad culpam. Neque enim
eva lignum vetitum contigisset nisi
prius incaute respiceret. Scriptum quippe
est. Vidit mulier quod bonum esset lignum ad
vescendum et pulchrum oculis aspectu
delectabile et tulit de fructu illius et
comedit. Hinc ergo pensandum est quo
debemus [illegible] moderamine erga il-
licita vi[?] [illegible] sum restringere nos
[illegible] qui mortalem vitam
[illegible] si et mater viventium per o-
[illegible] los ad mortem venit.

F Hinc et sub inde voce que exteri-
ora videndo concupiscens bonum in-
teriori perdidit propheta dicit oculus meus
depredatus est animam meam. Concupiscen-
do enim visibilia invisibiles virtutes
amisit. Ut ergo interiore fructum in
exteriorem visum perdidit per oculi
corporis predo predam cordis. Unde
ad custodiendam cordis munditiam exte-
riorum quoque sensuum disciplina ser-
vanda est. Nam quantumlibet virtute mens
polleat quantumlibet gravitate vigeat adhuc
tamen sensus puerile quiddam de carne
generat pudore quod in membris est
non rigore refrenetur adstricta
perstrepuit et mens in terioribus

et seriam mentem enervare consuevit. Unde
ante quod beatus job id qui meos sin-
gulum ac puerile caro saepe potuit
invenit saepe vigore resurgit. Ait:
Pepigi foedus cum oculis meis. Sed quia
non solum actionem tantum suo sed etiam co-
gitationem luxuriae extinguere studuit
adiunxit: Ut ne cogitarem quidem
de virgine. Sciebat namque luxuri-
am in corde esse refrenandam, sicut
per semetipsum Dominus qui redemptor ve-
niens legis praecepta transcenderet
et aboleret. Ipse non solum luxuriam
carnis sed etiam mentis abolere dicit:
Dictum est: Non adulterabis. Ego autem di-
co vobis quoniam omnis qui viderit mu-
lierem ad concupiscendum eam iam moe-
chatus est eam in corde suo. Per Moysen
quippe luxuria perfecta per redemptorem
vero luxuriae cogitatio damp-
natur. Hinc et enim qui discipulorum primus
ecclesiae pastor dicit: Propter quod succincti lu-
mbos mentis vestrae sobrii perfecte sperate
in eam quae offertur vobis gratiam. Lumbos
enim mentis succingere est luxuriam
ab ejus refrenare. Lumbos non mentis
stringere est hanc et in cogitatione re-
stringere. Hinc etiam quod Johannes angelus
illos quoque zona aurea super mamillas
cinctos esse perhibet. Mamma enim tes-
tamentum homini munditia et cordis luxu-
riam frenat. Angeli qui in eo apparuerunt
in pectore cincti veniunt. Et bene
zona aurea stringitur quia quisquis jam
non pro timore et non jam timore
supplicii sed amore caritatis munditiam
diligit. Nam vero luxuriae de
cogitatione vetatur de opere. Calidus
namque coniunctus in tantum abesset opus
expleverit seductam polluere cogita-
tionis molitur unde et serpenti a domino
dicitur: Pectore et ventre repes. Serpens
quippe ventre repit cum hostis lubricus
humanae mentis sibimet subdita
usque ad expletionem operis luxuriam ex-
ercet. Serpens autem repit pectore cum
eos quos in opere luxuriae non valet
inficere polluit in cogitatione. Ali-
quando luxuria pectoris actione hic
serpens repit extendens. aliquando autem
pectus in mente hic serpens
repit ex pectore. Sed quia prius cogita-
tionum contagia explenda proveniunt
te serpens semper prius pectore repe-
riendus describitur. unde beatus job
quia disciplinam et in cogitatione
tenuit una custodia serpentem pecto-
risque suprimit dicens: Pepigi foedus
cum oculis meis ne cogitarem quidem
de virgine. Contaminatio cordis in

dictam quisquis adipisci non appetit qui
aliud erga eius sed castimoniae munditiae aucto-
rem respexit unde et beatus job protinus sub-
didit: Quam enim partem haberet deus in me
desuper et haereditatem omnipotens de excelsis. Quod
apte dicitur: Si mentem in cogitatione
polluero eius qui munditiae auctor est he-
reditatis nequaquam possum. Nulla enim
bona sunt cetera si oculis iudicis casti-
tatis testimonio non adiuvantur. Omnes
quippe virtutes in conspectu conditoris
vicaria ope se sublevant ut quia una vir-
tus sine alia vel nulla est omnino vel minima
vicissim sua coniunctione fulciantur. Si
enim vel castitatem humilitas deserat
vel humilitatem castitas relinquat apud
auctorem humilitatis et munditiae prodesse
quid praevalet vel superba castitas vel
humilitas inquinata. Sed vir iste
ab auctore suo in bonis reliquis possi-
deri meretur cordis munditiam custo-
diens dicit: Pepigi foedus cum oculis
meis ut ne cogitarem quidem de virgine.
Quam enim partem haberet deus in me desuper
et haereditatem omnipotens de excelsis. De-
apte subiungitur: Dispergere me possessor
excelsus conditor renuit si mens ma-
cula conspectu illius immundis deside-
riis tabescit. Sed inter haec sciendum est
esse quod animus de temptatione aliud
patitur aliud non cum consensum de-
lectationibus obligatur. Plerumque enim
cogitatione prava pulsatur sed renititur
plerumque autem cum perversum quod conspicit
ipse intra semetipsum ex desiderio
volvit. Et nimirum mentem nequa-
quam cogitatio immunda inquinat cum pul-
sat sed cum hanc sibi per delectationem sub-
iugat. Hinc etenim praedicator egregius
dicit: Temptatio vos non apprehendat ni-
si humana. Humana quippe temptatio est
qua plerumque in cogitatione tangimur
etiam nolentes quia non nisi humana
adhuc velimus. Hoc utique in nobis
iniquis ex humane corruptibilitatis po-
dere jam non daemoniaca est
et non humana temptatio sed adhoc quod carnis
corruptibilitas suggerit per consensum
se animus astringit. Hinc iterum dicit:
Non regnet peccatum in vestro mortali corpore.
Peccatum quippe in mortali corpore non
esse sed regnare prohibuit quia in carne
corruptibili non regnare potest sed non esse
non potest. Hoc ipsum namque ei de peccato
temptari peccatum esse quo quia quandiu vi-
vimus perfecte omnimodo non caremus
sed praedicator quia hoc expellere plene
non potuit ei de intra cordis habitaculo
regnum tulit ne appetitis illicitis et si
plerumque bonis intus cogitationibus

Marginalia: 3 capitulum a; b; c; d; Virtutes se comitantur; suam; F De temptatione; 1 cor. 10; Temptatio humana que dicatur proprie; Ro 6; capitulum a; Omne peccatum temptatio esse non possumus

occulte se quasi fur inserit. Caute si in-
greditur non deuoratur. Vir iste sanctus dicit. Pe-
pigi fedus cum oculis meis ut ne cogi-
tarem quidem de virgine. Nequaquam vo-
lens intelligi quia eius animum culpa in co-
gitatione non attingit sed quia mox sine
ex consensu separauit. Nam velud inte-
gerrimam possessionem dum mentem suam
contra aduersarii depredationem vendicat
quid premii adipiscitur adiungit. Quam enim partem
haberet in me deus desuper et hereditatem
omnipotens de excelsis. Ac si aperte dicat. Car-
ne quidem corruptionis conditioni
subiacens sed auctori dum seruio si ei inte-
grum a consensu culpe animum non defen-
do. Sequitur. Nunquid non perditio est ini-
quo et alienatio operantibus iniquitatem.
Festina conclusio bonorum et consideratione
finis malorum. Dum enim exitum in [illegible]
in corruptione que euadit leue existimant
quicquid aduersum in hac vita patiuntur. Et
quia iniqui temporalis delectationis suauis de-
sidia conspiciant in fine sui dampnatione
puniuntur. Sed quia morte male viuentes
animaduertunt districtio ante verbere affli-
gantur electi ne absque flagella corri-
gant quos prima pietas adhereditatem
sumit. Hinc etenim flagellatur iustus et
verbere discipline corrigitur quia ad eter-
ne hereditatis premium paratur. In suis
autem voluptatibus relaxatur iniquus quia
tanto ei qualia bona suppetunt quanto
eterna denegantur. Iniustus ad delecta-
ta mortem currens effrenatur voluptati-
bus. Hinc est quod vituli qui mactandi
sunt in liberis pascuis relinquuntur. At
contra iustus ab oblectationis custodie
iocunditate restringitur quia iunior
et vitulus ad laboris usum vite de-
putatus sub iugo retinetur. Negantur
electis in hac vita bona terrena quia et egris
quibus spes viuendi est nequaquam que ap-
petunt cuncta que appetunt conceduntur. Da-
tur autem reprobis bona que in hac vita
appetunt quia et desperatis egris omne quod
desiderant non negatur. Perpendant
igitur ipsa que sunt mala que iniquis
permanent et nequaquam eorum felicitati
inuideant quia pereunt. Hinc enim e-
orum de eorum gaudijs admirentur qui
et nunc perituri ad salutem [illegible]
et ista quasi pigmenta pena adsperserat
[illegible]. Dicat ergo vir iustus. Num-
quid non perditio est iniquo et alienatio opera-
tibus iniquitatem. Quia vero alienationis no-
men durius sonaret si hoc in eres
in sue lingue voce teneret. Transmissum
est enim apud nos alienatio hoc apud
hebreos anathema dicitur. Hinc ergo
alienatio erit reprobis cum ab hereditate
districti iudicis se anathema esse

conspiciant quia hic cum prosperis inde-
to tempore fuerint. Floreant igitur iniqui a-
te eternitatem alieni. Iusti non senti-
ipsos posteriter insinuant et in cunctis
actionibus suis a domino se videri pen-
sant. Unde et aperte mox subditur. Nonne
ipse considerat vias meas et cunctos
gressus meos dinumerat. Quid vi-
arum nomine nisi actiones demonstran-
tur et cum per semitam dicitur. Bonas
facite vias vestras et studia vestra. Ge-
nero appellatione gressuum nisi in-
motus mentium vel profectus accipimus
meritorum. Omnibus profecto gressibus a-
propinquam nos veritatis voce dicitur.
Venite ad me omnes qui laboratis et
onerati estis. Ad se venire quippe vo-
cans precipit minime non gressibus cor-
poris sed profectibus cordis. Hinc namque ait
quia veniet hora quando neque in mon-
te hoc neque in Hierosolimis adorabitis
patrem. Et paulo post. Veri adoratores
adorabunt patrem in spiritu et veritate. Nam
et pater tales querit qui adorent e-
um. Cordis ergo gressus insinuat qui ad
veniam vocat et tamen motum cor-
poris nequaquam nos ad alia cursu demu-
tat. Sic autem deus unigenitus consi-
derat vias sic dinumerat gressus ut ne
minimissime quidem cogitatione
eius iudicio ac verba tenuissima que
apud nos usu viluerint indiscussa
remaneant. Hinc etenim dicit. Qui irasci-
tur fratri suo reus erit iudicio. Qui vero
dixerit racha reus erit concilio.
Qui dixerit fatue reus erit gehenne ignis.
Racha quippe hebreo eloquio
interiectio est que quidem animum
irascentis ostendit nec tamen plenum
verbum iracundie exprimit. Prius ergo
reprehendit sine voce iracundiam.
Cum voce sed nondum pleno verbo forma-
tam. Ad extremum quoque cum dicit fatue
reprehendit quod cum excessu vocis exple-
tur etiam perfectio sermonis. Et
addit quia in ira prius reus est iu-
dicio in voce ire quod est racha
reus concilio in verbo vocis quod est fatu-
e reus gehenne ignis. Per gradus et
culpe crevit ordo sententie quia in iudicio
adhuc causa discutitur. In concilio
autem iam cause sententia diffinitur. In ge-
henna vero ignis ea que de concilio
egreditur sententia expletur. Eterna
minorum actuum deus subtili examine
gressus dinumerat. Ira sine voce
iudicio, ira in voce concilio, ira vo-
ce atque sermone gehenne ignibus ma-
ncipatur. Hanc subtilitatem considera-
tionis aspexerat quidam cum dicebat. For-
tissime magne potens deus exercituum

De consolatione bonorum

De fine iniqui

Mali sibi prosperam vitam libi sed boni sibi subiugo vertunt

De bonis negatis electis

a

nomen tibi magnus consilio et incomprehensibilis cogitatu cuius oculi aperti sunt super omnes vias filiorum Adam ut reddas unicuique secundum vias suas et secundum fructum adinventionum eius. Hic ergo causas nostras divina subtili examinatione considerat ut in uno quoque nimirum nec ea que remuneret bona pereant nec mala que displiceant sine increpatione derelinquat. Hinc est quod angelum Pergami et magnificans redarguit dicens. Scio ubi habitas ubi sedes est Sathane et tenes nomen meum et non negasti fidem meam. ~~Et paulo post~~ Et paulo post. Sed habeo adversum te pauca quia habes illic tenentes doctrinam Balaam. Hinc angelo Thyatire ecclesie dicit. Novi opera tua et caritatem tuam et fidem et ministerium et patientiam tuam et opera tua plura prioribus. Sed habeo adversum te quia permittis mulierem Iezabel que se dicit propheten docere et seducere servos meos et fornicari et manducare ydolotitis. Ecce bona memorat nec tamen resecanda mala sine pena relaxat que quia sic singulorum vias considerat sic gressus dinumerans pensat ut subtili examine perpendat quantum quisque in bonis proficere vel quantum ad mala deterius profectibus adiciat. Incrementum quippe meritorum quod bone vite studiis augetur plerumque mali adiunctione reficitur et bonum quod minus crescendo consistit hoc alia proficiendo meruit. ~~Sed~~ Sancta vir tanto se subtilius in cogitatione restringit quanto assumpto intra districtius considerat conspicientem. Mentes quippe districtione intuentur si qua delinquunt querunt ut tanto sanctius intra sensibiles intra quanto semetipsos cottidie et sine cessatione reprehendunt. Ad hec iam gaudia securi sunt quia ab illo se videri considerant qui mens et illa videre ipse vide ipsi insensibilis non valent.

Sed quidem beatus Iob perfectionem inter veteres terminos exprimens intendo adiudicatori eterne iustitie suum in omnibus intellig accepit pensat qua vita deo perfecte non tenuit. Unde et subdit.

Si ambulavi in vanitate et festinavit in dolo pes meus appendat me in statera iusta et sciat deus simplicitatem meam. Vanitate dicere de scire nos sicut usitato more locutionis modo qui letum diem diximus eo quod nos letos faciat. Hinc est quod ad Abraham dominus dicit. Nunc cognovi quod timeas dominum. Neque enim crea

tor qui quidem cognoscit extitit sed agnoscere eius et creaturis libere tunc est cum ergo per eo credo nos cognoscere. Per ergo simile nos scitur. Nomine iusti mediator dei et hominum designatur. In quo equa lance omnia merita nostra pensantur et in eius perceptis agnoscimus quid in nostra vita minus habeatur. In hac autem statera appendimur quotiens ad mentem eius exempla revocamus. Hinc namque scriptum est. Christus passus est pro nobis relinquens exemplum ut sequamini vestigia eius qui peccatum non fecit nec inventus est dolus in ore eius. Qui cum malediceretur non maledicebat cum pateretur non comminabatur. Hinc per Paulum dicitur. Per patientiam curramus propositum nobis certamen aspicientes in auctorem fidei et consummatorem Ihesum qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta. Ad hoc itaque dominus apparuit in carne ut humana vitam admonendo excitaret exempla prebendo accenderet moriendo redimeret resurgendo repararet. Cum ergo nostra in se beatus Iob minus redarguenda respicit adtendente omnia redemptoris vita metiri tendit ut in illa cognoscat ipse quid minus habeat. Cum dicat. Si ambulavi in vanitate et festinavit in dolo pes meus appendat me in statera iusta et sciat deus simplicitatem meam. Quasi et scire me faciat ac si pateret fateatur dicens. Quantum adhuc me vite meritum nostra in me reprehendenda iam video sed si mediator dei et hominum subtilioris vite precepta appareat quanti adhuc ancera simplicitate distare agnosco. Rectus namque ordo servatur si prius in vanitate et post modum pes in dolo festinasse dicitur. Vanitas quippe ad levitatem dolus non ad malitiam pertinet. Et plerumque non nulli quedam per malitiam prevenit quia per levitatem non declinant. Sequitur.

Si declinavit gressus meus de via. Declinat de via gressus declinat quotiens nostra cogitatio iter rectitudinis per consensum relinquit erroris. Quia non totos gressus extra viam ponimus quotiens per desideria accedimus vite delectatione separamur etiam per statum simul adhuc carnis corruptibilis pondere gravati nequaquam valemus sic vincere ut nulla nos possit culpa delectatio pulsare. Sed aliud est nolentem tangi aliud consentientem cum premi. Et vir tanto se circumspectione custodiunt quanto se per stantibus semper motibus vel consilio dedignantur. Unde adhuc subditur.

Marginal notes:

Stam — i^a pet. 2.

Ad hebr. 12.

b — Christus qui apparuit in carne

Ut si apte dicat. Sed quia ergo vir gressus Iob leviter sed precioso pretio dei 31 et hominum mediator appareat ut in eius vita cognoscam an eo videat simplex fui. Et ei ut dirigas suorum typum in eo expressa. Mediatorem dei et hominum quereba ut in illo perspiciens agnosceret si vita simplicitate venientis dicat ergo. Appendat me in statera iusta et sciat deus simplicitatem meam.

dolus et vanitas differunt

Qua vir magis se custodit cum temptatur

De oculo

Si secutus est oculus meus cor meum. Certe interioris vigoris custodia exteriorum membrorum disciplinam reddit, ut si quid fortasse cor illicitum concupisceret, per ipsa disciplinae magisterium oculus videre recusaret. Sicut enim saepe per corporis oculos trahitur, sic nonnumquam concepta in mente oculos cogit destituere. Nam plerumque res quaelibet innocenter mente conspicitur, sed per respectum animus concupiscentiae gladio confoditur. Non enim, ut exempli causa iam diximus, David vitae contingere (?) quod studiose respexerit quod concupierat, sed post oculos ideo corrumpitur quia intente respexit. Perit (?) hic non iure iudicationis examine, ut qui exteriori negligenter vacat, interiori oculo non iniuste caecetur.

2 Reg. xi. — Concupiscentia nascitur ex aspectu vocis (?) quia ex visu (?)

Saepe namque incautus concupiscentia ducitur et illecebratur animus, ad usus sensus corporeos famulari, modo curando exigit (?), in suis voluptatibus oculos suos compellit, atque ut ita dicam limina adtenebrat.

G. Atque cum eorum (?) deus (?) sancti viri sensus (?) pulsari delectatione sentiunt, ipsa pene formae species admittunt, ingressu disciplinae magisterio limina restringunt, ne sine cogitatione visio lenocinata famuletur, quae si umquam subalterna custodire negligitur, cogitationis immunditia pertingit ad operationem (?). Unde et mox subditur:

ii cap. (?) ii

Et si in manibus meis adhaesit macula. Sciens quod vir sanctus quod plerumque per incognitos (?) oculos veniat culpa, dum certum (?) paulo superius dixit: Pepigi foedus cum oculis meis ut ne cogitarem quidem de virgine. Perpendens etiam quod nonnumquam et in mente oritur, sed hinc oborta oculi per eosdem famulantur, ait: Si secutus est (?) meus cor meum. Ac si aperte dicat: Aliquo (?) passim videre volui quae concupiscerem, nec videndo umquam secutus sum quae concupivi. Dicat ergo: Si secutus est oculus meus cor meum, quia et si quid umquam illicitum mens eius, ut vir humana, concepit, alacris disciplinae magisterio constricta sequi se prohibita sibique famulari oculus noluit. Perpensis ergo conscientiae (?) meis (?) et quanti culminis vir iste fuerit, etiam cordis directione videamus.

b. Certe si qua illicita aliquam cogitatione, quia etiam (?) intra arcana cordis gladio sanctae vigoris extinxit, perpetrare (?) nunc illa usque ad opera non permisit. Unde et praemissum (?) illico subiungit: Et si in manibus meis adhaesit macula. Quid enim macula in manibus nisi culpa in opere (?), in hoc qua censura disciplinae non sinebat in cogitatione proficere. Neque enim culpa ad opus perducere permittitur, si mox ubi nascitur extinguatur.

c. Si autem temptatio in corde nascitur, cum firmitate non resistitur, haec eadem quae interna roborata est exit foras; et cum foras prodit, in operibus vinci vix potest, quia ipsam membrorum dominationem accipiens tyrannica tenet potentia. Sed vir sanctus superiora omnia sub conditione intulit, si haec umquam fecerit, summa se maledictionis astringit: Seram et alius comedat, et progenies mea eradicetur. More sic eloquii sacri dicimus verba vitae praedicare (?). Semine enim propheta ait: Beati qui seminatis super omnes aquas. Hi quippe recte seminatores super omnes aquas (?) asperunt (?), qui cunctis late populis vitae verbi caelestis panis grana contulerunt (?).

d. Comedere autem et bonis operibus satiari. Sed per semen ipsam veritatis dicit: Meus cibus est ut faciam voluntatem eius qui me misit. Sed quod ea quae protulit facere praemisit, ait: Seram et alius comedat. Ac si aperte dicat: Cum os meum loquitur, non ego sed alter operetur. Praedicator quippe qui aliis vocibus moribus discrepat (?), immunis fierit (?), quia alius manducat quod suo semine ipse non pascitur, quia anceps (?) sui sanctitudine propria actione vacuatur.

e. Et quia plerumque discipuli magistrum (?) audiunt, cum ex magistri vita opera extinguit (?), recte subiungit: Et progenies mea eradicetur. Quasi is qui praedicando nascitur perversitatis (?) necatur, quia quae lingua vigilans gignit vitae negligentia occidit. Neque enim torpenti (?) et dissimulanti quos aperte Salomon intellexit (?) quae vigilans lactare consuevit dormiens interemit,

f. quia nimirum magistri vigilantes quidem sancta, sed dormientes auditores suos, quos per vigilias praedicationis inveniunt, quod dicunt facere negligunt, per somnium torporis negligunt, et negligendo opprimunt quos alere verborum lacte videbantur. Unde plerumque dum ipsi reprehensibiliter vivunt et habere discipulos in culpa (?) indubitanter negant, alienos sibi adhaerere conantur, quatenus dum bonos se habere sequaces ostendunt, apud iudicia hominum excusent mala quae agunt, et quasi per subditorum vitam mortifera tegant negligentiam.

g. Sed illic mulier filium quem extinxit perdidit (?), quaesivit alienum. Sed tamen veram matrem Salomonis gladius invenit, quia videlicet cuius fuerit quem necat, cuius necat extremo examine districti iudicis demonstrat. Ubi solerter intuendum quod vivens filius primus dividi praecipitur, ut soli matri integer reddatur, quia in hac vi[ta]

quasi peritiori concedere meae discipuli. Dum
enim nonnumquam alter apud Deum meritum,
alter non apud homines laudem habere
permittitur. Et falsa mente eum quem
non genuit odisse non metuit. Quia
arrogantes magistri et caritatis
ignari, si plenissimum nomen laudis
ex alienis discipulis consequi nequeunt,
imo eorum vitam tendunt in fomite
invidiae tamen face succensi nolunt
alios vincere quos se conspiciunt non
possidere. Sed e contrario perversa mente cla-
mant: Vos mei non estis. Ut enim diximus
quos sibi obsequi non vident, ad
gloriam qualem eos aliis invident
dimittere paternitatem. Vera autem sollicitudi-
ne eius filios saltem apud extraneam
sic et unicos quod contendunt patres ingenu-
ne exteriori discipuli alii quid magi-
strum laudem habent si tamen integri-
tatem vitae eorum discipuli non annuntiant
Quae praedicat interius sed eadem vera
mente agnoscitur quod omne magisterium
examine caritatis approbat et solaci-
um recipere meruit quae quod tamen
concessit quia fideles prosperant pro
quod ex bonis discipulis suis non solum
aliis laudem non invident sed utili-
tatem eius etiam perfecto exorat in
et integros et vivientes filios reci-
pit. Quae in supremo examine ex corde
mea perfecta retributionis gaudia con-
sequitur. Hoc pauca pertransiens diximus
ne auditores per gemitus per doctorum
negligentiam qualiter extinguatur
monstraremus. Extrema quisquis in-
ta hoc quod laus non vivit quos verbo
genuit a stabilitate radicis extinguit
inter opera. Sed beatus Job quos praedica-
tione vigilans edidit nequaquam ora-
tione dormiens extinxit. Atque ideo
fidenter dicit: Si qua vinis dicta
complere feriam et alia quae mediante
progenies mea eradicetur. Et in adhuc
se de iniquitate sui operis dicitur:

Si deceptum est cor meum super mulierem, et si ad ostium amici mei insidiatus sum.

Quamvis non numquam a reatu adulterii nequaquam dis-
crepet culpa fornicationis. Cum veritas
dicit: Qui viderit mulierem ad concu-
piscendum eam iam moechatus est eam
in corde suo. Quia enim graeco verbo
moechus adulter dicitur, tamen non aliena con-
iugio sed mulieri videri prohibetur. Aperte vi-
tas ostendit quia etiam solo visu cum
concupiscentia ut impura cum pascitur ad
ulterium prohibetur. Sed tamen plerumque ex
loco vel ex ordine comprehensione discer-
nitur. Quia si sic hunc in suae ordine

sordidiorem contempta sed illa adulterii inquinat
culpa impressionibus tamen non dissimilibus inde
sumitur distinguitur reatus in quibus forni-
cationis culpa quae ab adulterii reatu dis-
cernitur praedicator egregius culpa testa-
tur signa quae inter certa asserit dicens: Neque
fornicarii neque idolis servientes neque
adulteri regnum Dei possidebunt. Cum
dissimilia reatu sint subditur quod
valde a se dissideat eodem propheta qui
dicit: Si deceptum est cor meum super mulierem,
nec cogitasse vir sanctus de fornicationis
macula demonstratur. Propter hoc autem quod
subiungit: Et si ad ostium amici mei in-
sidiatus sum, patenter innotescat quod
a reatu adulterii liber sit. Sed adhuc
fortasse aliquis dicat: Cum de se intus
sanctus vir asserit si non solum ab adulterii
crimine verum etiam a fornicationis inquina-
tione se liberum servavit. Hoc autem per-
pendimus si virtutem eius temptaminis
pensamus. Hoc dum enim adstrictione
carnis revelata gratia districtior testi-
ficaret quae non solum corporis sed et cor-
dis lascivia non reprehendit. Ut dum in-
terius continentiae castitatis bona innexa
praediceret. Et tamen beatus Job extra iudicio
quae non acceptat debebat. Animadvertendum
tamen etiam per prohibitionem carnis in iudicia
carnis proceditur. Sine quo colligendum est
in quanta culpa tamen etiam per parva in
quibus delinquimus qui hoc si umquam
fecerit rerum sibi exponens imprecatur dicens:
Scortum sit alterius uxor mea et super
illam incurvent alii. Et quia plerosque
hoc quod faciendo non perpendimus,
quam grave sit patiendo pensamus, eius-
dem vim facinoris quod se pati sic iubet
sic debere damnare exprimendo mani-
festat dicens: Hoc enim nefas est et iniqui-
tas maxima. Ignis est usque ad perdi-
tionem devorans et omnia eradicans
germina. Hoc inter peccatum distat et cri-
men quod omne crimen peccatum est et non tamen
omne peccatum crimen est. Et in hac vita sine
multis sine crimine multi vero esse sine
peccatis valet. Unde et praedicator sanctus cum
virum dignum gratia sacerdotali describe-
ret, nequaquam dixit si quis sine peccato,
sed si quis sine crimine est. Quis enim non
sine peccato esse valeat, cum Iohannes dicat:
Si dixerimus quia peccatum non habemus, ipsi nos
seducimus et veritas in nobis non est. Inter quae videlicet peccatum et cri-
men distinctione pensandum et quia
non ista peccati etiam pollutione crimina
extinguuntur. Unde beatus Job crimen immun-
dicie distinctus ait: Ignis est usque ad per-
ditionem devorans, quia immunditiae reatus
facinoris non usque ad inquinationem
maculat, sed usque ad perditionem devorat.

i. cor. 6.

nota

Crimen et peccatum differunt

De criminalibus

ad thy. i.

i. Jo. i.

Diffinitio luxurie

Et quia quaelibet alia quae sunt bona opera si luxuriae scelus non abluitur in magnitudine sua cunctis obruuntur, scelera adiunxit

b Et omnia eradicans genimina. Genimina quippe sunt animae operationes bonae; cum tamen si praeposito ordine caro dominatur, igne luxuriae omnia bona prolata concremantur. Nulla quippe ante omnipotentis dei oculos iustitiae pietatisque sunt opera quae corruptionis contagio monstrantur immunda. Quid enim prodest si pie quisque necessitatem compatitur proximi quando impie in semetipso destruitur? Scilicet contemplatione dei? quia praecordiis munditia libidinis flamma non extinguitur, incassum aliae virtutes oriuntur. Sicut per Moysen dicitur: Ignis exarsit ab ira mea et ardebit usque ad inferos deorsum; comedetque terram cum nascentia eius. Ignis quippe terram atque nascentiam eius comedit, cum libido carnem atque per hanc omnia bona actu consummata quaedam perdit. Ex fuge erudientis hoc ut multa concinnat flamma corruptionis.

Dicitur quia ignis usque ad perditionem devorans et omnia eradicans genimina, quia si corruptionis malo non resistitur, et illa procul dubio pereunt quae bona videbantur. Sed solet nonnullos ad similitudinem viaeque sceleris atque ad timorem mentis virtutes elevare. Et videndum quo nobis sanctus Job praestantia austeritatis munditiae etiam humilitatis fuit. Sed sanctus vir cum altitudinem teneat, qua de se humilia sentiat, repente aperit cum subiungit

Si contempsi iudicium subire cum servo meo et ancilla mea cum disceptarent adversum me. Est enim iudicare cum servis ancillisque non renuit, liquido indicat quia coram visu unus pariter proximum apud se tumidus fuit. Iudex quoque ante alibi intueri vitam suam in omnibus quam vir sanctus discretione custodit. Non enim longe superius dixit: Videbant me iuvenes et abscondebantur, et senes assurgentes stabant, principes cessabant loqui et digitum superponebant ori suo, vocem suam cohibebant duces, et lingua eorum gutturi suo adhaerebat.

e Nunc non autem si contempsi iudicium subire cum servo meo et ancilla mea cum disceptarent adversum me. Quanta dignitate considerare valeat huius viri tam sublimia venerari moderamina, incorrupta et auctoritatis regiminis ut ad silentium restringant duces, tanta humilitatis cordis ut ex aequo iudicio venire permittant ancillas. Ecce apparet unius viri praelatus principibus prior in examine servis aequalis. Meminit principem memor regiminis in certamine famulorum memor conditionis. Hoc quippe sub uno duo famuli considerat, id eo cordis claudere se super famulos non extollit. Sed quaeris

f Quid enim faciam cum surrexerit ad iudicandum deus, et cum quaesierit quid respondebo illi? Certum enim in venturo iudice cogitat, indesinenter cotidie contra suarum munditias causas parat, quia mentem dum tremore cordis intuetur, qualiter dominum super subiectos moderari compellatur, perpendit enim nichil esse quod qualiter praesit ceteris, cum illi ad dandum rationem subest, qui sine fine dominatur. Sepe namque custodia potestatis animum per abrupta elationis rapit, et quod ceteris extollitur, quo se esse super aliquos videt, illum oportet qui super se semper aspiciat, ut ex eius metu qui super omnia est crescente intus superbae animi timore premat, intuetur eum qui subiecto sunt. Sed consideret quia superbia ne ex consideratione veri domini deceat, ne timor falsae dominationis. Videbat beatus Job quia eius iudicium qui super omnia est metuit, hic ad temporale iudicium famulis aequalis venire debet. Contempsi iudicium subire cum servo meo et ancilla mea cum disceptarent adversum me. Quid enim faciam cum surrexerit ad iudicandum deus, et cum quaesierit quid respondebo illi? Certum ne contra iussum metu delinquat, nequaquam tandem famulis conspicit quia sibi status est dispar, sed quia natura communis. Unde

n Numquid non in utero fecit me qui et illum operatus est, et formavit me in vulva unus? Sanctus vir magna sed virtutis humilitatis considerat aequalitatem conditionis. Omnes namque homines natura aequales sumus, sed accessit dispensatorio ordine, ut quidam praelati videantur. Sed hoc a mente deprimitur quia qualiter accessit in minimis, cum quia naturaliter sumus pensat. Ex se enim animo accepta potestas obicit, elationis tumidis cogitationibus fallit. Quam quasi humillime considerationis descendendo perpendit, sed timor elationis. Sed enim aperte semetipsam mens descendit de vertice culminis cuius planitiem invenit naturalis aequalitatis. Ita namque prefati sumus omnes homines natura aequales geniti, ut sed variante meritorum ordine alios aliis dispensatio occulta postponit. Ipsa autem diversitas quae accessit ex vitio recte sed divinis iudiciis ordinata, ut quia omnis homo iter vitae aeque non graditur alter

ab altero regatur. Sancti autem viri cum pre- c
sunt non in se potestatem ordinis sed equa-
litatem conditionis attendunt nec preesse
gaudent hominibus sed prodesse. Sciunt enim
quod antiqui patres nostri non tam reges ho-
minum quam pastores pecorum fuisse
memorantur. Et cum Noe dominus filiisque eius
diceret: Crescite et multiplicamini et replete
terram, subdidit: Et terror vester ac tremor
sit super cuncta animalia terre. Homo autem
animalibus irrationabilibus non autem ceteris ho-
minibus prelatus est et ideo ei dicitur ut ab anima-
libus non ab hominibus timeatur quia contra naturam
superbire est ab equali velle timeri. Et tamen d
plerumque a subditis etiam sancti viri timeri
appetunt sed cum ab eisdem subditi deum mi-
nime timeri deprehendunt ut humana
saltem formidine peccare metuant qui
divina iudicia non formidant. Nequaquam
quippe prepositi ex hoc quesito timore superbiunt
in quo non suam gloriam sed subditorum
iustitiam querunt. In eo enim quod metum
sibi a perverse viventibus exigunt quasi
non hominibus sed brutis animalibus dominantur
quia videlicet ex qua parte bestiales sunt ex ea
debent etiam formidini iacere prostrati.
Cum non deest iudicium quod corrigatur
non de excellentia potestatis sed de equalitate
conditionis gaudent et non solum ab eis
metum sed etiam plus quam necesse est honorem
refugiunt. Neque enim bene prelati domi-
nium humilitatis credunt si ab eis
pro merito fortasse ordinis plus is estima-
entur. Hinc est enim quod primus pastor ec- e
clesie cum adorante se Cornelio supra se
sibi honorem videret oblatum ad equa-
litatem conditionis sine mora recurrit
dicens: Surge, et ego ipse homo sum. Quis
enim nesciat quod homo conditori suo debe-
at et non homini prosterni? Quia ergo humi-
liari sibi plus quam debuit proximum
vidit, ne ultra humanitatis metas mens
intumesceret esse se hominem cum tota
recognovit quatenus illatam sibi honoris
elationem frangeret ex consideratione equalitatis
conditionis. Hinc a Iohanne angelus
adoratus conservum se esse agnoscitur
dicens: Vide ne feceris, conservus tuus sum
et fratrum tuorum. Hinc propheta cum adhuc ad f
eadem sublimia rapitur, filius hominis vo-
catur ut ductus ad celestia hominem se
esse meminisset. Ac si enim divina vox
verbis apertioribus admoneat dicens: Memen-
to [illegible] quid sis ne de his que aspicis
[illegible] superbis extollaris sed alti-
tudinem [illegible] revelationis temperet
memoria conditionis. Recte ergo
colligendum est quia communis nature
memoria in corde deprimat terrene
potestatis tumorem si ex humanis vocabulis

agitur ne cogitationis elatio ex perceptis ce-
lsitudinibus generetur. Unusquisque igitur humiliter bene
beatus Iob semper recordationem tenuit qui
ait: Numquid non in utero fecit me qui et
illum operatus est et formavit in vulva unus?
Ac si aperte dicat: Cur non eque debeamus
invicem liberi negotii iudicio discerni qui per
conditionis potentiam sumus equales facti? Sed
quia castitatis cultus atque humilitatis alta cog-
nominus nisi liberalitatis opera agnoscitur? Se-
Si negavi quod volebant pauperibus. Per hec ij cap. a
dicta vir sanctus ostendit non solum admoni-
am pauperibus sed etiam ad quid desiderium
deservisse. Sed quid si ipsi vellent paup-
eres que fortasse accipere non expediret? Nam Glosa quod
quia insipientia solet dici pauperes humiles dicat petre
solent et ea sola estimanda sunt quae accipere
pauperes volunt que humiles petunt. Sed b
procul dubio oportet ne tamen tantum dederit quicquid
cum vera humilitate requiritur, id est quod non ex de-
siderio sed ex necessitate postulatur. Nam valde
iam superbire est cum metas inopie aliquid
desiderare. Unde et superbe petentibus dicitur per prophe- Iaco. 2
tam: Petitis et non accipitis eo quod male petatis. Scien-
dum est quod illi sunt veraciter pauperes qui inflati
superbia spiritu non sunt, quos aperte veritas
exprimit dicens: Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum ubi r.
celorum. Veritas dicit: Si negavi quod volebant pa-
uperibus, quidam qui ea volunt que perfecto liquet
quod eis non expediunt eo ipso quod superbie
innituntur, iam pauperes non sunt. Sed
beatus Iob eos pauperes humiles appel-
lat. Quicquid ab eo accipere pauperes volunt non
negavit quia veraciter quisque humilis c
quod non potuit oportere, nec voluit. Sed de vna
cum largitoris mentem sine iudicio quia
admotum se pauperibus tenuisse manifes-
tat, notandum est ne queramus ne humane
donationis tarditate sustinuit, unde subiungitur: de peccatore ... 19 l. i. c. viij. ...
Et si oculos vidue expectare feci. Po-
tentem se viduam expectare noluit, non
non solum ex munere sed ex celeritate no-
luit ne non solum munere bonorum operum
merita augeret. Unde alias scriptum est: Ne
dicas amico tuo vade et revertere, cras
dabo tibi, cum statim possis dare. Sed non-
nulli solent exteriora multa largiri commu-
nis autem vite gratiam repellentes here-
ditatem pauperes socios in domestica co-
nversatione refugiunt. Unde beatus Iob d
ut non solum se insinuet exteriora
multa prebuisse sed apud se quosque inopes
etiam in domestica conversatione rece-
pisse protinus adiungit: Si comedi
buccellam meam solus et non comedit pu-
pillus ex ea, id est pietatis se iudicem fuisse
existimans si solus comederet quod deus
omnibus communiter creavit. Et uno profecto commu-
nio conversantur esse cum talibus. Inde do-
mesticos pauperes dicit ex quibus etiam p

stantius merita retribucionis. Ipse vero
non querit sed ad manducandum sociari pupil-
lum sibi voluisse se perhibet. Et tamen hec pietatis
viscera vera asserere cupit cum ab
exordiis suis gratia sit concessa innotescat.
Quia ab infancia crevit mecum miseracio et de utero matris mee egressa est
mecum. Miseracio etenim et si eius sine arbi-
trio ut tamen ipso presentaret liquet tamen quia
cum arbitrium non sunt ut tamen ipso de utero
exiret. Constat ergo quia sine virtute mecum
crevit qui profecto testatur quod hoc exordi-
onis munus accepit. Bonum namque quod ab
exordio accepit habuisse se memorat. Liquet
pollutionis quod ad laudem conditoris inten-
dit indicans ab ipso se accepisse ut primus
esset a quo acceperat ut esset. Quod si de suo opere
in utero conditus non fuit, ita nec sua vir-
tute ab utero primus fuit. Et pensandum
nobis est quod asserit crevit mecum. Non
enim in quo etatem crescunt ab in-
nocentia decrescunt electi, non tamen forta-
tate corporis mens si digna licet crescit
etas virtutis. Sequitur
Si despexi pretereuntem eo quod non habue-
rit indumentum et absque operimento pau-
perem, si non benedixerunt michi latera eius
et de velleribus ovium mearum calefactus
est. Etiam pauperem non despexit, unde hu-
militatem exhibuit, qui ante operit pietatem.
Due quippe iste virtutes ita sibimet
esse querere debent ut vicaria se ope
se fulciant, quatenus nec humilitas que
veneratur proximum largitatis gratiam de-
serat, nec pietas tamen largitatis intumes-
cat erga indigentiam. Itaque proximum
humiliter pietas fulciat et humilitas
pietatem, ut cum indigentem rebus ne-
cessariis vel tue consortem vides, ne
pro pietate despicias tegere nec presumptum
negligas venerari quem tegis. Nam sunt
nonnulli qui mox ut ab egenis fratribus fue-
rint necessaria postulata, post dona largi-
tati meis prius contumeliosa verba iacu-
lantur. Etiam et si rebus ministerium pietatis
exhibent, verbis tamen gratiam humilitatis
perdunt, ita ut plerumque videatur quia
illate iam iniurie satisfactionem solvunt
cum post contumelias dona largiuntur. Nec
postulata tribuunt quia ab ipso dona-
tionis sue munere vix eiusdem exacer-
bacionis sermonis tegunt. Quibus bene per
Ecclesiasticum liber dicitur: Fili in datis non des
querelam ubi mali. Et rursum: Ecce verbum
bonum super datum bonum et utraque cum homine
iusto, ut ne datum exhibere debeat per
pietatem et verbum bonum ... per humilitatem
... Hinc contra alii egenos fratres non
studeant rebus fulcire, cum possunt, sed bla-
dis tamen sermonibus fovere opus volu-

merentur. Iacobi apostoli sententia reprehendens
Si autem frater aut soror nudi sint
et indigeant victu cotidiano, dicat autem
aliquis ex vobis illis: Ite in pace, calefa-
cimini et saturamini, non dederitis autem illis
que necessaria sunt corpori, quid proderit? Et
Iohannes quoque apostolus admonet dicens: Fili-
oli mei non diligamus verbo neque lin-
gua sed opere et veritate. Dilectio itaque nobis
semper exhibenda est et veneratione sub-
missionis et misericordia largitatis. Sed ...
ad ... dampnacionem ... superbia valo-
... terrena tribuit verba pallians ...
celestis perpendat qui ait: Facite vobis ami-
cos de mammona iniquitatis, ut cum
defeceritis recipiant vos in eterna ta-
bernacula. Si enim pauperibus tribuente
amicos qui nos recipiant in eterna ta-
bernacula acquirimus, dantes procul du-
bio pensare debemus quod patronis
nostris munera offerimus quam egenis
dona largimur. Hinc per Paulum dicitur: Vestra
habundancia illorum inopiam suppleat,
et illorum habundancia vestre inopie sit supple-
mentum, ut videlicet palliatis perpendamus
quia et eos quos nunc inopes cerni-
mus habundantes quoque videbimus.
Et qui habundantes aspiciam si largiri
negligimus quoque inopes erimus. Qui
itaque nunc tale subsidium pauperi
tribuit ab eo premium post eterna requi-
rit, ut ita dicam quod adfrigetur cum
extollit quod accepit uberius
reddit. Ut requies ergo ne unquam elatio
surgat eximie qui videlicet dives est
quod pauperi tribuit agit non impen-
dit. Pauperi non sic. Ubi bene beatus Job ut dili-
ter ostenderet humilitatem atque una quidem
mens sine consideratione servata ait: Si
despexi pretereuntem eo quod non habuerit
indumentum et absque operimento pauperem,
si non benedixerunt michi latera eius
et de velleribus ovium mearum calefac-
tus est. Ac si aperte diceret: In amore
proximi uno eodemque ordine et sub-
sidium ... et humilitatem prius pau-
perem quempiam et humiliter aspi-
ciens non despexi et misericordie calefe-
ci. Semper enim super eum cui ali-
quid tribuit fastu se elacionis extollit. Ma-
iorem culpam incurrens superbiendo
perpetrat quam extinxerat largiendo.
Meretur. Fitque ut bonis meritis
mundus cumulum desperat. Necessario
eo quod agit ut ipso ... ini-
deterior fiat quo se ... re-
digerat primo melio ... ...
perdat minus quippe in opus ...
vestem non sic quia qui non sic ...
licitatem. Sequitur. Et ut cunctis ...

Ecc. 18 Ibidem

De humilitate et pietate

12 ca[pitul]o a

Humilitas duplex est ornamentum domini

Jacob. 2.

tes exteriora nos habere communia. Quia
ergo nobis desunt bona meritorum, pen-
semus quatenus sese super inopes ex-
tollere nobis non liceat, cum sollerter
videmus quia nos eius veri quidem et in-
terius indigentes sumus. Et quia sunt
nonnulli qui pietatis viscera tendere usque
ad extraneos nesciunt, sed solummodo quos
propinquitatis notitiae dedicaverit im-
pertiuntur, apud quos plerumque plus
familiaritas quam natura valet, dum
quibusdam inopia non quia homines, sed
quia noti sunt largiuntur, bene nunc per beatum
Iob dicitur: Si despexi pereuntem eo quod
non habuerit indumentum. Ignoto etenim
proximo misericordiam se impendere indicat qui
pereuntem vocat, quia videlicet apud piam
mentem plus natura valet quam notitia.
Nam et unusquisque qui indiget eo ipso
quo homo est, etiam incognitus non est.

Si levavi super pupillum manum meam
cum viderem me in porta superiorem. Quos
apud veteres sunt mos ut ad portam senio-
res sederent, qui certantium iurgia iu-
diciaria examinatione discernerent,
quatenus urbem in qua concordes viverent
discordes minime intrarent. Unde et per psalmi-
stam dicitur: Constituite in porta iu-
dicium. Hoc utique loco quid portae nomine
exprimitur nisi id quod agebatur in porta?
Sicut enim pugnare castra dicimus pro his
qui pugnant ex castris, ita iudicium quod
in porta agi consueverat porta nomina-
tur. In porta ergo se superiorem videt qui
se melioris partis esse in iudicio ex aequitate
meriti conspicit. Beatus igitur Iob quia contra
pupillum manum non extendit cum
se etiam prosperitate meriti potiorem
vidit, nos timoris regulam instruxit
dicens: Si levavi super pupillum manum
meam cum viderem me in porta superiorem.
Ac si patenter dicat: Neque cum hu-
militatis meae negotia venirent contra
pupillum exequi nolui, quem me in iudicio
conscientia potentiorem vidi. Sunt et
enim viri qui cum pupillis in moribus con-
tendentium negotia suscipiunt, dum contra
eos vel in minimis timent ipsi
iustitiam contemnere nequaquam refugiunt.
Sciunt quippe quia omnis humana iustitia in-
iustitia esse deprehenditur si districtius di-
stricte iudicetur. Unde hoc quod sibi a-
licet timent vehementer exigere,
ne coram aeterno summa iudicii etiam
quae sibi videlicet examinari, sed ne minimam
iusti divino examine valeant, pleros-
que apud humana iudicia contra se et in-
iuste patiuntur. Beatus autem Iob vi-
tae celsitudinem narrans et multa se
mira quae dixerit. Et quia plerumque

humana mens retinet bona etiam quae nes-
cit operari, maledicta sibi summam protinus sub-
icit, si quae ab ore quae dixerat opere non im-
plevit, dicens: Humerus meus a iunctura sua ca-
dat, et brachium meum cum suis ossibus conteratur.
Quia opera corporea per humeros ac brachi-
um aguntur, bona quae ore protulit si ope-
re non implevit, cadere sibi humerum et conteri
brachium exoptat. Ac si aperte dicat: Si ea
quae dixi operari renui, ipsum quod ad
operandum datum est corporis membrum perda-
me, ut videlicet cadat a corpore quod exercere noluit ad
utilitatem. Si non haec maledicta sunt ad
spiritalem intelligentiam referenda. Neque
perfecto quia brachium corporis humero iungitur,
et sicut per brachium bona opera, ita per
humerum socialis vitae connexio designatur.
Unde propheta quoque intuens sanctos universal-
itatis populos ad concordiam conventuros ait:
Et servient ei humero uno. Iuste ergo
qui dicit: Si levavi super pupillum manum
meam cum viderem me in porta superiorem,
iure veritatem pietatis servasse se asserit,
qui contrari se a prosperis minime negat.
Hoc quod sibi iuste competere poterat de-
clarat, cum si minime fecit adiungit:
Humerus meus a iunctura sua cadat, quia
immerito qui pacem servare contempsit
socialem vitam etiam per patientiam deserit.
Iunctura et cum humerus cadit, cum adver-
sitatis aliquid ferre animus non valens
societatis concordiam derelinquit, et a mem-
bris separatur a corpore cum is qui contra id quod
poterat, aliorum animum abscidit unitate.
Neque enim umquam servari concordia nisi per
patientiam valet. Ex ira namque inhumana
actione nascitur, unde mentes hominum vi-
cissim a sua unitate ac dilectione sepa-
rent, et nisi ad adversa toleranda se animus
praeparet, procul dubio humerus corpori non in-
haeret. Hinc et Paulus ait: Invicem onera
vestra portate et sic adimplebitis legem Christi.
Hinc per semetipsam Veritas dicit: In patientia
vestra possidebitis animas vestras. Recte autem
humerum cadentem subiungit: Et brachium
meum cum suis ossibus conteratur. Quia immun-
ditia [illegible] opera cum quibuslibet videntur
esse venerabilia, prodesse nisi per caritatis vin-
culum patientia continetur. Quia enim bona pro-
dest opera qui aliena mala retinet pro ira?
Fervente quippe iracundia ipsa lex quoque
dilectionis resolvit, et cum se exterioris gloria
in non tolerat inter se pauperis minime
caritatis obscurat; non videlicet etiam quod agit
perdere boni operis qui actum perdit dilectionis.
Sed sancti viri humerus a iunctura
sua non cadit, quia videlicet eius dilectio a
sociali vitae concordia per patientiam non recedit.
Eius quippe brachium minime frangitur,
quia omnis opera in integritate humili-

g

xv cap. a

e

e

Soph. 3.

f

De patientia 8. 20 c. 18.

Patientia societatem conservat

ad Gal. 6.

g

Luc. 21.

xx cap. a

mentalis quietione custoditur. Et quia consideratione bona hec cuncta egerit atque animal omnibus sese abstinuerit adiungit:

De timore sanctorum

b. Semper enim quasi tumentes super me fluctus timui deum et pondus eius ferre non potui. Ad pavorem tante similitudinis pensemus si possumus quanta in sancto viro fuerit vis timoris. Fluctus enim cum tumentes desuper eminent cumque eam quam deferunt mortem minantur, ista hic navigantibus metus qualium ista tremens de vectatis admentem reducit casura quam externam perimunt per quibus longa naviga sumpserunt. Tumentes res in despecti mentis veniunt amore vincendi.

c. Sic ergo tumentes super se fluctus deum metuit qui dum veram vitam desiderat omnia despicit que hic possidens portat. Nam nec tempestate deprehensi ponderis navis abiciunt qui absorpta mente desideria terrena removentes. Fluctus ut sublevata navis enatet que ingebat onerata. Nam in iniquo tunc que in hac vita deprimunt mentem inpensum deprimunt. Sed vos mens tanto alcius in temptacionum fluctu attollitur quanto solliciudo abhinc iniudicii

Est ... ad ... maior ... solleret intueri ... de ... iudicio

cogitacione natant. Tempestas quippe in oriente prius lenes unde et proximo maiora volumina tociant. Ad extremum fluctus malta se erigunt et navigantes quos prius ipsa sua altitudine submergunt. Et sic minora extrema ista parat quod unum iudicium submat tempestas dura. Nunc enim bellis et cladibus quam quibus dam iudicis sua nobis exordia ordire et quanto ad finem cotidie propinquiores efficimur tanto ampliora immere tribulacionum volumina videmus. Et non est aliud quod de magna agrestione debeat solerter intueri. Ad extremum non innotent omnibus elementis simul iudex veniens sine omni asportat. Extrema ut tunc tempestas fluctus incedit levat.

Aggeri 2. c. Unde et adhuc modicum ego movebo non solum terram sed et celum et terra et tempestatem. Quia sancti viri vigilanter conspiciunt qui tumentes super se cotidie fluctus expavescunt atque extremis tribulacionibus quod iudicii feriuntur pendent que sequitur. Quidam autem subditur: Et pondus eius ferre non potui. Quam qui extremum iudicium cotidie intenta mente considerat profecto videt quantus pavor imminet que tunc non solum tunc videre sed et nunc perpendere pertimescat. Consideratione namque tanti terroris mentis animus palpitat et interitionis sine actus declinans immanitatem quod prius perpendens ... Unde et dicit: et pondus eius ferre non potui quia cum supreme maiestatis vim admirationem nemoris

terroremque tanti examinis considerando animus conatur exprimere mox ad se inimum refugiens sese expavescit temuisse. Et ... sed pensandum est quod beatus Job de se ipso loquitur. Laudatus flagellatus. Si ergo saltem admiratore pueri ita pensas et qui sic timuit quo ferierit et qui contempnit. Timent dei iudicia eos qui se elevant et illos adhuc deprimunt qui semper in humilitate formidant. Quos pondus dei potest ferre qui despicit. Si et ille inverberare pertulit qui pavore perpendit. Cum simus nos formidande et illud tante districtionis examen. Sciat autem quia in hac vita cum penitentia persecutionum correptio sequitur disciplinis. Et non ira iudicii amor corrigentis. Et non districtio punientis. Tempore ergo iudicii libere iudicia eterna pensandum sunt. Sunt enim perpendentes sunt summope debemus quomodo ferenti illa quod reprobas sic feriet modo pie valde cuius iram purgat.

Explicit liber XXI. Incipit XXII.

Quod autem sepe iam dictum est. Hoc crebra dicamus rosum non est quia predicator egregius dicit: eadem nobis scribere mihi quidem non pigrum nobis autem necessarium. Beatus autem Job iccirco sua virtutes narrat quia inter increpationis verba et percussionis verbera deprehensus abiecti fiducia mentis sua labefactari considerat. Alta quippe se egisse mala amicis sanctis audierat et ne verba inter et flagella pressa in desperatione mens corruat ad preteritarum virtutum memoria ad spem reformat ne nequaquam se debeat tanti minime deicere que tam magnificat se memineral. Tam sublima se extrema inter mentionis eius iam dominus restat ne audietis increpatione subiacet penderamus. Hoc autem sciendum quia quamquam scire aliqui possidere. Et cum tunc veraciter possidet in virtus exalta ... non subiacet sed exalis virtus subditur. Nec hoc dictum ubi stare putabatur. Unaquaque enim virtus tanto sola minor et quo desinit cetera. Nam sepe quosdam pudicos quidem vidisse nos ... sed non humiles quosdam non quasi humiles sed non misericordes quosdam quasi misericordes sed nequaquam iustos quosdam non quasi iustos sed misericordes. Certum est quia ne ... tris in eius corde nota et cum simplicitas deest quippe quia simplic

inmisericors corrumpente formatur. Sancti
ergo viri diligens ad omnino amore formi
tur. Nec humilitas vera est cum inmanis
ta non est quia nec debet humilitas dici que
ad passionem fraterne mentis nescit in
clinari. Nec misericordia vera est que a rectitudine
iustitie exstat aliena quia que per
iniustitiam pollui nescit procul dubio se
inter ipsi misereri. Nec iustitia vera est que
fiduciam suam non in conditore omnium sed in
se fortasse atque in rebus conditis ponit
quia dum a creatore spem subtrahit contra
sibi principalis iustitie ordinem pervertit.

Una itaque virtus sine aliis aut omnino
nulla est aut imperfecta. Ut enim sicut quibusdam
visum est de primis quatuor virtutibus
loquar: Prudentia, Temperantia, Fortitudo
atque iustitia tanto perfecte sunt singule
quanto sibimet vicissim coniuncte. Disiuncte
autem perfecte esse nequaquam possunt quia
nec prudentia vera est que iusta temperans
et fortis non est, nec perfecta temperantia que
fortis iusta et prudens non est, nec fortitudo in
tegra que prudens temperans et iusta
non est, nec vera iustitia que prudens
fortis et temperans non est. Beatus itaque Job
qui non una sine alia sed cunctas in se vir
tutes habuerit communicando singula inno
tescit. Nam bona predicare insinuans
dicit: Si deceptum est cor meum super mu
liere. Atque ut eidem predicatie demon
straret humilitatis gratiam nullatenus defu
isse post pauca subiungit: Si contempsi iudi
cium subire cum servo meo. Et ne humili
tas sic ostenderet inmanem fuisse coniunctam
paulo post dicit: Si negavi quod volebant
pauperibus. Atque humanam suam ostenderet dem
strat iustitie precedere paulo superius pro
misit dicens: Si ambulavi in vanitate et
festinavit in dolo pes meus. Atque ut
monstraret qua fuerit admixta pruden
tia omnia circumspectus interius aspexit
dicens: Semper enim quasi tumentes super me
fluctus timui deum et eius pondus ferre non pos
tui. Atque habundantie rerum fiducias si spe
aut in suis actibus aut in circumfluentibus re
bus poneret profecto iusta non non
esset. Et qui vir iste sanctus iuste spe
posuit qui aperte dicit: Certe non tan
tum in michi nunc excidit cognitionem meam super
eum iustitie etiam quoque divitias quas
mente possederat innocentiam dicens:

Si putavi aurum robur meum et obri
zo dixi fiducia mea obrizum dicimus
inde aurum. Beatus igitur vir nec aurum robur
nec sibi esse obrizum id est intimam auri
molem fiduciam credidit quia spem
atque dilectionem suam in superna gratia condi
toris figens neque de quantitate aura
neque de spe presumit. De creatore quippe
desperasse fuerat si spem in creatore posuisset
in rebus autem dubius spem fuerat dives
ille qui dicebat: Anima habes multa bona
posita in annos plurimos. Requiesce co
mede bibe epulare. Et superna contra vox
increpat dicens: Stulte hac nocte animam tuam
repetunt a te que autem parasti cuius erunt.
Eadem enim nocte sublatus est qui in rebus et
habundantia multa tempora fuerat prestolatus
ut scilicet qui in longum sibi subsidia collige
re procurerat subsequentem diem vel vim
minime videret. Quasi enim in aquis
defluentibus fundamentum ponere et in re
bus labentibus spei fiducia velle solidare.
Stante enim in perpetuum deo cum
sentire esse desiderio sed abstrate fuge et cum
festinantibus rebus inherere. Quis namque unquam
decurrentem fluminum tumidi undantis
raptus manere ut fixus potuit decursi
unda defluente. Qui ergo defluentibus
deponitur super ea ne cum defluentibus fugiat tene
re per hoc quod amat in hoc cogitur pervenire
qui vitat. Quem enim rebus labentibus inheret
in illo vero trahitur quo tendit quod tenet. Primo
itaque curandum est ne quisquam temporalia diligat
ac deinde ne in eisdem temporalibus que non
ad delectationem sibi sed ad usum retinet
fiducia ponat. Quo coniuncta defluenti
bus mox stantem suum animus perdit. Vita
in ea presentis fluctus est qua levat et val
de demens est qui in undam solutus est plane
tam fige tenebat. Et sic plerique qui in se
in rebus transeuntibus fiducia nequaquam po
nunt tamen sibimet ad usum necessaria
hiunde assumunt mente tamen letantur. Et
iure dubium non est quia quisquis minus
dolet quod desinit etiam tanto magis
gaudet quod assumit qualia et quoniam minus dolet
quod desinit temporalia certus expectat ut as
sumat eterna. Hoc itaque de terrenis rebus ga
udium beatus Job non sensisse testatus
subiungit dicens: Si letatus sum super mul
tis divitiis meis et quia plurima re
perit manus mea. Sunt quippe in templo
pugnationis exspiria quo eam quasi
appetunt adhuc tamen suam spem colloca
lari nunc sumunt omnem presentis vite co
piam inopia deputant. Sunt nonnulli quibus nil concupiscendum
sufficiat menti quod vacuet dum queritur.
Sunt plerique quibus ipsa sua habundantia fit
vehementer onerosa quia hoc ipsum ingen
ter tollerant quod festinantes adversa in
timore multa portant. Dum sic nec hoc
in indigentibus proximis devote preca
tur quatenus dum sumunt iste quod non habet
deponit ille quod amplius habet ne dominator
vacuus ambulet ne cum que retardarentur
in via poterat primum omnis gravaret.
Electi igitur de multa habundantia nunc le
tantur quia videlicet pro amore celestis patrie

Spem in creata pone tamquam desperatio
sit 12

Temporalia stabiliter non habentur

tionum ante largiendo distinguit quae despiciendo deserunt. Sequitur: Si vidi solem cum fulgeret et lunam incedentem clare et laetatum est in abscondito cor meum et osculatus sum manum meam ore meo quae est iniquitas maxima et negatio contra Deum altissimum. Incertum non est quod gentilitas lunaris misera se deprecata caelestis militiae vocabulo ignorans cultum intulit nominibus sidera esse credidisse sicut scriptum est: Et adoraverunt omnem militiam caeli. Et quia sol et luna aliter videntur, adiunxit aliter adveneratione eo more quo cultoribus suis venerari solent. Solem et lunam beatus Job nequaquam vidisse se perhibet nec laetatum fuisse cor suum nec osculatum manum ori suo, scilicet ut osculatione quid aliud quam cultum venerationis exprimeret. Qui si fecisset, utique hoc iniquitatem maximam et Dei negationem vocaret. Sed quia tamen de se loca superioribus virtutum culmina narrantur, quid nunc minus memorat si solem ac lunam non se adorasse manifestat. Sed pensandum est quod pagina manu non fuisse fiducia nec in rebus divitiis laetatum se fuisse testatur, adhuc ad sublimiora ducitur ut tanto nos magis erudiat quanto de se aliqua subtilius narrat. Si vidi solem cum fulgeret et lunam incedentem clare et laetatum est in abscondito cor meum. Quid hoc loco vidi dicit nisi desideranter intendi? Unde et per psalmistam dicitur: Iniquitatem si aspexi in corde meo non exaudiet Deus. Cum enim minor iniquitas sic ore exprimi non possit si non conspicitur in corde, sed aliud est videre, prorsus aliud per appetitum. Beatus igitur Job fulgente sole et clare incedente luna nequaquam vidisse se perhibet, ut se demonstret pro luce lucis prosperitatem non appetisse. Ac si per contemptum prosperitatem terrene sue similitudine patens innuitur. Et ideo dicit quod nequaquam in eius laetatus sum, qui ipsa quae luce cor delectatur non sum. Et in vi[…] praesentis vitae ob laetamentum despiciunt, pulchris lucis interne dulcedine ab hac exteriori luce animum ad ceteris avertunt intusque secum intrinsecus contradicunt ne quia lux quae fulget extrinsecus delectatione inanem mentem. Quippe visibilis si incaute diligitur a luce invisibili cor caecat quia quanto se se inhians animus funditur tanto ab internis obtutibus reverberatur. Unde pleriter quoque ne in corporis sensibus minus ad exteriora dilabantur, continuo studio intus mentem suam occultatam custodie disciplina se colligunt, ne cum magis inveniant in exterius intestino quanto minus se exterius fuderit. Hoc enim vi-

gore disciplinae intus mentem suae archam se constringat qui exteriorem mentis appetitum fugiens dicebat: Diem hominis non cupivi, tu scis. Et quia in ipsam diem hominis non concupivi, hic de semetipso beatus Job verbis aliis asserit quod fulgentem solem et lunam incedentem clare non vidit, quia exterius cordis abditis laetatus non sit quia minus gaudere non poterit de his quae delectationis desiderium non videbat. Et non curat haec quae iuxta historiam tractando discutimus, per allegoriae quoque mysteria perscrutemur. Quid hoc loco ant[…] accipimus nisi praedicatorum intellectus inge[nium]? Quid orizam nisi mentem quae divini ignis amoris exaestuat et se in sui claritate pulchriori cottidiana innovatione fervoris. Ostendit enim mens corporum necessaria facere quae studiis profectuum semper inchoare. Unde namque per Paulum dicitur: Renovamini spiritu mentis vestrae. Unde per psalmistam iam culmine perfectionis pervenerat quasi inchoans dicebat: Dixi nunc coepi. Quia videlicet si lassescere ab inchoationibus bonis nolumus valde necessarium est ut inchoare nos credamus cottidie. Hinc ab hortatione actionis ordine[…] autem divinum ingenium designari […] stat in ornamento autem subponitur ne generans ordo dissonat ita clarum ingenio divinis muneribus sublimiter subsistentem et discreta sint se quae dona perceperunt. Et nisi quod sunt autem cum sapientia haeret quaedam sapientia minime divisit. Sapientia abscondita et thesaurus invisus quae utilitas in utroque. Sed autem vim robur sine autem non […] putant considerantes ingenio fulgeant nihil se esse cognoscunt viribus perfecte sentire omnia valentes possint prius intelligere. Scientia ipsos extiment et quaeque lumine ingenii more solis illustrent. Sed in magno ornatu et perfectione ceteris adque providendo dilatantur nisi intendendo agnoscendo alios scientia ipsos nesciant. Ibi sol nitidus videtur tenebrescere. Ingenii itaque virtute ad agnoscendam propriam infirmitatem cognoscit atque eminentem sue imaginationis qualescumque autem gratia ratiocinationis non credat sibi accepto ingenio fiducia non haec. Solem ergo cum fulgeret nequaquam sapientiae fiducia in suo ornatu conspicit, ne in intentione provideat a me. Quia si pericam autem robur mentis obiisse dum fiducia mea. Et sic semper faceret dicit: Nec ea quae vade me et in meo ingenio tam non inveniens signa egisse me bona quaestio. Sed principaliter deputavi. Quantum adhuc

Quod deus solus est adorandus

Ps. 19

XXXI cap.

Vide distinctionem duplicem

XXXII cap.

subtilius similiter nobis sine corde in-
sinuans admiscuit. Si letatus sum
super multis divitiis meis et quia plurima
reperit manus mea. Quilibet divitias
appellatas profligationem credimus nisi
habundantia acumina consiliorum que inve-
niunt manus inveniunt cum hec cogendo co-
tantur gignunt. Has etenim Salomon sapientie
divitias contemplatus ait: Corona sapi-
entium divitie eorum. Quia enim divitias
non metalla terrena sed prudentiam nominat
illico per contrarium subdidit: Fatuitas
stultorum imprudentia. Si enim coronam sa-
pientium terrenas divitias diceret
procul dubio fatuitatem stultorum paupertatem
potius quam prudentiam faceret. Sed
dum fatuitatem stultorum imprudentiam sub-
didit sapientium divitias quia prudentiam
dixerit indicavit. Has nimirum Paulus
sic divitias contemplatus et contemplationem
sua consideratione lucrans fragili se simi-
lans ait: Habemus thesaurum istum in vasis
fictilibus. Cum itaque apud nos divi-
tias reperimus cum bona habundat intel-
ligentie sancte eloquia investigando per-
cipimus atque in his plurima nec tamen sibi-
met diversa sentimus. Non ergo ante sancta
lectionis dominus paginis nec scripta
nil aliter cognoscere nec cognita custo-
dire. Nam qui hoc intelligit quod intel-
ligendo debeat agnoscat. Quanto enim
intellectus latius extenditur tanto ad ex-
plenda opera eminens ligatur. Unde in
evangelio veritas dicit: Cui multum datur multum
exquiretur ab eo. Et cui commendaverunt
multum plus petetur ab eo. Decipitur igitur
intellectus datum quasi pecunia mutua
quo plus nobis creditur ex benignitate
eo debitores amplius tenemur. Inope
Et plerumque eadem intelligentia accepta pe-
cunia cum adiunctis auditoribus datur
amittitur nisi cautius custodiatur. Neque enim
negligenter mentiendum est quasi cum prophetarum fi-
lii in Iordane ligna caederent unius eorum
securis ex manibus in profundum lapsa
disparuit. Ferrum quippe in manibus
et donum intellectus in corde. Ligna non
pro hoc caedere est. Prave agentes incre-
pare. Quorum dum fluvio agitur
dum lapsu vane glorie in accepta caditur
scientia non in tantum ferrum magna perditur
quia ex dispendio opere intelligentia faci-
itur. Sed alterna proiecto intelligentia adhuc
nominus dari nec ante dantis oculos
ex bona debeat actione restitui. Un-
de is qui ferrum amiserat clama-
bat: Heu heu domine mi et hoc ipsum
mutuum acceperam. Hinc enim hoc electi-
ssimi ne quando eos in sua scientia
intentio vane glorie subripit ut ad

cor velociter redeant. Et quicquid in se au-
diunt vel dicunt oculos dampnabili immoti-
vent lacrimis insequuntur. Cum flentes
non solum tamen inspiciunt que mala com-
miserunt sed ex accepto munere quid redde-
re et bona debuerunt quia minus tanto
se amplius peccatores sentiunt quanto ex
neglectu bonis que agere poterant de-
bitores tenentur. Unde et qui ferrum per-
didit clamat: Heu heu. Et hoc ipsum
mutuum acceperam. Ac si dicat: Illud per
dissolutionem negligentie perdidi quod ut per
bona opera redderem ex gratia conditoris acce-
pi. Sed iniqua deus merita deserit que
impotens se veraciter agnoscit. Unde et
mox Heliseus veniens lignum deorsum
mittit et ferrum in superficie attollit quia
videlicet redemptor noster pie nos respiciens
cor peccatoris humiliat et eam quam amiserat
intelligentiam reformat. Lignum mergit et
ferrum levat quia cor affligit et scientiam re-
parat. Unde bene alia translatione dicitur
quod confregit lignum atque mittens ferrum
suscitavit. Lignum namque confringere et cordis
elatione conterere. Lignum deorsum iac-
tare et elati cordis imaginationem ut divinus
per infirmitatem humiliare atque illico
ferrum ad superficiem redit quia admissa ex-
citatione pristine intelligentia redit.
Igitur quo donum intellectus quod accipitur
vix cum tot difficultatibus custoditur cavendum
dum est ne otio torpescat curandum ne
in exercitatione boni operis vitio elationis e-
vanescat. Sunt etenim nonnulli qui multa
cum agnoscunt que faciant sed cum faciunt
que agnoverint et si intelligendo non gau-
dent minuunt largiendo merentes tamen con-
siderant debitum operis. Sunt vero actione pol-
lent quod eis prorogatur et incogitanter
ne debitores manent et debitor est qui gau-
dens pecunias mutuas accipit et tempus
quo reddere debeat non attendit. Mo-
derate autem lectionem accipiendi cum solerti
prudentia et custodia videtur viri in his
que vigilanter intelligunt scientia le-
ctionis non extolluntur. Dicitur recte: Si le-
tatus sum super multis divitiis meis et
quia plurima reperit manus mea. Ac si
aperte diceret: Nequaquam me meo lo-
cupletem ex scientia credidi quia ita que
agere debui etiam aliter agnovi nec
intelligentia cor extulit quia illud considera-
tio debite operationis pressit. Sed nimirum
non et quia plerumque contingit ut cum intelle-
ctus altitudo capitur etiam sensum animus
valde sollicitus ab elationis lapsu tueatur.
Sed ac mirum quia intelligit et operari re-
picit eo ipso nonnunquam quo foras subditur
labitur atque intus dictibus se ceteros
pre gloriatur. Postquam Job sicut intellec-

De bono opere
Mt. 5
Luc. 12
Bonum opus de luna
De consideratione inutili operum bonorum agentium
Vide de duplici
Alio ex dato consideratio bonorum ... venientium
Scam

am non extulit. Lunam quoque ante
humanos oculos mire operationis elevavit
sed apte submergit. Si vidi solem cum
fulgeret. Sol quippe in fulgore est boni
operis in manifestatione. Scriptum namque est
Luceat lux vestra coram hominibus ut vide
ant opera vestra bona et glorificent patrem
vestrum qui in celis est. Et rursum sint lum
bi vestri precincti et lucerne ardentes. Sed
hoc loco fulgenti sole id quod in evangelio lucer
nis ardentibus designatur quia in medio per
fidorum lux lucerna ardet in nocte. Sanctorum
vero in ecclesia resplendet sol fulget in die.
Bonum opus si adhuc tale est quod solis mali
mirantur lucerna videlicet in nocte est. Si autem
ita proficiat ut mirari a bonis perfectori
bus possit nimirum sol est in die. Bonum opus
in pactinam vita corporis lucet cum luce
ne more lune extensa resplendet. Cum
vero per solam intentionem mentem in contemplatione
attollit quasi more solis de celo veni
ens lux videtur. Extima intra beatus Iob
hospitalitatis ac mire de se bona narravi
rat que profecto tanto adhuc minima
quanto ex corporali venerat gesta adiun
tum spiritalium culmen mentis perfectionis
sue memorie et lucem exemplorum qua de
aliis tenet solem vocavit. Sunt non
nulli qui cum bona aliqua faciunt in
quietum suarum pristinarum obliviscuntur et cor
dis oculum in consideratione bonorum operum que
exhibent figunt atque eo se iam sanctos
estimant quo inter bona que agunt
malorum suorum minimus et fortasse impli
cati sunt memoriam declinant. Qui si
districtionem iudicis vigilanter attenderent
plus de malis suis metuerent quam de im
perfectis bonis exultarent plus inspice
rent quod de his que adhuc agenda sunt
debitores tenerentur quam quod operantes quo
dam iam debiti partem solvunt. Neque
enim absolutus est debitor qui multa red
dit sed qui omnia. Nec ad bravium victorie
pervenit qui in magna parte spectaculi
velociter currit si iuxta metas ve
niens in hoc quod reliquum deficit.
Denique ad quelibet destinata loca pergen
tibus inchoando non prodest longum iter
carpere si non etiam totum valeat consum
mare. Quid enim est eternam vitam querimus
quid aliud quam quedam itinera agimus
quibus ad patriam festinamus. Sed quid prode
st accipimus multa si ea que ad perveniendum
dum restant negligimus relinquere.
More itaque viatorum nequaquam debemus
aspicere quantum iam iter egimus sed
quantum superest et ut peragimus ut paulisper
stat preteritum quod indesinenter et timide
adhuc attenderint futurum. Amplius in de
bemus inspicere que bona iam diu fecimus

quia ea que iam nos fecisse gaudemus.
Sed hoc hic infirmitatis humane
plus ei meminisse libeat quod sibi inspe
cat qua quod displicet. Eger quippe a
lius cordis dum laborem in considera
ne metuit quasi quodam sensu de
lectationis in animo ubi mollitie
iaceat requirit atque ideo que quam
de peracti bonis sit assensus intelligi.
Sed que diutina negligentie patien
nescit. Plerumque enim hoc vitio teta
cuiuslibet electi plerumque eorum cordi su
gerit ut bona queque fecerint ad
mentem revocent et securitate iam leta
exultent. Sed si vere electi sunt ab eo
quod sibi placent mentis oculos diver
tunt. Et ipse pacta boni letitia depre
munt et de his que se minus egisse
cognoscunt sollicitam requirunt indig
nos se estimant et pene soli bona
sua non videant que in se videnda
omnibus ad extremum placent. Hinc et quod pau
lus dum expleta in se bona pre
neret et sola adhuc reliqua que ex
plenda cogitaret. Dicit ego me
non arbitror apprehendisse. Hinc et
ut possit se de bonis que agebat hu
miliare studebat ad animum preteri
ta mala reducere dicens. Qui prius fui blas
phemus et persecutor et contumeliosus.
Sed et si qui diverti bonum etiam
tam eximium confirmat fidem simu
incurrendum simulate et ex eo illi
tempore intulit quo iam ex corpore d
fessum se esse cognovit. Ubi quam
promisit dicens Ego iam delibor et tem
pus resolutionis instat. Dicere
ad memoriam profectum reduxit
operis. Sanctum iam perduxit ad largitatis
fiatum nunc sibi hic operatio
Sunt enim dum vivimus debemus
bona nostra a memoria repellere ne
extollant. Sic appropinquante exitu
rursus ad memoriam inspecte revocent
ut videlicet fiduciam prebeant et desperati
timorem perimant. Sancti et si coram
his bona sua numerando minime
istos confirmare student non se
dere. Nam qui eadem bona non
attenderet patefacta tribulatione pre
temptationis obstinate quia ex
sublimitate per quod placere
in infirmitatibus meis ut distin
los instruere de se simul
Hic vero se in similitudine custodiret
consideratione oculum non in virtutibus
sed in infirmitatibus suis figerat. Sic
itaque premium sancti viri ut bona que
que agunt videant et tamen
gerunt ab eorum memoria oculos

citauit. Si uidi solem cum fulgeret. [Job 31:26] Ac si aperte diceret. Operis mei etiam cum aliis exemplorum lucem conferret. ostensionis gratiam non attendi. quia dum de eo extolli timui. abscondendo eos oculos auerti. Sequitur.

Et lunam incedentem clare. et post [e]
Splendissimum solem. apte quoque incedentem clare lunam subdidit. quia uidelicet per opus boni fama laudabilis sequitur. quia celebris nomine uigilat. Sunt uite nocte possidentur. Sol enim uim et quidam putamus illustrationem. luna portam cum habitudine sol accepit non possit. luce nocturnis tenebris exhibere. absque significationis ordine. hoc quoque suscipiunt non abhorret. Fama quippe a bono opere mereatur accipit. et fauoris gratiam quasi clarius lumen aspicit. Est aliud in luna quod per similitudinem bona de se spargente fame contineat. lux namque eius etiam in tenebrarum tempore iter ambulantibus ostendit. [f]
quia et dum de aliena uita lux laudis emicat. alios ad exercitium boni operis illustrat. Cumque illius opinio clara conspicitur. hinc quasi per gena inuitamenti exempli lumen profertur. Et nonnunquam opus quod ab aliena opinione sumitur. numquam in desidio in animo formatur. Nam in firme mentes cum bona de aliis audiunt. aliis se ad operationem uitam non amore uirtutis sed delectatione laudis accendunt. Et profecto liquet quia sicut uiuenti sol et ne quoque attigerit exurit. quidam sed exurendo similiter reddit. [g] Quod uitam in bona alios pro amore dei afficit. tractu operis alios uero amor laudis inflammat. Et tamen recte operis affectu accendimus. quasi per ignem sol auctiorum amore sicca[n]tur. Cum uero quis ad opus boni laudis amor prouocat. concupita fama quasi luna attingitur. quia cuius animum accendit et resoluit. accendit per exercitium operis resoluit ne ad capiendam fauoris. [a] Plerumque etiam ad exercenda bona opera aliena nos bonitatis exempla persuadent. et in mente similiter opinionis aliene bonis sustinemus ut ad bona producimus uel ad bona mala prouocamus. Cumque nos de uita proximi fame splendor irradiat. mens ne perdamus que ad obtinendum ... iter se dirigit. quasi in lumine lune gressum ponit. Et sicut ex aliena opinione proficimus. sic plerumque sed laudabili fame inter incedimus autem uanam que dum delectatur animus in hac uia de se extinguere sciret. consideratur id obliuiscitur. ad quam intorquens anhelabat. Fama uero sanctorum uirorum incedentia sic non [b]

corrumpit. de multis diuinis gaudiis depertitur. quia non cum magnitudo operis non inflammat solem fulgentem non uidet. quia ante illum uel fama laudabilis extollit clare incedentem lunam minime attendit. Sunt enim nonnulli quos in elationem corrumpit quod per subtilem intelligentiam uel que non faciunt bona cognoscunt. Sed nimirum super multis diuinis letantur cum quedam summa intelligendo reperiunt. atque in elatione ipsis inuentionibus corrumpuntur. Sunt nonnulli quos intelligentia quidem non eleuat sed sua operatio exaltat. qui dum actiones suas respiciunt. apud mentem suam sibi ceteros diligendo postponunt. Sed uidelicet et si in multis diuinis non gaudent sole tamen fulgentem uident. Et sunt nonnulli quos neque operatio propria extollit sed tamen laudari ab hominibus placet eadem bona operatione cepimus. ipsis hominum fauoribus deuicti qui magnos se quosdam in sua operatione cogitatione consentiunt. atque a cordis custodia dissoluuntur. Sed profecto et si fulgentem solem non uident. lunam tamen clare incedentem respiciunt. quia inter humane uite tenebras dum in opinionis sue claritate animum designant. humilitatis gratiam quasi et nocturno lumine amittunt. et in multitudine lunam se non uident. quia semper uos uestire incipiunt. dum mentis oculos in transitorium fauorem defigunt. Sed ante profecto et hominum sicut incrementa ac conspicimus arbustorum. Sic quippe surgere arboris primus in summis est postmodum tortu atque ad extremum pro ueniente minimus. Sed minimus eorum pingitur. unde conualescat operando. Semina namque intelligentia oritur in operatione atque adultimum conualescat usque ad profectum magne latitudinis. Et dum quoque sua celsitudine extollitur arbor que oriri potuit in summis prius. Cum uero per operationem bonam elationis poste corrumpimus quia tam orta sit. Cum autem neque opera corrumpit sed crescente magnitudine dum fauor laudantium sequitur atque ab statum suo bene operans animum deicit. linguarum uentos arbor pertulit et omne quod in ea robustum tenebat tempestatis fame radicitus euulsit. Quo enim arbor altius ad superna surrexerit eo uentorum uim uehementius sentit. quia quo plus quisque in bona opera attollitur eo amplius in ore laudantium flatu fatigatur. Sed ad hoc itaque arbor in summis et metuendum et ne ipsa sue cognitione pinguefiat. si autem ad uigilantium perducit. curandum et ne hac manus elationis tangat atque ad uindictam sue actionis arefaciat. Si autem ualenti robore etiam ad alta se sublimat ualde formidandum et ne hac ad motum laudis uoces

Et etiam de arbore et uirtutibus
Arbor assimilatur uiris perfectis

Deus pungit bonis de his quae laudant

Firmior radicatus evellatur. Sed inter haec sciendum quia ne immoderatis laudibus erigamur, plerumque miro rectoris nostri moderamine etiam detractionibus lacerari permittimur, ut cum nos vox elevat linguae detrahentis humiliet. Sic quia et arbor saepe quae unius venti pulsu ita impellitur ut paene iam erui posse videatur, alterius venti flatu erigitur. Et quae hac ex parte inflexione pendebat, ab alia ad statum redit. Sic et illa arbor alte radicata quasi inter adversantes ventos fixus steterat qui dicebat: Per gloriam et ignobilitatem, per infamiam et bonam famam.

Saepe autem lenis bene agentis auribus solent admoveri dulci favoris sermonibus, et perstrepit intus quaedam menti permixta elationis tempestas erigitur. Fitque ut sancti animus de humanis favoribus gaudens non facile exterius extendatur, si tamen corruptionis vim non timeret interius sentiat.

Et sunt nonnulli quos ita laus inflat ut usque ad verba elationis prosiliat. Quidam vero non ut perdi[tionis] hoc ipsum patefaciat quod elevantur intumescunt atque audita sua proprium extollantur. Et tamen usque ad elationis verba non exeunt, ut gaudere se in talibus non ostendunt. ~~Unde beatus~~ Job quia noverat arrogantem se non solum nullo modo in verbis sed etiam in cogitatione quod intra mentem fuisse, per quod dixit: Si vidi solem cum fulgeret et lunam incedentem clare, illico subdidit:

Et laetatum est in abscondito cor meum. Sed ut attestatione quid nobis innuitur nisi quod magno metu et circumspectione operis et ne mens intra unquam de suis laudibus titillata laetaretur. Custodiatis enim qui crederet lucem famae sue magnitudine conspicitur, dubiumque in occulto mentis gaudium facit. Cum ipse eius auctori se praeferre cuius dono ut bene operetur percipit. Et tamen ne eius munere de gratia suae laudis gloriaretur, circumspecto enim suae conditionis periculum plus amare quam eius praemiis laetatur. Quamvis nonnumquam

Sancti viri gaudent de opere bona propter proximos.

etiam sancti viri de bona sua operae opinione gaudent, sed cum profectum admonitionis perfecte audientes pensant, non iam de opinione sua sed de proximorum gaudent utilitate. Quia aliud est favores quaerere et aliud de profectibus exultare. Quia tacere et sic cum audientium utilitati non praeficiuntur, mentem nostram fama laudabilis non elevet si fastigium.

De probatione iustorum

Cum enim humanae linguae attestatione laudamur, occulta nobismetipsis requirimus quid de nobismetipsis sentiamus. Quia enim mens ex commotione vacua falsa bona requirit qui de nobismetipsis sentiamus, diu exultet quia non apud Deum qualiter vivat, sed apud homines qualiter innotescat exagitat iudicium, Deum de secreto tenet dei despiciens et solum in eo hominum quaeret ut audita laudes attollitur, et quae hoc sibi quaesierit, quia de proprii operis profectu laetatur. Ac tota si tot veraciter humilis et bona quae de se audit ante humana recognoscat. Et quae falsa dicuntur metuit ante totum si esse ea sibi veraciter sentit, eo ipso formidat ne aliena dei retributione sine dici quo se considerat hominibus dimulcta pandens vehementer ne spes futuri muneris in mercede permutetur terrestrium favoris. Quia enim agitur ne elatione animus magnum laudum suarum igne tabescat. Atque a bonum operis sui mitiga ut meliore cogitationis cognitatur. Quanta enim consideratione pendet ne aut de his quae inquibus laudatur elevetur et sibi competens pretium perdat. ~~Sed~~ Plerumque fit ut sicut minus de laude possunt ita vir iustus audita sua laude purgetur. Nam dum bona agit ab hominibus proferri cognoscit, sollicite contra se ut districtum et extremum divini examen metuit et trepidans adstans redeunt. Et quidem illi mentis sensibiliter corrigit. Dum enim bona innotuisse formidat, subtile sententiae examinis summam pertimescens, si quem se mala occulta sua animumque habeat. Nam si saltem tale se non ostendit ab hominibus putatur et neque contempnit ut in quo potuit innotescere in debeat remanere. Iam enim de bonis suis quam retributionem sibi furatam existimat nisi eius et alia quae ab hominibus nec tamen adiungere. ~~Unde per Salomonem~~

Dicitur: Sicut probatur conflatorio argentum et fornace aurum, ita probatur homo ore laudantis. Argentum quippe vel aurum si reprobatum est igne consumitur; si reprobum non est igne declaratur. Sic nimirum et sensus operantis. Nam qualis sit in se qui laudatur audiens et cum se de ante suis laudibus extollit, quasi de eo quod ita aurum ut argentum reprobum fit, quod ut fornace linguae consumpsit. At cum fautores suos audiens ad proximi iudicium considerationem redit, quod in eius apud occultum arbitrium graviter metuit, quasi ex punctionis lingua magnitudinem claritatis excrescat et incendium trepidationis sustinet, inde clarius fulget. Beatus ergo Job nequaquam de operatione se protulit cum dicit: Si vidi solem cum fulgeret, quia non se sine audit interim memoria laudabilis non divertit. Adiungit: Et lunam incedentem clare, quia operis sue gratia animi detrimentum taciturna cogitatione permisit pro bis

subdidit. Et si letatum est in abscondito cor
meum. Et quia plerumque mens si dominica mens
dum custodito favori non remittitur ad hoc
usque pertingit ut laudet ipsa quod facit
conditione que premissa est quadratur sic
congrue subinfertur: Et osculatus sum
manum meam ori meo. Per manum quippe
operatio, per os autem locutio designatur. Sicut per
Salomonem dicitur: Abscondit piger manum suam
sub ascella sua et laborat si ad os suum
porrigit eam. Pigro labor est manum
suam ad os porrigere quia desidiosus
quisque predicator nec hoc vult operari quod
dicit. Manum quippe ad os porrigere est
voci sue ope concordare. Manum quoque suam
osculatur ori suo qui laudat quod facit et
testimonio proprie locutionis sibi blanditur
boni operis. Qua iure quis despicitur
nisi his qui ipsa operandi munera largi
tur dum dicitur per egregium predicatorem dicitur:
Quid autem habes quod non accepisti? Si autem
accepisti quid gloriaris quasi non accep
eris. Sancti autem viri sciunt quia primum parentes
ipsum de corruptibili stirpe se editos
non virtute propria sed preveniente superna
gratia ad meliora se vota vel opera com
mutatos et quicquid sibi mali inesse
cognoscunt de mortali propagine sentiunt
meruisse. Quicquid vero boni inesse inspiciunt
immortalis gratie cognoscunt donum. Ergo de
accepto munere debitores fiunt qui
preveniendo dedit eis bonum velle
quod noluerunt et subsequendo concessit bo
num posse quod volunt. Unde dicitur per Iohannem:
Adoraverunt viventem in secula seculorum
mittentes coronas suas ante thronum.
Coronas quippe suas ante thronum
mittere est certaminum suorum victorias
non sibi tribuere sed auctori ut ad eum
referant gloriam laudis a quo se sci
unt vires atque certaminis. Bene igitur
dicitur: quia sic bona que operatus est nar
rat ut tamen se ea operatum non extimet
ad auctoris laudem retulerit. Manum
suam ore suo osculatum fuisse se denegat
ac si patenter dicat: Ego opera ma
gna mea non profero quia auctoris
gratiam negare convincitur quisquis sibi
tribuit quod operatur. Unde et protinus subditur: Que est
iniquitas maxima et negatio contra
Deum altissimum. Liquet enim quia illum
negat cuius despecta gratia sibi vires
boni operis arrogat. Recte quoque et
iniquitas maxima vocatur quia omne
eam qui existimatur et sic nequaquam
redit quia a summo iudice venia recipitur
et presumpto autem virtutis proprie tanto gra
vius in desperatione est quanto longius
ab humilitate. Cumque vires sibi tribuunt
unus ad adiutorem non redeunt autem

toris. Sicque ut eo gravius peccator peccat quo
et ipsum hoc quod est peccator ignorat. Sequitur:
Si gavisus sum ad ruinam eius qui me
oderat et exultavi quod invenisset eum malum.
Omnipotens Deus non esse discipulos suos placi
tos dona, caritatis probat. Sicut et qui promittit
ipsam veritas dicit: In hoc cognoscent omnes
quia mei discipuli estis si dilectionem habueritis
ad invicem. Eterne autem inimicorum dilectio si cor
num veraciter replet duobus modis
ostendi solet. Si si amicos in Deo et inimicos
diligimus propter Deum. Est scienda et quia
inimica dilectio tunc veraciter custodi
tur cum nec de profectu addiciamus nec de ruina illius
letamur. Nam sepe indilectionis ymagine
erga inimicum animus fallitur seque hunc
diligere estimat si eius vite cotidie
non exi(s)tat. Est dilectionis vim accipere
et veraciter an pro eadem inimici an casibus
interrogare. Sic enim adpilem sermo
ipsa mens hominis scit nisi cum quem
sibi adversarium credidit indefessum vel pro
fectum invenisse modum sui status invenire.
Nec enim de prosperitate addiciatur et de
calamitate se odiens letatur. Constat quia
non amat quem non vult esse meliorem.
Cumque ea stante voto prosequitur que
cecidisse congratulatur. Est autem hic sciendum est
extima evenire plerumque solet ut non a
missa caritate et inimici nos ruina le
tificet. Et in esse cum eius gloria sine (culpa) invidie
culpa contristet. Cum et mente eo quasi
bene erigi credimus et proficiente illo ple
rosque iniuste opprimi formidamus. Qua
in re videtur inter nos eius iam defectus
erigit nec eius profectus addiciat si vita
cogitatio non qui in ipso sed qui de ipso circa
alios agatur attendit. Est adhuc servanda
valde et necessarium subtilissime discretio
nis examen ne cum nostra odia fallamur
sub specie utilitatis aliene. Sed autem de
inimici morte gaudendum omnimodo
non esse peccata non dicitur letabitur iustus in
Deo cum viderit vindictam impiorum.
Est aliud est impium aliud non inimicum
perpeti. Nam sunt plerique inimici qui non sunt
impii et sunt pro ullis impii qui nobis contra
non videntur inimici. Humana autem mens
omnem quem inimicum tolerat et impium
et iniquum putat quia eius culpas ad
cogitationem suam livor acuit et ex
aggerat quibusque nos flagella prima
minus iniquus credit si adversarius in
mune sentiatur. Sed iure discerne
dum est aliud esse qui nobis aliud vero
qui sibi et ceteris in inimicum nocet.
Nam si aliis bonus est sine nostra for
sitan culpa esse non potest nobis malus nec
omnino de eius ruina gaudendum est cum
nos solos certum est adversa tolerasse.

De caritate

Io 13.

Que sit
gradus dilectionis

Utrumque letari de
ruina alterius et de
prosperitate tristari non
tollit caritatem

Inimicum et impium
non sunt idem

Ex odio quosdam
putamus inimicos
et pravos

Cum non ira ac inbecillitate sed pietate [illegible] de
correptione proximorum potius quam de minima
interitu uite et ut animus loquitur. Oportet
namque ut perimi aduersario subeat pen-
sare debeamus quid deinde nunc peccatoris
et quid iuste ferient. Nam in peruersum
quemquam omnipotens deus punitur et dolendum
et iuste perimi congaudendum et iuste
iudicii ut nobis et illi sic pena morie-
ntis proximi et mesticia uindicem ueniat
exhibita equitas iudicantis. Sed quatenus
ut perimi homini examen aduersarii
ut iudicium deo inueniat ingratia. Be-
atus igitur Job qui cuncta in aduersitate odia perse-
cutionis [illegible] dicit: Si gauisus sum ad ruinam
eius qui me oderat et exultaui quod
inuenisset eum malum. Quia uidelicet et mini-
mum diligens dum aduersario incon-
solabiliter in malo illius ipse ad bonum tenue
ut inde iste ad benignitatem crescat unde
illum mala que metiebat inuenissent.
Sed non sepe nonnulli quos sibi aduersari-
os estimant maledictione feriunt quos
ferire nequaquam possunt in quibus patet
quare quia mala si possent facerent quia
ea que facere nequeunt imprecari minime
desistunt. Beatus Job ostendit se culpa etiam
maledictionis alienum sciens subiungit: Non
enim dedi ad peccandum guttur meum
ut expeterem maledicens animam eius.
Petit quippe si hoc optaret a deo
fieri quod ipse facere uel omnino non posset uel
si posset minime liceret. Nam qui maledic-
tionis iaculum imperit quid aliud in
illo fieri cum nolit nisi quod ipsi facere aut
nequeunt aut erubescunt. Mortem namque
aduersario exoptant quam et si possint
inferre metuunt ne aut peccati homi-
cidii rei teneantur aut iniqui appareant
et cum sint [illegible] et ergo deo dicere
occide quem odi nisi apertis uocibus clama-
re hoc fac meo aduersario quod me illi
facere ut peccatorem decet. In quibus perpe-
ndendum nobis est ubi iste uir
legerat diligite inimicos uestros ubi
legerat benedicite et nolite maledicere
~~et cetera~~ Non reddentes malum pro malo nec
maledictum pro maledicto. Sed exterius
non audita summe gratie precepta seruabat
quia in mente illius sancti spiritus afflatus dicebat
scribebat. Tamen tunc minus esset quod proximos
extra diligeret nisi et interius uinceret
scienter cotidie consistentes et familiares
aduersarios tolleraret. Unde subiungitur:
Si non dixerunt uiri tabernaculi mei: Quis
det de carnibus eius ut saturemur? Sermo
minor sua ne quoque [illegible] expo-
te redemptoris intelligi. Viri quippe eius
tabernaculi de carnibus eius saturari cupie-
bant uel iudei sui persequentes uel gentiles

Gaudium de dampnatione iusti et dolor de proximorum peccatis [illegible] sunt

Blasphemo spiritus [illegible] malitie uolunt

De maledictione vitanda

ij capitula

j. ad thess. v.

Judei et gentiles [illegible] saturari de carne christi

credentes quia et illum in ira sunt corporis [illegible]
consumendo extinguere et ipsa esurientes
mente sua desiderant per concordiam in mem-
bris sacrificium de eius carnibus sa-
turari. Sed nunc solius hystorie uerba con-
sequentes pensemus quanta fortitudine
uiri animus extitit inter que soliciter ad [illegible]
pacem qui si iniuste agentibus domesticis
quasi per silentium crederet a peccato
non gratiam persecutores aduersarios non
dixisset. Sed et meos qui uias uite tenuit
operatores sue morte inueniunt [illegible]
patientes aduersarios publice [illegible]
tenentes amor et aut uirem [illegible]
sacras quemquam uidere mala que [illegible]
per et intus quod tolerare non libet [illegible]
sed aut magnitudinis laus et [illegible]
spiritu et exterius sorde et intus
clementie. Nam sepe nonnulli que in [illegible]
familiarum conuersatione corrige-
quoniam sine culpa corrigente [illegible]
uel corrigente inquinant uel non [illegible]
si agentes sustinent magni [illegible]
arte dissimulanda sunt ipsa hac dissimu-
latione toleranda que cum nos [illegible]
in nobis acrius accendere relaxamus [illegible]
etiam proximos excitari agnoscimus in-
de quoque per Salomonem dicitur: Cunctis sermoni-
bus qui dicuntur ne accomodes cor tuum
audias seruum tuum maledicentem tibi. Scit
enim tua conscientia quia et tu crebro ma-
ledixisti aliis. Dum enim pensamus ta-
les alios fuimus esse erga nos tales
alios minus dolemus quia aliena in-
iuria in nobis uindicat quod iniuste nostra
conscientia accusat. Sequitur: Foris non
mansit peregrinus ostium meum uia-
tori patuit. Caritas teste Paulo pa-
tiens et benigna describitur per patien-
tiam equanimiter tollerat aliena
benignitate quoque bona ministrando
impendit sua. Quia ~~et beatus Job~~ et pa-
ter domesticos maledicentes pati-
enter et maiores atque peregrinos aperte benigne
suscepit. Illius mors erat [illegible]
iste exteriore ope generatas [illegible]
fortitudinem [illegible]
iste per manum ad subueniendum [illegible]
[illegible] redemptorem [illegible]
[illegible] spiritum [illegible]
quoque illius inope [illegible] quibus
nos ammonet dimittite et dimit-
tetur uobis date et dabitur uobis. Haec
quam mirum [illegible]
[illegible] dimittite aut [illegible]
dolorem que interius [illegible]
pro contemptu [illegible] et quia
dimittit et non dat et si non plene [illegible]
tus et meliore in peccatum [illegible]
qui aut dat et minime dimittit

[et] eciam sacrum eloquium dicit: Respexit ad munera Abel, ad Cayn autem et ad munera eius non respexit. Sed prius ait

22

(im)molationem illam faciat, quia ab omnipotente Deo
(o)mnis oblatio non accipitur quae corde
obligato in malitia praesentatur. Unde et in
verbis primis omnis qui elemosinam praebet
quia omne quod datur Deo ex dantis mente
pensatur. Tanta itaque malitiae magni-
tudo ab interiori uno homine cogitationis
in immolatione exigenda, et quia interim
iudicem placare nescit, oblato nisi ex
munditia placat offenditur. Unde scriptum
est: Respexit Deus ad Abel et ad mu-
nera eius, ad Cayn autem et ad munera eius
non respexit. Et sicut ait quia respexit
ad Abel, ac deinde subiunxit: et
ad munera eius. Et rursum dicit quia
non respexit ad Cayn, intulit: ad munera
eius. Ex dantis quippe corde id quod datur
accipitur. Ideo non Abel ex muneribus
sed ex Abel munera oblata placue-
runt. Deus namque legitur ad eum
respexisse qui dabat quam ad illa quae
dabat. Unde beatus Job dicturus ut
in hospitalitatis gratia largitatem suam prius
contra adversarios pertulit patientiam suae
benignitatis, qui enim non exultavit
inimici, qui verbis maledictis persecutores
suos non impetiit, quod sementes si-
nistras equanimiter tolerant. Et
ut de eius hospitalitatis sue magni-
ficentiam protulit, ut audito suae narra-
tionis eius ordine discamus quia ex-
teriora munera ex interiori cordis
munditia condiuntur, et conveniens ex eius
textus lectorem doceat qualis ante
esse debeat cum exteriora bona
talibus subiunxit: Et quis se interius tantum
interim culmina sanctitatis esse non credere
fortis nonnumquam unus tot meritis
comparatur. Et si quasi homo deli-
quit delictum suum hominibus noluit
innocenti et leve esse credebat. Si quid
minimus peccare culpamque suam
noluit silentio tegere quam voce
confessionis aperire. Et sequitur namque con-
tingit ut elatus versabus animus dum
celat bona manifestare primorum de-
fectus cognitione agnoscit non velit
quod et quod reprehensibilius facit, et
et errores inelevitas ideo mens tole-
rat quia cordis actum timore quod ut
unde beatus Job inter tot eminentia
tiam quia tam sinus excitatie monstra-
re ut monstraret quia humiliter sine
mente premitus adiungit: Si abscondi
quasi homo peccatum meum. Hoc scilicet namque ut
humiliter testimonia et iniquitatem suam
neque cognoscere et cognitam voce con-
fessionis aperire. Et celare, sed contra videlicet huma-
num genus vitium et labendo peccatum com-
mittere et commissum negando abscondere

et commissum defendendo multiplicare. Ex illo
quippe lapsu primi hominis hoc augmenta
nequitiae ducimus ex quo ipsam radicem tra-
ximus culpae. Ille namque ille dum lignum
vetitum contigisset abscondit se a facie Domini
inter ligna paradysi. In qua absconsione
utique quia Deum latere non poterat non latere
desiderans affectus describitur sed affectus notatur. Qui cum
argueretur a Domino quod de ligno vetito
contigisset, illico respondit: Serpens decepit
me et comedi. Ad hoc quippe requisiti fue-
rant ut peccatum quod transgrediendo commi-
serant confitendo delerent. Unde et specie
ille persuasor qui non erat revocandus ad
veniam non est de culpa requisitus. Interro-
gatus itaque homo est ubi esset, ut peccatum
culpam respiceret et confitendo cognosceret
quam longe a conditoris sui facie abesset.
Sed adhibere sibimet utrique defensionis
solacia quam confessionis eloquium elegerunt. Cum-
que peccatum voluit vir per mulierem, mulier per
serpentem excusare, culpa quam vitare conati
sunt oblique adiunt Deum tangere quippe
se peccati auctor exstitit qui mulierem fece-
rit, et Eva ad Deum culpam referre quae ser-
pentem in paradyso posuit. Qui enim ore
diaboli fallente audierat: Eritis sicut dii, quia
Deo esse similes nequiverunt ad
erroris sui cumulum Deum sibi facere
similem in culpa conati sunt. Et quia ta-
cum sui Deum defendere voluerunt, ad-
diderunt ut culpa eorum atrocior discussa
fieret quam fuerat perpetrata. Unde et nunc ex eorum
humani generis rami ex illa adhuc radice
amaritudinem trahunt et cum de vitio suo
quisque arguitur sub defensionis verba quasi
sub quedam se folia arborum abscondit
et velud ad excusationis sue opaca secreta
faciem conditoris fugit dum non vult
cognosci quod fecit. In qua utique occultatione
non se Domino sed Deum abscondit sibi. Hoc
quippe non omnia videntem videat non
autem ut ipse videatur. Contra hoc autem
peccatori iam exordium illuminationis est hu-
militas confessionis quia sibimet ipsi
iam parcere renuit qui mali non eru-
bescit confiteri quod fecit. Et qui defen-
dendo accusari potuit accusando cele-
rius defendit. Unde et mortuo Lazaro
qui mole magna premebatur nequa-
quam dicitur revivisce sed veni foras. Ex qua
videlicet resurrectione quae gesta in illius
corpore signatur qualiter nos resuscita-
mur in corde. Cum videlicet mortuo dicitur
veni foras, ut nimirum homo in peccato
suo moriens et per molem malae con-
suetudinis iam sepultus qui intus conscien-
tiam suam absconsus iacet, qui per nequi-
tiam a semet ipso foras exeat per confessionem.
Mortuo enim veni foras dicitur, ut ab ex-

Gn 3

mulier quam dedisti mihi sociam ipsa mihi dedit de ligno et comedi; ipsa quod mihi re... vidit

12 ca a

Excusatio culpe auget delictum

Confessio humilis est principium illuminationis

13 ca a
Jo xi.

custodiam atque exaggeratione peccati adiunxit
cum suam ore proprio contra prophetam sententiam
perfecta ad illa tanti morte facinoris remissius
advocatum Dei quasi foras eiciendum
putavit, correptus quod fecerat accusa-
vit. Sed quia causa excusationis culpa in se
non gerit, vehementer execrant. Unde beatus
Job cum diceret: Si abscondi quasi homo peccatum meum,
inter positum quasi homo hominis quippe
est primum consilium quod ex parente nostro
imitatione descendit, unde subditur: Et
celavi in sinu meo iniquitatem meam. Sep-
timam enim sed plerumque sinum ponere mentem
congruentem sicut voce veritatis de predicatoribus
iniustis qui nobis ita quidem quamvis sed
mentis discimus. Pro peccati retribue vicinis
nostris septuplum in sinum eorum. Ac si aperte
diceret: Summenter sua recipiat. Hoc quod
in mentis corporibus faciunt operantur. Nec de-
nos exteris extra premitur ipsi interi-
us perfecta perimantur. Quia in sinu secre-
tum mente accipitur in sinum iniquitatem
celare et hanc in conscientiae latibulo occultare
nec per confessionem detegere sed per defensio-
nem velare. Quod contra Jacobus dicit: Con-
fitemini alterutrum peccata vestra et orate pro invi-
cem ut salvemini. Salomon quoque ait: Qui
abscondit scelera sua non dirigetur. Qui
autem confessus fuerit et reliquerit ea,
misericordiam consequetur. Sed inter hec sciendum est
quod plerumque homines et culpa confitentur
et humiles non sunt. Nam multos novimus
qui arguente nullo peccatores se esse
confitentur. Cum vero de culpa fuerit fortasse
se correpti defensionis protinus querunt
ne peccatores videantur. Qui si tunc cum
se sponte dicunt peccatores se esse vera humi-
litate cognoscerent, cum arguuntur ab alio
esse se quod confessi fuerant non ne-
garent. Sed in ipsa indicia vere confessio-
nis sunt si cum quisque se peccatorem dicit id
de se dicenti etiam alteri non contradicit. Ita
quia scriptum est: Iustus in principio accusator
est sui, non magis peccator sed iustus videri
appetit cum peccatorem se quisque nullo
arguente confitetur. Sed confessionis veri-
tatem probat quando aliter malum quod
fecimus increpat quod si superbe defendimus
liquet quod peccatores nos esse non sponte
dicebamus. Unde summopere curandum est
ut mala que fecimus et sponte fate-
amur et aliis arguentibus non negemus.
Superbie quippe vitium est ut quod de
se fateri quisque quasi sua sponte dignatur
sibi dici ab aliis dedignetur. Unde beatus
Job quanta fuit humilitatis ostendit qui se et-
iam coram amicos noverat vincere et tamen
non verebatur culpas voce confessionis aperire.
Sed notandum quod dum supra virtutes suas
loquitur in se peccatum confitetur. Hinc liquido

demonstratur quia vera de bonis sentire
poterat qui nolunt tacere de malis. Qui
virtutes suas indicavit non elatione
intendit et non tacuerit manifesta
vero certissime apparet quanta huic
in comparatione dona gratie fuit qui et vicia
mala ne amitteret et tamen que contra
mentem corrigere hominibus non abscondit
quatenus ei et insitas sic gratia de
se peccatum et in se custodia quod non potuit
te declarare per dissensum videatur virtu-
tibus magnus in virtutibus suis magis
tertio sublimis apparet et imperatus
et quando nos qui nolumus causa
gementer inveniatur integrum in se
invenit viscera producit. Ego magis
non immune admiror confessione
minima peccatorum qua hoc sublimium
fieri verum operis eius quia preteritorum
verecundia plerumque gravioris et com-
missis commissa peccati prodere quam non
amissa vitare. Et vim quoque maximi
quamvis robustus vicere tamen hu-
militas prodit. Sed beatus Job qui tot
quibus operibus fulcitur confiteri culpam
erubuit ostendit in virtutibus quam hu-
milis fuit. Et quia existimaret vera
semper auctoritas nascitur ut cum
fortis nil metuit quando adversum
culmina omnium peccationis descen-
dens anhelat expressa confessione
te subiungitur: Si expavi ad multitu-
dinem nimiam et despectio propinquorum
terruit me et non magis tacui nec egressus
sum ostium. Magna et secularis
dis nil comprehendit here scilicet
si adversa adipiscenda terrena inseri
sciens quemlibet esse nullatenus
quia ante non habita concupiscit ne
de adepta mente ne amittit in
dum inadvertens sperat propria in pro-
speris formidat adversa sic ut sit
que magis dampnis fluctibus volutetur
modis varios rerum alternatum mu-
tabilitas versatur. Cum non semel in
tione supremae patrie forti stabili-
tate animus figitur minus rerum mutabilium
trepidatione versatur. Alterius quippe
ictus mortalis candidem mentium
quasi quidam secretissimum sese
recipit ubique in eminentie bona
et immutabilia cuncta transcendens ha-
bitaque quicquid sicut sue in mundo exte-
rius dum et videt perfecto in iam cer-
titudine sinus et curis relig-
non appetit liberter quandam sui
esse scientie ut tempestatibus in
corporalium inter sustinet quas intra
foras quia terrena omnia que
timuit despicere morte poterat

despecta subderet mens. Unde bene per psalmistam dicitur
statuit tibi speculam ne dum quasi se precaveat
summa superemineat infima lasciviens et abs-
tractus dicit. Super custodiam meam stabo.
Stare quippe super custodiam suam est per
observantiam discipline terrenis desideriis non
succumbere ut nequaquam possit apparere
[illegible] infra sic et omne quod intus est [illegible]
et vir sanctus qualiter vivere posset et [illegible] in
actu vite posset adhuc extrinsecus [illegible]
et infirmitas premit. Unde septimum
quasi in ymagine dei ambulat homo
sine vane conturbatur. Plerumque agit
et turbetur vir sanctus exterius et im-
perturbabilis durat interius. Ut [illegible] vane
conturbari per dimensionem curas sic
intus quasi in ymagine dei ambulet homo
tenente mente sit. Quatenus et laborem
[illegible] divino adiutorio et [illegible] adhuc foras
[illegible] perpacitur. Unde bene Abacuc
cum una sanctam pertulit adiungens per
memoriam ubi ait: Et intravit tremor
ossa mea et subter me turbata est virtus
mea. Ac si dicat: Ego mea vita in ipsa
ipsius [illegible] imperturbabilis maneo et [illegible]
virtus et inquam in fortius turbor sic.
Super se imperturbabilis quia super se
videat iniquitati rapiebatur ad summa
subter se turba ipsa erat iniquitati adhuc
reliquias tolerabat in infima. Ipse super
se imperturbabilis quia in dei iam con-
templatione consideraret. Ipse sub se per-
turbabilis quia subter ipso adhuc
infirmus homo remanebat. Hinc
[illegible] David propheta continens ait: Ego
dixi in excessu meo omnis homo
mendax. Tamen videri potest. Si omnis
homo, ipse itaque iam erat sum quia men-
dax ipse pertulisset si non ipse non mendax
[illegible] iam sum non erit quia dictum
non est non omnis homo [illegible] mendax
homo [illegible] quod pertinet. Ego dixi in ex-
cessu mentis mee. Per excessum ergo
mentis ei a semetipso tunc sic [illegible]
[illegible] qualiter dissimile. Ac si aperte
dicat: De falsitate hominum inde vera-
ciam prius vidi. Ego ipse super
me [illegible] sum non et ipse mendax
quoniam homo meus [illegible] verax quasi
excessum mentis super hominem
[illegible] itaque sic perfecti omnes quamvis ad
[illegible] aliquid turbulentum de infirmi-
tatis tolerent iam tamen in celsis
tranquillissimo secreto perfruuntur
contemplationis mente ne quidquam
exterius in illo turbetur interius.
[illegible] beatus Job securitatem mentis ostendens
quia de se tot virtutum predicamenta
intulit hoc quod premisit adiunxit. Si ex-
pavi ad multitudinem nimiam et si despectio

non propinquorum terruit me et non magis
tacui nec egressus sum ostium. Ac si aperte
dicat: Turbavit contra me extrinsecus aliquis
et me intrinsecus imperturbabilis mansi.
[illegible] namque hoc loco ostium nisi os [illegible]
debemus accipere. Per hoc quippe quasi [illegible]
gredimur dum verba quibus possimus se-
cretarii cordis nostri aperimus et quasi extra
nemus [illegible] foras egredimur
per linguam. Sunt non nulli qui omnino
despici metuunt ac ne viles fortasse in
dicendo sapientes videantur appetunt. Hii coge-
tur hostium egredi quod pulsati semine
hiis qui magni quam opinione se latent
loquentes dominantur. Cumque per impacientiam
victi quedam de se que nesciebantur ape-
rire tamen per oris ostium exeuntur [?] Un-
de beatus Job dicturus qui oris ostium non sumus
egressus premisit tamen quia videlicet impatientia
[illegible] constructe consistere necessitate
[illegible] enim vi incommoditatis temptationis frangitur
[illegible] audire omnino [illegible] loquendi [illegible]
tibus posse nequiunt eam despicit mentes
nostre ne sapiens sic ostendere [illegible]
Cumque aliquid prudenter dicitur non quo-
niam sua gloriam set auditorum vitam [illegible]
non quaerimur quod auditorum vitam loquendo
[illegible] non possunt tacendo abscondunt
scientiam suam. Admirandum quippe virtutem
domini quam [illegible] nobis proposuit signum ci-
nis. Ipse enim quia Herodem videt non per
fectum querere set signa ut [illegible]
[illegible] requisitus abeo tamen et qui
constanter tacuit abeo invisus exivit.
Quid itaque est quod Herodes ac [illegible]
nisi et valde erat dominus cupiens [illegible]
que videre enim eo qui audierat multa de
illo et sperabat signum aliquod videre abeo
fieri. Ubi et subditur interrogabat autem
illum multis sermonibus. At ille nichil
videbat tacens non dominus quia sic des-
pectus est. Cum ille proximus subinfertur
[illegible] autem illum Herodes cum exercitu
suo et illusit [illegible] Vt [illegible] cum nos audiunt
[illegible] ne [illegible] audiunt. Nam ita volunt
si laudanda agere ut ad sua [illegible]
omnino taceamus ne si ostentationis studio
verbum dei loquimur et illorum culpa quod erat
esse non desinat et nostra que non erat fiat.
Sicut fortasse aliquis [illegible] nominum
quo corde quis audiat [illegible] multa sunt
que audientium animum produnt maxime
si auditores nostri et semper laudare que
audiunt et nichil quod laudant sectantur.
Hanc nimirum loquendi gloriam predicatori
egregius fulgerat [illegible]. Non enim
sumus sicut plurimi adulterantes verbum
dei set ex sinceritate sicut ex deo coram
deo in Christo loquimur. Adulterari namque
verbum dei alter [illegible] de illo qui et ante corde

[Marginal notes:]
hostium significat os oris
14 ca. a
de silencio
b
da vim alii tales tali loquuntur
qui tacuit ab Herode requisitus
c
Luc. 23
2 Corinth. 2
e
d
g

De ubo dei adulterato

non similes fuerit sed adulterinos quere-
laudis humane. Testimonium non de deo loqui
et nil in se loquens erit quod apportat quere-
re. Sed ex deo ante loquitur qui scit se accepisse
sed ex deo accepisse quod dicit coram deo non loquitur qui in eo
minime quod dicit non humanos favores appe-
tit sed omnipotentis dei placitum intendit non
sua sed auctoris gloriam requirit. Alii autem
sunt quidem ex deo se accepisse quod dicunt sed
dicendo laudem propriam querunt sed ex deo
loquuntur sed non coram deo quia eum quem cordi
suo proximum esse credunt quasi absentem putant.
Sed sancti viri ex deo loquuntur et coram deo quia
ab eo sciunt habere quod dicunt et ipsum suis
sermonibus adesse iudicem adiutoremque
considerant. Unde fit ut cum se apprime despi-
ci agnoscunt, sua quae dicta vite audientium
non prodesse abscondunt quia vivit et nescit
secretum cordis innatus sermo placens
aperiat ad manifestam gloriam prorumpat. Beatus
itaque Job inter obstinatos iniquos non
apparens exurit sue patefactione clari-
tatis. Et ait: Si despexi propinquorum ter-
ruit me et non magis tacui nec egressus

e

sum ostium. Tam cum perfectius perfidus
nequaquam despicit vincit sicut foras
signa excere ipsa clementia non vincit. Et
Si pavidus si expavi ad multitudinem nimiam

No vetes nos hor nec sed via prima

ut et eius ostentationem fuit agnoscat
quod videlicet nequaquam tunc exterius numerus
hominum terruit non devastavit interius terra
victorum. Sed hac tantum vita qui multa pro-

xvi ca.
a

spera apparent ulla pertubatio adversa per-
iniesat. Et haec verba si ad intellectum in-
fidelium trahimus magis operationem re-
demptoris invenimus. Ipse quippe ad
multitudinem nimiam non expavit qui per-
secutores suos cum gladiis et fustibus
venientes una tum visione prostravit. Et
Ego sum. Despexi propinquorum non

Job.

terruit qui nos ab eternis suppliciis
liberans palmas iustitie equanimiter
accepit. Sic tacuit et ostium non est egressus

Xpus Ihs ... infirma pate ... diminutat

b

quia superna iam hora passionis potentia
potentia exercere noluit. Mediator quippe
dei et hominum quasi egredi hostium fuisset
si dei tenuerit homo maiestatis sue po-
tentia noluisset. Unde et predicator magnitu-
dinem suscepte carnis infirma tunc
reddit. Et cum apertius homo mori posset
deus manifeste occisus quia si cognovissent num-
quam dominum glorie crucifixissent. Non est
egressus ostium quia et requisitus a per-
fido tacuit atque me persecutorum ma-
nus et corpus passioni obtulit quod pro electis
assumpserat et resistentibus noluit de-
monstrare quod erat. Unde et per prophetam dicit: Po-

i Cor. 2.

suerunt me tabernaculum sicut tedium sum et
non egrediebar. Cum enim despiceret quia
non videbatur egressus est sicut celeri maiestate

sua ostendere noluisset. Sed quia infirmi-
tate perdidit potentiam abscondit meos quos
persecutoribus suis magnitudinis manifeste
eos minime eximit qui tamen ad celos
exire et perimit sue humanitatis quod enim
apparet. Unde ei per prophetam dicitur: Vere tu es deus ab-
sconditus. Ipsi tamen ut salvos faciat suos
tuos sequitur: Quis mihi tribuat audito-

c

rem ut desiderium meum omnipotens audiat.
Sanctus vir pagina tot veteri suam pollim-
gesta narrantis sciens quod sine media-
tore ad summa pervenire nequeat mediatorem
querit. Et quem minime misi unigeni-
tum filium contemplatione qui humanam naturam
in hac mortalitate laborante deus su-

d

per advenit. Ipse quippe advenit
minime factus homo ut primo homini
redimendi fieret perditorem ad deum longe
quippe distabamus a iusto et immortali.
Sed inter mortalem iniustum et nos mor-
tales et iniustos apparuit mediator
dei et hominum mortalis et iustus qui et mor-
tem haberet cum hominibus et iustitiam cum
deo ut quia pro ima infra longe dis-
tabamus unus in seipso utro iungere-
ntur ima cum summis. Atque ex eo nobis via re-
dimendi fieret quo summis suis ima con-

e

pularet. Hinc ergo beatus Job previ-
dente significationem loquitur mediatorem
requirit. Qui cum dixisset quis mihi
tribuat auditorem apte subiungit: Ut
desiderium meum omnipotens audiat. Tar-
debat quippe quod adrequiem liberationis
eterne humane preces nisi per advocatum
suum audiri non possent. Unde per Iohannem
apostolum dicitur: Si quis peccaverit advoca-
tum habemus apud patrem Ihesum Christum
iustum et ipse est propitiatio pro peccatis
non pro nostris autem tantum sed etiam pro totius
mundi. Et de hoc Paulus apostolus dicit: Christus

f

ihesus qui pro nobis mortuus est immo qui
et resurrexit qui est in dextera dei
qui et interpellat pro nobis. Unigeniti autem
filio pro homine interpellare est apud coe-
ternum patrem seipsum hominem demon-
strare. Eique pro humana natura rogasse est eam-
dem naturam in divinitatis sue celsitudinem su-
scepisse. Interpellat igitur pro nobis dominus non
voce sed miseratione quia quod dampnari
in electis noluit suscipiendo liberavit.
Ut tunc mediator ergo quereretur ut desi-
derium exaudiatur quia pro nobis non interpel-
let mediator interdicet ab eterna
perditionis morte preces voces fi-

g

erent. Notandum quoque est quod nequaquam
dicit preces sed desiderium meum omnipotens
audiat. Vera quippe postulatio non
in oris est vocibus sed in cogitatione
cordis. Valentiores namque voces apud
secretissimas aures dei non faciunt

[ver]ba nostra sed desideria. Etenim et cum voce ore petimus, non tamen corde desideramus, clamantes tacemus. Si non desideramus ex corde, et cum ore conticescimus, tacentes clamamus. Hinc est quod cum in heremo populus vocibus perstreperet et Moyses a strepitu verborum taceret, et tamen silens aure divine pietatis auditur, cui dicitur: Quid clamas ad me? Intus ergo in desiderio clamor secretus, qui ad humanas aures non pervenit et tamen auditum conditoris replet. Hinc est quod Anna ad templum pergens ore quidem tacuit, et tamen tantas desiderii voces emisit. Hinc in evangelio dominus dicit: Intra in cubiculum tuum et clauso ostio ora patrem tuum in abscondito, et pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi. Clauso quippe ostio petit in cubiculo qui tacente ore in conspectu superne pietatis fundit affectum mentis. Et vox auditur in abscondito, cum per sancta desideria silenter clamat. Unde recte quoque per psalmistam dicitur: Desiderium pauperum exaudivit dominus; desideria cordis eorum audivit auris tua. Sed beatus Iob quem sibi in exaudiendo desiderio adiutorem querat, subiunctis verbis aperit, dicens: Et librum scribat ipse qui iudicat. Scriptura non tunc [...] adhuc post legem et tot missa prophetarum [eloquia] Unigenitus vero filius [...] [an]nunciata prophetarum qui ad redemptionem [nostram] veniens novum nobis testamentum condidit. Sed idem nos testamenti mandata distinctius exigit. Et index [...] tunc necessarium nos et ne per vos [...] clarescat, quia librum scribit ipse qui iudicat. Ipsa enim per se veritas dicit: Pater non iudicat quemquam sed omne iudicium dedit filio. Erit enim tunc [ex]actor iudicii qui nunc est et conditor legis, ut tunc districtus exigat qui modo mansuetus iubet. Et tamen cottidie [...] quod magister pueris [...] cum litteris blandimentis imponunt [...] aberis fervientes exigunt. [...] ut tunc mansuetudine tunc rectitudine requirunt. Blanda namque nunc sonant eloquia divina, sed tunc [...] in exactione sententie mansueta modo et ammonitio noscuntur, sed tunc districta [...] est iustitia iudicis. [...] quia nichil nec minimum [...] audita in discussione [...] quo constat quia librum scripsit ipse qui iudicat. Scriptura [...] libros novi testamenti ipse per semetipsum congruus redemptor in carne condidit. Unde Ezechiel dicitur: Ecce sex viri veniebant de via porte superioris que respicit ad aquilonem, et unusquisque vas interitus in manu

eius. Vir quoque unus in medio eorum vestitus lineis et atramentarium scriptoris ad renes eius. Quid namque aliud in sex viris venientibus nisi sex etates seculi quam congruus designantur? Qui de via porte superioris veniunt, quia a conditione paradisi sed ab ingressu mundi a superioribus generationibus [...] Que porta ad aquilonem respicit, quia videlicet mens humana iusta [...] calore mentis deserens torpore mentis [...] ad hanc mortalitatis [...] Et unusquisque vas interitus in manu eius, quia unaqueque generatio singulis quibusque etatibus evoluta ante redemptoris adventum iniusta operatione habet unde penam dampnationis suscepit. Vir quoque unus in medio eorum vestitus lineis, quia redemptor noster [...] sacerdotalis [...] in carnem parentes [...] dignatus est, vestitus lineis venire perhibetur, ut dicatur quia [...] non ante sicut lana corruptibili carne nascitur, quia in [...] sui corporis terre vigore non ante ex corruptione commixtionis suscepit. Per se ad nos vestitus lineis venit. Et atramentarium scriptoris ad renes eius, quoniam in membris posterior corporis pars est. Quia ipse dominus postquam pro nobis mortuus est et resurrexit et ascendit, instrumenta testamenti novi per apostolos scripsit. Vir iste atramentarium ad renes habet, quia cum scripturam testamenti novi per quam discessit condidit, atramentum quod a tergo portaret, hoc est atramentarium viro lineis vestito in posteriori constitit. Cui dicitur: Et librum scribat ipse qui iudicat. Sed cum beatus Iob ab eo qui iudex est librum scribi desiderat, [subdit]: Ut in humero portem illum et circumdem illum quasi coronam michi. Librum quippe in humero portare est scripturam sacram operando perficere. Et notandum quia ordinate describitur et prius in humero portare et postmodum coronam circumdari, quia videlicet eloquii mandata si modo bene portantur in opere, postmodum nobis coronam victorie exhibent in retributione. Beatus autem Iob cur scribi librum a iudice postulat, qui ad testamentum novi pervenire non valebat? Sed sicut sepe iam diximus et eloquium vocibus utitur atque ex eorum significatione postulat que futura eius posita providebat. Ipse namque prophetie spiritu quem apud se libros iam dictos tenebat, que per congruum aspirationis acceptat et videndo cognoscere et providendo insinuare [...] Sed quia tamen causa sacri eloquii precepta cogitamus [...] amicum incorruptibili amore diligimus [...] quo quibusdam cordis passibus [...]

Margin: 17 ca^m a; b; d; c; 18 ca^m a; b

Margin note: X[pistu]s d[icitu]r lino vestitus / per incarnacionem [?]

quaeramus. Nemo autem in summa desiderans
repente fit summus, quia ad perveniendum
perfectionis meritum cotidie mens in
altum ducitur. Ad hoc procul dubio nesciunt
ascensionis eius diem, quibus proficiunt.
Unde hic quoque apte subiungitur: Per
singulos gradus meos pronuntiabo illum.
Gradus quippe meritorum quibus per prophetam
dicitur: Ambulabunt de virtute in virtutem. Unde
iterum sanctum eatenus contemplatus ait: Deus in
gradibus eius dinoscetur cum suscipiet
eam. Neque enim sicut diem et repente ad
summa pervenitur, sed ad incrementa celsitudinis
per incrementa mentis ducitur. Hinc namque
et per psalmistam idem iterum dicit: Exurgens
sum et defecit paulisper spiritus meus. Quid est
spiritus meus nisi spiritus hominis, id est spiritus elatio-
nis? Et quia perceptam gratiam ad amo-
rem dei comparata desuper in mensura profici-
mus, quanto in nobis cotidie de dei spi-
ritus proficit, cessat tanto ut spiritus defi-
ciat etiam spiritus erroris, quia non a nobis sub-
ito penitus amputatur, sed paulisper defe-
cisse perhibetur. Tunc non in Deo plene
proficimus cum a nobis ipsis funditus defeci-
mus. Haec itaque crescentem mensuram vir-
tutis sancti viri vocibus comprobavimus. Veri-
tatem quoque audivimus sui prius teneri-
tudine inchoantis ad robustam per incrementum
et fortem convalescere, quod apte in evangelio dominus
demonstravit dicens: Sic est regnum Dei quemadmo-
dum si iactet homo sementem in terra et
dormiat et exurgat nocte ac die, et se-
men germinet et crescat dum nescit ille.
Cuius numerorum seminis incrementa adnun-
cians adiungit: Ultro enim terra fructificat,
primo herbam, deinde spicam, deinde ple-
num frumentum in spica. Cumque produxerit quoque
terra fructum, subrogatur dicens: Et cum se pro-
duxerit fructus, statim mittit falcem,
quoniam venit tempus messis. Ecce veritatis
voce per qualitates frugum distincta sunt
incrementa meritorum. Fuit enim primum her-
bam, deinde spicam, deinde plenum
frumentum in spica. Nam herba adhuc
fuerat Petrus cum ancillae ore subi-
to unius flatu sermonis inflexus
est. Iam quidem produxerat viridis sed
adhuc per infirmitatem tener. Plenum
vero frumentum in spica inventus est
cum persequentibus principibus resistebat dicens:
Obedire oportet Deo magis quam
hominibus. Plenum frumentum inventus
et quando maturus perfectionis totum libera
protulit et tamen nequaquam palearum mo-
te imminuitur et sed granum integrum ma-
net. Paulus quippe in una quaque ma-
ne itaque dicam mente gratiae humor exu-
berat ut herba insurgere crescat. Ne-
mo quis proximum cum adhuc herbam

videt desurrectione despiceret. Herba
quippe solis quae adhuc tenera in [illegible]
liter desiderium surgentia frugi [illegible]
solidatur. Daniel propheta loquen-
te ad se domino dum positionem sui cor-
poris infirmare scribit, haec incremen-
ta significat dicens: Audivi
vocem verborum et audiens iacebam con-
sternatus super faciem meam, vultusque me-
us haerebat terrae. Et ecce manus tetigit
me et erexit me super genua mea et
super articulos manuum mearum. Et dixit
ad me: Daniel vir desideriorum, intelli-
ge verba quae ego loquor ad te et sta
gradu tuo. Nunc enim missus sum ad te.
Cumque dixisset mihi sermonem istum, ste-
ti tremens. Et ait ad me: Noli ti-
mere. Ut positionem sui corporis dum verba
mysteriis loquentis audiret nequaquam
nobis tanta cura exprimeret si aliquid signi-
ficare cognovisset. Suscepturus enim [illegible]
iusti viri non solum quod dicitur prophetia
est, sed etiam plerumque quod agitur. Hic igitur
quod scimus incrementis mysteriis ple[nis]
per positionem quoque corporis exprimi-
tur. Vocem et per hoc quod primum iacebat con-
stratus iacuit, per hoc quod se per genua
mihi super articulos et ingeniis erectus,
per hoc quod ad extremum erectus quidem
tremens constitit. Iussus namque non ab
animo ordine tam praecepto mutatur.
Verba enim dei in terra iacentes
audimus cum in peccatis positi cum terre-
nis operibus quasi sacrorum voce sententiam
praecepta cognoscimus. Ad quae per [illegible]
quasi super genua nostra et super manuum
nostrarum articulos erigimur, quia terrenis
contagiis recedentes quasi iam a
infimis mentem levamus, et de [illegible]
toto tamen inhaerere quo consuetudo [illegible]
iterum quasi in genibus et manuum suar[um]
articulis innititur. Iusti ante [illegible]
tum quam magna iam per certa suspe[n-]
ditur. Ad extremum vero voce divina
recti quidem sed tremuli assistimus [illegible]
terrenis desideriis perfecte sublevati
verba dei quo plenius cognoscimus [illegible]
timemus. Adhuc enim quasi in terra [illegible]
qui ad caelestia erecti terrenorum de-
sideriis erigitur neglegit quasi sublevatur
tamen adhuc in manibus et genibus
inhaeret qui quaedam contagia [illegible]
serit sed quibusdam adhuc terrenis
operibus non gaudet. Iam non ad verba
erectus assistit qui perfecte mentem
ad sublimia erigit. Et summa
desideria meditari contemplatione. Sed
aut trementem se stetisse indicat
quia evanescunt subalterni mente quod pl[us]
ad altiora proficit amplius formidat.

Sub apte divina voce subiungitur noli me
[t]uere quia quo plus ipsi qui timeamus
agnoscimus plus nos de deo presumimus
quam infunditur qui amemus quatenus et
[in]cremento in paulisper transeat in amo-
rem et timor transeat in caritatem ut quia
[pa]tientia nos deo percepti resistimus
[per t]imorem fugimus et accepti quique et
[ti]more proposito solo ex amore instigamur
[p]aulisper cum etiam timore discimus
ex primo plus dilectionis meliores
[q]uosito vel quasi quibusdam gradibus profectus
[su]is in mente procedere prius nos tu-
[m] in primo ponimus et postmodum percutitur
[c]alta amoris levamus ut ab eo quod
[q]uisque timet reprimatur ne timeat et
[a]b eo quem iam meruit sublevetur ne pre-
sumat. Hos autem virtutis gradus non mag-
[n]i laboris et procedere cum alium ad
[al]teram transeat sed subtilissima dispen-
[sa]tione res indiget cum mens perscrutare
[tu]r in una eademque virtute quibus pro-
[fect]us sui gradibus elevetur. Hic enim prima
[s]ancta veniat fidem scilicet et sapientiam loqui
[c]onveniri singula perfecto nequeunt nisi
[qu]ibus distinctis ordinate ex modis qui-
[b]usdam gradibus ascendamus. Ipsa enim
[fi]des que ad bona alia perfecte suscep-
[t]a nos imbuit in devotionis sine
[d]ubio non solida est. Etiam tetigisse liceret
[t]amen de eius summa adhuc subdubi-
[ta]tione trepidatur. Pars namque eius per-
[c]ipitur ut in nobis postmodum perfecte com-
pleatur. Sic enim certo gradu mercedem
[...]nita non perficeret regulus in eius mo-
[p]ro sanandi precem non direxisset. Credo
[d]omine adiuva incredulitatem meam de
[hi]c gradu ascendebat ad fidem qui iam
[cred]ebat qui uno eodemque tempore clamabat
[et] iam se credere et adhuc incredulitate
[d]ubitare. Hinc est quod redemptori nostro
[d]iscipuli dicunt: auge nobis fidem. Neque-
[e]nim acceptam primitivam fluctuarent quasi
[re]pugnantem gradum ad perfectionem veniret
[ip]si quoque sapientia que ex bono operum
[s]ed magister anhelanti menti prime
[ve]niente tribuitur ut ad eam pervenire
[ma]gnum modicumque gradibus ascendatur.
[U]bi Ezechiel propheta figurata narra-
[ti]one demonstrat qui de eo viro quem
[in] excelso monte vidit narrat dicens:
[M]ensus est cubitos mille et transduxit me
[per a]quam usque ad talos. Rursusque mensus
[est] mille cubitos et transduxit me per
[aq]uam usque ad renes. Et mensus est mille
[tor]rentem quem non potui transire quo-
[ni]am intumuerant aque profunde torren-
[tis qu]i non potest transvadari. Per quid namque
[mi]llenario numero nisi tota summe
[bo]ni plenitudo signatur? Vir itaque qui

apparuit mille cubitos metitur et propheta per
aquas usque ad talos ducitur quia redemp-
tor noster cum nos ad se conversis boni exordii
plenitudinem tamen dono spiritualis sapien-
tie prima in operis infundit. Aqua quippe
usque ad talos venire est iam nos parvi-
tatem sapientie desiderio vicinitatis vesti-
gia tenere. Secundum vero mille metitur
et propheta usque ad genua per aquam ducitur
cum boni operis plenitudo tribuitur adhuc
usque mira sapientia augetur ut infirmis va-
cantibus minime flectatur. Hinc namque per Hebr. 12
Paulum dicitur: Remissas manus et dissoluta
genua erigite et gressus rectos facite pe-
dibus vestris. Aqua ergo ad genua pervenit
cum nos percepta sapientia perfecta ad boni operis
rectitudinem surgit. Tertium iterum metitur
mille et propheta per aquam usque ad renes du-
citur quia videlicet cum in nobis plenitudo operis
excreverit quam in nobis percepta sapientia om-
ne quoque iniquum et possibile delectationem
carnis exanimaverit. Nisi enim carnis de-
lectationes essent extinguende in renibus
propheta minime dixisset: Ure renes meos
et cor meum. Aqua vero usque ad renes venit
cum dulcedo sapientie et interna carnis
incitamenta ut ea que recte merere pote-
rant delectationis incendia frigescat.
Quarti adhuc mensus est mille torrentem
videlicet quem propheta transire non potuit de
quo etiam dicit quam intumuerant aque
profunde torrentis qui non potest transvadari.
Percepta namque perfectione operis ad contem-
plationem venitur in qua si contemplatione divi-
mens mala dicitur sublevata videlicet
quia non potest penetrare quam videlicet tangit.
Aqua torrentis quam pertransire non valet
quia et mentem speculando qui libeat et tamen
hoc ipsum perfecte non valet mentiri quod
libet. Propheta ergo ad aquam quam pervenit quam
non pertransit quia ad contemplationem sapientie cum
ascenditur ducitur ipsa eius immensitas
que extra se hominem sublevat ad se huma-
no animo plenam cognitionem negat
ut hanc et tangendo et tamen nequaquam
pertranseundo penetret. Hinc est quod Iob hec
intuens. Unde quam dixisset homines
sapientie minime tamen consequi gradus vocati-
one quo prius ascendit ut ad celes-
tia obtinenda veniatur. Hinc itaque li-
beri divini eloquii memoria fruitus
dicit: Per singulos gradus meos pronuntia-
bo illum quia numero illo ad doctrinam
Dei veritatis ascendit qui ad obti-
nendam hanc gradibus sancte predicationis
erumpit et qui per singulos gradus suos
libros pronunciat quam perquisisse se eius
scientiam non proculdubio tum verum etiam per
opera demonstrat. Unde adhuc subdi-
tur: Et quasi principi offeram illum. Omne

cum quod offerimus in manibus tenemus ve-
menti ergo conditori nostro placet libros offerri
et verba preceptoris illius in actione tenuisse.
~~Sequitur~~ Si adversum me terra mea cla-
mat et cum ipsa sulci eius deflent si fructus
eius comedi absque pecunia. Quid est cla-
mare terram deflere sulcos et fructus ip-
sos comedere quem dicit. Sed cum vincti iuste est
sua emere. Quis clamantem audivit
terram quis sulcos deflentes vidit.
Et cum sulci terre semper ex terra sint quid
est quod premittatione distincta et clamas-
se terram et sulcos eius cum ea deflesse dicit.
Cum enim nichil sint aliud sulci terre quam
terra magne distinctionis locus non caret
dum subiungit et cum ea sulci eius deflent.
Restat videlicet in re quia ordo hystorie defi-
cit sensus nobis intellectus mistici quasi aper-
tis foribus ostendit. Nos si patenter clamet
terra tenorem littere defecisse conspicit
proinde restat ut ad me sine dubitatio-
ne redeat. Omnis enim qui vel privatim

> 21 cap. a

> b De eo qui regit domesticam familiam

mente domesticam familiam regit vel publi-
ce cunctis fidelibus plebibus preest in hoc
quod mente regimus et commissis sibi fide-
libus possidet quid aliud quam terram posse-
dendam tenet. Ad hoc quippe divina dispen-
satione ceteris hominibus preponitur ut re-
ctorum animus quasi subiectam terram predica-
tionis illius scindere. Sed terra contra pos-
sessorem clamat si rector enim qui sibi
preest aliquid iniustum vel privata domus
vel sancta ecclesia murmurat. Clamat quip-
pe terra contra rectorem regentis iniusticia vo-
cabula subiectos dolore. Ubi recte sub-
iungitur et cum ea sulci eius deflent. Terra
enim etiam nullis operibus exculta pleraque
cum sitiens hominum aliquod alimentum praestat
exarata non fruges ad satietatem parit.
Et sunt nonnulli qui nullo lectionis nullo ex-
hortationis vomere proscissi quedam bo-
ni gramina tamen exsurgentibus pro-
ferunt qui terra non dum arata. Sunt non non-
nulli qui ad audiendum semper atque re-
tinendum sacris predicationibus intenti
a priore mente divina quasi quedam lig-
ne vomere scissi semina exortationis
accipiunt et fruges boni operis per sul-
cos volutate afflictionis reddunt.
Sepe vero contingit ut hii quos preest mini-
ster aliter faciat sicque ut ipsi sancte vote-
ant qui prodesse debuerant. Et dum in-
des quisque conspiciunt commoti contra
rectorem murmurant nec tamen valde
proximus per passionem dolet. Tum vero
hii qui iam aratro lectionis acti sunt
atque ad frugem boni operis exculti con-
nati vel iniuriantes in nocentes aspi-
ciunt per compassionem protinus ad lamenta-
tionem quia velud sua plangit ea

> c

> d

quo proximum iniuste patiuntur. Pro-
namque cum semper despicabilibus mone-
tur tanto studiis dealbentes corde do-
lens ingemiscere quanto iam edo-
cti non dolere desinunt. Omnis ergo
qui preest si perversa in subditis exer-
cet contra eum terra clamat et sulci defl-
ent quia contra eius iniusticiam rudes
populi in murmurationis vocibus et ...
sed perfecta quique pro pravo eius opere
inflexabiliter affliguntur quodque impia-
mane et non dolent hoc peccatoris
cum subiectos deflent et tacente cum cla-
mante ergo terra sulci deflent. Pla-
ne est pro hoc unde multitudo fidelium
contra rectorem querelarum uberioris
homines ad lamenta prorumpunt. Et sulci
itaque et ex terra sunt et tamen a terra vo-
cabulo distinguuntur quia hii qui in ipsa
etiam mentem suam labore sancte me-
ditationis extollunt ceteris fidelibus
tanto meliores sunt quanto percepta
semina fecundiores operum fruges
reddunt. Et sunt nonnulli qui sancte

> f

plebibus placent nec quid superiu-
re ecclesiastica largitate consecuntur
exhortationis misticia debita non
dunt. Contra quos adhuc ex ...
viri recte subiungitur cum alieo pecuniis
subinferre. Si fructus eius comedi ab-
sque pecunia. Fructus etenim terre ab-
sque pecunia comedit et ecclesie quid sum-
ptus sed ei predicationis premium non
dedit quia videlicet predicatione auctor voca-
tur. Oportunitate contemnere pecuniam ma-
nifestaris et nemes ego ...
utraque quam mens erat cum usura. Terre
fructus absque pecunia comedit qui ec-
clesie commoda assumit corporis ...
exhortationis ministerium populo non impen-
dit. Ad hoc nos pastores ...
qui admenta districtionis ...
scientes officium commodo ...
primus sed alimenta ecclesiastica ...
ducimus. Exigimus quod ...
corum sed non impendimus quod subiectis
debetur creditis. Certe vir sanctus ...

> 22 cap. a

sanctis pignoribus obstringit ...
paciones ... liber ad ...
predicationis fine qui fructus terre ...
sine pecunia comedit. Terra nimi-
subditur uberem bone admonitionis
reddidit a quibus fructum corporei
minus accepit. Hoc namque ...
tenet deus omnis qui preest populo ...
... hoc qui pastoribus preest ...
iusticia debita exigat quamquam ...
etiam quod pro ammonitionis debeat so-
cietas attendat. Omnis namque qui sub-

> b

ditur conditionem ... nobis in-

22

uirginum subijcio ac non dico quod nobis aliud nisi inuicem seruimus Cum et is qui subest seruit ad obsequium
est procul dubio ut is qui preest
rectitudinis adiutorium cum is qui subest
iussis obtemperat. Et ut is qui preest
curam sollicitudinis ac pietatis im
pendit Sed tamen fit ut dum studiose
fit seruire nobis inuicem pretendimus
nunc quoque non dico animum ex
altatione ducimus Sed sepe nonnulli
eo quod officium predicationis exhibent
alijs inuidere bonum quod sunt atque
in uniuersitate non sunt quibus recte
~~Jacobum dicitur~~ Quod si zelum amarum habetis
et vos et contentiones sunt in cordibus
uris non est ista sapientia desursum descen
dens set terrena animalis dyabolica.
Hic quoque tum dicam Si fructus eius
comedi absque pecunia recte subiungitur
uitam agricolarum eius afflixi Iguidem
quippe suus terre sunt hij qui unum locum
cum quo ualent zelo quodam pro te ope
deruditorum sunt terre impedimentis
ca comparantur Quos ut suus terre
agricolas hoc est non affligere eorum labori
non inuidere Nec uero terre dum soli
bi terre ius predicationis uendicant
alijs recte predicantibus inuidia se mor
dente contradicunt Porro et enim pastorum
ces quod non propriam gloriam querunt de
cunctis uolo adimari quod aliquid subdi
tique predicator operatur si sibi ualeat in
ueniri qua solus loqui non sufficiat co
rectorem sentiunt ~~Unde cum Josue duobus~~
castris remanentibus atque prophetantibus
eis obsistere uellet per Moysen dicitur emu
lans pro me omnis tribuat ut omnis
plebs prophetet et det eis dominus spiritum suum
Prophetare quippe omnes uoluit qui bonum
est quod alius non inuidit Contra igitur
Job cuncta ita suspensa intulit
si ea nunc fecerit sua se male
dictionis astringit dicens ~~dicens~~ Pro frumento
oriatur michi tribulus et pro hordeo spina Ac
si aperte dicat Si ministri quod erga subiectos gessi si exegi debita et impendi
quod debui non impendi pro frumento quippe
tribulus et pro hordeo spina oriatur Et in re
tributione ultima de qua remuneratio
laboris queritur punctio doloris in
ueniatur Sed notandum quod sub assumpto
ordeo distat quamuis utrumque reficiat
sic a tribulo spina quamuis utrumque
pungat quod tribulus mollior et adquam
cumque est durior spina Ac si pa
tenter dicat Egisse quidem et magna
bona et minima scio et si non itaque
bonis magnis in iudicando mala
maiora quamuis hoc intelligi taliter po
test ~~[illegible]~~ Pro frumento quippe spirituale opus quod in merito

Infrumento quippe spirituale opus quod in meritorum
reficiat in ordeo autem tenerarum rerum dispe
satio figuratur in qua sepe dum seruire
infirmis atque carnalibus cogimur quasi spiritualia
in mente alimenta preparamus atque ipse
iumentorum usus operum quasi more ordei licet aliquid
de ammotione palearum Sed plerumque contingit
ut uero qui preest dum in ministerio terrenorum
eos exerceat dum ullos bonos blandimentis
resfouet dum quosdam bonos operibus quos
eximiam affligit etiam quidam bonos alij
faciat ac si frumentum ferat Sed pro in
dispensandis terrenis rebus non ui
non auaricie studio set pro utilitate carnali
unus misceat Et sic eiusdem labor fruc
tum uelud messem ordei expectet.
Sed subiecti quidem ipsos quos in maxime
querunt gaudent in eius bonis innumeris qui
quod uero hoc opus placet quod aliud spiritualibus
habent uero terrenarum rerum dispensatio pro
utilitate subditorum suscipi credit quod inde
preesse anhelare putauerat ~~ut dum fiant~~
adipa etiam pauca bona que sibi inter
multa mala considerant non laudes sed ge
mitus reddunt atque in firmacies iumen
tum dum perdiderunt priori operis non ex
quod uident ~~dicitur~~ Si aduersum me
terra mea clamat et cum ipsa sulci eius
deflent si fructus eius comedi absque pe
cunia et animam agricolarum eius afflixi pro
frumento oriatur michi tribulus et pro hordeo
spina. Ac si aperte dicat Si magna que
debui sollicite non feci preter eius
minimis subiectorum recepta etiam de bono
quod feci si neglexi exhibere quod foueat
iuste inquietam proficiens eorum lingua
me pungat Sed terre sunt sollicita consideratione
pensandum et ne aliquando hij qui preesse
cum mali operis subiectorum probeant eorum
que uictum sine gladio premittere extinguat
qui hij qui alieno regimini subiacent sa
tis indicare audeant ferre rectorem
prosper quod de hijs qui sibi placent se minu
isse non tacuit ~~sed~~ Dei qui cuncta dispo
nit dum ordinem condidit Unde nequaquam di
cens meus hijs que conculcata pedibus
meis fuerant pascebantur et que pedes
meis turbauerant hec bibebant Quos enim
turbata pedibus bibunt cum subiecti ea
exemplum uiuendi accipiunt que prelati
quoque prauo ope peruertunt Sed contra
prelati hij audiunt nos eum quod se inuicem
hec contra nos et inuicem inuicem set contra
dominum Cum enim contra suppositis sibi
pastorem murmurant liquet quod illum redar
guunt qui eandem hominum potestatem dedit
Quando beatus Job plena misterio uerba ex
terre summatque inquibus contra amicorum
uerba uidit de largius digressimus nec fa
cie ne ad hec uerba nequaquam que tanto

Decore cessate iusta.

Ezech. 34

quia sequitur est iusta et in cum nec quod
prouoce tribulus
in alijs mala quod pungunt

Ut quid pro frumento oriatur michi tribulus et
hordeo spina

congruore circumspectione pensanda sunt quanto
et prominentius audiuntur ferventiore spiritu
proferuntur. Explicit liber xxii. Incipit
liber xxiii.

Praesentem huius operis tracta-
tus necessario repetere quod
praeteritis hoc in disputatione
voluminum locutionis meae
pensatione succido ut
in legendi exordium studii
primus ipsa memoratae lectionis
causa renovet et mox robu-
stius surgat doctrinae aedificium
quanto ex solidata causae origine
studiosius ponitur in mente. Sanctum
... virum Job deo pla-
citum sibi quoque cognitum in verbis illius et domino
testimonium notitia perhibendo didici-
mus verbere ut odore suavium
virium latius sparsus spargeret quanto more
aromatum melius ex incensione flagraret.
Noverat in bonis pie subditos regere
et animas disciplinae custodiae. noverat bene vi-
vens ... nesciebamus si paces prima
veret ablata. noverat cottidiana deo
pro suis pignoribus sacrificia solvere sed
maerorum erat si eis curatis sacrificium
et orbatus immolaret. Requiem quoque virum sub-
tegere dignum fuit ut hoc dolor aperiret.
Data itaque est contra sanctum virum hosti calli-
do temptandi licentia qui dum bona eius simul
eius cognita intimere appetit et patie-
ntiam quod latebat ostendit et quae se an-
gustare persequendo credidit flagelli te-
ntu et in exemplo dilatavit. Hic sine cum arte ex-
ercuit licentiam quam accepit. Iam consumpsit
greges extinxit familias obruit he-
redes percussit salutem corporis et admovit
gladium genitorum temptationis laqueum lin-
guam suadentis uxoris. quatenus stridens sor-
te ac solidum pectus et per damna vero dolor
stimularet et prava coniugis maledictione
perforaret. Sed quod nullus fecimus ...
tot sancto viro vestiens victorias inse-
ruit. Nam fidei dei famulus uno eodemque
tempore per vulnera et ubera deprehensus et do-
lentem carnem aequanimiter pertulit et
desipientem coniugem prudenter increpavit.
Antiquus itaque hostis quem vicisse in do-
mesticis doluit per eius exteriora requi-
sivit. Amicos itaque eius de locis singulis
quasi pervenienda caritate commovit eorumque
ora subiecit consolationis aperuit. Sed plus
iacula increpationis intorsit quae eo du-
rius cor sancti audiret insigentem quo
inter omnes et non sinistre amicus tractus
impressa vulneraret. Post hos quoque ad
contumelias etiam heli. minor exarsit

ut tanta contra eos tante mansuetudinis sub-
dedignata levitatis probaret etiam
Sed contra tot antiqui hostis machinamenta
secreta munitus constantia secreta aequanimitate
munitus. Nam uno eodemque tempore verbis
adversantibus opposuit prudentiam
rebus vitam. Nemo igitur sancti viri quem
aperte per flagella superare nequiverat
... non peccavit Job labiis suis
rem per amicos in consolatione amicorum
estimaret eum verba deliquisse. Sa-
than quippe temptationem illius ex-
egit sed deus qui hunc laudaverat ip-
so eius temptationem certaminis arbi-
tratus Job deliquisse in suis
sermonibus queritur quod aliud quam diu in
pristino possit perdidisse conficit. Sed
antiqui patres fructiferis arboribus
similes non solum prosperum pulchri sed
etiam utiles pubertate. Sic eorum
ea pensanda sunt ut cum mirantur quae
videntur in historia inveniamus et quae
sit ubertatis in allegoria. Quantus tamen
blandum est quod in foliis verborum
... dulce sit quod in fructibus sapie-
ntiae. Quippe sunt advocationis gravi-
sunt nisi qui hanc paginam ...
nitur accepit. Digni itaque sunt ut
eorum vita et lingua resplenderet
eos ut resplendere meant illustri-
Nam cum in tenebris lucerna lumen
attenditur prius lucerna eadem quae
cetera efficit videtur. Sic vitae et
vere intendimus illuminata ... cerne-
remus mente oculos eorum illumina-
lumine aperire ... et ... beati Simonis
certa removet allegoriarum umbras quas
de prope alta nocte tenebras corusca-
re perfusione intimat cum dicit.
Scio quod redemptor meus vivit et in extremo
... Hoc nimirum in nocte hostes
paulus lumine invenerat cum diceba-
t omnes in Moyse baptizati sunt in nube
et in mari. Et omnes eandem escam
spiritalem manducaverunt et omnes eundem
potum spiritalem biberunt. Bibebant
autem de spiritali consequente eos petra. pe-
tra autem erat Christus. Sicut redemptor sper-
pet tenuit cur non figuram illius beatus
Job insinuet qui eum ore voce pro-
tulit etiam passione signavit. Ut
et pro in merito Job vel dolens de
illius inse ymaginem exprimit de-
prehendam longe ante intimare quod
dolores modo ipse perennit. Sed dicendum
est quod redemptor noster una se persona
sancta ecclesia quam assumpsit exhibuit.
De ipso enim dicitur quod caput est in

r eius etiam septem et nec corpus sui quem
tra. Dixi ergo Job quia mediatoris typum
o nostri teneat quia passionem illius non
loquendo tantum modo sed etiam patiendo prophetavit
in iudicet factisque suis expressione re-
demptoris innuit repente adsignifica-
onem corporis aliquid dicimus nec quia etiam
unam personam credimus hanc et unius per
actibus significari videamus. Uxor vero eius
ne eum ad maledicendum provocat quid
aliud quam pravitatem carnalium signat que
in sancta ecclesia incorrectis moribus
posita eo durius vitam fidelium quo viti-
ius premit quia dum vitari a fidelibus
quia fideles nequeunt tanto quisque quo
intra eius tolerantur. Amici vero eius qui dum — ca^m a
consulunt invehuntur hereticorum signa
exprimunt qui sub specie consolandi agere
seductionem seducendi student et ad beatum Job
quasi pro domino verba faciunt a domino repro-
bantur quia videlicet omnis heretica dum deum defende-
re nititur offendunt. Unde eis apte
ab eodem sancto viro dicitur: Si simulare cum deo
quo prius vos ostendens fabricatores
mendacii et cultores perversorum dogmatum. — b
Constat igitur eos hereticorum typum
tenere quos sanctus vir redarguit
...perversorum dogmatum desipere
...ma igitur Job mediatoris dolens quo
...orum dolere vel mediatoris passio
...sancte ecclesie labor exprimitur que
multiplici presentis vite fatigatione cruciatur
...amici quoque eius ex vocabulo nominis
...meriti sui indicant actionis nam
Eliphas latina lingua dicitur dei contemp-
tus. Et quid aliud heretica faciunt nisi
dum falsa de deo sentiunt eum
prohibendo contempnunt. Baldad interpretatur
vetustas sola. Bene autem omnis heretica
...de deo loquitur dum non intentione re-
...cta sed appetitione temporalis glorie videri
predicatores appetunt vetustas sola
nominantur. Ad loquendum quippe non
...lo novi hominis sed vite veteris pra-
vitate concitantur. Sophar quoque — c
latino sermone dicitur dissipatio specule
vel speculam dissipans mentes namque
fidelium ad contemplanda superna se eri-
gunt. Sed dum hereticorum verba pravitate
...contemplantes appetunt speculam dis-
sipare conantur. Tribus itaque amicorum
...ob nominibus tres in hereticorum perditione
casus exprimuntur. Nisi enim deum contemp-
nerent nequaquam de illo perversa senti-
rent et nisi vetustatem traherent
...tione vite intelligentia non errarent
et nisi speculationem bonorum destruerent
nequaquam eos superna iudicia tam

districto examine pravitatis suorum culpas re-
probarent. Contempnendo igitur deum in vetusta-
te se retinent sed in vetustate retinen-
do pravis suis sermonibus speculatio-
nem rectorum nocent. Post hos quoque Heliu in- — d
ferior inductus Job exprobatione subiungitur
exterius perpendit videlicet species quorundam
doctorum fidelium sed tamen arrogantium
designatur. Cuius verba non facile intel-
ligimus nisi ea ex subsequenti divini correp-
tione pensemus. Dicit namque de illo dominus:
Quis est iste involvens sententias sermo-
nibus imperitis? Cuius non dicit sententias sed non ad-
dit yperbolis quales vult procul dubio loquens
intelligi. Nam cum sine nomine nisi eam
maledictionis male sentit non prevideat. Sensibus
non enim semper sententias accipimus que sine
reprobationis adiectione ponuntur. Sicut
scriptum est: Sapiencior sibi videtur piger — Prov. 26
septem viris loquentibus sententias. Sed
non dicitur quia eius sine imperitis sermonibus
involvitur hoc sermone ostenditur quia ali-
quo tu elationis fastigio proferuntur.
Magna quippe impericia est simul — e
dicere nescire quid dicat et vitiis sensibus
elationis verba miscere. Omne enim quod — Quo loqui diximus
dicitur quadripartita per qualitates distingui — quadripartite distinguitur
si aut mala male vel bona bene vel mala
bene vel bona male dicantur. Mala male
sunt dicta cum res perversa male suadentur
sicut scriptum est: Benedic deo et morere.
Bona bene dicuntur cum recta recte predicantur sicut — Job 2.
Johannes ait: Agite penitentiam appropinquabit enim — Mt. 3.
regnum celorum. Mala bene dicuntur cum prava di- — f
cuntur ut recto vitia exprimantur ne repro-
bentur sicut Paulus ait: Femine com- — Ad Ro. 1.
mutaverunt naturalem usum in eum usum — turpia sed non reprehendit vitia sed docet
qui est contra naturam. Nam eterno loco exeunt — quomodo vitia
do quoque virorum facinora subdidit. Sed
dum honeste inhonesta narrantur in-
tos adhonestat forma inhonesta
narrando revocavit. Male autem bona dicuntur
cum rectum aliquid studio non profertur.
sicut tentatio hoc pharisei domino
presidente cum discipulis eius sic quia male
sectionis studio utique dixit non recto — Luc. 18.
mis voto vel sicut Cayphas ait: Ex- — ca^m a
pedit unum hominem mori pro populo ne tota — Jo. 18.
gens pereat. Bonum quippe sed non
bene locutus est qui dum crudeliter
eius necem appeteret redemptoris gratiam prophe-
tavit. Hoc ergo modo quoque Heliu dicit no-
bis bona reprehende quia insanis que vere
loquitur arrogantie inflatur. Qui eo species
arrogantium signat quo per sensum re-
ctitudinis intumescens verba se elevat.
Sed quid est quod tres eos redarguit per — b
septem sacrificia divina vox precipit

Helyu non subiungit tantummodo sine increpatione
non derelinquit nisi quia non inmerito heretica di-
vine gratie largitate perfusi adveniente
sancte ecclesie redemptore. Quod bene in ipsa
amicorum reconciliatione signatur. Pro quibus
tamen beatus Iob exorare precipitur quia minime
hereticorum sacrificia deo accepta esse
non possunt nisi per eius universalis ecclesie
manibus offerantur ut eius meritis re-
medium salutis inveniant quam verborum
suorum iaculis impugnando feriebant. Ubi
et septem pro eis sacrificia memorantur ob-
lata quia dum septiformis gratie spiritum
confitentes accipiunt quasi septem obla-
tionibus expiantur. Unde in Iohannis apoca-
lipsi per septenarium ecclesiarum numerum
universalis ecclesia designatur. Hinc per Salo-
monem de sapientia dicitur: Sapientia edificavit
sibi domum excidit columpnas septem.
Ipso ergo sacrificiorum numero reconciliati here-
tici quid prius fuerint exprimunt quia perfec-
tioni septiformis gratie non nisi redeun-
do iunguntur. Bene autem tauros ipsos et
arietes obtulisse describuntur. In tauro
quippe cervix superbie, in ariete autem
ducatus gregum sequentium designatur.
Quid itaque est pro eis tauros arietesque mac-
tare nisi eorum superbum ducatum interfice-
re ut de se humilia sentiant et post se iam
corda innocentium non seducant. Ab ecclesie
enim unitate abierant universitate re-
silierant et infirmos post se populos quasi
sequentes grege trahebant. Veniant igitur
ad beatum Iob, id est revertantur ad ecclesiam, et sep-
tenario sacrificio tauros et arietes mac-
tandos offerant quia universali ecclesie co-
niungantur humiliter [illegible] inter-
cessione quod de ipsis prius tumidum desu-
per ducatu sapiebant. Helyu vero per
quem vane ecclesie signati sunt amato-
res et intus scilicet etiam constituti qui ea
que recta sentiunt humiliter proferre con-
tempnunt nequaquam per sacrificium reconcili-
ari precipitur quia arrogantes quidem
sed tamen fideles pro eo quod iam intra sunt
per septem sacrificia renovari non possunt.
Quos tamen sub Helyu specie sola divina
redarguit atque eius non vitae sententias
sed elationis tumorem ac verba reprehendit.
Que minorum reprehensio quid aliud
signat nisi quia eos intus positos su-
perne districtionis increpatio vel per fla-
gellum corrigit vel prorsus examine
[illegible] relinquit. Elatos quippe
intus scilicet etiam [illegible] quod perdiderunt
se [illegible] iudice [illegible] increpationem
sed quia pro ea bona que non prava perse-
runt non auctorem sed gloriam [illegible]
laudis querunt. Ubi hoc quoque tamen
pensandum est quod divina voce de Helyu

dicitur: Quis est iste. Forma quippe ex-
[illegible] et talis interrogatio ita quis e[st]
iste non dicimus nisi de eo utique quem i[gnoramus]
Scimus nescire autem dei reprobare e[st]
Unde quibusdam quos reprobat i[n]
fine dicturus est: Nescio vos unde s[itis]
discedite a me operarii iniquitati[s]
Quid est ergo de hoc arrogante
querere quis est iste nisi aperte di[cere]
Ego arrogantes nescio. Id est horum vi[tam]
in sapientie mee iudicio non approbo q[ui]
dum laudibus humanis inflantur a[b]
ea gloria celestis retributionis manc[i]
[illegible] dum suas minime resumit
tamen enim ipsum qui illas protuli[t]
reprehendere quasi aperte insinuat
Nomine que dicit: Ignoro quis [illegible]
quia veraciter placita approbo [illegible]
qui de bonis que perfecte extollit
non agnosco. Et ne apud [illegible]
in elationis iactantia Helyu [illegible]
pariter defluat forma prius [illegible]
rationis ostendit delictum [illegible]
extitit [illegible] rectitudinis monstr[at]
siquidem rectitudo quia bona [illegible]
Sed [illegible]
que dicit: Pollicetur enim se [illegible]
ne in eo quod recta predicator videt se [illegible]
mis extollat nec intra aliqua [illegible]
dicet ne pace qua in terra [illegible]
in scripto dicitur bene dicat et male vivit [illegible]
inveniat. Et studet summopere con[illegible]
ledictos in minores adversantur
et deffendere loquendo quod vivit
ornare vivendo quia dicat ne [illegible]
omnibus sua sed auctoris [illegible]
atque omnem sapientie [illegible]
loquentur [illegible] non sunt [illegible]
mat meritis sed eorum pro quibus loq[uitur]
accepisse. Sed tamen dum se [illegible]
semper est quia sine merito [illegible]
[illegible] possit quia bona que [illegible]
prevalet alienis meritis redd[illegible]
dignum se omnibus iudicat [illegible]
dignius timet vivat. Sed eum quia [illegible]
que innocentium hominibus sine p[illegible]
lo esse non possunt et quamvis [illegible]
entem esse se sentiant nolit [illegible]
esse sapiens ut videri appetat [illegible]
sibi eiusmodi quia loquendo [illegible]
timescat. Et si liceat tacere appet[illegible]
dum esse [illegible] silentium [illegible]
cogitat se feliciores putat quos [illegible]
tum statum etiam loco inferior [illegible]
silentium ostendit et tamen ut [illegible]
etiam deffendatur quia ad loqu[endum]
[illegible] impellitur [illegible]
officium locutionis suscipit. Et [illegible]
non desiderio eorum tractatur [illegible]
Hoc sinat [illegible] illud [illegible]

Apok. 1°

Pu. 9

Thauri sign[at] superbiam sed aries sign[at] ducatum

Hanc autem dicendi formulam arroga[n]tes ignorant neque eam locant qua cause eveniunt sed causas evenire appetunt ut loquantur. Quorum nunc Heliu speciem signat qui in locutione sua modeste se initio elationis exaltat. Finitis vero Job sermonibus subditur.

Omiserunt autem tres viri isti respondere Job eo quod iustus sibi videretur. Hoc quod de eo dicitur quod iustus sibi videretur sacre huius scriptor hystorie ex amicorum iudicio retulit non quia sanctum Job de elationis tumore reprobant.

Et iratus indignatusque est Heliu filius Barachel Buzites de cognatione Ram. Sed hic ipsa vel eius vel patris vel loci vel cognationis nomina notanda sunt que exprimunt actionis. Heliu quippe interpretatur et sonat Deus meus iste vel Dominus Deus per quem ut sepius diximus designatur recta fides arrogantium sub fide etiam positorum. Qui eis et hoc ipso eius etiam nomine congruunt quia quamvis recta dicant precepta non [illegible] dum se esse Dominum reverentur [illegible] in veritate tamen et forma dicunt intelligunt sed per superbiam de eo contemnunt dum Deus meus et Deus. Barachel vero interpretatur benedictio Domini. Buzites autem despectibilis. Qui arrogantibus predicatoribus bene congruit quia predicationis sue [illegible] benedictionem quidem gratie Domini percipiunt sed in elatione suis moribus ecclesiam despicabilem reddunt. Ipsa quippe que acceperunt bona eos despicabilia faciunt quorum nequaquam eis bene uti noverunt. Apte autem de cognatione Ram dicitur. Ram quippe interpretatur excelsus. Excelsi namque esse desiderant plus quam huius vite infima abiecta conceperunt. Excelsi sunt quia dicere non paulo noverunt una conversatio [illegible] et Heliu itaque de cognatione Ram dicitur quia unusquisque predicator arrogans inter universalem ecclesiam sciens precepta Dei vite servat quamvis ab eorum elationis pravitate distinguitur.

Iratus est autem adversus Job eo quod iustum se esse diceret coram Domino. Porro adversus amicos eius indignatus est eo quod non invenissent responsionem rationabilem sed tantummodo condempnassent Job. Solerter intuendum est quod beatum Job reprehendit quod coram Deo se iustum esse dixerit amicos vero eius redarguit quod condempnantes eum responsionem rationabilem non dederint. Ipse namque indicio [illegible] apte colligitur quod per eum species arrogantie vane glorie designatur. Job quippe [illegible] amicos vero eius stulta [illegible] redarguit. Certi

enim vane glorie sectatores dum se hominibus preferunt alios quidem de suis sensibus alios autem de indignis meritis reprehendunt et alios censent nichil scire alios non bene vivere. Et quamvis iuste omnes extra ecclesiam positos perversa sententia redarguunt tamen etiam eos qui intus sunt despectui contempnunt et contra illos exaggerando [illegible] contra istos non quasi ex merito bene vivendi superbiunt. Heliu autem nunc beatum Job nunc amicos eius increpare perhibetur quia amatores vane glorie aliquando contra sanctam ecclesiam consistunt et adversarios premunt dum vera predicant et eiusdem sancte ecclesie moribus contradicunt dum de ipsa predicatione gloriantur. Premunt adversarios veritate fidei premunt sanctam ecclesiam vanitate dicendi illos predicatione vincunt istam non vitio elationis impugnant. Sequitur. Igitur Heliu exspectavit Job loquentem eo quod seniores se essent qui loquebantur. Cum autem vidisset quod respondere non possent iratus est vehementer. Quamvis sancta ecclesia sit procul dubio adversariis suis antiquior quia de illa ipsi non autem ex ipsis illa de illis sicut de hereticis per Iohannem dicitur Ex nobis exierunt sed non erant ex nobis ut tamen eisdem adversariis Heliu minor fuisse describitur quia nimirum post exhortata certamina bella esse intus sanctam ecclesiam forsan facientes inflati arrogantes ceperunt. Dum enim contra hostium perducere certamina non sunt ficto subtilia sensuum [illegible] requisita tunc argumentorum obstacula tunc perplexior indago verborum quia sepe viri ferventes ingenio dum congredi nesciunt arrogantes intumescunt et quod predicationis virtutem plerumque contingit eisdem auctoribus sensibus quibus hostem feriunt prosternunt dum in [illegible] que vere de Deo sentiunt non Deo sed sua gloriantur. Unde Heliu quoque multa quidem recta loquitur et tumida voce ac si prisca dicit inspirat. Cum vero dicitur Heliu expectavit Job loquentem eo quod seniores essent qui loquebantur apte beatus Job non persona sed patrum reverentia reservasse monstratur quia videlicet arrogantes et intus positi candidi sanctam etiam quam defendunt despiciunt. Et plerumque contingit ut plus ingenia male sapientium quam simplicem vitam innocentium venerentur plus se sperent linguis exterius loquentium quam meritis intus positorum quamvis utrisque conversis obviant cum rabiosis verbis sensuum et asperitate morum penitus discordant. Sequitur.

Respondensque Heliu filius Barachel Buzites dixit: Iunior sum tempore vos autem antiquiores idcirco dimisso capite veritus sum indicare vobis meam sententiam. Sperabam enim quod etas prolixior loqueretur et an-

Job 32.

I. Io. 2

filiorum

nors inflatio docet sapientiam. Tanta h(elyu)
que ab eo per timorem superbie proferuntur tan-
tum potius perstringenda sunt quam attentius
exponenda. Que enim soliditate gravitatis ca-
rent expositionis subtilitate non indiget.
Sed solum pauca breviter intimanda quia he-
lyu quandam per eam speciem tam
se sapientiorem sentit cum non ab aliis annorum
multitudine seniorum personas despicit quam
puerili desipiat ostendit. Nam contra eius
sententiam et etas plurior loquitur et annorum
multitudo sapientiam doceret quia et si longe
infra sensu non plus usu tamen vehementer
exercet. Sequitur. Sed ut video spiritus est in ho-
minibus et inspiratio omnipotentis dat intelli-
gentiam. Hic recte diceret si eandem intelligen-
tiam sibi pre ceteris non arrogaret. Neque
enim pena contemptibilior est ex eo bono quod
communiter datur privatam gloriam sibi bonum
unde accepit et nescire quo uti bono quod
accepit debeat. Quatuor quippe sunt spe-
cies quibus omnis tumor arrogantium
demonstratur cum bonum aut a semetipsis se
habere estimant aut sibi datum desuper credunt
sed pro suis se hoc accepisse meritis putant
aut certe cum iactant se habere quod non sunt
aut despectis ceteris singulariter videri appe-
tunt habere quod habent. A semetipso quippe bonum
se habere iactabat cui per apostolum dicitur: Quid ha-
bes quod non accepisti? Si autem accepisti quid gloriaris quasi non acce-
peris? Et rursus ne dicimus nobis bonum esse pro-
nis precedentibus meritis reddendum. Idem
apostolus admonet dicens: Gratia est salvati per fidem
et hoc non ex vobis dei enim donum est non ex ope-
ribus ut ne quis glorietur. Et de se ipso
ubi autem datum pro suis sibi blasphemus et perse-
cutor et contumeliosus sed misericordiam consecutus
sum. Quibus verbis aperte declarat quia gratia
non merito tribuatur. Tamen ex se ipso docuit
et quid de malicia meruit et quid de bene-
volentia accepit. Et rursum nonnulli iac-
tant se habere quod non sunt. Sicut divina vo-
ce per prophetam de moab dicitur: Superbiam eius
et arrogantiam eius ego cognovi et quod non
sit iuxta eam virtus eius. Et sicut angelo
ecclesie dicitur quia dicis quod dives sum et
locupletatus et nullius egeo et nescis quia
tu miser et miserabilis pauper et cecus et nudus.
Et rursum nonnulli despectis ceteris videri
appetunt singulariter bonum habere quod
habent. Unde et phariseus iustior de templo absque
iustificatione descendit quia bonorum operum merita
sibi quasi singulariter tribuens oratione publi-
cano se pretulit. Unde quoque apostoli ab hoc
elationis vicio revocantur qui de predicatio-
ne redeuntes cum elati dicerent: Domine in
nomine tuo et demonia nobis subiecta
sunt, ne de hac miraculorum singularitate gau-
derent illico eis respondit dominus: Videbam
sathan velud fulgur de celo ca-
dentem. Ipse quippe singulariter elatio-
nis dicebat semper ascendam super astra celi exaltabo solium
meum et sedebo in monte testamenti in lateri-
bus aquilonis similis ero altissimo. Et mira
dispensatione ut in discipulorum cordibus elationem
premeret mox iudicium ruine retulit quod
ipse magister elationis accepit ut
auctore superbie discerent quid de ela-
tionis vicio formidarent. In hac itaque
arrogantie quarta specie crebro animus
labitur ut id quod se habere se singulariter gau-
det. Inquantum [illegible] singularitatis viam ag-
greditur quia cum quis bonum se habere singu-
lariter gaudet, quasi se videri sublimior
ceteris querit illum utique imitatur qui de-
serto bono societatis angelorum sedem
suam ad aquilonem ponere et altissimo
similitudine superbie appetens per singulare
fastigium quasi ad quandam culminis
tenus et singularitatis ascendit. Helyu quoque
quamvis dari a domino sapientiam confitea-
tur, in hac tamen specie elationis labitur ut
sapientiorem se ceteris gaudeat
quasi de singulari bono sese in animo
extollat quod verbis sequentibus indi-
cat dicens: Non sunt longevi sapientes
neque senes intelligunt iudicium. Ideo
dicam: Audite me ostendam vobis ego
etiam sapientiam meam. Expectavi enim
sermones vestros audivi sapientiam vestram
donec disceptaremini sermonibus et do-
nec putabam vos aliquid dicere considerabam.
[illegible] sic expectat loquendi
helyu indicat quanto superbie tumore
[illegible] cum dicit: Expectavi enim sermo-
nes vestros et putabam vos aliquid dicere
aperte declarat se adversa sermonum iudi-
cis potius studio quam discentis vo-
tis [illegible] quamvis hi melius vita cer-
tum [illegible] qui aliquid me sciant co-
gitant, [illegible] certe admi-
ratores [illegible] non meis annos
[illegible] sed interim solent perspicue in-
[illegible]. Nam quoslibet sunt [illegible] arrog-
antibus antiquiores heretici eos [illegible]
[illegible] minores [illegible] dogmata
[illegible] comprehendunt. Sequitur. Sed
ut video non est qui arguere possit
Job et respondere ex vobis eius sermonibus.
Forte dicatis: Invenimus sapientiam, deus proie-
cit eum et non homo. Sepe heretici [illegible]
quod esse et hominibus despicabiles solent
[illegible] fore gentibus [illegible]
venerari [illegible] opinionem eius
[illegible] obtrectationibus lacerare [illegible]
[illegible] dicentes. Ideo illi [illegible]
[illegible] quia eis prima [illegible]
[illegible] sublime [illegible] vocibus [illegible]
obviat dicens: Ne forte dicatis: Invenimus
sapientiam deus proiecit eum et non hom(o)

Job 32.

Mag(na) [illegible] bonum recipere et unde [illegible] ignorare

Superborum sive arrogantium quatuor species sive modi

[illegible]

A [illegible]

Ad thy(motheum) 1.

Ie(remias) 48.

Apoc(alipsis) 3.

Luc(e) 18.

Luc(e) 10.

Ac si arrogantes interdum scientiam etiam
sed tamen fideles contra hereticos dicunt
per hoc quod scientiam etiam in honore hominum
florere temporaliter cernitis, preteritam eam
a deo non credatis. Sicut enim redemptor
eius et in hoc itinere peracta veniam
timore et preteritam adeptam peritiam
superna pietate reservare. Incarnatum ergo
dicit quia deus eum et non homo preter-
eum venerari illum aliud fere hominibus
videtur quia sic omnis terrene glorie
administrari creditur ne per hoc implicatus
ocia ad celestia subvehat. Sequitur: Nichil
locutus est michi et ego non secundum sermones
vestros videbo illum. Quod et generaliter: Nichil
locutus est michi. Nunquam sancta etiam
predicatores illos cum interdum se arroga-
tes conspiciat erudire ac redarguere
permittit. Excepit enim cotidie contra non
cessat. Et helyu qui loquentem publice
eum Job audierat dicit: Nichil locutus
est michi. quia nimirum omnes arrogantes
voces quibus sic erudiuntur sed sibi-
cas dici dissimulant qui elationis
vitium emendare contempnunt, nec simpliciter
redargui estimant quia se sensibi-
les putant qui etiam redargui de-
spiciunt. Dum sapientiores se et ab
ipsis redarguentibus arbitrantur. Quod
dicit: Ego non secundum vestros sermones
videbo eum. Sancto Job non secundum sermo-
nes eorum videre se dicit. Arroga-
tes enim interdum scientiam etiam per ea respon-
dent contra eam sed non sicut heretica
exterius conscientia. neque enim contradicit
ei superba predicando sed preesse vincendo
quia nec de deo ut heretici indigna
sentiunt sed de se plus quam necesse est
digna suspicantur. Sequitur: Extimuerunt
nec responderunt ultra abstuleruntque
se eloquium. Eum ad helyu verba tua
Job extimuisse referuntur quia non
magis arrogantes certe defenso-
res quamvis credunt dictis non tre-
munt tamen adversarios ipsa dictorum
verba perturbant. Sequitur: Quoniam igitur ex-
pectavi et non sunt locuti. steterunt et
non responderunt ultra. Proprium esse locu-
tionis sapientium solet ut eo usque
dicant quousque adversariis silentium
imponant. non enim se offendere sed
sua doctrina compescere animum pro-
pria non dicunt. Job dum et extimu-
erunt nec responderunt ultra abstuleruntque
se eloquium. elyu subiungens
ait: Expectavi et non sunt locuti et ste-
terunt nec responderunt ultra. et illis iam
silentibus adhuc verba multiplicat
quia videlicet arrogantis et forma in se ar-
rogantium intentionis non adversariorum

dicta superare sed sua scientiam ostentare
festinat. Unde et sequitur: Respondebo et
ego partem meam et ostendam scientiam meam.
Hanc enim partem suam omnes arrogantes
estimant ut sciant non tamen habeant qua
ostendant. quia nimirum omnes elati scientiam
non habere appetunt sed ostendere. Unde et contra bene
per moysen dicitur: Vas quod non habuerit oper-
culum nec ligaturam desuper immundum erit.
Tegmen quippe operculi vel ligatura di-
sciplina est silentii. quia quisquis non premi-
tur quasi vas immundum polluitur, repro-
batur. Elyu non vas sine operculo. helyu fu-
erat qui hanc esse partem suam estima-
verat si ostenderet scientiam quam habebat. Quasi
enim vas sine operculo vel ligatura pollu-
itur qui per studium ostentationis patens
nullo velamine taciturnitatis operitur. Predi-
catores autem sancti partem suam reputa-
runt si intus quidem sua ipsi de sapientia
gauderent. foris autem alios ab errore
compescant neque a se ipsis ita loquendo
exeunt ut gaudium mentis in ostensione
ponant. Differre locutionis sed bonum sac-
mentum de sacra meditatione et ibi gaudent
ubi hoc percipiunt non ubi inter eos te-
ptationum laqueos in notescere composuit. Ce-
ins cum bonum accipiunt in notescunt me-
dia inveniunt cuncta auditu experti audi-
unt et non exempla dispositione gratulantur. Ar-
rogantes enim cum scientiam accipiunt ne-
se accepisse estimant si hanc ceteros scire
te scire contingat. Unquam quippe sa-
pientiam gaudium nisi in ore hominum ponunt.
Unde et fatue virgines in vasis suis oleum
non sumpsisse referuntur. quia arrogantes
omnes cum se ab aliquibus fortasse visis
continent bonum glorie interdum conscientia habere
non possunt. Unde ante pro superat pa-
ulus oleum qui dicebat: Gloria nostra hec est tes-
timonium conscientie nostre. Sciunt quod vasculum
ferre et intus corde valeo foris ab
humano ore iudicium querere. Helyu ita-
que gloriam dum exterius querit interna
vasis oleum habet. Respondebo et ego parte
mea et ostendam scientiam meam. Enim et ipsum
quod de favore vane glorie intus patitur verbis
sequentibus aperit dicens: Plenus sum sermoni-
bus et coartat me spiritus uteri mei. Et venter
meus quasi mustum absque spiraculo quod
lagunculas novas disrumpit. Loquar
et respirabo paululum. aperiam labia mea
et respondebo. Nonnunquam arrogantes vi-
dentur predicatores sanctos magna lo-
qui ac prolocutione sua venerari conspi-
ciunt locutionis eorum celsitudinem, et non
utilitatem intentionis imitantur. Neque hoc
amant quod illi appetunt sed hoc summopere appe-
tunt quo clari hominibus ostenduntur. Ita
sepe contingit ut sapientes viri cu-

Num. 19
Mt. 25
2 Cor. 1

se non audiri considerant, omni suo silentio
indicant. Sed plerumque dum conspiciunt quod
iniquorum facinora ipsis tacentibus et non
corripientibus excrescunt, vim quandam spi-
ritus sustinent, ut in locutione aperte cor-
reptionis erumpant. Unde et propheta Ieremias,
cum sibi predicationis silentium indixisset:
Non recordabor eius neque loquar ultra in no-
mine ipsius, illico adiunxit: Et factus est
in corde meo quasi ignis exestuans
claususque in ossibus meis, et defeci ferre
non sustinens. Audivi enim contumelias
multorum. Propheta enim quod se minime audiri
conspexit, silentium appetiit; sed cum cres-
centia mala cerneret, in corde silentio
non permansit, quia dum foras tacuit, ex
tedio locutionis intus ignem pertulit de
zelo caritatis. Inflamantur quippe corda
iustorum, cum non correcta crescere conspi-
ciunt acta malorum, eorumque culpe se par-
ticipes credunt, quos immunes ab iniquitate ne-
scierit silendo permittunt. Unde David propheta
postquam sibi silentium indixit dicens: Posui
ori meo custodiam, cum consisteret peccator
adversum me; obmutui et humiliatus
sum et silui a bonis, inposito sibi silentio
isto zelo caritatis exarsit et illico subdidit:
Et dolor meus renovatus est; concaluit
cor meum intra me, et in meditatione mea
exardescet ignis. Intus quippe cor concaluit,
quia dilectionis eius ardor per admonitio-
nem locutionis exterius se manare
recusavit. Ignis in meditatione cordis
exarsit, quia inexpiatos delinquentium a
correptione oris infervit caritas, cum
et zelus consolationis admirabiliter an-
gendo se temperat. Cum contra iniquorum
opera processum correptionis expandit, ne
etiam que corrigere non valet inspectare non
desinat, ne se participem delinquentium
ex consensu tacitus addicat. Sed quia sepe
non nulla vitia virtutes se esse mentiuntur,
ut effusio nominetur misericordia, et tenacia no-
minetur parsimonia, et crudelitas iusti-
tia velit videri, ita plerumque mentem ad
loquendi impetum vane glorie anxietas
nequaquam se intra silentium capiens quasi
zelus caritatis inflammat, atque appetitu
ostensionis sue ad effrenationem locutio-
nis impellit; et cum subsidio consilien-
di liberando erumpit apparere dicit. Non enim
curat loquendo quid proficit, sed quid appa-
reat; nec studet ut malum quod cernit
corrigatur, sed bonum quod sentiat audiatur. Unde
et Heliu quoque speciem elationis ostensurus
et sese intra silentium clausum non capiens
ait: Plenus sum sermonibus, et coartat
me spiritus uteri mei. En venter meus quasi
mustum absque spiraculo, quod lagunculas
novas disrumpit. Qui si intelligere

spiritaliter debemus, hoc loco uterum ventrem-
que cordis appellat. In musto non sa-
pis fervor arcipitur. De quo et per se Dominus
dicit: Vinum novum in utres novos exe-
dum repete. Repleti apostoli, dum linguis
omnibus loquerentur, audientibus nescienti-
bus sed tamen vera attestantibus dictum est:
Quia musto pleni sunt. Lagunculas non
firmas in ipsa sua novitate constat esse
certe terrena corporum vascula, quo in no-
mine acceperunt, de quibus Paulus apo-
stolus dicit: Habemus thesaurum istum in vasis
fictilibus. Heliu autem quia sicut superius diximus
sic inflatione elationis exten-
ditur, ac si ad loquendum pravitate cogitur
ardore spiritus, sic attendatur: Plenus sum
spiritu meo qui tacuit quasi musto absque
spiraculo comparavit. Et bene ait quia lagun-
culas novas disrumpit, quia si spiritus
fervor non solum veteri sed et nova vita-
minis capit conspicit quid lagunculas novas
disrumpit, quia fervor eius prius etiam
spiritalia corda distendit. Loquar et re-
spirabo paululum, aperiam labia mea
et respondebo. Unde ait respirabo quia
labor iustorum est videre prava et non cor-
rigere. Iste ergo et labor arrogantium
si quod sapiunt non ostendunt. Vim quippe
intimi estuationis ferre vix possunt,
si omne quod sentiunt paulo tardius
innotescunt. Unde recte et nunc rebus
agitur, prius eius elatio in corde
vitetur, ne si ad dicendum miserere
tionis perdat amaror neque fin-
perdat. Sunt ergo qui adhuc vitiorum bel-
lo subiacent, nequaquam predicationis
usum posse magisterio doctorum ducunt
sumere, et cum quietam dicunt dispensatio-
nis vocem ab anno vicesimo et quinto
Levite tabernaculo serviunt, sed a quinqua-
gesimo custodes vasorum fiunt. Quid
enim per annum quintum ac vicesimum nisi
flos iuventutis obtinetur, nisi spa-
tium unumquodque vitium bella significat.
Et quid per quinquagesimum in quo iubile-
i requies continetur, nisi interna quies
domito bello mentis exprimitur? Quid
non per vasa tabernaculi nisi fidelium
anime figurantur? Levite ergo ab anno vi-
cesimo quinto tabernaculo serviunt, et quinqua-
gesimo custodes vasorum fiunt, quia
qui adhuc impugnationis vitiorum cer-
tamina per consensum delectationis tole-
rant, aliorum curam suscipere non presumant.
Cum vero temptationum bella subege-
rint, quo apud se iam de intima
tranquillitate securi sunt, aliorum custodiam
sortiantur. Sed quis hec temptationum
prelia sibi perfecte subiugat, cum Paulus di-
cit: Video aliam legem in membris

meis repugnantem legi mentis mee
et captiuum me ducentem in lege peccati
Et quia bella foris per ea aliud bellis e
interius expugnari iniustum creditur
...ne extolli debeat illius animo
extinguitur ne subsistat. Et ... sic
-trarie temptationis ferire certamus
et cum temptatione grauatur, in alta arce
consideratque quietem. Certum est apud semetipsum
sub se ipso esse certationes uitiorum
conspicit quibus illa fructus delectatione
consentit. Sequitur: Non accipiam personam
uiri et deum homini non equabo. Nescio
enim quamdiu subsistam, et si post modicum
tollat me factor meus. Vera consideratio
per deum homini ideo non equat, quia qua-
-mdiu hic subsistit uel cum ad se modi-
-cum tollatur ignorat. Et bene ait post
modicum tollat me factor meus, quia
quamlibet longum sit hoc presentis uite tem-
-pus breue est quo permanet non est.
... enim dignum et ut diuinam iudi-
-cium quandoque fine claudetur. Et inter
has ... exuitate ... pro-
-dit adiuuat in mestium elationis ...
Audi igitur Job eloquia mea et omnes ser-
-mones meos ausculta. Ecce aperui
os meum loquatur lingua mea in fau-
-cibus meis. Perpendimus contra quam elationis
descendit quod beatum Job audire dicamus
et quod os aperuisse se perhibet quod lingua
in faucibus suis loqui permittit
et hoc proprium doctrina arrogantie
exprimitur. Nesciunt inferre quod do-
-cent et ... que sapiunt ... ministr-
-o possunt immortalis cordis produnt quod
... docent quod in quadam sibi uidentur
...tatis culmine residere cons-
nos docent ut longe infra se
... uelut in imo respiciunt quibus
... consulendo loqui sed uix domi-
-nando dignantur. Recte autem de his
per prophetam dominus dicit: Vos autem cum
austeritate imperabatis eis et cum po-
-tentia. ... austeritate et cum po-
-tentia imperant qui subditos suos non tran-
-quille consulendo corrigere sed aspe-
-re flectere dominando festinant. At
contra uera doctrina tanto uehementius
elationis uitium fugit quanto ...
... ardentius uerbis suis ...
... magistrum elationis persequitur. ...
... ne ... moribus predicet
... in corde audientium sermo-
-nibus insectatur. ... namque
magistra et omnium ... ueritatem
loquendo dicere et uiuendo ...
-dere ne eam apud discipulos ui-
... moribus quam sermonibus loq.
... paulus thessalonicensibus loquens

quod culmine proprii apostolatus ait oblitus factus
sumus paruuli in medio uestrum. Hinc petrus
apostolus cum diceret parati semper ad satisfaciendum
omni poscenti nos rationem de ea que in
nobis est spe, in ipsa doctrine sue qualitate
docendi asserunt esse seruandam subdens
Et cum modestia et timore ... conscientiam
habentes bonam. Hoc autem ... quod discipulo
paulus ait precipe hec ... et doce
cum imperio non dominationem potestatis sed
auctoritatem suadet uite. Cum imperio quippe
docet quod prius agit quam dicit,
nam doctrine subtrahitur fiducia quando
conscientia prepedit linguam. Non ergo ei precipit
elate locutionis, sed bone fiducie in summa-
-ne actionis ... et de domino scriptum est: Erat
enim docens sicut potestatem habens, non sicut
scribe et pharisei. Singulariter namque ac prin-
-cipaliter solus ex potestate bona loquitur, quia
ex infirmitate mala nulla commisit ex di-
-uinitate quippe potentia habuit id quod nobis
per humanitatem sue innocentiam ministrauit.
Nos autem quia infirmi homines sumus
cum de deo hominibus loquimur debemus primum
meminisse quod sumus ut ex propria infirmitate
pensemus quo docendi ordine infirmis
fratribus consulamus. Consideremus igitur quia aut tales
sumus quales nonnullos corrigimus aut tales
aliquando fuimus etsi iam diuina gratia operante
non sumus ut tanto temperantius corde
humili corrigamus quanto nosmetipsos
uerius in his quos emendamus agno-
-scimus. Si autem tales nec sumus nec fuimus
quales adhuc illi sunt quos emendare
curamus, ne cor nostrum forte superbiat
de ipsa innocentia perennis ruat, quorum
mala corrigimus alia eorum bona nobis
ante oculos reuocemus. Que nec si omnino
nulla sunt, ad occulta dei iudicia recurramus,
quia sicut nos nullis meritis hoc ipsum bo-
-num quod habemus accepimus ita illos quoque pe-
-ccata superne uirtutis infundere ut exciti
fortasse ... ipsa possint bona que
nos ante accepimus preuenire. Quis enim
crederet quod apostolatus merito saulus
lapidati stephani precessurus erat, qui
in morte eius lapidantium uestimenta
seruabat. Hinc ergo primum cogitationibus hu-
-miliari cor debet et tunc demum delinqu-
-entium iniquitas increpari. Et hinc ut sepe
diximus locutionis modum heliu ignorare
ostenditur qui in locutione sua elationis
typo quasi potentia cuiusdam aucto-
-ritatis inflatur. Dicit: Audi igitur Job eloquia
mea et omnes sermones meos auscul-
-ta. Ecce aperui os meum loquatur lingua
mea in faucibus meis. In faucibus non
loqui et silentium dicere et non clamoribus
uociferari. Quibus uerbis arrogantes
intus sensum etiam positos significat.

Marginalia: c · d · f · g · Capitulum iii · A · b · Ad Thi. 2 · quod bene facimus secure precipimus · Nota · Considerare debemus prius qui uolunt corrigere uitam alienam · Act. a.

cum uelud fauabus loqui dur qui non ge-
aduersarios exteriores uincentes clamat sed
quosdam intra sinum se esse quasi uici-
nos ad iniuriam positos in[illegible]. Saepe
uero arrogantes eandem etiam tenent
arrogantiam se fugere ostendunt et dum
sic [illegible] cautius agunt ut illum la-
teat [illegible] priuate fingit qui silenter
narrant quatenus non solum de ipsius
intelligentie sed de ipso etiam hominis
etiam arrogantie conceptu glorientur. Unde
nunc recte dicit: Loquetur lingua mea in fauci-
bus meis. Ac si aperte dicat: Ecce contra
te prudentem sententiam esse silenter narro.
Alii non in tanta prudentie clarae possi-
dent ut aliis [illegible] ipsi soleant la-
udare quod dicunt. Unde subiungitur: Sim-
plici corde meo sermones mei et sententiam
labia mea puram loquentur. Magne uir-
tutis laus et simplicitas locutionis quia
qui arrogantes non sunt habere se hanc
solliciti asserunt ut sententias audiantur
et puro se locutos demonstrant quia
duplicitatis sue malitia despici for-
midant. Saepe autem et falsi uera per-
uersione ut inde eorum mendacium [illegible]
ns credatur unde in esse eis asserto
ueritatis agnoscitur. Etenim [illegible] et
puro se locuturos perhibent et dicta sua
applaudendo suas fauore [illegible]
eandem simul quam premisit arrogan[illegible]

Spiritus dei fecit me et spiraculum omnipo-
tentis uiuificauit me. Sublimitatem uera
premisit elata et dicturus hec qui ita sapere
[illegible] innotuit quantum timeret. Sic
minus sic arrogantium mentes infla-
ntur ut in eis que recte sentiunt ela-
tionis sue [illegible] de premientur. Unde
fit ut etiam eorum recti auditores
nequaquam instruantur quia perfecto illos
pro[illegible] que tumide sentiunt non ad sin-
ceritatem sed ad conceptum uocis [illegible]
dicit prudentibus stultitie [illegible]
[illegible] quia stultitia abundante despi-
ciunt etiam prudentiam non metuunt. Sicut
enim per Moysen dicitur uir qui filiorum se-
minis siluerit in mundus erit [illegible]
sed cum sermo iusti semen est dum gra-
uiter [illegible] audientium mentes conci-
piunt [illegible] operis pro-
lem [illegible]. Qui non importune de-
finit [illegible] polluens genera-
di [illegible] quam si semen sermo
non esset de [illegible] paulo [illegible]
atheniensibus dicitur quid sibi uult
[illegible] hic dicere. De quo et
[illegible] erat dum ibi. Semen
ergo [illegible] magnus datum [illegible]
[illegible] membra coinquinat cum
[illegible] maledictum sensibus nasci-

sem debiti sui ordinate proderet [illegible]
que uera senserit sed [illegible]. Unde Heliu [illegible]
et que uera per sentire conuincitur [illegible]
[illegible] uel quid loquatur ignorat et [illegible]
filiorum seminis siluerit qui lingua
uultus cogitationes proterua uane loca[illegible]
ius monet. Bono autem ordine et [illegible]
se asserit et dicatur per spiritum [illegible] et
per spiraculum se uiuificatum [illegible]
pe adhuc se [illegible] et inspirante [illegible]
eius spiraculum uite et [illegible] et hom[illegible]
in animam uiuentem. Sed si que recte [illegible]
uero recte exequatur audiamus. Se[illegible]
Respondes mihi et aduersus
faciem meam consiste. Ecce dum [illegible]
recte ordine uere [illegible] in [illegible]
subito superbe elationis [illegible]
aliis uerbis hoc idem replicat [illegible]
Ecce et me sicut et te fecit deus
et de eodem luto ego quoque forma-
tus sum. Ut tum miraculum meum non te
terreat et eloquentia mea non sit [illegible]
grauis. Ecce et hoc qui elicit [illegible]
dum uere [illegible] agnoscit [illegible]
modum ita locutionis ignorat [illegible]
et qui se beatum Iob et [illegible] exequ[illegible]
et conuertere exaltat [illegible] qui [illegible]
[illegible] omnis [illegible] quid homi[illegible]
equali se conditos meminerunt
sed profectum suis auditores [illegible]
equales sibi uel esse uel credere
dedignantur [illegible] se [illegible]
[illegible] sed premiore [illegible]
supponunt. Equales quidem se
dicunt extitisse nascendo sed [illegible]
equales remansisse uiuendo [illegible]
meo [illegible] equales [illegible] uiuendo [illegible]
non se illud magis admiraculum [illegible]
[illegible] equales nascendo [illegible]
runt. Unde inflatus Heliu dici[illegible]
Ecce et me sicut et te fecit de[illegible]
et de eodem luto formatus sum [illegible]
tum miraculum meum non te terreat [illegible]
eloquentia mea non sit tibi graui[illegible]
Sicut hoc etiam arrogantes [illegible]
qui [illegible] qua dicunt [illegible] se dici[illegible]
[illegible] estimant et locutionem sua[illegible]
[illegible] premunt quia uel in [illegible]
sensibus [illegible] elato quanta sic fa[illegible]
[illegible] ignorat. Respondiumque [illegible]
qui paulus dum uera hebreos [illegible]
[illegible] admirans. Rogo ut uos
ut sufferatis uerbum solatii et [illegible]
per pauca scripsi uobis. Heliu autem [illegible]
quia [illegible] et quasi consoland[illegible]
subiungit miraculum meum non [illegible]
[illegible] eloquentia mea non sit tibi
grauis. Ille dicta sua [illegible]
[illegible] uos eloquentiam et miraculum [illegible]
[illegible] qua distincta [illegible]

23

-runt sentiunt exclusa iudicare cogita-
tionum dum ille de magnis tumide
dicit iste de minimis se inaniter
erigit. Sciendum quoque interea est quod hoc est ple-
riter intuendum quia et [illegible] in-
imo se esse considerat et taciturni semper
principio stante sublime attestante
qui ait quare inaniter exaltatur cor
ante gloriam humiliatur. Ecce. Dixisti
manibus meis et vocem verborum tuorum
audivi atque eandem vocem subinn-
gens ait: Mundus sum ego et absque
delicto immaculatus et non est iniquitas
in me quia querelas in me repperit ideo
arbitratus est me inimicum sibi posuit
in nervo pedes meos custodivit omnes
semitas meas. Quorum omnium verba
non beatum Job dixisse narravimus similiter
ita prosequens ait. Hoc est quod in quo
non es iustificatus. Proferto beatus Job
iam dixerat quod absque culpa
fuerit flagellatus. Hoc enim ipse de se
de illo ad dyabolum dominus dixit commo-
visti me adversus eum ut affligerem
eum frustra. Sed Helyu non certe
dicit cessante culpa potuisse eum
tam per gratiam flagellari. Nesciebat
in flagello eius non deleri vicium
sed meritum augeri et propterea quia sine de-
licto se dixerat flagellatum hanc
eius sententiam increpat dicens: Hoc est quod in quo
non es iustificatus. Sunt enim hoc ar-
rogantes proprium ut plus arguere
appetant quam consolari et quoque ho-
minibus tentationes agnoscunt tentationis
resolvi iniquitatibus arbitrantur. Nesci-
unt quippe occulta iudicia subtili-
ter cernere atque id quod non intelligunt hu-
militer perscrutari. Quia eos sepe
secreta inuestigationibus iudici-
orum dei ipsa sua sic elatio erat
eorum excludit obstaculum. Neque enim
tumor mentis et quod dum inflat
obnubilat obscurat. Et si quam scientiam vide-
ntur adepti quasi de quadam neces-
sitate non de secrete dulcedinis
medulla pascuntur. Incantabiliaque in-
terius sepe exteriora eius attin-
gunt sed intimi gustu sapor ignorant
sunt videlicet foris attacti sed intus cassi
neque id de deo sentiunt quod
dulce interius sapiat sed quod exteriusque
certius sciunt quia et si ita quedam
intelligenda percipiunt eorum dulce-
dine repleri non sinunt et si noverint
modo sed ignorant non dum quomodo
sapiunt et sic plerumque ut foris dicta
tamen intra ea que dicunt viuis
scientiam dum hinc quid sapientes dixit
iste ait dedit deus hic dicit eruditis

summa ipse assimi videtur et tamen quod exceditur non ex
solida scientia sed extra eruditionem dicit appetitus qui
nequaquam tamen sciendo desiderat exprimi
ri quod dicit. Est mens arrogantium dei
uirtutum suorum sensum non penetrare quia ab
interno gustu vero iudicio meo fano
res relinquit quos foris amat. Vera
autem sua afficit non extollit ut supple-
antes quos implevit sed lamentantes
facit quia quamquam eam repletus sint primo
lateo se scire appetat et vim sui contris-
tantes pulsant robustius sapere cunctos
se infirmum illa veris recognoscit atque
ad meliore viam humiliter facit ipsa ei se
humilitas aperit dum que imbecillitatem sua
conspicit ipsa ei cognitionem secretorum
sublimium absconditis sinus pandit
qui cognitione perfecto subtilior redditur
quod ad occulta rapiatur. Helyu quod infla-
gelli beati Job dicto veracem rationem non
invenit quia eam querere humiliter
nescit et increpare potius quam consolari
paratior dicit: Hoc est quod in quo non es
iustificatus. Videndum quoque est quod
beatus Job in nervo pedem suum positum
dixit. Et nequaquam se mundum hoc mo-
do quo ei obicitur absque peccato vel immaculatum
et sine iniquitate esse memo-
ravit. Sed Helyu dum eum ac meliori credit
ut increpare que dicta sunt mentiens ad-
didit que dicta non sunt. Elati enim semper
increpare appetunt et magis sonore mul-
ta plerumque mentiuntur ita ut arguere
te docte videantur fingunt non unquam
que redarguant et cum ipsi contra nomine
magisterium sue ostentationis secernunt
insubiectorum innectionibus ex fictis sibi
iniquitatibus campum parant. Sacerdo-
tes sunt et superius dixi quod arroga-
tores vere inflati suis sermonibus sepe
fortia dicta preferentes non considerant
aliquem quod utamur sed pensat studi-
ose quod doceant quorum necessitatem
potius teneant qui non recte vivere
appetunt sed docere quia quod sciens
sed arrogantes loquuntur tacuimus iam quod
superbiendo vivunt et audiamus quod solidum
dicit post tot itaque elationis verba
tandem scientiam suam ostendere inchoat.
Respondebo tibi quod maior sit deus homine. Dicitur forsitan ab
aliquo quis ista vel eum audit ignoro
me. Et immunis? hic sua vel credi-
si non contra intentionis sue radi-
ce penseatur. Flagellatus vero loquebatur
qui et passionis verbera acceperat
et causas verberum nesciebat. Ideo quod
mentitus, Respondebo tibi quod maior sit
deus homine ut flagellatus homo conside-
rans quod ille melior est deus monuit quod

23
Marginalia: d; e; f; g; c. 18; obicitur; Reprehensio arrogantium sepe mentiuntur; b; c

i quo se minorem non dubitat

Correctio peccati est principium gratie

patrem eius iudicio se postponit, et quem
auctiorem patrem iustum credidit, et si eius-
dem iusticie causas ignorat. Hinc est
enim etiam quod per prophetam penitentie [illegible]
uiso reuertitur, eo iam iustus esse inchoat
quo ferientem iniustum non accusat. Semet-
ipsum namque subdendo et iudicem et conditionis
sue ordinem uidit, qui sibi equitatem
iudicis sui etiam in eo quod non intelligit an-
ponit. Unde et dicitur: Iudicabo tibi quia maior
sit deus homine. Ne considerata potentia creatoris
deficeret minor mentem per memoriam
conditionis. Unde David prius cum percussionis

d

pondere merentissimus uoce prorumpere
gereret, ad considerationem conditionis sue
se colligens ait: Obmutui et non aperui
os meum quoniam tu fecisti. Me pensante
cum conditionis sue ordinem et iusticiam
percussionis inuenit, quia qui benigne eum
qui non erat condidit, eum profecto qui erat
non nisi iuste percussit. Sequitur: Aduersus

e

eum contendis quod non omnia uidet? Semel
loquitur deus et secundo idipsum non repetit. Afflicti
cordis et proprium ut in omne quod appetit et
cum non uero ordinem contrarium sentit, si
posset fieri, cur ita uel non sit ita diuinis
sibi uideri uocibus uelit, ut dum de euen-
tu rerum contrariorum consulat et uisionis
eius cognita ratione conquiescat. Sed aut

De scripture sacre locutione dei

prudens quia scriptura sacra dominus condidit
et in ea uel publice uel occulte cunctorum cordibus
uidetur ait: Aduersus eum contendis quod non
ad omnia verba responderit tibi? Semel
loquitur deus et secundo idipsum non repetit. Ac
si diceret: Deus in singulorum cordibus priua-
tis uocibus non loquitur, sed tale eloquium con-
struxit per quod cunctorum cordibus satis-
faciat. Inspicientis quippe eius eloquium
ibi [illegible] singuli si requirimus inuenimus
nec opus est ut in eo quisque spaciali questione
tolerat uideri sibi diuina uoce specialiter
querat. Ibi enim nobis omnibus in eo quod
specialiter patiuntur communiter uidetur, ubi
uita precedentium sit forma sequentium.

f

Ut enim unum e pluribus proferamus: Ecce
dum passione aliqua uel molestia
carnis afficimur, scire fortasse cer-
tas causas passionis eiusdem uel mo-
lestie optamus, quatenus in eo quod pa-
cimur rerum cognitione consolemur.
Sed quia de specialibus temptationibus nequaquam nobis
singulis specialiter uidetur, ad scripturam
sacram recurrimus ubi si inuenimus quod Paulus
carnis infirmitate pressus quod [illegible] illa
infirmitate temptatus audiuit: Sufficit

g

2 cor 12

tibi gratia mea, nam uirtus in infirmitate
perficitur, quod precatus dominum et nequaquam singul-
lariter nobis omnibus dicitur. Inspiciunt
per sacre uocem dei afflicto Paulo audimus
ne tu fortasse affligimur singuli audie-

eam peruaci consolationem quereremus. Non
ergo deus ad omnia nobis uerba respondet,
quia semel loquitur et secundo idipsum non re-
petit, id est in hiis que per scripturam sacram
patres protulit nos erudire per singula
Discant itaque sancti doctores, discant

a

etiam arrogantes cum in more-
eam laborare quosdam pusillanimes
conspiciunt, quia deus nobis ad uerba etiam
non respondet, quia semel loquitur deus
et idipsum secundo non repetit, id est cogitatio-
nibus uel temptationibus singulorum non
passim per priuatas uoces nec per angeli-
ca officia satisfacit, quia scriptura sacra sin-
gulisque potest singulis euenire complectitur
et uita priorum precedentium etiam uitam
sequentium informare curauit. Sed
quod autem semel loquitur deus et secundo idipsum
non repetit, adhuc intelligi subtiliter
potest quia pater unigenitum consubstantialem
sibi filium genuit. Loqui enim dei est uer-

b

bum genuisse. Semel autem loquitur, quia
uerbum aliud preter unigenitum non habet
dum et apte subditur: Et secundo idipsum
non repetit, quia uidelicet hoc ipsum uerbum,
id est filium, non nisi unicum genuit, qui
ante non loquens et loquitur non uer-
bo preteriti sed nec futuri ponens,
liquet omnibus quia deo tempus nec pre-
teritum congruit nec futurum. Tam-
quam in eo quilibet tempus ponitur libere quod
nullum licet uidere. Neque enim quilibet
liber dici poterat si saltem unum
tempore diceretur. Vide itaque dici inde
tempus audiretur quod liber licet unde
eo dici tempus nullum licet. Non namque

c

per sine tempore genuit et quis digne
fari queat illam ineffabiliter nati-
uitatem, quia de eterno natus et coeternus, quem
consistens ante secula genuit, equalem
qui genuit natus, posterior non est, quem
uidelicet nos mirari possimus sed
intueri minime ualemus. Sicut namque
natiuitatem eius mirari posse aliquid
uidere est, et uidemus et nequaquam
comprehendimus. Esto etenim quod de uisu
terminis ad horam consensum sic di-
cimus. Nam si quis in tenebris clau-
sis oculis iacet atque ante eum subito
lucerne lumen erumpat, clausi eius
oculi ipso aduentu luminis feriun-
tur. Parescant. Cur ergo turbati
sunt si clausi nichil uiderunt? Et
tamen profectu aliquid sunt quod uidere
clausi potuerunt. Nam si perfecte eum
uidissent, cur apta quererent

d

quod uiderent? Sic itaque sic summe
eternitatis de incomprehensibili natiuitatis
ceri aliquid conantium. Ecce enim ipso quo
fulgore ammirationis pauimus a[illegible]

quasi videt qui videre non valet quia in te-
nebris positus unum lucis ... clausis
videt. Heliu itaque ait: Semel loquitur
deus. David non verbi unigeniti nativi-
tatem intuens ait: Semel locutus est
deus. Cum enim unigenitus filius idem
in patris et perfectione natus dicitur et pro-
mittitur semper natus perhibetur. Semel
ergo libere dicere de deo consuevimus quia
unum et eloquitur in eo enim qui perfectum
unum genuit locutus est; et quia in eo ante
semper gignit utique locutus est. Eternaliter
et perfectum dicimus hic non dicimus neque
quod factum non est et hic non dicimus esse per-
fectum sed eius plenitudinem perquidam angu-
stum nostre locutionis exprimimus sicut
a de perfecte dominus dicit: Estote perfecti
sicut et pater vester celestis perfectus est. Omnia
... ne secreta ammiratio non
... occupat perterna desidia me-
... innotescit aperte dei locutio qualiter
... nos fiat insinuat dicens: Per somnium
in visione nocturna cum irruit sopor super
homines et dormiunt in lectulo. Cum
per somnium nos locutio divina ...
... ... non quassatis
... desideriis vigilemus
... enim exteriores sensus dormi-
unt et interiora cernuntur. Ergo si
... contemplari volumus ab exteriori in-
... dormiamus. Vox videlicet dei
per somnium auditur quia si tranquilla
mente ab huius seculi actione quiescamus
... mentis silentio divina precepta
pensantur. Cum enim ab exterius actionibus
mens sopitur tunc plenius mandata
dei pondus agnoscitur. Tunc verba
dei mens vivacius penetrat cum ad se
... curarum tumultus recusat
... homo vigilat qui cum
... negotiorum estus ... in
... quippe cordis ...
... cogitationum turba dum perstrepit
... atque inspiratio mentis
... curarum tumultuationibus
... compescitur tanto amplius
... perspicue videt non audit. Ne-
que enim perfecte hoc sufficiat divinis sed ...
... interius erudiri appetit ne cum
exterius implicetur. Unde exterius au-
dire aperte videt interius obsurdescere.
Moyses autem ex egyptiis quasi
... loquebatur et ideo vocem domini ... positus
non audiebat. Sed cum ...
... ... fugit ... illic
... quadraginta annis degit qui
... terrenorum desideriorum tu-
multibus obdormivit atque ideo di-
vina voce per ... quia per somnium
... quanto magis abiectus ... exte-

rioribus corporis tumultibus obdormivit
atque ideo divinam vocem per ... meruit
quia prosperam ... tanto verius ad cogno-
scenda interiora vigilavit. Israheliticum
populum cum per ... ut legem
legis precepta perciperet in monte dicitur
atque ne intus perveniret ab exterius
tumultibus ... ut qui exte-
rioribus ... desistere officiis ...
cognoscit studiose semper ... secreta
refugere ubi ... tranquillitatis intime ...
... ascendit et legem que in monte
percipit ... proposite tumultibus ... ...
qualiter in contemplationis sue ... ...
voluntatis sinus perstruat. Hinc est quod
isdem Moyses crebro de rebus dubiis
ad tabernaculum redit ibique secreto dominum con-
sulit et quid certius decernat agnoscit.
Relicta quippe turba ad tabernaculum redire est
postpositis exteriorum tumultibus secretum men-
tis intrare. Ibi enim dominus consulitur ut que
foris agendum et publice intus silenter
audiat. Hoc cottidie boni rectores faciunt
qui cum se res dubias discernere non posse
agnoscunt ad secretum mentis velut ad
quoddam tabernaculum redeunt et magis le-
ge perspecta quasi coram posita archa domini
consulunt et que prius intus tacentes au-
diunt hoc foras postmodum agentes
innotescunt. Ut enim exterioribus officiis
inoffense desistant de secreta cordis
recurrere incessabiliter curant et voce dei
quia per somnium audiunt dum in meditatione
mentis a carnalibus sensibus abstinent.
Sponse et sponsa intuentis ... ...
sponsi voce quia per somnium audierat quin
dicebat: Ego dormio et cor meum vigi-
lat. Ac si diceret: Dum exteriores sensus
ab huius vite sollicitudinibus sopio ...
... vivacius interna agnosco foris
dormio sed intus cor vigilat quia dum ex-
teriora que non sentio interiora sollici-
ter apprehendo. Bene ergo ait Heliu quia per
somnium loquitur deus. Atque aperte sub-
dit: In visione nocturna. Nocturna
enim visio aperte contemplationis mentis
sub quibusdam ymaginationibus scilicet in-
terna ... lucem certius ... nocturna non
... visione ... videmus.
... quia ... quamdiu in hac vita se
... secreta quasi sub quadam ymagi-
natione conspicit videlicet quamdiu sedenti
... manifestius contemplatur. Bene
Heliu post quam dixit dum nobis per somnium
loqui subdidit: In visione nocturna. Nox
quippe est vita presens in qua quamdiu sumus
... quod interna conspicimus sub imaginaria y-
maginatione caligamus. Ysaia itaque ad
videndum dominum quadam se ... surgere
... dicebat: Anima mea desideravit te

Sermo a

Exo. 19.

b d. pz. exo. 33. et in
pluribus locis leviti-
cum ...

c

Can. 1.

d

De contemplatione
nocturna

Vita presens
dicitur nox

Ysa. 26.

te in nocte ~~de se dicat~~ sub hac obscuritate
vite presentis inde te aspecto. sed adhuc in
firmitate nubilo circumscribor. Psalmista quoque
huius noctis caliginem vitans dicebat
Mane astabo tibi et videbo. Adhuc quasi in nocte in
nixus se videre conspicit qui admirande
diei futuras mane conquirit. Sancta namque ne-
dum divine aspirationis arcana sapere non possunt. Vero dor-
mire est. Sicut scriptum est: hoc ipsum quasi ad hunc so-
por super homines. Sancta autem sancti viri cum
exteriori actione non desinunt. inter me-
tas cubilia conquiescunt. Apte subiungitur
Et dormiunt in lectulo. Sanctis enim viris
in lectulo dormire est inter mentem sine cu-
bile quiescere. Unde scriptum est: Exultabunt
sancti in gloria, letabuntur in cubilibus suis. Dicatur ergo quod
semel nobis locutus est deus. Per somnium in visione
nocturna quando irruit sopor super homines
et dormiunt in lectulo. Quia minimum interne se-
creta divinitatis agnoscimus. Cum ab huius mundi
tumultuosa conspicua intus mentem in-
tenta sacramus. Sancta namque nec sepe iam
divinis auribus cordis tumultus secularium
negotiorum claudit. et quietis intus
contemplationis aure aperte subiungitur. Tunc
aperit aures virorum et erudiens eos in-
struit disciplina. Tunc enim aperitionibus
arcanis sequitur erudiens. Aperte aut
interne examinis causas audiunt
qui dum sibimet vel flagella publica
vel iudicia occulta considerant semetipsos
affligendo flendo non cessant. Unde bene dicitur
et erudiens eos instruit disciplina. quia
considerata mente et se per penitentiam
lacerant. Quasi quedam plage percussionis
lamenta exprimunt compunctionis. Unde et
Salomon dicit: Livor vulneris abstergit ma-
la. et plage in secretioribus ventris. Per
livorem quippe vulneris disciplinam
insinuat corporee percussionis. plage
vero in secretioribus ventris sunt inter-
na intus vulnera que per compunctione fiunt.
Sicut enim venter cibis repletus exten-
ditur. ita mens pravis cogitationibus di-
latata sublevatur. Abstergit ergo ma-
la livor vulneris et plage in secretioribus
ventris quia et disciplina culpas di-
luit et contentam mentem compunctio pe-
nitentie ulcione transfigit. Sed hoc inter
se utique differunt quod plage percussio-
nis dolorem lamenta compunctionis super-
inducunt. ille affligente cruciant. iste re-
ficiunt dum affligunt. per illas in afflic-
tione meror et per istas in merore leticia.
quia tamen ipsa compunctio mentem
lacerat eandem compunctionem non in-
congrue disciplinam vocavit. Et tenor
quippe se qualitatibus quibus insta viri

anima in compunctione vehementer affli-
gitur cum ante malorum suorum reminis-
citur. considerans ubi fuit in iniquitatibus
eorum dei sententiam metuens et sciens qui-
renus ait cogitat ubi erit. Cum
mala vite presentis sollerter attendit
merens considerat ubi est. Cum bona
eterne patrie contemplatur que quia
dum adipiscitur lugens conspicit
non est. Malorum suorum Paulus memo-
rat et terrebat se in quibus fuerat affli-
gebat cum diceret: Non sum dignus vo-
cari apostolus quia persecutus sum ecclesiam
Ihesum dominum iudicium subiacet
pensans in futuro male se metuebat
cum dicebat: Castigo corpus meum et in servi-
tutem subicio ne forte cum aliis predi-
caverim ipse reprobus efficiar. Presentis
mala presentis vite pensabat cum dice-
ret: Sentio in corpore pugnam adhuc vi-
deo aliam legem in membris meis re-
pugnantem legi mentis mee et cap-
tivum me ducentem in lege peccati que
est in membris meis. Infelix ego ho-
mo quis me liberabit de corpore mortis
huius. et supernis bona eterne patrie considerabat
cum diceret: Videmus nunc per speculum
in enigmate tunc autem facie ad faci-
em. nunc cognosco ex parte tunc autem
cognoscam sicut et cognitus sum. At
quia scimus quoniam si terrestris domus
nostra huius habitationis dissolvatur quod
edificationem ex deo habemus domum non
manufactam eternam in celis. Cum
domus bona interne expressius di-
ceret scimus que et species vocationis
eius et que divitie glorie hereditatis eius
in sanctis et que sit supereminens sci-
entie magnitudo virtutis eius in nos qui cre-
dimus. Mala vite presentis ~~beatus Iob~~ con-
siderans ait: Tempus et vita homi-
num super terram. Unde David quoque ait:
Universa vanitas omnis homo vivens
et quasi in ymagine dei ambulet hom-
tamen vane conturbatur. Et tamen cum sic
eterna patria contemplatus et sic mala
pensans in quibus erat attamen illa bona
considerans in quibus adhuc non erat
ait: Heu me quia incolatus meus
prolongatus est. Et ego dixi in excessu
meo proiectus sum a vultu oculorum tuorum.
Sublevatus ei extraxi quo in mente
pavore non per vacatione a vultu o-
culorum dei videt se esse proiectum per
interni quippe luminis visione quo
in eius anima per contemplationis gratiam
radio claritatis emicuit adsemet
ipsum redijt et cogitatione peccata
quibus illic bonus deesset ut eligenda
male ipse adesset in ea. Neque ...

F

tormire

D

penitentes penitentie

in tripl.

Gregorius 20. A

B

C

lamentationes et plage different

De compunctione

E

Fletus sanctorum quem quatuor spiritualiter causam compungit

D

C

F

...tus intus mala sicut se conspicere
...valet si bona eterne patrie per contemplationem
...s gustu contingere ad dominum valet.
...auditor odores dei pietati se esse agg-
...o sublevata quippe videt quod sub se
...videre non posse ad se relapsa inge-
...miscit. Perfectam s[ed] animam ista contemplationis
...a afficere familiariter solet quos
imaginationes corporeas insolenter
sibi obviantes discutit et cordis
...tuitu figere mysterio necdum investiga-
...bili meretur. Has quippe figuratas
corporalium species ad se intus exemplar
...tate corporis trahit sed perfecte corporis
...a hac summopere invigilat ne cum
veritatem querit eam ymaginationes
circumscripte visionis illudat cunctas
sibi obviantes ymagines respuit.
Anima enim pulsata intra se lapsa est
...ne illis super se ire conatur et per eas
...incircumscripta esse et universa
...diligere intuetur et si magna vis amo-
...s per aliquid esse vim atque incorporea
...contemplari unde aliquam abscondita in
...licatam dulcedine intimi saporis
...dimittitur et raptim aliquomodo re-
...creati spiritu afflata renovatur tanto
...magis quod amet degustat atque hec
...se appetat quod sibi dulce sapere
...intus senserit sentit quia vere eius
...amore dulcedinis sibi tota se mittit
...quoniam hanc nequaquam perfecte potest
...quod deinde sine illa sumpsit immorare
...in inherere conatur sed ab eius fortitudine
...sua adhuc infirmitate repellitur
...quia eius munditiam contemplari non
...valet flere dulce habeat sibique ad se
cadenti infirmitatis sue lacrimas ster-
nere. Neque enim per mentem oculum in
...quod conatur se raptim conspexe-
...rit figere quia usu vetustatis sue in
...deorsum ire compellitur inter hec
...anhelat estuat super se ire conatur
...sed ad familiares tenebras suas
...fatigatione relabitur. Talis anima quasi
...affecta anima conatur semper pari gratia
...certamine tolerat et quia omnis
...de nobis contemptus cum nos afficit
...carnis delectatione punita non
...dolorem parit. Helyu per ...
...dicit deum nos per sompnium loqui et lo-
...cutione eius nostras aures aperiri non
...mereri eandem apertionem animum
...susceptionem vocat quia eo magis
...nos afficiendo conterit quo magis
...nos per ardorem eius inspirationis
...am interne intelligentie sonus
...rumpit. Neque enim flere extrinse-
...cus quis quod et si non intus sentiens
...tamen sentire quod non dum est

Nam cum nos intus per nos insinuamus bene
conditos sed persuasione dyabolica pessime
in consensione deceptos et nobis ipsis
attendimus aliud esse quod sumus quam ad
quod facti sumus conditione nos integros
sed culpa viciatos pervide compunctum appe-
timus evitare quod sumus ut ad id quod fa-
cti sumus reformemur. ~~Unde et apte sequitur~~
Ut avertat hominem ab his que fe-
cit et liberet eum de superbia. Quid enim ho-
mo ipse nisi peccatum facit. Et scriptum est
Initium omnis peccati superbia. ~~Unde et dicitur~~
quod homo cum ab hiis que fecit avertitur
de superbia liberatur. Contra conditorem
quippe superbire est precepta eius peccando
transcendere quia quod a se iugum dominationis
eius excutit tamen per inobedientiam
subesse contempnit. At contra qui id quod
fecit vitare appetit id quod a deo
factum est recognoscit et ad conditionis
sue ordinem humiliter redit. Dum sua
opera fugiens eterna se qualis a deo factus
et diligit. Anima non plane intellige-
re quam gloria superna recipitur et supplicia
eterna vitantur apte subiungitur
Eruens animam eius a corruptione et
vitam illius ut non transeat in gladium.
Omnis quippe peccator ab hac corruptione
ne interior illius ad gladium compellitur
transire penarum ut unde hic delectatur
et inde illic iuste cruciatur. Notandum est
quod deus nos per sompnium loquens prius
nos a corruptione et postmodum a gladio
liberat quia nimirum illius vita illic re-
cipit eterne ablationis supplicium cuius
hic mentem subegit ad delectationem
peccati neque illic habet quod formidare de-
beat de gladio sine que hic per conte-
dictionem sua pollutione non corrumpitur
pe ~~Unde et dicitur~~ Eruens animam eius
a corruptione et vitam illius ut non transe-
at in gladium. A corruptione namque ad
gladium transire est per acta vicia ad tol-
lerandum supplicia pervenire. ~~Sequitur~~

Increpat quoque per dolorem in lectulo et
omnia ossa eius marcescere facit. Insen-
tura sic lectus sive grabatus sensua-
lis aliqua voluptas carnis aliquando
requies, sic in bonis operibus aliquibus re-
quies temporalis accipitur. Unde et cum quidam
in evangelio sanato diceretur: Surge tolle
grabatum tuum et vade in domum tuam. Nisi
quod per grabatum voluptas carnis designa-
tur. Et iubetur unus ut hoc sa-
nus portet ubi infirmus iacuerat
quia nimirum omnis qui adhuc viciis
delectatur infirmus iacet in volupta-
tibus carnis sed sanatus hoc portat ubi
iacuerat quia divino adiutorio erep-
tus anima sustinet carnis contumelias.

Ecc. 10

Spirare contra deum

Inde po. ... vii capitula preterita

De grabato lecto et strato

Jo. 5

Act. 9

19 capitulum a

p[er]mundium tolerat mens p[er]us desidiis
requiescebat. Rursum plectum ul' strati
repausatio boni operis designatur. Unde in apo
stolorum actibus petrus apostolus dixit. Enea sa
net te d[omin]us ih[esu]s xp[istu]s surge et sterne
tibi. Quid est dicere surge nisi mala que fecisti
sti delinque. Et quid est dicere sterne tibi
nisi mercedis campos in quibus requi
escere debeas operare. Ut deserat sur
gendo quod fecit et inveniat sternendo
quod fecerit quod utraque psalmista breviter compre
hendit. Declina a malo et fac bonum.
Declinare quippe a malo est abeo quod iacu
it surgere. Bonum non facere mercedis est
opera in quibus requiescere debeat praeparare.
re. Quem enim declinat a malo sed bona
adhuc non facit. surrexit quidem abeo quo
iacuit. sed ubi requiescere debeat nec
dum stravit. Et rursum lectus vel stratum
requies temporalis accipitur. sicut scriptum est. Universum
stratum eius versasti in infirmitate
eius. Cum enim quisque curis secularibus fati
gatus desiderare per divinam gratiam sic in medi
itinera laboriosa compungitur cogitare
solet quo praesentis vitae desidia fugiat et
abeius laboribus requiescat. sibique mox
desiderate quietis ordine quaerit et ne
quodam stratum sic acuit laboribus ces
sationis locum invenire conspicit. Sed
quia in hac vita adhuc hoc posito tamquam
ordinis loco inveniunt liberis secreti recessu
vincere sine temptationibus nullatenus per
pleramque in eo quod ad requiem constituunt
maior dolor temptationis invenitur.
Unde recte p[er] psalmistam dicitur Universum stratum
eius versasti in infirmitate eius ac si diceret
Omne quod hic sibi parare ad requiem hoc
ei invitasti occulto medico adprobationem
Qui pro quid consilio agitur ut longius pe
regrinationis tempore electorum vita turbetur.
Via quippe est vita praesentis qua ad patria
tendimus. Et idcirco sic occulto iudicio
frequenti perturbatione conterimur ne via pro patria diligatur.
Solent namque nonnulli viatores cum amena forsan
se in prima prata conspiciunt et pergendo mo
ras interserere et a recto itineris pravi
dine declinare eorumque gressum tardat
pulchritudo itineris dum delectat.
Electis suis ad se pergentibus dominus huius
mundi iter asperum facit ne dum quisque
vite praesentis requie quasi viae amenitate
pascitur magis eum diu pergere quam cito
pervenire delectet. Ne dum oblectatur
in via obliviscitur quod desiderabat in pa
tria. Sed quia in hac vita omnis in vita
qua fortasse parumper requies perci
bitur recte dicitur. Inveniret eumque per dolo
rem in lectulo. in impetus vite requie
vel temptationis nos famul vel flagelli
afflictione conterere. Nam sepe quamvis

animus qualiter brevi tempore sine tempta
tione in bonis studiis fuerit invo
luerit eius studiis in quibus quiescendo
se erexit de ipsis viribus quibus in
explicatum intitur dum perfice se se certum
elabitur. Unde pro rectoris in mo
derante impulsu temptationis afflic
ut in eo ipso perfectus sim elatos conju
tur est enim pareter per quandoque mens
quod dolore in lectulo aperte subinnui
omnia ossa eius marcescere facit. Ossa
in scriptura sacra virtutes accipiuntur.
scriptum est d[omin]us custodit omnia ossa eorum
unum ex his non conteretur. Quia utique non
ossibus corporis sed de viribus dicitur mentis.
Nam recte nonnumquam quod et in latronum morte
corporali ossa confracta sunt et persecuto
res dum latronis illius cui dicitur hodie
mecum eris in paradiso. sicut latronis alte
rius in cruce crura fregerunt. Cuncta
in corpore per dolorem in lectulo omnia
ossa facit marcescere quia cum in ea
quiete qua nos ab hoc seculo paraverimus
flagello temptationis afficimur quid
fortasse de viribus nostris inflari po
tuimus cognito infirmitatis nostrae teste
exterminamur. Cum enim sicut ex primis
ad deum proficimus si perfectum iam tem
ptatio nulla pulsaret aliquid nos for
titudinis esse crederemus. Sed quia
nobiscum superna dispensatione a
gitur ut infirmitatem nostram quam per fac
tes obliviscimur temptati recolamus
et in profectu nostro quid in divino munere
et temptatione cognoscimus quid de nostris
viribus presumamus. Tunc nos pro
temptatio ad plenum rapet nisi
tota superna sinaret. Sed pulsata
frangitur in pectore non monstrat quantum
deiat ut de nostra infirmitate sentia
esse quod quantum et divino munere con
stamus. Et quia sepe cum aliqua boni
stra in virtutes suas sibi admi
ra renovat quadam delectatione
stitit et quod gratulatione per pleni
nis impugnatur. bene dicitur quod tempta
ne pulsante marcescunt ossa quia
per infirmitatem temptatione interrogata
cognoscitur omnes illa virtutum vim
pinguis videtur gratulatione subito
victa more flectitur. Et quod nos
aliquid esse momenta bene invenimus
do credimus pulsata paulo amplius
putidos nos iam atque formidinis
Tunc omne bonorum morum gaudium
veratur in pavore penarum. Tunc in
nos esse despicimus quod solo
illo ante credebamus. Tunc sit in
stupente occulto omne quod praesentis pro
videre evanescit. Nunc ipsa firmitudo

Omne temptatio non possimus

De hoc affligi electos ne ipsi fiant cleros praecipue in eos reos

b

b

d

20

b

c

ipse se in animo tenebre meroris infundunt in eis qui delectant aspiciuntur esse et quidquid occurrit tempore sequitur. Abhominabilis ei fit in vita sua panis et anime illius cibus ante desiderabilis. Ac si aperte diceret: Electi mens sibi in amaritudinem vertit quod desiderat quidquid se antea blande delectabiliterque fovebat. In scriptura enim sacra panis aliquando ipse dominus, aliquando spiritualis doctrina, aliquando panis refectio temporalis. Aliquando pro incrementis aliquando hereticorum doctrina, aliquando subsidium vite presentis, aliquando iocunditas humane delectationis accipitur. Panis namque dominus designatur. Sicut per semetipsum dominus dicit: Ego sum panis vivus qui de celo descendi. Rursum per panem gratia doni spiritualis accipitur. Sicut per ysaiam dicitur: Qui obdurat aures suas ne audiat sanguinem et claudit oculos suos ne videat malum, iste in excelsis habitabit, munimenta saxorum sublimitas eius panis ei datus est. Aures enim obturare ne audiat sanguinem est peccati suadentibus que de stigmate carnis nascuntur non prebere consensum. Et quid est ne malum videat oculos claudere nisi omne quod iniquum est non approbare. Iste in excelsis habitat quia corpus enim adhuc terra in inferioribus retinet mentem iam in sublimibus sistit. Munimenta saxorum sublimitas eius quia abiecta desideria terrene conversationis calcat ad superna priora precedentium patrum exempla se sublevat. Et quia per contemplationem donum gratie spiritualis sumitur, apte subiungitur: Panis ei datus est, id est refectio spiritualis gratie. Quia se a bonis infimis et terrena perdendo suspendit. Hoc enim terrena domina predicans dominus dicit: Panem quotidianum. Et sic scribis. Et cuius scribis panibus quod in illa posite mentes hominum spiritualium impleret refectione donorum. Rursum per panem divine doctrine eruditio designatur. Sicut per ysaiam dicitur: Terram habitantes in terra austri cum panibus occurrite fugienti. Terra quippe austri habitant qui in terra posita superni spe caritate fervent. Fugit autem qui sui gemitu mala eradere concupiscit. Terra ergo austri habitantes fugienti cum panibus occurrunt, id est qui iam sancto spiritu etiam pleni sunt et ei qui mala sua cadere nititur eruditionis alloquio succurrunt et fugienti se cum panibus occurrit tamen et metuentis eterna supplicia

doctrine presentis alimenta offerunt et non timorem terrore compungere sed pavore exhortatione reficere ratione quasi panis refectio scripture sacre non inveniuntur. Panem quoque per ieremiam iudeis sola litteraliter sequentibus dicitur: Quare appenditis argentum non in panibus. Ac si dicat: Pensatis sacre eloquia sed non in refectione quia dum solam litteram custodientes spirituali intelligentia pinguedine mentis refectionis amittitis. Unde apte subiungitur: Et laborem vestrum non in saturitate. Rursum per panem hereticorum predicatio designatur. Sicut per salomonem mulier typum hereticorum gestans et stultos convocans dicit: Panes occultos libentius comedite. Et sicut in eius expositione scriptum est: Aque furtive dulciores sunt et panis absconditus suavior. Dicunt enim nonnulli heretici res que aperte intelligunt predicare quod spernuntur et apud infirmorum mentes verba sua tanto magis commendant quanto ea quod amplius reverenter abscondunt. Unde non immerito dicit: Panes occultos libenter comedite. Insertis enim cordibus occulta hereticorum verba eo magis sapiunt quo ea reliquis communiter non habentur. Rursum per panem subsidium vite presentis accipitur. Sicut Iacob ad laban trisiens ait: Domine si dederis michi panem ad manducandum et vestem ad induendum. Et sicut in evangelio dominus turbis sequentibus dicit: Queritis me non quia vidistis signa sed quia manducastis ex panibus et saturati estis. Despectis enim panibus sunt sanctorum scientia et peccatorum perdita dominus illos increpat etiam detestatur quia excellentes ordines ad deum pervenire non in eisdem ordinibus utilium virtutum sed subsidia vite presentis exquirunt nec cogitant quid cum [illegible] utrum debeant sed que [illegible] presentis satient. Saturati quippe de panibus domini sequi et de sancta terra temporalia alimenta sumpsisse et non pro signis esse domini sed per panibus gratie ad religionis officium non pervenientibus virtutibus sed per requirendis subsidiis inhiare. Rursum per panem iocunditas humane delectationis accipitur. Unde iheremias ut in sinagoge pravos mores deflens dicit: Omnis populus eius gemens et querens panem dederunt preciosa quoque pro cibo ad refocillandum animam. Gemens enim populus querit panem cum pena hominum ut illo affligitur quod non agnoscit presentis vite iocunditate satiet. Sed et preciosa quoque pro cibo dant quia virtutes mentis temporalis consolatione delectationis mutant et refocillare animam nititur quod preteritis finis

[margin] D · E · B · Ysa . 33 · Pro . 9 · Prov. 10 · Gen 28 · C · Non contra illos qui dicuntur capitulum alii beneficium · E · Pane animo · Tren. j. · 3 · 21 capitulum · d

De refocillatione sive recreatione anime

desideriis satisfacere conatur. Sed sub morem voce illius electe multitudinis subditur: Vide domine et considera quoniam factus sum vilis. Vilis quippe plebs dei efficitur cum sancto in numero crescentes terrenis non summa et celestia sed abiecta et terrena sectantur. Hec sunt itaque quod aliud panem quam preteritum vite delectationem vocet. Cum per quamdam vicium temptationis expressit illico subdidit: Abhominabitur ei sic in vita sua panis et anime illius cibus ante desiderabilis. Quia videlicet omne quod prius de ipsa prosperitate vincendi dulce sapiebat per amorem ipsum temptationis amarescit. Nonnumquam namque quadam gaudium quamquam virtutis facte videbatur subiecto in pavore temptationis amittitur et quod evacuatis eisdem virtutibus estus animus solo merore possideatur. Dum enim paulo vehementius impulsum temptationis afficitur quod exterere vim fallere concupiscendum non valet eam iam velut perditam dolet. Seque ex se vacuum sentiens in firmitatem suam ex ipsa sua inanitate cognoscit. Unde et abhominatione mox iocunditate quod frangitur et estus prioris letitie respuens eo quod solum libenter aspiceat mentis saciat. Dum namque cum tamen sibi bene prospere tus vincendi arridet hilarescit, atque ipsa hilaritatis etiam velud cibus desiderabilis resistat. Sed cum temptatione paulo amplius imminente pulsatur amittere eius prioris fastidium, gaudium omne respuitur que prius eodem gaudio quasi saciata letabatur. Quia igitur homo temptatus ab ore cordis omnem cibum respuit delectationis nichilque ei aliud quam semetipsum cognoscere et flere delectat. Dicitur: Et abhominabitur ei sic in vita sua panis et cibus ante desiderabilis. Et sed sicut divinus ideo moderamine occulte dispensationis ita temptati premuntur ne quod ex donis inimicum in virtute proficiamus etiam quod sumus ex ipsa infirmitate memorem, et quod excepte proemia numerus operi virtutis inferimus ex infirmitate nostre memoria suspectam humilitatem offerimus. Alius autem plus profectu virtutum non solum temptatur vicia sed etiam flagella castigatur. Cum autem temptatum vicissim pia dispensatione nobiscum agitur ne hiis virtutibus quibus proficimus extollamur cum non flagellis attarimur mala iniquitatis demonum nec mundo blandiente seducimur. Vicia denim nos temptant proficientes in nobis virtutes humiliant, flagella dum nos temptant surgentes in corde huius mundi voluptates enecant. Hinc temptamina vicia dicimus quod de nobis prosperitatis flagella congescimus quod de hoc mundo fugiamus

prospera restringimus ne extollamur extolli. Dum prospera comprimuntur ne quid eius ipse appetamus. Sed hac igitur vita diversa sumus et flagellis atteri et aliis vicinis temptari. Unde et homines enim in labore flagellorum sunt ideo in certamine viciorum non solum nobis ista infirmantes in norum sed etiam iniquitas virtute proficiamus ac nostrimus. Nemo quippe vires suas in pace cognoscat. Si enim bella desunt vim exprimita non prodeunt. Unde et iuvenes miles et qui fortem se in pace aspicit bellum subiungit dicens: Et tabescet caro illius et ossa que tecta fuerant nudabuntur. Cum enim flagellis premitur exterior voluptas atteritur interiorque fortitudinis ossa nudantur. Quid enim loco carnis nomine nisi ipsa delectationis accipitur. Vel quid possa nisi virtutes anime designantur. Tabescit igitur caro et ossa nudantur quod dum flagellis atteruntur carnalis delectatio exterminatur ea que diu que subiacet latuerat virtutum fortiaque patescit. Homo quippe quantum proficit in mente adhuc agnoscit. Cum enim assertis prosperitatis voluptatem dominari non possit sub malis sapiencie iudicio indicant et dorsum suam et notis declarant. Quia videlicet vim suam super deum gratiam indulsisse quam percipit sed quam percipit in adversitate probatis ostendit. Tabescit igitur caro et nudantur ossa fortium patientis cum operationibus ut quantum proficimus agnoscamus. Flagellis enim dum pinguedo carnalis a delectationibus atteritur, se virtutum intra ossa patescunt dumque exterius ipsa huius mundi adversa fedantur. Et quod in nobis intrinsecus latebat ostenditur. Celestis namque apostoli inmaculati et nec ullo loquentes in novo tamen sed magna exultatione gaudent se quia digni habiti sunt pro nomine eius contumelias pati. Sinistraque adversarii cum fiducia videntes. Dicit ergo de magis quam hominibus et reliqua. Tunc igitur adversa validius robur emicuit certe tota et integritas carnis sed protecta sunt ossa virtutum. Hinc de eis per sapientiam dicitur: Deus temptavit illos et invenit illos dignos se. Temptavit se quippe adversitate plagarum sed dignos invenit sunt nudatione ossium. Nam et hoc ibi temptatio est que ex flagellis adhibetur illico aperte declaratur dum sequitur: Tamquam aurum in fornace probavit illos et quasi holocausta hostie accepit illos. Anima igitur unius cuiusque ut vires non prodit, tunc probat si sine bene dum tabescit caro eius et ossa eius que tecta fuerant nudantur.

27

Tabescit enim caro doni omne quod fluxum
internum quoque et flagella atteruntur. Nu-
dantur ossa dum per hoc nobis etiam quod
validum latebat aperitur. quia non solum
tempus dum sed in ipsa adversitate re-
stitutionis non solum detegitur robur
fortitudinis sed etiam agnoscitur. iste
maius humanitatis temptatio quisque
te quidem quam deo preferente
in ipsis flagellorum afflictionibus et
de semetipso sic infirmum agnoscat
cum enim immo nudantur ossa sed etiam
tabescit caro aperte subiungitur
Appropinquabit corruptioni anima eius
et vita illius mortiferis. Temptatio enim
instinctu anima corruptioni appropin-
quare dicitur quia nec eam vitet posse ex
dolere per flagella compellitur. quia sic ex
infirmitate senciat corruptionem
quod appropinquat quia exitus se viribus
temptationem proximum non ignorat. et hoc
consideratione longe et non sibi sed domino
appropinquat non mortiferis quia in
infirmitate carnis proximum se peccatis
mortem sentiens respiciat a quibus di-
vino munere tanto magis longe fit
quo se eis proximum exitus meretur
depende[re] per contemplationem conditionis
sed David corruptionem appropinquerat
dicebat. Memento domine quoniam pulvis
sumus homo sicut fenum dies eius per
contemplationem quam infirmitatis prope paulus
mortiferis appropinquerat cum dicebat
video aliam legem in membris meis
repugnantem legi mentis mee et captivum
me ducentem in lege peccati que est in mem-
bris meis. Infelix ego homo quis
me liberabit a corpore mortis huius. Cor-
ruptioni igitur vel mortiferis appropinquare
consideratione infirmitatis humanis sine per-
torem se exitus mereatur cernere
quod aperte se arrogantia excrescens viribus
hereret. Quid enim superius si cordis
in pretermissione desperatio que minimo
datur mingit neccam tradidit ersi sp-
atur sed utili plerumque subiciatur ne
simet ipsi homo quia sine illa nil
ostendat. Unde et magis in dei alium nobis par-
tem insinuat que et nescientes
nos in ipsis portat quod destitui-
tum cadere nequimus et tamen adminiculis
munimur. et doctrina sic quia in lapsum
trepidamus et custodia quia in statum
permanemus. Homo igitur se aliquando vincit
eo inde quid fortiter peccat quod
se domina [illegible] deserat ibi repe-
te enervis obruitur ubi se valere
fore estimabat. Unde et cum quia vir di-
cimus alta fessamarie adapta[illegible]
David pruce lege auctoritate liber

vocem exteruit. eius domumque regis extersim
brachium iniungoremque invalide asdivit quod
cum mox misericordie subita respicit tamen
in domo in via comedere noluit quod ne
in via comederet prohibitionis domini sua
mo. qui autem in ea via et seductus
comedit et passus in eius mortem, in quo
subtilis consideratione colligimus quod nec ea
dixerim formidandam suppliciorum sit ne
quam forsitan aperte semet ipsum tacitum et pro-
pter dominum regem se contempsisse gloriatur
abatur. abmeruit mox solitudine quassatur
et inde ei inope culpa surripuit. vir
gloria in corde surgens ne prophete falsis
verbis deceptus diffiteret quod negnaquam hic
fortitudinis sine quam regis verba resisteret
Sed ante exitus ore mortis sinarunt
pius eius sententione aucte precepto de-
marcemit nec inde pena veraciter sua
moreret. Vir in culpa negligeret admisisset.
Anima igitur virum quoque electum sua domina
gratia nunc magis erudiendo custodit cum
quod paucis deseruit. Dicatur recte appropin-
quamo corruptioni anima eius et vita illius
mortiferis ne quo se suis viribus
vitiam mora paradisi considerat cog-
nitat que fortiter egerit adiume-
nter imminente fugies solido immag
Explicit liber xxiii. Incipit liber xxiiii.

Heliu uim

Superne dispensationis
insinuans de electi viri
infirmitate passionem in-
telligit dum appropinquans cor-
ruptioni anima eius et vita
illius mortiferis. Et dum
temptati hominis demonstrat viri in
qua temptatione sit positum humani
generis ostendit virum sinum. Denique iam
vitam quod specialiter agitur in uno exprimit
quod generaliter agatur in cuncti. Sic enim temp-
tationem expressit quorundam hic singu-
larem ne possit intelligi et universalem
omnium. Cunctorum quippe electorum generis
in hac vita huius tedio laboris affi-
citur. Sed et mox hunc generali pestilen-
tie generale subiunxit remedium medi-
atione dei. Si fuerit pro eo angelus loquens
unum de similibus ut annunciet hominis
equitatem et miserebitur eius. Quis enim
iste et angelus nisi ille cum per prophetam
dicitur magni consilii angelus. Angelus enim
greca lingua evangelizare dicitur
dicitur semet ipsum nobis annunciatis dominus
angelus vocatur. Et bene ait si fuerit pro
eo angelus loquens quia sic apostolus
etiam interpellat pro nobis. Et quia pro nobis lo-
quatur audiamus unum de similibus. Quos me
dicitur est ut aliquem similia similibus ali-
quo contra contrarius curet. Ita sepe et ali-

Curatio Christi per similia et contraria

da calidis, saepe autem frigida calidis, cali-
da frigidis sanare consuevit. Veniens
ergo ad nos medicus, tantum quia nos in
nostris languoribus positos quiddam
nobis simile et quiddam nobis contrarium apposuit.

d. Ad homines quippe non veniens sed ad peccatores
iustus concordavit nobis veritate naturae,
sed discrepavit a nobis vigore iustitiae.
Vitiosus enim homo corrigi non poterat nisi
per deum. Videri autem debuit qui corrigebat,
ut praebendo imitationis formam, ante
acta in melius mutaret mores. Et quia videri
ab homine non poterat deus, homo factus
est ut videri potuisset. Iustus igitur atque invisibilis
deus apparuit similis nobis homo visibilis, ut dum
videretur ex similitudine curaret exemplo, et dum
iustitiae singularis concordat contradictione veri-
tatis obviaret aegritudini. Sed quia in car-
ne veniens deus non culpas nostras exem-
pto, sed poenas communiter suscepit (nulla
enim labe peccati pollutus reatus iniquitate
teneri non potuit, atque ideo mortem nostram,
quae nostrae naturae causa erat, cum noluit sponte
suscepit), recte dicitur quia propter hominem iste
angelus unus de milibus loquitur, quia nec ita na-
tus ut reliqui, nec ita moriens, nec
ita resuscitatus. Non enim operante coitu, sed
spiritu superveniente conceptus est. Naturam autem
nostram visitando et fecundam exhibuit et in-
corruptam servavit. Rursum nos omnes
cum nolumus morimur, quia ad solvendum
poenae debitum culpae nostrae conditione
coartamur. Ille autem qui nullum admiserat

Quomodo portavit penam nostram

f. et culpae nostrae contagione sui tangebatur, poenae sed
quia etiam nostram dignando succederet,
poenam nostram miserando suscepit, sicut
ipse ait: Potestatem habeo ponendi animam

Jo. 10

meam et potestatem habeo iterum sumendi eam.
Et nemo tollit eam
a me, sed ego pono eam a me ipso. Resur-
gens non ut reliqui suscitatus est, quia nostra

Resurrectio Christi et nostra differunt

resurrectio in seculi fine dilata est, illius vero
die tertio celebrata. Et nos quidem per
illum resurgimus, non ipse per se. Neque enim,

g. quia deus erat, sicut nos ab alio re-
suscitari potuit indigebat. Unde et eius
resurrectio distat a nostra, quia nos per nos-
metipsos non resurgimus, sed ipse per se.
Et enim quod simpliciter homines sumus, suc-
cumbere mori ad mortem non resurgere valeamus,
indigemus. Ille autem cum deus esset resurrectionis
virtutem cum patre et spiritu sancto dominus
exhibuit. Quia tamen solus in similitudine
proprie carnis et vere natus, vere mor-
tuus, vere suscitatus, in omnibus tamen dis-
tat a nobis magnitudine potentiae, sed solus
concordat nobis veritate naturae. Unde bene dicitur quia pro nobis
iste angelus unus de milibus loquitur.

Capitulum III

Unum enim in cunctis operationibus suis in-
mensus nos ostendat in uno tamen

a nobis, id est in forma veritatis, non dis-
crepat. Per hoc ergo pro nobis patri loquitur, quod
semetipsum nobis similem ostendit. Loquitur quippe
eius ut interpellaret et ipsum se per hominem
hominem demonstraret. Et bene cum diceretur
unus de similibus loquitur, illico adiunxit

b. annunciet hominis aequitatem, quia nisi illo
hominibus similis fieret, aequus homo deo
dum non appareret. Inde quippe annun-
ciat aequitatem nostram unde suscipere
dignatus est infirmitatem nostram. Omnem
videlicet nobis inimica illa persuasio, ima
per corruptionem abrupta iustitiae polluerat,
nullusque erat qui apud deum pro pecca-
toribus loquens aperte liber appareret,
quia ex eadem massa editos aeque omnes
partus involverat. Unde veniens ad
nos redemptor incarnatus persuasionis culpa-
bis natam non pertimuit culpam. Et
pro quippe esse debuit qui pro pecca-
toribus intervenire potuisset. Caro namque
munda alienae pollutionis contagia non
tergeret, si ipsa sustineret. Unde ergo dicitur,
in eo quod similis apparuit aequitatem
hominis annunciavit, quia intercedens
pro peccatoribus semetipsum iustum hominem
qui patris indulgentiam mereatur ostendit. Se-

c. Miserebitur eius et dicet: Libera
eum ut non descendat in corruptio-
nem. Inveni in quo ei propitier. Mediator dei
et hominum homo Christus Ihesus, in eo inve-
nimus hominis in quo forma hominis supplicantis
quia una redemptio homine dicit patri: Li-
bera eum ne descendat in corruptionem.
Sed iam superius divinus dicit eius
liberationem nam hominis assumpta
libera demonstrat. Vocat quippe car-
nem quam suscepit, etiam hanc ostendit liberam
qua redemit, quae redempta ut caeteros
nos simus, qui cognitione in veritate
astringimur, sicut ipse ait: Si vos filius
liberaverit vere liberi eritis. Et bene hoc
de redempto homine dicitur: non descendat in cor-
ruptionem. Superius enim dixit: Fiat ap-
propinquavit corruptioni anima eius per inmodum.

d. Sed non descendat in corruptionem, de-
dicit. Et agnoscendo infirmitatem suam
esse se corruptionem proximum non igno-
rat. Ideo ad corruptionis interiora
non descendat. Ad corruptionem quam
iuste descenderet, si suis viribus loquitur
se a corruptione esse indicaret. Et
quia corruptionem appropinquat humiliter,
debet ab ea misericorditer liberari, ut ea
contra impugnantia vincat fortior, sicut qui
se suis meritis agnoscat infirmum.
Extremus enim suis se extollentem pro-
elationis sive pondere gravatur et eo
infirmus mergitur, quo simpliciter vincitur
praesumpserat ab eo qui ut excelsus et ....

gaudet atque inde magis una appetit
unde se quietum summis estimant
sicut per superbiam extollentia se anime
[?] Quarta pulchrior est descendere in
tormenta cum increpationis Quintus gradus quasi sedi-
tionem infirmitatis sue considerat neglig-
et peccationis suum dicit sue glorie
contendit unde pulchrior et inde de-
scendit quia extollendo se de suis
meritis inde in una in [...] corrigen-
te inde gloriosum deo [...] esse iudi-
cat Sextum descendens cum in tormentis
formis quia media morte cum certe-
is peccatoribus desinat Septima gradus homo
se humiliter corruptioni se propinqu-
isse agnoscit Unde de eo dicitur libera eum
ut non descendat in corruptionem ut ea
magis euadat pena quo actos suos
non aucerit culpa Octaua vero usque
erat cum meruit nobis dominus proprio
ebriis misit uniquitati patris forma
infirmitatis nostre susceptus solum misit
quariissit pro peccatoribus mercedes Unde
redempto homine iste loquitur an-
gelus dicit inuenit in quo ei propiciar
non si apte mediator dei atque homi-
nis quia nullus hominum sine qui
coram deo intercessor misit pro ho-
minibus appareret inuenit ipsum ad pro-
piciandum hominibus hominem factum et
iam me hominem exhibuit mox isto
hominibus propiciet inuenit Et que
infirmitates suscepit dominus dum penam
nam moriendo tolleramus corrup-
tionem nostram resurgendo inmutauit Unde
iste angelus mortalis me flagel-
la subiugate corpus insertum Consum-
pta est caro eius a suppliciis reuer-
tatur ad dies adolescencie sue In-
ibique primo homine adeo recedere
cupiens a paradisi gaudiis in hac mor-
tali vite erumpnam cecidimus et que
culpam sequente suasione consumimus
pena me ulcionis sentimus Nichil
ipsi nichil egit dum misit quo af-
figeret innuenimus Et quia peccan-
tes visum carnem sciret sumus de
carne quia precedencia presumimus
flagellamur In ipsa quippe cotidie
carnis in ipsa ducatu in ipsa imitati-
onem ne nobis nimia dispersione
nos in pena vertet per sentimus
culpam ut aliunde esse incerta ten-
tia supplicium misit Unde succurrat
ea ut eius carnis amaritudine
erudiat Adimitta cum oblecta-
cione suplicio premium ad mortem Septi-
ma immunitas humana genus carnis
vite supplicium premiabitur Unde reden-
ptore vero veniente et vicia corrup-

tionis nostre et tormenta delecta sunt Nona
de hoc redempto homine Consumpta est caro
eius a suppliciis reuertatur ad dies adoles-
cencie sue Ac si dicat post mortali-
tatis sue penam iniqua dudum vetustatis
sue senectute deiectus et veneratur
ad dies adolescencie sue id est prior vi-
te integritate renouetur ne non ideo ma-
neat qui lapsus est ad hoc redemptus rede-
at ad quod percipiendum conditus fuit
Sepe autem in sacra scriptura adolescencia pro novitate
vite poni consueuit Unde venite scriptum est
adolescentule dilexerunt te id est electorum anime
gratia baptizmatis renouate que non in-
dute veteris usu defectionis sed noui ho-
minis conuersatione decorantur Senectus
quippe veteris hominis uite vicia castigat
contemptum desiderat Illic quin ait Inueterau
inter omnes inimicos meos et contra alios
gaudet inimicitibus amonet Lectare iu-
uenis in adolescencia tua Ac si dicat
Fortis quisque gaudeat in renouacione
sua id est scientia sua non vite veteris volu-
ptate sed significationis noue bone conuersatur Quia
nos ad hoc nomen robur in nonis
uiribus sed redemptore in nouum renouatum
post hoc flagellato homine despiciens an-
gelus dicit reuertatur ad dies adolescencie
sue Et quia redemptor in proprium per vos iu-
bellans nos quoque mente prestante corpo-
re districto ad statum orationis attendimus
apte de hoc redempto homine subiungit
Deprecabitur deum et placabilis ei erit
Primus enim postulare angelum et pro-
homine dicit qui misit cum ipse dominus prope
ratione sua mentis mittas prem vincit maiis
peccato iniqua se insensibilitas nostre
ad postulanda ea que eterna sunt excitat
sed incarnationis eius ordo processit ne
corporis mei exigilatio sibi sequatur Quia
non per temptaciones sepe per in mestas
amaritudines inter iure ab eo gaudio leui
veritatis exemplo Unde de hoc redempto homine
et deprecante subiungit Et videbit faciem
eius in iubilo Quia sumus deum et quomodo deus
in necessitate afficit nunc non dicit quomodo
in necessitatis exhilararet aliter enim quisque co-
pungitur cum mente merces malorum
suorum tristatur aliter cum gaudia superna co-
spicies spe quadam et securitate roborantur
Illa tormenta afficientes ac tristes hec
vero letas lacrimas monet Iubilum
namque dicitur cum ineffabile gaudium mente
concipitur quod nec abscondi possit nec
sermonibus aperiri et tamen quibusdam motibus
proditur quamuis nullis proprietatibus expri-
matur Unde dauid propheta mentes electorum
cunctas cum gaudium mente gaupe quam
sermone non valent aperire ait Beatus
populus qui scit iubilacionem Non enim aucque

2a Cap[itulum]
a
b Adolescentia
significat vite
muta-
tionem
Cap. 1.
Eccl[esiaste]s xi.
Compungimur
tempore pena
et tempore glo-
ria
De iubilo quid
est iubilus
e
f
g
f

Loquitur sed qui scit quia sacri quod iubilo intellectu percipit sed dictu exprimi non potest. Deprecatur pro illam quippe quod ultra sensum est cum vix ad hoc contemplanti sufficiat sua sententia quomodo ad hoc exprimendum sufficiat et lingua dicentis. Eterna ergo cordibus nostris bene sentiri insinuat. Postquam iusticiam non pretendendo gestat, in mentem gaudia aperit dum letificat per contemplationem amaritudines per tribulationum luctus aperte subiungitur: Videbit faciem eius in iubilo. Aliena enim mente de consideratione reatus sui prius igne tribulationis immittitur ut omnis vitiorum erugo concremetur et tunc mundatur oculus cordis ista letitia patrie celestis aperitur ut prius per gemitum lugendo quod fecimus in per[illegible] manifestius contemplemur per gaudia quod queramus. Prius autem acie exurgente tristicia in memoria malorum caligo detergitur et tunc resplendente raptim coruscatione incircumscripti luminis illustratur. Quo utcumque conspecto in gaudio cuiusdam securitatis absorbetur et quasi post defectum vite presentis ultra se rapta aliquo modo in quadam novitate recreatur. Ibi mens ex immenso fonte infusione superni roris aspergitur. Ibi non se sufficere ad id quod rapta est contemplatione et veritatem sentiendo videt quod quanta et ipsa veritas non videt. Cui veritati tanto magis se longe existimat quanto magis appropinquat quia nisi illam utcumque conspiceret nequaquam eam conspicere se non posse sentiret. Annisus ergo animi dum illo tenditur in immensitate eius coruscatione reverberatur et ideo mens victa nequaquam se ad dei comprehendendam incircumscriptam speciem dilatat quia eam inopie sue circumscriptiones angustant. Unde et ad semetipsam viribus victa labitur et pro preterita quibusdam vitiorum fastidiis ad sua vestigia remeatur. Hec ipsa tamen per contemplationem facta non solida et permanens visio sed ut ita dixerim quedam visionis imitatio dei facies dicitur. Quia enim per faciem quemlibet agnoscimus non immerito agnitionem dei faciem eius vocamus. Unde Jacob postquam cum angelo luctatus est: Vidi dominum facie ad faciem dicit. Cognovi dominum quia me agnoscere ipse dignatus est. Quam agnitionem plenissime sed Paulus in fine esse testatur dicens: Tunc cognoscam sicut et cognitus sum. Sancta ergo post laborum certamina per temptationum fluctus sepe in excessum anima suspenditur ut agnitionem divine presentie contempletur quam tamen percipiam et sentire possit et explere non possit. Recte post tot labores de hoc temptato homine dicitur: Videbit faciem eius in iubilo quia numquam quanto amplius celestia contemplatur

tanto magis a terrena operatione corrigatur. Bene post gaudium contemplationis iusticiam subdidit operationis. Et reddet homini iusticiam suam. Iusticia nostra dicitur non que ex nobis nostra est sed que ex divina largitate fit nostra sicut in dominica oratione dicimus: Panem nostrum cotidianum da nobis hodie. Ecce et nostrum dicimus et tamen ut detur oramus. Noster quippe fit cum accipitur qui tamen dei est quia ab illo [illegible] datur. Et dei ergo est ex munere et noster fit veraciter percipiendo. Iste ergo hoc loco homini sua iusticia redditur non quam ex semetipso habuit sed qua conditus ut haberet accepit et in qua ante lapsum perseverare noluit. Iusticiam ergo reddit deus homini ad quam conditus fuit ut inherere deo libeat ut minas eius summam putet molestiam ut serpentis callidi blandientis promissionibus non credat. Quod enim in paradyso egit hoc cottidie antiquus hostis agere non desistit. Libere quippe dei de cordibus hominum molitur excludere atque in eis fictas promissiones sive blandimenta radicitus cottidie id quod deus minatur leniter et ad hoc credendum quod falso ipse promittit invitat. Falso enim pollicetur temporalia ut mentibus hominum supplicia leviget que deus minatur eterna. Nam cum presentis vite gloriam promittit quid aliud dicit quam: Gustate et eritis sicut dii. Ac si aperte dicat: temporalem gloriam tangite et hoc sublimes mundo apparete. Et cum timore divine iusticie nos admonere conatur quid aliud loquitur quam id quod primis hominibus dixit: Cur precepit vobis deus ut non comederetis de omni ligno paradysi. Et quia divino munere redemptus homo iusticiam recepit quam conditus amisit sic robustior iam se contra blandimenta callide persuasionis exerit quia expertus didicit quam obediens esse debeat precepto et quia tunc culpa duxit ad penam nunc pena sua restringit culpam ut tanto magis delinquere metuat quanto cogente supplicio temporalem quam perpetuam accusavit. Unde et sequitur:

Respiciet homines et dicet: peccavi. Peccatorem se non cognosceret si iusticiam non haberet. Nos quippe [illegible] sua ac [illegible] ex [illegible] ex [illegible] perversa et neque hoc pro [illegible] quia non peccatorem se intelligit quam [illegible] aliquando iustus esse [illegible] atque id quod non iustus fecerat [illegible] et iustus accusavit quia accusatione sua

Margin notes:

Quod post lapsum adeo illuminat mentem

Non videmus [illegible] in vita [illegible] sed creatura [illegible] circumscripta [illegible] fuit [illegible]

Facies dei [illegible]

De iusticia homini reddita et de promissione [illegible]

deo inherere inchoat dum eum quem
se iudicium pferens hoc inspe ??
illi seruire duplice ocdempnat Recep
ta g° iusticia sua dicit homo iste
peccaui Et non ut dignum fuit recepi. Re
spiciet homines et dicet deinde subiun
gitur et dicet peccaui Jo enim non uelle
peccasse se nesciunt quod homines non
attendunt Nam si considerarent homines
cum agnoscerent quanta peccando in
sua homines ceciderint Et quamvis
scientia sacre aliqui homines pone
soleat summa sapientes sicut ait apostolus
Cum enim sit inter nos zelus et conten
tio nonne carnales estis et paulo post
subiecit d. Nonne homines estis Non
inquit tamen homines dic eos quos a
bestiis ratio distinguit et quos
non atteri bestiali passionum motu
demonstrat quibus per prophetam dicens dicit
Vos autem greges pascue mee ho
mines estis quia illos dominus nutrimento uerbi
pascit quos voluptas carnis in
mentorum more non afficiat At contra
hii qui carnali affectione sectan
tur non iam homines sed iumenta
nominantur sicut de quibus dicitur in pecca
tis iumentibus per prophetam dicitur Compu
truerunt iumenta in stercore suo.
Computrescere et carnales homines in
fetore luxurie vitam finire Non
enim homines esse sed iumenta decla
rantur de quibus per prophetam dicitur Vng
quamque adulteram vocem primi sui hinni
ebat et de quibus propheta alius dicit vt
carnes asinorum carnes eorum et flu
xus equorum fluxus eorum Vnde et per dauid
dicitur homo cum in honore esset non intel
lexit comparatus est iumentis insipienti
bus et similis factus est illis Quamvis g°
vocentur homines hii qui insti° roe
fulsulti sunt et in rationabilia iumenta
nominantur hii qui carnali delecta
tione desernunt recte dicitur hic pro re
d. Respiciet homines et dicet peccaui
in ac si dicitur Electorum virorum ex
empla conspicit atque eorum comp
aratione se pensans in ipsa sese de
prehendit Quam enim plenissime in
telligere appetit qualis et talis minim
inum de conspicit qualis non et ut ex
aliorum forma metiatur quam inste deser
to bono deformis et deiectus quamvis
quibus plenissime bona aspicit pro
pendit recto quo sibi minus sit atque
in illorum pulchritudine conspicit fedi
tatem suam quam inste suo et peccatis
egeri et sentire non poterit Luceam namque
deesse conspicere qui iacet in tenebris
vidare ut in illa videat quod in tene

bris estimet per quas vide perierit Peccator
namque si magnifica vita iustorum semet
ipsum conspicit peccatorem se uiuacius con
prehendit Vide enim se non potest qui fulgo
rem lucis nesciens tamen semetipsum con
spicit quid aliud quam tenebras a te
dit Iustorum g° debemus conspicere vitam
ut subtiliter deprehendamus nostram Illorum
vz species quasi quedam forma vivendi
da promouet Vnde Iohanni docto et vicinorum
dum quo in merito hii idem inspicit in sa
cro eloquio libri nominantur sicut scriptum
est Libri aperti sunt et alius liber apertus est qui est
vite et iudicati sunt mortui ex his que
scripta erant in libris Liber namque vite est
ipsa visio aduenientis iudicis In quo quasi
scriptum est omne mandatum quod quisquis eum
viderit mox teste conscientia quid non fecit
intelligit Libri etiam aperti referentur
quia in istorum vita tunc confirmantur in quibus
mandata celestia opere impressa cernuntur
et iudicati sunt mortui ex his que
scripta erant in libris quia in conspectu vitam in
stororum quasi inexpansione librorum legent
bonum quod agere ipsi noluerunt atque ex eo
vinum que fecerint bonum comparatione
dampnantur Hoc g° vim sensit rite videns
eos qui non fecit defleat in illis quod
imitari attendat Et quid facere
electi non cessant melioris namque vita
considerant et deteriores vsque se conuer
sacionum inuergentur In sponsi voce sancte
ecclesie in canticis canticorum dicitur Dilectus meus michi et ego illi qui pa
scitur inter lilia donec aspiret dies et
inclinentur umbre Et enim se dilecto vbera
insi ex iudea et gentilitate venies ecclesie
fidelis qui in sancte ecclesie corpore pro me
tum superne archano et cordium infirmi
Eugno pro hii qui actu suo dicto caprea
animali comparantur quia persimiliter quidem
pinos se acceptores intelliguntur sed
eis paucitatem uiciis si quam ab ista
mole dicitur impedimento tuitionis abiunt
sine ascendunt et diu contemplacionis sal
tibus ad superna conscendunt quin ut hec
agant predicatorum sanctorum exempla con
spiciunt Vnde et in illis pasci feruntur
Et enim per sicut insi illorum vim decla
ratur qui veraciter dicere potest qui bonus
odor sumus deo Et a ge ut asseritur si
mia publicant Inspecta odorifera
et candida iustorum vita sancta et iam
quisque vide dum sicut iam in con
templatione scriptura caritatis estibus
incendescitur Et quia hac vita pleni non
dum valent pro precepto suo namque
intende interim per pastorum exempla pascuntur
Vnde et apte illic subiungitur donec libenti
pastu desinentur cum dicitur donec aspiret

Apok. 20.

Cant. 2.

2 Corp. 2.

dies et inclinentur umbrae. Iam diu quippe per exteriora iustorum exempla indigemus donec praesentis vitae mortalitatis umbras exeuntes in die apparente tersgamus. Cum enim huius mortalitatis umbrae tersae ac mortalitatis fuerint inclinatae, quia unius diei intuitu hunc eum nequaquam tam apertius ut ad amorem eius per aliorum exempla flagremus, nunc autem quia necdum eum intueri possumus, semper nos intuere et ut eorum qui illum perfecte secuta sunt conspicere actionibus mentem intendimus. Intueamur quae quanta pulchritudo est agilitatis sequentium et videamus quam turpis sit hebetudo pigrorum. Recta itaque ut bene agentium gesta respiciamus, nosmet ipsos confusione plena intra vel fiscere indicamus, mox verecundia mentem genuit, mox iuste semetipsam reatus addicit et vehementer hic et displicet quod adhuc foras se turpiter libet. Unde bene ad Ezechielem dicitur: Fili hominis, ostende domui Israel templum, ut confundantur ab iniquitatibus suis, et metiantur fabricam et erubescant ex omnibus quae fecerunt. Templum quippe Dei filiis Israel ad confusionem ostenditur cum viventibus iusti vita quam inspirando Deus inhabitat quanta sanctitate fulgeat ad confusionem suam peccantibus demonstratur, ut in illa bonum quod negligunt videant et in se ipsis mala quae operantur erubescant. Metiri vero et fabricam pensare subtiliter iustorum vitam est. Et dum metimur fabricam, vitae et ut erubescant quae fecimus erubescamus, quia bonorum vitam quanto subtilius pensando distinguimus, tanto sentimus in nobis omnia nostra gesta reprobamus. Unde apte propheta dicitur ut ostendat templum, quia cum iustorum vitam peccator dissimulat considerare, saltem hanc ex voce praedicantis agnoscat. Templum quippe peccatoribus ostendere est sanctorum semper considerare volentibus opera eorum narrare. Cum itaque sanctis divino providenti ad summa desiderare semper nitent et ut meliorum perfectionibus intendant, quanto districtius in se culpas inducunt quanto in se aliquid quod amittunt videant. Et quia iam de praefatis diximus, tamen inter quosdam operatores iustitiae tanta providentia dispensatione videatur. Alius namque habet donum fidei et tamen adusque maximae abstinentiae virtutem attingit, nec tamen summa sit contemplatione dilatatur. Alius spiritu prophetiae valet omnia venientia praenoscere, sed tamen per curationis gratiam non valet praesentis molestiae mala sublevare. Alius per curationis gratiam mala praesentis molestiae sublevat, et quia prophetiae spiritum non habet quid sequatur ignorat. Alius indigentibus multa iam propria largitur, sed tamen iniuste agentibus obviare libere non potest. Alius

iniuste agentibus audacter pro Deo obviat, sed tamen indigentibus quae habet tribuere omnia recusat. Alius iram et ab omni possessione restringens linguae lasciviam superat, sed tamen adhuc insurgentes incentivos perfecte non calcat. Alius insurgentem iram perfecte edomat, sed tamen adhuc linguam ad laetitiam relaxat. Cumque hoc quod iste eo bono indiget quo alius pollet, et ille eum in quo praeferre, unde alius bonum adesse considerat quod sibi deesse suspirat, nisi quod miranda bonitatis dispensatione agitur, ut plus quod alter habet et iste non habet, unus alteri inclinatus ostendatur, quaerens tanto ardentius adhuc melius quanto per quod excellentius quae non habet inferiorem se ab his tribus pensat. Et utrumque sic ut dum hic in illo respiciat quod amittat, distincta bona eos et a laudatione elationis reprimat et ad studium proficiendi accendant. Magna itaque sollicitudine ad curam suae meliorationis attingimus quam cum sancte in aliis cernimus quod non habemus. Unde Ezechiel propheta cum volantia animalia descripsisset adiunxit: Et audivi post me vocem commotionis magnae: Benedicta gloria Domini de loco suo, et vocem alarum animalium percutientium alteram ad alteram. Quid namque alas animalium nisi virtutes debemus sentire sanctorum, qui dum terrena despiciunt, ad caelestia volando sublevantur? Unde recte per prophetam dicitur: Qui confidunt in Domino mutabunt fortitudinem, assument pennas ut aquilae, volabunt. Itaque animalia alis suis se vicissim feriunt, quia sanctorum mentes in eo quod summa appetunt considerando invicem alarum virtutibus excitantur. Ala enim sua me percutit quem ex facie propriae in eo admirabilis attendo, et ala mea vicinum ferio, si alius alterius opus bonum quod imitetur ostendo. Et quia sanctorum vita significatur, ista animalibus deprimus liber volatum animalium contemplativa, quanta virtutum alarum percussione se excitent subtili consideratione perspice. Paulus namque cum ceteris sanctis fortitudine robustus laborando contenderet ut ab elatione se premeret, vires suas in humilitatis gremio inveret, tamquam rememor apostolorum omnium in nostra contemplatur ait: Ego enim sum minimus apostolorum, qui non sum dignus vocari apostolus, quia persecutus sum ecclesiam Dei. Et tamen coram eodem apostolorum primo qui acceptum principatus ... minimus ... aliquid sapere ... invitabatur sapientiam ... sed beatissimus

Vita iustorum est speculum peccatorum.

Eze. xl.

De operatoribus iustitiae ...

sz ut paulus scdm datam sibi sapientiam
scripsit nobis sicut in omnibus epistolis loquens
in eis de his in quibus sunt quedam difficilia
lia intellectu. Ecce paulus martiris in-
nocentiam. Ecce apostolorum princeps
miratur in paulo sapientiam. Et hi quos in-
ter sancti viri dum solerti consideratione vi-
cissim sibi alios preferunt velut quedam a-
nimalia alarum percussione se tangunt
ut ea devolant sic alas excitent quo
similibus alter in altero quod admiretur
videt. Hinc itaque colligendum est quanta de-
bemus solicitudine meliorum vitam
conspicere qui in infimis iacemus
si et hi qui iam tanta sanctitate subli-
mes se ut humiliant gressu ad maiora
ora preferat adhuc que imitantur in aliis
imitantes admirentur. Et hi reprobi
nescimus quia mentis oculum semper in
infimis premunt quia et si qui in via
dei veniunt non ad meliora vestigia
intendunt sz ad deteriora oculos declinant
neque enim eorum vitam considerant quibus
se humiliando postponant sz quibus su-
biciendo se preferant. Deteriores namque
sz respiciunt quibus meliores se esse
gaudent et ideo proficere ad meliora non
querunt quia hoc sibi sufficere estimant
si pessimos antecedunt. Quam miseri via
pergunt et interim respiciunt. Prosperi
quid qui ante se pedem proferunt sz
considerationem priorum gressum post se con-
los tendunt. Ite vide apertius sed
admonemus eos se tortam regulam
inmittunt. Si enim semetipsos quales
sunt agnoscere appetunt non deteriores
conspicere sz meliores debuerant.
Ideo quoque peccatores se esse non intelligunt
quia iustos non attendunt. Nam si ho-
mines attenderent quantum peccando
distarent a bonis hominibus invenirent.
Hoc quoque penitentia qui ideo bonorum
opera considerent ut sibi met ipsi quantum a bono
recessit innotescat dicatur respiciet
homines et dicet peccavi. Sequitur
Et vere deliqui ut eram dignus
non recepi. Peccatores se plerumque confi-
tentur etiam qui se peccasse non credunt.
Nam sepe contingit ut passim se ho-
mines iniquos esse fateantur sz cum
peccata sua veraciter aliis arguentibus
audiunt defendunt summopere se atque
innocentes videri conantur. Unusquisque
quod cum talis est et se deliquisse dicit ve-
non dicit quippe qui peccatorem se in pro-
cordiis intimis sz verbotenus asserit.
Scriptum enim scriptum est iustus in principio
accusator est sui. Iste de confessione
peccati ornari voluit non humiliari ipse
accusationem sua simul appetit. Videri

non esse. Nam si confitendo peccatorem esse humilis
veraciter appeteret de perpetratione peccati argu-
entes se alios non impugnaret. Atque ita
iustus merita sua iudicans per exempla melio-
rum ex cordis intimo cognoscit se esse quod dicit.
Ait enim peccavi et vere deliqui atque de ipso quod
tolerat flagello subiungit. Et ut eram dig-
nus non recepi. Nimis quippe enim in flagello
positus minus ad hoc peccata sua conside-
rat si tamen ut amplius se percussum quam me-
reatur existimat. Iste autem quia quem maio-
rum exempla considerat tanto districtiori ex-
aminatione se pensat nimis se percussum
quia merebatur agnoscit quia in illorum iusti-
cia conspicit quam gravis sibi culpa sit
quod commisit et tamen hoc quod patitur distric-
tum se esse non sentit quia districte
nomine pensare quod fecit. Valde autem fa-
cile est ut peccatorem se quisque cum in nullo
pro peccato suo patitur fateatur. Sepe vero
iniquos nos dicimus cum vindictam nullam
de iniquitate sentimus. Ita cum peccatores nos
quidem inaniquiliter loquimur sz cum de
peccatis ipsis flagello inmittente cor-
ripimur immurmuramus pena quoque nos interro-
gat si veraciter agnoscamus culpa.
Vir itaque iustus quia culpa sua districte
considerat etiam in flagello positus dicit
et ut eram dignus non recepi. Sequitur
Liberavit enim animam suam ne pergeret
in interitum quia preveniente divina gratia in opera-
tione bona nostrum liberum arbitrium sequitur
nosmetipsi nos liberare dicimur quia
liberanti nos domino consentimus. Unde paulus
cum diceret habundantius illis omnibus labo-
ravi ne labores suos sibi tribuisse
videretur adiunxit non autem ego
sz gratia dei mecum. Quia enim preveniente
dei gratia etiam ipse per liberum arbitrium sue-
rat subsecutus apte subiunxit mecum.
Ut et divino muneri non esset ingratus et tamen
a merito liberi arbitrii non remaneret
extraneus. Et hoc ante qui liberatorem suum
semetipsum agnoscendo consentit recte
quod liberavit animam suam ne pergeret
in interitum. Sequitur Sed vivens lucem vi-
deret lucem. Sunt viventes qui in corde mor-
tuus videri non possunt. Vel certe quia dominus
dixit. Ego sum lux mundi videbimus
lucem etiam mortem quam omnis iniusti
cum venerit ad iudicium in humana forma
conspexerint sz vivens hic luce respi-
ciet quem liberius oculus cordis in forma
eum divinitatis attendit. Sequitur Hec omnia
operatur deus tribus vicibus per singulos. Qui
temptationis flagellisque hominem deus
sinens suae absolvit consummabit ei sicut vi-
ta sua patiens et nunquam ante consum-
mationem animam eius a vita illius interalsisse-
ris superius non subveneris sz de qua subit

Xe

Margin notes: Grat. xi; p 33; Quod eo notificat sapientes; De libero arbitrio; i Cor. xv; Grat. xi; Io 8; De his qui opera deus vicibus

deum et placabilis ei erit et videbit faciem
eius in iubilo et liberavit animam suam ne per-
geret in interitum sed vivens lucem videret.
Sublimis itaque tam collectis coacervatisque
sententiis et super meror amaritudinis
et inferni subiecta est sua sequitur mox
quod post dicit. Hec omnia operatur deus tribus
vicibus per singulos. Ac si diceret quod semel
de uno dixi hoc tribus vicibus per singulos agi-
tur. Sollerter intuendum est quod iste tres vices
sunt quibus unusquisque homo anxietate
meroris afficitur et post merorem pertinga
ad securitatem letitie renovatur. Idem in super-
ius sed iam dicti narrantur quod et gravis
plus meror afficiat et magna postmodum
leticia attollit. Agitur si vigilanter inten-
dimus has tres vices meroris et leti-
cie unusquisque electi animum istis alter-
nari modis invenimus, id est conversione temp-
tatione morte. In prima quippe quam di-
ximus conversionem. Vice gravis meror
et cum sua universaque peccata considerans [illegible]
scelerum vult compedes rumpere et in via dei
per spacium sancte conversationis ambulare
desideriorum carnalium convenire omnes abire et le-
ve iugum domini libera servitute portare.
Cogitanti enim ista occurrit illa familia-
ris sui carnalis delectatio que in vetusta-
te diu quanto eum diu sustinuit tanto
arcius stringit atque a se tardius abire
permittit. Et quis ibi meror quanta anxie-
tas cordis cum hic spes vocat hic caro
revocat, hinc amor nove conversationis
invitat hinc usus vetustate perversitatis
impugnat, hinc desiderio ad spiritale pre-
mium flagrat et inferius suo carnale con-
cupiscentiam tolerat que eum aliquando etiam
invitum delectat. Vice ergo de hoc ama-
rescente homine dicitur quod abhominabilis
ei fit in vita sua panis et appetitui eius
corruptionem anima eius vita illius
mortiferis. Sed quia divina gratia diu nos
istis difficultatibus affligi non permittit in-
tus perversos mores vincula citius nos ad
libertatem nove conversationis consolando
perducit et perductam conscientiam subsequens
leticia resonet ita ut conversi unusquisque
quod animus eo magis devoti sint pre-
veniendo gaudeat quo magis se perverso
merore laborando doluisse. Fit conditum
inmensa letitia quia ei que desiderat
iam prosperum securius promittat, ut vere
de hoc dici debeat deprecabitur dominum et pla-
cabilis ei erit et videbit faciem eius in iu-
bilo vel et liberavit animam suam ne per-
geret in interitum sed vivens lucem videret.
Ac ne conversus quisque iam sanctum se esse
credat et que pugna meroris supera-
re non valuit in sua postmodum securitatis
sternat, dispensante deo permittit ne

post conversionem sua temptationum stimulis
fatigetur. Iam quidem per conversionem rubrum
mare transiit, sed adhuc in heremo
vite presentis ante faciem hostes occur-
runt. Iam peccata preterita velud extinctos
egyptios post terga reliquimus, sed ad-
huc vicia quasi alii hostes obviant ne
ad terram promissionis pergentibus temptatio-
nes interdicant. Iam priores culpe
velud insequentes adversarios gladi-
mina unda prostrate sunt. Sed temptationum
stimuli quasi hostes alii contra faciem
veniunt qui et cum magno labore superen-
tur. Commissa vero securitatem pariunt in-
ante negligentie solet esse securitas.
Ne ergo securitas negligentiam generet scrip-
tum est: fili accedens ad servitutem dei sta
in iusticia et timore et prepara animam tuam ad
temptationem. Non enim ait ad requiem sed ad
temptationem quia hostis noster adhuc in hac
vita nos positos quanto magis nos
repellare conspicit tanto amplius ex-
pugnare contendit. Eos enim pulsare
negligit quos quieto iure possidere
se sentit. Contra nos vero eo vehemen-
cius mouetur quo ex corde nostro quasi
iure proprie habitationis expellitur. Hoc enim
in se ipso dominus subsequenda dispositione
significavit qui diabolum non nisi post bap-
tismum se temptare permisit ut sig-
num nobis quidam future conversationis
innueret, quod membra eius post quam ad
deum proficerent tunc acriores temptationum
insidias tolerarent. Post prima igitur vice
meroris atque leticie quam unusquisque
per studium conversationis agnoscit hec
secunda subsequitur quia nec securitatis
negligentia dissolvitur impulsu temp-
tationis afficitur. Et quidem quisque
in ipsis conversationis initiis magna
magna plerumque excipit dulcedine con-
solationis sed durum laborem postmodum
probationis experitur. Tres quippe mo-
dos conspicimus inchoatio medietas atque
perfectio. In inchoatione autem inveniunt
blandimenta dulcedinis, in medio certa-
minum certamina temptationis, ad extremum
vero perfectione plenitudinis. Primus ergo
illos dulcia suscipiunt que consolen-
tur, post modum amara que exer-
ceant, et tunc demum suavia atque subli-
mia que confirment. Nam et sponsa
sua vir quisque prius dulcibus blandi-
mentis fovet, quam iam coniunctam
asperis increpationibus probat, probatam
vero securis cogitationibus possidet.
Sic et plebs israelitica cum sponde-
retur deo ad sanctis mentem impa-
as ex egypto vocaretur, quam arrarum
vice prius accepit blandimenta signo-

quod deus tribus vicibus per singulos

Volentes deum agere servitutem in pugnas

blandimenta aut probatione exterrentur. In here-
mo probati, non in promissionis terrae
plenitudine confirmantur. Alii vero
mirum dulcedinis degustant quod aperte per
medium in labore temptationis, et si custo-
dire noverat quod gustaverat, ad extremum
quoque plenius accipere meruit quod labori-
bus probatus custodiret. Ita quosdam vero
cunctos commisit et inchoatio blanda per-
mulcet, et aspera medietas probat et
plena perfectio liberat. Nonnumquam vero
conversi quique in ipso adhuc aditu
inchoationis suae vel tranquillitatem pacati-
ssimae carnis, vel dona prophetiae vel
praedicamenta doctrinae vel signorum mi-
racula vel gratiam curationis accipi-
unt, postea autem duris temptationum
probationibus fatigantur, a quibus inchoa-
tionibus adhuc cum inciperent valde
liberos esse crediderunt. Quod divinae gratiae
dispensatione agitur ne in inchoa-
tione sua temptationum asperitate fran-
gantur, quia si in eorum initia ama-
ritudo temptationis exciperet, tam fa-
cile ad ea quae reliquerant redirent
quam nec longius discesserant. Ita eo-
rum prius vires quasi invitati po-
stea replicantur. Unde scriptum est: Cum
emisisset Pharao populum, non eos Dominus du-
xit per viam terrae Philisthiim quae vicina
est, reputans ne forte poeniteret eum
si vidisset adversum se bella consurgere
et reverteretur in Aegyptum. Ex Aegypto
namque exeuntibus continuo bella sube-
unt, quia relinquentibus saeculum conantibus
prius tranquillitas ostenditur, ne in ipsa
sua teneritudine atque inchoatione
turbati ad hoc territi redeant quod
evaserunt. Prius ergo suavitatem securi-
tatis sentiunt, prius pacis quiete
nutriuntur, post cognitam vero dulcedinem
tanto iam tolerabilius temptationum
certamina sustinent, quanto multo altius
cognoverint quod amarent. Unde ~~Petrus~~ prius
in montem ducitur, prius claritatem
transfigurationis Domini contemplatur, et tunc
demum temptatus ancilla interrogante
pertimuit, ut per temptationem factus ex
infirmitate sibi cognitus, ad illud
flendo et amando rediret quod viderat,
ut cum eum timoris unda per tam
pelago raperet, esset prioris dulcedinis
anchora quae retineret. Saepe autem
cum divina se temptationum certami-
na quanto longius in inchoatione fue-
runt blandimenta. Saepe vero magis
datur in inchoatione dulcedinis in-
itio quam in labore probationis, nun-
quam labore temptationis dispar sequitur
perfectio firmitatis, quia inter summa

certaminis terminatur quisque plenitudine
perfectionis. Plerumque autem inter quisque con-
versus labitur quod dum quibusdam donis
gratiae dulcedine inchoationis accipit, confir-
mationem accepisse se perfectionis arbitra-
tur, et plenitudinem confirmationis aestimat quae
adhuc blandimenta esse inchoationis ig-
norat. ~~Unde fit~~ ut dum subito temptatio-
nis procella tangitur, de perfectu se deso-
latum suspicetur. Etenim si inchoationis
suae non passim crederet adhuc imperfectus
proprius mentem ad adversa praepararet et
virtus venientibus per medium tam firmi-
us resisteret, quia ea etiam fugacius pre-
vidisset quae quidem tranquillius si perciperet
tolerat, eorum tamen omnino certamina
et si perciperet ne deficit, quia usque in finem
nos nequaquam peragitur sine pulsu temptati-
onis. Plerumque autem conversi quisque temp-
tationum stimulis agitatur, quibus ante
conversionis gratiam magis pulsari se esse
reminiscitur, non quia tunc haec eadem radix temptati-
onis deerat, sed quia non apparebat. Quia
mens quippe animus multis cogitationibus
occupatus, saepe subintrantem aliquod malum
incognitum, ut dico, quod tolerat nesciat. Quia
dum per multa spargitur, a bimembra sua agere
ne removetur. Sed autem Deo vacare
appetat et animos huiusmodi cogitatio-
nibus abscidat, tunc liberius conspicit quod
de intima radice carnis prodit. Cor-
dis namque in inquietis itineratibus pe-
dibus teritur, atque ipso usu transeuntium
eius superficies ne appareat constringitur.
Et quaedam desuper proiecta semina non appareant
subterranea terrae radix occulta prodit.
Sed cum transeuntium pedes terere
cessaverint, mox in superficie surgendo
progreditur, et per spinam prodit in publicum
quod diu intus in radice videbatur occultum. Ita
in corde saltem saepe occulta quaedam
temptationum radix non similis apparet
exurgere, quia vel in via actionum sicut
transeuntium terrae pede cogitationum
et per innumeras curas quibus illic itine-
rantibus premitur ne videatur. Sed quando
per conversionis gratiam a mala cordis ma-
turba removetur ut alta illius otio
in insolentia coercetur nostra cogitatio
in tumultu premat, tunc quod occultum latebat
agnoscat. Tunc radice viciorum pungitur libere
spina temptationum, quae quamvis bene vincatur
minime agitur ut in quantum potest fieri
non teguntur occulta sed radicitus evellatur
quod donec fiat, unigenita quoque conversi animo
ita hanc spina generabat ut saepe per possessio-
nem subita paene superari se sentiat. Omnis-
que velut medullitus infixum exstirpabile
pertimescat. Plerumque vero in temptatio-
num stimulis Dominus in se veniunt dilatatur.

12 capitulum a

z non quidem acriores s3 longiores existunt minus autem dolent s3 magis sibi insi tiunt quia dum menti diu magis adherent tanto fiunt minus penetrabiles quanto magis assiduantur. Hinc g° desperacio mentes que illuc cz distendit z multiplicibus temptacionum estibus dissipat z sepe sic inde provocatur cum temptanti metu ab mens ut prius impugnet ignorat. Sunt plerumque enim ut dum minus in sua gratia vita errant cum repugnat amplius iam iamque in lapsum desperacionis inclinant. Conuisa quisque hanc ipsam sublimitatis viam quam sibi adveniendo elegit expavescat z qui in summo eius perturbat qui in imo solidus stabat. Ita nos infirmantibus temptacionum motibus angustantur ut recte de eo dici debeat. Abhominabilis ei fit in vita sua panis et ante illius cibus ante desiderabilis. Vel certe pinguiamus corrupcionem carnis eius z vita illius mortifera. Sed quia interius deus probari nos permittit temptacionibus non reprobari sicut scriptum est. Fidelis autem deus qui non patitur nos temptari super quam potestis sed faciet cum temptatione z proventum ut possitis sustinere. Circa consolationis opus occurrit z surgentes temptacionum stimulos mitigat in pugnantes sed cogitacionum motus contra pace mitigentur quibus motus etiam in mesta de spe celesti leticia percipit dum demeritum mala respicit quid tolerant ut ille des temptatio liberatque homine dici debeat. Videbit faciem eius in iubilo z libabit etiam sua ne perit intactum s3 viriens lucem videt. Hiis itaque duabus viabus in conversionis z probacionis merore leticiaque transit semper certa tinus z merorem adhuc sustineat z gaudia consequitur. Post conversionem itaque certamina per probacionis exempla restat adhuc durata temptatio quia nemine non perfecta gaudia liberat nisi prius debitum solverit supernae conditionis. Conuisa autem quisque sibi tanto sollicite tractare satis considerare non cessit certus iudex quam districtus adveniat sumensque cunctum cotidie pro sua at z tanta severitate tangamus quia comercium vite sue sit positus attendere z si tamen prima opera que iuste potius dominamus. Venientis tamen coram districto iudice illa magis que mistrum ipsius non intelligit pertimescat. Nos enim considerare valeat quanta mala premoniat ipsum ipsis in constantibus cogitacionum motibus peccaminis fuerit z aut prisca opera videt si minus difficilis z abilam cogitacione cor tegatur scriptum est ut quid cogitas vana. Et rursum inde cum iudicabit duos arcta

Iob 10 — b — c — d — e — Michee 2 — Ro. 2

Homini qui z permisit me sic innuanti cogitacionum attussamen a z defendentem z rursum labia dolosa in corde z corde locuti sunt mala z rursum z cum corde iniquitates operantur in terra sua autem cum sel erimitat statu descendens ad fluuium qualitat delapsus hanc incentabiliter alienatum motum non intrinsecus dum eadem volens apparet z dum contra surgere cogitur in via cogitare. Iudex quippe primitiva z vir delectacio cum conversa hic labore terminis vix non cogitant apprehendere gaudium vitae voluptatis. Sepe quoque electis in noltibus in cogitacione surripiunt que ipsi quidem sollicite inspiciunt z cum de eo los quoniam sunt reatus attendunt z cum de his omnibus semper districta iudicia pertimescant tunc cum hec vehemens metuunt cum ad speciem hanc contionis debitum vementes districtum iudicium appropinquare sentiunt. Et s tanto timor acrior quanto z recte non certa recentior. Tanto se clos ante cordis nichil in ante tunc transvolat de fantasmate cogitacionis quod subducit remedio omnibus sit z illum timor considerans cum appropinquat. Crescat pavor venia instante rellinque z ungte probacionem carnis quanto magis districtum iudicium iam iamque que tangtanto vehemencius formidat interre de.

13 capitulum A

Antequam se pervenisse meminit formidat cum illa cui nescit quis sentire post dimidiare z eos hendere dico non possunt atque virgate extra subtilior terrent interdum z rector in solucionem tremit appropinquans in membrorum suorum specimen servans suis magonia ceperunt plunis orare. Quid ergo ipse iste cum agnia peteret qui interius positum celetia cum peccata cum tenebat. Sed appropinquante morte inter mente inspectamine expressit qui virum quidem terror ac formidinis pacitur cum probacionem exeius iudicio appropinquans. Neque enim tunc tinguit rea in merito terret qui per pressim hoc invenit qui venim mutare non possit. Consideremus quequem vite sue neque sine culpa transire potuimus. Consideremus z quene hoc quod sine aliquo reatu mane que laudabiliter gessimus si remota pietate iudicetur. Quis enim sanctum procedenti parato valeat uel supare uel assequi. Et tamen deus ait. Non metens in iudicium cum servo tuo quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis vivens. Paulus cum dicit. Nichil in conscius sum

f — b

addidit si non in hoc iustificatus sum
Jacobus dicit In multis enim offendimus
omnes Johannes dicit Si dixerimus quia pec-
catum non habemus ipsi nos seducimus
et veritas in nobis non est Aliud quod fa-
cimus culpabile si tremiscimus dum spe-
ne dum qui vigilanti in mobilitate stabunt
si huius pavoris turbine et terrore quati-
untur Dolendum quoque minus agnoscunt
nonnumquam teriore vindicte causa iusti-
ciam turbatur cui et si quid culpe sunt
in hac vita sepe potius mortis
articulo metuendi terrent ut iure
dici debeant abhominabilis ei fit in
vita sua panis et anime illius cibus
ante desiderabilis vel ut quoque pavorem
penam hoc quod illic subditur Appro-
pinquavit corruptioni anima eius et vita
illius mortiferis Quia qui ipsi tortores dic-
tis illis quibus contiguis ipso sepe
mortis pavore purgantur et eterne re-
tributionis gaudia iam ab ipsa carnis
solutione percipiunt pleriumque non con-
templacione quadam retributionis intue-
ntia prius quam carne expoliantur hi-
larescunt et dum vetustatis debitum
solvunt novi iam muneris leticia
perfruuntur Unde dicitur videbit faciem eius
in iubilo vel ut liberabit animam suam
ne pergeret in interitum sed vivens lucem
videret Justi itaque anima in iubilo fa-
ciem dei conspicit quia cum leticia
mercedem recipit quam tempore vel assump-
ta iam posset Ibi in luce vivens vi-
det quia spiritalem oculum in intimo mentis
sol infigit ibi lucem et vivens videt
quia omni mutabilitatis vicissitudine atque
obumbratione caliginis veritati eter-
nitatis inheret atque inherendo ei
que terminat ad similitudinem in quam
[illegible] assurgit atque in se etiam ipsa auc-
toris sui incommutabilem speciem dum
respicit assumit Qui enim admobili-
ter per semet ipsam lapsa et commutabilis
statum immutabilem videndo fore
Igitur heliu in afflicto hoc liberato homi-
ne quia primum meroris amaritudines
et post modum gaudia consolationis expressit
atque subiunxit Ecce omnia deus operatur
tribus vicibus per singulos vel conversio-
nis probationis et mortis quia per ea hec
et duris primum stimulat meror affi-
citur et magnis postmodum securitatis
gaudiis refovetur Quia electi
vigentium mens tribus vicibus in vel
labore conversionis vel temptatione
probationis vel formidine solutionis
atteritur atque ipsa attritione purgata
ante Apex subiungitur Ut revo-
cet animas eorum a corruptione et

illuminet luce viventium Lux quippe mor-
tuorum et qui corporis omnis terminus
ante adhuc hic in mundo vivimus
luce morientium tenebrescimus illumi-
nantur autem a luce viventium qui despecto
temporali lumine ad splendorem eterne claritatis
tendunt ut ibi vivant ubi nocte lu-
men sentiendo inveniant ubi enim
aliud lumen atque aliud vita sed ubi
ipsa lux vita sit ubi sic nos lux exte-
rius circumscribat ut interius impleat
sic interius impleat ut incircumscripta ex-
terius circumscribat Illuminatur quoque hac luce vi-
ventium qua tanto hic subtilius conspi-
ciunt quanto nunc ad illam purius vivunt
Magna sunt heliu ac valde fortia pro-
latis Sed hec sic universisque arrogans heret
soli quod dum vera et iusticia loquitur
subito pennore cordis quedam tam
a et superba prorumpit Foris enim placere
appetit in hoc quod veraciter sentit
et inde mox intumescit ac etiam vel per
elationis typum retrorsum ab intimo ora-
tionem apprehendi docti exterius queritur in
ris plenitudine qua docte sunt aut
tunc Sunt et heliu que tenere arrogantiam
typum sepe iam divine pagine mira-
bilis profunda digessit subito post
easdem suas veraces ac misticas
sentencias inflatum extollitur· cuius mox
inflationis merito eius sensum ammonet
verba divinatio Nam subditur Attende
Job et audi me et tace dum ego loquor
Si autem habes quod loquaris responde mi-
hi loquere· Volo enim te apparere iustum Quod
si non habes audi me et docebo te sapi-
entiam Cunctas se ante se haec haec
locutione intumescit qua dicit Atten-
de Job et audi me· tace dum ego loquor
Innata enim superbia est a se melioribus sibi
reverentia exigere et silentium imperare
meliori se quia autem prelatores iusti
dum quibus corripiunt sepe per humilitatis
gratiam ad cognitionem suarum intima re-
vertuntur atque in eo ipso quo corripiunt ne
quid fortasse fallantur exquirunt Cor-
repti utique licentiam tribuunt ut si quid
perverse ipsi iustius sentiunt fateantur hoc
non numquam etiam arrogantes imitari appe-
tunt Paulisper enim verbis elatione pro-
posita quasi eorum quos corripiunt si
forte reprehendere potuerit iusticiam quaerunt
non quia ita sentiunt sed quia honorari
per humilitatis speciem concupiscunt Aiunt
enim ne superbi ac tumidi esse vi-
deantur Unde heliu statim subiunxit Si
autem habes quod loquaris responde michi
volo enim te apparere iustum Sed quia hic error
de non prolatis audire quod consideravit non ex-
pectavit qui illico subiunxit Quod si

non habes audi me. tace et docebo te sapientiam. *Capitulum xxxiiii*

Eterni enim veritatem quanto pacienter expectant audire quod tacent. Heliu autem qui veritatis requisitionis verba non protulit dici quod consideratur non permisit sed mox quod intenderat gestabundus erumpit. Elemque se mox sui fine habeat ostendit dicens. Tace et docebo te sapientiam. Arrogantes enim viri aliquid humiliter sonant dum in eis que humiliter sapit non perdurat. Hi fortasse quod iuvant non audiant mox loquendo obviant ne doceantur quia superfine vocem quod protulerunt tacita ostentationis intencio comprimit que extendere exurgat ampcandi humiliter sermonem spectans super ceteros probant quia aliena et quod ex dictis tenere non possunt. Certe Heliu in sciencia in requirit ut dicat quod permittat ut quod doceat. Certe qui referendo quod vim et aliquid plenum sonuerat lingua sed mox celare non potuit hoc quod alium timebat constantiam repente subiunxit. Tace et docebo te sapientiam. Sed non arrogantes omnes meo quod proferunt typo superbie inflantur et velud in alto posita sic doctores sperni sinunt ac si eorum verba dignitatione quadam super indignos homines celeris effundant. Unde conscriptore sacre hystorie vir ipso nomine quo dicitur Presumentias quidem habent et hoc dicitur loquens. Hic enim per huius presumptionis vocabulum nisi inflacio elationis ostenditur ut verba que de alto superbie vidente veniebant eruditori quod altitudine et discretione procedens simul predicatore omnes arrogantes solent tanquam enim fusum proferunt hoc quod singulariter intellexisse se credunt et fortasse tunc humiliter predicant superelationis typum exempla superbie ostendant. Unde sit ut eorum predicatio demum non possit quod id quod recti loquitur sermone prius tumentes pungnant. Humilibus namque auditoribus verba sua coparaverunt sed vim dedignando largiuntur. Longe quippe se in alto positos estimant. Et super eos quod auditores suos quasi inferiores docere respectu vix de summo dignantur inclinari. Verba instorum [illegible] veniunt humiliter ut suaviter valeant ferire pectora. Et quidem salubriter possunt intelligere non tumendo sed compaciendo subministrant qui pertinenter vel se etiam dictaribus suis vel auditores suos in se ita formant ac si et illi priores hic quod audiunt doceant et isti priores quod docendo proferunt discunt. Heliu ergo typum arrogancium tenens in primordio sue locutionis inchoationis quid dicit

Job 32

14 cap. Verba instorum ex humilitate procedunt

Capitulum Audite sapientes verba mea et eruditi auscultate me. Auris enim verba probat et guttur escas diiudicat. Ac si diceret. Sicut per aurem escas non guttur verba cognoscit ita verba sensus quisquis sermonem sapientie intelligit. Sapientes quoque atque eruditi audire quod dico qui potestis ea que dicam subtiliter cognoscere. Iudicium eligamus. Unde quoque timeat qui verba sua non nisi a sapientibus audiri decere existimat. Verum autem sapientie predicator dicit sapientibus et insipientibus debitor sum. Nec tamen arrogans iudicatorem sua aures tantummodo sapientum expetunt quia non se predicatione posse quosque sapientes efficere sed se sapientes que ne posse quod sentiat superbiendo monstrare. Habent enim superbi de eo non illos appetunt erudire sed se ostendere. Non metuant quia impia qui audiunt fiant sed ipse quam doctus sit a doctis audientibus appareat. Quia non predicacionis arrogantiam nullus admittit si non aliquid de humilitate ymagine premi fecerit. Unde Heliu per prava proverbia se extulit iustum quod adequaliter concordiam ostendit. Iudicium eligamus nobis et inter nos videamus quid sit melius. Sed vero hic iudicium extimari corde qui sicut facile agnoscitur si subsequentia eius verba pensentur. Sequitur. Quia dixit Job iustus sum et deus subvertit iudicium meum. In iudicando enim me mendacium est et violenta sagitta mea absque ullo peccato. Sed beatus Job dixisse queritur que tamen quia nuncquam veritate requisita fuit eloquii verba testantur. Sed quod iudicium eque considerat ex culpa quam fuerit per tunc sententiam promulgat. Unde sequitur. Quis est vir ut est Job qui bibit subsannacionem ut aquam qui graditur cum operantibus iniquitatem et ambulat cum viris impiis. Certe iudicium contrariis iudicium perculit post allegationem suam ulla beati Job expectata sententia et eum dampnacione dignum ex replicata sentencia iudicavit. Quis est vir ut est Job ne verum sententiam divinus nullus. Recte subiungit qui bibit subsannacionem quasi aquam. Aqua autem cum bibitur ita liquide sine ut ad sorbendum nulla sui pinguedine retardetur. Subsannacionem ergo ut aquam bibere est sine aliquo obstaculo cogitationis irridere ut in eo quod superbie lingua vel cogitacio nulla trepidatione concedat. Hec autem eius sententia sed beatum Job quasi de amicis vitans excolueret ulla dum attestacione quod

suorum quia ad Ezechiam dicit: In quantis consideranda sunt merita Iob; dum sic ei simul meriti. Ecce quem vitae suae ab sua comparatione iustum Helium asserit, absque comparatione iustum Helium asserit, absque comparatione peccatorem. Sed haec esse propria arrogantium praedicatorum solet, ut etiam afflictos auditores suos magis districte corripere appetant, quam blande refovere. Plus enim student ut mala obiurgando increpent, quam bona laudando confirment. Superbi quippe videri desiderant, et magis gaudent cum eorum animum invida lenitas in tantis exequatur. Semper enim arrogantes optant, ut increpando rigide feriant. Unde scriptum est: In ore stulti virga superbiae. Virga quippe superbiae est, quia increpare rigide sciunt, sed compati humiliter nesciunt. Solent etiam praedicatores iusti auditores suos obiurgando corripere solent, et eorum vitia districta increpatione ferire. Unde scriptum est: Verba sapientium quasi stimuli, et quasi clavi in altum defixi. Recte autem eorum verba clavis defixis sunt comparata, quia culpas delinquentium nesciunt palpare, sed pungere. Huius Iohannis verba clavi non erant, cum dicebat: Progenies viperarum, quis demonstravit vobis fugere a ventura ira? Clavi verba Stephani non erant, cum dicebat: Vos semper Spiritui sancto resistitis. Clavi Pauli verba non erant, cum dicebat: O insensati Galatae, quis vos fascinavit? Et rursum Corinthiis dicit: Cum enim sit inter vos zelus et contentio, nonne carnales estis, et secundum hominem ambulatis? Sed notandum est ut videamus quia praedicatores iusti in his quos corrigunt, cum culpa alia forsitan aliquid boni operis inveniunt, ad eam obiurgationis verba cum quadam dispensatione descendunt. Ecce Paulus Corinthios doctores cum in sua divisione aspiceret, exorsus est, dicens: Gratias ago Deo meo semper pro vobis in gratia Dei quae data est vobis in Christo Iesu, quia in omnibus divites facti estis in illo. Illum profecto laudant, quos in operibus divites in omnibus dicit. Et ecce adhuc blandimenta multiplicat, dicens: In omni verbo et in omni scientia, sicut testimonium Christi confirmatum est in vobis. Testimonium Christi confirmari in eis dicit, ac si opere peregissent quae doctrina didicerant. Et mox in laude consummationis subiungit: Ita ut nihil vobis desit in ulla gratia, exspectantibus revelationem Domini nostri Iesu Christi. Quaesito Paulus iste eos favoribus in quo cordis insinuans. Ecce Paulus post

sequitur: Obsecro autem vos, fratres, per nomen Domini nostri Iesu Christi, ut idipsum dicatis omnes, et non sint in vobis schismata. Significatum est enim mihi de vobis, fratres mei, ab his qui sunt Chloes, quia contentiones inter vos sunt. De quibus contentionibus Paulus subdens dicit: Cum enim sit inter vos zelus et contentio, nonne carnales estis, et secundum hominem ambulatis? Ecce quibus laudibus adiuncta correptionis verba descendit. Ecce in exordio auditorum quia blanda favoris manum viam districtae increpationis aperuit. Sunt namque superborum [illegible] saucius per blandimenta eorum vincula religare, ut per remedium postmodum illius superbiae ferro correptionis incidere. Erant profecto in Corinthiis quae laudari debuissent, erant et quae argui. Peritus itaque medicus prius sanat tumentia, quae in illius erant laudando palpavit, et per remedium provectum sanum vulneris feriendo curavit. Sed hoc quod in istis praedicatoribus admonemus, aperta doctrinae regula pandimus, ut recta faventes intentione et perversa animadvertentes abscindant. Non enim nunc praedicatores iniusta rigide feriunt; sed aliud est cum iustitia simulat, aliud cum superbia inflat. Iusti enim sciunt corrigere, mente dulcedinis gratiam non amittunt. Nam saepe pro mansuetudine reservanda priorum duritiam districti vigoris assumunt; sed intra caritatis igne liquefiunt. Atque eorum sancto amore ardent in quos aspera correptione saeviunt. Saepe etiam in eis intus eius inspectio cordis humiliant, quos duris foris animadversionis stimulis quasi despiciendo castigant. Pleni quae autem et non despiciendo despiciunt, et non desperando desperant, ut tanto eos celerius exempla pavescere ac resilire faciant, quanto iam adesse vicinius mortis foveam ostentant. Saepe et quadam decenti moderamine suas culpas coram discipulis indicant, ut illi auditores discant quod semetipsos de suis actionibus subtiliter reprehendant. Tanta autem dispensatione se temperant, ut neque in se erigunt intus superbi rigidi sint, neque nimium in se humiliant exterius, et remissi, quia et disciplina humiliter custodiunt, et humiliter disciplinam. Paulus disciplinam tenuit, cum Corinthiis diceret: Cum enim sit inter vos zelus et contentio, nonne carnales estis, et secundum hominem ambulatis? Sed humilitatem in disciplina non perdidit, qui praedicando praemisit dicens: Obsecro vos, fratres, per nomen Domini, ut idipsum dicatis omnes, et non sint in vobis schismata. Prius humiliter tenuit, cum eisdem Corinthiis loquens Paulus laicus forsitan qui

Testimonium in vobis confirmatum

iusti praedicatores ... [illegible]

I corinthios 3.

2 Cor. 12 noluerat, semetipsum reprehendit dicens: Factus sum insipiens; sed disciplinam in hac humilitate non perdidit, quia illico adiunxit: Vos me coegistis. Et cum magnae humilitatis exhibitione discipulis diceret: Non enim nosmetipsos praedicamus, sed Iesum Christum Dominum nostrum, nos autem servos vestros per Iesum (2 Cor. 4); et hac in humilitate disciplinae instantiam non amisit, quia eisdem delinquentibus dicit: Quid vultis? in virga veniam ad vos? Et certe sunt quidam praedicatores sancti utrumque modestiae artem magisterii tenere et cum delinquentium leviter innocentia sanitate non sanc- (b) tempore non similiter despiciunt. Et tamen arrogantes viri eos imitari cupientes sumunt a bonis aspera verba correptionis et sumunt a bonis; veraciter nesciunt pectoris humilitatem. Magistri enim humiles praeesse qua nituntur et ideo discunt in se erigant et discutere negligunt et animum summittunt. Neque amore delinquentes per blandientem nesciunt, nimio rigoris usu permotionis intendunt et tunc recte agentes efficiuntur. Contra horum iste Heliu sententiam beatum Iob non fovet, sed Iob increpat dicens: Quis est vir ut est Iob, qui bibit subsannationem quasi aquam, qui graditur cum operantibus iniquitatem et ambulat cum viris impiis? Et quia aliena per se anteponit superbia mox ad falsa prorumpit:

(c) Dixit enim: Non placebit vir Deo et si cucurrerit cum eo. Et profecto quia minime dixit quisquis beati Iob verba legerit agnoscit. Et qui idcirco loquitur ut semetipsum ostendendo superbiat, quid mirum si in alterum fingit quod reprehendat, qui cum virtuti tolerat invenit inspirationis quae in semetipsum longe abscondit vitia tendit minor mente. Sequitur: Ideo viri cordati audite me. Certe iterum fastu superbiae inflatur, eos tamen non qui quasi digni intelligendo se esse qui valeant quaerere, et sic quod sentiebat erumpit dicens: (d) Absit a Deo impietas et ab Omnipotente iniquitas. Opus enim hominis reddet ei et iuxta vias singulorum restituet eis. (Iob 34 d) Verum dixit quia ab Omnipotente Deo iniquitas vel impietas non est, sed in hac vita nequaquam semper hoc agitur ~~[illegible]~~ quod subiunxit, quia iuxta opus suum singulis et iuxta vias proprias reddit. Nam et multos illicita ac perversa perpetrantes gratia praevenit atque ad opera sancta convertit, et nonnullos bonis actibus deditos flagella vehementer corripiunt ac sic placentes quasi displicerent affligit, Salomone attestante qui ait: Sunt iusti quibus multa eveniunt quasi opera egerint impiorum; et sunt impii qui ita securi sunt ac si iustorum fa- (c) cta habeant. Et in utroque omnipotens Deus inaestimabili pietate dispensat, ut et iustos flagella correctione ne opera extollant, et iniusti saltem sine poena hanc vitam pertranseant, quia ad tormenta quae sine fine sunt male agendo festinant. Nam quia aliquando iusti nequaquam iuxta opera flagellantur, in hac nostra historia quoque innotescit. Neque enim isdem beatus Iob perversa fuerat flagellatus, qui ante flagella sententia ipso iudice attestante laudatur. Et verum quod Heliu dicit, sed dixisse quia in Omnipotente Deo impietas atque iniquitas non est, et etiam iuxta vias proprias hominibus reddere non verum; nam et quod a nobis non intellegitur ex occultis iudiciis non iniusta lance pensatur. Et nonnumquam praedicatores arrogantes dum multa inania proferunt et vera ac solida proferunt. Heliu verba subiungit: Vere enim Deus non condemnabit frustra, nec Omnipotens subvertet iudicium. Ad diabolum Dominus dixit: Commovisti me adversus eum ut affligerem eum frustra. Heliu autem dicit quia non condemnavit frustra; quod utique discordare verbis videtur, creditur si subtili consideratione pensetur. Aliud namque est (d) damnare, aliud affligere. Affligit ergo iuxta aliquid frustra, non condemnat aliquem non iuxta aliquid frustra. Iob afflixerat cui non delebat vitam sed meritum augebat. Frustra enim condemnari non potest quia damnatio sine excepta ad aliquid sive culpa vel mercedis non pertinet. Omne quod hic quisque commiserit nec omnipotens subvertet iudicium, quia et si nimis recta videtur esse quod patimur, recta tamen in occulto examine decernitur. Et sequitur: (e) Quem constituit alium super terram aut quem posuit super orbem quem fabricatus est? Ut videlicet subaudias nullum. Ipse quippe mundum regit qui per se condidit, nec eget alienis adiutoriis ad regendum qui non eguit ad faciendum. Et hoc idcirco colligimus ut liquido indicetur quia omnipotens Deus si per semetipsum regit, non negligit quod creavit; quod bene creavit, utique bene regit; quia impie non condidit, impie non disponit; et quia nequaquam facta creavit ut esset quod sunt, facta non deserit. Et ergo providus est invenimus, qui auctor existit in creatione, curam tamen non praeterit, sub eo cuncta subiungit: (b) Si direxerit ad eum cor suum, spiritum illius et flatum ad se trahet. Et cor tacitum aperit, dirigitur ad supina levat. Cor quoque hominis consi- mum ad Dominum dirigit spiritum et flatum

Deus impuniti [illegible] dicta [illegible] per se mala dat [illegible] et [illegible] puniat [illegible]

illius dum ad se trahit. Spiritum videlicet primum intus cogitationibus, flatum vero qui per corpus exitur per exterioribus actionibus ponere possumus. Dum ergo spiritum hominis et flatum ad se trahit et ad conversionem sui desiderii et interiora mentis et exteriora commutat, ut nichil iam exterius menti libeat, nichil caro inferius uel si appetat adimpleri contingat, sed omne quo homo est ad eum videlicet qui est et interius desiderando fervescat et exterius se edomando constringat. Unde et apte subiungitur: Deficiet omnis caro simul et homo in cinerem revertetur. Caro vero omnis tunc deficiat cum iam nullis carnis motibus servit, quando presidens vis mentis eius fluxa restringit et quadam discretionis sue gladio omne quod male vivebat interficit. Hoc nimirum disciplinae gladio semetipsum Ieremias interierat cum dicebat: Postquam convertisti me egi penitentiam, et postquam ostendisti mihi percussi femur meum. Femur enim in femore mista voluptatis carnis accipitur. Et quid est quod ait: postquam ostendisti michi percussi femur meum, nisi quod postquam summa spiritaliter vidit omne quod inferius mens carnaliter vivebat extinxit, ut quo magis summa patescerent tanto amplius yma que tenuerat non liberent. Nam quanto iam interius superius vivere tanto incohat inferius interire. Iuxta confessionem magni predicatoris omnis caro paulisper simul interierat cum dicebat: Vivo autem iam non ego, vivit vero in me Christus. Hoc loco Heliu subdidit: Et homo in cinerem revertetur. Iustus enim cum conditionis mortalitatis sue obliviscitur, terram se esse non meminit cum ad superbiam inflatur. Per conversionem vero cum summa spiritu tangit, quid se esse aliud quam cinerem recognoscit. Nam in cinerem David reversus fuerat cum dicebat: Memento domine quod pulvis sumus. Abraham in cinere reversus fuerat qui dicebat: Loquar ad dominum meum cum sim pulvis et cinis. Et si viventes nondum in terra more solvunt, hoc tamen apud se orant quod se mortuos absque dubitatione prevident. Sicut alias dicitur: Auferes spiritum eorum et deficient et in pulverem suum revertentur. Emitte autem cor spiritum tuum et creabuntur. Tollit ergo spiritus eorum, desiciat id est subducto superbie spiritu nichil se esse agnoscunt et revertuntur in pulverem, id est humilitatis conditione. Iuxta hunc pulverem memoriam quam semetipsos cognoscunt renovantur, dum per sapientiam dicitur:

Iusti fulgebunt et sicut scintille in arundineto discurrent. Sancti enim viri dum peccatoribus permiscentur, eos exemplorum suorum igne succendunt atque omne quod in eis invenerint venerantur, quia pietatis flamma consumpsit. Dum in infirmitatibus conditionis sue conspiciunt nichil aliud quam favillam se esse agnoscunt et a superbie sue dignitate resoluti per penitentiam dicunt id quod scriptum est: Memento domine quia pulvis sumus. Dum ergo dicitur quia cum ad se spiritum hominis deus trahit deficiet omnis caro simul et homo in cinerem revertetur, superba Heliu et nova se extollit magna que dicit, sed quia male more eo quod bene sensit intumuit, ubi sequitur proditur: Si ergo habes intellectum audi quod dicitur et ausculta vocem eloquii mei. Sicut hoc omnes arrogantes, ut cum fortasse aliquid acutum senciunt, inde mox ad immanitatem elationis erumpant, seseque omnium in sui comparatione despiciant, seque in suo iudicio aliorum meritis anteponant. Et ambigunt miseris ut plus intendendo tenebrescant, quia dum subtilia attendunt semetipsos intueri nesciunt, et quo intelligentiam acutius percipiunt eo per superbiam deterius cadunt. Sanctum hunc quidem subtiliter conspicerent si in eo quod perceperunt se viderent. Superius namque Heliu dixit: Si habes quod loquaris responde michi loquere; volo enim te apparere iustum. Nunc autem ait: Si habes intellectum audi quod dicitur. Ecce quodam modo paulisper elatus per verborum incrementa profecit. Ad iustum nunc non dicit si hoc quod dicitur saltem possit audire. Ibi dixit: Si habes quod loquaris, velut in hoc si diceret: Dic aliquid si tamen dignus poteris esse qui dicas. Hic autem ait: Si habes intellectum audi quod dicitur, ac si aperte diceretur: Audi me si tamen dignus poteris esse qui audias. Ista sunt cotidiani defectus qui in cordibus reproborum fiunt, quibus indesinenter ad inferiora descendunt, qui dum minora in tanto negligunt ad maiora periculose perrumpunt. Ecce enim hec de superbia fuerat ex verbis Job id quod iustum loqui esse dubitat, sed dum hanc in semetipso considerare neglexit adhuc ad maiora pervenit, ut non solum posse ab eo dici quod iustum dubitet, sed et dicente se iusta ab eo intelligi posse desperet. Sunt enim vicium superbie ab ipsa mox radice perscindendum est, ne cum latenter oritur nisi vigilanter abscidatur, ne perfectum vigeat, ne usu roboretur. Difficile enim in se quisque immanitatem superbie deprehendit, quia nimirum hoc vicium quanto magis patimur tanto minus videmus. Sic quippe in mente superbia sicut in oculis caligo generatur, quo se latius dilatat eo vehementius lumen

Scap 3.

Arrogantes elati sunt

De apostasia

19 cap. a

Superbia mentem obnubilat

angustetur. Paulus quoque elatio ipsa cordis
crescit et cum se vastius extendit oppressae
mentis oculum funditus claudit ut captivus animus elationis tyrannum et pati
possit et tamen id quod patitur videre non
possit. Et quia arrogantes viri aliquando
ut diximus recta non recte sentiunt et bona
inveniunt nonnunquam sed haec bene proferendo
corrumpunt, Heliu postquam elationis typum quodammodo
duxit, ei haec intelligenti audire quod dicit,
subdidit dicens:

Numquid qui non amat iudicium sanari potest? Et quomodo tu eum qui iustus est
in tantum condemnas? Bona quidem sunt
proculdubio. Sed beato Job perfecto non sunt
innocenter. Cum enim quid dicitur studiose intuendum est
quid dicitur, cui dicitur, qui dicitur,
quo dicitur. Heliu autem attendit quod
dicit, sed cui dicit non attendit. Beatus
namque Job amat iudicium quia causas
suas cum Deo pensare subtiliter novat
ut condemnaverat eum qui iustus est. Et sed cum
sine peccato percussus fuerat in dolore positus
cum hominis se requirebat. Amat
iudicium quisquis vias suas subtiliter
distinguit et secretarum cordis ingressum
quod Deus sibi tribuat quod ipse Deo
debeat pensat. Sed beatus Job quomodo
non faciat qui tam crebra sacrificia
in expiationem filiorum etiam pro cogitationibus offerebat? Omnia igitur Heliu dixit
quasi is qui iudicium non amat sanari
non possit arguens beatum Job qui iudicium non amaret et quem eum quasi iustus
et condemnasset, illico omnis divina iusta id est divinam
iustitiam subdidit dicens: Qui dicit regi apostata.

Saepe nomine quoque plerique qui
praesunt in ordinem sibi metum a subditis exigunt et non tam pro Deo quam
pro Deo venerari volunt. Intus enim se tumore cordis extollunt cunctosque subditos in sui comparatione despiciunt
ut condescendendo consulunt. Sed quando
praesunt quia regi alta cogitatione se erigunt et aequales se illis quibus illos
eos praeesse contingit non agnoscunt. Hinc
sine timore per Ecclesiasticum libro dicitur:
Ducem te constituerunt, noli extolli, sed
esto in illis quasi unus ex illis. Hinc
timorem per prophetam Dominus in pastoribus
increpans ait: Vos autem cum austeritate
imperabatis eis et cum potentia. Superba enim
bona quae subditis dicunt quando potenter
quia consulendo proferunt quae videre
licet quaedam eis quasi ex equo dicerent
nos existimant derelicta singularitate cum gaudent culmine et non aequalitate conditionis. Sed quia haec tumentia corda
rectorum subtiliter Deus pensat bene contra
eos dicitur: Qui dicit regi apostata. Unusquisque

quisque enim superbus rector toties ad culpam apostasiae delabitur quoties
praeesse hominibus delectatus honoris
sui singularitate. Et nequaquam sicut non
considerat et quod aequalibus quibus non sic est
exultat. Sed unde haec radix vitiorum
pullulat in corde regentium nisi ex
imitatione illius qui despectis angelorum
in societatibus dixit: Ascendam super
altitudinem nubium et similis ero altissimo. Mira quoque unusquisque rector quoties
extollitur in eo quod ceteros regit
toties in lapsum superbiae a summi
rectoris iugo separatur. Et cum aequales
sibi subditos despicit eius super se dominium sub quo omnes aequales sunt
non agnoscit. Recte dicitur: Qui dicit
regi apostata. Recta non est quando
praesunt ex suae superbiae subditos ad
impietatem et sine apte subiungitur:
Qui vocat duces impios. Duces
namque pietatis ducunt si subditorum
oculis humilitatis exempla monstrarent
Duces autem impios qui prae amore
ex qua admittere vitiis exorbitare et
dum ipse in prioris ruit ad abrupta
sequentes inuitat. Duces enim impios
qui per amoris ex qua viam ostendit
orationis. Paulus duces impios esse
metuebat cum piis suae celsitudinis
reprimebat dicens: Nec quaerentes ab hominibus
gloriam neque a vobis neque ab aliis
cum possimus honori esse ut Christi apostoli sed facti sumus parvuli in medio
vestrum. Paulus in medio eorum fuerat
quia timebat ne si intra disciplinae
honore suae celsitudinis vendicaret
ex qua elationis ostendere timebat in
ipsis ne dum ipse sibi potestatem tempora
postquam quaereret quid ex subditis subab
rupta sequerentur et ad impietatem
sequentes duceret qui pietatis officium susceperat. Bene ergo sed ut hic
qui praeest quid ex qua subditis proponit simpliciter attendit et tantum se sciat unde
quam praeest ac vigilanter inspiciat
ne in eo quod praelatus est intumescat
ne intra debita pietatis in modicum erigat non disciplinae ius innitere in
vigore superbiae et unde a pravitate
subditos restringere poterat inde
magis inventum corda pervertat
ne ille decem et impietatis dux possit
cum pietatis existat. Illo autem debet
hominum ducatum suscipere qui nesciat
homines bene vivendo pire nequam
adhoc eligitur ut aliorum culpas
corrigat quod resecare debuit ipse
committat. Hinc inde se ergo qui
praesunt circumspiciant ut et sibi et subditis

vmant ut boni qui sentiunt et me-
sum intentionis abscondant et tum ex eo ad
provectum sequentium extra recte operationis
impendant ut subditorum culpas cum
animadvertunt corrigant nec tamen per
vim eiusdem animadversionis intu-
stantes ut quedam leniter correpta
tolerent nec tamen disciplinae vincula eadem
lenitate dissolvant et quedam toleran-
do dissimulent nec tamen ea crescere dissi-
mulando permittant. Laboriosa sunt ista
et nisi divina gratia fulciat ad custodiendum
dum difficilia. Verte igitur ad regnum districti
iudicis prespice libri dicitur horrendum
et cito apparebit vobis quoniam iudicium
durissimum in hiis qui presunt fiet. Tanta
quo plerumque per potestatem regiminis ad
culpa precipitium elationis atque apud
districtum iudicem ipsa elatio impietas
estimatur. Unde de domino per psalmistam dicitur: Qui
vocat duces impios. Deo ipso quippe
ducatu dum superbiunt ex suo subdi-
tos ad impietatem trahunt. Cum magno
pere curandum est ut qui regendis hominibus
preferetur apud se intus sententiam mentis
metiatur presideat humilitate utque in
dignum ei a ceteris foris assistentibus
vigilanti oculo incessanter aspiciat cum
quanta iudicia ipse delictis indicandus
assistat et quanto nunc cum eum quem non
videt solicitius trepidat tanto eum quem
videt securior teneat. Pensandum est igitur
qui ad satisfaciendum districto iudici
de sua tantum anima fortasse vix suffi-
cit et qui regendis subditis preest redden-
do apud eum rationis tempore ut ita dicam
tot solus animas habet. Cumque mundus co-
gitatis si assidue mentem extoquit
omne superbie tumore premit et retor-
quidem tanto iam neque rex apostata
neque dux impius vocabitur quanto ei co-
gitatione solicitata potestas quam accepta
est non honor sed honus estimatur. Nam
tunc esse iudicem libet cum videntur
iniquitas liberat. Numeratur cum culpe
nequiunt que scriptum est sequentes amore ne
quiverint perfectiorem. Tunc solum non po-
testas hominem regit cum non amando sed
timendo recipitur que ne inutiliter ne-
valeat oportet primum ut hanc non cupidi-
tas sed necessitas imponat. Precepta at
ut formidine debet deserere ex libidine
amplecti ne ante priores quis qui ex
similitudine superbiat dum divine dispensa-
tionis ordinem fugiendo contempnit
vel eo iugum superni regiminis abiciat quo
dum sibi super ceteros principatum regimine
delectatur. Potestas ergo tum perpenitur non
ex libidine amanda et sed ex longanimitate
tolleranda ut inde tunc admiranda

salubriter tenetur sic unde nec ad amissi-
onem patientie gravius innotescat.
Explicit liber xxv. Incipit xxvi.

Quantum humana natura
creaturis excellat quia
longe beatus Job ceteris
prefert. Nam collata ho-
minibus ratio asserit quoniam
omnia que vel vitam vel
sensum vel tamen carent
natura rationali anteceddat et tamen qui ab in-
ternis atque invisibilibus oculos claudi-
mus et visibilibus pascimur plerumque ho-
minem non ex eo quod ipse est sed ex hiis que
circa ipsum sunt veneramur. Cumque non intendimus
quod ipse sit sed quid possit in acceptione persona-
rum conspicimus sed ex rebus adiacentibus du-
cimur. Sicque sic ut is quoque apud nos
intus in despectione veniat qui foris ho-
noratur. Quia dum pluribus que circa illum sunt
honoratur ceteris rebus suis in examine
inde preponitur. Sed omnipotens deus vitam hominis
et sola qualitate meritorum et
sepe inde plus ponit quia hic maiora
administrationum terrenarum utilitate attestatur
que ait: Cum multis dantur et multis requiret
ab eo. Unde et nunc per psalmistam dicitur: Qui non
accipit personam principum nec cognovit
tyrannum cum accepturus contra pauperem.
Sic autem per principem vel tyrannum quosque
superbus intelligi per pauperem non humilem
designari. Tyrannum quo discrepantem
contra pauperem non cognoscere quia superbos
omnes vivum et humilium despicientes
iudicio nescire se perhibet. Dicet: Nescio vos
unde sitis. Et quia sic potentem cum vole-
desiderat sicut cum voluit potentem tamen
apte vocando subiugat. Dicitur: Opus
manuum eius sunt universi. Atque mox subditur:
Subito morientur et in media nocte turba-
buntur populi et pertransibunt. Cunctis enim sero de
hac vita tollantur minus subito et repen-
te tollitur qui finem suum cogitando pre-
videre nescivit. Subitum autem eum est quod ante
cogitari non potuit. Subito dives ille
stultus raptus est qui horrea que prepa-
rabat deseruit et inferni locum quem
non preparabat invenit. Aliud enim exspecta-
bat aliam provocationem sed adhuc cum sit
personam. Aliud dum viveret contemplatus
est aliud dum moreretur expertus. Relique-
cum dum terrena temporalia et invenit ibi ve-
niret eterna. Cui ei preter hanc igno-
miniam eternam sic hunc per divinam sapi-
entiam dicitur: Hac nocte animam tuam repetunt
a te. In nocte quippe ablata est que cum ob-
scuritate cordis est amissa. In nocte quippe
ablata est que consideratonis lucem habere non
habuit ut quod poterat pati previderet. Unde hinc
discipulis futura cogitantibus paulus apostolus

21 ca. a
b
c
d
e
f
Primum capitulum a
Aliud de alto homo homines honorat
c
De tyranno paupere
ff cap. a
g De subita morte impii
Luc. 12
2 capitulum a
In illa dimittitur que aufertur in nocte

ad ephes. 4. [margin]

Dicit: Vos autem fratres non estis in tenebris ut vos dies illa tamquam fur comprehendat. Omnes enim vos filii lucis estis et filii diei; non sumus noctis neque tenebrarum. Dies enim extremus tamquam fur in nocte comprehendit quia stultorum mentes sua futura non praevidentes capit. Unde hic quoque apte subiungitur:

b [margin]

Et in media nocte turbabuntur populi et pertransibunt. In media enim nocte turbati pertranseunt qui obscuritate suae negligentiae simul hac rapiuntur. Unde turbabuntur ipsi per summam mentem quia inventi negligentes perpetualiter torquentur. Electi autem ne in via turbentur in morte spectaturi (?) in similitudine. Unde scriptum est de confusa plebe per prophetam dicitur: Veniet ad te cursum filii eorum qui similiantur tibi. Sed de morientibus populis non ait transibunt sed pertransibunt quia etiam vivendo temporaliter cotidie ad finem tendimus et praesentem vitam quasi quadam via subigendo transimus. Hoc ipsum enim morientis vivere quid ad mortem ire est et quid dies vitae agimus quasi itinere ad locum propositum tot passibus propinquamus. Ista quippe agimus in detrimentum sed quando quasi vitae nostrae spatia ea tempore incipimus tantum non esse. Prius non homo ita conditus fuit ut manere isto decedente tempore in ea tumen temporibus suis transiret. Stabat enim momentis decurrentibus quia nequaquam adventu eminuit praeteriens momenta tendebat. Stabat tanto robustius quanto semper stanti arctius inhaerebat. At ubi vetitum contigit mox offenso creatore coepit ire cum tempore statum ut in mortalitate amisso cursu enim in mortalitatibus absorbuit et ipsum inventum ad statum semino (?) exteret ad mortem transeundo didicit stando quod fuit. Unde nos quia de propagine nascimur radicis amaritudinem quasi in virgultis retinemus. Nam quia exitus originis ducimus eius cursum nascendo sortimur ut eo ipso cotidiano momento quo vivimus incessabiliter a vita transeamus et vivendi nobis spatium unde crescere creditur inde decrescit. Terminus quod ad summa moriendi cotidie tendimus praeteriti incrementa vivendi. Sed de morientibus nequaquam transibunt quia transeunt etiam dum vivunt sed pertranseunt dum moriuntur. Sequitur:

De similitudine electorum et de itinere ad mortem. vide. [margin]

De offenso creatore et de potentia hominum propagata. [margin]

transire et pertransire quod differunt [margin]

c [margin]

Et auferent violentum absque manu. Subaudis: divina iudicia absque manu. Non auferunt enim quia manu violenter fuit absque manu auferunt quia videlicet subito exitu urgente invisibiliter rapitur qui invisibilia rapiebat. Videt vere quos rapuit sed quis istum in morte rapiat non videt absque manu quod violentus auferetur quia et in priore suum non inveniet et tamen ducitur quia tanto sequitur districtior sententia quanto peccatis eius magna et patiens prolongata quia divina sententiis eo iniquum acrius premit quo diutius pertulit. Saepe non cernentes ne diu peccatores supra clementia expectat in maiore tormentis (?) [illegible]

F [margin]

... amplificat. Unde scriptum est: An ignoras quod benignitas Dei ad paenitentiam te adducit? Tu autem secundum duritiam tuam et cor impaenitens thesaurizas tibi iram in die irae et revelationis iusti iudicii Dei. Et ecce Deus quosque quos voluit rapere dum invalidos opprimit et dum diu omne quod nequiter commiserit expectat, quia non subito perimit sed eius in finem poena differtur, nequissima omnis actio adeo videri non creditur dum et apte pugna eius inventus (?) tenetur illico de deo clamitus. Oculi enim eius super vias hominum et omnes gressus eorum considerat. Unde enim nequam considerare credebat qui violenter iste omne malum quod poterat inferre perpetrabat. Aestimabat deus iniusta acta non tenere quia differebat iniusta

g [margin]

punire et magna eius patientia quod adeo negligentia putabatur. Iniquus quoque pie tactus se impetus suis adeo non videri credidit quoties multa peccamina perpetraverit. Pro quidam sapiens dicit: Ne dicas peccavi et quid accidit mihi triste. Sed dare non vult nequitia pro qua digna non perculso poena quo pie expectatur et eo est adexpectandum nequissime iniquitas et per patientiam supernae longanimitatis desperationis unde corrigi culpa fugit debuit inde cumulavit. Sed per eum de Iob dicitur: Dedit ei deus locum paenitentiae et ille abutitur eo in superbia. Saepe et quod poena qua meretur repente non sequitur, hoc ipsum deo non esse ad displicere quod fecit. Habet itaque inde et adhuc liberius blasphemiam praesumendo perimit perpetrat voluntatem suarum nequitias implevit aliena rapiat. Innocentiam oppressione fuerit et quia diu non punitur vias suas adeo autem non videri existimet autem quod poenis et apertius sic

3a (?) [margin]

Iob [margin]

b [margin]

tenere ... spatio peccatori pertinet (?) [margin]

innet profecto aeterna et repentina percussio et tunc agnoscet tunc adeo conspicit quod in repentinum exitum viderit, pro ultorum retributione damnat. Tunc in poena sua oculos aperit quos diu clausos tenuit in culpa. Tunc considerasse omnia virum iudicem sentit quem malorum suorum merita in cognatione fore non possit. Sic nimirum quod quam diu expectatur et ideo et repente subito

t [margin]

quia oculi domini super vias hominum et omnes
gressus eorum considerat. ac si diceret quia
quem diu patienter conspicit quandoque iniu-
stum non deserit. nam etiam subito viole-
tum rapit et mala eius que expec-
tando pertulit animadvertendo resecat.
Nemo igitur dicat humana facta deum non
cernere cum iniquum quempiam iniquitates
suas libere perpetrare conspicit. subito
eum tollit quem diu tolerat. Gressus
quoque hominum notat quia per singulas op-
erationes minutim vel alternantes
motus incipit cogitationis quibus quasi
passibus vel longe a deo recedimus vel
prope deo appropinquamus. Deum enim quasi
tot gressibus mens attendit quot bo-
nis moribus proficit et rursum tot gres-
sibus longe fit quot malis cogitatio-
nibus decrescit. Deum plerumque contingit
ut eundem perpetrat in opere motum men-
tis et tamen perfecta iam culpa sic
corpore reatu cogitationis sed sepius est
manus in manu non erit innocens ma-
lus. Manus enim manu numquam perficit
quam quiescit motio et multis ea usque
laboris exercet. Manus quoque in manu non
erit innocens malus ac si diceret. Et
humanus cessat ab iniquo opere ma-
lus tamen non est innocens pro cogitatio-
nem. Eterna quoque hominis qui districte
omnia non solum facta sed etiam cogi-
tata pensant quid faciunt de mens-
uralis [illegible] si sic subtiliter deus indi-
cat gressus cordis. Certe occulta mentis
nostre itinera multis hominum videt et in-
ter hi actus tot gressus ponimus
quot affectus movemus. Totiens autem istum
[illegible] quotiens a recto itinere in fine
cogitationis pede claudicamus. Si
enim inspectu eius iste assiduus non
clauso incenti lapsu marcesceret pro peccatis
non clamaret. Sufferte malitiam cogi-
tationum vestrarum ab oculis meis. Hec in-
terius dicens vivum cooperire malitiam
quasi fecisse se non posse testatur.
Que cooperta illi esse non potest quia vbi
portamus eius conspectui ingeritur quicquid
in nobis illicitum occulte cogitatur. Omnia
enim sicut scriptum est nuda et aperta sunt
oculis eius. Unde hic quoque apte sub-
iungitur. Non sunt tenebre et non est umbra
mortis ut abscondantur ibi qui opera-
ntur iniquitatem. Quid per tenebras nisi
ignorantia et quid per umbram mortis
nisi oblivionem studuit designare. Sed
interdum quippe ignorantia dicitur te-
nebris obscuratum homines intellectum
et rursum de oblivione que in morte
contingit scriptum est in illa die peribunt
omnes cogitationes eorum. Eterna autem

in morte funditus oblivioni traditur quod
viuendo cogitatur. quasi quedam umbra
mortis oblivio est. Sicut enim agit mors
ne viventes non esse quod sunt in vita
ita ne meminerimus agit oblivio non esse
quod fuit in memoria. Recte itaque umbra mortis
dicitur que vel de ipsa dicitur deum vim
illius conspiciendo sensus mutatur. deus autem qui
mala hominum nec cogitata ignorat nec
perfecta obliviscitur. nisi ab eius oculis premen-
do deleantur. Congrue dicitur et non sunt tene-
bre et non est umbra mortis ut abscondan-
tur ibi qui operantur iniquitatem. Ac si di-
ceret. Iudicis eius iudicio nullus abscon-
ditur quia ut actionis puto aut non videre
quod facimus aut obliviscit quod videt. Quinimmo
intelligi tenebre vel umbra mortis talia
possunt. Omnis namque immutatio velut quedam
mortis imitatio est. Id enim quod mutatur quasi
ab eo quod erat interficitur ut desinat esse
quod fuit et incipiat esse quod non fuit. Immu-
tationem tenebrarum vel quia mutabilitatis vi-
cissitudine immune tenebrescit. Nullus
nec sine defectibus obumbratur sed omnis
esse absque mutabiliter fulgere. Et tene-
bre et ut umbra mortis dicitur non inesse
Deo. Alias scriptum est. Apud quem non est
transmutatio nec vicissitudinis obumbratio.
Et hinc rursum Paulus apostolus dicit. Qui solus
habet immortalitatem et lucem habitat inacces-
sibilem. Deus cum enim novimus quod et
humana anima et angelica spiritus sunt immor-
tales in substantia sua ab apostolo solus deus
in mortalitate habere perhibetur. Nisi quia solus
vere non moritur qui solus mutari nescit.
Humana quippe anima in lapsum non
cecidisset si immutabilis non fuisset. Et quia
de ipsis quoque gaudiis expulsa si immuta-
bilis non esset ad vitam minime rediret.
In hoc ipsum vero quod redit ad vitam mutabili-
tate defectus suos cogitur alternantia sibi
mutabiliter tolerare. Eterna quoque etiam
celo et condita quasi inchoata in-
se tendit nisi ad bonum desiderium statim
arctissime sui manum teneat. Etero
utique quod creatura et deorsum vero
habet utitur namque ipsa impetus pos-
se sese vero considerat sed ad creatorem summi
amoris manum se retinet ne cadat.
Quousque admirabiliter existat etiam
eo nunc immortaliter quo immutabiliter
vivat. Sunt quoque angelici spiritus immuta-
biles enim sunt conditi quatenus ac sua
sponte caderent aut exaltato sta-
rent. Sed quia humiliter elegerunt ei
elegere a quo creati sunt acceperunt ex
visione rectoris sui in se ipsis sine
defectu persistere. Certo tamen eis sta-
di ars mira conficitur quo deum solum
quod de ipsa positione possint considerant

Mors e oblivio quedam

De immutabilitate dei quod non habet nec oblivionem nec mutationem

Jaco. j.

i. thy. 6.

Mutabilitas hominis tamen est peccatoris et vite:-

Angeli sunt creati immutabiles

ctionis sue gubernationem q debeat et
quanto fidelius senciunt posse se mutabi
liter labi tanto se ad amorem creatoris sui
arcius ne labantur astringunt postquam
jam adepti posse se non agnoscunt.
Et ad calorem sui amoris manu se
retinet ne cadant hanc ipsam in se
mutabilitatem suam scandi iam in mutabi
les vicerunt ne hoc ipso in eo descen
dent q ne sine ordine mutabilitati
subesse potuissent. Et ita q solus dominus
nec est umbratus ignorancie mutabili
tatis q tenebras penetrans dicitur recte
Non sunt tenebre et non sunt umbre mor
tis ut abscondantur ibi qui operantur
iniquitatem. Lux enim eterna que deus est
quanto incommutabiliter fulget tanto pene
trabiliter videt et neque occulta nescit quia cuncta
penetrat neque penetrata obliviscitur quia
incommutabiliter durat. Proinde quociens in
digni aliquid per corde gerimus totiens
in luce peccamus quia ipsa nobis et non
sibi patentibus presto est et perverse gerentes
in ipsa impingimus atque prevertimus lo
go sumus. Cum non nos vidimus non credimus
in sole clausos oculos tenemus. Illum
uz nobis abscondimus non nos illi. Unde
q dominum possumus aspectum eterni iudicis
et male cogitantes et peius perpetrata deleamus
Reducemus ante oculos cordis cuiusque
perverse egimus penitenciam persuptionis
nichil sibi mens blandiatur in sui intuitus
atque in hiis que recolit semet ipsam
deiecte non palliet. Quatenus sibi ma
le sit conscia tanto in se benignus sit
severa punire dicitur se futuri iudi
cium et quecumque in se sentit districte
ferienda per suam iudicet hoc in se
nunc feriat per penitentiam confessionis. Cum
apte pro qua violenti homines despecta
est pena. Sequitur. Neque enim ultra in hominis
potestate est ut veniat ad deum in iudicium

qui interim mentem iudicium negligit
et inspicere per dei graciam et per liberum arbitrium
et potestate de quo apostolus si nosmetipsos
iudicaremus non utique a domino iudicare
mur. Usus iste tanto maiore discre
tione indiget quanto hoc quod dicitur si
negligitur acrius dolet. Sic innuitur
non illud iudicium designatur q post
nam retributionem punit sed quod mente co
ncepti per contriccionem penitencie diluitur. Ad id
impie venire non desiderat quisquis
se penitus dampnari formidat. Sic ergo
dicitur. Neque enim ultra in hominis potestate
est ut veniat ad deum in iudicium per factum
audiatur esse quodam iudicium quod quis
etiam dampnat ac reprobus desistat et quod
est illud iudicium non dampnacionis sed cor
rectionis misericordiarum nisi hoc docet apostolus

Si nosmetipsos iudicaremus non utique
iudicaremur et de quo ~~per prophetam~~ dicitur noe
iudicium magistri eorum et de quo dauid
ait honor regis iudicium diligit. Ut
uz quisquis iam dominum honorat cum
de solicitate videat quid ei debeat
in operacione ~~dominum magistrum~~ semper et iudicia
re coram domino et expectari eum. Coram
domino sui iudicatur qui corde dominum con
spicit et actus suos subtilis penitencia sol
licita in questione discernit que ta
to quisque securius expectat quanto cot
tidie vitam suam suspectus examinat.
Cum enim adventum eius iudicium
venerit non iam coram illo sed ab illo
iudicatur de hoc quoque mentem iudex
obliviscenti ait per prophetam dominus dicit
reduc me in memoriam ut iudice
mur simul. Narra si quid habes ut iustifi
ceris. Debet enim unusquisque mentis
et actus suas apud dominum et actus dom
ine se sollicita inquisitione districte
discuciendo pensare vel que alios bona
perierit vel que mala bonis usus per
verse unquam dedit. Quod electi quo
tidie facere omnino non cessant. Unde
enim Salomon ait Cogitationes instorum
iudicia. Accedunt ad secretum iudi
cii sui cordis quanto districte ei
qui feriat qui diu paciencie expec
tat. Atque in hiis que se egisse
meminerint puniunt flendo quod
perpetrasse se intelligunt. Timent sen
tencia divina iudicia et de hiis que in
sensibiliter intelligere fortasse non pos
sunt. Videntur enim videri domino quod
ipsi in se per suam non vident. Contra
ipsi districtum iudicem quicunque credit
verum eos severius puniat. Contra cor
poris residere conantur cum eos precedere
contemplantur eorum vel ea vel dicta si
re corrupisse reprehendunt. Utque in sensi
to interioris iudicium ipsa mentis sui
exercitione consistit puniendo fere
quod superbiendo commiserunt. Ibi namque
ad usum se quasi se impugnat cum
merant ibi ante oculos suos que
quod defleant attentatur. Ibique [illegible]
nam districti iudicis decerni possunt
invenitur ibi tot patiunt supplicia
quasi pati timent. Hic de est in hoc
iudicio mentem concepto ministerium
quod punire reos suos plorans debeat
nam constitua attrahere [illegible] iudicare tamen
ligat dolor excruciat. Cum iudici
eos coram punit quos interius se
[illegible] quia uz ab exterioribus non at
dit. Unusquisque enim cum tam homines at
tencionis animus conetur se aggred
itur ipse et auctor qui exhibet

De iudicatibus s[?]
g in hoc seculo

est auctor qui exhibet ipse reus quod ex-
hibetur. Ostendit se qualem se finxisse me-
minit et ipse qui et in semetipso in secreto
[illegible] qui sine actu ab ipso homine ad
[illegible] secretum sit quaedam vita in
animo [illegible] patrem in deo. Hanc
cordis vitam dominus requirebat cum
per prophetam diceret: Attendi et auscultavi,
nemo quod bonum est loquitur, nullus est qui
agat penitentiam super peccato suo dicens quid feci.
Ista cordis [illegible] vita placita est
[illegible] per prophetam suo de Achab rege semet
ipsum reprehendente loquitur dicens: Vidisti
Achab humiliatum coram me? quia igitur humilia-
tus est mei causa non inducam malum
in diebus suis. Quia ergo nunc in peccato est
[illegible] mentis vite conversio nos subire
iudicium recognoscendo actus nostros
[illegible] nos ipsos quales sumus pensando
corrigamus, non cessemus dominum licet
iudicare quod fecimus audiamus tamen
quod dicit. Neque enim vult in hominibus peccata
ut veniat eadem iudicium. Ele-
ctorum namque esse proprium solet semper
bona agere et nequaquam quae egerint
recitare. Omne enim quod faciunt recta mente
possident semper [illegible] [illegible] cum primum
fecerint non agnoscunt. At contra
electorum actus suos cottidie ab ipso co-
gitationis fonte discutiunt et omne
quod videmus per semet abiciamus exsiccare
[illegible] enim non sentimus quando cre-
scimus [illegible] proficit corporis nutrimentum
[illegible] [illegible] capillorum albescit [illegible]
[illegible] divina nobis nescientibus agunt
[illegible] nobis [illegible] et [illegible] in parvo [illegible]
in ipso circa visu [illegible] [illegible]
non agnoscimus nisi vigilanti [illegible]
[illegible] admiratione vita [illegible] re-
[illegible] peccatorum mores cottidie defec-
[illegible] pensemus. Hoc ipsum enim in hac
mortali vita consistere quod admodum
[illegible] et in [illegible] [illegible]
[illegible] sermo temporis [illegible]
[illegible] si negligens et [illegible] robur
[illegible] perdens [illegible] fortitudinis
[illegible] dominum nescit senescit. Unde
per prophetam sub [illegible] [illegible] dicit: Comede-
runt alieni robur eius et ipse nescivit.
[illegible] [illegible] [illegible] ignorante
in nos [illegible] [illegible] quaerit et subtili-
[illegible] se disciciat ab hac ipsa
[illegible] lota lacrimis [illegible]
[illegible] intensa renovatur et quae iam
[illegible] vixerat per subtili-
[illegible] amoris studia novum [illegible]
Paulus apostolus [illegible] vita
[illegible] discipulos amoris [illegible]
Renovamini spiritu mentis vestrae. Sed
[illegible] agenda valde exempla patrum et [illegible]

eloquii precepta nos admonent. Si enim
sacrorum opera inspicimus et divinis visioni-
bus aurem praebemus alia nos contemplata
alia audita succendunt et cor nostrum cor-
pore non constringit. Dum iniectione pro-
curatur. Unde bene ad Moysen dicitur: Ignis in al-
tari semper ardebit quem nutriet sacer-
dos subiciens mane ligna per singulos
dies. Altare quippe dei est cor nostrum in quo
iubetur ignis semper ardere quia necesse est ex
illo ad dominum caritatis flamma indesinenter
ascendere. Cui per singulos dies sacerdos
ligna subiciat ne extinguatur. Omnis
enim qui Christi fide praeditus membrum utique summi
sacerdotis est sicut cunctis fidelibus Petrus
apostolus dicit: Vos autem genus electum, regale
sacerdotium. Et sicut Iohannes apostolus dicit: Fe-
cisti nos deo nostro regnum et sacerdotes.
Sacerdos igitur ignem in altari nutriens cot-
tidie ligna subiciat, id est fidelis quisque ne i-
n eo caritatis flamma deficiat in corde suo ta-
ctus praecedentium quia fecere sancti testi-
monia congerere non desistat. Nam quo-
dam fomenta igni dare et [illegible]
caritatis vel exempla patrum vel precepta
dominica instituere. Quia enim in [illegible]
mentis nostra ipsa cottidie sinuosa vite con-
versatione veterascit. Ignis iste caritatis
dei quibus adhibitis nutriendus et ut in
ipsis serie vetustatis extenuatur
per patrum testimonia et exempla reminiscitur. Et
enim illic praecipit ut mane ligna per dies
singulos congerant. Hi quippe non sumit
[illegible] nox tecitatis extinguit. Vel certe
quia mane prima pars diei et post posita
cogitationibus vitae praesentis hoc primo loco fide-
lium mens cogitet ne quid ipse ita ta
[illegible] quasi deficit quibus valeat visibus studi-
caritatis inflammet. Ignis enim iste in altari
domini id est in corde nostro citius extinguitur nisi
sollerter adhibitis exemplis patrum et do-
minicis testimoniis reparetur. Unde et illic
subditur: Et imposito holocausto desuper
adolebit adipes pacificorum. Quasi quis
ipse hunc ignem caritatis accendit su-
per ipsum utique holocaustum desuper imponit
quia omne vitium quod in se male vivebat
exurit. Semet enim cogitationum sanctarum
[illegible] consideratione et vitam reprobam perpetrata
[illegible] gloriam mactat in ara se sui cor-
dis imponit et igne caritatis accendit.
Et quia hostia pacificorum adipes redo-
lebit quia interna novae vitae pinguedo
[illegible] patrem inter nos et dominum facies odo-
rem nobis suavissimum reddit. Quia
non eadem caritatis in cordibus electorum
inextinguibilis manet apte illic se-
quitur: Ignis est iste perpetuus qui numquam
deficiet de altari. Numquam de altari ig-
nis iste deficiet quia etiam post hanc vitam

Levit. 6.

De sacerdote subiciente ligna altari

j pe. 2.

Apoc. 1

2 Cor. 7

eorum mentibus feruor caritatis accrescit.
Certa quippe contemplatione agitur ut con-
ditor deus quo magis visus fuerit eo
amplius diligatur. Sed cum divinis ad-
monitionibus et precedentium exemplis
admoti deserimus vite profundo liberamur. Unde
in propheta Ieremias immissus in lacum signatur,
et cum ut levaretur extrahendus funes admi-
serunt et panni veteres deponuntur. Quid enim funi-
bus nisi precepta dominica signantur? Que quia
nos in mala operatione positos et constrin-
gunt et eripiunt, quasi ligant et trahunt, trahunt
tamen et levant. Sed ne ligatus hiis funibus
dum trahitur incideretur, simul et panni
veteres deponuntur, quia ne dominica precepta
nos terreant, antiquorum patrum nos exempla
confortant, ut eorum comparatione
facere nos posse presumamus quod ex nobis
sed imbecilles formidamus. Si ergo leva-
ri de hoc profundo festinamus, ligemur
funibus, id est preceptis domini astringamur. Sed
tamen sint etiam panni veteres, qui cum funibus inco-
lumes teneant funes, id est precedentium
confortemur exemplis, ne infirmos nos
ac timidos precepta subtilia vulnerent
dum levant. Sicut quasi quosdam pannos ve-
teres Paulus subiungebat, dum sublevan-
dis discipulis precepta fundens spiritalibus exem-
pla veterum commendaret dicens: Alii ludibria
et verbera experti insuper et vincula et carceres,
lapidati sunt, secti sunt, temptati sunt,
in occisione gladii mortui sunt. Et pa-
ulo post: Ideoque et nos tantam habentes impositam
nubem testium, deponentes omne
pondus et circumstans nos peccatum, per pati-
entiam curramus propositum nobis certa-
men. Et iterum: Mementote prepositorum
vestrorum qui vobis locuti sunt verbum dei, quorum
intuentes exitum conversationis imitami-
ni fidem. Cum ergo vir dominus spiritalia pre-
cepta loqueretur, quasi funes mise-
rat; postmodum nostre memorie exempla
maiorum quasi veteres pannos adhibebat.
Sententia ergo cordi nostro preceptorum ad-
iuncta cum comparationibus exemplorum, ad cor-
dium nostrum redeamus, districtiusque omne
quod agimus et quidquid in nobis divine vacat
donis regulam offendit accusemus,
ut ante districti iudicis ira nos
accusatio eruat. In hoc enim iudice
iudices tanto citius absolvimur quanto
nos districtius reos tenemus. Nunc ad
hec agenda permittenda sunt tempora quibus
vacat, quia ad hec agenda post hanc
vitam tempora non vacant. Vacare quippe non
deus neque vult in hominis peccato est ut vacat
ad deum in iudicium. Dicto namque memora
...
simus non negligamus. Sed ecce nego-
tia compellat que nos incessanter apud

considerandis nobismetipsis mentis
ut aciem declinant. Mens namque visi-
bilibus que intuetur conversa extra se spar-
gitur et quid de se intrinsecus agatur
aspicere dedignantibus imaginibus exteri-
orum occupatur. Quia autem vox publi-
cis sumus sinus, quibus dum clamat
illius pungitur ut omnibus ut hoc qui
occulta sibi sunt iudicia quia ipsis torpore
dissimulat, errore saltem pulsatur expu-
gnetur. Ut enim signis divinis in proprio visu
vite veteris mos male assuetus de-
primunt, ut ipsi que expetunt exeunt
quasi dormientes sopiuntur, quia pagina semel
se ad appetenda visibilia foras fundit,
a contemplandis invisibilibus intus cecatur
mente. Unde hic virtute et ut que visi-
bilia fugit de invisibilibus indiciis
feriatur. Sed quia in suis secretioribus
male delectata professi falso per-
cussa requirit quod deserit,
autem superna facit terrore quodam re-
pentino corda concutit ut in his in-
hereat que exterius deserunt sed
que interius certa perdidimus,
quia summa occulta decernunt ut immodi-
te a nobis si publica cogitemus. Sic quia
super nos agitur de nobis ut aliis pub-
licis tractantur, colligamus oculum cordis
ad secretum interne dispensationis. Nam
pagina illa narrata sunt de pena in-
loro subito inferre occultum iudicium,
qui pro super nos intreque disponitur, quia
alii perimunt qui tenere videbantur et ali-
maximum tenere qui alii exinde
perimunt. Ait enim: Conteret multos
et innumerabiles et stare faciet ali-
os pro eis. Hoc cotidie agitur ...
... non cernit
...
reprobi nisi in pena cognoscunt, et quia
pena differtur culpa despicitur. La-
buntur ... et locum ...
alii illis ...
lapsum sui negligunt quo ...
qui se incertum maneat ...
...
ti sunt ...
faciunt timorem. ...
quod illa exterima requisitione ...
publica facta est et omnibus ...
ut alios ad tormenta deserat ali-
os ad preparationem regni celestis ...
mittat. Sed hoc nunc secreto ...
dies cotidie agitur ...
... Nam ...
... singulorum corda ...
... alios ...
... ad ea que ...
intrinsecus ...

an appetere illos p[ro]malis operib[us] suis
deserit exteriora cogitare horo me
ei ad sup[er]na erigit illo[rum] supplicia
infirmus desideriis mergit Aliena
ne corda humanis oculis clausa se
nescit qui repellit quod penetrare ne
sciunt que ab humano quoque cogitatione
nam sepe corde p[er]ceptum n[on]dum p[ro]
cessit usque ad effectum operis deliberato
cogitationis et adhuc fortasse per
fectum mentis constringitur quod iam mente
oris negat. Sed cum quibus iste te
ante oculos mentis iudicis cecidit cum
ab appetitu interioribus desideriorum
vincit. Et e contra sunt non alii p[ost] male
operatione usum ad spem celestem
in ipso amore reminiscitur et cum
ipsa actione se superant adhuc
interne redemptionis sentire inne
ando recolligit. Hos adhuc re
nientes homines quales dum
in operatione mala cernit nonne
ante eos putat. Hec cum illi per
strictae compassionis examine iudica
nam quales se fuisse recolunt
persentiunt. Ceterum quod fuerint sed
iam tenui esse nesciunt. In hoc
o utrumque genere hominum sepe contingit
ut qui videntur stare humano iudicio
iam in conspectu eterni iudicis iaceat
et qui adhuc coram hominibus iacet
iam in conspectu eterni iudicis stet. Quis
enim hominum estimare poterit inde
meriti sortem etiam per insipientem
placens amittere. Et quis econtra
lenem credet tam vite etiam ipso
ructo morte invenire. Contuens
ut iudex p[re]sidens utrumque corda
discernens alterum pro salute al
terius inste constringit. Et humiliter distinguit
exterius requiritur huiusmodi interius
incordiiter habet. Vnde bene etiam per
astiam eius alios passionis
ut tue atque alios resurrectionis
ministrans ait: Pollui interim
cum temporibus. Pollens quippe
ab exterioribus interius tenuit flectum
ut ab interioribus exterius emanat
actum. Quod duo cum flectu tepore
alios ab exterioribus interiorum
trahere, alios ab interioribus exte
riora replicare. Contradicit quod multos
innumerabiles et stare facit ali
os peres. Vnde sunt sicut di
uinus hec contextis primus intus
qui ut post extrinsecus ostendit hac
intentione nonnumquam adhuc compositum
iam exteriora quasi sanata se
iam interiora putruerunt. Sequi
tur: Et ante ruinam exaltatur.

cor sibi quod sermone ubi superbiunt. Vnde
scriptum est: Contra cor eorum fornicans et
recedens ante interius eum fornicari
et exterius videtur delectum magna ante
contritio cordis et hec eadem elatio sup
berbienti eo quippe ipso ab integritate sa
lutis corruit quo iactantia virtutis intus
intumescit. Superbientes enim dum despi
ciunt relicta creatoris sui gloriam suam
querunt quibus hoc iam ipsum cecidisse
est amisisse superioris sui posse ipse veni
se. Contrarius etiam quod velud celestibus
terrena querunt. Que autem maior po
terit esse contritio quam deserto creatore
creaturam querere deserto supremo ga
udio infimis rebus inhiare. Vnde bene
p[er] prophetam dicitur: Humiliat autem peccatores
usque ad terram. Amissis enim celestibus ter
ram et omne quod sicut et dum plus videri co
natur nimis et qui appetunt de quibus re
p[er] semitam dum et recedunt. Ac contra
scribentes de contentio de electis dicit: Gaudete
quia nomina vestra scripta sunt in celis. Ista ergo
contritio prius serpit in mente ut proximo
precedat in ope. Prius fundamentum cogi
tationis evertit ut proximo fabricam
operationis allidat. Vnde summa et cura
satagendum est ut illic vitet ubi oriet
Scriptum namque est: Omni custodia serua
cor tuum quia ex ipso vita procedit. Certe
enim scriptum est: Ex corde exeunt cogita
tiones male. Sineque vigilandum et ne
mens dum extollitur cadat. Sineque se
nemus omne quod foris agimus. Si enim
semel medulla cordis elationis pu
tredo consumpserit etiam cortice tenus
vacua intus visionis. Nondum non est
quod dum aliis cadentibus adstandum ali
solidari prohibentur electorum iudicis cer
tius ac definitus ostenditur. Vnde philadel
phie ecclesie per angelum dicitur: Tene quod habes
ne alius accipiat coronam tuam. Haec
sunt quia naturam aliorum erigi aliorum
vita confringi et spes iungitur humilium
et elatio premitur superborum dum et illi bona
possunt amittere de quibus superbiunt
et ista ea quos quia non habeant conceps
erunt formidemus quod in his que accepi
mus ut eos qui illa nondum assecuta
sunt despiciamus. Tamen enim sumus hic nomi
nus quid autem post paululum possimus
esse nescimus. Sin non quos fortasse de
spiciamus et tarde prius accipere et tamen
vita nostram ferventioribus studiis ante
ire timendum utique est ne etiam he cadentibus
tibus surgant quibus astantibus inde
quantos stare iam non novimus qui non
stante nomine inde. Hinc autem supremo
in iudicatorum meritum paulus apostolus meti
entibus discipulorum innuens ait: Et

Eze. 6.

Ie. 1a.
Luc. 10. Contra
a

Pro. 4.

Mt. 15.

b

Apoc. 3.

al. contendunt

Status mentis
dubius et incertus

c nobis cadentibus

d

e

f

g

se existimat stare videat ne cadat Se-
quitur dicens conteret multos sicut admi
nit et innumerabiles ut multitudinem expri
mere studuit reproborum que humano co
mpetu numeris cursit vel certe indicare vo
luit quod omnes qui pereunt inter electorum
numeros non sunt Et eos sibi innumerabiles
quos extra numerum currunt Unde per psalmistam
cunctos hic certe tempore spectans credere qui
tos numero certo et electorum unum sumatis
cursite aut multiplicata sunt super numerum de
si diceret Ante eterni incitabus etiam spem ad
sidem regni spectans veniunt et amio
regni celestis excluduntur qui electorum su
mam sua vel multiplicata excedunt Unde
per Jeremiam prophetam dicitur Edificabitur civitas
domino a turre ananehel usque ad portam an
guli et exhibitur ultra norma mensure Civi
tate quippe dei esse stantem certam nullus
ignorat Ananehel vero dei gratia interpretatur
in angulo autem duo parietes iunguntur Ci
vitatis ergo domini a turre ananehel usque ad
portam anguli edificatio perhibetur quia sancta
ecclesia ab celsitudine superne gratie in electos
usque ad ingressum susceptionemque conscien-
ciis utrorumque populorum inducitur Ut electi generat
Sed quia in ea crescente multitudine etiam re
probi colligimus apte subiungitur Exibit
ultra norma mensure quia usque ad eos qui
extenduntur qui norma iusticie sustinemus
inter mensure celestis numerum non sunt
Unde per psalmistam qui eiusdem ecclesie dicitur Extendit pal
mites suos usque ad mare Dilatabitur et semen eius
gentes hereditabit Huic quippe multitudine
gentium ad dexteram extendit dum istas
iustificandas suscipit Ad leva quoque
dilatatur dum ad se quosdam et iniquitate
perversos dimittit Per hac multitudinem
que extra electorum numerum iacet in evangelio
dominus dicit Multi vocati pauci autem elec
ti Sed quia hoc quod electi aliis alii contera
tur de merito patiente et non de iniquitate
puniente Non enim iniquus deus qui infert
iram apte subiungitur Novit enim opera
eorum et idcirco inducet noctem et conterentur
Sciendum summopere est quod iniquus quisque
duobus modis in nocte conteritur vel cum
exterioris pene tribulatione percutitur vel
cum cecitas sua interius cernitur In nocte
conteritur cum per extremum iudicium extinguendi
luminis in perpetuum amittitur Unde scriptum est
Ligate ei manus et pedes et mittite in
tenebras exteriores Tunc enim exterius
in tenebris exteriores mittitur qui nunc
interioribus voluntate extenditur Rursum
in nocte iniquus conteritur cum peccatorum precede
ntium confusione dampnatus veritatis lumine
non invenit et quid deinceps agere de
beat non agnoscit Hinc quippe peccatum
qui tunc citius penitendo non tergitur aut

peccatum et ex causa peccati aut peccatum et pe
na peccati Peccatum namque quod per penitentiam non di
luitur suo pondere mox ad aliud
trahit unde fit ut non solum peccatum sit sed et
peccatum et causa peccati Ex illo quippe ve
culpa subsequens oritur ex quo tenebra
mentis ducit ne pereuns ex alio liget
Sed cum peccatum ex peccato oritur non iam peccatum tan
tum sed peccatum et pena peccati quia iusto iudicio
omnipotens deus cor peccatoris obnubilat ut
precedentis peccati merito etiam in aliud
cadat quem enim lavare noluit desce
rendo percussit Non ergo in inicio pena per
catur dicitur qui iusta desuper incognita ra
tione ex precedente peccati ultione perficitur
Sed ut agitur dispositione superius
ordinata sed inferius iniquitate confusa
ut et precedens culpa sic causa sub
sequentis et rursum culpa subsequens sic
pena precedentis Unde bene in infidelibus et
libidinis paulus qui quondam suis erroris
asserebat cum diceret Et cum cognovissent
deum non sicut deum glorificaverunt aut
gratias egerunt sed evanuerunt in cogi
tacionibus suis Sed quid ex eius erroris
semine pullulavit illico adiunxit di
cens quia tradidit illos deus in desideria cor
dis eorum in immundicia ut contumeliis
afficiant corpora sua in semetipsis quia
enim cognoscentes deum peccatum supplicium
intelligendo commiserunt restat ut ita
ne intelligant quod committunt et qui ita
sequentiam suam sequi noluit in peccato
et causa peccati et ipsum lumen intellig
entie perdant in peccato et pena peccati pre
ceris Quod peccati merito peccatorum subse
quentium fovea tegitur ut qui malum
sciens perpetrat deinceps iuste in aliud
etiam nesciens cadat Hoc quippe a
gitur ut culpis culpe feriantur quatenus
supplicia fiant peccatorum ipsa incrementa
vitiorum Nam quia omnipotens deus ad
penitentiam tempus indulget quod longa malicia
adversum suae iniquitatis incorrigi
minus iusto iudicio dei augeri
culpa permittitur ut ad feriendum a
eius quoque cumuletur Hinc enim rursus
de quibusdam paulus apostolus dicit Per
venit ira dei super illos ut impleant
peccata sua semper Hinc voce angelica ad
Johannem dicitur Et qui nocet noceat ad
huc et qui in sordibus est sordescat adhuc
Hinc david dicit Appone iniquitatem
super iniquitatem ipsorum et non intrent
in tua iustitia Hinc rursum de domino ab
de potest dicitur Immissionem per angelos ma
los Unde fecit semitam ire sue quia
immittit dominus febrem et timorem
et malos spe et tenacitatem et omnia
flagella inmitti merita peccatorum ter

...are non dignatur inimicos et cito infirmos
...reperit quibus onerari videt esse peccatum
...iam. Hinc quippe dominus prioribus incre-
...s aggravari iusto permittit etiam subse-
...quentibus malignorum spirituum persuasionibus
...illi qui cum indigne culpa consentitur rea-
...tus eius in pena cumulatur. Unde dic-
...e dominus vias de semita fecisse per-
...hibetur. Latior enim est via quam semita.
...de semita non nisi via facere est
...causas distorte iudicando dilata-
...re. Nec enim ultimam agere recte nolue-
...runt iuste tamen adhuc faciant ut
...amplius prioribus mereantur. Hinc per Mo-
...ysen dicitur: Nondum completa sunt peccata Amor-
...reorum. Hinc per semetipsum Moysen dominus dicit:
...de vinea enim Sodomorum vinea eorum et
...propago eorum ex Gomorra. Uva eorum
...uva fellis, botrus amaritudinis ipsis.
...furor draconum vinum eorum et furor as-
...pidum insanabilis. Nonne hec omnia recon-
...dita sunt apud me et signata in thesau-
...ris meis? In die ultionis reddam
...eis. Eterna multa eorum mala narrantur
...tum illico addimitur neque in lapsu
...rerit pes eorum. Certe altissima fa-
...cta eorum destinuntur et tunc adul-
...timus diem adhuc subsequens lapsus
...imputatur quo eorum culpe cumulentur.
Habent iam quidem unde feriri
...eant sed sustinentur tamen adhuc
...ampliu(s) crescere ut peccantes possit
...vior pena cruciare. Iam mereri sup-
...plicium pena et causa peccati expectatur
...adhuc ut augmentum supplicii sub-
...sequatur. Peccatum et pena peccati et causa peccati
...cunctis ordinibus sibi res suas adiun-
...gunt deducimus. Effrenata quippe
...ventris ingluvies in fervorem luxurie
...inflammatur et carnis instigat, correcta
...luxuria sepe a primo ad extrema
...retegitur nec humanarum legum ultione
...punitur. Ponamus ergo ante oculos quem-
...dam voracitati sibi frena laxantem
...ea voracitate superatus adulterium
...facinus admisisse, deprehensum autem
...adulterio latenter virum adultere
...ad iudicium trahere occidisse. Hic ita-
...que adulterium inter voracitatem et homi-
...cidium positum ad illa utique intrantes hoc
...demorans peccatum pena et et causa pec-
...cati. Peccatum et propter precedentem penam nos
...tam et quod culpam voracitatis hanc sic
...causa autem peccati et quod subsequens etiam
...homicidium genuit. Unde hoc idemque
...eum est et pena precedens et causa culpe
...subsequentis. Quia et iustitia dei ex
...precedentis dampnat et adhuc subsequentis
...ea que dampnari debeant sinit.
...Sic quia peccantes precedentibus cecat delictis

cordis ipsa cecitas que peccantem an-
nimis ex ante acte culpe dampnatione con-
fundit merito nox vocatur quia per hanc ab
oculis delinquentis lumen veritatis absconditur.
Unde itaque dicitur: Novit enim opera eorum et idcirco
inducit noctem et conterentur, quia ut sepe
diximus ex precedentia iniquitatum mala faciunt
ut ad peccandum iterum tenebris subsequen-
tibus involvantur, ut eo iam lumine iustitie
videre non possint quo illud et cum pote-
rant videre noluerunt. Inducit autem
noctem dominus dicitur, non quo ipse tenebras in-
ferat, sed quo obscura corda peccantium
misericorditer non illustret. Ut hic ipsum in
nocte cecidisse sit accepisse tenebris libe-
rare noluisse. Sequitur: Quasi impios per-
cussit eos in loco videntium. Inspectiva
facit quasi cum perspicuitudine aliqua privatione
rum consuevit. Perspicuitudine enim ponitur
sicut apostolus dicit: quasi tristes sit ante
gaudentes. Privatione enim ponitur sicut Io-
hannes ait: vidimus gloriam eius quasi unigeni-
ti a patre. Hoc autem loco nichil differt
utrum perspicuitudine aut privatione sic post-
tum quia quos dicitur ordine apte sena
malorum vitium signatur. Impios non scien-
tia sunt hic infideles appellat. Hac autem
distancia peccatores ab impiis discernun-
tur quia etsi omnis impius sit peccator non
tamen omnis peccator et impius. Peccator enim
dici etiam qui in fide pius est potest. Unde
Iohannes ait: Si dixerimus quia peccatum non habemus
ipsi nos seducimus. Impius non pie dicitur
quia a religionis pietate separatur. De
talibus nos psalmista ait: Ideo non resurgent im-
pii in iudicio. Locus autem videntium sancta
ecclesia vocatur. In ipsa enim recte consistitur
ut lumen verum quod deus est videatur. Unde
ad Moysen dicitur: Est locus penes me et
stabis super petram cum transiet mea ma-
iestas et paululum auferam manum
meam et videbis posteriora mea. Plebem
quippe etiam per peccatum dominus per Moysen
non infidelem significat plebs israheliti-
ce significata que domino incarnata predicante
non credidit. Ipsa quam super petram stetit terga
domini conspexit assumens quia ut post
passionem ascensionemque domini intra eccle-
siam deducta fidem vero pietate meruit
et cuius presentiam non vidit eius posteriora
cognovit. Dicitur ergo de his quos inve-
stitum etiam divina ultio invenit in
iniquitatibus perdurare dicitur de his
quos paulus apostolus notat qui confitentur
se nosse deum factis autem negant: quasi
impios percussit eos in loco videntium.
Ibi quippe stabant ubi deum videre vi-
debantur. Ibi tenebras dilexerunt ubi
lumine veritatis aspiciuntur. Et cuius aper-
tuerunt oculos in fide contemplationem tam

Glo(sa) Io. 1.
Peccator et impius differunt
1 Io. 1.
De his qui fide habent et opera fidei non tenent
Exo. 33
Ad Thy. 1.

ro. 16.

Num. 22.

12 capitulum

a

Eccl. 8.

b

c

Iudicatur qui districtum iudicium non formidat

d

1. Cor. 3.

Fides et fundamentum bonorum operum

eos clausos mori. Unde bene et de iudaeis
dicitur: Spectatores eius erant quia videlicet
non videbant mori quod professione te-
nebant. Unde etiam de Balaam scriptum est: Qui
cadens apertos habet oculos. Cadens quip-
pe impura opera apertos tenuit contemp-
latione. Sunt ergo hii etiam oculos apertos
in fide et non videntes mori, sed etiam
post eam praeter sua extremum inveniri sunt
in impura conversatione, de quibus alias scrip-
tum est: Vidi impios sepultos qui etiam
cum adhuc viverent in loco sancto erant
et laudabantur in civitate quasi iustorum
operum. Multos enim peste superbiae sumitur ob
sessos sub christiano nomine ipsa magnitudinis
ecclesiasticae pax abscondit, quos tamen si-
lentis persecutionis aura pulsante mox
extra aream velut paleas tollit. Quidam
non dicto vocatione christianitatis signum
quia Christi nomine subesse exultatio pere-
omnes iam vivere fideles aspiciunt et
pro quibus hoc vocari alios cernunt ipsi
videri fideles erubescunt, sed et negli-
gunt quod dici gloriantur. Item enim venit
divina ad decorem sumunt visionis ex-
terius et qui ante summum iudicem inde-
coste infideles consistunt ante humanos
oculos professione sancta ubertate palliantur.
Nonnulli autem fidem medullitus tenent
sed vivere fideliter nullatenus curant. In seculi
tur enim moribus quod credunt ut venera-
tur. Sunt diversos iudicibus saepe contingi-
int per hoc qui nequiter vivunt et illius
perdant qui salubriter credunt incessanter
namque se pravis actionibus polluunt et
super hoc vindictam iusti iudicii recipi
posse diffidunt. Et saepe cum vivere bene
negligunt etiam perseguntur ullo usque
ad perfidiam delabuntur. Nam cum eminere
districtum iudicium non credunt quam in-
ulte se peccare suspicantur. Quo pacto
vel esse vel dici fideles possunt fidem
quippe perdidisse est incorrectis malis operibus
digna supplicia reddi posse non cre-
dere. Quia ergo digna fidei opera spernere
contempnunt etiam fidem perdunt quam tene-
re videbantur. Sunt quos hii per psalmistam
sub ipsis sub specie inimicorum destruen-
tium verba memorant, a quibus dicitur:
Exinanite exinanite usque ad fundamentum
in ea. Paulus quippe ait: Funda-
mentum aliud nemo potest ponere praeter
id quod positum est, quod est Christus Iesus. Inimi-
ci ergo destruentes usque ad fundamen-
tum iterum exinaniunt quam prius spe-
a corde fidelium destructo pravis e-
difficio boni operis soliditatem quoque ex-
quirunt religionis, sed cum supra
fundamentum fabrica sic super fidem opera
consistunt usque ad fundamentum ergo

exinanisse est eversa bene vivendi
opera etiam robur fidei dissipasse. Hinc
etiam de Iudaea per Ieremiam dicitur:
Filii quoque Memphis et Taphnis con-
stupraverunt te usque ad verticem. Usque
ad verticem quippe constupratus est per
malae operationis usum etiam in ipsa
fidei sublimitate corruptus. Quam enim
nequissimi spiritus viribus cingentes aliquam
impuris operibus involvunt sed integri-
tatem fidei violare non possunt, quasi adhuc
inferiora membra polluunt sed ad ver-
ticem non pertingunt. Cum vero mens etiam
in fide cordis corrumpitur, iam usque ad
verticem constupratur. Malignus enim
spiritus quasi ab inferioribus membris
usque ad summam pertingit quam actionem
vitam polluens castitatem celsitudinis
fidei diffidentiae morbo corrumpit.
Nonnulli etiam si humanis oculis ab-
scondita sunt sed divinis obtutibus patent
dum vita in hac domo fidei sine
fide moriuntur. Dicatur recte qui impios
eos percussit in loco videntium. Impios
enim se in eterna hominibus ostendunt
quia divina iudicia latere non possunt quos
impios feriunt. Nonnullis hoc magis
admirationem cumulum crescit quod
unusquisque eorum in eterna fidelibus
admixtus veritatem fidei sciendo
conceperunt atque eo gravior eos ultio
sequitur quo per exempla rectorum etiam
bene vivendi eos scientia comitatur.
Quos enim eius meritum ac fideles
stetis ostendunt tunc in veneratione iudic-
tis sibi impugnanter. Discant ergo quod
sequi negligunt. Unde et apte subiun-
gitur: Eum quasi de industria recesse-
runt ab eo. Recedendum quippe est quod
pravum tribus modis committitur,
aut ignorantia aut infirmitate aut
studio perpetratur. Et gravius quidem infirmi-
tate quam ignorantia, sed multo gravius
studio quam infirmitate peccatur. Ignoran-
tia Paulus peccaverat cum dicebat:
Qui prius fui blasphemus et persecu-
tor et contumeliosus sed misericordiam conse-
cutus sum quia ignorans feci in in-
credulitate. Peccavit non infirmitate
Petrus cum omne in eo robur fidei
quod non perfidum una vox puellae con-
cussit et Deum quem corde tenuit vo-
ce denegavit. Sed qui infirmitatis
culpa vel ignorantiae eo facilius te-
gitur quo non studio perpetratur. Pau-
lus quod ignoravit sciendo correxit
et Petrus mature quod agressus est
iam ad verticem fidei lacrimis rega-
do solidavit. Sunt hii de quibus recte praesens nunc
perhibet. Hii de quibus ipse pro sua (?)

dicebat si nō venissem ⁊ locutꝰ eis
fuissent peccatum nō haberent nunc autē
excusationem nō habent de peccato suo ⁊ pa-
lam. Et viderunt ⁊ oderunt me ⁊
patrem meum. Aliud ē enim bona nō
facere aliud bonorum odisse docto-
rem. sicut aliud ē precipitatione aliud
deliberatione peccare. Sepe enim pec-
catum precipitatione committitur qđ tū
consilio ⁊ deliberatione dampnatur. Se-
minum enim plerumque solet accidere ama-
re bonum sꝫ implere nō posse. Ex
studio nō peccare ⁊ bonum nō solum nō facere nec
amare. Sicut ergo nonnunquam grauius est
[illegible] diligere quam perpetrare ita nequi-
us ē odisse iusticiam quam nō fecisse.
Sunt ergo nonnulli in ecclesia qui nō
soli bonum nō faciunt sꝫ etiam per-
sequuntur ⁊ que ipsi facere negligunt ī aliis
detestantur. Horum peccatum ē nō ex infir-
mitate vel ignorancia sꝫ ex solo
studio perpetratur. qr videlicet si vellent im-
plere bona nec tamen possent ea que
ipsi negligunt saltem ī aliis amarent.
Sed cum ea qui vel solo voto appeterent
opera ab aliis nō odissent. Sꝫ qr bo-
na audiendo cognoscunt viuendo
despiciunt animaduertendo persequuntur
recte dicitur quasi de industria recesserunt
ab eo [illegible]. Et omnes vi-
as eius intelligere noluerunt. Non
enim ait infirmitate nō intelligere sed
intelligere noluerunt qr sepe que
facere despiciunt ⁊ scire contempnunt.
Quia enim scriptum ē seruus nesciens vo-
luntatem dñi sui ⁊ nō faciens digna
plagis vapulabit paucis. Et seruus
sciens voluntatem dñi sui ⁊ nō faciens
digna plagis vapulabit multis. Ī primum
tempus peccandi existimat reme-
dium nesciendi. Et minirum sola sue
superbie caligine tenebrescunt atque
nō discernunt qr aliud est nescisse
aliud scire noluisse. Nescire enim ig-
norancia scire noluisse superbia ē. Et tanto
magis excusationem nō possunt habere
quanto magis eis etiam
nolentibus opponitur qđ agnoscant. Dicente
Salomone Nunquid nō sapiencia clamitat
⁊ prudencia dat vocem suam
in summis excelsisque verticibus super vias
in mediis semitis stans. Iuxta for-
tasse primam vite temporalem eius ig-
norare poteramus si hec eadem sapiencia
in munere angelorum constitisset. Manifesta
quidem fuerat si occulta esse noluis-
set. Et per quam in incarnationis sue
iusticia publice ostendit per quam hu-
milis extra superbientibus pluries semet
iam nobis quasi transeuntibus in mediis

semitis fixit ne videlicet in ea qua querere no-
lumus impingamus ⁊ qua transeuntes vi-
dere negligimus tangamus offendentes.
Dicitur itaque. Et omnes vias eius intelligere
noluerunt. Via quippe ē in eternitate super-
imus acto qua temporaliter gessit. Vie
eius sunt viuendi ordines quas ad se ve-
nientibus sternit. Tot itaque vias ad se
venientibus sternit quot bene viuendi ex-
monstrauit similitudines eius ipsa vias de-
signat. [illegible] suspirabat dicens In mandatis tuis
exercebor ⁊ considerabo vias tuas. Sic mi-
sum de vno quoque iusto dicitur qui turbat
[illegible] per domini exemplū gradiatur a domino gressus
hominis dirigentur. ⁊ via eius cupiet
nimis. Et via ergo superbi quinque similitudinem
dñice [illegible] tempore [illegible] ⁊ omnes
vias eius intelligere noluerunt. Vie enim
iste visione despicere sꝫ sꝫ intellectu re-
[illegible]. Aliud est quippe in eis qđ cernitur
aliud qđ expectatur. Aliud enim in hac vita
agitur. qua deiectionem sperata ludibria mor-
temque inuenimus [illegible] Et per hec
infirma transitur ad summa. per hec despecta
que [illegible] eterna nobis ⁊ gloriosa pollice-
tur. Videntur ergo superbi vias dñi sꝫ intel-
ligere noluerunt qr dum abiecta que
insunt illis cernunt despiciunt [illegible]
isti sublimia que promittunt. Vias itaque
dñi intelligere ⁊ temporaliter tollerare tri-
sticiam ⁊ perseuerante expectare manifesta-
tionem exemplo dñico eterna querat
gloria prosperis temporalibus comparata ⁊ nō
qđ hic quisque tollerat sꝫ quid qđ expec-
tet intendat. Adhuc ergo superbi clausos
oculos tenuerunt qr dum in gloria presentis
vite superbiunt similiter dñice tolleran[tie]
nō vident. Libere enim intelligere hu-
militatis apud superbia abscondit nam
sectum quidam pectori ⁊ tanto minus
ad illud animus peruenit quanto magis
intumescit quia eo ipso foras repellitur
quo insanius inflatur. Sequitur. Et per-
venire facient ad eum clamorem egeni
⁊ ut audiret vocem pauperum. Omnes enim
isti superbientes clamant ad dñm hii ipsi
qui a superbientibus opprimuntur. Vel certe
dicitur qr ad dñm fecerunt clamorem
pauperum peruenire qr isti cadentibus ī eorum
locum pauperes .i. spiritu similes subrogantur
⁊ quia hos eorum casu factum ē ipsi fecisse
referuntur eo videlicet locutionis genere quo plerumque
[illegible] dicimus qr pugnauit exercit[us].
Vel certe qr cuncta que superius dicta sunt
referri etiam doctores ecclesiasticos possunt
qui relicto predicationis studio sub occa-
sione regiminis terrenis negociis inuol-
uuntur ne peruenire faciunt ad eum clamo-
rem egeni ⁊ ut audiret vocem pauperum
qr minirum dum ipsis curis secularibus

De subrogacione humilium dē eo superbientium

Prelati male viuentes contra se ipsos sibi subditos perduxerunt ad clamorem.

occupati praedicationis officium deserunt
gregem subditum in querelas prorumpere
clamorem compellit et qui mire universis
subiectis de vita fieri pastoris in mur-
muratione ait tenet magisterii locum qui non
exercet officium quamvis fortasse melius
pertumorem potentum superbia indecora
et per clamorem pauperum desidia gerentium
significantur sicut attestante veritate purpu-
ratum splendide divitem induentis
superbus designatur copia sed legimus non ad
necessitatem salutis sed ad pompa elationis
assumpsit atque intempestivo non semel sumpti
ordinatae refectionis sed iactantiae cotidie
et perlucidatum lazarus qui inceperat adiu-
tus forma generalis ipsi exprimit quod
divinum adiutorium tanto magis exigit
quanto minus de suorum virium facultate
considit qui pauper et plenus ulceribus esse
describitur quia contritus corde humiliter peccatorum
suorum vulnera lamento prodit aperte confes-
sionis. Nam sicut vulnere abmittentibus
ebullitur virus intus ita in confessione peccati
divinum in publicum secreta pandimus quasi
mali humores austeris in meatibus
foras prorumpunt. Illis ergo peccantibus
pauperum clamor auditur quia divinum in-
dicium contra divitum cupidinem superbiae ad deum
votum gentium pervenerunt. Deum et mox in
mensa ac profunda iudicia proferentes
non eam cum cordis rationem discutere sed admira-
tione venerari debet ait. Ipso enim conce-
dente pacem quis est qui condempnet
ex quo absconderit vultum suum quis est qui
contempletur eum. Nemo discutiat cur sa-
te iudaico pereunte diu in infidelitate
surgente iudaeorum populo in infidelitatis
culpa persistit nemo discutiat cur
alius trahitur ex dono et alius repellitur
ex merito. Si enim gentilitatem miratur
assumptam ipso concedente pacem quis est
et qui condempnet. Si videam obstupescit
perditam ex quo absconderit vultum suum
quis est qui contempletur eum. Intraque consi-
lium summae veritatis actione satisfaciendo sic
aperte confiteri debet in voce dominus curvus de hominum
rei causa loquitur ait. Confiteor tibi
domine pater coeli et terrae quia abscondisti haec
a sapientibus et prudentibus et revelasti ea
parvulis. Ita pater atque mox rationem quasi
deam absconsionis ac revelationis ad-
iungens ait. Quia sic fuit placitum
ante te. Ex quibus nimirum verbis exempla hu-
militatis accipimus ne temere discu-
tere superna consilia de aliorum vocatione
aliorum vero repulsione praesumamus. Cum
enim intulisset utrumque non mox rationem
reddidit sed sic deo placitum redixit
hoc videlicet ostendens quia quod deus facit iniustum
esse non potest. Deum et in iunctam incedentes labo-

rantibus reddens cum quosdam operarios
inaequales in opere aequaret in praemio
et cum plus in mercede quaereret qui labo-
ravit amplius insudasset ait. Nonne ex de-
nario convenisti mecum volo autem et huic
novissimo dare sicut et tibi. An non
licet quod volo facere. Intuendum ergo quod cae-
teris dispositionibus aperta cum omnibus et oc-
culta iustitiae voluntatis dominus ubique
ipso enim concedente pacem quis est qui
condempnet. Ex quo absconderit vultum suum
nemo quis est qui contempletur eum. Et quia
sic minima sic maiora et sic singula
deus iudicat sicut cuncta apte subiun-
gitur. Et super omnes gentes et super
omnes homines. Ac si aperte admoneat
intende quia hoc iudicium quod super unam
gentem describitur etiam super omnes homines
invisibili examinatione celebratur
ut alius repellatur alius eligatur etiam
sed nullus iniuste. Hoc ergo quod in maximis
fieri cernimus et in nobis singulis tangere
metuamus. Sic enim intendimus divina
iudicia super humanam animam sicut super
unam urbem sic super unam gentem sicut
super universum generis humani multi-
tudinem quia et sic intendit deus sin-
gulis ac si vacet a cunctis et sic simul
intendit omnibus ac si vacet singulis.
Cuncti enim omnia administrando implet
regit implendo ut universo de se-
cum disponit unum ut uni deesse cum
disponit universum. Cuncta scilicet ut sic
potentia quietus operatur. Cuius ergo mirae
quando angustatur metus qui operatur quis
deinde itaque quia hoc subtile iudicium
exercet et super gentes et super omnes
homines quia tamen deserere consuevit ad gentis
imo deo gentis se convertit ad spem et
quod iudaea propter meritum ostendit dicens
Qui regnare facit hominem ypocritam
propter peccata populi. Eorum namque regem super
se iudaea regnare noluit et dato
exigentibus meritis ypocritam accepit
sicut ipsa quoque veritas memoravit dicens
ego veni in nomine patris mei et non
recepistis me. Si alius venerit in nomine
suo illum accipietis. Et sicut paulus
ait pro eo quod caritatem veritatis non acce-
perunt recipiunt ut salvi fierent. Ideo
mittet illis deus operationem erroris
ut credant mendacio. Intuendum ergo quod
dicitur qui regnare facit hominem ypocri-
tam propter peccata populi. Per ipsum omnium
ypocritarum caput antichristus designatur.
Qui Seductor quippe ille cum sancti-
tatem simulat ut ad iniquitatem trahat
sed propter peccata populi regnare permittitur
quia nimirum cum ipsi subditi regimi-
ne perditantur qui digni eius dominio

Luc 16.
Dives et lazarus figurant populum in dapcium et genti-lem.

gentilitas iacuit et tunc ad fidelitatem gentilite

Mt. xj.

De instabilia post iudicia dei praedestinatio non habet causam praeter voluntatem divinam

14 Ca

ante sola pertimescunt qui peccata sub-
ditorum exigunt ut sub illo iudicis
exigentibus disponantur. Unde quo tunc
super impios regnare antur non ex
iniustitia iudicantis sed ex culpa et pari-
ter quamvis plerique et ypocritarum illi
non volunt et tamen eius principatum
rectorum suorum conditione deserviunt
unica et que dignitatem sibi minime de-
bentur cum procul dubio perverse vite
o. venerantur. Sunt namque eius membra sibi
qui perfectam sanctitatem per omnia ap-
petunt videri quam non sunt. Iste namque principa-
liter ypocritarum summitur quia cum sit Dya-
bolus homo et neque sit Deus se esse me-
tur. Sed procul dubio ex eius membro corpo-
re sunt qui iniquitates suas sub reg-
mine sancti honoris abscondunt ut pro-
fessione videri appetant quod esse ope-
re recusant. Summa enim scriptura et dis-
ti facit peccatum simus et peccati creato-
re liberis paginis prophetia quod nolumus
inito eius spiritu obnoxius obligantur
sed invenimus quod talem rectore patiamur
et quia minime sui sine vita peri-
rectoris subiacet dicimus culpam
propriam magis ... operis quam in ipsius
rum vita gubernantur. Scriptum namque est: D-
abo tibi reges in furore meo. Cum
illos nos posse despicimus quos
impios regimina eodem furore sus-
pirimus. Si vero secundum iram vita recto-
res accipimus in illorum actione colli-
gimus quod de nostra estigatione pen-
simus quamvis plerumque electi sub-
iecte reprobis. Sed David fidelem
tulit sed subsequente culpa adulte-
dium quia digni eius sine quo can-
lapsu prosit pruincere. Sic secundum
merita subditorum tribuuntur persone re-
gentium ut sepe qui videntur boni
accepto mox regimine permutentur
sicut scriptum sacra docente Saule
tulit quia cor cum dignitate mutavit
in esses parvulus coram te caput
te constitui in tribubus Israel. Ex qualitate
subditorum disponuntur acta regentium
ut sepe pro malo gregis etiam vere bona
delinquat vita pastoris. Ille
qui deo attestante laudatur, ille su-
periorum misteriorum conscius David propheta
tumore repentine elationis inflatus
populum numerando peccavit et tamen
vindictam populus David peccante susce-
pit. Cur hoc? quia videlicet secundum me-
rita plebium disponuntur corda rectorum
sed iustus iudex peccantis vitium corp-
oris animadversione corripuit eorum
causa peccavit. Sed quia
ex voluntate superbiens culpam habuit

non fuit vindictam culpe et ipse suscepit
nam illa pestis que corporaliter plebem per-
culit rectorem quoque ipsum intimo cordis
dolore prostravit. Certum namque est quia ita sibi
invicem et rectorum merita connectuntur et ple-
bium ut sepe ex culpa pastorum dete-
rior fiat vita plebium et ex merito ple-
bium mutetur vita pastorum. Sed quia rec-
tores habent iudicem suum magna cau-
tela subditorum est non temere vitam iudica-
re regentium. Unde cum semetipsum preciperet
ipse Dominus et nummulariorum mensas et
cathedras vendentium columbas evertit
minimos significans quod per magistros suos
vita iudicat plebium sed per semetipsum
facta examinat magistrorum. Nam cum
subditorum vita quam admonent ... non
dissimulant iudicare vel regimine eius
procul dubio iudicio reservant. Igitur cum
salva res agitur fidei et meriti si
quid est prioris et tolerare debet cum hu-
militate suggeri si fortasse valeat quod
displicet emendari. Sed curandum summo-
pere est ne in superbia elatione iusticie in-
ordinata deffensio dum rectitudo in-
cautius diligitur ipsa magistra recti-
tudinis humilitas amittatur ne eum
sibi posse quisque despiciat quem for-
tasse contingit ut maligna actione
reprehendat. Contra quem timore sup-
erbie subditorum mens ad custodiam
humilitate edomatur si in firmitas propria
incessanter attenditur. Nam vires nostras
veraciter examinare negligimus, ergo
de nobis fortiora credimus. Ideo eos quos
nobis platos esse discrete iudicamus. Qui enim
nostras vires minus agnoscimus eos
quos reprehendere intimur plus videmus.
Communia quam mala sunt que sepe a sub-
ditis in prelatis sepe culpantur in subditis co-
mittuntur, quia et omnes subditos quos presu-
mimus quam ipsi sint sapientes arbitrentur
et rursum qui subiecti rectorum suorum
actiones iudicant et si ipsos regimine
tenere se potuisse agere melius putant.
Sed plerumque sit ut et rectores minus
prudenter ea que agenda sunt videant
quia eorum actus ipsa nebula ela-
tionis obscurat et non nunquam is qui sub-
iectus est hoc cum prelatus fuerit faciat
quod dudum fieri subiectus arguebat et
pro eo quod ea que iudicaverat pretermittit
saltem quia iudicavit erubescat. Sed
sicut prelati cupidinem et rectorum cau-
estimatio singulari sapientie sepe superior
extollat. Sed subiecti providendum est ne
sibi rectorum facta displiceant. Sed ante
magistrorum vita iure reprehendere ut ne
eos subditi a... cum displicent veneren-
tur. Sed hoc est solerter intuendum ne ante quam

Omnis magister multa subiecti propter eorum vita non reprehendant. D. inf. 21

Confessio ... humilitatis reducit.

De quo iudicio subditorum de prelatis

in cap
a

venerari vitae et imitari appetis, atque
imitatum despicis venerari contempnis. Sub
tilis est enim vita tenenda et rectitudine con
temperanda, ut sic reprehensibilia magistrorum
facta displiceant, quatenus subditorum
mens assuetudinem agere reverentia non re
cedat. Quod sub Noe debito exprimitur, cuius
[illegible] verecundiora boni filii adverte
re aversi texerunt. Aversi quippe dicimus
quod quaerebamus. Sicut quod et filii verecun
diam patris superiecto dorsis pallio aver
si venientes operiunt, nisi quod bonis subditis

gen. 9.

sic praepositorum suorum mala displiceant, ut
tamen haec ab aliis occultent. Opimentum

b

aversi defferunt, quia iudicantes factum
et venerantes magisterium nolunt videre
quod tegunt. Sunt vero nonnulli qui si parum
quid de spirituali conversatione inchoant,
cum rectores suos temporalia agere et ter
rena considerant, mox ordinem superne
dispositionis accusant, qui nequaquam
sibi ad regendum placita se per quos co
versationis infime ex [illegible] monstrant. Ex

c

his nimirum [illegible] se a seniorum suorum
reprehensione negligunt, culpe sue ex
[illegible] usque ad reprehensionem
conditoris excedunt, cuius profecto di
spositio inde ab hominibus rector ag
noscitur unde [illegible] non tam iudicatur.
Cuncta enim potestas regiminis misteri non

[illegible] regimine

potest sine studio curae temporalis aliquando omnibus
[illegible] dispensatione pietatis ut
tenere spiritalium mentes aeterna cura
disiuncte sunt omnis regiminis dum
ac laboriosis cordibus iniungit, ne
tanto illi ab hoc mundo securius late
ant quanto hii exterius sollicitudinibus
libenter elaborant in servitute quique
suscepti honoris propriis quoque utilita
tibus subditorum dure vite tolerande se

d

supponunt servientes. Et saepe ut dam et im
[illegible] deus quos tenere diligit eos
sollicite ab exterioribus actionibus absco
dit. Nam et plerumque pater familias ad eundem
laborem servos dirigit quo subtiles fi
lios suspendit, et inde filii sine vexatio
ne decori sunt, unde servi in pulvere sordent.
Quod quia recte in ecclesia divinitus agatur, in
tabernaculi constructione signatur. Ad

Exo. 26.

Moysen quippe divina voce praecipitur
ut ad tegenda sancta sanctorum ex bysso coc

e

co atque iacincto vela texantur. Iussum
quoque est ut ad protegendum tabernaculum
vela cilicina et pelles extenderentur, que
minus vel pluvias vel ventos vel pul
verem tolerarent. Quid ergo per pelles et
cilicia quibus tabernaculum tegitur nisi
grossiores hominum mentes accipimus, que
aliquando in ecclesia electo dei iudicio quamvis
dure sint proferuntur. Que quia sint re

et curis temporalibus non remittuntur, contra
temptationum ventos et pluvias de
servis mundi contrarietatibus portent. Quid
non per iacinctum coccum byssumque signatur
nisi sanctorum vita tenera vel clara? Que
dum tante in tabernaculo subalis et
pellibus absconduntur, sua integra pulchri
tudo servatur. Ut enim intus interiora
tabernaculi byssus fulgeat, coccus coru
scet, iacinctus ceruleo colore resplen
deat, desuper pelles et cilicia ymbres

f

et ventos et pulverem portant. Qui igitur
magnis virtutibus in sancte ecclesie sinu
pertinent, praepositorum suorum vitam despi
cere non debent, cum vacare eos rebus
exterioribus vident, quia hoc quod ipsi se
curi intima penetrant, ex illorum admi
nistratione est, qui contra procellas huius seculi
exterius laborant. Quaenam enim candor
suum gratiam retineret si byssum pluvia
tangeret? Aut quid fulgoris atque claritatis
coccus vel iacinctus ostenderet si hos superiectus
pulvis sordidaret? Sit ergo desuper
textura cilicii fortis ad pulverem, sit
inferius color iacinctinus aptus ad de
corem. Ornent ecclesiam qui simpliciter rebus
spiritalibus vacant, tegant etiam quos
et labor rerum corporalium gravat.

g

Nequaquam ergo contemnere rectorem suum exte
riora agentem murmuret is qui
interius iam etiam spiritaliter fulget.
Si enim tu securius interius ut coccus
rutilas, cilicium quo protegeris cur

8 cap
a

accusas? Sed in agnis dum quaerit
quia dum saltem pusillum subdi
torum rectores nimie temporalibus curis in
serviunt, plerumque in ecclesia corum [illegible]
ceterorum fuit quod valde valde eos
abnegent tamen cum a pastoribus et
terrena quam celestia sollicitius videt

b

Sed neque hic iniusta sunt quia sicut
superius diximus, mores presidentium [illegible]
subditorum vita disponitur. Dicit quippe
sponte perfecte culpe exigente ut super
et a pastoribus exempla publicantur. Quorum
iusto iudicio is qui de vita doctrina tam se
[illegible] exorbitat, in via qua graditur
etiam praecedentem a pastoribus offendat.
~~[illegible]~~ quoque primatus sui
dignitatem non maledicunt vero.
obscurentur oculi eorum ne videant et
dorsum eorum semper incurva. Desidi

c

tur. Cum humane vite actionibus quasi
procedentes in itineribus pre sunt veluti
lucem non habeant [illegible] qui secu
subditi iniquitatem suarum oneribus
merenti omne statum rectitudinis
amittant. Sic fuit [illegible] Iudea
nominis cum ipso in redemptoris ad
ventu phariseorum turba atque sacerdo

mero lumine mentis oclos clausit
pposito ex^s exiens i insidentis
tenebris plus errantis. Et z quaeri
onabil pt quomodo in hoc loco d^r
regnare ypocritam dns facit cu
hac d' re spuali p ppham q'rit d' Ipi
regnaverunt z no ex me pncipes exti
terunt z no agnovi. Caritis em ve
renatens dicit quia facit dns sed
nime agnoscit. Et z qr scit d' ap
ane z nescire reprobare. Unde quibusdam
tam quos reprobat d' Nescio vos
qui sic discedite a me operarii iniquita
tis z aliqui facere d' z id qd si pspi
z irascendo pmittere. Unde z reg
Egypti cor se obdurasse asserit qr
videlz obdurare pmisit unde mo
ypocritis dns z regnare facit z ne
scit. Facit sinendo nescit reprobando.
In nocte z ut a dorme e i hac vita
ypocritatis pns dei voluntas in
terna requiratur quia tu si humam
ordis aura parpe appetat facit qr
no verb sz rebus sonat locu ergo
regimis tu regendis offerre inse p
s iuce z ut quisq dispensat filo
vita congruit si honori actio no
dissentit ne inster omni teror eo
in tribulatione pietes no andiat q
aliquoq eius d' quo tribulato exor
ordia honoris ignorat nel ar
uent. · Explicit liber xxv.
Incipit liber xxvi^s.

In locutionibus suis arroganti
tes viri habere hoc aliqu p
prium solent quod ab audi
toribus suis ne quid for
tasse inordinate dixerint
tunc requirunt tu se lau
dabiliter aliquid dixisse ex
stimant ut vz sciunt pro
quo dedicet suis ambigit
sz quo d' audientium redi
tio fautores querunt. Na
innenire facile potestnt
quo animo prontantur
si quisq tu eorum bona la
udat etiam mala reprehendit. Eter
um quippe z qr sicut inflantur
laudibus ita correptionibus i flamat
aliquoz si nel iuste deprehendi de
beant moxq i mal suis form
am deffensionis exquirunt. Oro
no qr d' bonis suis similiter am
bigunt qui mala sua deffendere
etiam pnerse moliunt. Ille z eni
vere similt in bonis quin no e de
fuser in mal. Nec qui d' malis
suis arguit z tonet. Uba audire
vl' arguent attendit quo d' bonis

suis quasi similiter titubat qui p sim
litatem votem ornari appetat no doce
ri. Helu itaq vitam arrogantiu sig
nans p ' quia multa media z sublimia
intulit etiam in verb forma qualita
tis assumit z equitatio pronta subqua
dam discipuli ymagie ad beatu Job
loquitur d'. Audi ergo Job eloquia mea et omnes sermones meos ausculta. Ecce ego sicut et tu factus sum a deo
Ecce q' ergo loquens sum ad
dm z quoq no psibebo. Si i eternu
in doce me si iniquitatem locutus sum
vlt no addam. Dum sepe contingit
ut bona loquitur z mali multa helm
dixit se paulo supius dixisse meminit
ut z scriptis sed nc fortasse erranti
tis requirebat neq em inquireret
si se errasse credidisset. Sed neq ne d'
vi ipsa arrogancia furans ut eius de
errore requirere studeat qui se nouerat
time no errasse qui rursum requirere
nl argui de errore despiciunt si quos
ino errasse se veraciter pagnoscunt
no em esse si vidi similes appetunt
z tu requirendo speciem similitat assu
munt d' ipsa magis requisitione lau
dant. Et z qr omnino difficile z ut ela
cio que regnat i corde no erumpat i
voce auditores arrogantium si eorum
dicta paulisper tacita expectant atq
considerunt vanq corda illorum subsequin
verba manifestant. Quin quippe mo
rari no posse i ipsa similitudinis ymagine q
spectens sumunt. Superb em mentibus
similitatis alta z z tu eius forma conside
rare ambiunt lassatur animi grossibus
qui alienos atq assumpsis ytineribus di
labunt. Alienum z sz qr vidi appetunt
z ideo eius ymagini dum i herere neq
qd pme gressus pondus estimat cu salte
spectens portant z eponsus hac abiti
ant vim quidam i corde patiunt qr vz
elacionis usu male durana despiunt
atq eius impulso semetipsos q'les sunt
prodere compellunt ne dum posse unde
qd no sunt. Unde helin quoq post q d' erro
re doceri se petere pq ipi iniquitatem
no se ulterius loquiturus existimat pmisit subi
bito absimilitatem spe adversa timide
causacionis exiluit ita subdit dicens

Nunquid a te deus expetit ea qr displicuit tibi. Tu enim cepisti loqui et non ego.

Nunquid a te dns expetit ea qr dis
plicuit tibi. Et ficta vidit ergo cara dno te
nes positurus sum cur iniquitas mea
a te requiratur. p sit d' que constat qd
i iudicio a te no requiritur. Si a vi tu
i ipse ab hominibus impetit ad superni
iudicium recurrit. Unde z alibi Job de
Ecce in celo testis meus z conscius meus
in excelsis z cui sumope place appetit
eius solius testimonium requirit. Pueri
quoq qr iniqorum vitium deserunt si
nominiq eloquia sciunt tu d' suis mde

similitas e alta supb

gest' incipiant hoc assumunt in argu-
tum deffensionis quod iusti proferunt in
testimonio punitatis. Da eis et consuetu-
do unum scelera et ut si quis eos de fac-
tis arguat dei magis iudicium quam
hominum querat adeo enim et qui se damp-
nandos noverint iudicium non metu-
unt et iudicium ab hominibus erubescunt
proponunt quod magis quod non metuunt h vel
minus declinare valeant quod erubescunt

Ad Ro. ix.

Sepulcrum quippe et unusquisque verum p[illegible]
se locis reddit deo quod [illegible] tunc dap[illegible]
quod manifesta et exinde suo magis colli-
gunt ut iam p[illegible] unius cuiusque ac-
cio sit secura nemo eam quilibet iustus
arguendo distinciat aquin consti[illegible]

pro[illegible] indicat futurum [illegible] [illegible] suo [illegible]

in iudicio glicus existit de cont[illegible] pro
consue [illegible] sibi conferi [illegible] con-
tra quibus dum nos suis [illegible] [illegible]
bus arguimus proponit enim ante oculos
cordis quia districtum dei iudicium
tanto verius tunc super eos mitigabitur
quanto nunc acrius homine arguente
premitur et specialem [illegible] super se latum
computant perpera se eciam posse evadere
non ignorant. Helui quoque typum tenentem
toro arroganciam tenens et magis eli-
gens eccl[illegible] invencione prima quam qua-
liter [illegible] dicit. Virum ac deus expe-
tit eam quia displicuit tibi quod non esse
culpabiliores solent qui loqui [illegible]
tencione inchoant quam qui videre [illegible]

[illegible] innocentium deffendat

Tu enim cepisti loqui et non ego. [illegible]
do se innocentem credidit quod pressus eximi
minimus nesciens quod in potencia non rupe
deffendit sed racione. Cum enim eius deffensi-
ombus adminiclatur quod et si [illegible] nulla
inveniret [illegible] tu inchoanti prima vide-
[illegible] non invenit clarius [illegible] ere
verum subrequisicionis reclamare pasti
aciter atque inferre. De cum si quis melius nosti
loquere sequitur. Dum non unit quia melius
nosti. Sed si quis melius nosti loquere iuvenis
hic [illegible] superbisse et de meliori sciencia dubi-
tasse hoc tamen quod beato Job locum loquendi
tribuit simplicitate se exhibuisse indicavit
sed [illegible] sine iam deum et quia inactore ar-
rogancia omne quod subsidio tegitur pro-
inimpere cursum [illegible] clarius
aperiat cuius Helui in nomine quam inter
loqui beatum Job postulavit. Nam sequitur
Viri intelligentes loquantur mihi et vir
sapiens audiat me. Job autem stulte locu-
tus est et verba illius non sonant disciplinam.

3 ex[illegible] a

Ecce enim quod simpliciter beato Job loqui tribuit
quid inarpicus gestare ostendit. De viri
intelligentes loquantur mihi dedignatus ut
si beatus Job loqui presumeret qui quod eius
intelligere verba non potuissent posset et per
non solum ad loquendum sed eciam ad audiendum

beatum Job indignum fuisse indicat in
illico adiunxit vir sapiens audiat me
ac si diceret sine loqui non inesse non
concedit quia et audire verba sapien-
tum non meretur atque mox aperte quam
despectum deinde sentiat manifestat

Job autem stulte locutus est et verba illius non
sonant disciplinam. Sine disciplina
beatum Job credidit quod iustum se in suis o-
peribus fuisse memorant. Sed sum foriter
se Helui diceret si ea que beatus Job de
se ipso narrat non de illo sed eadem pro-
disciplie auctor estimasset innocentem
enim se Job asserunt flagellatum quod
et deus perhibuit fuisse pressum. Dominus
quod vox parasse superbum. Pro omne quod asser-
tencia fecient utriusque discrepant
intante sed simules qui se medicris
magnant dum arroganciam virtute
meriendo superbiunt quam contra vicia
se erigunt quod relinquunt sed enim
nattice cogente vera bona de se
loquuntur tanto magis humilitati magi-
quanto et vicia sociant Deum paulus
simuliter non fuit quam emulacionem vita-
contra falsos apostolos tot de se disciplinis
fortia gesta narravit. Et uniusque
vitat inimicus existere se abscondere
do ut meas pias predicaciones corrupte
valere permisisset. Et quod arroganciam
ut modo quod hoc dicta superbie exami-
nant verborum magis superficiem quam
vires ordine pensant Helui beatum Job
suas disciplinam credidit non sonasse
causa non sepe asperius superborum verba
ad diversa maledictionis extendit
Job contra beatum Job quod ad deum faciens
verba subiunxit. Pater mi probetur Job
usque ad finem. Et hoc quod quod de arrogan-
cie timore conceptat inimicis cavi-
maledicionis exaltat. Et fortasse
benivole vim inprecacione opprimere
sed sterisse eum inprecacione indicasset
Verbo aperte malicia eius incredulitate
appareat probari adhuc persuasionis quod
laprissimus fuisse iam queritur premis-
se apertus cognosci debeat cor pu-
tuit adhuc ferire postulat quem
ita percussisse superman ferientem con-
stat. Ipsa sed arroganciam vocari se ne-
scienti dolentem examinari acuius
desperent quia et quanto sibimetipsis
iustiores sunt tanto alienis do-
loribus duriores existunt nesci-
unt enim ipsi passione aliene in-
firmitatis habere et flent sine vera com-
proximi inbecillitati miseri enim
cum de se alta sentiunt ideo semi-
libus relaxari condescendunt. Helui
beatum Job percussum prophetia credidit

[...]aque id cohibendo ei pietatis viscera
[...] mox tot dolores estimat. Vt ac-
[v]eraciter sancti cum flagellant compa-
[...]tiuntur et si quedam eis mordacia
[...] corripiunt, aliquando tamen dole-
[...]ra compatiuntur et sic sciunt cuncta
[...] punire ut sciant etiam cuncta
[...] fovere quatenus in eis cum dicta mol-
[...]liunt infirma roborent. Et contra ar-
[...]guuntur viri quia caritatis viscera
[n]on habent, quo stulti non compatiuntur etiam
[...] dolentibus, sed eos insuper subspe-
[...]ctionis increpationibus affligunt. Vel
quia mentis sue prava mala exagge-
[r]ant, vel ea que vere bona sunt male
[...]punt, sed inquietudo quam tenent. Qua-
[...]is etiam casta doctores sepe exagge-
rare soleant delinquentium vitia et ibi
[...]m signis publice occulta nimia, ne
possint communius maiora agno-
scere. Unde ad Ezechielem dicitur: Fili ho-
minis, fode parietem. Ubi mox sub-
[...]ditur: Et cum fodissem parietem, appa-
[ru]it hostium unum. Et dixit dominus ad
[m]e: Ingredere et vide abhominationes
[p]essimas quas isti faciunt hic. Et
[in]gressus vidi: et ecce omnis similitudo
[re]ptilium et animalium abhominatio, et
universa ydola domus Israel depic-
[t]a erant in pariete. Per Ezechielem quippe
[pre]positorum persona signatur, per parietem
[d]uricia subditorum. Et quid est parietem fo-
dere nisi acutis inquisitionibus
[d]uriciam cordis aperire? Quem cum
[...]fodisset apparuit hostium, quia cum cor-
[di]s duricia vel studiosis percontationi-
[bu]s vel asperis correptionibus aperitur,
[q]uasi quedam ianua ostenditur ex qua
[o]mnia in eo qui corripitur cogitationum
[in]teriora videantur. Unde et bene illic se-
[qui]tur dicitur: Ad me ingredere et vide
[ab]hominationes pessimas quas isti
[fa]ciunt hic. Quasi ingreditur ut
[ab]hominationes aspiciat qui discus-
[si]s quibusdam signis exterius ap-
[pa]rentibus ita corda subditorum pe-
[ne]trat ut cuncta ei que illicite co-
[gi]tantur innotescant. Unde et subditur:
[Et] ingressus vidi et ecce omnis similitudo
[re]ptilium et animalium abhominatio. In
[re]ptilibus cogitationes omnino
[t]erre signantur, in animalibus vero iam
[q]uidem aliquantulum a terra suspense
[se]d adhuc terrene mercedis pre-
[m]ia requirentes. Nam reptilia to-
[to] ex corpore terre inherent, animalia
[ve]ro magna corporis parte a terra
[su]spensa sunt, appetitu tamen gule
[a]d terram semper inclinantur. Reptilia
[it]aque sunt intra parietem, cum cogitationes

volvuntur in mente que a terrenis deside-
riis nunquam levantur. Animalia quoque sunt in-
ter parietem, cum et si qua iam iusta si
qua honesta cogitantur, appetendis
tamen lucris temporalibus honoribusque deser-
viunt, et per semetipsa quidem quasi
a terra suspensa sunt, sed adhuc per ambitum
quasi per gule desiderium sese ad yma
submittunt. Unde et bene subditur: Et universa
ydola domus Israel depicta erant in pa-
riete. Scriptum quippe est: Et avaricia que
est ydolorum servitus. Recte ergo post animalia ydo-
la describuntur, quia et si honesta actio-
ne nonnulli quasi a terra se erigunt, ambitione
tamen inhonesta semetipsos ad terram de-
ponunt. Bene autem dicitur: Depicta erat, quia
dum exteriorum rerum extrinsecus species
attrahuntur, in corde quasi depingitur quic-
quid fictis ymaginibus cogitatur. Notandum
itaque est quia prius foramen in pariete,
ac deinde ostium cernitur, et tunc demum
occulta abhominatio demonstratur, quia
nimirum uniuscuiusque peccati prius signa
foris, deinde ianua aperte iniqui-
tatis ostenditur, et tunc demum omne malum
quod intus latet aperitur. Ideo et sancti
doctores leniter solent minima di-
[...] ut ab exterioribus
occulta possint maiora penetrare. Ver-
ba apostoli increpationis monet ut spi-
nas mortifere cogitationis eradicent.
Hec cum agunt, caritatis amore faci-
unt, non inflatione elationis; in omni-
bus enim [...] cum propriis pati sed quos
quasi usque ad mortem semetipsos affli-
gunt, [...] in cogitatione qui diligunt
sunt ipsi qui presumunt bona predican-
tes insinuant, mala autem cunctos per-
imitantur, non ut Helyn desiderantes
exorant erga commissos sibi. Itaque non-
nunquam in correptione fervent ac si de
tranquillitate nil habeant, sed intus in dilectio-
ne tranquilli sunt ac si eos nullus fervor
attendat. Valde enim metuunt ne sla-
[...] correptione [...] ipsi
peiorum dampnatione permaneant. Et in ad
verba sed inventionis inflammat. Inde
quidem adhuc veniunt sed tamen hic ad
defensionem sibi aperit discretionis inde-
tem preparant. Unde et eidem rursus Eze-
chieli dicitur: Fili hominis, sume tibi late-
rem et pones eum coram te et describes
in eo civitatem Jerusalem, et ordinabis adversus
eam obsidionem et edificabis muni-
tiones et comportabis aggerem et dabis contra
eam castra et pones arietes in gyro.
Et tu sume tibi sartaginem ferre-
am et pones eam murum ferreum inter
te et civitatem. Cuius enim Ezechiel nisi
magistrorum speciem tenet? cui dicitur

Marginalia: Eze. 8 — col. 3 — Qualiter doctores prava distruunt — Eze. 4

Sume tibi laterem et pones eum coram
te et describes in eo civitatem Ierusalem. Docto-
res quippe sancti sibi laterem sumunt
cum terrenum cor auditorum ut doceant ap-
prehendunt. Quem laterem coram se ponunt
quia tota illud sollicitudinis intento-
ne custodiunt. In quo et civitatem Ierusalem
iubentur describere, quia predicando
terrenis cordibus curant summopere quan-
ta sit superne pacis visio demonstrare.
Sic etiam bene dicitur: Et ordinabis adversus
eam obsidionem et edificabis munitio-
nes. Ecce enim predicatores obsidionem
circa laterem in quo Ierusalem civitas descrip-
ta est ordinant, cum terrene menti que iam
supernam patriam requirit, quanta eam
in huius vite hoc itinere impugnet ad-
versitas demonstrant. Cum enim unumquodque
vitium quomodo menti insidietur dicitur,
quasi obsidio circa Ierusalem civitatem voce
predicatoris ordinatur. Sed quia non solum
insinuant quomodo mentem insidiantia vitia
expugnent, sed etiam quomodo custodite vir-
tutes roborent, recte subiungitur: Et e-
dificabis munitiones. Munitiones quip-
pe sanctus predicator edificat, cum que
virtutes quibus vitiis obviant insinu-
are non cessant. Et quia virtutibus cres-
centibus plerumque bella temptationis au-
gentur, recte adhuc additur: Et compor-
tabis aggerem et dabis contra eam castra
et pones arietes in gyro. Aggerem
namque comportat cum predicator quisque
molem crescentis temptationis indicat
et contra Ierusalem castra erigit, cum recte in-
tentioni audientium hostis callidi circum-
spectas et quasi incomprehensibiles insidi-
as predicit atque in gyro arietes ponit,
cum temptationum aculeos in hac vita
nos undique circumdantes et virtutum murum
perforantes innotescit. Ubi bene additur:
Et tu sume tibi sartaginem ferream
et pones eam murum ferreum inter te et
inter civitatem. Per sartaginem namque fri-
xura mentis, per ferrum vero fortitudo
increpationis ostenditur. Quid autem prophe-
tis magis atque doctoris mentem quam
zelus Dei frigit et excruciat? Unde et pau-
lus huius sartaginis incendebat fri-
xura, cum diceret: Quis infirmatur et
ego non infirmor? Quis scandalizatur
et ego non uror? Et quia quisquis zelo
Dei contra peccantes accenditur, forti
in posterum custodia munitur, ne ex ne-
glecta predicationis cura dampnetur,
recte dicitur: Pones eam murum ferreum
inter te et inter civitatem. Sartago enim
ferrea murus ferreus inter prophetam
et civitatem ponitur, quia nunc cum fortem
zelum doctores exhibent, eundem zeli

pro nimio inter se et auditores suos for-
tem munitionem tenent, ne cum ad
vindictam destituta sunt, si nunc sunt
inutili correptione dissoluta. Hanc
sartaginem propheta inter se et audi-
tores suos murum ponere iubebatur,
cui divina vox premittitur: Si tu an-
nuntiaveris impio et ille non fuerit
conversus ab impietate sua et a via sua
impia, ipse quidem in iniquitate sua
morietur, tu autem animam tuam liberasti.
Hanc sartaginem ferream inter se et
discipulos murum Paulus posuerat cum
dicebat: Mundus sum a sanguine omni-
um; non enim subterfugi quominus
annuntiarem omne consilium Dei vo-
bis. Sciunt ergo doctores recte et ne
tepescant zeli ardoribus frigescere, ne
gaudent per torpore negligentie ig-
ne vehementi crucientur. Sed aliud est
quod ministri et subditi, aliud quod ministri et
ne subditi debemus. Ad illos nos
correptionem atque custodiam reddere
debemus, ad dominum vero timorem attendere iste,
non venerationem ipsa consideratione exigunt
inclinare. Sed arrogantes viri qui
huius forma discretionis ignorant,
hoc ministri et non subditi exhibent quod
ab omnibus predicatoribus fieri et ministri
et subditi videntur, qui tamen ad ferno-
rem invectionis ministre presiliunt,
etiam per verba maledictionis exce-
dunt. Ceteri enim nequaquam proximos
aptare non desinunt, quia ipsi sublimes
eminere promittunt. Unde Heliu ad
odium in manifestationem maledicti-
onis exsudans ait: Pater mi, pro-
betur Job usque ad finem, ne desinas
ab homine iniquitatis. Hominem iniquitatis
vocat, quem Deus per omnibus attestatione
commendat. Et quia multa adhuc sub
hac discretione subiuncta sunt, bene
ea estimo transcurrenda dicta eius,
que generaliter currunt, inventa expo-
sitione non indiget. Sequitur: Quia addet
super peccata sua blasphemiam. Dicunt
enim et per peccatis flagella meruisset
et post flagella peccasset. Longe non
aberat Dominus indicat, qui et suscepta
flagellatione insinuat et bona dupli-
cia post flagella recepit, pena videlicet
docet culpe non premium. Beatus ergo
Job sine culpa locutus ostenditur, qui
post locutionem premia subsequentur. Heliu
itaque quod predictum defensionibus lo-
quens dicit Job aliud quam Dominus se-
cit, quasi divinum perversitate verba mu-
tat, a veritate discordat. Sequitur:
Inter nos interim constringatur et tunc
ad iudicium provocet sermonibus suis.

i cap[itulu]m iiij
a
c
2. Cor. xi.
c
Ca[pitulu]m
a

Ac si dicat Eliu assertione cognoscitur
quia nequaquam divine examinationis suffi
ciat. Sed quia arrogantes viri non solum
sciendi inepta dicere sed etiam inter verba
qui sibi de illo frequenter inferre.
Igitur Helyu rursus locutus est. Omnis
qui inter loquitur sic magne studet gestis
inchoatione sua suspensos auditores
suos faciat ut eo attentius taceant
quo iam aliquid audire expec
tant. Helyu non alia fingens aliam
tamen exorditur ut in mente loquen
tis submittat semper initia continuat
et sequitur. Numquid equa tibi videtur tua
cogitatio ut diceres iustior deo sum.
Numquam beatus Job iustiorem se deo non di
xerit. Omnis qui textum historie legit
agnoscit. Ait enim: Proponat equitatem
contra me et proveniet ad victoriam iu
dicium meum. Vitam suam utique pensans et
tamen percussionis ignorans. Qui se sepe ia
dam et pro diluendis peccatis sine scelere
didit et non pro augendis meritis flagel
lari et ideo iudicium suum ad victoriam
pervenire confisus est quia culpa sua per
cussus esse non invenit. Quidem
de illo et dominus ad diabolum dixit. Commo
vi me adversus eum ut affligerem eum frustra.
Quod ergo de loquendo peremit qui
...ter istius deum sine culpa? sine etiam
nesciendo consensit. Aut quod absque sua
titudine vitae humano iudicio verba
sua simpliciter discrepat quando
in cordis ordine ei quod pagina con
cordant. Humane aures verba nostra
talia iudicant qualia foris so
nant. Divina non iudicia talia ea au
diunt qualia ea intrinsecus proferuntur.
Apud homines cor ex verbis apud deum
vero verba pensantur ex corde. Beatus
Job dum ... agit exterius du
rus interius di... xit omne quod
... et tanto ... iuste exterius
... quanto pie admonita sua non
recessit. Sed Heliu arrogantis spiritus re
ferens in eo quod ait ponat equitatem
contra me et proveniet ad victoriam iudi
cium meum iudicio redemptoris in
iustitiam potuit. Ipse enim qui et virtus
dei et sapientia certum eius equitas non
incongrue accipitur. Unde scriptum est: Qui
factus est nobis a deo sapientia et iustitia et
sanctificatio. Quia in equitatem contra
nos iniquis fugientibus in carne ve
niendo contra posuit eos per eius
iniquitate revocavit et quia
tamen eo iudicio anagogium adversarium
contra quo equitatem dei adversitatem
suis itineribus invenit. Quod divisa

cum non tibi placet quod rectum est. Vel quid tibi
proderit si ego peccavero. Si totius libri seri
es attenditur nichil horum beatus Job di
xisse monstratur. Sed arrogantes viri sicut et
supra diximus habere hoc proprium solent
ut dum nimia inventione pro... etiam
inchoando mentiantur et cum non possunt
reprehendere iuste quae se reprehendant
mentiendo quae non sunt se. Itaque ego
videbo sermonibus tuis et amicis tuis te
cum. Dictis superioribus qui beati culpabilia v
verba narravit atque ex eis sibi materiam
fallaciter sumit. Ideo fortes quid se sine
quas loquitur sed beatus Job prodere minime
congruunt tantoque eius increpationis
huius telis non feriuntur quanto quae cum iniuste
initiantur. Sequitur. Suspice celum et intuere con
templare ethera quod altior te sit. Si pec
caveris quid ei nocebis. Et si multiplica
te fuerint iniquitates tue quid facies
contra eum. Porro si iuste egeris quid
ei donabis aut quid de manu tua accipi
et. Ornamus beato Job nequaquam ista dici
debuerunt vera tamen sunt que dicuntur
quia utique deo nec peccata nostra nocent nec
bene gesta conferunt. Unde subsequitur adiungit
Homini qui similis tui est nocebit
impietas tua et filium hominis adiuva
bit iustitia tua. Sed inter hec illud est
intuendum quod ait Suspice celum et in
tuere contemplare ethera quod altior te
sit. Hec enim dicens nimirum colligitur ut
considerare debeat quanto minus deo ac
tione sua aut prosit aut noceat qui al
titudini celi atque etheris prodesse vel
nocere non possit. Quamvis in celo vel
ethere possimus superiores potestates acci
pere divinis semper obtutibus inherentes
ut cum angelicos spiritus longe adhuc
nos distare conspicimus. Ipsi conditori
creatori summo quanto distamus infe
rius cognoscamus. Corpora tamen celi
etheris atque materiam hoc loco sentire
nil obstat. Ita si vigilanter exteriora
conspicimus per ipsa eadem admonita vocan
tur. Vestigia quippe creatoris sunt
inita opera visibilis creature. Ipsum namque
adhuc videre non possumus sed tamen
ad eius visionem tendimus si eum in his
que fecit miramur. Quia vestigia
creatura dicimus quod per hec que ab ipso sunt
sequendo invenimus adipiscimur. Unde Paulus
ait: Invisibilia eius per ea que facta sunt
intellecta conspiciuntur sempiterna quoque
virtus eius et divinitas. Unde Salomon ait:
Sapientia et magnitudine enim creature
et speciei per intelligi liberalis creatorum videri
potest. Cum ...ne pecto suo exte
rius expansis nos dominus vos sunt manus

Cap. 17.

Loquendi proposuit sed verbis subsequentibus fortiter agit disciplinae hec quod sunt ad dicendi materiam

Cap. 6.

Ex consideratione creaturarum possumus intelligere potentiam creatoris.

z innotescit. Et dum facit sic decens
foris pro nobis qui quibusdam nobis imaginibus
innuitur et quae intus sequamur ostendit ac
miro modo in ipsis formis exterioribus
nos ad interiora perducit. Sumus in me-
nsa ammiratione quod z mira h exterius
ostendendo quae non z sunt enim de sapientia
scriptum z summis ostendit se illis suaviter
et omni prudentia occurrit illis. Viae quippe
quae ad creatorem sunt opera considerata eius
quae dum facta cernimus potentiam factoris
miramur. In istis viis a sapientia omni nobis
prudentia occurrit quia factor nobis vera
inquirenda pro nobis in omne quod mirabile
factum videtur et quamquam se veritas dicta
si vigilanter intendit meridiem in ipsis
dum innuit per quae reliquit eius saltem po-
tentia creatorum rursum consideratione co-
gnoscit quorum amore deseruit et per
quae perversa cecidit per hoc commissa reno-
vet. Ubi enim lapsi sumus ibi innitimur
ut surgamus et quasi ibi surgendo ma-
nus considerationis figimus ubi pede ad
res lubrica currentes negligendo
iacebamus. Quia enim ab invisibilibus per
invisibilia cecidimus dignum est ut ad
invisibilia rursum visibilibus in-
tramus ut quo casu anima venit
ad infima eo gradu revertatur ad summa
atque isdem quibus corruit passibus sur-
gat. Dum sciat deum z illa nos ad deum
considerata revocant quae nos ab
eo male electa dimiserant. Heliu ita-
que ut vim considerationis admoneret ait
quod ex corporeis rebus ostenderet quanto sit
homine celsior deus dum intulit: Suspi-
ce caelum et intuere contemplare aethera
quod altior te sit. Ipsis enim rebus caelum
atque corporeis agnoscimus quantum a creato-
re sublimitate distamus quia homine
quod cernimus esse similes admonemur
et quod quaedam lecto mente intra z spe-
cies considerata eius creaturae quibus suspice
caelum et intuere contemplare aethera quod
altior te sit. Si peccaveris quid ei noce-
bis si multiplicatae fuerint iniquitates
tuae quid facies contra eum. Porro si
iuste egeris quid donabis ei aut quid
accipiet de manu tua? Ac si diceret: Cum
ipsis caelestis intellige quas altiores
te esse corporaliter vides quanto a divinae
sublimitatis potestate disiungeris atque ex
earum consideratione collige quod deum nec
bene vivendo adiuvemus nec rursum male
agentibus gravemus. Ei nos sed supernis
divinis in caelo vel extra supernas po-
testates accipimus verbis istis Heliu
consideranti admonet quod ipsi angelica spe
creaturae in potentiam dum contemplari
non possunt de quibus tamen dicitur z quia

Nos eo ipso altiores sunt quo lapsi in
infimis non sunt ut colligamus quanto deo
inferiores existimus qui etiam creaturae
sublimibus sed longe illis inferioribus
subiacemus. ~~Ac si diceret vide~~ quantum
ad ima descendendo separaris a cuius po-
tentia etiam illae potestates humiliatae
contremiscunt quae te immensa subli-
mitate transcendunt et quanto ipso summo
inferior es qui inferiorem te etiam
inferioribus deprehendis. Quid eo non
summa reducit ad aequalia atque ait:
Hominem qui similis tui est nocebit im-
pietas tua et filium hominis adiuva-
bit iustitia tua. Humana impietas
ei nocet quem pervertendo inquinat
et rursum eum adiuvat nostra iustitia
quem nostris actionibus mutat. Nocere
enim vel iuvare nostrum ea quae ex nostra
a bono corrumpi vel a malo permu-
tare non possunt. Supernae vero potestates co-
ledi vel iuvari nequeunt quo etiam
incommutabiles accepimus. Et consi-
derare haec nequeunt qui terrenis de-
sideriis implicantur. Sparsi enim
foris mentibus ad semetipsos redi-
re difficile est quia prima terrena sol-
licita tanto delectabiliter tenet quanto
in eis omne quod libuerit licet. Nullus
quippe disciplinae iniurias obviat quod
constringat nulla recordationis per internam
poena quae terreat. Et clausis oculis cor-
dis eo anima pauperat in infimis quo
obscuratur a summis et tanto securius
mala temporalia penetrat quanto di-
vina bona etiam desperat. Et ista
reproborum nequitia tenere mores elec-
torum vitam quasi quaedam a paleis
separans premit et purgat. Quia et
enim bonos magis absque mundi
desideriis expe[...] [...]lumen dum affligit
quia dum multa [...]cis hic violenta
ingerunt festi[...]nare illos ad su-
perna compellunt quod bene israhelitico populo
a Moyse vocato et a pharaone premen-
te signatur. Tunc neque Moyses
ad vocandum missus est cum iam populo
durius operibus ad opprimendum fuerit
crescitatum. Ut israhelitarum men-
tes Egypto desiderent in illis
alius deum vocaret quasi haereret
alius qui impelleret deum sequeret et
plebs imperiti tarditer in suis
vel pravitatis bonis vel malis impul-
sa monetur. Hoc cotidie agit dum
peremptis talibus desideriis servire
inolescere populi permittuntur. Ut si ad
repromissionis terram vocati exire
negligimus persequentium nobis negli-
gentibus sentientibus impellatur atque

26

Sicut Egyptus videlicet vita pravorum quos oppressit blandiens adiunctis principibus et quia dum foris serviunt intus contra liberati viam Dei contemnunt. Sicut utraque etiam quos ab initio ista sustinent afflicti non solum adversa audiunt bona quae cupiunt patiuntur etiam mala praeterita quae perhorrescunt atque ad fatigationem exterius dum amor provocat interius impellit. Unde recte eosdem labores reproborum exsequens ait: Propter multitudinem calumniatorum clamabunt et eiulabunt propter vim brachii tyrannorum. Calumniatores vero dici possunt omnes iniquos non solum qui exteriora bona rapiunt sed etiam qui malis suis moribus et vitae reprobae exemplis interna nostra dissipare contendunt. Isti namque ea quae nobis extra sunt invadere ambiunt, isti nos privari interius quaerunt. Illi amore rerum, isti non cessant odio sentire vitam. Illi invident quod habemus, isti quod vivimus. Illi student rapere bona exteriora quia placent, isti satagunt interiora bona dissipare quia displicent. Quanto ergo rebus vita a rebus distat substantia, tanto gravior calumniator est qui male vivendo vim nobis infert moribus quam qui violenter opprimendo damna ingerit rebus. Nihil iste de nostra sustentatione subtrahit sed ex nobis perditionis appositione. Ergo genus calumniam intulit quo quemque cor in temptationem commovit qui et si nequaquam nobis actionis suae opera persuasit pugnam tamen temptationis ingessit. Contemnentes ergo de vita eius calumniatricem sustinemus quia nimirum patimur quem cum labore vincimus. Et quia in hoc mundo superabundat malorum vita quae contra nos dicitur: Propter multitudinem calumniatorum clamabunt, quia non ea quae verbis suadere non valent exemplo quae nonnumquam etiam effrenatis viribus student aperte subiugare. Et eiulabunt propter vim brachii tyrannorum. Cum enim male vivente suo nos exemplo compellit ad hunc in nobis voce calumniatoris utitur quamvis non preceptum suadens et [illegible] tunc nos brachio tyrannidis premit. Aliud est enim mala suadere vincendo, aliud iubere terrendo. Dum ergo mala actionis accipimus quae adhuc strepitu calumniatoris audimus, dum non prorumpere cogimur iam tyrannum in corde sustinemus. Sed robustorum mentes in Deo immobiliter fixae tanto ista despi-

cuntur quanto tunc quod contra ceperit conditoris exercentur. Electi quippe per ipsa perpetrantia vices exaudiunt resistentibus sumunt, qui crescente pugna gloriosiorem sibi non ambigunt manere victoriam. Sic itaque electorum desideria cum premuntur adversitate proficiunt, sicut ignis flatu premitur ut crescat et unde quasi extingui cernitur inde roboratur. Nos namque audivimus quia ad Dei cupiditate flagrantes si non solum adversa tranquilla et mollia sed etiam aspera et dura transimus. Hinc namque ait propheta: Qui perfecit pedes meos tamquam cervi. Cervus enim cum montium iuga conscendit si aspera quaeque scrobibus sentibus illigata ducto saltu transgreditur et absque ullo cursus sui obstaculo in superioribus levatur. Ita etiam electorum mentes quaeque sibi in hoc mundo obsistere atque obviare conspiciunt contemplationis saltu transcendunt et mox terrenorum despectu et aeternorum sensibus in summa se erigunt. Hinc rursum dicit: Et in Deo meo transgrediar murum. Murus quippe est omne quod itineri suo obstat ne ad eum qui diligitur transeat. Sed murum transgredimur cum amore supernae patriae quaeque in hoc mundo fuerint obiecta calcamus. Hinc per eundem prophetam aeterni amoris Dominus dicit: Exaudivi te in abscondito tempestatis, probavi te apud aquam contradictionis. Absconditum quippe tempestatis est cum in corde contra cogitationum temptationum fluctus immanescunt cum contra amoris sinceri studia cuncta sollicitus se tumultus illidunt. In abscondito ergo tempestatis auditur quia clamor deprimitur et ipsa fluctuatio tribulationis. Et quia etiam non desunt qui bona quaerentibus suadere perversa moliuntur aque contradictionis sunt ipsi resistentes. Et quia contra pravitatis desiderium cum aliqua ei adversitate resistatur dicit: Probavi te ad aquam contradictionis. Hi ita vitam in usibus robusta exaudi nequaquam profitentur. Sed infirmi saepe in desideriis suis si qua eis fuerint adversa obiecta languescunt et cum valida tribulatione pulsantur pusillanimitate deficiunt. Unde recte beatus Job probra pusillanimitatis impingens praemissis malorum afflictionibus infirmorum mox pusillanimitatem exequitur dicens: Et non dixit ubi est Deus qui fecit me? Quos saepe facit et ne a singulari animo ad pluralem subito transeat atque apti saepe ad singularem variatur. Unde recte cum diceret: Clamabunt et eiulabunt nequaquam subiecit: Non dixerunt ubi est Deus, sed non dixit ubi est Deus. Pluralis quippe numero ad singularem

Dissipat

De electis cervo assimilatis

De infirmis languentibus

10 Cam
A

ularem veniret ad personam subito in sim-
vniuscuiusque cunctis fortasse ut dum sin-
gulariter audiretur ad cor suum quisque re-
diret et insolenter pro hoc quod de uno ex-
iret reprehenderet. Singulare autem munere
tenuit istud. Non dixit ubi est deus qui fecit
me. Cum post eius aduersitatem emulacione
frangitur a quo factus est nunc queri-
tur. Nam qui quod non erat fecit factum
sine gubernacione non deserit. Et benig-
ne hominem condidit nequaquam eum in-
iuste permittit ut sine neglectu pe-
reat. Et qui hoc erat quod non fuit creauit
ut esset. Cum ergo cum emulacionis incre-
menta querimus et fortasse tardius inuenimus
et ista consideracio quod nichil iniuste patia-
mur quia deo auctore sumus qui non
sumus deo regnante non affligimur iniuste
qui sumus. Sed qui dedit carmina in
nocte. Carmina in nocte et leticia tribula-
tione quia et si in corpore temporaliter affligimur
spe tamen iam de eternitate gaudemus.
Paulus carmina in nocte predicabat dicens
Spe gaudentes in tribulacione pacientes.
Carmen in nocte dauid suspirat qui
dicebat Tu michi es refugium a pres-
sura que circumdedit me. Ecce dum nocte
pressuram nominat et tamen liberatorem su-
um inter angustias exultacionis vocat.
Foris quidem nox erat tribulacionis
pressure sed intus carmina resonabat de
consolacione leticie. Carmina enim eter-
na gaudia reddere non possumus nisi per
temporalia detrimenta toti sensus fieri in-
tento et in spe manente leticie nos
in hac custodia aduersa consolo-
ret. Unde ezechiel propheta librum scriptum
prius testatur. Intus et foris scripte erant la-
mentaciones carmen et ve. Quid enim in
libro hoc nisi diuina eloquia signantur
que quia nobis lacrimas lugentibus pa-
riunt lamentaciones esse scripte refe-
runtur. Carmen quoque et ve continet quia
sic de spe gaudium predicant ut presentis
tamen pressuras atque angustias indi-
cent. Carmen et ve continet quia et si
illic dulcia appetimus prius necesse est
ut hic amara toleremus. Carmine et
ve discipulos predicabat dominus cum diceret
Hec locutus sum vobis ut in me pacem
habeatis et in mundo pressuram habebitis. Ac si
aperte diceret. Sit vobis de me interius
quod consolando reficiat quia erit de mundo
exterius quod seuiendo grauiter premat.
Carmina ergo infirmus quisque cum premitur
absque spe gaudii minime persistens
lassatur et dum foris aduersa tollerat
intus obliuiscitur quod gauderet. Non dixit
Non dixit Ubi est deus qui fecit me qui
dedit carmina in nocte. Ubi enim ista di-

tet uim qua preciat comparet et pro
hoc quod minores inter queret id quod
custodiam sustinet esse intollerabile
non estimaret. Sed qui docet nos super
iumenta terre et super volucres celi
erudit nos. Iumenta terre sunt qui usu-
vite carnalis ima appetunt. Volucres
celi sunt qui superbe curiositatis studio
sublimia perscrutantur. Illi viuendo
se deponunt infra quam sunt isti in-
quirendo se eleuant ultra quam pos-
sunt. Illos in infimis voluptas dei-
cit carnis istos quasi in superioribus
erigit libido curiositatis. Illis per sacra
eloquia dicitur Nolite fieri sicut equus et mu-
lus quibus non est intellectus. Istorum
superbis labor increpatur cum dicitur Alcio-
ra te ne quesieris et forciora te ne
scrutatus fueris. Illis dicitur Mortifi-
cate membra vestra que sunt super terram for-
nicacionem inmundiciam libidinem con-
cupiscenciam malam. Istis dicitur Nemo vos
decipiat per philosophiam et inanem fallaciam.
Docet igitur nos deus super iumenta terre
et volucres celi quia dum hoc esse nos
agnoscimus ut carnis nos infirmi-
tas deiciat ut superbie spe eleuat
ut deflectendo minus subicimur nec su-
perbiendo de sublimibus inflamur. Et
cum labi carne iumentorum appetitum
perstringimus qui nos extollit motum in-
re volucrum quasi leuitatis penna
subleuat. Sed singillatim intuen-
tes et inter similitudines et carnis custo-
dia teneat cito agnoscimus quod
alterum custodit et alterum. Nam le-
sepe superbia animi fornicacionum
fuit qui dum eos spiritus quasi in altum
erexit caro in infimis mersit. Hi
enim prius secreto eleuantur sed post-
modum publice corruunt quod dum
occultis intumescunt motibus cordis
aperte cadunt lapsibus corporis. Sic
elati iusta fuerat retribucione feri-
endi ut quia superbiendo se ultra
perferunt humiliando usque ad imme-
cor similitudinem deuoluantur. Hinc quip-
pe cum homo esset non intellexit com-
paratus est iumentis insipientibus et similis
factus est eis. Quasi sunt enim illos
in alta penna subleuantes de quibus
paulus hoc quod et superius protulimus di-
cebat Qui cum cognouissent deum non
sicut deum glorificauerunt aut gracias ege-
runt sed euanuerunt in cogitacionibus
suis. Et mox ante in iumentorum ante
plusquam iumentorum voluptate corrue-
runt subditur. Et tradidit illos
deus in desideria cordis eorum in in-
mundiciam et caro mersit quod

superba scientia sublevantur et avolant
volucres velut appetitum lapsi sunt
iumentorum atque inde subsequenter prostrati sunt
unde super se ire videbantur. Curandum d
itaque est et omni custodia mens superbie
timore frenanda, ne cum ante oculos
dei nate elevationis cogitationes
alta momenta temporis parvum
transeunt sine statu recubationis. Sepe
namque videlicet deus quos intus elevari et velut
foris permittit inmalescere quia de parte
interiori prius extollitur quia foris primum
luxurie corruptione feriatur. Ut scilicet
videlicet culpam sequitur culpa punita ne
internis exterioribus minora permaneant
et cor publice fornicat quod latenter
tumebat. Hinc quippe per Osee contra
israelitas dicitur: Spiritus fornicationis in
medio eorum et dominum non cognoverunt.
Ac si diceret: quia tumida libidinis excel-
sa prompserunt elationis mox subditur:
dicit: Et respondebit arrogantia Israel in facie
eius. Ac si dicat: Culpa que per elatio- c
nem in mente in occulto latuit peccatis
luxurie in aperto videtur. Unde per
humilitatis custodiam servanda est mundi-
tia castitatis. Si enim pie spiritus subditur
premitur caro illicite super spiritum non ele-
vatur. Habet quippe spiritus commissum
sibi dominium carnis si et ipse sub domino
recognoscit iura legitima servitutis.
Nam si auctorem superbiendo contemp-
nit iure et a subiecta carne prelium
suscipit. Unde et ille primus inobedi-
ens mox et superbiendo peccavit pu-
denda contexit. Quia enim contumelia
spiritus deo intulit mox contumeliam
carnis invenit et qui auctori suo
esse subditus noluit ius carnis sub-
dite qua regebat amisit ut tam
scilicet videlicet inobedientie sue confusio re-
dundaret et superatus disceret quid elatus
admisisset. Nullus ergo qui prius quam superna F
appetere cepit si carnis volupta-
te prosternitur tunc se victum iudicet
cum ratio superatur. Sunt enim plerumque
carnis libidinis de radice nascentes
elationis quia tunc caro vincit cum [illegible]
[illegible] mentiuntur. Nam tunc etiam
[illegible] culpe [illegible] petulan-
tia credit cum offendo per more vo-
lucres velut qua debilis evolavit. Sepe
enim quia longa continentia reprimi sol-
litur. Hinc quod plerumque et usque ad
senium virginitatis servata viciatur. Quia
enim negligitur humilitas cordis [illegible]
iudex despicit et integritate corporis
[illegible] quoque parum mali reprobos an-
[illegible] quos dudum reprobos in occul-
to tollerabat. Nam qui diu servam

bonum subito perdidit apertius servum in-
tus aliud mali tenuit ex quo ad aliud
subito erupit per quod ab omnipotente do-
mino etiam tunc alienus existit cum se ei
pudicitia corporis inherere monstrat.
Ecce scientia in mente elatos ad pollutionem 12 ca[pitulum]
perfidie carnis reproborum cor avolans a
volucres ad petulantia mergitur iumen-
torum. Sed aut ut ne appetitu bestiali
ad luxurie voragine devolvatur sol-
licite cogitationes mentis superbie vo-
latum custodire ac ne in infima de-
siciendo corruat omne quod sublime
sapimus humiliter premere. Unde recte nunc
dicitur: Qui docet nos super iumenta terre
et super volucres celi erudit nos. Sub-
audis hoc quod non dixit. Ubi est deus qui
fecit me. Hoc quoque quod iumentis et vo-
lucribus ante tellit cum non dicit. Inebula-
tione dum memorari. Ac si diceret: b
infirmus quisque idiotus nequaquam se
in perturbatione torrebat. Quia et in tribu-
latione non tempatus et id nesciat adim-
si tollerare quia constanti in prosperis cogi-
tatione se non novit ablatum volu-
crum. Primus ut carnales mores immi-
torum ingluvie sublevare. Sed hoc beato
Iob tanto inedicemeter dicitur quanto vi-
ta eius inter alta et infima inviabiliter
temperatur. Quod quidem inter aliter
possit enim docet nos super iumenta terre
et super volucres celi erudit nos. Nam c
sicut iumentorum vocabulo signatur vita
hominum carnis adhuc moribus subdi-
torum. Ita appellatione volucrum signatur
elatio spirituum superborum ut per numerum
quid hic tenet homines per volucres vo-
lucrum demonia designet. Sicut cum semina dominus Mt. 13
iuxta viam dicit cecidisse subiungit. Ve-
nerunt volucres et comederunt ea. Im-
mundos per volucres signans aerias
potestates. Sed quia aut viri quia ne infima
hominum extra appetitum ut in rursum deo-
rum alta subtilitate fallimur. Et super iu-
menta terre et super celi volucres docet
erudiendo crescimus. Super iumenta enim
terre edocti sunt quia quicquid iniuria pre-
ambiri despiciunt. Super volucres
quoque celi eruditi sunt quia omnes immun-
dorum spirituum insidias comprehendunt. Super
iumenta terre edocti sunt quia nichil
in hac vita quod preterit querunt. Sed
per volucres celi eruditi sunt quia
potestates aerias quas ad hunc peccatis
infirmitatem tollerat etiam vite
meritis calcant. Paulus iam super ad phil. 3
iumenta terre edoctus fuerat cum dicit: Nostra enim
conversatio in celis est. Et Paulo post quorum finis in-
teritus, quorum deus venter est et gloria in confusi-
one ipsorum qui terrena sapiunt. Nam cum

conspectu in caelis et rursum super volucres caeli eruditum se noverat. Tunc dicebat: Nescitis quoniam angelos iudicabimus? Sub se iumenta cernebat, quia videlicet adhuc in terra positus calcabat mores hominum qui in infimis conversantur. Et rursum volatilium volucres meritorum dignitate transcenderat, quia subiturus caelestia iudicaturum se angelos non ignorabat. Iniusti in rebus infimis, iusti superborum sublimia calcabant. Mentes quippe sanctorum terrestria cuncta despiciunt et sub se labi quidquid superbiae quandam praeterire contemplantur, et quasi in quodam rerum vertice constitutae tanto sibi omnia subesse conspiciunt quanto se interius auctori omnium subdiderunt. Atque inde creata transcendunt unde creatori creaturae se humiliter substernunt. Dicat ergo: Qui docet nos super iumenta terrae et super volucres caeli erudit nos. Ac si dicat: Iustorum pusillanimitas vincit ista non divitiae, et dotes cum adversitate experientia pertulit, quia quamlibet rei haec creata transeunt cum nulla perfectione superavit. Iusti in vitae adversa non prosperitate se praestolantur, etiam seda calcavit. Sequitur: Ibi clamabunt et non exaudiet propter superbiam malorum. Ibi videlicet in meditatione ne eorum de gaudio securum et filii suorum meorum in habitabunt ibi. Et videmus terrena vitium dicitur superbiam malorum non exaudiet, cum propter superbiam malorum clamabunt. Intelligi autem melius potest si se non exaudire potius propter malorum superbiam qua clamare desierunt, etiam quod propter malorum superbia clamat super iram Dei, et eo nisi quo de praecipue iniquorum violentorum clamabunt. Aliquid ergo nobis hic versu innuitur, si paulo subtilius attendatur, quia saepe oppressi quidam diu clamaverint, ex se quidem merentur exaudiri, sed tamen eorum desideria propter opprimentium superbiam differuntur. Iustos quippe Deus et suos permittit tempore oppressionis et violentorum malitiam nequiter angi, ut diu horum vitam in purgatione feriat et illorum nequitia consummetur. Plerumque non accidit ut in sua tribulatione deprehensi superni solatium et temporaliter perire non temporaliter implorantur. Salvari enim non pro se sed propter adversariorum salute concupiscunt, ne diu illos omnes eos abiciens perire faciat quod dum misericordia liberat... semetipsa et ipsis persecutoribus innotescit. Atque inde ad iustitiam adversantes vocamus cum suos temporaliter salvat. Unde psalmista tam votum meritorum suscipiens ait: Propter

inimicos meos eripe me. Ac si dicat: propter me quidem eripi de temporali tribulatione non appeto, sed tamen eripi propter adversarios concupisco, ne dum mea vita salvari invisibiliter cernitur, ipso invictorum visu inimicorum dementia quatitur. Sed et saepe Dominus suorum vitam temporali oppressionum confusione eripit, ita saepe suorum voces propter damnationem persequentium non exaudit, ut videlicet inde reatus sibi cumulent unde se praevaluisse nequiter gaudent. Nam qui invisibilia despiciunt videre nonnisi visibilia miracula possunt. Et ideo cum iusti plerumque nihil iniuste visibiliter agitur quia eorum adiutorium divinitatis invisibiliter non merentur. Dicitur ergo: Ibi clamabunt et non exaudiet propter superbiam malorum. Ac si diceret: Vocem opprimentium audit voces suorum, sed propter eos ut eripiuntur visibiliter iusti quia salvari invisibiliter non merentur iniusti. Unde rursum per psalmistam dicitur: Cum viderit sapientes morientes, simul insipiens et stultus peribunt. Quia enim visibiliter mori conspiciunt invisibiliter vivere posse non credunt. Atque eo iam tamen infidelitatis sue cumulant quo visa morte fidelium deteriores desperantur. Sequitur: Nec violenti quippe inde deterius desaeviunt unde contra vitam innocentium exterius convalescunt, tantoque illos interna vitiis aspere foras erat, quanto eos contra suos temporaliter quod volunt posse permittitur. Ex minus itaque bonorum vita perdere priore ultione damnatur cum nulla ei adversitate resistit et mentis fortioris ne pereant subiacet, omni prosperitate peragit quod nequiter conperisse quia videlicet iustitia superni iudicii ad futura eum supplicia reservando deserit cum hic malo obviare contempsit. Unde enim per psalmistam dicitur: Dimisit eos secundum desideria cordis eorum, ibunt in voluptatibus suis. Hinc rursum dicitur: Non est vera (?) dispensatio illos. Sicut et de suorum eripitur, sed tamen et sciatur et properabit. Hinc rursum de eodem dicitur: Et dolus in manu eius dirigetur, quia in hoc quod contra bonos prosperi fuerit implere temporaliter nulla adversitate prohibetur. Hinc rursum per Salomonem dicitur: Prosperitas stultorum perdet illos. Manifestum ergo prodidimus in dictum, et cum affectus iniquitatibus subsequitur facit effectus, et ubi ... convenientis impedit quod mens perversa concepit. Nam saepe suorum horum diu tardant vota ... [illegible]

Marginal notes:

i^o cor. vo.

Cur iusti in oppressione non exaudiuntur.

Ratio

Deus non semper iustos in iustitia permittit in suo tempore et malos exaltari.

Ps.

et dum difficultatem percussionis sen-
tiunt reatum male actionis agno-
scunt et quibus primus innotescit quod dicat
volentes per [illegible] hoc quod increpat au-
diuntur. Contra vero malos tu deseruis-
ti prevalere permittis et vim superborum
nequitia perficit. Inde communiter con-
gruentius confirmatur dicente veritate:
Clamabunt et non exaudiet propter super-
biam malorum. Sequitur: Neque enim frustra
audiet Deus et omnipotens singulorum causas
intuebitur. Nondum quod Deo sine dicta
quia et vocem clamantium non audit frustra
et tamen quod patitur respicit et exaudire
voces dissimulat et quod universorum colle-
git non ignorat. Nemo ergo qui tardius
audiri credat quod a superna cura negli-
gitur. Sepe enim nostra desideria quia
celeriter non sunt exaudita et que plene
regeret petimus cum pacientia melius tarditate
prosperantur. Sepe vox nostra eo proficit quod
differtur et tunc superficiat cum per tempus ne-
gligitur. Vocis nostre aliquis i cogitationibus
iudice complentur sicut et semina messi-
um gelu pressa solidantur. Et quo ad supe-
riorem tardius eveniunt eo ad fruge multi-
plicata consurgunt. Desideria itaque
nostra dilatione excitantur ne pereant
proficiunt ne ad hoc quod percipitur se
convalescant et crescant in certitudine
ne maioribus cumulentur. Plerumque tre-
bulatione labor perficitur pugne ut
crescat corona victorie. Quod nos quoque Deus
tam velociter non exaudit quo repellere
credimur. Sinimus quippe cum
medicus et peccatorum in nobis contagia que
in esse medulliter replebant secat ab
sedis virus purgandus ferro tribu-
lationis et quo voces egri audit dissi-
mulat eo egritudinis finem perimit.
Hinc enim propheta ait: Clamabo per diem
et non exaudies, et nocte, et non ad insi-
pientiam mihi. Ac si diceret: Nequaquam
mihi ad insipientiam proficit quod die ac
nocte clamantem me tantum non
exaudis quia unde me temporali tribula-
tione quod deseris inde ad eternam sapi-
entiam plus erudis. Hinc etiam
Paulus ait: Ter dominum rogavi [illegible] in mediocritate
latione. Tribulationem quippe divitis
importunitatem pertulit quia sepe ex
tribulatione tenetur et tunc temporum
nodum et ne desidio crepitis ad
invenientur. Dicat ergo: Neque enim frustra
audiet Deus et omnipotens singulorum causas
intuebitur. Sed quia plerumque nonnulli ex
ipsa adiutorii tarditate franguntur
spes sublimis. Contra eum dicens non
consideres iudicare coram illo et expecta eum
forsitan cum dum clamor tuus quasi

negligitur spes que cordi inerat infir-
matur et superna adiutoria desperata creduntur
quia tarditate impetramus ac pene incon-
siderata Deo esse ingemiscimus que multa
toleramus. Sed cum ista nos desperationis
procella conturbat contra mens excitata
in portu spei se collocet si causas suas
cum Deo subtiliter pensat. Si bona eius ad
memoriam revocet si mala que bonis
eius reddidit aperte semetipsam cum iudice
non excusat si perpendit quid ab eo misericorditer
vivit et quid clementer accepit si vigi-
lia vivacitate disiciat si ante Dei oculos
omne quod ait examinans sibi semetipsam
non abscondit si statim que non diu
meminit si humiliatam se atque suble-
vatam que intueri videbat agnos-
cit. Hinc ergo in semetipsam circa recolliges
dum bona accepta considerat adversa que
tolerat non accusat ne desperatione fran-
gitur que tamen multa consolatione
roboratur quia spem de futuro recipit dum
custodita beneficia recognoscit. Dicat igitur:
Quia coram eo dum vivens non considerat iudicare
coram eo et expecta eum. Ac si diceret: Cum
ideo Deus considerare non creditur quia
tarde miseretur intima cogitationis
ingredere atque illic tota eius actu causa
tue iudicium suscipe. Et quae ipse vivis
Deo contulisti vel que misericordie prece-
pisti discerne et tunc ad spei fiduciam
redis dum bona tante benignitatis
erubescis. Quod etiam inter adversa fide-
liter expectas que et per prevencionem recolis.
Desperanda enim fuerat superna adiutoria
si multa beneficia precessissent. Sed
quoque quia hominem Deus que benigne
condidit iniquum non spernit. Pensan-
dum est vero quia et preterita custodita omnia
cernere et futura desperare quia et puta-
la si inhiat procella tribulationum despera-
tionis naufragio frangimur qui ad por-
tum spei velud funibus quibusdam
bonis ligamur. Dicat itaque recte indi-
care coram eo et expecta eum. Nam qui
semetipsum coram Deo non iudicat eum dum
affligitur non expectat. Cuius enim bona
precessisse dissimulat adiutoria subsequi
posse desperat et tunc preteritorum obliviscitur
et subsequentem largitatem formidat.
Sed ecce dum affligimur dum consolati-
onis gratiam longanimiter sustinemus
mali ad peiora properant atque eo im-
probiores exaggeratione proficiunt quo
sine verbere relinquuntur. Et cum omnes
Dei petitiones incorde expectantes
eius adiutoriam tenent quos non cum ipsos
ad quamvis reatu tertio et vero para
ent iram retinet quia quique invete-
rabiliter effudit et sub iniquitate submergit.

Ma custodia sua desperat consolatores recipit in adiuti[orium]
De expectatione Dei et eius pacientia 14 ta

Nunc enim non infert furorem suum nec
ulciscitur valde scelus. Nunc quippe deus
tolerat quia impetum damnat et fu
rorem nunc inferre dissimulat quem osten
dendum sine fine in posterum servat. E
lectorum namque et hic convenit ut ad summa
debeant aeternae hereditatis erudiri
et hic flagella percipere quibus sinantur
de aeternitate gaudere. Hinc enim scriptum
est Flagellat omnem filium quem recipit.
Hinc per Iohannem dicitur Ego quos amo ar
guo et castigo. Hinc Petrus ait Tempus
est ut incipiat iudicium de domo dei. Si
autem primum a nobis quis finis illorum qui
non credunt evangelio. Peccata quippe neque
quaedam divina sententia inulta remanere
permittit sed ea iudicium aut nunc correptio
ne inchoat aut in reproborum damnatione
conquiescat. Sunt enim nunc reprobi et volu
ptatum suarum desideria inulti iniquitate co
plent atque eo temporalia flagella non
sentiunt quo aeterna eos supplicia
expectant. Sunt autem eorum multi nequaquam
etiam peccantes signati et cum a patre diceretur
maledictus Cham puer servus erit fra
tribus suis. Chanaan vero Cham filius fuit.
Et quid est quod peccante patre Chanaan
filius sententiam ultionis accepit et qui
non in se sed in patre peccavit nisi quod
reproborum nequitia hic quidem inulta per
mittitur sed in posterum feritur. Unde
et nunc enim non infert furorem suum
nec ulciscitur valde scelus. Nondum non est
quod submittitur valde quia et si quosdam
longanimiter tolerat quosdam vero in hac
vita flagellat et hic nonnumquam feriens
inchoat quod etiam damnatione consummat.
Ergo et nonnulla punit et nonnulla inul
ta relinquit quia et si nulla resecaret
quis deum de rebus humanis curare cre
deret. Et rursum si hic cuncta puniret
extremum iudicium unde restaret. Et
dum hic ferimur ut noveris nunc sup
nos saltem nequiores feriundos. Certum non
inulta sinuntur ut adhuc iudicium re
stare sentias. Sed quod dicitur Nec ulciscitur
valde scelus quia divini examinis quidam
de iniquitate puniuntur in commissis mentibus
etiam iam iudicii sui sententia pendent. Tam
magis hoc ad Heliu rem de se si recte di
cerem. Scit enim quod loqui debeat sed
cum loquitur ignorat. Vera sunt namque quae
dicit sed a beato Iob increpationibus aliena
quia tamen hac correptione non eguit
quem nec aliqua pusillanimitate peccante
Sed quia [illegible]
superborum actio indicatur cum beato Iob agi
tur et per flagella et proba arroganter
sciat. Ecce enim tanto magis a superbie
immensitate despicitur quanto a veritate men

tatis in humilitate magis resonet.
Nam Heliu per quantum terrorem se dixi
sse agnoscit quid elationis gestaret
aperuit atque beatum Iob alta de se sen
tiendo despexit dicens Ergo Iob frustra
aperit os suum et absque scientia verba multi
plicat. Haec iuniores inferens beatum Iob
et inanem fuisse asserit et multa dixisse
et cum ipse quod sentit loquitur inse
pienter hunc de nimia loquacitate accusat.
Sed hoc est electorum arrogantium vitium
scilicet ut et pauca credat quae ipsi multa dixe
rint et multa credat quae ipsis pauca
dixerint. Summa enim sua dicere per volunt
aliena audire non prae vim se pati
existimat si ea quae immoderate sen
tit in moderatius non effundit. Ecce
quamvis beatus Iob adeo verba non
tacuerit Heliu tamen de locutione il
lius quia animo inderat causam
invectionis invenit ne sibi exhi
bere latius eius silentium possit atque
ne ipse multa videat illum verba mul
tiplicasse confingit. Nam et mox
initia prolixae locutionis exordiens
quasi adhuc nihil dixerit in loquendo
re conatur. Unde et subditur Addens quoque
Heliu haec locutus est Sustine me
paululum et indicabo tibi. Aliud enim
dixerat et sustinere paululum adhuc
precatur quia videlicet arrogantes grave se
dampnum pati iudicant si suam sibi
loquendi brevitate constringant. Tan
tum enim semetipsos credunt doctores
ostendere quanto se potuerint in loqua
citate loquacitatis aperire. Sed quia saepe
sibi sentiunt silentium reverentiam non
deserere dum nonnumquam potius de quo
qui loquitur insinuant ac subprecantur
illius sibi silentium exigunt qui innue
merentur et dum sperant eum proferre
audiant sibi convenientia eius eloquen
tes suadent cordis non tam se quam
illius facta praedicare. Unde et Heliu sub
iungit dicens Adhuc enim habeo quod pro deo
loquar. Certe non nonnumquam doctores
sancti crebro reperiunt si quaque obscuritatis
divinae neque occulta praedicatio au
dientium cordibus voce haec rationis
insinuant. Plerumque hoc appetunt
et arrogantes imitari et impleti ut
ea quae dixerint replicent non quae
audientium cordibus insinuare rebus
appetunt sed quo eorum iudicio videri
eloquentes volunt. Heliu subiungens
Repetam scientiam meam a principio. Sed
quia novitatem sua timor cordis innot
aliter clarueat arrogantis aperte confes
si non etiam aliquo velamine palliatur
Unde mox in occultatione sue arrogantiae

Pu. 3. — Gn. 9. — Deus nec cuncta hic punit nec cuncta inulta relinquit unde [illegible] — Ca. 36

dum iusticiam subinferens ait Et opa
torem meum probabo iustum nec dum qui
pro iusticia loquitur aperte quam
iudicia quedam arrogantie estimet
existentem - Vere eum absque iudi
cio sermones mei. Cum admiserimus
auditoribus se inter non posse consti
tuere. solent plerumque iusti etiam bona
laudare que dicunt non quo ipsi suis
laudibus inhiant sed quo auditores
suos ad audiendi sollicitudinem atten
dant ne dum eorum voce proferuntur
ab illorum cordibus audientium affectu
respiciantur. Vnde paulus cum multa corin
thiis et uelud dixisset admonet os no
strum patet ad vos o corinthii cor nostrum
dilatatum est. Sed arrogantes dum cor
honorum nesciunt. et solas alii voces
intuentur. esse ut laudando que dicunt
non quod eis corpore audientium dis
plicet sed quod sibi inhiant placere
iustorum vocem imitantes simulant
sed vim vocis ignorant. Vident quia iusti
proferunt sed nesciunt quid requirunt. Cum enim
sancti doctores laudem predicationis ex
altant quasi manum vocis admirnis
cogitationibus corda audientium leuant
ne exiussa velociter dicti sequentibus
nexibus tenere occurrant et tanto
ea intelligentie amplexu constri
gant quanto illa et plus qua corne
rent in voce laudis amauerat. Sed
hec ne dum arrogantes nesciunt
quia cum foris sed ne appetunt quid
in ea desiderabile sentire non pos
sunt. De elatorum quippe etiam scrip
tum est Omnis gloria eius filie regum
ab intus et sapientes virgines in va
sis oleum portare referuntur Unde
et fatuarum voce dicitur Clausa ianua hoc est
confessionem non sic nec arrogantes ac
tum coram deo quod sic sine confessio
no sine quanto coram hominibus testi
monium vocis alienae qua cum tarde
exprimunt ipsi etiam in impudentia sim
uloris exprimunt si enim non inne
time voces hominum quas inhia
nter expectant ipsi scientiam suam
audacter predicant. Unde helius subdi
to dicens Et perfecta scientia probabi
tur tibi. Nimirum sensit se magna dic
entem sed tamen corde hoc quod dicerem
no sublata estimant tacere non po
tuit et ideo quod eum sensit lauda
ri putavit qui iam quidem animo
dicto tenet esse si magnam deses
sionem silendo sensisset iuste sub
le cum vitiis examen sentiat dico
no suis si etiam humano iudicio
in nobis reprehendi debeat non homi

Nam plerumque negligentius cogitantes
elatione pulsamur qua tunc tractatores
premimus sed in retractatione tacita mox
occultum in ipso cubili cordis. inquisitione
suffocetur coram districto iudice omnis
mercedis nostre actionis extinguitur.
Sic ergo pensandum est illa cordis elatio
quanta animadversione dampnabitur que usque
ad audientia vocis inuenitur. Si neque hic
expiabile que in corde latent omnibus
tumidis considerandum quoque qualis in eius
tis regnat que eo usque fermentat
ne etiam foras erumpere non erubescat
Helius ergo qui magna sensit sed semper
neque humiliter temperare nesciunt sa
cientie celsitudinem tenuit humilitatis
gratiam ignorauit et dum se bonum quod bene
dixit aperit bonum quo bene vivere po
tuisset amisit. Scientia quippe inflat ca
ritas vero edificat. Sed iam nunc verum
dicit quod tamen recte dicere ignorat. Ita
pugna inflicta animi cogitatione per
verba elationis exaltantur forte sinat
subditus Deus potentes non abicit
cum ipse sit potens. Quamuis vite mor
talis quedam experimenta sunt noxia quedam
non exhibes que etiam ipsa consistunt. Ex
mittit ipsis quedam sunt noxia sicut peccata
atque flagitia quedam non noxia nobis
exhibes que etiam ipsa sunt noxie sicut
temporalis potentia ut culpa contigat bona
namque est contingit sed mala sunt quod etiam
exhibes mundi cura succrescit Vnde
paulus ait Qui cum aute cum uxore est cogi
tat que sunt mundi quomodo placeat uxori
Unde et quibusdam meliora persuadens
eos coniugio renouat Sed hoc aut dico
non ut laqueum vobis iniciam sed ad id quod
honestum est et quod facultatem prebeat si
ne impedimento domino obsecrandi uel ob
secrandi. Unde ergo tuetur quod non no
tet extrebus nostri potest quantum ple
rumque quod noceret sicut sepe etiam vidi
quod iter pagimus et tamen ore nostra
viam vepribus preesse ita retinemus in
via quidem munda non offendimus sed
alatere nascatur quo pungamus.
Magna est enim potentia temporalis que hic apud
deum meritum suum de bona administratione
regiminis nomine tamen quo preminet
creatoris elatione cogitationis inti
mescit et dum ad usum cuncta subiacent
ad votum velociter iussa complentur
Omnes eos subdita si qua gesta bene
sunt laudibus differunt male gesta ac
nulla auctoritate contradicunt dum plerumque
laudant et quod obiurgare debue
runt seducti ab his que infra sunt
dixit super se animus tollitur et dum fort
in menso fauore tendatur mox vite

Elatio in loquendo

id est tantum

alius sunt noxia
exhibes et aliud ex-
sequuti

de potentia
temporali

Fatue cogitat qui se credit superiorem meritis aliorum.

naturae atque obliti sui in voces se proferunt alienas. Talem se credunt qualem foris audiunt, non qualem intus discernere debuerunt. Subiectos despiciunt, eosque aequales sibi naturae ordine non agnoscunt; et quos sorte potestatis excesserint, transcendisse se etiam vitae meritis credunt. Cunctis se aestimant amplius sapere, quibus se vident amplius posse. In quodam quippe se constituunt culmine apud semetipsos. Et qui ea quae ceteris naturae conditione constringuntur, ex aequo respicere ceteros dedignantur. Sicque usque ad eius similitudinem ducuntur de quo scriptum est: Omne sublime videt, et ipse est rex super universos filios superbiae. Et de eius corpore dicitur: Generatio cuius excelsi sunt oculi sui, et palpebrae eius in alta surrectae.

Job 41.

Pu 19.

Ad eius similitudinem ducitur qui singulare culmen appetens et socialem angelorum vitam despiciens ait: Ascendam super altitudinem nubium, similis ero Altissimo. Miro ergo iudicio intus foveam deiectionis invenit, dum foris se in culmine potestatis extollit. Apostatae quippe angelo similis efficitur, dum homo hominibus esse similis dedignatur.

Ysa 14.

G. Sic Saul ab humilitatis merito in tumore superbiae culmine potestatis excreverat. Pro humilitate quippe praelatus, et pro superbia reprobatus, Domino attestante qui ait: Nonne cum esses parvulus in oculis tuis, caput te constitui in tribubus Israel? Parvulum se ante potestatem viderat, sed fultus temporali potentia iam se parvulum non videbat. Ceterorum namque comparatione se praeferens, magnum se apud se esse iudicabat.

1 R. 15.

Ignorantia A. Miro autem modo cum apud se parvulus, apud Dominum magnus; cum vero apud se magnus, apud Dominum parvulus fuit. Magnos nos dicit apud nos esse prohibet propheta: Vae qui sapientes estis in oculis vestris et coram vobismetipsis prudentes. Ne magni apud nos esse debeamus, Paulus admonet ait: Nolite prudentes esse apud vosmetipsos.

Ys. 5.

Ro. 12.

Plerumque dum ex subditorum affluentia animus inflatur, in fluxum superbiae ipso potentiae fastigio lenocinante corrumpitur.

b Potentia regit vitam.

Sed aliud est quod bona non esse, aliud bona habere nescire. Bona namque ordine suo potentia, sed cauta regentis indiget vita. Igitur bene hanc exercet qui et retinere illam noverit et impugnare. Bene hanc scit, dum illa tenet, aequalitate componi. Humana enim mens plerumque extollitur etiam cum nulla potestate fulcitur; quanto magis in altum se erigit cum se ei potestas adiungit. Et tamen corrigendis aliorum vitiis apta exercenda paratur. Unde et per Paulum dicitur: Minister Dei est, vindex in iram ei qui male agit. Cum ergo potentiae temporalis ministerium sus-

Ro. 13. c

De discretione potentiae temporalis

cipitur, summa cura vigilandum est, ut nec sciat quisque et summae exulta et quia dominat et propter quod reperiat, et aequalem se ceteris cernere et tamen se peccantibus zelo ultionis praeferre. Quam discretionem plenius cognoscimus si primi pastoris exempla cernimus. Petrus namque auctore Deo Ecclesiae principatum tenens, a bene agente Cornelio et sese ei humiliter prosternente immoderatius venerari recusavit, seque illi similem recognovit, dicens:

d Surge, ne feceris, et ego ipse homo sum. Sed cum Ananiae et Saphirae culpam reperit, mox quanta potentia super ceteros excrevisset ostendit. Verbo namque eorum vitam perculit, quam spiritu perscrutante deprehendit; et summum se intra Ecclesiam contra peccata recoluit, quod honore sibi vehementer impenso coram bene agentibus fratribus non agnovit. Illic communionem aequalitatis meruit sanctitatis actionis, hic zelus ultionis ius aperuit potestatis. Paulus bene agentibus fratribus praelatum se esse nesciebat, cum diceret: Non quia dominamur fidei vestrae, sed adiutores sumus gaudii vestri. Atque illico adiunxit: Fide enim statis. Ac si diceret: Ideo non dominamur fidei vestrae, quia fide statis; aequales enim vobis sumus, ubi vos stare cognoscimus. Quasi praelatum se fratribus esse nesciebat, cum diceret: Facti sumus parvuli in medio vestrum; ac si: Nos autem servos vestros per Iesum. Sed cum culpam quae corrigi debuisset invenit, illico magistrum se esse recoluit, dicens: Quid vultis? In virga veniam ad vos? Summus itaque locus bene regitur, cum is qui praeest vitiis potius quam fratribus dominatur.

e Cunctos quippe natura aequales genuit, sed variante meritorum ordine, alios aliis culpa postponit. Ipsa autem diversitas quae accessit ex vitio,

f divino iudicio dispensatur. Rectores ergo quorum tamen praeferuntur, cum delinquentes corrigunt, sollicite attendant ut per disciplinam quidem culpas iure potestatis feriant, sed per humilitatis custodiam aequales se ipsis fratribus qui corriguntur agnoscant. Quamvis plerumque etiam dignum est ut eosdem quos corrigimus tacita nobis cogitatione praeferamus. Illorum namque per nos vitia disciplinae vigore feriuntur; in his vero quae ipsi committimus, nec verbi quidem ab aliquo invectione laceramur. Tanto ergo apud Dominum obligatiores sumus, quanto apud homines inulte peccamus. Disciplina autem nostra subditos tanto divino iudicio liberiores

26

ergo exterius quod pro aliorum utilitate susce-
pimus teneamus

reddit quoque hic cor culpas sine
vindicta non deserit. Suadenda itaque
est in corde humilitas et in opere disci-
plina. Atque inter hec solerter intuen-
dum est ne dum immoderatius custo-
ditur virtus humilitatis solvantur
iura regiminis et dum prelatus quisque
plus se quam decet deicit subditorum
vitam stringere sub disciplina vinculo
non possit. Teneamus interius quod
de nostra estimatione sentimus sed tamen
decenter quibusdam erumpentibus sig-
nis tales nos apud nos ipsi etiam
qui nobis commissi sunt non ignorent ut
et de auctoritate nostra quod formident vi-
deant et de humilitate quod imitentur ag-
noscant. Servata autem auctoritate
regiminis ad cor nostrum sine cessatione
redeamus et consideremus assidue quod
sumus equaliter cum ceteris plasmati.
Potestas enim quo exterius eminet
tanto premi interius debet ne cogita-
tionem vincat ne in delectationem sui
animum rapiat ne iam sub se mentem
regere non possit cum se libidini
elationis supponit. Hinc David regni
potentiam regere noverat quia elati-
onem eiusdem potentie semetipsum pre-
mendo vincebat dicens: Domine non est ex-
altatum cor meum. Quibus in dictis hu-
militatis augmento subiunxit: neque e-
lati sunt oculi mei. Atque addidit: neque
ambulavi in magnis. Qui ad hec subti-
lissima inquisitione discutiens ait:
neque in mirabilibus super me. Cumque co-
gitationes suas a imo cordis
perscrutans subiungens ait: Si non
humiliter sentiebam sed exaltavi ani-
mam meam. Ecce humilitatis hostia ab
intimo cordis oblatam crebro re-
plicat et iterum atque iterum ostendendo
offerre non cessat eamque multiplici lo-
cutione iudicis sui oculis ostentat. Quia
hoc istud sacrificium Deo placere
cognoverat quod in eius conspectu tanta
iteratione vota immolabat. Et quod
gravissima esse superbia potentibus solet
et pene semper rebus affluentibus
sociatur. Ecce quia sepe hono-
ris superinducta duritia dat tumorem
rarum non est tamen in cordibus sublimium
vigilat humilitas morum. Pervigili
providentia potentes quique cum humilitate
premunt culmine extollique et est longe
inter utrumque attingunt et hac
cautela dum quotiens placatur
Deo sacrificium potentes offerunt
potentes inveniri vix possunt.
Subtilissima namque ars vincendi est
elationis gloriam respuere etc.

dem impotentia sed potenter se etiam compe-
scere. Ad largiendum bona potentem
se agnoscere, ad perpetranda nocendi omne
quod potenter valet ignorare. Unde et re-
cte de talibus dicitur: Deus potentes non abi-
cit cum et ipse sit potens. Deum quippe imi-
tari desiderat qui fastigium potentie
alienis meritis utilitatibus non suis
laudibus inflatus administrat, qui prelatus
ceteris prodesse appetit non preesse. Ti-
moris quippe elati non ordo potestatis
invenitur, sed potentiam Deus tribuit, elatio-
nem non potentie malitia mentis inve-
nit. Tollamus ergo quod de nostro contulimus
et bona sunt que nobis Deo largiente possi-
demus. Quia enim nequaquam iusta potentia
sed elatio prava dampnatur apte subiun-
gitur: Sed non salvat impios et iudicium
pauperibus tribuit. Scriptura sacra plerumque
pauperes humiles vocare consuevit, unde
et eosdem cum adiectione spiritus notans
dicit: Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum
celorum. Quia enim divina visibiles poten-
tes ordine apud semetipsos pauperes
sunt qui elati in suis confectionibus non
sunt; eos non impios vocat qui ante
aspectum pietatis districti sunt ut ideo quod
fideliter credimus pravis sibi moribus con-
tinent. Sequitur: quod omnes Deus malitie
superbia non tam ad iudicium dampnat. Postquam
dictum est: Deus potentes non abicit cum et
ipse sit potens, recte subiungitur: Sed non
salvat impios et iudicium pauperibus
tribuit. Elatos quippe deserit, humi-
les non predicit liberos redditque vel
certe iudicium pauperibus tribuit quia hii
qui nunc opprimuntur ipsi tunc super
oppressores suos iudices venient. Hinc
quippe sunt patres electorum atque rep-
roborum bini ordines qui suis singuli par-
tibus continentur. Alii namque iudicantur
et pereunt quibus divina clamatione dicitur:
Esurivi et non dedistis mihi manducare, sitivi
et non dedistis mihi potum, hospes eram
et non collegistis me, nudus et non operuistis
me, infirmus et in carcere et non visitastis
me. Quibus premittitur: Discedite a me
maledicti in ignem eternum qui paratus est diabolo et angelis eius. Alii non iudicantur
et pereunt et non iudicantur, de quibus
propheta ait: Non resurgunt impii in iudicio.
Et de quibus Dominus dicit: Qui autem non credit
iam iudicatus est. Et de quibus Paulus ait:
Qui sine lege peccaverunt sine lege
peribunt. Resurgunt non ergo omnes infideles
sed ad tormentum non ad iudicium.
Non enim eorum discutitur causa qui ad conspectum
districti iudicis iam cum dampnatione sue
infidelitatis accedunt. Professionem non sue
fidei retinentes sed professionis opera non

Marginal notes: F; 19 ca[pitulum] a; b; c; d; e; Job 36; Bonus impositus est Dei imitator; F; Mt. 5; F; 20 ca[pitulum] a; De iudicio resurrectionis et de partibus electorum; Mt. 25; b; Jo. 3; Ro. 2; per eorum causa

c [I]nfideles redarguuntur ut pereant. Qui enim nec
fidei sacramenta tenuerunt, increpationem
iudicis in examinatione non audiunt, quia
praeiudicati infidelitatis suae tenebris eius
quem despexerat invectione argui non
merentur. Illi saltem verba iudicis audiunt
qui eius verba tenuerunt; isti in damnatio-
ne sua eum iudicis nec verba percipiunt qui
eius reverentiam nec verbotenus servare vo-
d luerunt. Illi legaliter pereunt qui sub le-
ge positi peccaverunt; isti in iudicio suo
de lege nichil dicunt, quia nichil legis servare
conati sunt. Princeps namque terrenam rem
publicam regens aliter punit civem
interius delinquentem atque aliter hostem
exterius rebellantem. In illo iura suae
legis consulit, cum eum quem subnectit dignae
invectionis addicit; contra hostem vero
bellum movens instrumenta praeliorum quaerit,
dignaque eius malitiae tormenta retribuit;
de malo non eius quid lex dicat non requirit,
neque enim lege interire est punitus qui lege
numquam potuit teneri. Isti ergo in extremo iu-
dicio et legali illi invectione pereunt
qui ab eo quod professione tenuit actio-
ne declinavit; et iste sine iudicio invec-
tione pereunt qui lege fidei non tenentur.
e Electorum vero parte alii iudicantur et
regnant qui vitae maculas lacrimis
tergunt, qui mala praecedentia factis
sequentibus redimunt, qui quidquid illicitum ali-
quando fecerunt obtegunt elemosi-
narum superductione cooperiunt; quibus
iudex veniens in dextera consistentibus
dicet: Esurivi enim et non dedistis mihi
manducare; sitivi et dedistis mihi bi-
bere; hospes eram et collegistis me; nu-
dus et cooperuistis me; infirmus et visita-
stis me; in carcere eram et venistis ad
F me. Quibus permittit dicens: Venite benedicti patris
mei, et possidete paratum vobis regnum
a constitutione mundi. Alii autem non iudi-
cantur et regnant qui etiam praecepta legis
perfectione virtutum transcendunt, quia
nequaquam solum quod cunctis divina lex praecipit
implere contenti sunt, sed praestantiori de-
siderio plus exhibere appetunt quam prae-
ceptis generalibus audire potuerunt. Quibus
dominica voce dicitur: Vos qui reliquistis omnia
et secuti estis me, cum sederit filius
hominis in sede maiestatis suae, sedebi-
tis et vos super xii thronos iudicantes
xii tribus Israel. De quibus per Salomonem ad eius
ecclesiam dicitur sub sermonibus sponsae
suae: et de quibus Salomon sub voce Ecclesiae
sponso loquitur: Nobilis in
portis vir eius cum sederit cum senatori-
bus terrae. Isti itaque in extremo iudicio non
iudicantur et regnant, qui cum auctore suo
et iudices veniunt. Relinquentes quippe

omnia plus prompta devotione exe-
cuti sunt quam iuberi generaliter audierunt.
Nam quae visione parentibus perfecti-
bus et non generaliter omnibus dicitur hoc quod
adolescens audivit: Vade, vende
quae habes et da pauperibus et habebis the-
saurum in caelo, et veni, sequere me. Si enim
sub hoc praecepto cunctos iussio genera-
lis astringeret, culpa profecto esset aliquos
nos hoc modo possidere. Sed aliud
est quod insinuatur subditis generaliter
omnibus praecipitur, aliud quod specialiter per-
fectoribus imperatur. Isti ergo extreme sub
generali iudicio non tenentur, qui et praecepta
generalia vivendo vicerunt. Sed cum
non iudicantur et pereunt qui suadente
perfidia lege teneri contempserunt, ita
non iudicantur et regnant qui suadente
pietate etiam ultra generalia divinae
legis praecepta proficiunt. Hinc est quod Pau-
lus etiam specialia praecepta transcendens plus
opere exhibuit quam institutione praedica-
tionis accepit. Cum enim accepisset ut evan-
gelium praedicans de evangelio viveret,
et evangelium audientibus contulit, et tamen
evangelii substantiam sustentari renu-
it. Cum ergo iste iudicatur, immo non iudi-
catur et tamen regnat, quid mirum quod signa
accepisse magis quam vincere nescivit? Nunc
igitur recte iudicium pauperibus tribuit.
Quia hic mundo magna humiliter de-
specti sunt, tanto tunc acceptis sedibus maio-
ri culmine praestantes excrescunt. Non aufert
aufert a iusto oculos suos et reges in solio col-
locat in perpetuum et illic eriguntur. Abso-
lute enim a iustis oculos suos fortasse d-
creditur, quia in iustorum crudelitatibus
hic sine vindicta laxantur, sed famulos su-
os magis respiciat cum iniuste eos ne-
d cum frequentius affligit. Videns enim q-
uia hic humiliter tollerent iniurias, providet
quod illic eis misericorditer recompenset. Non er-
go aufert a iusto oculos suos. Cum iste
humiliter ingemiscat, ille superbit et increpa-
lorum iste cor conterit, ille se de gloria inani
extollit. Horum ergo quos Dominus obtutibus
longe est qui in iustitia protulit an-
cam potentibus irrogavit qui super-
nam gloriam in tionibus tenebris ten-
et an qui potiora gaudia lumina in-
tiae intus amisit. Sed aut sancta veritas
e tantis sacro testimonio reges nominat
quia plati cunctis motibus carnis im-
luxuriae appetitum frenat, modo avari-
tiae aestum temperant, modo gloriam animi
inclinat, modo suggestiones livoris
premunt, modo igne furoris extinguunt. Re-
ges sunt ergo quia temptationum suarum mo-
tibus non consentiendo succumbere sed regere
praeesse noverunt. Prima igitur ab hac parte

regiminis adeptatem(?) transcendunt redun-
dantis. Dicitur recte regis in solio col-
locat in perpetuum. Reges quippe cum re-
gendo ad tempus fatigati sunt, sed in erec-
tionis interne solio in perpetuum collo-
cantur et eos illic accipiunt alios
digne iudicare quod hic nesciunt
subire(?) nequiverunt pervertere. Hinc enim
alias scriptum est: Donec iustitia con-
vertatur in iudicium. Paulus discipulis su-
is concordibus dicit: ut nos efficere-
mur iustitia Dei in ipso. Iustitia ergo
in iudicium vertitur quia hic qui nunc
iuste atque irreprehensibiliter vivunt tunc (al's nanciscentur)
iudicandi potentiam ~~non ulciscentur~~.
Hinc Laodicensi ecclesie dominus dicit: Qui
vicerit dabo ei sedere mecum in thro-
no meo sicut et ego vici et sedebo
cum patre meo in throno eius. Qui in eodem
suo in throno cum patre se sedisse vel
sedere asserit quia per passionis vic-
toriam per resurrectionis palmam
patre omnibus qui preest patris dum equalis
insignitur eique se indissipare(?) talem(?)
iudeo more. Tunc enim ~~(?)~~ et Marie
dominum se credenti pater similiter dicit:
Noli me tangere, nondum enim ascendi
ad patrem, ad patrem meum. Iacob enim
in throno filii dei sedere et excessus(?)
iudicare. Omnia enim iudicium
separatim(?) ex eius veritate presumpserunt(?)
qui in eius throno residemus. Sic ab
dicto quod alias super xii thro-
nos venturum testatur ex discipulos
nec non in throno suo perhibet esse
sessuros. Per thronos quippe xii uni-
versale iudicium perhibent, non filii
singulare culmen iudicantis pretat.
Unde hoc quoque xii thronis qui uno
throno filii designatur quia videlicet universa-
le iudicium ex mediatoris invenitur
potestatem percipit. Dicitur quoque reges in
solio collocat in perpetuum. Apte ante
in perpetuum subdens apte quid dicat
confirmat. Si enim deterrerem regum
solio diceret nullatenus in perpetuum sub-
deret quia qui illud accipiunt profecto non
eo in perpetuum sed temporaliter collocantur.
Sed ante subditur: et illic eriguntur,
et si in extentione audiunt innuit(?)
credidit(?) quia hic humiliati sunt illic eri-
guntur. Dicant namque viris istis lo-
cus humilitatis et ne illic sit celsitu-
dinis. ~~Unde~~ alias scriptum est: Humiliasti
nos in loco afflictionis. Locus quippe
afflictionis est vita presens. Qui ergo ad
eam preciam tendunt nunc semet
ipsos humiliant in afflictionis loco despi-
ciunt ut tunc in loco gaudii vera
sublimitate erigantur. ~~Sequitur~~: Et si fuerint

(26 margin: 22 ca[m] a; b; c)

in catenis et vinciantur funibus
paupertatis, iudicabit eis opera eorum et
scelera eorum quia violenta fuerunt.
In catene obligacionis sunt ipsa adhuc
retento peccaminis. Ligari se hiis ca-
thenis Paulus asserit cum dicebat: Desi-
derium habens dissolvi et cum Christo esse. Paup-
tatis funibus se esse vinctum cernebat qui
veras divitias interius eas etiam di-
scipulis evocat dum ut sciat que sit
vocationis eius que divitie glorie hereditatis
eius in sanctis. Hii autem post ista subditur:
Iudicabit eis opera eorum et scelera eorum
quia violenta exstiterunt. Cum enim superna gloria
cum magis amando cognoscunt, tunc
mala que egerunt gravius fuisse sen-
tiunt. ~~Unde~~ et Paulus post perceptam graciam
superiora ea que iuste studia Deum
credebat fuisse etiam scelera cognos-
cebat dum ait: Qui prius fui blasphemus et
sed ecce si que michi fuerunt lucra hec
arbitratus sum propter Christum detrimenta. ~~Unde~~
et apte subditur: Revelabit quoque aurem
eorum ut corripiat et loquetur ut rever-
tantur ab iniquitate. Ab iniquitate aurem
revelari est intellectum cogitacionis aperi-
re. Revelatam quippe aurem virgineis? cor-
ripit qui intellectus eorum bonorum desi-
derium perpetue. Ut que male ex tunc
fecerunt agnoscant. Sed non in cathenis
et funibus paupertatis pena et qualis afflic-
tionis intelligi quia sepe qui iubentur
verba non audiunt, ferientibus verberibus am-
monentur ut ad bona desideria salu-
peris admonita cursitant quos prima
non invitant. ~~Unde per~~ psalmistam dicitur: In freno
et chamo maxillas eorum constringes qui
non approximant ad te. Sed non etiam flagel-
la despiciunt constat nimirum ut tanto
illic gravioris culpe vindicte supplicia
sentiant quanto hic maiori prudentie
gratiam calcant. ~~Unde recte~~ Si audierint
et observaverint complebunt dies suos in bo-
no et annos suos in gloria. Si autem non
audierint transibunt per gladium et consumen-
tur stultitia. Per bonum ita actio per gloriam
non superna retributio designatur. Qui
ergo obedire preceptis celestibus student,
dies suos in bono complet et annos
in gloria quia prius quis in recto opere et
consummatione suam perficiunt feliciter re-
tributione. Si vero non transibunt per gladium
et consumentur stultitia quia et vindicta
eos in tribulatione puniat et finis ista
cum conclusione. Sunt enim non nulli quos
cum omnibus modis ut cornua com-
posait ~~de quibus per psalmistam dicitur~~: Percus-
sisti eos nec doluerunt, flagellasti
eos et renuerunt accipere disciplinam. Et
de quibus sub Babilonis specie dicitur: Curavimus

(margin: ad phil. i.; ad eph. i.; Per vero cog[itationem] sciri sed superna gloriam cogitos; i. thi. i.; ad phil. 3; d; e; f; g; Ps. 31; 23 ca[m] a)

babilonem et non est sanata. Quibus rursum dicitur: Intexeram et perdidi populum meum et tamen a viis suis non sunt reversi. Hii nonnumquam deteriores existunt ex verbere quia pulsati doloribus ad contumaciam permanent. duriores existunt ex verbere quia pulsati doloribus aut quod peius in blasphemie et exasperatione prosiliunt. Unde scriptum est: quod per gladium tumiditatem et stulticiam consumunt, ut quod peccati que flagella emendare debuerat flagella exaggerant et hic iam penas percussionis senciant et illic misere reddunt. Tamen supplicia non evadere faciunt. Quippe et stulticia est qui illos sic iniquitatis obligat ut a culpa eos nec pena compescit. Simulatores et callidi provocant iram Dei. Cum simulatores dicuntur apte subiunxit et callidi quia nisi ingenio calleant quod videri appetunt congrue simulare non possunt. Sunt enim nonnulla vicia que eciam assiduis tardioribus facile perveniunt. Elacionem namque iniquitatis facere avariciam esuriens inquinare luxurie pulsata omnibus eciam quibus obtunsis sensibus pervenitur. Simulacionis non falsitatem exequi nisi subtilioris ingenii sunt non potest. Callidis enim tali est ardua studiosa est duo cotidiana obstinatione contendunt ut callide noverint et occultare quod est et ostentare quod non est. Et vere mala premere et bona ficta monstrare. Nonne se apte in hoc quod videntur extollere atque ut maiorem gloriam teneat sepe se simulat gloriam declinare. Quia enim ante oculos hominum sequendo eam apprehendere non potest studet plerumque gloriam tenere fugiendo. Hec itaque simplicibus minime contingunt quia si contingunt iam simplices non sunt. Dicatur ergo: Simulatores et callidi non subditur merentur sed provocant iram Dei. Iram quippe Dei mereri est eciam nesciendo peccare, provocare vero est et mandata illius sciendo contempnere. Quare bonum est despicere facere posse et nolle. Hii enim perfectione nequicie intus semetipsos tenebrescunt et ante oculos in specie superficie tenus dealbantur. Quibus divina voce dicitur: Ve vobis scribe et pharisei ypocrite qui similes estis sepulchris dealbatis que a foris apparent hominibus speciosa intus vero plena sunt ossibus mortuorum et omni spurcicia. Sic et vos quidem apparetis hominibus iusti intus autem pleni estis ypocrisi et iniquitate. Foris igitur candido simulant que vivendo intus inpugnant, intus vero mala cogitacionis exaggerant que foris aliud simulantes occultant. Ante districtum quippe iudicem ea excusacionem dum ignorancia habere non possunt quod ante oculos hominum omnem modum sanctitatis ostentant ipsi sibi sunt testimonio quod bene vivere ignorant non. Dicitur ergo: Simulatores et callidi provocant iram Dei. Sequitur: Neque clamabunt cum vincti fuerint. Omnis iniquus qui quamvis iniquus sit sanctus videri non appetit in flagello percussionis deprehensus fatetur quia iniquus sit nec erubescit esse non iniqua agens humana de se iudicia subsequi sentit metuit et iam cum flagello percutitur iniquum se prodere refugit quod sanctus videri consuevit. Ergo quomodo ante contemptum narratur iniquum se prodere refugit vix supplicium parem confitetur quod in vita sua deterge vana confessione consumitur. Quamvis liberi non simus cum nulla correctione castigamur quod vincti autem cum flagello percussionis astringimur. Vincti autem tanto clamamus altius quanto in percussione positi peccata confitentes clamamus. Quippe Dei vox valida clamantis confessio est. Quia ergo simulatores quosque et cum percussionis flagella comprimunt ad percussionem supplicem reprimunt cognoscere enim peccatores se regimus quia sancti omnium opinionem ferebant quamvis eos adversum iam flagella feriant quamvis. Dum ad iusta supplicia non ignorent eos tamen comprimunt apud humana iudicia nominari quales se studuerant simulantes ondere deprehensi. Ergo eciam flagello percussionis exemplum quod confessionem per iram ad afflicti exercere neglegunt quod vincti clamare contempnunt. Unde et dicitur: Neque clamabunt cum vincti fuerint. Quamvis inter alie et per omnis quamvis enim iniquus sit dici sanctus ab omnibus non pertimescit et si iniquum tacita cogitacione reprehendit cum de sepius sanctum audierit se esse credit. Quia se intus sepius tuebatur amittit. Conquippe exterius fundit et quod libet foris falsum de se testimonium recipit quilem se intus sciret non requirit. Sic ne vacuus laudis fomentum sit ne eciam cum defecerint quamvis et obliquod et appetat videri quod non est. Sigitur quisque eos dum iustos se ante humana iudicia simulat dum acquirere suas laude dignas inveniunt, dicas ordine ostentare oculi cum eis iusticia agitur ut quo intus se sciunt alios fallere eo de se intus et ipsi falluntur. Nam omnem cum se se sub tanto investigacionis oculo ponere...

De simulatoribus et callidis

In simulatore magis requiritur cautela

Iram dei provocat et illam meretur

Mt. 23.

Ypocrite coram deo non excusat

26

de laude hum.

enim sua districte et persecutione dissimu-
lant sed electos esse se quales audiunt
putant. Sic ergo se esse non quia ita vi-
vunt sed quia ita dicuntur existimant
subtili ante Deum iudicio semetipsos intue-
ri negligunt quia fidem suam in vocali
attestatione ponunt oris alieni. Cumque
non subita percussione feriuntur in quibus
se vel vacare sua vel sicut se depre-
hendunt omnino non percipiunt quia videlicet sanctos
se humana professione crediderunt. Sed
Neque clamabunt cum vincti fue-
rint. Sepe enim electi se ante supremum
iudicium venire considerant quales se ho-
minibus innotuisse cognoscunt. Seque ipsos
miseri ut in tormentis apprehendunt
et dum testimonium false laudis accipi-
unt remedium vere confessionis amittunt.
Etiam vincti durius et non clamant
quia humane laudis importunitate superati
se ipsos miseri et cum impietatis merito
putant quibus ~~per iustitiam dicitur~~ Re-
dite prevaricatores ad cor. Si enim ad
cor redditur interioris attestationis
se verba non fundunt. Nam cum vicinius
et nos corde in quo vicinius et nos
acere qui intus nos et extra cum emittitur
ubi cuius veritatem sine recessu homo mani-
et sic per vanas cogitationes spargitur amo-
lus cor nimis longinquius evagatur et in
celerius intimum se ad Deum retraheret
et revocet perit et moritur anima a Deo
longe. Unde propheta prevaricatores videns cum
enim ad cor suum redire compellit qui
quo se exterius fundit eo se unde
possit redire non invenit. Sequitur: Si-
mulatores mentes pro eo quod a bona cum
intentione dividuntur cogitationum
multiplicium inundatione vastantur. Nec
subiungitur: Morietur in tempestate ani-
ma eorum qui in tranquillitate videban-
tur cum de fictae castitatis laude gau-
derent sed tempestate subita eorum ani-
ma moritur que humane laudis prospera
tranquillitate letabatur. Plerumque subito
inopinata tempestas omne quod an-
terius blandiebatur immutat et tunc
vitari non potest quod non potuit
metui. Dum simulatores qui vite sue
custodiam negligunt in tempestate mo-
ri referuntur. Hinc quippe eos
turbo subitus interne percussionis ri-
pit quos arrogantia extrinsecus favoris
extollit. Et dum amplectuntur in laude
primo se repente inveniunt in ultione
persistunt. Hinc autem psalmista dicit: Sicut in co-
latur in conflatorio argentum et in for-
nace aurum sic probatur homo ore lau-
dantis. Laus quippe sua iustos cruciat
iniquos exaltat sed iustos erudiat

purgat iniquos dum letificat reprobos
monstrat. Ista enim sua laude pascuntur qui
auctoris sui gloriam non requirunt. Illi auc-
toris gloriam querunt qui sua laude cru-
ciantur ne non sit intus quod foris dicitur
ne si est etiam quod dicitur quia ante Deum eos ip-
sis favoribus evacuet ne humana laus
robur mentis emolliat eamque in sui de-
lectatione persternat et que adiumentum
debet esse augendi operis iam retributio sit
laboris. Dum non sua preconia in Dei lau-
dem tendere sentiunt ea etiam desiderabiliter
amplectuntur. Scriptum namque est: Ut videant
opera vestra bona et glorificent patrem vestrum
qui in celis est. Unde sic coram hominibus faciunt
quotiens in se aliquid quod gestatur ostendunt
quia non student in se humane laudis figere
sed querunt semper per eam melius ad auctoris
gloriam pertingere. Arrogantes autem humanis
laudibus mollia corda persternunt que suis
moribus corrumpuntur. Et de quibus alias di-
citur: Homines semetipsos amantes de ip-
te non hic de hac eorum corruptione subditur:
Et vita eorum inter effeminatos. Quia enim
viriliter vincere laus iustitie ut a
eos corruptione vetaret. Dum per electos
psalmista suadet dicens: Viriliter agite et confortetur
cor vestrum. Dicens enim Viriliter agite dum
confortetur cor vestrum illico subdidit quod sanctum
cordis munire curant. Unumquemque
per mens corrumpitur si verbis iusticiis
delectatur. Sequitur simulatores vitam et
effeminatos moritur si vita eorum vul-
neratur ab angelis. Utrumque tamen si ser-
mone discrepat una concordat quia ef-
feminatorum vita angelis vulneratur dum
mentem virilem eam iacit sic predica-
toris impugnat. Sequitur: Et de dampnatione
reproborum quid agatur audivimus de
ereptione humilium quod sequitur audiamus:
Eripiet pauperem de angustia sua.
Pauperem de angustia sua eripit cum eum
quisque humilis de hac pugnationis
sue afflictione liberat. Nam et assidu-
is tribulationibus premitur ut ad requiem
dum in consolationis gaudium proce-
dit. ~~Et~~ Et revelabit in tribulatione
aurem eius. In tribulatione revela-
t auditum cordis verborum plagas aperit.
Dum enim propter desiderium piam di-
spensationem nobis Deus agit ut flagella
timeamus. Aurem itaque cordis tribula-
tio aperit quam sepe huius mundi prosperitas
claudit per felicitatem. Unde et dicitur: Aversio par-
vulorum interficiet eos et prosperitas stul-
torum perdet illos. Sequitur: Salvabit
te de ore angusto latissime. Omnis qui
via vite deserens in peccatis se tene-
bris deicit semetipsum quoque in puteum
ut in profundum mergit. Et in non diu

De ore angusto

pravitate et consuetudine iniquitatis opprimitur
ne ad superiora iam possit exurgere quasi
angusto ore putei coartatur. ~~Unde David~~
~~propheta~~ sub specie peccatorum exorat dicens Non
me demergat tempestas aque neque
urgeat super me puteus os suum. Quem
enim mali operis iniquitas a bona stabili-
tate commovit quasi tempestas aque rapuit
sed si adhuc consuetudine non prevaluit non
dimersit. Iam in puteum cecidit quisquis
que divina lex prohibet perpetravit. si adhuc tamen lon-
ga consuetudine non deprimitur nequaquam
os suum puteus coangustavit. Tanto quisque
facilius egreditur quanto minore consue-
tudine coartatur. ~~Unde propheta Jeremias~~ cum
iudeam iniquitatibus longe consuetudinis
obstrictam fuisse conspiceret in lamenta-
tionibus sub eius specie semetipsum deplorat dicens
Lapsa est in lacum vita mea et posuerunt
lapidem super me. In lacum quippe vita la-
bitur cum labe iniquitatis inquinatur. La-
pis vero super ponitur cum etiam dura consuetu-
dine mens in peccato devoratur ut et si
velit exurgere iam nequaquam non possit quia
moles male consuetudinis deprimit. Sed
quia divine potencie subiacet et per an-
gustiam prave consuetudinis ad bone ac-
tionis amplitudinem revocari meretur
recte dicitur Salvabit te de ore angusto la-
tissime. Latissime quippe de ore an-
gusto salvatur quia et post iniquitatis augmentum
ad libertatem boni operis penitendo re-
ducitur. Iam namque quasi conclusionis
angustia et ab assiduitate male consue-
tudinis exurgere nolle nec posse ita quis
desiderio ad superna tendere sed adhuc actu
in infimis remanere. Pure corde nunc iam
sequi opere atque in semetipso contradictorem pa-
ti semetipsum. Cum vero iam tendentes an-
imam gracie exultantis adiuvat ab an-
gusto ore ad latitudinem pervenit quia victis
difficultatibus opera bona perficit que con-
cupiscit. David propheta conclusionem angusti
oris aspexerat cum dicebat Salva fecisti
de necessitatibus animam meam nec conclusisti me in manibus
inimici statuisti in loco spacioso pe-
des meos. Spacioso quippe loco pe-
des stabiliti sunt cum ad virtutem bona
tendimus et nulla difficultate prepedimur cum
per latum locum quo volumus pergimus
quia nullis obiectis iniquitatibus angustamur.
Sed hoc beatum virum recte diceret ~~si beatus~~ Job eius
sententia teneret. Percussum eum flagellatum
credidit et idcirco eum in hos angustias inci-
disse iudicavit. Quo enim validioribus
eum vidit plagis affligi eo deterioribus
credidit iniquitatibus pregravari, profecto
nesciens eius augmentum esse meriti
non penam peccati. Cum vero eum in hos an-
gustias recidisse fateatur adhuc consi-

latius exequitur iniquitas Job profundi
teneat dicens Et non habentis fundamentum
subter se. Omne peccatum fundamentum non habet
quia non ex natura propria subsistit. Malum
quippe sine substantia est quod tamen ut existat
in bono natura coalescit. Sed ergo os angu-
stum nullum subesse dicitur fundamen-
tum quia peccati in semetipso subsistendo
in eis non habet firmum quia non a fundo. Sed
fundamentum possumus etiam fundamen-
tum profundi potius non inconvenienter
accipere. Sic audiens ablative dicitur et
plerumque ipsa auris auditus nomine
designatur. Utraque ergo dicit os angusti
explere profundi voraginem volens
subdidit Et non habentis fundamentum
subter se. Que enim iniquitas rapit
infernus absorbet. Infernus non recte
fundum non habere creditur quia quos
abisso rapit immenso devorat. Im-
mensam namque eius explere latitudinem
volens ~~propheta ait~~ Dilatavit infernus
animam suam et aperuit os suum absque ul-
lo termino. Termino sine termino dilatatus
est quia ad se plurimos trahit in suo
fundo aliquos non ingerit. Sed et dicitur
quia eos quos infra suscipit quasi in quan-
dam abyssum sue immensitatis absor-
bet. Itaque cum dicitur Salvabit te de ore
angusto latissime apte subiungitur et non
habentis fundamentum subter se. Ac si diceret
De ore angusto salvabit cuius se fun-
damentum non habet. Culpa enim per peccatum tendit
ad infernum quem aperto salvat de ore
angusto liberat. Quem non de ore an-
gusto eripit ab inferno profundi subdu-
cit. Quamvis intelligi et aliter potest. Qua-
liter quis in puteum mergitur pu-
tei fundo retinetur. Ita cor mentis
qui in quodam fundi loco consistit cum
se scilicet lapsa malignitate peccati mensura
retinet. Sed cum peccato inquinatus labi non
esse cessat divina cottidie addere iniquitatis
debitum quasi in puteo quo cadit fun-
dum non invenit quo figatur. Casus
enim fundus putei si fuisset mensura pec-
cati alias. Sed Peccator cum venerit in
profundum malorum contemnit. Vides
namque dissimulat quia miseria superpo-
sita desperatio est. Sed cum desperando amplius
peccat quasi in puteo suo fundum subtra-
hit ubi retineri possit non invenit.
Sed Requies autem mense tue erit
plena pinguedine. Requies autem
mense et refectio satietatis mentis
que pinguedine plena dicitur quia
interne voluptatis delectatione pascitur.
Huius mense epulas conmendat propheta
cum dicit Satiabor cum manifestabitur
gloria tua. Huius mense porta fructus

Margin notes:

Treno iii

flagella ubi sunt
augmentum meriti vel
pena peccati

d Exime animam meam ad dominum unum qui venia et apparebo ante faciem dei mei. Heliu itaque inter verba Job qualia verba exterioris volens reddere considerari qui iure ei debeat exprimit expressit ipso quasi gravem prouiturus sequens ante mentem tuam erit plena impietate. Et causa tua qui impii iudicatur et cum indicium recipies. Honorem cum iustitia et quidem causa quasi impii indicatur quia eorum hic iustitia patiens flagello iudicatur fatigans ne ad ampliore vigilantiam non solum precepcione incarcerati sed etiam verbo percussione doceantur. Et cum iudicium recipient qui ex ea iustitia que in oveniunt tunc i sublime iudicatione preferuntur ut tanto tunc post iusta iudicetur quanto nunc i reis subtilius tacita iudicantur. Sed Heliu qui nova pro dendo mentis que beatus Job semper credendo stabile tenuit sicut prosse arrogantes ut et malum mea exaggerent et si quis forsitan bonum dicant si nesciunt magnum preferat sed sic ut et doctores se docere audeant quasi vir sit et etiam se plus putat cum ad alia verba consolationis descendunt statim se nihil estimant et preter patronis tumide aspiciunt quasi quidam sibi ingenium reformat ne qui condescendisse blandientes visi se exortari subito increpatione annectat. Unde et mox Heliu subditur: Et Ne te forte superet ira ut aliquem opprimas nec multitudo donorum inclinet te. Depone magnitudinem tuam absque tribulatione et omnes robustos fortitudine ne protrahas noctem ut ascendant populi pro eis. Cave ne declines ad iniquitatem; hanc enim cepisti sequi post miseriam. Supplerisque condicibus donorum impartiens non si antiquioribus locorum inveniunt. Et quam expositione non indiget si dicatur ut multitudo donorum inclinet te. Hic magis exponi placuit que cum difficultate aliquantula invenire. Hec ante quidem elicientis verba sunt ne qui ea formaverit timidior ondit. Et qui et Heliu arrogantium et beatum Job iustorum typum divinis electorum et ea subtilibus discernimus. Cernant iustum quod arrogantibus congruit demonstremus. Et vitia virtutum aliena quidem etiam pro aliena mirantur sunt ubi et magna despiciunt aut contra arroganter aliena et magna despiciunt sua vel que parva sunt amirantur. Et plerumque despiciunt mala bona frui etiam alienis aut bonis mala ...ovent non cessant verba dicere.

pariam quam per vitam se studet ut quod quid virtutis ab aliis agitur invigilat non tacetur et bone pondus actionis videtur immaculatum. Omnes sepe cum enim videt aberrantia districte suos corrigi quasi quam iniuste innocentes affligi et incorrectam disciplinae eius inueniat appellatione nequitiae. Unde Heliu figuram arrogantium signans beatum Job qui amonens ait: Ne te forte superet ira ut aliquem opprimas. Arrogantes enim ut maiori deprecatur quidam a secta etiam generis et sua disciplina et quia humane laudis appetitu benigni succedunt semper apparere nulla conscientie districtionis sententie corrigendos. Et a bonis rectoribus fit transitus, dum est omnium estimatio quos innocentes cernunt a viciis cohercenda auctore ac domino quia mauult inde probos sed etiam culminis religionis extrinsecus hanc iram temporalem potentiam quam bene metu arrogantium in vicem elationis inflectunt. Unde Heliu subiunxit: Et ne multitudo donorum inclinet te. Et sic etiam eius scire etiam humiliter magis ut pro superbia conservanti arroganti voce dicitur quod si dei reverentia toleris tamen ne eius se revenerit fastibus extolleris. Et nos dum quippe quia aspirant sub religionis obtentu vicis elationis intumescere et quod iniquitatibus etiam iure reprehenderunt hoc iniuste adeunt omnium pessimi neque vero iniuste perducti qui sunt in ea qui et despicientes nouerit perfecte temporalia regere et amantes etiam plenis desideriis expectare et despicientes perfecte accepta peragere et fratrum iuste mysterium custodire ut nec humiliter ea cura suscepta regiminis negligatur nec intus occasione regiminis mentis humilitatis intumescat et si quid fortasse inter iram sit qui non dissimile sunt sub religionis pretextu desinunt studia fauore eos ante si valet districte corrigere et si non valet equanimiter tollerare et vel corrigendo illos quos filios amplectatur vel tollerando qui ab hostibus ... Et Nam quod peccatum superbiam latenter iustorum vitium sit quod mens timet audire quod si alium peritie portatur sed nova aliena innuens sustinere tanto minus momentum quanto apud suum tulit tolerasse opprimunt. De illo quippe scriptum est: Et cum iniquis deputatus est. Et de illo iterum dicitur: Languores nostros ipse tulit et dolores nostros ipse portavit. Et tanto ante arrogantes te estimatione suorum vita mordeat innocentium. Et ut electorum etiam et illorum facta et eorum verba tollerare

Priorum iudicium dispectus ad priorem

sunt priorum meritis tolerando quiete
qui et si tantum nequiverint eorum tamen
ignominiam equanimiter sufferre pretendunt
quippe quia dum prius eis primum preficit quos
ex eorum foris meritis despicit quorum et
intus vita latitur. Recordandum non quod non ait
Nec multitudo donorum extollat te sed ait
nec multitudo donorum inclinet te. Omnis
enim qui temporaliter extollitur inclinatur
quia cum se exterius erigit intus cadit. Hec
sunt itaque in excessu cordis elationem mentis
ait Nec multitudo donorum inclinet te. Quo-
si voce arrogantium sic tacite dicitur Ca-
ve ne si universitatis veneratione ex-
tolleris ab intima intentione careris.
Sequitur: Depone magnitudinem tuam absque tri-
bulatione et omnes robustos fortitudine.
Quos alios hic tacite robustos accipimus
nisi eos qui adversa mundi huius de-
sideria et prospera sublimibus consummant precep-
tibus convalescunt. Magnitudo itaque eius
robustorum suorum vita consistit quia tanto
gloriosior redditur cum per ascensionem vite
ad mortem usque abiecit illius constan-
tia. Tertie arrogantes in vi subdi-
tur. Hoc modo apostolis subductis ad su-
perna martiribus quia forsitan doctores va-
lentioresque propositos hunc de esse
conspiciunt qui solos se remansisse inter
etiam suspicantur. Unde se proferunt
ei velud consulentes illudunt dicentes
Depone magnitudinem tuam absque tribu-
latione et omnes robustos fortitudine.
Ac si aperte exprobrantibus dicant. Regna-
re te magnitudinem tuam credis quia
subductis prioribus patribus iam non habes
de quorum vita glorieris. Dicunt hec
profecto nescientes quod omnipotens deus
etiam sua digne sine amissione
non deserit. Nam tunc fortes subducit
ad premium eorum vite debiles adcurrunt
ad roborat tunc illos suscipiendo remu-
nerat. Illis labores vires quas remu-
nerat submisit. De quibus eius sic-
ut voce dicitur: Pro patribus tuis nati sunt
tibi filii constitues eos principes super
omnem terram. Inveniuntur quippe antiquo-
rum patrum hii qui placita sibi subrogantur quia
et cum annosa arbusta succiduntur teneris
robore tenera virgulta succrescunt. Sed
arrogantes vim convalescere non credunt
quos infirmos aliquando noverant et per
innatos venerari despiciunt quos
despicabiles fuisse meminerunt. Quia
non intra inferiores parvos iniquos
annunciosiores apparent sicut
in tritura frugum maior et multitudo
palearum tanta inferiorum vitam eximie
estimatione contempnunt. Videre profecto
novissimi priores illis temporali perata sub

Deus etiam non relinquit

ipsi eius prestat elatione pascuntur
videntur quod religionis reverentia qui
hunc mundo prece moriendo servi-
erunt. Hii exultando in terris gau-
diis incitant et pretendunt quidem
quod robusti sunt sed non fortitudine. Nam
dum temporali potestate fulciuntur quod quidem
debiles roborant. Econtra eum exter-
nis fortes sunt tanto acutius fortitu-
dinis viribus intus marcescunt. Et id-
circo ei ab arrogantibus dicitur Depone ro-
bustos fortitudine. Ac si aperte di-
catur Illi tibi veraciter robusti in-
hesserant qui inter hoc quod docendo
loquuti sunt vivendo tenuerunt. Nunc
vero hii qui tunc presidentis visione robu-
sti sunt non fortitudine quia hono-
rabiliores quidem se ostentare non
desinunt sed tanto inbecilliores et
contemptibiliores quanto honoris sui glori-
am despicit pravitate premunt.
Cum arrogantes quidem de plerisque
veraciter sentiant sed eo inclinato-
ris viam tenuerunt quo omnes quos
posse conspiciunt tales arbitrantur
quia cum de plurimorum malis ten-
dere inestimatione tractorum quia cet-
simiqui sunt quos agnoscentes
diiudicantur. Non nulli tamen sancti sunt
quos ignorat. Cetere quippe tritur-
e ad huc grana sub paleis latent in-
quo ex area fructu expectantur signis
solii in ea esse credit quod supersia ce-
videt. Sequitur Quia quos tenuerunt
despiciunt et maneatiores patrum ordi-
nibus hos quos noverunt subrogari
contempnunt aperte subiungitur Ne pro-
trahas noctem ut ascendant populi
pro eis. Ac si aperte arrogantes dicant
Ignorantie tue obscuritatem non agi-
ne in loco fortium innumerositatem su-
rogens infirmorum. Populi quippe no-
mine designantur qui quasi vulgari
fortitudine dediti in terris quam ap-
tunt passim vivunt. Noctem non pro-
trahere et ne pro robustis populis ascen-
dant sicut per negligentiam agitur in-
doctorum et fortium loca indocti
debiles fortiant. Illi prohibent
ascendere cum hii qui vivunt neque
didicerunt pastorum loca permittunt.
Cum arrogantes quidem dicta poterat si-
militer dicatur arrogantes omni-
a tunc bona sentiunt super sa-
nis sic viam extenuent. Nam per-
fectis et super dictum et antiquata
forte affectus qua consolatio fi-
nere mox subiungitur Re-
clines admiracionis hec omnis
expuse sequitur pro intentione hic perf-

26

arrogantes extra iustitiam vocantur
qui expectantes deo eius multitudinem sus-
pirant et eo illam altiori elatione con-
cepiunt quo et desperatam deo fundi-
tus suspirant. Hinc igitur significata expo-
sitione transeuntes iam nunc intendenda
sunt que moralis sententie ut signi-
ficata extra agnita qua expressum gra-
liter credimus audiamus etiam quod
expressius verbis insinuat specialiter com-
gamus. Hinc itaque Salomon tergo ita supe-
ret ne aliquem opprimas. Omnis p-
que recte et aliena vitia corrigit se
intimum de plus solerter intueri
ne dum aliorum culpas blasphemat
ipse blasphemandi furore superetur plerosque
enim mentem subobortam iustitie
ire immanitas vastat et dum quasi
serviunt zelo rectitudinis rabiem exple-
furoris inferunt se facere estimat quod
quid iam nequiter dicitur Vir et modum
sepe blasphemandi transgreditur quia intus
sinu iustitie non frenatur. Dignum
quippe est ut cum aliena corrigimus
prius nostra metiamur ut prius mens
assidua attensione deserviat prius
metas semetipsum zeli sui impetum
tranquillitate componat ne si ad aliena
advertenda vitia abrupto furore
ferimur peccatum corrigendo perpetremus et
qui culpam diiudicando insequimur
si immoderate feriendo sentiamus
non iam correpto delinquentem sed magis
oppressio sequitur si in ultione naulem
qua culpa metitur extenditur. Furor
reprehensione quippe vitiorum sabbe me
a debet incendia non pestis ut ex se
ratione iustitie pro dictando procedat
sed sanctitatem subsequatur et nocti me-
ntem possessa impleat non peccat
Vir itaque dicitur Noli esse super iam ne
aliquem opprimas quod videlicet si is qui
corrigere intendit ita superat opprimat
indigna corrigat. Nam plus dum
ad accendit sub iuste ulcionis ob-
tentu ad immanitatem crudelitatis efficitur
et plerumque ideo evenit quod corda
ultorum minus amori se solius catorum
metenta. Nam multa inhiat vitia
appetens in immunes cogitationibus dis-
pergitur. Et cum subditorum culpas
exprimit digne cum deo iudicare
nequeunt quia corda sua in omnibus
ulterioribus sparsa ad discretionis
culmen colligere repente non possunt
...omnia quod tanto minus adulasce
ta peccata liberam equitatem inveni-
unt quanto ea cunctis sic ipse non
respexerunt. Unde cum recte dicitur Noli esse
super iam ut aliquem opprimas. Quos

casdem tibi iustitie et iure superatos ex-
primet. Sequitur Atque in arduis ponet nidum suum. Et
climet tesuudo (?) quippe loco inclinamus
inquiet super vacuis curis extendimur.
Nam sicut locus corporis est spatium corporale
ita locus mentis una queque intentio co-
gitationis qua dum sine iudicio impelli-
tur si delectatione alicuius cogitationis sine
libenter occupatur velud in quodam loco po-
nit quiescere. Nam quociens mens tedio a
cogitatione in cogitationem diversam quasi fes-
sa mittitur de loco ad locum migrans. Tot
itaque loca cuilibet menti inclinate quot
subortis cogitationibus vincitur hoc intentio-
nis dissipat. Vera enim mens stare
si vim cui debuerat cogitationi pro in-
hereret. Vera enim mens staret si non
se in immunis motibus fluxa mutabi-
litate proterveret. Et dum nunc ista pretermit-
tit nunc ad alia labitur quasi per locorum multi-
tudinem a statu sue rectitudinis in statu
Et dum per plurima se tendit ab una cui
adherere debuit intentione se dividit
qui tamen inmutabiliter ipsum exprimet pa-
rentis intus iam quam in eam nescit na-
tura stare cum in semetipso mutet assumere
ipso alterius et nesciendo diminatur. Una
neque enim ab una quaque re in tedio
fastidio impelleret remotione. Et dum
inhiat cogitanda appetit et repente
cogitata fastidit. Hoc quod aliunde petit
quia quasi prima non requiescat. Ad illum
quippe suspensa et aequo sortita et qui ad
deum solum appetere sentit et unum ante quae
iusta appetit minus et nunc ei non suffi-
cit quod deus non est Hinc est quod huc illucque
fugiens et ab una quaque re per diversa fa-
stidio impellitur remotionem delectatione
sed avida querit quod pascat. Unum non quod
sufficiat querere potuit amisit. Unum ne
per multa perdidit ut quae cum certe vera non
possit saltem varietate satiet. Sed ad uni-
tatem a se obstinatione custodire ne
ab intentione sua mutabilitate dissolvatur.
Et quid quod esse appetit ad cogitationem
qua deum diligit se solerter astringit.
In contemplatione itaque creatoris suis accip-
tur se ut una per mentem stabilitate
persistat. Vitia eos tunc mutabilitas
dissipat quia ceteros eorum cogitationes simul et
ipsis per indissimilitudinem persequerentur. Hinc quod
in labore sine conantes mutantur
quod per in immunis gaudentes accipiunt
cum se ipsis non mutabilitate utentes
amore assumit cum dicitur Unam petii
a domino hanc requiram ut inhabitem in do-
mo domini. Hinc paulo unitati inten-
tione adheserat dicens Unum autem quae retro
oblitus ad ea que ante sunt extentus
sequor ad palmam superne vocationis ...

De stabilitate mentis

Una cogitatio in deum tendit

Ea sunt stabiles

ps. 3.

Nam si quid in eorum corde inaniter deflu-
it mox hoc districtio severa resecat
Et cum quasi puerili cogitatione labitur
immensi mox cohercione refrenatur
Cum sic ne se forsan mentem continue col-
ligant et in una contra prevalentem cogita-
tionem componant. Summa vero stantes incre-
menti mutabilitate curiant recte ad
celsitudinem. Sed nec magnitudo locorum mellet
re. Et sepe dum viri iusti animus in qua-
dam interiori sue arce consistat dum ab omni
mutabilitatis passione se colligit dum quicquid
mens superflue oboritur premit, ipsa sue
rectitudinis gloria tangitur et in tumore
ipse presumptionis elevatur. Summa enim
magna agere quamvis de se humilia sen-
tiat, scit tamen magna esse que agit. Nam
si magna esse nesciat ea procul dubio
minime custodit, que dum custodire
negligit, aut in eis minus proficit aut
ea funditus amittit. Cum ergo bona nostra
opera scire necesse est et ut custodiamus cum pa-
tet eorum sua elatione aditus panditur
et ad operantis cor ipsos munus admit-
titur que auctoritate rapiantur. Summa
cum dispositione agitur ut cordi cor-
de sublevatum pensans animum subita co-
gitationis temptatione premittat atque semet ipsum
in infirmitate verius videat et ab eo quo
de virtutibus presumpserat iam semet ipso
melior elationis fastu descendat. Unde
recte nunc dicitur: Depone magnitudinem tuam
absque tribulatione et omnes robustos
fortitudine. Robusta quippe sunt motus
cordis cum nulla nisi que debent sentiunt
Cum ergo magnitudine et robustos mo-
tus deponimus cum pulsante nos co-
gitationum pensare cogimus et robustos mo-
tus deponimus cum non iam de virtute
attollimur sed in ipsa contentiendo obrui-
mur. Ipsa quoque continue infirmitatis formidas
Animus namque dum se animus considerat quibus
adhuc vires suppetere conspicit iam
sibi fiduciam securitatis arrogat. Nam se
ydoneum et adiecta virtutum culmina quasi
solida cogitatione concepit putat. Sed
cum hunc temptatio subito oborta
transverberat, eas que nata de virtutibus
fuerant elationis cogitationes funditus
turbat. Quasi securam quippe urbe in-
opinatus hostis ingreditur et repentino
gladio superbos cinium colla feriuntur.
Et nichil hoc esse nisi continens lucem a
ginis dum capit vel animi adimag-
natorum suorum gloria cede interimitur.
Recte ergo nunc dicitur: Depone mag-
nitudinem tuam absque tribulatione et omnes
robustos fortitudine. Ac si aperte dicatur:
Eum quem intrinsecus de bona actione in
timueras respice et cordis motus

quos extra ope robustos tenueras
depone. Quia ipsa iam adversitate tempta-
tionis consideras quo fuisti prius de te
magna elatus estimabas. Sed ideo ab-
sque tribulatione deponenda dicitur quia in-
terius cum temptatione humilitas prosperatur
prospera et ipsa adversitas que mentem
ab elatione custodit. Sed tunc sine
magna tribulatione non agitur cum
tranquilla mens invicte temptatione
quasi repentino hoste turbatur. Ipsa namque
quasi temptationis adversitas dum se mente
inserit quasdam in illa tenebras ge-
nerat, tamen obscuritate sue amaritu-
dinis excitat que apud se dudum v-
tutum dulcedine iucunditate clarescebant.
Unde et apte subiungitur: Ne protrahas noc-
tem ut ascendant populi pro eis. Nox
quippe protrahitur cum suborta temptatio-
nis tristitia consolatione conciliat non
finitur. Nox protrahitur cum meror animi
confusis cogitationibus elongatur. Nam
dum mens porta temptationis con-
sidet quia adversus sic proxima solidi-
tate repellitur superductis meroribus quasi
quibusdam tenebris tegitur atque ab
omni luce gaudii eius oculus clauditur
dum sollicita tenditur ne hoc quod de
dudum tenebat funditus amittat
et bene dicitur quia in hac nocte probus pro
ascendat quia vere in hoc merore tempta-
tionis probus motibus cogitationes
indigne et multiplices in corde prosi-
liunt. Summa dum se in perturbatione conspicit
iam pene amissum quod fuerat suspicatur
inse in innumeros tumultus concre-
vit. Ideo tranquillitatem suam quam perdidit
dolet non ne usque ad pristina opera co-
nveniat pertimescit non in quo culmine
virtutis steterat meminit non in quo
merore profundo prodelectatione interea
attendit. Ideo ad reminiscendas vires
se reparat non se eas posse resu-
mere quia victus iam fuerat quam desperat. Er-
go super addicta merorem multiplices
cogitationes prodeuntes hac est in nocte
populi consurgentes premunt Crudeli
itaque populos nos se secundum prudentie presa-
ntis auxilium perita subigere se posse
presumpserat. Cum turbat preteritorum
et in mundo praelabo subitaneos populos sentit.
Cum quippe motibus populi subiguntur tu-
mentis perdiscernere sentiebat prima-
cogitationes subito dissiliunt in uni
abrupta fantasmatum rapiunt se
tum subditur a corde humili cogita-
tione. Summa hoc porrig incepta[...]
animus contra impressis maiora pre-
sumunt tumultus spei desperationis
tollerat. Recte nunc dicitur: Ne protrahas

Cogitatio de nostris effectum humiles
De vi[...] cogitat[...]
c
d
e
f
b
22 ca[pitulum]
a
c
d

ut ascendant per se ipsi. Hec si aperte di-
cerent, interpretatione depressi tene-
brositas meroris incide. Sic qui in
tranquillitate cordis alta senserat in per-
turbatione quoque deterius cogitationum
te caligine confundunt. Sicut et helyu
dicit: si tamen tum dicere sciret. nam
~~a beato~~ job minus congruunt quod ab
illo omnia aliqua sciuntur quod non ut se
per diuinus arrogantes eum presumunt
docere quos non debent usque adeo
tumidiosa increpationis verba dilabuntur
subditur. Caue ne declines ad iniquitatem.
hanc enim cepisti sequi post miseriam.
iniquitatem post miseriam sequitur qui post
mala qui in correptione festinet per-
uersi corde impatientie se fraudibus
inflammat. quod ~~beatum~~ job preceptis helyu
credidit, quia cum inter flagella posi-
tus habitis affari vocibus audiunt, ut nes-
ciens quia omne quod dixit non hoc de
iniquitate impatientie sed de virtute veritatis
protulit qui ab interni iudice sima-
tur cum se iustificaret errantem. Sed
considerandum valde est quod cum dicit
ne declines ad iniquitatem, de causa iniqui-
tatis subdidit. hanc enim cepisti sequi
post miseriam. Sed et enim hoc quod in ea
declinari vetat de ea primus qui ad
declinationem iam fuerat damnat. Unde
quod arrogantes uti plus undique iudices eius
consolatores voluit ~~deus~~ et non iniquitatem
discernunt suis fatemur qua racia
in corde suspicantur et quos qua certa sic
culpa delinquere profert. incerto
districta verborum et ante presumam pen-
titur qua prodeat que servat. Cumque
iusti ut plerumque pravis et occultis cogi-
tationibus arguendo obviant sed cum casse
cogitationes aliqua peruersa opera de-
monstrant, plerumque abscondita suorum
cordibus ea vicia que nunc deum placa-
re manum correctionis eradicant, sed
iam illa subsequi conspiciunt ex aliis
que prodeunt. Sicut enim corporales me-
dici quasdam egritudines iam ve-
nisse inueniunt quasdam non nunc ve-
nire medentur ita doctores sancti
aliquando inuenta uulnera saluant, resti-
tuunt alia nondum agunt in mentibus ne uul-
nerent. Inquibus hoc solerter inten-
dendum est quod sicut certa plerumque
cum asperitate redarguunt ita incerta
magis cum tranquillitate contra dicunt certa
scientes increpant incerta prudentes
terminant. Hi quia arrogantes ut
discretionis regulam nesciunt, sima[ta]
sua iaciunt sicut nota sic ignota
sicut certa sic etiam incerta consignunt.
Unde nunc adhuc helyu dicit. Caue ne de-
clines ad iniquitatem. hanc enim cepisti
sequi post miseriam. Cetera uero ea que
subnexa sunt longiori alligatione per-
tinent. Istum libellum hoc fine constringi-
mus ne immoderatius extendamus.

Explicit liber vicesimus sextus. Incipit
vicesimus septimus.

Quisquis deus magnus vincit
arrogantem sumere sciam
metiamur prudenter solerter et
ne hoc quod eorum scita altum
timet inuenit ne cum verum
verbo morum vitia colligit et in eo quod
loquendi notitiam assequitur viuendi se
imperitia conspicit. Flores namque cum for-
cia dure audimus sed tamen dicit forti-
bus timere conspicimus quod orti doctrine
ingressi de spinis vitas attingimus. Re-
scientia ergo nos sollicitudine opus est et ca-
rpere quod redolet et cauere quod pungit
ne si fortasse imprudentem dictorum flores le-
ctionem legentes manus morum spina la-
cerat. Hic itaque sumendum est de eius
doctrina quod fragrat quod cauendum solliciti sic
de elatione quod pungit. Quamuis multa dicit sanctus
moralis intulit sed inuersis sequalibus ad
solam se prophetie archana sustulit. ina
enim iam moralitatem deserit et ad prophe-
tie summa ascendit. Nec mirandum quod uir ar-
rogans implexi prophetico spiritu potuit cum
Saul etiam in numero prophetarum fuit. Et hoc
de saule cui diuinus tunc conuersione ani-
accepisse uerba vocabilia et asina no-
verimus. Et sicut irrationabile animal iumentis
uerba edidit non tamen ad pertinentem
ne donat. accessit ista sepe quoque indig-
nus sancta uerba prophetie spiritum accipit sed cum
admonendam sentit gloriam non pertinget.
Ut et sup se loquendo emineat et infra
se uiuendo torpescat. Sunt nunc helyu
redemptoris aduentum similis non
simul conspicit et cum prophetando prodit
que elatis moribus impugnat. Credide[rit]
excelso ipse fortitudine sua et nullus ei similis
legislatoribus. Ac si dicat. Sed humilis
videbit infirmitate excelsis manet in forti-
tudine Paulo hoc etiam attestante quod ait
Cum enim infirmor tunc potens sum. Sed
nunc credite deo regno vere subiungit
Nullus ei similis in legislatoribus. Legisla-
tor moyses, legislator iosue, legislato-
res etiam prophete, legislatores etiam me-
tos dicere possumus quos ex lege am-
monisse recte prophetis scimus. Et hinc me-
diator in legislatoribus similis non est
quia isti cum uocis voce expectant ad
innocentiam reddent et alius que in
semetipsis expiati sunt perdendo alios
reducunt. Redemptor autem hoc spiritu

capitulum a

Hoc doctrina accipienda est et modo dimittendi sunt.

b

c j. Reg. x.

Num. 22

2 Cor. ult.

z filius z sine adoptione nō pticipe
vnigenitus qui vedargiue z sic mundo exhīa
inutile loquitur ut tu ei de modo an
sēta ex divinitate ducitur. Sine media
torem dei z hominum quidam vnū de legis
latoribus fuisse credidimus. Nam regni
venerunt que dicunt homines esse filium ho
minis viderunt dicentes. Alii Iohem
baptistam. alii heliam. alii ieremiam a
vnū ex prophetis. Et z inuenio petro quasi
excelso esse affirmat cum eum veraciter inue
niens a legislatoribus equaliter distrenend
Tu es xpistus filius dei vivi. Sup illo de
illo sponsa in canticis canticorum dicit. In lec
tulo meo pnoctem quesiui quem dilig
anima mea. quesiui illum z nō inueni. Et
paulo post. Inuenerunt me vigiles qui
custodiunt ciuitatem. Dequibus rursus dicit
Vulnerauerunt me z tulerunt pallium meum
quos ut cum pertransierit dicitur. Quem diligit
anima mea vidistis. Paululum cum ptransissem
eos inueni quem diligit anima mea. Di
lectus namque in lectulo pnoctem queritur quia
inter secreta cordis cubilia in tribulatione
spe desiderat. que tu querens sponsa nō
inuenit quia electa quoque anima in qua de
amoris eius facibus flagrat. Sed adhuc
istam requirunt spes ut amans desi
derium crescat z qui insita aqua sufficit
ut cunctis sic estus agitetur z cum hac
diuinitus sciens desiderat eo qui inuenit
ardentius sinuat. Et hanc querentem vi
giles inuenerunt eamque vulnerauerunt ei
eius pallium tollunt quia vinaque iam ede
pretis sui iam spem reqrente tu pl
lutiri doctores inueniunt hanc per predica
tionis verbum celestis amoris spiritu vul
nerat. z si qui ei adhuc dilectissima co
nsiderationis regimine tenet subtrahunt vel
operit ab hunc mundi honore leuiter red
dunt eo id quin queritur ab illa citius
inueniatur. Vn ante subditur. Paululum
cum ptransissem eos inueni quem diligit
anima mea quia visionis eius mos anida
n prophetarum excitacionem n patriarcharum
similiter nisi cunctorum hominum mensura
transcenderet eum qui est super omnes nō in
ueniret. Transire qui est vigiles z eos
quos pariter anima meq compacione
psponere z dicitur hic qui querat enim
homo quid sed tu est mensuras hominum
credat. Vn ibi ita dicitur nullus ei similis
in legislatoribus. Et id vz perfectum
tamen in obitibus apparens dum ali
os replebat alios vocis mira indicia
exhibuit que a nobis z cogitari possunt
z comprehendi nō possunt. Ait namque in iudicium
ego in hunc mundum veni ut z qui non
vident videant z qui vident ceci fiant.
Et rursum. Confiteor tibi domine pater celi

z terre qui abscondisti hec a sapientibus et
prudentibus z reuelasti ea paruulis [illegible]
quibus nimirum iudiciis iudea reiecta
gentes aggregantur. Vn vz sunt nimium
possimus sed perscrutari nullatenus valemus
Vn z hic nunc ad helum subditur. Et quis
terre perscrutari valet eius. Vn quis ei
vere potest apertum est inquitatem. Et si
cut eius perscrutari aceo nō potest ne
enim hic indicare qui ignorat. tanto ergo
debes subiectis iudiciis silendo quies
quanto z rerum iudiciorum illius nos terni
nō vide. Vn z hic subditur. Et meus quia
ignores opus eius de quo cecinerunt
viri. In scriptura sacra aliquando viri angeli
aliquando ante perfecte vite homines memora
tur. Nam quia aliquando vir angelus dicitur da
el ppha testatur qui ait. Ecce vir gabriel
Rursum quia virorum nomine perfecte
vite homines exprimuntur impubis
qua lo[quitur] di[cens] O vi. ad vos clamo. Da
uid in ui canunt enim eius nos posuimus
supra spes vel perfecti quoque doctores
in nocescunt. Et tu opus eius ignoras
quia cognoscunt perpetrum cum a quo fac
tum. Et eius iudicia comprehendere
queunt que ab illo z super ipsos sin
Qui enim omnibus deus presentis misera
tione nō cernitur per ea testatur z
Qui ponitur tenebras latibulum suum z in
iudicia tua abyssus multa. Et iterum
Abyssus sicut vestimentum amictus
Vn hic etiam per Salomonem dicitur. Sic igitur
que sit via spiritus z qua ratione compingi
ossa inuenerit pregnantis sic nescis o
dei qui fabricator z omnium. Vt enim
enim loquar. ad hanc lucem prouli
nimirum sed vim dat ne adire depo
per baptisma redeat. alter ante subdi
gratia hunc regenerans unda perfu
z sepe fidelium filius sine fide rapi
sepe infidelium confessio fidei sacram
renouatur. Et fortasse aliquis dicat
quia omnibus deus hunc actum pater z p
baptisma nouerat z ideo cum ad
tam vitam nō perducit. Et si
z peccata quorundam procul dubio angi
sine peccato pereunt. Et quis in
re sentiens dixit quia omnibus dei
quo alios aspexit liberat et malum
etiam nō peccata condempnet. Ei tam
quia eius sunt iudicia z quanta obscuritate
nequitie aspici minimi debet humi
venerari. Vn bene qui meus quia igno
res opus eius de quo cecinerunt
Ac si aperte dicat. De quo fortes
locuti sed eius opera tunc mente oculi
absconduntur quia mensura tue nocte
eo ipso quo cognatione conspexeris
fatue. Et omnes homines vident eum

2a

unusquisque intuetur procul. Omnis homo eo ipso quo rationalis est conditus, debet ex ratione colligere eum qui se condidit deum esse. Omnium creatorem iam videre est, et ducatus illius ratiocinando conspicere. Cum non dixisset omnes homines videt eum, recte subiungitur: Et unusquisque intuetur procul. Procul quippe eum intueri est non iam ipsum per speciem cernere, sed adhuc ex sola operum suorum admiratione pensare. Procul itaque etiam electi conspiciunt, quia necdum claritatem illius pacifice intimae visionis apprehendunt, qui et si iam per amorem iuncta sunt, adhuc tamen ab illo terrenae inhabitationis pondere disiunguntur. Et quamvis ei bene vivendo inhaereant, contemplationis tamen eius specie se longe esse suspirant. Quia nimirum reprobi etiam tunc in iudicium venientem viderint, procul intuentur, quia non eum in divinitatis forma sed in sola qua et comprehendi poterunt humanitate conspiciunt, quia videlicet coram oculis reducta tunc ad memoria sua mala gesta reverberant, et dum eius humanitatem vident, eius divinitatis claritatem non vident. Immo modo ab eius visione quem conspiciunt longe fiunt. Et quia dum memento quod ignorares opus eius, ac deinde subiungitur: Omnes homines vident eum, quia sicut divinum videre et transcendentem omnem eius scientiam ex ratione colligere valde minimum [illegible] et ex parte cernimus et eius opus ignoramus. Et nobis quippe deus certa non sumus et tamen de eius iudiciis incerti remanemus. [illegible] nobis ex summa et non abscondita latet quod minus cernimus quippe et eius opera quae ipse et agente cernimus, sed in ratione colligas quod ut et cur [illegible] fiat in eum et si quis sic [illegible] hoc merito fiat, merito non credatur. Et memento quod ignorares opus eius de quo cecinerunt viri. Omnes homines vident eum. Unusquisque intuetur procul. Quae enim sine praeiudicio nunc comprehendimus esse procul videmus, quae tamen adhuc [illegible] cernimus quia ab eius fortitudine mobile infirmitatis nostrae separamur. Ecce deus magnus vincens scientiam nostram. [illegible] Ecce deus excelsus [illegible] dicat: Ecce deus magnus [illegible] et qui de deo loquens ecce dicit [illegible] nisi quod ecce divinus [illegible] in [illegible] nostram. Et quia deus ubique [illegible] et [illegible] ecce dicit, causa non videbus adesse memoratur. Sed [illegible] scientiam narrat quod videlicet [illegible] quia et si tunc [illegible] magnitudo [illegible] nostra [illegible] penetret, quia [illegible] eius magnitudinis scientia infra

ipsum [illegible] et tamen ab eius scientia longe repellimur, quia eius potentiam nos comprehendisse suspiramus. Scientiam quamvis velatum mentis in altum rapiet, eius tamen magnitudinis inmensitatem non transcendit. Tunc tamen aliquid experte agnoscimus quando nos eum digne agnoscere non posse sentimus. Sequitur: Numerus annorum eius inestimabilis. Dicere neque eternitatem volumus et vocare eternitatis longitudinem annos vocamus. Dum enim brevitatem eius dilatare volumus, momenta per horas, horas per dies, dies per menses, menses autem per annos extendimus, quia quod amplius quidem dicere volumus sed quid dicere [illegible] non invenimus, ideo annos sine estimatione numero multiplicatum dicens: Numerus annorum eius inestimabilis, ut per ea quae apud se sunt plura multiplicatio eternitatis longitudinem se metiri non posse infirmitas humana agnoscat. Tende utique oculum mentis ut videas deum vel quia et amplius vel quousque et nusquam finis inferior quia esse non desinit. Sic ipsum omnia coangustat, ipse vero cuncta omnia sine spatio extendit, sine loco dilatat. Ecce vita quae finem ea ipsa circumscriptione quia tamen superiori et inferiori fine cingimur. Longe eum sua agnoscit quod deum esse nequaquam festinat non esse. Et quod mutabili [illegible] cepimus, ut quamvis ea finis superior inchoat, finis tamen inferior non constringat, et hoc esse inchoat in perpetuum tamen non desistat. [illegible] horum [illegible] eternitatis [illegible] esse distingui, quia etiam [illegible] finem ad [illegible] perveniamus [illegible] sine quod [illegible] non comprehendimus eorum tamen initia cernimus [illegible] vocamus, et dum [illegible] annos infra [illegible] non [illegible] quousque sed [illegible] ex quo deus [illegible] quod [illegible] longe et [illegible] ortum nec fine terminatur [illegible] ipso [illegible] quousque [illegible]. Numerus annorum eius inestimabilis. Per hoc [illegible] inestimabilis memoratur [illegible] et incomprehensibilis demonstratur. Et quia [illegible] agnoscimus dum omnis videtur [illegible] quia eius magnitudinem admirantes [illegible] dum annorum eius numerus inestimabilis [illegible] restat iam ut etiam [illegible] audiamus. Sequitur: [illegible] stellas pluvie et effundit imbres ad instar nubium [illegible] in hac vita [illegible] stellas [illegible] ut [illegible] vincerent [illegible] aliud non [illegible] vincerent [illegible] doctrina [illegible] celi faciat alie stelle [illegible] quas [illegible] pluvie [illegible] alie [illegible] quae [illegible]

De eternitate dei

Deus [illegible] numerus de deo [illegible]

De [illegible] in stellas [illegible] ad stellas

ymbribus infundimur. Igitur quocies i sca
ecclia vite quidam vivunt s; tam pdicatio
eandem rutilanciam nesciunt stelle qdem
sunt s; insinuate aeris natare qr pcm
illum mundi littere reteris pmt s; per
pdicationem verbi pluere nequeunt. Cum
vero inter quidam et vite vivunt et aliis ea
dem rutilanciam verbi pdicatoris ifun
dunt qsi adpfundatis plumas in celum
stelle pduntur que sic vite merito
luceant ut etiam simone pdicatonis
pluant. Cum vero in hoc celo astra pluvie
moyses exstitit qui in desuper eam
cunctorum corda pectorum qsi arente inferius
terram sic exhortationis pluvia adu
bertatem germinis infundit. Cum vero ysa
ias astra pluvie ostendit et qui usque
hinc vitae pudens tenuit sicut
in sedem pphetando annuncians rigant.
Cum vero Ieremias et pphete ceteri velut in celo
positi astra pluvie fuerunt qui imp
dicationis culmine preeunt [illegible] pmeateret
peccatum libere inspicere ausi sunt quasi
verborum guttis obsecrationis humanum pul
verem rigando pfferunt. Quorum vz ai
mas abhac carne susceptas qr exp
secuti vita suprema iusticia auffertur
quasi occuli facie stelle pluvie subtrahuntur
et adocculatum aspiciunt [illegible] placet
sine cursibus sanctorum animae itheza
ris dispositonis intime recedunt. Et
quia eis arescit si subducit stellis
pluvie supna fundere fluenta cessasse
videtur. Cum auffert stellas pluvie et
effundunt ymbres instar gurgitum.
Quam in pphetas absulit eos vero dos
aptos misit qui in silicionem gurgitum
ymbres pluerent pugna subducentes
antiquis patribus exteriori legis pdica
menta docuisset. Stellas gur pluvie
abscondit et instar gurgitum ymbres
fudit qr dum pdicatores legis adscen
cu et meritum retulit ppdicamenta seque
ceum ubetior vox pdicationis emana
vit. Stellas itaque pluvie sicut
apti designari dequibus iudeis rep
bat ppheteriam dicit pphibuit sunt stelle
pluviarum et serotinus ymber non fuit
Stellas gur pluvie dns abstenit acqu
adinstar gurgitum ymbres effudit.
Quam dum ea pdicantes aptos absulit
doctrina nove gre mundum rigamus q
veroque fluenta i ecclia pte non inquinamus
mitunt qr eis solutis corporibus ad secretum
suum aptorum animas retulit qui ce
li facie stellas pluvie abscondit. Et
abluit sterelit pluvie i more gurgitum
ymbres dedit quia eam redditur ad
supna aptis pposituris sequentium

lingwas fluenta dive sine dum abs
dum largiori effusione patefecit. Ita
q illi sub brevitate locuti sunt h qui exp
nendo isti multiplex [illegible] dum
i merito ipsa expositorum pdicatio gur
gitibus compatur qr dum multorum precedentium
dicta colliguntur uno in eo quod
asseritur pfundius dilatantur. Ita dum
testimonia testimoniis iungitur quasi ex
imbribus gurgites fiunt quorum ubi
dum cotidie generalius doceatur quo
preteriens telestem sciam accipiunt
quasi stantes intra aqua gurgiti
ordine. Et nequaquam sunt cisi aptis
expositores inscia pferunt cum exp
nendo largius loquuntur meminisse quo
incessant debent per quos cursus sci
inventores extiterunt. Dum et apte
subiungitur. Et de nubibus fluunt. Quasi
pte gurgites de nubibus fluunt qr si
ex sancte aptis mis intellectum non e
sccret in[illegible] nequaquam post eos doc
cium largior manaret. In scriptura sacra
alias p nubes mobiles quique homi
F aliquando pphete aliquando apti designantur. Per nu
bes quippe mobilitas humane mo
exprimitur sicut salomon ait. Qui obs
ervat ventum non seminat et qui psiderat
nubes numquam metet. Ventum pcello
sus i mundo spiritum nubes vero subie
ctos ei homines appellat quos con
tinue illinc i[illegible] et reniocare flu
ctuationes eius i eorum cordibus s
gestionum fluctus alternat. Et i ven
tum observat non seminat qr qui ten
tationes venientis metuit ter
bona opa non pponit et qui considerat
nubes non metet qr is qui ante
humane inutabilitatis errore trepidat
Sed rectis eterne retribucionis se privat.
nubes pphete signantur sicut p pphetam
Tenebrosa aqua i nubibus aeris
i occulta et supna intelligencia pnubes
quippe quoque apti designantur sicut
p ysaiam dicit Mandabo nubibus ne p
ant sup eum ymbrem. Hii igitur stelle
qr vite merito lucent ipi nubes
qr arentem sub pectore terram celes
tis intelligencie fluentis irrigant. Et q
nubes non erunt nequaquam eos i
eius pphetando [illegible] Et sunt isti qui sic
nubes volant imbrium itaque gurgi
tes de nubibus fluunt qr pfundi
dicationes sequentium intellectum cogi
tationes aptis accipiunt. De quibus
adhuc nubibus apte subiungitur. Et
pretexuit eterna desuper. Nubes
desuper aerem pretexuerunt si intellectum
oculos attollimus non celum s; illas

2a

celum sed ipas intuentem ut visus noster
adversitas plagas penetret quia ei
illas ipa sua infirmitas obnubilat et
cum de te celo rutilat per infusio aere
aures passivi ut per medio sol radi
os contemplentur quod carnales homines
sumus cum superna pace mentis et i ce
lum oculos levamus et velut medium
aerem tendimus quod presse visu verum cor
palium docet spiritualia conamur Sed quia
ubi sic intellectus ut ad divina non sim
tur nisi prius priorum precedencium ex[emplar]
formet quasi iam celum ut oculus sus
piciens sed nubes videt quod comprehendere
que deum se apperit sed vix innitari ea
que hominibus collata sunt potest. Hinc est et alias
dicitur illuminans tu mirabilis a montibus
eternis Quam cum orientem solem contem
plari non valet irradiatos montes as
picit et quia ortus sol sic deprehendit
Excelsus quem montibus nos dominus illuminat
quod per anunciandam vitam patrum precede[nci]
um radio nos sine claritatis illustrat
Hec in studio devocionis divine et cum
attendimus sed in hac devocione atque a[ctiu]
itate melius aucta mihi quia contemp
lacione sol formam Quod cum devoc[ionem]
per quam ... Johannes ille predevocione
flunda mar... dorso calcare non timuit
ipse pamore ... autor in pecco
re requieuit et qui ad corporalis cene
refectionem veneerat spiritale pabulum de
sinu sui redemptoris suscepit Sed quia
signari premebes etiam potestas divinis
vite et ut adhuc admodum superior
ein exempla deducamus Hinc propter cele
stibus subditi obedienciam cupimus consi
dere antiquorum patrum vestigiis inna
mur Quod cum abraham obedientiam q[ua]
dicetur divinam cognatos et patriam
deserit et pro adipiscenda eterni heredi
tate ipsum ferire non trepidat quem
senex iam et pene moriens acceperat
heredem Hinc et pacie apprehendere bru
tem conamur precedencium exempla. Eo sperans
quod cum ysaac paciens qui ligna por
tans de holocausto interrogat atque post
paululum ligatur et non loquitur arc sup
ponitur et non renitatur Quod quia isto vi
ro divina paciens pater qui quasi ad pla
cita domini et requirit ad feriendum ligatur
et conticescat et oblatus holocaustum in
terrogat offerendus holocaustum terre
Hinc attingi ad laborum tolleranciam
mentem exemplis precedentibus informa
mur Quod cum Jacob laboriosus qui
apud laban tam longe que primogeni
ture cognacionis opera exercuit serviens
et tuis observancia et famulus ne per
funeret primus eternis heredis Hinc

acutem continencie et castitatis ascendere [volu]
mus exempla precedencium sublevamur Quod
cum Joseph castus qui ad desiderium perti
nuit dure ingo libertate perium non potuit
et captivus et quidem hominibus suis custo
dit Sed contra dominantem nequiciam et iste
liber fuit Hinc mansuetudine repleri
compescimus precedencium exempla adiuna
mur Quod cum moyse mansuetus quamvis
si plebis seditionem tolerat et tamen iam sentencie
divini percussam suis precantibus rogat
se quoque pilus divino furori obicit quod mos
eius pectore etiam impendente cuius seq
nescit. Hinc contra adversa mundi firmam esse
ut constancia mentem precedencium considera
cione fulcimur Quod cum Josue constans qui ad
explorandam terram qualitates missus ne
terreret magnitudine nec moslitae multi
tudine expauit Hinc et castros gentes que
explorando non timuit et pugnando prostravit
tu benignius nulime apprehendere conamur
precedencium exemplis instituimur Quod cum Samu
ele benignus qui despiciati post rege
de deicere successorem sibi cognovit reg
re innecuit unge in rege unctum
inter toleravit precantorem agno remove
atur trepidat et tunc ei dominus instare
rogat ipse quippe tu mittitur unge da
uid audivit saul et interficiet me Et ei
presumptione virtus dicit Quosque tu luges
super saul cum ego abieci eum Quod quia
isto viro diu benignus pater qui hic non
vult benignus preteri aut formidat offendi
Hinc adsperat atque benigne resistuntur
tendimus precedencium exemplis levamur Quod cum
david misericordie et humilis diu pater qui a
rege reprobo persecucionis contumelias
accepit qui de manu hostili israelitica
gentem forte eripuit et tunc ipse ne moria[tur]
quasi debilis fugit qui et se electum divino
iudicio et persecutore suum reprobum agno
scit et tamen eidem persecutori suo et
satisfaccionis humiliter se subiciat qui post
encionis lanceam tulit oram clamidis
detruncat atque adhuc mente per se
perat et uno eodem ... quod occidendi
praetem invenit audit et ne occidat ro
gat. Ecce igitur iterum quasi spiritualiter aspicimus
exempla precedentibus informamur. Hinc de hiis
nubibus dicitur Quod pervenire circa desup[er]
Quo re cum nubium extensa super nos pres
ua tegimur ut ad fructum sancti generis
in fundamur et quasi intenetes celum prius nu
bes aspicimus quod an bona facta canimado
certimus et post illa que sunt celestia ex
plicando penetramus Sed quia nequaquam haec
nubium antiquorum patrum viam nobis utrisque
patefaceret nisi eam nubes alie sic
apparet sine lumine predicacionis aperuit
ad has nubes que predicando mundum cum

Gen. 39.

Exo. 32.

Num. 13.

1 Reg. 16.

Ibidem

1 Reg. 24.

cunctorum sermo redeat. et quid per se stas dominus e-
gerit in mundo audiat. Et si voluerit
extendere nubes quasi tentorium suum et fulgu-
rare lumine suo desuper cardines quoque
maris operiet. Extendit nubes desuper
dominus cum ministris suis viam predicationis
sue aperit eos in mundi latitudinem cunctis
partibus diffundit. Bene autem dicitur quasi
tentorium suum. Tentorium quippe in itinere
poni solet et cum predicatores sancti in mundum
mittuntur iter deo faciunt. Unde scriptum est
Ecce mitto angelum meum ante faciem tuam
qui preparabit viam tuam. Et sicut rursum per
psalmistam dicitur. Iter facite ei qui ascendit super
occasum. Et rursum. Deus dum egredieris
coram populo tuo dum transgredieris per deser-
tum terra mota est. Deus enim qui per semetipsum non
localiter sed ubique est sed per predicatores suos
in mundi partes localiter ambulat. Unde etiam
per prophetam dicit. Et inambulabo in eis. Iter
quippe per eos agit dum humanis cordibus
eorum se eloquio insinuat atque in his venit.
Tentorium dei sunt hec corda sanctorum quibus
quasi in via quiescendo regitur. Dum prophe-
tarum ... hominum veniens atque que dispo-
suit et non videtur. Unde et cum simul omnis
synagoga tentorium eius vocatur in cessatione
predicationis sacerdotum prophetia dominus lo-
quitur. Non est qui extendat ultra tentorium
meum et erigat pelles meas. Sicut rursus
de extinctione eius dicitur. Dissipavit quasi
ortum tentorium suum demolitus est tabernaculum
suum. Quia enim unigenitus filius
in terris dominus inter homines latuit cum
deo sibi populum tentorium vocavit. Unde et recte
nunc nubes iste eius tentorium dicuntur
quia cedentes deus per gratiam veniens mentes
predicatorum suorum operiat. Unde
Paulus eius tentorium non erat cum abiectum
per terram usque ad ... mor-
talium veniens in eius mente dominus ques-
tiebat. Nubes quippe erat hominibus
tentorium deo quia que predicando infundebat
gentibus hunc invisibilem intus retine-
bat. Sed dum rursus cum militibus innectat
romanam peteret Paulus occupaturus inimi-
cum litteras in eius pectore quasi subten-
torio abat deus qui tamen videri non
poterat et verbo predicationis predicta tunc in-
choata gratia sine cessatione pagebat.
Nubes eius Moyses erat cum prius
quam plebi israhelitice ducatum preberet
xl annis in deserto permanens et subli-
mia appetens adgregatione populi se-
gregatus vivit sed tentorium dei fuit et cum
ad renovandum populum in egyptum mittebatur
portans invisibilem in corde virtutem
cum omnipotens deus qui patescebat in o-
pere latebat in corde et ubique presens om-
nia continens iter in suo famulo in egyp-

tum veniens faciebat. Unde scriptum est
venit dominus in egyptum ut redimeret
populum. Ecce ut dixi per eius ministros
primam tantum continet quia is quasi ...
qui ex maiestate et qui in via gressum
iter expediamus. Sed eiusdem sancti predica-
toribus nequaquam persuadendi ubertas
sufficit nisi etiam miracula addantur.
Unde et dictum sit. Et si voluerit nubes
extendere quasi tentorium suum et fulgurare
Et fulgurare lumine suo desuper. Fulgurare
enim seniare fulgura id est miracula ...
borum. De quibus per prophetam dicitur. Fulgura mul-
tiplicabis et conturbabis eos. Per has quoque
lumine suo desuper fulgurat quia predica-
tores sancti insensibiliter rite ...
etiam miracula unde corruscat ...
aperiunt ex timore etiam mundi ...
in divinum amorem convertunt. Unde et re-
cte subiungit. Cardines quoque maris operiet.
Et quod faciendum quod helyu vocabat
audimus sed auctore deo iam factum
cernimus. Omnipotens enim deus choruscantibus
nubibus cardines maris operit quia ...
cantibus predicatorum miraculis ad fidem
et timorem mundi perduxit. Ecce enim
pene iam cunctarum gentium corda
pervenit ecce in una fide conveniunt limi-
tem orientis atque occidentis. Ecce lingua
britannica que nihil aliud noverat
quam barbarum frendere iam dudum
in divinis laudibus hebreum alleluya
resonare cepit. Ecce quondam tumidus iam sub-
strato sanctorum pedibus servit oceanus
eiusque barbaros motus quos terreni
principes edomare ferro nequiverant
hos pro divina formidine sacerdotum ora
simplicibus verbis ligant et qui catervas
pugnantium infidelis nequaquam metu-
erat iam nunc fidelis humilium linguas
timet. Quia enim percepto celestibus
verbis clarescentibus miraculis virtus ei
divine cognitionis infunditur eiusdem
divinitatis terrore refrenatur ne prava
agere metuat ac totis desideriis
ad eterne gratiam pervenire concupiscat.
Unde hic quoque convenienter adiungitur.
Per hec enim iudicat populos et dat escas
multis mortalibus. Per hec enim nimi-
rum verba predicatorum atque cuncta miraculorum
sicut fulgura miraculorum deus iudicat
populos quia eorum corda terrentia ad
penitentiam vocat. Nam dum superna au-
diunt dum mira opera attendunt
mox ad corda sua redeunt et se se
pravitatis penitentiis affligentes eterna
tormenta pertimescunt. Sed per easdem
nubes pro quas terror infligitur
esca datur quia magna predicatorum
dispensatio est ut nec sic terreant superbi

mentes affligere ut eas afflictas non
nouerint consolationis eloquio nutrire
contemptores et peruersos duris suppliciis
cruciant et penitentes superni regni
gaudiis pascunt. Unde bene hic dispensa-
tionis ordo signatur ut ordinate he-
lium dicere quod pluuias nubes fundunt medi-
ante praelatos et propemodum estas praebet
quia nimirum omnes doctores praedicatores suos
ante nos doctrinae increpatione corripiunt con-
tinuae et propemodum prosperum consolationis
munere. Sic enim diuina dispensatio pluuias
nubes indicat, ut non agere nequaquam
cessent nubibus diuisis. Accipite spiritum sanctum
quorum remiseritis peccata remittuntur eis
et quorum retinueritis retenta sunt. Et-
enim prorsum si pluuias iecunia corda nostra
non pasceret nequaquam de esurientibus
apostolis discipulis dominus diuisit. Dicit illis
nos manducare quia si mee eorum manibus
sicut credimus quod eorum uerbis cottidie
fieri sine cessatione uidemus. Et inde
enim ait Petrus cum per epistolas loquitur
nisi ut uerbi pabulo corda nostra
male ieiuna satientur. Et Paulus
et Iohannes cum epistolis loquentes oppanunt
nisi ut mentes nostras celesti alimento
reparant et medicine sine fastidium
quo morbum uiuant. Dicat ergo Et
uoluerit extende nubes, quasi ten-
torium suum et fulgurare lumine suo
desuper. Cardines quoque maris operie-
t. Cum indicat nubes et dat estas
uitae mortalibus. Ac si diceret. Cui sanctos
suos in missio sue praedicationis ondit.
Et eorum uerba miraculis [illegible] adminiculat
tacitus mundi limite ad [illegible] fidem
uocat perque et plenius sup[illegible] dictis
indicat et pro uerbum consi[illegible] rationis
iniectus in ipse humiles roborat.
Sed cum estas mortalibus dare diceret
ostendit quia non aut omnibus sed mitis mor-
talibus quia uti sicut sapientiam et non eorum
fides. Et quibusdam dicit. Propterea uos
non auditis quia ex deo non estis. Et rursus
nemo potest uenire ad me nisi pater
qui misit me traxerit eum. Et rursum.
Nemo dominus qui se eius. Unde in ipsa
quoque etiam plenitudinem fidem tenet
humiliat diuina sacramenta percipiunt
et humiliari diuina inuitatione concep-
tum blanda diuini eloquii praedica-
menta quiescunt. Sed apud se in mentes
tumore perueniat. Unde hic quoque
cui qua per cardines maris aggregate
inie latitudo signatur apte subiungitur.
In manibus abscondit lucem. Inmanes
namque sunt qui se elatis cogitationibus
extollunt. Et quos tamen et Paulus ait.
Nolite prudentes esse apud nosmet.
Quos quoque per Ysaiam dicitur. Ve qui sapientes estis
in oculis uestris et coram uobismetipsis prudentes.

ipsos. Et de hoc in manibus lucem abscondit,
quia tumidis superbientibus ueritatis agnitio
denegatur. Unde per semetipsam ueritas dicit.
Confiteor tibi domine pater celi et terre quia
abscondisti hec a sapientibus et prudentibus
et reuelasti ea paruulis. Sapientes et pru-
dentes uidelicet superbientes uocans, quia
cum non subiungit reuelasti ea stultis,
sed paruulis, timorem se dicit in uocatione
non contemnere. Unde et alias dicitur. Custodi-
ens paruulos dominus atque ut ostenderet
eadem paruitas quid uocatione adiungitur.
Humiliatus sum et liberauit me. Quia quo
sunt multa in terra qui paruuli ac des-
picientur etiam in humili loco in mentes
apud se esse minime desistunt. Hos ple-
rumque uidemus honoribus extolli uolup-
tatibus prosperis rebus multiplicari dilatari.
Hii sepe michil nisi posse cetera ap-
petunt, a multis timeri gratulantur, recte
uiue negligunt et uana fama florere con-
piscunt. Adulatores quarunt fauoribus
intumescunt et quia multis sibi praebitis
copiose pompa se ueneria gaudia
quarunt. Cumque eos multiplex actio occu-
pat, a semet ipsis etiam alienos demo-
strant. Et tamen si qua fidei temptatio
ueniat, quia recta saltem spectentur continue
tenent. Hanc uerbis, hanc laboribus defe-
dunt et celestem patriam uendimus ut
tamen amant. Quos bene apud Moysen filii
ruben et gad et dimidia tribus manasse
exprimunt, qui multa pecora et iumenta
possidentes dum extra ordine eam uide-
runt campestria conspiciunt interius
sionis terra hereditatem habere noluerunt
dicentes. Terra quam percussit dominus in con-
spectu filiorum israel regio uberrima est
ad pastum animalium et nos serui tui habemus
iumenta plurima. Precamurque si inue-
nimus gratiam coram te ut des nobis famul-
tuis eam in possessionem ne facias nos
transire iordanem. Qui igitur iumenta plurima
possident iordanem transire refugiunt,
quia quos multa mundi bona impediuntur
occupat habitationem celestis patrie non requi-
runt. Sed ipsa eos quia spectentur tenet
fides, in cepit ut cum delectatione tor-
pescant, atque ex suo alios a labore
tolerantia et studio longanimitate fru-
gant. Unde eis per Moysen dicitur. Numquid
fratres uestri ibunt in pugnam et uos hic se-
debitis? Qui sicut fortes ante filios israel. Et
quia non erubescunt non defendere quod
consistent per eandem fidem quam professi sunt, ad
certamen properant, quamuis non sibi, sed p-
roximis uendicant. Unde ad Moysen dicunt.
Caulas ouium fabricabimus et stabula
iumentorum paruuli uero nostri in urbibus muni-
tis nos autem ipsi armati et accincti

2a
9 [illegible]
a
ut ps.
f
c
Num. 32. [illegible] cap.
a
b
Temporalia separant a celestibus
d
Num. 32.
c

ii. pars

pergunt ad plenum cum filiis israel certamen
inituri fortes pro aliis veniunt et promissio-
nis terram ab hostibus liberant et relinquunt
atque ad pascenda armenta citra Iordanem
redeunt. Multi quippe quamvis fideles
terrenis rebus occupati quasi iumenta citra
Iordanem pascunt quia contra fidem
baptismi tota mente omnique desiderio
rebus presentibus inserviunt qui tamen
ne divinis contra fidem certantibus defen-
sionum armis accingunt hostes
fidei trucidare superando et hereditatem terre
repromissionis i. fructum fidei non amant
sicque pro illa pugnant ut tamen sua pignora
extra illam deponant. Alia enim parvulos
foris habent atque in ea habitatione non sunt
unde ad campestria redeunt quia ab alti-
tudinibus mentis qui ab spe celestium
dilabuntur et extra habitationis terram bruta
animalia pascunt qui ad pascendos vanis
desideriis animi motus irrationabiles ela-
borant. Quia extra sunt quamvis sic certas
nescimus quam curiosorum delectationibus occu-
pationibus obtemperant et dum detrimentis
rebus superbiunt celestis sibi luminis adi-
tum claudunt. Sunt inter hec dicitur in manibus
abscondit lucem. Sed tamen alii homines in
manibus superna gratia respicit atque ipsos
rerum temporalium occupationibus affligit
eorumque prosperitatibus adversitates quasdam sed
utiles tribulationes inserit ut conver-
si ad cor redeant atque impendit rebus
qua inaniter occupentur agnoscant. Unde
hic quoque pro qua subiectum dicitur apte
subiungitur Et precipit ei ut rursum adve-
niat quia vitam luminis quam elatio occupat
quasi in manibus abscondit afflicte humilians
revelatur. Lux quippe advenit cum afflic-
ta mens vias quas despiciens rebus tri-
bulationum tenebras tolerat agnoscit
quia non ad eam hinc melius patet nec hoc
ipsum quod lumine perdidat videt quam incre-
specialiter etiam de Iudeis sit qui redito
redemptori suo in carne venienti contra-
dicere ausi sunt quia apud semetipsos in ma-
nus extiterunt. Sed lux in manibus
lux absconsa est quia superbi luminis vir-
tute dum persona concidunt. Sed quia
in fine mundi ad fidem recipiendi sunt recte
subiungitur Et precipit ei ut rursum ad-
veniat. Unde etiam per ysaiam dicitur Si fuerit
numerus filiorum israel quasi arena ma-
ris reliquie salve fient. Tunc quippe
ad eos lux revertetur cum ipsi ad fidem
dum redemptorem in pristinum convertunt.
Sed autem in manibus nequaquam pro datum
casu unum nomen sed duas partes ora-
tionis accipimus potest intelligi quia in ma-
nibus lux absconditur cum apud semetipsum in-
dicem unusquisque in suis operibus certam

Expo. sic
c. p°. xiiii
32

Iudei qui
redierunt

Ys. x.

Sunt tamen proprie ut rursus adveniat
quod dum peccatores suis viribus salvare se
non posse agnoverint gratie lumine ad-
primunt et precationis interne radio
illustrantur ut et interni amoris per[illegible]
celestem patriam diligant quam prius in
terrena delectatione flagitiose. Sed
hec tamen de electis prius loquimur. Cum
esse inter claritatem prodita angelorum
agmina audimus, cum rursus omnium elec-
torum perspicimus qui visione sua refectione
replet, tunc vera similitudine lux eum claudit
et defectus eiusdem luminis magis [illegible]
nos intra ipsos metentem redimimus [illegible]
quam terrena gestemus in [illegible] cogitam[illegible]
pensamus quam nati in tenebris atque [illegible]
radiis in tuum luce alieni tanto [illegible]
quamvis virtutibus quanto rebus corporalibus
dediti spiritualibus longe degebam[illegible]
qua consideratione permoti cor acri[illegible]
[illegible] sibi consilium trepidat et timet [illegible]
quia audit pretio tune si se posse [illegible]
sperat. Unde hic quoque apte subiungitur
quam mens pandit ad summa regni[illegible]
tenentem partem de hac more subditur. An-
nuntiat de ea amico suo quod possessio
eius sit et quod possit ascendere. Dominus
veritate et recte amator animas. [illegible]
et ipsa veritas discipulis dicit: Vos amici
mei estis si feceritis que ego precipio
vobis. Amicos quippe aut custodes [illegible]
Unde non in merito qui custodie volun-
tate dei in precepti illius mente eius ami-
corum vocantur. Hinc et quam rursum eisdem dis-
cipulis veritas dicit: Vos autem dixi a-
micos quia omnia que audivi a pa-
tre meo [illegible] nota feci vobis. Luce-
hic [illegible] extra pater amicis su-
dens annuntiat quod possessio e[illegible]
sit ut nequaquam se infirmitate su[illegible]
singulis despiciat nequaquam hoc quod tu[illegible]
sed regeneratus pensat et tanto certam
sciat quod dilectio illius hic possidet
quanto nunc victoris pulsatum tenebris
veritatis calcat. Sed autem impromissio
subiungitur Et ad eam possit ascendere. Q[illegible]
enim difficilius quam homines in terra editi ter-
rena et singularia inter gestantem celum
alta conscendere superiorum spiritum arche-
na penetrare. Sed contradicit spiritum ad
nos exitiat veracit [illegible] etiam [illegible]
spiritus excellentie. Unde de illo pater per
[illegible] dicitur Commissa enim paulo minus
ab angelis. Et quia nunc nos et consor-
tes [illegible] discordant utique similitudine regni
in ipsa miserationi etiam piacula [illegible]
ma [illegible] yma suscipiet yma [illegible]
summis immixit. Hinc est enim quod de[illegible]
regnante nato angelorum chori in eius an-
nuntiatione precedentes ymnum dixit

Io.

Io.

De fi[illegible]
man[illegible]
[illegible]

2a

et demum supernae discordia vitae hos quos dudum despexerat cives agnoscunt, concordi ore praedicantes: Gloria in excelsis Deo et in terra pax hominibus bonae voluntatis. Ac si aperte dicant: Cives quos malitia dissimulaverat iam nec meritum natura bonitatis iungat. Hinc est quod ante incarnationem eius Iosue in testamento veteri adorasse angelum legitur, nec tamen adorare prohibetur. Sed post Mediatoris adventum, cum Iohannes adorando angelo procumberet, audivit: Vide ne feceris; conservus tuus sum et fratrum tuorum. Quid est hoc, quod prius aequanimiter tolerabant adorari, postmodum adorari ab homine angeli renuerunt, nisi quia prius homines carnalibus corruptionibus deditos, nec ab eisdem carnalibus corruptionibus redemptos, quo abiectiores noverant, eo inferius contemnebant; postmodum vero humanam naturam eo iam sublevatam supra se respicere non poterant, quo hanc in auctore suo etiam super semetipsos videbant ductam. Regem enim debebant iam in membris subiectam despicere, quae in ipso membrorum capite mirantur prelatam venerari. Nos ergo qui pridem nos minores angelis existimamus, aequales nos angelis unitate suae incarnationis fecit. Unde et moriendo diruit mortem, nostram resurgendo vitam consolidavit, ascendendo caelestis patriae hereditati gloriari nos quo caput praeisse conspicimus, illuc subsequi et membra gratulantur. Hinc etiam ab eodem ipso capite dicitur: Ubicumque fuerit corpus, illuc congregabuntur aquilae. Hinc Petrus ait: In hereditatem incorruptibilem et incontaminatam et immarcescibilem conservatam in caelis. Hinc Paulus dicit: Scimus enim quoniam si terrestris domus nostra huius habitationis dissolvatur, quod aedificationem ex Deo habemus domum non manufactam aeternam in caelis. Hinc nos quique qui editi in terra sumus caelum ascendimus, ubi et ipsum quem Veritas dicit: Nemo ascendit in caelum nisi qui de caelo descendit Filius hominis qui est in caelo. Cui minus sententiae statim obviat quod haec eadem Veritas dicit: Pater, volo ut ubi ego sum et illi sint mecum. Sed sibi in dictis suis non discrepat, sed adiungendo hanc quasi discordantiam sensum intus mentem insinuat. Omnes enim nos qui in eius fide nati sumus, eius procul dubio corporis existimus, quia in una dispensatione pietatis membrorum suorum caput Dominus factus est, et repulsis reproborum multitudine solus est cum electis nobiscum. Nemo ergo ascendit in caelum nisi qui de caelo descendit Filius hominis qui est in caelo, quia dum nos cum illo unum iam facti sumus, unde solus venit ipse, illuc solus redit et in nobis; et is qui in caelo semper est ad caelum cottidie ascendit, quia in divinitate super omnia permanens, humanitatis suae corpore sese cottidie ad caelos effert. Non ergo despectam humanae fragilitatis Unigeniti sanguinem consideret, et in pretio suo conspiciat quam magna sit quae tanti valuit, perditae solicite quo caput processit, et quae admirandum propter astringitur, ad sperandum exemplo roboretur. Consideret caelos super supernam patriam angelorum, sed etiam sciat atque in suo capite plagam se etiam angelis gaudeat. Dicatur ergo vere de hac luce internae patriae: Annuntiat de ea amico suo quod possessio eius sit et ad eam possit ascendere. Sed valde mira sunt ista, valde terribilia, quod homo in terra editus atque a caelesti patria exigentibus meritis longe dispersus, non solum ad statum conditionis redeat, sed etiam gloriosius exaltetur, ut qui paradisum perdidit caelum recipiat, et non solum hinc debitum sui reatus non teneat, sed hinc per culpam dona cumulatius excrescant, ut ille Conditor Dei iste mitior dyali si ad fructum paenitentiae redeat, usque ad caelestia dei complaudente in aeterne lucis ascendat. Cuius itaque cor non huius pietatis admiratione excitat? Cuius corpus non in sublevatione tante considerationis expavescat? Unde et apte subditur:

Super hoc expavit cor meum et motum est de loco suo. Quia pavor dum in mente percutit, hanc a semetipsa alienam reddit, nonnumquam Latini interpretes extasim pavorem vocant, sicut per psalmistam dicitur: Ego dixi in pavore meo proiectus sum a vultu oculorum tuorum. Ubi scilicet non pavor sed excessus dici poterit; sed pavor illic pro excessu ponitur, quia sicut in excessu ita et in pavore animus alienatur. Unde hic quoque considerata luce aeternae patriae recte subiungitur: Super hoc expavit cor meum. Dicto scilicet admirationis excessum transiit, quia novae spei spiritu mens afflata se supra ipsam quam intentata cogitatione fuerat relinquit. Unde et dicitur: et motum est de loco suo. Locus quippe humani cordis est delectatio locorum in cordis, sic amor aeternitatis. Consideratione igitur aeternae patriae de loco suo animus movetur, quia derelictis infimis in supernis cogitationibus ponitur. Prius enim quia quae aeterna essent nesciebat, imperitum delectatione cor praeferat, simulque ipsa consciens amore consequenda tenebat. Sed postquam aeterna cognovit, postquam superne

Fructus penitentie

Cap. xxxvii

luce intimos raptim contemplando contin-
git ipsa admiratione superiorum sese ab in-
fimis sustentatam elevat ut nulla iam
ei nisi que eterna sunt libeant et despe-
ctis transeuntibus sola que manent requi-
rat. Motum est et motum est de loco suo. Quia pigrum
cor et terrenis dudum cogitationibus
deditum cum repente perfectissime sese ad
summa suspendit cogitationis infime
locum mutat. Sed quia dum presentem vitam in
amore celesti pietatis sed perfecta mens
dormitat et nisi divine gratie aspiratione
pulsetur in suis delectationibus frigi-
da insensibiliter torpescit recte et ut
quomodo interna cogitatione tangitur
vel qualiter ad spiritualia sensus adiungatur.
Sequitur. Audite auditionem in terrore vo-
cis eius et sonum de ore illius procedentem. Quos
sacre eloquium et ut tu audiat aliquis per audi-
tum insinuat audire eundem auditum
dicitur. Sicut Abacuk ait Domine audivi
auditum tuum et timui. Hic quoque
dum dicitur Audite auditionem in terrore vocis eius
notandum nobis est quod vox dei non in gaudio
sed in terrore audiri perhibetur. Quia nimirum
pector quietus dum sola que eterna sunt
cogitat dum cor oppressum infimis
cogitationibus gestat si repente divine gra-
tie aspiratione tangitur. Sed cum omnia in-
telligit quod cuncta que agit districta est
in iudicio animadversione punienda. Un-
de iam vox dei prius in terrore fit ut po-
stea vertatur in dulcedinem quia ante nos
districti iudicii timore castigat ut iam
castigatos superne dulcedinis consolatio-
ne reficiat. Nam cum nos violenta re-
rum temporalium delectatio possidet et interne
oculos in sopore temporis premit si mentem
in subito superni respectus excitamur
dum clausos mox cordis adventum lucis
oculos mentis aperimus que egimus ma-
la meminimus quia districtus iudex quando
venerit videmus. Respicimus in mente quomodo
ille sit tunc iudicaturus. Advenit que illa
sit hominum atque angelorum frequentia quan-
ta in tunc reprobos ardentia pungeret.
clementia qua terribilis eterna perdat dis-
tricti iudicii ore summa qua reprobis dicit.
Discedite a me maledicti in ignem
eternum qui paratus est dyabolo et angelis eius.
Considerat pena reproborum ante oculos volui-
tur que sint gehenne tenebre cum qua ama-
ritudinis obscuritate pensantur. Et a gaudiis su-
pernis cor prius terrore quatitur ut confisu
amore solidetur. Recte ergo dicitur Audite au-
ditionem in terrore vocis eius. Ubi et hoc sub-
iungitur. Et sonum de ore illius procedentem.
Sonus de dei ore et nisi timor desup-
na veniens aspiratione quia vos dei
ventum aspirando nos repletus procedit

de male gestis prius terret. Post eum rugiet. Per
os dei unigenitus filius designatur. Quia
sicut brachium eius dicitur quia per eum
cuncta fecit operatur. De quo propheta ait Et
brachium domini cui revelatum est. De quo
Iohannes dicit Omnia per ipsum facta sunt. Sic etiam
os dicitur. Sicut et eum qui per prophetam ait
Os domini locutum est hoc. Per quem omnia
nobis loquitur ac si oris nomine pater
ter dicitur Verbum. Sic nos quoque pro
nostra lingua dicere solemus cum grecam
vel latinam linguam dicimus latina vel greca
verba monstrantes. Os ergo dei non incongru-
te ipsum accipimus. Unde sponsa in canticis
canticorum dicit Osculetur me osculo
oris sui. Ac si dicat tangat me dul-
cedine presentie unigeniti filii redemp-
toris mei. Per sonum vero oris patris eius
de spiritus sanctus designatur. Unde alias in
eiusdem spiritus sanctificatione scriptum est
Factus est repente de celo sonus tamquam
advenientis spiritus vehementis. Sonus igitur
de ore domini procedit cum consubstantialis ei spiritus
ad nos per filium veniens surditatem
nostre insensibilitatis rumpit. Sic quod de
sono in carne atque in corpore os
dei loquitur. Unde de meo accipiet et
annunciabit vobis. Post eum ergo et pro terrore vo-
cis formidinis et per sonum oris dul-
cedo consolationis intimatur quia quos spiritus
replet prius eos de eterna citatione ter-
ritat et postmodum spe celestium consola-
tione tanto post confirmando de premiis ga-
udeant quanto prius sola supplicia
metuebant considerando. Sonitus quoque et quasi
de unigeniti spiritu quasi de sui oris
sono Paulus dicit Non enim accepistis
spiritum servitutis iterum in timore sed ac-
cepistis spiritum adoptionis filiorum in quo
clamamus Abba pater. Sub omni possidet
ipsam vitam dicitur accipite spiritum sanctum
quorum remiseritis peccata remittuntur eis
et quorum retinueritis retenta sunt. Enim
conversorum terror vertitur in pietate quia
dum mala sua prius puniunt usque ad
extremi iudicii ascendunt ut sic pos-
se videre accipiant qui prius de deo ipsi
metuebant iudicem quippe sine
qui supremum iudicium perfecte timuerunt
et aliqua iam in eisdem peccata dimittere
qui prius formidaverunt ne retine-
rent sua. Et quia hoc ipsum qui spiritualiter agi-
mus a carnalibus non videtur sed multi deteri-
res quanto citare non estimant et tales
ferri fortune motibus putantur.
Qui recte subditur. Subter omnes celos ipse
considerat et lumen illius super terminos ter-
re. Ac si aperte diceret Summa regere
etiam extrema non deserit quia sic
impenditur maximis ut tamen eadem

cuncta regimine non praedicatur apertius
Aeterna ubique praesens et ubique aequalis est
etiam in dissimilibus sibimet dissimilis
non est. Aeque ergo omnia respicit, aequaliter
dispositionis qui in omnibus locis praesens nec
localiter tenetur, nec varia curando va-
riatur. Qui ante caelos sanctos praedicatores
accipimus propheta attestante qui ait: Cae-
li enarrant gloriam Dei. Per quem primi
ortus adventus spiritus sancti designatur ut
subiungitur: Ubi omnes caelos ipse con-
sidat et limites illius super timores terrae.
Sunt namque nonnulli qui cum miracula apostolorum
audiunt qui accepto spiritu sancto mortuos
verbo suscitaverunt, ab obsessis daemo-
nia pellerent, vivos infirmitatibus am-
moverent venturaque praedicando prae-
dicarent et unigenitum Dei omnium gen-
tium loquentes linguis praedicarent quia
has virtutes nunc in ecclesia non vident
subtractam iam ab ecclesia superna gratiam
suspicantur, nescientes perpendere [illegible]
speciem et admiror in operantibus
in cumulatione. Sunt quippe sancta etiam in-
victorum adiutoriis indigent eius ca-
tabula praedicatoris praesit. Nam propterea
superbiam infidelium eadem nunc non vi-
dentur signa, sed sola virtutum opinio
requirit quatenus et illa praemia cu-
operantibus exigit. Signa enim
quippe linguae insignia sunt non fideli-
bus sed infidelibus. Ubi ergo omnes fide-
les sunt, quae causa exigit ut signa
monstrentur? Unde etiam fortasse fa-
cilius agnoscimus, si quid de ipsa apostolica dis-
positione memoremus. Paulus namque
egregius praedicator Melitam veniens
et plenam infidelibus insulam stetit
patrem Publii dysenteria febribusque la-
borantem orando sanavit et tamen eg-
rotanti Timotheo praecipit dicens: Modico
vino utere propter stomachum tuum et
frequentes tuas infirmitates. Quid
est Paule qui aegros infideles orando ad
salutem revocas et tantum adiutorem
ovium more medici per alimenta curas
nisi quod idcirco sunt exteriora miracula
ut mentes hominum ad interiora perdu-
cantur quatenus per hoc quod mirum ostendunt
ea quae mirabiliora sunt invisibilia
credantur. Signo quippe virtutis pa-
ter Publii sanandus fuerat ut mox re-
vivisceret dum praedicatio ad salutem
rediret. Timotheo autem adhibendum
foris miraculum non erat qui iam intus
integre vivebat. Quid ergo mirum
si propagata fide crebro miracula non
fiunt cum haec ipsi quoque apostoli in
fidelibus non fecerunt. Clamat ergo cae-
los inferiora considerat quae tabulat

summis praedicatoribus in terrestribus etiam infima
ire infirmiores curat. Et qui subdit caelos
limites illius terrae terminos respiciat quia
per hunc utique praedicatorum et peccatorum mo-
res actusque tegit sine illustratione conspicit.
Qui et si variant signa ut praemia fidelium
crebro non exercet, ab eis tamen fidelibus
praemittit operum nusquam recedit. Potest etiam
intelligi limites illius super timores terrae quod praedi-
catio supernae gratiae dum gentes ad fidem
collegit, iam et semper mundi limites
clausit. Vel certe terminus terrae sunt fines ter-
minorum peccatorum. Et saepe contingit ut plerique
dum deserant vitae suae tempora carnalibus
delectationibus expendunt. Sed cum superna gratia
respecti circa extremis suis ad Deum redeant,
quae sunt iudicia aeterna agnoscunt, cunc-
ta quae egisse se perverse meminerunt
fletibus puniunt, atque hi ut se verae quibus
ordine quibus subsequens iustitia processit
totum dimittitur quam ante deliquerunt. Hinc
enim psalmista spiritu clamat dicens: Dominus iudica-
bit fines terrae. Quia nimirum uniuscuiusque
vitam Deus iudicat qui posteriora peccatoris
respectu supernae pietatis illustrat. Hinc
Moyses ait: Primogenitum asini mutabis
ove. Per asinum quippe immunditia, per ove-
m innocentia designatur. Asini ergo primoge-
nita ove mutare est in immundae vitae pri-
mordia innocentiae simplicitatem convertere.
Et prima illa peccator egit quae et immun-
dus respicit ea iam agendo praeferatque
Dei servitio imponat. Aeterna ergo per prima
opera peccator agit et ad actionem suarum
tenebris inmota sunt aliter renovatus ut
[illegible]. Et limites illius super timores ter-
rae conquiescit afficit cum gratia quae post
facinora mentem replet. Sua mala gesta
ad memoriam reducit sibique hominem quia
sit iuste damnandus ostendit. Unde fit quod
peccator omne quod se egisse reminiscitur
cottidianis fletibus insequatur et quo magis
nihil iam quae iustitia et terrae eo ardentius
affectat minus vult se gemitibus punire. Unde
et apte subiungitur: Post eum rugiet so-
nitus. Et cum Dominus illustrando repleverit
eius victum procul dubio in lamentum vertitur
atque illuminata menti quo magis aeterna
supplicia insinuat, eo hanc durius de
conscientia nequitia gemitibus flagitat
et dolet hoc quod sunt quia bonum ita nunc vide-
quia non fuit. Videt quale fuisse se meminit
et amat quale se esse debuisse cognoscit
et sola iam priore amaritudine diligit quia
cuncta considerat inquinatis voluptatibus sua
delectatione peccavit. Bene ergo dicitur: Post eum
rugiet sonitus, quia cum mentem Deus ingredi-
tur, contestatur peccantis quia mox prima gemitus
sequatur ut ea iam salubriter flere libeat
quae sunt delinquentibus flenda commiserunt

de dolore male vite

diuine gaudebat. Sed quia uberius culpa fle-
tur, eo altior agnitio ueritatis attingitur
quia ad uidendum mentis lumen polluta
dudum conscientia lacrimis baptizata re-
nouatur. ~~Unde post rugitum~~ apte subiun-
gitur: Tonabit voce magnitudinis sue.

f Voce enim magnitudinis deus tonat cum se
nobis iam plenius penetrat quam sic magis
insipientibus insinuat. Christus enim de celo to-
nitruus predicat cum nos interni negli-

De pauore mentis.

gentiaque torpentes respectus gratie superno-
re subito penetrat atque mentem positam sem-
per de superioribus audimus quia terrena cogitan-
tes supremi tonitrus sonitum repente per-
timescimus et mens dum iam de summis solli-
citudinem trepidat que prius in infimis ma-
le secura torpebat. Sed istius visitationis
occulte quibus modis se nobis insinuet cor-
poralis ignorat neque ipsius ingenii acie compre-
henditur cuius admonitu intentio commutatur.

g ~~Unde apte subiungitur~~: Et non inuestiga-

Vox dei quomodo auditur.

bitur cum audita fuerit vox eius. Vox dei in
auditu cum gratia eius aspiratio mente con-
cipitur cum insensibilitatis occulto surdita-
tis rumpitur et cor ad studium superni amo-
ris excitatum uiuere iterum clamore percutitur.
Sed istam vocem superuenientis spiritus quam-
uis iam cordis aurem insonat nemo tamen que
per hanc illustrata fuerit inuestigatur. Que-

16 ca. a

rere enim non valet inuisibilis virtus quibus
sibi meatibus influat quibus ad sermonis
ueniat quibus recedat. ~~Unde per Johannem~~

Jo. 3.

dicitur: Spiritus ubi vult spirat et vocem eius au-
dis et non scis unde veniat aut quo vadat.
Vocem enim spiritus audire est primum compunc-
tionis intime in amore inuisibilium con-
ditoris assurgere et nemo scit unde veniat
quia potentia per quas quibus se ad nos
b accessionibus fundat nescit. Et nemo
scit quo vadat quia cum una predicatione
multi audiunt interius per se dum non puto que
deserens abiciat et cui ingrediens
in corde requiescat. Una quippe res
foris agitur sed non pariter unus intrinsecus
corda penetrauit quia inuisibiliter visibilia
modificat in humanis cordibus conspira-
r serua incomprehensibiliter planetat. Hinc
est quod suscitato lazaro ista uidentes

Jo. xj.

sed tunc iudeorum plurimi ad persecutio-
nis zeli exsultat ipsa resurgentis de
morte signum quod idemque miraculum quod
aliis lumen fidei prebuit alios penitus
de incredulitatis lumine mentis excecauit.

Mt. 2a.

Hinc est quod verus latro et candidus suis mor-
tibus similem morte redemptoris vidit
sed candidus supplicando alter contumeliis
lacessere non timuit quam timendo alter
honorauit atque in una re par utrisque
agnitio non fuit quia hanc mentis arbiter
inuisibiliter modificando distinxit. Sed

d acculte aspirationis modus quia comprehendi
per nostra cogitatione nequit, inuesti-
dum vox nescia nescitur. ~~Bene~~
~~ergo dicitur~~: Et non inuestigabitur cum audita
fuerit vox eius. ~~Unde~~ Adhuc et apte sub-
iungitur: Tonabit deus voce sua mira-
biliter. Voce sua mirabiliter deus tonat
quia occulta corda virtute incomprehensibiliter
penetrat, que dum latentibus motibus
premit in timore, quanto ardore sic se
quidam aliquo silenter clamat sed
cuiusdam impulsionis immensitas in
mente cum nichil sonat in voce, que
tanto aptius non valenti persistens
quanto et ab omni exteriori strepitu an-
rem sua surdescere cordis facit. ~~Unde~~
anima ad semetipsam mox hoc in-
timo clamore collecta miratur quod
audit quia vim compunctionis in agnitione
percipit. Cuius ipsa admiratio bene apud
Moysen manna desuper veniente de-
c signatur. Populus enim cibus quem desu-
per accepit manhu vocauit. Man
hu enim dicitur quid est hoc. Et quia est hic dicas
qui hoc quod cernimus nescientes admi-
ramur. Superni ergo manna anima pascitur
cum per vocem compunctionis eleuata no-
uam speciem mentis refectionis obstu-
pescit ut diuina dulcedine repleta
miretur quid est hoc quod dudum ab
infima cogitatione suspensa ea que
desuper inspirat accipiat insolita miratur.
Et quia hac voce corporis iam surdi-
tas rumpitur, precaustis ut ea penitus
usibus muttatur ut anima superna affla-
ta superna et summa appetat que con-
tempserat et contempnat in infimis que
appetebat recte subiungitur: ~~Qui facit~~

f magna et inscrutabilia. Hic enim ho-
trenis visibus deditum miquis desi-
deriis pressis subito ad noua efferbu-
erat atque ad suetis frigescit exterio-
ribus cum vehementer in mentis contem-
platoribus anhelat. Quis hanc virtute
superne vocis considerare sufficiat quis
considerando comprehendat. Magna
sunt que priora sua deus facit sed mi-
nus magna esse non si perscrutari potuisset
constitit quod magna et inscrutabilia quia
uidet foris perfectum operis sed latet
inter ipsa qualitas operationis. Voce sua
forte tria parbolas insonat sed corda
audientium per semetipsum intrinsecus
format. Paulus attestatur qui ait: Ego
plantaui, Apollo rigauit, sed deus in-
crementum dedit. Neque qui plantat
est aliquid neque qui rigat sed qui in-
crementum dat deus. Et quamuis deus inte-
rioribus superne vocis audita non im-
plicant nisi cum se ut ubi nobis

za

exterioribus condescendant. Sequitur: Et apte
subiungitur: Qui praecipit nivi ut descen-
dat in terram et hiemis pluviis et ym-
bri fortitudinis suae. Quia psalmista ait:
Lavabis me et super nivem dealbabor, quid
hoc loco nivem nisi per lavacri misterium
candida accipimus corda sanctorum. Quae
autem duritiae in superioribus constipantur
ut nives fiant. Sed cum haec eadem nives
in terram veniunt, in aquarum liquorem
vertuntur. Quia scilicet praedica-
torum mentes quae dum ad contemplan-
da summa se erigunt, altioris intellectus
soliditate augentur, et in summa consideratione
rapiuntur, videlicet confirmationis acci-
piunt. Sed quia ad hunc mentis fraterna
dilectione retinentur, semetipsas ab alto
intellectu modificant, ut infirmis
humiliter praedicantes more nivium cor-
da arentia liquentes rigent. Nives
ergo ad terram de caelestibus veniunt, cum
sublimia corda sanctorum, quae in solida
contemplatione pascuntur, per fraternam cari-
tatem ad humilia praedicationis verba descen-
dunt. Sicut enim nix, cum in alto consistit,
cum non liquatur, rigat, ita sanctorum
virtus et firmitas sua apud deum per
amorem per regionem et per condescensionem
sua quasi liquefacta arentem terram
ut fructum proferat infundit. Et quia
aqua prius ab infimis trahitur ut post
a superioribus sparsa reddatur, sciendum
quoque est quia cum in virtute arce consis-
tunt, unde elevati sunt considerant, ne ali-
enae infirmitatis abiecta contempnant, quia
quod ad terram de quibus sublevati sunt re-
deunt dum condescendentes inferio-
ribus remissi non desinunt quod fu-
erunt. Certe mens Pauli adhuc
fuerat cum legem carnaliter sequeretur,
sed ductus ad caelestia rapitur. Unde est
quod qui prius infirmus saepius ad soli-
ditatem ne intellectus communicat et
condescendens Saulus qui prius vigore
peragit, quod etiam post valde culmina cum
fiat indignus agnoscat, dicens: Qui
prius fui blasphemus et persecutor et con-
tumeliosus, sed misericordiam consecutus sum, quia
ignorans feci in incredulitate. Certe quia
elementis suae infidelitatis reminiscitur,
ut aliorum aequanimiter infirma portet
atque sustineat. Quasi enim ad terram de qua sump-
ta fuerat post caelum aqua rediit, dum
post sublimia contemplationis archana
peccatorem se Paulus meminit, ut pro-
desse humiliter peccatoribus possit. Vi-
deamus itaque quo aqua in ani-
mas ut rates elevari valeat
et sublevata revocetur. Ait [illegible] dicitur
enim ipsi: Virgo nos crucifixus est [illegible]

Videamus itaque aquam hec cum nimis solidi-ter
contendat illis ut inter ad summa. Ait itaque: Sive
mente excedimus deo, sive sobrii sumus vobis. Unde quoniam ad summa
tendat et dum liquatur infundat, dicit: Sive
sobrii sumus nobis.

quae sanctorum mentes ad summa sublevant
eas pro moderamine, per fraternam dilectionem
etiam ad humilitatem condescensionis formant.
Recte ergo Deus praecipit nivi ut descendat
in terram. Ubi et apte subiungitur: Et hie-
mis pluviis et imbri fortitudinis suae.
Hiems quippe est vita praesens, in qua nos
et si iam spes ad summa erigit, adhuc
tamen mortalitatis nostrae frigus torpor
astringit, quia scriptum est: Corpus quod corrumpitur
aggravat animam et deprimit terrena inhabitatio
sensum multa cogitantem. Hiemis autem
pluvias verbo pluvias praedicatores de
quibus per pluvias Moyses dixit: Expec-
tetur sicut pluvia eloquium meum et des-
cendant sicut ros verba mea. Hiems
itaque pluviae hiemi tegunt, et aestate ces-
sabunt, quia dum nunc carnalium oculis
vita caelestis absconditur, neque ut sanctos
nos praedicatoribus monet. Cum vero aeterni
iudicii aestas incanduerit, nulla verba prae-
dicantium viam tunc habebit, quia veniente
iudice ad id quod sumus quisque reducitur, ut sancta
agere non valet, sentiat et verum quod
sequi debuit exsortem ut sive poena gu-
stet. Unde per prophetam dicitur: Congrega eos quasi
gregem ad victimam et sanctifica eos in die oc-
cisionis. In die enim occisionis sanctificantur
reprobi, quia tunc sancti quae debuerunt agere
sentiunt, cum digna pravitatis suae suppli-
cia iam declinare non possunt. Quia autem praedi-
catores sancti in vita praesenti pluviae
hiemis cessabunt, recte eventura animae
atque aeterna aestivia aestivae sponsi vo-
ce suadentur, dicens: Surge propera amica mea
formosa mea et veni, iam enim tempus
transiit, ymber abiit et recessit. Tunc
quippe hiemis ymber recedit, quia in vita
praesenti pluviis inquam ignorantiae nubilo
caliginis corruptionis torpor astringit. Ho-
minem in infimum praedicationis cessat. Sa-
mus quippe per nos tunc videbimus hoc
quod nunc vocibus audimus. Praecipit igitur Deus
nivi et hiemis pluviis, ut in terram
descendant, dum a spiritu sancto spes per
continguendis peccatoribus inchoat. Ubi recte
additur: Et ymber fortitudinis suae. Ymber
quippe fortitudinis Dei est praedicatio divini-
tatis, nam ymber infirmitatis eius est praedi-
catio incarnationis, de qua per Paulum dicitur:
Quod infirmum est Dei fortius est hominibus.
Et rursum: Sed et si crucifixus est ex infirmitate,
sed vivit ex virtute Dei. Sic autem summi
eius infirma praedicant, ut auditorum suo-
rum cordibus etiam divinitatis fortia infun-
dant. Audiamus per Iohannem imbrem ymbre
fortitudinis suae: In principio erat verbum et verbum
erat apud deum et deus erat verbum. Audi-
amus etiam imbrem infirmitatis: Verbum ca-
ro factum est et habitavit in nobis. Audiamus ibidem

Sap. 9.

Deut. 32.

Ier. 12.

18 capitulum
a

Can. 2.

1 Cor. 1.

2 Cor. 13.

Io. 1.

umbrem fortitudinis. Omnia per ipsum facta
sunt et sine ipso factum est nichil. Quod factum est in
ipso vita erat. Audiamus umbre istius
ipsa venit et sui eum non receperunt. Imber
ergo fortitudinis sue paruit ut imbrem des-
cenderet quia in sanctorum suorum vocibus sic nobis
humanitatis sue infirma predicavit ut nobis
etiam mira et fortia sue divinitatis innotesceret.
Sed cum valentem imbrem conditoris audimus
sancti adversa nostra fortitudine compescere valea-
mur et tamen super nos iudicem presidentem
quo digne que ut agimus undique pen-
samus ~~dum et ubi subiungitur~~ Qui in manu om-
nium hominum signat ut noverint singuli
opera sua. Mala enim que agunt homines
pensare negligunt sed cum venerit sine
discretionis iudicium suorum operum quod
se deprimit pondus agnoscunt. Iudicia
nos quippe veris punitionibus emergunt ut
pensent adque suspicia se antequam ac-
tionis meriti. Imber ergo umbre forti-
tudinis in manum descendit in manum unius
cuiusque signatur ut sua opera sciat quod du-
vitet incomprehensibilis maiestate agno-
scitur. Ab uno quoque singula sua videre
pensiones. Qui tunc interius et aliter pe- Conditor
quippe omnibus ante insensibilibus ir-
rationabilibusque distinctum rationabilemque cete-
rum hominem condidit. Quam qui egerit
ignorare non possit. Illa enim loquitur fac-
quod posuit sed primum sine causa sic quod opera
etiam admodum inter venit pratione si-
potuit sciri quod egit. Et ipsi ergo qui pre-
cepta dum credi consequuntur sunt vero
bona an mala sint que faciunt nam
si bona se facere nesciunt cur de alia
bus facere in ostentationem gloriantur. Nec
sunt si mala se facere ignorant cur in
eisdem facere alienos oculos declinant.
Ipsi enim sibi testes sunt quia sciunt malum
esse quod agunt quia videri ab aliis verentur. Si
enim veraciter malum non crederent neque quod
hoc ab aliis videri formidarent ~~dum et ubi~~
per quendam sapientem dicitur. Cum sit timida
nequitia dat testimonium condempnationis
quia dum de facto suo pulsans timor
redarguit ipsa sibi testimonium perhibet
dampnabile esse quod agit. ~~Unde~~ tunc per Jo-
hannem dicitur. Si cor nostrum non reprehenderit
nos fiducia habemus ad deum. Fugiat ergo
nunquam humanos oculos semper ipsos esse
fugere non potest. Omnia enim malum quod
faciunt noverunt habent teste conscientiam ha-
bent iudicem rationem suam. Impetu in quo
cognitum sunt tunc scientiam sic lo-
quimur invenit et post ad districtionem eter-
nitatis perducunt. Et hoc est fortasse
~~quod per prophetam dicitur~~ Abyssus abyssum invocat
in voce cataractarum tuarum. Quia dum
unius ordinis dispositionis dicte malum

non punitur nescit quod agitur et suo se-
iam iudicio peccator intestina condempnat
et post condempnationem propriam adeuntem in-
dicem suam pertrahat abysso ergo abyssum
invocare et de iudicio ad iudicium pertra-
here. Sunt in predicatores sancti vero
gnant facta perditorum auditores.
Aut sunt condempnent verba in sanctorum
defendunt quantum valuerint pravitates
suas atque impudenter gesta impudi-
cius defendendo multiplicant. Sed
ipsi sibi in conscientia testes sunt quia reprehen-
sibiles non sunt. Deus enim ipso quo rationa-
bilem creaturam deus hominem condidit
in manu omnium hominum signat ut
noverint singuli opera sua. Sed quia
hec in pravitate singulorum sunt per-
tulit illico ad ipsum pravitatem auc-
torem pro quo unum cuncta mala obvi-
ment oculos deflectit ut quia hoc
uno visum primum capite membris pertinet
etiam hoc ipsum membrorum capite se-
bremitate desebat vel esse quod super-
in linea de virtutes intulerat agi-
tur ut tunc bonorum victi etiam ad
versarii impugnationem innotescere in-
sequitur. Ingredietur bestia latibulum
~~suum et in antro suo morabitur~~ Quid
aliud nomine bestie nisi antiquus
hostis accipitur qui deceptionem primi
hominis seviens imperans et integri-
tatem vite illius mala suadendo la-
niavit. Cuius quia prophetie vocibus de-
structa electorum etiam in antiquis sa-
cu vestamaga pervenit. Sed hic bes-
tia cum per redemptoris adventum
per predicatorum voces qui per totum
in linea nunc invidit dampnat
hominem qui antiquus vocatus ingrediens
quid aliud quam latibulum suum ingredi-
tur in manus pro demorte vias quas
per dyabolum erit illud autem ut lati-
bulum bestie ut insidias hominibus
via huius vite terrestris in illo est
persigna liberat et pravitatis corde
suum tunc omnium reproborum corda et
invenit quia aperte nocere pos-
set eaque per occultam malitiam quam
hominum autem tenet atque ad omnia
quod nocere bonis appetit in eorum
se obscuris moribus abscondit. In
mediorum persequitur corda autem
huius bestie non fuerunt unquam dum
consiliis latuit sed repente vocabunt
exemplo clamationem ... defige
C Et quia ad laicorum mentem per-
gere temptando non potuit in edo-
cere suo ad mortem eternus au-
tem. Sed nimis bestia multa
electorum corda tenuit sed hac

Margin notes:
pe fat. cogitatione de culpa C
F
Mala que faciunt nostri cogita
Eccli .10.
In canonica Joh. A
G
C
D
De diabolo insidiis necessitas
pro 2
mali
Jo 4

2a

illis moriens aquam excussit ~~li. xxvi~~
~~capitulo~~ Sicut principes quinque iudiciis ei-
ciebat foras qui intro vocatque iudicio
dum confessiones [illegible] illuminans
suscipit superborum ordines deserens cla-
usit ~~dicitur in presenti capitulo~~ Posuisti tene-
bras et facta est nox in ipsa pertransibunt
omnes bestie silvarum catuli leonum ru-
gientes ut rapiant et querant a deo
escam sibi. Tenebras quippe deus po-
nit cum peccatis iudicia reddendo lu-
men sue intelligentie subtrahit et nox
efficitur quia pravorum mens ignorantie
sue erroribus tegitur in qua omnes be-
stie silve pertranseunt dum maligni spiritus
opacitate fraudis latentes in tenebro-
sorum corda penetrantes suas explen-
do perimunt in qua et catuli leonum
rugiunt quia nequissimarum spirituum
eminentium potentum ministri spiritus in pravorum
mentes temptationibus insurgunt. Et tam
a deo escam expetunt quia minime eorum capere
animas nequeunt nisi iusto iudicio
prevalere divinitus permittantur. Ubi et
apte subiungitur Ortus est sol et congregati
sunt et in cubilibus suis se collocabunt quia
veritatis lumine patenter apparente a
fidelium mentibus exclusi sunt qui ad
cubilia sua versi sunt cum per plura infide-
lium corda tenentur. Quod et in illic leo-
num cubile hoc hic antrum bestie dicitur.
Considerandum non magnopere est quod hec
bestia non solum antrum suum ingredi
sed in eo etiam morari prohibetur. Aliquorum
etiam bonorum mentes ingreditur sed
in eo etiam morari prohibetur. Aliquorum
etiam bonorum mentes ingreditur sed
in eo etiam morari prohibetur in tanti
suggerit temptationibus fatigat et tem-
dunt (?) spe ad delectationem carnis de-
flectere contendit delectationem quoque
ad consensum producere nititur sed tamen
resistente summo adiutorio prevalere
prohibetur. Aliquorum namque mentes et mentes
bonorum petit sed in eis morari non pe-
terit. In ista quippe bestie antro non est
quos enim quasi proprium antrum possi-
det eorum mentes procul dubio in mo-
rans tenet quia in eis cogitatio-
nes adimit desideria et desideria usque
ad nequissima opera perducit. Et quoque
enim student reprobi suggestiones
eius vera iudicium mani repelle-
re eius voluptatibus afficiuntur subditum
delectatione sentiunt. Cumque in eorum
cordibus prim[um] quod oritur mox prem-
unum delectationis emittitur et cum
sibi minime resistitur, prius ex con-
sensu roborat. Deinceps consensus
ad opus ducitur opus non consuetudine

vigoratur. Recte ergo in antro suo morari bestia dicitur quia cum dum cogitationes re-
proborum tenet quousque eorum vita etiam
articulos suum operis perforet ~~dicitur~~ Ibi adiunde-
am per prophetam deus dicit. Quousque mo-
rabuntur in te cogitationes noxie ne-
que enim reprehendit cum veniunt sed cum
morantur. Et in bonorum cordibus cogita-
tiones illicite veniunt sed tamen mora-
ri prohibentur quia tam quemque ne teporem
deum domini conscientie pulsant abimo cor-
dis limine hostem fugant quia et si que
repentinis suggestionibus usque ad pri-
nestabilem surrepunt ad eorum consensum tam-
ianua non pertingunt. Sane mentis be-
stie impulsu subito formidinis victus
ianuam cordis petrus negando aperuit sed
eam egressus resistit flendo clausit
quia non antiquus hostis perversorum corda non
solum ineundo tenuit sed etiam tenendo
possidet dicitur vere Ingredietur bestia la-
tibulum suum et in antro suo morabitur quia
enim neque in eorum mentibus demoratur sic
indisans (?) cum illorum consilia attestatione
evidentiori narrationis audivimus. In illa na-
que deserit cum redemptore nostrum vivifica-
re mortuos cernerent in morte eius
quanta anxietate crudeliter inflamaret
quem explere tentavit illam suam desidia ar-
dentes vellent sed cum populum timentes
qui occasiones occidendi quererent et in-
venire non possent quia clamoti sunt se-
metipsis alienorum manibus ubi sunt quoniam
legaliter interimere ipsi non poterant
feriendum gentibus tradiderunt ne ex populo
pietate romanus preses ageret quod ipsi ex
populo malicia ne agere debuissent
anhelarent ~~dicitur~~ et apte subiungitur Ab
interioribus egredietur tempestas et
ab arcturo frigus. Septima sicut enim
sunt arcturi interiora memorat di-
versam aquilonis partibus australis plagam
designat ~~dicitur~~ in hoc eodem libro desc-
ribitur. Qui facit arcturum et oriona et
interiora austri. Interiora ista interiora au-
stri ferventior sol tenet in arcturum
vero cursum omnino non habet in citiorum
nomine plebs iudaica arcturi ac voca-
bulo populus gentilis exprimitur. Hii enim
qui unum deum invisibilem dum nove-
rant eiusque legi saltem carnaliter serve-
bant quasi sub meridiano sole fervebant
infideli calore tenebant gentiles
autem quia nullam scientiam sumpte cognitionis
attigerant velut sine sole frigidi
sub aquilone remanebant quia non tem-
pestatis impulsu frigus torpore opprim-
untur ut dicitur ab interioribus egredietur
tempestas et ab arcturo frigus Ac si
aperte diceretur. Iudeis surgere malicia

Mt. 26.

Mt. 20.

Mt. 2a.

Job. 9.

De invidia iudeorum repleta te gentium iniquitate

Ac^m a Ut. 2a.

perseque[n]s et agentibus peccata puniens. Neque
enim miracula sub lege precepta noverant
et tamen iudei perceptionem miraculi in timore
humani generis redemptore querebant.
Sed explere hoc quod repetunt non valentes
ad Pilati pretorium concurrerunt ut impetus
primos quos in ipso principio lex na-
prohibet ab interioribus quorum tempestas
atque ab arturo frigus prodit. Sed quia in tota
communia perit quia gentilem iudex ex
romana auctoritate peremit. Sed bene

b

tunc hanc invidiam subditur. Afflante
deo gratia scit gelu quia quo fidelium cor-
dibus spe sancti aspirante quo maio-
ra Ventum miracula contulit eo infideli-
um mentibus timoris invidie torpor
crevit atque inde tunc dominum plebs
infideli obduruit unde signum prius
actu cum divina gloria assurgat emolli-
re. Deo enim flante ingeli nisi fue-
rant qui visis miraculis invidentes di-
cebant. Ecce totus mundus post eum abiit.

Jo. 12.

Conspiciebant signa credebant promissos
suos eius miracula totum mundum percur-
rentes fidei predicamenta previdebat et tam
quo spe sanctus mundum replevit eo illorum
mens atque invidie malicia pigra
remanebat. Sed quia superne pietatis super-

c

erit tota clementia tante duricia sol-
vere atque ad amandum se corda infide-
lium liquare post hoc gelu bene mox
subditur. Et rursum latissime funduntur
aque. Post gelu quippe dominus latissi-
mas aquas fundit quia perfidia iudeorum
sententiam usque ad mortem pertulit eorum
corda prius ab infidelitate duricia ad
rus sui aspiratione resolvit ut tanto post
desideriis obediendum currerent quanto
prius propter illius obstinatiam restitisset

Ect. 3. d

~~Sed~~ perfidiam stupiditatem dicitur. Sicut glaci-
es in sereno sic resolventur peccata tua. Ad
hoc frigidi torporis gelu prophetia sol-
vi desiderabat cum dicebat. Converte

Aq[ua]s fluere de gelu quid significat

domine captivitatem nostram sicut torrens in austro.
Austris aquis ... addimus currenti-
bus prolis rursum dicitur emittet verbum suum
et liquefaciet ea flabit spiritus eius et fluent
aque. Aque de gelu currunt quia plerique
qui crudelis persecutoribus magni predi-
catores fiunt. Gelu ergo magna liquitur
cum torpor mentium frigoris ad integri-
tatem vertitur predicationis. Cum Paulus

Act. 9.

gelu non erat qui accepit epistolas da-
mascum pergens in corda infidelium
quasi in terra dei iacturam semina v-
bi ne ad perfectionem operis surgerent re-
stringere querebat. Sed gelu hoc in aquas
redijt quia quos persequendo prius pre-
mere studuit hos post modum fluente
sancte exortationis infudit ne tanto

uberior fidelium messis exurgeret
quanto hanc imber dei etiam ab ore per-
secutoris irrigaret ~~Sed~~ Sed subditur
frumentum desiderat nubes. Quid nam
electi quique sunt nisi frumenta dei ce-
lestibus horreis recondenda. Que nunc
in terra arce paleas tolerant quia
in hac purgatione sancte ecclesie mores
quosdam reproborum portant. Quo usque hu-
ius agricola ventilabro iudicij d[...]
vinat et in superna hinc cum electos
suos quasi munda iam grana susci-
piens cunctas paleas ignibus tradat.

5

~~Sed hinc per Johannem~~ dicitur. Cuius ventilabrum
in manu sua et permundabit aream
suam et congregabit triticum in horreum
paleas autem ignibus comburet ~~Sed hinc per Johannem~~
~~dicitur~~ Cuius ventilabrum in manu sua et
permundabit aream suam paleas autem comburet
igni inextinguibili. Sed hoc frumentum
quousque ad perfectionem fructus veniat
imbrium plurimas expectat ne extra
quia bonorum mens predicationis verbum
infunditur ne ab humore caritatis
desideriorum carnalium sole siccetur. Hoc
frumentum superius agricola in mundo
surgere ac nubes desiderare conspexe-
rat cum dicebat. Messis quidem multa operarii au-
tem pauci. Rogate dominum messis ut mit-
tat operarios suos in messem suam. Ecce hic
frumentum. Hic messis cum non sunt nubes
hic operarij vocantur quia predicatores
sancti et nubes sunt et operarij. Nubes vi-
per doctrinam operarij per vitam. Nubes q[uidem]
verbis infundunt operarii quia ipsi non de-
sinunt agere quod loquuntur ~~Sed et sequitur~~ Et

xxx^m

nubes spargunt lumen suum. Nubes
enim lumen spargunt predicatores sancti e-
xempla vite et loquendo et agendo dilatant.
Sed quamvis amministrationis lumine
spargant non tamen ad quecumque amat
operantur corda pertinent. Nam sequitur

b

Que lustrantur cuncta per circuitum quo-
cumque voluntas gubernantis duxerit. Spe
enim predicatores sancti ex certis quosdam
volunt sed nequeunt, sepe quosdam de-
clinare appetunt sed tunc in eorum
instigationis impulsu exortum cor
instantissime compelluntur. Videamus
nubem dei quomodo gubernatur manum
ducitur. Ecce Paulus cum ne sanctum
suum contestatur atormentis discipulos
de vellet audivit. Noli timere sed
loquere et ne taceas propter quod ego tecum
sum et nemo apponetur tibi ut noceat
te quia multus est mihi populus in hac ci-

c

vitate. Rursum cum ad thessalonicenses
voluisset ire retinetur dicens. Voluimus
venire ad vos ego quidem Paulus et
semel et iterum sed impedivit nos satha[nas]

Modo enim per semetipsum fatigari praedi-
catores tanti apostoli potius quam occulte
dispensationis usibus dominum adhuc sac-
nesciens deseruiebat ut minime pau-
lus dum ad alios uellet accedere non ua-
leret eis a quibus recedere non poterat
quasi praedestinatus nubes in circuitu per-
currentium lustrantes quae praedicationis luce
mundi fines illuminant. Sed quod diuinis
nutibus subditi reguntur expletur quod nubes
ire non possunt nisi quo eas uoluntas
gubernantis duxerit. ~~Vnde~~ Vnde et subditur:
Ad omne quod praeceperit eis super faciem orbis
terrae. Praecipit enim in gubernatione uolun-
tatis praedicantibus aliter agere appetunt
sed aliter disponuntur. Nam plerumque quos-
dam auditores suos student bla-
de corrigere et tamen eorum sermo in as-
peritatem uertitur plerumque quosdam
resecare aspere appetunt sed tamen eorum
rigor per mansuetudinis spiritum refrenatur.
Dicitur quod non permittit ut quo uolunt ita
eorum nequeunt agere sicut uolunt. Gratia
enim eos intus arbiter tenet et intus
ita illos et modificans suscipit ut pro-
dicat ut aliquando in cogitatione alia di-
sponant sed alia in opere peragant aliquando
aliter incipiant sed aliter consummant. Gra-
tia et intra hoc quod sibi praecipitur sumit
dicitur ut quaecumque praecipit illis super
faciem orbis terrae. Quo enim auctorem
uiam praedicationis inueniunt quod ad hanc
non suis sed propriis suis nutibus
ducuntur ~~enim~~. Adhuc subditur: Siue in una
tribu siue in terra sua siue in quocumque
loco iusserit eas inueniri.
Vna tribus per sacra in iuda inuenitur quae in sacra
scriptura clara ac inlapsus paterni
memoratur quae in hoc quod ex se
redemptoris in carne prodiit specialius
nominibus minimus accepit. Terra autem
dei simul omnes in deum nominatur
quae tunc ei fructum sine fide protulit
cuncta sub ydolorum cultu delapsis
gentibus mundi errantis. Locus autem inuenitur
dei et ipsa generalitas cunctis culpas dis-
tinctas inde sed si iuste cum ad indicendam
regalitatem qui fuerit uenturae et quia
in nulla apud deum nunc quae recon-
ciliationis tamen gratiam expectamina ac-
cepit. Unum ubi per paulum dicitur: Certe ac
super una quae honorare deum. ~~Vnde~~
ne ipse specimen et cetera quae non occulta
manu sed aperte cognita nunc mundi-
libus quas suas duas ducat. Siue in una
tribu siue in terra sua siue in quocumque loco iussit
fuerit inueniri quod praedicatores uete-
ris nouique testamenti aliquando per hebraeum
inde tenuit et israel paene toti ex
in regimen gubernacionem replebantur.

et in terra sua has pluere nubes fecit
qui eundem israheliticum populum adhuc
antiqua gratia post corruptionem captiui-
tatemque renouauit. Alii de sua miseri-
cordia clarescere nolunt quod praedicatores suos
et ueteri inuenit. Vndique ut sola misera-
tione erroris absoluet quos gemine
professionis uita diu praemebat. Sed ecce Helin
qui sententia prolatione suam sensit qui
multa sublimiter protulit uir arrogantis
elationis sui ponderis lapsus non ualet
pensare quod dicit Israel praeterita pertinet
adiungit ausculta Iob et considera mira-
bilia dei. Quasi in comparatione sui iacere
uidit quae cum tantae praedicationis
ut staret amonuit cui hoc quod
dicit ausculta sed cum ~~beato Iob~~ contume-
liam irrogat quia sicut enim dictum est
semper diuinis arrogantia minor est
creditum sibi extorquere uelle maior.
Sed licet Helin bona quae dicit nesciat
pensare qualis dicit nesciat pensare
tamen dicit nos qui erudimur a Iob eius
indagare uerba doctrinae illius subtiliter
debemus tam magna fortassis uirtute ar-
te dicitur sta et considera miracula dei. Stare quippe
nouit qui dei miracula uirtutes conside-
rant quia operationis eius potentiam nesci-
unt quos admirantur. Stare quippe et recte
agere ~~unde per paulum dicitur~~ Quam se existimat
stare uideat ne cadat. Et saepe quidam
superna iudicia mirantur praedicamenta cele-
stis patriae in audiunt diligunt mira opera
mentis dispositionis obstupescunt. Sed tamen
amando et uiuendo adhuc opera assurgere
negligunt. Stantes quod dei mirabilia con-
siderant quorum poenas faciendo pensant
si uiuendo non amant. Per contemplationem ad
inquisitionem oculos tendunt sed tamen
per inuentionem sese actu non erigunt. ~~Vnde~~
Vbi in balaam exprobratione dicitur: Cuius
apertos sunt oculos. Multa namque de aduentu
redemptoris dixit. Et quae in nouissimis
temporibus erant uentura praeuidebat sed
tamen ei uiuendo assurgere noluit quia
praeuidendo praedicauit. Stantes quod apertos
oculos habuit qui enim uidere de superiori-
bus potuit quae praeuidit in infimis non
amauit. Helin itaque qui beatum Iob ne
comparatione recedit uiuendo cecidisse quod
dixit cum amonet dicens. Sta et considera mira-
cula dei. Quae adhuc denegantur distin-
cte et tamen de ignorantia similius adiungit.

Numquid scis quando praeceperit deus pluuiis
ut ostenderent lucem nubium eius. Quia nubes
sunt praedicatores sicut pluuiae nubium sunt uer-
ba praedicantium. Sed nubes in aera cum sus-
pendantur nisi pluuiam deorsum uertere
nesciunt quam aquarum in mesticatam
portant. Nisi concussus inde pluuias

1. cor. x.

Numeri xx.

tempat intelligi non valet quid in eis cla-
ritatis lateat quia nimirum predicatores
sancti si taceant nequaquam loquentes os-
tendunt quanta sit celestis spei claritas
quam in cordibus gestant. Aut velut stel-
lis similes aut longe hiis dissimiles
peccatores videntur. Tu autem aperto predica-
tionis tempore que sit superne patrie re-
muneratio, quam intus(que) tenent cum
predicatione passi inquam virtutes arcto
fecerint in noticiam in visione despo-
ti loquendo insinuant unde timeantur
ipse que imbibus insistunt pluvie luce
nobis earundem imbium audimus. In verba
enim predicatorum cognoscimus ut in eis cla-
ritate vite qua aspectu tu magna
similiter regnorum. Hac nimirum lucem
paulus discipulis audebat tu diceret. Re-
velat que sit spes vocationis eius que divi-
tie glorie hereditatis eius in sanctis et que sit su-
pereminens magnitudo virtutis eius in nos
qui credimus. Hanc lucem coruscanti per
scriptorum verba quasi pluvie guttas ag-
noverat tu dicebat ~~Epistole~~ gentes sunt
et fortes presencia autem corporis infirma
et sermo contemptibilis. Sed plerumque predicato-
res sic audiri solent ut ipsos ut possint tu
primum ut tu prius plerumque lateat ut ge-
ti sint apperent ut tu puniantur. Nemo
enim scit qui luce imbium pluvie audiat
quia nemo comprehendit que deus virtute predi-
cationis prebeat ut predicatium gratia clare
sciret dicat quia numquid scis quando ~~deus~~
precepit deus pluviis ut ostenderet lucem
imbium eius. Ac si aperte dicat numquid
scis venturos in mundum predicatores ut
conspice quod eos adspiciendi dominus re-
pletione sui spiritus impleat quibus ut
modis eorum vite claritas mundo in no-
tescat apprehendis ~~Sed~~ Adhuc aperte sub-
iungitur Numquid nosti semitas nubium
magnas et perfectas scientias. Que iste
nubes semitas subtilissimas scilicet stricte
predicationis vias angusta quippe porta
et que ducit ad vitam. Eos ergo presen-
tie astringunt quia abstinentiam eorum
limite plura mundi desideria circumdando
exeunt. Arta enim sed vincendi consue-
no et ampla via sed semita in qua predica-
tor quisque studiose constringitur quia sub p-
ceptorum custodia solicitate coangustatur.
Sum non quod quedam angusta et in iteris in
hoc eodem mundo vivit sed delinquendi
compunctus nichil habere aliena non appetere
propria non tenere laudes mundi despicere
et prodos obprobrium amare gloriam fugere
despectum sequi adulantes despicere
despicientes honorare mala nocen-
tium ex corde dimittere et erga eos dilec-
tionis gratiam in mobilem in corde retinere

Doctores tacentes sunt peiores aliis · *ad ephe. 1°* · *2 ad cor. x* · *de angusta via* · *Opera gra(tia) difficilia sed meritoria*

Que ut omnia sentire scit sed magne
quia quantum in presenti vita propria vincendi
custodia angustie sunt tanto amplis-
incrementa rectitudine dilatatur ~~ubi et bi~~
Sibi dicit perfecta quippe scientia esse et in cu-
... solicitate agere et se de suis meri-
tis scire nichil esse ~~Sed~~ et ipse nubes
de hinc perfecta scientia docentur tu cir-
vote veritatis dicit Deum perfecta om-
que scripta sunt nobis dicite servi
inutiles sumus. Perfecta scientia est scire
omnia et tamen in nostri quodam modo
scientiam se nescire quia et sanam p-
cepta dei novimus et si in verborum il-
lorum considerare pensemus et scire
que intellexisse nos credimus ag-
nius. Adhuc tamen acta eadem que
districtione examinis sint discutien-
da nescimus. Non enim dei faciem cernimus
ut dum occulta eius consilia videmus
Cuncta ergo ... consilia ne quo...
mortalitatis me pondere premitis
ipso sic mortaliter in nubilo cernimus
Unde quia enim per paulum dicit Quicumque se e-
xistimat scire aliquid nondum cognovit quem-
admodum que ad modum oportet eum
scire. In hoc itaque mundo dum vivi-
mus tantus perfecte que scienda sunt s-
cimus ut perficientes permittamus
nil nos perfecte scire cognoscimus
Dicitur ergo recte numquid nosti semi-
tas nubium magnas et perfectas sci-
entias. Ac si aperte dicat numquid
summa iam acta predicatium conspicis
qui pugna per scientiam ad alta se e-
levant deorsum se humiliter prosequi-
tionem sue ignorantie inclinant. Ut
solus sancti spiritus dono agitur ut hu-
...tor non solum de scientia sed et de ip-
sa ignorantia perfecte doceatur. In
calore amoris ad superna conscendat
dum minora esse que agnoscit ...
finibus pensat recte subiungitur. Non
ne vestimenta tua calida sunt cum per-
flatur fides terra austro. Sepe enim sub
figura sancte ecclesie tenere nomine diuinis
vestitur non ecclesie sed omnes qui eam
fidei adiunctione iungimur. De vi-
eius ecclesie dominus per ysayam dicit vivo
ego dicit dominus quia omnibus his ve-
lut ornamento vestieris. Sanctus
nimirum calidus nemo et non in ...
sue suis designantur quos quisque ...
iungit ab iniquitate sue torporis
liberatur ~~Sed enim~~ in canticis canticorum
dicitur Surge aquilo et veni auster per-
fla ortum meum et fluent aromata
illius. Aquilo eum iubetur ut surgat
ut nimirum ille qui mortalium cor-
da refrigit adversarius ipse fugiat

za

Auster cum venit et orbem perflat ut eius aromata defluant quia per adventum sancti spiritus dum mens hominis repletur extra mox opinio bonitatis spargitur ut iure sancta lingua que orta austro perflatur dicat: Christi bonus odor sumus. Vestimenta quoque sancte ecclesie calida sunt dum terra austro perflatur quia omnes hi qui deo per fidem inherent fervoribus caritatis studiis inardescunt dum corda mentis sancti spiritus afflatu perfunditur. Ex quo quidem et de eodem beato Job nil obstat intelligi quia et sic generaliter instita etiam dicimus ut tamen principalia eius singula specialiter teneamus. Dum quisque enim qui recte vivit atque hoc alios docet conspicit quasi tot vestimenta sua quos auditores ei concorditer inherere non numquam vestimentorum sed ne persentire talis non possunt sed adiuncta vivencia corporum exalantes membrorum poros cognite emanantem abiciunt calorem primitus. Eo minus calore sed eadem vestimenta calescunt sed calefacta calorem quem acceperant retinendo ad corpus reddunt. Et praesentata vincula corpori adherentia ipsi discipulorum vita magistri cum vincentibus coniuncta signantur. Et quasi per poros calorem accipit quia admonitionem dum ex eius actionis et simul sua exhortationis cognoscit que veluti frigus proprium reprimit dum aspersa iniquitate discedit calore quem accepit retinet quia in eo quo predicatoris sui serie fervore convalescat. Doctores autem sancti dum auditores suos in ardore dilectionis proficere sentiunt ipsi amplius in doctrine virtute fervescunt et quos ad summa inardescere et fervescere conspiciunt ad predicanda bona calescere(?) pre validius succenduntur. Enim et si qui pro quo adhuc vitam corruptibilem gerunt ut infirmitas agit de qualibet culpa saltem terminetur tepore in locutione in cogitatione computantur discipulorum suorum provectu conspiciunt et sibi velud minimus esse reprehensibiles erubescunt ne qua forte ex torporis mis prebeant eis quos predicationis voce ad regnum iam predicationis vocant. Quanto quoque doctores auditores quasi convenientia corpore vestimenta calescunt(?) sed dum adprofectum auditorum etiam vita doctorum proficit quasi calefacta vestimenta calor ad corpus redditur. Sed neque hii soli doctores tribuunt quia hor- tatoriam suam ad summa proficere auditores videntur quia nisi sancti spiritus infusio eorum corda repleat aduncres

corpus vox docentium incassum sonat. Frustra enim vocem magistri exterius possunt sed hunc in interiore interius non possunt. Neque enim qui plantat est aliquid neque qui rigat sed qui incrementum dat deus. Dicitur quoque sponte: Vestimenta tua calida sunt dum perflata fuerit terra austro quia numerosi tunc auditores qui iam bene viventibus doctoribus inherent et calorem superni amoris accipiunt cum per afflatum sancti spiritus excitantur. Ac si aperte beato Job dicat: Incassum tibi tribuis si quos per te profecisse intuentibus conspicaris quia hi quos perfecte caluisse estimas nisi eos sancti spiritus fervor attingeret et frigidi in sua insensibilitate remanerent. Pugnacia(?) hoc fortiter dum parvipendit sermones irrisionis illius verba subiungit:

Tu forsitan cum eo fabricatus es celos qui solidissimi quasi ere fusi sunt. Possunt per celos hi qui in celestibus sedibus angelici spiritus designari. Unde et moderatore nos dicere voce veritatis instruimur: Fiat voluntas tua sicut in celo et in terra, ut videlicet voluntas dei sicut a superiori caterva agitur ita in omnibus etiam ab hominum infirmitate fiat. Angeli(?) ergo celi solidissimi quasi ere fusi sunt. Vera namque eris rubigine difficile consumitur. Et virtutes angelice que in divino amore stare perstiterunt lapsis superbientibus angelis hoc in munere retributionis acceperunt ut nulla rubigine surrepentis culpe mordeantur ut in contemplatione conditoris sui felicissime permaneant et in hoc quod sunt condite eterna stabilitate subsistant. Unde bene apud Moysen in ipsa mundi origine historica verba testantur. Cum et principio factum celum dicatur et hoc idem postmodum firmamentum vocatur, quia videlicet natura angelica et prius subtil esse in superioribus condita et post ne umquam potuisset cadere mirabilius confirmata. Possunt etiam per celos ut sepe iam diximus electorum mentes exprimi a cunctis terrenis contagiis intimo amore suspense qui quamvis corpore degant in infimis quia tamen iam corde inherent summis veraciter dicunt: Nostra autem conversatio in celis est. Et qui solidissimi ut ere fusi sunt quia ab integritate cepte fortitudinis nulla mutabilitate et rubigine consumuntur, quibus et fortiter contra adversitatibus auctoris voce dicitur: Vos estis qui permansistis mecum in temptationibus meis. Sed quamvis doctus et arrogans tamen irridere studiis viros mentem irrisionis sue fortia dicta premisit ac adiectis tamen fortibus semper ad superbiencia verba relabitur. Nam iterum

1 cor 3.
2 cor 2
ch. 6
Angeli comparantur metallo eris
cant.
Gen 1
ad phil. 3
luc. 22

deridendo subiungit. Unde nos doce quid
dicamus ei, nos quippe involvimur tenebris.
~~ac si dicat~~ Tu quia iam magna intel-
ligentie luce potueris docere nos quia
ignorantie tenebris involvimur vides.
Sed mox ad invasionem resiliens despi-
ciendo subiungit. Quis enarrabit ei
que loquor. Ac si aperte dicat. Que ego
de suis laudibus acute sentiens non
acute loquor et quis hec narrare vel pro-
qua audierit potest. Sed quia doctrina et
arrogantia huius mentem hereticorum con-
fligit et alloquitur ore non solum non sange
emendi laborans sed et gravitas sentiendi
per qua helin pro arrogantia leviter memini-
t. d. Quis enarrabit ei que loquor.

d mox per doctrina subdit. Etiam si locutus
fuerit homo devorabitur. Omne quod aliquis
devorat et hoc interius tenens absumit
etiam oculis occultat et verum que videri
in superficie poterat in profundum rapit.

Qd dō sit tessa.ᵉ Homo igitur tunc de deo tacitus pronuntiat
et condicit ac aliquid videtur et si loqui
de deo cepit ilico quia nichil sit ostendit
quia magnitudinis illius immensitate devo-
ratur et qui in profundum raptus absconditur
quia fari ineffabile nequit ipsa sue ignoran-

c tie angustia deglutitur. Homo enim cor de
sua rationis ... sue demencie ... et
creatura de creatore et temporalis de eterno
et mutabilis de immutabili et mortalis de
vivificante et tunc in tenebris positus eter-
nam lumen sentit et nescit et hoc de con-
tare disserere nititur. Rectus homo de luce
Si igitur locutus fuerit homo devorabitur quia
si effari hoc eternum et sic et aperte et hoc
sibi subsistit quod de illa ulteriori sentit
sed etiam tamen eius in hominibus veritate invenit
tunc sensibus humanis sustentari morsunt
que quia non dum revelata sunt de
eisdem hominibus recte subiungit. At nunc
non vident lucem. Quia nimirum lucem etiam
per paciam dicit. Populus qui sedebat in tenebris lucem

Ys. 9. F vidit magnam. Sed eadem lux quia absor-
bens videretur insinuat tunc perius subdit.
Subito aer cogetur in nubes. Aer quippe in sua
sua tenuitate spargitur nec ulla firmitate
solidatur nubes ac tanto firmiores sunt quan-
to densiores. Quid igitur per aerem nisi detectus
solacium designantur et que in immutabilitate
huius vite desidiose dedita huc illuc
quasi more aeris fluida aspergitur. Sed

Conuta.ᵒ aplorum p conuersionem aer in nubes cogitur tunc fluxu mentis
prospicum respectus gravitas viratus solidi-
tate roborantur ne inter suum cordis
non sedato se colligunt et manus cogi-
tationibus non liquescant. Aer petrus
sunt tunc petiam desidia sparsus quam ama-
tusiens vocem rarius una piscationis
agitabat. Aer etiam apostoli omnes extiterunt

quia iam plegem alta desiderant sed
non dum prophetam firma sapiebant.
Subito ac aer in nubes coactus est quia ve-
spectu superne gratie flumine corda pristi-
num in soliditate versa se predicatores
ut eorum in firme cogitationes sorta-
sciendo densescerent ac more nubi-
aquas sitie caperent et subire incante
ritum verbi predicationis irrigarent.
Quo pacto insistio ad eorum secta re-
curreret atque adeptum regime sum-
mo labore provenirent ~~deum et hymno~~

g subdit. Et ventus transiens fugabit e-
as. Ventum quippe et transies venit
sens. Ventus igitur transiens nubes fu-
gat quia mortalis vite pruritus pre-
dicatores suos ante oculos corporalis

a aᵒ occultavit. Ventum transiens nubes fu-
gat quia vite temporalis excursus aerem
apostolos subtrahit et eos insuper morti
secta regime qui in celorum cardine a-
scendit. Et quia usque ad mortem predica-
re non desinunt et post vite spacium
more nubium tunc verborum pluvia ex-
imunt quia eorum laboribus mentia agger

b adiungit. Tunc protinus subdit. Ab aquilo-
ne aurum veniet. Quid aquilone nisi pec-
catorum frigore constricta gentilitas de-
signatur quia ille subiugo sue tyran-
nidis tenuit qui supplices dixit.
Sedebo in monte testamenti in lateribus
aquilonis et ascendam super altitudinem
nubium et similis ero altissimo. Quid
aurum nomine nisi aut fideles exprimun-
tur de quibus per Jeremiam dicitur. Quomodo obscura-
tum est aurum et mutatus est color
eius. Aurum quippe obscuratum dolor-
quia inquibus dudum claritatem innocentie
necessariam in culpe ingrediens videtur.
Ab aquilone aurum venire dicitur quia re-
tunc gratie redemptoris gentilitas dudum
perfidie torpore frigida iam sancte
etiam prosit deo vita fidelium multi-
plicatur. Ab aquilone enim aurum venit
tunc ipsis ydolorum cultoribus vera in
deo fides claresceret. Et contemplati a
fidem gentibus iudea cedunt et ad
prima iudicantium celestium designa-

d subsistere eos quia dudum fuerant
cultores ydolorum. Unde per conversionem
gentilium petro dicitur. Surge occide et
manducans sunt et comedisti. Tunc eis
contra ... per psalmum dominus dicit. Dicam
aquiloni da et austro noli prohibere.
Quid enim per aquilone gentilitas sic per
austrum iudea signatur que quasi me-
dicamo sole inealuit quia redemptoris in
ne veniret servore fidei prima fuit.
Aquiloni enim dicitur da tunc offer-
re fidei sue munera gentilitas im-

a

auctor autem mittitur ne prohibeat quod
in iudeis in fide consistentibus perpetue ne
niam gentilium repellendo comparat
~~Deum~~ Hic quoque quia Deum et ab aquilone
aurum veniet aperte subiungitur
Et adeo formidolosa laudatio. Ad de-
um adeo dicitur ac si absque qui impe-
di sit fidelibus dicitur. Auro igitur
ab aquilone veniente ad deum formido-
losa laudatio proficit quod dum caritatis sine
fidei gentilitas obtulit multitudo
hebreorum fidelium divina iudicia per-
timescendo laudavit. Sed quo ab aqui-
lone aurum veniat quomodo absque
qui subditur formidolosa laudatio
crescat ipsa nobis hystoria sacri elo-
quii ostendit ~~Petri quippe et~~ Corne-
lius centurio cohortis que dicitur Italica
religiosus et timens deum cum omni do-
mo sua faciens elemosinas multas
plebi et deprecans deum semper vidit in visu
manifeste quasi nona hora diei an-
gelum dei introeuntem ad se et dicentem
sibi Corneli. At ille intuens eum in
timore correptus dixit Quis es do-
mine Dixit autem illi Elemosine tue et
orationes tue ascenderunt in memoriam
in conspectu dei. Aurum igitur ab aquilone ve-
nit dum in conspectu dei exeuntibus cum
elemosinis oratio ascendit. Sed cum
petrus fratribus retulisset quomodo vel cor-
nelius vel ipse de celo submitti vase
linteum cum bestiis reptilibus vidisset
et quod spiritus sanctus et ante baptisma gen-
tilium corda perfudit continuo in
iudeorum mentibus nimium nisi per aqua
baptismatis nemo pervenire sepe et hinc
audito tacuerunt et glorificaverunt di-
centes Ergo et gentibus deus penite-
ntiam ad vitam dedit. Multitudo igitur
fidelium formidolosam laudem obtu-
lit que salvari gentibus absque se mi-
nime dona celestis gratie admirando
conspexit ~~Deum~~ Ipse quoque petrus mi-
rans dicens In veritate comperi quod
non est personarum acceptor deus. Sed cum
gentes suscipiunt fidem cur ab eis
qui iam fideles sunt formidolo-
sa laudatio deo cum letitia venire pro-
ditur qua formidolosa debuisset.
Sed idcirco conversis gentibus ab hebre-
is iam in deum formidolosa lauda-
tio profertur quod minimo iusto iudea
repulsa et dum pie gentilitas vo-
cata et dampnata sunt repulsionis timu-
e dum lucra aliene vocationis vi-
dent ~~Deum~~ Nos quoque cotidie dum
iniquos quosque admonitam vite
conversationem perfecti respecto conspicimus
sub occulte dei iudiciis timendo gau-
demus ne occulta iudicia quosdam deus
qui digni putantur deserit qui prius ad
se eos qui indigni putantur vocat ~~Deum~~
Digne enim invenire non possumus et
si invenire iam deum possumus non in-
digne quia quicquid in illo sentimus cui si-
de est non dum cepit. Hoc tamen quod tamen nunc
misse se considerat adiungit Et magnum
~~fortitudine et iudicio et iustitia et enarrari~~
~~non potest~~ Magnus quippe et fortitudine quia
fortem adversarium superat et de domo
illius vasa contemnenda auferens in
vasa pervenit. Magnus iudicio quod et si hic
electos suos per adversa deprimit eos
quoque in gloria eterna perveniens elevat. Mag-
nus iustitia quia et si hic dum tolerat
quosque tamen sine termino reprobos dampnat
~~Deum ait~~ dicitur Et enarrari non potest. Scien-
dum namque digne non valet quanto minus dicere.
Sed melius hunc ut atque dicimus si subiecti-
onis eius fortitudinem admirando timeamus
Ideo timebunt eum viri et non audebunt con-
templari omnes qui sibi videntur esse sapi-
entes. Hoc loco solum viros suos qui
ad intelligentiam sed fortes appellat. Et
nondum qui non ait non audebunt contemplari
sapientes sed qui sibi videntur esse sapien-
tes quibus videlicet verbis perversos quosdam sed ar-
rogantes insinuat ait scilicet quod dum
multa fortiter sentiunt in locutionis sue
serie se tegit. Viri namque arrogantes
et docti cum recte non vivunt sed tamen re-
cte docere impulsionibus compelluntur
ipsi dampnationis sue aliquomodo precones
sunt quia dum ea que agere respu-
unt predicantes insinuant suis se voci-
bus dampnantes dampnant. Dont quos
bene ~~probatur~~ dicitur Commissi sunt in arcu pra-
vo. Arcus quippe perversus ipsum a quo
mittitur perimit. Judicatur autem suis arro-
gantium lingue arcui sunt similes dum
contra elatum in suis auctoritatibus ipsa
verba sua sagittas figunt ~~Deum~~ Summa cu-
ra est providendum ne accepta sapien-
tia ignorantie tenebras illuminat lumen
humilitatis tollat et sapientia esse nequeat
que et si veritate lucentis fulgeat clari-
us tumore velamine cor eloquentis obscu-
rat. Alia namque sunt bona summa alia bo-
na media. Bona etenim summa sunt spes fi-
des caritas que dum veraciter habentur in
malum inflecti non possunt. Bona au-
tem media prophetia doctrina curationum virtu-
tes (?) que ita media utraque sunt posita ut
aliquando per hoc bona sola eterna patria
aliquando gloria terrena requiratur. Medi-
as igitur has virtutes dicimus quas ad-
huc mentis appetere inclinamus quibus
proprie ita vel animus sicut tremens
dimittimus. Pecunias namque divitias

Marginal notes: b — c — d — e — f; "Deus omnino dicitur magnus"; "De summis bonis et mediis"; "orationes"; "et" / "a".

divitias. Alii gloriae ostentatione superbiunt.
Alii ergo proximorum indigentiae misericordia
pietatis opitulantur. Cum praedicatione vel actione pro-
phetiam laus exterior quaeritur, quasi per
corporales divitias terrenae gloriae culmen
ambitur. Cum non doctrina atque prophetia in lucris
dis aliis impenditur, quasi acceptae di-
vitiae egenis fratribus largiuntur. Quod quisque saepe
per ipsa dona quae se per se exultat ani-
mum dant in tantum animum elongat vi-
gilanti provisione curandum est ut et prius
subigantur vitia et per circumspectionem dona
teneantur. Nam si in eis mens in tantum
se deserit non prohibet adiuncta subvehitur
sed quasi parata actis laboribus remune-
rata repleantur. Unde fit etiam ut accep-
ta virtus dum in usu transitoriae laudis
assumitur quia vitio militet virtus non
sit. Quia enim origo virtutum humilitas
est, illa in nobis virtus veraciter pullulat
quae in radice propria id est in humilitate perdurat. Atque
nimirum si abscinditur arescit. Quod vivifica-
tem sui in intimis humorem caritatis
perdit. Et quia per hoc quod ab helyu dicitur non
audebunt contemplari omnes qui sibi viden-
tur esse sapientes, occulta cordis elatio
reprobatur, intueri libet quanta virtutum mu-
nera David propheta atque in his omnibus
quam fortiter humilitatem servabat. Quem enim
non extolleret ora leonum frangere, ur-
sorum brachia dissipare, despectis
prioribus fratribus eligi, reprobato rege ad re-
gem gubernacula ungi, timendum cunctis uno
lapide goliam sternere, a rege proposita
extinctis allophilis numerosa praeputia re-
portantem, promissum tandem regnum
percipere, cunctumque israheliticum populum sine
ulla contradictione possidere? Et tamen cum
arcam dei in ierusalem revocat, quasi oblitus
se praelatum omnibus admixtus populis ante
arcam saltabat. Et quia coram arca sal-
tare ut creditur vulgi mos fuerat, rex
se in divino obsequio per saltum rotat. Ecce
quem dominus cunctis singulariter praetulit, se
se sub eodem et exequando minimis et ab-
iecta exhibendo contemnit. Non potestas regni
in admemoriam reducitur, non subiectorum
in oculis saltando vilescere metuit, non
se honore praelatum ceteris ante eius
arcam qui honorem dederat recognoscit.
Coram deo egit debilia extremaque
ista ex humilitate solidaret quae coram homi-
nibus gesserat fortia. Quid de eius factis
ab aliis sentiatur ignoro. Ego David
plus saltantem stupeo quam pugnantem.
Pugnando quippe hostes subdidit,
saltantem autem coram domino se ipsum
vicit. Quem michol saul filia adhuc
ex tumore regii generis insana cum
humiliatum despiceret, dixit: Quam gloriosus

fuit hodie rex israhel discooperiens se
ante ancillas servorum suorum et nuda-
tus est quasi nudetur unus de scurris.
Protinus audivit: Vivit dominus quia ludam
ante dominum qui elegit me potius quam
patrem tuum. Ac paulo post: Ludam et vi-
lior fiam plus quam factus sum et ero
humilis in oculis meis. Ac si aperte
dicat: vilescere coram hominibus appeto
quia servare michi coram deo ingeniose
per humilitatem quaero. Sunt non nulli qui
de se minus humilia sentiunt quia in ho-
noribus positi nichil se esse nisi eme-
rem famulatum quia providunt. Et tamen
coram hominibus viles apparere refu-
giunt et contra hoc quod de se interius
cogitant quia rigidum exterius venu-
state palliantur. Et sunt non nulli qui
viles videri ab omnibus appetunt atque
eo quod se deiectos se exhibendo con-
temnunt. Sed tamen apud se introrsus
quasi ex ipso merito ostensae humilita-
tis intumescunt et tanto magis in corde
elati se quanto amplius in specie humilitatis
elationem premunt. Quem vero utrumque
tantis bella magna David exspecta-
tione desperandum mira virtute superavit
quia eum de semetipso intus humilia
sentiens honorem exterius non
quaerit insinuat dicens: Ludam et vilior
fiam. Et quia per hoc quod vilem se ex-
terius praebuit nequaquam interius in-
tumescit, adiungit: Ero humilis
in oculis meis. Ac si dicat: Si vilem
me exterius despiciens exhibeo ta-
lem me interius attendo. Quod in
quo arctari se quos doctrina elevat
si David extrema sua veneratione
de pectore non erat eiusque gaudia per
prophetando meditabatur et tamen ins-
tet ipso curritur corde valido di-
rectionis culpa deprimebat. Ex ira
humilis in oculis meis. Bene igitur prophetia
dicitur: Ideo timebunt eum viri et non aude-
bunt contemplari omnes qui sibi videntur
esse sapientes. Contemplari enim dei
sapientiam non possunt qui sibi sapientes
esse videntur, quia tanto ab eius luce lon-
ge sunt quanto apud semetipsos longe
humiles non sunt, quia in eorum mentibus
dum tumor elationis crescit, aciem
contemplationis claudit, et unde se lucere
prae ceteris aestimant inde se lumine
veritatis privant. Si igitur veraciter sapi-
entes esse atque ipsam sapientiam con-
templari appetimus, stultos nos hu-
militer agnoscamus. Relinquamus
noxiam sapientiam, discamus laudabi-
lem fatuitatem. Hinc quippe scriptum est:
Stulta mundi elegit deus ut confundat

sapientes. Hinc rursum dicitur: Si quis
videtur inter vos sapiens esse in hoc
seculo, stultus fiat ut sit sapiens. Hinc
evangelica verba testantur quod Zacheus
eum videre prae turba non poterat, posuit se
sicomori arborem ascendit, ut tran-
seuntem dominum cerneret. Sicomorus quippe
ficus fatua dicitur. Pusillus itaque Zacheus
sicomorum subiit et dominum vidit, quia qui
mundi stultitiam humiliter eligunt
ipsi dei sapientiam subtiliter contemplantur.
Pusillitatem namque nostram ad videndum
dominum turba praepedit, quia infirmitatem
humanae mentis ne lucem veritatis inten-
dat curarum secularium tumultus premit.
Sed prudenter sicomorum ascendimus, si
provide ea quae divinitus praecipiuntur stul-
ticiam tenemus. Quid enim in hoc mun-
do stultius quam amissa non repetere,
possessa rapientibus relaxare, [illegible]
pro acceptis iniuriis iniuriam reddere,
immo et adiunctis aliis patientiam praebere?
Quasi enim sicomorum nos ascendere
dominus praecipit cum dicit: Ab eo qui tua
sunt ne repetas. Et rursum: Si quis
te percusserit in dexteram maxillam, praebe
illi et alteram. Per sicomorum transiens
dominus cernitur, quia per hanc sapientem stul-
ticiam etsi necdum ut est per speciem, iam tamen
per contemplationis lumen dei sapientia quasi
in transitu videtur, quam videre nequaquam illi va-
lent qui sibi sapientes vi-
dentur, quia ad conspiciendum dominum in
elata cogitationum suarum turba de-
prehensi adhuc sicomori arborem
non invenerunt. Explicit liber xx-
vii. Incipit vicesimus octavus.

Post damna rerum, post
funera pignorum, post vulne-
ra corporis, post verba ma-
le suadentis uxoris, post
contumeliosa dicta conso-
lantium, post suscepta fortiter
iacula tot dolorum, contra tanta vir-
tute constanter laudandus audi-
re beatus Job fuerat. Sed si iam de
propria se loquens crescendo [illegible]
qua hic adhuc duplicia recep-
turus et pugna saucia iustitiae
restituitur ut verbis redderet dimicatio
vincentem, ne per elationis gladium
propria illum sua victoria sterneret.
Debet omnis dux [illegible] per dis-
cretionem instare quo superat adver-
sarium. Quid enim prodest plerumque aciem quam
constricta virtute interficit, quando
illam consideratione sua inflat a ple-
nitudine vitae enatat? et dum se
ad percipienda praemia sufficere suggerit,
eum in elationis interitum [illegible]

scendit. Iustus igitur Job ante flagella ex-
titit, sed iustior post flagella permansit, et lau-
datus ante dei voce, post magnum tremore
ex verbere et profectu ut tuba ductilis ex per-
cussione prodiit in laudem dei tanto
altius elevatus quanto maiori castiga-
tione pressus. Sed humiliandus erat iste qui
prosperitatibus ulceribus sic venerabiliter stabat, humi-
liandus erat ne tam robustissimum pec-
tus elationis tela confoderent quod constabili-
terat, quia et illata vulnera non vicis-
sent. Requirendum mihi sunt homo-
tinus debuisset comparatione superari. Sed
quid et quod de eo voce domini dicitur: Vidisti ser-
vum meum Job quod non sit ei similis vir
super terram? Cuius ergo comparatione poterat
vinci de quo deo attestante dicitur quod nullius
hominis comparatione posset aequari? Quid
itaque agendum est nisi ut per dona sua
ipse dominus suas illi vires narret et
dicat ei: Numquid produces luciferum in tempore
suo et vesperum super filios terrae consurgere
facis? Et iterum: Numquid apertae sunt tibi por-
tae mortis et ostia tenebrosa vidisti? Et
iterum: Numquid post ortum tuum praecepisti dilucu-
lo et ostendisti aurorae locum suum? Sed quia
non ista nisi deus potest, ut cum interroga-
tur homo ut agnoscat quia ista non
potest, quatenus vir qui tam in mensis
virtutibus crevit et nullius hominis ex-
imitate ne extolli deberet dei comparatio-
ne superetur. Sed o quam patenter erigitur
qui tam sublimiter humiliatur! O quanta
est hominis victoria eum dei comparatione pro-
cessisse! O quanto hominibus maior est qui
testationis continetur dei minor! Ab illo
quippe potens est qui tali interrogatio-
ne audiret quia potens non est. Sed quia
ad obscura nimis descendimus, [illegible]
ad eiusdem textus iam verba veniamus.

Respondens autem dominus Job de turbine
dixit. [Capitulum xxxviii] Quid est quod dominum video, quia si sano
atque incolumi loquitur, ex tranquillitate
divina locutio facta dicitur, sed quia fla-
gellato loquitur, de turbine locutus fuisse
describitur. Aliter enim dominus servis suis
loquitur cum eos in misericordia per compunctionem premit,
aliter cum per districtionem ne extol-
lantur premit. Per blandimentum locutionem
dum amanda dulcedo eius auditur,
per turbidum non pens eius increpatio mo-
stratur. In illa persuadetur ut ne pro-
ficiant, in ista reprimuntur quae proficiunt. In
illa dicitur quod appetant, in ista quod metu-
ant. Per illam dicitur: Lauda et laetare filia
Sion, quia ecce ego venio et habito in
medio tui. Per istam dicitur: Deus in tempe-
state veniet et in medio viae eius. Bla-
dus quippe est qui ut in medio habitet
venit, et non sine tempestate

Cap. xxxviii

Varia locutio dei

Zach. 2.

De blada et terribili locutione domini

et turbine insinuat nimirum que tangit
corda perturbat atque commotione elatos
Dnem severe qui potens et terribilis uno
presentia facienti peccata. Sed quia in duobus modis

Deus aliquando loquitur per se ipsum aliquando per creaturam subiectam

locutio divina distinguitur aut per semetipsum
namque Dominus loquitur aut per creaturam angelicam
eius ad nos verba formantur. Sed cum per
semetipsum loquitur sola nobis in mente in
spirationis aperitur. Cum per semetipsum loquitur
de verbo eius sine verbis ac sillabis cor
docetur quia virtus eius intima quadam sub
levatione cognoscitur ad quam mens ple-
na suspenditur vacua gravatur. Sponsus
enim quidam et quasi omnem animum qui reple-
verit incorporeum lumine est quod et integra
repleat et repleta exterius trusebat
sine strepitu sermo et quasi tumultu aperte
here? sonitu nesciat. Hinc enim de adventu

Act. 2

sancti spiritus scriptum est: Factus est repente de ce-
lo sonus et cetera. Ignis quippe deus ap-
paruit sed per semetipsum locutionem interius
fecit. Et neque ignis deus neque ille spiri-
tus sine sed per hoc quod exterius exhibuit ex-
pressit hoc quod interius exhibuit ges-
sit. Flamma enim discipulos et zelo succen-
dens et verbo erudiens intus exhibuit
reddidit sonus linguas igneas. On-

In missione spiritus sancti fuit ignis visibilis et invisibilis

dit significatione igitur admota sunt
elementa ut igne et sonitu sentirent
corpora igni non visibili et in voce sine
sonitu docerent. Foris ignis sine quia ap-
paruit sed intus qui sciam dedit et in re-

Act. 8

gine candacis eunuchus currum presidens
iter carperet atque Ysaiam in manibus non
intelligens haberet in corde nimirum pro-
phetae spiritus dicit: Adiunge te ad currum.

Act. x.

Et cum ad centurionem Petrus tunc esset dum
milites Cornelii divisit in mente pulsat
dubio absque Petrus audivit: Ecce tres
viri querunt te surge itaque descende
et vade cum eis. Spiritus enim dei quasi qui-
dam nobis verba dicit et ostenta in ea que
agenda sunt intimare et cor hominis
ignarum non tacito strepitu et credimento
sermonis pium repente de abscondito

3 cap^m a

reddit statim quia audiuntur ea que adsi-
sunt non simul omnia dicta compre-
hendit. Quippe cum tenuis verba et
predicatum verba per sillabas percipit vis
ut in eo qui se diligit totum subito

locutio dei est de missio

et simul comprehendit. Dei locutio ad
nos intrinsecus facta videtur potius quam
auditur quia dum per semetipsum sine mo-
ra sermonis insinuat repentina luce
mentis ignorantie tenebras illustrat. Hinc
et Baruch Nerie filius cum requisitus ex-
poneret quemadmodum verba Jeremie prophe-

Je. 36

tantis audisset ait: Ex ore suo loquebatur
quasi legens loquitur alio intendit
sed alio verbum facit quia qui videt dicit

b prophete sed dei quia eius verba videt potius
in corde quam audiunt qui legerent lo-
cutiones. Aliquando ergo per angelum voluntatem
suam dominus indicat aliquando etiam verbis ali-
quando etiam rebus demonstrat aliquando simul
et verbis et rebus aliquando imaginibus cor-
dis oculis ostensis aliquando imaginibus
et ante corporeos oculos ad tempus
ex aere assumptis aliquando celestibus substan-
tiis aliquando terrenis aliquando simul et terrenis
et celestibus. Nonnumquam vero etiam per ange-
lum humanis cordibus ita et loquitur deus
ut mens in imagine ostendatur sed si-
ne verba locutionis audiuntur sed dicitur

Jo.

Domino: Pater clarifica filium tuum ut et filius
tuus clarificet te. Protinus audivit: Cla-
rificavi et iterum clarificabo. Neque enim
deus qui sine tempore impulsionis in-
tonat clamat in ea per suam sonum illam
vocem edidit quia circumspectam te-

c per [illegible] humana verba distinxit. Sed
nimirum de celestibus loquens verba sua
que audiri ab hominibus voluit tempora-
li creatura administrante formavit. Ali-
quando rebus per angelos loquitur deus cum mente

d verbo dei sed ea que futura sunt ad superna
de elementis imagine indicantur. Sic

Ezech.

Ezechiel nichil verborum audiens elec-
trum in medio ignis vidit. Ut vi-
dum solam speciem aperte que esse
in novissimis ventura sentiret. Ele-
trum quippe ex auro argentoque me-
tallo miscetur in qua permixtione argentum
quidem clarius redditur sed tunc fulgor
auri temperatur. Electrum ergo in electo
nisi mediator dei et hominum demonstratur

Electrum [illegible]

qui dum semetipsum nobis ex divina
humana ita coniunxit et humana per di-
vinitatem clariorem reddidit et divina
per humanam nostris aspectibus tempera-
vit. Sed enim per unitatem divinitatis eius con-
iunctionem humanitas fulsit ex auro
et argentum et quod [illegible] dei
sic potuit quia per carnem tot aspi-
cio tolerante quasi ex argento [illegible]

e aurum et aurum. Qui bene in medio ignis
ostenditur quia incarnationis eius mysterium
subsequitur iudicii flamma [illegible]
Dominum quippe et. Pater non iudi-

Jo. 7

cat quemquam sed omne iudicium dedit
filio. Aliquando per angelos verbis simul
et rebus loquitur deus cum quibusdam ma-
libus insinuat hoc quod sermonibus
narrat. Neque enim Adam post culpam
[illegible] vidit deum potuit sed
increpationis verba penitus audivit

Gen. 3

de quo scriptum est: Cum audisset vocem
domini dei deambulantis in paradyso ad
auram post meridiem abscondit se

f inter ligna paradysi. Ecce enim cum

hoc quia post peccatum hominis in paradiso
deus non iam stetit sed deambulabat
nisi quod inveniente culpa se a corde
hominis moveri demonstravit. Et est
quia ad auram post meridiem id est
sol ferventior veritatis abscesserat
et peccantem animum culpe sue frigo-
re constringebat. Increpante quoque adam
deambulans ut reatus mentibus ne-
gocium sua non solum sermonibus sed etiam
rebus aperiret quatenus peccator homo
et prius quod fecerat audiret et per deam-
bulacionem amisse eternitatis status im-
mobilitatis sue constantia cerneret et
paruam fervore caritatis expulso
torporem suum animadverteret et per
declaracionem solis cognosceret quod ad tenebras
declinaret. Figurat aliquando ymagi- *gr*
nibus cordis oculis ostensis per angelos
loquitur deus sicut Jacob subinnixum celo
scalam dormiens vidit. Sic petro
linteum reptilibus et quadrupedibus ple-
num in extasi rapto aperuit qui nisi
in corporis hoc oculis cerneret in exta-
si non fuisset. Sicut paulo in visione
noctis vir macedo apparuit qui eum
in macedoniam rogavit. Aliquando yma- *x ca^m a*
ginibus ante corporeos oculos ad tempus
ex aere assumptis per angelos loquitur deus sicut
abraham non solum tres viros videre
potuit sed etiam habitaculo terreno susci-
pere et non solum suscipere sed eorum usibus
etiam cibos adhibere. Nisi enim angeli
quedam nobis interna nunciantes ad
tempus ex aere corpora sumerent exterio-
ribus profecto nostris obtutibus non apparerent
nec cibos cum abraham caperent nisi
propter nos solidum aliquid ex cele-
sti elemento gestarent. Nec mirum
quod illic ipsi qui suscepti sunt modo ange-
li modo dominus vocantur quia angelorum voca-
bulo exprimuntur qui exterius ministra-
bant et appellacione domini ostenditur qui
eis interius preerat ut per hoc presiden-
tis imperium et per illud claresceret offi-
cium ministrancium. Aliquando celestibus
substanciis loquitur deus sicut baptizato
domino in iordane quia de nube vox sonuit
dicens Hic est filius meus dilectus in quo
michi complacui. Aliquando terrenis sub-
stanciis per angelos loquitur deus sicut cum
balaam corripuit more asine hu-
mana verba formavit. Aliquando simul ce- *b*
lestibus et terrenis sonis per angelos
loquitur deus sicut ad moysen in monte eisdem
sonis sua verba edidit ignem
rubumque sociavit atque aliud superius
aliud inferius iunxit. Qui enim solum
agitur cum ipsa aliud continuacione sig-
navit flammam per successivum rubum moy-

sen alloquens quid aliud ostendit nisi quod
eius ipse ductor fieret qui et legis fla-
mmam perciperet et tamen peccati spinam nequa-
quam vitaret vel quod ex illo ipso exiret
qui in igne divinitatis veniens una per carnem
quasi rubi spinas acciperet et consumpta
humanitatis nostre spinam etiam in ipsa divi-
nitatis flamma servaret. Aliquando non hu- *d*
manis cordibus etiam per angelos deus
secretorum presenciam veritate sue aspira-
cionis infundit. Unde Zacharias ait Di- *Zach. 1.*
xit ad me angelus qui loquebatur in me.
Dum ad se quidem sed tamen in se loqui
angelum dicit liquido ostendit quia si
ad ipsum verba faceret per corporea species
extra non esset. Unde et paulo post subdidit
Ecce angelus qui loquebatur in me egre-
diebatur. Sepe enim non exterius appa- *c*
rent sed sicut sunt angelica presencia voluntatem
dei prophetarum sensibus innotescunt atque
ita eos ad sublimia sublevantes quasi
in rebus futura sed in causis originali-
bus presencia demonstrant. Spiritualis namque natura
corruptibilis ponderis gravita- *p* *De revelacionibus angelorum*
tem hanc ipsam corpulenciam suam
quasi obicem subsistens interna non
penetrat et quasi exterius iacet quod lenita-
tem naturam interius non sentit sed
dum et prophetarum sensibus ipsa nec est
subtilitas angelice virtutis appareat
corporeque mens quo sibi alii spiritui iungi-
leuetur et non iam pigra torpescat
anima iaceat sed repleta internis af-
flatibus ad superna ascendat atque inde
quasi de quodam vertice intueatur que infra
se ventura sunt videat. Sed neque hoc impe-
diret zacharie verba angeli designari
nomine vel patrem vel filium vel spiritum sanctum
pro eo si terreni sponsore scire considerat
quia sentit velociter emendet que
magis patrem magis spiritum sanctum et non nisi
per incarnacionis sue predicacione filium
angelum vocat. Sed et in eisdem zacharie
verbis aperte ostenditur quia in se loqueretur
angelus creature loquebatur cum dicit
Ecce angelus qui loquebatur in me
egrediebatur statimque subiungit Et a-
lius angelus egrediebatur in occursum
eius et dixit ad eum loquere ad puerum
istum dicens. Sed minime dubitatur quod illum non *4 ca^m a*
sit utique deus qui mittitur cum verba ab
angelo que dicere debeat iubentur. Sed
quia in conspectu conditoris ange-
lica ministeria ordinata gradum dispo-
sicione distincta sunt ut et per communem
felicitatem beatitudinis complecte sunt
simul videntes gaudeant et tamen
per dispositionem dignitatis aliis alii sub-
ministrent. Abraham angelus an- *b*
gelum mittit et quasi senior de deo gaudet

gaudere quem inter cognoscit et docere et
dirigere quia enim et per superiorem scientiam
utitur cognitionis et per presentatorem gra-
cie liminis premitur excedit. Sed sciendum est
ut quibus modis loquatur deus hominibus
demonstretur. Cum non beato Job indi-
set dominus de turbine dicitur vero per semetipsum
an ei per angelum sit locutus ambigitur.
Potuerunt quippe per angelum quomodo
aeris fieri et dici ei que submittere se
per verba mandati ... et potuit
et exterius angelis in turbine aere ex-
citare et intus in interius per semetipsum dominus
unum sive sic cordi eius sine verbis im-
primere ut credatur quod dicitur dominum
que subsequitur ipse iam per se verba perci-
pit qui repletus deo sine verbis audi-
vit ~~itaque de turbine~~ et iste involvens
sententias sermonibus imperitis. Sicut et ipsi
priori parte iam diximus forma exprobra-
tio est talis interrogacio quia dicitur quis est
iste. Helin enim arrogantem locutus fuit
ipse et quis est iste non diximus ni dicitur co-
gitur quem nescimus. Sicut autem dicitur ap-
probare est nescire reprobare. Unde quibusdam
quos reprobat dicit. Nescio vos unde
sitis discedite a me omnes operarii iniqui-
tatis. Secundum est quod dicit hoc arroganti requirit
quis est iste nisi aperte dicit. Ego arro-
gantes nescio id est eorum vitam insipientie
mee arte non approbo. Quod cum sanctis
... instantes ... gloria eterne
retributione manserunt. Sed vero quod
ait sententias et non addidit quales boni
utique accipimus quas quidem imperitus
assiduis sermonibus involuit quia cum verba
veritatis fuerant prolatis impia quippe
vicium et vim non recte sepe id est celeste doctrin-
a ad appetitum terrene laudis inclinare.
Sic enim sepe contingit ut et bona male et
mala bene proferantur. Ita Helin arrogans
vera non recte protulit quia humiles in
defensione sententias non humiliter dixit ~~dum~~
et eorum qui inter ecclesiam catholica via
glorie student non in initio typum tenet
qui dum se preceteris predes credunt
divino iudicio dempnata redarguuntur.
Quia sicut ait apostolus. Si quis se existimat
scire aliquid nondum cognovit quemadmodum
oporteat eum scire. Prima enim
prima stulticia angusti cordis elatio fuit
ut parva efficitur homines humilitatis sine
estimacione quia quanto se ut magis sapi-
endo descendit eo illos vehemencius des-
picit quos semetipsum nescit. ~~Dum~~ Helin et se-
ctarios protulit et imperitis sermonibus in vo-
luntate quia et dicit non iam quod dicit honorat
et tamen de semetipso dicta illius elatio spoil-
ia sacrilegus. Hoc itaque despecto dicen-
~~dicit Job verba dicitur~~ Accinge sicut vir lumbos
tuos

~~Et~~ quia sicut vides vocare consuevimus
minimos vias dum fortibus et non dissi-
lientes gressibus sequimur ~~dum per~~ ~~per~~
~~de~~ viriliter agite et confortetur cor
vestrum ~~dum paulus~~ ait Remissas ma-
nus et dissoluta genua erigite. ~~Ut~~
sapientia in proverbiis dicit O viri ad
vos clamito ~~de sapientia dicit Ego~~
non feminis sed viris loquor quia illi
qui firma mente sunt mea verba perce-
nequaquam possunt. Lumbos non accin-
gere proprie est ut molle luxuria nec
in cogitacione refrenare debetis
utique carnis in lumbis. Et dum sancte
predicatoribus dicitur Sint lumbi vestri pre-
cincti et lucerne ardentes per lumbos
luxuria per lucernas autem boni operis
claritas designatur. Jubentur igitur lumbos
precingere et lucernas tenere ac sapi-
audiat dominus in nobis et in nobis luxuri-
am restringere et tunc de vobis alios
nos opera exa monstrare. Et cum beatus
Job tantum preditus castitate noverat
cur eius per hec flagella dicitur Accinge
sicut vir lumbos tuos id est sicut fortis
restringe luxuriam nisi quia alia est
carnis luxuria qua castitas cor-
rumpitur alia non luxuria cordis et qui
de castitate gloriatur. Dicit igitur Accinge
sicut vir lumbos tuos ut qui iam
luxuria corrumpere vicerat inter
luxuriam restringat elacionis nostre pa-
tiencia de castitate suspectes. Tanto pa-
ctum ante dei oculos luxuriosius
fieret quanto magis ante oculos h[o-]
minum et patiens et castus appareret.
~~Cum diu per moysen dicitur~~ Circumcide pre-
putia cordis vestri id est pagina luxuri-
am carnis restringit etiam superflua
cogitacionem resecare. Sed Interroga-
bo te et indica michi tribus modis
nos cogitur interrogare consuevit
cum aut flagelli discretione nos
peniteat et quanta nobis insit vel despe-
ratia ostendit. Vel quedam que nolumus
percipit et in eam nos obediam pa-
titur. Vel alia nobis oculta aperte tal-
qua abscondit et nescita nobis ne
humilius innotescat. Flagello in-
terrogat cum intentum bene sibi
per singula subditum afflictionibus sci-
at sicut ~~de Job~~ et laudatur attesta-
cione iudicis et tamen ictibus exer-
cetur ut eius patientia tanto veri-
clarescat quanto inquisita durius
sit. Precipiendo enim dominus nos
interrogat sicut Abraham de terra sua
iubetur egredi et pergere quo nesci-
bat in monte unicum filium ducere et per
eam consolationem fidei acceptat immo-

28

Sin minus ad interrogationem verba inde-
ti .i. ad missione obedienciam dicitur. Nunc cognovi
quia timeas deum. ~~Et sicut scriptum~~
est: Temptat vos dominus deus vester ut sciat
si diligitis eum. Temptare quippe dei est in-
agnitis nos missionibus interrogare. Tempta-
re quoque eius est iterum obedientiam nos-
se nos facere. Aperiendo vero nobis quedam
atque claudendo nos interrogat deus.
~~Scriptum est~~ palpebre eius interro-
gant filios hominum. Palpebris quippe
apertis cernimus, clausis nichil videmus.
Quid ergo per palpebras dei nisi eius
iudicia accipimus que iuxta aliud
clauduntur hominibus et iuxta aliud
reserantur, ut homines qui nesciunt
[illegible] innotescunt, quedam dum
quidam intellectu comprehendunt, quedam non
cognoscere omnino non posse et cor-
corda sese lateant inquirunt si illos
divina iudicia vel clausa non semilant
vel aperta non inflant. Hac enim paulus
interrogatione probatus est, qui per percepti
intimam secretum, per aperta claustra pa-
radisi, per ascensum celi tercii, per summe
locucionis mysteria adhuc dicit: Ego
me non arbitror comprehendisse. Et rursus:
Ego sum minimus apostolorum qui non sum
dignus vocari apostolus. Et rursus: Non quod
sufficientes simus cogitare aliquid a nobis
quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex deo est. Aperte ergo pal-
pebris dei interrogatus paulus recte
videt qui et superna secreta attigit et
tamen in humilitate cordis subtiliter ste-
tit. Rursum cum secreta dei iudicia
de repulsione discuteret atque ad ea
pervenire non posset, quasi clausis dei
palpebris interrogatus est. Sed tamen valde
infirmum respondit qui deo se in ipsa sua
ignorantia sciens inclinavit: O alti-
tudo diviciarum sapientie et scientie dei, quam
incomprehensibilia sunt iudicia eius et in-
vestigabiles vie eius. Quis enim cognovit
sensum domini aut quis consiliarius
eius fuit. Ecce enim absconsa mysteria
quasi clausis palpebris inquisitus
placida ac vera videt [illegible] secreta ali-
tum pulsans qui peregrinum intuetur
in admiratione non valuit professio-
nem autem iam ad humilitatem servat,
et quod intus comprehendere non potuit for-
timendo laudavit. [illegible] Ne quod beatus
~~Job per~~ interrogationem verborum distinctis
interrogationibus sermonis ne quasi sit sup-
ra consideret que dum nunc comprehen-
dit ad spiritum suum reddeat et quasi sit
iuxta michi [illegible] comparatione
cognoscat. Audi et tace. Interrogabo te
et indica michi. Ac si aperte diceret: Ve-
meas ad sublimia considerandi te [illegible]

et dum ea que sunt te scis nescire te per-
spice. Tibi enim per te notiore reddo. Tu enim
michi nunc videres si que ignoras intel-
ligeres. ~~Sequitur~~ Ubi eras quando ponebam funda-
menta terre. Iudica michi si habes intelligen-
ciam, quis posuit mensuras eius si no-
sti, vel quis tetendit super eam lineam,
super quo bases illius solidate sunt. Certe
qui omnia de mundi origine narrare
hystorica congerimus repente non sub-
iungit qui non de mundi sed de eterne dam-
condicione videatur. ~~Ita de~~ Aut quis
demisit lapidem angularem eius. Per
hoc enim quod in mundi origine sunt et tu[m]
sumpsit ostendit quia de mundi origine
dicitur non est. Sedeo namque de rebus planis
ac patentibus obscura quedam ac diffu-
sa permiscentur ut per hoc quod ab intellectu
litterie discrepat et illud inquirere in-
stat quod dum iuxta litteram sonat. Nam
sicut aliis aperte rebus alia clausa ag-
scimus ita aliis clausis compellimur et illa
altiore intellectu pulsare que aperta esse
debebamus putare. Quid ergo Ubi eras quando po-
nebam fundamenta terre. Insinuata sunt
quid aliud fundamenta quam predicato-
res accipimus. Quos dum primos dominus
in sancta ecclesia posuit tota eius sequens
fabrica structura surrexit. ~~Unde~~ Et sacer-
dos cum tabernaculum ingreditur xii. lapi-
des portare in pectore iubetur, quod videlicet
semetipsum per nos specialiter offerens ponti-
fex ut dum fortes in ipso exordio predica-
tores exhibuit xii lapides subtraxit
infirma sui corporis pro portante. Sic
itaque apostoli et per primam ostensionem ornamen-
ta lapides in pectore et prima solidi
edificii in solo fundamenta. ~~Unde dicitur~~ Propheta
cum sanctam ecclesiam in sublimibus apostolorum
meritis poni edificarique conspiceret
dixit: Fundamenta eius in montibus sanctis.
Cum non in sacro eloquio non fundamenta
sed singulari numero fundamentum dicitur, nullus
alius nisi ipse dominus designatur, per cuius
divinitatis potenciam infirmancia infirmi-
tatis corda solidantur. De quo et paulus
ait: Fundamentum aliud nemo potest po-
nere preter id quod positum est, quod est christus Ihesus.
Ipse quippe fundamentum fundamentorum
est quia et origo et inchoacium constru-
cta robustiore. Terrena in fundamentum ma-
ge sunt qui magnum muros pondera
portaverunt. ~~Non beatus~~ Job in superbia
conversi suas potencia sublevarentur
in ipsa domini prima pre sermonis dicto-
rum predicatorum commemoratione discu-
titur ut quanto illos admirabiles veni-
re conspiceret, tanto in eorum comparatione
de se vilius estimaret. Quid ideo dominus ita
quasi petitum describit quia quando suum

De predicatoribus qui intelliguntur per fundamenta terre.

Exo. 28.

i cor. 3.

et in more intus iam fuit quod indesinenter

Dicatur itaque ei: Ubi eras quando ponebam fundamenta terrae? Ac si aperte diceretur: Fortitudinem fortium considera meque coram ante saecula auctorem pensa, et tu eos quos mecum condidi mirabiles suspicis, perpende quantum in singulis debeas quem auctorem invisibilium sine tempore esse agnoscis. Et: Indica michi si habes intelligentiam, quis posuit mensuras eius si nosti, vel quis tetendit super eam lineam? Mensurae lineae intentae praedicatione tenduntur, ut dimensionis aequitatis contra linearum tensione teneatur. Iustitiae autem duas adhuc venientis mensuras terrae lineis mensae est, quia fines ecclesiae occultis iudiciis subtiliter distinxit. Huius terrae occultae mensurae vel lineae tendebantur, cum praedicatores sancti agente spiritu in aliis partibus mundi vocabantur, vel venire ad alias non permittebantur. Nam accedente Paulo magno apostolo cum Macedoniae praedicare negligeret, promissum illi apparuit vir Macedo qui dixit: Transiens in Macedoniam adiuva nos. Ac tunc sicut scriptum est: Temptabat apostolus ire Bithyniam et non permisit eos spiritus Iesu. Tunc igitur praedicatores sancti evocantur ad Macedoniam et ab Asia prohibentur, ista occultarum mensurarum linea illic ducta est, hic reducta; illic tenditur ut Macedoniae secreta spatia colligantur, hic attrahitur ut extra fines fidei Asia relinquatur. Nunc quippe tunc in ea qui colligendi non erant, quibus in vita meritum sinum praedicator iam nunc Asia intra mensuras ecclesiae deo largiente suscepta est, et intra has quippe mensuras sunt omnes electi, extra has omnes reprobi, etiam si inter fidelium limitem esse videantur. Unde in Apocalypsi scriptum est: Atrium quod foris templum est eice foras et ne metiaris eum. Quid enim atrium aliud quam latitudinem significat vitae praesentis? Atrium foris templi sunt qui patentem designantur atque metiendi non sunt, quia angusta porta et quae ducit ad vitam, et latitudo vitae pravorum non admittitur ad mensuras et regulas electorum. Iste spiritales lineae occulto iudicio tendebantur, cum cuidam dicenti: Magister sequar te quocumque ieris, eiusdem magistri voce dictum est: Vulpes foveas habent et volucres caeli nidos, filius autem hominis non habet ubi caput reclinet. Iste mensurae et lineae tendebantur, cum cuidam dicenti: Domine permitte me primum ire et sepelire patrem meum, eiusdem magistri voce responsum est: Sine ut mortui sepeliant mortuos suos, tu autem vade, annuntia verbum dei. Ecce alius sequi nitens se promittit et repellitur, alius relinquendum se posu-

lat et retinetur. Unde hoc nisi quia superna occulta cordis spatia supernorum iudiciorum lineae tendebantur, ut et hinc intra incomprehensibiles mensurae consurgerent et ille foris non minime remaneret. Et quia cum nullus nesciat quando deus has occultorum iudiciorum lineas tendit, recte ad Iob dicitur: Indica mihi si habes intelligentiam, quis posuit mensuras eius si nosti, vel quis tetendit super eam lineam? Ac si diceretur: Requiritur ut qui nosti, si tu ea praeter et post [illegible] memorare quanto pondere secretorum dei subtilius pensetur dispositionem, ut homines non insipiens viribus [illegible] in mente consistere conditoris [illegible] considerat invisibilis ista quis agat, sine virtuti nihil conatur ut iam de se aliquid audeat cum dei iudicia occulta formidat. Si perpendere de super mensuras et lineas incomprehensibiles tensionis [illegible] magis in semet ipsis formidinis premat, quanto magis pendere videt omnia ex occultis mensuris. Sequitur: Super quo bases illius solidatae sunt? Bases sanctae ecclesiae doctores accipimus; in basibus quippe columnae insistunt, [illegible] totius fabricae pondus erigitur. [illegible] ergo in uno sancta doctores basium nomine designantur, quia dum recte praedicant et praedicationi suae vivendo concordant, omne pondus ecclesiae suorum morum [illegible] sustentant [illegible] peras ab infidelibus [illegible] et quaeque [illegible] difficilia a fidelibus formidantur, exemplo fidei in operum firma ostendit. Unde dum [illegible] tabernaculum figeretur, Moysi [illegible] columnas quatuor et bases earum vestitas argento [illegible] argento enim quid aliud quam claritas sermonis accipitur, sicut scriptum est: Eloquia domini eloquia casta, argentum igne examinatum, probatum terrae. Bases ergo argento vestitae in columnas tabernaculi sustinent, quia praedicatores ecclesiae divino eloquio decorati [illegible] se ex [illegible] probant [illegible] evangelistarum dicta voce et operibus praedicant. Post per bases etiam proprie signantur, qui dum primo apice dominica incarnatione locuti sunt quasi quasdam bases eos conspicimus assumentes se [illegible] gere et super posita fabricae pondera sustinere. Unde et ad Moysen dominus in structuram tabernaculi tabulas erigi praecepit, fundi earum bases argenteas iubet. Quid enim per tabulas nisi apostoli [illegible] in mundum praedicatione dilatati, et per bases argenteas nisi prophetae signantur, qui super impositas tabulas

Ut ex argento dicantur fundi scriptum est; in argento quippe claritas eloquii figuratur

firmi ac fusiles sustinent quia apostolorum
vita dum eorum praedicatione instruitur
eorum auctoritate solidatur ~~du~~ et committere [?]
bene bases singulis tabulis subponuntur
et quia dum ~~prophetica~~ facta in verbis suis de
mediatoris incarnatione concordant
subsequentes praedicatores ecclesie indubi-
tanter edificant ut cum assertionibus
non discrepant illos in se robustius
figunt. Hoc in medio bases absque prophe-
ticis sine usu argenti ingrediebantur verba
prophetarum quoque dicta ante mediatoris
adventum quia in usu spiritali intelligentie
non erant et dum conspicua possideri
non poterant quasi intus remanebant.
At propterea mediator veniens ea ante
actos modos incarnationis sue mani-
festavit quodque in hiis mentis latebat ide-
nunc sensusque patrum precedentium in usu
dedit quia verba rebus exposuit. Hu-
ic itaque prophetas seu doctores ecclesie
nostris temporibus subsequentes basium appellatione
non significet dicat eis propterea quo bases illius
solidate sunt subaudis nisi supra me qui
cuncta immobilis teneo et bonis exte-
rioribus meis principalem originem praesto
Cum enim sibi quis bonum et tenue solida
bases non et quod dum fundatio non in me et
in suo pondere minima preparatur.
Et cum tam multa de sancte ecclesie con-
structione referantur audit nunc apparere
immunite nationes qua unite convenire
sunt ac diversa hinc domus edificia que
sibi arte concordent ~~ee~~. Aut quis enim demi-
sit lapidem angularem eius. Iam pre-
missa gratia omnibus liquet quem scien-
tia sacra lapidem angularem vocet ipsum
sum profecto qui dum in se hinc in-
deum illinc gentilem populum suscepit
in una ecclesie fabrica quasi duos parie-
tes iungit illum quippe de quo scriptum
est qui fecit utraque unum. Quia angularem
se lapidem non solum in inferioribus sed etiam
in summis exhibuit quia et in terra
plebi israelitice nationes gentium et cum
in vere simul angelis in gloria celo
sociavit. Eo quippe nato vices cla-
maverunt angeli Et in terra pax
hominibus bone voluntatis. Natum enim regem
nequaquam pro magno offerret hominibus
pacis gaudia si discordiam non habe-
rent. De hoc lapide per prophetam dicitur lapi-
dem quem reprobaverunt edificantes hic
factus est in caput anguli. Huius lapidis
typum Iechonias rex tenuit quem
Matheus dum quatuordecim generationes
describeret secundo numeravit. Hic enim
sicut secunde unius initio tunc ge-
nerationis inseruit. Hic namque in Babi-
loniam cum israhelitica plebe migrat

et cum dum ab aliis ad alia ducitur prout
quia utrique lateri non in uno scilicet numeratur
huius migrationis flexum angularem lapidem
signat. Ubi enim ordo articulum flectit
ut cum indivisum tamquam angulum facit.
Recte ergo numerare bis potuit quia parietum
quia parietem quasi duo in se latera ostendit
~~dit~~ et eius hic ymaginem tenuit qui in iudea
ortus gentilitatis colliges quasi absor-
sumus Babiloniam venit. Atque hanc insertum
in fidei fabricam prius discordie studio
scissam arte caritatis intexuit. Et hec
de significatione sancte ecclesie dicta sint placet ne
brevi replicatione moraliter disserere.
Digni itaque et recte quibus Job dicta
cognoscimus ad corda nostra revocemus. Quia
verba dei tunc mens verius intelligit
cum in eis semetipsam querit. Dicatur enim
~~dic~~ Ubi eras quando ponebam fundamenta ter-
re. Ubi peccatoris animus pulvis et qui in
superficie attollitur et temptationis aura
rapitur ~~dit sicut scriptum~~ est ideo sic impii non sic
sed tamquam pulvis quem proicit ventus a facie
terre. Nichil obstat terram intelligi animam
iusti de qua scriptum est terra enim sepe ve-
nientem super se bibens ymbrem et generans
herbam oportunam illis a quibus colitur
accipit benedictionem. Et huius terre fundamen-
tum fides et huius terre fundamentum intel-
ligitur mobile cordis prime soliditatis causa
divinus timor inspiratur. Sicut ipsum dicit
etiam que audit huic cum fides dicitur
ad edificium subsequens opus in fundamen-
tum ponitur. Sic etiam iam credens sed tamen
venturi iudicii terrore despicit. Peccata
se eternis et ipse audiens innolvit. Hic
cum repente surrexerit timor infunditur ne
bene in eo surgat edificium iam funda-
menta construuntur. Postea itaque per ipse
fortitudinis formidinis fundamento cum tur-
rem fabricat in altum ducitur mente et ne unus
quisque perficiens vires suas tamen me-
tiatur ne cum divina constructione magis
esse cepit semetipsum respiciat sine con-
fessione quid fuit quietus attendens
humiliter quod per meritum invenerit et nequa-
quam sibi arroget quod peregit et suis
~~viribus~~ et nunc beatus Job per supernam vocem
ad semetipsum reducitur et ne de virtutibus
gloriam audeat de anteacta vita memo-
ratur ei cum dicitur ~~dic~~ Ubi eras quando ponebam
fundamenta terre ac si manifestius dicatur
apertis vitiis dicit virtutes ante ac-
ceptas tibi non tribuas noli contra me
de meo munere extolli recole ubi te
inveni quando prima mea fundamenta in te
cum posui recole ubi te inveni quando
meo te timore solidavi. Ut ergo ego in te
non destruam quod construxi ipse non cesses
considerare quod reum que cum vitiis ...

Ut prius dictum est et infra

10 ca[pitulum]

a

Considera quod patiatur fac. me. septem

ad Heb. 6.

b

c

f

d

aut in flagiciis vel in perversitatibus inveniet. Et
post hec bene possumus sentire quod sumus si non
negligamus pensare quod fuimus. Nos
nunquam cum clandestinatio etiam sollicitis
semper cordibus sollet ne bonorum operum cogi
tatio lucere subbat compuncta cum valde in
virtutibus crescit oblita infirmitatis pro
nequaquam ad memoriam revocat quod innocens
fuit ~~dr~~ omnipotens deus qui angit et sciunt
tercium virum de remedius salutis nostre
mensura ipsius nobis profectibus imponit ne
habeamus quedam virtutum bona que nunquam
quesivimus et curramus quedam hec tamen
habere valeamus quietos nos vera dominum
hec habere non possumus sed que appetit et
ille se intelligat desiderata non habere
que habet et peccet que sit considerent alia que
desit et petat que valet desinere sinente
similiter bona que sit ~~dr~~ ~~ire~~ plurimus
terre i iste animi dispensationem sub
inguere iudicat mihi si hec intelligendi.
Aut omnis possunt mensuras eius si nostra
ut quis tetendit super eam linea. Omnis
enim ut condicior in his eius mensuras
posuit qui intenti judiciis sancto modera
mine alii sermone scie alii plena fide
alii gratiam sanitatum alii operacionem virtutum
alii prophetia alii discretionem spirituum alii
genera linguarum alii interpretationem sermonum
tribuit quatenus in uno eodemque spiritu iste
verbo sapientie polleat ne tamen sermone scie
in doctrine fulciat qui sentire atque inve
nire sufficit etiam qui predicendi studium
non apprehendit. Iste sermone scie fulgeat
nec tamen in verbo sapientie convalescat que
et si sufficiat explorare quod didicit sed tamen
ad sentiendum ea que mystica subtile aliquid
non assurgit. Iste per fidem et clementiam spat
nec tamen per salutem gratiam infirmitates
corporum curat. Iste potentis operum mor
bos subiectos nec tamen circa terre verbo
plurimas reddit. Iste potenciam virtutum
accepit vita etiam mortuos revocat et
tamen prophetie gratiam non habens que sibi ventu
ra sit ignorat. Ille ventura quoque sed
prophetia attendit et tamen in illa signorum opera
tione se exerit. Ista predicationem spirituum
subtiliter mentes conspicit et tamen diuer
si generis linguas evaniat sed tamen inve
bus simulibus dissimilia cordium non pensat
aliud in una lingua qua nomine sermonum
pondera interpretando prudenter discu
tit et tamen reliquis bonis que non habe
patiens caret. Sic itaque conditor noster ac
dispositor cuncta moderatur ut qui ex
tolli poterit ex dono quod habet humilietur
ex virtute qua non habet. Sic cuncta modi
tur ut qui extolli poterat ex dono
quod habet humilietur de virtute qua non habet. Sic
cuncta moderatur ut cum proprie sanctam gratiam

unumquemque sublevat etiam per disparem
alteri alterum subdat et preciosiora quisque
dona aliorum que sibi subiacet attendit
ac licet se pre ceteris sentiat eidem
tamen quem superat se in aliis postponat.
Sic cuncta moderatur ut dum singu
la queque sunt omnium in eius portione quadam
caritatis vicissitudine fiant omnia singulorum
et unusquisque sic quod non accepit in altero
possideat ut ipse alteri possidendum
quod accepit humiliter impendat. Hinc
enim ~~per petrum~~ dicitur Unusquisque sicut accepit
gratiam in alterutrum illam administrantes
sicut boni dispensatores multiformis
gratie dei. Tunc namque bene multiformis
gratia dispensatur cum accepta donum et
ei qui hoc non habet creditur quod ipse
et cui impenditur datum putatur. Hinc
~~per paulum~~ dicitur per caritatem servite invicem.
Tunc enim nos caritas a iugo culpe
liberos reddit cum vicissim nos nostro
per amorem servos subiciat cum talia
bona inter credimus et etiam aliis quasi
si sua offerentes exhibemus. Hinc nec
sum per paulum dicitur Nam et corpus non est
unum membrum sed multa. Si dixerit pes
quoniam non sum manus non sum de cor
pore non ideo non est de corpore. Et si di
xerit auris non sum oculus non sum de
corpore non ideo non est de corpore. Et si to
tum corpus oculus ubi auditus. Si totum
auditus ubi odoratus. Et paulo post
Quod si essent omnia unum membrum ubi
corpus. Omnis enim sancta ecclesia in suis su
per fines capitis corpus est in qua alius
alta videns oculus alius recta operando
manus alius admiranda discurrendo
pes est alius preceptorum voce intel
ligendo auris alius malorum fetore
bonorumque flagrantia discernendo na
ris est. Omnia corporalium more membrorum
dum vicissim sibi accepta officia im
pendunt unum desemper omnibus cor
pus reddunt. Et cum divisa mani
te p[...]na agunt divisum eiusdem spiri
bo[...]tico[...] ubi continent. Et autem
unum [...]it[...] quodque cuncta agentis cor
usque quod eximius continet non
tene quia ut multiplex operacium non
existeret si hoc corporis membrorum
diversitas non tenet. Interna quoque sanctorum
membrorum virtutum dona domi
nus dividit tamen mensuras ponit. Unde
per paulum dicitur Unicuique sicut dominus
sit deus mensuram fidei. Et rursum ex
quo totum corpus compactum et connexum
per omnem iuncturam subministrationis
secundum operacionem in mensuram uniuscuiusque
membri augmentum corporis facit in
edificationem sui in caritate. Et cum

miro consilio auctor dispositorque uni-
versitatis ita largitur quae alii denegat, ali-
i haec denegat quae isti largitur, ut mensuras
sibi positas egrediendo quisquis posse
plusquam accepit conatur, et fortasse
is enim cui tribuit donum et praeceptorum occul-
ta discernere, tribuit etiam miracula osten-
stare; aut is qui superne virtutis dono
ad signa miracula corroborat et divinae
legis pandere occulta contendat. Super-
vacuo enim pedem porrigit qui mensurarum
suarum limitem non attendit et plerumque
non amittat quae poterat qui audacter
ea adquae pertingere non valet arripere se
simulat. Sicut enim et membrorum inter nos hic
ministeriis utimur, ita suae etiam officia
distante singulis. Luce quippe oculi cernimus,
voce vero auribus audimus. Si quis autem
mutato ordine voce oculos luce aures
accommodet, sine vero mutissimum pateat.
Si quis odores velit ore discernere
sapores nare gustare, utrosque sensus
sibi ipsemet comprimit, intermittit dum eos his
quibus usibus non aptantur et sua officia desti-
tuunt et ad extranea non assurgunt. Bene
itaque David inter accepta sibi extra-
ordinaria largitatis mensuras pede cordis
consisterat cum diceret: Neque ambulavi in
magnis neque in mirabilibus super me.
Super se quippe in mirabilibus ambularet
si appeteret magis vel plus quam poterat quaereret,
esse namque in mirabilibus attollitur et signis ad-
quo sufficit videri conatur. Hinc est has men-
suras etiam in ipsa Pauli praedicationis sue
latitudine coartabat cum diceret: Non
enim audeo aliquid loqui eorum quae per me non
efficit Christus. Hinc autem recte accepta men-
sura servatur cum ante posita aliorum virorum
... vita respicitur. Hinc et scriptum est: Vel quis
tetendit super eam lineam. Semper enim
nobis linea extenditur cum de electo vi-
teque animae ad summitatem vivendi
regula patrum providentia extra instituitur
ut exemplorum vita considerat quid in suis actibus
faciat, quatenus respectu iusti luminis
metae nec infra minima negligenter de-
ficiat nec ultra maxima superbiens tendat,
sed minus contendat explere quam sufficit,
nec plus arripiat quam accepit, nec aut
in mensura qua debet perveniat, aut cum
mensuram deserens extra limitem tendit.
Angusta quippe porta est quae ducit ad
vitam, et ille hanc ingreditur qui tenet
ut agit discretionis subtiliter iter
sollicitae coarctatur. Nam qui per
latitudines superbas semita incedit, se dila-
tat angustae sibi portae aditum damnat.
Sed quisquis recte mensuram servat, super
eum divinitus linea tenditur, quia ut nec ultra
aut vel in mora perficiant vel ... mo-

deret praecedentia eloquia subiciat ante nos sancto-
rum exemplar extenditur et quid nos quatenus agen-
dum sit cum discretione eorum definitur.
Ecce aliquis vel damna rerum vel afflictiones
corporis intuens minas terrene potestatis per-
timescat et contra vim resistentiam veritatem
defendere non possit. Hinc Petrus qui tanto-
re angustiam respicit, cum exemplorum
suorum linea ad virtutis latitudinem tendit.
Ipse quippe flagellatus a principibus populi cum
edicto vetari conspiceret ne apostolatus os
pateret, cum prohiberetur loqui in posterum ne-
quaquam saltem in ipso cessit. Ita ut dice-
ret: Obedire oportet deo magis quam hominibus.
Et iterum: Non enim possumus quae vidimus
et audivimus non loqui. Sed ille qui dum debi-
lis et parva damna formidat dum exem-
pla tante fortitudinis contemplatur in auctorita-
te ubi iam post lineam sequitur iam ut ad
necessitatem meant iam resistentes deo
potestates scilicet cotidie in corporis laniatione contemnit.
Et tunc eos vires perquirit, parato spiritu de-
servit quando in adversa nullis terroribus ce-
dit. Tanto plerumque et in his et quae inter fide-
les positus sentit se rectoris promittit sua
magis consilia eligit et sibi potius quam aliis
credit. Sic minorum dum inniti obiectioni-
bus non cedens in virtute se erexit et recta
aliorum consilia non recipiens pede extra limi-
tem tendit. Hinc Petrus inter mensuram
lineae renovat qui perquam liberalitate vox
auctoritatis principium prius persimulata cordi
dum non tamen de gentibus Pauli consilium au-
divit. Sic enim se ingressum contra adversarios
excaecationem turbabat extrinsecus ut non se
met ipsi crederet in his qui recte sentiret
ut et libertate fortitudinis timentes po-
testates contemneret et similiter mansuetudi-
nis obedientiam in recto consilio etiam mino-
ribus fratribus exhiberet et non praesumptum
aliis unde sibi in ipsis vel in aliis obviaret.
Constans igitur post quedam ante oculos no-
stros auctoritate et humilitate linea ten-
ditur in mensura ut aut per timorem admen-
sura non perveniat aut per timorem limitem
excedat. Dicitur ergo quo linea tenditur, ne
paliter actionis fortasse quaeres adulterinis
tamquam vitium excusat. Dicitur hinc quando
modus in una eadem quae virtute discretionis
lineam deserimus si hanc et aliquando
agere et aliquando postponere nesciamus non
enim res easdem semper et virtus quae primo
meta quidem saepe meritum mutatur. Actio
in dono fit ut cum quod bene agimus plerum-
que melius abeuntes actione cessemus
et laudabilius adeptam deseratur quae in suo
tempore laudabiliter mens tenebat. Nam
si prius bonis minus quibus actis
perficimus non tamen intermissis interimus
maiora laborum mala proximis cum....

Causa quae timens potentes

e

12 cap. a

b

act. 4

act. 5

f

12 cap. a

b

Divina dispositio ... in fine dono virtute ...

c

d

interdum nos iterum augmenta reponimus ne infirmioribus proximis fidei detrimenta gigneremus ne tanto iam quod agimus virtus non sit quanto per occasionem sui in alienis cordibus fundamenta virtutum destruit. Hinc est quod discretionis lineam bene ante intuitum oculos Paulus tetenderat qui et gentiles ad libertatem fidei venientes circumcidi prohibuit et tamen Listris atque Iconii constitutus Timotheum qui gentili patre editus fuerat circumcidit. Videns enim quod nisi se maledicta lacerare sinaret Iudeorum rabiem etiam in eos qui se tunc comites addiderant excitaret assertionis sue vim postposuit et sine dampno fidei se suosque a persecutionis immanitate custodivit fecitque fieri fidei amore per subiectionem quod ad fidei rectoriam sic instituimus quod qui non fideliter fecerat. Plerumque enim virtus cum indiscrete tenetur amittitur cum discrete intermittitur plus tenetur. Hoc nimirum si id in corporeis rebus videmus. Ex studio namque arcus distenditur et in suo tempore cum utilitate tenditur. Nam si omni relaxationis non accipit feriendi virtutem pro usu tensionis perdit. Sic aliquando meditatione virtus cum per indiscretionem protrahitur intermissa reservatur ut tanto post valentius feriat quanto a percussione interim prudenter cessat. Hac tali igitur discretione super hanc etiam lineam tenditur cum consiliis unumquodque ante exemplis precedentium patrum et utilitatis et utilitate ad operationem virtutis acceditur et non inique utilitate pensatur. Hinc enim ab opere patrum zeli fortitudo se ponitur.

[margin: Act. 16.]

[margin: Non est enim eodem modo vivendum]

Alta consideratione opus est ne fortasse nequaquam omnimodis boni consilio sed timore proprio vel quibuslibet ambitionis studio avertitur exactione cessetur. Hoc nimirum quod agit iam non dispensationi sed culpe servitur. Unde timidum sollicite est ut qui susceptum negotium cum utilitatis cessatione dispensat semetipsum prius in iudicio cordis inquirat ne sibi per hoc aliquid amaritudinis appetat ne sibi per hoc sola timiditas preveniat et eo fiat primum quod inde sequitur quo non extra cogitationis intentione generatur.

[margin: Mt. 6. et Luc. 11. De oculo mala intentione]

Lucerna corporis tui est oculus tuus. Si oculus tuus simplex fuerit totum corpus tuum lucidum erit. Si autem nequam fuerit etiam corpus tuum tenebrosum erit. Quid enim per oculum exprimitur nisi opus suum preveniens cordis intentio que prius quam se in actione exerceat hoc iam quod appetit contemplatur. Et quid appellatione corporis designatur nisi unaquaeque actio que intentionem suam quasi intuentem oculum sequitur. Lucerna itaque corporis est oculus quia per bone intentionis radium

[margin: Oculus significat intentionem]

merita illustrantur actionis. Et si oculus tuus simplex fuerit totum corpus tuum lucidum erit quia si recte intendimus per simplicitatem cogitationis bonum opus efficitur et si minus bonum opus videatur. Et si oculus tuus nequam fuerit etiam corpus tuum tenebrosum erit quia cum perversa intentione quid vel rectum agitur et si splendere coram hominibus cernitur examine tamen interni iudicis obscuratur. Bene igitur dicitur si lumen quod in te est tenebre sunt ipse tenebre quante sunt quia si hoc quod bene nos agere credimus ex mala intentione fuscatur quanta ipsa mala sunt que male esse etiam cum agimus non ignoramus. Et si ibi nil cernimus ubi aliquid discimus lumine tenemus quia certatim in illis offendimus que sine discretione peccamus. Vigilanti ergo cura prioris pia intentio nobis intra pensanda est ut nil quale in his que agit appetat tota se in solidiate caritatis figat ne si exterius fundamenta actionis intra subtus ponitur extra desistente solidetur. Unde hic quoque apte subiungitur super quo bases illius solidate sunt. Bases quippe unumquodque anime sunt intentiones sue. Etiam sicut fabrica columpnis columpne autem basibus innituntur ita vita nostra in virtutibus virtutes vero in intima intentione subsistunt. Et quia scriptum est fundamentum aliud nemo potest ponere preter id quod positum est quod est Christus tunc bases in fundamento sunt cum intentiones nostre in ipso roborantur. Incassum namque alta super bases edificia erigimus si non ipsa in fundamenta soliditate consistunt. Nimirum semina opera inaniter faciunt si intentiones cordium extra celestis conversatione deflectunt. Tunc vite prima non recte nunc tamen quoque innixa nunc superne dampna edificant quanto alteram edificia extra fundamentum portant. Quanto etenim vite primis non innititur quo plus se quasi in virtutibus erigunt eo in gravius iniquitatis fovea per simulacionis ruinam precipitat. Ergo pensandum est fides quod sustinet sed ubi sustinentur ea que prospecto sancta corda diminuitur parte summi tantum non solum que faciunt sed quod in operibus credimus. Unde cum discretum iudicium pariter bonus deliberare atque actionem bona mentis retribuit dicit Christus reddet unicuique secundum opera eius. Quis quidem semper secundum operandi bonum operis gloriam et in comparatione qui nominata boni operis plenum quasi tota electe cogitationis fabrica fundamento substaret ibi est vel bases

28

eiusdem fabrice consistunt exponit
d. Quam et honorem et incorruptionem que-
rentibus vitam eternam. Deo si aperte dicat: Et
si qua patiam boni operis ordinem glo-
riam et incorruptionem non ~~ordine~~ recipi-
unt si intentiones cordis, id est bases
fabrice, in fundamento non figunt, quia
ut dea vel honeste vite edificium non
inchoatur quod exterius se ostendit non ipse se fun-
dat. Nunc quia intentiones electe
uniuscuiusque anime superne eternitatis in-
tima tua voce divini domini hec tua tempora
Super quo bases illius solidate sunt? ac si
aperte dicat: Nisi superne tui dono inspira-
tionis quaeque anima intenderet omne quod exte-
rius agit, in magno procul dubio certamine consisten-
te. Set quia non tuo robore infirmitatis fulcimen-
tis solidantur, cum verba Dei ex-
terioribus preceptis sequimur et inter-
nis sensibus subtiliter intelligendo
pensamus, recte subiungit: Vel quis demi-
sit lapidem angularem eius? Lapis quip-
pe angularis et adspice eloquia recol-
lecta duplex quem nunc divinis demitti-
tur nequaquam distincto iudicio abiugno
... ac sine tenebris illuminetur, sed ...
sublatus premittit. Dum implere dixit suf-
ficere vel exequendo exteriora agere vel con-
templando interna sentire ad quam inde-
... mestitis assurgere, sicut ad suscipi-
endam nam meam ipse in conditione non
veniret. Sed aliter angularis lapis
est, quia duos in se parietes iungit.
Rursum aliter, quia quiete utriusque vite
actiue videlicet et contemplative in se exempla
monstrat. Nam activa cum vita longe
contemplatiua desistit, sed incarnatus
redemptor nunc veniens dum utriusque ex-
hibuit utrasque in se sociavit. Nam cum
urbe miracula faceret in monte vero
orando continue pernoctaret, exemplum suis
fidelibus prebuit ut nec contemplationis
studio proximorum curam negligant,
nec rursum cura proximorum immoderata
obligati contemplationis studia dere-
linquant, sed inter utrumque mentem pascendo
iungant, quatenus nec amorem Dei proxi-
mi amor premat, nec amorem proxi-
mi vincat timor Dei. Quia ergo corpori
... quid agere ignorat Deus atque
hominis mediator assumpsit, qui et agere
de iusticia disponeret et contemplando
videret, unde cuncta pendent. Recte
dicitur: Vel quis demisit lapidem an-
gularem eius? Ac si aperte Deus dicat:
Nisi ego qui unicum sine te genui
humanis hominibus cum ipse ostendi in
... vita discernere, ea diversa
... studia non discrepare. Et no-
tandum quod se non misisse sed demisisse as-

serit, quia profecto humanam naturam filius sus-
cipiens ad yma de sublimibus venit. Dies
incarnationis ministerium, quia et electi an-
geli innati sunt, qui eodem ministerio re-
dempti non sunt, recte subiungitur: Cum me
laudarent simul astra matutina. Quia
enim prima in tempore conditi in rationabilem
spiritum creature, non immerito matutina astra
angeli vocantur. Et ... et divina terra
esset inuisibilis et incomposita, dum tenebre erant
super abyssum venturo die sub praue-
centi pluribus sapiencie existendo prene-
nunt nec negligenter audiendum est quod
additur simul, quia nimirum matutina astra
cum vespertinis redemptorem potencia
laudant. Dum electi angeli et cum redemptis
e mundi fine hominibus largitatem gratie
superne glorificant. Sed quippe nec nos
ad laudis conditoris attenderent hoc quod
supernis divinis sermone primitus lecta clama-
verunt: ~~Gloria in excelsis Deo et in terra pax
hominibus bone voluntatis.~~ Simul ergo lau-
dant, quia redemptionem nostram voces sue ex-
ultationes accommodant. Simul lau-
dant, quia dum nos conspiciunt recipi, sunt
gaudentes nimirum repleti. Et forsitan
ideo et matutina astra memorantur, quia sepe
ad exhortandum homines missi sunt et dum
venturo mane nunciant ab humanis
cordibus pravitatis tenebras fugant. Et
certe angeli divinam potenciam laudant,
quia ipsa eos tante claritatis visio dila-
tat, nos autem qui redimimur, sed tamen
corruptione adhuc carnis gravamur do-
nec quod percipimus qua verite laudamus.
Quando enim valebit lingua dicere quod
sufficiat mens nostra sentire? ~~Et iu~~ Et iu-
bilarent omnes filii Dei. Iubilatio quippe
dicitur cum cordis leticia oris efficacia non
expletur, sed conclusa mentis gaudium prodit
quod ipse qui gaudet nec tegere penaliter nec ex-
plere. Laudent itaque angeli qui iam
tante claritatis latitudines in sublimibus
vident, iubilent nos homines qui adhuc
in infimis verbis oris sui angustias sus-
tinent. Et notandum quia cum sancta dies nominat
non tamen sanctorum insinuat quam facta
narrat. Et quod agimus quem cum boni delectu-
tionis sine misterio iubilat malos in
invidia inflammat. Dum adhuc electi
perfecte respuunt adversum ... fervorem exci-
tantur et bona nascentia quod noluerunt imi-
tari persequuntur. Et cum inter hec et quod re-
dimitur non relinquit. Scriptum quippe est:
Fidelis autem Deus qui non patietur nos temp-
tari supra id quod potestis, sed faciet cum
temptatione etiam proventum ut possitis susti-
nere. Sermone enim conditor ut qui exsur-
gere persecutionis procellam sinat, quem exur-
gentem reprimat. Nomine pro custodia

De creatione angelorum nec.

Angeli que dicuntur astra matutina.

nem restringere quod contra nos egredi
pravam excitatione primitus ne seviens
nos diluvii procella non mergat. Quis con
ostiis conclusit hostiis mare quando erum-
pebat quasi de vulva procedens. Quid
enim mare nisi seculum quid vulva nisi con-
ceptum carnalis cogitationis accipimus
hoc enim loco vulve nomine occulta et malicio-
sa carnalium cogitatio designatur. Que
vulva non ad prehendam plenam corporis sub
stantiam corporis sed ad explenda negotia
tum doloris. De hac vulva iniquorum
cordium aliquis dicit: Concepit dolorem
et peperit iniquitatem. Per hanc vulvam pravi
concipiunt cum mala cogitant per hanc
vulvam pariunt cum mala que cogitaverint
operantur. Erumpebat ergo mare quasi de
vulva procedens cum humanis seculi
fluctus de carnalis cogitationis iniquitate
concepti in sanctam ecclesiam irruentium sevirent
sed auctore deo hostiis hoc mare conclu-
sum est quia contra tumores persequentium
franguntur humiliter. Quippe dominus ter-
renis principibus pedes suum eciam su-
per mundi culmen erexit et sevientis ma-
ris impetum erectum cunctis sancte ecclesie
pietate terruit. Et quia hunc sevientis mari
quid dominus fecerit audiamus. Cum
ponerem nubem vestimentum eius et caligine
illud quasi pannis infancie obvolve-
rem. Quasi mare seviens nube in-
duitur cum crudelitas persequentium simula-
tionis velamento vestitur. Iniquitatis
enim caligine infidelitatis sue persecutionem
vitie lucem videre non sufficit. Et id
quod agit per infidelitatis impulsum pro deo se
peragere suum vitium non agnoscit. Nam
si agnovissent unquam ante apostolus nunquam dominum
glorie crucifixissent. Hec nubes non solum
solet infideles contra fideles premere
sed quosdam etiam viventes carnaliter
inter ecclesiam tenebrare. Quis pacti vi-
qui aliene et negligentie comparantur
et se parci estimant quod pacti alios
sermonem deo orantes dicunt quis po-
suisti nubem ne transeat oratio. Ac si
aperte dicant aliena nunc terrenis vo-
luptatibus afficere curarum suarum fan-
tasmata in suo medio obiciuntur quibus
eam ipsa orationis sue intentione co-
fundis et quem desideriis infimis dedi-
tum non ignoras intra cecitati alimen-
tum dare tue propicia... reliberatis
ne cum intercendit ipsa acie cogitatio
in suam nubilo reflectatur et que ter-
rena sunt assidue cogitet cum velit ut et
tolleret in oratione cum non velit. Quia ipsa
persecutorum nequicia superna dispen-
satione constringitur ne in suos vires q[ua]

nolluerit effrenetur. Propterea divinitus
ponere nubem vestimentum eius apte
subditur. Et caligine illud quasi pannis
infancie pedes ac brachia constringuntur
ne hac atque illac dissoluta libertate
iactantur. Carnalia ergo persecutores sancte
ecclesie instabilitate cordis inquieti
atque hinc solo dedici non gravia sed
puerilia sapiunt qui quidem obscu-
ritatis atque caligine intellectum suum
medicum constringuntur ne tamen persequi
valeant quantum volunt pannis in sancte
resecuntur obvoluta quia sicut dum
et puerilia quidem sapiunt sed divina
dispensatione constricta quo volunt
brachia non extendunt et si cunctam
lo precio sevientes appetunt nequaquam
tamen implere cuncta que appetunt per
mittuntur. Et circumdedi illud terminis
meis. Terminis suis dominus mare circum
dat quia iram persequentium mediator
suorum dispensatione modificat ne
insani tumida unda furoris pla-
no frangitur litore electe dispositio-
nis etc. Et posui vectem et hostia
et dixi. Usque huc venies et non procedes
amplius et hic confringes tumentes
fluctus tuos. Quid hostia nisi predica-
tores sancte quid vectem nisi incar-
natum dominum designat? Quia sed utroque hostia
contra sevientes maris impetum tanto
valenciora opposuit quanto ea sua ob
stinacione roboravit. Sancta enim ista sancte
ecclesie ostia vecte huius oppositione
soliditate poterunt quanto tumidis
fluctibus sed essent nequiverunt ut
ea exterius unda persecutionis inol
veret sed nequaquam cordis eorum mem-
bra penetreret. Et quia doctores sancti predi-
catione quidem sequentibus aperunt et auc-
toritate ante sua resistentibus clau-
si non immerito ostia vocantur i[dest] aqua
quisit similium et clausi terroribus
superborum. Non immerito ostia vocantur
quia et ingressum fidelibus aperiunt et mu-
tum sese perfidis ne ingrediantur
opponunt. Pensemus quale ecclesie ostium
extiterat petrus qui investigan-
tem fide cornelium recepit pro quo ge-
ter iniacta symone repulit. Ista
dicens in veritate comperi quia non est persona-
rum acceptor deus sed in omni gente qui timet eum
et operatur iustitiam acceptus est illi. Iste
dicens pecunia tua tecum
sit in perditione predicatione sapientie
sanctam celeste aule aditum claudit.
Quid vero aperit nisi sancte ecclesie ostia
gerunt? Cum voce redemptoris sui an-
dunt. Accipite spiritum sanctum quorum remi-
seritis peccata remittuntur eis et quorum

28

retinuerit retenta sunt. Hinc si illius aperte dicitur: Prius ingrediens admisit, in quibus primos sancte ecclesie praedicatores repellendo retinuit, quibus obseravit. Igitur Dominus mare semel dividens verbum et ostia opposuit, quia ab amaris et perversis cordibus eum praedicationis procella se dilatare in mundo denegavit. Unigenitum suum filium praedicatoribusque eius venientem exaltavit et deinde innotescit misericordia divine fortitudinis frangit impetus fluctus furoris. Bene autem dicitur: Hucusque venies et non procedes amplius, quia minorum inimicorum saevitia intumescit, et qui persecutionis procella consiliat et quando conquiescat, ne ante non exaggerati electos non obruat, ante non moderata mensuram dimergat. Cum non necessaria fidei usque ad perfectionem extenditur turbata maris amaror sedatur. Ibique fluctus suos mare frangit, quia adversitatem veniens omne quod nequitie agere eum despicit, confracta quippe unda impetus relidit, quia victa nequitia et persecutionis sui cordis arrogantia, et qui ipsam eum quam inculcabat recepit, quia de sinceritate qui persequitur receptis suis stimulis tumidus, quibusdam per Paulum dicitur: Quem ergo fructum tunc habuistis in illis, in quibus nunc erubescitis? Ac si diceretur: Ad scopulum fluctus vestre sinceritatis extulerant, quia nunc in semetipsis fracti vident perversos, sic fluctus inflaverat conversos, inde confundamini. Hoc itaque dicitur: Et hic confringes tumentes fluctus tuos. Cum non in hac conclusione maris secundo de ostiis dicitur more sacri eloquii res scilicet dicta per formationem replicatur. Si autem hoc in loco mare accipitur, non specialiter turba persequentium sed generale seculum debes secundo, quod hoc mare hominis ostia opposuit, quia et prius humano generi praecepta legis et per modum novi gratie testamentum dedit. Secundo obiectis ostiis maris impetum clausit, quia eos primos ad obsequium sui cultus assumpsit. Prius abydos dati lege coercuit et abimelech carnaliter renelavit: recenter ostia mare ostia aperuit, quia humani generis prius deus ab operibus iniquis prohibuit. Post modum non etiam cogitationis culpam constituit. Velut enim gradatim prima tunica mari duo ostia imponeret. Et ex lege dicitur: Non occides, non mechaberis, non furtum facies, non falsum testimonium dices. Videamus quadam modum sedis hoc mare dominus ostiis clauderet. Ecce eum die audistis quia dictum est antiquis: non mechaberis. Ego autem dico vobis quia omnis qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, mechatus est eam iam in corde suo. Rursus dicitur: Audistis quia dictum est antiquis: Diliges proximum tuum, et odio habebis inimicum tuum. Ego autem dico vobis: Diligite inimicos vestros, benefacite his qui vos oderunt. Primum igitur prius negabat operibus perversis, post modum culpas cordis redarguit, unum gemina mari ne elementa iustitia litora transeat ostia ponit. Quum autem eis dicatur: Quis conclusit ostiis mare cum erumperet quasi de vulva procedens. Quia vere tunc humano generi preceptorum legis obiecit. Cum adhuc semper sine origine via cum quasi abortum proprio ad prouectum vite carnalis exibat. Dum vulva quippe procedere est infantem primitus gloriam carnalem apparere. Reverte subiungitur: Cum ponerem nubem vestimentum eius, quia minorum deus hominibus non tunc aperta orationi se manifestat, sed diu eos abeuntiore persidie eripuit, nec tunc illius claritatem sui luminis patefecit, qui conversos abstulit, sed adhuc nube nescient, ne et persuadere simulate recte relinqueret, et tamen ventura bona adhuc certa non viderent. Sequitur: Et caligine illud quasi pannis infantie obvolverem. Quamvis enim videns perversos non aperta spe predicatione edocuit, sed figurata locutione preceptis litteris astringit. Et adhuc infirma sapientes velorum suorum caligine quasi pannis infantie obvolvit, ne mandata grossioribus ligata crescerent, ne male liberi in suis voluptatibus perirent. Quos enim admota iustitie nondum iam caritas, sed adhuc timor astringeret divina dispensatio quam presidet ne interret. Infirmis namque prius eum praecepti tores pannos volens prius ad firmiorem statum corpora sua ligatione premeret, quia eum timore enim prius aculea coercuit, competenter per modum in libertate spe exhibuit. Hos pannos infantie quos inchoantibus dedit, ipse per prophetam dominus reprehendit dicens: Ego dedi eis praecepta non bona. Mala enim quasi mala esse desinunt, non comparatione peiora et bona quasi bona non sunt comparatione meliora. Unde sed peius delinquenti iudee de Sodoma atque Samaria dicitur: Iustificasti sorores tuas omnibus abhominationibus tuis quas operata es. Ita melioribus testamenti novi preceptis subsequentibus precepta bona antiquis data sunt non bona esse memorantur. Neque enim mentes infirmi vicinari carnalis inherentes cuncti abinfinis possent, nisi gradatim ducta predicatione proficerent. Hinc quippe et quod meggip to posuit pro imstogz medianimo laterum corporum concupiscentie condescendit et vitiorum

Luc. 6.
Eze 20.
Eze 16.

B
C
D
E
F
B
C
D

De noviciis
Initium perfectionis

suorum vasis aureis argenteisque sublatis
discedere iubentur qui ad Sina monte duc-
ti accepta lege mox audiunt Non concupi-
sces rem proximi tui. Et quibus in ea d[e]
lege oculum pro oculo dentem pro dente repeti-
tur exigere et paulo post revelata gratia per
ipsam maxillam alteram iubentur prebere.
Certa enim plerumque semper ira in vindictam eri-
git quia iniuriam accepit. Sed dum dissimu-
lata non multiplicius reddit quamquam dicen-
te retur ea et multiplicata sponte tollera-
re sciunt. Et quibus eiusdem videmus prius adhe-
dam prohibuit quedam non eis in usu pristino
sinunt sed ea tunc in meliorem vitam signi-
ficatione posuit. Gentem namque animalia pro idolis
in Egypto mactabat eisque in usu primo-
rum animalium mactationem retinuit sed ab idolorum
cultu vertit ut dum de usu suo aliquid
haberet aliquid amitteret conplaceret eius
infirmitatibus per hoc quod de usu suo aliquid tene-
ret. Mira autem dispensatione consilii quod eis de
consuetudine carnali retinuit hoc insigna-
ri potentius vertit. Quid enim sacri-
ficia illorum animalium nisi extinctionem car-
nalis vite significant. ~~[illegible]~~ imbecillitati
prius inde condescendit unde et [illegible]
tas allegoriarum species maior fortitudo
spiritualis initiatur. Recte itaque dicitur. Cum caligine
illud quasi pannis infantie obvol-
verem. Quia unde eius teneritudinis infirma
protulit inde altam significationem spiritali-
um iubens fecit. Que quia prepostere
limitem ab immoderatis ac elationibus
tumuit recte subiungit. Circumdedi illud ter-
minis meis. Et quia illos humani generis
mores ipso mediatore coercuit ap-
te subiungit. Et posui vectem et ostia.
Vectem quippe et ostia posuit quia rede-
mptore nostro veniente culpas delinquentium
ipso nove vite predicatione firmavit cla-
usit namque hostia opposito vecte robora-
vit. Vectem quoque deus opposuit quia exemplo
nobis morum humani generis unigenitum
misit qui precepta spiritalia que loque-
do docuit agendo solidavit. ~~[illegible]~~
Et dixi usque huc venies et non procedes
amplius et hic confringes tumentes fluctus
tuos. Hoc quippe mare ostia priora
iam ostenderat quia clausis legis ostiis hu-
mani timoris unda [illegible] at per
quia mundi [illegible] sibi [illegible] re-
pie clamoris sui impetu fregit et cum
hec non valuit contra eius fortitudinem furoris
sui terminum clausum invenit. ~~[illegible]~~
recte per prophetam dicitur. Mare vidit et fugit.
Possumus etiam hostia aptius passiones
eius non incongrue intelligi quibus
exorta vectem posuit qui eas ex
invisibili divinitate roboravit. Contra
quas mundi fluctus venientes sed fracti

dissiluerunt quia superbi eas vincen-
do despiciunt sed earum vires experiendo
pertimescunt. Nam dum passiones uni-
geniti humanum genus prius inspicit
et per eiusmodum expavit quo eis obvia-
ta hostia more elidentis maris ex
tumore elatum venit et fractum vincit
dissiluit. Sed quia idcirco hec ad beatum Iob
dicuntur ut de eo virtutibus cordis eius corro-
na pereretur ne sibi fortasse tumeat
qui se stare sublimiter non ignorat
cuncta eius edificationis sic dicta
pendimus sic ea moraliter dissera-
mus. Dicat itaque quis conclusit ostiis
mare. Quid enim mare nisi cor humanum
furore turbidum rixis amarum ela-
tione superbie tumidum fraude malitie
obscurum. Cum mare quippe sepiat
attendite quisquis in se acceptas tempta-
tionum cogitationes intelligit. Ecce
iam perversa relinquimus iam desideria
recta inherimus iam prava opera foris
abscidimus sed tamen latenter intus ea[dem]
quia sunt veterum mente vetera pro-
cella frangimus qui nisi [illegible] in-
dicium et eorum pavor carnis in [illegible]
amoris clausis constringentes [illegible]
in nobis premuntur semper edificationis
fundamenta corruisse. Sed enim qui [illegible]
gestionem sentit incursus [illegible]
foras [illegible] vite [illegible] fabrica sim-
diu eversa iacuisset. Iniquitate [illegible]
que concepit et in delicto edita [illegible]
corruptionis molestias pugna [illegible]
sine deserimus quam cum labore vincimus.
~~[illegible]~~ dicitur hoc mari. Quasi erumperet
quasi de vulva procedens. Vulva enim
sine cogitationis adolescentia et de
qua per Moysen dominus dicitur. Sensus enim et
cogitationes humani cordis prima sunt in
malum ab adolescentia sua. Corrup-
tionis namque malum quod [illegible]
ab ortu desideriorum carnalium [illegible]
in primeva etate exoritur et nisi [illegible]
divine fortitudinis manus reprimat
omne conditum nostra bonum repente [illegible]
nostra [illegible] vorat. Nemo itaque cogita-
tionum suarum victoriam sibi tribuat qui
veritas dicit. Quis conclusit ostiis
mare quando erumpebat quasi de vulva pro-
cedens quia nisi ab ipso cogitationis
primordio cordis fluctus gratia divina re-
tineret temptationum procellis mare [illegible]
mentis [illegible] procul dubio humanae mentis
obruisset ne falsis fluctibus [illegible]
terrore in primordiis carnis voluptati-
bus delectata deprimeret. Volo quoque
ostiis mare concludi quia filiis morabus
cordis clausi [illegible] formidinis
obicit. Quia non ea que [illegible] sequi

prohibemur quia accorporatarum rerum delecta-
tione retundimur. Sed tamen adminis-
[...]bilia oculos mentis attollere atque hec
ipsa que sequimur perspicue videre. Sed qui
[...]gimus infirmis illa obtutibus nec
[a]dhuc patenter cernere ad eorum amorem
vocamur. Sed cum amissione resurgimus
quia et si aliquid futurum parumque conspici-
mus sub incerto minus adhuc vi-
sui caligamus. Unde apte subiungitur. Cum
ponerem nubem vestimentum eius et ca-
ligine illud quasi pannis infancie ob-
volverem. Hoc mare tumultuosum utique co-
gitationibus cor nostrum nube vestitur quia
[...]e mentem incertam pure conspiciat
[in]certitudinis sue confusione tenebratur.
Hoc mare caligine quasi infancie pannis
obvolvitur quia contemplandis sublimibus
adhuc teneris sensibus sue infirmi-
tatis ligatur. Videamus Paulum quasi
quadam caligine infancie pannis obvo-
lutum. Ait. Videmus nunc per speculum in
enigmate tunc autem facie ad faciem.
Nunc cognosco ex parte tunc cognoscam
sicut et cognitus sum. Quem si iam ad apre-
hendenda celestia infantem non cer-
neret · certe sue adhuc comparationem nullo-
[modo ad]misisset dicens. Cum enim essem parvulus loquebar
ut parvulus sapiebam ut parvulus cogi-
tabam ut parvulus. Tunc ergo ad robur in-
[...]tile crescendo cum forti sensi-
[b]us ad superna tendimus vitam videntes
[...]ne autem quia mercenoris [...] aci
[...]s per infirmitatem sua abiunctiva lucem
[...]tendit mens nostra ligata infancie
pannis tenetur. Unde et apte subiun-
gitur. Circumdedi illud terminis meis.

Terminis enim suis dominus hoc mare
[...]dat quia cor nostrum adhuc corruptio-
nis sue molestia et aura turbulenta
[...] contemplationis confirmat ne
[...] plus appetat ulterius quam
[...] quatenus non ascendat. Vel certe termi-
nis dominus hoc mare cingit quia cor
[nost]rum temptationibus tumidum occultis domi-
[ni dis]pensationibus mitigat modo agens
[n]e perversa suggestio ad delectationem
[tra]hat modo ne perversa delectatio ad
consensum pertrahat. Vel ergo illius mo-
tus cordis respiciat et in quibusdam eos
[usque] ad consensum venire prohibet in
quibusdam non etiam illos ad delectationem re-
[...]gitur. Ne mimis fureat mali timoris
[...]ponit ne nequaquam inope exeat
[...]iter suum mentis temptationum
[...]ubi[...] se unda collidat. Et
[...]na tunc valenter resurgit cum ei
[di]lectione dei atque inspiratae virtutibus
[...]mat. Et subiungitur. Et posui vec-
[te]m et ostia et dixi. Huc usque venies

et non procedes amplius et hic confringes
tumentes fluctus tuos. Quid enim mo-
ralis posita nisi virtutes. Quid per vec-
tem nisi robur caritatis accipimus. Hec
itaque ostia scilicet virtutes conspicationum mare
fremens dissipat nisi eas evectione me-
rito oppositio caritatis astringat. Facile ac
omne virtutum bonum temptatione cordis
irruente destruitur nisi abstinentis
firma caritate solidetur. Unde et Paulus
insinuans perdicationis dum quasdam virtutum
hostia maris temptationibus opponeret
illico eisdem ostiis quasi robur vectis
adiunxit. Dicens. Super omnia autem hec cari-
tatem habentes quod est vinculum perfectionis.
Perfectionis enim vinculum caritatis dicitur quia
omne bonum quod agitur nimirum per illam
ne pereat ligatur. Acquisitore namque
cuiuslibet operis erectis si soluta a
vinculo caritatis inveniuntur. Sed cum mens
dei ac proximi dilectione constringitur cum
temptationum motibus quelibet ei in misto sug-
gesserint obicem se illis ista dilec-
tio opponit et perversa suasionis unda vir-
tutum ostiis ad vecte in tumi amoris
frangitur. Summa quod dominus perinspirate
caritatis fortitudinem nascenti in corde
vitia reprimit insurgentis maris impe-
tum post seracta clausa compescat ira
fortasse in occulto exaspirat sed ne quondam
superna prodatur perturbati mentis offi-
cium lingue subtrahitur ne usque ad vocem
exeat quod infimum cordis tumultuosum
sonat. Luxuria in totalis cogitationibus qua-
tenditur sed ne superna immunditia mens
amittat tenent in muliere ea que
familiari poterat membra austingat ne
usque ad corruptionem corporis exilet fetor
cordis. Avaricia stimulat sed ne celesti
regno mens careat in terra clausa se
parsimonie concentata pendens ligat ne in
primo se opere dilatet et usque ad exteriores
actus intus concepta exurbet. Super-
bia inflat sed ne veram celsitudinem
amittat considerando quisque quia pulvis est
ab elatione se concepta elationis humi-
liat crines nimirum ne quod in suggestione
cogitationis toleratur in exactione operis
erumpat. Unde ergo dicitur. Posui vecte et ostia
et dixi huc usque venies et non procedes am-
plius et hic confringes tumentes fluc-
tus tuos. Quia dum electi quisque tem-
ptatus in cenis et tamen facit male suggesta
reprimitur quasi mare clausum tenetur.
Et si intus tumultuosi cogitationum fluc-
tibus mentem pulsat · summa tamen litto-
ra non excedit. Cum mare quidem in tenore
se erigit sed dum sine deliberatione cordis
illiditur fractum redit. Sanctus ergo Iob
ne sibi dominatur quod contra procellas cordis

b
c
d
e

Ad collo. 3

f

Caritas est vinculum perfectionis

Ista a

Remedia contra peccatorum mediam

tenetur

fortiter stetit voce divina audiat. Omnis
conclusit ostiis mare quod erumpebat quasi
de vulva procedens. Ac si aperte dicatur. In-
cassum te exteris in bonis operibus pe-
sas, si non me interius qui temptationis
undas compesco consideras. Ut enim in fluc-
tus ferre possis inopie mee virtute est quod
fluctus frango temptationis in corde.

Explicit liber xxviii. Incipit xxix.

Dominus deus noster ihesus xpus
in eo quod virtus et sapien-
tia dei est de patre ante tempora na-
tus est vel potius quia nec ce-
pit nasci nec desiit
dicamus verius semper natus. Non autem pos-
sumus dicere semper nascitur ne im-
perfectus esse videatur. Ut vero et eternus
designari valeat et perfectus et semper
dicamus et natus quatenus et natus ad per-
fectionem pertineat et semper ad eternitatem. Ne
quocumque modo illa eternitas sine tempore
quali valeat designari sermone. Quam-
vis hoc ipsum quod perfectum dicimus mul-
tum a veritatis expressione devi-
amus quia quod factum non est non potest dici per-
fectum et tamen infirmitati nostre verbis
dominus condescendens ait: Estote perfecti
sicut et pater vester celestis perfectus est. Iste
itaque nativitate divina celsitudo que
agnosci non poterat proinde in humanitate
venit ut videretur. Videri voluit ut imi-
taretur. Et ut carnis nativitas dei
poterit vilis esse sapientibus mundi co-
cepit. Fecerunt namque infirma humanitatis
eius deo indigna iudicantes. Cum
tanto magis homo debitor sit quanto
pro ipso etiam dei indigna susceperit
quia enim non agnoverunt mundus per sapien-
tiam deum placuit deo per stultitiam predi-
cationis salvos facere credentes.
Ac si dicatur: Cum deum qui est sapientia ne-
quaquam per sapientiam suam mundus inveniret
placuit deo hominem factum per humanam
stultitiam agnoscere. Quatenus eius sapientia
ad nostram stultitiam descenderet et lumine
superne prudentie luto sue carnis il-
luminata nostra cecitas videret. Sicut
etiam expressum sine que exhiberetur nasci dig-
natus inquit non per hoc quod ortum suum
inter mundum simulque conclusit. Hu-
mane menti caput ortum qui nec ini-
tio sumitur nec fine angustatur aperte
~~dicitur~~ Unde ad beatum ~~iob~~ dicitur: Numquid
post ortum tuum precepisti diluculo et osten-
disti aurore locum suum? Subaudis nec.
Ortum quippe diminutive eius ante et
post non habet cum deum semper et potes-
tate ante omne quod labitur circumscri-
bit. Inter seminarium suum discursu cla-
udit. Ortus vero humanitatis eius quod et cepit

et desiit et ante et post habere cepit te-
pore. Sed quia deum ipse umbras nostre
corporalitatis suscepit lumine nobis sue
eternitatis infudit. Vere per hunc ortum
que creator sibi inesse condidit lo-
cum suum sine que aurora agnoscit. Quid
enim diluculi vel aurora a tenebris in
lucem vertit nisi in mica diluculo
vel aurore nomine omnis electorum
ecclesia designatur. Ipsa namque dum ab in-
fidelitatis nocte ad lucem fidei ducitur
velud aurore more in die post tene-
bras splendore superne claritatis aperitur.
~~Unde~~ Unde in canticis canticorum dicitur: Que est
ista que progreditur quasi aurora
consurgens? Sancta enim ecclesia celestis
vite premia appetens aurora vocatur
et quia dum peccatorum tenebras de-
serit iusticie luce fulgescit. Habemus
tamen subtilius aliquid quod conside-
rari qualiter diluculum vel aurorem pen-
semus. Aurora namque vel diluculum noc-
tem quidem preterisse nuntiat tamen
nec tamen diei claritatem integram ostendit.
Sed dum illam pellit hanc suscipit
interim lucem tenebris permixtam tenet.
Quid itaque in hac vita omnes qui
veritatem sequimur nisi aurora vel di-
luculum sumus quia et quedam iam que
lucis sunt agimus et tamen in quibusdam adhuc
tenebrarum reliquiis non caremus. Unde
per prophetam compellit deo dicitur: In conspectu tuo
sed in conspectu tuo omnis vivens
iustificabitur. Scriptum est: In multis offendimus
omnes. Paulus quoque ait: Video aliam
legem in membris meis repugnan-
tem legi mentis mee et captivantem
me in lege peccati que est
in membris meis. Ubi ergo lex pec-
cati cum lege mentis contendit pro-
fecto adhuc aurora est quia lux que
iam emicuit nec dum penitus te-
nebras subdiderit. Possit adhuc au-
rora est quia dum lex carnis mentis
legem carnis percutit eius spiri-
tuum lux et umbra confligit. Unde
rursum paulus cum diceret: Nox pre-
cessit, nequaquam subdidit: Dies venit.
Sed dies autem appropinquavit. Enim
post discessum noctis non iam venis-
se sed appropinquasse diem insinuat. Eo
procul dubio aurorem solem tenebris ad-
huc in aurora demonstrat. Tunc
autem plene sanctorum electorum ecclesie di-
es erit cum ei admixta peccati umbra
non erit. Tunc plene dies erit quando
interni luminis perfecto fervore cla-
rescit. Tunc plene dies erit quando
nullam malorum suorum temptantem
memoria tolerans omnis a sete

Iohannes [illegible]
De humilitate dei
Matthei v.
In corinthios i.
De utilitate incarnationis xpi
De illuminatione electorum. Capitulum ii.

[marg.: A]

nebraz etia reliquias absidit ben
e bii hic amora quasi i custem de
mostrat cu d[icitu]r Et ondisti amore [marg.: F]
loci sui Cum eni lotus sui ond[ic]
pfecto exalio ad aliud vocat[ur] Cu[m]
e cu lotus amore nisi p[re]cia c[ari]tas
nisionis mete Adque cu p[er]ducta ue
nerit iam d[e] cu[n]stacte noct tnebris
nichil habit Nuc aut adhuc temp[or]
tacionis molestiam sustinens quia
intencionem cordis adaliud festiat
etia ad loci sui tendit amora q[ui]
dem si mente no cernet i tenuis
rite nocte remanet s[ed] du cotidie
contendit p[er]ficia m luce cotidie an
teri loci suu ia cospiat z plene
ibi clarescere solem querit Locum
sui amora osidit cu sancta aia
ad contemplandum codicior sui sciem
flagitat Ad loci sui pertingere amo
re fatigabat cu david dicet Qua
ne aia mea ad deu vivu qn veni
am z parebo ante faciem dei Loci
sui iunis amore mostrabat cu per
salomone dicet Oriund sole ampli[us] sa
ciens absculo z quid parus n ne
gat illuc ubi z viam Cum p[ro]fecto [marg.: Zeca[riu]m a]
deu eria precedentibus incarnacione
iam pastuis p[ost] orta sui deus os
tendit quia nisi p[er] p[ro]phe p[re]sens se[m]
incarnandum deum pmgeret india
rumor p[ro]p[ri]e qua tenet destudubia
vos videat loci sui miris amore
retefecit cu p[re]cem cora discipulis
faceret dicens Pater quos dedisti
michi volo ubi ego sum z illi sint
locum loci sui amore mostrat
Cu dicat Ubicuq[ue] fuerit corp[us] ill[i]c
congregabunt[ur] aquile Adhuc loci
ne ognouerat pmemire amora
festabat cu paulus desiderium habere
dicat dissolui z cu xpo esse Et
mihi vivere xpc z i mori
luc[rum] Et mihi Scimus qn si terr[e]
st[ris] dns domus nra huius habitac[ionis]
dissolvatur q[uod] edificationem ex deo
hem[us] domu no manu facta eterna
in celis Cu aut p[ost] orta sui locum
suum amore ondisset se plib[us] q[uia]
tne tebibus stilidiem p[ro]nis
na p[ro]prius ipe innotescere i pau
cos intellectu cotinui cu no hu
mane naturitis infirma suscepit
sentire claritatis noticia in latu[m]
mi i minere dilatavit Et cu di
ni opus mislm sic m[agnam] pagem
tamen z iam comitet Atq[ue]
ulos arbitrer alios respiciens reli
nac alios despiciens p[ro]dat q[uia] ogo
ing quo p[er] incarnacionem sua elet

tos illumet Audiamq[ue] nuc quos reprobos [marg.: D]
dampnet sequit[ur] Ut quid tenuisti con
cuciens extima tre z excussisti impios
exea Extima tre dns tenuit q[uia] i fine
s[e]c[u]lorum ad destituta eria z alienis re
gibus subditam synagoga venit atq[ue] ex [marg.: Jo. 2]
illa impios excussit q[uia] spiritalia fidei
p[rae]dicamenta renuentem eria acternal
successionem gl[or]ia rapuit Vel certe extrema
tre tenuit legis doctores differens
piscatores sup[er]fecit dncq[ue] eius extrima te [marg.: Mt. e]
net exea impios excutit q[uia] dum in
firmos fideles roborat fortes illa
infideles dampnat Certe no z gentes
addidit q[uia] paductum sui i mensa
formidine eria reproborum corda commo
nit Concussi quippe fuerant q[ui] dice [marg.: E]
bant Nichil p[ro]ficimus ecce totus mundus [marg.: Jo. 12]
post eum vadit Illos aut que gentis
huic illucq[ue] ducta fatigat Concussa
q[ui]dem iudea fuerat que de xpo p[er] alios
dicebat quia bonus est z p[er] alios resis [marg.: Jo. a]
tebat dicens no s[ed] seducit turbas z per
alios dicebat quia bonus z p[er] alios
resistebat d[icens] No s[ed] seducit turbas z
p[er] alios dicebat Nisi esset hic a deo no [marg.: Jo. 18]
potuit facere quidq[ua]m atq[ue] adversum eum
p[er] alios clamabat si no esset hic male
factor no tibi tradidissemus eum Concussi
quidem s[ed] no p[er]fecti sic reprobi cu[m] modo
miracla obstupescentes terrentur [marg.: F]
no g[ra]ui fuerant qui dicebant quo
usq[ue] aiam nostram tollis si tu es x[pc] [marg.: Jo. x.]
dic nob palam Vel certe extima terre
tenuisse z tenuit quia cu infirma cor
da humilia pro terrore tiore tenuit ne
quaq[ua]m ea in gestu districtio dereliquit In
de eni inlaudo credencium indum robu
stius stetit unde ipse humiliata ecclesia
mit Ita q[uia] cu deus que tenuit tenet
insinuat p[er] p[ro]p[he]tam d[icens] Super q[ue]m requiescet [marg.: ps. 66]
sp[iritu]s meus nisi sup humilem z q[u]ietum
z trementem sermones meos quem
que tenuit tenet salomone attestante [marg.: G]
qui ait Beatus vir qui semp[er] est pavidus [marg.: Pu. 28]
qui no mene z dure corruet i ma
lu Igitur quia extima q[uia] exinde a pau
cos electos z humiles elegit extima
terre tenuit q[uia] inde dns parvos
tenuit atq[ue] excussa scriba z phariseos
ac pontifices impietatis sue merito
exigente reprobavit quod adhuc de
eorum dampnacione exigatur sequitur Audiamus
Restituetur ut lutu signaculum z
stabit sicut vestimentum Cuiusmodi aliud
dns plebem israhelitica nisi lutum
reputo q[ui] obsequiis gentilium deditam in
egypto famulantem lateribus invenit
Qua dn tot miraculis ad terram repromis
sionis duxit cu p[ro]nitat agnicionis sue [marg.: Zeca[riu]m a]

Io. xi.

scriptura implevit. Dum tot archana secretorum
ei per passionem contulit quid eam aliud quam
signandi misterii signaculum fecit. Sua quippe
dum mysteria clausum continet quia quod de se
veritas insinuat reticebat. Sed dum post
tot divina secreta et post prophetica miracula
in redemptoris sui adventum plus etiam
qua victurum dilexit persecutores dixit:
Si dimittimus eum sic omnes credent in eum et
venient Romani et tollent nostrum locum
et gentem. Quia ad eos quos in Egypto re-
liquerat lateres rediit et que facta
iam dei signaculum fuerat ad hoc servi-
tium quod deseruerat inflante lucri se
per signaculum mortalis vite exhibuit cum
prophetis malicia accepti verbi mi-
steria perdidit et sola terrena sapere que
ingrata elegit. Sibi et apte subiungitur:
Et stabit sicut vestimentum. Superposita
namque et grossiora vestimenta etiam cum induta
fuerint quia admixtis membris bene
applicata non inherent stare referuntur.
Iudea vero quia sua vite notitia etiam cum ser-
vire videretur sicut vestimentum stetit
quia perversa mandata simul sensu
audivit sed adherere ei praecipienti intellige-
ntiam noluit dum solam imperii dei
litteram tenuit et nequaquam se per spiritum sensi-
bus intimis univit quasi ei quem se indue-
bat sic ad hostem ~~eum~~ et apte subiungitur:
Auferetur ab impiis lux sua quia dum ce-
dere vitiis cernimus agnitionem legis
impetum amittit et dum de accepta
lege superbiunt minoris de sua sine
gloria certant. Scriptum quippe est: Obscu-
rentur oculi eorum ne videant. Et rursum
scriptum est: Excecavit cor populi huius et aures
eius aggrava. Et rursum scriptum est: In iudi-
cium ego in hunc mundum veni ut qui non
vident videant et qui vident ceci fiant.
Et quia sanctiores de legis operibus contra
conditorem legis extulerunt apte sub-
iungitur: Et brachium excelsum conte-
retur. Excelsum quippe brachium con-
teritur quando predicatione fidei contra superba
legis opera reprobatur. Cum dicitur: Ex operibus legis
non iustificabitur omnis caro. Creditur
si mei et aliter per terra quippe scri-
ptura sancta vocare consuevit actionem. Ex-
trema vero terre dies tenet et continet quia
ecclesie sive ultima predicamenti antiqui
persecutione immanissima clara premit
ut nunc tamen premittendo deserit. Hec
etiam aliqui dies tenet et continet
quia non eam continua pace sedi pos-
sidet non commoveri impositi persecutionis
inibi. Sed ante cum dicet invenimus terram
sancti contritos extrema terre illic admonet
Excussisti impios ex ea. Attestatur enim
paulo plerique mea sed qui confitentur

se nosse deum fuerat tunc negavit sim-
plos quos exca dies excitet quia sig-
nos nunc intima lucia possidet
tunc in voragine aperte infidelitatis mit-
tunt atque invenim paleas conspicit
cum repetitoribus illius arma commovet
et quamvis se nunc subesse fidei nunc
aree sinu exigunt tunc nimirum ex-
tra granorum cumulum discreti examinis
ventilabro resiliunt. ~~dum et apte~~ sub-
iungitur: Restituetur ut lutum signa-
culum. Ac si aperte dicat: Sicut quia nunc vi-
dentur in eterna signaculum fuit ante
oculos hominum restituetur ut lutum
id est nequaquam in dura hominum professi-
one religionis falsitas quia terrena sa-
pe demonstrabit. Solet enim scriptura sa-
cra perfide apostatare signaculum pro in-
cantare lutum. Nam filius minor qui
cum sua substantia adpetitum redut in mu-
nere anulum accepit. Gentilis enim
quisque qui morbidi vite perditus ad
deum penitendo reuertitur profidei signa-
culum immanet ~~dum~~ absconsa sua eterne
de. Pone me ut signaculum super cor
tuum. Iudeo namque signaculum robur
ponitur ut dirripientem persuasione
merentur. Sponsus quoque meus de signi-
ficaculo ponitur quia fidei eius misterium in
custodia nostre cogitationis imprimitur
ut ille infidelis sermonis minimus in-
adversarius cum signata fide corda cu-
stodit temptando ea irrumpe perfunda-
lutum non. Quia terrena contagio de-
monstrat attestatur psalmista qui ait:
Eruisti me de lacu miserie et de lu-
to fecis. Terra vero nulla incertarum co-
gitationis invenitur perditi non ad cara
celesti fidei sacramento signantur et
cum abiungimus operibus non recedunt se
quia nunc fidei sacramento signatum est
tunc abiungimus operibus non recedunt
sed nunc fidei velamine contegit se
cum quod invenerunt quod sic veraci
ordine iterum dicat. Restituetur ut sig-
naculum. Eternos enim nunc fideles credi-
mus tunc fidei hostes invenimus et
quamvis apparuit interpretatio signaculi
certe procul dubio terrena lutum ubi
~~et vera dei~~ restituetur quia quales cor-
conscia esse ante fidem prime
eos postmodum reprobos vita comitatur
et quibus apte subiungitur: Et sta-
bit sicut vestimentum. Hoc nunc quasi
vestibus sancta etiam induitur quod
fidelium veneratione decoratur. ~~dum~~
et ostensis generalibus adhuc ~~per passionem~~
de bono ego quia omnibus his ut ne
sud ornamento vestieris. Simulans
tamen cum fidelibus nunc spectamus

Ro. 6.
Io. 9.
Ro. 3
De reparatione Iudeorum
Etiam vero alio circa quoddam de ipsam tenet et quo non
Ad Tyt. 1.

[i]nduitur quod fidelium veneratione
decoratur. ~~Unde et~~ ei ostensis gentibus
adhuc ~~per prophetam~~ dicitur: Vivo ego quia
omnibus his velut ornamento vestie-
ris. Tunc tamen cum fidelibus uno spe-
ciminis induitur, si perversi praesentes
ins inspecti tunc eis contra omnia
[illegible] ~~reproborum~~ sorte hic dicitur: Et stabit
sicut vestimentum. Stare non hoc loco
ponitur in recto persistere. ~~Unde scriptum est~~ Et
in via peccatorum non stetit. Vel certe reprobus
quisque sicut vestimentum stare dicitur, ut
non posse se stare monstretur, quia sicut
induta vestis invisionis sive specie per
corpus tenditur, exuta autem quasi similitudinem
duplicatur, ita unusquisque qui a statu
rectitudinis recessit tantum ac decorus
quasi dum induceretur fuit, sed contra
eius modum contractum atque abiectum iace-
t. Et non stare intelligimus perdu-
rare sicut vestimentum stat quisque
reprobis in hoc vita qua diligit
recte perdurare. ~~Unde et per prophetam dicitur~~: Omnia
sicut vestimentum veterascent,
sicut opertorium mutabis ea et mu-
tabuntur. Haec itaque quae allegorizantes
de tecti mollie nunc verba apos[to]
lus innotescit subdens: Auferetur
bimpius [illegible] sua. Neque enim eos dicimus
[illegible] qui nunc mentes suo
malitia fidei nomine palliant. Na[m]
sunt multi praedicationem fidei vincere
negligunt et tamen eandem fidem spe-
cie venerantur, honorem vitae pure
nomine religionis querunt. Hoc
quoque eis ex fide luceat quia eos fides
tam hominibus resonet. Sunt vero
non nulli qui cuncta quae audiunt vera
esse credunt et tamen eandem quam
tenent fidem male vivendo contradicunt.
Sunt sunt quoque inter tenebras luce-
ra qui dum perversa agunt et tamen
deo recta sermone ne tenebrescat
indicem [illegible] per fulgore lu-
minis illustratur qui dum plus cre-
dunt quia coelestia plus quae vident
ea quae audiunt diligunt. ~~Pulsa~~ [F]
perversitatis [illegible] qui tunc videbantur
[illegible] amittunt. Cum illo inclinitur [illegible]
multiplicans agitur qui surgentes in
iniquorum capite iniusta cuncta perversitatis
ultra libere suis viribus eius for-
tando gravissime. Ibi tunc cor uniuscuiusque
[illegible] sibi quidem in occultis latebat a-
pertum et qui nunc ore se perversum et corde
tunc impium publicata malitia cor-
ruit et lucem fidei qua speciem
retinebant temerat. Prius et in
[illegible] et ut unusquisque unum ad
cordis sui secretum redeat et actionis

sue dampna pertimescat ne cogentibus
meritis per districtam iusticiam iudicandum
[illegible] in talium numero currant. Ne-
mo autem sibi in tanta blandiatur et idcirco
se tali casu exutum credat quia ad illius
reprobationis pervenit usque. Caim [illegible]
antichristum non vidit et in membro antichristi
prevenit. Sunt Judas sevitia persecutionis
ignorantes illius ignoravit et tamen mitem in-
delitate eius avaricia suadente sinis
habitus. Symon dominus longe abantiquis
temporibus extitit et tamen eius se superbie
inimicorum potentiam [illegible] appetendo
[illegible]. Sic iniquum corpus suo capi-
ti sic membra membris iniquitate iun-
gentur et cognitione se nesciunt et tamen sunt
sibi actione copulantur. Neque enim pergamus
Balaam libros audierat et tamen cognationem et
in eius nequitiam sequitur vota suprime
miseratoris audiebat. Unde illic tene-
tes doctrinam Balaam qui docebat Ba-
lac mittere scandalum coram filiis Israel
edere et fornicari. Thyatira quoque ec-
clesiam Jezabel notitia et tempora et loca
dividebant, sed quia eam [illegible] rea-
tus asserat in esse eius Jezabel dicitur aut
operibus perversis insistere. Angelo attes-
tante qui ait: Habeo adversum te quia
permittis mulierem Jezabel quae se dicit
propheten docere et seducere servos meos
fornicari et manducare de idolothitis.
Ecce quia reprobi pervenerunt quod Jezabel
ante vitam reprobam actione sociati sunt
Jezabel illic inventa memoratur quia
unum perversum corpus conuincta mores vivere
faciunt etiam si haec loca vel tempora sunt
divisa. ~~Unde~~ Unde in universis suis inuica-
toribus iniquus quisque maneat qui
iam periit et ipsius operatoribus in
iniquorum dicitur etiam appareat quod nondum
venit. Hinc Johannes ait: Nunc antichristi
multi facti sunt quia iniqui omnes iam
membra sunt eius quae perverse edita
tempore suum male vivendo praevene-
runt. Hinc Paulus ait: De iam revelatur
mysterium iam operatur in-
iquitatis ac si dicat: Tunc autem ma-
nifeste videbitur nam in cordibus iniquorum
secreta sua iam nunc occultus operatur.
De eis de apertoribus crimibus taceam
ecce aliquis fratri in corde suo tacitus
invidet et si occasionem reperiat eum sub-
plantare contendit. Cuius alterius mem-
brum est nisi eius de quo scriptum est: Invidia
diaboli mors intravit in orbem terrarum.
Alius magni meriti se estimans per tu-
morem cordis cunctis se praeferens os-
tendit et non inferiores credit. Cuius
alterius membrum est nisi eius de quo
scriptum est: Omne sublime videt ipse est

Marginal notes: Gregorius nota; Gen.; Math.; Apoc. 2; Apoc. 2; Omnes perversi sunt unum corpus; i. Jo. 2; ii. ad Thess. 2; peccatores diu membra dyaboli; Sap. 2; Job 41.

rex super omnes filios superbiae. Aliquando nonnulli
quaerunt potentiam non quo aliis prosint
sed quo ipse alteri subditus non sit. Cuius
alterius membrorum esse nisi eius de quo
scriptum est: Qui dixit sedebo in monte testamenti in lateribus aquilonis, ascendam
super altitudinem nubium et similis
ero altissimo. Solus quippe altissimus
ita dominatur super omnia ut alteri subesse
non possit. Quem diabolus imitari perverse voluit
cum suum dominium quaerens ei subesse recusavit. Hunc imitatur quisquis diabolum qui idcirco potestatem
suam appetit quia ei qui sibi est superna
ordinatione praepositus subesse fastidit. Et
peccata plurima quae quosdam in ipsa parte cernit constitutos infideles esse te-
stantur. Video namque nonnullos ita per
suam potentiam accipere ut requisiti aliquo
pro favore eius non dubitent in causa proximorum negare. Et quis est veritas nisi
ille qui dixit: Ego sum via et veritas et
vita. Neque enim baptista Johannes de confessione Christi sed de iustitiae veritate requisitus
occubuit. Et quia Christus est veritas, ad
mortem usque ideo pro Christo quia pro veritate
pervenit. Personam ergo ante oculos quia
aliquis potentatus personam potentis accipit et ne verba saltem in iusta pace
veritatem negavit. Quid rogo iste faciet in dolore poenarum qui verum tacebit
in mente flagella verborum. Ecce et post haec ante
oculos hominum reprimatur et tamen si eum
dominus districte disposuit iudicare iam non
est. Video autem alios quibus praelocutionis magisterium exhortandi sive officia arguendique
commissa qui vident aliquid illicitum admitti et cum quorundam potentium offendere gratiam metuunt arguere non praesumunt.
Quisquis iste est quid aliud facit nisi videt
lupum venientem et fugit. Fugit quia tacuit
quia despecta aeterna gratia temporalem
gloriam plus amant. Ecce ante potentis
faciem mentis suae se latebris silentii abscondit et sicut praesentia publica sic occultos loci dedit timori. De talibus
quoque dicitur: Dilexerunt gloriam hominum magis quam
dei. Cum missis igitur talibus si hic districte
iudicatur et praesentia publica desunt et tacendo Christum denegavit. Non ergo desunt vel
impiae cuius antichristi temptamenta. Nos
itaque illa praesentationis externa quae quasi
sola perhorrescat apud iniquos neque
cotidie res antichristi agitur quia in eorum
cordibus mysterium suum iam nunc occultus
operatur. Et si in illa nunc patenter in se
etiam quasi tamen simulant se esse quod
non sunt, in adventu tamen iudicii prodetur
quoniam sunt de quibus per Salomonem dicitur: Vidi
impios sepultos qui etiam cum adhuc viverent in loco sancto erant et lauda-

bantur in civitate quasi iustorum operum. Sequitur
Postquam de iniquis dictum est: Restituetur
ut lutum signaculum et stabit sicut vestimentum, et auferetur ab impiis lux
sua; quod utique illa et antichristi praesentatione faciendum mox de eius damnatione
per sententiam nos consolans ait: Et
brachium excelsum confringetur. Quid
namque aliud excelsum brachium accipitur nisi superbia antichristi celsitudo quae
super reprobas mentes hominum fastu
gloriae saecularis erigitur ita ut homo
peccator et filius perditionis homo despiciens
deum se esse super homines mentiatur. Unde
Paulus apostolus dicit: Ita ut in templo dei
sedeat ostendens se tamquam sit deus.
Cuius ut tumorem plenius ostenderet primum
sic qui adversatur et extollitur super omne
quod dicitur aut quod colitur deus. Deus enim dicitur
aliquis et homo per iustitiam quod ad Moysen
dicitur: Ecce constitui te deum pharaonis; sed
non colitur purus homo non pro qua non
antichristus super sanctos quosque homines et
super ipsius potentiam dominicam extollitur
per exactam sibi nomen gloriae et hoc quod
deus dicitur et hoc quod deus colitur. Consti-
tuit splendidum non est iniquitatem super-
bie fontem tradit cum in mensura
immune qua lapsus est non permansit. Dia-
bolus quippe ut homo abstracta condi-
tionis per elatam mentem tormentum
ut ille dicit ascendam super altitu-
dinem nubium similis ero altissimo ut
iste audiens credidit aperientur oculi
vestri et eritis sicut dii. Idcirco ergo utique
cecidit quia esse deo similis non per iu-
stitiam sed per potentiam concupivit. Sed
hos per gratiam liberat qui dei similitudinem
perverse appetendo ceciderat mediator
hominum sui longe dei imparem se cognoscens clamat: Domine quis similis
tibi? Diabolus non in lapsu suo
iuste dimersus in mensura ruinae
sue nunc permansit sed quanto diu
ab omnipotente dei gratia desinit tanto
magis reatum omnis cumulant nam
qui ideo cecidit quia perverse ordine
esse similis deo voluit eo usque perducetur ut ante ipsum veniens
deo similis dedignetur atque eum quem
habere non potuit superbus aequalem dampnatus inferiorem putat nam cum de illo
hoc quod iam praemisimus dicitur: extolletur
se super omne quod dicitur deus aut quod colitur,
aperte monstratur quia appetendo dudum
dei similitudinem quasi iuxta deum se
erigere voluit sed in superbiae culpa
crescendo iam super omne quod deus et
dicitur et colitur extollitur. Quia ergo haec
eius superbia districti iudicis erit ad

29

uenientem feriendo sicut scriptum est Quem
dominus Ihesus interficiet spiritu oris sui et de-
struet illustratione aduentus sui. Et ite-
rum Et brachium excelsum confringetur.
Cuncta tamen que hic distincta sunt ad
hunc intellectum et aliter possunt. Verba enim di-
uina quasi pigmenta quedam sunt. Sed admodum
et sicut pigmentum quanto plus teritur
tanto in suo odore eius uirtus augetur ita
diuina eloquia quo magis exponenda
teruntur eo audientibus amplius que
latebant innotescunt. Quia igitur incarnatus
deus dum peccata hominum tolerat et ad pe-
nitentiam finem respicit plerumque iniquos
penitentiam inuitat hic de se uim tante
pietatis insinuans ait. Numquid tenuisti
concutiens extrema terre et excussisti
impios ex ea. Per terram quippe hoc in loco
sapiens designatur cum peccatrix ter-
ra est et meretrix ibi. Sed quia pius
conditor facturam suam non deserit ma-
la hominum per suam sapientiam tolerat et pec-
catorum quoque conuersione(m) ... Cum
duras atque insensibiles iniquitates res-
picit quo eas minus uerberibus mo-
uendo ... tunc ne que pessima sunt
iniquitate dimiserant salubri timore
nolescant quatenus uel sero redeant
et hoc ipsum salutem que dum cepisse sunt
erubescant. Hec enim deus quia eter-
na uite ... plus iudicat et electos e-
lectos suos iustis saluationis purgat
...que ipse et dominus in diuinis finem
a tanto graue impensis ultimus nostre
inuigilat quanto impius pende...
in uite sequente pensat. Et quia
misericorditer facit pietate sua tunc
tinuit dedicata quia etiam sero con-
uersos peccatores respicit beatus Iob insi-
nuandum dicens Numquid commisi-
onacis extrema terre et excussisti im-
pios ex ea subaudis ut ego qui in
suis ultimus sepe peccatores excuciendo
optimos conuertendo teneo atque ab
eorum cordibus cogitationum motus euel-
lo. Et recto beato Iob dominus qui iuxta sue
...orum quantum insinuat ac si aperte
dicat Que mee potentia respice et
ne ista electorum pristine extrema
...tenus quia etiam querat patrius
morte illa ... culpe uindicta
mittatur per ... insinuat cum de Sa-
tanas ut uiuit signaculum et stabit
sicut uestimentum Hoc quippe deus qui ad
sua similitudinem conditum quasi quoddam
in potestate sigillum fecit qui bene fuit
esse facere quia licet etiam simplicia
conuersionis fugiat et elatione tamen
tente superbie carnis morte dampna
... quippe hoc conditorem et mente

D

accepta rone similitudine diuine ymaginis
decoratus elatione cordis intumescens
quia dominus formatus esse obliti
est. Dum mira tunc conditor iusticia ac-
tum et ne quia prouersum intumuit
que rationalem accepit. Rursum tamen per
mortem fiet quia esse se considerare sin-
mul noluit et qui permanendo discum
diuinum perdidit moriendo non ad lucem
sui materia redit. Recte dicitur Resistuet
ut lutum signaculum Et quia de corpo-
re cum spiritus uocatur quoddam quasi inuolu-
crum sic carnis ... apud deum
luto subiungatur Et stabit sicut uestimen-
tum luto namque eius sicut uestimen-
tum stare et usque ad resurrectionis
eius mane continuo perdurare. Et quia
hanc penam superbie uel illi tolerant
qui et eandem superbiam uincendo humiliter
uincunt que sic superbientium specialis
pena subiungitur dicitur Auferetur ab im-
piis lux sua et brachium excelsum
confringetur. Mors enim carnis que
electos lucis sue ratione luce sua
reprobis tollit. Lux namque superbientis
et gloria uite presentis que ei lux tunc
subtrahitur cum peccantis interitum ad
eternum suas tenebras uocatur. Ibi
tunc excelsum brachium confringetur
quia resistendo carnis uel ingenio
ordinem uiolenter erecta est quia
sub diuine iusticie mole dissipatur ut
quia se per mortem in brem crederit
per pondus iudicii rectorum sua ...
gnoscat. Sed nullus aut in mali qui per mor-
tem sequeretur agnosceret nisi uita
moriens dominus ueniret nisi enim ipse
misericorditer infima peteret neque
nos perditam ymaginem perditos ... inse-
cussima renouaret. Unde recte subiun-
gitur Numquid ingressus es profundum
maris et in nouissimis abyssi deam-
bulasti. Ac si dicat ut ego qui non so-
lum mare et sed passus carnem
carne atque animam peccati sed etiam peccati
sponte in morte posita usque ad ul-
tima inferi qui ad maris profunda de-
scendi. Et enim mare more diuini
eloquii seculum dicitur intelligi uel pro hiis
profunda maris infernum clausum pen-
tium. Ad profundum maris dominus peruenit
cum inferni nouissima electorum suorum
animas eripuit. Unde et per pro-
phetam dicitur Posuisti profundum maris
uiam ut transirent liberati. Hoc namque
profundum maris ante redemptoris ad-
uentum non uia sed carcer fuit quia in se
etiam bonorum animas quamuis penalibus
clausit. Sed cum profundum dominus uiam po-
suit quia illuc ueniens electos suos

F

C

De morte Xpi et de ... inferno et de cibis remone...

De bo de ambulan te in infrno

Q tam
A
vs u

acclamationes inferi ad caelestia transire con-
cessit. Unde et apte illic dicitur: Ut transirent libe-
rati. Quod vero profundum maris dixe-
rat, hoc aliis verbis replicans abyssi
novissimum vocat, quia sicut aquarum
abyssus nulla nostra visione comprehenditur, ita
occulta inferi nullo nostrae cognitionis sensu
penetrantur. Nam cum hinc subtrahimur, cer-
nimus quae illos iuxta meritum retri-
butio suppliciorum maneat non videmus.
Vigilanter nobis et cura pensandum quod in
novissimo abyssi deambulasse se perhi-
bet. Deambulare quippe non constricti sed
liberi est. Quem enim vincula astringunt,
eius nihilominus gressus impediuntur.
Quia igitur dominus nulla peccati macula perculsus in-
ferno deambulavit, liber quippe solutos
alligatos venit. Unde scriptum est: Factus
sum sine adiutorio inter mortuos liber.
In novissimis ergo abyssi dominus deambu-
lare et in loco damnationis nihil sive
reatitudinis invenire attestatur Petrus,
qui ait: Solutis doloribus inferni iux-
ta quod impossibile erat teneri illum ab
eo. Vel certe quia deambulando nos cum
de loco ad locum ducimur hic illicque praesentes
invenimur, ambulasse in inferno dominus
dicitur, ut electis animabus in locis singulis
praeditis potentia praesentiae fuisse mo-
straretur. Unde per prophetam superne mobilis describitur,
ut per hoc quod in signa decessit ubique
accurrere designetur. Sua ergo descen-
sione dominus quanto mirabiliter respicit,
tanto eam redempto hominum crebrius in-
fundit. Eam namque adhuc replicans
subdit: Numquid apertae sunt tibi portae mor-
tis et ostia tenebrosa vidisti? Portae
enim mortis sunt peccata admissa, quas de-
scendens dominus aperuit, quia carnis for-
titudinem moriendo superavit. Quae
appellatione quoque alia tenebrosa ostia
vocantur, quia dum per occultas suae insidias
non videntur, decipientibus mentibus viam mor-
tis aperiunt. Quae tenebrosa ostia deus
videt, quia in praedicatorum spiritum fraudulen-
tam malitiam et respicit et punit, qui
ipse nobis nostris aciebus videndo perhibe-
rat et nil deinceps mens nostra cogno-
sceret et eisdem insidiis capta de-
periret. Quae tenebrosa ostia nos certa
cernimus quando superne lucis radiis
illustramur. Unde et per psalmistam dicitur: Dominus
mihi adiutor est et ego videbo in-
imicos meos. Hostes igitur nostros ipse
videt, qui suo eos munere nobis visibi-
les facit. Vel certe tenebrosa ostia vidit
dominus, cum claustra inferni pene-
trans crudeles ibi perculit et morti
positos moriendo damnavit. Quod

dictum hic non adhuc describitur, sed etiam
despecto dicitur, quia hoc quod futurus erat
in ope nimirum fecerat in praedestinatio-
ne. Omnia enim per eius mortem resurrec-
tionemque eveniunt occulta atque in vacua
et gentibus dilatati aperte subiungi-
tur: Numquid considerasti latitudinem terrae?
Dum enim angustias mortis perpessus est,
deum sua ingentibus dilatavit atque
innumera corda credentium in sancta
etiam extendit. Unde per prophetam dicitur: Di-
lata locum tentorii tui et pelles taber-
naculorum tuorum extende, ne parcas; lon-
gos fac funiculos tuos et clavos
tuos consolida; ad dexteram enim et ad
laevam penetrabis et semen tuum gentes
hereditabit. Quae dilatando terrae profecto
non fieret nisi ipse prius vitam quam in
nomine resurgendo monstraret. In
morte quippe sua iter ostendit mortis
aperuit et quae esset vita quae sequitur
ostendit. Unde et hinc in eius ordinem
tenens discipulis dicit: Sic oportebat
Christum pati et resurgere a mortuis
tertia die et praedicari in nomine eius
paenitentiam et remissionem peccatorum per
omnes gentes. Pauci autem ex plebe
israhelitica ipso praedicante crediderunt,
innumeri vero gentium post viam vitae
illo moriente secuti sunt. Quod semper (?) ...
quod dum adhuc passibilis viveret perculit,
passibili vero vita moriens sumit.
Unde Samson in semetipso dudum
figuraliter expressit, qui paucos quidem
dum viveret interemit, destructo
autem templo hostes innumeros cum
moreretur occidit, quia nimirum dominus
ab elatione superbiae paucos cum vive-
ret, plures vero cum templum sui corporis
solveretur extinxit atque electos
ex gentibus quos vivendo suscitavit,
iam omnes simul moriendo prostravit.
Haec itaque per quae inferna pene-
trasse se docuit, considerandam modo ter-
rae latitudinem subiunxit. Dicat si flagella-
to homini dicitur: perpende quod perculit et
pensa, quia enim non queratur, ipse de-
nuntiabit quid nos qui te prima ma-
nent in retributione. Sunt enim utraque
verba creatoris opera per impios si
ab omni communi ac publico per eius
oculos flectamus et quid in singulis non
latenter agatur intueamur. Dicit enim:
Numquid ingressus es in profundum ma-
ris? Mare quippe et mens humana (?)
profunda deus ingreditur, cum per cogitationem
sua ad lamenta penitus abiectionis con-
gruentibus perturbatur, cum per eius vi-
rtutem veritatis ad memoriam reducit et flu-

Act. 2
Eze. 1
De portis mortis et ostiis inferni

29

tuantem in confusione sua animum co
natur. profundum maris deus penetrat
quando etiam desperata corda prmittit
Tunc enim mare penetrat cum cor se
cularis humiliat. Tunc profundum ma
ris ingreditur cum visitare mentes etiam
perditis sceleribus non dedignatur. ~~Ut et~~
re preveniendo subiungitur. Et in no
vissimis abyssi deambulasti. Quid
enim abyssus nisi mens humana que du
dum se ipsam comprehendere non valet. se
se in omne cum et nebulosa obscura abysso
latet. Unde bene per prophetam dicitur: Abyssus dedit
vocem suam ab altitudine phantasie sue
quia dum semetipsam mens humana non
penetrat extra palatione sui dum se ne
ipsam comprehendere non sufficiens humi
lius laudat. In novissimis ergo abyssi
deambulare est etiam nequissimorum ho
minum corda convertere et desperatas men
tes visitationis sue vestigiis tangen
do mirabiliter reformare. Qui enim per
mensa scelera vitam spiritualem coniungit
quid aliud quam in novissimis abyssi de
ambulasse vide. Ornasti in abysso namque
deus deambulat cum obscura corda pe
netrans sinceris invisibiles vestigium
alienat. Plerumque enim peccata alia pla
gis alios pravitatibus urgentibus nunc mo
superbia nunc ira nunc luxuria modo
avaritia temptante fatigentur. Sed
cum cuncta hec in corde suo dominus occul
te visitationis sue timore reprimit
quid aliud quam in abysso gressum ponit
Et nos gressum mente conspicimus
cum contra insurgentia vitia quos
timoris eius obtinemus dona pensamus.
Hos namque gressum propheta conspexerat
cum dicebat: Visi sunt gressus tui deus
ingressus dei mei regis mei qui est
in sancto. Dum enim inordinatos motus
animi divinorum iudiciorum memoria
in se reprimi conspicit quod deambulat
in se dei gressus videt. Dicitur ergo beato Iob
Numquid in profundo maris et in novis
simis abyssi deambulasti. subaudi
ut ego qui mira virtute in perversorum
cordibus modo iram modo luxuriam modo
avaritiam modo insurgentem superbiam
calco. Ac si aperte dicatur: Si latentia
cordis vitia ipse solus reprimis con
spice cum extolli de propria iustitia
cessas. Et quia cum divinitus visitatur
etiam deorsum et illicitis motibus mens
ad confessionem dominum iure subiungitur.
Numquid aperte sunt tibi porte mortis
Porta enim mortis sunt cogitationes pra
ve quas deus parcendo cum eis in
penitentia flendo confitemur quas et

non confessas metimur? Et confessas ingreditur.
Tunc quippe vitam sibi in portis mortis
aperit cum solutus pravis cogitationibus ad nos
professionem venit. Et tunc porte mortis
idcirco vocate sunt quia perfecto via ad in
teritum propinquas sunt cogitationes aperte
quas adhuc replicant cum subditur. Et ostia
tenebrosa vidisti. Tenebrosa namque ostia
sunt latentia mentium mala que et fieri
invisibiliter prius et cum ab aliis videri non pre
valent cum dominus cernit cum eis oculus vigilat
destruit. Scriptum quippe est: Rex qui sedet
in solio iudicii dissipat omne malum in
tuitu suo. Et quia omne vitium angus
tie omnis non verus animum dilatat
postquam destruunt vitia iure subiungitur. Num
considerasti latitudinem terre. Nisi vita an
gustiaret nequaquam Paulus Chorinthiis
diceret: Dilatamini et vos Chorinthii et no
lite iugum ducere cum infidelibus. Vel
certe non mendicamus et quod dicitur considerasti
latitudinem? Namque bonorum maior est et ne
quaquam comprehenditur nisi tunc considerat.
Nam plerumque eos exterius inopia hu
miliat pena cruciata angustat sed cum
interius semper maior fortitudo usque ad
sperandam celestia dilatatur. Angustia
apostoli exterius fuerat cum flagella sus
tinebat sed in magnum stabant mens la
titudine libi cum aperte scilicet eadem fla
gella gaudium interne. Scriptum namque
est: Ibant gaudentes a conspectu concilii
quoniam digni habiti sunt pro nomine ihesu contume
liam pati. Hanc latitudinem inter angus
tias Paulus invenerat qui dicebat:
Scire autem vos volo fratres quia que circa
me sunt magis ad profectum venerunt evange
lii ita ut vincula mea manifesta fierent
in omni pretorio. Hanc latitudinem dominus
inter angustias obtinebat dicens: In tribula
tione dilatasti me. Tunc namque hec terra
in sanctorum conscientia dilatatur cum mundi huius
adversitatibus exterius premitur. Ita enim
aperte vite sancti eorum respectus mens ad
se impingitur ut ad spandam superna
tendantur. Eius evagari exterius non
permittitur quasi intimum sinum renovat
in dilatatione. Nos autem que boni viri
adversa tolerent cernimus sed intus quod
gaudent non videmus. Tenere eorum
latitudinem non in nobis non moribus
considerando cognoscimus sed tamen quanta
mentis latitudo sit eumdem latitudi
nis ignoramus. Audiat ergo humana sapi
entia et sese insipientiam discat. Numquid
considerasti latitudinem terre. Ac si dicat
ut ego qui flagella tenentium tolerat
iustorum letitia solus plene considero quia
solus interius inter firmo. Vel certe idcirco

de bis abyss.

ps. 41

lib. 3

ps. Dixit insipiens ... in corde suo

Portio ... cogitati

D

C

F

11 Cap. A

Prov. 20.

2 Cor. 6.

B

De latitudine bonorum

Act. 5

Ad Phil. 1

In psalmo Tribulacio est sua presencia

D

Beatus Iob uerum tunc latitudinem considerauit
iniquitatis ut exemplo aliene latitudinis
se humiliet. Ac si aperte dicatur: Nos quos
in innumera mala pertrahit mentis nequitia an-
gustare considera et destrictionem cordis tui
per uerba consiliari cessa. Sequitur: Indica mihi si
nosti omnia in qua via habitet lux et tene-
brarum quis locus sit ut ducas unumquodque
ad terminos suos et intelligas semitas
domus eius. Beatus Iob quidem questione discu-
titur quod dirimat lucis et tenebrarum loca re-
quirit ut unumquodque ad suos terminos
ducat et semitas domus eius intelligat.
Quid enim lucis nomine nisi iustitia decla-
ratur? Et quid per tenebras nisi iniqui-
tas designatur? Hinc quibusdam conuersis
apostolus nequitiam dicit: Eratis aliquando tene-
bre nunc autem lux in domino. Et quibusdam in
peccato manentibus memoratur: Qui dormiunt
nocte dormiunt. Dico itaque Iob dicitur: Indica
michi si nosti omnia in qua via habitet
lux et tenebrarum quis locus sit. Ac si dicatur
ei: Tu plena te sciam habere suspiraris
dic uel merita que mens decessit inno-
centia ueniat cordi uel meritis corde
ea que mens est malitia perueniret. In
qua via habitet lux id est cuius mentem veni-
ens iustitia impleat et tenebrarum quis
locus sit id est cuius iniquitas corda possideret
ut ducas unumquodque ad terminos suos id est
ut diiudices si uel is qui nunc iniquus
cernitur iniquitate uite finiat uel is
qui iustus cernitur extremitates uite sue
in iustitie perfectione concludat et intelli-
gas semitas domus eius id est considerans
atque discernas uel quis in bona actione per-
seuerans eternam mansionem percipiat in
regno uel quis usque ad terminum suum
actio praua constringens mentem dampnet
supplicium. Domus quippe pro mansione po-
nitur semita pro actione. Semita id est ad
domum ducat quia actio ad mansionem
perficit. Sed quis hominum ista discutere
se dicat? Multos enim uidemus cotidie
qui iustitie luce resplendent et ad finem
suum nequitie obscuritate tenebrantur.
Et multos terminus peccatorum tenebris
obuolutos et in morte mentis sue tamen
repente redditos luce iustitie libe-
ros. Multos etiam nouimus semel inuen-
tam uiam iustitie illibate usque ad
obitum tenuisse et plerosque conspeximus
ad exitum suum cum sine cessatione cu-
mulasse. Omnis non mens istis occultorum
iudiciorum nebulas mentis sue reddi
mittat ne aliqua consideratione discer-
nat uel quis perdurat in malo uel quis
perseueret in bono uel quis ab imis
conuertitur ad summa uel quis a summis
reuertatur ad infima. Latent hi sensus
hominum quia nequaquam deprehendi sine
cognoscitur quia diuinorum iudiciorum
abyssum humana mente nullatenus pene-
trantur. Videmus itaque qui illa de adu-
lti genialitatis iustitie luce perfusi e
et in dea diximus dilecti perfidie esse
nocte teneri. Videmus etiam quod latro
de patibulo transiuit ad regnum et iudas de
apostolatus gloria est lapsus in tartarum. Vere
sumusque quia aliquando fortes que cepe-
runt non mutantur et latrones aliqui
nonnumquam premisse ad supplicium et
apostolos sacrius precepisse proposita quod
desideranter regnum. Cum mens ergo discuti-
at in qua via habitet lux et tenebrarum
quis locus sit ut ducat unumquodque ad
terminos suos et intelligat semitas
domus eius. Videmus paulum excelsa predi-
cationis scientia ad gradum apostolatus uoca-
tum et tamen sic inter iudicia occulta
formidat ut reprobari se etiam post gratiam
uocatus et timeat. Ait enim: Castigo cor-
pus meum et seruituti subicio etc. Et rursus:
Ego me arbitror comprehendisse unum
autem quero que retro oblitus in ea que
sunt priora extendens me ad destinatum
sequor ad palmam superne uocationis
dei in Christo Ihesu. Sequor autem si compre-
hendam in quo et comprehensus sum. Et
certe iam de illo uoce diuina dictum
fuerat: Vas electionis mihi est iste et tamen
adhuc castigans corpus suum metu-
it ne reprobetur. Ve miseris nobis qui
de electione nostra nullam adhuc diuinam
uocem cognoscimus et iam in ocio
de securitate torpemus. Debet
ergo debet in spe esse securitas sed etiam
timor in conuersatione ut et illa cer-
tantes foueat et iste torpentes
pungat. ~~Unde recte per psalmistam dicitur~~
timentes dominum sperent in domino. Ac si
aperte dicatur: De spe incassum presumit
qui timere dominum in suis operibus contemnit.
Sed cur beatus Iob de tam ualida que-
stione requiritur que omnino ab ho-
minibus ignoratur? Ut in secreto iniquorum
quia terminum comprehendat nisi alio-
rum finem cognoscere non ualens
ad suum recurrat quia sicut aliorum
sic et suum nescit nesciens timeat
timens considerat humiliatus iam de
operibus suis extolli non debeat et
non elatus gratie arce persistat. Dicatur ergo:
Indica mihi si hos intelligeris
per quam uiam habitet lux et tenebrarum quis
locus sit ut ducas unumquodque ad termi-
nos suos. Ac si dicatur: Commutantur
ad bona uel qui de bonis ad mala
redeant nescis. Ista etiam non de te quod
de tuis meritis exigentibus agatur.

intelligis. Et sicut alienum initium non com
prehendis, ita etiam tuum terminum pre
noscere non vales. Iam enim quamvis
me praeteritis scis, sed quid ad hunc
de te ego modo illic sentiam nescis. Ita
iustitiae tuae acta consideras, sed quid dis
te apud me pensentur ignoras. Ve
ctia laudabilis vitae hominum si recta
intentione iudicentur, quia districte discus
sa inde non ante oculos iudicis, unde
se placent, subtilitate obruuntur. Unde re
cte per prophetam dicitur: Ne intres in iudicium
cum servo tuo, quia non iustificabitur in con
spectu tuo omnis vivens. Unde bene per
Salomonem dicitur: Sunt iusti atque sapientes et
quorum opera in manu dei, et nescit homo
utrum amore an odio dignus sit, sed
omnia in futurum reservantur incerta.
Hinc iterum per eundem Salomonem dicitur: Quis
hominum intelligere potest viam suam? Et
iterum bona vel mala quis faciat
conscientia attestante agnoscit. Sed utro
dicitur quod vere sive ab hominibus nescia
tur, quia et si iam ita se cognoscit opera
agere, intelligat sub districto tamen
examine quo tendat ignorat. Igitur
ipse quia illum de ista finis sui considera
tione praeterit ad examinandum eius
exordium redit, ac ne congratur
in finem suum nesciat, quem ignorat
etiam quia nec quo initio accesserit in
telligat. Nam sequitur: Sciebas tunc quod
nasciturus esses et numerum dierum
tuorum noveras? Ac si illi aperte di
ceretur: Cernis initium si terminum tuum
non intelligis, qui nec initium comprehendis,
et qui ignoras quo hinc initio vene
ris, quid nimirum scire nescias quo fine
subtraharis? Ergo mentem sine te primitus
evocasti, assumpta pervenire mentem
quoque erit etiam te exempte adaucta
vendicare. Cur de vitae tuae dispensatione
ne aliquid quaereris, qui initium ac
finem terminum nesciens teneris?
Extolli itaque tanto magis non debes
meo quod agis, quanto inter finem
terminum et clausus, nec quo hinc or
dine veneris nec cum vel quo hinc
educaris agnoscis. Haec tamen inter
et aliter possunt: Sciebas tunc quod
nasciturus esses et numerum dierum
tuorum noveras? Subaudis: Nec ego
nisi te nascituro novi, qui et ante
humanitatis ortum in divinitate semper sub
stantialis vixi. Homines quippe tunc
esse incipiunt cum in matris fuerint
ventre nascuntur. Nam ipsa quoque eo
rum nativitas dicitur. Inmota hoc quod
rerum et quod in ea nati non sunt
cinctum esse et ideo se nascendo nesci

tur, quia nec prius quam tenetur existunt.
Deus non qui sine initio semper extitit
praescivit de se hoc quod in utero virginis
incarnatum suscepit, et quia praescivit disposuit,
quia disponens nichil perfecto in sua for
tione sine sua voluntate toleravit. Commemo
ret de flagellis suis hoc quae quod orta
sunt praestare non potuit, sed ipse etiam qui
orta sunt praesciendo disposuit se inter
homines ad flagella paravit. Sequitur: Num
quid ingressus es thesauros nivis aut
thesauros grandinis aspexisti, quae prae
paravi in tempus hostis, in diem pugnae et bel
li? Quid aliud in nive et grandine nisi
frigida ac dura intelligenda sunt cor
da pravorum? Sicut enim fervore caritas, sic
plerumque in sacro eloquio frigore malitia de
signatur. Scriptum namque est: Sicut frigidam
facit cisterna aquam suam, sic frigidam
facit malitiam suam. Et rursus: Quia abunda
vit iniquitas, refrigescet caritas mul
torum. In frigore ergo nivis vel in duritia
grandinis quid accipi aptius potest quam vita
pravorum, quae et torpore frigescunt et per
duritiam malitiae feriunt? Quorum tamen vitam
dominus tolerat, quia eos ad iustorum suorum
probationem servat. Unde apte subiungitur: Quae
praeparavi in tempus hostis, in diem pugnae et
belli. Nec tamen adversarius noster diabolus
temptare nos mittit, eorum moribus
quasi suis contra nos armis utitur;
per ipsos quippe nos ferire conatur,
sed nesciens purgat quos perimere nititur. Namque
nobis ipsi flagellum fiunt, de quorum ali
vita dum perimi ab aeterna morte li
beramur. Unde agitur ut electorum vitae pro
ficiat etiam praedicta vita reproborum, et valea
t dum illorum pravitas multiplici dis
pensatione fiat, quatenus electis dei
non pereat etiam omne quod perierunt.
Quoque et aliter per quia verba praeceden
tibus videntur adiuncta, ne ad superioris
versus expositionem non discrepet. Nam
quia indicaverat vel bonos ad malum
vel malos ad bonum posse converti, con
sequenter adiunxit: Numquid ingressus es
thesauros nivis aut thesauros gran
dinis aspexisti, quae praeparavi in tempus
hostis, in diem pugnae et belli? In nive
vel grandine frigida vel dura, ut diximus,
et accipimus corda pravorum. Sed quia omnipotens
deus sanctos suos de talibus eligit, et
quia multos electos inter pravorum vitam
repositos habet, nomine apte in nive
vel grandine thezauros habere se perhibet.
Thesauri quippe apothecae, id est reposi
tiones, nominantur. Et plerosque in vita
frigida diu latentes respicit, quos
[illegible]
[illegible] candidos perfusa gratia ostendit.

Marginal notes: Ier. 6. — Mt. 24. — De frigore et duritia per malos — Iob xxxviii — Corda pravorum figurantur in nive et grandine — De thesauris nivis et grandinis

Scriptum quippe est: Lavabis me et super nivem dealbabor. Sed nos ad diem belli pugneque paratos dominus inter sinum prescientie secreti tegit, sed cum repente eos educit resistentia adversariorum pectora illorum nive ac redarguentibus quasi quibusdam grandinibus percutit. Hinc alias dicitur: Prae fulgore in conspectu eius nubes transierunt, grando et carbones ignis. Prae fulgore enim nubes transeunt quia predicatores sancti innumeris mundi spatia miraculorum claritate percurrunt, qui etiam grando et carbones ignis vocati sunt quia et per increpationem feriunt et per flammam caritatis accendunt. Ipsa quoque libera sanctorum increpatio nunc grandinis nomine exprimitur. Grando enim veniens percutit, liquata rigat. Sancti autem viri corda audientium et terrentes feriunt et blandientes infundunt. Ita quemadmodum feriunt psalmista testatur dicens: Virtutem terribilium tuorum dicent et magnitudinem tuam narrabunt. Et quemadmodum blandientes rigent sic tunc adiungit: Memoriam abundantie suavitatis tue eructabunt et iustitia tua exultabunt. Sunt ergo et grandine thesauri quia plerique iniquitatis tempore frigidi superna gratia assumpti in sancta ecclesia iustitie luce fulgescunt et prenuntiam adversariorum scientiam doctrine sue ictibus tundunt. Unde autem subditur: Que preparavi in tempus hostis in diem pugne et belli. Nix quippe vel grando fuerat Paulus perfrigidum insensibilitatem, sed nix et grando contra adversariorum pectora factus vel candore iustitie vel districti eloquii correptione. Dum latent thesauri in nive et grandine latent tum illum inter persecutorum vitam positum iam tunc electum sibi dominus latenter videt. Et adquisita adversariorum pectora ferienda hanc in manum suam grandinem sumpsit per quam tot sibi resistentia corda prostravit. Nemo itaque de suis operibus extollatur, nemo despiciat eos quos adhuc frigidos videt, quia thesauros domini nivis et grandinis non videt. Quis enim crederet quod Paulus grandem lapidantem Stephanum ille precederet qui in morte eius omnium lapidantium vestimenta servabat. Et igitur abscondita dona vel iudicia occulta veremur nullos omnino desperantes, nec illos nos in corde nostro preferimus quibus per tempus prelati sumus, quia et si iam videmus quantum pessimi nescimus tamen dum currere incipiunt precedant. Hinc igitur ad beatum Job dicitur: Numquid ingressus es thesauros nivis aut thesauros grandinis aspexisti que preparavi in tempus hostis in diem pugne et belli? Ac si aperte dicat: Si nullatenus operibus tuis perscrutas quid de hiis quos inimicos adhuc perspicis frigidos quantos

operatores iustitie et defensores recte fidei facturus sum ignoras. Qui quia per adventum mediatoris agitur recte subiungitur: Per quam viam spargitur lux? Ipse quippe via est qui ait: Ego sum via, veritas et vita. Per hanc ergo viam lux spargitur, quia per eius presentiam cuncta gentilitas illustratur. Et spargitur autem quemadmodum dicitur quia predicatorum voces non angustata atque coarctata sed late fulgens lux predicatoris emicuit. Que non accepta luce conversatione inardescit in eisdem vis amoris, ut vel transacta mala amplius gemant vel ventura bona flagrantissime requirant, competenter adiungitur: Dividitur estus super terram. Sparsa enim luce estus super terram dividitur, quia aperte predicata iustitia adquiescendum dum corda audientis in veri caritatione dilatantur, iste in sermone sapientie fulgeat, ille gratia curationum, alter ille in virtutum operatione convalescit, et dona sancti spiritus dum dispariliter singuli accipiunt, in varietate sibimet iuncti omnes unanimiter accendantur. Sed postquam spargi lux dicitur, recte quemadmodum interim estus presentium persecutionum designetur. Orta enim luce predicationis clarescit mox apostolorum cordibus ardor persecutionis exarsit. Flammam quippe estus persecutoris exprimitur. Dum ex sermo testatur de super petrosa seminibus dicens: Sole orto estuaverunt omnia et quia non habebant radicem aruerunt. Et paulo post exposuit estum persecutorem vocans. Et sparsa igitur luce estus super terram divisus est, quia clarescente vita fidelium accensa est crudelitas persecutorum. Divisus namque estus erat cum nunc Ierosolimis, nunc Damasci, nunc in aliis longe regionibus persecutio fervebat. Scriptum quippe est: In illa die facta est persecutio magna in ecclesia que erat Ierosolimis, et omnes dispersi sunt per regiones Iudee et Samarie preter apostolos. Sed et Saulus adhuc spirans minarum et cedis in discipulos domini accessit ad principes sacerdotum et cetera. Ecce igitur nunc hic nunc illic persecutio exarserat hiis qui lucem vite agnoverant. Quasi sub ardore divisus est estus, anhelabant. Sed quia beatum Job de occultis iudiciis requirit superioribus dicens: Audi unum ut hoc quod desuper lux vel divisione estus datur sub albis persecutorum adhuc alta meditatione discutiat non solum quod nesciat doceat. Cuique dicitur: Per quam viam spargitur lux, dividitur estus super terram? Lux enim lucis nomine iustitia designatur. Per quam scientiam sed potius quam

sedebat in tenebris vidit lucem magnam
Sed haec ante quos spargitur non continue
sed sub quadam intermissione micat. Et
recte spargi lux dicitur quia et si ex quadam parte
non ita tamen ut videnda est videmus.
Cor namque Petri lux sparsa tetigerat
cum fidei tanto miraculorum fulgore clarus
erat et cum quorsum gentibus de circumcisionis
pondus imponeret quid veritas diceret nescie-
bat. Lux igitur in hac vita spargitur quia ad
omnis rei intelligentiam tota non habe-
tur. Dum enim aliud scimus et comprehendimus
et aliud ignoramus quasi ex parte luce
et ex parte caligine et in obscuritate ex
parte remanemus. Tunc vero lux nobis sparsa
iam non erit cum mens nostra ad deum
simul in raptu fulgescit. Et quia licet
eadem luce quibus modis humano cordi
insinuetur ignoratur. Recte in percontatione
dicitur: Per quam viam spargitur lux. Ac si aperte
diceret: Scis quo ordine in scientia mea
oculis sensibus cordis infundo cum et
per claritatem non videor et tamen visibilia
hominum invisibiliter immitto. Cum unam
eandemque mentem modo hac modo illa
virtute irradio tamen per sparsam lucem
adhuc ex parte aliqua eam in temptatio-
nis tenebris remanere permitto. Re-
quiratur homo nesciens per quam viam
spargitur lux, dico si aperte dicatur: Dum
enim dura corda emollio, dum rigida
inflecto, dum aspera mitigo, dum fri-
gida accendo, dum debilia roboro,
dum vaga stabilio, dum initiata con-
firmo, intueri si vales incorporaliter
veniens quibus ea meatibus illustro.
Haec quippe omnia nos facta cernimus sed
non qualiter intus efficiantur ignora-
mus. Hanc vitam lucem esse nobis invi-
sibilem in evangelio veritas ostendit dicens: Spiritus
ubi vult spirat et vocem eius audis sed
non scis unde veniat et quo vadat. Sed
quia cum lux spargitur mox a bello adver-
sario contra fulgentem mentem tempta-
menta surrexerunt, recte subiungitur: Divi-
ditur aestus super terram. Hostis namque
callidus cum luce iustitiae emicescere
conspicit corda motus illicitae delectatio-
nis inflammare contendit ut plerumque
plus se urgeri temptationibus sentiant
quam tunc cum lucis internae radios non
videbant. Sic israhelitica plebes postquam
vocare se contra Moysen et Aaron
sentit labore conquerentes dicentes:
Videat dominus et iudicet quia fetere fe-
cistis odorem nostrum coram Pharaone et
servis eius et praebuistis ei gladium ut in-
terficeret nos. Volentibus quippe ex E-
gypto descendere Pharao paleas
subtraxerat et tamen eiusdem mensurae

opera requirebat. Quasi enim contra legem mens
submittitur, per eius agnitionem temptationum
stimulos acriores portat et cui sibi labo-
rem crescere conspicit in eo quod adversario
displicet qui facere se immortalis Pharaonis
dolet. Post lucem ergo aestus spargitur quia post
illuminationem divini muneris temptationis cer-
tamen augetur. Recte non dividi aestus dicitur quia
minime non singulis omnibus sed quibusdam vi-
tiis ac multi post vincens fatigantur.
Omnis enim conspersionem uniuscuiusque antiquus
hostis adversarius perspicit et tunc temptatio-
nis laqueos opponit. Alius namque laetis
alius tristibus, alius timidis alius elatis mo-
ribus existit. Quo ergo occultus adversarius fa-
cile capiat vicinas conspersionibus decep-
tiones parat. Quibus enim laetitiae volup-
tatis conspersa et impura lex moribus luxuri-
am proponit. Et quia tristitia nimia facile la-
bitur, tristibus poculum discordiae porrigit.
Quia timidi supplicia formidant pavo-
res terrores intentat. Quia elatos ex-
tolli laudibus conspicit eos adquo volunt
blandis favoribus trahit. Singulis igitur hominibus
vitiis congruentibus insidiatur. Neque enim
facile captivaret si aut luxuriosis
praemia aut avaris scorta proponeret, si aut
voraces de abstinentiae gloria aut abstinentes
de gulae imbecillitate pulsaret, si mitiores
per studium certaminis aut iracundos cap-
tivos per pavorem formidinis quaereret. Quia ergo
in temptationis ardore callide singulis insi-
dians vicinos in moribus laqueos abscon-
dit recte dicitur: Dividitur aestus super terram. Sed
cum praemittitur per quam viam spargitur lux sta-
tim subiungitur: Dividitur aestus super terram, mini-
mum per eandem viam per quam lux spargitur etiam
dividi aestus videatur. Ille namque atque in-
comprehensibilis sancti spiritus gratia cum luce sua
nostras mentes irradiat et temptationes
adversarii dispensando modificat ne
simul multae non veniant ut ipso tamen
quae ferri possint illustratam iam deo clara
tangant ne cum tentus sui ardore nos
cruciant peccatores incendio non ex-
urant Paulo attestante qui ait: Fidelis
autem deus qui non patietur vos tem-
tari super id quod potestis sed faciet cum tempta-
tione etiam exitum ut possitis sustinere.
Sic ergo aestum aliter dividit callidus
supplantator, aliter internus conditor. Ille
dividit ut pravitatis incitamenta ipse
ut eum tollerabilem reddat. Et quia
cum temptationes frigescant non solum intra
desperationem sed etiam exterioribus pro-
dicationis verbis admoneant recte post divi-
sum aestum subditur: Quis dedit vehemen-
tissimo imbri cursum? Sed nam ut sanctus
divinum dimisit aestum nomine illa iudaeae
regionibus persecutio designatur quae ipsa per

Augetur tempta post dentem

Duas per dispositiones divinitatis pertempta infra victoriam

i cor. x.

De vehementissimo imbre

sermonis aspiratis predicatores sanctos superno
munere admonet predicationis sue mi
nisterio nullo timore compescimur apte sub
iungit Quis dedit vehementissimo ym
bri cursum [struck] nisi ego dominus
cum sic cursus vehementissimo ymbri dedis
se et inter ipsas persecutionis angustias
predicationis impetu laborasse ut tanto
magis virtus predicationis cresceret quanto ma
gis persequentium crudelitas obviaret quando
arentia corda audientium plenius gutte
infunderent et saturitate perfidie uberius
irrigarent ut quamvis contra eos sem
tis esset tandem terreret per eos tunc vox
gratie non taceret. Unde persecutionis estu
paulus et tollerabat et irrigabat cum di
ceret laboro usque ad vincula quasi male
operans sed verbum dei non est alligatum. De hoc
imbre alias dicitur Mandabo nubibus ne
pluant super eam ymbrem. De hoc cursu
imbris quem in electorum cordibus agit psalmista
testatur dicens Velociter currit sermo eius. Plerum
que non ymber et cursum non habet quia predicatio
ad aures venit sed cessante intentione gratie
ad corda audientium non pertransit. De cursu predicationis verbi per electos dicitur Et enim
sagitte tue pertransierunt. Sagitte quippe
dei pertranseunt cum verba predicatoris eius
ab auribus ad cordium descendunt. Et quia
solo divino munere agitur ymber cursum
dominus se dedisse testatur. Et nondum
videtur quia eundem ymbrem non vehemen
tem sed vehementissimum vocat. Imber
vehemens est vis magna, ymber vehemen
tissimus vis immensa predicationis. Vehe
mens namque ymber erat cum predicatores
sancti credere gaudia eterna suadebant
ymber autem vehementissimus cum propter spem
celestium admonet terrena deseri cuncta
visibilia propter invisibilia contempni et propter
audita gaudia presentes penas cruciatusque tolerari. Et cum fide cognita semine
te persecutione tot electi possessa relinquunt
tunc carnales affectus obliti sunt et pre
gaudio spei [illegible] posuere
Quid aliud dominus fecit nisi cum vehemen
tissimo ymbri cursum prebuit qui usque
ad [illegible] summa propria proverba cor
pus invisibilia cordis irrigavit. Unde et
apte subiungitur Et viam sonantis tonitrui.
Tonitruum cum [illegible] nisi predicatorum su
perni terroris accipere. Tunc terrorem
dum perceperint humana corda concutiuntur
Aliquos non intonuit ipse incarnatus dominus
significatur qui [illegible] patrum con
[illegible] ad noticiam [illegible]
[illegible] conversione [illegible] et cum [illegible]
nos visibiliter [illegible] et [illegible] sancti apostoli
dicens [illegible] renati boanerges id est filii to
nitrui sunt vocati [illegible] ante [illegible] est

tonitruo ipsa eius sed predicatio accipitur per quam
supernorum iudiciorum terror auditur. Sed
quia quibusdam ille predicator verba dare
auribus corda non aperire non potest et unus
principaliter gratiam solus omnipotens deus
predicantium verbis ad corda audientium
invisibiliter aditum prestat intimatissimum p
dicatio ante audientium proprie qui p
venire ad intima suo corde prohi
betur. Itaque dominus viam sonantis tonitrui
dare asserit qui tunc predicationis verba
penetrat pectorum corda quum pungit.
Hanc viam paulus predicator egregius
dum superna misteria turbis insinuaret
se a se habere non posse considerans disci
pulos admonebat dicens Orantes simul
et pro nobis ut aperiat nobis dominus ostium
verbi ad loquendum misterium Christi. Quem enim
loquebatur misteria sed in corde audientium
eisdem misteriis adiuro aperiri ostium
petebat. Habebat quidem iam tonitruum
sed dare ei viam desuper querebat. Hanc
viam nequaquam se iohannes dare posse cog
noverat qui dicebat Ego vero hec ut
aliquis doceat vos sed unctio eius do
cet vos de omnibus. Hanc viam nisi
paulus quis dare intimabat dicens Neque
qui plantat est aliquid neque qui rigat
sed qui incrementum dat deus. Accepta igitur
via quid iste ymber ac tonitruus
agat audiamus sequitur Ut plueret super terram
absque homine in deserto ubi nullus mor
talium commoratur. Super terram absque homine
in deserto pluere est verbum dei gentilitati
predicare. Et dum nullus cultui divinitatis
tenuit nullam in se spem boni operis
ostendit velud deserta sunt in qua quia
legislator non fuit quasi homini nullus fuit
et velut solis bestiis occupata variam
amorem [illegible] extitit. Per hanc desertam
terram alias dicitur Posuit in deserto viam.
Per hanc predicatione gentilitatem concessam psalmista
testatur dicens Posuit flumina in deserto.
Nondum non est quod per quam est super
terram dominus et cursum vehementissimum
ymber accepit ut in deserto plueret quia
per quam in iudea aspirans persecutionis
inhorruit ut non solum fidem minime
reciperet sed eam etiam gladiis impug
naret absque [illegible] quamque predicatio
ad [illegible] gentes defluxit. Unde
sancti apostoli hebreis persequentibus quos
deserunt dicunt Vobis oportebat
loqui verbum dei sed quia repellitis illud
et indignos vos iudicatis vite eterne
Ecce convertimur ad gentes. Dominus igitur
est in deserta absque homine terra cum
pluit quia dispersa in iudea regioni
bus persecutione fidelium derelicta iudea
et quasi ab infusione roris aliena

M

predicatoris gentis gentilitas irroraretur
Quia gentilitas que adhuc predi-
catoribus sit inventa ostenditur cum subditur
Ut impleret inviam et desolatam. Quid
nos complueret redditur demonstratur cum
illico adiungit Et produceret herbas vi-
rentes. Invia namque dudum gentilitas
fuit ad quam via dei verbo non patuit
Redemptore quippe nullo veniente sic
accepit vocationem gratie ut non meatu pre-
us fuerit ima prophetie. Desolata etiam
vocata est, quia ratione vel consilii vel fructu
boni operis destituta. Sed quia dominus
vehementissimo ymbri cursum et
magni sonantis tonitrui iter dedit ut
plueret et impleret inviam et desolatam
et produceret herbas virentes, id est per
predicationem interna aspirationem
tribuit ut corda gentilium arentia
vivescentis causa patescerent. Suscep-
tura enim fuit aliquem vigorem gratie quasi
alicui refecto quasi aliquam sustentacionem
predicatorum aliquam bona operatio aliquem
etiam vite sancta atque doctrina accipitur
Vigor namque gratie temporalis sicut propheta
ait Mane sicut herba transeat mane
floreat et pertranseat. Mane namque sicut
herbam florere atque transire et impro-
spicere hominis sed temporalis gratie velo-
citer decans arescere. Herba refecto
hyac accipitur sicut de illo ad deum dicitur
Hinc montes herbas ferunt dicit si-
dicet Omnibus ac tumidi domini se
elati cogitationibus atque actionibus
efferuntur suis iniquitatibus pascuntur
Herba sustentatio predicationis demon-
stratur cum dicitur producit in montibus
fenum et herbam servituti hominum. In
montibus quippe fenum et servituti ho-
minum herba producitur cum sublimes
homines sed ad fidei agnicionem vocati
sanctis predicatoribus in huius vite iti-
nere terrestria alimenta largiuntur
Herba bona operatio ponitur sicut scriptum est
Germinet terra herbam virentem
Sic licet mediatione mundi iuxta hysto-
riam fuit, tamen terra tamen etiam figu-
rasse non inveniemus. Accepimus quia
in eo germinavit herbam virentem
in quo adverbum dei fecunda mente
opera protulit. Herbam aliquam scientiam
atque doctrinam etiam viriditate caritatis
primus sicut per Jeremiam dicitur Onagri steterunt in
rupibus traxerunt ventos
quasi dracones defecerunt oculi
eorum quia non erat herba. Onagri dicti
superba ac nequissima iudeorum plebs
sentitur expressa. Ipsi quippe onagri pro
mente elatione vocati sunt. Qui steterunt
in rupibus quia non in deo sed in potesta-

tibus huius mundi confisi sunt dicentes Regem
non habemus nisi cesarem. Traxerunt ventos
quasi dracones quia spiritu elationis
inflati superbia malitiosa tumuerunt
Defecerunt oculi eorum quia super spes eorum
ab eo qui intendebat tenuerunt quem cum
diligentius perscrutari etiam neglexerunt et
terrena ideo quia deo perdere amiserunt
verunt enim. Si dimittimus eum sic omnes
credent in eum et venient Romani et tol-
lent nostrum locum et gentem. Timuerunt ne
locum non perderent deo et eum perderent
perdiderunt. Sed cur ista miseris eveni-
rent subditur quia non erat herba
quia eorum cordibus deerat scientia
sciam et nulla eos reficit pabulo viridi
interne doctrine. Hoc ergo loco quid aliud
virentes herbas producunt quam domini
sancte predicationis ymbre gentilitas
percipit et viret opera et doctrine verba germi-
nans. Ista videlicet voce prophetica deser-
te terre pollicetur. In cubilibus in quibus
prius dracones habitabant orietur viror
calami et iunci. Quid enim per calamum
nisi doctores qui per iuncum qui iuxta
aquam semper in humore nascitur nisi
pusilli ac teneri auditores sacre
eloquii designantur? Predicationem non in cu-
bilibus viror calami et iunci oritur
quia in eis pectoribus quos antiquus hostis
malicia possidebat et doctorum scientia
et doctorum obedientia coalescunt. Hec
tamen que spiritualiter de gentilitate dicta
sunt si plenius aspicimus in terra sinum
sancte ecclesie agi in singulis videmus
Sunt enim plerique ad verba dei valde
insensibiles fidei quidem nomine censen-
tur verba vite auribus audiunt sed ea
transire usque ad interna cordis minime
permittunt. Hii quid aliud quam deserta
terra sunt quia sicut terra hominem non habet
quia eorum mentes sensu rationis caret
et nullus mortalium in hac terra commo-
ratur quia et si quando in eorum consa
rationabilium sensum cogitaciones veni-
unt non persistunt. Prava enim desideria
in eorum cordibus sedem inveniunt recta
non si quando venerint ac si impellantur
decurrunt. Sed cum in eorum deus ym-
bri suo cursum et sonantia tonitruo viam
dare dignatur compuncta pruniciam gra-
ciam verba vite auribus cordis aperiunt
Et impleatur terra invia quia dominum
post audiunt verbo cumulatur instructio
et producat herbas virentes quia per gratiam
compunctionis infusa predicationis verba
non solum libenter accipit sed etiam uber-
tim reddit ut quod ante prius percipe-
re non poterat iam loqui compescat etiam
manifeste amiciat iam loquendo que sunt

Jo 19.
Jo xi.
ys 35. c
Calamus et iuncus quid significat
Ier. xiiii ca.
b c d e f g a

sed viriditate sua quasi esurientes pa
scit. Unde per prophetam dicitur: Emittes spiritum tuum
et creabuntur et renovabis faciem terre. Cum e-
nim facies terre interne spiritu dei innovatur
et virescit dum siccitati cordium nostrorum gratia
superna veniente compluitur et post ariditatem
vel sterilitatem quasi producit herbas sine viriditate
nescit. Crescit conditoris in gratia adhuc
nobis aliquid quinec... tunc subditur: Quis
est pluvie pater vel quis genuit stillas
roris. Ac si dicat: Nisi ego qui siccitatem
terram humanam cordis guttis sic generare
spargo. Hanc enim pluviam alias dicit plu
viam voluntariam segregabis deus hereditati
tue. Voluntariam quippe pluviam here
ditati sue deus segregat quia non eam
nobis prioris meritis sed pro sue munere be
nignitatis prestat. Unde recte hoc loco pater
pluvie dicitur quia superna nobis predicatio
non de nostro merito sed de eius gratia generatur.
Stille enim roris ipsi sancti predicatores
sunt qui arida pectoris non ... mala vi
te pre... quasi inter tenebras sitte noc
tis aquam gratia superna largiter infun
dunt. De istis stillis generari indeo d-
picitur prophetice sed stille pluviarum et sed
tiones imbres non sunt. Isti quippe stille
roris sunt qui stille pluviarum cum eum
dispensatione aliqua predicationis tem
perant quasi rorem tenent. Aspergit que
non ea que de supernis sentiunt vertunt
que prevalent loquuntur qui nobis cum ma
nente pluvia fundit rorem aspergere
bat Paulus cum Chorinthiis dicit: Non
enim iudicavi scire me aliquid inter vos
nisi Ihesum Christum et hunc crucifixum. Certe rur
sum pluvia manabat dum dicit: Os meum patet
ad vos o Chorinthii cor meum dilatatum est
sine et quod Moyses que et valida fortibus
et tenera infirmis dicturus sed veni
ret dicebat: Expectetur sicut pluvia elo
quium meum et descendat sicut ros verba
mea. Sed certe audivimus quo munere
gentilitas vocatur. Audivimus nunc
qua distinctione iudea repellitur. Audi
vimus quo deserta excolat acenda isim
dat. Audiamus nunc quomodo ea que vide
tur interna proprie... Reges enim sic col
ligit electos ut non etiam iudices rep
bos vel sic quibusdam culpas relaxat
ut non et iniquibusdam feriat. Sepe quippe
et ... abillo. Unde hic quoque quod
pagina tot dona gratie innuit ostatur
sine iudicia non abscondit. Nam sequitur:
De cuius utero egressa est glacies et
gelu de celo quis genuit. Quid enim
aliud in gelu vel glacie nisi frigido
perfidie corpore constricta accipimus corda
iudeorum qui quidam preceptorum legis
per custodiam mandatorum per iustitiam sacrificia

insinuit gratie quasi inter uteros ecclesie
habebantur. Sed quia veniente domino constricta
frigore perfidie fervorem fidei et caritatis
amiserunt. Ab secreto gratie sinum prorsus
quasi glacies de utero ecclesie egressa
sit. Sed et gelu de celo quis genuit.
Quid hic aliud celum nisi sublimis
dei increati vita sanctorum cui celo dicitur: Ad-
tende celum et loquar. Sic enim in sen
sibili sed rationali creatura loquebatur. De
hoc celo ait dominus: Celum michi sedes
est. De qua sede alias scriptum est: Anima
iusti sedes est sapientie quia ergo sapientia
deus si sedes dei celum est et anima iusti
sedes est sapientie celum est utique anima
iusti. Celum fuit Abraham. Celum Ysaac.
Celum Jacob. Sed quia persecutores domini
pontifices iudeorum perfidie torpore
frigidi de istorum progenie patres pro
cesserunt quasi de celo gelu exivit
quia de sublimi prole sanctorum prope
sit qui cum gelu. Idcirco dominus se genuis
se dicit quia iudeos quos naturaliter
bonos condidit iusto iudicio per eorum
malicia frigidos esse exire permisit
Deus enim auctor est nature non culpe. Ge
nuit ergo creando naturaliter quos in
quos permisit vivere tollerando pa
tienter. Et quia illa quidam tenera ac
fidei penetrabilia corda iudeorum imp
perfidie perpetuo obstinatione durata
sunt recte subiungitur: In similitudinem lapidis
aque durantur. Aquis enim populos an
tea iam sepius me docuisse memini
in lapidis vero nomine propria duricia
aliquando gentiles populi designantur. Ipsi
quippe lapides colunt et de eis per
prophetam dicitur: Similes illis fiant qui fa
ciunt ea et omnes qui confidunt in eis. Dum
iohannes iudeos aspiceret se de sermone
generationis extollere et gentiles previderet
in Abrahe prolem fidei cognatione tran
sire ait: Patrem nolite dicere intra vos
patrem habemus Abraham. Dico enim
vobis quia potens est deus de lapidibus
istis suscitare filios Abrahe. Lapides
utique dixit perfidia gentiles vocans
quia ergo primum iudea deo credidit ge
ntilitate omni in perfidie sue obsti
natione remanente postmodum vero
ad fidem gentilium corda mollita sunt.
Et iudeorum infidelitatis obdurata
bene dicitur: In similitudinem lapidis
aque durantur. Ac si dicat: Ista mol
lia et penetrabilia fidei corda iudeo
rum in insensibilitatem lapidum aque du
rantur. Venientes credentes cum enim in morte
deo gentes traxit utrique iudeam
repulit. Utrique sed ut sicut dudum
ad perpetuam fidem gentilitas fuit

De quo est predicio
Ro. ca.
Je. 3.
Stille roris
Ia. Ro. 11
i. Cor. 2
ii. Cor. 6.
Deu. 32.
Ecc. 7.
De reprobatione iudeorum

obdurata

ob duritiam ita postmodum ad fidem gentilitate suscepta iudea prius perfidie corpore durescere. ~~sicut paulus apostolus~~ Eisdem gentibus dicit: Sicut aliquando vos non credidistis deo, nunc autem misericordiam consecuti estis propter illorum incredulitatem, ita et isti non crediderunt in vestram misericordiam ut et ipsi misericordiam consequantur. Conclusit autem deus omnia in incredulitate ut omnium misereatur. Cuius sententiam suam prius quidem de vocatione iudeorum et de repulsione gentium, postmodum vero de vocatione gentium et de repulsione iudeorum subtiliter pensans, seque occulta dei iudicia comprehendere non posse considerans, exclamando subiungit: O altitudo divitiarum sapientie et scientie dei et cetera. Sic hic quoque cum de iudeorum perfidia dominus diceret: In similitudinem lapidis aque durantur, ut de repulsione iudeorum occulta esse sua iudicia demonstraret, apte subdidit: Et superficies abyssi constringitur. Quia superficiem quidem ignorantie sue velamine incomprehensibilitas divini iudicii humane mentis oculis [illegible] penetrat. Abyssum quippe et iudicia eius abyssus multa. Secundo ergo per eam [illegible] apte tunc dicitur cum alius repellitur alius eligatur, vel tunc cum alius eligitur alius repellatur, quia superficies abyssi constringitur. Et attestante paulo inscrutabilia sunt iudicia eius et investigabiles vie eius. Per hoc non quod dictum est: De cuius utero egressa est glacies, et gelu de celo quis genuit, et sathanam in gelu et in glacie nil obstat intelligi. Ipse quippe qui de dei utero glacies processit, qui a calore secretorum eius malitie torpore frigidus magister iniquitatis existit. Ipse gelu de celo est genitus, qui consternens corda reproborum a summis cadere et ad yma premissus est. Qui bene electis conditionem malitie frigore mentes sequacium quasi gelu dum cecidit astrinxit. Qui adhuc veniens quid in hominibus egerit exponitur cum subditur: In similitudinem lapidis aque durantur. Per aquas namque populi, per lapides vero eiusdem sathane duritia designatur. Illo igitur adveniente in similitudinem lapidis aque durantur, quia cum eius malitiam imitati homines mollia viscera caritatis amiserint. Cuius fraudulenta consilia quia absconduntur hominibus deprehendi non possunt, recte subiungitur: Et superficies abyssi constringitur. Abyssi

quippe in visceribus latere atque aliud extrinsecus ostendere. Quod significatur cum se velud angelum lucis et callida deceptionis arte plerumque proponit laudabilia ut ad iniquitatem perducat. Abyssi ergo superficies constringitur, quia dum quasi bona persuasionis eius species velut solida desuper glacies ostenditur, in profundum latentis eius malitia non videtur. Cuncta tamen hec intelligere et aliter possumus si moralem exquirimus. Mentes namque hominum omnipotens deus dum in suo timore firmat quasi conceptas castas adiunctis virtutibus dum pro fetu gignit. Et si de acceptis virtutibus extolluntur relinquit. Et sepe quosdam cognominius malorum suorum consideratione compungi divini terroris pavore fremescere. Et pavoris ex gratia usque ad virtutem summa pervenire. Et dum de eisdem virtutibus quas acceperunt extolluntur in manus glorie laqueos astricti adhuc in corpore reddunt. Hinc ergo cum tales perierint dominus dicit: De cuius utero egressa est glacies. Quasi enim de dei utero glacies egreditur quando hi qui iam mentes in calorem eius dono frigescunt et inde exteriorem gloriam turpiter appetunt unde ad interna diligenda ardenter flagrare debuerunt. Iste signis, iste scientia, iste iustitia, ille magnis virtutibus pollet atque per hec dona placere hominibus appetit. Omne quod prius mens incaluerat exteriorem laudem diligens in torporem vertit. Quasi ergo glacies de utero egreditur dum post donorum beneficia auctoribus pietatis superne separatur. An non sunt glacies qui in virtutibus quas acceperunt laudes ab hominibus querunt et tamen veniente iudicio dona sua ad eius memoriam revocantes dicunt: Domine domine nonne in nomine tuo prophetavimus et in tuo nomine demonia eiecimus et in tuo nomine virtutes multas fecimus. Sed quos hanc glaciem dominus perire ostendit, dicit: Nescio vos unde sitis, discedite a me omnes operarii iniquitatis. Hanc glaciem hic minime dominus in utero portat quia in se summi caloris contulerat. Sic tunc apte dicitur cum tales a secretis celestibus proiciuntur et publicum iudicium repellet. Sub his utique verbis quid apte agitur nisi ut ~~beatus iob~~ de summis suis virtutibus humilietur, ne in hoc quod bene vivendo caluerat superbiendo frigescat et adiuvante vero repulsus extra se intima sinu sui cordis se animus extollat. Et quia iusto iudicio superbas mentes adiustia egredi exaccepta quae premittit ~~vere ad hunc subiungit~~ Et gelu de celo quis genuit.

Marginal notes: Quasi per malitiam ad se transfert in angelum lucis. — Ex qua sunt ne dicat superbire de bonis operatione. — a. — 22 — Cum in virtutibus hominibus placere separatus a deo — cf. a — de celestis

cum sacri eloquii scientiam percipit et dum ea-
dem scientia is qui accipit extollitur intra
districta iudicia in ipso sacro eloquio re-
cencit ut exteriores favores pollicitur
sequens eius iam interna non videat. Et
qui intus manens calere non potuit
exeundo frigescit. Duriusque in ima
corruit qui ad agnitionem dei prius
excitabit in summis liquidus stabat. Ipsum
sacrum eloquium non est quod de nobis
intelligentie dicte aperiens ipse nos in
scientie illustrat et dum nos vite pre-
ceptorum continet. Et tale nobis inaudito
fulgent. Et quia oportet hereses esse
ut probati manifesti fiant cum ab intel-
lectu suo mens superba repellitur ulcie
districti iudicii gelu de celo generatur
ut cum ipsa scientia sacra in electorum
cordibus caleat eos qui se superbe sci-
re appetunt ipse frigidos ostendat. Illi
quippe erant. Et dum superne intelli-
gentie resplendentes eloquio obdu-
rantur ipsi seducti in errores corru-
unt eamque venientes ut gelu et
alios astringant. Generari tamen
dominus hoc gelu gignere perhibetur non quo
pravorum mentes ipse ad culpam formet
sed quo a culpa non liberat. sed scriptum
est Ego obdurabo cor pharaonis quia quia
misericorditer emollire noluit per se
districte se obdurare inveniatur. Et
non cum inchoata dum timore virtu-
tis mittitur preter humanas laudes vir-
tutis ymago remanet. Unde subiungitur
In similitudinem lapidis aque durantur
et superficies abyssi constringitur. Aque
enim per glaciem in superficie durescunt
sed fluide in intimis remanent. Et
quid per aquas nisi fluxa accipimus
corda reproborum que cum ex proposito vir-
tutem deserunt fortasse eam in bonis
operibus per hypocrisim ostendunt. Dumque
in intimis suis adiuncta defluunt et
foris se sanctorum ac fortium imitato-
res fingunt aque in similitudinem la-
pidis durantur et superficies abyssi con-
stringitur quia per superductam sancti-
tatis speciem fluxa ac instabilis corda constan-
tibus bonis tegitur. Nam cum sibimetipsis
interius turpes sint ante alienos
tamen oculos quadam vivendi ve-
nustate vestiuntur. Et ne quis hec
verba domini in bona intelligi parte
velit debemus etiam quietius dis-
cernere dum ipse in fine indicem
que perscrutanda fuerant neglexisse.
Superiore enim versu dicitur Et cum
pluvie pater genuit stillas
roris statim quoque additur De cuius utero
egressa est glacies et gelu de celo quis

genuit. Qui ergo dicitur precedentibus
sequentibus sine disparari sensu coniungitur
profecto et in bonam partem nobis eius
intelligentia sine obstaculo dissol-
vitur aperiatur. Terra enim complevit
ut igitur in ea semina feracia lega-
tur. Et intus si illam pluviam
immoderata irrigat in cultura pin-
guedinem seminum vitiatque intus.
Et cum non interea semen post
pluviam gelu premitur quo foras
a ventis aperire repellitur eo intus
fecundius radicatur. Et quo ventum
progredi cogitur in se plicatum quasi
ab incauto ortu restringitur inceptionis
sue tarditate locatum ad fructum
ubertatis impletur. Et quid est ergo
quia dominus prius quidem pater se
pluvie insinuat post modum non dicit
egredi utero glaciem narrat sed
gelu gignere de celo perhibetur
nisi quia inmo immo intra pectorum
terram ad suscipienda verbi semina
et prius pectora gratia irrigat infundit
pluviam et post modum ne in concepta
virtutibus in moderatam perfluat
disciplina interne dispensationis
premit ut quia precepta gratie pluvia
irrigat etiam disciplina rigor astrin-
gat ne si ante quam debet apparet
quia nate et conceptis virtutibus per-
ferat frigus in hiemalem vertitur.
Plerumque enim ab inchoantibus opus bonorum
dum prius quam oportet ostenditur agi-
tur imperfectionis inanitur et plerumque
virtutes dum plus quam necesse est con-
siderant exaltantur. Unde et electorum
suorum dominus vel ante tempus desideria
retinet vel mensuram inopie vel ma-
xime in prefecto premit. Ne si cum quia
debent dum plus quam debent perficiant
in precepto sui magnitudinem in elatio-
nis defectum incidunt. Illa enim cor pre-
ceptum contingit. Tercia que arme-
nte infusione pluvie rigatur tamen
relicte iniquitatibus bona eorum
opera promit quasi per infusionem
semina accepit. Et plerique cum
desidia sancta concipiunt in sum-
mis operari iam vitiis inardes-
cunt ne non solum culpa operatione
non inquinet sed nec cogitationem
pulset. Et ad hunc quidem in corpore
posita sunt sed nihil iam prave deco-
minione vite pure nolunt inve-
stari premunt etiam mentis
stabilitatem appetunt. Et in eorum
eventibus temptationibus vehementer
ut virtutis infirmitatem sui meminerint
et cauti de virtutibus quas acceperint

non sint. Cum ergo mira disciplinae rep-
ressione agitur, quid aliud quam de Dei
utero glacies producitur, qui de mentis se-
creto dispensatio egreditur, ut voluntates
vitae etiam in bonis desideriis refre-
nantur? Videamus Paulus in fusa vir-
tute quanta disciplinae gratia premitur, dic-
ens: Velle adiacet mihi, perficere autem
bonum non invenio. Cum enim velle se
re se asseruit, iam profusione gratiae
quae latebant semina ostendit. Sed cum
perficere bonum non invenit, profecto in-
dicat quia illum dispensationis supernae
glacies premebat. In ista glacie cor-
da non perierant, quibus dicebat: Ut
non quaecumque vultis illa faciatis. ~~De se~~
~~ipso dicit:~~ Ardua cordis mei scientia
ipsum prodire insurgentem quaerit, sed
superni moderaminis gelu premitur, ne
tanto per fervoris crescat, quanto di-
vini iudicii praeeminentia pondus pavo-
ris portat. Et quia humana corda
quomodo erumpere ad virtutes quas
appetunt non valent, eo ipso quo ab
intentionis suae perfectione resili-
unt, temptationum stimulis fatigantur.
Sed tamen easdem temptationes co-
gitationum comprimunt, seque pervicacis
usum inquidam vincendi rigorem
componunt. Unde subditur: Instar
lapidis aquae durantur, quia etsi
fluxae cogitationes mentem lacessunt,
nequaquam tamen usque ad consensum per-
versi operis trahunt, sed mens sub mollit-
ia bene vivendi consuetudine quasi
sub quadam duritia exterius ab-
scondit quidquid mens ex temptatio-
nis pulsatione molestat. Ubi et ibi
subiungitur: Et superficies abyssi con-
stringitur. Quia prava cogitatio et si usque
ad suggestionem venit, usque ad consensum
non prosilit, quia fluctuationes mentis
animi superducta rigor sanctae delibe-
rationis premit. Hoc est enim in gelu
vel in deliberatione in glacie premere vitae
adversitates designari, quae dum
sub adversitate sua stantes compr...
valentiores reddit. Dum enim nos
omnipotens Deus molestiis exteri(or)ibus per-
mittit atque ad melioris vitae statum
intervenientem efficacia provehit, miro con-
silio super fluentiam stringens gelu et
glaciem gignit, ne electus quisque
in hac vita tamquam in hieme ad-
versa ventorum et frigorum toleret et
nolit in aestivalia serenitate praemoti(s?)
fructus quos hic concepit demon-
strare. Unde et sponsi voce unicuique
animae post singularia turbines
ista extremitate amoena pertransiit, dicit:

Surge, propera, amica mea, formosa mea,
et veni; iam enim hiems transiit, imber
abiit et recessit. Et quia si sola nobis
assumit prospera, solvimur; ad virtutem non
melius per adversa solidamur, recte subiun-
gitur: Instar lapidis aquae du-
rantur. Viventes enim quae per prospera molliter
fluxerant, contracte adversitatibus du-
rescunt, et ad similitudinem lapidis aquae
perdurant, qui infirmi quique participatione
desuper passionis sui redemptoris
imitatur. Instar lapidis quippe lapidi
aqua duruerat, cum ille primus impacientes
persecutor persequendum Paulus dicebat: Im-
pleo ea quae desunt passionum Christi in
carne mea. Et quia cum desuper ad-
versis solertius interna dona custodi-
untur, recte additur: Et superficies a-
byssi constringitur. Solet enim laetitia
arcana mentis aperire atque aperiendo
amittere; adversa vero cum nos exte-
rius deprimunt, interius cautiores red-
dunt. Post gelu itaque de glacie superfi-
cies abyssi constringitur, quia mens
ad conservanda profunda dona quae
accepit, ipsis adversitatibus munitur. Ab-
yssi enim sue superficiem praevaricans constri-
xerat, cum dicebat: Secretum meum mihi,
secretum meum mihi. Abyssi sue superficiem
Paulus constrinxerat, qui tot periculis ad-
versitatis insidiantis subpressus, cum dat
de se veritate locutus est, dicendo: Audivi archa-
na verba quae non licet hominibus loqui. Et mox
subiungitur: Parco autem, ne quis me existi-
met supra id quod videt in me, aut audit
aliquid ex me. Quem ille foris adversa
tolerans, ne fortasse in laudibus de-
flueret, arcana sua aperire desiste-
bat, metuebat. Quid aliud quam
secretorum suorum abyssum per stricta
superficie premit, se constringit? Numquid coniun-
gere vales micantes stellas Plia-
des, aut gyrum Arcturi poteris dis-
sipare? Pliades stellae a pro coniunctione
vel a pluralitate vocatae sunt. Ita autem vicinae
sunt et divisae sunt conditae, ut simul sint
et tamen coniungi nequaquam possint; quae
tenus tamen quidem coniunctae sint, sed
tamen disiunctae. Arcturus vero ita noc-
turna tempora illustrat, ut in caeli axe
positus per diversa se vertat, nec tamen
occidat. Neque enim extremitates volvitur,
sed in loco suo in circuitu mundi per volvens neque
quam casurus inclinatur. Quid igitur e-
go extra sanctis atque in ea possitis de cae-
lesti administratione dicatur? Quia Plia-
des coniungere non vales, quas vitas
sibi invicem condicas et pene coniunctas
videas; quia Arcturi gyrum dissipare non
potes, quia eam cum currere ipsa sua vagie

Cant. 2.

ad Col. I.

Ysa. 24.

I Cor. 12.

2 Cor. 12.

pene dissipatū pt. nisi ut ꝛ in istis
misterijs auctoris potentiā pensans
infirmitatē sue meminerit ꝛ eū q̄
adhuc ī maiestate sua uidē nō po
terat quā sit inestimabil ī misterioꝝ
celestium gubnatione ꝑpenderet. Cer
te ista loquimur qui sanctis tonis
vrgemur nec tñ uerba mistice sensibꝫ
quidē agnoscimus. Et micantes
pliades que ꝛ septem sūt aliud quā
sanctos om̄s denunciant. qui in ne
sente uite tenebris ꝑ septiformis
gr̄e nos lumine illustrant qui a prīpa
mundi origine usqꝫ ad terminū diuisi
quibꝫ ad pliandum missi inuicē ad
sibi conuncti sūt ꝛ inuicē aliquid nō
coniuncti. Stelle em̄ pliades sīd sup
dem ꝛ inter se sibi iuncte sūt tamen
disiuncte. Simul quidē site sūt cer
tum liuē sine uarios radios fundunt
ita om̄s sancta alijs atqꝫ alijs ad
ꝑdicandum tpibꝫ apparentes ꝛ dis
iuncti sūt ꝑuisionem ymaginis et
coniuncti ꝑ intentionem mentis. Simul in
tuitu quia vnū ꝑdicant. ꝫ nō sensu
ipsos tangunt quia in diuersis tpibꝫ
apparuere etiā diuisi tpibꝫ abel. ysa
ias ꝛ iohīs apparuerunt. diuisi quidē
fuerunt tpe ꝫ nō ꝑdicatione. Nam
abel passionem redemptoris sig
nificans agnū in sacrificio obtulit de
cuius passione ysaias ait. Sicut agnus
coram tondente se obmutescit ꝛ nō
aperuit os suum. De quo iohīs quoqꝫ ait
Ecce agnus dei qui tollit pctā mundi.
Ecce quidē diuisis tpibꝫ missi sūt ꝛ tn̄
concorditer de redemptoris sui inno
centia sentientes eiusdē agnum
iohīs ostendendo abel offerendo locutꝰ ē
ꝛ quē iohīs in ostensione quē ysaias
in locutione. hunc abel significando
in manibꝫ tenuit. Quia igitꝰ quos
pliades stelle de humanitate redemp
toris sibi concinant diximus nunc
quomō in ostendenda unitate eiꝰ
concorditer micant demonstremus
Diuersis quippe tpibꝫ huic mundo
dauid ysaias ꝛ paulꝰ apparuit. sed
cū multis corꝫ alteri diuersum sensit
qꝛ ꝛ si semꝫ ipsos nō agnouerant
fidei tamen unum dixerant. ex diuina
agnitione. Dauid quippe ne auctore
omnium dum cante onderet dixit Bene
dicat nos deus deꝰ nr̄. benedicat nos
deus. ac ne trs dū nominans tres
deos dixisse putaretur ī ilico unitatis
eius dicꝰ eius insinuans adiūxit. Et me
tuant eum om̄s fines terre. Eum
nō eos ꝫ eum subdidit. unitatē que
dixerat insinuauit. ysaias quoqꝫ
in laude d' unitate eiꝰ ait auret
seraphin voces exprimens ait.
Sanctus sanctus sanctus. ac ne ter sanctum
nominans unitatem dme sb̄e scin
dere uideretur adiunxit. Dominꝰ
deus sabaoth. qui ḡ nō dm̄ dii. sed
dns deus addidit. unū existere quē
ter sanctum nominauerat indicauit.
Paulꝰ quoqꝫ ut operationem sc̄e trinitatis
ostenderet ait ex ipso ꝛ ꝑ ipsum ꝛ ī ipso
sūt omnia atqꝫ ut unitatem eiusdē
trinitatis insinuaret protinꝰ addidit
ipsi gl̄ia in scl̄a sclōꝝ amen. qui ī
nō ipsis ꝫ ipsi subdidit unū reuela
uit scdm̄ ꝑsonas innotuit. Quos tā
simplicis sensum dixit. Quia ḡ ꝛ uno in
loco pliades site sūt quia de deo
concorditer sentiunt ꝛ tamē semet
ipsas nō tangunt quia sīd dam
plurimis mundi tpa diuisa permanē.
Est enim ac breuiter ezechiel ꝓpha
describit qui cū diuersi generis
animalia uidere se diceret adiunxit
iunctaqꝫ erant penne eorꝫ alteri
ad alterum ꝑpenne quippe animalium
alterius ad alterius iuncte sūt quia
ꝛ si dissimilia sūt que agunt uno ꝫ
eodemqꝫ sensu sibi sanctorꝫ voces
uirtutesqꝫ ꝑdicant. Et quamuis alij
rationabili cuncta gerendo sic homo
alius in passionibꝫ forti aduersa
mundi nō metuendo sic leo alius per
abstinentiam semꝫ ipsum vitia hostia
offerendo sic vitulꝰ. Alius se in alta
rapiendo contemplationis volatu sic
aquila. penne sūt tamen dum vo
lant contingunt. quia ꝛ confessione
uoci ꝛ equum sibi unanimitate
iungunt. Est quia plꝫ dme vox
ꝫ. ꝛ disiuncti tpibꝫ missos ī fidei
ꝑdicatione coniungere ꝛ dissimi
libꝫ uirtutibꝫ ꝑdicatorꝫ fulgore incon
tinuis unire uerbo dixit. Nunquid con
iungere valebis micantes stellas
pliades ac si dicat ut ego qui
unus omnia impleo atqꝫ in unitate
sensus electorꝫ mentes impledo
coniungo. Arcturo autē qui per
gyrum suum nocturna spacia nō
deserens illustrat nequaquā ꝑoci
lari ē ecclesia uita sanctorꝫ ꝫ tota
simul ecclesia designatur que cūcta
gatione quidem patitur nec tñ
ad defectum suum serua inclinatur. Cū
labores tolerat. ꝫ ad occasum tamē
tpibꝫ nō festinat. Neqꝫ enī ad
yma poly arcturo in nocturno gyro
ducitur. ꝫ dum ipse uoluitur nox fini

Stelle pliades
signt scōs viros

24 cap
a

ys. xx.

Jo. j.

de abel.

gen. 4

vj

2 xj

Ez. j

vir[?] … ūrtus[?]

29

quia nimirum dum sancta ecclesia in
miseris tribulationibus quatitur pre
mire virtutibus eminet. eiusque status nunc
proterit qualiter illa in summa et colonie pro
ficiente providentie huius vita pervenit. In
arcturo quem considerare possumus inve
nire in septem quippe stellis volvitur
et modo quidem tres ad summa elevat
aliter ad yma quatuor inclinat. mo
quatuor supius erigit et tres infe
rius premit. Sancta quoque ecclesia cum
modo infidelibus eminet notitia modo
manet fidelibus virtutes quatuor id est
prudentiam. fortitudinem. temperantiam.
iusticiam predicat. quasi rogaturi predi
catoris status sui speciem quando inma
net. statim tunc quibusdam de operibus
suis gloriantibus confidentiam iuvis
laboribus evacuat et fide sive invitatos exal
tat. quid aliud facit nisi tres stellas
arcturus elevat et quatuor inclinat.
Et dum quosdam bona opera habentes
de sola fide presumere prohibet et opera
ri omnimode que precepta sunt iubet quid
aliud arcturus facit nisi quatuor
stellas erigit et tres deponit. Vi
deamus quomodo tres elevet quatuor
deponat. Ecce per paulum tenet fidem
de opere supplicantibus dicit. Si abraham
ex operibus iustificatus est habet gloriam sed
non apud deum. Quid enim scriptura dicit
Credidit abraham deo et reputatum est
illi ad iusticiam. Videamus quomodo in
alto elevatas tres deponat. Ecce per iacobum
de fide tumentes opera supplicantibus dicit. Sicut
corpus sine spiritu mortuum est ita fides
sine operibus mortua est. Arcturus itaque
volvitur quia sancta ecclesia inter audi
torum suorum mores in diversis lateribus
predicationis arte versatur. Arcturus
volvitur quia hec in motibus huius tribu
lationibus rotatur. Et sicut arcturi
gyrum quoque dies dissipat quia la
bores ecclesie ad requiem perducuntur.
Tunc et pliades plenius iungit et
gyrum arcturi desistunt quando
numerus sanctorum civium et visionis sibi
spe copulantur qui in fine mundi
sunt etiam ab hiis quos nunc susti
net laboribus solvitur. Numquid ergo
coniungere valebis micantes
stellas pliades aut gyrum
arcturi poteris dissipare. Quasi
diceret nec ego qui cuncta sanctorum
vitam etiam per spem numquam tu gy
rum universalis ecclesie corporaliter solvis
Et quis hominum solus sanctorum esse
vitam ignorat. Et ut gloriosum hoc
quod iste sic memorat affectu quasi

solus deus possit. Sciendum ad hunc quod de
istis pliadibus atque arcturo aliud sentiri
amus. pliades quippe ab oriente arc
turus vero ex parte aquilonis surgit. Et
cuncta ante se per gyrum suum arcturus verti
tur. Sic diei iam victima efficitur stellarum
eius ordo distinguitur per partitionem qui
in plaga frigoris nascitur lex per pliades
vero que ab oriente surgunt testamenti
nomen gratie designari. Quasi enim ab
aquilone lex venerat que tanta sub
ditos rigiditate asperitate tenebat. Na
tu pallens suos alios perimit lapidi
bus obrui. alios gladio morte interimi
in plaga torporis nescitur a sole calor
aliqua preceptorum suorum semina plus per
urebat ex frigore quia ex calore nutri
ebat. Cuius oppressionis pondus petrus
agnoverat cum dicebat. Quid temptatis
deum imponere iugum super cervicem disci
pulorum quod neque patres nostri neque nos por
tare potuimus. Neque enim quod particulari
septem stellas testamentum vetus ex
primitur quia et in veneratione legis di
es septimus extitit. Et per ebdomadam
meditatum consecrata sacrificia vetusta
vota tendebant. Pliades vero quia me
quoque sicut superius diximus septem sunt
testamentum novum gratiam tanto apparens
indicatur quanto autem liquido cunctis
quod per illud fideles suos spiritus sancti
septiformis muneribus lumine illustrat.
Et usque sed igitur arcturus vertat plia
des oriantur quia postea quam testamen
tum vetus legitur testamentum novum opera
primitiatur. Cui litteram enim littere te
git in ipsam se perficit et quasi inclinat
se arcturus et demonstrat quod dum ad
spiritualem intellectum flectitur significatum
per illud lux gratie septiformis aperitur
et pinguiore diei luce stellarum eius ordo
distenditur quia per quam persenserimus
nobis veritas innotuit a nobis sequimus
carnalibus littere precepta laxantur. Re
demptor autem in mysterio veniens
pliades iunxit. quia operationes
septiformis spiritus simul in se et cunctas
et manentes habuit. De quo per ysaiam
dicitur. Egredietur virga de radice yesse et
flos de radice eius ascendit et requies
cet super eum spiritus domini. spiritus sapientie et intel
lectus. spiritus consilii et fortitudinis spiritus
scientie et pietatis. Et replebit eum spiritus timo
ris domini. De quo zacharias ait. Super
lapidem unum septem oculi sunt. Atque iterum
Et in candelabro aureo lucerne septem.
Nulla vero hominum operationes sancti spiritus sufi
ciens habuit. nisi solus mediator dei
et hominum cuius et idem spiritus est qui de patre

Arcturus et pliades deus in ortu.

lex et gratia significata partim et per pliades

Act. xv.

2a cap a

ysa xi.

Zach. 3

Zach. 4.

de spiritu christi

ante secula procedit. ~~Unde per zachariam dicitur~~ super la-
pidem unum septem oculi sunt. Hunc enim
lapidem septem oculos habere est simul om-
nem virtutem spiritus septiformis gratie in
operatione retinere. Alius namque prophetiam
alius scientiam. aliquis interpretationem sermonum
iuxta distributionem sancti spiritus accipit. ad
summa vero omnia eiusdem spiritus mu-
nera nemo pertingit. At non conditor
in infirmitate nostra suscipiens. quia per
divinitatis sue potentiam simul se habere
omnes sancti spiritus virtutes edocuit. mi-
cantes procul dubio pliades iunxit. Unde
vero pliades iunxit. arcturi gyrum
dissipat. quia dum sanctorum suum liberos
habere fecit sancti spiritus operationes in
novo testamento veteri littere labo-
rem solvit. ne fidelis quisque iam cum
libertate spiritus illum intelligat cum pressus
formidine inter tot districta sine-
bat. Audiat itaque beatus Job. Numquid
coniungere vales micantes stellas
pliades. ac si aperte diceretur. Habere
quidem lumine quarundam virtutum
potes. sed numquid facere simul omnes
operationes sancti spiritus sufficis. Hec igitur
coniungentem pliades tantum divi-
bus contemplare et tu depone ablatio-
ne competere. Audiat ~~quod sequitur~~ Aut gyrum
arcturi poteris dissipare. Ac si aper-
te diceretur. Et si ipse iam que recta
sunt sentis numquid virtute tua cogi-
tationis cordibus laborem grossio-
ris intelligentie destruis. Hec itaque
considera. quia carnalium sensualia cor-
rigo. Dum me patimus solacia ma-
nifesto ut tanto magis. Hec que pu-
tas virtutum tuarum facta humilius
quanto plus vestigia mee infirmitatis
comprehendis. quia non in ipso divine in-
carnationis misterio aliis lux veritatis
ostenditur. aliorum vero pre scandalum corda
tenebrantur. ~~Unde~~ subiungitur. Numquid
producis luciferum in tempore suo et vesperum
super filios terre consurgere facis. Pa-
ter quippe misso que luciferum pro-
duxit. quia scriptum est. Cum veni-
ret plenitudo temporis. misit deus
filium suum natum ex muliere factum
sub lege. ut eos qui sub lege erant
redimeret. Christum natum ex virgine nostrum
luciferum inter tenebras nostre noctis apparu-
it. quia fugata obscuritate peccati eter-
num nobis mane nunciavit. Luciferum
non se innuit quia diluculo ex mor-
te resurrexit et fulgore sui luminis
mortalitatis nostre caliginem pressit. Unde
~~per Iohannem~~ dicitur Stella splendida et matu-
tina. Vigentem quippe apparendo

post mortem matutina stella nobis
factus est. Quia dum in semetipso exemplum
nobis resurrectionis prebuit. que lux
sequatur indicavit. Vesperum vero
super filios terre deus consurgere facit
quia infidelibus iudeorum cordibus
durati antichristum eorum merito exige-
te permittit qui ideo secundo huic
vespere nostre subditur. quia presi-
sione sua filii terre esse voluerunt.
Terrena quippe et non celestia que-
rentes aspernanda lucis illius clari-
tate tecta sunt. Et dum per se sibi ve-
sperum exspectant. eius sequentis
dampnationis eterna nocte inguun-
tur. Hinc in evangelio dominus dicit. Ego ve-
ni in nomine patris mei et non acce-
pistis me. Alius veniet in nomine suo
et illum accipietis. ~~Hinc paulus ait~~
Eo quod claritatem veritatis non recep-
erunt ut salvi fierent. Ideo mittet
illis deus operationem erroris ut cre-
dant mendacio ut iudicentur om-
nes qui non crediderunt veritati sed consen-
serunt iniquitati. Nequaquam ergo su-
per eos vesperum consurgere si celi filii
esse voluissent. Sed dum visibilia
appetunt. amisso cordis lumine
sub nocte ducis tenebrescunt. Quia cu-
si moraliter discutimus que cotidie
aguntur invenimus. quia in mentibus
electorum lucifer oritur et vesperum re-
probis deo permittente ducatur. Uno
enim atque eodem sermone dei est morte
indicante quo. Dum isti gaudendo
illi non minuendo audiunt clarita-
tem sibi luciferi in vesperum tenebras ver-
tunt. Dum isti humiliter vocem sancte
predicationis accipiunt quasi exsili-
entem stelle oculos cordis aperiunt.
Dum non illi audiendo contempnunt
et non salutem cum sed elationis gloriam
querunt premi pervenire ingenia
sua vesperi in spiritum noctis caudas
claudunt. Per actum non indicant
is qui electorum est lucifer reproborum
auditorum sit vesper. quia exorta-
tione sancta qua bonum edocuerunt
redeunt sub doctrina inculpa-
moriuntur. ~~Unde per paulum dicitur~~ Chri-
sti bonus odor sumus deo in hiis qui
salvi fiunt et in hiis qui pereunt.
Aliis quidem odor mortis in mortem
aliis odor vite in vitam. Verbum
itaque suum auditoribus esse lucife-
rum simul et vesperum videt per quod
et alios ab iniquitate suscitaret et
alios sopiri in iniquitate conspe-
xit. Et quod quia arcte dei iudicio

i. corporaliter
Christus zan(?) ad gal. iiii
Christus dicitur stel(la) matutina
Apoc. ult.

7d

agitur que in hac vita ab hominibus
comprehendi non possunt. Unde illic subdi-
tur: Et ad hec quis tam ydoneus?
ac si dicat: ydonei quidem sumus
ad consideranda que sumus; sed ydonei
non sumus ad hec investiganda que cir-
ca nos fiunt. Unde hic quoque Dominus qualis
prima luciferis aliis non consurgere
vesperum dicat, ne penetrari homo
occulta Dei iudicia audeat. Filios ter-
re iungit. Numquid nosti ordinem celi
et pones rationes eius in terra? Ordi-
nem celi nosse est supernarum dispositionum
occultas predicationes videre. Rationes
vero eius in terra ponere est supernorum
iudiciorum misteria vel considerando dis-
cutere vel loquendo manifestare. Quod
utrumque facere in hac vita positus nullus
potest. Et enim apertius usque ad maiora
veniamus. Quis intelligat que ce-
lo secretorum potest quod sepe vir iustus
a iudicio non solum non vindicatur sed
etiam punitus redeat et iniquus eius
adversarius non solum non punitur sed et
victor abscedat. Quis intelligit
cur vivit alius insidians morti
sui proximi et moritur alius qui proficere
ius esset vite multorum. Alius culmine
dignitatis assequitur qui non nisi ledere
studet. Alius tantum lesos defendere
concupiscit et tamen oppressus iacet.
Alius vacare appetit et innumeris
negotiis implicatur. Alius negotiis
implicari desiderat et coactus vacat.
Alius male inchoans ad vite sue
terminum ad peiora perficitur. Alius
bene inchoans per longitudinem tempo-
ris crescit ad augmenta meritorum atque
bone. Alius male vivens diu reser-
vatur ne corrigatur. Alius non bene
viventem videtur vincere sed in hac
vita eo usque durare quo ad finem
a principio. Alius in errore infide-
litatis natus in errore defecit. Alius
catholicus fidei veraciter consummatur. Et
e contra alius catholice iniens vene ... rieg
vita vite terminum erroris vora-
gine devoratur. Alius ante vitam suam
heretica pravitate consummat qui ore
perfidia cum lacte nutricis hauserat
eius errorem. Alius celsitudinem hu-
ius mundi appetit et vult et valet. Alius
nec vult nec valet. Alius vult et non valet.
Alius valet et non vult. Quis ergo
secreta iudiciorum celestium secreta discu-
tiat? Quis intelligat discretio-
nem equitatis occulte? Ad cognoscendos
quippe istos iudiciorum se-
cretos sensus nullus ascendit. Di-

catur quoque homini ut se nescire cognoscat,
nesciens non se cognoscat ne time-
at; timeat ne humilietur; humilietur
ut non presumat in se, ne conditoris sui
auxilium requirat. Et quia in se fidens
moriturus et auctoris sui adiutorium ap-
petens vivat. Audiat itaque vir iste
iam quidem se sciens, sed adhuc que sup-
er se sunt nesciens: Numquid nosti ordi-
nem celi et pones rationes eius in terra?
Numquid occultos ordines iudiciorum cele-
stium comprehendis ante aperte gratias
laudibus sufficis? ~~Beatus enim~~ Job dei iudiciorum
incomprehensibilium investigatione requiritur.
Ac si ei aperte dicatur: Cuncta que pate-
ris tanto tollerare patienter debes
quanto secretorum celestium ignarus cu[r]
patiaris nescis. **Explicit liber xxix**

Incipit xxx

Beatus Job talia utrum ne
fecerit Dominus interrogando
requiritur, qualia utique face-
re non potest homo, ut dum se
ista facere non posse de-
prehendit, ad eum refugiat qui solum
talia quia facere possit intelligit,
atque ante oculos iudicis sui magis po-
tens appareat si sua verius infirma
agnoscat. Cum quod mire adiuvo fieri non
ignorat. Ideo divina Job voce requiritur
dicitur que ei: Numquid elevabis in ne-
bula vocem tuam et impetus aquarum
operiet te? Vocem quippe suam in nebula
Dominus elevat, quia per predicatores suorum
linguas ad caliginosa corda infidelium
exhortationem format. Cum aquarum
impetus operit. Dum sibi agentia membra
eius turba resistentium persecutorum premit. Sic
et enim quod scriptum est: et verbum Domini ad
Jeremiam dicens: Sta in porta domus Domini
et loquere ad omnes civitates Iuda de
quibus veniunt adorare in domo Domini
universos sermones quos ego mandavi
tibi. ~~Et paulo post~~ Et audierunt sa-
cerdotes et levite et prophete et omnis populus
Jeremiam loquentem verba hec in domo
Domini. Cumque complesset Jeremias loquens,
apprehenderunt eum sacerdotes et levite
et prophete et omnis populus dicentes: morte moria-
tur. Quare prophetavit in nomine Domini? Ecce in
nebula Dominus vocem levavit, quia obscu-
ras mentes superbientium dicto prophetico
corripuit. Et aquarum impetus eum
persecutorum operuit, quia ab insurgentibus
populis et causa sue correptionis instigatis
vite in sententia mortis perculit qui correp-
tionis verba mandavit. Ipse nimirum
quoque Dominus in nebula vocem levavit
cum predicans se etiam assumpto corpore ex

Marginalia: D — B — C — Primum capitulum — De predicatoribus doctoribus — Elevatio vocis divine

habens velata suis persecutoribus sed figuris enigmatum velata predicantes. In nebula vocem levant, quia virtutem suam non sentiunt infidelibus qui per caliginem sunt. Unde et per Moysen regum scriptum est: Nebula implevit domum domini et non poterant sacerdotes ministrare neque noverunt quia et in testamento veteri divinos sensus misticos littere velamine coopertos intra obscuritas allegoriarum caligines investigare despiciunt. Vel ut fidei sive misterium intra nebula perdiderunt. Quibus et nunc in nebula detecte sive vocem dominus protulit cum de se [illegible] aperta narravit. Quid est apertius quam: Ego et pater unum sumus. Et apertius dicit: Antequam Abraham fieret ego sum. Sed quia audientium mentes infidelitatis caligo repleverat, quasi emissum sol radium nebula intra latens abscondebat. Ad hanc namque eius elevationem vocis cum pars aquarum impetus operit, quia contra illum mox frementis phariseorum turba surrexit. Sepe eum quippe et precipitare querebant cum iudei dicerent quia non custodiat sabbatum, sed et patrem suum dicebat deum, equalem se faciens deo. Sed hoc aquarum impetum psalmista clamat: Circumdederunt me sicut aqua tota die, circumdederunt me simul. Et rursum: Salvum me fac deus quoniam intraverunt aque usque ad animam meam. Quas profecto aquas infidelitatis ante mortem ipsius etiam et post ascensionem pertulit. Hinc est enim quod et de superioribus clamat: Saule Saule quid me persequeris? Certe iam celum conscenderat et tamen adhuc eum Saulus impetu aquarum infidelium persequens et tumidior ceteris unda iactabat. Ipse quippe et qui per Stephanum loquitur, ipse qui in lapidatorum passione latebat (?). Ut quod mirificat deus sanctis suis tamen monstraret se esse qui in dignis auditoribus persecutorum suorum ora predicaret. Numquid elevabis in nebula vocem tuam. Ut non ostendit se esse qui in sanctis suis omnia adversa patiebatur, subdidit: Et impetus aquarum operiet te. Turbaverunt (?) ut me quem in quo omnes neque predicantes sanctos loquentes in caligine neque persequentes patientes videntes. Narrat quod deus qui ab hominibus patitur ut dolor afflicti hominis integretur (?). Ac si illi aperte diceret: Mea subtiliter pensa et tua equanimitate tempera (?). Ita cum minus et te vulnerari quia me humana tolerare adhuc tamen verba (?) subtilia presentari possumus (?). Si intra dona celestia nostra [illegible] corda pensamus. Iam quidem fideles sumus, iam que audimus superna credimus,

iam que credimus amamus. Sed dum obscuram supernarum rerum primum obducta confusione caligamus. Et tamen nobis etiam talibus mira quedam deus de se sciendo insinuat, quasi in nebula vocem levat. Dum caligosis mentibus semetipsum loquitur, quod in nebula is qui cernitur auditur. Summa se namque que de illo agnoscimus, sed cum adhuc eum in sancta inspiratione quam inspiravit non videmus. Qui igitur cordibus nostris per se quidem loquitur sed occultatur speciem, velut in nebula format vocem. Sed certe iam verba dei interius presentiam ipsius loquentis audimus, iamque amori eius quanta contemplatione quo studio inherere debeamus agnoscimus. Et cum ab intimis considerationis culmine adversa nostra carne (?) mortales sumus mutabiliter relabimur et in inmensum peccatorum male sedula importunitate temptamur. Cum ergo externis mentibus subtilia de semetipso insinuat, in nebula vocem levat, sed non temptatione victorum ipse de dono intimi intellectus operiunt quasi aquarum impetus in voce sua deus operiet (?). Sed cum super illum aquas emittimus, cum post inspirationem eius gratie cogitationes illicitas in corde versamus. Nec tamen nos vel oppressos deserit, sed illico admonitionem reddit, temptationum nebulas discutit, ymbrem compunctionis infundit et subtilis intelligentie sole radiat. Atque sic ostendit quantum nos diligit, qui nos nec cum respuimus relinquit. Ut solum sic exhibita humana (?) conscientia ad se temptationes exhiberet admittere, quia redemptor huius (?) creaturam non cessat amare. Hoc in nobis per semetipsum tolerat, hec ab infidelibus per suos cottidie predicatores portat. Sanctus enim domini suborta in nobis temptatione repellitur et tamen ab infundendo in eis (?) munere nequaquam ira infirmitatis [illegible]. Eius publice verba respuuntur et tamen [illegible] gratie largitate nulla infidelium iniquitate compescit. Nam cum per homines predicatores desperantem admisit eterna mandata que venerunt. Unde per [illegible] dicit: Per inundationem aquarum impetum aperte submittit. Numquid mittes fulgura et ibunt et revertentia dicent tibi: Adsumus. Fulgura quippe coruscantibus eveniunt. Sic nova opera existunt iudicantibus oculis (?), quia ne sepe divinus ideo nubes vocari solet, quia et choruscante miraculis

Reg. 8.

Jo. x.

Jo. 8.

2 capitulum

Act 9

Deus narrat quod sustinet

30

et verbis premunt. Et quia humana corda
pugna per predicationem mota non sufficit
isti miraculorum fulguribus conturbantur
psalmista attestante didicimus qui ait
Fulgura multiplicabis et conturbabis eos
Ac si diceret. Dum verba predicatoris tue
non audiunt per predicamentum miracula
contemplantur. ~~Unde alias dicitur~~ Et in lu
mine iacula tua ibunt. In splendore
fulguris armorum tuorum. Iacula dei in
lumine ire est verba eius aperte vita
te resonare. Sed quia sepe homines
verba vite etiam intellecta despi
ciunt. adiunguntur etiam miracula. Unde
illic subditur. In splendore fulguris
armorum tuorum. Fulgur quippe armo
rum est claritas miraculorum. Armis enim
quibus tenemur iacula adversa defen
dimus. Arma ergo et iacula sunt miracula
et predicamenta. Sancti enim predicato
res verbis suis quasi quibusdam ia
culis adversarios feriunt. armis vero
miraculis semet ipsos tuentur. ut et
quamvis sint audiendi sibi inter pun
gentium iaculorum. et quamvis sint reveren
di clarescant per arma miraculorum. ~~Di
cit ad beatum Iob.~~ Numquid mittes fulgura
et ibunt et revertentia dicent tibi assu
mus. Ubi adhuc ut magis. Vadunt
enim fulgura cum predicatores miraculis
coruscant et superna reverentia auditorum
corda transfigunt. Revertentia non dicunt
assumus cum non sibi sed dei viribus tribuunt
quidquid se fortiter egisse agnoscunt.
Unde enim est deo dicere assumus. qui
dam namque in hoc verbo obsequium decla
rant. Revertentes itaque predicatores
dicunt deo dicere est assumus. In laude
tribuere gratie quod se acquisisse sen
tiunt victoriam pugne. ne sibi tri
buant quod operantur. ut vere quidem ful
gura operando possint. sed veniam supplic
ando non possint. Videamus itaque ful
gur vadens. Claudo cuidam ait
Petrus. Argentum et aurum non est mihi
quod autem habeo hoc tibi do. In nomine
Ihesu Christi Nazareni surge et ambula.
Et apprehensa eius manu dextera
allevavit eum. et protinus consolidate sunt
bases eius et plante. et exiliens stetit
et ambulabat. Sed cum de hoc facto cir
ca videntes nimis commota. Videamus
nunc fulgur rediens. Ait enim. Viri is
raelite quid miramini in hoc aut
nos quid intuemini. quasi nostra vir
tute aut pietate fecerimus hunc am
bulare. Deus abraham et deus ysaac
et deus iacob deus patrum nostrorum glorificavit
filium suum Ihesum. Et paulo post.
Cui nos testes sumus et in fide no
minis eius. hunc quem vidistis et nostis
confirmavit nomen eius et fides que per
eum est dedit integram sanitatem istam
in conspectu omnium vestrum. ~~Iste ergo~~ Fulgur
tunc petrus miraculum fecit rediens. tunc
non sibi tribuit. sed auctori qui fecit. Vadunt
fulgura cum predicatores sancti mira
opera ostendunt. sed revertendo dicunt as
sumus. cum in eo quod faciunt ad potentiam auc
toris revertuntur. Potest etiam intelligi et aliter
per fulgura. et cum sicut superius diximus est
sancti viri mittuntur et eunt cum a secre
to contemplationis ad publicam operationis
exeunt. Mittuntur et vadunt cum de abscon
dito speculationis intime in actione vite
lati[tudi]ne tudine diffunduntur. Sed reverten
tes dicunt deo assumus quia
post opera exteriora que peragunt
semper ad sinum contemplationis rever
tuntur. ut illic ardoris sui flamma re
novent et quasi ex tactu superne claritatis
ignescant. Citius enim in ipsis licet bonis
exteriora opera frigescerent nisi inten
tione sollicita ad contemplationis ignem
incessanter redirent. ~~Unde per Salomonem dicitur~~ Ad lo
cum de quo exeunt flumina revertuntur
ut iterum fluant. Ipsi quippe illic flumina
qui hic fulgura sunt vocati. quia enim
corda audientium rigant flumina. quia
non accendunt fulgura memorantur.
~~De quibus alias scriptum est~~ Elevaverunt
flumina domine elevaverunt flumina vocem suam. Et iterum
Illuxerunt fulgura eius orbi terre. Ad lo
cum ergo de quo exeunt flumina revertuntur. quia
sancti viri et si a conspectu auctoris sui
tamquam claritatis intime aspectu conantur. foras
per nos ad actionem vite missi sunt ve
niunt. incessanter tamen ad sinum contempla
tionis studium revertuntur. Et si in predicatione
sua exterius in nostris auribus corporalia
verba se fundunt. mente tamen taci
ta ad considerandum semper ipsum forte
luminis revertuntur. ~~De quibus et hic dicitur~~
ut iterum fluant. Nisi enim ad contempla
tionem sollicita se mente retraherent
minus intenta securitatis etiam exteriora
predicationis eorum verba siccarent. Sed dum
unde dum indesinenter sitiunt. quasi
decursiva foras flumina intus se oriun
tur. quatenus illic amando sumant
unde quod nos predicando defluant. Di
citur ergo recte. Numquid mittes fulgura
et ibunt et revertentia dicent tibi assumus. Ac
si diceret. ut ego qui predicatores sanctos
meos cum volueris per contemplationis gradum
ad actionem vite missam compono quatenus
tamen semper ab omnibus exterioribus
admirari culmen contemplationis revo
co. Hic mox missi ad exterenda opera exeant
mox revocati in speculationis studium

me familiaris viviant. Recte itaque dicitur assumus. quia quamvis peritiora acta parum quid contemplari de te videantur. ardorem tamen desiderii quem in mente sua continue attendunt obsequentes deo sua puritatem ostendunt assumus namque dicere et putes se amando mostrare. [struck] Quis posuit in visceribus hominis sapientiam vel quis dedit gallo intelligentiam. Cum hoc loco alii galli nomine designantur nisi in alio repertum praedicatores sancti qui inter tenebras vite presentis studient ventura lucem predicando quasi cantando nunciare. Dicunt enim nox precessit. dies autem [illegible] appropinquabit. et rursum verbis suis [illegible] populum totius excitantes [illegible] dicunt hora est iam nos de somno surgere. Et iterum Evigilate iusti et nolite peccare. De hoc gallo alias scriptum est Tria sunt que bene gradiuntur et quartum quod incedit feliciter. Leo fortissimus bestiarum ad nullius pavebit occursum. Gallus succinctus lumbos et aries nec est rex qui resistat ei. Sicque in hoc loco leo ponitur. de quo scriptum est Vicit leo de tribu Iuda. Cum fortissimus bestiarum dicitur. quia nullo hoc quod infirmum est dei fortius est hominibus. quia ad nullius pavet occursum. Dicit enim venit princeps huius mundi et in me non habet quicquam. Gallus succinctus lumbos id est praedicatores sancti inter huius noctis tenebras verum mane nunciantes. qui succincti lumbos sunt. quia a membris suis luxurie fluxa restringunt. Lumbis quippe luxuria est. Unde et eis a domino dicitur Sint lumbi vestri precincti. Et aries nec est rex qui resistat ei. Et nec alium hoc loco arietem accipimus nisi primum in ecclesia ordinem sacerdotum. De quibus scriptum est Afferte domino filios arietum qui predicta sua conversatione ipsi quasi subsequentem omnium gregem dominum ducunt(?) spiritualiter itaque venerabilis illa rex sufficiat eis resistere. quia quilibet persecutor obtinet intentionem eorum non valet impedire. sicuti enim ad eam que desiderant et vivere tenere et moriendo perveniunt. ponitur ergo prius leo. deinde gallus. tunc aries. Ponitur enim ipse dominus. deinde sancti praedicatores apostoli et tunc demum spirituales patres ecclesiarum prelati videlicet duces gregum. quia ductores se sequentium populorum. Sed si adhuc melius affirmamus si eundem locum caute reliqua exponendo subiciamus. Nam quia postea et anteriora apparebit hoc illic

quartum subdidit dicens Et qui stultus apparuit postquam elevatus est in sublime sublatus si intellexisset. os imposuisset manum. Ipse quippe in sublime elevatur cum deum se contemnat. Et elevatus in sublime sublatus apparebit quia ipsa elevatione sua perveniens necesse videt defecit quod si intellexisset os imposuisset manum id est si simplicitatem sumi enim simplicitate exercens et prudens sibi aliquid tenderet in ... simpliciter non sumpsisset elevationem. De quo nequaquam moneat quod semper deum et quartum quod incedit feliciter. Tria quippe incedere bene dicuntur et quartum feliciter. Non enim omne quod feliciter bene. neque inclinat vitam omne quod bene feliciter. Nam leo gallus et aries bene incedunt sed non sic feliciter quia persecutionum bella patiuntur. Quartum non feliciter et non bene incedit quia in fallacia sua antecessor. Sed iuxta breve tempus vite presentis ipsa illum fallacia prosperat. Sicut de eo sub antichristi specie per Danielem dicitur. Et robur dabitur ei et contra incomparabiliter proficiet et prosperabitur et faciet et prosperabitur. Cum Salomon ait incedit feliciter. hoc Daniel dicit prosperabitur. Iuxta hoc ergo testimonium quod per Salomonem dicitur Gallus succinctus lumbos. apte etiam hic gallum sanctos praedicatores accipimus. Ad sequentia referens deus dicit Quis posuit in visceribus hominis sapientiam vel quis dedit gallo intelligentiam. ~~ac si dicat~~ Interior hominis humana sapientiam superne sapientie gratiam quis infundit. vel ipsius sanctis praedicatoribus quis nisi ego intelligentiam dedi ut sciant qui vel quibus debeant nunciare noctis incertitudine. Ideo enim qui et quid agant sciunt quia hoc in visceribus interna revelant congressione sanctorum. Hominis viscera quia sapientia divinitus inspirata in visceribus hominis ponitur. quia minorum quantum ad electorum numerum non inspector vocabis sed tota insensibilis ducitur ut inventum qui loquitur singulis mittat consilium et super eis tanto clarius resplendeat in sapientia quanto nitius inardescat in corde magni ante laboris et hoc quod addit vel quis dedit gallo intelligentiam subtiliore adhuc expositione discutiendum. Intelligentia quippe doctoris cito esse subalior ... quanto ad penetranda invisibilia crescit quanto nil ...

De gallo et leone et ariete

Job 38.

Gallus quid significet: praedicatores divini verbi

Ro. 13.

Ibidem

I. Cor. 17.

Prov. 30.

Aries

Apoc. 5.

Joh. 12.

Luc. 12.

Aries quid significat

Apostoli figurati

Auctoris cautela

distinxit. tanto et procul corporalem
loquens omne quod est corporis transit. que
profecto instillacionis summis congrue
ret nisi eam cantate gallo i. predica
tore doctore ipse simul conditor in
sereret. Intelligenciam quoque gallus
accipit ut prius nocturnis temporibus horas
distinctas et tunc demum vocem excita
cionis emittat. quia videlicet sanctus
quisque predicator prius in auditoribus
suis qualitatem vite consideret et tunc
demum ad erudiendum congrua voce
predicacionis formet. quasi enim horas
noctis discernere et auditorum congrue
...pta increpacionis voce corrigere. Hac
... itaque intelligencia desuper committitur
doctori virtute discrecionis vires ne
...onerie. quibus quid quem vel quo modo in
...erat diminem ministratur. Non enim
...ia eademque cunctis exhortacio con
venit. quia nec cunctos par morum
qualitas qualitas astringit. Sepe
enim aliis officiunt que aliis prosunt.
Nam et plerumque herbe que hec animalia
nutriunt alia occidunt. et lenis sibi
lus equos mitigat. catulos insti
gat. et panis qui vitam fortioris roborat
et parvulorum necat. Pro mediatione
ergo quod hinc morbum minuit alia
vires iungit prefixe igitur au
dientium formari [...] debet sermo
doctoris ut et ad [...] sua singulis
quibus congruat [...] et tamen
a communis [...] edificacionis
... cionis arte [...] nunquam
recedat. Quid [...] enim
sunt intente [...] mentes
auditorum nisi [...] quedam
in cythara tensi[...] ones
... tacte cordarum [...] Quas
tangendi arte [...] fex ut
non sibimet ipsi [...] dissimile
canticum faciant [...] dissimiliter
pulsat. Et idcirco corde consona mo
dulacionem reddunt. quia uno quidem
plectro. sed non uno impulsu feriuntur.
Unde et doctor quisque ut in una cunc
tos virtutem caritatis edificet ex
una doctrina non una eademque ex
hortacione tangere corda audiencium
debet. Aliter namque viri. aliter amonen
de sunt femine. aliter iuvenes. aliter
senes. aliter inopes. aliter locupletes.
aliter leti. aliter tristes. aliter
subditi. aliter prelati. aliter servi. aliter
domini. et aliter huius mundi sapientes
aliter hebetes. aliter impudentes.
aliter verecundi. aliter proterui. aliter
pusillanimes. aliter impacientes. aliter
pacientes. aliter benivoli. aliter invidi.
aliter simplices. aliter impuri. aliter in co
lumes. aliter egri. aliter qui flagella
metuunt et propterea innocenter vivunt.
aliter qui sic in iniquitate duruerunt
ut nec per flagella corrigantur. aliter nimis
taciti. aliter multiloquio vacantes. aliter
timidi. aliter audaces. aliter pigri. aliter
precipites. aliter mansueti. aliter iracundi.
aliter humiles. aliter elati. aliter pertinaces. aliter inconstantes.
aliter qui sua iam misericorditer tribuunt.
aliter qui aliena rapere contendunt.
aliter qui nec aliena rapiunt nec sua
largiuntur. aliter qui ea que habent sua
tribuunt. et aliena rapere non desistunt. aliter
discordes. aliter pacati. aliter seminan
tes iurgia. aliter pacifici. aliter amonen
di sunt qui sacre legis verba non recte intelli
gunt. aliter qui recte quidem intelli
gunt. sed humiliter non loquuntur. aliter qui cum
predicare digne valeant pre nimia humilitate for
midant. aliter quos a predicacione imper
fectio vel etas prohibet. et tamen precipi
tacio impellit. aliter qui in hoc quod temporaliter
appetunt prosperantur. aliter qui quidem
que mundi sunt concupiscunt. sed tamen ad
versitatis labore fatigantur. aliter co
niugiis obligati. aliter coniugii nexibus
liberati. aliter admixcione carnis ex
perti. aliter ignorantes. aliter qui peccata
deplorant operum. aliter qui cogitacio
num. aliter qui commissa plangunt nec
tamen deserunt. aliter qui deserunt
nec tamen plangunt. aliter qui illicita que
faciunt et laudant. aliter qui accusant prava
nec tamen devitant. aliter qui repen
tina concupiscentia superantur. aliter qui
in culpa ex consilio ligantur. aliter qui licet
minima crebro tamen illicita faciunt. aliter
aliter qui se a parvis custodiunt. sed ali
quando in gravibus demerguntur. aliter qui bona
inchoant. aliter qui inchoata minime
consummant. aliter qui mala occulte agunt
et bona publice. aliter qui bona que
faciunt abscondunt et tamen quibusdam
factis publice mala de se opinari per
mittunt. Sed quid de singulis qui sit
ammonicionis ordo subtiliter insinuare
debemus. si formidata locucionis prolixi
tate premimur. Auctore autem Deo in
alio opere id explere appetit animus
si tamen laboriose huius vite aliquis
adhuc aliquantulum restat tempus. Hoc nunc
non aliud quod de gallo huius intelligencia
considerare debemus quia profundioribus
horis noctis valenciores proferre cantus
edere autem solet. cum iam matutinum

Gregorius predictus condidit librum intitulatum qui pastorale

iam tempus appropinquat, leniores et
minutiores omnino voces format.
In quibus galli huius intelligentia quid
nobis innuat, assiduitas praedicatorum distri-
cte demonstrat. Etenim iniquis ad-
huc mentibus praedicantes alte et magnis
vocibus aeterni iudicii terrores intimant,
quia videlicet quasi in profunda noctis
tenebris clamant. Cum vero iam in audi-
torum suorum cordibus veritatis lucem adesse
agnoscunt, clamoris sui magnitudinem
in lenitatem vertunt dulcedinis, et non tam
illa quae sunt de poenis terribilia, quam ea
quae sunt blanda de praemiis proferunt. Qui
etiam minutis tunc vocibus cantant, quia
appropinquante mane subtilia quaeque de
mysteriis praedicant, ut sequaces sui eo
minutiora quaeque de caelestibus audiant,
quo luci veritatis appropinquant; et quos
dormientes longus galli clamor
excitaverat, vigilantes subtilior de-
lectet, quatenus correcti cuncti agno-
scere de regno subtiliter dulcia libeat,
qui prius de iudicio adversa formida-
bant. Quod bene per Moysen exprimitur, cum ad
praecinendum exercitui tubae clangore con-
signari iubetur. ~~Scriptum namque est~~: Fac tibi
duas tubas argenteas ductiles, quibus
convocare possis. Cumque concisus clangor incre-
puerit, movebuntur castra. Praedicantes enim
tubas ductiles faciunt, quia pro duobus praecep-
tis caritatis ad proximum fidei vel ...
vocantur. Quae ideo argenteae fieri
praecipiuntur, ut praedicatorum verba luce ni-
toris pateant, et audientium mentem nulla
sui obscuritate confundant. Ideo autem
ductiles, quia necesse est ut hi qui ven-
tura vitam praedicant, tribulationum praesen-
tium tunsionibus crescant. Bene autem dicitur: Cumque
concisus clangor increpuerit, movebun-
tur castra, quia cum minute praedicationis
sermo subtilius ac minutius auditorum
corda tonuerit, tentationum
certamina ardentius excitantur. Est ad-
huc aliud in gallo pensandum, quod, ?
dum iam edere cantus pa-
rat, prius alas excutit, et semetipsum
feriens vigilantiorem reddit. Quod
patenter cernimus, si sanctorum praedica-
torum vitam vigilanter videmus. Ipsi
quippe cum verba praedicationis movent,
prius se in sanctis actionibus exer-
cent, ne in semetipsis torpentes ope-
re, alios excitent voce; sed ante se per
sublimia facta excutiunt, et tunc ad
bene agendum alios sollicitos red-
dunt. Prius cogitationum alis semet-
ipsos feriunt, quia quidquid in se in-

Gallus mutat vocem in varietate noctis et quem morali: signat

¶ cap. iii

a

Num. x.

b

Gallus percutit alas cum paratur cantum

Gregorius vir primo in se ipso exercet tandem [illegible]

utiliter torpet, sollicita investiga-
tione deprehendunt, districta ani-
madversione corrigunt. Prius suos
fletibus punire curant, et tunc quae
aliorum sunt punienda denuntiant.
Prius ergo alis insonant, quam can-
tum emittunt, quia antequam verba exhorta-
tionis proferant, omne quod locuturi
operibus clamant; et cum perfecte in se-
metipsis vigilant, tunc dormien-
tes alios ad vigilias vocant. ~~Sed~~
~~unde~~ tanta doctori intelligentia,
ut et sibi perfecte vigilet, et dormien-
tes ad vigilias suscitet, quibus divinae clamo-
ris praecepti vocis ut peccatorum tene-
bris tunc discutiat et discrete
modum lucis praedicationis ostendat, ut
singulis in terra modum et tempora cognoscat,
et simul omnibus quae illos sequantur
ostendat, ut ad tanta et tam sublimia
tendere non incipiat ab eo quo est con-
ditus doceatur. Quia ergo laus tantae
intelligentiae non praedicatoris virtutis,
sed creatoris ~~est~~ praemiis auctoris
~~est~~, quis dedit gallo intelligentiam?
~~Ac si dicat~~: Nisi ego qui doctorum
mentes quas miro ex nihilo con-
didi, ad intelligenda quae occulta sunt
mirabiliter [illegible] instruxi, ~~de bonis~~
indicio [illegible] praedicatori non
lumin[illegible] inspiratorem
intelli[illegible]gentiae, sed et an-
torem [illegible] ... ostendit
... [illegible] ... minus enarra-
... [illegible] ... torum ...
... [illegible] quia cum se
... [illegible] ... perfectione
... [illegible] ... poena subdi-
... [illegible] ... cum caelum
... [illegible] ... faciet. Insha-
... [illegible] ... infirmitate
... [illegible] ... aperta spe ...
stat, sive sed praedicatoris voce sonat,
et ut corda adhuc carnalia cae-
lestis lingua pulsaret, et tanto pro-
cul ab ista inspirata pateret, quanto
proximum cognoscere vocem audire de
propinqua pro morte impulsionem carnis
plenius et per resurrectionem pulsim
animae tunc de Deo audire verba
non quaerimus, quia ... ipsum quae
plus omnia iam praesens Dei verbum vi-
demus. Cum tamen nobis aliquid sonat,
quanto et mentes nostras innuat illu-
minationis penetrat. Sublatis namque
his et accedentibus verbis quaedam
sonus aeternae praedicationis fit
imago mentis visionis. ~~Sed~~ recta

c

F

30

tur. ~~ad beatum Job~~ dominus dicit Quis enarrabit celorum rationem. et concentum celi quis dormire faciet. Quid enim celorum nomine accipitur nisi vis superna spectatorum quidam per celi concentum non concordes predicatorum sermo signatur. Conditor igitur noster enim celorum rationem narrare cepit dormire celi concentum facit quem iam nobis presentem ostendit minus predicatorum verba subtrahuntur. Hinc enim per Jeremiam dominus dicit Non docebit ultra vir proximum suum et vir fratrem suum dicens cognosce dominum. Omnes enim cognoscent me a minimo eorum usque ad maximum. Hinc paulus ait sive prophetie evacuabuntur. sive lingue cessabunt. sive scientia destruetur. Vel certe celorum ratio est ipsa vivificatrix veraque spiritus format angelorum. Deus enim spiritus est causa causarum sicut vita vite animarum. ita est etiam ratio rationabilium creaturarum. Tunc enim celorum rationem deus narrat cum semetipsum nobis quomodo electis spiritibus presentem insinuat. Tunc celorum rationem narrat cum de tempora se intelligentie clara sue visione manifestat. ~~[illegible]~~ et in evangelio dicit Venit hora cum iam in parabolis non loquar vobis sed palam de patre annunciabo vobis. Palam quippe de patre annunciare se asserit quia per patefactam tunc maiestatis sue speciem ostendet quomodo ipse congenitus non impar oritur et quomodo utrisque spiritus utrique coeternus procedit ostendit. Aperte namque tunc videbimus quomodo hoc quod oriendo est ei de quo oritur subsequens non est. et quomodo is qui per processionem producitur a proferentibus non preitur. Aperte namque tunc videbimus quomodo et unum divisibiliter tria sunt. et indivisibiliter tria unum. Ita nam tunc narrantur deo et visa claritas sublevatur. Et concentum celi tunc dormimus quia apparente in mediis retributore operum exhortationum iam verba cessabunt. Tunc et aperte spiritum tunc illis tempus adiungitur cum illico preferentur ceremonias fundabatur pulius metra et glebe compingebantur. Horre enim suo que ad hunc fiunt se qui iam peractum divinus sermo describit hoc ipse ut sinans qui peractum festi que fienda sunt. Positus [illegible] omnes interna sunt quia in solida membra reducuntur. et glebe compinguntur quia minorum firma corpora ex pulvere collecta consurgunt. Et per quasi verba que divina dum desiderio mentis dicta sunt divinus iste sciat dispensatione indicemus. Quis enarrabit

rationem. et concentum celi quis dormire faciet. Celorum rationem dominus narrat. cum mentes insinuando superna secreta electorum suorum mentes illuminat. Concentum vero celi dormire facit cum concordes per nos angelorum atque illa celestium virtutum gaudia reproborum cordibus iusto iudicio abscondit. Quamvis concentus celi quibus nisi intelligitur vigilat. in ipsa tamen reproborum ignorantia extinctus dormit. Et narratur quod secreta celestis ratio. et concentus celi dormire permittitur quia et aliis per inspirationem superne retributionis scientia panditur et aliis qui sic mente labentis suavitas occultatur. Narratur celorum ratio quia electorum mentibus que sic supernorum retributio indesinenter aperitur ne minorum sine cessatione presciant et transitoria visibilia sese ad invisibilia extendant. Dormit enim visibile quibus hac vita reprobos figit. Hic electos ad alia impellit quia dum bona que facta sunt respiciunt. mentem a quo facta sunt ardescunt. tanto quia enim perfectius amat quanto illum hoc quod ipse bonum condidit pure considerant. Sed quippe hoc est interdum silenter sonat invisibili lingua contemplationis. quem plenius intus audiunt quando ab exterioribus desideriorum strepitu perfectius abscinduntur. Huius itaque concentus celi non dormit quia eorum mentes que sic laudis superne suavitas apportata corruit cognoscant. Intus enim qui appetat audiunt et celestium donorum primis ipso desiderio dulcius inserviunt. Unde et presentem vitam non solum aduersantem sed et famulantem graviter tolerant quia eis onerosum est omne quod tunc dum ab eo quod intus audiunt differunt. Omne quod presto esse quorum estimant quia illud non est ad quod anhelant. Indesinenter quoque eorum mentes ipsis qualibet laboribus fessa ad illud celeste gaudium refrigeranda suspenditur. Dum in aure cordis vox eius penetrat concentu celi fortiter sibi concordem superiorum civium presolatur. Iste concentus superne laudis in aure illius erupit qui dicebat Ingrediar in locum tabernaculi admirabilis usque ad domum dei in voce exultationis et confessionis sonus epulantis. Qui et intus voce exultationis confessionis ac sonos cuius epulatur audierat quia illum ad in concentum celi excitabat. Et tamen concentus reproborum dormit quia eorum cordibus nequaquam per vocem inspirationis innotescit. ac sonum enim considerare illam desiderabilem superiorum civium frequentia sentiunt nullo ardoris radio illa solempnitatis interne festa conspiciunt ulla in-

vasa
vestimenta tabernaculi
quod hic figuratur

nuntiamus contemplationis penna sublevantur.
Sol namque visibilibus fruuntur et tacito
nil superne suavitatis intus deque audiunt
quia eos sicut et semper divinis in amore
cordis interiorum sollicitudinum tumultus pre-
munt. Concordia in ecclesia dispensatione in-
digni cum aliis aperitur aliis clauditur cum
aliis detegitur aliis celatur. Dicatur
ergo Quis enarrabit celorum rationem et con-
centum celi quis dormire faciet. Cum
enim tunc nobis lateat in notitiam cum vero op-
era dispensationis misterium appa-
rens et indignus iniquam perimit et eos
qui se digni videbantur excludit. Un-
de quoque apte subiungitur Quando funda-
batur pulvis in terra et glebe compingeban-
tur. Quid enim in pulvere nisi predicatores
accipimus qui nullo terreni ponderis so-
liditati singuli temptationis flatu rapiun-
tur. De quibus scriptum est Illos sic ipsi non
sic sed tanquam pulvis quem proicit ventus. Pulvis ergo
in terra fundatur et cum predicatores vocati
in terra fidei se tenere solidata. Ne
qui prius inconstancia mobiles temptatio-
nis aura levabantur immobiles post-
modum contra temptamenta consisterent. Et
eo perseverant inherentes firmum sibi in-
veniendi pondus tenerent. Glebe non ex
humore coagulantur et pulvere. Sunt
hac itaque terra glebe compacte sed quia
vocati predicatores sancti spiritus gratia infusi in
collectione sancte caritatis uniti. Iste gle-
be in terra compacte sunt cum populi qui prius
quasi in dispersione pulveris divisa se-
cabantur postmodum sancti spiritus accepta gratia
nulla pacatissima unanimitatis concordia
tenuerunt. Ut enim tunc tanta milia vel
in pessimis quoque initia scriptura teste di-
cuntur quia erat in eis cor unum
et anima una. Has glebas ex uno quidem
pulvere sed quasi divisa mole distinctas
cottidie dominus in terra compingit quia sancta
unitatem scientia in terra variarum morum
atque linguarum fideles in terra per illos co-
ligit. Has glebas iam tunc dominus de-
signavit cum ad esum panis et piscium
quinquagenos discumbere vel centenos
iussit. Dominus enim glebas sibi in terra ex
diversitate meritorum attendimus. Fortasse
adhuc subtilius distinguere valeamus.
Ita dum alius in ordine predicantium alius
auditorum. Alius regentium atque alius sub-
ditorum. Alius coniugum alius continentium alius
penitentium alius virginum est ex una
terra esse divisa glebarum forma distinc-
ta. Dum in una fide in una caritate dispa-
ria demonstrantur sibi operantium merita.
Has glebas prius illa significavit quia
ad constructionem tabernaculi sub uno studio
diversa donaria obtulit. Deus scriptum

est quod in cultu et ad vestes sanctas ne-
cessarium erat viri cum mulieribus prebu-
erunt armillas et inaures anulos
et dextralia omne vas aureum in dona-
ria domini separatum est. Si qui habuit
iacinctum purpuram coccumque bissinum
bissum et pilos caprarum in ornamentum ta-
bernaculi dona viri cum mulieribus
offerunt. Quia in explendo cultu sacre
ecclesie fortium facta sublimia et infirmo-
rum opera extrema iunguntur. Quid enim
per armillas que lacertos astringunt
nisi prepositorum valide operantium labo-
riosum opera demonstrantur. Et quid per ina-
ures nisi subditorum obedientia exprimitur.
Quid per anulos nisi sigillum secretorum
plerumque cum magistri signat quod
a bandientibus capi non posse considerant.
Et quid per dextralia nisi prime operationis
ornamenta memorantur. Quid per vas
aureum in donaria domini separatum nisi
divinitus intelligentia accipitur que
tanto ab inferiorum amore distinguitur
quanto ad sola que eterna sunt amanda
sublevatur. Quid per iacinctum nisi spes
celestium. Quid per purpuram nisi tollerata actu
tolerantia passionum amore regni
perpetui exhibita. Et quid per bissinum
coccum nisi caritatis demonstratur omne
perfecto bis tingitur quia dei et proximi
dilectione decoratur. Quid per bissum
nisi in mundicia carnis incorrupta
Et quid per pilos caprarum ex quibus ali-
orum aspiracionis texitur nisi dura peni-
tentium afflictio designatur. Dum igitur
alii per armillas et anulos fortem ma-
gisterium exhibent alii per inaures et dex-
tralia devotam obedientiam in famulatu opera-
tionem exhibent. Alii per separatum vas
aureum perclaram subtilioremque dei
intelligentiam tenent. Alii per iacinctum
ad superna et eterna audita celestia spe-
rare et omnia amare non desinunt cuncta
que adhuc subtiliore intellectu minime
cognoscunt ad deum experiri perveniunt.
Alii per bissum incorruptam carnis of-
ferunt. Alii per caprarum pilos deplo-
rant aspere quod libenter commiserunt.
Quasi ex una terra in minute glebe
perferunt cum ex uno et pari consensu
sancta fidelium dispensia perveniunt. Qui
minorum glebe nequaquam congregantur
ex pulvere suggerit nisi aqua prius
pulvis accipiet et ex corpore se humore
solidaret quia nisi predicatores quosque
sancti spiritus gratia infunderet constricti
eos ad fidei opera caritatis unitas
non teneret. Quid igitur Quis enarrabit
celorum rationem vel concentum celi dor-
mire faciat aperte dicitur cum dicitur

20

fundabatur pulvis in terra et glebe com-
pingebantur. ac si dicat. Tunc primum
vocatione et discretione manifestando
perfecta spiritualia et non sine misericor-
dia aliis aperui. et non sine iusticia aliis
clausi cum alios respuerem et alios
in te etiam per concordiam caritatis adunare
cepi. Sed etiam quia apostolica auctoritas doctorum
repulsa adversantes gentes fecit
tulit atque in suo corpore gaudendas
quasi quidem non suis sed domini viribus fecit
aperte subiungit. Numquid capies le-
ene predam et animam catulorum eius im-
plebis. Ista minimum leena et de qua
Iob dicat cum suplientem indeam
teneret predicantes etiam petere iniustitiam
non cultaverunt animam filii iniustitiorum
nisi pessime predam leenas. Hinc ergo
leene predam deus capit ut animam
catulorum eius impleat quia adaug-
mentum huius etiam in numeros de
gentilice divisione et paucorum lucis
esurientia apostolorum vocem sociant. Ipsi
quippe catuli primeve teneritati
et formidinis infirmitate vocati sunt
qui passo domino clausis foribus reside-
bant sicut dictum sequitur et Cum esset
sero die illo una sabbatorum et fores
essent clause ubi erant discipuli con-
gregati propter metum iudeorum. Venit Ihesus
et stetit in medio eorum. Unde et sequitur
de eisdem catulis aperte subiungit. Qui
cubant in antris et in speluncis insidian-
tur. Cum enim nequaquam scilicet apostoli cone-
mentur dicere in voce libere predicationis
exurgerent et nec dum per passionem do-
mini sancti spiritus effusione solidati re-
demptorem suum firma auctoritate
predicarent adhuc contra adversarios
suos quasi in antris insidiabantur. Illa nam-
que quippe foribus quasi in abscondita
abduntur. precibus suis catuli rapien-
dum mundum cubabant ut cum postea preda-
rentur ubique et homines diripere.
Qui de quibus tunc certum est quia mundum
postea etiam subiunxerunt latitando formi-
darent. Illis foribus clausis ista catuli
in morte more monstre insidian-
tur quesierunt. ut culpa virum inuestiga-
rent omnemque in nos per vicia necan-
tem. Horum primo illi esurientia ca-
lo. Sed iam valencia cursa plenissime
potestate qui monstra predicant
sancta et manducant. Unde catuli velud
leone infirmi ut cubare in antris
debeant iubet cum ais. Dixit vo-
bis dicat. Sedete in civitate quo ad-
usque induamini virtute ex alto. Hinc no-
mine leene catuli vocantur qui terra
adhuc adversante mundum orarent

precienti. Sed et hi quidem sancti a sanctis apostolis no-
minantur. hi nunc iam omnia fieri arcentis
victoribus videmus. Ipsi enim et si subsequa-
mur priorum patres sunt eum precedentium
fidei filii. Unde et non immerito catuli dicuntur
hi esse qui conversatione meliorum patrum
doctorum desiderantes sunt facti. De quibus
catulis bene subiungitur. Qui cubant in an-
tris et in speluncis insidiantur. Plerumque enim
tacita qua doctrine sunt cognita ita ple-
rumque dictorum virtute predicant si tempe-
stive proferantur. Sepe non et qui lenius dicit
convenienti tempore congruenter innotescit. Ille-
gitimo sit hoc dicere. qui et ordinate no-
vit tacere. Quod enim prodest eo quod
irascentem corripit quia alienatam
mentem non patitur aliena verba perpendere. Unde
et semetipsum vix valet tolerare. Ferire
tunc quippe qui per iniuriam corripit
quasi ei qui non sentiat plagas ab
imponit. Doctrina itaque ut pervenire
ad cor audientium valeat quae sibi sunt
congrua quisque in mente perpendat. Un-
de ergo de eisdem catulis dicitur qui cubant
in antris et in speluncis insidiantur. Doc-
tores enim sancti qui et arguenda con-
spiciunt et in se per silentium in cogita-
tionibus retinent quasi in speluncis
latent. et melius in antris se contegunt
et in suis cordibus occultantur. Sed cum op-
portunum tempus invenerint reperte pro-
silunt in illa quae dicenda sunt retinent
et dicentem supplicium mortis assi-
miliationis tenent. Hinc itaque per
apostolos seu per doctores quos in apostolorum
loco subrogavimus. Hinc leene dominus
cotidie predam capit et peccatores quos
capit alios et impie non desistat. Ad
hoc quippe ipsa huius modi peccatores
rapiunt ut per diversos eos aliena
commodo rapiant. Unde et ipsa gentilitas
que per apostolorum ore capta est. etiam ve-
nire alios esurire quia se ab apostolis
conceptam fuisse agnoscit. Provide et
aperte subiungitur. Quis preparat corvo escam
suam quando pulli eius ad deum clamant
vagantes eo quod non habeant cibos. Quid
enim corvi pullorumque eius nomine nisi pec-
catrix [illegible] gentilitas designatur
de qua per psalmistam dicitur. Qui dat iumentis
escam et cetera. Iumenta quippe escam acci-
piunt dum sanctam scripturam parvulo men-
tes dudum bene satiantur. Pulli-
nos cornorum filios scilicet gentium escam de-
cet eorum desideriis sua conspectione re-
ficiat. Iste corvus escam sine dubio ipsi-
ipsum etiam querere. Sed nunc escam accipit
quia per adquisitionem alios exquirit
ad huius ut pulli in predicatores sermo-
nia non misse sumunt sed mutribus

Doctrina regitur tempus congruum

Bos signat corvum et pullos eius

redemptoris sui. Quis parat corvo escam suam? quando pulli eius
ad Deum clamant. Sed cum sua vacare pos-
se se sentiunt, et quamvis actus suos plus vo-
cibus esuriant, ab illo tamen qui cuncta in-
fundere operatur hoc sibi exoptant. Vacuum se
comprehendunt, quia neque qui plantat est ali-
quid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus.
Ad Deum et vagantes eo quod non habeant ci-
bos. In hac enim vagatione nil aliud quam
esurientium praedicatorum vota signantur. Cum
enim in terra sua recte populos ambiunt,
magno ardore succensi, nunc ad istos
nunc ad illos colligendos desiderium
mittunt. Sed eadem quippe vagatio
et ipsa cogitationis esuries et velut ad
loca varia innituntur mentibus distenduntur. Quid
per Anania[?] mentibus in magnos et minimos
impetus diversos esurientes mente discur-
runt. Hanc vagationem pulli corvorum
id est filii gentium ab ipso magistro gentium
didicerunt. Ipse quippe qui valida mente
flagrat, tam immensa per loca ad
loca se vagatione permittit, transire ad
alia ex aliis appetit, quia ipsa caritas quae
implet animas impellit. Longe namque
ardentius porro scribit: Memoriam vestri facio
semper in orationibus meis, obsecrans si quomodo
tandem aliquando prosperum iter habeam in voluntate
Dei veniendi ad vos. Desidero enim vi-
dere vos. Rursus Corin-
thiis scribit: Ecce tertio hoc paratus sum
venire ad vos. Rursum ad Galatas scribit: Filioli mei,
quos iterum parturio. Galatis etiam loquitur: Vellem modo esse
apud vos et mutare vocem meam. Rursus
ipse quoque custodia carceris clausus,
quia nec praesens ipse ad Philippenses
non prevalet, transmittere se discipulum
pollicetur dicens: Spero in Domino Iesu Timo-
theum cito mittere ad vos, ut et ego bo-
no animo sim, cognitis quae circa vos sunt. Et
senectutem vinculis atque epistolis re-
tentus Colossensibus scribit: Nam si corpore
absens sum, sed spiritu vobiscum sum. Ecce
quo sancto desiderio qui vagatur hic cor-
pore tenetur, illuc spiritu ducitur, et spiritum
amoris affectum istis praesentibus exhibet,
illis absentibus ostendit, coram positis
impendit opera audientibus, exprimit
vota efficaciter prius eis cum quibus
erat nunc in illis absens cum quibus non
erat. Hinc vagationem melius agnosca-
mus si adhuc ad Corinthios verba sic
sumimus: Veniam autem ad vos cum
Macedoniam pertransiero. Nam Macedoni-
am pertransibo. Apud vos autem forsitan
manebo vel etiam hiemabo, ut vos me deducatis
quocumque iero. Ecce ista vagatio. Ecce alio
iter... manet alio. Sed ... praesens
atque alio deflexum promittit. Et quid
est quod tam ardenter per loca pertransit

nisi quia cum omnes una caritate constrin-
guntur. Caritas enim quae divisa unire
conveniet, unum cor pauli dividi
prius contendit. Quia tunc tanto arta-
nus undique colligit quanto latius per sanctam
desideria spargit. Sed vagando igitur Paulus
vult simul omnia dicere, amando vult
simul omnes videre, quia et in carne per-
manendo vult omnibus vivere et de
carne discedendo per profectum fidei
vult omnibus prodesse. Vagantes itaque
pulli corvorum id est magistri sui imi-
tatores filii gentium corpore mentem
exercitant et cum circa loca hic et alibi
sunt minime reprimunt nec quiescunt.
Ad propria sed appetitibus extendunt
et esuriantes intellectualiter meliorum refec-
tionem suam quia vagantes esuriant,
quia non praedicationis opera distendendo
refectione fidei generaliter saturare
non cessant. Quis parat corvo escam suam? Pat-
corvo escam suam cum pulli eius
ad Deum clamore resonant. Necdum
corvo adhuc esca paratur. Corvum
minus sancti apostoli plebes in catholicae
carne generati dum per gentes suas p[...]
tes ad Deum fundere qui pulli cor-
vorum cum digno carnali edulio sine
spirituali intelligentia parere populi pa-
ruerunt. Igitur cum pulli eius clamant
corvo escae parantur quia cum apostoli ex-
orante plebes Iudaeorum perfida ad agni-
tionem fidei ducantur et expedimentis filiorum
quasi corvulorum voce satiantur. Sed
tu in hoc usu debemus pensare mente
id quod primo corvo esca dicitur primum
pullis clamantibus et post modum vagan-
tibus parari. Clamantibus namque pullis
corvo escam paravit, sed et praedicantibus
apostolis verbum Dei Iudaea audiens pro-
missis in multis in quinque milibus
spiritaliter et intellectualiter satiata est. Tum
temporibus ultimis nec intellectualiter sua-
rum praedicantes exercent et quod pul-
lorum vitam necavere. Unde primum
ipsa prius dispersi sunt. Verum et eisdem car-
nalibus prius spiritalis praedicatione resi-
stentibus dicunt: Vobis oportebat lo-
qui primum verbum Dei. Sed quia repulistis
illud et indignos vos iudicastis ae-
ternae vitae, ecce convertimur ad gentes.
Scientes profecto quod prius quia ge-
neralitas crederet, etiam Iudaea ad fidem
veniret. Unde scriptum est: Donec intra-
ret plenitudo gentium et sic omnis
Israel salvus fieret. Caritas ergo summopere
sancti apostoli et sui duxerunt prius an-
dientibus praedicare et post modum resi-
stentibus extra conversis generaliter osten-
dere quasi esurientes pullos suos

30

corvo escam suam et pullus clamando
proximorum vagando quesierunt [struck through]
vagantes pulli inde escam inveniunt
corvus quia deum per laborem predicatam
nimis commissa ad deum generaliter in
tales pullus respicit ad extremum
nigri stulticie sue infidelitatem cru
cesat. et tunc scripture sue sumas in
telligit. Tu pullus qua sibi eas gentium
innotuisse cognoscit atque exple
in vagacione pullorum ad prophetanda
mente eloquia os cordis aperit. quia per
cet in mundum cursibus apostolorum sacro
a spiritualiter percipit. a quibus deum prius
ea se stringentes ieiunant. que quia
una solius divine potentie verbis
paratur. unde dicitur. Quis preparat corvo
escam suam cum pulli eius ad deum cla
mant vagantes eo quod non habeant ci
bos. Subaudis nisi ego qui fide
em prolem filiis suis et exortantibus
cero et predicantibus pasco atque ad
a vagientes convertendum quique
smem sustineo. Est et ad hunc a
de corvo morale possit intelligi
dicitur namque pullus ne ferre escam
lene preberi dissimulat prius quam plume
endo nigrescant. cosque in media
a patitur quousque nullus per
marum ingrediens sua similitudine
videat. Unde illinc illiteratus vagantes in
do et labore expetunt aperto ore sed
dum. Dum enim nigrescere ceperint
mo eis prebenda alimenta arden
us requirit [illegible] quando illos diu
re distulit [illegible] Corvus pro
to et doctus [illegible] quisque predi
cator qui magis [illegible] voce clamat
pectorum suorum [illegible] memoriam
cognitionem infirmitatis [illegible]
dam colorum ingredientur portat
i quidem nascuntur infide disci
li sed forte adhuc considerare
firmitatem propriam nesciunt. Fortasse
tis preterite memoria anime
hoc enim quia animi orationem
us mundi gloriam humiliter ingrediens
ordine. Sum velud ad recapi
das escas os aperiunt cum doce
ficare sublimioribus querunt. Sed
s doctor summus alimenta predica
torum sublimium tanto minus [illegible]
quanto illos prava pravica minus
sue deflere cognoscit. Oportet
ipse atque amonere ut amore
e prius per primo lamenta ing
et tale donum cognita predica
is subtilissime intimenta pro
Corvus in pulli era inhyemata
piat. Sed ante in eis peccatorum

ingredientem indui corpus querit. Doctori
eterna mysteria eorum sensibus non insinuat
quos adhuc secto nequaquam se abiecisse
se considerat. Cum enim discipuli exterius
peculari vite [illegible] quanto magis intus
tanto perlibus ubi interius minus reple
tur et quo se a corporali gloria non ema
nant eo magis ab spirituali refectione
ieiunant. Si non in confessione vite
perite iam livienta sua gemmata ne
lint nigrescentes plumas per fortu
itas in contemplacione doctor ad escam
de sublimibus defendam quia pullorum
refectionem cogitans corvus volat
eisque inhiantibus more cibum renovat
dum ex ea intelligentia qua cepit
esurientibus distinguit alimenta vite
loquendo subministrat. quos tanto ar
dencius desiperioribus refiat quanto
veris a mundi nitore nigrescere pe
nitencie lamentatione cognoscit. Simul
sed cum deum nigro penarum colore vesti
mentur de se etiam volatu premittunt
quo magis discipuli abiecta de se
sermone quo magis sese despiciunt
affligunt. eo amplius spem prouectus
sui maiora pollicentur [struck through]
doctor festinancius alere quos iam
per quedam indicia pullos posse et ani
prodesse. Sicut cum timotheum paulus
ammonet. neque plume strictos pullos
solliciti inire dum dicat. Que audisti
a me per multos testes hec commenda fideli
bus hominibus qui ydonei erunt et alios
docere. quo doctrine discretio dum
caute a predicatore custodiretur ei dum
mus largior copia predicacionis datur.
Dum enim peruiter compatitur affligit
discipulus nomine dei predicationem con
gruum doctrine tempus intelligit. Non
solum prius. Sed etiam parvis quibus labor
sim studia impendit maiora intelle
gencie munera paupertatis. Sic quasi
aperte dicitur. Quis preparat corvo escam
suam cum pulli eius ad deum clamant
Corvo escam preparat quia dum verbum de
boni auditores esuriunt proficie
dis eis maiora doctoribus intellie
dona tribuuntur. [struck through] Nusquam nostri tempus
peris ibi cum imperii vel pertinens
ternas observasti. Meridiana pars ibi
es ara et emes vomit que nisi seu
ens inhitant orientalis non grade
cul quam plaga prima quadrupedia ibi
tes noctis quibus et moris et inpecto
pere que si quando etiam de aliis fa
borum minimo taciminibus insinuans se
cortibus illesa suscipi. nunc capitis
quippe rinoceros se [illegible] timo cuius
dum prima cornua [illegible] opponunt

Cap. xxxix.

Cervuus et ibitur
Petras

sic omne corpus cunctorum eorum aliorum
cervorum non moris & inventos serpen-
tes extinguere. corporaque membra inoffensi-
bus dilaniare. fferc cum quia si qui flumina
transeunt capiti suorum onera dorsi
precedentium supponunt. sibique invicem
succedentes labore ponderis eo non
C sentiunt. Grandis est quod quibus beatus Job de
partu ibicum cervarumque disserere non quaerit-
ur. vel ibicibus nigrorum specialem personam
designat. Ipsi quippe nec ibices in
petris primi. quia indocti patres
qui petre per soliditatem vocati sunt ad eorum
visionem mentis gignunt. Ipsi velud ibices
nimis eius dampna sentiunt dum in suis
cornibus excipiunt. quia quid cui eius mi-
ne temporalis accessit in testamenti scriptu-
re saecule se susceperunt & quasi cor-
num exceptione salvant. De hiis enim
testamentis dictum est cornua sunt in ma-
nibus eius. ad scripturas quod consolacionem refu-
giunt dum aliqua temporalis eius iactu-
ra feriunt. In non more ibicum singu-
lis mundi adversitatibus cadentes. quasi in
suis se excipiebant cornibus cum dicit
Paulus quecumque scripta sunt ad nostram doc-
trinam scripta sunt. ut per pacientiam & conso-
lacionem scripturarum spem habeamus. Ipsi &
cerne vocati sunt sicut per Jeremiam doc-
toribus gemitus filios in mente de
serentibus. Sed eterna magis peperit &
reliquit. Ipsi more cervarum in tempe-
stivis quasi extinctis serpentibus virtu-
te de ipsa extinccione vicorum ad fontem
vite acrius inardescunt. ~~Diu pe~~
~~rdunt~~ Dicit cervus desi ad fontem aque
ita desi. anima mea ad te deus. Ipsi etiam
dum labentia sumus temporalis momenta
quasi quedam flumina transeunt. Apparet
tes mutuo onera sua sibi invicem
supponunt quia tanta observancia in
sedulunt. id quod scriptum est. Invi-
cem onera vestra portate & sic adim-
plebitis legem Christi. Jeremias non prius advenien-
tem dum spirituales magistri primum specifi-
ce qui auditorum mentes in consideracione
vere predicando pervenissent. Et quia
hoc idem tempus incarnacionis domini an-
te prophetarum voces cognitum non sine qua-
mis ipsa sanctarum incarnacionis pregnan-
ti omnibus clarescit. sinere ~~beatus Job~~
de tempore partus ibicum cervarumque disseri-
tur. dicitur. Numquid nosti tempus par-
tus ibicum in petris vel parturientes cervas
observasti. Ac si dicatur et in doctore
egisse aliquid sublime credis
quia illud tempus nec dum prevides quo
spirituales magistri in mundum missi predo-
ctrinam an . . . tiquorum patrum filios
generant . . . sintque in laboribus

B sue reportant. Nam si illorum sen-
sum qui ibicum cervarumque partus aspi-
cere valde humiliter de tuis vi-
tutes sentires. Magna quippe que
agimus quasi minima ducamus cum
per forcia exempla pensamus. sic
nunc apud deum crescunt premerendum
cum apud nos sunt per humilitatem decrescunt.
Possumus cervarum significatione doc-
tores appellacione ante ibicum quam
malia sunt minima auditores intelligi.
In petris non ibices parturiunt quia ab eis
tenenda opera sancta prevaricati patrum
precedentium sententiam. ut cum fortia
se percipiunt sublimia audiunt & magis
imitacione ipse consistit. ea se implere
posse diffidunt. Minorum vita consue-
tane. atque in eorum considerat fortitudinis
C bonorum operum fectus ponant. Ut enim
pauca de multis loquar. quamquam sta-
diosi lector multa imparis intel-
ligit. Iste illorum contumeliis per-
cussum venerem patre sinare non suf-
ficit. David factum ad memoriam re-
ducat. qui cum semel tot contumeliis
urgeret & armati proceres velisci cum
tenderent ait. Ecce meus inquisi & vos
filii sarvie. Dimittite eum ut ma-
ledicat iuxta preceptum domini. Deus
enim precepit ei ut maledicat David.
Et quis est qui audeat dicere
quare sic fecerit. Et paulo post.
D Dimittite eum ut maledicat iux-
ta preceptum domini. Si forte maledicat
dominus respiciat afflictionem meam
& reddat mihi . . . benedictionem pro ma-
ledictione . . . hac hodierna
quibus per se . . . necis. Et inbu-
per sefto vbis . . . indicat. quam
precepto bersabee scelere exurge-
tem contra se filium fugiens reddit
ad animum mali. qui precurrit & in-
imicorum tulit que audivit. Et
contumeliosa verba non tam contuma-
cia admitteria credidit quibus se
purgari. sibique misereri posse
C dicit. Ut enim illata contumelia
sint tolerans. eum in spirituale inter
ad male perpetrata recurrimus. Levia
quippe videbitur. quam minima pene-
rimus. dum in maccione mea consu-
mus. quia peius est quod meretur. Et
quia sic ut contumeliosa gra que
debeamus. quanto in tentacione de in-
dice pena timor deleriari po-
test cogitatur. Ecce alius dum mundi
honus successibus perficit. sentencia
cordis letitia temptatur se levem
sentit senatus. Ex Josephus statim ad
memoriam revocat & marte se ca-

20

sinat qui dum sibi a diua conspicit
iudicante dampna suaderi ait.
Ecce dominus meus omnibus mihi traditis ignorat
quid habeat in domo sua nec quicquam
est quod non sit in mea potestate vel non tra-
diderit preter te que uxor eius es.
Quomodo ergo possum malum hoc facere
et peccare in deum meum. Cernimus ob-
audiens (?) quia bona que acceperat
fuerat repente memorie intulit
et malum quod se pulsabat evicit et quia
subita temptatione impetitur sed ipsa sunt
per ipsa aculeos temptationis opponenda
ut eo erubescamus prauum committere
quo nos adeo meminimus gratuita
bona percepisse et ablata gratiam ex-
teriorum innumera utramque in arma u-
tentur ut sint ante oculos quod percepi-
mus queque nos vincente subiugamus.
Quia enim voluptas ipsa expugnatione (?)
nascitur eiusdem prosperitas et consid-
eratione feriendum quatenus hostem un-
de oritur inde moriatur. Conside-
randum quippe est ne acceptum munus
utrumque inimicum ne presumptione (?) vite
nos obsorbeat voraga nequicie.
Primum planique cum nos superni in-
dic (?) inextinguibili accendimus
si tunc benignitas (?) istius et ipsa sua
largitate pinguiamus. Alius mente
sancta dulcedinem querens nec tamen
secreta eius contingere prevalens
Daniel vita admirandum conspicit
et desideratum scire culmen apprehen-
dit. Iste quippe qui per nomen voce
angelica [illegible] mente con-
cupita vir desideriorum dicitur qui pro in aula
regia captivus sic desideria edomu-
isse memoratur ut nichil ex delica-
tis cibis attingeret. Sed lance ac mol-
lioribus [illegible] atque aspera cibaria
preferret ut dum sibi exteriora cibi
blandimenta subtraheret admini-
culum pabuli delectamenta premeret et
tanto amplius gustum superne inte-
rius caperet quanto superiorem eternis per
eadem sapientia foris robustius
repressisset. Cum enim actione hoc quilibet
abscidimus molestia quod delectat in-
venimus. Intentionem quippe ...
si exterior evagatio clauditur interior
detecta aperitur. Ista quo extra se spar-
gere disciplinam mentis non potest co[n]str-
se intendere per preceptum potest quia
in altum crescere arbor cogitur
que per ramos diffundi prohibetur
et cum latius rivos fontis obstruimus
fluenta surgere ad superiora
provocamus. Igitur dum studiosi quo-
rum vitam imitando conspiciunt

In petris ibices fetus ponunt. Hic et quia
auditores suos quasi ibices in petra
parere paulus ammonebat cum communi-
ter bonorum virtutibus diceret. Imitatores mei
... impositam nubem testium. Deponentes
omne pondus et circumstans nos peccatum per
patientiam curramus ad propositum nobis cer-
tamen. Et in ipsum quorum intuentes
exitum conversationis imitamini fidem.
Sed in divina precepta corde concipimus
non statim quasi iam solide cogitata
parturimus ~~dum et bene~~. Iob non de partu
ibicum sed de tempore partus inquiritur quia
cum in nobis virtus vix comprehendimus
multo magis in aliena mente nescimus.
Prius enim superni timoris semina
utero cordis excepta per meditationis
studium coagulantur ut maneant. Post-
modum stricta intentione cogitationis
affixa dum ad discretionis formam tendunt
quasi in membrorum distinctione for-
mantur. Dehinc usu perseverantie con-
firmata velud in soliditatem ossium
veniunt. Ad extremum vero perfecta atque
roborata quia in opere prodeunt. Que
nascentium animorum fetuum nullus
in aliena mente considerat nisi qui eque
... et si quilibet iam vim superne
compunctione percepisse quarundam rerum osten-
sione agnoscimus quam tamen in perfe-
ctione ignoramus. Sepe autem con-
cepta mente semina prevenire ad per-
fectum nequeunt quia oriendo tempus pre-
cedunt et quia nec dum plene in
cogitatione formata sunt humanos
actus produnt velud abortiva mo-
riuntur. Bona quippe adhuc tenera
plerumque humana suggestio dum iam esse
fortia laudat extinguit. Tanto enim
celerius occidunt quanto ad favoris
notitiam intempestive prorumpunt.
Ideo singula non imperfecta una cogi-
tatio nec dum roborata dum totius hostilis
eius resistentiam adversitate dissipa-
tur. Et tu conatus ante tempus vidisti quia
sit aut non sit. Sancta autem viri quia
tanta que bene cogitant student ut
occulte convalescant et quasi precisi-
vos fetus prius intra uterum mentis for-
mant. Iste beatus Iob de partu eius
discutitur quia virtutem qui sic con-
geniti nisi auctorem nescitur quod dum
penetralia cordis aspiciat cum adhuc
nam notitiam bona mea conce-
pta ... apprehendit. Sum itaque dicitur
Numquid nosti tempus partus ibicum in petris
ac si aperte dicitur. Ut ego qui electo-
rum fetus vivaces facio quia
perfecto in tempore producto. Cum autem ex-
pleto fetu auditorum subditur vel partu-

rient cervas observasti? Parturientes
enim cervas observare et ipsos labores
patrum qui spiritales filios gignunt cau-
ta consideratione pensare. Solerter quippe
intuendum est quia hic sermo tam vigi-
lanter imprimitur ut dicitur observasti
quia utique per pastores observare pen-
sare qui labor sit in predicatoribus pa-
tentium doloribus qui quibusdam conatibus
animas in fide et conversatione con-
cipiunt ut sint fortes in preceptis et
patientes in infirmitatibus in minis ter-
ribiles in exhortationibus placidi in osten-
dendo magisterio humiles in vero
summi conceptu dominantes in tollerandis
adversitatibus rigidi et tamen vires suas
sibimet non committunt infirmi. Quantus
sit eis dolor de cadentibus quantus de
stantibus timor quo fervore alia
adipisci appetunt quo pavore alia
adepta custodiunt. Quia ergo per pastores
est ista postra bene ei dicitur. Vel parturientes
cervas observasti. Nil non obstat quod
verba deus de doctoribus faciens non cer-
vos sed cervas eos speciem designat quia
minimirum illi vere doctores sunt qui cum per
vigorem disciplinae patres sint per pie-
tatis viscera esse matres noverint qui
labores sancte conceptionis tolerant
et perfectos deo filios intus utero cari-
tatis portant. Succedenda enim plerumque
plurimis intus laborat quae ea festi-
tum intus uterum conceptionis longo
mensium tempore sustinet. Et quae ex
utero procedente non sine magnis
doloribus deponit. Et sic aperta con-
ditione subiungitur. Dinumerasti men-
ses conceptus earum. Sancti etenim viri de
profectu auditorum cogitantes quia in
utero conceptionem portant. Et tamen nonnulla
quae dicenda sunt differunt et aperi-
ri in exhortationibus quaerentes ut
bonum aperte quae fieri cernunt appetunt
immensum plenitudine dilatentur. Et saepe
dum quaedam quae sentiunt intempes-
tive dicere audientibus nolunt ipsa
tarditate proficiente sunt. Sunt adhuc
quae suadenda sunt sunt adhuc illa quae
inexplicanda consilio altiore firmantur
et dum cogitatur vita filiorum dum eis
ante tempus lingua consilium nectitur
quasi iam conceptus spiritales intus ute-
rum crescit ut ad auditorum notitiam
tunc suo cordis exeat cum placita
vitae quasi perfectum partum inveniat.
Et quia hoc homines in magistris mente
tamquam quos agant ignorant. Deus
non adiecit uterum non solum ef-
fectum considerat sed etiam in omni cogi-
tationum signat. Unde addidit. Et scisti

Et dinumerasti menses conceptus earum
subaudis ut ego. Qui instanter predi-
catoribus non solum fructus exteriorum ope-
rum sed ipsas diutinas cogitationes
in numero quia et adiectionem suo
modo sunt per menses quae cogesta dies
sunt etiam in quaedam multiplicitate virtutes mentis
in mensibus quoque luna renascitur
inlaque obstat sunt per menses nova re-
generationis creatura signetur. Dicente
paulo apostolo Neque circumcisio in christo Ihesu neque cir-
cumcisio aliquid valet neque preputium sed
nova creatura. Et cum viri in se ad
predicandum parant. Prius se interius
virtutibus innovant ut ad hoc quod
loquendo docent vivendo concordent.
Prius sua intima considerant atque
utrum se vicem fortibus emundatur
puritate summopere ut tantum nam
pariter luce resplendeat. Quatenus caritas
et doctrina in cordis iudicia fulge-
scant. Quatenus corporum zelo candeat
quatenus confusis peccatoribus mores se-
rena gravitate pullulent quatenus simplic-
itate humilitas sinceat. Cum timor
mentis auctoritate clarescant. Qui-
a ergo tamen prius in se studia congerunt
quasi in conceptu sancte predicatio-
nis menses virtutum fuerint quos
menses dominus solus dinumerat. Quia
earum bona in eorum cordibus non nisi qui
dederit pensat. Et quia iuxta men-
suram virtutum effectus et subsequitur
fructuum recte subiungitur. Et scisti tem-
pus partus earum subaudis ut ego qui in
cogitatione virtutum menses dinumero
cum hoc quod implere appetunt perpetrare
valeant scio quia nimirum dum cordis
oculos conspecta fructuum foras effun-
dunt operis intus imponderabiles cogitationis
pensant. Incarnatum adfectum et pariunt
et rugitus emittunt. Rugitum quippe
dum predicationem suam pro consolatione
lucis auditorum earum gignunt. Quia ab
etiam nos simpliciis sermone nisi
flendo et dolendo non pariunt. Predicato-
res enim sancti nunc inlacrimis per-
nunt ut segetem premorum gaudio
rerum metant. Nunc quasi terre la-
bore prius sunt ut spiritali prole pomodum
sint fecundi. Ut enim verum de inimicis
loquar invideo pariter quasi quidem
cervina in partu suo magni doloris
rugitus emittentes. Ait enim filioli
mei quos iterum parturio donec for-
metur christus in vobis. Vellem autem esse apud
vos modo et mutare vocem meam quia
confundor in vobis. Et quasi mutat vocem
velut in partu suo ut predicationis sum
rugitum verbis dolores muttere voce

De partu doctorum

Predicatores dominum verbum gignunt dolores conceptus conditiones

Doctor novus dicitur pater et mater

uult quia quos iam predicando pepererat
reformando gemens iterum parturiebat.
Carnalem rugitum cerua pariens
emittebat cum eisdem prodesse reden
tibus exclamare cogebatur. O insen
sati galathe quis vos fascinauit
et sic stulti estis ut cum spiritu ceperitis
nunc carne consummamini. Vel certe curre
batis bene quis vos impediuit uerita
ti non obedire. Carnales namque cerue
parturiunt rugitum sunt que dum concep
tos filios cum tot difficultatibus pepe
rerunt quasi partum ad malicie uterum
redisse agnoscunt. Considerandum quis dolor
fuerit, quid laboris, que et pugna
potuit conceptos edere. inimicum com
pulsi et exinanita subsistere nonnum
quam simul ope et quod iste cerue mar
cant et pariant quia minores si erec
te starent parere non valerent. Ipsi
enim predicatores sancti ab illa ima
gine contemplationis mentis qua capi
unt ad infirmi intimam compassiona
cionem quasi quadam incuruatione
descendentes, pugnant inter inside
los peruerterent. Nos quippe pdere
non possent, ne si insuper alacritatis
erectione persisterent. Sed videas cer
tam sese ut pariat incuruatam. Ego
et non potui vobis loqui quam spiritualibus sed
quasi carnalibus tamquam paruulis in xpo
lac vobis potum dedi non escam. Ipsi
non eiusdem incuruationis causis ex
quirent. Sed non dum enim poteratis sed nec
adhuc quidem potestis. Sed hac etiam
ut inter nos incuruata est questio
videamus certa aliquam sapientiam loquimur
inter perfectos et rursum siue mente
excedimus deo, siue non mente extre
mus deo. excessum eius nos omnino non
capimus. ne ergo nos sicaret intimata
ita ad nos unde illic apte subm
git. Siue sobrii sumus vobis. Sancti enim
sancti viri ea nobis predicare nesciret
que capiunt. Cum in summa contemp
latione debriantur. et non magis scien
tia quodam modo aliorum et sabrie
tate comparatur. Adhuc angusto
intelligentie sinu illa summi fonte
fluenta quis capit. incuruatur at
que cerue alias celi uocata sunt de
quibus dicitur. Domine inclina celos tuos
et descende. Cum enim inclinantur celi
descendit dominus. quia cum se impedi
cione sua sancti doctores atte
runt diuinitatis notitia infirmis cordi
bus infunditur. Nequaquam quippe ad igna
ros deus descenderet, si predicato
res eius in contemplationis rigore i
flexibiles permanerent. Incuruantur igitur

celi ut descendat dominus. incuruantur cerue Iste
in canticis canticorum amatores sponsi ubera que
arcano pectoris sunt lactare nos po
tant. quia ipsa archana summe con
templationis inhiantes subtili predicatio
ne nos nutriunt. Uerum igitur abierunt gemi
tu et dolore nos relaxant. Nunc incurue
aliquam impietam rugitum emittunt. Cum non
cum sancta patres predicatione nasci
tur alique doctores filios pariendo per
veniunt. ut eis adhuc in hac vita du
rantibus ipsi iam in aeterno consumatur
aperte sequitur. Separantur filii earum pergunt
ad pastum egredientur et non reuertuntur
ad eas. Pastum scriptura sacra illud viri
ditatis eterne pabulum uocat. ubi ia
ma refecto nullis defectibus arido
marcescit de quo pastu per psalmistam dicitur:
Dominus regit me et nichil michi deerit
in loco pascue ibi me collocauit. Et rursum
nos autem populus eius et oues pascue eius
de quibus minorem pastus per semper ipsa
veritas dicit. Per me si quis introierit
saluabitur et ingredietur et egredietur et pa
scua inueniet. Pergunt ergo ad pas
tum quia doctoribus exeuntes illa pa
bula interne viriditatis inueniunt. Egre
diuntur et non reuertuntur ad eas quia illa
superna contemplatione gaudiorum iam ulte
rius indigent audire verba doctorum
Egressi itaque ad eas iam non redeunt
quia angustias uite presentis euaden
tes ultra a doctoribus predicationem uite
accipere non requirunt. Tunc quippe
impletur quod scriptum est. Non docebit ultra
vir proximum suum et vir fratrem suum dicens co
gnosce dominum. Omnes enim cognoscent me
a minimo [illegible] eorum usque ad maxi[illegible]
de domus [illegible] Tunc implebitur quod
in euangelio [illegible] veritas dicit pa
lam de patre [illegible] annunciabo vobis.
filii enim de [illegible] patre palam a
nunciat quia [illegible] sicut est summus
diuinus. Per hoc quod verbum est eius nos
diuinitatis illustrat. Verba ergo tunc docen
cium quasi in nostram transcunt sig
ne riuulos non requirit. Cum de ipso
iam vite fonte debriantur. Igitur
per pugna significata debriatione incuruatio
tione cernarum multa de magistrorum be
tate narrata sunt. nunc ad eorum uita
qui remote conuersationis secreta ap
petunt verba vertantur. qui ipsa certan
di ocia quia diuino adiutorio et non suis
viribus assequuntur. de eis tamen di
citur. Quis dimisit onagrum liberum et vin
cula eius quis soluit. Onager nec
magni quod in solitudine commoratur non in
congrue eorum vita significat qui remota ac
b popularibus conuersatione capere et libere querunt

Incuruantur dicit ut nos minoratam fidei luce nasceremur.

Cant. 1.

b

c

De pascuis supernis per sacram scripturam.

d

Ier. 31.

e

Jo. 16.

f

De conuersatione

g

a

f

igitur

De libero corde

liber est qui nec desperat ... adversa ... nec eleuat prospera

magna et similiter secularium negociorum quibus
mens vehementer atteritur, quamvis in
eis sponte subdatur. Cuius similitudinis con-
dicione tenere et in mundo iam nichil
concupiscere, quasi enim quoddam similitudinis
iugum premit prospera dum appetuntur, et
premunt adversa dum formidantur. At si
quis semel a dicione desideriorum
temporalium colla mentis excusserit, quadam
iam etiam in hac vita libertate perfruitur,
dum nullo desiderio felicitatis afficitur, nullo
adversitatis terrore cruciatur. Hoc gene-
similitudinis iugum dominus videt secularium
cervicibus impressum cum dicit: Venite
ad me omnes qui laboratis et onerati
estis et ego reficiam vos. Tollite iugum
meum super vos et discite a me quia mitis
sum et humilis corde et invenietis requi-
em animabus vestris. Iugum enim meum suave est
et onus meum leve. Asperum quippe in-
iugum et durum servitutis similitudinis pon-
dus est subesse temporalibus, ambire ter-
rena, retinere labentia, nolle stare in non
stantibus, appetere quidem transeuntia, sed
cum transeuntibus nolle transire. Dum enim
contra votum cuncta fugiunt, que prius
mentem ex desiderio adeptionis affli-
xerant, post ex pavore amissionis pre-
munt. Liber ergo dimittitur, quia calcatis
terrenis desideriis ab appetitione rerum
temporalium securitate mentem exonerat. Et
vincula eius quis solvit? Subaudis:
nisi ego. Solvitur non unigeniti vincu-
la dum divino adiutorio interna desidio-
rum carnalium retinacula disrumpuntur.
Cum enim pia intentio ad conversationem
vocatur, sed adhuc ab hac intencione
carnis infirmitas [...] revocatur, qui-
busdam vin[...]culis animam
ligatam pre[...] [...]multos in
sepe videmus [...] via quidem
sancte conversa[...]tionis appe-
tere, sed nec hanc [...] assequi vale-
ant. Non innocentes tamen non sunt
adversa formidare, qui interna mala
dum que tanti proficiunt imperatorum suo-
rum venialiter interna reticent, aliorum
eorum ante oculos ponunt que si eis in
conversatione enervant subsistere
se non posse formidant. De quibus bene
Salomon ait: Iter pigrorum quasi sepes
spinarum. Via enim via dei appetitur eos qui
si necdum spine obstaculum sepium senserint
dum suarum opinione suspiciones premunt.
Quia electos impedire non
valet, cum ille Petrus adiungit: Via
iustorum absque offendiculo. Iusti quippe
ingressione sua quibus eis adversitatis
obviaverit non impingunt, quia temporalis
adversitatis obstaculum eterne spei et m...

tue contemplationis saltem transcendunt.
Solvit itaque deus onagri vincula
quia a beledicti unigeniti annuo in-
firmarum cogitationum nodos imple-
et penetrans dissipat omne quod illecebram
mentem ligabat. Sequitur: Cui dedi in so-
litudine domum. Hoc loco so-
litudinem debes intelligere corporis
an solitudinem cordis. Et quid prodest
solitudo corporis si solitudo defuerit
cordis? Qui enim corpore remotus vi-
vit sed tumultibus conversationis humane
terrenorum desideriorum cogitationibus se in-
gerit, non est in solitudine. Si non prema-
tur aliquis corporalibus pressuris turbis
et tamen nullos tumultus secularium tu-
multus in corde patiatur, non est in ur-
be. Itaque hiis quiescentibus primum solli-
tudine ebutur, ut exurgente interi-
orum strepitu terrenorum desideriorum
permaneat. Vel bullientes ab imis
animas cordis perpetuum gemitum restrin-
gant amoris. Omnesque motus in por-
tune se offerentium levium cogitatio-
num quasi quasdam circumvolantes
muscas ab oculis mentis abigat, m-
in gravitate et quidam sibi cum domi-
no intra se secretum querant, ubi cum
illo exteriore cessante strepitu,
per interna desideria silenter loquantur.
De hoc secreto cordis alias dicitur:
Factum est silentium in celo quasi media
hora. Celum quippe etiam electorum
vocatur que ad eterna sublimia
dum per contemplationis sublevacionem in-
tendit, surgentes ab imis co-
gitationum tumultus premit, atque in men-
te deo quodam silentium facit. Quia vero
quidem silentium contemplationis, quia in
hac vita non potest esse perfectum, factum
media hora dicitur. Nolenti quippe cum
cogitationum tumultuosi se strepitus
ingerunt, et sublimibus intendentem
mentem ad respicienda terrena cor-
dis oculum violenter trahunt. ~~Unde~~
~~scriptum est~~ Corpus quod corrumpitur aggra-
vat animam et deprimit terrena inhabi-
tatio sensum multa cogitantem. Factum ergo hoc
silentium non integrum, sed media hora
describitur, quia hic contemplatio nequaquam
perficitur quamvis ardenter inchoetur.
Unde etiam per Ezechielem prophetam co-
gnitionem exprimitur qui prius sub
tunica in monte conditum in manu
viri calamum sex cubitorum et palmi
se vidisse testatur. Monte quippe
electorum ecclesia sita est, quia fundata
in summis desideriis non est. Cum autem
perhibitur nisi operacio. Cum perfectionem
imperfectorum perfectio operationis an-

septima et sexta die. Cuncta opera dei expleta esse memorantur. Septimus ergo super vicenos cubitos palmus insinuat non contemplationis vim que in interna eterne et septime quietis demonstratur. Septem enim cubitorum contemplationis hic numerus perfectionis mensura vicesimi cubiti non expletur. Electorum itaque etiam qui tanto quanto expanda se perficit in vi. cubitis sese in interiore posita cunctis extendit. Septem non hic adhuc sola interna contemplationis inspicit de vi. non vero palmum tangit. Sciendum non est quia nequaquam culmine contemplationis attingimus sine abstractioris cure omissione cessemus. Nequaquam nosmetipsos intuemur nisi sciamus aliud in nobis esse rationale quod regit aliud animale quod regitur nisi adscito huius silencii recurrentes ab omni exterius perturbatione sopiamur. Quod silencium nimirum bene etiam Adam dormiens figurabat. De cuius mox latere femina processit. Quia quisquis ad interiora intelligenda rapitur a rebus visibilibus oculos claudit et tunc in semetipso vel que preesse viriliter debeant vel que subesse possint infirma distinguit ut aliud in illo sit quod regere valeat tamquam vir aliud quod femina quod regatur. In hoc itaque silencio cordis dum per contemplacionem interius vigilamus exterius quasi obdormiscimus. Septima ergo remoti velut a desideriis carnalibus altiem hoc silentium mentis inhabitant. Sicut onager dus in solitudine domum dedi et turba desideriorum carnalium non premantur. Et tabernacula eius in terra salsuginis. Salsugo attendis sicut sal. Et quia sancti viri quamdiu in huius vite tabernaculo degunt ad supernam patriam desiderii sui cottidianis estibus accenduntur in terra salsuginis tabernacula habere perhibentur. In terra salsuginis quippe accenduntur ne sitiant sitiunt ne satientur. Unde scriptum est Beati qui esuriunt et sitiunt iusticiam quoniam ipsi saturabuntur. ~~Sequitur~~ Contempnit multitudinem civitatis. Contempnere est humane conversationis prava studia devitare ne ita non libeat errorum hominum qui per artem dampna imitantur vitasse sed predictos mores imitari. Cum pene namque ingredi angustam portam desiderant et non cum multis lata itinera ingredi appetunt que ad mortem ducunt. Bene igitur quippe equo et aliquid tractari se conspiciunt et tamquam

consideratione accepte ymaginis sed et multitudinem designantur. ~~Unde~~ sponsi voce sponse in canticis canticorum dicitur Nisi agnoveris te o pulcherrima inter mulieres egredere et abi post vestigia gregum et pasce edos tuos. Semetipsam namque ea que est inter mulieres pulcherrima cognoscit cum electa quaeque anima etiam inter peccatores posita quia ad auctoris sui ymaginem et similitudinem sit condita meminit et iuxta percepte similitudinis ordinem incedit. Que si se non agnoscit egreditur quia a secreto cordis sui expulsa in exterioribus curis dissipatur. Egressa non abit post vestigia gregum quia sua interna deserens ad latam videlicet viam ducitur et sequitur exempla populorum. Nec iam agnos sed edos pascit quia non innoxias cogitationes mentis sed inordinatos motus carnis intendit. Septima ergo electa quisque ac continens abire post gregum vestigia despicit. Dicitur recte contempnit multitudinem civitatis ubi apte subiungitur Clamorem exactoris non audit. Quid enim intelligi exactor aliquid nisi dyabolus potest. Qui semel ex paradyso homini male persuasionis nummum contulit et cottidie ab eo huius debiti exigere reatum querit. Huius exactoris sermo et male suggestionis instigatio, huius exactoris clamor est iam non levis sed violenta temptatio. Hic exactor loquitur cum leniter suggerit. Hic exactor clamat cum fortiter temptat. Clamorem ergo exactoris non exaudire est violentis temptationum motibus nimis consentire. Audiret enim si ea que suggerit faceret. Sed cum perversa agere despicit ~~recte dicitur~~ Clamorem exactoris non audit. Possunt non hoc loco per exactorem intelligi ventrem voluit. Ipse namque a nobis quoddam debitum exigit quia cottidianum fructum sibi quasi laboris impendi etiam pro actione querit. Abstinentes igitur viri qui hoc loco onagri vocabulo signantur dum violenta gule desideria reprimunt quasi clamantem exactorem dissimulant. Sed cum contineri viro convenit in innumera vicia intra venientium clamantia superare. Sive exactor clamorem tempus de ... hic venerit dicitur qui eius impetum impulsusque restringat nisi qui multa palma spiritualis certaminis apprehendit qui non in semetipso prius per afflictionem ventris iam carnis incentiva devicerit. Neque enim ad conflictum spiritualis agonis assurgit

Cant. i.

gū 3

Dyabolus et venter dicuntur exactores 22 ca

De ventris ingluuie

Carnis temptatio non vincitur nisi gula refrenetur.

Si non prius intra nosmetipsos hostes positos gule videlicet appetitus edomamus. quia si non ea que nobis sunt vicinora prosternimus, nequaquam ad ea que longius sunt impugnanda transimus. Incassum namque contra exteriores inimicos in campo bellum geritur, si intra ipsa urbis menia civis insidians habetur. Hinc quoque ipsa certamina subegerunt confusionis dedecore, a spiritalis certaminis congressione repellitur qui in infirma membris suis gule gladio confossus supponitur. Nam cum se prius interim conspiciat confligere maioribus certaminum bellis se probat. Hi vero qui nequaquam ordinem certaminis ignorantes edomare gulam negligunt, et ad spiritalia bella consurgunt, aliquando multa etiam que magne sunt fortitudinis faciunt. Sed dominante gule vitio per carnis illecebram simul cuncta virtutes obruunt. Unde et Nabuchodonosor vincente scilicet principe coquorum destruxit muros Ierusalem.

Ut habetur Ieremie .lii. non tamen sub isto vocabulo.

Quid enim per muros Ierusalem significatur, nisi virtutes anime que ad pacis visionem tendit? Aut quis coquorum princeps nisi venter accipitur, cui diligentissima coquentibus cura serviunt? Muros ergo Ierusalem princeps coquorum destruit, quia virtutes anime dum non restringitur venter perdit. Hinc est quod Paulus contra Ierusalem menia decertantia vires coquorum principis sub districtione continebat, dicens:

.i. Cor. 9.

Castigo corpus meum et in servitutem subigo, ne forte aliis predicans ipse reprobus efficiar. Hinc et premisit dicens: Sic curro non quasi in incertum, sic pugno non quasi aerem verberans, quia cum carnem restringimus ictibus non aerem sed inmundos spiritus verberamus, et cum hos qui intra nos sunt subigimus, extra positis adversariis pugnos damus. Hinc est quod rex Babilonis cum succendi fornacem iuberet, naptam, stuppam, picem et malleolos ministrare congeriem precepit, sed tamen abstinentes pueros hoc igne minime consumpsit.

Dan. 3.

Quia antiquus hostis licet innumeras ciborum concupiscentias nostris obtutibus opponat, quibus libidinis ardor crescat, bonis tamen mentibus superni spiritus gratia insibilat, et a carnalis concupiscentie estibus illese perdurant. Ut et si usque ad temptationem cordis flamma ardeat, usque ad consensum tamen temptatio non exurat.

Sciendum est (Sed) sciendum est quia quinque nos modis gule vitium temptat. Aliquando namque indigentie tempora prevenit. Aliquando vero tempus non prevenit, sed cibos lautiores querit. Aliquando que sumenda sunt preparari accuratius expetit. Aliquando autem et qualitati ciborum et tempori congruit, sed in ipsa quantitate sumendi mensuram refectionis excedit. Nonnumquam vero et abiectius est quod desiderat, et tamen ipso estu immensi desiderii deterius peccat. Mortis quippe sententiam patris ore Ionathas meruit, quia in gustu mellis constitutum edendi tempus antecessit. Et ex Egypto populus eductus in heremo occubuit, quia despecto manna cibos carnium petiit, quos lautiores putavit. Et prima filiorum Heli culpa suborta est, quod ex eorum voto sacerdotis puer non antiquo more coctas vellet de sacrificio carnes accipere, sed crudas quereret quas accuratius exhiberet. Et cum ad Ierusalem dicitur: Hec fuit iniquitas Sodome sororis tue, superbia, saturitas panis et habundantia, aperte ostenditur quod ideo salutem perdidit, quia cum superbie vitio mensuram moderate refectionis excessit. Et primogenitorum gloriam Esau amisit, quia magno estu desiderii vilem cibum, id est lenticulam, concupivit, quam dum vendens et primogenitis pretulit, quo in illam appetitu anhelaret indicavit. Neque enim cibus sed appetitus in vitio est. Unde et lautiores cibos plerumque sine culpa sumimus, et abiectiores non sine reatu conscientie degustamus. Hic quippe quem diximus Esau primatum per lenticulam perdidit, et Helyas in heremo virtutem corporis carnes edendo servavit. Unde et antiquus hostis, quia non cibum sed cibi concupiscentiam esse causam damnationis intelligit, et primum sibi hominem non carne sed pomo subdidit, et secundum non carne sed pane temptavit. Hinc est quod plerumque culpa committitur etiam cum abiecta et vilia sumuntur. Neque enim Adam solus ut quod a se pomo suspenderet precepti prohibitionis accepit. Sed cum alimenta quedam salutis nostre deus contraria indicavit, quibus nos quasi per summam vetitam tangimus, cum concupiscentie nostre acquiescimus profecto quid aliud quam vetita degustamus? Ea itaque sumenda sunt que nature necessitas querit, et non que edendi libido suggerit. Sed magnus discretionis labor est huic exactori et aliquid impendere et aliquid denegare, et non dando gulam restringere et dando naturam nutrire, que fortasse districto sub infertur, cum dicitur: Clamorem exactoris non audit. Exactoris namque huius clamor est necessaria postulatio nature.

clamor vero eius immensuram necessitatis
transiens appetitus gule. Hic itaque o-
nager exactoris sui sermonem au-
dit clamorem non audit quia discretus
vir ac continens et usque ad tempus
dumtaxat necessitatem ventris reficit et
a voluptate restringit. Sciendum vero est
quia sic voluptas sub necessitate se palliat
ut vix eam perfectus quisque discernat.
Nam dum solum debitum necessitas petit
voluptas explere desiderium suum [illegible]
ut et tanto gula securius inrepens
rapit quanto sub honesto nomine necessitatis
explende [illegible] se contegit. Saepe
autem in ipsa [illegible] edendi via fur-
tiva admixta [illegible] subsequitur
nonnumquam vero in [illegible] prudenter sibi
cautam [illegible] comitatur spiritale ac
et deprehendere [illegible] cum voluptatis eius
necessitatem praevenit. Et valde est difficile
discernere cum ipso esu necessario se
occulta subiungit. Nam quia permixte
ne appetitum sequitur quasi aegre ve-
niens tardius videtur. Eo enim
ipse quo necessitati debitum solvitur quia
pessimi voluptas necessitati miscetur
quid necessitas petat et quid suggerat
dum et voluptas supplicat ignoratur.
Saepe vero et discernimus et quae utrumque
sibi coniunctum nonnumquam in hoc ergo
quod ex necessitate rapimus libenter ne-
sciendo fallamur. Et dum sibi mens
ex necessitate blanditur ex voluptate
decipitur. Saepe quippe et caritatis
cura ne fecerit in desideriis [illegible]
si in desideriis prohibetur in necessitate
conceditur. Et saepe dum in tantum necessitati
concedimus desideriis deservimus
nonnumquam vero dum desideriis immode-
ratius obviare nitimur necessitatis miser-
ias augemus. Etenim necesse est ut ar-
tem continentiae quisque teneat quatenus
non carnem sed vitia carnis occidat.
Nam plerumque dum plus iusto caro
restringitur etiam ab exercitatione boni
operis enervatur ut ad orationem quoque
vel praedicationem non sufficiat dum in-
centiva vitiorum in se funditus suffo-
care festinat. Adiutorem quippe habe-
mus intentionis internae hunc ho-
minem quem exterius gestamus et ipsi
insunt motus lasciviae ipsi effectus
suppetunt operationis bonae. Saepe vero
dum in illo hostem insequimur etiam
civem quem diligimus trucidamus et saepe
dum quasi civi parcimus ad proelium
hostem nutrimus. Eisdem namque alimen-
tis vitia supplentur quibus nutriuntur virtutes

vivunt. Et cum virtus alitur plerumque vires
extenuat etiam virtus deficiens anhelat.
Unde necesse est ut interior homo ut aequus
quidam arbiter praesideat inter se et eum quem
exterius gestat quatenus ei et hic semper ex-
terior et sic ad debitum ministerium servire
sufficiat et numquam superbe liber incontinenter
tumescat ne moneat si quid suggerendo
subministrat. Dum vero eum sub
porta calce dominationis premat. Sicque
fit ut dum repressa vitia remittere quidem
nos patiuntur et tamen hic nobiscum congredi
ex aequo prohibemus ne vitia contra vir-
tutes praevaleant ne [illegible] utrumque
victorum omnino extinctione succumbat.
Natura itaque sola elatio funditus extingui-
tur quia quamvis victoriae sumat ad
edomanda tamen cogitationum superbiam
continua nobis pugna servatur. Unde bene
hic quia unusquisque vir continens
et debitae necessitati congruit et violentae
voluptati contradicit voce divina dicitur
clamorem exactoris non audit quia dum di-
scretus vir eo ad maiora eligenda
superiora se elevat quo in se carnis
incentiva castigat. Recte post contemp-
tum exactoris clamorem subditur: Circum-
spicit montes pascue sue. Montes
pascue sunt altae contemplationes internae
refectionis. Sunt enim viri quanto magis
se exterius reclinant contemplatione
pascuntur. Unde scriptum est: Ascensus in cor-
de eius disposuit in convalle lacrimarum
quia quos exterius inflectunt contemptu
convalles humilitatis eos interius sublevat
ascensus contemplationis. Montes etiam
pascue sunt sublimes virtutes an-
gelorum que ideo hic nos instigando
et adminiculando reficiunt quia illic interno
contemplationis rore pinguescunt. Nunc
quia largiente domino in eis nos [illegible]
pertingimus [illegible] Unde
quod enim nos adesse credimus eorum
defensione contra adversarios exim-
[illegible]. Posse ad hunc intel-
lectum accipi altae sine scripturae sacrae
de quibus per psalmistam dicitur: Montes excelsi
cervis quia hi qui iam de re contempla-
tionis saltus noverunt altas divinarum
scripturarum sententias quasi cacumina mon-
tium ascendunt. Atque perfecto [illegible]
[illegible] quia infirmi praevenire non va-
lent recte illic subditur: Petra refugium
erinaciis quia videlicet invalidos non
sublimitas intelligentiae exercet sed
sola in Christo fides humiliter continet.
Sed et virentia quaeque requirit. [illegible]

contemplacione interne

ps lxxxiii

Angeli dicuntur montes pascue

principe sunt omnia que temporaliter condita ven
turo fine mortalitatis vite pretereunt quasi
estimo prole sectantur. Inventa ac voca
ta sunt que nulla temporalitate incrementum
sumunt quo onagri virencia perquirere est
sto unicamque virens despectis rebus transito
riis mentem minime desiderare.
Dicta non sunt que onagro dicta sunt in
telligi et alie partes que repetitis supe
riore versu exponimus ut lectoris indi
cio quod eligendum crediderit relin
quamus. Igitur per quam predicatores dis
pensatos subtractos preceptu descriptas
ut ostenderet per que hec eadem verba predi
cationis diceret. Igitur commemoratio do
minice incarnationis subnectitur ut dica
tur: Quis dimisit onagrum liberum? Nomine
dignum quibus indicat per eo aliquid incarnat
dominum posse figurari. Dum constet omnibus
quod per significationem quandam insipientia pa
cum et vermis et scarabeus ponatur.
Sicut scriptum est: Ego autem sum vermis et
non homo. Et sicut apud lxx interp
retes per prophetam dicitur: Scarabeus de lig
no clamavit. Cum quo nominatur rebus
tum abiectis et nihilibus signatur quod de
illo contumeliose dici de quo constat quod
pro nobis dicitur. Vocatur enim et agnus
sed pro innocentia. Vocatur leo sed pro
potentia. Aliquando etiam serpenti compa
ratur pro morte vel sapientiam. Atque id per
hec omnia dicta signaliter pro quod de
eius omnibus credi aliquid generaliter non
potest. Si enim unum horum quilibet generaliter
existeret aliud ea dicta non posset. Si
agnus pro diceretur leo iam vocari
non poterat; si leo pro diceretur ser
pentem signari non posset. Sed sic in
illo omnia dicimus tamen latius in signi
ficato longius absentia. Per quod ona
grum incarnatum dominum designare agnus
quippe est et onager. Ergo incarna
tus dominus gentilitatis magis quam unde
persint animalia quo corpus assumens
qui non in domum sed pecus in agrum
venit de quo agro generaliter per prophetam
dicitur: Species agri mecum est. Incarnatus
namque dominus qui in forma dei equalis
est patri in forma servi minor et pre
quam minor etiam se ipse dicat apud de
filio secundum formam servi. Qui dimisit o
nagrum liberum et vincula eius quis solvit?
Omnis quippe qui peccat servus est
peccati. Et quia incarnatus dominus precepit
nostre similitudinem et non culpe liber di
missus dicitur. Quia sub peccati dominio non
tenetur. De quo alias scriptum est: Inter
mortuos liber. Liber dimissus dicitur
quam nullam suscipiens iniquitatem

iugo nullo modo detinetur. Quamvis ma
cula culpe nostre non attigit passi
onum nostre mortalitatis ascivit. Unde et pro
dimissus liber dicitur. De illo adiun
gitur: Et vincula eius quis solvit?
Vincula quippe eius tunc soluta
sunt infirmitatis passionis unde in re
surrectionis gloriam se commutavit. Est
quedam vincula domini fuerunt ea que
nos negamus merito patimur ma
mortalitatis infirma quibus et usque
ad mortem sponte se ligari voluit
et que per resurrectionem mirabiliter solvit.
Esurire enim sitire lassescere tene
flagellari crucifigi [illegible]
nostre mortalitatis [illegible] vincula fuer
Sed cum expleta [illegible] morte vel
compleri [illegible] cenz sancte
petre monumenta [illegible] pandentur
inferni claustra [illegible] patescerent
quod aliud tot argumenta tanta va
ostendunt nisi quod illa infirmitatis nostre
vincula solvebantur. Ut ipse qui ad
suscipienda servi forma venerat
in ipsa servi forma ab inferni vin
culis absolutus ad celum etiam cum mem
bris liber rediret. De quibus vin
culis Petrus apostolus testatur dicens:
Quem deus suscitavit solutis do
loribus inferni iuxta quod impossibile
erat teneri illum ab eo. Et quia per
mortem suam atque resurrectionem ad
cognitionem fidei gentilitatem vocare dignatus
est per quam dicitur solvit eius
vincula. Apte subiungitur: Cui dedi in
solitudine domum et tabernacula eius
in terra salsuginis. In gentilitatem
enim [illegible] prophetia non sunt [illegible]
sunt ad intelligendum deum qui [illegible]
veretur [illegible] pene non sunt de hac
solitudine per ysaiam dicitur: Letabitur
deserta et invia et exultabit solitudo
et florebit quasi lilium. Et rursum de eo
dicitur: Ponet desertum eius quasi deli
cias et solitudinem eius quasi ortum
domini. Terra non salsuginis quasi eadem
solitudo repetita est que per prophe
tam dei sapientiam agnoscere salsu
ginem protulerat quia nullam vi
riditatem boni intellectus proferret.
Pro eo quod sapiebat domini non in soli
tudine et tabernaculum in terra salsu
ginis decepit quia incarnatus
per sermonibus derelicta ad se gentilis
corda possedit. Unde ei pater voce
per prophetam dicitur: Postula a me et dabo
tibi gentes hereditatem tuam et possessionem tuam terminos terre.
Terra [illegible] hoc quod deus est cum pa
dat omnia. Iuxta vero hoc quod homo

De incarnatione domini

Non quod illud pro propria [illegible] figura

Io. 8

opere accepit inter omnia. Sed scriptum est
patrem dedit ei iudicium facere quia
filius hominis est. Et rursum scriptum est
Sciens quia omnia dedit ei pater in
manus. Vel sicut ipse dicit: Amen quod dico vobis
pater adhuc veniet. Iam non sed queretur
quid inter domum et tabernaculum distet. Do
mus in habitatione est, tabernaculum in
itinere. Corda itaque generaliter quasi
quedam tabernacula habitat veniendo
sed ea perfectorum firmans domum fecit
habitando. Et quia eorum vita ad quos
venerat imitari despexit recte sub
iungitur: Contempsit multitudinem civitatis
id est mores despicit humane conversationis.
Sed quippe inter homines factus usum
tenere hominum noluit. Venit namque
inter nos homo factus et ut non solum nos
sanguine suo redimeret sed et ostenso
exemplo commutaret. Inquisitione [illegible] in [illegible]
et veniendo alia invenit et vincendo
alia docuit. Studebant enim omnes
superba Adam stirpe progeniti prospera
vite presentis appetere, adversa devitare,
obprobria fugere, gloriam sequi. Ve
nit inter eos incarnatus dominus adversa
appetens, prospera spernens, obprobria amplec
tens, gloriam fugiens. Etenim cum
iudei illum regem sibi constituere volu
issent sic rex refugit, cum non eum
malefice molirentur sponte adiit
passibilem venit, fugit ergo quod omnes ap
petunt, appetiit quod omnes fugiunt [illegible]
ut et moreretur ipse resurgeret
et morte sua alios de morte suscita
ret. Due quippe vite hominis sunt
corpore consistentes et una ante mortem
alia post resurrectionem quarum unam ob
[illegible] noverant, alteram nesciebant
[illegible] solis huius [illegible] non
erat intendebat. Venit redemptor
[illegible] et duas suscepit unam alteram demons
travit. Unam scilicet nobis congruam suscepit
[illegible] nobis ostendit. Mori
endo quippe vitam [illegible]
[illegible] resurgendo aperuit quam queramus
[illegible] suo nos docens qui hic vitam qua
[illegible] morte [illegible] non presentem [illegible]
[illegible] altera tolleranda [illegible]
nova conversatione usus inter ho
mines mores Babilonis [illegible] non
[illegible] dicto scriptum est: Contempsit mul
titudinem civitatis. Vel certe quia multos per
latitudinem viam vagantes despicit
et angustam [illegible] paucos ele
git, multitudinem civitatis contempnere
[illegible] que lata via
ingreditur que et [illegible]
[illegible] regni sui parte reprobare
dicitur. Clamorem exactoris non audit. Quid-

dam et [illegible] hoc loco exactor accipi nisi
diabolus potest qui male suadendo spe [illegible]
in mortem sed decipiendo exigit debitum mor
tis, qui suadendo intulit culpam sed seui
endo exigit penam. Huius exactoris [illegible]
[illegible] ante mortem hominis astuta per
suasio. Clamor non est violentia rapi
na post mortem. Quos enim ante mortem
latenter incipit, hos ad supplicium sine
consideratione post mortem violenter rapit. Sed
quia ad mortem veniens dominus huius ex
actoris violentos impetus non expavit,
sed ipse ait: Venit enim princeps mundi
et in me non habet quicquam. Bene dicitur: Clamorem
exactoris non audit. Venit quippe ad
eum exactor [illegible] quia illum
hominem vidit sed quia infirmitatem [illegible]
hominem credidit, venire super hominem [illegible]
[illegible] huius exactoris typum Laban
tenuit qui cum furore veniens [illegible]
Jacob ydola requisivit. Laban quippe
interpretatur dealbatio. Dealbatio autem diabolus
non incongrue accipitur qui cum sit tene
brosus exinde transfigurat se velud
angelum lucis. Huic servivit Jacob in [illegible]
[illegible] quia et ipsius [illegible]
carne incarnatus dominus venit [illegible]
per Laban mundo huic expressi qui cum fu
rore Jacob sequitur quia electos quosque
qui redemptori nostro inhiant persequendo
opprimere conatur. Huius filiam sine mer
cede [illegible] Jacob abstulit [illegible]
[illegible] generaliter coniunxit [illegible]
[illegible] abstraxit, quia ei per psalmistam dicitur
Obliviscere populum tuum et domum patris tui.
[illegible] non in ydolis nisi avaritia designatur
[illegible] per Paulum dicitur: Et avaritia que est ydo
lorum servitus. Laban ergo veniens apud Ja
cob ydola non invenit quia consideravit [illegible]
[illegible] diabolus in redemptore
nostro vestigia concupiscentie terrene non
reperit. Sed quare Jacob non habuit ea Rachel
sedendo cooperuit. Per Rachel quippe
[illegible] designat. Sede
re autem est humiliter penitendo sicut
scriptum est: Surgite postquam sede
ritis. Rachel ergo ydola sede[ndo]
[illegible] quia sancta ecclesia [illegible]
terrene quippe vita [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ergo
Rachel illa significavit quod ydo[la]
sedendo premimus. Si culpas
avaritie penitendo damnamus [illegible]
utique avaritia [illegible] non [illegible]
quia [illegible] viriliter [illegible]
viriliter agite et confortetur cor
vestrum. Sed hiis maxime qui quasi
[illegible] gressu [illegible] per blandi-

Margin notes: 30. — d — c — f — zacarias a — b — De exactore — diabolus dicitur exactor — Jo. 14 — c — Gen. 31 — ad col. 3 — e — f

sch resoluitur. Sed et illic custos rachel
h(ec) ubi se iuxta consuetudinem feminarum
nunc accidit michi. Quippe jacob sua ydola
non reperit quia exactor callidus que in re-
demptore non reprehenderet non inuenit
De hoc exactore redemptori nostro gentilitate
abeiusque diuino liberari per prophetiam dicitur. Jugum o-
neris eius et uirga humeri eius et sceptrum
exactoris eius superasti sicut in die madi-
an. Eripiens quippe gentilitatem dominus
superauit iugum oneris eius et uirgam hume-
ri eius cum eam aduentu suo ab illa
demoniaca tirannidis seruitute liberauit
Superauit virgam humeri eius cum per-
uersionem assuasionis illius qua expressio
que grauiter deprimebatur. aliquando
gentes redempto compescuit. Superauit et
sceptrum exactoris eius cum regnum eius
dyaboli qui per pestifera persuasione vice
in exigere consueuerat debita tormenta
penarum de fidelium corde destruit. Sed
quomodo hec acta sit audiamus. Subiunctum est
illico sicut in die madian. Non abre
arbitror si hoc madianitarum bellum quod in com-
paratione aduentus domini a propheta vigilanter
illatum est aliquanto latius disseramus.
Nullus quippe iudicum gedeon contra
madianitas dimicasse describitur. Is
cum exercitum multitudinem ad bella produceret
diuina illi admonitione preceptum est ut
ad flumen veniens omnes quos flexis
genibus aquas haurire conspiceret
ab illorum conflictu remoueret. Atque
et exercitu ut tantummodo qui stantes ma-
nibus aquas hauserant remanserunt
cum his ad bellum pergit. Certos non armis
sed tubis lampadibus et lagenis arma-
uit. Itaque sicut illic scriptum est accen-
sas lampades miserunt intra lagunCu-
las et tubas in dextera. lagenas autem
sinistra tenuerunt. et ad hostes suos co-
minus venientes cecinerunt tubis confre-
gerunt lagunculas lampades apparuerunt
et hinc turbarum sonitu. illinc lampadarum
coruscatione territi hostes se in fugam
conuersi. Quid hoc est quod tale bellum per prophe-
tam ad medium adducitur. Et adue-
ntui redemptoris nostri istius pugne
victoria comparatur. Nisi indicare
nobis propheta studuit quod aduentu
redemptoris nostri contra dyabolum illa
sub gedeon iudice pugna vic-
toria designauit. Talia nimirum
illic acta sunt que quanto magis usu
pugnandi distant tanto amplius
prophetandi misterio non recedunt. Quis
enim umquam cum lagenis et lampadibus
ad prelium venit. Quis contra arma ve-
niens arma deseruit. Ridicula nobis
hec profecto fuerant si terribilia hostibus

non fuissent. Sed victoria ipsa attesta-
te didicimus. Nempe hec que facta
sunt preueniendo. Gedeon itaque ad preli-
um veniens redemptoris nostri signat
aduentum. De quo scriptum est. Tolli-
te portas principes vestras et eleuamini por-
te eternales et introibit rex glorie. Quis est iste rex
glorie. Dominus fortis et potens. Dominus potens in prelio.
hunc redemptorem nostrum non solum ope-
re sed etiam nomine prophetauit. Gedeon nam-
que interpretatur circuiens in utero. Dominus enim
per maiestatem potentie omnia circumplec-
titur. et per dispensationem gratie in
utero virginis venit. Quis ergo
est circuiens in utero nisi omnipotens deus
qui sua dispensatione nos redimeret.
Diuinitate cuncta complectens et humani-
tatem intra uterum sumens in quo
utero et incarnatus est et clausus non
est. quia et intra uterum fuit per infirmi-
tatem substantie et extra uterum mundum per
potentiam maiestatis. Madian non inmerito
de iudicio. Ut enim cuius hostes repel-
lendi destruendique erant non de iniqui-
tio repellerentur sed de iudicio iusto
indicante sunt. Et ideo de iudicio
vocantur. quia aliena agra redemp-
toris iuste dampnacionis meritum
et innocabiliter nominis exprimunt. Contra hos
gedeon cum exercitu pergit ad prelium et ha-
bet in trecentenario numero plenitudinem
perfectionis uiri. Quid autem per tercen-
tenarium numerum designatur
nisi perfecta cognitio trinitatis. Cum his
quippe dominus noster aduersarios fidei
sternit. cum his predicationis bella
descendit qui possunt diuina cogno-
scere qui sciunt de trinitate que
deus est perfecta sentire. Notandum
uero est quia iste tercentorum numerus in
tau littera continetur que crucis speciem te-
net. cui si super transuersam lineam
id quod in cruce eminet adderetur non
iam crucis species sed ipsa crux esset. Quia er-
go iste tercentorum numerus in tau lit-
tera continetur et per tau litteram sicut diximus
diuinitas species crucis ostenditur. Non immerito
in his trecentis gedeonem sequentes
illi designati sunt quibus dicitur
Si quis vult post me venire abne-
get semetipsum sibi et tollat crucem
suam et sequatur me. Qui sequen-
tes dominum tanto verius crucem tollunt
quanto acrius et se edomant et erga
proximos suos caritatis compassione cruciantur.
Unde per ezechielem prophetam dicitur. Signa thau
super frontes virorum gementium et
dolentium. Vel certe in his trecentis
qui in tau littera continentur hoc ex-
primitur quod ferrum hostium crucis ligno

gen. 31.
ys. 9.
28 capitulum a
b
de gedeone
Judicum 7
Expositio
c
29 capitulum a
b

supponere. Ducti quippe sunt ad flumen ut aquas biberent, et quicumque flexis genibus hauserunt aquas, ab effectu intentionis remoti sunt. Aquis autem doctrina sapientiae, stanti autem genu recta operatio designatur. Qui ergo dum aquas bibunt genu flexisse perhibentur, ab bellorum certamine prohibiti recesserunt, quia cum illis Christus contra hostes fidei pergit ad pugnam, quicumque doctrinae fluenta hauriunt rectitudinem operum non inflectunt. Omnes quippe tunc bibisse aquam, sed non omnes recto genu stetisse narrantur. Reprobati sunt qui genua dum aquas biberent inflexerunt, quia attestante apostolo non auditores legis iusti sunt apud Deum, sed factores legis iustificabuntur. Quia enim ut diximus distinctio operum in ipsa genuum inclinatione signatur, recte mox per Paulum dicitur: Remissas manus et dissoluta genua erigite, et gressus rectos facite pedibus vestris. Hi igitur ipso duce ad bellum perveniunt qui hoc quod ore administrant opere ostendunt. Qui enim fluenta doctrinae satiati hauriunt, nec tamen inquinantibus operibus carnalibus inflectuntur, quia sicut scriptum est non est speciosa laus in ore peccatoris. Scriptum est ad pugnam cum tubis cum lampadibus cum lagenis accessisse; iste cum diximus fuit ordo praeliandi. Cecinerunt tubis, inter lagenas autem sunt missae lampades, confractis lagenis lampades ostensae, quarum coruscante luce hostes territi in fugam versi sunt. Designatur itaque in tubis clamor praedicatorum, in lampadibus claritas miraculorum, in lagenis fragilitas corporum. Tales quippe secum duxit Dominus noster ad praedicationis pugnam, qui despecta salute corporum hostes suos moriendo prosternerent, eorumque gladios non armis et gladiis sed patientia superarent. Armati enim venerunt sub duce suo ad pugnam martyres nostri, sed tubis, sed lagenis, sed lampadibus; qui sonuerunt tubis dum praedicant, confregerunt lagenas dum solvenda in passione sua corpora hostilibus gladiis supponunt; resplenduerunt lampadibus dum post solutionem corporum miraculis coruscaverunt, moxque hostes in fugam conversi sunt, quia dum mortuorum martyrum corpora miraculis coruscare conspiciunt, luce veritatis fracti quod impugnaverant crediderunt. Cecinerunt ergo tubis ut lagenae frangerentur; lagenae fractae sunt ut lampades apparerent; apparuerunt lampades et hostes in fugam verterentur. Id est praedicatores

noverunt martyres donec eorum corpora in morte solverentur. Corpora eorum in morte soluta sunt ut miraculis coruscarent. Coruscaverunt miraculis ut hostes suos ex divina luce prosternerent, quatinus nequaquam Deo electi resisterent, sed eius subsidia formidarent. Et notandum quod steterunt hostes ante lagenas, fugerunt ante lampades, quia nimirum persecutores sanctae fidei praedicatoribus adhuc in corpore positis restiterunt, post solutionem vero corporum apparentibus miraculis in fugam versi sunt, quia pavore concussi a persecutione fidelium cessaverunt. Praedicatione sub tubarum specie, lagenis corporum vasa; timuerunt lampadibus miraculorum. Intuendum est etiam id quod illic scriptum est, quia in dextera tubas, in sinistra autem lagenas tenuerunt. Pro dextro enim habere dicimus quidquid pro magno pensamus, pro sinistro vero quod pro nihilo ducimus. Hinc ergo illic scriptum est quod in dextera tubas et lagenas in sinistra tenuerunt, quia sancti martyres pro magno habent praedicationis gratiam, corporum non valitudinem pro minimo. Quisquis enim plus facit valitudinem corporis quam gratiam praedicationis, in sinistra tubam atque in dextera lagenam tenet. Sed in potiori loco gratia praedicationis attenditur et postponitur valitudo corporis, tertio et certe et quia ad dexteram tubae et a sinistra lagenae teneantur. Hinc Dominus dicit in evangelio: Neque accendunt lucernam et ponunt eam sub modio sed super candelabrum. In modio enim commodum temporale, in lucerna autem lumen praedicationis accipitur. Lucernam ergo sub modio ponere est pro temporali commodo gratiam praedicationis abscondere; quod nequaquam electorum facit. Et bene illic additur: sed super candelabrum. In candelabro enim status corporis designatur, cui lucerna supponitur, dum eidem corpori cura praedicationis antefertur. Hinc itaque per prophetam dicitur: Et sceptrum exactoris eius superasti sicut in die Madian. Sed quia exponendi prophetici sermonis gratia longe digressi sumus, ad opus in ordine revertamur. Igitur postquam Deum et clamorem exactoris non audit, quia videlicet antiquus hostis insidias dum manifestatus in carne despexit, quando contra electos suos fecerit tunc subigit. Circumspicit montes pascuae suae. Montes accipimus elatos homines qui in corde suo altitudine elationis tumuerunt. Et quia etiam tales Dominus sui corporis conversos inmiscet, eosque a priore elatione commutans in sua membra transformat, isti montes pascuae eius sunt, quia nimirum de eo

[Marginalia: Judicum 6; Mt 5; Ys 9; de elatis superbis]

Jo. 4 · Jo. 6 · F

visione examinent et de superborum similiter iudicent. Sed ipse ait: Meus cibus est ut faciam voluntatem eius qui misit me. Et sicut apostolus adhortationem mittens precepit dicens: Comparem non habeo qui sic fraterna pro vobis sollicitudine moveatur. In vita etiam dominus motibus per psalmistam dicitur: Non repellet dominus plebem suam quia in manu eius sunt omnes fines terre et altitudines montium ipse conspicit. Altitudines enim montium elationes sunt utique superborum quas dominus conspicere dicitur, id est abominante sua iustissima examinatione. Conspicit namque eum quem dominus conspicit. Unde scriptum est: Conversus dominus respexit Petrum, et recordatus est Petrus verbi domini sicut dixit: Quia priusquam gallus

Luc. 22 · Prov. 20

cantet ter me negabis. Et egressus foras flevit amare. Et sicut Salomon ait: Rex qui sedet in solio iudicii dissipat omne malum intuitu suo. De quibus respectu magnum misericordie per psalmistam dicitur: Montes sicut cera

G

fluxerunt a facie domini, quia pro perversitate sue duritie divina formidine liquefacti ab illo prius rigido timore subsistunt. Sed intuendum etiam quod non ait inspicit, sed conspiciat montes pascue. Sic inundanti quippe incarnatus est dominus quem propter in medium generis fuit atque ideo conspexit montes quia elatos superbia secum cum quibus prius exgeneraliter unitis spiritaliter collegit. Iustis itaque montibus pascua quia bonis operibus tamquam quibusdam herbis virentibus satiatur. Hinc est quod ei voce

Cant. 1 · 31 ca a

sponse incantatur canticorum: Ubi pascis ubi cubas in meridie. Pascitur quippe cum iustis actibus delectatur, cubat autem in meridie quia ex desideriis carnalibus ardenti corde reproborum, apud electorum suorum pectora refrigerium invenit cogitationis bone. Montis enim quidam Mattheus erat qui in theloneo sedens tenebat.

Luc. 5

De quo scriptum est quia pergens fecit dominus convivium magnum. Montis itaque iste sive Moyses virentes pascue herbas protulit quia et foris eum convivia exterius epulis ministerii pavit, et adhuc plenissime explevit cum subditur: Virentia

B

queque perquirit. Virentia enim deserit et virentia queque perquirit. Virentia namque sunt corda hominum que in his que sunt spe perpetua plantata excrescunt. Fiduciam non habent virentia ante que illi hereditati inherent. De qua Petrus apostolus ait: In hereditatem incorruptibilem et incontaminatam et immarcescibilem. Tanto enim virentes queque virentes sunt quanto in hac decore immarcescibili forte cogitationis radice figuntur. Conversis itaque in eis que ardere formidat, virentia ex rebus eis mundialibus desideria fugat. Conversis a dominio

1. Pet. 1

perquirit desiderium at veritatem primam approbans in interna cordis pertinentia ne in virescat. Hec autem de omnibus expositio subdunxissa intellectum sufficiat. Lector vero iudicio relinquo ut quid magis dixerit eligat, et si utrumque expositionis intelligere fortasse despexerit, libenter feram me si subtilius neutrumque senserint, velint magistro discipulus sequi quia in primis donatum, queso, et quidquid illud me melius sentire cognoscere. Omnis enim qui fide plenum dedeo aliquid sonare movent, organa veritatis sunt et in eius virtutis potestate est vero per me sonet aliam per alterum. Inter quippe audientes in medio universo etiam non est que vincatur

D

omnibus equa est et sepe alium tangit ut hic ex audire abalijs. Sepe doctori verbum perquirit tamen auditorem. Et sepe preter auditorem

C

culpam subtrahitur sermo doctori. In hijs ergo quem ubertim predicat dona in illa elatione se efferat ne forte se non prius si pro auditorum replentur lingua. Et in hijs qui doctori sterilis dicit auditor non succensat ne fortasse doctoris lingua non prius si pro auditore reprobatione torpescat. Pro auditoribus itaque gratia datur verbi etiam male sinu doctoribus, sicut pertinere phariseis supra dicto de quibus scriptum est: Omnia que quecumque dixerint vobis, servate et facite; secundum opera eorum nolite facere. Propter auditorum non reprobatorum verbi etiam doctoribus sermo subtrahitur sicut ad Ezechielem dicitur: Linguam tuam adherere faciam palato tuo et eris mutus nec quasi vir obiurgans quia domus exasperans est. Aliquando sermo predicationis propter

F

utrosque datur, aliquando propter utrosque subtrahitur. Propter utrosque conceditur sicut divina voce Paulo apud Corinthios dicitur: Noli timere sed loquere, et paulo post: Quia populus multus est mihi in hac civitate. Propter utrosque non subtrahitur sicut Hely sacerdos et pravam filiorum agnovit actionem et digna increpationis non exarsit voce. Cum profecto sermo esset ne in moribus impii et istos iracundie flagellum et illos silentium pena mulctaret. Sed hec cum ut premissum sermo det vel preter que subtrahitur ignorantia, dominum est salubre remedium ut de his que aliis monitis accipimus nosmet ipsos extollere, ut quos alterius quod

nimis accepit. Unde et suo humiliter pede innititur et constanter incedere quia insitae vite tanto veracius docti sumus quanto doctrinam nobis audiendam prius subponere non posse agnoscimus. Ecce ergo quibus doctrina superbia que ... iudicio vel cui quis docetur vel qui cui subsistat ignorat. Quamvis in scientia timor semper longe videatur abesse nobis, tamen nichil est securius quam suspecte semper timere ne incauta mens vel desperando se in imis deiciat vel extollendo de donis intus dominum districtum eum ac per hunc merito elatus, quanto ergo se suspecte humilius trepidat tanto in illo constantius stat. **Explicit liber xxxiiii. Incipit xxxv**

In paradyso sano homini dyabolus invidens superbie vulnus infixit ut qui mortem non acceperat conditus mereretur elatus. Sed quia divine potestati suppetit non solum bona de nichilo facere, sed etiam ex malis que dyabolus perpetraverat reformare, contra hoc illatum sibi vulnus superbiente dyabolo medicina apparuit inter homines humilitas dei, ut auctoris exemplo humiliter surgerent qui imitatione hostis elati ceciderant. Contra ergo superbientem dyabolum apparuit inter homines deus humilis. Sed huius potentes seculi, id est membra dyaboli superbientis, eo despicabilem crediderunt quo humilem conspexerunt. Vulnus enim cordis eorum quo magis tumuit, tanto amplius medicamentum vite despexit. Relicta igitur ... superborum medicina ivit invenire ad vulnus humilium. Infirma quippe elegit deus ut confundat fortia, actumque est ut pauperi[bus] quos post etiam divites elati mirarentur ... dum novas in illis virtutes aspiciunt, eorum quoque ... vita primum obstupuere miracula. Qui mox ... ad sua corda redeuntes extimuerunt ... in humilitate quia despexerunt ... Infirma ergo despecta sunt ... quia dum in veneratione vita subiecit humilium, elatos corda superborum ... beatus Job sancte ecclesie typum tenet omnibus deus providet, qui in primordiis ascendit ... potentes huius seculi leve iugum suscipere crassa corda cervice recusarent, dicitur: Numquid volet rinoceros servire tibi? Rinoceros enim indomite ... ita ut si quando captus fuerit teneri nullatenus posse indicatur. Quippe ut fertur unico in ... cornu eius nomine latina lingua in-

... in nare eorum. Et quid aliud in nare nisi fatuitas, quid in cornu nisi elatio designatur? Nam quia in nare fatuitas solet intelligi, Salomon attestante scimus qui ait: Circulus aureus in naribus suis mulier pulchra et fatua. Hereticorum namque doctrinam intueri vide eloquium nitere, unde huic superbe apte congruit quod ait: Circulus aureus in naribus suis, id est pulchra et insulsa loquens in sensibus mente stulte. Cum ex eloquio aurum pendit sed in exteriore ... ponderare more suis ad superiora non respicit quasi securus exposuit quid pulchra et fatua, id est doctrina hereticorum pulchra in verbis, fatua per intellectum ... quia superbia frequenter accipitur ... attestatione dicimus qui ait: Dixi iniquis nolite inique agere et delinquentibus nolite exaltare cornu. Cornu ergo in rinocerote hoc nisi potentes huius seculi designat vel ipse in eo summe potestates principatum qui typo fatue iactationis elati dum falsis exterius inflantur honoribus, veris miseriis intus marcescunt, quibus tunc de quo superbie cornu et omnis impius non ... insistent, certe dum contra illam divinitus se potestas extolleret atque in dignitatem ... tanto crudeliter anhelaret, cum tot cruciatibus cum ira tot persecutionibus ipsa succumberet, quis tunc credere potuit quia illa erecta ... superborum sibi colla subiceret et iugo sancti timoris edomita mentibus fidei loris ligaret. Dum quippe in exordiis suis rinocerotes huius eorum ... et quasi ... Sed divina gratia dispensante et illa moriendo vivificata convaluit et eorum ... rinoceros iste feriendo lassatus inclinavit. Et quia impossibilia hominibus sunt deo difficile non sunt, quod potentes huius mundi rigidus non ... sed ... frangit. Ecce enim cottidie rinocerotas humiliare agnoscimus. Dum potentes ... humiles qui in viribus suis ... diu fuerant elatione ... si deo subiectos iam non videmus? ... de quodam indomito rinocerote dum loquebatur, cum diceret: Dives difficile intrabit in regnum celorum. Cumque ... esset et quis ... salvus fieri, illico adiunxit: Apud homines hoc impossibile est, apud deum autem omnia possibilia sunt. Ac si diceret: Rinoceros iste humanis viribus mansuescere non potest, sed tamen divinis sub ... miraculis potest. Unde quoque apte beato Job sancte ecclesie typum tenenti dicitur: Numquid volet rinoceros servire tibi? Dum ... ut ... qui ...

Doctrina hereticorum comparatur pulchre et fatue mulieri

Ecc. p.

ut sunt impossibilia hominibus que sunt possibilia deo

ps. lxxiiii

Mt. 19

quid hominum dum resistere perhibentur sed tamen
repente cum voluerint inclinantur. Sed ista
prius dicit numquid sum qui facta elatione
superbiunt sine meis admonitionibus tue
predicationi subduntur. Pro quo itaque prima
loca tenent et in nomine quasi principales se
sunt elationis inclinant. Ut enim ad beatum Iob
notitia perhumilianda ipsius veniret de-
ducitur qua minima quaeque parvulos agant
qui mundi deo subiciunt eorumque edomita
potentia huius seculi superbiam flectunt ut
tanto se beatus Iob minus estimet quanto
agnoscat deo tam difficiles animas per
alios vidit. Dicitur ergo: Numquid volet rhino-
ceros servire tibi. Subaudis ut ego qui
precedentes quos misero servire mihi. Aut
morabitur ad presepe tuum. Presepe hoc loco
ipsa scriptura sacra non incongruenter
accipitur in qua verbi pabulo animalia sancta
satiantur. De quibus per prophetam dicitur: Animalia
tua in te habitabunt. Et hinc est quod natus dominus
a pastoribus in presepe reperitur quia eius
incarnatio in ea que nos reficiat pabula
in scriptura agnoscitur. Rhinoceros iste
videlicet omnis elatus in primordiis nascentis
ecclesie cum patriarcharum dicta cum prophetarum
misteria cum arcana evangelii audiret
irridebat quia tanto in predicatorum presepe
claudi superbiaque contempserat quanto in
voluptatibus prius divisus despectionis
sue campum tenebat. Quem superborum
campum bene Paulus insinuat dicens: Qui de-
sperantes semetipsos tradiderunt impudi-
citie in operatione immunditie omnis in avari-
tia. Tanto enim se quisque in malis perpetrandis
latius relaxat quanto post hanc vitam se
assequi bona eterna desperat. Sed omnipotens
deus dum quidem rhinocerota hunc per sue
voluptatis campum vagantem pertulit et
tamen cum voluit repente ad sui presepe
religavit ut vite pabulum bene clausus
acciperet ne vitam funditus male liber
amitteret. Ecce enim iam terrenus quis
potentes huius seculi eiusque principes
predicamenta libenter audiunt testamenta
legunt passimque a presepe non exeunt
quia precepta dei que vel legendo vel audiendo
cognoscunt nequaquam huius vivendo [illegible]
[illegible] sed adhuc pabulum quasi clausi
stare equanimiter tolerant ut edendo
et permanendo pinguescant. Cum ergo
deo agente conspicimus quasi aliud quam
rhinocerota hunc ad presepe morantem
videmus. Ultima non post acceptum pa-
bulum predicationis rhinoceros iste fructum
dat boni operis. Unde subditur: Numquid alligabis
rhinocerota ad arandum loro tuo lora
sunt enim precepta discipline arare non est
nisi predicationis sedulo humani pectoris
terram vomere lingue proscindere. Hic

rhinoceros quidam superbus ac ri-
dus iam nunc loris fidei tenetur liga-
tus atque ad presepe adtrahendus ducitur
qui eam predicationem quam ipse resist-
et minime tenuit et aliis [illegible]. Sed
cum rhinoceros iste id est terrenus princeps
quanta virtus contra deum audacter se
erexit et nunc agente domino terrenus
quanto se ei humiliter substernit. Hic
rhinoceros non solum ligatus est sed etiam
ad arandum ligatus quia videlicet discipline
loris astrictus non solum se a pravis
operibus retinet sed etiam in sancte fidei
predicationibus exercet. Ecce enim sub sum-
mo dominio est. Eum ipsos humanae re-
ctores ac principes sub metu
dei in suis actionibus terminos quasi
aliud nisi loris ligatos videmus.
Eum non eam fidem quam dudum
sequendo impugnaverat nunc pu-
blicis legibus predicare non cessant quid aliud
faciunt nisi arant predicationibus insu-
dant. Libet videre hunc rhinocerotem
id est principem fidei loris ligatum
quemadmodum cornu portat per potentiam
et iugum fidei sustinet per amorem [illegible]
Timeri iste rhinoceros valde poterat
nisi ligatus esset. Hunc in loris eius
humiles diligant quem in cornu
quasi elati pertimescant. Tenetur enim
loris, sinat pro certo magnitudinis
sed fulcitus cornu terrene glorie excelsi-
minus premit pro plerumque ante ne-
gligentia ira ad feriendum rapitur sed
divino timore revocatur. Et quidem
per exasperatam potentiam insurgere sed
nec, sed quia eam interius divinis
terroribus ligatus inclinat. Sepe ipsum
me vidisse memini qui cum se adfe-
rendum converteret hic rhinoceros ac-
cederet et quasi elevato cornu [illegible]
minus mortem exilia dampnationes
subiecte in mentem terroribus [illegible]
taret repente signo crucis fron-
tem impressa omne mox incendium furoris
extinxit conversus principatus deposi-
to, et quia ad deliberatam progredi non
possit ligatus agnovit et non solum
se iam edomat sed in subditorum
pressuris omne quod iam est misericor-
diter festinat. Utque omnis seorsum cavens
eminentia cogitatione teneretur quasi
ipse suo similiter demonstrat dicens
in libro Iob: Numquid alligabis rhinocerota
ad arandum loro tuo, ac si aperte dicat:
Numquid potentes huius seculi insita sibi
elatione confidentes ad laborem pre-
dicationis divinae et sub disciplinae vin-
culo restringis subaudis ut ego qui
cum volui persecutores meos quos

Luc. 2.

ad eph. 4

Desperatio causa malicie

De potentibus [illegible]

tius hostes prius ipsos promovem recte fidei defensores fecit. ~~Unde~~ sequitur: Aut confringet glebas vallium post te? Solent exculte terre superiacentes glebe iacta semina premere et nascencia suffocare. Quid nimirum glebis hoc loco nisi signantur qui per duriciam sua atque pestiferam vitam nec ipsi semina recipiunt, ubi nec receptorum seminum fructus alios ferre permittunt. Sacer enim quisque predicator in mundum veniens evangelizando pauperibus quasi molles vallium terras araverat, sed quorumdam duriciam electorum ecclesia rumpere non valens eos quasi superiactas labori suo glebas oppressa tollerabat. Multi enim prius mentis ipsa terrenorum principum infidelitate confisi surgentem etiam male vivendi pondere premebant ecclesiam, quos possent non dampnabilibus exemplis non minus quam blandimentis destruerent, ne etiam cordis auditorum spiritalis seminis fructus exculta proveniret. Et cum operans Deus hunc rinocerotem loco suis subdidit, per eum illas glebarum duriciam fregit. Mox quippe ut terreni principatum sue fidei subiugavit, dum ei persequencium corda contrivit, et quasi constricte glebe non iam obduratione premerent, sed ad percepta verbi semina resolute germinarent. Unde nunc ait: Aut confringet glebas vallium post te? ac si diceret: Sicut per me qui per cuncta mente singulas clara potestate ingredior, unicornem ecclesie subditum reddo, et ecclesiam adversantes fidei hostes victos nec potentes huius seculi mee formidinis loris ligata non solum ipsi me credentes permaneant, sed etiam et alieni cordis duriciam zelantes frangant. Hoc autem quod de infidelibus divinis impletum scimus, etiam qui dei nomine censentur videmus agi. Itaque in medio fidelium sunt posita sedem [...] tenet. Sed cum claudis typum non deserunt, dum nos possunt inflare violencius per ut diu fructificantibus aliis in nequaquam semina ubi recipiunt. Sed abhorrentes voce atque [...]dis avertunt. Ista[que] aliud qua [...]duritate glebe inexarata vallibus [...] tenent. Cum eo negores sic quo ve[...] in similitudine proferunt fructum et quod deterius proferentes similes perimunt. Hos igitur duritia disciplina nomina sed etiam quia ipsa utente no-

sufficiat rinocerotis huius, id est terreni principis, speculacionem querere, ut ipse superiacentes glebas conterat quas ecclesiarum simplicitas quasi planicies vallium portare. Has itaque glebas rinoceros pede premit et comminuit, quia superiorum potencium duriciam cum ecclesiastica simplicitas resistere non valeat, principalis religio expectat et disciplinat, cum quia solida dura virtute agitur ut terreni regni culmina aspirent regni celestis inveniat. Unde nunc dicitur: Aut confringet glebas vallium post te? Verum quia de suis virtutibus beatus Iob similia senciat, adhuc de huius mundi potestatibus sub rinocerotis nomine sublimia agnoscit. Sequitur: Numquid habebis fiduciam in magna fortitudine eius et derelinques ei labores tuos? In rinocerotis fortitudine fiduciam dominus habere se asserit, quia vires quas temporales terreno principi contulit ad cultum sue veneracionis inclinavit, ut accepta potestate per quam dudum contra deum tumuerat religiosum nunc deo obsequium lacius impenderet. Quo enim in mundo plus per eo principi auctoritate plus prevalet, eo iam quia se subiecit ipse metuitur, tanto facilius persuadet quanto ei potestate iudicat qui sic metuatur. Dicitur ergo: Numquid habebis fiduciam in magna fortitudine eius? ac si dicatur: Nunc ego qui vires terrenorum principum meo cultui famulantes aspicio, tanto ergo ea que nunc agitur minora estimo, quanto iam providi quia et maiores huius mundi in potestates inclinabo. Unde autem subditur: Et derelinques ei labores tuos. Labores enim suos huic rinoceroti deus relinquit, quia commissa terreno principi causam qua sua morte meruit et emit credidit. Ecclesia vero in eius manu quanta solicitudine pax fidei sit tuenda committit. Sequitur: Numquid credes ei quod reddat sementem tibi et aream tuam congreget? Quid aliud sementem nisi verbum predicacionis accipimus? Unde [...] vicis dicitur: Exiit qui seminat seminare. Et sicut propheta ait: Beati qui seminatis super omnes aquas. Quid aliud area nisi ecclesia debet intelligi? Unde per precursoris vocem dicitur: Et permundabit aream suam. Terminis ergo nimis nascentis ecclesie credidit dominus, cum ille indomitus principatus terre tot minis et cruciatibus seviret, quod rinoceros iste deo sementem redderet, id est acceptum predicacionis verbum operibus repensaret? Quis possit tunc infirmorum credere quod eius aream congregaret? Ecce enim nunc per cuncta leges promulgat qui dudum contra eam per cuncta tormenta seviebat. Ecce quasi segetes

Etiam tum corr[...] quando non suffic[...] brachium potest eum [...] quit

Mt. 13.

Ys. 32.

Luc. 3.

capere potuerit ad fidei illius gratiam sua-
dendo perducat. cuius etiam vita indi-
cat quibus capere preteritum servat. Cum hec
quia vero nunc arcam congregat qua
mali cum superbo corum despiciendo ve-
cillabat. Audiat igitur beatus Job qui generaliter
principes faciat et nequaquam se apud
semet ipsum de gloria tante sue virtutis
extollit. Audiat rex et potentes poten-
tiores mundi reges quanta deo devo-
tione famulentur et virtute sua quasi
per singularitatem non extat melioris via-
rum quae hic talis existit. Quia semetipsum
similem dus non videt illos tam per
quos eius gloriam recumdes pendit. Sed
quia terre principes magna se sub hu-
militate substernunt primum homines qui eidem
conantur etiam in infirmitate posita aperta
adversitate seviebant. nunc ad alia
fraudis argumenta vertuntur. quia cum illos
religione venerari conspiciunt. speciem cul-
tum religionis assumunt et honorum vi-
tium sub despectu vestibus iniquis mo-
ribus premunt. Audiri quippe dilectores
sed hi qui ipsos quasi homines venerentur
audiunt atque eis qui ne semetipsos
despiciunt non mente sed veste copulantur
quia cum presentem gloriam amantes asse-
qui non possunt quasi despicientes secum
gaudent sedeunt. contra bonos unde
venit si apertum nequit quae invenit
sed hec etiam argumenta perficiunt. Sacra n-
ecclesia tunc sine labore temptationis non
est tempore pegnacionis quae et si foris a-
pertos hostes non habet intus tamen tollerat
fictos fratres. Nam contra vicia semper in
acie est. Habet etiam pacis tempore bellum suum
et fortius se gravius affligitur cum non concor-
ditatibus sed suorum moribus impugnatur. Est
itaque illo sine isto tempore et tamen semper
in labore. Nam et in prosperitate principum
timet ne amittat bonum quod sed et ingres-
sione principum tolerat quia mali simu-
lant bonos se esse quod non sunt. Unde omnipo-
tens deus quia [illegible] hunc lon- ligatam
dixit illico penarum ypocrisim subdidit. Penna
struthionis similis est pennis
herodii et accipitris. Quis herodium et
accipitrem nesciat aves reliquas cunctas
volatus sui velocitate transcendere. Stru-
cio non penne eorum similitudinem habet sed vola-
tus eorum celeritatem non habet. A terra quippe
elevari non valet et alas quasi ad
volatum specietenus erigit. Sed nunquam
se a terra volando suspendit. Ita sunt
nimirum omnes ypocrite qui dum bonorum
vitam volendo simulant imitationem
sancte actionis habent sed virtute sancte actionis
non habent. Habent quippe volandi pennas
per speciem sed in terra repunt actione quia

alas per figuram sanctitatis extendunt
sed curarum secularium pondere pregravati nun-
quam alta sublevantur. Speciem namque
phariseorum reprobans dominus quasi stru-
thionum pennam redarguit que aliud
aliud ostendit et in colore aliud ond-
dicens. Ve vobis scribe et pharisei ypocri-
te qui similes estis sepulchris de-
albatis que foris quidem apparent
hominibus speciosa intus vero plena sunt
ossibus mortuorum. Ita et vos appare-
tis hominibus iusti intus vero pleni estis
avaricia et iniquitate. Ac si diceret
sublevare vos videtur species penne
sed immissus vos deprimit ponde-
re. De hoc pondere per prophetam dicitur
filii hominum usquequo gravi corde. Hu-
ius strutionis conversionem sed ypocri-
sim dominus pollicetur cum per prophetam dicit
Clarificabit me bestia agri dracones
et strutiones. Quid enim draconum nomine
nisi aperte maliciose mentes expri-
muntur que per terram semper infimis
cogitationibus repunt. Quid non per
strutionum vocabulum nisi hii qui se
bonos simulant designantur. qui sanc-
te vitam quasi volatus penna preten-
dunt sed opera non extendunt. Clarifi-
cari itaque se dominus a draconibus vel
strutione asserit. quia et aperte malos
et fictos bonos plerumque ad suam
[illegible] cogitatione [illegible]
Vel certe agri bestia dominum in dra-
cones strutionesque glorificat cum fide
que in illis et ea que in hoc mundo
dudum membra dyaboli fuerant gen-
tiles convertit quia et propter mali-
ciam draconum nomine exprimitur
et propter ypocrisim vocabulo strutio-
num notatur. Quasi enim pennas
accepit gentilitas sed volare non
potuit que et natura rationis habuit
et actionem rationis ignoravit. [illegible]
adhuc quod inconsideratione strutio-
nis pennas accipitris et herodio attentius
perpendamus. Accipiter quippe et hero-
dius parva sunt corpora. sed pennis den-
sioribus fulta et ideo cum celeritate
transvolant quia eis pars [illegible]
[illegible] quod levat. At vero
strutio raris pennis induitur
et immani corpore gravatur. Et et-
si volare appetit ipsa pennarum
paucitas molem tanti corporis in
aere non suspendit. Quid ergo in
herodio et accipitre electorum
figuntur quam quod in hac vi-
ta sit sine pondere atque culpe co-
gitatio esse non possunt. Sed cum eis pa-
rum quod in est quod deprimit multa

Cogitatio pastorum humilitatem inducit.

Quintum capitulum a

b aperti non obstant quia non possunt

c

d

de ypocrita

ypocrite assimilantur strutioni

f

Sextum a

b

[...]ntes bone actionis superat quia illos
in superna sustollit. Hic etenim ypocrita
si qua facit pauca que clemencie
vetetur multa que generentur. Plerumque enim
[mul]ta bona agit ypocrita, sed quibus ea
[...]a deprimat multa prava committit.
[...]amen in penne corpus struthionis non
sublevant quia parum boni ypocrite
multitudo prave actionis gravat. Sed est
[...]a struthionis penna ad pennas herodii
[...] et accipitris similitudine coloris habet
[...] virtute non similiter non habet. Illorum nam-
[...] conclusis et firmiores sunt et volatum
[...]erent promere valent sine soliditate
[...]ue. Hec etenim struthionis penna dissolu-
[...]te eo volatum assumere nequit
[...]o ab ipso quo promere debuerat
[...]ere conscendit. Quid ergo in hiis ac-
[...]cimus nisi quod electorum virtutes soli-
[...]e evolant, ne ventos humani favo-
[...]primat. Ypocritarum vero actio equalis
[...]a videatur volare non sufficit quia
[...]debilis fluxe virtutis penetrat humane
[la]udes aura pertransit. Sed ecce cum
[...]m eiusdem quod bonorum malorumque habetur
[...]nimus, cur ipsam intelleximus ac repro-
[...] professionis speciem videmus. Quia me-
[...]tellectus superat electos ac reprob[os]
[...] a falsis veros comprehendendo dis-
[...]ernat. Quod tamen citius agnoscimus si in
[...]meratam in memoria preceptoris
[...]i verba signamus qui ait: Ex fructi-
[bus] eorum cognoscetis eos. Plerumque enim
[...]nfucata sunt que ondimine in ymagi-
[ne] sed que firmant in actione. Unde hic
[...]qua speciem struthionis habitus innuit,
[...]or facta subiungit dicens: Que derelin-
quit in terra ova sua. Quid enim pona in
[...]ua adhuc plus exprimitur quam dum
[...]fuenda et ut ad nimium volatile p[er]
[...]ducitur. Ova quippe insensibilia
[...]demum ipsis sunt sed tamen molesta in minus
[vo]latilibus querentur. Ita minores prim[i]
[...]audicores ac filii. Tamen est quod frig[o]
insensibilesque remaneant. Nisi doc-
[tor]um sint sollicita exhortacione cale-
[fi]unt. Hec igitur derelicta in sua insen-
[sibi]litate torpescant assidua doctorum
[cu]re fovendi sunt quousque valeant
[...] intelligenciam vivere et per exempla
[...]um volare. Ova non ypocrita qua-
[...]s perversa semper operatur loqui
[...]tam non desinunt. Unde ante loquendo
[...]de ut exhortacione filios parunt
[...]eos bene vivendo nutrire non parit-
[...] de hac struthione dicitur: quia dere-
[lin]quit in terra ova sua. Terra na[m]-
[que] filiorum ypocrita negligit quos exa-
[...]nimo verbis sed exterioribus sub-
[...] iniquibus quanto magis exercet

tanto minus de prolis sue defectu cruciatur.
Ova magis in terra dereliquisse est natos per
conversionem filios nequicie accionis
actibus inposito exhortacionis modo sus-
pendere. Ova in terra dereliquisse est
nullum celestis vite filiis suis exemplum
prebere. Terrena enim ypocrite pectoris vi-
scera non calent de corpore prolis edite.
i. de ovorum frigore nequaquam
dolent. Et quanto se libencius terrenis
actibus inserunt, tanto negligencius eos
quos generant agere terrena permit-
tunt. Sed quia derelictos ypocritarum filios
superna cura non deserit nonnullos nam-
que eciam ex talibus intima electione pre-
scitos large gratie respectu calefaciat,
recte subiungitur: Tu forsitan in pulvere
calefacies ea. Ac si dicat: Nisi ego qui ea
in pulvere calefacio, quia scilicet parvulorum
animas et in medio peccatorum positas
amoris mei igne succendo. Quid enim
pulvis nisi peccator accipitur? Unde et ille
sub peccatoris specie predicacione dicitur, de
quo per prophetam dicitur: Serpenti pulvis
panis eius. Quia per pulverem nisi ipsa in-
iquorum instabilitas demonstratur, de
qua David ait: Non sic impii non sic, sed
tamquam pulvis quem proicit ventus a facie
terre. Quo magis deus in pulvere derelicta ca-
lefacit quia parvulorum animas predicatorum suo-
rum sollicitudine destitutas eciam in medio
peccancium positas amoris sui igne
succendit. Hinc est enim quod plerosque
cernimus et in medio pravorum vivere et ti-
mentium torpente non tenere. Hinc
est quod plerosque cernimus et turbas malo-
rum non fugere et tamen superno arbit-
rio flagrare. Hinc est quod plerosque cernimus
veritatem inuenire in frigore calere. Unde
enim nonnulli interiorem hominem cor-
pore posita superne spei desideriis in-
ardescunt. Unde inter frigida cor-
da succensi sunt, nisi quia omnipotens deus
derelicta ova facit eciam in pulvere
calefacere et frigoris pristini insensibili-
tate discussa presensum spiritus vitalis ani-
mare ut nequaquam iacencia in infimis
torpeant, sed in minus volatilibus versa sese
ad celestia contemplando in volando
suspendant. Providendum vero est quod sunt
verbis non solum ypocritarum actio perversa
reprobatur sed bonorum eciam magisteriorum
si qua fortasse subrepserit elacio pre-
mitur. Scriptum enim de ipsis dominus dicat: quod de-
relicta ova in pulvere ipse calefaciat per-
fecto indicat aperte quia ipse operatur
in cunctis proverbia doctorum quia et sine
verbis ullius hominis calefacit quos
voluerit in pulvere frigore accipia-
perte doctoribus dicat. Ut sciant quos

Septimum capitulum

De xl.
De mistica parvulis
pravorum

Boni inter ma-
los bene vivunt

sunt qui pro nobis loquentes oportet esse in
volucro cordibus hominum etiam sine verbis
loquor. Humiliata igitur cogitatione doc
torum ad exprimendum ypocritam sermo con
vertitur et quia faciem recte corpereat adhuc sub
sanctitatis facto plenius indicatur. Nam
sequitur. Obliviscitur quod pes conculcet ea
vel bestia agri conterat. Quid in pede
nisi tristis operationis actus. Quid in agro
nisi mundus signatur. De quo dominus in evangelio dicit:
Ager autem est mundus. Quid in bestia nisi
antiquus hostis exprimitur qui huius mundi
rapinis insidians humana cottidie
morte satiatur. De qua per ysaiam polli
centem domino dicitur: Et mala bestia non tran
sibit per eam. Ova itaque sua de
serens obliviscitur quod pes conculcet ea
quia videlicet ypocrita eos quos in institutione fili
os generat derelinquit et eis non cu
rat ne aut exhortationis solicitudine
vel discipline custodia destitutos pravo
rum operum exempla pervertant. Unde omnia
gignunt diligentes nimirum metuunt
ne quis ea perversi operis demonstratione
destruatur. Hinc paulus predicatione fir
mis discipulis quasi ovis que posue
rat metuebat cum diceret: Multi ambu
lant quos sepe dicebam vobis. Nunc autem
et flens dico inimicos crucis Christi. Et rursus:
Videte canes videte malos opera
rios. Et item: Denunciamus vobis fratres in nomine
domini nostri Ihesu Christi ut subtrahatis vos
ab omni fratre deambulante inordinate
et non secundum traditionem quam acceperunt
a nobis. Hinc Iohannes predicatione ingenio for
midabat qui cum multa diotrephis
mala premisisset admonuit dicens: Noli
imitari malum sed quod bonum est. Hinc ipse
synagoge dominus in sermo suo gregi
metuebat dicens: Cum ingressus fueris terram
quam dominus deus dabit tibi cave ne imi
tari velis abhominationes illarum gen
cium. Obliviscitur ergo quod bestia agri
conterrit quia nimirum dyabolus insidian
do semper ne edictos in bona conver
satione filios rapiat ypocrita ovis
non curat. Hanc autem agri bestiam
paulus omnis que posuerat formida
bat dicens: Timeo ne sicut serpens e
vam seduxit astutia sua ita corrum
pantur sensus vestri a castitate que est
in Christo Ihesu. Hanc agri bestiam discipulis
metuebat petrus cum diceret: Adver
sarius vester dyabolus quasi leo rugiens circuit
querens quem devoret cui resistite
fortes in fide. Hinc ergo veraces
magistri super discipulos suos timoris
viscera exurunt unde ypocrite at
tento minus commissis sibi metuunt

quia eos nec sibi minime ipsis quod timere debe
ant deprehendunt. Et quia dudum
cordibus vivunt ipsos etiam quos genue
runt filios nulla pietatis debiti amoris
agnoscunt. Nam adhuc subsequitur:
Durescit ad filios quasi non
sint sui. Sine enim caritate cognitum
insinuabitur primum sunt etiam si ipse
deo genuit exhibuit respiciat ut
fecto sic omnes ypocrite. Quorum videlicet m
tes dum semper exteriora appetu
ment insensibiles fiunt et incura
que agitur dum sua per expetunt ex
affectu proximi nulla caritate quassa
mollescunt. Quam mollia viscera
gestabat quo etiam filios suos
to estu amoris inhiabat dicens: Nunc
vivimus si vos statis in domino. Et rursus:
Testis michi est deus cui servio in spiritu
meo in evangelio filii eius quod sine inter
missione memoriam vestri facio semper
in orationibus meis obsecrans si quo
modo tandem aliquando prosperum iter habeam in
voluntate dei veniendi ad vos.
Desidero enim videre vos. Timotheo quoque
ait: Gratias ago deo meo cui servio
a progenitoribus in conscientia pura quod
sine intermissione habeam tui memo
riam in orationibus meis nocte ac
die desiderans te videre. Thessalonicen
sibus quoque amorem suum indicans ait:
Nos autem fratres desolati a vobis ad
tempus hore aspectu non corde habunda
tius festinavimus faciem vestram vide
re cum multo desiderio. Ecce in domino prosperi
tatibus positus tamen de filiorum salu
te sollicitus admonet. Confirmans thi
motheum fratrem nostrum et ministrum dei in
evangelio Christi ad confirmandos vos et
exhortandos pro fide vestra ut nemo
moveatur in tribulationibus istis. Ipsi enim
scitis quod in hoc positi sumus. Ephe
siis quoque ait: Peto ne deficiatis
in tribulationibus meis pro vobis que est
gloria vestra. Esse in tribulatione potuit
alios exhortatur et in hoc quod ipse
sustinet alios roborat. Pro eorum
filiorum suorum fuerat more sermonis
oblitus, sed metuebat nimis ne
eius discipuli insidiatore suo
per persecutionum verbera corruentes fide
meo desperarent. Contemptis quoque in immun
passionum contumelie prevalerent
et idcirco nimirum dolebat in tormentis
sed magis filiis de tormentis suorum
temptationes metuebat. Prospiciebat
ipse plagas corporis dum formida
ret in filiis plagas cordis ipse pa
tiendo suscipiebat vulnera tormentorum

ad phil. 3.

2 thess. 3.

Ista tamen...

Levit. xx.

2 cor. xi.

1 pe. 5.

ypocrita quia se non reprehendit

[..]z filios consolando curabat volun-
[..]ordium. Pensemus quantus caritatis
[..]ierit inter dolores proprios aliis a-
[..]misisse. Pensemus quanta caritate se fi-
liorum salutem inter sua detrimenta
requirit, et statim mente imprimimus
[..]ta ex sua delectatione custodit. Et
[..] ypocrite caritatis viscera nesciunt quia
[..]orum mens quanto pravi[..] cupiditatum
[..]exteriorum implicamentis caro primum affec-
[..]tum sua interius obduratur, et tor-
[..]pore insensibili frigescit, nec usque
[..] amore damnabili mollescat. For-
[..]tasse ipsam considerare non valet, quia
[..]cogitare se minime studet, cogitare
[..]o se non potest, quia tota apud semetipsam non
[..] tota non est apud semetipsam non
[..]sistit, quia per quot cupiditates rapitur
[..]tot a semetipsa species dissipatur et
[..]sparsa in infimis iacet, que collecta si vel-
[..]let ad summa consurgere. Unde in sacro
[..]iens quia per custodiam disciplinae a
[..]rectoris visibilibus filius appetitu con-
[..]stringitur, collecta apud semetipsam
[..]mens sese integrius qualiter Deo velut pri-
[..]mo esse debeat plene se conspiciat,
[..]ua nil sibi exterius derelinquit, et quae
[..] ab exterioribus abstracta compescitur
[..]intro aucta in intimis inflammatur,
[..]quo magis ardet eo magis ad depre-
[..]hendenda vitia amplius lucet. Unde
[..]em qui sancti viri dum se intus semet-
[..]ipsos colligunt, acta ac penetrabili acie
[..]multa etiam aliena delicta deprehen-
[..]dunt: me mittens capite meo et ele-
[..]vavit me spiritus inter terram et
[..]caelum, et adduxit in Ierusalem in visione Dei iuxta
[..]ostium interius quod respiciebat ad
[..]aquilonem ubi erat statutum ydolum
[..]zeli ad provocandam aemulationem. Quid
[..]enim cincinnus capitis nisi collecte cogi-
[..]tationes mentis, ne non sparse diffluant
[..]per disciplinam constricte subsistant. Ma-
[..]nus quoque desuper mittitur et per ipsa per cinci-
[..]num capitis elevatur, quia cum mens
[..]se per custodiam colligit vis superna
[..]usque nos admittimus (?). Bene
[..]inter caelum et terram sublevari se
[..]asserit, quia quamvis sancti in carne
[..]mortali positi plene quidem adhuc
[..]superna non penetrant, iam tamen
[..]ima derelinquunt. In visione vero Dei
[..]lem ducitur, quia videlicet unusquisque
[..]faciens pertinet zeli qualiter esse
[..]recta debeat contemplatur. Unde et ad
[..]quia iuxta ostium interius ducitur
[..]quod respiciebat ad aquilonem, quia mi[..]
[..]sancti viri dum per additionem mentis contempla-
[..]tionis aspiciunt, plus superna mente ceteris

sed qua vita deprehendunt, et quasi in aqui-
lonis parte aclas (?) .i. ad solis sinistrum stet-
tit (?), quia contra vicem frigora caritatis
sanctitatem attendunt. Ubi et recte subiungitur:
Quia illic erat ydolum zeli ad provocan-
dam aemulationem. Dum enim intus sanctam eccle-
siam a non nullis simplicibus fidelibus rapi-
nas et vitia perpetrari considerant, quid aliud
quam in Ierusalem ydolum vident, cum ydolum
zeli dicitur, quia per hoc contra nos aemulatio
superna provocatur, ne tanto districtius
delinquentes feriat, quanto nos carius
redemptor amat. Ypocrite igitur, quia cogi-
tationes mentis non colligunt, penam
in capite minime tenent, et quia sua
nesciunt, commissorum sibi quoque delicta de-
prehendunt. Hii itaque torpent, a celestibus
studiis atque flagitia debuerunt et
flagitia tenentes rebus animi aliquibus
laudabiliter corripuissent. Propositaque
pecunia filiorum saepe eos videas se
contra peccata mittere, si laborant, attingere
materiam, causam terrae, ad iure iudicia pul-
sare, praeparant palatia, inope iur-
gantibus se adversus terrenis innocentiis et
terrena patrimonia laboriosa obstina-
tione defendere, et omnibus si fortasse
dicatur: Cur ista vos agitis qui seculum
reliquisse videntur? illico diu se (ne)
timere et ideo tanto studio defen-
dendis patrimoniis insudare. Ubi bene
adhuc destruendus, hunc scilicet la-
borem subiungit: Frustra laboravit nul-
lo timore cogente. Illic namque trepida-
verunt timore ubi non erat timor.
Ecce enim divina voce percipitur: Et quis
tibi tulerit timuisti et noluisti certum
iudicio contendere. Dimitte illis et pal-
lium et vestem. Et qui quis tuum est tulit
ne repetas. Paulus quoque apostolus
discipulos suos cupiens contentione de-
spicere ne valeant terrena superare
amorem dicit: Iam quidem omnino delictum est
vobis quod iudicia habetis inter vos. Quare
non magis iniuriam accipitis, quare
non magis fraudem patimini? Et cum
ypocrita assumpta specie custodiae sancti
filiorum custodiam deserit, et qualia
quoque defendere cogit, cum in gregis grege-
re, excepto suo corpore perdere corda non curant,
et quia pro negligentiam animae terrena
patrimonia formidat. Interiore disci-
pulus latet, et cum cor ypocrite nullo
dolore feriatur, inter iniquitatem
voraginem quosque sibi conspicit,
et hec quasi mandata (?) perisse et se quo-
lemi (?) sibi inferri quale dampnum sen-
serit in ultimis iniquis repente abime-
nis inardescit mox pacta impiet

3. 5f 9 cap.^m a b c d e

Zelo ypocritas in rebus temporalibus honorum

ma.^o f

luc. 6.

i. corp 6.

decimum cap.^m a

Malus pastor plus dolet de amissione temporalium bonorum quam de perditione commissarum animarum

dolor cordis innoxiis effrenatur quod dum
acceptis dampna equanimiter tolerat iac
tura non rerum temporalium repellere etiam cum
spe conatione festinat tunc veraciter
iudicante testatur mentis probatione quid
amat. Ibi quippe est grande studium
deffensionis ubi et maior vis amoris.
Nam quisquis magis terrena diligit tanto priva
ri eas vehementius pertimescit. Cum enim
mente in hoc mundo aliquid possidemus non
dolemus si cum amittimus sine dolore nam
que amittitur quidquid sine amore possidetur.
Sed non ardenter diligimus sicut graviter
suspiramus ablata. Certus que nesciat
quia iniustis usibus res terrenas dominus
condidit suis aut ceteras hominum cautius
polius quam deo se amare convincitur qui
neglectis hiis que eius sunt propria metuit
perdere. Neque enim reputat ea que dei sunt adest
quas hominum non timet. Et ea que sua
sunt amittere ut res cum mundo eiusdem
tres quasi districta iudicia postulan
tiones timent ac si placari numine
mat cum desiderat rebus a temporalibus
perdit insensibilia et non consilii consuant
possidere in hoc mundo aliquid volumus
et ecce veritas clamat. Nisi quis renun
ciaverit omnibus que possidet non potest
esse discipulus. Postquam ergo vanus quomodo
res terrenas presumit mirgando defen
dere quas non precipitur possidere. Itaque
cum res proprias amittimus si perfecta dei
sequimur in huius vite itinere a magno
onere levigati sumus. Cum non tantum
rerum eius nobis itinere necessitas in
ponitur quantum dum eas rapitur solummodo
tollerandi sunt. Attendenda non sunt ea
prohibendi non tamen sola cura ne mala
subtrahant sed ne rapientes non sua se
inrupcios perdant. Plus quippe ipsis
raptoribus debemus metuere quam rebus
inconvenientibus in hiis defendendis
inhiare. Illa namque etiam non rapta mo
rientes amittimus. Cum illis non et nunc
conditionis ordine et si corrigi studeat
ante pro perpetuam maneat. Unum sumus
omnes ante nesciat quod minus ea quibus
utimur et plus debemus amare quod sumus.
Si ergo et propria utiliter raptoribus loqui
mur iam non plus nobis quam temporalia sed
ipsis ostia que sunt etiam vendicamus.
Et nunc solerter illud intuendum est
ne per virtutis meritum cupiditatis subrepen
tium rerum et zelo iusticia prohibeo i
pertum immoderate distensa usque adeo
se turpitudinis contentionis erumpat. Denique
pro terrena re pax a corde cum premitur sa
ditur liquido apparet quia plus res
quam proximus amatur. Si enim contentionis
iniurias et etiam raptore perimit non bene

nos in rixis perimus ipso raptore per
quod multum cuncta nos quam alia poterant
devastamus. Quia dilectionis bonum
sponte deserentes a nobis ipsis magis
et quam amittimus quam ab illo sola exter
niora perdimus. Et hanc ypocrita for
mam caritatis ignorat quod plus ter
rena quam celestia diligens contem
nunt qui temporalia diripit sese in
timus iniuriam odio inflammatus
eundem non est. Quia sed non bene
caritatis gremio innitens malam
etiam tolleraret quominus ad spiritual
em mercementa perveniat. Cum non
magis et facta habitu tenet et per
fectionis meritum exequi non valet
ad dona namque spiritualia nunc ass
gunt et dicto hiis qui sibi iniunc
gunt eas adtuenda ea que terrena
sunt sumunt et nonnumquam indefensio
nis eiusdem iacturam existunt.
Nos nequaquam credendum est ypocritas
minores tuere. Quia aliud est infir
mitate aliud malitia peccare. Hos
itaque inter hos et ypocritam distat
quod isti infirmitate consistunt malitie a
tunc de culpa sua redarguuntur quam de
ficta caritate laudantur. Illi non et magis
se agere certa sunt et cum apud humana
iudicia de nomine sanctitatis intumes
scunt. Isti non metuunt pravis ho
minibus etiam de bona actione displi
cere. Ut supernis tamen suo iudicio
placeant. Illi non magis eius agunt et
quomodo de actione qualibet hominibus
pravis placere considerant. Isti intra
modum sue intelligentie etiam in
rebus sunt quia impia quoque que se
agere sciunt opera ostendunt non quisionem
querentes hominum sed amicis favores
Igitur cum quosdam non despiciunt con
scientie ymos iacturam vel nunc
defendere terrena conspicimus. Debemus
hoc in illis parvitatem reprehende
re cum eos reprehendendo despicere quia
pleraque unde credamus hoc et usque
quadam iudicabilia quam appareo et magis
que latet in nobis aut sepe magnam
facte perdentur et nonnumquam que rep
hendenda sunt acclamant. Nunc ergo
humilianda est nostre mentis elatio quia
et illorum infirma sunt publica et nostra
secreta et nostra fortia illorum secreta
sunt et in publico nostra vulgantur. Ergo
quod de aperta infirmitate reprehendimus
semper e ne de occulte fortitudinis estima
tione veneremur. Et si se de aperta fir
mitate nostra mens elevat occulta
sua infirma considerans sese mihi
liare primat. Sepe enim nonnullis inte

Lat. ix.

De terrenis rebus ablatis non repetentibus inst[ruc]cio.

Vera probacio quod plus deum diligere probatur quam temporale bonum.

[-]rent' absq[ue]mēt & q[ua]dam pauca p[re]
[-]emit & nos multa p[er]ennitus cu[m] pa
[-]ca s[er]uamus. Unde sic plerumq[ue] ne
[-]n s[er]uare nos nouimus h[ec] p[ro]terue
[a]lios iudicamus. Illico s[e] in elatione
[-]ra mens eleuat obliuiscens q[uia]
[m]ulta p[er]eat cu[m] valde sine pauca
[q]ue s[er]uat. Pietas est igitur ne in quib[us]
[a]lios rep[re]hendimus elationi sollicitare
[-]re cogitationis inclinemus q[uia] si sub
[t]imorem s[e] ceter[is] ... animus co[m]p[ar]at
[-]ne equasi impropriis singularitate
[-]uaq[ue] sicut p[er]us inicit. Sz cu[m] ypocrita
[c]elestia l[oqu]it[ur] desp[er]ans terrenis se
[l]aboribus substernat. substantionis
[-]dsine n[om]i[n]e subiugit. D. P[ri]vauit eu[m]
[de]us sapi[enti]a n[e]c dedit illi intelligentia[m]. q[ui]
[-]us aliud s[er]uare aliud sic no[n] dare
[-]h[ec] q[uia] repetit subdendo no[n] dedit
[-]y p[ro]misit p[ri]uauit. Ac si dicat q[uia] di
[-]n p[ri]uauit no[n] iniste sapi[enti]am abstulit
[-]z iniste no[n] dedit. Un[de] & pharaonis cor
[-]us indurasse describit[ur] no[n] q[uia] ip[s]e du
[-]ciam contulit. s[ed] q[uia] exigentibus eius
[-]ucrit p[ro]pulsa illud d[e] sup[er] infusi cior[is]
[-]onsilii[te] mollivit. Sz nunc ypocrita
[-]n sanctum se simulat q[uia] sub ymagine bo
[-]i op[er]is occultat sancte etiam pace
[-]menz & ideo ante mag[is] oc[u]los,
[re]ligionis visione vestit[ur]. s[ed] q[ui]a no[n]
[-]empto fidei exp[rim]at. sicut lup[us]
[-] mens rabida sicut se omne vel
[-]s expoliat. quemq[ue] cont[ra] bonos
[-]emat p[ro]sequens demonstrat. Un[de] &
[-]e subdit[ur]. Cum t[em]p[u]s fuit in altum
[al]as erigit deridet equite[m] & ascen
[so]rem eius. Cum d[eni]q[ue] alas h[uius]modi
[-]ncione accipimus h[ec] p[re]ssas h[ec] t[em]p[u]s
[-] complicatas ypocrite cogitationes
[-]nas cu[m] t[em]p[u]s fuerit in altu[m] elevat
[-]na oportuni[ta]te tempora eas su
[-]bendo ~~cogitationes~~ [natur] aperit. Ne
[-]ne quia sanctu[m] se simulat q[uia] infirmitaz
[-]io constringit que cogitat q[ua]si
[-]as in corpore p[er]simulatas plicat. No
[-]undi no[n] e[st] q[uia] non ait deridet equum
[&] ascensorem. s[ed] equite[m] & ascensore[m]
[-]us quippe & unu[m]q[ue]q[ue] sedet
[-]rpus suum q[uia] videlicet nomine et
[-]ullitate continentie frenis restringit
[-]e cursum caritate impulsu mox
[-]atione boni op[er]is relaxare. E
[-]it ergo n[om]i[n]e etiam s[an]c[t]i viri
[-]te que iumentu[m] corpus sibi subdi
[-]m regit. Un[de] & Io[hanne]s apos[tolus] in apok[alipsi]
[-]m contemplacio ait. Et exercit[us] q[ui]
[in] celo s[e]q[ue]bant[ur] eum in eq[ui]s albis
[-]ulcitudinem quoq[ue] sc[ript]orum que ...
[-]arum bello sudaverat ...
[-]m vocat. qui ideo in eq[ui]s albis

sed[ere] ferunt[ur]. quia interiora eorum corpa
& luce iustic[ie] & castimonie candore
clarescunt. Deridet g[ra]t[ia] ypocrita equitem
q[uia] cu[m] ip[s]e in ap[er]to iniquitat[e] exprimit[ur] e
recto[rum] fidei despicit s[an]c[t]itate[m] & elatos
sanctos appellat quos pace p[ri]us sub
callida arte simulabat. Ascensor vero
alius hic ascensor e[st] equitis n[on] omnib[us]
deus qui & ea que no[n] erant p[ro]uidens
condidit & ea que se possidet regit
Ascendit quippe equitem quia ipsa
unius cui[us]q[ue] viri etiam possid[et] sua bene
membra possidentis. Sunt g[ra]t[ia] ypocrite
deridet & equite[m] s[an]c[t]os despicit. deridet
no[n] & ascensore[m] eq[ui]tis p[ro]silire usq[ue] ad
iniuriam creatoris. Etiam in vno quoq[ue] lap
su animis semp[er] incipit et succres
centib[us] defectib[us] ad ignora p[er]ueniet
ut q[uia] ypocrite sanctus iniquitate p[er] suppo[sit]a
detrimenta distinguit[ur] ne dicat[ur] p[ri]us
bona s[ed] q[ui]a no[n] sic videre p[ro]ximo[rum] no[n]
bonos apte despicit. Ad eternum qz
adminnam conditor[em] exsilit. Unus
quippe ille eia aquo tradit[ur] in ter
q[uia] voluntarie semel lapsa ad peiora
pondera sine in[cre]mento imposuit[ur] ne in
p[ro]fundum corruens se adhuc p[ro]fundius
obruat[ur]. Erat g[ra]t[ia] ypocrita & ne suas
laudes appetit p[ro]ximo[rum] vita p[ro]uidens
p[re]mat. Et quia in visione sui condi
toris excitat ne quo eleatora semp[er]
excogitat eo se supplicius actionib[us]
immergit. Quia inloos eleos ne sacra
eciam tollerare quos in t[em]p[u]s exprimit
receptos apud manifestat q[uia] volu[n]tates
suas quas contra eam mo[do] no[n] exercet
q[uia]si complicatas intern alas cogita
tionum p[re]munt. Etiam cum bonis malisq[ue]
h[ec] vita communit[er] ducit[ur] ne ecciam ex
vtrumq[ue] mo[do] visibiliter congregat[ur]. sed
deo invisibiliter iudicante discernit[ur]
atq[ue] inter sup[er] a rep[ro]bor[um] societate
separat[ur]. mo[do] no[n] esse inter n[e]c boni sine
mal[is] n[e]c mali sine bonis posse. H[ec]
enim t[em]p[u]s genera vtraq[ue] p[ro]s sibi nec[essa]rio
coniungit ne & mali inveniant[ur] p[er] ex[em]pla
bono[rum] & boni purgentur p[er] exp[er]imenta
malor[um]. Atq[ue] io d[eu]s p[er]quia sibi servo[s]
me is noscit intus d[e] ypocritar[um] reproba
tione insultu mox ad elector[um] fortia
verba convertit ne qui in illis audie
runt q[uia] fugientes colerent iustis
audiant q[uia] imitantes amet. Be.
Numquid p[re]bebis equo fortitudine[m] aut
circumdabis collo eius hinnitum. Sz forte ad
p[ri]us qua h[uius]mo[d]i equi fortitudine[m] hinnitu
q[ue] disseramus ab aliquibus querit[ur]
ne aliter eciam moralitate p[ro]positum
& innocenter vires & sanctis h[uius]modi
sanctitatis exponat[ur]. Sana quippe e

Expositio allegorica

ubi dicitur: Et quando his volueris suscipit et aperiet, sicut perfecto more comedentis sapit. Terra et verbum dei, qua quanto labor inquirentis exigit tanto largius fructum reddit. Debet ergo intellectus sacri eloquii multiplici inquisitione ventilari, quia terra que sepius aratur uberius ad frugem aptatur. Ostenditur et aliter de rinocerote et sermone sententiis superbientis perfugiunt, quia adeo quam obligatoria sit enodanda perpetramus.

De fortitudine rinocerotis [illegible]

Rinoceros iste qui et monoceros grecis exemplaribus nominatur tante esse fortitudinis dicitur ut nulla venantium virtute capiatur, sicut hi asserunt qui describendis naturis animalium laboriosa investigatione sudaverunt. Virgo ei puella proponitur, que venienti sinum aperit, in quo ille omni ferocitate postposita caput deponit, sicque ab eis a quibus capi queritur repente sicut inermis invenitur. Bubali quoque colore esse describitur, qui etiam cum elephantis quando certamen aggreditur eo cornu quod in nare singulariter gestat ventrem adversarii ferire perhibetur, ut cum ea molliora sint vulnerans impugnantes se facile sternat.

Per quem ergo rinocerotem sive unicornem ille populus intelligi, qui dum accepta lege non opera sed solam cum inter cunctos homines elationem suscepit, inter ceteras bestias cornu singulare gestavit. Unde passione sua dominus prophetia canente premittens ait: Libera me de ore leonis et a cornibus unicornium humilitatem meam. Tot quippe in illa gente unicornes vel certe rinocerotes extiterunt quot contra predicamenta veritatis de legis operibus singulari et fatua elatione confisi sunt. Beato igitur Iob typum sancte ecclesie tenenti dicitur: Numquid volet rinoceros servire tibi? Ac si aperte dicatur: Numquid illum populum qui superbire in necem fidelium solet, sua elatione confidens, subire tue predicationis instantias subdendo [illegible], qui enim contra me illum singulari cornu excolli conspicio, et tamen inclitum cum voluero premens subdo? Et hoc melius ostendimus si degenerare ad speciem tendamus. Ille ergo et ex hoc populo et prius insuperbia et quemadmodum rapinis testis in semetipso nobis admodum docetur, quod dum contra deum se quasi de custodia legis nesciens extulit, cornu in nare gestavit. Unde et hoc ipsum naris cornu prophetaliter per semetipsum insinuans dicit: Qui prius fui blasphemus et persecutor et contumeliosus, sed misericordiam consecutus sum, quia ignorans feci. In nare cornu gestabat qui placere se deo de

i thy. i.

credulitate considerabat, sicut ipse p[…] modum semetipsum redarguens dicit: […] proficiebam in iudaismo supra multos coetaneos meos in genere meo, abundantius emulator existens paternarum mearum traditionum. Huius autem rinocerotis fortitudinem omnis venator expavit, quia sancta ecclesia [illegible] persecutorem expavit. Saulus enim adhuc spirans minarum et cedis in discipulos domini accessit ad principem sacerdotum, et petiit ab eo epistolas in Damascum ad synagogas, ut si quos invenisset huius vie viros ac mulieres vinctos perduceret in Ier[usalem]. Cum flatus nare reddendo [illegible] inspirata vocatur, et illud sepe per odorem nare deprehendimus quod oculis non videmus. Rinoceros ergo iste in nare gestabat cornu quo percu[…], qui minarum et cedis inspirans per qua precipites inferret apparentes ruebat. Et ecce omnis ante illum venator absconditur, quia omnis sancte ecclesie venatio sapientes opinione timoris eius effugatur. Ut ergo hunc rinocerotem capiat, sinum suum virgo, id est sancta [ecclesia], sum ipsa per se immolata incarnata de sapientia expandit. Iter quippe agens cum Damascum pergeret, subito circumfulsit eum die media lux de celo, et vox facta est dicens: Saule, Saule, quid me persequeris? Cui persequens interroganti dicens: Quis es domine? Cui ilico dicitur: Ego sum Iesus Nazarenus quem tu persequeris. Virgo igitur rinoceroti sinum suum aperit, cum Saulo incorrupta dei sapientia incarnationis sue mysterium de celo loquendo patefecit. Et fortitudinem suam rinoceros perdidit, quia prostratus omne quod superbum tumebat amisit, qui sublato oculorum lumine manu ad Ananiam ducitur. Patet iam rinoceros iste quibus loris astringitur, quia uno in ipso cecitatis predicatione baptismatis ligatur. Sed et adhuc [illegible] moratur et quia [illegible] verba eius designatur, non est dicens: Ascendi Ierosolimam cum Barnaba assumpto et Tito; ascendi autem secundum revelationem, et contuli cum illis evangelium. Et qui prius [illegible] audierat [illegible] tibi et contra semetipsum [illegible] modum venit presidens [illegible] pabulo vires obtinuit et [illegible] amisit, loris quoque dei [illegible] asperitate restringitur. Et qui magis [illegible] mirabile [illegible] ligatur ne non solum hominis [illegible] corum

uo imperat. sed eorum eciam referendum dementis aratris predicatoris exarat. Ipse quippe de evangelizantibus quasi de aratoribus dicit. Debet enim in spe qui arat arare et qui triturat in spe fructus percipiendi. Idem ergo rinoceros primus fidelibus ... generat et pro fide post modum flagella libenter portat. qui sepe et ... simul ac despectus predicat quod quondam crudeliter impugnabat. post se ... subtrahit desudat ad segetem qui inhiebat in campis male libera ... more. De quo recte dicitur. Aut confringet glebas vallium post te. Iam superius dominus quoniam ... merserat qui illum vagari ... generis redemptore ... qui tamen eum nequaquam a predicatione recedente cum divina ... custodirent eius predicator ... egregius dicit. Si tradam corpus ... nichil est. Post ... in humilitate fidelium ... divina ... conveniret. quid aliud quam in valle post dominum glebas fregit ... quia semina ... exarat ... sulcus cordis ... protinus ... littore ... de quo ... subditur. Numquid fiduciam habebis in magna fortitudine eius et derelinques ei labores tuos. In rinocerote huius fortitudinis fiducia ... quia quanto illum crudelius ... sibi infestum prius ... tanto ... quia ... admirationem ... passionis ... Unde et per eundem rinocerota dicitur. Adimpleo ea que desunt passionum Christi in carne mea. De qua adhuc subditur. Numquid credis ei quia reddat sementem tibi et aream tuam congregabit. Considerimus similiter quis fuerit in ... adolescentia lapidantium ... custoderet cum alia ... nasceretur ... epistolis ... alia peteret. cum mors ei ... nulla sufficeret. sed semper ... aliorum interitum aliis extinctis ... anhelaret. Et profecto agnoscimus ... nullus tunc fidelium crederet quod ... dominus sue fortitudinis ... elationis inclinaret. Unde ... Ananias voce divina ... et post ... conversum audivit ... Domine audivi a multis de viro hoc quanta mala fecerit sanctis tuis in Jerusalem qui ... repente ... ab hoste predicator efficitur ... nomen ... persecutoris sui insinuat nomen ... collectae paci se.

que interrogavit exultet. alios blandimentis vocat alios ad fidem terroribus revocat. Iste regni pollicetur celestis patrie illis minatur ignem gehenne. Istos parentibus corrigit. illos admirationis ... Atque in omni ... adamantem se sui auctoris imitatur et tanta arte Dei aream congregat quanta illa prius ... celabat. Et neque hoc abhorret a paulo qui rinoceros bubali color ... de telepsa ... ventres eorum ferre prohibetur quia eum ... subrigore assuetus ... ceteris custodia ... virtutis molem ... Est enim protervus bubali nisi abstinentie pallor ... cui ipse tenaciter se adhesisse testatur. Castigo corpus meum et servituti subicio ne forte aliis predicans ipse reprobus efficiar. Et divine legis ... aliorum ... inventre ferre ... Inveniet quippe ... Elefantes ... cum dicebat. Multi ambulant quos sepe dicebam vobis nunc autem et flens dico inimicos crucis Christi quorum finis interitus quorum venter deus est et gloria in confusione ipsorum. Et rursum huiusmodi Christo domino non serviunt sed suo ventri. Bos ... in suo ... rinoceros iste non iam ... sed bestias ... quas illa paulus doctrine sue fortitudine nequaquam ... humiles impetit. sed superbos ... cultores ... sed in paulo ... agnoscimus. Super ... ne ... et malis ... quippe ... gloriam ex illius ... elatione ... quorum ... dominum subiugo timoris ... rinocerote ... fortitudinem subigit. Et quia ... Dei potencia quid de electis agit ... nunc ... eius ... quos reprobans tolleravit ... Penna struthionis similis est pennis herodii et accipitris. Quid struthionis nomine nisi sinagoga designatur que alas legis habuit sed corde ... ingenia se ... sublevavit. Quid vero per herodium et accipitrem nisi antiquos patres exprimitur qui ad ea que potuerunt intelligenda ... valuerunt ... vivendo ... Penna ... struthionis herodii et accipitris pennis est similis quia synagoge vox ... doctrinam loquendo tenuit sed vivendo nescivit. Unde et eiusdem synagoge populos de pharisaeis atque scribis ... dominus dicit. Super cathedram Moysi sederunt scribe et pharisei omnia ergo quecumque

Dei dilectissimo ... vocat patres.

1 ad cor. 9.

[illegible]

ad phil. 3.

Ro. 16.

Mt. 23.

dirimit vobis suavitate et sanctitate secum ova
non eorum nollet sic terre. annulat ac dicet
d' herodis necat potuimus sed quod pena eius
cum ino ad memoriam reducitur de vita
loqui prohibemur. Que derelinquit in terra
ova sua tu forsitan in pulvere calefacies
ea. Junonis alius est quod timent alius quod sperat
Et vidit spes non spes. paulo attestante
qui ait. Quod enim videt quis quid sperat? Quia
enim prostrationis ova in synagoge carne
edita apostoli designantur. Et dum se mundo
despectos atque humiles exhibent per ani
ghamy insipiens docet. Abiecta namque
et que nullius momenti apud elatos sunt in
terra velud ova iacuerunt. sed intus in
eis latebat unde viverent et sublevati
spei pennis ad celestia volarent. Que
ova struthio in terra dereliquit quia eos
quos carne genuerat synagoga apo
stolos audire contempnens vocando genti
litati desinit. Que tamen tunc pro eis dum hec
cad' in pulvere ova calefacit quia dum eos
apostolorum fecit illa abiecta dudum genti
litate suscitavit. Et quos synagoga velut
insensitivos et vivificatos sibi deseruerunt
in tunc in veneratione gentium predicato
ne magistrum vivere volant. Ova sua
struthio in terra derelinquit quia eos quos
predicando synagoga genuit arte ma
desideriis minime suspendit. Et minime
desideria quod antiquus hostis concepit in corde
inveniret. obsessas mentes etiam insole
ribus rapit. Unde subditur Obliviscitur quod pes
conculcet ea. aut bestia agri conterat. Tunc
ova pes calcat et bestia conterit cum in
terra deserimus quia vel humana corda
dum terrena semper cogitare semper que
ima sunt appetunt agere ad conterendum se
ag bestie i. dyabolo sternunt. ut cum diu in
infima cogitatione abiecta sunt quandoque
etiam maiorum criminum perpetratione frangantur
Synagoga quoque ova que genuit a
terra suspendere dum vivendo neglexit
Sed omnes deus mitos eius filios quamvis
in aeternis desideriis mortuos ac fri
gidos repperit calore tamen sui amoris
animavit. Sed vita qua filiis syna
goga non dedit hanc per inmortem in invidie
dum molitur persequendo extinguere de
sed ad bona ova non meminerat sancte
de genuisse. Unde apte de hac structione
subditur Duratur ad filios quasi non sint sui
quos non suos respicit quos alieno vim
qua ipsa docuit deprehendit et durescenti
se vitia terrores admonet. Sequi
intorum cruciatibus exercet atque invidie
facibus inflammata in quibus non labora
vit ne passio viveret laborat ut debeat

interire et tamen dum molita persequitur
placare se per hoc deum suspicatur. Unde et
eiusdem structionis omnis vitiis de
mit hora ut omnis qui interficit vos
arbitretur se obsequium prestare deo. Quia
igitur dum crudelitate ad persequendum syna
goga ducitur hoc se agere impulsu di
vini amoris arbitratur vite subiungitur Fru
stra laboravit nullo timore cogente.
In labore quippe illam persecutionis an
helare non timor sed crudelitatis coegit.
Sed quia plerumque vitia colore virtu
tum tecta tanto nequiora sunt quanto et esse
vitia minime cognoscuntur eo in persecu
tione durior synagoga extitit quo
religiosiorem se fieri filiorum morte
estimaret. Et idcirco que ageret di
scernere omnino non potuit quia lumine
sibi intelligentie per superbie obcecatio
clausit. Unde et hic subditur Privavit enim
eam deus sapientia nec dedit illi intelli
gentiam. Discretio quippe est oculus interni
examinis et quia faciens humilitate pr
dit etiam virtutis intelligentiam nesciens
amisit. Valde autem memora sunt volunta
que in redemptoris adventu fidelibus
intulit quia ea quibus se etiam
post adventum antichristi feriet contem
Adillius namque se tempus preparat ut
vitam fidelium coartet viribus prima
Unde et apte subditur. Cum tempus fuerit
altum alas erigit. In altum struthio alas
erigit cum sub conditore synagoga
non ut antea formidando sed aperte
iam repugnando contradicat. In membris
quippe dyaboli cursus et mediatorem
minimum deum credens. contra fideles
tanto in altum extollitur quanto et dei
corpus esse gloriatur. Et ne quod non solum
humanitatem domini sed ipsam etiam divinitatem
despiciat. non tamen equitem sed etiam ascen
sorem equitis irridet. Verum custo
dita unitate persone naturam intellig
quod verbum dei tunc equitem ascendit
cum animatam carnem sibi in utero ve
rum virginis condidit. Tunc ascensorem
tem ascendit. cum humanam animam ipse
carni presidentem divino culmini personaliter
ipsum conditor subiugavit. Carnem
quippe divinitas anima mediante suscepit
pit et per hoc totum simul equitem
tenuit quia in semetipso non solum illam
que regebatur sed hanc etiam que re
gebat assumsit. Judea vel prudentia
superbiens antiquus hostis
capta quia redemptorem unum homi
nem fuisse inter homines despiciat
deridet equitem quia eius in oribus dum

Antixpus de tribu dan

dicat· deridet uel ipsos ascensorem
sed redemptor in uinis ideoque
equus et equitem ascensor et cum in mu
ndum uenit fortes contra mundi p[re]
datores exhibuit et cum in mundi cer
taminis antiqui fallacia toleraret im
petum ipse certantibus subiunxit ne
antiquus hostis in illa sua antiqua fi
rmenda libertate lauaret fideles
ut tanto maiores uires acciperet
quanto contra aduersarium solum pug
nant. Unde hic cum struccio alas ele
uare ascensorem et equitem deridere
describitur illico fortium predicatorum
memoria subrogatur et dicitur. Numquid — ia pars q
prebebis fortitudinem equo aut circumdabis
collo eius hinnitum. Inspirat sancte eq[ui]
nomine alii lubrica uita priorum alii
dignitas temporalis· alii hoc ipsum presens
seculum· alii preparata recte intentionis
alii sanctus predicator exprimitur. Equi
enim nomine lubrica priorum uita signatur
sicut scriptum est. Nolite fieri sicut equus et
mulus et sicut per prophetam alium dicitur equi
amatores et emissarii facti sunt unus
quisque ad uxorem proximi sui hinniebat.
Equi nomine dignitas temporalis acci
[pitur] Salomone attestante qui ait. Vidi — b
seruos in equis et principes ambu
lantes quasi seruos super terram.
Omnis quippe qui peccat seruus est
peccati et seruum in equis sunt cum peccatores
huius uite dignitatibus efferuntur
principes non quasi seruum ambulant
cum uiros digni[tate] uirtutum plenos
nullus honor regit· sed summa hanc ad
potestates uelud indignos deorsum
premit. Hinc rursum dicitur. Dormita
uerunt qui ascenderunt equos. In
honore ac mente oculos auide
uite clauserunt qui in presenti uite digni
tate consistunt. Equi nomine hic presens
seculum designatur· sicut Jacob uoce di
citur Dan coluber in uia cerastes — c
in semita mordens ungulas equi
ut cadat ascensor eius retro. Equo
que retro quid eius significare me
lius ostendimus si rem que continet
paulo subtilius exponimus. Nonnulli
enim de tribu Dan uenire antichristum
asserunt· pro eo quod hoc loco Dan et colu
ber asseritur et mordens. Unde et non
immerito dum israhelitarum filius
terras [illegible]
peteret· primus Dan ab aquilone cast[ra]
metatus et illum scilicet signans qui corde
suo dixerat Sedebo in monte
testamenti in lateribus aquilonis as

cendam super altitudinem nubium similis
ero altissimo. De quo per prophetam dicitur. A Dan — Jer. 8.
auditus est fremitus equorum eius. Qui non
solum coluber· sed etiam cerastes uocatur.
Cerastes enim grece cornua dicuntur.
Serpens quippe cornutus esse perhibetur — Antixpus signatur per cerastem
per quem digne antichristi aduentus asse
ritur· quia contra uitam fidelium cum mor
su pestifere predicationis armatur etiam — d
cornibus potestatis. Quis autem nesciat
semitam angustiorem esse quam uiam sic
ergo Dan coluber in uia quia in presentis uite
latitudine eos ambulare prouocat qui
bus quasi parcendo blanditur. Sed in
uia mordet quia eos quibus libertatem
tribuit erroris sui ueneno consumit.
Cerastes in semita quia quos fideles
reperit et sese ad precepti celestis angus — e
tia itinera constringentes non solum
nequitia callide persuasionis impetit
sed etiam terrore potestatis premit. Et in
co equus hinc mundi insinuatur qui
pellaciam sua in cursu labentium temporum
feruntur. Et quia antichristus extrema
mundi apprehendere nititur· cerastes est
qui equi ungulas mordere perhibetur.
Ungulas quippe equi mordere est
extrema seculi feriendo contingere. Ut
cadat ascensor eius retro. Ascensor
equi est quisquis extollitur in dignitatibus
mundi qui retro cadere dicitur et non in fa
cie sicut Saulus cecidisse memoratur. In — 1 Reg. 28.
faciem enim cadere est in hac uita suas
unumquemque culpas agnoscere easque — Cadere retro
penitendo deflere. Retro uero quo non — fuit ergo dictum
uidetur cadere est ex hac uita repente — in scriptura
decedere et ad que supplicia ducatur
ignorare. Et quia iudea erroris sui la
queis capta pro christo antichristum expectat
Unde Jacob in eodem loco repente in electorum
uoce conuersus est dicens. Salutare tuum expec — Gen. 49.
tabo domine. Id est non sicut infideles anti
christum sed eum qui in redemptionem nostram ue
turus est. Unde credo fidelis et uerum. Equi — iii pars q
nomine preparata recte intentionis accipitur
sicut scriptum est. Equus paratur in die belli sed — Prou. 21.
dominus salutem tribuit quia contra temp
tationum certamina se preparat sed nisi
adiuuet desuper salubriter non decertat.
Equi nomine sanctus quisque predicator
accipitur propheta attestante qui ait. Mi — Abacuk 3.
sisti in mare equos tuos turbantes
aquas multas. Turbarent quippe aq[uas]
[illegible] quia quietem mentis
dum subiecto suorum corpore sopita
sunt. Sed equis dei mare turbatum est
quia missis sanctis predicatoribus cor
corda pestifera torpore securitate

impulsu salutiferi timoris expavit. Hic
utroque loco equi nomine sanctus predicator
accipitur. In beato Iob dicitur: Numquid prebebis equo
fortitudinem aut circumdabis collo eius hinnitum.
Et quid est quod hinnitu equi dominus prius se dare
fortitudinem et postmodum collo eius hinnitum circum
dare asserit? Hinnitu enim vox predica
tionis exprimitur. Verum autem quisque predica
tor ante fortitudinem et post hinnitum vo
cat quia ad superna blandiens. Hinc equo
dominus et fortitudinem se et hinnitum dare testatur
quia in predicatore eius si vita et sermo con
venerit nequaquam virtus perfectionis
apparebit. Quid enim multum prodest si sublimis
vite operatione fulgens fit, si tamen loquen
do non valet ad hoc excitare alios quod
sentit. Vel quid prodest bene loquendo ali
os attendere, si semetipsum indicat ma
le vivendo corrupisse. Quia igitur in pre
dicatore vita et vox ad perfectionem verbum
concurrant, equo suo dominus et tanta actio
nis fortitudine hinnitum vocis et ad hinnitum
vocis fortitudinem instruat actionis. Et
notandum est hinnitus qui intus formatur
pergitur dicitur equi collo circumdari
id est quasi pergens circa exterius ducatur
quia videlicet predicatoris vox dum interius
emanatur, sed exterius circumdat. Nam quo
alios ad bene vivendum suscitat, eo ad
bene agendum et opera predicantem ligat ne
ex sermone actio discrepet ne noti vi
ta contradicat. Collo igitur equi hinnitus circumdatur
quia ne ad prava opera predicator sinus exeat
vocibus vita predicante obsidetur. Hic
et enim quod potentes divitiebus in
[illegible] torques dantur ut quia signa
[illegible] gestant maiora semper exer
ceant et debiliter [illegible] me
tuant dum insigne [illegible] fortitudi
nis et primum quod ostentant. Unde et rite
in laude sponse auditori eius per salo
monem dicitur: Corona gratie accipies ca
piti tuo et torque aurea collo tuo. Sequitur:
Numquid suscitabis eum quasi locustas.
Locustarum nomine aliquando iudeorum persona
aliquando conversa gentilitas, aliquando adula
tium lingua, aliquando vero resurrectionis evi
dencia vel predicatorum vita signatur.
Quia enim iudeorum personam aliquando designat
gentilitas locuste exprimat vita Io
hannis signat de quo scriptum est: locu
stas et mel silvestre edebat. Iohannes
quippe eum quem prophetie auctoritate
prenuntiat etiam specie ab ore clamat
insignis ipso enim designatur dum qui
preveniens qui [illegible] [illegible]
[illegible] veniens quia infructuose gentili
tatis dulcedinem suscepit. Mel silvestre
edit quia nos iudeorum plebem in suo
corpore [illegible] continet. [illegible] locustas
accepit. Ipsos namque locuste significat

Vita predicatoris debet concordare cum verbis

Prov. 1

De locustis

Matth. 3

De Iohanne Baptista

Locuste significant populum iudaicum

subitos saltus dantes, sed protinus ad te
rram cadentes. Saltum enim dabat
propheta cum se implere promittunt [illegible]
citius ad terram cadebant cum per sua [illegible]
pa sed se audire denegarent. Videa
mus quasi quidam locustarum saltum:
Omnia verba que locutus est dominus faci
emus et audiemus. Videamus autem
quomodo citius ad terram ruunt: Utinam
mortui essemus in Egypto et non in hac
vasta solitudine. Utinam pereamus et non
inducat nos dominus in terram istam. Locu
ste ergo erant qui libebant saltum
pro voce et casum pro actione. Locustarum quoque
nomine gentilitas designatur. Salomone
attestante qui ait: Florebit amig
dalus, impinguabitur locusta, dissipabitur
capparis. Amigdalus quippe flore pri
us ceteris arboribus ondit. Et quid in flore
amigdali nisi ecclesie primordia
designantur que in predicatoribus suis
in primitiis virtutum flores aperuit et ad
infendenda poma bonorum operum ven
tos sanctos quasi arbusta sequentia
prevenit. Pinguis mox locusta impingua
ta est quia sicca gentilitas fer
tilitatis pinguedine et gratie celestis
infusa. Capparis dissipatur quia [illegible]
fidei vocata gentilitas attingere [illegible]
in sua sterilitate remanens bene vivendi
di ordinem amisit. Hinc rursum per
eundem Salomonem dicitur: Regem locusta non habet
et egreditur universa per turmas, quia [illegible]
relicta gentilitas aliena dicioni ad[illegible]
no regimine exstat. Sed eam ordinatam
per [illegible] adunantes spe ad [illegible]
bellum processit. Locuste vocabulo lingua
adulantium exprimitur quod exhibuit ca
lites Egypti plage testantur que exi
gentibus [illegible] corporaliter semel illata
sunt. Sed que mala [illegible] [illegible]
cotidie ferant spiritaliter signantur.
Egyptum namque et ventus urens locu
ste locustas que ascenderunt super
universam terram Egypti operuerunt
universam faciem terre vastantes
omnia devorata et igitur herbas
et quid quod pomorum in arboribus fu
erit enim Egypti plaga assecuta est
inquibus exteriore [illegible] con
tra dolentes [illegible] que devasta
toris dampna [illegible] neglegens col
ligeret ne dum foras [illegible] interna
sed amplius dilecta cerneret per pro
priam et que intus [illegible] [illegible]
sentiret. Quid enim per significatur lo
custe ordine que plus [illegible] terrena
[illegible] quoque animalia [illegible]
frugibus nocere [illegible] adula
[illegible] que terrenorum [illegible] [illegible]
si quis bona aliqua proferre [illegible]

si immoderatius laudando corrumpunt
Fruges quippe egyptiorum et spacio
cenodoxorum qua locusta consummat
dum adulatores lingue ad appetendas
laudes custodias cor operantis inclinant.
Herbam non locuste comedunt
cum adulatores quique verba loquentium
laudibus extollunt. Poma non ar-
borum devorant cum vanis laudi-
bus quorundam iam quasi fortia opera con-
sumant. Locuste nomine predicatorum re-
ceptorum vita designatur. Unde et voce
eius per prophetam dicitur: Excussus sum sicut
locusta. Excussi et qui ab eorum manibus
alieni subiecti non sunt evolant. Cum re-
rum quoque ad predicatorum numero-
sum. Iniquis quippe volens locusta ex-
cussa est qui inde a via predicatione
tenentem dum persuasa fugiunt quasi
in nostram recessionis sue saltu de-
serunt. Certe non ille predicator ad
perfectionis culmine erigitur qui non
activa solum modo sed etiam contemplativa
vita solidatur. Unde ipsa predicatorum per-
fecto locuste exprimuntur. Cum ne graves
a materia attollere conantur primum
a crurum impellentes sublevant et
in motum alis volant. Ita nimirum est
facta viri qui dum superna appetunt
primum quidem active vite bonis operibus
innituntur et tunc demum se ad sublimia
contemplationis saltu volando suspen-
dunt. Crurum figunt et alas extendunt
quia recta agendo se stabiliunt et ad
alta volando sublevant. Certa in hac
vita posita dum in contemplatione manere
non possunt. Et quasi locustarum more
a saltu quo dederant in pedibus suis
excipiuntur. Dum per contemplationem sub-
limia adventia active vite opera re-
petunt. Nec tamen in eius vita activa
remanere contenta sunt. Et dum ad eo
contemplationem desiderio extollunt quasi rursus
alta volantes petunt. Utique siquidem
velud locuste ascendentes descenden-
tes pagine dum sine cessatione
semper et summa ambiunt videre et ad
semetipsos natura corruptibilis pondere
revolvuntur. Est adhuc aliud quod
locuste similes sancti predicatores
sunt. Captivantis namque hostis tem-
pore vix aera se sublevat. Cum non
statim exarserit tanto alias quanto
alius volant. Sancti autem quisque
predicator cum quieta fidei qua conspi-
citur simul ac despecta assumitur
et locuste more quasi vix aera suble-
vat. Sed cum predicationis ardor iam
cordis celestibus inherens mox
cunctis sic sublimius ostendatur et

pulsatis alis multum rapitur qui quondam
minimus torpuisse videbatur. Hic ergo
equus id est predicatore suo beato Iob deus dicit
Nunquid suscitabis eum quasi locustas? Si
audis ne ego qui eo illum ad altiora ex-
citando sublevo quo [illegible] presencio
mis esse excitari permitto ne tunc in illo
labentior vires emergat. Cum sepe arde-
cior in fidelium cordibus invidetur. Et cum
in illa exterius suis predicator patitur. Cum
dura persequentium vexatione trucidatur quis
intueri valet quis est quem tentus conspirat quod
tot sua dampna exterius non sentit. Nisi
enim essent intra que salubriter intus
pascerentur. Ea proculdubio que admone
exterius insequitur ad cor cor(rupta?) premeret.
Et interne spei se animus sublevat et
ideo abiecta obsidionis iacula mi-
nime formidat. Unde et hoc loco dominus
ne ondeat equus iste quasi suama iam
deinceps ? ? cum tot adversitatibus
interioribus patitur. Ire subiungit: Gloria
narium eius terror.

Narium eius terror inspectum sancte vocabulo
narium aliquando sanctitas, aliquando antiqui ho-
stis instigatio, aliquando non presentia solet intel-
ligi. Naribus namque sanctitas designatur, sed
iam superius salomone attestante docuimus
qui ait: Umbilicus tuus in naribus suis
mulier pulchra et fatua. Narium nomine
exalantes insidie atque in-
stigatio antiqui hostis accipitur.
Cum in hoc eodem libro di-
cens attestatur de naribus
eius procedit fumus. Ac si di-
cat: de prava instigatione
illius in humanis cordibus caligo
nequissime cogitationis surgit per
quam videntium oculi tenebrescunt.
Naribus quoque presentia designatur. Sicut
per prophetam dicitur: quiescite ab homine cuius
spiritus est in naribus eius quia excelsus
reputatus est ipse. Sepe enim id quod non vi-
demus odore comprehendimus. Ita ut eu-
nte res etiam cum longe lateat flagran-
glancia nobis sue qualitate innotescat.
Cumque per nares spiritum ducimus plerumque
aliqua et invisa presentimus. Redemptoris
in ergo spiritus esse in eius naribus dicitur.
ut videlicet scientia illius esse in presentia desig-
netur. Quia quecumque se scire in hu-
manitate innotuit hoc minimum cum scientia
ordinem presentit. Et unde spiritum in nari-
bus haberet mox presentia subiungit. Quia
ea excelsus reputatus est ipse. Ac si dicat
in inferioribus ventura desuper presciet qui
omnia de celestibus venit. Sancti etiam
viri quia ab eius audita credunt ipsi quoque ve-
nientia presentire. Cuius eius pectore fideli in-
nuente advenientia illius spiritu etiam persolvere.
Unde et hoc loco equi huius naribus predicatur

Narium diversa significatio in sacra scriptura

Prov. xi.

Iob xli.

Ys. ii.

sua presentia ad presulatus designatur. Dum
enim venire extremum iudicem credi cele-
ste patriam populum iusti prima appetit
qui pharetras suam defuerit [illegible]. Sed
gloria narium eius terror est quia visionem
districti iudicis quam iustus vehementer
expectat iniustus venire formidat. Iste
namque labores suos considerans mercede
retributionis querit et tamen se sue [illegible]
sitiens presentiam iudicis expectat [illegible]
ut veniat in flamma ignis dans vindic-
tam impiis et contemplationem sue spem in
retributione deferens presens summo ar-
dore concupiscat. Ille vero quia iniustitie
sue meminit venire iudicem pertime-
scit actusque suos examinari metuit
qui dampnari se si examinetur novit. Glo-
ria ergo narium eius terror est quia iustus
inde gratulatur unde peccator addicitur. Videas
equum quomodo de longe quod adhuc non vi-
det iam pharetras sperat. Videas quan-
ta gloria attollitur cum iam ventura presola-
tur. Ecce labores suos intuens predicator
egregius dicit: Ego iam delibor et tem-
pus resolutionis instat. Bonum certamen
certavi, cursum consummavi, fidem servavi.
De reliquo reposita est michi corona
iustitie quam reddet michi dominus in illa die
iustus iudex. Ubi apte subiungit: Non
solum autem michi sed et hiis qui
diligunt adventum eius.
Ac si dicat: Et omnibus
qui sibi de bona operatione
se conscii adventum eius
iudicis non diligunt nisi qui
mercedem sua habere se iuste [illegible] inten-
sciunt. Terra [illegible] unde gratulatur iustus
inde terretur iniustus. Dicatur ergo: Gloria
narium eius terror. Et sensus iste predica-
tor dum venturam gloriam presolatur
dum venire ad faciem iudicis meretur
dum venturam gloriam presolatur. Dumque a la-
boris sui adhuc mercede differtur
in hac vita interim positus quid agat
audiamus. Terram ungula fodit.
Quid in equi ungula labor fortitudinis
agnoscitur quod pungitur in predica-
tore sancto [illegible] perfecte designatur.
Terram ungula fodit dum de cor-
de audientium [illegible] suorum opum terrenas
cogitationes eicit. Ungula terram fodit
quia auditorum corda a terrenis curis
evacuat cum doctor bonus concepta
[illegible] opere ostendit. Videas Paulum
terram cordis audientium qua ostensione
ungula virtutis fodiat. Ille namque disci-
pulis dicit: Hoc cogitate et que didi-
cistis et accepistis et audistis et vidistis in
me hec agite et deus pacis erit vobiscum.
Et rursum: Imitatores mei estote

fratres sicut et ego. [illegible] Cum vero exem-
plo sui operis alios corrigit quasi
ungula terram fodit. Sicut namque aliud
quod adhuc subalis de terra ungule
effossione tegitur. Sed cum viri quam
intento mente celo insupernis cum
gilent quamvis cuncta que in ima
pretereunt pede ingredi contemptu
calcent [illegible] cum terrene
carnis cum adhuc ligati sunt pluri-
mum cogitationum pulverem in corde
patiuntur. Cumque foras alios ad amo-
renda celestia persuadent semet-
ipsos quoque intrinsecus subtili inquisitione
discutiunt ne quo immoratur in se
vitio infirma cogitatione polluantur.
Equus ergo iste ungula terram fodit
cum predicator [illegible] cuiusque inquisitione
foris terrenas in se cogitationes di-
ruit. Equus ungula terram fodit. Qui
[illegible] iam dominus [illegible] quo sibi mo-
les cogitationum [illegible] cogitatio
considerationis [illegible] abluta flendo evacua-
re non cessat. Unde bene Ysaac apud alie-
nam gentem puteos fodisse descri-
bitur quo videlicet [illegible] discimus ut in hac
peregrinationis [illegible] posita cogita-
tionum nostrarum profunda penetremus et
quousque nobis vere intelligentie aqua
[illegible] nequaquam nostre inquisitionis
manus [illegible] cordis terra
torpescat. Quos tamen puteos alie-
nigene insidiantes replent quia immun-
di spiritus cum nos studiose cor fo-
dere conspiciunt congestas nobis cogi-
tationum temptationes ingerunt.
Unde semper mens evacuanda est [illegible] con-
tinuoque fodienda ne si [illegible]
relinquatur usque ad [illegible]
[illegible] opus cogitationum [illegible]
cumulet. Hinc ad Ezechielem dicitur:
Fili hominis fode parietem, id est cordis du-
ritiam crebris perscrutationum ictibus
rumpe. Hinc ad Ysaiam dominus dicit:
Ingredere petram absconde fossa
humo a facie timoris domini et a gloria
maiestatis eius. Petram quippe ingre-
dimur cum corporis [illegible] pe-
netramus atque a facie timoris domini
fossa humo abscondimur si terrenas
cogitationes [illegible] abdita
districti iudicis in humilitate mentis
celamus. [illegible] enim plus terra fodiendo [illegible] pi-
tur [illegible] demon-
stratur. Unde et nos si a nobis studiosius
terrenas cogitationes [illegible]
quo apud nos [illegible] abscondi-
mur [illegible] Certum
quod diem iudicis [illegible] qua-
ntia iam timoris domini facies [illegible]

Marginalia: xxxi capitulum; B; 2 thy. 4; C; D; Ungula eius significat fortitudinem predicatoris [illegible]; ad phil. 4; 1 ad cor. 4; C; F; G; xxxi; A; B

tantoque magis necesse est ut unusquisque illum
sollicitus timeat quanto iam gloriae magis
dat eius appropinquat. Sed quo agendum
quo ne fugiendum quo eum conspectus latea-
t? Non enim qui ubique est. Sed ecce peritum
ingredi fossa humus occultari [illegible]
ut cordis in domicilia dissipan-
tes eo iram invisibilem declinemus
pro ab amore vero invisibilium apud nos
intra nos in corde subrepserint ne cum superne
cogitationis ira cernitur. Meos apud nos
intra nos quanto tanto timidius ab-
scondatur. Hinc est quod Israelitico populo per Moysen
a Domino iubetur ut cum egreditur ad re-
quisita naturae mittat paxillum in balteo et
egesta humo abscondat quod egestum fuerit.
Natura enim incorruptibilis pondere gravati
a mente nostra quaedam cogitationum
superflua veniunt quae naturae erumpunt
sed portare sub balteo paxillum debe-
mus ut ad reprehendendos nosmetipsos
per acumen accincti quod nos stimulo com-
punctionis feriat qui in confessione cum mentem
nostram dolore confodiat et hoc quod
ab ea foetidum erumpit abscondat. Ha-
bet quippe egestio fossa humus per pa-
xillum tegitur cum mentem nostram superflu-
itas subtili redargutione discussa
in Dei oculos per punctionis stimulum
placatur. Colligitur si sancti viri quaeque
mala cogitant reprehendere ac
iudicare non cessant. De equo sub-
iunctis dicitur: Terram ungula fodit.
[illegible] in mente sua terram vel sata conspicit
minimus subducto prius Deum per
discussionibus irrumpit. Quam non sentit
[illegible] discussa subtiliter diiudicat
[illegible] nihil est quod exterius perhibeat
sancti enim minus ad mala perpetrandi
[illegible] quanto semetipsos plenius
omnis ventum praeparant Deum et subditi
exsultat audacter. In occursum pergit armatis.

Exsultat audacter quia sic adversis non
angitur sed nec prosperis elevatur. Adversa
namque non deiciunt quem prospera non
corrumpunt. Equus itaque iste et forte
[illegible] est quia exterius habet
[illegible] fortitudinis. Ne elevet prosperis
et pondus desuper insidens deter-
minet quippe quia sed ideo in summum
[illegible] non valent quia levare non possunt
eos minimus. Hinc est quod levat [illegible] ad i sa
[illegible] quos blanda supposuit
[illegible] ante Deum Deo subditus sciat inter
[illegible] stare. Scit inter lapsus
[illegible] cum mente gressum figere
ac nec ad subiecta se erigere nec
[illegible] obiecta confundere. Solerter autem
[illegible] se vitalis conditionis sine labor-

bus novit. Adversis hilarescit. Cum Do-
mino constanter prosperitate paritur. Angi sibi utile
meritum laetatur. Hinc est quod ante apostolos
exultasse legimus cum propter illos con-
gerit flagella tolerasse. Sicut scriptum est:
Ibant gaudentes a conspectu concilii
quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contume-
liam pati. Hinc Paulus cum diversis in Ma-
cedonia simul persecutionibus pressus mo-
dum se afflictum insinuat et iocunditate de-
monstrat. Unde cum venissemus in Mace-
doniam nullam requiem habuit caro nostra. Ac
si aperte dicat: Caro quidem requiem habuit
Deum per promissum ac persecutionum supplicia-
tio ac tolerantur. Conterit itaque
equum ad adversarios siccitate para-
tum gladii doloris poenas. Parant
arma de proximis scelerum peccati. Ho-
stes namque saeva potentiam mundi
defensionibus quasi quibusdam armis
se tegere. Solet omnis infideles per-
secutionem fidei excitat. Etiam scelestis praelatis
impugnare. Sed equus Domini exsultat an-
dacter et exteriora tormenta non metuit
quia interiorem dilectionem quaerit. Pertimes-
cit iacturam non formidat quia numquam in-
te prius desiderium permanens excessit
calcat. Hinc psalmista dicitur: Non confundetur
iustus cum ceciderit. Hinc in eo-
dem scriptum est: Iustus quasi leo confidens absque
terrore erit. Ac si dicat: Iniuriis bestiarum
ideo leo non expavescit quia se valere se ce-
teris non ignorat. Vir iustus vero securitatis
recte leoni comparatur quia quos contra se
insurgere conspicit admonet. Si enim fiducia
redit. Et scit quia cunctos adversantes su-
perat quia illa solum diligit quae invitus
nullus amittat. Cum enim exteriora quae et
nolentes subtrahunt appetit suam se
sponte exteriori timori substernit. In-
stabilia autem virtus et concupiscentiae ter-
ne conceptus quia et mala mors pro-
tinus orbis infirmus spei sine indicio sub-
levantur atque clementer adversitatibus tanto
minus attingitur quanto infirmis sita cu-
stodia nostra. Equus itaque iste non solum
se venientes minime metuit sed eis
etiam in occursum pergit. Unde hic dicitur:
In occursum pergit armatis. Volentem enim qui-
dem atque incursu relinquimus si obviare
prius praesumit non cedimus. Sed si cedere
ne vitae desiderium animus exarsit sic ia-
cens humo invisibilis respicit. Sed ipsa
flammam sui fervoris accendit singularis
loci admittit. Singularis cum exurgit debes
pro defensione iustitiae nosmetipsos obiec-
tos persequentium adversariis exemplis et cum ab-
cis non quaerimus obviare. Ita cum iustitiam
quam nos amamus malis sentire

Act. v.
2 Cor. 8
Psal. [illegible]
Prov. 28

Iustitia totis omnibus defendenda est

nichilominus sua passione confodiunt etiam si venerari videantur. Circa quod vero scis pravis ac male agentibus sese etiam cum non queritur opponit. Unde de equo dicitur Interritus pergit armatis. Intueri libet illum sessoris sui calcaribus excitum contra armatos hostes quociens pauli fervorem attendat qui cum effesi ad impediendas eius actus turbas zeli flamma rapiebat. Repente et repleti sunt ira et exclamaverunt dicentes Magna Diana Ephesiorum et impleta est civitas confusione et impetum fecerunt uno animo in theatrum rapto gaio et aristarcho macedonibus comitibus pauli. Atque mox subditur paulo autem volente intrare in populum non permiserunt discipuli; quidam autem et de asie principibus qui erant amici eius miserunt ad eum rogantes ne se daret in theatrum. In quibus perfecto verbis agnoscitur quia impetum contra inimicos adversitates invenit nec eum parentes et discipulos cum frena tenuisse. Et si obviat hostibus si vult pugna petere si nos intuemur spiritualiter in corpus sui fervoris debemus eum esse qui isto predicator egregius dissimulet non fateri. Damasci prepositus gentis arethe regis custodiebat civitatem damascenorum ut me comprehenderet et per fenestram in sporta demissus sum per murum et effugi manus eius. Quid est quod is cuius iste non sponte armatorum inimicos impetit et non se abscondat hostibus quasi trepidus abscondit nisi hoc quod notandum est ut in eius artificiosa virtute discamus adversariorum pugna tolerare aliquando appetere et prudenter aliquando declinare. Sed tamen quippe non potest quia agminis in mente tantummodo potentie hic pondus illic fructum sui laboris estimet. Sed cum pondus fructum superat laborem quisquis nomine declinat. Cum vero sed in aliis exercet in quibus laborum fructum pondus laboris vincat. Cum non subsequitur quanto fructum in eis sumat labor qui equatur non vincitur labor non sine culpa declinatur. Unde predicator sanctus cum damasci valde obstinatas mentes perspiceret eum cerneret eorum noluit adversitate confligere quia et semetipsum quem persecuturi multum noverant videret posse deficere et ad ultimum se illic ad pauca prodesse. Secessit quo Athanasius petiit et pugnaturus felicius ad alia se bella servavit. Non enim locum virtus sed locus virtutem deserit et idcirco fortissimus miles ad obsidionis angustia certaminis campum petiit conscrire. Ubi autem subiuganda regi proprio multa adversariorum colla conspexit subire bellum vel eum mortem non timuit sed

ut cum ierosolimam pergeret cunctis discipulis passione illius per prophetiam presciam prohiberent sibimet ipsi attestatur dicens. Ego enim non solum alligari sed et mori in ierusalem paratus sum pro nomine domini ihesu. Neque enim facio animam meam preciosiorem quam me. Excogitat hostiles timens etiam presciata passione sua impetum perite ille de discretione sinistra edocuit non de timore qui fugit. Circa vero pensandum est quia ille labores quosdam per dispensationis intuitum laudabiliter declinat qui pro deo maiores alios fortiter tolerat. Nam sepe ab hominibus timor debilis tamen dispensationis vocatur et qui prudentiam impetum declinasse asseritur cum fugientes turpiter terga feriuntur. Unde necesse est ut in causa dei cum res dispensationis agitur intenta cordis subtilissima liberatione pensetur ne per infirmitatem timor subripiat et sese per dispensationis ymaginem ratione fingat ne culpe se prudentia nominis tegat nec ad penitentiam animus redeat cum hoc quod nequiter perpetrat virtutem vocat. Restat igitur ut in dubiis quisque deprehensus cum quelibet sibi adversitas iminet prius mentem ipsam contra formidinem et precipitationem pugnet. Et tunc nec formidolose se subtrahat nec precipitanter obponat. Valde enim preceps est qui semper se adversis obicit et valde pavidus qui semper abscondit. Sed et hoc melius in bellis spiritualibus discimus si fortium exercitia corporalibus bellis extrahimus. Precipitem enim ille dux sapiens est qui contra hostiles cunctos exercitum preceps admonet. Neque vero dux fortis qui se semper ab hostibus faciem timendo subducat. Bene namque dux sed nec ab hostili impetu exercitum timere subtrahere neque hostem confusis cordibus coartare. Circa minus solliciti perfecti predicatores exhibent cum modo persecutoris rabiem declinantes noverunt ei fortiter sed non precipitanter obviare. Circa attendit vir cum congressum cernit iaculorum obiciat et inveniat iacula vel moriens timidit. Recordatur interritus pergit armatis de quo adhuc hic subditur. Contemnit pavorem nec cedit gladio. Gladios quippe pavore despiciat quia et ipsos adversariorum gladios contemnerat calcat. Dux enim. Quis nos separabit a caritate christi. Tribulatio an angustia an fames an persecutio in pavore quoque ventura metuit pena in gladio

Act. 19

2 Cor. 11

Paulus effugit persecutores cum vas electionis

2 Cor. 12

Act. 9 et 2 ad Cor. 11

Si audientibus in predicatione proficere non possimus ab eis recedere debemus

31

no iam dolor depulit percucione sen
titur quia hic vir sanctus venenum ad
sit non metuit pavorem despicit quia
nec nunc supveniente percussione vincat
nequaquam gladius cedit Contra hunc
itaque equum tot sunt gladii hostium
quot genera percussionum. Sed tantis obvia-
mus semper ac amore vite sese admittit
parat. Sed quia tam robustissimum pectus
quo se iaculis opponat audivimus
nunc quid adversus agatur audiamus
Sequitur Super ipsum sonabit pharetra. Suscep-
tum sancte pharetre nomine aliquando in
sensu dei occultumque iudicium. [24 ca a] Aliquando non
clandestina pravorum machinamenta per
designatur. Per pharetram namque sensum dei
occultumque consilium exprimitur sicut
idem beatus Iob superiore parte testatur
dicens. Pharetram suam aperuit et afflixit
me. Id est occultum suum iudicium detexit
et publica me percussione vulneravit. [b]
Sicut enim in pharetra sagitta sic in
occulto dei consilio latent sententie et
quasi ex pharetra sagitta educitur quando
ex occulto consilio aperta dei sententia iaci-
latur. Pharetre quoque nomine pravo-
rum machinamenta designantur. Unde per
pharetram dicitur paraverunt sagittas
suas in pharetra ut sagittent in ob-
scuro rectos corde. Iniqui enim cum
dolos quos bonis excogitant sub
machinamentis occultant quasi in
pharetra sagittas parant et in hac
parte vite caligine velud in obscuro
rectos corde feriunt quia malicia
sua eos iaculantur et tamen perversus parte
et in veniencia deprehendi non patitur
Igitur quia equus dei nulla adversi-
tate cedit quo magis obviatur eo
in incertis sunt semper armatos hos-
tes fervencior dicitur persecuto-
res eius qui se et ferientes vinci
sentiunt turbati ad consilium vertuntur
dolos parant et velud ex longinquo
quasi mittendo vulnera occultant. Unde
recte nunc dicitur Super ipsum sonabit pha-
retra ut eum ex abscondita machina-
tione longe feriant cui aperte con- [c]
gressionibus minime appropinquant
Hoc tunc super equum dei pharetra sonu-
erat cum xl viri qui invicem morte
coniuraverant contra ducem paulum
se quiescant ut consiliorum suorum iaculis
qui eum sagittarent dolo inficerent
quem congressione persecutionis pu-
blice superare nequaquam poterant. Phare-
tra ergo sonuit quando occulte machina-
tionis adversum causam prevenit quam
ins si vigilanter querimus adhuc
in pharetra sonum aliquid subtilius
invenimus. Sepe enim adversarii consilia

contra bonos inermis pravus inveniunt
invicem adest cogitationes dolos se
conferunt. Et tamen qui eosdem dolos prae-
bonis debeant ipsi insistere latenter
ipsi consumant ne crudelis suppliciorum
paratio nec dum quasi furtive innotes-
cat at amplius timeatur et audiencium
animum plus suspecta vulnera quam
percepta perturbent. In pharetra enim sagit-
te dum latent et sonant mortem etiam
non insunt visibilem denunciant pharetra
ergo contra equum sonitum reddit cum
contra predicatorem sanctum occulta pravorum [24 ca]
machinamenta consilium suum quod fraudule-
ter operit fraudulentis innotescit ut
prius sicut minus quasi ex sonitu pha-
retre trepidet. Sed predicator dei apertas
contumelias velud equus minus ferit
eius iacula non formidat cum non ceder
minus minime tractat mox perseco-
rum crudelitas ad supplicia manifesta
perducitur. Unde hic perquiram dictum est super
ipsum sonabit pharetra illico additur
vibrabit hasta contra predicatorem dei
tunc post pharetre sonitum hasta vibra-
tur quando post terrores exhibitos emicio
iam feriens aperta pena perducitur.
Predicatores autem sancti tamen pro defensione [gl]
fidei supplicia subeunt ad eandem
fidem quos valent rapere et interea
verbera non desistunt et tamen pacienter
suscipiunt prudenter contra corda in
ferentium sagittas predicacionis reddunt.
Unde nonnunquam agitur ut ipsi qui inpersecu-
cione seviunt non tantum doleant quod
cor predicatur non emolliunt quam quod
per eius verba etiam alios amittunt. Ita [26 ca a]
id est cum feriendo non superant ne forsitan
sed et alii qui illum audiunt derelinquunt
mox contra loquentem verba sententia res-
ponsionis parant. Unde cum dicitur vi-
brabit hasta recte subiungitur clipeus
persecutor enim fremens per quam predica-
tor corpus suppliciis perimitur. Auditori
cor quasi clipeus verbi sue disputa-
tionis munitur. Unde id est sanctus ne feri-
ri debeat hasta vibratur. Sed ne au-
dire possit clipeo supponitur. Sunt
namque defensores dei in pharetra sagit-
tas suas quas eo acie auditorum
cordibus inmittunt quo illas de spali-
atum a de intima cordis consione
distringunt. Hinc quippe se in bello [b]
fidei paulus armaverat cum dicebat
laboro usque ad vincula quasi male [2 ad thy 2]
operans. Sed verbum dei non est alligatum
At si diceret. Hasta quidem suppliciorum
ferior sed tamen verborum sagittas emit-
tere non desisto vulnera crudelitatis acci-
pio sed cor infidelium vera loquendo
transfigo. Dicatur ergo super ipsum sonabit

pharetra vibrabit hasta et clipeus. Quem
equum quippe dei quia pravorum consilia
perspexerit pharetra sonat. quia aperta
pena exquiritur hasta vibratur quia non
ei etiam de disputatione resistentium cli-
peus aufertur. Sed nunc aferendo suo
pista compescitur. Vir enim sanctus quo
maiori persecutione premitur eo ad predi-
candum vitiatorum actus instigatur et
cum persecutores patienter tolerat ac
deinde ad se auditores trahere festinat
hinc et hinc ad finem de equo dei subditur
Fervens et fremens sorbet terram. Nec re-
putat tube sonare clangorem. Primo
namque pectora hominum et terra es et in
terram ibis. Tube autem clangente in
hiis sancti patres loqui sacerdotes tribula
prohibentur. Quia igitur predicator zelo sancti
spiritus inflammatus vel metu supplicia po-
sitis quosque peccatores ad se trahere non
desistat. fervens procul dubio terram sor-
bet quia non persecutorum minas minime
formidat clangorem tube sonare non
reputat. Tuba enim que discrimen belli
denuntiat quid est aliud quam vox sevitum
potentium que concepta resistentibus mortem
certaminis parat. Hinc a principibus sacerdotum
tuba sonuerat cum flagellatos apostolos
de deo loqui prohibebant sed deum et celestis
denunciantium ne loquerentur in nomine
ihesu. Sed videamus quomodo equus dei clangor
tube non terreat. dicit petrus: Obedire oportet
deo magis quam hominibus. Et aliis quoque
persequentibus dicit. Non enim possumus que vidi-
mus et audivimus non loqui. Equus ergo clamo-
rem tube non metuit quia predicator e-
gregius despectis potestatibus sancti nullos
minarum sonitus pertimescit. Videamus
alium equum dei quomodo terram sorbeat quem
non nullius enim tube terror attingit.
Scriptum est supervenerunt quidam ab antio-
chia et yconio iudei et persuasis turbis lapi-
dantes paulum traxerunt extra civitatem esti-
mantes eum mortuum esse. Circumdantibus
autem eum discipulis surgens intravit in
civitatem. Et postera die profectus est
cum barnaba in derben. Cumque evange-
lizassent civitati illi et docuissent multos
reversi sunt listram et yconium et antiochiam
confirmantes animas discipulorum. Ecce la-
pidibus obruitur nec tamen a civitate submo-
ne removetur. Occidi potest superari non
potest. Velud extinctus extra urbem proicitur
sed intra urbem die alio illesus predicator
invenitur. Quam fortis ergo viro inest
firmitas quem nec imperium pena conquassat
iniuria parata ad agendum repulso-
nem provocat ad predicandam salutem
plaga erigit ad procellandum laborem
lassitudinem pena reficit. Ergo

hunc adhistans super que pena
sonet. Sed equus dei est et pharetre sa-
gittas despicit quia malitie consilia
contempnit. Vibratam hastam superat
quia aperte terrores persecutionis robusta
pectora firmat. Oppositum clipeum vin-
cit quia disputationem resistentium pre-
dicando subigit. Terram sorbet quia
peccatores in suo corpore exhortando con-
vertit. Clangorem bucine sonare
non reputat quia voces quaslibet terribi-
les prohibitionis nihil estimat. Atque
autem et quod dicitur quia fortis perseverat
in laboribus adhuc quia magis exul-
tat adversis. Ubi audierit
buccinam dicit vah. Quibus prosecu-
toribus et illud ostenditur quod hoc loco
de equo mirabiliter dicitur.
Neque enim vah dicere brutum animal potest sed
dominum asseritur quod ore dicere non valet
innuitur que designat. Vah quippe
sonus exultationis est. Equus ergo audita
buccina vah dicit quia fortis quisque pre-
dicator cum certamen passionis sibi immi-
nere considerat de certo victorie ex-
ultat. Nec enim pugne periculo quia vic-
torie letatur triumpho. Equus igitur
dicere vah predicatorem sanctum de ventura
passione gaudere. Sed si predicator
fortis gloriam passionis appetit si
discrimen mortis subire proprio lo-
co querit quid est quod ipsi predicatori
fortissimo qui extrahendus corde vic-
toriam tenuit in ore per vocis dicit
Cum senueris extendes manus tuas
et alius te cinget et ducet quo tu non
vis. Quomodo de passione gaudet
qui cinctus ab alio ire quo ducitur
non vult. Sed si pensamus qualiter ani-
mum quemque passione et mortem mente
quatitur et tamen de venturo regni
premio letatur intelligimus quomodo con-
stanter subire pridem volens
nolle quia et in morte considerat quod
tolleraturus pateat et insuper in morte
aspicit quod appetens querat. Vide-
amus paulum quomodo amet quod refugit
quomodo refugiat quod amat. Ait enim
Desiderium habens dissolvi et esse cum christo
et michi vivere christus est et mori lucrum
Et tamen dicit Nam simus in hoc tabernaculo
ingemiscimus gravati eo quod nolumus
expoliari sed supervestiri ut absorbe-
atur quod mortale est a vita. Ecce et mo-
ri desiderat et tamen carne expoliari
formidat. Cur hoc? Quia et si victoria
imperium letificat ipsa in agonis
asperius pena perturbat et quamvis
vincat amor subsequentis muneris
tangit tamen non sine merore an-

31

pulsus doloris. Sicut enim vir fortis
cum imminere iam belli certamina cernit
accingitur, palpitat et festinat, timet
et fremit, quasi pavore pro pallore ter-
retur, sed primum vehementer urgetur.
Ita vir sanctus cum passioni propinqua-
re se conspicit, et naturae suae infir-
mitate concutitur et spei suae soliditate
roboratur, et de imminenti morte trepidat,
et tamen quod moriendo verius vivat
exultat. Ad regnum quippe non potest
nisi interposita morte transire, et idcirco
et confidendo quasi ambigit et quasi
ambigendo confidit, et gaudens me-
tuit et metuens gaudet, quia scit quod
ad bravium quietis non pervenit nisi
hoc quod interiacet cum labore transcendat.
Sic nos cum morbos a corpore repellere
cupimus, tristes quidem amara purga-
tionis pocula sumimus, certi autem
de subsequenti salute gaudemus. Quia
enim pervenire corpus ad salutem aliter
non valet, impotenti libet etiam quod taedet;
cumque amaritudini inesse vitam
animus conspicit, merore turbatus
hilarescit. ~~Dicatur~~ Dicitur ergo: Ubi audierit
buccinam, dicit: Vah, quia praedicator for-
tis agnito certaminis initio, etsi
nec ipso adhuc passionis trepidat,
per spei tamen certitudinem ad praemium re-
munerationis exultat. Sed nequaquam ad
hoc passionis bellum temerarius exsilit,
sed eius passionis meritum cogitatione
meditando praemeretur. Calcaneum namque
qui conflictum praevenit decertaturus, qui se an-
imo ex ratione subicit, quia tanto quisque
minus adversitate vincitur, quanto contra
illam praeveniendo paratus invenitur. Saepe
enim cum timoris pondus usu levi-
gatur, saepe mors ipsa si sit inopinata
perturbat, in deliberatione praeventa levi-
fit. Unde recte de hoc equo subiungitur:
Procul odoratur bellum. Ac si aperte di-
ceretur: Idcirco quaelibet certamina exsuperat
quia mente certamen ante certamina parat.
Bellum quippe procul odorari est adver-
sa quaeque longe adhuc posita cogi-
tando prospicere, ne fortasse valeat
improvisa superare. Hoc bellum procul o-
dorari discipulos Paulus admonebat
cum diceret: Vosmetipsos temptate si
estis in fide, ipsi vos probate. Ac si aperte
praeciperet: Quae persecutionum certamina ad
mentem reducite, et cordis vestri in-
tima atque occulta pensantes, qualiter
inter supplicia existere valeatis, inve-
nite. Hoc bellum sancta vir procul odo-
ratur, cum et in pace universalis eccle-
siae vel haereticorum bella vel immi-
nentia ab infidelibus persecutionum cer-

tamina conspiciunt. Qui dum recte vivunt,
saepe mala recipiunt, detractorum contu-
melias aequanimiter ferunt, ne si per-
secutionis occasio subeat, tanto illas
fortiores apud hostes inveniat, quanto
eos et nunc etiam falsorum fratrum maculis
non expugnant. Nam qui abstinet patien-
tiae ante linguarum vulnera cor munit
ipse sibi testis est quia contra manifeste
persecutionis gladios non subsistit. Quia
ergo vir Dei exercitatus proventibus contra
ventura certamina minus contra maiora
metuitur, recte de equo dicitur, quod
bellum procul odoretur. Sequitur: Exhortatio-
nem ducum et ululatum exercitus. Duces
adversae partis sunt errorum auctores, de quibus
per prophetam dicitur: Effusa est contemptio super prin-
cipes eorum, et seduxit eos in invio et
non in via. De quibus per Zachariam vicinis
dicitur. Hos autem duces exercitus sequitur
pravorum scilicet turba quae iniquis eorum per-
suasionibus famulatur. Non dum quoque
duces exhortari exercitum dicit, non ulula-
re, quia videlicet hi qui infidelibus vel haeretic-
is praesunt prava quae tenere perceperunt quasi
ex ratione persuadent. Turba vero eis sub-
dita, quia sine iudicio eorum voces se-
quitur, in confusione infamiae perstrepit, be-
stiali mente ululare perhibetur. Lupis
quippe proprie ululatus convenit, et quia
caterva reproborum contra vitam moresque
fidelium sola rapacitate inhiat, quasi
per ululatum clamant. Equus ergo Dei exhor-
tationem ducum et ululatum exercitus procul
odoratur, dum sanctus quisque praedicator lon-
ge ante considerat quid vel auctores erro-
rum contra electos valeant proferre, vel
turba eis subdita quam possit immani-
ter insanire. Hanc exhortationem ducum
odorabatur Paulus, cum diceret: Per dulces
sermones et benedictiones seducunt cor-
da innocentium. Hunc ululatum exercitus
odorabatur, dicens: Intrabunt post discessionem
meam lupi graves in vos. Exhortatio-
nem ducum odoratus est Petrus, cum de
quibusdam discipulis admoneret dicens: In
avaritia fictis verbis de vobis negotiabun-
tur. Ululatum quoque exercitus odorabatur
cum praemitteret dicens: Et multi sequentur
eorum luxurias, per quos via veritatis blas-
phemabitur. Igitur quia sanctus quisque
praedicator atque in praedicationis bello
Domino fidei qualem se possit exhibe-
re, nimirum nunc sublimis equi spe-
cie quoque Christi militem describit,
ne et qui ad praedicationis culmen nec-
dum se pervenisse considerat, hac tamen
voce divina si iam bene vivere coepit
expressum se esse agnoscat, quatenus
hinc colligat quantum Domino notum sit si

Ro. 16.
Act. 20.
2 pe. 2.

29 cap[itulu]m a

admaiora perueniunt que signate de eloqui uoce in summis premittit. Con gula itaque que de equo dicta sunt repe tentes intueamur quomodo miles dei a prima conuersione ad quibus gra dibus ascensionis ad suprema peruenit. Dicitur ergo Numquid prebebis equo fortitudinem aut circumdabis collo eius hinnitum. Vinciamque tunc misericordi ter deus presidet ante omnia fidei forti tudinem prebet de qua petrus ait Adu

i. pet. v.

ersarius vester dyabolus sicut leo rugiens circuit querens quem deuoret cui resistite for tes in fide.

b

Hinc autem fortitudini hinnitum iungitur dum fit quod scriptum est Corde creditur ad iusticiam ore autem confessio fit ad salutem.

Ro. x.

Numquid suscita bis eum quasi locustas. Unusquisque qui deum sequitur in ipso suo exordio ue locusta suscitatur. Nam et si in quibusdam actionibus locustarum more flexis poplitibus terre inheret in qui busdam tamen expansis alis sese in aere suspendit.

c

Conuersionis quippe initia bonis moribus malisque permixta sunt dum et noua iam penitentium agitur et necdum adhuc uita exusti retinetur. Tanto autem minus premit interim mala ledimus quanto contra illa cotidie sine cessatione pugnamus nec suos nos iam culpa uendicat cuius prono usui iam sollicita mens resultat. Minus itaque nos inchoantibus terrena opera officiunt quia in nobis diutius demorari prohibentur. Unde quo in ipso sue conuersationis initio infirma quedam premit de nobis deus tolerat ut nos quoque ad celestia ex perfectione producat quasi locustas nos in exordio

d

suscitat quia et in uolatu uirtutis subleuat et non tamen de terrenis o peris cunctis desperat. Gloria narium eius terror pro eo quod non uisa res na ris odore deprehenditur non inmerito narium nomine spei sue cogitationes exprimuntur quibus uenturum iudicium quod et si oculis adhuc non cernimus iam

e

tamen sperando preuidemus. Omnis autem qui bene uiuere incipit audiens quod extremum iudicium ista aduenit uocetur hilarescit. Sed quia dum quedam mala adhuc ex reliquiis sibi inesse considerat hoc ipsum iudicium de quo ex ultare inchoat appropinquare formidat. Mentem quippe suam bonis malisque per mixtam conspicit cogitationes suas aliquando spe et timore confundit. Na tum audit que sunt regni gaudia mox interim leticia subleuatur. Rur sum cum respicit que sunt gehenne tor menta mox metu formido perturbatur.

f

Sed quia gloria narium eius terror dicitur quia inter spem et metum positus dum futurum iudicium mente conspicit hoc ipsum timet unde gloriatur. Ipsa ea sua gloria terror est quia inchoat iam bonus spe de iudicio letari et necdum finitis omnibus malis perfecta securus non est. Sed inter hec sollicitate adiuncte uenerit et procellas timore formidinis remittes sed insolitus uias intellectus dispones tot uiribus ad districtum iudicium liber inuenire conatur. Eximie quippe estuat amicam prescientiam formidare ac ne minus perfectum patris metuat illa agit ut pie se filium recognoscat. Discat ergo iudicem tota expectatione dili gere atque ut ita dixerim timendo desinit timere. Prius autem terror formidinem pectorali actione consi derat et idcirco ante omnia carne fortis edomatione castigatur. Unde pugna dum et gloria narium eius ter rore subiungitur.

g

Terram ungula fodit. Ungula namque terram fodere districta abstinentia carnem doma re est quo autem plus caro premitur eo de celesti spe animus securus letatur. Sed et fossa terra aperte subinuenitur Ex ultat audacter.

30 cap[itulu]m a

Terra enim ualet reprimit quod impugnat audacter exultet de hiis que interna prius desiderat. Tantoque mens medius ad summa appetenda conuenit quanto assiduat arta corpus edomat. Sum

Vide p[rouerbiorum] 24

ite per salomonem dicitur Diligenter exerce agrum tuum ut postea edifices do mum tuam. Ille quippe bene post domum edificat qui prius agrum corporis ab spinis uiciorum purgat ne si deside riorum mentes sentes incrementum ag presserit unique tota uirtutum fabrica fama boni crescentis deficiat.

b

Vide per gradus profectus ...

In ipso autem quasi belli certamine po sita tanto subtilius fraudes hostium conspicit quanto et districtius corpus premit quasi quendam hostium adiu torem premit. Sed post contemptionem corporis pro leticia cordis recte sub iungitur In occursum pergit armatis. Hostes armati sunt in mundi specie immunes contra nos fraudibus armati qui cum suadere nobis im proba nequeunt ea sub bonitatis specie mentis obiectibus opponunt. Et quasi sub quadam arma se contegunt ne ipsa malicia a nobis inimici uideantur.

c

Occurrimus armatis hostibus in occursum per gimus qui eorum insidias longe prius

deinde effossa vero terra armatis hostibus
in occursum pergere et edomita carnis
superbia dolos in interiore spiritum in
visibiliter explorare. Effossa terra ar
matis hostibus in occursum pergere et devic
ta carnali nequitia contra spiritualia vi
tia certamen subire. Nam qui adhuc
secum eneruiter pugnat frustra
contra se bella extra posita suscitat.
Qui enim semetipsum carnalibus subiu
gat cuius spiritualibus vitiis resultat.
Quomodo de labore exterioris certaminis
triumphare appetit qui adhuc apud
semetipsum domestice libidinis bel
lo succumbit. Vel certe armatis hostibus
in occursum pergimus cum per exhortatio
nis studium eorum insidias et mali
cias corde premimus. Quasi enim in loco
quo sumus ad locum alium obviam
hostibus venimus cum intra cuncta ordina
te proposita accessu in interiore spiritu
proximi mentem prohibemus. Unde fit plerumque
ut nos hostes callidi militem dei iam
certa de interiori bello victoriam
tanto de semetipso [?] temptent quan
to illum contra se et in alieno corde preva
lere fortiter vident. Ut dum illum
ad se tuendum revocant aliena cor
da liberius que exhortatione protegeba
tur invadat. Cumque eum superare non
potest saltem occupare conatur quatinus
dum miles dei de semetipso geritur non
ipse sibi ea que defendere consueverat
perimat. Sed mens in deum immobiliter
fixa temptationum spicula despicit
nec singulis [?] iacula pertimescat.
Suscipit enim quasi [?] animo sic
vulnera infirmitatis sue curat ut
aliena non deserat. Unde bene de hoc equo
subiungitur. Contempnit pavorem nec ce
dit gladio. Contempnit pavorem quia
nullius temptationis formidine ab hoc
usque terretur ut cedat nec cedit
gladio quia et si violentia illum tempta
tio pulsat acuta tamen proximi non
repellit. Unde et paulus exemplum nobis in mente
constantie insinuans et quos ab
hoste gladios susceperat dicit. Et
quomodo eisdem gladiis non cedat ostendit.
Cum enim iam carnalis operis pugna
superata carnalis temptationis gladium
ab hoste superatus susceperat qui dice
bat Video aliam legem in membris me
is etc. Sed eidem gladio quem in
se vicerat etiam in aliis non cedebat
cum prefecto proximis diceret Non reg
net peccatum in vestro mortali corpore
ad obediendum desideriis eius. Et rursum
Mortificate membra vestra que sunt
super terram fornicationem inmunditiam

libidinem concupiscentiam malam. Gravius illum
temptationum gladius feriebat de quibus
ipse ait In laboribus plurimis in carce
ribus habundantius in plagis supra modum
in mortibus frequenter. A iudeis quinquies
quadragenas una minus accepi. Ter virgis
cesus sum semel lapidatus sum ter nau
fragium feci nocte et die in profundo ma
ris fui. Et cetera que ipse tolerare po
tuit et nos enumerare lassamur. Sed
quomodo eidem gladio in proximi dilectione non
cedit perpendat ipse subiungit preter illa
que extrinsecus sunt instantia mea coti
diana sollicitudo omnium ecclesiarum. Equus
ergo dei et gladio percutitur et tamen a propositi
one caritatis acutissimi prohibetur. Dum fortis
spiritualis certaminis miles et ipse vulnera
ab hoste suscipit et tamen ad salutem alios
surgit. Sed contra tam duros celestis mi
lites pectus antiquus hostis tanto acutiora
spicula porrigit quanto se perimi robustius
conspicit. Unde et subiungitur Super ipsum sonabit
pharetra vibrabit hasta et clipeus. Pharetra
enim videlicet mentis sancte studium contra se et alios
prodesse multiplicata hanc sagittas temp
tationis confodere. Unde sepe contingit ut hii qui
regendis aliis preesse temptationum certamina
fortiora patiantur. Carnalis corporalibus mo
re bellatorum dum duce ipso ad fugam vertitur
resistentes exercitus conspersi unanimiter
sine labore dissipentur. Hostis itaque cal
lidus contra celestem militem diversa per
cussionum vulnera exquirens modo pha
retre insidias cum sagitta vulnerat modo
ante eius faciem hastam vibrat. Quia videlicet
et alia sub veneni specie contegit et alia ut
sit aperta eius oculis opponit. Ubi enim infir
mari dei militem conspicit illic frau
dulentia non requirit. Ubi autem resistere
sibi fortem considerat illic contra vires penal
dubios dolos parat. Ita cum infirmum
quempiam in carnis illecebris videlicet aperte sperat
corporis que concupisci valeat eius obtu
tibus obviat. Si autem fortasse validum
contra amaritudinem temptationis importune eius
cogitationibus domesticorum suorum eius in
opiam suggerit. Ut dum mens ad premissi
omnis curam qui pie flectitur seductam for
tim in terras ambitio iniquitatis rapiatur. Equum
ergo dei sagitta per insidias impetit quando
ei hostis callidus sub specie pietatis abscondit.
Hasta autem cominus vulnerat cum ma
nifestam nequitiam et scelera temptat. Sed pensando
celesti militi uno eodemque tempore utrumque
ab hoste obiciatur ne inequaliter una presentia
ne perimatur dolos namque adversarius
ferire simul nititur et aperte forcius
et insidiis latens ut dum declinat
sagittam metuit minus cum fronte ha
stam timeat. Vel dum ante faciem haste

2 Cor. xi

A

B

C

Plati fortiora temptamenta recipiunt

Super certamen hominis pat dyabolus temptaciones mittit

D

De dolo dyaboli

resistitur nequaquam ex occulto veniens sagitta videatur. Saepe enim temptator proponit libidinis et subito fraudulenterque cessans elationem suggerit de servata castitate. Et sunt nonnulli qui dum multos ex castitatis arce in elationis foveam cadunt, sese ostendunt vitae suae custodia negligentes, et immunditiam libidinis fugiunt, pro castitatis culmen in voraginem elationis ruunt. Quia ergo aperte feriens hasta est culpa de vitio, et quae ex occulto vulnerat de pharetra sagitta est culpa de virtute. Sed equus Dei et ante faciem hastam superat, cum libidine caret, et elationis sagittam despicit, cum in castitate humilitatem se ab elatione custodit. Unde bene in huius certamini psalmus dicit: Dominus erit in latere tuo et custodiet pedem tuum ne capiaris. Pes namque in anteriori tendit, anteriori namque non videt quia ea quae sunt a latere conspicit. Utrumque qui pedis custodiam perdidit, anteriora tenuit et inspectionem lateris deserit. Dum non ante faciem positae virtutis aliquid agimus, quasi quo pes debeat poni providemus. Sed dum extiterit ad furtum culpa sub oritur, quasi dum in anteriori respicitur, nequaquam tenuit pes in anteriora quod ponatur. Unde ergo dicit: Dominus erit in latere tuo et custodiet pedem tuum ne capiaris. Omnia miles Dei dum gerit, circumspectus et quae ex latere possint prodire circumspiciendo considerat, et gressum ante faciem ferre perficiendo non cessat. Cum fraudulentem hostem videt quia per pharetram et hastam nequaquam se praevalere conspicit, clipeum opponit ut si resistentem pectus feriendo non perforat, saltem quibusdam obiectionibus perfectus iter intercludat. Quibusdam namque difficultates ipsis eius conatibus obicit, et cum superare non valet, vel resistit. Sed quid inter tot argumenta bellorum equus Dei agat audiamus: Fervens et fremens sorbet terram, nec reputat tubae sonare clangorem. Quem equum tubae clangor sonat, qui clarum mentem intus quae agit fortiter, cum eius quod ... culpa terribiliter comperit. Sed fervens et fremens sorbet terram, quia nimio ardore semper distendit, et quidquid intus terrenum repperit cottidie perficiendo consumit. Et clangorem tubae sonare non reputat, quia consideratione forti omne vitium quod de virtute gloria nascitur sollicitus declinat. Sonare enim clangore tubae reputaret, si fortissime pariter aliud quod pie subortum aliud agere(?) intra metueret. Quia ergo adtingenda fortia ante insinuantia temptamenta non trepidat, in fundo

suo positus clangore tubae munire formidat. Saepe ante diem praeparare se dicitur, inter tribus conspicit ne ipsa eum virtutis prosperitas elenet pulsare se temptatoribus gaudet. Unde et apte subiungitur: Ubi audierit bucinam dicit: Vah. Multos enim sua prosperis felicitas stravit multos diuturna pax incautos reddidit, coque illos inopinatus hostis gravius perculit, quo longe quietos usu negligentes invenit. Unde sancti viri cum illata se virtutis prosperitate considerant, quodam dispensationis superne modo ruinae evitare se etiam temptationibus exultant, quia tanto robustius acceptam deinceps gloriam custodiunt, quanto temptationis impulsu commissi infirmitatem suam humiliter agnoscunt. Equus ergo Dei audita bucina vah dicit, quia bellator Dei cum temptationis intulerit conspicit utiliter superne dispensationis considerans, copia validius adversitate confidit, cum adversitatis eius discrimina illum non superant, quia numquam impressa temperantur. Longe quippe providet ex unaquaque re cuius vitii pugna succrescit. Unde et sequitur: Procul odoratur bellum. Bellum namque procul odorari est ex causis praecedentibus quae vitia subsequentur culpae agnoscere. Quia enim sicut iam diximus saepe odore res non visa agnoscitur, bellum procul odorari est sicut flatum narium sic promissae cogitationum nequitias latentes indagare. De quo odoratu Dominus recte in Cantico sui laudibus dicit: Nasus tuus sicut turris. Turris non speculatoris in nasum ponitur in alto, ut hostis veniens longe videatur. Unde et nasus in Libano etiam turri similis dicitur, quia sanctorum provida discretio dum sollicite circumquaque conspicit, malum prius pervenit, quam veniat culpa, deprehendit et quo vigilanter praevenit eo fortius declinat. Hinc Abacuc ait: Super custodiam meam stabo. Hinc vigilantes electi etiam Ieremias ammonens dicit: Statue speculam, pone tibi amaritudines. Speculam quippe sibi statuere est ventura vitiorum certamina exalta consideratione prospicere. Sibique electi mentis amaritudines ponunt, quia et in virtutum pace constituta dum mala insidiancia conspicit, sopita quiescere non consentit. Primo autem ne mala quaelibet sentiat non considerat, ne bona incaute faciat. Ut postquam prima subegerit, ipsa etiam sibi subigere vitia contendit, ne si mentem dominium tenuerit, elationis culpa

Quae est in Libano Per nasum quippe odores fetores quae discernimus quid per nasum nisi providam sanctorum discretionem designat?

nectantur. Quia enim sicut superius dictum
est plerumque ex bonis per negligentiam vi-
tia mala nascuntur, vigilanti studio
contemplatur qui ex doctrina arroga-
ntia, ex iustitia crudelitas, ex pietate
remissio, ex zelo ira, ex mansuetudine
torpor oritur. Cumque bona hec agit quo-
modo contra se hostes plus ex eo consurgere
valeant consideret. Nam cum adipiscen-
de doctrine studiis elaborat, mente
sollicite contra certamina arrogantie
preparat. Cum culpas delinquentium iuste
ulcisci desiderat, sagacissime caveat
ne modum iustitie crudelitas vin-
dicte transcendat. Cum pietate frena-
re se nititur, solerter prospiciat ne qua
discipline dissolutione vincatur. Cum
se recti zeli stimulis excitat, summope-
re perpendat ne plus quam necesse est ire se flam-
ma succendat. Cum in magna tranquil-
litate se temperat, vigilanter obser-
vet ne torpore frigescat. Quia ergo
spiritalis miles cognitione omnium vitiorum
pugna subrepere possit aspiciat, recte
de equo Dei dicitur: Procul odoratur bel-
lum. Prevenit etiam que turba inimi-
cum premat, si mala ad se ingredi vel
pauca permittat. Unde et sequitur:
Exhortationem ducum et ululatum exercitus.
Temptantia quippe vitia que pugnam (?) invi-
sibili contra nos prelio regnanti super-
bie militant, alia more du-
cum preeunt, alia more exercitus subse-
quuntur. Neque enim culpe omnes pari ac-
cessu cor occupant, sed dum maiores
et pauce neglectam mentem preveniunt,
minores et innumere ad illam se ca-
tervatim fundunt. Ipsa namque vitiorum
regina superbia cum devictum cor ple-
ne ceperit, mox illud septem principalibus
vitiis quasi quibusdam suis ducibus
devastandum tradit. Quos videlicet duces
exercitus sequitur, quia ex eis proculdubio im-
portune vitiorum multitudines oriun-
tur. Quod melius ostendimus si ipsos duces
atque exercitus specialiter ut possumus
enumerando proferamus. Radix quippe
cuncti mali superbia est, de qua scriptura
testante dicitur: Initium omnis peccati super-
bia. Prime autem eius soboles septem ni-
mirum principalia vitia de hac virulen-
ta radice proferuntur, scilicet inanis gloria,
invidia, ira, tristitia, avaritia, ventris
ingluvies, luxuria. Nam quia his septem
superbie vitiis nos captos doluit,
idcirco redemptor noster ad spiritale li-
berationis prelium spiritu septiformis gratie
plenus venit. Sed habent contra nos hec sin-
gula exercitum suum. Nam de inani gloria
inobedientia, iactantia, ypocrisis, con-
tentiones, pertinacie, discordie et novita-
tum presumptiones oriuntur. De invidia odium,
susurratio, detractio, exultatio in adversis
proximi, afflictio autem in prosperis nascitur. De ira
rixe, tumor mentis, contumelie, clamor, in-
dignatio, blasphemie proferuntur. De tristitia
malitia, rancor, pusillanimitas, desperatio,
torpor circa precepta, vagatio mentis circa illi-
cita nascitur. De avaritia proditio, fraus,
fallacia, periuria, inquietudo, violentie
et contra misericordiam obdurationes cordis oriuntur. De
ventris ingluvie inepta letitia, scurri-
litas, immunditia, multiloquium, hebetudo
sensus circa intelligentiam propagantur. De luxuria
cecitas mentis, inconsideratio, inconstantia,
precipitatio, amor sui, odium Dei, affectus pre-
sentis seculi, horror autem vel desperatio futuri
generatur. Quia ergo septem principalia vitia tan-
tam de se vitiorum multitudinem proferunt, cum
ad cor veniunt quasi subsequentis exercitus
catervas trahunt. Ex quibus videlicet septem
quinque spiritalia duoque carnalia sunt. Sed
unumquodque eorum tanta sibi cognatione iun-
gitur ut non nisi unum de altero proferatur. Prima
namque superbie soboles inanis est gloria,
que invidiam, dum vani nominis potentiam
appetit, ne quis hanc alius adipisci
valeat tabescit. Invidia quoque iram pa-
rit, quia quanto interno livoris vulnere a-
nimus sauciatur, tanto etiam mansuetudo
tranquillitatis amittitur, et quia quasi dolens membrum
tangitur, ideo opposite actionis manus
velud gravius pressa sentitur. Ex ira quoque tri-
stitia oritur, quia turbata mens quo
inordinate se concutit, eo addicendo
confundit, et cum dulcedinem tranquillitatis
amiserit, nichil hanc nisi ex perturbatione
subsequens meror pascit. Tristitia quoque
ad avaritiam derivatur, quia dum confusum
cor bonum letitie intus amiserit
amiserit, unde consolari debeat fo-
ris querit, et tanto magis exteriora
bona adipisci desiderat quanto gaudium
non habet ad quod intrinsecus recurrat. Post hec
vero duo carnalia vitia, id est ventris inglu-
vies et luxuria, supersunt. Sed cunctis liquet
quod de ventris ingluvie luxuria nascitur,
dum in ipsa distributione membrorum ventri
genitalia submixa videantur. Unde dum unum
inordinate reficitur, aliud proculdubio
ad contumelias excitatur. Bene autem duces
exortari dicti sunt, exercitus ululare, quia prima
vitia decepte menti quasi sub quadam ratione
se inserunt, sed innumera que sequuntur
dum hanc ad omnem insaniam pertrahunt,
quasi bestiali clamore confundunt. In-
anis namque gloria devictum cor quasi
ex ratione solet exhortari cum dicit: ✗ In quo
illo vel illo minor es? Cur ergo eis vel
equalis vel superior non es? Quanta vales

✗ Debes maiora appetere, ut quo potestate
valueris multos excedere, eo etiam valeas
et pluribus prodesse. Invidia quoque devictum
cor quasi ex ratione solet exhortari cum dicit.

De radicibus et origine omnium viciorum

3a (?) Et 5 spiritualia, carnalia 2 sunt (?)

De duobus carnalibus viciis

Nove persuasiones oriuntur ex viciis et qualiter quilibet se de viciis excusat.

quo ipsum non valent. Sed quod ergo et ante superiores et etiam equales dicit, ira devictum cor quasi ex ratione solet exhortari cum dicit: Que erga te aguntur equanimiter ferri non possunt, sed ymmo patienter tolerari peccatum est; quia et si ea non cum magna exasperatione resistitur, contra te deinceps sine mensura cumulantur. Tristicia quoque devictum cor quasi ex ratione solet exhortari cum dicit: Quid habes unde gaudeas, cum tanta mala de proximis portes? Perpende cum quo merore omnia intuenda sunt, qui in cunctis contra te amaritudinis felle vertuntur. Avaricia quoque devictum animum quasi ex ratione solet exhortari cum dicit: Valde sine culpa est quod quedam habenda concupiscis, quia non multiplicari appetis, sed egere pertimescis; et quod male alius retinet, ipse melius expendis. Ventris quoque ingluvies devictum cor quasi ex ratione solet exhortari cum dicit: Ad esum Deus munda omnia condidit, et qui saturari cibo respuit, quid aliud quam muneri concesso contradicit? Luxuria non devictum cor quasi ex ratione solet exhortari cum dicit: Cur te in voluptate tua modo non dilatas, cum quid te sequatur ignoras? Acceptum tempus in desideriis expendere debes, quia quam citius pertranseat nescis. Si enim misceri Deus homines in voluptate coitus nollet, in ipso humani generis exordio masculum et feminam non fecisset. Hec est ducum exhortatio, que dum incaute ad secretum cordis admittitur, familiarius iniqua persuadet. Quam videlicet exhortationem exercitus ululans sequitur, quia infelix anima semel principalibus vitiis capta, dum multiplicatis iniquitatibus ad insaniam vertitur, ferali iam immanitate vastatur.

Sed miles Dei quia sollerter iam providere vitiorum certamina nititur, bellum procul odoratur; quia mala persuadentia quid intenta persuadere valeant, cogitatione sollicita perpendit, exhortationem ducum naris sagacitate deprehendit. Et quia longe prospiciendo subsequentem iniquitatum confusionem conspicit, quasi ululatum exercitus odorando conspicit. Agnoscat igitur quia predicatorem vel quibuslibet spiritalis certaminis predicatorem, mulier describitur, cuius naturam conspicimus, nunc eiusdem iterum mansis significatione videamus. Neque per equum didicimus eius fortitudinem et pene agnoscamus discutis illius contemplationem, quia in descriptam equi magnitudinem audimus contra certamina vitiorum vir sanctus per patientiam tolerat, nunc pennis agnoscamus quomodo per contemplationem volat. Dicitur:

Numquid per sapientiam tuam plumescit accipiter expandens alas suas ad austrum? Quia pannos singulos penna vetere

accipiter nova nascente priuat ac sine intermissione plumescat, pene nullus ignorat. Sed ante hoc illud tempus dicitur quo in nido nescit, qui tenuiter adhuc videlicet pullus ad austrum alas expandere non valet; sed ista anima pluma desertur que lavacri veteri penna renovatur. Et quidem domesticis accipitribus quo melius plumescere debeant munita ac tepentia loca requiruntur. Agrestibus vero mos est, ut flante austro alas expandant, quatenus eorum meatibus ad laxandam pennam veterem venti tepore concalescant. Cum vero ventus deest, ad radium solis expansis alis, percussis tepentem sibi auram faciunt, sicque apertis poris vel veteres exuunt vel nove succrescunt. Ad hoc et accipitrem austro plumescere, nisi quod unusquisque sanctorum actus flatu sancti spiritus concalescit, et usum vetuste conversationis abiciens, novi hominis formam sumit. Cui Paulus admonens dicit: Expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis, et induentes novum. Et rursum: Licet is qui foris est noster homo corrumpitur, tamen is qui intus est renovatur de die in diem. Vetusta autem penna pigritie est immunditia, studia dolose actionis amittere; et nova penna simile est mite ac simpliciter vivendi sensum tenere. Penna itaque veteris conversationis gravat, et pluma nove immutationis sublevat, ut advolanti tanto leviorem quanto noviorem reddat. Et bene autem expandere alas suas ad austrum. Alas quippe nostras ad austrum expandere est, per adventum sancti spiritus confitendo cogitationes aperire, ut iam non libeat defendendo nos tegere, sed accusando publicare. Tunc ergo accipiter plumescit, cum ad austrum alas expandit: quia tunc se unusquisque virtutum pennis induit, cum sancto spiritu cogitationes suas confitendo substernit. Qui enim vetera fatendo non detegit, nova virtutum opera nequaquam producit. Qui nescit lugere quod gerit, non valet proferre quod sublevat. Ipsa namque confessionis vis poros cordis aperit, et plumas virtutum fundit. Cumque se studiose mens de pigra vetustate redarguit, alarum novitate innotescit. Dicatur ergo beato Job: Numquid per sapientiam tuam plumescit accipiter expandens alas suas ad austrum? id est, Numquid electo tu intelligentiam contulisti, ut flatu sancti spiritus cogitationum alas expandat, quatenus alas pondera vetuste conversationis

31

abiciat. et vetustas plumas et usu non
volantes sumat. Ut hinc videlicet colligat 36 ca[pitulum] a
quia vigilanciam sensus interioris ex
se non habet qui hanc ex se conferre aliis
nequaquam valet. Potest etiam plume
accipitrem renovata gentilitas desig-
nari ac si beato Iob aperte diceretur: Sanctus
veteri plumas inutilitatis respuit
et vetustas superbie pennas amittit.
Sequitur. Numquid ad preceptum tuum elevabitur b
aquila et in arduis ponet nidum sibi?
In sacra scriptura sub vocabulo aquile aliquando
maligni spiritus raptores animarum aliquando
presentis seculi potestates aliquando vero vel subti-
lissime sanctorum intelligencie vel in-
carnatus dominus ima celeriter transvolans
et mox summa repetens designatur. Aqui-
larum nomine insidiatores spiritus expri-
muntur Ieremia attestante qui ait: Ve-
lociores fuerunt persecutores nostri aquilis
celi. Persecutores enim nostri aquilis celi
velociores sunt cum tanta contra nos
maligni homines faciunt ut ipsas ae-
reas potestates inventionibus mali preire
videantur. Aquile vocabulo potestas terrena c
figuratur. Unde per Ezechielem prophetam dicitur:
Aquila grandis magnarum alarum lon-
go membrorum ductu plena plumis et
varietate venit ad Libanum et tulit
medullam cedri et summitatem frondium
eius avulsit. Qua videlicet aquila quid aliud
quam Nabuchodonosor rex Babilonie de-
signatur qui pro immensitate exercitus
magnarum alarum per dimensionem extitit lon-
go membrorum ductu pro multitudine vero di-
vitiis plena plumis pro innumeritate
ac terrene glorie compositione plena varie-
tate describitur. Qui venit ad Libanum
et tulit medullam cedri et summitatem fron-
dium eius avulsit quia Iudee celsitudinem
petens nobilitatem regni eius quasi me-
dullam cedri abstulit. Et dum Iudaicam
regum prolem a regni sui culmine
transmigrando sustulit quasi summitatem fron-
dium evulsit. Aquile vocabulo vel subti- d
les sanctorum intelligencie vel volatus dominice
ascensionis exprimitur. Unde idem propheta dum
sub qualitate specie evangelistas quatuor
se vidisse describeret in eis sibi ho-
minis leonis bovis et aquile faciem
apparuisse testatur. Quartum procul dubio
animal Iohannem pariliter signavit qui
volando terram deseruit quia per sub-
tilem intelligenciam interna desideria
mistica verbi videndo penetravit. Cum e
ministro prophete sive ipso quoque Iohannes
in revelatione sua de semetipso disse-
rat: Animal primum simile leoni et
secundum animal simile vitulo et tertium animal habens
faciem quasi hominis et quartum animal simile aquile

volanti. Et quamvis singula ad unum quemque
evangelistam recte conveniant dum alius humane
nativitatis ordinem alius per immundi sacrificii
mactatione quasi vituli mortem alius
per fortitudinem quasi leonis clamorem
insinuat alius nativitatis verbi intuens quasi
solem aquila conspectat. Potest tamen hoc mis- f
terialiter ipsum sui caput omnium sicut membra signare.
Ipse namque et homo est quia per naturam nostram veraciter
natus est et vitulus quia mortem in cruce pro
nobis pertulit et leo quia per divinitatis fortitudinem suscep-
te mortis vinculum rupit et ad extremum aquila
quia ad celum de quo venerat rediit. Homo
igitur nascendo vitulus moriendo leo resur-
gendo aquila ad celos ascendendo vocatur.
Sed hoc loco aquile nomine subtilis sanctorum g
intelligencia et sublimis eorum contemplatio figu-
ratur. Ceterarum quippe avium visu acies
aquile superat ita ut solis radius firme
infixos eius oculos nulla lucis sue choruscati-
one reverberans claudat. Ad preceptum
quoque dei elevatur aquila dum missionibus
divinis obtemperans in supernis suspendit
fidelium vitam. Que in arduis nidum ponere 37 ca[pitulum] a
dicitur quia desideria terrena despiciens spem
iam de celestibus nutrit. In arduis ni-
dum ponere est habitationem mentis sue in ab-
iectis et infima conversatione non consti-
tuere. Et quia Cineos Balaam propheta dicit:
Robustum quidem est habitaculum tuum sed si in
petra posueris nidum tuum. Cineus namque
possessor interpretatur. Quem scilicet qui presencia
possidet nisi illos qui ingenio superbie se la-
udent? Quorum hoc veraciter robustum habi-
taculum constituunt si per humilitatem principaliter
semetipsos facti in nostri sublimitate mentis
tum semetipsos infirmos senciat et
in excelsa humilitate cogniti redemptoris
soliditatem mentis fiduciam ponat. Summa
non appetunt sed omne quod peterit corde
volatu transcendat. Iudeas aquila in
dum spei in arduis constituitur alterna
conversatione mentis est. Et vix quod conversa-
tione et confidit nos facit in celestibus
in arduis hic nidum. Quia in supernis fi-
gere consilium non vult mentem in ima
deicere non vult fabricationem conversationis
humane in infirmis statuere. Unde Paulus b
interdum fortasse tenebatur cum se considere
Christo in celestibus testaretur. Sed ibi erat
ubi iam ardentem mentem fixerat
non ubi etiam nec secundum pagina adhuc
caro retinebat. Hoc namque et spiritale e-
lectorum solet quod sic summe per vite
viam carpere ut pro per cauda nove-
rint iam se ad alta pervenisse conspi-
ciant que preterfluunt sub se videant
atque omne quod in hoc mundo cernunt a cor-
de eternus calcent. Unde est et consequenter
se ait per prophetam dominus dicens: Ambulabam ver[sus] 18

Xpus est homo
leo vitulus
et aquila

Numeri 24
Cyneos ac prophetie Balaam

te super altitudinem terrae. Quia Adam namque in
feriori terrae scilicet damna gemuisse ego-
stis abiectos. Unde ipsi quoque dilectores
saeculi dum plane viam plantae ambulant
incedendo non cessant. Altitudines autem
[Bona temporalia dicuntur altitudines terre]
terrae sunt huius vero blandimenta subditos
in divitiarum fundantur honor et sublimi-
tas dignitatum. Quae quisque prima ad-
huc desideria incedit, eo ipso alta existimat
quo magna putat. At si semel cor in
caelestibus figitur, mox quam abiecta sunt cer-
nitur quae alta videbantur. Nam sicut cum
montem quisque conscendit, eo paulisper
certe subter interna despicit quo ad altiora
amplius gressum tendit. Ita qui in summis
intentionem figere incipit, dum admissum ipso
villam praesentis vitae gloriam esse deprehendit,
super terrae altitudinem elevatur; et qui prius in
imis desideriis positus supra se credidit, per
ascendendo proficiens sibi esse agnoscit.
Unde quasi illic dominus fortium se esse pollicetur
dicens: Sustollam te super altitudines
terrae. Sed aperte beatum Iob solum se facere
posse testatur dicens: Numquid ad praeceptum tuum
elevabitur aquila et in arduis ponet nidum
sibi; ac si dicat: ut admirantur quia qui extremis
peccatis hoc invisum gratiam acceperit largitatis
[g] nostris inspirando. Sequitur: Super petram manet. Iuste
eloquio cum singulari nomine petra nominatur,
quis alius quam Christus accipitur? Paulo attes-
[i. cor. x.] tante qui ait: Petra autem erat Christus. Si vero
petrae pluraliter appellantur membra eius, scilicet sancti
viri qui illius robore solidati sunt, exprimun-
tur. Nos nimirum Petrus apostolus lapides vo-
[i. pe. 2.] cat: Et vos tamquam lapides vivi superaedi-
ficamini domus spiritales. Ista itaque aqui-
la quae adnecti solet in dios cordis oculos
erexit super petram manet. Dicit quia in dictis
[Petrus nomine quid intelligitur in scriptura] antiquis et fortium patrum inter sanctitatem
[38 capitulum] collocatur. Eorum quoque vitam quos in via
dei praeisse se conspicit, admonitiones reddat
atque in celsitudine illorum fortitudinem sedendo
nidum sibi construit sanctae meditationis.
Cuique cordis directa fixaque tractatu cogi-
tat cum praesentis vitae gloriam in comparatione
aeternae excellentiae quam sit abiecta co-
gnoscit quia se esse sublimia contra imperium
[6] residendo obsignat. Unde et petrae sub-
mes venium praestes intus quas non ia-
more arborum sunt atque illuc venientis
motus mutabilis inclinat quod velud pe-
trae in arduis sitae. Ab omni motu
mutabilitatis alienae sunt et ad soliditatem
fixae celsitudinis ipsa cui inhaeret ae-
ternitate durescunt. Vir itaque sanctus
cum terrena despicit more suo aquilae
ad altiora suspendit et per contemplationem suo
sublevatus plenissime angelorum gloriam
speculatur atque huic mundo despectus
illa appetendo quae aspicit iam in sublimibus

figitur. Recte quasi dicatur: Super petras manet,
id est intentione cordis mentis illas caeles-
tes virtutes residet quae potentia sue
fortitudinis tanta iam soliditate fixae
sunt, ut in nullo culpae labe mutabilitate
[c] valeant flectantur. Unde et apte subditur:
In praeruptis silicibus commoratur atque inac-
cessis rupibus. Qui enim sunt alii praerupta
silices nisi illi fortissimi angelorum cho-
ri qui cunctis non iter sed in ipso statu
fixi cadente cum suis angelo diabolo re-
manserunt? Praerupta enim sunt quia per eos cornuum [angeli dicuntur prerupti silices]
cecidit et per eos remansit quod inter quasi
stante perpetualiter intacta sed permanere
cunctis praerupta. Hanc praeruptionem resta-
turere mediator venit ut redemptio
humano generis illa angelica damna sar-
ciret et mensuram caelestis patriae locuple-
tius fortasse cumularet. Post haec per [adeptio]
ruptionem dicitur pro qua prosunt in eo dis-
positionem plenitudinis quam instaura-
re omnia in ipso quae in caelis et quae in terra
sunt in ipso Christo quippe restaurantur
omnia quae in terra sunt dum peccatores ad
iustitiam convertuntur in ipso restaurantur ea
quae in caelis sunt dum illuc humiliati homines
[d] redeunt unde apostatae angeli superbiendo
ceciderunt. Commoratur autem inaccessis rupibus,
nimirum quia praerupta silices ipsi sunt
in accessis rupibus cordis enim peccatoris
humani valde inaccessa est claritas an-
gelorum quia quo ad pulchra corpora
lia cecidit eo ab spiritalium specie oculos
clausit. Sed quisque ita per contemplationem
rapitur ut praeminentiam gratiam sublevatus
intentionem suam iam angelorum choris
interserat et suos in sublimibus ab
omni se infirma cogitatione suspendat.
Non ei sufficit gloriam angelicae potestatis
aspicere nisi eum etiam qui est super
[e] angelos valeat videre. Sola namque eius
visio vera mentis refectio est.
Unde cum dixisset hanc aquilam in praeruptis
manere et in praeruptis silicibus atque inaccessis
sis rupibus commorari, illico subdidit:
Inde contemplatur escam. Id est ex illis chor-
angelicis tendens aciem mentis ad
contemplandam gloriam supernae maiestatis
qua nondum visa adhuc esurit, quae cum
visa satiatur. Scriptum quippe est pro [ps. 16]
quo laborante anima eius videbit et
[f] saciabitur. Et mensium Beati qui esuri- [mt. 5]
unt et sitiunt iustitiam quoniam ipsi satu-
rabuntur. Contemplationis ne nunc mentibus
nobis sic indicatur aperte cum dicitur Beati mun-
do corde quoniam ipsi deum videbunt. Et
quia in expositione corruptibilibus
carnis gratia deum sicut est videre non
possumus iure subiungitur: Oculi eius
de longe prospiciunt. Quid est liber omnium

31

in hac uita positus quisquis perfecerit nec dum deum per speciem sed per enigma et speculum uidet. Continuo autem cum respicimus nostros terminos cum nos longe nos aciem tendimus subiecto caligamus. Anima igitur sancti uiri in alta contemplacione se erigit et tamen deum sicuti est uidere non potest. Unde hic aquila dicitur oculi eius de longe prospiciunt. Ac si diceret intencionis aciem fortiter tendunt sed nec dum propinqui aspiciunt tantis claritatis magnitudinem penetrent et nequaquam possunt. A luce enim incorruptibili caligo nos nostre corrupcionis obscurat. Kimque et uidi angelum stantem uidi lumpida sed et non potest qui longe sic indicatur quia si mens nequaquam non cerneret nec quia longe esset uideret. Erat presto iam enim perfecto hanc qui caligine non uidet. Igitur quia nec dico certe nec mensium dico non cernit uero deum et anima longe deus uidetur. Sibi admodum prosunt uerba debemus atque hec et ista que uiris protulerant indicare. Anima tum actiue uite uirtutes exprimeret dicit. Qui ambulat iusticias et loquitur ueritatem qui proicit auariciam et calumpniam et excutit manus suas ab omni munere qui obdurat aures suas ne audiat sanguinem et claudit oculos suos ne uideat malum illico quasi abeius actiue uite gradibus ad contemplacionis culmina ascendatur adiungit dicens. Iste in excelsis habitabit munimenta saxorum sublimitas eius panis ei datus est aque eius fideles sunt. Regem in decore suo uidebunt oculi eius cernent terram de longe. In excelsis namque habitat et cor in celestibus ponit. Et munimenta saxorum sublimitas eius quia et cum forem patres precepta respicit atque ab infima cogitacione separat animum. Munimenta saxorum sublimitas sua est cum mente celestibus iungimur et insidiantes malignos spiritus cordis qui subiectos expugnamus. Unde nos etiam panis datur quia in supernis eternitatis contemplacione reficitur. Aque eius uero fideles sunt quia doctrina quam hic percipit hanc illic in munere exhibet. Sapientia namque huius mundi infidelis est quia maxima post mortem non est. Aque uero fideles sunt quia uerba uite que ante mortem insinuantur hec etiam post mortem donantur. Regem in decore suo oculi eius conspiciunt quia redemptor noster in iudicio etiam a reprobis homo uidebitur sed ad diuinitatis eius intuendum

celsitudinem soli qui electi sunt subleuantur. Cum si enim quondam dicentem regem uidere cum sola similem forma qua ab iniquis despectus est cernere. Sed ab electis inde decore suo rex cernitur quia nullus semper ipsos rapitur in ipso claritatis fulgore oculos cordis figunt. Cum quidem in hac uita sunt quia illa ueniencium priam sicut et uidere non possunt. Recte adiungitur. Cernent terram de longe. Cum quo hic ait eleuabitur aquila et in arduis ponet nidum suum hoc illic dicitur in excelsis habitabit. Et quod hic dicitur in petris manet et in preruptis silicibus commoratur atque inaccessis rupibus hoc illic quod subiungitur munimenta saxorum sublimitas eius. Et in priusquam hic subinfertur inde contemplatur escam hoc illic quoque subditur panis ei datus est aque eius fideles sunt. Regem in decore suo uidebunt oculi eius. Et quod hic quoque subditur oculi eius de longe prospiciunt hoc illic apte subiciatur cernent terram de longe. Considerans quam sublimis aquila fuerit paulus qui usque ad tercium celum uolauit. Sed tamen in hac uita positus elongius adhuc deum prospiciat qui ait uidemus nunc per speculum in enigmate tunc autem facie ad faciem. Et rursus ego me non arbitror comprehendisse. Sed quamuis etiam ualde minus qua se ipsa conspiciat quamuis ea cognoscere se posse non posse cognoscere. Infirmus tamen auditoribus culpa infirmitatis predicando non potest que uidet solus per speculum et per ymaginem potest describere ipso quamuis tamen de alio loquitur dicens. Audiuit archana uerba que non licet homini loqui. Iuxta quod quamuis minima et extima uideantur forcioribus cum predicatoribus summa sunt infirmis non auditoribus incapabilia sunt. Unde et predicatores sancti cum auditores suos diuinitatis uerbum capere non posse conspiciunt ad sola incarnacionis dominice uerba descendunt. Unde hic cum sublevata in arduis aquila longe uidere dicitur illico subinferre. Pulli eius lambent sanguinem. Ac si aperte dicatur. Ipsa quidem diuinitatis contemplacione pascitur sed quia auditores eius diuinitatis percipere archana nequaquam possunt agnito crucifixi domini cruore saciantur. Sanguinem namque lambere est passionis dominice infirma uenerari. Hinc est quod idem paulus qui sicut paulo ante diximus ad tercium celum secreta uolauerat discipulis dicebat. Non enim iudicaui me scire aliquid inter uos nisi ihesum christum et hunc crucifixum. Ac si aperte ut aquila diceret. Ego quidem escam meam diuinitatis eius potencia de

2 cor. 12 · 1 cor. 13 · ad phil. 3 · 2 cor. 12 · 1 cor. 2

de longe prospicit. Sed nobis adhuc pulli
incarnacionis eius tempore lambendum
sanguinem tradidit. Sancta quippe predicatorum
sua ecclesia decenti celsitudine in fir-
mos auditores de suo cruore crue-
docet quid aliud quam sanguine pullos
prebet. Summa nos inuigilantes sancta pre-
dicatores quam in a corrupcione carnis
exuta ad eternos deducit qui pro nobis
sponte sua in morte tradidit et de mor-
te surrexit. Apte de hac aquila subditur:
Ubicumque cadauer fuerit statim adest. Ca-
dauer quippe a cadendo dicitur et non inme-
rito corpus domini per passionis mortem cada-
uer vocatur. Quod autem hic de hac aquila
dicitur: Ubicumque cadauer fuerit statim adest,
hoc de credentibus carnalibus sic vicis spon-
det: Ubicumque fuerit corpus illic con-
gregabuntur aquile. Ac si aperte dicat:
Quia celestis sedi incarnatus dominus redemp-
tor in presidio electorum quoque animas ex
carne solutas ad celestia sublevando.
Sed hoc quod de hac aquila dicitur: Ubicumque
fuerit cadauer statim adest, intelligi et-
iam per omnis eum qui in peccati morte
iacet non incongruenter potest cada-
uer vocari quia examinis quoque iacet
qui iuste viuificante spiritu non habet. Quia
non sensus quisque predicator ubi peccatores
esse considerat illuc animum prouolat ut in
peccati morte iacentibus lucem viuificacio-
nis ostendat. Sed de hac aquila dicitur: Ubicumque
cadauer fuerit statim adest, id est illo ten-
dit ubicumque utiliter predicacionis prestat,
ut exeo qui in se sancte viuit aliis in mor-
te sua iacentibus proficit quos corripiendo
quod edit sed ab iniquitate admonendo
peruertendo in sua moribus quos adeundo con-
uertit. Ecce ipse quem ad testimonium iam
sepe adduximus Paulus tunc in Iudea
nunc Corinthi, nunc Ephesi, nunc Roma
nunc Hyspania petere ut in peccati mor-
te iacentibus eternae vite gaudium innotescat.
Quid est aliud tecum quam aquilam demon-
strat que velociter omnia circumvolat
ubicumque iacens cadauer querebat ut
dum volitare dei honoris pectoribus fu-
erit qui essent sua in cadauere reperiret.
Est tamen quippe iustorum et quasi pressorum
de qua dicitur: Operam non tibi qui perit
sed qui permanet in vitam eternam. Audiet
itaque cum virtutibus sanctorum beatus Job obsten-
primisse intendit et sub admiracionis terrore
siluisse. Unde scriptum est: Adiecit deus et locutus est
ad Job. Sanctus quidem qui contendit cum deo tam fa-
cile conquiescat? Utique qui arguit deum
debet respondere ei. Vir sanctus tanta sue
distinctione flagelli non estimauit an-
tea sibi merita sed vitia resecari. Ig-
itur in se nulla cognicione perpessus

iniuste se credidit et percutientem pro-
tinus arguere et de presumptione mur-
murare. Considerans autem deus quia ea
que pertulit non ex timore supplicii
ex equalitate tolerarat vite pre ceteris
increpat dicens: Numquid qui contendit cum
deo tam facile conquiescat? Utique qui
arguit deum debet et nunc ei. Ac si aperte
diceret: Quem contra deum tua actione lo-
cutus es, cur audita sententia vitia
silenti? Ac enim fuit arguere de per-
cussione mea cum fuerit in studio
libertare. Et bona quidem tua veraciter
pertulisti. Sed quo tendent flagella
nescisti quia et si non habes iam quod
corrigas, habes tamen adhuc quo crescas.
Iniusta non vere arte qui plurimos
sublevem me esse pariter consi-
sta. Ipse considerabas tua sed aliorum cel-
situdinem nesciebas. Audit autem cum alienis
virtutibus si qui vales fide tuus. Sed
autem qui cordis sui oculum pelacionis
sue tenebris exanguinet, quamquam
in ita agit considerare meliora me-
tu negligit. Ac tene magno simili-
iudicio sua opera vilescunt qui aliorum
bona subtiliter pensare qui dum
ea que ipse fecerit facta fore et ab
aliis conspicat eum qui de singula-
ritate meorum exempla meritorum supplicacionem
more preuenit sunt et quod vota dei ad
Heliam solum se estimante dicitur: Reliqui
qui in vii milia virorum qui non curva-
uerunt genua ante Baal ut dum non
solum se remansisse agnosceret elatio-
nis gloriam que ei de singularitate
surgere poterat emtare potuisset.
Beatus itaque Job nichil prius egisse re-
prehendit sed de aliorum ceteri gestis
doceretur ut deum se equales et alios
habere considerat ei qui singularitatis fi-
nis et se simpliciter subdatur.

Sequitur liber xxxii

Sancti viri quo apud deum
altius virtutum dignitate profi-
ciunt eo subtilius indig-
nos se esse deprehendunt,
quia dum proximi luci fiunt quicquid
eos in se ipsis latebat inueniunt
et tanto magis foras sibi deformes
apparent quanto nimis pulchro
et quod intus vident. Unusquisque enim
sibi dum tacitu veri luminis il-
lustracione ostenditur vim agnoscat quod
est iusticia inde erudiatur ut videat
quid est culpa. Sunt et quasi sepe meos(?)
sua omnis fugiendum in quo aestatis(?)
sed iniuste torpescere queamus talia
dum delinquit et nesciat quamuis
peccati quedam quasi nulla precedat

enim tamen ad appetenda sublimia
orationis compunctione se erigit ipso suo
actu compunctionis exaltat ad cautelam
quidem se postmodum vigilantiorem
reddit, sed tamen neglectam se dese-
rit et noxio tempore torpescit vel ca-
sa verba vel inanes cogitationes
minores esse otio mentis credidit. Acsi
igne compunctionis incalescens a tor-
pore suo erecta subito afflatu com-
punctionis congelat. Illa que levia
paulo ante credidit mox ut gravia ac
mortifera perhorrescit. Erecta enim
velut in summo vertice que acutissima re-
fugit quia ut percepta super gaudia
meditatur ad se iam inania nulla per-
mittit. Ecce enim quae intus conspicit
quam sint horrenda que exterius per-
petravit sentit, et quanto amplius sub-
levata perfecerit tanto magis refugit
infima quibus perfecta despicit deficit.
Nichil quippe eam nisi id quod interius
viderat pascit, atque eo gravius tolerat
quidquid se ei extrinsecus ingerit quo id
non est quod intus sentiens videt. Ex cognitis
interioribus que raptim videre potuit
ad exteriora que tolerat iudicandi
regula sumitur. Semper enim rapitur ad
sublimia contemplanda et semetipsam in
liberis contemplando conspicit; quia ei
ex culpa subiecta ista remanet, subli-
mis tamen plenitudine. Quaque re miro
modo agitur ut quo semper altior et
dignior efficitur inde sibimetipsi in-
dignior videatur et tunc a veritate longe
se esse sentiat cum appropinquat. Unde
Salomon ait: Cuncta temptavi in sapientia;
dixi: Sapiens efficiar, et ipsa lon-
gius recessit a me. Sapientia enim
supra longe recedere dicitur quia quanto
quanto altior videtur. Qui vero hanc
nequaquam quaerunt tanto se ei pro-
pinquos aestimant quanto et eius claritatis
regula ignorant; quia sicut mentibus
humanis lux claritatis negatur
ut quam numquam viderent numquam in forma
eius pulchritudinis non tendunt in
semetipsis cottidie deformes sunt.
Nam quamquam eius radius tangitur
sua illi manifestius coruscando mo-
strantur, et eo verius immensum contemnimus
flectitur ad imum quo sublimius
summa considerans conspicit quantum
distat. Unde vir beatus Job quamvis
congruis virtutibus consiliens amicos
loquendo superaret, sed loquente Deo sub-
limius eruditus semetipsum agnoscen-
do reticuit. Vos namque iuste loquen-
do subdidit. Et ad verba locutio-
nis meae ventum se iuste coegit

et quid enim flagellatus sit nescit. Et
tamen cur flagella toleraturus non sit si-
lendo redarguitur. Divina enim iudicia
cum nesciuntur non audacter sermone dis-
cutienda sunt, sed formidoloso silentio ve-
neranda, quia et cum causas rerum conditor
in flagello non aperit, eo iustius iudicat
quo se eas facere cum sinit incognitas
demonstrat. Vir ergo sanctus et prius ex lo-
cutione et post de silentio deprehensus quod
per semetipsum sentiat innotescit, ait:
Unum locutus sum leviter, quid respondere possum?
Ac si dicat: sermone meum defenderem,
si hunc cum tuis ponderibus pertulissem; ac
per hoc quia lingua levitate usa convincitur,
quid restat nisi ut conticendo refi-
ciatur? Sequitur: Manum meam ponam super os
meum. Usu sacri eloquii in manu opera-
tio, in ore locutio solet intelligi. Manum ergo
super os ponere est virtute boni operis cul-
pas tegere imprudentis locutionis. Quod non
immerito pro quolibet perversis sit dicto
otioso, cum sermone non peccet, Jacobo at-
testante, qui ait: Nolite plures magi-
stri fieri, in multis enim offendimus omnes et
in responso. Lingua vero nullus hominum domare
potest. Cunctis culpas redarguens per semet-
ipsum veritas dicit: Dico autem vobis quoniam
omne verbum otiosum quod locuti fuerint homi-
nes, reddent de eo rationem in die iudicii.
Et sancti viri cum dei oculos student pon-
dere bonorum operum pinguiorem modicam
verborum in scientiam manum super os
ponunt, dum meliori eius cottidie o-
perae locutionis vitium virtute hoc ac-
tionis operiunt. Scriptum namque est: Beati
quorum remissae sunt iniquitates, et quorum tecta
sunt peccata. Et iniquitates sic divina
nuda et aperta sunt oculis eius quod tegi
putet quae eius oculis cum sunt nuda me-
ta abscondi nequaquam possunt. Et quia
hoc quod tegimus inferius ponimus ac
quasi hoc quod tegimus nimium superducimus, ne-
quaquam est superius ponimus tegimus tegere
peccata dicimus quae quasi desuper ponimus dum
abdicamus eisque aliud superducimus dum
bone actionis opus adhoc post eligimus
ut preferamus. Quisquis ergo priora mala
deserit et bona posterius facit, prius quod
addit conspectam nequitiam tegit
cum boni operis inica superducit. Sanctus
igitur Job sancte ecclesie typum tenens et in verbis
suis sua allegans nostra designans
dicit et se dicit quoniam manum meam
pono super os meum, id hoc quod dixit
to iudicii per sermone meo me displi-
cuisse confido cum oculos eius sublevata
nimie veritatis operis abscondo. Sequitur: Unum
locutus sum quod utinam non dixissem et al-
terum quibus ultra non addam. Et causa

Judicia dei non sunt investiganda

Jaco 3

Mt 12

beati Job verba discutimus, nil eum nequiter
dixisse reperimus. Si non dicta ejus eorum
veritate ac libertate prolata sunt, quae malignorum
vitio simplici flectimus. Duo ita solitio
non crimine quae multa continet. Sed quia loqui unum
est hominibus occultum sensum verbis aperire,
loqui non unum est ad divinas aures
motum mentis etiam expressione actionis
ostendere. Beatus Job ad librum se subti-
lissimi examinis pensans, locutione
sua se deliquisse confitetur. Unum
enim loqui videlicet est res flagello dig-
nas agere, aliud loqui est etiam de flagel-
lo murmurare. Cum ergo ante irroga-
tionem divinam in omni opere hominibus pla-
citus sit, in ipsa malorum irrogatione pati-
ens, et minus se vel minus per impatientiam et
minus se patientem per verba agnovit,
dum semetipsum redarguens dicit: Unum
locutus sum quod utinam non dixissem, et
alterum quibus ultra non addam. Ac si dicat:
Istum quidem me in me homines credidi,
sed te loquente subtilius intelligo, tanto
me in me ipsum humilius investigo. Et quia
beatus Job sanctae ecclesiae typum tenet, pos-
sunt electis omnibus haec ejus verba congru-
ere, qui agnoscentes dum in uno et alio
deliquisse se sentiunt, quia se intelligunt
vel in cogitatione et opere vel in dicto ac pro-
ximi neglecta dilectione peccasse, aliquando
se promittunt ultra non addere, quia per con-
nexionis geminam curant paenitendo ac-
tionis etiam culpam purgare. Pro his tam-
en gemitibus Job de duobus se paenitendo re-
darguit. Liquido ostenditur quod peccator omnis
in paenitentia duplicem habere gemitum debet,
nimirum quia bonum quod oportuit non fecit,
et quia fecit quod prohibitum fuit. Hinc est enim quod per Moysen de eo qui ma-
culatum populum non ut male quae vel
sunt faciat atque hoc ipsum oblivione transeat
dicitur: Offerat agnam de gregibus sine
capra orabitque pro eo sacerdos et pro peccato
ejus. Sin autem non potuerit offerre pecus,
offerat duos turtures vel duos pul-
los columbarum, unum pro peccato et alterum in holo-
caustum. In immaculata vero praeferre est bono
nos divino famulatui alligare, ne etiam
cum bona opera promittimus dum nos facere
spondemus. Cum non abstinentia tamen
quae ceteris vovemus male adipis-
cimur nos facere minime. Sed quia usque in hac
vita ita perfectus est nemo quilibet devo-
tus sit, ne in ipsa quantumlibet pia vo-
ta non peccet, pro peccato agna offerri de
grege sine capra praecipitur. Quid enim
per agnam nisi activae vitae innocentiam,
quid per capram, quae summa saepe con-
tendens in rupibus pendens pascitur, nisi
contemplativa vita signatur? Cui ergo se eo
sumat promissa ac proposita non implesse

ad sacrificium Dei sese studiosius dedit, vel
innocentiam boni operis vel in sublimi
pastu contemplationis attingere. Et
hinc agnam de gregibus, capra non offerri
de gregibus non jubetur, quia activa
vita multorum et contemplativa paucorum, et
cum haec agimus quae multos agere et egisse
conspicimus, quasi agnam de gregibus damus.
Sed cum offerentis viris ad agnam capra
quae non sufficiat in remedio paenitentiae
adjungitur, ut duo columbarum pulli
vel duo turtures offerantur. Geminus quippe
columbarum pulli vel turtures pro tanta
gemitu hinc agimus. Quid ergo per duos columbarum
pullos vel duos turtures nisi duplex
paenitentiae gemitus designatur? Unum
ad offerenda bona opera non assurgimus,
non sinceriores duplici defleamus quae con-
tra non fecimus et prava operati sumus.
Unde et unus turtur pro peccato, alter vero
offerri in holocaustum jubetur. Holo-
caustum namque totum incensum dicitur. Unum
ergo turturem pro peccato offerimus, cum pro
culpa gemitum damus; de altero vero
holocaustum facimus, cum pro eo quod bona ne-
gleximus nosmetipsos studiose succen-
dentes igne doloris ardemus. Recte igitur
duplex in paenitentia gemitus debetur. Unde
Job divinae vocis increpatione perfectus
atque in sua reprehensione succrescens
dixisse se unum et alterum perhibet, quae
ac si aperte dicat: Et circa bona per
negligentiam torpui et ad mala per
audaciam prorupi. Accinge sicut vir
Job de turbine dixit: Accinge sicut vir
lumbos tuos, interrogabo te et indi-
ca mihi. Qui sit Dominus de turbine in-
dicat, beatum Job lumbos accingere quid
interrogatione Dei quod homines indicare?
Unde ita Dominus sermone certatim et quia
locutus est duo perfectus consummatus sum-
pe ne dicta replices. Sequitur: Numquid
irritum facies judicium meum et con-
demnabis me ut tu justificeris? Cum
quis contra flagella semetipsum defen-
dere nititur, flagellantis judicium
evacuare conatur. Nam cum suae culpae
peccata ferire se denegat quid aliud quam
injustitiae ferientem accusat? Beatus
itaque Job non ideo flagella caelestia
pertulerat ut in eo culpas consumeret
sed ut ejus meritum augeret,
quatenus qui mansuetudine ejus in tanta satis
claruerat etiam expensione pate-
sceret quae in eo etiam pacis virtus
latebat. Cum quidem culpa sua ista
flagella non invenies, ut tamen
flagella causa tamen sibi esse cur
gendi meriti deprehendens, injuste
se feriri credidit, cum quid in se de

Ita ca.
Loqui unum quod est

Gemitus peccatoris debet esse duplex.

Levit. 4.

Agna quare offerebatur

Duo bi(?) turtures significat.

Cap. XI.

Justificari meriti(?)

buisse corrigi non invenimus. Sed ne ipsa
innocentia in timore elationis inflexa
divina voce corrigitur, tunc eius ab
iniquitate libera sed uberibus pressa ad
iudicia occulta renovatur, ut suprema
sua et sermo compuncta non credatur
tum iniusta sed consilium iniusti cogitat
omne quod patitur quod iniuriis constat quo
deo auctore patiatur. Magna enim sa
tisfactio percussionis est voluntas in
se conditoris, que cum iniustum facere
nichil potest iusta agnoscitur et si latet.
Illa etenim prima causa peccati penitus
si in percussione nostra divine voluntati
coniungimur, mox a vita iniustitia
ipsa coniunctione liberamur. Cumque
enim iam percussionem tolerat sed adhuc
causas percussionis ignorat. Si in
se credens huiusmodi contra se iudicium
amplectitur, eo ipso absolvitur, sed sua in
correctione quo percussum se iuste com
pilatur. Vindicta enim sua deus se
sociant sese contra se erigit et mag
na iam iniustitia quod voluntati iudic
concordat in pena cum displicet in cul
pa. Vir igitur sanctus quia nulla adhuc culpa
discrepaverat quasi cum difficultate
ei in se supplicia concordabat. Neque enim
credidit quod flagella que solet vicia
extinguere in illo sola merita augerent.
Unde nunc iuste compunctus ne occultis
iudiciis et nesciens subderetur eique
dicitur: Numquid irritum facies iudicium
meum et condempnabis me ut tu iustifi
ceris. Ac si aperte dicatur: tua quidem bene
acta consideras, sed mea occulta iudicia
ignoras. Si igitur exteriorem meritum contra
mea flagella discutias, quid aliud
quam me de iniustitia addicere te in
iustificando festinas. Sequitur: Si habes bra
chium sicut deus et si voce simili tonas.
Anima quippe humana quamvis bene Job me
ne tu extendebat cum primus conditor
et conditor ad consideranda sue magni
tudinis similitudinem provocat ut congnita
tanta dissimilitudine in humilitate se p
rimat. Sed cum in ydeo non et brachium dei
eruditum sermone et neque manum
Tunc corporeum significatur. Manichiorum
namque heresis alicui cum
qui membra pocius implet et circumplectitur
omnia inter corporalia firmamenta
concludere. Sed omnipotens deus ad sua
nos extendens usque ad nostra se humiliat
atque ut alta insinuet humilibus con
scendit quatinus parvulorum animus
rebus cognitis ementes adquerenda
exurgat incognita. Atque alios quam
longe superiorum et quedam iuxta se
audiens quasi quibusdam adiutum pas

sibi moneat. Unde fit ut perspicuitatis sue
aliquis actionibus hominum aliquando amantibus ali
quando non amantibus aliquando etiam abiunxisset
rebus quasdam longe dissimiles in se
similitudines exhibeat. Plerumque enim actioni
bus hominum in se similitudines exhibet. Sicut de
eo propheta ad Jerusalem dicit: Qui tangit
vos tangit pupillam oculi mei. Et sicut
de eo rursum sperantibus hominibus per prophetam dicitur
Scapulis suis obumbrabit tibi. Constat
nimirum quia in natura sua nec oculum deus nec
scapulas habeat. Sed quia nos pocius
nimis in scapulis non onera cunctis suscitet
deus quoniam omnia videat oculum habere perhibetur
quia non nos tolerat atque eo ipso quod tolle
rat scapulas obumbrare nos in scapulis dicitur.
Dicitur enim in scapulis suis obumbrabit te ac
si diceretur peccatori homini et post peccatum venia
deprimenti: ea pietate te deus protegit qua
te pietate tolerat. Obumbrat enim in scapu
lis suis quia dum portat defendit. Ali
quando amantibus in se similitudinem exhibet sicut
per prophetam ad Israel dicit: Recordatus sum
tui miserans adolescentiam tuam. Et rur
sum per sponse comparationem loquens: Et si
ista oblita fuerit ego tamen non obliviscar tui.
Omnis enim nescit quod deus memoria non ob
livione impleatur, nec recordatione sentitur.
Sed cum aliquando deserens permittit, mo
re nostro oblivisci dicitur. Et cum post longa
tempora que noluit misericordiam immuta
bilitatis consuetudine recordatus vocatur.
Nullo enim pacto divinitus eius unum obli
vio dissipat cum ipsa quoque laudabilis
memoria temporalis concordat preterita
namque nisi quod preterita ante absentia re
cordantur. Certo quoque deus preteritorum tem
poralium cum ipsa que interioris presentia
eius intuitu se pretermittit quod absen
tium recordatur. Dum omne quod preteritum p
sto est quod impossibile est ... si ei presto non
esset oculo non esset. Ita non oculis videndo
cuncta videndo cognoscit. Sed quid
quo cetera non videt certa subsistentia
caret aliquando amantibus in se similitudo
exhibetur sicut per Moysen dicit: Expandit
alas suas et expandit assumpsit eos et
sicut propheta ait: Sub umbra alarum tuarum pro
tege me. Cum non nos parvulos deus pro
tegit inmoto et non grandi atque onerosa
sed leni atque blanda protectione nos re
fovet. Deus suas in nos manus exerit
quasi more super nos animum alas ex
tendit. Aliquando etiam insensatis rebus pro
infirmitate nostra alta condescensione
se comparat sicut propheta dicit: Ecce ego
stridebo subter vos sicut stridet
plaustrum onustum feno. Quia enim fenum est
vita carnalium sicut scriptum est: Omnis
caro fenum. Sicut quod deus vitam carnalium

4 reg.

d

Zach. 2.

d

b

Jere. 2.

Ys. 49.

c

Oblivio et recordatio dei

d

No(ta) de cogito(?) dei.

e

Amos 2.

f

Ys. 40.

e

f

g

patris more plasmatorem suum se portare
testatur. Cum subiecti onere studet
pondera et iniquitates peccatorum tranquilla
tolerare. Cum quod longe dissimiles in se
similitudines trahat solerter intuendum est
quod quedam talia aliquando dicuntur in deo per
effectum operis aliquando autem administrandam eius
substantiam maiestatis. Nam cum in deo cor-
poralis scripture ad presens alia nominantur effectus
quidam operationis ostenditur. Cum non manus
brachium dextera vel vox in deo dicitur per hec voca-
bula coequalis eius filius demonstratur. Ipse
quippe et manus et dextera de cuius ascensione
per Moysen pater loquitur dicens Tollam in celum

deut. 32

manum meam et iurabo per dexteram meam

ys. 53

Et ipse brachium de quo propheta ait Et bra-
chium domini cui revelatum est. Et ipse vox que
a patre gignendo dicitur et de quo scriptum

Jo. 1

est In principio erat verbum per quod verbum fecisse
patrem omnia David asserit dicens Dixit et

De generatione filii

facta sunt. Deo quippe brachium habere et operantem
filium gignere voce tonare est coequalem
sibi filium mundo visibiliter demonstrare.
Recte quoque ad Job dominus dicit. Si habes brachium
sicut deus et si voce simili tonas. Mira dis-
pensatione pietatis eum dum increpat ex-
altat quia eum esse sua comparatione su-
pra superiorem tuetur demonstrat. Cui in
hac propositione subiungitur Circumda tibi
decorem et in sublime erigere et esto glorio-
sus et speciosis induere vestibus. Subaudi-
tur ut ego. Ipse enim sibi circumdat decorem
de quo scriptum est Dominus regnavit de-
corem indutus est. Ipse apud nos in subli-
me erigitur cum in membris suis in sua
impenetrabilis esse demonstratur. Ipse non
gloriosus est qui dum se ipse confirmat
accedentis laudis indigens non est.
Ipse speciosis induitur vestibus quia sanctorum
angelorum choros quos candidissime desu-
per decoris assumpsit et velud quandam
vestem gloriosam de ceteris colligit non
habitam in anima vel in corpore. Unde et per
psalmistam dicitur Confessionem et decorem in-
duisti amictus lumine sicut vestimen-
to. Hic quippe confessionem induit illic
decorem quia quos hic per penitentiam confi-
tentes fecerit illic fulgentes per deco-
rem iustitie ostendit. Lucem quoque sicut vesti-
mento amictus dicitur quia sanctis omnibus quibus dam
et Vos estis lux mundi ista eterna gloria
vestitur. Unde et per Petrum dicitur quia transfigu-
ratus in monte domino vestimenta eius facta
sunt candida sicut nix. In qua transfigu-
ratione quid aliud quam resurrectio-
nis ultime gloria innotescitur. In monte
enim vestimenta eius sicut nix facta sunt
quia in supreme claritatis culmine sancti omnes
ei luce iustitie fulgentes adherebunt.
Sed quia speciosissimum vestimentum nomine iustos

sibi quos adiungat insinuat. Iniustos
etiam quos a se distinguat ostendit dicens
Disperge superbos in furore tuo. Subau-
ditur ut ego qui eos et cum iniquitate
ipse vincens qui me tolero et distric-
tus quoque veniens in meo eos furo-
re dispergo. Sed inter hec solerter intu-
endum est quod quantum perfidie errorem
mittitur si fortasse quis estimet
quod in illa divinitatis sua furor et tranquillitas
varietur. Creator namque omnium co-
simili immortalis est quoniam quod cuncta mo-
derat mutabilis non est. Hinc de illo per Iacobum
dicitur Apud quem non est transmutatio nec

Jac. 1

vicissitudinis obumbratio. Hinc rursum
scriptum est Tu autem domine cum tranquillitate
iudicas. Hinc per prophetam ait deserta

Je.

facta est terra a facie ire columbe a fa-
cie furoris domini. Cum enim ire columbe
premisit hoc furore domini subiungit Co-
lumba namque valde simplex est animal
et quo in deum nulla fervor iracundie se-
pe. Furore domini ire columbe nominat
ut eum divine districtionis vim et in-
perturbabilem demonstraret. Et ire dixit
et columbe ac si aperte diceret dicit
cum iudicium iustissimum exercet quod permanens
in mansuetudine in iniustos premit. Unde et incon-
cusso iudicio et insomnis ipse tranquil-
litas permanens nulla vicissitudine ac
mutabilitate variatur. Sed tamen electis
et reprobis nequaquam sic ipse eiusdem tranquil-
litatis ostenditur quia et tranquillus
iustis et iratus apparebit iniustis teste
enim conscientia interna secundum ipsos defert
Unde eorum mentes eque unum respiciunt
sed non equaliter modificantur. Est et iste
cum benignum ostendit amicam iusti-
tie illis terribilem culpa. Amore pavo-
rem quis exploret cum conscientiis iniustis
et mente se culpas cernunt et eum secun-
dum iustum videre. Hoc nimirum
cottidie in usu vite presentis agitur ut
de qualitate venturi iudicis morta-
lium corda doceantur. Nam cum duo ad
iudicem pergunt aliquis innocentie sibi

Opus. c. ca.

conscius et alius culpe cum placitum similiter
adhuc tacite iudicem utrique conspi-
ciunt et cum culpe debitor timet quia se
reum hic ipsum iudicis silentium suspi-
catur. Conscientia enim sibi non demittit
et perturbatur iudicis secundum recordatio-
nem criminis. Et si adhuc foras
vocem suam non clamat intus tamen ...
ter conscientia damnat. At contra iustitie
amicus decernit vultum conspicatus
intus de testimonio bone recordatio-
nis hylarescit et quo apud se quod
meruit non habeo omne quod erga se
iniquum est blandum videtur. Hoc itaque

loco furor domini dicitur non perturbatio divine
mentis, sed super peccatores male sibi conscios
examinatio iuste vindicte. Quamvis
enim tranquillum iudicium videat, quia
tamen ferientes se ab illo non dubitant,
in ipsius moribus perturbatum putant.
Sequitur: Et respiciens omnem arrogantem
humilia. Ac si dicat: Ut ego, a peccatoribus, ac
vindicte ordine arrogantibus super-
borum culpa proponitur, quia minus super-
bia de arrogantia. Sed arrogantia de
superbia nascitur. Duobus autem modis a domino
peccator unusquisque respicitur, cum a peccato
compescitur, aut cum a peccato punitur. De respectu
enim conversionis dicitur: Respexit dominus Petrum.
De respectu vero vindicte dicitur: Vultus
autem domini super facientes mala, ut perdat
de terra memoriam eorum. Utrisque autem mo-
dis in humilitatem arrogans sternitur, quia
vel penitendo cognoscit culpam, vel perdendo
percipit penam. Sequitur: Respice cunctos su-
perbos et confunde eos, et contere impios
in loco suo. Subaudis: Ut ego. Superbi
enim ex respectu domini confunduntur, aut
cum de pietate cognoscentes et damnan-
tes culpam, vel iam supplicia districti iudicii
sentientes. Impiorum vero locus ipsa su-
perbia est, quia cum sit initium
omnis peccati superbia, unde oritur impie-
tas, ibi commoratur superbia. Quamvis et ne-
quaquam a superbia distat impietas, valde
enim superbire et impium de auctore sen-
tire. Impius ergo de loco suo conteritur,
quia ipsa superbia qua elevatur opprimi-
tur. Cumque offendo se in cogitationibus
erigit, lumine sibi iustitie quod innotescere
debuit [illegible] abscondit. Sepe autem
dum ce[illegible] dum falsa gloria exte-
rius [illegible] perficit, vera miseria in-
terius [illegible] manescit. Unde psalmista ait:
Deiecisti [illegible] eos dum elevarentur. Non
enim ait: Deiecisti eos postquam elevati
sunt, sed cum elevarentur, quia hoc ipsum
sic superbis ruinis deici est, cum eis sta-
contingit gloria exterius elevari. Ordi-
nante enim divino iudicio non eis sunt
aliud culpa et atque aliud pena, sed sua
illis in pena vertitur culpa. Ut clare
fasti superbie hoc ipsum sit ne intus
cadere quod foras ostenditur processisse. Se-
Absconde eos in pulvere simul et fa-
cies eorum demerge in foveam. Ac si
dicat: Ut ego. Superbos enim atque im-
pios iusto iudicio dominus in pulvere
abscondit, quia eorum corda ipsis que
despecto eligunt amore terrenorum ter-
renis occupationibus negotiis premit. Unde
et illorum vitam cum iudicio extremo dis-
cutit, tamquam sibi abscondita non cogno-
scit: Nescio vos qui estis. Vicia pra-

vorum sub pulvere absconduntur, quia abiectis
et infimis desideriis gravat, quam quis eum ad
hunc ea que mundi sunt appetat, quod ante
faciem veri luminis non apparet, quod minimo-
rum sub pulvere terrene cogitationis latet. Sunt
pravorum cogitationum pulverem aspersa mentes
tolerat que venenum nequissime cogita-
tionis apportat. Sunt est enim quod divina
quamque dicta terrenis desideriis agitata
subcinericium fit, per prophetam dicitur: Effraim est (Osee .a.)
effractus subcinericius panis qui non
reversatur. Cuncta quippe ubi conditur
nos intentio que surgat in deum, sed ex
conversione nequiter afflicta mens vo-
luptatis que prius premit in se panis (Panis subcinericii similitudo)
ante subcinericius extra pars est perditior
quia de super cinerem tolerat. Cunctis ergo
intentionem quam deum debuit querere
negligit quasi more panis subcinericii
inferiorem partem infirmius premit et ci-
neris sibi libenter tolerat quasi con-
gestum cinerem semper portat. Reversa (& tamen a)
tamen panis subcinericius si desideri-
orum carnalium cinerem repelleret in-
tentionem bona qua misse dudum despi-
ciendo oppresserat supernus ostendet. Sed
reversari renuit cum mens amore cu-
rarum secularium pressa mole supposita cine-
ris abiecte negligit. Nunquam assurgere in
intentione bona non appetit quod mundi
orem facit sibi premit atque ac sub
iugo. Simul et facies eorum demerge
in foveam. Ac si dicat: Ut ego. Iusto namque
iudicio superborum facies dominus in fovea
mergit, quia intentionem cordis eorum se
se vel homines erigentem inferius
deicit. Ima enim respicit cuius facies
foveam attendit. Et hinc de superbis dicitur:
Cum eorum facies in fovea demergitur, quia
ima petunt dum superbiendo altiora ap-
petunt, et quo magis extollendo se eri-
gunt, eo magis ruendo inferius tendunt.
Terrena quippe gloriam querunt et infima
sunt que prestitum dum superbiendo alta
sectantur. Unde miro ac divinissimo res
agitur, ut humiles, cum petunt dum
se infra deiciunt, superbi infima appe-
tunt dum despiciendo ceteros quasi
maioribus extollunt. Isti se dum despi-
ciunt celestibus iunguntur; illi dum se
erigunt a superioribus dividuntur. Atque
ut ita dixerim, illi se elevantes deici-
untur, isti se despicientes levantur. Et hinc
de superbientibus per prophetam dicitur: Similiter ac
peccatores usque ad Adam. Crimina atque ins-
ter ambientes dum extollendo se eri-
gunt, amisso celo quod aliud quam terram pe-
tunt? Unde hoc capud minus ce-
cidisse et relicta superioribus yma quesisse.
Recte ergo eorum facies in fovea demergi

prohibentur qui sequentes infima ad in-
fernum barathrum tendunt. Iusto enim iudi-
cio agitur ut quos hic voluntaria culpa a
iusto avertit illic ab intuitu veri lu-
minis digna supplicii forma abscon-
dat. Igitur quia vir sanctus tanto divine
potentie terrore discussus est ut ei diceretur
Si habes brachium sicut deus et si voce si-
mili tonas disperge superbos in furore
tuo et respiciens omnem arrogantem
humilia et cetera que deinde quidem fiunt,
sed homo non sufficit audire eterna hu-
ius dei intentione premisit fine sub-
dite conclusionis ostendit dicens: Ego confitebor
quia salvare te possit dextera tua. Ac si
aperte dicat: Si potes terribilia hec fa-
cere ipse que protuli tibi et non mihi depu-
to bona omnia que fecisti. Si non pec-
cantes alios respiciendo non potes
perdere liquet quia arcane iustitie ne-
quitia tua te vincente non vales liberare.
Ecce divina voce ad beatum Iob dicitur quod
sua dextera non salvetur et tamen non
nisi homini qui absque viribus longe
est despecto dei adiutorio suum se for-
titudine salvari posse confidunt pravis(?)
quid desperari aliud debemus nisi ut
si iam dona bonorum operum perceperunt
hoc quoque donum accipiant ut agno-
scant a quo acceperunt. Cuncta autem pre-
missa verba dominus potentie sue magnitudinis
intulit. Nunc in subsequentibus nequitiam
antiqui hostis ostendit ut bonus famulus et
audiens per eius virtutibus domini sciret quan-
tum diligeret et cognita per calliditates
adversarii disceret quantum timeret. Unde bene
et per prophetam dicitur Leo rugiet quis non time-
bit dominus deus locutus est quis non prophetabit.
Postquam enim ei vires sui conditoris inno-
tuit nequitiam illius vires adversarii
latere debuerunt ut eo magis defen-
sori suo se humilius subderet quo
hostis sui nequitias subtilius agno-
visset protectorem suum tanto ardentius
quereret quanto terribiliorem hostem
agnosceret quem vinceret. Certum quippe
est quia nimis diligit ereptorem suum qui
nimis intelligit periculum quod evasit et in-
se solatium defensoris deprehendit qui vir-
tutem adversarii debilem putat. Unde
bene ereptorem suum dominus convincens propheta
dicebat: Diligam te domine virtus mea. Aperte
videlicet dicens: Eo te magis diligo quo infir-
mitatem propriam sentiens virtutem meam
te esse agnosco. Hinc rursum ait: Mirifica
misericordias tuas qui salvos facis sperantes
in te. Quia nimirum nunc dominum minus(?)
apud nosmetipsos qui erepti sumus
ex peccatis misericordias quam gravia fuerint pe-
ricula que evasimus agnoscimus. Ecce quia

Amos .3.

Medicinam diligit qui infirmitatem cognoscit

sermone precedenti dominus beato Iob mira
opera sacrorum sequentium patefecit ut hiis
audita disceret de auctoris sui cul-
mine quam humilia sentire debuisset
nunc ei cum quo hoste bellum gereret
ostendit. Et vires scindens quia illius subti-
lius indicavit ut quia ad colloquium
auctoris sui perducitur et argumenta adver-
sarii aperte cognoscat. Verbis enim sequenti-
bus fideli famulo dominus cunctas hostis
callidi machinationes insinuat: docet
quod opprimendo rapit, docet quod insidian-
do circumdat, docet quod minando terret,
docet quod suadendo blanditur, docet quod
desperando frangit, docet quod promitten-
do decipit. Cuncta igitur verba
eius etiam concordi(?) dicit: Ecce behemoth
quem feci tecum. Quem sub behemoth no-
mine nisi antiquum hostem insinuat
qui interpretatus ex hebrea voce in latina
lingua animal sonat. Cuius inferius
dum malitia subditur potentia persona
monstratur. Sed cum de deo scriptum sit quia
fecit omnia simul, cur hoc animal cum ho-
mine fecisse se indicat dum cuncta
quia simul fecerit constat. Rursum quem-
admodum et quomodo deus simul cuncta condidit
dum Moyses sex dierum innovatione(?) va-
riante distinctione cuncta describit? quod
tamen citius agnoscimus si ipsas causas
originum subtiliter indagamus. Re-
rum quippe substantia simul creata est
sed simul species formata non est et quod
simul extitit per substantiam materie non sim-
ul apparuit per speciem forme. Cum enim sim-
ul factum celum terraque describitur simul spiritalia
atque corporalia simul [hole] quod quod celo
oritur simul factum [hole] quid de
terra producitur si[hole] dicitur.
Sol quippe et luna et [hole] sidera
quarto die in celo facta [hole] perhibentur
sed quod quarto die processit in specie
primo die in celi substantia extitit per conditionem.
Primo die cum terra dicitur et terra arbu-
sta condita et cuncta terre virentia descri-
buntur. Sed hoc quod die tertia sem-
per prodiit(?) nimirum primo in ma-
teria orta et terre substantia condita sunt.
Unde et Moyses et distincte per dies
singulos condita omnia retulit et tamen
simul omnia creata subiunxit dicens: Iste
sunt generationes celi et terre quando crea-
te sunt in die quo fecit dominus celum et terram et
omne virgultum agri antequam oriretur in
terra omnemque herbam regionis. Qui enim
diversis diebus creata celum et terram vir-
gultum herbamque creata narravit
nunc uno die facta manifestat ut
liquido ostenderet quod creatura omnis simul
per substantiam extitit quamvis non simul

Nota opera

Gen.

32

ipsorum expressio. Hinc illic quoque scriptum
est: Creavit deus hominem ad imaginem et
similitudinem suam, ad imaginem dei crea-
vit illum, masculum et feminam fecit eos. Non-
dum enim Eva facta describitur, et iam ho-
mo masculus et femina perhibetur. Sed quia ex
Ade latere erat procul dubio femina
processura, in illo est iam computata per sub-
stantiam, a quo sue producenda p forma. Con-
siderare ergo hec et in minimis possumus,
ut ex minimis maiora pensemus. Her-
ba namque cum oritur, necdum in illa fructus,
necdum fructus sui semine ostenditur, et
est non ei certum cum non apparet fructus
et semen, quia minime simul sunt in radice
herba que non simul prodeunt per species in-
crementa. Sed quia hec simul creata per
substantiam dicimus, que producta alia ex
aliis invenimus, [...] quo pacto
cum beato Job Behe[...]moth creatus
asseritur, cum ne[...] quia una sit sub-
stantia angeli et hominis [...] neque homo ex angelo
neque angelus ex homine proferatur?
Si non pretor hoc factum Behemoth cum
beato Job dicitur, quia creatura omnis ab una eademque
qui materie sua nequaquam quas
speculatione distenditur, simul condi-
ta non dubitatur, cum de Behemoth spe-
cialiter dicitur, quia communem cum creatura ceteris
generalis sit. Sed si rerum causas subti-
li discussione pulsamus, simul factum
angelum hominemque cognoscimus, simul videlicet
non unitate speciei, sed cognitione rationis;
simul participem rationis scilicet naturae et non
simul participem substantiae forme.
Super namque est de homine species hominis
ne ad virginem et similitudinem nostram
per Ezechielem absconditur, cum dicitur: Tu signacu-
lum similitudinis, plenus sapientia et perfectus
decore, in deliciis paradysi dei fuisti.
Creata itaque creatura homo et angelus sil-
lacionis, ex tante conditionis natura mo-
nabili distinctione processit. Creatura ergo
rationali conditione rerum universitate ut vocabile,
est nisi angelus et homo. Et eandem
rationem vero non potest cum homine factum non
est. Dicitur itaque homo dictus de angelo
quia et si potentiam sublimitatis pre-
dit subtilitate, tamen non totum nunc a-
misit. Ecce Behemoth quem feci te-
cum, ut dicitur: homo enim qui ratione
secum et factum perisse considerat, videmus
sibi casum supplicio expiari. Quia quamquam
sui prodicione permeruit. Subsistens ac-
nebis solercia meruerit, et quia apte
voce divina nequiciam manifestes
bogina (?) respicitur qui cum deo in-
cipia sibi tenebrarum gente non stimulo
asserere conatur. Certo enim non facta
gens nequissima dicitur Behemoth

istum videlicet auctorem nequitie primam bonum
conditum se dominus fecisse testatur. Sed quia
Behemoth iste cuiusque sit factum audivi-
mus prius, quid agit audiamus: Fe-
num sicut bos comedit. Si prius verba
ba subtiliter distinguimus, et tunc uno sen-
tencie respicimus, quasi usitas umquam tunc cum certe
inimicum potentem ab antiquo et inplacabi-
li hoste devorari, ait: Leo sicut bos
comedit paleas. Cum autem fenum palea-
rumque nomine carnalium vita signatur,
de qua per prophetam dicitur: Omnis caro fenum;
cur ergo hic Behemoth, illic leo, quem hic fe-
num, illic palee nominantur? Sed per sensum
mens inter ea iste vel apud ysaiam
leo at hic divina voce Behemoth nomi-
natur, fenum vel palee utroque loco non
equo sed boni comparatur. Cum tamen eius aq-
noscimus si inuectisque animalibus que sit
in aementorum distancia prevendimus.
Equi namque fenum quibuslibet sordidum comme-
dunt, aquam non nisi mundam bi-
bunt. Boves non aquam quamlibet sordidam
bibunt, sed fenum non nisi mundum nesciunt.
Quid est ergo quod bovem qui mundo pabulo
pascitur Behemoth iste comparatur, nisi hoc
quia de isto antiquus hoste per prophetam alibi
dicitur: Esca eius electa? Quosque enim eos
se gaudent rapere quos prius a se cor-
sidis actionibus implicatos minus se
cum respicit voluntarie iacere. Fenum
ergo comedit sicut bos, appetit quia
suggestionis sue dente conterere
mundam vitam spiritu querit. Sed
quemadmodum videtur quod Behemoth iste
fenum sicut bos comedens vitam spiritua-
lium consumere dicitur, si sicut superius diximus
feni nomine vita carnalium designatur?
Esca quoque eius electa iam non erit,
si fenum edens carnales rapit. Sed
ad hec verius occurrit, quia nonnulli homines
et apud deum fenum sunt et apud homines
sanctitatis nomine censentur, cum et ante hu-
manos oculos aliud ostendit vita et
cum divina iudicia aliud intendit conscien-
tia; itaque apud humana iudicia electi
sunt, sed apud subtile dei examen fenum
cum ante humanos oculos Saul fenum
non erat, de quo Samuel propheta dicebat:
Certe videtis quem elegit deus, quia non
parum similis dicitur. Electus est bos, quem non
peccare prius meruit et apud deum re-
probus obiit et cum tanto ordi-
ni electus et bonus fuit, quia vita fe-
num sunt. Et electos se cum humana consci-
entia suspicantur, sicut psalmus dicitur: Vidi
impios sepultos, qui cum etiam adhuc vi-
verent, in loco sancto erant et laudaba-
tur maxime quasi iustorum operum, quia
vita fenum sunt, sed tamen sanctitatis fama

Marginalia (right): ys. xl · ys. xl · Equi et bovis dispar ab. et potus et quid signat · Abacuk i° · i. Reg. x. · Eccl. 8 · 10 ca · 11 ca

Eccl. 29.

De laude apud homines et apud deum

fallitur. Hinc quidam sapiens indignans
dicit: Transi hospes et orna mensam. Conse-
quendo namque hospes mensam ornare dicitur
quia si adulator dei quis positus pro bona
opera gloriam propriam querit et de ostenta-
tione satiatur eius laus alteri extenditur
et ipse tamen apud deum in numero omnium
non habetur. Alius eius opus perficit et ali-
dos extinctus ipse perfuso absentia utique
confundendo decorantur quia ad se stare
nolunt quia pro omne quod agunt studiis ad
humanas laudes mente decurrunt. Ca-
nonicam mundam quidem vitam per studium
ducunt sed ex illa intus placere non appe-
tunt. Et esca eius electa dicitur et tamen fenum
sicut bos comedere Behemoth iste perhi-
betur, quia cum ante os Behemoth istius mun-
di fenum in terra atque in infimis iacet
tunc et vitam qui innocens per mansuetam
custodiam agit et tamen interius atrum habet
conditur cor ad appetenda sublimia ele-
vatur. Quid itaque utiliter agit
qui inter munditiam vite custodit
si per intentionem infima more Behemoth
huius inveniendum se interius derelinquit.
Sed quia ipse omnis quid hostis noster agit insi-
nuare innotescit quo prevaleat innotescit
et calliditate eius nequitia quo apparens
agnoscitur facilius superetur. Sequitur: Fortitudo
eius in lumbis eius et virtus eius in umbilico
ventris eius. Seminarium coitus maris
in lumbis, mulieris autem femine in umbilico
perhibetur. Hinc est enim quod veritas disci-
pulis dicit: Sint lumbi vestri precincti. Hinc

Luc. 12

petrus cum luxuriam a corde restringeret ad-
monebat dicens: Succincti lumbos mentis

I Pet. 1

vestre. Hinc paulus cum Abrahe sacerdotium
Melchisedech ex Levi sacerdotium dice-
ret decimatum ubi tunc in Abrahe cor-
pore Levi latebat ostendit dicens: Adhuc enim

Ad Heb. 7

in lumbis patris erat. Quia non seminarium
luxurie feminis in umbilico gignitur
propheta testatur qui sub femine specie
Iudeam peccatricem increpans
ait: In die ortus tui non est precisus umbili-
cus tuus. Iudee quippe ortus umbili-

Ezech. 16

cum precidere est cognitionis tempore carnis
luxuriam resecare. Quia cum difficile est
male inchoata corrigi et semel forte
deformatur in melius reformare de
ortu suo Iudea reprehenditur que dum
in deo nata est incisum umbilicum reti-
nuit quia fluxa luxurie non abscidit.
Quia igitur peccata dyaboli utriusque generis hominis
valde ex luxurie infirmitate est fortitudo
eius et fortitudo eius in lumbis contra mas-
culos et virtus illius contra feminas in
umbilico perhibetur. Hinc Behemoth
cum isti fenum comedere intulit prima
deceptionis eius argumenta luxurie dispu-

na subiunxit. Nisi quod liquido omnibus
patet quia postquam semel hominis spem
cepit mox se ad corruptionem carnis
extendit. Quod in nobis quoque hominibus
primus agnoscimus qui dum per innata
superbia pudenda membra contegimus pa-
tenter indicamus. Quia postquam apud se
interius mentes arripere alta conati sunt
mox in carne foris erubescenda perpe-
rimus. Behemoth itaque iste insatiabiliter
sedens et devorare totum simul homi-
nem quem in superbiam mentem erigit
in luxurie voluptatibus carnem corrum-
pit. Dum autem nequaquam fortitudo eius in lum-
bis vel in umbilico corporis dicitur qui perfecte
nunc sed fortitudo eius in lumbis eius et
virtus illius in umbilico ventris eius. Ac si
aperte diceretur fortitudo eius in
lumbis suis et virtus illius in um-
bilico ventris suis. Quia minimo
eius prius corpus sunt qui sugge-
stioni turpium blandimentis decep-
ti ei plenius fluxa succumbunt. Sequitur:
Stringit caudam suam quasi cedrum. Alta
mentis superbie que instruendis mori-
bus preferant. Nec prius Behemoth istius vi-
olentia distinximus ut post subtilius astu-
tia detegamus. In scriptura sacra cedri
nomine aliquando alta excellentia glorie ce-
lestis exprimitur, aliquando autem peccatorum negli-
gentia designatur. Cedri nomine celsi-
tudo glorie celestis exprimitur sicut propheta
testatur: Iustus ut palma florebit, ut ce-
drus Libani multiplicabitur. Cedri nomine
superba peccatorum potentia designatur sicut
per eundem dicitur: Vox domini confringentis cedros.
Quid autem caudam Behemoth istius nisi
illa antiqui hostis extremitas describi-
tur in mundo vas perditionis illud perditum homines
ingreditur qui specialiter antichristus nominatur.
Cauda quia in honoribus seculi in signis
et prodigiis ficte sanctitatis in maiore po-
tentie elevare permittitur. Recte voce
divina cauda illius cedro comparatur. Sed
cum cedrus arbusta cetera in altum cresce-
ndo deserit. Ita tunc antichristus indignatio-
nem qualiter obtinens mensuras homi-
num et honoris culmine et signorum potentie
transcendit. Sed quippe in illo est quod in
sublimibus conditus potentiam non sicut
perdidit vel deiectus cum huius cedro vires
nunc minime ostenditur quia dispositione
divine fortitudinis ligatur. Unde per Iohannem
dicitur: Vidi angelum descendentem de celo
habentem clavem abyssi et catenam mag-
nam in manu sua et apprehendit draconem
serpentem antiquum qui vocatur dyabolus
et Sathanas et ligavit eum per annos mil-
le et misit eum in abyssum et clausit et
signavit super illum. Ligatus quippe in abysso

Cedri nomine

Antichristus opere ... plexo

Apocal. 20

prohibetur quia rectorum ministrorum cor-
dibus potentia divine dispositionis constrin-
gitur ne iniquitati nocere valeat effrenetur.
Et quamvis perversos occulte feriat adu-
lescentis tamen rapinas superbie non
erumpat. Sed in extremo quoque quo
mundi fine sit solvendus intimatur cum dicitur
Et postquam consummati fuerint mille anni
solvetur sathanas de carcere suo et
exibit et seducet gentes [?]
namque nimio vinculum per perfectionem sua
hoc quantum sit saeviturus tunc ex-
primitur quo pacto antiquus hostis su-
is viribus [illegible]
in multis quem nos virtute laxatur quam
communis sententia attendere [?] dilatat
superna cum una dicens Veritas in evange-
lio fatetur. Erit enim per semetipsam Veritas dicit
Erit tunc tribulatio magna qualis non
fuit ab initio mundi usque modo neque fi-
et. Cuius virtutem ait Nisi breviati
fuissent dies illi non fieret salva
omnis caro. Quoniam et superbos nos et in-
firmos dominus conspicit dies quos singula-
riter malos invenit misericorditer
breviatos dicit perfecto ut et superbia
tremat de adversitate temporis et infirmi-
tate resonet de brevitate. Sed conside-
randum valde est cum behemoth iste cau-
dam suam sicut cedrum elevat in quo tunc
altior qui nunc cotidie se surgat [?]
cum penarum genera nomina que nova
vires inveniunt gaudere. Alios
namque [illegible] in-
gulo gladius feriunt. alios carnis
patibulo affigunt in quo mors et pro-
vocata repellitur et repulsa provocatur.
alios irruentes ferarum dentibus [?]
Alios armata ferro insultans un-
gula perforat. alios beluina rabies mor-
sibus dilacerando comminuit. alios
ab imo [illegible] viscera ponte [?]
verbera rumpit. alios effossa terra
viventes operit. alios altum diver-
sos in mortem precipitem frangit. alios
[?] aqua replendos absor-
bunt. alios edax flamma usque ad ci-
neres depasta consumpsit. Cum igitur
behemoth iste caudam suam in fine
mundi nequiter dilatat quid est quod in isto
tormentorum acerbitas crescat nisi hoc
quod in ore suo per semetipsam Veritas dicit
Surgent pseudo christi et pseudo prophete
et dabunt signa et prodigia ita ut in
errorem mittantur si fieri potest etiam ele-
cti. Nunc enim fideles nostri mira faciunt
cum perversa patiuntur. Tunc autem behe-
moth huius satellites etiam cum perversa
inferunt mira facturi sunt. Pensemus
ergo que erit humane mentis illa temptatio

cum pius martyr et corpus tormentis sub-
icit et tamen ante eius oculos miracula tortor fa-
cit. Cuius tunc virtus non ab imo cogitationum
fundo quatitur cum is qui flagris cru-
ciat choruscat signis. Dicatur igitur
Stringit caudam suam quasi cedrum quia in-
[illegible] tunc erit veneratione prodigiorum
et duriori crudelitate tormentorum. Cum pla-
cuit pietate erigitur et cum signorum osten-
tatione fulcitur. Vim et pondus dicit insi-
diatur in occultis sicut leo in cubili suo ad
rapiendum cuncti potens suffecisset ut leo esset
etiam si insidians non fuisset [illegible]
aperte insidians subripere etiam si leo
non esset. Sed quia hostis antiquus hostem
tunc suis viribus effrenatur saevire
pariterque permittitur ut tunc electos in
certamine et fraude et virtute laceretur. vir-
tute per potentiam fraude per signa. Recte
ergo leo et insidians dicitur insidians per mira-
culorum speciem leo per [illegible]
ut eos qui aperte [illegible]
[?] potentia ostentat ut hos et
iustos fallat signis sanctitate simulat
illos cum superbiae elatione magnitudinis
istos decepit ostensione sanctitatis. De hac
cauda behemoth istius sub draconis
specie per Iohannem dicitur Et cauda eius trahebat ter-
tiam partem stellarum celi et misit eas
in terram. Celum namque et terra que in
hac nocte vite presentis [illegible]
[?] stellarum virtutes [illegible]
dentibus desuper sideribus fulget. Sed
draconis cauda in terram trahit stel-
las dicit quia illa sathane extre-
mitas per audaciam assumpti hominis
erecta quosdam quos velut electos
dei in ecclesia invenit obtinendo re-
probos ostendit. Stellas itaque de celo
in terram cadere et [?] nonnullas spe
celestium illo duce [?]
glorie secularis inhiare. Hinc daniel
sub antiochi specie qui hac draconis
cauda loquitur dicit Et fortitudine et de
stellis et conculcavit eas [illegible]
fortitudinis magnificentiam et [illegible]
[illegible] et deiecit locum sanc-
tificationis eius. Robur autem dari et contra
iuge sacrificium [illegible]
[illegible] de for-
titudine quippe et de stellis deicit cum non-
nullos et luce iustitiae resplendentes virtu-
tum opere robustos frangit. Qui usque
ad summam fortitudinis magnificentiam
quia tunc ipsum auctorem virtutis ex-
tollitur. Iuge ergo sacrificium tollit quia
studium conversationis ecclesie illis quos
capere incipit. Robur non ei [illegible]
iuge sacrificium datur quia nisi [?]
merita exigerent eos quos tenet obtine-

Antiquus hostis [?]

Apoc. 12.

Dan. 8.

adversarius nequaquam possit. Virtus in terra
prosternitur quia fides tunc veri caelestium
ad desiderium mentes spiritualiter inclinatur et faciet
et prosperabitur quia tunc non solum in reprobo-
rum mentibus sed etiam in electorum corporibus
crudeliter inestimabili saevit qualiter ob hoc [illegible]
tione grassatur. Sicut rursum per Danie-
lem dicitur: Consurget rex impudens facie
et intelligens propositiones et roborabitur
fortitudo eius sed non in viribus suis. Il-
lius namque hominis fortitudo non in suis
viribus roboratur quia Satanae virtute in gloria per-
dicionis extollitur. Sicut rursum ait: Inter-
ficiet robustos et populum sanctorum secundum voluntatem
suam et dirigetur dolus in manu eius. Ro-
bustos quippe interficiet cum eos qui mente
invicti sunt corporali vincit vel certe robustos
et populum sanctorum secundum voluntatem suam interficiet cum
eos qui robusti ac sancti esse videbantur
ad nutum sue voluntatis trahit. Huius ma-
nu dolus dirigitur quia multos fraus prava
adiuvat. Qui enim fallendo dicit hoc in manu
faciendo asserit. Nam quidquid mendax
lingua simulat hoc quasi verum esse manu operis
ostentat. Sicut rursum dicitur: Et contra principem
principum consurget et sine manu conteretur.
Sicut Paulus ait: Ita ut in templo Dei se-
deat ostendens se tamquam sit Deus. Sicut
rursum dicit: Quem Dominus Iesus interficiet
spiritu oris sui et destruet illustratione ad-
ventus sui. Cum enim per Danielem dictum est
contra principem principum consurget, hoc
per Paulum dicitur: ita ut in templo Dei sedeat
ostendens se tamquam sit Deus. Et quod per Dani-
elem subiungitur sine manu conteretur
hoc per Paulum exprimitur: Quem Dominus Iesus in-
terficiet spiritu oris sui. Sine manu
conteretur quia non angelorum bello non
sanctorum certamine sed per adventum iudicis solo
oris spiritu eterna morte ferietur. De huius
Behemoth elatione rursum per Paulum
dicitur: Qui adversatur et extollitur supra omne
quod dicitur Deus aut quod colitur. De quo Daniel cum
quartam bestiam diceret decem cornibus
fultam, protinus adiunxit dicens: Considera-
bam cornua et ecce cornu aliud modicum
parvulum ortum est de medio eorum et tria de
cornibus primis evulsa sunt a facie eius
et ecce oculi quasi oculi hominis erant
in cornu isto et os loquens ingentia. Un-
decimum quippe huius bestiae cornu esse
describitur quia regni eius potentia
iniquitate roboratur. Omne enim pecca-
tum undenarium est quia dum perversa agit
precepta decalogi transit. Et quia in cilicio
peccatum plangitur hinc est quod in tabernacu-
lo vela cilicina undecim fiunt. Hinc
undecimum psalmum dicitur: Salvum me
fac Domine quoniam defecit sanctus. Hinc post
in undenario numero remansit apostolos me-
ruit Mathias duodecimum sorte missa

redditi sint. Quia enim signatur culpa per
undecimum tenuit implere apostolorum
numero tum festinat duodenarium
non curreret quia hoc per undenarium trans-
gressio exprimitur. Huius bestiae cornu
undecimo ipse auctor transgressionis
indicatur, qui videlicet parvulum oritur quia impro-
bo gignitur sed inmaniter crescit quia
usque ad augmentum sibi vim angelice
fortitudinis perficit. Cum tria cornua
quae ei ante faciem sunt evellit quia dicio-
nis sue regna totidem quae sibi vi-
cina sunt subiugat. Cuius oculi sunt ut
oculi hominis sed os ingentia loquens
quia in illo humana quidem forma cer-
nitur sed verbis suis ultra homines eleva-
tur. Cum hoc per Paulum dicitur: Extollitur su-
per omne quod dicitur Deus aut quod colitur,
hoc Daniel propheta testatur dicens: os loquens
ingentia. Loqui ut Paulus pluribus sim-
culum dicit extolli, hoc est quod apud
beatum Job divino eloquio cedro comparatur.
More enim cedri quasi ad altera mit-
titur dum in omni fastu fallaciae et viri-
robore et culminis elatione perficitur.
Cum ante stringere caudam dicitur, quia conatu
eius vires in uno illo damnato homine
congesta densantur ut tanto pessimum
fortia ac mira faciat quanto illum
collectis suis viribus instigat. Sed
quia quale sit iniquorum caput audi-
vimus, nunc hinc capiti quae membra
adhereant cognoscamus. Sequitur: Nervi te-
sticulorum eius perplexi sunt. Cum iste be-
hemoth testes hic quod inique-
sue persuasores possidet. Nam eius testes
non sunt qui pravis persuasionibus corda
hominum virulentia erroris semina sub-
dendo corrumpunt. Apte namque dicitur
quod testiculorum nervi perplexi sunt quia videlicet pre-
dicatorum eius argumenta dolosis as-
sertionibus innodantur ut recta esse si-
mulent quae perversa suadent ut al-
legationum implicatio quam nervorum
perplexitas et si videri possit solvi non
possit. Nervos eius testiculi perple-
xos sunt quia astutia predicatorum
eius subargumentis duplicibus
latent, pollentque dum cum verbis corda
inficiunt in ope innocentia ostendunt.
Neque enim ad se bonos persuasione
sua traherent si se et iniquitatibus pra-
vos exhiberent. Sed quia testes huius
sunt beluae et perplexis nervis [illegible]
tur et vos se ostentant ne lateat
et perversa predicant ut corrumpant.
Ipsum nimirum sui capitis imitantes
qui quasi leo in insidiis et serpens
per pomum evam vulneravit et blanditur
per spem scientie. Sed quia belua venenum
tunc solum talia aget et nunc quoque

Dan. 8.
Versus
Dan. 8. 11
Dan. 8
2 ad thess. 2
Antixpus quomodo occidetur
2 ad thess. 2
Dan. 7.
Versus A
Figuralis expositio
Act. 1.
Daniel [illegible]
De nervis testiculorum
[illegible]

ad corrumpenda fidelium uiscera hostis
prime testiculos non habet. Perez [?] in-
malum sola locutione oris insidiatur
sed pennis et apostolibus operis exemplo premat
Extrema enim antichristi non uidentur
sed tamen testiculi eius se concordia in eo-
rundem actionis sic exemplo corrumpunt.
Quisquis namque in superbia extollitur
quisquis auaricie desideriis cruciatur
quisquis luxurie uoluptatibus soluitur
quisquis iniuste atque inmoderate in flagiciis
ignitur, testiculus aliud quam antichri-
sti est. Et quia dum se eius libenter usibus
implicat, exemplo suo aliis erroris fetus
ministrat. Ipse semina agit, ille semina
agentibus adheret, et non solum iam ob-
mat sed etiam semet. quid ergo aliud quam
antichristi testiculus est qui pridem ante
promisse deo fidei testimonium prestat
errori. Et nos tamen si quis redar-
guit mox se sub quodam uelamine
defensionis occultant, grauiter comi-
nati perplexi sunt et male iudicati
implicati correptione solum nequaquam
patent. Sequitur. Ossa eius uelud fistule eris.
In corpore ossa sunt que continent membra
que continentur. Habet ergo carnes
hec belua, habet et ossa, quia et iniqui sunt
alii qui carne ab aliis meliore re-
tinentur, et nequiores alii qui ter-
rore et alios retinent. Quid itaque
aliud ossa antichristi quam que stabili
corpore ualentiores accipimus, in quo-
rum corde iniquitas dum uehementer
induruit, per eos tota eius corporis
compago subsistat. Multi namque
in hoc mundo diuites uidentur qui
dum rebus opibusque sublimari sunt, quasi
ex fortitudine solidantur. Sed largien-
do hec ipsa quibus fulti sunt ad suum
alios errorem trahunt. Nonnullos
ut suum fiant donis illiciunt, non-
nullos ut sua permaneant inimi-
cis astringunt. Quid itaque hi nisi
antichristi ossa fiunt, sed qui dum
malos gerendo multiplicant, in
eius corpore carnes portant. Hii non
nunquam decipiendo auditoribus exhibent
lingue dulcedines, quia et spine pro-
ferunt flores, et apparet quod mens
quod doleat sed latet quod pungat. amar-
dulcia noxie blanda promittunt
et peritie quidem admirandi uideri
appetunt sed fallendi arte premis-
sa colloquia quasi humiliter subse-
runt et persuasionem de se insinuant
quod perfectionem negauit. Hii recte
ossa behemoth istius eris fistule com-
parantur, quia nimirum more metalli
insensibilis sonum hii loquendi habent sed
sensum hii uiuendi non habent. Hoc

itaque quasi humiliter loquendo asserunt
quod elate uiuendo contempnunt. Hii per Pau-
lum hii dicit: Si linguis hominum loquar et
angelorum, caritatem autem non habeam, factus
sum uelud es sonans aut cimbalum ti-
niens. Bona quippe loquens sed pro amore
cuius bona non sequens uelut es aut cim-
balum sonitum reddit, quia ipse non sentit
uerba que ipse facit. Hii non nonnulli
in huius belue corpore non honoribus clari
non diuiciis fulti non uenti sic doc-
trina non scientia callidiorum pieri (?) sed contemnendi
quales non sunt ambiunt, et idcirco quo bono-
rum nequiores sunt de quibus et sequitur:
Cartilago illius quasi lamine ferree.
Cartilago namque ossis quidem speciem habet
sed ossis fortitudinem non habet. Quid ergo est
quod cartilago eius laminis ferreis com-
paratur, nisi quod hi qui in illo debiliores
sunt ad perpetranda mala nequiores ex-
istunt. Ferro quippe cetera metalla do-
mantur, et cartilago eius ferro similis dicitur
quia hi qui in eius corpore ad omissionem
uirium non sufficiunt, contra uitam fide-
lium acrius accenduntur. Cuncta enim cum
eo facere se signa et prodigia non
posse considerant, fideles sunt illi peru-
deliter probant et per eos quod innocentium corda
corrumpere persuadendo non preualent, illaps
eius ceteris bonorum corpora sunt extingu-
ere gloriantur. Hii ergo dicit: cartilago
eius ut lamine ferree, quia in eius cor-
pore quo infirmius quisque credidit hoc
est quod nequius mactat, qui recte non
ferro tamen modo sed laminis ferreis com-
parantur, quia dum se tanquam in ediuite (?)
dilatare ambiunt quasi in ferri se
laminas extendunt. Libet ac tote ingre-
ssionis maiori quam cuius conditor uerba
que iam uidentur discussa distinguere
atque uberiores intelligentie fructus
instruendis moribus apportare. Nam quod
antiquus hostis quid passim in hoiem (?)
contra homines agat audiuimus super-
et ne mi quod in hominibus etiam per se
metipsum sine homine moliatur explo-
remus. Cauda enim draconis stringit con-
dam sua quasi cedrum. Prima quippe
serpentis suggestio mollis ac tenera
est, et facile uirtute pede conterenda sed si
hec inualescere negligenter admit-
titur eique ad cor aditus licenter prebetur,
tanta se uirtute exaggerat ut capta
mentem deprimens usque ad intollera-
bile robur excrescat. Caudam itaque quasi
cedrum stringere dicitur, quia semel eius
recepta in corde temptatio, mentemque
que subsequitur intulerit uelud ex
iure dominatur. Huius quoque behemoth, cauda
herba est, cauda cedrus, quia ex prima
quidem suggestione blandiens sub

i. ad corp.
de cauda drac.
drac. intemptado e cautus

substernit. Sed primum vehementer inva-
lescens subcrescentes temptationis sine
roboratur. Inpalpabile utique est omne
quod in initio suggerit sed inde sequitur
quod ultra vix possit superari. Cum quasi co-
lubens blanda adiumenti loquitur sed
cum semel dentem delectationis infi-
xerit violentia post consuetudinis penitus
insolubiliter innodatur. Unde bene stringere cau-
dam dicitur. Dente enim vulnerat cauda li-
gat quia prima suggestione percutit
sed percussam mentem ne evadere valeat
invalescentis sine temptationis astringit.
Quia enim peccatum tribus modis admittitur
cum videlicet et serpentis suggestione carnis
delectatione spiritus consensione perficitur Be-
emoth iste prius initians suggerens
linguam exerit post ad delectationem percu-
tientem figit ad extremum non per consensio-
nem possidens caudam stringit. Hinc
est enim quod nonnulli peccata longo usu perpetra-
ta in semetipsis iam reprehendunt atque
hec evitando fugiunt sed vitare opere non
detestantes sunt quod nimium Beemoth
istius captivi non cedunt plerumque caudam
et nolentes ligantur que quia eos certo
nomine induunt quia a blanda volupta-
tis exordio usque ad violentiam retentionis
extenditur. Dicitur quod stringit caudam suam
quasi cedrum. Ut tanto quisque debet
initia temptationis fugere quanto fine eius
intelligit cum solui non posse. Et ...
quoque est quod plerumque eis quos tenet et
graviores culpas ingerit cum pravis
vite termino illos impugnare cognoscit
et quos se consummaturos temptationem confidit
eos eius inquietari pondere graviora ...
nat Beemoth in caudam suam quasi cedrum
stringit quia quos per prima initia temptat
ad finem deteriores reddit ut temptationis
eius quo tanto terrestriora sunt eo valentiora
applicent. Quia enim suis penis eorum ...
git equare supplicium cuius ardentius
ante mortem metitur omne exaggerare
pravitatem. Plerumque non Beemoth iste
iam cor male subditum possidet sed tamen
divina illud gratia repetit et maxime
erat que ad sempiterna voluntatis intentio
divertit. Atque a corde expellitur acriores
infigere inquietaturi stimulos conatur
ut eos temptationum fluctu acrius iniectos
impugnatum sentiat quos etiam possessa
nesciebat. Unde bene in evangelio exprimitur
cum exire ab homine immundus spiritus domino
iubente narratur. Qua cum demoniacum
puer surdum oblatum cum muto et clamans
spiritus immundus dominus increpavit: Et invicem spiritus
ego tibi precipio exi ab eo et amplius
ne introeas in eum. Et clamans et multum
discerpens eum exiit ab eo. Ecce non eum
discerpserat cum tenebat quem discerp-

sit quando iam exiit quia eis cogitationes
mentis inflammat cum iam egressurum divina
virtute compulsus appropinquat. Et quem
mutum possederat cum clamoribus de-
serebat quia plerumque cum possidet minus
ira temptationum irrogat cum vero de
corde eicitur acriori infestatione per-
turbat. Unde itaque dicitur stringit cau-
dam suam quasi cedrum quia cor possidens
semper in malitia ex posterioribus cre-
scit et cor deserens vehementioribus
cogitationum stimulis percutit. Adhuc au-
tem Beemoth istius miras pravitatis conditoris
astutiam argumenta panduntur cum sub-
ditur: Nervi testiculorum eius perplexi sunt.
Nervi testiculorum eius perplexi sunt quia versuta
argumenta machinationum pravarum quibus
abundat sunt vires erigit et suasa
mortalium corda perimit. Testes eius
sunt suggestiones prave quibus in mentis
corruptione fervescit atque in eo sub-
stantia mali operis prolem gignit.
Et horum testiculorum nervi perplexi sunt
quia suggestionum illius argumenta im-
plicantibus inventionibus illigant ut ple-
rosque ita peccare faciat quatinus si forsitan
se peccatum fugere appetunt hoc sine alio
quo peccati laqueo non evadant et culpam
faciant dum vitant ac nequaquam se
absque valeant solvere nisi consentiat
in alia ligari. Ut melius ostendimus si
sua ex conversatione hominum illigatio-
nis huius exempla proferamus quia non
melius ordinibus sancta ecclesia constat con-
iugatorum videlicet continentium atque rectorum.
Unde et Ezechiel tres viros liberatos
vidit Noe scilicet et Danielem et Iob et maiores
duos dum alios in agro alios in lecto
atque alios in molendino perhibet tres
perculsos in terra ordines quos liquido
satis facimus si singula ex singulis ex-
animus. Ecce enim quidam dum in mundi huius
amicitias appetit cuiusdam alteri similiter
sibi vitam ducenti quod secreta illius cum
silencio contegat se iureiurando con-
stringit sed is cum iniuriam et adulterium
perpetrare cognoscitur. Iam vero etiam maritum re-
rum adulterie occidere conetur is autem
qui iusiurandum prebuit admittere re-
nectitur. Et diversis hinc inde cogi-
tationibus impugnatur atque hoc silere
reformidat ne silendo adulterium
simul et homicidium particeps fiat prodere
trepidat ne reum se periurii obstrin-
gat. Perplexis ergo testiculorum nervis
ligatur et quod ipse peccati declinat metuit
ne transgressionis periculo liber non sit.
Alius cuncta que mundi sunt deserens atque
omnia frangere proprias voluntates quaerens alte-
rius se subdere regimini appetit sed eum
qui sibi ad deum preesse iam coepit agi-

que dei sunt pluribus que mundi sunt implicatur.
Pensans namque subditus vel quanta sit
culpa inobedientie vel quanti contagium secula-
ris vite et obedire trepidat et non
obedire formidat ne aut obediens
divinis iussis precepta deserat aut rursus
non obedire formidat ne aut obediens
divinis iussis precepta deserat aut rursus
non obediens dominum in priore con-
tempnat et aut in licitis obtemperans
eum quem sibi iudicem quesierat suo
iudicio supponat. Dum perpendit ergo iste per
indiscretionis sue iudicium per plexis
testiculorum nervis astringitur quia et
obtemperans et etiam non obtemperans in
culpa transgressionis ligatur studet
proprias voluntates frangere et rursus
eas etiam contempto priore solidare decer-
nit. Cum enim mundum funditus relinquere
et actiones mundi vel ex aliena volun-
tate compellitur redire. Perplexi itaque
nervi sunt cum sic nos argumenta hostis
illigant ut cursum nostri quo conamur
solum dupliciter astringant. Alius pensare
pondus honoris ecclesiastici negligens
ad locum regiminis primus ascendit.
Sed quia omne quod hic eminet plus me-
roribus afficitur quam honoribus gau-
det. Dum tot tribulationibus premitur
ad memoriam culpa venientem dolet
quia se ad laborem cum culpa premisit
et quia sic iniquum quod amiserit ex
ipsa sui difficultate cognoscit. Re-
num sed in impetus primis agnos-
cens quod adepte sublimitatis locum
deserere sed timet ne gravius de-
lictum sit suscepti gregis custodiam
reliquisse. Vult suscepti gregis curam
gerere sed formidat ne deterior culpa
sit regimina pastoralis gratie cepit pos-
sidere. Pro honore ergo ambitui ligatur
culpa hinc inde se constringat et cetera
sine reatu cunctis nequeat videt si
aut susceptus grex semel relinquitur
aut rursum sacra actio secularitate
compta tractatur. Undique metuit et
suspectum prelatus omne pertimescat ne
aut stans in cepto regimine non
digne lugeat quod non etiam deserens
emendat aut certe regimine deserens
dum aliud flere nititur rursum aliud
de ipsa gregis destitutione committat.
Ecce quomodo behemoth iste ita inexplica-
bilibus nodis ligat ut plerumque mentes
in dubio adductas unde se a culpa
solvere nititur inde in culpa arctius
astringantur. Recte ergo nervi testiculo-
rum eius perplexi sunt. Argumenta namque
machinationum illius quasi quo laxan-
tur ne relinquant eo magis implican-
tur ne teneant. Est tamen quod addescen-

endus eius nexibus unde fiat ut
cum mens inter minora et maiora pec-
cata constringitur si omnino nullus sine
peccato evadendi aditus patet minora
semper eligantur quia et qui murorum
ambitu undique ne fugiat clauditur
ibi se in fugam precipitat ubi brevior
murus invenitur. Et Paulus cum quosdam
in ecclesia incontinentes aspiceret concessit
minima ut maiora declinarent dicens: Propter
fornicationes autem unusquisque suam uxo-
rem habeat. Et quia tunc solum coniuges in com-
mixtione sine culpa sunt cum non pro ex-
plenda libidine sed pro suscipienda pro-
le miscentur ut hoc etiam quod concesse-
rat sine culpa quamvis minima non es-
se monstraret illico adiunxit: Hoc autem di-
co secundum indulgentiam non secundum impe-
rium. Quod est enim sine vitio non ignoscitur
et non reprehenditur peccatum pro quo videt quod
posse indulgere premisit. Sed cum in du-
biis constringimur utiliter minimis subdi-
mur ne in magnis sine venia pec-
cemus. Ita plerumque nervos behemoth
istius perplexitas solvitur dum admittens
maxima perquisita minora custitur.
Sequitur: Ossa eius sicut fistule eris. Quid
per ossa istius behemoth nisi consilia desig-
nantur? Nam sicut in ossibus positio ro-
burque corporis subsistit ita in fraudu-
lentis consiliis tota se eius malitia eri-
git. Neque enim nequitia perimit sed ad
calliditatem possibile persuasionis innititur
et in rursum sicut ossa quia in ligaturis me-
dulle confortant ita eius consilia per spiritalis
nature potentiam infusa ingenii sub-
tilitas roborat. Hoc no testiculi eius
ab ossibus i. suggestiones a consiliis di-
stant quia pravas aperte nova ingerit
prave autem quasi ex bono consiliis ad
culpa trahit. Prius pugnando se superat
posterius non volunt consulendo subplantat.
Cum et bene eius ossa i. eius consilia ex-
sistunt comparantur. Eris quippe fistule so-
noris aptari cantibus solent quae ad-
mote auribus dum blandum carmen
subiciunt quamvis interiora inveniens in
exterioris delectationis emittunt dum
dulce est quod auribus sonat virilitate
cordis immollitam sensum dissolvit
cumque auditum ad delectationem trahit sen-
sus absconditur sue fortitudinis ener-
vatur. Ista quoque astuta eius consilia
dum quasi blanda persuasione consulunt
cor a forti intentione premunt et dum
dulcia resonant ad noxia inclinant.
Quasi ergo eris sunt fistule que dum
libenter audiuntur ab intenta inten-
tione animum in exteriori vite delec-
tatione deiciunt. Hoc enim behemoth iste
magnopere ad exequenda deceptionem.

contingit. Ut cum persuaserit, sic consilium
quasi utile ostendit, suaviter valeat sona-
re quod dicit. Quamvis enim consilia valde me-
rito innotescat, et absconsa iniquitatis corrum-
pat, quae apud se tenet. Audiamus si pande-
re breviter consiliorum eius argumenta pandimus.
Est enim quidam rebus terrenis contentus,
decrevit nullis umquam occupationibus
implicari, valde formidans quietem suae
commoda perdere, et valde despiciens cu-
piditatis lucra commodare. Adhuc hostis cal-
lidus veniens, ut intentionem hanc devo-
tionis subruat, quasi utile consilium subini-
ungit dicens: Ecce quidem quae sunt imminentia
sufficiunt, sed huius deficientibus quid acturus
es? Si etiam postquam nulla providentur, adsint quae
tempus impendenda sunt filiis, sed tamen pa-
randa sunt quae inveniantur. Dicat ergo pro certo
et quod est si sollicitudo providentiae cessat, paratum
quod deest. Alius vero et terrena post actum pag...
tamen in actione culpa declarare, quamvis
et exteriora stipendia probat, et tamen in
sua vacuitate non inflectatur, sed mentem
blandiens insinuat, et seorsum iam intus
quaestionis genio terrenos quos prudenter peri-
culosos osculetur. Ossa itaque eius sicut fistu-
lae aeris sunt, quia perniciosa eius consilia au-
ditori suo consulentes vocis suavitate bla-
diuntur. Alius quoque non solum decrevit
commoda terrena non quaerere, sed etiam trans-
acta quae possidet renuntiare, ut in disciplina
caelestis magisterii tanto se liberius ex-
erceat, quanto et expeditior redditur ei
quae possidente prius potuit deesse
rerum cultui. Huius cor hostis insidias
callida suggestione alloquitur, dicens: Vide
ne temeritatis causa surgentes audacia,
ne credas audeas quod omnia relinquendo
subsistis. Aliter ea exterior contradicit atque
aliter tu te ipsum dispositionis valetudine
te atque robustiore fecit. Si sequi te
sua vestigia in inopia vitae volueris.
Alius vero plerique et terrena perdomita nequa-
quam deserunt, et tamen ex illis prima opera
superne sortis bona aeterna mutant. Sic
blandiens suggerit seorsum non de istis
rebus quas tenuit, amorem ante veni-
entes alios delationes pestiferas
decipiens apponit, quatenus seductu
cor ad blanda exteriora prohibeat et tamen
perfectionis vocem putat. Ossa itaque eius
sicut fistulae aeris sunt, quia dolosa eius
consilia dum blandiri de exterioribus prius
reddunt perniciosum dispendium de in-
terioribus ingerunt. Alius relictis
omnibus quae exterius possederat, ut ordi-
ne sublimiori disciplinaque appetendat,
etiam intimas frangere voluntates pa-
rat, ut rectoris se alterius voluptatibus
subdens non solum prius desideriis, sed ad

perfectionis cumulum et in bonis votis
sibimet ipsi renuntiet, et cuncta quae sibi
agenda sunt ex alieno arbitrio obstinet.
Hunc hostis callidus tanto mollius alloqui-
tur, quanto ab excelsiore loco deicere ac
detinere conatur. Mentem virulenta sugge-
stione blandiens dicit: O quanta per animum
ipsum age mirabilia poterit, si nequaquam
te alterius indicio subderes, cur perpeti-
tum subsidio meliorationis minimus
cur interioris tuae bonum dum vult quam
vitae et ostende interius frangere? Cum
enim dum voluntate propria usus es prius
perfecta, cum ergo tibi plene adhaerere
inveniendum sufficit, alienum super iudicari
cur regimine? Sed blandiens intimat se-
orsum non innobilitatibus eius potius exte-
de superbiae cumulis parat, et dum laudat
tot dementissima vicitudinis innestiga-
bili calliditate ubi subruat imprimit. Ossa
itaque eius sicut fistulae aeris sunt, quia
destina eius consilia vim quasi blanda
cum delectant in perniciosa arcta in-
tentione dissipant. Alius sicut plerique
voluptatibus suis multa iam vetusti
hominis vitia et imitatione vitae et la-
mentatione primae extorsit, et tanto ma-
iore zelo contra aliena peccata attendit,
quanto sibimet ipsi funditus mortuus in
iniquitatibus prioris non extat. Hunc hostis
callidus quasi zelo iustitiae etiam ceteros perdere
se cognoscit, qui prope consulentibus verbis ap-
petit, dicens: Cum tu te ad aliena curanda
dilatas, utinam tua considerare curaveris,
cum non perpendis quia cum ad aliena ex-
tendis, circa curanda quae tua sunt nondum
venerare. Ecce quod prodest alienum vulneris
cruorem tergere, et putredinem propriam ne-
gligendo dilatare? Sed dum quasi consulens
de zeli caritate adimit et omne bonum
quod prodire ex caritate poterat gladio
submeditati torporis extinguit. Dici-
tur proximos diligere, sed nosmetipsos
propinquiores dignum esse, ut sic contra ze-
lo contra vitia sicut vero flagitia
ita id dum suaviter consulit mentem
ab intentione propria aliena reddit. Unde
dicitur: Ossa eius sicut fistulae aeris. Cum enim
persuasa dulcia consilia audiunt, animo
blandum sonant quasi cum fistula aeris cla-
mat, ut unum inculti inde decipiat. Sed
Behemoth iste valde mollis etiam
movet, qui se in insidiis subprotexit
infirmiores. Exterior tunc ante dominos
temptationes exultat, quam ante temptata
alios iungat laqueos sub specie vir-
tutis occultat. Unde et recte subiungitur: Car-
tilago illius quasi laminae ferreae. Quid
enim per cartilaginem nisi simulatio ...
accipitur? Cartilago namque ossis ostendit

pressum sed ossis non habet firmitatem et sunt
nonnulla vitia que ordinum vice tra-
cietibus premuntur sed exprimuntur prodeunt in
firmitate. Hostis enim nostri malicia tanta
et arte palliatur ut plerumque ante de-
ceptae mentis oculos culpas virtutes
fingat ut inde quisque quasi expec-
tet premia unde eterni dignus est inve-
nire tormenta. Plerumque enim et ulcisten-
dis viciis crudelitas agitur et insti-
cia putatur atque immoderata ira iusta ze-
li iusticia creditur et cum adiscorti motibus
peccantes dirigi tantum debeant vio-
lenti inplecione frangunt. Plerumque
dissoluta remissio quasi mansuetudo
ac pietas habetur et dum plus quam decet
delinquentibus temporaliter parcitur
ad eterna supplicia crudeliter reservatur.
Plerumque effusio misericordia creditur et dum
male spargere culpa sic pereunt sparsa que
accepta et non timetur. Plerumque
tenacia parcitas putatur et eo genere sic
vicium non tribuere virtus creditur accep-
ta retinere. Sepe malorum pertinacia
constancia dicitur et dum mens a pravitate
sua flecti non patitur quasi recta defen-
sione gloriatur. Sepe in constancia que si
stabilitatis habetur et quo quisque fide
integra nulli firmat eo se amari omnibus
estimat. Aliquando timor inopertus humi-
litas creditur et cum quali formidine
pro se quisque a defensione veritatis tacet
arbitratur quod iussu Dei ordine hu-
milem se potioribus exhibeat. Aliquando
vox superbia veri libertas estimatur
et cum per elationem vitia contradicit loqu-
di pravitatis veritatis defensio putatur.
Plerumque pigrida continencia quietem
attenditur et cum gravius culpe sic tra-
scendi sepe non agere magne veritatis me-
ritum creditur a prava tamen actione
cessare. Plerumque inquietudo spes vi-
gilans sollicitudo nominatur. Et cum
quietem quisque non tolleratur agendo
que appetit deberet debite implere
se exhibere putatur. Sepe ad ea que
agenda sunt inmatura propitiato lau-
dandi studii fervor creditur. Et
cum desiderium boni intempestiva
actione corrumpitur eo agi mellius
quo celerius estimatur. Sepe accele-
randi boni tarditas consilium putatur
et cum expectatur ne ex tractatione pro-
ficiat hoc insidians mora supplantatur. Igitur cum culpa velud vir-
tus aspicitur necesse est pensandum
quatinus tardius mens incaute sumi
deserit quanto purior spiritum de-
cepta prius etiam de rebus
nem querit. Fiale ante cuipiam

corrigitur que et erubescit quia esse
per se sentit quia itaque error cum virtus
creditur difficilius emendatur. Unde dicitur
Ecclesiastici illius quasi lumine ferree
Decimus enim ipse quo subpertum boi
calliditate sua fraudulentius exhibet
eo in culpa metentendius tenet. Sic
et qui nominatur hic qui quasi via scelerat
apertius in errore lapsi tardius
emendantur. Illam quippe estimat ce
qui agunt et sicut excolende dena sic
vias perseverantiam imaginem verum esti-
mant esse qui agimus et idcirco suo iudicio
eminus serviunt. Unde hinc Ieremias cum diceret
candidiores nazarei eius nive ni-
tidiores lacte rubicundiores ebore
antiquo saphiro pulchriores. Denigrata
est super carbones facies eorum et non
sunt cogniti in plateis. Illico adiunxit ad-
hesit cutis eorum ossibus aruit et facta est
quasi lignum. Quid enim nazareorum no-
mine nisi abstinentium et continentium vita
designatur que nive et lacte candidi-
or dicitur Nix enim ex aqua congelascit que
desuper venit. lac autem ex carne expri-
mitur que in inferioribus invenitur. Quid
ergo per nivem nisi candor vite celestis
et per lac nisi qualis dispensationis ami-
nistratio demonstratur. Et quia plerumque
continentes viri in ecclesia tam nimia opera
faciunt ut aberis multa qui celestem
vitam tenuerat. Ista qui terrena bene
dispensaverant superari videantur et
candidiores nive et nitidiores lacte
referuntur. Quoniam et qui perfectiore sunt au-
quorum ac forcium patrum nonnumquam vite
vitam videntur. Unde adiungitur rubicun-
diores ebore antiquo. Quid enim eboris
nomine exprimitur significatur desidery flamma
significatur. Ebur non et ob magnorum anima-
lium non ignoramus. Ebore itaque an-
tiquo ~~Quid enim eboris nomine exprimitur~~
~~sancti desiderii flamma significatur~~ ru-
bicundiores sunt quia sepe cum orbos hu-
manos nominat precedentibus patribus
studii fervore existunt. De quibus
ut totum simul audiatur adiungitur
Saphiro pulchriores. Etherum quippe co-
loris est saphirus et quia predicatores mul-
tos atque ad summa tendentes preles-
te [illegible] conversationem videntur
vince [illegible] narrantur saphiro pul-
chriores [illegible] excessisse sed plerum-
dum [illegible] copia etiam plus
quam expedit [illegible] prosperatur in
quadam sui fiducia mens adducitur
et decepta presumptione propria repente
pro subreptione suscitatur. Unde recte sub-
iungitur. Denigrata est super carbones fa-
cies eorum. Nigri enim post candorem

Trenorum

Decandia et ca
correptionis

recti

Tren .4. c.

De nazareis

Nazarei qui
dicuntur

De nive lacte ebore
et zaphiro

fiunt quia amissa dei iusticia cum d'se
psumunt mea causa que no intelligit
peccati dilabuntur. Sed quia p9 amor(em) ignem
adfrigus quos uenient extinct(us) me-
ritibus ex operacione pferunt nonnu(m)q(uam)
enim deum timore si psum fiducia dese-
runt causa frigidis mentibus frigidi-
ores fiunt Verbis vero subiungitur
no se agunt implateis platea quippe
sinonimis greca voce platitudo dicitur
Qui no est spaciose mente angustus
qua voluntates pprias frangere dignatur
strictione vitas dicit Intrate p angusta(m)
portam Quid ergo latus qui illicitis pprie
voluptatibus relictum et quaquauersu(m)
impulsu arbitrii diriguit se sine restric-
cione diffundit Qui g(o) psidencia scientie
p9 porta meliorem intrico se scrinent
quasi p plateas pergunt. Sed no se agunt
implateis quia demencia sua aliud os-
tenderant cum stringendo volu(n)tates
pprias in angusto se iuste retinebant
Et bene additur adhesit cut(is) cor(um) ossibus
quid i(n) ossibus nisi diuina fortitudo
quid i(n) cute nisi mollicies exprimitur in
firmitatis Cutis g(o) cor(um) adherere ossibus
d(icitu)r quia ab eis q(ua)m sentientibus in
firmitas virum diuina virtute preditur
infirma enim se q(uod) fuerunt sed elacionis
fiducia decepti fortibus ea supnis
nibus iungunt et quo de se magna se-
ntiunt eo de sua nequicia emendari
nequeunt contempnunt Vnde et recte adiungitur
drunt et frat(res) quasi lignum Cuius quip-
pe cor(um) tanto insensibilior redditur
quanto apud eos causa laudabilis habetur
qua recte aridam asserit quia nulla sin-
agnicione(?) uiridescit Qui i(n) apud ere-
miam pmissum(?) que hic agunt Job
psitigilliter(?) g(o) cartilago et qui ante ossa
pdiuncta(?) hoc hic lamine ferree ce-
memorantur Sed beemoth iste qui
pmul(tis) sua extremo tempore conuertet electos
dei tanta se arte iniquitatis ostentet
qui et psentem ad deprecandas me-
tes meat(?) insidiarum tegi vi(n)cere
se exhibet tunc sic nec tunc sit corde(?)
ins audiamus Sed cor enim tantum mira
ut i(n) maligna operacione posset si no
ex magna condicione subsisteret.
Vnde et mox iniurie fec(tum)
dicit ac si causas
tanta astucie
tantaque fortitu- [illegible] dinis reddet
adiunxit dicit Ipse est principium viarum
dei velut si aperte dicat Iccirco istam
nulla fortitudo sufficiat quia in natura rerum
sunt condendo pfuitam conditor primum fe-
cit Quid enim vias dei nisi eius acci-
nes accipimus de quibus p ysaiam dicitur
No enim sunt vie mee sicut vie vre et princip(iu)m

mariis dicit beemoth dicitur quia minimum cum
cuncta conderet agerent sicut primum co-
didit que reliquos angelos eminen-
tiorem fecit. Sicut p(er) marcus eminencia
cum respiciat p(ro)pha cum dicit Cedri no
fuerunt altiores illo in paradyso dei abi-
etes no adequauerunt summitatem eius
platani no fuerunt eque frondibus
illius Omne lignum paradysi dei no est
assimilatum ei et pulchritudinem eius quoniam
speciosum fecit eum in multis condensis
que frondibus Quid namque accipimus in cedris
abietibus et platanis pro nisi illa vir-
tutum celestium pro celsitudinis ag-
mina in eterne leticie viriditate plantata
Qui speciosum factus in multis condensis
frondibus dicitur quia plantatis ceteris legionibus
tamen istius spes pulchriore reddi-
gunt(?) et supposita angelorum multitudo
decoraret. Ista arbor in paradyso dei
tot quasi condensas frondes sunt
que subsposita summarum spirituum
legiones attendit quam eidem p(re)-
tans sine venia dampnatis est quia magis
inus sine comparacione fuerant ceteris
Sicut ei inessum propheta p(ro)phetaz dicitur
Tu signaculum similitudinis plenus sapiencia
psectus decore in deliciis paradysi dei
fuisti Multa enim de eius magnitudine lo-
cuturus p(ri)mo uerbo cuncta conplexus est
Quid namque boni no habet si signaculum simi-
litudinis dei fuit De sigillo quippe
quia talis similitudo ymaginalis ex-
primitur qualis in sigillo esse cercia-
liter habetur Et licet homo ad similitudinem
dei conditus sit angelo tamen quasi ma-
ius aliquid tribuens no eum ad simili-
tudinem dei conditum sed ipsum signacu-
lum dei similitudinis dicit ut quo subti-
lior est natura eo in illo similitudo dei ple-
nius credatur expressa Sicut et quod summa
tus eius postea adsunt insinuans dicit
ppha subiungit Omnis lapis precio-
sus operimentum tuum Sardius topa-
zius Jaspis crisolitus onix berillus
saphyrus carbunculus smaragdus. No-
uem dixit genera lapidum quia minimum
nouem sunt ordines angelorum
Nam cum p sacre eloquia angeli archan-
geli throni dominaciones virtutes
principatus potestates cherubyn et sera-
phyn aperta narracione memorantur
Superiorum ciuium quante sunt distinc-
tiones ostenditur Quibus tamen be-
emoth iste opertus fuisse describitur
quia eos quasi vestem ad ornamentum
habuit sicut quorum deum claritate
transcendere quibus cum beemoth iste
opertus fuisse describitur quia eos qui
uestem adornamentum sunt habuit
quorum deum claritate transcenderet ex

ceterorum comparatione clarior fuit. De cuius adhuc illic descriptione subiungitur: In te opus decoris tui et foramina tua in die qua conditus es preparata sunt. Auro opus decoris eius extitit, quia superne claritatis candore quo bene conditus accepit. Foramina vero dicta in lapidibus sunt, ut vinculati et amoris ornamento compositione iungantur et nequaquam a se dissideant quos infusione amoris replet, foraminibus ligat. Huius ergo lapidis in die conditionis sunt foramina preparata, quia videlicet capax caritatis et conditus, quasi repleri voluisset, stantibus angelis tamquam positis in regis ornamento lapidibus potuisset inherere. Sed non amoris caritati se se penetrabilem prebuisset, sanctorum angelorum sociatus in ornamento divini regis lapis iste fixus maneret. Habuit ergo lapis iste foramina, sed per superbie vicium caritatis amore non est repletus. Nam quia idcirco ligantur amore ne cadant, idcirco iste cecidit, quia etiam perforatus manum artificis amoris vinculis ligari contempsit. Nunc autem ceteri lapides qui tunc similiter fuerant perforati, penetrante se invicem caritate ligati sunt, atque hoc in munere isto cadente meruerunt, ut nequaquam iam de ornamento regio cadendo solvantur. Huius principatus celsitudinem adhuc isdem propheta intuens adiungit: Tu cherub extentus et protegens in monte sancto Dei, in medio lapidum ignitorum perambulasti. Cherub quippe plenitudo scientie interpretatur, et idcirco iste cherub dicitur, quia transcendisse cunctos scientia non dubitatur. Qui in medio ignitorum lapidum perfectus ambulavit, quia inter angelorum corda caritatis igne succensa clarus gloria conditionis extitit. Qui bene extentus atque protegens dicitur: omne enim quod extenditur protegendo obumbramus. Et quia comparatione claritatis sue obumbrasse ceterorum claritatem creditur, ipse extentus et protegens fuisse perhibetur, reliquos namque quasi obumbrando operuit, quia eorum magnitudinem excellentia maiore transcendit. Cum ergo illic speciosus in multis frondibus, qui illic signaculum similitudinis, qui illic cherub protegens dicitur, hic voce divina Behemoth iste vocatur, Dei principium vocatur. De quo idcirco tam mira in quibus fuit et que amisit insinuat, ut terrori hominum ostendat quid ipse si superbiat de elationis sue culpa passurus sit, si feriendo imperare noluit quem cadendo in gloria tante claritatis elevavit. Consideret

ergo homo quid elatus in terra mereatur, si et prelatus angelus angelis in celo preeminuit. Unde et bene per prophetam dicitur: Inebriatus est in celo gladius meus. Ac si aperte diceret: Divina iam feriam superbos terre, prendite si eos etiam quos in celo inventa me condidi pro elationis vicio ferire non pepercit. Tot itaque antiqui hostis virtutibus auditis, tanta eius conditionis magnitudine cognita, quis non immensa formidine terreatur? Quis non desperationis percussione turbatur? Sed quia elationem mentium ostensa hostis potentia reprimit, etiam infirmitatem mentium divina pace facta gratia sue dispensationis fovet. Unde cum eum principium viarum suarum diceret, ilico adiungit: Qui fecit eum applicabit gladium eius. Gladius quippe Behemoth istius ipsa nocendi malitia est. Sed ab eo qui bonum primum fecit et eius gladius applicatur, quia eius malitia divina dispensatione restringitur, ne ferire tam mentes bonorum quam appetit permittatur. Cum ergo hostis et multa potest et minus ponit, eius gladium pietas conditoris astringit, ne replicetur ut eius astuciam lateat et ut quia desuper iniuste dispositione sese in mortes hominum eius malitia non extendat. Quia in latitudine fortiter prevalet, hic de pietate magne conditionis per quem non actibus dampnari vincatur, eius nimium gladius abiectione replicatur. Iste namque Behemoth quia principium viarum Dei est, cum contra sanctum virum licentiam temptationis accepit, greges momento? greges abstulit, ignem de celo deposuit, perturbato aere ventos excitavit, domum convivantes subruit, convivantes filios extinxit, uxorem in dolo prave suasionis exercuit, mariti carnem inflictis vulneribus confodit. Sed cum gladius a conditore replicaretur, dicitur: Manum illius ferre sermo replicato gladio quem infirmitatis ex ea potestate descenditur, quia nec manere in obsesso homine potuit nec irruere in porcos non iussus presumpsit, dicens: Si eicis nos, mitte nos in gregem porcorum. Malitie quippe eius gladius quia sic replicatur audiamus: veritas summa liberam non prebet gratissimam nec in porcos valet. Cum ergo Behemoth iste sua sponte nocere sitit, ad diligentiam Dei hominibus indicat de quo nimium constat qui non iussus contingere nec porcos presumat. Predictum quoque est quod divinum viarum Dei principium Behemoth dicitur, nostrum dogma Arrii aperta ratione dissipatur. Facturam quippe Dei filium fatetur. Et certe Behemoth in factura rerum primus traditur conditus. Si ergo, ut aiunt, a nobis factum filium predicant, cum per Behemoth conditum stultus predicet eterna non omne quod applicatur in semetipso reducitur, recte

Marginalia: C; F; 2XC a; ysa 2X; b; De gladio; replica divina / restringi probitur / dei; D; Job 8; Contra errorem arrii

applicabit Behemoth gladium eius. In semet ipso namque se eius malitia destruxit cum adversum semetipsum contra electorum vitam prohibita non exercet. Multos autem exigentibus meritis ferire permittitur, ut cum deum deserunt, damnatum hostem famulantes sequantur. Applicabit ergo, non eo valentius vincat, quia superbi auctori omnium humilibus substernuntur. Contra vero superbos qui vitam dei principium fecit, prius qui permittente deo valde intolerabilis demonstratur. Aperte agnoscimus cum quanto hoste pugnamus. Sed nunc est ut unusquisque, minime timens, se plenius auctori subiciat, quanto contra se veris violentis adversarii vires pensat. Contra namque nos nisi prius sumus, quid non ille nisi unus atque ex caelestibus spiritibus? Et quod adhuc minus est sumus. Caro quae contra spiritualia vincere audeat, cum contra angelorum principe prius pugnat. Sed quia superiorem spiritum conditor tantum corpus assumpsit, ita iam superbientem angelum humilis pulvis vincat. Prehendendo quippe nostre fortitudine vires accepit quas cum fuga spiritum ad principium se amisit. Et dignum est ut vincatur pulvis quia fortem se tradidit deserto creatore, ut superbiae inveniat quod defeceat elatus valde ante semetipsum anhelat quia cum ipsum unica tenent homo ad summa contendat qui in illa celsitudine subnexa caro permanet aqua tamen spiritus ipse sine fine proiectus iacet. Sed loca mentium mutavit ordo meritorum. Et sic superba meruit deicii, sic humilitas exaltari, quatinus et caelestis spe erigendo se caritatis calore et terra humilis sine timore super caelos regnet.

Magno hosti qui sub Behemoth nomine divina voce describitur superbi quique tanto familiaris fiunt quanto semetipsos huius vitae successibus altius mente tumescunt. Huius namque cum gloria augetur elatio, cum elatione non additur cura. Huc illucque animus tendit quia et desideria cum rebus crescunt, cumque cogitationes innumeras quasi agri semina proferunt, eisdem cogitationibus velud de fidatio pabulo Behemoth istius famem pascitur. Unde recte nunc dicitur: Huic montes herbas ferunt. In sacra scriptura sancte cum in numero singulari mons ponitur, aliquando incarnatus dominus, aliquando sancta ecclesia, aliquando testamentum dei, aliquando apostata angelus, aliquando quilibet haereticus designatur. Cum vero montes pluraliter non nominantur, aliquando celsitudo apostolorum atque prophetarum, aliquando secularium potestatum tumor exprimitur. Mons namque dominum significat sicut scriptum est: Et erit in novissimis diebus praeparatus mons domus domini in vertice montium. Mons quippe in vertice montium incarnatus dominus existens celsitudinem prophetarum universorum promotione sancta designatur. Ecclesia scripturae est, qui confidit in domino sicut mons Sion. Sion namque speculatio dicitur, quia per speculationem contemplatur dominum. Ecclesia signatur. Rursum promotionem testamenti dei exprimitur sicut Abacuc ait: Deus ab austro veniet et sanctus de monte umbroso et condenso. Cum enim venturus se prestoma sua paginas spondet quia inde venit unde velut sub promissione se tenuit. Quod vero testamentum dei mons umbrosus et condensus esse dicitur, quia spissis allegoriarum obscuritatibus opacatur. Rursum promotionem angelus apostata designatur, sicut […] sub Babilonis rege […] sic dicitur antiquus hostis a praedicatoribus dicitur. Super montem caliginosum levate signum. Praedicatores quippe sancti super caliginosum montem signum elevant, qui contra Sathanae superbiam qui saepe sub nebula simulationis absconditur, virtutes crucis exaltant. Rursum promotione haereticus quilibet exprimitur, sicut ex voce ecclesiae psalmista ait: In domino confido, quomodo dicitis animae meae: transmigra in montem sicut passer. Cum enim fidelis anima virtute devicta intima doctrina confidens haeretica praedicatorum dicitur decepta dona qui in montem transmigrare suadet. Rursum promontes apostolorum atque prophetarum celsitudo signatur. Sicut scriptum est: Iustitia tua sicut montes dei. Et voce psalmistae dicitur: Levavi oculos meos in montes unde veniet auxilium mihi. Rursum promontes secularium potestatum tumor exprimitur. Sicut propheta ait: Montes sicut cera fluxerunt a facie domini, quia illa qui prius alta rigiditate tumuerunt, deo in carne apparente, magnitudine timore per paenitentiam liquefacti sunt. Sicut iterum psalmista iterum dicit: Ascendunt montes et descendunt campi. Plerumque enim potestates mundi superbi quae cum veniunt fiunt ab eo humiles redeunt, qui montes ascendunt per timorem potestatis sed campi descendunt planum vero facti per cognitionem culpae. Sed quia non nulli elationis suae altitudine remanent et ad divina obsequia flecti humiliter dedignantur, pro quibus invita desideriis antiquus hostis prava cogitare ac perpetrare non desistunt. Recte hoc loco de Behemoth dicitur: Huic montes herbas

ferunt quia superbi isti offerunt fluxas
et lubricas voluptates. Huic enim mon-
tes homines semper ipsos amatores e-
rum discretioni complevit e. d. Volup-
tatis amatores magis quam dei. Que est
ergo herba montium nisi voluptas
fluxa que ex corde gignitur superborum
qui nisi deum superbiendo contempnerent
nequaquam tot lubrica lasciviendo per-
petrarent. Quibus nimirum herbis behem-
oth iste pascitur quia mentis perversam
actionem morte esuriens eorum perditionem mo-
ribus saciatur. Superbi enim homines scilicet et
si quando superne dispensationis ordine
impedita ab expletione pravorum operum ces-
sant prava tamen in cogitatione mul-
tiplicant. Modo ut se potentiores cete-
ris rebus et honoribus ostendant student. Modo ne-
candi sua potentia in studio aliene
lesionis exercent. Modo ut libidinosis mo-
ribus dediti perfecta se lenia lenitate se
dissolvant. Quod cum rebus diminutis accep-
tis nequaquam vota sed prava sepe agere cogi-
tant quid aliud faciunt nisi suis contra
deum donis pugnant. Cuncta igitur behe-
moth iste in superborum mentibus sua sepe
desideria recognoscit qui herbas in mon-
tibus invenit quibus refectum sue ma-
licie ventrem tendit. Bene autem subditur:
Omnes bestie agri ludent ibi. Quid
per bestias nisi immundi spiritus qui pagg[illegible]
nisi pravos scilicet signantur de ipso malig-
norum spirituum principe quod est ipse diabolus.
Bestia agri scandit eos. Vel scilicet usurpas
aut anima bestia non visibiliter perit quia
ante agri nomine mundo accipitur do-
minica per vocem ipsius testatur qui ait
Ager autem est mundus. Agri igitur bestie in
herbis montium ludunt quia pravi de-
superioribus in hoc mundo demonia per-
vis superborum operibus delectantur. Bestie
in herbis ludunt cum reprobi super prava corda
invitatis cogitationes perducunt. Dam-
no in mundis spiritibus ludere et mortis
hominum ad dei ymaginem conditas mo-
ficta promissione decipere modo vanis
terroribus turbare modo eis transitoria
gaudia quasi mansura imprimere. Modo
mansuras penas quasi transitorias le-
vigare. Hanc perdite bestiarum illu-
sione perimerat qui dicebat: Adulescen-
mens mea confido non erubesca neque
unde me inimici mei certa in su-
perborum cor ad omne vicium sternitur
ne tamen invenia maligno spiritu
prava cogitatione iacentur. Recte de-
herbis montium dicitur: Omnes bestie agri
ludent ibi. Pravo enim qui superbi quique
nullum malum cogitando perciunt
nulla et agri bestia que non ludit

montium herba saciatur. Nam et si qui carnis
luxuria effugiunt interioris luxurie
vicio de ipsa castitate gloriando immittit.
Si qui nil amare exterius rapiunt neque
quam ab illecebris avaricie mundi se quasi si-
ros in illas ambiunt favore cum hominum
laudis de ... via rape conantur. Huic ergo
behemoth montes herbas ferunt et omnes
bestie agri ludunt ibi quia in superborum corde
quibus malignus spiritus contra laus pasca-
tur et omne vicium de superbia generatur.
Sed quia audivimus quod iste behemoth re-
dat. Nunc audiamus nunc et ubi interim
dormit suum desiderium requiescat. Sequitur:
Sub umbra dormit in secreto calami
in locis humentibus. Obumbracio in sacro
eloquio aliquando incarnacio domini ponitur
vel mentis refrigerium a fervore car-
nalium cogitationum. Unde et appellatione um-
bre expressa protectione huius ipsum ref-
gerium a fervore cordis insinuari solet.
Aliquando vero umbre recedente caritate
torpor frigide mentis accipitur. Namque
dominica incarnacio signata vitata hu-
ius obumbrationis appellatione significetur
Angelico sermo testatur qui ad mariam
dicit: Virtus altissimi obumbrabit tibi.
Umbra enim umbra non aliter exprimitur
nisi per lumine et corpus urgens altissimi ei
obumbrante quia in eius verbo lux in corpora
corpus suscepit. Signa vero obumbratione
omne inest refrigerium mentis accipitur.
Verumptam per umbra expressa protectione
refrigerium cordis exprimitur. Sicut spon-
sa ait: Sub umbra alarum tuarum protege
me. Vel sicut sponsa rursus cum adven-
tu sponsi consolacio perineat dicit: Sub
umbra illius quam desideraveram sedi. Ac
si dicat ab estu desideriorum carnalium
sub adventu eius protectione requiem.
Verumptam per umbram recedente caritate
torpor frigide mentis exprimitur. Sicut de
peccante homine scriptum est quia sectatur
umbram. Calore enim caritatis fugiens veritatis
solem homo deserit et sub umbra
se interni frigoris abscondit. Unde et ve-
re cursus vitae dicitur: Quoniam abundavit iniquitas
et refrigescet caritas multorum. Hinc primus
homo post culpam inter arbores paradysi
ad auram post meridiem absconsus fuisse
mittitur quia enim meridianum calorem
amisit perdidat iam sub peccati umbra quasi
sub frigore anime torpebat. Iste itaque behe-
moth quia in illis quidam quasi requiem
venit quos amori solis ardore subtra-
hendo frigidos facit sub umbra dormi-
re perhibetur. Quamquam non per umbram
sicut et cum adiectione mortis ponatur
vel mors carnis exprimitur. Ut quibus
reprobi qui amaguinhost tenebras sunt

dio sine operationis imitantur. Unde in voce
martyrum per prophetam dicitur: Humiliasti nos in loco af-
flictionis et cooperuit nos umbra mortis.
Umbra enim mortis electos dei operuit, cum
mortis carnis que ymago mortis est interne
ab hac eos vita distringit quia sicut illa a deo
mentem ita hec ab anima separat corpus. Vel certe
umbra eos mortis operuit quia de antiquo ho-
ste scriptum est: Et nomen illi mors. Umbra ergo
mortis sunt omnes reprobi quia illius nequitiam ela-
tionis imitantur, cuius ymaginem quasi
umbram exprimunt. Dum eius iniusticie malitie
[illegible] sumunt, qui electos dei opprimunt
dum quasi illos malicie persecutionis temporalis
convalescunt. Hoc autem loco umbra nequitie
torpor accipitur iniqua. Iste Behemoth
dormit quia quorum corda caritatis calore sollicita
vigilant in frigidis autem mentibus securus
iacet. Dormire enim in sanctorum mentibus non potest,
quia et si quando se mentis abscondere momenti
collocat, ipse eum desideriorum celestium
estus fatigat, et quia teneat ne recedat
pungitur quotiens ab eis amore intimo
ad eterna suspiratur. Tanto autem eum vo-
ces excitant quanto electorum mentibus sancte
cogitationes ad celum clamant. Unde fit ut
bonorum cordium armis, tunc ac superiorum
spiritualium percussus fugiat et ad corda reprobo-
rum frigida rediens, ea qua securius
possidebat malitie umbra quiescat et
ubi ab illo inveniantur quasi in primis sub-
infertur: In secreto calami. In sacro eloquio
calami vel arundinis appellatione aliquando
verbum manens, aliquando doctorum peritia, aliquando
mobilitas mentis, aliquando nitor glorie tempor-
alis. Per calamum quippe ubi certas de-
signatur ut in voce patris per prophetam dicitur: Lin-
gua mea calamus scribe velociter scribentis. Sa-
cra enim quod loquimur transit quod scribimus permanet.
Lingua patris scribe calamus dicitur quia ab eo
et verbum illius coeternum ac sine transitu
generatum. Rursum per calamum scriptorum doc-
trina exprimitur sicut de sancta ecclesia propheta pol-
licetur dicens: In cubilibus in quibus prius dracones
habitabant orietur viror calami et iunci.
In quibus nimirum sicut in hoc opere longe
superius diximus per calamum exprimitur
doctrina scribentium, per iuncum viriditas
auditorum. Rursum per calamum seu etiam
arundinem mentis mobilitas designatur
sicut iudeorum turbis in Iohannis laude Dominus dicit:
Quid existis in desertum videre arundinem
vento agitatam? Non videlicet subintelligitur
non Iohannes quippe arundo vento agita-
ta non erat quia eius mentem sancti spiritus
soliditatem prodiuceris per eas illius linguas
flatus inclinabat. Rursum per calamum vel
arundinem nitor glorie temporalis exprimitur
sicut de iustis per prophetam dicitur: Fulgebunt
iusti et tamquam scintille in arundineto
discurrent. Arundinetum namque vitam

secularium appellat qui more arundinum
per temporalem gloriam foris quasi ad alta
proficiunt sed intus a soliditate veritatis ina-
nescunt. Unde et iudeorum regnum calamo
comparatur cum propheta attestante in vita
te carnis domino dicitur: Calamum quassatum
non conteret et linum fumigans non
extinguet. Quid enim calami nomine
nisi iudaica plebs quale regnum deno-
tat nitens quidem exterius sed in-
terius vacuum est quia inter eos ipso ge-
nus iam regale defecerat et regnum
eius alienigena possidebat. Apte
hoc idem regnum quassatum calamum
vocat quod non plene nisi eius sacerdo-
tium exprimitur quod lineis nimirum vestibus
utebatur. Quod quia incarnationis domi-
nice ardorem perdidit quasi amis-
sa iam igne fidei non ardet sed fu-
migans sunt. Incarnatus autem dominus
calamum quassatum non contrivit et linum
fumigans non extinxit quia iudeorum
regnum quod pene destructum iam fuerat
eiusque sacerdotium quod igne fidei non ar-
debat non penitus iudicio perculit sed tam
patienti longanimitate toleravit. Hoc ergo
loco quid aliud appellatione calami
mentes secularium temporali glorie debite
designat? Que tanto apud semetipsas posi-
te inanescunt quanto alta et media ex-
terius ordinantur. Sancta dum exteriorem
gloriam prospiciunt destituunt nulla intus
firmitate soliditatis. More quippe ca-
lami intus quidem se praeferunt vacuum
sed foris speciem et ostentationem publice.
Sed quanto ab eis exterior gloria studi-
osius queritur tanto eorum corda ab
moribus cogitationum semper agi-
tantur. Unde recte nunc Behemoth iste
in secreto calami dormire perhibetur
quia quorum studia ad appetitum temporalis
nitoris [illegible] altitudinis commovet
eorum corda tacitus tenet et quasi ibi ipse
quietus dormit ubi eos quos possi-
det quiescere non permittit. Dum
enim excedere ceteros bonorum alti-
tudine ambiunt dum more calami
premitore glorie exterioris nituntur
iniustorum fiunt quasi solidatas arborum
corticem vincunt. Inde quod ipsi magis
vacui remanent locum Behemoth isti
ubi apte eos requiescere debeat
prebent. Unde et in evangelio veritas dicit
quod spiritus exiens cum in locis aridis et
in aquosis requiem non invenit quod
domum quam reliquerat vacuam sco-
pisque mundatam reperit. Hac in illa
plicior invenit. Anima enim fluvia
sic terra que infunditur loca a-
renacia et aquosa sunt corda iniustorum
que possumpte fortitudinem arbor

Margin notes: c. [illegible] a; Apoc. vi; b; c; d; e; Arundinis certa [illegible] signa; ps. xl; c; mt. xi; Iohis baptiste laus; Sap. 3; f; ys. xl; g; cap. a; Vidcat [illegible] calamus et arundo; b; luc. xi

carnalis concupiscentiae humore sternantur. Sub hoc
quoque ad hunc ubi behemoth iste dormiat
demonstratur cum protinus subditur: In lo-
cis humentibus. Loca namque humentia sunt
terrenorum hominum mentes, quas humor
carnalis concupiscentiae quia replet fluidas facit,
in quibus behemoth iste impressius sua
vestigia tanto altius imprimit quanto in
eisdem mentibus per assiduitatem usus quasi in fluxa
terra descendit. Loca quoque humentia
sunt opera voluptuosa. Pes quippe in ari-
da terra non labitur, sed vix non in lubri-
ca vix tenetur. In locis ergo humentibus
iter vitae sunt faciunt qui in hac ad
iustitiam vel stare non possunt. In his itaque
locis humentibus behemoth dormit quia
in reproborum hominum lubrica operatione requi-
escit. Novimus non loca humentia in eb...
genialia suspirantur. Cum sit ita et quid
aptius aliud locis humentibus quam luxuria
designatur ut et per calamum gloria superbiae
et per loca humentia luxuria corporis ex-
primatur. Duo quippe haec sunt vitia quae
humano generi immaniter dominantur,
unum videlicet spiritus atque aliud carnis. Elatio
namque spiritum erigit, luxuria carnem
corrumpit. Antiquus itaque hostis humanum
genus vel per elationem possidet vel per luxu-
riam premens in secreto calami atque
in locis humentibus dormit, quia dominationis
honorem subditionis sive dominationis per
elationem sive per parvis tenuis corrup-
tionem quosdam non invenit possidet. Quia
eos superbia spe elevat a timore
sive altitudinis nec ... corruptio-
nis inclinat. Sed inimicus contra hos inter
statum etiam incessanter cottidie ...
magis sed non vigilant. Multi redarguen-
tes voluptates infimas et superna
gaudia patriae caelestis ... Sed prio-
rum mentes tanta obstinatiae sinuari
audiunt quanto etiam infimis inhaese-
runt, et eius neque hoc sufficit ne
peccent, sed adhuc quia et deterius cum
quosque arguit emendarique conspiciunt
iustorum increpationibus obviant ne
saltim alii corrigantur. Unde et subiun-
gitur: Protegunt umbrae umbram eius. Umbrae
quippe sunt diaboli omnes iniqui qui dum
imitationi inquinantur eius in similitudine
quasi a veritatis corpore imaginis speciem tenent.
Et cum umbrae eius sunt pluraliter, repli-
catur singulariter umbra eius unus
quisque peccator. Sed dum doctrinae iustorum
mali contradicunt et a bonis ... quae
corrigi non permittunt umbrae behemoth
istius umbram eius protegunt, quia peccatores
quique iniqui prave mali consilio sunt in eo
et alieni peccatum defendunt. Umbrae
umbram eius protegunt dum nequissimorum
facta nequiores pravi ... patrocinio

tuentur. Sicut enim minus solidi faciunt ne
in culpa iniqua et ipsi obligati sunt in eis
corrigatur ad ipsos quoque veniatur. Sic igitur
tegunt dum alios protegunt quia sua vita
prudentes impediunt alios considerant li-
bera correptione confundi. Sic atque fit ut
summa omnium dum defenditur augeatur
et uniuscuiusque nequitia eo sit ad extenuandum
facilis quo difficilis ad puniendum. Peccata
quippe peccantium tanto maiora incremen-
ta percipiunt quanto per defensionem potentium
diu multa tolerantur. Sed et electi quique
sunt ex te etiam sed in te sanctam etiam
eo videantur tanto se apertiores dei
hostes exhibent quanto maiores sunt
patroni viciorum. Contra illum quippe suis
defensionibus pugnant, cuius ea quae displi-
cent defendendo multiplicant. Unde et sanc-
tum per prophetam dominus sub Babylonis specie
redarguit dicens: Oriuntur in domibus eius
spinae et urticae et paliurus in munitio-
nibus eius. Spinas namque punctiones cogi-
tationum pungentes cum non ...
peccatorum operationes accipimus. In domibus
... Babylonis urticae et spinae pullulant, quia
in confusione mentis reprobae et desideria co-
gitationum surgunt quae exasperant et
opera peccati quae pungant. Sed haec age-
res hi ... etiam nequiores alios deffen-
sores suos unde illic apte protinus subdi-
tur: et paliurus in munitionibus eius.
Paliurus quippe tantis spinarum acu-
tiae densescit ut prae asperitate ta-
ngi vix possit ... urtica et spina
nascitur. Sed utrumque hoc exterius per
paliurum munitur, quia et minores
iniqui mala quaelibet faciunt, sed ea ne-
quissimi maiores tuentur. Unde et hic
bene dicitur: Protegunt umbrae umbram eius dum
cum malum peior vindicat quia umbra
umbram ne veritatis lumine radi-
etur obscurat. Sequitur: Circumdabunt eum
salices torrentis. Infructuosae sunt quidem
arbores salices, sed eo tamen viriditatis
sunt ut arescere vel abscisae radice et
incisae vix possint. Unde in sacro eloquio
salicum nomine aliquando pro viriditate bo-
ni, aliquando pro sterilitate reprobi designantur.
Sicut enim electorum vitam perseverantia
suae viriditatis exprimeret neququam de
sanctae ecclesiae filiis per prophetam diceret: Ger-
minabunt inter herbas sicut salices
iuxta praeterfluentes aquas. Sanctae
enim ecclesiae filii inter herbas sicut sa-
lices germinant, dum inter are-
scentem vitam carnalium hominum et mala
placita innumerorum sicut et perpetua mentis
viriditate perdurant. Quos bene iuxta praeter-
fluentes aquas germinare perhiben-
tur quia unusquisque eorum ubertatem
ad fructum patriae ex doctrina sacri elo-

Contra eos defensione augentur.

Ysa. 34

De salice capitulum

Salicis arboris significatio

Ysa. 44

quam quae qualiter pereunt et in eisdem non sterilitatis salices, inter peccantium signare nequaquam errore perdiderunt. Quod Babyloniam Psalmista dicit: In salicibus in medio eius suspendimus organa nostra. Babylonis quippe medio ex salices describuntur, quia nimirum infructuosi quique atque a bona more patriae caelestis alieni, toto virtutibus cordis in hac saeculi confusione radicantur. Unde et praedicatores sancti in istis salicibus non exercent organa, sed suspendunt, quia cum infructuositatis ac reprobatos mentes aspiciunt, vim praedicationis suae non exhibent, sed prae lugentes silent. Quid est quod per torrentem huius mortalis vitae cursus exprimitur? De quo instus per Psalmistam dicitur: De torrente in via bibet; propterea exaltabit caput. Videlicet redemptor in mortalis vitae poena in quoddam transitu attigit, et idcirco dum eandem mortem sponte suscepit, non inhaesit. Unde dicitur: Propter hoc quod moriendo pertulerat resurgendo caput levavit.

Quid ergo est quod de Behemoth isto dicitur: Circumdabunt eum salices torrentis? Nisi quod amatores vitae mortalis a bonis operibus quasi a fructibus alieni, tanto illi arcius inhaerent, quanto eos largius delectatione transitoriae voluptatis infundit. Hos enim qui in mundialibus torrentis ignem diu in suis cogitationibus et voluptatibus carnalis inebriat, quia sine more salicum fructum non proferunt in foliis viridescunt. Non sunt aliquam honestatis verba proferunt, et nullum vitae pondus ex bonis operibus ostendunt. Unde idem dicitur: Circumdabunt eum salices torrentis, quia infructuosi quique dum amori vitae temporalis inserviunt, antiquo hosti perversis moribus familiarius obsequuntur. Et quia quasi ei assiduis erroribus impenduntur, audiamus nunc etiam quod illis ipse agat, audiamus.

Absorbebit fluvium et non mirabitur, et habet fiduciam quod influat Iordanis in os eius. Quid hoc loco fluvii nomine, nisi humani generis decursio designatur, quod velut a fonte sui originis nascendo surgit, sed quasi ad yma defluens moriendo pertransit? Quid autem signatur appellatione Iordanis, nisi quorum iam imbuta sunt sacramento baptismatis? Quorum redemptor noster in illo flumine baptizari dignatus est, eius nomine debet baptizatorum omnis exprimi multitudo. Hic ipsum contingit sacrum baptizatum intelligi ?? Iam Behemoth iste a mundi origine exorsus per vias pravae electionis evadentibus humanum genus in yma defluens usque ad redemptionis tempora quae quidam usque ad illum minimum traxit. Unde nunc dicitur: Absorbebit fluvium et non mirabitur, quia non tantum post mediatoris adventum quosdam quae.

Nunc negligentes et fideles rapere ?? subiungitur: Et habet fiduciam quod influat Iordanis in os eius. Ac si aperte dicatur: Ante redemptorem mundi multitudinem non mirum absorbuit, sed quod et acrius etiam post redemptoris adventum quosdam qui baptizantur sacramento signati sunt deglutire se posse confidit. Alios namque sub christianitatis nomine peruersos devorat, quia in ipso eos errore fidei supplantat; alios a rectitudine fidei nequaquam deiciat, sed ad usum pravae operationis inclinat. Alios quidem vis in operatione iustitiae inflectere non valet, sed apud semetipsos intus in studio intentionis intorquet, ut dum a castitate intentionem dimoveret, tantum non sit quidem extrinsecus operante et fidem tenent, sed vitam fidei non tenent, quia aut aperte illicita faciunt, aut expresso corde quae agunt prava sunt. Et si sancta videantur, opera eorum non noverunt. Qui fideles sunt non vivendo. Unde et quod voce vitae ?? Non omnis qui dicit mihi Domine, Domine, intrabit in regnum caelorum. Hinc rursum ait: Quid autem vocatis me Domine, Domine, et non facitis quae dico? Hinc Paulus ait: Confitentur se nosse Deum, factis autem negant. Hinc Iohannes ait: Qui dicit se nosse Deum et mandata eius non custodit, mendax est. Hinc est quod de ipsa prima plebe sua Dominus conqueritur per Prophetam: Hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est a me. Hinc et Psalmista ait: Dilexerunt eum in ore suo et lingua sua mentiti sunt ei. Et namque intus sunt quod Behemoth iste ante lavacri undam, cum sacramenta caelestia ante corporeum praesentia redemptoris humanum generis fluminum scatu profunde persuasionis absorbuit. Et hoc valde mirum, sed valde terribile est, quia multos aperto ore et post agnitionem redemptoris suscepit, plus lavacri unda post sacramenta caelestia admiserint profunda rapinae. Dum ergo dicitur, terribili voce ?? Absorbebit fluvium et non mirabitur, et habet fiduciam quod influat Iordanis in os eius. Non enim pro magno deputat hinc quod infideles tollit, sed tota se adnisu nullorum interitu se erigit, quos quasi se regeneratos tribuisset. Nemo ergo fidem sibi sine operibus sufficere posse confidat, cum sciamus quod scriptum sit: Fides sine operibus mortua est. Et saepius Behemoth morsu ex sola confessione fidei plene consumpsisse se aestimet, quia et fluvium absorbuit, sed adhuc Iordanem sitit os quod eius omnes

De Iordane capitulum 8.

Mt 3.

fide sublevante fugimus. Sed magno
studio curandum est ne in hoc subita
operatione dilabamur. Si enim blandienti in-
cola negligenter incautum credendo
rectum iter tenetur, quia una quidem
fidei ad celestem patriam perficit, sed
offendentes minime perducit. Hermon
adhuc qui in hac re subalis pretendas
hii, eum quos per Iordanem diximus
exprimi, possunt per flumina designari.
Cum enim fidem iam vigere agnosca-
tur, sed vitam fidelem negligunt, recte flu-
mina dicta sunt, quia ad deorsum flu-
unt. Iordanis vero Hebreo vocabulo
descensio dicitur. Et sunt nonnulli qui iam
virtutes amplectentes semetipsos abi-
ciunt atque a vite veteris elatione des-
cendunt; tunc etiam cupiunt valde se
ab hoc mundo alienos reddunt. Qui non
solum aliena non appetunt, sed etiam sua
derelinquunt, non solum in eo gloriam non
querunt, sed hanc in se obtinere et
contempnunt. Hinc enim per vocem Veritatis
dicitur: Si quis vult post me venire, ab-
neget semetipsum sibi. Semetipsum enim
abnegat, qui calcato typo superbie
ante Dei oculos esse se alienum demon-
strat. Hinc propheta ait: Memor ero tui
de terra Iordanis et Hermoniim. Iordanis
quippe ut diximus descensio, Hermon
autem anathema, id est alienatio interpretatur.
De terra ergo Iordanis et Hermoniim Dominus re-
miniscitur, qui in eo quod semetipsum dei-
cit atque a se alienus existit, ad conditoris
sui memoriam renovatur.
Sed antiquus hostis pro magno hoc non habet
eos sub iure terrene tyrannidis te-
na quentes tenet. Propheta quippe
attestante agnovimus quia esca eius
electa. Neque enim nimium deputat, si
eos absorbeat quos superbia erigit,
avaritia tabefacit, voluptas dila-
tat, malicia angustat, ira inflammat,
discordia separat, invidia exulcerat,
luxuria inquinans necat. Absorbebit
ergo fluvium et non mirabitur, quia pro magno
non estimat cum eos devorat qui per
prava sue vite studia deorsum currunt.
Sed illos magnopere rapere nititur
quos despectis terrenis studiis
mente iam celestibus contemplatur. Unde ab-
sorbeo fluvio recte dicitur: Et habet fiduciam
quod influat Iordanis in os eius, quia
illos insidiando rapere appetit quos
pro amore superne patrie apud vite
gloria semetipsos deicere agnoscit.
Nonnulli quippe mundum deserunt
et honores transitorios vana delin-
quunt et interna humiliter appetentes hu-
mane conversationis more bene vivendo
transcendunt atque in tanta studiorum
arce persistunt ut signorum iam virtutes op-
erentur. Sed quia semetipsos circumspiciendo
tegere negligunt, in aura glorie celo per-
cussi penis de alto ruunt. Hinc enim
per occultus iudex qui occulta cordis exa-
minat, cursus eorum casum premeditans
intentat cum dicit: Multi dicent mihi in illa
die: Domine, Domine, nonne in nomine tuo prophe-
tavimus et in tuo nomine demonia eieci-
mus et in tuo nomine virtutes multas feci-
mus? Et tunc confitebor illis: quia numquam
novi vos; discedite a me qui operamini
iniquitatem, nescio qui estis. Hinc et per
prophetam dicitur: Vocabit Dominus iudicium ad ignem
et devorabit abyssum multam et comedet
partem domus. Iudicium quippe ad ignem
vocatur cum iustitie sue ad penam iam
eterne cremationis ostenditur. Et multam
abyssum devorat quia iniquas atque
incomprehensibiles hominum mentes con-
cremat, que nunc se hominibus etiam sub signo-
rum miraculis occultant. Partem vero do-
mus comedit, quia illos quoque gehen-
na devorat qui nunc quasi in sanctis
actibus de electorum numero se esse gloriantur.
Quia videlicet hic Iordanis ipsi ubi pes do-
minus vocantur. Antiquus ergo hostis habet
fiduciam quod in os eius et Iordanis in-
fluat, quia non numquam callidicatis sue insi-
diis eos etiam qui iam electi putantur
necat. Sed in eius divina tard- non ista
dum verba prurient tunc constanciam men-
tis non abiciamus, cogitationum intima
bus quatiatur cum hostis ut timere ergo
nos formidinis demonstrare. Unum ne
erit consolationis adiutorium esse tene-
re. Nam subditur: In oculis eius quasi hamo
capiet eum. Perpendimus valde et cum stupo-
re sic verba misericordie temperans Deus
non nos asperis increpationibus terret, non
blandis consolationibus refovet et terrore
fomentum miscet et fomenta terrori nectit.
Ita nos utrumque mira magisterii arte
temperatur, ut desperare immeliamur
(sic) ut incauta securi. Ista tu beemoth
astutas insidias atque effrenatas
vires multiplicibus sermonibus indicasset, post
tamen unigeniti filii sui redemptoris
nostri quidem adventum retro ab illo
ordine behemoth iste sit perimendus
insinuat, ut quem terror rumor narratio
illius virtute pertulerat merore nimium
tantum indicata eius perditione relevaret.
Igitur post quam dixit: Absorbebit flu-
vium et non mirabitur et habet fiduciam quod in flu-
at Iordanis in os eius, ipsum illico adve-
ntum dominice incarnationis annunciat dicens:
In oculis eius quasi hamo capiet eum.
Quis nesciat quod in hamo esca ostenditur

Inanis gloria sepe
vanos operibus inmiscet

Matthei A.

Amos A.

quam
A

Qualiter nos
deus visitat

Incarnacio Christi
comparatur hamo

aculeus occultatur. Esca ergo prodit ut aculeus pungat. Dominus itaque noster ad humani generis redemptionem veniens quoddam quasi de se in necem diaboli hamum fecit. Assumpsit enim corpus ut in eo behemoth iste quasi escam sua mortem carnis appeteret, quam mortem dum in illo iniuste appetit, nos quos quasi iuste tenebat amisit. In hamo ergo incarnationis captus est, quia dum in illo appetit escam corporis, transfixus est aculeo divinitatis. Ibi quippe inerat humanitas que ad se devoratorem duceret, ibi divinitas que perforaret, ibi aperta infirmitas que provocaret, ibi occulta virtus que raptoris faucem transfigeret. In hamo igitur captus est quia inde interiit unde devoravit. Et quidem behemoth iste filium dei incarnatum noverat, sed redemptionis nostre ordinem nesciebat. Sciebat enim quia pro redemptione nostra incarnatus dei filius fuerat, sed quod idem redemptor noster illum moriendo transfigeret nesciebat. Unde bene dicitur: In oculis eius quasi hamo capiet eum. In oculis quippe habere dicimur quod coram nobis positum videmus. Antiquus vero hostis humani generis redemptorem ante se positum vidit, quem cognoscendo confessus, confitendo pertimuit dicens: Quid nobis et tibi fili dei? Venisti ante tempus torquere nos. In oculis itaque suis hamo captus est, quia et cognovit et momordit. Et cognovit prius quem postmodum, et tamen eius non timuit dum in illo quasi escam propriam mortem carnis esurit. Igitur quia a capite nostro quid ipse fecit audivimus, nunc in membris suis quid faciat audiamus. Sequitur: Et in sudibus perforabit nares eius. Quid aliud sudes, id est palos, accipimus, nisi quae acuuntur ut figantur, nisi acuta sanctorum consilia, que huius behemoth nares perforant, dum sagacissimas eius insidias et vigilando conspiciunt et superando transfigunt. In naribus vero odor trahitur, ductu flatus hoc agitur ut res etiam que longe sunt posita agnoscantur. Naribus ergo behemoth callide eius insidie designantur, per quas sagacissime mittitur ut corda in cordibus nostris bona cognoscere, et ea prava persuasione dissipare. In sudibus itaque nares eius perforat, quia callidas eius insidias acutis sanctorum sensibus penetrans enervat. Sepe autem horum vias tanta insidians arte cavillatur, ut prava que agere cogitant admixtione... [illegible] Nam cum alii largi quid consulant, inde alii misericordie flamma succendit, et cum huic respirat misereri, illi perstringit, in ira et dum bonum quasi non communicant, facta insinuat concordes animos a bono quod communes abscidit. Cum enim istorum mentes ad mala suadendo non valet, frangere bonis satagit actibus, inter eas mala seminare. Sed sancti viri hos eius insidiantis tanto celerius inveniunt quanto et subtilius deprehendunt. Unde magnus ordinis sui vim cunctis assertoribus veritatis intestinam Paulus vocemus. Subiungo quidam Corinthius dum incesti facinus perpetrasset, eum doctor egregius in carnis interitum ad satisfactionem prius sathane tradidit, et inde dum salutem eius spiritus resumant. Magna quippe arte magister noster est contra ... in pena tum sponte et severitatis in pena culpa ut gravior fieret adversum nequitie per flagellum fieret discipline. Culpa tamen bene gesta prima dum agnovisset Corinthios simpliciter iam misericordie motos ait: Cui aliquid donastis et ego. Nam et ego quod donavi, si quid donavi propter vos, in persona Christi. Communionis itaque gratiam rogitamus ait: Cui aliquid donastis et ego, ac si dicat: A bono vero non discretio mea sit quidquid ipsi feceritis. Atque mox subdidit: Et ego si quid donavi propter vos, ac si dicat: Meis actibus bonis addidi quidquid propter vos misericordie feci. Vestra est ergo utilitas bonitas mea, et utilitas bonitas vestra. Qui per mox compagem cordis iniqua sic teneretur adiungens subdidit: In persona Christi. Cui necesse si dicat pro sinuamus quare vel ea illorum, ut illos tunc actionibus cum sententie mee conformas. Illico subiungit: ut non circumveniamur a sathana. Cuius sagaces insidias quam acuto sensu transfigat insinuat subdens: Non enim ignoramus cogitationes eius. Ac si vero aliis dicat: Acuti auctore duo sudes sumus, et nares behemoth istius subtiliter inspiciendo penetramus. Ne hoc quod bene mens inchoat per ipsi in malitie finem vertatur. Possunt per sudes acuti quoque per cuncta manifesta verba scripture signari. Nec quia naribus odor trahitur, per behemoth nares ipsa antiqui hostis exploratio signetur, qui dum dominum incarnatum esse dubitaret, hunc exoptans miraculis voluit temptando cognoscere dicens: Si filius dei es, dic ut lapides isti panes fiant. Quasi ergo signorum indiciis odorem divinitatis eius cognoscere conspirat, quasi flatu naribus traxit. Sed dum ei protinus redderetur: Non in solo pane vivit homo. Et ... temptans dum dei tum quod simulantia sui animalibus indignationem ... qui hostis vitas perculit quod nares eius sudibus perforavit. Sed quia behemoth iste per varia studia argumenta distri-

Dyabolus sciuit redemptorem incarnatum sed non modum

nota a

De insidiis dyaboli

iota a

i ad

2 ad

Subita dyaboli fuit temptatio Christi

dicitur adjectamentum adjectio enim et alio nomine nota-
tam subditur. An extrahere poteris le-
viathan hamo. Leviathan quippe ad-
ditamentum eorum dicitur quorum videlicet nisi hominum
quibus semel culpam prevaricationis
intulit et hanc usque ad eternam mortem
cotidie pessimis suggestionibus exten-
dit. quibus dum reatum fenore peccati
multiplicat penas procul dubio sine cessa-
tione coacervat. Vel certe quia leviathan
per irrisionem vocatur. primo quippe homini
persuasione callida divinitatis additamen-
tum se promisit. sed inmortalitatem tulit.
additamentum ergo homines per irrisionem
dicta promittit. quibus dum hoc quod non erant
se addere spondet et hoc quod erant calli-
de subtraxit. Sed leviathan iste hamo
captus est. quia in redemptore nostro dum per
satellites suos escam corporis momor-
dit divinitatis illum aculeus perforavit.
Quasi hamus quippe fauces glutientis
tenuit dum in illo et esca patuit carnis
quam devorator appeteret et divinitas
passionis tempore lateret quae necaret.
In hac quippe aquarum abysso id est in hac
mestitate generis humani ad omnium
oportet inhians vitam pene omnium
notans sine iungere aperto ore cetus
iste ferebatur. sed ad mortem redemptoris
hamus in hac aquarum profunditate atque
caligosa mira et dispositione suspensus
huius hami linea id est progenies anti-
quorum patrum propago memorata. Na-
tum dicitur Abraham genuit ysaac. ysaac
autem genuit Jacob atque ceteri successo-
res in ea serie Joseph nomine usque ad Ma-
riam virginem descendunt quasi quedam
linea torquetur in meis extremo incar-
natus dominus id est hamus iste ligatur et
in huius aquis humani generis depen-
dente aperto ore istorum appeteret. sed
cum per satellitum suorum sevitiam morsu
mordendi vires ulterius non haberet.
Sic ergo iste humanis morsibus captus
insidians quos vellet velut devora-
re hamus hic fauces raptoris te-
nuit et sese mordente momordit.
Incarnationem igitur unigeniti filii fide-
li sermone indicans dominus ait. An
extrahere poteris leviathan hamo.
Subaudis ut ego qui ad raptoris
mortem incarnatum unigenitum mit-
to filium in quo dum mortalis caro conspi-
citur et inmortalis potentia non videtur quasi
si hamus quidam inde devoratur peri-
mat unde cum numen potentie quo tum
constringat occultat. Sequitur. Et fune ligabis
linguam eius. Subaudis ut ego. Scrip-
tura enim sacra fune aliquando divisionis
sortes aliquando peccata aliquando fidem desig-
nari consuevit. Nam propter hereditarias
divisionum sortes dicitur. Funes ceciderunt
michi in preclaris et enim hereditas mea pre-
clara est michi. Funes quippe in preclaris
ceciderunt dum per similitudinem vite sortes nos
partis meliores exceperunt. Rursum quia fune
peccata signantur per prophetam dicitur. Ve qui trahi-
tis iniquitatem in funiculis vanitatis. Iniquitatis
autem in funiculis vanitatis trahitur dum per
augmentum culpa protrahitur. Unde per psalmistam
dicitur. Funes peccatorum circumplexi sunt me. Cir-
cum enim funis addendo torquetur ut recte
stat non in unito peccatum fune figuratur
quia perverso corde sepe dum defenditur
multiplicatur. Rursum fune fides exprimi-
tur Salomone attestante qui ait. Fu-
niculus triplex difficile rumpitur. quia videlicet fi-
des que de cognitione trinitatis ab ore pre-
dicantium texitur fortis manet per-
manens in solo reproborum corde dissipa-
tur. Hoc itaque funis nomine seu peccatum seu
fidem nil obstat intelligi. Incarnatus
enim dominus in fune leviathan linguam
ligavit. quia in similitudine carnis peccati apparuit
et omnia errorum eius predicamenta dampnavit
dum Paulo attestante dicitur et de peccato damp-
navit peccatum. Fune linguam ligavit quia
per similitudinem carnis peccati ab electorum suorum
cordibus cuncta eius fallacia argumenta
destruxit. Ecce enim apparente mediatore
domino leviathan lingua ligata est quia vitiate
eius conceptui ille falsitatis doctrine ta-
cuerunt. Ubi enim nunc est achademi-
corum error qui esse conantur asserere
certum nil esse omni impudentie fronte
assertionibus suis fidem abundantioribus
suis exigunt cum vera esse nulla testan-
tur. ubi mathematicorum superstitio qui
dum siderum cursus suspiciunt vitas
hominum insidere momenta suspendunt?
Quorum aperte doctrinam sepe geminorum
nativitas dissipat qui cum uno eodem
que momento hore prodeant non in vivendo
nec sortitionis qualitate proveniunt ubi tot ut
doctrinam falsitatis que numerare re-
fugimus ne aberrationis ordine longe
recedamus. Sed cuncta iam erroris doc-
trina conticuit quia leviathan linguam
dominus incarnationis sue fune constringit.
Unde bene etiam per Ysaiam dicitur. Et desolabit
dominus linguam maris Egypti. Lingua quippe
maris et falsa doctrine scientia est mundi, hac enim
mare Egypti dicitur quia peccati obscuritate
subsistit. Linguam ergo maris Egypti dominus
desolat quia huius mundi scientiam scriptam
per carnem se ostendendo destruxit. Fune
ergo leviathan lingua constringitur quia per
similitudinem carnis peccati ligata est. Predicatio
non nasitur procedit. Si autem fides
fune signatur, ista idem nobis in veritate intel-

secreta intelligitur quia dum praedicatores
sanctos in mundo fides sancte dilatat
in mente quoque electorum mentes eripe
mundi doctrina cessante. Unde bene dominus per
prophetam dicit: Tu dirupisti fontes et torren
tes, tu siccasti fluvios Ethan. Ethan quippe
interpretatur fortis. Et quis est hic nisi de
quo per semetipsam veritas dicit: Nemo potest vasa
fortis ingressus domum diripere nisi prius fortem
alligaverit. Fontes itaque et torrentes dominus
dirupit, cum in electorum suorum cordibus
fluenta virtutis aperuit, de quibus etiam per
prophetam alium dicitur: Haurietis aquas in gaudio
de fontibus salvatoris. Aquas quippe doc
trine scientes pergimus et veritate plenas
cordium nostrorum lagunculas reportamus.
Sed de manantibus suis fontibus Ethan flu
mos exsiccavit, dum doctrina fortis
et maligni per eius gladium vindice sue
virtutis arescat. Leviathan ergo lingua fu
ne stringitur quia extensa fide cunctorum
errorum praedicamenta siluerunt. Sed quia iam
se aperte extollere non valet, hinc illuc
tenens perfidias mordet. Quia contra
ima tamen hunc pro nobis dominus vigilat atque
etiam et in hoc quod fraudibus molitur ex
pugnat. Unde subditur: Numquid pones circu
lum in naribus eius? Sed praeparatas insidie
ita perculit dominus unde omnipotentia de
signatur, que cum apprehendi nos tempta
tionibus prohibet, inter ordinibus antiquum
hostem insidias implectens tenet. Circulus
quoque ei in naribus ponitur, dum circumductu protec
tionis superne fortitudine eius sagacitas
retinetur, ne tantum infirmitates hominum
tamen prevaleat quantum perditionis argu
menta latenter explorat. Per te autem nos
occulta iudicia admirantium designari qui huic
behemoth naribus ponitur dum ac cautela
sua cautelas praescientie. Unde bene per prophetam
cum ab Israhelitarum lesione prohiberetur
regi babilonico dicitur: Ponam circulum in na
ribus eius. Ac si aperte diceretur: Cogitando
insidias sumpsisti sed explere que ap
petis non valendo omnipotentie mee circu
lum in naribus portas, ut cum bonorum mor
tem ardentius anhelas, ab eorum vita
naribus redeas. Quem non hoc loco circu
lum hic septima sancti prophetam Iohannem in Apocalipsi
falcem vocat, dicit enim: vidi et ecce nu
bes candida et super nubem sedentem si
milem filio hominis habentem in capite
suo coronam auream et in manu sua falcem
acutam. Per ipsum enim divinum iudicium quod undique
stringit circulus dicitur et quia inter se omnia in
cidendo complectitur falcis appellatione
signatur. In falce enim quod quid metitur quicquid
ipsum flectitur intus cadit, et quia peccatis
superni iudicii nullatenus evitatur, intus ipsum
quippe sumus quos falce tenemur. Recte enim
venientis iudex dicitur falcem tenere
perhibetur quia cum patenter condemna
obviat incidendo contradicat. Quasi semper
ter iudicium falcem videret psalmista cum dice
ret: Si ascendero in celum tu illic es et
si descendero ad infernum ades. Si
sumpsero pennas meas diluculo et ha
bitavero in postremo maris, et enim
illuc manus tua deducet me et tene
bit me dextera tua. Inter quidam se
falce videt cum in nullo sibi loco patere
fuge aditum posse agnovit. Quia neque
quia ab oriente neque ab occidente neque a
deserto montibus subaudis, per via fu
giendi atque mox ipsam superne pote
ntie omnimoda comprehensione subdens ait:
Quoniam deus iudex est, ac si diceret: effugiendi
via undique deest, quia ille undique est quod
ubique est. Divina itaque iudicia sic sig
nantur falce, quia circumvallentia includunt,
ita exprimuntur circulo quia undique stringunt.
In Leviathan itaque naribus a domino circulus
ponitur, quia iudicium eius potentia insidiis
suis ne quantum vult prevaleat coarta
tur. Dicitur quoque numquid pones circulum in naribus
eius subaudis nisi ego qui astutias eius
insidias omnipotenti iudicio stringo, ut
nec tamen tempore quantum appetit id cum
rapiat quod temptet. Sequitur: Aut armilla per
forabis maxillam eius. Ab intellectu cir
culi armilla non discrepat, quia ipsa
quoque hoc ubique ponitur ambiendo
constringit. Sed quia armilla latius tenditur,
per armillam occulti eius iudicii circa nos
pietatis impensior designatur. Armil
la ergo dominus maxillam Leviathan perforat
quia ineffabili misericordie sue potentia
sic malitie antiqui hostis obviat, ut
aliquando eos etiam quos iam cepit
amittat, et quasi ab ore illius cadunt
qui post perpetratas culpas ad innocen
tiam redeunt. Quis enim ore illius
semel raptus maxillam eius evaderet
si perforata non esset? An non more pe
trum tenuit cum negavit, an non in
ore David tenuit cum in tantam se lu
xurie voraginem mersit? Sed dum
ad vitam uterque per penitentiam rediit, le
viathan iste eos aliquomodo quasi per ma
xille sue foramina amisit. Per foramina ergo
maxille ab eius ore subtracti sunt qui
post perpetrationem tante nequitie penitendo
resipuerunt. Quis autem hominum Levi
athan istius os evadat ut illicita
nulla committat? Sed hinc agnoscimus quantum re
demptori humani generis debitores sumus
qui non solum nos in ore Leviathan ire
prohibuit, sed ab ore etiam redire conces
sit, qui spem peccatori non abstulit, quia
maxillam eius ut evadendi viam ederet

pforavit ut saltim p9 morsu fu
giat qui metuit9 prius nequaqua
mordeti metuebat. Ubiq3 g° nob
occurrit superna medicina quia et
dedit hominum pcepta ne peccet &
tamen peccanti dedit remedia ne
desperet. Un cavendum summope e
ne quis delectatione pcti leviathan
istius ore rapiat. & tamen si raptus
fuerit no desperet qr si pccm per
fecte lugeat adhuc foramen in ma
xilla ei9 invenit p q evadat. Ia
dentibus eni tenet. s adhuc si evaden
di via queritur in maxilla eius
foramen invenitur. Hoc & raptus qua
erat qui pvideat nolint ne tape
retur. Exmis qs g° nondum capit9
& maxillam ei9 fugiat quisquis no
dum raptus & in maxilla foramen
querat. Primus quippe ac instus est
conditor ut. s nemo dicat quia pi
us est d pcti remissione despero.
Relaxat enim deus facinus q deflet.
s interea quisq3 timeat q si digne
defleri possit ignorat. Ante cul
pam g° iusticiam metuat. post culpam
vero d pietate psumat. neq3 ita
iusticiam timeat ut nulla spei conso
latione convalescat. neq3 ita confidat
d mia ut adhibere vulneribus suis
digne pnie negligat medicinam.
Sz quae videt sibi parcere semper
eciam cogitet districte de se iudi
care. Sub pietate vero ei9 spes
peccatorum gaudeat. s subdistrictio
ne illius penitentem correctio conci
piat. Spes 1° psumptionis nre
teneat eciam morsum timoris. ut
ad corrigenda pcta iusticia iudi
cantis terreat que ad fiduciam
venie gra parcentis invitat. Hinc
enim pcnedum psapientem dr Ne di
xeris miseraciones dni multe pecca
torum meorum no recordabitur. pie
tatem namq3 ei9 ptinus & iusticia
subdidit. d. Mia enim & ira ab illo.
Divina itaq3 clemencia maxilla
behemoth istius pforavit ubiq3 hu
mano generi & misericordie & pote
state occurrit. qr ut libero animum
lum peccandi tenuit ne capto re
medium fugiendi subtraheret. Adhuc
quippe inscriptura sacra unum ea
dem dauid & pcti post pcta sic in
dicat ut cautela maiorum prima sit
maiorum. Adhuc no vero ille & prima
infirmantium & venia ut spes penitencie
sic reparato peccatore d statu sic suo
dauid cadente recipiatur d lap
su & suo dauid surgente nec despiet

Ecce q mirabili sciencia eodem verbo superbos
premit quo verbo humiles levat. Una namq3
rem gestam retulit & diuerso modo super
bos quidem assimilat formidine. hu
miles no ad spei fiduciam revocant.
O inestimabile nomen gemis medicamen
tum q uno eodemq3 ordine potum
& premendo tumencia exiccat & suble
vando arentia infidit d maiorum nos
lapsu terrent s d reparatione robo
rant. Sic quippe semp sic nos di
vine dispensationis mia & supbientes
reprimit & ne ad desperationem corruamus
fulcit. Unde & p moysen admonet d
No accipies loco pignoris superiore
& inferiorem molam accipe. Namq3 ali
q dicit9 auferre. Unde & aves ille q
rapiendis se avibus aucupe accipi
tres vocantur. Unde & paulus apost dicit
Conspirat enim si quis devorat si
quis accipit. Ac si diceret si quis
rapit pignus no debitoris e confessio
peccatoris. A debitori enim pignus acci
pitur cum a peccatore iam pcti confessio
tenetur. Superior aut & inferior
mola est spes & timor. Spes quippe
ad alta sublevat timor aut cor i
ferius premit. s mola superior & infe
rior ita sibi necessario coniungitur ut
una sine alia inutilis habeatur. In p9
catoris itaq3 pectore incessanter
dz spes & formido coniungi qr incas
sum misericordiam sperat si no eciam iusticiam
timeat. Incassum iusticiam metuit
si no & d mia confidit. Loco igitur pigno
ris mola superior vel inferior tolli
prohibetur quia qui peccatori predicat
tanta dispensacione componere predicacionem
debet ut no derelicta spe timore
teneat vel subtracta spe in solo eu
timore derelinquat. Mola enim supi
orum vel inferior tollitur si p predicatore
lingua in peccatoris pectore a timore
absque a spes a timore dividatur. Sz
qr exigente causa dauid admodum
deducto tam facinoris memoria fecit
mus lectoris fortasse animus movetur
cur omps deus eos quos in perpetuum
elegit ad honorem spiritualium cul
minum assumunt illesos a carnalibus
viciis no custodit. Unde qr sacit sic aug
cunctis conditor ut idem nonnulli enim pac
cepta dona virtutum per impresam graciam
bonorum operum insuperbiunt viam cadunt
s tamen quo ceciderint no agnoscunt
Proinde qui eos hostis ausagus qr iam
meritis donatur eciam iam exteris
sentire promittit ut qui incogitatio
ne elati se pcieriunt humana pstra
nat. Quinque aut qr alii minus est

Dr. 8 pcpta pcti medicina

Clemencia dei & iusticia

Cave maiorum lapsum pcta memor ...

Deut. 23.

Figalis ex positio

2. ad cor. xi.

Pator dz co fide & time

Deut. 24

Cur deus no ppetuat electos sine pcto

in corporis corruptione cadere quam co-
gitatione tacita ex deliberatione elationis
peccare. Sed cum nimis turpis superbia
credatur, nimis vitatur. Luxuriam vero eo
magis erubescunt homines quo simul
omnes turpem noverunt. Unde plerumque
fit ut nonnulli per superbiam in luxuriam cor-
ruentes ex aperto casu mali culpe
latentis erubescant et sic etiam ma-
iora corrigunt cum passi in minimis
gravius confunduntur. Eos enim se in-
ter minora aspiciunt qui se liberos
inter graviora crediderunt. Pia ergo divina
dispensatione laxatos nonnumquam behemoth
iste de culpa ad culpam trahit et dum plus
rapit inde eum quem temptat amittit
atque unde vicisse creditur inde sup-
eratur. Considerare libet quam mirum
genus sit quando deus nos timore nos
continet. Ecce qui de virtute se extulit
per vitium ad humilitatem redit. Sicut ergo acce-
ptis virtutibus extollitur non gladio sed
ut ita dicam medicamento vulneratus.
Tumens enim virtute in se medicamentum et e contrario
per vitium in se vulnus. Curavit ergo nos de
medicamento vulnus faciens facit iste
de vulnere medicamentum ut qui virtute per-
cutimur vitio curemur. Hostis itaque vir-
tutum dona retorquens in usum vitiorum
ille vitiorum tenebras assumit in arce
virtutum et salutis statum perimit ne per-
maneat ut qui similiter currentes fugi-
mus ei saltem cadentes insideamus. Sed
inter hec sciendum est quia plerumque homi-
nes in multis corruunt atque ligantur.
Unde eos behemoth iste ex uno vitio
percutit ut cadant ex alio et in ligat
ne resurgat. Consideret itaque homo
cum quo adversario bellum gerat et si
iam se maligno deliquisse perpendit
saltim ad culpam peccati ex culpa per-
timescat ut studiose vitanti vulnera
quibus frequenter interficit. Ergo valde ca-
vendum est quod hostis noster electorum salu-
ti etiam vulneribus sine maxilla ta-
men behemoth istius perforata prevalet
et aliter per ut more terre dicitur
non quos iam perfecte peccato implicat
sed quos adhuc pravis persuasionibus temp-
tat quatenus ei quasi mandere sit
de peccati temptatione delectatione temptare
mandendo quod si non deglutiendum
attrepat paulum qui istum post tot certa-
mina sublimia stimulis carnis agi-
tabat. Hunc ergo cum contra istum [illegible]
temptationis attrepit in maxilla eum te-
nuit, sed perforata [illegible] elatum pre-
potentie temptans et ne periret temptationis ergo
illa non vorago vitiorum sed custodia
meritorum fiunt. quia leviathan iste

fatigando eum in afflictione contrivit sed non
in culpa corripiendo devoravit. Elatos
itaque et sanctos viros non amitteret si
temptaret. Sancti quippe non esset
qui de sanctitatis gloria superbiret et tanto
sublimius nunc caderent quanto se in suis
virtutibus elevarent. Sed nunc dispen-
sationis ordine dum temptantur humiliantur
eius eciam desinunt. Unde ergo behemoth
istius maxilla perforata dicitur quia electos
dei cum conterit inde amittit unde
temptat ut perdat agit inde ne pereat.
Antiquus itaque hostis occultis dei dispe-
nsationibus serviens sanctos viros ad i-
nteritum temptat nolens sed ad regnum
temptando vel mandendo conterit quasi
eos cum deglutiat amittit. Cum enim non
sua sed divina providentia agitur ut uti-
litati iustorum ipsa nequissima adversarii
astutia suffragetur. Quoniam cum electos
temptat eos magis temptando custodiat.
Unde ad beatum Job dicitur: Armilla perforabit
maxillam eius. Subaudis ut ego qui providentie
de cuncta dispones electos meos in
robustius in integritate custodio unde
eos per maxillam leviathan istius
labefactari aliquando ab integritate permit-
to. Sequitur: Numquid multiplicabit ad te pre-
ces aut loquetur tibi mollia? Subaudis
ut in die cum ad personam filii hec verba
referantur incarnato ei mollia lo-
quitur cum dicet: Ego nescio qui sis sed dei.
Adque leviathan iste multiplicavit pre-
ces cum persubditam sibi legionem dixit
ei: Si eicis nos mitte nos in gregem
porcorum. Quamvis intelligi apertius
potest quia ad dominum preces multiplicat
cum extremi die iudicii in quam quod eius
corpus sit sibi pati deprecantes. Cum membra
eius ut reprobi sero clamantes dicunt:
Domine domine aperi nobis. Quibus protinus re-
spondetur: Nescio vos unde estis. Tunc
etiam domino per membra sua mollia loquitur
quando multi ex eius corpore dixerint: Domine
domine in nomine tuo prophetavimus et in
tuo nomine demonia eiecimus et
in tuo nomine virtutes multas feci-
mus. Mollia quidem deprecantes dicunt
cum eius nomini replicant que fecerunt sed
duro corde illa cum facerent in sua
laude rapuerunt. Unde mox audiunt:
Nescio vos qui estis. Sequitur: Numquid feriet
tecum pactum? Subaudis ut mecum. Et
accipies eum servum sempiternum? Sub-
auditur ut ego. Sed valde solet mente
dum et quod pactum cum domino leviathan
iste feriat ut sempiternus ab eo sa-
nus fiat. Impacto namque discordi-
am prius voluntas impletur ut ad
votum suum quisque pervenerit et integra

Superbie adhuc virtutum copulatio
De vitiis per aliquam virtutem elatis
De maxilla
Temptationes iustorum custodia meritorum
c. 1
c. 8
c. 27

desideria sine concludat. Antiquus itaque
hostis a sinceritate divine innocentie
malitie sue succensus face discordat.
Sed absque iudicio eius discordando non
discrepat. Nam viros iustos semper
maliciose temptare appetit. Sed tamen hoc
deus vel misericorditer fieri vel iuste
permittit. Hec ipsa ergo temptationis li-
centia pensata notatur iniqua et desi-
derium temptatoris agitur et cum pena nu-
tu non voluntas iusta dispensationis
impletur. Erudiendos enim sicut et mu-
niendos electos suos deus sepe
temptatori subicit. Sicut post paradisi cla-
ustra post tertii celi secreta ne revelatio-
num magnitudine paulus extolli potuisset
ei sathane angelus datur. Sed ne per-
fectissimus ipsa hac temptatione dispone-
ret qui elati prius potuerant humilia
dispositione sanentur. Recto ergo dispo-
sitionis ordine unde sevire permittitur
iniquitas diaboli inde preparatur bo-
nitas dei. Et bene ex hoc pacto quo cum
deo fecit dicitur servus accipi per-
petuus quia inde obtemperat invitus
superne gratie unde extitit iam nequis-
sime voluntatis sue. Servus ergo ex pacto
qui divinam voluntatem sua implere per-
mittitur a summi consilii voluntate ligatur
ut electos dei sicut diu et nolens
erumpat et temptando vexatos probet.
Sed quia tam diu in electorum vita u-
tilibus servit quam diu maliciae sue ne-
quitiam temptationibus exercere potu-
erit. Hoc autem in loco a deo non solum
ex pacto servus sed sempiternus servus
accipi dicitur investigare compellimur
modo et post presentis vite terminum servire
in deo imperium demonstretur.
Neque enim tunc iustos celesti felicitate
pollentes adhuc temptare permittitur
sed ante eorum oculos eterne gehenne
ignibus mancipatur. Quia nequaquam in
illa summa beatitudine temptationibus e-
rudiendi sunt ingratia iam temptationum
laboribus remunerantur. Sed tunc levi-
athan iste cum suo corpore reprobis videlicet
omnibus flammis ultricibus traditur quibus
sine fine cruciatur quos sibi traxit
ut iusti conspiciunt in dei laudibus
crescunt quia et in se cernunt bonum
quod remunerati sunt et in illis supplicium
mali quod evaserunt. Ita enim tunc pul-
chra erit universitas dei et iusticia
iste cruciat impios et eterna felicitatis
iste remunerat pios. Sicut enim niger
color subpictura substernitur ut su-
periectus albus vel rubeus pulchrior o-
stendatur ita tunc etiam malos cum
ordinas deus felicitatem exhibet gaudia

electorum omnibus ante eorum oculos suppliciis
reproborum et quamquam illud ex visione divina
eorum gaudium iam non sit quo crescat
tanto magis cum auctori suo ex debitores
servanturque quanto et bonum cernunt quod iuste
remunerati percipiunt et malum quod misericordi-
ter admissum interiit. Igitur si valitura
iustorum et hic temptatio leviathan iste
et illic damnato perficit sempiternus est
servus dum dei laudibus nesciens ser-
vit et illic eius pena et hic voluntas in-
iusta sit. Numquid illudes ei quasi avi.
Quia et qui adversarius tam primus behemoth
primo homini adversarius dicitur nunc non avi in
prodicionibus sue illusione comparatur. Behe-
moth quippe ut divinum belua inepta
ut quadrupes dicitur sicut bos fenum
comedere perhibetur. Leviathan vero quia hamo
capitur procul dubio serpens magnus
innotescatur. Nunc vero avis similitudine
dicatur cum dicitur Numquid illudes ei quasi avi. Ergo
ergo belua vel iumentum tunc draco aut
avis appellatur indagemus. Citius
nomina eius agnoscimus si eius in istis
ius eius astucia subtilis exploremus.
De celo quippe ad terram venit et adhuc
celestium illa iam aspiratione se eri-
git. Irrationale ergo et quadrupes ad com-
parationem in mundo sapientiae draco per
nocendi maliciam avis per subtilitatem natu-
ralem. Quia enim hoc quod contra se agit
ignorat bruto sensu belua est. Quia
maliciose nos nocere appetit draco
est. Quia non dum sue subtilitate superbie
extollitur avis. Rursum quia hec quod
inique agit ad vitalitas nostram divina
virtute possidetur iumentum est. Quia vero
latenter mordere serpens est. Quia autem
nonnumquam predominantem superbiam se e-
levat angelum simulat avis est. Sic namque
rerum genus quamvis inexplicabili in-
iquitatis arte lacessit. Quibus tamen vicissim
valde temptat ut videlicet alios sibi
per luxuria alios per malicia alios per
superbia subdat. Non ergo in merito in eo
quod agere nititur ex ipso actionum suarum
nomine vocatur cum iumentum draco
vel avis dicitur. Iners quippe quos ad
stulticiam luxurie excitat iumentum est.
Iners quos ad nocendi maliciam infla-
mat draco est. Iners autem quos infla-
tu superbie quasi alta sapientes ele-
vat avis est. Multis non quos pariter
in luxuria malicia et superbia possidet
iumentum draco simul et avis existit.
Precedit namque ad eorum cor se species multi-
plices quos eos nequitias implicantur
multarum vero nomine vocatur quia ante
receptorum cor multarias formarum
species vertitur. Cum hunc petrus

Ad Cor. 12

Leviathan

Sic antiquus hostis dicitur belua iumentum draco et avis

Tribus autem modis nos precipue temptat dyabolus

nam temptat. Sed tamen eum minime superat
inuitata suggestione cor illius in malitia
inflammat. Arma ergo ad eum bellica uehe
re non ualuit dum uenit. Filii vene
no malitie corrumpere non ualuit sed tamen
bona sua eius oculis opponit et cor eius
in superbia extollit. Sunt ergo ut dum eos
subripere non ualuit sed adhuc tanto fa
stigiate inanis glorie coram cogitatio
nibus eius quasi arms voluunt. Et inim
icus amis tanto contra nos immanius
extollitur quanto nec sine ulla infirmitate
predicatur. Arma enim carne mortali non
premeret ut redemptorem nostrum carne mor
talem uidit. gloriari spem etiam eius inim
icus sed ubi contra auctorem suum pe
na se superbie extollit ibi lagunam sue
mortis inuenit. Ita ea eius carnis mor
te percussus est qua expectauit elatus et in
laqueum perculit. Vnde qui escam sine ma
litie morte insita comprimit. Dicitur ergo
Nunquid illudes ei quasi aui. Quasi aui quippe
dominus illusit dum ei in passione unige
niti filii ostendit escam sed laqueum abscon
dit. Videt enim quod ore perciperet sed non uidit
quod guttur teneret. Ita quamuis enim
filium dei fuerat ipse confessus nobis pri
mum tamen istum hominem mori credidit
ad cuius mortem iudeorum persequentium ani
mos concitauit sed in ipso tormentis eius
tempore tarde iam agnouisse memoratur quod illa
eius morte puniretur. Vnde et pylati coniuge
in sompnis terruit ut vir illius a insita
persecutione cessaret. Sed res mira dis
pensatione disposita nulla potuit ma
chinatione restringi. Expediebat quippe
ut peccatorum mortem iniuste morientium
solum et mors insita iniuste morientis
Et quia leuiathan iste usque ad tempus
passionis illius ignorauit quod more
amis illius diuinitus eius laqueum p
tulit. Dum quamuis eius esca momorderit
se. Nunquid ligabis eum ancillis tuis. Sed
audis ut ego inferius et si despicere
coniectos uirilitas uigor inuenit ante cir
cumcisione puer scenis sex iacet. Dum
ait dominus leuiathan istum non suis sed
ancillis suis ligare se asserit quia
ad nostrum redemptorem ueniens et filios
quos mundi superbia predicatores mittens
relictis sapientibus insipientes relictis
fortibus debiles relictis diuitibus pa
uperes elegit. Ancillis ergo suis leuiathan
huius fortitudinem dominus ligauit quia atte
stante paulo infirma mundi elegit
deus ut confunderet fortia. Vnde bene etiam
psalmon dicitur. Sapientia edificauit sibi
domum excidit columnas septem
immolauit uictimas miscuit uinum
proposuit mensam misit ancillas suas

uocauit ad arcem ad menia ciuitatis.
Sapientia quippe domum sibi condidit cum
unigenitus dei filius in se ipso intra ute
rum uirginis in se humanam sibi
corpus carne. Sed quippe corpus unige
niti domus dei dicitur sicut et templum uocatur
ita ut unus idemque dei atque
hominis filius ipse sit qui in hominem co
ti uere et aliter accipitur. Sed domus sapientie
etiam uocetur que sapere et sibi colum
nas excidit quia ab amore presentis seculi
distinctus ad portandam eius edificie
fabricam mentes predicantium erexit
que pro quod persectoris uenire sublimi
se septenario numero signat. Im
molauit uictimas quia uitam predi
cantium in se ... in persecutione p
misit. Vinum miscuit quia diuinis
et humanis suis preter nos archana p
dicauit. Mensam quod proposuit quia scriptu
re nobis pabula aperiendo parauit.
Ancillas autem suas misit qui ad arcem
nos atque ad eius menia uocarent
quia predicatores infirmos abiectosque
hore studuit quod fideles perlos conspira
lis prece edificia superna colligere.
Vnde in euangelio dominus nathanaele lau
dat ut tamen in sortem predicatorum
eum electos uenire debuerat ut tanto
solius uitatis cognoscerent esse quod age
rent quanto et apte tenerent quia ad
hoc agendum per se ydonei non fuissent
ut ergo nostra dei per predicatores signa
clarescerent prius meritis actu et ut
eorundem predicantium merita nostra
esse. Ancillas ergo dominus misit et leui
athan huius fortitudinem ligauit
quia infirmos predicatores mundo ex
hibuit et potentes quos sibi que eius
corpus fuerant subteriori suis uin
cula constringit. Et in superbia leuia
than iste ancillis ligatur cum infirmis
predicantibus uirtutibus hunc clarescente
contra electorum mentes antiquus
hostis non quantum uult seuire permittitur
sed ne sub infidelitate captiuitatis cunctos
quos appetit teneat signis et uir
tutibus coartatur. Ipse ergo hoc per se for
titer facit qui quasi ualens non for
tibus ... Sed quia quos quasi eum deo
inuitat insinuat nunc etiam quid ipsi
agant quod inuitatur adiungat sequi.
Concident eum amici diuident
eum negociatores. Leuiathan iste con
tra nos gaudium quociens diuinum ubi
gladio sua abissi superba separatur.
Nunquam enim cum debitum uitatis audiunt
et sancto timore perculsi a blandimentis hostis
se innitentis suspendunt. Ipse corpo
re suo diuidit cum hii qui prauo

Glosses:

Joh. 8

Matth. 27

Prov. 9

fas cons. 1. Cor. 1

Jo. 1

De 7 columpnis

De 6 … elegit … tatos lectos

ei in hoc serviunt subtrahunt. Ipsos vero
amicos nominat quos superius callidas
vocavit. Hos etiam negotiatores ap-
pellat quos amicos dicat. Sancti et-
enim praedicatores prius callide per
formidinem prius antea perfidiam adver-
terunt, quoque negotiatores facti
Ipsis quoque infirmantibus dicitur: Nolite ti-
mere pusillus grex quia complacuit
patri vestro dare vobis regnum. Ipsis iam
convalescentibus dicitur: Vos autem dixi ami-
cos quia omnia quaecumque audivi a patre
meo nota feci vobis. Ipsis etiam adventurum
in negotiatorum operationem pergentibus in-
hibetur: Negotiamini dum venio.
In praedicatione quippe fidei
quasi quoddam negotium geritur dum
verbum datur et fides ab auditoribus
sumitur. Quasi quoddam negotium faciunt qui
praedicationem erogant et a populis fidem re-
portant. Fidem quippe impendunt et eorum
suam vitam pretium sumunt. Sed enim prae-
dicatores sanctorum negotium non sumunt, psalmista
non dicit: Sumite psalmum
et date tympanum. In tympano et enim
corium siccatur ut resonet. Quid est ergo
dicere: Sumite psalmum et date tympanum
nisi accipite spiritale canticum cordis
et reddite carnalem macerationem corporis?
Sed superna praedicatio negotium non sumitur
nequaquam sub typo fortis mulieris Salomon
dicit: sancta etiam dicitur Syndonem fecit et
et cingulum tradidit Chananeo. Quid enim signatur
lintheo syndonis nisi subtile intextio
sanctae praedicationis in qua molliter quiesca-
tur, quia mens fidelium intus
spe superna refovetur? Unde et per Petrum alia
in lintheo demonstrantur quia peccatores
ante misericorditer aggregati in blanda
fidei quiete continentur. Hac ergo syn-
done etiam fecit et vendidit quia fidem
quam credendo tenuerat loquendo de-
dit et ab infidelibus vitae rectae commercium
nis accepit. Quae et Chananaeo cingulum
tradidit quia rigore disciplinae insta-
ntiae fluxa opera carnalis astrinxit ut
hoc quod praecipitur vivendo teneat. Sunt
ubi veri Ecclesiae praedicatores qui suos
dum quaerendo cautelas inveniunt per
imitando amicos faciunt dividendo ne-
gotiatores exhibent. Ut enim prius
mundi minas infirmi timuerunt
post ad cognoscenda divina consilia as-
cenderunt. Dicitur autem verbis istis
ad exercendum fidei negotium perducuntur
ut Leviathan istius verba increpando
atque suadendo tanto severius [illegible]
dant quanto et amici facti amori ve-
ritatis [illegible] copulat atque
mox peccatum [illegible] colorius

subtrahunt quanto negotiatores effecti
in [illegible] amplissimas apothecas ve-
ritatis monstrant. Quia enim praedicatores
Dei valde laudabiliter a Leviathan isto
res possessas dividunt, vitae vox per
prophetam pollicetur dicens: Et si separaveris
pretiosum a vili quasi os meum eris.
Pretiosum quippe a vili separat qui hu-
manas mentes a reproba antiqui hostis
imitatione disiungit. Unde os Dei dici-
tur quia per eum procul dubio eloquia divina
formantur. Sequitur: Numquid implebis sagenas
pelle eius et gurgustium piscium capite
illius? Quid sagenas vel gurgustium
piscium capite illius nisi ecclesias fidelium
quae unam catholicam faciunt designat?
Unde in evangelio scriptum est: Simile est regnum
caelorum sagenae missae in mare et reliqua.
Regnum caelorum praesens etiam ecclesia di-
citur quae dum ad superna sublevat iam
in ipsa in Domino per caelestem conversationem reg-
nat. Quae recte etiam sagenae missae in
mare comparatur ex omni genere piscium
congregatae, quia missa in hoc saeculi
saeculum nunc recipit simul malos cum bonis
superbos cum humilibus iracundos cum
mitibus et stultos cum sapientibus continet.
Impelle ergo Leviathan istius sagenas
eius corporis id est capite eius pendentes
accipimus. Vel etiam pelle quae est exterius
subditi atque extrema sequentes inter-
pretationem prosequitur designat. Et hii
dum simili ordine sagenas
vel gurgustium piscium id est etiam sancta ec-
clesia fidelium prius se posse eius et per
momentum capite asserit impletur, quia
sicut superius diximus prius elegit infirma
ut post confunderet fortia. Elegit quippe
stulta mundi ut confunderet sapientes.
Prius namque collegit indoctos et post-
modum philosophos et non piscatores oratores
piscatores, sed postmodum per piscatores
subegit oratores. Dicitur quoque Quod
[illegible] eius a [illegible] eius. Sub
dis ut ego qui inter ecclesiam fideli-
um prius quasi pellem dyaboli extremos
atque infimos colligo et postmodum capud
illius, id est prudentes mihi adversarios
subdo. Sequitur: Pone super eum manum
tuam, id est ut ego qui fortiter illum potenter rep-
rimens non plus quam expediat se-
vire permitto atque sententia quasi premit-
to in electorum meorum utilitate retorqueo.
Sic certe manum super eum ponere est
viribus potestate superare. Dicto quoque Job per
interrogationem dicitur: Pone super eum
manum tuam ac si aperte diceretur: Nun-
quid valet illum potentia reprimere? Unde et
aperte mox subditur: Memento belli
nec ultra addas loqui. Alia dispositio

Gracia oneribus non sunt tamen flagellantes adeo

indicioꝝ dei iudicio sepe hij mentes fa
mulos uel minus imperat uel flagellis
premit uel quibusdam superpositis oneribus
grauat uel laboriosis occupationibus implicat
quatinus minorem potentiam perpetrent quam si quieti ac libe
insidiis licet persistentibus temptationibus quoque
aduersarii non valentes incessanter resistere uulne
ribus interent. Dum quos foras tolerandis
flagellis uel oneribus occupatos a suscipienda
intus temptatione intus retinet
Morbus quippe medicinale est ut sepe
feruorem uiscerum in pruriginem cutis tra
hat et plerumque interius tumor sub cute
D
nis sanatur. Sic non nunquam diuine disposi
tionis medicamine agitur ut exterio
ribus doloribus intimum uulnus aduratur
et flagellorum percussionibus repellatur ea que
occupata mente potuit interior pu
tredo uiciorum et hinc sepe dum patentis
culpe sibi conscii non sunt et a doloribus ca
rent a laboribus deprimuntur tanto mi
nus atque otiosorem iudicem iniqua
la prosiliunt. Si minus intuentes quam
forte aduersarium bellum gerunt. Cuius si
intollerabiles uires possent attende
rent nequaquam de hiis que exterius
tollerant murmurarent. Ergo uidentes
si nos contra quam bella occulti aduersa
rii nolumus pensare grauiora: cunctibus
plerumque leuia ut diuinis dum flagellamur
c
defendimur dum affligimur occultamur. Ca
ro enim nostra priusquam resurrectionis in
corruptione solidetur si nullo merore
afficiatur in temptationibus effrenatur. Quis
autem nesciat quam multo sit melius ardere
flamma febrium quam igne uiciorum et timere
in febre corripimur quam uiciorum estu quam
occupare nos poterat considerare negli
gimus de percussione murmuramus. Quis
nesciat quam multo melius sit durius in
firmis hominibus subici quam bladientibus
demoniacis spiritibus subdi. Et tunc cum alto
dei iudicio magne grauatione
f
atterimur in querela prosilimus minimo
quam minus attendimus quam si nos nulla
conditione premeret oppimeret. Forsitan mens
nostra multis iniquitatibus peius liba desi
niret. Sed quod sic tolleramus grauia e
dimus quia bella callidi hostis quam sit
que nos durant atque intollerabilia non
uidemus. Menti enim nostre omne pondus
uilesceret si ea que se opprimere pote
rant occulti aduersarii bella pensaret.
ff
Cum enim si omnipotens deus onera quam patimur
sublenet. Ergo tamen sua nos aduerso
rio subtrahat et ne leuiathan ipsius nos
temptatio derelinquat. Memento igitur ho
ste quo ibimus si nullus auctor hoste

Corporales tribulaciones tollunt temptaciones

protectione defendamur. Contra quod beatus
Job cuius sibi conscius non erat et du
ra tamen flagella tollerabat ne forte ad
se nimio murmurationis excederat
memoretur quam timeat et dicatur ei Me
mento belli nec ultra addas loqui. Ac
m
zia
a
si aperte diceretur. Si occulta hostis contra
te bella consideras quidquid a me pate
ris non accuses. Si impedientem
te aduersarii gladium per patrie flagella
patris uitatens perhorrescis uides
enim qualiter te flagello ferio si in
tueri neglegis a quanto hoste te fla
gellando libero. Memento ergo
belli nec ultra addas loqui id est tanto te ad
disciplinam patris exhibe tacitum
quanto te pertinere ad bella hostis infir
mum. Dum quod me corripiente pateris
ne committere feras hostem tamen
ad memoriam reuoca et durum non
estimas omne quod pateris dum exte
b
rius cruciatibus a bellica passione li
beraris. Contra autem leuiathan iste
diuina iam falso sibi permissione bla
ditur per quam terrorem fortitudinis
eius intuitu et beati Job animum con
templatione commonet. Memento
belli nec ultra addas loqui. Ne irremissibilem
reatum eius audiens illico admonuit
Ecce spes eius frustrabitur eum. Cum sic
de eo debet intelligi ut referre. Contra
ad corpus illius possis quia iniquos
qui districtionem iusticie diuine non
metuunt magnum sibi de ira blan
diuntur mox quoque apostolicam iram
extremi iudicii futurorum eius interitum
c
premittat. Et uidentibus cunctis pre
cipitabitur. Cum enim per quod eterno
hic iudice terribiliter apparente
astantibus legionibus angelorum as
sistente cuncto ministerio celestium
potestatum atque electis omnibus ad hoc
spectaculum deductis ista belua cru
delis et fortis in medium captiua de
ducatur et cum suo corpore id est cum reprobis
omnibus eternis gehenne incendi
d
is mancipatur cum dicitur Discedite
a me maledicti in ignem eternum qui
paratus est dyabolo et angelis eius. Quale erit
illud spectaculum quando hec immanissima
bestia electorum oculis ostenditur. Ecclesiis
qui belli tempore minus illos terrere
poterat si uidetur. Ergo occulto ac
miro consilio dei agitur ut et nunc
peius grauiumque apprehensionibus non uisa
uinceatur et tunc a locis uictoribus
in captiua uideatur. Tunc autem diuino
adiutorio iusti quanti debitores
sunt plenius cognoscunt quando tam for
tem bestiam uiderint quam iam
infirmi uicerunt et in hoste suo
inmanitate conspiciunt quantum debeat

Justi dolentes quia cognoscunt

Terri iusticie diuina

Mt 25

gratie defensoris sui. Credent enim de hoc prelio tunc milites in veritate superna referentes et recepturi coronas cum iam in illo iudicio celeste regnum inierint sperantes, pene immanissimas vires hostis antiqui perspexerint, ne vile estimetur quod contra senserint. Unde Job dicitur: Et videntibus cunctis precipitabitur. Quia ipsa mortis eius tunc gaudium exhibent, cuius toleranda vita nunc iustis cotidie cruciatibus bellum movet. Et audientes ista, ac si prius quererem domino dicentes diceret: Quia leviathan istum tante fortitudinis esse non ignoras, cur suscitatum contra infirmitatem nostram suscitas? Ideo quasi crudelis suscitabo eum et velut si more tuo bis ... quereretur quomodo enim non quasi crudelis suscitas quem sevientem quotidie invadere et devorare permittas, statim subditur: Quis enim resistere potest vultui meo, dic, si quis. Et quis dedit michi ut reddam ei? Cunctis duobus versibus continentiam sue potentie et omne pondus rationis explevit. Prius namque posuit dicens: Quis enim resistere potest vultui meo? Et post subdidit: Quis ante dedit mihi ut reddam ei? Non enim quasi crudelis suscito, quia de eius fortitudine electos meos potenter eripio, et iniustos reprobos non iniuste sed rationabiliter deprimo. Non ideo eos quos benigne eligo eripere iniuste possum, et eos quos reprimo non iniuste relinquo. Nemo quippe ut divina illum gratia subsequatur prius aliquid contulit deo. Primum si nos deum bene operando prevenimus, ubi est quod per prophetam ait: Misericordia eius preveniet me? Si quid boni operationis dedimus ut eius gratiam mereremur, ubi est quod Paulus ait: Gratia salvi facti estis per fidem, et hoc non ex vobis, dei donum est, non ex operibus? Si nostra dilectione deum prevenimus, ubi est quod Johannes apostolus ait: Non quasi nos dilexerimus deum, sed quia ipse prior dilexit nos? Ubi est quod per Osee dominus dicit: Diligam eos spontanee? Si sine eius munere nostra virtute deum sequimur, ubi est quod per semetipsam veritas proclamat dicens: Sine me nichil potestis facere? Ubi quod ait: Nemo potest ad me venire nisi pater qui misit me traxerit eum? Ubi quod iterum dicit: Non vos me elegistis, sed ego elegi vos? Si solum bonorum operum virtute nostra deum cogitando prevenimus, ubi est quod per Paulum sub-

tili dicitur: ut omnis de se humane mentis fiducia abscisa, cordi iudicis succedat, cum ait: Non quod sufficientes simus cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex deo est. Nemo igitur deum meritis prevenit, ut eum tenere quasi debitorem possit. Et miro modo equus omnibus conditor et quosdam preeligit, et quosdam in suis reprobis moribus derelinquit. Ut et electis sine iusticia pietatem non exhibet, quia hic eos dum afflictionibus premit, ut rursum reprobis nec iusticia sine ira exercet, quia hic committentes tolerat quos quandoque imperpetuum dampnat. Sic igitur et electi preveniente se gratia sanantur, et reprobi iniuste quod merentur accipiunt, et electi de misericordia inveniunt quod laudent, et de iusticia non habent reprobi quod accusent. Sub iniquitatis dicitur: Quis ante dedit mihi ut reddam ei? Ac si aperte diceretur: A percipiendis reprobis nulla ratione compellor, quia eis debitor ex sua actione non teneor. Adeo enim nequaquam celestis patrie premia etiam primi homines mereri poterant ex libero arbitrio contempserant. Cum vero arbitrio libero in bono formantur electi, cum cordi mens ... desideriis gratia aspirante suspendit. Bonum quippe quod agimus et dei et nostrum est: dei per prevenientem gratiam, nostrum per obsequentem liberam voluntatem. Si enim dei non est, unde ei inde gratias agimus? Et rursum si nostrum non est, unde nobis retribui premia speramus? Quia ergo non immerito gratias agimus, scimus quod eius munere prevenimur; et rursum quia non immerito retributionem querimus, scimus quod obsequente arbitrio libero bona elegimus que gerimus. Sequitur: Omnia que sub celo sunt mea sunt. Omnibus liquet quod non solum ea que sub celo sunt, sed illa quoque que super celos condita celestia vocantur eius voluntati serviunt, a quo sunt creata et continentur. Cur ergo de inferioribus tantummodo loquens ait: Omnia que sub celo sunt mea sunt? Sed quia de leviathan loquitur, qui iam non in etherea sede celi continetur, etiam que sub celo sunt asserit sua esse, ut eum quoque qui de celo cecidit sue ditionis sentire potentiam doceat, ac si diceret: Leviathan iste beatitudinem quidem meam perdidit, sed dominium non amisit, quia et ipsi mee potentie in servitute qui michi superbis cogitationibus adversantur. Sequitur: Non parcam ei verbis potentibus ad deprecandum compositis. Cunctis hoc quod legisse se nequaquam nomine existimet quia ... suas duas sic veniam petiturus. Et iste forte homo quem leviathan iste ...

Marginalia: et ad corp. 2 — qui electis iustitia cum pietate miscet — Bona nostra opera dicuntur ex dei — De libero arbitrio

2 ad thess. 2

di timuit vas sibi proprium fecit quem
attestante paulo dominus ihesus interficiet
spiritu oris sui et destruet illustratione
adventus sui. Cuius tanto prius tunc manife-
statur pericia quia exercere iniquitates suas
non valet ad presens interea quod tamen de eius
omni corpore in omnibus iniquis intelligi
apparet. Scit qui sero ad precationem ver-
ba veniunt quia tunc exequi facta
concupiscunt in peccatum iram dicit. No-
vissime veniunt et reliquie virgines
dicentes domine domine aperi nobis quibus
ilico respondetur. Amen dico vobis nescio vos. Sed
cum verba potentia ad deprecandum com-
ponere dicitur. Utrumque magis quia de eius corpore
insinuatur divinitus in hoc etiam sentiamus.
Sunt namque non nulli interim etiam sancti
qui plurimas preces ad dominum fundunt sed vitam
deprecantium non habent. Nam promissa celestia
petitionibus sectantur operibus fugiunt. Hii
nonnumquam etiam lacrimas in oratione percipiunt
sed cum post orationis tempora eorum mentem superbia
pulsaverit ilico fastu elationis intumes-
cunt. Cum avaritia instigat mox avide
procedendi cogitationis exestuant. Illicitis
desideriis anhelant. Cum ira exarserit
mox mansuetudinem flamma insanie
concremat. Ut ergo diximus fletus inter
percipiunt et cum expleta precibus cum vitiorum
suggestione pulsantur nequaquam preces
in regni desiderio se flevisse memi-
nerunt. Quod aperte de se balaam innotu-
it qui iustorum tabernacula conspiciens
ait. Moriatur anima mea morte iustorum
et fiant novissima mea horum similia. Sed
cum compunctionis tempore abscessit contra eorum
vitam quibus se similem fieri etiam mori-
endo poposcerat consilium prebuit et cum
occasione de avaritia reperit ilico est
oblitus quidquid sibi de innocentia opta-
vit. Virtutis ergo pondus oratio non habet
quam nequaquam perseverantia continui a-
moris tenet. Unde bene de anna fle-
te prohibetur. Vultusque eius non sunt amplius
in diversa immutati. Quia videlicet mens eius ne-
quaquam post preces inepta leticia lascivi-
endo perdidit quod orationis sue tempore ac-
ceperat vigor exquisivit. Non nullis
autem in usu negociationis vertitur labor
orationis. De quibus in evangelio veritas dicit.
Devorant domos viduarum sub ob-
tentu prolixe orationis. Hii accipient pro-
lixius iudicium. Quia ergo iniquorum
petitionibus qui leviathan istius corpus
est nulla mora peccatis cum eorum preces ope-
re destituuntur. Unde recte de eo non parcam
eius verbis potentibus ad deprecandum
compositis. Gravius et prolixe quia verba po-
ius ad deprecandum composita referuntur apte
inanitas orationis ostenditur. Veraciter

namque orare est amaros compunctionis
gemitus et non composita verba sonare.
Sed quia antiquus hostis quo districtius
stringitur eo nequius per multiplicia ar-
gumenta dilatatur. Cumque in insidiis
duris quanto subtilius occultare considit
tanto nobis misericordius manifestat.
Unde subiungitur. Quis revelabit faciem
indumenti eius. Leviathan iste aliter
religiositatis hominum mentes aliter non
hunc mundo deditas temptat. Nam
pravis mala que desiderant aperta
obicit. Bonis autem latenter insidi-
ans sub specie sanctitatis illudit. Illis ne-
familiaribus suis iniquus se manife-
stus insinuat. Istis non velud extraneis
cum quadam quasi honestatis pretextu
se palliat ut mala que eis publi-
ce non valet tecta bone actionis ve-
lamine subintromittat. Unde et membra
eius sepe cum aperta nequicia nocere
non possunt bone actionis habitu se in-
duunt et prava quidem sepe opera ex-
hibent sed sancta specie mentiuntur. Hii
qui enim si aperte mali non essent fa-
cile deprehendi possent sed sumunt
aliquid de visione bonorum ut dum
viri boni inesse recipiunt speciem quam
amat prave simulat et vitiis quem
vitavit. Unde quosdam paulus apostolus in-
ens sub predicationis velamine ventris
studio servientes ait. Ipse enim sathanas
transfigurat se in angelum lucis. Eiusdem
ergo mirum si ministri eius transfigurentur
velud ministri iustitie. Hanc transfigu-
rationem iosue timuit cum videns an-
gelum cuius percunctatus est inquisivit dicens. No-
ster es an adversariorum. Ut videlicet si adversi se
sentiret esset eo ipso quo se suspectum
cognosceret illusione sileret. Quia
ergo leviathan iste mentes quas iniquitatis opere
involuit sepe specie sanctitatis induit et
quia nisi per divinam gratiam simula-
tionis eius detegi indumenta non pre-
valent dicitur. Quis revelabit faciem indu-
menti eius. Nisi ego qui servorum meorum
mentibus gratiam subtilissime discre-
tionis inspiro ut revelata malicia
faciem eius indutam videant quam
opertam sanctitate vident. Et quia fide-
lium mentes corrumpere aliquando
suggestione conatur. Agit enim modo
opere modo suggestione recte subiungitur.
Et in medio oris eius quis intrabit
subaudis. Nisi ego qui per discretionis
electorum mentes suggestionum eius
verba discutio et non intercepte ut se
inveniunt manifesta verba eius bonum
namque videntur permittere sed ad perditionem
finem trahunt. In medio ergo oris eius

Oratio prolixa non est efficax si non est vita sancta

Cum luxuria temptat

intrare et calliditatis eius verba penetrare
ut nequaquam pensetur quid resonant
sed quo tendant. Intrare ergo in medio
oris eius nolunt qui intentionem per-
suasionis illius caute pensare negle-
xit. Diminutis quippe se prius aspi-
ciendo tradidit et in mortalitatis gratiam amisit.
Dum ergo ab intellectu verborum eius in tantum ex-
terius stetit, inde se ori eius devo-
randum funditus praebuit. Sequitur: Portas
vultus eius quis aperiet? Qui hic portae
vultus eius vocantur, nisi quia per ipsos ingre-
ditur, ut Leviathan quem ipse portat sue
principatum videat. Et cum scriptum sit,
sanctos viros portas Syon vocare consue-
vit. Syon quippe speculatio interpretatur;
et non inmerito praedicatores sanctos portas
Syon dicimus, quia per eorum vitam atque doc-
trinam absconditam supernae contemplationis
intuimus. Ita et portae istius Leviathan er-
rorum magistri signantur, quorum praedicatione
perversa, cum recipitur, inmissis auditoribus
via perditionis aperitur. Sed portae istae
ante oculos hominum plerumque ad intellectum
tendunt quidem apertae sunt, salute ad depre-
hendendum clausae, quia ... tam ipse ex-
hibent, sed ope prava persuadet ad depre-
hendendum clausae sunt, quia ne intel-
lectu cognosci valeant exteriore si-
mulatione muniunt. Quas tamen
mira potentia Dominus aperit cum electis suis per
potius inter comprehensibiles fiunt.
Portas ergo vultus eius quis aperiet?
subaudis, nisi ego, qui electis meis
magistros errorum sub specie sanctitatis
absconditos per spiritualem cognitionem ma-
nifesto. Et quamvis venientes in parte
simulans, hunc sibi pravitas obtinebit
qui duplici errore sermones conantur
ad se corda hominum, inmissis praedica-
toribus, trahere et commotis spiritibus in-
clinare. Unde et Leviathan isto dicitur
subditur: Per gyrum dentium eius
formido. Cunctos namque nomine ob eius
dentes insinuare aliter nolunt quos
supra portas vocavit. Per ipsos enim prae-
dicatores portae eius sunt, quia ingres-
sum perditionis aperiunt; dentes eius
sunt, quia eos quos in errore capiunt
a veritatis soliditate confringunt. Sed
cum sancti dentes accipimus eos
qui praedicationibus suis peccatores di-
vinam conterunt. Unde ei psalmus dicit:
dentes tui sicut grex omnium detonsarum
ascendentium de lavacro, qui pro
inmerito detonsi ac lota omnibus
comparantur, quia innocentiam vitam sumen-
tes in lavacro baptismatis custodiunt
et priorem vetustatem posue-
runt. Ita etiam dentibus Leviathan istius

errorum magistri signantur, quia reproborum vitam
mordendo dilaniant et eos aut cum in
cogitatione se ductos mistici falsitatis
inmittunt. Errorum quid praedicatio fecerit
despicit ab auditoribus poterat, sed hanc
ante humana iudicia admeteret praesertim
saecularium terror exaltat. Unde et dicitur:
Per gyrum dentium eius formido, id est magnos
praedicatores antiquus hostis has scilicet prae-
gnit potestas saecularium, quos illi aperte
loquendo seducere nulla potentia student,
ferendo terrere. Per gyrum ergo dentium for-
mido est. Ac si aperte diceretur: Perverso ista
praesertim praedicatores alios subditos
conterunt, quia sunt contra ipsos alii qui in terro-
rem potentes terrentes affligunt.
Tale namque illud persecutionis tempus ap-
parebit cum ad perdendam fidelium pie-
tatem alii verbis feriunt, alii gladiis.
Quis enim etiam infirmus Leviathan
istius dentes non despiceret, si non
eos potentium saecularium praesentiam terror
muniret? Sed duplicia contra illos cala-
mitate agitur, quia eis ab aliis verbis
blandientibus dicitur, hoc ab aliis gladiis fe-
rientibus imperatur. Et utraque acto dicitur
id est potentum atque loquentium in Iohannis apoca-
lypsim est sua comprehensa, qui dicit: potestas
equorum in ore et in caudis eorum erat.
In ore namque doctorum, sicut in cauda non
saecularium potestas figuratur. Per caudam quippe
retro est hunc sequens postponenda temporali-
tas designatur. Unde Paulus apostolus dicit:
Unum autem quae retro oblitus ad ea quae ante
sunt extendor. Retro enim est omne quod
transit. Ante non est omne quod veniens perma-
net. Iste ergo equus, id est nequissimus prae-
dicatoribus ubique carnali impulsu tenen-
tibus in ore et in cauda potestas, quia ipsa quidem
dem perversa suadendo praedicant, sed tem-
poralibus potestatibus fulti per ea se quae retro
sunt exaltant. Et quamvis apparere despica-
biles prius ab iniquis auditoribus suis
per eos sibi venena exigunt quorum
patrociniis fulciuntur. Unde hic quoque non
inmerito per gyrum dentium eius formido
inmoc describitur, quia multis terroribus agitur
ut praedicatoribus eorum et si non
vincantur sua esse qualis potentia timeant.
Unde bene eius antiquorum peccata describit dicens:
Sub lingua eius labor et dolor, sedet
in insidiis cum divitibus in occultis. Perversa enim
praedicatio dogmata sub lingua eius labor
et dolor est, praedicatorum non plenum
sedet in insidiis, per saecularis ante potestas
gloriam cum divitibus in occultis, quia enim sibi
et inimicorum fraude et terrena potestate
utuntur et dolent et cum divitibus sedere
perhibentur. Corpus illius quasi scu-
ta fusilia, septima sunt sunt nomine

b
c
d
e
f
g

Cant.
apoc. 9
ad phil. 1

Scuta sagittis plura

aliquem uti impetu pressa aliquem inadusta
to fuerint. Nam saepe scuta defensio
p(re)sumpta p(ro)tectione po(nitur) non numquam vero
p(er)suasa repugnatione memoratur
p(re)sumpta enim protectione psalmista
d(icit): Scuto bone voluntatis tue coronasti n(os).
Scuto nos deus coronare p(er)hibe(tur) quia quos
protegens adiuvat remuneratus coronat.
Utrumque persuasa repugnatione per
eundem psalmistam scutum ponitur sic(ut) ait: Ibi
confregit cornua arcuum scutum et gladium et
bellum. In cordibus quippe elatorum superborum
in arcu enim insidie longe ferientium

In scuto autem obstinata divina defen-
sionis in gladio vero aperta percussio in bello
autem ipsa contentio summa mentis motio de-
signatur. Cum itaque cordis iusta eterna
confringit dum mentes ad resistentiam
superposito iugo humilitatis edomantur. Hinc
iterum per eundem prophetam d(icitur): Arcum conteret
et confringet arma et scuta comburet igni.

Arcum enim deus conterit cum occulta insidi-
antium machinamenta dissolvit. Arma con-
fringit cum ea que contra se erecta fuerant
patrocinia humana comminuit. Scuta
igni comburit cum peccatorum mentes obstina-
tam se divina defendentes adhuc
confessionis ardorem spiritus sancti calore suc-
cendit. Cum non hoc loco corpus leviathan
istius scutis fusilibus comparatur, perscrutandum
nobis innuitur quare dicitur quod et si tamen
cum labitur fragile sit et vas omne
quod fusile et Scuta ergo fusilia in suscipiendis
sagittarum percussione robusta sunt. Sed in
sui fragilia levi quidem ferientium ictu
minime penetrantur, sed suo se lapsu per
fragmenta dissolvunt. Corpus ergo leviathan
istius id est omnis iniqui quia praesumpta per
obstinationem divini sed tamen prompta fragiles

scutis fusilibus comparantur. Cum enim ver-
ba praedicantis audiunt, alta corruptio-
nis iacula se penetrare permittunt quia
cum peccato quod faciunt scutum superbe de-
fensionis obponunt. Nam cum quisque
talium de reatu suo iniquitatis arguitur
non mox cogitat quomodo culpam corrigat
sed statim insidiatorum sue defensionis
obponit. Nulla ergo veritatis sagitta perf-
orantur penetrantur, quia verba suae cor-
reptionis in scuto excipiunt superbe defe(n)-
sionis. Unde bene de Iudeis contra perverso(rum)
tam divini superba defensione timentibus
p(ro)phetam d(icit): Reddes eis vicem domine

iuxta opera manuum suarum. Moxque ean-
dem vicem expressius subdidit dicens: Dabis
eis scutum cordis laborem tuum. Labor
quippe dei apparens inter homines
passibilis eius humanitas fuit, quam in-
dei superbe sapientes dum cernerent
despexerunt, cumque immortalem credere
dedignati sunt quem in natura passibili mor-
tale viderunt. Cumque eius humaniter
conspicerent superbis fastibus adorare
summa circumspicientia sunt, ne eorum men-
tes servi praedicantium verba penetrarent.

Dum ergo eis deus iuxta opera malorum
reddere, dedit eis scutum cordis la-
borem suum, quia ecce in medio in deus illos
contra se superbe obstinatos exhibuit
unde ipse pro nobis in infirmitate labo-
ravit. Repulerunt quippe a se verba
praedicantium, quia dedignati sunt in deo
infirmia passionis laborem conspicere. Dum
contra eundem deum scutum cordis
fuerunt, quia superbe sapientibus eo
despectus apparuit quo pie eos humil-
lis fuit. Hoc scutum sibi iam dudum primus
ille peccator tenuit qui quaerendo quod in
tur lignum vetitum contingisset non ad
se culpam retulit, sed adiutricem quam
deus dederat se accepisse. Ut eae
ne quod reatum suum obliquus mandatorem
reduceret qui ei mulierem dedit,

que talia persuaderet. Hoc scutum eam
mulier requisita tenuit quae neque ipsam
ad se culpam retulit, sed serpentis
illius persuasionibus replicavit dicens: Ser-
pens decepit me et comedi. Ne ipsa
quoque reatum suum obliquus instigatorem
reduceret qui illic in terra serpen-
tem persuasorum talia permisisset. Superbos
non iam non regimen quia ne eius pr(a)e-
cipiebat. Sed ante quorum prima confessa
et scutum nequissime defensionis
contra insurgere impatiens verba persilu-
erunt. Unde nunc usque inusum per
tanta observat ne culpa cum arguitur
defenditur, ne unde sumi reatus de-
buit inde cumuletur. Bene ergo dicitur: Cor-
pus illius quasi scuta fusilia, quia omnes
iniqui ne ad se corrumpentem verba
perveniant quasi contra admissum
iacula scuta defensionis parant.

Cum vero corpus eius adhuc nobis expressius
detegit, deum subiungit: Compactum
est se prementibus squamis. Afferunt
quia draconis corpus squamis tegi-
tur, ne acus iaculatione penetretur.
Iste corpus omne diaboli id est in ultiendo re-
proborum cum de iniquitate sua corripi-
untur quibus valet tergiversationibus se ex-
cusare conatur et quasi quasdam
defensionis squamas obiicit, ne tur-
figi sagitta veritatis possit. Cum sibi
enim deum corripientem peccatum suum magis
excusare appetit, quia deflere quasi
squamis tegitur deum astuuntur pro-
ditoribus gladiis verba iaculantem. Squa-
mas habet et ideo ad cuius praecordia
transmitti in a verbi sagitta non habet.
Divina enim carnali repellitur ne spi-
ritale ei gladius infigatur. Carnalis sa-

Tren. 3

Quique corrigi falso excusationibus se defendit

Clipea vero nos persuasit

incta

pientia contra deum Saulus obdurueat, quem cor eius nulla praedicationis evangelice sagitta penetrabat. Sed postquam forti caelestis increpatione iaculatus est et superno respectu tactus est, lumen quod prius non acceperat amisit, et adamantinam mentem illuminatur, sanguina illuminatione, quia defensionis suae duritia caruit. De eo scriptum est: Ceciderunt tamquam squamae ab oculis eius. Carnalia vero tegumenta cum duritia possederat, et idcirco radios veri luminis non videbat. Sed postquam superbe repugnationis eius victe sunt defensionis squame ceciderunt, quicquid sub eam manibus ab oculis ceciderunt corporis. Sed cum iam subdita increpatione ceciderunt ab oculis cordis, cum eum alte innocentis in caelo confessionis intuentem humilia et penitente corde requirebat dicens: Domine quid me vis facere? Repulsis vero squamis, in ardoribus misericordiae virtutis sagitta pervenerat, quem deposita elatione superbie cum qua impugnaverat deum confitens et quid ageret nesciens requirebat. Intueri libet ubi et pennis iam persecutor ubi Lupus rapax, ecce in ovem iam versus, et qui prius tamquam persecutor, iam pastor, quia sequatur: Ecce non timidi cum dicat quis es domine, non ei adhuc videt: ego sum vinge(n)tem sepius, ego persequar et ego verbum ante seta. Carnia cum similis in carnali duritia corde contrepidabat et cuius humanitatem infirma desperat. De caelo hoc quod contempserat audivit: Ego sum Ihesus Nazarenus quem tu persequeris. Ac si dicat: Vocatione audis designationibus quem me despiciens nullus despicit. Auctorem caeli venisse desperans mortem, exurit quo homine cognoscere de caelo ne tanto mecum aptis sacramenta infirmitatis metiatis quanto tu prudenta intelestibus adorptestentia penis probas. Persequeris in terra nequaquam quia hoc tibi assero quia cum sit a deo sum. Sed illud a me audis quod de me credere dedignaris. Postquam enim deus Ihesus adhuc in expressionem terrene in habitationis subditus Nazarenus velut si aperte diceretur: humilitatem meae infirmitatis suscipe et tuae superbie squamas amitte. Saevdum quippe, et qui iste defensionis squame constringuit pene omne humanum genus, contegit hypocritis tam spiritualiter et tali dolo hominum mentes primitus prius tem culpas suas tanto vehementius confiteri refugiunt quanto et similius inde absolvi lib persistere erubescunt. Correpta itaque satagit simulatio

et malitia detecta deprehensa, squamas obiicit defensionis et vitalem gladium reponit. Unde bene per prophetam contra iudeam dicitur: Ibi cubabit lamia et invenit sibi requiem, ibi habuit foveam herinacius. Per lamiam quippe hypocritae, per herinacium vero malitiosi quique qui se diversis defensionibus contegunt designantur. Lamia enim humanam habere faciem dicitur sed corpus bestiale. Sic omnes hypocritae in prima facie quod ostendunt quasi ratione sanctitatis est, sed bestiale corpus est quod sub ea qui valde iniqua sunt quae sub boni specie molituntur. Herinacii autem nomine malitiosorum mentium defensio designatur, quia herinacius cum apprehenditur eius et caput cernitur et pedes videntur et corpus omne conspicitur. Sed mox ut apprehensus fuerit, semetipsum in speram colligit et intrepesum pedes subtrahit et caput abscondit, et inter tenentis manus totus simul amittitur, qui totus simul ante videbatur. Sic nimirum sic malitiose mentes sunt cum in suis excessibus comprehenduntur. Caput enim herinacii cernitur, quia quo initio ad culpam peccator accesserat videtur. Pedes eius conspiciuntur, quia quibus vestigiis nequitia sit perpetrata agnoscitur. Et tamen adductis repente excusationibus malitiosa mens introrsus pedes colligit, quia cuncta iniquitatis suae vestigia abscondit; caput subtrahit, quia miris defensionibus nec inchoasse se prius aliquid ostendit, et quasi spera in manu tenentis remanet, quia is qui corripit cuncta quae iam cognoverat subito amittens, involutum intra conscientiam peccatorem tenet, et qui totum iam deprehendendo viderat, tortuose responsionis sue defensionis illusus totum pariter ignorat. Foveam ergo herinacius in reprobis habet, quia malitiosa mens sese intus colligens inter tenebras defensionis abscondit. Sed in hoc quod se peccator excusat, in hoc quod caligosis defensionibus abscondit, signum nisi acutum corripientis obnubilat. Dominus nobis sermo etiam quo similibus fulciat ostendit. Sequitur: Una uni coniungitur et ne spiraculum quidem incedit per eas. Iste squamae pertinaciam ne ab ore praedicantium aliquo vite inspiraculo penetrentur et obdurate se coniungunt. Quos enim simul reatus sociat concordi pertinacia etiam defensio perversa construit, ne de facinoribus suis alterna se invicem defensione tueantur sibi. Enim quisque metuit dum attingeri vel corrigi alterum corrigere cernit et idcirco quem corripientem siebra unanimiter assurgit, quia se malorum protegit. Unde et dicitur: una uni coniungitur et ne spiraculum quidem incedit per eas, quia iniquitatibus

Concordia malorum in pravitate

Ecc. 21

Naum 1

Sternutatio unde causatur

sinis dum vicissim superba defensione se
protegunt, sic ex hortationis spiritalis ad se
illatam nullo vulnere penetrantur. Quorum posi-
tam concordiam adhuc apertius subdidit
dicens: Una alteri adhaerebit et tenentes
se nequaquam separabuntur. Qui enim divisi
corrigi poterant, iniquitatum suarum per-
tinacia uniti perdurant; et tanto magis
cotidie a cogitatione iustitiae separabiliores
fiunt, quanto invicem a se nulla correptione
ne separantur. Pravorum sed ecce noxium solet:
si unitas desit bonis, ita perniciosum est
si non desit malis. Perversos quippe uni-
tas corroborat, et tanto magis incorri-
gibiles quanto unanimes facit. De hac
unitate reproborum Salomon dicit: Stuppa col-
lecta synagoga peccantium. De hac et
propheta ait: Sicut spinae invicem se complec-
tuntur, sic convivium reproborum pariter po-
tantium. Convivium namque reproborum est
delectatio temporalis voluptatis, in quo invicem
convivae pariter potant, quia delectationis
suae illecebris se concorditer debriant.
Igitur quia membra Leviathan istius, id est iniquos
omnes, quos dei sermo squamarum compara-
tionibus comparat, ad defensionem suam parata
concordat, unde dicitur: Una alteri adhaerebit
et tenentes se nequaquam separabuntur. Te-
nentes enim se separari nequeunt, quia
ad defensionem suam vicissim constricti se
quo se sibi prorsus similes esse memi-
nerunt. Descripto itaque eius corpore adhuc
per sermonem reducitur, et quid per semetipsum
extremae persecutionis tempore antiquus hostis
exerceat, indicatur. Nam sequitur: Sternu-
tatio eius splendor ignis. Quod melius
exponimus, si prius quomodo sternutatio
agatur indagemus insinuatione.
Quippe inflato a pectore exurgit, quae
cum aptos ad emanandum poros non in-
venit, cerebrum tangit, et congesta per nares
exiens totum caput percussa concutit.
In hoc itaque Leviathan corpore, id est sive
in malignis spiritibus sive in reprobis ho-
minibus, qui illi similitudine iniquitatis in-
haeserunt, quasi inflato surgit a pec-
tore, dum elato se erigit in tumens
sui pravitate, quae velud ad emanandum
poros non invenit, quia in hoc quo contra ius-
tos extollitur, disponente deo quantum appe-
tit praevalere prohibetur. Exsurgens autem
cerebrum tangit et concutit, quia collata elatio
sathanae sensum infirmi mundi arcis per-
cutit et caput turbat, dum ipsum auctorem
malignorum spirituum per quem antiquus hostis
in persecutione fidelium vehementius exci-
tat. Tunc congesta inflato per nares
egreditur, quia tota superbia eius in-
quietis apertae maliciae flatibus demonstra-
tur. Quia ergo sternutatio caput movet

tonitue Leviathan istius sternutatio
vocatur illa eius extrema commotio, qua
damnatum hominem ingredietur et per
ipsum principatur, qui tanta se tunc
virtute commovet, ut, si fieri possit,
etiam electi perturbentur. Tanta signa et
prodigia veniunt, ut miraculorum potestate
quasi quodam igne luminis resplendere
videatur. Quia ergo commoto capite
illius miracula clarescere incipiunt, recte
eius sternutatio splendor ignis vo-
catur. Iusto quod enim quo se ad persequendos
iustos commovet, cum reproborum oculos
signorum virtutibus lucet. Et quia eius
tyrannidi sapientes mundi adhaerere
cordeque consiliis omne quod pravum mo-
liatur extra re subiungit: Et oculi
eius ut palpebrae diluculi. Oculos
quippe qui inhaerentes capiti viam
visionis insinuant, non immerito eius
consiliarios designat, qui dum perversis
machinationibus quae qualiter agenda
sint praevident, malignis eius operationibus
quasi ostensis pedibus iter praebent. Qui recte
palpebris diluculi comparantur. Pal-
pebris quippe diluculi extremas
noctis horas accipimus, in quibus quasi
non ex oculos aperit, dum venturae lu-
cis iam initia ostendit. Praedicantes ergo
scientiam maliciae antichristi perversi consiliis
inhaerentes quasi palpebrae sunt dilu-
culi, quia fidem quam invenerunt
quasi erroris noctem asserunt et ve-
nerationem antichristi quasi mane esse po-
licentur. Spondent enim se tenebras
repellere et vitae lucem ignibus
clarescentibus initiare, quia persuadere quae
nolunt non possunt, nisi exhibeant se me-
liora facturos. Unde hic ipse coluber
in paradiso primis hominibus loquens
in eo quod se melius aliquid praebere
simulavit, quasi diluculi palpebras
aperuit, cum innocentibus mentibus huma-
nitatis ignorantiam reprehendit et
scientiam divinitatis promisit, quasi igno-
rantiae tenebras repellebat, et quasi diu-
nae scientiae diem mane initiabat
dicens: Aperientur oculi vestri et eritis sicut dii sci-
entes bonum et malum. Ita in illo
damnato tunc homine membra eius omnia
palpebris diluculi comparantur, quia
sapientes illius simplicitatem fidei
quasi tristitiae noctis tenebras re-
primunt, et eius signa mendacia quasi
exsurgentis solis radios ostendunt.
Quia Leviathan iste non solum per eos
qui malignis consiliis praesunt praedi-
cat, sed eos quoque ad persequendas
mentes hominum aperit, quia quandoque praedica-
tores suos ad diligendam pravitatem

auditorum corda succendit apte subiungitur: De ore eius lampades procedunt. Quia mentes audientium ad amorem perfidie accendunt. Et unde qui perspiciunt lucent inde procul dubio pro nequicia contenebrantur. Et quasi ipsa superba eorum locutio ardet cum pertinax subinferatur. Sicut teda ignis accense. Recte ypocrisis eorum apte describitur quorum predicatio tedarum igni lampadibusque comparatur. Teda enim cum accenditur odore quidem suave lucet sed lumine obscuro. Ita isti predicatores antichristi quia sanctitatis sibi speciem arrogant sed tamen opera iniquitatis exercent quasi blandum quidem odorem redolent sed nigro quo lucent. Olent enim per simulationem iusticie sed obscure ardent per nequitiam perversitatis. Quorum simulationis malitiam Iohannes in Apocalypsi bene in descriptione comprehendit dicens: Vidi aliam bestiam ascendentem de terra et habebat cornua similia agni et loquebatur ut draco. Priorem quippe bestiam id est antichristum superiori iam descriptione narraverat, post quam etiam hanc aliam bestiam ascendisse dicit quia post eum militando predicatores illius exterena potestate gliscunt. De terra quippe ascendere est terrena gloria superbire. Que habet cornua similia agni quia per ypocrisim simulant eam quam ipse dominus veraciter habuit singularem sibi inesse et sapientiam mentiuntur et vitam. Et quia sub agni specie auditoribus reprobis spiritum draconis virus infundunt recte illic subditur et loquebatur ut draco. Ista ergo bestia predicatorum militando si aperte ut draco loqueretur, similis agno non appareret. Et assumunt agni speciem ut draconis exerceat operationem. Quod hic utrumque per tedarum lampades exprimitur que et obscure ardent per effectum malitie et quasi suave redolent per simulationem vite. Et neque enim estimandum est quod tunc soli antichristi predicatores apparebunt et nunc ab humanis deceptionibus desistunt. Modo namque priusquam perversorum appareat novissimus ipsi vocibus plerique autem moribus predicant. Illi predicatores simulationis illius non sunt qui in sacris ordinibus obtinent fugiere tot desideriis innumeris tenent qui videri student esse quod faciunt sed videri et esse quod agunt. Et electorum mens quanto magis interne luci inheret tanto subtilius quomodo voces antichristi discernere debeat videt. Cum autem et hoc nos spiritualiter agere quotidie corporaliter cernimus nummulariorum os implere. Nam cum minima pa-

rime prius qualitas illius per figuram adextremum non ponderis examinatur ne aut subaurati specie aes lateat. Aut hi qui veracitatem et monete reprobe signa de honestate. Aut qui tamen recte figure et sed hoc non integre pondus levigatum. Cum ergo miraculorum signatorum hominum facta conspicimus residere admonet nos incunctanter quasi nummularii debemus ut prius discernamus examinemus ne subaurati specie servicium oblatet et qui prima intentione agitur in visione palliatur. Tunc et si interioris qualitas approbatur in ipsa mox formule figura querenda. Et si approbat moneta, veris i. antiquis patribus concordat et a bonorum vite similitudine nullo errore viciatur. Cum non et primitivorum qualitas et vita proborum signa cognoscitur restat ut integrum eius pondus exquiratur. Bonum quippe qui per signa et miracula coruscat, si perfectionis similitudinem non habet pensari sollicitate per cautela dispensationis debet ne dum imperfecta res quasi pro perfecta accipitur in accipientem dampna vertatur. Predicatores itaque antichristi quo vera nummismatis qualitate non tenent et in hiis que agunt intentionis recte vim nesciunt quia per hoc non patriam celestem sed culmen glorie temporalis exquirunt, quo admonete signa non discrepant a bonorum operum iustorum iustos prosequendo discordant. Qui iuste integritatis pondus ostendunt quoniam non solum humilitatis perfectionem nequaquam assequi se sed neque ipsam primam eius ianuam contigerunt. Hinc ergo hinc electi cognoscunt quomodo eorum signa despiciant quorum perfecto actu omne quod a prioribus patribus gestum memoratur impugnat. Et ipsi quoque electi dum signa conspiciunt dum contemnentes vita tamen eius miracula perhorrescunt quedam dubietatis nubilum in corde patiuntur quia dum se per prodigia illius malitia elevat in iniustis alienationis visus certior caligat. Unde bene subiungitur: De naribus eius procedit fumus. Sancti quippe acies animo sanciantur. Fumus id est de naribus procedere dicitur quia de miraculorum eius insidiis admonente caligo dubietatis etiam in electorum corde generatur. De leviathan itaque naribus fumus exit quia eius prodigiis mediantibus etiam bonarum mentium oculos temptationis caligo confundit. Tunc namque in electorum cordibus conspectis cinilibus signis obscura cogitatio conglobatur. Unde hoc quod iam superius protulimus Veritatis ore pervenit: Surgent pseudo Christi et pseudo prophete et dabunt signa et prodigia ita ut in errorem inducantur si fieri potest etiam electi. Quamvis valde

Apo. 13 — sollertes — Mt. 24

comprehendimus, quo soli qui electi sunt in dubitationem mentis errorem possint. Ad eum si fieri potest quasi ex dubietate subditur, cum quid faciendum sit dubius omnia per formidinem postulat. Sed quia mistorum (electorum) cor de terrenis cogitationibus cingitur et cum eorum conscientia non monetur, hoc una sua veritate compleverit et dicit: Ita ut in errorem inducantur, si fieri potest, etiam electi. Quasi enim iam subterere et in cogitatione turbare. Et protinus: si fieri potest etiam electi subiungitur, quia procul dubio fieri non potest ut in errore plene electi capiantur. Sed ante in hac fumi caligine ipse etiam commotionis fervor exprimitur, cum protinus subinfertur: Sicut olle ferventis atque succense. Velut enim olla fervens est, et unaquaeque cogitationum suarum impetus quasi spumas undarum ardentium sustinens, quas et ignis zeli commovet et ipsa per malitie compressio more olle mentis clausas tenet. Unde Iohannes quoque cum huius bestie signa narraret adiunxit: Ita ut ignem faceret de celo descendere. Ignem quippe de celo descendere est de celestibus electorum animis zeli flammas emanare. Quia ergo leviathan iste aliis non solum serpens sed etiam regulus dicitur, per eos qui in mundi principatibus vel reprobis hominibus principatur, sicut per Ysaiam dicitur: De radice colubri egredietur regulus. Insinuandum nobis summopere est quare regulus perimat, ut aperitione reguli huius nobis malicia apertius innotescat. Regulus namque non morsu perimit, sed flatu consumit. Sepe quoque flatu aera inficiat et quidquid vel positum longe contigerit, ne sola narium inspiratione tabescit. Nunc ergo libet pensare quomodo per hoc quod de naribus eius fumus procedere dicitur, etiam plus quam apertius appareat quod occulte in humanis cordibus fumus pestifere exhalationis operatur. Quia enim, sicut supra diximus, fumo oculorum acies infirmatur, non immerito de eius naribus procedere fumus asseritur, cuius noxiis inspirationibus prava in humanis cordibus cogitationes nascuntur, per que acies mentis obtunditur ne lux interna videatur. Quia enim flatu narium caliginem emittit, qui in reproborum cordibus insidiarum suarum aspirationibus ex amore vite qualis cogerit estum multiplicem cogitationum, quia vanissimas vite presentis curas interiorum hominum mente concatenat. Iste fumus ex eius naribus prodiens aliquando adtrectat etiam electorum oculos tangit. Unde ita quia mentis suae fumum patiebatur propheta cum diceret: Turbatus est in ira oculus meus, huius immutatione premebatur dicens: Cor meum conturbatum est in me, et lumen oculorum meorum non est mecum. Fumus

quippe iste obtundit faciem cordis, quia caliginis sue nubilo serenitatem intime turbat quietis. Cognoscitur non nisi tranquillo corde non potest Deus. Unde per nunc propheta rursum dicitur: Vacate et videte quoniam ego sum Deus. Vacare autem mens non potest, que huius fumi in vindicatione premitur, quia in ea cogitationum terrenarum volumina ex prurientis vite amore glomerantur. Hinc ergo quies a tive hoc fumo amittitur, quia curiarum prurigine cordis oculus dum confunditur tenebratur. Sed fumus iste alias electorum oculos turbat, alias reproborum oculos excecat. Electorum quippe oculus surculum desideriorum fluxum respuit, ne prevalente misera cogitatione densetur. In reproborum vero mentibus quo se licentius pravis cogitationibus colligit, eo ab eis veritatis funditus lumen tollit. Fumus iste reproborum cordibus quot illicita desideria ingerit, quasi per tot ante illos globos intumescit. Et recte fumi globos nominamus, quia cum alii superius evanescunt, alii inferius surgunt. Sic et in cogitatione carnali et si alia praeteritis desideria consumuntur, alia succedunt. Sepe autem mens misera quid iam transierit videt, sed ubi adhuc retineatur non videt. Gaudet de quibusdam vitiis quia subiecta non sit, et peritura ac gemina negligit, quia eorum vice successerunt alia quibus fortasse nequius sauciabitur. Sic quippe fit ut dum alia vitia consumuntur, et ipsa alia succedunt, ab hoc serpente cor reproborum sine intermissione teneatur. Unde bene per Iohel prophetam dicitur: Residuum eruce comedit locusta, et residuum locuste comedit bruchus, et residuum bruchi comedit rubigo. Expergiscimini et flete. Quid enim per erucam, que toto corpore repit in terra, nisi luxuriam designatur, que cor quod tenet ita polluit ut ad superiora munditie surgere amore non possit. Quid per locustam, que saltibus evolat, nisi inanis gloria exprimitur, que se vanis presumptionibus exaltat. Quid per bruchum, cuius pene totum corpus in ventre colligitur, nisi edendi ingluvies significatur. Quid per rubiginem, que dum tangit incendit, nisi ira innuitur. Residuum eruce locusta comedit, quia sepe dum luxurie vitium a mente recesserit, inanis gloria succendit. Nam quia iam per amorem carnis non sternitur, quasi sancta se ex castitate gloriatur. Et residuum locuste bruchus comedit, quia sepe cum inanis gloria que

Sternutatio electorum.

Apoc. 13.

Ys. 14.

De fumo narium diaboli.

32 capitulum a

Deus sine quiete

Joel.

Eruca, locusta, bruchus, rubigo.

quasi extincta veniebat resistitur
vel nequaquam vel quibuslibet ambitionis desi-
deriis immoderatius indulgetur. Mens
enim nescia tanto atrocius ad quaelibet
ambitum ducitur quanto in illo vel humanae
laudis amore refrenatur. Residuum
bruchi rubigo consumit quia saepe dum
ventris ingluvies per abstinentiam restrin-
gitur vice impatientia acrius dominatur
quae more rubiginis quasi exurendo
messem comedit quia virtuti frugem
impatientiae flamma tabefacit. Dum ergo vici-
is vicia succedunt acrius mentem alia
post devorant dum alia relinquunt. Be-
ne autem illic subditur: Expergiscimini ebrii
et flete. Ebrii quippe vocati sunt qui mun-
di huius amore confusi mala non sen-
tiunt quae patiuntur. Unde et ergo dicitur
expergiscimini et flete. nisi semper in tanta insen-
sibilitate evenit et in debita sanitate cordis
tot sibi succedentibus viciorum pestibus
obviantibus lamentis obviate. Per tot
igitur globos de leviathan naribus fumus
surgit per quot minutorum pestes strin-
gentis cordis corporibus occulta aspiratione con-
sumit. Longum fumum sollicite dum ex-
surgit cum illico subiungit. Sicut olle suc-
cense atque fervente. Olla enim suc-
cenditur cum mens humana maligni
hostis suasionibus instigatur. Olla autem
fervet cum per consensum iam etiam in de-
sideriis prave persuasionis accenditur
et tot undas quasi fervendo iacit per
quot se nequicias usque ad deteriora
opera extendit. Hinc namque carnalis
concupiscentie olle fervore ex leviathan
fumo venientem propheta prospexerat cum
dicebat: Ollam succensam ego video
et faciem eius a facie aquilonis. Aqui-
lonis enim facie olla succenditur cum
per instigationem adversarii spiritus mens illi-
citis desideriis inflammatur. Ipse namque
qui ait: Sedebo in monte testamenti in
lateribus aquilonis, mentem quam
saepe ceperit malignus persuasionis
sue spiritibus flatibus quasi suppositis
ignibus accendit quatenus non contentis
temporalibus indesinenter per desideria
estuet ut alia contempnendo appetat
alia adepta contempnat ut nunc suis
compendiis inhiet nunc alienis con-
modis etiam cum proprio detrimento
contradicat nunc carnis illecebris satisfa-
ciat nunc quasi in quodam culmine
per cogitationis superbiam rapta cunctis
curae praepositam totam se in typo e-
lationis attollat. Quia ergo tot per
varia desideria ducitur quot instiga-
tione sathane leviathan usque inflam-
matur recte eius fumus succense et fer-

venti olle similis esse perhibetur quia per tot
se fervores afflatu eius temptationibus
concitata erigit per quot inter se cogitatio-
nes intumescit. Quod verbis aliis ad-
huc virtutis apertius exequitur cum subiungitur:
Halitus eius prunas ardere facit. Quid
enim prunas nisi succensis iniquitatis con-
cupiscentiis reproborum hominum mentes
appellat? Ardent enim cum quibuslibet temporalia ap-
petunt quia nimirum urunt desideria
quae quietum vel integrum esse animum non
permittunt. Totiens igitur leviathan halitus
prunas accendit quoties eius occulta
suggestio humanas mentes ad delectatio-
nes illicitas pertrahit. Alias itaque super-
bie alias invidie alias luxurie alias ava-
ricie flatibus inflammat. Superbia quippe
face mentem Eve supposuit cum hanc ad
contempnenda verba dominice iussionis insti-
gavit. Invidie quoque flamma Cain animum
succendit cum de accepto sacrificio doluit
et per hoc usque ad fratricidii facinus pervenit.
Luxurie face cor Salomonis exussit
qui tanto mulieribus amore subdi-
dit ut usque ad ydolorum venerationem
pertractus dum carnis delectationem sequeretur
conditoris reverentiam oblivisceretur. Ava-
ricie quoque igne Achab animum con-
cremavit cum eum ad appetendam alienam
vineam impatientibus desideriis impulit
et per hoc usque ad reatum homicidii perduxit.
Tanto igitur leviathan halitus alias in prunis
flat quanto admissu suggestionis occul-
te humanas mentes ad illicita inflam-
mat. Unde mox bene subditur: Et flamma de
ore eius egreditur. Flamma quippe
oris eius est ipsa instigatio occulte
locutionis. Prave enim suasionis verba
admovens cuiusque animum stringit. Si flamma
et non de ore eius egreditur quia ardet
in desideriis animus cum eius suggestio-
nibus instigatur. Hec totiens sug-
gerit. Hec usque ad perfinem vite terminum
suggerere non desistit. Et nunc neque
cunctatur cum plurimum dampnatum hominem ve-
niens in huius mundi gloria apertius se osten-
tat. Nunc aliquis naribus fumus vastior
procedit quia humana corda signorum eius
admirationibus tincta amplior instiga-
tio pervertit. Nunc eius halitus ardere vehemen-
tius prunas facit quia reproborum
mentes quas iam calentes a more
glorie temporalis invenerit sugge-
stionis sue flatibus usque ad nequitiam
extendere cum delectat incendit. Nunc
de ore eius flamma egreditur quia quid-
quid predicatores suos loqui
igneis et quo infructuosa ligna consu-
mantur. Igne autem terrente quamvis cor-
mens tangatur qui nequaquam se persona

gen. 3.
gen. 4.
3 Reg. 11.
3 Reg. 21.
Flamma egreditur de ore dyaboli

i. cor. 3.

metalla concupiscunt. Cum igitur oris eius non vult flamma affici iuxta veritatem doctoris non ligna non fenum non stipula sed aurum et argentum et preciosi lapides tunc inveniuntur quia ignis suasionis eius tanto amplius incendit quanto se ei ad succendendum mollior quisque prebuerit. Sed quia nulla tunc conceditur ut mens in hac corruptibili carne posita nequicie suasionis ardore tangatur restat ut malignis flatibus adusta orationis ope se sine cessatione queratur. Flamma quippe suggestionis eius extinguitur aqua unda lacrimarum.

Quia ex hoc mundo corporis gerimus universitatis terminum exerci qua nos simus parte pensemus. Cuius quippe qualis sit mundi finis agnoscimus si sollicite aspicimus hoc quod de mundo gestimus. Etas enim nostra per iuveniles annos roboratur viget extendi atque crebrescentibus morbis exagitur et dum diucius ascenditur ut subsistat moriendo nitet cotidie deficiat per momenta vivendi. Ita et mundi tempore decurrentibus annis angetur crebrescentibus malis afficitur et unde etatis augmentum percipit inde salutis dispendium sentit. Tribulationes namque isti temporibus crescunt et decrementum vite debilior tolerat quo quasi ad mortem propinquior durat. Hoc enim quod ipse antiquus hostis viribus solvitur qui quamvis iam nunc interitus pro quo superbe conditionis beatitudinem amisit. Tunc tamen plenius extinguatur cum accepta illi licencia abstracta mentis incendiis religatur. Unde extrema mundi actionis tempestatibus agreditur quia tanto fit ferventior ad seviciam quanto se vicinitatem sentit ad penam. Considerit quippe quod in morte sit ut licentiam nequissime libertatis amittat et quanto brevitate temporis angustatur tanto in multiplicata crudelitate expanditur.

Apoc. 12. d

Sicut de illo voce angelica ad Iohannem dicitur: Ve terre et mari quia descendit dyabolus ad vos habens iram magnam sciens quia modicum tempus habet. Tunc ergo in magnitudine furorem se dilatat ne qui in beatitudine stare non potuit in dampnationis sue foveam tunc penam trahat. Tunc quidem nequiter valuerit talibus exquirit. Tunc cervicem superbie altius erigit et per dampnacionem istam que gestat hominem omne quod temporaliter prevalet nequiter ostendit. Unde divina voce recte nunc dicitur: In collo eius morabitur fortitudo. Quid enim collo leviathan istius nisi elationis extensio designatur. Quia contra deum se eriget tamen simulatione se fictum etiam timore premitur extollitur. Quia enim per collum superbia exprimitur per semetipsas ypsa testatur. Quia excelse filias redarguit dicens quia ambulaverunt extento collo. In collo ergo leviathan istius fortitudo morabitur quia elationi illius cuncta subiecta potentia suffragatur. Nam cum quidquid tunc superbe extollitur quicquid tam inde machinatur et quibus ubique potentie secularis exquiritur. Quia Daniel intuens ait: Dolus in manu eius dirigetur. Dolus quippe in manu eius et fraus in virtute quia omne quod nequiter voluit hoc adhuc exequi etiam fortiter prevalet. Dolus non eius dirigi dicitur quia fraudis eius malicia nulla difficultate preditur. Hoc enim leviathan iste ut vasa eius habere crebro premium solent quod adimpleat sua cuncti eius neget appetitui explere nequius posse. Iam enim fortasse infirmante elata atque in desideriis illiciter tunc. In hoc plerumque dum minoris manum retinentur quod voluntatis nisi terminos effectus inveniunt. Cumque eorum voces valida gravitatis nasceretur plerumque opera impossibilitate coartantur. Et miro ac interno dispensationis ordine per generationem inimico male volentibus voluntas suis tunc per infirmitatem profecto denegatur. Hinc etenim quod sub specie unius cuiusque anime demonstratur Iudea atque impravis voluntatibus contendente per prophetam dominus dicit: Ecce

Dan.

b

ego sepiam viam tuam spinis et sepiam eam maceria et semitas suas non inveniet et sequetur amatores suos et non apprehendet eos et queret eos et non inveniet. Et dicet: vadam et revertar ad virum meum priorem quia michi bene erat tunc magis quam nunc. Spinis enim electorum me sepiuntur cum dolorum punctiones inveniuntur in hoc quod temporaliter concupiscunt et quasi interposita maceria viis eorum obviat quorum minutur desiderata perfectionis difficultatis impugnat. Horum profecto anime amatores suos querunt et non inveniunt dum spiritus malignos sue nequicie eos quos appetunt hinc secularis voluptates apprehendunt. Bene autem subditur quod exempla

Osee.

difficultate mox dicit Vadam et venerunt ad virum meum postrem quia michi bene erat tunc magis quam nunc. Post quippe vir dus et qui castam sibi animam sanctam spe interposito amore co iungit. Etenim tunc mens unigenitum eius desiderat cum multiplices amatricandi nec nesciit quasdam spinas in vete meis delectationibus quas tpaliter co rupiscit. Scdam dum adversitatibus mundi quem diligit morderi anima cepit. tunc plenius intelligit quantum ipsi cum priore viro melius fuit. Eos ergo quos voluntas prava pervertit plerumque adversitas corrigit. Unde et minus tunc dum et ne sequantur prospera dum desiderantur munistra quia difficilius malum corrigitur qui prosperis etiam prosperitate fulcitur. Leviathan itaque iste qui cum membris suis arcenis et macabus depinatur et dolus in manu eius dirigetur et fortitudo in collo eius demorabitur quia hoc quod tpaliter perversi quae bonos voluntate desiderant perversiore fallacie consummat et tanto ei de adversitate nymia nil obstat. quanto ei imposterum de prosperitate nil remanet. Et quia omnes qui perversis moribus amicus eius in no tescunt prius veras mentis divicias amittunt apte subiungitur. Et faciem eius precedit egestas. Per faciem quippe solet notitia designari. Sciendum vero est quod egestas in scriptura sacra quo aliter electorum premit atque aliter reproborum. Egestas namque electorum et cum rerum divitie celestis patrie careant animum redemerunt et in hoc exilio se perpetue vite exilio positi pauperes se esse meminerunt. Aditias quippe divicias sine cessatione suspirant de quibus paulus dicit Ut sciatis que sit spes vocationis eius et que divitie glorie hereditatis eius in sanctis. Et qui adhuc eas nequaquam conspiciunt sen diose interim in exemplo istius paupertatis gemunt. Hanc procul dubio paupertatem Jeremias inspexerat cum dicebat Ego vir videns paupertatem meam in virga indignationis eius. Virga enim indignationis dei est percussio districtionis qua indignationem homo tunc pertulit cum ex paradyso pulsus veras in terni gaudii divicias amisit. Et quo electi quique incessanter conspiciunt quod in pane vite penuria ab illa preter ingenite facultate ceciderunt. Unde dicitur Ego vir videns penuriam meam. Et ..is est enim hic ad hunc visibilia appetit peregrinationis

sive mali non intelligit et hoc ipsum videre quod patitur nescit. Hac paupertate moriens david propheta ait. In paupertate infirmata est virtus mea. In paupertate enim virtus infirmatur dei quia lapsus in hac peregrinatione animus et corruptionis sive molestiis reverberatus hoc quod perdidit contemplari prevaluit. Et hanc paupertatem reprobi considerare nesciunt quia dum sentiunt ea que conspiciunt considerare invisibilia negligunt que perdiderunt. Unde et egestas eorum proprie dicitur quia dum replentur viciis deserunt divicias vacuantur. Ta...nibus sepe eveniunt ne per elationis dementiam sublevati dum nequaquam nimie sive dampna considerant esse se eam ab omnibus actibus inopes non agnoscunt. Unde voce angeli predicatori laodicie dicitur quod dicis quia dives sum et locupletatus et nullius egeo et nescis quia tu es miser et miserabilis pauper et cecus et nudus. Quasi divitem se asserit qui pro arrogantia suam extollit. Sed pauper et cecus et nudus arguitur. Pauper utique quia veram divicias non habet. Cecus quia nec paupertatem quam patitur videt. Nudus quia primam stolam perdidit. Sed peius est quia nec se per didisse cognoscit. Quia igitur dicimus egestas reproborum et defraudatio interiorum de leviathan dicitur Faciem eius precedit egestas. Nemo quippe cognitori eius iungitur nisi prius eum bonas cogitationes subtrahit et tunc eis apertiore notitia iungitur sive infundit. Egestas ergo faciem eius precedere dicitur. Quia prius facultas virium perditur. Ut quo post familiaritatem proprius modum eius notitia cognoscitur. Vel certe quia multos ita fraudulenter subrepit ut ab eis deprehendi nequaquam possit et sic eorum virtutes evacuat. quatinus astutie sive malicia non ostendat. Faciem eius egestas prius prohibet de se aperte dicitur. Quia enim insidians temptat prius spoliat videatur spoliat hic est enim quod de effraym per prophetam dicitur Comederunt alieni robur eius et ipse ignoravit. Alieni quippe apostate spiritus intelligi solent qui robur come dunt cum virtutem mentis pervertendo consumunt. Et effraym pertulit et nescivit quod temptatione malignorum spirituum et robur animi perdidit et hoc ipsum quia perdidit non intellexit. Leviathan ergo faciem egestas antecedit quia negligentum mentes ante temptando spoliat quia eius insidias is qui temptatur agnoscit. Per hoc ergo quod dicitur est. In collo eius morabitur fortitudo virtus violentie ostenditur. Per hoc vero quod subditur Et faciem eius precedit

Adversitas [illegible] mundo

Apoc. 2.

pauper nudus et cecus quis est

Astucia dyaboli intemptando quosdam.

Ze. a

Ecclesia est in temporalibus aucta in spiritualibus diminuta

egestas fraudis subtilitas designatur. Quamvis de eo quod eius faciem egestatem precedit agnoscimus, summopere aliud quod tamen eius exponamus. Terribili quippe hoc ordine dispositionis occulte prius quam leviathan iste in illo dampnato homine quem assumit appareat, sancte ecclesie signa virtutum subtrahuntur. Nam prophetia absconditur, curationum gratia aufertur, prolixioris abstinentie virtus imminuitur, doctrine verba conticescunt, miraculorum prodigia tolluntur. Que quidem superna dispensatione funditus non subtrahit. Sed non hec sicut prioribus temporibus multipliciter ostendit. Sed tamen mira dispensatione agitur, ut una exire simul divina pietas et iusticia compleatur. Dum enim subtractis signorum virtutibus sancta ecclesia velud abiectior apparet, bonorum premium crescit, quia illam pro spe celestium et non pro presentanea signa venerantur. Et malorum mens contra illam citius ostenditur, qui sequi que promittit invisibilia negligunt, dum signis visibilibus continentur. Dum igitur humilitas fidelium multitudine et manifestatione signorum quasi destituitur, tribulationis dispensationis examine inde bonis merita largitur, unde malis iusta ira cumulatur. Quia ergo leviathan iste perspicua manifestus et conspicuus veniat, ex magna parte in sancta ecclesia signa virtutum cessante, recte nunc dicitur faciem eius precedit egestas. Ante enim a fidelibus miraculorum divitie subtrahuntur et tunc contra eos antiquus ille aperta prodigia hostis ostendit, ut quo ipse per signa extollitur eo a fidelibus sine signis robustius humilibusque vincatur. Quamvis etiam fidelibus in eius certamine signa non deerunt, sed tanta erunt illius ut modo vel pauca vel nulla videantur. Ordo minor virtus omnibus signis fit, potior tunc omne quod adversarius fieri tribulatio conspiciat, permittit constantie calcem premunt. Sed malignus hostis tanto contra eos ardore immanitatis se exhibet, quanto se despectum etiam clarescentibus miraculis dolet. Totum ergo se in eorum interitum colligit, cunctosque reprobos in nece fidelium unanimi crudelitate coniungit. Sententia sua tanto robustius exercet quanto et in eis que perverse agere appetit nulla sibi sui corporis membra discordant. Unde et recte subiungitur: Membra carnium eius coherentia sibi. Carnes enim leviathan huius sunt omnes reprobi, qui ad mortalitatem spiritalis patrie per desiderium non assurgunt. Membra non sunt carnium sed qui eius perverse agentibus et sese adiungentem

precedentibus coniunguntur sed coniunguntur per paulum dicente: Corpus Christi. Vos estis corpus Christi et membra de membro. Aliud quidem est membrum corporis, aliud membrorum membrum. Membra quippe corporis sunt ad totum membra non membri. Et particula ad partem membra namque membri, ut digiti ad manum, manus ad brachium. Membra non eius corporis hoc totum simul ad corpus universum. Sed quia in spirituali domino corpore membra de membro dicimus eos qui in eis etiam ab aliis reguntur, ita nulla leviathan istius reprobi congruere membra sunt carnium qui iniquo opere quodam se necessitatibus coniungunt. Sed quia malignus hostis sibi universo opere reprobus usque ad extremam concordat, divinus sermo membra carnium sibimet coherentia memorat. Sic namque perversa unanimiter sentiunt ut nulla quasi se vicissim dispensatione dividant. Nulla tunc eos diversitas alterutro scindit. Et ideo contra bonos vehementer prevalent, quia se in malo concordiorem tenent. Sic enim iam supra diximus, ut pernitiosum est si unitas desit bonis, ita pernitiosius si non desit malis. Reproborum quippe unitas bonorum viam tanto durius impedit quanto se ei per collectionem durior obponit. Hanc unitatem reproborum pernitiosam sibi paulus conspexerat cum in medio saduceorum phariseorumque comprehensus dicebat: De spe et resurrectione mortuorum ego iudicor. Cumque minimum voce parvula per ipsius contra se vicissim audientium turba dissolvitur. Cumque in duas partes simultaneam multitudo dividitur, paulo via ereptionis aperitur. Quia quem concors prosequentium unitas constrinxerat, divisa laxabat. Cumque et cum iusti dum dividuntur iniusti et electorum vota ad perfectionem perveniunt. Dum reproborum agmina per discordiam confunduntur. Quod bene etiam maris rubri scissione signatur. Dum in duas partes unda dividitur, electo populo ad terram repromissionis iter ostenditur. Quia dum malorum unitas scinditur bone mentes ad hoc quod appetunt perducuntur. Si malorum unitas noxia non fuisset, nequaquam divina providentia superbientium linguas in tanta diversitate dissipasset. Si malorum unitas noxia non fuisset, de sanctis ecclesie hostibus psalmista non diceret: Precipita domine et divide linguas eorum. Igitur quia leviathan iste tunc contra electos dei in suis viribus effrenatur, ad augmentum sue malitie universos quoque in

temporibus haereticae permittitur, ut tanto contra
nos robustius vires suas exerceat,
quanto non solum nos iam fortitudinis
sed mole etiam admirationis impugnat.
Sed quamvis ista sufficiat quae mentis
constantiae elationis et compagis pon-
dera non ab ipsa cogitationum radice
convincat. Sed quia trepidare nos
perfectiores conspicit, protinus divina cle-
mentia quid praemunitam faciat ad-
iungit. Nam sequitur: Mittet contra eum ful-
mina, et ad locum alium non ferentur. Quid
appellatione fulminum nisi tremendae
illae extremi iudicii sententiae designantur?
Quae ideo fulmina vocantur, quia nimi-
rum eos quos feriunt in perpetuum in-
cendunt. Fulmina namque super perditum
venire conspexerat cum dicebat: Quem
Dominus Iesus interficiet spiritu oris sui et
destruet illustratione adventus sui.
Contra eum ergo mittuntur fulmina, et ad lo-
cum alium non feruntur, quia iustis gau-
dentibus solos tunc reprobos feriunt.
Nam per decursum vitae praesentis nunc
triticum sub paleis gemit, ita in illo
extremi iudicii ventilabro nunc triticum
paleasque discernit, ut nec in triticum hor-
rei paleae transeant, nec in palearum
ignem horrei grana dilabantur. Ista
ergo fulmina locum alium nequaquam tan-
gunt, quia videlicet igne suo non grana sed pa-
leas incendunt. Sed quia Leviathan
istum poena tormenti infirmat dum
subiungit: Cor eius indurabitur quasi
lapis. Cor enim antiqui hostis ut lapis
induratur, quia nulla umquam conversione
paenitentiae mollietur, qui qualibet ictibus ae-
ternae ultionis aperitur, ut perennis
subinferatur: Et stringetur quasi mallea-
toris incus. Incus quoque malleator
sub crebris percussionibus perstringit. Ad hoc
namque incus sternitur, ut crebris ictibus
feriatur. Leviathan ergo ut mallea-
toris ictibus stringitur, quia inferni vin-
culis coarctabitur, ut aeternis suppliciis con-
tinua percussione tundatur, qui modo
quoque per nutus dum iniustis illos insidi-
is quoque vigilanter et doloribus tha-
besceret, satiatur. Incus quoque ante
alia vasa formantur, ipsa non tot per-
cussionibus in vas aliud non transfertur.
Velut ergo Leviathan iste mundi operatio
et quia nos illo perquirit conformari, per-
dit et semper peccat, et in vase nihilomi-
nus innatur. Etenim illa percussionibus relin-
quitur, et nos summi artificis manu
eius temptatione percussi pollimur quasi vascu-
la formata transimus. Ipse vero cum
tundimur ut admissum domus summae
veniamus, ipse non quasi incus stringitur.

quia et si nunc temptando mundum terit,
in inferno tunc positus iam subiectus sine
ne vagatur. Sequitur: Cum sublatus fuerit
timebunt angeli et territi purgabuntur.
Scriptura sacra iam nonnumquam quae praeterita
futuraque permiscet, ut aliquando futura pro
praeteritis, aliquando vero utraque praeterita pro futuris. Futura
namque pro praeterito utitur, cum per Iohannem mulier
peperisse masculum qui recturus esset gentes in
virga demonstratur. Cum quia incarnato Do-
mino veniente iam tunc factum fuerat,
res gesta nuntiabatur. Rursum praeterito
utitur pro futuro, cum per prophetam Dominus loquitur dicens:
Foderunt manus meas et pedes meos et di-
numeraverunt omnia ossa mea. Verbis species dominicae passi-
onis quasi iam transacta scribitur. Sed tunc
adhuc longe posita futura nuntiatur.
Hoc ergo loco quod dicitur: Cum sublatus fuerit
timebunt angeli, nil obstat intelligi
quod subsecuturi quoque non praeterita descri-
buntur. Hic vero intelligentiae sensum
relinquimus, si credamus Leviathan istum
a certae beatitudinis culmine in ruina
eius etiam electos angelos expavisse,
ut cum iste exiliorum numero superbiae
lapsus caderet, illos ad robustius stan-
dum timor ipse solidaret. Unde subditur: Et
territi purgabuntur. Purgati enim sunt quia
immundis istis cum reprobis legionibus
exeuntibus soli in caelestibus sedibus quo beatius
in aeternum viverent remanserunt. Huius
itaque lapsus eos et terruit et purgavit;
terruit ne conditorem suum superbe despi-
ceret; purgavit vero eos, quia exeuntibus
reprobis actum est ut electi soli remane-
rent. Et quia auctor omnium et opifex Deus sic ad
bonorum custodiam bene utitur et mala ac-
tione reproborum lapsum ordinat ubi nec
imperfectum manentium, et unde primitiva
est culpa superbientium, inde humilibus
angelis et munimenta et solidata sunt augmen-
ta meritorum. Isti namque cadentibus illis in
munere dicati sunt, ut cadere omnino non possint.
Sed enim angeli dum ipsi non sua dam-
na conspiciunt, perseverantes iam caventes
robustiusque consistunt. Unde sic auctore
rerum Deo cuncta mirabiliter ordinante,
ut illi electorum summum pacis caelestis
etiam nunc sine damno proficiat, dum
ipse firmius constructa est, unde fuerat
ex parte destructa. Sed quia saepe scrip-
tura sacra praedicatores etiam sanctos, quod
gloriam patriae caelestis annuntiant, ange-
lorum nomine solet designare, possumus
hoc loco angelos etiam sanctos praedica-
tores accipere. Hinc est enim quod Iohannes
in Apocalypsi septem ecclesiis scribens
angelis ecclesiarum loquitur, id est praedicatoribus
populorum. Hinc propheta ait: Et angeli pacis
amare flebunt. Hinc rursum Malachias

Apoc. 12
Casus peruersorum iustos confirmat
Angeli sancti confirmati sunt ipsorum casu
Apoc. 2
Ys. 33
Malach. 2

ad ipsa loquitur dicens Labia sacerdotis cus-
todiunt scientiam et legem requirent de ore eius
quia angelus domini exercituum est. Hinc Paulus ait
Magnum est sacramentum pietatis quod mani-
festatum est in carne iustificatum est in spiritu
apparuit angelis predicatum est gentibus credi-
tum est in mundo assumptum est in gloria. Cum
dispensationis mysterium pergens ap-
paruisse angelis dixit predicatum est gentibus
subdidit. Profecto angelorum nomine predicatores
sanctos id est veritatis nuntios designavit.
Cum ergo hic quoque dicitur Cum sublatus fuerit timebunt
angeli et territi purgabuntur, ad futurum
tempus refertur adveniente districto iudi-
cio extrema huic leviathan istius dampnatio
designatur qui de hoc mundi principatum in-
dicis tollitur qui nunc mira mansuetu-
dinis longanimitate toleratur. Tanto
autem tunc ponderis terror exprimitur ut san-
ctorum etiam predicatorum fortitudo turbetur.
Cum enim sublatus fuerit timebunt ange-
li quia tam districti turbine examinis hi qui
incorruptibilis regni poterunt in mensa terrore
concussi etiam sine parte metum commiscent.
Quamvis enim fortes sint electi perfecta
adhuc tamen quia in carne sunt positi non
sine metu tanti terroris turbine illa for-
midine quatiuntur. Sed tunc leviathan iste pa-
titur cum quia omnia in eius interitum ele-
menta quatiuntur. Predicatores sanctos quos-
dam divinus adhuc in suis corporibus
illud tempus invenerit spes de regni per-
cipiendi letificat et terminus infirmitatis
de ira oppressione perturbat. Erit ergo in eis
aliquo tremor leti et timor securus
quia et celesti regno se remunerari cer-
tos et presentis metu turbinis presentis
instrumentis concutiuntur. Consideremus
ergo quomodo tunc iniquorum gesta tonatur
qui etiam vim iustorum terrebat. Hii quoque ode-
runt adventum iudicis qui faciunt scelero-
rem tunc iudicii etiam qui diligunt ex-
pavescunt. Et quia iustis predicatoribus
hoc pavore excogitur si qua eis inesse
potuit leviter rubigo vitiorum. Postquam
cum sublatus fuerit timebunt angeli
apte mox subdidit. Et territi purgabuntur.
Sed quia leviathan istius sine regionum
interim prius quanta pene quid agit
indicatur. Cum apprehenderit eum gla-
dius subsistere non poterit neque ha-
sta neque torax. In scriptura sacra aliquando
per gladium sancta predicatio aliquando eterna
dampnatio alias tribulatio qualis aliquando
antiqui hostis ira vel persuasio designatur.
Gladius enim sancta predicatio ponitur sicut
ait apostolus Et gladium spiritus quod est verbum
dei. Gladii nomine eterna dampnatio desig-
natur sicut predicatur sicut scriptum est

Et in illa pluralitate sunt filii eius in gladio
erunt qui quantalibet hic in imme-
rositate germinent. Gladius enim tribu-
latio qualis accipitur Et tamen ipsius ani-
mam pertransibit gladius. Rursum per gladium
ira vel persuasio maligni hostis expri-
mitur sicut psalmista ait Qui liberasti
David servum tuum de gladio ma-
ligno. Benignus quippe sancte predica-
tionis est gladius quo perimimur ut
culpa moriamur. Malignus vero est dia-
bolice persuasionis gladius quo male
quisque perimitur ut anima vitalis ex-
tinguatur. Antiquus ergo hostis gladius ille
et dampnatus homo in usum missus sui
assumpsit. Ipsum quippe per maliciam fraudis
creavit et infirmorum corda transfigit.
Nunc ergo leviathan gladius apprehendet
eum cum sinus dampnatus homo suscep-
it. Et autem gladii nomine eius ira signa-
tur non apprehendere gladium sed gladio
apprehendi describitur. Iniuria quippe tunc
insania vertitur ut dictam omnibus appe-
tens nequaquam sive ire ducatur. Nos
namque cum iram in usum iusticie assumimus
gladium tenemus quia eam subsequentem
iudicii possidendo moderamur. Ille ac
quia perabrupta foris rapitur non appre-
hendere gladium sed a gladio apprehen-
di perhibetur. Non enim iram possidens
tenet sed ab ira semper tenetur. Om-
nibus autem liquet quia hastam adversari-
um penetramus thorace non ab adversario
nimium per hastam vulnera inferimus
per thoracem tegimur ne vulneremur. Quid
vero per hastam nisi predicationis iaculum
quid per thoracem nisi fortitudo patientie
designatur. Leviathan ergo iste qui pas-
sim perpetua reprobi hominem nimia omnino
de crudelitate efferatur, apprehendi
gladio dicitur. Nam predictos eos subsequentes quid
quid nequiter potest. Et neque hasta
neque torax subsistere poterit. Quia
antichristus veniens cunctos valde appa-
rebit ut si super adventum defic-
et predicantium acumen obtundit et
longanimitatis patientiam defatigat.
Nisi enim iustorum vicium supina pre-
valet non subsistit hasta quia predi-
catorum vires franguntur non subsistet
torax quia constantium patientia disrupta
penetratione et subditur. Reputa-
bit enim ut paleas ferrum et quasi lignum
putredinum es quia supra hasta dixit hic
inferius ferri appellatione replicatur.
Et quia torace pertulit hic iusti eris
quoque et nomine signatur. Ferrum namque
acuitur ut adversarius vulneretur
es autem rubigine pene nulla consumitur.

p.o. ad thy. 2

Etiam timebunt etiam diem iudicii

Gladius dupliciter accipitur in scriptura

Ad ephe. 6

Job 2a.

ferro quod praedicatoris iacula, ere autem longanimitatis constantia designatur. Unde et sub asser specie de sancta ecclesia per moysen dicitur: Ferrum et es calciamentum eius. Calciamentum quippe instrumentum ministerii praedicationis accipitur, sicut scriptum est: Et calciati pedes in praeparatione evangelii pacis. Ferrum ergo perferarum vires, per es vero perseverantia exprimitur. Ferrum et es calciamentum eius dicitur, dum praedicatio illius acumine simul et constantia munitur. Per ferrum enim mala adversitatis penetrat, per es autem bona que proposuit longanimiter servat. Et enim iis perfecto perseverantiam illic apertius insinuat dicens: Sicut dies iuventutis tue, ita erit et senectus illius. Sed leviathan iste qui illum gladium quem sibi eloquia antiquorum vocant execratione sue iniquitatis assumpsit, et ferrum velud paleas et es velud lignum putridum reputabit, quia in dominatione protegit et praedicantium vires velut paleas nequitie sue igne consumet, et patientium constantiam quasi lignum putridum in pulverem redigit. Deinde ergo ferri et eris fortitudo deficit, dum per violentiam venturi eius illius et praedicationis sensus obtunditur et patientiae longanimitas dissipatur. Nisi enim electos suos speciali tunc divina roboraret, ubi tunc infirmi erunt, si fortes velut palee reputantur. Quod tunc leviathan iste de paleis faciet, si ferrum quasi paleas reputabit? Quid de putridis lignis acturus sit, si quasi putridum lignum eris fortitudinem solvit? Sed quia multi sunt qui dum sunt vibus ferrum se vel es esse putant, et illo tunc tribulationis igne paleas se esse deprehendunt. Et quia multi qui prius infirmi se paleam esse se paleas inveniunt, perdimum adiutorium fulti inferri atque eris soliditate roborantur, ne contra adversantem sint tanto magis indeo fortes sint quanto se amplius infirmos esse meminerint. Sed quanto altius behemoth iste contra electos dei pinnacula erigit, tanto contra eum electi quoque vehementius admonitionis sue verba constringunt. Cum tamen ita reproborum mentes possidet, ut cui male confessi vitae iniquitate delinquat. Unde et subditur: Non fugabit eum vir sagittarius. Quid enim sagittas nisi verba praedicatoris accipimus, que dum ex voce bene viventium diriguntur, audientium corda transfigunt. Unde sagittas

gitti sunt etiam percussa fuerat, que diabolus vulneratum cantaverit: Ego sum de his sagittis, psalmiste voce narratur: Sagitte parvulorum facte sunt plage eorum, quia salutaria verba simplicium penetraverunt animos superborum. De his sagittis veniente pugnatori dicitur: Sagitte tue acute potentissime, populi sub te cadent in corda inimicorum regis. Vir itaque sagittarius qui per sanctae intentionis arcum audientium cordibus verba sancte exhortationis infigit. Sed quia leviathan iste verba praedicantium despiciat et in reproborum mentibus male suadendo momorderit, divinus interea iacula eius omnimodo non relinquit. Recte dicitur: Non fugabit eum vir sagittarius, ac si aperte dicatur: De reproborum cordibus eum sancti praedicatores sagittis non excutiunt, quia quibus ab eo deprehenduntur, verba iam praedicantium audire contempnunt. Unde bene per prophetam praecedentibus meritis de his quos in manum antiqui hostis deseruit per prophetam dicitur: Immittam vobis serpentes regulos quibus non est incantatio. Ac si dicatur: Iusto iudicio talibus vos in viciis fraudibus tradam, qui a vobis eventi praedicantium exhortatione quasi incantationis sermone non valeant. Sed quia non leviathan iste a cordibus reproborum sancte praedicationis iaculis non movetur, ipsa etiam sanctorum contemptus addicatur, eum illico subinferetur: In stipulam versi sunt ei lapides funde. Quid enim per fundam nisi sancta ecclesia signatur? Funda namque dum in gyrum mittitur, de illa lapides exeunt quibus adversariorum pectora feriuntur. Ita sancta ecclesia dum volubilitate temporum tribulationum cursu circuit, fortes exilla viri prodeunt, quibus quasi lapidis ictibus iniquorum corda tunduntur. Unde et ad personam de bonis doctoribus dicitur: Devorabunt et destruent lapidibus pugne funde. Sancti quippe doctores qui adversantes et alios instruunt, hostes devorant dum eos contra corpus summum pravum confirmationis in unitatem. Quos lapidibus funde subiciunt, quia dum fortes quosque instructa ecclesia viros instituit, pectus adversariorum superbientium pectora durata confligunt. Unde et golias immanissimus saxo funde moritur, quia singulari sancte ecclesie lapide diversitatis multitudo superatur. Leviathan itaque iste, quia damnato illo homine assumpto, quoslibet fortes esse velut infirmos despicit, corda quoque viros qualiter fuerint recte tunc dicitur: In stipulam versi sunt ei lapides funde, ac si aperte diceretur: Electorum robur quasi stipulam molliter

Cay. v.
ys. 8.
Scilicet etiam figura profundam
Cay. 9.
1. Reg. 16.

redigit quorum signa prius pectoris illius
durum ictibus tundit. Omne quippe te[rrene]
fortitudinem sue iniquitatis extollens quidquid
se ab eius vinci pati dolet quanto contra
eos acrius corporaliter prevalet. Et quia nichil
se contra eorum perseverantiam prevalere co-
gnoscit in eorum corde incalescit. Sic omnia
argumenta estimat. Sed quamvis minor si humanas
vires despiciat qui ipsa etiam superni in-
dicii eterna tormenta contempnit. Unde et
subditur: Quasi stipulam estimabit malleum.
Ac si dicat: Etiam pondus eius ani-
madversionis despicit qui se per superbiam
de supernis feriet inspirationem. Omnium
sacri eloquii mallei nomine aliquando dyabolus desig-
natur per quem nunc delinquentium cul-
pe feriuntur. Aliquando percussio celestis acci-
pitur qua vel electi super nos ictu sena-
ntur ut asperis itineribus corrigantur,
vel iniusta ira reprobos percutit ut ea sup-
plicia etiam preveniens quod etiam in poste-
rum mereantur ostendit. Nam quia appella-
tione mallei antiquus hostis exprimitur pro-
pheta testatur cum sub eius extremi iudicii
ultionem contemplatur dicens: Quomodo confractus
et contritus malleus universe terre. Ac si dice-
ret: Eum per quem vascula sua deus in usu
usui formanda percutit quis perpende
quo turbine veniente extremo iudicio
in eterna dampnatione confringitur. Plerumque
per malleum percussio celestis exprimitur. Quod
Salomone templum edificante signatur
cum dicitur: Domus autem cum edificaretur lapi-
dibus dedolatis atque perfectis edificata est,
quia malleus et securis et omne ferramentum
tum non est auditum in domo cum edifica-
retur. Quid enim domus illa nisi sanctam
ecclesiam quam in celestibus deus edificat
signabat? Ad cuius edificationem electorum
anime quasi quidam expoliti lapides
deferuntur. Que cum edificaretur intel-
ligitur illic iam discipline malleus re-
sonat quia dolati atque perfecti illic lapi-
des ducuntur ut locis iuxta meritum
congruis disponantur. Hic etenim for-
titudinem ut illic sine reprehensione
veniamus. Hic malleus hic securis
hic omnia tunsionum resonant ferra-
menta. In domo autem dei nulli ictus
audiuntur quia modo pena omnes
iam percussionum strepitus conticescunt.
Requiescit ibi malleus percutiens quia nul-
la ibi animadversio affligit. Nequaquam
securis incidit quia receptos interius
nulla foras sententia sua precidit. Ne-
quaquam ferramentum perstrepit quia nulla
anima ultra iam flagella sentiunt. Qu-
ia ergo per malleum desuper venientem
celestis pondus percussionis exprimitur, cum
et quia leviathan iste malleum despicit, u-
qui superne animadversionis ictum formi-
dare contempnit. Et quasi stipulam
malleum deputat qui ad iuste re-
spondendum velut contra levissimos
terrores parat. Unde et adhuc expressi-
us subditur: Et deridebit vibran-
tem hastam. Contra leviathan enim
deus hastam vibrat quia in eius interi-
tum districtam minatur sententiam. Ha-
stam quippe vibrare est etiam ex
morte ex districta animadversione mi-
nari. Sed apostata spiritus auctore vite
etiam sua morte despiciens hastam
vibrantem deridet quia ex districto
iudicio quod in quantum [?] horribi-
le se perpendit pati non metuit. Sed quo-
niam eterna tormenta non posse evadere
considerat ex intendenda nequitia du-
rior assurgit. Quem cum plerique huius
mundi sapientes imitantur, que ap-
petit cuncta pertinacia tanta formi-
dine constringi non posse considerant,
ad similitudinem eius tumidis corda
sua inclinant. Et omne quod deo dona-
te sapiunt contra eum adsimilari hos-
ti illius inflectunt. Unde et recte subiungitur:
Sub ipso erunt radii solis. Iustitiam
enim sacri eloquii figuratione sol nominatur,
aliquando deus, aliquando predicatores, aliquando de-
re qualiter manifeste visionis ostensio,
aliquando autem intelligentia sapientum de-
signatur. Per solem quippe deus signi-
ficatur sicut sapientie libro perhibetur
quod omnes impii in extremo die in-
dicii contempta sua dampnatione dictu-
ri sunt: Erravimus a via veritatis et lu-
men iustitie non luxit nobis et sol non
ortus est nobis. Ac si aperte dicant: Super-
ni nobis luminis radius non refful-
sit. Unde et Iohannes ait: Mulier amicta
sole et luna sub pedibus eius. In so-
le illustratio veritatis, in luna autem que
menstruis supplementis deficit
mutabilitas temporalis accipitur. Sancta
autem ecclesia quia superni luminis splen-
dore protegitur quasi sole vestitur,
quia vero cuncta temporalia despicit
lunam sub pedibus premit. Per solem
sole predicatores designantur sicut in e-
vangelio dicitur: Que nata sine radicibus
semina orto sole aruerunt. Quia
verba vite in corde teneriorum
hominum temporali momento virentia
supervenientes predicantis ardore
siccantur. Plerumque sole manifes-
te visionis ostensio designatur, sicut
ipsa dominum creatorem oculis apperire
demonstrat dicens: In sole posuit taber-
naculum suum. Ac si diceret: Humane
aspectui sacramentum in lumine manifest-

Mallei duplex sig°.

Ier. 50.

3 Re. 6.

Beata vita celo de quieta

perfecte visionis obtinet. Et sicut eis per
prophete divina voce minatur dicens: Si oc-
cultabitur in absconditis ego non videam
eum. Istud in aspectu divinis istud et
in aspectu solis. Solis namque conspectu solis
nisi cognitionem insinuat manifeste
visionis. Rursum solis nomine sapi-
entiam intellectus exprimitur, sicut maior
septem et quartus effudit fialam suam in
solem et datum est illi estu afficere homines
et igni. Fialam videlicet in solem effunde-
re est persecutionis supplicia viris sapientie
splendore fulgentibus irrogare. Et
datum est illi ut afficeret homines estu et
igni. Quia dum sapientes viri cruciatibus
victi male agendi errore cinguntur,
maiorum ex eorum persuasione minorum quoque carna-
libus desideriis inardescunt. Minor
namque forti augmenta persuasione pravitatis
inbus infirmorum. Scientia solis sapientia
nomine designatur. Per comparationem quoque
a Salomone dicitur: Sapiens ut sol per-
manet, stultus ut luna mutatur.
Hoc ergo loco quid per solis radios nisi
acumina sapientium demonstrantur?
Scientia enim illa qui in sancta ecclesia lu-
ce sapientie resplendere videbatur, hinc
vel persuasionibus capta vel minis terri-
ta vel cruciatibus fracta leviathan isti
se dicioni subicit. Unde dicitur: Sub ipso
erunt radii solis. Ac si aperte diceretur:
Hii qui interna sanctam ecclesiam per can-
nina sapientie quasi radios videban-
tur lucis aspergere, peccatoribus tan-
dius desuper resplendere putantur. Le-
viathan isti iniqua sua operatione
substernuntur ut non iam recta predican-
do desuper luceant, sed ei persequendo
prave obsequendo famulentur. Sol
ergo radii sub ipso sunt cum nonnulli et
docti viri sapientie sue acumine non li-
bere agendo sublevant. Et adhuc
stigia leviathan isti et presentis
operis et blandimentis adulationis incli-
nant, ut intelligentia que illis
sicut sol desuper fuit excelsa immi-
nere antiqui hostis pedibus subster-
natur, exitiale cupiditate. Sub ipso
erunt quisque sapientium atque doctorum
quomodo ut gloria vite temporalis pecu-
lationis lapsum terrenis se pravis
sine agentibus subiciat, quasi sub hoste
gens veniente aurum. Sol se radius
sternit et nolunt celi lucem sibi hec
mortis humiliant. Dum per postifferum
assensum sapientium mentes calcat.
Tunc etiam leviathan isti pedi-
bus se radii solis subdunt quotiens
hii qui doctrine videntur lumine re-
splendere immoderato acumine

prima insistit eloquio sonantium, perversis
que sensibus eius se errori substernunt.
Quia dum carnis fidelia vitiis predicati-
one erigunt, leviathan isti vestigiis
falsa sonando famulantur. Tunc ra-
dii solis sub ipso sunt quando docti quique
intelligentie luce pollentes sordidi-
oribus desideriis inclinantur, ut oblita
celestium terrena velut non renitentes
quia terrena sunt de cognitione celestium
mentes gloriantur. Unde recte subiungitur:
Et sternet sibi aurum quasi lutum. In appel-
latione quippe auri in sacro eloquio
aliquando divinitatis claritas, aliquando splen-
dor superne civitatis, aliquando caritas, ali-
quando nitor glorie secularis, aliquando autem pulchri-
tudo sanctitatis accipitur. Auri etenim nomine ipsa
intima divinitatis claritas designatur, sicut
in canticis canticorum species sponsi describitur:
Caput eius aurum optimum. Quia
enim caput Christi Deus, unde non est immortal-
lis auro fulgentius, sponsi caput aurum
dicitur, quia eius humanitatem divinitas
nobis claritate principatur. Rursum auri
nomine splendor superne civitatis accipi-
tur, sicut hanc Johannes se vidisse testatur dicens:
Ipsa civitas auro mundo simile vitro
mundo. Auro namque civitas illa
constat simile vitro mundo dicitur, ut per aurum
clara et per vitrum conspicua designetur.
Rursum auri nomine caritas signa-
tur, sicut angelum qui sibi loquitur iste
Johannes aspexit ad mamillas zona au-
rea succinctum vidit. Quia internorum su-
periorum civium pectora divina pena-
li nequaquam timori subiecta sunt, atque
vicissim nulla scissione solvuntur, ex so-
la se caritate constringunt. Zona quip-
pe aurea circa mamillas habere est
universos mutabilium cogitationum motus
iam perfectis amoris vincula restringere.
Rursum auri nomine nitor glorie tempora-
lis exprimitur, sicut per Jeremiam dicitur: Calix au-
reus Babylon. Quid enim Babylonis nomine
nisi huius mundi gloria designatur? Que calix
aureus dicitur, quia dum pulchra et temporalia
ostentat, stultas mentes in sui concu-
piscentiam debriat, ut speciosa temporalia appe-
tant et invisibilia pulchra contempnant.
Hoc aureo calice primo parens sua
cena debriata est, de qua hystoria vi-
dicit: quia vetitum lignum conspexit, vi-
dit quia esset pulchrum visu aspectuque de-
lectabile et comedit. Aureus ergo Babilo-
nis calix est, quia dum visibilis rerum pulchri-
tudinis ostendit sensum, mentem terre-
nis subicit. Rursum auri nomine
splendor sanctitatis accipitur, sicut indutum
suum splendore iustitie ad tempus
tenebras commutatam Jeremias deplorat

dicens: Quomodo obscuratum est aurum,
mutatus est color optimus? Sicut enim et supe-
rius diximus, aurum obscuratur cum hi sub se-
quibus iniquitatum tenebris iusticie
pulchritudo deseritur. Color optimus
mutatur cum splendor innocentie in fide-
litatem in feditate uitiatur culpe. Luti
quoque nomine aliquando iustorum eloquio terre-
narum rerum multiplicitas, aliquando autem desi-
deriorum carnalium illecebra designatur. Per lutum
quippe terrenarum rerum multiplicitas de-
signatur, sicut per Abacuc dicitur: Ve ei qui
multiplicat non sua! Usquequo aggrauat contra
se densum lutum? Densum enim luto se ag-
grauat qui per auariciam terrena multipli-
cans peccati sui se obpressione coangus-
tat. Rursum luti nomine doctrina sor-
dida sapientis designatur. Sicut per eun-
dem prophetam dicitur: Viam fecisti in mari
equis tuis in luto aquarum multarum.
Ac si diceret: Aperuisti iter predicatoribus
tuis inter doctrinas hominum secularium sordidas
et terrena sapientes. Per lutum quoque de-
sideriorum sordide voluptatis exprimuntur,
sicut psalmista deprecans ait: Eripe
me de luto ut non infigar. Luto quip-
pe inherere est sordidis desideriis
concupiscentie carnalis coinquinari. Hoc
igitur loco aurum claritas sanctitatis accipitur,
lutum vero vel terrenarum rerum auaricia
vel sinistrarum contagia doctrinarum vel sor-
des carnalium voluptatum. Nil obstat
intelligi quia multos Leviathan iste
qui inter sanctos etiam fulgore iusti-
tie resplendere videbantur, vel ter-
renarum rerum cupiditati vel erratice doc-
trine contagio vel carnalibus volupta-
tibus subicit. Aurum sibi proculdubio quasi
lutum sternit. Aurum enim quasi lutum
sternere est in quibusdam vite mundi-
tiam pestifera desidia conculcare, ut
hii etiam sordidis eius desideriis ve-
stigiis seruiant qui contra illum pri-
us veri fulgore rutilabant. Antiquus
itaque hostis alios nunc sub specie sanctitatis
illudit, alios non perfecta vitia vite
carnalis incipit. Sed tunc plus aperte
grassabitur, cum non multorum cordibus
occulta dominatur, sicut Paulus apostolus dicit:
Ut reueletur in suo tempore. Nam misterium
iam iniquitatis operatur. Tunc igitur etiam
nunc aurum sibi quasi lutum subicit, qua-
ndo castitatem fidelium peccatis vitia
sternit. Tunc aurum velut lutum
calcat cum sensum continentium
per immunditie desidia dissipat. Quod tunc
nunc vehementius peragit, quanto sine
fraude libertatem amissam hoc quod appetit
effrenatius perficit. Et fortasse quempiam
moueat cur misericors deus fieri

ista permittat, ut Leviathan iste seu nunc
per suggestiones validas siue tunc per
damnatum illum quem replet hominem
vel solis sibi radios, id est doctos quosque
sapientesque subiciat, vel aurum, id est viros
sanctitatis claritate fulgentes, quasi
lutum sibi vitiis inquinando substernat.
Sed cito videbimus quia aurum quod prius
eius suasionibus quasi lutum sterni po-
tuerit aurum ante dei oculos nunquam
fuit. Qui enim seduci quandoque reversuri non
se possunt quasi claritatem ante oculos ho-
minum videntur amittere, sed eam an-
te dei oculos nunquam habuerunt. Sepe nam-
que homo multis occulte peccatis inuol-
uitur, et in una aliqua virtute mag-
nus videtur, que ipsa quoque virtus
manifestius deficit, quia dum innotes-
cit hominibus proculdubio laudatur, eius
quod laus inspiranter appetitur. Unde fit
ut ipsa virtus ante dei oculos virtus
non sit, dum abscondit quod displiceat, pro-
dit quod placet. Quid itaque esse meriti
apud dominum possint quorum et mala occulta
sunt et bona publicata? Plerumque enim
ut diximus latet superbia et castitas
innotescit. Atque ideo diu ostensa casti-
tas circa vite finem perditur, quia cooperta
superbia usque ad finem correcta retinetur.
Alius elemosinis vacat, propria distri-
buit, sed tamen multis iniusticiis fruitur vel
fortasse lingua indiscrecionibus exer-
cet, et sic plerumque fit ut is qui misericors
fuerat circa vite sue terminum rapa-
citate et crudelitate simul inardes-
cat. Quod valde iusto iudicio agitur, ut
perdat et ante homines unde hominibus pla-
cuit, qui hoc unde deo displicuit corri-
gere nunquam curauit. Aliquis patientie stu-
det, sed inuidere aliis et sinistre mordere
malicia non timet; sic quoque impatiens
quia diu latebat dolens. Hi itaque
per aliquid aurum sunt et per aliquid lutum,
atque hoc aurum quasi lutum sternitur
quod occultis exigentibus meritis etiam
virtus que publice claruerat dissipatur.
Sed ope pretium credimus si in huius virtutis
[illegible] ordinis subtilius pendamus.
Sepe enim omnipotens deus occulta quidem ma-
la diu tollerat et aperta eorum bona e-
lectorum suorum usibus profutura dispensat,
sicut etiam nonnulli mundum nequaquam
funditus deserentes non perseueraturi
angustum iter arripiunt. Sed adeunte
[illegible] angusta via eos qui
perseueraturi sunt attendunt. Unde plerumque
contingit ut ipsum hoc quod bene viden-
tur viuere, non sibi sed aliis potius e-
lectis impendant, dum exemplum suis ad
bene viuendi studia perseueraturos

alii autem perseverantium promotione. Saepe
quosdam videmus viam ingredi ad lo-
cum positum festinare, quos alii quasi
currentes conspiciunt, sequuntur eisdem
praeter locum petunt. Et fit plerumque ut
inventa aliquo implicationis articulo
post se redeant qui praeibant et illi ad
locum veniant qui sequebantur. Sic ni-
mirum se qui non perseveraturi viam
sanctitatis arripiunt, ideo cum virtutis
iter non perseveraturi inchoant, ut
eis qui perventuri sunt qua gradiantur
ostendant, errorum et ipsi utilitate no-
titia electorum provectibus serviunt, quia
illorum lapsum dum conspiciunt de suo
statu contremiscunt, et ruina quos
damnat illos humiliat. Discunt enim
in suspicione admonitionem considerare
dum plerosque conspiciunt de suis viri-
bus cecidisse. Cum ergo bene agere viden-
tur reprobi qui planum iter electis sequen-
tibus monstrant, cum vero in lapsum
nequitiae corruunt, electis post se per-
gentibus quam cavenda sit superbiae fove-
am ostendunt. Ut ergo leviathan iste et
quos sibi iniquos subdat atque cum
iusti sibi more subiciat, sic omnes
deus ad electorum suorum solatium bene
vel male reproborum qui hunc quasi adeun-
tes perventuri sunt ... adeum merito
proficiunt et in eo saepe quasi superbiae sapientur
alienis lapsibus corriguntur. Et si hic
leviathan agit in eis etiam quos cla-
ros aliqua virtus ostendit, quid de illis
facturus est quorum mores nulla ex parte ali-
qua sublevata aterrimos comprimis
non est quos eum divinus sermo aperte
exprimit dum subiungit: Fervescere
faciet quasi ollam profundum maris. Mis-
ticum solarium quasi profundum mis-
alte et abdite corum cogitationes
exprimuntur. Cum profundum mare levia-
than iste quasi ollam facit fervescere
tere, quia nimirum constat quod
persecutoris extremo tempore contra electo-
rum vitam studeant animos re-
proborum flamma crudelitatis excitare.
Tunc profundum maris quasi olla
fervescit, cum corda iniquorum scilicet va-
lido ardore succendit, et quae hic patien-
tiae quasi suam malitia clausa latu-
erunt, tunc in estu inmanissime per-
secutionis ebulliunt ac per apertam
crudelitatem aperte licentiam ea quae
diu presserant odia antiqui livoris
exhalant. Tunc enim pestifero
errore persuasi hic iniusti famula-
turi antiquo hosti tunc verius
probere se estimant obsequium Christo
ut ostensa dixit fervescere faciet quasi

ollam profundum maris, apte subiungit:
Et ponet quasi cum unguenta bulliunt. Unguen-
ta quippe cum bulliunt fragrantiam suam
latius reddunt. Tunc enim quasi leviathan iste
iniquorum corda reproborum ut quidem
agitur commovere persecutione prout neque...
fidei sub agere suspicantur quasi bonum ei olere
id quod zelo religionis exercent. Unde in evan-
gelio discipulis veritas dicit: Venit hora ut omnis qui in-
terficit vos arbitretur obsequium se pre-
stare deo. Igitur sicut olla fervet dum
crudeliter persequuntur. Et apud eos ipsa
persecutio unguentorum fragrantia redolet
dum mens eorum vanis suspicionibus
decepta estimat quasi deo obsequium
praebeat. Institutiones sanctae unguentorum
odoribus opinio solet signari. Unde etiam
sponsa in canticis canticorum sponsum
desiderans dicit: In odore unguentorum
tuorum currimus. Et Paulus apostolus vitam laude
fragrantem sciens ait: Christi odor bonus
sumus deo. Itaque quia leviathan iste
ministros illius perditi vasis sui in-
debitae opera sub opinione sanctitatis et
praecepta virtutis intrepide. Postquam dictum est:
Fervescere faciet quasi ollam profundum
maris, recte mox subditur: Ponet quasi cum
unguenta bulliunt. Cum enim pendentes in-
cendiis mare fervet, hoc incorde
iniquorum qui exercent falso nomine virtutis
ac si unguenta bulliant, quia ut tan-
to atrociores ad crudelitatem fiant quanto
se esse etiam mereri premia quasi pro zelo
religionis estimant. Insequitur hoc est
divino iudicio ut qui pietatis viam per-
pendere et custodire neglegunt suspi-
tionis suae errore fallantur, unde ut dis-
tentionis augmentum eos crudelia per-
trantes signa quoque ac prodigia se-
cuntur; sicut et ita subiungitur: Post eum
lucebit semita. Post leviathan quippe
semita lucere perhibetur, quia post quam
tristis admonitionem nimia exami-
nationis suorum clausit delinquentes et sine
persecutione ministros suos quosdam pro-
miraculis signis coruscans. Unde et
hoc quod iam saepe praediximus in evangelio
veritas dicit: Surgent pseudochristi
et pseudoprophetae et dabunt signa mag-
na et prodigia ita ut in errorem indu-
cantur si fieri potest etiam electi. Semita
itaque post leviathan lucet, quia quorum
corda penetrant eorum opera prodigiis
illustrat, ut nimirum tanto alienis
eorum mentes interioribus tenebris
teneat quanto per eos foris quasi
patenter luce de miraculi ostentant.
Et sicut novimus qui in memoria verba
prophetica et evangelica propria retinen-
tes sumus et falsa signa eo quae ex

Ieremias
Jo. 16. a

Cant. 1.

2 ad Cor. 2.

De miraculis
diaboli

Mt. 24.

hibetur et nova supplicia leniget, sim-
cunda quoque iudicia districtionis asserit
et deceptos in fide adiuvat capit
voluptates. ~~Unde autem subditur:~~ Estimabit
abyssum quasi senescentem. Quid enim incom-
prehensibilia que iudicia abyssi appellatione no-
mine designari psalmista teste qui ait:
Iudicia tua abyssus multa. Senectus vero non
aliquam proximus pertingere ponitur. Unde autem
apostolus dicit: Quod antiquatur et senescit prope interi-
tum est. Leviathan itaque iste estimat abys-
sum quasi senescentem, quia reproborum cor-
da sic infatuat ut suspicionem venien-
tis iudicii quasi finiatur infundat. A-
byssum namque senescere estimat quia termi-
nari quoque iniquorum supplicia animad-
versionis putat. Hinc namque antiquus iste persuasor
in membris suis id est mentibus iniquorum fi-
nitas penas quasi certo fine determinat
ut eorum culpas sine termino correptio-
nis extendat, et eo magis hic peccata non
finiant, quo illic estimant peccatorum sup-
plicia finienda. Sunt enim nunc etiam qui
ideo peccatis suis ponere finem negligunt
quia habere quandoque fine futura super se iu-
dicia suspicantur quibus bremere iudi-
cantur. Si quoque finienda sunt supplicia re-
proborum, quandoque etiam finienda sunt gaudia
beatorum. Per semetipsam namque veritas dicit:
Ibunt hi in supplicium eternum, iusti autem
in vitam eternam. Si igitur hoc non est verum
quod minatur, neque illud verum est quod promisit.
Sed inquiunt, ideo eternam penam peccanti-
bus minatus est ut eos a peccatorum perpetratio-
ne compesceret, quia comminata sine eterna
supplicia minari debuit non inferre.
Quibus citius respondemus: Si falsa minatus
est ut ab iniustitia corrigeret, etiam falsa
est pollicitus ut ad iustitiam provocaret.
Sed nunc dum promissionibus suis reproborum
supplicia finiri appetunt, asserunt asser-
tione sua etiam electorum premia remu-
nerationesque confundunt. Quis hanc
eorum vesaniam toleret qui conantur
asserere verum non esse quod vitas de eterno
igne minatus est, et dum student Deum
perhibere misericordem, non verentur
predicare fallacem. Sed inquiunt: sine fine
non debet puniri culpa que cum fine perpe-
trata est. Iustus nimirum et omnipotens deus, quia non
eterno peccato commissum est, eterno non debet pu-
niri tormento. Quibus citius respondemus quod
recte dicerent, si iustus iudex districtusque
veniens non corda hominum sed facta pen-
saret. Iniqui enim ideo cum fine deliquerunt quia
cum fine vixerunt. Voluissent quippe
sine fine vivere, ut sine fine possent
in iniquitatibus permanere. Nam magis
appetunt peccare quam vivere, et ideo hic
semper vivere cupiunt ut numquam desinant

peccare cum vivunt. Ad districti ergo
iudicis iustitiam pertinet ut numquam care-
ant supplicio quorum mens in hac vi-
ta numquam voluit carere peccato, et nullus
detur iniquo terminus ultionis, quia quamdiu va-
luit noluit habere terminum criminis. Sed
inquiunt: nullus iustus crudelitatibus pas-
citur, et delinquens servus a iusto domino
cedi idcirco precipitur ut ea nequitia
corrigatur. Ad aliquid ergo ceditur cum ne-
quitia eius dominus cruciatibus delectatur. Iniqui autem
ignibus gehenne tradita cum semper ardebunt
et quia iustus atque omnipotens deus non
pascitur cruciatibus iniquorum, cur cremantur
miseri si non corripiantur? Quibus citius re-
spondemus quia omnipotens deus quia pius est
miserorum cruciatibus non pascitur, quia autem
iustus est, ab iniquorum ultione in perpe-
tuum non sedatur. Sed iniqui omnes eter-
no supplicio quid in iniquitate sua pu-
niuntur, et tamen ad aliquid cremantur, ut
iusti omnes in deo videant gaudia
que percipiunt, et in illis respiciant suppli-
cia que evaserunt, ut tanto magis in e-
ternum divine gratie debitores se esse cogno-
scant, quanto in eternum mala puniri con-
spiciunt que eius adiutorio vitare
potuerunt. Sed inquiunt: et ubi est quod
sancti sunt, si pro inimicis suis quos tunc
ardere viderint non orabunt, quibus
utique dictum est: Pro inimicis vestris orate. Sed
citius respondemus: orant pro inimicis
suis eo tempore quo possunt ad fructuosam pe-
nitentiam eorum corda convertere atque ipsa
conversione salvare. Quid enim aliud pro
inimicis orandum est nisi hoc quod ait apostolus:
Ut det illis deus penitentiam, ut resipis-
cant a laqueis diaboli, a quo captivi tenen-
tur ad ipsius voluntatem. Et quomodo tunc pro illis
orabitur qui iam nullatenus possunt
ad iustitie opera ab iniquitate commutari?
Eadem itaque causa est cur non oretur
tunc pro hominibus eterno igni dampnatis,
que nunc etiam causa est ut non orent
sancti homines pro hominibus infidelibus impiis-
que defunctis. Sed enim eterno dampna-
tos iudicio supplicio iam noverunt,
cum iudice iusti conspectum orationis
sue meritum refugiunt. Et si nunc
quoque viventes iusti mortuis et
dampnatis iniustis minime compatiuntur, quando
adhuc aliquid iudicabile de sua carne
se perpeti etiam ipsi noverunt, quanto dis-
trictius tunc iniquorum tormenta respiciunt,
quando ab omni vitio corruptionis exuti
ipsi iam iustitie vicinius atque arctius
inherebunt. Sic quippe eorum mentes
per hoc quod iustissimo iudici inherebunt
vis districtionis absorbet, ut omnino eis
non libeat quicquid ab illius interne regu-

se subtilitate discordat. Sed quia subortę occasionis articulo hęc contra corrigere instantes breuiter diximus, ad eum quem praetermisimus exponendi ordinem reuertamur. Post quam multiformes [illegible] callida machinamenta Leuiathan istius indicando aperte patefecit, omne quod electos exterius uehementer opprimit, omne quod interius suggestione sua uel prauis blandiendo infundit, mox in immanitatem uirtutis illius breuiter insinuans subdit: Non est potestas super terram que comparetur ei. Potestas eius super terram cunctis eminentior perhibetur, quia etsi actionis sue merito infra homines cecidit, omne tamen humanum genus non angelice conditione transcendit. Quamuis enim mentis beatitudine felicitatem perdidit, tamen nature sue magnitudinem non amisit, cuius adhuc uiribus humana omnia superat, licet sanctis hominibus meritorum suorum deiectione subiaceat. Tamen et eisdem sanctis contra se certantibus eorum retributionis sue meritum crescit ex uirtute alterius, unde uincatur qui priuatam potentiam quasi iure se hominibus superioribus gloriatur. Sequitur: Qui factus est ut nullum timeret. Quomodo sic principium factus est ut conditorem suum caste timere debuisset, timore uidelicet sobrio, timore securo, non timore quem caritas foras mittit, sed timore qui in seculum seculi permanet, id est quem caritas gignit. Aliter enim timet coniugem uxor amans, aliter timet dominum ancilla peccans. Sic ergo iste fuerat conditus, quatinus timore casto auctorem suum et amans metueret et metuens amaret. Sed sua presumptione talis factus est ut nullum timeret, et eius sub quo conditus fuerat subesse despexit. Penam enim deus superbie [illegible] ne ipse submissus sit. Leuiathan non iste eius celsitudinis culmen aspirans, in peruersa libertate appetiit ne possideretur, et nulli subesset. Dixit: Ascendam super altitudinem nubium et ero similis altissimo. Omnis non ipse [illegible] perdidit eo esse ei superbe similis in celsitudine conceperit. Quem enim imitari debuit subditus, eius celsitudinem et hoc quod imitari poterat amisit elatus. Celsus namque esset si ei qui ueraciter celsus est inherere uoluisset. Celsus esset si participatione uere celsitudinis contentus esset. Sed dum priuatam celsitudinem superbe appetiit, iure perdidit participatam. Relicto enim eo cui debuit inherere principio, suo appetiit sibi quodammodo esse principium.

Relicto eo qui non illi sufficere potuit, sibi sufficere potuisse iudicauit. Et tanto magis infra se cecidit, quanto magis se contra gloriam sui conditoris erexit. Factam quę exaltabat libera seruitutem redegit captiua libertas. Cum libertate enim ne nullum timeat effrenatur, sed ipsa grauiter effrenatione constringitur. Supremo enim iudicio cuncta mirabiliter ordinante inuenit illa libertas quia aperte quia nunc deo non seruiens omnibus suppliciis subiacet, qui clementer cuncta superesse poterat si unum quem debuit timere uoluisset. Unum pro timens omnia possidet, qui unum non timens omnia perdidit. Factus est ergo ut nullum timeret, uidelicet qui in nece dei sed neque hoc quod passurus est metuit. Aut saltem minimo fuerat timendo uitare supplicia que non timendo tolerare. Applicetur ita quia celsitudinis cecidit in rigore mentis, ueniam penitentia si male egisse non sentiat, qui pessime [illegible] querebat. Ita quia [illegible] quesite [illegible] non obtinuit, quia [illegible] superbie sine remedio [illegible] infamia [illegible] inuenit et quia perfectam [illegible] cuncta non potuit, despecto se conditore cunctis [illegible] preparauit. Cuius adhuc superbia [illegible] se [illegible] submitterat. Omne sublime uidet, id est cunctos uelut infra se positos quasi de sublimi respicit, quia dum priuatam contra auctorem [illegible] estimare sibi quemlibet similem dedignatur. Cui apte etiam eius membra congruunt, quia omnes iniqui pro timore cordis elati cunctos quos cernunt superbie fastu despiciunt, et si quos exterius uenerantur, intus tamen in secreto cordis ubi apud se sua estimatione magni sunt, cunctos sibi uitam meritisque postponunt eosque infra se esse respiciunt, quia elata cogitatione cordis in quadam se altitudinis arce posuerunt. Quibus bene per prophetam dicitur: Ve qui sapientes estis in oculis uestris et coram uobismet ipsis prudentes. Hinc et Paulus ait: Nolite prudentes esse apud uosmet ipsos. Hinc ad Saulem diuina increpatione dicitur: Nonne cum esses paruulus in oculis tuis caput te constitui in tribubus Israel? Paruulus quippe in oculis suis est qui in eo quod semet ipsum considerat imparem se alienis meritis pensat. Nam quasi quendam se speciem [illegible] quisquis se super aliena merita elatione cogitationis extendit. Saul autem regibus et bono quod ceperat permansit, quia fastu suscepte potestatis intumuit; de conditore dum [illegible] se humilia sentiens eidemque Saul se comparatione preponens, postposita [illegible] faciendi loco [illegible] et [illegible] eidem [illegible] admonitione [illegible] presumptione [illegible]. Cumque persequeretur rex quem ipse

Marginalia: Superbi si aliquos exterius uenerantur, intus tamen despiciunt — Ys. 5 — Ro. 12 — de humilitate et superbia — 1. Reg. 26.

queris. Scitne mortuum persequeris et pulicem unum. Et certe iam unctus in regem fuerat, iam exorante Samuele et coram super se oleum fundente didicerat quem divina gratia Saule reprobato ad regni gubernacula possidenda servabat, et tamen persequenti adversario mente se humili substernebat, cum divino iudicio se prelatum esse noverit. Illum itaque se humiliter postponebat, cum per electionis gratiam incomparabiliter se noverat esse meliorem. Discant ergo quomodo humiliari proximis debeant qui adhuc quo loco apud Deum habeantur nesciunt, si sic se etiam electi illis humiliant quibus iam se per meritum iudicia antepositos deprehendunt. Hoc autem esse proprium semper electorum solet, quod de se semper sentiunt infra quam sunt. Hinc itaque ab eodem David dicitur: Si non humiliter sentiebam, sed exaltavi animam meam. Hinc Salomon ad sapientiam parvulos vocat dicens: Si quis est parvulus veniat ad eam. Qui enim necdum semetipsum despicit humilem Dei sapientiam non apprehendit. Hinc in evangelio Veritas dicit: Confiteor tibi pater celi et terre quia abscondisti hec a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis. Hinc in ipsum psalmista ait: Custodiens parvulos Dominus. Hinc magister gentium dicit: Facti sumus parvuli in medio vestrum. Hinc discipulos admonens ait: Superiores sibi invicem arbitrantes. Nam quisque quemque inferiorem se omnem quem cogitat pensat, cum veraciter instus se credat ut superiorem quemlibet proximum attendat. Ac ne dum se alii alter humiliat, erit alter in elationem, utrosque pariter admonuit dicens: Superiores sibi invicem arbitrantes, ut in cogitationibus cordis et ego illum mihi preferam et vicissim me ille sibi, et tunc ab utroque pro eo quod inferius premitur, mutuus compensato honore sublevetur. Sed hanc humilitatis formam reprobi quia Leviathan huius membra sunt vel agnoscere vel tenere contempnunt. Quia et si qui se humiles specietenus ostendunt, humilitatis virtutem servare intrinsecus negligunt. Quibus sepe accidit ut si quod unumquodlibet boni vel minimum faciant, animabus suis omnibus respectu mentis preponant atque hoc quod boni ex minimo fecerint tota intentione prospiciant, et ex eo iam se quasi sanctos aspiciant, obliti malorum omnium que commiserunt, unius sui tantum modo boni memores quod fortassis facere non perfecte potuerunt. Sicut econtrario tunc electi solz necti[?] militatis virtutem gratia polleant, unum eos vel tenuissimum malum valde defatigatus pulsat, quatenus Deum quem ex aliqua parte se infirmari considerat, de his virtutibus in quibus prevalent se minime extollant. Dumque dominum fortissime custodiant, hoc quoque ubi fortes sunt humilius sumunt. Reprobi ergo pro hoc quod unum vel minimum bonum sunt in mente conspiciunt, mala multa et gravia in quibus demersi sunt non agnoscunt. Et sepe electi pro hoc quod tenuissimum malum sunt infirmantur trepidant. Miri dispensatione agitur ut magna bona adeque perfecti sunt non amittant. Iusta itaque et occulta examinis mensura disponit ut iniustos et mala admittentes et illos et bona agentes, dum et isti ad perfecti boni utuntur lumbis mali, et illi ad augmentum mali intumescunt bonis minimis. Isti quippe inde perfectius in bono proficiunt unde malo se premunt. Illi autem ad magis malum deficiunt unde gloriantur. Sic itaque male bono utuntur reprobi, et bene malo utuntur plerumque sancti. Sepe contingit ut alius ex cibo salutifero mordaciorem pestem languoris incurrat, alius veneno serpentis in medicamine mordaciter confectionis adhibito languoris molestiam vincat. Illi ergo quia cibis salutiferis uti recte nolunt, inde periculose moriuntur unde alii salubriter vivunt. Iste autem quia veneno serpentis caute uti studuit, inde salubriter vivit unde alii periculose moriuntur. Venenum namque serpentis non ipsam nequitiam sed suggestionem nequitie dicimus, quia nolentes sepe venientesque temptationem cum hec in medicamine vertitur, in mentis venis erecta conspicitur. Quia se temptationibus humiliat, immo atque ad probationem interim examinis reprobi quelibet opera faciant, in quibus liberis viribus contestantur humilitatis sensum penitus ignorant, quia nimirum huius Leviathan membra sunt, de quo superna voce dicitur: Omne sublime videt. Quia non solum percussit ipsum sed pravorum quoque corda quos tenet, cunctos inferius despiciat. Videndum vero quod Leviathan et iste qui per corpoream bestiam designatur sub hime videre describitur, quia videlicet cordis superbia cum in exterius usque ad corporis extenditur, prius per oculos indicatur. Hi quippe per fastum timoris inflati quasi ex sublimi respiciunt, et quo se despiciunt aliorum extollunt. Quasi enim superbia oculos quasi per quasdam se fenestras ostenderet, nequaquam deo psalmista diceret: Populum humilem salvum facies et oculos superborum humiliabis, nisi se superbia per oculos funderet. Salomon quoque de mentis elatione non diceret: Cuius

Ps. 9.

Mt. xi.

I ad thess. 2

De humiles in sua consideratione vici qui virtutes superbi non considerant

De examino

Electi utuntur malo, reprobi bono

cuius evulsi sunt oculi et palpebre eius
in alta subrecte. [V]ltima quoque per eum [19 cap. a]
qualiter leviathan iste signatur et superbia
usque ad corpus perveniens apertius ostendit
principatus antiqui hostis quasi de subli-
mi omne videt describitur. Et quia multa
de ostendendo huius generis inimico
placita sunt valde mens aperitur ut in
fine locutionis divine unum aliquid mani-
festius exprimatur unde nobis illius
bestie nos designatione monstratur.
Sed ipse est rex super omnes filios super- [b]
bie. Ut leviathan iste minime sine
superbus diceretur se tradet et sola sese su-
perbia perculit neque per eos illos viciorum
ramos accresceret nisi per hanc prius
in radice precessisset. Scriptum namque est: Initi-
um omnis peccati superbia. Prius enim ipse
occubuit per hanc sequentem hominem
stravit. Eo est enim talo salutis ire immor-
talitatis impetiit quo vitam sue beati-
tudinis extinxit. Et ideo hanc dominus
fini sue locutionis inseruit ut cun-
ctis mala omnia leviathan superbia
diceret quid esset malum deterius omnibus
indicaret. Cunctis et plus quam in imo
ponitur viciorum radix et mortis.
Sicut enim inferius radix tegitur sed
ab illa rami exterius expanduntur
ita se superbia intrinsecus celat sed
ab illa protinus aperta vicia pullulant.
Nulla quippe mala ad publicum pro-
dirent nisi hanc mentem in oc-
culto constringerent. Et quia leviathan istius
sensus fervescere ut ollam facit vi
et humanas mentes insidiarum fervore
insanie perurit. Et paper opa ali-
gnissa animum oritur ondit. Iniq-
namque prius ebullit in elatione quod
foras postmodum spargitur in opere. Et
quia occasio de superbie discussione
se prebuit debemus hanc subtilius
solliciteque discutere atque ad humanas
mentes qualiter vel qualiter veniat
et quibus qualiter subripiat demon-
strare. Alia quippe vicia eas solum-
modo virtutes impetunt quibus ipsa
destruuntur ut videlicet ira patientiam, castri-
margia abstinentiam, libido continentiam
expugnet. Superbia autem quam radi-
cem viciorum esse diximus nequaquam
unius virtutis extinctione contenta contra
cuncta anime membra se erigit et quasi
generalis ac pestifer morbus corpus
omne corrumpit ut quidquid illa inva-
dente agitur etiam si esse virtus
ostenditur non per hoc deo sed soli vane
glorie serviatur. Quasi enim tyrannus
quidam obsessam civitatem intrat
cum mentem superbia intercipit. Et

quo ditiorem quemque cepit eo in eum
tumor exurgit. Et quo ampliores
virtutes sine humilitate agit eo latens
istius dilatatur. Cunctis quidem non eius inspectura
videm captiva mente suscepit hoc
primum dampnum patitur quia clauso cordis
oculo iudicium equitatis perdit. Illa etenim
que ab aliis vel bene geruntur displicent
et sola ei que ipse vel prave egerit pla-
cent. Si aliena opera despicit semper mi-
ratur facta que quia quidquid egerit ego-
se se singulariter credit atque inde quod
exhibet per gloriam generate sibimet ipsi
favet per cogitationem. Et cum se in cunctis
transcendere ceteros estimat per lata cogi-
tationum spatia secum deambulans laudes
suas tacitus clamat. Sic tamen mens non ad tan-
tam elationem mens ducitur ut inde quod tu-
met etiam per ostentationem locutionis effre-
netur. Et tanto facilius ruina sequitur quanto
apud se quisque impudentius exaltatur.
Hinc enim scriptum est: Ante ruinam exaltatur [Prov. 16]
cor. Hinc per Danielem dicitur: In aula Babylonis [Dan. 4]
deambulabat rex respondit et ait: No-
nne hec est Babylon magna quam ego edi-
ficavi in domum regni in robore fortitu-
dinis mee et in gloria decoris mei. Et
hunc tumorem quam quam vindictam re-
pererit illico adiunxit dicens: Cum adhuc
esset sermo in ore regis vox de celo ruit:
[T]ibi dicitur Nabuchodonosor rex: Regnum tuum transiet [20 q. c]
a te et ab hominibus te eicient et cum bestiis
et feris erit habitatio tua, fenum quasi [Nabuchodonosor
bos comedes et septem tempora mutabuntur [in eo fuit humiliatus in quo
super te. Ecce quia tumor mentis usque [fuit elatus]
ad apertam verba se protulit patientia iudicis
protinus usque ad sententiam erupit. Tantoque hic
districtius perculit quanto eius se superbi-
am immoderatius erexit. Et quia commemo-
rando bona dixit in quibus ferire-
tur audivit. Sciendum quoque est quia ipsa [Bene]
hec quam tractamus elatio alios exte-
bus secularibus alios vero ex spiritalibus
possidet. Alter namque intumescit auro, [De prepositis et subditis]
alter eloquio, alter infimis et terrenis rebus,
alter summis celestibusque virtutibus. Una [Superbia oritur
tamen causa que ante dei oculos agitur [tam de bonis
quamvis ad humana corda veniens in [spiritualibus quam de bonis
eorum obtutibus diverso amictu palliet(ur). [temporalibus]
Nam cum is qui de terrena prius facultate
superbiebat per humanum de sanctitate extol-
litur nequaquam cor eius elatio deserit
sed ad eum consueta veniens ne cognosci
possit nec vestem mutavit. Sciendum
quoque est quia aliter hic prepositos atque
aliter subditos temptat. Prelatis namque
in cogitationibus suggerit quia solius
vite merito super ceteros excreverint
et si qua ab eo bene aliquando gesta sunt
hec importune eius animo obiciat et cum

Superbia veniat alia maiores alia minores

singulariter deo placuisse insinuat ut
facile suggestum persuadeat ipsam ad cetera
morum preat' cetera retributionem vocat d-
gnam nisi omnes deus te ipsis omnibus
meliorem cerneret omnes hos sub tuo re-
gimine non dedisset. Cumque mox mentem
erigit: viles atque inutiles eos quos sub-
iectos sibi conspicit, ita ut nullum quasi iam
dignum respiciat cui equanimiter loqua-
tur. Et mox mentis tranquillitas in iram
vertitur, quia dum ceteros despicit, dum sen-
sum vitamque omnium sine moderamine re-
prehendit, tanto se ineffrenatius in iracun-
dia temptat dilatat. Quanto eos qui com-
missi sunt esse sibi met indignos pu-
tat. f Aliter contra subditorum cor superbia
instigat et semper tractet cogitationibus
rectoris sui iudices fiant. Quia dum in illo
quod reprehendere debeant importune re-
spiciunt, in semetipsis quod corrigant min-
us vident. Unde et tanto altius pereunt
quanto a se oculos avertunt, quia in itinere
vite itinere offendentes cadunt dum
alibi intendunt. Et quidem peiores se
esse asserunt nec tamen tamen ut tam novie
in regimine preesse clamant et dum eius facta
despiciunt, dum propria contempnunt ad cas-
tum usque infima devolvuntur, ut deterio-
res se humanas curare non estiment
quia et que quando iure reprehendunt ob-
se commisisse dolent. Sicque dum contra
rectorem superbiunt et quod indicat conditio-
nis intumescunt. g Et dum pastoris vitam
diiudicant ipsam quoque superiam eius
dispositionem impugnant. Sepe autem rector-
is sui dictis proterve obviant et eandem
vocem superbia libertatem vocant. Et quippe
elatio se quasi pro rectitudine libertatis
obicit, sicut sepe se timor pro humilitate
supponit. Nam sicut plerique reticet
ex timore et tamen tacere se estimat
ex humilitate, ita nonnulli loquuntur per
impatientiam elationis et tamen loqui
se credunt pro libertate rectitudinis.
Aliquando etiam subditi proterva que sentiunt
nequaquam prodiunt et hinc quorum lo-
quacitatis vix compescitur. Nonnunquam
ex sola amaritudine intime rancoris
obmutescunt. Et cum pro timore inter-
pretatio sive verba subtrahentes dum
male loqui soleant peius tacent quia
cum peccantes aliquid de correctione au-
diunt indignantes et irrisionis verba
suspendunt. b Cum is qui aspere agit sepe
ad querela voce de hac ipsa asperitate
prosiliunt. Cum in eos magister sui bla-
da procurante de hac ipsa simulatione qua
preventi sunt gravius indignantur et tacito
eorum mens vastius attendit quanto con-
siderant ea infirma indicetur sibi iniuria

quia humiliter que vocata mea non sciunt
usum sui laboris perdunt. Et si qua bo-
na sint que operari videantur quia sur-
gentis edificii robusta celsitudo non
figitur que nequaquam per fundamenta forti-
tudinem imposita solidatur. c Soli quia nunc
crescit quod edificant. Quia ante molem
fabrice humilitatis fundamenta non pa-
rant quos hic ab initiis perdimus
si paucis inferioribus ondamus. Ceterum
namque superba apud se cogitationibus
tumentibus in est clamor in locutione
amaritudo in silentio dissolutio in hy-
laritate, furor in tristitia, inhonestas
in actione, honestas in ymagine, erec-
tio in sensu, rancor in responsione. Hor-
mens semper est ad irrogandas con-
tumelias valida, ad tolerandas infir-
ma, ad obediendum pigra, ad lacessen-
dum vero alios importuna, adeo que
facere et debet et prevalet ignava, ad ea au-
tem que facere nec debet nec prevalet parata.
d Hunc in eo quod sponte non appetit nullis
exhortationibus flectitur. Adhuc autem
quod latenter desiderat querit ut coga-
tur, quia dum metuit ex desiderio suo vi-
lescere, optat vim in ipsa sua voluntate
tolerare. Igitur quia humanos animos
aliter temporalibus rebus carnalibus
atque aliter ex spiritualibus divinis audi-
ant isti: Omnis caro fenum et gloria eius
sicut flos feni. Audiant isti qui quibus-
dam pro iniustitia dicitur: Nescio vos unde
sitis, discedite a me operarii iniquitatis. Au-
diant isti: Divitie si affluant nolite cor
apponere. e Audiant isti quia fatue virgines
que cum vacuis vasis venerunt ab inter-
nis nuptiis excluduntur. Et rursus ali-
ter reperiri prelatos atque aliter subdi-
tos perfecti simus. Audiant isti quod per que-
dam sapientem dicitur: Ducem te constituerunt,
noli extolli, sed esto in illis quasi unus
ex illis. Audiant isti: Obedite prepositis
vestris et subiacete eis. Ipsi enim pervigi-
lant quasi rationem pro animabus vestris reddi-
turi. Audiant illi cum de accepta prospe-
ritate glorientur hoc quod Abrahe voce ardenti
diviti dicitur: Memento fili quia recepisti
bona in vita tua. Audiant isti cum contra
rectores suos in querela prosiliunt hoc
quod murmurantibus populo Moysi et Aaron
vocibus videtur: F Nec contra nos est mur-
mur vestrum sed contra dominum: et nos quid
sumus. Audiant illi: Turbabuntur a fa-
cie eius patres orphanorum et iu-
dices viduarum. Audiant isti quod con-
tumacia subditorum dicitur: Qui po-
testati resistit, dei ordinationem re-
sistit. Audiant simul omnes: Deus superbis
resistit, humilibus autem dat gratiam. An-

diant oms. in mundo z apud deum
oms qui exaltat cor suu. Audiant
oms quod supbie terim z oms cont
hinc languor pestem audiant cuncti
quod magist vitas docet. d. discite
a me qr mit sum z humil corde Ad
hoc naqz unigenitus dei filius formam
infirmitatis nre suscepit ad hoc inui
sibil no visibil solu sz etia despectus
apparuit Ad hoc contumelias ludibria
z irrisionum pbra passionum tormenta
tolleravit ut supbu no ee hoiem
doceret humil deus. Quanta gº hu
militas z virtus. pro qua sola vacaret
edocendum is qui sine estimatione
magnus z. usqz ad passionem finis est
pvenit. Quia enim origine pdicionis
nre se pbuit supbia dyabli inst
mentum redepcionis nre invenitur
humilitas dei. Hostis quippe nr inte
omnia nolut fieri alius redemptor
nr ut magnus maneret sup omnia
intr omnia dignatus z fieri parvus
Qz melius z elationis tuum detegimus
z fundamenta humilitatis aperimus. si breui
commemoratione pstringimus quid mortis
auctor. quid vite conditor dicat. Il
le naqz ait in celum ascendam. iste aut
p pphetam dicit Repleta z mal aia
mea z vita mea inferno appropinquavit
Ille dicit Sup astra celi exaltabo so
lium meum Iste exhinanio gloriam a pa
dysi sedibus expulsus dicit Ecce venio
z habito in medio tui Ille dicit Se
debo in monte testamenti in lateribus
aquilonis Iste dicit Ego aut sum
vermis no homo z c. Ille dicit as
cendam sup altitudinem nubium sil
ero altissimo Iste aut cu in forma di
esset no rapinam arbitratus z ee se equa
lem deo sz semetipsum exinanivit for
mam servi accipiens z pmebus sua
loquitur. d. Dne quis similis tui. Iste
pmebus sua loquitur. d. Nescio dimittere
no dimittam. Iste pdemptiorum dicit Si
dixero qr no novi eu ero similis vob
mendax. sz novi eum z sermonem eius
servo Ille dicit mea sunt flumina z ego
feci ea Iste dicit no possum ego a me
ipso facere quequam Et rursum pater meus
in me manens ipse facit opa Ille regna
na omnia mundi ondit. d. Tibi dabo
potestatem hanc universam z gloriam eorum
quia michi tradita sunt z cui voluero
do illa Iste dicit Calicem quem meum
bibet. sedere aut ad dexteram meam
no z meum dare vobis sz quibus paratum
z a patre meo. Ille dicit Eritis sicut dii
scientes bonum z malum. Iste dicit Non
z nimis nosse quam vel mortem quia pt

posuit in sua potestate Ille ut voluntas
diuina despicia z ut posse supra dari dixit
Cur precepit vobis deus ne comederetis ex omni
ligno qd z in paradyso Et paulo post Scit
enim deus qz in quocumqz die comederitis ex eo a
pientur oculi vri Iste dicit No quero vo
luntatem meam sz eius qui misit me. Ille
p membra sua loquitur. d. Nullum pratum sit quod
no pertranseat luxuria nra coronemus
nos rosis antequam marcescant Ubiqz re
linquamus signa leticie nre. Iste membris
suis pnunciat. d. plorabitis z flebitis
vos mundus aut gaudebit Ille michi
aliud monstrat sibi subditis docet quam
celsitudinis culmine appetere cuncta equa
lia tumore mentis transcendere societatem
omnium hominum alta elatione transire. ac
sese contra potentiam creatoris erigere sicut
de eisdem p psalmistam dicitur Transierunt in dispo
sitione cordis. cogitaverunt z locuti sunt
nequiciam. iniquitatem in excelso locuti sunt.
Iste ad sputa z palmas z colaphos ad
spineam coronam ad crucem ad lanceam
atqz ad mortem veniens membra sua ad
monet. d. Si quis michi ministrat me
sequatur Quia gº redemptor nr corda
regit humilium. z leviathan iste rex dicitur
supborum aperte cognoscimus qz evidentissi
mum reproborum signum supbia z at contra
humilitas electorum. qua cognita habeat ag
noscitur sub quo rege militet. Unusquisque
enim quasi quemdam titulum portat opis
quo facile ondat sub cuius serviat po
testate rectoris. Unde p evangelium dicitur Ex fruc
tibus eorum cognoscetis eos Reg quos le
viathan istius sub vel mira faciendo
fallerent aperte signum datur quo deprehe
hendi valeat demonstratur. d. Ipse est rex
sup omnes filios supbie Quem z si quan
fictum fiem humilitatis assumunt semet
ipsos tamen celare omnibus nequaquam
pnt quia eorum supbia diu latere no
sustinens z cum exalta tegitur exalta
tione denudatur Qui vero sub rege
humilitatis militant semper pavidi atqz
semper exomni parte latere circumspecti ad
versum iacula elationis pugnant z quasi
contra venientes ictus solum magis in
suo corpe oculum custodiunt. id est inferiorem
ius principalem humilitatem tenentur. :

Hic iste ultimus huius o
peris liber z loca difficulta
tibus p tractat minus obscu
ra sunt que superioribus libris sine
indulgencias remissionibus transcurrere
velud emissa enim magno mari iam
litus cernimus. z intencionis nre iam

velamina deponentes non eodem quo prius
impetu ducimur. Et tamen adhuc ex impulsi
one priori status nostri quasi arietan
tis ventus tetigit [?]. Et tunc eius nos la
se ipsa turpior usque ad stratum nos
lectoris impellit. Legitur per prophetam fideli fa
mulo dominus leviathan hostem eius qualiter sit
fortis et callidus ostendit. Dum vires illius sub
tilesque fraudes patefecit. Beatus iob ad
versus audit dicens. Scio quia omnia po
tes et nulla te latet cogitatio. Contra mag
nas vires quippe eius intulit. Scio quia
omnia potes. Contra occultas machinationes
illius subiunxit. Et nulla te latet cogitatio.
Dum et mox eidem leviathan exprobrat di
cens. Quis iste qui celat consilium absque scientia.
Absque scientia enim leviathan celat consilium
quia quamvis contra infirmitatem nostram mul
tis fraudibus oblectetur protector tamen nostri sancta
nos inspiratione detegitur. Absque scientia
celat consilium quia quamvis contra infirmi
tatem nostram multis fraudibus occultetur
licet temptatores lateant latere tamen protecto
rem non potest temptatorum. Legitur audita
fortitudine et calliditate dyaboli audita crea
toris virtus potentia que et illum valentem reprimit
et nos misericorditer tegit. Quid beatus iob
ne de tempore sentit nobis innuit ostendens
se. Ideo insipienter locutus sum et que ultra
modum excederent scientiam meam. Omnis
humana scientia quantolibet acumine pollens
divine sapientie comparata nec iusta nec pul
chra sed iniusta et turpis. Ergo enim humana que
iusta que pulchra sit dum iusticie et pulch
ritudini comparata nec iusta nec pulchra est.
Beatus itaque iob eo quo divinae sapientie
se divisisse credebat si verba superne sapi
entie non audiret in eius comparatione stul
tum esse nimirum omne quod sapit. Et qui sapi
enter quidem locutus hominibus fuerat di
vinas tamen sententias audiens se agnoscit
non esse sapientem. Hinc est quod abraham inter
verba divina nichil se nisi pulverem
videt dicens. Loquar ad dominum meum cum sim
pulvis et cinis. Hinc est quod moyses omni
sapientia egyptiorum instructus ex quo dominum
loquentem audivit impeditioris et tardioris
lingue se esse deprehendit dicens. Obsecro domine
non sum eloquens ab heri et nudius tercius
ex quo locutus es ad servum tuum impeditio
ris et tardioris lingue ego sum. Hinc est
quod ysaias propheta sedentem dominum super
solium excelsum atque elevatum vidit propheta
seraphin duabus alis faciem velare pedes
duabus velare conspexit. propheta [?] sanctus
Sanctus sanctus dominus deus exercituum alterum
ad alterum clamantes audivit. Ad semet ipsum
rediens ait. Ve michi quia tacui quia
vir pollutus labiis ego sum et in medio
populi polluta labia habentis ego habito.

[illegible] ipsam pollutionem vide congruenter
subdens ait. Et regem dominum exercitu
um vidi oculis meis. Hinc etiam Ieremi
as divina voce verba se non habere co
gnoscens dicit. A a a domine deus ecce nescio
loqui quia puer ego sum. Hinc eze
chiel loquitur de quatuor animalibus. Cum
fieret vox super firmamentum quod erat
super caput eorum stabant et submitte
bant alas suas. Quid enim per volati
lia animalia nisi evangelistas atque
doctores sublimitatis designat. Vel quid
per alas animalium nisi eorum contempla
tiones eos ad celestia sublevantes. Sed
cum fit vox super firmamentum quod super
caput eorum et stantes submittunt alas
suas quia cum interna voce superne sapie
ntie audiunt quasi volatus sui alas depo
nunt quia ipsam ut vitant altitudinem
minus se contemplari posse cognoscunt.
Admove igitur desuper venientes alas
suas deponere et cognita suprema po
testate vires proprias humiliare et considerato
creatore nichil esse aliud quam abiecta
sentire. Iob itaque vir dum divinitus suas
audiunt quanto magis contemplando profi
cit tanto magis despiciendo quod sciat
nichil ad quod nichil se esse agnoscit
inveniat. Ergo divinis sermonibus beatus iob
et ne sapientem proficiat stultum se depre
hendit dicens. Insipienter locutus sum
et que ultra modum excederent scientiam
meam. Ecce quanto se amplius videat
agnoscit tanto amplius proficit et scientiam
suam ultra modum excessisse credidit quia
in verbis dominum proficisse estimaverit se
creta sapientie eius agnovit. Sequitur. Audi
et ego loquar. Interrogabo te et indica
michi. Audire nimirum et sono alicunde veni
entia audire alio [?] commodare.
Nec tamen deus michil exterius audit
et per subsensum [?] surgentia desideria
nostra percipit. Ad dominum ergo qui et tacentium
corda cognoscit loqui nimirum et non vo
cibus gutturis id quod sentimus prodere
sed promptis ad illum desideriis inhia
re. Et quia ideo quisque interrogare
nec discere valeat quod ignorat. Ipsorum
dominum interrogare et in conspectu eius nes
cientem occultis inspirationibus erudi
re. Dicit ergo beatus iob. Audi et ego loquar
ac si dicat. Misericorditer desideria mea
accipe ut dum hec tua pietate percipis
ad animas ad te multiplicata consurgant.
Bona quippe vota quotiens exaudita
percipiuntur multiplicantur. Unde et alias
scriptum est. Ego clamavi quoniam exaudi
sti me deus. Non enim ait quia clamavi
exaudisti me quia enim loquens exau
ditus fuerat vota precantibus exaudita

De loquacitate [?] Iob ad dominum
Sapientia dei est excellentissima
Gen. 18
Exo. 4
Ys. 6
Ys. 6
Ier. 1
Ezech.

clamabat. Interrogabo te et indica michi.
Ac si dicat: Respiciente me ex tue sa-
pientie comparatione cognosco. Interrogatio
quippe Dei .i. stulticiam propriam similiter cogno-
scentem docet. Eciam enim interrogavit me
ex desideriis similiter et dum sibi videre
quererem ex magisterio aspirationis verbis
sequentibus declaratur. Interrogatum quip-
pe se perhibuit sed nichil interrogando
stringit sicut quia sola dum se similia sena
ens et que misericordie a Deo parcet
agnoscens protinus subdidit: Audiam autem
audivi te nunc autem oculus meus videt
te. Quis minorum verbis aperte indicat
quia quanto visu superior et audien tanto
differt ab eo quod unus distinctius. Et
hoc quia per omnia pro flagella proficit et quia
interno oculo veritatis lumine magis
conspexerat simplicitatem sue tenebras dum
dictus plus videbat vim et se. Ideo ipse
me reprehendo. Quanto enim quisque magis
videt tanto sibi nimis displicet, et
quanto maior gratie lumine paret tanto
amplius reprehensibilem se agnoscit. Cum
enim mens secum sublevatur per omne quod ad
e ea quia fit supra se conspicit regulam
agnitionis mea. Et quia adhuc sua in fir-
mitas predicta cernit quia ei non omni
ymma pro dissonat totum quod se illi o-
nerosum et quia mentis regule concinens
non et certam regulam beatus Job per fla-
gella proficiens amplius inspicit et
a semetipso in magna sui redargu-
tione dissonat et. Ideo ipse me re-
prehendo. Et quia vilia et cognito re-
prehensionis si non sequatur eciam lamenta
penitudinis recte post reprehensionem dicitur. Et
ago penitentiam in favilla et cinere. In favil-
la ante et penitentiam agere et contempla-
timus ecciam nichil aliud quam favilla
se cineremque agnoscere. Vim et animata
repulsione... Deus dicit: Si in Tyro et
Sydone facte fuissent virtutes que
in nobis facte sunt olim in cilicio et cinere
penitentiam egissent. In cilicio quippe as-
peritas et compunctio peccatorum. In cinere
autem pulvis ostenditur mortuorum.
Et ideo utrumque hoc adhiberi ad pe-
nitentiam solet ut in compunctione cilicii
cognoscamus quid per culpam fecimus et in fa-
villa cineris perpendamus quid per iudicium
facti sumus. Considerentur igitur in cilicio
pungentia vitia considerentur in cinere
per mortem simul subsequens iusta pe-
na vitiorum. Ecia enim post peccatum carnis con-
tumelie surrexerunt. Videat homo in
asperitate cilicii quid fecit superbiendo. Vi-
deat in cinere usque quo pervenit peccando. Pre-
pe quoque ipsa cilicio precordia cordium
atque penitentiam doloris compunctio designat

umiam. Nam hoc quod ait beatus Job: Ideo ipse
me reprehendo, quasi quandam aliter purga-
tionem mente sua apud redargucionibus qui-
bus simul constringitur. Penitentiam autem ait: Ago
penitentiam in favilla et cinere. Ac si aperte dicat:
Quod nullo auctore mei dono simplicis qui
sumpsi ex pulvere proliciente morte sen-
tentiam admonitum me redire cognosco.
Audit ergo auctor sermonibus Job cognitus
et visionibus amicorum. Libere ad incertum
iudicis sententiam expectacionem mentis cogno-
scere atque dicere. Ecce Domine utrisque causam
in tuo discretionis pretus audivimus et Job
quidem iusticie examine utrique sue facta re-
noluere et amicos eius quia cum cognovimus
tue iusticie gloriam deffendere. Intelligenti
quia ira mea sentiat agnoscere neque
possimus eorum nos dicta reprehendere quod
deffensionis tue cognoscimus desine.
Sed ecce assistunt partes expectatur sententia
profer igitur Domine ex immissibili regula subtilis-
simam tue discretionis examine. Et quis
in contentione ista vicinus sit loquens. Dicit
de sic postquam autem locutus est Deus verba
hec ad Job dixit ad Eliphaz Themanitem:
Iratus est furor meus in te et in duos amicos
tuos quia non estis locuti coram me rectum
sicut servus meus Job. O Domine iudicii sen-
tentia mirifice quam aliter intendis tue
tentatis ira discordat. Ecce te iudice
beatum Job victorem cognoscimus quem
te percussisse loquendo credimus. Te iudice
addicti sunt qui beatum Job se mira defendere
pro loquendo credidimus. Clarius examina-
tum quid de parcis estimemus agnoscim-
mus nunc eiusdem sine paulo subtilius
verba pensemus. Cur enim servus beatus Job
reprehenditur si in comparatione eius ratio
amica illius nequaquam coram Deo rectum lo-
cuti memorantur. Cum ad quem illa Dei eo se
tentia confirmatur qua antiquo hosti dicitur:
Vidisti servum meum Job quod non sit ei similis
in terra. Sed quid et hoc quod et laudatur hosti
et in semetipso reprehenditur et cum amicis lo-
quibus aufertur nisi quod servus vir meus
in meritorum suorum vertice transcendit. Sed eo
ipso quo homo sine ante Dei oculos esse
sine reprehensione non potuit. Iusticie
quippe homine in hac mortali vita cum
morantes dum examinis regula sic ad
huc quod iudicetur quamvis eciam comparatione
ceterorum hominum sit quod laudetur. Beatus ergo
Job per culpa se credidit et non pugna flagel-
lari respectum in se estimavit vitam non
ante merita augeri et non reprehenditur
quod intentione flagellis suis alicuius susci-
tatus et tamen amicis resistentibus mentem
iudicii diffinitione placet et sub bone
consilio quid insuper fuerit in eo quod contra
amicorum verba innocentiam sue operationis

De laude Job

Job 1. 22

In homine dum in hac vita vivit semper est aliquid quod possit reprehendi

Job cum iustus fuit tamen adeo reprehenditur

Deploratio et correctio

De favilla et cinere

In Tyro

Cilicium in ... cum gratia aliquis deponitur

assumpsit. qui divino iudicio et ipsis eius
devotis divini iudicii defensoribus aufer-
tur. In exordio autem libri huius agnosci-
mus quod de illo Sathan domino dixit: Mitte
manum tuam et tange eum et vide si in facie
benedixit tibi. Ad quam peticionem beatus Job
dampnis orbitate vulneribus et uxoris
scandalo tangi permittitur. quia vero deus quod
eum laudaverat eveniret quod iuxta assercio-
nem dyaboli sanctus vir in maledictionis cul-
pa non labitur, sed superna divinitatis laudis
beatum Job in locutione sua estimat quod
flagella pertulisse apte dominum iudicem
in sua assercione perdidisse. Et quamvis deus
ad dyabolum loquens bona illius percussa per-
tulit, non autem eius perseverancia spopondit,
sciendum est quod nequaquam eius iusticiam per-
mittendo temptatori protulisset si eum
iustum in temptacione persistere non posse per-
videret. Permisso itaque diminuto in eius temp-
tacione dyabolus quamvis eum in temptacione
succubuisse estimat ignorancia permitte
vel accusat. Quibus namque iudicet suis va-
cet Job ne dominum in sua providencia ne-
quiter accusaverit. Et quamvis quoniam ad hanc
iudicium in verbis suis anima eius multa
illo recte dixisse credimus. Et vitiis
alia oraculo sequencium proferens ait: Non
est locuti coram me rectum sicut servus meus
Job. Coram me ait, id est meis ubi sepe mul-
torum vita displicet que eciam foris hominibus
placet. Unde scriptum est nimis in laude iusto-
rum coniugum dicitur: Et erant ambo iu-
sti coram deo. Sed eum sermo laus est
iustos ante homines apparere. Sed pen-
sanda summa nobis magnum conspiciam
approbat. Sed hunc omnes deus qui quasi
ex parte approbat ignorat. Hinc etiam quod
psalmista vigilanter exorat: Dirige
in conspectu tuo viam meam. Nimirum quia
plerumque in conspectu hominum via recta est
dicitur et que a veritate divinitus dampnatur.
Et notandum quod non dicitur non est locuti coram
me rectum sicut Job, sed sicut servus meus
Job. ut vero in expositione sentencie [illegible]
eum quasi ex quadam peculiaritate
commemorat, tacita quidem defensione sua
dicat. quia non contumaci superbia sed hum-
ilitate dixit quod dixit. Sed quia iustus est
et misericors deus amicos eius et presumptos
districte redarguit et per manum beati
Job convertit. Nam sequitur: Sumite vobis
vii tauros et septem arietes et ite
ad servum meum Job et offerte holocaustum
pro vobis. Job autem servus meus orabit pro
vobis. Faciem eius suscipiam ut non vobis im-
putetur stulticia. Ecce iustus et misericors
deus nec culpa sine increpacione deserit
nec reatum sine conversione derelinquit.
Tertia enim interius et medicus pius in-

trodixit vulneris innotuit et per
remedia quatenus salutis indicavit.
Tertia autem sepe iam diximus quod
amici beati Job hereticorum speciem teneant
qui dum deum defendere nituntur offen-
dunt. quia in dictis suis veritati rebel-
les sunt cum familiares se in falsa as-
sertione suspiciunt. omnipotens deus sepe
illos corpori sancte ecclesie peccatorum
unitati immiscet. Unde ipsa quoque conv-
ersio que sepe misericordie agitur
per summam veniam quia anima beati Job
parvimus designatur. Pensandum non mi-
nus est quod conversionis sue sacrificium
domino non per se sed per Job iubentur offerre.
Quia videlicet heretici cum ab errore veniunt
reconciliari se deo et suum oblatum sa-
crificium placere nequaquam possunt nisi catho-
licam ecclesiam quam beatus Job significat
continuerint ut salutem suam eius pre-
cibus obtineant cuius fidem perversis
assercionibus impugnabant. Ait: Job autem
servus meus orabit pro vobis. Faciem eius
suscipiam ut non vobis imputetur stulti-
cia. Ac si aperte hereticis dicat: Sacrifici-
um non accipio petencium vestrorum. Verba
non audio nisi per intercessionem illius
cuius professionis verba de me veraciter
recognosco. Et vos quidem hereticos
atque alienos ex sibendo sacrificia
conversionis vestre deducere. Sed anime
salutem vestram per catholicam eciam quam
diligo postulare. Ipsi enim nolo dimit-
tere id quod in ipsa deliquistis ut hec
vestram incolumitatem obtineat que
ex vestro languore laborabat. Sola
quippe est per quam sacrificium dominus libe-
ter accipiat. sola que pro errantibus
fiducialiter intercedat. Unde et de agni
hostia dominus precipit dicens: In una domo
comedetur nec efferetis carnibus eius
foras. In una namque domo agnus
comeditur quia in una catholica ecclesia
vera hostia redemptoris immolatur.
De cuius carnibus divina lex efferri
foras prohibet. quia dare sanctum canibus
vetat. Sola est namque opus bonum fructuosum
fructuose peragit. Unde et mercedem de-
narii non nisi qui intra vineam la-
boraverat accipiunt. Sola est que
intra se positos valida caritate compa-
ge custodit. Unde et aqua diluvii ar-
cham quidem ad sublimiora sustulit.
omnes autem quos extra archam invenit
extinxit. Sola est namque superna mi-
steria veraciter contemplatur. Unde
et ad Moysen dominus dicit: Est locus
apud me et stabis supra petram. Et pa-
ulo post: Tollam manum meam et videbis
posteriora mea. Tertia enim ex sola

Deus permisit temptari Job. Job permissa inspicitur.

Luc. i.

De sacrificio amicorum Job

hereticorum amicorum offendit

Sponsa

Sacrificium non eclesie catholica extra

catholica

catholica ecclesia veritas inspiratur
apud se esse dominus locum perhibet de quo
videri valeat. Super petram moyses ponitur
ut dei speciem contempletur quia nisi quis
fidei soliditatem tenuerit divinam
presentiam non agnoscit. De qua solidi-
tate dominus dicit: Super hanc petram
edificabo ecclesiam meam. Emundati ergo
hoc loco dicitur et ad Job ire non pe-
titum ascendere. quid et faciem eius
suscipiam ut non vobis imputetur stul-
titia. nisi id quod illic dicitur: posteriora
mea videbis. id est eius que posterioribus
facienda sunt mysteria incarnationis in-
telliges. Heretici autem pro eo quod in perver-
sitate contempnunt inveniunt dominum pos-
teriora non aspiciunt quia extra
ecclesiam positi incarnationis eius mi-
steria sicut sunt non agnoscunt. Quia
autem et superius diximus perhibentes
cornu superbie, pro arietes non immerito
exprimuntur qui ab heretice perversitatis
plebibus quasi sequacibus gregibus
agmina. Heretici namque superbie
ducatu se infirmorum male mentes
suadendo corrumpunt totum tamen
in se nomen pastoris. Et quia sequen-
tes se populos velud greges trahunt
arietes aliquando nominantur grege. Si
arietes dicuntur. Unde principatum
Jeremias ait: principes tui velud ari-
etes. Omnia vero heretici cum ad sanctam eccle-
siam redeunt superbie elationem
deserunt et nequaquam iam quasi
sequentes greges populorum amicos
admirationi ducunt. Unde beatus Job
offerre tauros et arietes iubentur.
Tauros enim et arietes in sacrificio
offerre est superbum ducatum conversionis
mutare humilitate ut eo devota dum
superbie distant obediendo sequi
qui dudum docendo preire conabantur.
Recte quoque hec eorum superbia septem
sacrificiis expiatur. quia heretici ad ec-
clesiam revertentes per humilitatis hostiam
dona spiritus septiformis gratie accipiunt
ut qui elationis sue vetustate tu-
buerant novitate gratie reformentur.
Septenarius autem numerus apud sapientes
huius seculi quadratus suo ratione habetur per-
fectus qui ex primo pari et ex impari
primo constituitur. Primus enim impar ter-
narius et primus par quaternarius
ex quibus duobus septenarius constat
qui eisdem partibus suis multiplicatur
in duodenarium surgit. Nam sive tres
per quatuor sive in quatuor per tres ducantur
ad duodenarium perveniunt. Et nos
quia supremo numero vitam perdita-
menta perspicimus hanc sicut sancte

altitudinem despiciendo calcamus. Hic
procul dubio in totius fide retinentes
quia quos spiritus gratie septiformis reple-
verit perficit eisque non solum trinitatis
notitiam sed etiam virtutum iiii. id est pru-
dentie temperantie fortitudinis atque iu-
stitie operationem prebet. quia in ipsis quoque
quos ingreditur spiritus quodam modo per
bus augetur dum per trinitatis notitia generis
virtutum actio accipitur et per actionem virtutum
quatuor usque ad manifestam trinitatis speciem
pervenitur. Et apud nos ergo septenarius
sed longe dissimiliter quia plene et non in-
aniter in duodenarium surgit. Dum et per
fidem opera et inde sumo opera perficit fi-
dem. Sancti quoque apostoli gratie septiformis
spiritu implendi duodecim sunt electi. In
quatuor mundi enim partibus trinitatem quo de-
rent innotescere mittebantur duodecim ele-
cti ut etiam exemplo iiii quantitate no-
mis numero clarescerent. qui per quatuor infima
etiam summa predicarent. Sive itaque hac
seu alia qualibet fortasse ratione in septena-
rio sit septenario tamen numero alias sancta
requies ecclesie aliquando universitas huius
presentis temporis aliquando sancte ecclesie univer-
sitas designatur. Septenario quippe
numero perfectio ecclesie innuitur. Cum dies
septimus in requie domini sanctificatus vocetur
cui iam vespera inesse non dicitur quia me-
tue beatitudinis requie nullo termino
coartatur. Hinc est etiam quod in lege dictum
dies septimus feriatus esse precipitur ut
etiam presentem requiem designet. Hinc
est quod in annorum curriculo septenarius
numerus septies multiplicatus monade
addita ad quinquagenarium ducitur ut per
petuam beatitudinem signans iubilei sa-
cratissima requies obsequatur. Hinc est quod
resurgens dominus et frequenter apparens
ultimo iam convivio cum septem discipulis
comedisse describitur. quia cum illo
nunc perfecti sunt etiam perpetua refectione
satiantur. Rursum per septenarium numerum
universitas qualis accipitur. Hinc
est enim quod per septem dies hoc totum vite
presentis tempus evolvitur. Hinc est quod in ipso
sancte ecclesie typo que omni hoc tempore
mundum predicando circuit archa domini tubis
clangentibus muros iericho diebus
septem circuita confregit. Hinc psalmista
ait: Septies in die laudem dixi tibi.
Cum ipse hinc nusquam protinus atque mo-
do sue predicationis tempore se dixisse sig-
nificans ait: Semper laus eius in ore
meo. Cum non per septenarium numerum uni-
verse numerositatis designatur tunc
magis ordinem cui per eum quoque octoge-
narius subinfertur. Septenarius quippe
cum adhuc alius sequitur tempus eius

Ipsi que tm duodecim sunt electi

Nota: septenarii significatio

Gen. 2.

Exo. 37.

Levit. 21.

Luc. 22.

Jos. 16.

augmento exprimitur quia sumenda temporalis
eternitate concluditur. Hinc est enim quod Salomon
admonens dicit: Da partes septem necnon et octo.
Per septenarium quippe numerum quia septem
diebus agitur presens tempus exprimitur. Per octona
rium vero vitam perpetuam designamus. Quam
sua nobis dominus resurrectione patefecit.
Dominico scilicet die surrexit qui diem
septimum i. sabbatum sequitur ac dicione
mundi octavus invenitur. Sed aut dicitur da par
tes septem necnon et octo quia ignoras quid
mali sit futurum super terram. Ac si aperte dic
retur. Sic dispensa temporalia ut appetere
non obliviscaris eterna. Oportet namque
ut in posterum bene agendo provideas qui
de ventura iudicii quanta tribulatione seque
tur ignoras. Hinc est quod quindecim gradibus
templum ascenditur ut ex ipsa eius ascen
sione discatur quatinus per vii et viii temporalis
sufficiat dispensetur actio et perinde man
sio eterna requiratur. Hinc est etiam quod dum
monas in denarium surgit cl psalmos
complexa reatum. Per hoc septenarium numerum
temporalia octonarium vero eterna signantes.
Super cxx fideles in cenaculo residentes
spiritus sanctus effusus est. Per vii quippe et viii
quindecim numerando conpletur. Et si ab uno
usque quindecim numerando paulatim per incre
menta consurgimus usque ad centesimum
et vicesimum numerum pervenimus. Quia scilicet effusi
one sancti spiritus didicerunt ut et temporalia tolle
rando transirent et eterna inhianter appete
rent. Rursus per septenarium numerum univer
sitas sancte ecclesie designatur. Unde et Johannes in
apocalypsi vii ecclesiis scribit. Sed petrus quid aliud
ecclesia universale intelligi voluit etiam
[illegible] universali ecclesia ut plena
septiformis gratie spiritu signaretur. Heli
seus puerum mortuum septies inspirasse
describitur. Super extinctum quippe populum
dominus veniens cum septies inspirat quia
ei dona spiritus septiformis gratie misericorditer
tribuit. Cum ergo sepe septenario numero
sancte ecclesie universitas signatur. Veniant
ad beatum Job amici illius et iussu domini
offerant holocaustum. Et vigilare cum
septenarii numeri archana custodiant
neverint quod sine qui extra se posita [illegible] se
universitati sancte ecclesie misceant et tunc
demum veniam de reatu pristine elationis
exquirant. Pro culpa sua septem sacrificia
offerant quia reatum sui absolucionem non
acquirunt nisi gratie septiformis spiritus univer
salitati ex qua exclusi fuerant aggregentur.
Dicitur: Sumite vobis vii tauros et
vii arietes et ite ad servum meum Job et
offerte holocaustum pro vobis. Job autem servus
meus orabit pro vobis. Faciem eius suscipiam
ut non vobis imputetur stulticia. Ac si liquido
dicat ad sanctam ecclesiam redeuntibus aperte di-

ceretur: Universali vos ecclesie per unitatem iun
gite. Atque eam quam prius sinistris opprimere
digni non estis veniam eius cum precibus obtinete.
Cum tamen Job veraciter
sape reprehensoris [illegible] apud me verbi
sapere stulticia deleatur. Sequitur: Neque locuti
estis coram me rectum sicut servus meus
Job. Hoc paulo ante iam protulit et tamen
hoc eundem iterando subiungit. Cur et hoc
nisi quia sententiam quam semel pronun
ciando dixerat iterum replicando confirmat.
Atque ut manifestius beati Job iusticiam auc
torque eius iniustitiam demonstret eius
laus illorum reprehensio iterata voce
promitur ut replicata foris appareant
que intus firma habebant. Namque tum repre
[illegible] metuenda veniret famis [illegible]
sub bonum [illegible] gemina visi
one [illegible] voce sed [illegible]
quod in dispositione [illegible] pervenit
[illegible] firmitate indicium et [illegible] ope
re aperte colligitur quia quidquid [illegible]
dixit repetitur robustius confirmatur. Et
quia que iudex decreverit audivimus ad
huc quoque quid fiat audiamus. Sequitur:
Abierunt ergo Eliphaz Themanites et Bal
dad Suites et Sophar Naamathites
et fecerunt sicut locutus ad eos dominus fuerat.
Et suscepit dominus faciem Job. Hoc
in expositione nostra [illegible] retexemus
quia in huius operis exordio de eis nos
loquens disseruisse meminimus. In quantum
[illegible] et quia ita tamen [illegible] sit [illegible]
ordo accepte venie custoditur ut ipse
efficiens dominus non illorum sed beati Job faciem
suscepisse referatur. Subiungitur: Dominus
quoque conversus est ad penitentiam Job cum ora
ret pro amicis suis. Jam enim pro amicis su
is supplicans exauditus [illegible]
[illegible] memoratur. Fecerunt sicut locutus
fuerat ad eos dominus et suscepit dominus fa
ciem Job. Et tamen postmodum subinfertur: Dominus
quoque conversus est ad penitentiam Job cum oraret
pro amicis suis. Aperte ostenditur quia pro se
metipso [illegible] exaudiri
meretur quando devote pro aliis intercedit.
Sic plus enim pro se valere preces suas
efficit quia has et aliis impendit. Libe
tius quippe sacrificium orationis accipitur
quod in conspectu misericordis iudicis proximi
dilectione conditur. Quod tunc veraciter
quisque [illegible] si hoc et pro adversariis
impendit. Hinc est enim quod magistra
veritatis dicit: Orate pro persequentibus et
calumpniantibus vos. Hinc rursum ait: Cum
stabitis ad orandum dimittite si quid
habetis adversus aliquem ut pater vester qui in celis
est dimittat vobis peccata vestra. Veniam
non possit obtinere quia pro aliis intercede
re [illegible] subditur [illegible]

dns omnia que fuerant Job duplicia
Cetera que amiserat duplicia recepit
quia pro pietatem benigni iudicis temptacio-
nis nec dispendium vincit suffragia
consolacionis cumulus cum temptat probatos
qua remuneracione consolatur ut recolen-
tes merito leue fuisse quod tolerauit
agnoscat qui compensacionis pondere quic-
quid aliquid tolerare iudicabat Sin afflic-
te quoque iudex dicit Ad punctum in modico
dereliqui te et in miseracionibus magnis
congregabo te Alii non iuxta afflictionis
pondus disponit mensuram consolacionis
Sin alias dicit et scdm multitudinem dolorum
meorum consolaciones tue domine in meo corde
letificauerunt animam meam Iusta enim men-
sura consolari se inquit afflictum fuerat
indicauit qui letificari se scdm multitudinem
dolorum clamat Non autem nunc lector
infirmius si ipsum remuneracionis ordine
completur Correptum quippe correptio
correptionem prima primam verna verna
non immerita subsequitur Et quia diuine
dispensacionis permissione percussus eciam
amicorum verbis afflictus et sine pietate
muneribus consolatur eciam humana debet
nutrice responderi ut vndique ei consola-
cionis gaudia redeant que vndique
dolorum estiua et aduersa lacerabat Vnde et
subditur Venerunt autem ad eum omnes fratres
sui et vniuerse sorores sue et cuncti qui eum
nouerant prius et comederunt panem
in domo eius et mouerunt super eum caput.
Cum in comestione panis karitas quid
non in mocione capitis nisi ammiracio de-
signatur Vnde autem subditur Et consolati sunt
eum super omne malum quod intulerat dns
super eum percussi enim merore consolari
ei per percussione deuenia gaudent Ma-
gnaco quisque cornutur de restitucione pro-
ximi salute hilarescit tanto se indi-
care de ablata doluisse Et dederunt
ei vnusquisque ouem vnam et inaurem au-
ream vnam licet cuncta hec iuxta hystoria
veracitate dicta sint ipsis tamen oblatis mu-
neribus cogimur ut ad allegorie mi-
steria recurramus Neque enim ocio-
se debemus accipere quod ouem vnam et inau-
rem auream obtulerunt vnam Et si
fortasse iuxta literam minus non et obla-
ta tamen vna valde tamen minor et inaurem
oblatam cur vna Cum non et omnes admi-
racionem prestat et quid mauris adorne
Exempto ergo minimus sine compelli-
mur ut priora queque que superstat
cionis iuxta solam hystoriam gran-
gerido consuruimus in allegorie mi-
steriis indagemus quia scilicet xpo et
ecclesia id est capite et corpore vna persona
et saepe beatum Job diximus non capitis

mo figura corporis designare Cum autem
hystorie veritate sub typo gestum sit certe
senciamus id quod scriptum est Addidit dns om-
niaque fuerant Job duplicia Certum quippe
est quia et si multa nunc percussione temptacio-
num amittit in fine tamen huius seculi que sua
sunt duplicia recipiet Cum susceptis ad
plenum gentibus ad eas deuenire omnis
que tunc inuenta fuerit et iudea consen-
tit Hinc namque scriptum est Donec plenitu-
do gencium intraret et sic omnis Israel sal-
uus fieret Hinc in eius veritate dicit
Helyas veniet et ille restituet omnia Nunc
enim amisit israhelitas eciam quos cum-
uertere predicando non valuit Sed dum Helya-
te predicante dum quosque inuenire poterit
colliget nichil plenius recipiet quam amisit
Vel certe sancta ecclesia in fine suo duplicium
recipit et in singulis nobis et de beatitudine
anime et de carnis incorrupcione gau-
dere Hinc enim quod per prophetam de electis
dicitur Terra sua duplicia possidebunt Hinc
et enim quod Johannes apocalypsis de sanctis ante finem mundi
clamantibus dicit Date sunt illis stole albe
et dictum est illis ut requiescerent tempus adhuc
modicum donec impleretur numerus conseruorum
et fratrum suorum Erant enim singule singuli di-
ximus ante resurrectionem scilicet singulas stolas
acceperunt quia sola adhuc beatitudine perfru-
untur In fine autem mundi binas habituri sunt
quia cum mentis beatitudine eciam carnis glo-
riam possidebunt Et ea que subiuncta
sunt in fine magis huius seculi conuersione se po-
puli iudaici inuitare constant Vnde subditur
Venerunt autem ad eum omnes fratres sui et vni-
uerse sorores sue et cuncti qui nouerant
eum prius et comederunt cum eo panem
in domo eius Tunc quippe fratres sui
ac sorores ad xpm veniunt cum ex ple-
be iudaica quotquot inuenti fuerint
conuertuntur. Exillo enim populo carnis ma-
teriam sumpsit Tunc ergo ad eum fratres sui
ac sorores accedunt cum cuncta plebe que
ei per cognacionem iuncta est. Vel certe sancte
futuri sunt neque fratres neque sorores
ad eum per cognicionem fidei deuote congrega-
cione conueniunt Tunc autem eum celebe-
rime festiuitatis conuiuium exhibent
quem eum iam nequaquam quasi purum
hominem contempnentes virginitatis sue
incores sed diuinitatis eius inherere con-
gaudent Tunc in domo eius panem
comedunt cum pro posita obseruacione
supraque literam in sancta ecclesia misti-
ca eloquii sacri fruuntur medulla pascuntur
Vnde apte subiungitur Cuncti qui noue-
rant eum prius Prius quippe eum noue-
runt quem in passione sua quasi in
cognitum contempserunt Nam nascituro
xpm nouit qui plene legem didicit

Mt. 2. d

ignorauit. Unde et Herodes rex magorum occursione perterritus sacerdotes ac principes studuit sollerter inquirere ubi Christus nasciturus esse predicaretur, cui protinus indicant in Bethleem Iude. Prius ergo nouerant quem passionis sue tempore Dominum despiciendo ignorabant. Quorum et noticia prior et ignorantia posterior uno ac breui uersiculo eleganter signatur. Cum [illegible] Iacob

Gen. 27.

benediceret et quid eueniret in futuro preuidebat et tunc quis sibi presens assisteret nesciebat.

c

Sic quippe israheliticus populus sunt qui prophetie misteria accepit sed tamen cecos oculos in contemplatione tenuit quia eum presentem non uidit de quo tanta in futuro predixit. Ante se positum nequaquam cernere ualuit cuius aduentus potentiam longe ante intimauit. Sed quia in fine mundi ueniunt et eum quem prius nouerant recognoscunt, recte in domo eius panem comedunt quia in sancta ecclesia sacri eloquii fruge pascuntur. Recte omnem insensibilitatem pristini torporis abiciunt. Unde et subditur: Et mouerunt super eum caput. Quid enim caput nisi principale mentis accipitur? Sicut

f

per psalmistam dicitur: Impinguasti in oleo caput meum. Ac si aperte diceretur: Arentem in summis cogitationibus mentem meam interne unctione rigasti. Caput ergo mouetur cum per formidinem uite tota ab insensibilitate sua mens quatitur. Veniunt ergo fratres ad dominum atque excusso corpore caput moueant, ac benigno redemptori suo mente coniuncti fuerant, refectionem quoque uerbi in fide percipiant et insensibilitatis pristine duritiam amittant.

Abacuk 3. g

Unde per Abacuc prophetam dicitur: Pedes eius steterunt et mota est terra. Stante enim domino terra procul dubio mouetur, quia cum cordi nostro timoris sui uestigia imprimit, tota in nobis cogitatio terrena contremiscit. Hoc itaque loco caput mouere est immobiliter mentem excutere et ad agnitionem fidei eleuatis sensibus proficere. Sed quia sancta ecclesia hebreorum tunc ad se conuersione reficitur, recte

ii cap. iii
a

subiungitur: Et consolati sunt eum super omne malum quod intulerat super eum dominus. Consolantur uero Christum consolantes ecclesiam qui ab infidelitatis pristine errore resipiscunt et perfectione uite, cui prius doctoribus repugnauerant, deseruiunt. Non enim grauis in merorem [illegible] cordibus infructuose predicare labore in quo [illegible] uanitate sinuere, sed ipsorum de conuersione audientium senectutis labor minuitur. At contra magna predicatorum consolatio est subsequens profectus auditorum. Releuantur quippe docentes cum inimici proficiunt.

Cum auditores proficiunt doctores in laboribus [illegible] resumunt

b

Et notandum quia in flagello positum co-

solari noluerunt. Sed ad consolandum eum post flagella uenerunt, quia minimum passionis eius tempore hebrei predicamenta fidei contempnentes quem ex morte hominem probauerant deum credere despexerunt. Unde per psalmistam dominus dicit: Sustinui qui simul mecum contristaretur et non fuit, consolantem me quesiui et non inueni. Consolatorem quippe minime in passione inuenit quem ex despectu mortis etiam hos hostes pertulit per quibus

c

ad mortem uenit. Post flagella uero propinqui ad consolationem ueniunt, quia in membris suis usque dominus patitur, sed extremo tempore israhelitice omnes congregati ad fidem sancte predicatione conuertuntur atque adeo per terrorem quem fugerant redeunt. Et tunc illud [illegible] multiplici aggregatione populorum conuiuium celebratur. Unde post flagella quoque Iob sanguis ostenditur quem a cognatis atque a credentibus post passionem suam ac resurrectionem dominus mediator immortalis uenire pro celsitudine fidei satis. Unde [illegible] Iob cernitur quem in maiestatis sue potentia filium dei esse credunt et eius fidei subici hi qui prius resistebant uident in fine etiam mundi credentes hebrei quoniam et humani generis redemptori in potestate sunt quia sanctus Iob oblationem suam nota [illegible]. Unde subditur: Et dederunt ei unusquisque ouem unam et inaurem auream unam.

d

Quid per ouem nisi innocentia, quid per inaurem nisi obedientia designatur? Ponitur quippe simplex animus per innocentiam, ante ornatur humilitatis gratia auditus exprimitur. Sed quia ad comprehendendam uirtutem obedientie occasio oportuna se prebuit, libet hanc paulo uigilantius subtiliusque discutere et quanti sit meriti demonstrare.

e

Sola namque est uirtus que uirtutes ceteras menti inserit insertasque custodit. Unde et primus homo preceptum quod seruaret accepit, cui si se uellet obediens subdere, ad eternam beatitudinem sine labore perueniret. Hinc Samuel ait: Melior est obedientia quam uictime, et auscultare magis quam offerre adipem arietum, quoniam quasi peccatum ariolandi est repugnare, et quasi scelus ydolatrie nolle

f

acquiescere. Obedientia quippe uictimis iure preponitur, quia per uictimas aliena caro per obedientiam uero uoluntas propria mactatur. Tanto igitur quisque deum citius placat quanto ante eius oculos repressa arbitrii sui superbia gladio precepti se immolat. Quo contra ariolandi peccatum inobedientia dicitur ut quanta sit uirtus obedientie demonstretur.

[.]eradius quo melius ostenditur quid de eius laude sentiatur. Ariolandi repugnare et quasi scelus et ydolatrie nolle acquiescere. Sola est obedientia que fidei meritum possidet, qua sine quisque infidelis convincitur etiam si fidelis esse videatur. Hinc per Salomonem dicitur in ostensione obedientie: Vir obediens loquitur victorias. Vir quippe obediens victorias loquitur, quia dum aliene voci humiliter subdimur, nosmetipsos in corde superamus. Hinc in evangelio veritas dicit: Eum qui venit ad me non eiciam foras, quia de celo descendi non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem eius qui misit me. Quid enim? si suam faceret, eos qui ad se venirent repulisset? Quis autem nesciat quod voluntas filii a patris voluntate non discrepet? Sed quia primus homo qui suam facere voluntatem voluit a paradisi gaudio exivit, secundus ad redemptionem hominum veniens, dum voluntatem se patris non suam facere ostendit, permanere nos intus docuit. Cum ergo non suam sed patris voluntatem facit, eos qui ad se veniunt foras non eicit, quia dum exemplo suo nos obedientie subicit, viam nobis egressionis claudit. Hinc rursum dicit: Non possum ego a me ipso facere quidquam, sed sicut audio iudico. Nobis quippe obedientia usque ad mortem servanda precipitur. Ipse autem si sicut audit iudicat, tunc quoque obedit cum iudex venit. Ne ergo nobis usque ad terminum vite presentis obedientia laboriosa appareat, redemptor noster indicat quod hanc et cum iudex venerit servat. Quid ergo mirum si peccator homo obedientie in presentis vite brevitate se subicit, cum hanc mediator dei et hominum et cum obedientes remunerat non relinquit? Sciendum vero est numquam per obedientiam malum fieri, aliquando autem debere per obedientiam bonum quod agitur intermitti. Neque enim in paradiso mala arbor exstitit, quam deus homini contingendam interdixit. Sed ut per melius obedientie meritum homo bene conditus excresceret, dignum fuerat ut hunc etiam a bono prohiberet, quatenus tanto verius hoc quod ageret virtus esset, quanto et a bono cessans auctori suo se subditum humilius exhiberet. Sed notandum quod illic dicitur: Ex omni ligno paradisi comede, de ligno autem scientie boni et mali ne tetigeris. Qui enim a bonis quibusdam subiectos vetat, necesse est ut multa concedat, ne obedientis mens funditus intereat, si a bonis omnibus funditus repulsa ieiunat. Omnes paradisi arbores ad esum dominus concessit, et ab una prohibuit, ut eam creaturam suam quam nolebat extingui sed provehi, tanto libentius restringeret, quanto laxius ad cetera relaxaret. Sed quia nonnumquam nobis huius mundi prospera nonnumquam vero iubentur adversa, sciendum summopere est quod obedientia aliquando si de suo aliquid habeat nulla est, aliquando autem si de suo aliquid non habet minima. Nam cum huius mundi successus precipitur, cum locus superior imperatur, is qui ad percipienda hec obedit, obedientie sibi virtutem evacuat, si ad hec etiam ex proprio desiderio anhelat. Neque enim se sub obedientia dirigit, qui ad percipienda huius vite prospera libidini proprie ambitionis servit. Rursum cum mundi despectus precipitur, cum probra adipisci et contumelie iubentur, nisi ex semetipso hec animus appetat, obedientie sibi meritum minuit, quia ad ea que in hac vita despecta sunt invitus nolensque descendit. Ad detrimentum quippe obedientia ducitur, cum mentem ad suscipienda probra huius seculi nequaquam ex parte aliqua sua etiam vota comitantur. Debet ergo obedientia et in adversis ex suo aliquid habere, et rursum in prosperis ex suo aliquid omnino non habere, quatenus et in adversis tanto sit gloriosior, quanto divino ordini etiam ex desiderio iungitur, et in prosperis tanto sit verior, quanto a presenti ipsa quam divinitus percipit gloria funditus ex mente separatur. Sed hoc virtutis pondus melius ostendimus, si celestis patrie duorum hominum facta memoremus. Moyses namque cum in deserto oves pasceret, a domino per angelum in igne loquente vocatus est, ut cunctam Israeliticam multitudinem liberaret. Sed quia apud se mente humilis extitit, oblatam gloriam tanti regiminis expavit, moxque ad infirmitatis patrocinium recurrit dicens: Obsecro domine, non sum eloquens ab heri et nudius tertius, et ex quo locutus es ad servum tuum tardioris et impeditioris lingue sum. Et se preposito alium deposcit dicens: Mitte quem missurus es. Ecce cum auctore lingue loquitur, et ne tanti regiminis potestatem suscipiat, elinguem se esse causatur. Paulus quoque divinitus fuerat admonitus ut Ierosolimam ascendere deberet, sicut ipse Galatis dicit: Deinde post annos quattuordecim iterum ascendi Ierosolimam, assumpto et Barnaba et Tyto; ascendi secundum revelationem. Isque in itinere cum prophetam Agabum repperisset, quanta se adversitas in Ierosolimis maneret audivit. Scriptum quippe est quod idem Agabus zonam Pauli suis pedibus inserens dixerit: Virum cuius est zona hec sic alligabunt in Ierusalem. Paulus autem protinus respondit: Ego non solum alligari sed et mori in Ierusalem paratus sum pro nomine Ihesu. Neque enim pretiosiorem facio animam meam quam me. Pergens ergo per revelationis preceptum Ierosolimam, adversa cognoscit et tamen libenter appetit, audit que timeat et ardentius anhelat. Moyses itaque ad prospera de suo nichil habet, quia precibus renititur ne Israhelitice plebi preferatur. Paulus

ad adiutorium eius ex sua voce ducatur quia in maiorum
imminentium cognitionem pervenit sed devotio-
ne prius etiam addiscendum fervescit. Iste pu-
er pater gloriam deo nolunt iubente de-
clinare. Isti deos aspera et dura disponen-
te sententia ad gemitum mortem parare. Parum
est quod neutrumque dum iustitiam virtute
insertum, ne si obedientiae palma apprehen-
dere minime properis, huius scilicet ex sola
iussione adiussit ante et ex devotione in-
licenti. Notandum vero est quod hoc loco cum
inaure omnis cum ove inaurem offerre
quia minorum innocentibus membris ornamen-
tum per obedientiam iungitur. Domino attestante qui
ait: Oves meae vocem meam audiunt et ego
cognosco eas et sequuntur me. Dicto vero Iob ne-
mo inaurem sine ove, nemo ovem sine
inaure obtulit, quia pro isto redemptori no-
stro obedire qui innocens non est, et inno-
cens non est qui ei obedire contempnit. Quia
non ipsa obedientia non servili metu sed caritatis
affectu servanda est, non timore poenae sed
amore iustitiae. Tunc quippe ad geminum ve-
rissime aurea inaure obtulisse probabe-
tur, ne ut in eo qui exhibetur obedientiae
caritas fulgeat, quae virtutes omnes quasi
ampliore more cuiusdam metalli transcendat.
Quia vero esse innocentia nulla est vera
obedientia in multiplicibus hereticorum divisioni-
bus post agnitionem fidei venientes
offerat inaurem sed unam vel certe veniat
qui in unitate sanctae ecclesiae innocenti obe-
dientesque persistunt. Unum quippe domi-
num primum nos pre quia et est ipsum unum quod
dicimus nusquam esse. Non offerat vero ovem sed una,
offerant inaurem sed una, id est ad sanctam eccle-
siam cum innocentia atque obedientia ve-
nientes eam mentem deferant quam
scissurae schismatum dividunt. Tempore libe-
ros fidei et illius exercitum sanctae ecclesiae
de susceptione israhelitici populi quaerunt
contemplari. Atque in minorum quantum magis
ille veniens Helias dominatum immi-
nitur adhibetur et nunc primum tunc nova
adhuc cum innumeris veniunt quem
flagello paulo ante postea conspiciunt
appropinquante enim die iudicii vel per eorum
vocibus vel quibusdam competentibus signis
ipsa iam eis aliquos adveniente dom-
vicinam melius. Quamvis nunc domum pervenire
festinant conversionis sive quae acceleratur
conversi autem cum innumeris veniunt quia
eum quem paulo ante ex passione deris-
erunt tunc venerari opera quasi munera
offerendo venerant. Unde per Davidem
sua oblatione complentes quod et dominus
magna ex parte iam factum et adhuc ex
divinis perfecte faciendum. Adorabunt eum
filie Tyri in muneribus. Adorat enim israhe-
liticarum mentes huius ne mundi desideriis

subdite et quae supplicientes recaluerant
quasi cognito sine hostiam confessionis
apportant. Et quamvis eisdem temporibus quibus
antichristus appropinquat aliquanta mira fidelium
minor esse videatur appareat, quamvis in illic
eum illius providia hominis gravius eorum corda
fortium formido confringat, ecclesia tamen
praedicante roborati non solum fideles qui
in sanctae ecclesiae soliditate persistunt, sed et
supernis divinis adgnitionem fidei intra
cum infidelibus quiescunt, ita ut israheli-
ticae gentis reliquiae quae repulsae prius
funditus fuerant ad sinum matris ecclesiae
pia omnino devotione concurrant. Unde et
bene subditur: Dominus autem benedixit novissi-
mis Iob magis quam principio eius. Hoc hy-
storice actum credimus, hoc mystice fa-
ciendum speramus. Magis enim novissimis
Iob benedicit quam principiis, quia quantum ad
israheliticam populi susceptionem pertinet ur-
gente fine presentis seculi dolorem sanctae
ecclesiae dominus animarum multiplicata collectione
consolatur. Tanto quippe locupletius di-
tabitur quanto et manifestius innotes-
cit quia ad finem presentis vitae temporalitas
urgetur. Praedicatores namque sanctae
ecclesiae benedictione extremi temporis prae-
dicari conspexerat cum dicebat: Adhuc
multiplicabuntur in senecta uberi et bene
patientes erunt ut annuntient. In se-
necta scilicet uberi multiplicantur quia cum
eorum vita differtur semper ad melius
fortitudo provenerit eius que pangere tamen
temporum crescunt onera sancta meritorum.
Bene autem patientes sunt ut annuntient
quia celestia praedicantes tanto robus-
tius adversa tolerant quanto et per
tolerantiam sua animarum commoda lo-
cupletius reportant. Sequitur: Et facta sunt
ei xiiii milia ovium et sex milia
camelorum et mille iuga boum et mille
asinae. Et fuerunt ei vii filii et tres filiae.
Cum septem milia ovium et tria milia ca-
melorum et quingenta iuga boum
et quingentas asinas ante probationis
percussionis habuerit, ipsa eius sacre histo-
rie perfecto audit quae post flagellum
praedicta ei sunt sed dupplicata restituta.
Filii autem totidem sunt redditi quot a-
missi. Septem quippe filios et tres
filias habuit. Septem autem nunc filios
et tres filias recepisse describitur, ut hii
qui extincti fuerant vivere demon-
strarentur. Dum enim dicit addidit dominus
quaecumque fuerunt Iob dupplicia et tamen
totidem filios restituit quot amisit,
et filios dupliciter addidit eius post
mortem in carne restituit et non qui a-
missi fuerant in octava eorum vita si-
naverit. Et quos ante in predictis animalibus

proposito culmine historie nonnulla
sunt ut ad pastum misteriorum fruge desi-
derat intus et ne que sentimus ag-
noscat, intelligere enim possumus quia
in hiis animalibus aggregata fidelium univer-
sitas designetur. Sunt et namque qui per precepta
patris et filio nostre carne subiecta subpe-
cus oves et boves universitas insuper et
pecora campi. Sunt esse qui eidem propheta scriptum
etiam simplices quosque inhitare
conspiciens ait: Animalia tua habitabunt
in ea. Quid ergo ovibus nisi innocen-
tes? quid camelis nisi eos qui tortuosa
mala tumescunt exuberanciam tortuosa
mole viciorum. Quid in ingratis bubus
nisi israheliticas legi subditos? quid in asinis
nisi simplices gentilium mentes ac-
cipimus? Oves namque quia innocentes
quosque ovium nomine designantur tes-
tante psalmista qui ait: Nos autem populus
eius et oves pascue eius. Rursusque qui sinat
innocentiam negligunt illa mente re-
fectionis pascua sciantur. Camelorum
nomine aliquando misterium eloquio dominus ali-
quando gentilium superbia exprimitur quasi
excrescente desuper tumore tortuosa.
Camelus enim ad suscipienda onera spon-
te se camelum humiliat non immerito
in redemptoris gratiam signat, qui
in eo quod infirmitatis nostre onera suscipe-
dignatus est a partis sue celsitudine
sponte descendit. Unde et per ipsum dicit: Po-
testatem habeo ponendi animam meam et
potestatem habeo iterum sumendi eam. Et nemo tollit
eam a me. Unde iterum dicit: Facilius est
camelum per foramen acus transire quam
[?] redemptor noster usque ad susceptionem
mortis per angustias passionis [?]
que passio velud acus extitit quo do-
lore corpus pupungit. Facilius autem came-
lus foramen acus quam dives regnum celorum
ingreditur. Quia nisi ipse prius infirmita-
tis nostre onera suscipiens per passionem suam
formam nobis humilitatis ostenderet, nequaquam
quisquam ad humilitatem illius superbie rigi-
diatis inclinaret. Rursum camelorum
nomine tortuosa ac viciis plena
gentilitas designatur. Sicut per Moysen dicitur
qui inchoata iam die egressus in agro
Ysaac in camelo sedens rebecca con-
spexit ac protinus de camelo descendit
et sese pallio missione illius verecundata
cooperuit. Quid enim Ysaac aliud in eo
quod inchoata iam die in agro egressus
fuerat designabat nisi eum qui in ex-
tremo huius mundi tempore velud in die
fine veniens quasi in agro foras
exiit, quia cum sit invisibilis in hoc mundo
se visibilem demonstravit. Quem tamen in came-
lo sedens rebecca conspexit quia enim

ecclesia ex gentibus veniens dominum adhuc etiam
viciis in vita terrenorum carnalibus et ani-
malibus motibus inherere attendit et protinus
de camelo descendit quia vicia quibus prius
innitebatur superbe elata deserunt seque et
pallio operit quia visus dominus in-
firmitatis sue actionis erubuit et illa que
prius in camelo libera gestabatur descen-
dens per modum verecundia tegitur. Unde eidem
ecclesie apostoli electione quasi per apostoli vo-
cem que rebecce de camelo descendentis
quasi pallium superinducit dicens: Quem enim fructum
habuistis tunc in illis in quibus nunc erubesci-
tis. Bubus vero aliquando luxuriosorum demen-
cia, aliquando laboriosa fortitudine predicatorum,
aliquando humilitas exprimitur israhelitarum. Quia
boum nomine preparatorum luxuriosorum
demencia designetur Salomon indicat qui
cum male suadentis uxoris petulanciam
premisisset adiunxit: Statimque eam sequitur quasi
bos ductus ad victimam. Rursum quia boum
nomine labor predicatorum exprimitur, legis
verba testantur que ait: Non obturabis
os bovi trituranti. Ac si aperte dicatur:
predicatorem verbi a stipendiorum suorum
perceptione non prohibebis. Rursumque boum
nomine plebs israhelitica designatur propheta
asserit qui redemptoris adventum denun-
cians dicit: Cognovit bos possessorem
suum et asinus presepe domini sui. Per bovem
quippe israheliticum populum iugo legis
edomitum signans, per asinum vero gentilem
populum indicans voluptatibus deditum et
gravius brutum. Asinorum quoque vel asi-
narum nomine aliquando mansuetudo simplicium,
aliquando vero ut predixi stulticia gentium
designatur. Quia luxuriosorum petulancia
asinorum comparatione exprimitur aperte de-
claratur cum per prophetam dicitur: Quorum carnes
sicut carnes asinorum. Rursumque asina-
rum nomine vita simplicium signatur. Re-
demptor noster cum Iherusalem pergeret asina sedis-
se memoratur. Iherusalem quippe visio pacis
dicitur. Quid ergo signat quia dominus se-
dendo asinam iherusalem ducitur nisi quod sim-
plices mentes dum presidendo possidet
eas usque ad visionem pacis sua sessione
perducit. Rursum quod asinorum nomine
stulticia gentilium designetur propheta testatur
dicens: Beati qui seminatis super omnes aquas
immittentes pedem bovis et asini. Super
omnes quippe aquas seminare est cunctis
populis fructuosa vite verba predicare. Pe-
dem vero bovis et asini immittere est
mentes israhelitici populi ac gentilis per precep-
torum celestium vincula religare. Littere [?]
veritate signata sub beati Iob nomine cunctis
huius animalibus non immerito eiusque
sic ecclesie populos designari. Atque ea que
scripta sunt dispensatione sancti spiritus cuncta

Deut. 25. · Ys. 1. · Ezech. 23. · Ys. 32. · Ro. 6. · Pro. 8. · 16 ca.

in abscondito ordinate et iustitia nobis re-
ferant et suam predicationem. Agnoscimus ergo in
ovibus fideles atque innocentes ex Iu-
dea populos legis dudum pastus satia-
tos. Agnoscimus in camelis ad fidem sim-
plices ex gentilitate venientes, qui prius
sub ritu sacrilego quasi quandam deformitatem
inventione verborum membrorum valde tur-
pes orti sunt, videlicet fedientes vitiorum.
Et quia sepe non priorum sententie eloqua
cunctis repetere affirmare possumus mi-
nimum in bubus israheliticum accipi qui iugo
legis attritus, asinis vero nec dum et genti-
les populos designari qui dum se cole-
dis lapidibus inclinabant non reluctante
lapide et iniecto quasi dorso stulte supposito
quibuslibet idolis bruto sensu premebantur. Sed
ergo etiam que in exordiis suis in nume-
ris capitationibus perpessa vel israhelitica
populi vel multos ex gentibus amisit, videlicet
quos lucri non poterit duplicia in fine
recipit quia in ea extremitate vocatione fidelium
numerus multiplicior excrescit. Possunt et per
iuga boves predicatores intelligi
qui cum eos ad annuntiandum dominus mitte-
ret teste evangelio binos misisse describi-
tur quia vel duo sunt precepta caritatis vel quia
haberi societatis minus quam inter duos non
potest. Predicatores sancti ex ipsa qualitate sue
missionis cognoscerent quam concordia
societatis amarent. Possunt sed duo
pasinas mentes simplicium designari.
Sed non etiam duplices boves atque
asinas recipit quia predicatores sancti qui
prius formidine in eius dudum captione
tacuerunt et mentes simplicium que
victe terroribus virtutem iustitie conferri
formidabant, tanto nunc robustius in
confessione virtutis voces suas exerunt
quanto debilius ante timuerunt. Quod si signi-
ficatione sic etiam breviter diximus
quid eius sic etiam capiti sonant.
In exordio huius operis latius nos diuis-
se memoramus. Quod ergo dominus sibi plenius
scribi et mox secundum huius operis libros
legere dignetur. Iam non si quinque nec
etiam de ipso eodem numero disserat-
tur mille iuga boum vel mille asine
et vi milia camelorum et xiiii milia o-
vium numerentur, dici breviter possumus
quia apud scripturam quidem sacram millena-
rius numerus ideo perfectus habetur quia
denarius numerus quadratum solidum reddit.
Decem quippe decies ducta fiunt centum.
Que iam figura quadrata sed plana est.
Ut autem in altitudinem surgat et solida
fiat rursum centum decies multiplicantur et mil-
le sunt. Senarius autem numerus ideo per-
fectus est quia primus in numeris completur
partibus suis i. sexta sui parte tertia et dimi-
dia que sunt unum et duo et tria que in su-
mmam ducta vi fiunt, nec aliquis alius sena-
rius numerus reperitur qui suis partibus
dum dimiditur tota eius summa compleatur.
Sed quia si incitati per sacre scripture celsi-
tudinem perficiendo conscendimus, ubi
senarium ubi septenarium ibi denari-
um ibi millenarium in sic perfectus in-
venimus. Senarius quippe numerus in scrip-
tura sacra perfectus est quia in mundi origine deus
ea que primo die cepit sexto die opera im-
plevit. Septenarius ideo perfectus est quia
omne opus bonum vii per spiritum donum
agitur ut et fideles simul et opera consu-
mentur. Denarius numerus inde perfectus est
quia lex in x preceptis concluditur, omnisque
culpa non amplius quam per x verba cohibetur,
atque in evangelio veritatis operatores vinee
denario remunerantur. In denario quippe
tria imaginem ad vii spiritus ante que ex carne con-
stat et corpore in iiii qualitatibus continetur.
Mente ergo spiritualibus et corporalibus in nostra ingre-
ditur, et enim dicitur ergo qualibus spirita-
liter exprimitur cum ei per legem dicitur diliges
dominum deum tuum ex tota mente tua et ex
tota anima tua et ex tota virtute tua. Cor-
poralis non minus qualitatibus quia videlicet ex materia
calida et frigida et humida et sicca com-
ponimur. Ille ergo qui ex iiii qualitatibus constat
denario remuneratur, dicitur quia in illa per-
fectione superne patrie vii nostra adiuncta
ingreditur etiam nec hic contemplationis
accipiat et de remuneratione operis quod decem
denario consummatus vivat. Vel certe quod
vii virtutes sunt quibus in hac vita la-
boratur, duo quoque eis in remuneratione contemplatio etc.
redditur in ea laborantium denario remu-
neratur. Sed perfectus quisque etiam in hac
vita denarium accipit dum eius vii virtu-
tibus fidem spem caritatemque coniungit. Mil-
lenarius quoque numerus in sacro eloquio pro
perfecto accipitur quia universitate eius unam
universitatis designat. Unde scriptum est verbi quod
mandavit in mille generationes. Cum enim
nequaquam credendum sit quod ad mille generatur quod
per mille generationes generationum universi-
tas designatur. Beatus igitur Iob xiiii milia
ovium recepit quia cum in sancta ecclesia verum
perfectio adveniet, sexies duatur. Septe-
narius numerus in ea duplicatur. Et vi mi-
lia camelorum quia plenitudinis tantum plena
opus accipiunt quod aliquando dudum vitiorum
suorum fedientes prierunt. Mille ergo iuga
boum ac mille asinas recepit quia
israheliticis atque gentiles doctos ac
simplices post temptationum casus in cul-
mine perfectionis assumit. Septem ergo fi-
lios et tres filias recepit quia eorum men-
tes quos vii virtutibus gignit ad perfectio-
nis summam spe fide caritateque coniungit.

Alia bovum acceptio

iii cap. a

Luc. x.

De millenario

C

S

ix cap. a

De perfectione numeri senarii septenarii denarii millenarii

Mt. 22

ne tanto uerius pater de filio gaudeat quanto suis fidelibus nil deesse uirtutis perspicit. Sed quia hec sufficienter diximus, nunc ipsius quoque indaganda filiarum uocabula uideamus. Et uocauit nomen unius diem et nomen secunde cassiam et nomen tercie cornustibie. Hec nomina pro eo quod a uirtutibus imposita apte curauit interpres non ea sicut in arabico sermone inuenta sunt ponere, sed in latinum eloquium uersa apertius demonstrare. Quis enim nesciat diem uel cassiam latina esse uocabula? At uero in cornustibie non cornu sed cornum dicitur, nec cantici fistule tibiam sed tibia uocatur. In latina enim lingua feminini generis nimirum custodire credendum per masculine. Atque in eius ligni designatione transferebat interpres premittere. Vel certe pro cornu et tibia unum uerbum conueniens composuit, et utrumque uerbum per unum nomen percipi in latina lingua transfusum quo uoluit genere uocitare licuit. Quid est ergo quod prima filia beati Iob dies dicitur, secunda cassia, tercia uero cornustibie uocatur, nisi quod uniuersum genus humanum quia benignitate conditoris atque in eius misericordia redemptoris eligitur nominibus istis designatur? Homo namque quasi dies conditus claruit, quia hunc auctor suus ingenite innocentie splendore respersit. Sed sponte sua ad praua tenebras lapsus, quod uirtutis lucem deseruit, quasi in noctem erroris se abscondit, cui ut alias dicatur secretus et umbram. Sed quia auctori suo non desinit largitatis bonitatis sue, etiam cum eius tenebras inquietat iniuste, eum quem potenter ad imaginem condidit potentius redimendo per mortem uberiore renouauit. Cum post casum suum in ista conditionis sue persistit infirmitatis, desinit cum contra bella intima repugnantes corruptionis interius ab donorum suorum uirtutibus fulsit. Et nimirum uirtutes perfectionem innocentia tecum hominem quem suauitatis flagrat odoris. Hinc est enim quod per Paulum dicitur: Christi bonus odor sumus deo. Hinc est quod sancta ecclesia molestiis suis quadam flagrantia suauitatis odorata in canticorum canticis loquitur: Donec rex in accubitu suo esset, nardus mea dedit odorem suum. De flagrans dicit: Donec rex ... obtentibus rex apse in requie secreti celestis absconditur, electorum uita miris uirtutum odoribus exercetur. Sic quo ad hunc cum quem appetit non uidet, eo ardentius per desiderium flagrat. Rege quippe in decore suo posito nardus odorem dat, quia quamdiu tenet in sua beatitudine dominus secretum, uirtus in ecclesia magna nobis gratiam suauitatis administrat. Quia ergo conditum luce innocentie claruit et redemptum

genus humanum exercitio bonorum operum suauitatis odorem aspersit, et prima filia recte dies et secunda non incongrue cassia nominatur. Hinc et cassia dicitur que tanto sublimius inter odores dilatatur. Ipsa quippe sua origine equa iuste homo conditus fuerat, tamen quamuis nec operis et uirtutibus non indigebat, quia si stare sic esset conditus uellet, contra hostem extra se positum uincere sine difficultate potuisset. Pugna uero passus est homo semel, aduersarius ad intima irrumpit; laboriosius iam uictor eius quem adhuc impugnans non sine labore pellitur. Multa namque nunc exhibenda sunt que in paradyso necessaria non fuerunt, ut quippe operis et uirtute patientie, castigatione corporis, assiduitate precis, confessione peccatorum, inundatione lacrimarum. Quorum profecto omnium conditus homo non eguit, quia salutis bonum ex ipsa sua conditione percepit. Egro quippe amarum poculum porrigitur, ut ad salutem fracta morbo sublato reuocetur. Sano autem nequaquam prebetur quod accipiat ne conualescat, sed a quibus caueat ne langueat. Sicut non manibus sed dies uenit cum salute nequaquam humanum hominem sed reparare conatus ablatam. Et quia omnis homo ad usum iure reparationis magnis nunc sanctum etiam pollere opionibus, nomen secunde filie uelut cassia ex merito redolet, ne quod prima filia quasi dies exterior predigni conditionis, secunda cassia sit perflagrantia fortitudinis exigendi redemptoris. Unde et eidem uenienti redemptori per psalmistam dicitur: Mirra et gutta et cassia a uestimentis tuis a gradibus eburneis ex quibus delectauerunt te filie regum in honore tuo. Quid enim mirre et gutte et cassie nomine nisi uirtutum suauitas designatur? Quid eburneis gradibus nisi magna uirtutis fortitudinis prefectus ascensus exprimitur? Redemptor uero ueniens mirra et gutta et cassia in uestimentis uenit, quia electis suis quibus se misericorditer induit miro uirtutum flagrantiam aspergit. In quibus idem odor eburneis gradibus ducitur, quia in eis uirtutum omnino non ex ostensione simulationis sed ex utilis ac solidi operis ascensio generatur. Unde et subditur: Ex quibus te delectauerunt filie regum in honore tuo. Sancte autem anime a bonis patribus adgenite uirtutes ... et redemptore suo in honore eius delectant, quia ex eo quod bene agunt sue laudi nil uendicant, quia non tercio ordine humanum genus et carnis renouatum in illo contenti ... laudis adsumitur. Tercia filia cornustibie uocatur. Quid enim per cornustibie nisi letancium cantica exprimuntur? Ibi enim uacatur, adimpletur quod per psalmistam dicitur: Cantate domino canticum nouum. Ibi uacate ad

ignorantia

Laboriosa eruditio doctrine

In statu innocentie non erat necessitas corporalis uel spiritualis medicine

de tribus filiabus Job

2 Cor 2.

Cant. 1.

impletur. ubi canticum laudis non iam ex
fide sed ex specie contemplationis cantatur. Ibi auctori nostro
conditor in laudum suarum numeris cantica
recipit. quia humanum genus et condendo diem
et redimendo casiam et assumendo cornu sti-
bii fecit. Cum enim hic summus conditor et
hic summus casia redempti. cornu quoque tor-
nus tibie in exultatione eterne laudis as-
sumpta. Et quia perfecti ad intimam thalamum
sponsi perveniat. omnem sue vite feditatem respuit et sponsi amori preparans
sese pulcritudinis speciem convertit. Studet quippe
interni arbitri iudicio placere et ab in-
timis desideriis sublevata, fedus concupis-
centie humane transcendere. Unde bene de easdem
filiabus beati Iob subditur: Non sunt autem
invente mulieres tam speciose sicut filie
Iob in universa terra. Electorum quippe ani-
me humanum genus quod intra secundum ho-
minem conditae sunt pulcritudinis decore
transcendunt. quamtoque se exterius affligen-
do despiciunt, tanto intus verius compo-
nuntur. Hinc est enim quod sancte ecclesie que eternum
pulcritudinis decoratur per psalmistam dicitur: Con-
cupiscet rex speciem tuam. De qua paulo post
subditur: Omnis gloria eius filie regis ab
intus. Illa si foris gloriam quereret intus
speciem quam rex concupisceret non haberet. Inque-
quid enim multi virtutum decore fulgeat
atque ipsa vincendi perfectione ceterorum meri-
ta excedat. Nonnulli tamen quia ad altiora excre-
dere non sufficiunt infirmitatis sue consci-
entia eius gremio continentur. qui idcirco
tam praualere mala vitare quamvis iniquum
appetere altiora bona non implere minus
tamen Dominus benigne suscipit eosque apud se
premio digne retributionis admittit. Unde et
deditque eis pater suus hereditatem inter
fratres earum. Ipse ergo exspectator meritorum
speciose memoratur. Ipse exemplificatorum
typo nequid infirme hereditatem inter fratres
accipiunt. Usus namque dicte veteris non ha-
bebat ut hereditatem femine inter mascu-
los sortirentur. quia legis severitas for-
cia eligens infirma contempnens. dis-
trictius ponens sanctionem quam benigna
sanctitatem. Et pio nostro redemptore veniente
nullus infirmitatis sue consciis de sortien-
da celestis patrimonii hereditate despe-
ret. enim inter masculos etiam femi-
nis successionis iura tribuit. quia inter
fortes atque perfectos infirmos et humi-
les ad sortem superne hereditatis ad-
mittit. Unde ipsa veritas in evangelio ait:
In domo patris mei mansiones multe
sunt. Apud patrem quippe mansiones
multe sunt quia multa beatitudine mea non
dispari. Unusquisque iuxta dispar me-
ritum licet disparem percipit sed eius
disparilitatem damna non sentit quia cun-

cum sibi unusquisque quantum percepit suffi-
cit. Sorores ergo cum fratribus ad hereditatem
tem veniunt quia infirmi illuc cum
fortibus admittuntur. Quoniam si quis per
imperfectionem non erit summus ab hereditate
tis tamen sorte per humilitatem non sit extra-
neus. Unde bene Paulus mansiones inter me-
rita distribuens insinuat dicens: Alia
est claritas solis, alia claritas lune,
alia claritas stellarum. Stella enim differt
a stella in claritate. Vixit autem
post hec Iob centum quadraginta annis et vidit filios suos
et filios filiorum suorum usque ad quartam
generationem. et mortuus est senex et plenus
dierum. Suspectum fieri non sinit plenum
dierum esse ponere nisi is cuius pretium
dem sapientiam vita laudatur. Vacuus
quippe dierum est qui quamvis multum vivit
etatem sue tempora in vanitate consumit.
At contra plenus dierum dicitur cui nequaquam
dies sui pereundo transeunt. sed ex cotidiana
mercede boni operis apud iustum
iudicem, et post quam transacta fuerint re-
servantur. Et quia sancta qui hoc etiam in tempo-
re ecclesie in speciem desiderat, quorum
nos tanto magis obediendum et quanto
et eorum spiritalis intelligentie cogitandum.
Unde et quinquagesimum penitentiam quadra-
ginta adtenuisset et quadragesimum
numerum pervenimus. Et vite vita sancte
ecclesie per multiplicata decem et quattuor
computatur. quia utriusque testamenti cu-
stodiens tam secundum legis decalogum
quam secundum quattuor evangeliorum libros vivens
usque ad perfectionis culmen extenditur.
Unde Paulus apostolus quamvis epistolas quindecim
scripserit. sancta tamen ecclesia non amplius quam
quattuordecim tenet. ut ex ipso epistolarum nu-
mero ostenderet quod doctor egregius legis et
evangelii rimatus secreta. Unde ac beatus
Iob post flagella vivere dicitur. quia et sancta ec-
clesia prius discipline flagello percutitur
et post modum vite perfectione roboratur.
Vidit filios suos et filios filiorum
suorum usque ad quartam generationem
conspicit. quia hac etate quam annis
quattuor quibus volvitur usque ad finem
mundi per ora predicantium nascentes
cotidie soboles contemplationis vel abor-
te aueris que per generationes dicamus
tempora designari. Quid enim unaqueque
successio nisi quedam propago generis.
et pincerna regis Egypti cum vidisset
somnium quod tres propagines duce-
ret Ioseph predicit in expositione somniorum
tres propagines tres dies remanere
designari. Si ergo per tres propagi-
nes spacium trium dierum exprimitur,
non etiam per quattuor generationes annus
quattuor tempora figurentur. Sancta itaque

etiam videt filios suos, cum prima fide sanctam sobolem construit. Videt filios filiorum, cum ab eisdem fidelibus ad fidem gignit et alios agnoscit. Moritur et senex et plena dierum moritur, quia subsequenti luce exuitur cotidianorum operum, depositis corruptionis pondere ad incorruptionem spiritalis patriae immutatur. Plena videlicet dierum moritur, cum labentes annorum tempus et stantem aeternitatis retributione solidantur. Plena dierum moritur, quia post transacta temporalia id quod non transit operatur. Unde apostolus dicit: Operamini non cibum qui perit, sed qui permanet in vitam aeternam. Dies itaque suos sancta ecclesia etiam cum praeterit vita deserit non amittit, quia in electis suis tanto eorum luce multiplicius invenit, quanto nunc in eis ab omni temptatione se cautius nequaquam solidantem custodit. Dies suos etiam non amittit, quia se in hac vita cotidie vigilanter pensare non neglegit, et ad omne quod recte facere non valet inertia nulla torpescit. Hinc est enim quod de illa per Salomonem dicitur: Consideravit semitas domus suae, et panem otiosa non comedit. Semitas quippe domus suae considerat, quia cunctas conscientiae suae cogitationes subtiliter investigat. Panem otiosa non comedit, quia hoc quod in scripturae eloquio intellectu percipit, ante aeterni iudicis oculos exhibendo operibus ostendit. Moritur autem dierum plena, quia cum illam contra temporalis absorbuerit, ab hac mutabilitatis sive vicissitudine funditus exstinguitur, ne in ea iam hoc quod aciem mentis visionis impediat ullo modo nihil vivat. Tanto enim tunc veritas intima conspicitur, quanto exterioribus plene occubuit. Hanc itaque mortem, hanc dierum plenitudinem et in beato Job, id est uno membro ecclesiae, credimus factam, et in toto simul etiam speramus esse faciendam; quamquam ita teneatur rei gestae veritas, ne non evacuetur gerendae prophetia. Bona enim quae de sancto viro agnoscimus, si virtute caret, nulla sunt; si iustitia non habet, minima. Cuncta quae per spem spiritum bonorum viri describuntur, ne per incertitudinem nobis spiritualem fulgeant, et cum sensu a fide historiae non recedat, quatenus tanto fixior animus in suo intellectu permaneat, quanto quodam in medio constitutum terrena [?] spes et cogitatio praeterita fides ligat. Expleto itaque hoc opere, ad me video esse redeundum. Multum quippe mens nostra etiam cum recte loqui conatur extra semetipsam spargitur. Sine integritate namque animi dum cogitantur verba quae proferantur, eam extra se [?] trahunt.

Igitur a publico locutionis redeundum est ad curiam cordis, ut quasi in quoddam consilium considerationis ad meipsum discernendum convocem cogitationes mentis, quatenus ibi me videam, quia nec incaute mala nec bona non bene dixerim. Tunc vero bonum bene dicitur, cum is qui dicit soli ei a quo accepit per id appetit placere quod dicit. Et quidem mala me aliqua et si dixisse non invenio, tamen quod omnino non dixerim non defendo. Bona vero si qua divinitus accepta dixi, meo videlicet vitio minus me bene dixisse profiteor. Intra ad me memetipsum rediens, postpositis verborum foliis, postpositis sententiarum ramis, dum ipsam subtiliter radicem meae intentionis inspicio, Deo quidem ex ea me summopere placere voluisse cognosco; sed eidem intentioni qua Deo placere studeo, furtim se nescio quomodo intentio humanae laudis interserit. Quod cum iam postmodum tardeque discerno, invenio me aliter agere quod scio me aliter inchoasse. Sic enim saepe intentionem nostram, dum ante Dei oculos recte incipitur, occulte subiuncta et velociter comprehendens intentio humanae laudis assequitur. Sicut pro necessitate quidem cibus sumitur, sed in ipso esu dum furtim gula subrepit, edendi delectatio permiscetur. Unde plerumque contingit ut refectionem corporis quam salutis causa accipimus, cum voluptate expleamus. Fatendum ergo est quia rectam quidem intentionem nostram, quae soli Deo placere appetit, nonnumquam intentio minus recta, quae de donis Dei placere hominibus quaerit, insidiando comitatur. Sed si de his divinitus districte discutimur, quis inter ista remanet salutis locus? quia et mala nostra pura mala sunt, et bona quae nos habere credimus pura bona nequaquam esse possunt. Sed hoc in opere pretium esse existimo, ut fraternis auribus omne quod in me latenter reprehendo incunctanter aperiam. Quia enim exponendo non celavi quod sensi, confitendo non abscondo quod patior. Per expositionem patefeci dona, per confessionem detego vulnera. Et quia in hoc tam magno genere humano nec parvuli desunt qui dictis meis debeant instrui, nec magni desunt qui cognitae meae valeant infirmitati misereri, per utrumque aliis pro viribus opem curae, aliis spem [?] expositionis, confessionis [?] fratribus impendo. Istis ergo verborum medicamina non subtraho, istis lacrimarum vulnera non abscondo. Igitur quaeso ut quisquis haec legerit, apud districtum iudicem solatium mihi suae orationis impendat, et omne quod in me sordidum deprehendit fletibus diluat. Orationis autem atque expositionis virtute collata, lector meus in me recompensatione superat, si cum per me verba accipit, pro me lacrimas reddit. Amen.

Postulatio suffragiorum

filius meus es tu ego hodie genui te

eius qui [illegible]

hanc sacratissimam noctem veri
luminis fecisti illustratione clarescere
da quesumus ut cuius lucis mysteria in terra
cognovimus eius quoque gaudiis
perfruamur in celo P[er].

Et dicit dominus. Populus gentium
qui ambulabat in tenebris vidit
lucem magnam. Habitantibus in regio-
ne umbre mortis lux orta est eis.
Parvulus enim natus est nobis et filius
datus est nobis. Et factus est principa-
tus super humerum eius et vocabitur
nomen eius admirabilis consiliarius deus
fortis pater futuri seculi princeps pacis.
Multiplicabitur eius imperium et pacis eius
non erit finis. Super solium David et super
regnum eius sedebit ut confirmet illud
et corroboret in iudicio et iusticia amodo
et usque in sempiternum.

[Karissi]mi. Apparuit gratia dei salvato-
ris nostri omnibus hominibus erudiens
nos ut abnegantes omnem impie-
tatem et secularia desideria sobrie et
iuste et pie vivamus in hoc seculo expectantes
beatam spem et adventum glorie magni dei
et salvatoris nostri Ihesu Christi qui dedit se-
metipsum pro nobis ut nos redimeret
ab omni iniquitate et mundaret sibi
populum acceptabilem sectatorem bonorum
operum. Hec loquere et exhortare in Christo Ihesu
domino nostro. Tecum principium in die vir-
tutis tue in splendoribus sanctorum ex utero ante luci-

[ferum] genui te. Dixit dominus domino meo sede
a dextris meis donec ponam inimicos tuos
scabellum pedum tuorum. Alleluia. Dixit dominus
ad me filius meus es tu ego hodie genui
te. Gloria. Ex[iit]
edictum a Cesare Augusto ut describe-
retur universus orbis. Hec descriptio prima
facta est a preside Syrie Cyrino. Et ibant
omnes ut profiterentur singuli in suam civi-
tatem. Ascendit autem et Ioseph a Galilea
de civitate Nazareth in Iudeam in civita-
tem David que vocatur Bethlehem eo quod
esset de domo et familia David ut pro-
fiteretur cum Maria desponsata sibi
uxore pregnante. Factum est autem cum
essent ibi impleti sunt dies ut pareret.
Et peperit filium suum primogenitum
Et pannis eum involvit et reclinavit
eum in presepio quia non erat ei locus
in diversorio. Et pastores loquebantur
ad invicem erant autem in regione illa
vigilantes et custodientes vigilias
noctis super gregem suum. Et ecce angelus
domini stetit iuxta illos et claritas dei
circumfulsit illos et timuerunt timore ma-
gno. Et dixit angelus eis. Nolite time-
re. Ecce enim evangelizo vobis gaudium
magnum quod erit omni populo quia natus est
vobis hodie salvator mundi qui est Christus
in civitate David. Et hoc vobis signum.
Invenietis infantem pannis involutum
positum in presepio. Et subito facta est cum
angelo multitudo milicie celestis
laudancium deum et dicencium. Gloria in excelsis